Grigore Constantinescu

Comuna

ALBEŞTII DE ARGEŞ

PITEŞTI MMXV

ALBEŞTII DE ARGEŞ

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Albeştii Pământeni**; Albeştii Ungureni; Brăteşti; Doblea; Dobrotu; Dumireşti; Florieni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 45 km.
SUPRAFAŢĂ: 43,4 km^2.
POPULAŢIE: 5.456 locuitori [2.658 M + 2.798 F]–(2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Albeşti – 1523 [7031] aprilie 4 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 215)• **Brădeşeşti** (Brătăşeşti) – 1523 [7031] aprilie 4 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 215)• **Brăteşti** – 1576 [7085] decembrie 30 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 245)• **Dobroţi** (Dobrotu) – 1523 [7031] aprilie 4 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 215)• **Florieni** – 1520 [7029] noiembrie 26 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 164).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Florieni.

Satul Albeşti este atestat documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu de la Afumaţi la 4 aprilie 1523, prin care se confirmă Mănăstirii Argeşului mai multe proprietăţi din zonă.

Referindu-se la importanţa documentelor istorice, în volumul «Muscelul nostru; lămuriri asupra rostului şi cuprinsului monografiei judeţului şi a celor 63 de comune», Constantin Rădulescu-Codin menţiona că *„Hrisoavele sunt icoane vii ale vremurilor trecute.”*.

TOPONIMIE:

Albeşti – denumirea localităţii de reşedinţă îşi are originea în antroponimicul *Albu*, căruia i s-a adăugat sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. O legendă locală menţionează un căpitan Albu din oastea lui Basarab Întemeietorul, care a fost răsplătit pentru vitejia sa, în bătălia de la Posada, împotriva lui Carol Robert d'Anjou, din 1330, cu o moşie pe care s-a constituit, ulterior, aşezarea. O altă legendă asociază numele localităţii cu densitatea oaselor ostaşilor morţi în luptă, care au „albit” pământul locului. Unitară, iniţial, aşezarea s-a structurat în: Pământeni – „oameni ai pământului (locului)” şi Ungureni, odată cu accentuarea procesului de imigrare din Transilvania. Tradiţia orală explică denumirea localităţii, prin provenienţa din Poiana Sibiului a unora dintre locuitori. Portul tradiţional ardelenesc al acestora ar sta la originea numelui aşezării, întrucât bărbaţii purtau cămăşi albe, simple, cu cusături cruciforme pe faţă şi pe spate.

Brăteşti – toponimul este format din apelativul slav *brat* (echivalentul semantic al cuvântului „frate”), utilizat ca antroponimic, sub forma *Brătea*, atestată documentar.

Doblea – toponim de provenienţă incertă, considerat un termen depreciativ; la origine, un antroponim, *Dobre*, un ins care vădea insuficiente calităţi mentale. Cercetători avizaţi, invocând caracteristicile terenului, menţionează, însă, că toponimul derivă din *doba* = bazin adânc de apă, provenit din bg. *dlăb* = scobitură.

Dobrotu – toponim care reprezintă, la origine, o formaţie antroponimică, constituind sinonimul slav al termenului „bun” ≈ *dobr*.

Dumireşti (forma anterioară: *Dumăreşti*) – toponimicul provine, probabil, din verbul *a dumiri*.

Florieni – toponim care are la bază un antroponim: *Florea* (provenit din substantivul *floare*) + sufixul –*eni*, indicând gruparea pe criterii familiale a locuitorilor satului.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectura caselor din perioada interbelică se caracterizează, în general, prin existenţa unei săli cu stâlpi de secţiune circulară construiţi din cărămidă, sala fiind dispusă pe întreaga faţadă principală, sau numai pe una dintre laturi, în situaţia clădirilor cu plan în formă de „L".

Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului s-a practicat cu succes de către unele creatoare renumite din localitate: Matida Andrei, Georgeta Dobre.

În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, s-au remarcat: Marina Gelu şi preotul David Hetea. Lucrătura în piele a constituit o îndeletnicire artistică pentru meşterul Vasile Ilie.

În meşteşugul prelucrării metalelor, s-a evidenţiat Nicolae Urluescu. Prelucrarea artistică a cerii a fost o meserie practicată de Ion Constantinescu. Confecţionarea obiectelor prin împletirea unor materiale vegetale constituie o meserie practicată cu talent, dar şi o pasiune pentru Ion Haica şi Ilie Dura.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Albeşteanca, Aţica, Becleanu, Boiereasca, Brâul de la Albeşti, Brâul lui Davila, Cazacul, Dura, Fata maichii, Ineluşul, Mariţica, Marşul, Murguleţul de la Albeşti, Trandafirul, Ungurica, Vâlsăneasca.

Ansamblul folcloric «Hora» – înfiinţat în anul 1970 – a participat la numeroase concursuri de acest gen. În anul 1991, a obţinut, sub conducerea coregrafului Ilie Stelian, Marele premiu al Festivalului «Cununa cântecului românesc» – ediţia a XVI-a, de la Tulcea.

În contextul tradiţional al organizării unui schimb de mărfuri, al desfacerii unor produse diverse ale comunităţii locale – inclusiv piese de artă populară, precum şi al desfăşurării unor importante manifestări folclorice, un cadru propice îl reprezintă **târgul** organizat cu ocazia sărbătoririlor de Paşti în satul Albeşti-Pământeni.

Centru folcloric individualizat în zonă prin „Sărbătoarea căpşunelor".

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC

Biserica Albeşti-Pământeni «Adormirea Maicii Domnului; Sf. Nicolae; Sf. Filofteia» [1879], ctitorită de moşnenii satului •intervenţii: refacerea turlelor [1926], reacoperire [1971] •pictură murală: Nae Constantinescu [1879], Niţă Poşoiu [1899]; C. Bunescu [1926], Emil Ivănescu-Millan – fronton [1941].

Biserica Albeşti-Ungureni «Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1887-1892], ctitorită, prin strădania pr. Gheorghe Duţeanu, de obştea satului •intervenţii: „capitale" [1945, 1956-1958, 1971] •pictură murală: I. P. Leuleanu şi Gh. Ionescu din Piteşti [1892]; Gheorghe Vânătoru şi Emil Ivănescu-Millan [1958].

Biserica Schitului Brătăşeşti «Naşterea Sf. Ioan Botezătorul; Sf. Serghie şi Vacho» –[▲]– construită, în 1735, de către paharnicul Ioan Vâlsănescu, a fost refăcută din temelie de arhimandritul Partenie şi de monahul Varlaam, în 1795. Potrivit textului versificat al pisaniei de piatră: „Schitul cel vechi ce iaste acum stricat şi părăsit / de paharnicul Ioan Vâlsănescu întâi au fost zidit; / apoi, al doilea ctitor după acesta au urmat / şi-ntr-acest loc, din temelie au ridicat / cu cheltuiala sa, părintele Partenie arhimandrit / şi prin silinţa părintelui Varlaam ce s-au ostenit / şi fără zăbavă au luat săvârşire şi de zugrăvit. / Ci acum iar, la leat 1813, s-au meremetisit, / prin Dorothei, smeritul arhimandrit, / făcând tâmpla şi pridvorul şi alte ce au trebuit / şi beseareca din nou peste tot s-au învălit; / s-au făcut şi pre afară şi alte lucrări mai multe, / precum chiliile şi cişmeaua ce să află în curte.". Biserica are plan treflat, cu abside poligonale; pridvor deschis, pe latura vestică, adăugat în 1813, când a fost „meremetisită" prin grija arhimandritului Doroftei. Accesul la turla-clopotniţă de secţiune pătrată, amplasată deasupra pronaosului, se asigură pe scara de lemn din pridvor. Decoraţie sculpturală la uşa bisericii cioplită dintr-o singură bucată de stejar, precum şi la spălătorul din piatră de la proscomidiar; medalioane adâncite în zid, la pridvor. Iconostasul de lemn prezintă medalioane concepute în manieră barocă. Pictura murală originară [1795] se conservă parţial; icoana de hram din 1813 este de o calitate artistică remarcabilă. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1715], Cazanie [1748], Mineie [1778-1780], Psaltire [1801], Mineie [1804-1805], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX. Ansamblul monahal format din biserică şi chilii a fost reparat în anii: 1913, 1928, 1952 şi recent, prin preocuparea obştii Mănăstirii Robaia al cărei metoc este, ansamblul fiind redat circuitului monahal.

Biserica Brăteşti «Înălţarea Domnului» [1861-1864], ctitorită de preoţii: Andrei Petrescu, Gh. Gălăşescu, Radu sin Radu, Dumitru Pangratie „şi alţi binefăcători" •intervenţii: „generale" [1912, 1967] •pictură murală: anonim [1864]; Niţă Poşoiu [1912]; Al. Ţipoia şi Dumitru Bănică [1967].

Biserica de lemn Oancea (Dobrotu) «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» [1868], ctitorită de pr. Gh. Gorunescu şi clăcaşii de pe moşia Albeşti; construită din bârne de stejar recuperate din demolarea Bisericii Băiculeşti •intervenţii: extindere, includerea pridvorului în pronaos [1912] •pictură murală: Gheorghe Poşoiu; icoana de hram pictată de Emil Ivănescu-Millan [1944].

Cruce de piatră: Albeştii-Pământeni: 1694 [7202] august 20 –[▲]– DN70, km 39, în faţa gospodăriei lui Stanciu D. Ioan.

Monument eroi: **Albeşti-Pământeni** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1922) – lângă primărie.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 156 locuitori ai comunei Albeștii de Argeș, numărul eroilor menționați în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [112], Al doilea război mondial [44].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, subunități ale armatei române din Divizia 14 Infanterie au luptat, pe teritoriul localității, împotriva armatelor invadatoare în noiembrie 1916, respingând atacurile inamice cu prețul unui greu tribut de sânge. Relicve materiale ale luptelor de rezistență armată: tuburi de cartușe și de proiectile au fost descoperite de localnici pe întreaga arie a comunei.

IN MEMORIAM

✪ **CIUCULESCU GHEORGHE/GELU** [1941-2002] – profesor, dirijor, compozitor, salvamontist. Dirijor fondator al Coralei „Orfeu" a Casei de cultură „George Topîrceanu" [1977-2000], dirijor al Corului Seminarului teologic „Neagoe Basarab" din Curtea de Argeş, cu intense şi apreciate activităţi concertistice. Opera: «Doamna lui Manole» – compoziţie; «Monografia Mănăstirii Paltinu» – în manuscris. Salvamontist fondator al grupurilor: „Ecoul munţilor" şi „Chemarea munţilor".

✪ **MOISIL MARIA** [1910-1977] – profesoară de geografie; figură reprezentativă a învăţământului şi culturii argeşene; licenţiată a Universităţii Bucureşti, cu teza «Monografia comunei Slătioarele», notată cu „Magna cum laudae".

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p.[543-546] – 9-10; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

PRIMĂRIA ALBEȘTU DE ARGEȘ

PRIMĂRIA COMUNEI ALBEŞTII DE ARGEŞ.

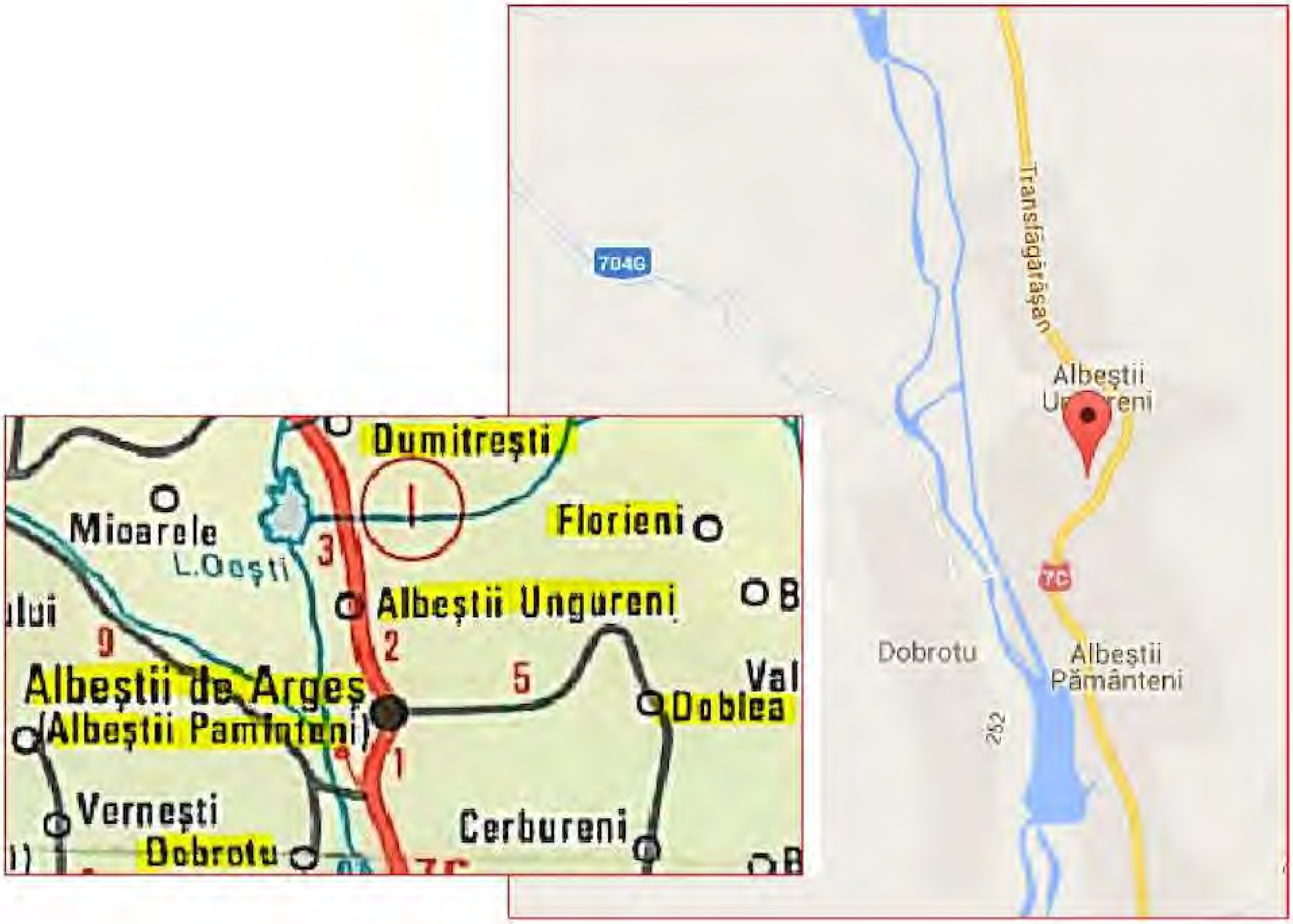
Dumitrești
Mioarele
L.Oești
Florieni
3
Albeștii Ungureni
9
2
5
Albeștii de Argeș
(Albeștii Pamînteni)
1
Val
Dobiea
Vernești
Dobrotu
Cerbureni
7C
704G
Transfăgărășan
Albeștii Ungureni
7C
Dobrotu
Albeștii Pământeni
252

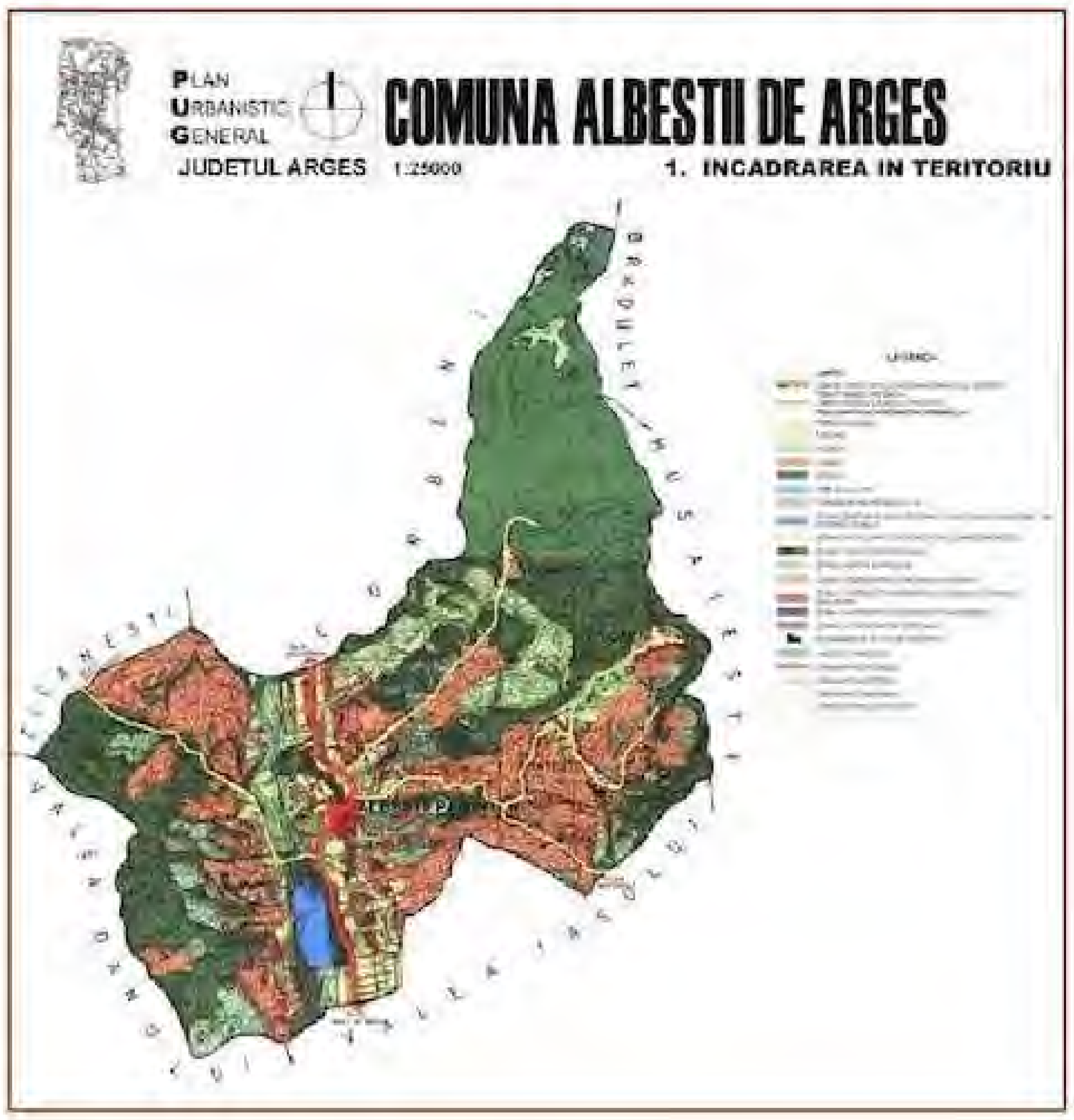
PLAN
URBANISTIC
GENERAL
JUDETUL ARGES
1:25000
COMUNA ALBESTII DE ARGES
1. INCADRAREA IN TERITORIU
LEGENDA

BISERICA SCHITULUI BRĂTĂŞEŞTI.

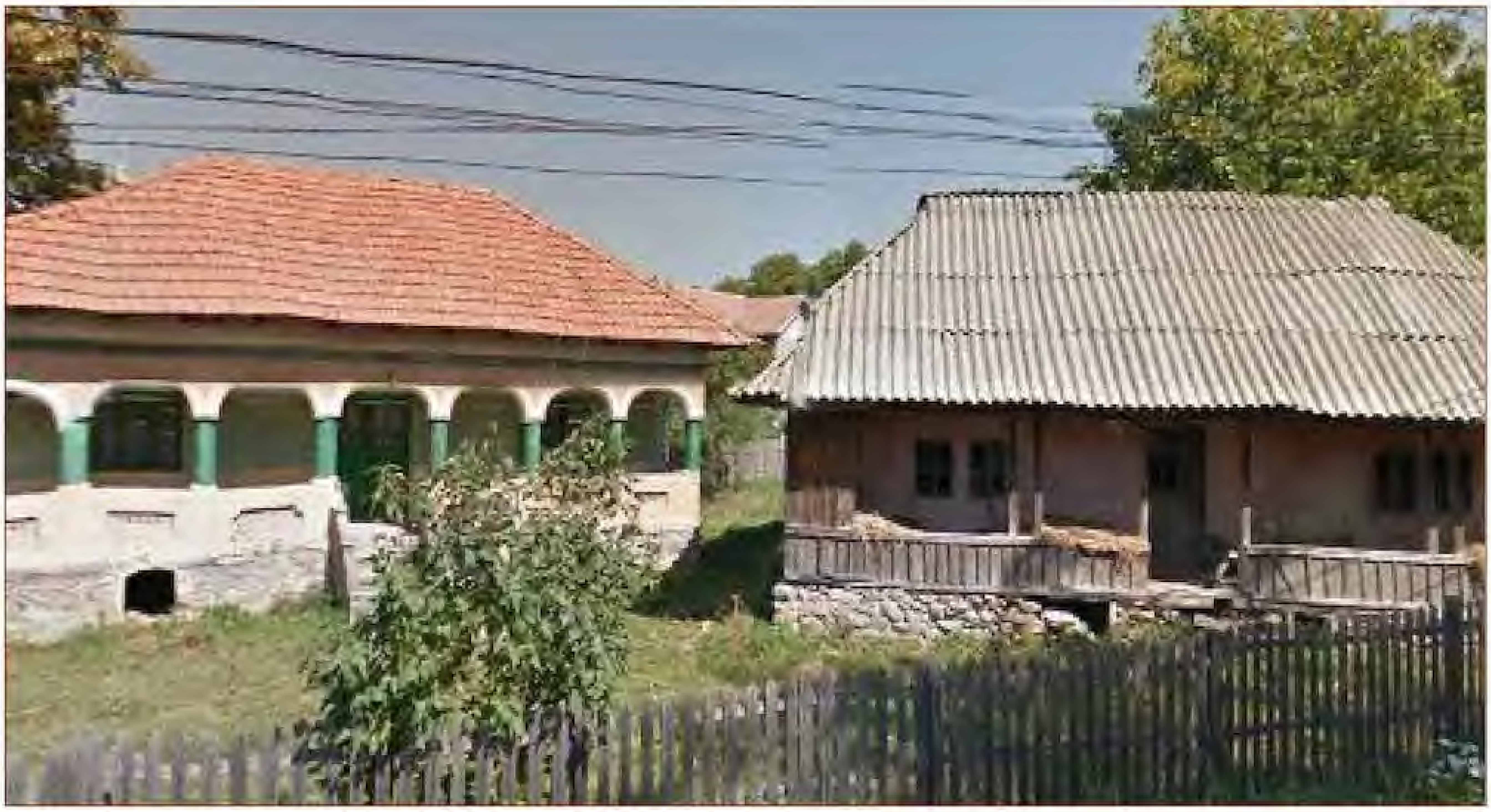

CASE DIN ALBESTII DE ARGES.

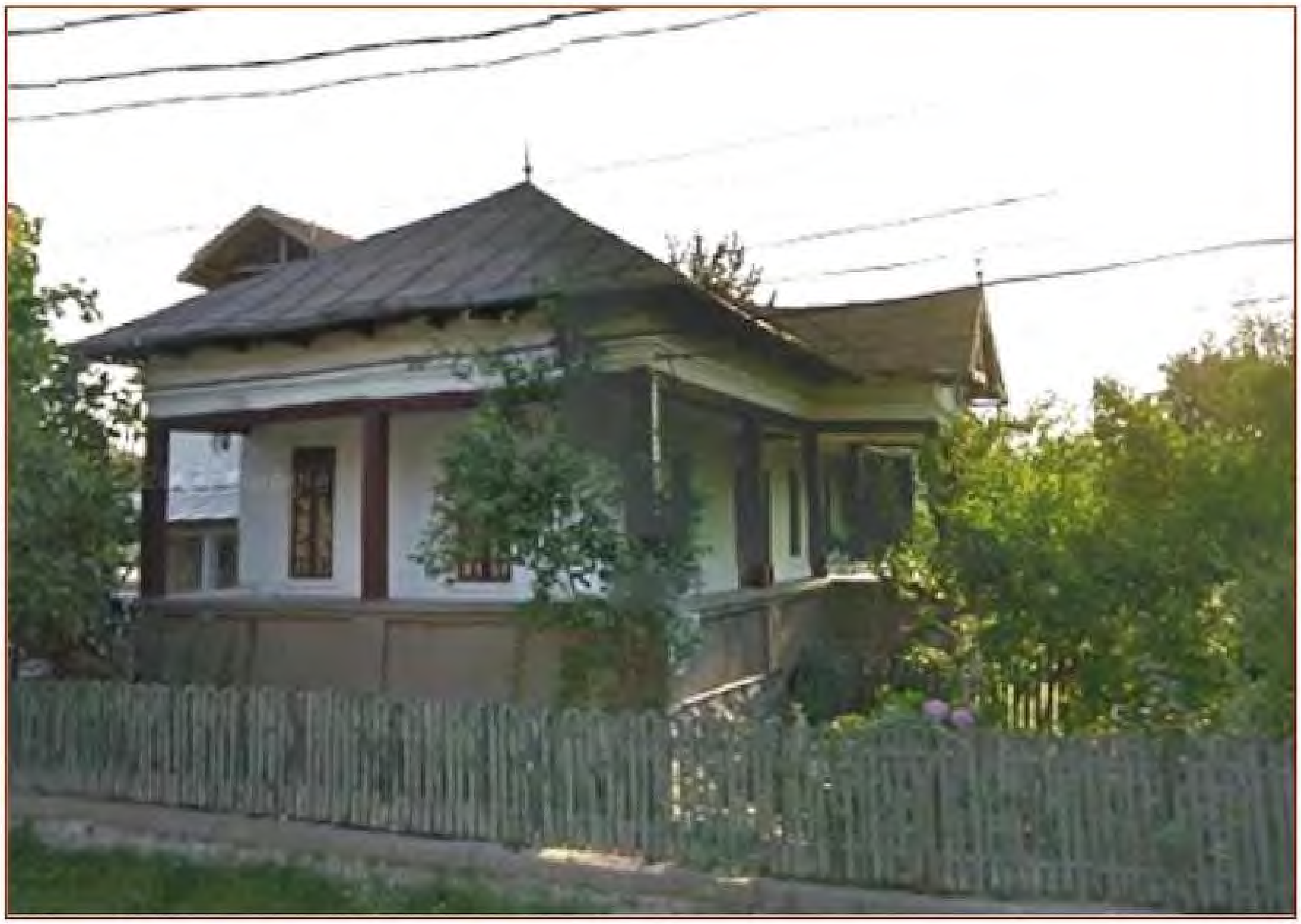

CASA ANDREI DUŢEANU

ŞCOALA GENERALĂ ALBEŞTI-PĂMÂNTENI.

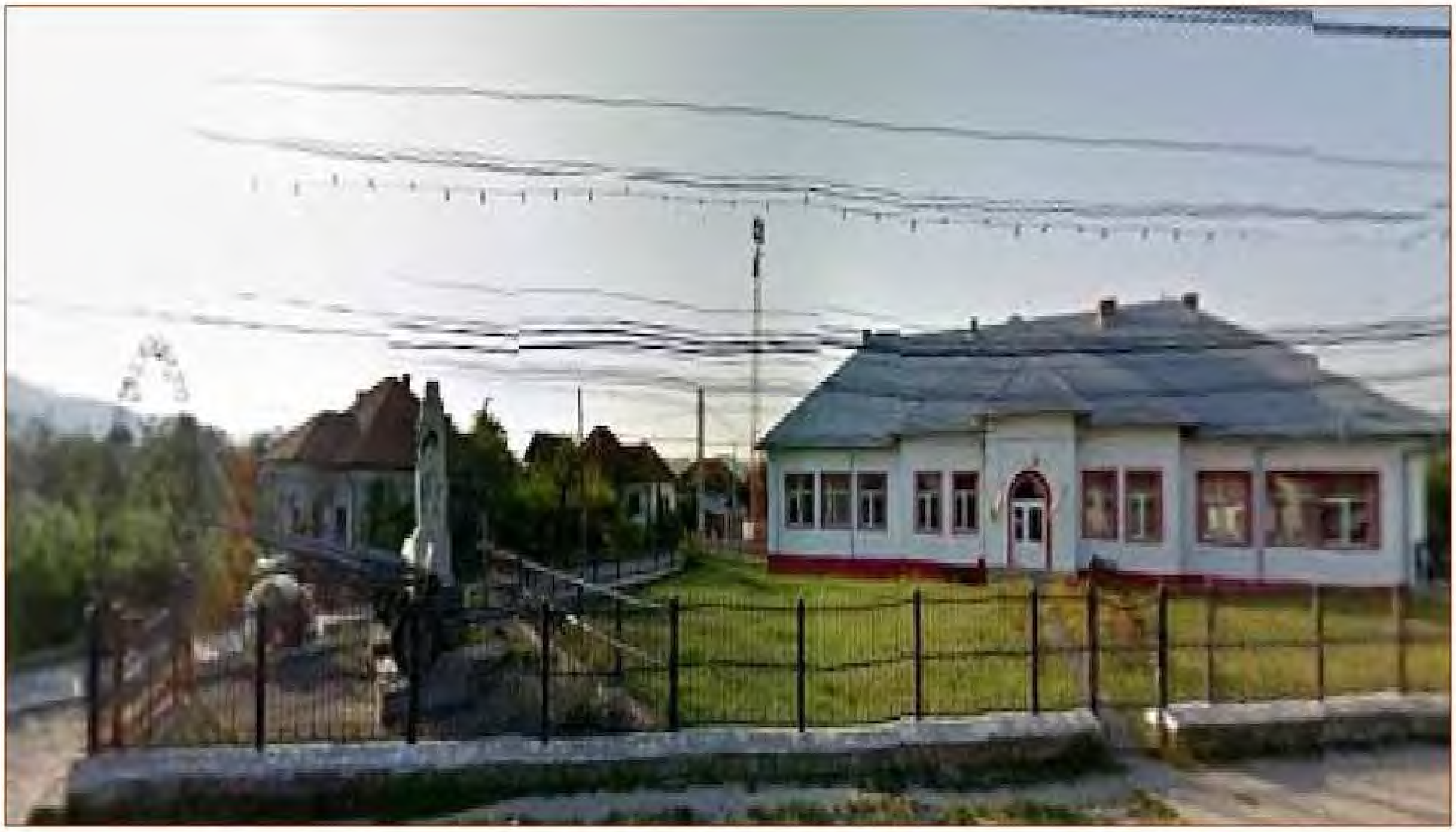

CENTRUL LOCALITĂŢII DE REŞEDINŢĂ.

MONUMENTE ALE EROILOR
DIN
ALBESTII DE ARGES

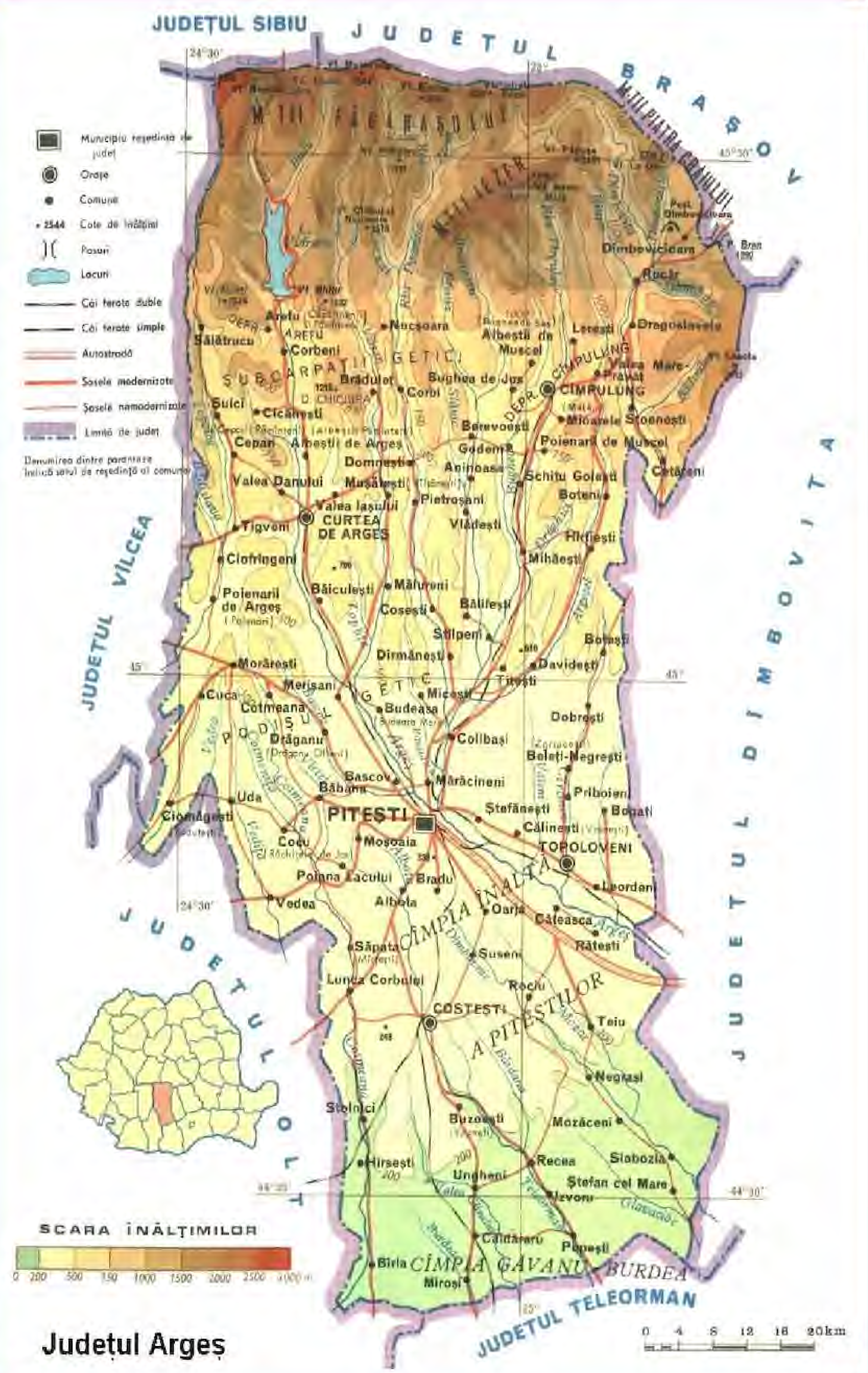

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședința de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
M-ȚII IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
DEPR. AREFU
D. CHICIURA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofringeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Mărăcinești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Bălăști-Negrești
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Cotmeana
Teleorman
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

ALBEŞTII DE MUSCEL

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

ALBEŞTII DE MUSCEL

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Albeşti**; Cândeşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 57 km.
SUPRAFAŢĂ: 123 km^2.
POPULAŢIE: 1.578 locuitori [759 M + 819 F]–(2011).
Comună înfrăţită cu localităţile: Positano [Italia], Amourussin [Grecia] şi Mendavia [Spania].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Albeşti – 1572 [7080] ianuarie 19 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 84).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Albești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Alexandru al II-lea Mircea la 19 ianuarie1572, prin care se întăreşte proprietatea asupra unor ocine în zonă.

● Sit arheologic: Existenţa unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Albeşti este atestată prin ansamblul mormintelor (de înhumaţie şi de incineraţie) – [▲]– cu ciste rectangulare din plăci de piatră (sfârșitul epocii pietrei și începutul epocii bronzului), descoperite în punctul „La Zărziaru".

TOPONIMIE:

○ Albeşti – toponimul se explică fie prin antroponimicul *Albu* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării, fie prin apelativul *alb* (cu referire directă la culoarea calcarului de Albeşti) + sufixul *–eşti*.

○ Cândeşti – toponimul este format din eponimul *Cândea*, atestat documentar în Evul Mediu + sufixul *–eşti*, a cărui valoare semantică precizează apartenenţa familială a locuitorilor.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională musceleană. Construcţiile de locuit caracteristice, cu două niveluri, se conservă passim. Nivelul inferior al acestora este destinat depozitării produselor pomicole în beciuri prevăzute cu paturi lungi pentru păstrarea fructelor. Nivelul superior este amenajat pentru locuit. Planul cvasi-generalizat al acestora este din tindă centrală cu acces de pe sala etajului şi două camere laterale, dintre care, „odaia bună" este rezervată pentru găzduirea oaspeţilor. Accesul la etaj se asigură pe o scară mascată de parapetul sălii. Arhitectura postbelică relevă utilizarea cu precădere a pietrei în edificarea caselor, precum şi tendinţa de ornamentare excesivă (ancadramente la uşi şi la ferestre, stâlpi) – reflex al unei ocupaţii specializate: exploatarea carierei de calcar numulitic şi efectuarea unor lucrări de artă la unele construcţii grandioase de pe cuprinsul României: Castrul roman Jidava, Mănăstirea Curtea de Argeş, Podul de peste Dunăre de la Cernavodă construit de către ing. Anghel Saligny, în maiestuoase construcţii: Palatul regal (Muzeul naţional de artă al României), Palatul telefoanelor din Bucureşti, Casa Scânteii (Casa Presei Libere), Casa Poporului (Palatul Parlamentului), Podul prieteniei de la Giurgiu, Fabrica de penicilină din Iaşi, în complexele şcolare din Câmpulung Moldovenesc şi Bârlad, în unele blocuri de pe litoralul românesc, în monumente memoriale în care a fost încorporată o muncă deosebit de grea, purtând pecetea harului artistic al cioplitorilor în piatră de la Albeşti.

Sculptura în piatră reprezintă arta tradiţională care a impus localitatea ca un centru de referinţă în spaţiul naţional românesc.Portul popular este specific zonei Muscel.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Maria Năstase, Elisabeta Pâslaru, Maria Vulpoi specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, vâlnicelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii: Ion Bizon, Octavian Bodea, Constantin Gava, Gheorghe Nicolae şi Nicolae Ştefan din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru sculptura în piatră. Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Brâul bătrânesc, Brâul pe 6, Chindia, Doiul, Hora Nuţii, Marşul, Mânioasa, Sârba lui 22, Ungureasca, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica Albeşti –[▲]– «Adormirea Maicii Domnului» construită, în perioada anilor 1877-1889, de către „coloniştii" din Ardeal, pe proprietatea deţinută de moşneanul Vlăduţă, în locul unde acoperişul turlei vechii biserici de lemn amplasate dincolo de apa Strigoiului, a căzut smuls de o furtună violentă, considerându-se că a fost „un semn ceresc" pentru aşezarea temeliei noii biserici. Printre principalii ctitori, sunt menţionaţi: Andrei O. Bizon, Ioan Vlăduţă, Andrei Stoica. Biserica – de plan dreptunghiular, cu altar semicircular, în interior şi poligonal, la exterior – este construită pe o temelie de piatră scoasă din carieră, cu pereţi de cărămidă şi bolţi din grădele de nuiele. Şarpanta acoperişului este surmontată de turle octogonale. În anii 1935-1937, a fost consolidată, adăugându-se amvonul şi cafasul. Pictura murală originară, realizată în frescă, de Petre Cazan a fost refăcută de pictorii: Belizarie Paraschivescu şi Ion Dogărescu [1922], fiind restaurată de Steluţa şi Vasile Ivănescu [1977-1980]. În tabloul votiv din pronaos, este pictat Iustin Moisescu, patriarhul României [1977-1986], originar din comuna Albeşti. În exterior, sub cornişă, se dezvoltă, în medalioane circulare, un program iconografic. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Tipic [1851], Triod [1856], Liturghier [1858], Evanghelie [1888], Penticostar [1889], Psaltire [1889] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX: „IH", „MD", „MDP", „SÎCE", „AMD", „ST", „SIB", „SN" , un epitaf [XIX], clopot făcut la Kronstadt (Braşov), în 1869 ş. a.

Biserica Cândeşti «Naşterea Maicii Domnului» [1898], ctitorită de Ion Coman şi enoriaşi din sat •intervenţii: reparaţii [1935] •pictură murală: Petre şi Iancu Cazan din Câmpulung [1898]; repictată cu cheltuiala patriarhului Iustin Moisescu [1980].

Cruci de piatră: **Albeşti**: 1660-1661 [7169] —[▲]— lângă casa Izbăşoiu Ion; XVIII —[▲]— Dealul Măţăoanu; 1721-1722 [7230] —[▲]— lângă casa Bizon Gh.; 1783 aprilie 3 —[▲]— încastrată în zidul de incintă al bisericii; 1819-1820 [7328] —[▲]— la nord de atelierele pietrarilor ▪~**Cândeşti**: 1704 [7213] octombrie 2 —[▲]—în Plaiul Banului; 1723-1724 [7232] —[▲]— în izlaz, la 1 km de sat; ¼ XIX —[▲]— centrul satului; ¼ XIX —[▲]— lângă casa Bratu Gh.

Monumente eroi: **Albeşti** [1916-1919; 1941-1945]; autori: V. Mezzaroba, N. Gava, I. Florescu (1943) – lângă Biserica Albeşti ▪~ **Cândeşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Bizon (1940) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 159 locuitori ai comunei Albeștii de Muscel, numărul eroilor menționați în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [96], Al doilea război mondial [62].

-REZERVAŢII NATURALE

•**CALCARUL NUMULITIC DE LA ALBEȘTI** reprezintă „o insulă de depozite eocene" care se caracterizează prin imensa acumulare de numuliți (resturi fosile foraminifere), relevând sedimentarea formațiunii geologice în condiții optime de dezvoltare a organismelor calcaroase. Rezervaţia „Cariera Mare" – decretată „monument al naturii" de către Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii – este constituită dintr-un „calcar alb-gălbui de vârstă eocenă", cunoscut sub numele de „Calcar numulitic de Albeşti" sau „Piatră de Albeşti". Perimetrul rezervaţiei ocupă o suprafaţă de circa 3600 m^2.

Analizând compoziţia calcarului galben-cafeniu, roşcat, vânăt sau alburiu, prof. Alexandru Bera observa că este alcătuit din numuliţi mari – animale fosile, caracteristice primei jumătăţi a erei terţiare, ale căror cochilii au format calcare – şi din alge de tip Litbotamnium. În situaţia în care rocile sedimentare prezintă aspectul unei gresii vinete sau roşcate cu elemente de cuarţ – denumite local „ciulini" –, compoziţia acestora include „tuburi de anelide (încrengături de viermi cu corpul cilindric, segmentat în numeroase inele), numuliţi mici şi orbitoide".

Între fosilele depistate în compoziţia rocilor, se semnalează prezenţa foraminiferelor (animale unicelulare din încrengătura protozoarelor care au corpul acoperit cu o secreţie calcaroasă şi trăiesc în apele marine): Nummulites distans, Nummulites irregularis, a resturilor de crabi (Ranina reussi şi Ranina marestiana), arici de mare (Conoclypeus conoideus), branhiopodul Terebratula grandis, dinţi ai rechinilor fosili (Charcharrodon angustidens şi Lamna elegans). Referindu-se la constituţia petrografică a calcarului numulitic de Albeşti, specialistul menționat constata că acesta „reprezintă un depozit bentogen–litoral format într-o mare caldă, în jurul unor insule sau în apropierea unui ţărm compus din roci cristaline, roci pe care le întâlnim de altfel în cuprinsul satului Albeşti, întovărăşind granitul.".

•**GRANITUL DE ALBEŞTI** – „martor geologic", localizat spre nord de cota 708, ocupă o suprafaţă de circa 300 m^2, fiind „dezagregat sub forma a numeroase blocuri cu dimensiuni până la 2 m^3". Relieful granitic are aspect pegmatitic cu două varietăţi de feldspat: *ortoză* de dimensiuni sub 7 cm, având o culoare albă-gălbuie şi *albitul* redus dimensional, alb-cenuşiu cu nuanţe de verde. În compoziţia granitului, se află, de asemenea, *biotitul* sau mica neagră, cu luciu sidefos, compus din foiţe ce se pot desprinde cu uşurinţă. Situată în centrul unor depozite sedimentare, din cauza eroziunii învelişului rocilor eruptive, ivirea granitică de la Albeşti prezintă o importanţă considerabilă, întrucât este „uşor accesibilă cercetării şi vizitării", spre deosebire de cele semnalate în flancul sudic al Munţilor Făgăraş şi al Munţilor Leaota. Carieră de exploatare a calcarului utilizat în edificarea şi decorarea unor construcţii monumentale din România.

IN MEMORIAM

✪ **COMĂNESCU ION** [1907-1996] – important arhivist român. Opera: «Actele secţiei publice Bucureşti. Indice cronologic nr. 17. Mănăstirile Pantelimon, Pasărea, Plătăreşti, Plumbuita, Poiana Mărului, Polovragi, Predeal» [1950], «Albeştii de Muscel – sat de plai – şi obligaţia de a păzi graniţa în cuprinsul moşiei satului» [1989] ş. a.

✪ **MOISESCU IUSTIN** [1910-1986], născut la Cândești; mare teolog român; profesor de teologie la Varşovia, Suceava şi Bucureşti, considerat „un stâlp puternic în vremuri de furtună» al credinţei strămoşeşti; mitropolit al Moldovei şi Sucevei [1957-1977], patriarh al Bisericii Ortodoxe Române [1977-1986]. Importantă operă patrologică. Volume: «Evagrie din Pont – viaţa, scrierile şi învăţătura» [1937], în limba greacă; «Originalitatea parabolelor Mântuitorului» [1945]; «Activitatea Sf. Apostol Pavel în Atena» [1946]; «Sfântul Pavel şi viaţa celor mai de seamă comunităţi creştine din epoca apostolică» [1951]; «Monumente istorice bisericeşti din Mitropolia Moldovei şi Sucevei» [1974]; «Târgoviștea şi monumentele sale» [1976], în colaborare ş. a. Remarcabile iniţiative editoriale: colecţiile „Părinţi şi scriitori bisericeşti" (90 volume) şi „Arta creştină în România" (6 volume).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546], 13-14; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

PRIMĂRIA COMUNEI ALBEŞTII DE MUSCEL.

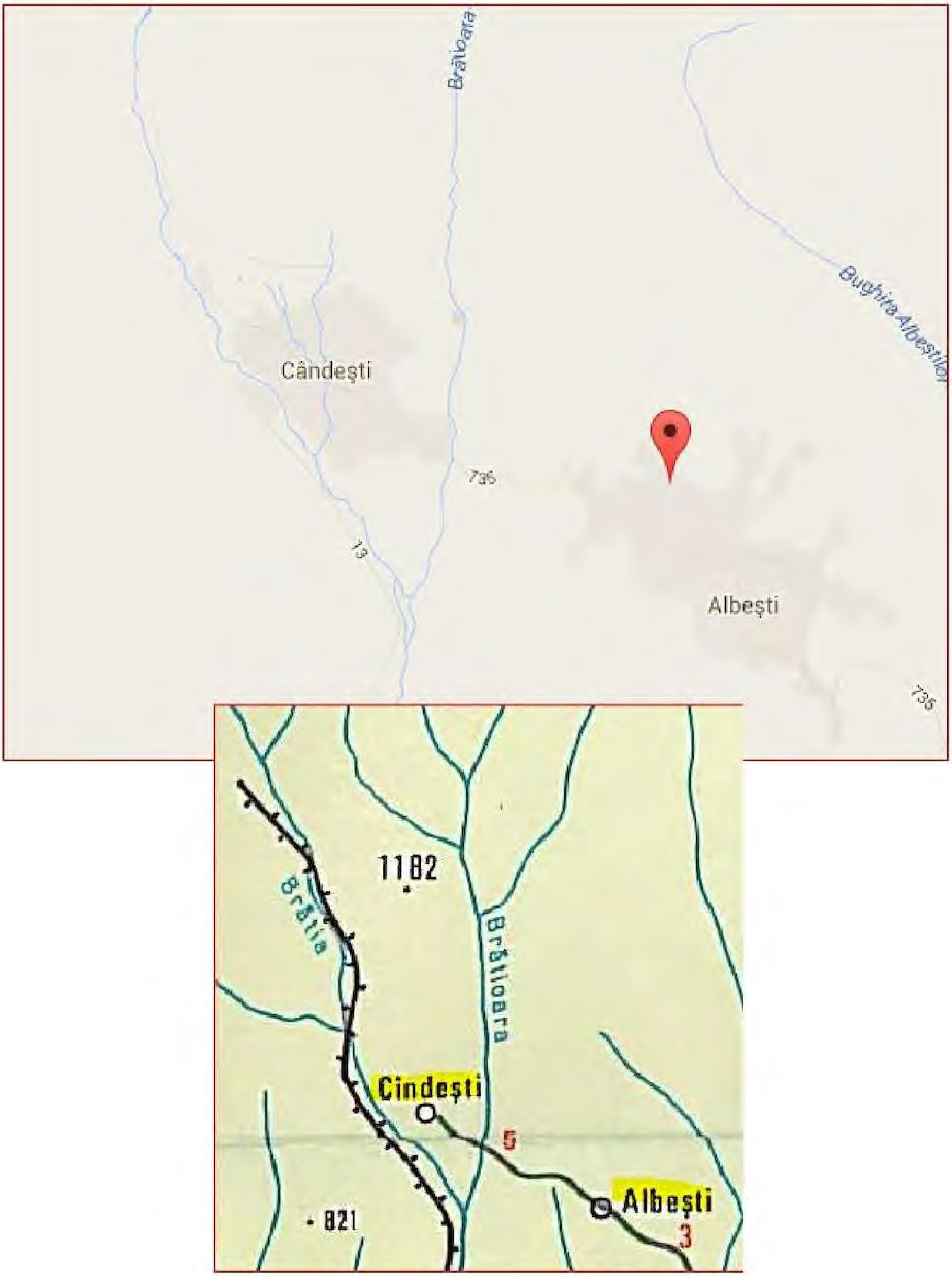
Brătioara
Bughira Albeștilor
Cândești
735
13
Albești
735
1182
Brătia
Brătioara
Cindești
5
Albești
3
821

CALCAR NUMULITIC DE ALBEŞTI.

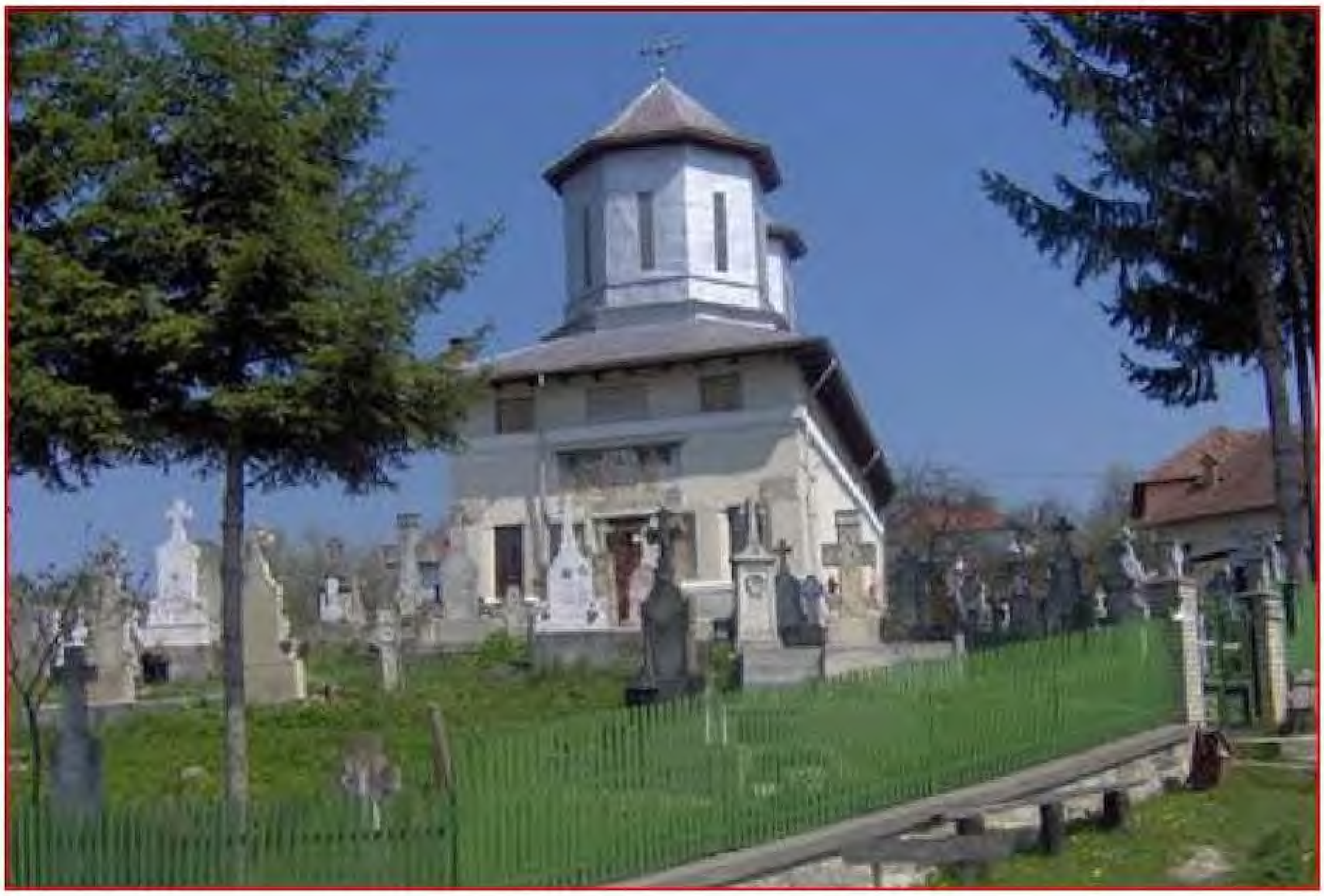

PĂSTRĂVĂRIA BRĂTIOARA.

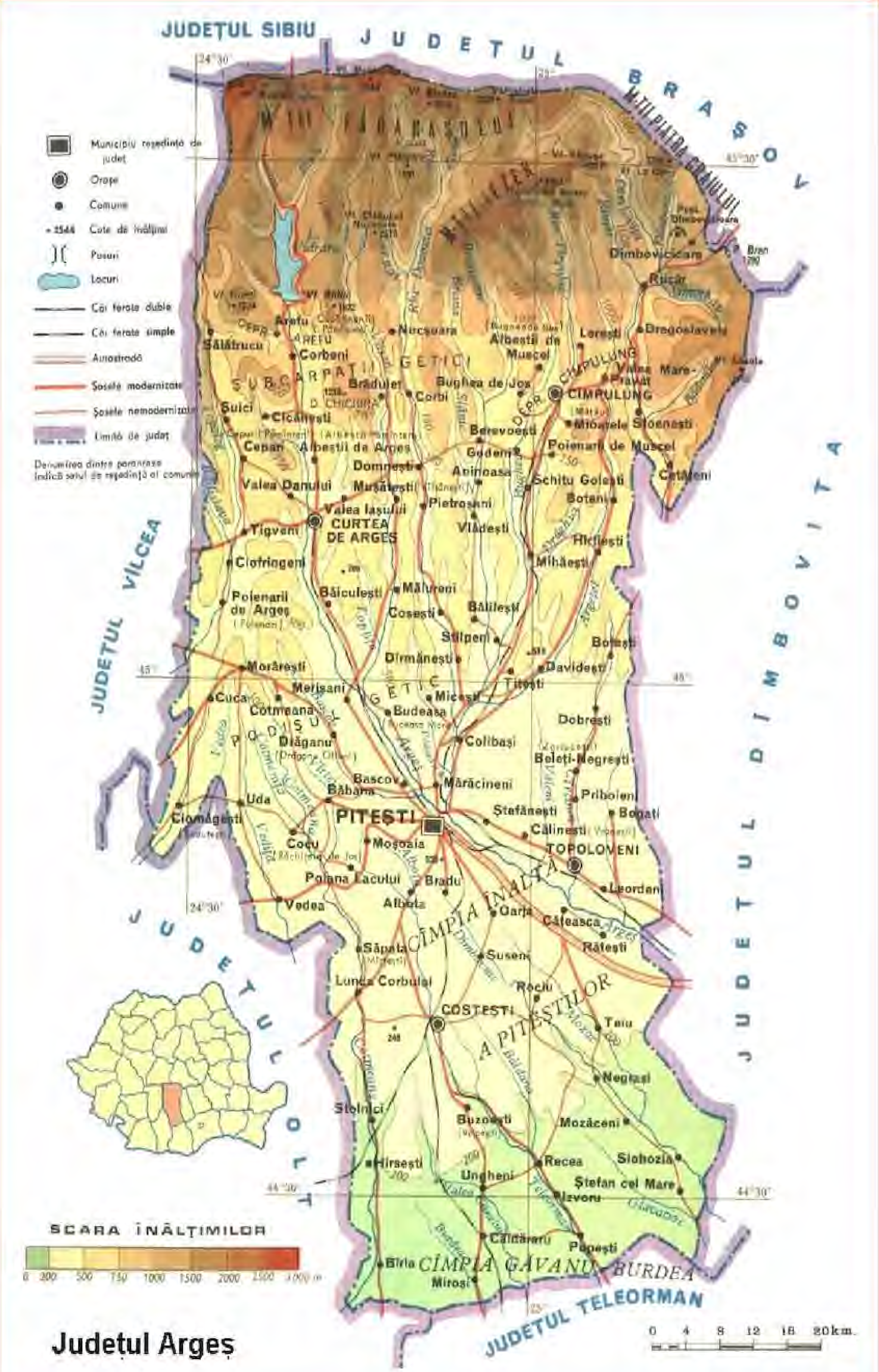
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
COSTEȘTI
TOPOLOVENI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Stoenești
Mioarele
Berevoești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Botești
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Tîrgului
Dîmbovnic
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Glavacioc
Bran
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

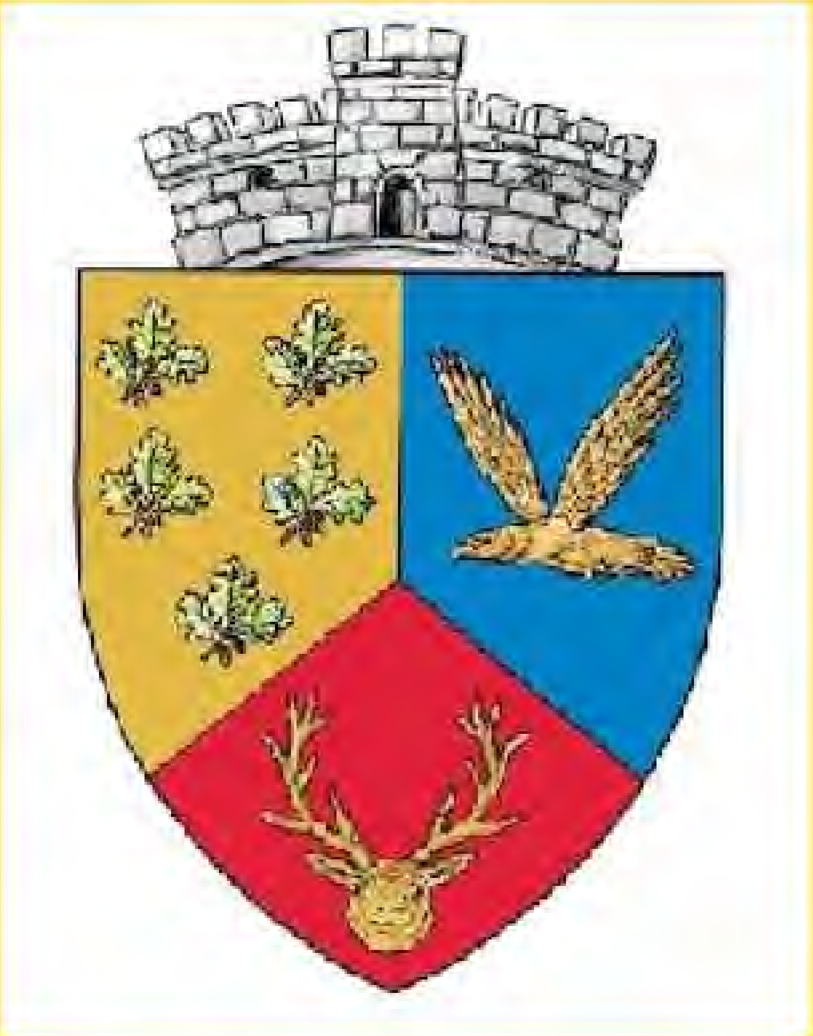

ALBOTA

PITEŞTI MMXV

ALBOTA

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Albota**; Cerbu; Frăţeşti; Gura Văii; Mareş.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 10 km.
SUPRAFAȚĂ: 58,5 km^2.
POPULAȚIE: 3.842 locuitori [1.887 M + 1.955 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localităţile: Rocca Imperiale [Italia] şi Zalenieki [Letonia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Alboteani (Albota) – 1497 [7005] aprilie 1 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 259). 1520 [7029] noiembrie 26. (DIR, XIII-XV, B, ŢR, vol. I , doc. 165) • *__Huhurezi__ – 1497 [7005] aprilie 1 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 259).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Albota.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 1 aprilie 1497, prin care este menționat sub forma „Alboteani" în perioada domniei lui Basarab cel Tânăr când „Lumotă și Cernat au schimbat partea lor de moșie din Alboteani cu proprietatea de la Micești a Mănăstirii Tutana".

Sit arheologic: **CASTRUL ROMAN ALBOTA** –[▲]– „monument arheologic de maximă importanţă" situat în dreapta șoselei Pitești-Craiova, în apropierea Stațiunii Albota. În sec. III p. H., exista „o tabără militară fortificată, parte integrantă din sistemul de fortificaţii de pe graniţa estică a Daciei, numit cu un termen convenţional modern Limes Transalutanus. Soldaţii auxiliari din armata imperială romană care staţionau aici aveau sarcina concretă de a închide calea de acces spre interiorul provinciei eventualilor atacatori, ce veneau dinspre Câmpia Munteană, dacă aceştia s-ar fi încumetat să urmeze cursul râului Argeş."(cf. Măndescu D.). Castrul (108 x 95 paşi) era accesibil pe o singură latură amenajată cu şanţ adânc de 1,50 m şi lat de 20 m. La limita râpilor care înconjurau castrul pe trei laturi, fusese construit un val de pământ.

TOPONIMIE:

- Albota – toponimul este format pe baza eponimului *Albu* (la origine, adjectiv), onomasticul indicând o particularitate fizică a întemeietorului aşezării.
- Cerbu – numele topic provine din substantivul comun *cerb*, atestând prezenţa acestui animal şi, implicit, a unor păduri seculare în zona de constituire a aşezării.
- Gura Văii – toponimul indică locul de formare a unei ape curgătoare; în acest caz, Teleormănelul.
- Frăţeşti – toponim social format pe baza apelativului *frate* ≈ „călugăr tânăr la începutul vieţii monahale", calitate pe care a avut-o, probabil, întemeietorul aşezării.
- Mareş – numele topic este, la origine, un antroponimic, indicând „primul om al aşezării, cel care a bătut primul ţăruş în pământul locului".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională specifică zonei de interferenţă dintre deal şi câmpie. Case cu un singur nivel ridicat pe o temelie supraînălţată, cu sală la faţada principală, pe două laturi şi, în unele cazuri, pe trei laturi. Acces pe o scară din lemn sau de piatră plasată în axul intrării. Plan simplu cu tindă centrală şi camere laterale. Parapetul şi stâlpii caselor de lemn prezintă ample decoruri traforate.

Port popular caracteristic zonei sudice a Argeşului. În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele populare din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior: Elena Cristache, Stana Cristache, Ioana Voicu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Argencuţa, Hora Badii, Orzuleţul, Raţa din căluş, Ruseasca, Sârba la două, Sârba la trei, Sârba la patru.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✝Biserica Albota –[▲]– «Adormirea Maicii Domnului» „durată din temelie, la leat 1820", potrivit pisaniei, de „şetrarul Andronache ereu, Ioana eriţa, Dinu diacon, Eftenie ieromonah, Tiţa eriţa, Vladu ereu, Ilina eriţa, Grigore" ş. a. Biserica – de plan dreptunghiular, cu absida altarului poligonală, în exterior, şi semicirculară, în interior – a fost construită din cărămidă, acoperişul din tablă fiind surmontat de o turlă de secţiune pătrată, amplasată deasupra pronaosului; reparată în: 1920, 1965. Pictura murală originară, realizată de un zugrav anonim, a fost restaurată de preotul pictor C. Sandu [1965-1966]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1888], Minei august [1894] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX: „IH" şi „MD" de Ioniţă zugrav, oraş Piteşti, plătită de Udrişte ereu, Dobra eriţa ş. a.; „MDP", de Voicu zugrav, cu menţionarea donatorilor: „Badea preot, Gherghina preoteasa, Gheorghe, Rada; 1870 mai 15, Voico zugrav".

✝Biserica Albota «Cuvioasa Paraschiva; Sf. Treime» [1899-1904], ctitorită de pr. Ştefan Alboteanu şi enoriaşii săi, după planurile arh. M. Popescu-Şuici; reparată în: 1957-1958, 1972 •intervenţii: consolidare [1957] •pictură murală în frescă: N. Tomescu [1904]; restaurată [1958].

✝Biserica Cerbu «Cuvioasa Paraschiva» [1875-1878], ctitorită de enoriaşi •intervenţii: consolidare [1897]; subzidire [1944] •pictură murală: Ilie Tache-Piteşti [1878]; restaurată: Gh. Teodorescu-Romanaţi [1947].

✝Biserica Grădiştea «Cuvioasa Paraschiva; Naşterea Maicii Domnului» [1883-1887], ctitorită de Ion Neacşu şi Ion Rizea „împreună cu obştea satului" •intervenţii: 1922; reparaţii şarpantă [1946] •pictură murală: Nicolae zugrav [1887].

✝Biserica Mareş «Adormirea Maicii Domnului» [1793], ctitorită de fraţii Alecu şi Dinu Merişanu •intervenţii: adăugarea turlelor [1899]; 1925; 1938; refacerea învelişului [1958] •pictură murală: Gh. Tomescu-Piteşti [1901]; repictată de Gh. Dobrescu-Braşov [1972].

✝ Cruci de piatră: **Moşteni**: 1703-1704 [7212] –[▲]– lângă biserică; 1848 decembrie 12 – lângă biserică.

✝Monumente eroi: **Cerbu** [1916-1918] – lângă Biserica Cerbu ▪~ **Cerbu** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Şcoala generală Cerbu.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 110 locuitori ai comunei Albota, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [7], Primul război mondial [52], Al doilea război mondial [51].

⚔Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, începând cu data de 15 noiembrie 1916, pe teritoriul localității, au acționat unități ale Diviziei 8 Infanterie împotriva armatelor inamice care invadaseră zona.

IN MEMORIAM

✪ **MOVILĂ SANDA** [Cerbu,1900-Bucureşti,1970], pseudonimul literar dat de Eugen Lovinescu Mariei Ionescu-Aderca, membră a cenaclului „Sburătorul". Profesoară de limba franceză; poetă şi prozatoare, autoarea volumelor de versuri: «Crinii roşii» [1925], «Călătorii» [1946], «Fruct nou» [1948], a romanelor: «Desfiguraţii» [1935], «Nălucile» [1945], «Marele ospăţ» [1947], «Pe văile Argeşului» [1950], «O vară la Şipotul Fântânilor» [1957], «Viaţa în oglinzi» [1970]; a povestirilor: «Neuitatele călătorii» [1958], «Câte se petrec pe mare» [1962]; traduceri din: Arcadi Gaidar («Timur şi băieţii lui»), Lev Kassil («Cupa gladiatorului»), Gabriela Zapolska («Imagini») ş.a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 16; Idem– *Sanda Movilă*, www.google.ro, calameo.1227548

Gheorghe Barbu– *Monografia comunei Albota (1497-1997)*, Bucureşti, 1997, 117 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

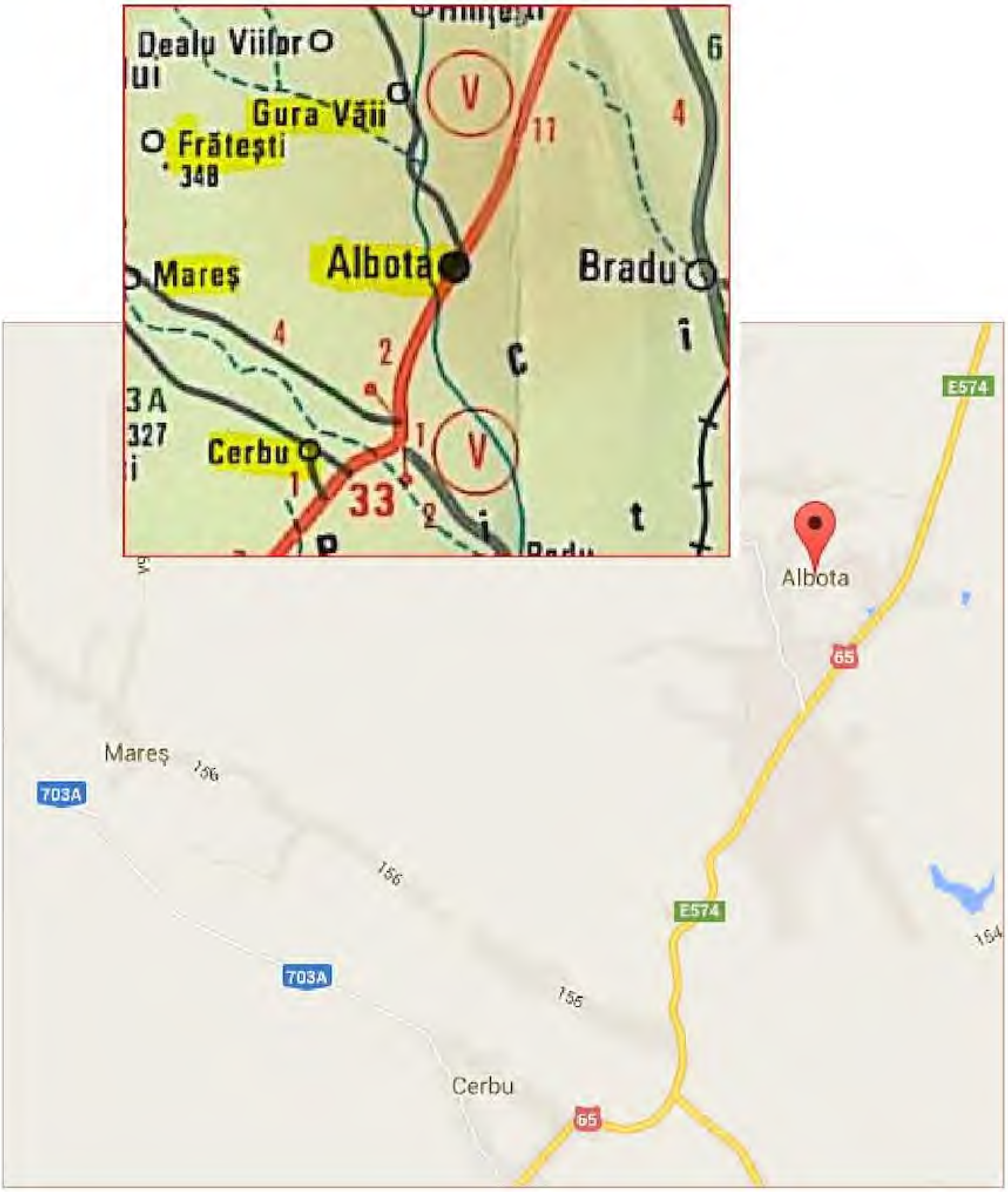
Dealu Viilor
Gura Văii
Frătești
348
Mareș
Albota
Bradu
V
11
4
6
2
3A
327
Cerbu
1
33
2
1
V
E574
Albota
65
Mareș
156
703A
156
703A
155
E574
154
Cerbu
65

PRIMĂRIA COMUNEI ALBOTA.

BISERICA

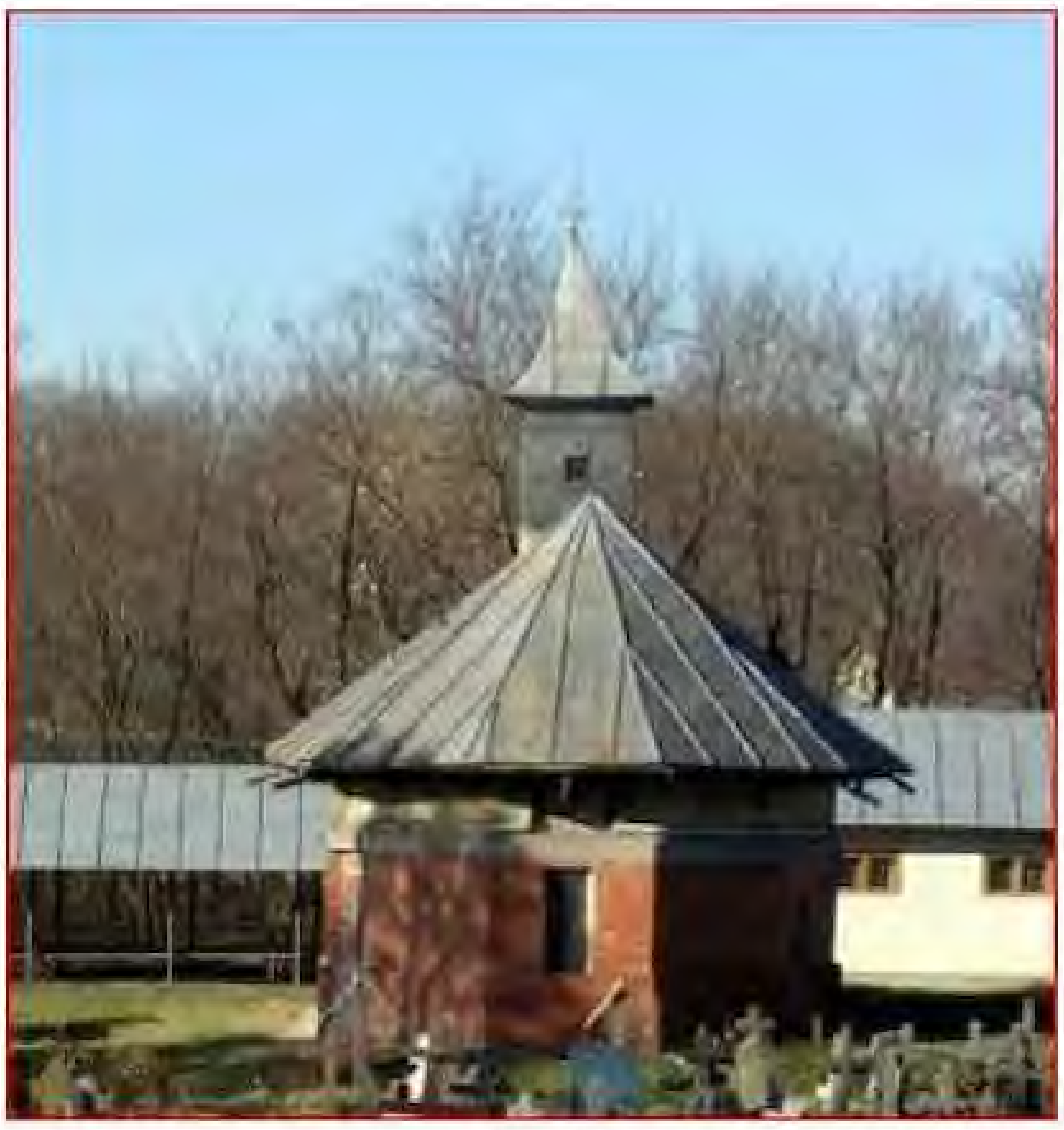

ALBOTA.

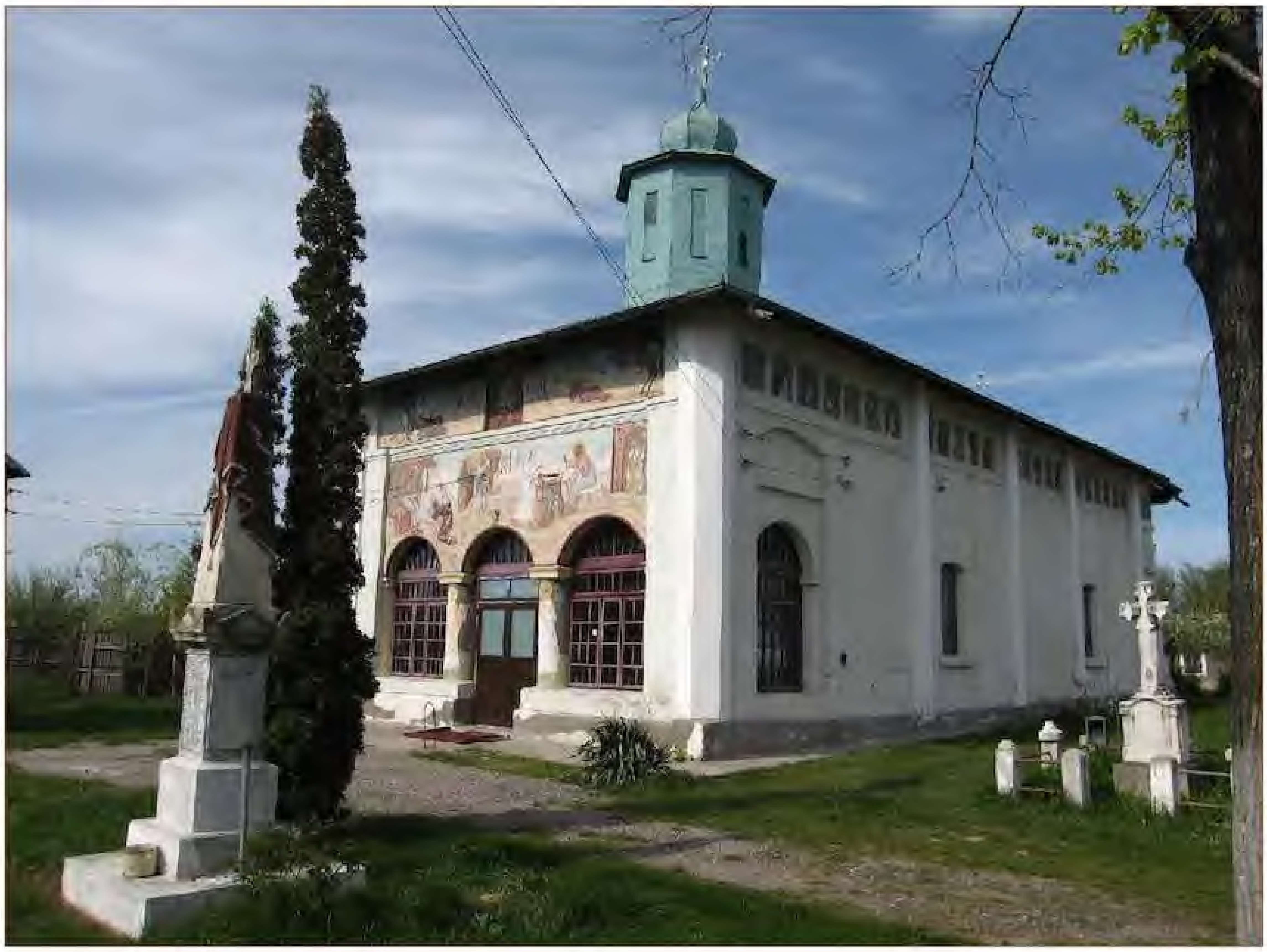

BISERICA CERBU.

ŞCOALA CERBU.

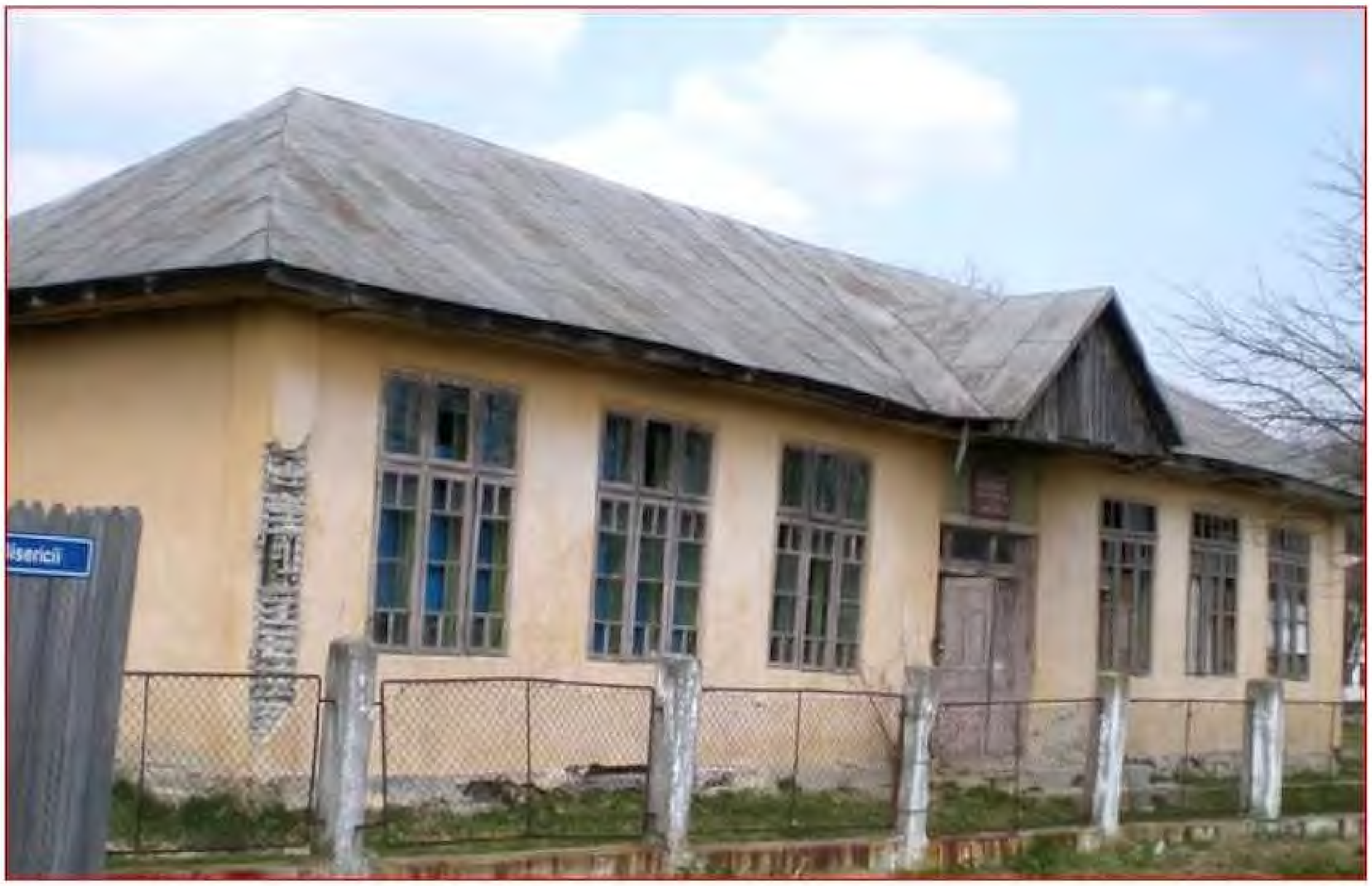

SCOALA VECHE MARES.

DIN ARHITECTURA LOCALĂ.

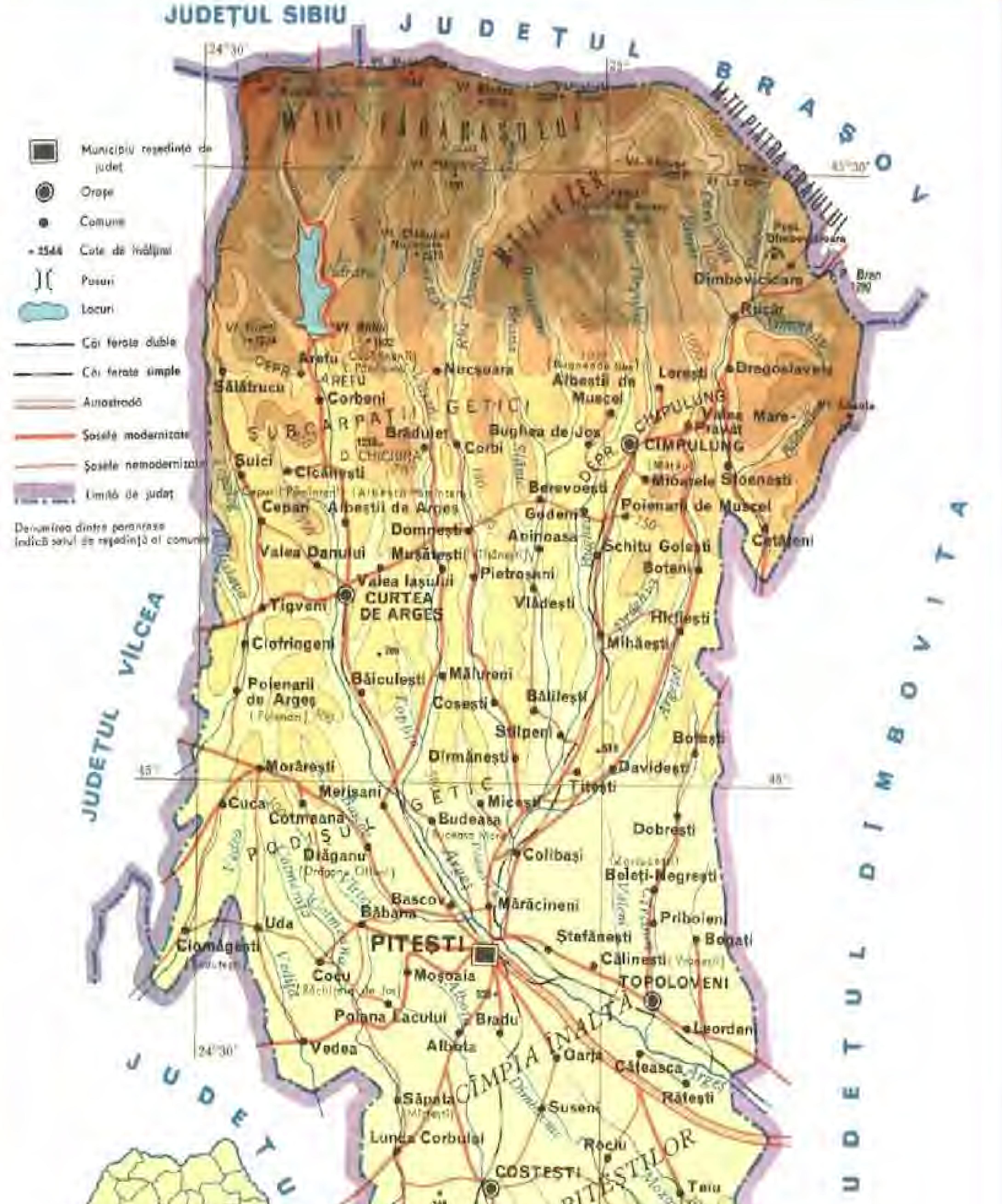
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICHIRA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
Glavacioc
Dîmbovnic
Bratia
Rîul Doamnei
Topolog
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

ANINOASA

PITEŞTI MMXV

ANINOASA

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Aninoasa**; Broşteni; Slănic; Valea Silіştii.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 47 km.
SUPRAFAŢĂ: 57,6 km^2.
POPULAŢIE: 3.299 locuitori [1.620 M + 1.679 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Bisignano [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Aninoasa de Sus – 1437 [6945] august 13 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 86)• ***Drăgăneştii de la Slănic** – 1526 [7034] iulie 26 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 28)• * **Răugeni** – 1437 [6945] august 13 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 92)• **Slănic** – 1526 [7034] august 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 32).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Aninoasa.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Dracul la 13 august 1437, prin care se confirmă unor boieri proprietatea mai multor sate, printre care și Aninoasa de Sus, scutindu-le de „slujbe și dăjdii".

⬟ Sit arheologic: **FAŢA FRUMOASĂ** în satul Slănic –[▲]– urme ale unei aşezări geto-dace, cu locuinţe de suprafaţă „realizate din chirpici, întărite cu bolovani, cu pari, împletituri de nuiele", dar şi de locuinţe de adâncime, „săpate în pământ la 1-3 m, cu pereţii căptuşiţi cu crengi şi snopuri de paie uscate". În interiorul locuinţelor, s-au descoperit „vetre de foc, fragmente de vase de lut specifice culturii Glina, cuţite, topoare etc.".

TOPONIMIE:

○ Aninoasa – toponimul este format pe baza apelativului *anin* (lat. Alinus) sau pe baza apelativului *anină*, cu sens de „pădure tânără care creşte din nou, după ce a fost tăiată".

○ Broşteni – numele topic derivă din *broştean* (iederă) sau din *broască* + sufixul cu funcţie locală *–eni*, indicând provenienţa locuitorilor stabiliţi într-o zonă mlăştinoasă, populată de broaşte.

○ Slănic – toponimul este format din vechiul slav *slanu* ≈ „sărat", nume topic explicat, de altfel, prin existenţa, pe teritoriul localităţii, a unor sărături.

○ Valea Siliştii – numele topic s-a format pe baza apelativului *silişte*, cu sensul originar al etimonului bulgar *şchirste* ≈ „ruinele sau aşezarea unui sat", localitatea fiind situată pe valea unde s-a aflat anterior o aşezare umană.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară specifică zonei etnoculturale a Muscelului. Construcţii de locuit cu două niveluri, nivelul inferior (beciul cu gârlici sau fără) reflectând, prin amenajările interioare, o ocupaţie tradiţională: pomicultura. Sala etajului este dispusă pe întreaga faţadă a clădirii, fiind prevăzută cu parapeţi de zid şi stâlpi de lemn, accesul la etaj asigurându-se pe o scară mascată de parapet.

Aninoasa reprezenta unul dintre centrele importante de extracţie la suprafaţă a cărbunelui din bazinul carbonifer al Muscelului. În extremitatea nordică a aşezării, s-a construit, post 1950, o colonie pentru cazarea minerilor formată din case-tip, cu un singur nivel.

Portul popular tradiţional local este caracteristic zonei Muscel.

Lucrătura în piele a constituit o îndeletnicire artistică pentru meşterul Ion Iarca. În meşteşugul prelucrării metalelor, se evidenţiază: Mitică Lăutaru. Confecţionarea obiectelor prin împletirea unor materiale vegetale constituie o meserie, dar şi o pasiune pentru Ion Moise, Constantin Răducu şi Mircea Dobre. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, s-au evidenţiat: Ionuţ Anania şi Ion Niculeasa.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru feronerie: Ion Simion; împletituri din răchită: Panait Antonescu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Alunelul, Baraboiul, Brâul bătrânesc, Brâul pe 6, Breaza, Chindia, Periniţa, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Slănicul, Ungurica.

Târg săptămânal organizat duminical în satul Aninoasa; târg tradiţional ocazional, în Ziua Crucii (14 septembrie), la Slănic.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

◆ «Mănăstirea Aninoasa» –[▲]– important ansamblu arhitectonic monahal de tradiţie brâncovenească din secolul al XVII-lea format din: Biserica «Sf. Nicolae», paraclis, turn-clopotniţă, stăreţie, chilii, cuhnii cu bolţi pe trompe şi un zid înalt de incintă. **Biserica** a fost construită în anul 1677, de către marele clucer Tudoran Vlădescu, care, după moartea soţiei sale, Alexandra, s-a călugărit, sub numele de Teodosie, transformând biserica de mir în mănăstire de călugări. De plan dreptunghiular cu absida altarului decroşată, biserica are turle peste naos şi pronaos; paramentul este decorat cu „arcaturi de ciubuce, în registrul superior, separate, printr-un brâu median, de panourile din registrul inferior". Biserica a fost restaurată, între 1722-1729, de mitropolitul Ungrovlahiei Daniil, fost egumen la Aninoasa, care a adăugat pridvorul cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane din piatră de Albeşti şi cele două turle de zid, a lărgit ferestrele, a pardosit-o cu lespezi de piatră şi a rezugrăvit-o. Afectată de seismul din 1838, biserica a fost consolidată şi zugrăvită pe tâmplă şi în altar, în 1838-1843, prin osteneala logofătului Daniil Cantarolu, de zugravii Ion Gărniţă şi Gheorghe Pop. Pictura murală originară realizată, în 1677, de renumitul zugrav câmpulungean Pârvu Mutu – constituind opera de debut a acestuia – se conservă fragmentar. Tablourile votive de pe peretele vestic al pronaosului cuprind pe: aga Tudoran, jupaniţa Alexandra şi 11 copii; (spre nord): Daniil, mitropolitul Ungrovlahiei, şi un cleric; (pe peretele sudic): membri ai familiei Vlădescu. Repictată, prin grija mitropolitului Daniil, de zugravii: Dima, Mihai şi Badea, cu remarcabile scene iconografice sub raportul realizării lor artistice; în pridvor, tabloul Iadului a fost înlocuit cu scena Uciderii pruncilor de către Irod (personajele au feţele negre). **PARACLISUL** – compus din altar şi naos supraînălţat prin turlă octogonală sprijinită pe arce şi console – a fost edificat de egumenul Mihail Tărtăşescu, în anul 1773. **Clopotniţa** – construită în 1729, de către mitropolitul Daniil, prezintă un plan pătrat şi trei niveluri, foişorul comunicând cu clădirile de pe latura nordică. **Stăreţia** – datând din 1722, este o construcţie de plan dreptunghiular cu două niveluri. Pietre tombale: Alexandra Vlădescu, Safta Vlădescu [1840], popa Stanciul [1741]. Ansamblul a fost restaurat de Comisia Monumentelor Istorice în: 1926-1928, când s-au făcut reparaţii generale, consolidându-se turla Pantocratorului şi pridvorul; 1967 – reparaţii la chilii şi zidul de incintă; 1989-1991. Mănăstirea Aninoasa a fost metoh al Mănăstirii „Negru Vodă" din Câmpulung şi al Mitropoliei Ţării Româneşti.

Important centru cultural medieval în secolul al XVIII-lea, prin susţinuta activitate a unor copişti de texte laice şi religioase: Petre dascălul [«Alexandria», «Esopia», «Gromovnicul»–1717], Nicolae Piteşteanul [«Istoria lui Dumitrache stolnicul»–1782], Grigorie logofătul [«Paraclisul şi viaţa lui Grigorie Decapolitul», «Cronica lui Iordache Stavaracoglu»–1797].

Ansamblul monahal feudal a fost locul de refugiu al unor arnăuţi ai lui Alexandru Ipsilanti învinşi de turci la Drăgăşani, în cursul evenimentelor din anul 1821. Arnăuţii au fost ucişi, iar biserica – incendiată.

În patrimoniul mănăstirii, se află cărţi ritualice: Îndreptarea legii [1652], Penticostarion [1743, 1765], Evanghelii [1750, 1786], Psaltire [1790], Cazanii [1745, 1780], Mineie [1780] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, de N. Tomescu, clopote [1606, 1729] ş. a.

În 2001, aşezământul bisericesc de la Aninoasa a fost reînfiinţat ca mănăstire de maici.

Mănăstirea Slănic «Sf. Nicolae; Sf. Filofteia» –[▲]– Tradiţia orală locală atribuie ctitorirea unui prim schit, la mijlocul secolului al XV-lea, lui Vlad Ţepeş, voievodul Ţării Româneşti. O biserică de lemn a aşezământului monahal este atestată între anii 1805-1830. Urmărirea, de către turci, în 1821, a arnăuţilor refugiaţi în zona schitului, ar fi determinat părăsirea acestuia de către călugări. În 1916, monahul Irinarh Pulpea s-a stabilit în acest loc, ducând o viaţă de sihastru; sosirea ieromonahului Isidor Ghimpeţeanu, în 1922, a însemnat renaşterea aşezământului, întrucât acesta, împreună cu monahul Pantelimon Şuşală, a ridicat „de roşu" biserica sfinţită în 1930. Ieromonahul Teofil Bădoiu a construit o biserică de lemn şi un paraclis din cărămidă [1986-1988] – fără aprobarea autorităţilor comuniste !.

Biserica nouă «Naşterea Maicii Domnului; Sf. Treime», impresionantă prin proporţiile sale monumentale, cu plan în formă de cruce, altar semicircular în interior şi poligonal în exterior; amplu decorată arhitectural, a fost edificată, prin osârdia stareţului Teofil Bădoiu, între 1991-1993. Pictura murală originară realizată de rasoforul Ilie Dantes, în 1997. A fost organizat un muzeu cu obiecte bisericeşti.

Biserica Slănic «Sf. Ioan Botezătorul; Sf. Nicolae; Sf. Filofteia» [1859-1865], ctitorită de pr. Ion Chirca şi enoriaşi, pe locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: 1885; 1928; 1950; reparaţii acoperiş [1968] •pictură murală: anonim [1865]; Gheorghe Belizarie [1915]; restaurată de M. Dumitra-Târgovişte [1991].

Biserica Valea Siliştei «Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1892-1894], ctitorită de pr. Adrian Bucur şi obştea satului, pe locul unei biserici de lemn „neîncăpătoare" ridicate de egumenul Dositei Aninoşanu •intervenţii: 1944, 1989, 1994-1995 •pictură murală: Belizarie Paraschivescu [1894]; restaurată de Victor Boarţă-Măţău [1991].

Cruci de piatră: **Aninoasa**: XVIII –[▲]– ; 1840 noiembrie –[▲]– în curtea mănăstirii.

Monumente eroi: **Aninoasa** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Complexul comercial Aninoasa ■~ **Slănic** [1916-1918; 1941-1945]; autor: Parsic (1922) – lângă Biserica Slănic ■~ **Valea Siliştii** [1916-1918; 1941-1945]; (1920) – lângă Magazinul sătesc.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 180 locuitori ai comunei Aninoasa, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [3], Primul război mondial [104], Al doilea război mondial [73].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, „un puternic detaşament românesc de supraveghere" din subordinea Armatei a 2-a unităţi ale Diviziei 8 Infanterie a acţionat, în perioada 2 – 31 octombrie 1916, pe teritoriul localităţii, împotriva armatelor inamice care invadaseră zona, iar, în prima jumătate a lunii noiembrie 1916, misiunile de luptă au fost preluate de subunităţi din Brigada 3 Călăraşi.

IN MEMORIAM

DEJAN CONSTANTIN [1916, Slănic-1996] – preot cărturar, sociolog, născut la Slănic. A contribuit la realizarea Muzeului Satului din Bucureşti; preot în Piteşti, protoiereu la Protopopiatul Piteşti [1954-1985]. Opera: «Istorioare duhovniceşti», «Paşi spre Ţara veşniciei», «Repere spirituale pentru creştinul adevărat» publicate postum de fiul său, ing. Octavian Dejan. Studii referitoare la: monumente de arhitectură («Biserica de lemn Drăguţeşti»), personalităţi din zonă («Folcloristul C. Rădulescu-Codin», «Preotul Marin S.

Diaconescu» ş. a.), societăţi culturale bisericeşti («Frăţia») şi periodice religioase («Păstorul Ortodox»).

✪ **ILINESCU ION** [1925-2000] – medic cardiolog; profesor universitar; publicist. Opera: «Semiologie generală cardiovasculară» [1973], «Fiziologia digestiei» [1974], «Patologia medicală» [1988], «Medicină internă» [1990], «Tratat de clinică şi patologie medicală» [1991-1993].

✪ **RĂMUREANU IOAN** (pseudonimul lui Pulpea Ioan) [1910, Slănic-1988, Bucureşti] – important istoric al bisericii, profesor universitar. Opera: «Istoria bisericească universală» [I-1987; II-1993]; studii referitoare la începuturile creştinismului la români, legăturile Bisericii Ortodoxe Române cu alte biserici creştine.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 20; Idem– *Mânăstirea Aninoasa*, LL, an. VIII (1997), nr. 3; Idem– *Mănăstirea Aninoasa*, www.google.ro, calameo.1227548

Lima Mihaela – *Monografia comunei Aninoasa din judeţul Argeş – contribuţii*, Piteşti, 2002, 106 p.; Mavrodin Teodor– *Aninoasa şi Slănicul Muşcelului. File de cronică*, Piteşti, 2010, 617 p.; Răuţescu Ioan– *Mănăstirea Aninoasa din judeţul Muscel*, Câmpulung, 1933, 258 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*. Imagini – Internet.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

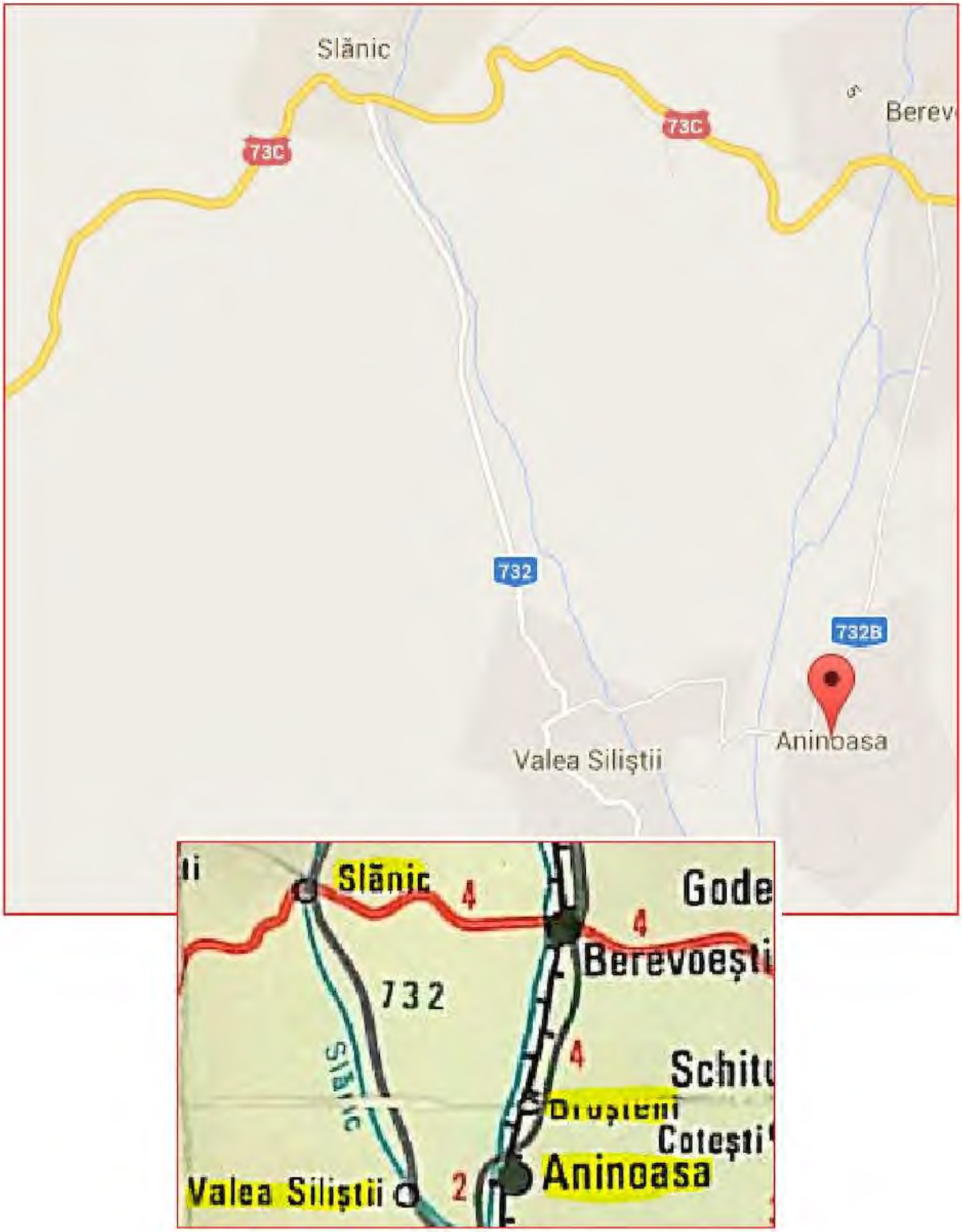
Slănic
73C
73C
Berev
732
732B
Valea Siliştii
Aninoasa
Slănic
4
Gode
4
Berevoeşti
732
Slănic
4
Schitu
Coteşti
Aninoasa
2
Valea Siliştii

PRIMĂRIA COMUNEI ANINOASA.

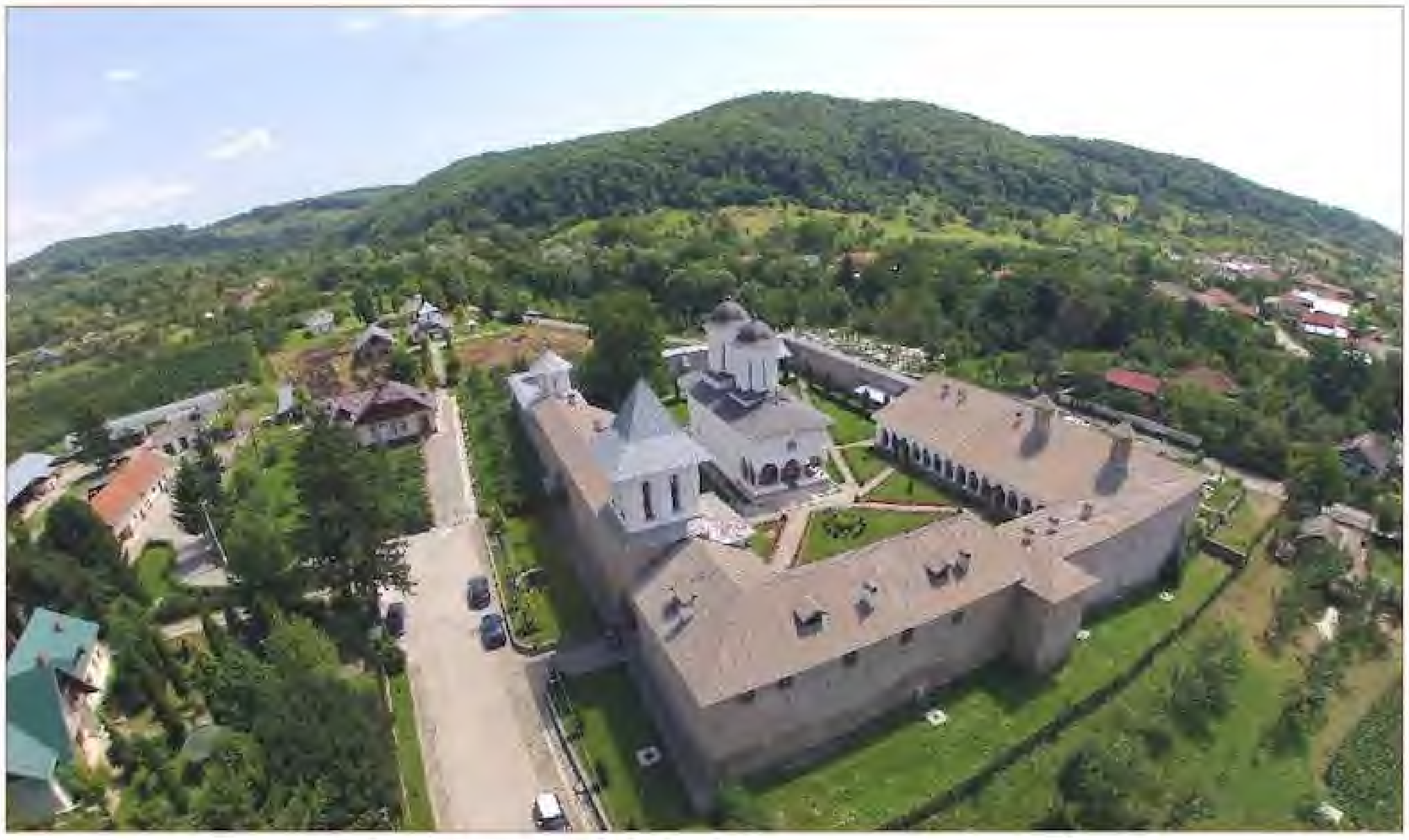

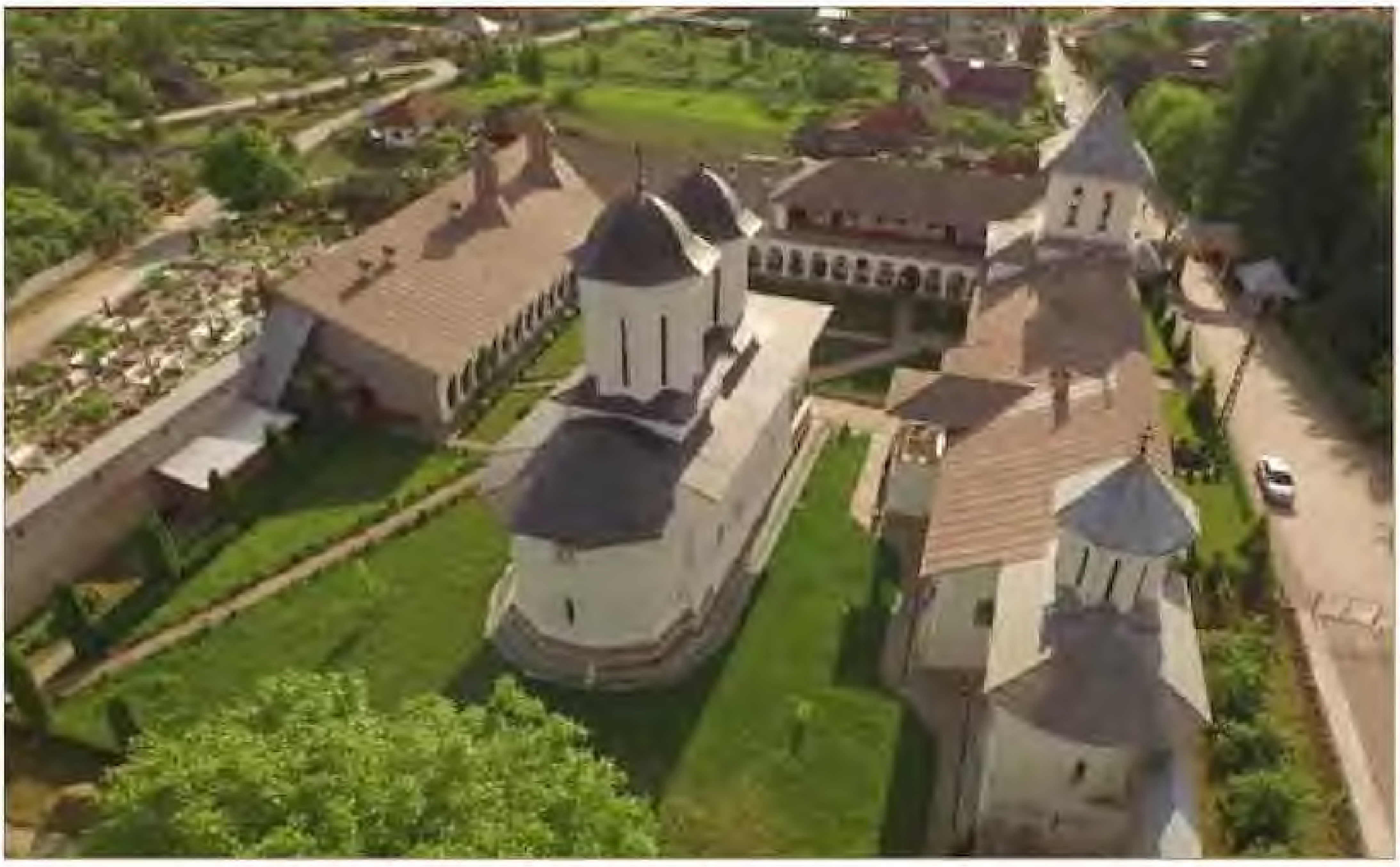

MĂNĂSTIREA ANINOASA.

www.TurismLand.ro

BISERICA MĂNĂSTIRII SLĂNIC.

ŞCOALA GENERALĂ BROŞTENI.

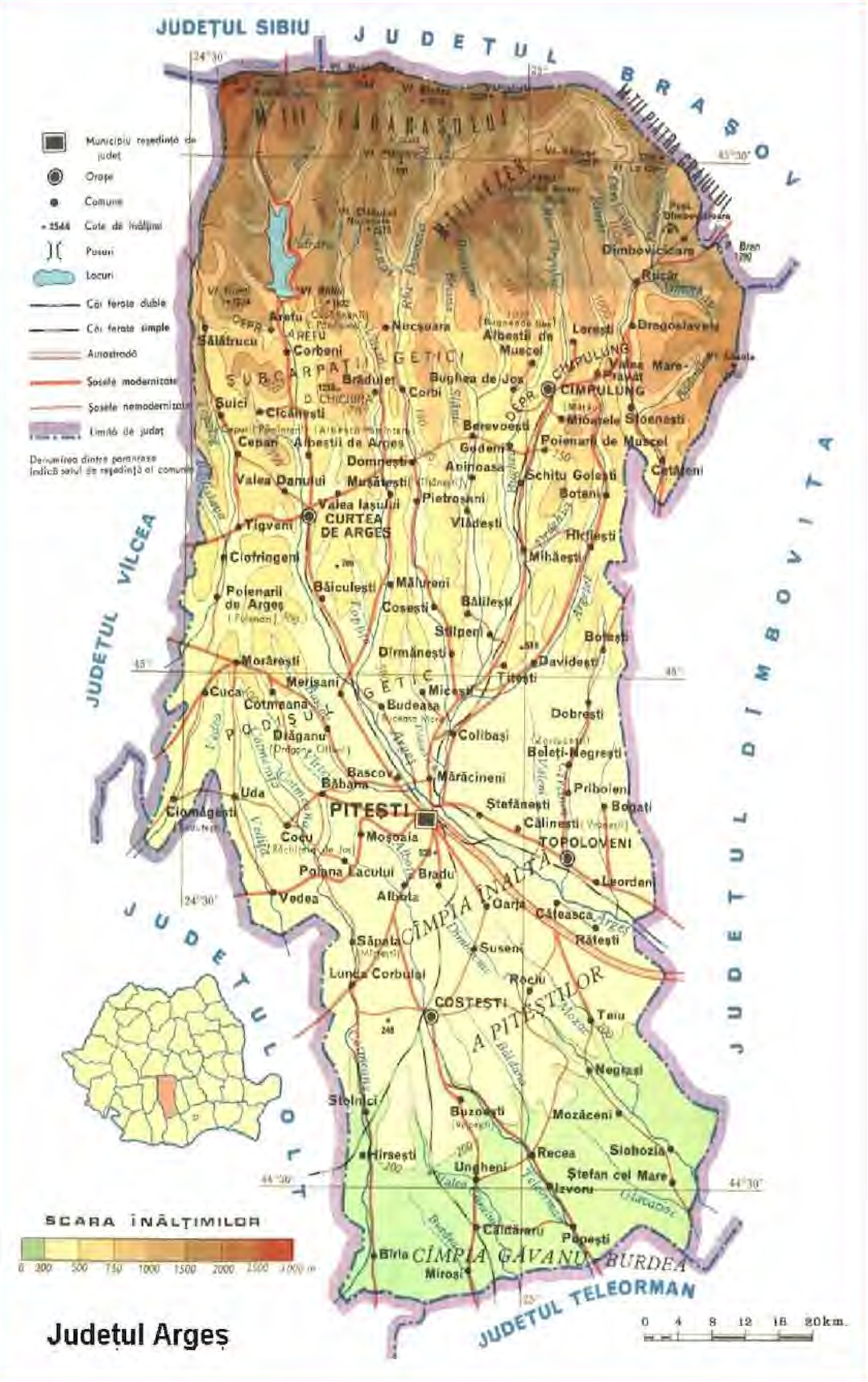
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Cuca
Micești
Titești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

AREFU

PITEŞTI MMXV

AREFU

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Căpăţâneni Pământeni**; Arefu Căpăţâneni Ungureni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 67 km.
SUPRAFAŢĂ: 420,2 km^2.
POPULAŢIE: 2.405 locuitori [1.197 M + 1.208 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Căpăţâneni – <1542-1543> octombrie 23 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 299)• **Cheiani** (lângă Căpăţâneni) – <1542-1543> (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 299)• **Haref** (Areşani, Harişani, Hăreşani, Hereşani) Aref –<1570> ianuarie 19 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 182)• ***Mistreu** (lângă Aref) – 1563 [7072] septembrie 24 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 217)• **Ţăţârligi**, sat <lângă Aref> – <1571-1574> mai 8 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 24).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Căpățâneni-Pământeni. Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Paisie (Radu de la Argeş) la 23 octombrie 1542/1543, prin care se confirmă vistiernicului Radu mai multe proprietăţi în aria satului.

Satul Aref este atestat documentar în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 11 februarie 1558, prin care se confirmă localnicilor stăpânirea satului Hareșul, precizându-se hotarele acestuia, „pentru că le este veche și dreaptă ocină și dedină, din zilele răposatului Dan voievod [1420-1427] și Vlad voievod Țepeș, dar le-au cotropit satele Chelanii și Căpățânenii, cu sila lui Radu din Golești".

Sit arheologic: Cetatea Poenari –[▲]– constituie un remarcabil obiectiv turistic evocator de istorie naţională. Bastion important în lupta pentru apărarea independenţei, în contextul unui permanent pericol extern, cetatea a fost folosită ca loc de refugiu pentru domnitori, de întemniţare a duşmanilor sau de adăpostire a vistieriei ţării. Edificată în două etape: donjonul – în prima jumătate a secolului al XIV-lea, iar restul construcţiei – la mijlocul secolului al XV-lea, cetatea are un plan triunghiular adaptat terenului şi un turn pătrat. Cisterna din partea de nord, care servea ca rezervor de apă, prezintă un interes deosebit din punct de vedere arhitectural. Abandonată în secolul al XVI-lea, cetatea s-a ruinat; restaurarea obiectivului a fost efectuată de către Trustul de construcţii Argeş, conform proiectului arh. F. Bilciurescu, în anul 1972. O scară din beton formată din 1480 de trepte asigură accesul spre cetate. Obiectele depistate în cursul cercetărilor arheologice (ghiulele de piatră, vârfuri de săgeţi, cuţite ş. a.), expuse la Muzeul judeţean Argeş şi la Muzeul municipal Curtea de Argeş, reprezintă mărturii elocvente ale unor lupte desfăşurate în zona legendarei cetăţi de la Poenari. Tradiţia istorică şi orală atribuie zidirea cetăţii lui Vlad Ţepeş [1448, 1456-1462, 1476], temutul voievod fiind, de fapt, ctitorul restaurării și extinderii acesteia.

TOPONIMIE:

Aref – toponimul, înregistrând formele anterioare atestate în documente: Hareş şi Haref, provine, probabil, din limba armeană, Hareş având semnificaţia de „luminiş" (luminiş de soare). De remarcat că instituţia de cultură locală s-a numit iniţial Căminul cultural Hareş – sursă generatoare, evident, de „lumină spirituală". Prezenţa armenilor în calitate de

comercianţi în zonă se confirmă documentar. Originea toponimului este explicată, de asemenea, prin cuvântul turc araf cu sens de „purgatoriu”.
În documentele medievale, satul este menţionat sub formele: Hareş [1546], Hăreşani [1556], Hareşu şi Hareşani [1558], Hareş [1563], Haref [1567], Harefu [1587], Hareş [1607, 1610, 1622, 1654]. Ulterior, apar frecvent formele toponimice: Aref şi Arif.
Arefu reprezintă forma „oficializată” de către „nomenclaturiştii” din comisia de „specialişti” în perioada comunistă. Volumul «Aref. Monografia satului» de Stancu St. Stănciulescu şi Ion St. Stănciulescu oferă argumente documentare consistente pentru revenirea la forma grafică „Aref”.

- **Căpăţâneni** – numele topic este, la origine, un antroponimic: Căpăţână sau un apelativ: căpăţână atribuit unei forme de relief locale asemănătoare unui cap de om sau de animal. Tradiţia orală asociază numele aşezării cu numele unui căpitan al voievodului Vlad Ţepeş, Radu Căpăţână. Provenienţa locuitorilor este atestată prin toponimicele: Pământeni şi Ungureni, delimitând pe băştinaşi de cei veniţi din Transilvania. În raport cu amplasamentul gospodăriilor în aria geografică a aşezării, locuitorii se împart în: Plăieni (cei de pe vechiul plai), Deleni (cei de pe deal) şi Luncani (cei de pe luncă).

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională caracteristică zonei montane. Case supraînălţate pe un soclu masiv construit din piatră de râu, cu prispă pe toată lungimea faţadei, accesul efectuându-se pe o scară construită din lespezi de piatră. Prispa este delimitată de un pălimar de lemn racordat la stâlpii care susţin fruntarul casei. Şarpanta acoperişului în patru ape este foarte accentuată. Învelitoarea acestuia a fost realizată, în general, din şiţă de brad. Planul vechilor locuinţe era structurat în: „odaia mare”, „celar” şi „tindă”. Prispa se continua, în dreptul tindei, cu un foişor de lemn. Casa argeşeană de la Barajul Vidraru este concepută în stilul arhitecturii populare locale.

Port popular este specific zonei montane a judeţului istoric Argeş.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Maria Ciulbea – fostă şefă de secţie la Cooperativa meşteşugărească UCECOM Curtea de Argeş, Gheorghiţa Buzoiu, Maria Dobrin, Vasilica Ivaşcu, Maria Gh. Joiţa şi Filofteia Gh. Nicu se specializaseră în confecţionarea: iilor, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă, pentru Cooperativa meşteşugărească UCECOM Curtea de Argeş. Un meşter specializat în dulgherie, fierărie şi lăcătuşerie, Ion V. Drăgoi confecţiona, printre altele: obiecte din fier, cuţite şi bricege de diverse dimensiuni.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele populare din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare: Ioana Popescu; confecţionarea ţesăturilor de interior: Valentina Popa, Maria Popescu şi Lucreţia Popescu.

În domeniul artei interpretative, s-a remarcat Gheorghe al Badii – un renumit viorist care „întrecea prin măiestrie pe viorıştii din: Curtea de Argeş, Câmpulung-Muscel şi Piteşti”.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Arefeanca, De doi ca la Aref, Negustoraşul, Pingeaua, Tărăşelul de la munte, Ungureasca, Ungurica, Vârtelniţa.

Ansamblul folcloric «Muntişor» al Căminului cultural Aref – sub coordonarea artistică a prof. Angela şi Cezar Bădescu – a inclus, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Brâul bătrânesc, Chindia, Hora mare, Hora Nuţii, Lozasca, Mândruliţa, Negustoraşul, Pingeaua, Sârba lui Marcu, Sârba lui 22, Tărăşelul. Ansamblul se remarcă, mai ales, prin grupul de „solzari” şi fluieraşi.

Un renumit grup de colindători prezintă, cu ocazia sărbătorilor de iarnă, colinde arhaice. Ansamblul de copii «Fluieraşul» a valorificat, sub îndrumarea competentă a prof. Angela şi Cezar Bădescu, creaţia populară locală.

Graţian Bădescu este un interpret de muzică populară renumit în zonă.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica Aref «Cuvioasa Paraschiva» [1856-1860], ctitorită de obştea satului •intervenţii: renovată radical [1930]; centuri metalice [1955] •pictură murală: Iancu zugrav [1860]; repictată de Alexandru Mazilescu [1933], „spălată" [1955]. Muzeu parohial cu icoane și obiecte vechi de cult organizat de preotul cărturar Ion Stănciulescu.

Biserica Căpăţâneni «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil; Înălţarea Domnului» [1883-1894], ctitorită de obştea satului, conform proiectului arhitectului Ion Burulescu •pictură murală: I. P. Leuleanu [1894]; restaurată de Gheorghe Popescu şi Alexandru Mazilescu [1932]; refacerea picturii turlei Pantocrator [1954].

Cruce de piatră: **Căpăţâneni-Pământeni**: XVII –[▲]– în curtea bisericii.

Monumente eroi: **Aref** [1916-1918]; (1935) – lângă Biserica Aref ■~ **Aref** [1941-1943]; (1943) – lângă Biserica Aref.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 157 locuitori ai comunei Arefu, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [9], Primul război mondial [91], Al doilea război mondial [57].

Momente de istorie locală

Zona este, potrivit supoziției unor istorici, unul dintre prezumtivele spații ale desfășurării Luptei de la Posada din 9-12 noiembrie 1330, de importanță fundamentală în istoria neamului, întrucât „victoria de la Posada a însemnat independența Țării Românești". Campania inițiată, în lunile septembrie – noiembrie 1330, de către regele Ungariei, Carol Robert d' Anjou, împotriva Țării Românești, determinată de politica de independență promovată de Basarab I, contrară intereselor marilor feudali maghiari și clerului superior catolic, s-a soldat cu cucerirea Banatului de Severin, regele maghiar respingând oferta lui Basarab I de a se retrage, în schimbul oferirii a 7.000 de mărci de argint, reprezentând 1.157,904 kg argint pur; armata maghiară continuă înaintarea, prin Oltenia, spre Cetatea Argeșului. După distrugerea cetății, în retragerea spre Transilvania, oastea invadatoare, prinsă într-un defileu muntos, este distrusă de oastea lui Basarab I, regele Ungariei reușind să se salveze printr-o stratagemă: deghizat în ostaș de rând, spre a nu fi recunoscut de ostașii români. Cărturarul istoric Nicolae Iorga aprecia Bătălia de la Posada ca fiind „o biruință mare și întreagă, rodnică în urmări, fiindcă lupta se dădea în direcția naturală a dezvoltării noastre și pe pământul nostru ocrotitor pentru ai săi".

În cursul operațiunilor de luptă desfășurate în Primul război mondial, în prima jumătate a lunii octombrie 1916, trupele române au ocupat poziții defensive în zona localității, cu misiunea de a se apăra pe aliniamentul „Trei râuri", fiind sprijinite cu un batalion de infanterie și o brigadă de artilerie. Atacurile succesive ale armatelor inamice intensificându-se începând cu data de 10 octombrie, subunitățile comandate de maiorii Mihăescu și Lăzărescu primesc ordin să se replieze pe noi aliniamente, la 15 octombrie, întrucât suferiseră pierderi considerabile în oameni și tehnică de luptă.

◆ MEMENTO:

Casa memorială «George Stephănescu» din Căpăţâneni –[▲]– construită, din cărămidă, în anul 1873, în stilul arhitecturii locale tradiţionale, după planul compozitorului George Stephănescu, prezintă două niveluri, cu un plan dreptunghiular incluzând un corp de dependinţe. Parterul este format din 6 camere, terasă şi sală, iar mansarda dintr-o singură cameră cu acces din terasă. Casa a fost vizitată de personalităţi ale vremii: Ion Luca Caragiale, Vasile Alecsandri, Barbu Ştefănescu-Delavrancea, Bogdan Petriceicu-Hasdeu, Haricleea Darclée, Alexandru Davila, Aristizza Romanescu, Grigore Manolescu, Constantin Nottara, Gheorghe Petraşcu. Muzeu memorial. În jurul Casei memoriale, s-a amenajat un parc dendrologic, speciile dominante fiind: Populus alba, Juglans regia, Picea excelsa, Salix alba, Alnus incana, Prunus domestica.

Monumentul «Energia» –[▲]–, operă de artă monumentală, aparţinând sculptorului Constantin Popovici, emblematică pentru Hidrocentrala de pe Argeş; monumentul realizat din oţel inoxidabil, în anul 1971, este dedicat eroicilor constructori ai Barajului de la Vidraru.

-REZERVAȚII NATURALE

GOLUL ALPIN MOLDOVEANU – CAPRA, cu o suprafață de 5.000 ha; **PEȘTERA** de la **PISCUL NEGRU** [0,50 ha]; **PĂDUREA AREF** (257 ha), declarată rezervație forestieră. Golul alpin, care începe deasupra molidișului, întrerupt de aglomerări de: jnepeni, ienuperi, merișor și afine, este acoperit, în special, cu pășuni, pe versantul sudic al masivului, element determinant pentru practicarea, în condiții optime, a păstoritului montan în cursul verii. Diverse specii florale creează covoare inimaginabile de culoare: campanule (clopoţei pitici), garofiţa de munte, genţiene, nu-mă-uita, omagul, panseaua de munte (trei-fraţi-pătaţi), ruşuliţa, smirdar și altele. Plante ocrotite de lege: floarea de colţ, sângele voinicului, iedera albă, bujorul de munte, de un roșu aprins, care lasă, în bătaia vântului, impresia unor flăcări arzând pe culmi. Pentru acest fascinant spectacol, în ultima sâmbătă a lunii iunie, se organizează o sărbătoare a bujorului.

S-a convenit, prin acordul cu experții italieni de la Parcul național Gran Paradiso, popularea zonei dintre Negoiu și Moldoveanu cu capra ibex – un splendid animal alpin dispărut din Munții Făgăraș, dispariție confirmată prin resturile fosile depistate în acest areal muntos.

❖ MEMENTO:

Barajul de la Vidraru [1966] în formă de arc, înalt de 188 metri, se situa, prin proporţiile sale, în momentul definitivării lucrărilor, pe locul al şaselea în Europa şi pe locul al nouălea în lume. Potrivit calculelor specialiştilor, numai cimentul turnat în structura barajului – circa 135.000 tone – ar forma o garnitură de vagoane de 10 tone, lungă de la Bucureşti la Piteşti, iar cu betonul utilizat (circa 480.000 metri cubi) s-ar fi putut construi o şosea din beton lată de 6 metri şi groasă de 15 cm, care ar fi putut uni hidrocentralele Argeş şi Bicaz. Oglinda lacului de acumulare – cu lungimea de 14 km – se întinde până la Cumpăna, pe circa 800 de hectare, iar drumul de contur măsoară peste 60 de kilometri. Au fost construite 10 baraje de captare a apei din râurile: Topolog, Vâlsan, Cernat, Râul Doamnei. Hidrocentrala are o putere instalată de 220 Mw; producţia anuală însumând 400 miliarde de kilovaţi-oră. Apa acumulată în patru ore şi jumătate mişcă patru turbine timp de o oră.

■ La Aref, se semnala, în anul 1872, „un izvor de apă de pucioasă în care predomină magnezia carbonică". [D. Frunzescu – *Dicţionar topografic şi statistic al României*].

IN MEMORIAM

✪ **BĂDESCU ELENA** [1911-1996] – învăţătoare, scriitoare; remarcabilă directoare a Căminului cultural Aref. Opera: «Dincolo de amintire», roman [1989], «Noaptea mea de dragoste», roman [1993], «La Ostrov», povestiri [1998].

✪ **BĂDESCU GHEORGHE** [1907-1988] – învăţător la Ciucea, fiind solicitată numirea sa de poetul Octavian Goga; ulterior, la Aref, unde coordonează construirea unui modern local de şcoală [1968]. Autor al studiului «Chestiunea ţărănească» şi al unor articole publicate în presa locală şi centrală.

✪ **PÂRVU POPA** – sculptor, realizatorul unor sfeşnice împărăteşti amplu decorate care se păstrează fragmentar în Muzeul parohial.

✪ **STEPHĂNESCU GEORGE** [1843-1925], compozitor, pedagog, Iniţiatorul spectacolelor de operă în limba română, considerat „părintele operetei şi al operei româneşti". Compune: drama lirică «Petra», operetele: «Mama soacră», «Cometa» şi «Scaiul bărbaţilor», feeria «Sânziana şi Pepelea», «Simfonia în la major» – prima simfonie românească, «Uvertura naţională», două sonate pentru pian şi pentru violoncel şi pian, un octet pentru coarde şi suflători, un cvartet pentru coarde şi unul pentru coarde, flaut şi pian; lieduri.

✪ **STĂNCIULESCU ION** [1908-2004] – preot cărturar; organizator al Muzeului parohial Aref. Opera: «Aref. Graiuri despre „sfînta mînăstire”» [1967], «Din trecutul parohiei Aref, judeţul Argeş» [1978], «Aref. Monografia satului» [2006] – ultima, în colaborare.

✪ **STĂNCIULESCU STANCIU** [1876-1967] – învăţător; organizator şi coordonator al Căminului cultural Aref. Coautor al volumului «Aref. Monografia satului».

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 25.

Stanciu St. Stănciulescu, Ion St. Stănciulescu– *Aref. Monografia satului*, Bucureşti, 2006, 340 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

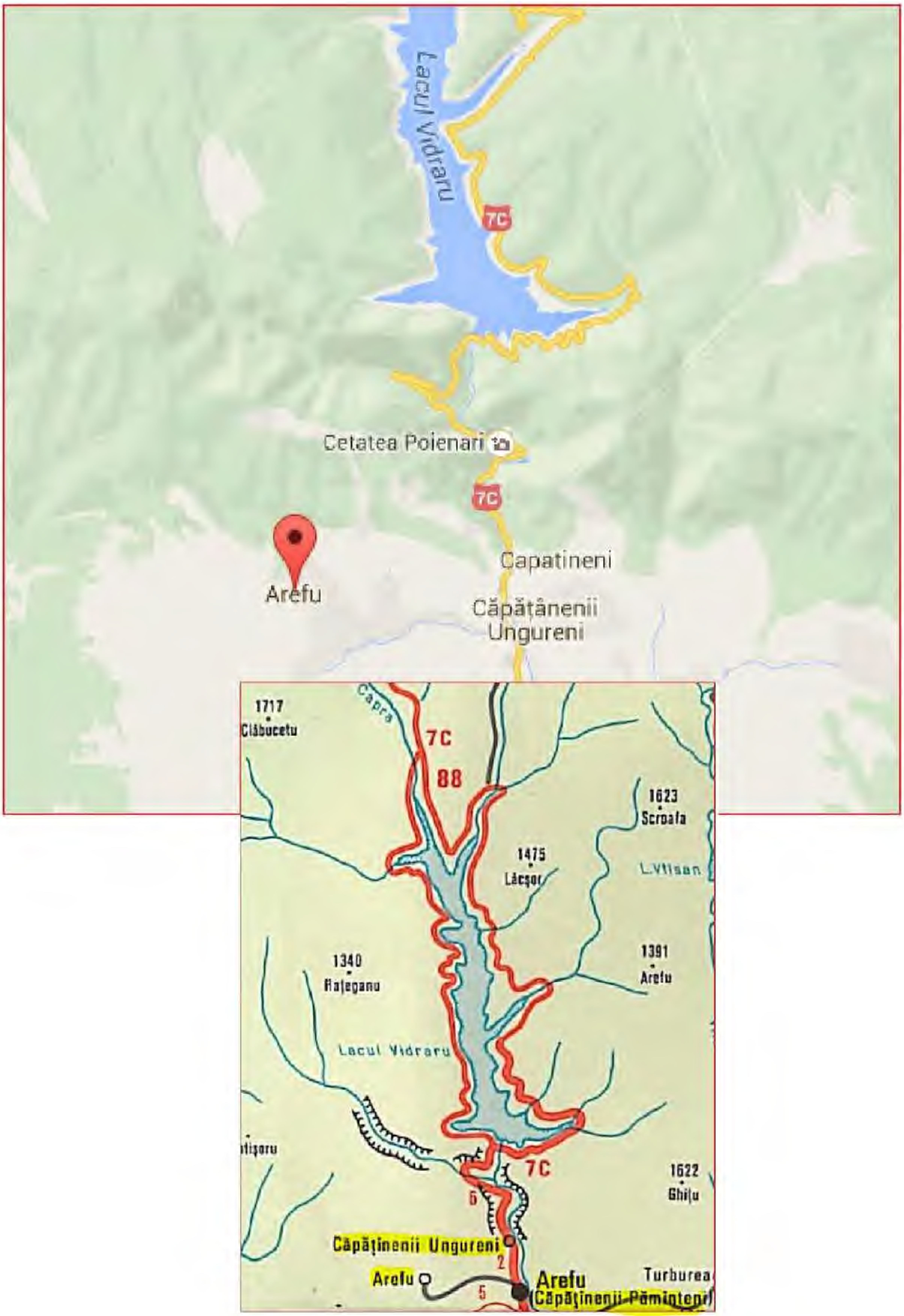
Lacul Vidraru
7C
Cetatea Poienari
7C
Arefu
Capatineni
Căpățânenii Ungureni
1717
Clăbucetu
Capra
7C
88
1623
Scroafa
1475
Lăcșor
L.Vlisan
1340
Rațeganu
1391
Arefu
Lacul Vidraru
tișoru
7C
6
1622
Ghițu
Căpățînenii Ungureni
2
Arefu
Arefu
Turburea
5
(Căpățînenii Pămînteni)

PRIMĂRIA COMUNEI AREFU.

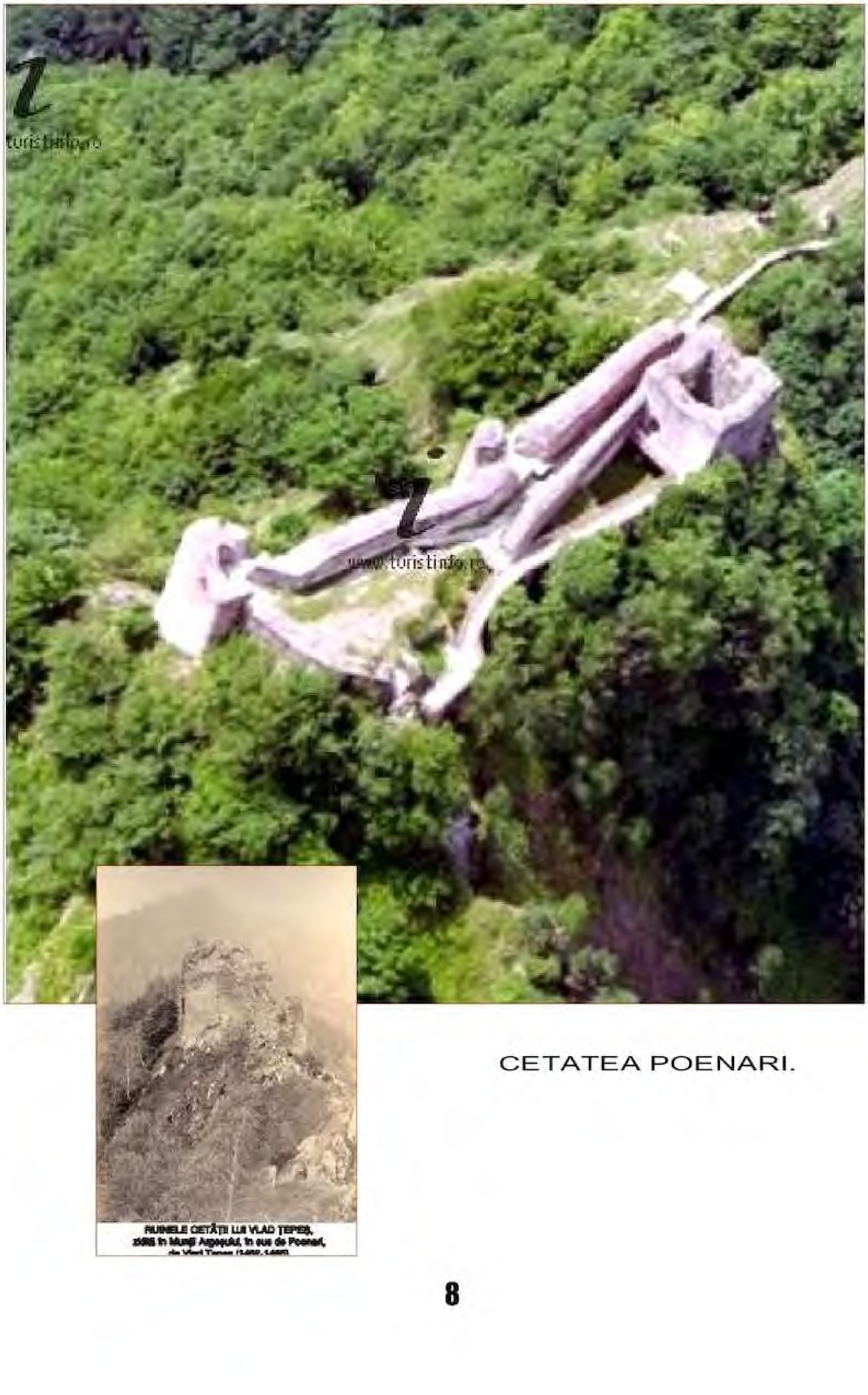
turistinfo.ro
www.turistinfo.ro

RUINELE CETĂȚII LUI VLAD ȚEPEȘ,
zidită în Munții Argeșului, în sus de Poenari,

CETATEA POENARI.

CETATEA POENARI.

© www.RoPlace.ro

BARAJUL VIDRARU.

LACUL VIDRARU.

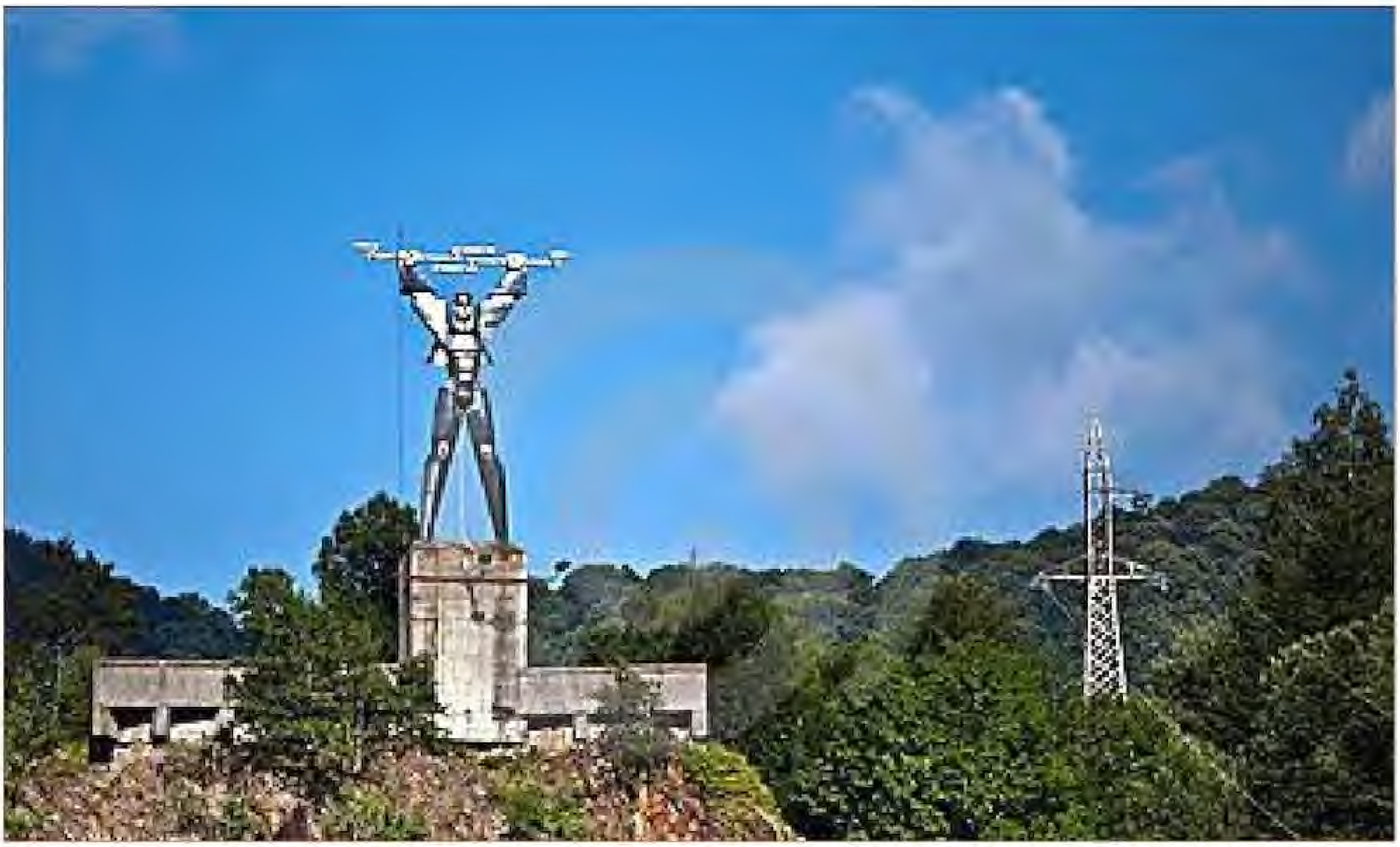

STATUIA ELECTRICITĂŢII.

TRANSFĂGĂRĂŞANUL.
JUDEŢUL SIBIU

ŞCOALA GIMNAZIALĂ
«GEORGE STEPHĂNESCU» CĂPĂŢÂNENI.

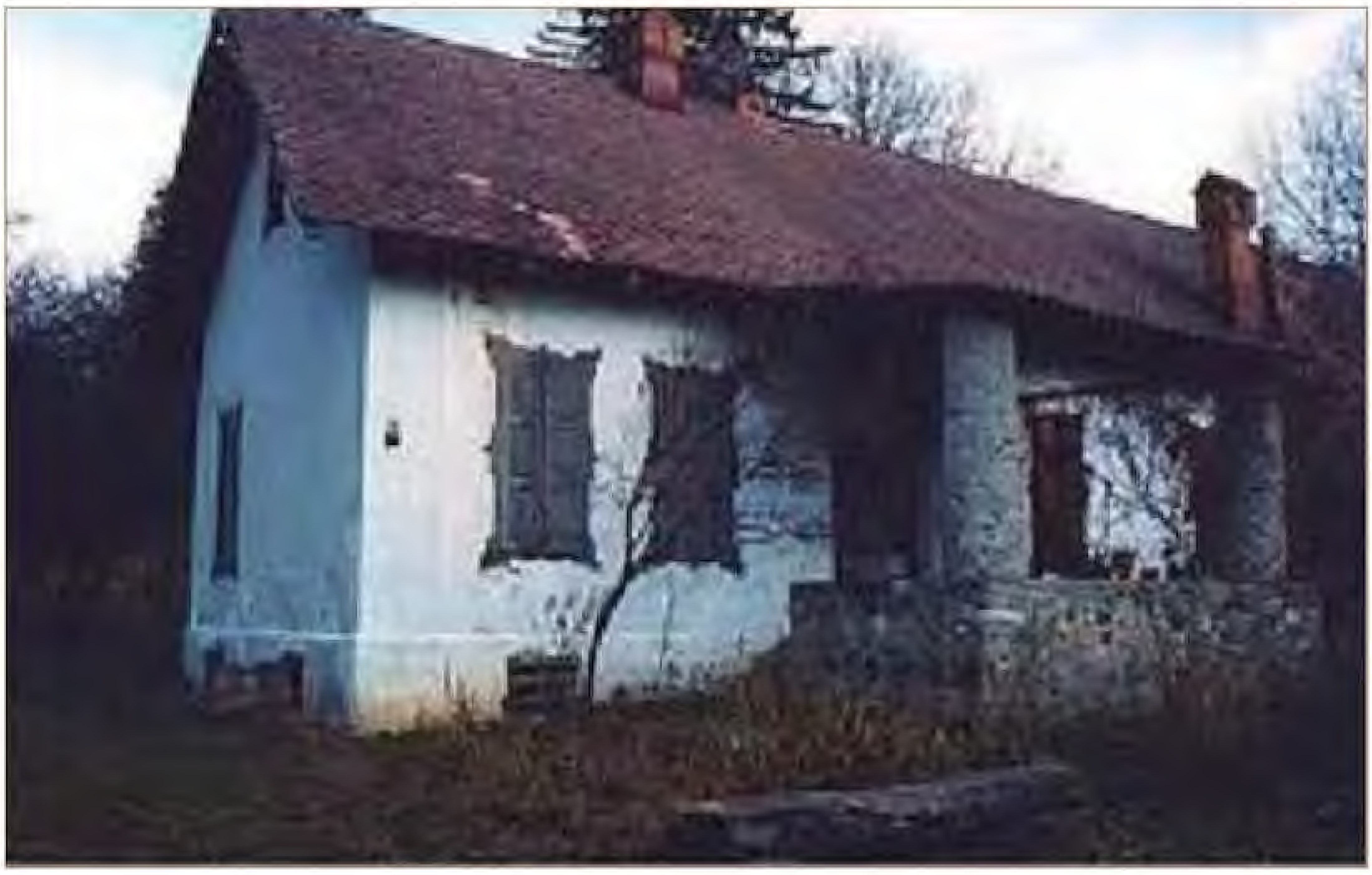

CASA MEMORIALA
GEORGE STEPHĂNESCU.

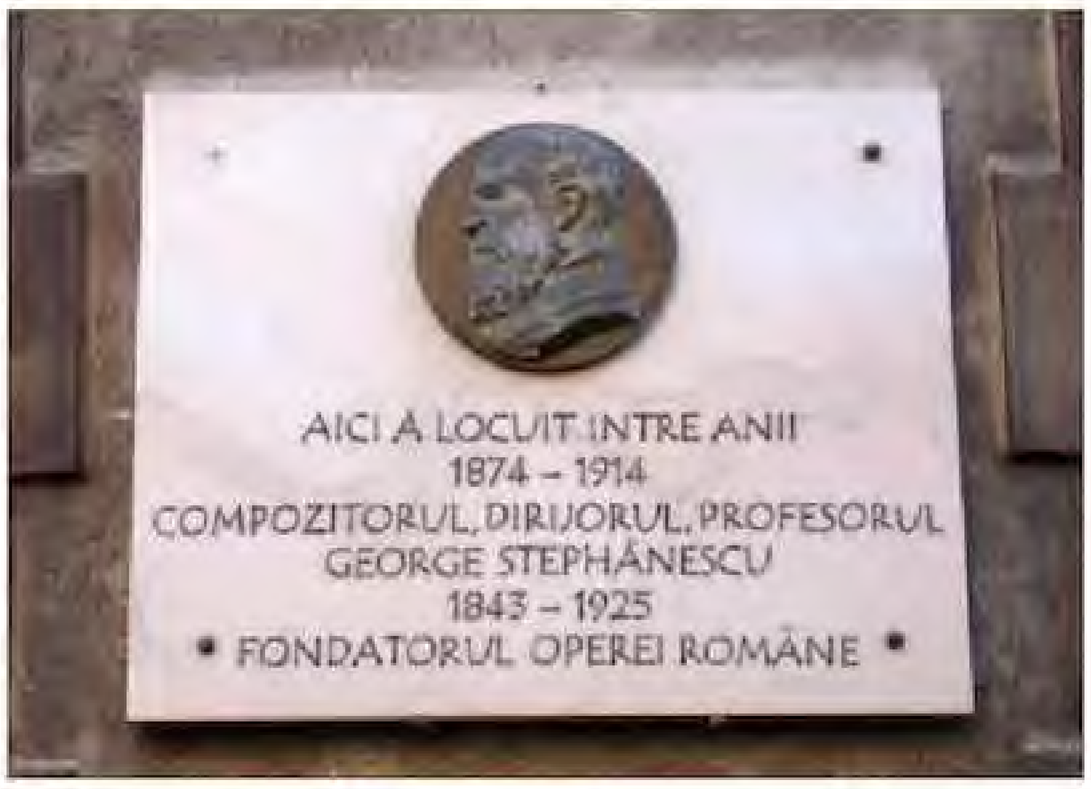
AICI A LOCUIT INTRE ANII
1874 – 1914
COMPOZITORUL, DIRIJORUL, PROFESORUL
GEORGE STEPHĂNESCU
1843 – 1925
• FONDATORUL OPEREI ROMÂNE •

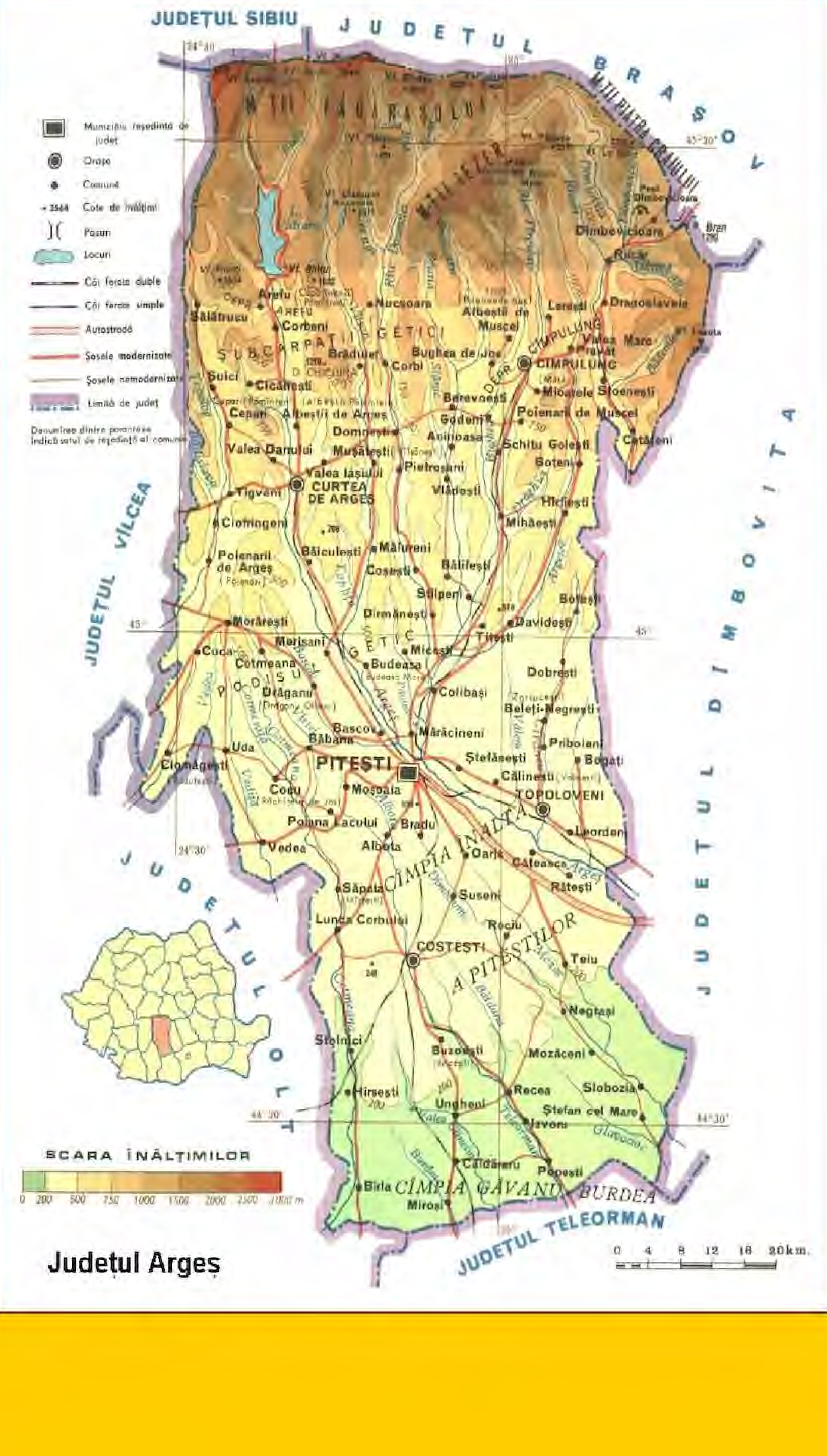
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
M-ȚII IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. AREFU
D. CHICIURA
DEPR. CÎMPULUNG
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare Pravăț
Brăduleț
Bughea de Jos
Corbi
Suici
Cicănești
Ceparî
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetăteni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Mărărești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Micești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Bran
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Teleorman
Cotmeana
Vedița
Dîmbovnic
Cîlniștea
Glavacioc
Neajlov
Vf. Negoiu
Vf. Moldoveanu
Vf. Roșu
45°30'
45°
44°30'
24°40'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BĂBANA

PITEŞTI MMXV

BĂBANA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Băbana**; Băjăneşti; Ciobăneşti; Cotmeniţa; Groşi; Lupueni; Slătioarele.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 11 km.
SUPRAFAŢĂ: 39,3 km^2.
POPULAŢIE: 2.820 locuitori [1.402 M + 1.418 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Groşi – 1570 [7078] ianuarie 14. (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 392).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Groși.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Alexandru Mircea la 14 ianuarie 1570, prin care se menționează „hotarul Groșilor", element probatoriu în confirmarea existenței anterioare a așezării cu hotare precis determinate.

TOPONIMIE:

- Băbana – toponim aluziv, format pe baza apelativului *babă* + sufixul augmentativ *–eană*, cu nuanţă peiorativă, deşi sensul cuvântului *baban* poate indica dimensiunile mari ale aşezării, dispersarea sa pe un teritoriu întins, supoziţie confirmată de configuraţia localităţii. „Numele comunei ar proveni – potrivit folclorului local – de la Baba Ana, o bătrână care s-a retras din Ardeal cu o mare turmă de mioare şi s-a aşezat pe aceste locuri".

- Băjenești – toponim social, atestând provenienţa specială a unor locuitori stabiliţi în acest loc, fugiţi de pe diverse moşii, în urma intensificării exploatării pe domeniile feudale.

- Ciobănești – nume topic colectiv format pe baza apelativului *cioban*, indicând ocupaţia predominantă a locuitorilor stabiliţi iniţial în aşezare.

- Cotmeniţa – toponim diminutival format din substantivul *Cotmeana*.

- Groși – toponim psihologic, format din apelativul *groşi*, indicând particularităţi fizice ale unora dintre primii locuitori.

- Lupuieni – toponim colectiv format pe baza unui patronim: Lupu (la origine, apelativul *lup*).

- Slătioarele – toponim diminutival cu sens plural, provenit din vechiul slav *slatina* ≈ „sărătură umedă cu smârcuri de apă".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională specifică zonei de tranziţie: deal – câmpie. Construcţiile situate pe un teren denivelat au parterul amenajat ca pivniţă, iar, central, un foişor cu acoperişul în două ape. Unele construcţii de locuit din perioada interbelică amplasate la şosea prezintă un plan în formă de L, cu latura mică spre drum şi cu sală în completarea planului dreptunghiular. În perioada actuală, planul acesta a fost preluat, extinzându-se longitudinal.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea vaselor din lemn: Gheorghe Dănescu, Ivan Neacşu şi Nicolae Pirciu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Ceasul, Joiana, Mocăncuţa, Spoitoreasa, Troaca, Ungureasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica Băbana «Adormirea Maicii Domnului»[1898-1907]~ctitorită de „megieşii satului", pe locul donat de I. Dogaru şi Marin Ionescu •intervenţii: reparaţii la acoperiş şi fundaţie [1968] •pictură murală: I. Nedelescu [1907]; restaurată de Dobrescu [1968].

Biserica de lemn Cotmeniţa «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– amplasată într-un cadru natural pitoresc, a fost construită din bârne, de obştea satului Cotmeniţa, la leat 7282 [1773-1774], potrivit unei inscripţii incizate pe absida altarului, descoperite de prof. Grigore Constantinescu, în 1988. Restaurarea construcţiei în anul 1828 („leat 7336") a constat din redimensionarea compartimentării interioare prin: extinderea spaţiului naosului, procedându-se la deplasarea spre vest a peretelui separator de pronaos; includerea pridvorului înzidit în pronaos şi eliminarea peretelui vestic al acestuia. Biserică de tip dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pronaos prelungit printr-un spaţiu zidit pe locul fostului pridvor; fără clopotniţă. Sistemul de acoperire interioară constă dintr-o boltă semicilindrică cu arc dublou sprijinit pe console, în naos. Piesele de mobilier din interior, conservate în forma originară, conferă, prin decorativismul lor, valori estetice remarcabile acestui locaş de cult.

Biserica Groşi (Valea Caprei) «Cuvioasa Paraschiva; Sf. Nicolae» [1883-1890]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: 1934 – renovare; 1942; 1954 •pictură murală în tempera de Belizarie Paraschivescu [1890].

Biserica Slătioarele «Adormirea Maicii Domnului; Cuvioasa Paraschiva» [1886-1890]~ctitorită de pr. Postelnicescu-Moşoaia şi enoriaşii din sat •intervenţii: consolidare [1971] •pictură murală: Th. Petrescu-Tulana (altar), continuată de Dumitru Bănică-Bucureşti [1972].

Biserica Spireşti-Neguleşti «Sf. Treime» [1885-1893]~ ctitorită de preoţii: Vasile Zamfirescu, Petre Constantinescu şi Petre Călinescu, cu sprijinul enoriaşilor, pe locul unei biserici de lemn demolate •intervenţii: renovare [1954] •pictură murală: anonim [1893]; restaurată [1954].

IN MEMORIAM

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 137 locuitori ai comunei Băbana, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [82], Al doilea război mondial [54].

✪ **CONSTANTINESCU NICOLAE** [1906-1960] – proprietar funciar, militant politic anticomunist, martir. Arestat [1958], anchetat de Securitate, condamnat de Tribunalul Militar Craiova la zece ani muncă silnică şi confiscarea totală a averii; a decedat în Lagărul de muncă Salcia din judeţul Brăila.

✪ **ENESCU CORNELIUS** [1924-2012] – epigramist, prozator, autor de scenarii radio, inginer. Colaborator la publicaţiile: „Gluma" [1942], „Argeşul", „Epigrama", „Humorul", „Papagalul", „Perpetuum comic", „Scaiul", „Urzica". Opera: «Vânătoarea de struţi» [1996], «Unde eşti, Caragiale» [1999], «Strănepoţii lui Dracula» [2001], «Acest computer cu gropiţe în obraji» [2005], «Zâmbete marţiale, epigrame, madrigale, epitafuri» [2007]. Contribuţii în volumul colectiv «Antologia epigramei româneşti» [2007].

✪ **IONESCU ION** [1915-?] – preot, profesor de religie şi limba română; poet. Opera: «Poezii» [1996], «Începuturile creştinismului românesc daco-roman (sec. II-VI, VII)» [1998], «Permanenţe autohtone şi creştine româneşti» [2001], «Pagini de cultură veche creştină românească» [2002], «Icoane de sfinţi slăviţi ai Bisericii Ţării Româneşti» [2007] ş. a.

✪ **MARINESCU ION** [1943, Slătioarele-1991] – profesor de limba română şi germană; poet, publicist; activitate didactică [1974-1991] la: Băbana şi Piteşti. A publicat cronici, recenzii, studii şi versuri în revistele: „Argeş", „Calende", „Juventus".

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 32; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

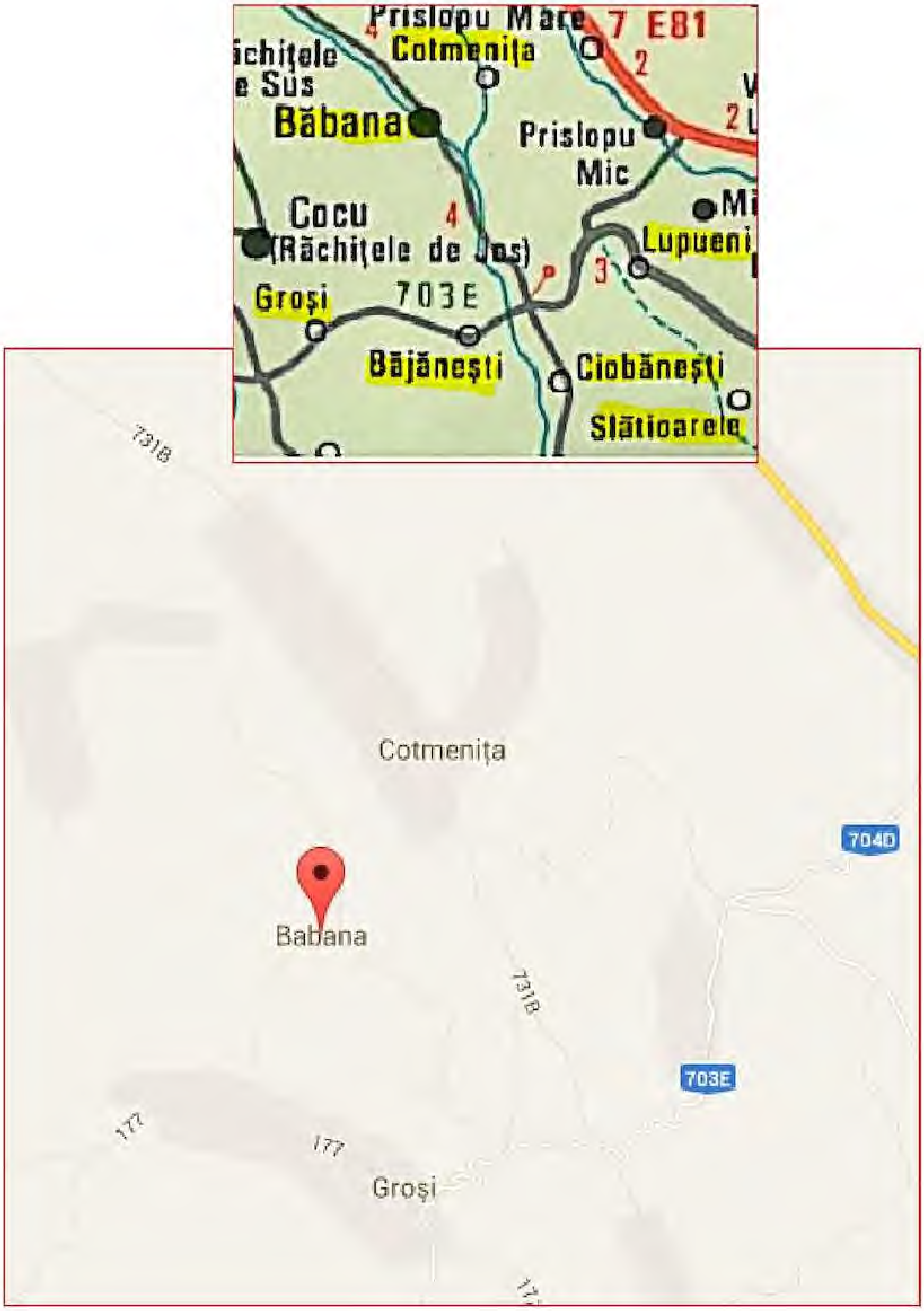
Prislopu Mare
ăchițele
e Sus
4
Cotmenița
7 E81
2
V
Băbana
Prislopu
Mic
2 L
Cocu
(Răchițele de Jos)
4
Mi
Lupueni
Groși
703E
P
3
Băjănești
Ciobănești
Slătioarele
731B
Cotmenița
704D
Babana
731B
703E
177
177
Groși
17

Primaria Babana

Bahna

COMUNA BĂBANA
DISPENSAR
UMAN

SCOALA GENERALA BABANA

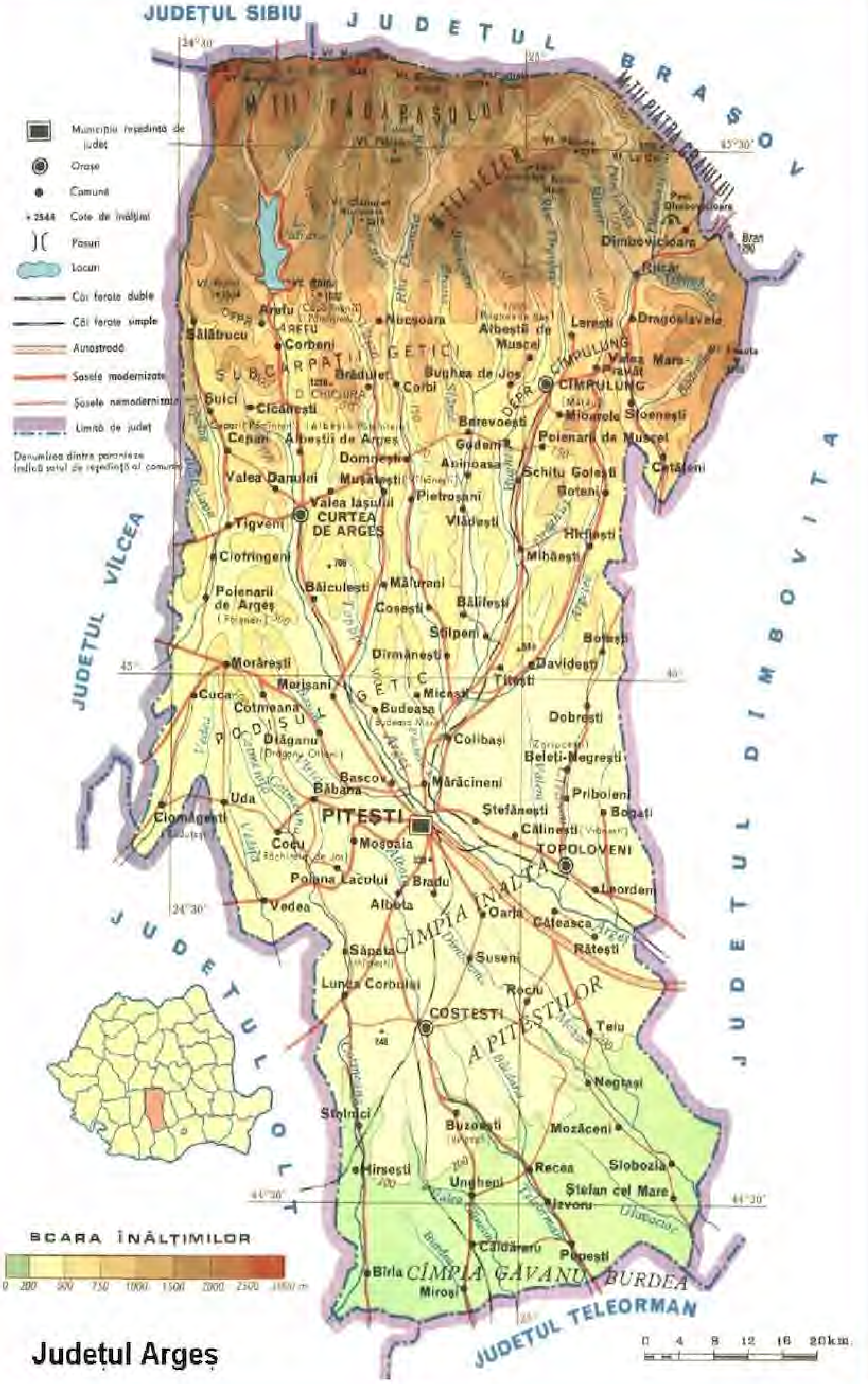
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
+2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
D. CHICIURA
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetăteni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozăceni
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Recea
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Rîul Doamnei
Rîul Tîrgului
Dîmbovița
Topolog
Teleorman
Cotmeana
Vedea
Dîmbovnic
Neajlov
Glavacioc
Vf. Moldoveanu
Vf. Negoiu
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

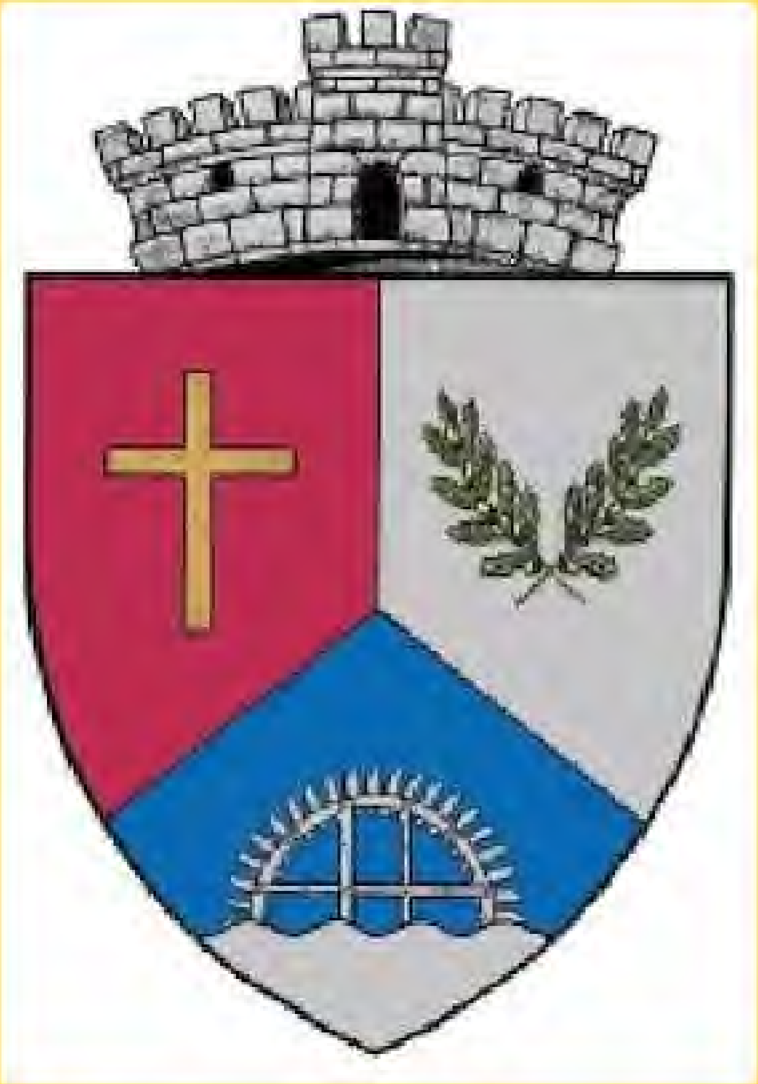

BĂICULEȘTI

PITEŞTI MMXV

BĂICULEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 10 sate: **Băiculeşti**; Alunişu; Anghineşti; Argeşeni; Măniceşti; Stejari; Tutana; Valea Brazilor; Valea lui Enache; Zigoneni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 26 km.
SUPRAFAŢĂ: 76,5 km^2.
POPULAŢIE: 5.826 locuitori [2.913 M + 2.913 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Măniceşti – <1428- iunie-august> (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 58) ▪ **Tutana** – 1497 [7005] aprilie 1 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 274)• **Tutănişti** (probabil Tutana) – <1571> februarie 15 (DRH, B. ŢR, vol. VII, doc. 9)• **Zigoneni** – 1599 [7107] februarie 3 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. VI, doc. 356).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Mănicești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Dan al II-lea din 1428, prin care se confirmă lui Dragomir și altor boieri proprietatea asupra „părții lui Radomir de la Mănicești".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Băiculeşti este atestată prin unelte din silex aparţinând culturii de prund, atribuite tipologic perioadei paleoliticului inferior, descoperite în albia râului Argeş. Vestigiile arheologice constând din tezaurul de monede tip Filip al II-lea descoperite la Zigoneni, în 1934, precum şi tezaurul monetar datând din sec. XVIII depistat în punctul „Fântâna" din Băiculeşti constituie elemente referenţiale de istorie locală.

TOPONIMIE:

- Alunişu – toponim cu sens colectiv format din apelativul *alun* şi sufixul *–iş*, indicând existenţa unei păduri de alun în aria de constituire a localităţii.

- Anghineşti – toponim format pe baza eponimului *Anghel* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

- Argeşani – toponim care evocă originea zonală a locuitorilor satului.

- Băiculeşti – nume topic format pe baza eponimului *Baicu* – atestat, prin tradiţia orală, drept căpitan de strajă în slujba Basarabilor.

- Măniceşti – toponim colectiv având la origine numele propriu *Manea*, întemeietor al aşezării.

- Stejari – toponim cu sens colectiv format din apelativul *stejar*.

- Tutana – toponim indicând un loc retras, liniştit; numele topic este format dintr-un adjectiv utilizat zonal cu accepţia de „mut" <rus. *tut*>. O corelare, sub raport semantic între toponimele: Tutana şi Cotmeana este posibilă, pe baza structurii fonetice a acestora, dar şi a existenţei, în localităţile respective, a unor importante aşezăminte ecleziastice domneşti edificate în aceeaşi perioadă istorică (în cursul domniei lui Mircea cel Bătrân).

- Valea Brazilor – hidronim cu structură compusă, indicând o formă de relief asociată cu numele unor arbori izolaţi, probabil, în teritoriul aşezării.

- **Valea lui Enache** – toponim compus dintr-un apelativ indicând forma de relief şi un eponim (în tradiţia orală, Enache fiind unul dintre „calfele" legendarului Manole, constructorul Bisericii Mânăstirii Argeşului).

- **Zigoneni** – toponim topografic derivat din slavonul *zagon* ≈ „veche albie de părău", dar, posibil, şi din *zigon* ≈ „şoim", folosit în cursul vânătorilor organizate de către voievozii din Curtea domnească de la Argeş.

În documentatul său studiu consacrat Bisericii din Zigoneni, preotul cărturar Ion Ionescu menţiona: „Fie din cauza mulţimii ereţilor (şoimilor) existenţi, fie din cauza ocupaţiei de odinioară a dresării şoimilor de aici, oamenii din sat au fost cunoscuţi sub numele de Zăgăneni/Zăgoneni, de la latinescul zaganus = şoim.". Prinderea şi dresarea şoimilor constituia o preocupare constantă a „micii garnizoane din cetatea de strajă durată în acest plai".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională reprezentată prin case de lemn supraînălţate pe temelie de piatră sau de cărămidă, cu prispă pe întreaga faţadă mărginită de pălimar din scânduri. Acoperiş în patru ape prelungit în spatele casei, deasupra unui „timnic" inclus în plan, utilizat ca bucătărie de vară şi cămară de alimente. Plan bicameral cu acces separat din sală sau plan cu tindă centrală şi acces în camere laterale: „odaia bună" şi în „casă " (camera de locuit).

Arhitectura din perioada interbelică preia elementele tradiţionale adaptate la materialul generalizat în edificarea construcţiilor: cărămida. Astfel, stâlpii de lemn sunt înlocuiţi cu stâlpi de secţiune cilindrică sau pătrată din cărămidă racordaţi, în partea superioară, prin arcade trilobate sau în plin cintru, parapetul sălii fiind construit din cărămidă.

Portul popular este specific zonei etnografice Argeş.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Ioana Dumitrescu din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Brâul pe trei, Brâuleţul de la Tutana, Cureaua, Lozeasca, Mofturoasa, Pelinită, Perinita, Sârba de la Vâlcele, Şuleandra.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

- **Biserica Aluniş** (Valea Porcului) «Cuvioasa Paraschiva» [1870]~ctitorită de pr. Constantin Costinescu şi enoriaşi, pe temelia unei biserici „de vârghii" înălţate de popa Radu duhovnic •intervenţii: adăugarea absidelor [1913]; consolidare [1941] •pictură murală: anonim [1870]; restaurată [1941].

- **Biserica Băiculeşti** «Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1862-1864]~ctitorită de obştea satelor Băiculeşti şi Buneşti, pe terenul donat de Ion Pătescu •intervenţii: restaurare radicală [1947-1951], prin stăruinţa pr. Alexandru Roncea •pictură murală: Emil Ivănescu-Millan [1951].

- **Biserica Mâniceşti** «Adormirea Maicii Domnului» [1875]~ctitorită de obştea satului; construită de meşterul Stan Dica •intervenţii: construirea turlei Pantocrator [1913] •pictură murală: C. Bunescu [1875]; restaurată de Theodor Petrescu-Tutana [1970]. Capela «DTS» din cimitir construită în 1905.

- **Mănăstirea Tutana** –[▲]– constituie un obiectiv ecleziastic cu rezonanţă istorică, prin participarea efectivă, în perioada anilor 1582-1589, a banului Mihai, viitorul domn Mihai Viteazul, în calitate de ispravnic de lucrări, la consolidarea, din porunca voievodului Mihnea Turcitul, a bisericii mănăstirii. Atestat documentar ante 1 aprilie 1497, prin hrisovul emis de cancelaria voievodului Radu cel Mare, domnul Ţării Româneşti [1495-1508], Ansamblul mănăstiresc cuprindea, în afara bisericii, Casa domnească, situată în zona vestică; turnul-clopotniţă, la est şi chiliile, la nord.

Biserica a fost reparată în: 1774-1777 şi în 1838, modificându-se aspectul iniţial prin înlocuirea turlelor de cărămidă cu altele din lemn de stejar şi prin adăugarea unui pridvor. Biserica «Cuviosul Atanasie din Aton» prezenta similitudini, sub raportul elevaţiei, cu Biserica mănăstirii Dealu. Plan trilobat cu abside poligonale şi pridvor adăugat, precum şi o decoraţie exterioară constând din alternarea straturilor de tencuială cu zidărie de cărămidă şi din arcaturi oarbe dispuse în două registre separate printr-un tor. Pictura murală anterioară realizată de pictorul C. Petrescu din Craiova [1860], fusese refăcută de „marele artist al satului, pictorul bisericesc Theodor Petrescu din Tutana".

Monumentală prin proporţii, Biserica mănăstirii Tutana a renăscut, „modelată" după înfăţişarea ei originară, prin restaurarea de amploare efectuată [1985-1992] sub supravegherea preotului Gheorghe Bărănescu, cu sprijinul financiar al Episcopiei Râmnicului şi Argeşului, şi prin repictarea ei integrală, în stil neo-bizantin, de către zugravul argeşean Ion Savu, originar din Săpata-Argeş [1992]. Sfinţirea bisericii a fost oficiată, în ziua de 4 iunie 1992, de către P. S. Episcop Calinic Argeşeanul.

Cercetările arheologice au relevat, sub actualul monument, fundaţiile unei biserici existente în perioada domniei lui Mircea cel Bătrân [1386-1418], descoperindu-se 11 dinari emişi de domnitor, un inel de aur şi fragmente de ceramică feudală; s-a depistat un sistem de canalizare perimetral monumentului pentru colectarea apei dintr-un teren mlăştinos, consolidat parţial prin piloni de stejar. O cărămidă fixată în paramentul sudic al bisericii suscită un interes particular prin desenul incizat, interpretat de „specialişti" ca fiind reprezentarea grafică a unui extraterestru „dotat" cu un costum special cu fermoar, cască prevăzută cu vizor şi aparat individual de zbor; desenele liniare formate din triunghiuri şi dreptunghiuri sunt considerate o posibilă scriere apocrifă.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1724], Mineie [1792-1795], Apostol [1795], Liturghier [1809], Pidalion [1844], Triod [1844], Tipic [1851], Octoih [1859], Te Deum [1879] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, precum şi icoane cu apostoli, prooroci, praznice împărăteşti ş. a.

Biserica Tutana «Sfinţii Îngeri» [1938-1948]~ctitorită de Florea şi Marin Prodan ajutaţi de enoriaşii satului, pe locul donat de ctitorii principali; proiect: arh. Emil Călinescu •pictură murală: Theodor Petrescu-Tutana [1948].

Biserica Valea Brazilor «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1870-1876]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: închiderea pridvorului [1915]; consolidare [1970] •pictură murală: Niţă Poşoiu [1876]; repictată de Gheorghe Belizarie [1915]; restaurată „benevol" de Theodor Petrescu-Tutana [1970].

Biserica Valea lui Enache «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» [1867]~ctitorită „prin strădania" pr. Nicolae Panţurescu şi Sandu Mateescu •intervenţii: închiderea pridvorului [post 1900] •pictură murală: Nae Constantinescu şi Anton Teodoru [1867]; restaurată de Theodor Petrescu [1943] şi Emil Ivănescu-Millan [1961].

Biserica Zigoneni «Sfinţii Voievozi» [1893-1901]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: reparaţii [1941] •pictură murală: anonim [1901].

Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial, localitatea a fost „câmp de luptă", începând cu data de 12 noiembrie 1916, punctul de comandă sau cartierul marii unități militare Divizia 14 Infanterie funcționând timp de două zile, de la 12 la 14 noiembrie 1916, în satul Băiculești.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 146 locuitori ai comunei Băiculești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [96], Al doilea război mondial [46].

❖ MEMENTO:

GARA BĂICULEŞTI –[▲]– a fost proiectată de celebrul inginer Elie Radu [1853-1931]. Construită pe două niveluri, gara, definitivată în toamna anului 1899, este dominată de un turn de secţiune pătrată cu acoperiş suplu, piramidal care depăşeşte înălţimea acoperişului construcţiei de plan rectangular. Decorul arhitectural este marcat prin liniile continue care încadrează spaţiul afectat ferestrelor, prin bordura superioară a ancadramentului acestora concepută sub forma unei acolade simple, materialul utilizat contrastând cromatic cu roşul intens al paramentului din cărămidă aparentă.

✧ IN MEMORIAM ✧

✪ **DIACONESCU ILIE** [1911-1983] – preot cărturar; osârduitor în restaurarea Mănăstirii Glavacioc. Studii de referinţă despre importante biserici din Argeş (Mănăstirea Glavacioc, Deagu de Sus, Piteşti, Podu Broşteni, Valea Zimbrului), despre «Vechile cruci de piatră din cuprinsul şi vecinătatea oraşului Piteşti» [1964] ş. a.

✪ **MIHALACHE DUMITRU** [1948, Vâlcele-1966] – fizician specializat în domeniul radiaţiilor atomice în: Germania, Italia, Spania. Activitate permanentă la Institutul de fizică atomică din Bucureşti; autorul volumelor: «Ghiduri de undă optice neliniare planare» [1990], «Progress in Optics/ Progres în optică» [1989], «Fenomene electromagnetice neliniare de suprafaţă» [1991].

✪ **MATEESCU PETRE** [1821, Tutana-1873] – artist plastic, pictor şi grafician; profesor de desen la Ploieşti; studii de specialitate în Austria şi Italia; participant la Revoluţia de la 1848 din Ţara Românească. Opera (portrete): «Generalul Gheorghe Magheru» [1848], «Dora d'Istria».

📖 BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 36-37; Idem– *Mănăstirea Tutana*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

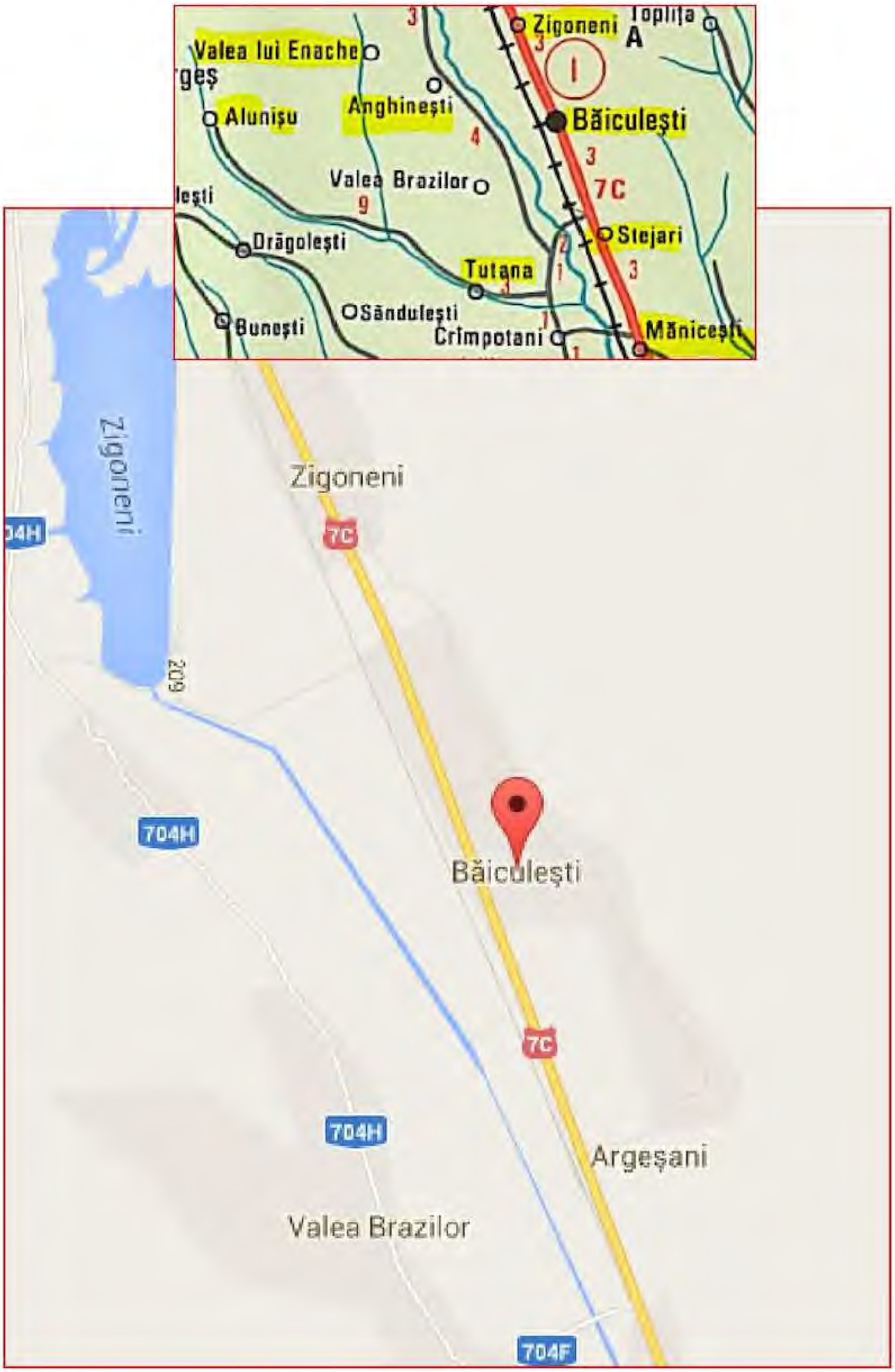
Zigoneni
Toplița
A
Valea lui Enache
geș
Alunișu
Anghinești
Băiculești
7C
Valea Brazilor
lești
Drăgolești
Stejari
Tutana
Bunești
Săndulești
Crîmpotani
Mănicești
Zigoneni
Zigoneni
04H
7C
209
704H
Băiculești
7C
704H
Argeșani
Valea Brazilor
704F

PRIMĂRIA COMUNEI BĂICULEŞTI.

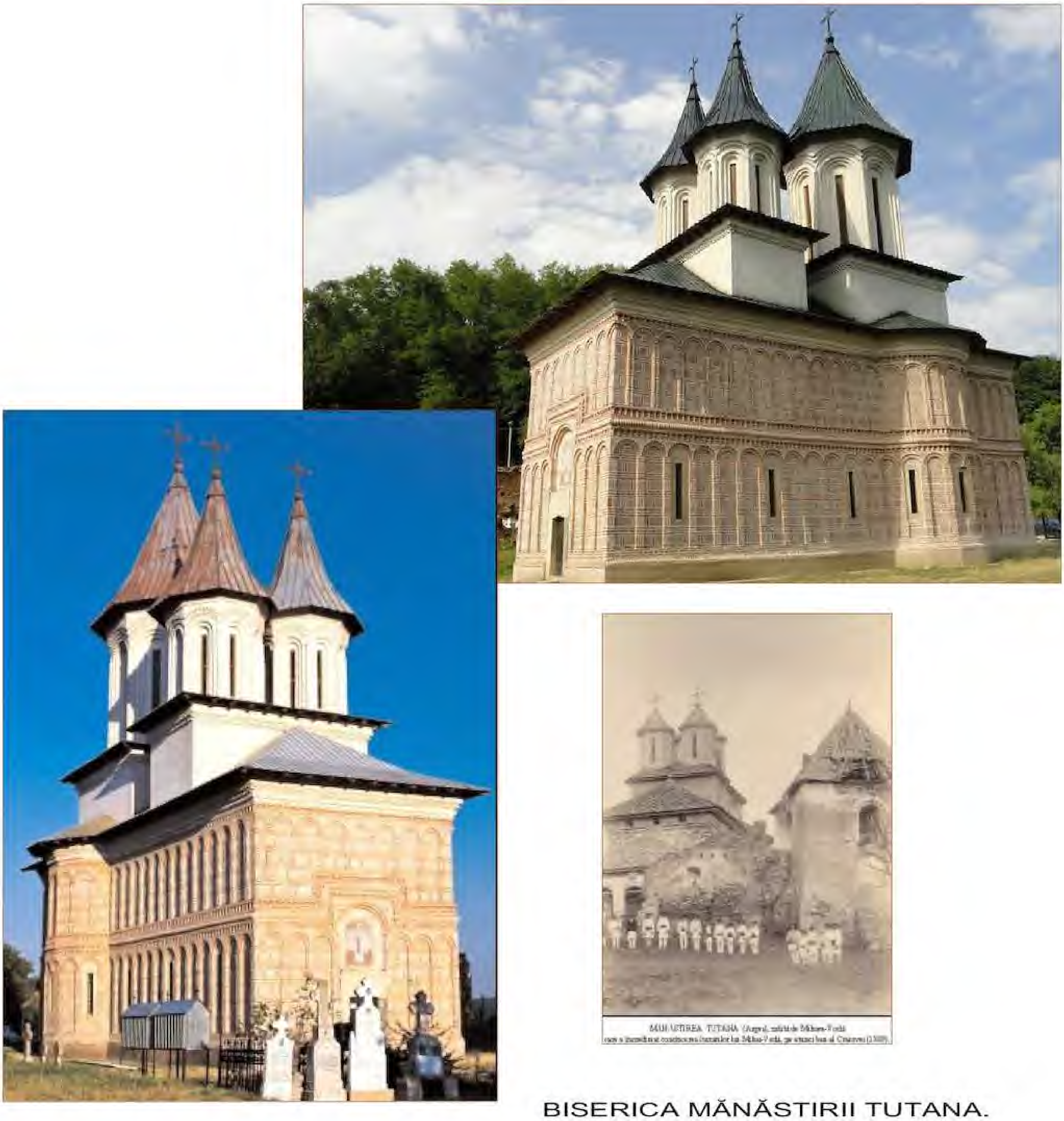

MĂNĂSTIREA TUTANA (Argeș), zidită de Mihnea-Vodă care a încredințat conducerea lucrărilor lui Mihai-Vodă, pe atunci ban al Craiovei (1588).

BISERICA MĂNĂSTIRII TUTANA.

GARA BĂICULEŞTI.

ŞCOALA GENERALĂ BĂICULEŞTI.

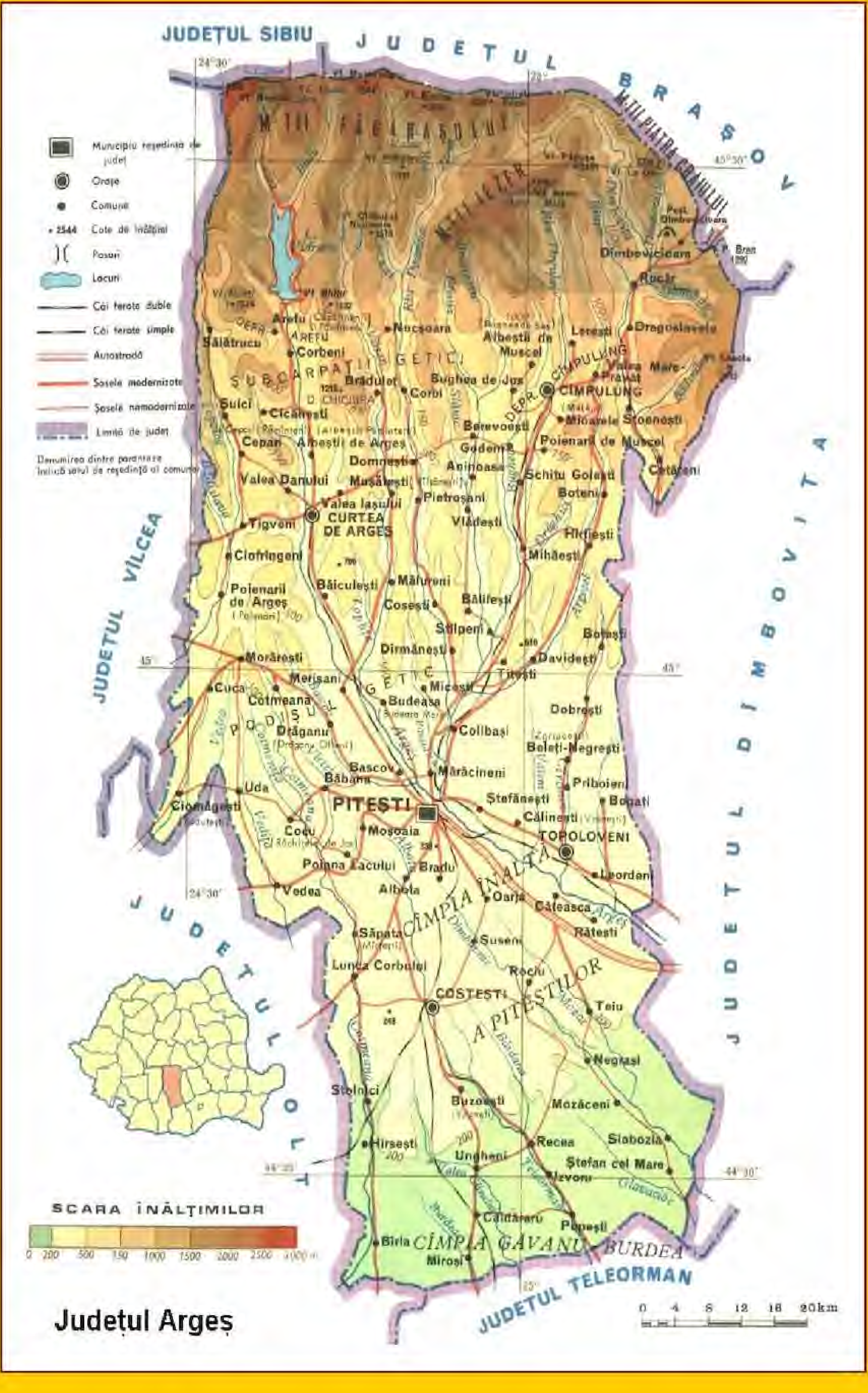
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU - BURDEA
Municipiu reședința de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Rucăr
Dragoslavele
Dîmbovicioara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Micești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Mărăcineni
Băbana
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 4000 m
0 4 8 12 16 20km
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BĂLILESTI

PITEŞTI MMXV

BĂLILEŞTI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Bălileşti**; Băjeşti; Goleşti; Poieniţa; Priboaia; Ulita; Valea Mare-Bratia.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 28 km.
SUPRAFAȚĂ: 59,9 km^2.
POPULAȚIE: 4.105 locuitori [2.037 M + 2.068 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Băjeşti – 1519 [7028] septembrie 2 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 150)● **Goleşti** – 1567 [7076] decembrie 5 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 47)● *__Mogoşeşti__, lângă Băjeşti – 1526 [7034] mai 18 (DRH, B, ȚR, vol. III, doc. 11)● **Ulita** – 1533 [7041] aprilie 26 (DRH, B, ȚR, vol. III, doc. 157)● **Bălileşti** – 1598 martie 24 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Băjești.

Satul este atestat documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 2 septembrie 1519, prin care se confirmă Mănăstirii Valea daniile monahiei Magdalena și comisului Hamza: „la Băjești, oricât se va alege partea lui Voico toată, pentru că au cumpărat-o de la Voico pentru 1.500 aspri".

⬟ Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Băjeşti este atestată printr-un topor de piatră datând din epoca bronzului descoperit întâmplător în aria satului, precum şi prin Aşezarea de epocă romană de la Golești –[▲]– cercetată arheologic de dr. Dragoș Măndescu [2005].

TOPONIMIE:

- Băjeşti – toponim format pe baza unui eponim – *Băj* (atestat local, prin numele topic Valea lui Băj) + sufixul colectiv –*eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru...», p. 35, „în sat, se afla vistieria de pe Valea lui Băj, de unde, pe olane, pe sub pământ, se aducea apă în cetate".

- Bălileşti – toponim cu semnificaţie socială format pe baza eponimului *Bălilă* + sufixul colectiv –*eşti*, cu accepţia precizată anterior.

- Goleşti – toponim format pe baza eponimului *Golea* + sufixul colectiv –*eşti*.

- Poieniţa – nume topic indicând amplasarea aşezării într-o „curătură".

- Priboaia – toponim format pe baza apelativului *priboi* care prezintă un sens multiplu: „loc unde dealul dă de-a dreptul într-o apă fără a rămâne loc de potecă; unealtă cu care se găuresc curelele sau cercurile de fier; plantă (Geranium macroorbisum)", toate sensurile menţionate fiind posibile în situaţia existentă.

- Valea Mare-Bratia – toponim compus, indicând forma de relief, asociat cu numele apei *Bratia* (la origine, termen slav cu sens de „frate").

- Ulita – nume topic format prin aspirarea lui *h* iniţial, relevând atitudinea socială faţă de o persoană, ori faţă de colectivitatea locală.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară musceleană. Construcţiile relevă, prin structura lor, ocupaţiile tradiţionale locale, parterul fiind amenajat ca loc de depozitare a produselor agricole. Etajul este destinat locuinţei propriu-zise. Plan bicameral generalizat cu acces din sală, a cărei scară este mascată printr-un pălimar de zid. Construcţiile relativ recente prezintă un plan extins, un décor mural amplificat de factură geometrizantă, deschideri în arce trilobate sau în plin cintru. Casa Agripina Constantinescu –[▲]–, amplasată în cătunul Rumâneşti, reprezintă un model de arhitectură tradiţională musceleană, caracteristică sfârşitul secolului al XIX-lea.

Localitatea Poieniţa este un renumit centru muscelean de olărit. Se produce, în special, ceramică utilitară, ornamentată în „valuri", în partea superioară, şi „limbi" albe de var, în partea inferioară. Arta modelării lutului este practicată, actualmente, de către olarii: Dumitru Dobrescu (n. 1927), Ion V. Enoiu (n. 1921), Filofteia Zgărdescu (n. 1924) din satul Poeniţa. Vasele lucrate de către talentaţii olari sunt vândute în pieţele săptămânale, sau la bâlciurile anuale din zona Muscel, dar arealul de desfacere este mult extins, incluzând chiar şi unele zone din Bărăgan.

Port popular tradiţional muscelean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, olarii din Băileşti: Mielu Dobre, Ion Enoiu, Maria Georgescu, Constantin Zărnescu, Filofteia Zgărdescu şi Nicolae Zgărdescu care au obţinut premii ori menţiuni pentru arta modelării lutului, iar, în prelucrarea artistică a lemnului, prof. Ion Cârlănaru din Poeniţa.

Ansamblul folcloric «Mlădiţe muscelene» al Căminului cultural Poeniţa – coordonat de către prof. Maria Popescu – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Brâul, Hora mare, Hora Nuţii, Sârba lui 22, Ungureasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica Băjeşti «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– ctitoria marelui vornic Mareş Băjescu şi a soţiei sale, Ilinca, a fost edificată în 1666 (concomitent cu o altă ctitorie a lor, Mănăstirea Cornetu), în incinta curţii boiereşti de plan patrulater, delimitate prin ziduri prevăzute cu turn circular de colţ şi metereze. Construcţia ecleziastică prezintă un plan treflat cu abside poligonale şi pronaos supralărgit, turlă-clopotniţă de zid pe bază pătrată deasupra pronaosului. Amplu décor arhitectural: ancadrament de piatră la intrare, sculptat în motive predominant vegetale, specifice barocului şi linii împletite, ca şi ancadramentul arcadei de acces în naos; iconostas din lemn sculptat şi poleit; cristelniţă de piatră având un cap de tătar sculptat. Pictura murală originară, „remarcabilă prin valenţele sale artistice şi documentare" – opera zugravului Tudoran [1669] – se păstrează integral; excelent restaurată, în perioada 1997-2005, de Viorel Grimalschi – pictor, grafician şi monumentalist, profesor universitar la Academia de Arte Plastice din Bucureşti –, pictura impresionează prin rafinamentul cromatic, tendinţa de individualizare a personajelor din tablourile votive, dar, mai ales, prin inedita prezenţă a tabloului zidarului Dragomir – constructorul ansamblului arhitectural, inclusiv al locaşului de cult – „primul portret de zidar care apare în pictura murală din Ţara Românească", alături de numeroasa familie a ctitorului: „Gheorghe, Stanca (pe peretele sudic), Mircea, Ilinca cu doi fii, Matei, Vişica ?; susţinând macheta bisericii, ctitorii: Mareş cu cinci băieţi, Maria cu şase fete", Antonie Vodă din Popeşti, domnul Ţării Româneşti, şi mitropolitul Dosiftei. În anul 1909, s-au întreprins reparaţii (înlocuirea şarpantei degradate şi învelirea cu tablă galvanizată groasă), cu cheltuiala lui Barbu Belu, urmaş al familiei Băjescu, iar, în 1966, prin preocuparea Comisiei Monumentelor Istorice.

În timpul ocupaţiei germane din Primul Război Mondial, invadatorii au luat cele trei clopote de la biserică. În cursul recentelor investigaţii arheologice efectuate de prof. dr. Spiridon Cristocea, s-a depistat, în perimetrul bisericii actuale, fundaţia unui locaş de cult databil în secolul al XV-lea, de plan treflat, compus din naos şi altar. Din ansamblul arhitectural „Ruinele curţii lui Mareş Băjescu", se mai păstrează, într-o stare avansată de degradare, zidurile de incintă, o pivniţă boltită cilindric, întărită prin arc dublou, şi povarna. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1743], Evanghelie [1746], Octoih [1750], Antologhion [1766], Mineie [1804-1805], Octoih [1811], Irmologhion [1825], Anastasimatar [1823], Ceaslov [1847] şi icoane pictate pe lemn în secolele XVII-XIX; proschinitar, jeţ arhieresc, uşi împărăteşti; obiecte de cult: cădelniţă, candelabru, potir ş. a.

Biserica Bălileşti «Adormirea Maicii Domnului» [1767]~ctitorită de obştea satelor Bălileşti şi Rumâneşti, pe locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: adăugarea turlei Pantocrator [1900]; centură perimetrală de beton la fundaţie [1933] •pictură murală: Petre Cazan [1900]; „spălată" [1973].

Biserica Goleşti-Bratia (Ulita) «Adormirea Maicii Domnului» [1912-1926] ~ctitorită de Ion Prislopeanu, pe locul unei biserici de lemn „neîncăpătoare" •pictură murală: Ion Dogărescu-Rucăr [1925-1926].

Biserica Goleşti-Bratia «Sf. Treime; Sf. Filofteia» [1926-1942]~ctitorită de obştea satului Goleşti şi cătunului Priboaia, „prin râvna pr. C. Dinculescu, cu sprijinul prefectului de Muscel, Dumitru Alimănişteanu" •pictură murală: Ion Dogărescu-Rucăr [1938-1940].

Biserica Rumâneşti «Duminica Tuturor Sfinţilor; Adormirea Maicii Domnului» – [▲]– „fondată", în 1824, de „Nicolae Savu cu soţia sa, Maria, I. Rizan, Nicolae ereu, Achim, Linţa, Ioan, Ana, Zmaranda, G. Lazăr cu ajutorul la mai mulţi enoriaşi".

Biserica prezintă un plan trilobat cu abside poligonale; pridvor deschis susţinut pe coloane din calcar de Albeşti, pe latura vestică; turla-clopotniţă de secţiune pătrată este situată deasupra pridvorului, cu acces pe o scară. Pronaosul se separă de naos prin doi stâlpi masivi de zid. Acoperişul este puternic evazat la poale. În 1997, s-au efectuat reparaţii în exterior.

Din pictura murală originară în frescă, s-au conservat fragmentar tablourile votive ale ctitorilor îmbrăcaţi în costume boiereşti de epocă, macheta bisericii fiind redată realist; fresca a fost restaurată de pictorul Dumitru Iordache, de la Comisia Monumentelor Istorice, în anul 1937; repictată [1990].

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1835], Ceaslov [1831], Evanghelie [1845], icoane pictate pe lemn în 1830 ş. a.

Cruci de piatră: **Băjeşti**: 1662 [7170] mai 10 –[▲]– la vest de biserică ▪~**Bălileşti**: XVIII –[▲]– la extremitatea sudică a satului.

Monumente eroi: **Bălileşti** –[▲]– [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: D. Măţăuanu – lângă Primăria Bălileşti ▪~**Goleşti** [1941-1945] ▪~ **Poieniţa** [1916-1918; 1941-1945] – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 185 locuitori ai comunei Bălilești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [115], Al doilea război mondial [66].

Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial, localitatea Bălilești a fost „câmp de luptă", începând cu dimineața zilei de 14 noiembrie 1916, Detașamentul „Căpitan Eliade" din Divizia 14 Infanterie având misiunea de „a supraveghea Gura Văii Bratia și de a asigura o legătură permanentă cu comandamentul Armatei a 2-a Române, care își avea cartierul în zona Aninoasa".

Satul Golești va deveni, de asemenea, un câmp de luptă, prin ocuparea unui dispozitiv de apărare în seara zilei de 15 noiembrie 1916, de către Detașamentul „Locotenent Ioanid" compus din forțe ale Diviziei 14 Infanterie, cu misiunea menționată anterior.

Atacurile tot mai puternice ale trupelor inamice au determinat detașamentele românești să se replieze pe aliniamente succesive până la linia frontului Diviziei 14 Infanterie din Vultureștii de Sus.

❖ MEMENTO:

Expoziţia familială de olărit «Ion și Elena Enoiu» prezintă variate piese ceramice realizate în atelierul propriu: străchini, ulcioare împodobite cu „cap de berbec", bolci, oţetare, oale cu mănuşă, caţaveici, pârnăi pentru lapte, cratiţe, ceşti pentru vin şi ţuică, farfurii decorative, scrumiere ș. a.

Muzeul familiei Dan Dinulescu – muzeu privat de etnografie şi istorie – include în patrimoniul său circa 3000 de piese, printre care: ceramică antică, monede vechi, costume populare de la sfârşitul secolului al XIX-lea, colecţie de flori de mină din Munţii Apuseni ș. a.

IN MEMORIAM

✪ **CEAUȘESCU N. NICOLAE** [1923-2003] – profesor universitar de pedagogie; cercetător ştiinţific de excepţie. Opera: «Probleme pedagogice în educaţia fizică» [1966], «Rolul educaţiei în formarea omului» [1972], «Pedagogie» [1974], «Educaţia juridică a elevilor şi studenţilor» [1991], «Pedagogia juridică» [2001], «Etică şi justiţie» [2003] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 41; Idem– *Biserica Băjeşti*, www.google.ro, calameo.1227548 Dimulescu Dan – *Aşezări muscelene Goleşti, Poeniţa, Ulita. File de istorie*, Piteşti, 2008; Dimulescu Dan, Dimulescu Maria – *Călător pe Valea Bratiei*, Piteşti, 2011; Pantazică Nicolae – *Băjeşti, satul de la poarta Raiului*, Piteşti, 2009; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

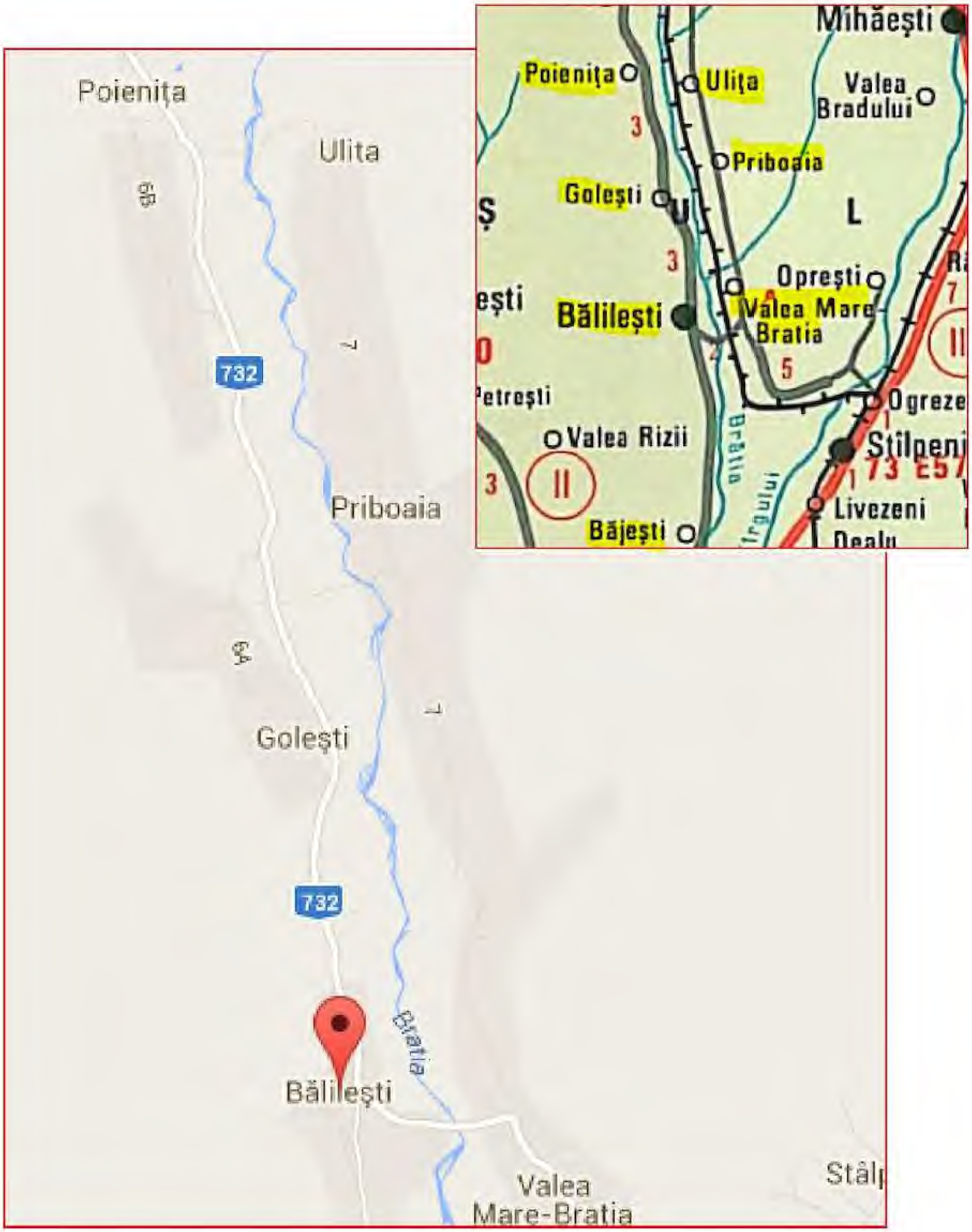

Poienița
Ulita
6B
732
7
Priboaia
6A
1
Golești
732
Bratia
Bălilești
Valea
Mare-Bratia
Stâlp
Mihăești
Poienița
Ulița
Valea
Bradului
Priboaia
Golești
Oprești
Bălilești
Valea Mare
Bratia
Petrești
Valea Rizii
Ogreze
Stîlpeni
Livezeni
Dealu
Băjești
Brătia
73 E57

PRIMĂRIA
COMUNEI BĂLILEŞTI

PRIMĂRIA COMUNEI BĂLILEŞTI.

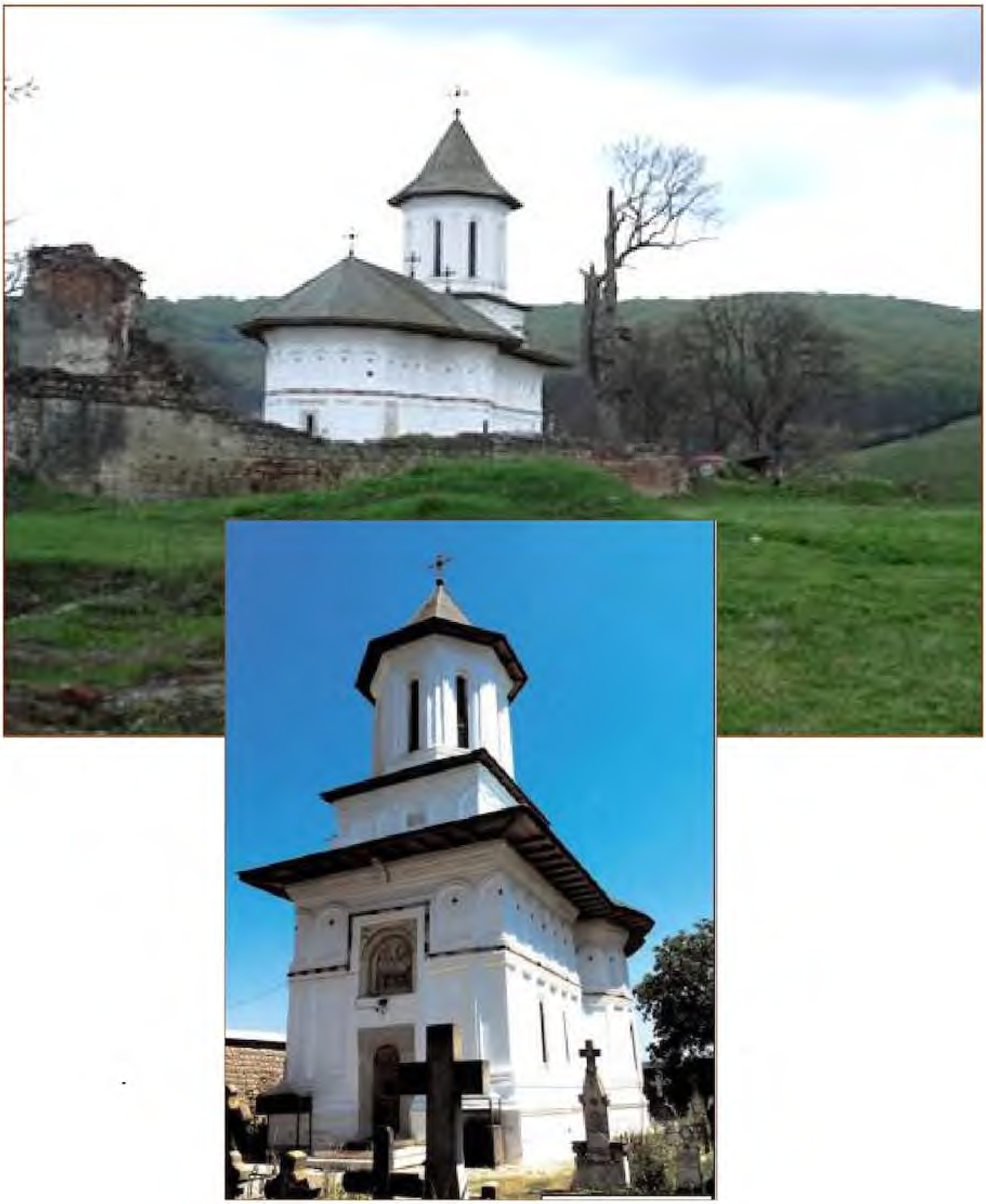

BISERICA BĂJEŞTI.

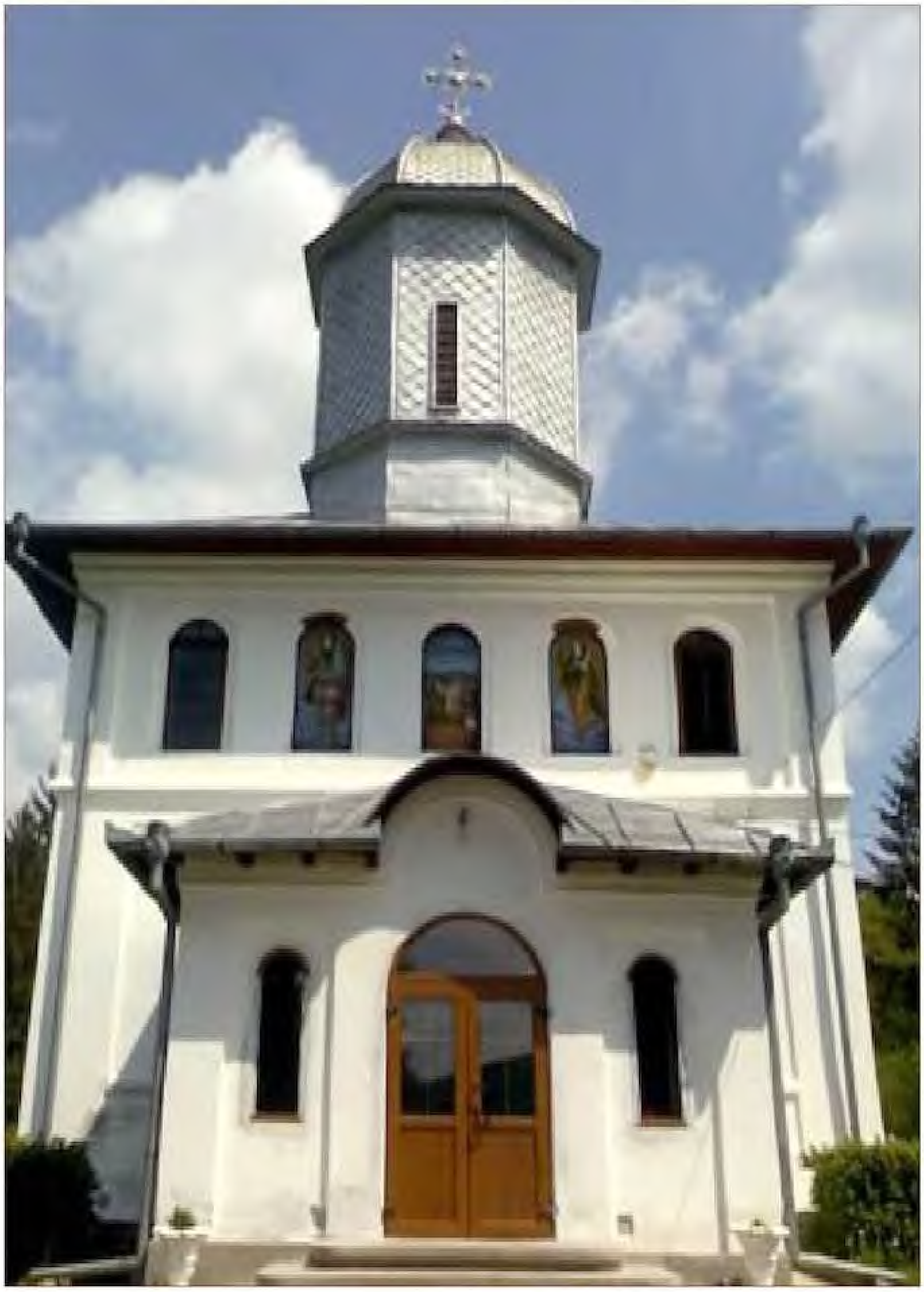

BISERICA ULITA.

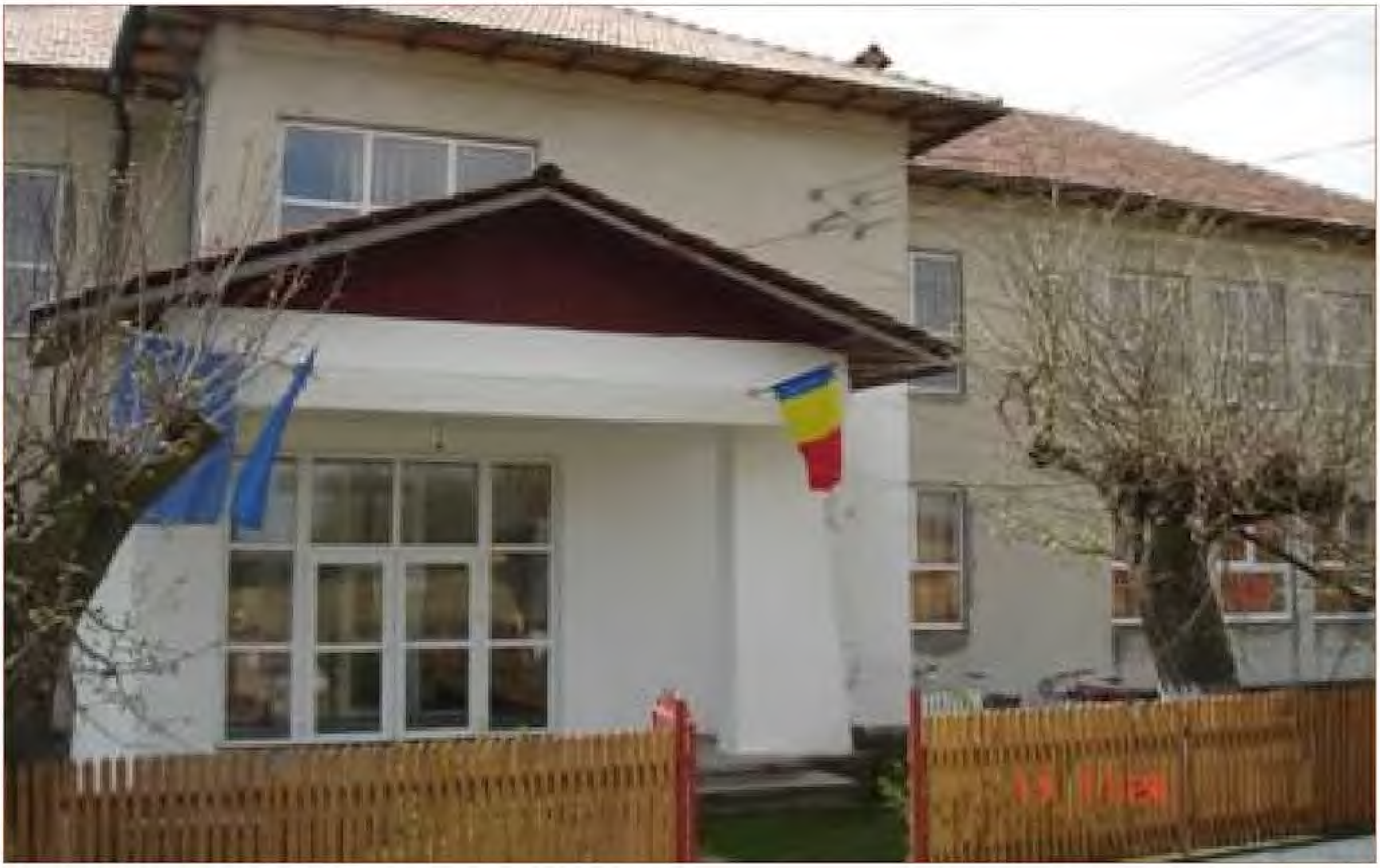

ŞCOALA BĂLILEŞTI.

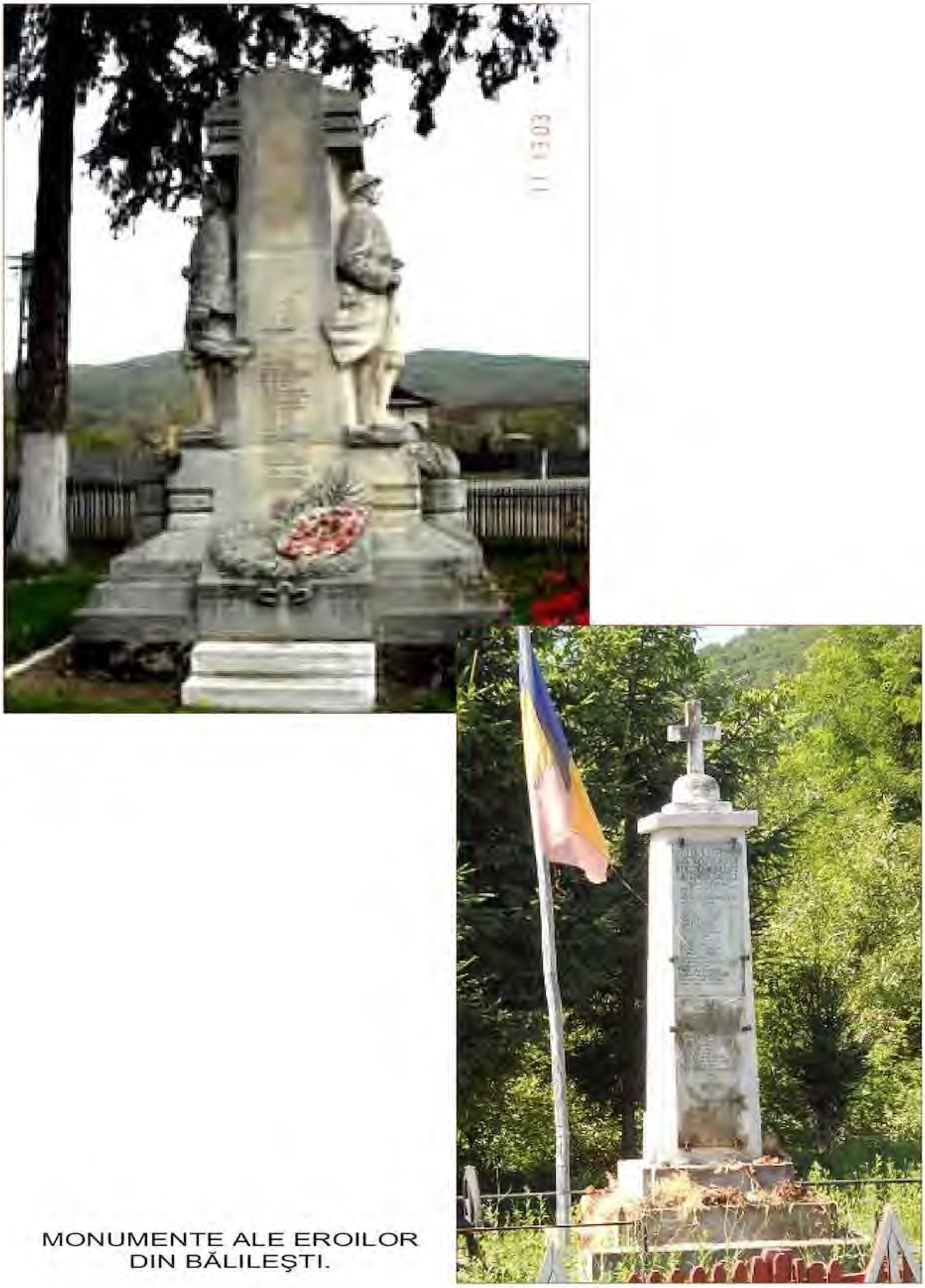

MONUMENTE ALE EROILOR
DIN BĂLILEŞTI.

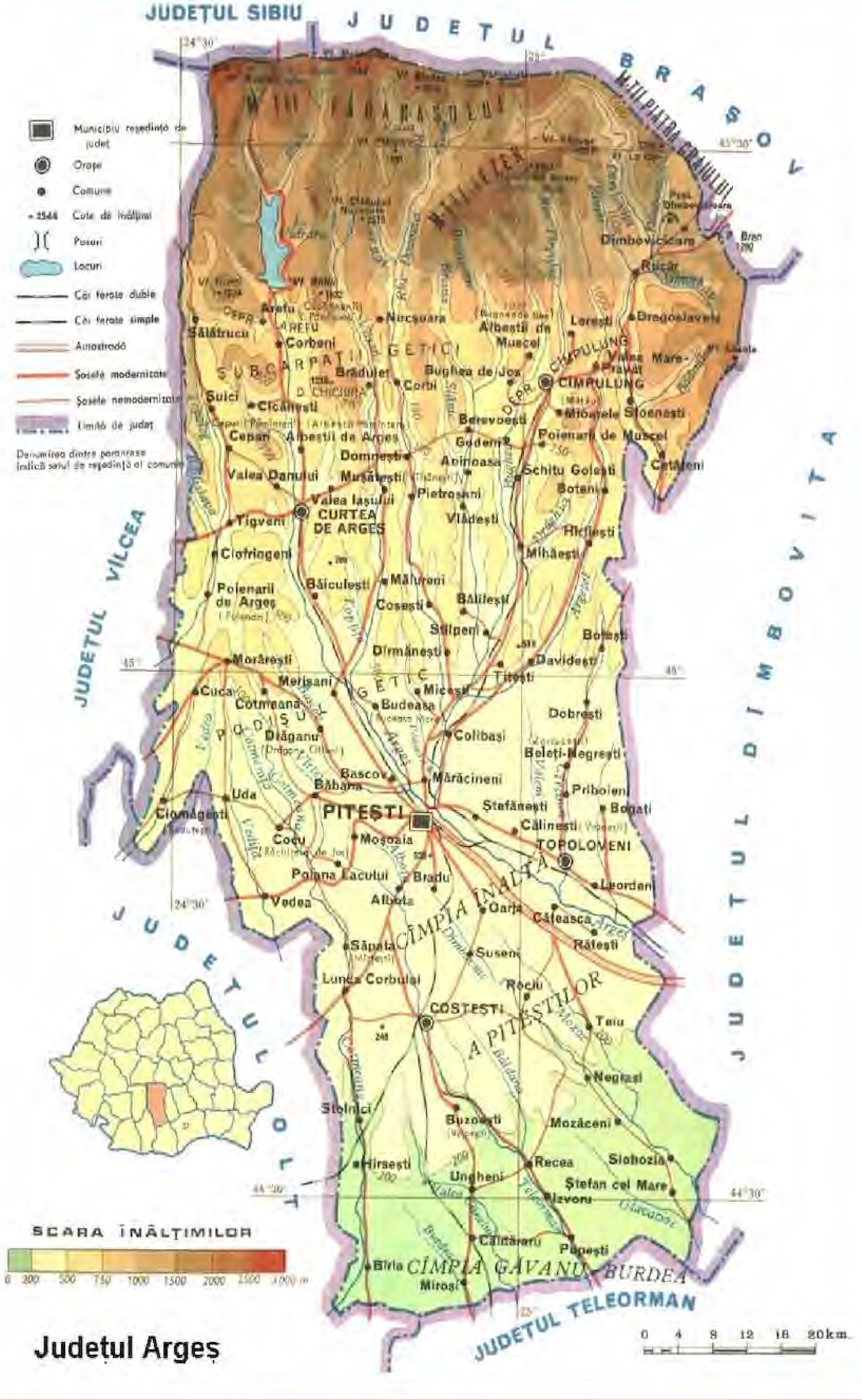
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BÂRLA

PITEŞTI
CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA
MMXV

BÂRLA

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 12 sate: **Bârla**; Afrimeşti; Bădeşti; Brabeţi; Cioceşti; Malu; Mândra; Mozăceni-Vale; Podişoru; Şelăreasca; Urlueni; Zuvelcaţi.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 56 km.
SUPRAFAȚĂ: 105,6 km^2.
POPULAȚIE: 5.142 locuitori [2.516 M + 2.626 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bădeşti – 1525 [7034] octombrie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 246)• **Urlueni** (**Lereni**) – 1624 iunie 10 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Bădești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu de la Afumați la 23 octombrie 1525, prin care se confirmă proprietatea asupra „părții lui Butea, veche și dreaptă ocină și dedină" fiilor acestuia „pe care i-a așezat Butea încă în zilele părintelui domniei mele, Radu voievod".

Sit arheologic: **CASTRUL ROMAN URLUIENI** –[▲]– component al sistemului defensiv de pe Limes transalutanus, a fost construit, din pământ, pe dealul Cotmeana, la circa 2 km sud de actualul sat, determinarea urmelor acestuia fiind încă posibilă. Castrul cu dimensiunile de 164x140 m, cu un val din pământ de 1,50 m înălţime şi 15-18 m lăţime prezintă un şanţ adânc de 1,20 m.

Un alt **CASTRU ROMAN** de pământ, redus ca suprafaţă – cu dimensiunile de 150x114 m – se afla în imediata sa apropiere. Din săpăturile arheologice efectuate, au rezultat: două monede, cărămizi şi ceramică romană. În jurul castrelor, s-a dezvoltat aşezarea civilă.

Situl arheologic «**BRAZDA LUI NOVAC**» este situat la circa 3 km nord-vest de satul Bârla.

TOPONIMIE:

○ Afrimeşti – toponim derivat din eponimul *Afrim* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. „Neamul lui Afrim – se menţionează, în folclorul local – a întemeiat satul şi a ctitorit şi biserica satului.".

○ Bădeşti – toponim social format din apelativul *bade* (termen vechi românesc relevând un respect deosebit pentru cei mai în vârstă) devenit patronimic + sufixul *–eşti*, cu valoarea semantică menţionată.

○ Bârla – la origine, toponimicul este un eponim *Bârlă*, explicat prin derivare din onomatopeicul *bâr* (aluziv, evident, la ocupaţia de păstor) + sufixul *–lea*.

○ Brabeţi – toponim provenit din numele unor peşti mici care populează râurile din zona de şes; nu este exclus ca numele să fi devenit o poreclă pentru oamenii locului.

○ Cioceşti – toponim provenit prin derivare, cu ajutorul sufixului *–eşti*, din *cioacă*, substantiv cu sensuri multiple: „vacă având cornul rupt; unealtă veche; stăncuţă; arac".

- Malu – toponim cu sens local de „aşezare lângă o apă stătătoare sau curgătoare”.
- Mândra – toponim cu semnificaţie personală, la origine, indicând, evident, o însuşire.
- Mozăceni – toponim provenit dintr-un regionalism *mozac* cu sens de „om închis, posac”.
- Podişoru – nume topic diminutival explicat prin existenţa unei construcţii de acest gen peste o apă curgătoare.
- Şelăreasca – toponim social format pe baza unui apelativ cu sens de „persoană care confecţionează sau vinde şei”.
- Urluieni – toponim de provenienţă incertă format, probabil, din *urloi* ≈ „buştean găunoşit pe dinăuntru”, deşi o referire la *urloiul* sobelor nu este exclusă.
- Zuvelcaţi – nume topic format, probabil, pe baza unei porecle *zuvelcaţi* ≈ „bărbaţi «îmbrobodiţi», dominaţi de femei”, care purtau *zuvelcă* sau *zăvelcă* – piesă de port popular feminin din zonă.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei de câmpie. Case joase cu un singur cat, supraînălţate pe temelie din piatră regularizată prin adausuri de cărămidă. Plan bicameral generalizat: tindă cu „corlată” şi „odaie”. Sală cu stâlpi de lemn, fără balustradă, dispusă pe întreaga faţadă principală a construcţiei. Curţile gospodarilor erau împrejmuite cu gard din nuiele împletite, peste care se aplica, de obicei, un strat gros de lut amestecat cu paie de grâu.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Ioana Bercescu din Bârla care a obţinut premii pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul căluşăresc, Brâul de la Urluieni, Gheorghiţa din căluş, Hora căluşărească, Hora-n bătaie (Hora-n ciocane), Murguleţul-Cârjalie, Murguleţul împletit, Murguleţul în bătaie, Negreanca, Resteul, Rustemul, Sârba căluşărească, Sârba la 4, Sârba-n bătaie, Sârba-n tarapanale, Turceasca, Ţigăneasca, Ţiitura, Ungurica, Ursăria, Vlăşcencuţa.

Ansamblul folcloric «Floricica» al Căminului cultural Bârla – sub coordonarea artistică a profesorului Voicu Dumitrescu – a incluS, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Joiana, Murguleţul, Sârba în bătaie şi altele.

Membru renumit al formaţiei de dansuri populare «Floricica», Marin Crivac zis Manciu din Afrimeşti a fost cel mai bătrân vătaf de căluşari din Argeş, descendent dintr-o familie cu tradiţie în dansul căluşăresc.

Târguri tradiţionale organizate cu prilejul zilelor de Adormirea Maicii Domnului (15 august) şi Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) în satul Urluieni. Târg săptămânal în aceeaşi localitate.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

- Biserica Bădeşti «Sf. Dumitru» [1945-1953]~ctitorită de fraţii Stanciu şi Marin Danciu, „cu contribuţia enoriaşilor”, în locul vechii biserici din lemn a cătunului Băligăreni •pictură murală: Vasile Ivănescu-Curtea de Argeş [1953].
- Biserica Bârla «Adormirea Maicii Domnului» [1834]~ctitorită „cu cheltuiala şi munca locuitorilor din cătunele Delureni şi Dorobanţi”; renovată radical (adăugarea absidelor şi turlei Pantocrator) [1936-1937] •pictură murală: Ion zugrav [1834]; Gheorghe Ştefănescu [1969].

✚**Biserica Ciocești** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» [1859]~ctitorită de obștea satului •intervenții: adăugarea pridvorului; consolidare [1912]; învelirea cu tablă [1962] •pictură murală: anonim [1912].

✚**Biserica Lereni** «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– ctitorită de un număr apreciabil de „obraze": „erei Gheorghe Afrimescu, Tatu erei, Marin erei, Ioanichie ermonah, Dan diacon, Dicu Ancobescu, Gh. Stancu și mulți alți enoriași din sat, în 1787, vătaf de zidari fiind Mihai".

Biserica – de plan trilobat cu absida altarului decroșată poligonal și cu abside laterale semicirculare – prezintă un pridvor deschis cu arcade în plin cintru susținute pe șase coloane monolit. Turlă-clopotniță octogonală de lemn pe bază pătrată de zidărie deasupra pronaosului; turla Pantocratorului, de secțiune octogonală, este pictată în interior. Intervenții: subzidire [1959] efectuată de Direcția Monumentelor Istorice; restaurare coloane pridvor [1967].

Pictura murală originară realizată în mai multe etape: în pridvor, pronaos și altar – de popa Radu zugravul; în naos, de renumiții zugravi: dascălul Vlaicu ot Câmpulung și dascălul Nițu ot Pitești [1797] relevă calități artistice deosebite, conservându-se fragmentar în exterior, între torul supramedian și cornișă, și în pridvor.

În patrimoniul bisericii, se află cărți ritualice: 12 Mineie [1852] și icoane pictate pe lemn în sec. XVIII-XIX, uși împărătești [1797], clopot [1808].

✚**Biserica Malu** «Sf. Teodor Tiron; Sf. Nicolae» [1936-1939]~ctitorită de Alecu Popescu, prefect col. Ștefănescu, pr. Gh. Voinescu și enoriași din cătunele: Malu, Brabeți și Mândra •intervenții: construcție clopotniță [1950] •pictură murală: Gheorghe Belizarie [1939].

✚**Biserica Mândra** «Sf. Îngeri; Sf. Nicolae; Sf. Ecaterina; Duminica Tuturor Sfinților» [1858]~ctitorită de parucicul Nicolae Butculescu •intervenții: adăugarea pridvorului [post 1910] •pictură murală: Nicolae zugrav [1858].

✚**Biserica Mozăceni-Vale** «Sf. Nicolae» [1866-1870]~ctitorită de obștea cătunelor: Călugărească, Iordăcheasca, Băligăreni •intervenții: centură metalică perimetrală [1895]; consolidare [1958] •pictură murală: Petre Rădulescu [1936]; Elena Tăbăcaru și Ruxandra Ursu-București [1958].

✚**Biserica Podișoru** «Sf. Nicolae» –[▲]– ctitorită, în 1812, de Mihail Postelnicu și soția sa, Joița, împreună cu obștea satului; reparații repetate, culminând cu cea efectuată în 1971-1972, când s-a refăcut integral acoperișul. Plan dreptunghiular; pridvor deschis, cu arcade semicirculare susținute pe coloane de cărămidă; turlă octogonală pe bază pătrată, străpunsă de goluri pentru iluminat. Decor arhitectural format dintr-un tor încadrat de cărămizi zimțate. Pictura murală originară realizată de un zugrav anonim; repictată de Florian Paraschivescu [1995]. În patrimoniul bisericii, se află cărți ritualice: Evanghelie [1895], Mineie [1893], Evhologhion [1896], Cazanie [1898], Apostol [1899] și un clopot din 1900.

✚**Biserica «SN» Podișoru** «Sf. Nicolae» [1854-1856]~ctitorită de enoriași „cu osârdia preotului satului" •intervenții: refacerea acoperișului [1872] •pictură murală: anonim [1856].

✚**Biserica Tomești** «Sf. Nicolae» [1909-1911]~ctitorită „prin strădania pr. Ioan Cristescu, locuitorii satelor Afrimești și Zuvelcați", pe fundația bisericii din 1834 •intervenții: consolidarea fundației [1966] •pictură murală: Gheorghe N. Vișoianu-Pitești [1911].

✚**Biserica Urluieni** «Sf. Treime; Sf. Teodor Tiron» (filială) [1907]~ctitorită de pr. Ion Popescu, Ion Bănică și locuitorii satului, pe ruinele unei biserici din 1731 •intervenții: refacerea acoperișului [1967] •pictură murală: Gheorghe N. Vișoianu-Pitești [1908].

Cruci de piatră: **Lereni**: 1841 –[▲]– în curtea bisericii ■~**Urluieni**: 1731-1732 [7240] –[▲]– în curtea bisericii.

✝Monumente eroi: **Bârla** [1916-1918]; edificat (1925) – lângă Primăria Bârla ■~ **Cioceşti** [1916-1918]; (1925) – lângă magazin ■~ **Mozăceni-Vale** [1916-1918]; autor: I. Kaghiorghis (1923) – la fosta primărie ■~ **Urlueni** [1916-1918]; (1925) – lângă Şcoala generală Urluieni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 454 locuitori ai comunei Bârla, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [305], Al doilea război mondial [149].

❖ MEMENTO:

BĂILE BĂDEŞTI – ministaţiune balneară cu caracter permanent – renumită în zonă, prin apele minerale hipertermale (52^0 C), clorurate sodice-concentrate, bromurate, iodurate, sulfuroase hipertonice cu mineralizare totală de 55 grame/litru. Apa este extrasă de o sondă de la adâncimea de 196 m. Climat excesiv de câmpie foarte indicat pentru persoane în vârstă. Indicaţii terapeutice: afecţiuni reumatismale degenerative, afecţiuni post reumatice (sechele, fracturi), afecţiuni neurologice periferice, psoriazis, tuberculoză genitală stabilizată. Contraindicaţii: sarcină, boli febrile transmisibile, boli psihice, cancere, insuficienţă cardiacă, boli de piele cu leziuni deschise, reumatisme inflamatorii. Cazare în trei blocuri şi două vile (200 de paturi) în Mozăceni Vale; cantină pentru 300 de persoane/zi; 34 căzi pentru baie, duşuri, 3 săli pentru masaje, două bazine kinoterapie, trei camere pentru aplicat parafină. Cultură fizică medicală, electroterapie, împachetări parafină, masaje. Medicul primar specialist, dr. Alexandru Pârvu, coordonează tratamentul bolnavilor din staţiune.

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei anticomuniste din 1989 – **MIU VALERIU** [1962-Bârla + 25 decembrie-Bucureşti]; student seralist la Institutul Politehnic Bucureşti; mecanic lăcătuş la Trustul de construcţii Bucureşti, împuşcat în zona Universităţii.

✪ **GHELMECI ŞTEFAN** [1906-1949] – învăţător la Slobozia, revizor şcolar; militant politic anticomunist participant la acţiunile Grupării armate anticomuniste de pe Valea Topologului; rănit de Securitate, capturat; decedat în spital la Curtea de Argeş, unde a refuzat tratamentul medical prescris în prezenţa securiştilor.

✪ **GREGORIAN ALEXANDRU** [1909-1987, Jaca-Spania] – poet, redactor de reviste literare în Italia, SUA; director al postului de radio „România liberă". Opera: «Ţara Demiurgului», versuri [1942], «Poeme pentru cruciaţi» [1943], «Poeme pentru fraţii mei» [1953], «Pete de lumină», versuri [1980], «Coasta soarelui» [1982], «Encano Andaluz», poeme în spaniolă [1985], «În creştetul lumii», poezii [1984], «El Encanto Andaluz» [1985].

✪ **RĂDULESCU STELIAN** [1888-1974] – profesor de istorie, jurist; memorialist; autorul volumului în manuscris « Câţiva absolvenţi ai Gimnaziului şi Liceului din Piteşti».

✪ **URLUIANU CONSTANTIN** [1951-2003) – profesor de istorie; lector univ. Opera: «Participarea României la război pe Frontul de Răsărit. Mentalităţi şi stări de spirit» [1999], «Consideraţiuni asupra organizării noului regim politic din România în 1866» [1997] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 45-46.

Marius Păduraru, Aurelian Chistol – *Comuna Bârla, judeţul Argeş. Studiu monografic*, Bucureşti, 2010, 995 p. + 16 f; Alina Cătălina Badea–*Monografia comunei Bârla, judeţul Argeş*, Costeşti, 2010, 88 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

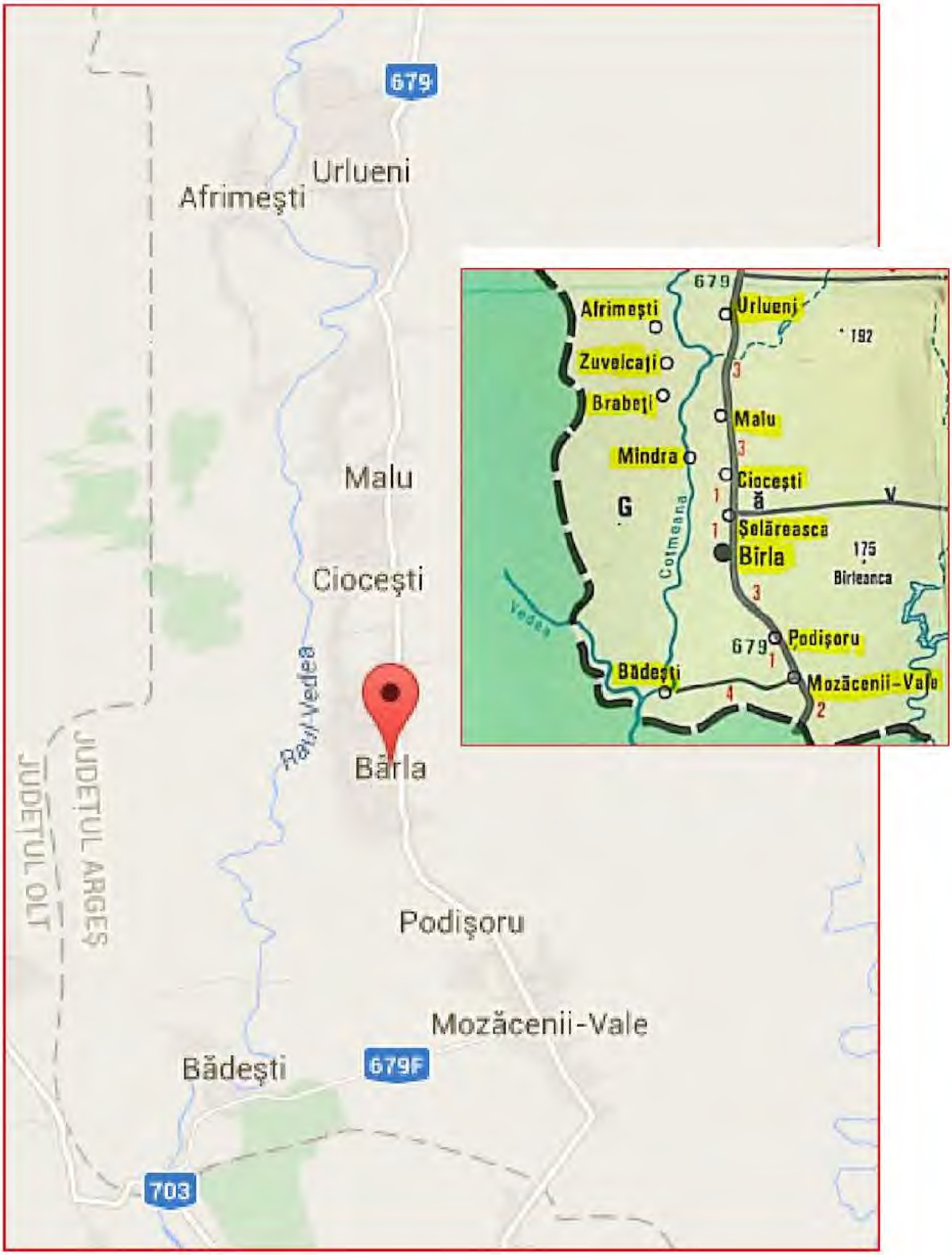
679
Urlueni
Afrimeşti
Malu
Ciocești
Râul Vedea
Bârla
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL OLT
Podişoru
Mozăcenii-Vale
Bădești
679F
703
679
Afrimești
Urlueni
192
Zuvelcați
Brabeți
Malu
Mindra
Ciocești
G
ă
V
Şelăreasca
Bîrla
175
Bîrleanca
Cotmeana
Vedea
679
Podișoru
Bădești
Mozăcenii-Vale
3
3
1
1
3
1
4
2

ROMÂNIA
PRIMĂRIA COMUNEI BÎRLA
CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI BÎRLA

PRIMĂRIA COMUNEI BÂRLA.

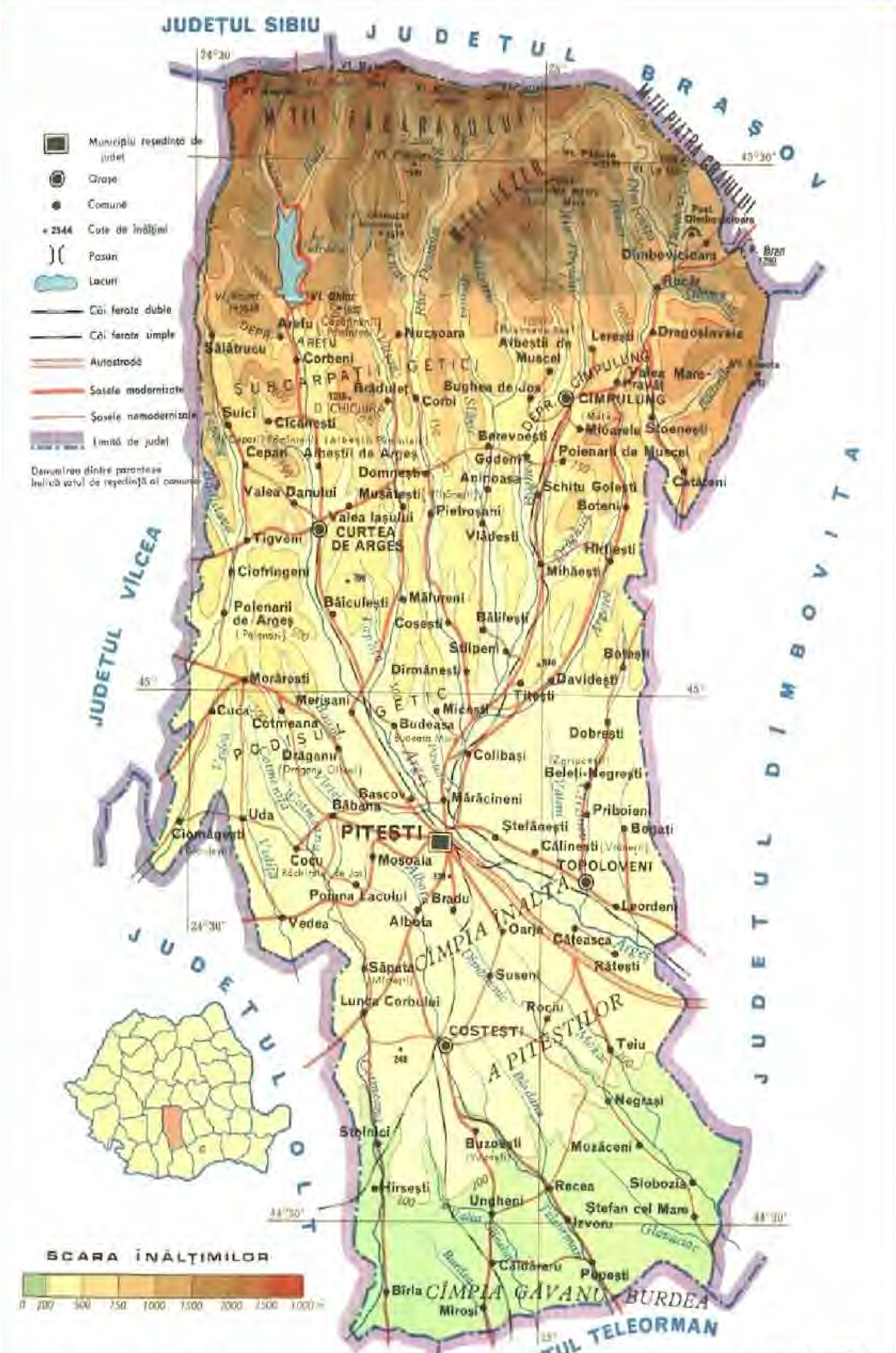
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
MȚII FĂGĂRAȘULUI
MȚII PIATRA CRAIULUI
MȚII IEZER
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Valea Mare-Pravăț
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Aref{u}
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Albeștii de Muscel
CÎMPULUNG
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Domnești
Godeni
Aninoasa
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
CURTEA DE ARGEȘ
Vlădești
Țigveni
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Bălilești
Cosești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Titești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
PITEȘTI
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Doamnei
Rîul Tîrgului
Cotmeana
Vedea
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BASCOV

PITEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

MMXV

BASCOV

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Bascov**; Brăileni; Glâmbocu; Mica; Pislopu Mic; Schiau, Uiasca; Valea Ursului.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 5 km.
SUPRAFAȚĂ: 41 km^2.
POPULAȚIE: 10.218 locuitori [5.006 M + 5.212 F] (Rpl/2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Fleşti – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 179)• **Glâmboc** – 1520 [7029] noiembrie 26 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 203)• **Neagovani** – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 179)• ***Pouceşti** (Păişeşti) – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 179)• **Radeşti pe Baţcov** - <1421> iunie 19 (DRH, B, ȚR, vol. I, doc. 49)• **Uieşti pe Baţcov** (Uiasca) – 1451 [6959] august 5 (DRH, B, ȚR, vol. I, doc. 105).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Radeşti pe Baţcov.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis în 19 iunie 1421, de cancelaria domnească a voievodului Radu al II-lea Prasnaglava, prin care se confirmă proprietatea asupra ocine în aria satului.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Bascov este atestată prin unelte din silex aparţinând culturii de prund, atribuite tipologic perioadei paleoliticului inferior, descoperite în albia pârâului Bascov, afluent al Argeşului.

TOPONIMIE:

Bascov – toponim format pe baza antroponimicului de origine bulgară *Baţko* + sufixul bulgăresc cu valoare posesivă *–ov*. Antroponimul menţionat sub această formă este atestat documentar în secolele XV-XVIII.

Brăileni – toponim colectiv format pe baza unui apelativ evocând zona de provenienţă a unor locuitori (*Brăila* + sufixul *–eni*).

Glâmbocu – nume topic format din vechiul slav *globoku* ≈ „adânc", redând o caracteristică a reliefului aşezării.

Mica – toponim care indică suprafaţa redusă a locului pe care este situată aşezarea.

Prislopu Mic – nume topic format pe baza apelativului *prislop* cu sens de „umăr mare de deal care este mai jos decât dealul", cu referire evidentă la forma reliefului care domină aşezarea.

Schiau – toponim etnic, având la origine lat. *sclavus*, cu sens de „sclav" aplicat vechilor slavi şi, în special, bulgarilor, până la 1400.

Uiasca – toponim, la origine, probabil, o poreclă relevând caracteristici atribuite unei proprietare de pământ stabilite inițial în aria aşezării; derivat din rus. *uj* ≈ „şarpe".

- **Valea Ursului** – hidronim compus, indicând evident prezența animalului respectiv în zonă.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Casele construite anterior perioadei de început a secolului XX erau monocelulare (denumite, local, „odăi") sau cu plan bicameral, încăperea de la intrare fiind prevăzută cu horn. Materialul utilizat în edificarea construcțiilor îl constituia, în special, lemnul pădurilor de foioase din zona limitrofă așezării. Actualmente, Bascovul este racordat considerabil la procesul de urbanizare, prin crearea unui centru civic, a cărui arhitectură modernă este vizibil influențată de arhitectura tradițională: acoperișuri în pantă, frontoane inspirate din foișoarele caselor vechi țărănești.

Din variatul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare prezintă dansurile: Bătăreasca, Brâul bătrânesc, Chindia, Hora Nunții, Martalogii, Mânioasa, Sârba lui 22.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✦**Biserica de lemn Bascov** «Sf. Gheorghe» –[▲]– durată din temelie, în anii 1730-1750, „cu toată cheltuiala cupețului piteștean Martin Buliga, pe moșia serdarului Grigore Drugănescu". În forma inițială, biserica prezenta un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală pe latura vestică, iar compartimentele ritualice erau separate prin ziduri de cărămidă. Ulterior, în primele decenii ale secolului al XIX-lea, planul a fost extins prin construirea unui pridvor deschis, surmontat de o turlă-clopotniță octogonală de lemn. În anul 1875, arcadele pridvorului au fost „înzidite", iar pereții construcției tencuiți atât în interior cât și în exterior, odată cu „preînnoirea" bisericii de către echipa zidarului Udrea, la stăruința preotului Constantin.

Dezafectată cultului în anul 1913, după edificarea bisericii de zid din centrul localității, monumentul s-a degradat, reparațiile radicale efectuate prin stăruința pr. Florea Popescu, sub supravegherea Comisiei Monumentelor Istorice, în anii 1940-1943, relevând amplul décor arhitectural al ancadramentelor ferestrelor de la naos și altar, acoperite cu tencuială.

Paleta ornamentală este surprinzător de vastă: cercuri intersectate cu stilizări florale cruciforme, meandre concepute într-o succesiune continuă, sugerând o torsadă, glastre din care se ramifică, într-o dispunere simetrică, lalele stilizate, motive astrale, romburi, vrejuri.

Pictura murală originară, în frescă, realizată de un zugrav anonim se conservă fragmentar pe tâmplă; în pridvor, se păstrează, parțial, o pictură ulterioară, precum și pictura interioară din 1875, realizată de zugravii Ilie Petrescu și Apostol Voiculescu.

În patrimoniul bisericii, se află, printre piesele de real interes, ușile împărătești pictate, în anul 1832, de „Voicu zugrav din orașul Pitești, prin osârdia și cheltuiala părintelui popa Constantin Păiușescu", două sfeșnice împărătești din lemn de factură postbrâncovenească cu vultur bicefal, policandrul, icoanele pictate pe lemn în secolul XIX: „IH", „MDP", „SG", „SN" ș. a. care oferă o imagine elocventă a organizării interiorului monumentului ecleziastic.

✦**Biserica de lemn Glâmbocu** «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– „a fost ridicată din temelie, prin osteneala robilor lui Dumnezeu: Radu Drăguțolu, Creața, Radu Dascălu", în anul 1808. Construcția a fost modificată în anul 1869, adăugându-i-se un pridvor prevăzut cu turlă patrulateră de lemn, prin osârdia „ctitorilor de refacere": Hristea diaconul, Elena diaconeasa, Ștefan preotul, Ioana prioteasa, Ion și Ilinca.

Dezafectată cultului, în 1939, biserica a fost transformată, de către atei, în perioada dictaturii comuniste, în grajd pentru vite; prin curajul inimaginabil și perseverența extraordinară a unei călugărițe, Gica din satul Mica, a fost reparată și redeschisă oficierii slujbelor religioase în 1966.

Biserica este de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroșată, pronaos poligonal și pridvor adăugat. Masivitatea bârnelor de stejar din componența cununilor orizontale ale construcției inițiale este impresionantă; decorul exterior constând dintr-un brâu în torsadă sculptat în zona mediană, terminat printr-un arc în acoladă la ancadramentul ușii confecționate dintr-un singur blat de stejar, ușa fiind ornamentată cu variate motive astrale, cercuri, semicercuri în relief. Pictura murală originară în frescă, opera lui „Panteleimon zograf", întrunind reale calităţi artistice, s-a conservat pe tâmplă şi pe zidul despărţitor dintre pronaos şi naos; pridvorul a fost pictat, atât în interior cât şi în exterior, în 1869, de către meşterii zugravi: Apostu din Piteşti şi Nicolae din Mioveni, fresca acestora remarcându-se prin pitorescul tratării scenelor religioase: tabloul unui Infern supraglomerat de păcătoşi, precum şi scena de pe faţada exterioară sudică a pridvorului, redând «Cumplita moarte», originală prin compoziţie şi prin textul versificat care însoţeşte imaginea: „O cocoană-mpărătească, / mult eşti mândră şi frumoasă, / a trăit în lume bine, / vino de joacă şi cu mine." În patrimoniul bisericii, sfeşnicile împărăteşti cu discuri metalice, stranele pentru cântăreţ, policandrele de bronz cu 12 braţe, clopotul din 1834, icoanele vechi reprezintă „zestrea moştenită" a Bisericii de lemn Glâmbocu.

✚Biserica Glâmbocu «Adormirea Maicii Domnului; Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1929-1939] a fost construită din iniţiativa pr. Florea Popescu, cu sprijinul enoriaşilor, conform planului arh. N. Bacria-Tutănescu •intervenţii: refacerea tencuielilor exterioare [1956] •pictură murală: I. Lişteveanu şi I. Constantinescu [1939]; restaurată [1956].

✚Biserica Rotăreşti «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1904-1913]~ctitorită de pr. sachelar P. Godescu, I. Sterioiu, Radu Brătianu, C. Brătianu, Al. A. Budişteanu, Hagi Tudorache Lerescu, C. Cristescu ş. a. •intervenţii: repararea acoperişului [1969] •pictură murală: pe tâmplă, de Th. Petrescu-Tutana [1953]; I. Constantinescu-Craiova [1958]

✝Cruce de piatră: **Bascov**: 1802-1803 [7311] – lângă pârâul Bascov.

✝Monumente eroi: **Bascov** [1916-1919]; (1920) – lângă Primăria Bascov ■~ **Bascov** [1941-1945] – lângă Biserica de lemn Bascov.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 161 locuitori ai comunei Bascov, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [8], Primul război mondial [104], Al doilea război mondial [49].

⚔Momente de istorie locală

În Primul război mondial, la începutul lunii noiembrie 1916, a fost dislocată, în zonă, Divizia 8 Infanterie, iar, din 7 noiembrie până în 13 noiembrie 1916, cartierul general al Corpului 1 Armată.

În cursul desfăşurării operaţiunilor militare din cel de-Al doilea război mondial, în satul Valea Ursului – unde se afla un important depozit de armament, mica unitate care asigura paza acestuia a somat o coloană germană în retragere din garnizoana Piteşti spre Transilvania să se predea; după un schimb de focuri care, însă, nu s-a soldat cu morţi, militarii germani au fost dezarmaţi şi făcuţi prizonieri.

❖ MEMENTO:

GARA BASCOV –[▲]– proiectată de inginerul constructor botoşănean Elie Radu [1853-1931], a fost definitivată în toamna anului 1899, după inaugurarea liniei ferate Piteşti-Curtea de Argeş. Construcţia, de plan dreptunghiular, cu două niveluri, prezintă, pe acoperiş, două lucarne dispuse la distanţă egală în raport cu frontonul triunghiular marcat printr-o decoraţie amplă concepută simetric faţă de un orificiu circular central; denumirea gării: „Bascov" formată din litere supradimensionate, excizate domină compoziţia frontonului.

Paramentul este realizat din cărămidă aparentă, fiind segmentat de benzi continue care încadrează spaţiul ferestrelor, ale căror borduri superioare sunt executate sub formă de acoladă simplă, amplificându-se, astfel, decorativismul clădirii.

❧ IN MEMORIAM ❧

✪ **BRĂTIANU CONSTANTIN** [1844-1910] – general, istoric, geograf şi geodez specializat în străinătate. Opera «Marele Dicţionar Geografic al României», 5 volume [1898-1902], în colaborare; numeroase hărţi şi articole: «Harta României» [1901-1910], «Cadastrul României» [1903], «Însemnătatea hartei ţerii pentru istoria patriei şi neamului» [1905], «Însemnătatea istoriei naţionale din punctul de vedere militar» [1905]; fondator al revistei „România Militară"; colaborator la: „Analele Academiei Române", „Revista pentru istorie, arheologie şi filologie", „Revista armatei", „Revista nouă" ş. a.

✪ **CALOTESCU VIRGIL** [1925-1990] – remarcabil regizor şi cineast, realizatorul unor pelicule cu subiecte istorice şi culturale: «Pe urmele lui 1907» [1957], «Eroii nu mor niciodată» [1970], «Imagini potrivite» (despre Tudor Arghezi) [1960], «Transfăgărăşanul» [1975] ş. a.

✪ **GEORGESCU ION** [1909-1976] – teolog, traducător, specializat în limba ebraică, deţinut politic anticomunist. Opera: «Actualitatea profeţilor [1934], «Demonologia Vechiului Testament. Azazel» [1934]; traduceri din limbile franceză, greacă şi rusă.

✪ **GODEANU PETRE** [1885-1971] – preot la Biserica de lemn Bascov; ctitor al Bisericii Rotăreşti [1904]. Opera: «Treizeci de zile în Banat» [1911], «Fărâme din istoria misionarismului argeşean» [1929], «Apostolii neamului» ş. a.

✪ **OLTEANU PANDELE** [1908,Bascov–1995,Bucureşti] – profesor universitar de limbi slave, doctor docent în filologie [1965]. Opera: «Povestiri prelucrate din limbile slave» [1940], «Povestiri de Crăciun» [1942], «Povestiri de Paşti» [1943], «Rumunska kultura a slavonstvo» (Cultura română şi slavismul) [1947], «Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş» [1961], «Raporturi lingvistice străvechi ale românilor cu slavii de apus» [1968], «Criterii stilistice în studiul comparat al literaturii omiletico-parenetice» [1970], «Sintaxa şi stilul paleoslavei şi slavonei» [1974], «Slava veche şi slavona românească» [1975] (coautor), «Izvoare mitologice-folclorice şi apocrife în vechile monumente canonico-juridice» [1989], «Floarea Darurilor sau Fiore di Virtu» [1992], «Influenţa scriitorilor străromâni asupra literaturilor slave» [1990], «Studii de filologie slavă» [2008] ş.a.

✪ **PANDELE SIMION** [1909- ?] – agricultor de excepţie, intrat în conştiinţa obştii prin „introducerea progresului în agricultura comunei", prin generozitatea şi cultura sa, prin tributul de suferinţă îndurat ca „chiabur", arestat şi torturat de către comunişti, dar şi prin pasiunea cu care cânta melodia sa preferată «Leagă caii, Simioane !».

✪ **PANTELIE GHEORGHE** [1941-2008] – remarcabil artist plastic; absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București, clasa Octav Angheluţă [1971]; membru al Uniunii artiștilor plastici din România; profesor de desen la Câmpulung și Pitești; metodist la Centrul de îndrumare a creaţiei populare [1977-1990], inspector şef la Direcţia pentru cultură Argeş [1990], inspector şcolar [1997-2001]. Tablourile pictate expuse în muzee și colecţii din: Franța, Germania, Grecia, Italia, Polonia; lucrări în colecția Galeriei de artă Pitești: «Construcții» [1979], «Constantin Brâncoveanu» [1980], «Antonie Vodă din Popești» [1980], «Istorie» [1975], «Tineri mineri» [1975], «Metafizică» [2007].

✪ **ŞERBAN ALEXANDRU** [1909-?] – poet „militant", redactor al revistei de avangardă „Aşa". Colaborator la: „Vraja", „Orizont", „Glasul Armatei". Opera: «Poeme pentru obidiţi» [1946], «Rănile armoniei» [1970] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*. Pitești, 2011, p. [543-546] – 29-30; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Gheorghe Deaconu, Sevastiţa Găiseanu– *Comuna Bascov la 550 de ani de existenţă, 1421-1971*. Piteşti, 1971, 132 p.; Gheorghe Deaconu, Sevastiţa Găiseanu– *Schiţă monografică a comunei suburbane Bascov, judeţul Argeş*, Piteşti, 1971, 136 pag.; Sevastiţa C. Găiseanu, Sever I. Moiceanu– *Bascovul de-a lungul vremii [1421-2001]*, Piteşti, 2001, 304 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

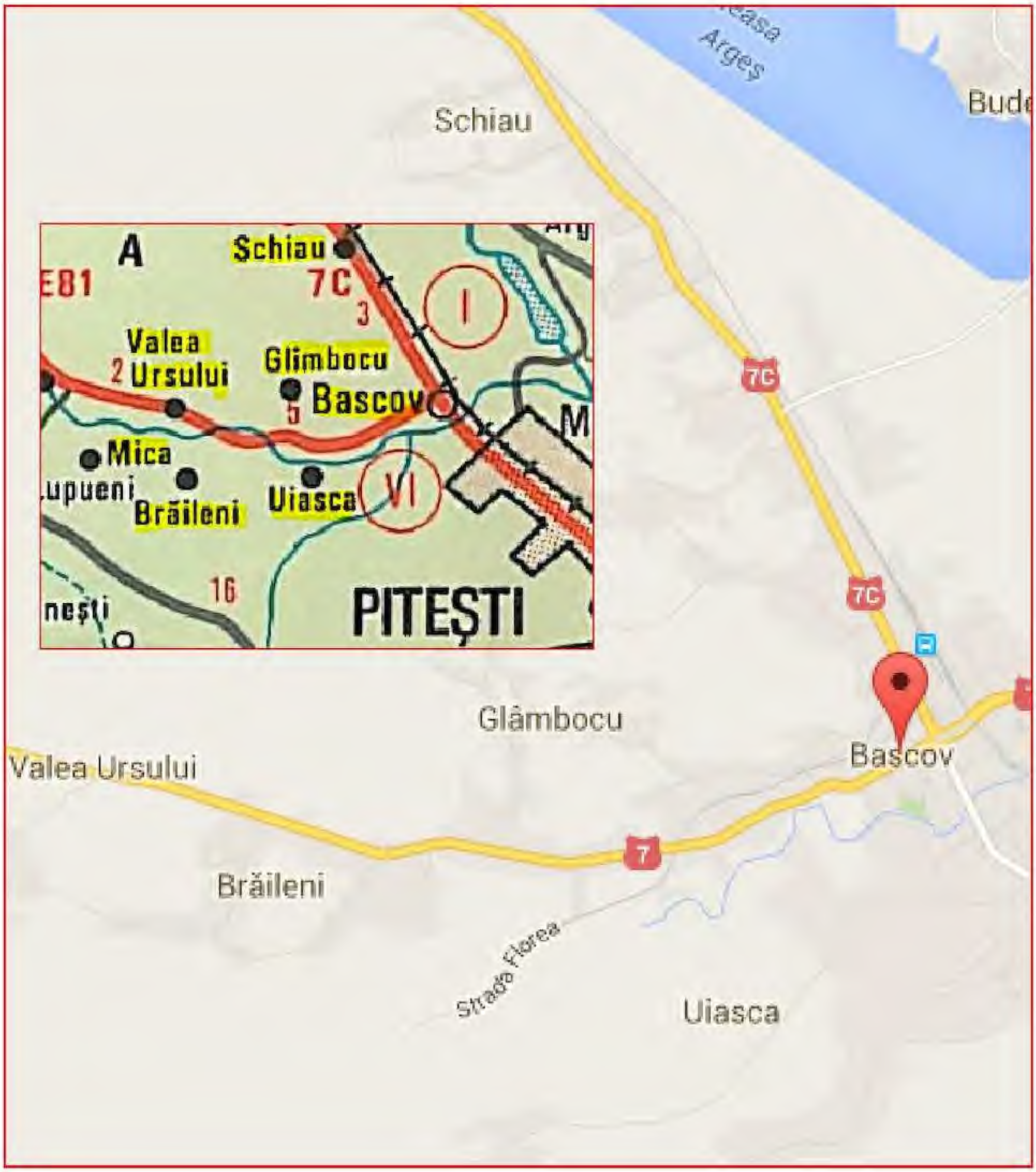
easa
Argeș
Schiau
Bude
7C
7C
Glâmbocu
Valea Ursului
Bascov
7
Brăileni
Strada Florea
Uiasca
A
Schiau
E81
7C
3
I
Valea
2 Ursului
Glimbocu
Bascov
5
M
Mica
upueni
Brăileni
Uiasca
VI
16
nești
PITEȘTI

03/08/2010 10:21 PM

PRIMĂRIA COMUNEI BASCOV.

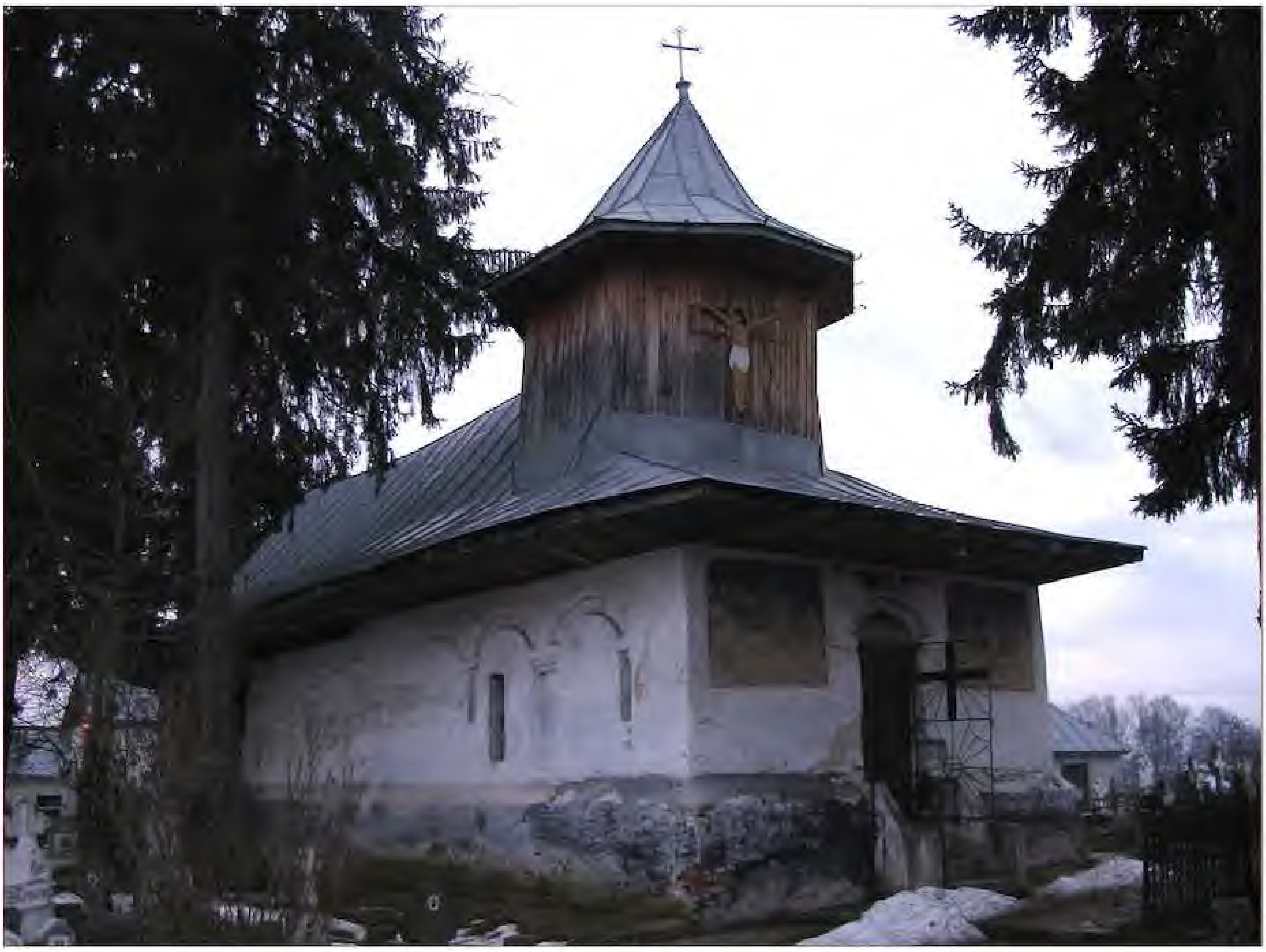

BISERICA DE LEMN BASCOV.

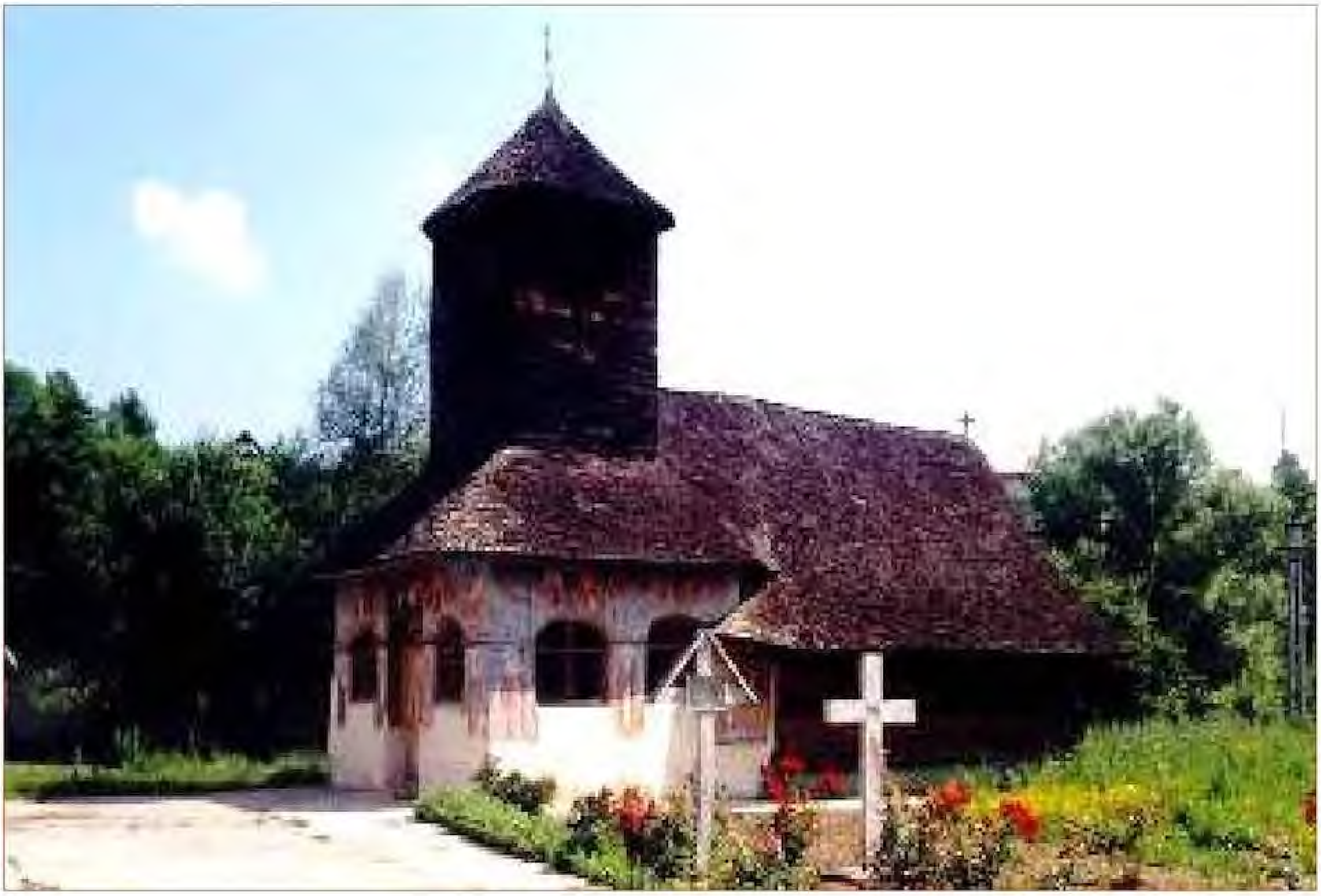

BISERICA DE LEMN GLÂMBOCU.

BASCOV
GALNOPA

GARA BASCOV.

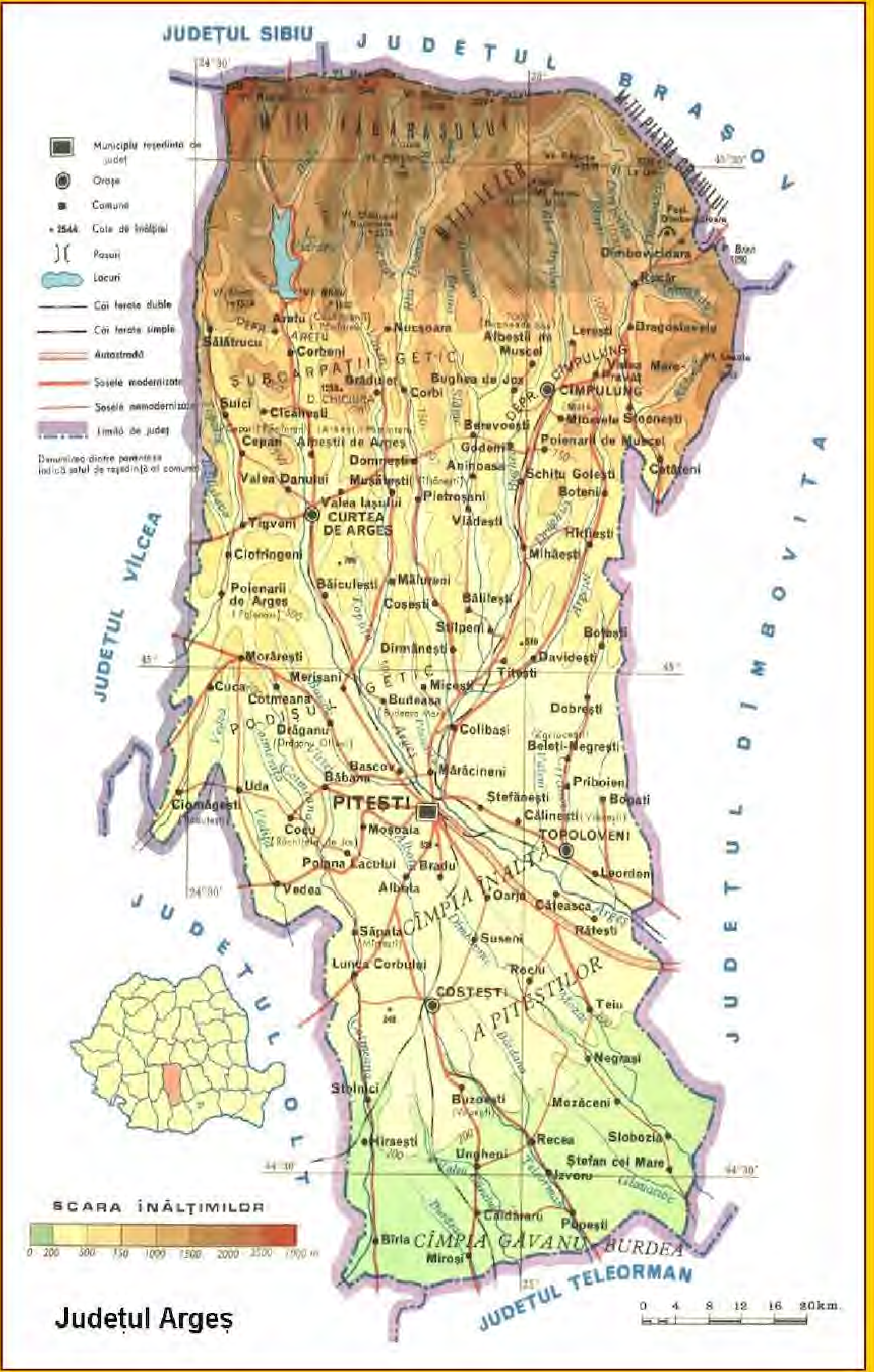
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Godeni
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Botení
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Tițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Leordeni
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Sapata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Vedea
Cotmeana
Dîmbovnic
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BELEȚI-NEGREȘTI

PITEȘTI MMXV

BELEŢI–NEGREŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Zgripceşti**; Beleţi; Lenţea; Negreşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 38 km.
SUPRAFAŢĂ: 48,1 km^2.
POPULAŢIE: 1.941 locuitori [986 M + 955 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Beleţi – 1526 [7034] august 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 32)● **Negreşti** – 1571 [7080] octombrie 11 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 71).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Beleți.

Așezarea este atestată documentar inițial în zapisul din 29 august 1526, prin care călugărița Magdalina își lasă averea moștenitorilor săi; printre martori, se numără și „Stoica, spătar din Beleți".

● **Sit arheologic:** Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Beleţi este atestată prin tezaurul de monede geto-dacice de tip Filip al II-lea descoperite, precum şi prin tumulii din epoca bronzului timpuriu de pe teritoriul satului Negreşti cercetaţi arheologic de prof. Eugenia Popescu şi Romeo Maschio de la Muzeul judeţean Argeş, în 1977.

TOPONIMIE:

○ **Beleţi** – toponim care indică o caracteristică a locului sau a locuitorilor, provenind din tema slavă *bel* ≈ „alb", în antiteză semantică, fiind Negreşti, sat component al comunei. Numele satului Beleţi este asociat, însă, prin tradiţie, cu temerarul domnitor al Ţării Româneşti, Vlad Ţepeş, cel care „ar fi construit, în aceste locuri, o casă pentru judecarea boierilor «hicleni», inamici ai domnului, loc unde Ţepeş ar fi pedepsit exemplar, prin tragere în ţeapă, pe cei ce au făcut rău ţării".

○ **Lenţea** – toponim derivat, prin afereză, din numele propriu Elena, *Lenţea* fiind, potrivit unor documente locale, deţinătoarea unor proprietăţi întinse în aria actuală a satului.

○ **Negreşti** – toponim social colectiv cu valoare antonimică în raport cu Beleţi. La origine, un antroponimic format pe baza unei porecle – *Negrea*, poreclă ce viza o particularitate fizică individuală a unuia dintre fondatorii aşezării.

○ **Zgripceşti** – nume topic format pe baza apelativului *zgripcă* (termen popular, cu sens depreciativ, pentru „vioară"), indicând, cu evidentă nuanţă peiorativă, ocupaţia unor locuitori din sat, lăutari de profesie. Denumirea anterioară a satului: Negreştii de Jos.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară musceleană. Construcţiile de locuit prezintă, sub raportul elevaţiei, un parter amenajat ca depozit de produse agricole, şi, parţial, ca bucătărie; un etaj cu plan, în general, bicameral, cu accese separate din sală. Edificiile mai vechi (de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX) au ample decoruri în stucatură (glastre de flori, motive geometrice variate). Noile construcţii prezintă un plan extins; în edificarea acestora, folosindu-se, cu precădere, cărămida.

Port popular tradiţional specific zonei Muscel.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Zoia Elisabeta Stăncilă– fostă şefă de secţie la Cooperativa meşteşugărească Topoloveni, Victoria Cristea (n. 1936) şi Maria Diţu (n. 1931) specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, vâlnicelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă, mileurilor pe care le realizau pentru Cooperativa meşteşugărească Topoloveni.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale din perioada anilor 1956–2006, creatorul popular Dumitru Lăutaru din Beleţi-Negreşti care a obţinut premii pentru împletituri din răchită.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Alunelul vechi, Ardeleanca, Brâul, Brâul de la Beleţi, Brâul mărunţel de la Beleţi, Bumbacul, Cârjalia, Ceardacul, Costoreanca, Drumul naibii, Dura, Feţilii, Floricica, Foişoreanca, Haţegana de la Beleţi-Negreşti, Hoina, Hora în două părţi, Hora la patru, Hora Nuţii, Jianu, Joiana, Lozeasca, Mândruliţa, Murguleţul de la Beleţi, Oleanul, Petrişorul, Polca pe furate, Rindeaua, Romanul, Rozeasca, Sitilii, Sultănica, Ţarina, Vlăşcencuţa, Zuralia.

Zonă de iradiere a cântecului şi dansului popular determinată de prezenţa unor generaţii succesive de lăutari în satul Fureşti.

Târg tradiţional desfăşurat cu prilejul zilei de Adormirea Maicii Domnului (15 august) în satul Negreşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica Beleţi «Sf. Nicolae; Cuvioasa Paraschiva» [1852-1853]~ctitorită de obştea satului, pe locul unei biserici de lemn „neîncăpătoare", vândută satului Călugăriţa •pictură murală: Alexie zugrav [1853]; restaurată de: Gheorghe Manu-Godeni [1934]; Marian Stama [1995].

✚Biserica Negreşti «Sf. Nicolae; Sf. Teodor Tiron; Cuvioasa Paraschiva» [1863-1865]~ctitorită de pr. Constantin Arsene, Neacşa, soţia sa, şi obştea satului •intervenţii: consolidarea turlei [1907]; refacerea acoperişului [1929] •pictură murală: Ilie zugrav-Piteşti [1865]; repictată de Gabriel Dogărescu-Bucureşti [1973]; restaurată de Marian Stama [1995].

✚Biserica Zgripceşti «Adormirea Maicii Domnului» [1860-1861]~ctitorită de pr. Sima, diacon Arsene Zgripcescu •intervenţii: 1927, 1962, 1986 •pictură murală: Ilie, Voicu şi Neculae [1861]; repictată de Vasile Ionescu-Boţeşti [1927].

✝Cruci de piatră: **Beleţi**: XVII –[▲]– în centrul satului; 1719-1720 [7228] –[▲]– în centrul satului ■~**Negreşti**: 1707 [7216] decembrie 6 –[▲]– în curtea bisericii.

‡Monument eroi: **Beleţi** [1877; 1913; 1916-1918; 1941-1945]; autor: V. Mezzaroba (1946) – lângă Magazinul alimentar Beleţi.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 83 locuitori ai comunei Beleţi-Negreşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [3], Primul război mondial [56], Al doilea război mondial [24].

✪ **BELEȚEANU NICODIM** [1632-?] – „egumen al Mănăstirii Negru Vodă din Câmpulung-Muscel, care a redat monumentului religios, prin lucrările efectuate, vechea sa splendoare"

✪ **LĂZĂRESCU GHEORGHE** [1908-?]– preot; susţinute preocupări gospodăreşti: asigură financiar consolidarea bisericilor din Fureşti şi Boţeşti, repictarea bisericii Boţeşti, pe care o înzestrează cu un iconostas de lemn. Efectuează cercetări sociologice în Basarabia [1934]. Funcţionează ca preot la: Fureşti [1936-1940], Boţeşti [1940-1963], Ştefăneşti-Ilfov [1963-1968], Biserica „Sf. Împăraţi" - Bucureşti [1968-2004]. Distins cu „Brâul roşu" [1942], rangul de „iconom stavrofor" [1961] şi Crucea patriarhală".

✪ **MARINESCU AUREL** [1898-1956] – judecător; prim-procuror, prim-președinte la Tribunalul Câmpulung-Muscel; magistrat martir: credincios principiului „Pereat mundus, fiat justitia", admite, în 1946, contestaţia omului politic Ion Mihalache căruia i se refuzase dreptul de a candida la alegerile parlamentare; demisionează din magistratură şi se ascunde de Securitate timp de 10 ani, la nepotul său, Aurel Boştenaru, unde a decedat; acesta îl îngroapă pe ascuns în grădina casei, transferându-i, în secret, peste ani, osemintele la Cimitirul Bellu. Autor al volumului postum «Instaurarea conducerii comuniste în România. Mărturisiri 1946-1953», București, 2000.

✪ **POPESCU CONSTANTIN** [1872-1935] – institutor, publicist; învăţător la Priboieni [1899-1935]; adept al doctrinei coperatiste; coautor al volumului de teatru «Școala și Oștirea. Jurămintele strâmbe. Doctorul de plasă şi logofătul Călin» [1904].

✪ **POPESCU ŞTEFAN** [1902-1986] – dascăl de mare prestigiu al învăţământului şcolar românesc; coordonator al volumului «Anuarul învăţământului primar» [1933].

✪ **POPESCU GHEORGHE** [1911-1972,Bucureşti] – folclorist; coregraf; publicist; a valorificat inteligent, pe scenă şi în scrieri, dansurile populare tradiţionale din zonă. Autor al volumelor semnate Gheorghe Popescu-Judeţ: «Jocuri populare româneşti» [1959], «Jocuri populare din regiunea Argeş» [1963] şi «Jocuri populare din Muscel-Bran» [1965].

✪ **POPESCU VALERIAN** [1912, Negreşti-?] – medic stomatolog, profesor la Institutul de medicină şi farmacie din Bucureşti [1949-1986]. Autorul volumelor: «Tehnici curente în chirurgia stomatologică» [1961], «Chirurgia buco-maxilo-facială» [1964], «Urgenţe în stomatologie» [1971], «Unele principii de bază în tratamentul tumorilor maligne buco-maxilo-faciale» [1974], «Radiografie stomatologică» [1985].

✪ **RĂDULESCU-CODIN CONSTANTIN** [1875,Zgripceşti-1926, Priboieni] – învăţător şi revizor şcolar al judeţului Muscel; folclorist muscelean remarcabil, culegător de proză folclorică: «Îngerul românilor», «Făt-Frumos», «Cojocul lui Sărăcilă», «Din trecutul nostru» şi poezie populară: «Din Muscel», «Cântece poporane». Director al revistelor: „Prietenul nostru" şi „Gazeta ţăranilor din Muscel"; colaborator la publicaţiile: „Convorbiri literare", „Neamul românesc", „Ramuri", „Sămănătorul", „Vremea nouă". Autor al volumelor: «Monografia comunei Priboieni-Muscel» [1904], «Legende, tradiţii şi amintiri istorice adunate din Oltenia şi din Muscel» [1910], «Muscelul nostru. Comuna Corbi şi locuitorii săi» [1922], «Dragoslavele. Trecutul comunei» [1923], «Câmpulungul Muscelului. Istoric şi legendar» [1925], «Literatură, tradiţii şi obiceiuri din Corbii-Muscelului» [1929] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 48-49; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

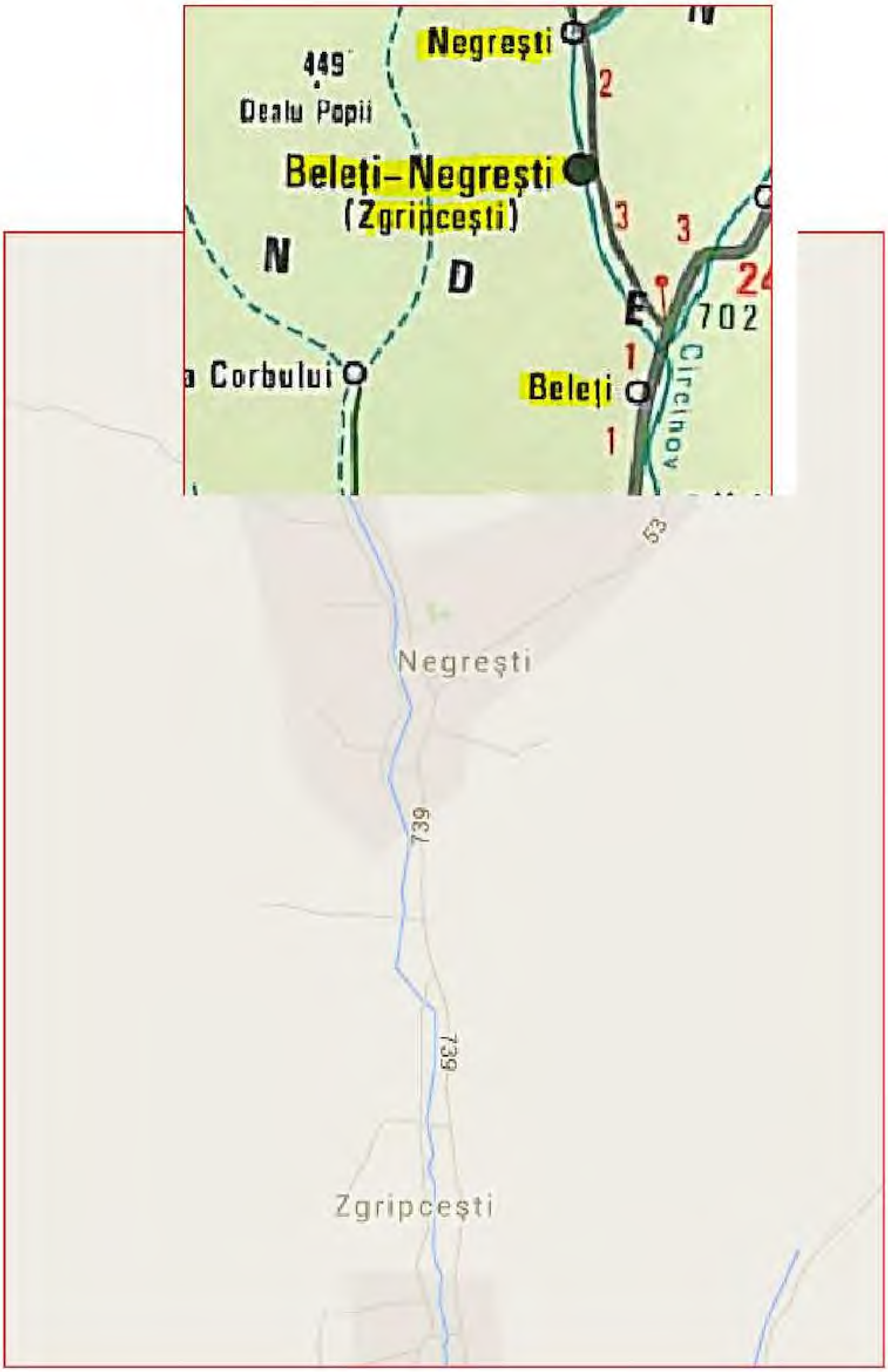

Negrești
449
Dealu Popii
Beleți-Negrești
(Zgripcești)
2
3
3
24
N
D
E
702
Corbului
1
Beleți
1
Circinov
53
Negrești
739
739
Zgripcești

PRIMĂRIA COMUNEI BELEŢI-NEGREŞTI.

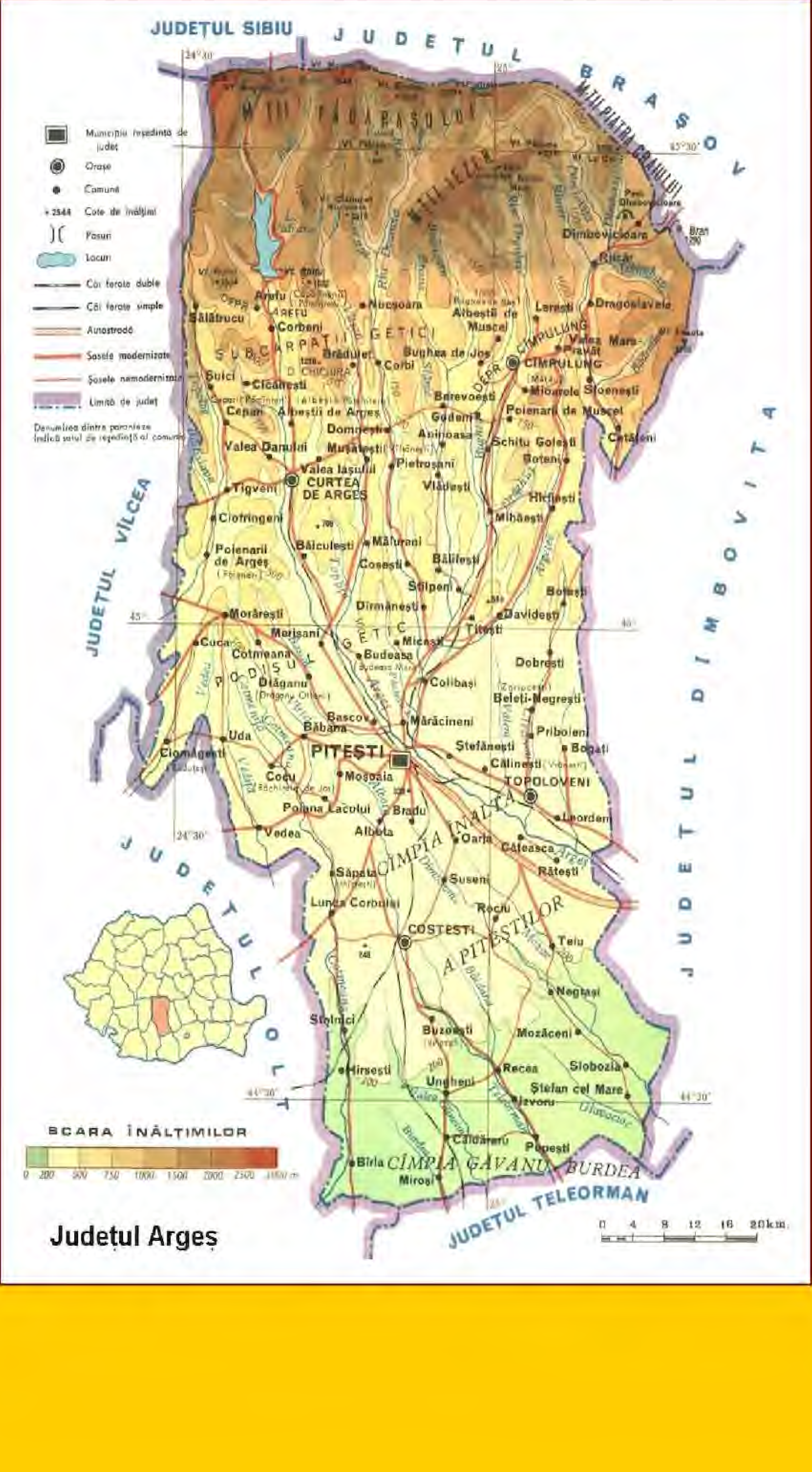
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Poienarii de Argeș
Băiculești
Mălureni
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Dîrmănești
Mărăcinești
Davidești
Titești
Cuca
Merișani
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Colibași
Drăganu
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Bogați
Uda
Ștefănești
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mosoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BEREVOEȘTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

BEREVOEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Berevoeşti**; Bratia; Gămăceşti; Oţelul.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 60 km.
SUPRAFAŢĂ: 101,8 km^2.
POPULAŢIE: 3.372 locuitori [1.669 M + 1.703 F] (Rpl/2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Roggianno Gravina [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Berivoeşti – 1506 [7014] iunie 25 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 45)● **Cerăşani** – 1475 [6983] iunie 1 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 150)● **Copăceni** – 1526 [7034] iulie 26 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 23)● ***Năpârteni** – 1532 [7041] decembrie 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 141). În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Berevoeşti.

Aşezarea este atestată documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Vintilă de la Slatina la 29 decembrie 1532, prin care se confirmă jupanului Vlaicu clucer, fraţilor şi nepoţilor acestuia proprietatea „unor ocine cumpărate de părintele lor, jupan Pătru postelnic de la Bărcan din Berevoeşti şi de la Cotescu vornic, pentru 70 florini ungureşti, încă din zilele lui Vlad Voievod Călugărul", atestându-se implicit existenţa anterioară a satului, în perioada domniei lui Vlad Călugărul [1482-1495].

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Berevoeşti este atestată printr-un topor de cupru cu gaură de înmănuşare, datând din neoliticul târziu, descoperit întâmplător în vârful Văii lui Arei, precum şi prin spada databilă la cumpăna secolelor XIV-XV, depistată în punctul Oprea.

TOPONIMIE:

Berevoeşti – toponim colectiv format de la eponimul *Berivoi* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiţia orală locală menţionează, însă, un alt eponim: *Băra* sau *Bera* – „căpitan" al legendarului Negru Vodă. În «Monografia satului Berevoeşti», prof. Petre Râmneanţu consideră că numele acestei aşezări provine de la denumirea comunei ardeleneşti *Berivoi*, de unde „mulţi locuitori au fugit din cauza asupririlor politico-religioase la care erau supuşi. Aici, au fost împroprietăriţi şi li s-au dat în stăpânire două piscuri de munţi pentru creşterea vitelor: Berivoiul Mic şi Berivoiul Mare." Cercetându-se „obârşia locuitorilor din Năpârteni (Berevoeşti-Ungureni), s-a stabilit, pe baza grupei sanguine, pigmentaţiei părului, culorii ochilor, graiului, portului şi similarităţii numelor de familie" că au elemente comune cu locuitorii din Berivoiul Făgăraşului.

Bratia – nume topic social de origine slavă, derivat din termenul slav *brat* = „frate"

Gămăceşti – toponim colectiv format pe baza antroponimicului arhaic *Gama* + sufixul colectiv *–eşti*, cu accepţia semantică menţionată. Cătune anterioare: Plăiaşu, Colcotiva.

Oţelu – toponim format pe baza apelativului *oţel*, cu sens de „mecanism de declanşare la puştile şi pistoalele de tip vechi, alcătuit din cocoş, cremene şi amnar", prin extensie, „armă". O legendă locală confirmă descoperirea unei arme şi a unei comori îngropate de haiduci în zona de constituire a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tipic musceleană. Casele au două încăperi locuibile, cu intrări separate din prispă. Sub aspectul elevaţiei, prezintă un parter relativ scund, construit integral din piatră sau din amestec de piatră cu cărămidă, spaţiul rezultat având funcţionalitatea de pivniţă precedată de un gârlici. În pivniţă, se păstrează alimente (cartofi, fructe, dar şi preparate din carne), iar, în gârlici, unelte de lemn. Scara de acces la etaj, închisă în capătul de jos cu o uşă solidă, este edificată în spaţiul prispei şi este mascată de un parapet. Pereţii locuinţei sunt, în general, construiţi din lemn sau din „paiante" (schelet de lemn şi umplutură uşoară de zidărie). Stâlpii de lemn care mărginesc prispa sunt legaţi între ei cu o grindă dreaptă sau cu arcade din paiante, sprijinindu-se pe o balustradă groasă, construită din zidărie în continuarea peretelui faţadei parterului. Locuinţa este compusă din trei încăperi: tindă cu vatră şi două odăi de locuit, având, adesea, la parter, pe lângă pivniţă, o încăpere suplimentară folosită ca bucătărie de vară, dar şi ca locuinţă. Casa Gheorghe A. Dumitrescu –[▲]– casă cu caracteristici constructive şi de plan specifice arhitecturii tradiţionale muscelene, edificată ante 1925.

Portul popular tradiţional local este specific zonei etnoculturale a Muscelului.

Meşteră renumită în arta ţesutului şi a cusutului: Maria Antone (n. 1925) era specializată în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, vâlnicelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă, mileurilor pe care le vindea în târgurile din zonă.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica.

Ansamblul folcloric «Bujorel de munte» al Căminului cultural, sub coordonarea prof. Maria Ilinca, include, în repertoriul său, dansuri populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel.

Manifestare folclorică tradiţională, renumită în zonă şi chiar în ţară, «Sârba de la Berevoeşti» se desfăşoară în fiecare an, de Sf. Ilie.

La Berevoeşti, se organizează Festivalul-concurs al umorului popular «Haz de necaz», al cărui preşedinte de juriu a fost actorul Ernest Maftei („Bădia"), iar mentor spiritual: prof. Corneliu Lamba de la Centrul judeţean Argeş pentru conservarea şi promovarea culturii tradiţionale.

Târg tradiţional organizat cu prilejul zilei de Adormirea Maicii Domnului (15 august) în satul Berevoeşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

RUINELE SCHITULUI BÂNDEA sau Berivoeşti –[▲]–. În aria comunei, se află ruinele schitului înfiinţat în 1756, închinat Mitropoliei Bucureştilor ca metoh, de către vătaful Niţu; schitul „s-a distrus prin focul care a pârjolit pădurea; clopotul cel mic datat 1799 şi cărţi cu însemnări se află în proprietatea Bisericii Berevoeşti-Pământeni.".

✚**Biserica Berevoeşti-Ungureni** «Înălţarea Domnului» [1871-1874] ~ctitorită de „Andrei duhovnicul şi obştea „ungurenilor", pe locul unei biserici de lemn mici •intervenţii: adăugarea pridvorului deschis [1940]; consolidare cu centuri metalice [1955] •pictură murală: Petre Cazan-Câmpulung [1874]; restaurată de: Manu [1948], Virgil Boarţă [1994].

✚**Biserica Valea Satului** «Adormirea Maicii Domnului» [1835-1857]~ctitorită de „Ion popa Vintilescu, logofăt Nicolae Hera, Ion Hera, Badea Caramelea, popa Toma Tomescu, Iordache M. Erjanca ş. a., pe locul unei biserici „năruite" •intervenţii: construirea unui „pod pentru cor" [1934]. •pictură murală: Petre Antone [1865]; fraţii Ion şi Lică (Pantelimon) Fleşaru din Câmpulung-Muscel [1956].

✚**Biserica Vatra Satului** «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– situată în centrul satului Berevoeşti-Pământeni, considerată a fi „prima biserică în jurul căreia s-a urzit şi s-a întemeiat satul"; potrivit pisaniei scrise de Ion popa zugrav, la leat 7292, „Fost-au această biserică de lemn, făcută de moşii dumnealui Herii vătaf, iar acum învechindu-se foarte rău, s-au nevoit robii lui Dumnezeu, dumnealui Hera vătaf Berevoescul dimpreună cu soţia dumisale, Maria, i snă Niculae de au făcut-o de piatră, /.../ dar rămânând de zugrăvit, s-au îndemnat dumnealui jupân Constandin Târgovişteanul dimpreună cu soţia dumnealui, Marica, de au zugrăvit-o", în anul 1784.

Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă semicirculară decroşată; pridvor deschis cu arcade trilobate, înzidite ulterior [1930], pentru extinderea spaţiului interior; turlă-clopotniţă octogonală deasupra pronaosului şi pridvorului, cu scară de acces din pridvor. Biserica a fost consolidată, fiind „încinsă cu fier", în anul 1930.

Pictura iniţială, „rudimentară", executată cu cheltuiala jupanului Constantin şi a soţiei sale, Maria, de către popa Ion zugrav, a fost acoperită, în anul 1949, odată cu repictarea, cu excepţia pridvorului, a bisericii în interior, de Ion Fleşaru din Câmpulung; refăcută de Ion Fuscel şi Marieta Proca-Jinga din Câmpulung, sub îndrumarea pictorului Pantelimon Fleşaru.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1752], Minei [1776], Liturghier [1833], Octoih [1854] şi „opt icoane pictate pe lemn în sec. XIX".

Cruci de piatră: **Berevoeşti**: 1602-1611 –[▲]– lângă casa Amzicu din Măneşti; 1660/1673 –[▲]– lângă puntea peste Bratia; 1664-1669 –[▲]– lângă casa Caramelea Gh. din Valea Satelor; 1711 [7220] octombrie 5 –[▲]– Dealul Godeni; 1715/1730 –[▲]– lângă primărie; 1730-1731 [7239] –[▲]– lângă primărie; 1743-1744 [7252] –[▲]– lângă casa lui Achim Iordache din Valea Satului; 1757 [7265] februarie 20 –[▲]– în Faţa Câmpului; 1780-1781 [7289] –[▲]– în Pârloagele; 1787 [7295] februarie 20 –[▲]– în Pârloagele; 1828 –[▲]– în grădina lui Pascu Gh. din Valea Satului; 1868 decembrie 17 –[▲]– lângă Biserica Vatra Satului.

Piatră de mormânt: 1564 –[▲]– încastrată în zidul de incintă al Bisericii Valea Satului.

Monumente eroi: **Berevoeşti** [1877;1916-1918; 1941-1945]; autori: P. Mezzaroba şi C. Parsic (1926) – Căminul cultural ■~**Berevoeşti** [1877] – în centrul administrativ al satului ■~**Berevoeşti** [1941-1945]; autori: C. Parsic şi P. Mezzaroba (1921) – lângă Primăria Berevoeşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 109 locuitori ai comunei Berevoeşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [10], Primul război mondial [57], Al doilea război mondial [42].

✤ MEMENTO:

În Casa memorială «Mihai Tican-Rumano» şi la Muzeul de artă al satului amenajat în vechea şcoală, sunt expuse volume şi opere de artă plastică donate cu generozitate de către celebrul scriitor originar din Berevoeşti, „peregrin inteligent pe paralelele şi meridianele globului".

■ În punctul Cândeasca, se află un izvor de apă minerală.

IN MEMORIAM

✪ **CARAMELEA VASILE** [1915-1994] – antropolog, autor al volumelor: «Literatura populară română contra dominaţiunii maghiare în Ardeal» [1935], «Tipuri de composesorate ale foştilor boieri şi grăniceri din Ţara Românească. Sistemul juridic consuetudinar genealogic» [1945], «Satul Berivoeştilor (Muscel). I. Obştea moşnenilor» [1946], «Etapele dezvoltării şi sistemul antropologiei sociale şi culturale româneşti» [1969], «Curs de antropologie socială şi culturală. Ştiinţa legilor de dezvoltare a comportamentului uman» [1971], «Categoriile universale ale culturii» [1974] ş. a.

✪ **HERA-BUCUR ION** [1926-2000] – inginer mecanic, monografist; cadru didactic universitar. Opera: «Influenţa tipizării asupra productivităţii [1986], «Monografia comunei Berevoeşti-Muscel» [1996], «Catagrafia judeţului Muscel din 1774» [1992], «Aşezări muscelene dispărute sau reapărute sub denumiri noi» [2000] ş. a.

✪ **MĂNESCU NICOLAE** [1884-1961] – preot ortodox, paroh la Biserica din Apa Sărată [1912-1958]; preot militar în cele două războaie mondiale; prefect al judeţului Muscel [1932-1933]. Deţinut politic, arestat [1858], acuzat pentru susţinerea materială şi morală a Rezistenţei anticomuniste din Munţii Făgăraş; exterminat în penitenciarul Botoşani.

✪ **TICAN-RUMANO MIHAI** [1893/1895-1967] – scriitor, explorator, colecţionar de artă. A călătorit în Europa, Africa, America. Operă memorialistică cu caracter de aventuri: «Pământul meu scump» [1923], «Pierdut printre fiare» [1928], «Viaţa albului în ţara negrilor» [1929], «Lacul cu elefanţi» [1930], «Peisagii iberice» [1930], «Monstrul apelor» [1931], «Dansul canibalilor» [1931], «Misterele continentului negru» [1932], «Icoane dunărene, Dunărea, Delta şi taina bălţilor» [1933], «Abisinia» [1935], «Spania de azi» [1936], «Sub soarele Africii răsăritene» [1936], «Nopţi barceloneze. Bario chino»[1937], «Argentina» [1938], «Mănăstirile noastre» [1940], «Lacul cu elefanţi» [1957], «La vânătoare în Congo» [1968], «Hoinărind prin ţară» [1971], «Peste mări şi ţări» [1973] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 52-53; Idem– *Mihai Tican-Rumano*, www.google.ro, calameo.1227548 Vasile Caramelea– *Satul Berivoeştilor (Muscel). I. Obştea moşnenilor*, Cîmpulung-Muscel, 1946, 124 p.; Ion-Bucur C. Hera– *Monografia comunei Berevoeşti-Muscel*, Bucureşti, 1996, 382 p.; Costea Marinoiu, Titu Napoleon Berevoescu– *File din cronica Berevoeştiului*, Râmnicu Vâlcea, 2002, 271 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

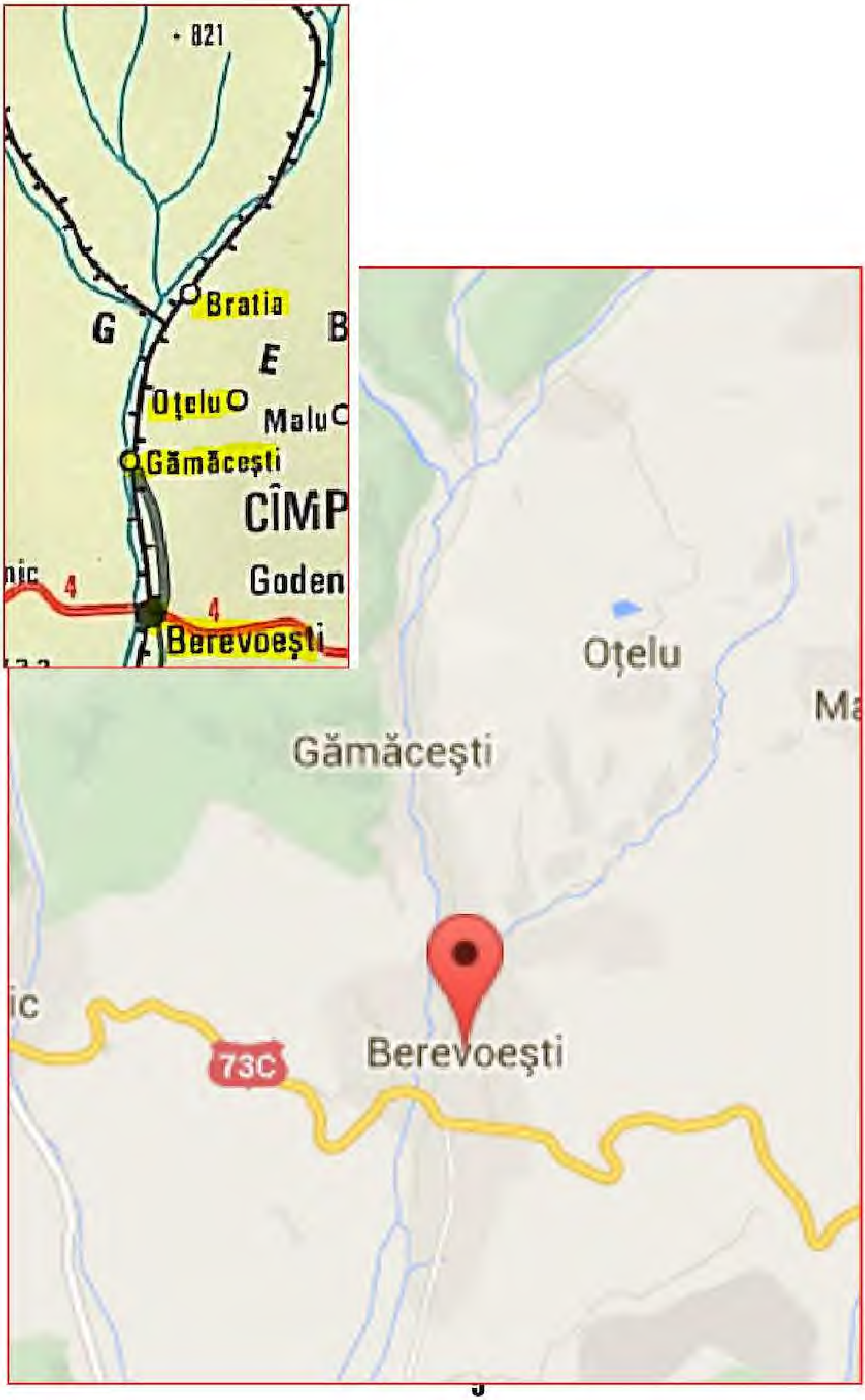

821
Bratia
G
B
E
Oțelu
Malu
Gămăcești
CÎMP
nic
4
Goden
4
Berevoești
Oțelu
Ma
Gămăcești
ic
73C
Berevoești

PRIMĂRIA COMUNEI BEREVOEŞTI.

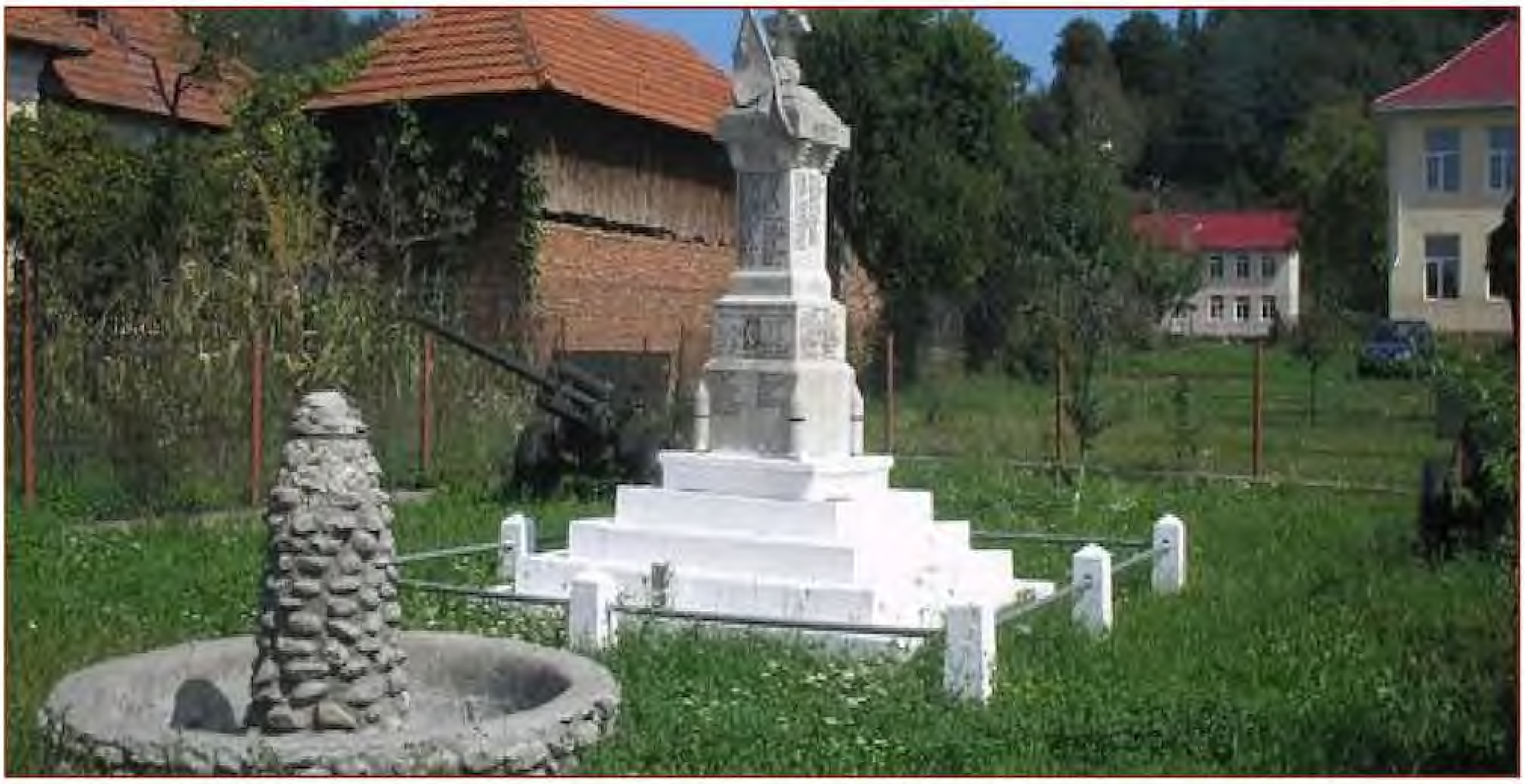

MONUMENTUL EROILOR BEREVOEŞTI.

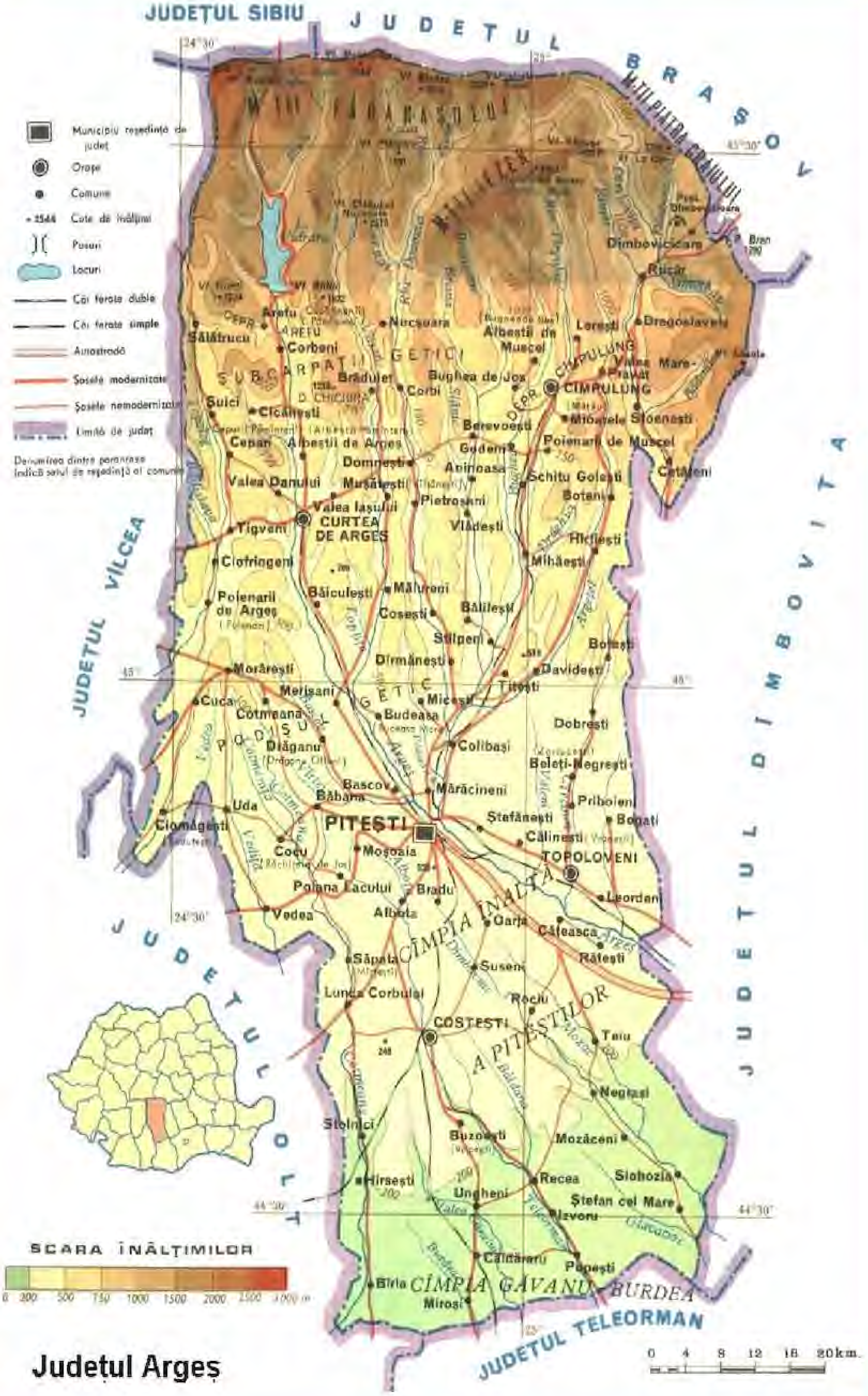
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
D. CHICIURA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bughești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Râtești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Călinari
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Teleorman
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BOGAŢI

PITEŞTI MMXV

BOGAŢI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Bogaţi**; Bârloi; Bujoi; Chiţeşti; Dumbrava; Glâmbocel; Glâmbocelu; Suseni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 40 km.
SUPRAFAŢĂ: 70,5 km^2.
POPULAŢIE: 4.636 locuitori [2.320 M + 2.316 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

• **Bogaţi** – 1550 <Registrul vigesimal al Braşovului> // 1609 iunie 26 [JA]. Monografiştii Maria şi Grigore Udrescu menţionează că aşezarea apare pe Harta Daciei a lui Claudii Ptolomaeus [sec. II p. H.], sub forma Bogata, „gravitând în jurul localităţii romane Carcera Nova = Cârcinov.". <Sic !>

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Bogați.

Așezarea este atestată documentar inițial în registrul vigesimal al Brașovului din anul 1550, în care se consemnează existența a doi negustori originari din Bogați, care făcuseră comerț cu orașul transilvan în valoare de 1.050 aspri.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Glâmbocel este atestată prin cele două topoare de piatră datând din epoca neolitică, precum şi prin Aşezarea din epoca bronzului identificată de către specialişti în aria aceluiaşi sat.

TOPONIMIE:

Bogaţi – toponim social, reflectând aspectul satului în comparaţie cu aşezările învecinate, cu referire directă la situaţia materială a locuitorilor acestuia. O legendă locală confirmă contribuţia lor financiară substanţială la înmormântarea unui călugăr, Petrea, mort pe teritoriul satului vecin, Ţigăneşti, pe care, conform uzanţelor medievale, ţigăneştenii, deşi mai săraci, erau obligaţi să-l îngroape.

Bârloi – toponim augmentativ explicat etimologic prin patronimicul *Bârlă* – la origine onomatopeic, indicând ocupaţia pastorală a unuia dintre întemeietorii satului.

Bujoi – toponim relevând configuraţia terenului pe care s-a constituit aşezarea, provenind din apelativul augmentativ regional derivat din *buză*, cu sens de „marginea superioară a pantei unei coaste de deal".

Chiţeşti – toponim topografic marcând poziţia ascunsă a aşezării în raport cu celelalte, format pe baza verbului *a piti*, în care labiala *p* s-a palatalizat, fenomen lingvistic caracteristic zonei.

Dumbrava – toponimic topografic indicând existenţa anterioară a unei păduri, toponim provenit din vechiul slav *dabă* ≈ „arbore, stejar".

Glâmbocel – toponim topografic reflectând o caracteristică a amplasamentului aşezării; diminutival provenit din vechiul slav *globoku* ≈ „adânc".

Suseni – toponim topografic care indică poziţia unui loc în raport cu celelalte din aşezare şi, implicit, originea locală a oamenilor.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

În studiul consacrat satului Bogaţi în anul 1938, Miron Constantinescu consemna, în manieră proletcultistă, referindu-se la arhitectura locală, următoarele: „Casele au temeliile din piatră, pereţii din bârne ori cărămidă şi acoperişul din şiţă. Numai chiaburii au acoperişuri de tablă sau de ţiglă. Casele sunt diferite în mărime şi frumuseţe după starea gospodarilor: săraci, mijlocaşi şi chiaburi. Înainte, vechea casă dâmboviţeană avea jos un beci pentru butoaie şi unelte agricole, alimente şi fructe puse la păstrare. Pe o scară de piatră, se urca într-un balcon umbrit cu iederă şi viţă sălbatică, în legătură directă cu un coridor plasat de-a lungul camerelor de dormit. Camerele erau numai două legate prin alt coridor. Cu timpul a dispărut beciul, rămânând balconul, coridorul şi camerele de dormit. A apărut o clădire aparte care cuprinde: magazia pentru ţuică, polata de unelte şi bucătăria.”.

Portul popular tradiţional este specific zonei etnografice de interferenţă dintre Muscel şi Dâmboviţa.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Elisabeta Prunescu din Bogaţi care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul bătrânesc, Alunelul nou, Boiereasca nouă, Boiereasca veche, Brâul de la Bogaţi, Brâuleţul la stânga, Cârjalia, Drumul dracului, Focşeneanca, Hora la patru, Jianul de la Bogaţi, Murguleţul de la Bogaţi, Rindeaua, Săbiuţa, Sârba dogarilor, Sultănica, Ursăreasca, Vlăşcencuţa.

Ansamblul folcloric de copii «Resteul» al Şcolii generale Bogaţi – sub coordonarea artistică a instructorului Radu Georgescu, iar, ulterior, a maestrului coregraf Emil Antohi – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Băluţa, Brâul, Cârjalia, Floricica, Foişoreanca, Hora mare, Iuhul, Mânioasa, Minţita, Resteul, Sârba, Sârba lui 22, Ungurica. Grupul vocal folcloric «Pădureanca» valorifică, pe scenele unor manifestări culturale, folclorul muzical din localitate.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia sărbătorilor religioase: Schimbarea la Faţă a Mântuitorului (6 august), Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul (29 august) şi Sf. Dumitru (26 octombrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica Bogaţi** «Cuvioasa Paraschiva» [1866-1875]~ctitorită de familiile Gogeşti, Negoeşti şi locuitorii satelor: Bârloi, Valea Morii, Popeşti, Băboieşti, Curcani •intervenţii: refacerea acoperişului [1965] •pictură murală: anonim [1875]; Theodor Petrescu-Tutana [1970].

✚**Biserica Chiteşti** «Sf. Nicolae» [1909]~ctitorită de obştea satului; pridvor de scânduri adăugat pe latura vestică •pictura murală originară depreciată; repictată de I. Muşatescu-Piteşti •intervenţii: edificarea clopotniţei [1950].

✚**Biserica Glâmbocel** «Sf. Nicolae» [1909-1915]~ctitorită de obştea satului •pictură murală: C. Niţulescu [1947].

✚**Biserica Glâmbocel** «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» [1940]~ctitorită de Toma, Badea şi alţii, „în locul unei bisericuţe de lemn care s-a dărâmat” •intervenţii: închiderea pridvorului [post 1950] •pictură murală: Iosif Vas [1940].

✚**Biserica Mărceşti** «Cuvioasa Paraschiva» –[▲]– construită din cărămidă, în anul 1862, cu cheltuiala familiei Chirecilor, întrucât biserica de lemn înălţată, la începutul sec. XIX, în cătunul Mărunţişu, era „neîncăpătoare”; bisericuţa va fi demolată în 1866, iar blojdinele de stejar din structura sa vor fi vândute localnicilor de către Constantin Pescaru. De plan în formă de cruce, biserica are o singură turlă; pridvor deschis cu arcade semicirculare susţinute pe coloane de cărămidă. Decor arhitectural format din pilaştri terminaţi în arcade în acoladă, la parament. Biserica a fost consolidată cu centuri metalice şi reînvelită cu tablă neagră [1913]; ampla restaurare efectuată post 1941 a constat din: înlocuirea şarpantei, reînvelirea cu tablă galvanizată, repararea soclului, pardosirea cu ciment mozaicat, montarea lambriului, înlocuirea stranelor de lemn. Pictura murală originară fiind deteriorată, biserica a fost repictată. În patrimoniul bisericii, se află volume ritualice:

Evanghelie [1869], Triod [1897]; icoane pictate pe lemn în 1862, nouă praznice împărătești; epitaf [1862].

Biserica Suseni «Cuvioasa Paraschiva» [1881]~ctitorită de „mahalagiii Suseni din cătunele: Bojoiu, Boaba, Dorobanț, Glâmbocu și Bârloiu" •intervenţii: refacere totală [1889] •pictură murală: Gh. Vişoiescu [1889].

Biserica Valea Zimbrului [1868]~ctitorită de obştea satelor: Bujoiu şi Valea Zimbrului, în locul unei bisericuțe de lemn datând din secolul al XVIII-lea •intervenţii: refacerea acoperişului [1957-1959] •pictură murală: Gh. Eftimiu [1956].

Cruce de piatră: **Bogaţi**: XVII-XVIII –[▲]– încastrată în peretele Bisericii Valea Zimbrului.

Monumente eroi: **Bogaţi** [1877; 1916-1918]; (1938) – lângă Magazinul universal Bogaţi ▪~ **Bogaţi** [1877; 1916-1918; 1941]; (1966) –lângă Biserica Valea Zimbrului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 317 locuitori ai comunei Bogați, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [224], Al doilea război mondial [89].

❖ MEMENTO:

Muzeul satului Bogaţi – înfiinţat prin strădania primarului Ştefan Tudor – prezintă un caracter istorico-etnografic, relevând evoluţia aşezării şi varietatea fondului de valori tradiţionale din localitate.

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ **CHIRIȚĂ ELENA** [1917-1945] – sanitar; eroină a luptelor pentru dezrobirea Transilvaniei de sub ocupaţia fascistă; în ofensiva pentru eliberarea Budapestei, a fost grav rănită la 1 ianuarie 1945. Decorată cu „Virtutea Militară" cl. II, ordinul „Apărarea Patriei" şi medalia „Virtutea ostăşească" cl. I. Devenită personaj al unor balade populare locale.

✪ **GEORGESCU IOAN** [1889-1953] – învăţător, absolvent al Şcolii normale „Carol I" din Câmpulung-Muscel. Cadru didactic la Şcoala Bogaţi [1908-1952]; opozant anticomunist, deţinut politic; decedat în detenţie la Capul Midia.

✪ **UDREA ANDREI** – editor autodidact; înfiinţează, în colaborare, revistele: „Satul" şi „Aviaţia Română". Organizează acţiuni de culturalizare şi efectuarea cercetărilor sociologice, în Bogaţi, de către Echipa regală coordonată de prof. Miron Constantinescu [1937-1938].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 56.
Grigore Udrescu, Maria Udrescu– *Monografia comunei Bogaţi*, Piteşti, 1995, 95 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

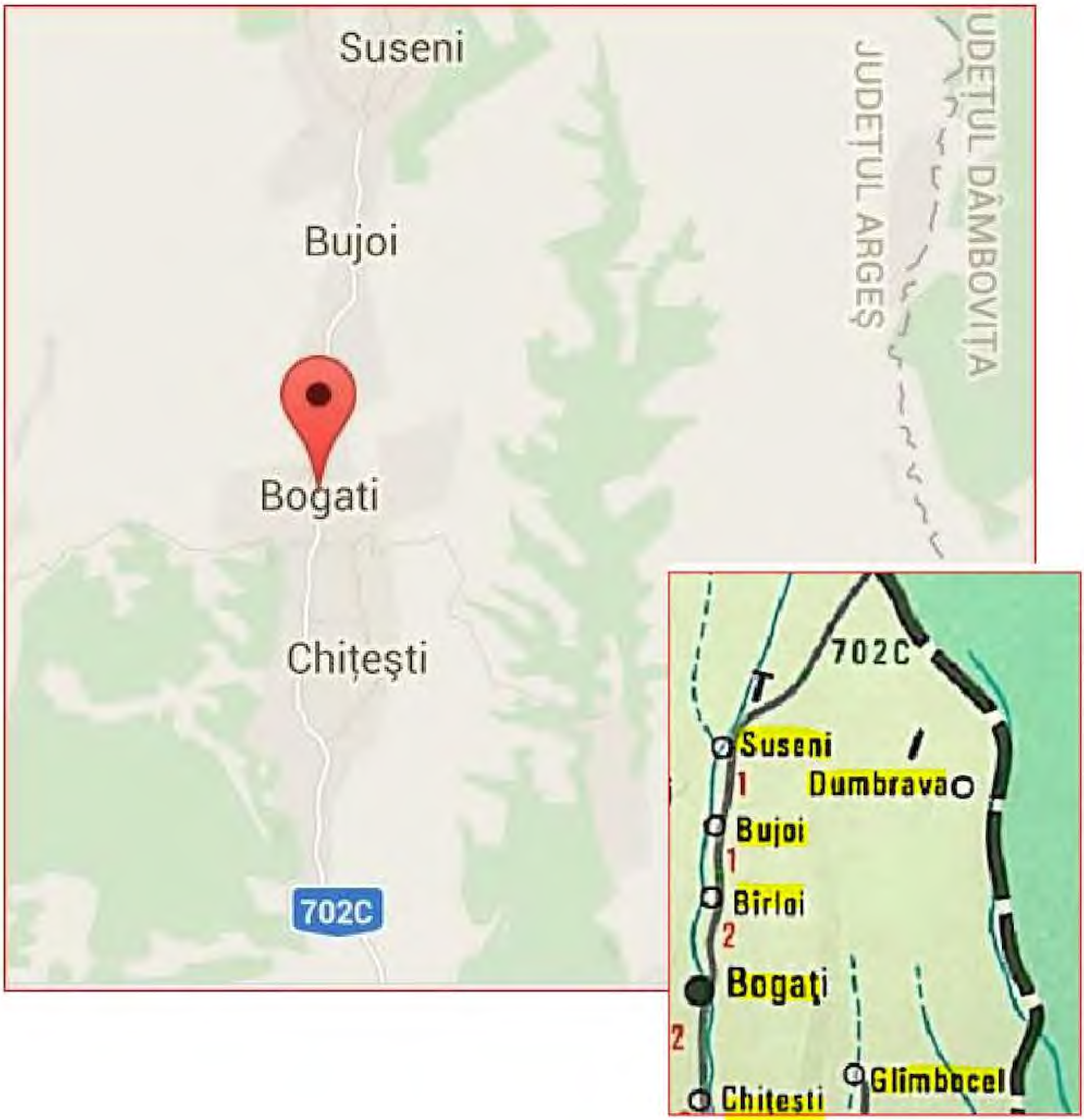
Suseni
Bujoi
Bogati
Chițești
702C
JUDEȚUL ARGEȘ
UDEȚUL DÂMBOVIȚA
702C
Suseni
1
Dumbrava
Bujoi
1
Bîrloi
2
Bogaţi
2
Glimbocel
Chiţesti

PRIMĂRIA COMUNEI BOGAŢI.

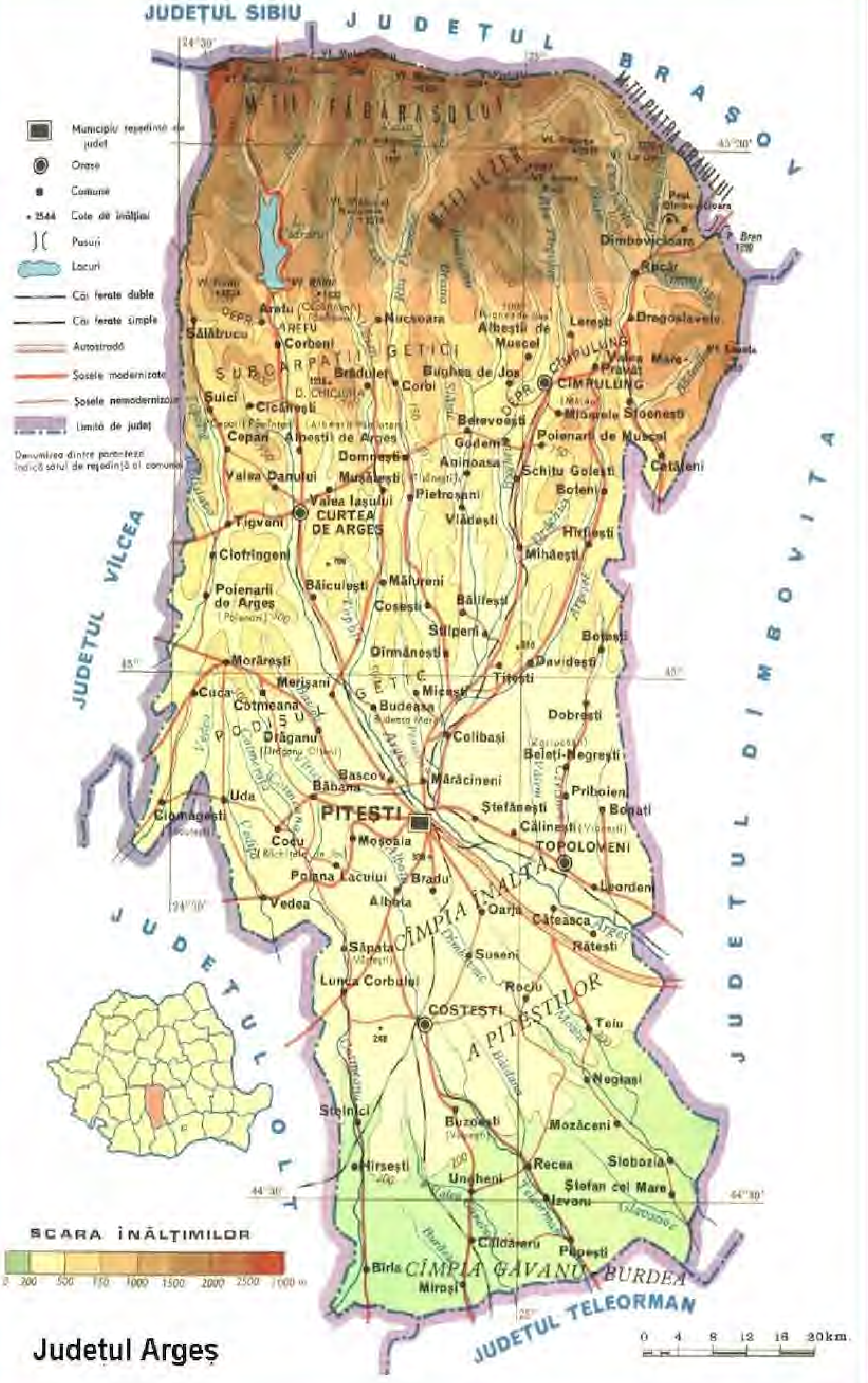
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU – BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Corbeni
Sălătrucu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Bughea de Jos
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Poienarii de Muscel
Mioarele
Stoenești
Cetățeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Musătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Țițești
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Cocu
Mozoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Vîlsan
Topolog
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
Dîmbovnic
Bărbuleasa
Burdea
Glavacioc
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 300 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BOTENI

PITEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

MMXV

BOTENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Boteni**; Balabani; Lunca; Muşcel.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 50 km.
SUPRAFAȚĂ: 24,1 km^2.
POPULAȚIE: 2.495 locuitori [1.225 M + 1.270 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Boteani – (Boteni) <1512-1513> iulie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 105)• **Muscel** – 1560 [7068] iulie 6 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 154)• ***Neagomireşti** – <1512-1513> iulie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 105).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Boteni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 23 iulie 1512, prin care se confirmă Mănăstirii Cutlumuz de la Athos proprietatea asupra unor sate; printre martori, fiind menționat Dragoslav din Boteni.

TOPONIMIE:

Balabani – toponim format pe baza unui onomastic, la origine un substantiv comun de origine turcă denumind o rasă de şoimi.

Boteni – nume topic format pe baza apelativului *botă* ≈ „vas de depozitat", origine motivată prin ocupaţia tradiţională a locuitorilor: pomicultura. O ipoteză locală derivă denumirea satului din sintagma „Bot–deleni" semnificând, în accepţia locală, „cei aşezaţi sub dealuri", expresie contrasă în subst. *Boteni*. Se evocă, de asemenea, un antroponim *Botea* –comandant de oaste al omniprezentului Negru Vodă. Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru...», satul Boteni „îşi trage numele de la vestitul Botea".

Lunca – toponim format din apelativul *luncă* ≈ „şes de-a lungul unei ape curgătoare"; în cazul acesta, râul Argeşel.

Muşcel – toponim format pe baza subsantivului comun *muşcel* ≈ „deal înalt cu pantă uşoară".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară locală tipic musceleană. Predomină casele cu două niveluri, nivelul inferior fiind destinat, în general, păstrării produselor pomicole. Amplă ornamentaţie în stucatură, modalitate decorativă ce conferă o evidentă notă de particularizare locuinţelor ţărăneşti edificate în prima jumătate a secolului XX. În studiile monografice locale, se consemnează existenţa unor locuinţe monocelulare. Casa Duţescu Ghiţă –[▲]– edificată la sfârșitul secolului al XIX-lea reprezintă, sub raport arhitectural, un model de construcţie de locuit tipică zonei, relevând, prin structura sa, ponderea unei ocupaţii tradiţionale, care a determinat afectarea unor spaţii speciale destinate depozitării produselor pomicole.

Portul popular este caracteristic zonei montane a Muscelului, încadrându-se în aşa-zisul „port carpatic", cu: fotă, cioareci şi cămaşă pe deasupra cioarecilor. „Zona muscelelor" influenţează puternic portul popular, Botenii intrând în categoria satelor de mocani. Cioarecii se lucrau din lână albă, toarsă, ţesută în casă şi dată la piuă, fiind cusuţi strâns pe picior. Cămaşa de pânză cu „mărgini" se purta încreţită în spate şi se strângea, la mijloc, cu bete sau brău. În picioare, se încălţau opinci cu nojiţe din piele de vită sau de porc. Căciula era de două forme: ţuguiată (ţugluiată) – purtată de tineri, şi bătută sau rotundă – pentru cei în vârstă. Iarna, vestimentaţia era completată cu cojoc din piele de oaie (la bărbaţi) şi cheptar sau cheptăruţă (la femei), iar toamna şi primăvara, un zeghion (mintean neîmblănit din lână ţesută şi dată la piuă, de culoare neagră sau seină). Portul femeiesc era compus din două piese principale: ia (cu două ciupage la piept şi la spate şi cu „obinzică" cu băieri de aţă la guler) şi fota. Culorile aprinse ale fotelor tinerelor „se sting” odată cu înaintarea în vârstă. Bătrânele îmbracă, de regulă, fote în două iţe, de culoare neagră. Portul era diferenţiat în funcţie de vârstă. Fetele mari, „de neam” şi cele de curând măritate purtau pălărie bărbătească. Marama conferă purtătoarei un statut social precis, dar şi un aspect maiestuos.

Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a reprezentat o meserie practicată cu talent de către creatoare de prestigiu din localitate: Veronica Arsene, Corneluţa Bănică, Marieta Brânzoiu, Ruxandra Cârstea, Vergina Duţă, Camelia Popescu, Rozica Vâjan, Vergina Vâjan. În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din Boteni care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea unor piese de costum popular: Martin Durdun; confecţionarea ţesăturilor de interior: Constantin Banu.

Folclorul liric pastoral prezintă un repertoriu de referinţă în domeniu, Grupul de ciobănaşi de la Boteni fiind renumit în întreaga ţară.

Gavril Prunoiu – solist vocal de muzică populară – a înfiinţat primul grup folcloric bărbătesc din ţară (vocal şi fluieraşi) în anul 1982, având, în repertoriu, melodiile: De-ar veni vara odată; Hai, mânduţo, la Muscel; Măi, Ioane, Ionică; Pe un munte înalt şi verde; Răsai lună, răsai dragă; Sus e luna, jos e norul ş. a. Unul dintre cei mai renumiţi lăutari din judeţul Muscel, Gheorghe Iorgulescu, supranumit Terente, a interpretat numeroase cântece din folclorul zonal, precum şi creaţii personale.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bătrâneasca de la Boteni, Brâul ca la Boteni, Broasca, Buriul, Căţeaua, Căzăcelul.

Ansamblul folcloric «Argeşelul» al Căminului cultural Boteni, sub coordonarea artistică a instructorului Dorin Vizitiu, valorifică scenic ampla zestre foclorică moştenită din zona Argeş-Muscel. Celebrul Brâu bătrânesc a devenit emblematic pentru localitate, întrucât, în luna iulie a fiecărui an, se organizează o excepţională manifestare culturală sub genericul «Brâul de la Boteni». La revigorarea activităţii de valorificare a tradiţiilor populare, a contribuit substanţial Societatea culturală «Petru Cercel», înfiinţată în anul 1931.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica Boteni** «Cuvioasa Paraschiva; Sf. Nicolae» –[▲]– situată în punctul Masa Satului, lângă râul Argeşel; ctitorită, pe locul Bisericii Boteni-Pământeni „dărăpănate”, începută în 1875, de familiile Constantin şi Gheorghe Vlădescu, împreună cu obştea satului, preot fiind Petre Bădescu, tatăl filozofului Petre Ţuţea; „edificată a doua oară, în 1885, de C. Gh. Vlădescu cu fiii săi, Dumitru, Vasile şi Mihail, cu ajutorul comunei şi altor pioşi creştini”, potrivit pisaniei; reparată în anii: 1920 (când s-a adăugat un pridvor de lemn), 1958-1960, 1994. Plan dreptunghiular, cu altar semicircular; pridvor subdimensionat; turlă de secţiune pătrată peste pronaos şi turlă mare deasupra naosului. Pictura murală originară din interior, în ulei, este opera lui Petre şi Ion Cazan din Câmpulung-Muscel, iar cea exterioară, în frescă, aparţine pictorului Toma Iliescu din Ploieşti [1939]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Chiriacodromion [1838], Antologhion [1838], Minei [1845], Molitvelnic [1854], Ceaslov [1854], Octoih [1854], Liturghier [1862], Penticostar [1889], Triodion [1891], icoane pe lemn din sec. XIX pictate de Petre Cazan, precum şi icoane pictate de Ion Dogărescu; cruce de lemn [1857], Evanghelia „îmbrăcată în argint” de postelnicul Oprea Lămbescu; relegată, în 1964, „prin cheltuiala enoriaşei Maria Petre Ţuţea” ş. a. Anterior, au existat două biserici: Biserica «Sf. Nicolae» – amplasată în centrul satului Boteni-Pământeni şi Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena», situată dincolo de Argeşel, în punctul Ticăneşti, numită şi „Biserica ungurenilor”, deoarece fusese zidită, în 1778-1780, de „ungurenii” refugiaţi din Poiana Sibiului, din cauza persecuţiilor religioase. Ambele erau ruinate în 1885.

✝**Cruci de piatră**: 1656 [7164] august 16 –[▲]– şoseaua spre Câmpulung-Muscel, la circa 4 km de sat; 1747 [7255] aprilie 15 –[▲]– în cătunul Muşcel; 1842 – în cimitirul vechi.

Monumente eroi: **Boteni** [1877; 1916-1918]; autori: G. Mezzaroba şi R. Parsic (1927) – lângă Şcoala generală Boteni ▪~ **Boteni** [1941-1945]; (1946) – lângă Şcoala generală Boteni.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 145 locuitori ai comunei Boteni, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [5], Primul război mondial [105], Al doilea război mondial [35].

Momente de istorie locală

În zona localităţii, potrivit supoziţiei unor istorici, s-a desfăşurat, spre sfârşitul lunii mai 1522, celebra bătălie de pe Argeşel între oştirea Ţării Româneşti a voievodului Radu de la Afumaţi [1522-1529, cu întreruperi] şi forţele invadatoare turceşti conduse de Mehmed-beg, român turcit, pretendent la tronul Ţării Româneşti, lupta terminându-se prin victoria românilor.

Lupta de pe Argeşel este menţionată pe piatra de mormânt a voievodului Radu de la Afumaţi din incinta Bisericii Mănăstirii Curtea de Argeş ctitorită de către voievodul cărturar Neagoe Basarab între anii 1517-1521. Ecoul acestei bătălii s-a perpetuat într-o baladă populară locală: „Vin turcii pe Argeşel, / le ţin calea frumuşel / ai lui Radu, bun român, / pe pământul lui stăpân. / După ce făcuse-o roată, / Mehmed beg şi-a lui armată / s-au întors cum au venit, / ca un oaspe nedorit. / Argeşelul fu răgaz / şi le-aduse mult necaz / celor ce doreau din fire / să ia râu-n stăpânire...".

IN MEMORIAM

CHELCEA ION [1902-1991] – sociolog, folclorist, istoric, muzeograf; absolvent al Facultăţii de istorie-geografie a Universităţii din Cluj [1932], cu teza de licenţă «Monografia comunei Boteni (Muscel)»; doctorat în etnografie cu Romulus Vuia. Opera: «Literatura monografică a satelor noastre şi problemele de legătură cu studiul satului românesc» [1933], «Literatura populară română contra dominaţiunii maghiare în Ardeal» [1935], «Etnografie. Obiect, concepţie, metodă» [1943], «Câteva observaţii asupra rudarilor din Muscel», «Prelucrarea pietrei de Albeşti-Muscel», «Ion Ionescu-Boteni», «Muscelul, zonă de accentuată continuitate etnică», «Zona Muscel, o perspectivă socio-economică», «Monografia comunei Boteni», «Săticul de sub Piatra Craiului», «Ţiganii din România. Monografie etnografică [1944], «Rudarii. Contribuţii la o monografie etnografică» [1944], «Semnificaţii sociologice despre Negru-Vodă, creaţie muscelean-argeşeană, pentru spiritualitatea românească» [1989], «Meşteşugul fierăritului» [2001], «Privire către noi înşine, ca popor» [2002] ş. a.

GHINESCU ION MIHAI [1933-2001] – poet ţăran; culegător de folclor; autorul volumului «Cânt din plaiul dorului» [1982].

GOGONCEA NISTOR ION [1904-1983] – profesor, publicist, prozator, deţinut politic. Opera: «Gânduri pentru tine», versuri [1929], «Modeste gânduri pentru toţi» [1956], «Romanul vieţii mele» ş. a.

IONESCU-BOTENI ION [1881-1949], pseudonimul literar al lui Ion Croitoru – profesor de limba franceză, director la Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti; redactor al revistelor: „Muscelul", „Căminul nostru". Prozator, autor al volumelor: «Casa din Muscel», nuvele şi schiţe [1907], «Din satul nostru», nuvele şi schiţe [1908], «În zile de vacanţă» [1910], «Drumuri», nuvele [1910], «Florica Mantului» [1931], «Pe Argişel...» [1933], «Scrisoare din Cogealac şi alte nuvele» [1938], «Moara din Vârtop», roman [1943] ş. a.

OBOGEANU VERONICA [1900,Boteni–1987,Bucureşti] – profesoară de limba română; poetă, membră fondatoare a Uniunii Scriitorilor din România [1949]; autoarea volumelor de versuri: «Freamăt» [1944], «Corabia de lumină» [1946], «Poezii» [1968], «Aici, pe ramul meu» [1970], «Strigăt prin lume» [1973], «Pasărea de foc» [1978] ş. a.

ŢUŢEA PETRE [1901-1991] – filosof, publicist, eseist. Fondator al revistei „Stânga" [1932]; referent la Ministerul Comerţului şi Industriei; ataşat la Legaţia Economică Română din Berlin; şef de secţie la Ministerul

Economiei Naţionale. Deţinut politic în perioada comunistă [1856-1964], acuzat de uneltire împotriva orânduirii sociale socialiste. Gânditor român de excepţie, „strălucitor în lumea culturală interbelică", dar și contemporană !; promotor al valorilor spirituale creştine, dotat cu talentul unei excelente oralităţi. Opere apărute postum: «Bătrâneţea şi alte texte filosofice» [1992], «Reflecţii religioase asupra Cunoaşterii» [1992], «Philosophia perennis» [1992], «Nelinişti metafizice» [1994], «Filosofia nuanţelor (Eseuri. Profiluri. Corespondenţă)» [1995], «Omul. Tratat de antropologie creştină» [2004], «Scrieri filosofice», vol. I [2005], «Scrieri filosofice» vol. II [2006], «Fragmente» [2007], «322 de vorbe memorabile ale lui Petre Ţuţea» [2009], «Între Dumnezeu şi neamul meu», «Mircea Eliade», «Triumful sofisticii în lumea modernă sau caricatura utilă a realului», «Antropologie» (concepută în şase părţi: I- Cartea întrebărilor; II- Sistemele; III- Stilurile; IV- Matematica; V- Fizica – ştiinţa ştiinţelor naturii; VI- Dogmele). Petre Ţuţea este autorul unei piese de teatru neterminate «Întâmplări obişnuite» – neobişnuită, însă, pentru dramaturgia naţională, prin caracterul său „teoretic", având ca model dialogurile lui Platon, operă pe care o definea: „piesă de teatru seminar care îşi propune ridicarea cotidianului la semnificaţia scenică, mutarea conştiinţei teoretice a vieţii şi a lumii în spectacol, omul devenind el însuşi un spectacol.".

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 59. Idem– *Petre Ţuţea*, www.google.ro, calameo.1227548
Ion Chelcea – *Botenii Muscelului şi oamenii săi buni şi bătrâni*, Bucureşti, 2005, 198 pag. ; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

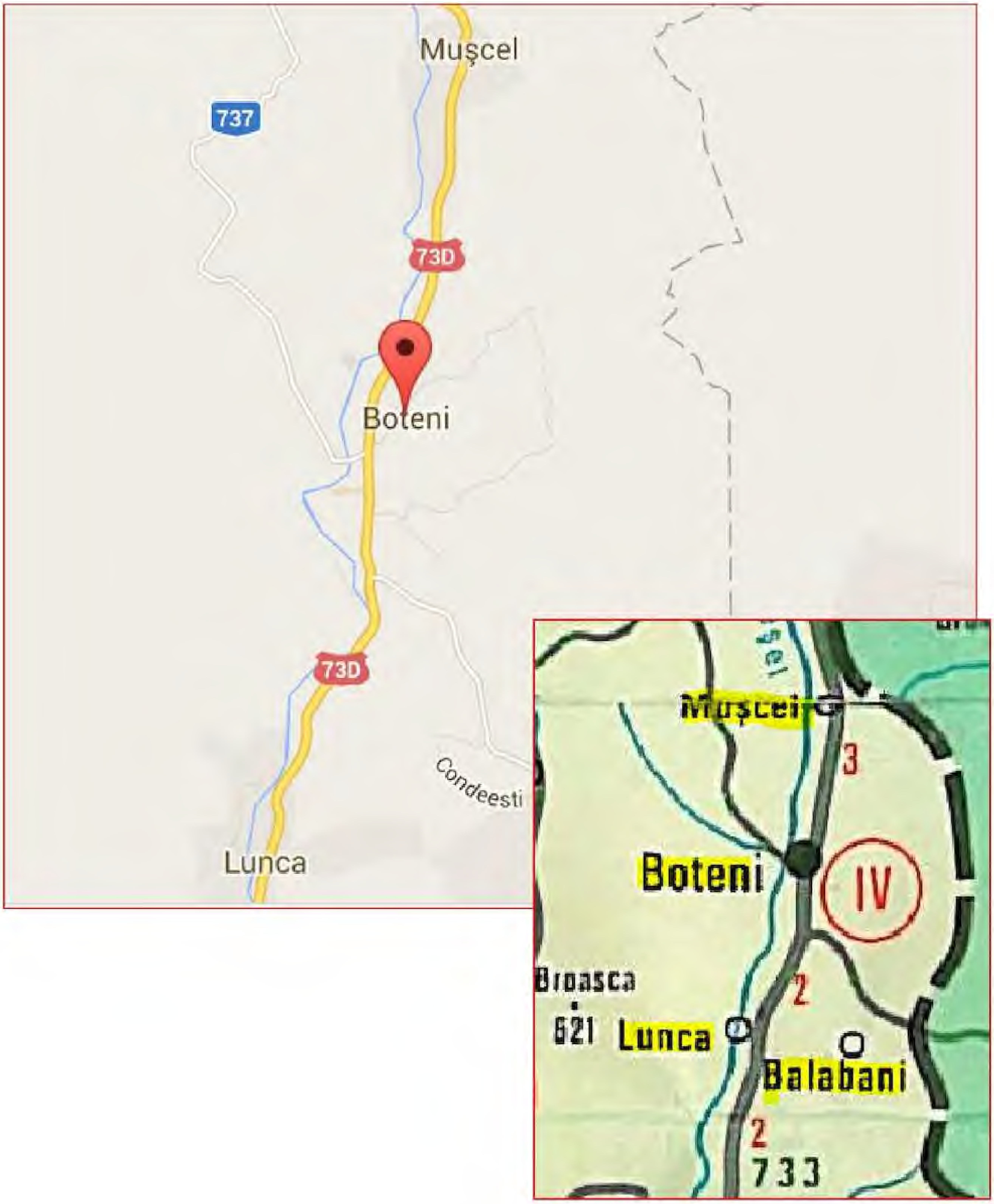
Muşcel
737
73D
Boteni
73D
Condeesti
Lunca
Muşcel
3
Boteni
IV
Broasca
621
Lunca
2
Balabani
2
733

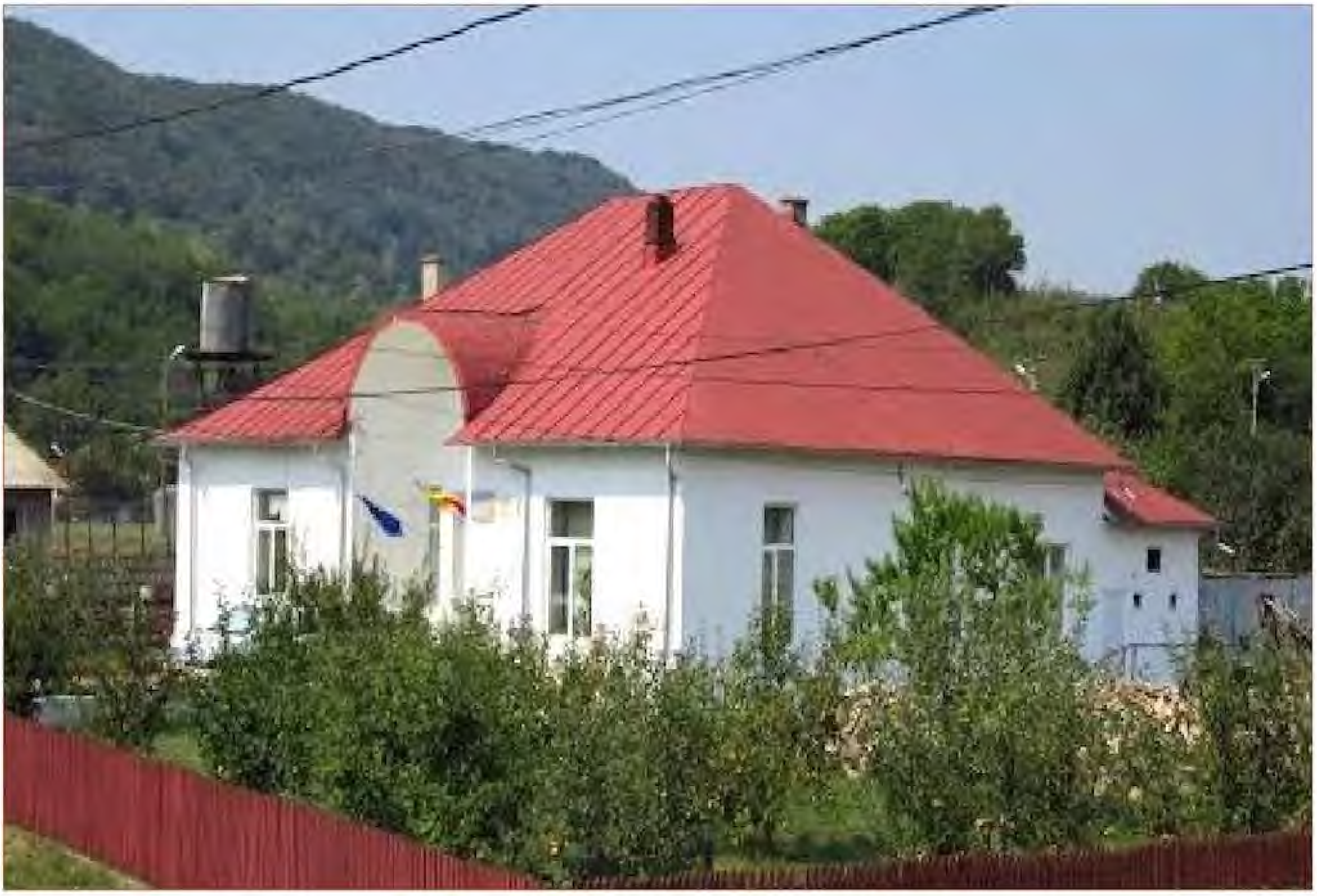

PRIMĂRIA COMUNEI BOTENI.

BOTENI.

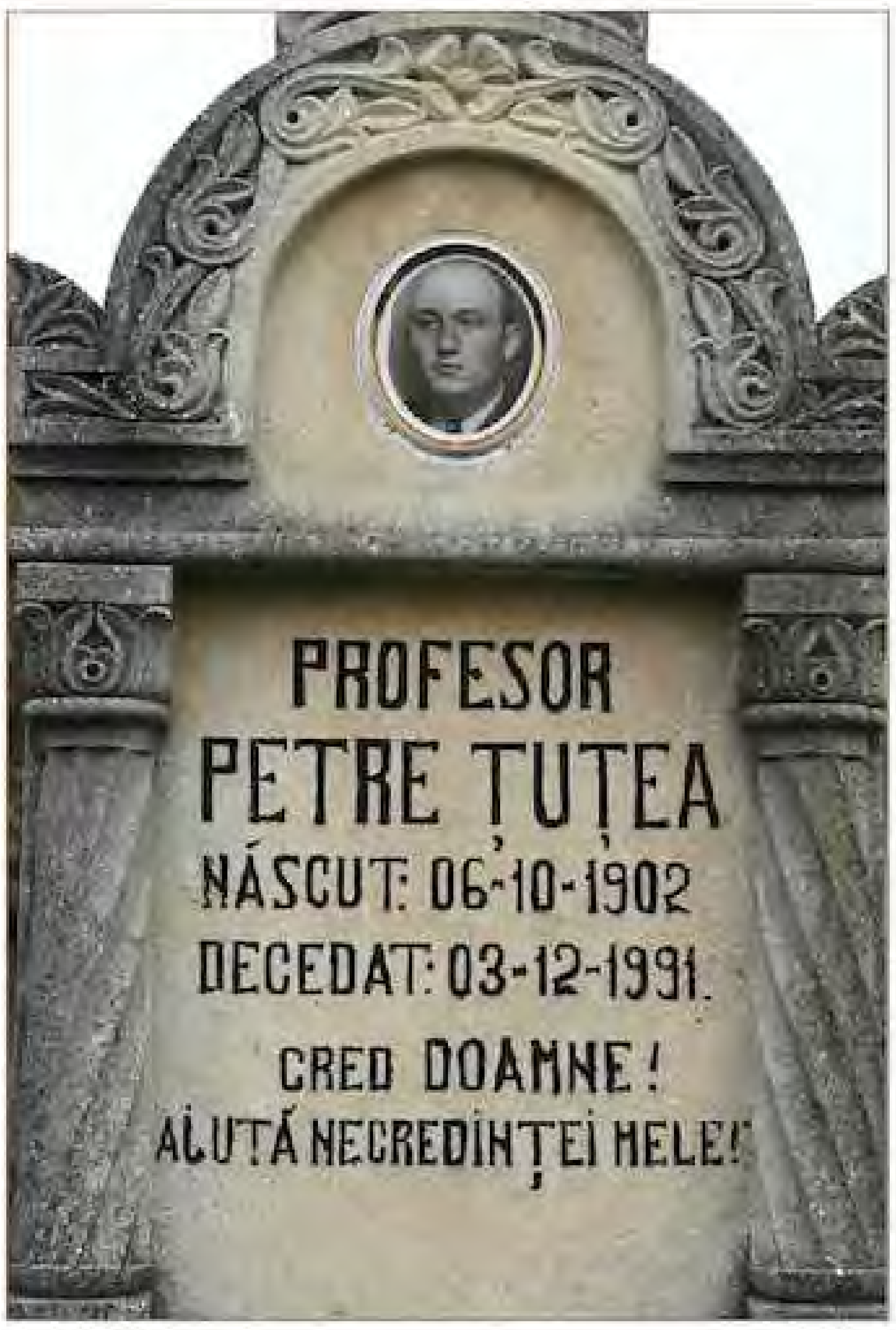
PROFESOR
PETRE ȚUȚEA
NĂSCUT: 06-10-1902
DECEDAT: 03-12-1991.
CRED DOAMNE!
AJUTĂ NECREDINȚEI MELE!

PETRE ŢUŢEA.

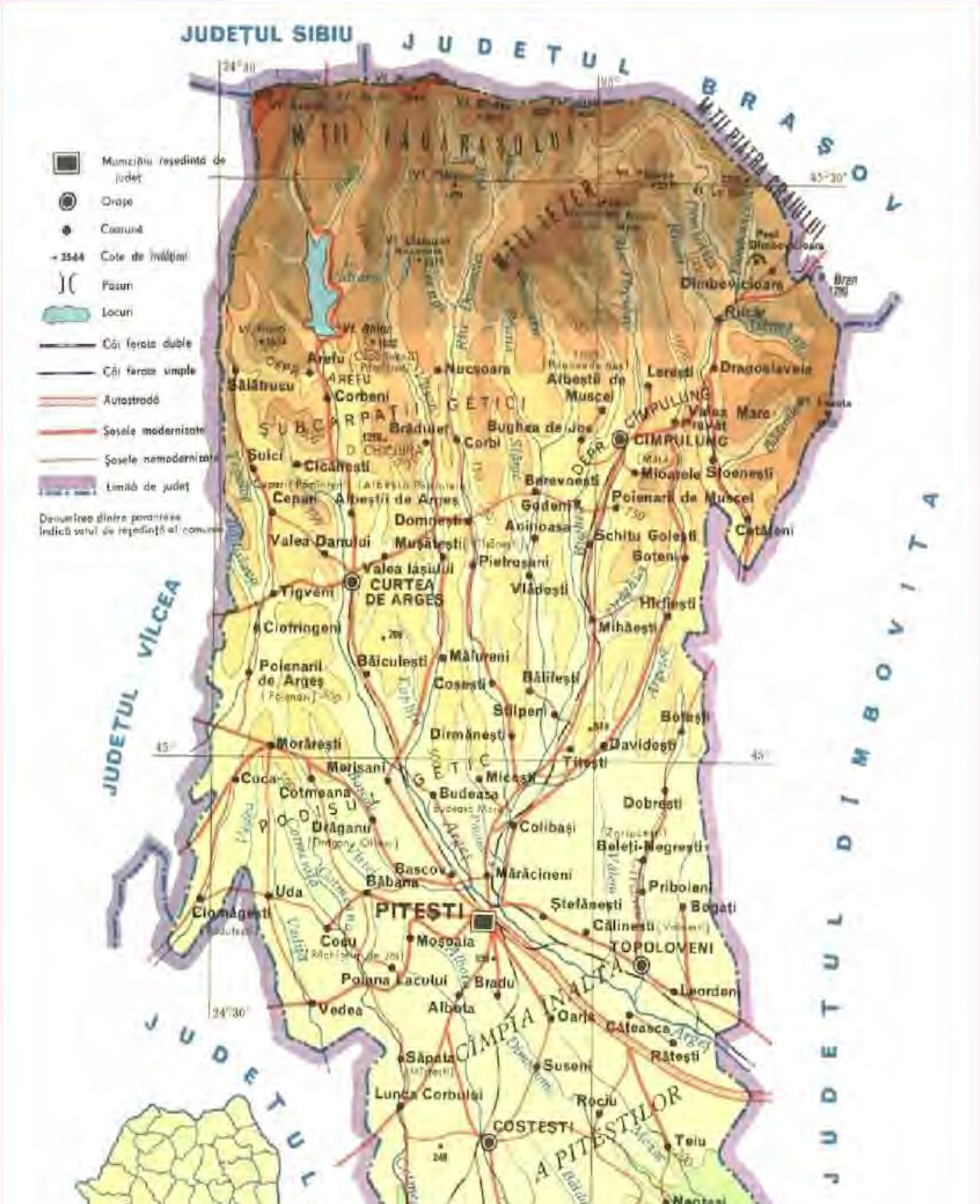
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
DEPR. AREFU
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Sălătrucu
Arefu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bughea
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Micești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Bogați
Cocu
Călinești
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BOȚEȘTI

PITEŞTI MMXV

BOŢEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Boţeşti**; Moşteni-Greci.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 42 km.
SUPRAFAŢĂ: 35,8 km^2.
POPULAŢIE: 1.207 locuitori [616 M + 591 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Boţeşti – 1561 [7070] noiembrie 2 (DIR, XVI, B. ŢR, vol. III, doc. 190)● ***Rogoz** (lângă Boţeşti) – 1579 [7087] iulie 29 (DIR, XVI, B. ŢR, vol. IV, doc. 412).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Boțești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Petru cel Tânăr la 2 noiembrie 1561, prin care se confirmă unor localnici proprietăți la Boțești.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al comunei este atestată prin cele trei topoare de piatră din epoca neolitică descoperite la Boţeşti şi prin toporul de piatră datând din aceeaşi perioadă istorică depistat la Moşteni-Greci.

TOPONIMIE:

○ **Boţeşti** – toponim colectiv format din antroponimul *Boţ* (la origine, poreclă cu semnificaţia de „cocoloş") + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

○ **Moşteni** – toponim social precizând situaţia economico-juridică a locuitorilor satului, în raport cu cei din localitatea învecinată, Greci.

○ **Greci** – toponim etnic reflectând originea locuitorilor satului. Potrivit tradiţiei locale, consemnate de pr. Traian Georgescu, „primul locuitor a fost Moncea zis Grecul, refugiat de teama fanarioţilor; urmaşii săi, opt moşi greceni, din care s-a dezvoltat satul, erau, la împroprietărirea din 1864, moşneni.".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei Muscelului. Casele vechi erau monocelulare, construite din grădele de nuiele, modalităţi constructive generalizate în zonă până la sfârşitul secolului al XIX-lea, în noile construcţii de locuit, utilizându-se, ca material de construcţie, cărămida. Casele de construcţie recentă sunt etajate având spaţii de locuire, la nivelul superior, şi depozite de produse pomicole, la parter. Organizarea interioară a locuinţelor este caracteristică aceleiaşi zone etnoculturale muscelene. Biserica din grădele de nuiele, datând de la începutul secolului al XIX-lea, relevă modalităţi constructive preluate din tehnica utilizată în edificarea locuinţelor ţărăneşti.

Portul popular tradiţional este influenţat de cel din judeţele Muscel şi Dâmboviţa, localitatea fiind situată la interferenţa celor două zone etnoculturale.

Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului este continuată de creatoare de prestigiu din localitate: Elena Cârstea (n. 1942) şi Sofia N. Soare (n. 1950).

Centrul folcloric Moşteni-Greci reprezintă o sursă de iradiere a baladelor populare consacrate haiducului Radu lu' Anghel.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Brâul pe 6, Cazacul, Căluşul, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora Nuţii, Jianul, Mânioasa, Sârba lui 22, Ungurica.

Târg tradiţional organizat cu ocazia sărbătorii religioase: Intrarea în Biserică a Maicii Domnului (21 noiembrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✝Biserica Boţeşti «Sf. Teodor Tiron; Sf. Ioan Botezătorul» [1902-1907]~ctitorită de „moş Niţă din Şuici şi obştea satului"; edificată, pe locul unei biserici de lemn „năruite" •intervenţii: 1914, consolidare [1940], 1977, 1986 •pictură murală: Ion Dogărescu [1907]; restaurată de Vasile Blendea [1947].

✝Biserica Greci «Sf. Nicolae» [1927-1939]~ctitorită de pr. Gheorghe Popescu, Emanoil Niţescu şi Ion Mateescu •intervenţii: consolidare [1996] •pictură murală: N. Nicolescu [1939].

✝Biserica de lemn Moşteni-Greci «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– prezintă, sub raport constructiv, particularitatea realizării pereţilor din grădele de nuiele de alun împletite pe o structură din stâlpi de lemn, peste care s-a aplicat un strat consistent din lut amestecat cu nisip şi paie („pomosteală").

Construită ante 1810, când, se atesta existenţa a două biserici de lemn în localitate, biserica era consolidată în anul 1862, „în zilili Cuzii, prin strădania popii Nicolae din Voineşti", şi în 1889, când „s-a zugrăvit de Ilie ot Târgovişte"; peste un deceniu, „s-a jugrăvit din nou de I. Luculescu ot Târgovişte". Plan dreptunghiular, cu altar semicircular; pridvor ulterior; turlă cilindrică, cu acoperiş conic.

Legendele locale relevă contribuţia ctitoricească a lui Anghel, tatăl haiducului Radu lu' Anghel, care ar fi făcut donaţii în galbeni de aur locaşului de cult. Icoanele prăznicare de pe iconostas aparţin începutului secolului al XIX-lea. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1775], Penticostarion [1788], Apostol [1788], Octoih [1792], Antologhion [1797], Strastnic [1827], Cazanie [1834], Ceaslov [1854], Octoih mic [1855] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, icoane prăznicare ş. a.

✝Monument eroi: **Boţeşti** [1877; 1913; 1916-1919]; autor: N. Kaghiorghis (1926) – lângă Şcoala generală Boţeşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 108 locuitori ai comunei Boţeşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la un eveniment de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Al doilea război mondial [108].

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei aticomuniste din 1989 – **CIOBANU EMANOIL** [1950-Bucureşti, 23.XII] – sergent major UM 02210, conducător auto, împuşcat mortal în zona Spitalului militar Bucureşti; înhumat la Moşteni-Greci. Sublocotenent post-mortem.

✪ **BĂRBULESCU FILIP** [1900-?] – medic specializat în boli pulmonare la Paris.

✪ **DIACONESCU ION** [1917-2011] – inginer energetician, memorialist, lider al Partidului Naţional Ţărănesc, deţinut politic anticomunist [1947-1964] închis la: Aiud, Baia Sprie, Nistru, Râmnicu Sărat; parlamentar, preşedintele Camerei Deputaţilor [1996-2000]. Operă memorialistică: «Temniţa – destinul generaţiei noastre» [1998], «După temniţă» [2003], «După revoluţie» [2003]. Distins (post mortem) cu Ordinul naţional „Steaua României" în grad de ofiţer.

✪ **HEROIU IONESCU TRAIAN** [1895-1982] – inginer silvicultor; doctor în ştiinţe economice la München [1932]; şef al Ocolului silvic „Carol I" din Mihăeşti [1923-1928]; înfiinţează Staţiunea naţională de cercetări silvice de la Mihăeşti. Opera: «Educaţia silvică a satului» [1937], «Berücksichtigung der rumänischen staatsforstverwaltung / Raţionalizarea în economia forestieră cu consideraţiuni asupra pădurilor din România» [1933], «Probleme noi în munca forestieră» [1941], «România» [1943].

✪ **POPESCU VALERIAN** [1912-?] – medic stomatolog; prof. univ. specializat în chirurgia buco-maxilo-facială. Stabilit la Paris [1986]. Membru corespondent al Academiei Române [1963]. Membru al unor Academii de Medicină din: Londra, Paris, New-York. Opera:

«Tratamentul fracturilor gâtului femural – osteo-sinteza extraarticulară după tehnica profesorului Amza Jianu» [1939], teză de doctorat ş. a.

✪ **STOENESCU BENEDICT** [1895-1974] – magistrat; criminalist; procuror general la Înalta Curte de Casaţie din România.

✪ **STOENESCU (NEAGU) NATALIA** [1914-1999] – medic; prof. univ. la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Opera: «Embriologia umană – normală şi patologică» [1980] ş. a.

❖ MEMENTO:

Satul Moşteni-Greci este locul de origine al haiducului **Radu lu' Anghel** care a intrat, prin acţiunile sale cu caracter justiţiar, în baladele populare zonale; ctitor presupus al unor locaşuri de cult din judeţul Muscel.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 62; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Constantin G. Dinu, Niculina N. Dinu, Elena C. Stănescu– *Boţeşti-Argeş: pagini din istoria unei vechi aşezări de moşneni,* Piteşti, 2000, 232 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

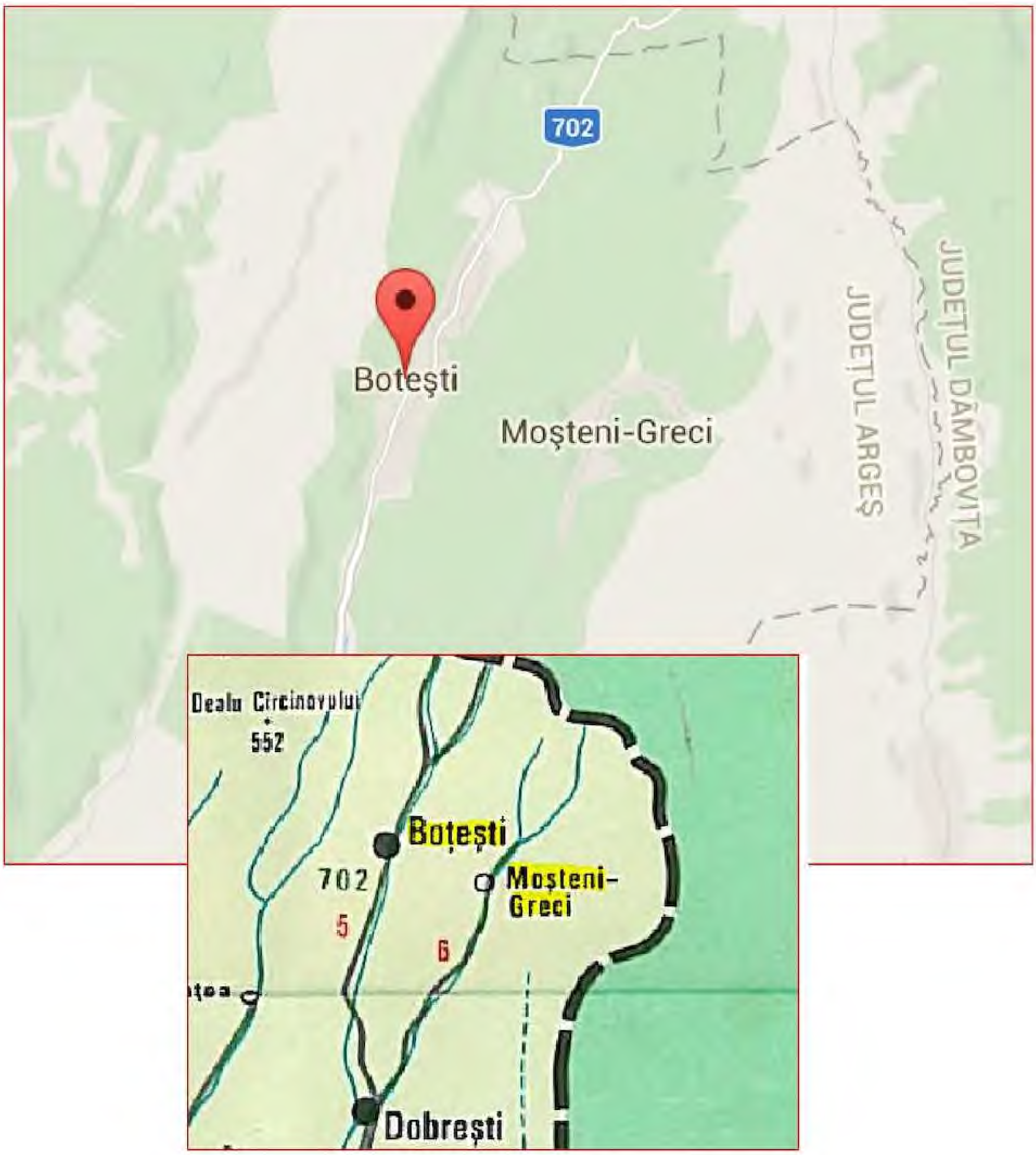
702
Boteşti
Moşteni-Greci
JUDEŢUL ARGEŞ
JUDEŢUL DÂMBOVIŢA
Dealu Circinovului
552
Boţeşti
702
5
6
Moşteni-Greci
ţea
Dobreşti

CONSILIUL LOCAL
BOTEŞTI
PRIMĂRIA BOTEŞTI

PRIMĂRIA COMUNEI BOŢEŞTI.

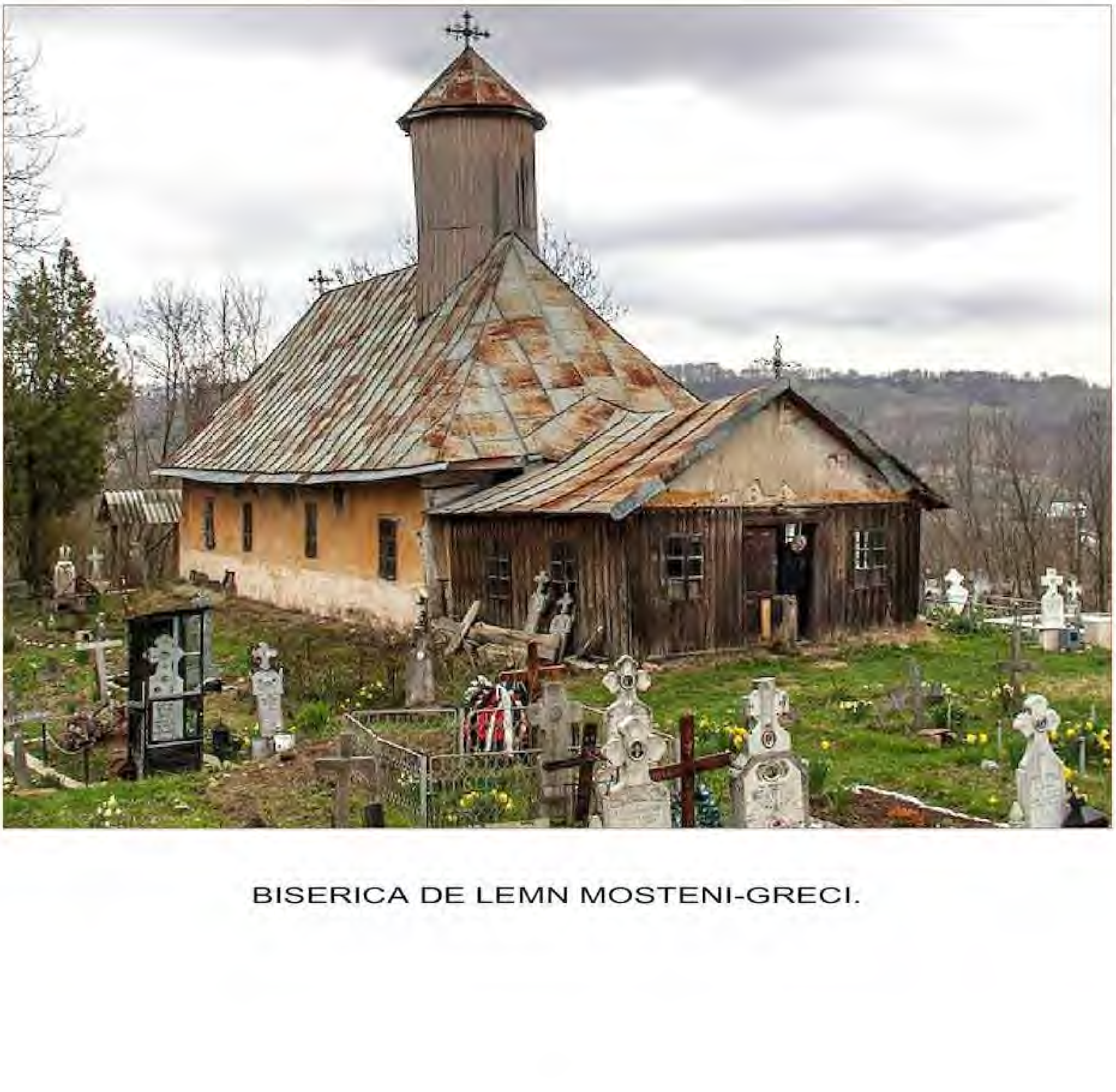

BISERICA DE LEMN MOSTENI-GRECI.

BISERICA BOTESTI.

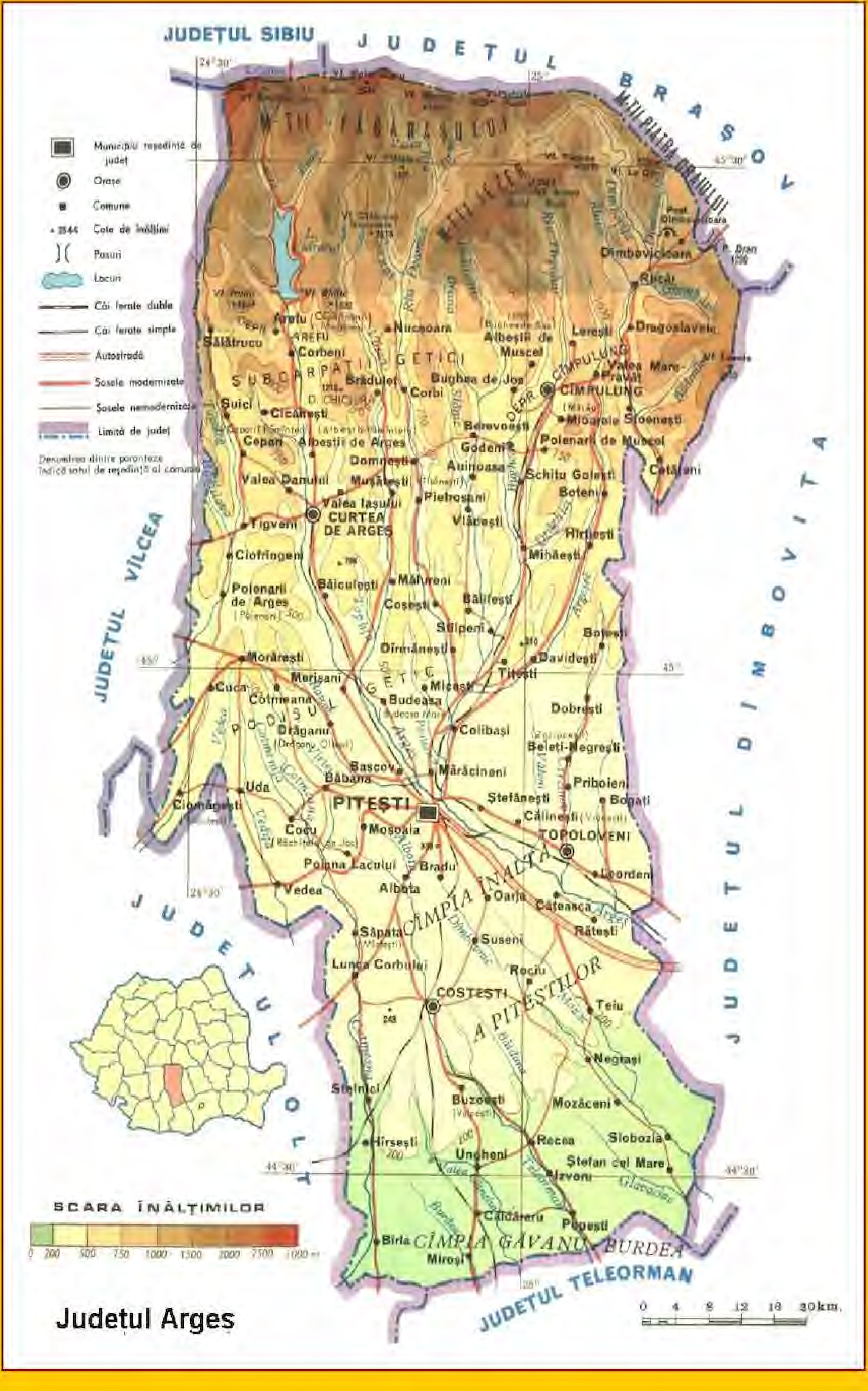
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Sălătruc
Arefu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Cetățeni
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Mioarele
Berevoești
Godeni
Polonari de Muscel
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Mărăcineni
Morărești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Colibași
Drăganu
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Dîmbovnic
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BRADU

PITEŞTI CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ ROMÂNIA MMXV

BRADU

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din două sate: **Bradu**; Geamăna.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 7 km.
SUPRAFAȚĂ: 40,3 km^2.
POPULAȚIE: 7.130 locuitori [3.490 M + 3.640 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Clocotici – 1519 [7027] <ianuarie- august> 10 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 175)• **Geamăna** – 1519 [7027] iulie 11 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 185).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Geamăna.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 11 iulie 1519, prin care se confirmă Mănăstirii Argeș proprietatea asupra metocului și morilor de lângă Pitești, de la Geamăna.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al comunei Bradu este atestată prin uneltele din silex aparţinând culturii de prund atribuite tipologic perioadei paleoliticului inferior.

TOPONIMIE:

Bradu – toponim topografic, relevând raportarea aşezării faţă de un brad izolat, care constituia un reper în aria localităţii.

Geamăna – toponim format pe baza apelativului *geamăn*, confirmând similitudini evidente cu o aşezare învecinată.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectura populară tradiţională, ilustrată prin construcţii de locuit din cărămidă supraînălţate pe temelie din piatră. Plan cvasigeneralizat: tindă centrală cu acces în camerele laterale. Tinda era prevăzută, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, cu o vatră cu corlată. Accesul în tindă se efectua de pe o sală cu stâlpi de lemn, prezentând ample decoraţii traforate la balustradă şi foişor. Portul popular este caracteristic zonei sudice a judeţului Argeş.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Maria Vochin din Bradu care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Băluţa, Brâul pe 6, Bugheanul, Căluşul, Chindia, Hora Badii, Hora Dumitrii, Hora lui 22, Hora mare, Hora-n bătaie, Hora Nuţii, Joiana, Murguleţul, Sârba lui 22, Ungureasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica Bradu de Sus «Buna Vestire» [1885]~ctitorită de familia Apostolescu şi obştea satului •intervenţii: deschiderea turlei [1929]; repararea șarpantei, învelirea cu tablă [1964] •pictură murală: Gheorghe Stoenescu [1885]; prezintă, în tablourile votive, familia ctitorilor Apostolescu (Badea, Oprea cu soţia, Aga, şi fiica, Dumitra) în costume naţionale; pictura restaurată de V. Mitutoiu şi S. Colniceanu [1969]; Ion Drejoi [1971].

Biserica Geamăna «Înălţarea Domnului» [1773]~ctitorită de obştea satului Geamăna •intervenţii: închiderea pridvorului [1970] •pictură murală: Gheorghe Stoenescu cu fiii lui, Ghiţă şi Nicu [1883]; Vasile Blendea [1956].

Biserica Rotulești (Bradu de Jos) «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil; Duminica Tuturor Sfinţilor» [1878-1883]~ctitorită de pr. Radu Dinescu, colonel Haralambie Popescu, pr. Ion Stanciu, cu contribuţia enoriaşilor din: Tufeşti, Toroveşti, Obleşti şi Cotroceni •intervenţii: refacerea turlei, închiderea pridvorului [1958] •pictură murală: Gheorghe Stoenescu [1883]; restaurată de Gheorghe Belizarie [1927], Mihai Pătroi [1949].

Monumente eroi: **Bradu** [1916-1919]; autor: N. Kaghiorghis (1930) – lângă Biserica Bradu de Sus ■~ **Bradu** [1916-1919, 1941-1945]; autor: N. Kaghiorghis (1942) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 57 locuitori ai comunei Bradu, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [37], Al doilea război mondial [20].

Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial, zona în care este inclusă localitatea a intrat în sectorul de acțiune al Diviziei 8 Infanterie, în zilele de 17 și 18 noiembrie 1916, atacurile succesive ale forțelor inamice fiind respinse de către unitățile armatei române. Consolidarea armatei invadatoare cu „forțe proaspete introduse în luptă" a determinat retragerea unităților noastre pe alte linii de rezistență fixate în sudul județului Argeș.

IN MEMORIAM

NB– În „Nota introductivă" a amplului studiu «Bradurile, o aşezare argeşeană – monografie», Piteşti, 2007, autorii, Negoi Bogdan și Negoi C. Ion, referindu-se, evident, la comuna menționată, consemnează „îndrăzneala" lor „de a capta şi aduce în faţa unor cititori crâmpeie din trecutul unei societăţi rurale obscure, comunitate care nu s-a învrednicit a produce fapte şi oameni remarcabili.". <Sic !>. În acest sentenţios context „informaţional", este imposibilă nominalizarea altor „oameni remarcabili" trecuți în eternitate, originari din comună !...

✪ Erou martir al Revoluţiei din 1989 – **BURCEA MARINEL** [1968-Timişoara, 23.XII] – militar în termen UM 01926; împuşcat în confruntările stradale; decedat în spital; înhumat la Broşteni-Costeşti. Sublocotenent post-mortem.

✪ **DINU ILIE** [1915-2000] – institutor, inspector şcolar. Fondator al Orchestrei de muzică populară „Doina Argeşului" din Piteşti [1955-1962]; director administrativ al Institutului Pedagogic din Piteşti [1962-1974].

✪ **PĂUN GHEORGHE** [1934-2011] – inginer construcţii căi ferate; monografist, poet. Membru al Cenaclului literar „Liviu Rebreanu" din Piteşti. Opera: «Un secol de activitate feroviară la Piteşti. Monografie» [1972], în colaborare; «Nostalgie-n Valahorum» [2002]. Versuri inspirate publicate în culegeri şi antologii lirice.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 63-64.

Bogdan Negoi, Ion C. Negoi – *Bradurile, o aşezare argeşeană – monografie*, Piteşti, 2007, 470 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

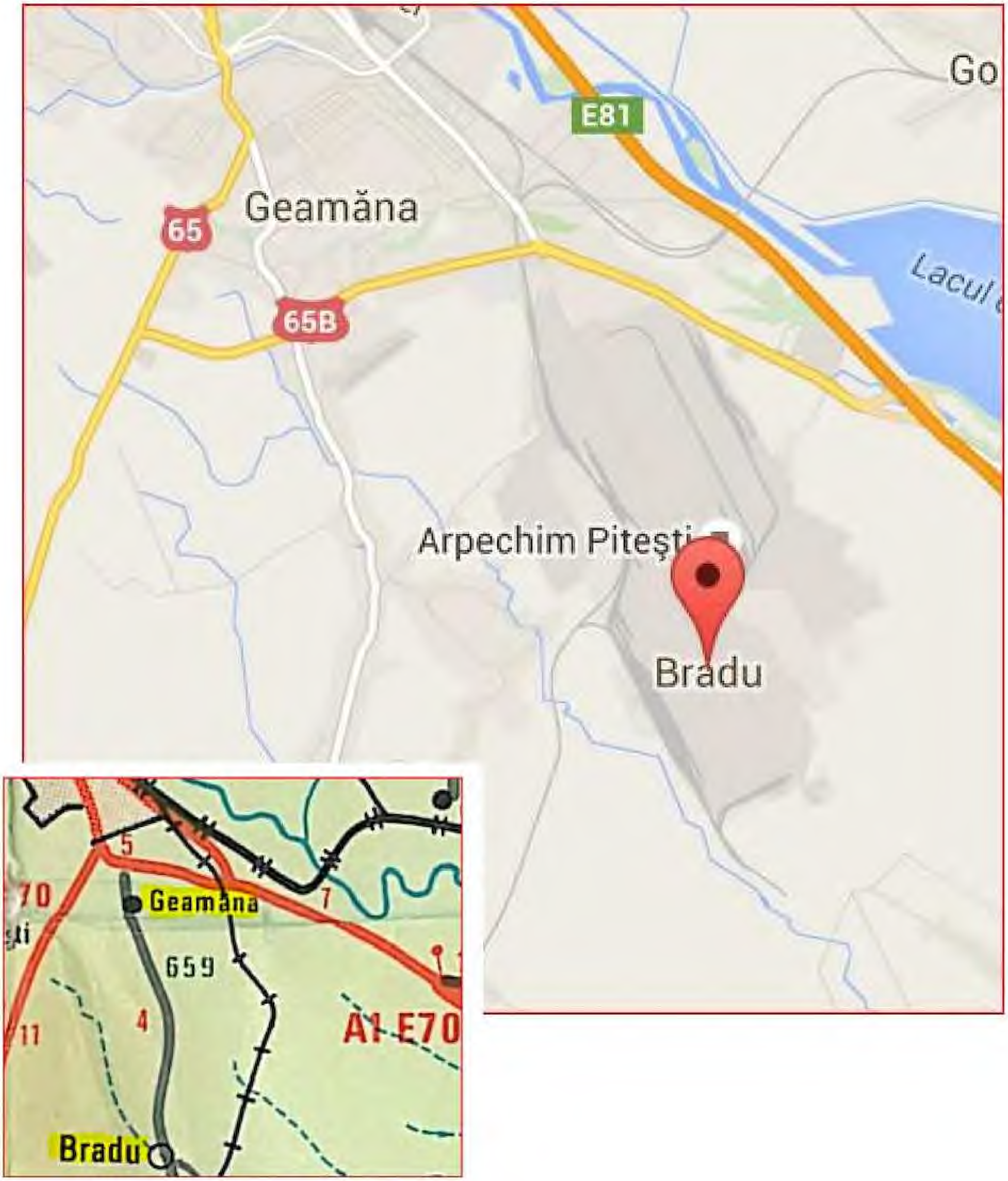
Go
E81
Geamăna
65
Lacul
65B
Arpechim Pitești
Bradu
5
70
Geamăna
7
659
11
4
A1 E70
Bradu

PRIMĂRIA COMUNEI BRADU.

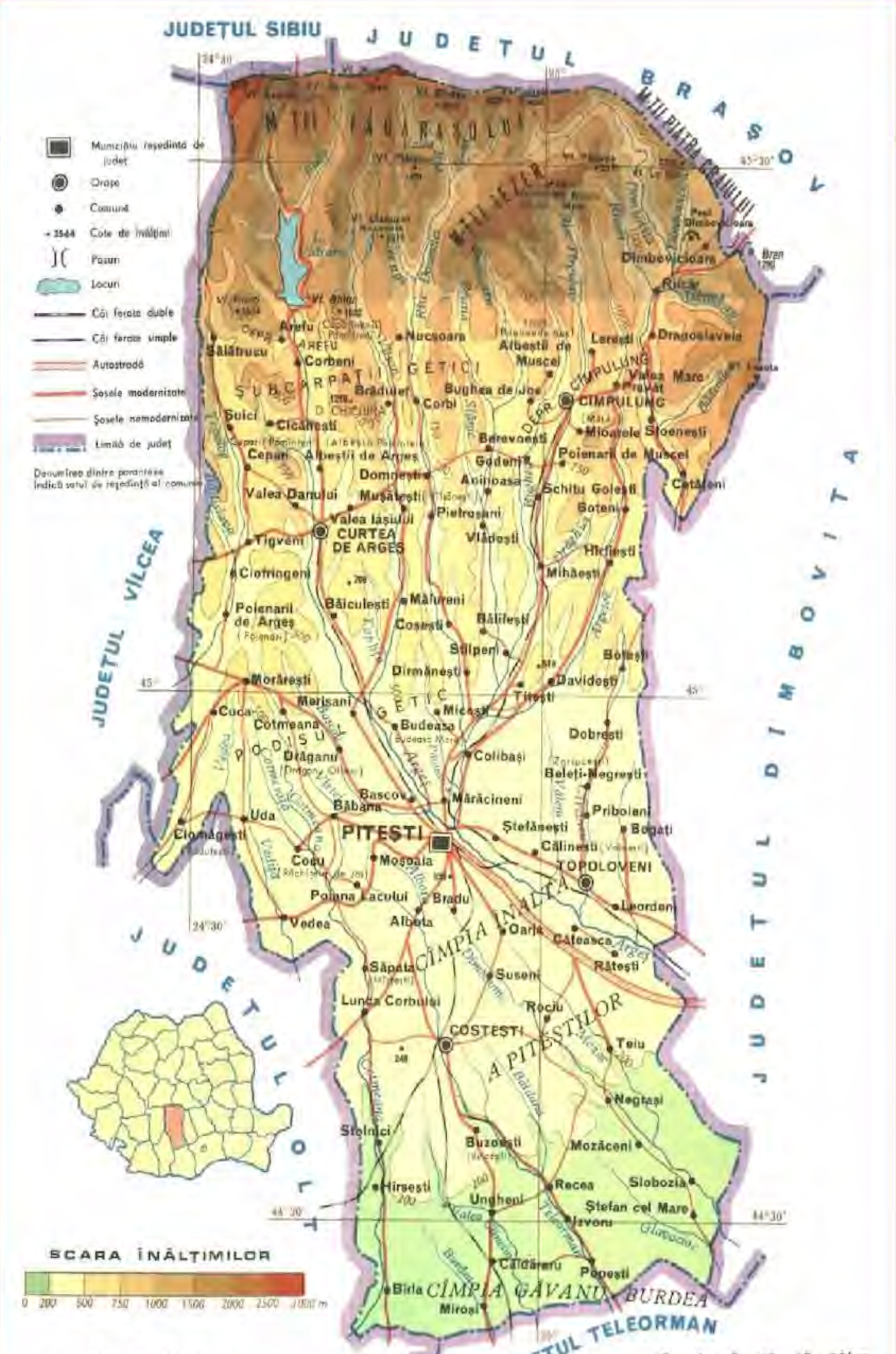
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
3544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Micești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozaceni
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Rîul Doamnei
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Glavacioc
Neajlov
24°30'
24°40'
25°
45°30'
45°
44°30'
Bran
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BRĂDULEŢ

PITEŞTI CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ ROMÂNIA MMXV

BRĂDULEŢ

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 9 sate: **Brăduleţ**; Alunişu; Brădetu; Cosaci; Galeşu; Piatra; Slămneşti; Uleni; Ungureni.
Numele anterior al comunei: Brătieni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 57 km.
SUPRAFAŢĂ: 48,5 km^2.
POPULAŢIE: 1.867 locuitori [891 M + 976 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Brădet – 1506 [7014] mai 14 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 43)● **Brătiiani** (Brătieni) – 1508 [7016] iunie 29 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 57).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Brădet.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 14 mai 1506, prin care se confirmă lui Iorga și lui Măican proprietatea asupra „unui loc de casă cât au ținut călugării de la Brădet".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Brădet este atestată prin topoarele de piatră datând din epoca neolitică descoperite în aria satului şi expuse în Muzeul bisericesc Brădet.

TOPONIMIE:

- **Alunişu** – toponim cu sens colectiv format din apelativul *alun* şi sufixul *–iş*, indicând existenţa unei păduri de alun în aria localităţii.
- **Brădet** – toponim topografic format pe baza apelativului colectiv *brădet*.
- **Brăduleţ** – toponim topografic format din apelativul diminutival: *brăduleţ*.
- **Cosaci** – toponim format din onomasticul *Cosac*, denumind colectivitatea umană înrudită provenită din acelaşi eponim; posibil, totuşi, un etnic – *cazac*.
- **Galeş** – toponim relevând originea ardelenească a locuitorilor „ungureni", proveniţi din satul omonim *Galeş*, judeţul Sibiu. Monografiştii Lucreţia şi Gheorghe Tiţa consideră *Galeşu* o formă alterată „birocratic", fără suport documentar-istoric. [*Galeșul...*, p. 16].
- **Piatra** – toponim topografic marcând poziţia aşezării, raportată la un element de particularizare a reliefului.
- **Slămneşti** – toponim de origine slavă, indicând un loc de sărături (din *slam*).
- **Uleni** – toponim provenind din patronimicul *Ulea* + sufixul colectiv *–eni*, care atestă organizarea pe bază familială a obştii.
- **Ungureni** – toponim istorico-social, relevând originea transilvăneană a locuitorilor.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară argeşeană tradiţională. În general, casele vechi din lemn se compun din două camere şi o tindă, dintre care, „odaia bună" este rezervată păstrării pieselor de port popular de sărbătoare sau a textilelor destinate decorării interioare a camerelor. Construcţiile de locuit etajate prezintă, la parter, un spaţiu afectat conservării produselor agricole, în special, pomicole. Etajul destinat locuinţei este prevăzut cu o sală pe pălimar şi stâlpi de lemn, pălimarul fiind amplu decorat prin traforări în motive geometrice şi florale. Multe dintre locuinţele edificate în primul sfert al secolului XX oferă variate decoraţii în stucatură. Portul popular este specific zonei montane a Argeşului, motivele predominante în ornamentarea costumului femeiesc fiind cele florale.

Portul popular local este vizibil influenţat de costumul popular din zonele de origine ale locuitorilor proveniţi din Transilvania. Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost însuşită de creatoare vestite din localitate: Augustina Bădoiu, Vasilica Gherase, Ileana Ionescu, Marioara Uţa. Meşter renumit în arta sculpturii în lemn, Vasile Roşu (n. 1940) specializat în confecţionarea: bastoanelor şi a furcilor de tors din lemn de cătină, ori alun. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Gheorghe Marin, Nicolae Matei şi Constantin Vasile. Pictura pe lemn, precum şi pictura pe sticlă constituie o pasiune evidentă pentru artistul popular Ion Marinescu. În fascinanta artă a încondeierii ouălor, este meşteră renumită Filofteia Roşescu. Lucrătura în piele constituie o îndeletnicire artistică pentru meşterii: Nicolae Ban şi Gheorghe Vîntilă. Confecţionarea instrumentelor muzicale reprezintă un domeniu abordat cu iscusinţă de Constantin Tomeci şi Constantin Vasile.

Elev al sculptorului Donoiu, Constantin Vasile este autorul unor remarcabile sculpturi în lemn, printre care troiţa din Galeş.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea instrumentelor muzicale (viori, nai, ocarină etc) – George Ivaşcu; a stâlpilor de casă: Petre Onea din Galeş; cioplituri în lemn: Gheorghe Marin; confecţionarea vaselor şi mobilierului din lemn: Gheorghe Marin, Ion Marin. Folclorul muzical local a constituit sursa de inspiraţie a valorosului rapsod popular Nicolae Gilă.

Remarcabile calităţi lirice, cu savuroase accente satirice relevă creaţia ciobanului-poet Ionel P. Păunaş din satul Galeş, care se autocaracteriza, într-o manieră proprie: „Ionel P. Păunaş, / un băiat tare poznaş, / mândru, harnic ciobănaş / şi, de fete, cam geambaş".

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Basarabeasca, Brâul de la Brădet, Brâul de la Galeş, Jianu, Lăzeasca (Lozasca), Orindeana, Sârba a şasea, Sârba a opta, Tărăşelul de la Brădet.

Activitate cultural-artistică de referinţă au desfăşurat corurile: «Brăduleţ», dirijat de preotul C. Bărbulescu, şi «Galeş», sub coordonarea preotului Theodor Manda – coruri cu un impresionant palmares zonal şi naţional. Ansamblul «Murmurul Vâlsanului», având ca instructori coregrafi pe Ion Ionescu şi Vasile Constantin, precum şi Formaţia de dansuri a fetelor din Brăduleţ, sub coordonarea înv. Georgeta Cerbureanu. Sărbătoarea folclorică tradiţională «Doina Vâlsanului», organizată în cursul lunii mai, reuneşte formaţii artistice, solişti vocali şi instrumentişti din comunele de pe Valea Vâlsanului şi din alte localităţi ale judeţului Argeş.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica schitului Brădet «Înălţarea Domnului» –[▲]– important edificiu ecleziastic caracteristic arhitecturii vechi româneşti, atribuit, prin tradiţie, marelui voievod Mircea cel Bătrân [1386-1418]. Deşi, în pisania din 1761, se menţionează că „Această sf(ân)tă mă(năsti)re Brădet este făcută de Io Mircea Voievod, leat 1546", anul corespunzând cu perioada de început a domniei lui Mircea Ciobanul, reprezentarea votivă a voievodului într-un costum occidental asemănător celui în care este înfăţişat Mircea cel Bătrân la Cozia, numele Mara, în loc de Chiajna (soţia lui Mircea Ciobanul) – corelate cu textele unui pomelnic din 1645, ale unor documente din secolul al XVII-lea, precum şi cu caracteristicile arhitecturale ale monumentului indică o existenţă anterioară anului 1546; cercetările arheologice efectuate, în perimetrul său, atestă aşezământul monahal încă din a doua jumătate a secolului al XIV-lea. Menţionată iniţial într-un hrisov emis de cancelaria domnească a lui Radu cel Mare, la 14 mai 1506, aşezarea monahală de la Brădet este confirmată documentar pe timpul domniei lui Vlad Călugărul [1482-1495], putând fi, aşadar, ctitoria lui Mircea cel Bătrân.

Pictura murală originară, realizată în frescă, în 1756-1761, de zugravii târgovişteni: Mihai, Radu şi Iordache, a fost făcută „prin grija" egumenului Mănăstirii Curtea de Argeş – schitul fiind metoh al acesteia – şi a egumenului de la Brădet, Ghenadie. Sub raport arhitectural, biserica este considerată „cea mai veche prelucrare locală a planului triconc cu turlă pe naos, relevând o reluare a procedeelor constructive de la biserica mare a Coziei, simplificate şi adaptate gustului artistic autohton". Constituind o etapă evolutivă, influenţată de cadrul arhitectural local, pridvorul adăugat în anul 1873 prezintă, pe lângă valenţe constructive, un rol funcţional de protecţie a picturii de pe peretele vestic. Prin materialele şi tehnica de construcţie (piatră şi cărămidă aparentă, dispusă în straturi alternante orizontale) aminteşte Biserica Domnească «Sf. Nicolae» din Curtea de Argeş, dovedind efortul de sinteză al meşterilor locali. Elementele decorative arhitecturale sunt distribuite la pridvor (stâlpi de stejar sculptaţi), la cornişe (un rând de zimţi mici formaţi din cărămizi dispuse perpendicular pe faţa peretelui şi un şir de cărămizi în formă de cavetă).

Pentru dăinuirea bisericii, au fost efectuate importante operaţiuni de restaurare în perioada anilor: 1926-1929, 1964-1967, de către Direcţia Monumentelor Istorice. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1677], Penticostar [1743], Triod [1761], Liturghier [1767], Mineie [1776-1783], Octoih [1783], Molitvelnic [1832], Cazanie [1834], Chiriacodromion [1857], Octoih [1866] şi icoane pictate pe lemn în sec. XVII-XVIII, dintre care icoana împărătească „Iisus Pantocrator" [1615] pictată de zugravul Stoica din Târgovişte, recent restaurată, o cruce de lemn, un clopot donat de Ghenadie [1756]. Un pomelnic din anul 1645 menţionează principalii osârduitori în edificarea, restaurarea şi înzestrarea locaşului de cult.

Muzeul parohial Brădet – organizat, în clădirea amplasată la sud-vest de biserică, prin osârdia preotului Victor Popescu, evocă momente importante din istoria aşezării, precum şi ocupaţiile tradiţionale ale locuitorilor din sat; în colecţia muzeală, au fost incluse valoroase piese de artă medievală bisericească: icoane, cărţi vechi bisericeşti, obiecte de cult, dar şi piese etnografice, documente istorice locale, manuscrise ş. a.

Biserica Brădulet «Sfinţii Trei Ierarhi» [1870]~ctitorită de obştea satului Brătieni, în locul unei bisericuţe făcute de Constantin Brătianu în secolul al XVIII-lea •intervenţii: consolidare [1980] •pictură murală realizată de un zugrav anonim [1894] se conservă parţial.

Biserica Galeş «Sf. Îngeri» [1920-1926]~ctitorită de enoriaşii satului, pe fundaţia unei biserici distruse de un incendiu în 1920 •intervenţii: închiderea pridvorului [1936]; refacerea acoperişului [1946] •pictură murală: Ion Zafiescu [1926]; renovată de Theodor Petrescu-Tutana [1965].

Cruci de piatră: **Brădet**: 1788-1789 [7297] – Muzeul parohial Brădet ■~**Brăduleţ**: 1584 [7093] octombrie 8 –[▲]– lângă Biserica Brăduleţ; 1807 – în zona „După Mal".

Monumente eroi: **Brădet** [1916-1918]; autori: I. Radu, G. Radu, I. Tiţu, P. Baleşu – lângă Biserica schitului Brădet ■~ **Brăduleţ** [1916-1918]; autor: St. Arganini (1932) – lângă Primăria Brăduleţ ■~ **Galeş** [1916-1918]; autor: St. Arganini (1938) – lângă Muzeul sătesc Galeş.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 233 locuitori ai comunei Brăduleţ, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [2], Primul război mondial [148], Al doilea război mondial [83].

MEMENTO:

MUZEUL SĂTESC GALEŞ – expoziţie permanentă cu caracter istorico-etnografic local; realizare remarcabilă a unor intelectuali din sat în colaborare cu muzeografi de la Muzeul Goleşti.

STAŢIUNEA BALNEOCLIMATERICĂ BRĂDET (altitudine: 650 m), cu izvoare minerale sulfuroase şi cloro-sodice utilizate curativ din anul 1888, când apele sulfuroase din izvorul Puturosul au fost duse la analiză doctorului Bernard de la Spitalul Colţea din Bucureşti de către fotograful Ioan Niculescu, originar din Vâlsăneşti. Amenajată [1899-1900], prin construirea unor pavilioane cu băi, staţiunea se dezvoltă considerabil după darea în exploatare [1976] a unui modern complex sanatorial proiectat de arh. Maria şi Alexandru Multescu. Apele minerale de la Brădet sunt recomandate în afecţiuni ale aparatului locomotor, ale sistemului nervos locomotor, ale sistemului nervos periferic, ale tubului digestiv şi glandelor anexe şi în afecţiuni renale.

-REZERVAȚII NATURALE

VALEA VÂLSANULUI – declarată rezervație cu regim special (circa 10.000 ha), din vârful Munților Făgăraș, pe întregul bazin hidrografic al râului Vâlsan, din rațiunea salvării aspretelui [Romanichthys valsanicola], cel mai rar pește din Europa. Specie endemică pe teritoriul României, făcând parte din familia Percidae, aspretele a fost descoperit în 1956, de către studentul la biologie, Nicolae Stoica, originar din zonă. Vechimea aspretelui, înrudit cu bibanul, dar semănând ca aspect cu guvidul sau cu zglăvoaca, este estimată la circa 50-70 milioane ani, fiind considerat contemporan cu ultimii dinozauri. Aspretele trăiește într-un areal restrâns pe porțiuni din râurile: Vâlsan, Argeș și Râul Doamnei. Pescuitul aspretelui – numit astfel din cauza solzilor săi aspri, dar și *popete* sau *sorete* – a fost interzis și s-a impus reducerea drastică a poluării menajere în zonă. De menționat că numele acestei fosile vii a fost preluat direct din limba română și utilizat sub această formă în limbajul științific internațional.

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ Martiri ai luptei pentru libertate participanţi la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş [1948-1958]: **TOMECI I. GHEORGHE** [1899-1959], agricultor din Galeş, executat la Închisoarea Jilava în noaptea de 18/19 iulie 1959 şi soţia sa, **TOMECI N. FILOFTEIA** [1902-1960], casnică, moartă în detenție.

✪ **BACIU CLEMENT** [1922-1991] – medic, publicist, sportiv de performanţă. Studii: Facultatea de medicină Bucureşti [1948], Academia naţională de educaţie fizică Bucureşti. Opera: «Aparatul locomotor (anatomie funcţională, biomecanică, semiologie clinică, diagnostic diferenţial)», «Chirurgia şi protezarea aparatului locomotor», «Dicţionarul medical român», «Kinetoterapia pre şi postoperatorie», «Ortopedie chirurgicală», «Pagini din istoria ortopediei şi traumatologiei aparatului locomotor în România», «Semiologia aparatului locomotor», «Traumatismele osteo-articulare».

✪ **IVAŞCU ION** [1899, Brădet-1977] – lutier renumit, tâmplar de lux; construieşte prima vioară după schiţa lutierului Remus Macarie [1923]; realizează circa 80 de viori şi ţambale numerotate şi datate conform sistemului lutierului piteştean.

✪ **MANDA THEODOR** [1911, Deagu de Sus-1988, Galeş] – preot cărturar la Biserica Galeş [1939-1983]; rectitoreşte biserica satului [1980], distrusă de incendiul din 1978. Fondatorul şi dirijorul corului mixt ţărănesc al Căminului cultural Galeș, înfiinţat în 1940, încununat cu importante distincții pe plan regional și național, al corului de copii [1957] şi al formaţiei de fluieraşi [1965].

✪ **POPESCU VICTOR** [1904-1994] – preot cărturar; autorul studiului «Mircea cel Bătrân şi ctitoria sa din Brădet», ms; militant anticomunist, acuzat pentru susţinerea materială şi morală a Rezistenţei armate anticomuniste din Munţii Făgăraş; condamnat la 8 ani muncă silnică; organizatorul Muzeului parohial Brădet.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 68; Idem– *Biserica schitului Brădet*, www.google.ro, calameo.1227548

Tatiana Bobancu– *Monografia satului şi staţiunii balneo-climatice Brădet-Argeş*, Bucureşti, 1937, 57 p.; Florea State– *Galeşu de Argeş – istorie şi contemporaneitate*, Bucureşti, 1984, 30 p.; Dorin Alicu, Mariana Pintilie– *Comuna Brăduleţ. Studiu monografic complex*, Cluj-Napoca, 2003, 250 p.; Lucreţia Tiţa, Gheorghe N. Tiţa– *Galeşul de Argeş, o altfel de monografie a satului românesc de munte*, Bucureşti, 2005, 224 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

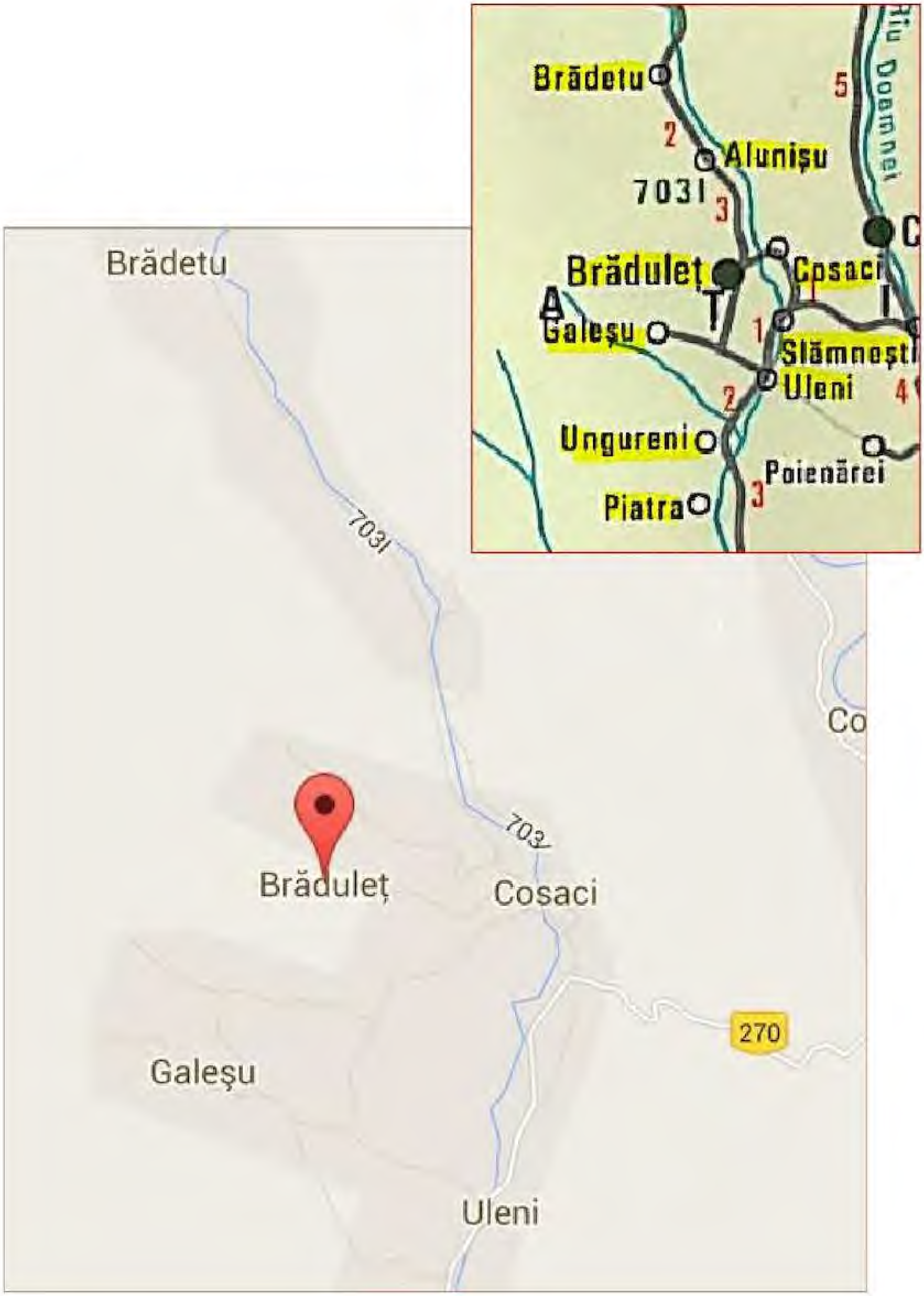
Brădetu
2
Alunişu
7031
3
5
Riu Doamnei
Brăduleț
Cosaci
C
A
T
I
Galeşu
1
Slămneşti
Uleni
2
4
Ungureni
Poienărei
Piatra
3
Brădetu
703I
703I
Brăduleț
Cosaci
Co
270
Galeşu
Uleni

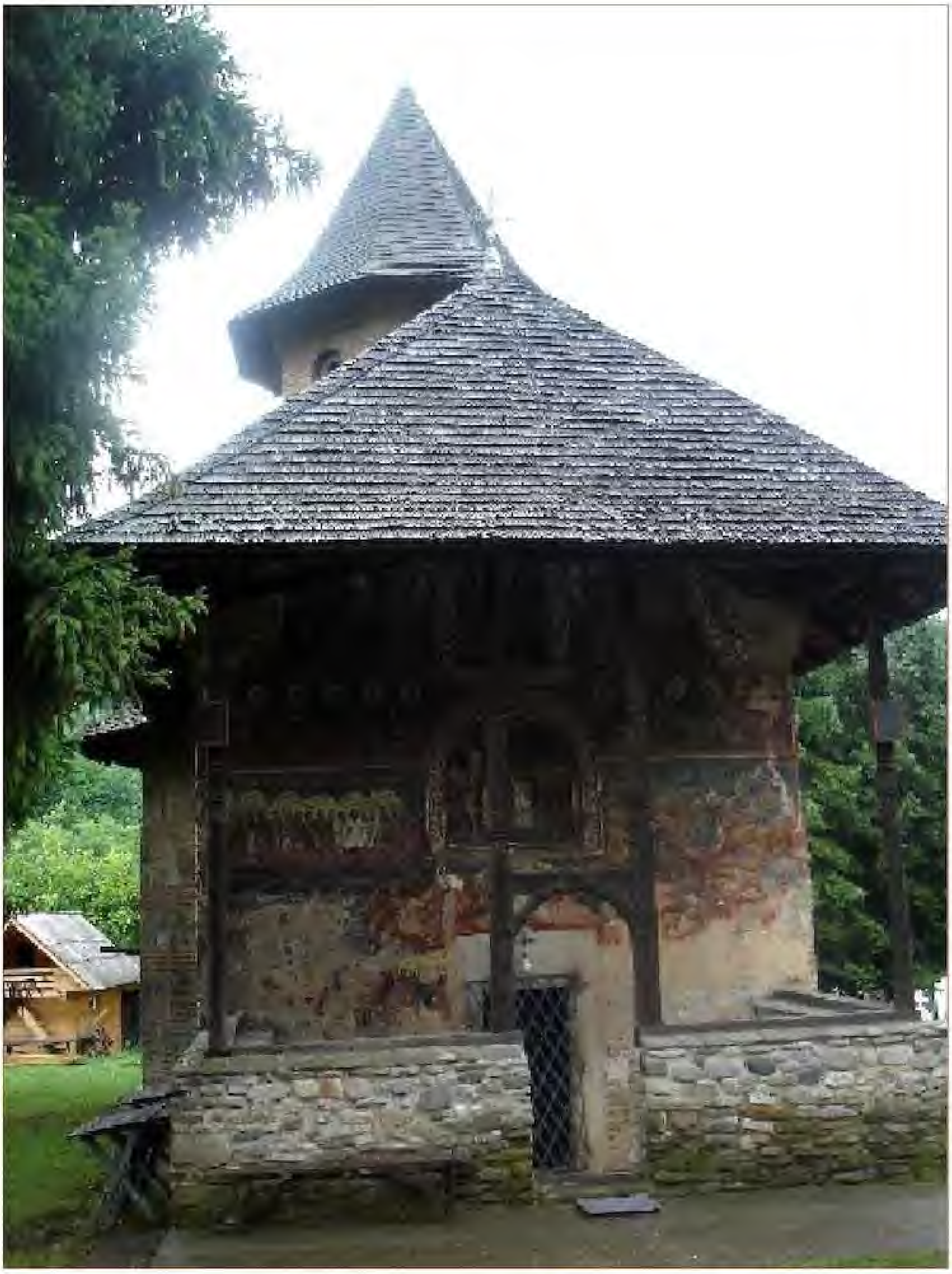

BISERICA BRĂDET.

MUZEUL GALEŞ.

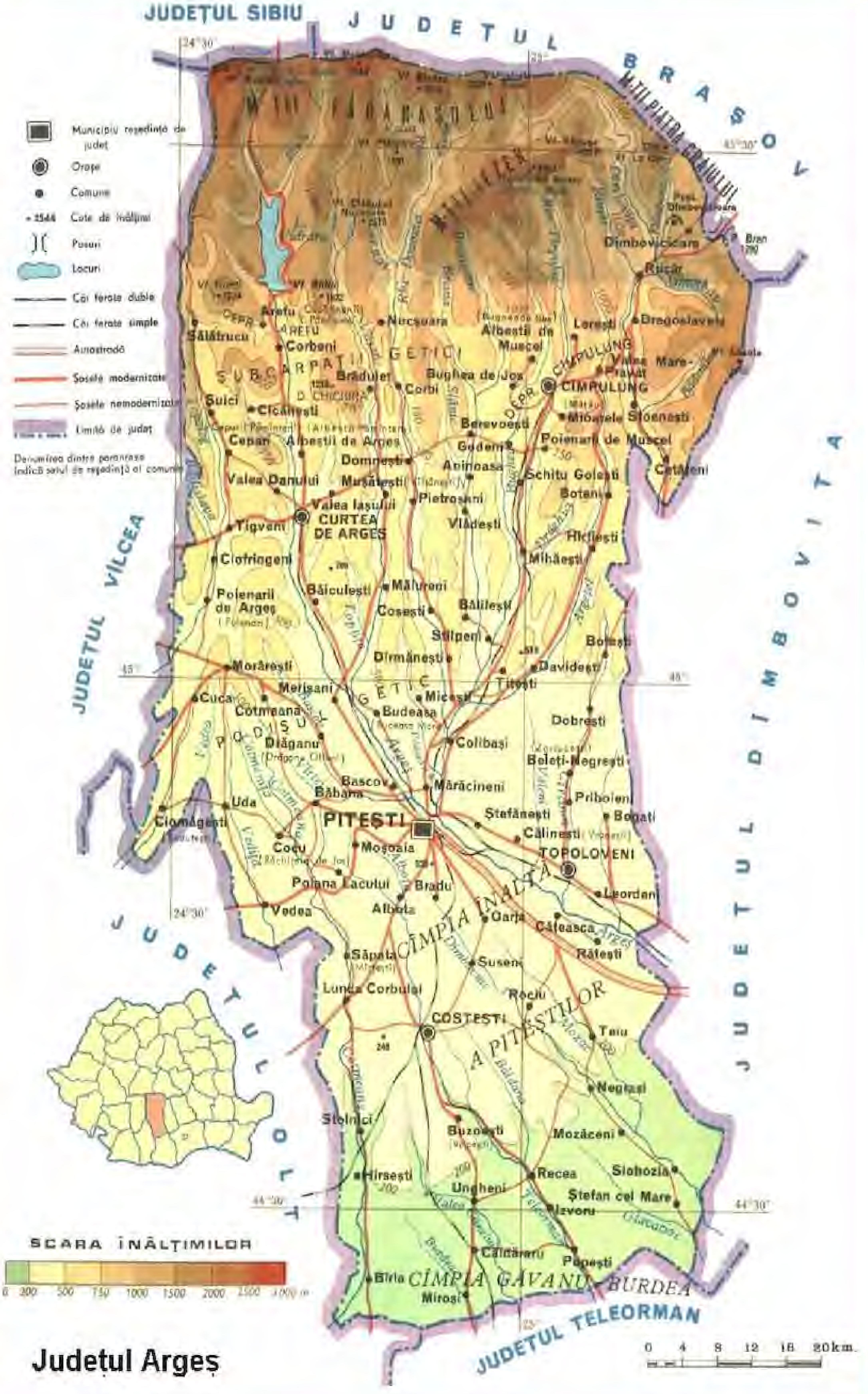
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țeiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Călinești
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Tîrgului
Dîmbovița
Vedea
Teleorman
Cotmeana
Neajlov
Glavacioc
Dîmbovnic
Bădălan
Mozacu
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BUDEASA

PITEŞTI CONSILIUL JUDEŢEAN ARGEŞ ROMÂNIA MMXV

BUDEASA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Budeasa Mare**; Budeasa Mică; Caloteşti; Gălăşeşti; Rogojina; Valea Mărului.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 12 km.
SUPRAFAŢĂ: 42,3 km^2.
POPULAŢIE: 4.004 locuitori [1.986 M + 2.018 F] (2011)

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Budeasa – 1526 [7034] iunie 1. (DRH, B, ŢR, vol. III, doc.18).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Budeasa.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voevodului Radu de la Afumați la 1 iunie 1526, prin care se confirmă lui Neagoe vistier proprietatea asupra „mai multor sate, printre care și Budeasa, fiindcă erau drepte averi și ocine și dedine cumpărate și dobândite cu dreaptă slujbă de moșii și strămoșii lor”.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Budeasa este atestată prin uneltele din silex aparţinând culturii de prund, atribuite tipologic perioadei paleoliticului inferior. Continuitatea de locuire în aria localităţii este confirmată prin Aşezarea fortificată geto-dacică de pe Dealul Văcăreasca, din punctul „La cetate”, dar şi prin monedele geto-dacice depistate de tip Filip al II-lea.

TOPONIMIE:

Budeasa – toponim social format prin derivare, pe baza unui antroponimic, având semnificaţia de „soţia lui Budea”. Originea denumirii derivă, potrivit tradiţiei orale locale, din numele familiei Budea, deţinătoarea unor mari proprietăţi din zonă, care organiza periodic târguri de vite. Locuitorii din aşezările limitrofe mergeau deseori la târgul de la Budea.

O variantă asociază numele localităţii cu cel al familiei Budişteanu, proprietara moşiei pe care s-a constituit aşezarea. O versiune locală explică numele localităţii prin frecvenţa apelor de suprafaţă: „Cuvântul Budeasa provine de la slavul *bud*, care înseamnă izvor de apă.” <sic !>.

Caloteşti – toponim provenit din eponimul *Calotă* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Gălăşeşti – toponim explicat etimologic prin adjectivul *galeş* ≈ „mândru”, atribuit, ca poreclă, unui eponim.

Rogojina – provenienţa toponimului este motivată de către localnici, printr-un produs tradiţional local: *rogojina*, realizată din împletitură de papură.

Valea Mărului – toponim compus indicând amplasamentul aşezării în albia unei ape curgătoare, din apropierea unui măr izolat.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională argeşeană. Construcţiile vechi prezintă temelii înalte din piatră regularizate prin bucăţi de cărămidă. Plan bicameral format din tindă şi odaie de locuit. Se atestă, de asemenea, existenţa unor construcţii de locuit cu tindă centrală şi camere laterale. Unele case sunt supraînălţate pe beciuri pe jumătate săpate în pământ. Majoritatea construcţiilor erau prevăzute cu sală închisă cu pălimar de lemn. Monumente ecleziastice, bisericile din: Budeasa, Caloteşti, Gălăşeşti relevă preocuparea comanditarilor pentru împodobirea lăcaşurilor de cult cu ample decoruri exterioare şi cu frescă de o valoare artistică incontestabilă.

Portul popular este caracteristic ariei de interferenţă dintre zonele etnografice ale Argeşului şi Muscelului.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, dansurile: Brâul pă loc, Brâul pă opt, Bugheanca, Căzăceasca, Ciocârlanul, Dânga, Hora lui 22, Sârba în trei, Şuiul prezintă elemente de particularizare locală.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✝**Biserica Budeasa** «Adormirea Maicii Domnului»–[▲]– construită, pe locul unei biserici de lemn, în perioada anilor 1790-1796, cu cheltuiala vel armaşului Şerban şi a fratelui său, postelnicul Nicolae Budişteanu. Reparaţii efectuate: refacerea turnului-clopotniţă [1850], consolidări [1932, 1950]. Biserica are un plan trilobat cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată, pronaos supralărgit, pridvor deschis cu parapet înalt şi arcade trilobate; două turle: pătrată, peste pronaos, şi octogonală, deasupra naosului. Decoraţia exterioară este formată dintr-un tor încadrat de rânduri de zimţi. Pictura murală realizată iniţial pe calota altarului [1796] şi, ulterior, în pronaos şi naos, de Teodor zugravul, în anii 1858-1860: „biserica au rămas albă, nezugrăvită, au trecut cincizeci de ani", precum se consemnează în pisanie; pictura originară se conservă, parţial, în altar. Pictura bisericii a fost restaurată de prof. univ. Gheorghe Ciobanu [1977]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1831], Penticostar [1834], Mineie [1852] donate de Ion Mavrodolu din Piteşti, icoana împărătească „Iisus Hristos" a cărei riza a fost lucrată de Ştefan Argintaru [1859], icoanele: „Maica Domnului" şi „Maica Domnului cu Pruncul" donate de Elena Budişteanu şi, respectiv, colonelul Al. Budişteanu; obiecte de cult donate de familia Budiştenilor: policandru [1813], chivot [1854], potir [1840], linguriţă [1899], candele, cădelniţe, clopot [1776]. În incinta bisericii-necropole, se află lespezi funerare: I– Mircea Budişteanu [+1744], II– Ion Cornăţeanu [+1800], III– serdarul Alecu Budişteanu [+1900], cu soţia sa, Elena, şi copiii lor: generalii Alexandru [+1918] şi Constantin Budişteanu [+1911].

✝**Biserica Caloteşti** (Valea Mărului) «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– construită în 1819, cu cheltuiala lui Toma Rătescu şi a soţiei sale, Maria, „pe proprietatea lor de pământ, din vatra satului Valea Mărului". În 1901, biserica, „fiind ruinată", a fost reparată de Elena Slătineanu, „prin stăruinţa arendaşului moşiei sale, Dumitru Sibiceanu". Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor subdimensionat, retras din plan, adăugat în 1901; două turle octogonale de lemn cu baza pătrată, peste pronaos şi naos. Naosul se desparte de pronaos prin zid străpuns de trei arcade, arcada centrală cu arc în acoladă; între naos şi altar, tâmplă de zid care nu atinge bolta. Pictura murală în ulei din 1902 este opera pictorului Nicolae Rădulescu; tablouri votive: episcopul Timuş, Elena Slătineanu, Dumitru Sibiceanu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1786], Apostol [1791], Cazanie [1851], Liturghier [1855], Te Deum [1879], Mineie [1891-1894], Evhologhion [1896], precum şi valoroase obiecte de cult.

✝**Biserica Popeşti-Gălăşeşti** «Sf. Nicolae» –[▲]– „s-a zidit", din cărămidă cu mortar de var hidraulic, în 1751, „din temelie, cu toată cheltuiala robilor lui Dumnezeu: jupan Gheorghe Rătescu, bivel sluger, jupâneasa Maria, coconi: Toma, Constandin, părinţi: Enache, Catrina, pentru a dumnealor în veci pomenire", potrivit textului excizat al pisaniei de piatră din pronaos. Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă decroşată poligonală, în exterior şi semicirculară, în interior; fără pridvor. Clopotniţă octogonală de lemn pe bază pătrată de zidărie, deasupra pronaosului. Pronaosul şi naosul sunt acoperite cu calote pe arce şi console, fiind separate de un zid străpuns de trei arcade sprijinite pe coloane. Decoraţia exterioară este formată dintr-un şir de firide arcuite. Biserica a fost consolidată [1902] şi reparată la acoperiş [1960]. Pictura în frescă realizată, probabil, de popa Gheorghe zugrav, are ample motive ornamentale, iar tabloul votiv din pronaos este redat într-o manieră realistă: ctitorii, Gheorghe Rătescu şi Maria, susţin, în mâini, macheta bisericii, Gheorghe fiind împreună cu fiii: Toma şi Constantin, iar Maria, cu fiicele: Ecaterina, Elisabeta, Safta, Ilinca şi Anca; pe peretele sudic al pronaosului, sunt înfăţişaţi: Enache şi Ecaterina, părinţii lui Gheorghe Rătescu, şi voievodul Grigore Ghica care poartă, în mână, o cruce, precum şi părinţii soţiei: Toma şătrar şi Bălaşa cu fiii lor – toţi îmbrăcaţi în costume de epocă. În patrimoniul bisericii, se află icoane pictate pe lemn de popa Gheorghe zugrav [1756], de Ilie zugravul [1882], precum şi două sfeşnice „cu trei braţe, sculptate cu vulturi bicefali, îngeri şi serafimi”. Din 1942, a devenit capelă de cimitir.

✚Biserica Popeşti-Găleşeşti«Înălţarea Domnului»[1930-1942]~ctitorită „prin stăruinţa pr. Dumitru Ghinea, înv. Dumitru Rizescu, cântăreţ Vasile Georgescu, cu cheltuiala enoriaşilor”, după planul arhitectului Gheorghe Luchian. Pictură: Vasile Georgescu-Bucureşti [1942]; restaurată de Theodor Petrescu-Tutana [1968].

†Cruci de piatră: **Budeasa**: 1647 [7156] octombrie 13 –[▲]– în cimitirul satului, „ridicată întru slava Sf. Ioan Botezătorul, pentru cinstirea Izvorului Tămăduirii, căci, în Budeasa, există un izvor cu apă sulfuroasă şi iodizată asemănătoare aceleia de la Govora, ce curge în Valea Adâncata, numit odinioară de popor, Izvorul de leac, din pricina calităţilor sale curative”. [Paul Cernovodeanu]; 1675-1676 [7184] –[▲]–; 1828 iulie 2 – în curtea Bisericii «AMD» Budeasa Mare.

†Monumente eroi: **Budeasa** [1916-1918]; autor: R. Carol (1935) – lângă Biserica Budeasa Mare ▪~ **Gălăşeşti** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: M. Vlad (1978) – lângă Biserica Gălăşeşti ▪~ **Valea Mărului** [1913; 1916-1918]; autor: A. Papară (1923) – lângă Grădiniţa de copii Valea Mărului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 193 locuitori ai comunei Budeasa, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [3], Primul război mondial [120], Al doilea război mondial [67].

⚔Momente
de istorie locală

În monumentalul conac al Budiștenilor, a fost găzduit, din porunca voievodului Țării Românești, Ștefan Cantacuzino, în anul 1714 regele Suediei, Carol al XII-lea. ....

❖ MEMENTO:

CONACUL BUDIŞTENILOR –[▲]– edificat, în 1595, de către Pană, „căpitan în oastea lui Mihai Viteazul”. În forma actuală, reprezintă rezultatul extinderii planului de către marele armaş Şerban Budişteanu, în 1762, a modificărilor structurale efectuate de generalul Alexandru Budişteanu, în 1870, precum şi a adăugării unei aripi, în partea posterioară, în 1922-1927, de către ing. Dumitru Budişteanu, suprafaţa monumentalei clădiri sporind considerabil.

Sub aspect constructiv, casa – de formă dreptunghiulară, completată cu aripa de pe latura vestică, cuprinde: parterul format dintr-un vestibul (cu scara spre etaj), sufragerie cu plafon sprijinit pe grinzi de stejar aparente, pivniţă compartimentată în trei încăperi, una fiind prevăzută cu metereze; etajul format dintr-o sală centrală încadrată de încăperi; un foişor deschis cu arcade trilobate sprijinite pe coloane cilindrice cu capiteluri cubice. În structura construcţiei, se află două tainiţe – spaţii mascate pentru refugiu.

Decoraţia exterioară este formată dintr-un tor situat la nivelul superior al parterului, profiluri simple la arcadele foişorului şi la faţada principală, blazonul familial şi trei medalioane inscripţionate: P<ană>, 1598; Ş<erban>, 1762; A<lexandru>, 1870 – reprezentând iniţialele ctitorilor şi anul construcţiei sau al refacerii conacului Budiştenilor. O restaurare de amploare a fost efectuată în 1988, de către AEIPI Budeasa, coordonată de directorul Nicolae Budan.

Documentar, conacul este menţionat iniţial în 1746, de către mitropolitul Ţării Româneşti, Neofit, în memorialul său de călătorie. În clădirea conacului, a fost găzduit, în 8-9 noiembrie 1714, regele Carol al XII-lea al Suediei. În conac, a funcţionat un muzeu cu interesante colecţii de arme (un tun turcesc din 1745, iatagane, pistoale, puşti), chei şi lacăte (sec. XVII-XVIII) făcute de meşteri din Ţarigrad; pipe şi narghilele; ornice; tablouri de familie (două fiind semnate de Ion Negulici). Conacul Budiştenilor este amplasat în parcul amenajat post 1877, după proiectul generalului Alexandru Budişteanu, unul dintre restauratorii ansamblului arhitectural. Vegetaţia este formată din specii diverse: Aesculus hipocastanus, Picea excelsa, Tilia platyphyllos, Juglans regia, Cerasus, Prunus, Malus, Pirus, Morus.

CULA HAGI TUDORACHE –[▲]– [ante 1762] – construcţie fortificată, de plan dreptunghiular, completat cu două aripi: de formă dreptunghiulară (pe latura nordică), şi pentagonală (pe latura sudică), prezintă două niveluri: beci în demisol, etaj cu hol, camere şi balcon în consolă. Modificată radical printr-o „restaurare" relativ recentă [post 1989].

Conacul Tabacovici–[▲]– din satul Valea Mărului – [1939], fostă brutărie.

IN MEMORIAM

✪ **MIRODAN ALEXANDRU** [1926-2010, Tel Aviv] – pseudonimul literar al dramaturgului, criticului literar, traducătorului, publicistului şi scenaristului Alexandru Zissu Saltman. Opera dramatică: «Tito, duşmanul de moarte al tineretului iugoslav» [1950], «Ziariştii» [1956], «Cerul nu există» [1957], «Cineva trebuie să moară» [1959], «Celebrul 702 sau Autorul moare azi» [1962], «Noaptea e sfetnic bun» [1963], «Într-o zi de primăvară» [1964], «Şeful sectorului suflete» [1966], «Seară târzie în tipografie» [1967], «Moş Gerilă, jocuri şi jucării» [1967], «Lumea în iniţiale» [1968], «Camuflaj» [1969],«Replici sau De dincolo de fileu» [1969], «Simfonieta metalică» [1970], «Primarul lunii şi iubita sa» [1970], «Pasiune plus raţiune sau Tema de luptă» [1972], «Examenul de dinaintea examenelor» [1972], «Contract special de închiriat oameni» [1983]; proză: «Replici» [1969], «Scene» [1975], «Minimum» [1975], «Ocolul pământului într-un surâs» [1980]; istorie şi critică literară: «Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română», 3 vol.; traduceri: «Hercule Poirot» de Agatha Cristie, «Cazul Louise Laboine» de Georges Simenon, «Carnetul maiorului Thompson» de Pierre Daninos, «Prima anchetă a lui Maigret».

✪ **SORBUL MIHAIL** [1885-1966] – pseudonimul lui Mihail Smolski; dramaturg şi romancier; autor al pieselor de teatru: «Letopiseţi» [1914], «Patima Roşie» [1914], «Sărmanul popă; Praznicul calicilor» [1916], «Răzbunarea» [1918], «Dezertorul» [1919], «Prăpastia» [1921], «A doua tinereţe» [1922], «Don Quijotte de la Mancha» [1925], «Coriolan Secundus» [1928], «Dracul» [1932], «Ion» [1933], «Durnoaia» [1937], «Baronul» [1940], al romanelor: «O iubeşti ?» [1933], «Mângâierile panterei» [1934], precum şi al nuvelelor: «Glasul nevestei» [1938], «Miting» [1949]. **M. S.** a locuit, temporar, în perioada interbelică, în casa sa din satul Gălăşeşti, având deseori ca oaspeţi pe Fanny şi Liviu Rebreanu.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 73; Idem– *Mihail Sorbul*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

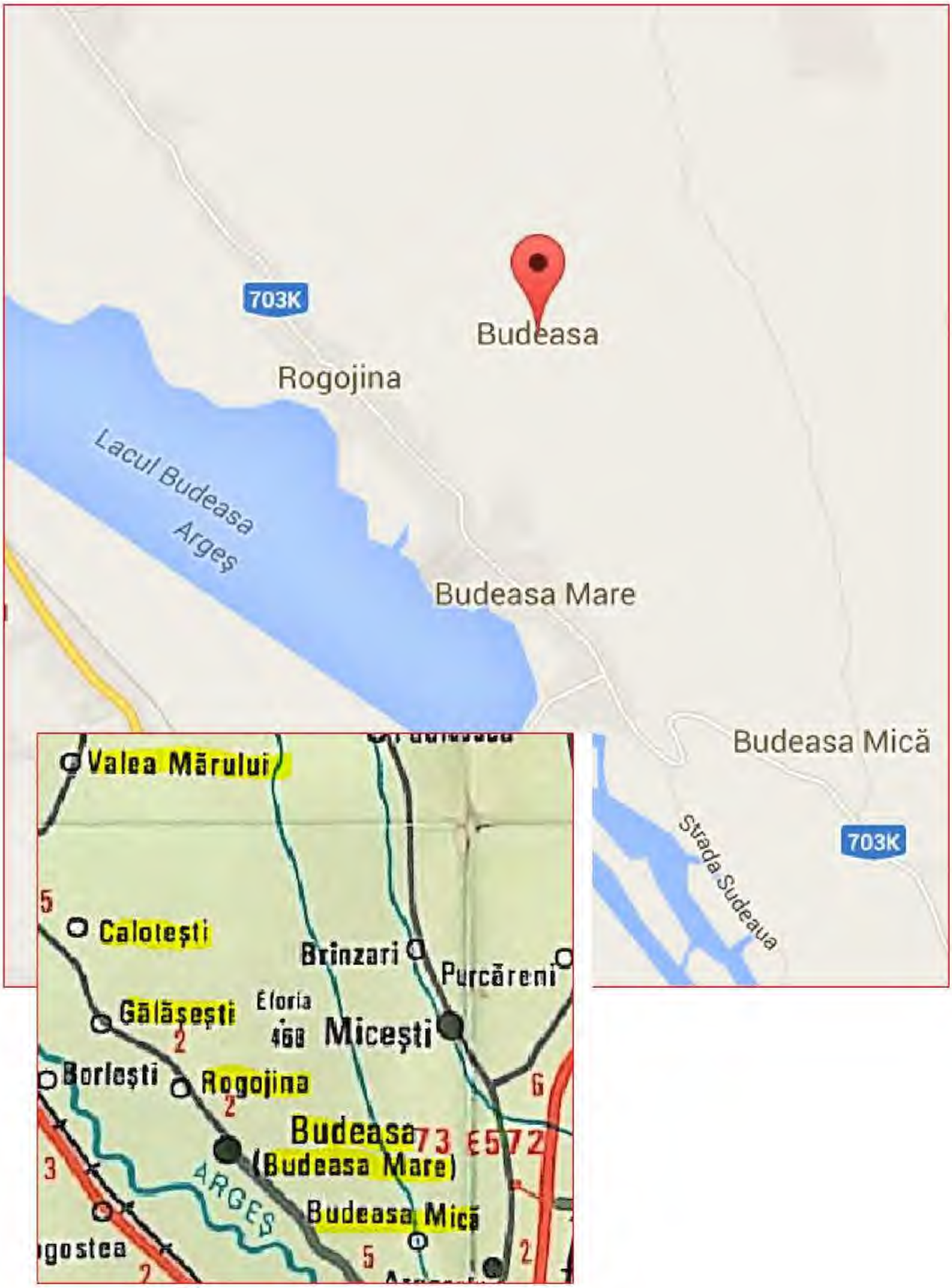
703K
Budeasa
Rogojina
Lacul Budeasa Argeş
Budeasa Mare
Budeasa Mică
Strada Sudeaua
703K
Valea Mărului
Căloteşti
Brînzari
Purcăreni
Găläşeşti
Éforia
468
Miceşti
Borleşti
Rogojina
Budeasa
(Budeasa Mare)
73 E572
ARGEŞ
Budeasa Mică
gostea

BIBLIOTECA
PRIMĂRIA
COMUNA BUDEASA
CONSILIUL LOCAL
COMUNA BUDEASA

PRIMĂRIA COMUNEI BUDEASA.

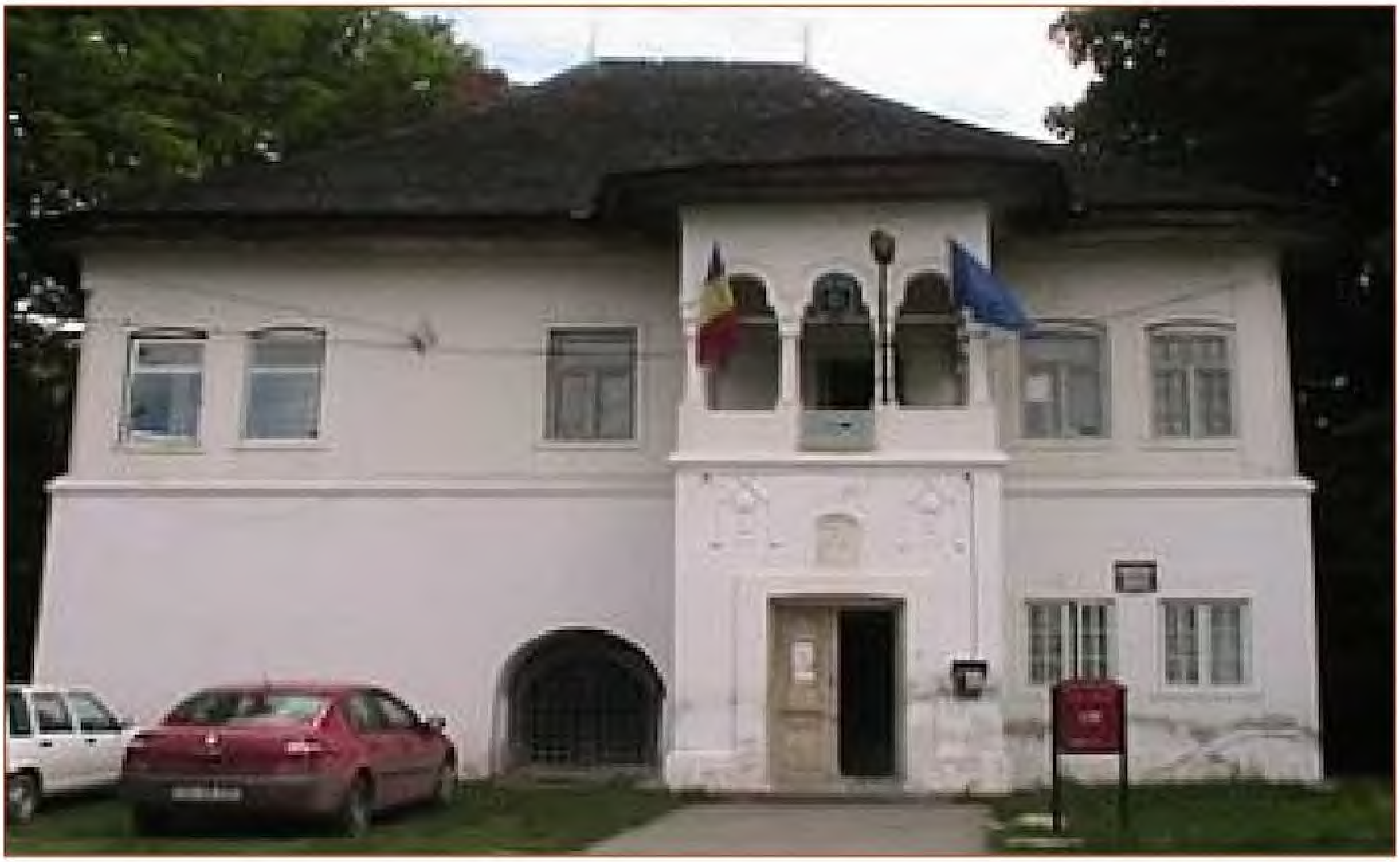

CONACUL BUDIŞTENILOR.

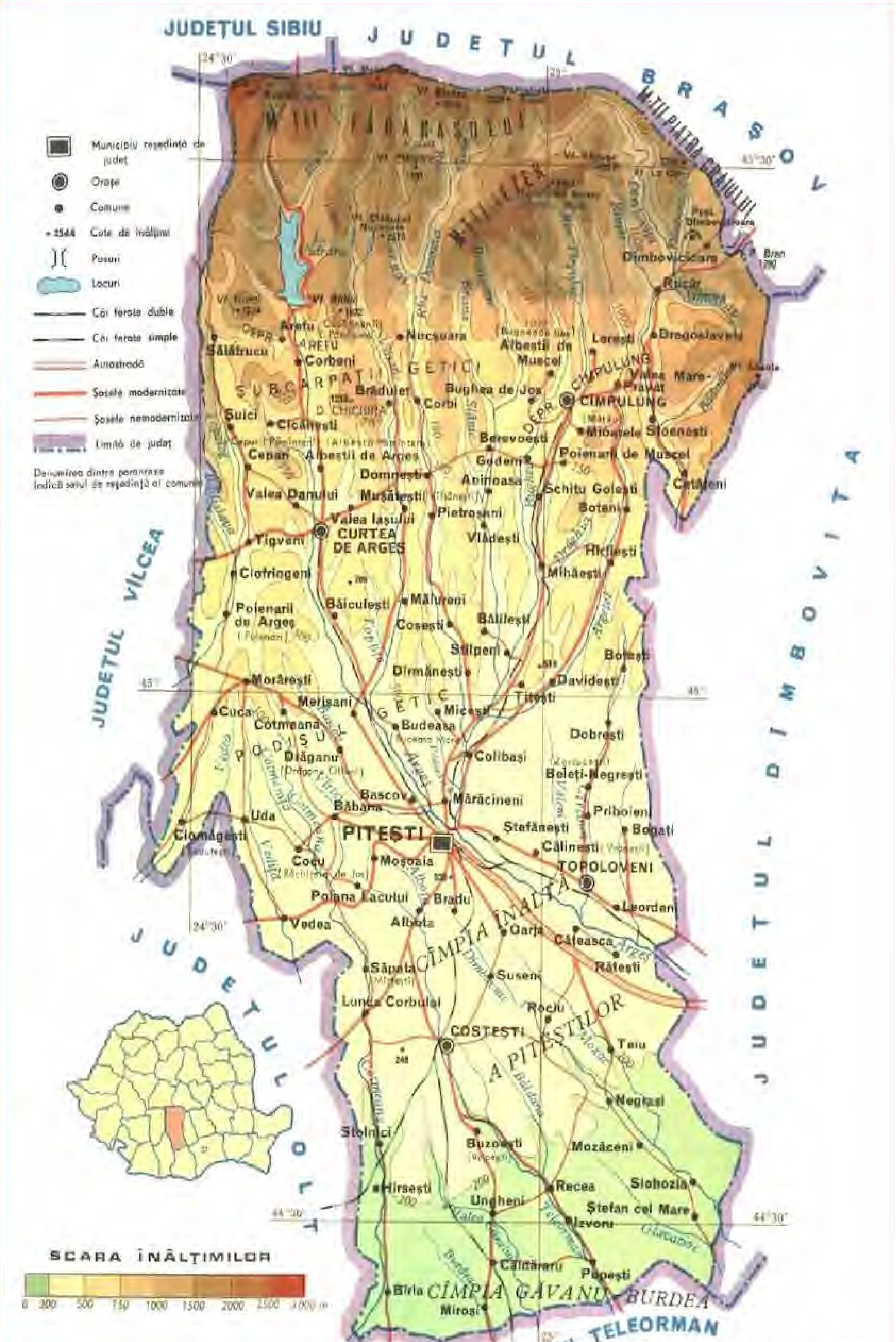
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Rucăr
Dîmbovicioara
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Berevoești
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Cocu
Moșoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BUGHEA DE JOS

PITEŞTI MMXV

BUGHEA DE JOS

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din satul **Bughea de Jos** şi cătunele: Hulubeşti şi Mlăci.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 60 km.
SUPRAFAȚĂ: 24,1 km^2.
POPULAȚIE: 2.862 locuitori [1.429 M + 1.433 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bugheni <probabil, Bughea> – 1549 [7057] martie 5 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. II, doc. 413). Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 5 martie 1549, prin care se confirmă comisului Badea și fratelui său, Vlaicu, proprietatea asupra unei „ocine", pentru care primise în schimb în perioada domniei lui Neagoe Basarab [1512-1521], „o parte din Bugheni".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Bughea este atestată prin descoperirea fortuită a unor tetradrahme geto-dacice de tip Filip al II-lea.

TOPONIMIE:

Bughea – nume topic format din apelativul regional *bughe* ≈ „ceaţă", fenomen meteorologic frecvent înregistrat în aria localităţii.

Hulubeşti – toponim format pe baza apelativului *hulubă* ≈ „fiecare dintre cele două rude de la o căruţă, între care se înhamă calul" + sufixul colectiv *–eşti*, indicând organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Mlăci – toponim explicat prin cuvântul cu circulaţie în zonă *mlacă* ≈ „teren mlăştinos".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei Muscel. Construcţiile de locuit reflectă, prin modul de organizare interioară, ocupaţii străvechi. Edificate pe două niveluri, casele au parterul amenajat pentru depozitarea produselor agricole. Majoritatea locuinţelor din prima jumătate a secolului al XX-lea prezintă, la faţada dinspre şosea, registre decorative realizate din stucatură.

Portul popular este caracteristic zonei montane a judeţului istoric Muscel. În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Vasilica Moise din Bughea de Jos care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare.

Centru specializat în confecţionarea mobilierului ţărănesc tradiţional (în special, lăzi de zestre). Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul ca la Bughea, Cazacul, Doiul, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica de lemn a Schitului Ciocanu «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» –[▲]– Aşezarea monahală, iniţial, de călugăriţe, atestată documentar ante 1687, este amplasată într-un cadru natural pitoresc. Biserica de lemn a fost reconstruită în anul 1825, de către monahul Neofit şi chir Mihai Radovici, pe locul unei construcţii ecleziastice atestate în secolul al XVI-lea. Reparaţii radicale au fost întreprinse în 1932, de către egumenul Nicandru Marin şi de predecesorul său, Nichifor.

Biserica de lemn prezintă un plan dreptunghiular cu absidă poligonală decroşată şi pridvor susţinut pe patru stâlpi, pe latura vestică. Turle de formă octogonală construite din lemn peste naos şi pronaos. Accesul la clopotniţă este posibil pe un chepeng din pronaos. Iconostas de lemn între naos şi altar. Decorul arhitectural se limitează la ancadramentul accesului în naos cu ornamente în torsadă sculptată în relief între rozete. Pictura murală din 1932, care acoperă pictura originară, degaja un aspect decorativ de sorginte rustică; în exterior, chipurile sfinţilor pictate în medalioane inegale. Pictura murală a fost refăcută la sfârşitul secolului XX. Schitul Ciocanul a fost împroprietărit cu 40 de pogoane din pământul obştii moşnenilor câmpulungeni, din care făceau parte şi familiile „de temelie" din Bughea de Jos.

Biserica Bughea de Jos «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1836]~ctitorită de pr. Moise Oncioiu, Radu Grecu, jupan Stan ş. a., cu contribuţia enoriaşilor •pictură murală originară restaurată de Ion Fleşaru din Câmpulung-Muscel [1932] •intervenţii: construirea turlei mici [1866]; refacerea soclului [1938], refacerea şarpantei acoperişului [1969].

Biserica Bughea de Mijloc «Adormirea Maicii Domnului; Sf. Nicolae» [1811-1815]~ctitorită de pr. Ioan Şerbănescu, cu contribuţia enoriaşilor din cătunele: Malu, Hulubeşti, Ocheşti, Belciugele, pe terenul donat de ciobanul Ştefan Şain •intervenţii: adăugarea absidelor naosului [1897]; refacerea acoperişului [1958] •pictură murală: Petre Cazan [1897]; „spălată" [1932].

Cruci de piatră: **Bughea de Jos**: ¼ XIX – în curtea Schitului Ciocanu; ¼ XIX – în curtea Bisericii Bughea de Jos ▪~**Hulubeşti**: 1757 [7265] august 29 –[▲]– lângă casa Toma Moisescu; 1766-1767 [7257] –[▲]– în Calea Malului ▪~**Mlăci**: 1839 – la Şircov. Crucile de piatră din Hulubeşti indică, printre altele, în aria aşezării, traseul vechiului drum dintre Curtea de Argeş şi Câmpulung.

Monumente eroi: **Bughea de Jos** [1916-1918; 1941-1945]; autor: Gh. Moiceanu (1949) – lângă Căminul cultural Bughea de Jos ▪~ **Hulubeşti** [1916-1918; 1941-1945], autor: Gh. Moiceanu (1932) – în centrul cătunului ▪~**Mlăci** [1916-1918]; autor: Gh. Moiceanu (1936) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 127 locuitori ai comunei Bughea de Jos, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [74], Al doilea război mondial [51].

IN MEMORIAM

✪ **BUCUR NICOLAE** [1910-1969] – inginer, profesor universitar de pedologie, geografia solurilor, agrobiologie, la Iaşi [1948]. Opera: «Studiul solurilor sărate din câmpia râurilor Buzău şi Râmnicu Sărat» [1945], «Harta solurilor României» (colaborare) [1959], «Geneza şi clasificarea solurilor», «Halofilia plantelor din păşuni şi fâneţe naturale de pe sărături», «Studiul rocilor şi solurilor fosile din bazinele râurilor din Moldova». Membru fondator al Societăţii naţionale române pentru ştiinţa solului.

✪ **ENESCU MIHAI** [1903-1959] – preot; deţinut politic anticomunist mort în închisoarea Aiud. Arestat pentru participare la Gruparea de partizani «Haiducii Muscelului» [1948-1952].

✪ **ENESCU-BUGHEA CONSTANTIN** [1899-1974] – remarcabil dascăl muscelean; învăţător la şcoli primare din: Moroeni, Chişcăreni, Predeal, Bucureşti. Autor al volumelor: «Satul meu», monografie [1923], «Povestea războiului de întregire» [1927], «Învăţătorul în slujba binelui obştesc» [1928], «Sunt străjer» [1936] şi al pieselor de teatru: «Ce ne omoară», «Întuneric şi lumină», «Din alte vremi».

✪ **GRECU ION** [1920-19] – compozitor, folclorist, dirijor; profesor la Şcoala populară de artă Piteşti. Opera: culegeri de coruri şi folclor: «Cântăm viaţa nouă» [1966], «Voioasă mi-e inima» [1967], «Folclor muzical argeşean» [1974], «Cântece pentru două voci egale» [1981].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 76; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*. –[▲]– Monument istoric şi de artă

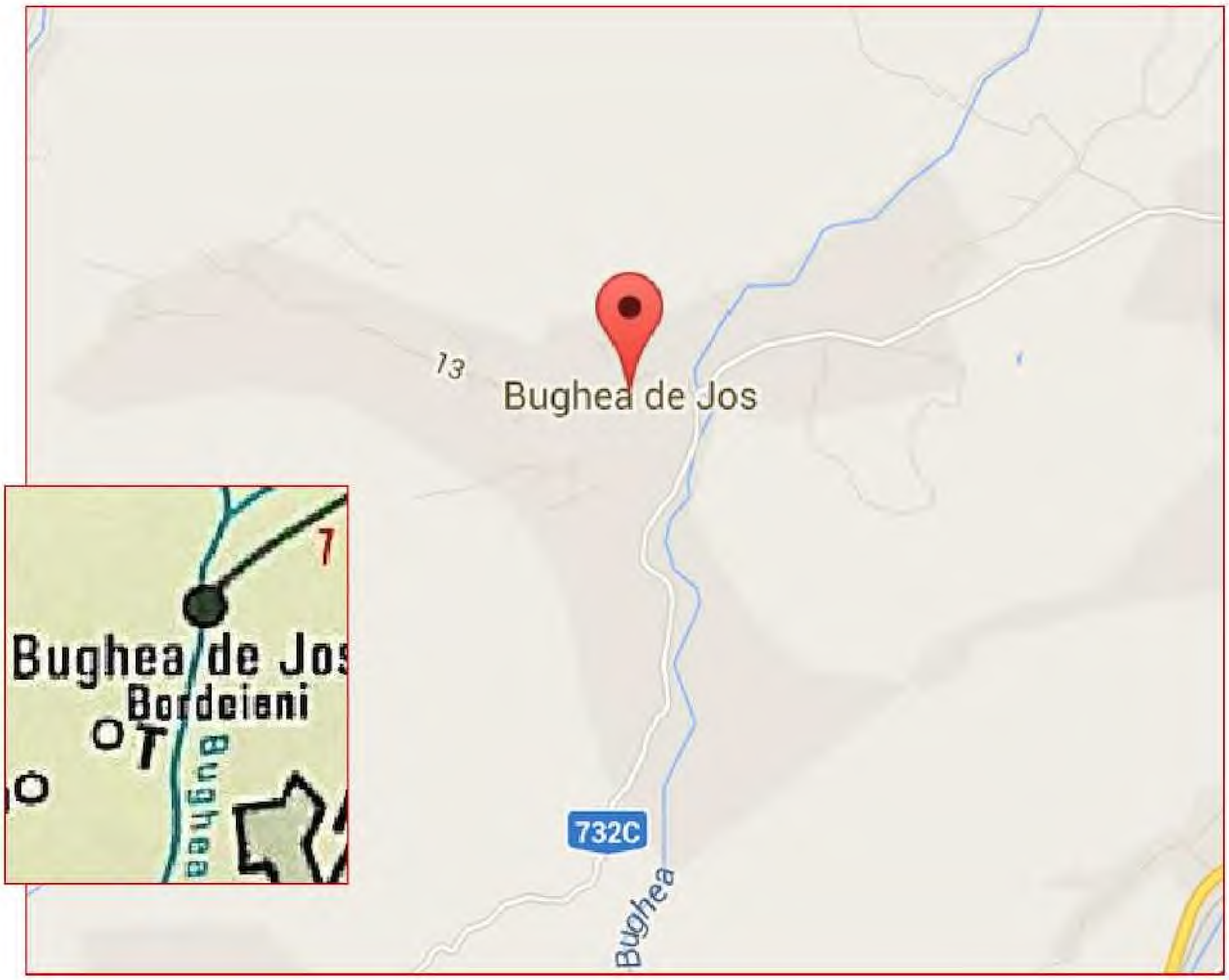
13
Bughea de Jos
732C
Bughea
7
Bughea de Jos
Bordeieni
Bughea

Bughea de Jos

PRIMĂRIA COMUNEI BUGHEA DE JOS.

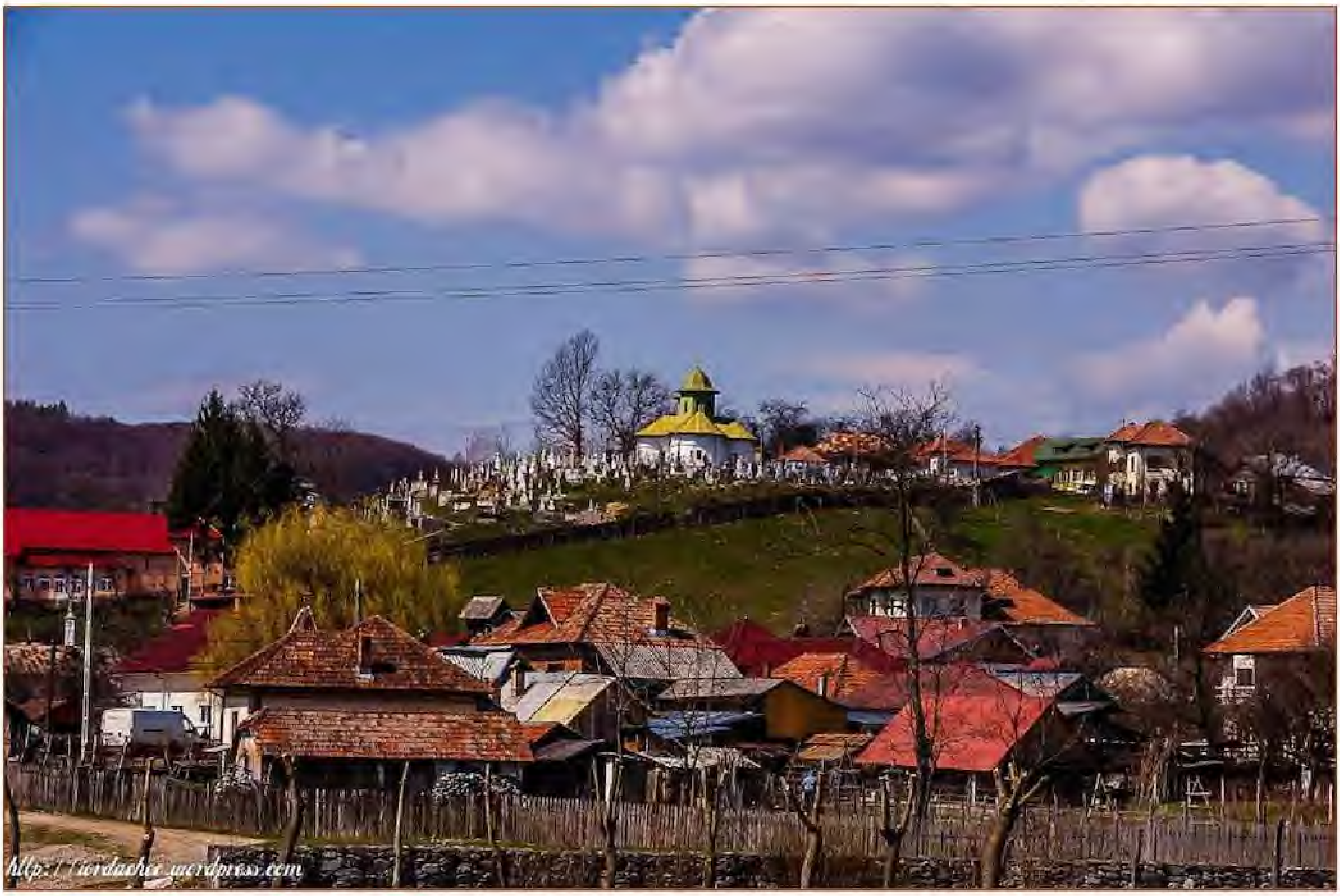
http://iordachee.wordpress.com

BUGHEA DE JOS.

SCHITUL CIOCANU.

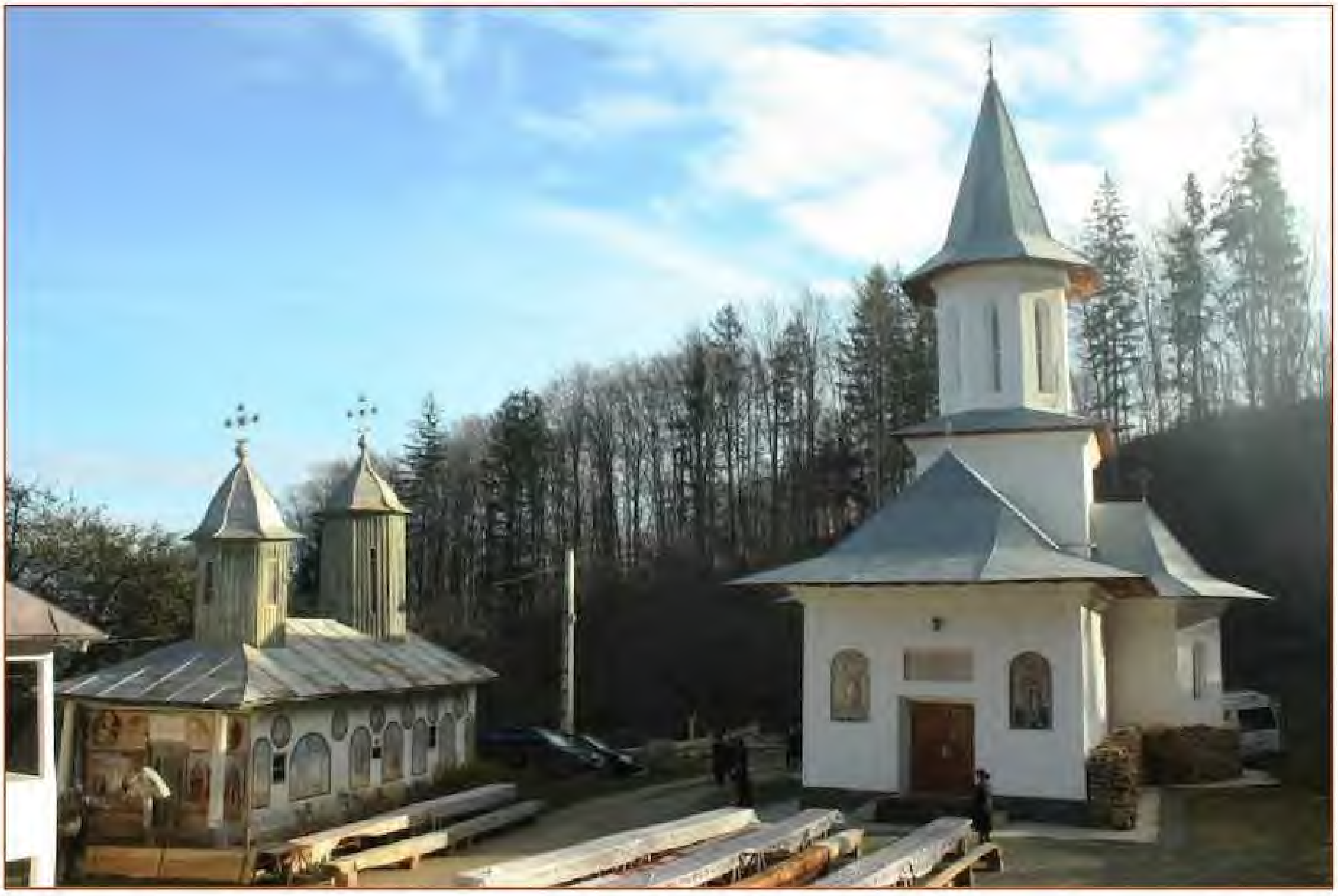

SCHITUL CIOCANU.

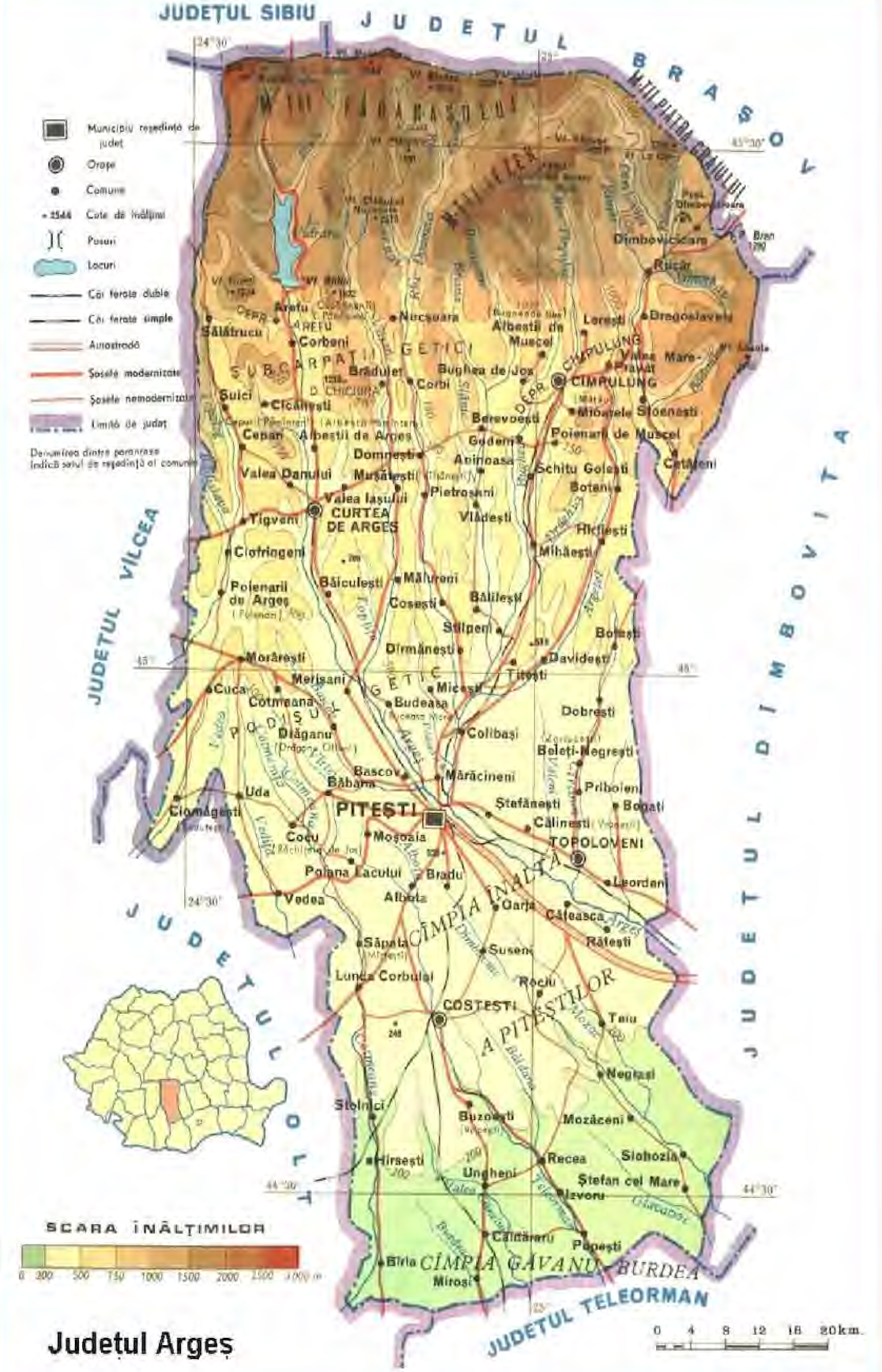
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BUGHEA DE SUS

-MMXV-

BUGHEA DE SUS

COMPONENȚĂ: Comuna este formată dintr-un singur sat: **Bughea de Sus.**
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 59 km.
SUPRAFAȚĂ: 33,2 km^2.
POPULAȚIE: 2.997 locuitori [1.478 M + 1.519 F] (2011).

Comuna Bughea de Sus, provenind din comuna Albeştii de Muscel, a fost recent reînfiinţată prin Legea 84/2004 apărută în Monitorul oficial nr. 310/2004. Comuna are o suprafaţă de 3316 ha; intravilan: 491 ha; extravilan: 2825 ha; populaţia: 2847 locuitori; gospodării: 847; locuinţe: 1010. Comună înfrăţită cu localitatea Soveria Manelli [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bugheni <probabil, Bughea> – 1549 [7057] martie 5 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. II, doc. 413).

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 5 martie 1549, prin care se confirmă comisului Badea și fratelui său, Vlaicu, proprietatea asupra unei „ocine", pentru care primise în schimb în perioada domniei lui Neagoe Basarab [1512-1521], „o parte din Bugheni".

TOPONIMIE:

Bughea – numele topic provine, probabil, din apelativul *boaghe* (variantă locală *bughe*) cu sens de „ceaţă deasă".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectura specifică zonei montane a Muscelului. Case de locuit construite din bârne, cu plan bicameral, despărțite de o tindă cu acces direct din sala prevăzută cu pălimar de lemn. În perioada interbelică, s-au generalizat construcţiile de locuit etajate. Nivelul inferior este destinat depozitării produselor pomicole, în beciuri amenajate cu paturi lungi pentru păstrarea fructelor. Nivelul superior este destinat locuinţei. Planul cvasi-generalizat este format din tindă centrală cu acces de pe sala etajului şi două camere laterale, „odaia bună" fiind rezervată pentru găzduirea oaspeţilor.

În contemporaneitate, construcţiile de locuit edificate prezintă un plan amplificat şi sunt realizate din cărămidă pe soclu înalt de beton. Unele au decoruri ample sculptate în piatră; excelează în ornamente florale şi geometrice sculptate casa renumitului meşter pietrar Constantin Ştefan.

Principalele activităţi din comună sunt: „creşterea animalelor, agricultura, prelucrarea şi exploatarea materialului lemnos, prelucrarea argilei, confecţionarea măturilor şi coşurilor de nuiele, precum şi a cozilor pentru unelte de către rudarii din cătunul omonim; colectarea şi prelucrarea fructelor de pădure".

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Alexandrina Coman (46 ani); Aurica Tocilă (55 ani) erau specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, vâlnicelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le realizau pentru vânzare în târgurile din zonă.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, sculptorul Constantin Ştefan din Bughea de Sus care a obţinut premii ori menţiuni pentru sculptura în piatră.

Un taraf de lăutari vestit prin virtuozitatea dirijorului Ion Ştefan şi a instrumentiştilor săi a valorificat, pe scenele unor concursuri de gen, bogatul folclor muzical din zona nordică a

Muscelului, bucurându-se de o reală apreciere din partea spectatorilor şi a juriilor de specialitate.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul ca la Bughea, Brâul pe 6, Chindia, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica Bughea de Sus «Schimbarea la Faţă» [1813]~ctitorită de logofătul Nicolae Rucăreanu, pe locul unei biserici de lemn •intervenţii: refacere integrală [1892-1899], cu contribuţia pr. Ion Duhovnicu, pr. Ion Ioneanu, epitropilor Gheorghe Pop, Gheorghe Gropănescu cu soţiile lor; reparată în 1936-1937, 1952-1966 •pictură murală: Petre Cazan şi fiul său, Iancu, din Câmpulung-Muscel [1897]; restaurată de Gheorghe Mocanu din Râmnicu-Sărat [1975].

Cruce de piatră: **Bughea de Sus**: 1782-1783 [7291] –[▲]–, pe malul stâng al pârâului Bughea, lângă o fântână.

Monument eroi: **Bughea de Sus** [1916-1918; 1941-1945]; autor: N. Bărbulescu (1922) – lângă Primăria comunei.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 63 locuitori ai comunei Bughea de Sus, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [37], Al doilea război mondial [26].

❖ MEMENTO:

STAŢIUNEA BALNEOCLIMATERICĂ BUGHEA – situată la 550 m altitudine, într-un climat subalpin, de cruţare şi tonifiant, recomandat bolnavilor de tuberculoză pulmonară, este renumită prin calitatea curativă a apelor sale. Descrierea apelor minerale (sulfuroase, cloro-sodice) a fost efectuată iniţial de către dr. Ştefan Vasile Episcopescu, în anul 1837.

Ulterior, în 1859, dr. Felix întreprinde ample cercetări asupra compoziţiei apelor minerale din staţiune, iar, în 1871, de către dr. Bernard Lendway Alfred, rezultatele acestora fiind prezentate în cadrul Expoziţiei de la Viena [1873]. Amenajarea staţiunii a implicat construirea, pe moşia sa, în anul 1840, a unui stabiliment pentru băi, de către logofătul Nicolae Rucăreanu. În anul 1877, cărturarul paşoptist transilvănean August Treboniu Laurian [1810-1881] cumpără stabilimentul prin licitaţie publică şi restaurează construcţiile existente.

Apele minerale din staţiune se recomandă în cura internă, pentru tratarea: gastritei cronice, colitei, enterocolitei cronice, colecistitei cronice, diabetului zaharat, laringitei, faringitei şi bronşitei cronice, iar, în cura externă, pentru tratarea afecţiunilor reumatismale şi ginecologice.

☙ IN MEMORIAM ❧

✪ **BĂRCĂCILĂ ALEXANDRU** [1876-1970] – profesor, arheolog, numismat. Profesor de istorie la: Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel [1903-1912], Liceul „Traian" din Turnu Severin [1912-1938]. Fondator al Muzeului Porţilor de Fier [1912] şi Ateneului popular „Casa Luminii" [1919] din Turnu Severin; investigaţii arheologice semnificative. Opera: «Suflete adormite» [1918], «Dacia de la Dunăre...» [1947] ş. a. Premiul „Vasile Pârvan" al Academiei Române [1934].

✪ **IOVESCU ION MARIN** [1912-1977] – prozator, scrie sub îndrumarea lui Liviu Rebreanu; opera lui se remarcă prin noutatea limbajului, ineditul subiectelor, arta monologului şi a dialogului specifică lumii rurale. În articolul „Un ţăran descălecat în literatură", istoricul literar Eugen Lovinescu îl consideră „Creangă al Munteniei". Autorul volumelor: «Nuntă cu bucluc» [1936], «O daravelă de proces» [1941], «Oameni degeaba» [1943], «Lacrimi pe pâine, povestiri şi nuvele» [1967], «Soare cu dinţi, povestiri» [1974], «Marea vâlvătaie» [1977], «Rusoaica. Bordeiul de pe Nistru al locotenentului Ragaiac» – ultimul, în colaborare cu C.S. Nicolaescu-Plopşor [1990] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 78.

Mircea Constantinescu, Ion Dobrescu– *Staţiunea balneo-climatică Bughea de Sus, raionul Muscel*, Bucureşti, 1958, 88 p.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

BUGHEA DE SUS.

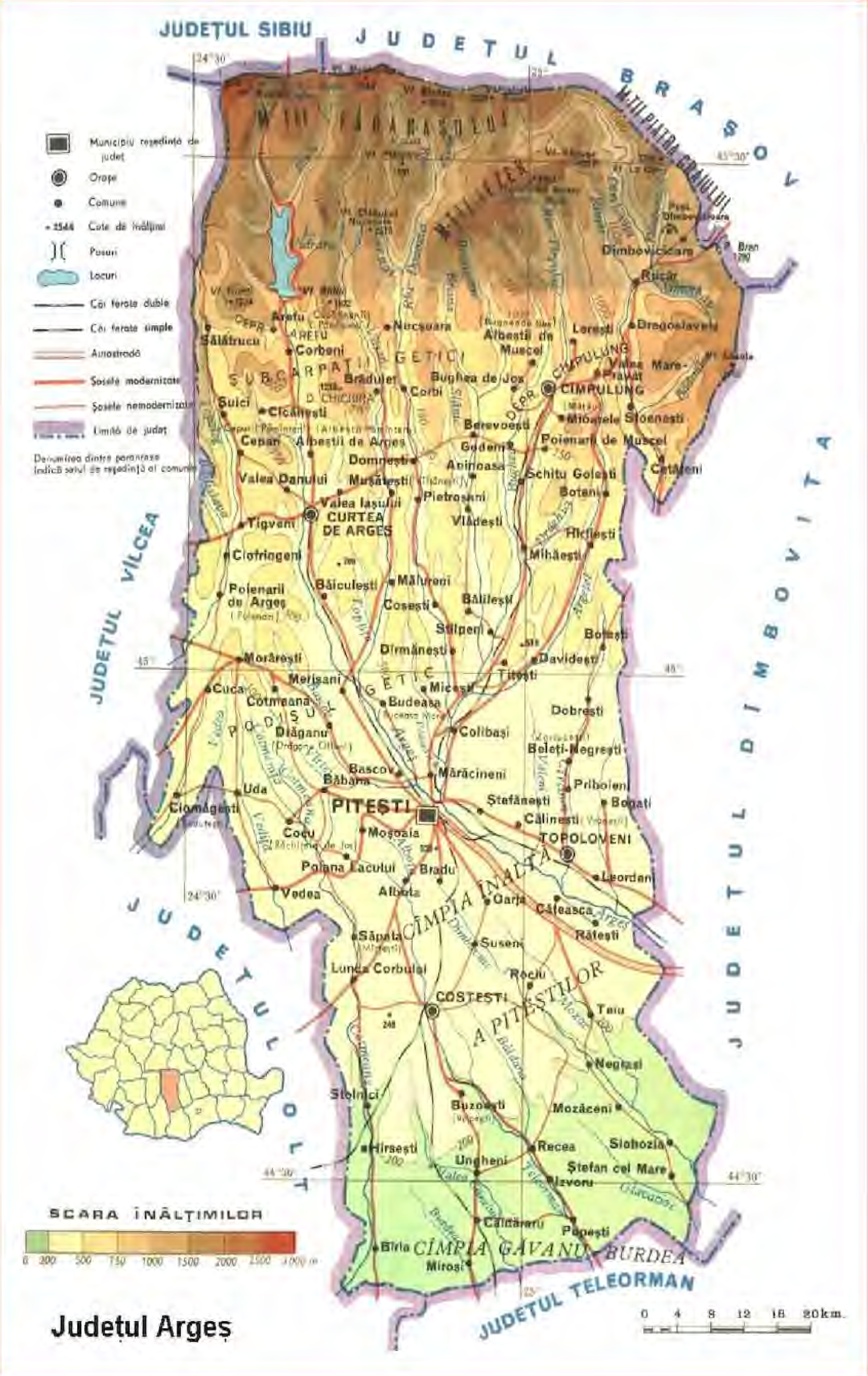
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Bughea de Jos
Corbi
Brăduleț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Neajlov
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

BUZOEŞTI

PITEŞTI CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ ROMÂNIA MMXV

BUZOEŞTI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 11 sate: **Vulpeşti**; Bujoreni; Buzoeşti; Cornăţel; Curteanca; Ioneşti; Podeni; Redea; Şerboeni; Tomşanca; Vlăduţa.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 32 km.
SUPRAFAȚĂ: 160,3 km^2.
POPULAȚIE: 5.975 locuitori [2.910 M + 3.065 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Piedicavallo [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Curteani (Curteanca) – 1464 [6972] august 12 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 125)• **Iaşii de Curteani** – 1464 [6972] august 12 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 125)• **Podeni** – 1570 [7078] iulie 19 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 216)• **Şerbăieni** (Şerboieni) – 1569 [7078] decembrie 13 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 173)• **Vlăduţa** – <1570 septembrie 1-1571 august 31> (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 223)• **Vulpeşti** – 1557 [7065] iulie 17 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 76).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Curteanca.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Frumos la 12 august 1464, prin care se confirmă proprietatea unor ocine mai multor deținători din satul Iașii de la Curteani.

TOPONIMIE:

- Bujoreni – toponim format pe baza eponimului *Bujor* + sufixul *–eni*, care indică filiaţia.
- Buzoeşti – nume topic derivat din apelativul *buză* ≈ „culme de deal", accepţie motivată prin amplasamentul localităţii + sufixul *–eşti*, indicând organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Cornăţel – toponim având la origine apelativul *cornăţel* ≈ „brădişor" sau, ca diminutiv din *cornet* ≈ „pădure de corn, ori loc cu mărăcini şi corni".
- Curteanca – toponim relevând existenţa unor locuitori care prezentau o situaţie specială în organizarea statului; toponim format pe baza apelativului *curtean* ≈ „obştean care depindea de o curte domnească, fiind împroprietărit în schimbul serviciului prestat".
- Ioneşti – toponim format din patronimicul *Ion* + sufixul *–eşti*, indicându-se organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Podeni – toponim social precizând fie ocupaţia locuitorilor, fie situarea locuinţelor acestora în apropierea unui *pod* sau pe un platou.
- Redea – toponim topografic format pe baza apelativului *radiu* ≈ „pădure mică şi tânără".
- Şerboeni – toponim social, format pe baza apelativului *şerb*, relevând constituirea aşezării prin popularea unui spaţiu destinat locuirii, cu „vecini" scutiţi de slujbe, dăjdii etc.(„numai bir să plătească şi oaste mare să facă").
- Tomşanca – toponim rezultat dintr-un antroponimic, indicând o proprietate pe care a fost amplasată aşezarea.
- Vlăduţa – toponim, la origine, antroponimic diminutivat, derivând din *Vlad*.
- Vulpeşti – toponim psihologic format dintr-un antroponim (la origine, apelativul *vulpe*) + sufixul *–eşti*, desemnând organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională specifică zonei de şes. Casele vechi prezintă un plan bicameral cu acces din sala cu stâlpi de lemn decoraţi în motive geometrice. Unele construcţii au, în continuarea laturii opuse faţadei mici dinspre şosea, un spaţiu adăugat pentru depozitarea uneltelor agricole sau utilizat ca bucătărie de vară. Potrivit informaţiilor oferite de învăţătorul Gheorghe Buican din Cornăţel, „Vechile construcţii de locuit erau edificate din nuiele de alun împletite pe stâlpi de lemn fixaţi în „tălpi" şi în „lungişuri". Planul bicameral era format din tindă prevăzută cu coş larg şi corlată; hodaie cu sobă oarbă pentru încălzit din tindă, unde se făcea focul cu paie şi rădăcini de coceni. Casele aveau ferestre înguste pentru păstrarea căldurii, iar, pe peretele despărţitor, o firidă – locaş al opaiţului, care asigura luminarea celor două încăperi. Paturile erau făcute din scânduri de blană cu picioare de lemn bătute în pomesteala din pământ amestecat cu baligă. Casa se învelea cu şindrilă sau cu paie.". În satele Cornăţel şi Şerboieni, se semnalează exemplare de excepţie ale arhitecturii tradiţionale din lemn. Casa Georgescu Petria [1910] –[▲]– şi casa Sandu Gheorghiţă [1937] –[▲]– din satul Cornăţel reprezintă modele locale de arhitectură tradiţională, specifică începutului secolului XX.

Portul popular este caracteristic ariei de interferenţă dintre zonele etnografice ale Argeşului şi Teleormanului.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956-2006, creatoarea Maria Grigore din Buzoeşti care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul căluşăresc, Brâul pe şase, Buceagul, Cadeaua, Cârligul, Floricica din căluş, Gheorghiţa din căluş, Hora căluşărească, Hora dadii Ioana, Hora-n bătaie (Hora-n ciocane), Hora Nuţii, Sârba căluşărească, Sârba-n tarapanale, Ţigăneasca.

Pe scena Căminului cultural Buzoeşti înfiinţat la 18 noiembrie 1984, un remarcabil succes a înregistrat cunoscuta formaţie de căluşari din Cornăţel.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica Buzoiești** «Sf. Treime» [1947]~ctitorită de: Petre Gh. Vâlcu, Radu Neacşu, Constantin Nicolae, Gheorghe Nicolae, Florea Pârvu şi Marin Tudose •pictură murală: Marincea Stănescu şi fiul său, Pompiliu Stănescu [1947].

✚**Biserica Cornăţel** «Cuvioasa Paraschiva» [1821]~ctitorită de moşierul local Constantin Cornăţeanu, prin stăruinţa protopopului Păun Pătru Guţu, pe locul unei biserici de lemn donate satului Smei •intervenţii: consolidare cu contraforturi [1852]; înlocuirea bolţilor; adăugarea pridvorului [1909] •pictură murală: pictor anonim [1909].

✚**Biserica Ioneşti** «Adormirea Maicii Domnului», «Cuvioasa Paraschiva» [1858]~ctitorită de enoriaşii din: Ioneşti, Tomşanca, Bujoreni, Redea, Prodăneşti, pe locul unei biserici de lemn construite în 1809 •pictură murală executată de un anonim.

✚**Biserica Podeni** «Adormirea Maicii Domnului» [1868]~ctitorită de Ion Dobre, Petre Neamu, Petre Dobre, Ion Pietroi •intervenţii: refacerea zidurilor [1910-1913], prin stăruinţa pr. Lazăr Nicolescu •pictură murală: N. Tomescu şi H. Nedelescu-Piteşti [1913].

✚**Biserica Şerboieni** «Cuvioasa Paraschiva» [1874-1878]~ctitorită de: Ana Racoviţă, G. Racoviţă, dr. Carol Davila, pr. Alexe duhovnicul, în locul unei biserici de lemn din vechiul cimitir •intervenţii: subzidire [1938] •pictură murală: Al. Bucescu-Bucureşti, Nicolae Gavrilescu-Gura Humorului, Marin Florea-Botoşani [1971].

✚**Biserica Tomşanca** «Naşterea Maicii Domnului» [1957]~ctitorită de pr. Marin Constantinescu şi enoriaşii din satul Tomşanca •pictură murală: C. Tudose [1957]; restaurată de Vasile Ivănescu-Curtea de Argeş.

✚**Biserica Vlăduţa** «Sfântul Teodor Tiron» [1823]~ctitorită de: „pr. Radu Andreescu cu soţia sa, Ilinca, şi fratele său, Stan Andreescu, cu soţia sa, Stana" •intervenţii: refacerea bolţilor [1941] •pictură murală: anonim [1915]; Marin Păunescu-Piteşti [1941].

Biserica Vulpeşti «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]–construită ante 1681; ctitorită de Popa Stan ot Vulpeşti „cu tot satul”, ca metoh al Mănăstirii Vieroş •intervenţii: refacerea turlelor distruse de cutremur [1838]; refacerea bisericii cu ajutorul postelnicului Gheorghe Vulpescu şi soţiei sale, Măndica; adăugarea pridvorului [1901] •pictura murală executată de: Nicolae zugrav [1/4 XIX]; repictată de Mihail Mocilschi-Bucureşti.

Cruci de piatră: **Cornăţel**: 1733-1734 [7242] –[▲]– lângă Drumul lui Traian ▪~**Vulpeşti**: 1846 – lângă Biserica Vulpeşti.

Monumente eroi: **Buzoeşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Kaghiorghis (1920) – în centrul satului ▪~ **Şerboieni** [1913; 1916-1918; 1941-1945]; autor: St. Arganini (1940) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 411 locuitori ai comunei Buzoești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [273], Al doilea război mondial [135].

Monumentul comemorativ 1907 –[▲]–, amplasat la limita nordică a satului Şerboieni, în memoria țăranilor uciși în cursul reprimării sângeroase a revoltei de către armată: patru morţi, şase răniţi şi peste 50 de întemniţaţi, în frunte cu pr. Ion Şerboianu, închis 3 luni la Piteşti.

IN MEMORIAM

✪ **ALBULESCU ION** [Ioneşti, 1914-?] – inginer chimist, cercetător ştiinţific la Institutul Politehnic Bucureşti [1940]; stagii de specializare în: Austria, Elveţia, Germania, Italia. Realizări remarcabile în domeniile: calitatea plantei textile Abutilon Avicenae, tehnologia coloranţilor, ingineria imprimeriilor.

✪ **FLORESCU ION** [1906-1999] – învățător în Stânceni (Mureș) și Tomșanca (Argeș); poet. Deținut politic [1950], deportat în com. Dropia, județul Călărași [1954]. Opera: «Poeți după gratii», versuri [1995]; «Monografia satului Ionești–Argeș», manuscris [1990].

✪ **STANCU RADU** [1937-2008] – profesor universitar; doctor în biologie; director al Muzeului judeţean Argeş [1967-2008]; preşedintele Comisiei naţionale a colecţiilor şi muzeelor din România [2000-2004]. Personalitate marcantă a ştiinţei şi culturii româneşti, colaborator la elaborarea unor importante studii de specialitate în domeniul ştiinţelor naturii: «Ecologia şi protecţia sistemelor» [1980], «Fiziologia plantelor» [1998], «Ecologie. Ecosistem, biocenoza, populaţia» [1999], dar şi în alte domenii: «Monografia judeţului Argeş» [1980], «Dicţionar istorico-geografic al judeţului Argeş» (primul autor)”, cf. Dinu M. Ion – *Figuri de dascăli argeşeni*, vol. II, Piteşti, 2001.

✪ **ŞERBOIANU-POPP CALINIC** [1883- 1941] – publicist, etnograf, preot; redactor la revistele: „Cultura poporului”, „Ţara noastră”, „Traiul ieftin”. Colaborator al publicaţiilor: „Adevărul”, „Dimineaţa”, „Gazeta ţăranilor”. Opera: «Les Tsiganes; histoire, ethnographie, lingvistique, grammaire, dictionnaire» [Paris, 1930], «Îndrumător pentru vizitarea Sf. Mănăstiri Cozia» [1931] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 82.

Gheorghe Drăgoi– *Monografia satului Şerboeni, comuna Buzoeşti, Argeş*, Piteşti, 2008; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

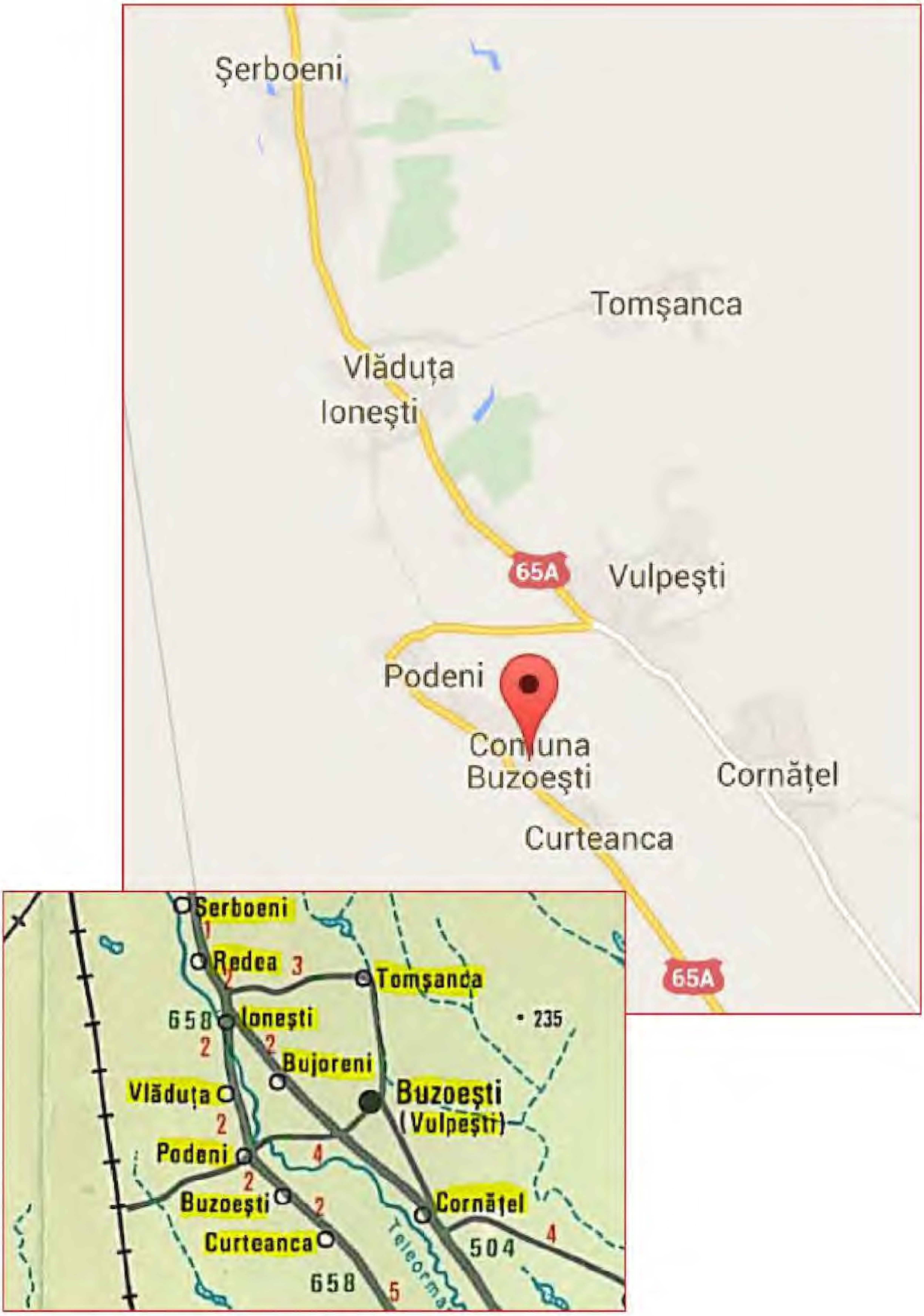
Şerboeni
Tomşanca
Vlăduța
Ioneşti
65A
Vulpeşti
Podeni
Comuna
Buzoeşti
Cornățel
Curteanca
65A
Şerboeni
Redea
Tomşanca
658
Ioneşti
Bujoreni
Vlăduța
Buzoeşti
(Vulpeşti)
Podeni
Buzoeşti
Cornățel
Curteanca
504
658
Teleorman
235

PRIMĂRIA COMUNEI BUZOEŞTI.

BISERICA ŞERBOENI.

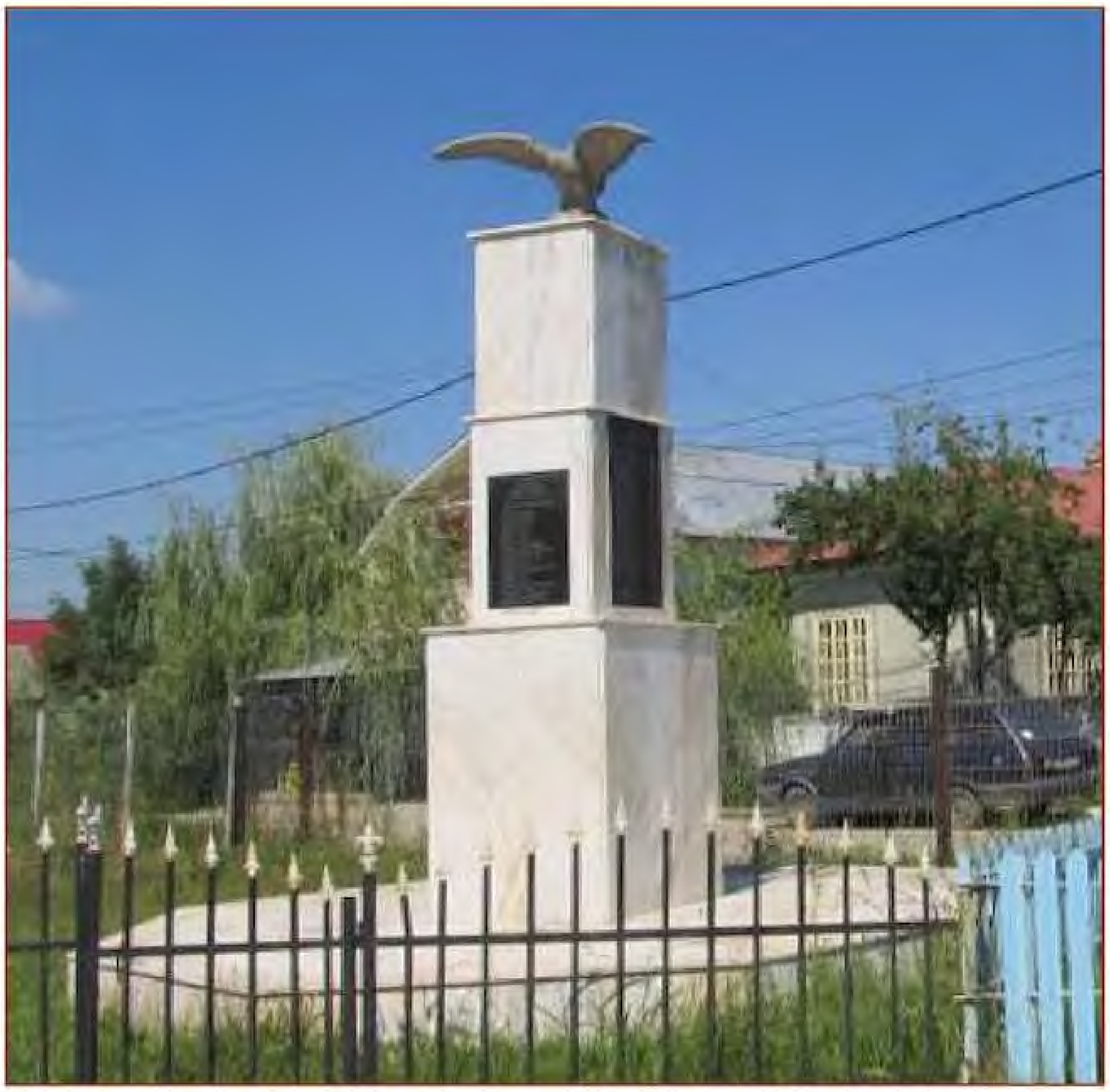

MONUMENTUL EROILOR BUZOEŞTI.

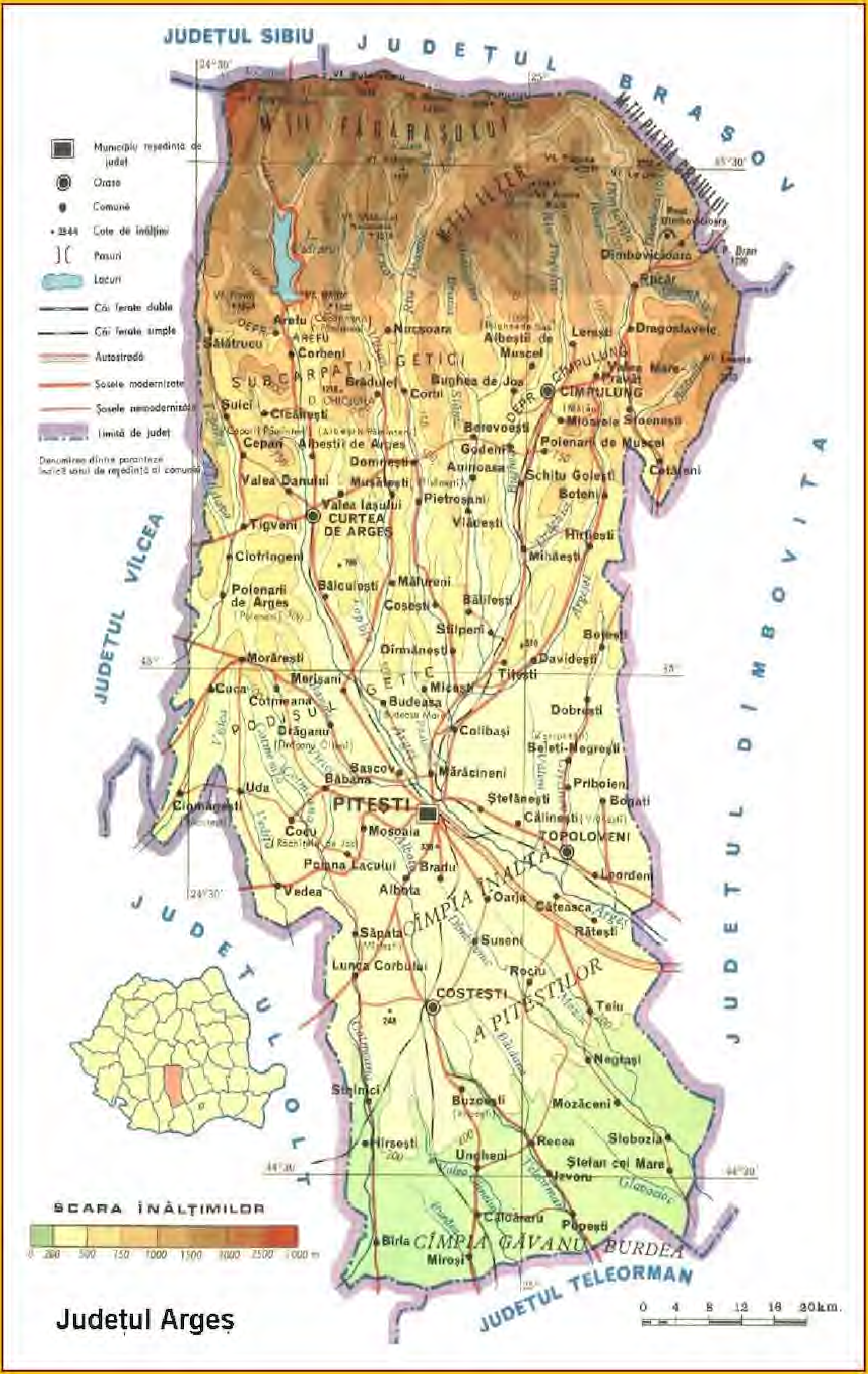
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședința de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Nucșoara
Corbeni
Brădulet
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Bughea de Jos
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Mioarele
Stoenești
Berevoești
Godeni
Polenari de Muscel
Cetățeni
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Mălureni
Băiculești
Coșești
Bălilești
Poienarii de Argeș
Stîlpeni
Bolești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Țițești
Cuca
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Mărăcineni
Băbana
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mosoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Râtești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Teleorman
Cotmeana
Vedea
Neajlov
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CĂLDĂRARU

PITEŞTI CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ ROMÂNIA MMXV

CĂLDĂRARU

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Căldăraru**; Burdea; Strâmbeni.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 50 km.
SUPRAFAȚĂ: 60,1 km^2.
POPULAȚIE: 2.562 locuitori [1.208 M + 1.354 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Burdea – 1565 [7073] iunie 11 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. III, doc. 250). • **Strîmba** – 1609 (DIR, XVII, 397).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Burdea.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Petru cel Tânăr la 11 iunie 1565, prin care se confirmă lui Ivan logofătul proprietatea unei ocine „în Burdea, pentru că îi este veche și dreaptă ocină și dedină".

Sit arheologic: Existența anterioară a unei comunități umane pe teritoriul actual al comunei Căldăraru este atestată prin fragmentele de ceramică datând din perioada neolitică descoperite, în anul 1946, pe teritoriul satului Burdea, în punctele: „Măgura" și „Măgura Leului".

TOPONIMIE:

○ **Burdea** – toponim psihologic provenit dintr-un eponim; la origine, poreclă, *burdea* constituind o variantă a substantivului *burduhan* ≈ „pântecos".

○ **Căldăraru** – toponim topografic relevând caracteristica terenului (în formă de *căldare*), deşi nu este exclus ca, la origine, să fie un antroponim reflectând ocupaţia de *căldărar*.

○ **Strâmbeni** – toponim topografic indicând dispunerea iniţială nelineară a locuinţelor pe teren. Cercetători locali asociază numele localităţii cu traseul sinuos al apei *Strâmba*.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională specifică zonei de câmpie. Case cu un singur nivel ridicate pe temelie joasă de piatră; prispă deschisă la faţada principală (izolat, pe trei laturi) şi plan format dintr-o tindă centrală şi două camere laterale. Unele construcţii prezintă un plan bicameral: bucătărie cu vatră şi odaie). Casele edificate în perioada interbelică sunt realizate, în majoritatea cazurilor, din cărămidă, spre deosebire de locuinţele anterioare la care se utilizau, ca materiale de construcţie, grădelele de nuiele sau chirpiciul. Portul tradiţional este caracteristic ariei de interferenţă dintre zonele etnografice ale Argeşului şi Teleormanului.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele: Sevastiţa Avram, Rada Florea, Nina Sotir din Căldăraru care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul căluşăresc, Buceagul, Floricica din căluş, Gheorghiţa din căluş, Hora căluşărească, Lozasca, Murguleţul de la Căldăraru, Sârba căluşărească, Sârba-n tarapanale, Trochiţa.

Târguri tradiţionale organizate săptămânal (duminica).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserici de mir constituind repere de spiritualitate în comună:

✚Biserica «Sf. Gheorghe» Burdea [1903-1906]~ctitorită de Ghinea Voiculescu şi enoriaşii din sat •intervenţii: subzidirea construcţiei; repararea acoperişului [1970-1971] •pictură murală: Nicolae Tomescu [1906]; restaurată [1970-1971].

✚Biserica «Sf. Nicolae» Căldăraru [1912-1913]~ctitorită de „pr. Gh. Solzănescu, meşterul Gh. Naum şi cu ajutorul enoriaşilor" •intervenţii: reparaţii generale [1967-1970] •pictură murală: A. Dumitrescu şi P. Dumitrescu din Ploeşti [1919]; completare pictură [1923]; repictare [1970].

✚Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Strâmbeni I [1898-1904]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: repararea acoperişului şi consolidarea construcţiei [1945] •pictură murală: anonim [1904].

✚Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Teodor Tiron» Strâmbeni II [1816]~ctitorită de „moşnenii satului"; distrusă de cutremurul din 1838, „s-a preînnoit" în 1846 •intervenţii: consolidare cu centuri metalice [1881]; reparaţii „radicale" [1904] •pictură murală: zugrav Dumitrache Raiculescu [1846]; Coman Ardeleanu-Bucureşti [1937].

☨Monument eroi: **Căldăraru** [1916-1918; 1941-1945]; anonim (1941) – lângă Biserica Căldăraru.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 83 locuitori ai comunei Căldăraru, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [58], Al doilea război mondial [25].

❧ IN MEMORIAM ☙

✪ **ANGELESCU ION** [1884-1930] – economist, jurist; rector al Academiei Comerciale Bucureşti; ministru al Finanţelor; autor al volumelor: «Originea răzeşilor şi moşnenilor. Caracterul codevălmăşiei lor» [1909], «Cooperaţia şi socialismul în Europa» [1912], «Asigurările sociale în istoria statelor moderne» [1913], «Istoria comerţului universal» [1914], «Mişcarea coperatistă din România» [1914], «Cunoaşterea şi conducerea pieţii economice» [1914], «L'évolution du commerce extérieur de la Roumanie» [1914], «Evoluţia economică a Ţărilor Româneşti» [1918], «Actualităţi financiare» [1918], «Histoire économique des Roumains» [1919], «Politica economică a României Mari» [1923], «Finanţele publice» [1929] ş. a.

✪ **FRANŢESCU GHEORGHE** [1887-?] – institutor, revizor şcolar, publicist. Autorul volumului: «Câteva pagini din trecutul Şcoalei Primare Domneşti azi Şcoala Primară de Băieţi No. 1 „Nicolae Simonide" din Piteşti cu ocazia împlinirii a 103 ani de la înfiinţare. 1833-1936» [1936].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Piteşti, 2011, p. [543-546] – 84; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

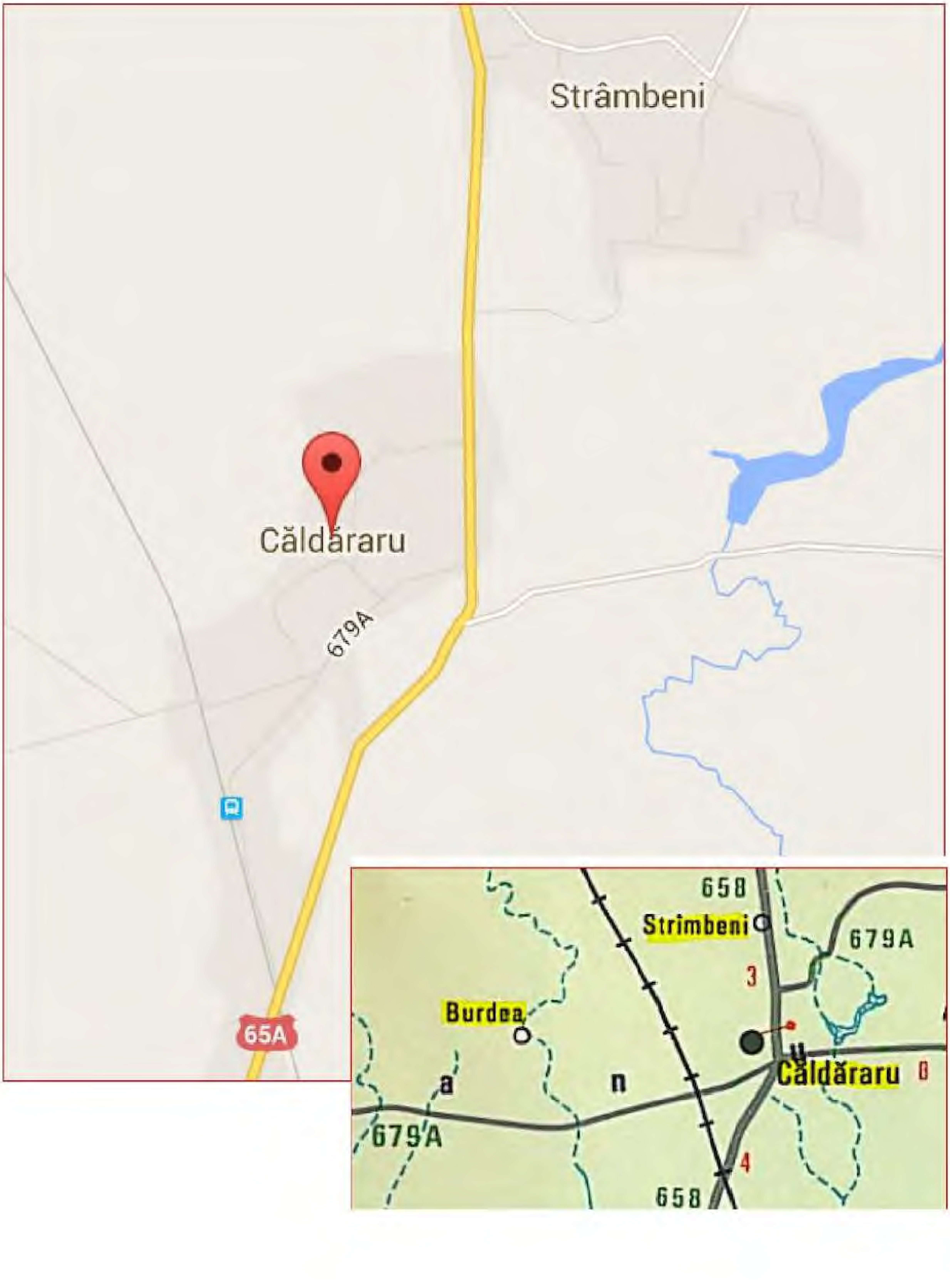
Strâmbeni
Căldăraru
679A
65A
658
Strimbeni
679A
3
Burdea
a
n
u
Căldăraru
0
679A
4
658

PRIMĂRIA COMUNEI CĂLDĂRARU.

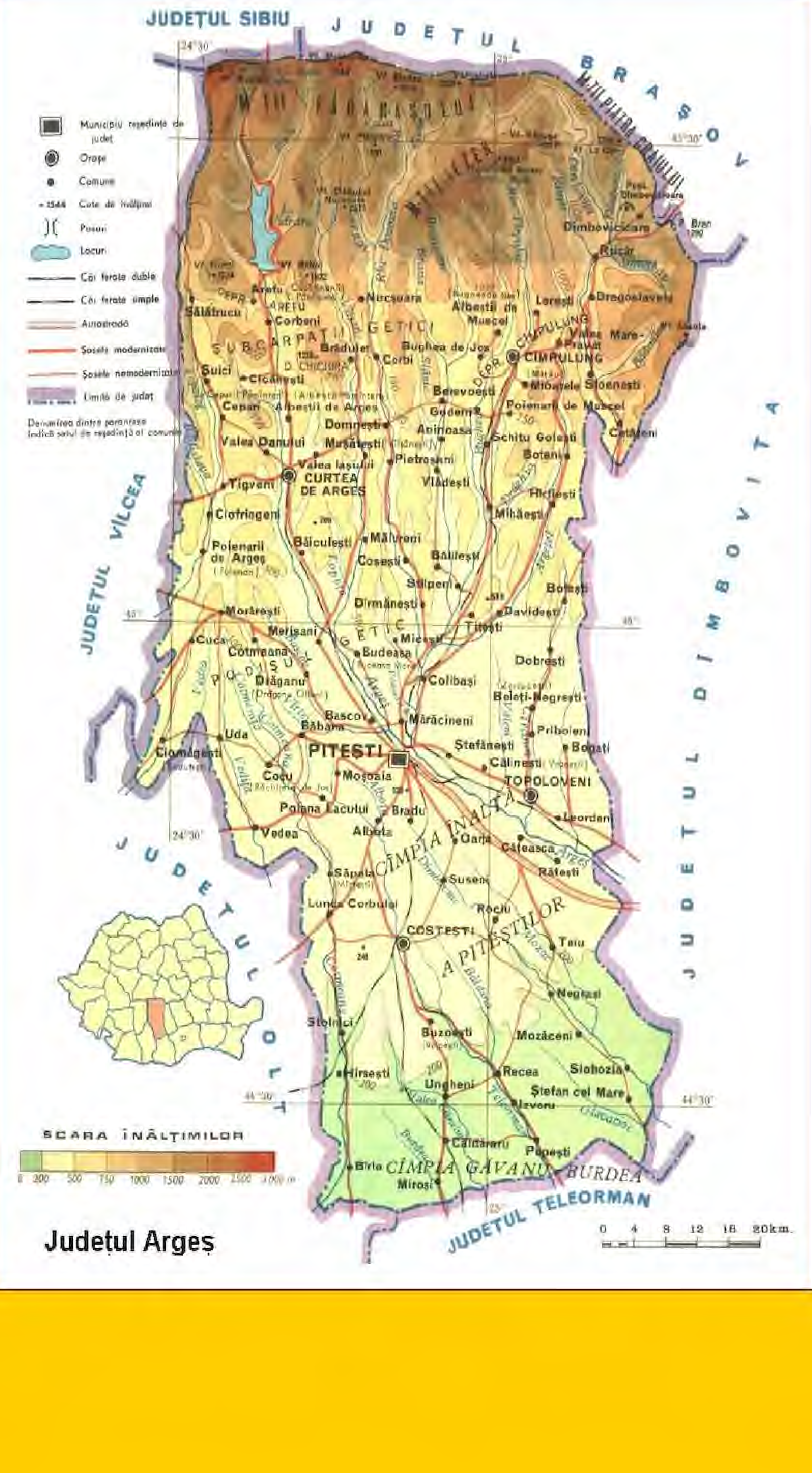

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțime
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIORA
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Mosoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Teleorman
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Dîmbovnic
Bratia
Tîrgului
Bîlta
Doamnei
Rîul Doamnei
Cîlniștea
Mozacu
Glavacioc
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CĂLINEŞTI

PITEŞTI MMXV

CĂLINEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 12 sate: **Vrăneşti**; Călineşti; Ciocăneşti; Cârstieni; Glodu; Gorganu; Radu Negru; Râncăciov; Udeni-Zăvoi; Urlucea; Valea Corbului; Văleni-Podgoria.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 15 km.
SUPRAFAŢĂ: 108,2 km^2.
POPULAŢIE: 10.872 locuitori [5.390 M + 5.482 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Călineşti – 1388 [6896] mai 20 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 9)● **Cârstiani** (Cârstieni) – 1452 [6960] august 5 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 115)● **Ciocăneşti** – <1421> iunie 19 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 49)● **Râncăciov** – 1498 [7006] iulie 19 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 285)● **Văleni** – 1590 [7098] mai 26 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. V, doc. 466)● **Vrăneşti** – 1541 [7049] iunie 1 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 278).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Călinești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea cel Bătrân la 20 mai 1388, prin care dăruiește ctitoriei sale, Mănăstirea Cozia, „o vie în hotarul Călineștilor”.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Râncăciov este atestată prin Așezarea din eneolitic, epoca bronzului, Hallstatt, La Tene, epoca medievală – situată în Dealul Olarului, la circa 500 m vest de Școala generală Râncăciov; pe acelaşi deal, s-a descoperit un tezaur de monede greco-macedonene. Pe Dealul Săracului, au fost depistate trei topoare din aramă aparţinând culturii Glina.

Pe teritoriul satului Călineşti, s-a descoperit, în punctul Dealul Brâncoveanul, un topor de piatră datând din epoca bronzului, iar, în zona spitalului, o ceaşcă de ceramică şi două cuţite specifice culturii Tei. Pe teritoriul satului Vrăneşti, s-au depistat două tezaure geto-dacice, dar şi ceramică provincială romană datând din sec. IV p. H.

TOPONIMIE:

Călineşti – toponim social, la origine, antroponimicul *Călin*, format din apelativul *călin* (arbust) + sufixul *–eşti*, indicând organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Satul dispărut din nomenclatura oficială, Turculești, păstrat, însă, în denumirea unei biserici, fusese consemnat anterior sub numele de Cătunul, ca veche așezare moșnenească.

Ciocăneşti – toponim topografic relevând o caracteristică a terenului; provenit din *ciocan* < bulg. čukan> ≈ „movilă” + sufixul *–eşti*, relevând organizarea socială pe bază de obşte a localităţii. O versiune toponimică asociază denumirea aşezării cu numele primului locuitor – *Ciocănaru* – venit de pe moşia Cozia-Cotmeana şi stabilit pe moşia Radu Negru din zona gârlei Chivăroaia.

Cârstieni – toponim atestând descendenţa; format din eponimul *Cârstea* + sufixul *–eni*, care indică asocierea locuitorilor pe bază de rudenie.

Glodu – toponim topografic format din apelativul *glod* ≈ „nămol uscat”.

Gorganu – toponim topografic, la origine, un apelativ indicând fie o „movilă”, fie o „vale strâmtă şi îngustă”.

Radu Negru – toponim format din numele legendarului „întemeietor de ţară” Negru Vodă, a cărui prezenţă în arealul muscelean este confirmată frecvent în folclorul local.

Râncăciov – toponim format, probabil, din apelativul *râncă*, indicând „o parte componentă a unui car”.

Udeni-Zăvoi – toponim topografic relevând o zonă frecvent inundată, situată în apropierea râului Argeş.

- **Urlucea** – toponim de proveniență incertă format, probabil, ca derivat lexical regional din *urloi* = „lemn găunoşit pe dinăuntru", deşi o referire la *urloiul* sobelor nu poate fi exclusă semantic.
- **Valea Corbului** – hidronim compus reflectând forma de relief predominantă a aşezării asociată cu un eponim – *Corbu*. În localitate, Corbu se înregistrează frecvent ca nume de familie.
- **Văleni-Podgoria** – toponim topografic compus, indicând, prin primul termen, aşezarea raportată la relief, iar, prin cel de-al doilea termen, *Podgoria* – „o zonă acoperită cu vii".
- **Vrăneşti** – toponim format pe baza eponimului *Vranin* (atestat în documentele medievale), [patronimicul fiind format, probabil, din slavul *vran* ≈ „corb negru" sau din *vrană* ≈ „gaură de butoi"] + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Construcţiile existente edificate la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în primele decenii ale secolului XX prezintă două niveluri: parterul – cu rol de depozit pentru produse pomiviticole şi etajul – destinat, exclusiv, locuinţei. Materialele utilizate erau bolovanii de râu şi cărămida (la parter) şi vârghii de lemn pentru construirea camerelor de locuit de la etaj. În componenţa unei gospodării, se semnala prezenţa unor construcţii specializate pentru depozitarea produselor agricole şi a inventarului viticol (pivniţe), dar şi a unor pătule etajate, amenajate, la parter, ca locuinţe de vară, iar, la etaj, pentru depozitarea, în special, a porumbului.

Portul tradiţional este specific zonei etnoculturale Muscel.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru construirea războaielor de ţesut şi a uneltelor de lemn: Gheorghe Mihăilă; sculptură în lemn: Iliescu-Călineşti, Mihăilă Mihalache.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul ăl mare, Brâul de la Văleni, Fetiţele, Focşeneanca, Hoina, Lizeasca, Nuneasca.

Activitatea cultural-artistică din Călineşti a înregistrat momente remarcabile prin renumitul cor ţărănesc dirijat de către preotul Ion Ionescu şi, ulterior, de prof. Gheorghe Gomoiu, cor care a obţinut succese de prestigiu în festivalurile şi concursurile naţionale de acest gen. Meritorie este, de asemenea, activitatea Grupului vocal din Vrăneşti coordonat de regretatul animator Doru Ghilencea.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Monumentele eroilor din satul de reşedinţă şi din satele componente ale comunei Călineşti, numeroasele cruci de piatră dispersate în întreaga arie a localităţii, dar, mai ales, bisericile reprezintă autentice obiective de interes istoric şi spiritual. Monumentele eclezíastice care au marcat istoria locală conferind comunei Călineşti aura unei vetre de sporită religiozitate sunt:

✚**Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» + «Sf. Nicolae» Călineşti** – [▲]– construită în 1735, „cu toată cheltuiala şi osteneala dumnealor jupan Petraşco clucer Călinescu sin Luca i Matei clucer Călinescu sin Tudora i popa Dia, făcând osteneală şi popa Nicolae sin popa Dia la toate lucrurile bisericii", potrivit pisaniei săpate în piatră, „la leat 7243 luna iulie 1". Şubrezită de seismele din 1802 şi 1838, a fost „reclădită" în 1848.

Incendierea locaşului de cult în 1930 a provocat distrugerea parţială a interiorului, determinând efectuarea, în anul următor, a unor operaţiuni „radicale": înălţarea plafoanelor, lărgirea ferestrelor, adăugarea unui pridvoraş deschis din lemn sculptat; în 1940, acoperişul a fost refăcut integral. Sub raport arhitectural, biserica are plan treflat, abside poligonale, absida altarului fiind nedecroşată, semicirculară în interior şi poligonală în exterior; pridvor de lemn pe latura vestică.

Pictura murală în ulei realizată în 1931 acoperă o valoroasă frescă din 1848 executată de Voicu zugrav din Piteşti, care a fost, parţial, recuperată, în cursul restaurării din 1983-1984. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1849], Apostol [1851], Tipic [1851], Penticostar [1854], Slujba Învierii [1861], Evanghelie [1864], Mineie [1862], Octoih [1865], un potir [1850], sfeşnic de lemn cu vulturi bicefali sculptaţi [1735] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica de lemn «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Cârstieni** –[▲]– supranumită „Biserica Turcului", întrucât, potrivit tradiţiei orale, un turc ucisese, în interior, câţiva credincioşi în timpul slujbei, încercând să ia localnici în robie; biserica de lemn a fost strămutată, la circa 3 km est de fundaţia iniţială din Valea Cuşla, pe amplasamentul actual. Inscripţia incizată pe peretele vestic atestă anul construcţiei: „leat 7269" [=1758-1759], iar pisania din pronaos confirmă comanditarii: „ereu Ştefan, ereu Oprea, Costandin, dîmpreună cu toţi megiaşii răposaţi". Intervenţiile ulterioare au constat din refacerea acoperişului şi înlocuirea învelitorii de şiţă.

Păstrată în forma originară, biserica prezintă un plan simplu, fără pridvor; lipsa turlei-clopotniţă de pe acoperiş, precum şi ferestruica în formă de cruce decupată în peretele sudic al pronaosului conferă construcţiei un aspect arhaic. În patrimoniul bisericii, se află icoane pictate pe lemn în sec. XIX, iconostas, policandru, sfeşnic mic, strană pentru cântăreţ, străni pentru credincioşi, un clopot ş. a.

Biserica «Buna Vestire» **Ciocăneşti** [1896-1908]~ctitorită de Elena Racoviţă, Alexandrina I. Fălcoianu, Florica Florescu ş. a., pe terenul donat de familiile Matei şi Gheorghe Mosoia •pictură murală: anonim [1908]; restaurată de Angela Ştefan-Piteşti [1990].

Biserica de lemn «Sf. Gheorghe» + «Sf. Dumitru» **Drăghiceşti**–[▲]– strămutată din vatra iniţială situată în apropierea actualului centru administrativ al comunei, pe poziţia dominantă a dealului Călineştilor, în spaţiul afectat Mănăstirii «Sf. Calinic», biserica fusese ctitorită, în perioada constituirii Aşezămintelor Brâncoveneşti [circa 1720-1740], de către domniţa Bălaşa, fiica voievodului -martir Constantin Brâncoveanu, Tradiţia orală locală atestă, însă, ca principală ctitoră a locaşului de cult, pe Duduca, sora domnitorului.

Sub raport arhitectural, pridvorul deschis de pe latura vestică constituie elementul component al monumentului în care se concentrează decorul: uşa cu arc în dublă acoladă şi ancadramentul sub forma unei torsade; stâlpi cu profile simple la bază şi capitel; cosoroabe cu decupeuri în arcade. Vechimea edificiului este confirmată şi prin consemnările din fondul bibliofil al acestuia. Biserica de lemn transferată, în anul 1986, de către o echipă de specialişti de la Muzeul Goleşti, sub coordonarea prof. Iulian Rizea, este locaşul de închinăciune din Mănăstirea «Sf. Calinic» Călineşti, înfiinţată în anul 1996. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Cazanie [1832], Mineie [1832], Triodion [1832], Penticostar [1832], Triod [1838], Octoih [1852], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de T. Ionescu [1896], un tetrapod, două sfeşnice împărăteşti din lemn strunjit cu trei lumini ş. a.

Biserica «Sf. Gheorghe» + «Sf. Dumitru» **Drăghiceşti** [1924-1934] ~ctitorită „prin osteneala pr. Ioan V. Popescu şi cu cheltuiala enoriaşilor din cătunele: Drăghiceşti, Bădeşti, Udeni" •intervenţii: refăcută, după cutremurul din 1940, cu sprijinul financiar al liderului ţărănist Ion Mihalache şi al moşierului N. Paul [1941] •pictură murală: C. Vasilescu-Bucureşti [1933]; Th. Petrescu-Tutana [1958].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Dumitru» **Gorganu de Jos** [1898-1911] a fost ctitorită de marele proprietar local Matache Ionescu zis Postelnicu şi soţia sa, Elena-Liuţa, pe moşia lor •intervenţii: reparaţii turlă [1927]; consolidare [1941]•pictură murală: Pandele Ioanid-Piteşti [1911]; Vasile Blendea [1962].

Biserica «Sf. Nicolae» + «Sf. Filofteia» + «Sf. Ecaterina» **Gorganu de Sus** [1838-1839] ~ctitorită de postelnicul Nicolae, Stroe, Soare Pascalie, popa Florea şi enoriaşii cătunelor: Glodu, Urlucea şi Râncăciov •intervenţii: retencuire [1901]; reparaţii generale [1937] •pictură murală: Nicolae Andricioiu [1839]; rezugrăvită de Pavel Ionescu [1930].

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Nicolae» a **Schitului Lacu Negru** sau **Radu Negru** –[▲]– ctitorită în 1787, de un boiernaş din localitate, Neagu, pe locul unei biserici de lemn [1759] ridicate de călugări pe moşie moşnenească. Consolidată cu o centură metalică după cutremurul din 1940. Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; fără pridvor; turlă octogonală pe bază pătrată peste pronaos.

Pictura murală originară în frescă din 1787, opera zugravilor câmpulungeni Gheorghe Bălăceanu şi Răducanu postelnicul, se conservă fragmentar. Se remarcă, prin modalitatea de concepere, scena „Înfricoşata judecată", pictată în exterior, în care Mântuitorul este înconjurat de cei 12 apostoli, stând pe scaune de judecată. În pronaos, sunt înfăţişaţi ctitorii principali: jupan Neagu şi jupaniţa ego, Paraschiva, ţinând, într-o năframă, macheta bisericii noi; jupan Stanciu şi jupaniţa ego, Stamata; Rafael ieromonahul, Ioanichie ieromonahul, Dionise ieromonahul împreună cu macheta bisericuţei de lemn demolate. Pe o cruce de piatră datată 1760, amplasată la sud de biserică, este inscripţionată pisania locaşului de cult anterior. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1856], Molitvelnic [1896], Tipic [1898], Cazanie [1898] şi icoane pictate pe lemn în sec. XVIII ş. a.

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» a **Mănăstirii Râncăciov** –[▲]–atestată documentar prin hrisovul din 19 iulie 1498, emis de cancelaria domnească a lui Radu cel Mare, voievodul Ţării Româneşti. Biserica mănăstirii a fost rezidită „din temelie" între 10 iunie 1647 – 27 septembrie 1648, de către căpitanul de păhărnicei al domnitorului Matei Basarab, Arsenie Şoimul, care, scăpând în acest loc de urmărirea turcilor, „lasă 200 ughii pentru construirea zidului de incintă şi a clopotniţei", în anul 1652. Mitropolitul Varlaam, fiind nevoit să se retragă din scaunul mitropolitan, „a cerut învoire voievodului Ţării Româneşti, să se aşeze la această mănăstire", unde a şi murit. O refacere a construcţiei ecleziastice este întreprinsă, în 1848, de egumenul mănăstirii, David arhimandrit Râncăcioveanul. Evocând starea dezastruoasă a construcţiei după seismul din 1940, pr. Gheorghe Muşat consemna: „Biserica a devenit aproape o ruină, necesitând alte reparaţii; s-a cerut aprobarea forurilor superioare şi s-a trimis un arhitect care a găsit de cuviinţă să se pună dinamită, să arunce biserica în aer, ca să nu se întâmple victime omeneşti la dărâmare. Subsemnatul am pus ordinul la dosar şi am pornit la lucru înainte: am cerut aprobarea Monumentelor Istorice, mi s-a întocmit deviz şi s-a început lucrarea în 1942. Bisericii i s-au refăcut turlele şi crăpăturile de la sânurile bisericii şi de prinprejur ce erau de sus până jos; după reparaţie, s-a simţit nevoia şi de curăţirea picturii şi s-a refăcut şi aceasta terminându-se toată în 1945, când i s-a făcut resfinţirea.". Din ansamblul mănăstiresc originar, se păstrează numai biserica de plan trilobat, cu abside semicirculare, cea a altarului fiind decroşată; pridvor deschis, retras din planul pronaosului, pe latura vestică. Ancadramentele uşii şi ferestrelor sunt realizate din piatră de Albeşti sculptată în motive variate. Pictura murală datând din anul 1848 a fost refăcută în anul 1945. Biserica mănăstirii a fost recent consolidată. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1881], Mineie [1891-1894], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, sfeşnice din lemn strunjit ş. a. Reînfiinţată ca aşezământ monahal pentru călugări în anul 1996.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Turculeşti** [1872]~ctitorită de pr. N. Alexandrescu şi obştea satului Turculeşti •intervenţii: consolidare cu contraforturi [1941] •pictură murală: Ilie şi Iosif ot Piteşti [1872] degradată; refacere I. Manu-Godeni.

✚**Biserica** «Sf. Dumitru» + «Sf. Gheorghe» **Văleni-Podgoria** –[▲]–înălţată, în 1733, de către egumenul Irimia şi Iorga, judeţ ot Câmpulung, potrivit pisaniei săpate în piatră din 1733. Construcţia ecleziastică a fost reparată în anii: 1860, 1913, 1929, 1958. Sub raport planimetric, prezintă o structură trilobată, abside poligonale, absida altarului fiind decroşată; fără pridvor.

Decorul arhitectural este concentrat la accesul principal, al cărui ancadrament de piatră este sculptat; la parament: brâu median format din trei toruri paralele; la cornişa zimţată în retragere şi la tamburul turlei.

Pictura murală originară nu se mai păstrează, reparaţiile repetate impunând înlăturarea vechilor tencuieli zugrăvite. Pictura murală în ulei executată în anul 1913, de către Gheorghe Popescu şi fiul său, Ghiţă Popescu, a fost restaurată de Arutin Avachian, în 1963. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1859], Evanghelie [1865]; o cădelniţă [1886] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Sf. Apostoli Petru şi Pavel» + «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» + «Sf. Ştefan» **Vrăneşti** [1821]~ctitorită de preoţii: Şerban, Vasile, Rusan; Preda Bărcan şi Linţa Enache •intervenţii: consolidare [1859] •pictură murală: interesante tablouri votive.

Cruci de piatră: **Călineşti**: 1691-1692 [7200] –[▲]–; 1711-1712 [7220] –[▲]– ; XVIII –[▲]– ; 1837 ianuarie 10 – lângă Biserica Călineşti Vale ■~**Cârstieni**: 1660-1661 [7169] –[▲]– lângă biserică ■~**Ciocăneşti**: 1711-1712 [7220] – la km 102, pe şoseaua Bucureşti-Piteşti; 1712-1713 [7221] –[▲]– DN7, borna 104,7; 1723-1724 [7232] –[▲]– lângă fântâna veche; 1758-1759 [7267] –[▲]– lângă biserică ■~**Drăghiceşti**: XVIII –[▲]– 1826-1827 [7335] –[▲]– în fosta incintă a bisericii de lemn ■~**Gorganu**: 1726 [7234] mai 30 –[▲]–; XVIII –[▲]–; 1759-1760 [7268] – pe Dealul Teienilor ■~**Râncăciov**: 1745 – lângă biserică ■~**Văleni-Podgoria**: 1662 [7171] noiembrie 20 –[▲]– pe Dealul Corbeştilor; 1663-1664 [7172] –[▲]–; 1666-1667 [7175] –[▲]– , 1715 [7223] ianuarie 24 –[▲]– lângă biserică; 1673-1678 –[▲]– la intersecţia drumurilor Piţigoieşti-Gura Văii; XVII-XVIII –[▲]– în Valea Borcii; 1719-1720 [7228] –[▲]– drumul spre Piţigoieşti; 1727 [7235] martie 30 –[▲]– în centrul satului ■~**Vrăneşti**: 1662 [7170] ianuarie 10 –[▲]– lângă Popasul turistic; 1662-1663 [7171] –[▲]– lângă biserică; 1760-1761 [7269] –[▲]– lângă Biserica Lacu Negru.

Monumente eroi: **Călineşti** [1941-1945] – lângă Căminul cultural Călineşti ■~ **Călineşti** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Biserica Călineşti ■~ **Gorganu** [1877; 1913; 1916-1918] – lângă Spitalul Călineşti ■~ **Râncăciov** [1916-1918; 1941-1945] (1966) – lângă Biserica Râncăciov ■~ **Văleni-Podgoria** [1877; 1913; 1916-1918]; autor: Gh. Gheorghe (1943) – lângă Biserica Văleni-Podgoria ■~ **Vrăneşti** [1877; 1916-1918]; (1932) –lângă Şcoala generală Vrăneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 524 locuitori ai comunei Călinești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [6], Campania din 1913 [3], Primul război mondial [292], Al doilea război mondial [223].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, subunități ale armatei române din Divizia 13 Infanterie și Divizia 14 Infanterie au acționat în apărare, pe teritoriul localității, împotriva armatelor invadatoare în zilele de 14, 15, 16, și 17 noiembrie 1916. Pe locul în care este construit Căminul cultural, au fost uciși în luptă șase ostași români, potrivit unui jurnal de operațiuni militare. Trupele române au părăsit zona, repliindu-se pe alte poziții, la 18 noiembrie 1916, după intensificarea atacurilor inamice

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei anticomuniste din decembrie 1989: **VLĂSCEANU MIRCEA** [1946-1989], născut în Călinești; mecanic auto la „Dacia” Colibași.

✪ **ARICESCU CONSTANTIN** [1862-1933] – artist plastic; studii de specialitate la Paris şi München. Lucrări de pictură expuse în saloanele din: Paris [1899], Atena [1902], Bucureşti [1924]. Membru fondator al grupării „Tinerimea artistică din România”.

✪ **CRĂCIUN ION** [1933-1997] – medic chirurg; doctor în ştiinţe medicale [1975]. Medic la Sanatoriul Valea Iaşului [1958-1960], Spitalul clinic Fundeni [1960-1963]. Director fondator al Spitalului Călineşti [1963-1996], preocupat de extinderea şi modernizarea acestuia [blocul operator, anestezie şi terapie intensivă, secţiile obstretică–ginecologie, pediatrie].

✪ **FLENCHEŞ NICOLAE** [1890-1980] – maistru mecanic; construieşte, împreună cu Silişteanu, sub supravegherea lui Aurel Vlaicu, aparatul „Vlaicu II”. Fiu al lui **FLENCHEŞ IONIŢĂ** [1849-1917], sergent, cronicar ţăran al Războiului pentru Independenţă din 1877-1978.

✪ **GHEORGHIU IOAN** [1878, Văleni-Podgoria-?] – jurist, publicist. Autorul volumului «Data în dreptul roman şi român».

✪ **ILIESCU-CĂLINEŞTI GHEORGHE** [1932-2002] – remarcabil sculptor; absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti, secţia sculptură [1959]; autor al lucrărilor de artă: «Aripi», «Cuminţenie», «Cumpăna», «Familia», «Hora», «Începuturi», «Înfrigurare şi dăruire», «Maternitate», «Miezul pământului», «Noaptea», «Nodul generaţiilor» «Odihnă», «Oameni ai pământului», «Raze», «Somnul», «Timpul», «Sămânţa» ş. a. A participat la numeroase expoziţii de artă naţionale şi internaţionale, operele sale sculpturale realizate în lemn, marmură sau bronz intrând în colecţii muzeale sau particulare din România (Bacău, Bucureşti, Câmpulung Moldovenesc, Constanţa, Galaţi, Piteşti, Ploieşti, Sibiu, Suceava, Târgu-Jiu, Timişoara, Topoloveni) şi din străinătate (Bruxelles, Geneva, Madrid, Moscova, Palm Beach, Paris, Roma, Viena, Zurich). Distins cu Premiul Academiei Române [1993].

✪ **MOSOIA CONSTANTIN** [1943,Ciocăneşti-2012] – pictor, profesor de educaţie fizică şi sport în Piteşti. Expoziţii de pictură personale sau de grup: Piteşti [1977 ~], Bucureşti [1982, 2006, 2009], Constanţa [1985], Râmnicu Vâlcea [1996~2009], Reşiţa, Caraş Severin [1998, 1999] şi Atena, Grecia [2005]. Tablouri pe simezele expoziţiilor permanente din Piteşti şi Avrig, precum şi în colecţii particulare din ţară şi din străinătate.

✪ **PALLY MIRCEA** [1952,Piteşti-2015,Vrăneşti] – jurnalist mass-media; studii: Liceul „Nicolae Bălcescu" Piteşti [1971], Facultatea de ziaristică Bucureşti [1978]. Corespondent remarcabil, cu o voce inconfundabilă, al radioului „România Actualităţi" în judeţul Argeş [1987-2015]; autorul incitantului volum de poeme «Un ban de lumină» [1990].

✪ **POPESCU EMANOIL** [1926,Vrăneşti-2007,Piteşti] – profesor de muzică, dirijor de cor şi operetă, memorialist; absolvent al Conservatorului „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti [1952]; considerat „cel mai important dirijor din zona Argeş-Muscel în ultimele decenii ale secolului XX". Autor al volumului memorialistic «O viaţă dăruită muzicii» [2001].

✪ **TRACHE PAUL** [1926-2004] – învăţător, animator cultural de excepţie, cu preocupări folclorice evidente; a contribuit la revigorarea mişcării culturale din zonă, în calitate de inspector al Comitetului pentru cultură şi educaţie socialistă din judeţul Argeş.

✪ **VOINESCU CONSTANTIN** [1926-2003] – jurist; coordonator al unor opere legislative elaborate în perioada anilor 1970-1990, privind legislaţia muncii şi administraţia locală de stat. Opera: «Drept administrativ – partea generală» [1980] (în colaborare cu Mircea Preda).

✪ **VOINESCU SILVESTRU** [1935-2005] – bibliotecar de excepţie, jurist, remarcabil OM de cultură, director al Bibliotecii judeţene „Dinicu Golescu" din Piteşti, implicat fundamental în edificarea modernului sediu al acesteia; autor al volumelor: «Mănăstirea Curtea de Argeş» [1967], «Un secol de activitate corală la Piteşti» [1971], «Argeşeni în spiritualitatea românească» (două volume) [1980/1988], «Argeşeni şi musceleni în Academia română» [1995], «O viaţă printre cărţi», 3 volume [1997/2001] şi, în colaborare: «Argeş. Cartea eroilor», «Piteşti 600», «Istoria municipiului Piteşti» ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 92-93; Idem– *Mănăstirea Râncăciov*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Silvestru Voinescu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Voinescu Silvestru D.– *Călineşti-Argeş, 1388-1988. 600 de ani de la prima atestare documentară*, Piteşti, 1989, 16 pag., http://judete.biz/localitati-arges/, Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

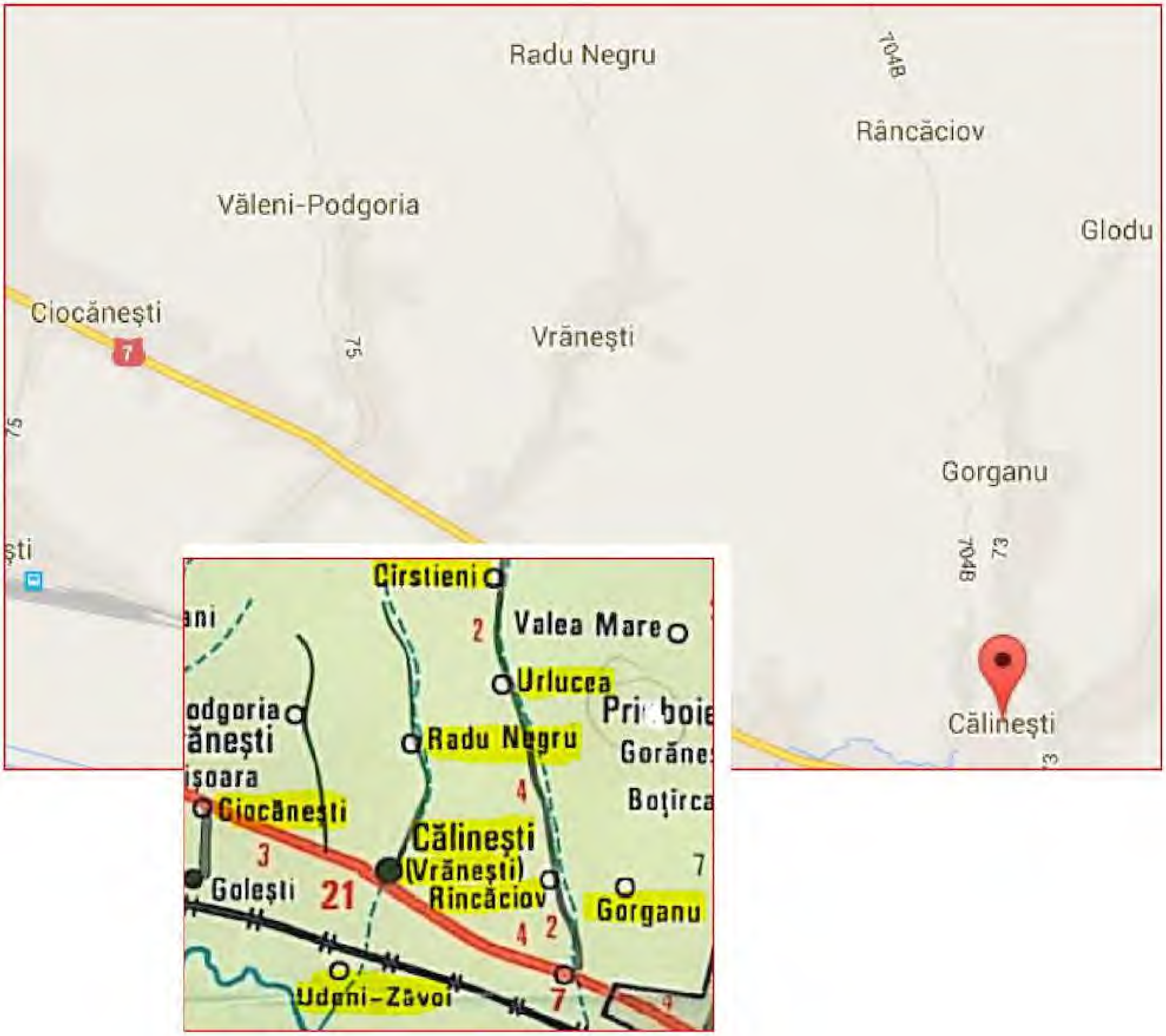
Radu Negru
704B
Râncăciov
Văleni-Podgoria
Glodu
Ciocănești
7
75
Vrănești
75
Gorganu
704B
73
ști
Călinești
Cirstieni
Valea Mare
2
Urlucea
odgoria
ănești
Radu Negru
Pri boie
Gorănes
işoara
Ciocănești
4
Boțirca
3
Călinești
(Vrănești)
7
Golești
21
Rincăciov
Gorganu
4
2
Udeni-Zăvoi
7

PRIMĂRIA COMUNEI CĂLINEŞTI.

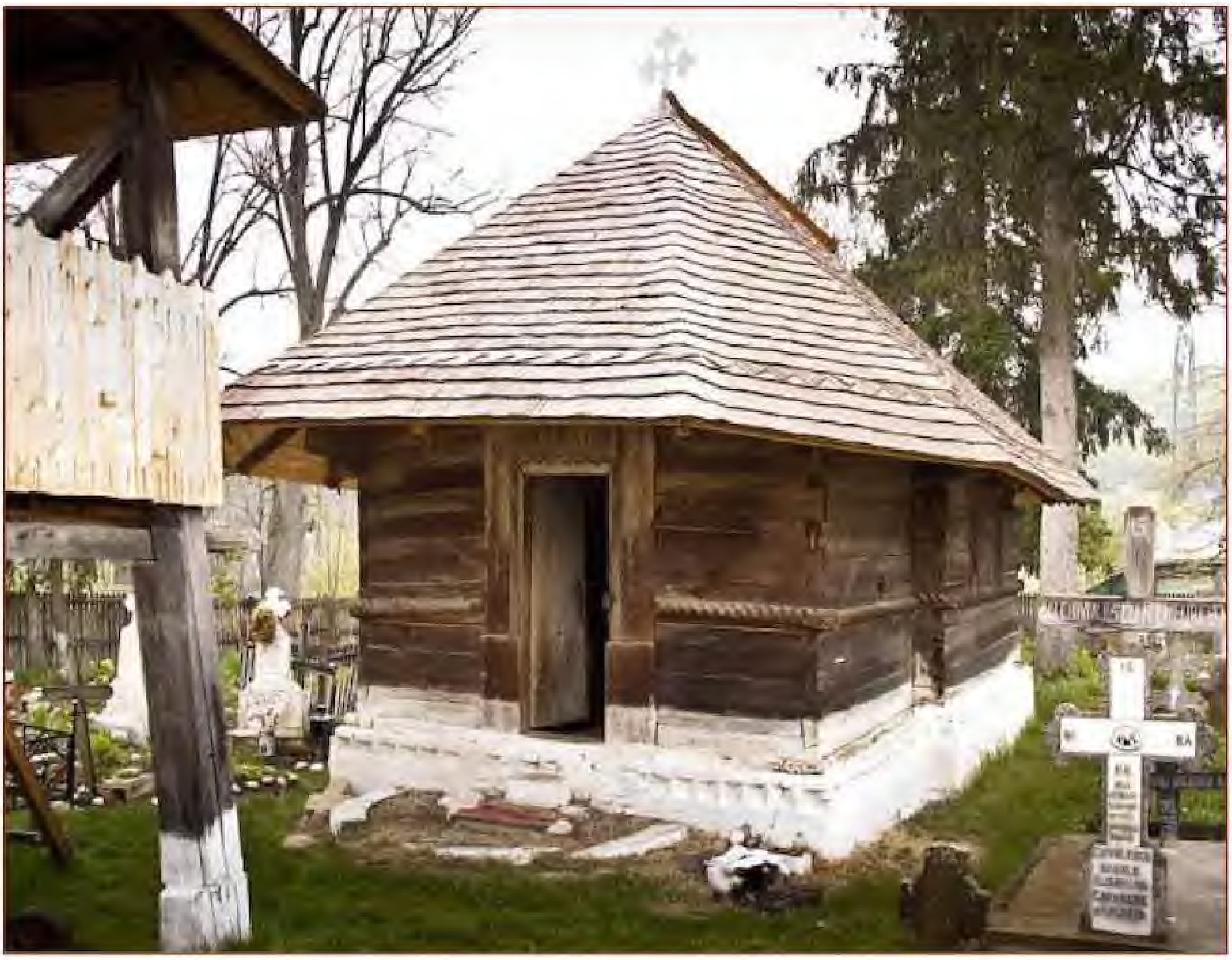

BISERICA DE LEMN CÂRSTIENI.

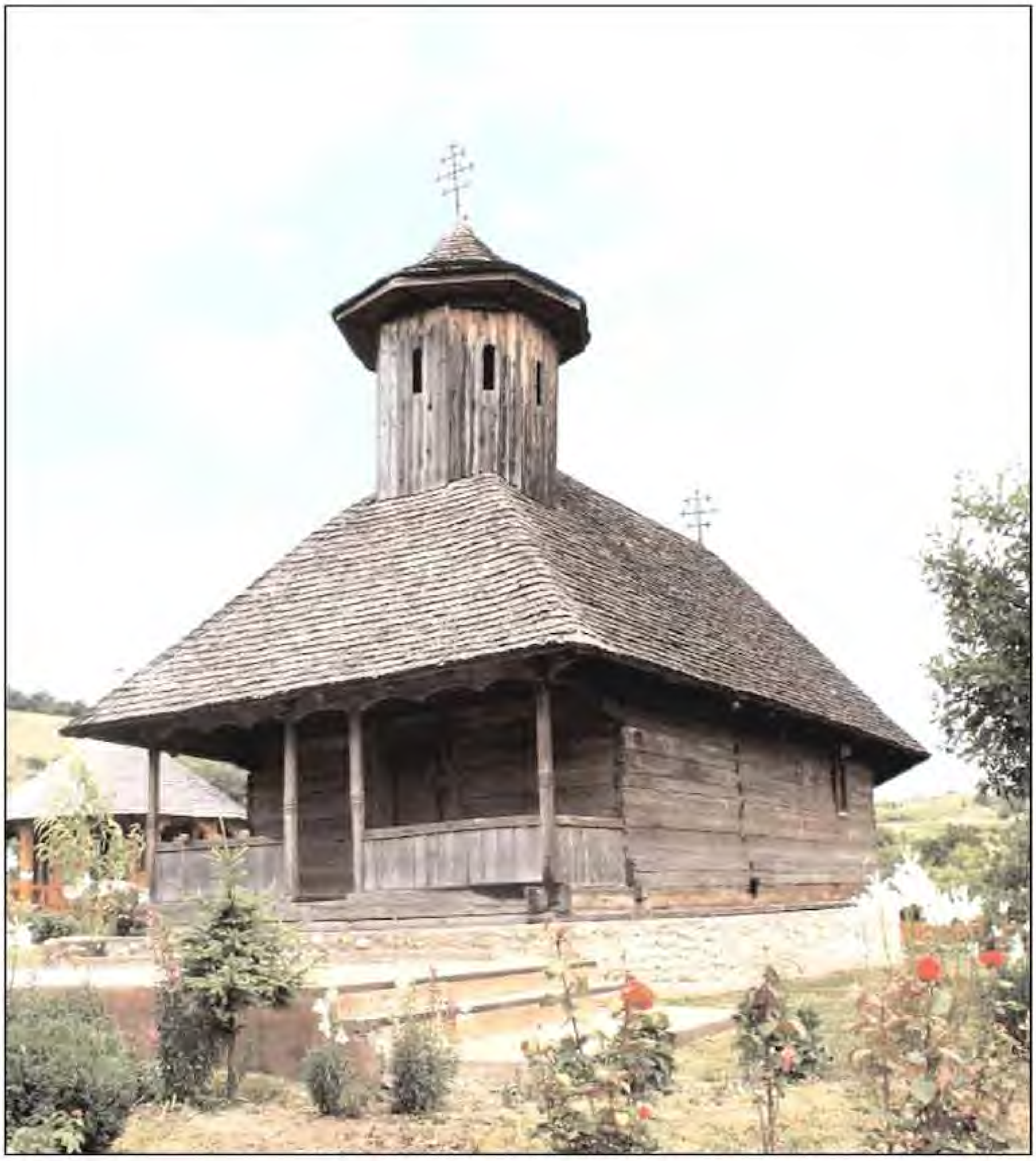

BISERICA DE LEMN DRĂGHICEŞTI.

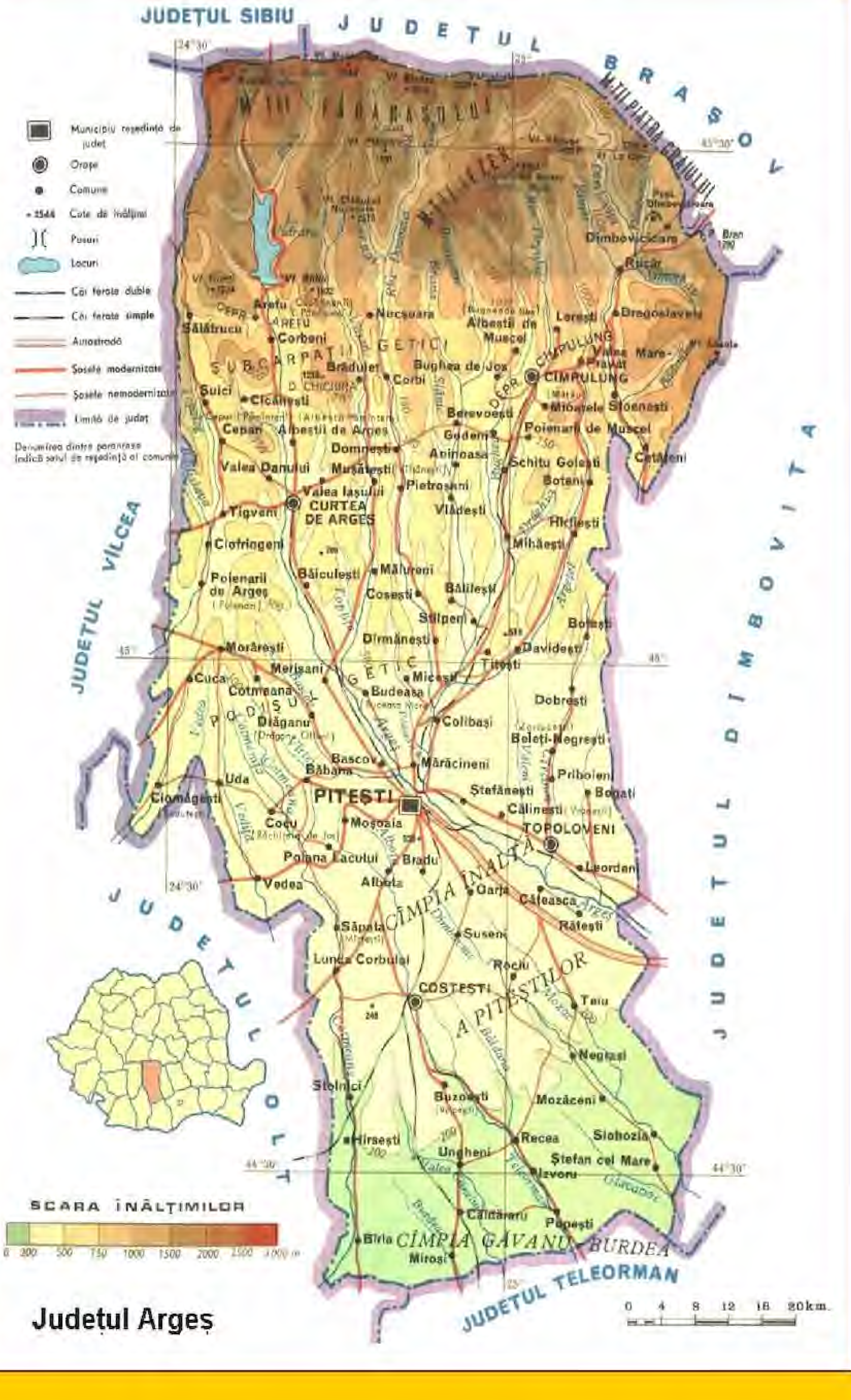

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bughești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Slobozia
Hîrsești
Recea
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Teleorman
Cotmeana
Vedea
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Municipiul

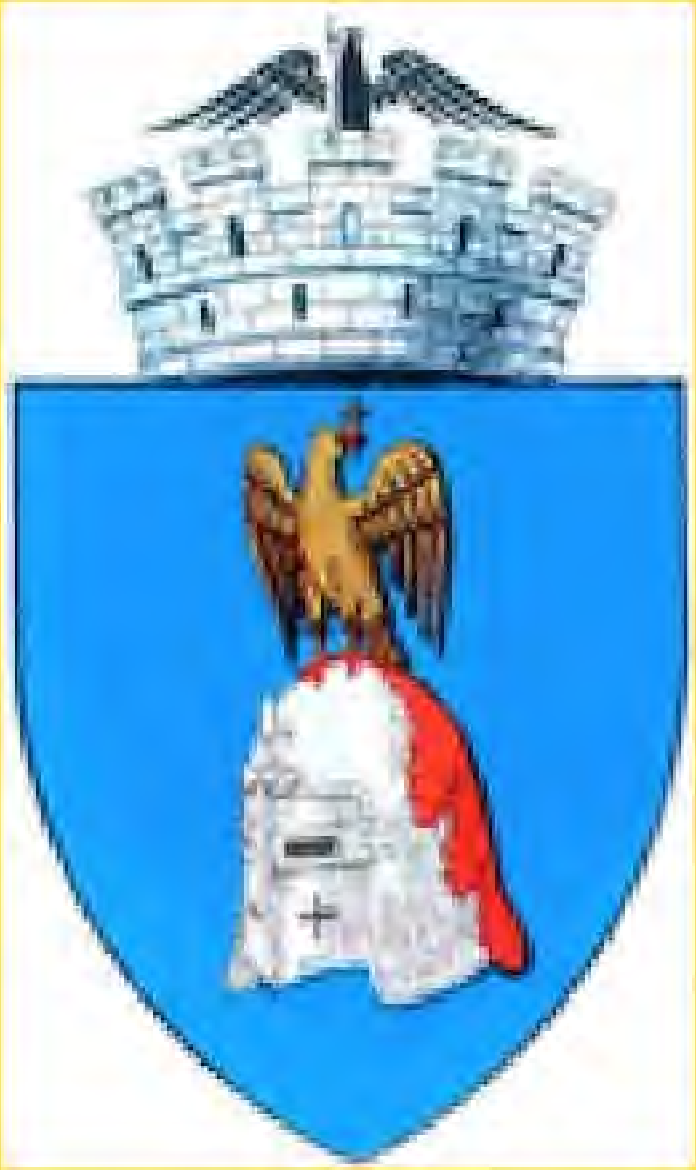

CÂMPULUNG-MUSCEL

PITEŞTI MMXV

CÂMPULUNG - MUSCEL

COMPONENȚĂ: Municipiul este format din cartierele: Centru, Flămânda, Grui, Mărcuş, Rotunda, Schei, Tabaci, Valea Româneştilor, Vişoi.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 55 km.
SUPRAFAȚĂ: 35,6 km^2.
POPULAȚIE: 31.767 locuitori [15.176 M + 16.591 F] (2011).
Municipiu înfrăţit cu localităţile: Soissons [Franţa], Ludvika [Suedia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

• **1300** – Piatra de mormânt a comitelui Laurenţiu de Longocampo• **Grădiştea** – 1512 [7020] iulie 30 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 107)• **Româneşti** – 1572 [7081] septembrie 25 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 93)• ***Secăreni** – 1577 [7085] iunie 9 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 280).

TOPONIMIE:

○ **Câmpulung** este un nume topic topografic, relevând caracteristicile zonei în care s-a constituit aşezarea: o depresiune întinsă, situată de-a lungul unei ape (Râul Târgului); toponimul este compus prin contopire din substantivul câmp şi adjectivul lung < la origine, cuvinte latine: campus, şi, respectiv, longus>. În documentele slave, acest toponim de origine latină, este consemnat frecvent, sub formele: Dolgopol, Dolgopolie, iar, în cele germane, sub formele: Langenau, Longenow.

În documentele cartografice – sursă informaţională semnificativă pentru relevarea introducerii urbei în circuitul internaţional, localitatea este menţionată sub grafiile: Campolongo-Langenau [1550], Langenau [1560], Longenov [1595], Longenow [1620], Longenau-Campolongum [1687], Campelongo [1780], Kîmpolung [1854], Kompolung [1875].

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Analizând specificitatea arhitecturii locale, arhitectul Constantin Joja consemna, în volumul său «Sensuri şi valori regăsite», următoarele: „În Câmpulung, trecerea de la casa ţărănească la casa urbană se face întâi cu adăugarea camerelor atenanse, dotate invariabil cu pridvor pe parter şi etaj, spre deosebire de nucleul principal, care rămâne cu parterul închis şi cu pridvorul la etaj în faţada din curte.”.

După cum remarca arhl. dr. Flaminiu Mârţu, unul dintre autorii amplei monografii «Câmpulung-Muscel, Ieri şi azi», „printr-o fuziune a elementelor geniului creator popular cu elemente de cultură şi artă feudală, s-a format o rezultantă de creaţie artistică cu profil orăşenesc, pe care o surprindem în nota constructivă, arhitecturală, laică şi de cult, în cioplitul în lemn şi în piatră, în meşteşugul zugrăvitului, pictură, ceramică, prelucrarea metalelor preţioase.”.

O imagine edificatoare a interioarelor caselor din oraş în anul 1855 este prezentată de C. D. Aricescu în «Istoria Câmpulungului»: „Interiorul caselor moşilor noştri câmpulungeni era simplu şi curat ca inima lor... La cei avuţi, velinţe de lână, mese şi scule de lemn, laviţi lungi şi late pe lângă pereţi, în loc de fotoliuri şi canapele, oale şi strachini pe căminul celor mai neavuţi şi un tron în colţul patului unde era toată averea nevestei şi a fetelor, cusute de chiar mâinile lor.”.

Cooperativa «Marama musceleană» din oraş a obţinut succese remarcabile prin angajaţii săi, în confecţionarea costumelor populare: Maria Alexe, Paraschiva Bădică, Vasilica Brăgârea, Maria Chivu, Elisabeta Damian, Marcela Drăgucean, Claudia Dumitrescu, Elena Ene, Mihaela Lăzăroiu, Constanţa Muşătescu, Maria Pătru, Monica Pătru, Vasilica Perneş, Paraschiva Polexe, Zoe Polexe, Maria Popa, Olimpia Şulcă, Liliana Tamaş, Elena Zoltan; a maramelor: Maria Boambeş, Elena Enache, Maria Râpeş, Maria Vintilă; a ţesăturilor de interior: Elisabeta Bălan, Vasilica Brăgărea, Filofteia Dănilă, Elena Enache, Maria Enache, Marcela Hagioiu, Maria Iosif, Georgeta Lazea, Paraschiva Nicolescu, Maria Poştoacă, Octavia Poştoacă, Maria Rădulescu, Maria Şerb, Viorica Şerb, Elena Voican.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: Foaie verde mărăcine, Frunzuliţă trei arginţi.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, De doi ca la Câmpulung, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica. În anul 1968, a luat fiinţă Ansamblul folcloric «Carpaţi» la Casa orăşenească de cultură, din iniţiativa maestrului coregraf Leonte Socaciu, care a prezentat spectacole memorabile pe scene din ţară şi din străinătate.

Ansamblul folcloric «Muscelul» al Clubului elevilor şi copiilor din Câmpulung-Muscel – sub coordonarea artistică a instructorului Cornel Teşileanu – includea, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Foişoreanca, Hora, Hora-n draci, Leliţa, Mărioara, Sârba din Muscel, Sârba lui 22, Tărăşelul, Ungurica.

Ansamblul «Plaiuri muscelene-Holcim» instruit de Puiu Tarbă este un mesager vestit al folclorului din arealul zonal.

Ansamblul folcloric «Muscel, plai cu dor» al Clubului elevilor din Câmpulung-Muscel – sub coordonarea artistică a instructorilor Nicolae Musceleanu şi Marin Ionescu – includea, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Brâul din Muscel, Fedeleşul, Hora, Hora Nuţii, Sârba, Ungurica.

În ampla acţiune de valorificare scenică a tezaurului folcloric, sunt implicate formaţiuni renumite din oraş: Ansamblul folcloric «Plaiuri muscelene-Cimus»; Ansamblul folcloric «Nanu-Muscel»; Ansamblul folcloric «Plai cu dor».

Corul Societăţii muzicale «Negru Vodă» – înfiinţat în anul 1908 – a valorificat, în timp, imensul tezaur artistic coral naţional şi internaţional, sub bagheta dirijorală a unor personalităţi prestigioase: Badea Alboteanu, Nicolae Oancea, Viorica Mihăilescu, C. Dumitrescu-Tita, Nicolae Catina, Ileana Prosia, dr. Constantin Roman, Nicolae Argeşeanu, Alfons Popescu, Constantin Mahu, Gheorghe Drăguşin şi Moise Mitulescu.

Festivalul-concurs de satiră socială «Tudor Muşatescu» se desfăşoară în fiecare an, cu participarea unor formaţii de amatori din judeţ şi din ţară, având un repertoriu inspirat din satira populară.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: „Sf. Ilie" (20 iulie), dar şi târg săptămânal – sâmbăta.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Situat pe importantul drum comercial care leagă Dunărea cu Transilvania, prin culoarul Rucăr-Bran, Câmpulungul este unul dintre cele mai vechi oraşe ale ţării, fiind atestat documentar în anul 1300.

Existenţa aşezării este anterioară primei atestări documentare, în vatra oraşului, descoperindu-se urme de cultură materială datând din perioada bronzului timpuriu [1700-1600 a. H.].

Devenit cetate de scaun domnesc în timpul primilor Basarabi, Câmpulungul cunoaşte o puternică dezvoltare economică, relaţiile comerciale cu oraşele din Transilvania intensificându-se.

Important centru politic şi cultural al Ţării Româneşti, Câmpulungul se înscrie în harta spirituală a zonei prin tipăriturile ieşite de sub teascurile tipografiei lui Matei Basarab [1632-1654], prin primul document în limba română păstrat (Scrisoarea boierului Neacşu către Johannes Benkner, judele Braşovului [1521]), prin Şcoala Domnească înfiinţată în 1669, de către domnul Ţării Româneşti, Antonie Vodă din Popeşti. Vestigii arheologice, excepţionale monumente de arhitectură şi epigrafice constituie mărturii indubitabile relevând locul şi rolul oraşului în istoria naţională.

⬟Sit arheologic: **CASTRUL ROMAN JIDAVA** –[▲]– amplasat în cartierul Pescăreasa, la km 44,500, este menţionat, în literatura de specialitate, sub numele: Jidova sau Sidova. Castrul reprezintă cea mai impunătoare fortificaţie de pe Limes transalutanus sau valachicus, justificând, prin amplasament – la intersecţia străvechii artere de comunicaţie dintre Câmpia Munteniei şi Munţii Făgăraş cu drumul care străbătea dealurile subcarpatice, dar şi prin amploarea construcţiilor, raţiunea edificării sale stipulate în adagiul latin: «Castra sunt victori receptaculum, victo profugium» (Castrele sunt locul de primire a învingătorilor, de refugiu pentru cei învinşi). Singurul castru construit în opus vittatum din acest sistem strategic, reprezentând graniţa fortificată de est dintre Dunăre şi Carpaţi a Imperiului roman, a fost edificat, în perioada împăratului Commodus şi consolidat de urmaşul său, Septimiu Sever [193-211]. Castrul roman Jidava – de plan patrulater (132,35x98,65 m) – era dublat de un castru de pământ cu plan pătrat (80x80 m) construit la circa 300 m sud. Castrul de piatră de la Jidava – „tip de fortificaţie romană având ca trăsătură specifică suprastructura de lemn a turnurilor din zidărie la bază, asemănătoare unora reprezentate pe Columna lui Traian" – era prevăzut cu patru porţi: praetoria (sud), decumana (nord), principalis dextra (vest) şi sinistra (est), accesele fiind asigurate prin uşi de stejar legate în fier şi poduri suspendate, fixate deasupra şanţului din exteriorul fortificaţiei.

Sistemul de observaţie şi, implicit, de apărare includea: câte două turnuri pătrate care flancau porţile, bastioane intermediare de formă patrulateră, iar, la colţuri, turnuri de secţiune pătrată – aceste elemente ale fortificaţiei prezentând suprastructuri de lemn. În interior, se circula pe via praetoria lată de 6 m. Centrul castrului era dominat de clădirea comandamentului – praetorium (34,70 x 30,40 m) format dintr-o curte interioară (atrium) pavată cu pietre de râu şi prevăzută cu un puţ, curtea fiind delimitată, la est şi la vest, de cele trei camere ale armamentariumului (depozit de armament) surmontat de un peristylum (sala festivă).

Pe latura nordică, era dispusă curtea sacră sau oecus (sediul comandantului) şi sacellum (capela) în ax. În latus dexter, fuseseră amplasate terme cu hypocaustum şi magazia (horeum) consolidată cu contraforturi. Locuinţele soldaţilor (hibernacola) construite din bârne de lemn lipite cu pământ erau acoperite cu ţigle.

Castrul cu canabae (aşezări civile dezvoltate în imediata sa apropiere) de la Jidava ca, de altfel, şi Limesul transalutan au fost părăsite definitiv în timpul lui Filip Arabul, datorită atacului carpilor din anii 245-247 p. H., forţele militare romane retrăgându-se pe aliniamentul Limesului alutan.

Cercetările arheologice au depistat un material variat: cărămizi semnate de soldaţii: Zoticus, Candidus, Armenius ş. a., vase ceramice, un inel de aur, arme, obiecte din metal, monede emise în perioada de la Septimiu Sever la Gordian III, precum şi unele monede de bronz în aşezarea civilă – anterioare, concomitente şi posterioare stăpânirii romane – demonstrându-se intensitatea traficului comercial efectuat prin pasul Bran, în perioada dacică şi a migraţiilor.

Menţionat iniţial în 1691, sub numele de Sidova, de către italianul Luigi Ferdinando conte di Marsigli [1658-1730], ofiţer de geniu în armata austriacă specializat în reperarea antichităţilor, castrul roman de la Jidava a făcut obiectul unor cercetări arheologice susţinute, efectuate ante 1968, de către prof. Emilian Popescu şi Eugenia Popescu. Cercetările întreprinse ulterior de dr. arhl. Constantin Petolescu, în retentura (zona din spatele comandamentului), s-au soldat cu identificarea a două barăci militare, în fiecare, staţionând o centuria. Pe podeaua unei locuinţe, s-a descoperit o inscripţie zgâriată în pasta umedă conţinând „iscălitura" unui miles din Cohors I Flavia Commagenorum.

Valorificarea complexă, cultural-turistică a sitului arheologic de la Jidava a implicat, în ultima perioadă, efectuarea unor ample operaţiuni de reconstituire a zidului de incintă de pe latura sudică şi a porţii praetoria, a turnurilor de curtină, pe baza proiectului întocmit de arh. Alexandru Mulţescu, în colaborare cu prof. univ. C. Petolescu şi arhl. Teodor Cioflan.

În expoziţia permanentă de la Jidava, sunt prezentate piese arheologice rezultate din săpături, alături de macheta castrului reconstituit la scară redusă, pentru a se facilita perceperea structurii sale iniţiale.

Importantul ansamblu de arhitectură medievală din oraş, **Mănăstirea «Negru Vodă»** –[▲]– se integrează cronologic etapei de constituire a statului feudal Ţara Românească. Complexul arhitectural este format din: Biserica «Adormirea Maicii Domnului», Biserica-bolniţă «Sf. Ioan Botezătorul», turnul clopotniţă, casa domnească, stăreţia, chiliile.

Formată iniţial – la mijlocul secolului al XIV-lea – dintr-o biserică şi o incintă patrulateră prevăzută cu turnuri, Curtea domnească din Câmpulung ctitorită de Basarab I, domnul Ţării Româneşti [1310-1352] şi de fiul acestuia, Nicolae Alexandru [1352-1364], a înregistrat, în perioada domniei lui Matei Basarab [1632-1654], o dezvoltare considerabilă prin refacerea bisericii distruse de cutremur, construirea Casei Domneşti [1650] –[▲]–cu două niveluri, pe o fundaţie datând din secolul al XIV-lea şi a impunătorului turn-clopotniţă [1635-1636] –[▲]– înalt de 36 m, amplu decorat cu arcaturi şi cu bumbi din ceramică smălţuită; Casa stăreţiei –[▲]– de pe latura vestică – a fost edificată ulterior, cu cheltuiala domnului Ţării Româneşti, Constantin Brâncoveanu [1688-1714].

La est de Biserica Mănăstirii Negru Vodă, au fost depistate vestigii ale vechii case domneşti datând de la mijlocul secolului al XIV-lea care „vădesc analogii cu modul de dispunere a clădirilor ansamblului Curţii domneşti de la Argeş. Ancadramente cu profilatură gotică recuperate din vechea reşedinţă voievodală erau semnalate de V. Drăghiceanu în 1920. [Cantacuzino Gh. – *Probleme ale cercetării vechii reşedinţe domneşti din Câmpulung*, SCMJA, IX, 2000].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» **a Mănăstirii «Negru Vodă»** –[▲]– a înregistrat, în evoluţia sa către forma actuală, diverse etape constructive: prima etapă – de la începutul secolului al XIV-lea până în 1628, când s-a dărâmat din cauza unui cutremur; etapa a doua este asociată cu domnia voievodului Matei Basarab [1632-1654], care, în 1635, o reconstruieşte din temelii; biserica a fost incendiată de turci în 1737 şi „renovată" în cursul aceluiaşi an; în timpul cutremurului din 1802, construcţia s-a năruit; etapa a treia – începe cu refacerea bisericii din 1826-1832, etapă marcată de importante operaţiuni de restaurare menite să salveze acest important monument ecleziastic durat din începuturile statului feudal Ţara Românească.

Pisania de pe peretele vestic al construcţiei reprezintă o amplă sursă documentară referitoare la istoria locaşului de cult câmpulungean: „a fost zidit întru început de Radu Negru la 1215, de Basarab I cel Mare, fiul lui Negru Vodă, şi terminată de Nicolae Alexandru Basarab, înmormântat aici. La 1628, din pricina cutremurului, biserica s-a dărâmat. La 1635, Matei Basarab voievod o zideşte din nou cu aceleaşi materiale de piatră cioplită, întocmind obştea monahală cu primul stareţ Melchisedec. Din cauza cutremurului din 1802 şi 1819, biserica s-a dărâmat, rămânând aşa până în 1826, când, din porunca voievodului Grigore Dimitrie Ghica şi cu blagoslovenia mitropolitului Grigore, începe zidirea cu acelaşi material, adăugându-se şi pietre noi cioplite. Din cauza grelelor întâmplări (războiul Rusiei cu turcii, boala ciumei, holerei şi foametei), zidirea ei se întrerupe, până în 1831, când, cu ajutorul vornicului vel Pană Costescu şi cu osteneala stareţului Filaret Apamias Beldiman, venit din Moldova, biserica se termină şi se târnoseşte la 30 octombrie 1832. La incendiul din 1934, izbucnit la Seminarul orfanilor din cuprinsul mănăstirii, sunt distruse acoperişul bisericii, clopotniţa şi chiliile, dăunând şi obiectelor şi picturii dinăuntru. În 1955, s-a orânduit şi pictura din nou, prin grija patriarhului Justinian, în frescă; s-a lucrat trei veri (1955-1957), pe vremea stareţului protos Meletie Petcu (pictori călugări conduşi de arhimandritul Sofian Boghiu, ajutat de ieromonahul Felix Dubneac de la mănăstirea Plumbuita – Bucureşti.". Biserica actuală a fost reconstruită conform planului arh. Franz Walet, utilizându-se materialul rezultat din demolarea bisericii lui Matei Basarab. De plan dreptunghiular, cu altar semicircular, separat de naos, printr-un iconostas sculptat în lemn, amplu decorat în motive vegetale stilizate, cu colonete ornamentate şi capiteluri, iconostasul prezintă trei registre pentru programul iconografic, registrul superior arcuindu-se în zona centrală al cărei plan este avansat spre naos, spre deosebire de zonele laterale retrase către altar. Considerat unul dintre cele mai frumoase iconostase din zonă, este împodobit cu pictura ieromonahului zugrav Ghermano [1834]. Naosul este despărţit, printr-o arcadă semicirculară susţinută, lateral, pe stâlpi masivi, de pronaosul segmentat în spaţii prin coloane cu capiteluri, fixate pe socluri pătrate. În partea sudică a pronaosului, se află cea mai veche lespede funerară a unui domnitor român cunoscută până în prezent: piatra de mormânt a voievodului Nicolae Alexandru Basarab [1364], cu inscripţia în limba slavonă: „Luna noiembrie în 16 zile, s-a pristăvit marele şi singur stăpânitor domn Ion Nicolae voevod, fiul marelui Basarab voevod, în anul 6873 indictionul 3. Veşnica lui pomenire.".

Menţionarea legendarului Negru Vodă în pisania ctitorului de refacere, voievodul Matei Basarab, l-a determinat pe cărturarul Nicolae Iorga să consemneze: „Pentru întâia oară, se sapă în piatră legenda bătrânului şi preamilostivului creştin Radul Negru voievod, care a fost de început descălecătorul Ţării Româneşti.".

În tabloul votiv din pronaos, realizat în 1831, sunt înfăţişaţi: Melchisedec, primul egumen, (pe peretele sudic), vornicul Pană Costescu (pe peretele nordic), iar, pe peretele vestic: Matei Basarab şi Doamna Elena, care susţin macheta bisericii cu trei turnuri mari şi două mici; Radu Negru şi Nicolae Alexandru Ilieş (confuzie de nume) cu macheta unei biserici cu cinci turnuri mari şi două mici.

✚ **Biserica-bolniţă** «Sf. Ioan Botezătorul» –[▲]– sau Paraclisul, amplasat în extremitatea estică a curţii, a fost ctitorit, în 1718, de către Teofan, egumenul mănăstirii, pe locul unei biserici de lemn, „pentru ca toţi călugării mănăstirii să poată face în linişte rugăciunile zilnice". Biserica este de plan triconc, cu altarul decroşat poligonal la exterior şi semicircular în interior; pridvor deschis cu arcade trilobate, sprijinite pe coloane din piatră de Albeşti; turlă octogonală fixată pe tambur pătrat, deasupra naosului. Decor exterior format din ancadramente sculptate în piatră, la uşă şi la ferestre. Se conservă fragmente din fresca originară [1862], pictată de Gheorghe Tattarescu, dar şi piese iconografice de o incontestabilă valoare – creaţii ale marelui pictor român: „Iisus Hristos", „Maica Domnului", „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul", „Sf. Grigore Dialogul" ş. a. În nişa hramului, pe peretele vestic exterior, este înfăţişat Sf. Ioan Botezătorul.

Biserica de mir cu hramul «Adormirea Maicii Domnului» a fost transformată de către Matei Basarab în biserică a Mănăstirii Negru Vodă – aşezământul monahal constituind un important centru de iradiere culturală în Evul Mediu românesc, întrucât, de sub teascurile tiparniţei înfiinţate de către voievod cu sprijinul mitropolitului Kievului, românul Petru Movilă, au ieşit volumele: «Molitvelnic slavonesc» [1635], «Învăţături preste toate zilele alese pe scurt» [1642] – întâia carte tipărită în limba română în Ţara Românească, «Antologhion slavon» [1643] şi «Psaltirea slavonă» [1650], a căror circulaţie s-a înregistrat şi în sudul Dunării. O susţinută activitate au desfăşurat, în atelierele mănăstirii, copiştii de manuscrise: Panu grămăticul, Nicola grămăticul, Silvestru eromonahul, Nicolae sin popa Gheorghe, Daniil eromonahul, Eremia Câmpulungeanul şi alţii, manuscrisele realizate într-o caligrafie remarcabilă, fiind ornamentate cu frontispicii şi miniaturi în culori.

În chiliile refăcute după Primul Război Mondial, s-a organizat un orfelinat destinat copiilor orfani de război, pentru care s-a înfiinţat, la 1 septembrie 1922, Seminarul Orfanilor de Război „Patriarhul Miron", care a funcţionat până în anul 1934, când un puternic incendiu a distrus parte dintre chilii, stăreţia cu muzeul bisericesc şi obiectele de preţ din inventarul acestuia, cupola cea mare şi învelişul clopotniţei, iar cele patru clopote s-au topit. Regele Carol II va dona un clopot de 1000 kg mănăstirii câmpulungene afectate de incendiu. De menţionat că, printre elevii orfani din seminar, s-a aflat şi viitorul patriarh al României, Justin Moisescu, originar din Cândeşti-Muscel.

În patrimoniul bisericii, expus în Casa Domnească durată de Matei Basarab, se află cărţi ritualice: Noul Testament [1648], Apostol [1683], Biblia [1688], Mineie [1698], Cazanie [1700], Penticostar [1701], Antologhion [1745], Triod [1746], Penticostar [1746], Triod [1748], Mineie [1754], icoane pictate pe lemn în sec. XVIII-XIX, candele filigranate [1751-1767], chivot [1786], linguriţe, disc, potir, epitaf [1836], sfeşnice ş. a.

Un popas în acest sfânt aşezământ – a cărui ultimă restaurare a fost săvârşită prin osârdia patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, Justin Moisescu, – reprezintă un pas în propria aspiraţie spre înălţare spirituală, în devenirea continuă spre acel Homo religiosus, pe care marele gânditor al neamului, musceleanul Petre Ţuţea, îl socotea „un om etern".

✚**Ansamblul Bărăţia** –[▲]– (str. Negru Vodă, 116) este format din: Biserica «Sf. apostol Iacov» – edificată, pe fundaţiile unei construcţii ecleziastice de la sfârşitul secolului al XIII-lea, de către comunitatea săsească din Câmpulung; turnul-clopotniţă [1730] şi casa parohială construită în secolul al XVII-lea.

Ansamblul catolic Bărăţia a fost incendiat de turci în 1737, fiind refăcut în anul 1760. Restaurarea ansamblului în forma actuală a fost efectuată în anii 1963-1965, de către Direcţia patrimoniului cultural naţional, pe baza proiectului arh. Ştefan Balş, relevându-se, cu acest prilej, etapele de construcţie, fundaţiile bisericii anterioare şi înlăturându-se elementele parazitare ulterioare.

Biserica «Sf. Apostol Iacov» –[▲]– este redusă la dimensiunile corului unei biserici anterioare, care se prelungea, spre vest, cu o navă, cor terminat, la est, printr-o absidă formată din trei laturi. În interiorul bisericii, este expusă piatra de mormânt a comitelui Laurenţiu de Longocampo [1300] – document epigrafic reprezentând prima atestare documentară a oraşului Câmpulung. În jurul anului 1220, coloniştii saşi construiseră, în zona sudică a Câmpulungului, o biserică mare catolică, Cloaşterul (de la germ. Kloster = mănăstire), care avea un turn înalt folosit ca punct de observaţie, biserică pe care cărturarul Nicolae Iorga o considera „cel dintâi locaş de zid din toată romănimea". În chiliile Cloaşterului, vieţuiau călugări dominicani sau predicatori, care se îngrijeau de moaşte ale Sf. Apostol Andrei. Biserica s-a năruit, în prima jumătate a secolului al XVII-lea, piatra din zidurile sale fiind utilizată de orăşeni în edificarea propriilor locuinţe.

Atestată documentar iniţial în 1653, Biserica «Sf. Apostol Iacob» a fost incendiată de turci în 1737, construcţia ruinându-se; egumenul Antoniu Ciobriu întreprinde, în 1760, lucrări de refacere a bisericii, care, potrivit rezultatelor investigaţiilor arheologice efectuate în zonă, fusese edificată pe structura corului unei biserici catolice dispărute, construite, probabil, anterior anului 1300, inscripţionat pe lespedea funerară a comitelui Laurenţiu de Longocampo. Potrivit unor istorici ai arhitecturii ecleziastice zonale, „arhitectura gotică a corului a fost subliniată prin degajarea corului triumfal dintre cor şi navă, ce fusese astupat de zidărie, odată cu dărâmarea navei. Ferestrele au fost readuse la dimensiunile lor şi completate cu colonete şi timpane de piatră. Portalul din faţă (sud) a fost eliberat prin dărâmarea clădirilor, iar, în sacristia dinspre nord, a fost refăcută bolta degajată. La exterior, se remarcă prezenţa unor puternice contraforturi şi totodată interesante ancadramente ale ferestrelor realizate din piatră de Albeşti."

Turnul-clopotniţă –[▲]– supranumit Turnul Bărăţiei – amplasat pe latura vestică a curţii prezintă un plan pătrat, având înălţimea până la cornişă de 13 m. Construcţia a fost înălţată cu un etaj şi acoperiş piramidal, la sfârşitul secolului al XIX-lea. Decoraţia exterioară este compusă din trei rânduri de registre cu firide divers concepute şi butoni din ceramică în culori variate, prezentând, sub acest aspect, similitudini cu turnul Mănăstirii Negru Vodă.

🏛 Casa parohială –[▲]– edificată în secolul al XVII-lea – are, la etaj, încăperi boltite, un foişor deschis, cu arcade susţinute pe coloane masive de zidărie, iar, la parter, pivniţe cu boltiri, în care sunt depozitate piese provenind din biserica iniţială: fragmente de lespezi funerare inscripţionate, capiteluri, nervuri, sculpturi în piatră. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice de excepţional interes bibliofil.

✚**Biserica** «Duminica Tuturor Sfinţilor» **Apa Sărată** –[▲]– Potrivit pisaniei săpate în piatră, fixate în pridvor deasupra accesului în pronaos: „Ziditu-s-au această sfântă biserică din temelie nouă /…/ prin rugăciunea norodului din Mărcuşi, cari au dat şi ajutor şi cu toată cheltuiala obştii neguţătorilor din oraşu Câmpulungu şi a altor stări şi trepte. /…/ S-au pus temeliia la anul 1831 iulie 6 şi s-au săvârşit şi s-au sfinţit la anul 1833 mai 28.". Din obştea negustorilor câmpulungeni, s-au remarcat, prin contribuţia lor substanţială: Constantin Aninoşanu, Gheorghe Merişanu, Bratu, Constantin Pop ş. a., cărora li s-au alăturat, ajutând prin muncă, unii locuitori din Mărcuş (numele anterior al satului). Biserica edificată de către meşterii Ion Măţăoanu şi Cotescu, a fost reparată în: 1887, 1927-1928 (consolidare cu centuri metalice, subzidire din beton, adăugarea unui cafas), 1943 (pardoseală din mozaic), 1961 (reînchiderea cu ferestre a pridvorului) şi renovată la sfârşitul secolului XX. Planul construcţiei este dreptunghiular compartimentat, cu absida altarului poligonală şi pridvor deschis decroşat prevăzut cu două arcade laterale; turlă octogonală deasupra naosului, sprijinită pe arce şi masive de zidărie; turlă-clopotniţă peste pronaos cu scară de acces formată din butuci de stejar dispuşi în spirală, practicată în grosimea zidului nordic. Naosul este separat de pronaos prin trei arcade inegale, iar, de altar, prin tâmplă de zid care nu ajunge la boltă. Decoraţia exterioară se rezumă la un brâu în formă de tor, ce se înalţă deasupra arcadelor pridvorului şi altarului, încadrând firida pentru icoana hramului. Pictura murală originară în frescă, realizată în stil bizantin clasic, este atribuită unui mare zugrav câmpulungean, Gheorghe Bălăceanu; pictura a fost refăcută, la tâmplă şi turla Pantocratorului, de către Petre Cazan, în 1887, şi restaurată de pictorii Ion Fleşaru şi Manu, în 1943. Pictura de pe iconostas şi turla Pantocratorului datează din 1904. În casa parohială construită, în 1926, de enoriaşi, s-a organizat, de către preotul cărturar Nicolae Mănescu, un muzeu bisericesc cu piese de cult şi carte veche religioasă. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1747], Evanghelie [1750], Catavasier [1753], Liturghier [1757], Liturghier [1759], Antologhion [1777], Mineie [1777-1779], Penticostarion [1783], Mineie [1784], Chiriacodromion [1811], Liturghier [1817], Triodion [1833], Cazanie [1834], Ceaslov [1835], Octoih [1836], Psaltire [1839], Molitvelnic [1793], Irmologhion [1823], Biblie [1819], Panihidă [1809], Catavasier [1795], Slujba Sf. Filofteia [1831] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, un epitaf, proschinitar, sfeşnice, candelă, cădelniţă ş. a.

✚**Biserica «Schimbarea la Faţă» Chilii** – construită de Niţă Mărcuşan cu fiii săi: Ion, Gheorghe, Nicolae, în anul 1864 •intervenţii: consolidare [1927]. Pictura murală executată de Petre Cazan şi Iancu Bălăceanu din Câmpulung-Muscel [1864]; repictată de: A. Băbuş din Chilii [1927]; Pantelimon Fleşaru din Suslăneşti [1974].

✚**Biserica «Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Nicolae»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Domnească** –[▲]– Ctitorie domnească, datând din 1567, atribuită Doamnei Chiajna, văduva voievodului Mircea Ciobanul [1545-1552;1553-1554], şi fiului său, Petru cel Tânăr [1559-1568]. Refacerea integrală a construcţiei ecleziastice („s-a dărâmat până în temelii") va fi întreprinsă în 1721, cu cheltuiala domnitorului Nicolae Mavrocordat, a ispravnicului Neacşul vornicul Piteşteanul şi a preotului Ianache. O „reclădire din temelie", în forma actuală, este atestată, prin pisanie, în perioada anilor 1870-1889, principalii ctitori fiind: Ion Colan, Anton Paul, preotul Petre Bănulescu, Ion Marinoiu şi Tase Piteşteanul. O ultimă restaurare de amploare a fost efectuată în 1955-1957. Plan extins, în formă de cruce, cu absida altarului poligonală la exterior şi semicirculară în interior, ca, de altfel, şi absidele naosului. Altarul este separat de naos, printr-un splendid iconostas sculptat în lemn. În pronaos, a fost construit un cafas de lemn pentru cor.

Pictura murală realizată în manieră realistă, în 1889, semnată de Gheorghe Stoenescu, elev al pictorului Gheorghe Tattarescu, a fost „spălată", prin strădania pr. Gheorghe Stroian, în 1934-1935. Tablourile votive de pe peretele vestic al pronaosului reprezintă pe ctitorii iniţiali: Doamna Chiajna şi fiul său, Petru al II-lea. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Minei [1688], Mineie [1698], Evanghelie [1693], Penticostar [1701], Liturghier [1713], „alte 30 de cărţi din secolul al XVIII-lea şi 57 din secolul al XIX-lea", icoane pictate în sec. XVIII-XIX de zugravul Gheorghe Spadoni [1773], de Ilie zugravul [1810] şi Ghermano ieromonah [1838].

Biserica Domnească a fost supranumită Biserica Grecilor, deoarece unul dintre ctitorii de refacere, domnitorul Nicolae Mavrocordat, fusese de origine greacă, iar biserica era vizitată preferenţial de negustorii greci. În apropierea locaşului de cult, a funcţionat Şcoala domnească înfiinţată de către domnul Ţării Româneşti, Antonie Vodă din Popeşti, în 1669.

✚**Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Flămânda** –[▲]– ctitorită de negustorul Gheorghe Ştefănescu, în anii 1938-1940, în memoria fiicei sale, Margareta.

Pisania sculptată în piatră, fixată la intrarea în biserică, conţine elemente informative esenţiale: „S-a ridicat din temelie în anii 1938-1940, prin cheltuiala lui Gheorghe Ştefănescu din Câmpulung, în memoria fiicei sale Margareta, răpită de moarte năprasnică în ziua nunţii sale şi înmormântată în haină de mireasă în biserică. /.../ Vrednice sunt contribuţiile preoţilor

Gheorghe Bănăţeanu, succedat de Marin Dana, precum şi ale clerului muscelean şi alţi creştini. S-a sfinţit în ziua de 10 octombrie 1948 de către patriarhul Justinian.".

Biserica a fost concepută în stil arhitectural moldovenesc de către arh. Gheorghe Cantacuzino, fiind construită din calcar de Albeşti, sub coordonarea antreprenorului De Nicollo şi a sculptorului Luigi Pavoni. Biserica are plan cruciform, cu absida altarului semicirculară, accese separate din naos spre proscomidiar şi diaconicon; tâmplă realizată integral din piatră de Albeşti sculptată, cu două registre de medalioane pentru icoane. Pronaos cu cafas; naos extins lateral, prin abside semicirculare; pridvor subdimensionat, închis, susţinut pe doi stâlpi din calcar de Albeşti. Paviment din acelaşi material: dale de formă pătrată sau dreptunghiulară. Turlă de formă cilindrică cu acoperiş piramidal evazat la poale. Pictura murală în frescă este semnată de Gheorghe Popescu din Bucureşti. Pe peretele vestic al pronaosului, sunt pictate: Margareta, mireasă, şi mama sa, Elena-Luiza, susţinând, în mâini, macheta bisericii. Biserica-necropolă adăposteşte mormintele ctitorului, al soţiei sale şi al fiicei lor, Margareta.

Biserica actuală a fost edificată în locul unor construcţii ecleziastice anterioare: Schitul Mărculești – ctitorit de Dumitru Hagi Rosetti în 1765, mistuit de un incendiu devastator, reparat în 1789, distrus de nemţi în anul următor, refăcut în 1792, ruinat la jumătatea secolului al XIX-lea. La biserica Schitului Mărculești, s-a înregistrat un fapt care contravenea canoanelor bisericești, întrucât călugărul Hrisant, participant la mișcarea din 1821, care se refugiase în schit și devenise ieromonah fără „carte de preoție", a fost îndepărtat din rândul clerului, întrucât își căsătorise fata „fără voie de la protopopie". Biserica Flămânda – construită între 1873-1890, prin strădania primarului oraşului Istrate Rizeanu, reparată, în repetate rânduri, de preotul Gheorghe Bănăţeanu, afectată puternic de cutremurul din 1940, s-a năruit, fiind demolată în 1942.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» **Fundeni** –[▲]– datează din perioada domniei voievodului Ţării Româneşti Alexandru Mircea [1568-1577], o lespede tombală datată 7084 [=1576] constituind un argument invocat, în acest sens, de către istorici. Biserica a fost reparată post 1788, de stolnicul Nicolae Colfescu şi judeţul oraşului, Gheorghe Bozianu, şi în 1856, cu osârdia pr. Nicolae Ionescu; deşi era în pericol de a fi demolată în 1904, împreună cu alte patru biserici vechi din Câmpulung, deoarece se ruinase şi fusese închisă oficierii cultului religios, „a scăpat ca prin minune", fiind restaurată (consolidare prin subzidiri din beton, legături cu centuri metalice; înlăturarea tencuielii de pe parament) de către Comisia Monumentelor Istorice în 1930-1932. De tip dreptunghiular, cu absida altarului decroşată, poligonală la exterior şi semicirculară în interior, biserica are pridvor deschis, pe latura vestică, prezentând, ca particularitate arhitecturală, absenţa turlei. Cu excepţia pridvorului tencuit, decroşat, cu două niveluri, adăugat în 1819, biserica a fost construită din bolovani de râu care alternează cu cărămizi dispuse orizontal sau vertical, uneori, în casete netencuite. Sistemul de acoperire interioară este format din bolţi în calote susţinute pe arcuri prelungite cu masive de zidărie la naos şi pronaos, compartimente separate prin doi stâlpi de secţiune octogonală pe care se sprijină trei arcade în acoladă. În zid, sunt încastrate pietre funerare din 1558, 1575 şi 1622 (a jupaniţei Neacşa). Décor exterior la ancadramentele de piatră ale ferestrelor; brâu median format din tor dublat de cărămizi dispuse în „dinţi de fierăstrău". Pictura murală în frescă, datând din secolul al XVIII-lea, păstrată fragmentar, include, în scena iconografică imaginând „Masa bogatului milostiv", elemente laice cu evidentă culoare locală: lăutari în îmbrăcăminte specifică epocii şi instrumentele lor muzicale (trâmbiţe, surle şi tobă).

Biserica «Sf. **Marina**» –[▲]– edificată, probabil, în sec. XV, cu plan format din altar şi naos, deşi C. D. Aricescu menţiona, în «Istoria Câmpulungului», că a fost construită între 1100 şi 1200, supoziţie neconfirmată documentar sau arheologic; tradiţia orală locală atribuie ctitorirea locaşului de cult boierului Stanciu şi soţiei acestuia, Rada, în 1215.

Pisania săpată în piatră confirmă vechimea bisericii, dar şi contribuţia esenţială a lui Barbu Giurgiuveanu la „înnoirea" acesteia, în 1696: „Această sfântă şi dumnezeiască biserică, aflându-se din zile vechi părăsită şi neaflându-se ctitori ca să o mai înnoiască şi stând biserica necăutată, îndemnându-mă eu, robul lui Dumnezeu, Barbu, de am înnoit-o întru slava sfintei muceniţe Marina, pe cât mi-au fost cu putinţă, cele ce se văd şi cele ce se vor mai înnoi de aici înainte şi am făcut şi clopotniţa din temelie precum se vede şi am cumpărat două candele de argint şi o vie de am dat bisericii de pomană în zilele luminatului domn Io Constantin voievod, m(esi)ţa, septembrie 20 leat 7205 (=1696).". În anii 1896-1897, restaurarea bisericii a implicat şi mărirea spaţiului construcţiei, prin adăugarea unui nou pridvor cu turlă-clopotniţă de zid şi prin includerea fostului pridvor în pronaos. Biserica a fost, în repetate rânduri, reparată de către preoţii slujitori cu sprijinul financiar al enoriaşilor. Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă semicirculară decroşată, la altar. Pictura murală originară, datând din 1696, se păstrează fragmentar; scena pictată care imaginează „Îngroparea credinciosului" corelată cu existenţa unor pietre tombale atestă funcţia iniţială de necropolă a bisericii. În tabloul votiv, sunt înfăţişaţi: jupan Barbu şi fiul său, Stoica, care susţin macheta bisericii; jupan Bratu, împreună cu soţia şi fiii săi, zugrăviţi în costume de epocă. Scene din pictura murală originară, cea din 1765 şi pictura executată în ulei, în 1896-1897, de către pictorul Gheorghe Popescu din Vereşti au fost riguros restaurate de Dumitru Păltineanu-Tecuci, în 1987. Cruci vechi de piatră cu caracter votiv sunt încastrate în zidurile bisericii. Încă din sec. XVII, pe lângă biserică, funcţiona o şcoală de zugrăvie, în care, se va iniţia în tainele picturii, în sec. XIX, pictorul paşoptist Ion Negulici. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice din sec. XVII-XIX: Molitvelnic, Octoih, Triod, Octoih [1811], Triod [1818], Liturghier [1817], Penticostar [1820], Irmologhion [1823], icoane pictate pe lemn de Gheorghe Popescu [1897], Petre Cazan [1874], Ion Dogărescu [1909] ş. a.

Biserica «Sf. Nicolae» Nicuţ –[▲]– numită anterior Biserica „Sf. Nicolae de Sus" (spre a fi deosebită de Biserica „Sf. Nicolae-Popa Savu") a fost începută în 1708, prin „osârdia ctitorului principal, logofătul Mareş, ajutat de preotul Gheorghe, soţia sa, Constantina, şi fiul lor, logofătul Pană, fiind terminată după moartea ctitorului principal", în 1710, cu ajutorul bănesc al voievodului Ţării Româneşti, Constantin Brâncoveanu [1688-1714]. Biserica a fost restaurată radical de către negustorul câmpulungean Constantin Popescu-Nicuţ şi soţia sa, Anastasia, în anul 1854, odată cu adăugarea pridvorului şi refacerea turlelor. Ctitorii de restaurare au donat aşezământului lor religios „o moşie în Furnicoşi şi livada cea mare din Hodoş"; o moşie din Bughea a fost donată de către Anastase Spiru şi soţia sa, Joiţa, născută Cotănoaie. Pomelnicul ctitorilor este extins în proscomidiar. Sub raport planimetric, construcţia prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă decroşată: poligonală la exterior şi semicirculară în interior; pridvor închis cu geamlâc. Deasupra naosului, se înalţă o turlă octogonală, iar peste pronaos, o turlă-clopotniţă, de secţiune pătrată, cu acces dintr-o absidiolă pentagonală adosată pridvorului, pe latura nordică.

Decoraţia arhitecturală este formată dintr-un tor simplu, pe latura sudică, şi un tor încadrat de zimţi din cărămidă, pe latura nordică, indicând, prin specificitatea acestora, două etape constructive. Biserica are temelie din bolovani, iar pereţii sunt construiţi din bolovani şi cărămidă cu mortar de var. Pictura murală originară, realizată de zugravul Gheorghe, s-a degradat considerabil, biserica fiind repictată în ulei, în stil bizantin, de Gheorghe Belizarie în anul 1922; portretele ctitorilor zugrăvite în pronaos: popa Gheorghe, logofătul Pană (dreapta), Constantin Pop-Nicuţ şi soţia sa, Anastasia (stânga) sunt încadrate în medalioane.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1846], Octoih [1850], Mineie [1852], Predicator [1857] şi icoane pictate pe lemn de Gheorghe Belizarie.

Biserica «Sf. Gheorghe» Olari –[▲]– a fost construită în secolul al XVII-lea, cu cheltuiala breslei olarilor din Câmpulung şi consolidată în secolul al XVIII-lea, odată cu adăugarea pridvorului. O restaurare de amploare a fost efectuată în 1932, de către Comisia Monumentelor Istorice, constând din: tencuirea pereţilor naosului şi altarului peste zidăria de bolovani; înlocuirea cărămizilor măcinate din soclu. Biserica are un plan dreptunghiular cu absidă decroşată, poligonală, în exterior şi semicirculară în interior; fără pridvor. O turlă-clopotniţă de secţiune pătrată, decorată cu arcaturi, cu scară de acces dispusă într-o absidiolă pentagonală, se înalţă deasupra pronaosului. Naosul – separat de pronaos prin zid plin, străpuns de uşă, are o boltă semicilindrică longitudinală, iar pronaosul – o calotă cu arce fixate pe masive de zidărie. Tâmpla de zid care separă naosul de altar a fost refăcută şi zugrăvită cu cheltuiala judeţului Iorga, la 1726. Paramentul este realizat din piatră brută, rostuită, la naos şi altar. Decoraţie amplă în stil gotic flamboaiant, la ancadramentele ferestrelor şi uşilor, care provin, se pare, de la vechiul Cloaşter. Pictura altarului a fost realizată, potrivit pisaniei, „cu cheltuiala jupânesei Despina, a vel clucerului Şerban şi a fiilor acestora, în 1717, iar bolta din pronaos – a fost pictată de diaconul Şerban, în 1772 şi „spălată", în 1932, de pictorul Iordache.

Pictura exterioară din anul 1804 se individualizează iconografic prin reprezentarea, în scenele religioase, a unor localnici în costumaţie orăşenească tipic medievală, dar şi prin modalitatea reprezentării lui Iisus răstignit îmbrăcat în haine de călugăr; în scena „Acatistul Maicii Domnului", sunt figuraţi localnici (clerici şi boieri) în costumaţie de epocă. Pe fresca exterioară a peretelui nordic, este inscripţionat un text-sentinţă semnificativ: „Biruitoare este numai munca" şi sunt prezentate scene cu: martiriul unui călugăr, „Sf. Paraschiva", „Sf. Treime" ş. a. O inscripţie precizează contribuţia unor ctitori: „Popa Ghermano proistosû, prioteasa Maria sin popa Iosif. Aceştia multe odoare au adus bisericii, cât pe dinlăuntru şi pe dinafară. 1804 avgust 9". Pe frontispiciul construcţiei, sunt zugrăvite imagini din viaţa patronului spiritual al bisericii, „Sf. Gheorghe". În biserică, se păstrează pietrele tombale ale preotului Iosiv [+1751] şi Stancăi lui Vlad Herolu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1804-1805], Penticostar [1856], Penticostar [1895], Cazanie [s. a.] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de Ghermano zugrav, Petre Cazan, antimise din: 1893, 1941, 1952 ş. a.

Biserica «Sf. Nicolae»+«Buna Vestire» **Popa Savu** –[▲]– atestată documentar ante 1673, „preînnoită" în 1747, biserica actuală a fost reconstruită, în perioada 13 mai 1860 – 12 iulie 1868, cu cheltuiala arhimandritului Dionisie Aninoşanu şi a familiilor enoriaşilor: N. Gheorghiu, N. N. Gheorghiu, I. N. Gheorghiu, C. I. Măţăuanu, P. Măţăuanu, N. Mocanu, Iosif Mocanu, I. Mocanu ş. a., lucrările coordonate de Marin Iosif, „arhitect de zidărie şi dulgherie", fiind executate de meşteri constructori saşi, originari din Transilvania. Pentru conservarea bisericii, au fost efectuate intervenţii relativ recente: 1960 (refacerea acoperişului, învelirea cu tablă zincată, solzită la turle), 1964-1965 (consolidări şi tencuieli exterioare), 1968-1969 (înlocuirea pardoselii de piatră cu mozaic de marmură).

Sondajele arheologice efectuate de către arhI. Flaminiu Mârţu au relevat fundaţia unei biserici vechi şi urme de frescă îngropate la circa 2,5 m. Edificată în stil semigotic („un melanj de stil bizantin şi gotic"), biserica are un plan în formă de „cruce greacă" cu absida altarului semicirculară în interior şi poligonală în exterior; naosul este extins lateral, prin abside de formă dreptunghiulară, iar pronaosul prezintă un cafas susţinut pe două coloane cu capiteluri. Naosul este separat de altar prin iconostas din lemn de tei amplu sculptat şi ajurat cu ornamentaţie predominant vegetală, prevăzut cu patru registre: „I–17 medalioane cu prooroci; II– 12 medalioane pictate cu apostoli; III– 6 icoane ovale praznice; IV– 8 icoane medalion cu scene din viaţa Mântuitorului" pictate de Mişu Popp. Pridvorul, de plan dreptunghiular, a fost adăugat în 1930-1932. Décor excesiv pe paramentul construcţiei ecleziastice, dominat de coloane şi colonete angajate, care delimitează panouri. Pictura murală din 1864, realizată în stil neobizantin, este semnată de celebrul pictor braşovean Mişu Popp. Pictură murală exterioară cu icoanele de hram. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Minei [1698], Chiriacodromion [1732], Penticostar [1767], Mineie [1778-1780], cu numeroase însemnări privind provenienţa şi circulaţia cărţilor; icoane pictate pe lemn în sec. XIX, candele, discos, potire, clopoţel, policandru, cădelniţă, chivot, steluţă, cununii, clopot [1877] ş. a.

Se menţionează că „Popa Savu" a fost numele unui protopop, slujitor al bisericii, la sfârşitul sec. XVII şi începutul sec. XVIII. Casa parohială amplasată la est de biserică, pe două niveluri, a fost edificată prin strădania pr. Nicolae Proca, fost protoiereu de Muscel.

Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Scheiu** –[▲]– a preluat numele cartierului în care s-au stabilit refugiaţi, în marea lor majoritate, originari din Scheii Braşovului. Biserica datează din secolul al XVI-lea, potrivit rezultatelor investigaţiilor efectuate în interior, în anul 1968, de către prof. arhI. Flaminiu Mârţu, corelate cu datarea pietrei tombale a „roabei lui Dumnezeu, Magdalena": 6 mai 7056 (=1548). Biserica a fost reparată, în 1805, de judeţul Iorga. Restaurarea din 1838-1840, întreprinsă de Bucur Pop, este considerată o reconstrucţie efectivă a bisericii, deoarece spaţiul a fost extins, prin adăugarea absidelor naosului şi mărirea pronaosului.

Incendierea bisericii de către turci a impus efectuarea unor reparaţii majore în 1854, concomitent cu adăugarea pridvorului, cheltuielile fiind suportate de Ilie Apostescu. „Devenind ruină, la 1887, s-a reparatŭ, zugrăvitŭ, terminându-se la 1893, de către subsemnaţii epitropi: Ion Baloleanu şi Ion Calangiu şi cu ajutorul domnilor: maior D. N. Iliescu, N. Gheorghiu, Gheorghe Patraulea, P. Apostolescu, N. Gh. Safta, Paraschiv Ionescu, P. Buduluca, I. Beştoiu, N. Toader, N. Spătărescu, C. Enculescu, I. Buduluca, N. Onişor, D. Banciu, C. Ţicăloiu şi alţi binevoitori", potrivit pisaniei din 1 mai 1894. Biserica, „fiind cu totul învechită, atât pe dinăuntru cât şi pe dinafară, a fost restaurată", în 1939-1940, conform proiectului arh. Dimitrie Ionescu-Berechet: cupola turlei Pantocrator a fost reconstruită din cărămidă pe grinzi şi centură de beton armat; s-a refăcut pardoseala din dale de mozaic; s-a parchetat altarul; s-a acoperit cu tablă.

Biserica prezintă un plan treflat, cu abside poligonale; turlă octogonală deasupra naosului; turlă-clopotniţă pătrată peste primul pronaos. O particularitate arhitecturală o constituie plasarea accesului în biserică, pe latura sudică. Decoraţia exterioară constă dintr-un tor de factură recentă cu ornamente florale, ancadramente la ferestre decorate în motive vegetale; cruci vechi (sec. XVIII-XIX) încastrate în peretele sudic. Pictura murală din 1854 a fost „înnoită" în 1893; pictura murală realizată, în 1940, de Ion Fleşaru a fost restaurată de Constantin Mihalcea-Bucureşti, în anul 1968.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Minei [1715], Octoih [1726], Triod [1731], Cazanie [1742], Penticostar [1743], Ceaslov [1835], Octoih [1836]; icoana „Iisus Hristos" pictată pe lemn de I. C. Cazan [1892], un goblen cu „Cina cea de Taină" [1938], două clopote inscripţionate: „Santa Maria orat 1530" şi „Ministerul de război. 1919. Reşiţa", înlocuind clopotul confiscat de ocupanţii germani în timpul Primului Război Mondial.

✚**Biserica «Sf. Ilie»** –[▲]– ctitorie a jupanului Ghinea Mustachi, din anul 1626, „făcută cu truda ereului Iane ecleziarhul", a fost durată pe locul unei biserici de lemn datând din secolul al XV-lea, în apropierea locului, unde, se organiza, în fiecare an, la 20 iulie, Sborul (Târgul de Sf. Ilie) din Câmpulung, care facilita schimbul de mărfuri între românii aflaţi pe versanţii de nord şi de sud ai Carpaţilor; sborul a fost mutat din Muntele „Sf. Ilie", aflat în apropiere de satul Fundata, la Câmpulung, lângă actuala biserică, anterior perioadei domniei lui Matei Basarab [1632-1654], voievodul hotărând, în 1647, la cererea călugărilor, organizarea acestuia în vecinătatea Mănăstirii „Negru Vodă", pentru a spori, astfel, veniturile aşezământului monahal. Biserica a fost reparată în anii 1771 şi 1891; afectată de seismul din 1940, biserica va fi consolidată în 1942-1943, reparaţii ulterioare efectuându-se în 1957-1958. Construcţia prezenta, iniţial, un plan trilobat, cu abside poligonale în exterior şi semicirculare în interior; pridvor deschis. Ulterior, planul a fost extins prin construirea unui antepridvor şi a unei tinde (la vest şi, respectiv, la sud de pridvorul anterior). Sistemul de boltire constă din: boltă semicilindrică longitudinală (pronaos), calotă sprijinită pe arce şi console (pridvor). Absidele laterale sunt consolidate cu contraforturi. Naosul este surmontat de o turlă octogonală, turla-clopotniţă de peste pridvor fiind de formă pătrată. Amplă decoraţie exterioară formată dintr-un tor median încadrat de cărămizi „în dinţi de fierăstrău", care separă registrul inferior format din panouri dreptunghiulare, de registrul superior compus din firide cu arce împerecheate, marcate cu butoni şi plăci de ceramică smălţuită. Pictura murală originară se conservă fragmentar deasupra accesului spre clopotniţă; o pictură intermediară a fost aplicată peste fresca originară; pictura existentă realizată în ulei, cu „sfinţi pictaţi în mărime naturală, în stil neobizantin", este opera, din anul 1891, a zugravului Belizarie Paraschivescu din Domneşti-Muscel.

Şcoala domnească, organizată într-o casă a bisericii, fusese mutată în acest spaţiu, în 1792, din dispoziţia voievodului Mihail Şuţu, la intervenţia boierului Dumitrache Ruset; după 1821, în local, va funcţiona o şcoală particulară coordonată de către dascălul Doagă.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Viaţa şi petrecerea sfinţilor [1682], Evanghelie [1697], Liturghier [1747], Penticostarion [1768], Mineie [1774-1780], Aghiasmatar [1851], icoane pe lemn din sec. XIX pictate de Petre Cazan, sfeşnice de alamă [1850], prapor [1892] pictat de Belizarie Paraschivescu, antimis [1853], miruitor [1823], pomelnice din 1758 şi 1862 ş. a.

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului»+«Sf. Împăraţi Constantin şi Elena»+«Sf. Spiridon» **Şubeşti** –[▲]– aparţinea breslei şubarilor din oraş (meseriaşi specializaţi în confecţionarea şubelor = îmbrăcăminte îmblănită cu piele de miel), fiind ctitorită de Oprea şi Stanciu Boja, cu fiii lor: Stanciul, Voica, Marin, Neniul, Dobre, Elina, Dragomir, în 1551-1552. Biserica a fost refăcută radical, în 1779, de Dosithei, egumenul Mănăstirii „Negru Vodă" din Câmpulung, şi de logofătul acesteia, Trandafir.

Pisania amplasată deasupra uşii de intrare menţionează, printre altele: „Din râvnă dumnezeiască, îndemnat fiind eu, robul lui Dumnezeu, Dosithei arhimandrit, năstavnicul sfintei Mănăstiri Câmpulung, şi Trandafir, împreună logofăt sfintei mănăstiri, am început şi am zidit această sfântă biserică din temelie, /…/ pentru că fiind altă biserică aproape de aceasta făcută de un Oprea Stanciu Boja den leat 7060 [=1552] şi foarte se învechise şi se stricase de tot, s-au făcut şi s-au înfrumuseţat aceasta cum se vede /…/ la leat 1779 luna noiembrie 21.". Existenţa pietrelor tombale din 1724 şi 1791 confirmă utilizarea ei ca necropolă, logofătul Trandafir fiind înmormântat, împreună cu soţia sa, Ruxandra, în pridvor. De plan trilobat, are abside poligonale şi pridvor cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane masive frontale; turlă octogonală cu baza pătrată, deasupra naosului; clopotniţă octogonală pe tambur pătrat, peste pronaos. În interior, pronaosul este acoperit cu calotă fixată pe arce şi console, iar pridvorul – cu o calotă cuprinsă între două arce dublou. Edificiul religios prezintă, în exterior, decoraţii arhitecturale caracteristice stilului brâncovenesc: brâu format din trei toruri, cornişă zimţată „în dinţi de fierăstrău" din cărămidă aparentă, la corpul bisericii şi la turle. Pictura originară [sec. XVIII] se conservă fragmentar pe peretele vestic al naosului, majoritatea scenelor religioase fiind consacrate vieţii Maicii Domnului, program iconografic motivat prin hram. În tabloul votiv, sunt reprezentaţi, în costumaţie de epocă, ctitorii din 1779: arhimandritul Dosithei, în haine monahale negre, şi logofătul Trandafir, în haine de negustor. Pictura a fost „spălată cu miez de pâine" de către pictorul I. Mihail de la Comisia Monumentelor Istorice, în 1926. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Tipic [1816], Mineie [1852], Ceaslov [1854], Octoih [1890], Evhologhion [1896], Cazanie [1898], icoane pe lemn din sec. XIX pictate de Petrescu, alte „şapte icoane cu dublă faţă" datând din 1897, cruce [1885], disc [1885], două pomelnice din: 1753 şi 1791 ş. a.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Valea Româneştilor** –[▲]– ctitorită, în anul 1889, de către enoriaşii: Niţoi Moroe, Nae Moroe, Simion Tămaş, Neguş, Mărguţ, Isac, Ghinea, Pestriţiu ş. a.; biserica a fost reparată în: 1916 (consolidată cu trei rânduri de bare metalice şi pardosită cu lespezi de piatră); „reîntărită" în 1941, deoarece fusese puternic afectată de cutremurul din noiembrie 1940, şi în 1958 („când s-a turnat ciment peste pardoseală, iar altarul a fost pardosit cu scânduri, prin contribuţia financiară a Mariei Bădescu din Câmpulung"). Biserica are un plan dreptunghiular, cu absida altarului decroşată; turlă octogonală pe bază pătrată deasupra pronaosului. Pictura iniţială, realizată în frescă de Petre Cazan, a fost restaurată de Elvira Nica Dăscălescu în 1982. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triodion [1833], Slujba părintelui Nifon [1841], Cazanie [1850], Apostol [1856], Octoih [1859], icoane pe lemn din sec. XIX şi un epitaf pictate de Petre Cazan. În timpul ocupaţiei germane, clopotul cu inscripţia: „Acest clopot s-au făcut cu cheltuiala arendatorului local Ion Florian la 1848" – provenind de la o biserică de lemn anterioară – a fost salvat de enoriaşul Nicolae Herja, care l-a îngropat în pământ, pentru a nu fi luat de invadatori, ca pradă de război.

✚**Biserica** «Sf. Gheorghe»+«Sf. Apostoli Petru şi Pavel» **Vişoi** –[▲]– Potrivit pisaniei, „la leat 1774, Gheorghe ierodiacon, cu soţia sa, Ilinca, şi cu fiii lor: Iorgu, Constantin, Ion şi Gheorghe, o au înfrumuseţat, atât pe dinăuntru cât şi pe afară, cu toate zidirile împrejur după cum se vede, ca să fie pomeniţi în veci". Originari din Ardeal, de unde se refugiaseră „din cauza prigoanei religioase", ctitorii au ridicat locaşul de cult pe terenul donat de Nicolae Pop. Biserica a fost restaurată radical în 1895, odată cu suprimarea stâlpilor din naos şi construirea amvonului; o refacere a acoperişului a fost efectuată în anul 1925. Biserica prezintă un plan trilobat cu abside poligonale la exterior şi semicirculare în interior, pridvor cu arcade, înzidit şi încorporat în pronaos, mărindu-se spaţiul cu un antepridvor închis, subdimensionat, retras din planul construcţiei. O turlă octogonală surmontează naosul, iar o turlă–clopotniţă de secţiune pătrată se înalţă peste pronaos. Decoraţie arhitecturală exterioară formată dintr-un brâu compus din trei ciubuce care încadrează, în zona mediană, construcţia; ancadramentele sculptate de la ferestre sunt făcute din piatră de Albeşti. Pictura murală în ulei, datând din 1895, opera zugravului câmpulungean Petre Cazan, a fost restaurată în 1925, „spălată de fum" în 1936 şi 1967.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice din secolul XVIII-lea: Cazanie, Minei, Triod, Octoih, Molitvelnic, Ceaslov, Psaltire, Evanghelie, Penticostar, Antologhion, Apostol şi icoane pe lemn din sec. XIX pictate de Petre Cazan ş. a.

Capela Regimentului 30 Muscel construită în 1939-1940, de către ostaşii regimentului, din iniţiativa col. Ioan Georgescu, col. Teodorescu, preot căpitan Marin Dana, „Pentru cinstirea eroilor din regimentele 30 şi 70 Infanterie Muscel, pentru apărarea legii creştine şi a gliei româneşti, când ceasul istoriei va suna.". Pictura murală realizată de Ion Fleşaru din Câmpulung-Muscel. Transformată, în perioada comunistă, în depozit de materiale propagandistice, capela va fi renovată (inclusiv pictura), de către Victor Boarţă din Măţău, după evenimentele din decembrie 1989.

Cruci de piatră: cartier **Apa Sărată**: 1660 [7168] octombrie 5 –[▲]– în Grădiştea; 1660-1661 [7169] –[▲]– la ramificaţia spre Cotu, din şoseaua Piteşti-Câmpulung; 1660/1673 –[▲]– lângă biserică; 1661 [7169] iulie –[▲]– lângă castrul Jidava; 1664 [7172] iulie 2 –[▲]– lângă staţia Peco; 1684-1685 [7193] –[▲]–, ¼XIX –[▲]– în Valea Unchiaşului; 1848 iunie –[▲]– în curtea bisericii ■~ **Câmpulung-Muscel**: 1576 [7084] iunie 21 –[▲]– Calea Traian 101; 1593/1601 –[▲]– str. Negru Vodă, 256; 1593/1601 –[▲]– în curtea Bisericii Şubeşti; 1596-1597 [7105] –[▲]– str. V. Alecsandri; 1615 [7123] martie 12 –[▲]– Şcoala generală nr. 5; 1632/1654 –[▲]– str. Negru Vodă, 52; 1636– dispărută; 1655-1656 [7164] –[▲]– în curtea Bisericii Popa Savu; 1657 [7165] iunie 30 –[▲]– str. Râurilor, 68; 1661-1662 [7170] –[▲]– în curtea Bisericii Sf. Marina; 1662 [7170] iunie 5 –[▲]– str. Mărăşeşti; 1664-1665 [7173] –[▲]– în curtea Bisericii Scheiu; 1664/1669 –[▲]– Lapidariumul Mănăstirii Negru Vodă; 1667 [7175] iunie 20 –[▲]– intersecţia str. Gruiului cu Calea Bughii; 1674 –[▲]– Crucea jurământului, încastrată în peretele casei Robescu; 1678/1688 –[▲]– în curtea Bisericii Sf. Ilie; 1688/1714 –[▲]– vizavi de Librăria Vişoi; 1697 [7205] aprilie –[▲]– str. Negru Vodă, 157; 1699 [7207] aprilie 18 –[▲]– Lapidariumul Mănăstirii Negru Vodă; XVII –[▲]– Lapidariumul Mănăstirii Negru Vodă; XVII – [▲]– str. Stănescu colţ cu Dragalina; 1711-1712 [7220] –[▲]– la Biserica Schei; 1717-1718 [7226] –[▲]– Lapidariumul Mănăstirii Negru Vodă; 1719-1720 [7228] –[▲]– la Biserica Schei; 1720-1721 [7229] –[▲]– la Biserica Schei; 1724 [7233] decembrie 30 –[▲]– str. Dezrobirii, 99; 1752-1756 [7261] –[▲]– Calea Pietroasă; 1756-1757 [7265] –[▲]– str. 16 Februarie, 78; 1790 –[▲]– Crucea pârgarilor, în piaţa oraşului; XVIII, XVIII, XVIII, XVIII – încastrate în peretele sudic al Bisericii Schei; ¼ XIX – în curtea Bisericii Şubeşti; 1828 – în curtea Bisericii Popa Savu; 1845 mai 2 şi 1850 – în curtea Bisericii Şubeşti; 1865 –[▲]– str. Dr. Costea colţ cu str. Elena Doamna; 1868 –[▲]– Lapidariumul Muzeului municipal Câmpulung-Muscel.

Extrem de importantele monumente lapidar-epigrafice: Crucea jurământului [1674] şi copia sa, Crucea pârgarilor [1790], reprezintă autentice documente istorice, de extremă importanţă, atestând privilegiile de autoadministrare limitată economice şi jurisdicţionale ale oraşului. În faţa Crucii jurământului, se oficia ceremonia de învestitură în funcţia de judeţ. Demnitarul ales depunea jurământul de credinţă şi săruta crucea, în prezenţa celor 12 pârgari şi a orăşenilor.

Monumente eroi: Piaţa Republicii, scuar: Monumentul eroilor căzuţi în cursul evenimentelor din Primul Război Mondial –[▲]–, operă a sculptorului Dumitru Măţăuanu, datând din anul 1928. Statuia impunătoare, realizată din bronz, ronde-bosse, reprezintă un soldat infanterist (înalt de 3,40 m), care, ţine un drapel, în mâna dreaptă, iar, în stânga, o puşcă; scene de luptă, în basorelief; busturile lui Traian şi Decebal executate pe plăci de bronz sunt fixate pe faţetele soclului. Textul inscripţionat pe o placă de marmură:

„Câmpulungul Muscelului, omagiu etern eroilor săi, care au pecetluit cu sângele și viața lor trecătoare hotarele vecinice ale României întregite și nepieritoare. 1916-1919.". ■~Regiment: Monumentul eroilor din 1877 (1897) ■~str. Mărăști: Monumentul eroilor din 1916-1919 (1935); inscripții: „S-a ridicat acest monument în anul 1935, din inițiativa ofițerilor Regimentului 30 Infanterie" / „Cocargea, Sboina, Pravăț, Răchitașu, Bran, Predeal, Mărăști, Mărășești, Valea Sării" ■~ intersecția str. Drăcești și Valea Tiții: Monumentul eroilor din 1916-1919; inscripții: „În amintirea eroilor din Războiul de reîntregire" / „Pravăț, Oituz, Mărăști" ■~ Monumentul eroilor din 1913; executat de Turnătoria Trifulescu-București (1930) ■~**Apa Sărată**: Monumentul eroilor din 1916-1918, 1941-1945; autor: Mezzaroba (1939) ■~**Valea Româneştilor**: Monumentul eroilor din 1916-1917, 1941-1945 (1923).

Parcela ostaşilor sovietici – amenajată, în anul 1950, în Cimitirul civil Flămânda, pe o suprafaţă de 140 mp: 9 morminte individuale cu pietre tombale [2 militari nominalizaţi, 7 anonimi].

Obeliscul eroilor din decembrie 1989 – realizat din piatră de Albești, împreună cu o troiță în formă de cruce; inaugurat la 20 mai 1999; inscripții: „Glorie veșnică eroilor revoluției din decembrie 1989" / „General de armată Vasile Milea; erou Georgeta Moloiu Gherasim; erou Costel Constantinescu". [JA]

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 246 locuitori ai orașului Câmpulung-Muscel, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [6], Campania din 1913 [6], Primul război mondial [178], Al doilea război mondial [56].

Momente de istorie locală

Un moment istoric dramatic relevând adversitatea dintre grupările boierești interesate în ocuparea domniei Țării Românești se va desfășura, pe teritoriul orașului, în ziua de 6 aprilie 1427- lupta între două corpuri de oaste românești, conduse de voievodul Dan al II-lea și, respectiv, Radu al II-lea Praznaglava; Dan al II-lea îl înlătură definitiv pe Radu Praznaglava, pretendent la domnie cu sprijinul turcilor, care vor fi fugăriți până la Dunăre, cetatea Giurgiu fiind reluată de oastea învingătoare. O cronică de epocă consemnează evenimentul: „...pomeniții Radu Praznaglava și turcii fiind puși pe fugă de acolo, pomenitul Dan voievodul a fost pus din nou în stăpânirea voievodatului său, după dorința noastră. Foarte mulți dintre locuitorii acelei țări a noastre românești și anume românii care au luat partea lui Radu Praznaglava și a turcilor și s-au abătut, ca niște rătăciți, din calea dreptei credințe, lepădându-se de greșelile lor, au fost siliți să se întoarcă la statornicia credinței noastre..."

În timpul Revoluției burghezo-democratice de la 1848 din Țara Românească, participanții câmpulungeni și musceleni au depus jurământul de credință pe noua constituție, în ziua de 6 august 1848, în curtea Mănăstirii «Negru Vodă».

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial, localitatea s-a înscris pe coordonatele militare de amploare ale „Operației din zona Bran-Câmpulung" desfășurate în perioada 26 septembrie – 10 noiembrie 1916. Luptele de apărare organizate în zonă, în special, pe teritoriile localităților Rucăr, Dragoslavele, Valea Mare-Pravăț au relevat eroismul trupelor române din Diviziile 12 și 22 Infanterie care au înfruntat cu vitejie atacurile invadatorilor timp de șase săptămâni, sub imperiul emoțional al ordinului de luptă patriotic: „Rezistați fără gând de retargere !". În registrul istoric al Regimentului 32 Infanterie participant la apărarea armată a Câmpulungului, se consemnează cu referire la spiritul de sacrificiu manifestat de luptătorii români: „Neschimbați de pe poziție măcar o oră, timp de 40 de zile, stând veșnic la pândă în tranșee, uzi până la piele, obosiți, cu nervii sleiți din cauza bombardamentelor continui ale artileriei inamice, suferind frigul nopților de octombrie și noiembrie, care le pătrundea până la oase, militarii acestei brave unități au liptat cu o înaltă energie, au dat dovada de un înalt spirit de sacrificiu și de un fiebinte patriotism. /.../ Mateiașul – cheia apărării Câmpulungului – a fost păstrată până la sfârșit și astfel nu s-au deschis porțile de invazie spre inima Argeșului, spre Pitești.". Trupele inamice vor trece prin Câmpulung, numai după retragerea, prin ordin, pe noi aliniamente a forțelor armate române.

Dintre monumentele de arhitectură laică din municipiu, care înnobilează străvechea cetate de scaun domnesc, incluse pe Lista monumentelor istorice şi de artă din România, se remarcă, prin originalitatea formelor arhitectonice:

PRIMĂRIA ORAŞULUI CÂMPULUNG-MUSCEL –[▲]– str. Negru Vodă 127. Construcţie monumentală prevăzută cu: demisol– placat, în exterior, cu piatră brută; parter– cu acces pe o scară cu trepte în retragere, pe trei laturi și portal amplu având arcadă semicirculară susținută pe coloane; etaj– dominat de un balcon deschis, cu trei arcade mari și alte patru reduse dimensional, sprijinite pe coloane cu capiteluri, balconul fiind încadrat de două turnulețe de secțiune pătrată. Balconul este surmontat de trei luminatoare practicate în antablamentul construcției.

Proiectată de renumitul arhitect Dimitrie Ionescu-Berechet, ca sediu al Prefecturii judeţului Muscel, clădirea, edificată în anii 1928-1934, reprezintă „O strălucită exemplificare a concepţiei sale arhitecturale, prin asimilarea armonioasă, într-o sinteză românească, de nuanţă «brâncovenească» a stilurilor: bizantin, gotic şi baroc." Decorul arhitectural amplu, cu reprezentări zoomorfe, unele preluate din ornamentica edificiilor medievale zonale (leul, grifonul, corbul, acvila etc.), dar şi din însemne heraldice ale judeţului Muscel, conferă construcţiei valenţe artistice semnificative.

TRIBUNALUL MUSCEL –[▲]– str. Emilian Paveliu, 2. Construit, în anul 1901, în maniera arhitecturii clasice, ca sediu al Tribunalului județului Muscel. Fațada principală prezintă o evidentă monumentalitate conferită de cele patru imense coloane de calcar care susțin un fronton neoclasic, de formă triunghiulară, cu o scenă în basorelief dominată de zeița Justiției; cele trei accese principale în clădire sunt terminate, în partea superioară, prin arcade semicirculare în retragere delimitate de coloanele menționate. Pe frontispiciul clădirii, inscripția în relief: „Tribunalul județului Muscel"– confirmă funcționalitatea sa inițială. Concomitent cu desființarea județelor și raionarea administrativă a teritoriului, devine tribunal raional [1950], ulterior, tribunal orășenesc [1968] și municipal [1995].

🏛 **MUZEUL MUNICIPAL CÂMPULUNG-MUSCEL** –[▲]– str. Negru Vodă 119. A fost organizat în clădirea Administraţiei Financiare a oraşului, edificate, conform proiectului arh. Dimitrie Ionescu-Berechet, în 1930. Sub raport arhitectural, clădirea cu demisol, parter și etaj, relevă influențe evidente ale stilului neoromânesc, preluându-se, în compoziția fațadelor, elemente ale arhitecturii tradiționale; plan rectangular cu decroș al axului central prevăzut cu o deschidere semicirculară în retragere, scară cu trepte din calcar la parter; balcon susținut pe coloane de piatră, la etaj. Hol monumental cu scară spre nivelul superior. Interiorul organizat muzeistic prezintă expoziţional, în Secţia de istorie, evoluţia aşezării de pe Râul Târgului şi a zonei înconjurătoare din cele mai vechi timpuri până în contemporaneitate, printre exponate, remarcându-se: piesele arheologice descoperite în: Aşezarea dacică de la Cetăţeni, Castrul roman Jidava, Curtea domnească din Câmpulung, şi în localităţile: Vlădeşti, Poieniţa, Lereşti şi Suslăneşti; produse meşteşugăreşti (metrul etalon din vremea lui Cuza Vodă); steagul judeţului Muscel [sec. XIX] ş. a. Colecţia de artă plastică este formată din: picturi, desene, sculpturi, tapiserii semnate de maeștri ai artei românești clasice, moderne și contemporane: Theodor Pallady, Corneliu Baba, Henri Catargi, Lucian Grigorescu, Aurel Jiquidi, Sava Henția, Jean Steriadi, Dumitru Ghiață, Nicolae Vermont, Dan Băjenaru, Rudolf Schweitzer-Cumpăna, Constantin Baraschi, Oscar Han, Ion Dimitriu-Bârlad ș. a.

CASA ŞTEFĂNESCU –[▲]– 🏛 **[MUZEUL ETNOGRAFIC]** str. Republicii 5. Casă boierească de tradiție populară construită în secolul al XVII-lea; prevăzută cu două niveluri: parter şi etaj, este orientată cu fațada principală spre sud; fațada estică fiind la limita trotuarului. Parterul se compune, la fațada principală, dintr-o succesiune de goluri terminate în partea superioară în arcade semicirculare, iar etajul prezintă o sală deschisă, încadrată de camere, cu stâlpi masivi de lemn care susțin arcade cu decorații în stucatură. Impresia de locuință fortificată este conferită de deschiderile relativ înguste pentru iluminat ale parterului, precum și de împrejmuirea de zid înaltă de circa 3 m, prevăzută cu acoperiș în două ape și turnulețe de colț. În forma actuală, monumentul poartă pecetea viziunii arhitecturale a lui

Dimitrie Ionescu-Berechet, autorul proiectului de restaurare realizat în anul 1934. În clădire, s-a amenajat **Expoziţia permanentă de etnografie şi artă populară** a Muzeului municipal Câmpulung Muscel, în care sunt prezentate ocupaţiile tradiţionale, piese de port popular, precum şi interioare de locuinţe ţărăneşti din zona etnoculturală a judeţului istoric Muscel.

CASA DE CULTURĂ MUNICIPALĂ –[▲]– str. Republicii, 61. A fost construită, în anul 1907, în stilul arhitecturii neoromânești, după proiectul arh. I. Simionescu, ca sediu al Primăriei oraşului Câmpulung. Cu plan în formă de „U", clădirea prezintă o curte interioară extinsă facilitându-se, astfel, amenajarea unei săli de spectacole în aer liber în spațiul dintre aripile laterale. In zona posterioară, nordică, era construit un „foișor de foc", a cărui înălțime depășea considerabil coama acoperișului clădirii primăriei și care servea pompierilor din unitatea specializată apropiată ca punct de observație pentru depistarea eventualelor incendii în zona centrală a orașului. Afectat de cutremurul din anul 1940, foișorul va fi demolat. Fațada principală a clădirii este amplu decorată, motivele fiind inspirate din ornamentica arhitecturii populare tradiționale. Un brâu în formă de torsadă marchează spațiul intermediar al nivelurilor clădirii, iar ferestrele prezintă ancadramente în acoladă de un accentuat rafinament artistic. Cornișa amplifică registrul decorativ al clădirii. Accesul în interior se asigură pe o scară masivă de piatră, cu trei laturi, surmontată de un balcon deschis dispus pe axul central al clădirii, susținut pe coloane masive de calcar fixate în platforma superioară a scării. Interiorul se particularizează prin tratarea compozițională arhitecturală de mare efect a holului de la intrare și a scării de onoare spre etaj.

Destinația clădirii a înregistrat varii funcționalități: Primăria orașului Câmpulung [1907-1968], sediu al odioasei Securități Câmpulung [1968-1972], Casa orășenească de cultură „Tudor Mușatescu", Bibliotecă municipală și Tipografie [post 1972].

ŞCOALA NORMALĂ «CAROL I» –[▲]– str. Mărășești, 15. A fost edificată, în anii 1892-1895, după proiectul arhitectului Ion Socolescu, coordonarea lucrărilor de construcţie fiind asigurată de Giovanni Batista Dreina. Monumentala clădire compusă din mai multe corpuri prevăzute cu parter și două etaje, având un parament format din panouri de cărămidă și moloane de colț, prezintă un amplu decor arhitectural concentrat, în special, la cornișă, dar și la ancadramentele de piatră ale ferestrelor. Accesul principal se asigură pe o scară de piatră sub o arcadă în acoladă susținută de câte două coloane masive, deasupra cărora se extinde în consolă, la etajul I, un balconaș deschis, bordat de fleuroni din piatră. Amplasamentul clădirii a fost stabilit de către Dimitrie Sturza, ministrul Instrucțiunii Publice, și de Spiru Haret, secretar general în același minister. Instituție cu tradiție în învățământul românesc, autentică pepinieră de dascăli excelent pregătiți, Colegiul pedagogic «Carol I» s-a bucurat de un prestigiu binemeritat între instituţiile şcolare din ţară. Transferată din Bucureşti la Câmpulung, în 1896, instituția era considerată una dintre cele mai moderne şcoli de acest gen din Europa. Primul director a fost Dimitrie Scurei [1848-1929], coleg de clasă cu Mihai Eminescu la școala din Cernăuți. Localul colegiului a fost cel dintâi iluminat electric din Câmpulung-Muscel [1903], în care s-a făcut prima proiecţie cinematografică din oraș [1906], întrucât avea centrală electrică proprie.

LICEUL «DINICU GOLESCU» –[▲]– str. Negru Vodă, 66. Edificat în anii 1925-1937, conform proiectului arh. Gh. Sachelarie, antreprenor de lucrări fiind Giovanni De Nicolo. Clădirea, concepută planimetric sub formă de „L", prezintă trei niveluri: demisol, parter și etaj. Fațadale sunt tratate arhitectural simplu, accesul principal fiind marcat de un portal terminat în arcadă semicirculară, ca și cele cinci deschideri pentru ferestrele suprapuse zonei scării interioare și cancelariilor profesorilor amenajate la parter. Un amfiteatru cu 450 de locuri este construit în zona opusă accesului principal. Piatra fundamentală a acestui important edificiu școlar a fost pusă la 20 iulie 1925, în prezenţa ministrului Instrucţiunii, dr. C. Angelescu, şi a preşedintelui comitetului de construcţie, Constantin I. C. Brătianu. În anul 1942, în demisolul clădirii, a fost amenajat, de către prof. Alexandru Bera, o staţie seismică dotată cu aparatură modernă.

Evaluându-se învățământul predat în liceu, prin numărul și calitatea profesională a absolvenților, în monografia instituției, se menționează: „Cea mai importantă operă a vieții profesorilor sunt discipolii... Din 1921 până în 1948, Liceul „Dinicu Golescu" a dat 26 de promoţii, cu peste 740 de absolvenţi. Marea majoritate dintre ei au urmat cursurile învăţământului superior.”. Et in Arcadia ego !...

LICEUL «DAN BARBILIAN» –[▲]– str. Negru Vodă 145. Fostul „Liceu de fete” a fost construit, în anii 1931-1933, pe terenul cumpărat, în 1930, de la Banca Muscelului, cu 1.250.000 lei, pe baza proiectului „făcut gratuit” de arh. Dimitrie Ionescu-Berechet; costul construcţiei s-a ridicat la suma de 5.700.000 lei. Clădirea poartă amprenta stilului naţional al arhitecturii neoromâneşti, al cărei fervent reprezentant a fost celebrul arhitect câmpulungean.

În anul şcolar 1940-1941, în local, a funcţionat Liceul militar „Ştefan cel Mare” din Cernăuţi, elevele urmând cursurile în localul Şcolii comerciale. Denumiri anterioare: „Liceul de fete” [1922-1950], „Şcoala medie nr. 2” [1950-1975], „Liceul de Chimie Industrială nr. 3” [1975-1990]. Localul actual al liceului are 16 săli de clasă, 7 laboratoare şi cabinete, o sală de sport modernă, un teren de sport.

ŞCOALA GENERALĂ «OPREA IORGULESCU»– str. General Poşoiu, 1. Edificată, în anul 1929, conform proiectului arh. Dimitrie Ionescu-Berechet, cu cheltuiala generosului comanditar Oprea Iorgulescu, clădirea masivă, prezentând două niveluri: parter şi etaj, se particularizează prin turnul de colţ de secţiune pătrată, prevăzut, la parter, cu un spaţiu generos de acces cu scară în retragere, marcat prin trei arcade trilobate susţinute, central, pe două coloane îngemănate şi lateral, pe coloane de colţ. Etajul turnului este subliniat de o arcadă semicirculară, sub care este practicată o deschidere pentru uşă spre un balconaş sprijinit pe console.

BĂILE KRETZULESCU –[▲]– str. Nicu Leonard, 2. Ansamblu arhitectural, inaugurat în 1897, compus din: corpul principal, pavilionul de pe latura vestică, două turnuri cu calote semisferice pe latura sudică, bazinul pentru băi reci. Complexul fusese destinat efectuării tratamentelor de balneofizioterapie pentru astmatici, bolnavi cu afecţiuni cardiace, renale, stomacale; aparatura şi instalaţiile din dotare erau ultramoderne în epocă. Înainte de 1940, odată cu demolarea unor construcţii constituente, s-au transformat în băi comunale; actualmente, spaţiul existent fiind amenajat ca unităţi comerciale de interes local. Sub raport arhitectural, pavilionul central se individualiza, în peisajul urban, prin frecvenţa deschiderilor pentru iluminat cu arcade în acoladă simetrice în raport cu turnul de secţiune pătrată din zona estică şi prin alternanţa de benzi roşii şi albe dispuse paralel pe înălţimea paramentului, rezultate din utilizarea cărămizilor aparente şi a tencuielilor de var. Din patrimoniul anterior al staţiunii de tratament, se mai conservă izvorul de apă minerală situat în parcul amenajat iniţial cu: alei, bănci, statui, chioşcuri din lemn de mesteacăn, fântâni arteziene.

VILA DRĂGHICEANU –[▲]– str. Revoluţiei, 5. Construcţie monumentală edificată, în anii 1900-1903, pe platoul superior al Gruiului, vila ilustrului inginer de mine şi geolog român relevă „notabila contribuţie a meşterilor italieni” aduşi de către Mathei Drăghiceanu în vederea exploatării carierei de piatră de la Albeşti. Construcţia impresionează prin paramentul realizat exclusiv din calcar de Albeşti, dar şi prin modul de tratare arhitecturală a compoziţiei faţadelor; pe faţada principală, este realizată o terasă cu acces de pe scări mari de piatră în retragere, dispuse simetric; deasupra terasei, se află un foişor cu arcade în acoladă susţinute pe stâlpi de lemn; faţada posterioară are un acces asimetric determinat de impresionantul turn-belvedere dominat de foişorul deschis cu arcade semicirculare susţinute pe stâlpi de piatră; o verandă extinsă sprijinită pe stâlpi de lemn accentuează decorativismul faţadei vestice; faţadele laterale sunt individualizate arhitectural prin interesante bovindouri şi foişoare deschise de proporţii reduse.

Preceptele diriguitoare ale existenţei comanditarului inscripţionate pe vilă: „Deus nobis heac otia facit”, reproducând un vers din Virgiliu şi „Labor improbus omnia vincit” din Tacit reprezintă „capitolele testamentului său moral”. În vila Drăghiceanu, a funcţionat, post 1925, Şcoala normală de învăţătoare, ulterior, Gimnaziul industrial de fete. Din anul 1950, a devenit pavilionul principal al Spitalului T.B.C.

VILA GOLESCU –[▲]– str. Soldat Dumitru Golescu, 3. Clădirea este amplasată într-un parc „familial”, de proporţii reduse, însă extrem de bogat în plante exotice care provin din: America de Nord, China, Japonia, Caucaz – aclimatizate la condiţiile locale, de către inginerul silvic Vasile Golescu [1875-1920], fiul revoluţionarului paşoptist Alexandru Golescu-Arăpilă. Concepută, în 1905, în stilul la modă al arhitecturii neoromâneşti, Vila Golescu prezintă un foişor central cu arcade semicirculare susţinute pe coloane masive din calcar de Albeşti, cu parapet decorat prin ajururi; decoraţia exterioară este amplificată de brâul torsadat şi de ancadramentele fin sculptate în piatră ale ferestrelor. O altă construcţie amplasată în parc a fost inspirată din arhitectura cantoanelor silvice elveţiene. Accesul în parcul Goleştilor se asigură printr-o poartă de lemn, pe care este fixat un indicator: „Rezervaţie de plante exotice".

VILA GRANT –[▲]– str. Lascăr Catargiu, 40. Construcţie monumentală cu trei niveluri, relevând o arhitectură specifică stilului neoromânesc, cu elemente decorative de influenţă populară la parament; un decor în torsadă separă parterul de etajul superior. Vila, construită în 1897, a aparţinut proprietarului P. M. Pencovici, care a vândut-o, în 1909, pictorului Nicolae Grant; în 1934, a fost cumpărată de Banca Naţională, pentru a deveni casă de odihnă destinată funcţionarilor instituţiei. Actualmente, aparţine Spitalului T.B.C.

VILA IORGULESCU –[▲]– str. Negru Vodă, 139. Edificată în 1912, construcţia are, la faţada estică, spre stradă, o verandă decroşată din plan, cu arcadă în acoladă susţinută pe coloane masive din calcar de Albeşti îngemănate, amplu decorate; ancadramentele ferestrelor sunt tratate într-o varietate de forme, paramentul conceput prin module lineare, la parter, ornamentat cu brâie torsadate, arce, balconaşe. Devenind, după naţionalizare, cămin de copii, vila Gr. (Gote) Iorgulescu – fost deputat şi senator de Muscel – este, actualmente, amenajată ca secţie ORL a Spitalului municipal Câmpulung-Muscel.

VILA A. MIREA –[▲]– Parcul Mirea, 15. Clădire edificată, în anul 1904, pe un soclu masiv din piatră brută. Parterul este supraînălţat şi etajul marcat de un foişor prevăzut cu arcade susţinute, central, de trei stâlpi şi, lateral, de alţi doi; acces la etaj, pe o scară practicată în foişor. Un brâu în torsadă marchează distinct nivelurile constructive; în decorarea paramentului, au fost utilizate discuri ceramice divers colorate. „Războiul" construcţiei este amplu ornamentat: brâu torsadat, discuri ceramice. Vila a aparţinut lui Apostol Mirea, fratele pictorului George Mirea şi al sculptorului Dimitrie Mirea.

VILA Ilie MIREA –[▲]– str. Matei Basarab, 135. Construcţie edificată, pe trei niveluri, la începutul secolului XX, în stil arhitectural neoromânesc, conform proiectului arh. Ion Mincu, într-un cadru natural favorabil, pe o platformă ce domină zona centrală a oraşului. Elementul constructiv care conferă individualitate vilei, în afara terasei prevăzute cu trei arcade în mâner de coş susţinute pe patru coloane masive, turnul cu coronament crenelat din extremitatea nord-estică a faţadei principale, surmontează acoperişul clădirii, fiind marcat de ferestre înalte, terminate în arcade semicirculare. Accesul se asigură pe o scară aflată la baza turnului.

VILA PAUL –[▲]– str. Negru Vodă, 84. Construită în anul 1902, de fraţii Paul, unul dintre ei, Nicolae, fiind prefect al judeţului Muscel; vila se remarcă, în peisajul arhitectural câmpulungean, printr-o evidentă maiestuozitate, prin modul de tratare a şarpantei, din raţiunea creării unei mansarde, prin turnul suplu depăşind cu mult înălţimea acoperişului clădirii. Paramentul se particularizează prin utilizarea, ca materiale de construcţie, a calcarului de Albeşti şi a cărămizilor aparente. După arbitarul act comunist al naţionalizării, vila a avut diverse destinaţii: cămin pentru sportivi, trezorerie.

VILA STĂTESCU –[▲]– str. Lascăr Catargiu, 43. Edificată, în 1900, în parcul de la poalele Gruiului, vila a aparţinut prof. univ. Eugeniu Stătescu, fost ministru al justiţiei. Construcţia se particularizează prin foişorul extins, cu coloane susţinute, frontal, pe patru stâlpi de lemn sculptaţi, dar şi prin turnul cu şarpantă extrem de accentuată care domină latura nordică. La etaj, sala deschisă spre sud, prevăzută cu stâlpi de lemn, conferă vilei un aer de supleţe, spre deosebire de parterul tratat simplu, cu bolovani, care îi dau un aspect de masivitate. Decoraţia arhitecturală exterioară este amplificată prin: toruri, discuri ceramice, arcaturi. Actualmente, este secţie de pneumologie a spitalului T.B.C.

Case memoriale, evocând personalităţi ale spiritualităţii româneşti, care s-au născut sau au creat în Câmpulung-Muscel:

•CONSTANTIN BARASCHI –[▲]– str. Nicolae Alexandru Voievod, 43. Casă de tradiţie populară. Text, pe placă memorială: „În această casă, s-a născut şi a creat sculptorul Constantin Baraschi, 1902-1966, artist al poporului.".

•ION BARBU –[▲]– str. Matei Basarab, 55 B. Casă de tradiție populară, cu două niveluri, construită la sfârșitul sec. XIX; modificată parțial ante 1930, sala fiind închisă cu geamlâc. Text, pe placa memorială: „În această casă, s-a născut Ion Barbu (Dan Barbilian), 1895-1961, poet de seamă și eminent creator în științele matematice.”.

•EMIL GÂRLEANU –[▲]– str. Negru Vodă, 181. Text, pe placa memorială: „În această casă, s-a stins din viață Emil Gârleanu, 1878-1914, scriitor de seamă, care a îmbogățit cu opere de valoare patrimoniul literaturii românești.”.

•NICU LEONARD –[▲]– str. Constantin Brâncoveanu, 66. Casă concepută în spiritul arhitecturii populare, cu geamlâc la fațadă. Text, pe placa memorială: „În această casă, s-a stins din viață tenorul Nicu Leonard, 1886-1928, strălucit artist al Operetei Române.”

•NANU –[▲]– str. Negru Vodă, 184. În casa – construită la începutul sec. XIX, restaurată în 1929 – s-au născut și au copilărit frații Nanu: Ioan– medic, academician; Dimitrie– poet; Constantin– medic şi Maria – mama poetului Mihai Moşandrei.

•ION NEGULICI –[▲]– str. I. D. Negulici, 10. Text, pe placa memorială: „În această casă, s-a născut în anul 1812 pictorul I. D. Negulici, participant la revoluția de la 1848. În timpul revoluției, este numit de către guvernul provizoriu administrator de Prahova. Moare în exil la Constantinopol în anul 1851.”.

•GEORGE OPRESCU –[▲]– str. Eremia Grigorescu, 28. Casă modernă cu aspect de vilă, concepută în stilul arhitecturii naționale interbelice. Text, pe placa memorială: „În această casă, a trăit și a creat academicianul profesor George Oprescu, 1881-1969, eminent critic și istoric de artă.”.

•CONSTANTIN PARHON –[▲]– str. Frații Golești, 3. Text, pe placa memorială: „În această casă, s-a născut academicianul prof. dr. C. I. Parhon, 1874-1969, creator în științele medicale, savant de reputație mondială.”.

•GEORGE ULIERU –[▲]– str. Lascăr Catargiu, 7. Construcție de tradiție populară, cu două niveluri. Text, pe placa memorială: „În această casă, s-a născut doctorul George Ulieru, 1884-1943, luptător progresist împotriva ignoranței și a superstițiilor, activist de seamă pentru ridicarea nivelului sănătății țărănimii.”.

Din fondul arhitectural existent care conferă municipiului Câmpulung-Muscel particularități semnificative, relevând influențe accentuate ale arhitecturii tradiționale muscelene, dar și forme ale stilului arhitecturii neoromânești, se mai remarcă, prin: „unicitate, reprezentativitate și ilustrativitate edilitară”, următoarele construcții incluse pe Lista monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice din România:

Strada [■–] Alexandru Nicolae Voievod număr [•] 10–Casa EREMIA [1928] ■–Matei Basarab •14–Casa MUȘETESCU [1/4 XX]; arh. Ion Mincu •20–Casa DUȚAN Gheorghe [sec. XIX] •28–Casa ROBESCU Evdochia [1/4 XX] •32–Casa GHEORGHE Sanda [4/4 XX] •36–Casa VIFOREANU [4/4 XX] •123–Casa MANOLESCU Gheorghe [1898] •125–Casa TARAȘ [4/4 XX] ■–Constantin Brâncoveanu •2–Casa APOSTOLESCU [4/4 XX] •7–Casa ENESCU Constantin [1930] •23–Casa BĂNĂȚEANU [1923] •51–Casa GĂLEȘANU [4/4 XX] •55–Casa SCHITEANU [1/4 XX] •62–Casa DINULESCU [sec. XIX] •74–Casa STOICESCU [1/4 XX] ■–General Dragalina •1–Vila PRAGER [1930] ■–Elena Doamna •4–SEDIUL POLIȚIEI [sec. XIX] •8–Casa MILOȘ Stoica [1930] •9–Casa PURNICHESCU [1940] ■–Maior Giurescu •3–Casa DE NICOLLO [1930] •5–Casa BRATU [1/4 XX] ■–Soldat Golescu •11–Casa NEGULICI [1/2 XIX] ■–Nicolae Iorga •41–Casa ŞUȚA [1930] •43–Casa POȘOIU [1930] ■–Mihai Bravu •17–Casa ROSETTI [1910] ■–Negru Vodă •56–Casa BAȘTEA [1/4 XX] •74–Casa gl. TEODORESCU Viciu [4/4 XIX] •89–SERVICIUL TEHNIC DE DRUMURI [1925] •93–Casa IORGULESCU Oprea [1912] •137–Casa OLARU [1928] •139–Casa IORGULESCU Gote [1/4 XX] •158–Casa IACOMIN [1925] •161–Casa CRASAN [1910] •162–Casa ANASTASE [1921] •178–FOSTUL OCOL SILVIC [1/4 XX] •184–Casa NANU-Muscel [sec. XIX] •200–Casa VOICULESCU [XIX] •206–Casă din incinta „PIATRA VIE” [4/4XIX] •215–Casa ȚINCU [4/4 XX] •226–Casa DIACONESCU [1925] •234–Casa ARMEANU [1930] •264–Casa EDU [1857] ■–Republicii •15–Casa RIZEANU [1877] •59–Casa CHIRIȚĂ [1/4 XX] ■–Revoluţiei •12–Vila RAHIVAN [1/4 XX] ■–Sf. Ilie •14–Casa IZBĂȘESCU.

MONUMENTE MEMORIALE:

RADU NEGRU BASARAB – Monumentul este amplasat în faţa actualei Case municipale de cultură. Bustul din bronz reprezentând pe Negru Vodă, legendarul întemeietor al Ţării Româneşti, opera sculptorului câmpulungean Dimitrie Demetrescu-Mirea, este fixat pe un piedestal din calcar de Albeşti, realizat în manieră barocă, conform proiectului arh. Alexandru Ştefănescu, de către artistul sculptor în piatră P. Fabris. Plăci fixate pe piedestalul bustului, în nişă bordată de două colonete adosate prevăzute cu capiteluri clasice, inscripţionate: «Înălţatu-s-au chipul lui Radu Negru Basarab, descălecătorul Ţerii Românesci» (pe faţada principală) şi «Memoriei luceafărului Băsărăbesc, admiratorii gloriei străbune închină acest monument» (latura dreaptă); «Câmpulungul, primul scaun domnesc, salută chipul în bronz al urzitorului Ţării Românesci» (latura posterioară).

C. D. ARICESCU –[▲]– Bustul monumental al celebrului scriitor, istoric şi politician patriot câmpulungean este amplasat în cimitirul Flămânda, pe aleea din faţa bisericii. Operă a sculptorului Carol Storck, bustul, conceput în manieră clasică, înalt de 0,65 m, a fost fixat pe un piedestal paralelipipedic de formă dreptunghiulară, pe două dintre laturile acestuia fiind inscripţionate versurile-epitaf ale poetului definind magistral propria sa existenţă: «Amorul de patrie şi de omenire / fost-a-n astă lume a mea fericire ! / Iar sacra virtute a fost al meu cultu, / singurul meu sprijin şi puternic scutu ! / A ta creastă Flămânda cu flori profumătoare, / cu al păsărilor cânt, / doresc Parnasu, iubite, doresc cu înfocare / să fie al meu mormânt !». Monumentul a fost inaugurat în anul 1891.

DIMITRIE GIURESCU –[▲]– amplasat în incinta fostei cazărmi a Batalionului 2 „Muscel” al Regimentului 4 Dorobanţi, bustul monumental a fost dedicat maiorului erou bucureştean Dimitrie Giurescu [1835-1877], care, în calitate de comandant al batalionului câmpulungean, a căzut eroic în luptele pentru cucerirea cetăţii Rahova din 7 noiembrie 1877.

Creaţie a sculptorului câmpulungean Dimitrie Demetrescu-Mirea, bustul realizat din bronz în manieră clasică a fost fixat, pe un piedestal masiv conceput de arh. Alexandru Săvulescu, inaugurarea monumentului fiind oficiată în anul 1897. Inscripţiile de pe plăcile de marmură fixate pe soclu sunt evocatoare pentru eroismul manifestat de către maiorul Dimitrie Giurescu: «În memoria maiorului D. Giurescu, comand[antul] batalionului dorobanţi Muscel, mort în resbelul independenţei la Rahova, 7 noiembrie 1877, împreună cu locotenentul Gh. (corect: Pavel) Bordeanu şi 34 grade inferioare, fii ai Muscelului», precum şi elogiul comandantului diviziei, colonelul Slăniceanu, adresat maiorului Giurescu înaintea atacului de la Rahova: «Sunt mândru de a vă cunoaşte şi, în aceste momente supreme, sunt cu atât mai mândru şi încurajat, cu cât am constatat devotamentul cu care v-aţi oferit voluntar a combate în linia I. Nu mă îndoiesc o secundă că fiecare îşi va face datoria. Vă mulţumesc şi vă urez victorie şi bun succes.». [Colonel dr. Florian Tucă, Mircea Cociu – *Monumente ale anilor de luptă şi jertfă*, Bucureşti, 1983, p. 137-140, passim].

FANTANA GENERALULUI MINCIAKY –[▲]– construită în anul 1835, în perioada ocupaţiei ruse a Principatelor Române, cu cheltuiala generalului Matei Minciaky, „consul rus în Valahia şi Moldavia”, care fusese profund impresionat de peisajul natural al Câmpulungului şi împrejurimilor sale; monumentul este format dintr-un soclu pătrat, un alt soclu octogonal, un tambur cilindric şi un acoperiş conic cu decor în solzi.

MONUMENTUL INCENDIULUI –[▲]– edificat din calcar de Albeşti, sub formă de cruce latină amplu decorată, cu inscripţia excizată: „Spre aducerea aminte a reconstruirii cu fondurile de stat a cartierului Şubeşti, distrus de marele incendiu din 8 mai 1934.”.

OBELISCUL EROILOR REVOLUŢIEI –[▲]– înălţat la 20 mai 1999, în proximitatea Cimitirului Flămânda, obeliscul a fost realizat din calcar de Albeşti; pe troiţă, este inscripţionat textul: „Glorie veşnică eroilor revoluţiei din decembrie 1989. General de armată Vasile Milea; erou Georgeta Moloiu Gherasim; erou Costel Constantinescu.”.

RADU LU' ANGHEL –[▲]– monument comemorativ amplasat în imediata apropiere a Muzeului etnografic al zonei Muscel. Figură proeminentă de haiduc, Radu lu' Anghel din Greci [1827-1865] a acţionat într-o vastă arie geografică a judeţelor istorice Muscel şi Dâmboviţa, împreună cu „doisprezece voinici panduri”, printre care: Soare din Hulubeşti, Ioniţă din Conţeşti, Pisicaru din Dobreşti, Udrea din Fureşti şi un Ciucă din Boţeşti, „haiduci ca ei nu găseşti". Crucea din piatră de Albeşti, surmontată de un bust din calcar reprezentând pe haiduc, în viziunea sculptorului naiv Vadim Globa din Schitu Goleşti, prezintă inscripţia: „Radu / Angel / mort / în vâr/stă de / ani 38. / 1865 / okto". Pe o placă, sunt incizate versuri dintr-o baladă populară: „Căpitane Palada / şi zapciule Surcea, / eu n'am să mă dau legat / unui ciocoi gulerat / care-l bag noaptea sub pat / şi-i iau galbeni cât îmi plac. / Eu cumpăr pluguri şi boi / celor căzuţi în nevoi, / la sărmani în sărăcie, / ca să scape din robie.".

✤ MEMENTO:

GRĂDINA PUBLICĂ «MERÇI» – din centrul oraşului, reprezintă un spaţiu natural de agrement, în suprafaţă de 0,7 ha, destinat orăşenilor, dar şi turiştilor. O amenajare iniţială a fost efectuată în anul 1885, în zona afectată de un puternic incendiu, clădirile arse fiind demolate. Anterior anului 1910, se montase, în Grădina publică, spre bulevard, un barometru Fr. Broehm, care a constituit un punct de mare atracţie pentru localnici. O reamenajare va fi întreprinsă în 1932, din iniţiativa prefectului judeţului Muscel, Andreescu, care a cedat jumătate din terenul necesar pentru realizarea proiectului aceluiaşi omniprezent arhitect câmpulungean, Dimitrie Ionescu-Berechet, constând din: refacerea aleilor, realizarea împrejmuirii din calcar de Albeşti cu ajururi, în locul unui gard de lemn spre bulevard, plantarea unor arbuşti ornamentali. Caracterul memorial-istoric al spaţiului amenajat este conferit prin amenajarea Aleii personalităţilor, între 1967-1985. Vegetaţia dominantă este formată din: Aesculus hippocastanus, Pinus nigra, Betula pendula, Tilia tomentosa.

BULEVARDUL «PARDON» a fost amenajat ante 1880, pe albia unui iaz al cărui curs a fost deviat în Râul Târgului, spaţiul dintre reţelele stradale concepute paralel fiind plantat cu arbori, în special castani, fixându-se, între aceştia, bănci pentru odihna trecătorilor.

Bulevardul a fost denumit astfel, într-o epocă dominată lexical de „franţuzisme", întrucât acest loc tradiţional de promenadă dintre Primărie – Bărăţie şi invers – un autentic „corso" al oraşului, era extrem de limitat, şi, de aceea, aglomerat, „traficul pietonal" intens în ambele sensuri generând situaţii imprevizibile, aplanate, spre a se preveni, în conduita unor persoane educate, „de oraş", altercaţii previzibile, prin scuza la modă: „pardon !". În acest context de extremă civilitate urbană, devenit, actualmente, pentru mulţi contemporani, desuet, Grădina publică va fi supranumită „Merçi", domnişoarele educate la „pension" exprimându-şi, în mod invariabil, prin acest franţuzism, aprecierea gestului elegant făcut de „cavalerii" ce aruncau asupra lor cu confetti din pavilionul unde fanfara intona siropoase cântece de promenadă, printre care şi modernul post 1912 „Titanic vals" – realitate surprinsă magistral de Ţudor Muşatescu în opera sa literară.

Frecvenţa, în conversaţiile curente din grădina publică, a echivalentului semantic al autohtonului „mulţumesc" este motivată prin aceleaşi amabilităţi generate de cedarea de către tinerii „bine crescuţi" a locurilor pe bănci doamnelor sau vârstnicilor, care, apreciindu-le comportamentul civilizat, îi gratulau cu un elegant: „Merçi" !...

Aleea personalităţilor din Grădina publică a municipiului reuneşte busturile unor personalităţi ale culturii naţionale, pe care, cu excepţia lui Nicolae Bălcescu, Câmpulungul Muscelului le-a dat neamului românesc:

•«C. D. ARICESCU» – bust din calcar; autor: Florica Hociung [1967]; inscripţie, pe soclu: „Scriitorul şi istoricul câmpulungean C. D. Aricescu [1823-1886], luptător pentru unirea Ţărilor Române şi ridicarea culturii poporului";

•«CONSTANTIN BARASCHI» – bust din bronz, realizat în Turnătoria Combinatului fondului plastic Bucureşti, în 1963; inscripţie, pe soclu: „Constantin Baraschi [1902-1966]. Sculptor şi pedagog. Artist al poporului";

•«ION BARBU» – bust din calcar; autor: Alexandru Deacu [1974]; inscripţie, pe soclu: „Ion Barbu (Dan Barbilian) [1895-1961]. Poet de seamă şi creator în ştiinţele matematice";

- «NICOLAE BĂLCESCU» – bust din bronz; autor: Constantin Baraschi [1952]; inscripţie, pe soclu: „Nicolae Bălcescu [1819-1852]";
- «TUDOR MUŞATESCU» – bust din bronz; autor: D. Passima, [1974]; inscripţie, pe soclu: „Tudor Mușatescu [1903-1970]. Strălucit dramaturg și publicist";
- «ION NEGULICI» – bust din calcar, autor: Eugen Lungu [1966]; inscripţie pe soclu: „Pictorul cîmpulungean Ion D. Negulici [1812-1851], fruntaş al revoluţiei de la 1848, activist pe tărâmul culturii româneşti";
- «GEORGE OPRESCU» – bust din bronz; autor: Ion Irimescu [1957]; inscripţie, pe soclu: „Academician profesor George Oprescu [1881-1969]. Eminent critic și istoric de artă";
- «C. I. PARHON» – bust din calcar; autor: I. Năstăsescu [1970]; inscripţie, pe soclu: „Acad. prof. dr. C. I. Parhon [1874-1969]. Eminent om de stat şi creator de reputaţie mondială în ştiinţele medicale".

Exceptând operele de artă plastică incluse pe lista monumentelor amplasate pe Aleea personalităţilor:

- «ZOE BARASCHI» –[▲]– în Cimitirul Flămânda. Monument funerar, operă a sculptorului câmpulungean Constantin Baraschi, realizată în 1946, din marmură albă, impresionând prin compoziția inedită, dar și prin semnificația sa: pe un fus de coloană canelat, cu capitel ionic, este sculptat capul unui Crist îndurerat; pe parapetul de piatră, inscripția: „În memoria neprețuitei mele mame și a tuturor mamelor care asemeni ei și-au închinat viața copiilor lor.";

-REZERVAŢII NATURALE

PARCUL ŞTEFĂNESCU a fost amenajat, pe terenul dr. Sache Ştefănescu, ante 1910, de către ing. silvic Vasile Golescu, care a realizat o minirezervație botanică naturală, prin aclimatizarea unor plante exotice, în ambianţa vegetației spontane existente: Gingko-biloba, Saphora japonica, Pinus nigra, Picea excelsa, Aesculus hyppocastanus, Fagus sylvatica, Acer capestra, Betula pendula, Larix decidua. Din rațiuni de întreținere și administrare a parcului în beneficiul locuitorilor orașului, în 1929, Primăria Câmpulung îl cumpără de la proprietarul fondator.

PARCUL KREŢULESCU – amplasat pe malul drept al Râului Târgului, în apropierea Primăriei orașului, exista anterior organizării, în 1897, în spațiul acestuia, a Băilor „Krețulescu" (Cretzulescu); denumit și Parcul Băilor „Radu Negru", parcul oferea imaginea unui spațiu de agrement extrem de frecventat, remarcat prin amenajarea floristică, prin frecvența apreciabilă a băncilor de lemn, a chioșcurilor construite din lemn de mesteacăn, a fântânilor arteziene, dar, mai ales, prin existența unui izvor de apă minerală. În incinta parcului, s-a amenajat un lac de agrement cu suprafaţa de 800 m^2. Se conservă parţial fondul dendrologic iniţial prin speciile: Picea excelsa, Aesculus hyppocastanus, Tilia tomentosa, Salix frangula.

IN MEMORIAM

✪ Martiri ai luptei pentru libertate participanţi la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş [1948-1958]: **ARSENESCU GHEORGHE** [1907-1962] – colonel în Armata Regală Română. Combatant pe Frontul de Est [1941-1944], şeful Biroului de operaţiuni al Diviziei II Vânători de Munte; rănit în Crimeea; şeful Statului major al Diviziei III Infanterie din Piteşti. Organizator şi coordonator al Grupului de rezistenţă armată anticomunistă din nord-estul judeţului Muscel [1948] şi al Grupului de rezistenţă armată anticomunistă „Haiducii Muscelului" [1948-1958] implicat în confruntări directe armate cu Securitatea comunistă din România. Arestat prin trădare, la Măţău, torturat în Securitatea Piteşti, condamnat la moarte şi executat la Penitenciarul Jilava, în 29 mai 1962; maiorii: **DUMITRACHE IOAN** (născut în Godeni) şi **MIHĂILESCU NICOLAE** – condamnaţi la moarte şi executaţi în 11 mai 1952.

✪ **ALEXIANU CONSTANTIN** [1859-1891] – artist plastic, clasa Theodor Aman [1887], profesor de desen la Craiova [1887-1891]. Expoziţii personale şi de grup la: Bucureşti, Craiova, Câmpulung.

✪ **AMAN THEODOR** [1831-1891] – pictor şi grafician; specializare la Paris [1850-1857], fondator şi director al Şcolii de Belle-Arte din Bucureşti [1864-1891]. Compoziţii cu teme istorice: «Boierii surprinşi la ospăţ de trimişii lui Vlad Ţepeş», «Izgonirea turcilor la Călugăreni», «Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul», «Hora Unirii la Craiova», «Bătălia de la Olteniţa»; tablouri de gen: «Horă la Aninoasa», «Bal mascat la atelier», «Pe terasă la Sinaia»; portrete: «Principesa Zoe Brâncoveanu»; naturi statice; schiţe de război - «Asediul de la Sevastopol» [1855].

✪ **ARICESCU CONSTANTIN D.** [1823-1886] – poet, romancier, istoric şi publicist. Participant la revoluţia de la 1848 în Ţara Românească. Colaborator la publicaţiile: „Pruncul Român" [1848], „Românul" [1859-1863], „Năţionalul", „Concordia". Opere: «Arpa română», versuri [1852], «Istoria Kâmpulungului, prima residenţă a Rumâniei», vol. I. II [1855-1856], «Lyra» [1858], «Procesulŭ şi esilulŭ meu la Snagov» [1859], «Chestiunea proprietăţii desbătută de proprietari şi plugari la 1848» [1862], «Sora Agapia...» [1871], «Carbonarii», teatru [1872], «Istoria revoluţiunii române de la 1821» [1874], «Corespondinça secretă şi acte inedite ale capiloru revoluţiunii române de la 1848» vol. I-III [1873-1874], «Misterele căsătoriei» [1886] ş. a.

✪ **BACIU DUMITRU** [1924- 20■■] – publicist, medic militar chirurg, universitar, doctor în ştiinţe medicale. Colaborează cu studii de specialitate la „Revista sanitară militară" [1957-1987], „Revista de chirurgie" ş. a. Autorul volumelor: «Lumini muscelene: Oameni şi locuri din Cîmpulung-Muscel» [1980], «Itinerare subiective: Prin oraşele Patriei» [1991], «Pe urmele luminilor muscelene» [2004].

✪ **BARASCHI CONSTANTIN** [1902-1966] – artist plastic monumentalist, profesor universitar la Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti. Autorul volumului «Tratatul de sculptură» [1964]. Alegoria «Credinţă» fixată pe „Arcul de Triumf" din Bucureşti [1935]. Lucrări monumentale în stilul realismului socialist, caracterizate prin finisarea până la detaliu a suprafeţelor: «Bust de fată», «Fiica sculptorului», «Nicolae Bălcescu», «Mihai Eminescu», «Mihail Sadoveanu», «George Georgescu», «Camil Ressu», «George Calboreanu», «George Enescu»; statuia «Nicolae Bălcescu», amplasată la Piteşti [1969] ş. a. Membru corespondent al Academiei Române [1955].

✪ **BARBU ION** [1895-1961], pseudonimul literar al lui Dan Barbilian – remarcabil poet şi matematician. Opera literară: «Joc secund» [1930], «După melci» [1921], «Note pentru o mărturisire literară» [1932], «Fragment dintr-o scrisoare» [1947] ş. a. Traduceri: «Richard al III-lea» de Shakespeare. Colaborator la revistele: „Literatorul", „Sburătorul", „Viaţa Românească". Contribuţii esenţiale, ca matematician, în domeniul geometriei [spaţiile Barbilian] şi algebrei. Opera ştiinţifică: «Reprezentarea canonică a adunării funcţiunilor ipereliptice» [1929], «Rezolvarea exhaustivă a problemei lui Abel» [1948], «Lărgirea noţiunii de grup resolubil» [1950], «Teoria aritmetică a idealelor» [1956], «Grupuri cu operatori» [1960] ş. a. „Matematician al liricii", „adept al radicalismului estetic", Dan Barbilian a fost ales, post mortem, membru titular al Academiei Române [1991].

✪ **BĂJAN ADRIAN** [19-19] – profesor de istoria artelor la Liceul «Dinicu Golescu» din Câmpulung; muzeograf la secţia de artă a Muzeului municipal de istorie Câmpulung. Opera: «Cercetările arheologice de la biserica Fundeni din Câmpulung», în colab., Argessis, 14, 2006.★★★★

✪ **BERA ALEXANDRU** [1908-1970] – paleontolog şi seismolog; profesor de ştiinţele naturii la Liceul „Dinicu Golescu" [1936-1962] şi Institutul pedagogic din Piteşti. Organizatorul laboratorului de ştiinţele naturii şi al staţiei seismice de la liceul câmpulungean. Opera: «Martori geologi şi locuri fosilifere ocrotite în raionul Muscel», «Monumente argeşene făurite de om şi de natură», «Geologie şi paleontologie» ş. a.

✪ **CERNESCU NICOLAE** [1904-1967] – chimist şi pedolog, profesor universitar, membru al Academiei de ştiinţe agricole din Berlin şi al Societăţii internaţionale de ştiinţa solului. A realizat «Harta solurilor României» [1971]. Opera: «Capacitatea de schimb a solului în raport cu conţinutul de argilă şi humus» [1939], Clasificarea solurilor din România» [1971], «Opere alese» [1973]. Membru titular al Academiei Române [1963].

✪ **CHIROVICI EUGEN** [1898-1964] – pictor peisagist de talent; absolvent al Şcolii naţionale de arte frumoase Bucureşti, clasa Jean Steriadi; profesor desen la Liceul „Dinicu

Golescu" [1918-1964], animator al vieţii artistice câmpulungene, regizor de teatru. Peisaj: «In drum spre Grui».

✪ **CONSTANTINESCU EMIL PROCOPIE** [1859-1935], pseudonim al lui Emil Procopiu – profesor, publicist. Colaborator la: „Vocea Muscelului" [1888], „Ateneul urban" [1890], „Cercul didactic" [1900]. Membru fondator al Societăţii de vânătoare [1890] şi al Ligii culturale din Câmpulung. Opera: «Monografia Şcolii primare numărul 2 Câmpulung» [1896], «Poetul C. D. Aricescu» [1900].

✪ **CONSTANTINESCU (FOTA) IACOVACHE** [1827-1916] – pictor şi profesor; elev al lui Antim Ghermano, Theodor Aman, Gheorghe Tattarescu şi Nicolae Grigorescu. Remarcabile portrete psihologice (Dr. Grigorescu, episcopul Ghenadie al Argeşului, judecătorul Iancu Rudeanu, Nicolae Ştefănescu), Autoportret la 75 de ani, compoziţii de natură moartă.

✪ **DIMITRIU GABRIEL** [1874-1947] – farmacist; profesor de ştiinţe naturale [1902-1924], publicist. Autor al volumului «Câmpulungul cu împrejurimi» [1907] şi al unor interesante «Note de drum», apărute în revista „Prietenul nostru" din Câmpulung.

✪ **DIMULESCU IOAN** [1893-1953] – general; comandant de regiment şi de divizie; comandantul militar al Dobrogei [1940]. Participant la cele două războaie mondiale.

✪ **DINU CONSTANTIN** [1920-1980] – medievist, metodician. Opera: «Metodica predării istoriei evului mediu în şcoala elementară şi medie» [1951], «Metodica predării ştiinţelor sociale. Istorie. Bibliografie selectivă. 1944-1972» [1973], «Familia Golescu şi rolul ei în istoria Ţării Româneşti...» [1975], «Din istoricul unui vechi sat de moşneni: Suslăneşti» [1972], «Formarea sistemului de noţiuni la istorie.Cercetări experimentale» [1979] ş. a.

✪ **DONICI ALEXANDRU** [1912-1970] – artist plastic; profesor de desen la Liceul „Dinicu Golescu" şi la Şcoala populară de artă Câmpulung [1948-1970]. Expoziţii personale şi de grup în România.

✪ **DRĂGHICEANU MATHEI** [1844-1939] – inginer; membru fondator al Atheneului Român şi al Institutului Geologic al României; preşedinte al Consiliului judeţean Muscel [1901], preşedinte al Casei obştii moşnenilor câmpulungeni [1901-1908], membru de onoare al Academiei Române [1933]. Opera: «Harta geografică, geologică a ţării» [1890], «Elemente de cosmografie» [1895], «Fenomene tectonice în România» [1896], «Rusia contemporană», 2 vol. [1898], «Cauzele crizei monetare» [1900], «Euro-Asia» [1937] ş. a.

✪ **DRĂGHICEANU-ZAHARESCU MARIA** [?-1896] – profesor de limba română şi franceză; prima femeie din România licenţiată în litere la Universitatea Bucureşti; soţia lui Mathei Drăghiceanu. Opera: «Les tremblements de terre de la Roumanie et des pays environnants / Cutremurele de pământ din România şi ţările înconjurătoare».

✪ **FLORENŢIU/MANOLESCU VETURIA** [1846-1876] – institutoare, scriitoare, publicistă. Colaboratoare principală la revista „Amicul şcoalei" din Ploieşti redactată de soţul ei, Marin Florenţiu. Opera: «Limbajul florilor» [1872/1877/1888].

✪ **GAROFOIU ION** [1897-1982] – profesor de limba română în: Alexandria, Zimnicea, Piteşti, Bucureşti. Opera: «Anuarul Gimnaziului de băieţi din Zimnicea», «Se mărită fata», comedie în 3 acte [1946] ş. a.

✪ **GEORGESCU MATEI** [**0000-0000**] – profesor de limba şi literatura română la Liceul „Dinicu Golescu" şi Şcoala normală „Carol I" din Câmpulung, „pedant şi meticulos în predarea gramaticii limbii române şi a literaturii române şi universale"; preocupat constant de personalităţile pe care le-a dat ţării capitala musceleană, a elaborat volumele în manuscris: «Câmpulungul Muscelului şi oamenii săi de seamă» şi «Oraşul Câmpulung oglindit în scrieri alese din literatura română contemporană».

✪ **GHERMĂNESCU IOAN** [1828-1886] – teolog, profesor de istorie bisericească; autorul volumului «Manual de istorie bisericească pentru seminariile României», parţial tradus din limba rusă [1874].

✪ **GOGU CONSTANTIN** [1854-1897] – matematician de notorietate europeană în mecanica celestă; profesor universitar, membru corespondent al Academiei Române [1889]. Opera: «Sur une inégalité lunaire à longue periode due à l'attraction perturbance de Mars» [1880], «On the numerical value of the coeficient due to the action of Mars» [1882] ş. a.

✪ **GOLESCU NICOLAE** [1810-1877] – general, om politic şi de stat, participant la revoluţia de la 1848 în Ţara Românească şi la mişcarea unionistă din 1859. Membru în Guvernul revoluţionar provizoriu şi în Locotenenţa domnească; preşedinte al Consiliului de miniştri.

✪ **GYR RADU** (pseudonimul literar al lui Radu Demetrescu) [1905-1975] – poet reprezentativ al liricii carcerale din România; autorul celebrului poem anticomunist «Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane !». Deţinut politic pentru opiniile sale. Poeme evocatoare ale pământului natal («Linişti de schituri» [1924] şi «Plânge Strâmbă-Lemne» [1927], «Cerbul de lumină» [1928], «Stele pentru leagăn» [1936], «Căciuliţa roşie» [1937], «Cununi uscate» [1938], «Corabia cu tufănici» [1939], «Balade» [1943]) şi a ororilor războiului («Poeme de răsboiu» [1942]); mărturii din închisorile comuniste («Sângele temniţei», «Stigmate»).

✪ **HURDUBEŢIU ION** [1909-1995] – profesor de istorie; doctorat la Breslau, cu teza «Die Deutschen über die Herkunft der Rumänien» [1943]; autor al volumelor: «Apoteoza Ardealului» [1937], «O sfântă aniversare naţională - 24 ianuarie» [1941], «Din trecutul catolicilor la Câmpulung-Muscel» [1941], «Istoria Suediei» [1985], «Câmpulung-Muscel, ieri şi azi. Istoria oraşului» [1974] şi «Continuitatea daco-romanilor în istoriografia română şi străină» [1984] – ultimele două, în colaborare.

✪ **IONESCU-BERECHET DIMITRIE** [1896-1969] – arhitect remarcabil; discipol al arh. Petre Antonescu, Duiliu Marcu, Grigore Cerchez; călătorii de studii în: Austria, Egipt, Franţa, Grecia, Israel, Italia, Siria, Turcia. Arhitect şef al Patriarhiei Române. Autor al unor proiecte de referinţă vizând edificii laice şi religioase (Prefectura judeţului Muscel [1934], Mausoleul de la Mateiaş [1935], Biserica de lemn Poenărei [1937], cartierul de sud-vest al Câmpulungului distrus de incendiul din 1934, Biserica Mănăstirii Caşin din Bucureşti, Catedrala ortodoxă din Timişoara, Biserica română de la Ierusalim [1938], Biserica Sf. Constantin şi Elena din Hunedoara [1939] ş.a. Restaurează mănăstirile Căldăruşani şi Cernica, Palatul Patriarhiei Române din Bucureşti.

✪ **IORGULESCU ALEXANDRU** [1817-1842] – poet şi traducător. Scrie poezia «Elegie»; traduce jurnalul lui Napoleon Bonaparte «Manuscrisul din Santa Elena», din limba greacă, publicat în 1846, în tipografia lui Heliade Rădulescu din Bucureşti.

✪ **LEONARD NICOLAE** [1886-1929] – cântăreţ de operetă, tenor înzestrat cu o voce puternic timbrată, cu muzicalitate şi talent scenic excepţional, suprtanumit „prinţul operetei româneşti"; studii la Paris; remarcabil interpret al rolurilor principale din: „Vânt de primăvară", „Liliacul", „Văduva veselă", „O mie şi una de nopţi" ş. a.

✪ **MANU DĂNUŢ** [1947-2005] – preot cărturar, protoereu de Muscel decan şi prof. univ. la Facultatea de Teologie Piteşti, istoric al Bisericii Ortodoxe Române. Opera: «Din istoria bisericească de ieri şi de astăzi a Muscelului» [1994], «Biserica şi sinoadele» [1995], «Episcopia Argeşului» [1996], «Naum Râmniceanu» [1997], «Diaconul Coresi; omul şi opera» [2000], «Istoria Bisericii ortodoxe române» [2001] ş. a.

✪ **MĂŢĂUANU DIMITRIE** [1888-1929] – sculptor, discipol al artistului plastic francez Ernst Dubois şi al artiştilor români Dimitrie Paciurea, George Mirea-Demetrescu [1909]; profesor la Şcoala naţională de arte frumoase din Bucureşti, [1913-1929]. Opera: monumente ale eroilor la: Băileşti, Câmpulung-Muscel, Constanţa, Măţău, Slatina («Ecaterina Teodoroiu»); sculpturi: «Silişteanca», «Al. Bellu», «Dr. Nanu-Muscel», «Aurel Vlaicu», «General Măldărescu», «Soră de caritate»; basoreliefuri la: Arcul de Triumf, Spitalul militar central, Muzeul militar din Bucureşti; proiecte de ansamblu: «Monumentul Întregirii Neamului», «Apoteoza soldatului român întors victorios» ş. a.

✪ **MĂRTZU (MĂRŢU) FLAMINIU** [1913-1990] – excelent arheolog, muzeograf şi numismat; doctor în drept; coautor al volumelor: «Oameni de seamă dăruiţi ţării de oraşul Câmpulung-Muscel» [1974], «Câmpulung-Muscel, ieri şi azi. Istoria oraşului» [1974], «Oameni din Cetatea de scaun. Personalităţi şi figuri muscelene» [1995]. Autor al unor studii remarcabile vizând istoria Câmpulungului, a zonei Muscel, precum şi istoria naţională.

✪ **MIHĂESCU CONSTANTIN** [1898,Ploieşti-1981] – pictor bisericesc autorizat, profesor de desen. Restauratorul picturilor murale din bisericile: Brad-Hunedoara [1931]; Flămânda-Câmpulung Muscel [1946]; Creţeşti şi Baloteşti-Ilfov [1968]; Stei-Hunedoara [1970].

✪ **MIREA DIMITRIE** [1864-1942] – sculptor; profesor de desen la Gimnaziul „Dinicu Golescu", Şcoala normală „Carol I" din Câmpulung şi la Şcoala naţională de arte frumoase din Bucureşti. Plastică de vitrină, de factură realistă, cu elemente de pitoresc: «Mocan călare», «Ţărancă cu coş», «Cioban». Unul dintre iniţiatorii grupării „Tinerimea artistică" [1901]. Busturile lui «Negru Vodă» [1910] şi «Dimitrie Giurescu» amplasate în Câmpulung-Muscel.

✪ **MIREA-DEMETRESCU GEORGE** [1852-1934] – pictor, profesor la Şcoala naţională de arte frumoase din Bucureşti [1891-1932]. Portrete: «Al. Odobescu», «Bogdan Petriceicu-Hasdeu», «Profil de tânăr», «Cap de negresă», «Autoportret»; compoziţii istorice: «Mihai Viteazul privind capul lui Andrei Báthory» [1882]; portrete idealizate şi compoziţii convenţionale: «Vârful cu Dor», «Bacanta şi faunul»; compoziţii murale la Universitatea din Iaşi, Banca Naţională, Casa Vernescu, Ministerul de Finanţe, Palatul Cantacuzino din Bucureşti; expoziţii de pictură în: Elveţia, Franţa, Italia, Olanda, România, Spania.

✪ **MOISESCU TITUS** [1922-2002] – profesor de muzică, etnomuzicolog, editor; redactor principal la Editura muzicală din Bucureşti [1957-1985]. Opera: «Izvoare ale muzicii româneşti», «George Breazul. Scrisori şi documente», «Prolegomene bizantine. Muzică în manuscrise şi carte veche românească», «Manuscrisul de la Dobrovăţ» – unele, în colaborare.

✪ **MOŞANDREI MIHAI** [1896-1998] – jurist; remarcabil poet; membru al Uniunii Scriitorilor din România. Debutează cu versuri în revista „Ramuri"; manieră ermetizantă. Opera literară: «Păuni», poeme [1929]; «Găteala ploilor», poeme [1932]; «Prezenţa Pegasului sau plimbări lirice în jurul poeziei», eseuri [1933]; «Singurătăţi», poeme [1936]; «Ofranda muzelor», poeme [1940]; «Trepte de eben», poeme [1942]; «Lysimac», poeme în proză [1944]; «Cărare printre ani», versuri [1971]; «Plecarea rândunelelor», versuri [1978]; «Alt cer», versuri [1983]; «Depărtata amintire», versuri [1984]; «Însemnările unui vânător», memorialistică [1985]; «Evocări literare», memorialistică [1989]. Deţinut politic anticomunist.

✪ **MULŢESCU MARIA** [1938-2009] – arhitect; coautoare a proiectelor: Spitalul de recuperare Brădet, Spitalul de pediatrie Piteşti, Spitalul „Marie Curie"-Bucureşti, Primăria Costeşti, Primăria Mioveni, Biblioteca judeţeană Argeş-Piteşti, Biblioteca judeţeană Rm. Vâlcea, extinderea Muzeului judeţean Argeş; coautoare la elaborarea unor proiecte de consolidare şi restaurare a unor monumente istorice şi de artă: Mănăstirea „Negru Vodă" Câmpulung-Muscel, Mănăstirea Glavacioc, conacul Budiştenilor, Biserica Budeasa, Biserica Domnească din Curtea de Argeş, culele din Şuici, Retevoieşti, Conţeşti ş. a. Elaborează, în colaborare cu arh. Alexandru Mulţescu, interesante studii şi cercetări în domeniul istoriei arhitecturii din Argeş.

✪ **MUSCELEANU CHRISTIAN** [1886-1943] – profesor universitar la Şcoala superioară de agricultură din Bucureşti. Autorului operei «Energie, materie, radiaţiuni», în patru volume [1930-1939].

✪ **NANU DIMITRIE** [1873-1943] – profesor de limba franceză, jurist, poet, traducător. Colaborator la publicaţiile: „Convorbiri literare", „Familia", „Luceafărul", „Ramuri", „Semănătorul", „Viaţa românească" ş. a. Opera: «Nocturne» [1900], «La focul rampei» [1906], «Ispitirea de pe munte» [1914], «Iisus vă cheamă» [1923], «Mişcarea de la Biserica Sf. Ştefan» [1924], «La Mielul Alb» [1925], «Poezii» [1933]. Traduceri din: Corneille, Kessel, Maupassant, Musset, Racine, Renard, Shakespeare, Tolstoi. Premiul naţional pentru poezie [1937].

✪ **NANU-MUSCEL ION** [1862-1938] – medic specializat în studierea tratamentului pneumoniei, febrei recurente, holerei. Membru al Academiei de ştiinţe medicale; profesor universitar la Facultatea de medicină din Bucureşti. Opera: «Notes sur le choléra / Note asupra holerei» [1892], «Studiul pneumopatiilor pneumococice» [1897], «Pleuresie multiloculară» [1905], «Consideraţiuni asupra cazurilor recurente de tifos» [1916, în colaborare], «Clinici medicale» [1935, în colaborare].

✪ **NEGULICI ION** [1812-1851] – pictor, literat. Participant la revoluţia din 1848 în Ţara Românească; prefect de Prahova; expulzat la Brussa. Portretist remarcabil: «Autoportret», «Vasile Alecsandri», «C. D. Aricescu», «Nicolae Bălcescu», «C. Bolliac», «Dumitru C. Brătianu», «Drăghici Budişteanu», «Aga Iancu Manu», «C. A. Rosetti»;

compoziţii şi peisaje: «Peisaj din Câmpulung», «Brussa în noapte»; acuarela «Femeia în albastru», desenul «Cloşca cu puii de aur». Autor al unui «Vocabular român de neologisme» [1848]; colaborator la publicaţiile: „Curierul românesc", „Curier de ambe sexe".

✪ **NICULESCU-MĂRGĂRIT D.** [1942-1995] – profesor. Opera: «Şcoala Normală „Carol I". 1867-1992» [1992], «Un episod din „Bătălia trecătorilor" octombrie-noiembrie 1916, Dragoslavele-Mateiaş» [1992] ş. a.

✪ **OPRESCU GEORGE** [1881-1969] – istoric, critic şi colecţionar de artă. Opera: «Arta ţărănească în România» [1922], «L'art roumain de 1800 à nos jours» [1935], «Pictura românească în secolul al XIX-lea» [1937], «Grafica românească în secolul al XIX-lea» [1945], «Sculptura statuară românească» [1954], «Maeştrii picturii româneşti în secolul al 19-lea», «Sculptura franceză», «Pictura spaniolă în secolul 17», «Scrieri despre artă» [1966], «Amintiri, evocări»: [I. «Amintiri, evocări»; II. «Profiluri istorice»; III. «Discuţii asupra viitorului culturii»; IV. «Amintiri din călătorii»] [1968] ş. a. Monografii: Brâncuşi, Géricault, Grigorescu, Petraşcu. Impresionantă colecţie de artă: tablouri, stampe, litografii. Membru titular al Academiei Române [1948].

✪ **PARASCHIV FLORIN** [1943-2009] – eseist, traducător. Colaborări la revistele: „Amfiteatru", „Ateneu", „Viaţa românească", „Viaţa studenţească". Opera: «Trei Europe în rosturi şi rostiri» [1998], «România în disperare temperată» [2001], «Eseuri anabasice» [2003], «Sacru, miracole, pericole» [2005], « O hermenautică a duhului oltean» [2008].

✪ **PARHON CONSTANTIN** [1874,Câmpulung-1969,Bucureşti] – neurolog de notorietate internaţională, fondatorul şcolii româneşti de endocrinologie şi gerontologie. Opera: «Contribuţiuni în studiul tulburărilor vazomotorii în hemiplegie» [1900], «Glandele cu secreţie internă şi raporturile lor cu patologia mintală şi cu psihologia», «Epilepsia» [1921], «Psihozele afective» [1925], «Doctor N. Kretzulescu» [1944], «Profesor Victor Babeş» [1948], «Bătrâneţea si tratamentul ei. Problema reîntineririi» [1948] ş. a. Membru titular al Academiei Române [1939]; primul preşedinte al prezidiului Marii Adunări Naţionale comuniste].

✪ **PATRAULEA ILIE** [1892-1951] – profesor de pedagogie şi psihologie, jurist; director la Şcoala normală „Carol I" din Câmpulung. Director politic al ziarului „Steaua poporului", Câmpulung [1927]. Autorul volumului în manuscris «Introducere în psihologie».

✪ **PÎSLARU SERAFIM** [1911-?] – medic generalist, militant politic anticomunist, literat. Colaborator al Grupării armate anticomuniste „Haiducii Muscelului/Partizanii libertăţii", arestat [1957], condamnat 15 ani muncă silnică, detenţie la penitenciarele: Piteşti, Jilava, Caransebeş, Gherla; eliberat [1964]. Autorul unor poezii din detenţie publicate în colecţia «Poeţi după gratii».

✪ **POPESCU-PISCU ION** [1909-1978] – profesor de limba română, limbi clasice şi istorie în Câmpulung. Colaborator la publicaţiile: „Argeş", „Gazeta literară", „Îndrumătorul cultural", „Orizont", „Tribuna şcolii argeşene". Poezii în culegerile literare: «Flori muscelene» [1967], «Numele ţării» [1972], «Marame» [1974], «Flori pentru tine, ţară» [1976]. Opera: «Viaţa mea, aceasta» [1979], volum de versuri publicat postum.

✪ **PROCOPIU GRIGORE** [1859-1930] – jurist, memorialist; autorul volumelor «Parlamentul în pribegie [1916-1918]» şi «Amintiri, note, impresii» [1920].

✪ **RĂUȚĂ RADU MIHAI** [1935-2009] – arhitect; șef al atelierului de sistematizare din IPJ Argeș [1965-1990]; șef al Filialei Argeș a Uniunii Arhitecților din România; șef al colectivului de urbanism [1990-2001]. Autor al unor studii urbanistice de anvergură referitoare la sistematizarea orașelor: Pitești, Rm. Vâlcea, Slatina, Câmpulung-Muscel, Căciulata, Olănești, Govora, Ocnele Mari ş. a., precum și la sistematizarea teritorială a văilor Oltului, Argeșului și Dâmboviței.

✪ **RIZEANU VASILE** [1939-2010] – remarcabil sculptor muscelean; licenţiat al Secţiei de sculptură din Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu" Bucureşti, clasa Ion Lucian Murnu [1968]. Profesor și director al Școlii de arte și meserii din Pitești [1969-2009]; inițiator al Simpozionului internaţional de sculptură „Gheorghe Iliescu–Călineşti"; autor al monumentalei sculpturi «Căderea lui Icar», amplasată în Piața Primăriei Câmpulung-Muscel; proiectarea impresionantului ansamblu monumental «Rezistenţa anticomunistă în munţi», amplasat lângă temuta Închisoare Piteşti; autor al busturilor în bronz: «Dinicu Golescu»

[2003] la Biblioteca județeană Argeș, «Petre Țuțea» [2008] de la Boteni, al busturilor: «Luchian», «Eminescu», al unor sculpturi în lemn, calcar sau marmură expuse la: Bogați, Pitești, Castelraimondo (Italia) ş. a.

✪ **RUCĂREANU NICOLAE** [1810–1889] – scriitor, traducător; judecător; revoluţionar paşoptist; unionist (deputat în Adunarea Ad-hoc). Opera: «Modeste încercări poetice originale şi traducţiuni» [1873], «Impresiuni d-un viagiu la Constantinopole şi înapoi» [1886], «Amendement relatif à l'acte explicatif de l'Assemblée Ad-hoc de Valaquie» [1857], «Principe străin sau domn român» [1863], «Statua lui Heliade» [1882] ş. a.

✪ **SIMONIDE NICOLAE** [1804-1886], pseudonim al lui Nicolae Simion Ciolan; poliglot, profesor la Şcoala naţională din Piteşti; organizează şcolile săteşti în judeţul Argeş; revizor al şcolilor din Ţara Românească [1843]. Ion Brătianu considera că, prin activitatea lui, „Simonide ne-a făcut români".

✪ **SOLOMON ION** [Slobozia, Stoeneşti, 1933-Câmpulung, 2008] – profesor, biolog, monografist. Studii: Liceul «Dinicu Golescu» [1952], Institutul Pedagogic Bucureşti [1954], Universitatea Bucureşti [1956]. Profesor de biologie [1954-1974] şi director al Liceului «Dinicu Golescu» [1974-1990]. Opera: «Liceul teoretic „Dinicu Golescu" din Câmpulung Muscel – 100 de ani în slujba învăţământului românesc. 1894-1994. Monografie jubiliară» [1994], în colaborare cu Moise Dragomir, Aurelian Stoicescu.

✪ **TAMAŞ CORNELIU** [1933-2008] – istoric, arhivist, scriitor. Opera: «Îndrumător în Arhivele Statului. Judeţul Vâlcea» [1972], «Tipografii şi tipografi la Râmnicu Vâlcea» [1972], «Monumente istorice vâlcene» [1999] – în colaborare ş. a.; autor al unor savuroase opere literare pentru copii: «Două jocuri» [1985], «Băieţii nu plâng» [1989], «Pic lăudărosul» [1996], «Copil de trupă» ş. a.

✪ **ŢICĂLOIU ION** [1891-1970], excelent profesor de limba şi literatura română la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung; autor al studiilor: «Probleme de fonetică cu date din limba românească veche» - primul studiu de filologie romanică apărut în revista germană „Zeitschrift für romanische Philologie", «Studii de fonetică» [1927], «Exerciţii de gramatică» [1927]; fondator/redactor al revistei „Răsad" [1929].

✪ **ŢUŢUIANU ALEXANDRU** [1898-1980] – profesor de limba română, publicist; colaborator la revistele: „Neamul românesc", „Kalende"; redactor, împreună cu Tudor Muşatescu şi Aurel Dancovici, al revistei „Muguri" din Câmpulung-Muscel [1922].

✪ **ULIERU GEORGE** [1884-1943] – medic scriitor. Opera: jurnalul cu caracter memorialistic «Din carnetul unui medic de plasă» [1946], în care relevă starea precară a sănătăţii locuitorilor din mediul rural în România interbelică; «Marea şi efectele ei binefăcătoare» [1921], «Lacul Tekirghiol» [1922], «Puterea neruşinată» [1924], «Oraşul Alexandria din punct de vedere higienic» [1924], «Răspunderea tăcerii» [1924], «Patima băuturei» [1925], «Florile bune de leac» [1929], «Mânăstirea Nămăeşti» [1931] ş. a.; traduce din: Tagore, Turgheniev, E. A. Poe, Fr. Bacon, Lev Tolstoi, Goethe.

✪ **VASILESCU NICOLAE-OVIDIU** [1910-1952] – remarcabil inginer constructor; condamnat la moarte şi executat pentru „sabotarea economiei naţionale prin proiectarea eronată a Canalului Dunăre – Marea Neagră".

✪ **VELCULESCU ILARION** [1857-1936] – profesor de pedagogie, director la Şcoala Normală „Carol I" din Câmpulung [1898-1926], revizor şcolar, publicist. Articole de specialitate în publicaţiile: „Convorbiri didactice", „Noua revistă pedagogică", „Revista învăţătoarelor şi învăţătorilor din România". Opera: «L'enseigmement public en Roumanie» [1900], colab., «Locke's Unterrichtschere» [1892], «Prima broşură populară pentru români», povestiri istorice [1899], colab.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Constantinescu Grigore– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] –132-134; Idem– *C. D. Aricescu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Ion Barbu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Radu Gyr*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Dimitrie Ionescu-Berechet*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Mihai Moșandrei*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Tudor Mușatescu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Dimitrie Nanu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Pârvu Mutu zugravul*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *George Ulieru*, www.google.ro, calameo.1227548

Dimitriu Gabriel – *Câmpulungul cu împrejurimi*, Câmpulung, 1907; Rădulescu-Codin C., Răuţescu Ioan – *Câmpulungul Muscelului. Istoric şi legendar*, Câmpulung-Muscel, 1925, 228 p.; Răuţescu Ioan – *Câmpulung-Muscel. Monografie istorică*, Câmpulung-Muscel, 1943, 426 p.; Ştefănescu Nicolae – *Prin Câmpulung şi pe muscelele lui*, Câmpulung, 1946; Darie Constantin – *Cîmpulung*, Bucureşti, 1968; Pârnuţă Gheorghe ş. a. – *Câmpulung-Muscel, ieri şi azi. Istoria oraşului*, 1974; Pârnuţă Gheorghe – *Documente şi inscripţii privind istoria oraşului Câmpulung-Muscel*, Bucureşti, 1999; Baciu Dumitru – *Lumini muscelene. Oameni şi locuri din Câmpulung-Muscel*, Bucureşti, 1978, 272 p.; Mavrodin Teodor, Cristocea Spiridon – *Cîmpulung*, Bucureşti, 1983, 100 p.; Constantinescu Mircea – *Arta plastică la Câmpulung Muscel*, 1978; Constantinescu Mircea – *Câmpulung*, 1986; Chiţa Gheorghe – *Câmpulungul de altădată*, 1996; Chiţa Gheorghe – *Câmpulung şi judeţul Muscel, monografie ilustrată*, Bucureşti, 2000; Chiţa Gheorghe – *Câmpulung Muscel. Istoria comunităţii locale*, 2003; Crăciun Ioan – *Câmpulung. Începutul de veac*, 2000; Crăciun Ioan – *Câmpulung Muscel. Spaţiu punctat de biserici*, 2002; Crăciun Ioan – *Câmpulungul în vremea lui Muşatescu*, 2002; Constantinescu Grigore – *Traseul istorico-turistic Piteşti – Rucăr*, în volumul «Trasee istorice şi turistice», apărut sub egida Academiei Române, Bucureşti, 1994; Constantinescu Grigore – *Mănăstirea Negru Vodă*, LL, an. VII/1996; Cantacuzino Gheorghe I. – *Probleme ale cercetării vechii reşedinţe domneşti din Câmpulung*, SCMJA, IX; ***– *Castrul roman Jidova*, Piteşti, 2007 (text bilingv); Cristocea Spiridon, Trâmbaciu Ştefan – *Câmpulungul Muscelului reflectat în catagrafia din 1838*, Piteşti, 2007; Diaconescu Mihai (coord.) – *Radiografia Câmpulungului*, Bucureşti, 2008, 352 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

CÂMPULUNGUL
ÎN
IMAGINI

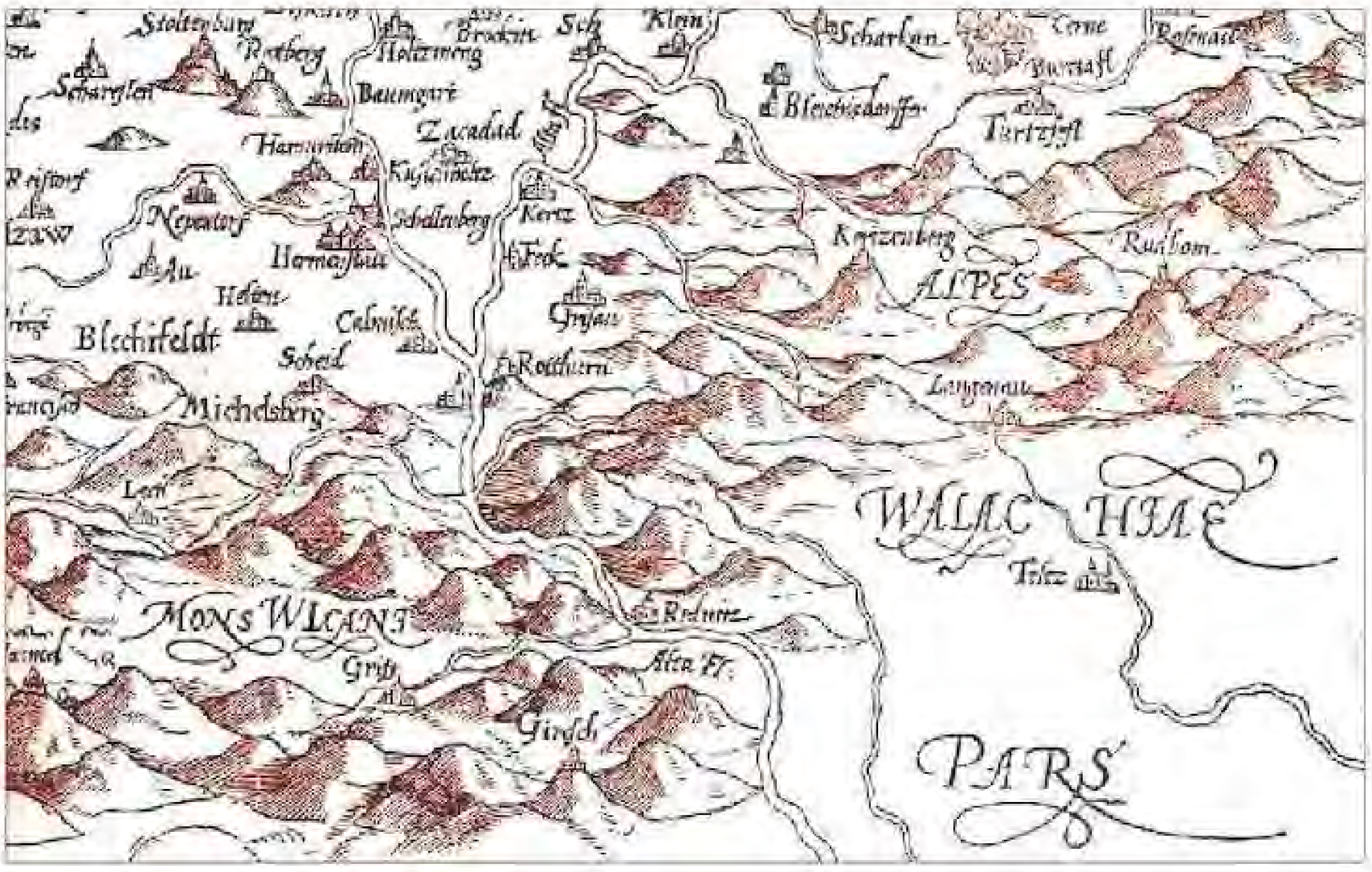
Stoltenburg
Rotberg
Holzmeng
Brockit
Klein
Scharlan
Rosenau
Burtsall
Scharglen
Baumgart
Bleichisdorff
Tartzifit
Zacadad
Hammersdorf
Reisdorf
Nepentorf
Schellenberg
Kertz
Kreizenberg
Rudbom
Au
Hermanstatt
Fock
Helten
Grysau
ALPES
Blechtfeldt
Calnick
Scheid
Rottturn
Michelsberg
Langenau
WALAC HIAE
Lon
Tolcz
MONS WLCANI
Redutz
Grits
Alta Fl.
Girsch
PARS

Câmpulung, sub forma grafică «Langenau»,
în Harta lui Sebastian Münster.

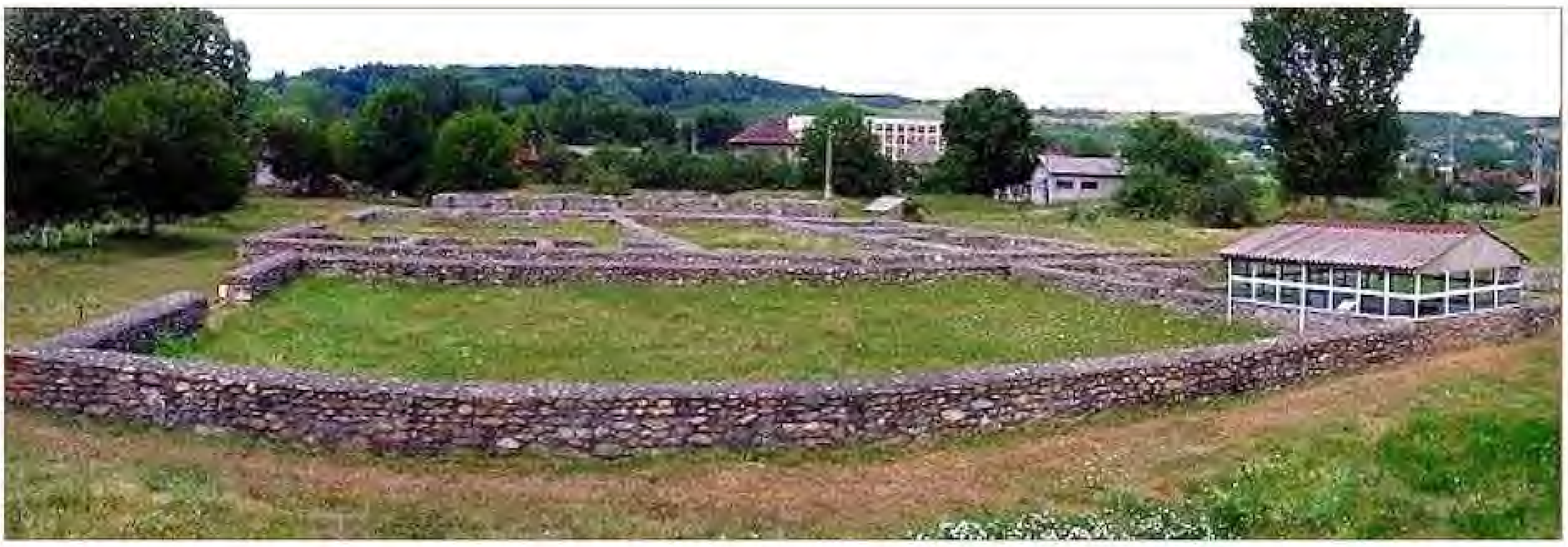

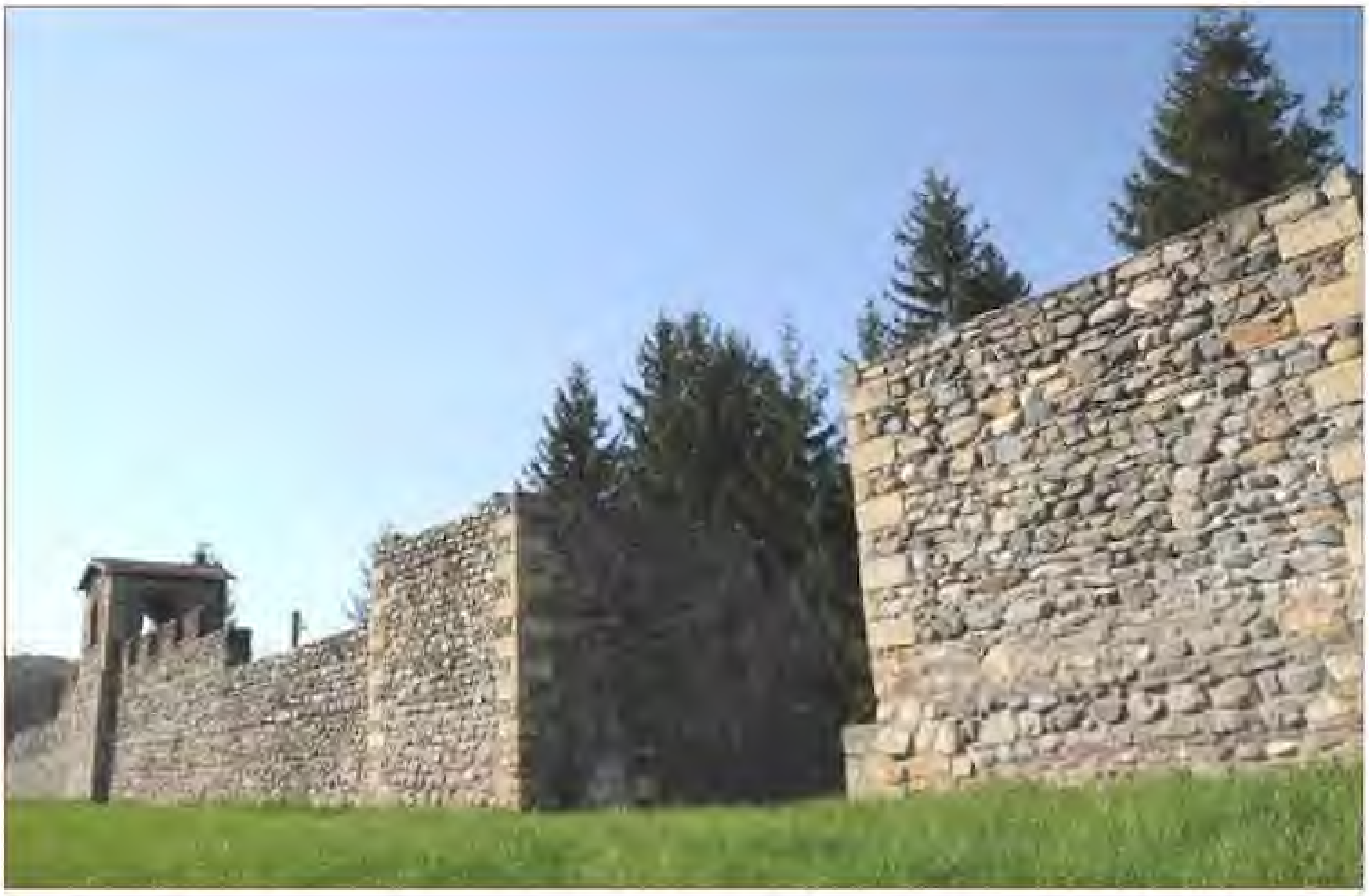

Castrul roman Jidava – latura sudică;
reconstituire.

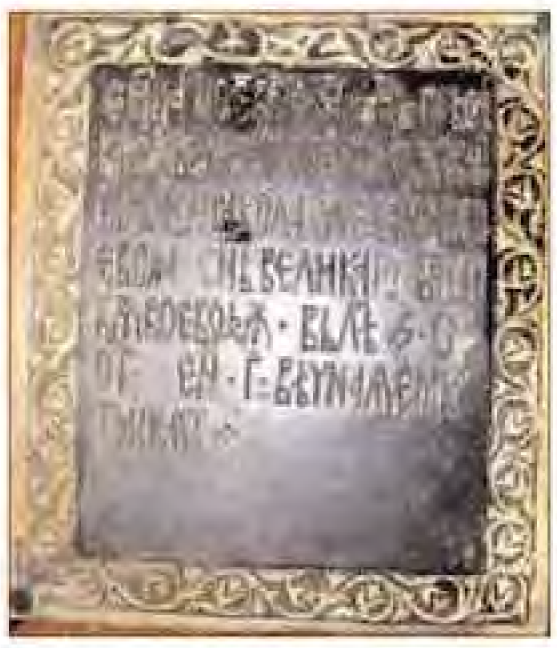

Mănăstirea «Negru Vodă».

Biserica catolică «Bărăţia».

Biserica domnescă.

Biserica Şubeşti.

Biserica Fundeni.

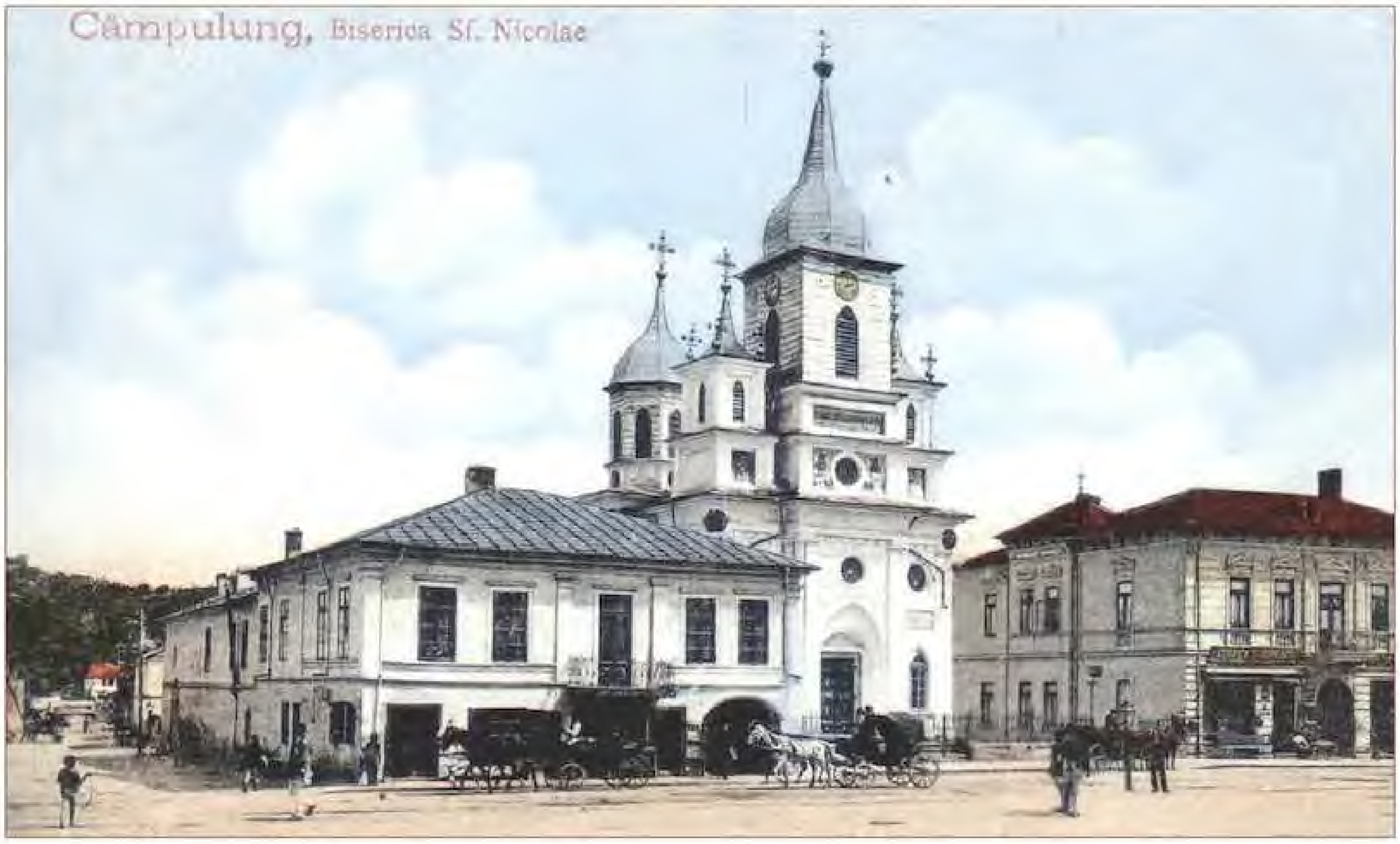
Câmpulung, Biserica Sf. Nicolae

Biserica «Sf. Nicolae» Popa Savu.

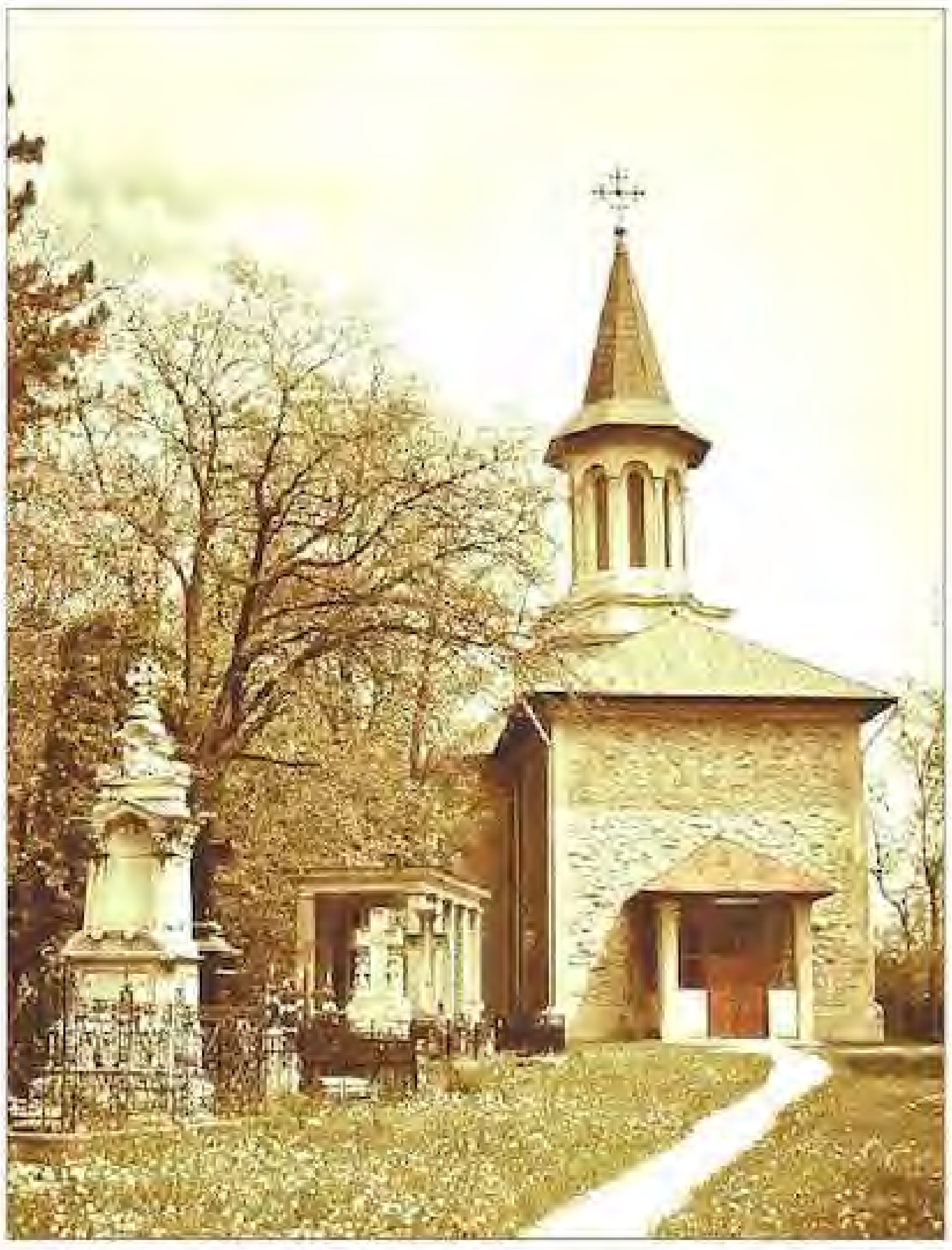

Biserica Olari.

Biserica Flămânda.

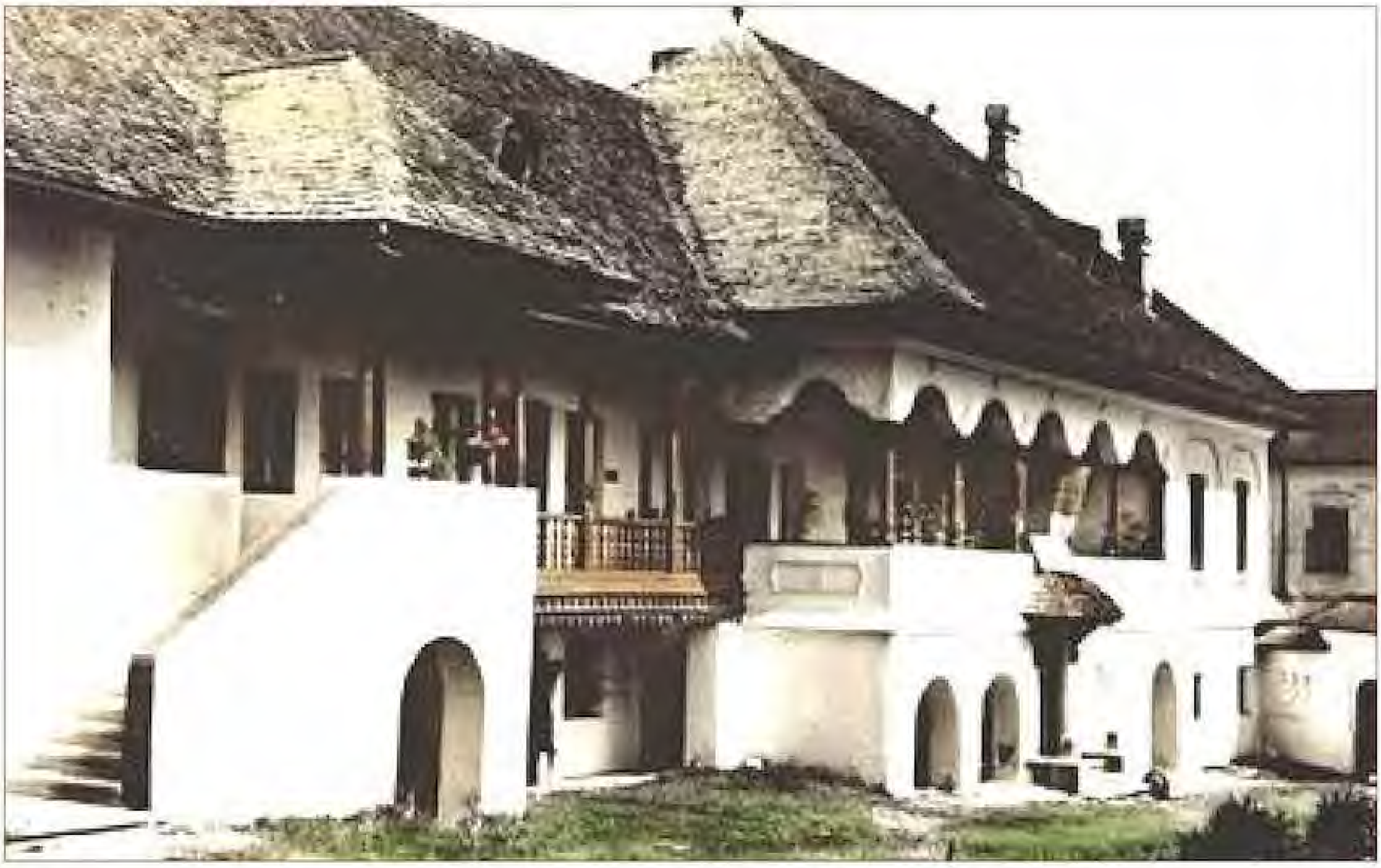

Casa Ştefănescu / Muzeul etnografic al Muscelului.

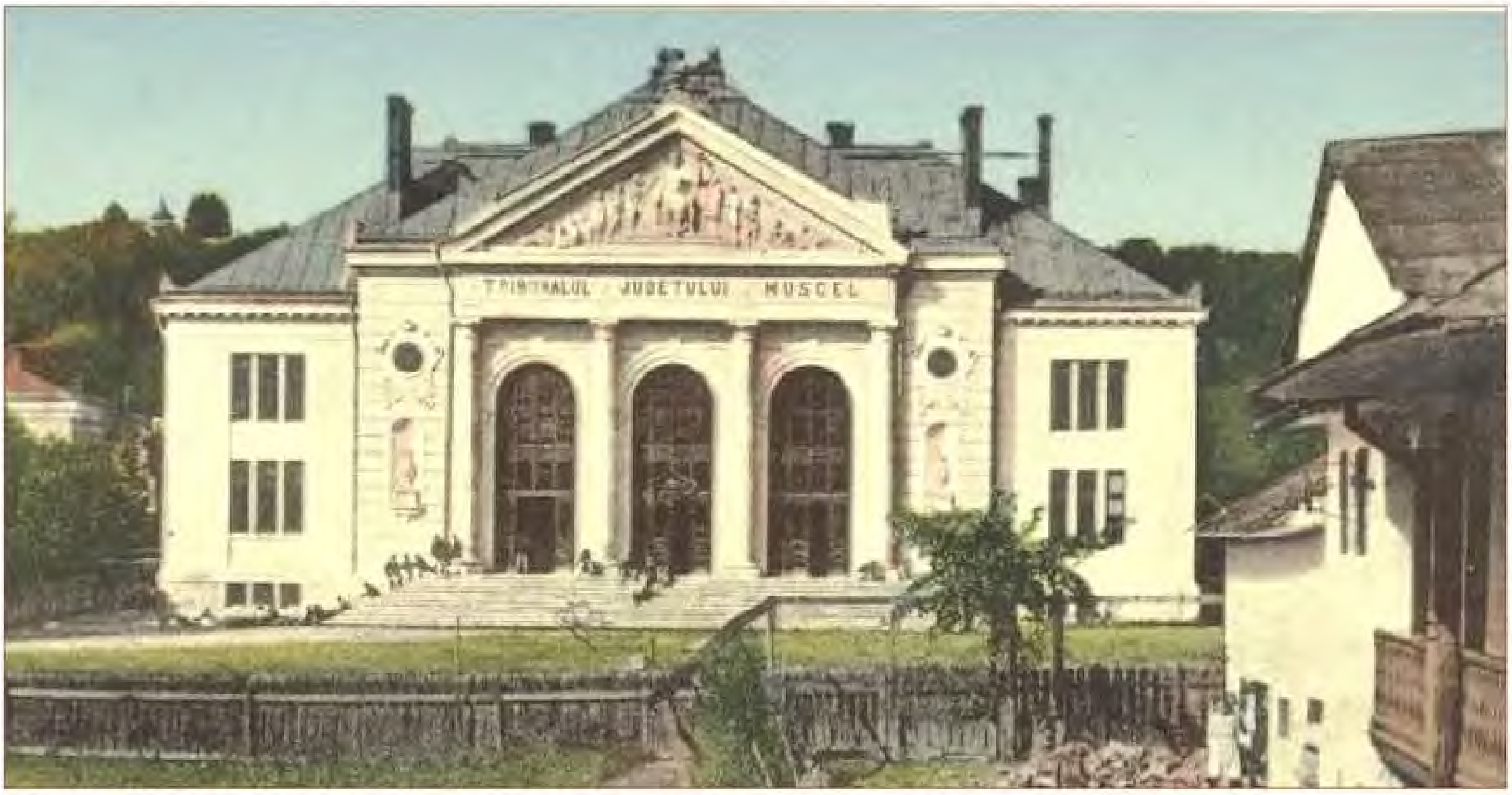
TRIBUNALUL JUDETULUI MUSCEL

Tribunalul judeţului Muscel.

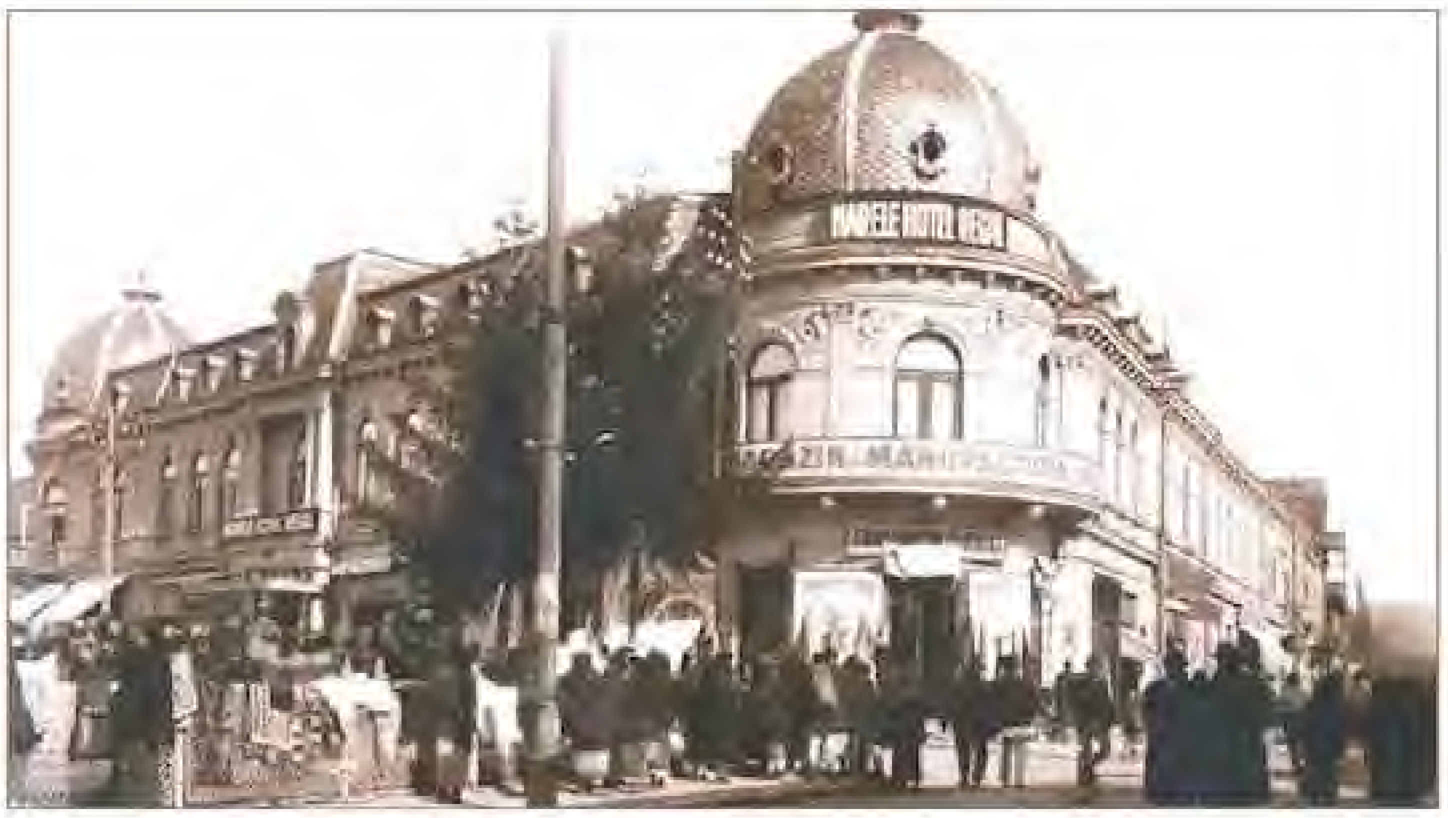
MARELE HOTEL REGAL

Marele hotel «Regal».

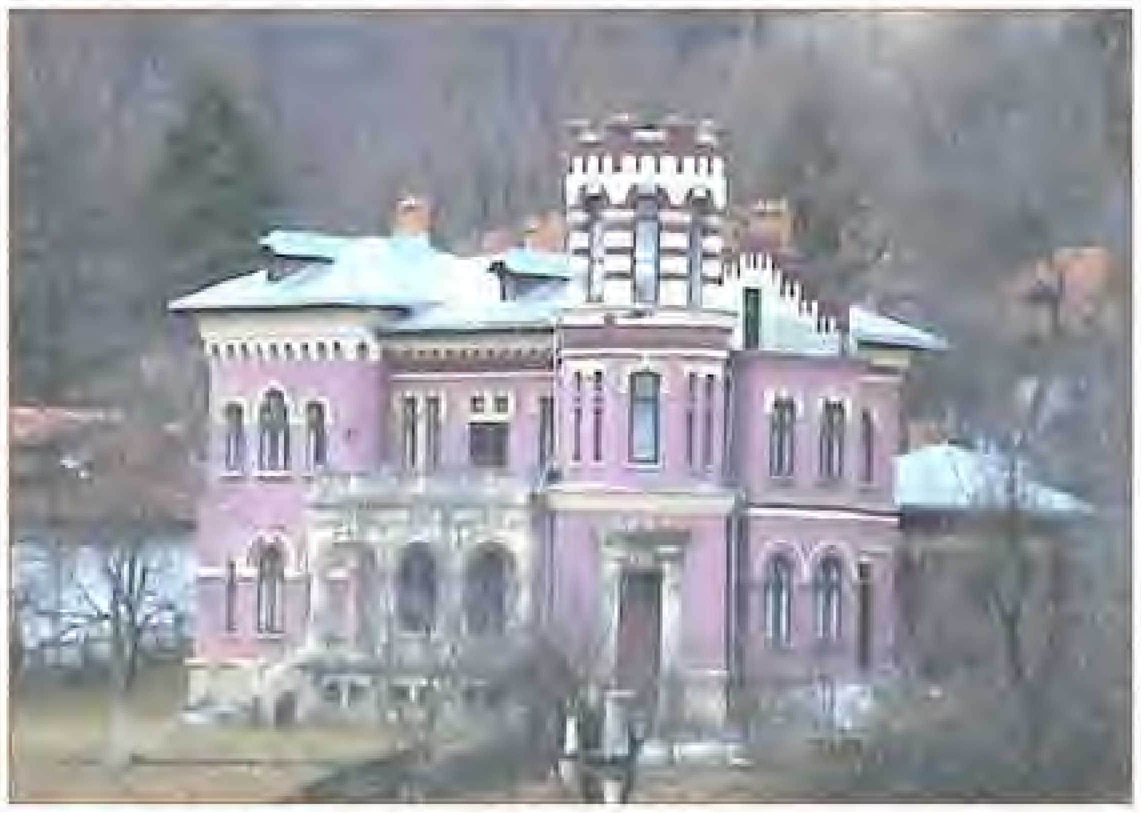

Vila Elie / Ilie Mirea.

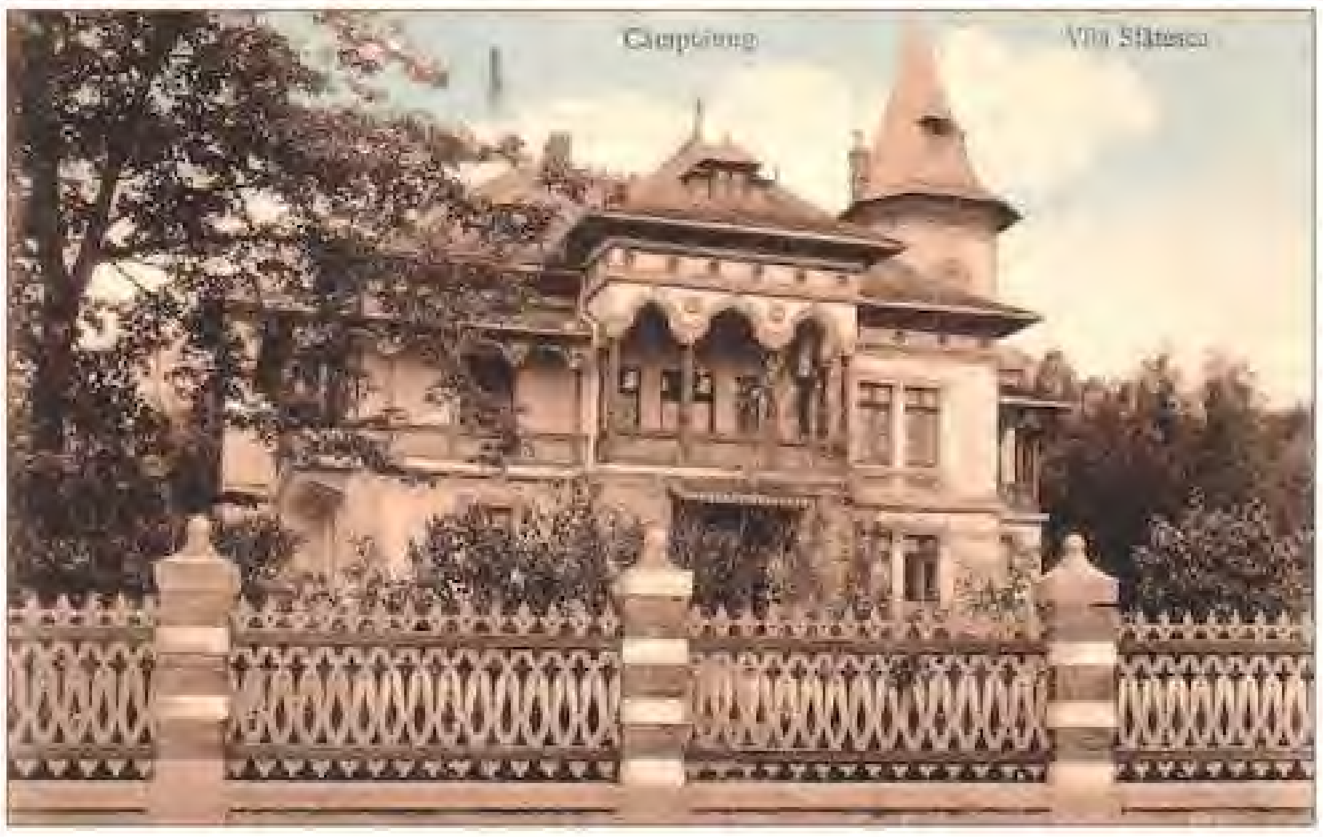
Câmpulung
Vila Stătescu

Vila Stătescu.

Băile Kreţulescu.

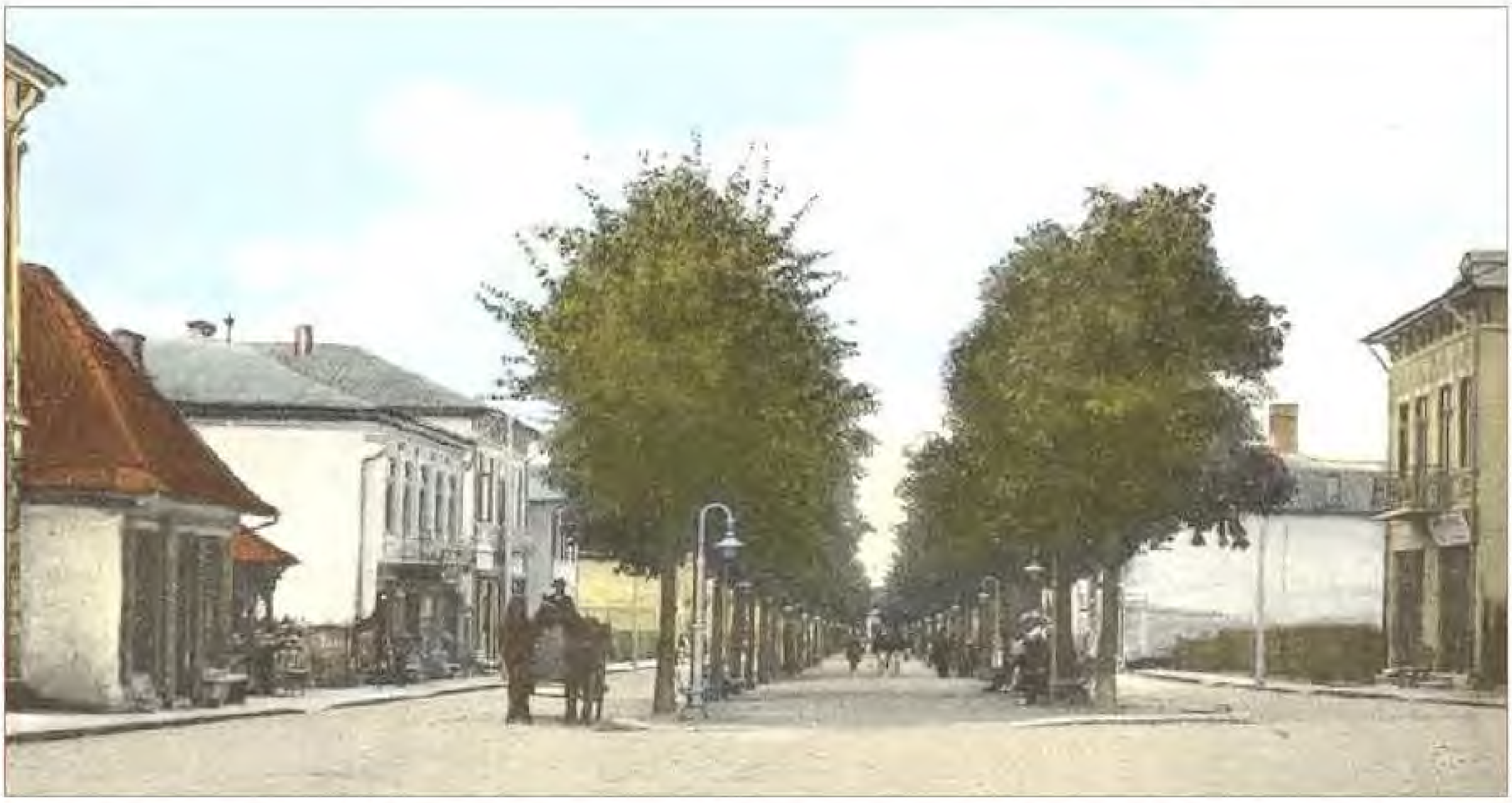

Aleea Principele Carol / Bulevardul „Pardon”.

Scrisoarea lui Neacşu [1521]..

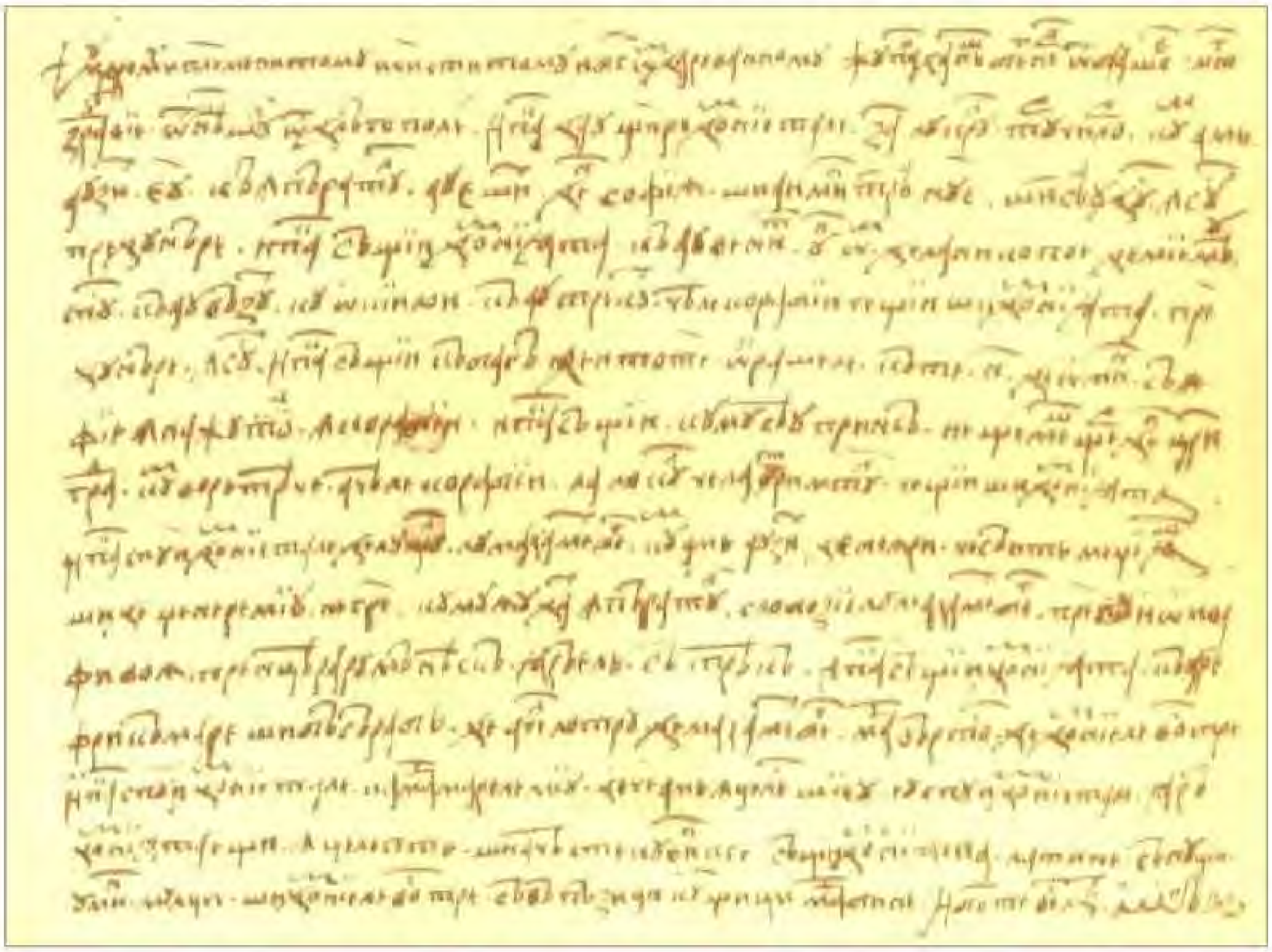

«Învăţături preste toate zilele»
[1642].

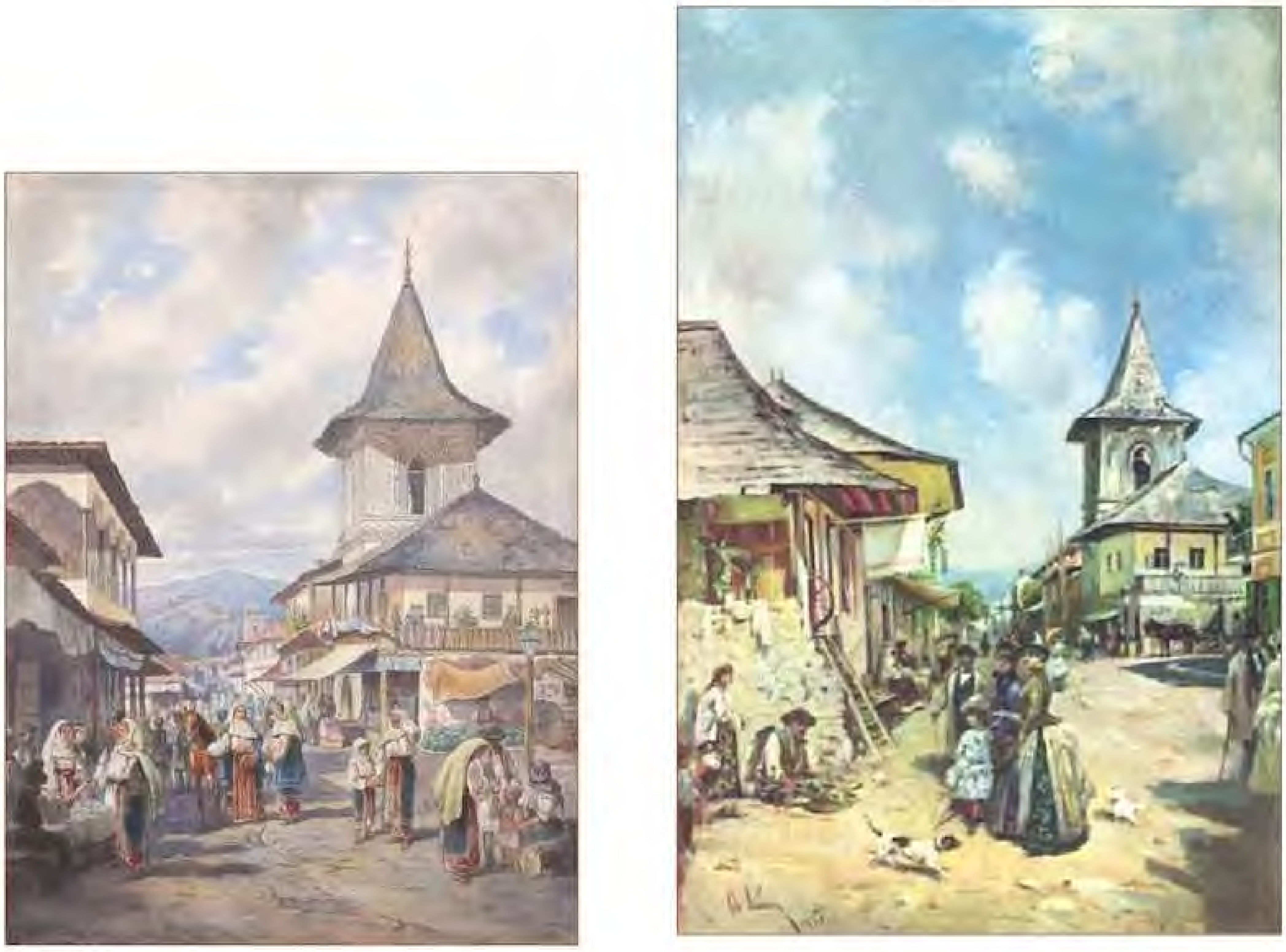

Carol Popp de Szathmari Theodor Aman [1890]

Turnul Bărăţiei în picturi de epocă.

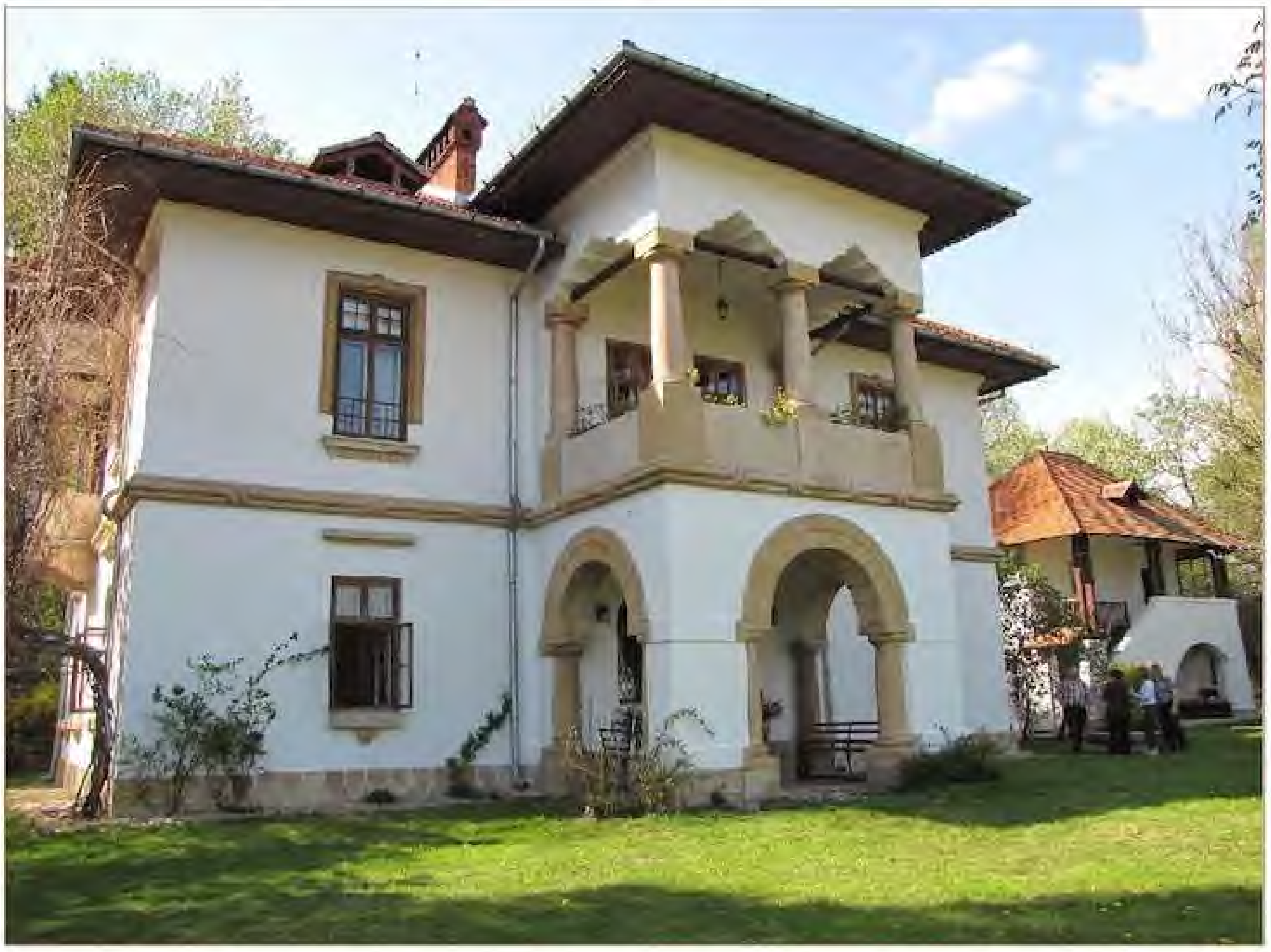

Vila Golescu.

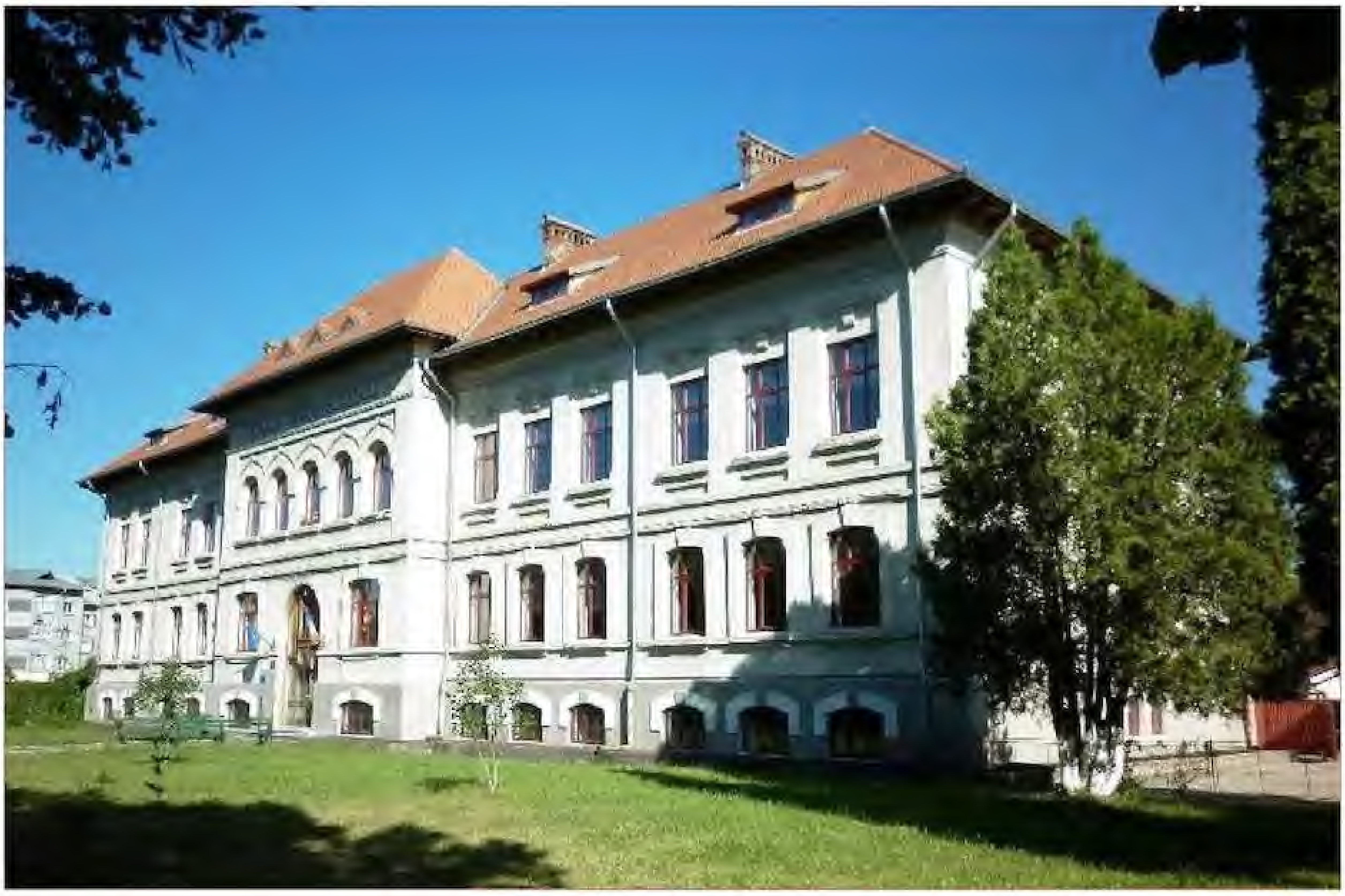

Liceul «Dinicu Golescu».

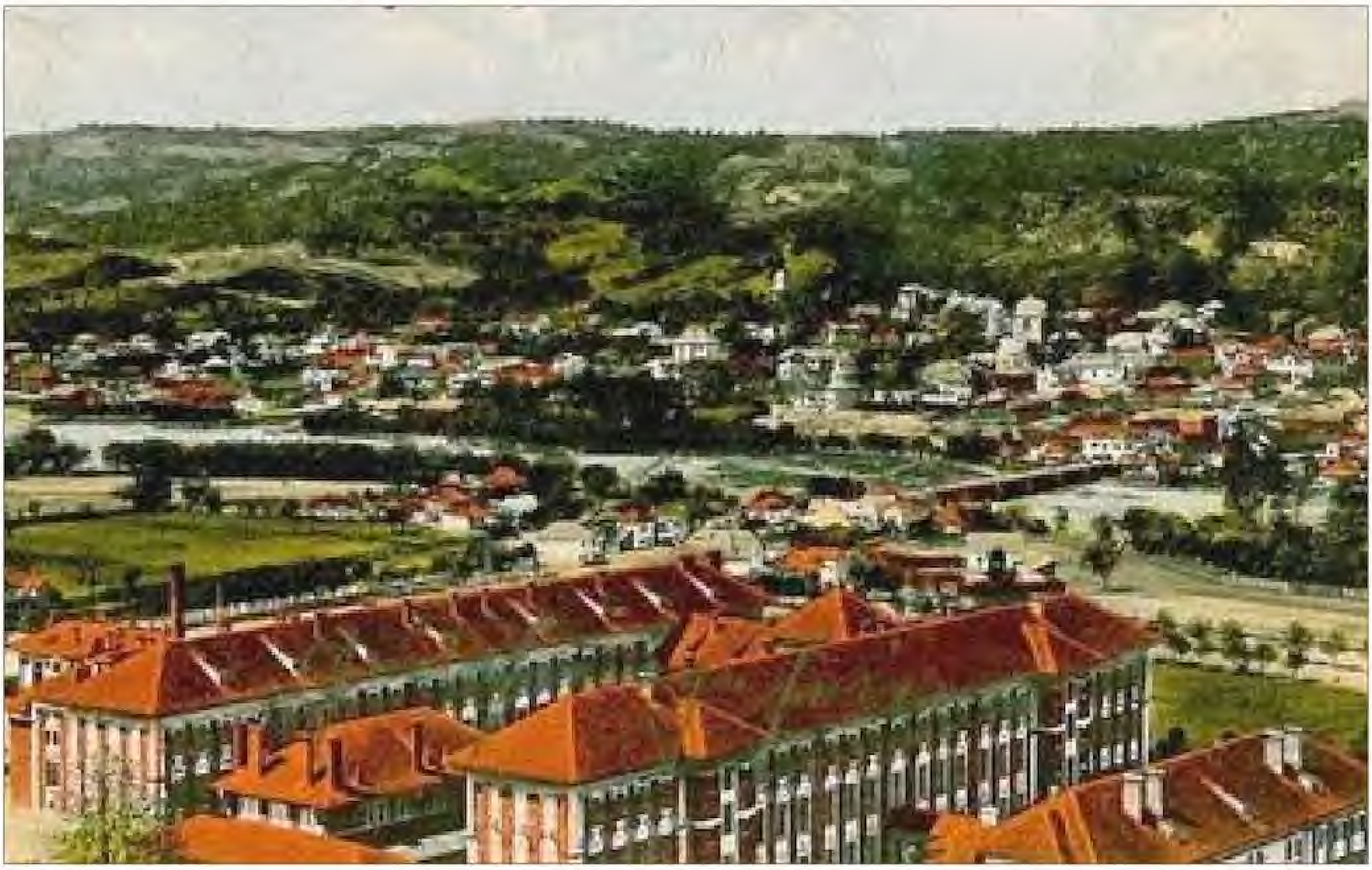

Şcoala normală «Carol I».

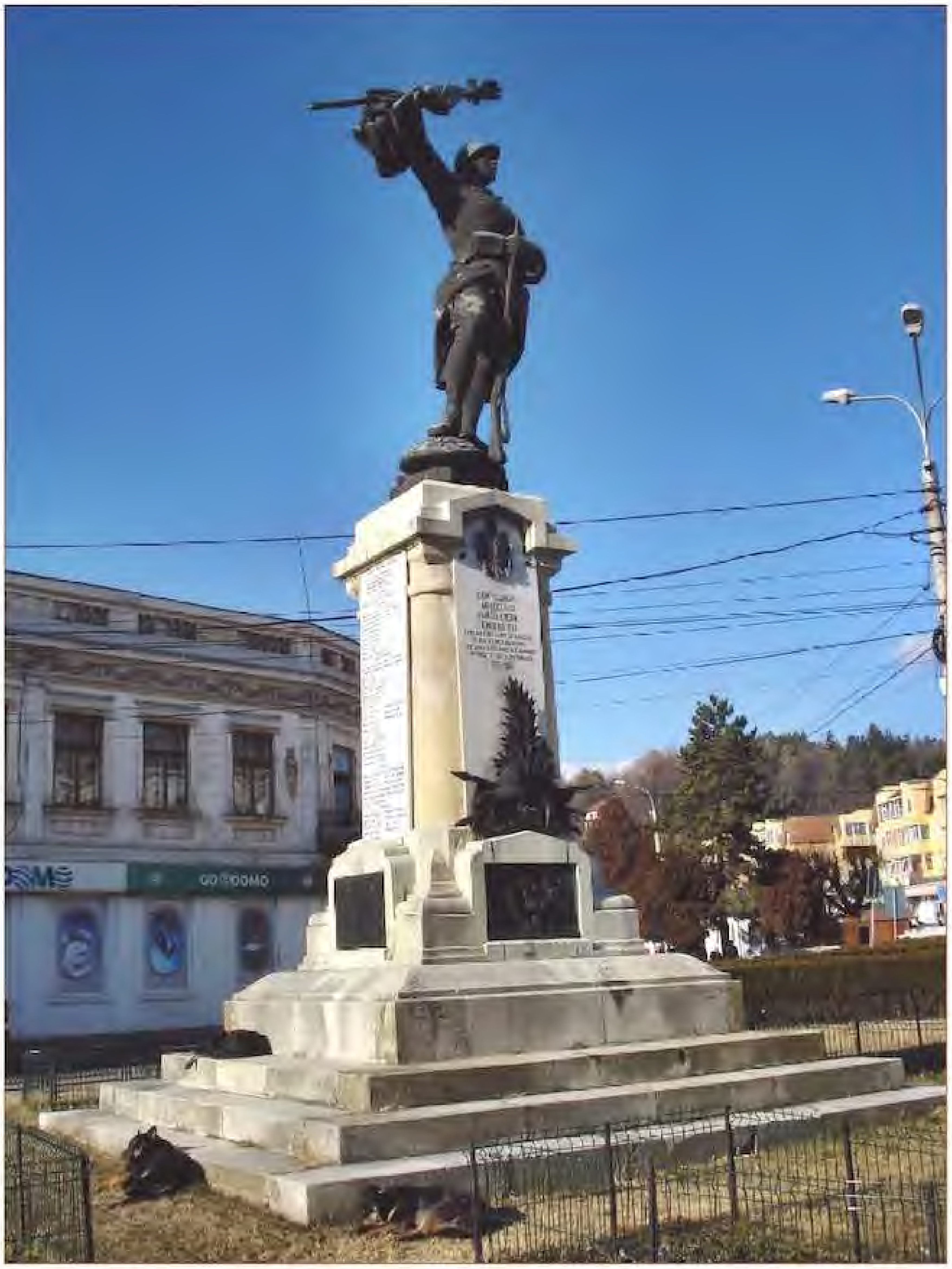

Monumentul eroilor.

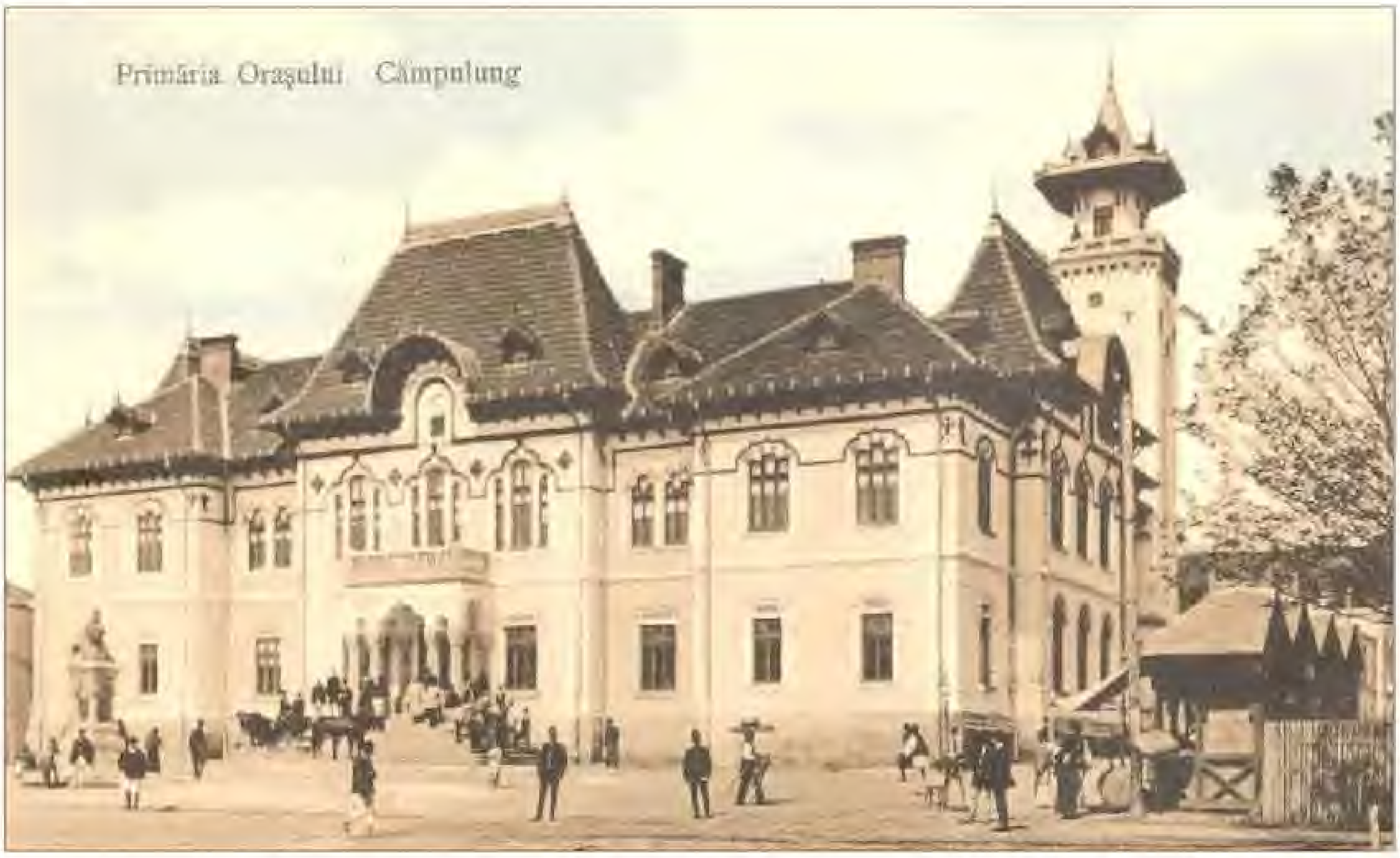
Primăria Oraşului Câmpulung

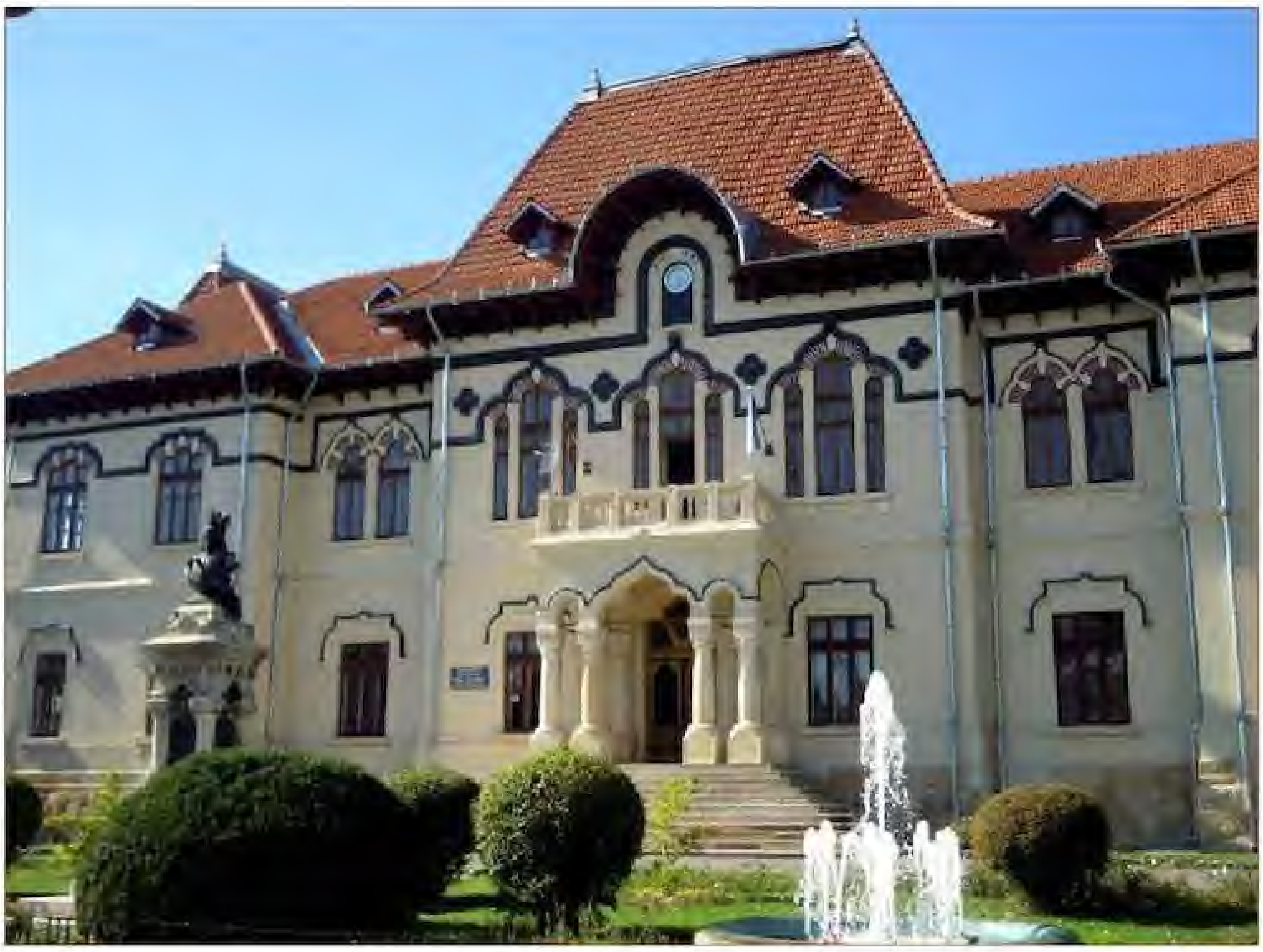

Primăria veche a oraşului Câmpulung / Casa de cultură.

Primăria municipiului Câmpulung.

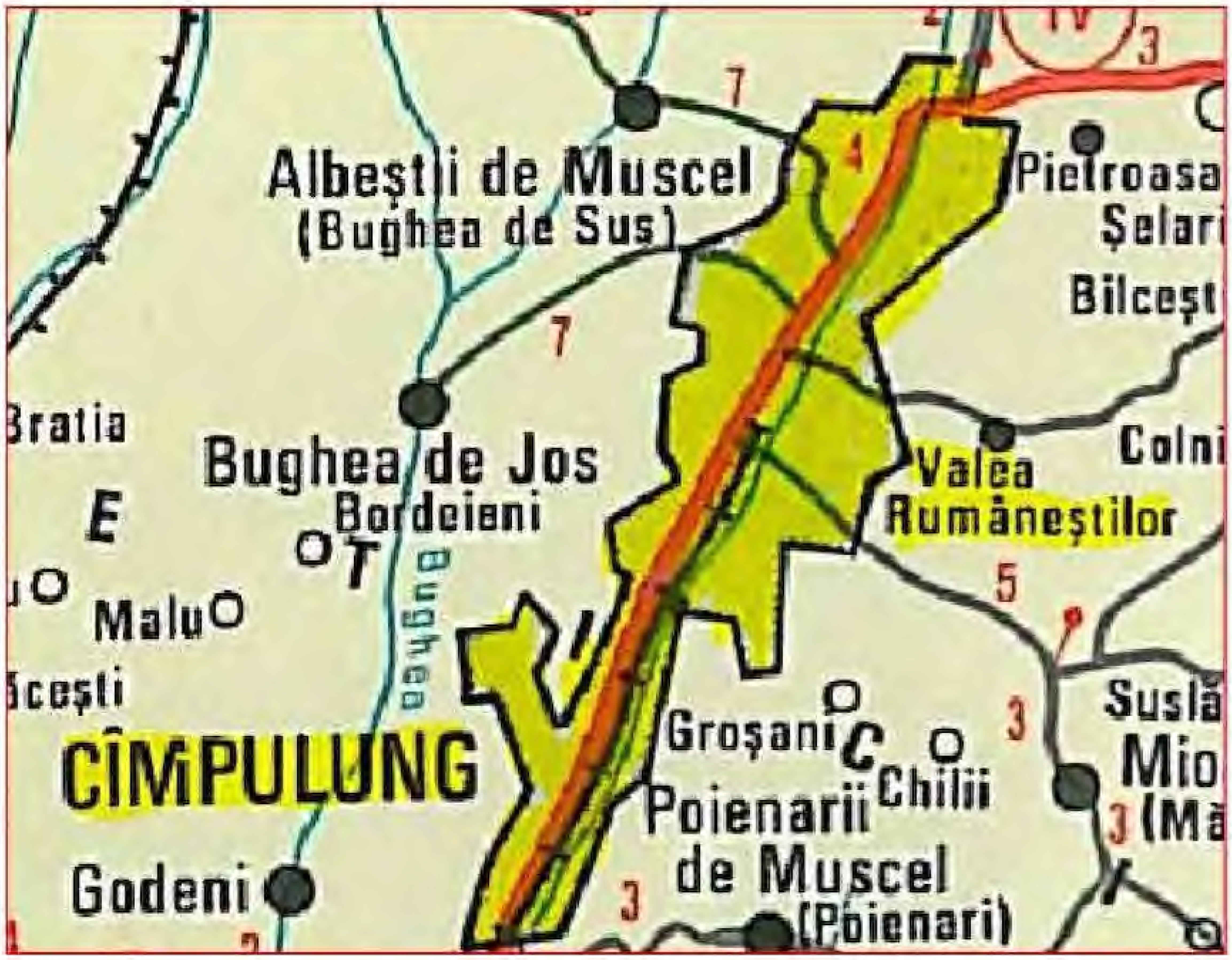
Albeştii de Muscel
(Bughea de Sus)
Pietroasa
Şelari
Bilceşt
7
7
4
Bratia
Bughea de Jos
Bordeieni
E
T
Malu
Valea
Rumâneştilor
Colni
5
Bughea
Groşani
C
Chilii
3
Suslă
Mio
3
(Mă
CÎMPULUNG
Poienarii
de Muscel
(Poienari)
Godeni
3

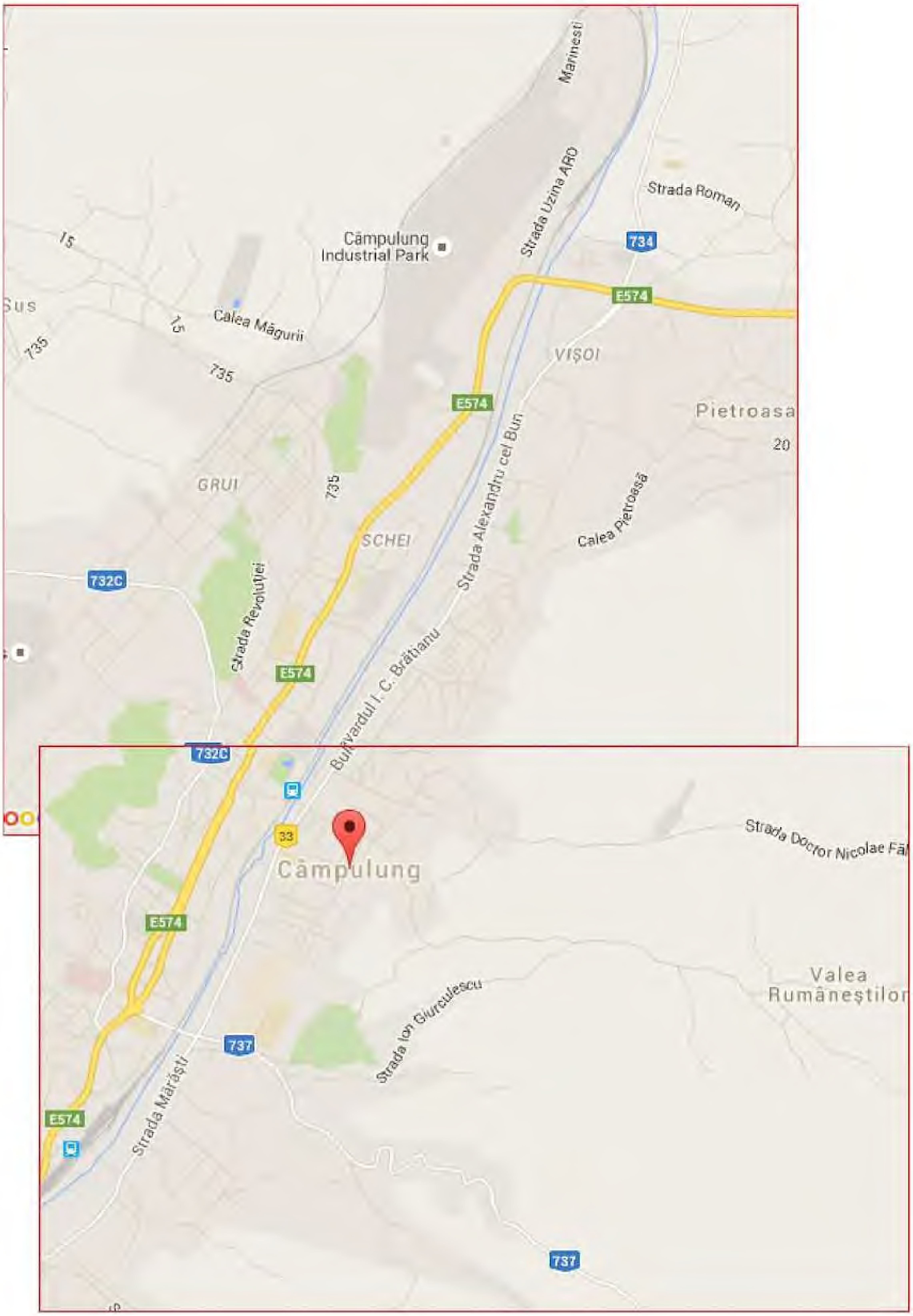
Marinesti
Strada Uzina ARO
Strada Roman
734
Câmpulung Industrial Park
15
Sus
735
Calea Măgurii
15
735
E574
VIŞOI
Pietroasa
20
E574
GRUI
735
SCHEI
Strada Alexandru cel Bun
Calea Pietroasă
732C
Strada Revoluției
E574
Bulevardul I. C. Brătianu
732C
33
Câmpulung
Strada Doctor Nicolae Fă
E574
Valea Rumâneştilor
Strada Ion Giurculescu
737
E574
Strada Mărăşti
737

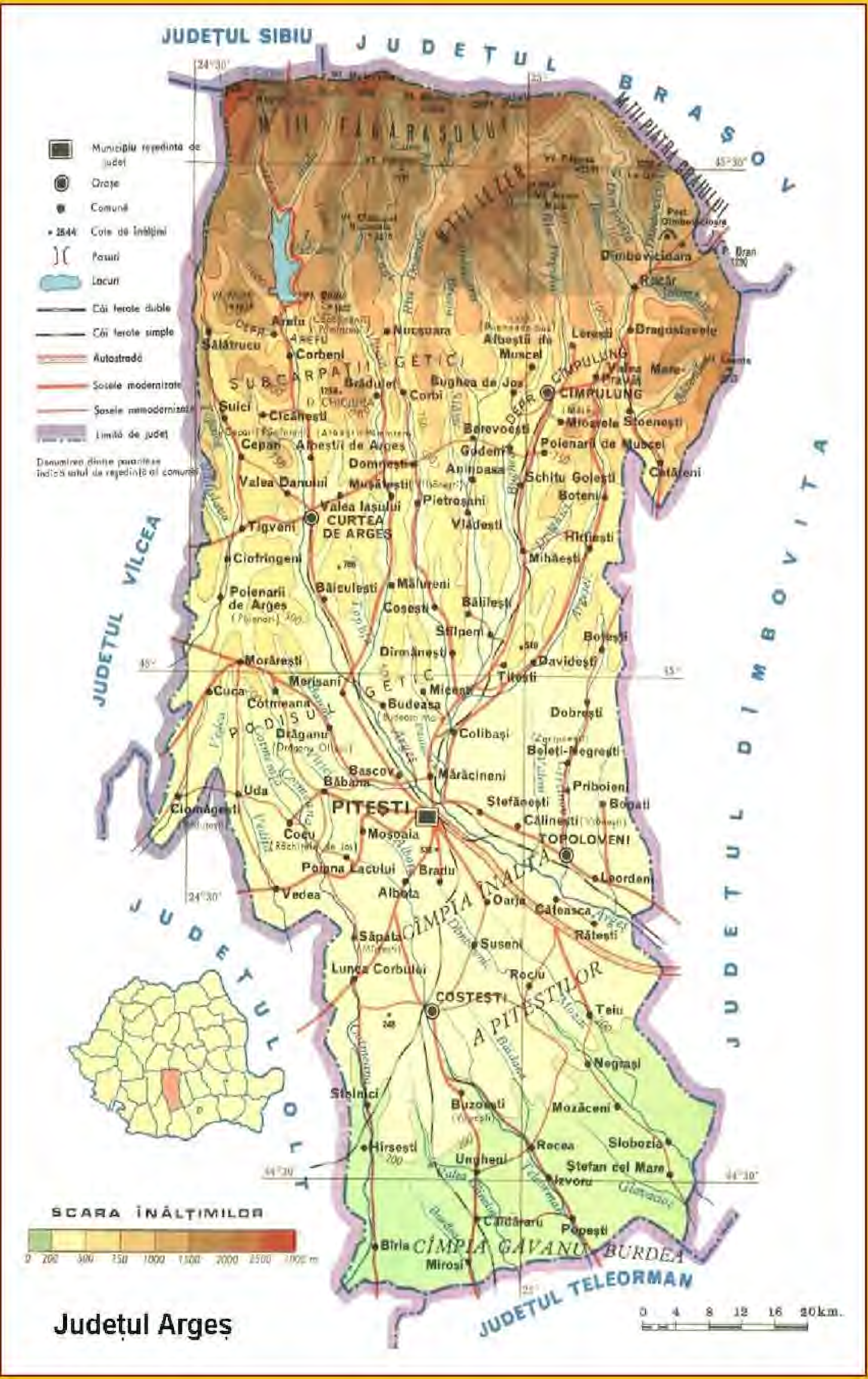
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
M-ȚII LEAOTA
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Sălătrucu
Arefu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bolești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Țițești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mosoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Tîrgului
Bratia
Dîmbovița
Neajlov
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 300 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna CĂTEASCA

PITEŞTI MMXV

CĂTEASCA

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Căteasca**; Catanele; Cireşu; Coşeri; Gruiu; Recea; Siliştea.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 20 km.
SUPRAFAȚĂ: 80,1 km^2.
POPULAȚIE: 4.006 locuitori [2.005 M + 2.001 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cacaleţi (Siliştea) – <1594 septembrie 26–1595 ianuarie> (DIR, XVI, B, ŢR, vol. VI, doc. 170)• **Cireşu** – 1520 [7029] noiembrie 26 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 203).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cireșu.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 26 noiembrie 1520, prin care se confirmă lui Baldovin proprietatea asupra „mai multor ocine", printre care și Florienii, „în hotar cu Cireș".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Căteasca este atestată prin uneltele din silex aparţinând culturii de prund, atribuite tipologic perioadei paleoliticului inferior, iar, pe teritoriul satului Recea, prin tumulii datând din epoca bronzului.

TOPONIMIE:

Căteasca – toponim social format pe baza unui antroponimic feminin, cu dublă semnificaţie: soţia lui *Cătea* – nume atestat documentar, sau moşia acestuia. Preotul cărturar Ion Drăghici din Popeşti consideră că numele Căteasca are semnificaţia de „loc de popas, cătare de drum între satele de munte şi câmpie".

Catanele – toponim social relevând existenţa unor categorii de locuitori cu situaţie specială în organizarea statală; format din pluralul substantivului *catană* ≈ „soldat, ostaş".

Cireșu – toponim topografic provenit din apelativul „*cireş*". „La marginea satului, era un cireş bătrân, înalt, cu cireşe amare.".

Coșeri – toponim indicând ocupaţia specifică a unor locuitori care confecţionau, din răchită, *coşuri* pentru căruţe. O versiune locală asociază numele satului cu „*coşarele* sau pătulele moşiei Tompa".

Gruiu – toponim topografic provenit din apelativul *grui* ≈ „pisc sau coastă de deal; colină, movilă".

Recea – toponim topografic provenit din apelativul de origine bulgară *reka* ≈ „pârâu".

Siliștea – toponim social format din apelativul *silişte*, al cărui sens este determinat de etimonul bulgar *seliste* ≈ „ruinele sau aşezarea unui fost sat". Numele anterior: Cacaleţi.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracterizată prin frecvenţa locuinţelor ţărăneşti edificate pe temeie de lemn, cu pereţii din grădele de nuiele, peste care s-a aplicat un strat de „pomosteală" din pământ. Casele sunt prevăzute cu sală dispusă pe faţada principală, având stâlpi de lemn simpli, neornamentaţi. Exemplare rare de construcţii aparţinând populaţiei înstărite prezentau un plan dezvoltat pe două niveluri şi se caracterizau printr-o excesivă decoraţie în stucatură.

Portul popular tradiţional prezintă evidente influenţe ale costumului specific zonei etnografice a Teleormanului.

În domeniul artei interpretative, s-a remarcat Florică Voinicilă, născut într-o familie de lăutari din Gruiu, în anul 1928; component al orchestrei «Doina Argeşului», a fost supranumit „lăutarul preşedinţilor", întrucât a fost interpretul argeşean preferat al preşedinţilor: Gheorghiu-Dej, De Gaulle, Nicolae Ceauşescu, Ion Iliescu, Emil Constantinescu şi Traian Băsescu, dar şi „omul orchestră", fiindcă el cântă la: vioară, ţambal, orgă, pian, contrabas şi cobză; este, de asemenea, un excelent solist vocal.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Căluşul, Căzăceasca, Ciuleandra, Mânioasa.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Bisericile ortodoxe din comună sunt „înveştmântate" cu picturi murale de un rafinament artistic deosebit:

✚**Biserica «SS» Catanele** [1926]~ctitorită de enoriaşii parohiei •intervenţii: consolidare cu centuri metalice [1941] •pictură murală: anonim [1926].

✚**Biserica «AMD» Cireşu** [1877]~ctitorită de enoriaşii parohiei Cireşu, clăcaşi pe moşia boierilor Goleşti •intervenţii: consolidare [1917; 1946]; refacerea bolţilor [1966] •pictură murală: Ion Diaconu-Râmnicu Vâlcea [1966].

✚**Biserica «AMD+CP» Gruiu** [1866-1871]~ctitorită de preotul Gheorghe Popescu şi enoriaşii parohiei •intervenţii: consolidare [post 1940]; repararea acoperişului [1964] •pictură murală: Ilie zugrav ot Piteşti [1871]; Nicolescu-Piteşti [1944].

✚**Biserica «AMD» Popeşti-Căteasca**[1937-1956] ctitorită „cu cheltuiala harnicilor enoriaşi din parohie, prin osârdia pr. Ion Drăghici şi a prezbiterei Maria" •proiect: arh. Emil Călinescu-Bucureşti •pictură murală: Eremia Profeta [1956].

✚**Biserica «DTS+CP» Siliştea** (Cacaleţi) [1870]~ctitorită de lt. colonel Dan Badea •pictură murală: Belizarie Paraschivescu [1870].

✚**Monumente eroi**: **Catane** [1916-1918; 1941-1945]; comanditar: preot Paul, primar Corneliu Oprescu (2010); în curtea Şcolii generale Catane ■~**Căteasca** [1916-1918; 1941-1945]; autor: St. Arganini (1926) – lângă Primăria Căteasca ■~ **Cireşu** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: M. Grigoriade (1943) – lângă Şcoala generală Cireşu.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 155 locuitori ai comunei Căteasca, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [1], Primul război mondial [106], Al doilea război mondial [48].

⚔Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, pe teritoriul actual al comunei Căteasca, au staţionat trupe din rezerva Corpului 1 Armată, începând cu data de 14 noiembrie 1916; unităţi militare subordonate Diviziei 14 şi Diviziei 17 Infanterie s-au retras prin comună spre noile aliniamente, fiind întâmpinate de localnici cu „urale, oferindu-le pâine caldă şi gogoşi, coşuri cu fructe şi cu nuci, ulcioare de apă sau sticle de vin".

❖ MEMENTO:

Casa natală a poetului **Ion Bănuţă** – reper cultural semnificativ.

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei anticomuniste din 1989 – **CORDAŞ BENONE-ANDREI** [1967-Bucureşti, 1989 XII 23] – caporal UM 02374; împuşcat mortal pe Şoseaua antiaeriană; înhumat la Coşeri. Sublocotenent post-mortem. **ION FLOREA** [1928- Bucureşti,1989 XII 24] – mic proprietar funciar din Siliştea, împuşcat în cartierul Chitila.

✪ **BADEA DAN** [1824-?] – locotenent colonel, militar remarcabil, a luat parte, în calitate de sergent, la bătălia pompierilor din Dealul Spirii cu turcii [1848]; comandant al Corpului de pompieri din Bucureşti [1868], comandantul Divizionului de pompieri al detaşamentelor: Ploieşti, Buzău, Giurgiu; participant activ la Războiul pentru Independenţă [1877-1878].

✪ **BĂNUŢĂ ION** [1914-1986], născut în Siliștea – poet, editor; redactor şef la revista „Albina" şi director al Editurii pentru literatură. Autorul volumelor: «Cetatea tăcerii» [1946], «Izvoare» [1956], «La hotarul dintre lumi» [1960], «Am rechemat iubirea» [1962], «Scrisoare către anul 2000» [1963]; «Lacrima diavolului» [1965]. «Copiii de pe Argeş după flori» [1975]; ciclul Panoramelor: «Panorama efemeridelor» [1967], «Panorama templului meu» [1968], «Panorama sărutului» [1969], «Panorama focului albastru» [1972], «Panorama iubirii zugravului» [1974], «Panorama dublului meu» [1976], «Panorama-n dor de Domnişoara Pogany» [1977], «Lacrima diavolului» ş. a.

✪ **VINTILESCU PETRE** [1887-1974] – teolog, prof. univ. Opera: «Cultul şi ereziile» [1926], «Istoria Bisericii Ortodoxe Române» [1930], în colaborare; «Liturghiile bizantine privite istoric în structura şi rânduiala lor» [1943], «Arhitectura bizantină în Principatele Române» [1967] ş. a.

🕮 BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 95-96; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

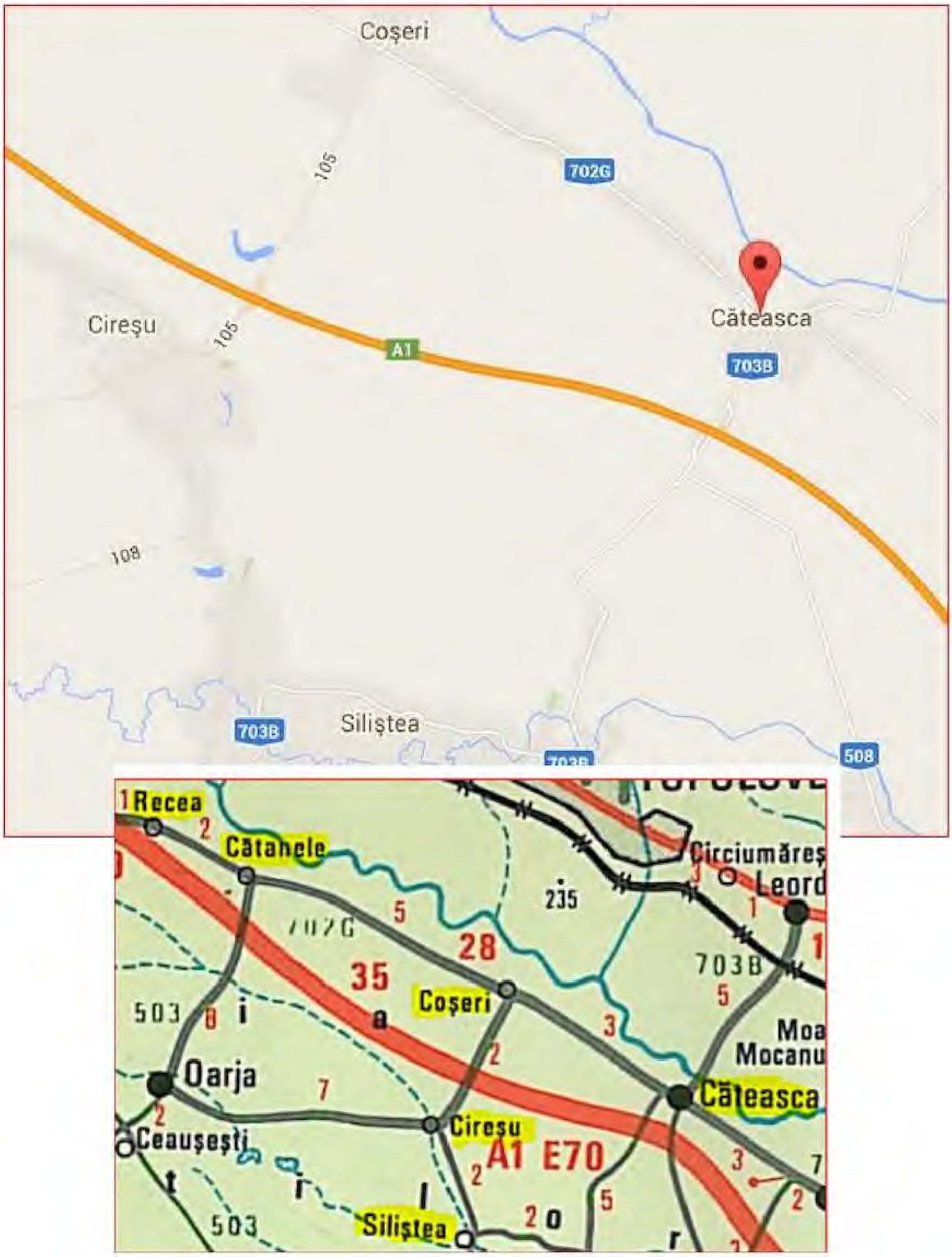
Coşeri
105
702G
Cireşu
105
A1
Căteasca
703B
108
703B
Siliştea
703B
508
Recea
Cătanele
Circiumăreş
Leord
702G
235
28
35
703B
503
Coşeri
Oarja
Moa
Mocanu
Căteasca
Ceauşeşti
Cireşu
A1 E70
503
Siliştea

PRIMĂRIA COMUNEI CĂTEASCA.

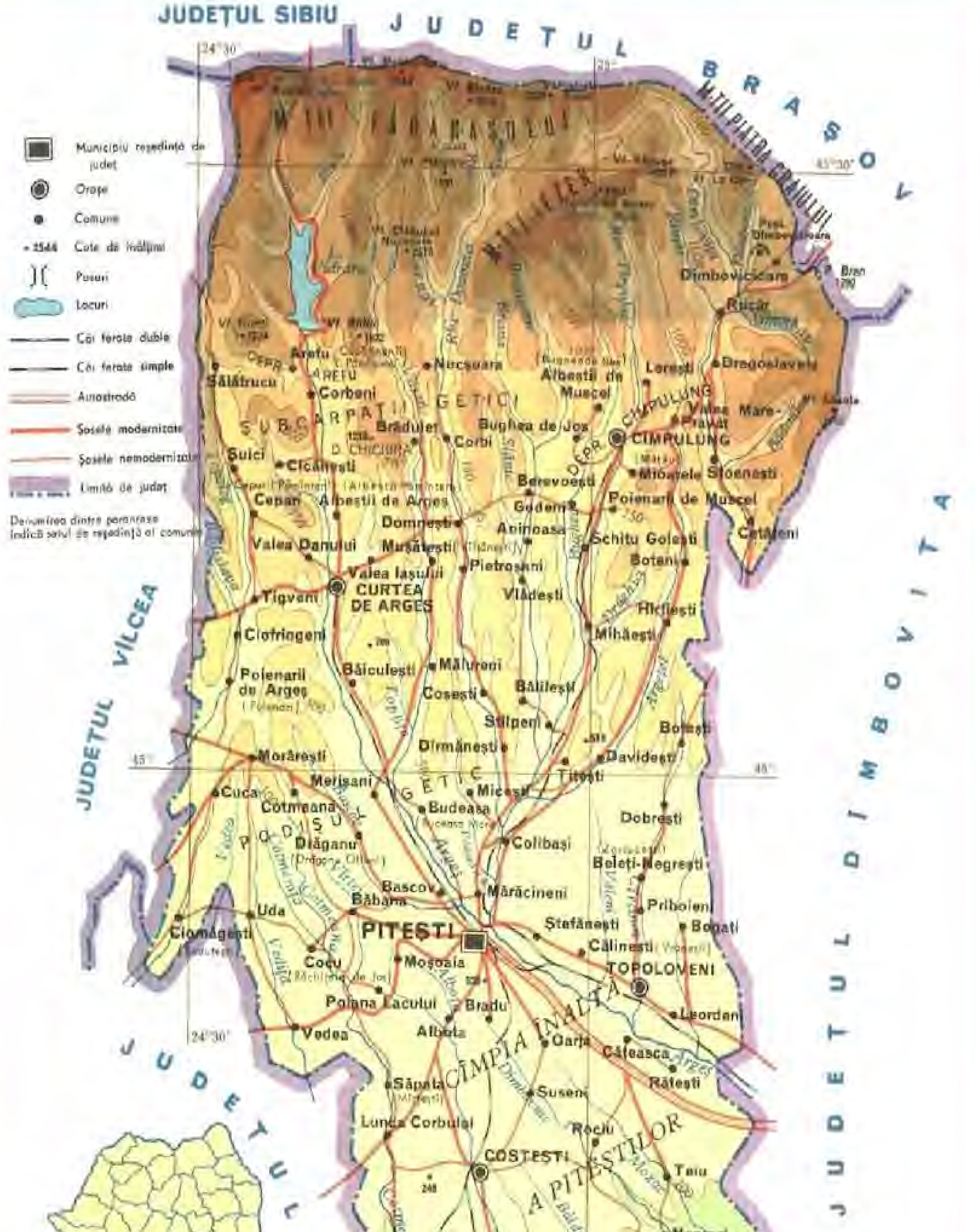
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Râtești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Cotmeana
Teleorman
Neajlov
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CEPARI

PITEȘTI MMXVIII

CEPARI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Ceparii Pământeni**; Cărpeniş; Ceparii Ungureni; Morăşti; Şendruleşti; Urluieşti; Valea Măgurei; Zamfireşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 38,6 km^2.
POPULAŢIE: 2.289 locuitori [1.142 M + 1.147 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Buneşti** – lângă Urluieşti – 1535 [7044] decembrie 11 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 215)• **Cărpeniş** – <1556-1557> octombrie 23 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 61)• **Cepari** – 1519 [7027] <ianuarie – august> 10 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 175)• **Morăşti** – 1544 [7052] ianuarie 5 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 317)• **Urlueşti** – 1535 [7044] decembrie 11 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 215)• **Valea** (Valea Babii) – 1570 [7078] iulie 19 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 216).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cepari.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 10 ianuarie-august 1519, prin care se confirmă marelui sluger Dragomir, fiilor și fiicei acestuia proprietatea asupra „Ceparilor, cu toată siliștea…”.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin Necropola tumulară de incineraţie, geto-dacică [sec. VI-IV a. H.], situată pe terasa mijlocie a Topologului, în punctul Toplița, la est de satul Cepari; necropola a fost cercetată, în 1975, de către Institutul naţional de arheologie din Bucureşti, descoperindu-se un amplu material constând din: ceramică şi inventar metalic (akinakesuri, vârfuri de suliţă, piese de harnaşament, topoare de luptă) care se încadrează în cultura Ferigile.

TOPONIMIE:

Cărpeniş – toponim topografic; la origine, substantiv colectiv cu sens de „pădure sau desiş de carpen”. Satul este constituit din cătunele: Budari, Buneşti, Rotunda, Mărculeşti.

Cepari – toponim format din antroponimul Ceparu, atribuit unui locuitor ocupat, în principal, cu producerea și comercializarea plantei Allium cepa. O ipoteză locală asociază denumirea localităţii cu numele unui viteaz căpitan de oşti din Ardeal, Czepen, din subordinea legendarului voievod Negru Vodă.

Morăşti – toponim format pe baza antroponimului Morea, tradiţia locală atribuind „întemeierea” aşezării unui ardelean, Morea, şi familiei acestuia.

Şendruleşti – toponim provenit din antroponimul de origine maghiară Şandor (Alexandru) + sufixul –eşti, indicând organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Urluieşti – Conform tradiţiei, originea toponimului s-ar explica prin preluarea denumirii localităţii de provenienţă a populaţiei retrase din câmpia Teleormanului, Vlad Ţepeş, domn al Ţării Româneşti [1448, 1456-1462, 1476], dispunând evacuarea satelor aflate în calea oştilor otomane.

Valea Măgurei – toponim topografic reflectând caracteristica dominantă a reliefului local asociată cu un reper: „un deal mare”.

Zamfireşti – toponim format din eponimul *Zamfir* + sufixul –*eşti*, indicând organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională argeşeană. Construcţiile vechi prezintă, de regulă, două niveluri, parterul fiind amenajat pentru depozitarea produselor agricole şi uneltelor de muncă. În cazul unor familii numeroase, parterul este utilizat, parţial, ca locuinţă. Etajul este destinat în exclusivitate locuinţei, a cărei amenajare interioară reflectă preocuparea femeilor de a-şi confecţiona piesele textile de interior cu care îşi împodobesc camerele (scoarţe, pături, şervete de perete, preşuri ş. a.).

Portul popular local este influenţat evident de originea transilvăneană a unora dintre locuitori.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, dansurile: Basarabeanca, Brâul de la Urluieşti, Brâul ţiitură, Daoleanu, Sârba popilor, Ungurica, Tărăşelu prezintă elemente locale de particularizare, reflex al procesului masiv de imigrare din Transilvania

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Dintre obiectivele de larg interes istoric şi spiritual, monumentele de arhitectură ecleziastică din Cepari şi Neagoş se detaşează prin aura votivă conferită de către comanditarii lor aparţinând renumitei familii boiereşti a Baloteştilor.

Biserica «Sf. Ştefan»+«Sf. Dumitru»+«Sf. Sofia» **Cărpeniş** [1935-1937]~ctitorită iniţial de celebrul chimist român dr. Ştefan Minovici în 1935; fiind supradimensionată, pe când era terminată „de roşu", s-a prăbuşit [19 octombrie 1935], „ctitorul principal, copleşit de durere, decedând după numai trei luni; soţia lui, Viorica, împreună cu parohul Gheorghe Marinescu, primarul Ioan Ionescu, învăţătorii I. Dorobanţu, Petre Solomon şi enoriaşii din parohie, o reclădesc din temelie" [1937] •Pictura murală în frescă a fost realizată de un grup de studenţi de la Belle Arte din Bucureşti, „sub conducerea pictorului Mihail Pătroi şi asistenţa profesorului Dimitrie Horung" [1937]. În biserică, este înmormântat Ştefan Minovici.

Biserica «Înălţarea Domnului» **Cepari** –[▲]– construită din temelie, în 1752, prin contribuţia „dumnealui jupan Ştefan vel clucer Zaharia sin Balotă, Costache jupan Sava, cocon Iordache, Gheorghe, Constantin, Matei, Şerban, Pârvu, Ilinca, Mira, în urma bisericii celei vechi ce au fost făcută de dumnealui vel vornic Ceparo, la leat 7260, în zilele preaînălţatului domn Io Gligore Ghica voievod", potrivit pisaniei încastrate deasupra accesului în locaşul de cult. Consolidată prin centuri metalice, în 1888-1889, cu cheltuiala lui Iancu şi Constantin Băltescu – descendenţi din neamul boierilor Balotă, şi „cu ajutorul proprietarilor şi locuitorilor acestei comune", biserica a fost extinsă planimetric, adăugându-se pridvorul. Plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor decroşat. Pronaosul este separat de naos, prin trei arcade sprijinite pe pilaştri. Pictura murală în ulei, realizată peste fresca originară, de Anton Grigore Lapinschi, în 1888-1889, se conservă fragmentar. O restaurare amplă a monumentului a fost efectuată de Direcţia Monumentelor Istorice în: 1952 şi 1978. Se păstrează două pietre funerare: I– Giorgio Balotă [+1862]; II– Ioan Balotă [+1845] şi Marioara Balotă, soţia sa [+1896], descendenţi din familia ctitorilor. Pisania consemnează un eveniment important din cursul ofensivei armatei imperiale spre Bucureşti: „În interiorul şi împrejurul actualei biserici, austriecii au bătut pe turci la 1789; au băgat caii în biserică şi fresca s-a stricat.". În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Chiriacodromion [1801], Mineie [1804-1805], Apostol [1814], Triodion [1814], Mineie [1852] şi icoane pe lemn din sec. XIX: „IH", „MD", „ND", „ÎD", „CP", „SIB", „SN", „SAMG", „ST" pictate de Anton Lapinschi, două clopote: din 1737 – donat de Ştefan Balotă şi din 1858 ş. a.

Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae» **Neagoş** –[▲]– construită „în două cărămizi" cu toată cheltuiala „postelnicului Panait Balotă şi dumneaei cocoana Mariţa, maica dumnealui, şi cu soţia dumnealui, Mirica, şi cu fiii săi: Răducanu, Maria, Tinca şi Safta, la leat 7331" [1820]; sacrificiile materiale au fost evidente, întrucât ctitorii au fost nevoiţi să vândă o parte din moşie pentru definitivarea lucrărilor; biserica a fost reparată în 1893, odată cu construirea unei turle şi în 1963, prin refacerea şarpantei şi învelirea locaşului de cult. Plan dreptunghiular, absidă poligonală decroşată şi pridvor deschis cu arcade sprijinite pe coloane; turlă de secţiune pătrată. Decoraţia exterioară constă dintr-un tor care încadrează firida icoanei hramului de pe latura vestică. Pictura a fost realizată în diverse etape; se conservă, parţial, fresca originară [1820] în altar şi pridvor, „superioară celei în tempera din naos şi pronaos". Pisania în piatră este dăltuită de sculptorul ţăran Petcu din Jiblea. Biserica a fost sfinţită de episcopul cărturar Iosif Argeşiu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1750], Liturghier [1768], Antologhion [1786], Octoih mic [1792], Molitvelnic [1832], Cazanie [1834], Penticostar [1848], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, un epitaf [1893] ş. a.

Biserica din Neagoş este învăluită în inedita legendă locală a ctitoririi sale: Mirica, soţia postelnicului Panait Balotă, intrigată de refuzul soţiilor celorlalţi Baloteşti de a o lăsa să se miruiască înaintea acestora în biserica din Cepari, a cerut postelnicului să construiască o biserică, din cărămida destinată refacerii conacului lor, preferând să locuiască în vechea casă cu pereţi din nuiele, dar să fie prima miruită în locaşul de cult edificat pe propria moşie din Neagoş.

Biserica «Cuvoasa Paraschiva» **Surpaţi** [1878-1879]~ctitorită de Gheorghe Arsene şi Ioana, soţia sa, Bănică şi Nicolae Cosmescu cu soţiile lor, preot Gheorghe, preoteasa Rada ş. a. •intervenţii: adăugarea pridvorului [1962]. •pictură murală: Apostol Voiculescu [1879]; zugrăvirea tindei [1962].

Biserica «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Gheorghe» **Urluieşti** [1881]~ctitorită de Matache Nosescu şi Ancuţa, soţia sa, în locul bisericii de lemn „ruinate" datând din 1745 •intervenţii: refacerea acoperişului [1929]; restaurare [1997] •pictură murală: Belizarie Paraschivescu [1881].

Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva» **Urluieşti** [1853]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: reparată „radical" [1870]; refacerea acoperişului [1911]; consolidare cu centuri metalice [1925] •pictură murală: anonim [1870]; restaurată de Gheorghe Lupu-Runcu [1925].

Cruce de piatră: **Urluieşti**: 1734 [7242] martie 1 –[▲]– încastrată în peretele bisericii.

Monumente eroi: **Cărpeniş** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Gava (1968) – lângă Biserica din Cărpeniş ▪~ **Cepari** [1916-1918; 1941-1945]; autori: I. Popa, I. Balotescu (1945) – lângă Biserica Cepari.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 186 locuitori ai comunei Cepari, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [97], Al doilea război mondial [87].

Momente de istorie locală

În cursul operațiunilor militare din Primul război mondial, în zonă, în perioada 5-12 noiembrie 1916, au acționat trupele Diviziei 8 și Diviziei 23 Infanterie, lupte puternice cu armata invadatoare desfășurându-se în zilele de 7 și 8 noiembrie. Întrucât s-a semnalat afluirea forțelor inamice spre Cepari, trupele române au fost repliate cu misiunea de „a organiza o nouă poziție de apărare, spre sud, la câțiva kilometri".

VILA MINOVICI [1/4 XX] –[▲]– realizată, conform proiectului arh. Lucian Teodosiu, în stil arhitectural neoromânesc, pe o structură anterioară din care se conservă beciul din sec. XVIII. Un element particularizator îl constituie blazonul cu reprezentări excizate: un balaur, simbolizând răul, peste care sunt imprimate, sub formă de X, o faclă – semnificând ştiinţa şi o cruce – credinţa, reflex al concepţiei comanditarului: „Răul din lume nu poate fi biruit decât prin ştiinţă şi credinţă în Dumnezeu... Ridicaţi-vă în viaţa spirituală care înalţă şi a jertfei care înnobilează. Fără ideal, nici o muncă constructivă, nici o energie creatoare. Ca să nu greşiţi, ascultaţi întotdeauna de glasul conştiinţei; conştiinţa e sufletul şi sufletul e divin.". [Pr. Vasile Marinescu – *Ştiinţă şi Credinţă*, revista Agero, Stuttgart, 2009].

IN MEMORIAM

✪ **DUMITRESCU GRIGORE** [1923-1983] – memorialist; absolvent al Facultăţii de Drept, Universitatea Bucureşti. Deţinut politic [1948-1951]. Colaborator al postului de radio „Europa liberă” [1959-1968]. Opera: «Demascarea» [1978] – volum referitor la „Experimentul Piteşti”.

✪ **MINOVICI ŞTEFAN** [1867-1935], fratele medicului legist Mina Minovici – chimist român, membru corespondent al Academiei Române [1925]; profesor universitar la Bucureşti. Opera: lucrări în domeniul chimiei toxicologice analitice, organice şi biologice «Tratat de chimie analitică», 5 vol., «Manual practic de chimie organică». În 1928, s-a stabilit în satul Morăşti, fiind înmormântat în biserica pe care a ctitorit-o în Cărpeniş.

✪ **VELEA NICOLAE** [1936-1987] – important prozator „pe linia realismului caragialian, cu influenţe puternice din Marin Preda”. Opera: «Poarta» [1958], «Opt povestiri» [1964], «Paznic la armonii» [1965], «Zbor jos» [1968], «Cutia cu greieri» [1970], «În război, un pogon de flori» [1971], «Vorbă-n colţuri şi rotundă» [1973], «Dumitraş şi cele două zile» [1974], «Călător printre înţelepciuni» [1975], «Întâlnire târzie» [1981].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu – *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. 543-546; Ion Năstase, Elena I. Stătică – *Comuna Cepari, judeţul Argeş – Trepte în timp*, Piteşti, 2008, 240 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

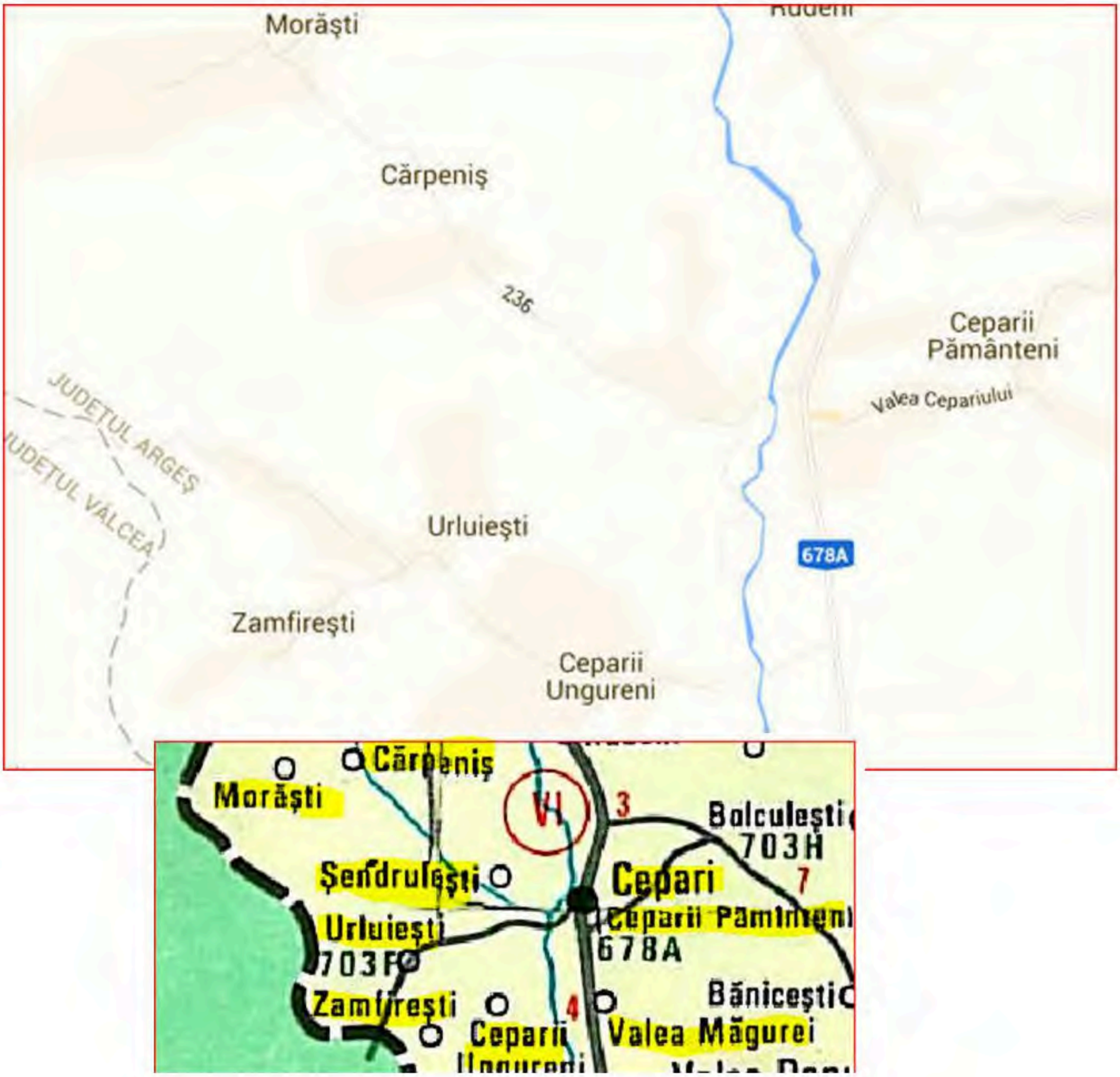
Morăşti
Cărpeniş
236
Ceparii
Pământeni
Valea Cepariului
JUDEŢUL ARGEŞ
JUDEŢUL VÂLCEA
Urluieşti
678A
Zamfireşti
Ceparii
Ungureni
Cărpeniş
Morăşti
VI
3
Bolculeşti
703H
Şendruleşti
Cepari
7
Ceparii Pămînteni
Urluieşti
703F
678A
Bănicești
Zamfireşti
4
Ceparii
Ungureni
Valea Măgurei

PRIMĂRIA COMUNEI CEPARI.

BISERICA CEPARI PĂMÂNTENI.

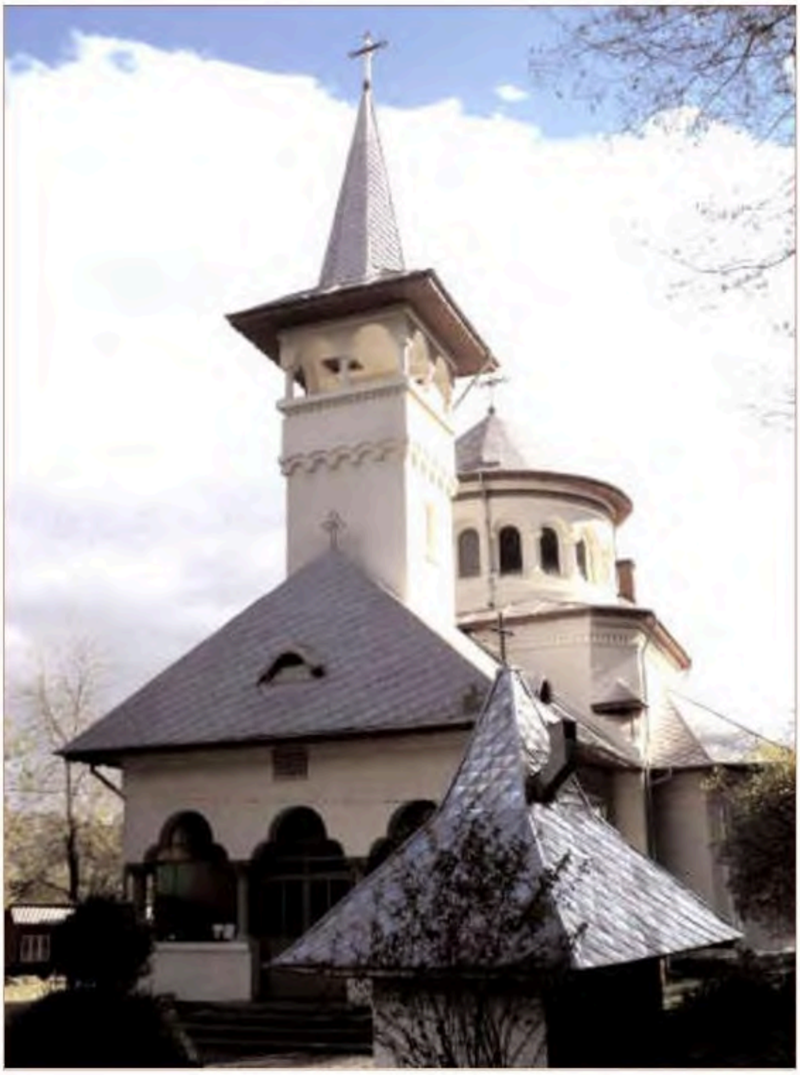

BISERICA MORĂŞTI-CĂRPENIŞ.

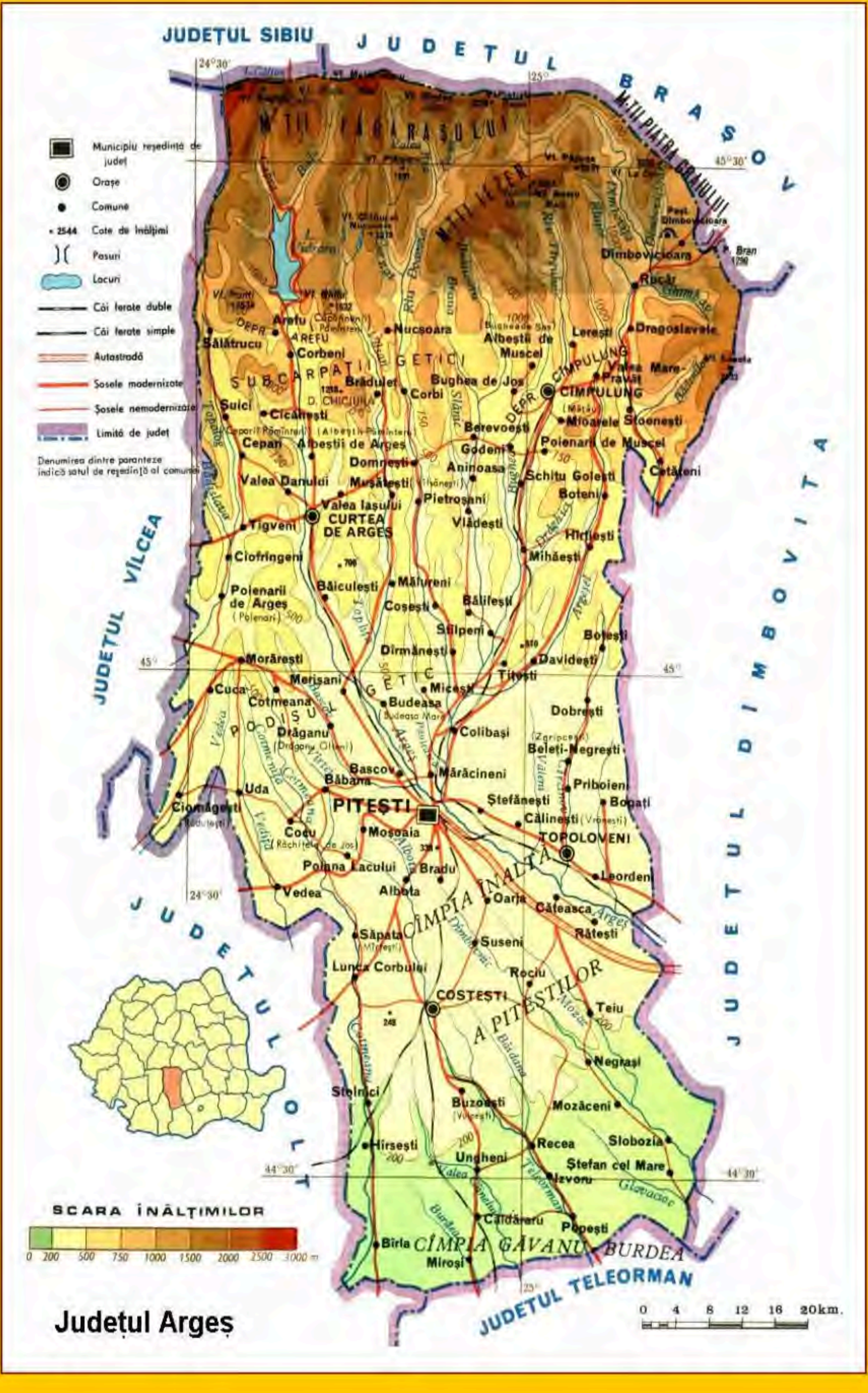
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Pietroșani
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Polenarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bolești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Cotmeana
Dîmbovnic
Neajlov
Teleorman
Burdea
Glavaciog
Topolog
Dîmbovița
Tîrgului
Bratia
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CETĂŢENI

PITEŞTI MMXV

CETĂŢENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Cetăţeni**; Lăicăi, Valea Cetăţuia.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 91 km.
SUPRAFAŢĂ: 34 km^2.
POPULAŢIE: 3.057 locuitori [1.492 M + 1.565 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea San Vicenzo la Costa [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cetăţeni – 1548 [7056] aprilie 25 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 394).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cetățeni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 25 aprilie 1548, prin care se confirmă pârcălabului Mihnea și fratelui său, Vlaicu, proprietăți în satul Cetățeni, „dobândite" de Vlaicu logofăt de la Barbu al Gogașoaiei încă din vremea lui Vlad Înecatul, domnul Țării Românești [1530-1532].

Sit arheologic: Ansamblul fortificațiilor și așezărilor dacice și medievale de la Cetățeni: Fortificația dacică cu locuință turn pe monticolul Cetățuia [sec. III-I a. H]; Ansamblul mormintelor de înhumaţie şi de incineraţie, cu ciste rectangulare din plăci de piatră [sfârșitul epocii pietrei și începutul epocii bronzului], la „Cornul Malului" şi „La cruce". Așezarea dacică, pe platoul de la râu [sec. III-I a. H]; Cimitirul de pe platoul de lângă râu [sec. XIII-XIV]; Fortificația medievală, pe monticolul Cetățuia [sec. XIII-XIV]; Așezarea medievală și ruinele celor trei biserici, pe platoul de lângă râu [sec. XIII-XIV]. Cetatea de pământ hallstattiană târzie, în punctul Grigoroaia, la vest de sat.

„Cetatea lui Negru-Vodă" – cea mai veche fortificaţie cunoscută până în prezent la sud de Carpaţi – a reprezentat centrul unei puternice formaţiuni statale geto-dacice distruse în cursul acţiunii de unificare şi centralizare statală a populaţiei dacice întreprinse de regele Burebista.

TOPONIMIE:

Cetăţeni – toponim istoric relevând existenţa anterioară a unei cetăţi situate pe un monticol, realitate istorică pe deplin confirmată arheologic, *cetăţeni* fiind, în acest caz, „locuitorii din cetate". În «Dicţionarul geografic al judeţului Muscel», se menţionează că „numele satului provine de la Cetatea lui Negru Vodă". În satul actual, au fost înglobate fostele sate: Cetăţenii din Vale şi Cetăţenii din Deal [1950].

Lăicăi – toponim istoric provenit din antroponimicul *Vlaicu* (cu afereza lui *V*), deşi, prin tradiţia orală, se atribuie întemeierea aşezării unei femei – *Laica*. În satul actual Lăicăi, a fost înglobat satul Diaconeşti [1950].

Valea Cetăţuia – toponim istoric (hidronim cu structură compusă) reflectând dominanta reliefului asociată cu un punct de reper –*cetăţuie*, diminutival care indică existenţa locală anterioară a unei fortăreţe de dimensiuni reduse.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei Muscel. Sub raportul elevaţiei, casele prezintă similitudini, prin plan şi funcţionalitate, cu construcţiile de locuit tipice aşezărilor cu caracter economic determinat, în special, de existenţa unor ocupaţii tradiţionale: pomicultura şi păstoritul. Edificate din bârne de lemn (la nivelul superior) şi din piatră alternând cu cărămida (la nivelul inferior), construcţiile se particularizează prin originalitate în tratarea arhitecturală a faţadelor. Interioarele locuinţelor ţărăneşti reflectă, prin modalitatea de organizare, ca, de altfel, şi portul popular, preocupări casnice specifice: „confecţionarea hainelor de lână, ţesăturilor şi maramelor".

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior şi port popular: Filomela Panţuroiu; împletituri din răchită: Margareta Avel.

Un folclor pastoral de excepţie particularizează, sub acest aspect, creaţia lirică şi coregrafică locală.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia sărbătorilor religioase: Duminica Tomii – în Vadul Lin; Naşterea Sf. Ioan Botezătorul (24 iunie), Schimbarea la Faţă a Mântuitorului (6 august), Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) – în Lăicăi. Produsele industriei casnice locale erau, de asemenea, „desfăcute în târgurile din Voineşti-Dâmboviţa şi Cândeşti".

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Remarcabilele obiective istorice justifică includerea localităţii în circuitul turistic zonal şi, implicit, naţional, întrucât, întreaga aşezare Cetăţeni a avut un rol important în epoca de constituire şi consolidare a voievodatului Ţării Româneşti. Se conservă resturile unei aşezări „de tip urban, cu două biserici ce par a fi construite în secolul al XIII-lea".

Biserica rupestră Cetăţeni –[▲]– situată în zona terminală a crestei de intersecţie dintre afluenţii Valea lui Coman şi Valea Chiliilor, la circa 700 m altitudine. Acces, pe o potecă urcând printre stânci, peste firul râului Dâmboviţa, din DN 72A, de la borna kilometrică indicând distanţa de 20,5 km spre Câmpulung-Muscel şi de 67,5 km faţă de Târgovişte, vechile cetăţi de scaun ale Ţării Româneşti. Considerată, de către Ioanichie Bălan, „cea mai aspră vatră de sihăstrie din Ţara Românească", a avut, iniţial, hramul «Soborul Sfinţilor Îngeri» – simbolic pentru sihaştrii retraşi în această pustietate din apropierea cerului, care trăiau sub seducţia vieţii netrupeşti a cetelor îngereşti. Amenajată într-o peşteră naturală, cu o turlă de lemn servind drept clopotniţă, biserica rupestră datând, probabil, din prima jumătate a secolului al XIV-lea, este atribuită unui act ctitoricesc al familiei domnitoare a Basarabilor întemeietori de ţară. Accesul în locaşul de cult compartimentat, potrivit ritului ortodox, în: pronaos, naos şi altar, se face printr-un mic pridvor de lemn. O inscripţie din 1923, plasată în zona nordică a pronaosului, precizează următoarele: „Acest sfânt locaş cu numele Cetăţuia, care, de la Negru Vodă îşi are începutul, a fost, şi în trecut, schit de călugări şi, în vremuri grele, loc de scăpare pentru voievozii ţării, însă, cu trecerea timpului, a căzut în ruine, ajungând chiar adăpost vitelor. S-a restaurat cu ajutorul preotului Gheorghe Moisescu de la Biserica Domnească din Câmpulung, ajutat de ieromonahul Agatanghel Andriţoiu din Schitul Stănişoara (Argeş) şi fratele monah Nicolae Băcioiu de la peştera Ialomicioara, la 1915-1916. S-a sfinţit în ziua de 22 iulie 1923.". Asociind începuturile aşezământului monahal cu domnia lui Nicolae Alexandru Basarab şi cu soţia acestuia, Doamna Clara, imaginaţia populară i-a atribuit domniţei de religie catolică un spaţiu special de rugăciune – „altarul Doamnei Clara", amenajat în partea sudică a pronaosului. Se observă existenţa a trei straturi de pictură: iniţială – efectuată la o dată incertă; pictura mediană – din a doua jumătate a sec. XVIII; a treia – din 1859. În altar, se conservă fragmente din pictura murală originară. Mântuitorul este pictat pe tavanul naosului, iar deasupra uşii, sunt reprezentaţi în tablourile votive: legendarul voievod Radu Negru, Nicolae Alexandru Basarab şi jupanul Gheorghe Vineţeanu, primii în haine voievodale şi cu însemne princiare: coroane, iar ultimul, în costum boieresc specific secolului al XIV-lea; acestora le este alăturat un călugăr, Iosif stareţul, îmbrăcat în haine monahale. Tablourile votive au fost descoperite în urma operaţiunilor de restaurare a picturii iniţiale de către pictorul Teodorescu, în 1922. Biserica rupestră a fost extinsă planimetric, prin adăugarea unui pridvor de lemn, în cursul reparaţiilor efectuate în 1859. Ansamblul monahal a fost restaurat în 1915-1916. De menţionat, că, în proscomidiar, din pereţii stâncii, picură miraculos un fir subţire de apă. Captarea apei pluviale pentru uzul obştii monahale se efectuează într-un bazin circular cu diametrul de 5-6 m şi adâncimea de circa 5 m săpat în stâncă. În acest spaţiu de religiozitate, a fost înălţată o troiţă de lemn lucrată de Ion Dogaru şi Toma Panait, cu cheltuiala familiei Alexandru Ioan, în 1947. Biserica de lemn amplasată lângă biserica rupestră a fost realizată de către meşteri din zona Maramureşului şi asamblată, după ce lemnele au fost cărate cu dificultate în spate de la şosea pe poteca sinuoasă care duce spre schit. Deasupra stâncii în care este săpată biserica, a fost incizată, în zona nordică, imaginea unui „cavaler trac", în relief negativ.

Biserica rupestră a fost semnalată iniţial documentar, în anul 1574, în memorialul de călătorie al călugărului polonez Stykovsky, ulterior, în anii: 1658, 1673-1677– cu referire la „renovarea" de către marele vornic Neagoe Secuianu a bisericii rupestre, 1694, 1746, 1754. Tradiţia orală locală „fertilizată" de imaginaţia călugărilor din sihăstrie aminteşte de prezenţe voievodale la biserica rupestră: Mihai Viteazul [1593-1601], Constantin Brâncoveanu [1688-1714] – vizitele acestora, de scurtă durată, fiind raportate la evenimente istorice reale. Aşezământul monahal a beneficiat de însemnate privilegii domneşti sub Alexandru Ipsilanti, întărindu-se cartea voievodului Constantin Racoviţă, prin care „Cetatea Negru Vodă era scutită de trei oameni, ce n-aveau să dea bir şi de dijmărit 50 stupi şi 100 de oi". În catagrafia anului 1810, schitul se afla sub epitropia marelui vornic Radu Golescu şi avea un singur preot. Distrus de turci în cursul evenimentelor din 1821, schitul va fi reparat de locuitorii satului Cetăţeni, în 1828. Constatând starea avansată de degradare a aşezământului, farmacistul câmpulungean Gabriel Dimitriu intervine, în 1911, la Comisiunea Monumentelor Istorice, solicitând o intervenţie imediată pentru salvarea acestui important sit istoric. Vatră de isihasm, Cetăţuia Negru Vodă va deveni locul de veşnică odihnă, încă din anul 1638, al călugărului „Ioanichie schimonah", al cărui nume este săpat într-o peşteră suspendată pe panta muntelui – „singurele moaşte întregi şi curat mirositoare ale unui cuvios român din secolul al XVII-lea păstrate până în zilele noastre."

În anul 1992, aşezământul monahal a fost ridicat la rang de mănăstire, stareţ devenind teologul Maxim Ghinea, originar din Bucureşti. Profund impresionat de „pitorescul sălbatic al vetrei monahale", scriitorul Mihai Rădulescu a numit Biserica rupestră Cetăţuia – „Meteora României".

Biserica «Sf. Teodor Tiron»+«Sf. Ştefan» Cetăţeni-Deal [1833]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: refacerea zidurilor [1901]; repararea acoperişului [1969] •pictură murală: anonim [1833]; repictare [1936].

Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» Cetăţeni-Vale [1868-1871]~ctitorită cu contribuţia financiară substanţială a regelui Carol I, care a donat 300 galbeni aur •intervenţii: refacerea şarpantei acoperişului [1929] •pictură murală: anonim [1937]; „completare" pictură [1937].

Biserica «Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Grigore Bogoslovul» Lăicăi –[▲]– edificată, în 1797, prin osârdia pr. Constantin Negraru, pr. Ivan Cernat, diacon Şerb, pe locul donat în acest scop de Mitu Mătăsaru. Renovată în 1846, odată cu adăugarea pridvorului, cu cheltuiala lui Gheorghe Izbăşescu şi a soţiei acestuia, Frusina. Restaurarea efectuată, în 1960, de către Direcţia Monumentelor Istorice a constat din desfiinţarea turlei şi redeschiderea arcadelor pridvorului. Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absida altarului decroşată, semicirculară în interior şi poligonală la exterior; pridvor deschis cu arcade în plin cintru. Pictura murală originară, executată în 1797, calitativ superioară, se păstrează fragmentar, sub pictura refăcută de Avram, Anghel, Sachelarie [1846]; „reînnoită" în anii 1988-1989.

Cruci de piatră: **Cetăţeni**: 1660-1661 [7169] –[▲]–; 1736-1737 [7245] – lângă casa Dumitru Şerb din Cetăţenii din Vale; 1779-1780 [7288] –[▲]– în cătunul Cetăţenii din Deal; ▪~ **Lăicăi**: 1715/1730 –[▲]– lângă Cârciuma de Piatră; 1715/1730 –[▲]– lângă poşta veche. Crucea de piatră din 1647 [7155] aprilie 1 –[▲]–, al cărei comanditar a fost demnitarul feudal Socol Cornăţeanul, înălţată în Lunca lui Socol, constituie un monument memorial de referinţă în zonă, alături de crucile edificate în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat.

Monumente eroi: **Cetăţeni** [1941-1945] – lângă Căminul cultural Cetăţeni ▪~ **Lăicăi** [1916-1918] – lângă Biserica Lăicăi.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 179 locuitori ai comunei Cetățeni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [124], Al doilea război mondial [55].

-REZERVAŢII NATURALE

MICRORELIEFUL CARSTIC CETĂȚENI situat pe cursul superior al râului Dâmbovița, având o suprafață de circa 10 ha, se caracterizează prin prezența gresiilor și conglomeratelor de tip „ciupercă" sau „babă", rezultate din eroziunea diferențiată a stâncilor. Monticolul dominant, delimitat de Valea lui Coman și Valea Chiliilor, reprezintă o importantă rezervație arheologică, întrucât se atestă existența unei așezări geto-dacice consolidate, prin descoperirea urmelor cetății edificate din pietre de râu și gresii neprelucrate, asamblarea acestora fiind realizată fără mortar de var, ca, de altfel, și la zidul de incintă al cetății dacice, lung de 56 m, între stâncile dintre cele două văi. Depistarea, în interior, a două niveluri de locuire, printre care o locuință-turn existentă în sec. II-I a. H., distrusă de un incendiu, dar și a trei bazine săpate în stâncă – rezervoare de apă pentru oamenii cetății, relevă caracterul fortificat al acesteia, cetatea constituind un spațiu de refugiu al locuitorilor din așezarea de la baza monticolului, situată pe drumul spre Transilvania, dar şi un important centru comercial – emporium –, în care se perfectau tranzacții între locuitorii din zona Carpaților și negustorii sosiți din Peninsula Balcanică și Arhipelagul Egeean. În perioada medievală, așezarea de la Cetățeni a avut un rol considerabil în constituirea și consolidarea statului feudal independent Țara Românească, întrucât, pe teritoriul acesteia, au fost depistate ruinele a trei biserici pictate, două datând din sec. XIII, iar a treia, din sec. XV, relevându-se, astfel, forța economică, dar și politică a comunității locale din Cetățeni, rolul de post vamal pe drumul comercial dintre localitățile din sudul Carpaților și Brașov.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 143; Idem– *Biserica rupestră Negru Vodă Cetăţeni*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Cetăţile medievale din Argeş-Muscel*, www.google.ro, calameo.1227548

Vintilă Purnichi– *Aşezarea de la Cetăţeni-Muşcel în epoca veche şi medie. „Meteora" românească sau Cetăţuia şi schitul lui Negru Vodă de la Cetăţeni*, Câmpulung-Muscel, 2008, 115 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

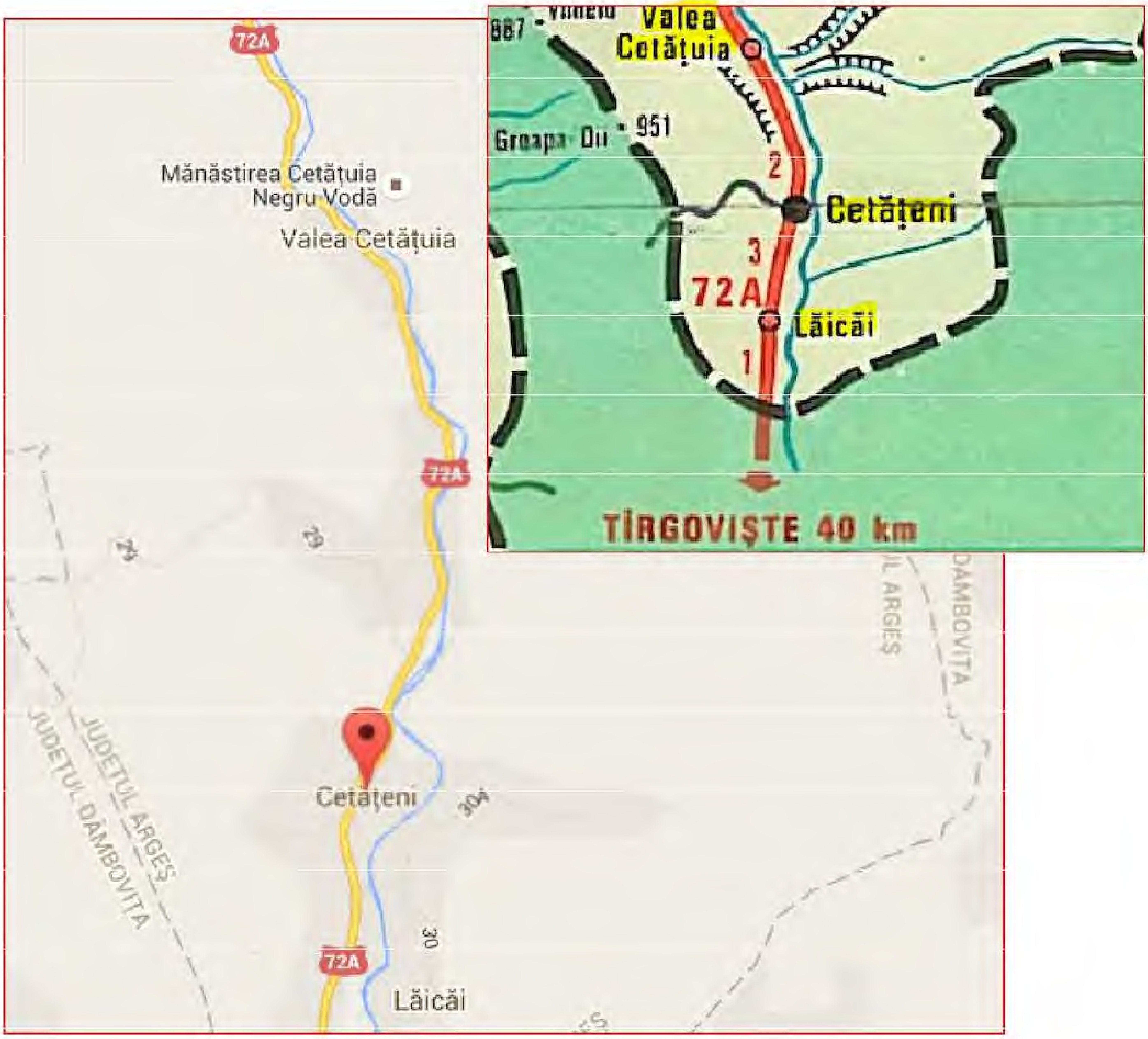
72A
Mănăstirea Cetățuia
Negru Vodă
Valea Cetățuia
72A
29
29
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
Cetățeni
304
30
72A
Lăicăi
887
Valea
Cetățuia
Greapa Oii
951
2
Cetățeni
3
72 A
Lăicăi
1
TÎRGOVIȘTE 40 km

PRIMĂRIA COMUNEI CETĂŢENI.

MĂNĂSTIREA CETĂŢUIA NEGRU VODĂ.

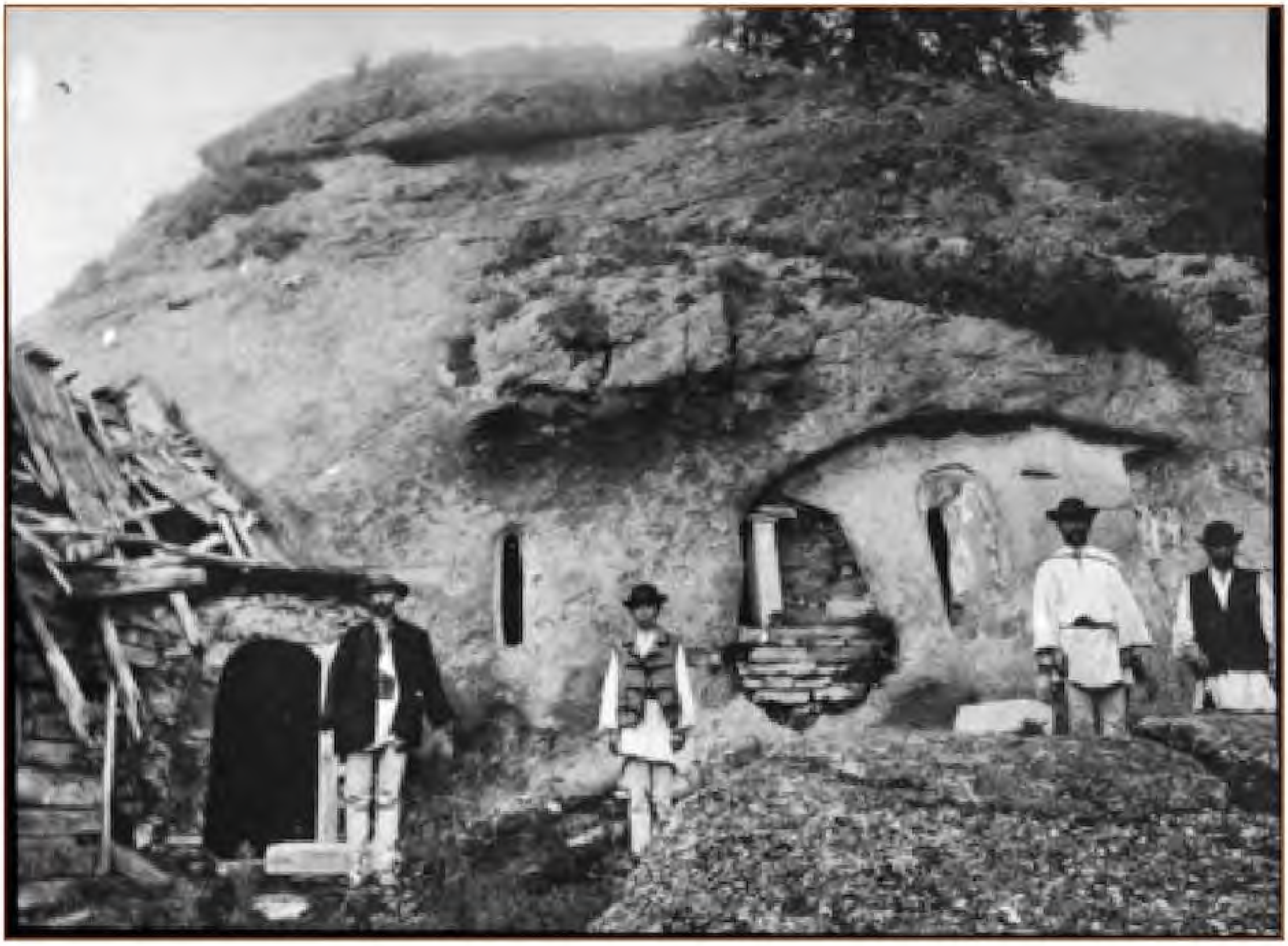

SCHITUL NEGRU VODĂ.

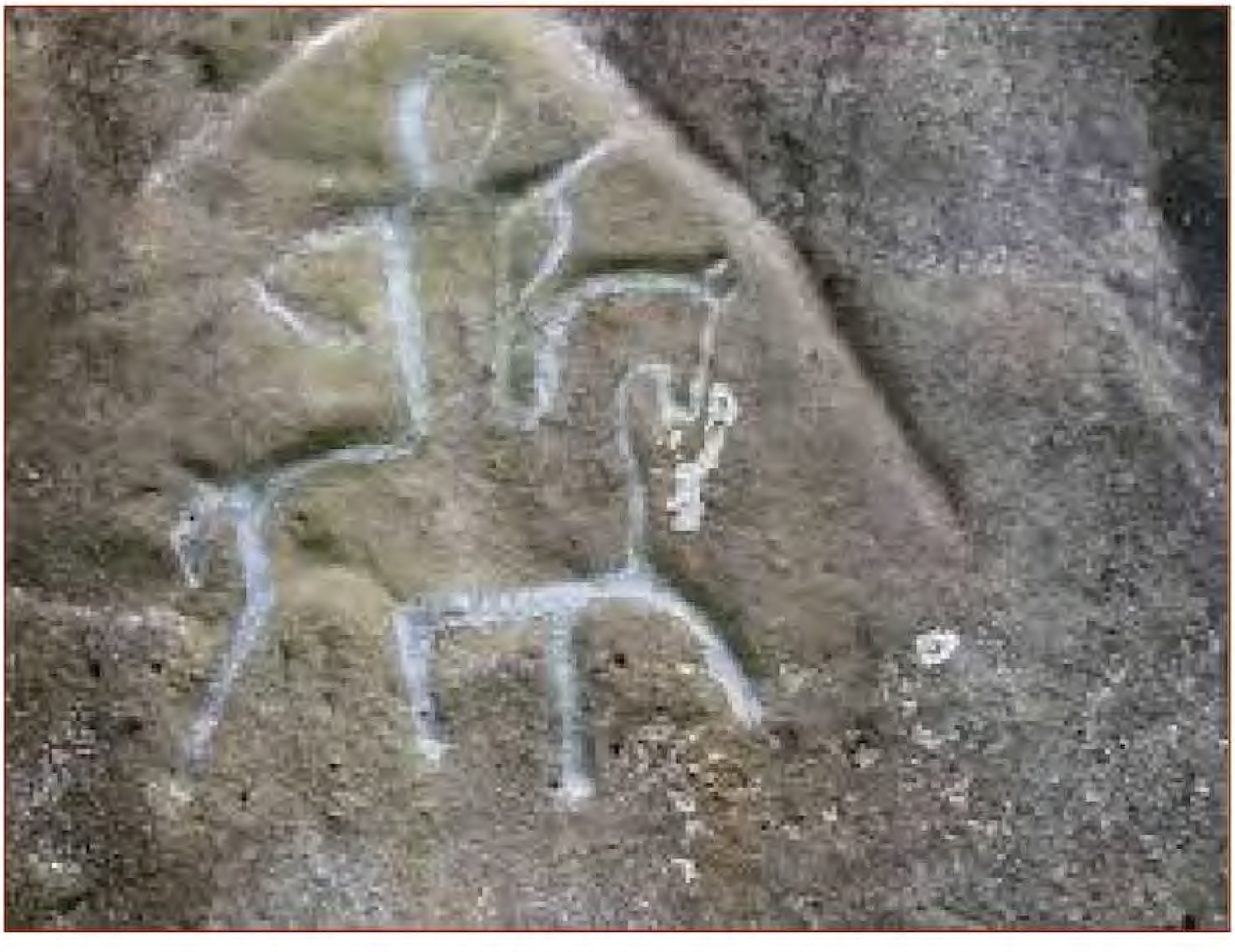

CAVALERUL TRAC.

BISERICA DE LEMN CETĂŢUIA.

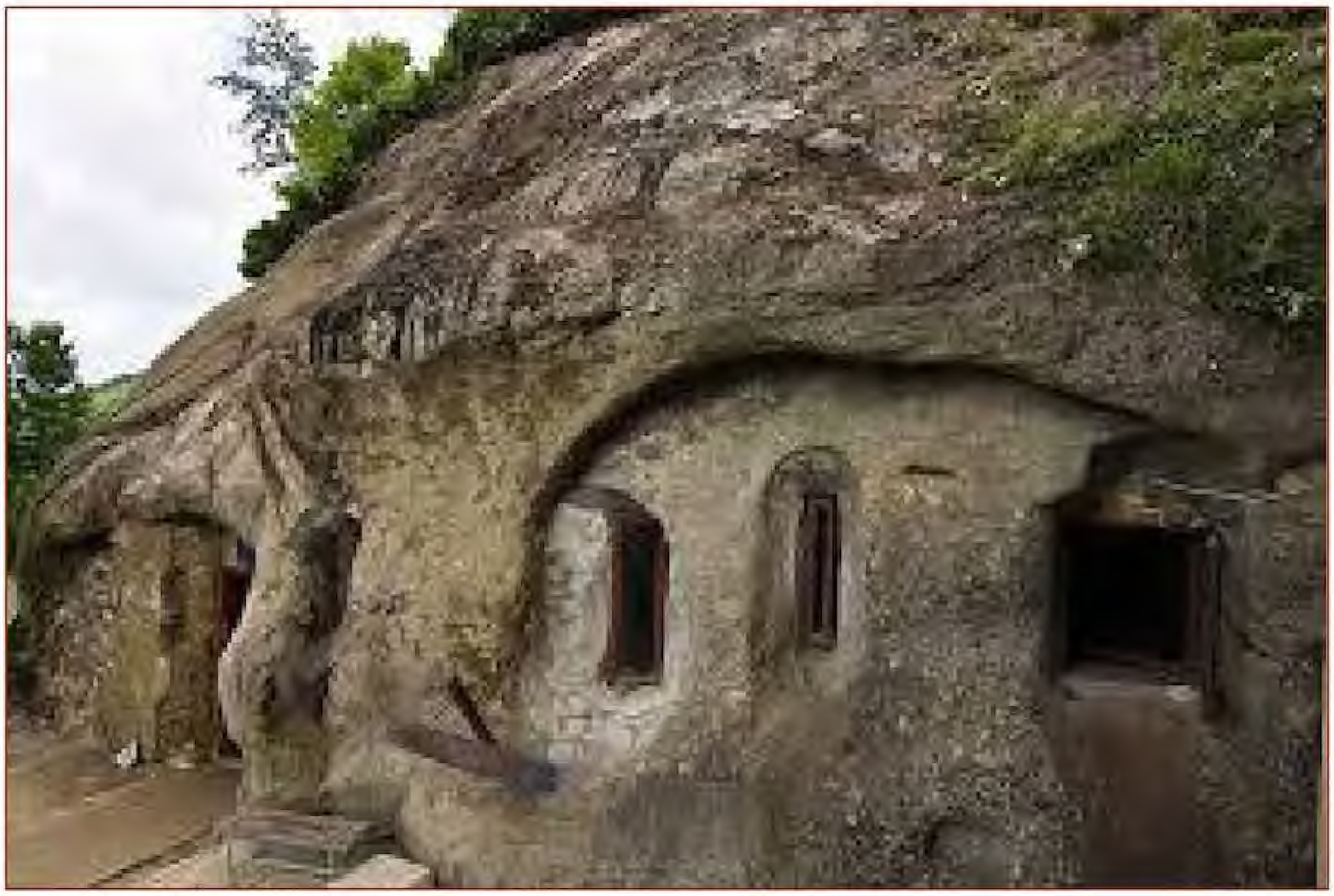

BISERICA RUPESTRĂ NEGRU VODĂ.

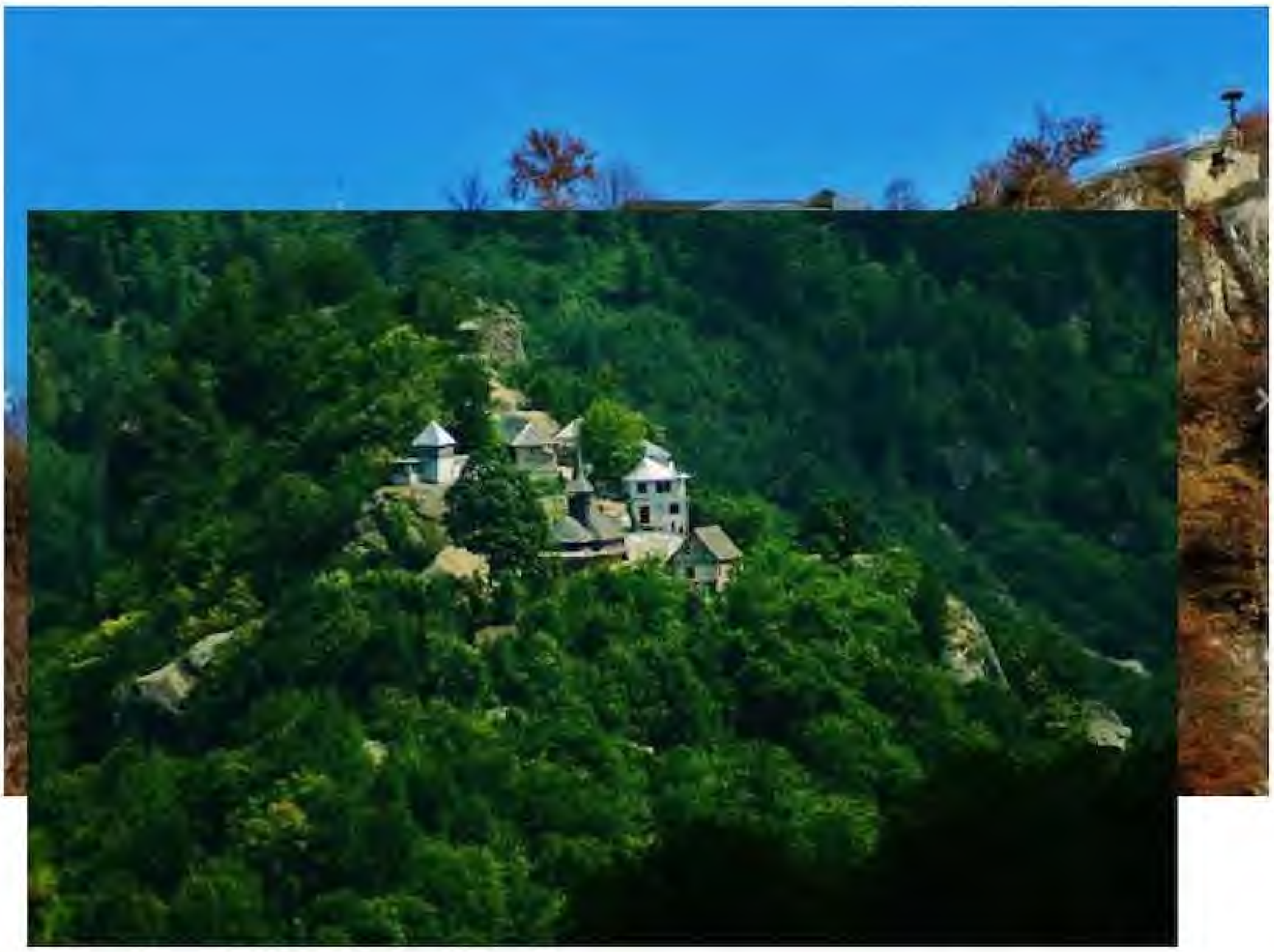

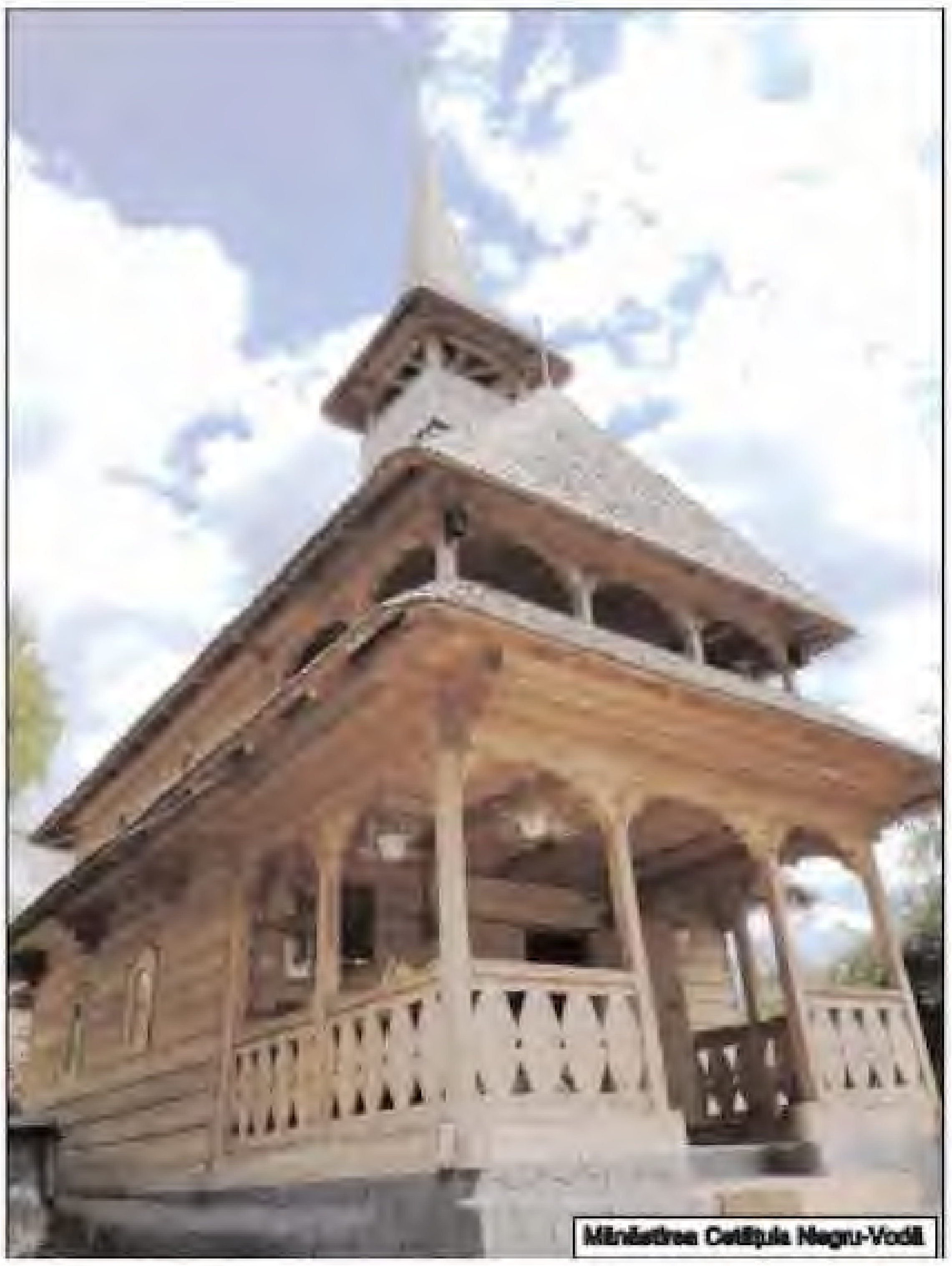

Mănăstirea Cetățuia Negru-Vodă

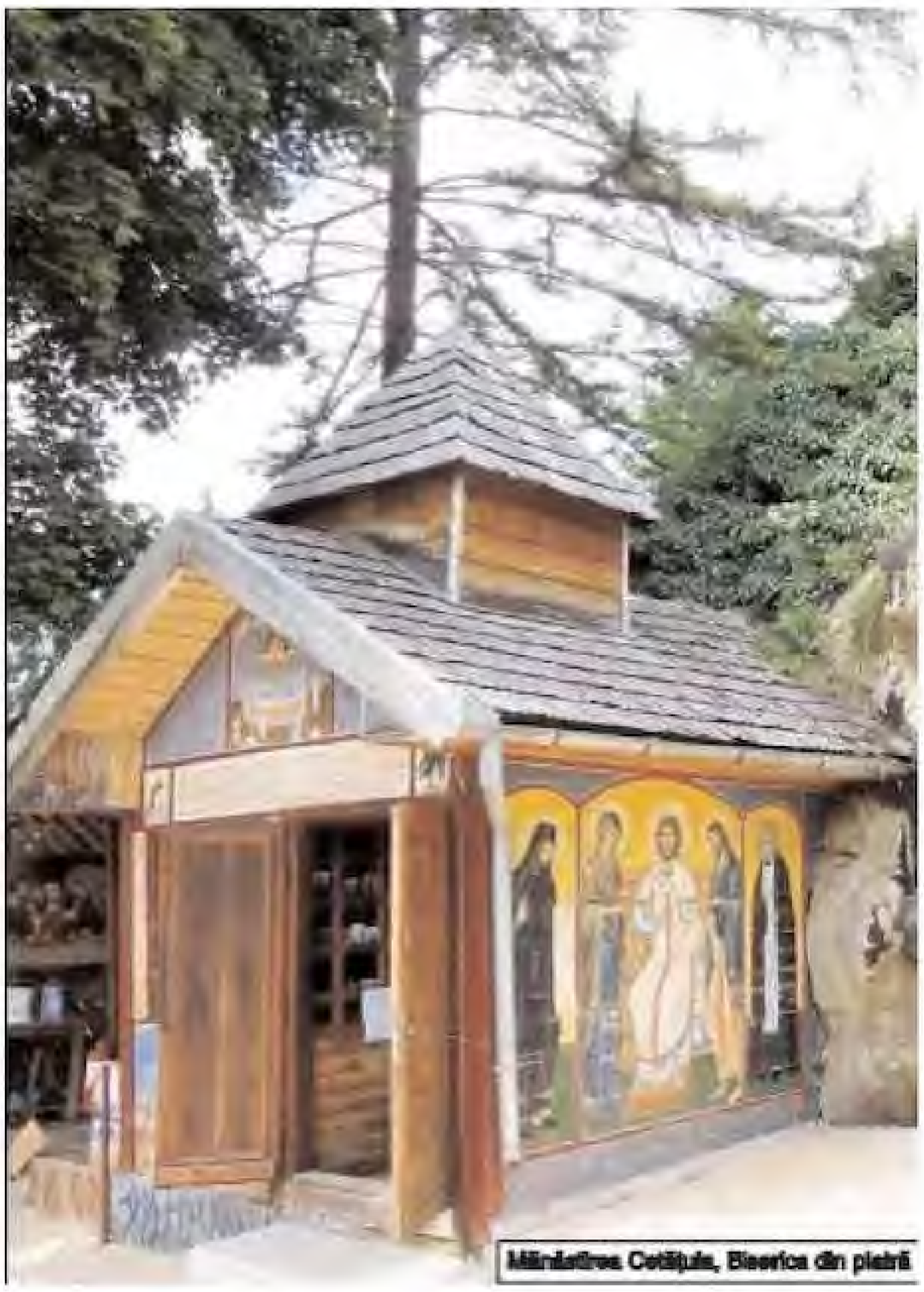

Mănăstirea Cetățuia, Biserica din piatră

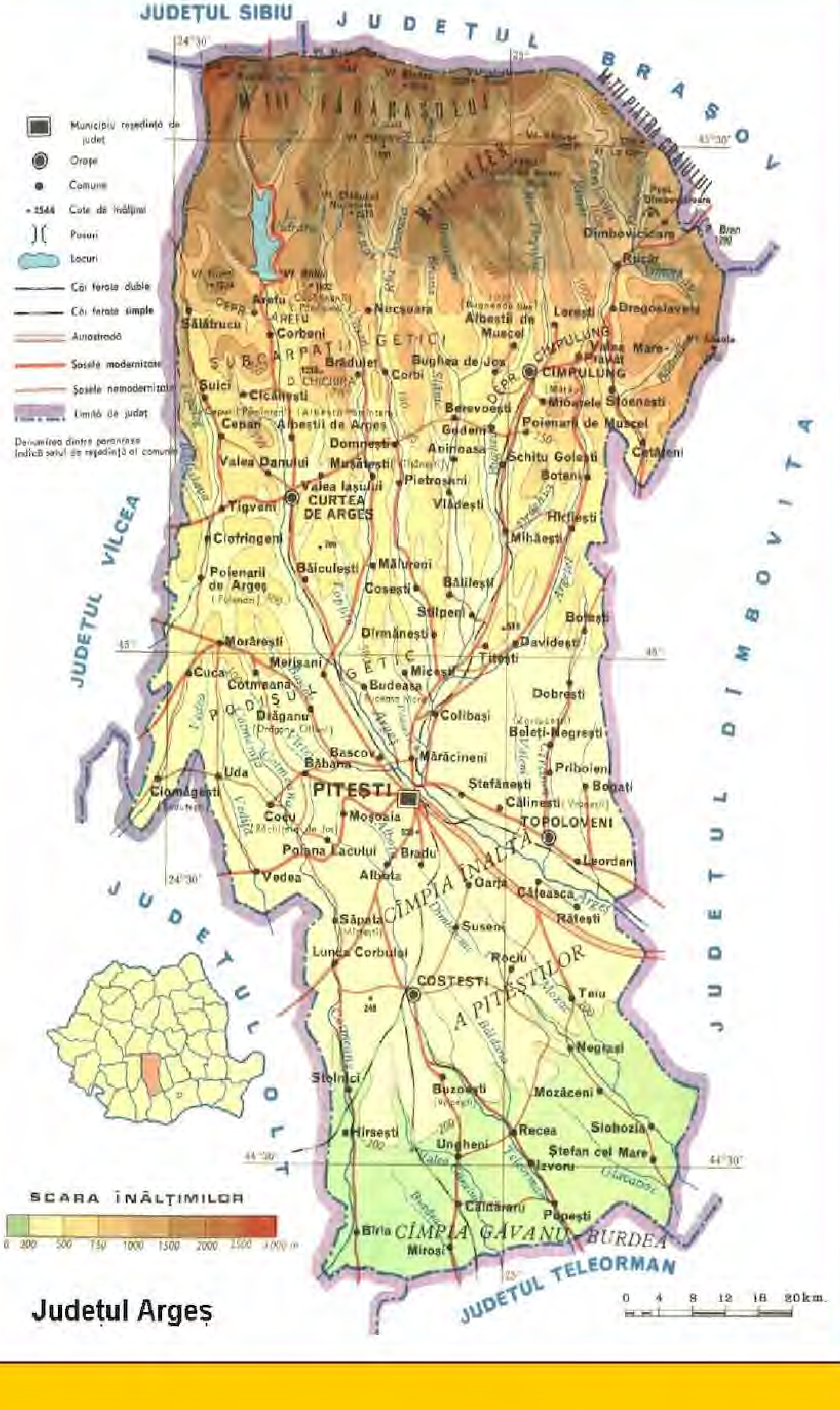
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Răteasca
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CICĂNEŞTI

PITEŞTI MMXV

CICĂNEŞTI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Cicăneşti**; Bărăşti; Mioarele; Urecheşti
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 50 km.
SUPRAFAȚĂ: 29 km^2.
POPULAȚIE: 2.107 locuitori [1.056 M + 1.051 F] (Rpl/2011).
Comună înfrăţită cu localitatea St. Rambert d'Albon [Franţa].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bărăşti – 1480 [6988] ianuarie 18 (DIR, XIII-XV, B, ȚR, doc. 166)• **Cicăneşti** – 1565 [7073] iunie 11 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. III, doc. 250). Infirmând atestarea menţionată [1480], sub motivaţia: „Nu ştim cu certitudine, de care Bărăşti este vorba, căci au existat mai multe în Evul Mediu", autorii [MC] propun ca atestare iniţială, un document ulterior datând din 1561-1562. „Din cele patru sate ale comunei, doar Bărăştiul şi Cicăneştiul sunt atestate documentar în Evul Mediu, celelalte două, Urecheşti şi Nicoleşti sunt aşezări mai noi, care nu coboară sub secolul al XVIII-lea.". <sic !> [MC], p. 27.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al comunei este atestată „pe raza satului Mioarele, prin descoperirea întâmplătoare a două topoare de piatră, mărturii ale activităţii umane în această parte a judeţului.". <sic !>. Topoarele „se încadrează în epoca bronzului, aparţin culturii Tei (bronzul mijlociu, prima jumătate a mileniului II a. H.). Un alt topor de piatră a fost descoperit pe raza Cicăneştiului.

TOPONIMIE:

Cicăneşti – toponim topografic derivat din antroponimicul *Cic* – atestat în Ardeal, confirmând, şi sub acest aspect, originea transilvăneană a primilor locuitori ai aşezării, într-un context geografic marcat ulterior de prezenţa „ungurenilor". Iorgu Iordan consideră că, „în cazul lui Cicăneşti, trebuie să admitem o fază anterioară – sub aspect fonetic – Cioconeşti < Ciocăneşti, cu *ă* > *o*, prin asimilaţie cu *o* precedent.". [Toponimia românească, p. 348]. Autorii [MC] consideră că „prezenţa masivă a ungurenilor" în spaţiul subcarpatic este atestată mai târziu, din secolul al XVIII-lea [corect, GC !], de aceea „explicarea numelui de la un fruntaş local, Cican sau Cecan, se pare mai plauzibilă", omiţând, din această logică, atestarea anterioară secolului XVIII, sub forma Cicăneşti [1565], a localităţii, dar şi fenomenul transhumanţei, care poate explica, şi în acest caz, un eponim – singular ! – de origine ardelenească.

Bărăşti – toponim topografic de provenienţă enigmatică, derivând din *bara* – cuvânt vechi cu sens de „cetate înconjurată de mlaştină", deşi nu poate fi exclusă derivarea termenului din interjecţia *bâr !* – utilizată curent în limbajul ciobanilor din zonă. De menţionat că, în limba albaneză, se consemnează un apelativ *bér* ≈ „berbece".

Mioarele – toponim social indicând, prin forma de plural, intensitatea ocupaţiei pastorale. Anterior anului 1968, numele satului a fost Nicoleşti, derivat din cel al „moşierului Nicolau".

Urecheşti – toponim provenit dintr-un eponim *Ureche* (la origine, o poreclă formată pe baza apelativului *ureche*) + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei montane a Argeşului. Construcţiile vechi prezintă un soclu supraînălţat din piatră, tencuit, pe care sunt edificaţi, din lemn de brad sau de stejar, pereţii spaţiilor destinate locuinţelor. Planul construcţiilor este, în general, bicameral (tindă şi odaie), dar se consemnează şi existenţa unor construcţii cu tindă centrală încadrată de camere. Interiorul relevă, prin modul de organizare, o industrie casnică locală înfloritoare, textilele de casă fiind de o surprinzătoare varietate.

Portul popular se încadrează tipologic în aria etnografică a zonei montane a Argeşului, cu evidente influenţe „ungureneşti", motivate prin originea transilvană a unora dintre strămoşii locuitorilor satelor componente ale comunei. Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Brâul bătrânesc, Brâuleţul de la Cicăneşti, Brâul pe 6, Ungureasca, Ungurica, Vulpea. De un interes deosebit se bucură manifestarea folclorică tradiţională anuală «Tămaşiana», care se desfăşoară în luna iunie, pe un podiş ce domină aşezarea, manifestare în care sunt implicate formaţii de dans popular din localitate, dar şi din localităţile limitrofe.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil»+«Sf. Nicolae» **Cicăneşti** [1867]~ctitorită de preoţii: Gheorghe, Şerban, Toma şi enoriaşii: Petre, Andrei, Stan împreună cu soţiile lor, pe locul unei biserici din lemn, vândută satului Cerbureni •intervenţii: înălţarea zidului cu 1 m [1955]; consolidare [1960] •pictură murală: anonim [1832]; Theodor Petrescu-Tutana [1960].

Biserica de lemn «Sf. Treime» **Urecheşti** [1832]~ctitorită de obştea satului; construită din bârne de stejar •intervenţii: „preînnoită" a doua oară [1871] •pictura murală: anonim [1832]; repictată de zugravul Antonie, probabil Anton Lapinschi [1873]. În anul 1987, „fanatici religioşi" au intenţionat să determine prăbuşirea bisericii de lemn, provocând distrugerea pereţilor în zona absidei altarului, pentru a se motiva construirea unui locaş de cult mai spaţios. Oficiul judeţean Argeş pentru patrimoniul cultural naţional a intervenit la Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, prin adresa 444 / 07.12. 1897, propunând includerea bisericii pe Lista monumentelor istorice şi de artă, pentru a fi, astfel, protejată.

Biserica «Sf. Treime»+«Sf. Apostoli Petru şi Pavel» **Urecheşti** [1985-1992]~ctitorită „cu osârdia pr. Vasile Georgescu şi cu cheltuiala a 20 de enoriaşi" •pictură murală, în tehnica fresco, realizată de pictorul bisericesc Ilie Căpuşe, originar din Verneşti-Argeş.

Monumente eroi: **Cicăneşti** [1877-1878; 1916-1920 !]; autor: N. Kagheorghis din Piteşti (1920) – lângă Căminul cultural Cicăneşti ■~ **Cicăneşti** [1940-1944]; (1988) – lângă Biserica Cicăneşti ■~ **Urecheşti** [1916; 1944] – lângă Biserica Urecheşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 117 locuitori ai comunei Cicănești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [69], Al doilea război mondial [45].

Momente de istorie locală

În cursul operațiunilor militare din Primul război mondial, în zonă, au acționat, începând cu 31 octombrie 1916, trupele grupului „locotenent- colonel Gherescu", ulterior, cele ale grupului „colonel Lișcu"; în noaptea de 4 spre 5 noiembrie, au atacat fără succes trupele inamice organizate pentru luptă în Cerbureni. Copleșiți de superioritatea numerică și de tehnica de luptă a inamicilor, trupele române au fost silite să se retragă pe noi aliniamente de apărare.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 146; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Gheorghe Ungureanu– *Încercare monografică asupra comunei Cicăneşti*, ms. dact., 1972, 15 p.; Cornelia Marcela Popescu (Ruşcea)– *Studiu geografic al comunei Cicăneşti*, ms. dact., 1999, 117 p.; Spiridon Cristocea, Marius Păduraru– *Comuna Cicănești, judeţul Argeş*.

File de istorie, [MC], Piteşti, 2009, 432 p.; Gheorghe Păun– *Privind peste umăr: memorii premature*, Piteşti, 2010 (cap. *„Cicăneşti – mon amour”*).; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

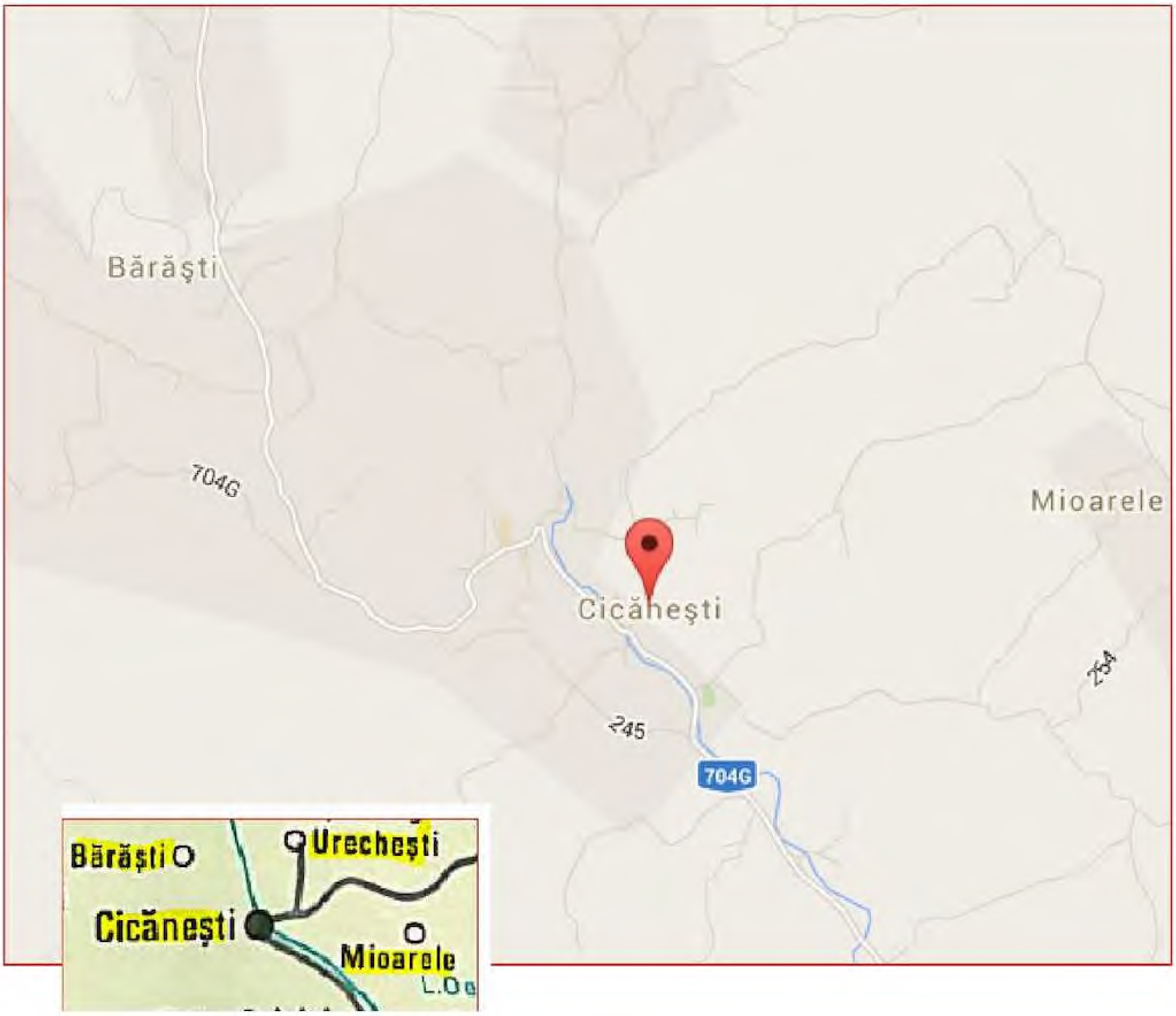
Bărăşti
704G
Mioarele
Cicăneşti
254
245
704G
Bărăşti
Urecheşti
Cicăneşti
Mioarele
L.O

PRIMĂRIA COMUNEI CICĂNEŞTI.

BISERICA BĂRĂŞTI.

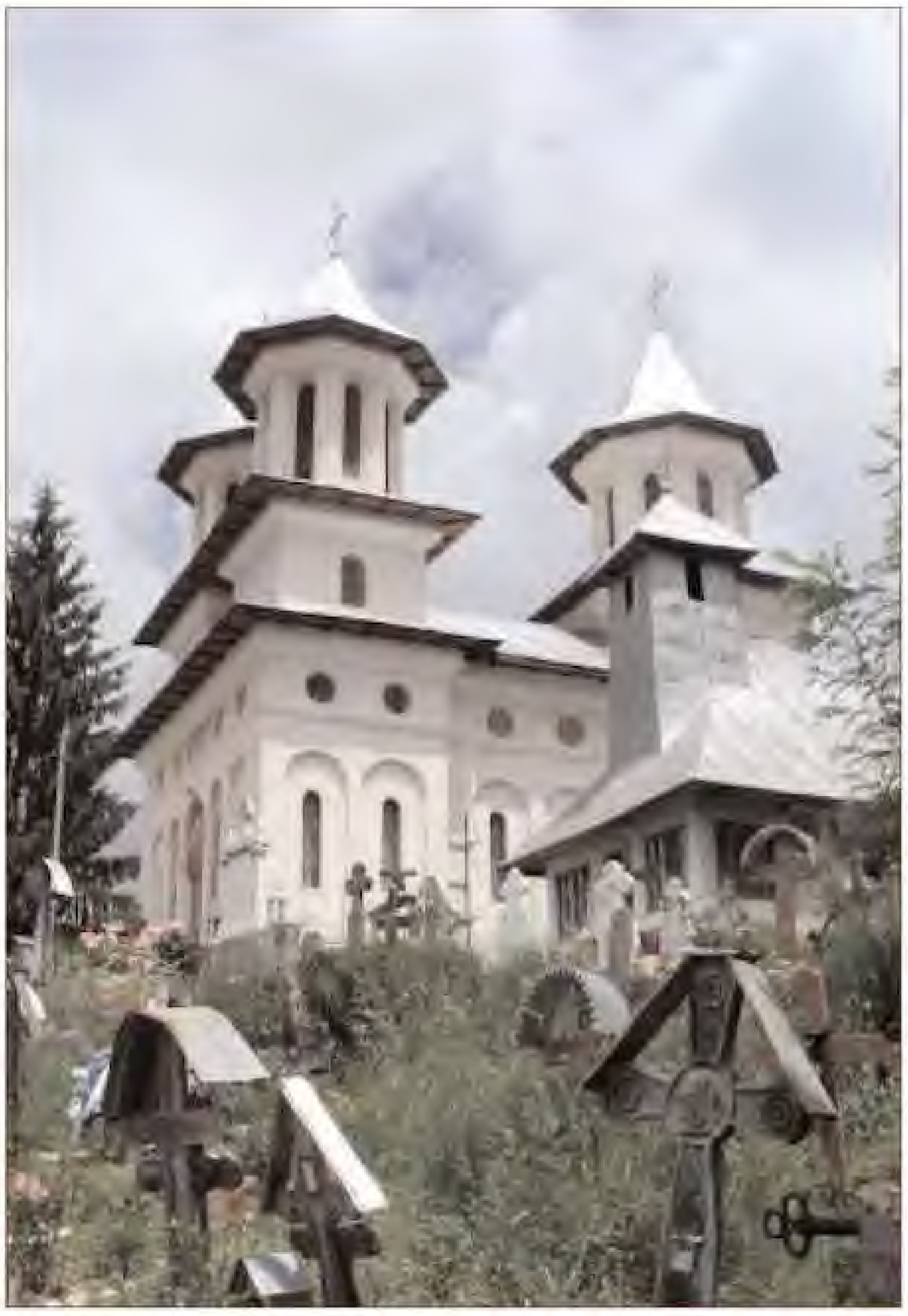

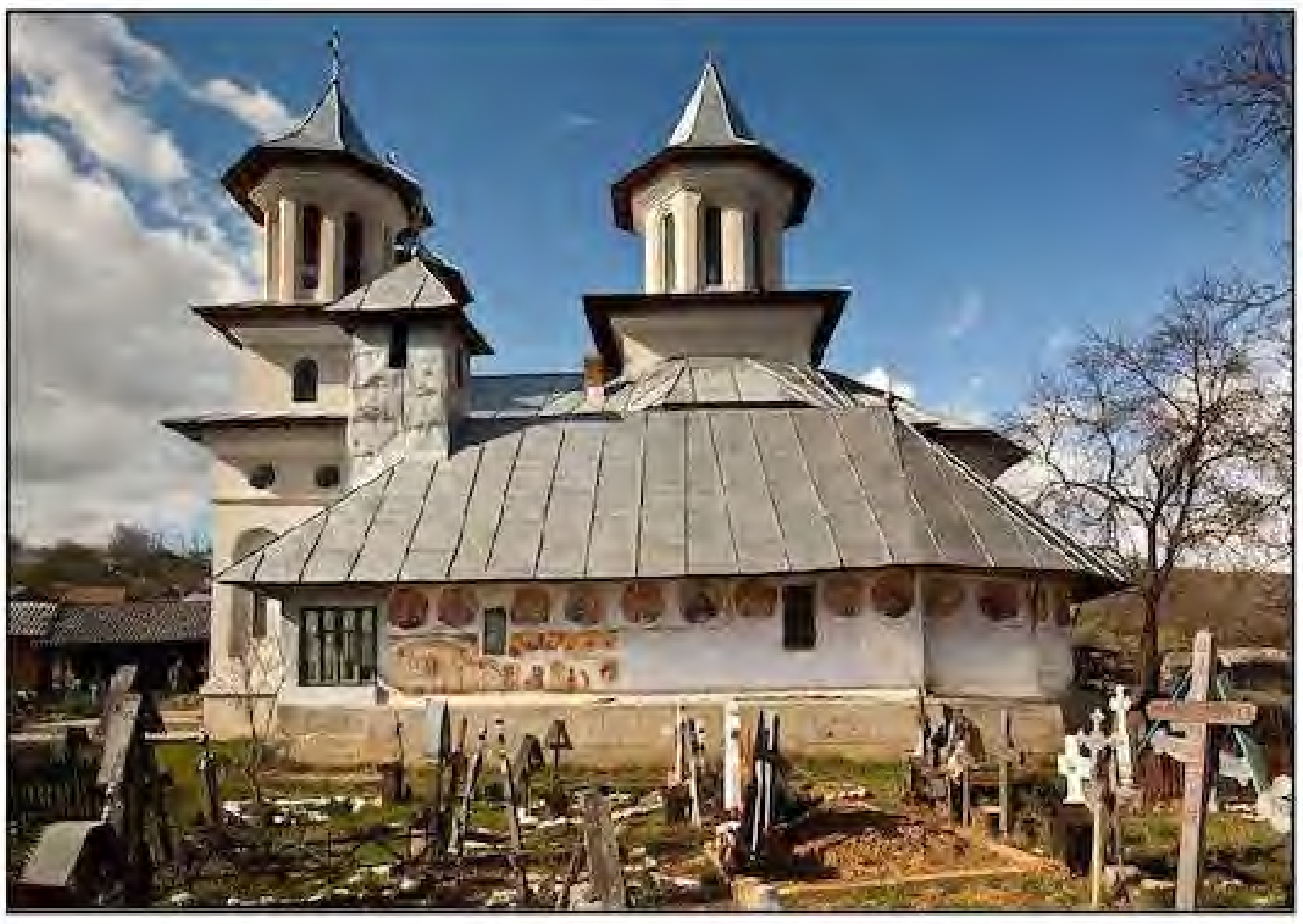

BISERICILE DIN URECHEŞTI-CICĂNEŞTI.

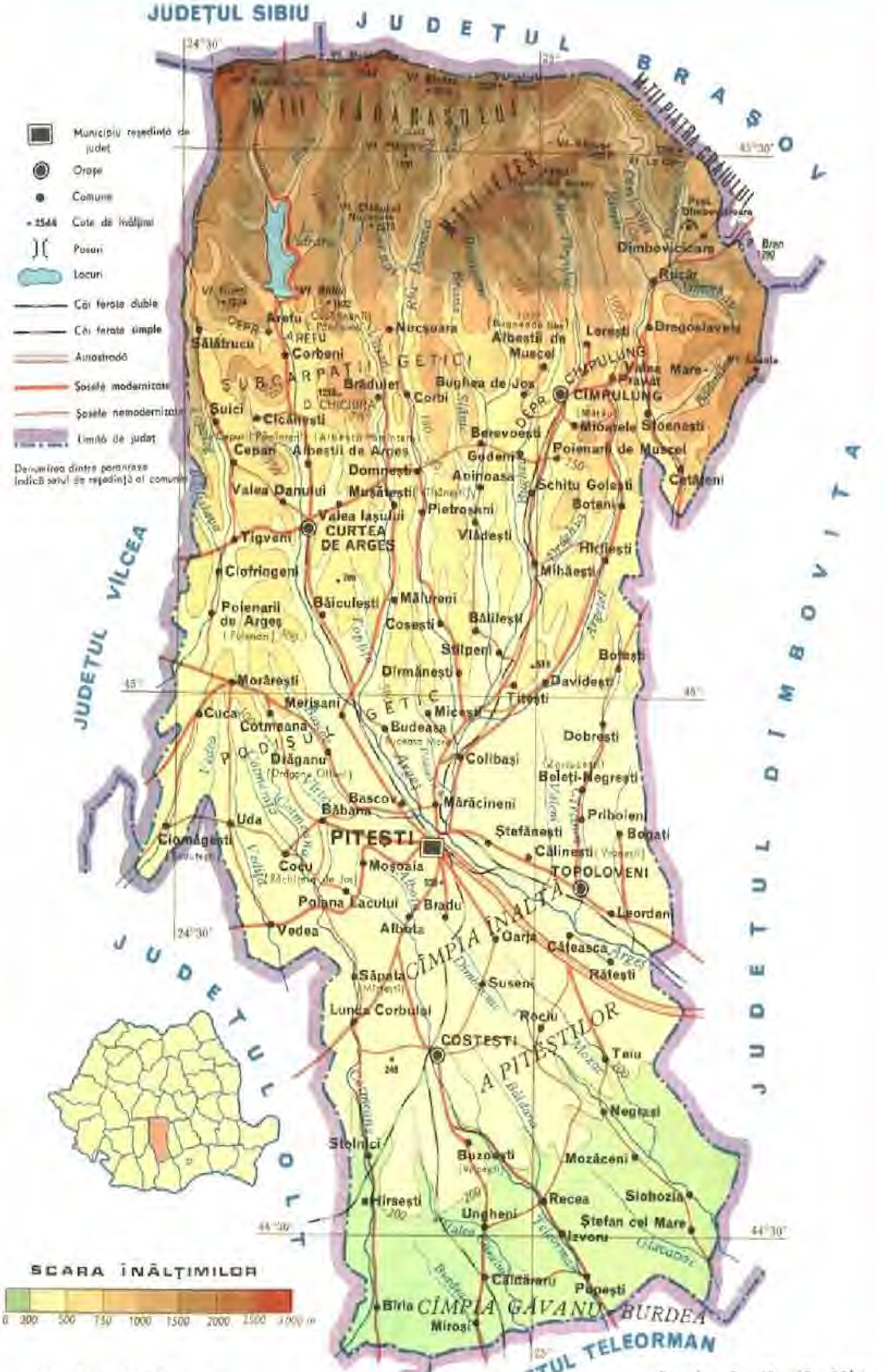
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Berevoești
Godeni
Aninoasa
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Dîrmănești
Bogați
Davidești
Titești
Morărești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Drăganu
Colibași
Dobrești
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Bogați
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Tîrgului
Vedea
Cotmeana
Dîmbovnic
Neajlov
Teleorman
Găvanu
Burdea
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CIOFRÂNGENI

PITEŞTI MMXV

CIOFRÂNGENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Ciofrângeni**; Burluşi; Lacurile; Piatra; Schitu-Matei.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 52 km.
SUPRAFAŢĂ: 43,3 km^2.
POPULAŢIE: 2.326 locuitori [1.101 M + 1.225 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Alimăneşti – 1515 [7023] mai 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 137)• **Ciofrângeni** – 1528 [7037] octombrie 28 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 64) ■ 1499 [7007] septembrie 1 (cf. Iana V.– *Monografia com. Ciofrângeni*).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Alimănești.

Satul Ciofrângeni este atestat documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu de la Afumaţi la 28 octombrie 1528, prin care se confirmă Mănăstirii Argeşului proprietatea asupra unor ocine din aria localităţii.

TOPONIMIE:

- Burluşi – toponim topografic familial format pe baza unui patronim derivat diminutival din substantivul *burlă*, provenit din „bură” = ploaie măruntă și deasă (însoțită de ceață); burniță. Patronim ironic, cu accepţia de „om care aduce ploaia”.

- Ciofrângeni – Tradiţia orală locală explică numele aşezării prin preluarea denumirii satului de origine al primilor locuitori, refugiaţi din Ciofrânga, din cauza persecuţiilor religioase din Ardeal, provocate de Unirea cu Roma. O versiune etimologică mai puţin plauzibilă, deşi motivată în context istoric, explică toponimul prin „cioflingar” (varianta „ciofrângar”) – epitet ironic adresat, de către băştinaşi, celor proveniţi din Ardeal, al căror port era diferit de al localnicilor. – germ. Schuhflicker = cârpaci.

- Lacurile – toponim topografic format pe baza pluralului apelativului *lac*.

- Piatra – toponim topografic relevând conformaţia terenului în jurul căruia s-a dezvoltat aşezarea.

- Schitu Matei – toponim social atestând existenţa unei construcţii ecleziastice situate într-un loc izolat, edificate de un *Matei*, *schit* care a stat la originea aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară specifică subzonei etnografice a Topologului. Locuinţe ţărăneşti cu două niveluri prezentând o amplă decoraţie în lemn la nivelul superior, dar şi construcţii cu un singur cat supraînălţate pe temelii de piatră, cu acces, în interior, dintr-o sală dispusă de-a lungul faţadei principale, oferă imaginea nealterată a satului tradiţional din această subzonă etnografică.

Portul popular se încadrează, ca structură şi ornamentică, în subzona etnografică menţionată.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, dansurile: Ardeleneasca, Brâul bătrânesc, Brâul de la Ciofrângeni, Brâuleţul de la Burluşi, Brâuleţul de la Ciofrângeni, Burluşanca, Daoleanu, Fata mamii, Ghimpele, Hora dracului, Hora pe furate, Mânioasa, Sârba popilor, Ungureasca, Ungurica prezintă elemente locale de individualizare.

O inspirată poetă ţărancă din Ciofrângeni, Vetuţa Manga, este autoarea plachetei de versuri «Dor de sat».

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Bisericile de mir şi monumentele eroilor reprezintă repere de spiritualitate şi de istorie în comună.

✝**Biserica** «Buna Vestire»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Burluşi** [1887-1897]~ctitorită de obştea satului Burluşi •intervenţii: reparaţii curente [1947]; refacerea acoperişului [1965] •pictură murală: Voicu, Ilie, Apostol [1897]; M. Pătroi [1947].

✝**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Buna Vestire»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Ciofrângeni** –[▲]– a fost construită, în 1816, prin osârdia „părintelui Dorothei arhimandrit, Mihăilă, Damiian, Ioan, Ana, Moisi, Siea, Ileana, Antonie, Mariia, Nicolae, Costandin ereu, Măgdălina eriţa, jupan Hristea.". Consolidată la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în 1997. Construcţia ecleziastică prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor deschis cu arcade în plin cintru susţinute pe coloane de zidărie; turlă dodecagonală pe tambur pătrat, deasupra pronaosului. Decoraţia exterioară constă dintr-un tor, care separă paramentul în panouri dreptunghiulare, şi dintr-o cornişă zimţată. Pictura murală originară, opera zugravilor: Pantelimon, Ion, Ştefan [1822], se conservă fragmentar. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1743], Penticostar [1767], Mineie [1779-1780], Molitvelnic [1833], Triod [1856], Octoih [1865] şi icoane pictate pe lemn de „Antoniie zograf" [1825], sfeşnic împărătesc sculptat, iconostas de lemn pictat cu o scenă inedită în care un preot miruie un credincios dintr-un grup de oameni, având ca subtext: –Cum îţi este numele, fiule ? // –De m(ă) întrebaşi, părinte, / Ioan îmi este numele.".

✝**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Duculeşti** [1869-1872]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: consolidare cu centuri metalice [1955] •pictură murală: Voicu, Ilie, Apostol, Nicolae şi Filimon [1872].

✝**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Gheorghe»+«Cuvioasa Paraschiva» **Lacurile** [1873]~ctitorită de enoriaşii: Marin, Stana, Ispas ş. a. •intervenţii: consolidare [1899] •pictură murală: Antonie zugravul şi Ion, „calfa sa" [1873].

✝**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Piatra** [1867-1870]~ctitorită de enoriaşii parohiei, prin osârdia pr. Nicolae; construită din lemn, pe ruinele unui schit de călugări •intervenţii: refacere [1993] •pictură murală: Ilie Căpuşe [1994].

✝**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Schitu Matei** [1857]~ctitorită de: Antonie, Maria, Drăguşin, Sanda ş. a. •intervenţii: refacerea şarpantei acoperişului [1921] •pictura murală executată de un anonim [1857]; ctitorii sunt „pitoresc" înfăţişaţi în tabloul votiv din pronaos.

✝**Monumente eroi**: **Burluşi** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Dolteţeanu (1942) – lângă Şcoala generală Burluşi ▪~ **Ciofrângeni** [1916-1918] – lângă Primăria Ciofrângeni.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 276 locuitori ai comunei Ciofrângeni, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [193], Al doilea război mondial [83].

⚔Momente de istorie locală

În cursul operaţiunilor militare din Primul război mondial, în localitate, a fost dislocat, în perioada 7-12 noiembrie 1916, Cartierul Diviziei 8 Infanterie; subunităţi ale armatei române au luptat eroic în zilele de 12, 13 şi 14 noiembrie împotriva armatei inamice superioară numericeşte şi sub raportul dotării tehnice, retrăgându-se, la ordin, pe noi aliniamente de rezistenţă.

IN MEMORIAM

✪ **CHIŢU VASILE** [1923-2009] – preot cărturar, publicist; militant anticomunist. Absolvent al Facultăţii de teologie din Bucureşti [1942]; combatant pe Frontul de Vest [1944-1945]; condamnat 10 ani temniţă grea, pentru „uneltire împotriva ordinii sociale" [1950]; deţinut politic la: Bucureşti, Jilava şi Aiud. Preot ortodox la: Mănăstirea Văleni, Şuici, Biserica Drujeşti din Curtea de Argeş; secretar şi protopop la Protoieria Curtea de Argeş [1969-1974]. Implicat fundamental în edificarea Şcolii primare Ciofrângeni şi restaurarea Bisericii Drujeştii Vechi din Curtea de Argeş. Opera: «Carte de rugăciuni şi învăţături» [1990», «Buchet de biserici argeşene. Memorii şi cuvântări» [2006], «Însemnări despre Bisericile Şuici I şi Enculeşti. Neamul Rudenilor şi Tudose Rudeanul» [2007] «Reguli şi învăţături privind postul, grija pentru morţi şi sărbătorile» [2007], «Mănăstirea Văleni» [2004], precum şi numeroase articole cu conţinut moral-religios.

✪ **PĂTROIU GHEORGHE** [1900-1991] – învăţător la: Mojna-Târnava, Susleni-Orhei, Ciofrângeni; director al şcolii şi căminul cultural local; decorat cu ordinul „Coroana României" în grad de cavaler. Opera: «Monografia satului Ciofrângeni-Ungureni», manuscris.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 149.

Georgescu D., Georgescu G.– *Date privind unele biserici monumente istorice de pe Valea Topologului*, GB, XXIX, 1970, nr. 7-8; Ştefan Nicu– *Piatra – un sat din Argeş, monografie*, Rm. Vâlcea, 2001, 432 p.; Iana Vasile– *Monografia comunei Ciofrângeni*, judeţul Argeş, Piteşti, 2003.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

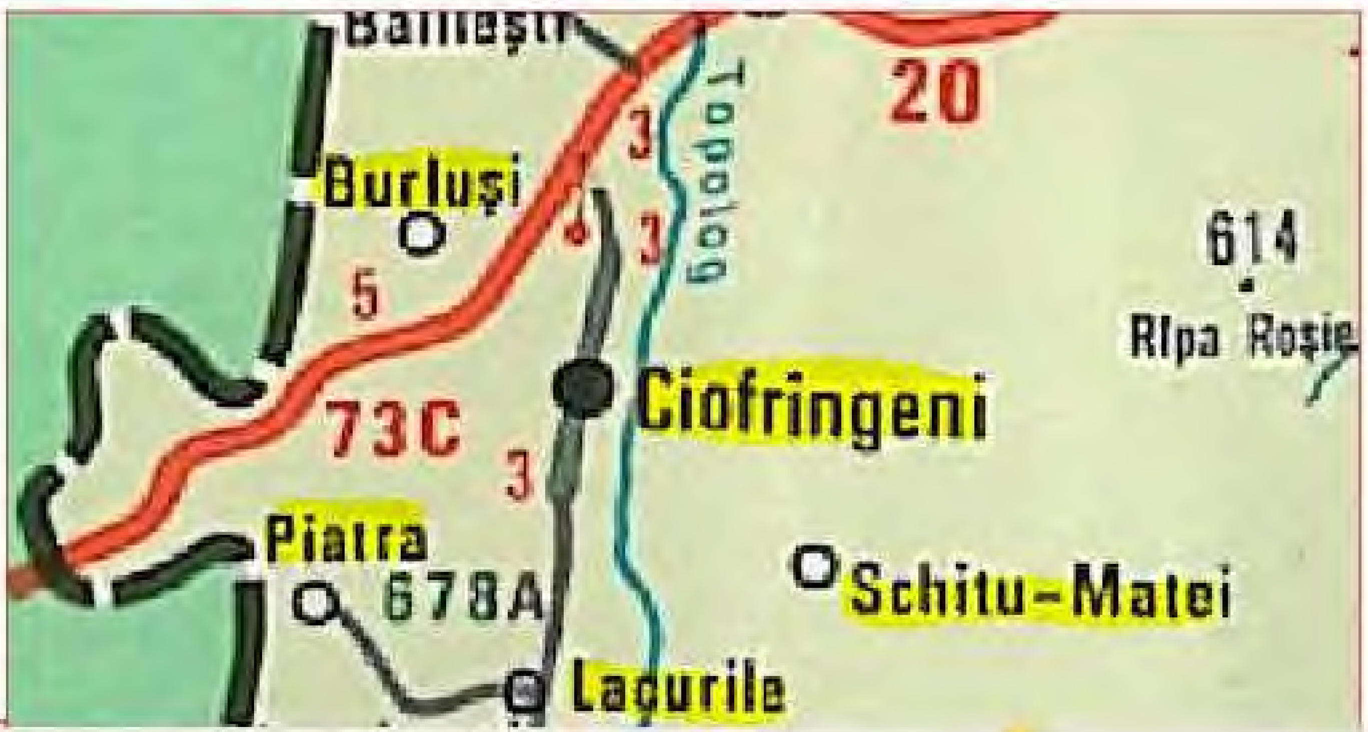
Topolog
20
Burluşi
3
3
614
Rîpa Roşie
5
73C
Ciofringeni
3
Piatra
678A
Schitu-Matei
Lacurile

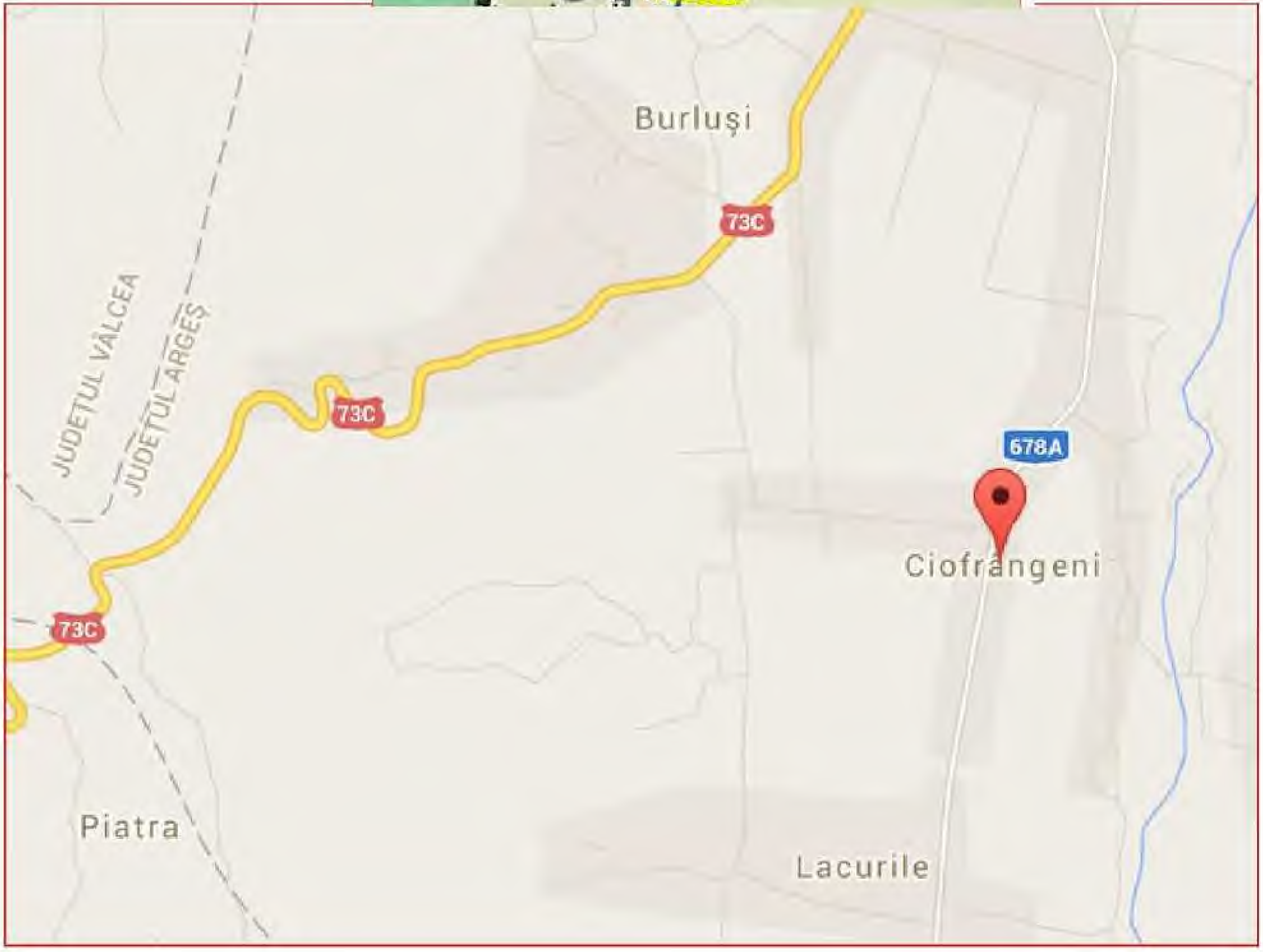
Burluși
73C
JUDEȚUL VÂLCEA
JUDEȚUL ARGEȘ
73C
678A
Ciofrângeni
73C
Piatra
Lacurile

PRIMĂRIA COMUNEI CIOFRÂNGENI.

BISERICA SCHITU MATEI.

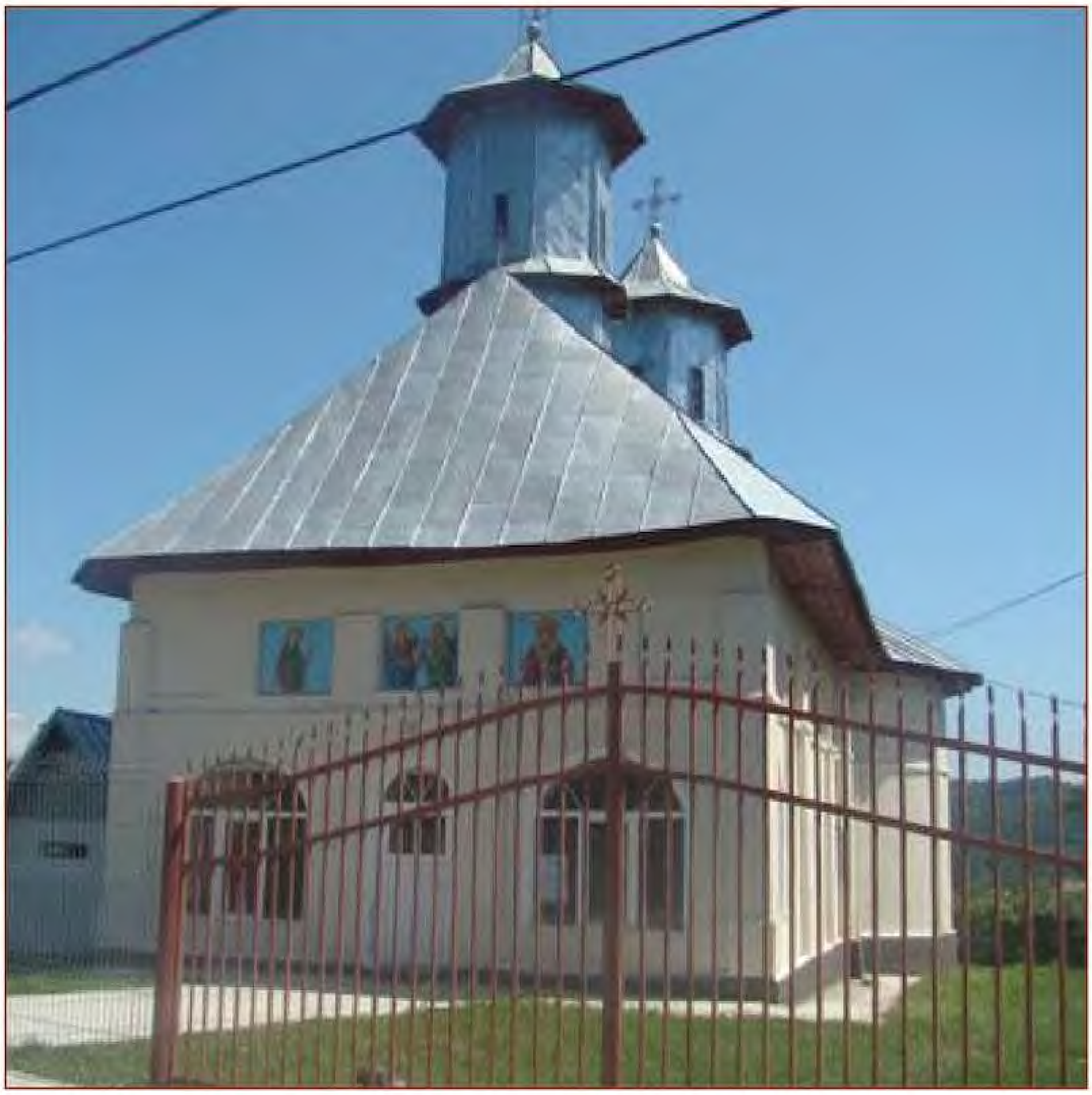

BISERICA CIOFRÂNGENI.

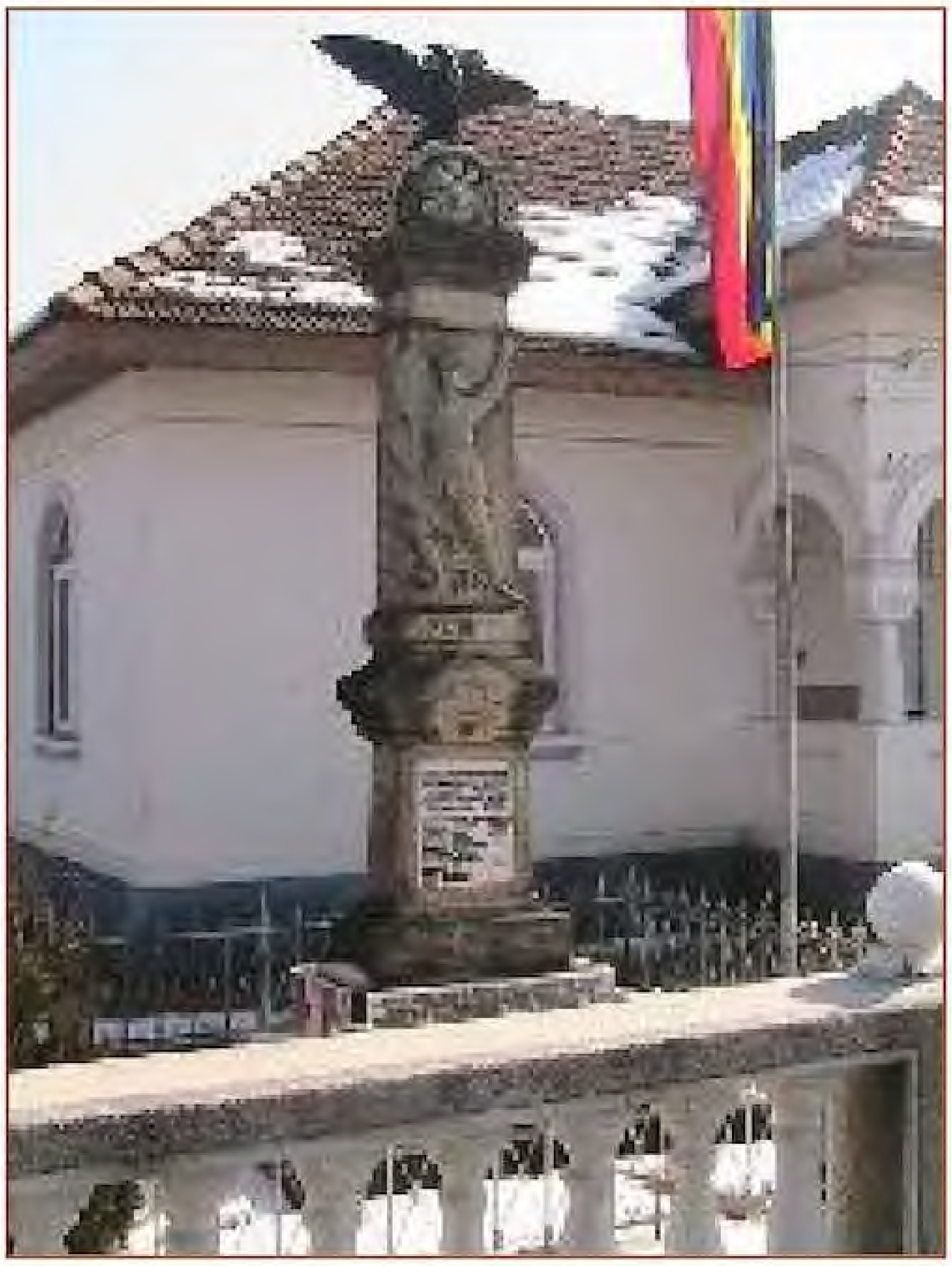

MONUMENTUL EROILOR CIOFRÂNGENI.

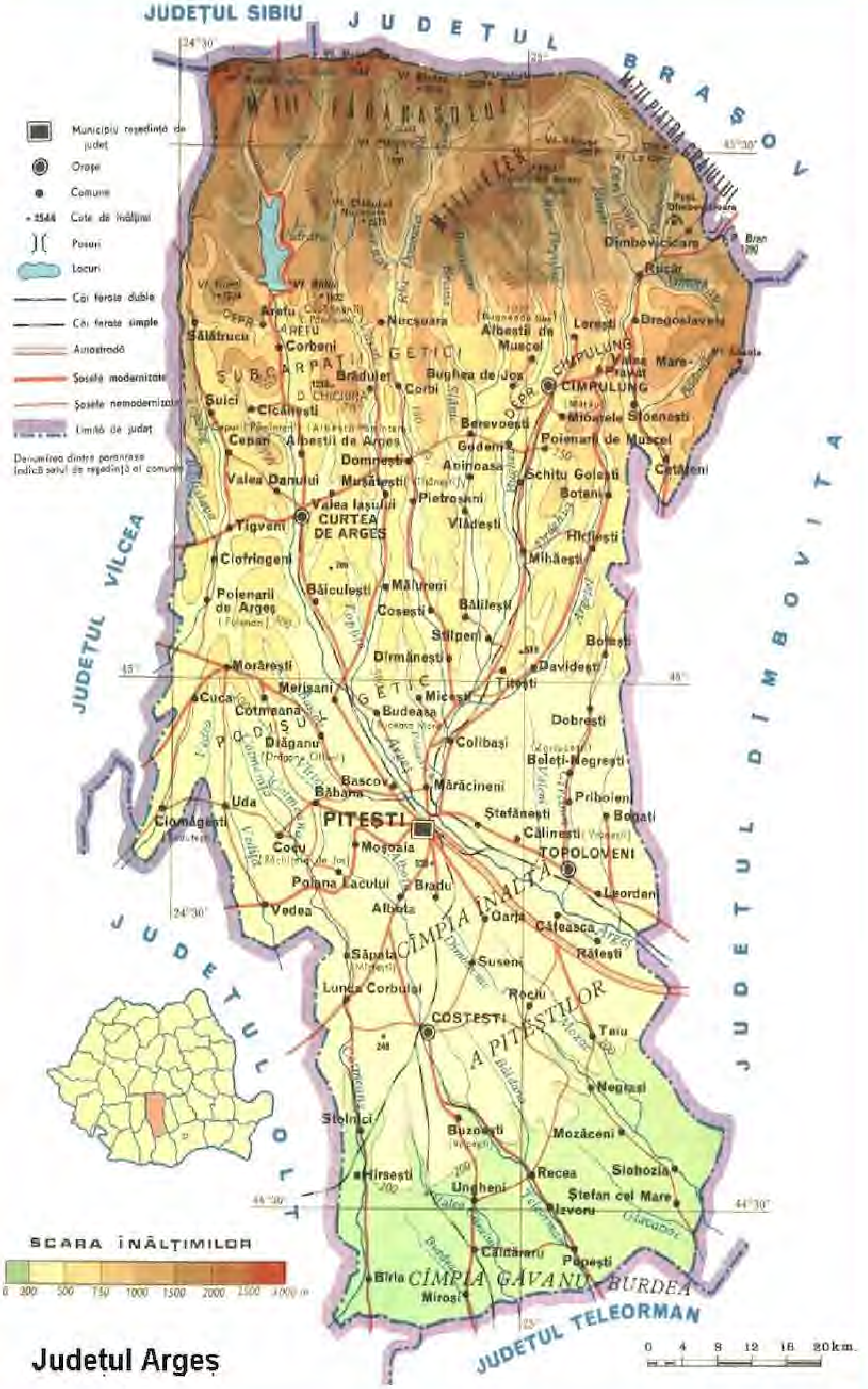
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Valea Mare-Pravăț
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Bughea de Jos
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Botești
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țaițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Neajlov
Bran
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

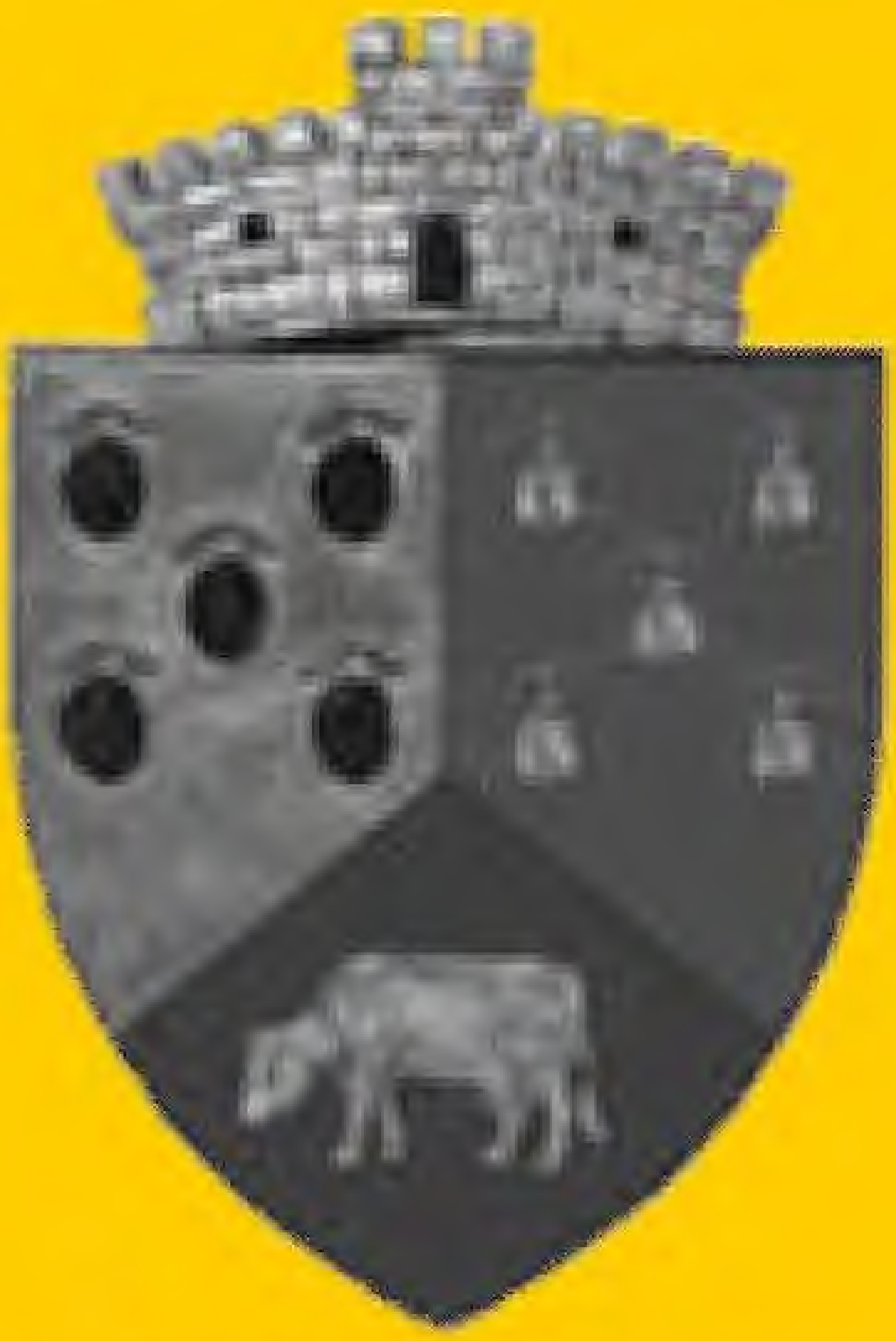

CIOMĂGEŞTI

PITEŞTI MMXV

CIOMĂGEŞTI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 9 sate: **Răduţeşti**; Beculeşti; Bratia; Ciomăgeşti; Cungrea; Dogari; Fedeleşoiu; Giuclani; Păuneşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 60 km.
SUPRAFAȚĂ: 37,7 km^2.
POPULAȚIE: 1.172 locuitori [590 M + 582 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Ciomăgeşti – 1536 iulie 10. Satul este, totuşi, menţionat anterior, sub forma „Ciumăgeşti", într-un hrisov emis de cancelaria domnească a lui Neagoe Basarab [1512-1521]. **Fedeleşoiu** – 1583 aprilie 20 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Ciomăgești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Paisie la 10 iulie 1536, prin care se confirmă jupaniței Marga, soția marelui vornic Dragomir, și fiilor ei proprietatea asupra mai multor sate, printre care și „Ciumăgești". Osin din Ciumăgeşti închinase marelui vornic, în timpul domniei lui Neagoe Basarab [1512-1521], „un loc de stupină în Brătea".

TOPONIMIE:

- Beculești – toponim topografic format dintr-un patronimic; la origine, poreclă provenind din *becu* (prescurtare familială, devenită familiară, a substantivului *berbec*) + sufixul *–ești*, indicând organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

- Bratia – toponim social provenit din cuvântul slav *brat* interpretat în sens religios: *frate* ≈ „călugăr tânăr, la începutul vieţii monahale", sau utilizat ca termen cărturăresc cu valoare juridică pentru raporturile de rudenie şi proprietate.

- Ciomăgești – toponim social format pe baza apelativului *ciomag* ≈ „bâtă" + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

- Cungrea – toponim de origine germanică, a cărui prezenţă se explică prin contactul zonei cu Transilvania; este format pe baza unui antroponim.

- Dogari – toponim relevând specializarea locuitorilor în confecţionarea *doagelor* sau a vaselor din *doage*.

- Fedeleșoiu– toponim social constituind, posibil, un antroponim format pe baza unei porecle derivate, ca sens, din apelativul *fedeleş* ≈ „butoiaş" + sufixul *–oiu* care amplifică sensul peiorativ.

- Giuclani – toponim relevând proprietatea de grup, format pe baza antroponimului *Giuclea*, deţinătorul iniţial al terenului pe care s-a constituit aşezarea, + sufixul *–ani*.

- Păunești – toponim derivat din antroponimul *Păun* (la origine, poreclă relevând o trăsătură de caracter) + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

- Răduțești – toponim format din antroponimul diminutivat *Răduţ* + sufixul *–eşti*, relevând organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională reprezentată prin construcţii cu un singur nivel, plan bicameral, cu acces din sala plasată pe întreaga faţadă principală. Materialul utilizat cu precădere în construcţii era lemnul. Casele prezintă acoperişuri în patru ape cu pante relativ accentuate. Se semnalează existenţa unor construcţii cu caracter memorial (casa Armand Călinescu), sau a unor unicate sub raport stilistic (vila Dianu) – exemplar reprezentativ al arhitecturii de inspiraţie naţională edificat în mediul rural.

Portul popular este caracteristic ariei de interferenţă dintre zonele etnografice Argeş şi Vâlcea.

În aceleaşi coordonate stilistice, se înscriu folclorul liric şi folclorul coregrafic zonal.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele Ioana Popescu şi Ioana Zăuleţ din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

Folclorul muzical zonal a reprezentat principala sursă inspiratoare în stabilirea repertoriului interpretei de muzică populară originară din Ciomăgeşti, Daniela Cernea, născută în 1963, componentă a formaţiei «Doina Argeşului». Melodiile sale preferate au fost înregistrate pe casetele: „Omule, măi omule", „Melodii de dragoste" ş. a.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Băluţa, Brâul pe 6, Căluşul, Chindia, Hora Badii, Hora Dumitrii, Hora-n bătaie, Hora Nuţii, Joiana, Murguleţul, Sârba lui 22, Ungureasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Bratia [1894-1900]~ctitorită „cu osteneala pr. Stancu Marinescu şi a enoriaşilor săi" •intervenţii: refacerea şarpantei acoperişului; fundaţie de ciment [1912] •pictură murală: Apostol Voiculescu şi C. Penescu [1900].

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Ciomăgeştii de Jos [1935]~ctitorită de obştea satelor: Dogari, Răduţeşti, Păuneşti, Ciomăgeşti–sat, în locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: închiderea pridvorului [1941] •pictură murală: anonim [1935]

Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva» Ciomăgeştii de Sus [1841] ~ ctitorită de postelnicul Antonie, postelnicul Cristea Avrămescu ş. a. •intervenţii: refacerea acoperişului •pictură murală: anonim [1841]; pictură exterioară [1912].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Cungrea [1938]~ctitorită de pr. Constantin Petrescu şi enoriaşii din Beculeşti; construită din bârne „prinse în cheie", tencuite. •intervenţii: refacere soclu [1941]. pictură murală: anonim [1938].

Monument eroi: **Bratia** [1916-1918]; autor: „St. Arganini–Piteşti"– lângă Şcoala generală Bratia. **Monumentul comemorativ «1907»** –[▲]– amplasat [1957] lângă Căminul cultural Bratia-Ciomăgeşti, în memoria celor opt ţărani din zonă ucişi în cursul reprimării răscoalei ţărăneşti din martie 1907. Răsculaţii au devastat şi incendiat conacul generalului Gheorghe Dianu, cârciuma lui Gheorghe Nedelcovici, primăria lui Nicolae Gogulescu.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 171 locuitori ai comunei Ciomăgeşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [5], Primul război mondial [110], Al doilea război mondial [56].

MEMENTO:

VILA DIANU [1894] –[▲]– „casa de la ţară" a generalului doctor Gheorghe Dianu; construită pe două niveluri, parterul fiind afectat depozitării produselor pomicole, iar etajul prevăzut cu o sală mărginită de balustradă, amenajat ca locuinţă. După naţionalizare, în perioada comunistă, vila a devenit internat pentru elevii din Ciomăgeşti-Vale ai Şcolii generale de 8 ani Bratia.

CASA A. CĂLINESCU [1930] –[▲]– casă joasă, dezvoltată în lungime, pe plan rectangular, cu acces în zona centrală; proprietate a fostului prim-ministru român; după naţionalizarea averilor moşiereşti, de către autorităţile comuniste, a devenit sediul Primăriei comunei Ciomăgeşti.

IN MEMORIAM

✪ **PANAITESCU TRAIAN** [1894-1973] – colonel; profesor la Şcoala superioară de geniu; comandant al Grupului operativ de căi ferate; participant la cele două războaie mondiale.

✪ **PĂROŞANU ION** [1913-2002] – profesor de limba română; licenţiat al Facultăţii de filologie din Bucureşti. Inspector şcolar [1936-1947]; director al Şcolii generale Ciomăgeşti-Bratia [1964-1968]; inițiator și coordonator al edificării obiectivelor locale: Şcoala generală Bratia [1964-1968], Monumentul eroilor Bratia şi Monumentul ţăranilor răsculaţi în 1907.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 152.

Elena Ionescu, Titel Ionescu, Gerasela Sandu– *Monografia comunei Ciomăgeşti (Argeş)*, Râmnicu-Vâlcea, 2008, 382 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

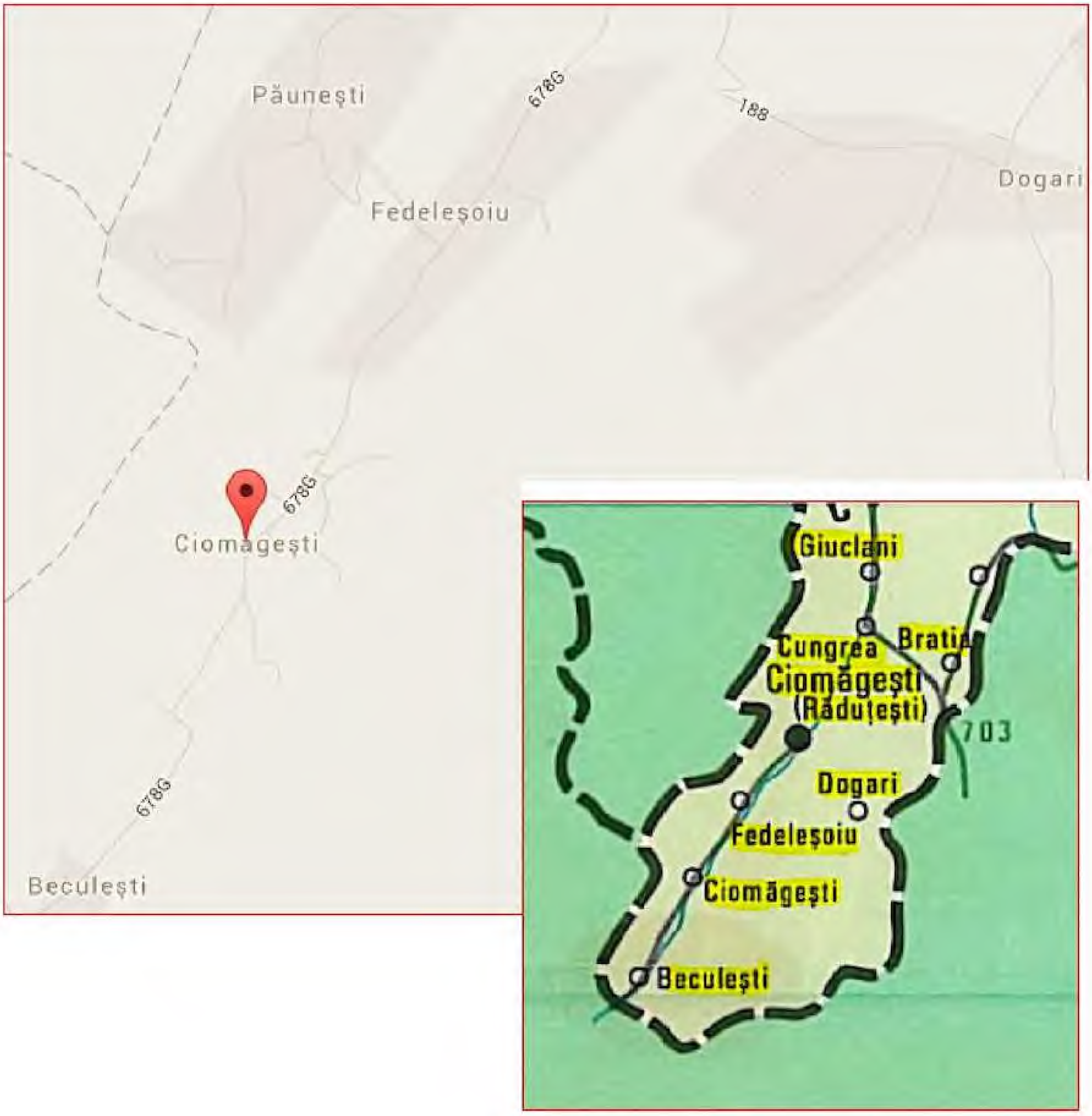
Păunești
678G
188
Dogari
Fedeleșoiu
678G
Ciomăgești
678G
Beculești
Giuclani
Cungrea
Bratia
Ciomăgești
(Răduțești)
703
Dogari
Fedeleșoiu
Ciomăgești
Beculești

PRIMĂRIA COMUNEI CIOMĂGEŞTI.

ŞCOALA GENERALĂ BRATIA.

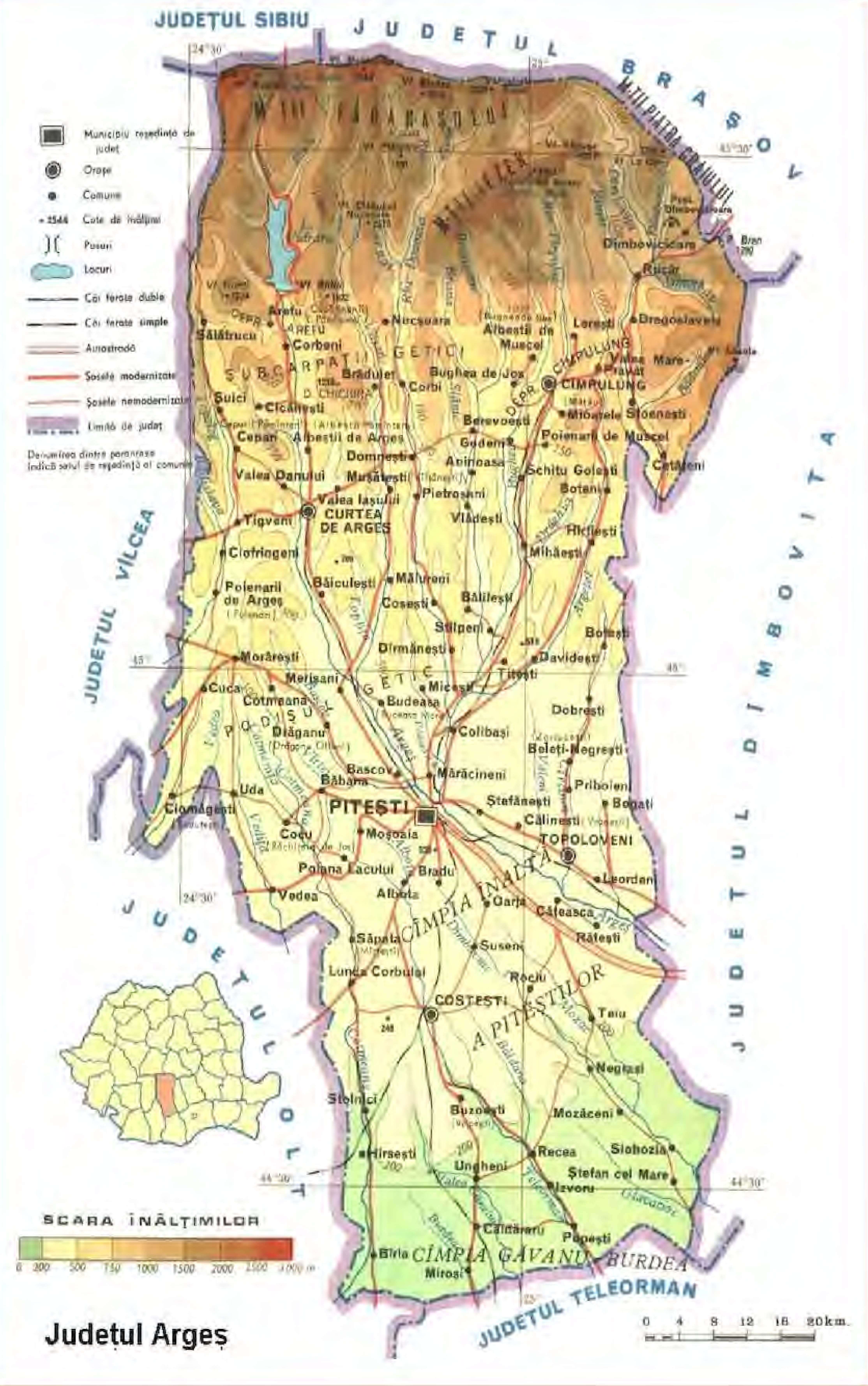
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
Dîmbovicioara
Bran
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
DEPR. AREFU
Sălătrucu
Corbeni
SUBCARPAȚII GETICI
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
DEPR. CÎMPULUNG
CÎMPULUNG
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
D. CHICIORA
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
CURTEA DE ARGEȘ
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cotmeana
Bălilești
Cosești
Stîlpeni
Bolești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Titești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
PODIȘUL GETIC
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
PITEȘTI
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Argeș
Vedea
Cotmeana
Dîmbovnic
Neajlov
Teleorman
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

COCU

PITEŞTI MMXV

C O C U

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Răchiţele de Jos**; Bărbăteşti; Cocu; Crucişoara; Făcăleţeşti; Greabănu; Popeşti; Răchiţele de Sus.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 24 km.
SUPRAFAŢĂ: 59 km^2.
POPULAŢIE: 2.420 locuitori [1.208 M + 1.212 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bărbăteşti – <1439 septembrie 1-1440 august 31> (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 96)• **Bogdăneşti** (Bogdăneii) **de Codmeana** – ante 1492 [7002] martie 16 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 246)• **Cucu** (Cocu) – 1528 [7037] octombrie 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 65).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Bărbătești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Dracul din 1439 septembrie 1 – 1440 august 31, prin care se confirmă Mănăstirii Cotmeana proprietatea asupra unor ocine situate în aria aşezării.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Răchiţele de Jos este atestată prin descoperirea unui tezaur de monede greco-macedonene.

TOPONIMIE:

- Bărbăteşti – toponim familial derivat din eponimul *Bărbat* atestat documentar (la origine, poreclă, relevând un caracter ferm) + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- Cocu – toponim de provenienţă incertă, posibil, la origine un regionalism cu semnificaţia de „copil mic, pui", provenit din sb. *koka*, cu accepţia, prin extensie, în acest caz, de „sat mic" în comparaţie cu o aşezare umană învecinată de proporţii mult mai mari.
- Crucişoara – toponim social, derivat diminutival format din apelativul *cruce*, indicând un reper topografic de acest tip în aria aşezării.
- Făcălăţeşti – toponim social format pe baza apelativului *făcăleţ* cu sens ironic, aluziv, referitor la modul de alimentaţie specific unor locuitori consumatori, în special, de mămăligă + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- Greabănu – toponim topografic format pe baza apelativului *greabăn* cu sens de „spinare îngustă de deal lung, cu coaste repezi".
- Popeşti – toponim social format din patronimul *Popa*, la origine, apelativ cu semnificaţie religioasă + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- Răchiţele – toponim topografic care evocă flora dominantă a terenului; format pe baza apelativului *răchită* (Salix viminalis).

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională reprezentată prin construcţii de locuit cu un singur nivel şi plan bicameral (tindă şi „odaia bună") sau tricameral (tindă încadrată de odaia de locuit şi „odaia bună"). La faţada principală, este dispusă o sală cu stâlpi de lemn sculptaţi şi cu decoruri traforate la pălimar. Unele construcţii din perioada interbelică sunt realizate din cărămidă şi prezintă un plan dezvoltat, numărul încăperilor fiind sporit; din vechiul plan, s-a preluat tinda centrală (antreul).

Portul popular, folclorul literar şi coregrafic se circumscriu ariei de interferenţă dintre zonele Argeş şi Vâlcea, dar relevă şi influenţe „ungureneşti", motivate prin originea transilvană a unora dintre locuitorii iniţiali ai aşezărilor constituente ale comunei.

Confecţionarea obiectelor prin împletirea unor materiale vegetale constituie o meserie, dar şi o pasiune pentru: Elena Georgescu, Elena Ghiţă, Ana Melcioiu, Doina Picui.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Băluţa, Brâul pe 6, Bugheanul, Chindia, Hora Badii, Hora Dumitrii, Hora mare, Hora-n bătaie, Hora Nuţii, Joiana, Murguleţul, Sârba lui 22, Ungureasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Bărbăteşti** [1894-1906]~ctitorită de preoţii: I. Suliţescu, V. Ghiţescu, M. Pungoci, V. Zamfirescu şi enoriaşii parohiei •intervenţii: repararea bolţii naosului [1942]; consolidarea soclului [1964] •pictură murală: anonim [1906]; repictată. ■ **Fântâna Gavăţ** (dispărută) făcută în Ciripani, în 1932, de Filaret, egumenul Mănăstirii Cozia, şi iconomul Macarie, avea o inscripţie pe o piatră păstrată la Biserica Bărbăteşti: „Cursul apei din fântână / când va fi rece şi bună / şi setea o potoleşte / şi pre ctitori pomeneşte, / până ce apa va curge, / pomenirea nu să stinge.".

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» **Dealul Bisericii** [1848]~ctitorită de pr. Radu Ionescu, Constantin Dinulescu şi enoriaşii din cătunele: Dealul Popeşti, Dealul Bisericii şi Dealul Boului •intervenţii: fundaţie beton [1927]; refacerea acoperişului [1969] •pictură murală: Apostol Voiculescu şi Nicolae Ionescu din Piteşti, Ion Botorgescu din Uda de Jos [1880].

✚**Biserica** «Sf. Gheorghe» **Dealul Mare** (VALEA SCROAFEI) –[▲]– a fost ctitorită, în anul 1827, potrivit pisaniei, de „preotul Ion, prezbitera Zamfira, Ion Vasilescu, Ion Moţoi şi alţi ctitori din enoria bisericii", cu sprijinul financiar al unui haiduc, Radu căpitan, care a acţionat în satul vecin, Dealul Bogdanului. Biserica a fost edificată din cărămidă, pe un plan dreptunghiular, cu pridvor deschis, „brâncovenesc".

Biserica a fost reparată în 1966. Se conservă parţial pictura murală originară de o calitate artistică remarcabilă, realizată în stil bizantin, de un zugrav anonim. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1817], Penticostar [1820], Antologhion [1825], Cazanie [1825], Molitvelnic [1832], Evanghelie [1852], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚**Biserica** «Sf. Apostoli Petru şi Pavel»+«Sf. Teodor Tiron» **Linia Mare** [1840]~ctitorită de Marin Creţu, Ion Neacşu, Ştefan Diaconu, Radu Marin ş. a. din satul Crucişoara •intervenţii: tencuieli în exterior [1863]; reparaţii radicale [1915-1920] •pictură murală: anonim [1840]; restaurare pictură [1936].

✚**Biserica** «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena»+«Sf. Teodor Tiron» **Linia Mare** [1886-1893]~ctitorită de Costache Pârşoagă şi enoriaşii parohiei din satul Codreni •intervenţii: reparaţii curente [1909; 1943; 1971] •pictură murală: anonim [1893].

✚**Biserica** «Naşterea Maicii Domnului» **Richiţele** [1/4 XIX]~ctitorită „cu osârdia credincioşilor din sat", construită „din lemn şi îmbrăcată cu zid, mai târziu" •intervenţii: soclu de beton [1941]; reparaţii curente [1972] •pictură murală în stil bizantin.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Valea Cocu** [1849]~ctitorită „la stăruinţa protopopului Gheorghe Coculescu, de Nicolae Coculescu şi pr. Barbu Obidaru, cu ajutorul pravoslavnicilor creştini" din satele: Valea Cocului, Făcăleţeşti, Măneasa, Neguleşti •intervenţii: consolidare [1941] •pictură murală: anonim [1849].

Biserica «Sf. Gheorghe»+«Cuvioasa Paraschiva» Valea Frasin (Răchiţele de Jos) [1886-1892]~ctitorită de preoţii V. Arsenescu, Gh. Vasilescu ş. a., „pe fundaţia unei biserici ruinate" •intervenţii: consolidare pereţi [1941] •pictură murală: anonim [1892].

Monumente eroi: **Cocu** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1931) – lângă Şcoala generală Cocu ■~ **Richiţele de Jos** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1930) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 220 locuitori ai comunei Cocu, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [5], Primul război mondial [162], Al doilea război mondial [53].

IN MEMORIAM

✪ **CREŢULESCU NICOLAE** [1925-1959] – militant anticomunist, martir. Partizan în Munţii Argeşului [1948-1958]; arestat [1958], torturat de Securitate, condamnat la moarte şi confiscarea totală a averii; executat [1959] la Penitenciarul Jilava.

✪ **RADOMIR GEORGE** [1907-?] – economist, editor, publicist; director al revistei „Luceafărul". Autorul volumelor: «Instrucţiuni pentru agricultori» [1935], «Economia de război a Germaniei».

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 154-155.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

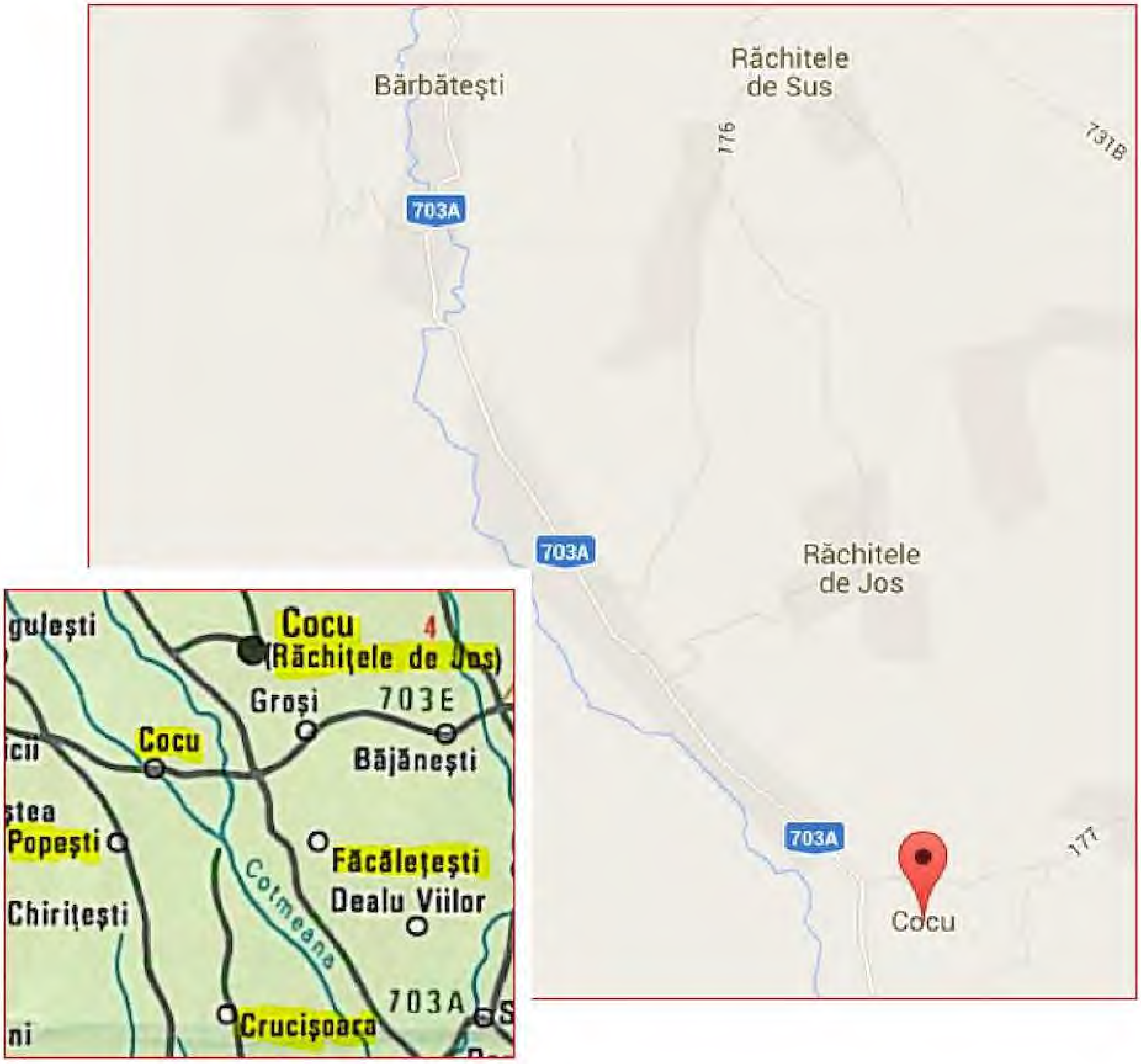
Bărbătești
Răchitele de Sus
176
731B
703A
703A
Răchitele de Jos
703A
177
Cocu
gulești
Cocu
4
(Răchiţele de Jos)
Groși
703E
Cocu
Băjănești
Popești
Făcăleţeşti
Chiriţeşti
Cotmeana
Dealu Viilor
703A
Crucișoara

ROMANIA
JUDETUL ARGES
PRIMARIA COMUNEI COCU
CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI
COCU

PRIMĂRIA COMUNEI COCU.

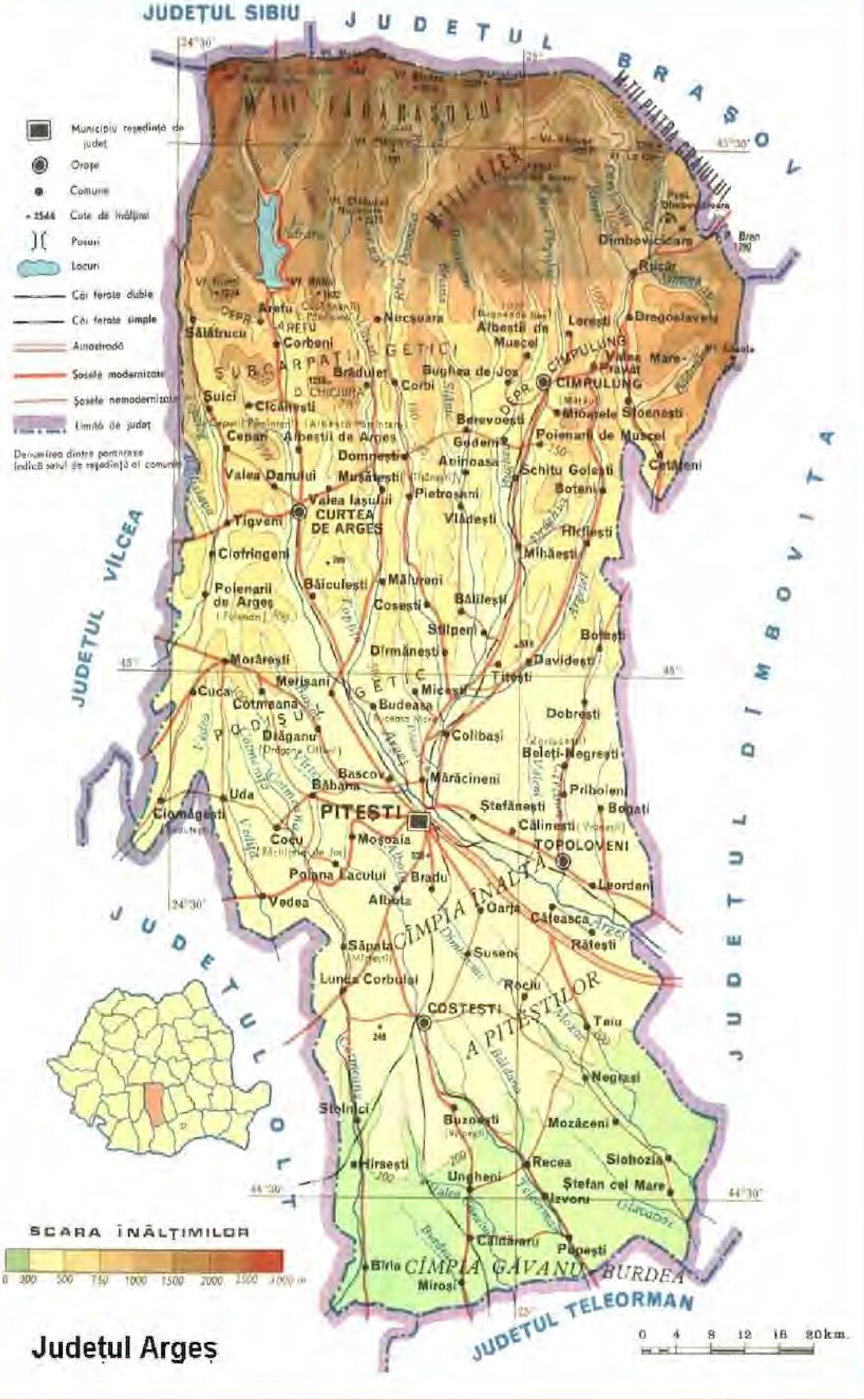
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reşedinţă de judeţ
Oraşe
Comune
• 2544 Cote de înălţimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Şosele modernizate
Şosele nemodernizate
Limită de judeţ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reşedinţă al comunei
M-ŢII FĂGĂRAŞULUI
M-ŢII IEZER
M-ŢII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAŢII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
PODIŞUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEŞTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
Bran
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lereşti
Albeştii de Muscel
Nucşoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleţ
Bughea de Jos
Corbi
CÎMPULUNG
Valea Mare-Pravăţ
Suici
Cicăneşti
Berevoeşti
Mioarele
Stoeneşti
Cepari
Albeştii de Argeş
Godeni
Poienarii de Muscel
Domneşti
Aninoasa
Schitu Goleşti
Cetăţeni
Valea Danului
Muşăteşti
Boteni
Valea Iaşului
Pietroşani
CURTEA DE ARGEŞ
Ţigveni
Vlădeşti
Hîrtieşti
Ciofrîngeni
Mihăeşti
Băiculeşti
Mălureni
Poienarii de Argeş
Coşeşti
Bălileşti
Stîlpeni
Boţeşti
Dîrmăneşti
Morăreşti
Davideşti
Titeşti
Merişani
Cuca
Miceşti
Cotmeana
Budeasa
Dobreşti
Drăganu
Colibaşi
Beleţi-Negreşti
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ştefăneşti
Bogaţi
Ciomăgeşti
PITEŞTI
Călineşti
Cocu
Moşoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Râteşti
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEŞTI
Teiu
Negraşi
Stolnici
Buzoeşti
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrseşti
Ungheni
Ştefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popeşti
Bîrla
Miroşi
Argeş
Vîlsan
Doamnei
Tîrgului
Dîmboviţa
Teleorman
Vedea
Cotmeana
Neajlov
SCARA ÎNĂLŢIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CORBENI

PITEȘTI
CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA
MMXV

CORBENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Corbeni**; Berindeşti; Bucşeneşti; Oeştii Pământeni; Oeştii Ungureni; Poienari; Rotunda; Turburea.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 61,8 km^2.
POPULAŢIE: 5.384 locuitori [2.623 M + 2.761 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Berindeşti – 1579 [7087] iulie 14 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 410)• **Corbii pe Argeş** (Corbeni) – 1456 [6964] aprilie 15 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 113)• ***Drăgoeşti** (lângă Oeşti) – 1568 [7076] mai 25 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 67)• ***Mindileşti** (lângă Corbeni) – 1575 [7083] ianuarie 17 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 203)• **Poenari** (cetate) – 1481 [6989] iunie (DRH, B, ŢR, vol. I)• **Poenari**, sat – <1542-1543> octombrie 23 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 299)• **Turburea** – 1579 [7087] mai 5 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 386)• **Uieşti** (Oeşti) – 1568 [7077] octombrie 4 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 113).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Corbeni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 15 aprilie 1456, confirmându-se jupanului Mogoș proprietatea asupra unor sate, printre care și „Corbii toți, pe Argeș în sus".

Sit arheologic: Ansamblul curților boierilor Bucșenești [XV] –[▲]–, sit arheologic medieval, format din ruinele casei boierilor Bucșenești și incinta curții boierești; situat în zona de sud-est a satului Bucșenești, la circa 100 m de biserică.

TOPONIMIE:

Berindeşti – toponim etnic familial, provenit dintr-un antroponimic *Berindea* (la origine, apelativul *berendei* ≈ popor turco-peceneg migrator în secolul al XIX-lea) + sufixul –*eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Bucşeneşti – toponim familial provenit din patronimicul *Bucşea*, format pe baza apelativului *bucşă* ≈ „bucea" + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Corbeni – toponimul indică, prin structură, provenienţa unor locuitori – satul *Corbi* de pe Râul Doamnei.

Oeşti – toponim format pe baza apelativului *Oaie*, atestat în documentele locale (la origine, apelativ) + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Poenari – toponim istorico-social relevând provenienţa transil-văneană a locuitorilor (originari din Poiana Sibiului).

Rotunda – toponim topografic indicând forma terenului pe care s-a constituit aşezarea.

Turburea – toponim topografic determinat de aspectul apei în jurul căreia s-a constituit aşezarea.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională reprezentată prin locuinţe ţărăneşti etajate, de plan rectangular, construite pe beci din piatră de râu. Vechile case edificate în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea erau supraînălţate pe temelii din piatră, materialul utilizat fiind aproape în exclusivitate lemnul de brad sau de stejar. Acoperişurile în patru ape aveau învelitoare din şindrilă, iar căpriorii din care se realiza şarpanta erau fixaţi în cuie de lemn. Numărul camerelor varia: tindă şi odaie – în general, dar şi tindă – dispusă central şi camere laterale. În majoritatea caselor, accesul se efectua direct din curte. Ulterior, au apărut locuinţe prevăzute cu prispă, pe latura frontală sau cu sală delimitată de un pălimar format din scândurele de lemn dispuse vertical. Una dintre construcţiile reprezentative de locuit din Bucşeneşti, casa Mariei Prunaru [1912] –[▲]– construită la sfârşitul secolului al XIX-lea din răzlogi de brad cercuiţi şi lipiţi cu lut este supraînălţată pe un soclu din lespezi de piatră prinse în mortar de pământ şi nisip. Ansamblul arhitectural este format din „casa mare" compartimentată în trei camere prevăzute cu o legătură interioară şi cu accese separate din sala susţinută pe stâlpi de lemn – orientată est-vest, dispusă pe faţada principală şi din „odaie" – construcţie monocelulară cu acoperiş separat, având funcţionalitate de „bucătărie". Legătura dintre cele două corpuri se asigură prin sala unghiulară, direcţionată nord-sud, conexată cu sala principală, ambele fiind delimitate de un pălimar continuu, placat cu scânduri traforate semicircular la extremităţi, între baghete simple, aplicate. Casa Dănilă Gheorghiţa –[▲]– reprezintă un model de arhitectură tradiţională, specifică perioadei de început a secolului XX.

Portul popular local se circumscrie ariei portului popular argeşean. O piesă specifică de împodobire a capului femeilor, „fesul" (bandă înflorată cu mărgele şi fluturi) se purta sub maramă.

Folclorul muzical zonal a constituit sursa de inspiraţie a renumitei soliste vocale de muzică populară **Elisabeta Turcu**, originară din satul Corbeni.

Din repertoriul folcloric coregrafic, dansurile: Albeşteanca, Brâuleţul pe umeri, Breaza, Ciuleandra, Danţul pe picior, De doi ca la Corbeni, De doi ca la Oeşti, Hora mare, Ilenuţa, Oeşteanca, Sârba lui 22, Ungurica prezintă elemente locale de individualizare.

ANTONEŞTI – sat model• Catastrofalele inundaţii din iulie 1941, provocate de râul Argeş, au afectat grav comunele Aref şi Corbeni, 29 de case fiind complet distruse, ploile diluviene producând alte imense pagube materiale.

Conducătorul statului român, mareşalul Ion Antonescu, a ordonat primului ministru, Mihai Antonescu, să se construiască, în zonă, un sat model „care să dea direcţia dezvoltării rurale în România", sat ce va purta, nu întâmplător, numele de „Antoneşti". Amplasarea unui lagăr de prizonieri la Corbeni, din dispoziţia mareşalului Ion Antonescu, a fost determinată de necesitatea asigurării forţei de muncă pentru edificarea acestui sat, în lagăr fiind aduşi iniţial 800 de prizonieri sovietici de origine ucrainiană, capturaţi la Odesa.

Conform proiectului aprobat de mareşalul Ion Antonescu, care, la 15 mai 1942, vizitează şantierul, satul românesc model de la Corbeni urma să aibă în componenţa sa, în afara caselor destinate sinistraţilor: un Palat administrativ, Casa operelor sociale, un dispensar, o maternitate, un cămin cultural cu sală de spectacole, bibliotecă şi grădiniţă, o bancă, o cantină pentru copii, o cooperativă sătească, băi populare, o piaţă de legume şi fructe, o piaţă publică centrală de tip agora, o şcoală horticolă, o şcoală primară, un stadion sportiv, o gară, un han turistic.

Vizita mareşalului, efectuată în condiţiile terifiante ale războiului antisovietic, a demonstrat localnicilor preocuparea sa faţă de soarta familiilor sinistrate, constituind momentul determinant pentru declanşarea „în forţă" a operaţiunilor de realizare a satului model denumit Antoneşti, deşi regimul comunist l-a „rebotezat" Poienarii Noi, în intenţia de a şterge numele ctitorului real al aşezării din conştiinţa naţională.

Terenul afectat edificării satului model (13,5 ha), un teren deluros situat pe malul stâng al râului Argeş, a fost donat de moşierul Ierbaşu; s-a procedat la consolidarea cu beton a malului Argeşului şi la construirea unui lift pentru a se accede de pe terasa râului în vatra satului. Terenul a fost împărţit în 39 de loturi în suprafaţă de 2000 mp fiecare, dispuse în corelaţie cu o structură stradală ingenios trasată, racordată zonei centrului administrativ, străzile având trotuare delimitate prin borduri de granit.

Autorul proiectului, renumitul arhitect Richard Bordenache a propus mai multe variante de case concepute în stilul arhitecturii tradiţionale din zonă, case moderne, etajate, construite din cărămidă, prevăzute cu sală şi acoperite cu ţiglă, perfect integrate spaţiului ambiental; în fiecare „minigospodărie", s-au construit: o fântână, un grajd, un coteţ şi s-au amenajat: o livadă, o grădină de legume şi o grădiniţă cu flori, spre a se oferi „beneficiarilor" condiţii civilizate de viaţă. Deşi variau, totuşi, ca aspect, caselor li se confereau identităţi specifice prin marcarea lor, pe frontispiciu, cu basoreliefuri sau picturi imaginând plante sau animale, pentru a putea fi, astfel, reperate fără dificultate: „Casa cu floarea soarelui", „Casa cu cocoş", „Casa cu cloşcă", „Casa cu păun", „Casa cu cerb" ş. a.

Inaugurarea parţială a satului s-a oficiat, la 17 octombrie 1943, în prezenţa premierului Mihai Antonescu şi a doamnei Maria Antonescu, preşedinta Consiliului de patronaj, soţia mareşalului Ion Antonescu. După inaugurare, lucrările au continuat la căminul cultural şi hanul turistic, fiind abandonate, însă, la 23 august 1944, odată cu „eliberarea patriei de sub jugul fascist de către glorioasa armată sovietică".

Cronicari vii ai satului Antoneşti: dirigintele de şantier Petre Stricher, profesoara Maria Martinescu – născută în „Casa cu păun" – şi, în special, fiica sa, arhitecta Ramona, apreciază actul ctitoricesc al mareşalului Antonescu, condamnând dezinteresul unor locatari şi al autorităţilor faţă de această zestre imobiliară nepereche, creată în condiţiile extrem de vitrege ale războiului mondial, zestre care trebuie conservată spre a fi preluată ca model în edificarea satului românesc modern. „Astăzi – după cum observă prof. Maria Martinescu – când se construieşte atât de mult şi de pestriţ în satele României, nimeni n-a venit să se inspire din adevărata rezervaţie de arhitectură rurală românească din satul nostru. Avem aici capodopere de arhitectură românească, cele mai multe rămase intacte din 1943, care sunt într-un fel testamentul artistic al maestrului Bordenache. Arhitecţii ştiu bine opera înaintaşului lor, de ce nu vin aici să se inspire ?"... I se pare relevantă „dorinţa oamenilor de atunci de a urbaniza un sat, fără să piardă aspectul rural tradiţional, farmecul unui sat de munte", pentru că „aveau respect pentru trăinicia construcţiilor, făceau temelii din piatră de râu, trotuare cu caldarâm, zidărie de 60 centimetri grosime, grajduri cu faţada dublă; până şi merii din grădini sunt de soi vechi românesc, pătul şi creţesc", conchide respondenta, conştientă de veridicitatea observaţiilor sale relatate unui reporter sedus de istoria satului Antoneşti, care, după cum constata cu convingere el însuşi: „Chiar şi aşa, cu puţinele case originare ce au mai rămas, pare o secţiune vie a Muzeului Satului, o lume de altădată, care-şi păstrează neatinsă magia şi frumuseţea.".

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Sf. Ion» **Antoneşti** – construită prin munca retribuită a prizonierilor de război sovietici din Lagărul Corbeni; destinată, din ordinul mareşalului Ion Antonescu, a fi locaşul de cult al credincioşilor coloniei edificate pentru sinistraţii inundaţiilor din anul 1941 şi definitivată recent, prin preocuparea ierarhului Calinic Argatu şi a Episcopiei Argeşului, conserva o scenă iconografică pictată, în anul 1942, în manieră tipic rusească de către un prizonier sovietic deţinut în lagăr. Biserica a fost trăznită în anul 1942, lucrările de edificare fiind atunci, din această cauză, sistate. În perioada comunistă, biserica fusese transformată în adăpost temporar pentru animale.

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Berindeşti** [1863]~ctitorită de Gheorghe Berindescu, pe locul unei biserici „ruinate" •intervenţii: reclădită de Dimitrie Mahala ş. a. [1882] •pictură murală: Gh. Velica [1882]; recent restaurată.

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Gheorghe»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Bucşeneşti** –[▲]– Potrivit textului pisaniei din 1747: „Această sfântă şi dumnezăiască biserică de piatră, nevoitu-s-a cu toată cheltuiala de o au înălţat din temelie, dumnealui jupan Iordachie căpitanul Bucşenescul i dumnealui Sandu logofăt za vistierie", pe moşia lor, în locul unei biserici datând, probabil, din secolul al XVI-lea. Pe ancadramentul intrării, este incizat numele lui „Iordache log(ofăt) Mitrea", posibil, unul dintre constructorii locaşului de cult. Biserica Uspenie Bogorodiţe [AMD] a fost consolidată cu centuri metalice [1914], pardosită cu lespezi de piatră şi reînvelită cu şiţă de către Comisia Monumentelor Istorice [1943]. Biserica are un plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă decroşată, poligonală, în exterior şi semicirculară, în interior; clopotniţă deasupra pronaosului. Naosul şi pronaosul sunt prevăzute cu calote sprijinite pe arce şi console; naosul este separat de altar, prin tâmplă de zid străpunsă de o deschidere frontală şi două laterale. Decoraţia exterioară este formată dintr-un tor dublat, în partea inferioară, de un rând de zimţi. Pictura murală originară în frescă, realizată de Gheorghe zugravul, a fost retuşată în 1950, pe latura vestică; scene inspirate din Apocalipsă şi cei 12 apostoli; pictura prezintă, în tablourile votive de pe peretele vestic al pronaosului, un evident caracter documentar, înfăţişând pe ctitori şi pe membrii familiilor acestora în costume de epocă: jupan Iordache, căpitan za Lovişte susţine macheta bisericii împreună cu jupan Sandu Bucşenescu, vel logofăt za visterie; biserica pictată având turlă octogonală de zid şi portic pe stâlpi de zid. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1789], Liturghier [1835], Psaltire [1835], Ceaslov [1840], Mineie [1852], Cazanie [1857], Evanghelie [1869] şi icoane pe lemn din sec. XIX de Gheorghe Stoenescu, două sfeşnice de lemn sculptate, trei cruci de lemn [1890], un disc [1807], un epitaf ş. a.

Biserica a fost sfinţită de mitropolitul Ungrovlahiei, Neofit, care, în zilele de 11-15 iulie 1747, a fost oaspetele boierilor Bucşeneşti. În timpul ocupaţiei germane din Primul Război Mondial, biserica a fost jefuită de invadatori, luându-i-se: „un clopot de metal cu amestec de argint, sfeşnicele de alamă, candelabrul de alamă în greutate de 90 kg, un potir din aur" ş. a.

Biserica «Sf. Dumitru»+«Sf. Gheorghe»+«Sf. Teodor Tiron» Corbeni –[▲]– edificată, în 1743, de postelnicul Sandu Bucşenescul, ispravnicul judeţului Argeş, şi soţia sa, jupâneasa Maria; restaurată în perioada anilor 1918-1919 şi 1943-1953.

Biserica prezintă un plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată; pridvor adăugat, cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane şi semicoloane. Décor exterior format din brâu şi cornişă zimţată. Naosul, pronaosul şi pridvorul sunt acoperite cu calotă sprijinită pe arce şi console; naosul se separă de pronaos prin zid plin, străpuns de o largă arcadă în acoladă, iar, de altar, printr-un iconostas de lemn.

Pictura murală originară realizată în frescă a fost retuşată în 1919 şi 1968-1969. Se conservă uşa de la intrare sculptată în lemn, cu ornamente florale şi cu reprezentarea acvilei bicefale. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1852], Psaltire [1856], Cazanie [1858], Tipic [1867] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, semnate de Dumitru zugravul.

Biserica «Sf. Treime» Corbeni-Poenari [1879-1882]~ctitorită de obştea satului, „pe locul unei mănăstiri" •intervenţii: reparaţie generală [1913] •pictură murală: <repictare> [1966].

Biserica «Sf. Nicolae» Oeşti-Pământeni –[▲]– construită, în 1837-1840, pe locul unei biserici de lemn, de către „Grigore Drugănescu vel paharnic şi soţia sa Maria, cu fiii: Dimitrie, Ana, Săftica, Domnica, Constantin, ostenitori acestui sfânt locaş, alături de: U.M. Costea, J. Leontie, J. Chiruş şi fiii: Dumitru, Vasile şi Chiriac"; restaurată în: 1887, 1932, 1969. Plan trilobat, cu abside poligonale, pridvor deschis cu arcade în plin cintru, susţinute pe coloane şi stâlpi de colţ. Pictura murală, remarcabilă prin „armonia culorilor", a fost realizată de Dumitru Norocea din Curtea de Argeş, în 1956.

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil»+«Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Oeşti-Ungureni [1859] începută de obştea satului; definitivată [1897] cu cheltuiala Elenei C. Racoviţă, mare proprietăreasă •pictură murală: anonim [1897].

Cruce de piatră: **Corbeni**: 1766 [7274] după 2 decembrie –[▲]– în centrul satului, lângă casa Vasile Popescu.

Monumente eroi: **Bucşeneşti** [1941-1945]; (1979)– lângă Biserica Bucşeneşti ■~ **Corbeni** [1916-1918]; autor: I. Kaghiorghis (1927) –lângă Şcoala generală Corbeni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 102 locuitori ai comunei Corbeni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [77], Al doilea război mondial [25].

⚔Momente de istorie locală

În aria satului Poienari, potrivit supoziției unor istorici, s-a desfășurat, spre sfârșitul lunii iulie și începutul lunii august 1522, „al 14-lea război la cetatea Poenari" între oștirea Țării Românești a voievodului Radu de la Afumați [1522-1529, cu întreruperi] și horani - „micii boieri proveniți de la țară, care erau potrivnici unor măsuri luate împotriva lor de către domnitor"; lupta a durat „câteva ceasuri", oastea voievodului fiind mult superioară numericește. Lupta de la cetatea Poenari este inscripționată pe piatra de mormânt a voievodului Radu de la Afumați din incinta Bisericii necropole a Mănăstirii Curtea de Argeș ctitorite de către voievodul cărturar Neagoe Basarab între anii 1517-1521.

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial , localitatea a fost „câmp de luptă" în intervalul 25 septembrie și 8 octombrie 1916, prin instalarea „unui post fix de observare" format din subunități ale Brigăzii 1 Călărași cu misiunea de „a supraveghea Valea Argeșului". La 9 octombrie, a fost dislocată rezerva Detașamentului Argeș condus de colonelul Henri Cihoski, format din trupe ale regimentelor 35, 57 și 76 infanterie, călărași pedeștri și câteva „guri de foc de artilerie". Spre sfârșitul lunii octombrie, efectivul postului de observare a fost redus, fiind pus sub comanda maiorului Popescu, cu misiunea de a se organiza pentru apărare, fiind, ulterior, întărit cu „detașamentul locotenent-colonel Cornescu". Trupele române rezistă atacurilor intense al inamicului în zilele de 2, 3 și 4 noiembrie, însă sunt nevoite să se retragă, după ce au suferit pierderi grele, armata invadatoare introducând în luptă un batalion de elită austro-ungar.

CIMITIRUL OSTAŞILOR SOVIETICI –[▲]– situat în Oeşti. Lagărul de la Corbeni a constituit un important loc de detenţie, organizat în 1942, având 2441 de prizonieri sovietici, la 23 august 1944.

În studiul său despre «Prizonierii sovietici în România. [1941-1944]», istoricul Vasile Popa menţionează satisfacţia delegaţiei Crucii Roşii din Geneva formată din dr. Eduard Chapuisat şi baronul David Traz, care, vizitând, în mai 1943, Lagărul Corbeni constatau „buna organizare şi grija autorităţilor pentru asigurarea condiţiilor de prizonierat recunoscute chiar de unii prizonieri /.../ depăşindu-se tratamentul prevăzut în convenţii, datorită sufletului milos de care poporul român este animat faţă de cei loviţi de soartă.". În perioada detenţiei, prizonierii care au murit, din cauza unei epidemii de tifos exantematic, de tuberculoză, dar şi de alte afecţiuni, au fost înhumaţi în cimitirul special din apropierea lagărului.

Cimitirul se particularizează prin stelele funerare de dimensiuni reduse, marcate în zona frontală unghiulară, de o cruce roşie cu cinci colţuri, numele decedatului fiind incizat în grafie rusească.

❖ MEMENTO:

VILA BORDENACHE –[▲]– proiectată, în anul 1930, de arhitect profesor universitar Richard Bordenache [1905-1982], membru, în 1941, în Consiliul Tehnic Superior, însărcinat, de mareşalul Ion Antonescu, cu executarea planurilor de sistematizare şi de construcţie a satului românesc model: Antoneşti. Vila din Corbeni concepută în stil arhitectural neoromânesc, poartă amprenta propriului său stil reflectat în conceperea caselor satului Antoneşti.

❧ IN MEMORIAM ☙

▪ **MATEESCU ŞTEFAN** [1914-1956?] – pilot aviator; a pilotat avionul YR-Loockhed 10 care a dus la Istanbul, în 23 august 1944, un plic sigilat, pentru a informa pe reprezentanţii diplomatici şi militari ai Angliei, URSS şi USA despre arestarea mareşalului Ion Antonescu şi alăturarea României la coaliţia Naţiunilor Unite. A adus voluntar răniţi de pe frontul de Est în spitalele din ţară.

• **SAVA COSTACHE** [1929-1998] – inginer chimist la Combinatul Petrochimic Borzeşti; director general al Combinatului Petrochimic Piteşti şi coordonator al edificării acestuia.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 161-162; Idem– *Cetăţile medievale din Argeş-Muscel*, www.google.ro, calameo.1227548

Nicolae Gh. Teodorescu– *Pe Argeş în sus: Oeşti – din hronicul satului*, Bucureşti, 1988, 212 p.; Gheorghe Cantacuzino– *Date noi privind cetatea Poienari (Argeş)*, SCMJA, III, p. 209-216; Ion Al. Stănescu, Iulian F. Preda– *Antoneşti: satul de pe Tinoasa, monografie*, Alexandria, 2002, 252 p.; Ştefan Dănăilă– *Date privind satul model Antoneşti, comuna Corbeni*, Restituiri, 2007, nr. 1-2; *** *Un sat istoric: Antoneşti*, Formula AS, 2010, nr. 923; Gh. Ciulbea– *Corbeni. Monografie social-economică*, Curtea de Argeş, 2007, 293 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

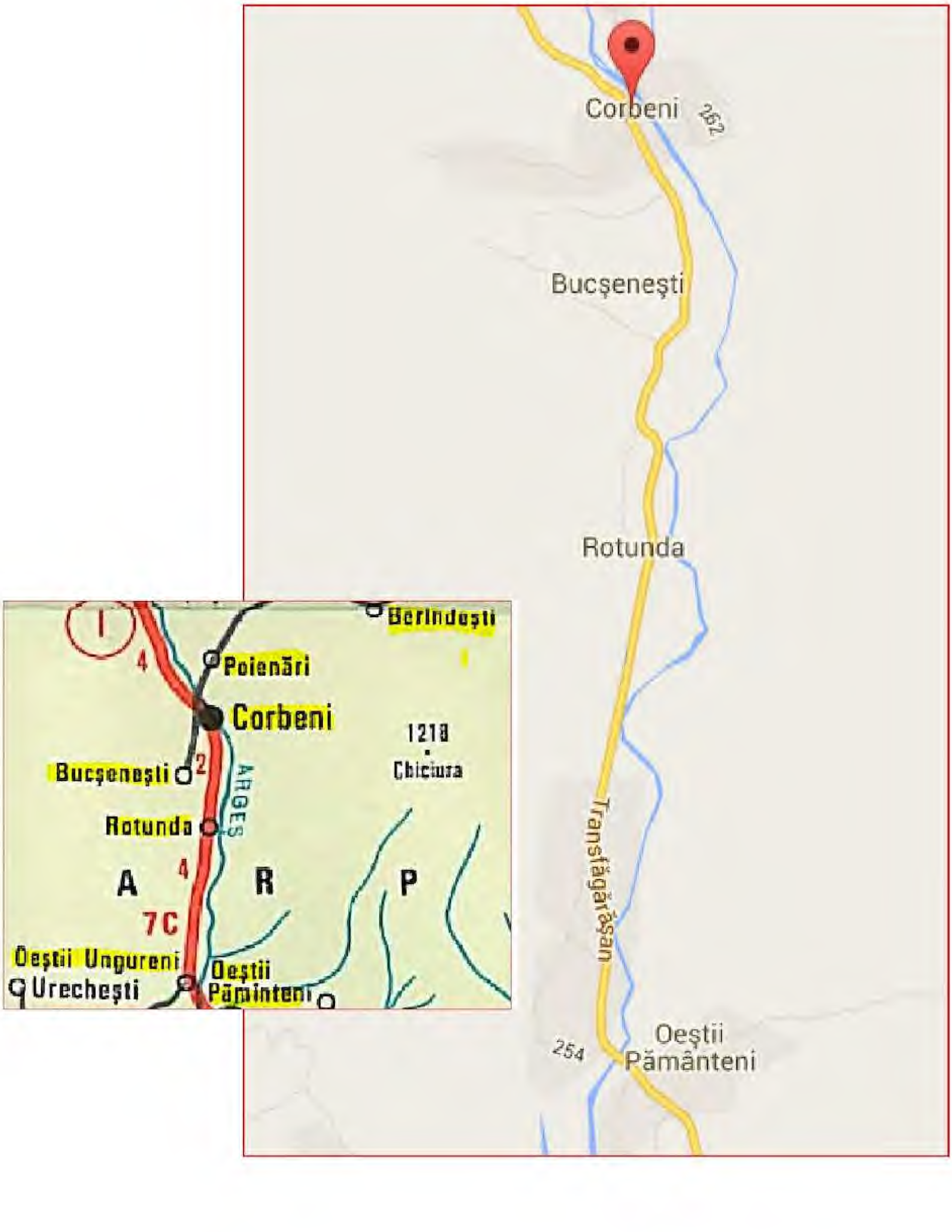
Corbeni
262
Bucşeneşti
Rotunda
Transfăgărăşan
254
Oeştii
Pământeni
Berindeşti
Poienări
4
Corbeni
1218
Chiciura
Bucşeneşti
2
ARGEŞ
Rotunda
A
4
R
P
7C
Oeştii Ungureni
Urecheşti
Oeştii
Pămînteni

PRIMĂRIA COMUNEI CORBENI.

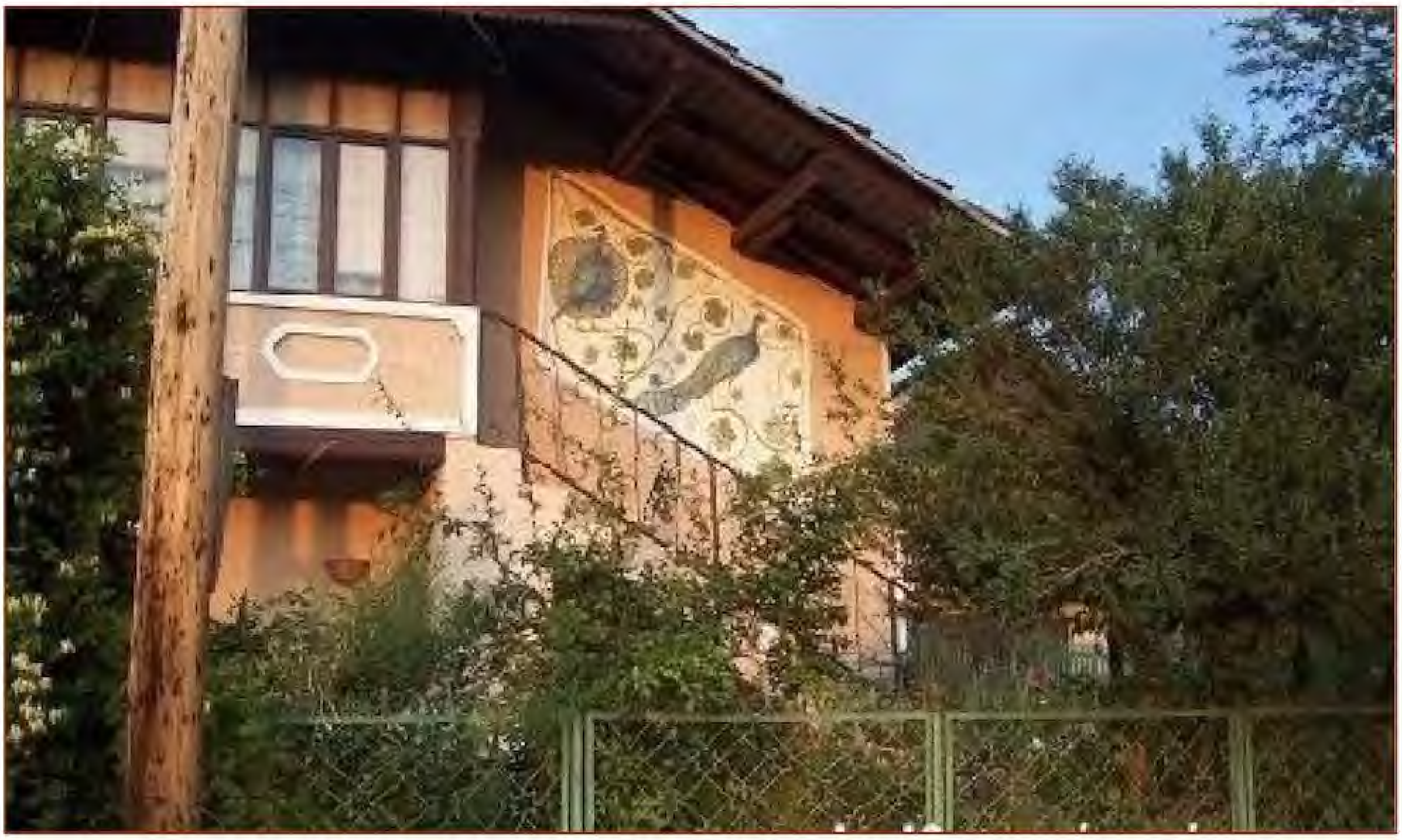

CASĂ CU PĂUN DIN ANTONEŞTI.

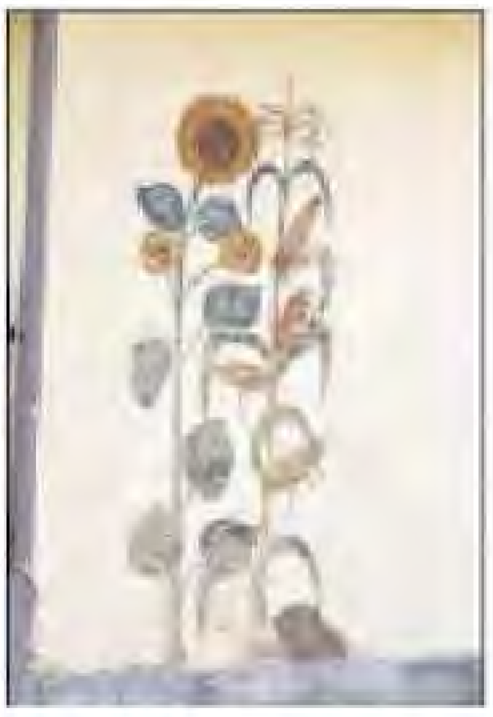

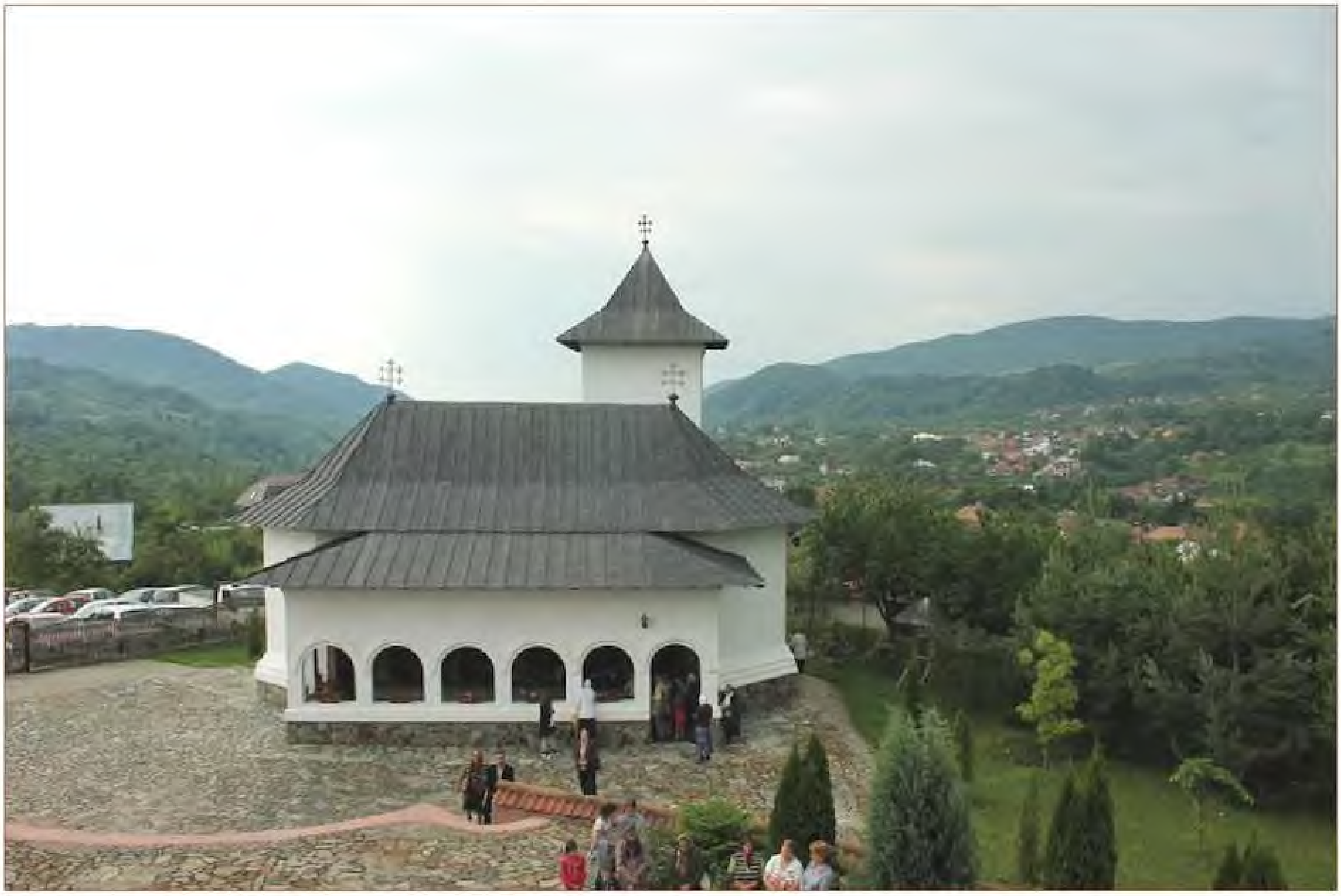

BISERICA MĂNĂSTIRII ANTONEŞTI.

„CHILIILE” MĂNĂSTIRII ANTONEŞTI.

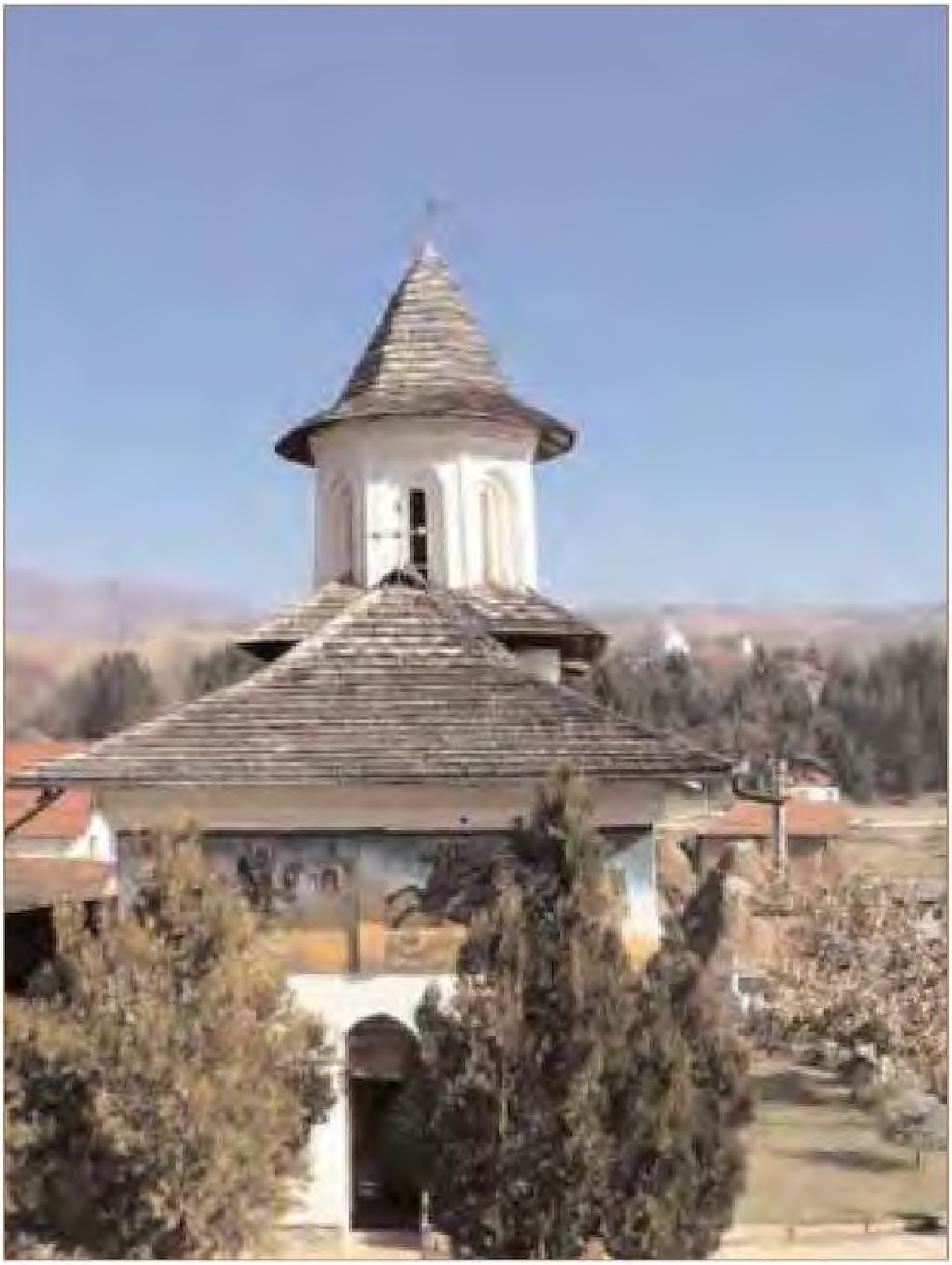

BISERICA CORBENI.

BISERICA BERINDEŞTI.

BISERICA ROTUNDA.

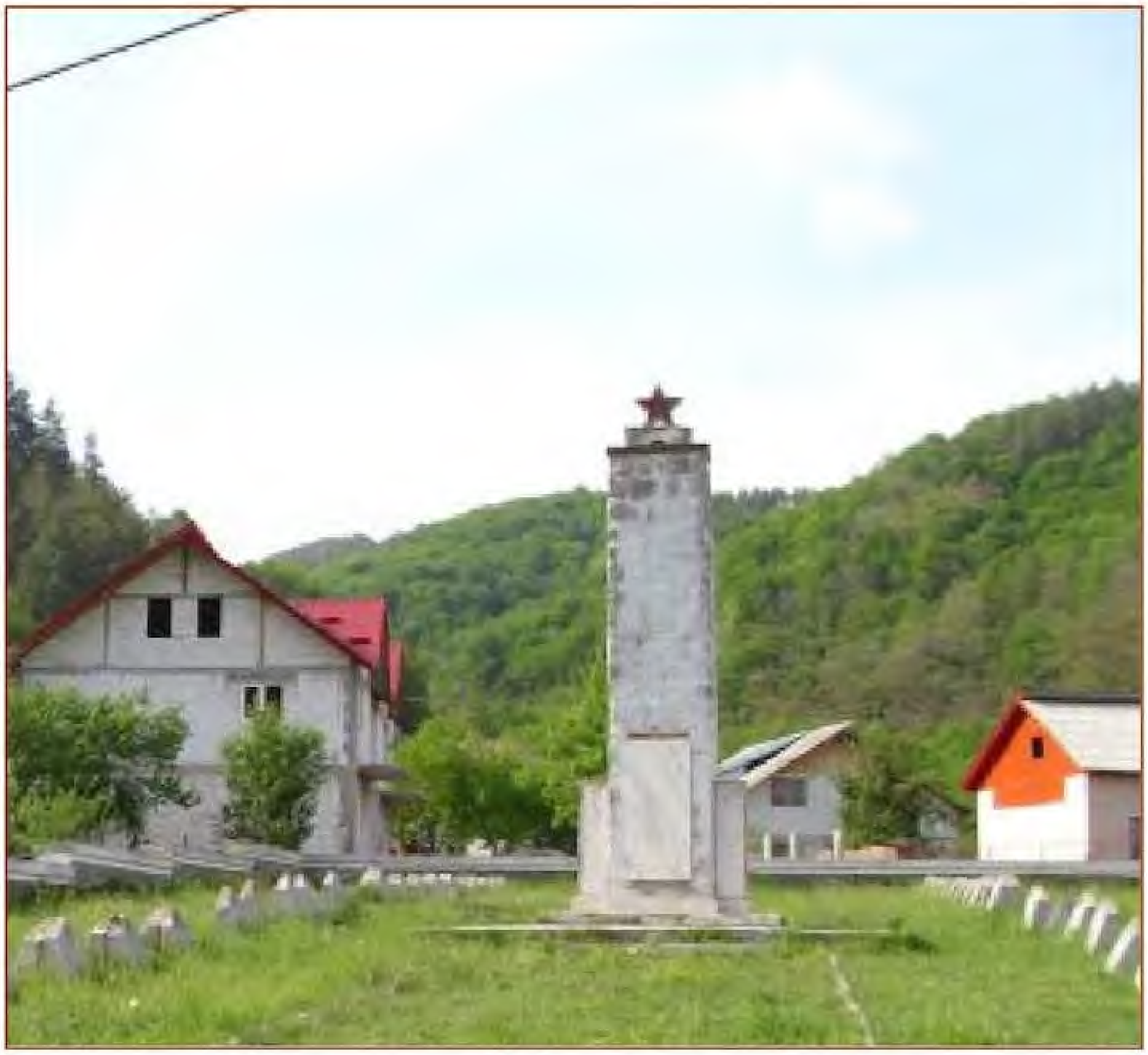

CIMITIRUL EROILOR SOVIETICI.

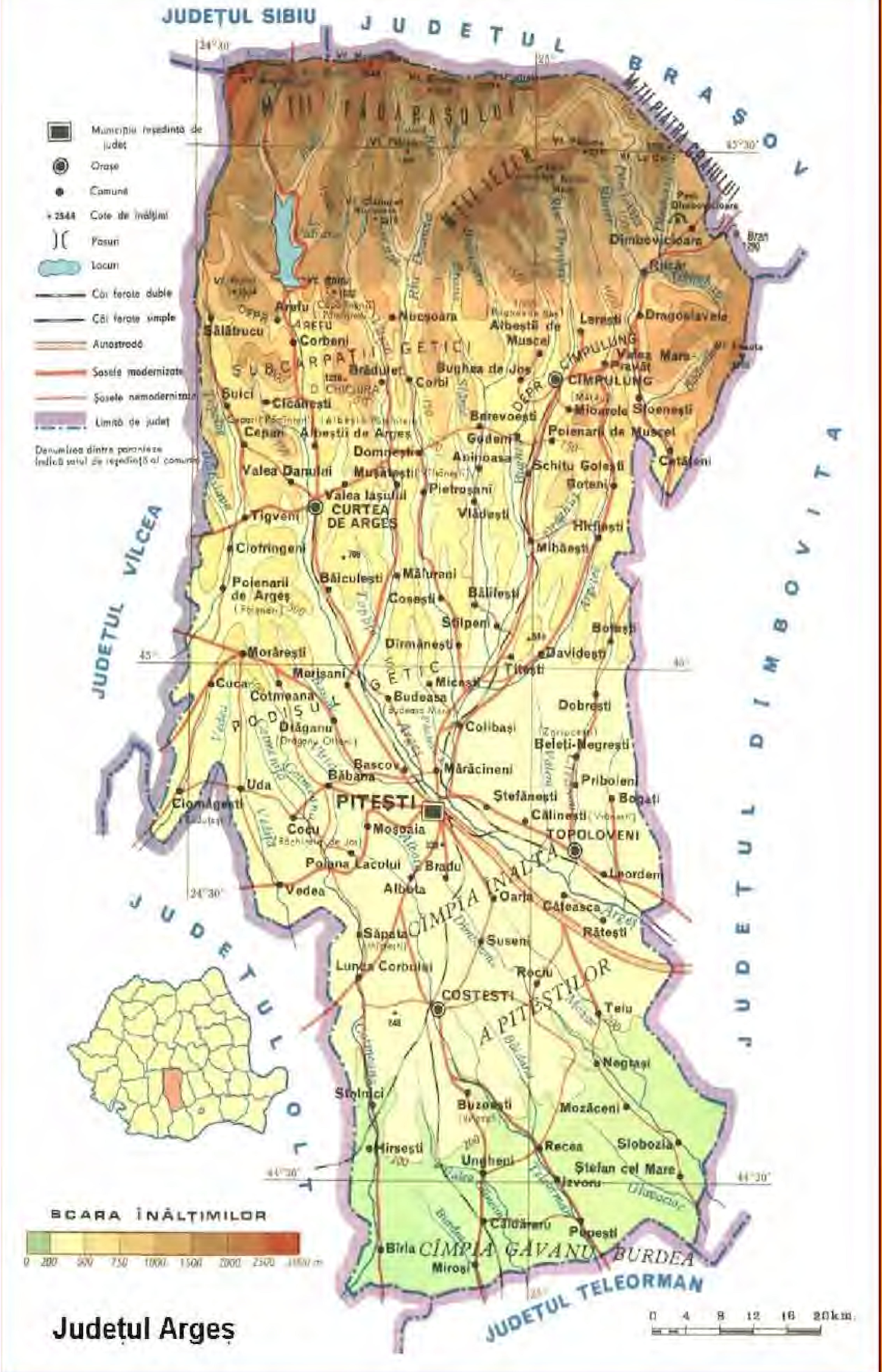
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
D. CHICIURA
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Poienarii de Argeș
Băiculești
Mălureni
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Țițești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleti-Negrești
Bascov
Mărăcineni
Băbana
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Albota
Oarja
Vedea
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

CORBI

PITEŞTI MMXV

CORBI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Corbi**; Corbşori; Jgheaburi; Poduri; Poenărei; Stăneşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 59 km.
SUPRAFAȚĂ: 56,5 km^2.
POPULAȚIE: 3.784 locuitori [1.829 M + 1.955 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Brunoy [Franţa].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cârstieneşti – 1452 [6960] august 5 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 108)• **Corbii-de-Piatră** (Corbi) – 1456 [6964] aprilie 15 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 113)• **Corbşori** – <1575-1577> mai 28 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 222)• **Pârâeşti** – 1582 [7090] august 27 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. V, doc. 76)• **Poenărei** – 1528 [7037] noiembrie 10 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 66)• **Stăneşti** – 1502 [7010] iunie 19 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 17).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Corbi.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 15 aprilie 1456, confirmându-se jupanului Mogoș proprietatea asupra unor sate, printre care și „Corbii de Piatră".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţilor Corbi şi Poenărei este atestată prin unelte (topoare de piatră şlefuită cu orificii) datând din neolitic, iar, pe teritoriul satului Stăneşti, printr-o tetradrahmă emisă de Alexandru Macedon, datând din perioada geto-dacică, monedă achiziţionată, în 1935, de prof. Constantin Moisil, directorul Cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei Române.

• Așezarea medievală **Cârstieneşti** [sec. XIV-XVI] – situată pe „Coasta Frumoasă-Cârstienești", la circa 400 m nord de satul Corbșori și 500 m est de Râul Doamnei și de șoseaua Corbșori-Corbi – neexplorată arheologic, în pofida insistenţelor personale reiterate specialiştilor şi autorităţilor competente de a se efectua investigaţii sistematice, întrucât situl prezintă forma vizibilă a unei fortificaţii prevăzute cu turnuri de colţ, aşezare pe care „pseudoistorici" locali o identifică a fi cetatea dacică „Geridava" <sic !>.

TOPONIMIE:

Corbi – numele anterior *Corbii de Piatră* – atestat documentar, provine din numele păsărilor – *corbi* <Corvus corax>, care îşi făcuseră cuiburi în masivul de gresie din vestul localităţii.

Corbşori – toponim diminutival format pe baza toponimului *Corbi*, indicând dimensiunile reduse ale aşezării, raportate la localitatea menţionată. Anterior, în zonă, se utiliza şi dubletul toponimic *Corbii Mici*.

Jgheaburi – toponimul este format pe baza pluralului apelativului *jgheab*, denumind aspectul stâncilor masive de gresie modelate de vânt, existente în aria localităţii.

Poduri – toponim format pe baza pluralului *pod*, indicând existenţa unor construcţii de acest tip care asigură legătura peste Râul Doamnei, cu satul Stăneşti.

Poenărei – toponimul este compus din apelativul *poiană* şi determinantul *rele*, indicând existenţa „mai multor poieni întrerupte **de** dealuri, râpi şi maluri".

Stăneşti – toponimul are, la origine, eponimul *Stan* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii. În satul actual, a fost înglobat satul Păräieşti.

Constantin Rădulescu-Codin menţionează, referindu-se la Stăneşti: „Satul îşi trage numele de la primul proprietar, Stănică, care a făcut moşia danie Mănăstirii Negru-Vodă din Câmpulung.”.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectura populară tradiţională este specifică zonei montane a Muscelului. Locuinţele ţărăneşti vechi construite din bârne de lemn pe temelii supraînălţate de piatră prezintă, la faţada principală, o prispă, iar, în partea posterioară, un celar cu rol de depozit pentru produse agricole şi unelte de uz gospodăresc. Planul cvasi-generalizat cuprindea o „tindă” cu acces din exterior şi o odaie de locuit, sau o tindă centrală din care se asigura accesul în camerele laterale, cea situată spre şosea fiind „odaia curată”. Specificitatea construcţiilor de locuit edificate la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX constă în dispunerea, la nivelul superior, a spaţiilor destinate locuirii, iar, la nivelul inferior, a spaţiului pentru depozitarea produselor agricole. Construcţiile vechi aveau, la parter, o uşă grilată din stejar, prin care se asigura accesul în gârliciul dimensionat în raport cu limitele sălii etajului, iar, printr-o uşă cu blaturi masive din stejar, accesul în pivniţa propriu-zisă, compartimentată prin rafturi de lemn, pentru depozitarea fructelor. Accesul la etaj era dispus lateral, scara construită din trepte de scânduri sau din lespezi de piatră fiind mascată de un parapet de zid. Planul afectat spaţiului de locuit era compartimentat, de regulă, în: tindă, prin care se pătrundea în „odaia de locuit” şi în „odaia curată”. Modul de organizare a interioarelor locuinţelor ţărăneşti releva simplitatea şi bunul gust al deţinătorilor acestora. Din „podoaba caselor”, C. Rădulescu-Codin remarca existenţa a „două paturi cu câte o ţoală pe ele şi perne pe la capete şi pereţi, fără saltea; o laviţă cu talpă pentru pus pe ea vasele de apă şi vasele de gătit. Pe pereţii caselor, în dreptul paturilor, un ţol subţire, cadrilat zis scoarţă sau zăvastră; în dreapta şi în stânga scoarţei, cum şi la icoane, batiste şi şervete frumos cusute.”. Din arhitectura perioadei interbelice, se conservă construcţii publice şi particulare de excepţie: Căminul cultural Stăneşti, Şcoala generală Stăneşti – edificate, în această etapă istorică, cu participarea efectivă a Echipei regale studenţeşti; unicate de arhitectură modernă cu influenţe neoclasice (Casa dr. Victor Mărtoiu [înv. Mucenic Comăndăşescu]) –[▲]– din Stăneşti), sau ale arhitecturii tradiţionale locale (Casa Grigore Constantinescu [preot Ioan Constantinescu]) –[▲]– şi casa înv. Gheorghe Popescu –[▲]– din Poenărei). O realizare remarcabilă a arhitecturii ecleziastice de lemn din zona etnoculturală Argeş-Muscel o constituie Biserica «Cuvioasa Paraschiva» din satul Poenărei –[▲]–, edificată, în 1937-1943, după proiectul arh. Dimitrie Ionescu-Berechet.

Portul popular din localitate prezintă particularităţi specifice costumului popular din zona Muscelului, dar şi evidente influenţe ale portului „ungurenesc”. Portul femeiesc cu catrinţe este reflexul originii transilvănene a unora dintre locuitoarele satului Corbi. Găteala capului, diferenţiată după vârste, constituie un element de individualizare a portului local, ca, de altfel, şi portul pălăriuţei mocăneşti.

Portul bărbătesc are ca piese componente: cămaşa cu barbur, pieptarul înfundat, cojoaca ciobănească din piei de oaie prevăzută cu mâneci foarte largi, cioarecii strâmţi, căciula sau pălăria mocănească.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele: Elisabeta Achimoiu, Aurelia Diaconu, Ana Meriuţ, Maria Mucenic din localitate, care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior şi a pieselor de port popular.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Silvia Bebeşelea (n. 1947), Maria Aurelia Diaconu (n. 1925), Ana M. Moraru (n. 1923) şi Elisabeta V. Săroi (n. 1954) se specializaseră în confecţionarea: iilor, cămăşilor mocăneşti, fotelor, vâlnicelor, perdelelor, carpetelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă, plocadelor, covoarelor persane pe care le realizau pentru Cooperativa meşteşugărească «Musceleanca», secţia Cetăţeni, ori le vindeau în târgurile din zonă.

Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de creatoare din localitate: Ecaterina Poenaru, Maria Poenaru, Cornelia Tărceatu, Gabi Tărceatu. În fascinanta artă a încondeierii ouălor, a fost renumită Maria Scarlat. Lucrătura în piele constituie o îndeletnicire artistică pentru meşterii: Ion Costea şi Nicolae Rotaru.

În domeniul folclorului literar, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: Firicel de iarbă neagră, Puica, La Sfântă Măria Mare, N-am o scară să mă sui, precum şi baladele: Fata şi cucul, Romanul, Voichiţa, Voinicel Oleag.

Folclorul coregrafic local se înscrie pe aceleaşi coordonate, vădind unele influenţe transilvănene: Brâul bătrânesc, Brâul ca la Stăneşti, Brâul pe gurgui ca la Poinărei, Brâul pe 6, Brâuleţul ca la Stăneşti, Chindia, Ciuleandra, Costoreanca, Floricica, Focşeneanca, Foişoreanca, Hora Miresii, Lozasca, Marşul, Mânioasa, Sârba, Sârba iute ca la Poinărei, Sârba dreaptă de la Stăneşti, Sârba fetiţelor, Sârba lui 22, Ungureasca, Ungurica, Vulpea.

Ansamblul folcloric vocal-instrumental «Ciobănaşul» al Căminului cultural Corbi a fost înfiinţat în anul 1956, de către distinsul învăţător Ion A. Ilinescu. Sub coordonarea artistică a instructorilor: Nicolae V. Mica, Maria şi Ion Popescu, Dumitru Sturzeanu şi a vestitului rapsod popular Petre Achimoiu, ansamblul menţionat, care include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Alunelul, Hora, Sârba de la Corbi, Ungurica ş. a., a obţinut succese remarcabile în cadrul concursurilor organizate pe plan zonal, sau naţional.

O manifestare folclorică tradiţională – **Rapsodia păstorească** – se desfăşoară în fiecare an, cu prilejul „urcării oilor la munte", reunind formaţii şi interpreţi din satele componente ale comunei, dar şi din aşezările cu specific păstoresc din judeţele Argeş, Vâlcea şi Sibiu (Jina din Mărginimea Sibiului).

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel (29 iunie) – hramul Bisericii rupestre Corbii de Piatră.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Ioan Botezătorul» Alexandria [1956-1960]~ctitorită de enoriaşii parohiei, pe fundaţia unor biserici de lemn distruse de incendii, înălţate prin osârdia pr. Alexandru [ante 1870] şi pr. Ioan Hulea [1876], ultima fiind trăznită în 1955; proiectul bisericii realizat de arhitectul Dimitrie Ionescu-Berechet •intervenţii: refacerea integrală a acoperişului şi centrală termică, prin sponsorizarea managerului Virgil Baciu din Poenărei [2008] •pictură murală: Theodor Petrescu-Tutana [1960].

Biserica «Sf. Treime» Corbi [1941-1963]~ctitorită „cu stăruinţa pr. Gheorghe Popescu, pr. Ion Corbeanu şi a enoriaşilor parohiei"; proiect: arh. D. Ionescu-Berechet •pictură murală: Theodor Petrescu-Tutana [1963]; refăcută de Tatiana Hedeşiu-Cluj [2007] •intervenţii: centrală termică sponsorizată de managerul Virgil Baciu din Poenărei [2008].

Biserica «Sf. Treime» Corbi –[▲]– edificată, în anul 1830, de Ştefan Frăcescu, prin osârdia episcopilor de Argeş, Grigorie şi Ilarion, cu contribuţia unor ctitori locali, sub coordonarea directă a vechilului Mănăstirii Curtea de Argeş, Giurcă, pe amplasamentul unei biserici de lemn datând din anul 1770, „care arsese odată cu partea din sat căreia i se dăduse foc, în timpul unei epidemii de ciumă". Biserica prezintă un plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă semicirculară decroşată; pridvor deschis cu arcade sprijinite pe coloane şi stâlpi masivi de zidărie la colţuri. Intervenţii: consolidare cu contraforturi; refacerea acoperişului [1995]. Biserica păstrează, fragmentar, în special, pe peretele vestic al pridvorului, pictura murală originară, renovată în 1995. În biserică, a fost organizată, de către pr. Gheorghe Dumitru şi prof. Cornel Andreescu, o expoziţie cu caracter istorico-etnografic şi de carte veche românească, precum şi o expoziţie de icoane pe sticlă pictate de artistul plastic Constantin Samoilă din Poenărei.

✚**Biserica rupestră** «Sf. Apostoli Petru şi Pavel» **Corbii de Piatră** – [▲]– a fost săpată, din vremi imemoriale, în peretele masiv de stâncă, înalt de circa 30 m, pe o lungime de 14,50 m. Monument „fără vârstă", biserica datează, cu certitudine, din perioada premergătoare constituirii statului feudal Ţara Românească, deşi tradiţia orală locală atribuie ctitorirea aşezământului religios monahiei Magdalina, soţia lui Hamza din Obislav [sec. XVI], care îl închină Mănăstirii Curtea de Argeş. Biserica este formată dintr-un naos dreptunghiular boltit şi dintr-un altar cu absidă în formă de potcoavă, accesul făcându-se prin pridvorul săpat, în 1814, la sud de naos. În 1827, Timotei şi Daniil ieromonahul adaugă tâmpla de zid şi un nartex. Episcopul cărturar al Argeşului, Iosif I, separă tinda de naos şi reconstruieşte tâmpla de zid [1780-1810]. Peretele vestic, care s-a prăbuşit în noaptea de Paşti, a fost refăcut, în cursul aceluiaşi an, de meşteri pietrari italieni [1889]. Pictura murală conservată fragmentar reprezintă mărturia unei vieţi religioase închegate în epoca premergătoare întemeierii Mitropoliei Ungrovlahiei la Curtea de Argeş [1359], constituind „cel mai vechi ansamblu de pictură murală din Ţara Românească", anterior cu câteva decenii programului iconografic de la Biserica Domnească din Argeş. Ansamblul rupestru include un adăpost săpat în stâncă, utilizat ca trapeză şi o clopotniţă de lemn cu aspect de bisericuţă, edificată în 1890. Aşezământul monahal s-a reînfiinţat ca mănăstire de călugări [1996].

✚**Biserica** «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae» **Corbşori** [1857-1861]~ctitorită cu cheltuiala „enoriaşilor şi cu strădania preotului Arion Drăgoi" •intervenţii: înlocuirea învelitorii din şiţă cu acoperiş de tablă [1960]; reparaţii curente [2007]; centrală termică sponsorizată de managerul Virgil Baciu din Poenărei [2008] •pictură murală: I. Argeşeanu [1861]; Olga Stângaciu-Voinescu [1965]; Gheorghe Negru [1986]; Tatiana Hedeşiu [2007].

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Pârâieşti** –[▲]– construită, în anul 1816, „de sătenii: Pătru Vitan, Niţu sin Ghinea, Ţântat, Coman sin Badea, Dumitru Purcaru, Dima Holteiul, Badea Lupean, Lixandru sin Mihai şi Şerbul Pârcălabul, cu ajutorul lui Scarlat, vătaful Plaiului Nucşoara", preot fiind Constantin Popescu (popa Din), originar din Aref, „adus de vătaf între călăraşii plaiului, fiindcă toţi credincioşii din Muşăteşti, unde era duhovnic, se opuneau mutării sale în Pârâieşti". Reparată în anul 1912. Biserica prezintă un plan dreptunghiular; pridvor închis, cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane şi stâlpi de colţ; turlă-clopotniţă cu acoperiş conic evazat. Décor exterior format dintr-un tor supraînălţat, dublat, în partea superioară, de un rând de cărămizi dispuse în „dinţi de fierăstrău". Pictura murală originară se păstrează fragmentar, biserica fiind repictată în 1912, de pictorul Ion Dogărescu din Rucăr. Centrală termică pe lemne sponsorizată de managerul Virgil Baciu din Poenărei [2006]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1767], Octoih [1805], Mineie [1852], Octoih [1854], Molitvelnic [1854], Tipic [1854] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚**Biserica de lemn** «Cuvioasa Paraschiva» **Poenărei** –[▲]– [1937-1943] reprezintă o chintesenţă a artei meşterilor cruceri din Muntenia; construită din lemn, după proiectul arhitectului Dimitrie Ionescu-Berechet din Câmpulung-Muscel, de întreaga obşte a Poenăreilor, „cu osârdia preotului cărturar Ioan Constantinescu, prin contribuţia familiilor: Poenăreanu, dr. Ion Mitulescu, general Victor Nanu şi a enoriaşilor din sat". Biserica a fost consolidată, fundaţia şi scara de acces fiind refăcute integral, în 2009, cu cheltuiala exclusivă a managerului Virgil Baciu, distins fiu al satului. Biserica, supraînălţată pe o fundaţie masivă din beton armat, prezintă un plan în formă de cruce; pridvor deschis susţinut, frontal, pe patru stâlpi de lemn şi, lateral, pe doi stâlpi adosaţi, amplu ornamentaţi, uniţi, în partea inferioară, printr-un pălimar de lemn, iar, la nivelul brâului în torsadă care înconjoară biserica, prin tiranţi de stejar sculptaţi. Decor arhitectural distribuit sub cornişă, spaţiul delimitat, în partea inferioară, de brâul în torsadă, fiind segmentat în panouri, prin baghete verticale ornamentate. Ancadramentele ferestrelor şi accesului, ca şi limitele unghiulare ale structurii turlei sunt amplu decorate. Pictura murală originară – interioară şi exterioară – realizată în anii 1942-1943, de fraţii Ion şi Pantelimon Fleşaru din Câmpulung-Muscel se integrează armonios ansamblului, prin programul iconografic adaptat spaţiului existent, fresca relevând influenţe neobizantine, un desen sigur şi un repertoriu cromatic adecvat. În tabloul votiv, sunt înfăţişaţi: Grigore şi Ecaterina Poenăreanu, din ascendenţa unor ctitori; Nicodim, patriarhul României, şi Mihai I, regele României – portretul regelui fiind acoperit cu un strat de var, din dispoziţia autorităţilor, în perioada comunistă. Restaurarea picturii de pe iconostasul de lemn, efectuată de Tatiana Hedeşiu-Cluj [2002]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1812], Mineie [1852], Octoih [1854] ş. a.

Biserica «Sf. Treime» Stăneşti –[▲]– „s-au început la leatul 1831 şi s-au săvârşit la 1834 august 20 zile", potrivit unei legende locale, „din banii pe care haiducul Iancu Jianu i-a dăruit pentru înălţarea ei locuitorilor: Marian sin Toader, Dimitrie Şandru şi Gligore Răceanu, vătaf al Plaiului Nucşoara". Reparată în anii: 1879, 1936 şi 2003 (subzidire şi drenaj). Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă circulară decroşată şi pridvor deschis, pe latura vestică. Pictura murală originară în frescă realizată de „Alex zugrav" [1834], în interior, dar şi în exterior, între brâu şi cornişe, conservă, în pronaos, tabloul votiv în care ctitorii: „jupân Dimitrie Sandu, soţia lui, Ruxandra, Leanca sin ego; jupân Gligore Răceanu, soţia lui, Maria, Eva sin ego; jupân Marian sin Toader, soţia lui, Maria, şi copiii lor: Niţă, Joiţa, Frusina, Marghioala şi Neculae" sunt reprezentaţi într-o manieră realistă, în costume de epocă, pictura fiind restaurată recent de către Ioan Darida, cu contribuţia financiară a „omului de afaceri" Horia Roşu. Centrala termică pe lemne a fost realizată recent cu sprijinul financiar al managerului Virgil Baciu, originar din satul Poenărei. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Minei [1815], Penticostar [1820], Mineie [1832], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, un antimis [1875] şi un policandru de bronz cu 12 lumini [1894] ş. a.

Cruci de piatră: **Corbi**: 1699-1700 [7208] –[▲]– deasupra bisericii rupestre; 1789-1790 [7298] –[▲]– la 300 m de biserica rupestră; 1838– în Carpen ■~**Corbşori**: 1804 – lângă casa Șuţu ■~**Poenărei**: 1660/1673 –[▲]– lângă troiţa Nanu; 1660/1673 –[▲]– în Deal la Cruce; 1775-1776 [7284] – lângă casa Grăjdan; 1790-1791 [7299] –[▲]– lângă casa Aritina Rizea; XVIII –[▲]– în punctul Piatra; 1823-1824 [7332] –[▲]– în centrul satului ■~**Stăneşti**: XVII, 1821-1822 [7330] –[▲]– în nordul satului, spre Corbşori; 1724-1725 [7233] –[▲]– în Poduri; 1781 [7290] decembrie –[▲]–, 1785-1786 [7294] –[▲]–, 1787 [7259] august 8 –[▲]–, ¼XIX –[▲]–, 1802 –[▲]– în Pârâieşti; 1785-1786 [7294] –[▲]– pe Valea Lupului; 1810-1811 [7319] –[▲]–, 1813 februarie 15 –[▲]–, 1828 –[▲]–, 1831-1832 [7340] –[▲]– în curtea Bisericii Stăneşti; 1820 –[▲]– la sud de căminul cultural; 1831 iunie 20 –[▲]– la nord de căminul cultural.

Monumente eroi: **Corbi** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1923) – lângă Primăria Corbi ■~ **Corbşori** [1916-1918]; (1934) – lângă Școala generală Corbșori ■~ **Poenărei** [1916-1918; 1941-1945]; (1920) – lângă Biserica satului ■~ **Stăneşti** [1916-1918; 1941-1945], ■~Placa memorială **Stăneşti** [1916-1918] – la Căminul cultural Stăneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 292 locuitori ai comunei Corbi, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [11], Campania din 1913 [2], Primul război mondial [173], Al doilea război mondial [106].

Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial , în Corbi, a staționat, în perioada 20-30 octombrie 1916, „un detașament înaintat format dintr-un escadron al Regimentului 6 Călărași, cu misiunea de supraveghere și de asigurare a legăturilor de comandament între Armata I și Armata II române. La 30 și 31 octombrie, s-a instalat, în satul Corbi, „cartierul" Brigăzii 2 Călărași.

MEMENTO:

MUZEUL ISTORICO-ETNOGRAFIC POENĂREI organizat în 1984, în clădirea Şcolii primare Poenărei, de către prof. Grigore Constantinescu, în colaborare cu intelectuali din sat, prezintă, în expoziţia permanentă cu profil istorico-etnografic: geneza şi evoluţia acestui sat de moşneni, ocupaţiile tradiţionale, arhitectura locală, portul popular tradiţional, coordonatele spirituale, personalităţile culturale, eroii satului care s-au jertfit în luptele pentru apărarea patriei, eroii Rezistenţei armate anticomuniste din Poenărei. În acelaşi spaţiu, s-a amenajat o interesantă expoziţie de metaloplastie şi icoane pe sticlă a artistului plastic poenărean, Constantin Samoilă.

•**BORDEIUL PARTIZANILOR**, amenajat pe Dealul Toaca (895 m), în Râpile cu Brazi din Poenărei, a constituit ultimul adăpost, în anii 1952-1958, al membrilor Grupării de Rezistenţă armată anticomunistă «Haiducii Muscelului»: Petre şi Toma Arnăuţoiu, Constantin Jubleanu, Maria Plop şi al fetiţei acesteia, Ioana, născută, în 1956, în bordei. •**TROIŢA luptătorilor din rezistenţa anticomunistă** amplasată în curtea gospodăriei preotului martir Ioan Constantinescu, consacrată eroilor din Gruparea de partizani «Haiducii Muscelului», formaţiunea care „a supravieţuit cel mai mult în România [1948-1958], comparativ cu alte detaşamente de partizani anticomunişti". Text incizat: „Jertfindu-vă, sub steagul sfânt / al patriei, prin timp, durate, / aţi semănat acest pământ / cu dor nestins de libertate".

•**TROIŢA LILIANA NANU** – amplasată la ramificaţia spre Poenărei a drumului Domneşti-Nucşoara; dedicată fiicei col. Victor Nanu, Liliana [1922-1939]; refăcută integral de sculptorul Ion Rodoş din Nucşoara.

•**NAUM RÂMNICEANU** – statuie realizată de artiştii plastici din Curtea de Argeş: Traian Duţă, Florică Florian şi Florin Maior – absolvenţi ai Academiei de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti, pe baza proiectului arhitectului Eugeniu Ivănescu din Piteşti.

EXPOZIŢIILE DE ARTĂ POPULARĂ – organizate, din iniţiativa primarului comunei, Mihai Ungurenuş, în spaţiile amenajate din localurile Căminul cultural Stăneşti şi Primăria comunei Corbi, reflectă, prin piesele expuse, diversitatea ocupaţiilor locale, dar, mai ales, varietatea şi splendoarea portului popular tradiţional cu influenţe ardeleneşti evidente.

•**BISERICA LUI ENACHE** din Stăneşti – denumită astfel după numele meşterului pietrar Enache sin Lixandru Lupeanu „care procura de aici lespezi de piatră pentru pardoseala bisericilor şi pentru praguri de casă". Biserica lui Enache, amenajată, pe Valea Lupului, într-o peşteră lungă de 8 m şi lată de 4 m, păstrează inscripţii runice.

IN MEMORIAM

✪ Martiri ai luptei pentru libertate participanţi la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş [1948-1958]: •**ANDREESCU N. NICOLAE** [1918-1959], preot ortodox în Nucşoara; •**CONSTANTINESCU GH. IOAN** [1906-1959], preot cărturar în Poenărei, autor al eseurilor cu caracter moral-religios şi metodic publicate în periodice bisericeşti: «Buna creştere a copiilor», «Taina sfântă a căsătoriei», «Despre trebuinţa religiei în omenire», «Iubirea creştină», «Obiceiurile strămoşeşti şi obiceiurile noastre», «Metoda practică a predării învăţământului religios în şcoala primară» ş. a.; •**POPESCU GH. GHEORGHE** [1902-1959], învăţător din Poenărei; •**SORESCU-TICU NICOLAE** [1900-1959], agricultor din Poenărei; •**BĂŞOIU D. NICOLAE** [1900-1959], agricultor din Stăneşti; •**MICA V. ION** [1923, Bădeşti-1959], învăţător în Corbi – executaţi la Închisoarea Jilava în noaptea de 18/19 iulie 1959 şi •**COMĂNDĂŞESCU MUCENIC** [1881-1960], învăţător din Stăneşti, mort în detenţie.

✪ **CONSTANTINESCU-PREDUŢ IULIANA** [1929-2002]; originară din Poenărei; profesoară de istorie şi limba română; arhivist diplomat. Autoarea tulburătoarei opere autobiografice «Speranţe încătuşate», [1999/2000], evocatoare a suferinţelor îndurate în închisorile comuniste din România.

✪ **BĂJENARU TEODOR** [1853-1931] – profesor de muzică; preot la bisericile piteştene: „Sf. Gheorghe", „Mavrodolu" şi „Sf. Treime" [1884-1920], dirijor de cor. Primul profesor de muzică şi dirijor de la Liceul „I.C. Brătianu"; fondatorul Societăţii muzicale române „Dorul" din Piteşti [1904]. Compoziţii proprii, prelucrări de folclor.

✪ **HERA NICOLAE** [1908-1996] – profesor de istorie în Stăneşti; coautor, cu prof. Ungureanu Gheorghe, al monografiei «Satul Stăneşti, judeţul Argeş».

✪ **ILINESCU A. ION** [1907-1999] – distins învăţător cu preocupări culturale; redactează, în cadrul Societăţii culturale „Corvinul" din Corbi, «Albumul-cronică al comunei Corbi, judeţul Argeş» [1973].

✪ **MĂRTOIU VICTOR** [1912, Stăneşti-1996, Piteşti] – medic chirurg; doctor în ştiinţe medicale la Universitatea din Cluj [1935]. Autorul unor studii referitoare la: «Tehnica de laparoscopie» [1942], «Masa traumatic-chirurgicală pentru operaţii şi ghipsare» [1955], «Procedeu inovator în operarea prolapsului anorectal la adult» [1959].

✪ **MĂRTOIU MUCENIC DUMITRU** [1939-2003] – poet, medic obstetrică-ginecologie la: Târgu Jiu, Aninoasa, Racoviţa, Valea Iaşului, Piteşti. Autorul volumului de versuri «Transplant de suflet» [2002], remarcabil sub raport conceptual; scrieri documentate despre Constantin Brâncuşi – în manuscris.

✪ **MĂRTOIU GH. IOAN** [+1917] – învăţător în Corbi; erou în Primul Război Mondial. Pasionat de folclor, a cules cântece populare locale, pe care le-a pus pe note muzicale şi le-a publicat în revista «Muscelul nostru».

✪ **MITULESCU ION** [1875-1942], originar din Poenărei – medic; asistent colaborator la Institutul Koch din Germania, membru corespondent al Societăţii de medicină din Berlin; autor al unor opere de referinţă în domeniul medical: «Sufluri cardio-pulmonare, mecanisme şi diagnostic» [1900], «Tuberculoza» [1903].

✪ **MOISE ION** [1928-2007], originar din Stăneşti – filolog, cu studii universitare în Uniunea Sovietică; profesor universitar la Universitatea Piteşti. Opera: «Evoluţia negaţiei în limba rusă» [1971], «Toponimie şi istorie argeşeană» [1992], «Dicţionarul toponimic al României. Oltenia» [1993//1995], «Studii de onomastică» [1994], «Studii de lingvistică românească» [1994], «Localităţile judeţului Argeş. Studiu etimologic şi istoric» [2000], «Dicţionar de paronime» [2001] – în colaborare.

✪ **POENĂREANU GRIGORIE** [sec. XIX] – preot în Poenărei; participant la crearea Societăţii Filarmonice [1833], alături de personalităţi culturale ale epocii: Ion Heliade-Rădulescu, I. Câmpineanu, C. Aristia ş. a.; a cunoscut personal pe marii cărturari români: Eufrosin Poteca, Iancu Văcărescu, Grigore Alexandrescu şi Ion Ghica – memorialistul care îl evocă în celebrele sale «Scrisori către Vasile Alecsandri».

✪ **RÂMNICEANU NAUM** [1764, Corbi-1838/1839, Cernica] – cleric şi cronicar român. Născut în familia protopopului Bucur, originară din Jina–Sibiu, refugiată în Corbi, din cauza persecuţiilor religioase din Transilvania. A scris: «Hronologia domnilor Ţării Româneşti de la întemeiere până la 1834» – în limba română; o cronică referitoare la evenimentele din Ţara Românească dintre 1768-1810, evocând momente din istoria Europei şi a Imperiului otoman (în greceşte) şi un «Istoric al zaverei în Valahia», considerat un amplu documentar despre mişcarea de la 1821. A afirmat ideea latinităţii poporului român. A compus ode sacre în limba română şi greacă.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Piteşti, 2011, p. [543-546] – 170-171; Idem– *Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Poenărei-Muscel – bastion al Rezistenţei anticomuniste*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Poenărei-Muscel – sat martir*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Epopeea Rezistenţei anticomuniste din Poenărei-Muscel*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Poenărei-Muscel monografie etnoculturală*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Corbi-Muscel – monografie etnoculturală*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Biserica rupestră Corbii de Piatră*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Naum Râmniceanu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Ion Andreescu, Ion Urecheanu– *Monografia comunei Corbi, judeţul Argeş*, Piteşti, 1971, 155 pag.; Ion Ilinescu– *Corbi, tradiţie şi contemporaneitate*, Piteşti, 2004, 198 pag.; Ion Ilinescu– *Mărturii de suflet din Corbi-Argeş*, Piteşti, 1997, 175 pag.; Ion Ilinescu, Iulia-Alina Şerban– *Corbi Argeş (Album de suflet)*, Piteşti, 2008; Ion Ilinescu, Maria Miu, Virgil Baciu, Maria Ungurenuş– *Corbi-Argeş, străbună vatră românească*, Piteşti, 2005; Constantin Rădulescu-Codin– *Comuna Corbii din Muscel şi locuitorii săi...*, Piteşti, 1921, 132 pag.; Constantin Rădulescu-Codin– *Literatură, tradiţii şi obiceiuri din Corbii Muscelului...*, Bucureşti, 1929, 128 pag.; Constantin Rădulescu-Codin– *Muscelul nostru. I. Comuna Corbi*

şi locuitorii săi..., Câmpulung, 1922.; Nicolae Hera, Gheorghe Ungureanu– *Satul Stăneşti, judeţul Argeş. Schiţă monografică,* Bucureşti, 1984, 172 pag.; Grigore Constantinescu– *Corbi-Muscel, monografie etnoculturală*, Piteşti, 2006, 176 pag.; Ion Miu, Maria Miu– *Monografia satului Corbşori, comuna Corbi, judeţul Argeş*, Piteşti, 2007, 212 pag. + 16 file ilustraţii color; Grigore Constantinescu– *Poenărei-Muscel monografie etnoculturală*, Piteşti, 2008, 284 p, 18 file ilustraţii.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

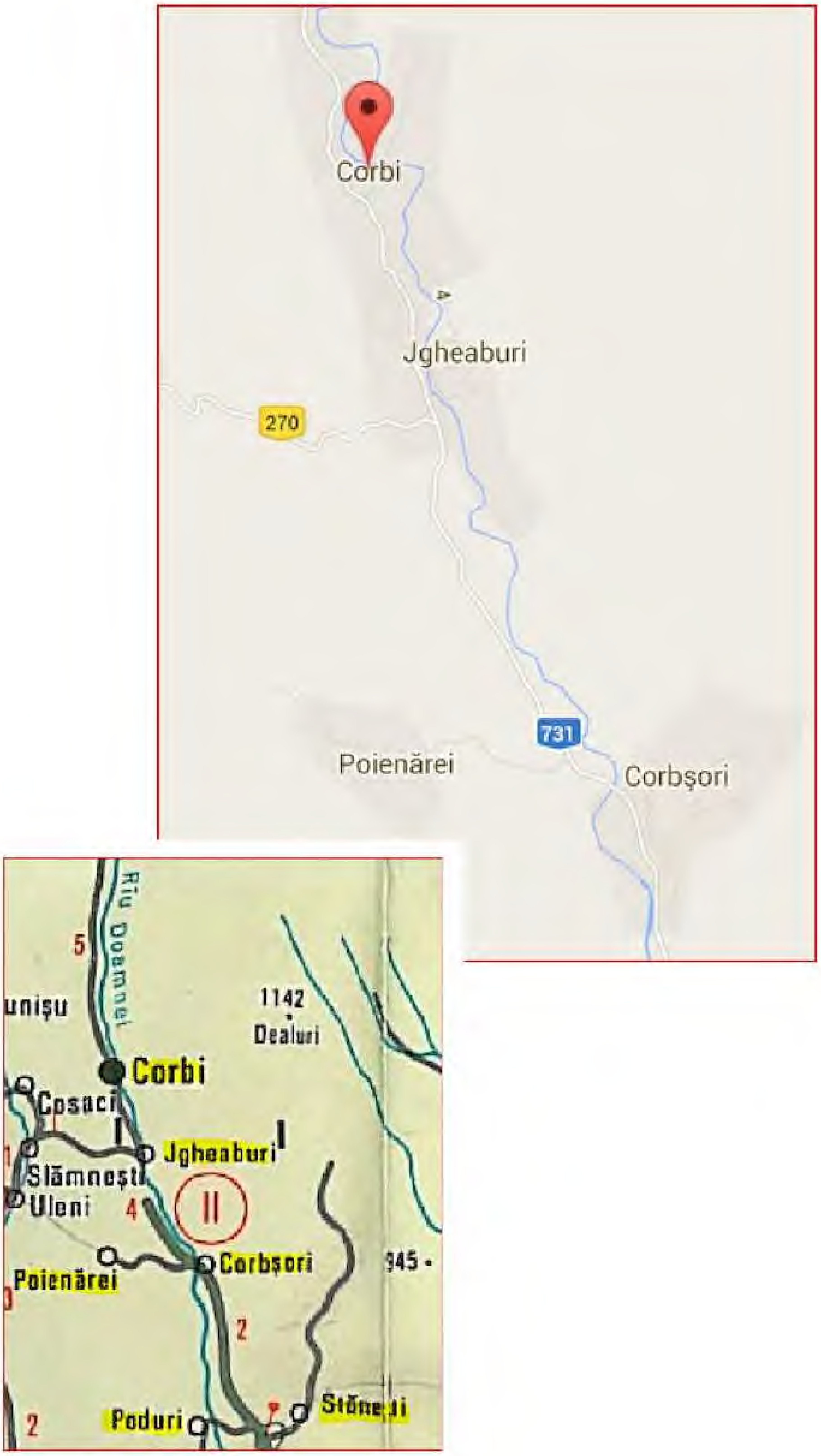
Corbi
Jgheaburi
270
731
Poienărei
Corbșori
Rîu Doamnei
5
unișu
1142
Dealuri
Corbi
Cosaci
I
Jgheaburi
I
Slămnești
Uleni
4
II
Poienărei
Corbșori
945
2
2
Poduri
Stănești

PRIMĂRIA COMUNEI CORBI.

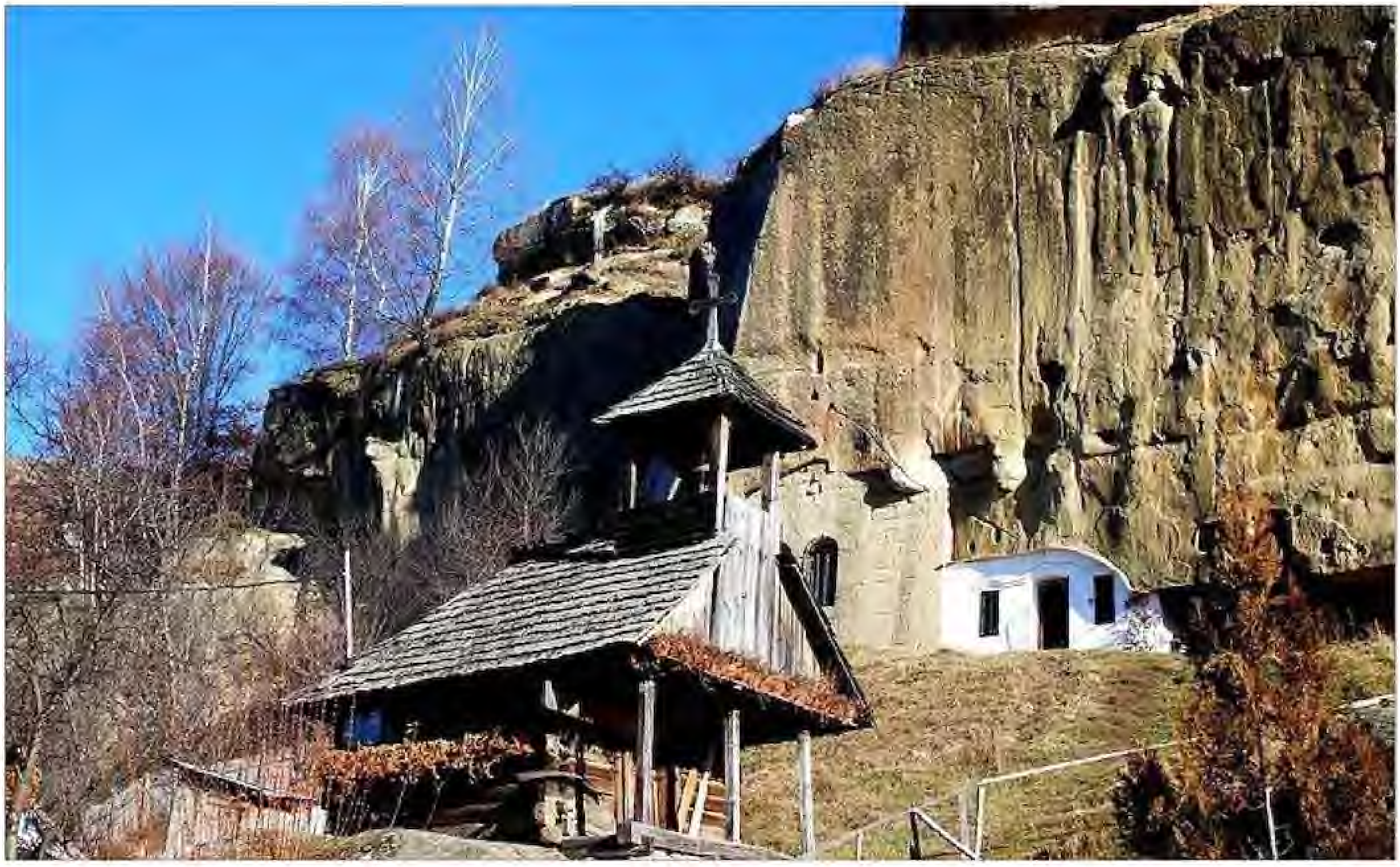

BISERICA RUPESTRĂ CORBII DE PIATRĂ.

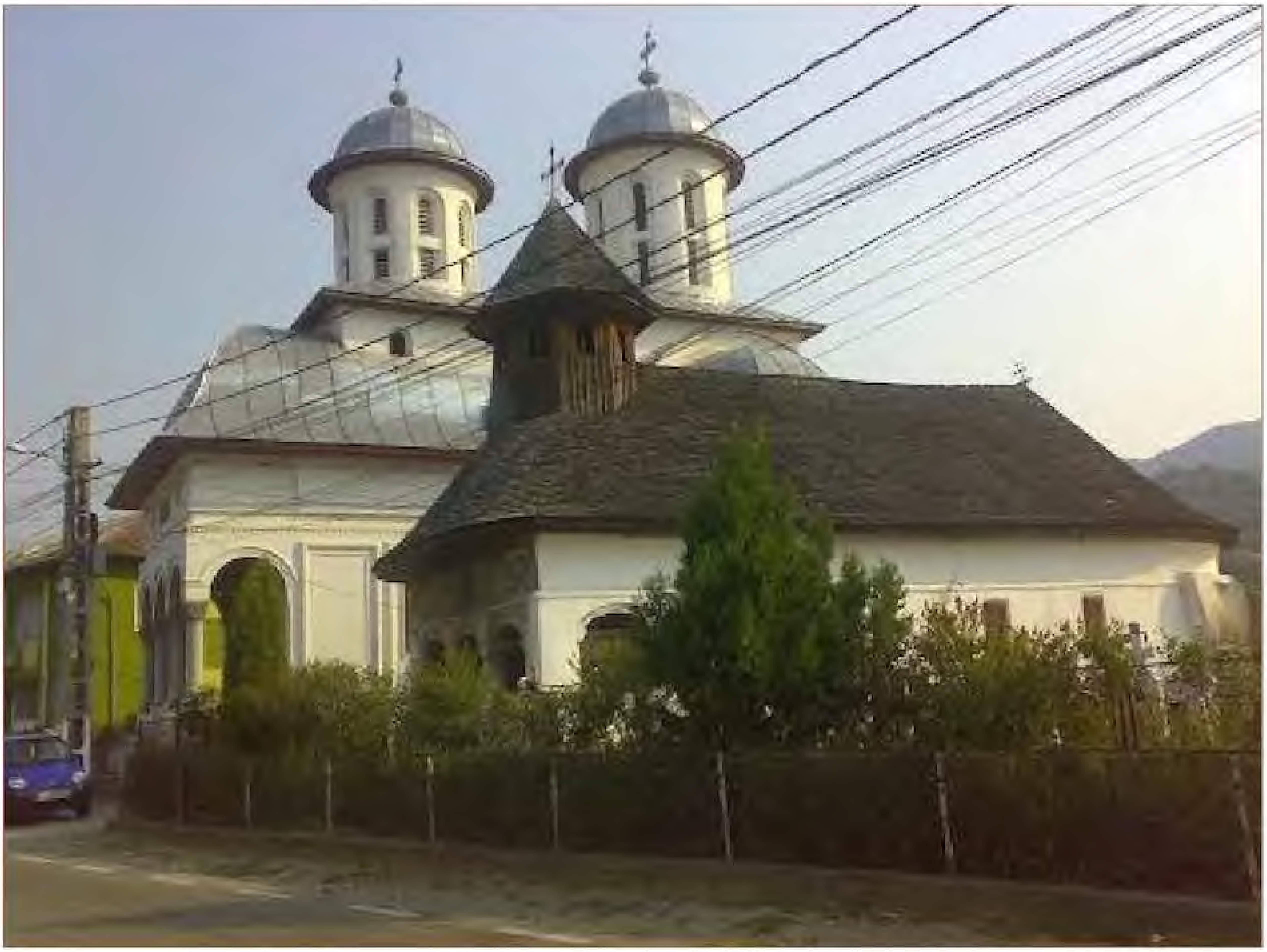

BISERICILE DIN CENTRUL COMUNEI.

BIBLIOTECA · MUZEU

NAUM RAMNICEANU
1764 - 1838

ŞCOALA GENERALĂ CORBI.

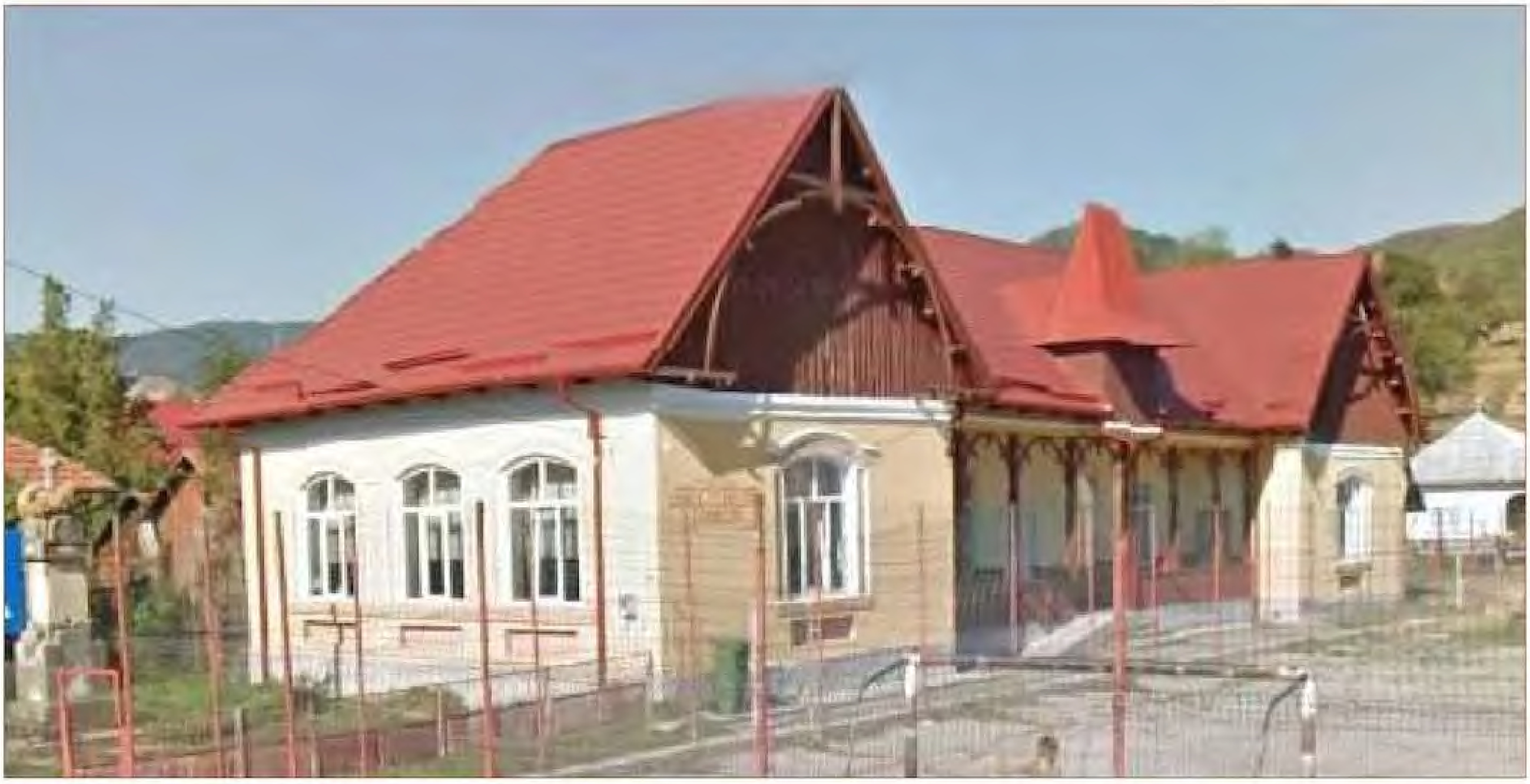

ŞCOALA GENERALĂ CORBŞORI.

BISERICA STĂNEŞTI.

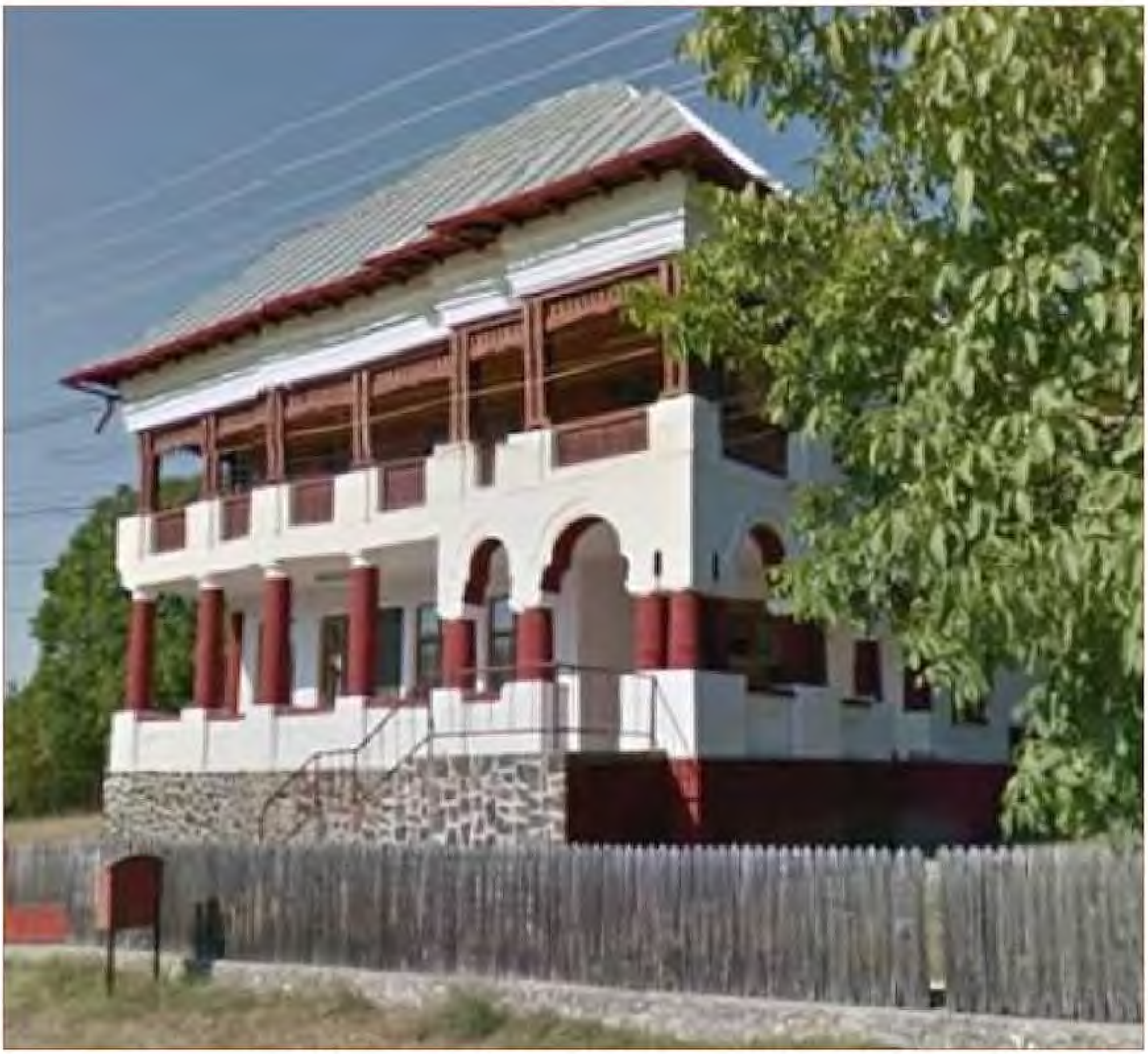

CĂMINUL CULTURAL STĂNEŞTI.

ŞCOALA GENERALĂ STĂNEŞTI.

CASA ÎNV. COMÂNDĂŞESCU.

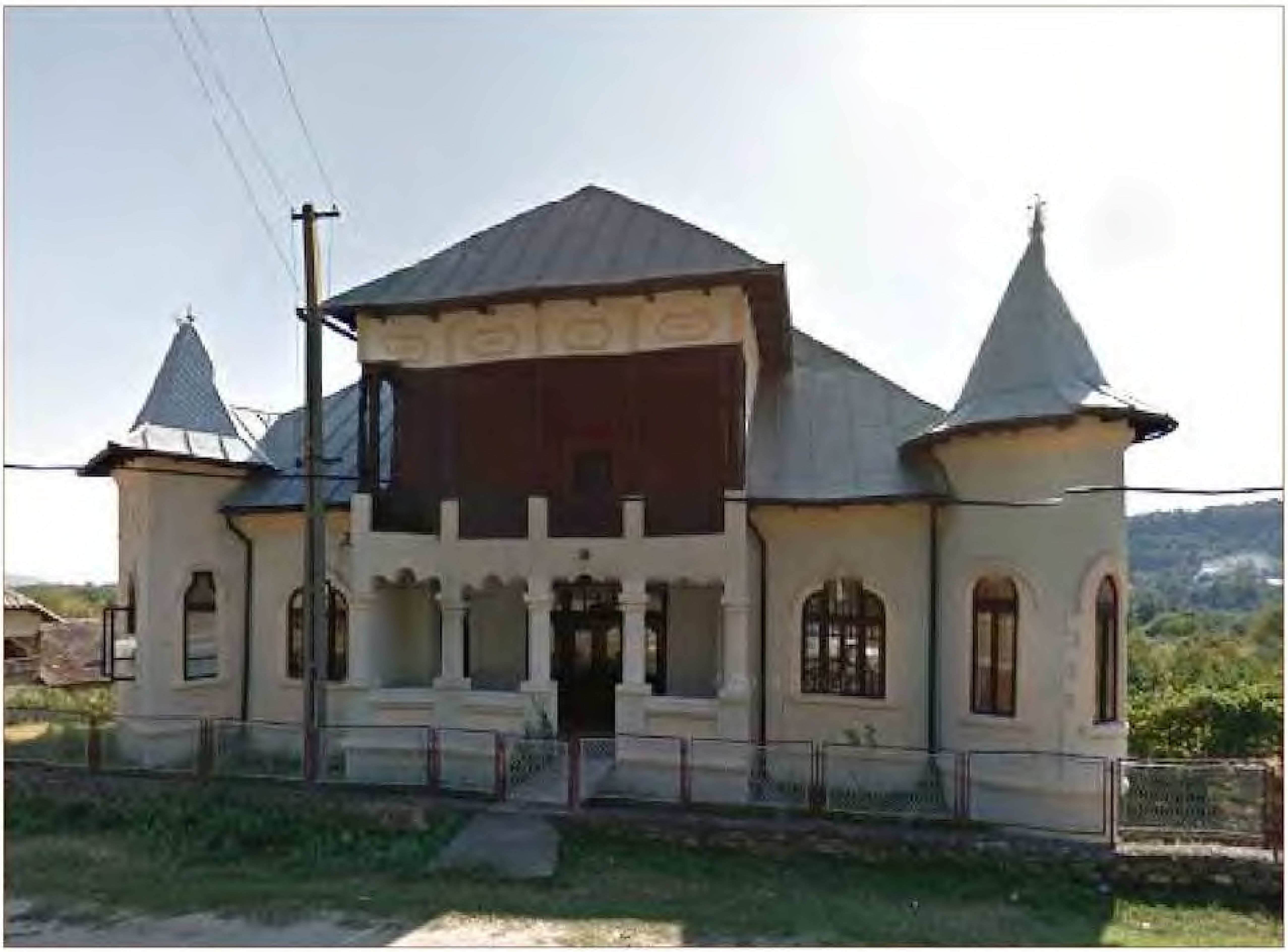

CASA ÎNV. CRINU.

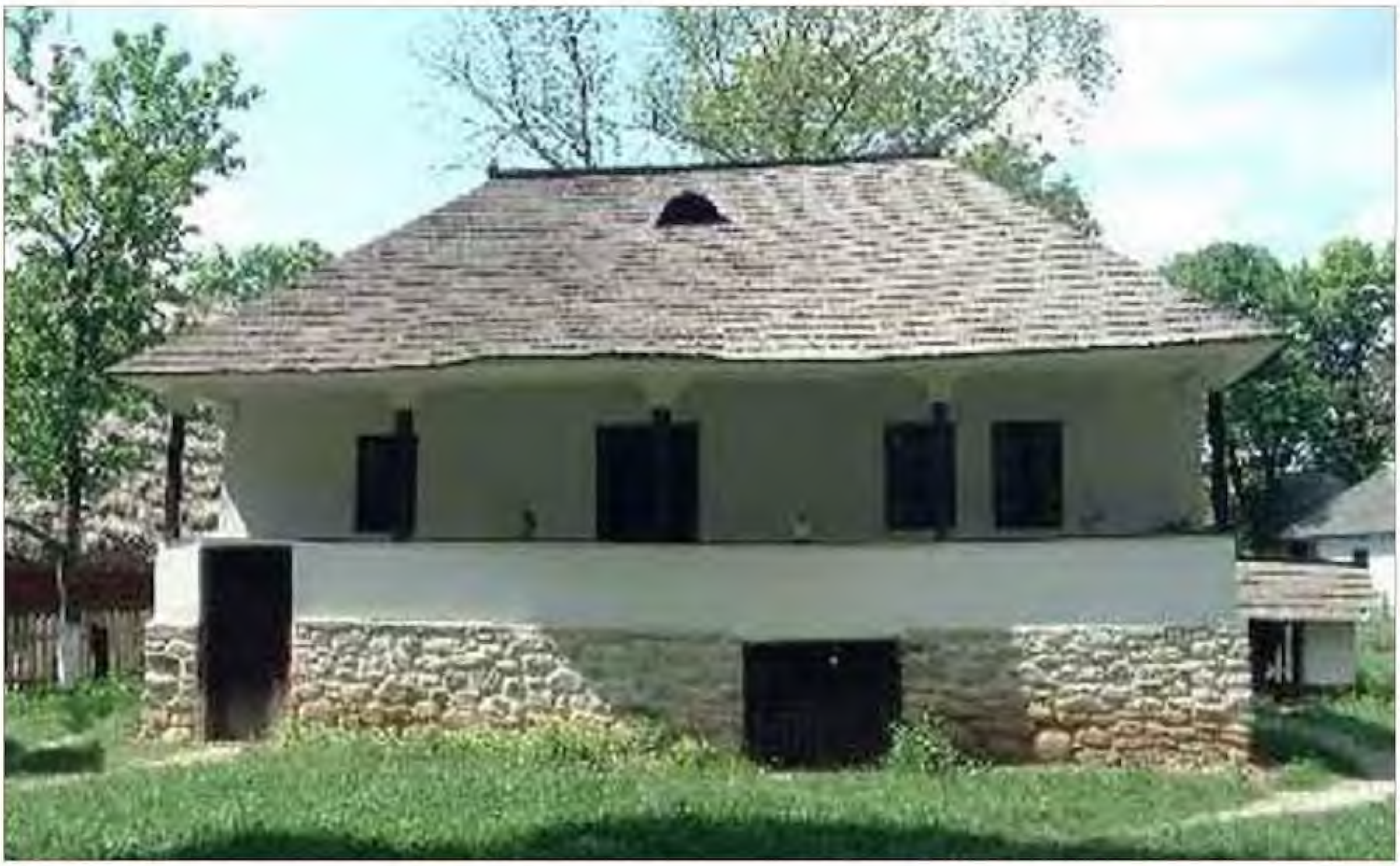

CASA DIN STĂNEŞTI
AMPLASATA ÎN MUZEUL SATULUI DIN BUCUREŞTI.

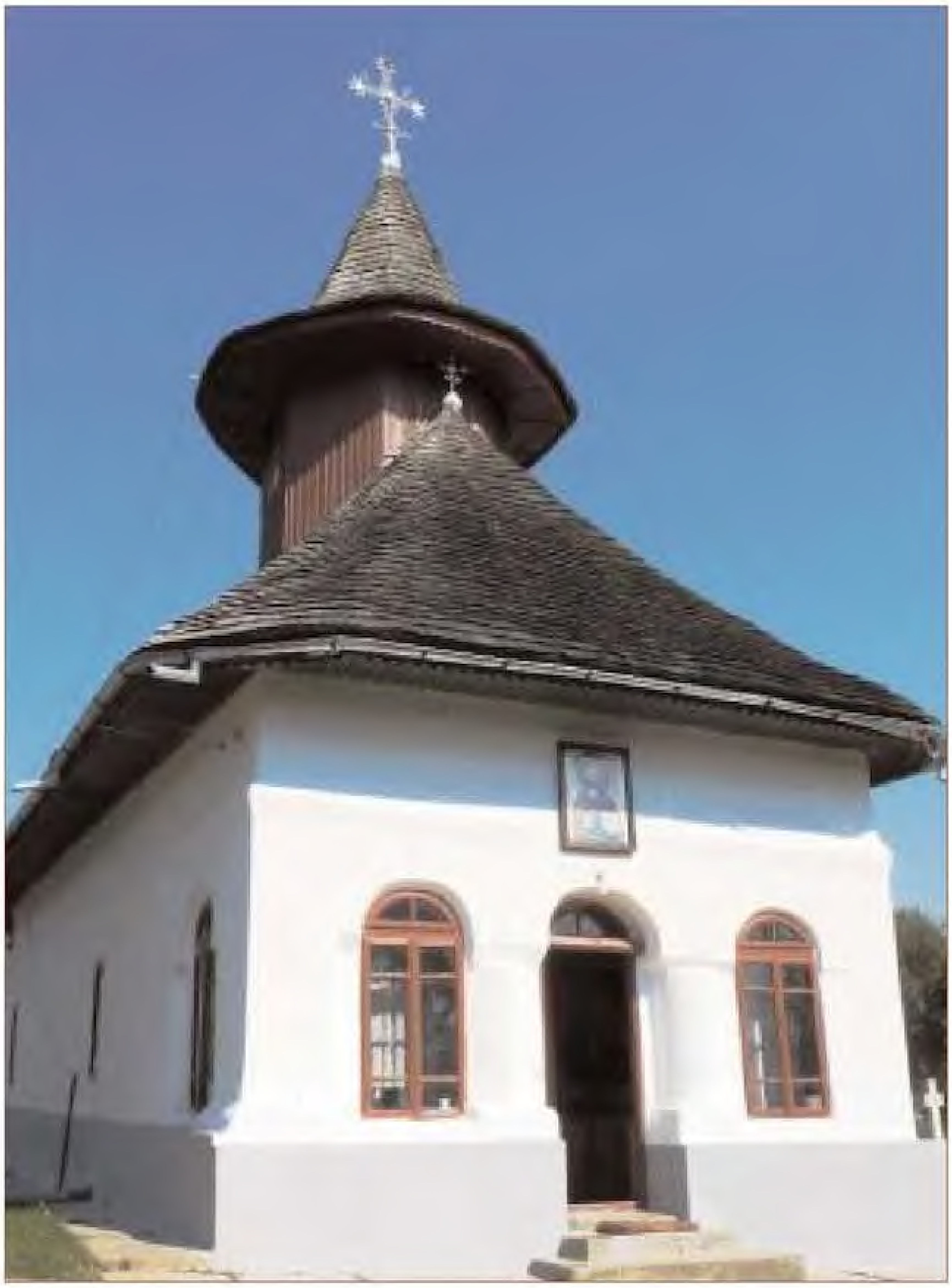

BISERICA PÂRÂIEŞTI.

Golul Poenăreilor, din dealurile muscelene, ultima citadelă a luptătorilor anticomunişti

RÂUL DOAMNEI LA POENĂREI.

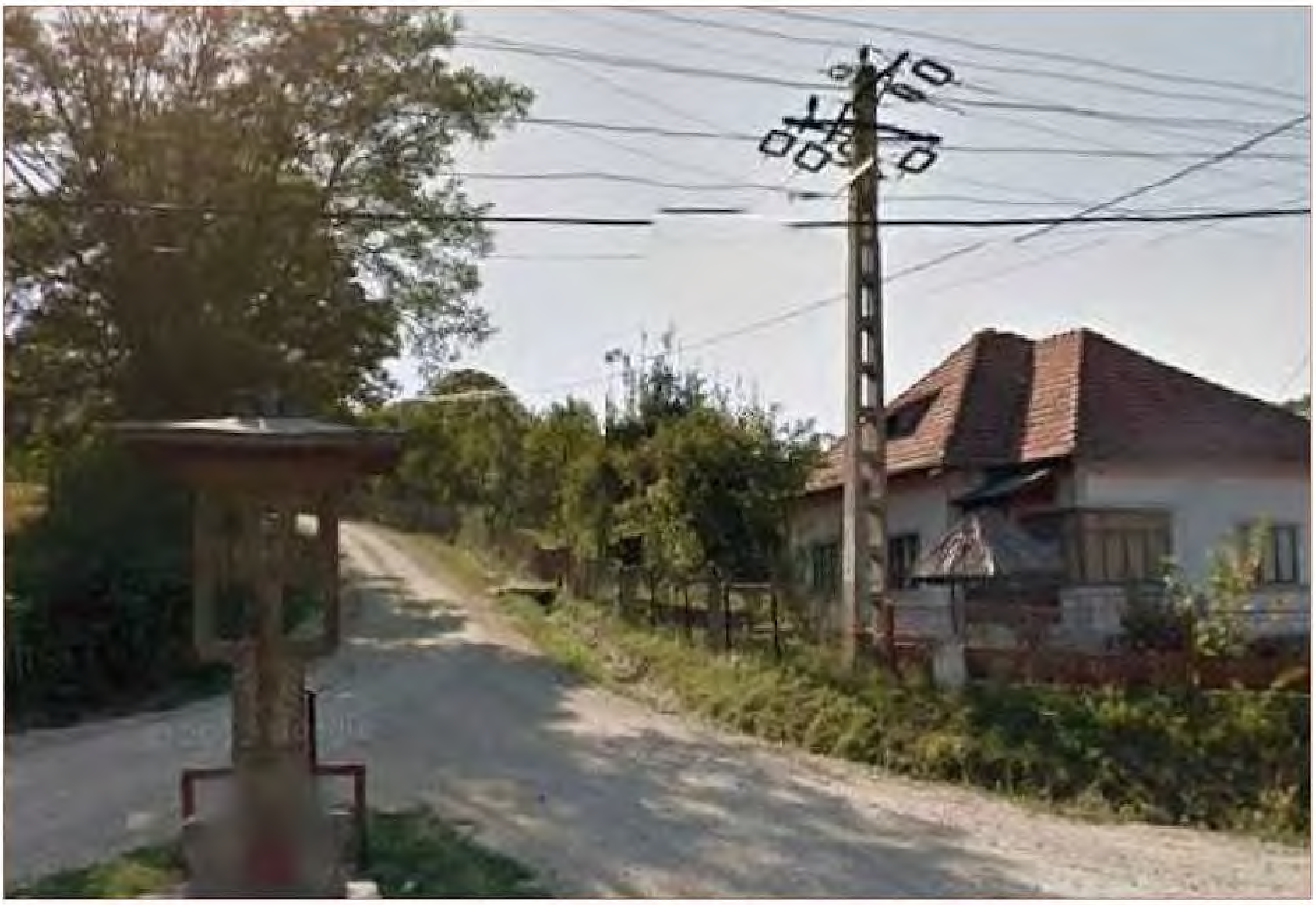

TROIŢA LILIANA NANU.

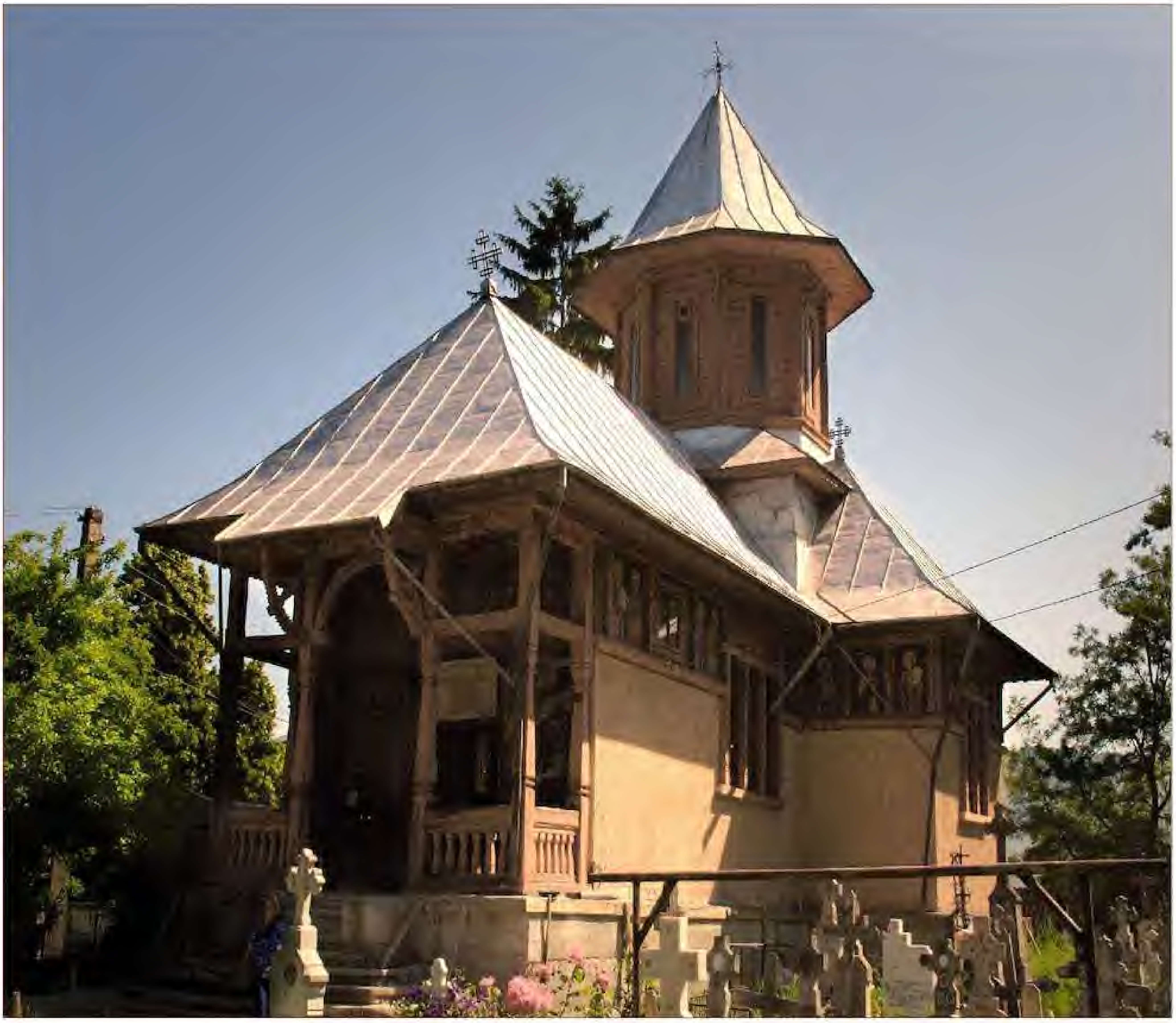

BISERICA DE LEMN DIN POENĂREI.

CASA PR. IOAN CONSTANTINESCU.

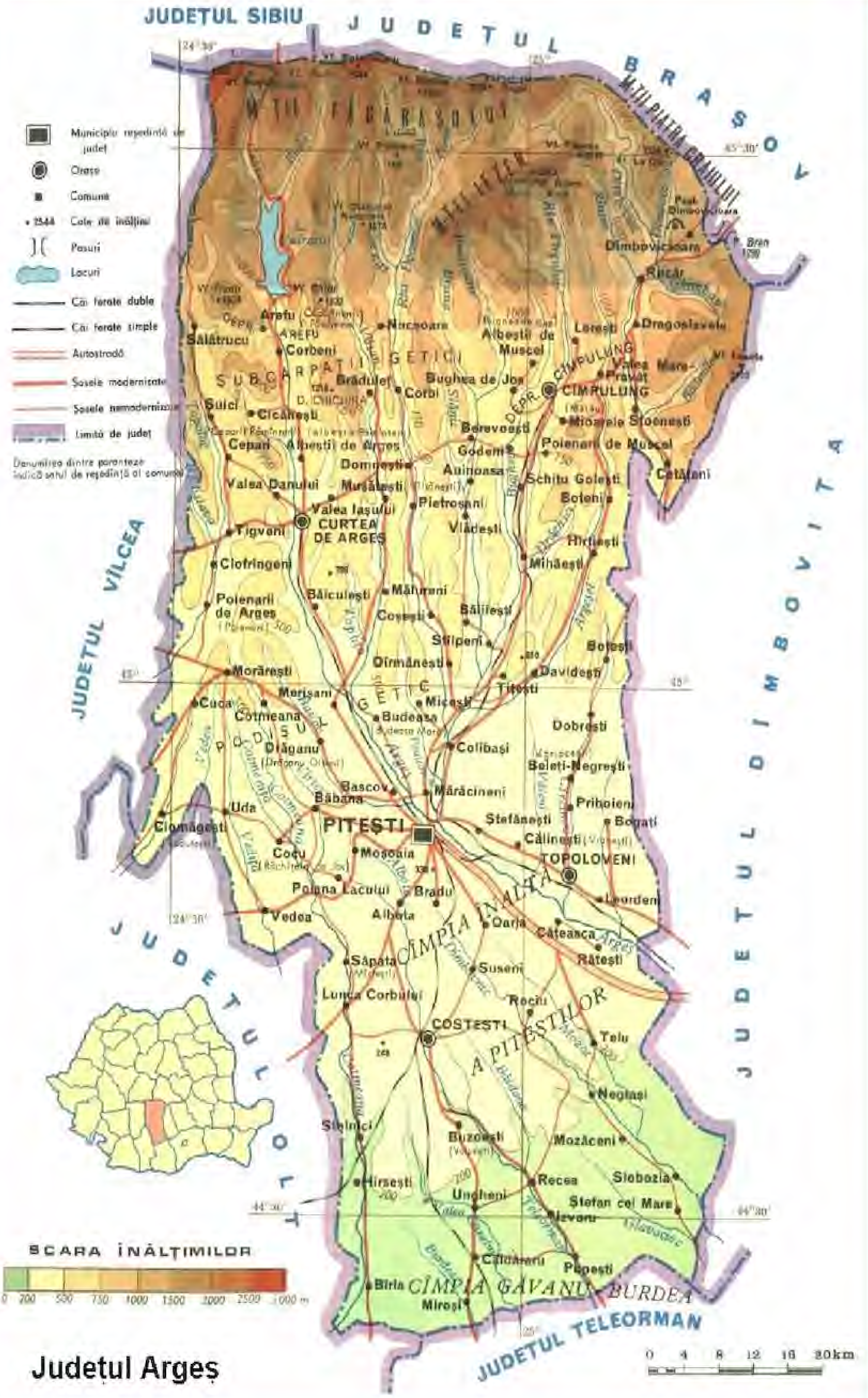
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Sălătrucu
Arefu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Tițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Drăganu
Dobrești
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Uda
Priboieni
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20 km
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

COŞEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

COŞEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Coşeşti**; Jupâneşti; Lăpuşani; Leiceşti; Păcioiu; Petreşti; Priseaca.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 25 km.
SUPRAFAŢĂ: 64,4 km^2.
POPULAŢIE: 5.358 locuitori [2.701 M + 2.657 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Jupâneşti – 1541 [7049] iunie 1 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 278)• **Petreşti** –1494 septembrie 13 (DIR, XIII, XIV, XV, B, ŢR, vol. I, doc. 238)• **Lăpuşani** – 1549-1550 (DRH, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 268)• **Leiceşti** – 1549-1550 (DRH, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 269).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Petrești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Călugărul la 13 septembrie 1494, prin care se confirmă proprietatea asupra unor ocine din aria localităţii.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Leiceşti este atestată prin trei topoare de piatră datând de la începutul epocii bronzului, descoperite în aria satului.

TOPONIMIE:

Coşeşti – toponim social format pe baza unui eponim *Coşescu* (la origine, apelativul *coş* ≈ „vatră; botniţă") + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Jupâneşti – toponim social format pe baza apelativului *jupan* (titlu de nobleţe dat persoanelor care ocupau o demnitate sau o funcţie înaltă), indicând un raport de proprietate faţă de moşia satului.

Lăpuşani – toponim format pe baza patronimicului *Lăpuş*, având, la origine, apelativul *lăpuş* ≈ „brusture, lipan".

Leiceşti – toponim social provenit din eponimul *Leica* („numele unor locuitori care s-au stabilit întâi aici") – la origine, apelativul *leică* ≈ „femeie vârstnică" + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Păcioiu – toponim reproducând un eponim: *Pacu* (atestat în folclorul local), din care a derivat, cu sufixul augmentativ *–oiu*, termenul *Păcioiu*. Satul Păcioiu este despărțit de Coşeşti, prin Podul Păcurariului (o aşezare anterioară de păcurari, în estul văii), *păcurar* având semnificaţia de „negustor ambulant care vindea păcură (și petrol lampant) prin sate; găzar", dar şi de „persoană care are în grijă oile; cioban; păstor *<lat. pecorarius*". De Leiceşti, este separat prin Podul Bărăitarului (veche aşezare de ţigani; ultimul Bărăitaru: Gheorghe Bărăitaru era cobzar).

Petreşti – toponim social format pe baza eponimului *Petre* + sufixul *–eşti*, indicând, în acest caz, apartenenţa familială a locuitorilor.

Priseaca – toponim topografic, la origine apelativul identic *priseaca* ≈ „loc în pădure cu copaci tăiaţi, unde se aşează stupii de albine".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei Muscel. O arhitectură a lemnului relevând capacitatea creativă a meşterilor locali este ilustrată prin Biserica de lemn Jupâneşti, dar, mai ales, prin exemplarele de construcţii foarte vechi, supraînălţate pe temelie de cărămidă şi piatră din Leiceşti, cu ample decoruri la sală şi foişor (stâlpi crestaţi în motive geometrice în zona capitelurilor, fruntar ajurat, capete de căpriori ornamentate în „cap de cal". Planul acestor locuinţe ţărăneşti era format din: tindă centrală şi camere laterale, cea dinspre şosea fiind „odaia curată". Casele erau prevăzute, la faţada principală, cu sală şi foişor susţinut pe trei stâlpi frontali, foişorul fiind plasat, de regulă, central. Acoperişul caselor avea patru ape, cu pantă extrem de accentuată. Se constată existenţa unor construcţii etajate, parterul fiind destinat depozitării produselor agricole. În satele de olari Petreşti şi Coşeşti, se relevă frecventa utilizare în edificarea construcţiilor de locuinţe a cărămizilor, reflex al ocupaţiei menţionate. În peisajul arhitecturii locale, o particularitate evidentă o reprezintă cuptoarele de ars oale, cu acoperiş prevăzut cu un sistem de goluri care asigură tirajul focului. Ceramica de Coşeşti se individualizează prin decorul realizat în humă albă; la Petreşti, olarii folosesc ca elemente de decor specifice: calea rătăcită şi spirala.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, olarii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru arta modelării lutului: Filofteia Creaţa, Ion Cristescu, Ion Deaconu, Gheorghe Ene, Ion Ene, Nicolae Enescu, Constantin Gagiu, Ion Gagiu, Nicolae Gagiu, Ion Geambaşu, Nicolae Gherghescu, Ion Pandelică Florea, Popa, Ion Roşca, Elena Zăvoianu, Eugen Zăvoianu, Gheorghe Zăvoianu, Ion Zăvoianu.

Arta modelării lutului – practicată, printre alţii, de către olarii: Ion Badea (n. 1940), împreună cu soţia lui, Filofteia; Dumitru Bărăscu (n. 1936) şi soţia sa, Maria; Ion Gh. Cristescu (n. 1924), Ion I. Diaconu (n. 1934), Mielu Dobre, Elena Dumitrache (n. 1935), împreună cu Ion Dumitrache, fiu, şi Lidia, noră; Ion Ene (n. 1942), împreună cu soţia sa, Olimpia, Irina Bănică, fiică, şi Ion Bănică, ginere; Valerica Ene (n. 1938), alături de soţul ei, Gheorghe Ene; Constantin D. Enescu (n. 1915), Gheorghe Gagiu (n. 1929) cu Domnica, fiica sa; Maria Geambaşu (n. 1929) cu fiul, Ion, şi Petruţa, noră; Gheorghe Marin; Victor Oprescu (n. 1953); Gheorghe Panea (n. 1946) şi soţia lui, Elena; Ion I. Gh. Stancu (n. 1933), împreună cu părinţii săi: Ion şi Păuna Stancu, şi fiul lui, Ion.

Meşteşugul tradiţional al dogăriei practicat, în comună, de către meşterii: Valeriu Mazilu şi fiul său, Valeriu; Ion Gh. Bocu; Ion F. Popa şi fiul său, Ion; Mircea D. Stoica şi ginerele său, Nicolae Gagiu; Aurel Tronaru; Victor Tănase cu fiii lui: Victor şi Codruţ; Gheorghe Nicolescu; Ionel Stancu; Gheorghe Nae şi ginerele lui, Ion Niţu. Aria de desfacere a butoaielor include târguri din judeţele: Argeş, Buzău, Constanţa, Giurgiu, Ilfov, Olt, Teleorman, Tulcea.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu doinele: Foaie verde mărăcine, Frunzuliţă trei arginţi.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul de la Leiceşti, Bulgăreasca, Căţeaua, Din Petreşti, Leliţă Ioană, Lozasca, Negustoraşul, Romanul, Sârba de doi.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia sărbătorilor religioase: Duminica Rusaliilor– în Coşeşti şi Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) – în Lăpuşani.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva» Coşeşti [1842]~ctitorită de popa Petre, popa Stancu, postelnicul Tudor ş. a., pe un teren donat de enoriaşi •intervenţii: consolidarea pereţilor [1928]; refacerea şarpantei [1943] •pictură murală: anonim [1842]. Uşa de intrare în biserică a fost sculptată, potrivit tradiţiei orale locale, de mitropolitul Antim Ivireanu (!).

✚Biserica de lemn «Înălţarea Domnului» Jupâneşti –[▲]– considerată, de către specialişti, „una dintre cele mai frumoase biserici vechi de lemn din România", constituind o culme a creaţiei crucerilor argeşeni, prin elaborata şi variata sa decoraţie arhitecturală, a fost construită, în anul 1742, cu cheltuiala comanditarilor: boiernaşul Necula Ceauşul Romleanul („constantinopolitanul") din Jupâneşti, Necula „grecul", boiernaş din Dârmăneşti, preotul Mihăilă, popa Neacşu şi prezbitera Maria din localitate, menţionaţi în pisanie: „Şi această biserică iaste făcută de Necula jupan Romleanu şi popa Mihăilu şi de

Necula gre(cul).". Ulterior, spre mijlocul secolului al XIX-lea, planul dreptunghiular a fost extins prin edificarea pridvorului pentagonal deschis, „cu scop didactic" – şcoală pentru învăţătura copiilor, pridvorul fiind surmontat de o clopotniţă pătrată. Amplitudinea registrului decorativ este impresionantă: brâu masiv reliefat, în torsadă, încheiat în capete stilizate de şarpe la ancadramentul accesului; motivul torsadei preluat şi în decorarea ancadramentului ferestrelor în combinaţie cu toruri ornamentate prin crestare; accesele în pronaos şi în naos decupate în partea superioară, în arcade compuse din multiple arcuri crestate; motivul „cap de cal" frecvent utilizat la consolele inferioare din pronaos şi naos; stâlpii masivi ai pridvorului profilaţi la capiteluri. Pictură murală în frescă pe faţada vestică; se precizează comanditarii unor scene biblice: „Raspeta şi proorocii s-a(u) zugrăvit cu cheltuiala părintelui popa Neacşu şi Maria prezvitera". În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1852], Octoih [1889], Penticostar [1889] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, uşi împărăteşti, proschinitar, sfeşnice de lemn sculptate, miruitor ş. a. În pronaos, piatra tombală a jupanului Barbu [1820].

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil»+«Sf. Ioan Botezătorul» **Jupâneşti** –[▲]– Potrivit pisaniei, „Începându-se acest lăcaş la anul 1840 şi neterminându-se de răposatu Barbu Eneotu şi, trebuind a săvârşi, şi-a dat obştescul sfârşit, la 1839. A fost terminat de fiul pomenitului răposat, d. postelnic Ioniţă Eneotu, cu soţia sa, Sultana. Acest sfânt locaş este pus pe moşia dumnealui postelnic Barbu, moşie ce se cheamă Valea Homarului, se lasă danie sfintei biserici de d. Ioniţă şi răposatul postelnic Barbu, ajutaţi de popa Ion Eneotu, sora sa, Maria diaconeasa, popa Ion duhovnicul, popa Coman, Toma diaconul, Dumitru diaconul, Mincă Văleanu, Stan Văleanu /.../ la 1844.". Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă semicirculară la altar; pridvor adăugat, decroşat, cu arcade în plin cintru susţinute de stâlpi masivi de cărămidă; turlă octogonală fixată pe tambur pătrat, străpunsă de spaţii pentru iluminat. Altarul se separă de naos, prin tâmplă de zid; naosul este delimitat de pronaos, prin două coloane prevăzute cu capiteluri. Construcţia a înregistrat intervenţii vizând, în special, restaurarea picturii în anii 1955-1959 şi în 1995. Pictura murală originară realizată de un anonim. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evhologhion [1852], Mineie [1852], Octoih [1852], Penticostar [1852], Triod [1852], Apostol [1853], Psaltire [1857], Evanghelie [1862] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, cruce de lemn, candelabru, potir, sfeşnice ş. a.

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Lăpuşani** –[▲]– ctitorită de locuitorii satelor Lăpuşani şi Corbu, cu ajutorul proprietarului local Iordache Brătianu, în anul 1775. O restaurare a construcţiei a fost efectuată în 1810-1811, prin adăugarea unui pridvor, refacerea turlei-clopotniţă şi a tâmplei; iar o consolidare a fundaţiei, în 1937. Biserica prezintă un plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor deschis cu arcade în acoladă susţinute pe coloane cu capitel şi pe stâlpi de colţ; turlă octogonală peste pridvor. Pictura murală din 1957, realizată de Victoria Rădulescu, este suprapusă stratului de pictură originară. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [s. a.], Penticostar [s. a.], Triod [s. a.], Evanghelie [1742], Octoih [1854] şi icoane pictate pe lemn, în 1957, de Victoria Rădulescu.

✚**Biserica** «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Nicolae» **Leiceşti** [1868]~ctitorită de Stoica Popescu, Din Vuţa, Ion Păltineanu, Teodor Petrescu ş. a. •intervenţii: refacerea acoperişului [1912]; consolidarea fundaţiei [1936] •pictură murală: „Ilie zugravu, Nicolae zugravu din Piteşti, Nicolae zugravul Mioveanu" [1868], restaurată [1924].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Teodor Tiron» **Păcioiu** [1851] ~ctitorită de Petre Hagi Gheorghe, Teodor Petrescu, preot Cârstea ş. a. •intervenţii: consolidarea fundaţiei [1945]; consolidarea turlei [1949] •pictură murală: Constandin zugrav [1851]. Ctitorul principal, Petre Hagi Gheorghe, a fost înmormântat în pridvor.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Gheorghe»+«Cuvioasa Paraschiva» **Petreşti** –[▲]– construită, în 1775, „cu toată cheltuiala robilor lui Dumnezeu: Partenie ieromonahul, Maria preoteasa ot Coşeşti şi ginerii săi, diaconul Radu, Maria diaconeasa ot Petreşti şi au ajutat şi ceilalţi locuitori moşneni: popa Mihai, popa Nedelcu, Dima şi Irimia cu fraţii lui, Constantin zis Mareş şi Radu şi Vlad Căruntu Drăguţ şi Drăgoi cu fraţii lui, Gheorghe şi Radu cu fraţii lui, Oprea şi Sandu, Vlad şi Dobre cu feciorii lui, Pătru şi Barbu cu fraţii lui.". Biserica a fost reparată în: 1935, 1939, 1953. Construcţia prezintă un plan dreptunghiular compartimentat; altar decroşat, semicircular în interior şi poligonal la exterior; pridvor deschis susţinut pe coloane; ulterior, pridvorul a fost închis cu un geamlâc. Pictură murală originară în frescă. „În inventarul bisericii, există o Evanghelie apărută în 1750, legată cu piele şi metal cromat, cu lungimea de 36 cm, lăţimea de 24 cm şi grosimea de 6 cm.". În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1750], Penticostar [1800], Mineie [1852], icoane pictate pe lemn în secolul XIX, un potir, un chivot ş. a.

Cruci de piatră: **Jupâneşti**: 1739-1740 [7248] –[▲]–, 1739-1740 [7248] –[▲]–, 1828 –[▲]– lângă biserica de lemn ■~ **Leiceşti**: 1806-1807 [7315] –[▲]– lângă biserică.

Monumente eroi: **Jupâneşti** [1916-1918]; autor: N. Sântion (1922) – lângă Magazinul Jupâneşti ■~ **Leiceşti** [1916-1918]; (1938) – lângă Biserica Leiceşti ■~ **Păcioiu** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Biserica Păcioiu ■~**Petreşti** [1916-1918]; (1922) – lângă Biserica Petreşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 298 locuitori ai comunei Coșești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [13], Primul război mondial [190], Al doilea război mondial [95].

IN MEMORIAM

✪ **CAPANU ION** [Jupâneşti, 1927-2006] – profesor universitar la Academia de Studii Economice Bucureşti [1950-1997], economist. Opera: «Statistica economiei naţionale» [1984], «Venitul naţional» [1985], «Statistica macroeconomică» [1997], «Sistemul conturilor naţionale şi agregate macroeconomice [1998].

✪ **CIVITU FLOAREA** [Jupâneşti, 1923-Piteşti, 1988] – artist plastic, absolvent al Şcolii superioare de arte Bucureşti [1948]; profesor de desen la Şcoala nr. 1 Piteşti [1965-1980], coordonator al cercului de pictură al elevilor; expoziţii de pictură în ţară şi străinătate; lucrări de artă plastică în colecţii particulare din: Canada, Franţa, Germania, Grecia, Italia, Mare Britanie, Spania, Statele Unite ale Americii, Suedia, Ungaria.

✪ **CONSTANTINESCU IOAN** [1893-1972] – general; comandant de regiment; comandantul Şcolii militare de ofiţeri în rezervă de infanterie Piteşti; participant activ la cele două războaie mondiale.

✪ **CONSTANTINESCU SILVIU** [1920-2007] – profesor de limba şi literatura română; remarcabil filolog cu prodigioasă activitate publicistică. Opera: «Culegere de texte literare pentru analize gramaticale» [1970], «Mic dicţionar de cuvinte perechi» [1976], «Exerciţii şi analize gramaticale» [1976], «Exerciţii de sintaxă» [1977], «Să ne verificăm cunoştinţele de limba română» [1982], «Analize gramaticale» [1985], «Dificultăţi semantice: paronime şi grupuri lexicale cu aspect paronimic» [1994], «Gramatica limbii române : noţiuni teoretice, texte pentru analiză şi fraze analizate sintactic» [1994], «Dicţionar de cuvinte derivate al limbii române» [1998], «Dicţionar de cuvinte compuse» [1999], «Teste de cultură generală» [2000], «Dicţionar explicativ de antonime pentru uz şcolar» [2001], «Limba română în 500 de întrebări» [2003], «Dicţionar de cuvinte polisemantice» [2004], «Exerciţii şi analize gramaticale (sintaxă)» [2007], «Limba română. 500 erori de exprimare explicate» [2007], «Dicţionar de cuvinte derivate» [2008], «Dicţionar explicativ de cuvinte uzuale» [2008], «Dicţionar explicativ de neologisme pentru uz şcolar» [2008], «Dicţionar de paronime de uz şcolar» [2008] ş. a.

✪ **DĂSCĂLIŢA ION** – poet ţăran din Jupâneşti, autorul poeziei «Doina de la Pravăţ» [1916]. Versurile sale patriotice, evocând vitejia ostaşilor români pe front, au fost încredinţate comandantului de pluton, I. U. Soricu, poet şi profesor de limba şi literatura română la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel, spre a fi publicate.

✪ **DIMA GHEORGHE** [1950-1995] – profesor universitar post-mortem. Opera: «Descărcări în gaze cu catozi cavitari», teză de doctorat; numeroase studii și articole de specialitate.

✪ **DUMITRESCU PETRE** [1891-1967], născut în Jupâneşti – învăţător la: Drăgăneşti-Olt, Bădiceni-Mălureni. Ofiţer distins cu medalia „Coroana României" pentru fapte de arme în Primul Război Mondial. Inspector şcolar [1938]. Preocupări remarcabile pentru construirea „Căminului învăţătorilor" din Piteşti [1940], constituirea „Asociaţiei de ajutor reciproc a învăţătorilor argeşeni", înfiinţarea, în fiecare şcoală din judeţul Argeş, a unor cantine pentru elevii săraci [1938-1940]. Candidat P.N.Ţ. [1946]. Deţinut politic; arestat, sub acuzaţia că s-a opus colectivizării agriculturii [1960].

✪ **MATEA AURELIU** [1945-2001] – inginer mecanic, profesor universitar. Activitate didactică la Institutul de învăţământ superior Piteşti [1976-2001], Facultatea de inginerie [1996-2000]. Opera: «Organe de maşini şi mecanisme» [1980], «Elemente de asamblare şi asamblări utilizate în construcţia de maşini şi instalaţii tehnice» [1984], «Principii generale care stau la baza proiectării organelor de maşini» [2001], «Asamblări şi elemente de asamblare» [2001] - în colaborare.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 182-183; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Cicerone Georgescu, Nae Georgescu– *Jupâneşti pe Râul Doamnei. O monografie sentimentală*, Piteşti, 2010; I. Dumitrescu, C. Florea– *Jupâneşti, un vechi sat argeşean. File de istorie*, Bucureşti, 1976, 239 p.; Sorin Mazilescu– *Monografia comunei Coşeşti*, Piteşti, 2006, 248 p. cu ilustrate color şi alb-negru, bibliografie.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

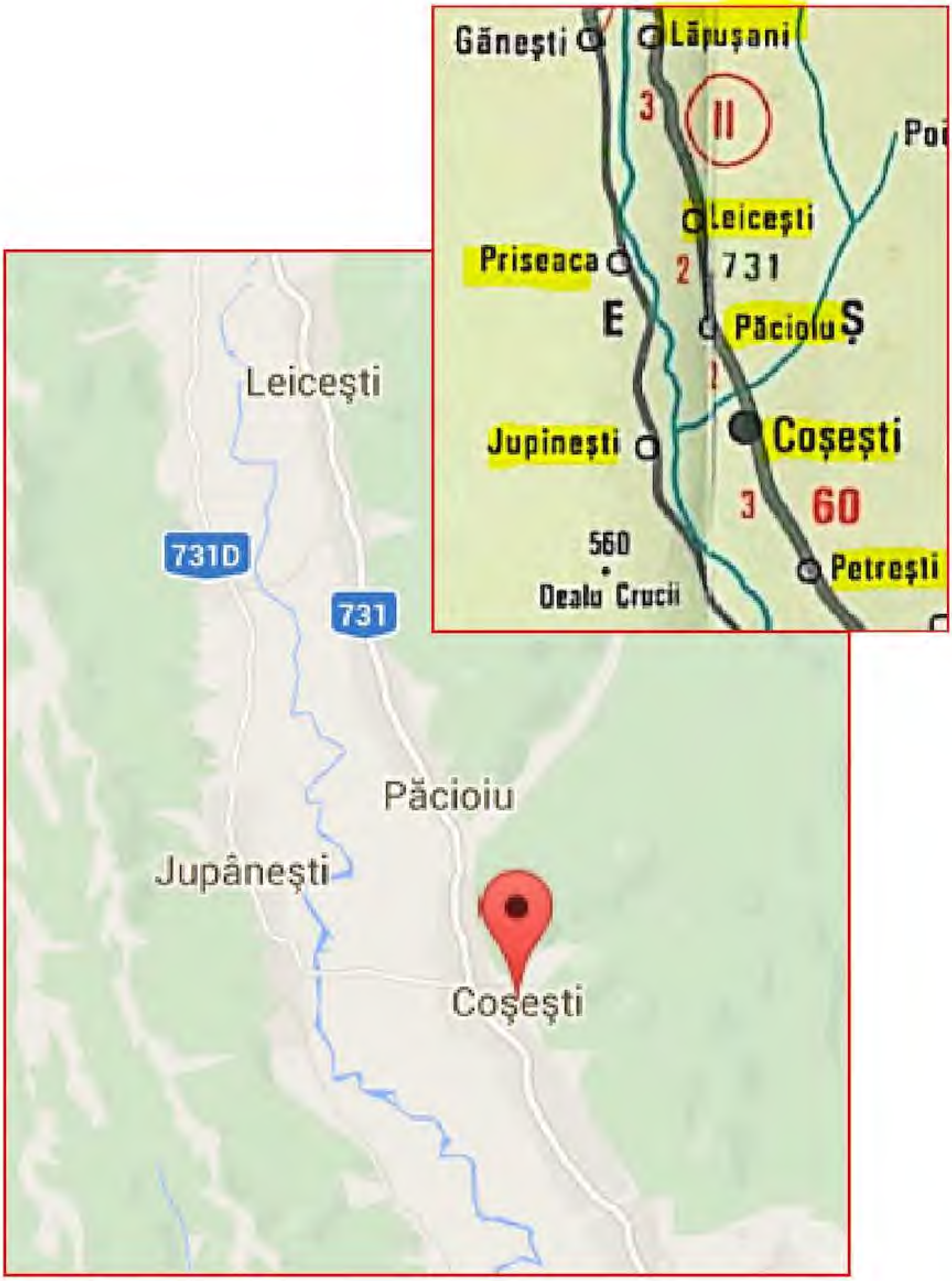

Găneşti
Lăpuşani
3
II
Poi
Leiceşti
Priseaca
2
731
E
Păcioiu
Ş
1
Coşeşti
Jupineşti
3
60
560
Dealu Crucii
Petreşti
Leiceşti
731D
731
Păcioiu
Jupâneşti
Coşeşti

PRIMĂRIA
COŞEŞTI

PRIMĂRIA COMUNEI COŞEŞTI.

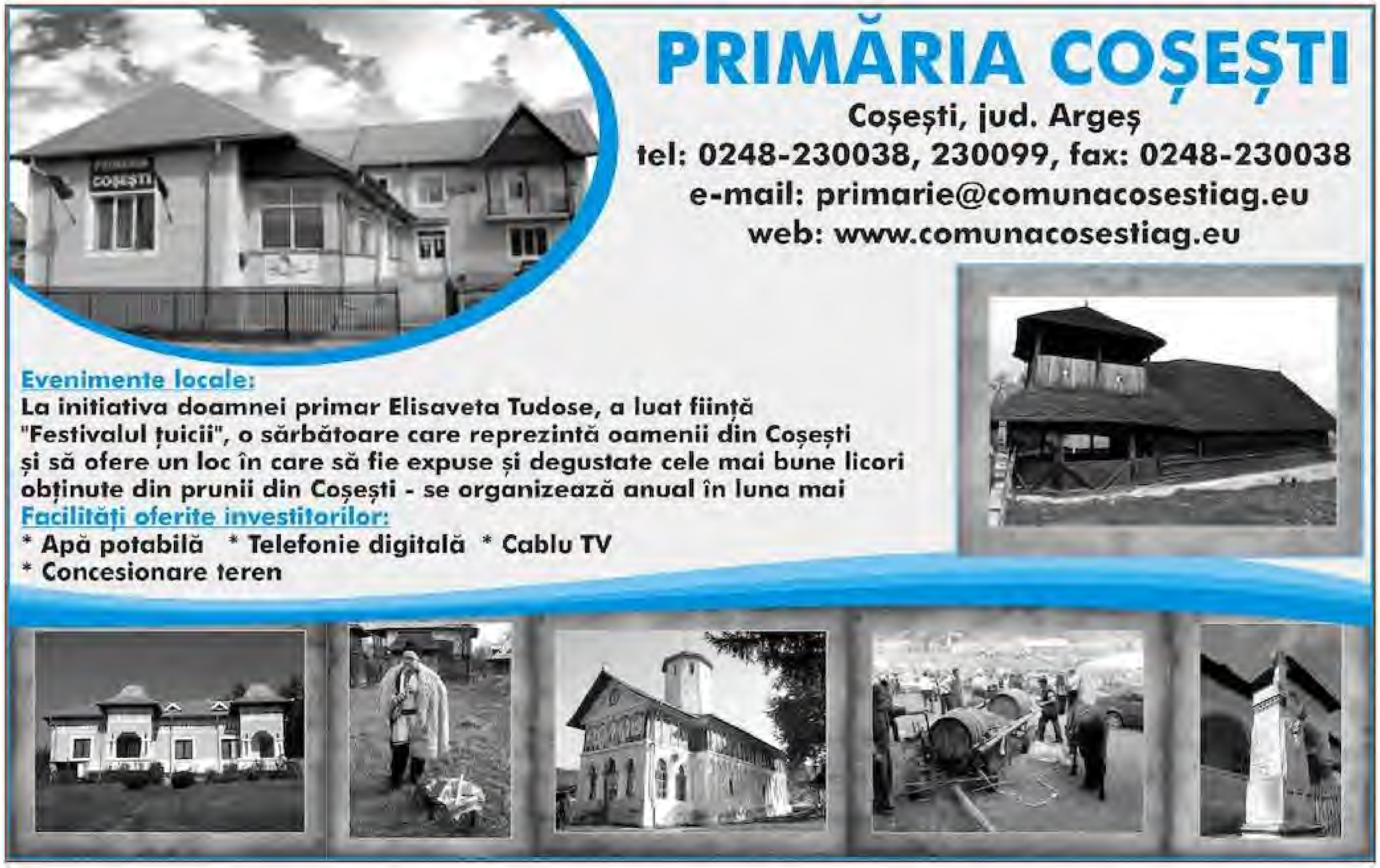

PRIMĂRIA COȘEȘTI

Coșești, jud. Argeș
tel: 0248-230038, 230099, fax: 0248-230038
e-mail: primarie@comunacosestiag.eu
web: www.comunacosestiag.eu

Evenimente locale:
La initiativa doamnei primar Elisaveta Tudose, a luat ființă "Festivalul țuicii", o sărbătoare care reprezintă oamenii din Coșești și să ofere un loc în care să fie expuse și degustate cele mai bune licori obținute din prunii din Coșești - se organizează anual în luna mai

Facilități oferite investitorilor:
* Apă potabilă * Telefonie digitală * Cablu TV
* Concesionare teren

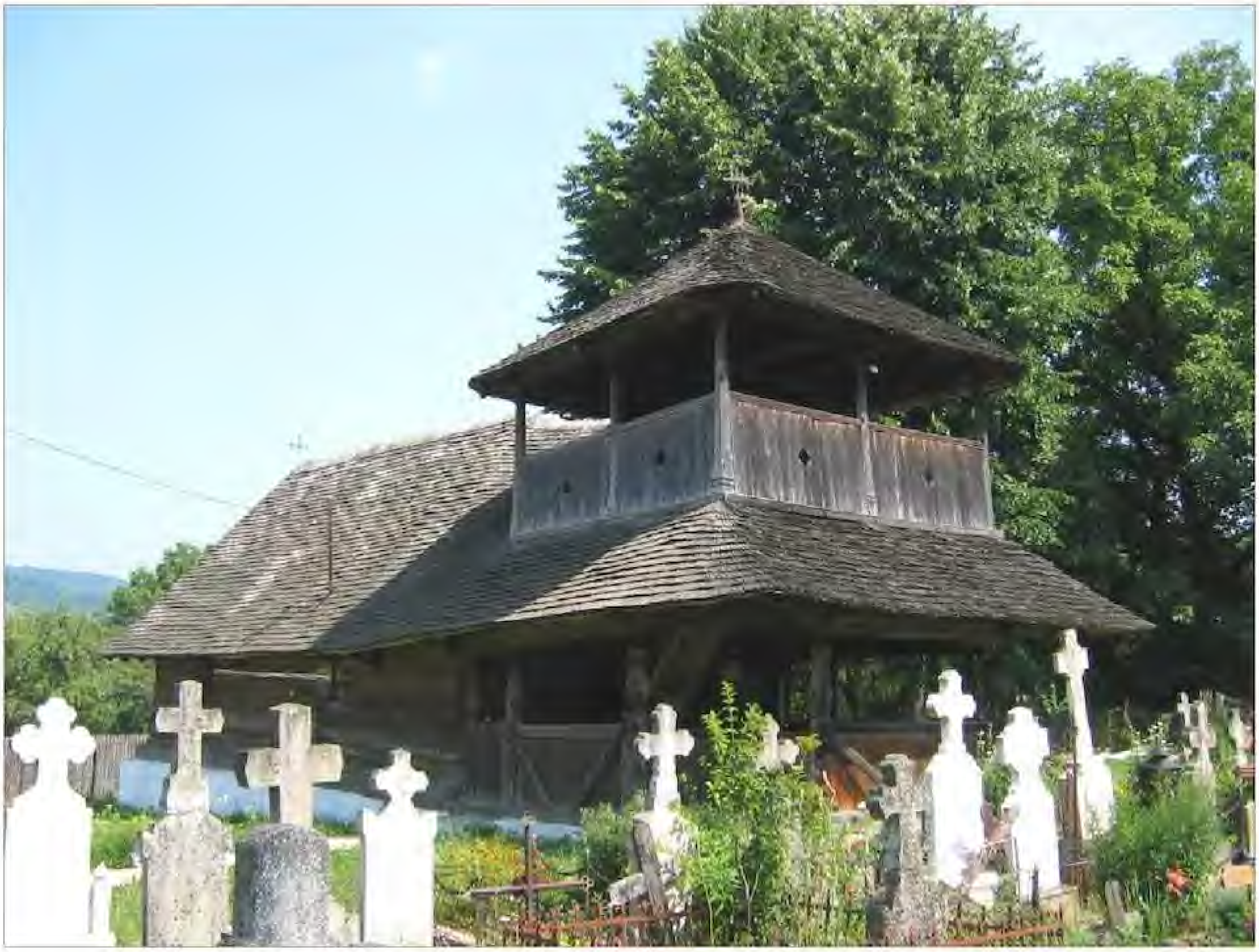

BISERICA DE LEMN JUPÂNEŞTI.

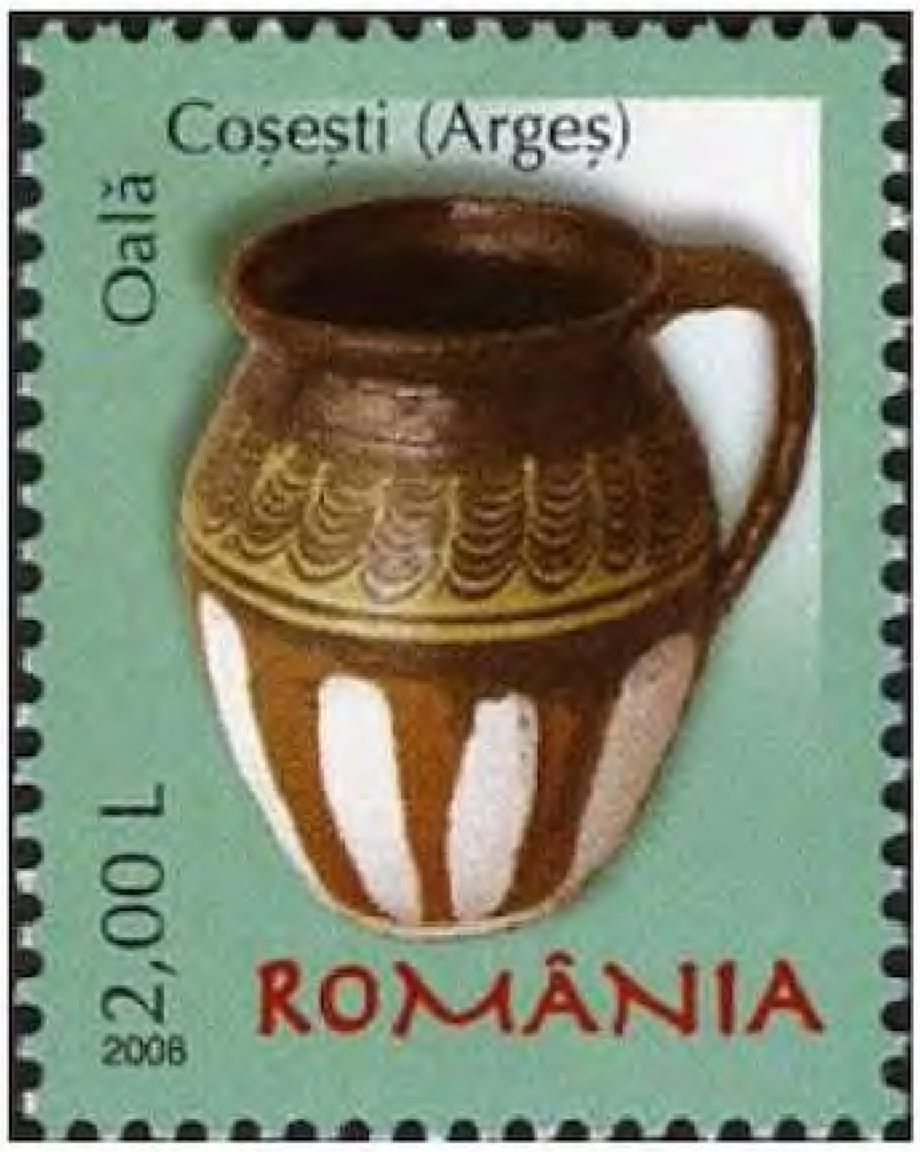
Coșești (Argeș)
Oală
2,00 L
2008
ROMÂNIA

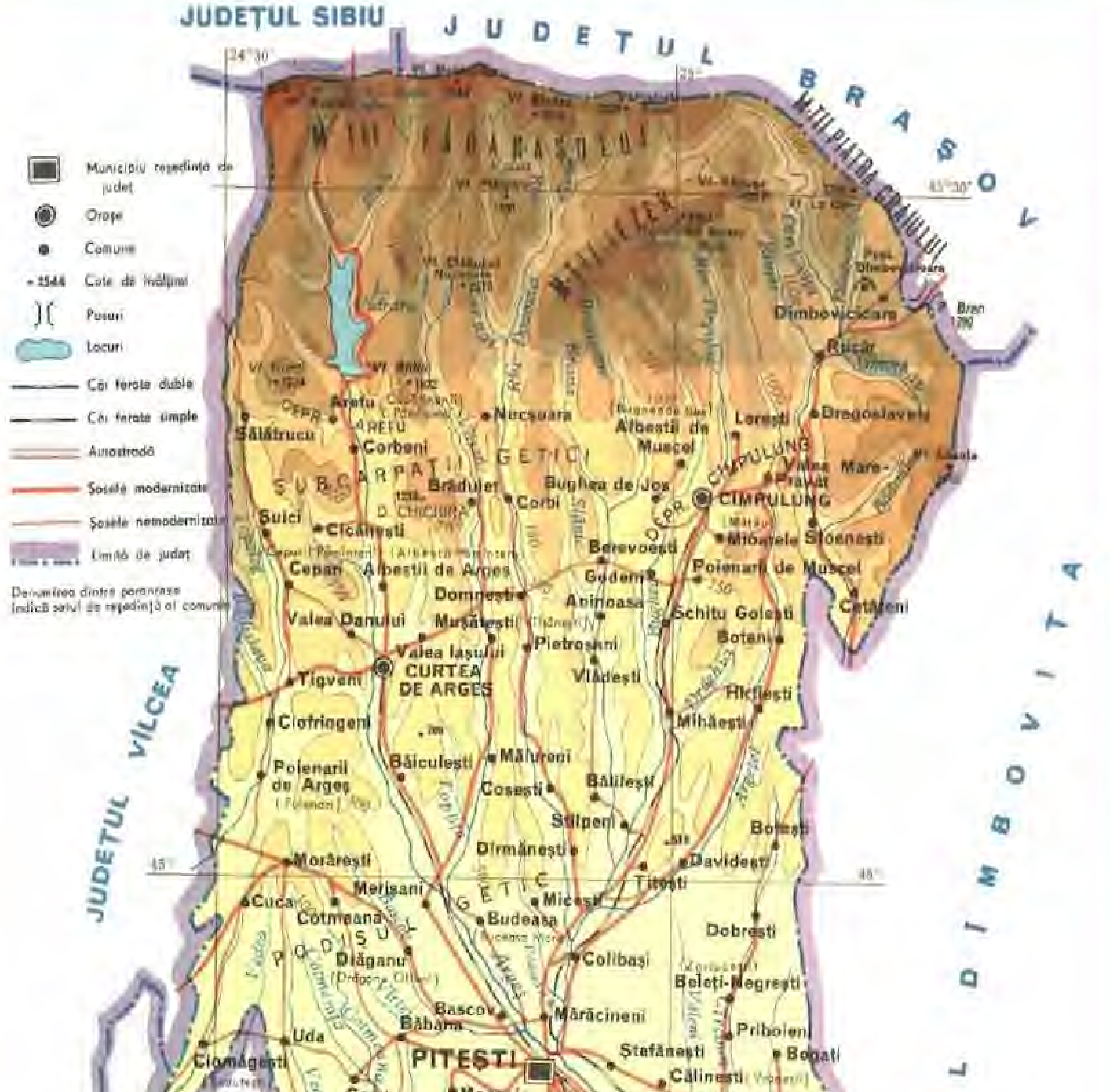
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
COSTEȘTI
TOPOLOVENI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bughești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Cocu
Moșoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Oraşul

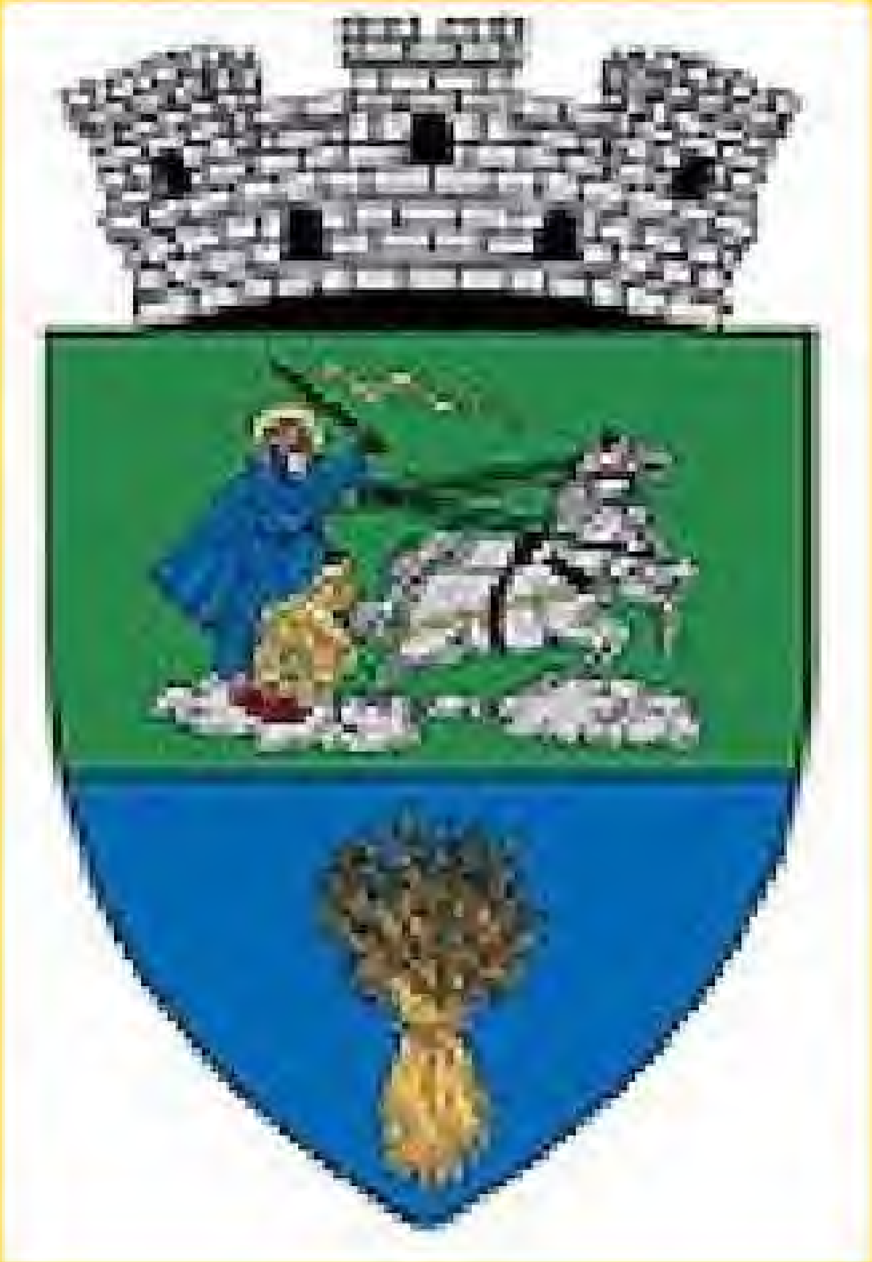

COSTEŞTI

PITEŞTI MMXV

COSTEŞTI

COMPONENŢĂ: Oraşul este format din 6 cartiere/sate: Broşteni; Lăceni; Pârvu Roşu; Podu Broşteni; Smei; Stârci.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 25 km.
SUPRAFAŢĂ: 108,6 km^2.
POPULAŢIE: 10.375 locuitori [5.094 M + 5.281 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Balta Neagră – lângă Broşteni – 1520 [7029] noiembrie 26 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. I, doc. 164)• **Bălteani** <Broşteni>– <1525> iulie (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 240)• **Costeşti** – 1535 [7043] iulie 30 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 205)• **Teleşti** – 1452 august 5 (JA)• **Broşteni** – 1501 iunie 16 (JA).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Costești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Paisie la 30 iulie 1535, prin care se confirmă lui Șerb și altora proprietatea asupra unor „ocine în Costești”, Șerb „așezând piste ocini pe fiicele sale, Stana și Buna”.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al oraşului Costeşti este atestată, printre altele, prin denarul imperial roman emis de împăratul Domiţian, descoperit întâmplător, în anul 1966, pe Dealul cimitirului.

TOPONIMIE:

- Broşteni – toponim topografic format pe baza apelativului *broască* + sufixul –*eni* (cu funcţie locală) indicând „locuitorii unei zone cu ape populate de broaşte”.
- Costești – toponim social format din eponimul *Costea* + sufixul –*ești*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- Lăceni – toponim format pe baza apelativului *lac*, evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea + sufixul –*eni* care relevă apartenenţa locală.
- Pârvu Roşu – toponim compus dintr-un antroponimic *Pârvu* („primul născut”, în limba slavă) + determinantul *Roşu*, relevând o particularitate fizică a moşului eponim.
- Podu Broşteni – toponim topografic indicând amplasarea aşezării printr-un reper sigur (un *pod*) situat în aria localităţii constituite: *Broşteni*.
- Smei – toponim cu formă de plural, format pe baza apelativului *zmeu*, relevând particularităţi psihice ale primilor locuitori.
- Stârci – toponim cu formă de plural, semnalând prezenţa unor „specii de păsări de baltă” în aria de constituire a localităţii; iniţial, poreclă – *stârcea* ≈ „oameni cu picioarele obădate, puţin cocoşaţi, stârciţi”.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei sudice a judeţului Argeş. Locuinţele edificate la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX prezintă, sub raport planimetric, o tindă centrală prevăzută cu corlată şi horn şi două camere laterale. Faţada principală era precedată de o sală susţinută pe patru sau şase stâlpi amplu decoraţi în motive geometrice realizate prin crestare, sala fiind mărginită, în partea inferioară, de un pălimar cu scânduri ajurate în motive geometrice sau florale. Majoritatea construcţiilor de locuit au fost supraînălţate pe temelii de piatră şi cărămidă tencuite; pereţii din cununi suprapuse de bârne fiind, de asemenea, tencuiţi. Şarpanta avea întreaga structură asamblată în cuie de lemn. Casa Echimescu [4/4 XIX] (str. Victoriei,110) reprezintă un exemplar tipic pentru arhitectura dominantă din perioada menţionată. De aceea, conservarea sa „in situ" constituie un act de reconsiderare a valorilor arhitecturale moştenite, într-o zonă în care civilizaţia lemnului a cunoscut o considerabilă dezvoltare. Din fondul arhitectural reprezentativ pentru perioada de început a secolului XX, pe teritoriul oraşului marcat de tăvălugul unei sistematizări iraţionale în perioada comunistă, se conservă monumentele de arhitectură –[▲]–: Fosta Primărie Costeşti [1/4 XX] – str. Victoriei, 1; Casa Bădescu [3/4 XIX] – str. Victoriei, 5; Protoieria Costeşti [1933] – str. Victoriei, 6; Fosta Judecătorie [1890] – str. Victoriei, 7; Casa Nicolau [1/4 XX] – str. Victoriei, 110 – monumente care conferă localităţii repere autentice ale evoluţiei sale urbanistice. Costeştiul – oraşul de câmpie al judeţului Argeş – continuă să se dezvolte vertiginos pe plan edilitar, fără a se respecta, însă, din păcate, criterii arhitecturale impuse de tradiţia constructivă locală.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Victoria Dumitru (n. 1923), Floarea Grigore (n. 1945), Fiţa Lepa (n. 1914), Dumitra Nedelescu (n. 1914), Natalia Radu (n. 1920), Gheorghiţa Ristea (n. 1941), Florica Tănase (n. 1935), Dumitra Tănase (n. 1913), Ioana Vereşteanu (n. 1938), din satul Broşteni, erau specializate în confecţionarea: iilor, fotelor, peretarelor, macaturilor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă, ori prin cooperativele meşteşugăreşti.

În domeniul folclorului literar zonal, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se menţionează: Cântecul focului de la Costeşti, Balada şarpelui.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Afluenţi, Alunelul bătrânesc (Alunelul vechi), Alunelul nou, Amploieţul, Aoleanul, Ariciul, Arnăuţeasca, Basarabeanca, Băluţa, Bărboasa, Bâzdâcul, Boiereasca, Brâul căluşăresc, Brâul pe 6, Buceagul, Bugheanul, Bumbacul, Cazacul, Căluşul, Cârligul, Cârligul uşor, Chindia, Ciuleandra, Cochineasca, Colentina, Cositul, Costeasca, De unul singur, Dogăreanca, Drumul dracului (Drumul naibii), Dumitrica, Floricica, Floricica din căluş, Foişoreanca, Gheorghiţa din căluş, Hora Badiului (Hora Badii), Hora căluşărească, Hora din oră, Hora Dumitrii, Hora-n bătaie (Hora-n ciocane), Hora la două, Hora la patru, Hora lui popa Mei, Hora mare, Hora Nuţii, Hora peştelui, Iuhu, Iutili, Jianu, Joiana, Leliţă Ioană, Lozasca, Luleasca, Martalogii, Mânioasa, Minţita, Miţuica, Munteneasca, Murguleţul, Murguleţul împletit, Murguleţul în bătaie, Niţuşca lui moş Crivac, Nu vrea nevasta, Ogănăul, Peştele, Popeşteanca, Purdelul, Resteul, Rezasca, Romanul, Rustemul, Salta, Sălcioara, Sârba, Sârba căluşărească, Sârba în bătaie, Sârba-n tarapanale, Sârba în vals, Sârba la două, Sârba la patru, Sârba la trei, Sârba lui 22, Schitu Grecii, Simianca, Steaua, Şuiul, Tânta, Tuciul, Turceasca, Ţigăneasca la patru, Ţigăneasca Mariei, Ţipla, Ungurica, Ursăria, Vântul, Vântuleţul, Zamfirica, Zuralia.

Ansamblul folcloric «**Mugurelul**» al Casei de cultură Costeşti, sub coordonarea artistică a instructorilor: Dorel Ilie, Cristi Călin, Adrian Nedelcu, include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Banu Mărăcine, Băluţa, Băltăria, Bătuta, Dura, Floricica, Hora Costeştiului, Hora la 4, Joiana, Resteul, Salta, Sârba de la Fâlfani, Sârba din căluş, Sârba dogarilor, Sârba la 4, Simianca, Spoitoreasa, Tărăşelul, Ţigăneasca, Ungurica.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul (20 iulie), dar şi săptămânal – sâmbăta.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Oraşul Costeşti este înnobilat de existenţa unor monumente ecleziastice de o valoare arhitecturală remarcabilă. Incendiul devastator declanşat, la 18 aprilie 1930, „de aprinderea, de la o lumânare din policandrul bisericii de lemn, a coroanelor artificiale prinse pe pereţi, a distrus din temelii bisericuţa satului Costeşti, în noaptea de Vinerea Patimilor, eveniment nefast, în timpul căruia şi-au pierdut viaţa, fiind arşi de vii, 114 credincioşi, printre ei aflându-se 40 de elevi şi 4 studenţi ce cântau prohodul Mântuitorului, directorul şcolii primare, Ilie Ştefan, preotul satului, Dumitru Vişinescu, şi doi fii ai săi". „La apelul patriarhului României, dr. Miron Cristea, directorul ziarului „Universul", Stelian Popescu, a iniţiat o campanie de presă pentru colectarea fondurilor necesare edificării unui locaş de cult reprezentativ în Costeşti. Manifestându-se o excepţională solidaritate umană, s-a colectat, „prin donaţii din toată lumea creştină de pe tărâmurile româneşti, cât şi de peste graniţe", suma de circa 10.000.000 lei, instituindu-se o comisie formată din: „pr. Constantin Dron, eforul Bisericii Ortodoxe Române, împuternicit al patriarhului, Mihail Priboianu, împuternicit al guvernului, pr. Ion Marinescu, împuternicit al episcopului de Argeş, şi Eftimie Sinu din partea ziarului „Universul", pentru coordonarea lucrărilor de construcţie a bisericii.

✚Monumentala **Biserică** «Sf. Ilie»+«Adormirea Maicii Domnului» **Costeşti** –[▲]– a fost construită din calcar de Albeşti şi cărămidă, în perioada anilor 1930-1933, „cu plan în formă de cruce", după proiectul renumitului arhitect Dimitrie Ionescu-Berechet din Câmpulung-Muscel, antreprenor de lucrări fiind ing. Emil Prager. Piesele de mobilier au fost realizate de Anghel Dima-Bucureşti, iar splendidul iconostas de C. M. Babic şi V. Babic din Bucureşti. Sfinţirea bisericii-monument din Costeşti s-a oficiat în ziua de 21 iulie 1933, de către un sobor de preoţi, în frunte cu episcopul Eparhiei Argeşului, Nichita Duma. Pictura murală originară a bisericii poartă semnătura renumitului pictor Dimitrie Belizarie din Domneşti; pictura a fost restaurată de Virginia Videa din Bucureşti, în anii 1974-1975, prin osârdia pr. Ion Albulescu. În patrimoniul bisericii, se află „şapte candele mari de argint aurit donate de patriarhul Miron Cristea", potir, disc, steluţă, linguriţe, cruci de argint, şase icoane pictate de pictorul Ioanid; icoana pictată pe pânză înfăţişând pe „Iisus la puţul lui Iacob", icoana „Maria Magdalena", antimis, dvera din mătase mov pictată de Gheorghe Belizarie.

✚**Biserica** «Duminica Tuturor Sfinţilor» **Broşteni** –[▲]– Potrivit pisaniei, „s-a fondat din temelie în anul de la HS 1877 şi s-a finit în anul 1878, fiind începută şi săvârşită cu stăruinţa dlor: Şerban Diaconu, Gh. Grigore, Th. Plăcintescu, Gh. Nicula, B. Stan, N. Radu, Şt. Popescu, A. Tănasie, T. Constantinescu".

Biserica a fost reparată în anii: 1915 (tencuieli exterioare), 1951-1952 (refacerea zidăriei, de meşterul constructor Ion Pral㸠1976 (refacerea şarpantei şi reînvelirea acoperişului). Biserica prezintă un plan trilobat cu abside poligonale şi pridvor decroşat; turlă de formă octogonală.

Pictura murală originară aparţinând, probabil, lui Belizarie Paraschivescu, a fost refăcută integral de Emil Ivănescu-Millan [1952]; o restaurare a picturii s-a efectuat în 1981, concomitent cu restaurarea icoanelor de pe iconostas semnate de Belizarie, (cu excepţia uşilor împărăteşti). În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1758], Antologhion [1787], Octoih [1811], Psaltire, Cazanie, Minei; icoane pe lemn din sec. XIX pictate de Belizarie ş. a.

✚**Biserica** «Duminica Tuturor Sfinţilor»+«Cuvioasa Paraschiva» **Lăceni-Broşteni** [1878]~ctitorită „cu stăruinţa lui Tudor Plăcintescu, Şerban Diaconu, Gh. Grigore, Gh. Nicula şi cu ajutorul mai multor pioşi creştini" •intervenţii: consolidare [1898]; refacerea tencuielilor [1951] •pictură murală: repictată de Emil Ivănescu-Millan, împreună cu Vasile Popescu [1945].

✚**Biserica** «DTS» **Pârvu Roşu** [1854]~ctitorită de enoriaşii parohiei; construită, din „ostreţe, pe temelie de cărămidă" •intervenţii: „înnoită, cu osârdia" pr. Gh. Rizea [1932]; consolidarea fundaţiei [1942] •pictură murală: anonim [1854]; restaurată [1942].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Podu Broşteni** [1936-1962]~ctitorită de enoriaşii parohiei, în două etape: 1936-1938 şi 1957-1962; construită din beton armat şi cărămidă •pictură murală: Ion Diaconu-Rm. Vâlcea [1962].

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» **Stârci** [1852]~rectitorită de paharnic Sandu Depărăţeanu din Roşiorii de Vede, proprietar al unei moşii în localitate •intervenţii: adăugarea pronaosului şi a tindei; înălţarea zidurilor [1945] •pictură murală: anonim [1852]; Emil Ivănescu-Millan [1945].

✚**Biserica de lemn** «Înălţarea Domnului» **Teleşti** –[▲]– este supranumită de către localnici, „biserica din vale"; istoricul de artă Radu Creţeanu o descria astfel: „cu înfăţişare modestă, sărăcăcioasă, biserica este interesantă pentru supravieţuirea, într-un context net arhaic, a unor forme arhitectonice rare: formă dreptunghiulară şi nişă pentru proscomidie la absidă; fără pridvor; fără turlă.". A fost edificată, „din bârne de lemn încheiate în cepuri", ante 7281 [1772-1773], atunci când construcţia a fost învelită cu şindrilă, „prin efortul colectiv al locuitorilor şi preoţilor satului" menţionaţi pe două panouri de lemn fixate deasupra accesului din pronaos în naos, printre cei care au contribuit substanţial fiind: popa Arsenie, popa Stan, popa Voicu, Dragu crucer ş. a. Naosul şi pronaosul sunt acoperite cu bolţi semicilindrice separate, bolta semicilindrică longitudinală a naosului având o coardă de susţinere fixată în „călcătoare", sprijinită pe console terminate în „capete de cai". Cele două spaţii sunt despărţite printr-un perete plin de lemn, străpuns central de o deschidere arcuită; naosul se separă de altar prin iconostas de lemn care atinge bolta. Întregul program iconografic se concentrează la iconostas, inclusiv icoanele semnate de „popa Arsenie, deservent al bisericii", şi unul dintre fondatorii ei.

Biserica «Sf. Vineri» Teleşti [1819]~ctitorită de popa Ion Diaconu şi enoriaşi •intervenţii: reparaţii capitale [1949] •pictură murală: Ion Zagora [1949].

Biserica «Înălţarea Domnului» Zmei [1927]~ctitorită de enoriaşii parohiei, pe locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: adăugarea pridvorului [1965] •pictură murală: anonim [1965].

Biserica de lemn «Cuvioasa Paraschiva» Zorile (Băseni) –[▲]– a fost construită, la începutul secolului al XIX-lea, din ostreţe de lemn fixate pe un soclu masiv de cărămidă şi încheiate, în „coadă de rândunică", la absida altarului; potrivit tradiţiei orale, biserica a fost ctitorită, în 1607, de Ion Băseanu originar din Corbi. Specificitatea planimetrică a monumentului constă în existenţa unei abside poligonale decroşate asimetric, formate din patru laturi, cu muchia în axul construcţiei, altarul incluzând, pe latura nordică, un spaţiu suplimentar pentru proscomidiar. În pridvor, pe peretele exterior al pronaosului, sunt fixate cruci de lemn cu inscripţii menţionând clerici slujitori ai locaşului de cult, însemne care suplinesc, prin ampla ornamentaţie de factură geometrizantă, absenţa unui décor arhitectural.

Biserica a fost restaurată prin osârdia pr. Marius-George Cârstea cu sprijinul financiar al enoriaşilor, de către meşterul Ion Zavate [1999].

Valorificarea culturală complexă a acestor nestemate arhitecturale de lemn implică strămutarea lor pe un amplasament favorabil, eventual, în curtea Bisericii-monument din Costeşti. O biserică de lemn din Podu Broşteni, construită în anul 1788, a fost transferată în Rezervaţia de arhitectură şi artă bisericească de la Mănăstirea Curtea de Argeş.

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Zorile (Băseni) [1912-1940]~ctitorită din iniţiativa pr. Marin Bradu; ridicarea soclului bisericii [1912]; reluarea lucrărilor de construcţie, prin stăruinţa pr. Gheorghe Albulescu [1925-1940] •pictură murală: anonim [1940].

Cruci de piatră: ¼ XIX –[▲]–, pe vechiul drum spre Fâlfani; 1850 mai 23 –[▲]–, în punctul Rovine.

Monumente eroi: **Costeşti** [1916-1918]; autor: I. Dimitriu- Bârlad (1937) – lângă Primăria oraşului Costeşti ■~ **Podu Broşteni** [1916-1918]; (1938) – lângă Şcoala generală Podu Broşteni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 130 locuitori ai orașului Costești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [77], Al doilea război mondial [52].

Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial, zona actualului oraș Costești a devenit „câmp de luptă", începând cu data de 15 noiembrie 1916, prin ocuparea de către subunități din Divizia 1/17 Infanterie, a unui dispozitiv de luptă cu misiunea de a consolida aliniamentul de apărare Costești-Suseni. Pe 18 noiembrie 1916, trupele române, inferioare sub raport numeric și al dotării cu tehnică de război, sunt silite de forțele inamice să se replieze pe poziția de apărare din zona comunei Căteasca.

IN MEMORIAM

✪ **BADEA DUMITRU** [Broşteni, 1932-1978] – compozitor, dirijor de fanfară militară în Târgu Jiu şi Craiova. Opera: lieduri pe versuri de Mihai Eminescu, partituri corale şi instrumentale intrate în repertoriul formaţiunilor de acest gen.

✪ **BĂDESCU MARIN** [1901-1979] – diplomat, traducător, militant politic. Membru marcant PNL [1919-1947]. Deţinut politic [1953-1957]. Colaborator la publicaţiile: „Poporul", „Byzantion". Iniţiator al edificării statuii „Soldatul român de la Costeşti" [1937].

✪ **BĂDESCU MANU MARIN** [1915-2005] – profesor de limba română la Liceul „Nicolae Bălcescu" din Piteşti; autor al volumelor: «Liceul „N. Bălcescu" Piteşti. Documente inedite» [1971]; «Alexandru Davila. Corespondenţă inedită» [1973]; «Oameni de seamă ai Liceului Nicolae Bălcescu-Piteşti» [1975], «Călătoriile lui Carol Davila» [1985]; «Alexandru Davila şi teatrul» [1996]; «Scriitori români şi străini. Corespondenţă inedită» [1993]; «De la Nicolae Filimon la Marin Preda. Antologie a criticii romanului» [1997]; «Dramaturgia. Antologie a criticii dramaturgiei române»; «Muzeul memorial al Colegiului „I. C. Brătianu" Piteşti» [2001]; autor al unor articole referitoare la scriitorii români: Ion Luca Caragiale, Barbu Ştefănescu-Delavrancea, Al. Macedonschi, Ion Minulescu, Alexandru Odobescu ş. a.

✪ **DOBRE ION** [1944-1993] – profesor de limba română şi istorie la: Răteşti, Ţigăneşti şi Topoloveni; director al Casei de cultură Topoloveni, autor al unei ample culegeri de folclor muscelean, în manuscris.

✪ **POPESCU CONSTANTIN** [1895,Broşteni-1946] – învăţător, militant politic anticomunist; absolvent al Şcolii normale „Carol I" din Câmpulung-Muscel [1913]; învăţător la diverse şcoli din Argeş [1913-1946]. Împuşcat mortal de către comunişti la întrunirea electorală a membrilor PNŢ de la Cinematoraful „Aquila" din Piteşti [9 august 1946].

✪ **RIZEA IULIAN** [1934-1996] – profesor de istorie; muzeograf; preocupări etnografice complexe; contribuţie substanţială la organizarea sectorului în aer liber al Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România de la Goleşti; animator cultural de excepţie, prin coordonarea revigorării activităţii muzeistice din Argeş, în calitate de inspector al Comitetului judeţean Argeş pentru cultură şi educaţie socialistă. Coautor al unor studii referitoare la monumente de arhitectură populară, printre care «Muzeul pomiculturii şi viticulturii din România», ms; «Biserica din Drăguţeşti-Cotmeana».

✪ **VOICULESCU ION** [1919-1983], născut în Broşteni – profesor, poet, critic literar; a colaborat la publicaţiile: „Argeşul", „Secera şi ciocanul", „România literară". Opera: «Copilăria evocată de poeţi: de la Mihai Eminescu la Nicolae Labiş» [1975], antologie.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Piteşti, 2011, p. [543-546] – 176-177; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Ştefan Savovici– *Pagini de istorie la Costeşti, 1452-2002. 550 de ani de la prima atestare a localităţii Costeşti-Argeş*, Piteşti, 2002, 56 p.; Radu Iacob-Morteni, Mădălina Ţibrian-Cuceanu– *Oraşul Costeşti. Pagini de monografie*, Piteşti, 2009, 256 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

PRIMARIE
ORASUL COSTESTI

PRIMĂRIA ORAŞULUI COSTEŞTI.

ORASUL COSTESTI
PRIMARIE

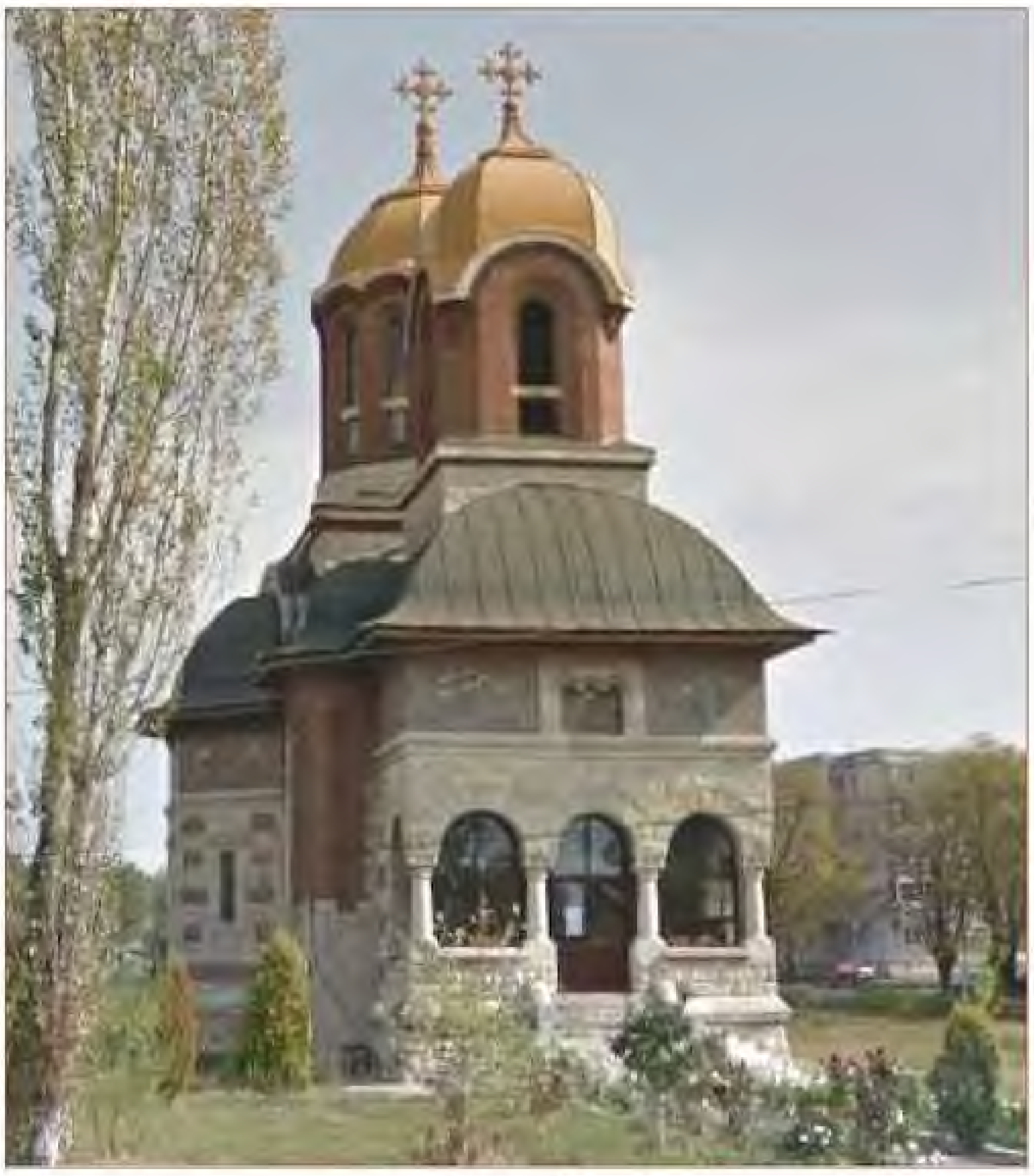

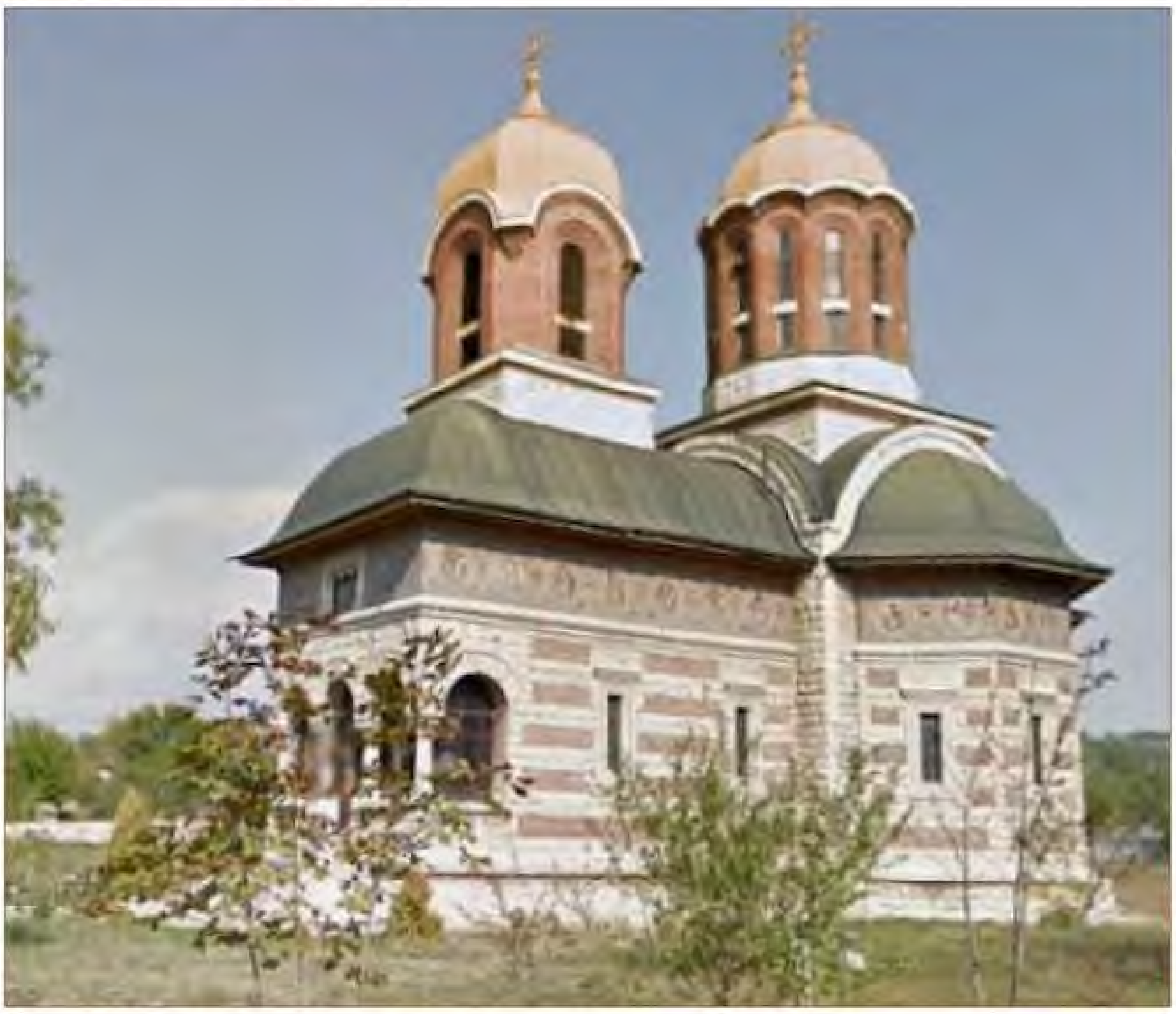

CATEDRALA
ORAŞULUI.

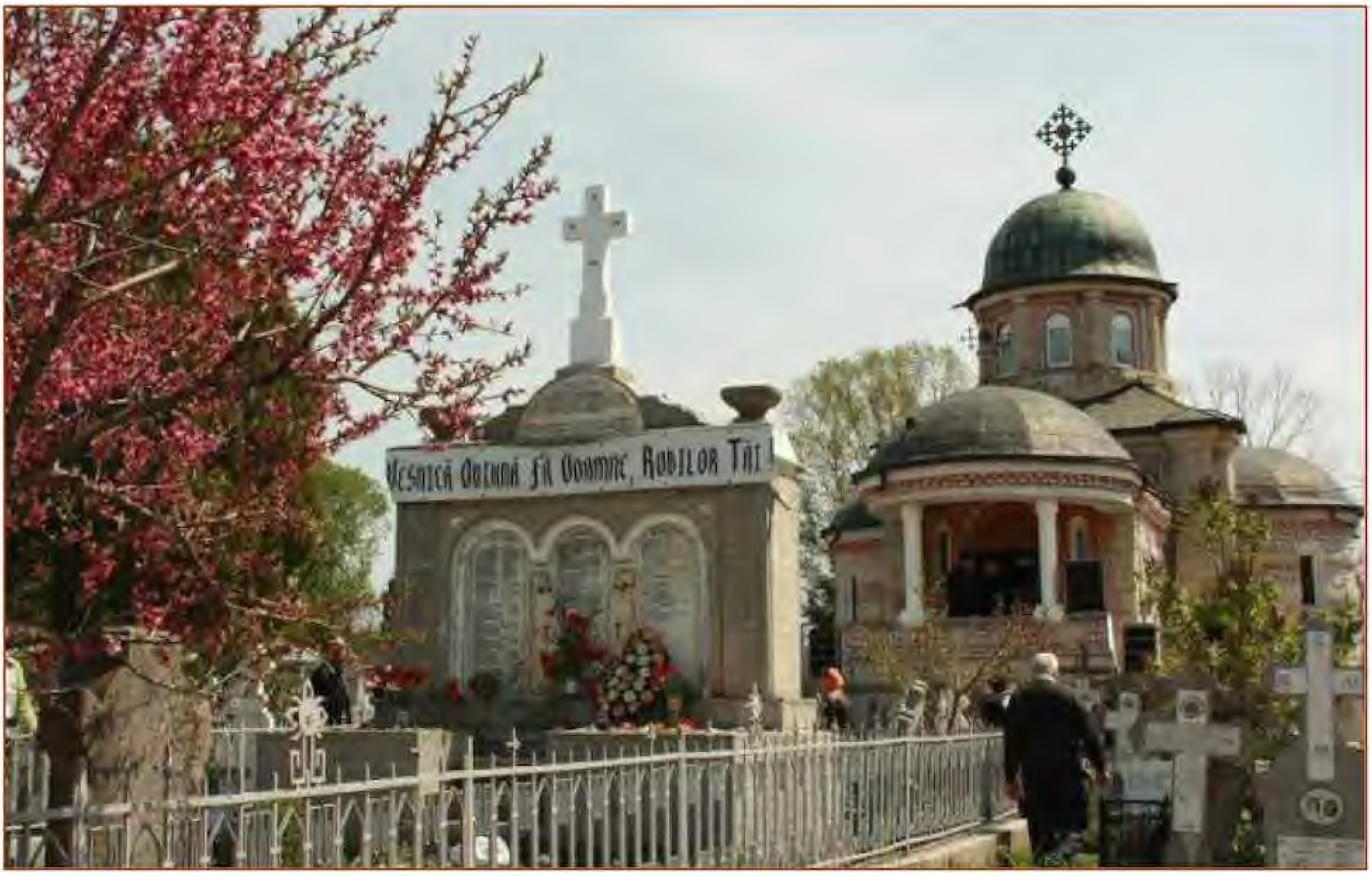
Veşnică Odihnă Fă Doamne, Robilor Tăi

CAPELA DE PE LOCUL BISERICII DE LEMN
DISTRUSE DE INCENDIU.

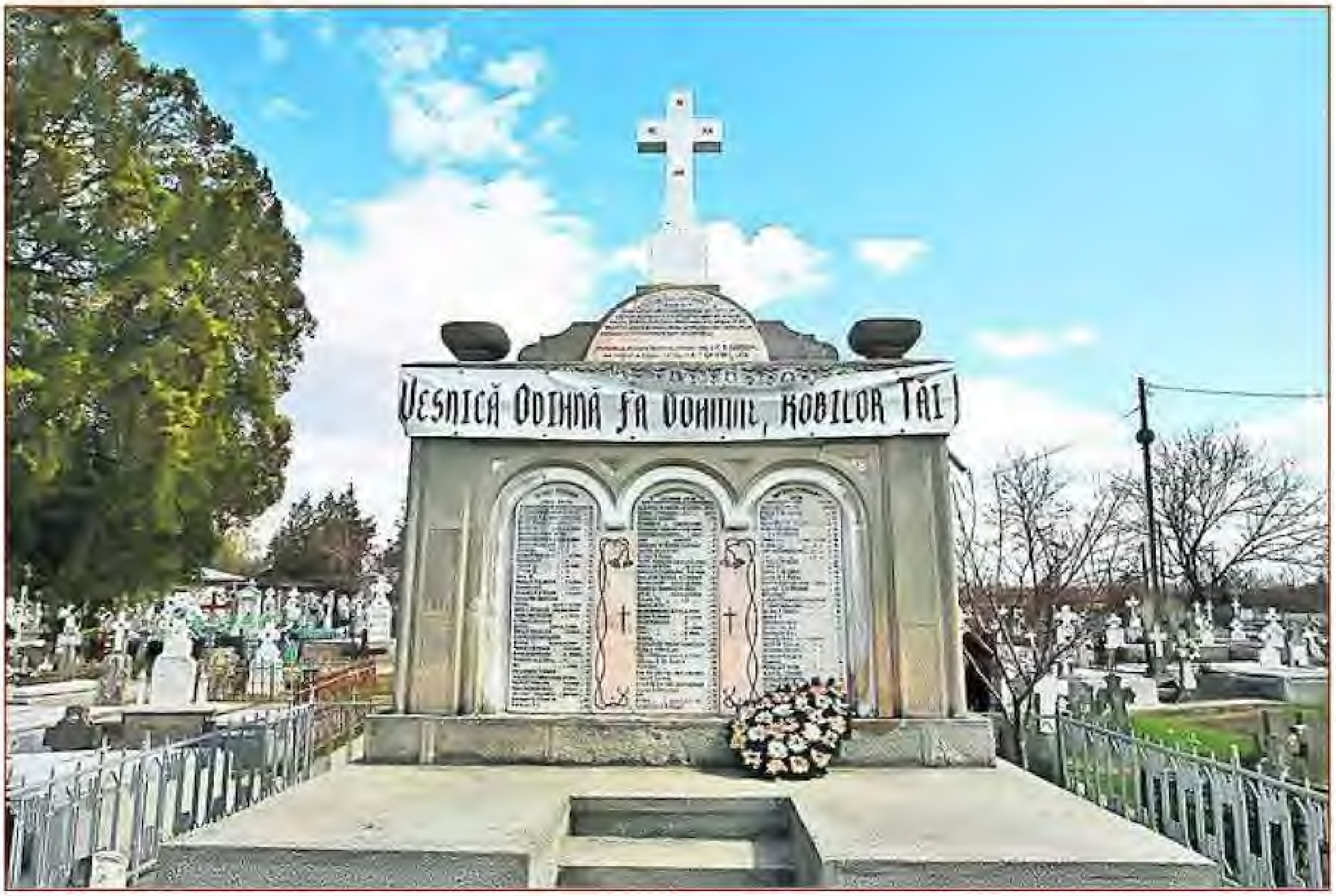
Vesnică Odihnă Fa Doamne, Robilor Tăi!

TROIŢA DE LA COSTEŞTI.

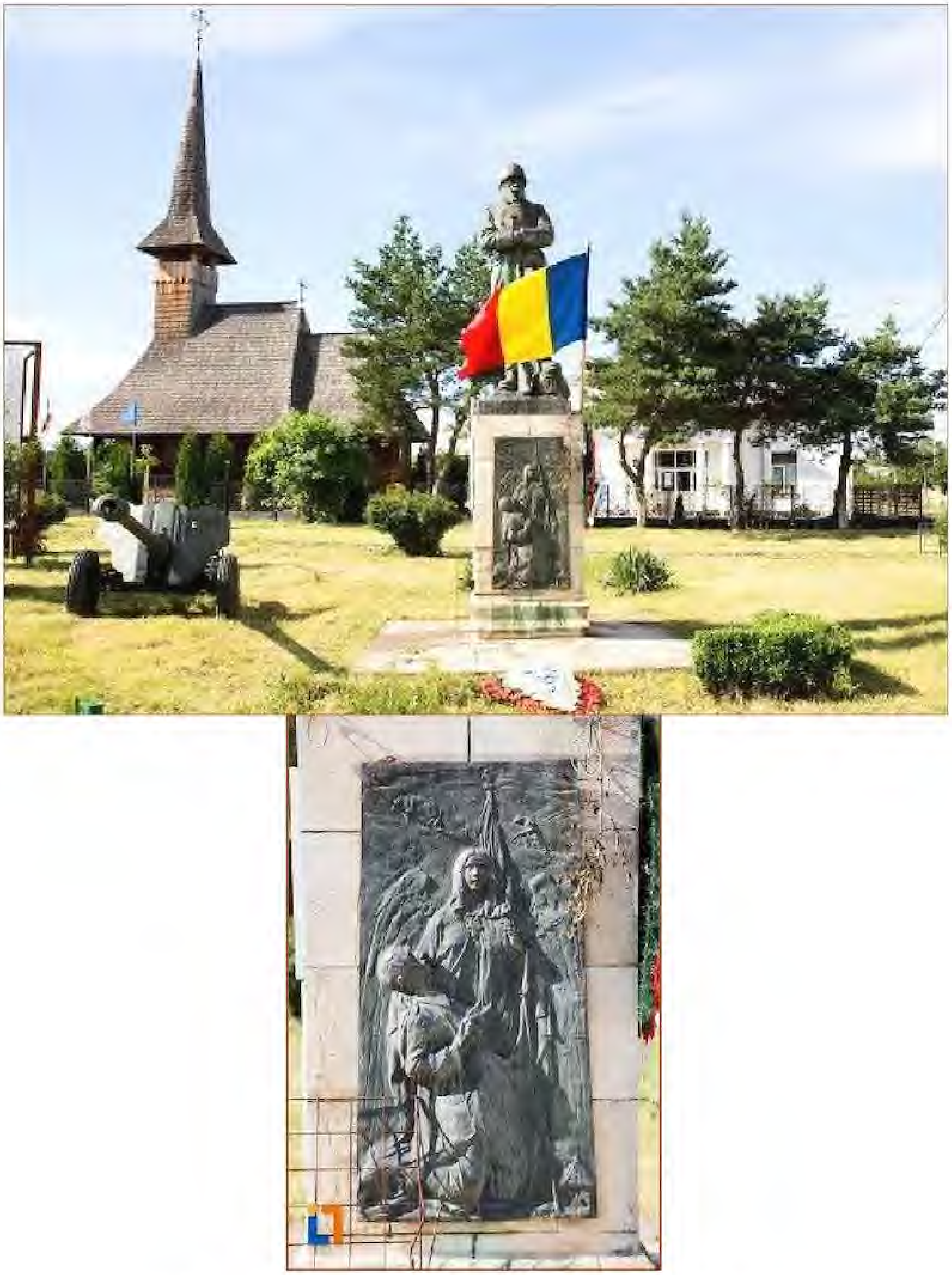

MONUMENTUL EROILOR DIN COSTEŞTI.

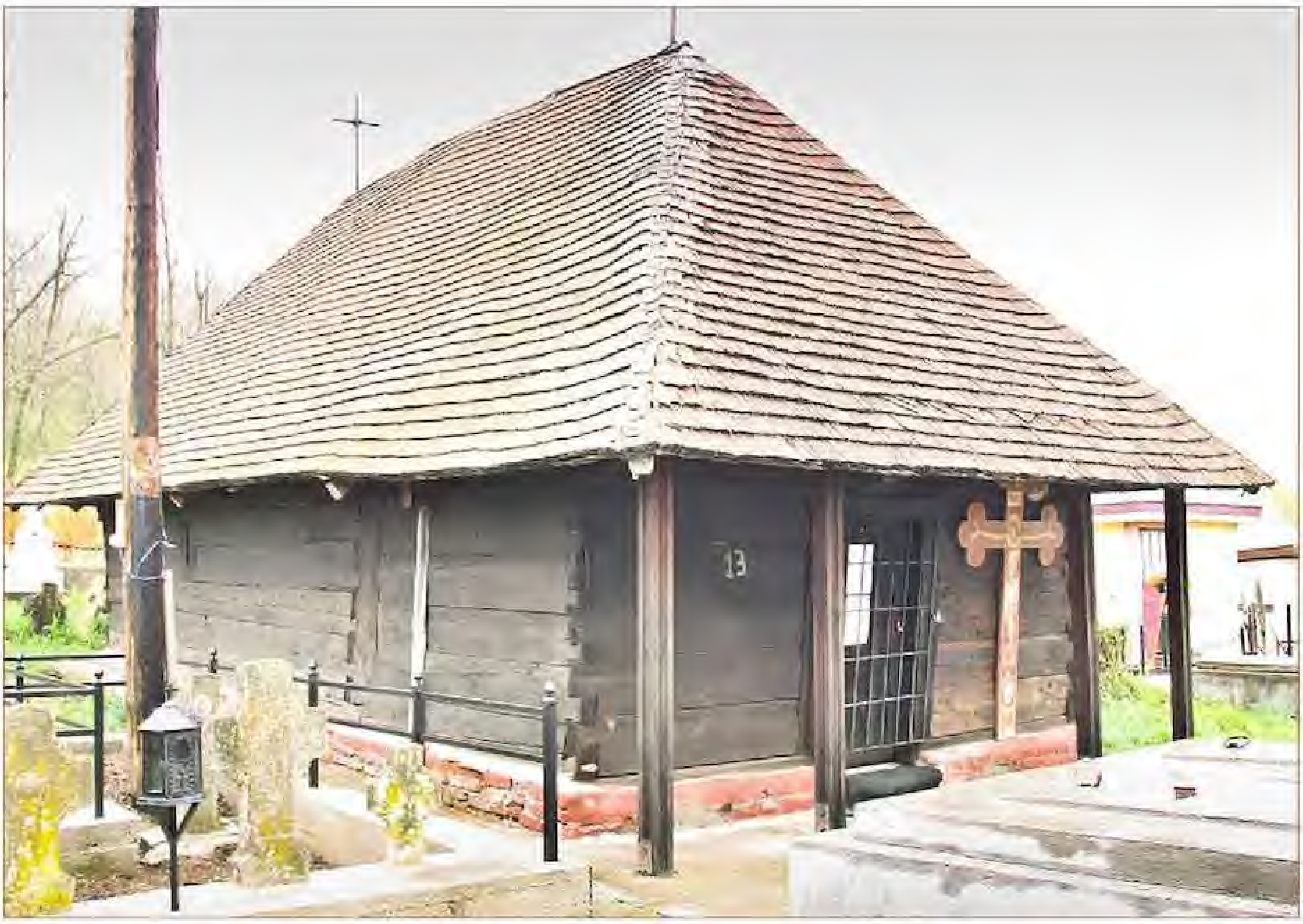

BISERICA DE LEMN TELEŞTI.

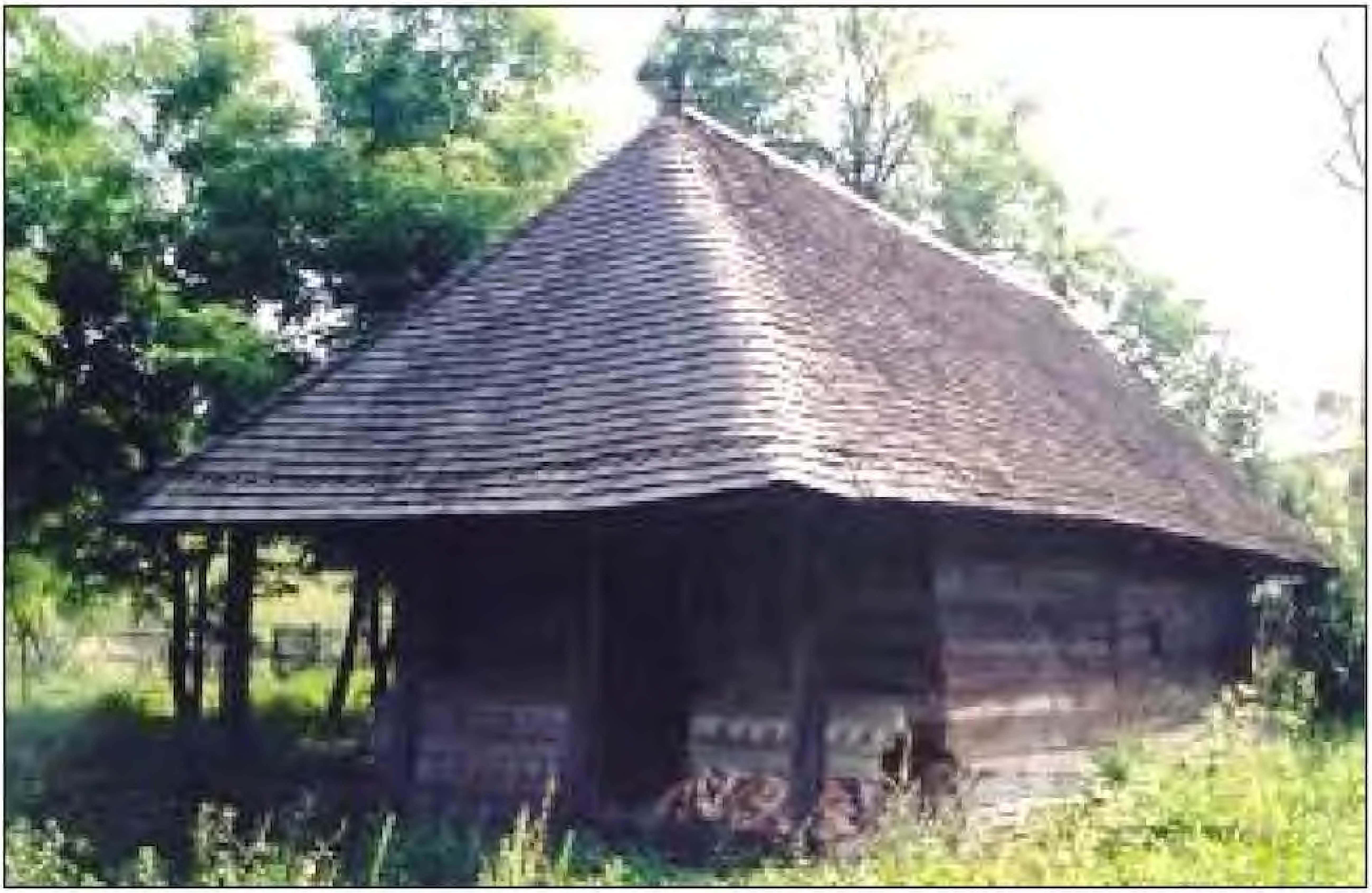

BISERICA DE LEMN BĂSENI [ZORILE].

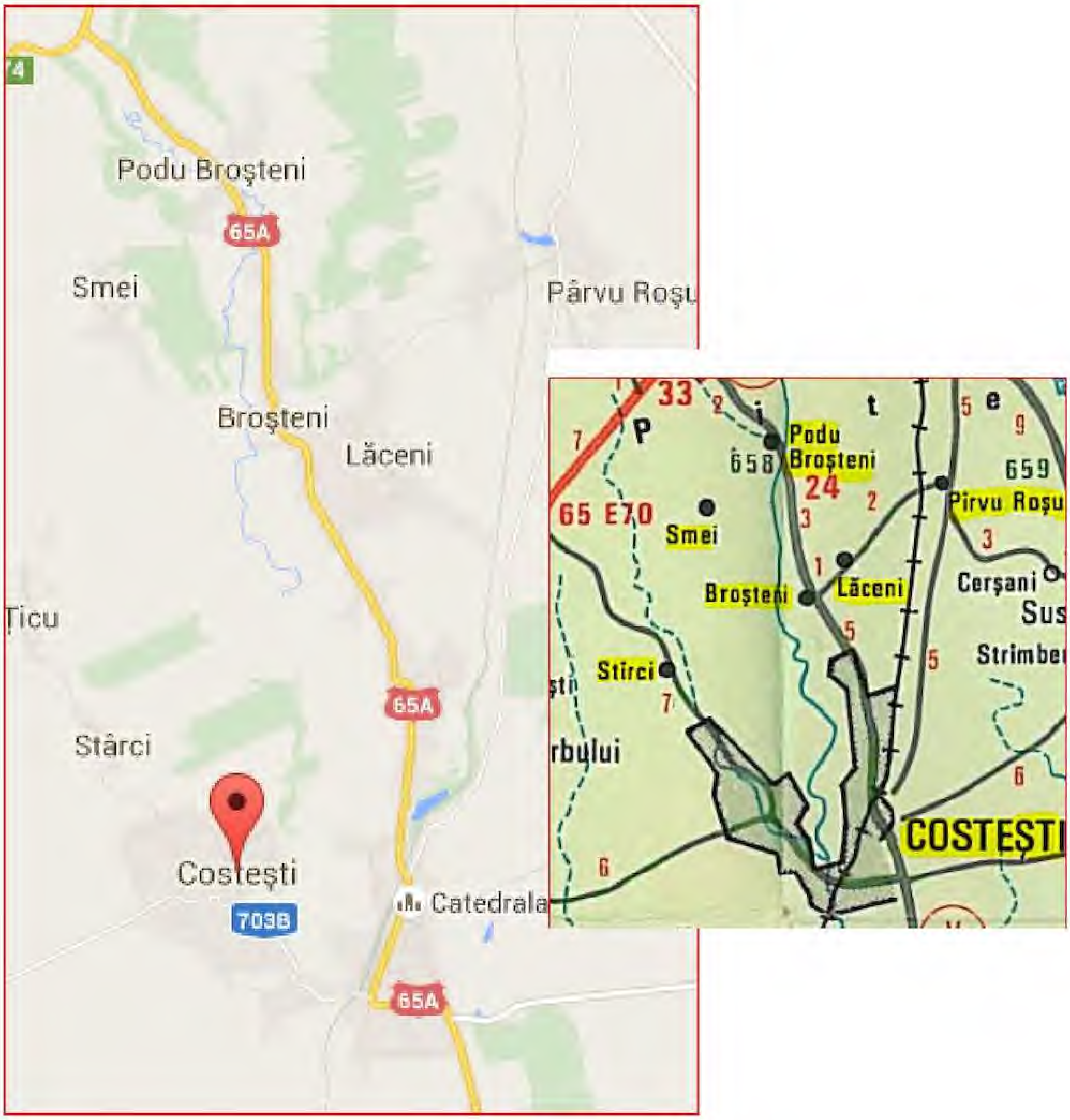
74
Podu Broşteni
65A
Smei
Pârvu Roşu
Broşteni
Lăceni
Ţicu
65A
Stârci
Costeşti
703B
Catedrala
65A
33
P
7
2
t
5
e
9
Podu
658
Broşteni
24
659
2
65 E70
Pîrvu Roşu
Smei
3
3
1
Cerşani
Broşteni
Lăceni
Sus
5
Strimbe
Stîrci
5
şti
7
rbului
6
COSTEŞTI
6

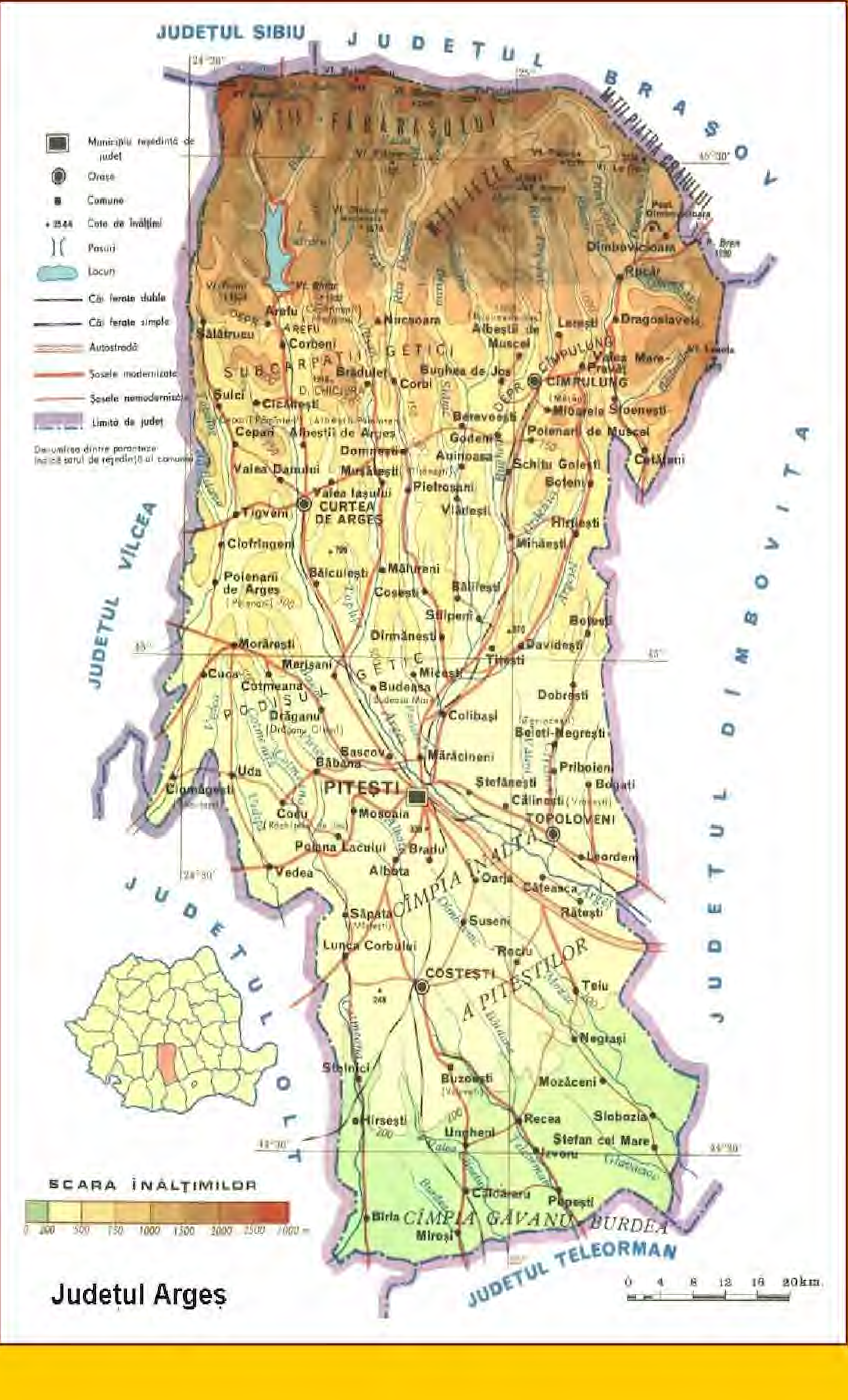
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
DEPR. CÎMPULUNG
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Argeș
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Mioarele
Șuici
Ciofrîngeni
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Godeni
Aninoasa
Polenarii de Muscel
Schitu Golești
Boteni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Hîrtiești
Mihăești
Poienarii de Argeș
Bălculești
Mălureni
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Mărăcineni
Priboieni
Băbana
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mosoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
24°20'
25°
45°30'
45°
24°30'
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

COTMEANA

PITEŞTI MMXV

COTMEANA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 14 sate: **Cotmeana**; Bascovele; Buneşti; Costeşti; Dealu Pădurii; Drăgoleşti; Linteşti; Negeşti; Pieleşti; Sănduleşti; Spiridoni; Ursoaia; Vârloveni; Zamfireşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 30 km.
SUPRAFAŢĂ: 73,7 km^2.
POPULAŢIE: 2.148 locuitori [1.053 M + 1.095 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Codmeana (Cotmeana) – 1388 [6896] mai 20 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 9)• **Negeşti** – 1533 [7041] aprilie 26 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 136)• ***Valea Bisericii** (lângă Negeşti) – 1532 [7040] septembrie 1 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 113).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cotmeana.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea cel Bătrân la 20 mai 1388, prin care dăruiește Mănăstirii Cozia, ctitoria sa de pe Olt, mai multe sate și îi închină Mănăstirea Cotmeana din Argeș.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţilor: Bascovele, Buneşti, Drăgoleşti, Linteşti, Negeşti, Ursoaia şi Vârloveni este atestată prin unelte din silex aparţinând culturii de prund atribuite tipologic paleoliticului inferior.

TOPONIMIE:

Bascovele – toponim cu formă de plural, având la origine antroponimicul bulgăresc *Baţko* + sufixul cu valoare posesivă *–ov*, atestând apartenenţa teritoriului unui proprietar eponim de etnie bulgară.

Buneşti – toponim format pe baza antroponimicului *Bunea* (la origine, apelativul *bun* ≈ „bunic") + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Costeşti – toponim format din eponimul *Costea* (atestat în documentele locale) + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Cotmeana – nume topic de provenienţă incertă. Nu este exclus ca toponimul să fie un ecou al contactului populaţiei locale cu migratorii cumani. Atestarea sa documentară sub forma *Codmeana* relevă faptul că, în structura cuvântului, consoana protetică *d* a devenit *t*; vocala *o* din silaba iniţială fiind reflexul aspectului bizantin al numelui poporului cuman. Potrivit tradiţiei orale, *Cotmeana* ar avea semnificaţia de „ospăţ de seară", întrucât Mircea cel Bătrân obişnuia să ia cina, la ctitoria sa din localitate, amplasată pe itinerarul spre o altă ctitorie a voievodului, Mănăstirea Cozia. Ipoteza toponimistică nu este, însă, motivată etimologic !

Dealul Pădurii – toponim topografic, indicând aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea, format din apelativul *deal* + determinativul *pădure*.

Drăgoleşti – toponim topografic format fie de la un apelativ slav *draga* ≈ „vale", fie de la un eponim *Dragu* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Linteşti – toponim format pe baza apelativului *linte* (Lens esculenta), devenit patronimic + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Negeşti – toponim format din eponimul *Neagu* (la origine, apelativul *neg*) + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Pieleşti – toponim format pe baza eponimului *Piele* (atestat în folclorul local), la origine un apelativ – *piele*, folosit ca poreclă + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Săndulești – toponim provenit din eponimul *Săndulea* (consemnat în tradiţia locală) + sufixul *–ești*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Spiridoni – toponim care relevă apartenenţa familială a unei colectivităţi, pater familias fiind un *Spiridon*.

Ursoaia – toponim format pe baza apelativului *ursoaică*, origine motivată prin tradiţia orală.

Vârloveni – toponim social format pe baza apelativului *vârlă- vârlugă* (peşte), devenit poreclă *Vârlea*, pentru a designa „oameni iuţi" + sufixul *–eni*, care indică apartenenţa familială a locuitorilor.

Zamfireşti – toponim format pe baza eponimului *Zamfir* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Aşezările componente ale comunei amplasate în zona de interfluvii se caracterizează printr-o acută lipsă de apă, rezolvată, parţial, prin amenajarea unor lacuri cu „benturi" (gropi, de regulă, de formă dreptunghiulară în care se colectează apa provenită din ploi şi zăpezi), lacuri flancate de fântâni. Arhitectura populară tradiţională este caracteristică platformei Cotmeana, zonă în care se menţin tipurile vechi de case, joase, cu foişor de tip vâlcean sau argeşean. Majoritatea caselor de acest gen au temeiele fixate direct pe lespezi mari de piatră plasate la colţurile construcţiilor edificate din bârne de stejar cioplite, care sunt încheiate „stâneşte". În cazul construcţiilor amplasate în teren denivelat, temelia este supraînălţată prin zid de piatră şi cărămidă.

Portul popular tradiţional, costumul femeiesc, în special, relevă influenţe ale costumului argeşean şi vâlcean.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Arnăuţeasca, Auleana, Brâul bătrân, Brâul lui Davila, Cazacul, Ceasul, Creiţele, Lezeasca, Mândruliţa, Oiţele, Orjanca, Resteul de la Vâlcele, Ruşeasca, Ţărăşelu, Ungureasca, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Comuna Cotmeana este intim asociată cu celebra Mănăstire Cotmeana, ctitorită de voievodul Mircea cel Bătrân [1386-1418], dar şi cu Mănăstirea Bascovele – obiective turistice de un real interes pentru căutătorii de comori arhitecturale şi istorice ale neamului românesc.

✚**Mănăstirea Bascovele** –[▲]– din satul Ursoaia, cuprinde: biserica, anexele, zidul de incintă cu poarta-clopotniţă. Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» ctitorită, în 1695, de marele comis Şerban Cantacuzino, fiul vel spătarului Drăghici Cantacuzino, şi soţia sa, Mariia, „ca chinovie de maici"; dărâmată de cutremurul din anul 1838, a fost refăcută din temelie, prin stăruinţa stareţei Platonida Căzănescu, în 1843, „cu cheltuiala lui Şteful Nicolau, din neam grec, crescut din mica copilărie în Mănăstirea Govora, şi cu soţia, Paraschiva, născută în oraşul Piteşti". Biserica a fost trăznită în 1869; acoperişul care a ars compelet, a fost refăcut în cursul aceluiaşi an. După desfiinţarea mănăstirii în 1883, de către Ministerul Cultelor, sub pretextul că se află în ruină, a devenit biserică de mir a satului Ursoaia. Odată cu reînfiinţarea mănăstirii, în 21 februarie 1932, de către episcopul Nichita Duma, la insistenţa pr. Ioan Bălăşescu, care a cedat 5 ha teren pentru nevoile mănăstirii, biserica a fost renovată [1932-1936], concomitent cu refacerea chiliilor. În 1940-1943, a fost construită turla Pantocratorului şi pridvorul a fost închis, lateral, cu vitralii colorate. Biserica este de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor cu arcade festonate sprijinite pe coloane şi masive de zidărie. Pictura actuală a fost realizată, în anii 1948-1950, de Theodor Petrescu, originar din Tutana. În clădirile anexe, s-a amenajat un cămin-spital. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Minei [1845], Ceaslov [1850], Tipic [1851], Evanghelie [1852], Minele [1852], Penticostar [1856], Cazanie [1857], Evanghelie [1865], Octoih [1865] ş. a. Reintegrată în circuitul mănăstiresc în anul 1993.

✚**Mănăstirea Cotmeana** –[▲]– considerată „cea mai veche biserică de mănăstire ce se păstrează", este „un monument reprezentativ pentru perioada marilor experienţe şi eforturi de asimiliare ale arhitecturii munteneşti din secolul al XIV-lea". Biserica mănăstirii a fost începută ante 1385, de Radu I, domnul Ţării Româneşti, şi definitivată de către Mircea cel Bătrân în 1387-1389. În 1711, au fost înlocuite ancadramentele de piatră ale ferestrelor şi uşii de intrare în naos, cu cheltuiala voievodului martir Constantin Brâncoveanu, iar, în 1777, ieromonahul Ilarion şi egumenul Coziei, Sofronie, lărgesc pronaosul şi adaugă, pe latura nordică, un pridvor cu arcade. Restaurările efectuate de Direcţia Monumentelor Istorice în: 1922-1924, 1959 şi 1972, concomitent cu consolidarea monumentului, au relevat formele originare ale locaşului de cult. Partea cea mai veche – edificată în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân – cuprinde naosul, absida altarului şi absidele laterale. În decorarea arhivoltelor firidelor paramentului din cărămidă aparentă, au fost utilizate, pentru prima oară în Ţara Românească, discuri ceramice colorate în cafeniu şi verzui, decoraţie specifică unor construcţii ecleziastice din secolul al XIV-lea. Decorul exterior este amplificat prin cornişe zimţate, dispuse în retragere. Dimensiunile relativ reduse ale bisericii se înscriu într-un plan triconc, construcţia fiind, de fapt, o navă amplificată, în zona naosului, cu două abside laterale.

În turnul-clopotniţă amplasat, la vest de biserică, în anul 1857, se află cel mai vechi clopot din Ţara Românească, datând din anul 1385, dăruit mănăstirii de jupanul Dragomir. Destinat topirii, în 1916, de către trupele germane de ocupaţie, pentru a fi transformat în material de război, clopotul – în greutate de 527 kg – a fost salvat, prin intervenţia disperată a pr. Ion Vasilescu adresată autorităţilor, avizul fiind obţinut în urma unei expertize germane care a confirmat valoarea documentară a clopotului.

Uşile de lemn „somptuos decorate cu motive vegetale într-o viziune de brocart" se păstrează la Muzeul de artă al României din Bucureşti.

Zidurile de incintă ale aşezământului religios erau prevăzute cu goluri de tragere, turnul-clopotniţă dominând spaţiul, prin dimensiunile sale.

Pictura murală originară în frescă, conservată fragmentar, a fost acoperită cu o pictură de factură artistică modestă în anul 1855. Reprezentarea principalului ctitor, Mircea cel Bătrân, interesează, în special, prin cnemida pe care este redată stema cu vultur bicefal, relevându-se ascendenţa princiară a voievodului. În Evul Mediu, Mănăstirea Cotmeana a constituit un renumit centru de copişti; remarcându-se, dintre ei, prin perfecţiunea artei miniaturizării, Gheorghe egumenul, care, în 1716, copia «Istoria Athosului». O refacere de amploare a Ansamblului monahal Cotmeana a fost efectuată, în perioada anilor 1990-2005, sub coordonarea egumenului Ioasaf Boiciuc: construirea unei biserici, refacerea Casei domneşti, a trapezei, reconstruirea corpului de chilii şi anexelor gospodăreşti în spiritul arhitecturii originare. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1776-1780], Psaltire [1780], Cazanie [1792], Penticostar [1800], Octoih [1811], Triod [1816], Penticostar [1820], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, disc, steluţă, copie, linguriţă ş. a. Obiectele descoperite în cursul cercetărilor arheologice (discuri ceramice ornamentale, teracote, olane din sec. XIV-XVI, precum şi un tezaur monetar compus din 11 monede turceşti de aur şi 103 monede austriece de argint [sec. XVIII] sunt expuse la Muzeul judeţean Argeş din Piteşti. Devenită biserică de mir a satului, a fost reînfiinţată, în anul 1999, ca mănăstire de călugări.

✚**Biserica «Naşterea Maicii Domnului» Drăgoleşti** [1892-1910]~ctitorită de Gheorghe Drăguşin, cu contribuţia „în muncă şi bani" a credincioşilor din cătunele: Drăgoleşti, Buneşti şi Buzoeşti •intervenţii: consolidare [1946]; subzidire, consolidare cu centuri metalice, reînvelire [1957-1965] •pictură murală: anonim [1910]; repictare de Theodor Petrescu-Tutana [1946].

✚**Biserica «Sf. Nicolae» Drăguţeşti** [1914-1931]~ctitorită de obştea satelor: Costeşti, Dealul Pădurii, Spiridoni •intervenţii: refacerea şarpantei [1965] •pictură murală: Grigore Pelinescu, Nicolae Tomescu, Laurenţiu Cosmescu şi Emil Bădulescu [1931].

▬ Biserica de lemn «Cuvioasa Paraschiva» Drăguţeşti [1814] a fost strămutată, în 1968, la Goleşti, pe terenul Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România.

✚**Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Grajduri** –[▲]– construită, începând cu anul 1795, cu cheltuiala clucerului Ion Untaru, din Slătioarele-Crucişoara şi a „robilor lui Dumnezeu: Stănislava, Preda, Iordache, Mihail Sibiceanu, Ioan ereu, Ioana eriţa, Thoma ereu, Niaga eriţa, Mathei ereu, Stana eriţa, Gheorghe ereu, Mariia eriţa" menţionaţi în pomelnicul din proscomidiar. În anul 1759, „Biserica era terminată de zid, dar numai altarul a fost tencuit şi zugrăvit, pentru că ctitorul principal, Ion Untaru, a fost prădat de hoţi şi a murit.". Şarpanta acoperişului, foarte accentuată, a fost făcută, în 1850, biserica fiind învelită cu şiţă; s-a construit o turlă din lemn de secţiune pătrată cu acoperiş piramidal şi s-a pardosit, cu cărămidă, biserica. Locaşul de cult a fost definitivat în 1870, prin adăugarea pridvorului surmontat de o turlă-clopotniţă. Reparaţii ulterioare au fost efectuate în: 1934 (înveliş din şiţă de brad), 1938 (subzidiri), 1958 (închiderea pridvorului).

Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor închis. Pictură murală originară realizată în 1870. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1731], Minei [1778], Penticostar [1805], Octoih [1846], Mineie [1852], Liturghier [1859], Triod [1887], Ceaslov [1892], Tipic [1893], o icoană pe lemn pictată în sec. XIX, un epitaf pictat de N. D. Ionescu [1890] ş. a.

✝**Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Linteşti** [1893-1895]~ctitorită de: Ioan Angelescu, Gheorghe Angelescu, Alexandru Dumitru Tulea, pr. I. Melcescu ş. a. •intervenţii: repararea şarpantei acoperişului [1967] •pictură murală: Ilie Leuleanu [1895], înmormântat în cimitirul satului.

✝**Biserica «Sf. Nicolae» Lintesti** [1895-1902]~ctitorită de pr. I. Pilescu, Gheorghe Anghelescu •pictură murală: Ion Vinescu şi Gheorghe Botoricescu [1902].

✝**Monumentul eroilor**: **Cotmeana** [1916-1918; 1941-1945]; (1975) – în cimitirul satului Cotmeana.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 162 locuitori ai comunei Cotmeana, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [60], Al doilea război mondial [101].

⚔Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial , în Cotmeana, a fost instalat „cartierul" Diviziei 13 Infanterie, la 13 noiembrie 1916 pentru 24 de ore, fiind dislocat, datorită intensificării atacurilor inamice, mult în spatele frontului.

∞ IN MEMORIAM ∞

✪ **DRĂGUȘIN N. VALERIU** [1942-2001], născut în Bascovele; preot cărturar, profesor universitar de teologie, protoiereu la Pitești; scriitor. Autor al volumelor: «Formare și trăire duhovnicească în lumina Sfintei Evanghelii după Matei» (teză de doctorat) [2001]; «Marea vieţii» [1999], «Trepte spre cer» [2002].

✪ **NEGOESCU ION** [1935-1999] – fiul învăţătorului Marin Negoescu din Bascovele. Profesor universitar la Academia de studii economice din Bucureşti [1962-1999]; doctor în economie, autor al studiilor: «Logica înregistrărilor contabile» [1997], «Bazele contabilităţii» [1998], «Contabilitatea întreprinderii» [1999], «Perfecţionarea contabilităţii producţiei în industria poligrafică prin folosirea tehnicii moderne de calcul», precum şi a circa 250 articole de specialitate.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 188-189; Idem– *Mănăstirea Bascovele*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Mănăstirea Cotmeana*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Constantin Augustus Bărbulescu, Ioasaf Boiciuc– *Cotmeana*, Bucureşti, 2004.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

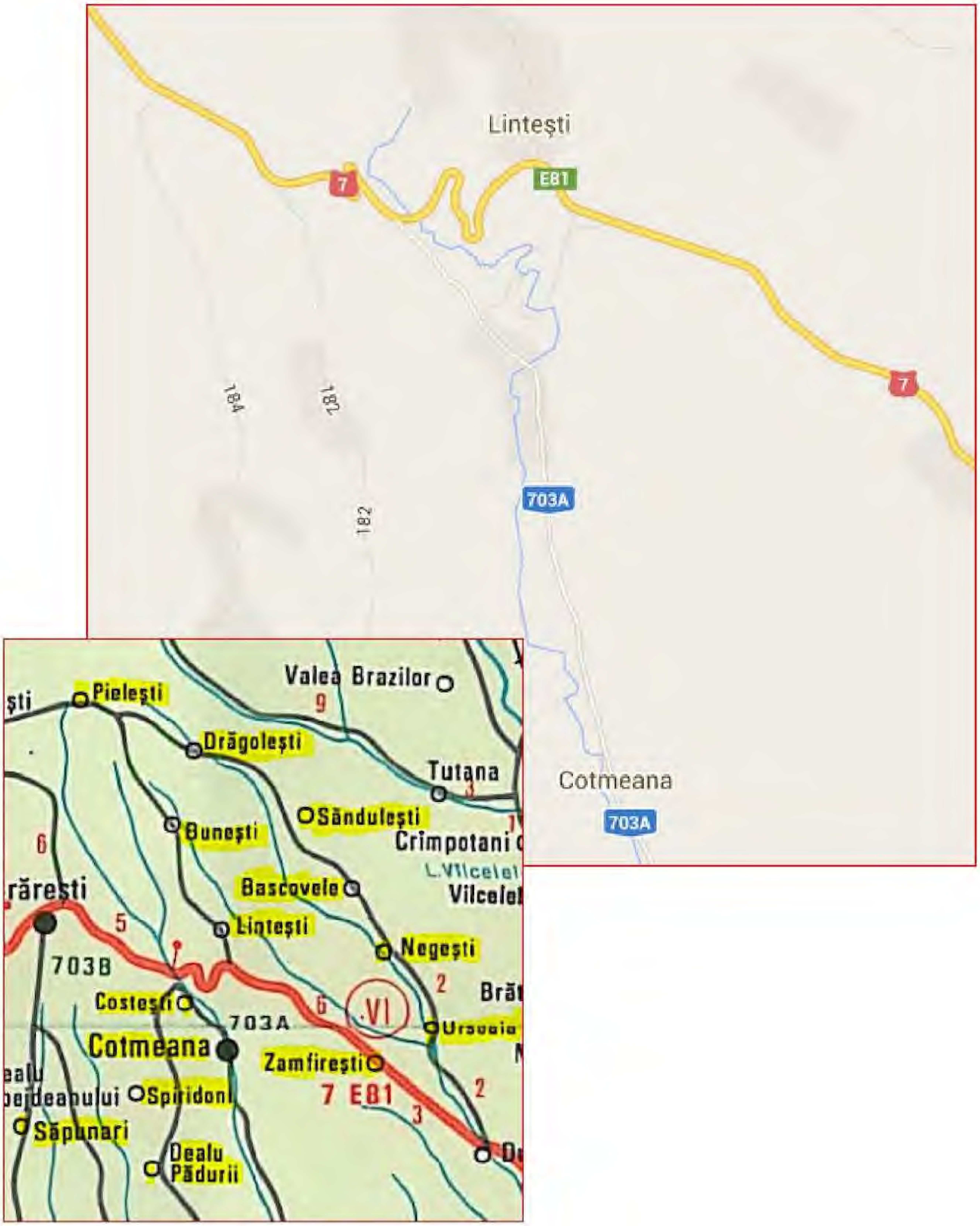

Lintești
7
E81
184
182
182
703A
Cotmeana
703A
7
Valea Brazilor
9
Pielești
Drăgolești
Tutana
3
Sândulești
Bunești
6
Crîmpotani
L.Vîlcelei
Vîlcele
rărești
Bascovele
5
Lintești
Negești
703B
2
Costești
703A
6
VI
Ursoaia
Cotmeana
Zamfirești
Spiridoni
7 E81
2
3
Săpunari
Dealu Pădurii

PRIMĂRIA COMUNEI COTMEANA.

MĂNĂSTIREA COTMEANA.

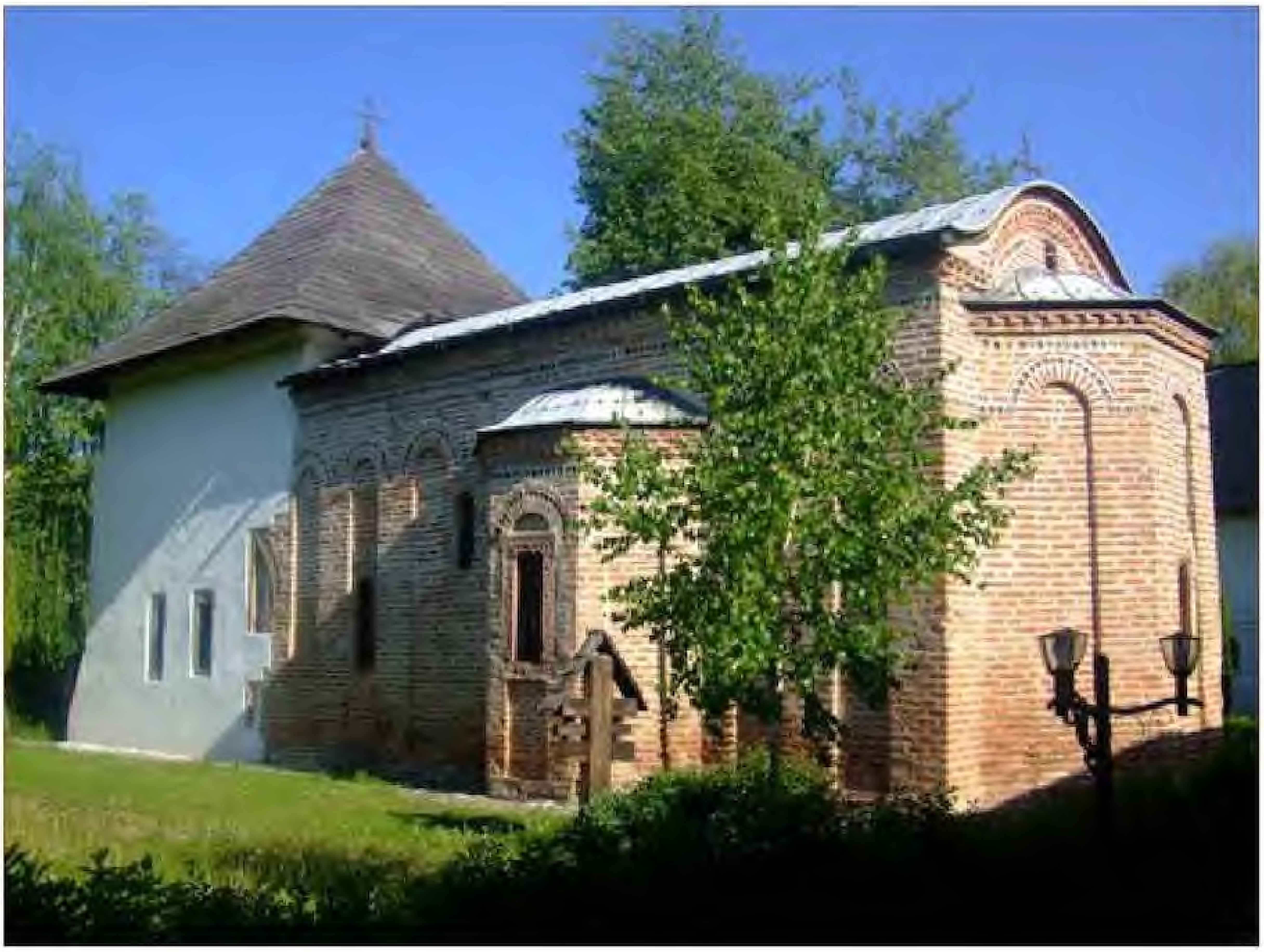

SISERICA MĂNĂSTIRII COTMEANA.

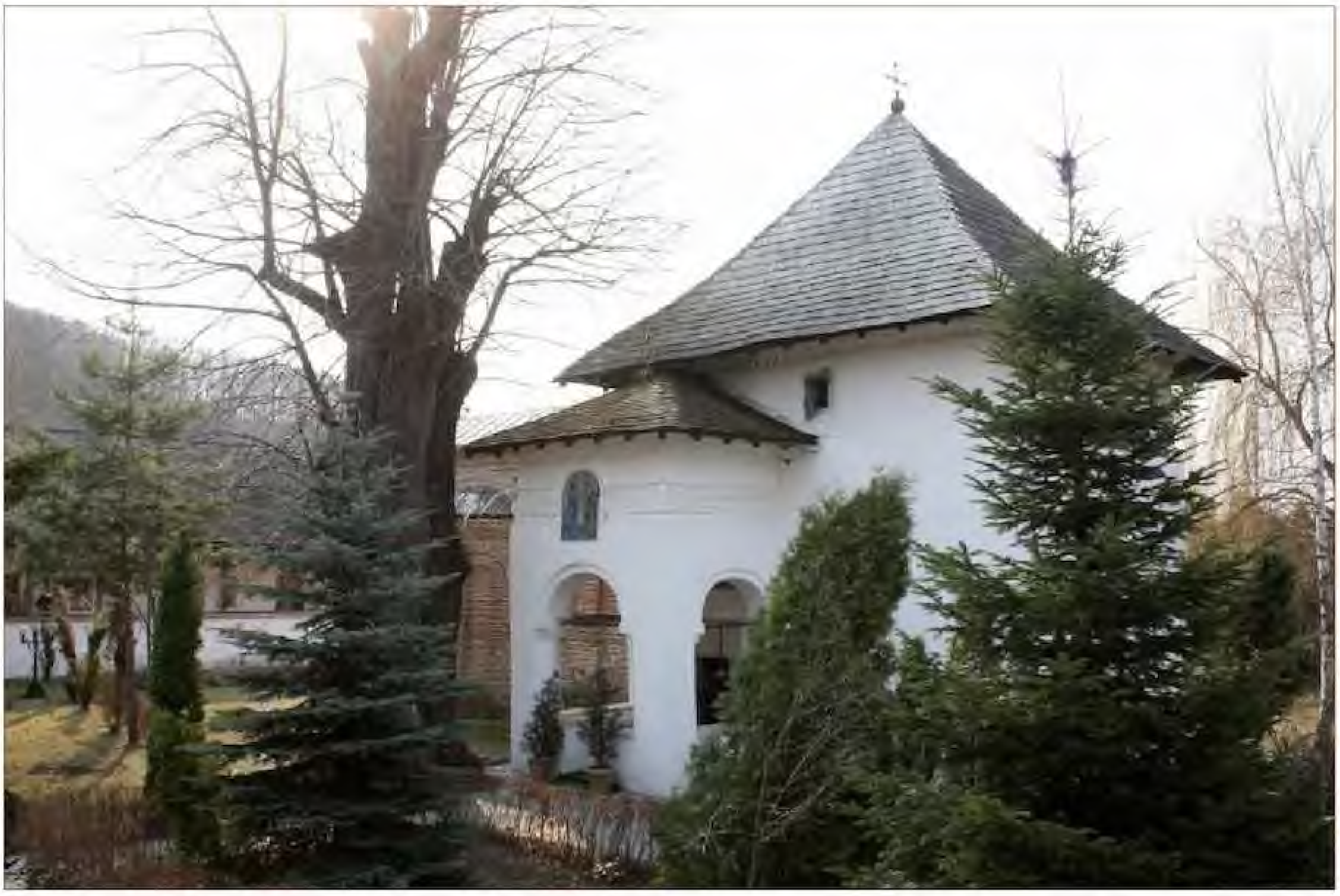

BISERICA MĂNĂSTIRII COTMEANA.

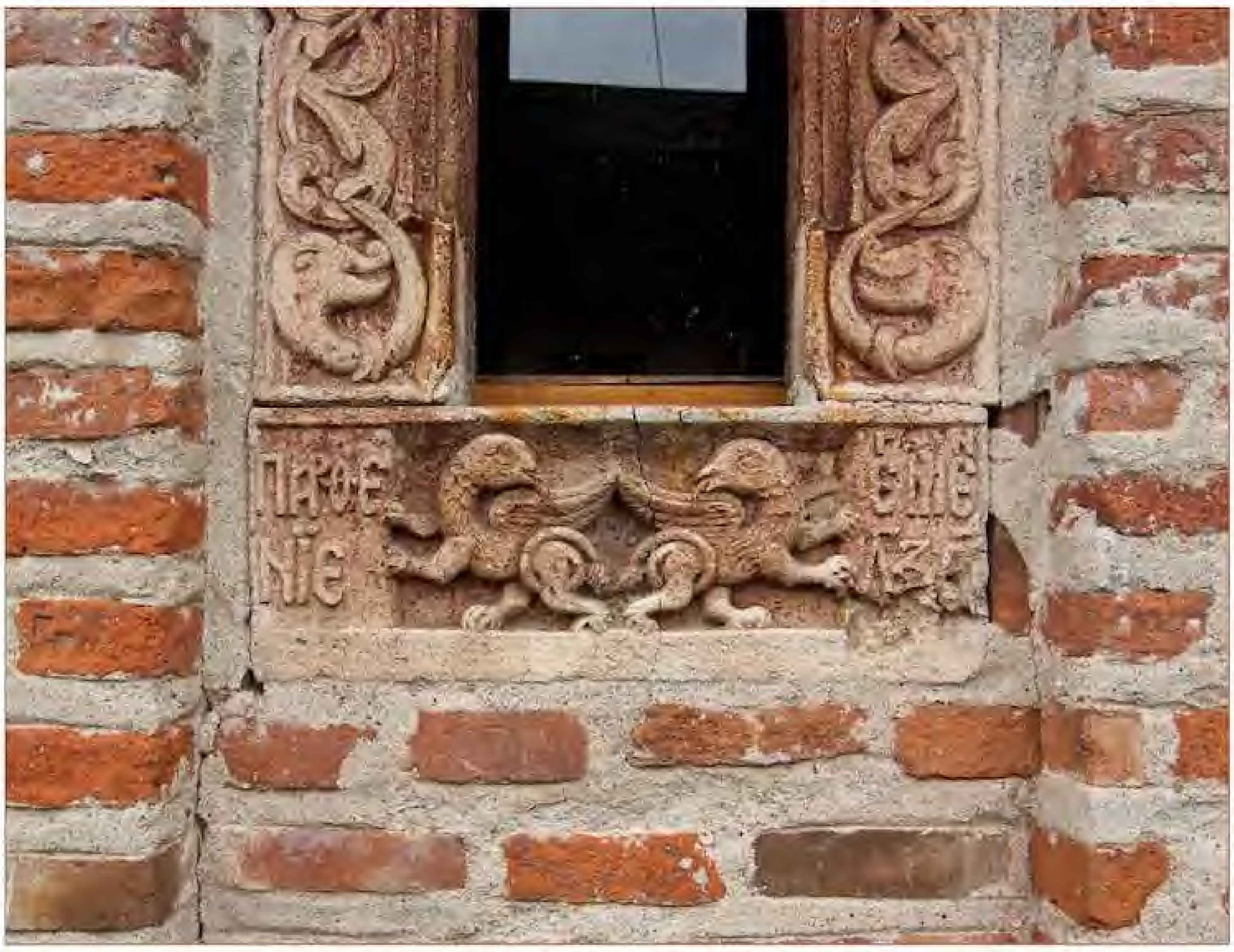

ANCADRAMENT FEREASTRĂ.

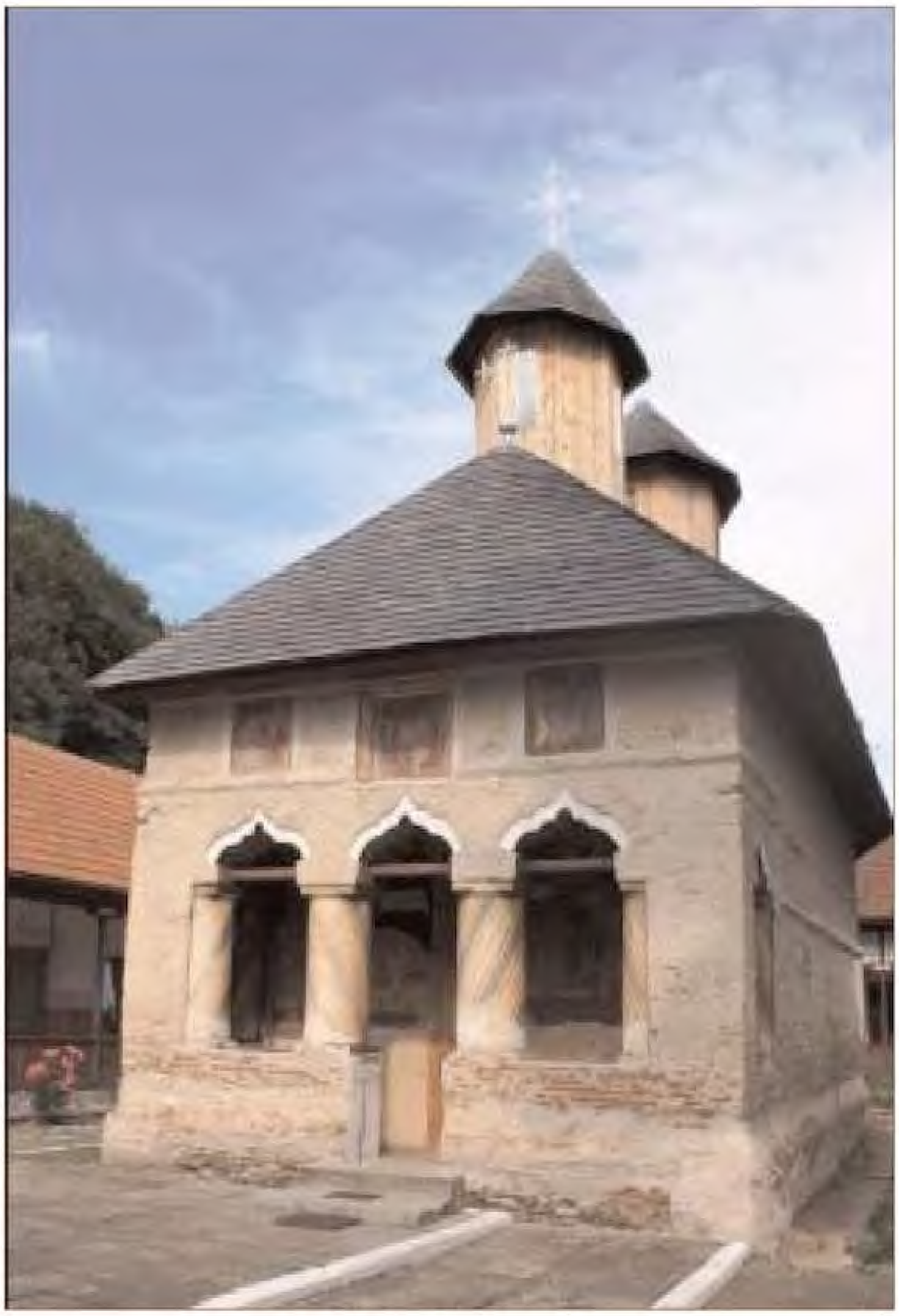

SISERICA MĂNĂSTIRII BASCOVELE.

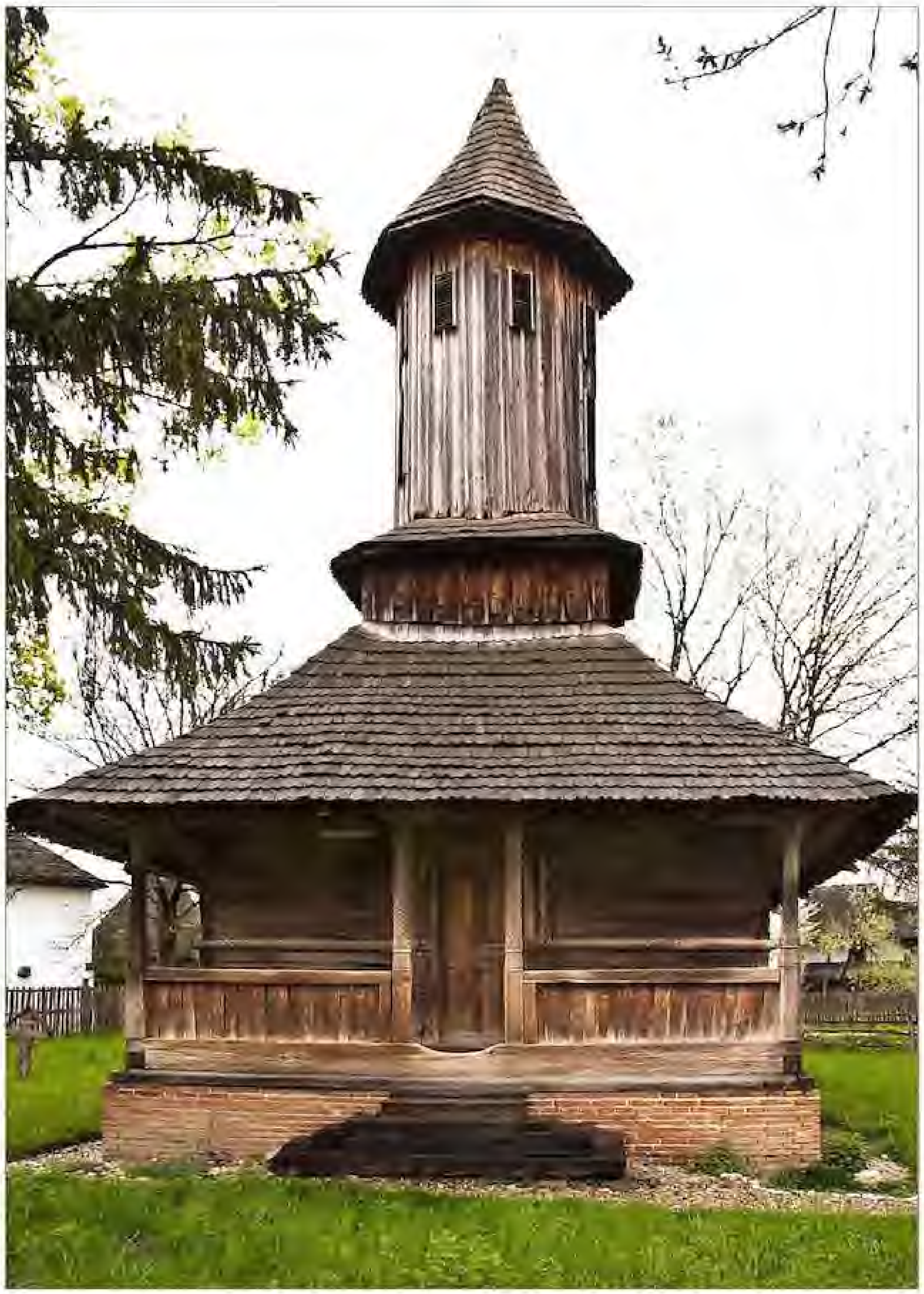

BISERICA DE LEMN DRĂGUŢEŞTI
TRANSFERATĂ ÎN
MUZEUL POMICULTURII SI VITICULTURII DIN ROMÂNIA..

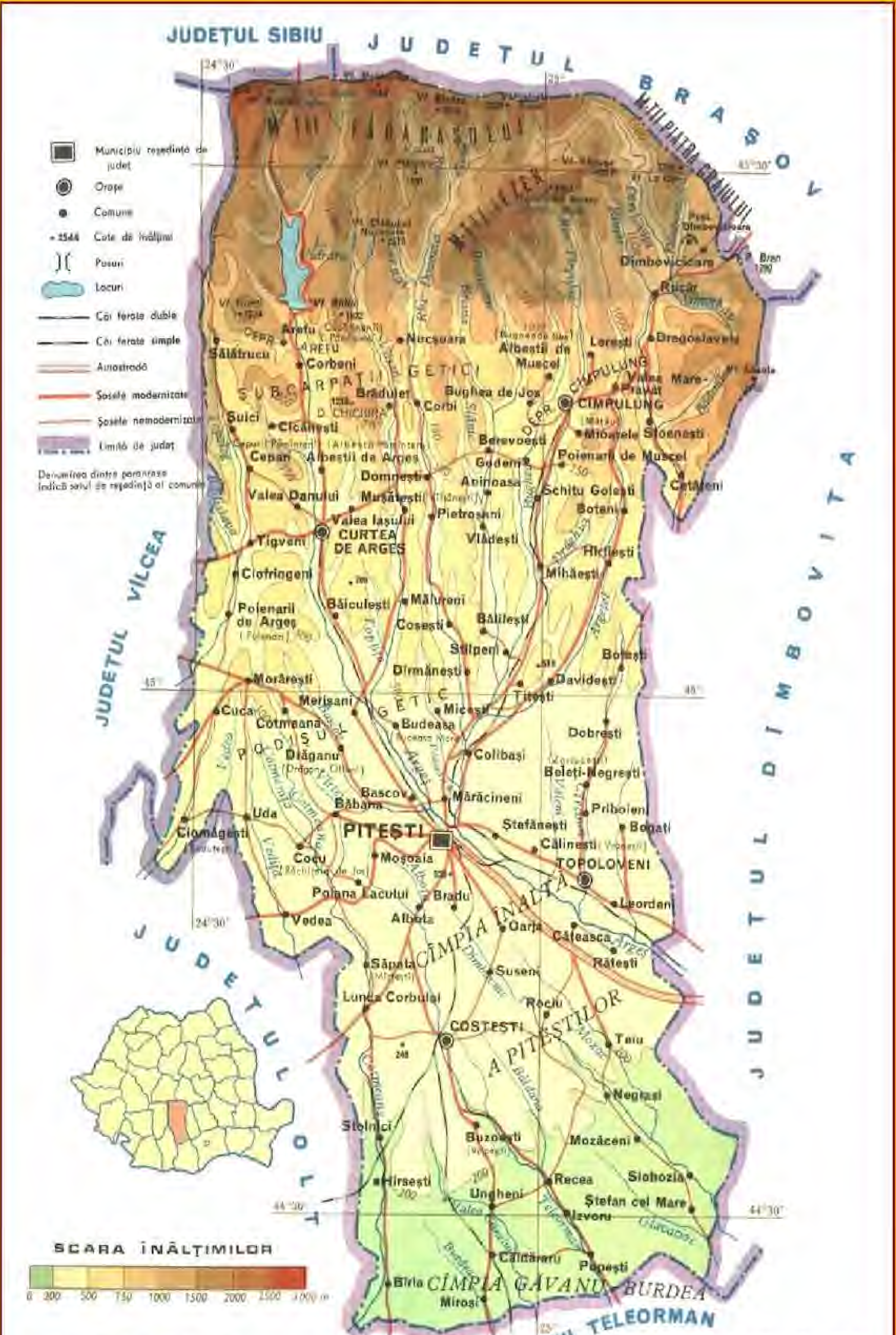
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Tițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Teleorman
Cotmeana
Vedea
Neajlov
Dîmbovnic
Bran
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

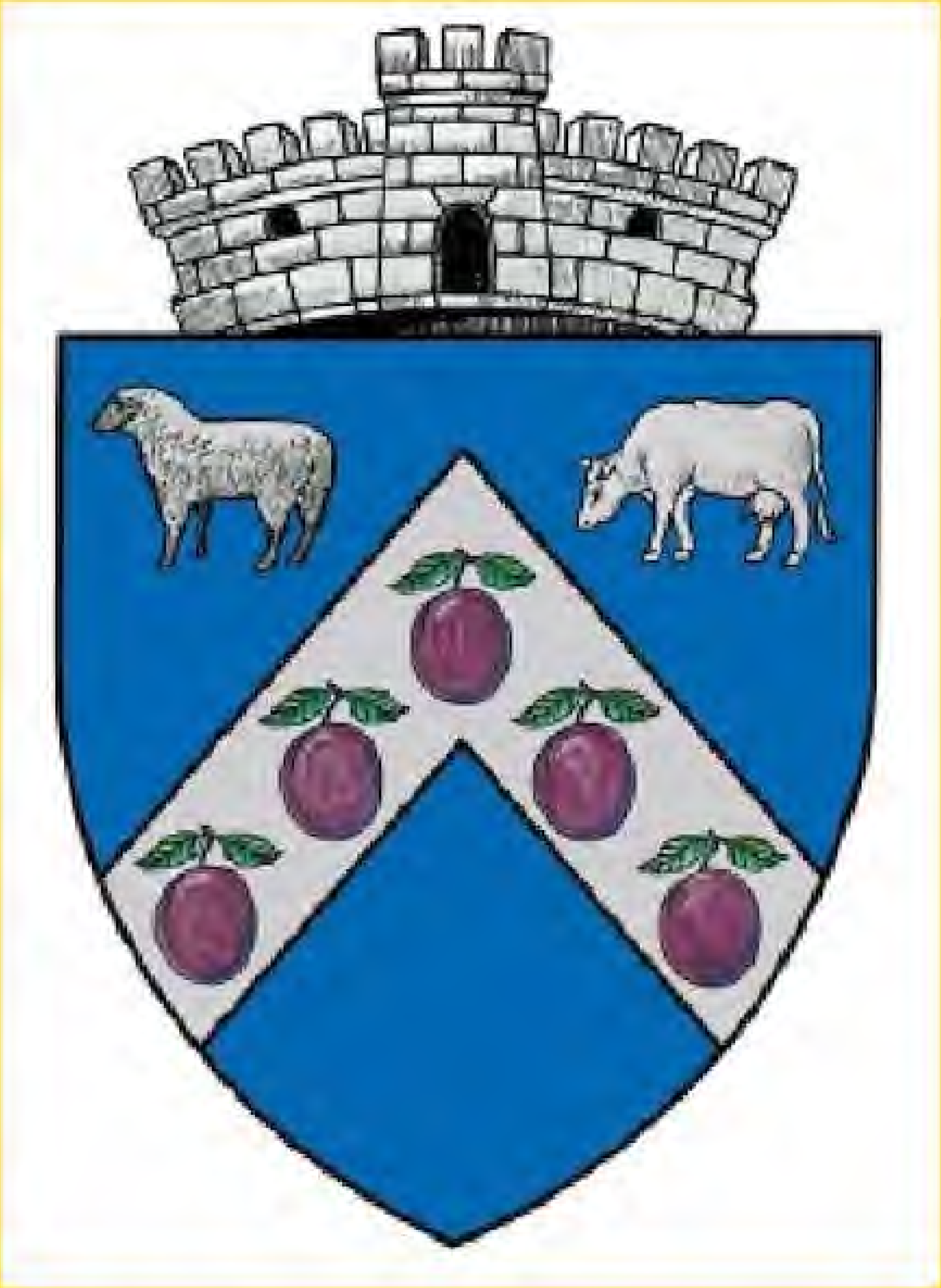

CUCA

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

CUCA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 14 sate: **Cuca**; Bălţata; Bărbălani; Cârceşti; Cotu; Crivăţul; Lăunele de Sus; Măcăi; Măneşti; Sineşti; Stănicei; Teodoreşti; Valea Cucii; Vonigeasa.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 49,6 km^2.
POPULAŢIE: 2.108 locuitori [1.051 M + 1.057 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Lăunele – 1581 aprilie 13 (JA).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Lăunele.

Aşezarea este atestată documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mihnea Turcitul la 13 aprilie 1581, prin care se confirmă proprietatea asupra unor ocine în aria localităţii.

TOPONIMIE:

- **Bălţata** – toponim topografic; la origine, poreclă a unei persoane cu rol determinant în constituirea localităţii.
- **Bărbălani** – toponim derivat, format pe baza eponimului *Barbu* + sufixul *–ani* cu valoare asociativă, indicând o grupare familială cu pondere economică în aşezare.
- **Cârceşti** – toponim topografic format pe baza apelativului slav *kroc* ≈ „laz, curătură" + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- **Cotu** – toponim topografic relevând modalitatea de dispunere a aşezării, în raport cu terenul afectat amplasării locuinţelor.
- **Crivăţul** – toponim topografic indicând, printr-o formulă sinonimică, poziţia nordică a aşezării în raport cu localităţile învecinate.
- **Cuca** – toponim topografic format din apelativul zonal – *cucă* ≈ „vârf izolat, vârf de deal despădurit".
- **Lăunelele de Sus** – toponim având la origine apelativul *lăun* (o plantă de apă). Acad. Iorgu Iordan consideră că *lăune* „este continuatorul lat. *leone(m)* păstrat în limba noastră ca apelativ cu sensul originar".
- **Măcăi** – toponim format pe baza apelativului regional *măcău* ≈ „toiag", devenit, probabil, poreclă.
- **Măneşti** – toponim format pe baza eponimului *Manea* (atestat în tradiţia locală) + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- **Sineşti** – toponim de provenienţă incertă, având la origine slav. *sin* ≈ „fiu", termen utilizat în documentele medievale româneşti + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- **Stănicei** – toponim cu aspect diminutivat, relevând apartenenţa familială şi de proprietate; la origine, numele de persoană *Stan*.
- **Teodoreşti** – toponim format pe baza eponimului *Teodor* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.
- **Valea Cucii** – toponim topografic compus din apelativul *vale* ≈ „teren în pantă coborâtoare" + determinativul *Cuca*, denumind o aşezare învecinată, amplasată pe un platou.
- **Vonigeasa** – toponim de provenienţă incertă provenit, probabil, din slav. *voino* ≈ „ostaş voinic"; la origine, patronimic *Voineag*, desemnând proprietatea acestuia.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei piemontane Cotmeana. Casele de locuit sunt, în general, joase, cu plan bicameral, format din tindă şi odaie sau plan tricameral, alcătuit dintr-o tindă încadrată de două camere. Construcţiile realizate, mai ales, din bârne de lemn cu secţiune rectangulară încheiate „stâneşte” sunt fixate pe temeie masive de stejar. Organizarea interioarelor relevă preocupări casnice tradiţionale concretizate în modalitatea de împodobire a pereţilor cu scoarţe şi ştergare ţesute în casă. Un interes excepţional prezintă bisericile de lemn: Bărbălani, Cârceşti, Valea Cucii.

Portul popular local se integrează ariei de influenţă dintre portul tradiţional argeşean şi cel vâlcean, vâlnicul apărând frecvent alături de fotă, în costumul femeiesc.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior: Rodica Bănuţă; cusături: Maria Sandu. Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului - continuată de creatoare vestite din localitate: Leonica Aria, Elena Călin, Filofteia Popescu, Dumitra Siminoiu. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Constantin Beţivu. Pictura pe lemn, precum şi pictura pe sticlă a constituit o pasiune evidentă pentru artistul popular Iulian Feloiu.

Sub raportul valorificării obiceiurilor tradiţionale, Cuca reprezintă un autentic centru de iradiere, în special în variantele pluguşoarelor munteneşti: „Că noi sântem de-aici, / sântem de la Cuca-Muca, / unde-i mămăliga cât nuca, / de-o păzesc doisprezece cu măciuca, / să nu le-o fure furnica”. În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen sunt doinele: Copiliţă, draga mea şi Taci, fiule !.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Băluţa, Brâul pe 6, Bugheanul, Căluşul, Chindia, Costăreasca, Hora Badii, Hora Dumitrii, Hora mare, Hora-n bătaie, Hora Nuţii, Joiana, Murguleţul, Sârba lui 22, Ungureasca.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia sărbătorilor religioase: Duminica Rusaliilor şi Sf. Apostoli Petru şi Pavel (29 iunie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica de lemn «Adormirea Maicii Domnului» **Bărbălani** –[▲]– amplasată pe Valea Cungrea, se înscrie într-un plan rectangular, cu absidă poligonală decroşată. Pridvorul situat pe latura vestică a fost închis ulterior cu scânduri de brad. Biserica datează din anul 1790, „fiind făcută pe moşia Cotmenii, cu osârdia epistaţilor: Ioan diacon Schitean i Drăghici Drăguţ ot Cotmeana”.

Un variat decor arhitectural este distribuit atât în interior cât şi în exterior: arc dublou în torsadă la bolta semicilindrică a naosului, sprijinit pe console terminate în capete de cai; colonete profilate separând icoanele constituente ale registrelor tâmplei; grinda frontală decupată în arcade semicirculare, în pridvor; torsadă sculptată în bârnele mediane de jur-împrejurul bisericii. Pictura murală originară a tâmplei de zid a fost realizată de un zugrav anonim în anul 1859. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie, Cazanie, Mineie [1852], Triod, Penticostar, Ceaslov, Molitvelnic [1872], Psaltire [1872], Apostol [1894] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, sfeşnice, strane ş. a. Poarta originară de lemn de la intrarea în curtea bisericii este remarcabilă prin originalitatea sa.

Biserica de lemn «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Cârceşti** –[▲]– construită în cătunul Cârceşti, în apropierea pârâului Cungrea, din „bârne de stejar încheiate în coadă de rândunică”, în perioada anilor 1826-1828, comanditar fiind popa Florea Craioveanu, fratele mai mare al preotului Ilie Craioveanu. Biserica a fost restaurată de către enoriaşi, în anii: 1880; 1933 – o contribuţie financiară substanţială având episcopul Nichita Duma, şi în 1969 – repararea şarpantei acoperişului. Anul definitivării monumentului – „7339” – este inscripţionat în pridvor, a cărui intrare a fost protejată printr-o streaşină susţinută pe doi stâlpi cioplţi. Iconostasul, care separă altarul de naos, este pictat. Arta meşterilor cruceri este relevată de stâlpii pridvorului canelaţi în torsadă, de cosoroabele în acolade accentuate, de brâul masiv încadrat de crestături care înconjoară edificiul, de consolele profilate de la colţuri. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1811], Triod [1816], Evhologhion [1832], Mineie [1852], Penticostar [1856], Chiriacodromion [1857], Te Deum [1879], Catavasier [1898] şi icoane pe lemn pictate de zugravul Dimitrie dascălul din satul Şchei, în 1843 ş. a.

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» +«Cuvioasa Paraschiva» **Cuca** [1887-1895]~ctitorită, din iniţiativa preoţilor Ilie Craioveanul şi Teodor (Tache) Craioveanu, „cu ajutorul multor buni creştini" •intervenţii: refacerea şarpantei acoperişului [1918]; consolidare cu centuri metalice [1933-1934]; consolidarea turlei naosului [1941] •pictură murală: Ilie Leuleanu [1894]; Gheorghe Zafiescu [1934]; Mihail Pătroi [1956].

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Lăunele de Sus** [1893]~ctitorită, pe locul unei biserici de lemn „părăginite", cu cheltuiala obştii satului Lăunele de Sus •pictură murală: anonim [1893] •intervenţii: consolidare; repararea acoperişului; restaurare pictură [1969-1970].

✚**Biserica** «Duminica Tuturor Sfinţilor»+«Cuvioasa Paraschiva» **Măcăi** [1889-1896]~ctitorită de C. Stănculescu, N. Minicioiu, I. C. Răducu, Ion Ştefănescu ş. a. •intervenţii: consolidare [1935]; repararea acoperişului [1971] •pictură murală: Ilie Leuleanu şi C. Stănculescu din localitate (autoportret) [1896].

✚**Biserica** «Sf. Îngeri» **Sindele** [1907-1917]~ctitorită de enoriaşii parohiei, pe locul vechii biserici „ruinate" •intervenţii: subzidire [1936]; consolidarea bisericii şi a terenului pe care este amplasată [1970] •pictură murală: Gheorghe Zafiescu [1932].

✚**Biserica** «Sf. Îngeri» **Sineşti** [1907-1917]~ctitorită de pr. I. Vasilescu, D. Ionescu, C. Popescu, Ion Sinescu, Ion Ionescu ş. a. •intervenţii: repararea acoperişului [1961]; consolidarea turlei [1970] •pictură murală: Gheorghe Zafiescu [1935].

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Teodoreşti** [1890-1893]~ctitorită de pr. V. Arsenescu, Dicu Erbaşu, Ion D. Erbaşu, M. D. Erbaşu ş. a. •intervenţii: consolidare [1934]; reparaţii radicale [1970] •pictură murală: Ilie Leuleanu [1893]; Gheorghe Zugravu [1934]; I. Anghel [1970].

✚**Biserica de lemn** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Valea Cucii** -[▲]- amplasată în Gruiul Înalt, pe un platou care domină aşezarea, „a fost durată din temelie, la leat 1806, de obştea satului". Textul unei pisanii din altar, incizate pe blat de lemn, precizează următoarele: „7314. Această sfântă / biserică s-au făcut în zile/le înălţatului domn Ion Alic/sandru Ipsila(n)tŭ voiv(od)ŭ pria(i)ubitori de / D(u)mnezeu, episcupu nostru Iosifŭ. † Pome/nie D(oam)n(e): † Ionŭ, Voica, Ene ereu, Flo(a)rea eriţa, Ionŭ, / Gregore ereu, Păuna eriţa, Radu ereu, Florea ereu, Stan/cea eriţa, Neculaie d(iacon), Gherghina eriţa, Pătraşcu, Ion, Stan/a eriţa Stan/a, Mirea, Anca, Ionŭ, Mirea, Elarie, Stana, Necula, I/van, † Toderŭ, Dumitra, Iene, Mărica, Neguţi, / Pătru, Ionŭ, Mărica, Voicu, Sanda, Matei, Stana, / Dumitru, Costandin, Mirea, Ene, Gheorghie, / Stoica, Ionŭ, Mărin, Pătru, Pană, Stanŭ, Petru, / Ion, Stoica, Ionŭ, Udria, Tudoru ereu, Rusanda eriţa, / Mihail, Pârvu, Ionŭ ereu, Gherghina. Dimitrie / zugravul / com. Şcheii. 1846 / martie / 16.".

O restaurare implicând şi repictarea tâmplei de către zugravul Dimitrie Dascălu din Dealul Scheilor este atestată în perioada anilor 1870-1877, iar o refacere a soclului, în anul 1948.

Monumentul se distinge printr-o spectaculoasă decoraţie în lemn: stâlpii în corole şi fruntarul artistic decupat al pridvorului constituie un prim contact cu rafinata sculptură a crucerilor, dezvăluită de „excepţional de bogata ornamentaţie, sculptată şi pictată a tâmplei şi a peretelui dintre naos şi pronaos, precum şi de originalul ancadrament al uşii de intrare cu motiv vegetal geometrizat". Pictura originară de pe iconostasul de lemn realizată de dascălul Dimitrie zugravul. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1746], Triod [1800], Strastnic [1804], Mineie [1804-1805], Penticostar [1805], Apostol [1806], Penticostar [1808] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX. Pe un chivot de lemn, inscripţia: „zugravu Calciu Matei, septemvre 20 [1805]". Pe uşile împărăteşti, „Calciu zugrav; 7314"; pe peretele din altar, incizat: „7314, eu Calciu zugravu, sudŭ Vâlcea"; pe icoana „Maica Domnului cu Pruncul", inscripţia „de popa / Dumitru / zugravu / 7340, [1832] / ghenarie 24".

✝Monumente eroi: **Cuca** [1916-1918]; (1922) – lângă Şcoala generală Cuca
■~ **Läunele de Sus** [1916-1918]; autor: D. Bălăşoiu (1939) – lângă Biserica Läunele de Sus
■~ **Măcăi** [1913; 1916-1918]; (1939) – lângă Căminul cultural Măcăi.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 151 locuitori ai comunei Cuca, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [82], Al doilea război mondial [69].

❧ IN MEMORIAM ☙

✪ **GHIŢULESCU MIRCEA** [1945-2010] – critic și istoric literar, cronicar dramatic, eseist și prozator român, profesor de limba şi literatura română, publicist. Opera: «Goga la Ciucea» [1975], «Oraşul fără somn» [1978], «Alecsandri şi debutul său», eseuri [1980], «Omul de nisip», roman [1982], «O panoramă a literaturii dramatice române contemporane. 1944-1984» [1984], «Oglinda lui Narcis», roman [1986], «Wiener Walzer», roman [1999], «Istoria literaturii dramatice române contemporane (1900-2000)» [2000], «Cartea cu artişti. Teatrul românesc contemporan» [2004], «Istoria literaturii dramatice româneşti» [2007], «Istoria literaturii române. Dramaturgia» [2008].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 193; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Marius Păduraru, Romeo Maschio, Ion Dumitrescu – *Comuna Cuca, Judeţul Arges. Studiu monografic*, Piteşti, 2010, 437 p. + 12 file color.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

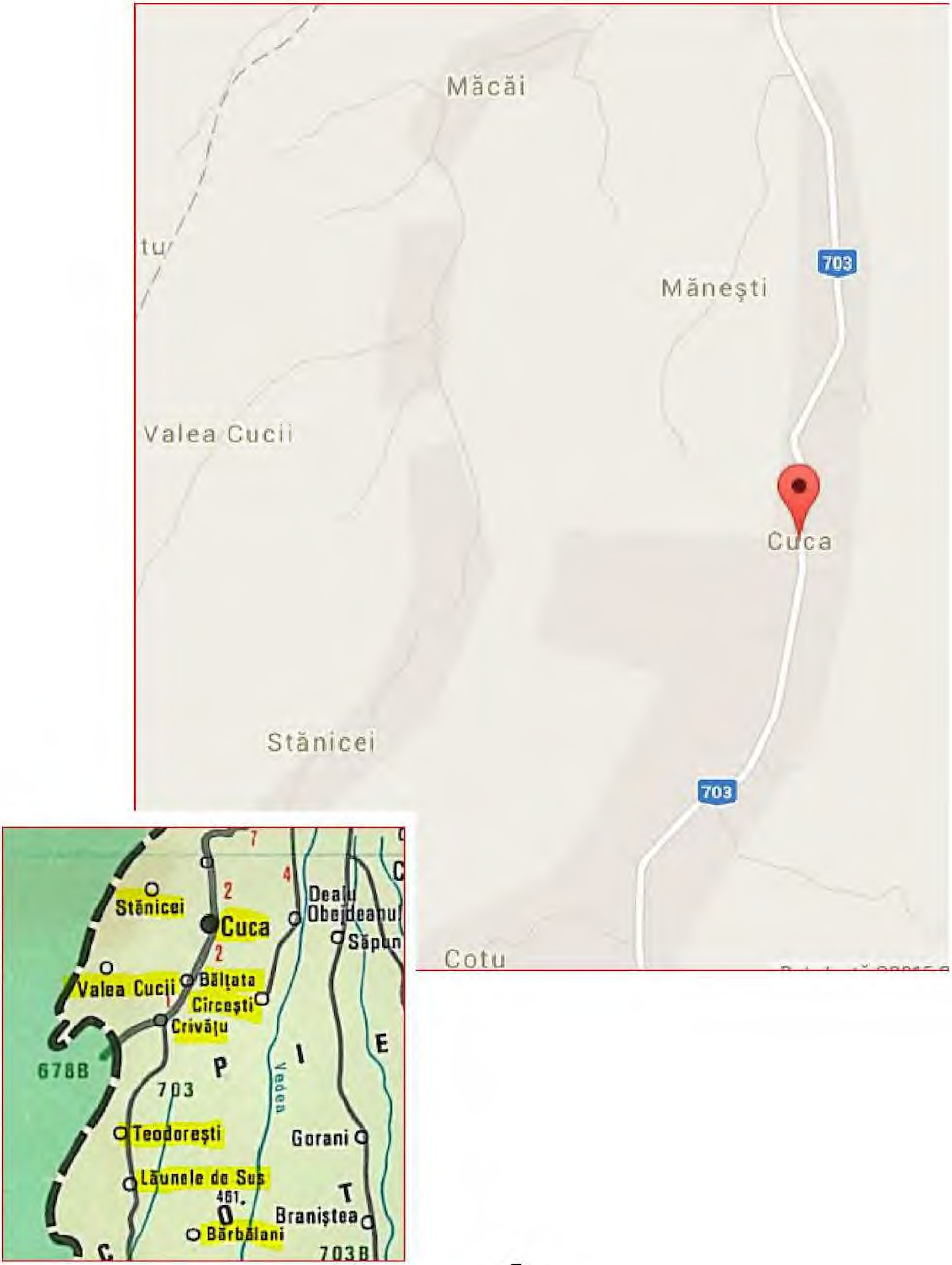
Măcăi
tu
Mănești
703
Valea Cucii
Cuca
Stănicei
703
Cotu
7
4
2
Stănicei
Cuca
Dealu
Obejdeanu
Săpun
2
Valea Cucii
Bălțata
Circești
1
Crivățu
678B
P
I
E
703
Veden
Teodorești
Gorani
Lăunele de Sus
461.
T
O
Braniștea
Bărbălani
703B

PRIMĂRIA COMUNEI CUCA.

BISERICA DIN CUCA.

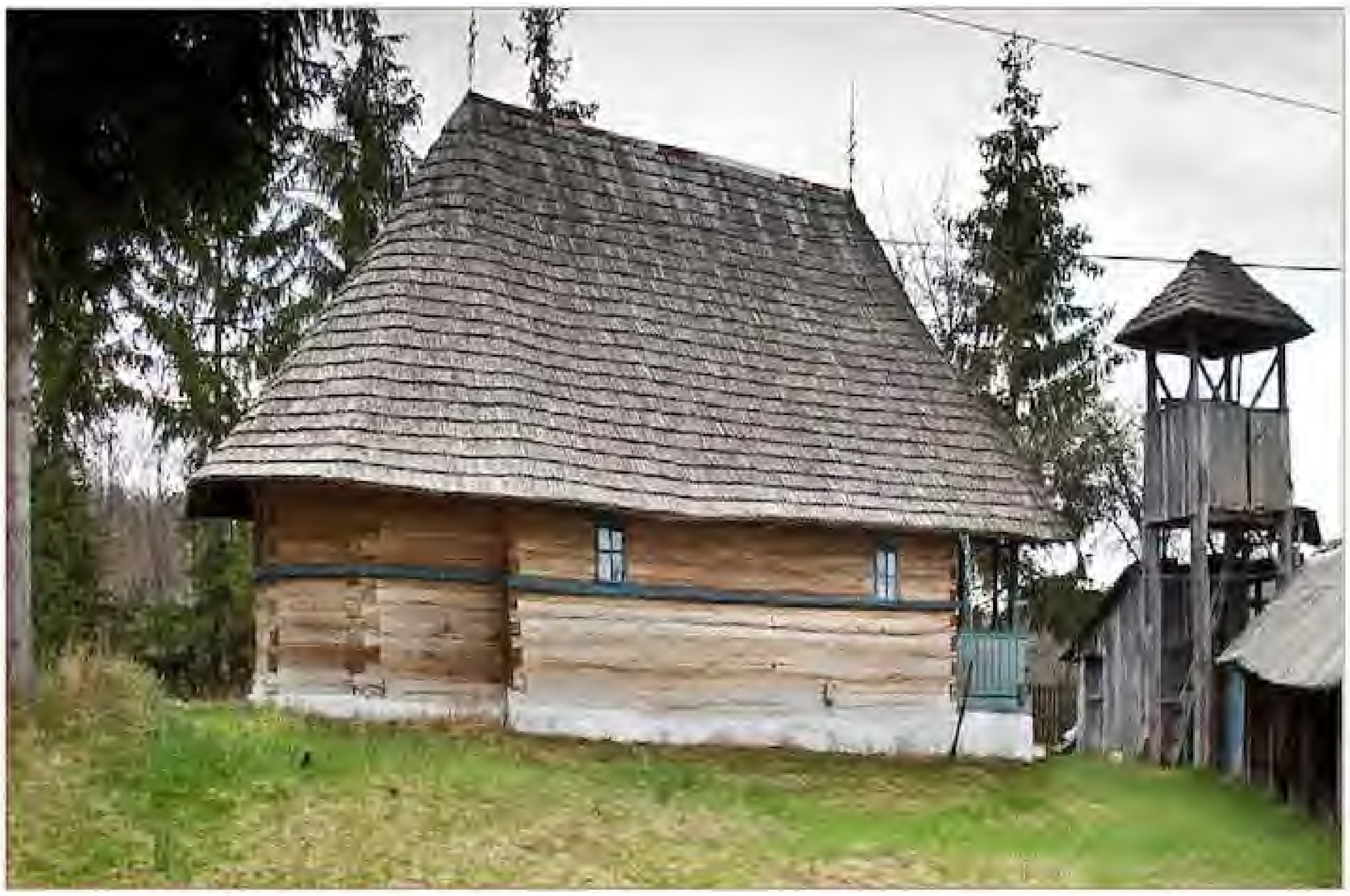

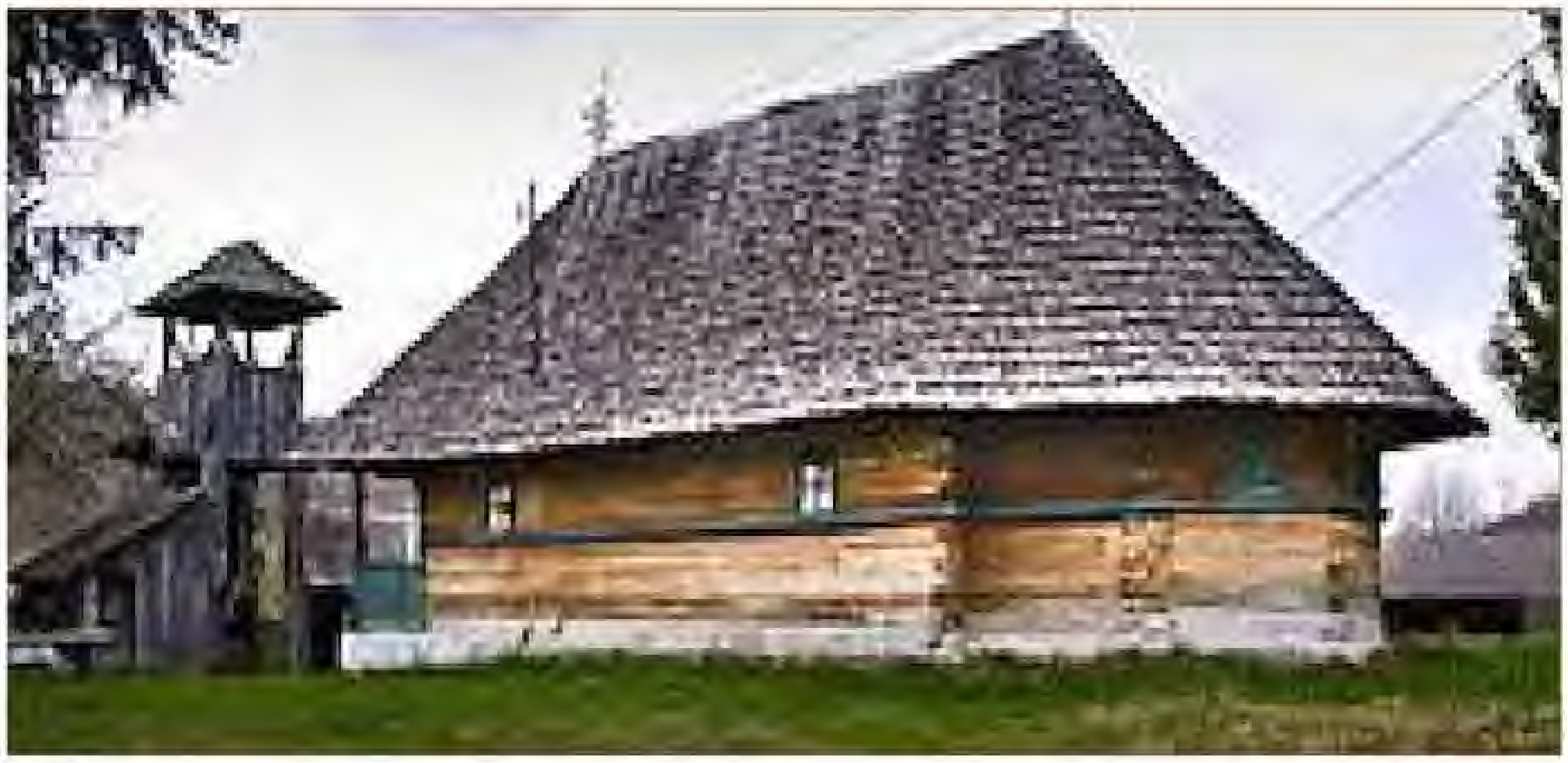

BISERICA DE LEMN CÂRCEŞTI.

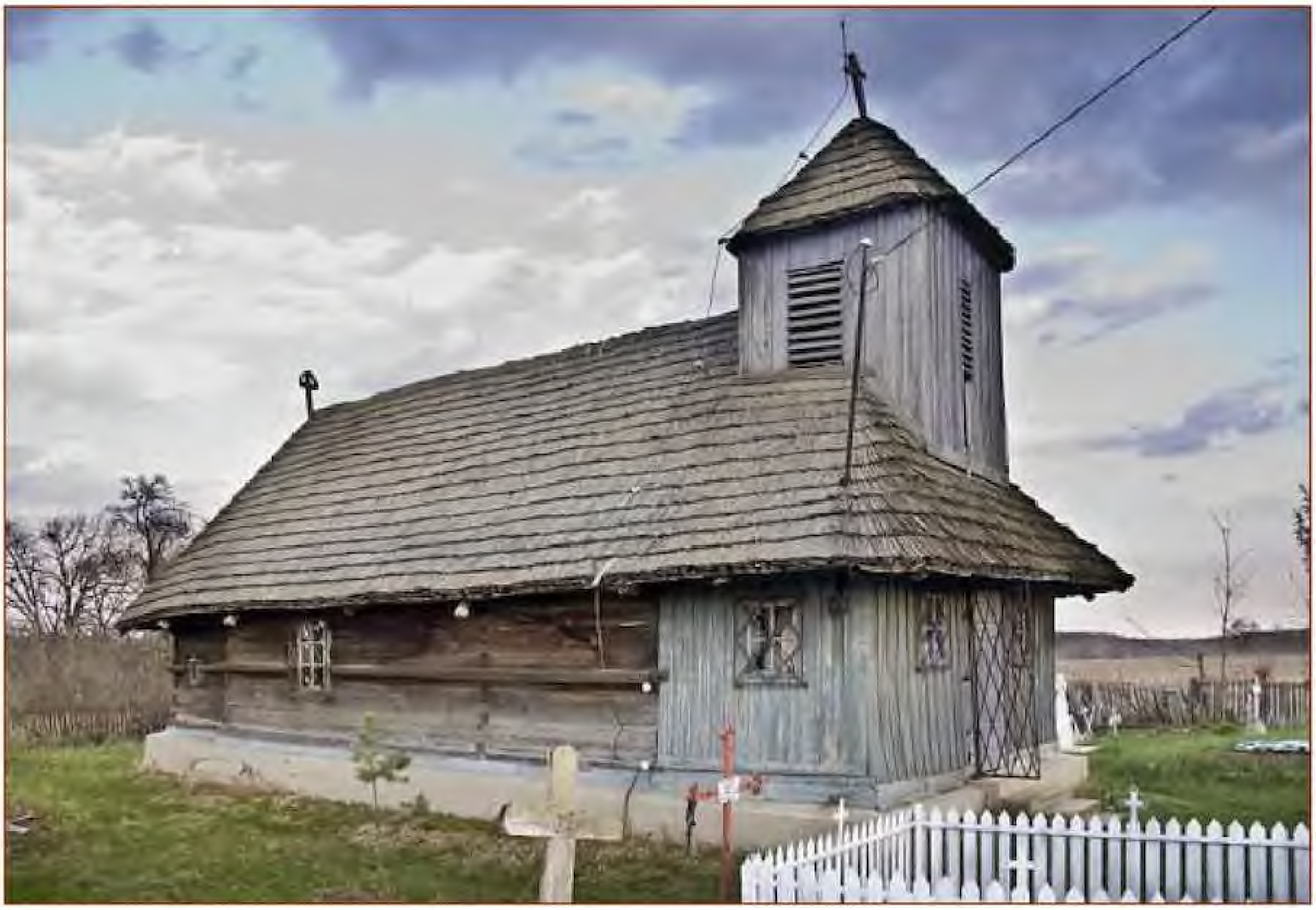

BISERICA DE LEMN BĂRBĂLANI.

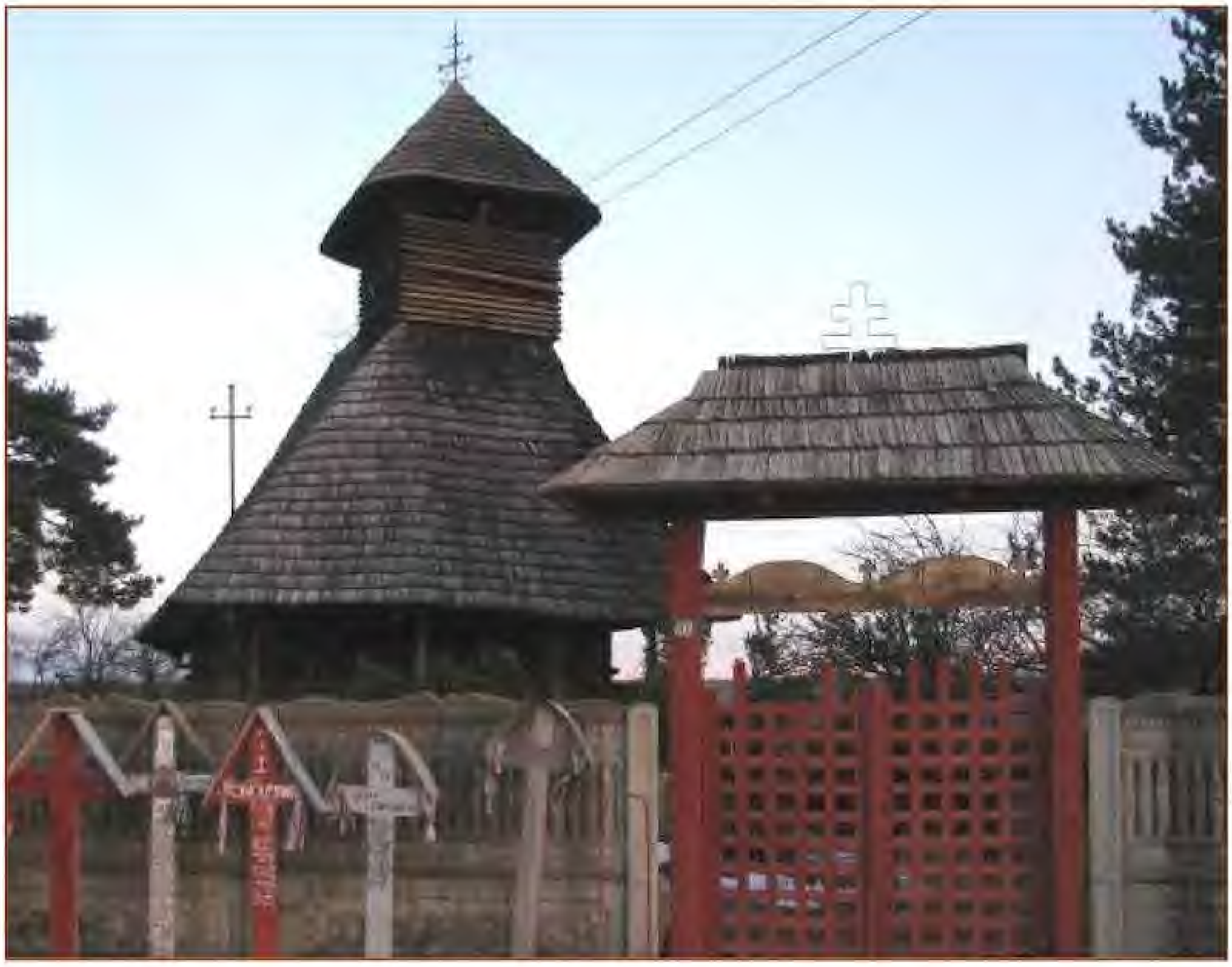

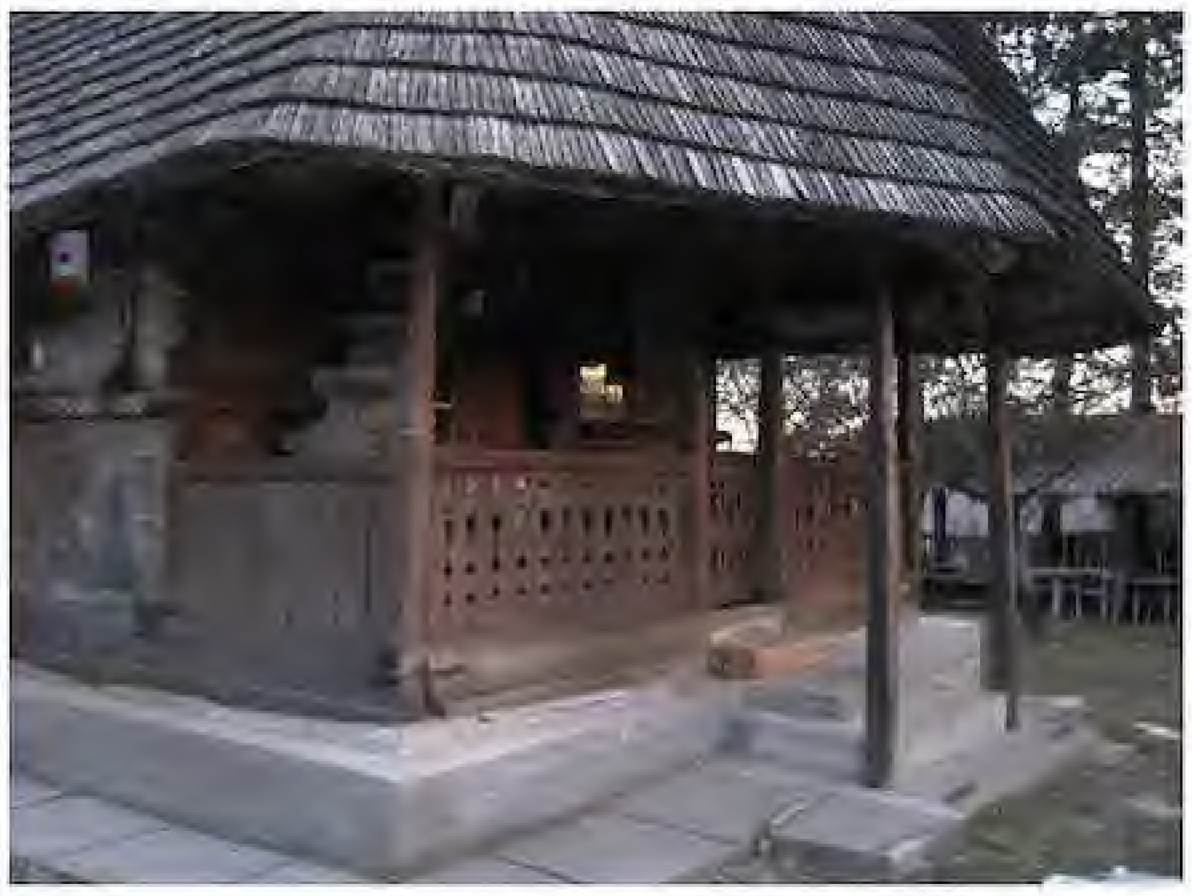

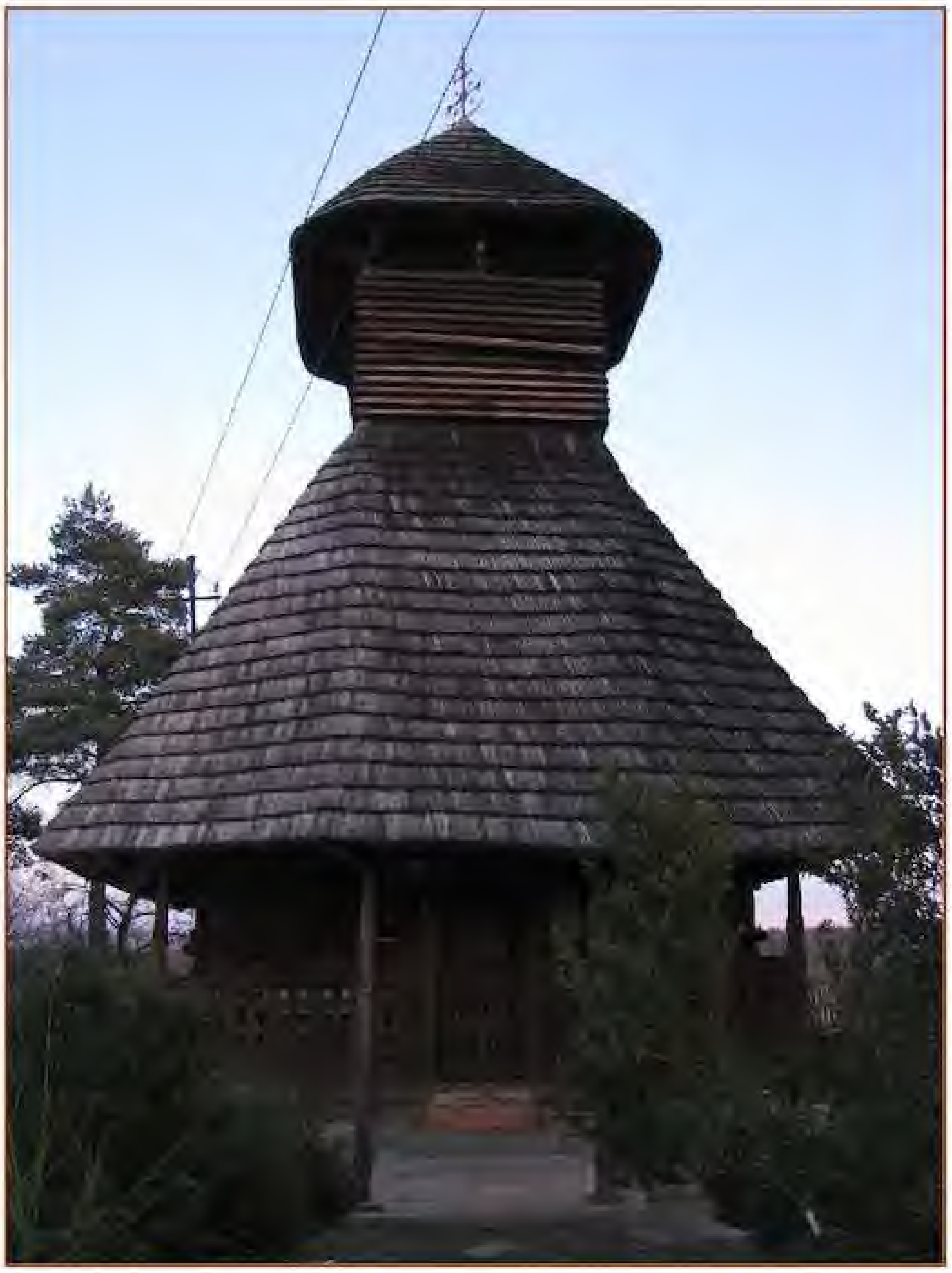

BISERICA DE LEMN
VALEA CUCII.

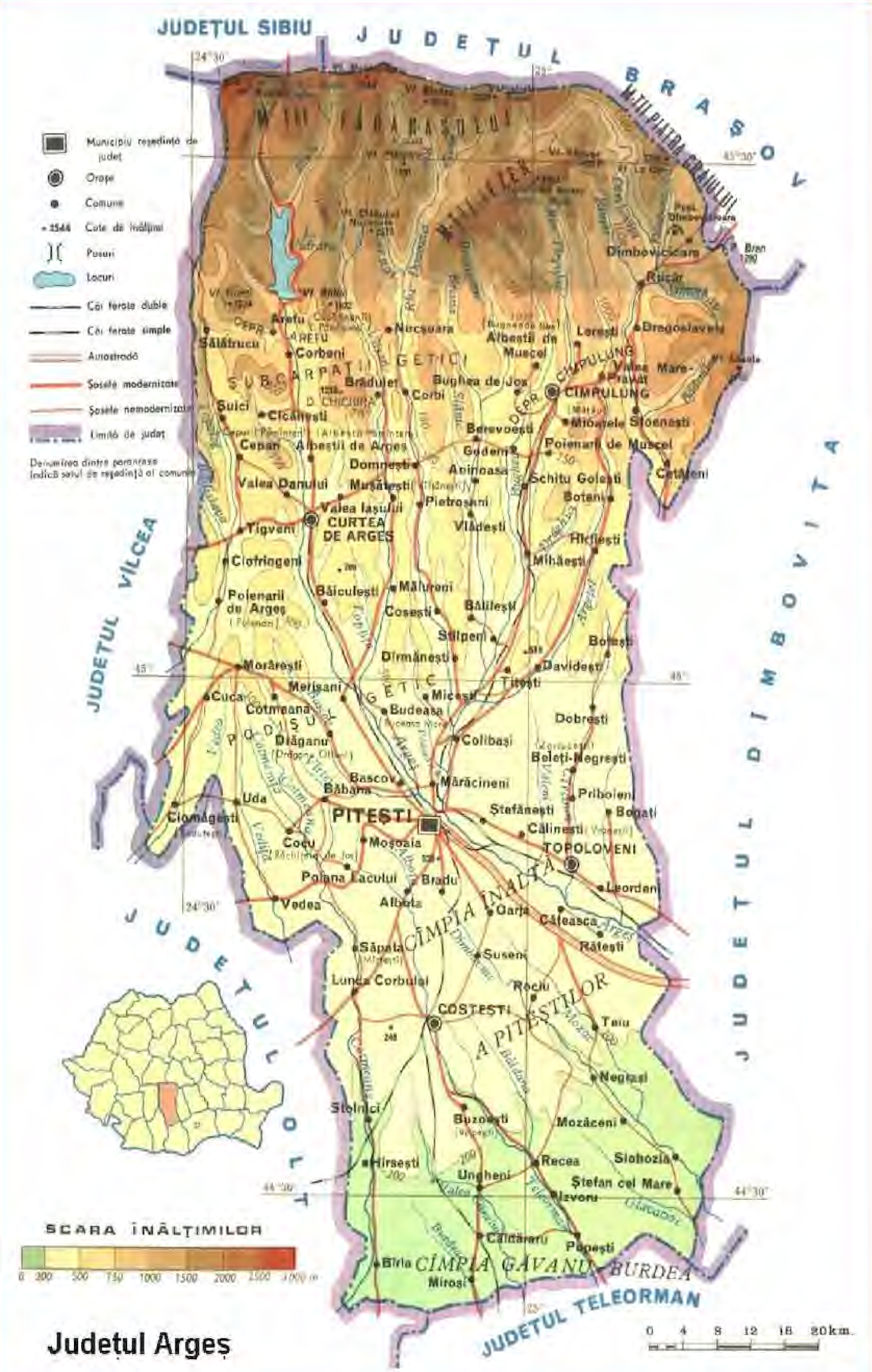
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

MUNICIPIUL

CURTEA DE ARGEȘ

PITEŞTI MMXV

CURTEA DE ARGEŞ

COMPONENŢĂ: Municipiul este organizat teritorial pe zone: Sud (Valea Sasului, Victoriei, Valea Doamnei), Centrală (Plopiş, Olari, Posada), Vest (Marina, Poştei, Capu Dealului, Şipot, Noapteş) şi Nord (Groape, cart. Valea Iaşului, Electro).
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 35 km.
SUPRAFAŢĂ: 69,5 km^2.
POPULAŢIE: 27.359 locuitori [13.182 M + 14.177 F] (2011).
Municipiul este înfrăţit cu localităţile: Nevers [Franţa], San Giuliano Milanese [Italia], Majdanpek [Serbia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cetatea Argeşului apare iniţial, sub această denumire, în Diploma maghiară din 17 octombrie 1336 dată de regele Carol Robert d'Anjou vicecancelarului Thatomer, în care se menţionează întâlnirea acestora „sub castra Argyas", în cursul campaniei din anul 1330.

Documentele medievale emise din cetatea de scaun a Ţării Româneşti consemnează numele localităţii în formele: Argel [1369], Arghiş, Argâşi [1387] – sub influenţa limbii slave – dar şi în documentele de limbă latină: Argiesensi, Argies, Argyes, Arggias, Arghesch [1391-1400], alterări grafice ale cuvântului fiind semnalate şi în actele din secolul al XIV-lea ce confirmau relaţiile comerciale cu oraşele transilvănene Braşov şi Sibiu: Arghiesch, Argis, Artghesch, Ardyesch, Ardahesz, Ardyas, Argescht, Argyesch ş. a.

Prima menţiune sub forma Curtea de Argeş apare în documentul emis de cancelaria domnească a lui Vlad cel Tânăr, la 24 aprilie 1510, scris de pisarul Varnava, originar din Argeş.

Flămânzeşti – 1525 [7034] noiembrie 22 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 249).

TOPONIMIE:

Curtea de Argeş este un toponim compus pe baza apelativului *curte* (cu sens de „reşedinţă domnească") şi a deteminativului *Argeş* (la origine, hidronim).

Menţionat de către Herodot sub forma „Ordessos", pe care istoricul Vasile Pârvan o consideră o alterare a lui „Argessos", toponimul are, în componenţa sa fonetică, rădăcina indo-europeană *arg* (cu sens de „strălucitor, alb"). Cercetătorul Ion Ionescu crede că cel de-al doilea termen constitutiv, de origine indo-europeană, are accepţia de „curge repede, impetuos". Vasile Pârvan observa că „Argeşul românesc este străvechi tracic şi, de două mii de ani, pronunţarea cuvântului în transformarea de la Argessis la Argeş a rămas aceeaşi.". Enciclopedistul de origine armeană, Bogdan Petriceicu-Hasdeu consideră că localitatea este, la origine, o colonie armenească întemeiată în secolul al XIII-lea „de către oameni plecaţi din Argeşul de lângă lacul Van şi veniţi în Muntenia prin Imperiul Bizantin.".

Numeroasele controverse vizând originea toponimului Argeş (Alexandru Philippide respinge ipoteza derivării cuvântului din Ordessos; Nicolae Drăganu apreciază că toponimul este relativ recent, în timp ce Constantin Daicoviciu confirmă şi dezvoltă teza lui Vasile Pârvan etc.) îl determină pe istoricul Aurelian Sacerdoţeanu să conchidă: „Faţă de atâtea presupuneri, am putea trage concluzia că, în adevăr, nu ştim nimic !...".

O legendă populară locală atribuie întemeierea aşezării unui cioban Arghiş, contemporan cu Negru Vodă, sosit cu turmele de oi din Transilvania şi stabilit pe „valea dintre Flămânzeşti şi Bătuşari, unde şi-a înălţat un conac frumos, pe tăpşanul ce formează vatra actualului oraş".

Aceeaşi „descălecare" a lui Negru Vodă – potrivit tradiţiei istorice consemnate în «Letopiseţul cantacuzinesc» – fixată temporal în anul 1290 [6798], ar fi stat la baza constituirii aşezării de pe Argeş: „Negru Vodă cu românii saşi-papistaşi făcând aici curte de piatră şi case domneşti şi o biserică mare şi frumoasă.”.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Analizând, din perspectivă urbanistică, evoluţia cetăţii de scaun de la Argeş, arh. Grigore Ionescu menţiona, în studiul său intitulat «Contribuţia oraşului Curtea de Argeş la dezvoltarea arhitecturii româneşti»: „Fără a exagera, cred că niciunul din oraşe nu şi-a păstrat mai bine decât Curtea de Argeş caracterul său specific românesc şi puţinele, dar nespus de preţioasele monumente de arhitectură. Martorii cei mai valoroşi ai aportului oraşului la dezvoltarea arhitecturii româneşti sânt cele trei monumente atât de cunoscute: Sân Nicoară, Biserica Domnească şi ctitoria lui Neagoe Basarab din complexul fostei mânăstiri a Argeşului.”.

Arhitectura populară tradiţională este specifică zonei; la sfârşitul secolului al XIX-lea, în oraş, se înregistrau circa 700 de case construite din lemn, care conturau imaginea unei aşezări cvasirurale. Vizitând oraşul, cărturarul Nicolae Iorga consemna: „Târgul Curtea de Argeş e o adunătură sărăcăcioasă de case cu câte unul sau două rânduri, altfel destul de curate, şi de livezi, pe care o străbat astăzi străzi cu pietre ieşind pretutindeni la iveală răzvrătite.”.

În tradiţionala artă a modelării lutului, Cooperativa «Unirea meşteşugarilor» din oraş a obţinut succese remarcabile prin angajaţii săi: Gheorghe Bondoc, Mircea Covalerici, Lucia Drăgan, Gheorghe Dumitrescu, Maria Ianculescu, Ion Ida, Nicolae Ion Ilie, Vasile Ivănescu, Petre Lazăr, Ion Magraon, Vasile Magraon, Nicolae Manic, Vasile Olaru, Nicolae Pătraşcu, Petre Pârvu, Constanţa Sandu, Ion Stan, Maria Stoica, Ion Stroe, Vasile Tudorică, Nicolae Ureche; confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Maria Anghel, Gheorghiţa Buzoiu, Vasilica Buzoiu, Lica Cânepiţă, Ioana Ciobanu, Georgeta Dobre, Stana Dobre, Silvia Drăghici, Elena Duţă, Elena Enache, Floarea Enescu, Elena Florea, Maria Florescu, Emilia Florică, Ilinca Gavrilă, Vasilica Georgescu, Maria Ghiţă, Domnica Hulea, Dumitra Hulea, Ioana Ilie, Dumitra Judeţ, Eugenia Judeţ, Catrina Lică, Elena Mălăcea, Verona Micu, Ioana Pandele, Dana Rudeanu, Sevastiţa Stancu, Ioana Teslea, Ioana Ursu, Maria Ursu; împletituri: Lelioara Iancu. Creaţia populară actuală se îmbogăţeşte continuu, în varii domenii, prin opere reprezentative ale artiştilor amatori: Elena Mateescu, Gheorghe Mateescu, Mihaela Năstăsoiu, Elena Nencov.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Baraboiul, Brâul bătrânesc, Brâul pe 6, Breaza, Chindia, Ciuleandra, Hora Mare, Hora Miresii, Hora Nuţii, Marşul, Mânioasa, Periniţa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungureasca, Ungurica.

Coregraful Leonte Socaciu, în colaborare cu prof. Mihai Tiţa, directorul Casei de cultură «George Topîrceanu», a înfiinţat Ansamblul folcloric «Argeşul», care a desfăşurat, sub conducerea lui Constantin Anduţă, o activitate remarcabilă. Ansamblul folcloric «Posada» prezintă spectacole extrem de apreciate de public.

Târg săptămânal organizat joia, dar şi anual, cu ocazia hramului Bisericii Mânăstirii Curtea de Argeş – Adormirea Maicii Domnului.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Capodoperă a arhitecturii medievale româneşti, aureolată de mitul creaţiei prin jertfă din nemuritoarea baladă a meşterului Manole, Biserica Mânăstirii Curtea de Argeş –[▲]– a fost ctitorită, în anii 1512-1517, de către Neagoe Basarab, domnul Ţării Româneşti [1512-1521] şi soţia sa, Despina Doamna, pe locul unui edificiu ecleziastic durat de voievodul Vlad Dracul [1436-1442; 1443-1447].

Monumentala biserică «Adormirea Maicii Domnului» a fost sfinţită la 15 august 1517, în prezenţa unor personalităţi ale epocii, în frunte cu Teolipt, patriarhul Constantinopolului. Pictura murală originară, terminată la 10 decembrie 1526, prin grija voievodului Radu de la Afumaţi, ginerele lui Neagoe Basarab, a fost opera renumitului zugrav Dobromir din Târgovişte; fragmente din valoroasa frescă se păstrează la Muzeul de artă al României şi în „Sala Manole" din Palatul episcopal.

Impresionantă prin măreţia construcţiei şi amploarea podoabei sale sculpturale, biserica a constituit „un mod de reliefare a puterii, a bogăţiei şi gustului rafinat al ctitorului", voievodul cărturar Neagoe Basarab – considerat „proiectantul" acestei inegalabile opere arhitecturale – sporindu-i prestigiul în faţa contemporanilor săi şi păstrându-i neştearsă amintirea peste veacuri. Gavriil Protul, participant la inaugurare, o compara cu bisericile vestite ale vremii, considerând că „Nu iaste aşa mare şi săbornică ca Sionul carele-l făcu Solomon, nici ca Sfânta Sofia carele o făcu Justinian împărat, iar cu frumuseţea iaste mai pe deasupra decât acelea".

Construită din calcar de Albeşti, biserica, de plan trilobat, are patru turle: o turlă mare de secţiune octogonală, peste naos şi turle mai mici în torsă, peste pronaos. Paramentul, de o somptuozitate remarcabilă, este împărţit, printr-un brâu în torsadă, în două registre, registrul inferior fiind decorat cu panouri dreptunghiulare încadrate în rame formate din câte trei ciubuce rotunjite, iar cel superior, ornamentat cu un lanţ de arcaturi înguste şi înalte realizate în acelaşi mod. Deasupra succesiunii de arcaturi, cornişa compusă din două şiruri de stalactite şi stalagmite, continuată de o friză îngustă, formată dintr-o „ţesătură" continuă de ornamente florale şi geometrice stilizate, amplifică decorul paramentului bisericii voievodale. Bazele turlelor sunt, de asemenea, împodobite cu frize şi panouri decorative ornamentale.

Referindu-se, în studiul său consacrat Mănăstirii Curtea de Argeş, la amploarea ornamentelor care împodobesc măiastra construcţie, istoricul Grigore Tocilescu menţiona că „Suprafaţa părţilor sculptate, zugrăvite şi aurite însumează 687 m^2; părţile sculptate, frizele, cornişele, ciubucele înşirate unele după altele depăşesc un kilometru; numărul rozetelor mari este de 42; al rozetelor mici care au câte o pasăre de bronz aurit se ridică la 48, iar motivele ornamentale folosite de sculptori, la 150."

Afectată de „dintele necruţător al vremii", dar şi de cutremure şi acţiuni de pradă, splendida construcţie va fi jefuită, în iarna 1610-1611, de sfintele odoare, de podoabele din mormintele ctitorilor, până şi de plumbul de pe acoperiş, de către oştile lui Gabriel Bátory, principele Transilvaniei, după alungarea din scaunul domniei a lui Radu Şerban, impunându-se, în consecinţă, efectuarea unor reparaţii capitale.

Biserica a fost restaurată în perioada domniei lui Matei Basarab [1632-1654], odată cu rezidirea turnului-clopotniţă de la intrare, precum şi în timpul voievodului Şerban Cantacuzino [1678-1688].

Edificiul va fi supus unor noi acţiuni de pradă în cursul războiului ruso-turc [1769-1774] şi ocupaţiei austriece [1788-1790]. Incendiile devastatoare din 23 aprilie şi 2 decembrie 1867 vor afecta considerabil o parte dintre clădiri, inclusiv interiorul monumentului, care cunoaşte o stare accentuată de degradare. De aceea, prin preocuparea apreciabilă şi apreciată de conaţionali a regelui României, Carol I, ansamblul monumental de la Curtea de Argeş îşi va recăpăta strălucirea de odinioară prin restaurarea radicală întreprinsă, în perioada anilor 1875-1885, sub coordonarea arh. francez Lecomte du Noüy – restaurare controversată, însă, în esenţa sa, de către unii dintre specialiştii români. Arhitectul român Grigore Cerchez considera modalitatea de restaurare adoptată de francez drept „o reproducere a monumentului, începând prin a da la pământ tot ce găseşti, pentru a clădi o construcţie după modelul celei vechi; astfel, clădirea devine un facsimil; nu mai e a întemeietorului, ci devine opera restauratorului. Biserica meşterului Manole a devenit opera meşterului Lecomte.". Pictura murală a fost executată de: Dobromir din Târgovişte [1526]; Stan şi Iacov, zugravi [1761]; Jean-Jules Lecomte du Noüy, fratele arhitectului coordonator [1886]. Recent, au fost efectuate ample reparaţii la acoperiş [2008-2009].

În pronaos, care cumulează şi funcţia de necropolă, sunt înmormântaţi domnitorii Ţării Româneşti: Neagoe Basarab [1512-1521], Radu de la Afumaţi [1522-1523; 1525-1529], regii României: Carol I [1866-1914], Ferdinand [1914-1927], regina Elisabeta (Carmen Sylva) [+1916], regina Maria [+1938]. Plăcile tombale „regale" din pronaos sunt realizate de sculptorul Oscar Spaethe.

Component al complexului arhitectural, AGHEASMATARUL (Cantharul sau Baptisterul) – amplasat în fața intrării în biserică, este realizat din coloane de marmură ale căror capiteluri decorate sub formă de stalactite sunt unite prin arcuri dantelate care susțin o cupolă. În patrimoniul mănăstirii, se păstrează piese de o inestimabilă valoare artistică și documentară.

„Doină în piatră a plaiurilor românești" – precum o definea Titu Maiorescu –, biserica nepereche, durată din vrerea și puterea strălucitului voievod Neagoe Basarab, este un sanctuar inconfundabil al neamului, izvodit din conștiința perenității credinței strămoșești.

✦**Biserica Domnească «Sf. Nicolae»** –[▲]– „cel mai valoros monument ecleziastic de amploare ridicat în Țara Românească și conservat în forma originară" – ctitorit de: Basarab I [1310-1352], Nicolae Alexandru Basarab [1352-1364] și Vladislav I Vlaicu [1364-1377], la mijlocul secolului al XIV-lea, în incinta Curții Domnești de la Argeș.

Ansamblul feudal «Curtea domnească de la Argeș» –[▲]– era format din: Biserica Domnească, turnul-clopotniță, turnul de intrare și casele domnești. Inițial, în secolul al XIII-lea, complexul cuprindea o curte feudală și o biserică atribuite voievodului Seneslau. Biserica actuală, durată pe amplasamentul construcției ecleziastice anterioare, prezintă un plan amplu, aparținând variantei constantinopolitane de tip „cruce greacă înscrisă", individualizându-se prin proporții și prin armonia construcției. Edificată în asize de cărămidă aparentă și piatră de râu, biserica are un pronaos îngust, boltit în semicilindru și un naos spațios, în mijlocul cărora, se află patru stâlpi ce susțin sistemul de boltire. Biserica a fost consolidată în anii: 1748-1752, 1927, 1848, 1998. Forma actuală – reproducând aspectul originar al construcției – se datorează amplelor lucrări de restaurare din anul 1911, conduse de arh. Grigore Cerchez. Monumentul conservă fragmentar pictura inițială din 1377-1383; fresca din 1748-1752, opera zugravului Radu sin Mihail din Târgoviște, și pe cea din 1827, executată de pictorul Pantelimon. O scenă iconografică absolut inedită, în pictura murală a bisericii, o reprezintă «Maica Domnului însărcinată». Restaurarea picturii a fost efectuată de către pictorii D. Norocea, I. Mihail și G. Teodorescu, în anul 1914. O restaurare recentă a fost realizată de studenți de la Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București, sub coordonarea prof. univ. Dan Mohanu. Excelenta pictură murală a bisericii a exercitat o influență considerabilă asupra picturii religioase din Țara Românească până în secolul al XVIII-lea. Istoricul de artă Henri Focillon, referindu-se la valoarea acesteia, menționa, printre altele: „Pereții Bisericii Domnești păstrează o rară minune, valoroasă nu numai pentru arta românească, dar pentru istoria picturii din întreaga Europă; compozițiile care o decorează se numără printre cele mai nobile ansambluri ale acestui Orient european care a produs în acest domeniu atâtea capodopere.".

Destinată a fi necropolă domnească, biserica adăpostește 14 morminte; printre ele, sunt cele ale voievozilor: Vladislav Vlaicu [1364-1377] și Radu I [1377-1383], reliefându-se, prin inventarul lor, de factură occidentală, strălucirea curții domnești muntene din secolul al XIV-lea. Casele domnești construite de Basarab I, în jurul anului 1340 – pe latura sudică, și Neagoe Basarab – pe latura nordică, constituie, sub raport planimetric, tipuri reprezentative ale arhitecturii tradiționale românești.

Complexul feudal Curtea domnească de la Argeș reprezintă un important obiectiv muzeal ce relevă aspecte esențiale ale culturii românești, semnificativa circumscriere a acesteia în contextul civilizației occidentale.

✦**Ruinele Bisericii Sân Nicoară** –[▲]– Ctitorită, ante 1350, de către Nicolae Alexandru Basarab, domnul Țării Românești, și soția sa, Doamna Clara, biserica s-a ruinat la sfârșitul secolului al XVIII-lea, fiind restaurată parțial în 1915. Biserica Sân Nicoară prezintă un plan dreptunghiular format din pronaos, naos extins și absidă decroșată, de formă poligonală. Absida are, în interior, pe latura estică, o nișă în formă de arc, flancată de două nișe mai mici pentru proscomidiar și diaconicon. Aspectul fortificat al bisericii este conferit de contraforturile de pe laturile de sud-vest și nord-vest. Turnul-clopotniță a fost construit ulterior. Decorația exterioară constă dintr-un șir de firide realizate din cărămidă aparentă, precum și din urme de cornișă, la absidă. Biserica-cetate «Sân Nicoară» a constituit, probabil, paraclisul Curții domnești de la Argeș. Preocupări recente ale Eparhiei

Argeşului vizează „consolidarea şi restaurarea monumentului, concomitent cu remodelarea sa volumetrică" <sic !>, sub coordonarea arh. Constanţa Carp, operaţiuni precedate de investigaţii arheologice efectuate de arhl. Sergiu Iosipescu, care releva, prin existenţa aceluiaşi hram, „contemporaneitatea dintre Sân Nicoară şi Biserica Domnească".

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului»+«Sf. Treime»+«Sf. Apostoli Petru şi Pavel»+«Sf. Ioan Botezătorul» **Brad-Botuşari** –[▲]– construită de către voievodul Ţării Româneşti, Petru Cercel [1583-1585], „iar după vreme, s-au prefăcut, prin osteneala dumnealui judeţ Ioniţă Taftu, şi cu cheltuiala altor creştini", în anul 1819, „cu blagoslovenia preasfinţitului episcop Iosif Argeşiu". Planul iniţial a fost extins printr-un pridvor deschis, închis, ulterior, deasupra căruia se înalţă turla-clopotniţă. Biserica se înscrie într-un plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor închis. Decoraţie arhitecturală exterioară formată dintr-un brâu simplu şi cornişă zimţată în dinţi de fierăstrău. Pictura originară refăcută este de calitate inferioară.

✚**Biserica** «Sf. Dumitru» **Capu Dealului** [1934-1952]~ctitorită de „pr. Dumitru Smeureanu, Tudor Rădulescu, Tudose Buşegeanu şi alţi binevoitori creştini din Tarniţa, Dovleceşti şi Buşaga", după planul arh. Emil Călinescu, antreprenor fiind Augusto Tone •pictură murală: Ştefan Constantinescu [1952]; Emil Ivănescu-Millan [1975].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Drujeşti** –[▲]– a fost construită, în perioada anilor 1793-1795, potrivit tradiţiei locale, de negustorii sârbi, fraţii Pătru, Iorgu şi Stoian Drujă, pe fundaţia unei biserici datând din secolul XVI. Afectată considerabil de un puternic incendiu, construcţia a fost restaurată în 1875. Odată cu edificarea Bisericii «SN» Drujeşti, a fost dezafectată cultului, degradându-se accentuat. În anul 1981, a fost reînvelită, pentru prevenirea pătrunderii apei pluviale în interior. O restaurare de proporţii a fost efectuată în 1987-1988, „osârduitor fiind pr. Vasile Chiţu". Biserica are un plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată, fără pridvor. Pronaosul este surmontat de o clopotniţă pătrată. Decoraţia arhitecturală exterioară este compusă dintr-un şir de zimţi care separă două rânduri de firide concepute ca panouri dreptunghiulare, în registrul superior şi firide arcuite cu arhivolte, în registrul inferior; cornişă zimţată; firidă arcuită pentru icoana hramului. Pictură murală originară în frescă, în pronaos; ulterioară – în naos, altar şi în medalioanele din exterior.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Drujeşti** [1910-1912]~ctitorită cu cheltuiala enoriaşilor din parohia Drujeşti, întrucât biserica veche devenise neîncăpătoare; construită conform planului arh. I. Vulcan, antreprenor fiind Salvator Rozazza •intervenţii: reparaţii [1999] •pictură murală: Gheorghe Belizarie [1917].

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Flămânzeşti** –[▲]– ctitorită de boierul Stanislav din Flămânzeşti în primele decenii ale sec. XVI, fiind atestată documentar ante 1526. Bolniţă a Mănăstirii Curtea de Argeş, biserica a fost refăcută între 1760-1770, prin grija mitropolitului Cosma, fost episcop de Buzău, cu contribuţia părinţilor săi, Ion diaconu şi Stanca diaconeasa, a arhimandritului Partenie şi a credincioşilor din cătunele: Flămânzeşti, Marina, Groapele şi Valea Uleiului. În urma reparaţiilor de amploare din anii: 1923-1925, 1954 şi 1998, aspectul iniţial al construcţiei a fost modificat considerabil. Biserica are un plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată, fără pridvor; clopotniţă octogonală înălţată deasupra pronaosului cu acces pe o scară elicoidală construită într-un turnuleţ alipit zidului nordic. Decoraţia exterioară constă dintr-un registru ornamental format din cercuri plasate între cornişe şi tor. Pictura murală originară în frescă, datând, probabil, din 1770, restaurată, în 1924, prin grija Comisiei Monumentelor Istorice şi, ulterior, în 1988, de artista plastică Elena Roşca din Bucureşti se păstrează fragmentar. În tablourile votive, sunt înfăţişaţi: Cosma arhiereu, Partenie arhimandrit, Ion diiacon, Stanca diiaconeasa.

În patrimoniul bisericii, se află „uşi împărăteşti sculptate artistic, o cruce de masă din lemn datată 1805", cărţi ritualice şi icoane pictate pe lemn în secolul al XIX-lea.

La est de monument, se află piatra de mormânt a arh. Lecomte du Noüy, restauratorul Bisericii episcopale din Curtea de Argeş; pe câmpul central al pietrei tombale, o cruce latină de marmură neagră, în altorelief. Inscripţia de pe o placă de bronz: „André

Lecomte du Noüy, reziditorul măreţului locaş episcopal, şi-a depus crucea aci în anul mântuirei 1914.”.

✚**Biserica** «Sf. Voievozi Mihail şi Gavriil» **Noapteş** [1865]~ctitorită de obştea aşezării, în locul unei biserici de lemn din 1810 •pictură murală: Posea zugrav [1934] •intervenţii: consolidări în: 1887, 1902, 1934. Biserica a fost închisă oficierii cultului, la 1 septembrie 1971, întrucât terenul pe care a fost amplasată „fiind fugitiv” era în pericol iminent de a se prăbuşi.

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Olari** –[▲]– construită, ante 1678, an inscripţionat pe o lespede funerară încastrată în peretele pridvorului, biserica a fost durată pe fundaţia unui edificiu religios din sec. XV, ctitorirea ei fiind atribuită monahiei Salomia şi consistentului sprijin material „al olarilor din mahala”. Iniţial, a fost schit de maici. Monumentul prezintă, prin încorporarea clopotniţei în structura sa planimetrică, evidente influenţe arhitecturale moldoveneşti. O „refacere radicală” a bisericii a fost efectuată în 1869, cu contribuţia financiară a unor meşteşugari din renumita breaslă a olarilor din oraş, care au fost şi comanditarii scenelor biblice pictate în exterior. O restaurare de amploare a fost efectuată în 1968-1969, de către Comisia Monumentelor Istorice, relevându-se fundaţiile construcţiei ecleziastice anterioare. De plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată şi pronaos uşor extins, fără pridvor, biserica se particularizează prin turnul clopotniţă de secţiune pătrată, cu două niveluri, prin care se accede în pronaos, iar, pe o scară cu aspect rustic, în camera clopotelor. Încorporarea clopotniţei în structura sa planimetrică particularizează construcţia prin disimetria ei evidentă. Pictura murală originară a fost realizată la sfârşitul secolului al XVII-lea.

✚**Biserica** «Sf. **Gheorghe**» [1934-1936]~ctitorită de: Safta Prebeanca, ministrul Alexandru Lepădatu, Nicolae Nicolescu-Lungu, cu soţia sa, Elena, centrala Cooperativei de import-export, Cooperativa „Munţii Argeşului” ş. a., din iniţiativa preotului Gheorghe Popescu; a fost construită, conform planului arh. D. Ionescu-Berechet, pe locul bisericii edificate în 1848 •intervenţii: readucerea pridvorului la forma originară, refacerea acoperişului [2003]• pictura murală: Gheorghe Popescu-Bucureşti [1936], refăcută de Gheorghe Popescu şi Laurenţiu Cosmescu [1972], restaurată de Cornel Paşcanu şi Mircea Chelşoi [2003].

✚**Biserica** «Sf. **Îngeri**» –[▲]– ctitorită, în 1717, de către ieromonahul Mănăstirii Curtea de Argeş, Damaschin, fiul negustorului sticlar Oprea din Curtea de Argeş: „den nevoinţa şi cu toată cheltuiala celui smerit întru ieomonahi Damaschin ot Argeş, întru pomenirea părinţilor lui anume: Oprea, Neacşa şi a sufletului lui”, potrivit pisaniei. Reparaţii ale bisericii au fost întreprinse în anii: 1908, 1927-1930 (din iniţiativa şi stăruinţa enoriaşului Mihail Dumitrescu) şi 1997. Biserica prezintă un plan dreptunghiular compartimentat, absidă poligonală decroşată; pridvor deschis; turlă-clopotniţă octogonală peste pronaos. Decoraţia exterioară constă dintr-un tor încadrat de cărămizi zimţate care separă paramentul în două registre: un rând de firide cu pilaştri şi arhivolte, în registrul inferior; registrul superior întrerupt de un rând de zimţi; cornişă zimţată, de influenţă bizantină. Fresca originară, probabil, a zugravului Constantin, menţionat în proscomidiar, a fost restaurată, în 1930, de pictorul Dumitru Norocea, pelicula de pictură fiind consolidată, ulterior, de Vasile Ivănescu.

În Rezervaţia de arhitectură ecleziastică de la Mănăstirea Curtea de Argeş, au fost strămutate, de pe amplasamentele originare, remarcabile monumente ale arhitecturii ecleziastice din lemn, fiind, astfel, salvate de la o distrugere previzibilă:

✚**Biserica de lemn** «Cuvioasa Paraschiva» **Drăganu** -[▲]– înălţată în satul Drăganu-Olteni, pe drumul de olac dintre Piteşti şi Rm. Vâlcea, cu cheltuiala dascălului Ilie Drăgănuleanul, de către echipa de meşteri formată din: Marin, Ioan crucer, Radu crucer şi Matei crucer, la leat 7293 [1785]. Consolidată în anul 1873, construcţia dezafectată cultului şi afectată de ciuperca Merulius lachrymans, a fost strămutată, în anul 1988, în curtea Mănăstirii Curtea de Argeş, prin osârdia ierarhului Calinic Argeşeanul. Decoraţia exterioară a acestui monument unic, sub raport planimetric, al arhitecturii ecleziastice din zonă, se concentrează la faţada vestică, „fruntarul”, cu decupeuri în arcade marcate, central, de doi bulbi rotunjiţi, fiind susţinut de patru stâlpi frontali cioplişi în variate forme volumetrice. Motivul ornamental al capetelor de cai excelent stilizaţi din pridvor, la extremităţile în consolă ale bârnelor de sub cununa acoperişului este preluat şi la capătul căpriorilor prinşi în cuie de lemn pe cunună. Biserica a fost reacoperită cu şiţă [2007]. Programul iconografic de pe iconostas este completat cu ample decoruri florale şi geometrice de către zugravul Voicu din Piteşti, autorul icoanelor împărăteşti executate în perioada anilor 1845-1848.

Biserica de lemn «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Palanga** –[▲]– construită în anul 1847, în satul Palanga din comuna Amărăşti–Vâlcea, prezintă un plan dreptunghiular alungit, cu absida altarului decroşată poligonal, pridvor deschis şi o compartimentare interioară specifică bisericilor de rit bizantin: pronaos, naos şi altar. Programul iconografic al iconostasului se remarcă prin expresivitatea portretelor, schematismul desenului şi coloritul viu al icoanelor mobile, semnate de zugravul popa Ioan din Dozeşti, în 1847.

Biserica de lemn «Cuvioasa Paraschiva» **Podu Broşteni** –[▲]– a fost construită la „leat 1788”, potrivit inscripţiei incizate pe uşa de intrare în pronaos, de crucerii Radu şi Matei, autorii prezumtivi ai celorlalte construcţii ecleziastice de lemn din zona sudică a Argeşului. Elementul planimetric individualizator îl constituie lipsa decroşului absidei. Ornamentica în lemn (stâlpi în volume profilate, ancadramentul în torsadă la portal şi la icoanele împărăteşti) conferă monumentului valenţe artistice remarcabile. Degradată considerabil în urma prăbuşirii turlei-clopotniţă peste pronaos, biserica a fost transferată din localitatea Podu Broşteni, oraşul Costeşti, de către echipa specializată în efectuarea operaţiunilor de acest gen a Muzeului în aer liber din Goleşti. Biserica a fost reacoperită cu şiţă [2007].

Amplasate la est de Palatul episcopal, bisericuţele de lemn – moşteniri sacre ale trecutului – au şansa de a dăinui întru eternitatea neamului, ca mărturii incontestabile ale capacităţii creatoare a oamenilor acestui binecuvântat pământ românesc.

Palatul episcopal –[▲]– a fost edificat în anii 1886-1890, după proiectul arh. francez Lecomte du Noüy, pe amplasamentul fostelor case domneşti, construcţii modeste, demolate în 1845. În Paraclisul destinat oficierii slujbelor religioase, se află, într-o raclă de argint, moaştele Sf. muceniţe Filofteia, patroana spirituală a Argeşului şi a Ţării Româneşti. În „Sala Manole” – decorată cu o frescă extinsă, care îmbină legenda meşterului Manole cu actul ctitoririi splendidei biserici voievodale – se tezaurizau, printre altele: fragmente din fresca originară a zugravului Dobromir, o impresionantă galerie de icoane, Evanghelia pictată de regina Elisabeta a României.

Cruci de piatră: 1661-1662 [7170] –[▲]– în curtea mănăstirii; XVII-XVIII –[▲]– lângă Biserica Olari; XVII-XVIII –[▲]– în Lapidariumul Muzeului municipal; 1796-1797 [7305] –[▲]– încastrată în zidul incintei Bisericii Domneşti; 1842 aprilie 20 –[▲]–, 1852 noiembrie 13 –[▲]–, 1852 noiembrie 28 –[▲]– în Rezervaţia de arhitectură şi artă bisericească de la Mănăstirea Curtea de Argeş, crucile fiind transferate din Dealul Teienilor, satul Gorganu, comuna Călineşti.

Monumente eroi: **Cimitirul eroilor** din Primul Război Mondial, amenajat în cartierul Flămânzești, str. Eroilor, nr. 43, în anul 1931, de către Societatea «Mormintele eroilor căzuţi în război», pe o suprafaţă de formă patrulateră dispusă în terase; delimitată cu un zid din bolovani de râu şi cărămidă; la intrare, zid de cărămidă. Cuprinde mormintele individuale ale celor 230 militari români şi germani înhumaţi. Troiţă de lemn sculptată de N. Babic. Text: „Ridicată de Societatea Mormintele Eroilor. St. Baloş, arhitect; N. Babic, sculptor Bucureşti”; inscripţii: „Glorie eternă ostașilor români căzuți în lupta pentru apărarea Patriei”. Cimitirul a fost restaurat în 1939 şi 1986. **Troiţa eroilor** din 1916-1918, realizată din lemn de stejar de către profesorul sculptor Cristea Popilian; inscripţii: „În memoria eroilor argeșeni căzuți pentru reîntregirea neamului. 1916-1918”, amplasată lângă ruinele Bisericii Sân Nicoară. **Troiţa eroilor neamului** [1877, 1916-1918, 1941-1945, 1989], realizată din lemn de stejar de către sculptorul Costică Oproiu, din inițiativa unui comitet format din veterani: preotul Vasile Chițu, prof. Victor Paraschivescu, sublocotenent (r) Mircea Ghioca și Romică Constantinescu. Elemente sculpturale cu valoare simbolică: un

Crist răstignit (în centru), o cască ostăşească, frunze de stejar, raze solare; inscripţii: „Glorie eroilor neamului !" – amplasată în curtea Bisericii «Sf. Nicolae» Drujeşti. [JA] ▬**Placa comemorativă** 1916-1918, fixată în holul Şcolii generale «Carol I», în anul 1937. Inscripţii: „Jertfa neamului, eroii oraşului Curtea de Argeş căzuţi în războiul de reîntregire 1916-1918. Patria recunoscătoare; comanditar: D. Udrescu, directorul şcolii.". ▬**Placa comemorativă** [1916-1918; 1941-1945] fixată în exteriorul Bisericii Flămânzeşti; 1985; inscripţii: „Glorie veşnică eroilor parohiei Flămânzeşti căzuţi pe altarul Patriei în cele două războaie mondiale" // „Presăraţi, pe-a lor morminte, / ale laurilor flori; / să le fie somnul dulce / bravilor noştri eroi !" // „Dumnezeu să-i ierte şi să-i odihnească. Veşnică le fie amintirea – 1985. Preot paroh Ion Cioncă." [JA] ▬**Monumentul veteranilor** din cel de-Al Doilea Război Mondial – „unic în România" –, amplasat în faţa Casei de cultură a municipiului Curtea de Argeş; proiectat de arh. Florin Scărlătescu; inaugurat la 30 septembrie 2006. ▬**Troiţa eroilor** revoluţiei din decembrie 1989, realizată din lemn; inaugurată la 20 mai 1995 – amplasată într-un scuar pe str. Ivancea.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 151 locuitori ai oraşului Curtea de Argeş, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [89], Al doilea război mondial [62].

Momente de istorie locală

Lupta desfăşurată la 25 noiembrie 1600, în zona de sud a fostei capitale a Ţării Româneşti, Curtea de Argeş, reprezintă „ultima încercare a voievodului român de a salva Unirea pe care o realizase printr-un uriaş efort de gândire, de acţiune şi de jertfă, încheiată, din păcate, defavorabil pentru tabăra românilor". Conducerea oştirii a fost încredinţată, de către Mihai Viteazul, căpitanului Udrea, voievodul fiind preocupat de strângerea oştenilor din zona Ruda, întrucât ostilităţile păreau a fi de lungă durată.

După bătălia de la Bucov din 20 octombrie 1600, când Mihai Viteazul, înfrânt de oastea polonă condusă de Jan Zamoyski, a fost nevoit să se retragă peste Olt, iar Simion Movilă devine domn al Ţării Româneşti, de partea sa trecând şi boierii credincioşi lui, Buzeştii, lupta de la Curtea de Argeş împotriva oastei poloneze îi va fi defavorabilă, Mihai Viteazul văzându-se silit să ia drumul Vienei, pentru a solicita sprijinul împăratului Rudolf al II-lea. Inginerul militar polon Alessandro Guagnini, de origine italiană, menţionează în cronica sa apărută în 1611 desfăşurarea luptei de la Curtea de Argeş: „Udrea iese din oraş, pregătind o cursă; voia să ne lovească din faţă, nădăjduind că vom înainta într-acolo de-a dreptul. Dar hatmanul se duce pe sub dealuri, prin pădurea deasă. Cei din frunte întâmpină pe Udrea cu oaste; de ambele părţi, se ridică strigăte... De trei ori s-au lovit bărbăteşte cu noi; a patra oară românii au dat dosul spre dealuri. Sosesc ajutoare, măcelăresc în toate părţile, multe trupuri zac în văi, în tufişuri... Pedestrimea polonă trimite urmăritori, prin vad, peste râu, pe dealuri cu tufărişuri, apoi, sună încetarea...".

O placă comemorativă fixată la 25 noiembrie 2000, pe zidul împrejmuitor al curţii Bisericii domneşti evocă acest moment istoric „în semn de neuitare", în spiritul sentinţei inscripţionate a marelui cărturar Nicolae Iorga: „Dacă evenimente mari se întâmplă şi vremea se închide asupra lor, datoria noastră e să nu le uităm.".

În cursul desfăşurării operaţiunilor militare din Primul război mondial, oraşul Curtea de Argeş a devenit „câmp de luptă" începând cu data de 6 octombrie 1916, când trupe dislocate din Divizia 23 Infanterie au fost trimise în sprijinul unităţilor militare care acţionau pe un aliniament de apărare în zona Cumpăna şi în Sălătruc. Unităţi ale Diviziei 14 Infanterie debarcate în zilele de 26, 27 şi 28 octombrie 1916 în gara Curtea de Argeş au fost dirijate spre nord cu misiuni de siguranţă şi apărare. La 2 noiembrie, va fi instalat cartierul general al Corpului 1 Armată, care, după 24 de ore, va fi mutat la Albeşti, mai aproape de front. Trupe din batalionul 3 al Regimentului 1 Cetate „Cloşca" vor consolida linia frontului din zonă. Inamicul va penetra zona oraşului, în urma bombardamentului artileriei grele din 10 noiembrie 1916, reluat cu mai multă intensitate în 13 noiembrie şi al atacului decisiv din dimineaţa zilei de 14 noiembrie asupra poziţiilor trupelor române de pe aliniamentul de apărare Valea Calului – Valea Iașului – zona Ivancea. În ziua de 14 noiembrie 1916, la ora 12, primele formațiuni inamice pătrund în vechea capitală a Basarabilor. Pentru populația locală, ocupația străină a constituit, timp de un an, o perioadă greu suportabilă de privațiuni materiale, de limitare semnificativă a libertăților democratice.

ARHITECTURA URBANA

Mărturii elocvente ale generalizării unui tip de arhitectură urbană de influenţă rurală, în perioada de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, clădirile care conturează o etapă definitorie din evoluţia oraşului Curtea de Argeş, preluând unele „modele" de locuinţe existente în veacurile anterioare, grupate în spaţiul unor străzi, sunt menţionate pe Lista monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice din România:

Bulevardul Basarabilor număr[•] 15–Seminarul Teologic [1928] •21–Școala de meserii •23–Protoieria Curtea de Argeş [1880/1930] •47–Vila Rozelor [1930] •55–Casa Chiriță [1/4 XX] •104–Casa Vâlsănescu [4/4 XIX] Strada [■~] Castanilor •3–Casa Tică Vasile [4/4 XIX], de tradiție populară; semiînaltă, cu beci dezvoltat pe lungimea casei; prispă parțială la fațadă prevăzută cu pălimar de lemn •5–Casa Achim prezintă similitudini constructive și planimetrice cu casa Tică ■~Decebal •3–Casă cu prăvălie [4/4 XIX] •5–Hala de alimente [1930] •7–Casa Corbeanu [4/4 XIX] •9–Casa Rudeanu [1/4 XIX] ■~Negru Vodă •3–Fosta Primărie [1902] •4–Fostul Hotel [4/4 XIX] •135–Casa Rădulescu [3/4 XIX] cu evidente influențe ale arhitecturii tradiționale locale; plan în formă de „L". ■~Plopis •1–Casa Florian Constantinescu [4/4 XIX] •3–Casa cuprinsă în campingul Sân Nicoară [2/2 XIX] ■~Tudor Vladimirescu •11–Casa Stătescu [1/4 XX] •13–Casa Feri [4/4 XIX] arhitectură de tradiție populară; prispă cu parapet zidit și stâlpi de lemn la fațada principală; un foișor mic dispus pe axul fațadei •24–Casa Gogulescu [4/4 XIX] ■~1 Decembrie 1918 •23–Casa Fluturel [4/4 XIX].

GARA ORAȘULUI –[▲]– str. 1 Mai, nr. 4. „Model inedit de arhitectură feroviară românească", gara a fost proiectată de către renumitul inginer constructor de poduri şi şosele, Elie Radu [1853-1931], considerat „părintele arhitecturii feroviare româneşti". Supranumită „Gara regală", clădirea amplu decorată, cu o linie arhitecturală fascinantă, conferită de preluarea, în structura sa compoziţională, a unor elemente ale stilului neoromânesc, vădind, însă, și influențe occidentale, a fost definitivată, în anul 1898. Corpul central al construcției, cu accese spre sala de așteptare din interior, având acoperiș unghiular în două ape, este decroșat, la fațada principală, din planul rectangular, fiind încadrat, de două turnulețe de secțiune pătrată simetrice, străpunse, pe laturi, de deschideri pentru iluminat, marcate de arcade în acoladă și prevăzute, în partea superioară, cu foișoare deschise. „Zvelta, dar impunătoarea clădire" prezintă o amplă decoraţie exterioară liniară realizată din ceramică smălţuită fabricată de meşteri italieni, utilizată şi în execuţia ancadramentelor ferestrelor şi uşilor. Pentru acoperirea turnurilor de faţadă, s-au folosit solzi din ardezie, fixaţi cu cuie pe astereala şarpantei. În decorarea plafonului holului central al gării, s-au utilizat elemente curbe din lemn. Sala de așteptare a fost rezervată, uneori, în perioada interbelică, protipendadei orașului, ca sală de bal.

Inaugurarea gării s-a oficiat în prezența M. S. Regelui Carol I, la 27 noiembrie 1898, cu ocazia intrării în exploatare a căii ferate Pitești-Curtea de Argeș în lungime de 38,4 km, construite în anii 1895-1898.

MUZEUL MUNICIPAL CURTEA DE ARGEŞ–[▲]– str. Negru Vodă, nr. 2. Clădirea actuală a muzeului, construită în anii 1896-1897, a fost destinată iniţial organizării Spitalului orăşenesc, la propunerea lui Daniel Sterescu, sponsorul construcţiei; în anul 1973, din raţiuni de extindere a spaţiului de spitalizare, i s-a adăugat un etaj. După edificarea modernului spital municipal, pavilionului nordic i s-a conferit, în anul 1984, o nouă destinaţie, devenind sediul Muzeului orăşenesc Curtea de Argeş. Recent, spaţiul a fost extins, spre vest, prin construirea unei moderne săli de conferințe, pe baza proiectului actualului director, arh. Florin Scărlătescu.

Expoziția permanentă de istorie inaugurată, la 29 mai 1969, în clădirea fostei primării, structurată pe perioade reprezentative pentru evoluţia oraşului, este organizată în săli speciale, în care sunt expuse: piese arheologice descoperite în perimetrul urbei și în împrejurimi; unelte din piatră și bronz; ceramică datând din sec. XIII-XIV; ghiulele descoperite în cetatea Poienari, stema voievodului Vlad Dracul, cahle de teracotă; numismatică dacică, romană, bizantină, medievală; podoabe de argint (paftale, inele); arme, sigilii și documente medievale; portretele voievozilor care au domnit în Curtea domnească de la Argeș realizate în bronz etc.

CASA DUMITRU NOROCEA –[▲]– str. Victor Ștefănescu, 8. Monument de arhitectură remarcabil, prin preluarea, în compoziția sa arhitectonică, a unor elemente ale stilului neoromânesc, a fost edificat în anii 1922-1923, comanditar fiind renumitul pictor și restaurator D. Norocea. Casa este construită, pe trei niveluri, în declivitatea terenului: demisol cu acces principal în pivniță, pe latura estică, marcat de zidul masiv din bolovani de râu regularizat prin cărămizi aparente; parter cu acces în interior, pe latura vestică; etaj particularizat printr-un foișor, pe fațada principală, decroșat din plan, prevăzut cu stâlpi de lemn sculptați și pălimar ajurat, care se continuă spre est cu o sală deschisă; o verandă cu arcade denticulare și coloane masive se deschide spre stradă. Șarpanta acoperișului, acoperită cu țiglă, este extrem de accentuată.

Actualmente, în Casa Norocea, cumpărată prin subvenție publică, în vederea amenajării unui muzeu de artă plastică destinat pictorilor argeşeni, este organizată, la etaj, Expoziția de artă plastică a Muzeului municipal Curtea de Argeș, cu opere reprezentative ale pictorilor: Dumitru Norocea, Emil Ivănescu-Millan, Vasile Ivănescu, G. D. Mirea, Dan Băjenaru, Rudolf Schweitzer-Cumpăna ș. a.

Secția de etnografie şi artă populară, amenajată, la parterul clădirii, în 1985-1986, tezaurizează o interesantă colecție de piese muzeale reflectând ocupații și meșteșuguri tradiționale din arealul nordic al județului: pomicultura, creşterea animalelor, vânătoarea, pescuitul, exploatarea şi valorificarea lemnului, ceramica, arta cusutului și țesutului ş. a. În spaţiul afectat ceramicii populare din centrele de olari: Curtea de Argeş, Valea Vâlsanului (Stroeşti şi Vâlsăneşti), Valea Doamnei (Coşeşti), Valea Bratiei (Poieniţa) sunt expuse creaţii ale modelatorilor în lut din localităţile menţionate; splendidele costume populare zonale conferă expoziției valențe artistice de excepție.

CASA GOANGĂ –[▲]– str. Viorelelor, nr. 1. Construită la începutul secolului al XIX-lea, casa a fost cumpărată, în anul 1840, de către Ştefan Goangă, fiind moştenită de Florian Ştefănescu-Goangă. Construcţia a fost restaurată între 1840-1850, când s-a adăugat aripa dinspre strada Negru Vodă, şi, în perioada anilor 1885-1890, odată cu extinderea pe latura vestică. Sub raport planimetric, cele trei corpuri distincte edificate în etapele menţionate se înscriu într-un plan în formă de «U». Parterul a fost adaptat ulterior pentru funcţii comerciale, iar, la etaj, au fost amenajate ateliere de pictură destinate artiştilor plastici din localitate.

CASA CĂLINESCU –[▲]– str. Armand Călinescu, nr. 5. A fost construită în prima jumătate a secolului al XIX-lea, de Toma Popovici-Ciolculescu, originar din Vâlsăneşti; ulterior, a intrat în posesia Mariei Călinescu din Piteşti. Casa prezintă un plan dreptunghiular cu două niveluri: beci sub întreaga construcţie şi parter supraînălţat format din sală încadrată de două camere. Cerdac deschis sprijinit pe stâlpi sculptaţi.

CASA DELEANU –[▲]– str. Eliade Rădulescu, nr. 1. Edificată, între anii 1820-1830, de către S. Nanoescu, a trecut, ulterior, în proprietatea lui Victor Deleanu. În anul 1925, a fost restaurată radical. Casa are un plan rectangular, cu două niveluri; beciul este dispus sub întreaga clădire; parterul este înălţat cu sală şi două camere care încadrează un cerdac deschis pe jumătatea faţadei principale.

CASA CIOLCULESCU –[▲]– str. Armand Călinescu, nr. 3. S-a construit, între anii 1840-1851, cu cheltuiala lui Toma Popovici-Ciolculescu din Vâlsăneşti. Casa prezintă un plan dreptunghiular şi două niveluri: beci pentru depozitarea fructelor şi alimentelor; parter înălţat format din două camere destinate locuinţei. Faţada principală este prevăzută cu un cerdac deschis.

FÂNTÂNA MEŞTERULUI MANOLE –[▲]– Atestată documentar încă din anul 1524, existenţa ei este asociată legendei Mănăstirii Argeşului, potrivit căreia, celebrul meşter Manole, confirmând voievodului Neagoe Basarab că poate zidi o biserică şi mai frumoasă decât ctitoria sa, este părăsit pe acoperiş împreună cu cei „nouă meşteri mari, calfe şi zidari”, luându-li-se schela. Meşterii îşi construiesc, asemenea mitologicului Icar, aripi cu ajutorul cărora zboară de pe acoperiş, încercând zadarnic să se salveze. În locul unde a căzut Manole, a ţâşnit, din sol, un izvor limpede, semnificând, în viziunea populară, „lacrimile pământului pentru soarta hărăzită meşterului de către voievod". Amenajarea existentă datează din 1804, pisania în versuri relevând vocaţia ctitoricească a episcopului cărturar al Argeşului, Iosif I, şi a egumenului mănăstirii, Meletie. În partea superioară a fântânii, este încastrată în structura construcţiei, o pisanie în care sunt excizate litere de 5 cm, vopsite cu roşu închis pe un fond alb. Textul se referă la comanditari şi la anul edificării fântânii intrate în tradiţie, sub numele de „Fântâna Meşterului Manole".

ARTĂ PEISAGISTICĂ:

•«**Neagoe Basarab**» – statuie executată de Doina Lie, în anul 1968; amplasată pe un soclu [100/98/60 cm], în scuarul de la intrarea în incinta Mănăstirii Curtea de Argeş. Text incizat, pe soclu: „Neagoe Basarab, 1512-1521". Voievodul cărturar este redat într-o atitudine meditativă, solemnă; îmbrăcat într-o mantie ornamentată cu motive florale şi astrale; coroană voievodală pe cap; păr lung, ondulat. Mâna dreaptă cu degetele împreunate a binecuvântare; în mâna stângă, ţine un rotulus.

•«**Vlaicu Vodă**» – statuie de circa 3 m, sculptată de Constantin Foamete, în anul 1968; statuia amplasată în Parcul tineretului, este fixată pe un soclu format din trei module prismatice; modulul central fiind supradimensionat [145/145/85 cm]. Voievodul este îmbrăcat într-o cămaşă „de zale"; mantia faldată în spate. În mâna dreaptă, ţine un scut pe care se reliefează stema voievodală: un vultur pe un pisc, o floare excizată cu cinci petale. Păr lung, lins, terminat în buclă lăsată pe umeri. Un blazon marcat pe cămaşa strânsă în cingătoare.

•«**Constantin Tonecar**» [1843-1902] – monument funerar; bust de marmură sculptat de D. D. Mirea, în 1903, amplasat în cimitirul oraşului.

-REZERVAŢII NATURALE

PARCUL MĂNĂSTIRII – a fost amenajat, pe o suprafaţă de circa 10 ha, în perioada amplelor lucrări de restaurare a bisericii episcopale şi de edificare a palatului episcopal după planul arh. Lecomte du Noüy, cu certitudine unul dintre autorii proiectului de organizare spaţial-peisagistică a zonei limitrofe acestei celebre ctitorii voievodale. O posibilă amenajare peisagistică va fi fost efectuată în secolul al XIV-lea, în contextul istoric al întemeierii Mitropoliei Ţării Româneşti; o perioadă de apogeu este corelată perioadei domniei lui Neagoe Basarab [1512-1521], ctitorul bisericii-nepereche a neamului românesc. În forma actuală, parcul conservă unele specii vegetale de la sfârşitul secolului al XIX-lea: Abies alba, Picea excelsa, Quercus robur, Liriodendron tulipifera, Thuja occidentalis, Carpinus betulus, Tilia cordata, Tilia tomentosa, Corylus avellana, Aesculus hyppocastanus, Acer pseudoplatanus, Acer campestre.

PARCUL CURTEA DOMNEASCĂ – în suprafaţă de circa 1 ha, amenajat în spaţiul Complexului feudal Curtea Domnească de la Argeş, ansamblu arhitectural dominat de Biserica Domnească – cel mai important monument religios de amploare din Ţara Românească păstrat în forma originară. Vegetaţia este formată din speciile: Tilia cordata, Tilia tomentosa, Juglanus regia plantate în jurul anului 1860.

PARCUL SÂN NICOARĂ – în suprafaţă de 1,2 ha, domină zona centrală a oraşului, fiind amenajat pe monticolul pe care se înalţă ruinele bisericii Sân Nicoară, important monument de arhitectură medievală. Prin trasarea Bulevardului Negru Vodă de către arh. Lecomte du Noüy, în 1886, parcul Sân Nicoară a fost separat de parcul Curţii Domneşti. O imagine a parcului la 1860 este redată realist în stampa lui August Lancelot.

PARCUL „FÂNTÂNA LUI MANOLE" – amenajat pe o suprafaţă de 4,8 ha, la limita zăvoiului râului Argeş, unde, în 1890, a fost reamenajată celebra fântână construită în 1804, cu cheltuiala episcopului Iosif Argeşiu şi a economului mănăstirii, Meletie. Un lac de 200 m^2 a fost amenajat în perimetrul parcului.

PARCUL TINERETULUI – amenajare peisagistică în suprafaţă de 200 m^2, datând de la sfârşitul secolului al XIX-lea, realizată în cadrul natural al vechiului spaţiu comercial dominat de Casa Goangă, important monument de arhitectură medievală. În anul 1968, a fost amplasată statuia lui Vlaicu Vodă; anterior, în 1937, fusese înălţat bustul lui Constantin Dobrescu-Argeş, strămutat lângă muzeul orăşenesc în 1947.

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ **BASARABEANU GHELASIE** [1790-1851] – compozitor şi dascăl de psaltichie la Curtea de Argeş [1817-1823, 1836-1851]. Opera: «Psaltichie grecească» [1819], «Rânduiala Sfintei Leturghii: a) Aritmetică sau ştiinţa socotelii; b) Practică monahală; c) Fragment liturgic [1820~1823], Antologhionul şi Stihirarul - Doxastar [1839-1840].

✪ **BRÂNZEU NICOLAE** [1869-1939, Curtea de Argeş] – jurist; profesor de latină şi germană la Liceul „I.C. Brătianu" Piteşti, istoric al învăţământului românesc; revizor şcolar al judeţului Argeş [1896-1897], prefect al judeţului Argeş [1907-1911; 1914-1916]. Autor al volumelor: «Şcoalele din Blaj» [1898], «Expunere asupra situaţiei judeţului Argeş» [1907], «Şcoala secundară de fete gradul I Piteşti» [1923]; cofondator al: Societăţii literare a elevilor „Junimea", Ateneului „G. Ionescu-Gion" din Piteşti, Filialei Piteşti a Ligii Culturale.

✪ **CĂPITĂNEANU CONSTANTIN** [1844-1893] – profesor, astronom şi topograf; specializat la Paris şi Neapole; profesor la Şcoala de poduri şi şosele Bucureşti [1864-1870]; şeful cancelariei Cartierului general al armatei române [1871-1893]. Opera: «Harta teritorială a României», «Marele Dicţionar Geografic al României» - în colaborare.

✪ **CHIRIŢĂ MIHAI** [1886-1976] – preot, profesor, psalt, dirijor. Opera: «Prohodul Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, armonizat pe două, trei, patru voci în ambele muzici, orientală (bisericească) şi occidentală» [1936], în colaborare; transpunerea, pentru cor bărbătesc, în notaţie psaltică, a „Liturghiei" lui Gavriil Musicescu.

✪ **CODREANU / ZUBCU NICOLAE** [1850-1878] – medic, publicist basarabean de orientare socialistă. Studii: Seminarul teologic Chişinău [1870], Facultatea de medicină Petersburg [1876]. Medic militar la Serviciul sanitar al armatei [1877-1878]. Iniţiator al medicinii sociale şi patologiei sociale; propagator fervent al ideilor socialiste în Argeş; corespondent al unei publicaţii ruse din Elveţia.

✪ **DOBRESCU DIMITRIE** [1843-1903] – profesor de limba română şi de limba latină, traducător, publicist. Autorul volumului «Salust», adaptare din latina clasică.

✪ **ENESCU ION** [1884-1973] – arhitect, absolvent al Şcolii superioare de arhitectură Bucureşti [1912]. Preşedinte al Societăţii arhitecţilor din România în perioada interbelică. Edificii proiectate: Sediul asociaţiei generale a medicilor din Bucureşti [1919], Palatul episcopal din Constanţa [1929-1932], Institutul de cercetări zootehnice din Bucureşti [1929-1932], Palatul clinicilor universitare din Cluj [1932-1934], Sanatoriul din Valea Iaşului [1939-1945].

✪ **ERNST NICOLAE N.** [1939-2005] – arhitect, membru al Uniunii arhitecţilor din România. Studii: Institutul de arhitectură Bucureşti [1965]. Arhitect la Institutele de proiectare: Braşov [1964-1968], Argeş [1968-1977]; Inspectoratul pentru cultură Argeş [1995-1997]; atelier privat Curtea de Argeş [1993-2005]; arhitect şef al municipiului Piteşti [1977-1993]. Proiecte: „modernizarea" Teatrului «Alexandru Davila» Piteşti [1972-1979]; Turnul Hotelului «Muntenia» Piteşti [1976]; Magazinul «Vidraru» Curtea de Argeş; hotelurile: «Alutus» şi «Capela» din Râmnicu Vâlcea. Amenajarea peisagistică şi a acceselor în Piteşti: Piaţa civică centrală, Bulevardul Petrochimiştilor, Calea Craiovei, Podul Viilor; fântâni arteziene, pasaje pietonale subterane, sensuri giratorii; Centrul civic Curtea de Argeş, «Rotonda personalităţilor» de la Muzeul Goleşti [1988]. Grafică publicitară pentru «Simfonia lalelelor» [1978-1993]. Studii: «Chiar şi în situaţii limită, natura nu e agresivă», în revista „Arhitext design".

✪ **GAGIU FLORIN** [1925-1972] – farmacist, profesor universitar. „Inventează" circa 30 de medicamente, printre care Faringosept, împreună cu colectivul de farmacişti din Cluj-Napoca.

✪ **GHEORGHIADE ILARION** [1777-1845] – episcop de Argeş [1819-1823//1828-1845]; secretarul lui Tudor Vladimirescu [1820-1821], excelent orator. Compozitor de muzică vocală: «Epitaf răposatului Iosif al Argeşului» [1820] şi al cântecului în stil popular «Mugur, mugurel» [1821].

✪ **HUMULESCU EVGHENIE** [1870-1931,Curtea de Argeş] – arhiereu, compozitor de muzică bisericească vocală; scrie «Viaţa şi slujba Sfântului Dimitrie Basarabov».

✪ **IONESCU HARALAMBIE** [1913-1977] – gravor, modelator de monede, decoraţii, medalii, plachete şi insigne. A creat 76 tipuri de monede şi machetele a 39 decoraţii. Membru al Societăţii numismatice române.

✪ **IONESCU ALEXANDRU TH.** [1950-2009] – profesor de română și franceză; critic literar, eseist, membru al Uniunii scriitorilor din România. Redactor la revista „Echinox", Cluj [1972-1974]; colaborează la revistele: „Tribuna", „Vatra", „Familia", „Argeș", „Calende", „Viața studențească", „Amfiteatru", precum și la postul de radio „BBC" din Londra. Opera: «Aventura prozei scurte în anii '80», eseu critic [1995], «Mircea Nedelciu, monografie» [2001], «A(l)titudini» [2009], «A(l)titudini culturale», volum antologic postum [2010] editat de acad. Gheorghe Păun, «Umbra bibliotecii» [2011].

✪ **IVĂNESCU-MILLAN EMIL** [1910-1972] – artist plastic; absolvent al Institutului de arte frumoase București, membru al Uniunii artiştilor plastici din România. Ca pictor bisericesc, realizează picturi murale în numeroase biserici din: Vechiul Regat, Ardeal, Basarabia; ilustrează cărţi bisericeşti; participă cu lucrări de grafică, şevalet şi portretistică la expoziţii organizate pe plan naţional; colaborează la realizarea «Marii fresce a neamului» de la Ateneul Român din Bucureşti, la pictarea icoanelor împărăteşti pentru iconostasul Bisericii ortodoxe din Ierusalim şi a icoanelor inspirate după pictura murală din Biserica Domnească din Curtea de Argeş pentru Muzeul de artă religioasă din Berlin.

✪ **IVĂNESCU VASILE** [1914-2010] – artist plastic; absolvent al Institutului de arte frumoase București, membru al Uniunii artiştilor plastici din România. Restauratorul picturilor murale ale unor biserici-monumente istorice: „SG"–Hârlău, Stâlpul–Buzău, Ostrov–Mehedinţi, Novaci–Gorj, „SVMG" şi „Madona Dudu" din Craiova, Grumăzeşti–Maramureş, Murfatlar–Constanţa, „ST"–Ploieşti, Catedrala din Sinaia, „SN" şi Brad– Botuşari din Curtea de Argeş.

✪ **LUCIAN NICU** [1926-1980] – economist, poet, publicist; colaborator la publicaţiile: „Clubul", „Munca", „Ialomiţa liberă", Orizont", „Secera şi ciocanul". Opera: «Cu aripile dechise», versuri [1965], «Ramuri în alb» [1974], «Imn la poarta Soarelui» [1964].

✪ **MARINESCU VALERIAN** [1925-2007] – medic, monografist; militant anticomunist, deţinut politic [1948-1957] în penitenciarele: Piteşti, Jilava, Poarta Albă. Autorul volumului «Monografia aşezării Argeşului, Curtea de Argeş de la începuturi până în prezent» [1999] şi al unor importante studii de istorie locală.

✪ **MATEESCU CONSTANTIN** [1864-1939] – folclorist, preocupări de istorie zonală; autor al volumului «Balade» [1909].

✪ **MIRCESCU GRIGORE** [1910-1996] – profesor de muzică, dirijor al Corului Radiodifuziunii Române, Corului veteranilor de război din Piteşti, Corului bisericesc de la Catedrala ortodoxă din Piteşti; autor al unor compoziţii corale.

✪ **MOLDOVANUL-DRACU TUDOSE** [1913-1997] – profesor de istorie; autorul volumului «Schiţă monografică a Liceului „Vlaicu Vodă" din Curtea de Argeş» [1970] şi al unor studii referitoare la istoria oraşului.

✪ **NEAGOE ION** [1933-1991] – artist plastic; absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti, clasa Catul Bogdan [1960]. Expoziţii personale sau de grup în ţară: Bacău, Botoşani, Curtea de Argeş, Iaşi, Piteşti, Suceava şi peste hotare: Macedonia, Polonia, Republica Moldova, Serbia. Reprezentat în muzeul din oraşul natal prin tablourile: «Dealul galben» şi «Mama».

✪ **NOROCEA DUMITRU** [1880-1964] – pictor remarcabil; absolvent al Şcolii naţionale de arte frumoase din Bucureşti, clasa Ipolit Strâmbu [1907]; specializări la Muntele Athos-Grecia, Italia şi Franţa; restaurator al frescei Bisericii Domneşti în anii 1914-1920, împreună cu I. Mihail şi Gh. Teodorescu; restaurarea unor picturi murale la biserici ortodoxe din: Craiova, Govora, Hârlău, Mărgineni, Oeşti, Stâlpu-Buzău, Tismana; decoraţiuni mozaicate la: Alba Iulia, Ploieşti, Sulina. În expoziţia de artă plastică organizată în casa memorială, sunt expuse portrete şi peisaje reprezentative pentru creaţia sa artistică.

✪ **ORLEANU PAUL NICOLAE** [1943-1989] – medic stomatolog, asistent la Facultatea de Stomatologie din Bucureşti, autor al unei premiere mondiale în domeniu: operaţie de implant la care anestezia pacientului a fost realizată prin hipnoză. Erou al Revoluţiei din decembrie 1989.

✪ **PETCULESCU IOAN** [1846-1908] – preot cărturar; director al Școlii private de băieți de la Biserica Mavrodolu-Pitești [1873-1883]; autor al unor manuale de educație religioasă [1886-1898]: «Despre martirii creștinismului în Dacia traiană și aureliană», «Carte de rugăciuni», «Istoria sacră a noului și vechiului testament»; dar și «Călăuza stupăritului sau Cultura albinelor» [1898].

✪ **PETRESCU NICOLAE** [1926-2008] – comandor, muzeograf, publicist; director al Muzeului marinei române din Constanţa [1975-1987]. Opera: «Marinari prin ploi de foc» [1978], «Cu tricolorul la catarg» [2002], «Marina militară română în războiul pentru întregirea României» [2004], «Ofiţeri de marină-eroi şi martiri ai României» [2006], «Marina română în războiul antisovietic» [2008].

✪ **PROTOPOPESCU DIMITRIE** [?-1881] – profesor de muzică sacră la Seminarul teologic „Neagoe Vodă" [1851-1866], caligraf. Transcrie: «Doamne miluieşte/Glasul VIII», după Anton Pann; «Rânduiala Sfintei şi Dumnezeeştei liturghii» [1847]; «Răspunsurile mari/Glasul VIII»; «Rugăciunea Amvonului /Glasul VIII».

✪ **STĂTESCU CONSTANTIN** [1925-1990] – jurist; profesor universitar, decan al Facultăţii de ştiinţe juridice din Bucureşti; ministru al Justiţiei; ambasador al României în Belgia şi Olanda. Opera: «Tratatul de drept al familiei».

✪ **ŞTEFĂNESCU-GOANGĂ FLORIAN** [1881-1958] – promotor al psihologiei aplicative; înfiinţează Institutul de psihologie experimentală comparată din România [1922], prof. univ., rector al Universităţii din Cluj. Opera: «Selecţionarea capacităţilor şi orientarea profesională», studii de psihologia muncii. Membru corespondent al Academiei Române [1937].

✪ **ŢUŢUI GHEORGHE** [1921-1998] – istoric al perioadei contemporane a României. Opera: «Dezvoltarea constituţională a statului român» [1957], «Hohenzollernii în România» [1957], «România şi conferinţa de pace de la Paris din 1946» [1978] – toate în colaborare, «Anotimpurile bărbăţiei» [1985] ş. a.

✪ **URMUZ** (pseudonimul literar al lui Demetru Dem. Demetrescu-Buzău) [1883-1923] – scriitor; remarcabil precursor al suprarealismului şi al literaturii absurdului («Pâlnia şi Stamate», «Pagini bizare», «Gayk», «După furtună», «Ismail şi Turnavitu», «Algazy & Grummer», «Cotadi şi Dragomir»). Urmuz anticipează, pe plan mondial, literatura absurdului; „suprarealismul românesc este, prin el, anterior celui francez şi independent.". (George Călinescu).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 210-211; Idem– *Neagoe Basarab*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Ion Gheorghe Vrăneanțu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Urmuz*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Victor Brătulescu– *Curtea de Argeş*, Bucureşti, 1941; Constantin Şerban, Nicolae Moisescu– *Curtea de Argeş în documente*, Bucureşti, 1980; Nicolae Moisescu– *Curtea de Argeş, micromonografie*, s. l., 1998, 143 p. + 17 p. ilustr.; Valerian Marinescu– *Monografia aşezării Argeşului. Curtea de Argeş de la începuturi până în 1980*, Piteşti, 1999, 480 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

Curtea de Argeş în imagini

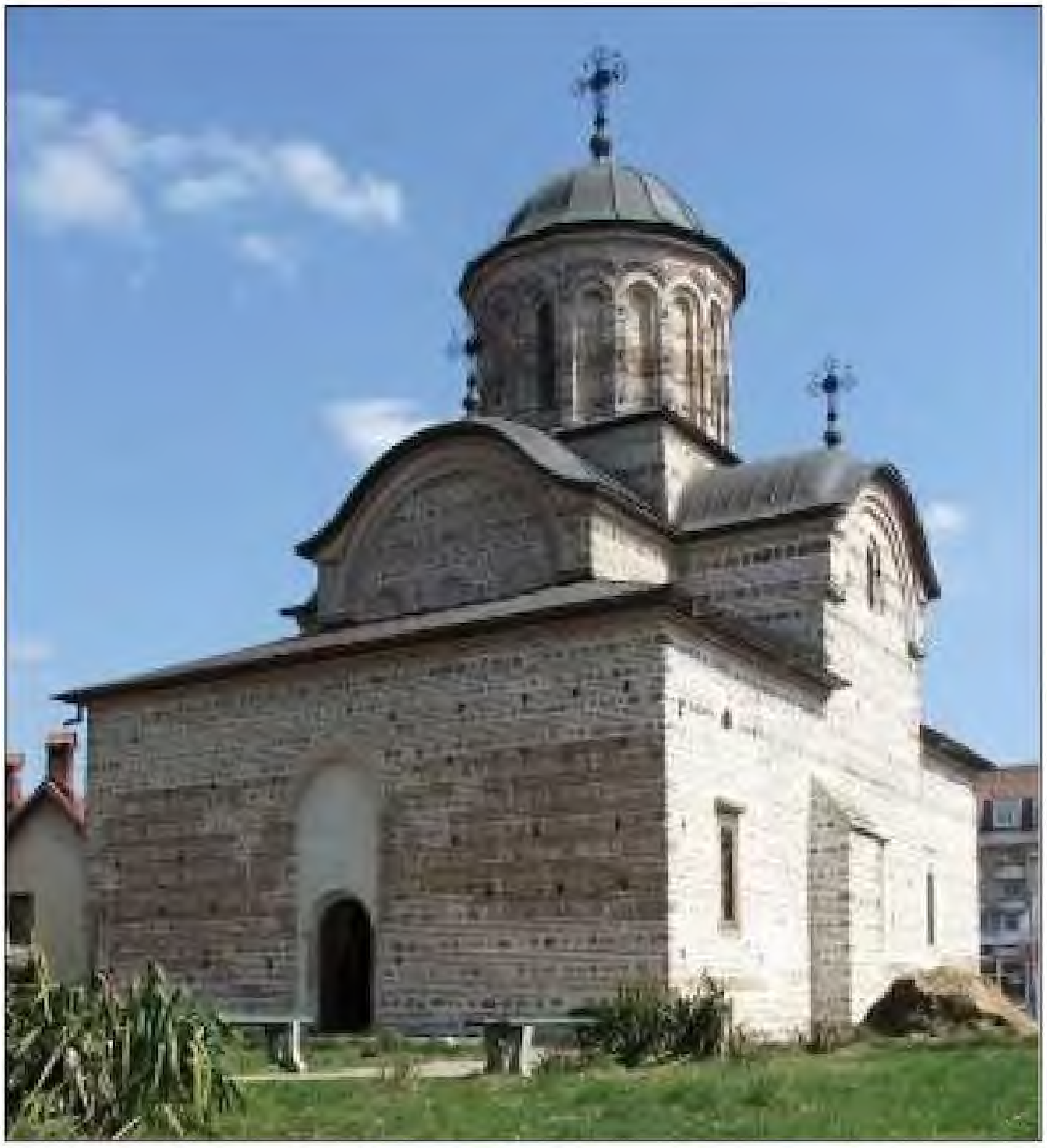

Biserica domnească din Curtea de Argeş.

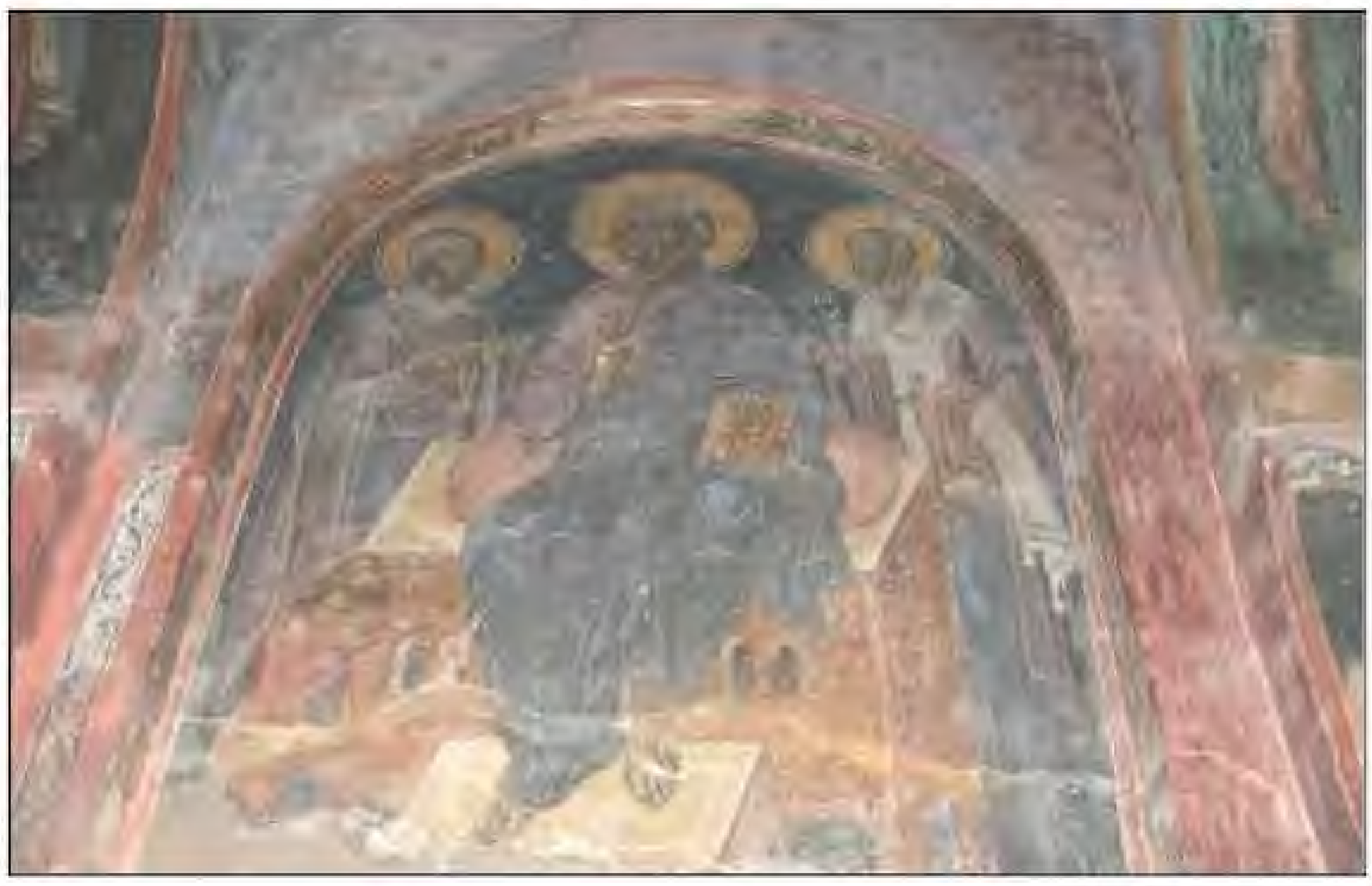

Pictură murală din Biserica domnească.

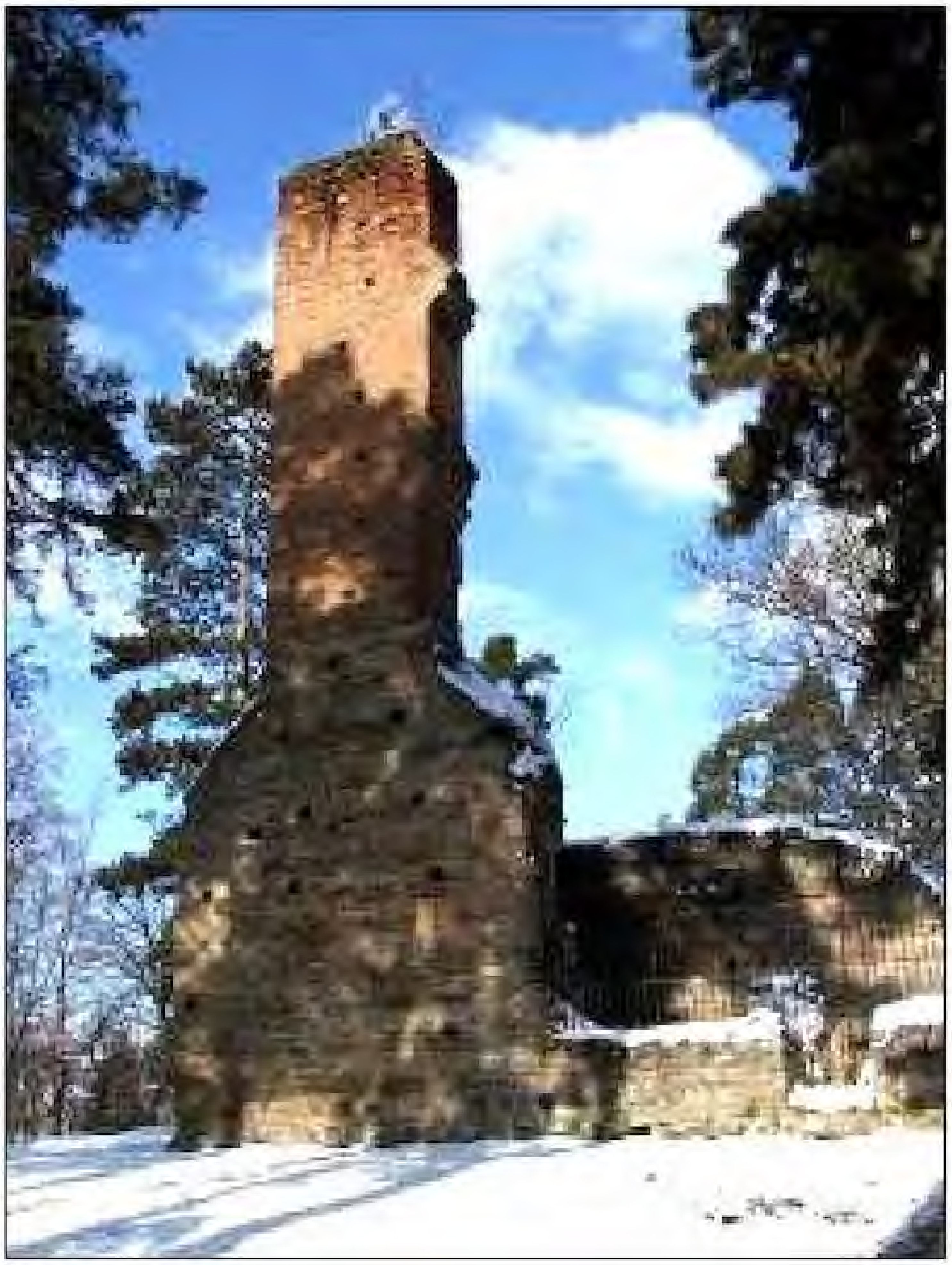

Ruinele Bisericii Sân-Nicoară.

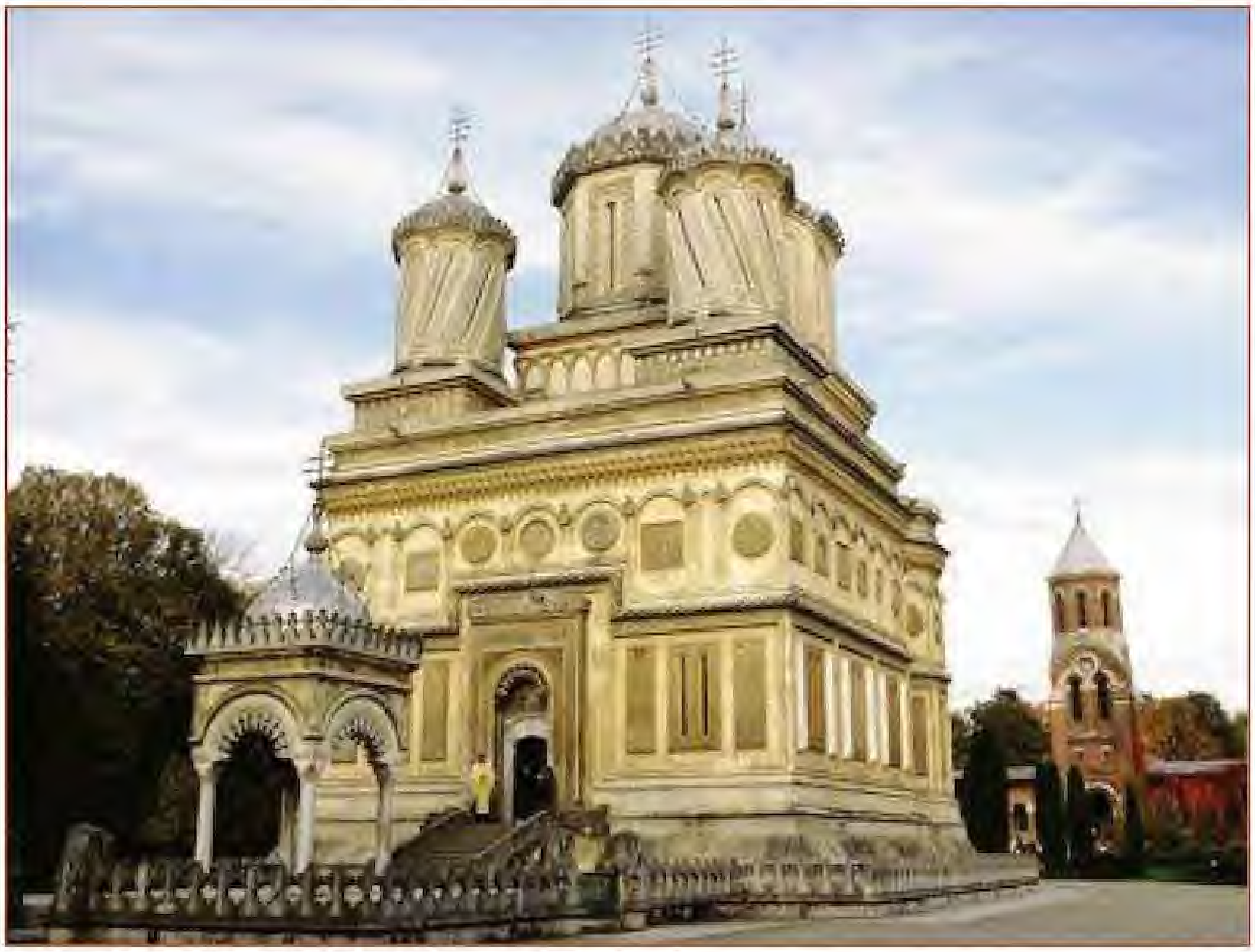

Biserica Mănăstirii Curtea de Argeş.

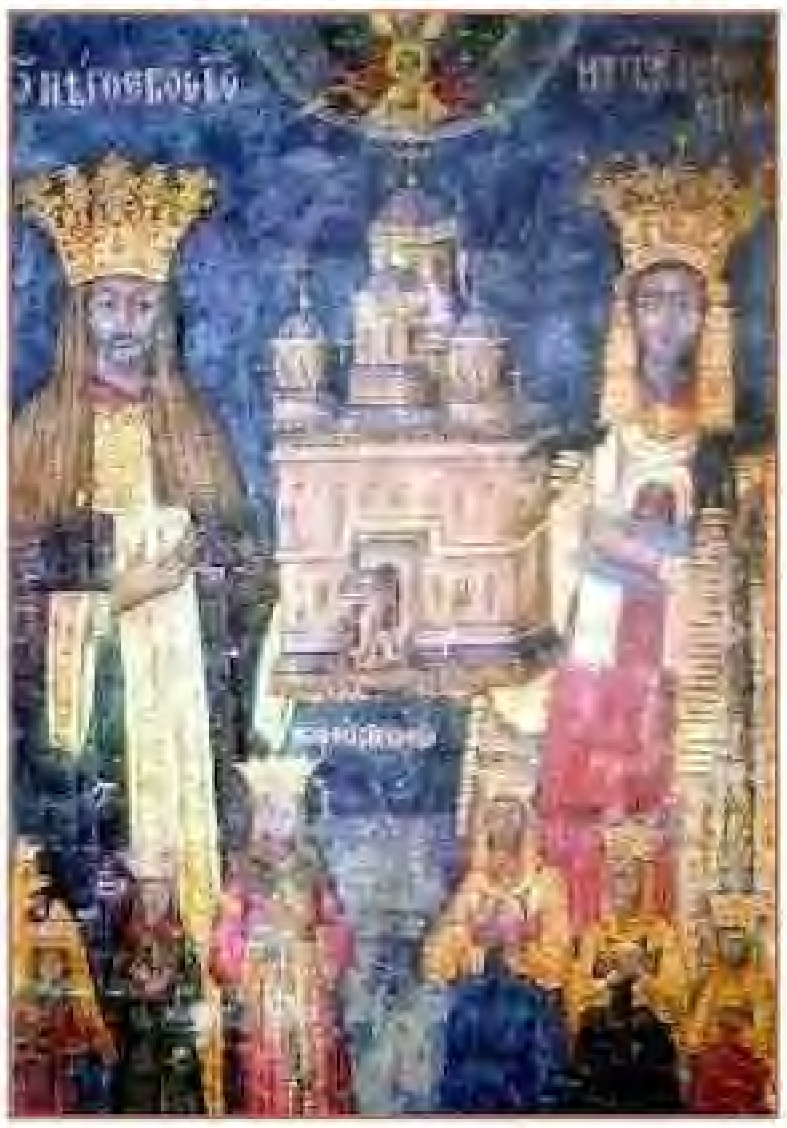

Neagoe Basarab şi familia sa.

Piatra de
mormânt a
voievodului
Radu de la
Afumaţi [1529].

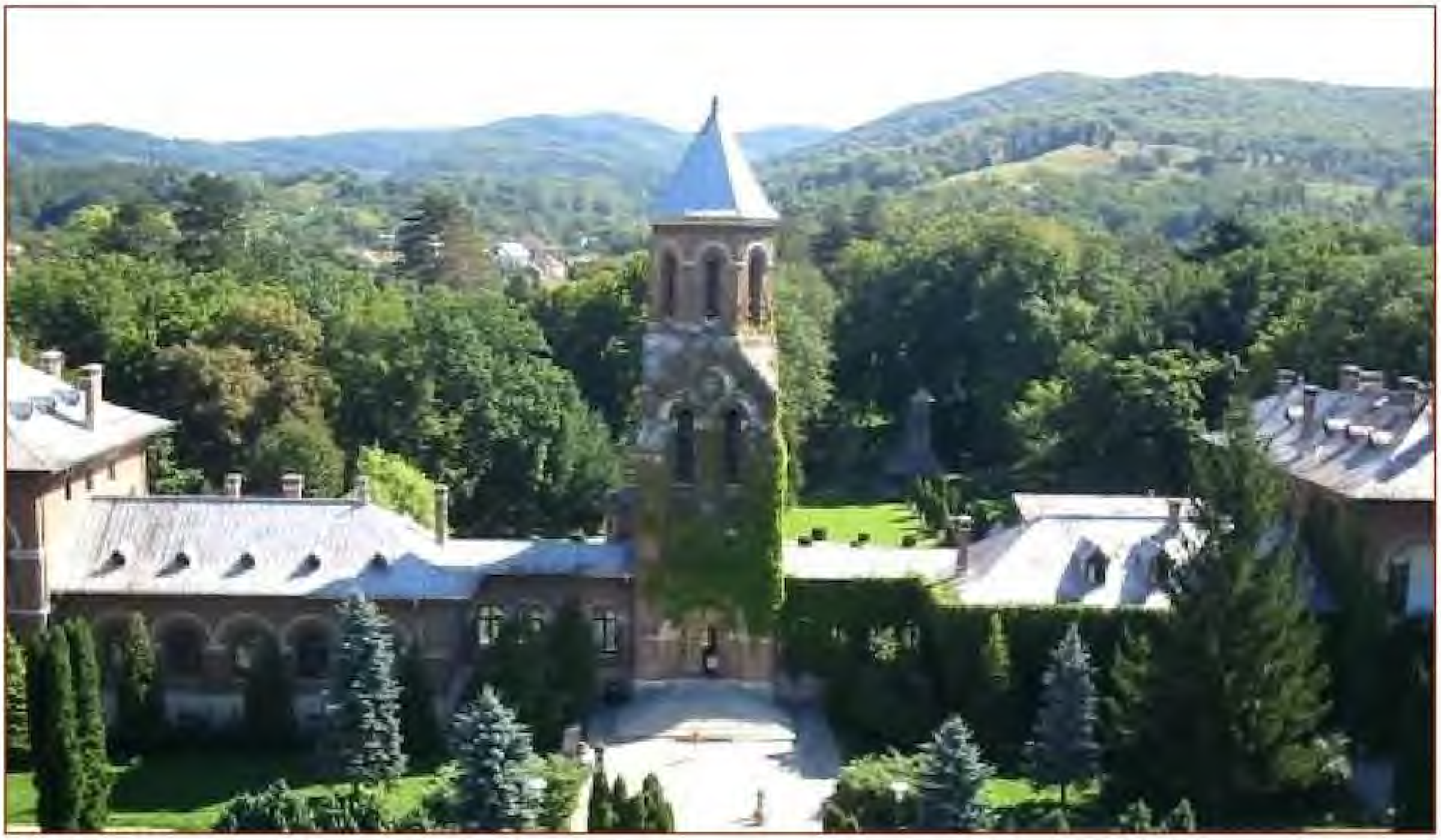

Palatul episcopal
Curtea de Argeş.

Biserica Brad-Botuşari.

Biserica Drujeşti.

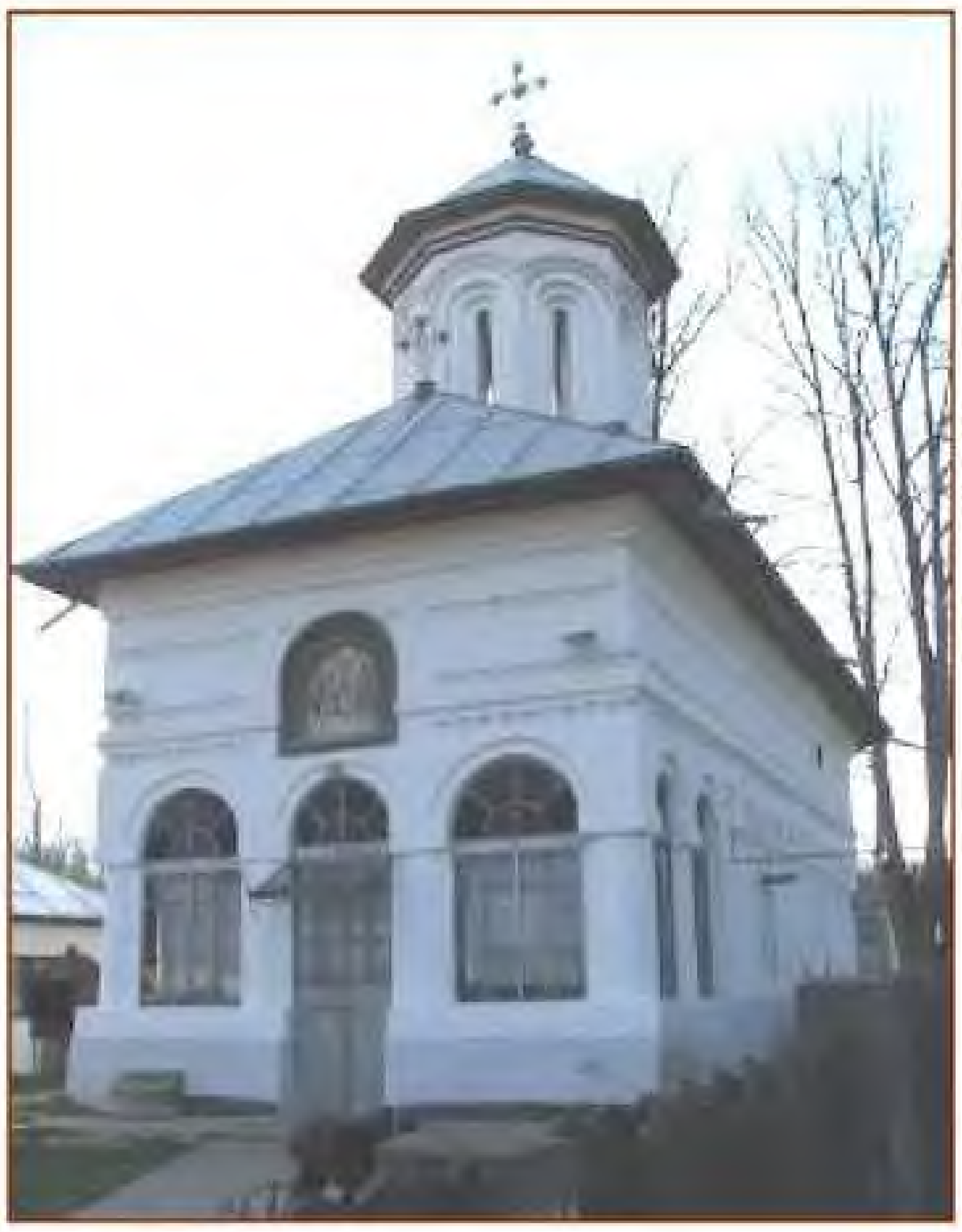

Biserica «Sf. Îngeri».

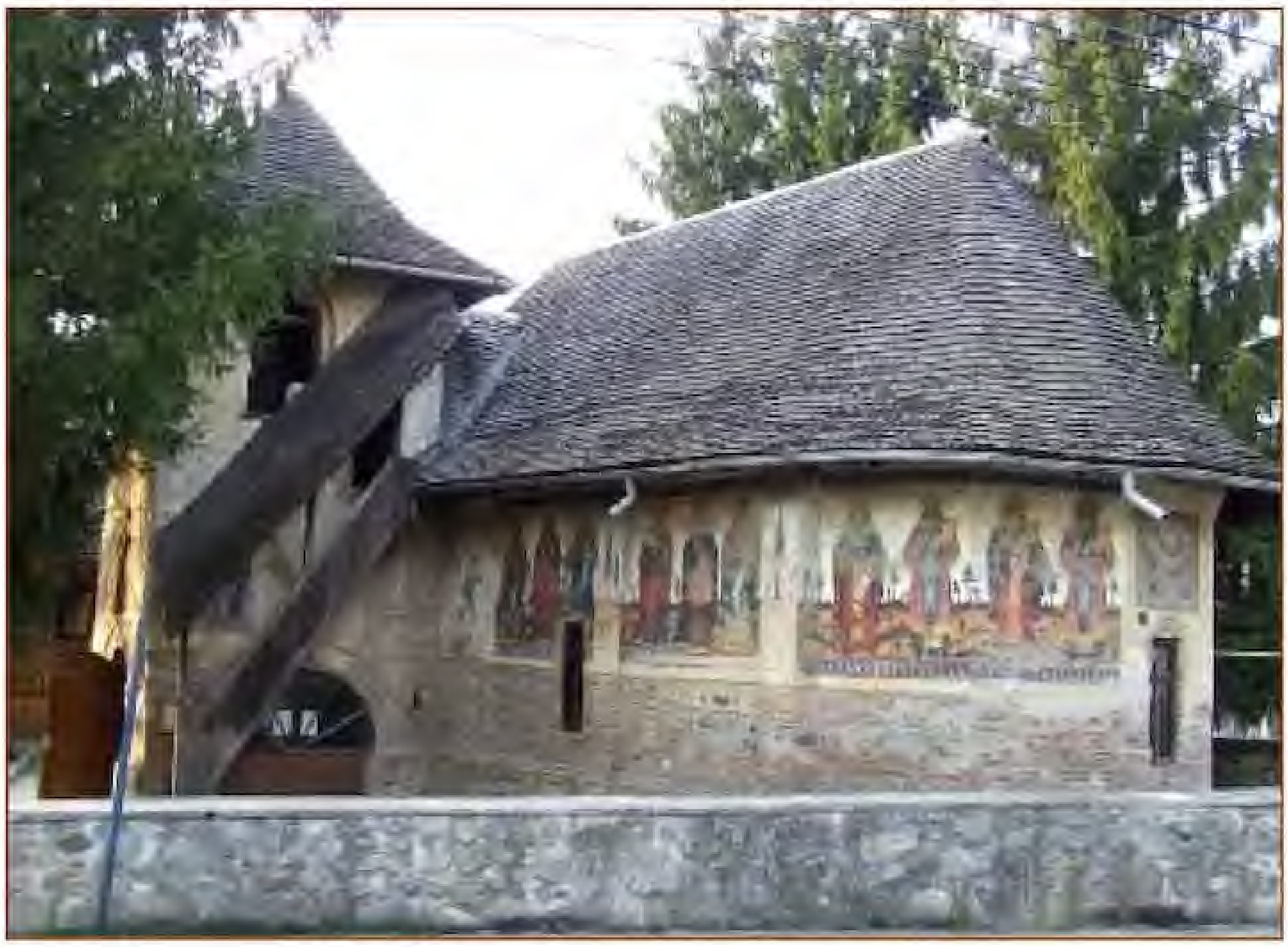

Biserica Olari.

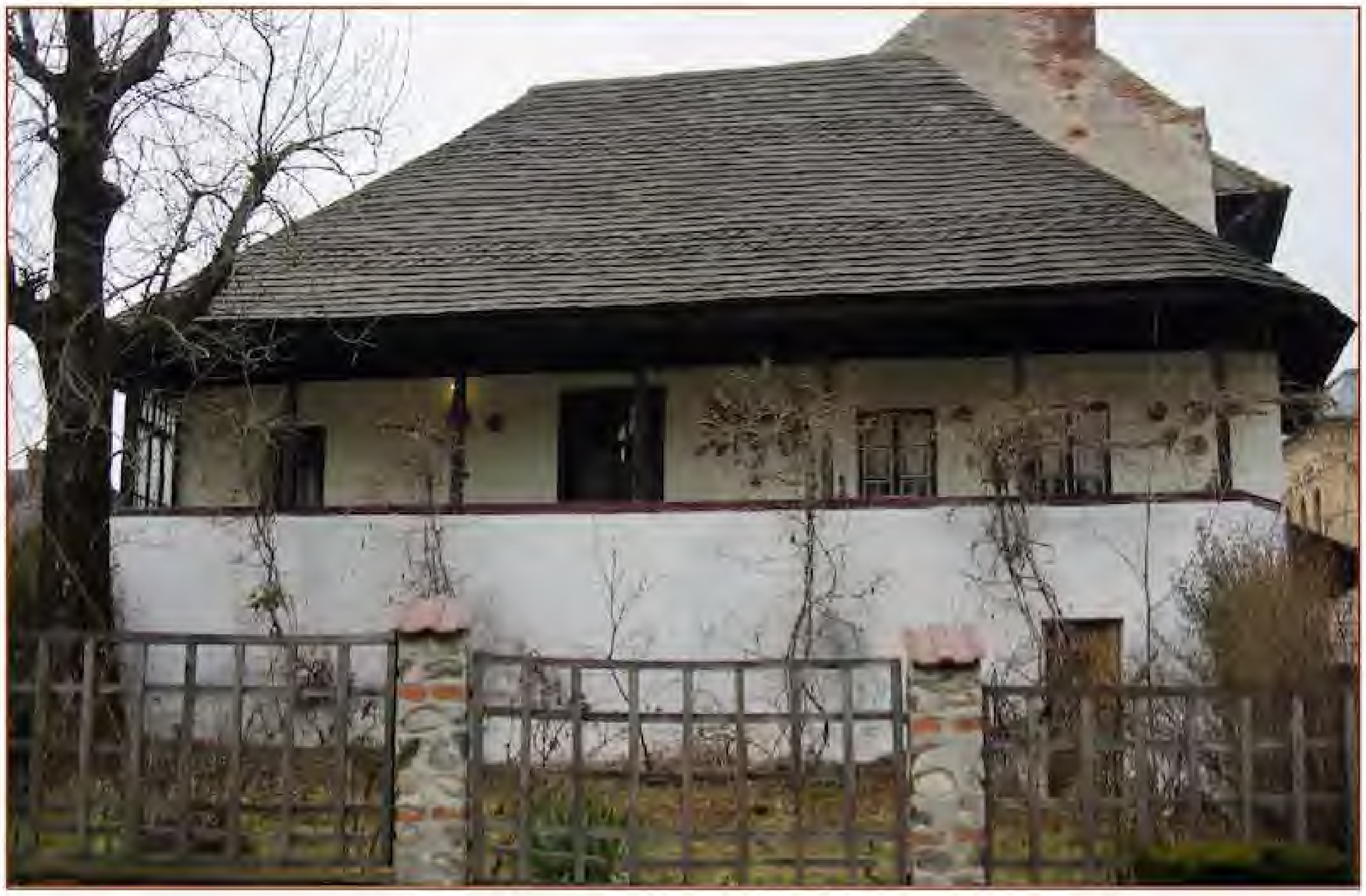

Casa Goangă.

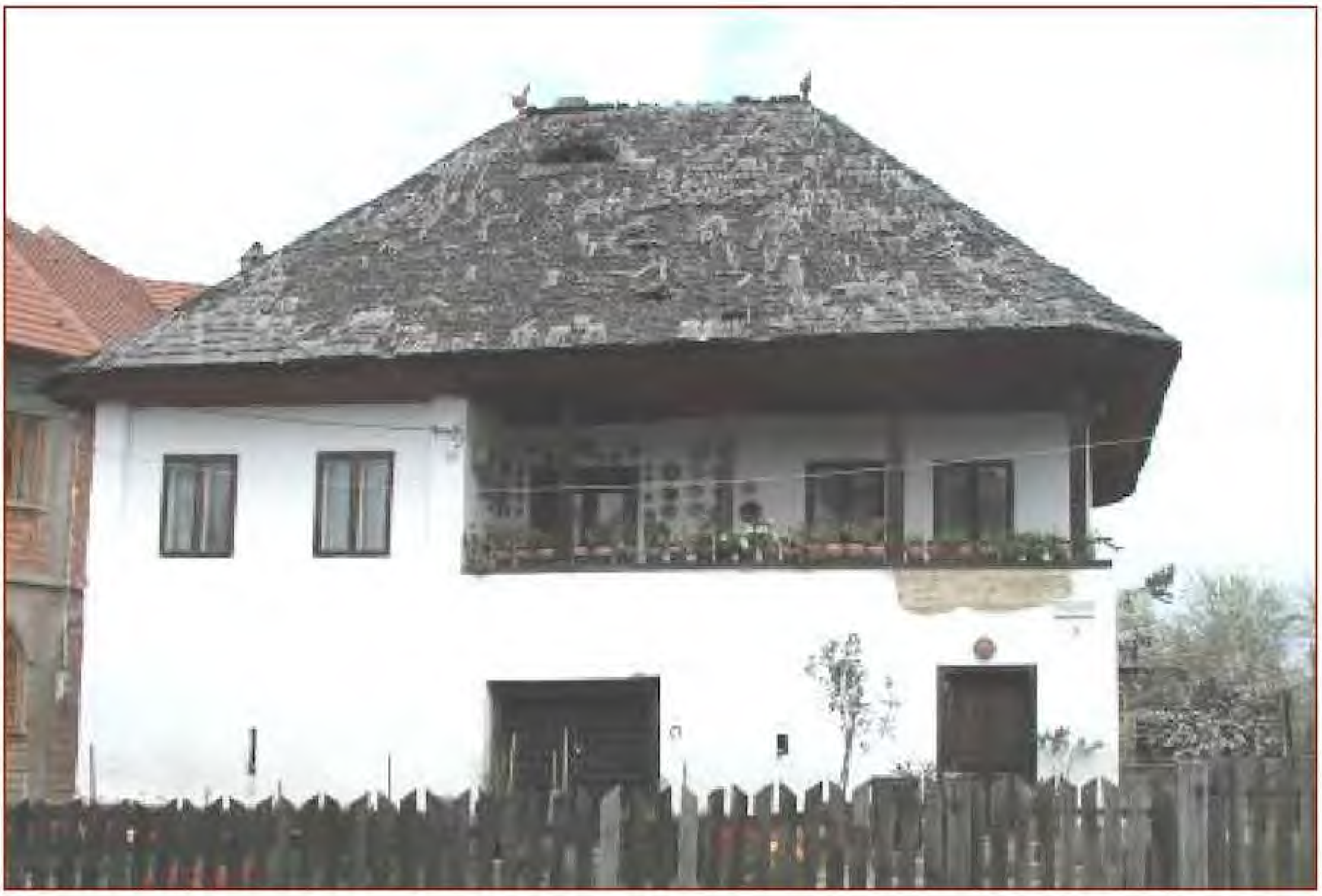

Casa Ciolculescu.

Fântâna meşterului Manole.

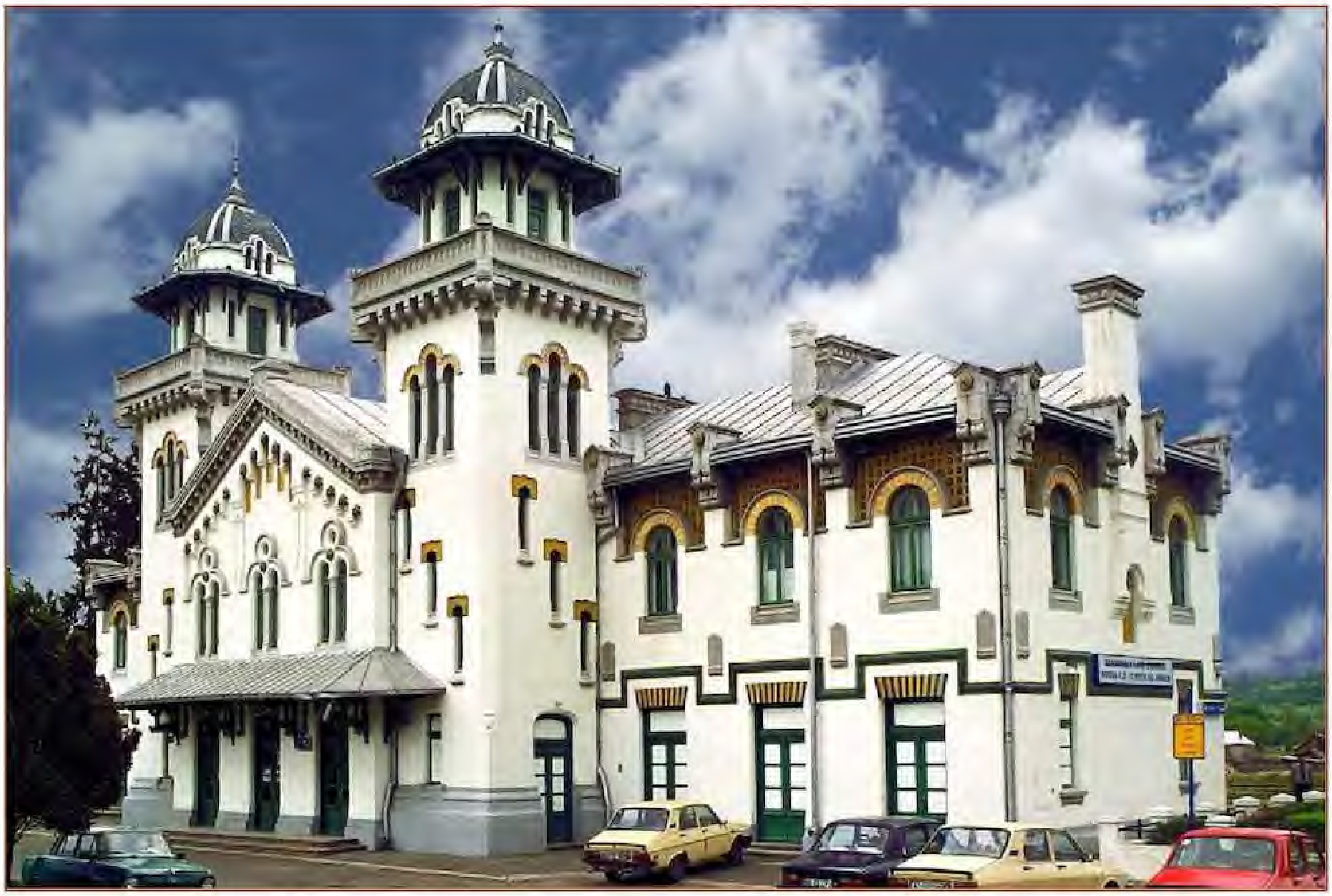

Gara regală Curtea de Argeş.

MUZEUL
MUNICIPAL

Muzeul municipal Curtea de Argeş.

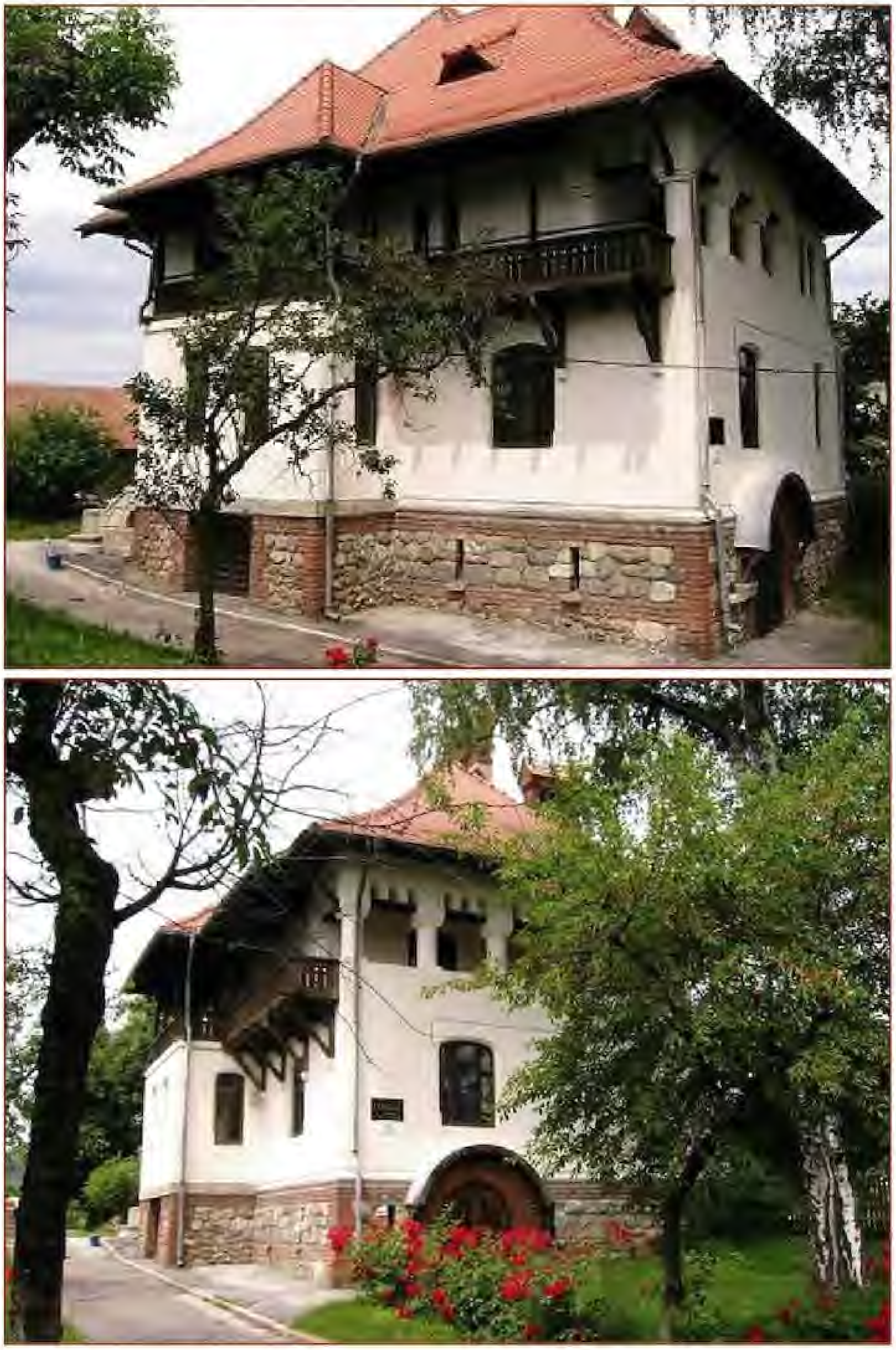

Casa memorială Norocea /
Muzeul de etnografie Curtea de Argeş.

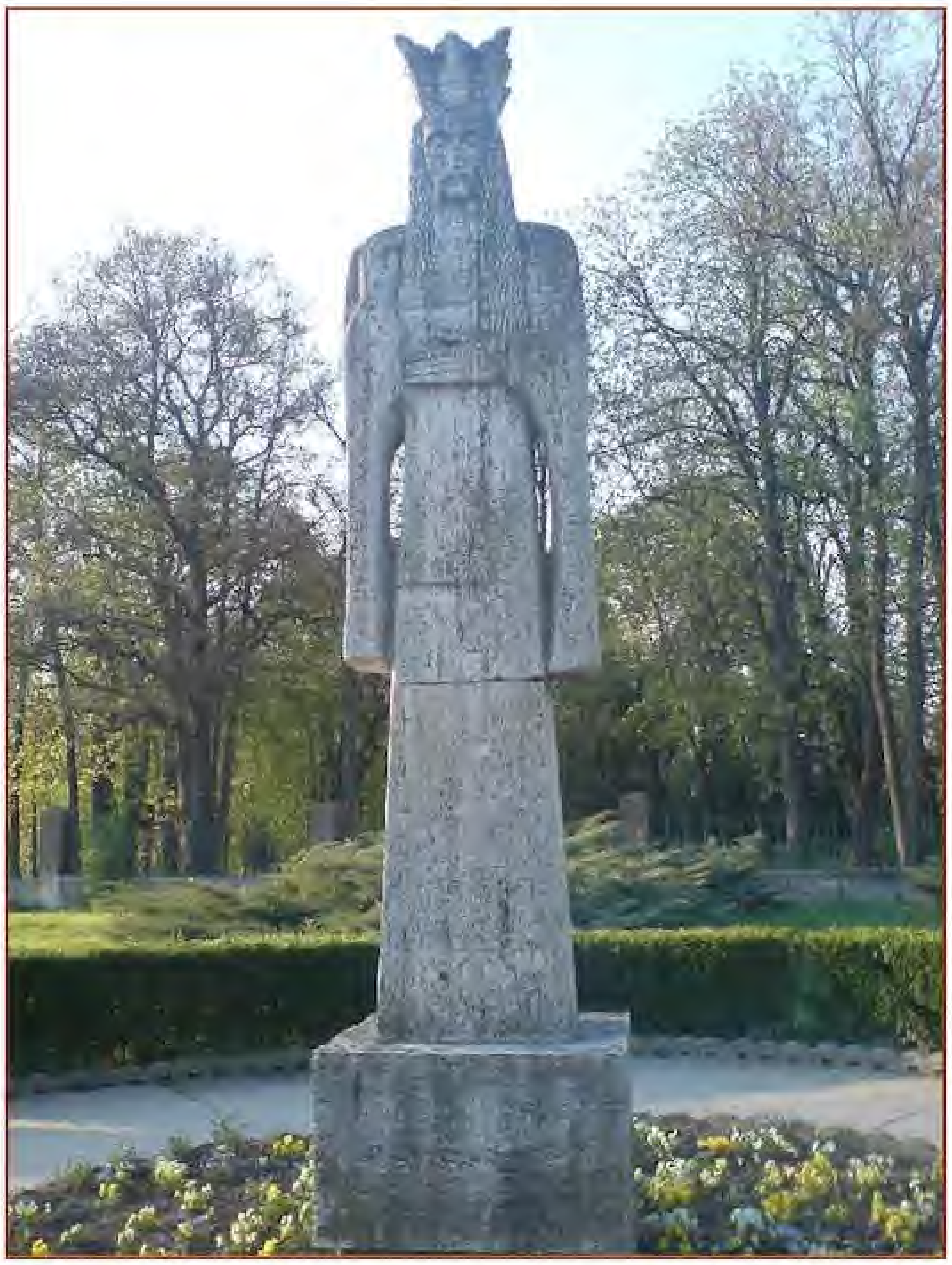

Statuia lui Neagoe Basarab.

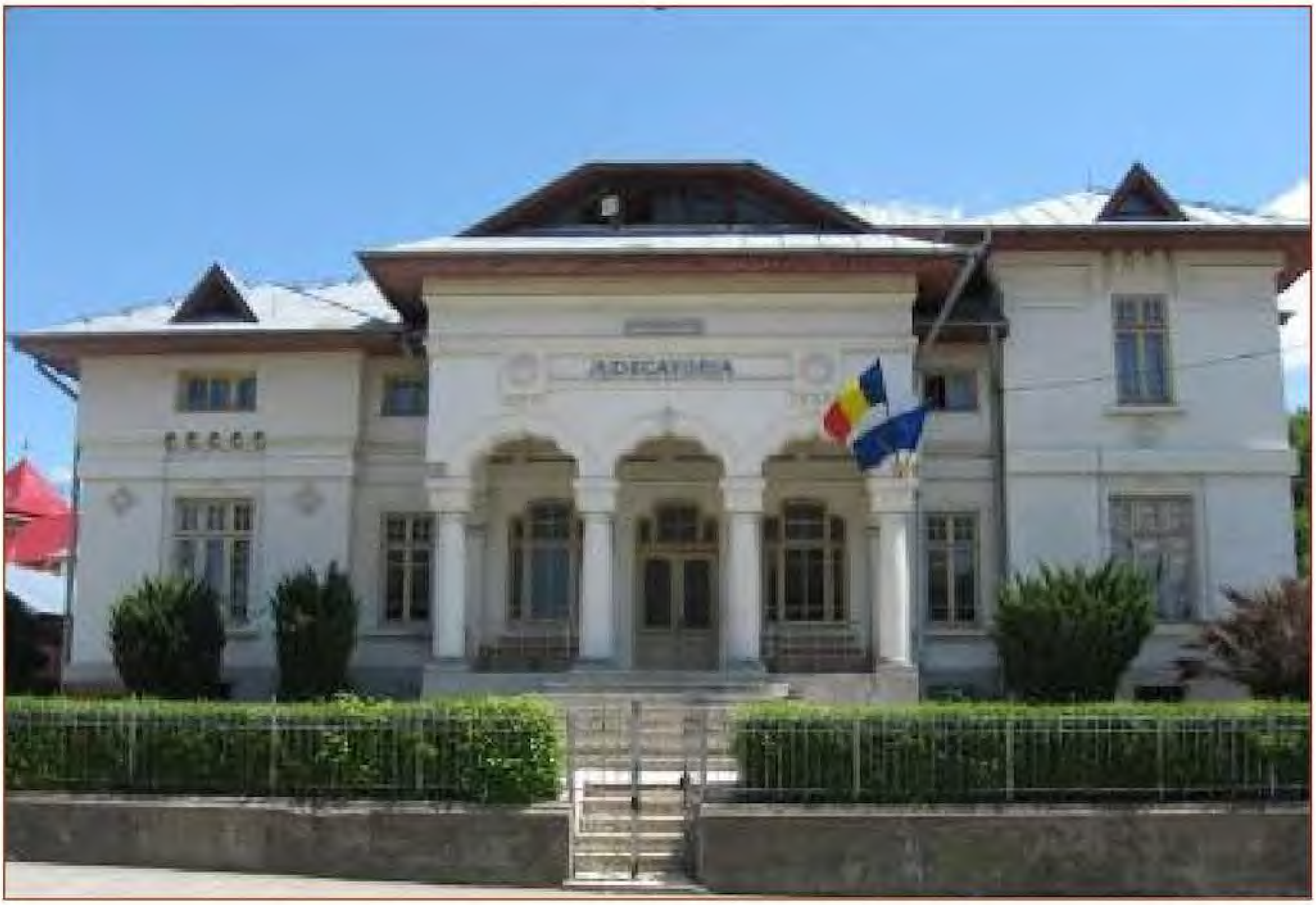
JUDECATORIA

Judecătoria Curtea de Argeş.

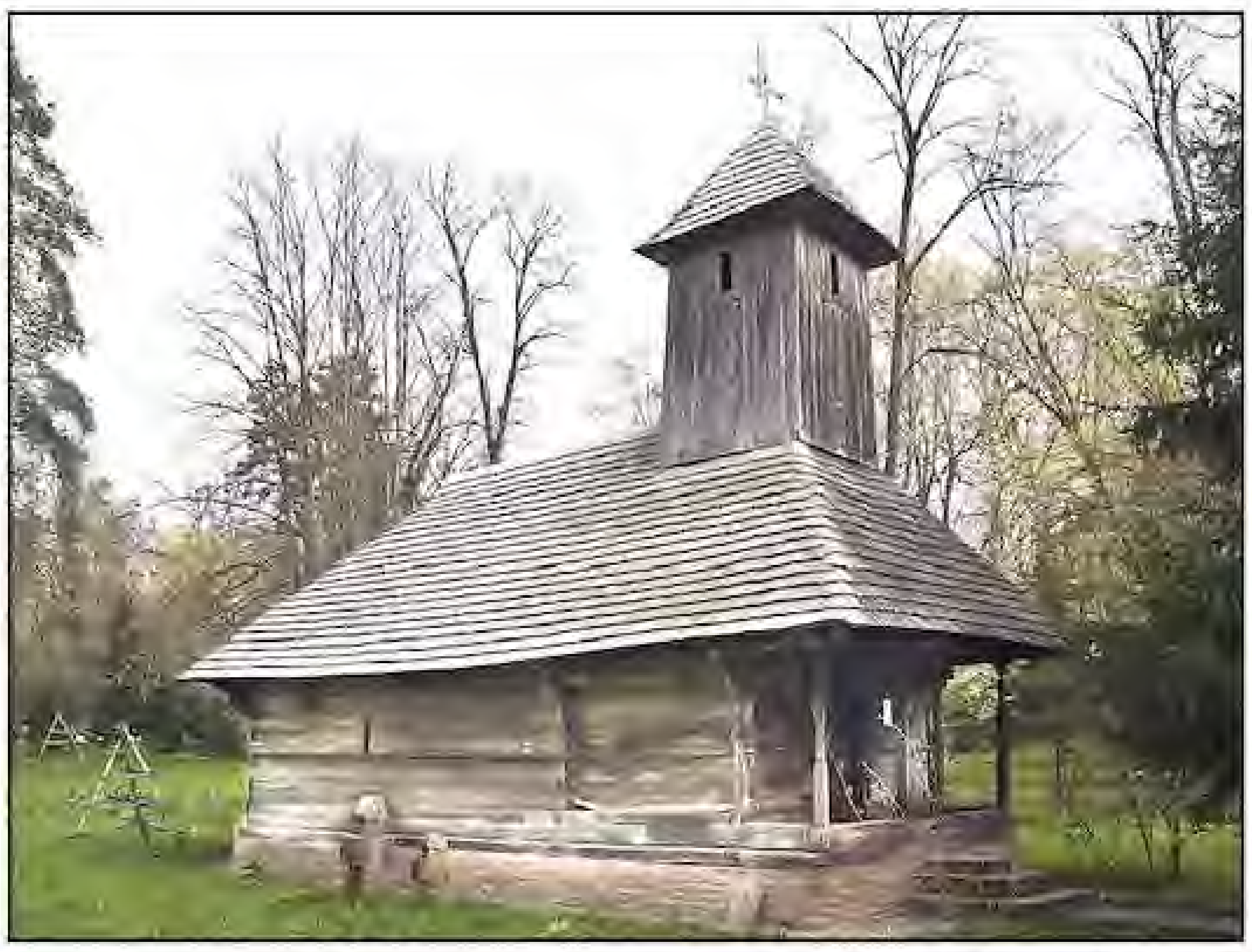

DRAGANU

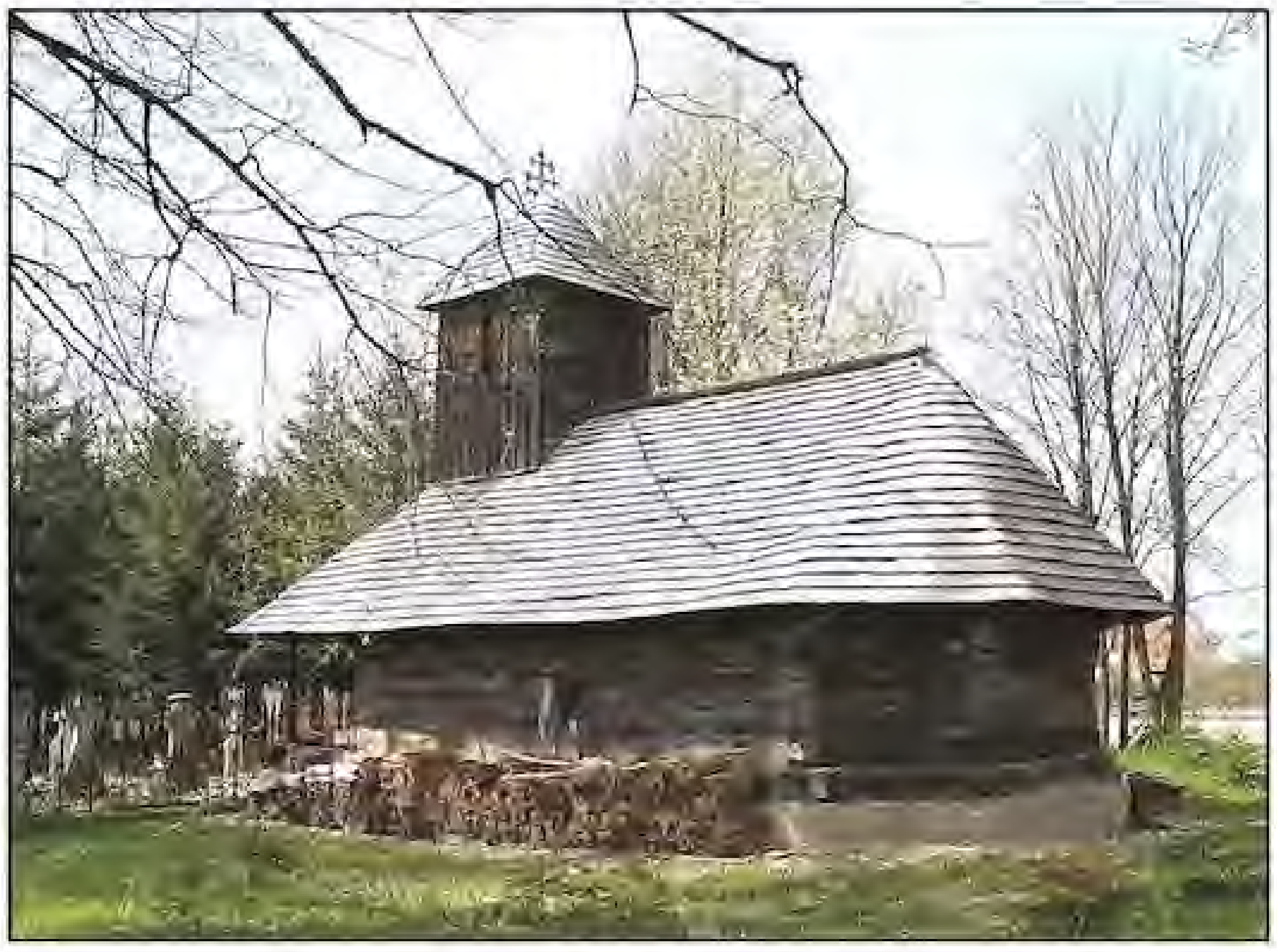

PODU BROSTENI

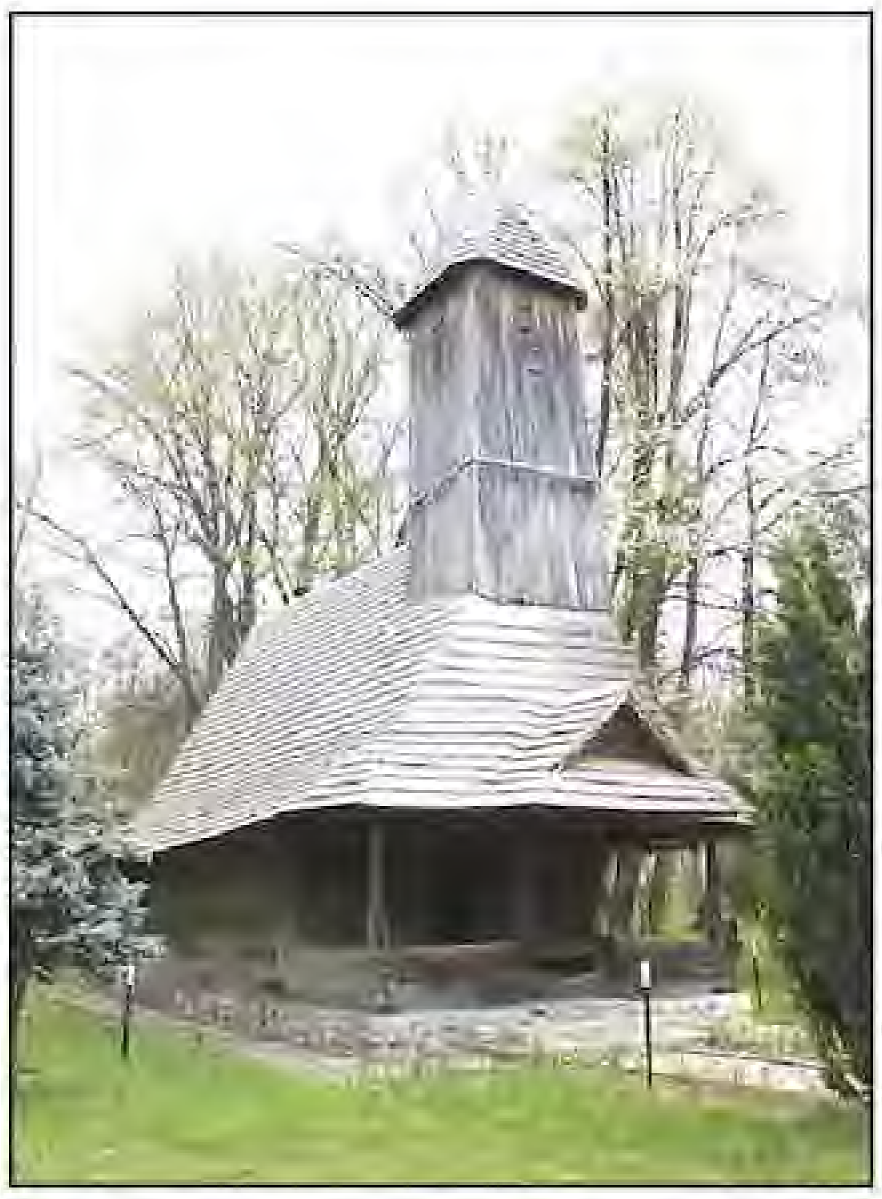

PALANGA-VALCEA

Bisericile de lemn din Rezervaţia de arhitectură ecleziastică de la Curtea de Argeş

Biserica «Sf. Gheorghe»

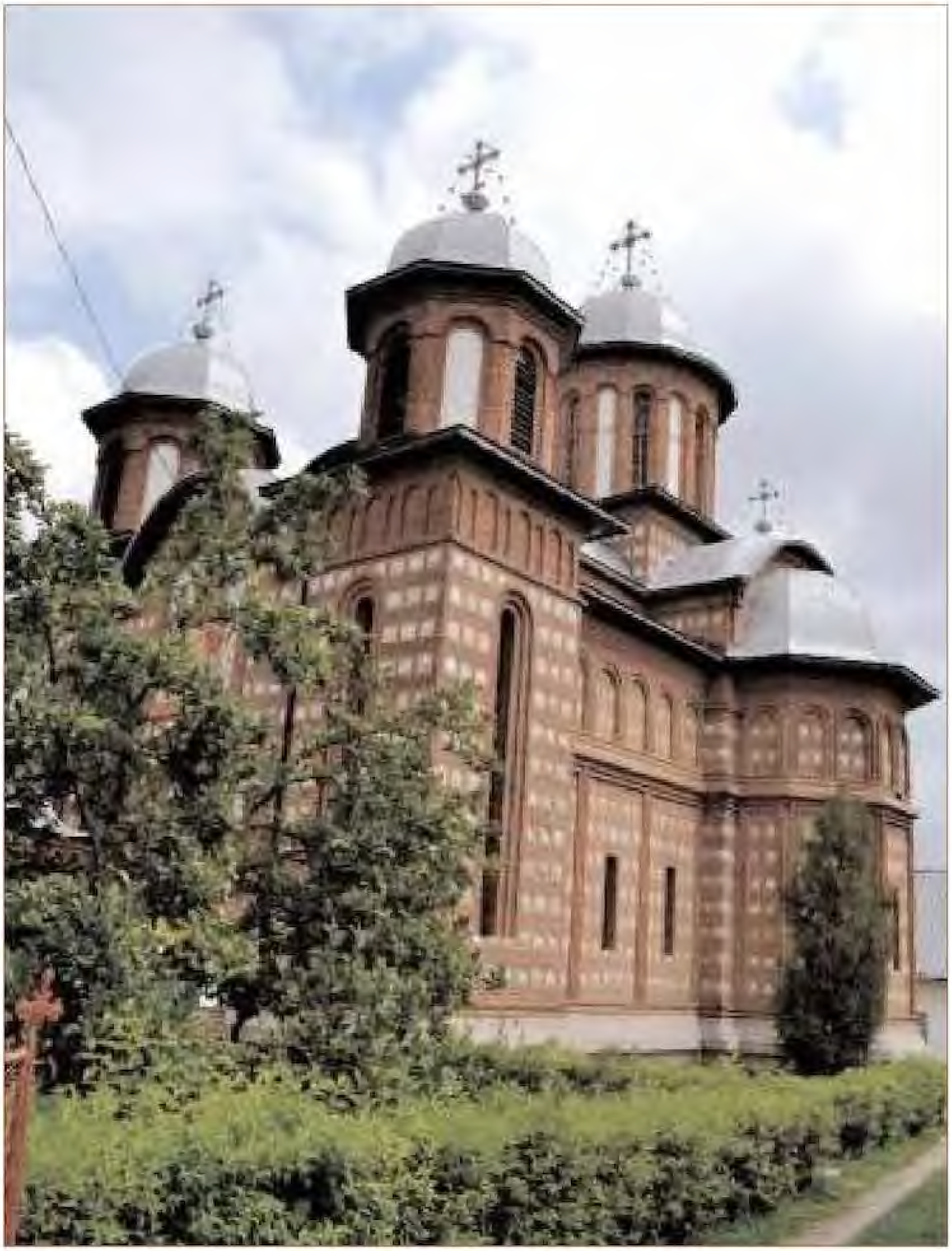

Biserica «Sf. Dimitrie».

Primăria municipiului Curtea de Argeş.

CURTEA DE ARGEȘ

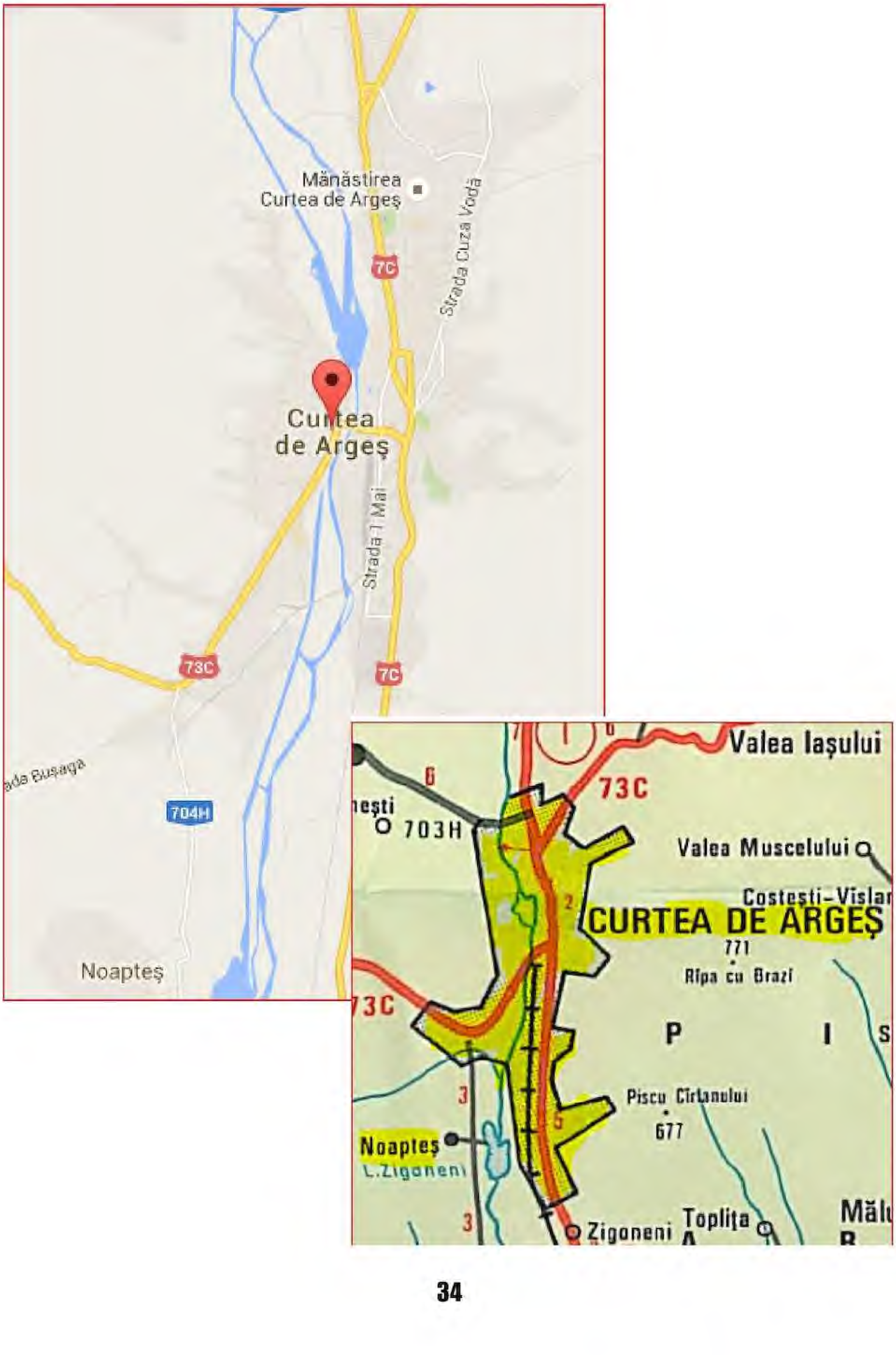
Mănăstirea Curtea de Argeș
Strada Cuza Vodă
7C
Curtea de Argeș
Strada 1 Mai
73C
7C
Strada Bușaga
704H
Noapteș
Valea Iașului
73C
nești
703H
Valea Muscelului
Costești-Vislar
CURTEA DE ARGEȘ
771
Rîpa cu Brazi
73C
P
I
Piscu Cîrlanului
677
Noapteș
L.Zigoneni
Zigoneni
Toplița
Mălu

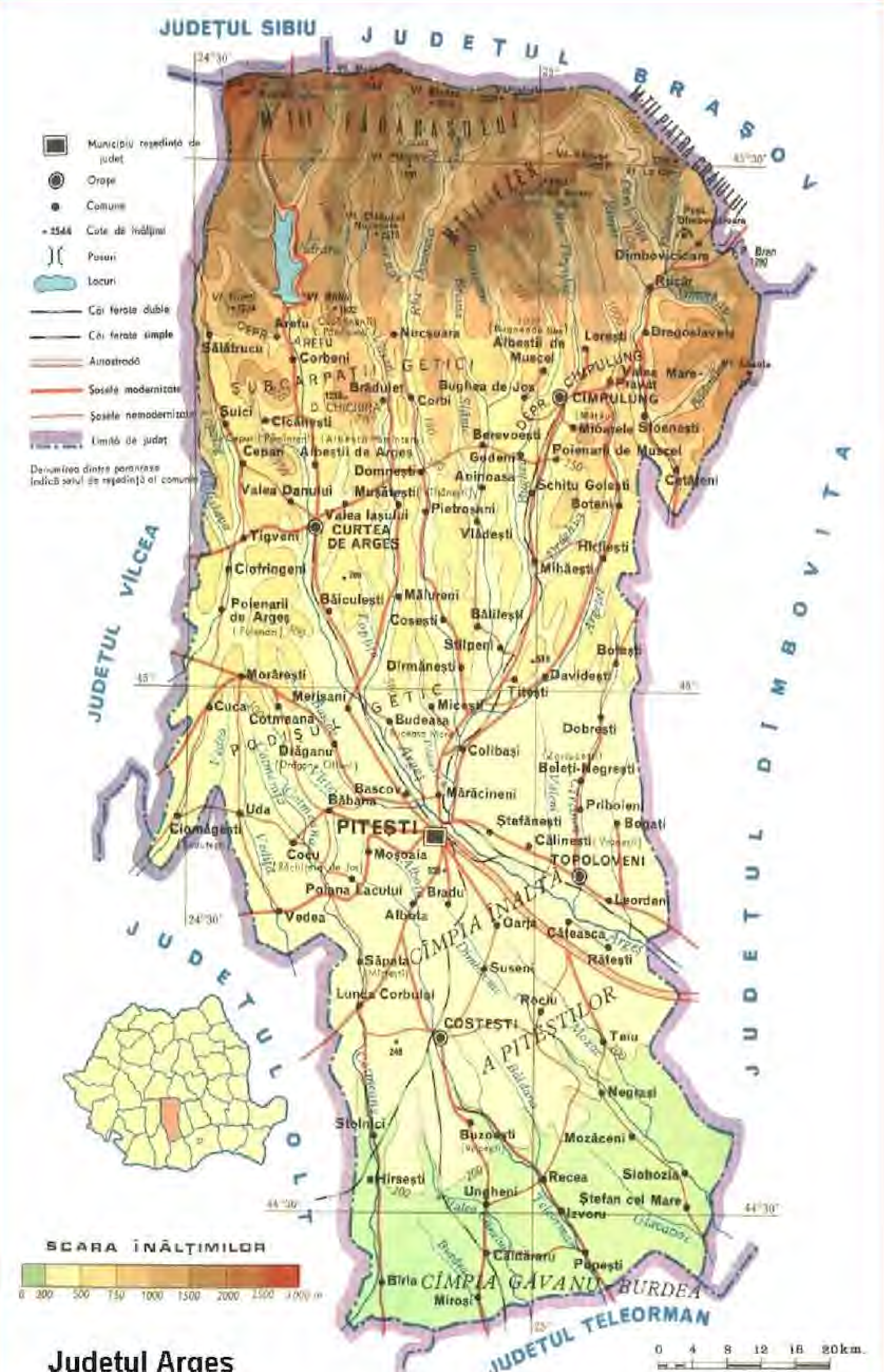
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Mioarele
Stoenești
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Botești
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bolești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

DÂMBOVICIOARA

PITEŞTI MMXV

DÂMBOVICIOARA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Dâmbovicioara**; Ciocanu; Podu Dâmboviţei.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 85 km.
SUPRAFAŢĂ: 63,1 km^2.
POPULAŢIE: 943 locuitori [463 M + 480 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Fagnano Castello [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Dâmbovicioara –1579 [7087] iulie 14 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 410).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Dâmbovicioara.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mihnea Turcitul la 14 iulie 1579, prin care se confirmă existența mai multor sate cotropite de un „Drăghici din Dâmbovicioara".

⬟ Sit arheologic: Așezare din epoca romană descoperită pe platoul de la est de Oratia, aparţinând populaţiei dacice romanizate refugiate în această zonă montană la mijlocul sec. III, în condiţiile părăsirii sistemului de apărare Limes transalutanus de către romani, în vremea lui Filip Arabul.

CETATEA ORATIA –[▲]– datare incertă: 1200-1220; cetatea este atribuită cavalerilor teutoni, care au construit această fortăreaţă medievală pe artera de circulaţie spre Transilvania, ca avanpost al castelului Bran, cu acordul regelui Ungariei, Andrei al II-lea. Dezavuaţi, însă, de rege, cavalerii teutoni părăsesc cetatea; după năvălirea tătarilor din 1241, cetatea trece în posesia primului voievodat românesc. În anul 1368, castelanus de Domboyka, Dragomir, învinge oastea regelui Ungariei, Ludovic I, în cursul campaniei acestuia împotriva Ţării Româneşti conduse de Vladislav I Vlaicu. În cetate, se refugiază rivalul la tron al lui Mircea cel Bătrân, Vlad, în perioada luptelor pentru domnie dintre aceştia [1397], Vlad predându-se voievodului Transilvaniei, Știbor. Cetatea Oratia – condusă de un pârcălab (castelan), constituia un punct vamal pentru negustorii din Transilvania şi Ţara Românească, pe drumurile comerciale Câmpulung-Braşov şi Târgovişte-Braşov, în secolul XV, dar şi un spaţiu de rezistenţă al voievozilor români în lupta antiotomană. Cetatea a fost demolată din ordinul turcilor la jumătatea secolului al XVI-lea.

Actualmente, în ruină; ziduri de piatră groase de 2-3 m, cuprinzând un donjon, cu şanţ împrejur şi curte extinsă, limitată de un zid de piatră. Degradarea accentuată a fortificaţiei impune efectuarea unei restaurări corecte pentru includerea sa în circuitul turistic naţional.

TOPONIMIE:

○ Ciocanu – toponim, la origine substantiv comun: *ciocan* cu sens de „pisc, vârf", conform bulg. *čucan* ≈ „ridicătură de pământ", aşezarea fiind constituită pe un platou calcaros cu doline. Satul Ciocanu – „aşezarea cea mai înaltă" din judeţul istoric Muscel – se află la altitudinea de 1180 m.

○ Dâmbovicioara – toponim topografic, evocând natura terenului în care este amplasată aşezarea, format pe baza unui apelativ diminutival de origine slavă *dobă* ≈ „arbore", sau pe baza apelativului *dâmb*.

○ Podu Dâmboviţei – toponim topografic compus, format din apelativul *pod* şi determinativul *Dâmboviţei* – apa peste care s-a edificat podul. Toponimul precizează aria de constituire a localităţii. În perimetrul actual al aşezării situate pe fundul unei depresiuni calcaroase din contextul celui mai mare complex de chei din Bazinul superior al Dâmboviţei, domnitorul Constantin Brâncoveanu a dispus să se construiască, în anul 1711, un pod din blocuri de piatră, în zona de confluenţă a Dâmbovicioarei cu râul Dâmboviţa.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională musceleană specifică zonei montane. Casele prezintă, de regulă, două niveluri: parterul este format dintr-o pivniţă dispusă sub „odaia bună", precedată de un „gârlici", deasupra căruia se află sala etajului, din care se asigură accesul în „tinda" centrală încadrată de „odaia de locuit" şi „odaia bună". Casele construite relativ recent din bârne au, în general, pereţii placaţi cu şiţă solzită vopsită, de regulă, în culoare verde, prin această operaţie urmărindu-se protejarea de intemperii, precum şi etanşeizarea lor, pentru menţinerea căldurii în interior. Interioarele ţărăneşti sunt amenajate în manieră tradiţională, cu chilimuri pe pereţi, ţesute în motive predominant geometrice, surmontate de „şervete ţinute" care amplifică considerabil atributele estetice ale camerelor.

Portul popular tradiţional prezintă caracteristici ale portului popular muscelean din zona montană.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Eugenia Dobre, Elena Mitriţă, Ion Tică, Ion Ţuca, Nicolae Ţuca.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Victoria Belduganu (n. 1920), Margareta Mitriţă (n. 1921), Paraschiva Tucă (n. 1915) se specializaseră în confecţionarea: iilor, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu baladele: Fulga; Ionele, lumea mea; La Lenuţa în grădină.

Folclorul muzical zonal a reprezentat principala sursă inspiratoare în definirea repertoriului talentatei interprete de muzică populară musceleană Vochiţa Stoian, originară din localitate, supranumită „Privighetoarea Muscelului", ale cărei melodii au fost publicate în volumul compozitorului Moise Mitulescu «Privighetoarea Muscelului» (19 doine şi cântece bătrâneşti) şi care a lansat un CD cuprinzând 17 melodii populare, sub redacţia prof. Gheorghe Gomoiu de la Centrul judeţean Argeş pentru conservarea şi promovarea culturii tradiţionale; profesiunea sa de credinţă se regăseşte în versurile unui îndrăgit cântec popular: „Pe lume cât oi trăi, / doinele mi le-oi doini, / prin munţi şi codri de fag; / c-aşa mi-a fost mie drag."

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae» **Ciocanu** [1948]~ctitorită de enoriaşii din satul Ciocanu; „este biserica cea mai de sus a Muscelului" •pictură murală: anonim [1948].

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» **Dâmbovicioara** [1903]~ctitorită de primarul din Rucăr, Niţă al Popii, împreună cu Năstase al lui Ghică ş. a.; construită de meşterii italieni Vasile Natal cu fiul său şi Gigiu din Văleni-Dâmboviţa •intervenţii: consolidări ale fundaţiei [1918; 1960] •pictură murală: anonim [1903]; repictată de Ion Dogărescu-Rucăr [1952].

Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» **Podu Dâmboviţei** –[▲]– construită în perioada anilor 1944-1953, pe terenul donat de familia Ion şi Ecaterina Ochi, cu contribuţia financiară a Prefecturii judeţului Muscel (prefect, general Teodor Nicolau), Primăriei comunei Rucăr, Camerei agricole Muscel (asigurarea materialului lemnos), a preoţilor: Ioan Vasilescu, Spiridon Popescu şi Alexandru Zaharescu, dar şi a localnicilor care au efectuat gratuit manopera. Lucrările de construcţie au stagnat, între 1949-1953, din lipsă de fonduri. Clopotniţa a fost definitivată, în 1969, cu cheltuiala Arhiepiscopiei Bucureştilor şi a enoriaşului N. Bomboş. Fascinantă prin paramentul de calcar ca, de altfel, şi prin turnul-clopotniţă realizat din acelaşi material, proiectul fiind opera renumitului arhitect D. Ionescu-Berechet din Câmpulung-Muscel. Remarcabil prin sculptura sa, iconostasul de lemn, care separă altarul de naos, a fost transferat de la Capela Institutului de fete „Pompilian" din Bucureşti şi completat cu icoane provenite din aceeaşi sursă, pictate de Gheorghe Tattarescu şi donate de Arhiepiscopia Bucureştilor. Pictura murală interioară a fost realizată de Ion Dogărescu, originar din Rucăr. Sfinţirea bisericii s-a oficiat, la 6 decembrie 1953, de către Justinian, patriarhul României; Sebastian, mitropolitul Moldovei şi Sucevei; episcopul Teoctist, viitorul patriarh al României, şi un impresionant sobor de preoţi din judeţul Muscel.

Cruci de piatră dispersate în satele **Ciocanu**: 1688/1714–[▲]–; 1815-1816 [7324]–[▲]– şi **Podu Dâmboviţei**: 1711 [7220] octombrie 1–[▲]– atestând definitivarea lucrărilor la podul de piatră; 1710-1711 [7219]–[▲]–confirmând refacerea drumului vechi spre cetatea Oratia cu participarea unor oameni din Câmpulung. Alte cruci de piatră la Podu Dâmboviţei: 1691-1692 [7200]–[▲]– km 77 DN 73; 1709-1710 [7218]–[▲]–lângă Cetatea Oratia; 1715 [7223] mai 1–[▲]– lângă stâna din Dealul Sasului; 1766-1767 [7275] –[▲]– km 77 DN 73.

Monumente eroi: **Podu Dâmboviţei** [1916-1918] – lângă Biserica Podu Dâmboviţei ▪~ **Dâmbovicioara** [1916-1918; 1941-1945]; iniţiator: înv. Beldugan – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 74 locuitori ai comunei, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [54], Al doilea război mondial [20].

Momente de istorie locală

În aria localității, voievodul Țării Românești, Mihnea al II-lea [1658-1659] a încheiat, la 15 octombrie 1659, un tratat de alianță contra Imperiului Otoman cu principele Transilvaniei Gheorghe Rakoczi al II-lea [1648-1660].

În anul 1711, s-a construit podul peste râul Dâmbovița, din „vrerea și puterea" voievodului Constantin Brâncoveanu [1688-1714], ispravnic de lucrări fiind Alexandru Șufariul Vâlsănescu.

În același an, potrivit textului inscripționat pe o cruce de piatră amplasată lângă râușorul Bazna, Constantin Brâncoveanu poruncește ispravnicului de Câmpulung, Alexandru Șufariu din Vâlsănești „ca să ridice oameni din Câmpulung și din Rucăr și din Dragoslavele și de prin prejur să dreagă calea la Posada și la Oratia și printre alte locuri rele... Despre porunca măriei sale, au ridicat oameni și au mers de au dres pe unde au fost drumul stricat până la hotar; și ispravnic au fost Manta județul".

❖ MEMENTO:

PODUL DE PIATRĂ –[▲]– construit din blocuri de piatră, în perimetrul aşezării, în anul 1711, în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, în zona de confluenţă a Dâmbovicioarei cu râul Dâmboviţa. Momentul inaugurării acestei fascinante construcţii este consemnat pe o cruce din piatră amplu ornamentată, amplasată în apropiere, monument epigrafic datând din 1711, al cărui comanditar a fost acelaşi strălucit voievod muntean. ▬ VECHIUL DRUM ROMAN –[▲]– al cărui traseu străbate localitatea Podu Dâmboviţei, la vest de cetatea Oratia, impresionează prin „urmele carelor" imprimate în stâncă. ▬ ŞOSEAUA ACTUALĂ (DN 73) dintre Dâmbovicioara şi Fundata–Braşov, cu un traseu spectaculos, a fost definitivată în 1891, conform inscripţiei de pe obeliscul din marmură albă, amplasat la limita judeţului spre Fundata: „Această şosea / s-a proectat şi condus / de către inginerul şef / R. I. Condeescu / şi inginerul N. N. Furea / şi executat de antreprenori / fraţii Gregorio şi Toma O. Bossin. / S-a terminal la 1 august 1891".

COMPLEXUL CULTURAL «PAUL EVERAC» de la Podu Dâmboviţei este format din casa musceleană – reşedinţa de vară a celui mai prolific dramaturg român şi statuile amplasate în aer liber reprezentând personalităţi ale vieţii culturale româneşti: Vasile

Alecsandri, Lucian Blaga, Ion Luca Caragiale, George Călinescu, George Coşbuc, George Enescu, Octavian Goga, Nicolae Iorga, Tudor Mușatescu, Mihail Sadoveanu, precum şi dramaturgi contemporani consacraţi: Aurel Baranga, Paul Everac, Teodor Mazilu, dar şi sculpturi cu tematică diversă (ţărani şi ţărănci în portul popular local, cariatide etc.).

Considerat de către iniţiatorul său, Paul Everac, „un Panteon al spiritualităţii naţionale", în complexul cultural sunt reprezentaţi, prin opere de referinţă, artişti plastici remarcabili: Manuela Grigore Adoc, Radu Aftenie, George Apostu, Constantin Baraschi, Cristian Breazu, Mihai Buculei, Marcel Chirnoagă, Horia Flămându, Ioan Georgescu, Oscar Han, Ion Jalea, Corneliu Medrea, Pavel Mercea, Dimitrie Paciurea – element determinant pentru înscrierea acestui „popas al veşniciei româneşti" în circuitul turistic naţional.

-REZERVAȚII NATURALE

Zona sudică a Rezervației naturale **MASIVUL PIATRA CRAIULUI** – „impunător monument al naturii caracterizat printr-o excepțională originalitate și expresivitate a peisajului" – este situată pe teritoriul actual al județului Argeș, incluzând, sub raportul vegetației, etajele: montan superior, subalpin și alpin. Zona se caracterizează prin „prezența calcarelor și a conglomeratelor, prin fragmentarea tectonică pe direcția predominantă nord-sud, prin altitudini mai coborâte, prin fenomene carstice". Masivul Piatra Craiului a fost decretat rezervație naturală, întrucât adăpostește un element endemic, relict terţiar din Europa: *garofița Pietrei Craiului* (Dianthus callizonus) și alte specii de plante ocrotite: *argințica* (Dryas octopetala), *bujorul de munte* (Rhododendron kotschyi), *bulbucii de munte* (Trollius europaeus), *drobușorul* (Isatis transsilvanica), *floarea de colț* (Leontopodium alpinum), *ghințura galbenă* (Gentiana lutea), *sângele voinicului* (Nigritella rubra), *tisa* (Taxus baccata), *toporașul alpin* (Viola alpina), *tulichina* sau *iedera albă* (Daphne cneorum), *tulichina galbenă* (Daphne blagayana), precum și exemplare de faună ocrotite: *capra neagră* (Rupicapra rupicapra), *ursul* (Ursus arctos), *râsul* (Lynx lynx), *cocoșul de munte* (Tetrao urogallus), *corbul* (Corvus corax), *fluturaşul de stâncă* (Tichodromamuraria) ș. a.

PEȘTERA DÂMBOVICIOARA – situată în zona de SE a Munților Piatra Craiului, pe malul stâng al râului Dâmbovicioara, la altitudinea de 880 m, circa un km N de satul Dâmbovicioara, în amonte de Cheile Dâmbovicioarei. Modelată în calcare jurasice, operă a Părâului Peșterii, peștera redusă la o galerie fosilă ușor ascendentă, orientată S-V, N-E este suficient de caldă (10-12°C) și prezintă o umiditate moderată. Galeriile totalizează 612 m, accesul fiind facilitat, în zona peșterii vechi (259 m) de înălțimea tavanului (peste 3 m). Galeriile (359 m) descoperite între anii 1956-1973, incluse în circuitul de vizitare, sunt mai puțin accesibile, însă oferă vizitatorilor fascinante splendori naturale, întrucât concrețiunile – stalactitele și stalagmitele – sunt perfect conservate. Importanța paleozoologică a peșterii este relevată de descoperirea, în interior, a unor schelete de Ursus spelaeus. Peștera a fost menționată inițial, în 1767, (singura din Muntenia !), în opera lui J. Fridvalsky «Mineralogia magni Principatus Transilvaniae», apărută la Cluj.

CHEILE MICI ALE DÂMBOVICIOAREI – Structuri geologice, în lungime de circa 4 km, săpate, în calcarele jurasice din SE Masivului Piatra Craiului. În pereții abrupți, aproape verticali ai cheilor, se află mai multe peșteri (Urșilor, Ursita dacilor) precum și izvoare denumite, de localnici, *gâlgoale*. Alte rezervații naturale: Peștera Dobreștilor [0,50 ha], Peștera nr. 15 [0,50 ha], Peștera Stanciului [0,50 ha], Peștera Uluce [0,50 ha], Avenul din grind [0,50 ha].

IN MEMORIAM

✪ **EVERAC PAUL** [1924-2011] – pseudonimul literar al lui Petre Constantinescu – cel mai prolific dramaturg român, autorul celor circa 140 piese de teatru cu problematică etică, socială: «A cincea lebădă», «Baletul electronic», «Camera de alături», «Explozie întârziată», «Ferestre deschise», «Himera», «Ordinatorul», «Paharul cu sifon», «Piatră la rinichi», «Poarta», «Simple coincidenţe», «Ştafeta nevăzută», «Un fluture pe lampă», «Viaţa e ca un vagon ?» ş. a.; prozator: «Câteva feluri de dragoste», «Câteva feluri de moarte», «Don Juan din Grădina Icoanei»; eseist: «Breviar despre lume și viață», «La poarta din dos a

Europei», «Mai are România vreo șansă ?», «Reacționarul»; poet: «Poeme crepusculare». A locuit şi creat, în perioadele estivale, la Podu Dâmboviţei.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 210; Idem– *Cetăţile medievale din Argeş-Muscel*, www.google.ro, calameo.1227548

Iosif Căciulă– *Ciocanu, satul meu natal,* Piteşti, 1998; Iosif Căciulă– *Satul Podu Dâmboviţei. Monografie,* Piteşti, 2010, 160 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

PRIMĂRIA DÂMBOVICIOARA

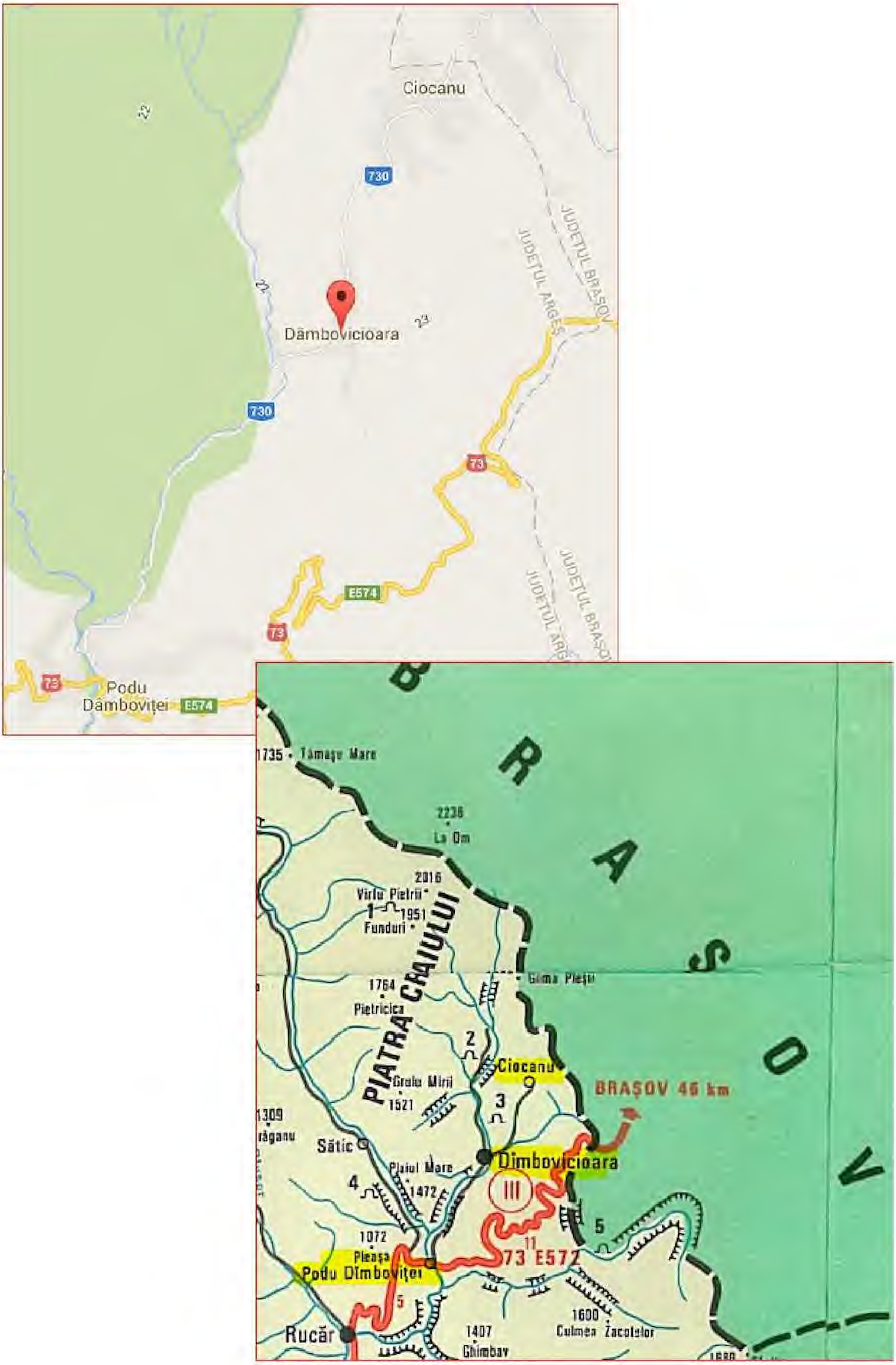
Ciocanu
730
22
Dâmbovicioara
23
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL BRAȘOV
73
E574
Podu Dâmboviței
BRAȘOV
1735 Tămașu Mare
2238 La Om
2016 Vîrfu Pietrii
1951 Funduri
PIATRA CRAIULUI
1764 Pietricica
Gîlma Pleșii
Ciocanu
Grolu Mirii 1521
BRAȘOV 46 km
1309
Sătic
Dîmbovicioara
III
Plaiul Mare 1472
1072 Pleașa
Podu Dîmboviței
73 E572
Rucăr
1407 Ghimbav
1600 Culmea Zacotelor
1
2
3
4
5

PEŞTERA DÂMBOVICIOARA.

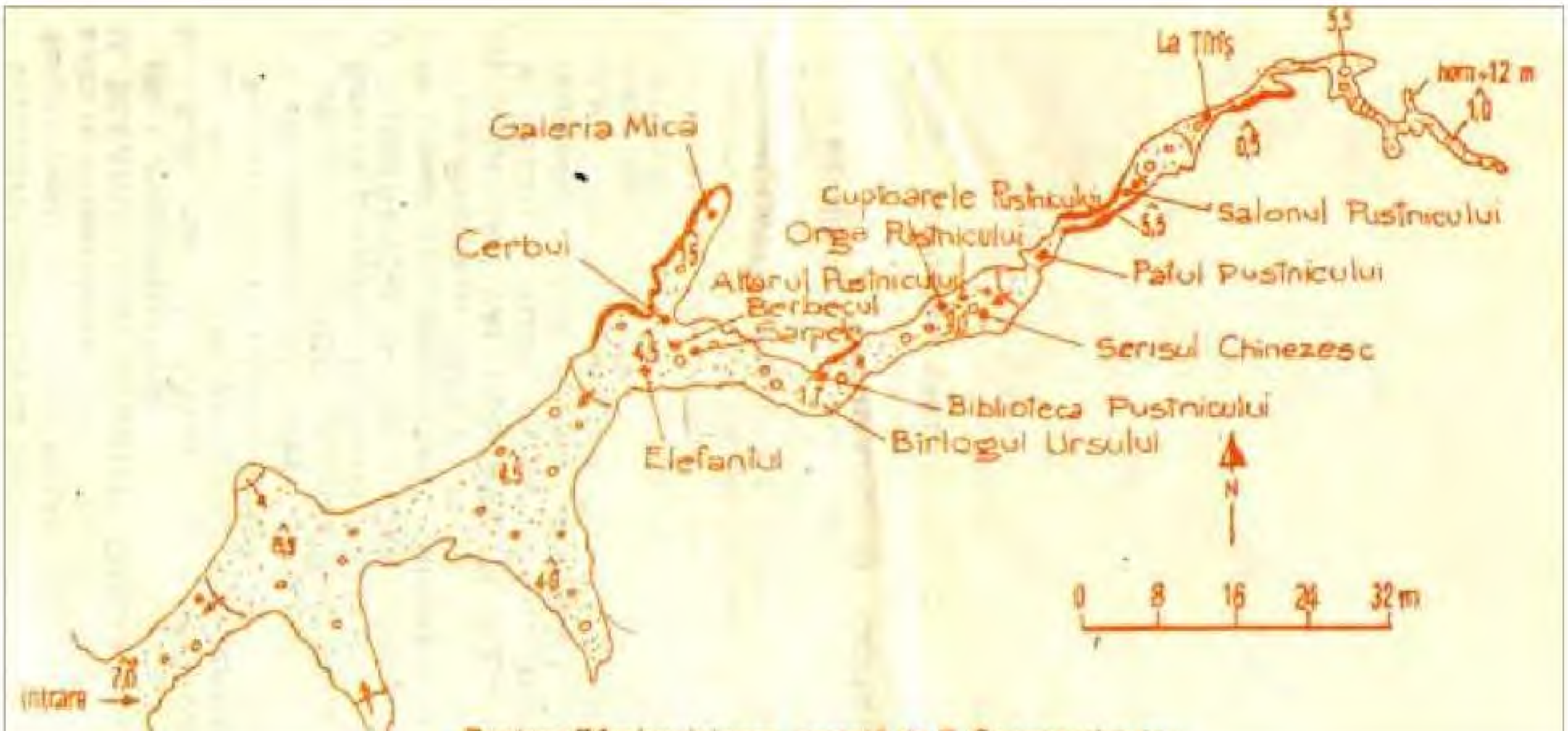
La Tiriş
5,5
horn +12 m
1,0
0,5
Galeria Mică
Cuptoarele Pustnicului
Salonul Pustnicului
5,5
Orga Pustnicului
Cerbul
3,5
Patul Pustnicului
Altarul Pustnicului
Berbecul
Şarpele
Scrisul Chinezesc
4,5
1,7
Biblioteca Pustnicului
Bîrlogul Ursului
Elefantul
N
6,5
8,5
4,8
0
8
16
24
32 m
7,0
intrare

Peştera Dâmbovicioara, cartată de T. Constantinescu.

STALACTITE ŞI STALAGMITE..

CETATEA ORATIA.

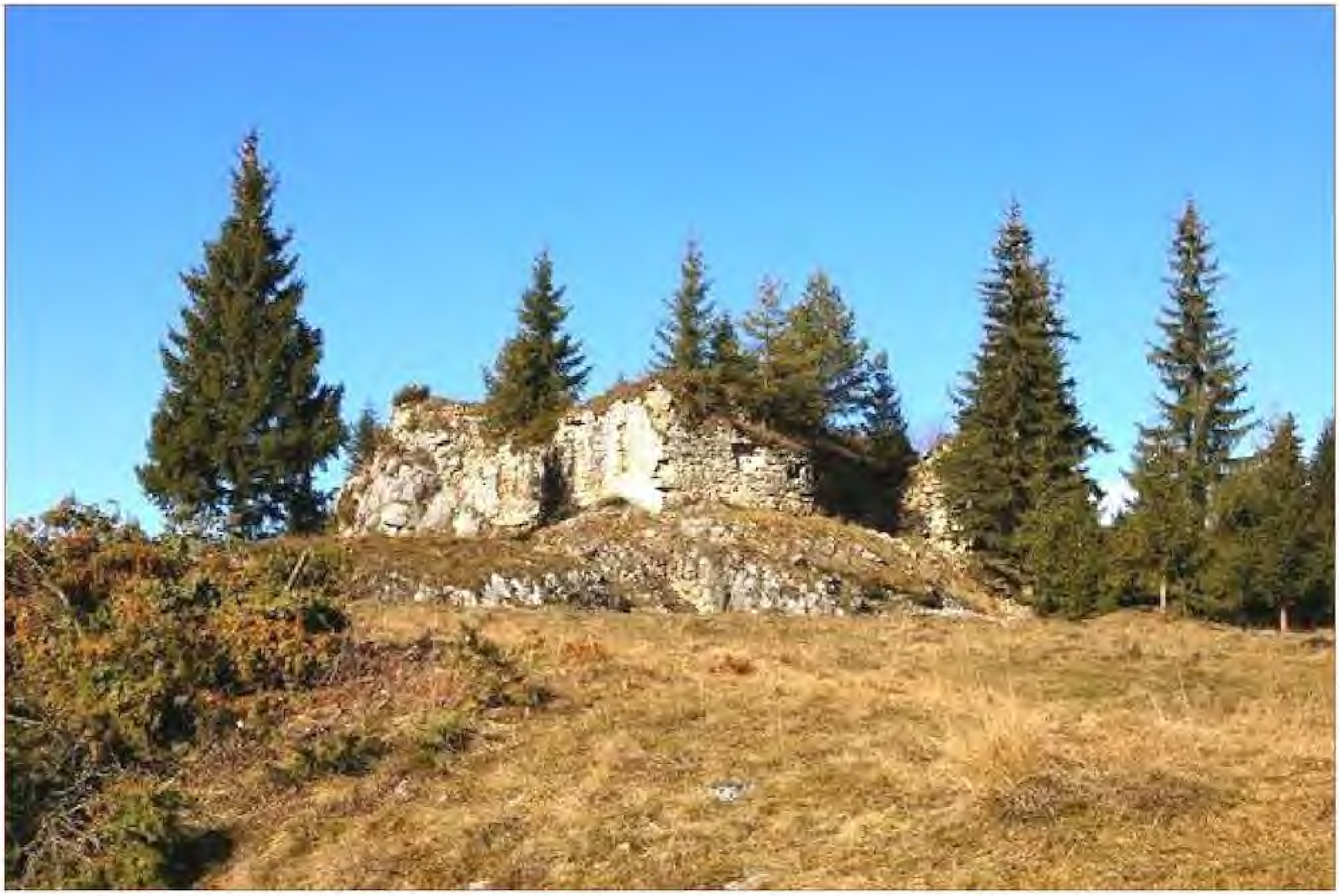

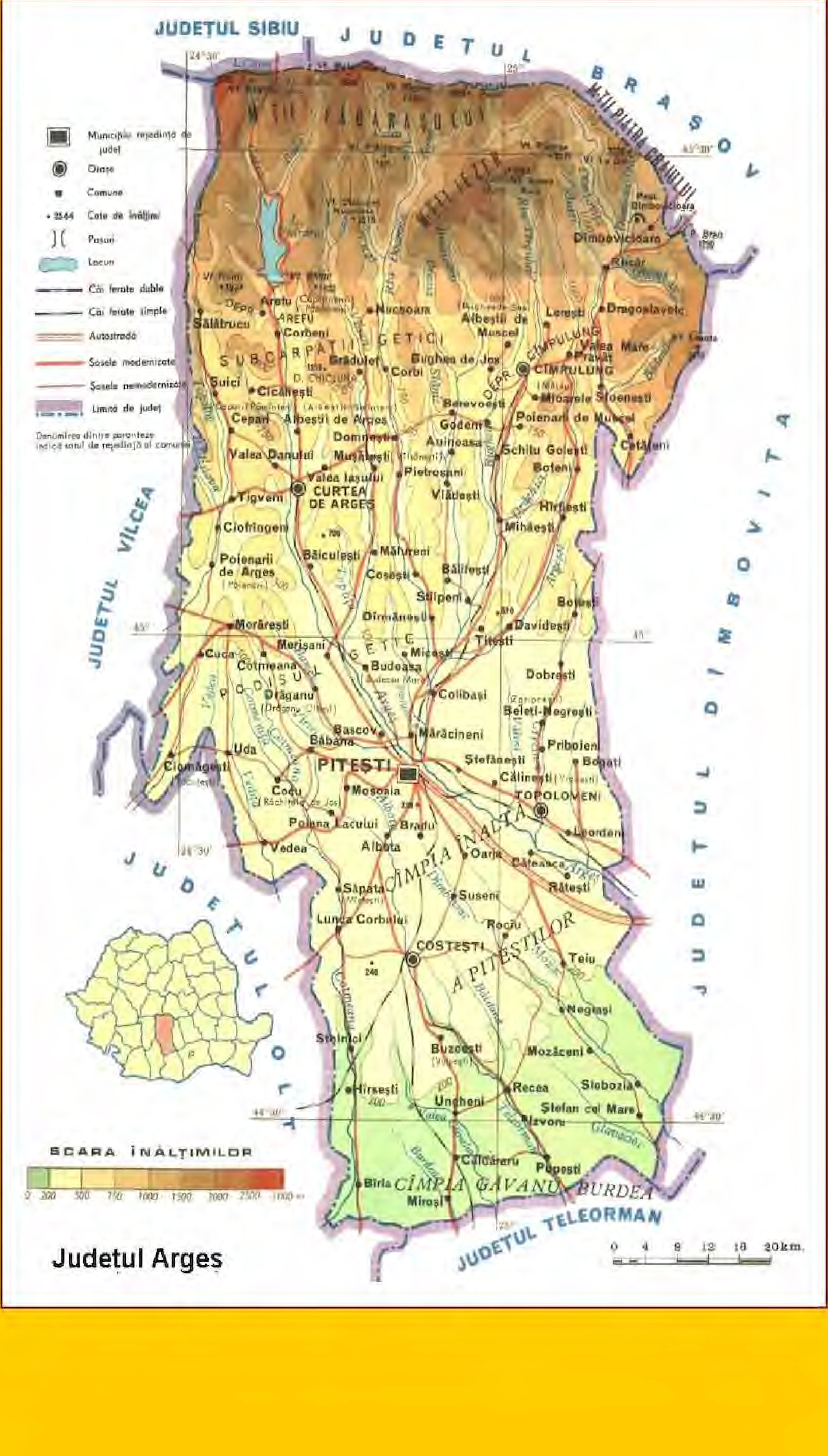
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Argeș
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

DÂRMĂNEŞTI

PITEŞTI
CONSILIUL JUDEŢEAN ARGEŞ
ROMÂNIA
MMXV

DÂRMĂNEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Dârmăneşti**; Negreni; Piscani; Valea Nandrii; Valea Rizii.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 18 km.
SUPRAFAŢĂ: 34,1 km^2.
POPULAŢIE: 3.513 locuitori [1.735 M + 1.778 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Dărmăneşti – 1552 [7060] ianuarie 6 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 12)● **Negreni** – 1559 [7067] aprilie 24 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 112)● **Piscani** – înainte de 1526 iulie 6 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 22)● **Tămăşeşti** – 1569 [7077] ianuarie 21 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 133)● **Valea Nandrii** – 1564 [7073] decembrie 11 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 242).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Piscani.

Așezarea este atestată documentar inițial în zapisul monahiei Magdalina datat anterior zilei de 6 iulie 1526, prin care dăruiește lui Cârstea cel bătrân și fiilor săi un loc de casă în Micești; printre martori, se numără și „Alăman din Piscani".

TOPONIMIE:

○ Dârmăneşti − toponim format pe baza apelativului *dârmon* ≈ „ciur cu găuri mari pentru cernut" + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii. În documentele medievale, desemnând organizarea socială, localitatea este consemnată şi sub forma *Dărmoneşti* − element notabil pentru confirmarea originii toponimului.

○ Negreni − toponim format pe baza antroponimicului *Negrea* atestat prin tradiţia orală + sufixul *−eni*, care indică apartenenţa familială şi, implicit, locală.

○ Piscani − toponim topografic relevând forma reliefului pe care a fost constituită aşezarea; toponim provenit din apelativul *pisc* cu sens etimologic de „vârf golaş" + sufixul *−eni*, care indică provenienţa locală.

○ Valea Nandrii − toponim topografic compus din apelativul *vale* cu sens etimologic de „loc larg între două înălţimi; teren în pantă coborâtoare; apă curgătoare" + determinativul *Nandrii* − indicând pe deţinătoarea iniţială a terenului pe care s-a constituit aşezarea.

○ Valea Rizii − toponim topografic compus din apelativul *vale* + determinativul *Rizii*.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei Muscel. Majoritatea vechilor construcţii de locuit sunt cu două caturi. Parterul este amenajat ca pivniţă cu gârlici, al cărui acces se asigură printr-o uşă grilată lucrată din lemn de stejar. Etajul destinat locuinţei este compus din două camere prevăzute, în general, cu intrări separate din sala al cărei parapet de zid înalt de circa un metru este construit în continuarea pereţilor din piatră şi cărămidă ai parterului. Stâlpii sunt, de regulă, racordaţi la cosoroabă prin console cu profiluri realizate din paiantă. Concentarea gospodăriilor a determinat, din lipsa terenului destinat amplasamentului construcţiilor de locuit, dispunerea acestora cu latura îngustă spre şosea.

Portul popular este caracteristic zonei Muscel.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Lenuţa Chiva, Elena Marica, Elena Popa, Sanda Popa.

Meştere renumite în arta olăritului: Maria Bican din satul Valea Rizii (n. 1935), Sofia Irimescu, Maria Minculescu (n. 1926), Lămâia V. Mitoi (n. 1937) realizau diverse tipuri de vase ceramice pe care le vindeau în târgurile din zonă. Arta modelării lutului este practicată, actualmente, cu evidentă măiestrie de către olarul Ion N. Ene din satul Valea Nandrii.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Căţeaua, Chindia, Floricica, Hora mare, Hora Nuţii, Leliţă Ioană, Lozasca, Mânioasa, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba de doi, Ungurica.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Adormirea Maicii Domnului (15 august) – în satul Piscani.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Dârmăneşti [1859-1863]~ctitorită de Emanoil Apostolescu, preot Ioan şi obştea satului Dârmăneşti •intervenţii: consolidarea fundaţiei [1899]; renovată [1990-1992] •pictură murală: Iancu „jugravu ot Câmpulung" [1863]; repictată de Gheorghe Ţivrea [1992].

Biserica [redacted] Negreni –[▲]– construită „de roşu" în 1798, cu cheltuiala polcovnicului Anghel şi a lui Hagi Ţenu, a fost „desăvârşită" în 1818, de Ştefan Belu, „biv vel logofăt de Ţara de Sus". Pe o pisanie de piatră din proscomidiar, este inscripţionat pomelnicul ctitorilor: „Anghel, Elena, Gheorghe, Ţenea, Ecaterina, morţi, cu tot neamul lor, 1798 septembrie 13". Biserica are un plan trilobat, cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată; pridvorul prevăzut cu arcade semicirculare sprijinite pe stâlpi masivi este închis cu geamlâc; turle octogonale pe tambur pătrat, deasupra naosului şi pronaosului. În 1897, a fost edificată turla Pantocratorului, iar, în 1925, clopotniţa de zid a fost înlocuită cu una de lemn. Pictura murală în frescă datând din 1818 este, parţial, conservată. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1786], Apostol [1794], Triod [1798], Penticostar [1800], Cazanie [1834], Evanghelie [1869], Ceaslov [1874], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, cruce de lemn [1818], tron arhieresc, iconostas din lemn sculptat ş. a.

Biserica «Sf. Nicolae» Piscani –[▲]– construită, în secolul al XVI-lea, de către marele logofăt Vlaicu din Piscani, a fost, iniţial, schit de călugăriţe (Schitul Pisculeşti), fiind refăcută din temelie de jupan Constantin Pânganu, ieromonahul Filotheiu şi stareţa Eupraxia, în anul 1773. În anul 1908, construcţia a fost consolidată cu şine metalice, iar, în 1928, extinsă, prin adăugarea pridvorului. Intervenţii de amploare au fost efectuate în: 1936 (repararea acoperişului), 1956 (subzidire la altar şi pridvor, centură de beton armat), 1972-1975 (consolidare), 1997 (reparaţii curente). Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; pridvor închis; turlă-clopotniţă octogonală, peste pronaos. Pictura murală în frescă a fost executată, în anul 1777, de zugravii: Vasile diaconul şi Radu din Caracal, cu cheltuiala jupanului Constantin şi a soţiei sale, Maria, a stareţei Eupraxia, sora jupanului Constantin Pânganu; restaurată în 1996-1997. În tabloul votiv, sunt înfăţişaţi: jupan Constantin, jupâneasa Maria, Eupraxia stareţa; jupan Ioan şi jupâneasa Joiţa, cu cei trei copii ai lor. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1743], Evanghelie [1746], Mineie [1797], Octoih [1811], Triod [1813], Apostol [1814], Triod [1856], Penticostar [1856], icoane pictate pe lemn în sec. XVIII, cruce de lemn, potir ş. a.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae» Valea Nandrii [1852-1854]~ctitorită de Alecu şi Barbu Belu, preot Nicolae, Ioniţă Jupânescu •intervenţii: refacerea acoperişului [1892], subzidire [1932], înlocuirea învelişului [1968] •pictură murală: Alexandru zugravul din Câmpulung [1854]; repictată de Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş [1983-1984].

Cruci de piatră: **Dârmăneşti**: 1771-1772 [7280] –[▲]– lângă casa Nicolescu Mihai ▪~**Valea Nandrii**: ¼ XIX –[▲]–, 1810 –[▲]– lângă biserică.

Monument eroi: **Dârmăneşti** [1941-1945]; (1947) – lângă Şcoala generală Dârmăneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 143 locuitori ai comunei Dârmănești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [100], Al doilea război mondial [43].

❖ MEMENTO:

Ruinele conacului vel logofătului Vlaicu Piscanul –[▲]– situate pe Dealul Iudei – constituie o dovadă a unei intense vieţi economice în perioada medievală, în acest spaţiu geografic.

ꟾ IN MEMORIAM ꟾ

✪ **DELEANU NICOLAE** [1903-1970] – istoric, conferenţiar la Universitatea Bucureşti, publicist. Opera: «Poezia muncii», versuri [1930], «Istoric al mişcării muncitoreşti din porturi» [1934], «Robii» [1934], «Cântecul minerilor» [1935], «Istoricul mişcării muncitorilor mineri din România» [1935], «Nedeia din Poiana Miresei» [1968], «Surghiuniţii din Ostrov» [1956], «Mineriţa» [1963], «Primăvara popoarelor», trilogie [1964], «Scrieri social-politice» [1976] ş. a.

✪ **PREDESCU CRISTACHE** [1885-?] – publicist, fizician, meteorolog; membru al unor societăţi de fizică din Franţa. Opera: «Memoriu de titluri, activitate şi lucrări publicate» [1939] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 222-223.
Teodor A. Dina– *Piscani - file de istorie. Istoricul unor neamuri*, Piteşti, 2001, 110 pag.; Teodor A. Dina– *Piscani-Negreni. Judeţul Argeş: File de istorie(1526-1986)*, 129 pag.; Teodor A. Dina– *Piscani-Negreni. Vechi sate argeşene de pe valea Râului Doamnei. File de istorie*, Piteşti, 1998, 180 pag.; Teodor A. Dina– *Să cunoaştem satul Piscani, judeţul Argeş*, Mioveni-Colibaşi, 2001, 79 pag.; Teodor A. Dina– *Satul Piscani judeţul Argeş - oameni şi locuri. Oameni care au fost*, Piteşti, 2006, 160 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

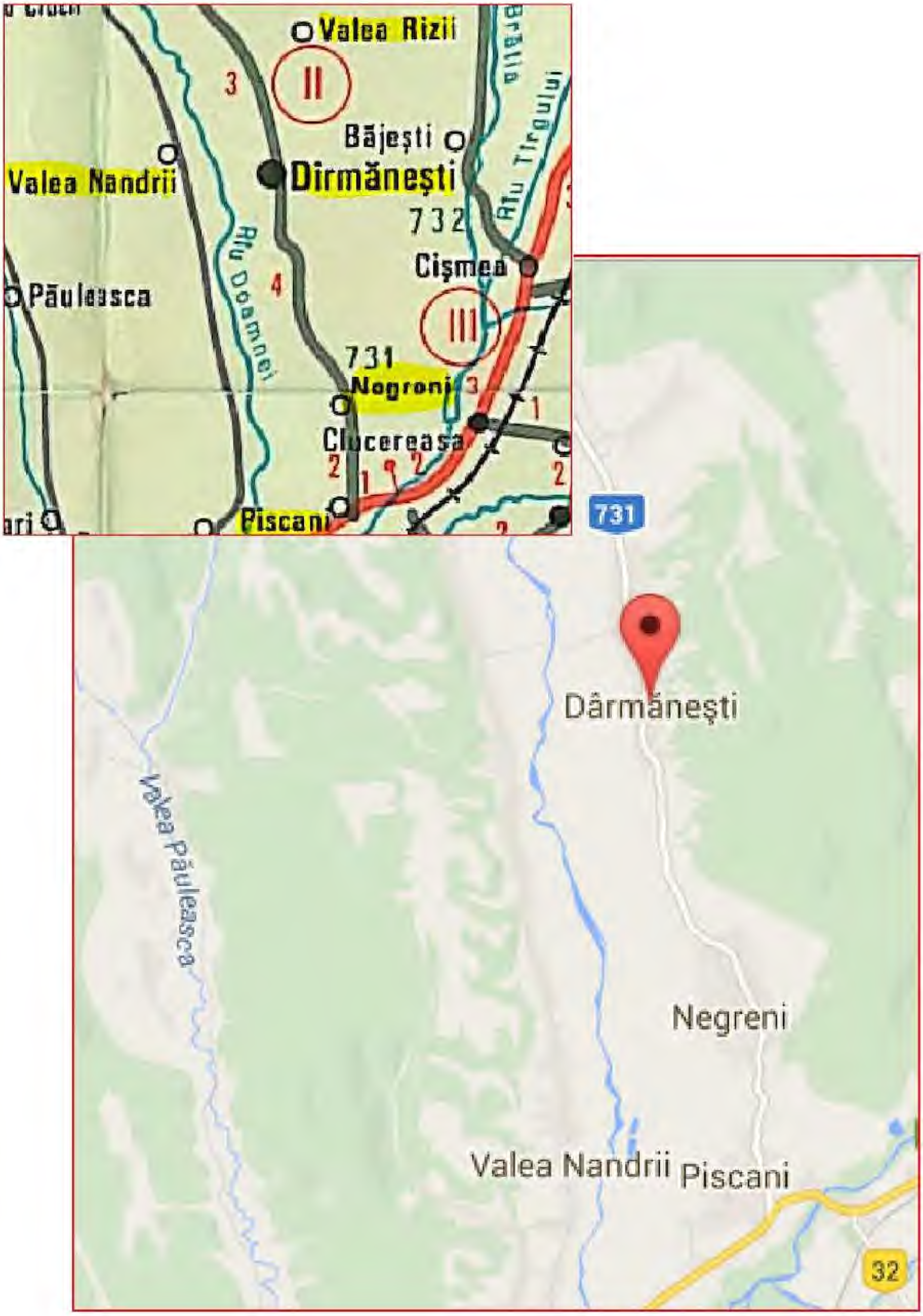
Valea Rizii
II
3
Băjești
Valea Nandrii
Dîrmănești
732
Rîu Tîrgului
Brătia
Rîu Doamnei
Cișmea
Păuleasca
4
III
731
Negreni
Clucereasa
Piscani
731
Dârmănești
Valea Păuleasca
Negreni
Valea Nandrii
Piscani
32

PRIMĂRIA COMUNEI DÂRMĂNEŞŢI.

ŞCOALA DÂRMĂNEŞTI.

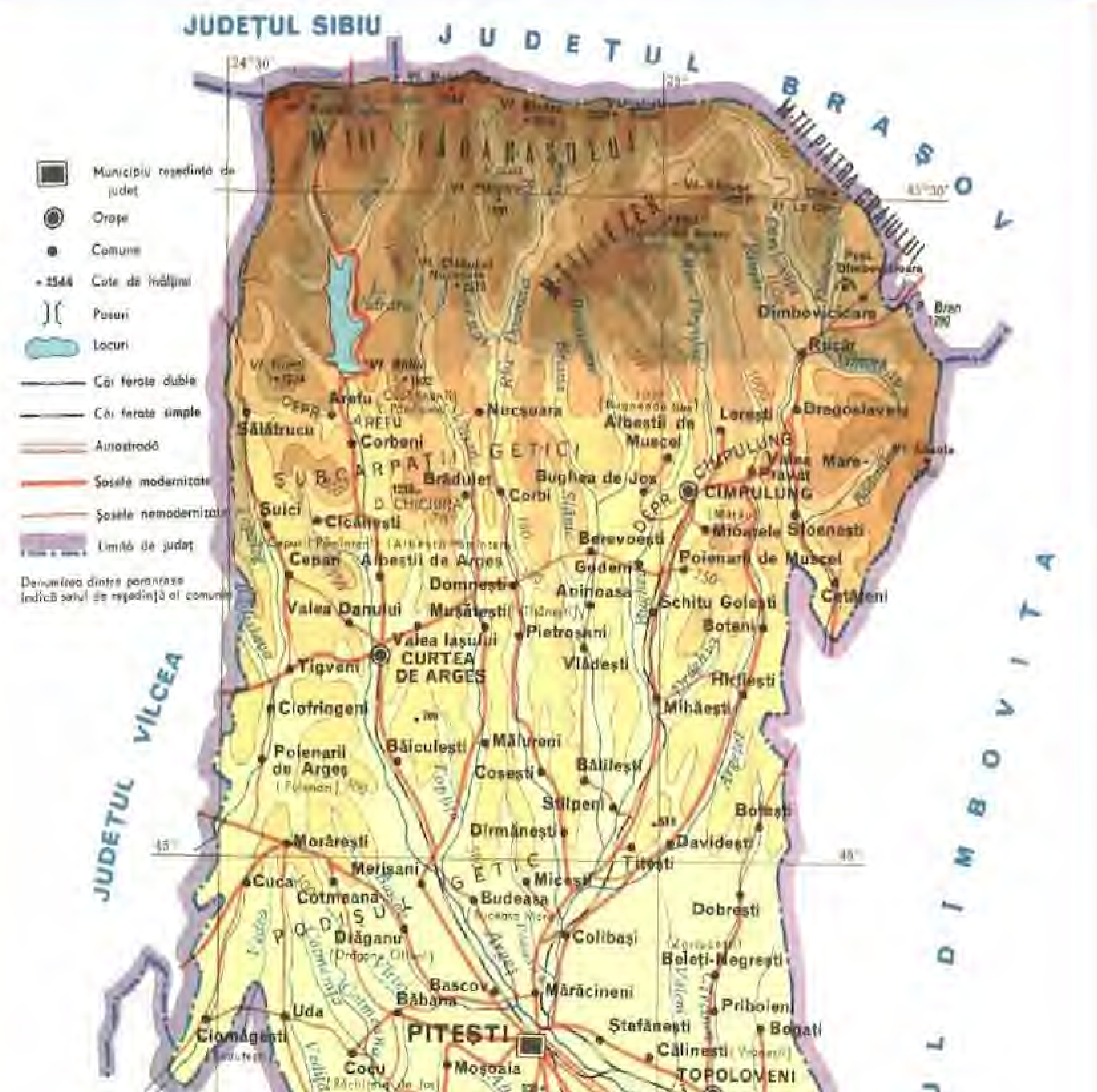
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Berevoești
Godeni
Aninoasa
Bughea de Jos
Corbi
Brăduleț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Coșești
Bălilești
Poienarii de Argeș
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Titești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Bogați
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Costești
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Neajlov
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

DAVIDEŞTI

PITEŞTI
CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA
MMXV

DAVIDEŞTI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Davideşti**; Conţeşti; Voroveni.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 26 km.
SUPRAFAȚĂ: 41,8 km^2.
POPULAȚIE: 3.111 locuitori [1.530 M + 1.581 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Voroveani (Voroveni) – <1512-1513> iulie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 105). Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», p. 31, satul Voroveni – amplasat iniţial în Valea Siliştei „s-a spart în urma unui hrisov domnesc.".

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Voroveni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 23 iulie 1512/1513, prin care se confirmă Mănăstirii Cutlumuz de la Athos proprietatea asupra satelor deținute, printre martori fiind un „Șerb din Voroveni".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Conţeşti este atestată prin tumulii datând din perioada geto-dacică cercetaţi arheologic, prin drahma din sec. III-II a. H. descoperită la „Lacul lui Bărcă" şi prin tezaurul monetar compus din monede turceşti, raguzane şi austriece.

TOPONIMIE:

Conţeşti – toponim format pe baza patronimicului *Conta* (la origine, apelativul pol. *contaş* ≈ „haină de boier" + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

Davideşti – toponim topografic format dintr-un eponim *David* + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii. Satul a fost amplasat iniţial pe malul stâng al Argeşelului, în punctele: Valea Siliştii şi Podul Bisericii, unde, în cursul unei incursiuni de pradă a turcilor, toţi locuitorii au fost măcelăriţi, cu excepţia unui cioban, David, care a reuşit să se ascundă în pădure, pe malul opus al Argeşelului, fondând, în timp, împreună cu locuitori din satele vecine, actualul sat Davideşti.

Voroveni – toponim cu evidentă tentă ironică, format pe baza apelativului *voroavă* (înv şi reg.) ≈ „vorbă", cu semnificaţia de „oameni ai locului cărora le place mult să discute".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională reprezentativă pentru zona etnografică a Muscelului. Satul Davideşti constituie o autentică rezervaţie de arhitectură tradiţională prin numărul apreciabil de construcţii de locuit conservate în forma originară, caracteristice zonei. Casele construite în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea şi la începutul secolului XX prezintă două niveluri: parterul este format din pivniţă precedată de un gârlici, pivniţa fiind amenajată ca depozit de produse agricole. Etajul are un plan compus, format din două camere cu accese separate de pe sala închisă cu parapet zidit, înalt de circa 1 m, sala fiind dezvoltată la faţada principală a casei. Accesul la etaj se asigură pe o scară interioară apărată de parapet, intrarea fiind plasată lateral. Decoruri murale ample realizate în stucatură conferă o notă de individualizare construcţiilor de locuit. Acest tip de casă constituie un ecou al vechilor locuinţe cu evidente tendinţe de fortificare, specifice orânduirii feudale. Dintre construcţiile de locuit reprezentative pentru arhitectura tradiţională locală din Davidești, semnalăm casele: Matei Ion [¼ XX] –[▲]– şi Victor Mircea [¼ XX] –[▲]–.

Conacul Perieţeanu [1890-1910] –[▲]– construcţie de tip fortificat, cu două niveluri, preluând, în structura sa, elemente de arhitectură populară zonală tradiţională.

Portul popular local se integrează ariei portului popular muscelean.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative compoziţii de acest gen, balada „Radu lu' Anghel" este frecvent interpretată de către cântăreţii populari şi, implicit, de localnicii din Davideşti.

În 7 octombrie 1980, s-a organizat, la Conţeşti, Festivalul-concurs «Ion Matache».

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, dansurile: Basarabeasca, Boereasca, Bordeiaşul, Brâul de la Davideşti, Brâul de la Vultureşti, Căzăceasca, Ceardaşul, Costăreanca, Dânga, Focşăneanca prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» Conţeşti** [1897-1902]~ctitorită de Sache Nicolau, grec de origine, şi Ştefan Perieţeanu-Buzău, pe locul unei vechi biserici de lemn durate de Ioniţă Conţescu •intervenţii: consolidare [1992-1993] •pictură murală: Gheorghe Popescu [1900]; restaurată de Ion Marin.

✚**Biserica «Înălţarea Domnului» Davideşti** –[▲]– construită, în perioada anilor 1777-1794, din zid masiv de cărămidă, gros de circa 1 m, de către obştea satului Davideşti, prin osârdia preotului Gheorghe Manoliu. Biserica a fost consolidată în anul 1832; o extindere a planului se înregistrează în 1890, prin adăugarea pridvorului, cu stăruinţa preotului Gheorghe Busuiocescu. Construcţia prezintă un plan trilobat, absida altarului pentagonală având un dublu decroş, iar absidele laterale, trei laturi. Decorul exterior este format din brâu în formă de tor simplu şi cornişă zimţată.

Pictura murală, datând din 1832, opera zugravilor: Ion, Antonie şi Andrei – menţionaţi în nişa proscomidiarului – include, în interior, portrete votive redate în mod realist: „popa Gheorghe Manoliu, preoteasa Ilinca; popa Nicolae sin protopop Radu, cu soţia şi copilul, Constantin; popa Ion sin popa Sandu, preoteasa Mariia" şi, în exterior, scene profane: păsări redate schematic, un vânător. În patrimoniul bisericii, se află icoane pictate pe lemn în sec. XIX ş. a. Biserica a devenit, în 1974, capelă de cimitir.

✚**Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Davideşti** [1872-1873]~ctitorită de Hagi Constantin Nicolau •intervenţii: consolidare [1912]; reparaţii [1928, 1970] •pictură murală: anonim [1894].

✚**Biserica de lemn «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Ioan Botezătorul» Voroveni** –[▲]– este amplasată pe un platou, lângă Valea Isăroii, afluent al Argeşelului.

De plan dreptunghiular, cu absidă poligonală nedecroşată, biserica de lemn are, pe latura vestică, un pridvor deschis, susţinut pe coloane de cărămidă, adăugat în 1937.

În structura construcţiei edificate, în 1826, de obştea satului, a fost utilizat şi material lemnos provenit de la o biserică anterioară, întrucât una dintre grinzi este inscripţionată „leat 7243, dec. 25" [=1734]. Biserica a fost reparată în: 1966 (refacerea acoperişului), 1972 (consolidarea fundaţiei). Pictura realizată în frescă, în anul 1846, se caracterizează printr-un grafism accentuat, dar şi prin utilizarea unor tente cromatice dominate de ocru, cobalt, verde crud – în conceperea scenelor religioase, decorul vegetal exotic completând spaţiile libere dintre personajele biblice reprezentate. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1769], Antologhion [1786], Octoih [1811], Liturghier [1817], Evanghelie [1895], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, sfeşnice de lemn ş. a.

✚**Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Voroveni** [1937-1959]~ctitorită de preotul Spiridon Dumitrache şi enoriaşii din sat •pictură murală: Vasile Blendea [1959].

✝**Cruce de piatră**: **Voroveni**: ¼ XIX –[▲]– în curtea bisericii de lemn.

☦**Monumente eroi**: **Conţeşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Samoilă (1948) – lângă Şcoala generală Conţeşti ▪~ **Davideşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Sulcă (1923) – lângă Şcoala generală Davideşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 234 locuitori ai comunei Davideşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [33], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [127], Al doilea război mondial [73].

IN MEMORIAM

✪ **BĂCANU CONSTANTIN** [1906-1983] – medic specializat în ftiziologie la Facultatea de medicină din Paris; autor al unor interesante studii pe teme ftiziologice.

✪ **BĂCANU GHEORGHE** [1892-1991] – învăţător la: Racoviţa, Stâlpeni, Colibaşi, Davideşti; profesor de filozofie şi istorie la Făgăraş şi Câmpulung-Muscel; director al Liceului „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel. Autor al unor articole pe teme pedagogice şi culturale publicate în revista „Răsad" a liceului menţionat. Distins cu: „Coroana României", „Mihai Viteazul" şi „Virtutea Militară" pentru fapte de arme în Primul Război Mondial.

✪ **BĂCANU ION S.** [1930-2011] – profesor secundar de geologie-geografie la: Merişani [1953-1958] şi Piteşti [1958-1993]. Preocupări substanţiale în domeniul istoriei judeţului Argeş, prin contribuţia la elaborarea volumelor: «Itinerare argeşene. Ghid turistic» [1970], «Lecturi geografice. Ţările Europei» [1972], «Argeş, ghid turistic al judeţului» [1978], «Judeţele patriei. Argeş, monografie» [1980]. Autor al monografiei comunei natale: «Monografia comunei Davideşti, judeţul Argeş» [1999], precum şi al unor interesante studii istorico-etnografice referitoare la zona Muscelului, publicate în reviste de specialitate.

✪ **BĂCANU PETRE** [1895-1961] – jurist, procuror militar, preşedinte al Curţii Marţiale a Corpului Teritorial Craiova [1943]. Deţinut politic; închis la Penitenciarul Jilava [1953-1955]; eliberat; pontator la Balastiera Borleşti, jurist consultant la Întreprinderea textilă Piteşti.

✪ **BĂCANU SEBASTIAN** [1899-1981] – preot, profesor de religie; preocupări gospodăreşti susţinute: reparaţii succesive la bisericile parohială şi din cimitir [monument istoric], participare activă la edificarea localului de şcoală [1935-1937].

✪ **DASCĂLU TRAIAN** [1898-1942] – învăţător la: Conţeşti, Bazargic, Davideşti. Participă, ca sublocotenent, la luptele de la Stalingrad [1942]; luat prizonier, moare în prizonierat; avansat locotenent post-mortem.

✪ **POPESCU GHEORGHE** [1903, Davideşti-1975] – artist plastic, restaurator pictură, profesor; absolvent al Şcolii de arte frumoase din Bucureşti [1927]; documentare în: Albania, Cehia, Elveţia, Grecia, Israel şi Uniunea Sovietică. Autor al picturilor murale monumentale de la Institutul de pe lângă Patriarhia română [1945-1948]; Institutul „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti [1963-1968]; al frescelor de la bisericile din Capitală: Sf. Ioan Botezătorul şi Kretzulescu; Căpăţâneni, Bărbăteşti, Giurgiu, Catedrala din Constanţa, Capela românească de la Ierusalim; al mozaicului din clădirea UNESCO de la Geneva [1965] şi al frescei de la Primăria Constanţa [1966].

✪ **VOICESCU SEBASTIAN** [1901-1983] – doctorat în ştiinţe economico-financiare şi politico-sociale la Universitatea din Paris [1932]; profesor la Ploieşti şi Ismail; funcţionar superior în Ministerul Comerţului Interior [1948-1971]. Autor al «Monografiei satului Davideşti», în manuscris.

✪ **VOICESCU SEBASTIAN S.** [1937-1998] – medic veterinar; prof. univ. la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti. Opera: «Cercetări asupra urolitiazei la rumegătoare şi la carnivore» ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 215; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Ion S. Băcanu– *Monografia comunei Davideşti, judeţul Argeş*, Piteşti, 1999, 282 pag.; Gheorghe Pârnuţă, Mihail Gorgoi, Ştefan Trâmbaciu– *Monografia satelor Conţeşti, Davideşti şi Voroveni*, Craiova, 2003; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

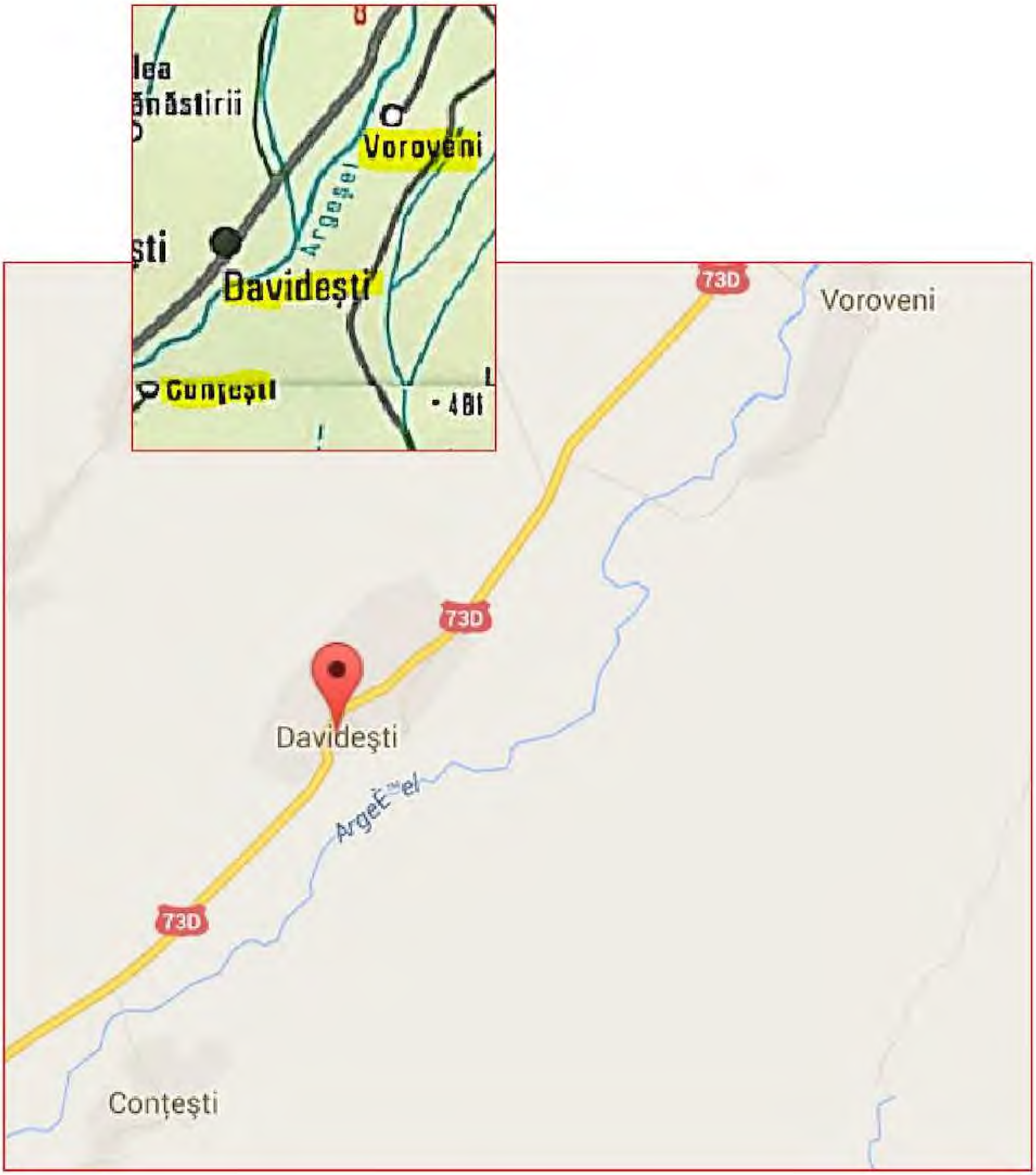
Voroveni
Argeşel
Davideşti
Conţeşti
481
73D
Voroveni
73D
Davideşti
ArgeÈ™el
73D
Conțești

PRIMĂRIA
COMUNEI DAVIDEȘTI - ARGEȘ
CONSILIUL LOCAL
AL COMUNEI DAVIDEȘTI - ARGEȘ

PRIMĂRIA COMUNEI DAVIDEŞTI.

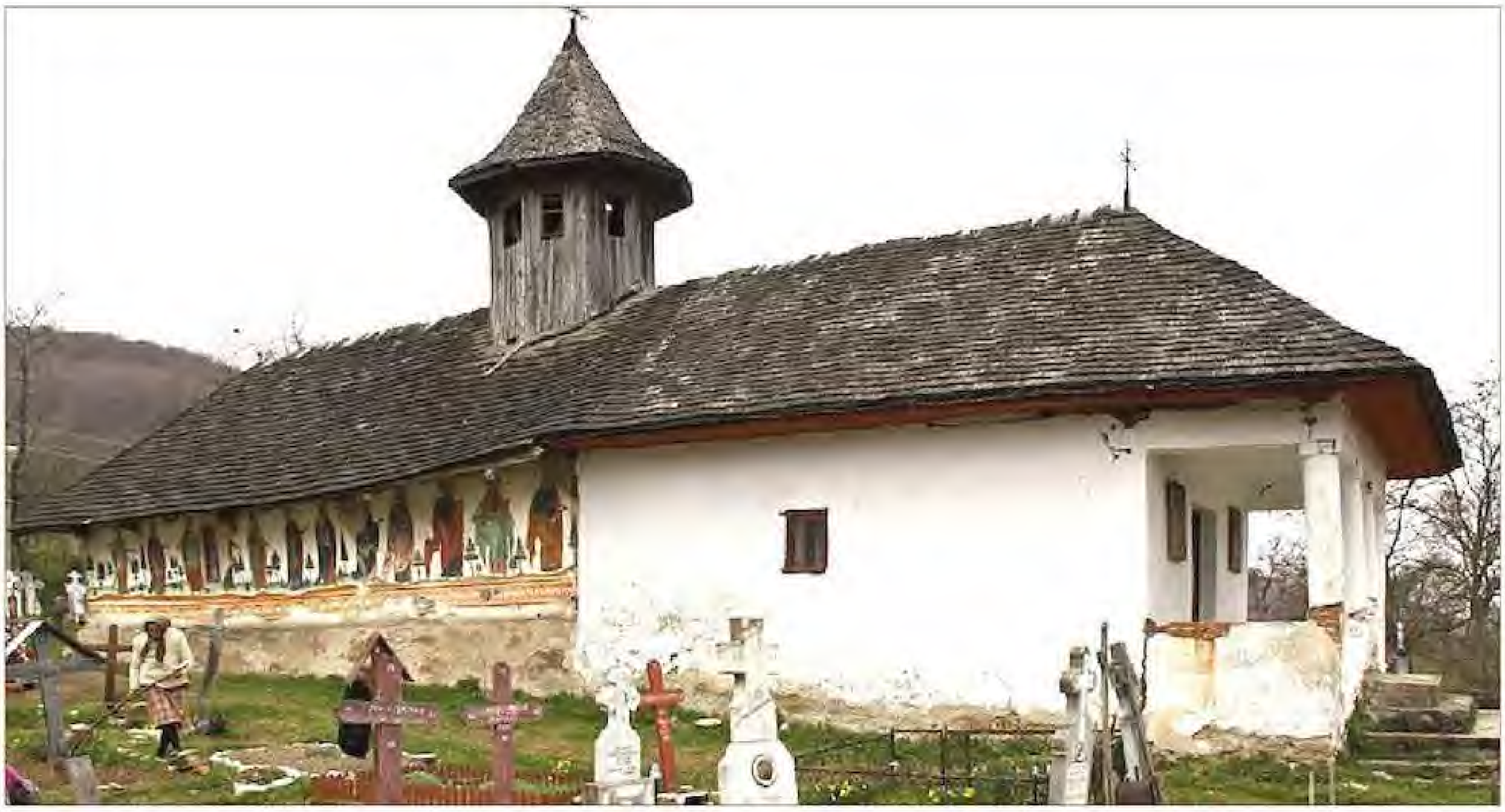

BISERICA DE LEMN VOROVENI.

MONUMENTUL EROILOR CONŢEŞTI.

MONUMENTUL EROILOR

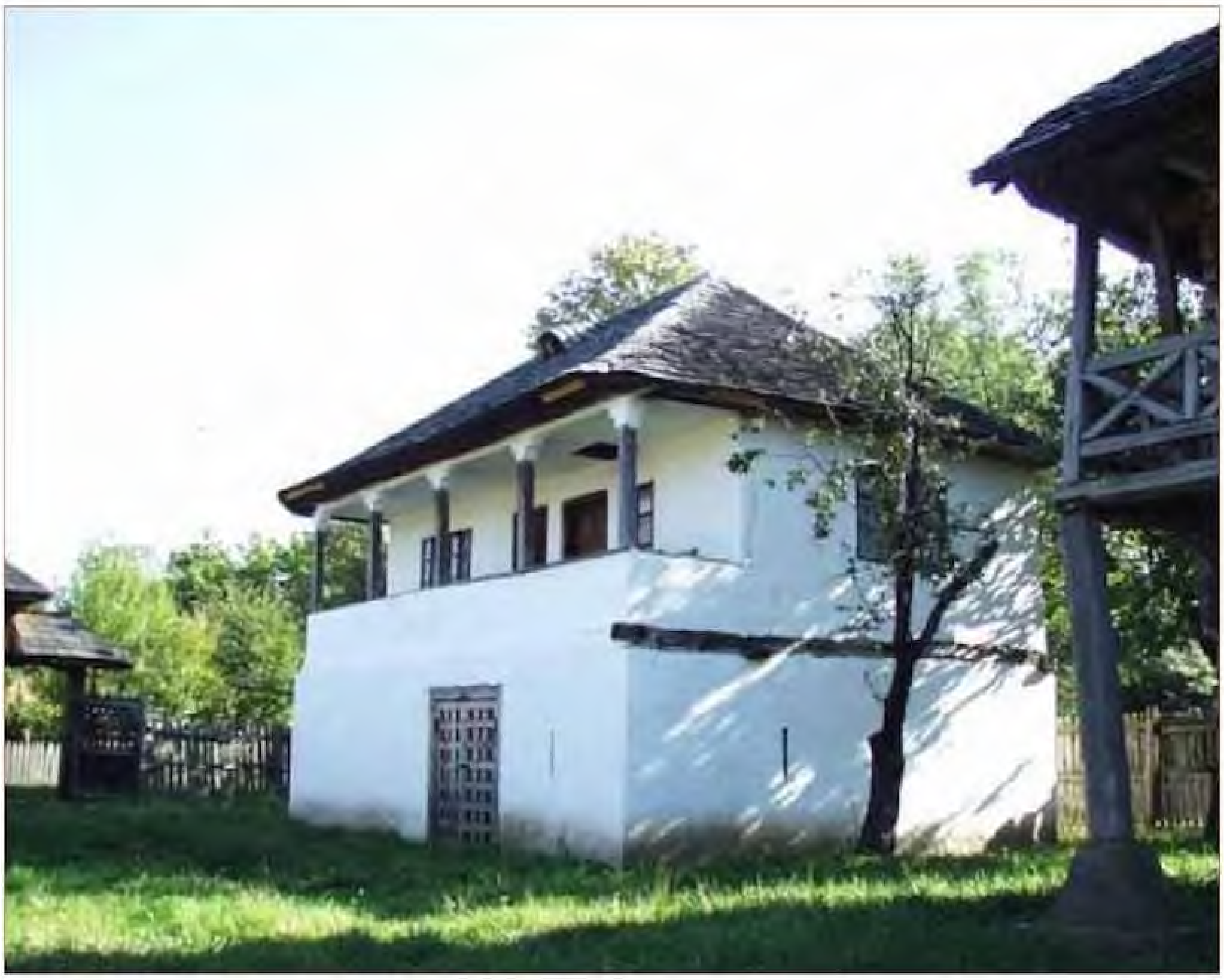

CASA DIN DAVIDEŞTI
TRANSFERATĂ ÎN
MUZEUL POMICULTURII ŞI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

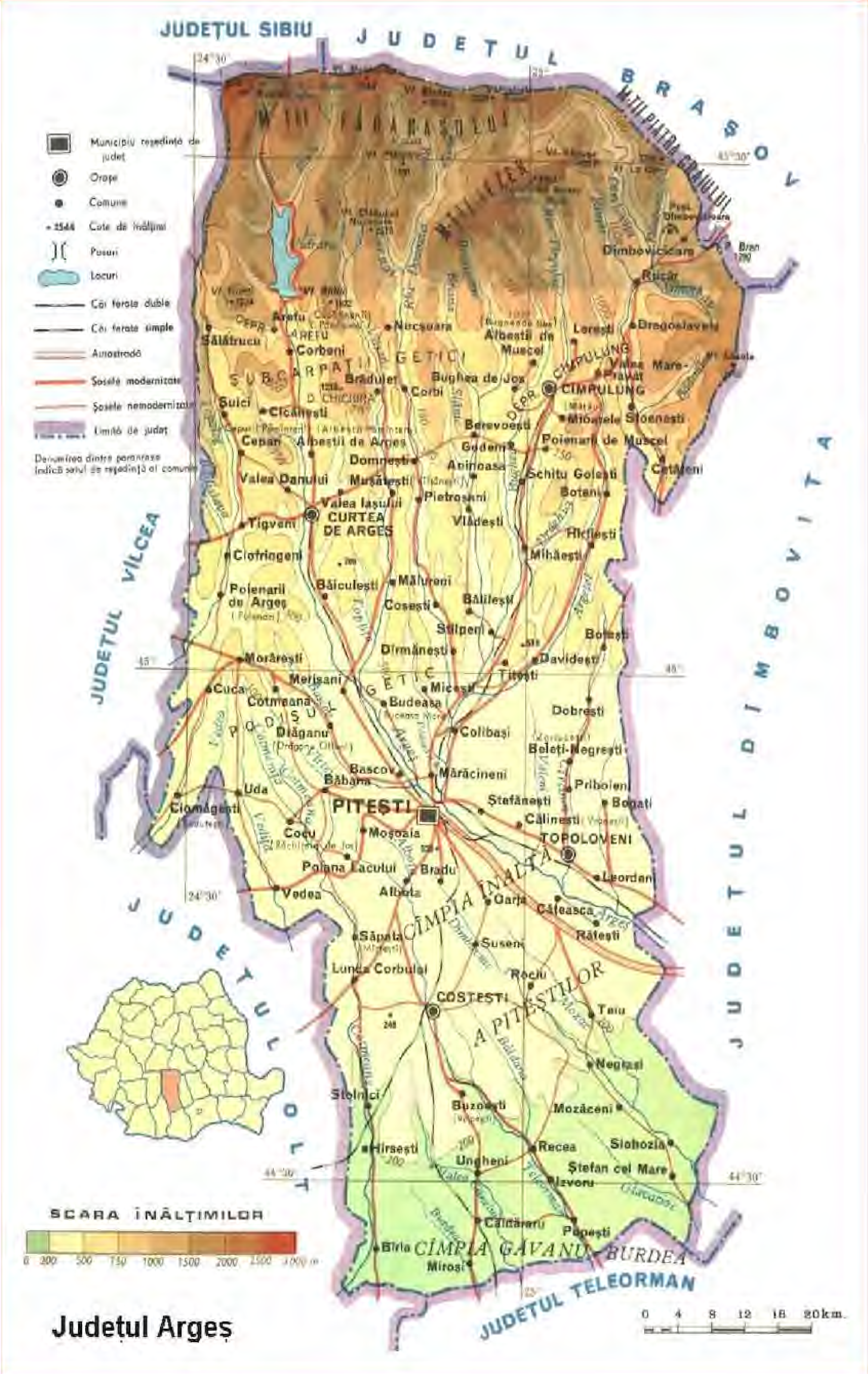
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Rîul Tîrgului
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Neajlov
Dîmbovnic
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

DOBREŞTI

CONSILIUL JUDEŢEAN ARGEŞ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

DOBREŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Dobreşti**; Fureşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 40 km.
SUPRAFAŢĂ: 39,1 km^2.
POPULAŢIE: 1.808 locuitori [903 M + 905 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Dobrești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 19 iulie 1498, prin care se confirmă Mănăstirii Râncăciov proprietatea asupra unor ocine în aria localităţii.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Dobreşti este atestată prin topoare de piatră din epoca neolitică şi monede geto-dacice, imitaţii de tip Filip al II-lea depistate în diverse puncte din aria satului.

Așezare din epoca bronzului și tumul în punctul „La Movile", situat pe izlazul de la hotarul estic dintre Dobrești și Furești, cercetate arheologic în anul 1981.

TOPONIMIE:

Dobreşti – toponim format pe baza antroponimicului *Dobre* (la origine, slav. *dobrŭ* ≈ „bun") + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii. Potrivit tradiţiei orale locale, numele aşezării ar proveni de la numele unui căpitan sârb din oastea lui Mihai Viteazul – *Dobrici* sau *Dobrotici*.

Fureşti – toponim format pe baza antroponimicului *Furea*, având, la origine, substantivul *fur* (învechit şi popular) ≈ „hoţ" + sufixul *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a localităţii.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Majoritatea construcţiilor de locuit edificate la sfârşitul secolului al XIX-lea sunt etajate, specificul ocupaţiilor locale punându-şi amprenta pe modalitatea de organizare a interioarelor, întrucât parterul este amenajat pentru depozitarea produselor pomicole. Etajul este destinat în exclusivitate locuinţei, al cărei aspect interior relevă utilizarea generalizată a textilelor de casă (chilimuri, macaturi, ştergare de perete) – reflex al unei industrii casnice textile cu o remarcabilă tradiţie în localitate. Monumente de arhitectură populară tradiţională: Casa Gheorghe Marinescu [4/4 XIX] –[▲]– prezintă două niveluri: beci (la parter), tindă şi camere de locuit (la etaj) şi prispă pe întreaga faţadă principală, cu acces de la parter asigurat pe o scară mascată de un parapet; Casa Badea Stancu [4/4 XIX] –[▲]– are pereţi de lemn, un beci la parter şi tindă încadrată de două camere, la etaj; prispa fiind dispusă pe două laturi; Casa Dumitrăchescu –[▲]– tipică sfârşitului secolului XIX; în casă, a funcţionat dispensarul uman local.

Portul popular local se circumscrie tipologic ariei portului popular tradiţional muscelean.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Maria Dumitru din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior. Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Elena Dan (n. 1935), Maria Dogaru (n. 1939) se specializaseră în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, vâlnicelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă, ori prin Cooperativa meşteşugărească Topoloveni.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu baladele: Ghiţă Cătănuţă; Hoţul de cai; Ion ăl Mare; Împuşcarea lui Radu de poteră; Radu lu' Anghel; Ştefăniţă Vodă şi doina Că n-a lăsat.

Folclorul muzical zonal a fost inclus în repertoriul formaţiei corale înfiinţate încă din anul 1902, în Dobreşti, corul fiind dirijat de: Alexandru P. Dobrescu, Nicolae Șetraru, Ion Ionescu, Filip Heroiu şi Mihai Heroiu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, dansurile: Brâul lui Corbea, Brâuleţul din căluş, Cârjalia, Costoreasa, Dura, Fedeleşul, Floricica de la munte, Focşeneanca, Hora Nuţii, Jianul, Lozasca, Moldoveneasca, Petrişorul, Raţa, Rindeaua, Românul din căluş, Sârba haiducului Măleanu, Slănicu, Treiul, Vlăscencuţa, Zuralia prezintă elemente locale de individualizare.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Joia Mare (joia după Paşti), Sf. Împăraţi Constantin şi Elena (21 mai), Înălţarea Sfintei Cruci (14 septembrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✝ Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Dobreşti [1924-1937]~ctitorită cu sprijin financiar de la Ministerul Cultelor, Primăria Dobreşti, ing. N. Malaxa •intervenţii: reparaţii acoperiş [1965] •pictură murală: Ion Dogărescu din Rucăr şi Vasile Blendea din Văleni-Dâmboviţa [1937].

✝ Biserica «Înălţarea Domnului» Dobreşti [1865-1868]~ctitorită de obştea satului, în locul unei biserici de lemn „ruinate", pe fosta moşie a vornicului Radu Golescu •intervenţii: reparată „radical", odată cu desfiinţarea zidului despărţitor dintre naos şi pronaos şi adăugarea pridvorului [1902], cu cheltuiala „ctitorilor de refacere": preot I. Dumitrăchescu şi enoriaşii parohiei •pictură murală: Ion Dogărescu [1902].

✝ Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Fureşti [1893-1894]~ctitorită de enoriaşii parohiei Fureşti, „pe locul unei biserici de lemn care a fost vândută credincioşilor din satul Cacaleţi-Vlaşca" •intervenţii: adăugarea pridvorului [1936]; construirea turlei [1941] •pictură murală: Gheorghe Manu [1894]; restaurată [1936].

✝ Cruce de piatră: **Dobreşti**: ¼ XIX –[▲]– lângă casa Șetraru Gheorghe.

✝ Monumente eroi: **Dobreşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: N. Kaghiorghis (1921) – lângă Primăria Dobreşti ■~ **Fureşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: N. Kaghiorghis (1935) – lângă Şcoala generală Fureşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 123 locuitori ai comunei Dobrești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [73], Al doilea război mondial [50].

❖ MEMENTO:

CĂMINUL CULTURAL – construcţie modernă, etajată, amplasată în centrul satului Dobreşti; construit prin contribuţia substanţială a marelui om politic român, Ion Mihalache, originar din Goleştii Badii-Topoloveni.

IN MEMORIAM

✪ **BUDRIGĂ VASILE** [1942-1999] – istoric; profesor la Liceul „Alex. Odobescu" Piteşti [1960] şi Universitatea Bucureşti [1965-1999]. Volume importante: «Istoria României între anii 1918-1981 [1981], în colaborare; «Sistemul electoral din România în anii 1918-1940 [1997].

✪ **CREŢU GHEORGHE** [1880-1956] – preot, confesor militar. Preot al parohiei Budişteni [1906-1916], confesor în cursul Primului Război Mondial [1916-1918] şi ulterior [1919-1921]. Participare efectivă la acţiunea de înfiinţare a şcolilor româneşti postbelice în Basarabia; cultivarea, prin conferinţe, a patriotismului în unităţile militare româneşti de pe front.

✪ **CREŢU NICOLAE** [1885-1972] – preot, profesor. Doctoral în pedagogie la Berlin. Colaborator la revistele: „Flacăra", „Învăţătorul", „Neamul Nostru", „Patria", „Viaţa Românească". Opera: «Problema educaţiei la popoarele vechi» [1939], «John Dewey ca pedagog» [1940].

✪ **IONESCU ION** [1922-2004] – preot, renumit dirijor al unor colective corale din: Călineşti, Căteasca, Dobreşti, Leordeni, Negreşti, Priboieni, Ştefăneşti, Topoloveni, Ţigăneşti laureate la concursurile de gen iniţiate pe plan naţional. Distins cu titlul de „iconom stavrofor" şi „Crucea patriarhală".

✪ **ŞETRARU NICOLAE** [1907-2001] – profesor; animator al muzicii corale româneşti; iniţiatorul de facto al Societăţii corale «Vraja» [1935], al cărei dirijor a fost de la înfiinţare până în anul 1960.

📖 BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 225; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

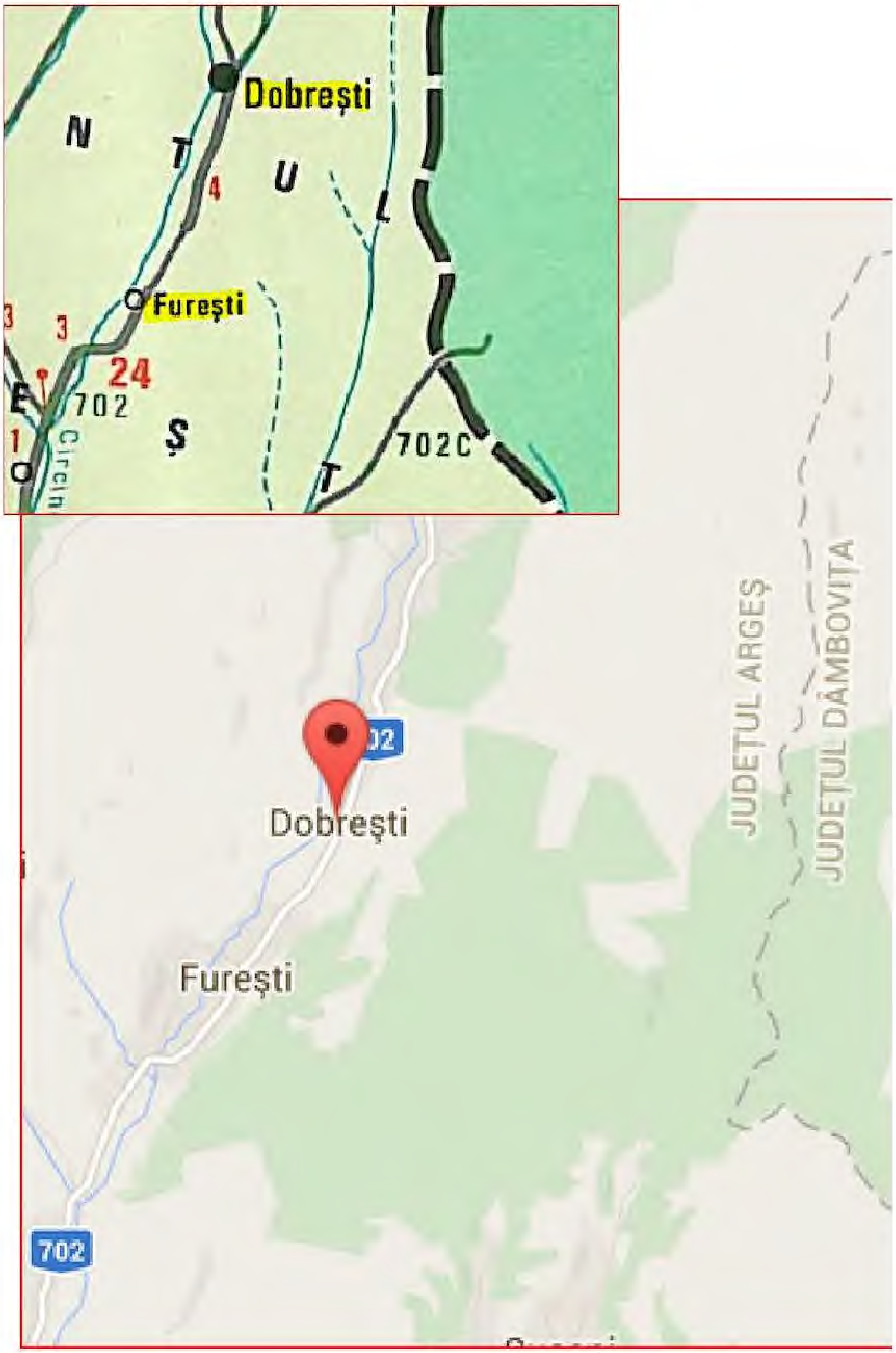
Dobrești
Furești
24
702
702C
Circin
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
Dobrești
Furești
702
702

PRIMĂRIA COMUNEI DOBREŞTI.

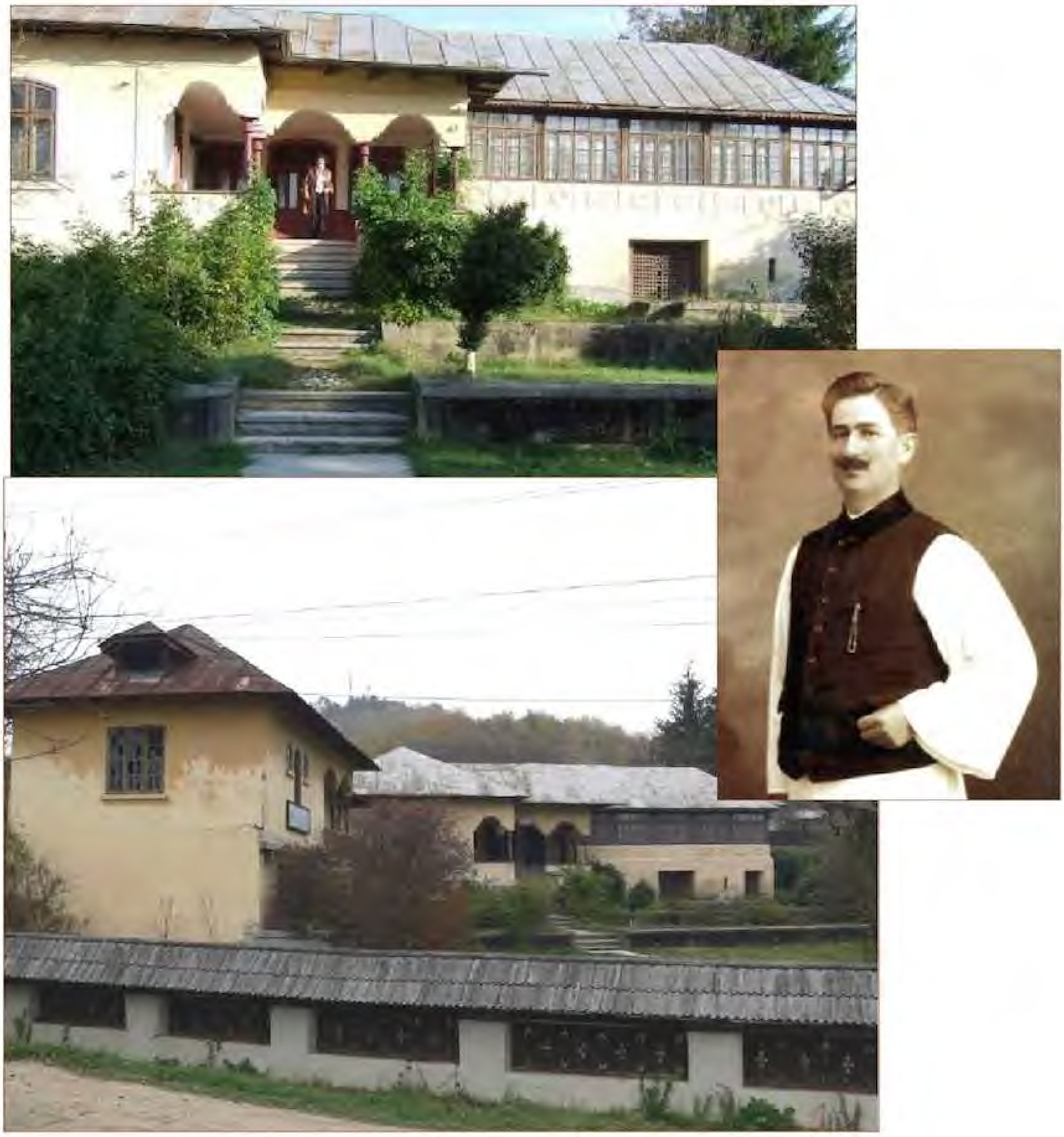

CASA ION MIHALACHE.

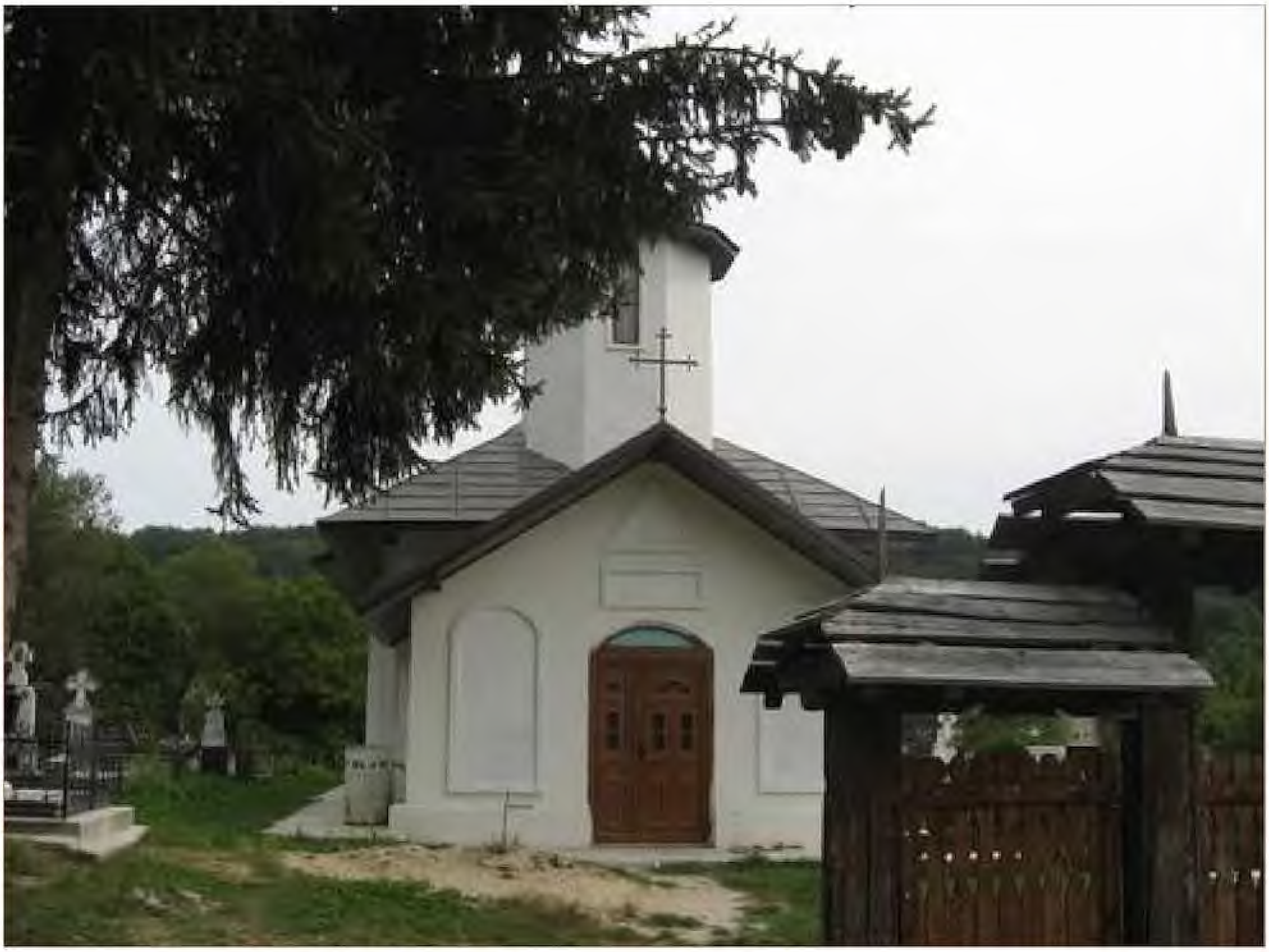

BISERICA DOBREŞTI..

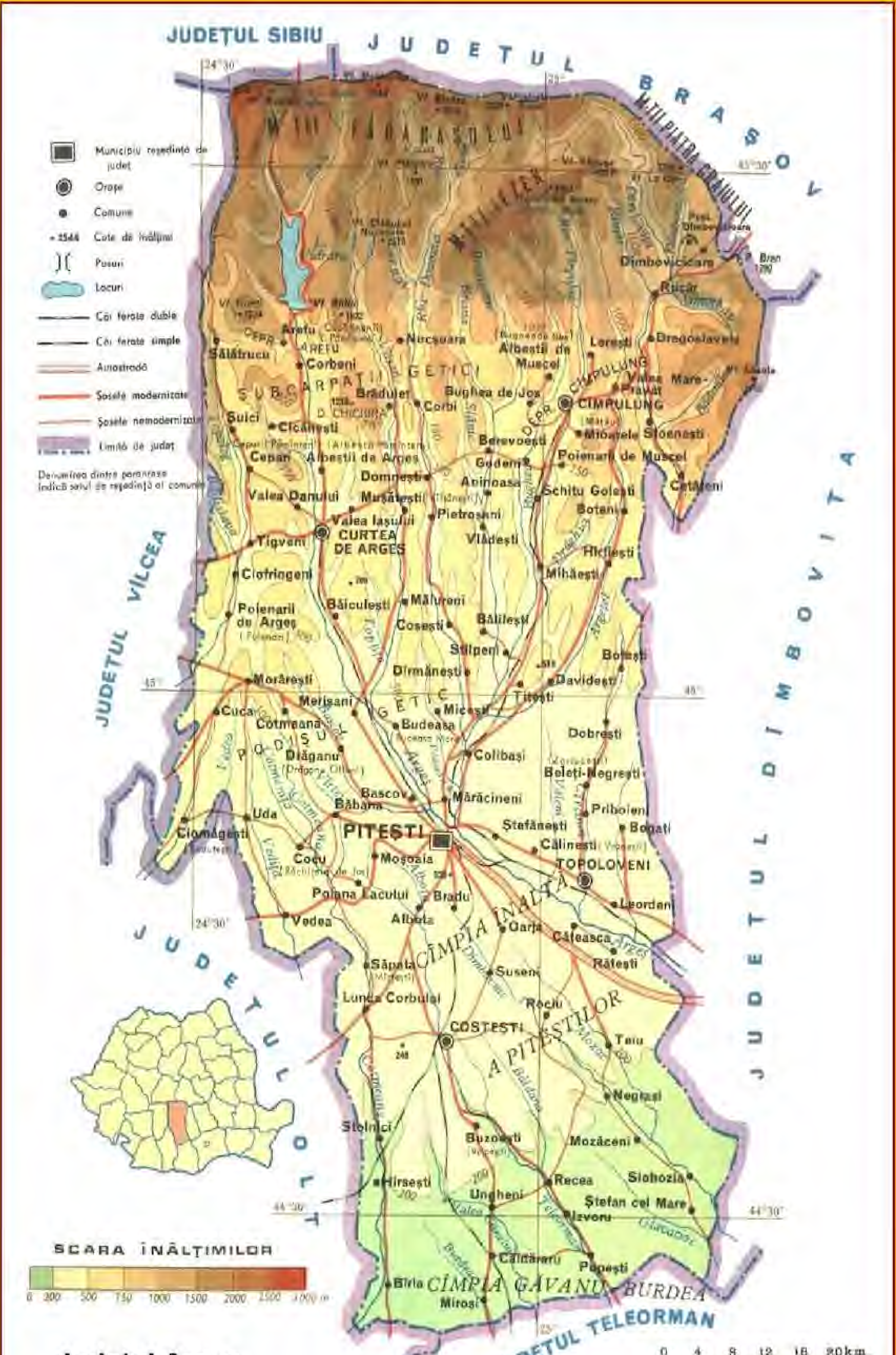
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Berevoești
Godeni
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Mărăcineni
Morărești
Davidești
Țițești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Priboieni
Ștefănești
Bogați
Uda
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Răteasca
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

DOMNEŞTI

PITEŞTI MMXV

DOMNEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din satul **Domneşti**.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 46 km.
SUPRAFAŢĂ: 19,8 km^2.
POPULAŢIE: 3.201 locuitori [1.573 M + 1.628 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Domneşti – 1523 [7031] aprilie 4 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 215).

Localitatea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu de la Afumați la 4 aprilie 1523, prin care se confirmă Mănăstirii Argeș proprietatea asupra unor sate, printre acestea fiind „Domneștii cu tot hotarul și cu o moară dăruit de domnul de mai nainte”.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin „o locuire de la începutul epocii bronzului timpuriu aparţinând culturii Glina" descoperită, în 1988, la est de Domneşti, în punctul Treime.

În timpul stăpânirii romane, zona a făcut parte din provincia romană Dacia, întrucât au fost descoperite probe materiale ale procesului de romanizare.

Existenţa unui ansamblu medieval [sec. XVI] format din ruinele curților boierești, ruinele unei biserici și incintă – în punctul Siliștea, în proximitatea casei Negulici. S-a relevat arheologic utilizarea unor cărămizi romane în zidurile bisericii edificate în perioada 4/4 XV–1/4 XVI, materiale provenind de la o construcţie existentă în zonă. O cheie romană din bronz a fost depistată fortuit în aria localităţii.

TOPONIMIE:

Domneşti – toponim social format pe baza apelativului *domn* – indicând, evident, pe domnul ţării, aşezarea fiind durată pe locul de popas domnesc, la jumătatea drumului dintre vechile cetăţi de scaun ale Ţării Româneşti: Câmpulung şi Curtea de Argeş; toponimul indică, probabil, şi caracterul proprietăţii pe care s-a constituit aşezarea.

În «Marele dicţionar geografic al României», se reproduce in extenso consemnarea din tradiţia orală locală referitoare la denumirea localităţii: „Numele l-ar fi primit de la Râul Doamnei, sau, după cum se spune aci, de la un castel domnesc, în care sta de multe ori Domnul Radu Negru. Într-adevăr, în partea de est a satului, se află o colină măreaţă; pe ea, se văd pietre, cărămizi vechi şi chiar se cunosc temeliile unei case vechi. Locului aceluia i s-a zis Domnie, iar satului ce s-a format împrejur – Domneşti".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională integrată stilistic zonei etnografice Muscel, caracterizată prin frecvenţa caselor construite din lemn pe fundaţie de piatră, având un plan format, în general, din tindă centrală şi camere laterale. Accesul din curte se efectua printr-o prispă închisă cu pălimar de lemn, dispusă de-a lungul faţadei principale şi, în unele cazuri, şi pe latura dinspre şosea. Case cu două niveluri, datând din perioada de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX prezintă ample decoraţii traforate în lemn, la faţadă, precum şi ornamente murale realizate în stucatură. Domneştiul a constituit un centru de referinţă al industriei casnice textile. Meşterul Albei Ion (n. 1900), poreclit Son, era un excelent cioplitor („bărdaş") în lemn de stejar şi anin, specializat în construirea unor instalaţii utilizate în prelucrarea ţesăturilor din lână: pive, dârste, vâltori pe Valea Râului Doamnei. Monumente de arhitectură populară: casa Hirică Ion [1806] –[▲]– şi casa Proca F. [4/4 XIX] –[▲]– reprezintă modele de construcții tradiționale locale. Casa Șuța Gheorghe [1930] –[▲]– devenită, după confiscare, Primăria Domnești, relevă influențe ale arhitecturii urbane din perioada interbelică.

Domneștiul este un centru de referință al industriei casnice textile. Conform informațiilor extrase din referiri cu caracter etnografic documentar, „femeile fac multe țesături din cânepă, precum felurite pânzeturi și procoave; mai lucrează cu deosebită artă, bumbacul, costume naționale, precum: marame, cămăși, fote, șervete. Din lână, fac: dimie, aba, velințe, chilimuri, țoale, plocade și sărici". Actualmente, s-au specializat, mai ales, în confecționarea betelor – piesă componentă a costumului popular femeiesc – pe care le vând în Argeș și în județele limitrofe.

Piesele de port popular (ii, fote), precum și textilele destinate împodobirii interioarelor locuințelor țărănești sunt desfăcute în târgurile anuale locale organizate la 25 martie (Buna Vestire) și 6 august (Schimbarea la Față), precum și în bâlciul săptămânal.

Dintre meseriile tradiționale, de o reputație incontestabilă se bucurau în zonă, dulgherii, olarii, cojocarii și frânghierii din Domnești.

În monografia «Domnești-Argeș. Stațiune climaterică» [Pitești, 1998], unul dintre autorii volumului, prof. Gh. Boșcănici, referindu-se la portul popular local, menționa, printre altele: „Portul locuitorilor este strâns legat de ocupațiile lor. Întâlnim în cea mai mare parte portul ciobănesc. Bărbații poartă pantaloni de dimie albă strânși pe picior (cioareci), cămașe albă de bumbac, care, la gât, mâneci și piept, are cusute motive florale cu negru. Sunt încinși cu chimire (lucrate prin părțile Sibiului). În picioare, opinci sau bocanci. Peste cămașă, se poartă vestă din dimie neagră închisă la gât, iar iarna, haină groasă de lână de culoare închisă, îmblănită cu piei de miel. Păstorii au cojoacele lungi sau scurte, cu mâneci sau fără. Pe cap, se poartă, vara, pălărie mocănească, iarna, căciulă de miel cu fundul rotund sau cea ascuțită. Portul bărbaților nu prea diferă de la o epocă la alta, nici după vârste. Paralel cu portul ciobănesc se poartă la bărbați pantaloni albi largi, confecționați din țesătură subțire din lână țigaie sau stofă albă (șal) din comerț. Cămașa este frumos înflorată la fustă, mâneci și piept. Vesta neagră, închisă la gât, pălăria obișnuită (nu cea mocănească), completează costumul.

În privința portului femeiesc, diferă de la o perioadă la alta, după vârstă. Se compune din fota, ie, vestă, bete, maramă (ștergar). Fota este formată dintr-o singură bucată de stofă, țesută în război în patru ițe ".

Portul popular femeiesc din Domnești a fost imortalizat de către Carol Popp de Szathmary în câteva planșe păstrate la Muzeul național de artă, în care decorul geometric al cămășilor dispus în rânduri verticale pe piepți, completat cu altița și șirurile drepte, paralele ale motivelor decorative de pe mâneci este detaliat în manieră cvasifotografică. Un element care conferă o savoare aparte costumului popular femeiesc din Domnești, particularizându-l, este „pălăria cu boruri mari, întoarse în sus, pusă peste cozile strânse la ceafă".

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naționale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Filofteia Mitulescu, care a obținut premii ori mențiuni pentru confecționarea țesăturilor de interior. Meștere renumite în arta țesutului și a cusutului: Elisabeta Căpățână (n. 1912), Maria Mihalache (n. 1923), Dochița Pavel (n. 1939) se specializaseră în confecționarea: betelor, carpetelor, ori chilimurilor (în 10-15 culori) pe care le vindeau în târgurile din zonă.

Meșterul Ion Albei (n. 1900), poreclit Son, era un excelent cioplitor („bărdaș") în lemn de stejar și anin, specializat în construirea unor instalații utilizate în prelucrarea țesăturilor din lână: pive, dârste, vâltori pe Valea Râului Doamnei.

Folclorul muzical a fost inclus în repertoriul Corului Căminului cultural Domnești, creat în 1890, unul dintre cele mai vechi ansambluri corale din zonă, care a cunoscut o reală faimă națională sub bagheta dirijorală a profesorului Alfons Popescu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Baraboiul, Bordeiașul, Brâul bătrânesc, Brâul pe 6, Breaza, Chindia, Doiul, Floricica, Hora Mare, Marșul, Mânioasa, Romanul, Sârba, Ungureasca, Ungurica.

Ansamblul folcloric «Doruleţul» al Căminului cultural Domneşti – sub coordonarea artistică a instructorului Nicolae Iacob – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Alunelul, Hora mare, Hora mică, Sârba, Ungurica.

Târg săptămânal organizat în fiecare duminică şi târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Buna-Vestire (25 martie), Schimbarea la Faţă a Mântuitorului (6 august), Mutarea Sf. Apostol şi Evanghelist Ioan (26 septembrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Buna Vestire» Domneştii de Jos –[▲]– înălţată din temelie, în anii 1863-1872, pe locul unei biserici de lemn datând din 1777, „ctitori contribuitori fiind: statul, regele României M. S. Carol I şi obştea comunei Domneşti, iar ostenitor fără preget pr. Ion Duhovnicul sin pr. Pavel". Biserica a fost consolidată în 1939. De plan dreptunghiular, cu altar semicircular şi pridvor deschis, retras din planul pronaosului, având arcade semicirculare susţinute pe zece coloane prevăzute cu capiteluri, biserica este supraînălţată prin două turle octogonale pe bază pătrată, edificate peste naos şi pronaos. Biserica a fost repictată integral, întrucât pictura originară, în stil neobizantin, opera pictorului Belizarie Paraschivescu, originar din Buzău şi stabilit în Domneşti, se degradase considerabil. Ctitorii sunt „zugrăviţi, în altar, deasupra uşii îngereşti, lângă proscomidie; în fruntea lor, preoţi şi, apoi, bărbaţi şi femei cu copiii lor alăturea, toţi cu plete şi cu costume după portul ardelenesc". În anul 1935, în curtea bisericii, a fost construită o capelă cu criptă mortuară transformată în Muzeu de artă religioasă, în care s-au păstrat „174 de icoane vechi (ante 1900) şi numeroase cărţi vechi, cruci de piatră etc." În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Liturghier [1729], Apostol [1747], Triodion [1761], Minei [1777], Evanghelie [1794], Penticostarion [1800], Evanghelie [1812], Mineie [1830-1831], Psaltire [1831], icoane pictate pe lemn în sec. XVIII-XIX, un clopot de la 1777 „moştenit" de la vechea biserică de lemn.

Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae» Domneştii de Sus –[▲]– construită, în 1828, ctitorii menţionaţi, în pisanie, fiind: „Marian i Irimie i Moise ereu, Ilie ereu". Biserica este de plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă semicirculară în decroş dublu; pridvorul este deschis, cu arcade plate sprijinite pe masive de zidărie, la colţuri, şi frontal, pe două coloane libere; fără turlă. Pictura murală originară în frescă a fost executată, în stil bizantin, de: „Ştefan i Nicola zografi, la leat 1831 septembrie 14", conform inscripţiei din pridvor; restaurată în 1907-1909. Pictura reprezintă, potrivit arh. N. Ghika-Budeşti, „singura podoabă a acestui monument, care acoperea în întregime, atât în interior, cât şi în exterior, biserica.". Ea se particularizează prin reprezentarea realistă a ctitorilor îmbrăcaţi în costume de epocă. În tablourile votive din pronaos, sunt înfăţişaţi: Marian, originar din Stăneşti, vechil al Episcopiei Argeşului, popa Moise cu soţia sa, Maria, copilul Ion, Iova, Bucur, Şuşa(lă), Maria.

Poarta de acces în curtea Bisericii Domneştii de Sus–[▲]– conservă picturi murale originare, atribuite aceloraşi talentaţi zugravi.

Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» Domneşti de Sus [1906-1922] ~ctitorită „prin osârdia pr. Ion Moisescu, care a murit la sfârşitul obositoarei campanii de colectare cu pantahuza a fondurilor din ţară", pr. Gheorghe Ionescu şi obştea satului •pictură murală: în stil neobizantin, de Gheorghe Belizarie, fiul lui Belizarie Paraschivescu [1922].

Cruci de piatră: 1716-1717 [7225] –[▲]–, 1723-1724 [7232] –[▲]–, 1755-1756 [7264] –[▲]–, 1803 –[▲]– în curtea Bisericii Domneştii de Jos; 1756-1757 [7265] –[▲]– pe Dealul Slănicului; 1821 –[▲]– vizavi de spital.

Monument eroi: **Domneşti** [1877-1878; 1916-1918]; autor: I. Pantazi (1936) – lângă Casa de cultură Domneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 125 locuitori ai comunei Domneşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [6], Primul război mondial [81], Al doilea război mondial [38].

✤ MEMENTO:

EXPOZIŢII PERMANENTE de: **artă feudală** (icoane din secolele XVI-XIX, carte veche bisericească, obiecte de cult), **artă plastică românească** (picturi semnate de artişti plastici contemporani), **medalistică**, **numismatică** (colecţia Ion Donoiu) şi **metaloplastie** (Constantin Samoilă) – organizate în moderna Casă de cultură din centrul localităţii. În scuarul din faţa instituţiei, au fost amplasate – „prin truda Fundaţiei «Petre Ionescu-Muscel» din Domneşti, cu sprijinul material al av. Catia Rădulescu, preşedinta de onoare a Fundaţiei, ec. dr. Constantin Nicolescu, preşedintele Consiliului Judeţean Argeş, şi a urmaşilor neamului Ioneştilor, busturile din bronz ale unor personalităţi locale: „Petre Ionescu-Muscel" [2007], „Alfons Popescu" [2008] şi „Luca Paul" [2009], executate de artistul plastic Bogdan Hojbotă.

Expoziţia de etnografie prezintă sintetic elemente de cultură materială locală (port popular, ocupaţii tradiţionale, industrie casnică (textilă ş.a.) – amenajată în Casa de cultură Domneşti.

Biblioteca comunală „Luca Paul" înfiinţată la 25 noiembrie 1878, cu circa 1000 de volume, a fost preluată, în 1892, de Societatea culturală „Şcoala Nouă", construindu-se, ulterior, un imobil destinat exclusiv instituţiei publice menţionate. Actualmente, funcţionează în Casa de cultură.

IN MEMORIAM

✪ Martiri ai luptei pentru libertate participanţi la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş [1948-1958]: **ARDEI GHEORGHE** [1901-1951] – mort în detenţie la Canalul Dunăre - Marea Neagră; **ŞUŞALĂ NICOLAE** [1908-1959], comerciant, mort în cursul interogatoriului de la Securitatea din Piteşti.

✪ **BELIZARIE GHEORGHE** [1887-1943], fiul pictorului Belizarie Paraschivescu – artist plastic. Autorul picturilor murale ale unor biserici ortodoxe din: Balș, Bucureștii Noi, Bușteni, Cugir, Gheorghieni, Mediaș, Miercurea Ciuc, Piatra Neamț, Pitești (Buna Vestire-Greci, Maica Precista, Mavrodolu), Stroești, Zărneşti ș. a. Sub aspect tehnic, manifestă predilecţia pentru pictura în ulei executată pe panouri mari. Pictura sa apreciată elogios de mitropolitul Ardealului, Nicolae Bălan.

✪ **BELIZARIE PARASCHIVESCU S.** [1847-1901], artist plastic format la şcoala de zugrăvie a pitarului Nicolae Teodorescu; autorul unor picturi murale din bisericile: Domnească – Curtea de Argeş, Flămânda – Câmpulung, Berevoeşti, Corbi, Domneşti, Rudeni, Stroeşti, Tigveni, Văleni, Zărneşti, Frăsinei-Vâlcea, Orăştie-Hunedoara.

✪ **IONESCU-MUSCEL IOSIF** [1904-1992] – inginer, profesor universitar la Facultatea de chimie industrială Bucureşti [1934-1976], publicist. Opera: «Tehnica înnobilării textilelor» [1942], «Tratat de ţesătorie» [1948], «Tratat de tehnologie mecanică textilă» [1947], «Manualul inginerului textilist» [1959], «Fibre textile» [1962], «Textile neaprinzibile în industria hotelieră» [1982], «Tehno-economia aşezămintelor turistice» [1991], Coordonator ştiinţific al volumelor: «Lexiconul tehnic român» [1953], «Dicţionarul cronologic al ştiinţei şi tehnicii universale» [1979].

✪ **IONESCU-MUSCEL PETRE** [1901-1972] – profesor universitar, doctor în drept, licenţiat al Universităţii din Roma, cu teza «Doctrina pozitivă penală» [1928], publicist, prefect al judeţului Muscel în perioada interbelică. Opera: «Antropologia criminală şi pozitivismul penal» [1929], «Sur le droit penal en Roumanie / Asupra dreptului penal în România» [1929], «Dreptul penal în România» [1930], «Istoria dreptului penal român» [1931]. Considerat „făuritorul Domneştiului modern", întrucât, din iniţiativa sa, s-au realizat, în perioada interbelică, edificii care au înscris localitatea pe coordonatele civilizaţiei rurale din România, a fost înfiinţată Societatea culturală «Eforia Doamna Basarab», iar comuna – declarată staţiune climaterică; s-au editat: «Revista istorică a comunei Domneşti», «Istoria veche şi nouă a comunei Domneşti, judeţul Muscel» [1941], «Albumul istoric al comunei Domneşti», «Documente din istoria veche şi nouă a comunei Domneşti» ş. a.

✪ **LUCA PAUL** [1864-1939] – institutor, folclorist, iniţiator al Cercului cultural „Râul Doamnei", preocupat de înfiinţarea bibliotecii publice din sat; pionier al mişcării cooperatiste, fondator al revistei „Şcoala poporului", al Băncii populare „Înfrăţirea", al Cooperativei forestiere „Zorile". Autor al volumelor: «Crâmpeie de folklor» [1885], «Sfatul bunichii şi Sofronie iubitorul de pomi» [1903], «Cartea de citire pentru cursul primar» [1903], «Sfada satului cu învăţătorul» [1904], «Cartea de învăţături şi îndrumări cooperatiste» [1920], «Călăuza cooperatorului» [1922].

✪ **PAPAHAGI TEJA** [1919-1988] – medic de o remarcabilă competenţă şi generozitate; director al spitalului din localitate, care îi poartă numele, obiectiv edificat şi datorită preocupării sale susţinute; un pasionat colecţionar de icoane vechi, pictate pe lemn, depistate în localităţile situate în aria Râului Doamnei.

✪ **POPESCU ALFONS** [1912-1978], absolvent al Conservatorului din Cernăuţi; profesor de muzică în Bucureşti, Piteşti, Domneşti; dirijor şi compozitor; sub bagheta sa, Corala „Râul Doamnei" Muscel a interpretat piese corale ale unor compozitori români, dar şi creaţii personale: «Sus pe Argeş, la izvoare», «Dine, Dine, Constandine», «Suita din Câmpulung», «Balada pentru cor mixt», «Balada haiducească», «Cântecul hidrocentralei», «Suita de la Domneşti mai la vale», «Suita musceleană», «Leagănă-te, frunză crudă», «Imnul fotbaliştilor argeşeni», „Răsunet de pe Argeş», «Balada ciobănească», în care vocilor „li se alătură instrumente populare tradiţionale: buciumul, fluierele şi frunza (un pseudoinstrument)".

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 230.

Elisei Avram– *Domneşti-Argeş. Staţiunea climaterică*, Piteşti, 1998, 176 pag.; George Baciu, Ion Hiru– *Domneşti. Oameni de ieri şi de azi*, Rm.-Vâlcea, 2004, 355 pag.; Petre Ionescu-Muscel– *Albumul comunei Domneşti, judeţul Muscel. Staţiune climaterică. Realizări în anii 1935-1937*, Bucureşti, 1939, 25 pag.; Petre Ionescu-Muscel– *Albumul istoric al comunei Domneşti, judeţul Muscel*, Bucureşti, 1942, 48 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

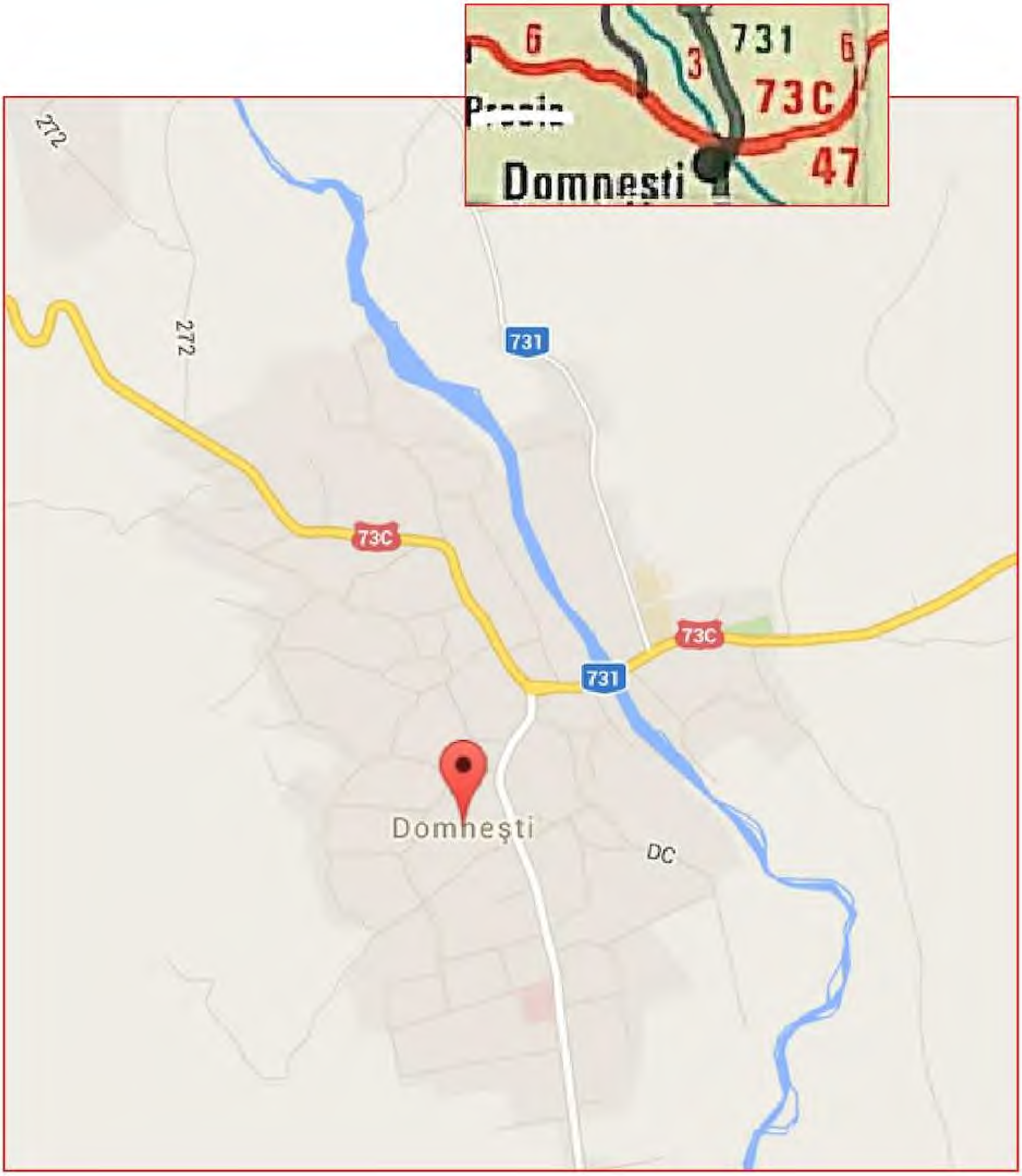
6
3
731
6
73C
47
Domnesti
272
272
731
73C
73C
731
Domnești
DC

PRIMĂRIA COMUNEI DOMNEŞTI.

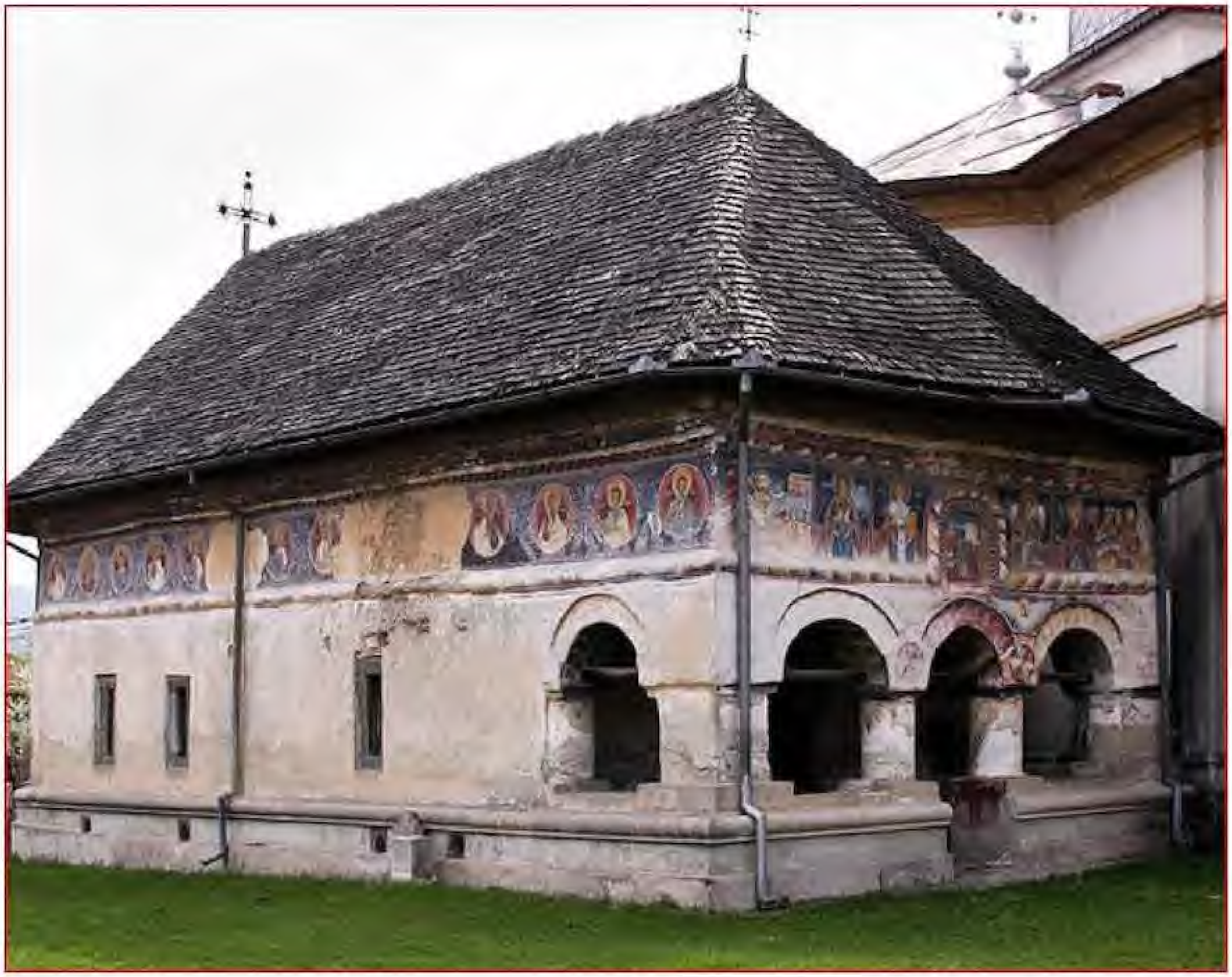

BISERICA MONUMENT DIN DOMNEŞTII DE SUS.

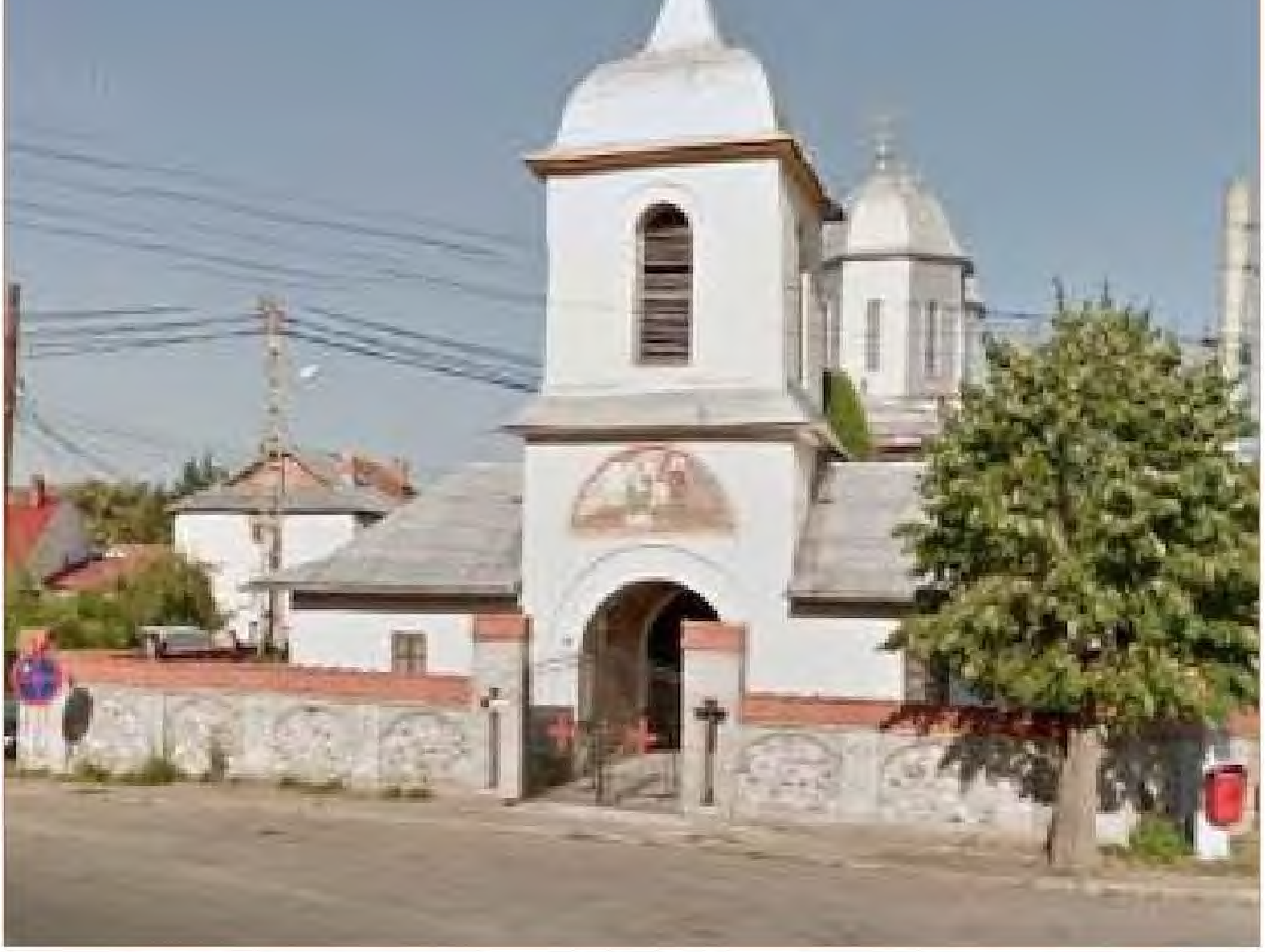

BISERICA DOMNEŞTII DE JOS.

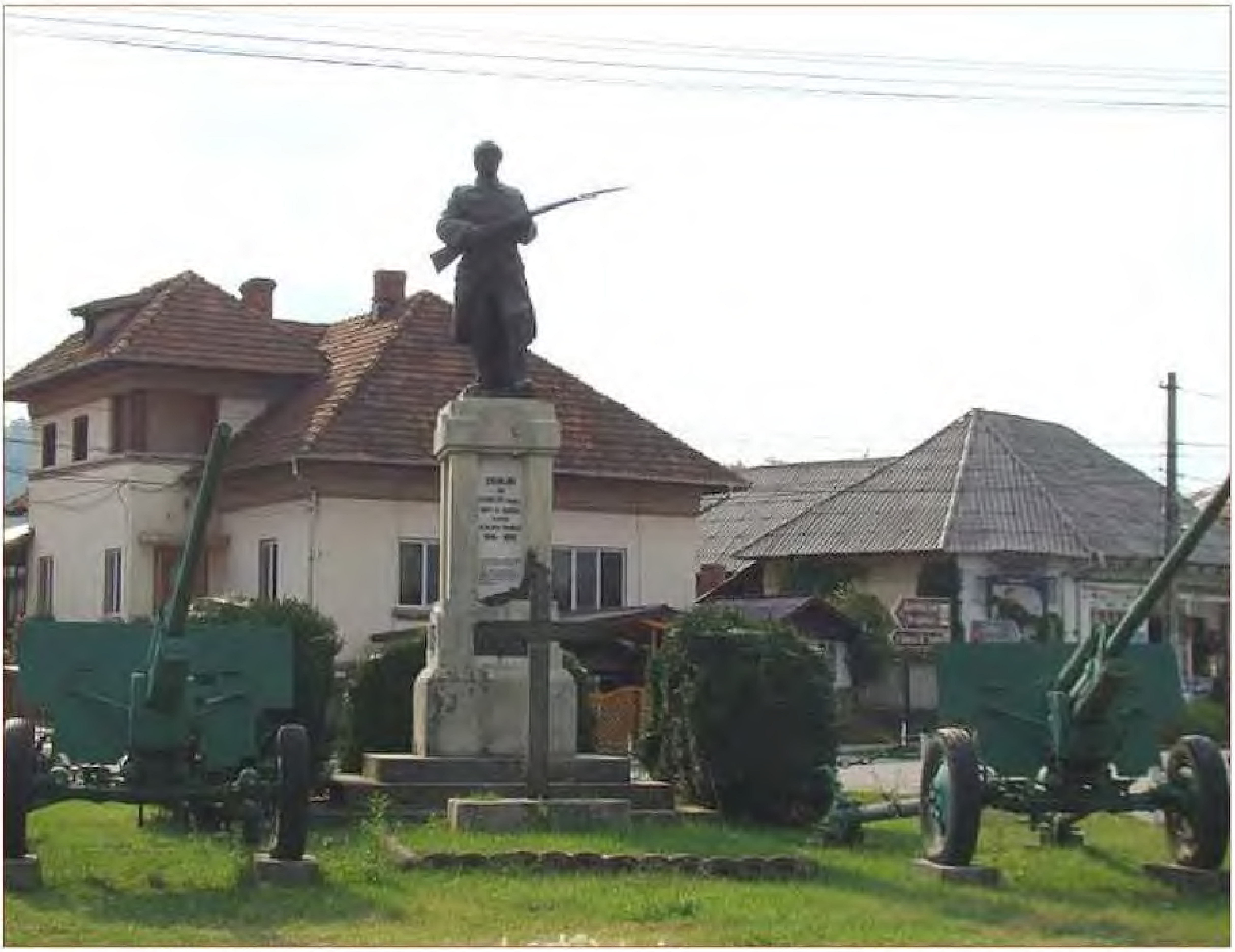

MONUMENTUL EROILOR.

CASA DE CULTURĂ DOMNEŞTI.

„Vom fi iarăși ce-am fost și mai mult decât atât” - Petru Rareș

PIETRELE DOAMNEI

Revistă lunară editată de FUNDAȚIA „PETRE IONESCU-MUSCEL” DOMNEȘTI - ARGEȘ

ANUL III, NR. 4 (28)
Aprilie 2009

Despre frumusețea locurilor și a oamenilor

DOMNEȘTI – SAT ÎN ISTORIE, VIITOR ORAȘ

De dragul tău, o sat, Domnești,
Cu un trecut urzit de vrajă
Bătrânii azi ne spun povești
Iar Râul Doamnei stă de strajă.

REVISTA COMUNEI DOMNEŞTI.

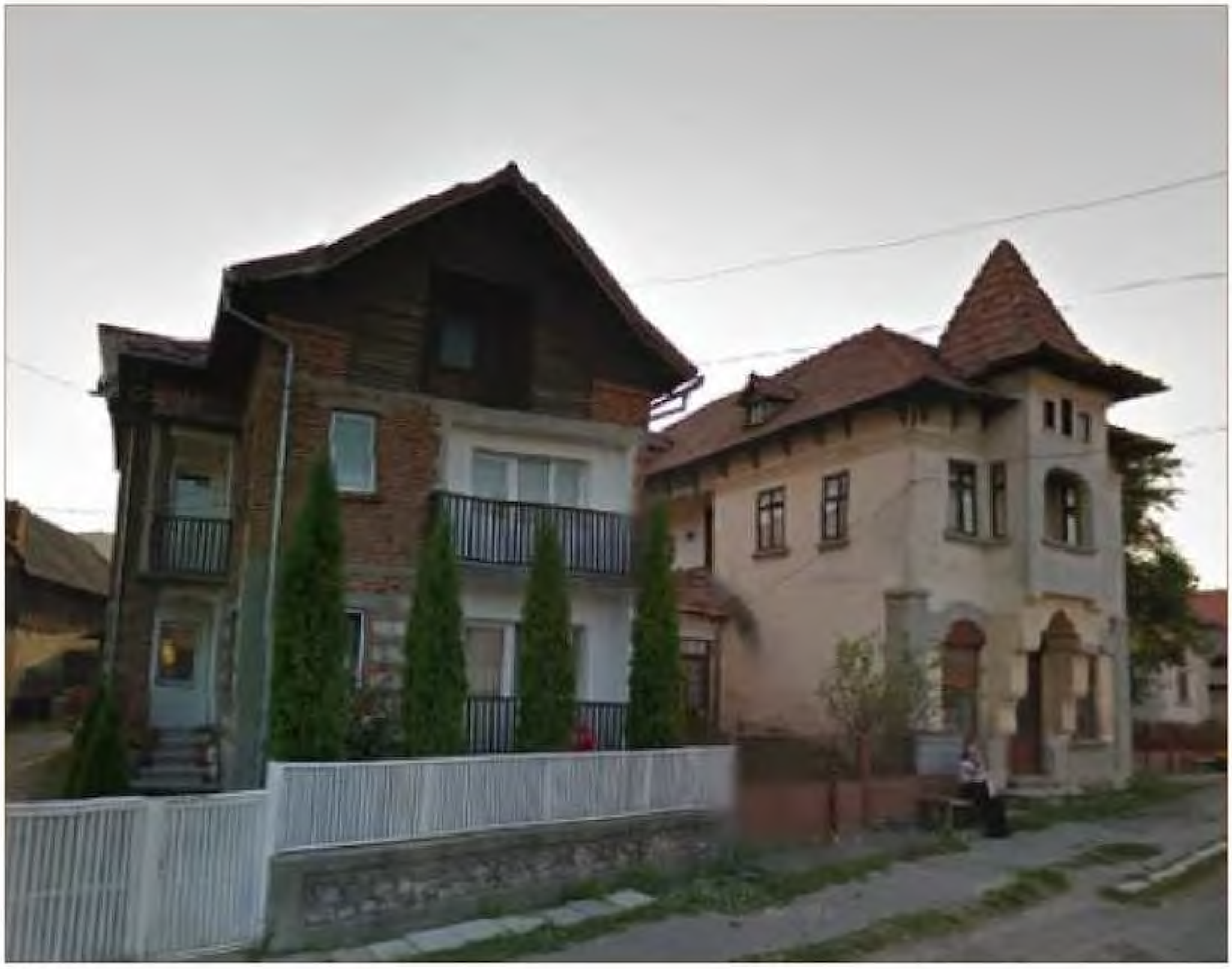

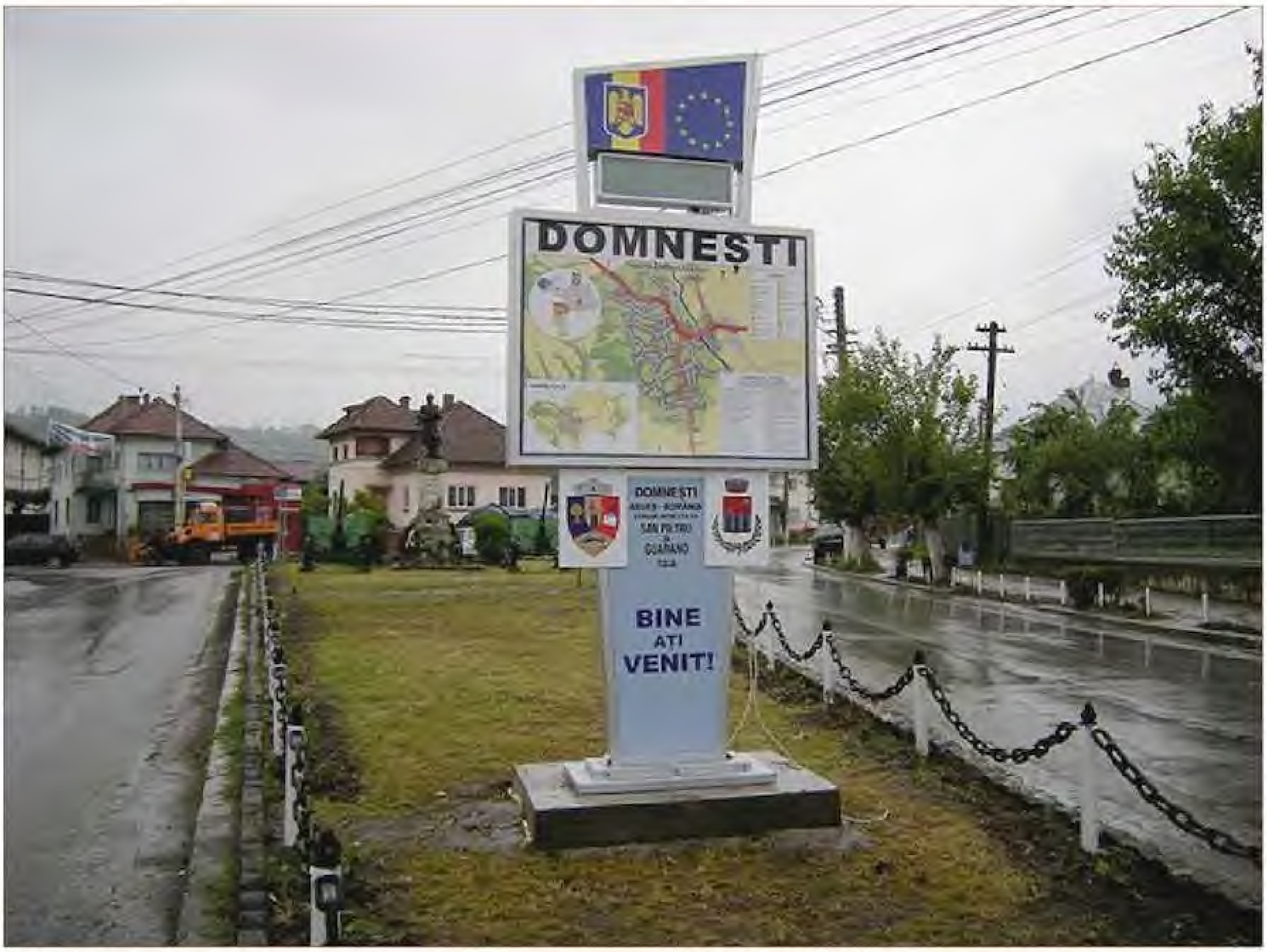
DOMNEȘTI
DOMNEȘTI
ARGEȘ - ROMÂNIA
SAN PIETRO
GUARANO
BINE
ATI
VENIT!

PLANUL COMUNEI.

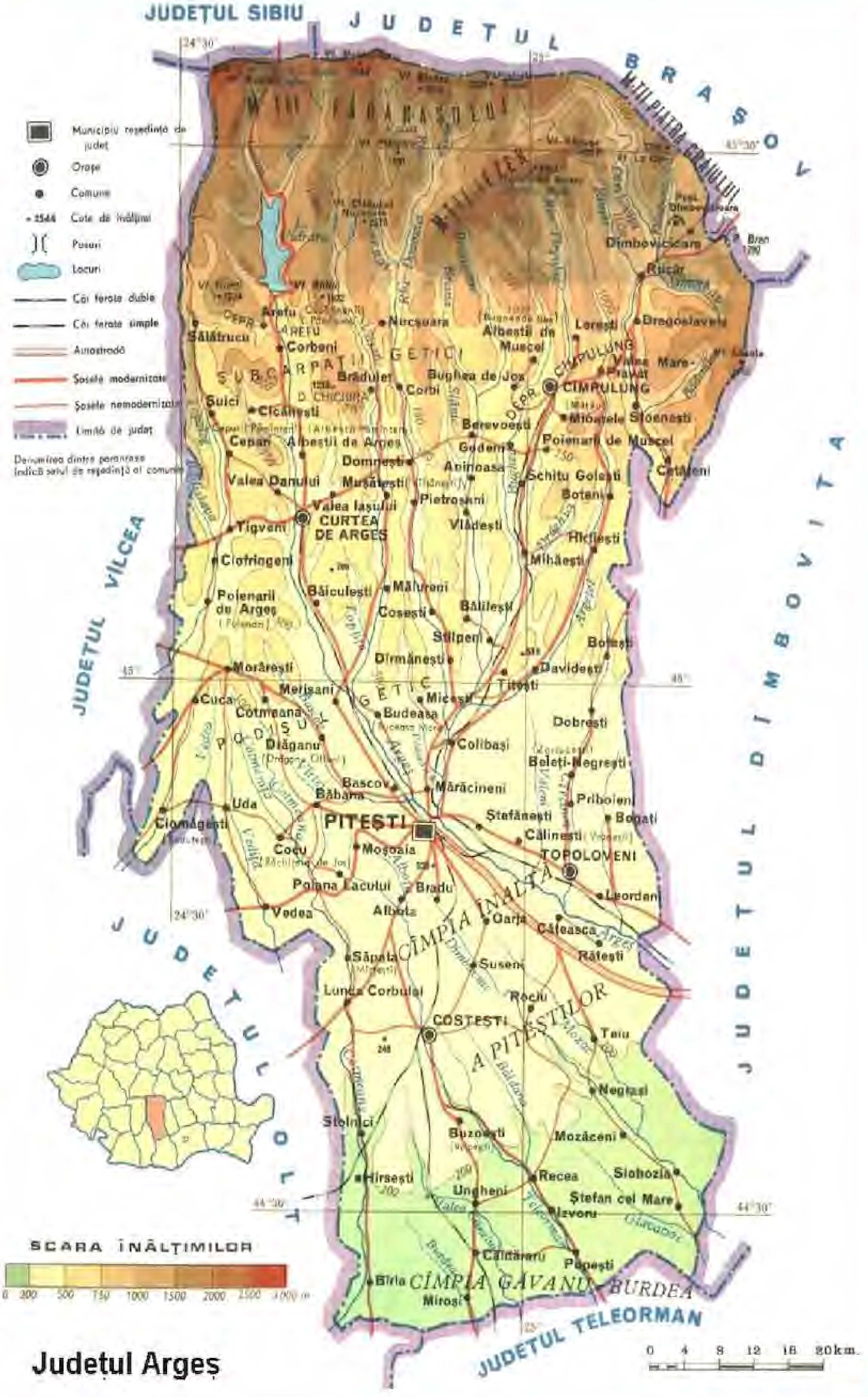
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Bughea de Jos
Corbi
Brăduleț
Cicănești
Suici
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Ciofrîngeni
Poienarii de Argeș
Băiculești
Mălureni
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Titești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Bogați
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Cotmeana
Dîmbovnic
Teleorman
Glavacioc
Vîlsan
Rîul Doamnei
Tîrgului
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

DRĂGANU

PITEŞTI MMXV

DRĂGANU

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Drăganu-Olteni**; Băceşti; Dumbrăveşti; Prislopu Mare.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 16 km.
SUPRAFAȚĂ: 35,2 km^2.
POPULAȚIE: 2.026 locuitori [1.001 M + 1.025 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Drăganu – 1502 [7010] martie 9 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 13)• **Prislop** – 1511 [7019] iulie 1 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 68).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Drăganu.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 9 martie 1502, prin care se confirmă jupanilor Radu și Petre proprietatea asupra celei de „a treia părți din Drăganul, pentru că acestea toate, le sânt vechi și drepte ocine și dedine".

⬟Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţilor: Drăganu-Olteni, Dumbrăveşti şi Prislopu Mare este atestată prin unelte ale culturii de prund depistate pe valea Bascovului.

TOPONIMIE:

- Băceşti – toponim format prin derivare, din eponimul *Baciu* (la origine, apelativul *baciul* ≈ „ciobanul care conduce o stână") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Drăganu-Olteni – toponim compus, format pe baza eponimului *Drăgan* (la origine, apelativul *drăgan* „specie de plantă – Astragalus"), deşi, chiar apelativul slav *draga* ≈ „vale", nu poate fi exclus, avându-se în vedere forma terenului pe care s-a constituit aşezarea. Stabilirea ulterioară a unor locuitori originari din Oltenia, refugiaţi din cauza unor repetate incursiuni de pradă turceşti, explică adăugarea numelui topic *Olteni* la denumirea iniţială a aşezării.
- Dumbrăveşti – toponim topografic format pe baza apelativului *dumbravă* ≈ „pădure tânără şi nu prea deasă" <la origine, slav.*donbravŭ* ≈ „arbore, pădure"> + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Prislopu Mare – toponim topografic compus din apelativul *prislop* ≈ „umăr de deal, ceva mai jos decât dealul însuşi" <provenit din sl. *prislopŭ*> + determinativul *Mare* raportat la aria geografică pe care s-a constituit aşezarea.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică aşezărilor din platforma Cotmeana. Casele vechi sunt, în general, joase, construite din bârne de stejar, pereţii fiind fixaţi pe temeie masive din acelaşi material lemnos. Planul caselor format din tindă şi odaie este predominant. În cazul locuinţelor cu foişor de tip vâlcean sau argeşean, foişorul este dispus asimetric la faţada principală şi prezintă un acoperiş în trei ape subînălţat în raport cu acoperişul în patru ape al casei. Stâlpii de lemn de la faţadă (sală şi foişor) sunt, de regulă, neornamentaţi. Noile construcţii edificate din cărămidă „utilizează trama veche, păstrând foişorul cu stâlpi sau coloane de cărămidă ori beton, susţinând arcaturi de diferite forme. Sala dezvoltată în lung este ritmată de goluri mari alternative, respectiv, în platbande profilate şi arculeţe în plin cintru.".

Portul popular, cântecul şi dansul popular se integrează, prin caracteristicile tradiţionale, în aria culturii populare din zona Argeş.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Brâul bătrânesc, Brâul pe 6, Breaza, Cadeua, Chindia, Ciuleandra, Doiul, Floricica, Hora Mare, Hora Miresii, Hora Nuţii, Marşul, Mândruliţa, Mânioasa, Romanul, Sârba lui 22, Ungureasca, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae» Drăganu [1892]~ctitorită „prin osârdia pr. Constantin Marinescu, cu ajutorul enoriaşilor din sat" •intervenţii: consolidarea fundaţiei, refacerea pardoselii din scânduri de brad, refacerea acoperişului [1925]; reparaţii soclu, refacerea tencuielilor exterioare [1971] •pictură murală: Ion Ionescu şi Simion Nicolae [1892].

Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» Dumbrăveşti [1886-1890]~ctitorită de obştea satului Dumbrăveşti •intervenţii: adăugarea pridvorului [1938]; subzidirea şi consolidarea cu două centuri de beton armat [1962] •pictură murală: anonim [1890]; refacerea picturii [1969].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Prislop [1836-1839]~ctitorită de „credincioşii din cătunele: Prislopul Mic, Prislopul Mare şi Opreşti (Băbana)" •intervenţii: adăugarea pridvorului [1889] •pictură murală: anonim [1839]; refăcută de Iancu Constantinescu [1956].

Troiţa amplasată pe locul Bisericii de lemn «Cuvioasa Paraschiva» Drăganu-Olteni strămutate [1988] în Rezervaţia de artă şi arhitectură ecleziastică de pe lângă Mănăstirea Curtea de Argeş.

Monument eroi: **Drăganu** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1936) – lângă Primăria Drăganu.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 123 locuitori ai comunei Drăganu, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [105], Al doilea război mondial [15].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea a fost un „câmp de luptă încadrat în ampla operație de apărare din perimetrul Bran-Rucăr-Câmpulung, la care au participat și localnici care făceau parte din Regimentul 30 Dorobanți Muscel".

MEMENTO:

În Căminul cultural, s-a amenajat o interesantă **expoziţie de istorie şi etnografie** locală, pe baza tematicii concepute de prof. I. Marinescu.

IN MEMORIAM

✪ **BĂLAN MARIN** [1899-1995], născut în Ciofrângeni. Preot paroh în Drăganu, cu evidente preocupări gospodăreşti: renovarea Bisericii Drăganu (subzidire, repararea acoperişului, repictare, introducerea luminii electrice ş. a.). Studii, în manuscris, referitoare la: «Biserica „Sf. Nicolae" din Drăganu» [1970] şi «Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschiva" din Drăganu» [1971].

✪ **IOANICESCU NICOLAE** [1879-?], jurist, publicist. Autorul volumelor: «Teoria riscurilor» [1900], «Chestiuni sociologice» [1912].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 239; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

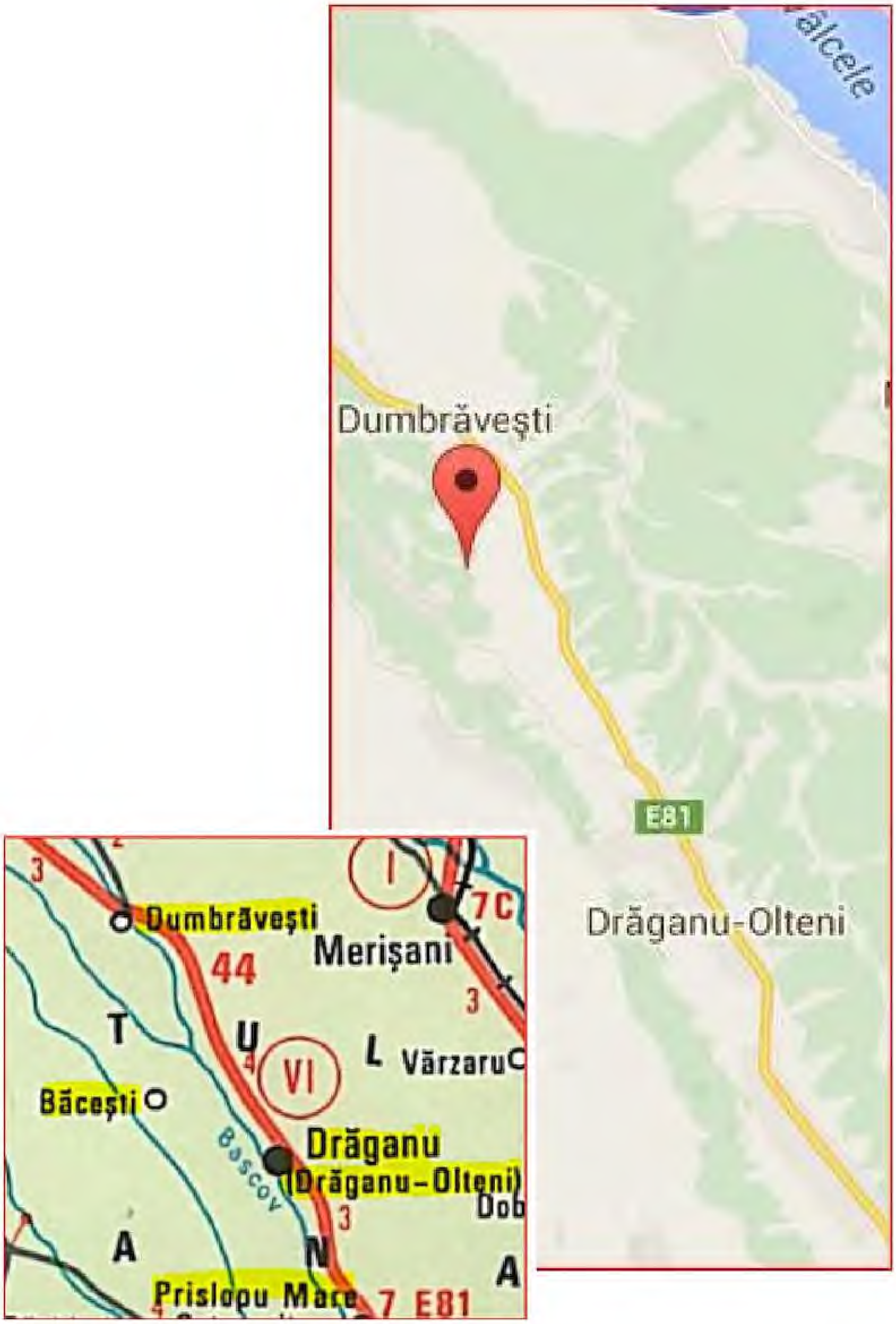
Vâlcele
Dumbrăvești
E81
Drăganu-Olteni
3
2
I
Dumbrăvești
7C
44
Merișani
3
T
U
4
VI
L
Vărzaru
Băcești
Drăganu
(Drăganu-Olteni)
Bascov
Dob
3
A
N
A
Prislopu Mare
7 E81

PRIMĂRIA
PRIMAR - CONSILIUL LOCAL

PRIMĂRIA COMUNEI DRĂGANU.

21/11/2006 15:29:44

CĂMINUL CULTURAL DRĂGANU.

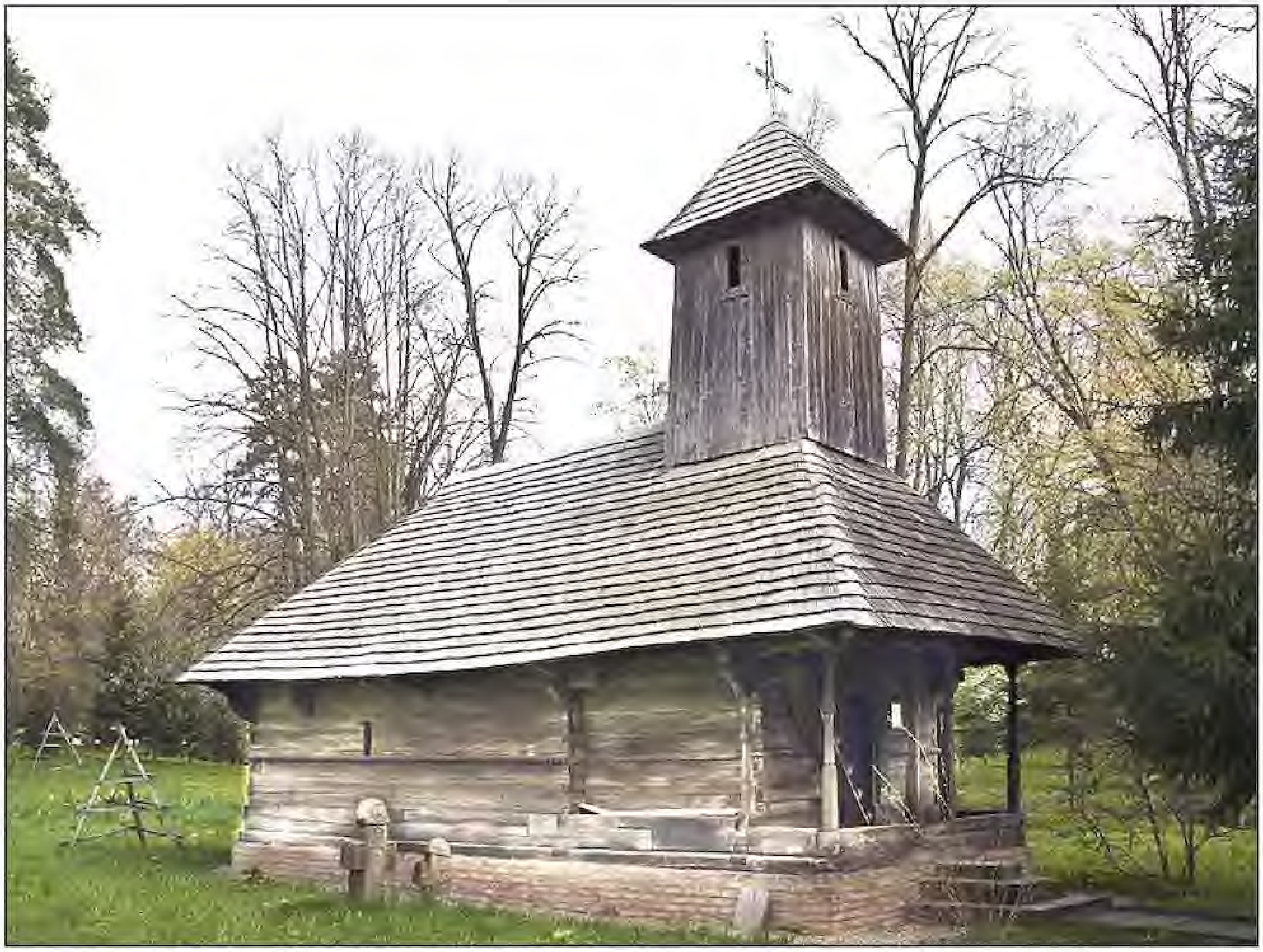

BISERICA DE LEMN TRANSFERATĂ ÎN REZERVAŢIA DE ARHITECTURA DE LA MĂNĂSTIREA CURTEA DE ARGEŞ.

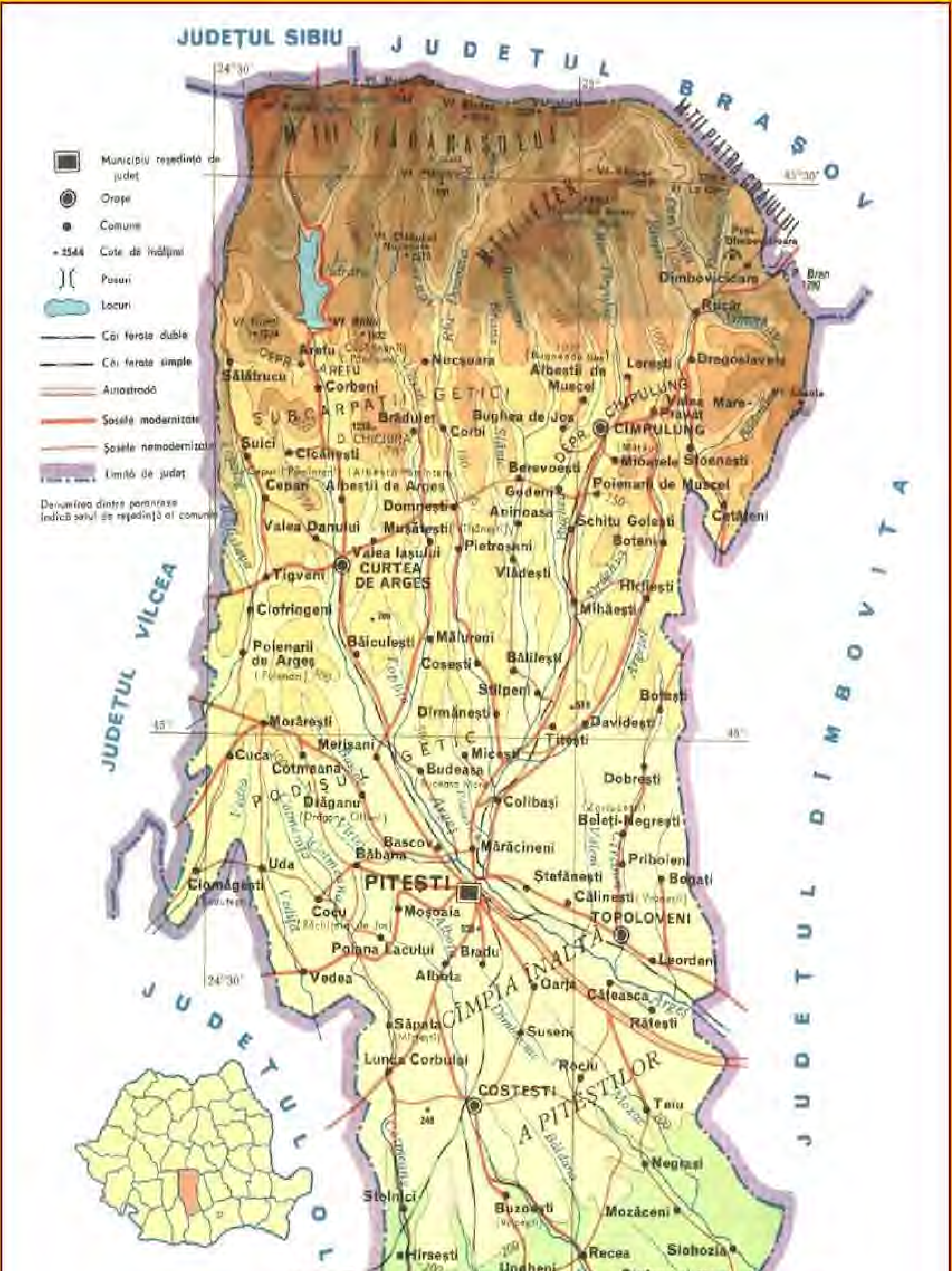

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Berevoești
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Godeni
Aninoasa
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Priboieni
Ștefănești
Uda
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

DRAGOSLAVELE

PITEŞTI MMXV

DRAGOSLAVELE

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din două sate: **Dragoslavele**; Valea Hotarului.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 73 km.
SUPRAFAȚĂ: 111,4 km^2..
POPULAȚIE: 2.613 locuitori [1.329 M + 1.284 F] (2011). Comună înfrăţită cu localitatea Cassano allo Ionio [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Dragoslavele – <1482 după noiembrie 15–1495 septembrie 15> (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 183). Conform, însă, menţiunii lui Constantin Rădulescu-Codin inserate în «Muscelul nostru», p. 23, „satul e pomenit în actele cetăţii Braşov la 1452".

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Dragoslavele.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Călugărul [1482-1495], prin care se poruncește schilerilor din Dragoslavele să „înapoieze covorul ce l-au luat de la un om care îl ducea judelui de Brașov".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin topoare de piatră datând din epoca neolitică, precum şi prin tezaurul monetar cuprinzând emisiuni din perioada 1484/1490-1601 provenind de la regii Poloniei şi Ungariei, tezaur interceptat la poalele Muntelui Piatra Caselor.

TOPONIMIE:

Dragoslavele – toponim format pe baza eponimului *Dragoslav*, indicând posesiunile lui şi ale urmaşilor în aria actuală a localităţii. Potrivit tradiţiei orale, Dragoslav era originar din Haţeg şi se ocupa, împreună cu oamenii săi care se stabiliseră în zonă, de căutarea aurului în nisipul râului Dâmboviţa.

Un proces de strămutare din localitate se va consemna peste secole, locuitori originari din Dragoslavele şi Rucăr stabilindu-se în judeţul Vrancea, unde au format satele Dragosloveni şi Rucăreni. „Tradiţia locală din Dragosloveni, spune că locuitorii au venit din Dragoslavele-Muscel, pe vremea lui Matei Basarab, care i-a trimis acolo ca să lucreze la Mănăstirea Soveja zidită de el, în urma împăcării cu Vasile Lupu.". [Iorgu Iordan – Toponimia românească, p. 407].

Valea Hotarului – toponim topografic compus din apelativul *vale* cu sens de „loc larg între două înălţimi; apă curgătoare" şi determinantul *hotar* ≈ „linie de demarcaţie care desparte o proprietate de alta sau o aşezare de alta". *Valea Hotarului* este „denumirea legată de hotărnicia de odinioară dintre comunele Dragoslavele şi Stoeneşti".

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. În localitate, se înregistrau, potrivit «Monografiei satului Dragoslavele»: „500 case şi 430 gospodării". Se menţionează că „cea mai mare parte din case erau construite din lemn. Cele mai multe au câte trei încăperi: într-o cameră, locuiesc toţi membrii familiei, în alta, se păstrează hainele cele mai bune şi se ţine mai curată, iar între ele este tinda, care mai totdeauna este puţin spaţioasă. Aproape toate casele au, în faţă, o sală. Casele de lemn cu două etaje şi cu mai mult de trei încăperi sânt 9. Clădiri construite din cărămidă sânt 10; dintre acestea, 3 sânt acoperite cu fier şi restul cu ţiglă. Acestea din urmă sânt, în mare parte, vile situate pe malul drept al Văii Caselor şi alături de şoseaua naţională. Ele sânt locuite aproape numai în timpul verii. Pe malul drept al râului Dâmboviţa, în locul numit Podişor, este numai o vilă cu mai multe încăperi şi acoperită tot cu ţiglă. Aproape toţi locuitorii mai au, pe lângă camerele de locuit şi câte o pivniţă de zid, unde-şi păstrează d-ale hranei pentru iarnă. Din totalul de 430 gospodării înregistrate în anul 1923, 30 de locuinţe aveau numai câte o singură încăpere, 150 – două încăperi şi sală, iar 30 de locuinţe mai mult de trei încăperi. În numărul celor 30 de locuinţe cu o singură încăpere intră şi 7 bordeie locuite de rudari."

Portul popular local se integrează ariei portului popular tradiţional din zona montană a Muscelului. Excelează, prin somptuozitate, costumul de mireasă, cu ample ornamente geometrice stilizate, realizate din fir auriu şi fluturi, care se proiectează pe fondul alb al pieselor constitutive.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele populare: Elisabeta Blădău, Maria Gagiu, Maria Răducu care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare. Meşteră renumită în arta ţesutului şi a cusutului: Vasilica Cicu (n. 1921) se specializase în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindea în târgurile din zonă; arta aceasta a fost continuată de creatoare prestigioase din localitate: Olimpia Bosoiu, Elena Codârlă, Elena Mihailov, Elena Minciună, Victoria Predoiu.

În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Mădălina Bobaru, Nicolae Căţoiu, preot Gheorghe Cârstina, Violeta Drăgan, Sever Frigură. Pictura pe lemn, precum şi pictura pe sticlă constituie o pasiune evidentă pentru artiştii amatori: Daniela Arsulescu şi Andrei Postu. Lucrătura în piele constituie o îndeletnicire artistică pentru meşterii: Nicolae Răuţă şi Ştefan Răuţă. În realizarea măştilor tradiţionale, îşi arată măiestria Ana-Maria Cârstina şi Rafael Cârstina.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Ciobănaşul, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Punct vamal încă din secolul al XV-lea, satul Dragoslavele – menţionat iniţial într-un hrisov emis de cancelaria domnească a lui Vlad Călugărul [1482-1495] – a fost constituit, potrivit „cărţii de judecată din 10 mai 1642", de către „rudarii" căutători de aur veniţi din Haţeg sau din alte zone ale Ardealului. Venitul vămii revenise exclusiv domniei până în anul 1647, când Matei Basarab a dăruit jumătate din venitul rezultat Mănăstirii Câmpulung. Clădirea vămii se particulariza prin lungimea sa considerabilă, comparativ cu construcţiile de locuit tradiţionale, dintre care reprezentative pentru arhitectura locală sunt: casa Catrinescu Paul [1848] –[▲]–, casa Ologel Maria [1880] –[▲]– ş. a.

✚**Biserica «Uspenie Bogorodiţe» [Adormirea Maicii Domnului] Joseni** –[▲]– „zidită din temelie de prea creştinul şi luminatul domn Io Gligorie Ghica voievod şi luminata doamnă a măriei sale, Maria, întru cinstitul hram Uspenie Bogorodiţe, ca să fie întru pomenire de veaci, şi ispravnic hagi Gheoca, mesiţa avgust 26, văleat 7169". Grigore Ghica, voievodul Ţării Româneşti, a încredinţat, în anul 1661, coordonarea executării lucrărilor de construcţie vameşului de la schela Dragoslavele, Gheoca. Ctitorii erau extrem de preocupaţi de biserica lor, încât, prin cartea domnească din 24 mai 1672, îi reproşează vameşului că n-a îngrădit biserica: „numaidecât să te apuci să o grădeşti, că apoi, numai capul tău o ştie". În forma actuală, biserica reprezintă etapa restaurării integrale efectuate, în perioada anilor 1892-1894, sub coordonarea arh. Cristofi Cerchez, la solicitarea istoricului Grigore Tocilescu. Restaurarea a constat din: desfiinţarea zidului despărţitor dintre naos şi pronaos, construirea unui cafas pentru cor, pardosirea cu lespezi de piatră, lărgirea ferestrelor, acoperirea cu tablă, construirea turnuleţelor pe cele patru contraforturi, executarea unor ornamente exterioare din zidărie: brâu, firide, medalioane. Reparaţii ulterioare se înregistrează în anii: 1938; 1954 – când, după sugestia arh. Duiliu Marcu, s-a construit un caldarâm perimetral din piatră, la cota de 0,80 m adâncime, pentru înlăturarea igrasiei; 1960 – refacerea parţială a şarpantei acoperişului.

Biserica Domnească are un plan dreptunghiular, cu absida poligonală decroşată şi turlă-clopotniţă masivă, pe trei niveluri: parter, camera intermediară şi camera clopotelor. Icoanele vechi de pe tâmpla de zid au fost preluate de Muzeul de artă religioasă din Bucureşti, de către istoricul de artă Tzigara Samurcaş, pentru valoarea lor artistică excepţională, biserica fiind înzestrată, în schimb, cu un splendid iconostas de lemn provenit de la Biserica Sărindar din Bucureşti, ctitorită de Matei Basarab. Din vechea pictură, se conservă tablourile votive, restul registrului iconografic fiind pictat în ulei, în stil neobizantin, în 1929-1930, de către Ion Dogărescu, originar din Rucăr, şi Ion Fleşaru din Câmpulung-Muscel. Au fost repictate opt icoane de pe iconostas, două din pronaos, precum şi cinci medalioane în exterior. În patrimoniul bisericii, se află obiecte ritualice dăruite de ctitori: potir, discos, steluţă [1662], cruci în ramă de argint cu scenele: „Botezul Domnului" şi „Răstignirea Domnului" donate de regele Carol I, în 1891, când a vizitat biserica, precum şi cărţi ritualice: Îndreptarea legii [1652], Apostol [1743], Evhologhion [1743], Penticostar [1743], Antologhion [1746], Triodion [1747], Octoih [1786], Psaltire [1816], Liturghier [1840]; icoane pictate pe lemn în sec. XIX, epitaf [1899], portretul pictat în ulei pe pânză al voievodului Grigore Ghica [1942] ş.a. În cursul Primului Război Mondial, a fost transformată în lagăr pentru prizonierii români de către trupele germane de ocupaţie, care au confiscat cele două clopote, au ars arhiva, cărţi de cult, pomelnicul vechi al bisericii.

Biserica «Înălţarea Domnului» Suseni –[▲]– ctitorită, în anul 1745, de către Hristea – „vameş pentru partea domnească" şi Sterie – „vameş pentru partea hărăzită, de Matei Basarab, Mânăstirii „Negru Vodă" din Câmpulung", care „au împărţit pe jumătate cheltuiala". Pomelnicul zugrăvit în proscomidiar menţionează numele principalilor ctitori: „Hristea, Alexandra, Ilie, Duca, Despa, Chirca, Sterie, Maria, Mihalcea, Iane, Dimitrie, Xanta, Anastase erei, Constantin". Biserica a fost modificată radical prin: înălţarea zidurilor, adăugarea pridvorului şi a arcadelor laterale, în anii 1880-1881, cu cheltuiala pr. Ion Arsulescu, Ion Tătaru, Ion Alexandroiu şi Alexandru Besoiu. De plan trilobat cu abside poligonale în exterior şi semicirculare în interior şi pridvor închis, biserica a fost pictată în tempera (interior) şi frescă (exterior) în anul 1881, de săteanul zugrav Gheorghe popa Coman Arsu – Gheorghe Arsulescu, pictura acestuia fiind restaurată în 1969. Paramentul este decorat, în partea superioară, printr-un brâu cu profil modern. În cursul Primului Război Mondial, biserica a fost utilizată ca lagăr pentru prizonierii români de către ocupanţii germani. Preotul cărturar Ioan Răuţescu, paroh al Susenilor, restaurează biserica, reface mobilierul, procură obiectele de cult necesare oficierii slujbelor religioase, inclusiv cele două clopote, cu aportul financiar substanţial al lui Mihail Catrinu. În 1969, biserica este reparată prin stăruinţa pr. Aurelian Derioiu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1682], Liturghier [1747], Liturghier [1797], Ceaslov [1806], Chiriacodromion [1811], Liturghier [1817], Tipic [1851], Apostol [1856], Triod [1856], Penticostar [1856], Evanghelie [1856], Mineie [1862] şi icoane pe lemn din sec. XIX pictate de zugravul Arsulescu, epitaf [1880] ş. a.

Biserica de lemn «Sf. Gheorghe» a schitului Dragoslavele –[▲]– strămutată din Borşa-Maramureş, iniţial, la Liceul militar din Predeal, şi, ulterior, în 1949, pe amplasamentul actual, lângă reşedinţa estivală patriarhală, prin grija patriarhului României, Justinian Marina. Caracteristică, prin structură, bisericilor de lemn din zona Maramureşului – unde fusese construită la sfârşitul secolului al XVII-lea, biserica prezintă un plan rectangular, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor dezvoltat pe latura sudică, precum şi un antepridvor prevăzut cu doi stâlpi frontali, dispus în faţa intrării principale. În forma originară, construcţia nu avea antepridvor şi soclu supraînălţat – element constructiv condiţionat de amplasarea monumentului în declivitatea terenului. Deasupra pronaosului, se află o impunătoare turlă de secţiune patrulateră, învelită cu şindrilă şi surmontată de un foişor cu balustradă şi arcade traforate, acoperişul de forma unui coif fleşă piramidal, având baza pătrată evazată. Decoraţia în lemn este concentrată la ancadramentul accesului principal (torsadă, rozete, pomul vieţii), la balustrada foişorului turlei (traforuri) şi la pridvor (crestături pe contrafise). Pictura în tempera fără liant, executată pe un suport subţire de var stins, aplicat pe lemn sau pe fâşii de pânză maruflată, la interstiţiile bârnelor, acoperă, în interior, întreaga suprafaţă a pereţilor şi a bolţii. Pictura este de factură naivă, fiind marcată de un grafism accentuat.

Cruci de piatră: **Dragoslavele**: 1632/1654 –[▲]– încastrată în peretele casei D. Arsu; 1642 –[▲]– în centrul satului; 1664-1665 [7173] –[▲]– încastrată în zidul de incintă al Bisericii Suseni; 1675 [7183] mai 20 –[▲]– pe Dealul Naca; 1692 [7200] martie 6 –[▲]– încastrată în zidul gospodăriei Dima; 1716 [7224] aprilie 25 –[▲]– la extremitatea satului spre Rucăr; 1719-1720 [7228] –[▲]–; 1723-1724 [7232] –[▲]– în cimitirul Bisericii Joseni; 1723 –[▲]– în Valea Năcii. Dintre numeroasele cruci de piatră, se detaşează, prin importanţa ei excepţională, Crucea lui Matei Basarab [1642] amplasată în centrul satului, apreciată, de către istorici, ca document domnesc, întrucât prevedea, în esenţă, „slobozenia din rumânie a dragoslovenilor".

Monumente eroi: **Dragoslavele** [1916-1918]; autor, Frederic Stork (1925) –[▲]– lângă Primăria Dragoslavele. „Construit din piatră de Albeşti, monumentul este format dintr-o prismă dreptunghiulară, sprijinită pe un postament dreptunghiular, având în terminaţie un vultur de bronz cu aripile strânse. Întreg monumentul are înălţimea de 4,50 m. Pe faţada principală a monumentului, este săpată următoarea inscripţie: «În amintirea luptătorilor din Dragoslavele morţi în războiul pentru întregirea neamului 1916-1918. Comuna recunoscătoare fiilor ei». Pe cele patru faţade, sânt înscrise numele a 94 de militari din localitate căzuţi la datorie pe câmpurile de luptă". [Colonel dr. Florian Tucă, Mircea Cociu – *Monumente ale anilor de luptă şi jertfă*, Bucureşti, 1983, p. 183].
Placă comemorativă [1941-1945].

Cimitirele eroilor din Primul Război Mondial [1916] –[▲]– cu morminte ale ostaşilor români, dar şi ale ostaşilor din armata invadatoare căzuţi în luptele din zonă:

I- Cimitirul de la intrarea în Dragoslavele dinspre Muntele Mateiaş, în dreapta şoselei Câmpulung-Braşov, a fost amenajat în cursul anilor 1916-1917 şi reamenajat, în perioada anilor 1929-1931, de către Societatea «Cultul eroilor», pe o suprafaţă de 792 mp, în care sunt înhumate, în morminte individuale sau comune, osemintele a 1.197 eroi de diverse naţionalităţi: 326 români (196 identificaţi, 130 neidentificaţi), 196 germani (186 identificaţi, 10 neidentificaţi) şi 39 austrieci (38 identificaţi, 1 neidentificat), precum şi cei 636 militari neidentificaţi prin nume ori naţionalitate ale căror oseminte au fost depuse în criptă.

II- Cimitirul eroilor germani amenajat de către armata de ocupaţie în anul 1916, la est de Biserica Joseni, pe o suprafaţă de 750 mp, unde sunt îngropaţi, în morminte individuale sau comune marcate prin cruci de beton, 239 ostaşi germani din Regimentul 252 infanterie prusac. Cimitirul este delimitat prin împrejmuire masivă din piatră, cu acces pe o poartă monumentală.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 129 locuitori ai comunei Dragoslavele, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [2], Primul război mondial [93], Al doilea război mondial [34].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, localitatea a fost un „câmp de luptă încadrat în ampla operaţie de apărare din perimetrul Bran-Rucăr-Câmpulung, la care au participat şi localnici care făceau parte din Regimentul 30 Dorobanţi Muscel".

❖ MEMENTO:

ŞCOALA PRIMARĂ –[▲]– Construcţie etajată, monumentală, sub raport arhitectural, pentru mediul rural în perioada edificării sale [1886], Şcoala primară Dragoslavele prezintă inscripţionate, pe faţada principală, citate din C. A. Rosetti [1816-1885], cu semnificaţii instructiv-educative: „Voieşte şi vei putea !", „Luminează-te şi vei fi !". Prin înfiinţarea, în 1892, a şcolii de fete care va funcţiona în acelaşi local, şcoala devine mixtă; instituţia a fost dotată cu bibliotecă şcolară, în inventarul căreia, se vor afla, în 1916, 342 de volume distruse, din păcate, de ocupanţi, fondul de carte fiind refăcut, însă, în perioada interbelică. Curtea şi grădina şcolară, în suprafaţă de 16000 mp, vor fi plantate cu pomi fructiferi, în 1903, dar şi cu puieţi de brad şi frasin, în 1932, prin grija învăţătorilor – majoritatea acestora originari din Dragoslavele.

REŞEDINŢA PATRIARHALĂ –[▲]– a fost construită în stilul arhitecturii tradiţionale zonale, post 1925, conform proiectului arh. D. Ionescu-Berechet; concepută ca reşedinţă estivală pentru patriarhii României, din iniţiativa şi cu contribuţia financiară a preoţimii muscelene, clădirea a fost dăruită patriarhului în funcţie, Miron Cristea, în anul 1929. În anul 1949, patriarhul Justinian Marina întemeiază aşezământul monahal, în jurul bisericii de lemn transferate din Borşa-Maramureş. Reşedinţa patriarhală a fost, însă, transformată în „lagăr de concentrare" pentru episcopii greco-catolici: Aftenie Vasile, Bălan Ioan, Frenţiu Valeriu-Traian, Hossu Iuliu, Rusu Alexandru, Suciu Ioan, arestaţi la 28 octombrie 1948, fiindcă s-au opus suprimării religiei lor de către autorităţile comuniste. În cursul iernii 1949-1950, „au suferit, în vilă, de foame şi de frig, dar, mai ales de lipsa libertăţii de exprimare a crezului lor religios", Memoriul de protest de la Dragoslavele redactat de episcopi către guvernul Petru Groza fiind respins de regimul totalitar. Amenajarea peisagistică de pe o suprafaţă de circa 2,5 ha este corelată complexului de clădiri din ansamblul arhitectural.

IN MEMORIAM

✪ **APOSTOL ION** [1911-1995] – preot, profesor, sociolog, publicist, deţinut politic. Profesor la Liceul „Marele Voievod Mihai" Bucureşti [1943-1946], Gimnaziul unic Rucăr [1946-1948]. Preot în Arhiepiscopia Aradului şi Hunedoarei [1955-1992], Dragoslavele [1992-1995]. Preşedintele Obştii moşnenilor din Dragoslavele [1946-1948]. Colaborator la: „Revista Fundaţiei Regale" [1942], „Sociologia românească" [1943], „Glasul Bisericii", cu studii sociologice referitoare la Transnistria, creaţii literare, memorialistică.

✪ **COTOLAN CALIN** [1925-1974] – profesor, avocat. Profesor de muzică la Rucăr [1948-1965]; avocat la baroul din Câmpulung-Muscel [1955-1960]; dirijorul corului din Rucăr [1948-1965]. Opera: «Sus pe deal răsare luna» [1955], «Cântecul plutaşului» [1957], «Cântăm viaţa nouă» [1963]. Compoziţii proprii: «30 Decembrie» [1949], «Cântec de muncă» [1950], «Cântec pentru pace» [1951], «Cântecul patriei» [1963], «Balada codrilor întineriţi» [1964].

✪ **RĂUŢESCU IOAN** [1892-1974] – preot cărturar; paleograf, folclorist, traducător, remarcabil documentarist şi monografist excepţional; preot ortodox în Suseni-Dragoslavele [1914-1968]. Opera: «Colinde» [1919], «Dragoslavele. Trecutul comunei...» [1923], în colaborare; «Oaia pierdută» [1927]; «Mânăstirea Aninoasa din judeţul Muscel» [1933]; «Topoloveni. Monografie istorică» [1939]; «Câmpulung Muscel – monografie istorică» [1943, reeditare-1997]; studii: «Schitul Nămăeşti», GB, nr. 8-9/1957; «Bisericile din Rucăr», GB, nr. 9-10/1961; «Ştiri documentare privitoare la biserica din Schitu Goleşti (Muscel)», GB, nr. 9-10/1962; «Bisericile din Boteni-Muscel şi slujitorii lor», GB, nr. 9-10/1964; «Catagrafia fostului judeţ Muscel, făcută în anul 1840 din porunca mitropolitului Neofit», GB, nr. 9-10/1965 – opera sa fiind concepută pe baza unui inedit material documentar. Colaborator la publicaţiile: „Biserica Ortodoxă Română", „Glasul ţării", „Muscelul nostru", „Piatra Craiului", „Prietenul nostru"; fondator al revistei „Foaie pentru luminarea poporului" [1926].

✪ **SAVU CONSTANTIN** [1915-?] – preot ortodox martir, profesor de istorie la Şcoala de cântăreţi bisericeşti din Câmpulung-Muscel; arestat [1941]; rearestat [1950], închis în lagărul de muncă forţată Capu Midia de la Canalul Dunăre-Marea Neagră; exterminat în Închisoarea Piteşti.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Piteşti, 2011, p. [543-546] – 236-237; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Constantin Rădulescu-Codin, Ioan Răuţescu– *Dragoslavele. trecutul comunei...*, Câmpulung, 1923, 432 pag.; Ioan Răuţescu– *Dragoslavele. Trecutul satului. Descrierea*

fizică. Populaţiunea. Instituţii locale. Regiunea Dragoslavele (Luptele din 1916...), Câmpulung, 1937, 553 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

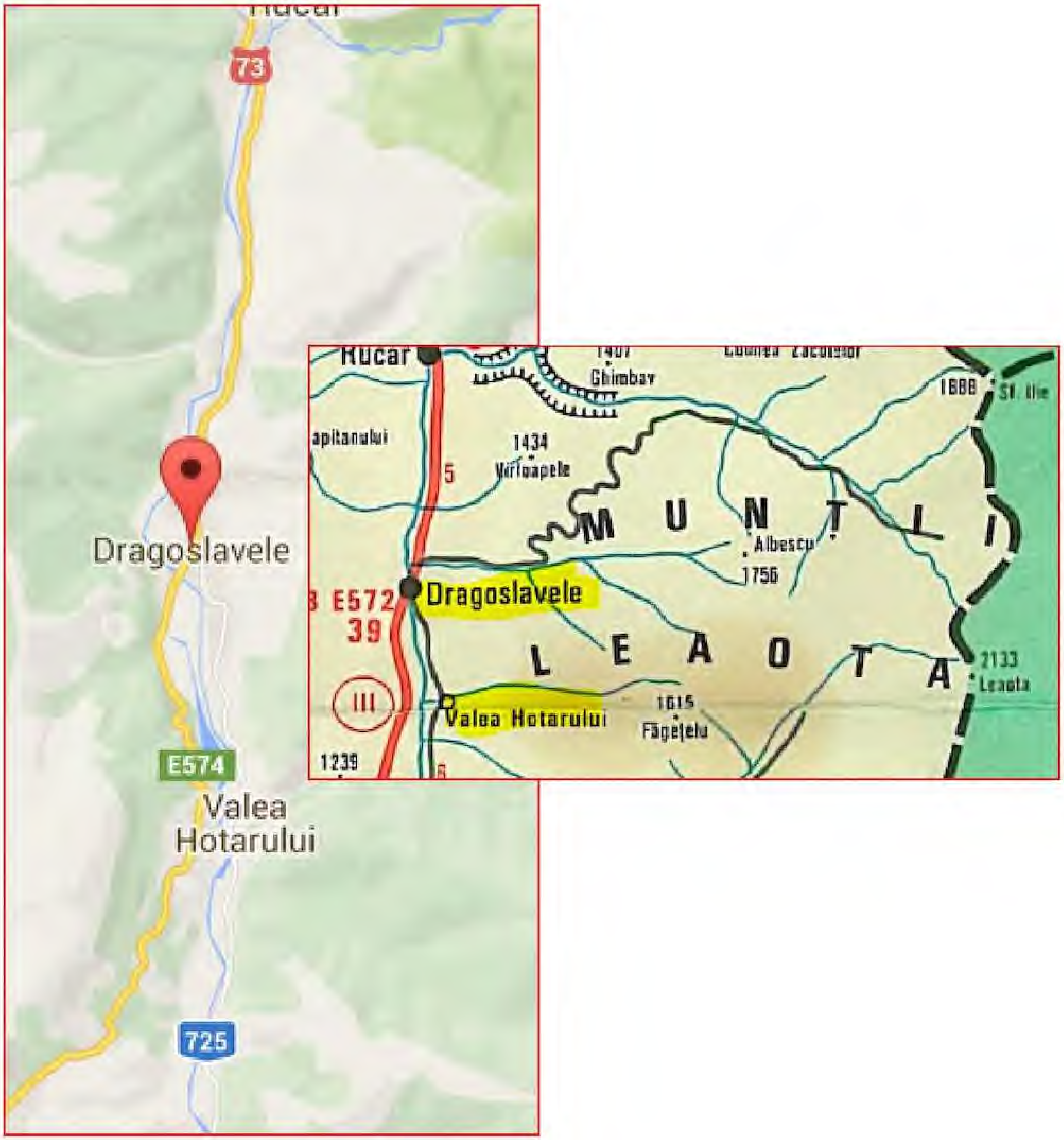
73
Dragoslavele
E574
Valea Hotarului
725
Rucar
Ghimbav
1888
St. Ilie
1434
Vîrfoapele
5
M U N T I I
L E A O T A
Albescu
1756
Dragoslavele
E572
39
III
Valea Hotarului
1615
Făgețelu
1239
2133
Leaota

PRIMĂRIA COMUNEI DRAGOSLAVELE.

DRAGOSLAVELE – CADRUL NATURAL

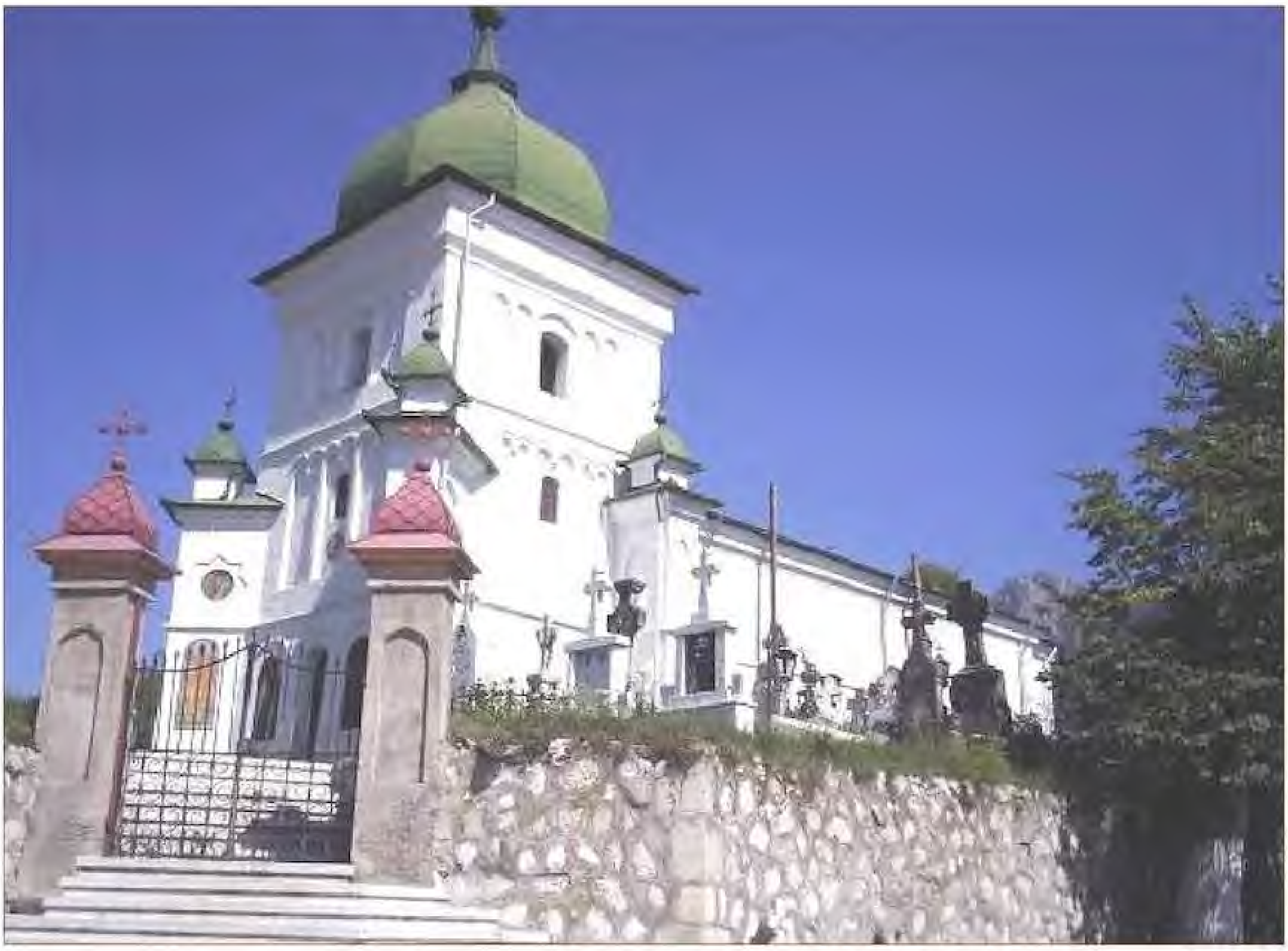

BISERICA JOSENI.

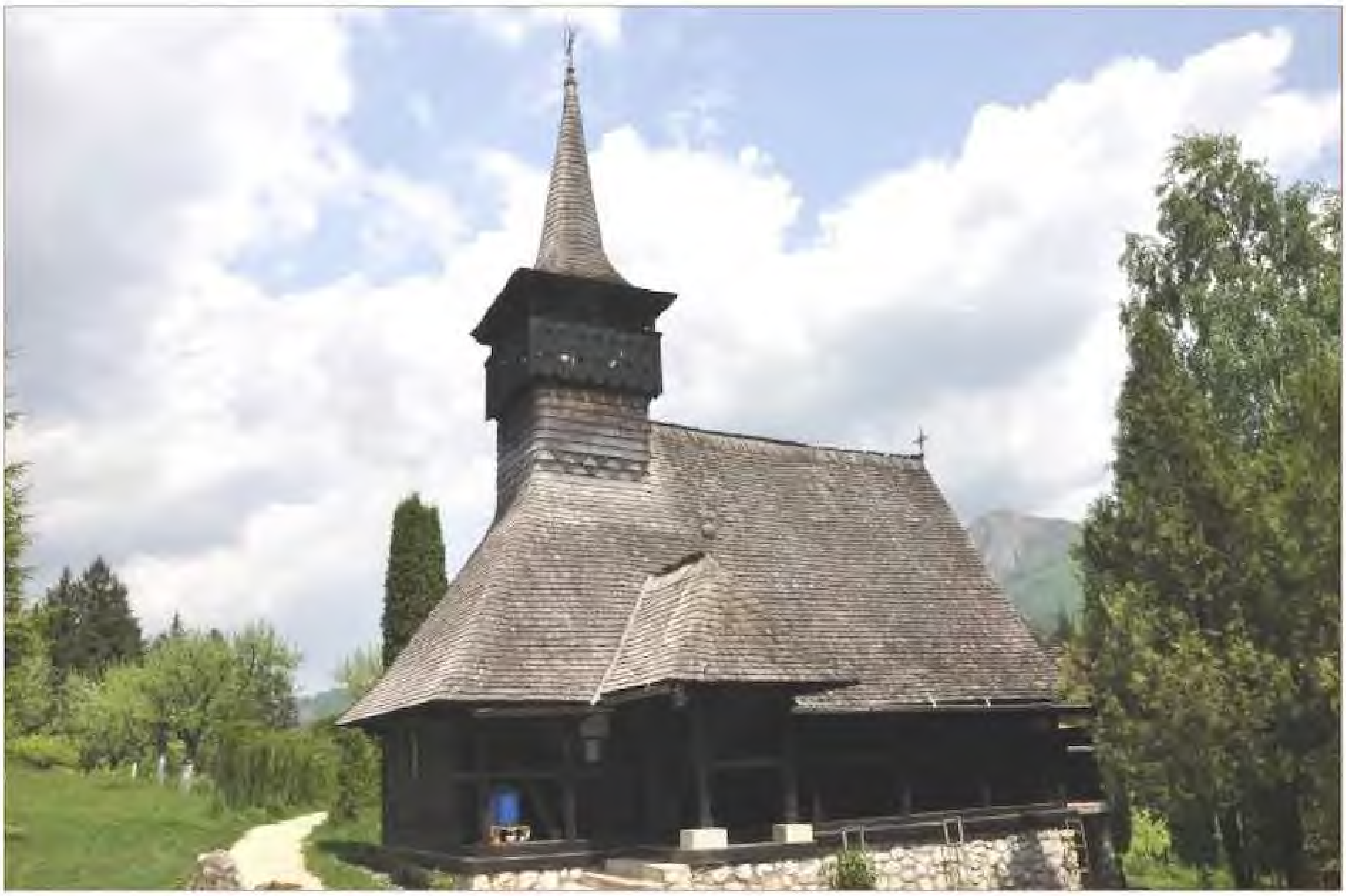

BISERICA DE LEMN DRAGOSLAVELE.

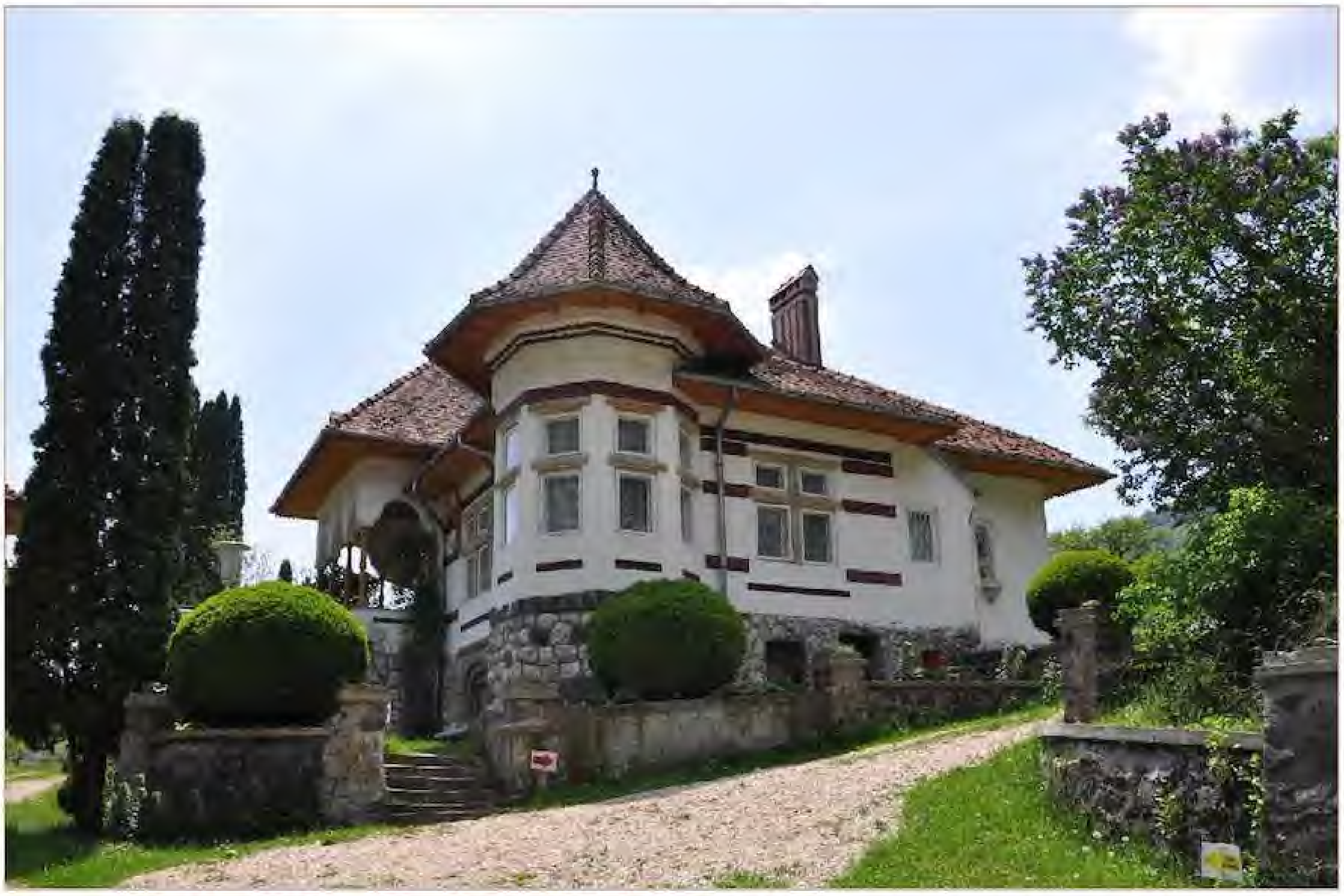

REŞEDINŢA PATRIARHALĂ.

LUMINEAZĂ-TE ŞI VEI FI!
VOIEŞTE ŞI VEI PUTEA!

ŞCOALA DRAGOSLAVELE.

CIMITIRUL EROILOR.

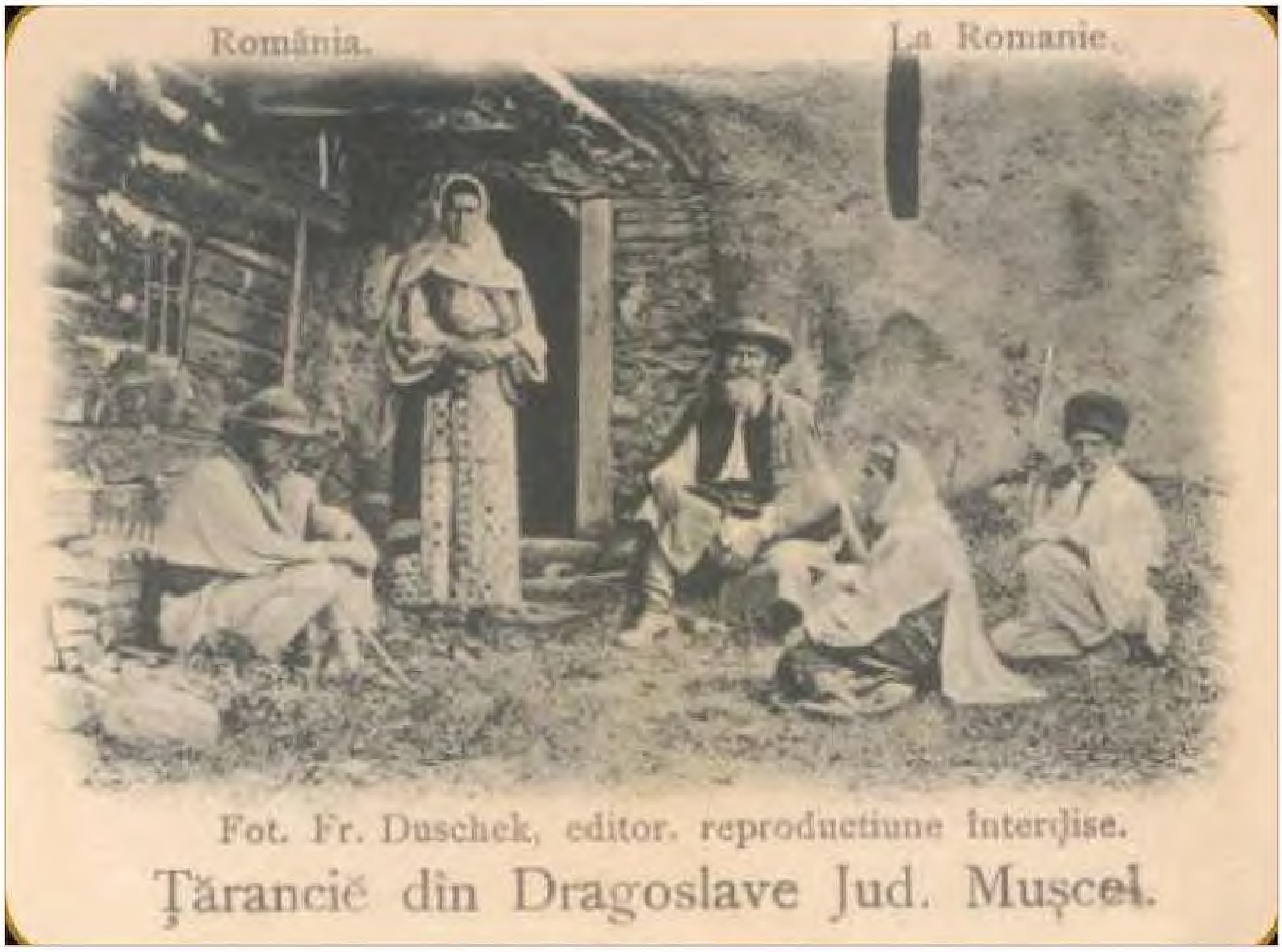
România.
La Romanie.
Fot. Fr. Duschek, editor. reproductiune interdise.
Ţărancĕ din Dragoslave Jud. Muşcel.

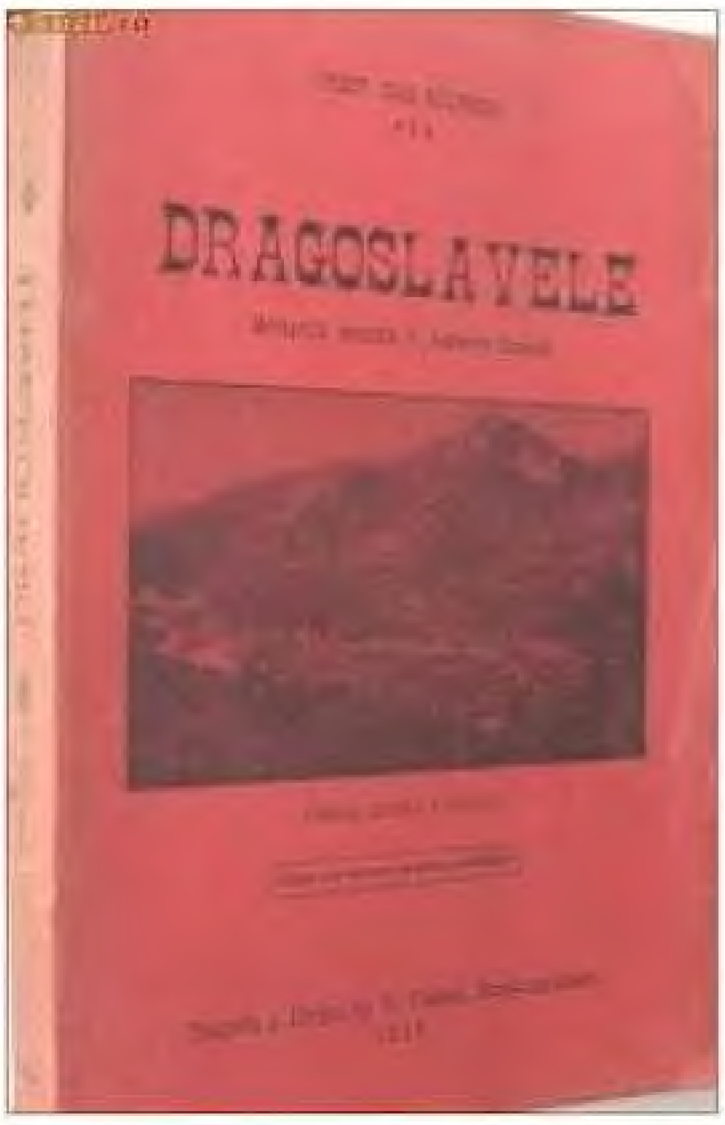
DRAGOSLAVELE

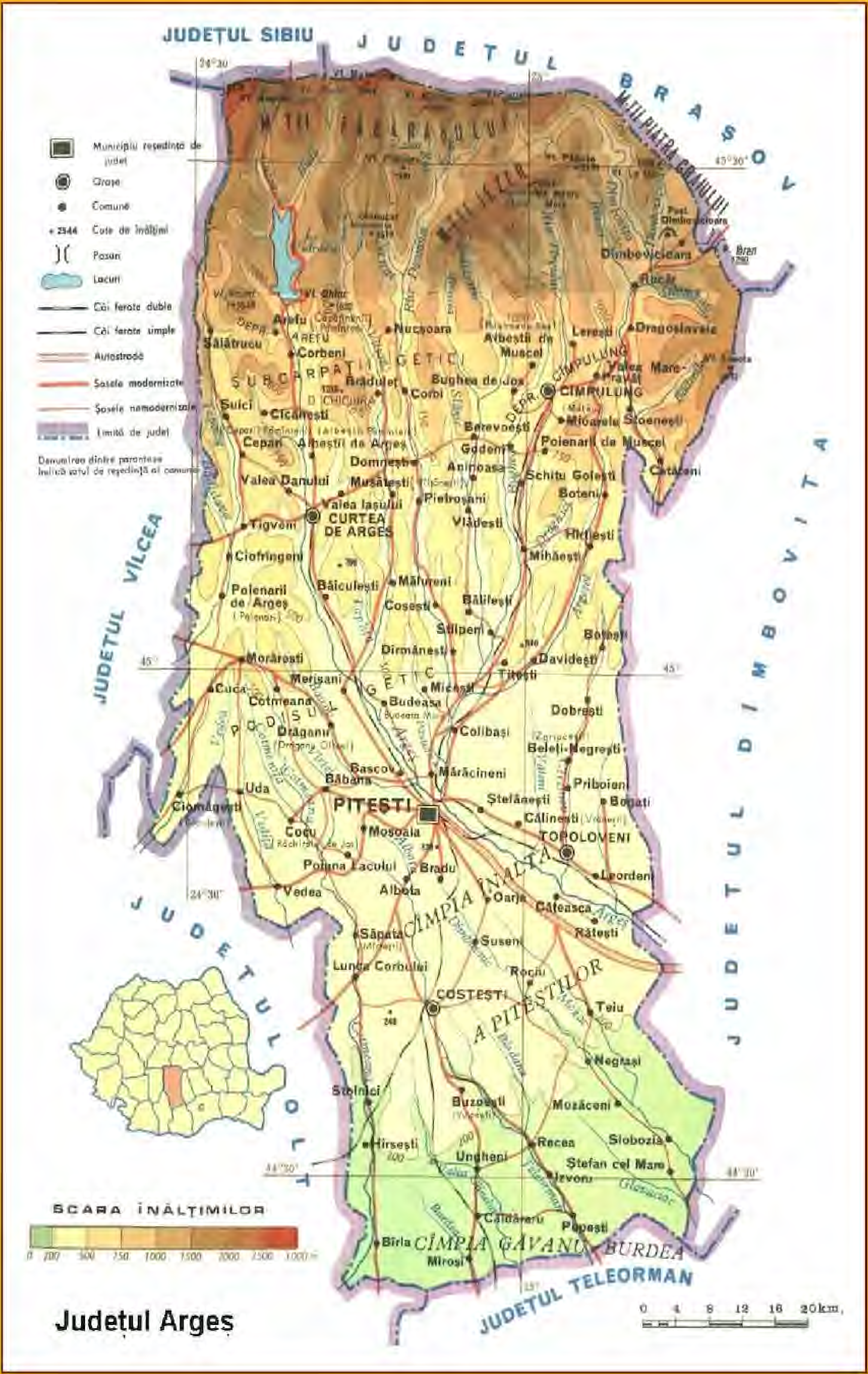
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
MȚII FĂGĂRAȘULUI
MȚII IEZER
MȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
DEPR. AREFU
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Arbești de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Bălilești
Poienarii de Argeș
Cosești
Stîlpeni
Bughea
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

GODENI

PITEŞTI MMXV

GODENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Godeni**; Bordeieni; Capu Piscului; Coteşti; Malu.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 69 km.
SUPRAFAȚĂ: 31,6 km^2.
POPULAȚIE: 3.037 locuitori [1.506 M + 1.531 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localităţile: San Martino di Finita [Italia], Tarxien [Malta] şi Downpatrick [Irlanda de Nord].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Coteşti – 1452 [6960] august 5 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 115)▪ **Godeni** – 1461 [6969] februarie 10 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cotești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 5 august 1452, confirmându-se boierilor săi, Badea, Vlaicul și Radul, proprietatea mai multor sate, printre care și Coteștii.

⬟ Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin tezaurul monetar, imitaţie tip Filip al II-lea, datând din epoca geto-dacică descoperit post 1930.

TOPONIMIE:

- Bordeieni – toponim format pe baza apelativului *bordei* ≈ „locuinţă rudimentară, pe jumătate săpată în pământ şi acoperită cu paie sau stuf" + sufixul *–eni*, care indică provenienţa locală a oamenilor şi, implicit, tipul generalizat al construcţiilor de locuit edificate în aşezare, în contrast cu cele ale locuitorilor din aşezările limitrofe.
- Capu Piscului – toponim topografic relevând poziţia aşezării în raport cu o formă de teren dominantă din zonă.
- Coteşti – toponim format pe baza eponimului *Cotea* – atestat prin tradiţie orală + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Godeni – toponim format pe baza unui eponim *Godea* (la origine, vechiul slav *god* ≈ „abilitate, frumuseţe") + sufixul *–eni*, care relevă originea locală. Antroponimicul *Godea* este atestat în documentele medievale din secolul al XV-lea, drept „slujitor al domnului Ţării Româneşti". Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», p. 35, „Godenii îşi trag numele de la primul păstor Godea, aşezat aici.".
- Malu – toponim topografic indicând aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea, aspect particularizat prin substantivul *mal* ≈ „fâşie de pământ situată de-a lungul unei ape".

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Tipul cel mai vechi de casă, care se menţine în aria comunei, este cel bicameral format din tindă şi odaie, casa fiind construită din bârne de stejar, pe temelii din bolovani şi cărămidă. Pereţii erau tencuiţi în interior şi, în unele cazuri, şi în exterior. Tavanul se realiza din grinzi aparente de stejar, iar „podina" din scânduri de stejar sau de brad. Unele dintre construcţiile de acest tip erau prevăzute, în partea posterioară, cu magazie de zid, care avea funcţionalitate de pivniţă. Ulterior, spre sfârşitul secolului al XIX-lea, s-a generalizat tipul de casă cu două niveluri, parterul fiind destinat depozitării produselor pomicole, iar etajul – amenajat pentru locuit.

Integrat organic ariei portului popular muscelean, costumul popular tradiţional din Godeni relevă aceleaşi caracteristici: originalitate, decoraţie amplă – motivele geometrice în ornamentarea costumului femeiesc fiind predominante.

Folclorul liric şi folclorul coregrafic local se circumscriu coordonatelor creaţiei populare specifice Muscelului.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Ungurica.

O formaţie de teatru, incluzând piese de teatru popular, creată de înv. Gheorghe Dumitrache, a contribuit la o stimulativă dezvoltare a teatrului de amatori în zonă.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Capu Piscului** –[▲]– a fost construită, în 1911-1912, de meşterul Dan din Băjeşti, pe locul unei biserici datând din 1809, ridicate de arendaşul Petre Arnăutu Căpitanul de la Mânăstirea Aninoasa. Ctitorii actualului locaş de cult au fost: pr. Alexandru Dragomirescu şi 190 enoriaşi din sat, care, „înainte de a strica biserica veche, au făcut 300.000 bucăţi de cărămidă, pentru cea nouă”. Biserica are plan în formă de cruce, cu altar semicircular şi abside semicirculare la naos; pridvor subdimensionat cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane prismatice; turle de secţiune octogonală pe tambur pătrat ridicate deasupra naosului şi pronaosului. Pictura murală originară a fost executată în stil neobizantin, în ulei, în 1912-1913, de către pictorii Constantin Vasilescu şi Ion Dogărescu. În tabloul votiv, sunt redate portretele protoiereului Petre Dragomirescu şi al fiului acestuia, Alexandru Dragomirescu, ctitorul bisericii. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1777], Penticostar [1805], Tipic [1811], Liturghier [1833], Mineie [1852], Triod [1887] şi icoane pictate pe lemn de autorii picturii murale a bisericii.

✚**Biserica** «Naşterea Maicii Domnului» **Coteşti** –[▲]– „s-a ridicat din temelie”, prin osârdia unui comitet de iniţiativă local, în frunte cu: pr. I. Popescu, pr. Gh. Bănăţeanu, Iosif Enache, N. Bănăţeanu, în perioada anilor 1871-1881, pe temelia bisericii de zid a unui schit atestat documentar ante 1686. Membrii comitetului „au străbătut ţara în lung şi-n lat, strângând atât bani, cât mai ales daruri în natură: porumb, grâu, vin ş.a.”. Reparată în anii: 1907 (refacerea acoperişului); 1924 (construirea unui cafas pentru cor); 1927 (tencuieli exterioare); 1937 (pardosirea altarului cu scânduri de brad); 1938 (repararea tâmplei de zid). Afectată puternic de cutremurul din 1977, a fost „renovată” în 1979-1982. Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu altar semicircular; pridvor închis cu geamlâc, pe latura vestică; naosul şi pridvorul sunt surmontate de turle octogonale din lemn. Pictura murală originară în ulei executată de Petre Cazan, în 1881, a fost restaurată, prin grija pr. Nicolae Stăncioiu, în 1945; biserica a fost repictată de Gheorghe Busuioc, în 1982. În peretele vestic exterior, sunt încastrate în zid, două cruci vechi de piatră. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1827], Psaltire [1847], Tipic [1851], Liturghier [1862], Catavasier [1873], Tipic [1890], Triod [1893], Octoih [1893], Mineie [1893], icoane pe lemn de Petre Cazan [1881] ş. a.

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva»+«Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Godeni** [1856-1862]~ctitorită de preoţii Constantin Ion, C. Diaconescu, cu ajutorul enoriaşilor •intervenţii: refacere radicală – construirea absidelor naosului [1909-1915]; reparaţii soclu [1936] •pictură murală: Constantin Vasilescu şi Ion Dogărescu [1915]; renovată de Pantelimon Fleşaru [1969].

✚**Biserica** «Sf. Dumitru» **Malu** [1895-1898]~ctitorită de preoţii Gheorghe Moisescu, Ion Popescu şi enoriaşii acestora, „pe temelie de piatră, cu pereţii din bârne tencuite”, în locul unei bisericuţe de lemn „ruinate” •pictură murală: Petre şi Iancu Cazan [1898]; restaurată de Ion Fleşaru din Câmpulung-Muscel.

Cruci de piatră: **Godeni**: 1662 [7170] februarie 14 –[▲]– lângă biserică; 1667-1668 [7176] –[▲]– în fostul cimitir al satului; XVII –[▲]–; 1758-1759 [7267] –[▲]– lângă vechiul drum spre Mărcuş, marcând existenţa anterioară a unor construcţii de cult, sau delimitând proprietăţile.

Monumente eroi: **Capu Piscului** [1916-1918; 1941-1945]; (1922) – lângă Biserica «SN» Capu Piscului ▪~ **Coteşti** [1877-1878; 1916-1918; 1941-1945] – lângă Căminul cultural Coteşti ▪~ **Malu** [1916-1918; 1941-1945]; autor: Gh. Bizon (1920) – amplasat în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 201 locuitori ai comunei Godeni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [2], Primul război mondial [96], Al doilea război mondial [100].

❖ MEMENTO:

Casa natală a poetei Ileana Mălăncioiu, autoarea volumelor: «Pasărea tăiată» [1967], «Către Ieronim» [1970], «Inima reginei» [1971], «Ardere de tot» [1976], «Peste zona interzisă», «Linia vieţii» ş. a.

IN MEMORIAM

✪ **GODESCU PETRE** [1885,Godeni–1971,Bascov], preot, publicist; autorul volumelor: «Treizeci de zile în Banat» [1911], «Furii pustiesc ogorul» [1915], «Fărâme din istoria misionarismului argeşean» [1929].

✪ **MATEI FILOFTEIA** [1906, Coteşti-1960] – proprietar funciar, militant politic anticomunist din Gruparea musceleană de rezistenţă armată anticomunistă Şerban-Voican, arestată [1956], condamnată, moartă în Penitenciarul Văcăreşti.

✪ **PROCA EUGENIU** [1927-2004] – medic, profesor universitar, specialist în domeniul urologiei. Ministru al Sănătăţii [1978-1983]. Membru de onoare al Academiei Române [1992]. Opera: «Insuficienţa renală acută» [1968], «Diagnosticul cancerului de prostată» [1977] ş.a. Redactor coordonator al monumentalului «Tratat de patologie chirurgicală», vol. I-XI [1983-1993].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 242.

Nichita Dragomirescu, Nicolae Gh. Soare– *Monografia istorică a comunei Capul Piscului, judeţul Muscel*, Câmpulung, 1941, 56 pag.; Ion Dumitrache– *Monografia comunei Godeni-Argeş*, 1978, 3 vol.; Ion O. Voican, Angela I. Voican, Corneliu Gh. Voican– *Monografia comunei Godeni (Muscel), judeţul Argeş: Coteşti, Godeni, Capu Piscului. Prima atestare documentară*, Piteşti, 1999, 192 pag., http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

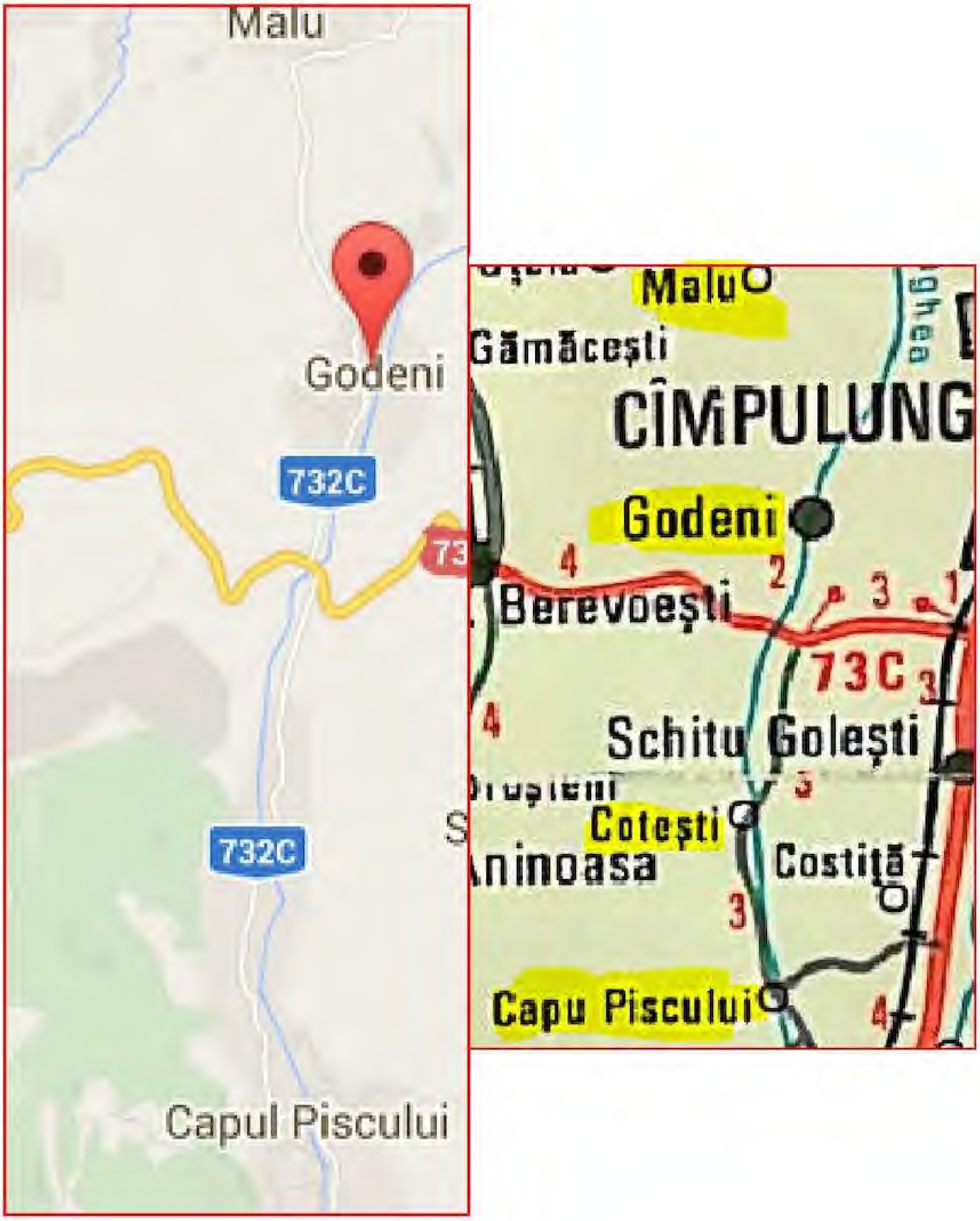
Malu
Godeni
732C
73
732C
Capul Piscului
Malu
Gămăcești
CÎMPULUNG
Godeni
4
2
3
1
Berevoești
73C
3
4
Schitu Golești
3
Cotești
Aninoasa
Costiță
3
Capu Piscului
4

PRIMĂRIA COMUNEI GODENI.

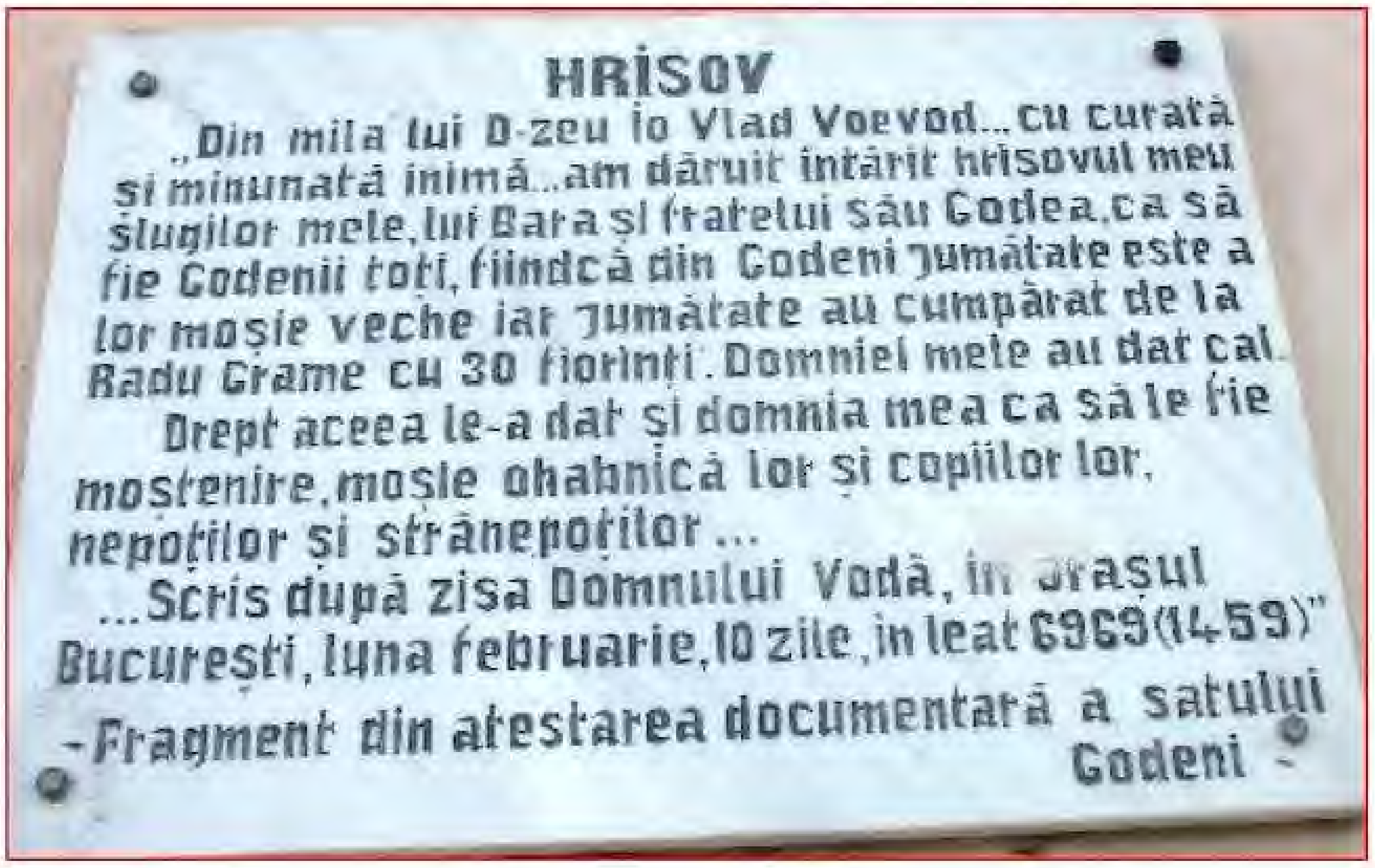

HRİSOV

„Din mila lui D-zeu io Vlad Voevod...cu curată
si minunată inimă...am dăruit intărit hrisovul meu
slugilor mele, lui Bara și fratelui său Godea, ca să
fie Godenii toți, fiindcă din Godeni jumătate este a
lor moșie veche iar jumătate au cumpărat de la
Radu Grame cu 30 florinți. Domniei mele au dat cal.
Drept aceea le-a dat și domnia mea ca să le fie
moștenire, moșie ohabnică lor și copiilor lor,
nepoților și strănepoților ...
...Scris după zisa Domnului Vodă, in orașul
București, luna februarie, 10 zile, in leat 6969(1459)"

-Fragment din atestarea documentară a satului
Godeni -

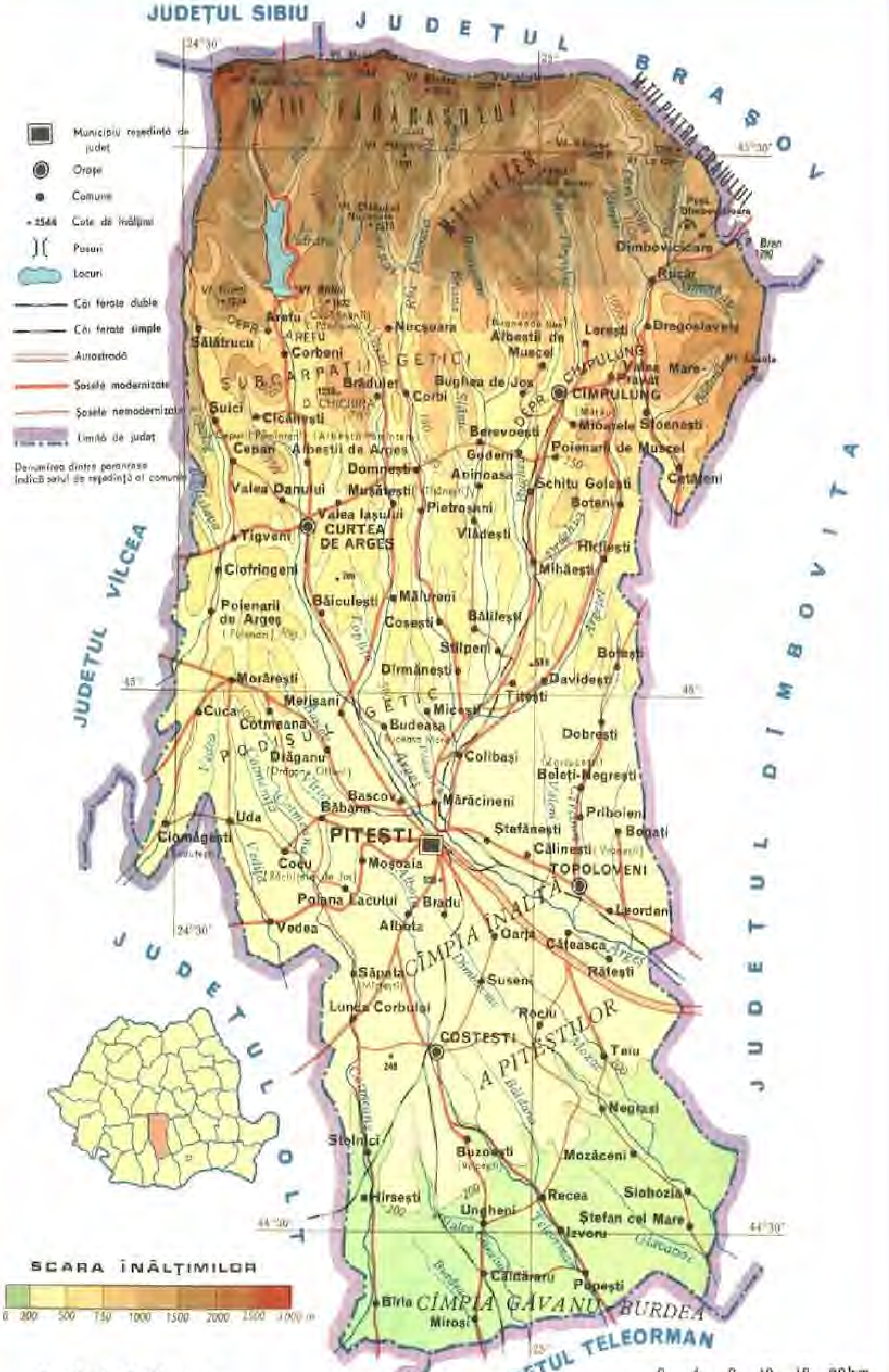
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
COSTEȘTI
TOPOLOVENI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Mărăcineni
Băbana
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țeiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

HÂRSEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

HÂRSEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Hârseşti**; Ciobani; Martalogi.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 40 km.
SUPRAFAŢĂ: 51,6 km^2.
POPULAŢIE: 2.480 locuitori [1.218 M + 1.262 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Hârseşti – 1624 [7132] iunie 10 (DIR, XVII, B, ŢR, vol. IV, doc. 438).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Hârsești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Alexandru Coconul la 10 iunie 1624, prin care se confirmă jupanului Preda proprietatea sa din Mogoșești, printre martori aflându-se un „Stoica din Hârsești".

TOPONIMIE:

- **Ciobani** – toponim social, indicând ocupaţia dominantă a primilor locuitori ai aşezării: ciobani ≈ „îngrijitori, paznici de oi".
- **Hârseşti** – toponim format pe baza eponimului *Hârsu*, atestat în folclorul local; la origine, apelativ-poreclă *hârşit* ≈ „cărpănos, avid de bani" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Martalogi** – toponim istoric relevând întemeierea aşezării de către un *martalog* ≈ „slujitor domnesc însărcinat cu paza graniţelor şi cu supravegherea punctelor vamale". Această funcţie, atestată în veacul al XVII-lea, a existat până în anul 1716, când a fost desfiinţată de către domnitorul Nicolae Mavrocordat, ca măsură mai mult fiscală, deoarece martalogii erau scutiţi de orice taxă către stat.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei de şes a judeţului Argeş. Vechile construcţii de locuit se înălţau pe soclu de cărămidă tencuit. Pereţii din ostreaţă, lipiţi cu tencuială de pământ, erau fixaţi pe o talpă masivă de stejar, iar, în partea superioară, în cosoroabele care dublau cununa şarpantei acoperişului. Planul caselor era bicameral, cu acces de pe sala dispusă pe întreaga faţadă principală.

Unele construcţii al căror plan este format din tindă centrală şi camere laterale prezintă un foişor plasat central, cu acoperişul subdimensionat faţă de acoperişul în patru ape al caselor. Variatele ornamente traforate conferă faţadei principale a caselor valenţe decorative remarcabile, ca, de altfel, şi ornamentele realizate în stucatură (în special, florale).

Costumul popular tradiţional se integrează zonei de interferenţă dintre portul popular argeşean şi cel specific zonei etnoculturale Teleorman.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior: Floarea Dragnea, Floarea Florescu, Elena Lemnaru, Marieta Liberu, Maria Liloiu, Dumitra Linte, Ioana Linte, Ioana Miuţu, Floarea Ţârlea, Paraschiva Ţârlea, Ioana Voinea.

Din folclorul muzical zonal, s-a inspirat cunoscuta solistă de muzică populară Ioana Modan–Cornea, originară din sat, care a obţinut Premiul I la Festivalul «Floarea de stâncă» organizat, la Rucăr, de Centrul creaţiei populare, solistă a Ansamblului «Dorul» din Topoloveni; participantă pe scenele unor festivaluri de muzică populară. Absolventă a

Facultăţii de muzică «Spiru Haret», unde a susţinut teza de licenţă «Cântecul propriu-zis şi muzica populară din Argeş».

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bătuta de la Hârseşti, Brâul căluşăresc, Buceagul, Drumul dracului (Drumul naibii), Floricica din căluş, Geamparalele, Gheorghiţa din căluş, Hora căluşărească, Martalogii, Minţita, Murguleţul de la Hârseşti, Ogânăul, Rustemul, Salta, Sârba căluşărească (Sârba din căluş), Sârba-n tarapanale, Simianca, Ţigăneasca.

Formaţia de căluşari a Căminului cultural Hârseşti a fost, în repetate rânduri, laureată a unor festivaluri şi concursuri de dansuri populare pe plan regional şi naţional.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Nicolae» **Ciobani** [1902]~ctitorită de pr. Badea Bănică şi enoriaşii satului •intervenţii: consolidare cu centuri metalice [1927]; refacerea turlei [1941]; refacerea tencuielilor exterioare [1959] •pictură murală: anonim [1902]; Stan Hermeneanu din Govora Băi [1960].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Hârseştii de Jos** –[▲]– ctitorită, ante 15 august 1835 (data sfinţirii), de: Gheorghe Postelnicu, Nicula Petcu, Vladu Ioan preotul, Marin Belchiţă, Ion Marin Diaconescu şi enoriaşi ai parohiei. Biserică de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, semicirculară în interior şi poligonală în exterior; pridvor deschis cu arcade în acoladă susţinute pe coloane de zidărie; turlă octogonală pe tambur pătrat, deasupra pronaosului. Naosul este separat de altar, prin tâmplă de zid, iar, de pronaos, prin zid gros, cu deschidere centrală de acces. Pictura murală originară din naos şi altar [1835], conservată fragmentar, este opera zugravilor: Ion, Bălaşa şi Nicolae – menţionaţi într-un pomelnic scris pe peretele proscomidiarului; „rămânând nezugrăvită pe dinafară şi pe dinăuntru la femei până la 24 mai 1883", pictura murală din pronaos, pridvor şi în exterior, pe registrul superior, sub cornişă, a fost realizată, ulterior [1883]; restaurarea picturii [1997-1999]. Colecţie parohială de inventar cultic. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1712], Penticostar [1800], Octoih [1811], Cazanie [1834], Catavasier [s.a.], Molitvelnic [s. a.], Evhologhion [s. a.], Triod [s. a.], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, potir, cruce de altar, sfeşnice ş. a. O icoană „Maica Domnului cu Pruncul" cu bordură sculptată şi dimensiunile de 80/53 cm este semnată „Radu zu/gravu; / 1846 avgust / 13", dată menţionată şi pe icoana reprezentând pe „Iisus Hristos", din pronaos. O inscripţie în cartuş, pe o lespede de piatră: „1836, iun(ie) 17".

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Popeşti** –[▲]– Pisania pictată într-o nişă de deasupra intrării în biserică menţionează contribuţia unor „pravoslavnici creştini" la edificarea locaşului de cult, în anul 1865: „† Întru slava sfintei şi nedespărţitei / Troiţe, s-au ridicat această sfântă biserică / din temelie, ce are hramul Adormirei, în zilele înălţatului domn Alecsandru / Ioan Întâiul, cu blagoslovenia episcopului / Neofit Scriban, ajutând la aceasta mul/ţi pravoslavnici creştini de care mai pre / scurt îi vom însemna: Matei pr., Preda pr., / Radu pr., Mina pr., Costandin, Rada, Tudor, / Dina, Ion, Dobra, Nicolae, Stanca, Costandin, / Rada, Bratu, Rada, Badea, Mara, Floarea, Ion, Stan/ca, Petre, Tudora, Matei, Gherghina, Ion I/linca, Stancu, Marin, Ilinca, Tudor, Maria, / Dumitru, Ioana, Stan, Stana, Miu, Ilinca, / Badea, Păuna, Radu, Voica şi cu toată / săvârşire această sf. biserică la / leatu 1865 octombrie. / Zamfir zugravu.". Biserica a fost consolidată şi „renovată" în: 1883, 1923, 1939. Construită din cărămidă cu mortar de var negru, biserica are un plan dreptunghiular, cu altar semicircular în interior şi poligonal în exterior; pridvor deschis prevăzut cu arcadă centrală în acoladă şi arcade în mâner de coş, lateral, sprijinite pe coloane şi stâlpi de colţ; o turlă octogonală se înalţă deasupra pronaosului. Décor exterior format din brâu median mulural, ridicat la pridvor, deasupra accesului. Pictura murală originară [1865] realizată de Zamfir zugravu, Anton Serafim [1883]; renovată de C. Zaharescu [1939]; repictare de Vasile Ivănescu [1957]; repictare de Radu Mărculescu-Bucureşti [1987]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1852], Evanghelie [1869], Penticostar [1895], Triod [1897], Cazanie [1898], icoane pe lemn din sec. XIX pictate de Radu zugravul şi de Zamfir zugravul ş. a.

Cruce de piatră: **Hârseşti**: 1824 –[▲]– lângă Biserica Hârseştii de Jos.

Monument eroi: **Hârseşti** [1916-1918]; autor: I. Kaghiorghis – lângă Şcoala generală Hârseşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 195 locuitori ai comunei Hârsești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Campania din 1913 [2], Primul război mondial [123], Al doilea război mondial [70].

❖ MEMENTO:

ŞCOALA PRIMARĂ HÂRSEŞTI [1910] –[▲]– construcţie care poartă amprenta stilului arhitectural al instituţiilor de învăţământ create din iniţiativa celebrului reformator al învăţământului românesc, ministrul Spiru Haret [1851-1912], proiectele-tip fiind realizate de arh. Paul Smărăndescu [1881-1945], devenit arhitect-şef al Ministerului Instrucţiei publice şi Cultelor, în 1909.

☙ IN MEMORIAM ❧

✪ **BĂDESCU BAZICĂ** [Ciobani, 1930-1950] – militant politic anticomunist exterminat la Securitatea din Piteşti. Iniţiatorul Grupului de rezistenţă anticomunistă din Piteşti [1949], format din 35 elevi; arestaţi şi condamnaţi de Tribunalul Militar Craiova.

✪ **PĂUN ZENOVIE** [Ciobani, 1928-1991 – profesor, folclorist, publicist; director al Casei regionale Argeș a creației populare [1959-1968]. Opera: «Folclorul pastoral din zona montană a regiunii Argeş în contemporaneitate», «Aşa cum cântă oamenii» [1963], «Corul din Domnești la 75 de ani» [1965] – în colaborare cu poetul George Cristea Nicolescu, şi «Vers şi cântec de pe Argeş» [1965].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 245-246; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

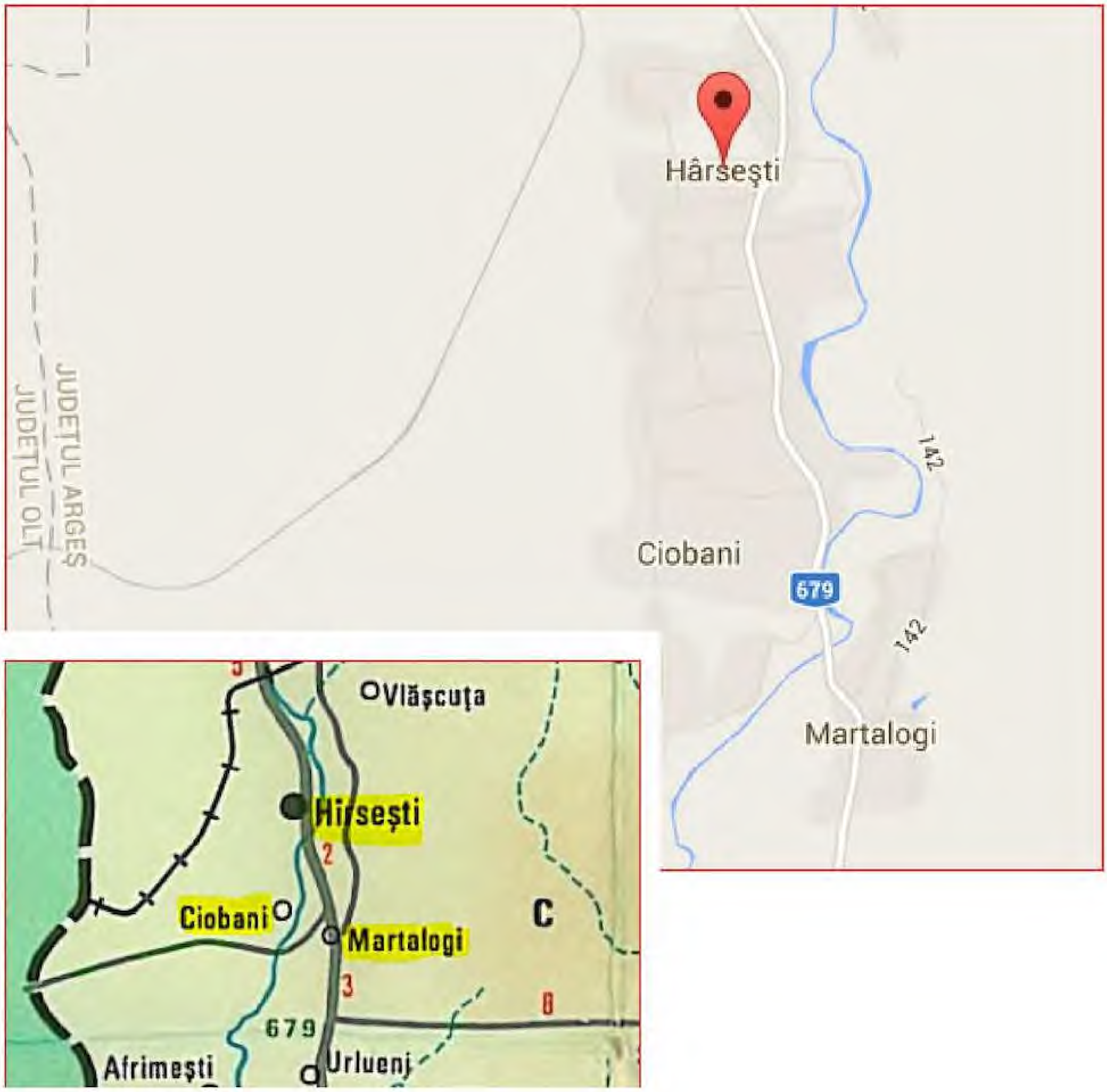
Hârseşti
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL OLT
142
Ciobani
679
142
Martalogi
5
Vlăşcuţa
Hirseşti
2
Ciobani
Martalogi
C
3
6
679
Afrimeşti
Urlueni

PRIMĂRIA COMUNEI HÂRSEŞTI.

VECHEA PRIMARIE HARSESTI
TRANSFERATĂ PE TERENUL
MUZEULUI POMICULTURII SI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

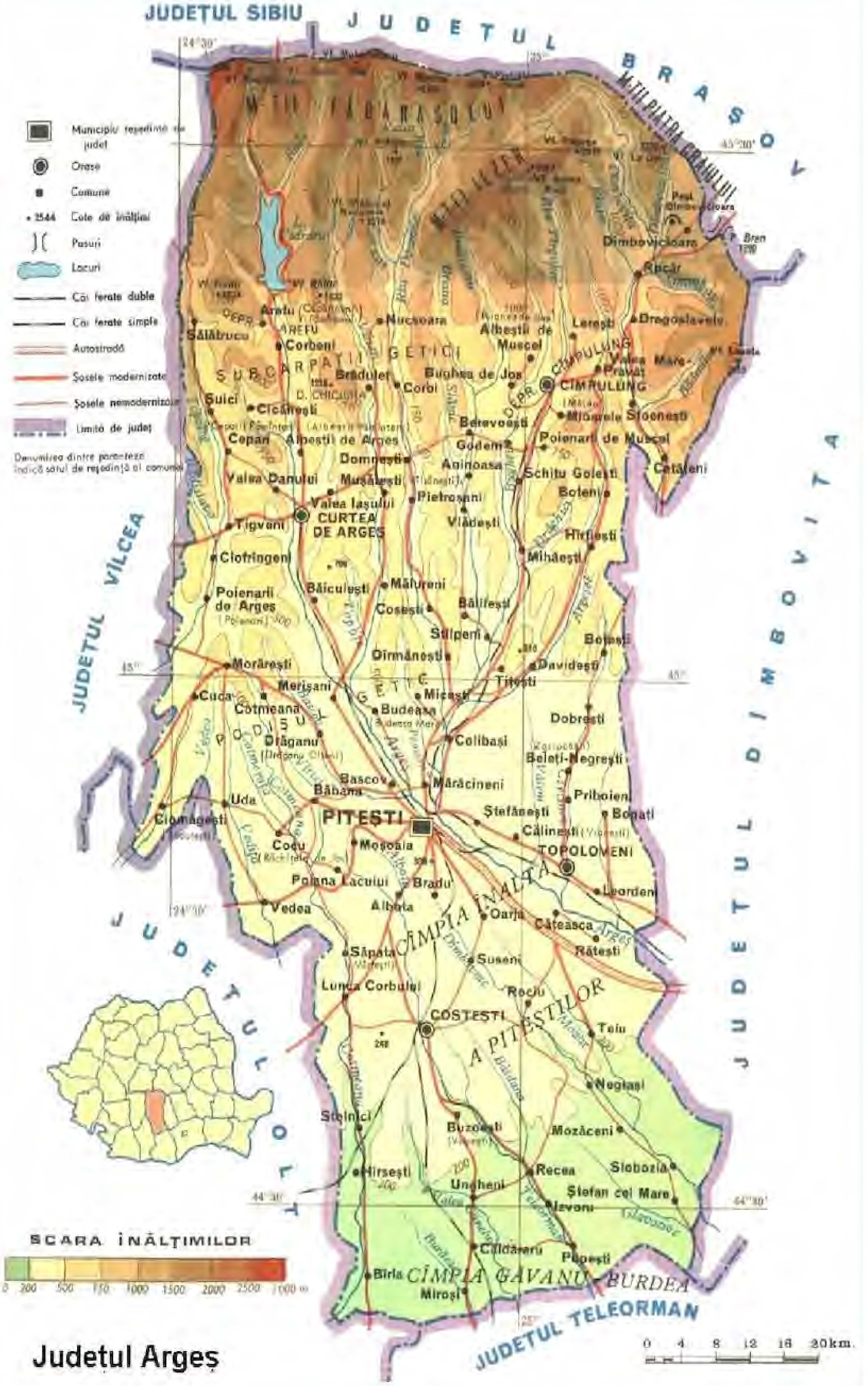
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ŢII FĂGĂRAŞULUI
M-ŢII PIATRA CRAIULUI
M-ŢII IEZER
SUBCARPAŢII GETICI
PODIŞUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEŞTILOR
CÎMPIA GÂVANU-BURDEA
Municipiu reşedinţă de judeţ
Oraşe
Comune
• 2544 Cote de înălţimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Şosele modernizate
Şosele nemodernizate
Limită de judeţ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reşedinţă al comunei
PITEŞTI
CURTEA DE ARGEŞ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEŞTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Nucşoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleţ
Bughea de Jos
Corbi
Suici
Cicăneşti
Berevoeşti
Stoeneşti
Cepari
Albeştii de Argeş
Domneşti
Aninoasa
Godeni
Poienarii de Muscel
Cetăţeni
Valea Danului
Muşăteşti
Schitu Goleşti
Valea Iaşului
Pietroşani
Boteni
Tigveni
Vlădeşti
Hîrtieşti
Mihăeşti
Ciofrîngeni
Băiculeşti
Mălureni
Poienarii de Argeş
Coşeşti
Bălileşti
Stîlpeni
Boteşti
Morăreşti
Dîrmăneşti
Davideşti
Merişani
Ţiţeşti
Cuca
Cotmeana
Micăşti
Budeasa
Dobreşti
Drăganu
Colibaşi
Beleţi-Negreşti
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgeşti
Uda
Ştefăneşti
Bogaţi
Cocu
Moşoaia
Călineşti
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Râteşti
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negraşi
Stolnici
Buzoeşti
Mozăceni
Hîrseşti
Recea
Slobozia
Ungheni
Ştefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popeşti
Bîrla
Miroşi
Argeş
Vedea
Dîmboviţa
Vîlsan
Tîrgului
Doamnei
Topolog
Neajlov
Cotmeana
Teleorman
Glavacioc
Burdea
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLŢIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Judeţul Argeş

Grigore Constantinescu

Comuna

HÂRTIEŞTI

PITEŞTI MMXV

HÂRTIEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Hârtieşti**; Dealu; Lespezi; Lucieni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 40 km.
SUPRAFAŢĂ: 48,8 km^2,
POPULAŢIE: 2.165 locuitori [1.078 M + 1.087 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Luciiani (Lucieni) – 1437 [6945] august 10 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 85)• **Hârteşti** (Hârtieşti) – 1512 [7020] februarie 20 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 98)• **Hârtieşti** – 1475 septembrie 1 (JA).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Lucieni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Dracul la 10 august 1437, prin care se confirmă „slugilor și boiarilor domniei mele" stăpânirea „peste Luciiani, întru moșie și întru ohabnicie, scutindu-i de slujbe și dajdii".

TOPONIMIE:

Dealu – toponim topografic format din substantivul *dealul* care indică forma de relief dominantă pe care s-a constituit aşezarea – sl. *dĕlŭ*.

Hârtieşti – toponim format pe baza unui antroponimic *Hartic* (atestat în documentele medievale) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiţia orală asociază numele localităţii cu actele de proprietate (hârtii) pierdute, care dovedeau stăpânirea de către localnici a pământurilor acaparate de către călugării Mânăstirii Vieroş. Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», – „se numea anterior Cotlomiuţ. Au fost numiţi aşa de călugării de la Mânăstirea Valea unde li s-au rătăcit hârtiile (actele de proprietate) şi a rămas mânăstirea stăpână pe pământul lor, iar ei ducându-se să le ceară, li se spunea: ăştia sânt tot ăi cu hârtiile – Hârtieştii !". O ipoteză toponomastică asociază numele satului cu un cuvânt slavon având semnificaţia de „cei din pădure", ori cu germ. „*artabach*" cu sens de „pârâu de pădure".

Lespezi – toponim topografic explicat prin existenţa, în aria aşezării, a unor *lespezi* ≈ „blocuri mari de piatră".

Lucieni – toponim topografic format pe baza unui apelativ slav *lucina* ≈ „păşune" + sufixul *–eni*, care indică locul de provenienţă a locuitorilor. Numele iniţial al aşezării a fost Valea Vacii.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectura locală tradiţională este specifică arealului etnocultural muscelean. Case ţărăneşti construite la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX constituie modele ale arhitecturii populare tradiţionale muscelene. **Casa colonel Gogulescu** –[▲]– [¼ XX] şi **Casa J. Vlădescu** –[▲]– [1926] reprezintă, sub raport arhitectural, tipuri de construcţii monumentale prin proporţii, prezentând, prin spaţiul ambiental special amenajat (părculeţe, acareturi), aspectul unor conace boiereşti autentice, caracteristice încep. sec. XX.

Portul hârtieştean – integrat caracteristicilor portului popular muscelean – se distinge printr-o rară strălucire şi originalitate, constituind un reper semnificativ al identităţii şi spiritualităţii acestei zone. Principalele piese care alcătuiesc costumul popular femeiesc sunt: ia, fota şi marama. Ia este compusă din trei elemente distincte: trupul, poalele şi nada. „Trupul" este format din: guler, ciupag (piept) şi mâneci, fiind ornamentat prin „râuri" din fir de mătase, fluturi metalici şi mărgele mici, colorate. Iile sunt lucrate din pânză de casă înălbită sau din marchizet. Fota ţesută în război este de formă dreptunghiulară; culoarea diferită fiind condiţionată de vârsta purtătoarelor: roşie sau grena (pentru fetele tinere), culori mai închise, mai ales, neagră (pentru vârstnice). O vestă din catifea înfrumuseţată cu fir, mărgele şi mătase completează costumul. Betele sunt ţesute şi amplu decorate în motive geometrice. Marama fixată pe cap printr-o legătură de catifea „mărgelată" dă o notă de maiestuozitate ansamblului vestimentar feminin.

Portul popular bărbătesc este alcătuit din: cămaşă simplă de cânepă sau de bumbac, vestă de postav negru, cioareci de dimie cu croială strâmtă, mulaţi pe picior (iarna), ori cioareci din pânză de cânepă (vara).

Peste cămaşă, se încingeau cu bete (cei mai săraci), ori cu chimire – în care păstrau: amnarul, cremenea, iasca, tutunul, banii, un cuţit în teacă de lemn şi un şerveţel vărgat (cei mai înstăriţi). Iarna, se îmbrăcau cu cojoace lungi (sarici). Pe cap, se purta căciulă din piele de miel (iarna), ori pălărie cu boruri largi (vara). Încălţămintea tradiţională: opinci din piele de bovine, încreţite şi legate cu nojiţe.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Elena Andrei (n. 1939) şi Marioara Popa (n. 1928), Constantina Savu (n. 1938), Ioana Şerban (n. 1908), Elena Tudora (n. 1912) din satul Hârtieşti; Eugenia Arsene (n. 1921), Florica Dumitru (n. 1932) şi Ioana Duţulescu (n. 1928) din satul Huluba; Veroana Ciortan (n. 1925) şi Aurica Iacob (n. 1931) din satul Lucieni erau specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, vâlnicelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă, mileurilor pe care le vindeau în târgurile din zonă.

Un meşter vestit în confecţionarea coşurilor din împletituri de nuiele era Nicolae Bica (n. 1902).

Dintre datinile şi obiceiurile populare locale, în afara pluguşorului, cântecul fetelor de Anul Nou prezintă o specificitate locală, grupuri mici de două-trei fete urând gazdelor sănătate şi belşug, la cumpăna dintre ani.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Ungurica.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Schimbarea la Faţă a Mântuitorului (6 august), Sf. Ierarh Nicolae (6 decembrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae»+«Sf. Apostoli Petru şi Pavel» Hârtieşti –[▲]– „s-au început din temelie la leat 1837 şi s-au săvârşit la leat 1842 mai 15, cu toată cheltuiala şi osârdia robului lui Dumnezeu, Radu erodiacon Heruvic, cu fiii săi, ajutor fiind şi nepotu-meu Panait", potrivit pisaniei din pridvor. Pomelnicul proscomidiarului, inscripţionat pe o piatră, menţionează printre ctitori, pe: „Radu diiacon, Ioana diaconeasa, Stanca, Maria, Ioan, Tudora". O refacere radicală a construcţiei va fi întreprinsă în 1916, odată cu: adăugarea absidelor laterale, desfiinţarea zidului despărţitor dintre pronaos şi naos, adăugarea pridvorului actual, consolidarea construcţiei cu centuri metalice – operaţiuni efectuate de către preotul Gheorghe Negurescu, care era şi „legător de biserici şi priceput la fierărie". În 1941, turla originară de zid, afectată de cutremurul din 1940, a fost înlocuită cu o turlă de lemn şi s-a construit cafasul, în pronaos. Biserica este de plan treflat, cu abside poligonale în exterior şi semicirculare în interior; pridvorul iniţial fiind inclus în spaţiul pronaosului; pridvor adăugat, subdimensionat; turlă-clopotniţă cu acces pe o scară cuprinsă în grosimea zidului nordic al pridvorului iniţial. Altarul se separă de naos printr-o tâmplă de zid de influenţă barocă, cu medalioane rotunde dispuse etajat piramidal. Naosul şi pronaosul sunt acoperite cu câte o calotă sprijinită pe arce şi console. Din fresca originară, s-au păstrat tablourile votive reprezentând pe: ierodiaconul Radu Heruvic, Ioana, soţia sa, şi nepotul Panait. O pictură murală în ulei a fost realizată, în 1926, de Gheorghe Zafiescu şi Ion Dogărescu. Tabloul votiv iniţial a fost completat cu portretele patriarhilor României Miron Cristea [1925-1930] şi Justin Moisescu [1977-1996]. În patrimoniul bisericii, „s-au aflat un Ceaslov din secolul al XVIII-lea şi alte 24 cărţi din secolul al XIX-lea (majoritatea de la 1825); din secolul al XIX-lea se păstrează, de asemenea, şapte icoane".

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» Lucieni –[▲]– construită, în 1872, cu cheltuiala lui Constantin (Dinică) şi George Vlădescu, din cărămidă şi piatră de râu. Biserica a fost reparată în repetate rânduri de către enoriaşi şi „adaptată cerinţelor vremii", prin realizarea unui cafas, în 1965. De plan dreptunghiular, cu absida altarului semicirculară; două turle construite din lemn surmontează şarpanta acoperişului (o turlă de secţiune octogonală, peste naos şi o turlă pătrată, deasupra pronaosului). Altarul este separat de naos printr-o tâmplă de zid ondulatorie, deschiderile pentru uşa împărătească şi uşile diaconeşti având ecouri stilistice gotice. Decoraţiile murale constau din medalioane circulare nişate, triunghiuri şi imitaţii de perdele cu ciucuri. Pictura, datând din 1873, este opera renumitului Ilie zugravul din Piteşti, care „a folosit culori vii, portetele fiind expresive, iar scenele pictate bine proporţionate". Tablourile votive înfăţişează pe Constantin Vlădescu şi pe fiul său, George Vlădescu, care ţin, în mâini, macheta bisericii. În 1951, pictura a fost restaurată de Vasile Blendea. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Molitvelnic [1784], Penticostarion [1801], Antologhion [1814], Molitvelnic [1832], Cazanie [1833], Ceaslov [1833], Triodion [1834], Liturghier [1835], Mineie [1852], Evanghelie [1856] – donată de Constantin Vlădescu, în 1875, precum şi icoane pe lemn din sec. XIX pictate de Ilie zugravul.

Cruci de piatră: **Hârtieşti**: 1842-1843 [7351] –[▲]– încastrată în peretele Bisericii Mărgeşti ■~**Lucieni**: 1747-1748 [7256] –[▲]– lângă Valea lui Cireş.

Troiţe – monumente ale creaţiei populare: Troiţa de la Musceluş („Stejarul cu icoana") lucrată direct din tulpina unui stejar care avea trei ramificaţii. Din fosta fântână aflată lângă troiţă, „femeile gravide care păcătuiseră beau în ascuns apă, ca să li se ierte păcatele"; Troiţa din Valea Bisericii – sculptată în lemn de stejar, ctitorită de boierul Paraschiv Baştea în secolul al XIX-lea; Troiţa nouă din Valea Marineştilor – în Deal; Troiţa nouă din Valea Fântânii construită de tâmplarul Rică Dobrin.

Monumente eroi: **Hârtieşti** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Florea (1940) – în parcul satului ■~ **Placa comemorativă a eroilor Mărgeşti** [1877; 1916-1918]; (1932) – la Şcoala generală Mărgeşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 74 locuitori ai comunei Hârtiești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [41], Al doilea război mondial [31].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea a fost „câmp de luptă", pe teritoriul său, fiind dislocate, începând cu 16 noiembrie 1916, trupe speciale ale detașamentului „locotenent-colonel Ioanid" din Divizia 14 Infanterie, cu misiunea de a organiza o linie de apărare pe aliniamentul Bârzești-Vulturești-Huluba, în ideea securizării drumului de importanță operativă dintre Câmpulung și Pitești. Atacat de o forță inamică superioară numeric și întărită cu tunuri, detașamentul se va retrage, după pierderi grele de vieți omenești, pe un nou aliniament de apărare, în 17 noiembrie 1916.

☙ IN MEMORIAM ❧

✪ **BRATU IONEL** [1912-?] – jurist; şef al Siguranţei Craiova şi Turnu Severin. Deţinut politic, arestat [1948] şi închis [1948-1965] în temniţele comuniste din: Piteşti, Gherla, Aiud şi Sighet.

✪ **CONSTANTINESCU ION** [1831-1904] – primul învăţător „diplomat" din sat; primar, deputat în perioada lui Alexandru Ioan Cuza [1864-1865]; înalţă, pe cheltuiala sa, şcoala şi primăria satului. Fiii săi: **CONSTANTINESCU I. ION** – general; combatant în Primul Război Mondial; judecător la Curtea militară de casaţie şi justiţie [1942-1944]. Prefect al Judeţului Muscel [1944]; deţinut politic în perioada comunistă şi **CONSTANTINESCU I.**

GHEORGHE – colonel, comandant de batalion; aghiotant al mareşalului Ion Antonescu; deţinut politic; deoist (cu domiciliu obligatoriu).

✪ **POPESCU IONEL** [1906-1998] – profesor de filozofie şi sociologie; iniţiator al Asociaţiei culturale „Argeşelul" [1935]. Deţinut politic, „reeducat" la închisoarea comunistă din Piteşti.

✪ **PREDESCU VASILE** [1926-2002] – medic neuropsihiatric, doctor docent, profesor universitar la Facultatea de Medicină din Bucureşti [1960-1996]; membru al Academiei medicale din România şi al Academiei medicale franceze din Paris. Opera: «Terapia psihotropă» [1968], «Psihiatrie» [1976, 1989], «Urgenţe în psihiatrie» [1983], «Sănătatea mentală în lumea contemporană» [1986].

✪ **VINTILESCU SPIRIDON** [1884- ?] – învăţător, preşedintele Cercului cultural „Valea Argeşelului", care îşi propunea „luminarea sătenilor din localităţile de pe Valea Argeşelului prin cultură şi învăţătură de carte".

✪ **VLĂDESCU DUMITRU** – jurist; preşedinte al Tribunalului judeţului Muscel.

✪ **VLĂDESCU GABRIEL** [1910-1994] – general; cavalerist, participant activ la importante operaţiuni militare în Al Doilea Război Mondial.

✪ **VLĂDESCU JAN** – remarcabil economist, absolvent al Academiei de înalte studii comerciale din Bucureşti.

✪ **VLĂDESCU MIHAIL** – profesor universitar; rector al Universităţii din Bucureşti; ministru al Instrucţiunii Publice; donează statului român terenul pentru amenajarea Grădinii Botanice din Bucureşti, unde, „în semn de mare preţuire pentru acest gest patriotic", este amplasat bustul său.

✪ **VLĂDESCU OVIDIU** [1890-1960] – reputat medic generalist în Basarabia şi în comuna Boteni-Muscel [1923-1955].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 249.

Titus Popescu– *Contribuţii la monografia comunei Hârtieşti*, [s.l.], 1999, 192 p.; Valeria Pravăţ – *Monografia comunei Hârtieşti. 1475-2005*, Piteşti, 2005, 416 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

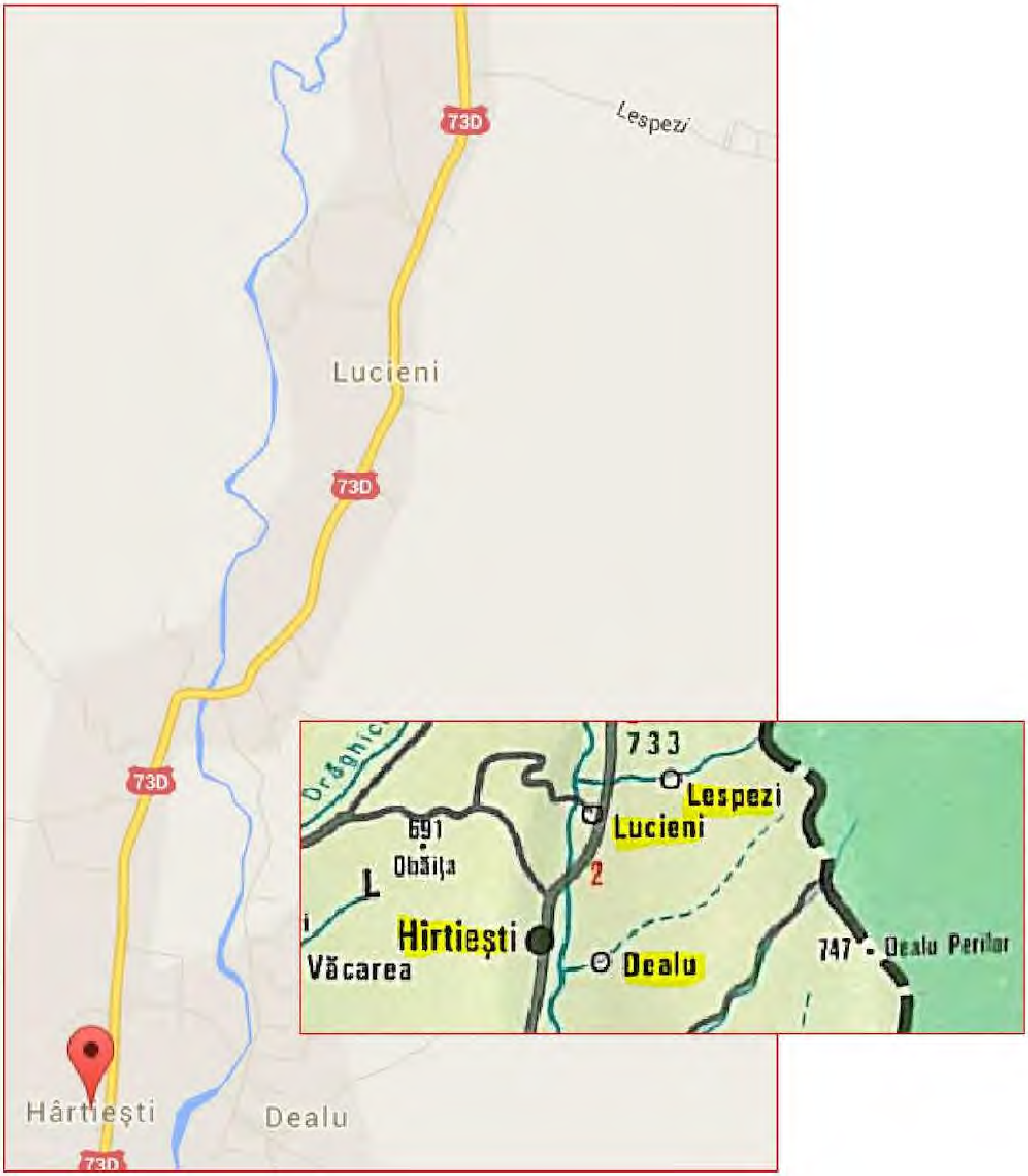
Lespezi
73D
Lucieni
73D
73D
Hârtiești
Dealu
73D
Drăgnic
733
Lespezi
Lucieni
691
Obăița
L
2
Hirtiești
Văcarea
Dealu
747
Dealu Perilor

PRIMĂRIA
COMUNEI HÂRTIEŞTI - ARGEŞ
CONSILIUL LOCAL
AL COMUNEI HÂRTIEŞTI - ARGEŞ
www.primariahartiesti.ro

PRIMĂRIA COMUNEI HÂRTIEŞTI.

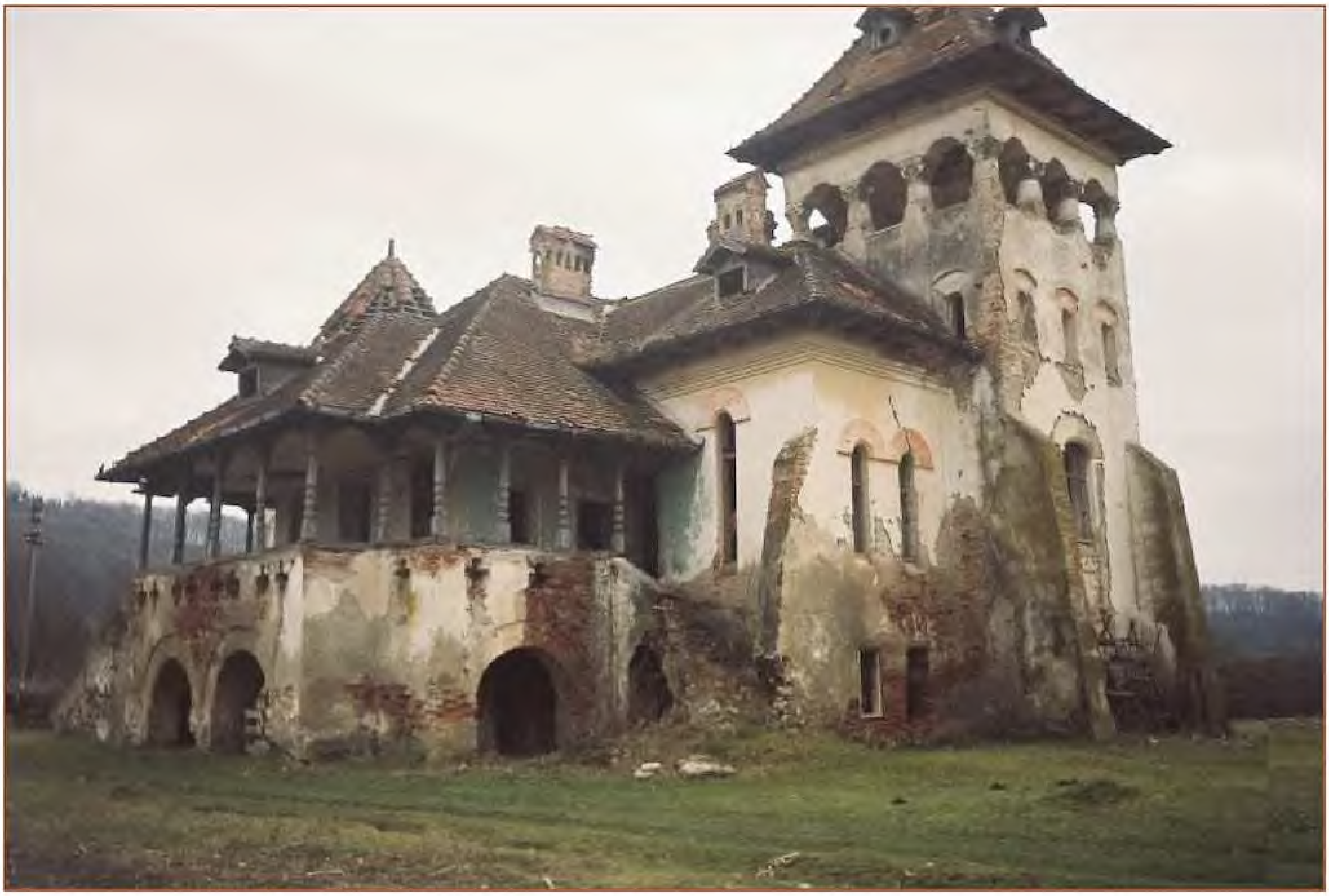

CONACUL VLĂDESCU.

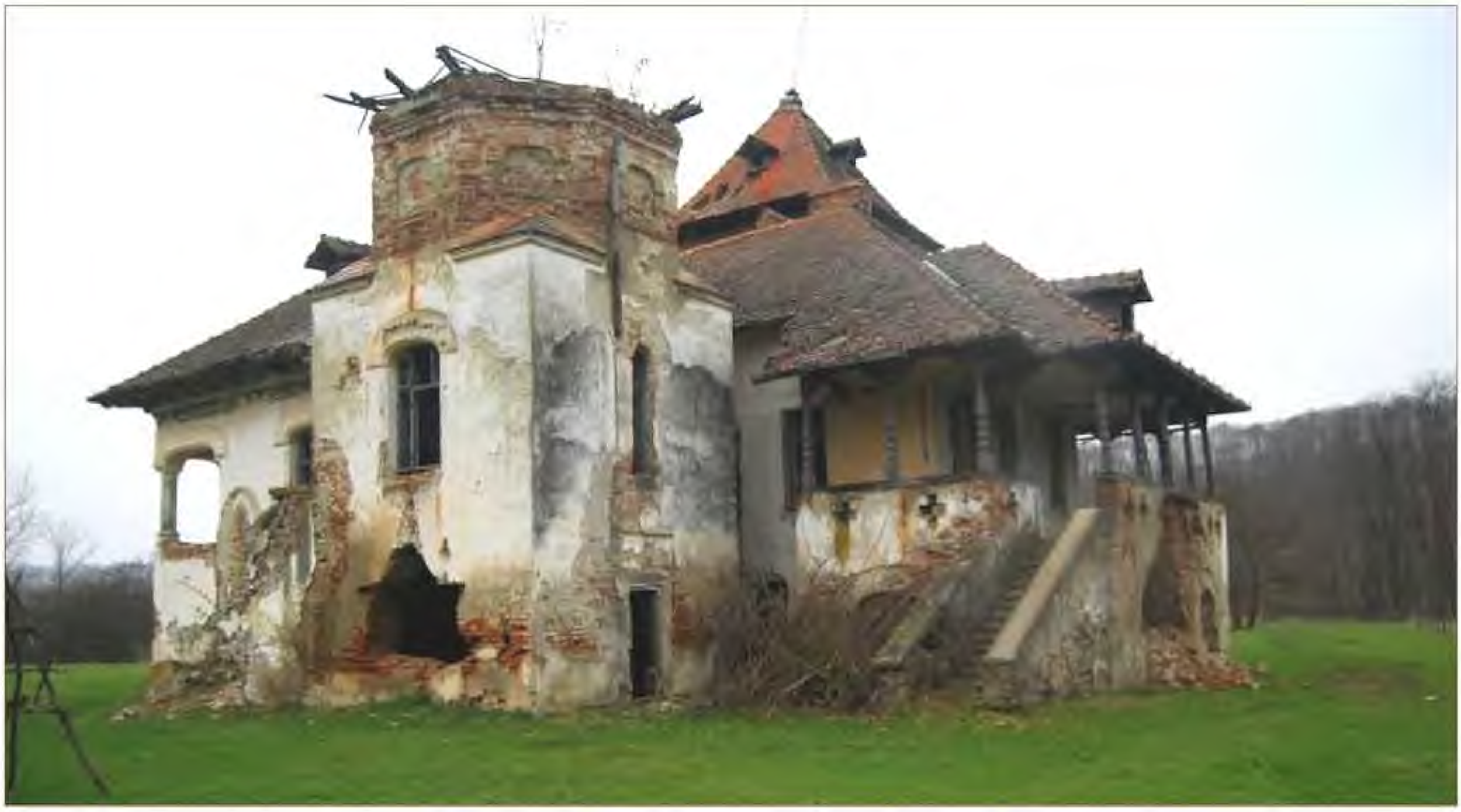

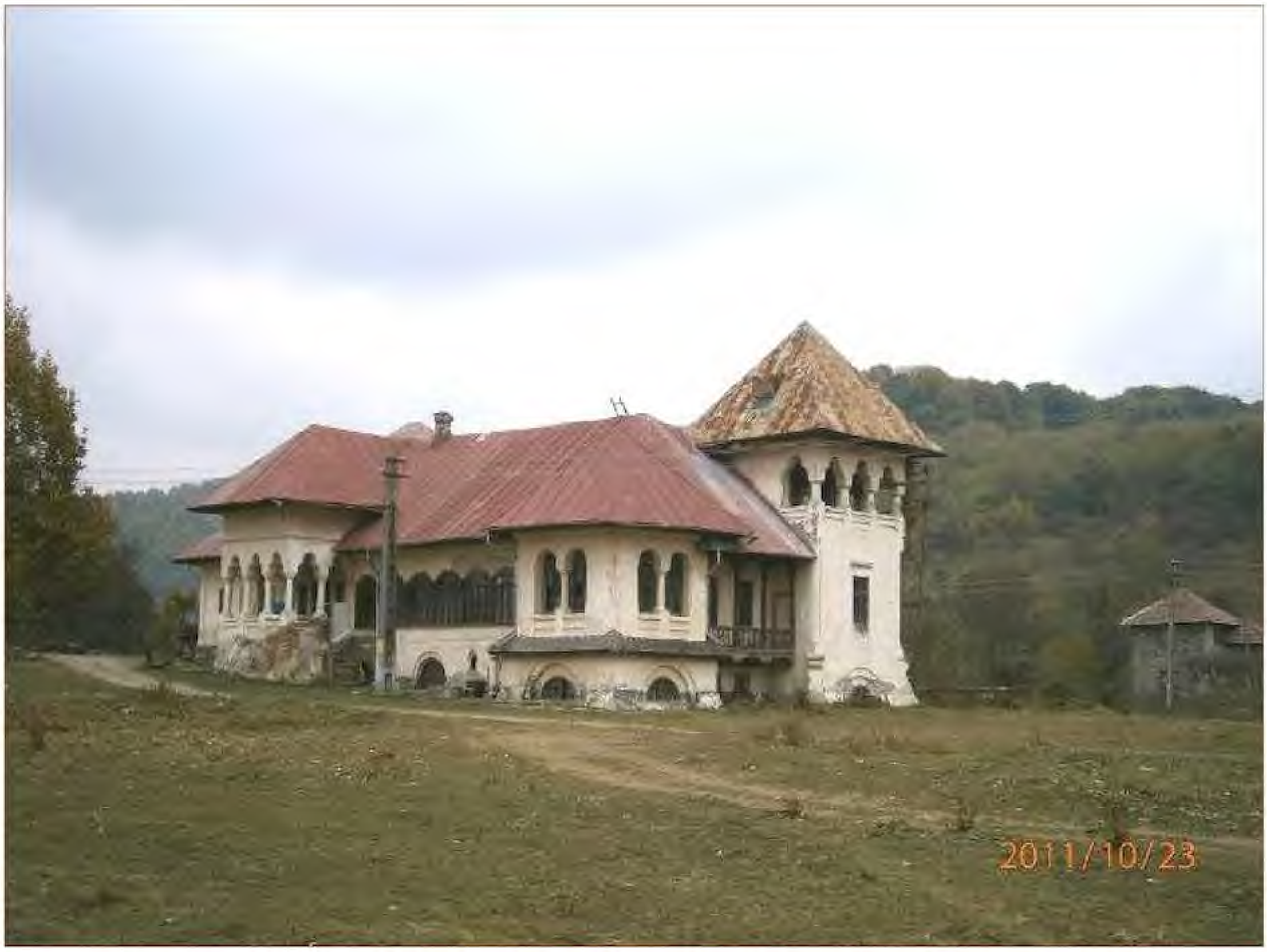

CONACUL VLĂDESCU

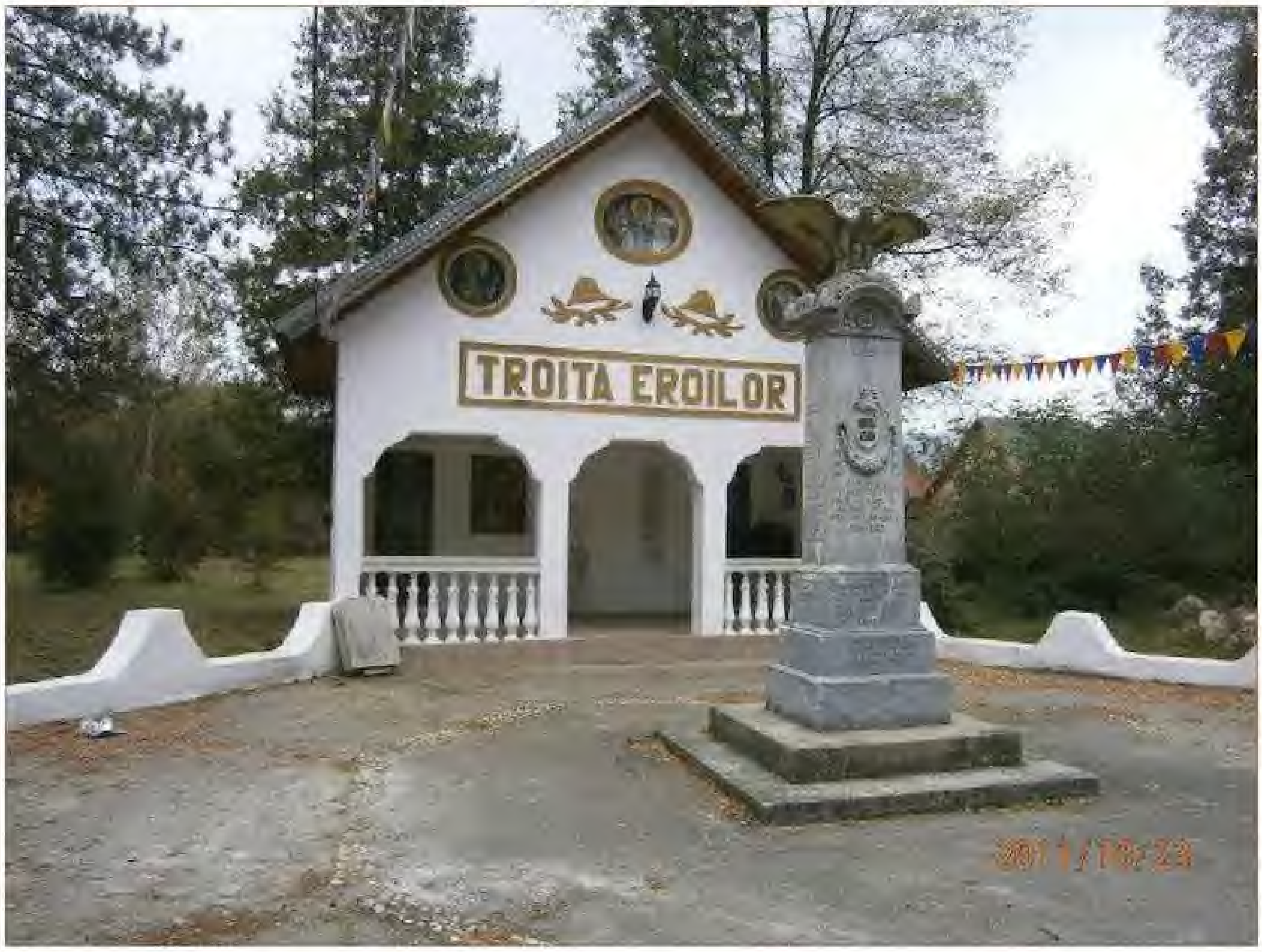
TROITA EROILOR

MONUMENTUL ŞI TROIŢA EROILOR.

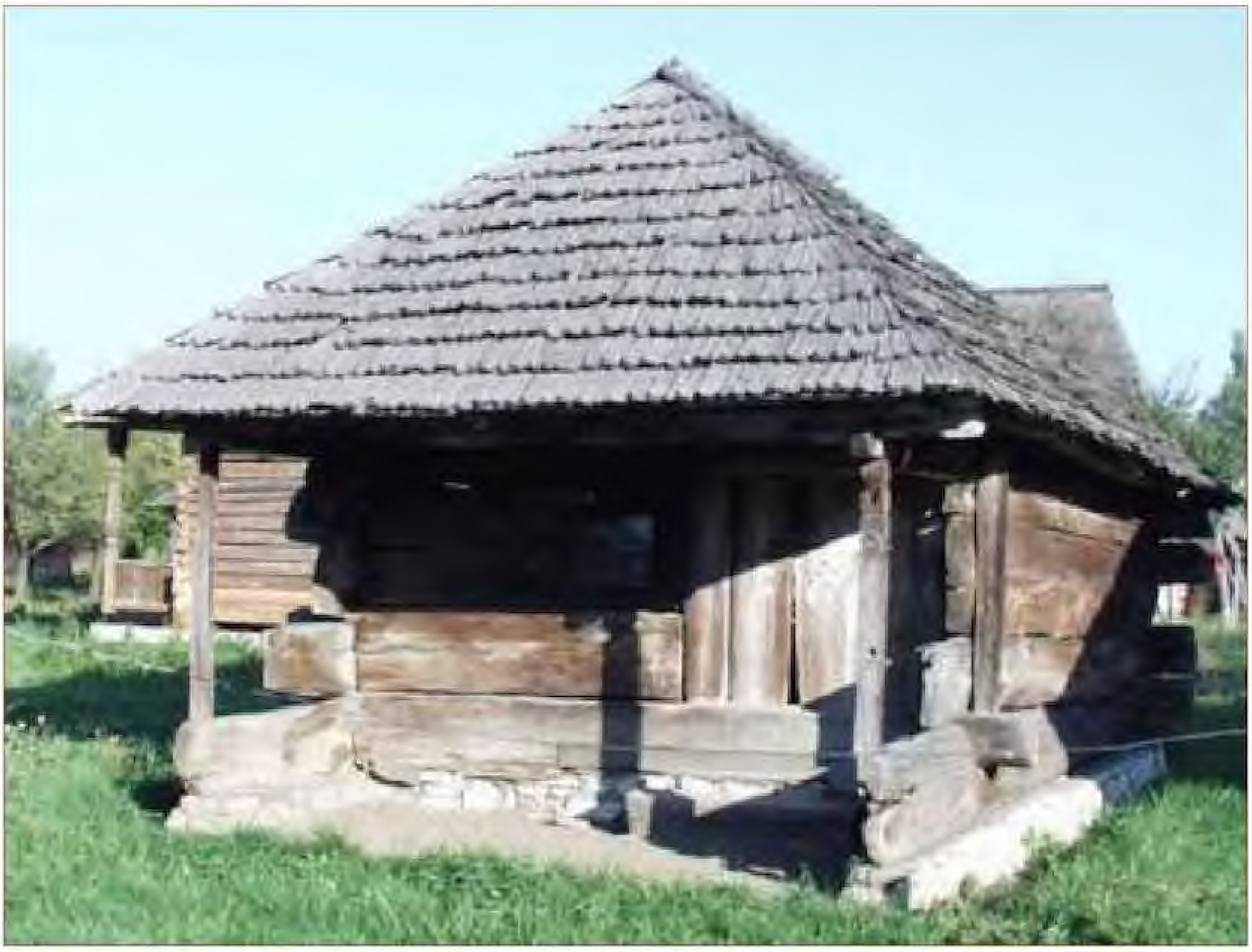

PIMNIŢA DIN HÂRTIEŞTI
TRANSFERATĂ PE TERENUL
MUZEULUI POMICULTURII SI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

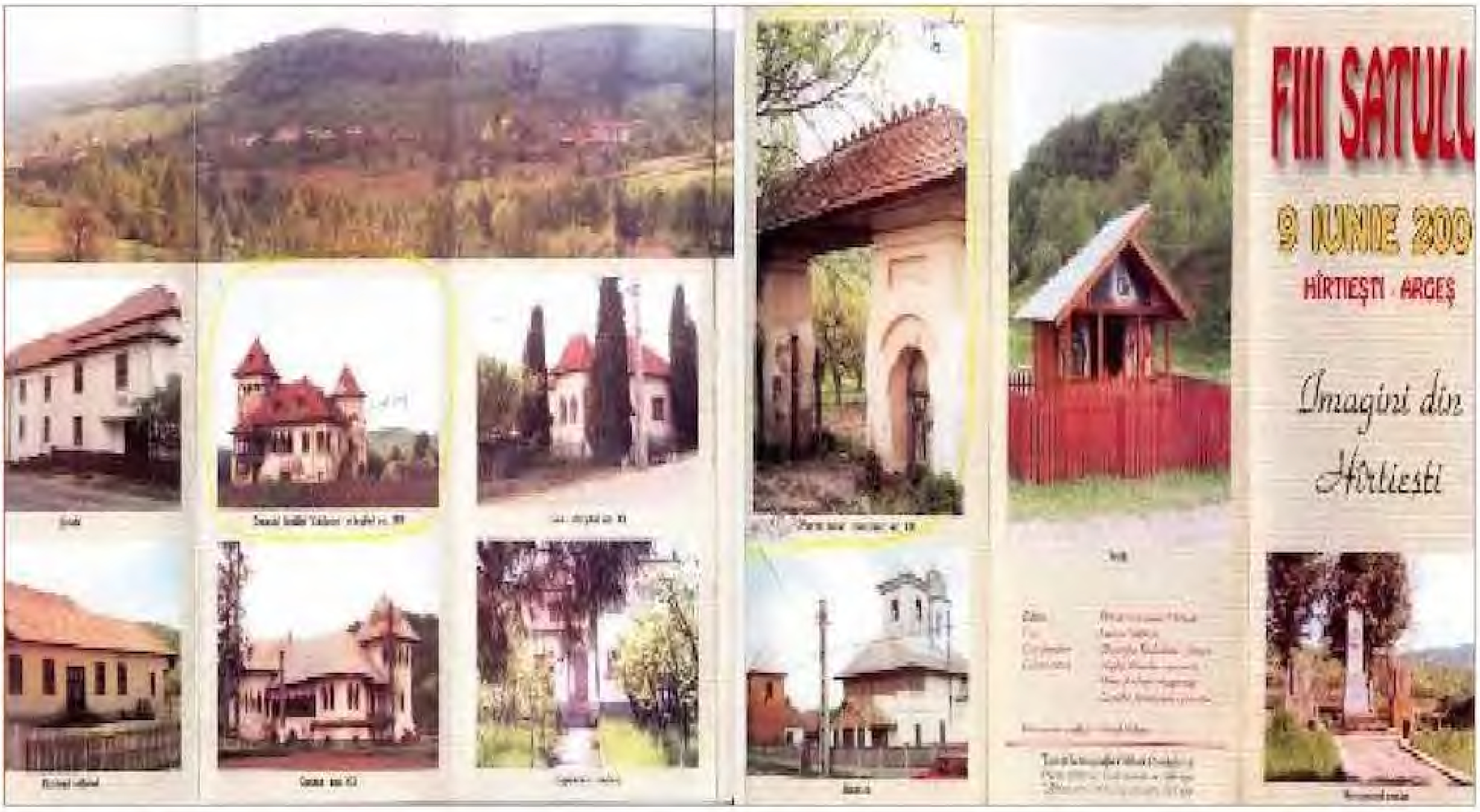

FIII SATULU

9 IUNIE 200

HÎRTIEŞTI - ARGEŞ

Imagini din Hîrtieşti

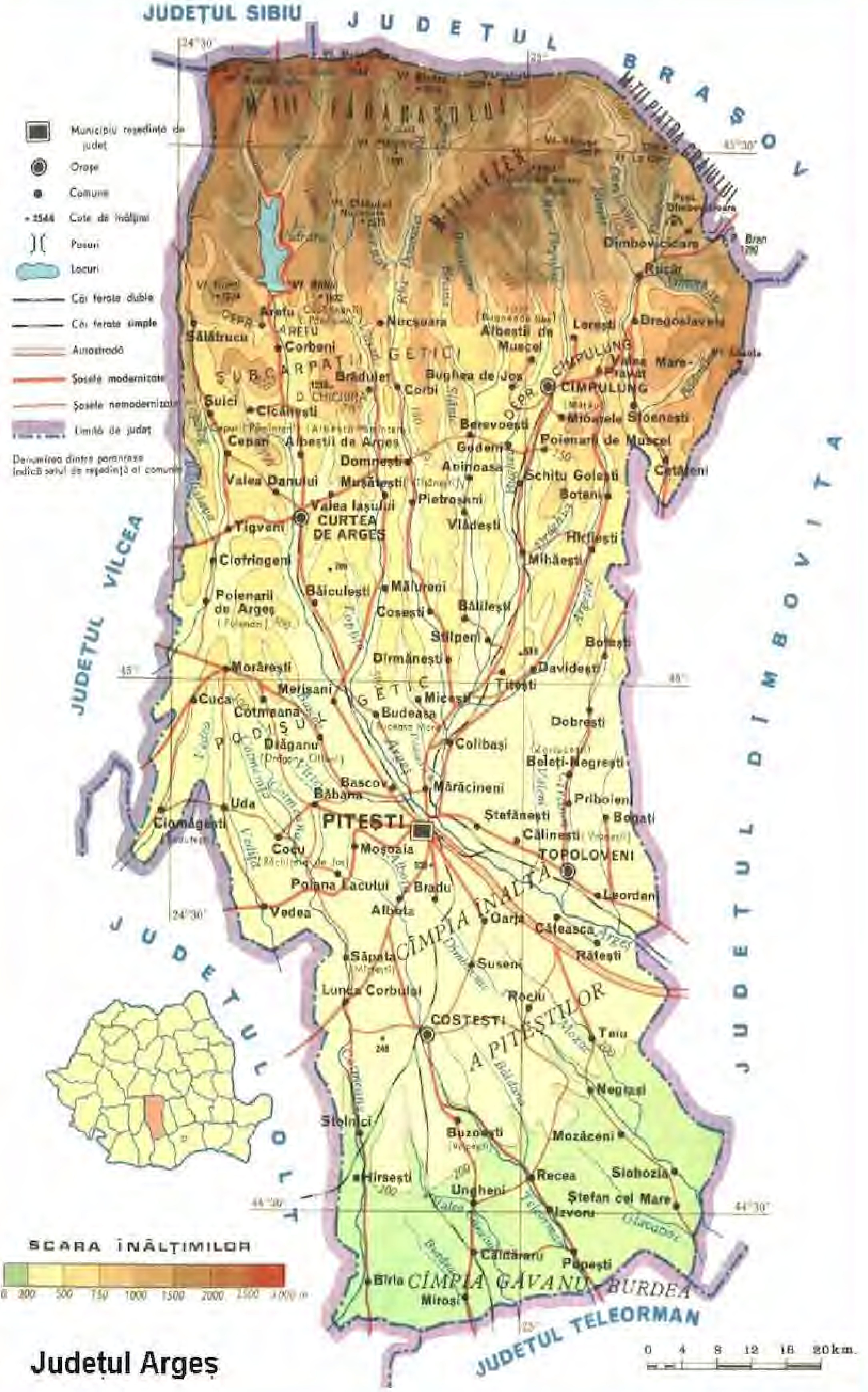
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Rucăr
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Bran
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

IZVORU

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

IZVORU

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din satul **Izvoru**.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 45 km.
SUPRAFAȚĂ: 61,2 km^2.
POPULAȚIE: 2.292 locuitori [1.082 M + 1.210 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Priboiu** – 1519 [7028] septembrie 16 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 151)• **Izvoru** – 1558 mai 11 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Priboiu.

Satul Izvoru este atestat documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 11 mai 1558, prin care se confirmă lui „Stoica din Izvoru" proprietatea asupra unor ocine din aria localității.

Sit arheologic: Existența anterioară a unei comunități umane pe teritoriul actual al localității este atestată prin unelte de piatră datând din neolitic, precum și prin monede emise în secolele XVI-XVII, în Polonia și Transilvania, descoperite în punctele: „Găuri" și „La păr".

TOPONIMIE:

Izvoru – toponim topografic, la origine, apelativul *izvor* ≈ „apă subterană care iese sau țâșnește la suprafața pământului". Denumirea este realmente justificată, întrucât, pe teritoriul localității, se consemnează frecvența unor izvoare puternice, pânza freatică aflându-se la suprafața solului; apele izvoarelor se varsă în râul Teleorman.

Cătunele componente ale așezării au denumiri semnificative: *Boroghinești, Tăilești, Chițulești, Pielari, Bădilești* – evocând patronimice care au fost, la origine, eponime, sau indică ocupații strict specializate.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradițională specifică zonei de șes a Argeșului. Sub raport constructiv, vechiul tip de casă era supraînălțat pe temelie de piatră și cărămidă, pe care se fixau temeie duble din stejar. Pereții erau edificați din grădele de nuiele, lipiți cu un amestec de pământ și paie, peste care se aplica o tencuială din pământ și nisip; casele aveau șarpanta din căpriori și lați fixați în cuie de lemn, fiind învelite cu șindrilă ori cu șiță.

Construcțiile de locuit prezentau un plan bicameral, format din tindă prevăzută cu coș larg și corlată, și odaia de locuit, care avea o sobă oarbă. În organizarea interiorului, se înregistra existența unor paturi simple formate din blăni de stejar fixate într-un cadru sprijinit pe picioare de lemn bătute în „pomesteala" din pământ.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naționale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obținut premii ori mențiuni pentru confecționarea țesăturilor de interior: Maria Ungureanu; feronerie: Ion Dumitru.

În domeniul folclorului literar local, balada Soarele și luna se înscrie printre cele mai reprezentative creații de acest gen.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Băltăreaţa, Brâul căluşăresc de la Izvoru, Brâuleţul de la Izvoru, Buceagul, Bulgăreasca, Cadeaua, Floricica din căluş, Drumul dracului (Drumul naibii), Dumitrica, Gheorghiţa din căluş, Hangul, Hora căluşărească, Hora-n bătaie (Hora-n ciocane), Izvoranca, Martalogii, Minţita, Rustemul drept, Rustemul oltenesc, Sârba căluşărească, Sârba-n tarapanale, Ţigăneasca, Ţipeteanca, Ursăria.

Abordând cu succes suita de dansuri căluşăreşti zonale, echipa de căluşari din Izvoru a reprezentat, prin specificitatea costumului şi a repertoriului, una dintre formaţiile reprezentative ale judeţului Argeş, fiind laureată a concursurilor de acest gen organizate pe plan judeţean.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Izvoru de Jos** [1879]~ctitorită de moşierul local Vasile Gugiu şi enoriaşii parohiei •intervenţii: reparaţii radicale [1926]; refacerea tencuielilor interioare şi exterioare [1967-1968] •pictură murală: Ilie P. Leuleanu [1879]; restaurată [1968].

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Izvoru de Sus** –[▲]– a fost ctitorită de postelnicul Preda, biv vel clucerul Iordache Colfescu, vel stolnic Ion Perticari ş. a. Biserica a fost construită, în anii 1700-1701, din cărămidă şi prezintă un plan „în formă de cruce", cu pridvor prevăzut, la faţada vestică, cu trei arcade semicirculare sprijinite central pe două coloane simple şi pe două coloane angajate în stâlpi de colţ, lateral; pridvorul, cu fronton triunghiular, este surmontat de o turlă de secţiune pătrată. Biserica a înregistrat numeroase „intervenţii de întreţinere": înlocuirea lespezilor de piatră ale pardoselii; reacoperirea cu tablă [1830], fiind reparată „radical" [1942-1943]. Pictura murală originară a fost retuşată de Mitache [1943], cu cheltuiala familiei Elena general Carol Davila şi general Ioan Perticari; portretele votive din pronaos completează „pomelnicul" ctitorilor.

CONACUL PERTICARI-DAVILA –[▲]– complex arhitectural amplasat într-un pitoresc cadru natural, parcul conacului fiind conceput de către renumitul arhitect peisagist francez E. Redont.

La solicitarea colonelului Ioan Perticari, arh. E. Redont concepe, la Reims, în 20 ianuarie 1904, «Proiectul de parc al proprietăţii domnului colonel Perticari de la Izvoru-Argeş», la scara 0.001 p. m. [Arh. Stat. Filiala Argeş, Fond Perticari, V, 1905-1911, mapa 141, dosar 1904]. În proiectul de plantaţii forestiere al domeniului Izvoru, sunt menţionate numeroase specii – cu denumirile latineşti, numărul de arbori şi arbuşti, precum şi indicaţii referitoare la plantarea acestora. Pe plan, sunt amplasate: vila, pavilionul normand, castelul de apă, gheţăria, manejul, dependinţele, plantaţiile de pomi fructiferi şi viţă de vie, locul de plantare a fiecărei specii de arbori şi arbuşti decorativi. Terenul proprietăţii, care formează obiectul studiului, era delimitat de şoseaua Piteşti-Alexandria (la est) şi de drumul spre Miroşi (la nord). Clădirea principală – replică relativă, de proporţii reduse a Castelului Peleş din Sinaia – a fost edificată [1924-1927] cu cheltuiala Elenei Perticari-Davila, fiica renumitului doctor român de origine franceză, Carol Davila. Clădirea anterioară, construită pe fundaţiile unui edificiu din 1877-1878, a fost distrusă de un incendiu în 1910.

Conacul prezintă patru niveluri: subsol, parter, etaj şi mansardă. În afara castelului, ansamblul arhitectural este format din: pavilonul normand, castelul de apă, dependinţe – edificate în aceeaşi perioadă. Întreg ansamblul arhitectural se află într-o accentuată stare de degradare, se impun măsuri urgente de restaurare, pentru a se salva de la o distrugere previzibilă acest evocator spaţiu de spiritualitate românească. În conac, se păstra o parte din mobilierul marelui dramaturg român Alexandru Davila, fratele Elenei Perticari-Davila.

În perioada dictaturii comuniste, Elena Perticari-Davila a fost deposedată de proprietăţi, inclusiv de conac, deşi fusese „o binefăcătoare de o generozitate rar întâlnită a oamenilor sărmani din Izvoru şi construise, cu banii săi, instituţii menite să civilizeze viaţa sătenilor", iar „subsolul conacului devenise un sângeros loc de anchetare a celor care se opuneau colectivizării agriculturii", potrivit menţiunii secretarului primăriei locale, Vasile Stretenie, autorul manuscrisului amplei monografii: «Comuna Izvoru – un model de aşezare rurală din zona sudică a Argeşului».

MEMENTO:

Casa natală a medicului scriitor Gheorghe Marinescu (George Dinizvor) – o construcţie tipică arhitecturii tradiţionale din aria de câmpie a actualului judeţ.

Expoziţia «ALEXANDRU DAVILA», organizată, pe baza tematicii redactate de prof. Grigore Constantinescu de la Muzeul Goleşti, în Şcoala generală Izvoru de Sus, relevă importanţa acestui generos spaţiu de viaţă în creaţia literară a autorului celebrei drame în versuri «Vlaicu-Vodă», care „şi-a şlefuit nestemate lirice ale replicilor tulburătoarei sale piese în tăcerea de vis a conacului", unde a scris, în septembrie 1902, şi emoţionantul poem «Balada strămoşilor».

Monumente eroi: **Izvoru de Jos** [1916-1918; 1941-1945] – vizavi de biserică ■~ **Izvoru de Sus** [1877-1878; 1916-1918]; comanditar: Elena Perticari-Davila – lângă Şcoala generală Izvoru de Sus.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 203 locuitori ai comunei Izvoru, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [138], Al doilea război mondial [61].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, trupe din componența Diviziei 1 Cavalerie au ocupat poziții de apărare în zilele de 15, 16 și 17 noiembrie 1916, retrăgându-se, din ordin operativ, după un schimb sporadic de focuri cu detașamente de luptă inamice, pe noi aliniamente de apărare.

IN MEMORIAM

✪ **ELEFTERESCU EMANOIL** [1863-?] – profesor de limba română şi teologie, publicist. Opera: «Conferinţe la Societatea Culturală „Familia" din Muşăteşti» [1902,1903], «Locuri ardelene. Monografii» [1934]. Colaborator la publicaţiile: „Casa rurală", „Gazeta Transilvaniei», „Gazeta ţăranilor", „Lumea literară", „Păstorul ortodox".

✪ **MARINESCU GHEORGHE** [1922-1993] – medic specialist în boli infecţioase, membru al unor importante academii de ştiinţe medicale din Europa şi Statele Unite ale Americii. Autorul unor studii aprofundate de specialitate: «Boli infecţioase» [1954, 1961], «Elemente de inframicrobiologie specială» [1962]. Amplă activitate literară şi culturală; publică, sub pseudonimul literar **GEORGE DINZVOR**, volumele de versuri «Pururea» [1980] şi «Din izvor bând»; memorialul de călătorie «Bumerangul de lumină»; capitolul „Arde biserica" din romanul în manuscris «Răstignirea lui Hipocrate».

✪ **MUSTAŢĂ CONSTANTIN** [1938, Izvoru-2013, Cluj-Napoca] – inginer informatician, remarcabil realizator radio-tv la Cluj-Napoca [1967-1998], publicist de excepţie. Colaborator la periodicele: „Cetatea culturală" (Cluj-Napoca), „Columna" (Chişinău), „Flacăra" (Bucureşti), „În slujba patriei", „Ni Elet" (Târgu Mureş), „Viaţa studenţească; fondator al săptămânalului „Gazeta de Cluj-Napoca" [1995]. Opera: «În vâltoarea vremurilor» [1988], «Reconstituiri» [1991], «File din Biblia Transilvaniei» [1994], «Reporter în trenul secolului» [1994], «America, via Cluj-Napoca» [1995], «Timp şi timpuri la Baia de Arieş» [1995], «Amintiri pentru mileniul III» [2000], «Blesteme şi lumini» [2002], «Spre Est-Vest», reportaje [2003], «Teroare în Ardeal» [2008] etc.

✪ **PERTICARI-DAVILA ELENA** [1865-1951], fiica dr. Carol Davila şi a Anicăi Racoviţă, descendentă din familia Goleştilor, autoarea volumului autobiografic «Amintiri din copilărie» [1905] şi a volumului memorialistic «Le Général dr. Carol Davila. Sa vie et son oeuvre d'après sa corespondence» [1930]. Traduce eseurile: «Crinul vieţii» şi «Regina cea rea» scrise de principesa Maria, viitoarea regină a României. Operă de caritate excepţională: construieşte şi organizează Spitalul „Dr. Carol Davila", cantina şcolară, grădiniţa de copii şi cinematograful sătesc din satul Izvoru de Sus.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 253; Idem– *Elena Perticari-Davila*, www.google.ro, calameo.1227548 ; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

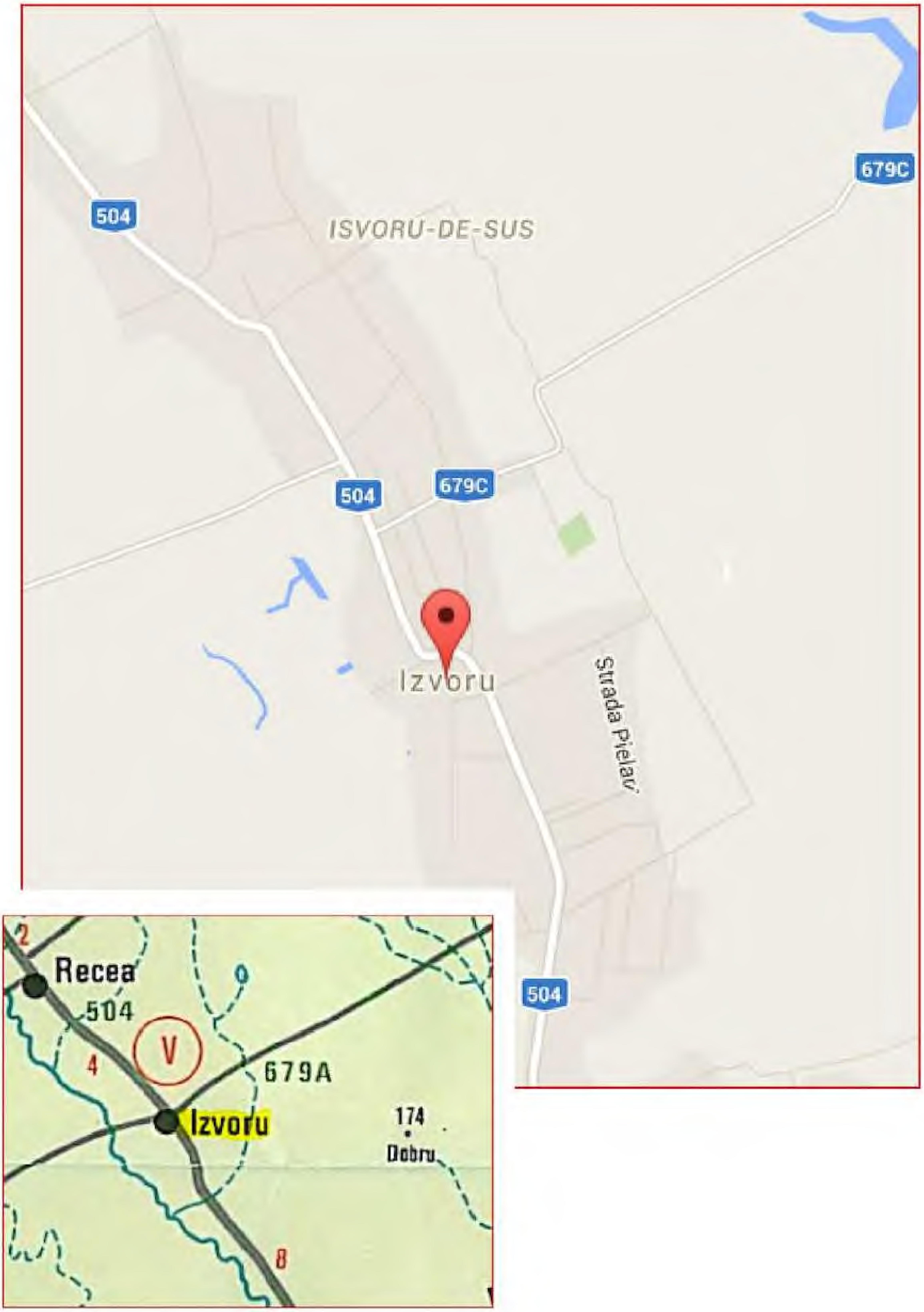
504
ISVORU-DE-SUS
679C
504
679C
Izvoru
Strada Pielar
504
2
Recea
504
V
4
679A
Izvoru
174
Dobru
8

PRIMĂRIA COMUNEI IZVORU

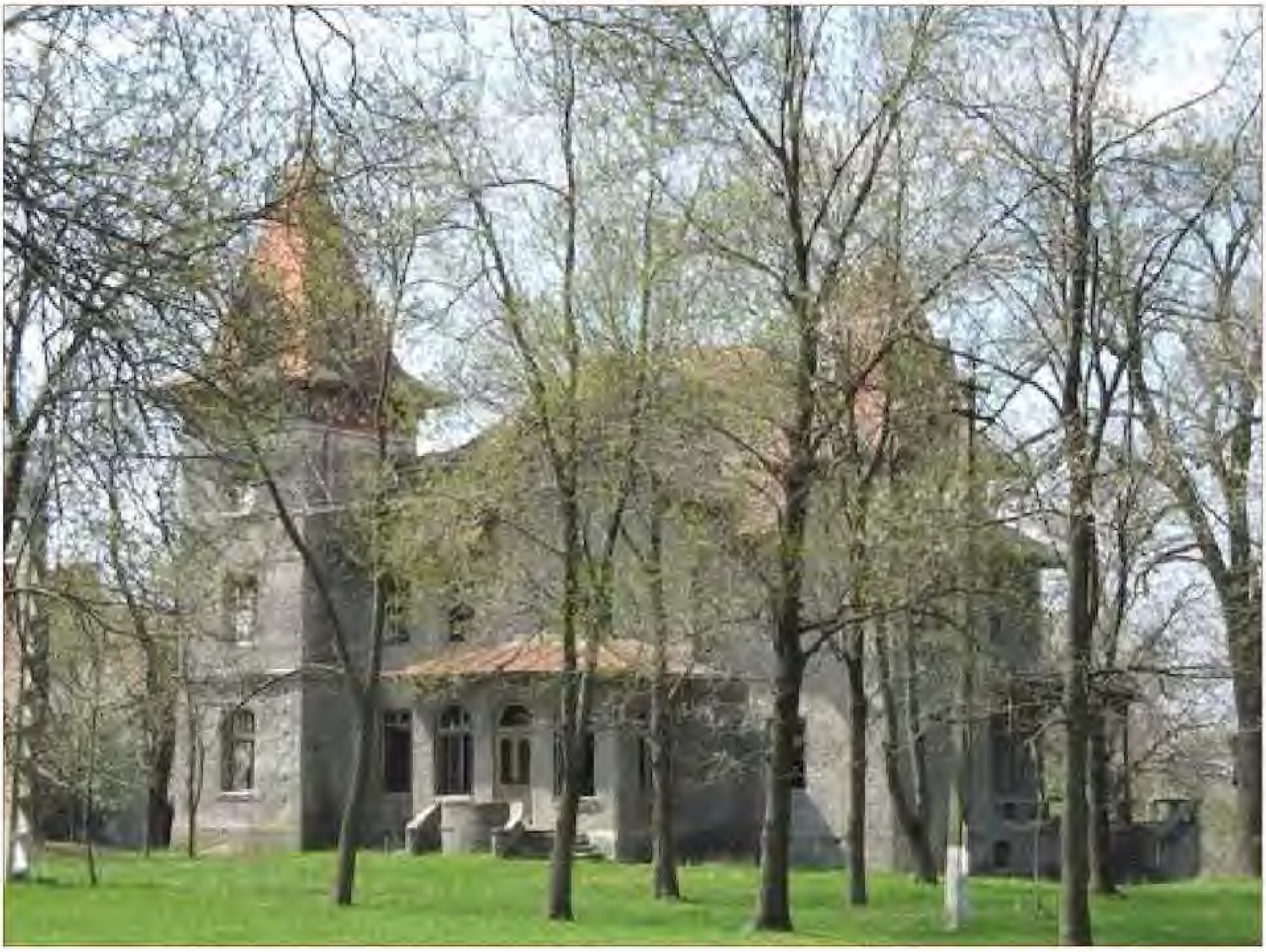

CONACUL PERTICARI-DAVILA.

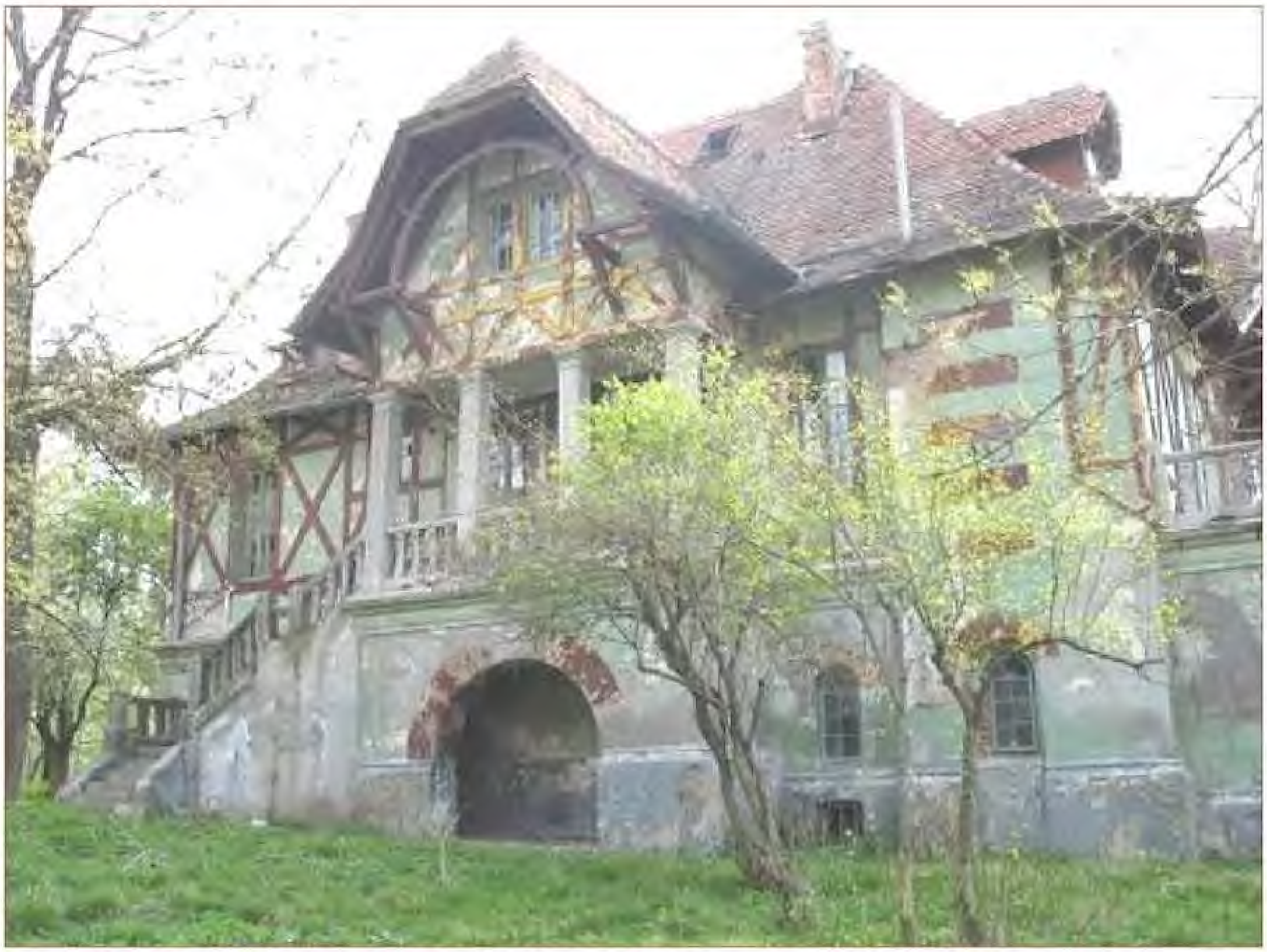

CASA DE OASPETI PERTICARI-DAVILA.

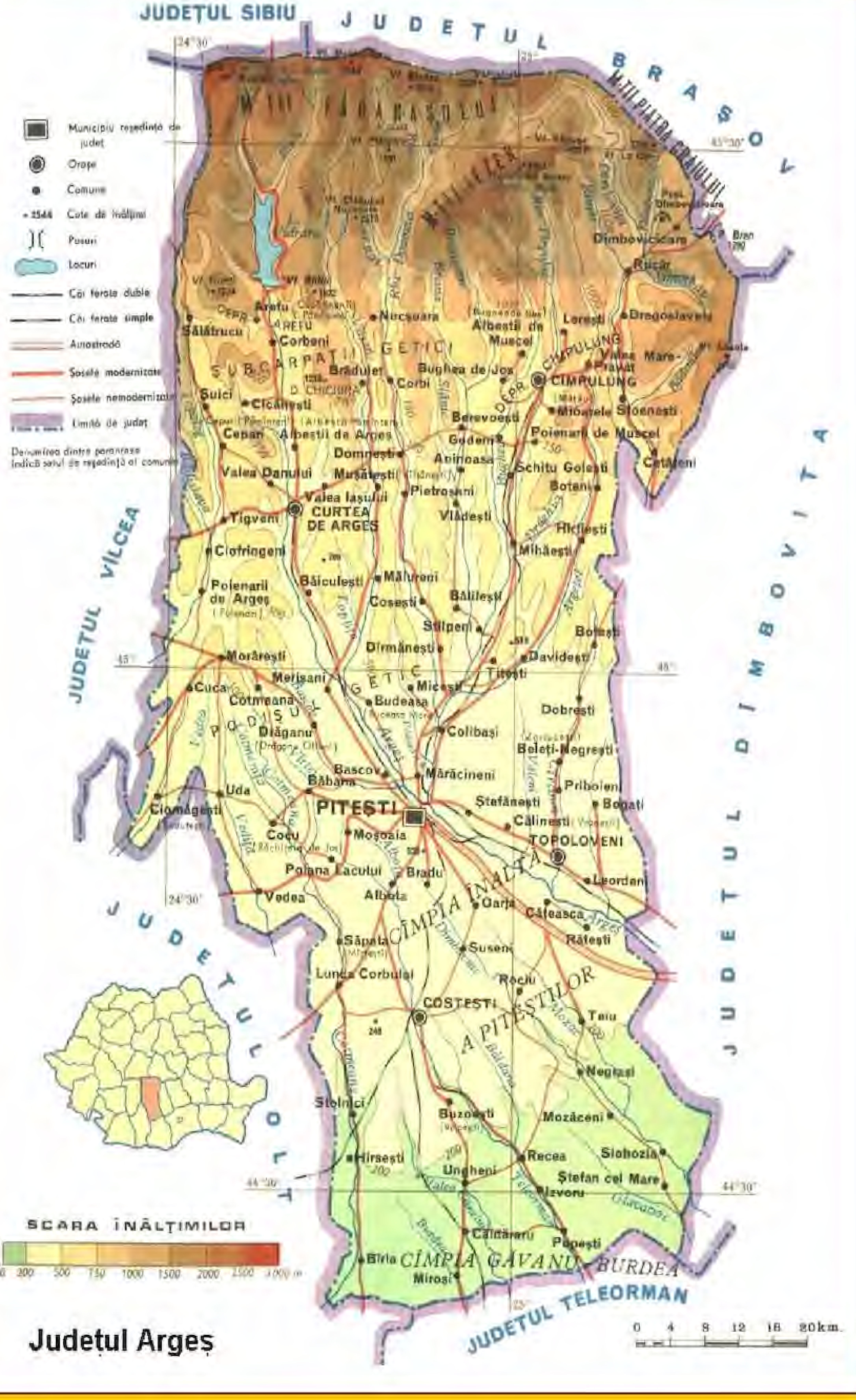
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
D. CHICIURA
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bughea de Sus
Dirmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Cocu
Mozoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Doamnei
Tîrgului
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Neajlov
Mozacu
Cîlniștea
Dîmbovnic
Bratia
Bîlsa
Vl. Vidraru
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

LEORDENI

PITEŞTI MMXV

CONSILIUL JUDEŢEAN ARGEŞ
ROMÂNIA

LEORDENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 14 sate: **Leordeni**; Baloteasca; Băila; Bântău; Budişteni; Ciolceşti; Ciulniţa; Cârciumăreşti; Cotu Malului; Glâmbocata; Glâmbocata-Deal; Glodu; Moara Mocanului; Schitu Scoiceşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 24 km.
SUPRAFAŢĂ: 63 km^2.
POPULAŢIE: 5.994 locuitori [2.957 M + 3.037 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Budeşti (probabil Budişteni) – 1501 septembrie 1 - decembrie 15> [7010] (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 9)● **Budeşteni** – 1526 [7034] august 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 32)● **Cernăţeşti** – lângă Budişteni – 1566 [7074] ianuarie 18 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 4)● **Dobroeşti** – 1498 [7006] iulie 19 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 285). Dobroeşti este identificat cu Ciulniţa, de pr. I. Răuţescu● **Leurdeni** – 1526 [7034] mai 18 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 12).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Baloteasca.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Dracul, la 13 august 1437, prin care se confirmă mai multor boieri proprietatea unor ocine în „Baloteștii".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al comunei este atestată prin monede geto-dacice descoperite, cu ocazia efectuării unor lucrări, în diverse terenuri agricole.

TOPONIMIE:

Baloteasca – toponim format pe baza patronimicului *Balotă* – sufixul +*easca*, semnificând apartenenţa proprietăţii pe care s-a constituit aşezarea.

Băila – toponim format pe baza patronimicului *Băilă*, indicând asocierea familială şi de proprietate în aria localităţii.

Bântău – toponim de provenienţă incertă, explicat prin regionalismul *bânt* <formă depreciată din *bent* ≈ „scobitură de ape; scochină, râpă".

Budişteni – toponim asociativ, derivat din apelativul *budă* ≈ „pădure, loc împădurit; cocioabă de lemn în care locuiesc lemnari".

Ciolceşti – toponim format pe baza eponimului *Ciolcă*, la origine, apelativul-poreclă cu sens de „om greoi" + sufixul colectiv −*eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Ciulniţa – toponim având, la origine, forma sincopată a apelativului diminutival *ciulniţă* [Carduus mutans]. În «Dicţionarul geografic al judeţului Muscel», se explică numele aşezării prin faptul că, „altădată, locul era plin numai de ciulini".

Cârciumăreşti – toponim relevând dezvoltarea aşezării în jurul unei *cârciumi*, realitate istorică atestată prin tradiţia orală locală + sufixul colectiv −*eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Cotu Malului – toponim topografic relevând poziţia aşezării în raport cu o formă dominantă a reliefului zonal.

Glâmbocata – toponim topografic care arată o însuşire a locului pe care s-a constituit aşezarea, format pe baza apelativului slav. *globokŭ* ≈ „adânc". Numele anterior al satului Glâmbocata-Deal a fost Călugăriţa [ante 1950].

Glodu – toponim care evocă natura terenului în care este amplasată localitatea <*glod* ≈ „ teren noroios".

○ **Leordeni** – toponim format pe baza apelativului *leurda* [Allium ursinum] („plantă cu flori albe şi cu miros de usturoi") + sufixul –*eni*, indicând apartenenţa locală.

○ **Moara Mocanului** – toponim compus din apelativul *moară* ≈ „clădire cu instalaţie pentru măcinat cereale" + determinativul *Mocanului* (la origine, apelativul *mocan* ≈ „cioban din regiunile muntoase, mai ales, ale Transilvaniei"), reprezentând un reper în aria geografică în care s-a constituit aşezarea.

○ **Schitu Scoiceşti** – toponim topografic relevând constituirea aşezării în imediata apropiere a unui *schit* ≈ „mănăstire mică sau aşezare călugărească situată într-un loc retras", schit edificat de către familia boierilor *Scoiceşti*, dispărut în secolul al XIX-lea.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară „diversă, în care forme vechi stau alături de forme noi, în care, pierzând din claritate şi proporţii, arhitectura musceleană se îmbină cu arhitectura de câmpie a caselor cu prispă sau foişor de scară acoperit în două ape". Tipurile vechi de construcţii edificate pe două niveluri prezentau un foişor pe axul faţadei, cu stâlpi şi grinzi excelând prin decor; parter structurat în: gârlici (amplasat sub foişor) şi pivniţă, cu rol predominant de depozit al produselor pomicole şi viticole, dispusă sub întregul etaj sau numai sub „odaia bună". Unele construcţii de vechime medie au sală parţială şi soclu înalt în care este practicată deschiderea pentru uşa de acces la etaj. Sala este susţinută pe stâlpi de lemn cu console traforate între stâlpi şi cosoroabă. Se înregistrează, de asemenea, case care, în loc de parapet zidit, au, la sală, pălimar cu traforuri aplicate pe un pliu de scânduri. În perioada interbelică, au cunoscut o frecvenţă considerabilă construcţiile de locuit prevăzute cu pătul deasupra şi cu polată deschisă amplasată pe latura dinspre interiorul curţii. Construcţiile de locuit de vechime mijlocie prezintă o remarcabilă decoraţie în exterior: pălimare traforate, frontoane de foişor, pazii şi coame de acoperiş realizate în aceeaşi tehnică, precum şi console întrunite constituind arcaturile traforate sub cosoroabă.

Portul popular local se integrează ariei costumului popular muscelean.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Aurelia Turturoiu din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru cusături artistice.

În domeniul folclorului literar, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: Dâra, Vulpea ca la Budişteni, Căzăceasca, Polca pe scaun.

Folclorul muzical local a reprezentat o sursă importantă a alcătuirii repertoriului Corului Căminului cultural Leordeni – înfiinţat în anul 1901 – care a avut o semnificativă activitate concertistică sub bagheta dirijorilor: înv. Ion Diaconescu, înv. Alexandru Ciucă, pr. Nicolae Nicolescu, prof. Emanoil Popescu, prof. Dumitru Croitoru, dr. Alexandru Movilescu, pr. Ion Ionescu, prof. Florica Ciotea, prof. Paul Baidan.

Formaţia de teatru a Căminului cultural Budişteni s-a remarcat pe scenele unor teatre prestigioase din ţară, precum şi în concursurile iniţiate pe plan naţional.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul pe 6, Bulgăreasa, Cazacul, Căluşul, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora ca la Budişteni, Hora mare, Hora Nuţii, Leordeanca, Mânioasa, Sârba, Sârba în trei ciocane, Sârba lui 22, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✦**Biserica** «Sf. Treime» **Baloteasca** [1838-1841]~ctitorită de marele logofăt Emanoil Arghiropol •intervenţii: desfiinţarea zidului separator dintre naos şi pronaos; înălţarea zidăriei exterioare cu 1 m [1900]; reparată în: 1915, 1945, 1966, 1970 •pictură murală executată cu cheltuiala boierului Grigore Pleşoianu, a soţiei sale, Catinca, şi a fiului lor, Virgiliu, înfăţişaţi în tabloul votiv; restaurată de pictorul Corbu [1915]; „zugrăvită integral" de Ion Popescu-Bucureşti [1966].

✦**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Budişteni** –[▲]– construită în cursul aceluiaşi an 1837: „aprilie 26, s-a început şi la 8 al lui noiembrie 1837 s-au sfârşit", din iniţiativa şi pe terenul lui Dobre Temelie, ajutat de Zisu Chirculescu, Iani Mărgărit, Lucreţia şi

Costache Mărgăritescu, la îndemnul pr. Costea. „Surpându-se acoperişul, din cauza zăpezii prea mari”, în 7 martie 1907, biserica a fost reclădită în anii 1907-1908, din iniţiativa unui comitet coordonat de pr. Creţu şi C. Simescu. Reparată în anii: 1930-1931, 1939, 1965. De plan dreptunghiular, cu absidă semicirculară şi pridvor închis, pe latura vestică, biserica este compartimentată în: pronaos, naos şi altar; altarul se separă de naos prin tâmplă de zid, spaţiile destinate uşii împărăteşti şi uşilor diaconeşti având arcade cu profil gotic. În pronaos, este construit un cafas de zidărie. Pictura murală aparţine „zugravilor de biserici”: Ioan Muşatescu şi Ion Dogărescu; restaurată de Nicu Toma [1939]; pronaosul pictat de Gheorghe Trăşculescu din Bucureşti [1965]. Restaurată, biserica va fi resfinţită în 7 nov. 1965. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Minei [1779], Penticostar [1800], Octoih [1821], Mineie [1830-1832], Liturghier [1833], Evanghelie [1834] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚**Biserica de lemn** «Naşterea Maicii Domnului» **Călugăriţa** –[▲]– din satul Glâmbocata Deal, a fost edificată în anul 1741, pereţii din lemn masiv fiind supraînălţaţi pe un soclu din cărămidă subţire, prinsă în liant de var negru. Biserica are o structură planimetrică aparte: plan treflat cu abside poligonale, dar care „nu prezintă boltirea specifică acestui tip arhitectonic, ci obişnuita boltă semicilindrică”. O turlă clopotniţă, cu scară de acces din pridvor, se înalţă deasupra şarpantei acoperişului în patru ape. Construcţia ecleziastică a fost refăcută în 1834, când „se va înfrumuseţa”, în interior şi în exterior, cu pictura zugravului Radu, creaţia acestuia remarcându-se prin modalitatea de concepere a scenelor şi prin tratarea realistă a tabloului votiv, ctitorii fiind înfăţişaţi în pitoreşti costume populare. O scenă inedită cu vădită tentă politică este cea titrată sugestiv „Curva turcească”. Amplul decor arhitectural (stâlpii pridvorului cu capitel în volute, fruntariul decupat în acolade) completează registrul ornamental al acestui impresionant edificiu ecleziastic. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1768], Cazanie [1814], Liturghier [1855], Triod [1856] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX: „IH”, „MDP”, „NMD”, „SN” ş. a., precum şi: policandru cu 12 lumini lucrat de Stroe Gheorghe din localitate [1890], sfeşnice cu o lumină [1840], sfeşnice cu trei braţe [1740], candelă [1840], chivot [1840], analog [1780], antimis [1875], clopot [1800] ş. a.

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» **Ciulniţa-Eustatiade** –[▲]– denumită astfel, întrucât este amplasată pe terenul donat de moşierul din localitate, Eustatiade; a fost construită în 1750, din cărămidă cu liant de var negru; biserica a fost reparată în repetate rânduri: 1814, 1882, 1908, 1932, 1957, 1993. Biserica are plan dreptunghiular, compartimentat, cu absidă decroşată şi pridvor – „tindă deschisă, ca la o prispă de casă ţărănească din satele munteneşti”. Tâmpla de zid masivă prezintă, prin modalitatea sa de realizare, ecouri ale stilului brâncovenesc. Pictură murală, de factură artistică deosebită, realizată, pe tâmplă, de un zugrav anonim. Fresca actuală aparţine pictorului Marian Stama din Moşteni [1995]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1743], Minei [1780], Ceaslov [1858], Evhologhion [1858], Triodion [1875], Te Deum [1879] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚**Biserica** «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» **Ciulniţa-Prundeni** –[▲]– ctitorită cu cheltuiala proprietarului Mihail Eustatiade, „în memoria părinţilor săi, Dimitrie şi Elena”, „cu munca umiliţilor clăcaşi de pe moşia sa”, în 1887-1888; reparată în 1968-1972, 2004. Plan în formă de cruce, cu altar semicircular; pridvor subdimensional, retras din planul pronaosului; două turle octogonale, peste naos şi pronaos. Iconostas de lemn sculptat, amplu decorat. Pictura murală originară realizată de Gheorghe Ioanid, ucenic al pictorului Nicolae Grigorescu. În tabloul votiv, familia lui Mihail Eustatiade. Pictura a fost restaurată de D. E. Mănăstireanu [2004]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1852], Liturghier [1862], icoane pictate pe lemn în sec. XIX (unele fiind îmbrăcate în argint), obiecte de cult: cruce, cădelniţă, candele, linguriţă, miruitor, potir ş. a.

✚**Biserica** «Sf. Gheorghe»+«Sf. Ecaterina» **Creţulescu** –[▲]– construită, pe proprietatea medelnicerului Toma Leurdeanul, în anii 1858-1861, cu cheltuiala Catincăi Rădulescu, fiica lui Grigore Leurdeanu, în locul unei biserici datând din 1745. Biserica a fost „refăcută” de meşterul constructor Pralǎ din Ţigăneşti, în 1900-1903 (adăugarea absidelor naosului, înălţarea zidurilor, adăugarea turlei Pantocrator, consolidarea cu centuri metalice); reparaţii curente în: 1967, 1982. Plan în formă de cruce, cu absidele altarului şi naosului semicirculare; pridvor deschis, subdimensionat, puternic decroşat. Turle deasupra naosului şi pronaosului. Pictura murală în ulei, suprapusă picturii originare, concepută în manieră realistă, a fost refăcută de Nicolae M. Ioana, în 1983. Iconostas de lemn sculptat în motive geometrice stilizate; policandrul a fost dăruit de Nicolae Creţulescu în 1860. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1768], Cazanie [1834], Penticostarion [1834], Octoih [1861], Te Deum [1879], Orologhion [1882] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX – unele semnate de Gheorghe Stoenescu din Piteşti.

Biserica «Naşterea Maicii Domnului» Glâmbocata I [1925-1930]~ctitorită, din iniţiativa pr. Dumitrache Popescu, de către enoriaşi •intervenţii: consolidare [1941] •pictură murală: Gheorghe Belizarie-Piteşti [1930]; restaurată de Ion Minulescu-Bucureşti [1962].

Biserica «CP» Glâmbocata II [1890-1895]~ctitorită de pr. Al. Dumitru şi soţia sa, Ana, „în locul unei biserici de lemn ruinate" [1792], demolate în 1895 •intervenţii: refacerea plafonului [1924]; renovare [1963] •pictură murală: Pandelea-Târgovişte şi Toma Vintilescu [1895].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Leordeni [1835]~ctitorită „pe locul alteia făcute de boierul cărturar Iordache Golescu" •intervenţii: incendiată în 1887, reparată [1887-1888]; adăugarea turlei, consolidări [1905-1906] •pictura murală: Gheorghe Popescu [1906]; Constantin Niţulescu-Bucureşti [1937].

Cruci de piatră: **Glâmbocata**: 1746 [7254] mai 30 –[▲]– la ramificaţia spre Biserica de lemn Călugăriţa, din şoseaua Piteşti – Bucureşti ▪~**Leordeni**: 1771-1772 [7280] –[▲]– în cimitirul Creţulescu.

Monumente eroi: **Budişteni** [1913; 1916-1918]; autori: D. Măţăuanu, C. Dănilă (1922) – lângă Căminul cultural Budişteni ▪~ **Ciulniţa** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Olteanu (1970) – lângă Biserica Ciulniţa ▪~ **Glâmbocata** [1916-1918]; (1932) – lângă Şcoala generală Glâmbocata ▪~ **Leordeni** [1916-1918; 1941-1945]; autor: „Societatea Remyery-Galaţi" (1928) – lângă Căminul cultural Leordeni.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 497 locuitori ai comunei Leordeni, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [1], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [328], Al doilea război mondial [167].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, în zonă, au acţionat subunităţi din componenţa Diviziei 13 şi Diviziei 14 Infanterie care s-au organizat pe un aliniament de apărare în aria satelor Glâmbocata-Ciulniţa-Budişteni. După luptele eroice din 18-19 noiembrie 1916, trupele române s-au repliat pe noi aliniamente.

MEMENTO:

CASA MEMORIALĂ «DINU LIPATTI» –[▲]– din Ciolceşti construită în 1938, conform planului arh. Dan Cottar şi D. Popovici, evocă, prin expoziţia organizată, în anul 1985, pe baza tematicii elaborate de prof. Florentina Cojocaru de la Muzeul judeţean Argeş, personalitatea proeminentă a excelentului compozitor şi pianist, interpret sensibil al unor lucrări de: Chopin, Grieg, Schumann; compozitor al pieselor simfonice: «Şătrarii», «Concertino în stil clasic», «Trei dansuri româneşti» ş. a.

Printre exponatele de excepţie, se află: pianul, bagheta dirijorală, partituri muzicale, discuri care au aparţinut marelui muzician român, piesele fiind donate de către fratele său, ambasadorul Valentin Lipatti. Expoziţia a fost organizată de colectivul Muzeului judeţean Argeş, cu contribuţia financiară substanţială a Staţiunii de cercetări viniviticole Ştefăneşti, deţinătoarea imobilului confiscat de către autorităţile comuniste.

•**Parcul** amenajat în jurul clădirii S.C. Agromixt – edificate, la începutul secolului XX, de constructori italieni, ca reşedinţă estivală a proprietarului moşiei Leordeni, Alexandru Gussi. Speciile dominante sunt: Pinus silvestris, Pinus nigra, Tilia tamentosa, Castanea sativa.

•**Parcul Gussi** – conceput în jurul clădirii masive construite în 1927 –[▲]–. Specii iniţiale: tei, frasin, stejar, jugastru. Rezervaţia naturală de Sambucus sagia în suprafaţă de circa 3 ha a fost defrişată în „epoca de aur” pentru introducerea terenului în circuitul agricol.

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei din 1989 – **CÂRSTEA SILU** [Budişteni, 1956-Vişina, 23. XII] – mecanic de bord, decedat în avionul AN 24, pe ruta Bucureşti-Belgrad, doborât de la sol.

✪ **ALEXIU ION** [1888-?] – ofiţer superior distins cu importante medalii, membru al Societăţii regale române de geografie [1916]; traduce, din italiană, «Războiul inteligenţelor în misiuni speciale» [1928].

✪ **CREŢU GHEORGHE** [1880-1956] – preot, profesor; licenţiat în Teologie [1906]; preot Budişteni; profesor de religie la Liceul „Gheorghe Lazăr” din Bucureşti [1941-1947]; mobilizat pe front [1916], decorat cu „Coroana României”; predicator de excepţie, recompensat cu „Crucea patriarhală” [1932].

✪ **DIACONESCU NICOLAE** [1893-?] – general, comandant al Regimentului de gardă „Mihai Viteazul” [1938]. Ataşat militar în: Estonia, Finlanda, Letonia, Polonia [1932-1937]. Deţinut politic după 23 august 1944. Distins cu medalii militare.

✪ **DIACONESCU PAUL** [1895-1970] – ofiţer superior; comandant al litoralului maritim Constanţa. Distins cu ordine şi medalii pentru fapte de arme, inclusiv medalia sovietică „Pobeda”.

✪ **DOBRESCU VASILE** [1900-1975] – poet, dramaturg, redactor al revistelor: „Satul”, „Graiul satului”, „Viaţa la ţară”; colaborator la revista „Albina”. Opera: «Lipitura casei», comedie [1946], «Dreptatea robilor», piesă de teatru [1947], «Pe plaiuri muscelene», poezii [1927], «O poveste c-un pitic», versuri [1930], «Cântice pentru grădiniţă», versuri [1936] ş. a.

✪ **EUSTATIADE MIHAIL** [?–1902] – proprietar în Ciulniţa; ctitor al Bisericii Ciulniţa [1887-1888], al Şcolii primare de ambe sexe şi al primăriei.

✪ **FÂNTÂNERU CONSTANTIN** [1907-1975] – scriitor, critic literar, profesorde limba română; membru în USR. Opera antumă şi postumă: «Interior», roman [1932], «Dusita», nuvelă [1934], «Balaurul», «Scrisori din arşiţă», «Poezia lui Lucian Blaga şi gândirea mitică» [1940], «Râsul morţilor de aur» [1940], «Cărţi şi altă carte» [1999], «Cruciada umbrelor» [2001], «Naraţiuni» [2004], «Marfa rece», roman [2004], «O oaste în luptă», dramă în 4 acte [2004], «Jurnale» (I. Halucinaţia ideatică, II. Semenul uitat), «Slujba din hol» [2009], «Cuvinte de humă» [2009] ş. a.

✪ **GUSSI ALEXANDRU** [1864-1927] – publicist; decorat cu ordine militare; moşteneşte şi reface conacul Goleştilor [1938], devenit, după naţionalizare, sediul Primăriei Leordeni.

✪ **KALINDERU NICOLAE** [1835-1902], înmormântat la Ciulniţa; medic, profesor de clinică medicală la Facultatea de medicină Bucureşti. Membru corespondent al Academiei Române [1890]; membru al Societăţii de dermatologie şi al Societăţii de antropologie din Paris. Opera: «Despre pleurezia purulentă» [1874], «Despre meningita tuberculoasă la adulţi» [1884], «Lepra anestezică» [1898].

✪ **KRETZULESCU NICOLAE** [1812-1900], înmormântat la Leordeni; medic ilustru şi om politic liberal. Participant la revoluţia de la 1848 în Ţara Românească. Ministru şi prim-ministru, manifestând preocupări evidente pentru cultura naţională. Contribuie la deschiderea Şcolii de mică chirurgie de la Colţea [1842]. Opera: «Manual de anatomie descriptivă» [1843], «Către alegătorii mei din judeţul Muscel» [1867], «Tratatul român de anatomie descriptivistă», 2 vol. [1878, 1887], «Cugetări asupra situaţiunii actuale a ţării» [1891], «Amintiri istorice» [1894-1895]; traduce «Manualul pentru îngrijitorii şi îngrijitoarele de femei lehuze, pentru moaşe şi pentru mame de familie» de Fr. E. Fodéré. Membru titular al Societăţii Academice Române [1871] şi preşedinte al acesteia.

✪ **LAMBA CORNELIU** [1943-2014] – profesor; publicist, inspirat scriitor de satiră şi umor; referent cultural la Casa creaţiei populare Argeş; coiniţiator al organizării Festivalului naţional de folclor „Carpaţi" [1975] şi al Expoziţiei naţionale de icoane „Rugămu-ne, Ţie" [1999]. Opera sa a fost direcţionată de aforismul „Umorul nu dăunează grav sănătăţii": «Crimă de umor prin imprudenţă» [2001], «Aşchii de gând – umor sub acoperire» [2011]; coordonator al culegerii selective de versuri din creaţia membrilor cenaclurilor literare din judeţul Argeş, «Arc de triumf» [1978].

✪ **LEURDEANU STROE** [sec. XVII] – căsătorit cu Vişa din Goleşti; şeful partidei boiereşti a Leurdenilor, duşman al familiei Cantacuzino; mare vornic; ctitor al conacului [1640] şi bisericii [1646] din Goleşti.

✪ **NAE CORNELIU** [1925-2000], născut în Budişteni – doctor în ştiinţe medicale; medic primar cardiolog; „a introdus carnetul de cardiac în evidenţă la bolnavi, cu sfaturi medicale"; director coordonator al Spitalului „N. Bălcescu" din Piteşti; distins cu „Meritul sanitar clasa a III-a". Opera: «Descoperiri anatomice de artere şi nervi» [1951], «Tulburări hidroelectrolitice în insuficienţa cardiacă» [1965], «Tratamentul digitalic în infarctul de miocard» [1967].

✪ **NICOLESCU NICOLAE** [1910-1991,Leordeni] – preot la Leordeni [1935-1991]; inspector cultural al judeţului Muscel [1941-1951]; dirijor al corului parohial şi al căminului cultural din Leordeni; autor al volumului «Contribuţii la clarificarea originii sărbătorii Crăciunului» [1918].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 260; Idem– *Corneliu Lamba*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Alexandru Ciucă, Gheorghe Călin– *Monografia comunei Leordeni*; 1979, 220 p., ms; Spiridon Cristocea, Teodor Mavrodin, Vasile Novac– *Comuna Leordeni, judeţul Argeş, file de cronică*, Piteşti, 2007, 416 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

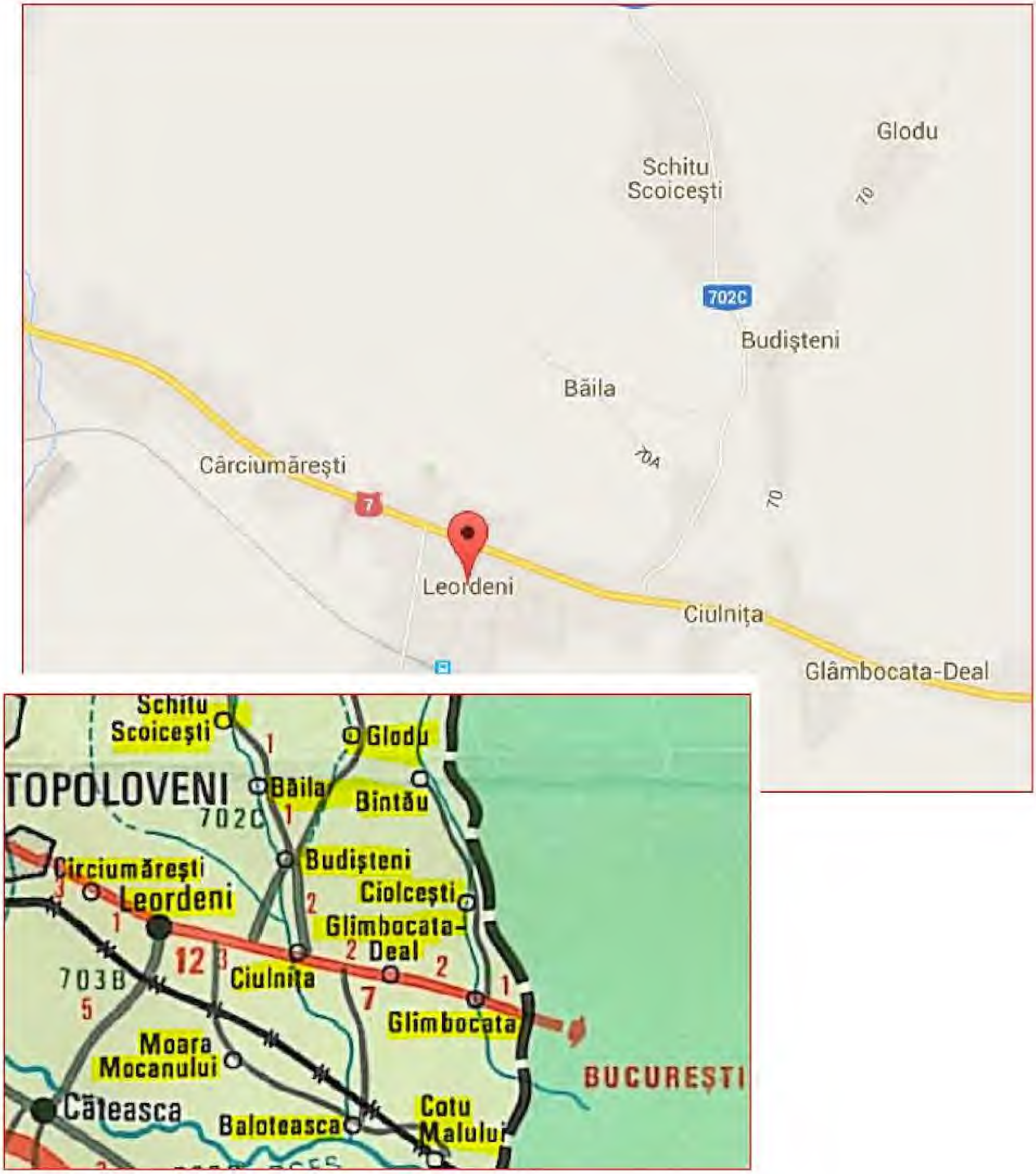
Glodu
Schitu Scoiceşti
70
702C
Budişteni
Băila
70A
Cârciumăreşti
7
Leordeni
Ciulniţa
Glâmbocata-Deal
Schitu Scoiceşti
Glodu
TOPOLOVENI
Băila
Bintău
702C
Budişteni
Circiumăreşti
Leordeni
Ciolceşti
Glimbocata-Deal
12
Ciulniţa
703B
7
Glimbocata
Moara Mocanului
BUCUREŞTI
Căteasca
Baloteasca
Cotu Malului

PRIMĂRIA COMUNEI LEORDENI.

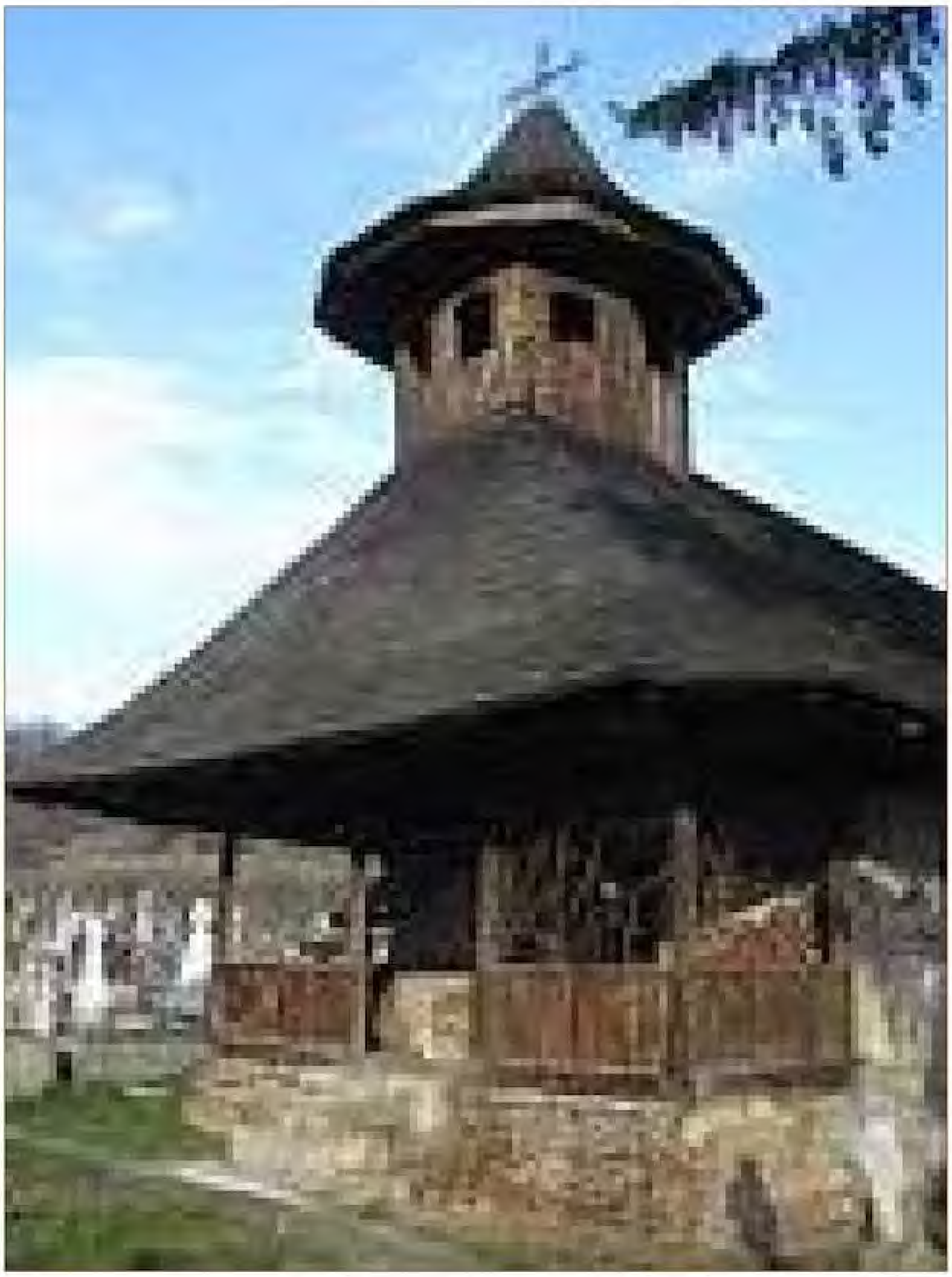

BISERICA DE LEMN CĂLUGĂRIŢA.

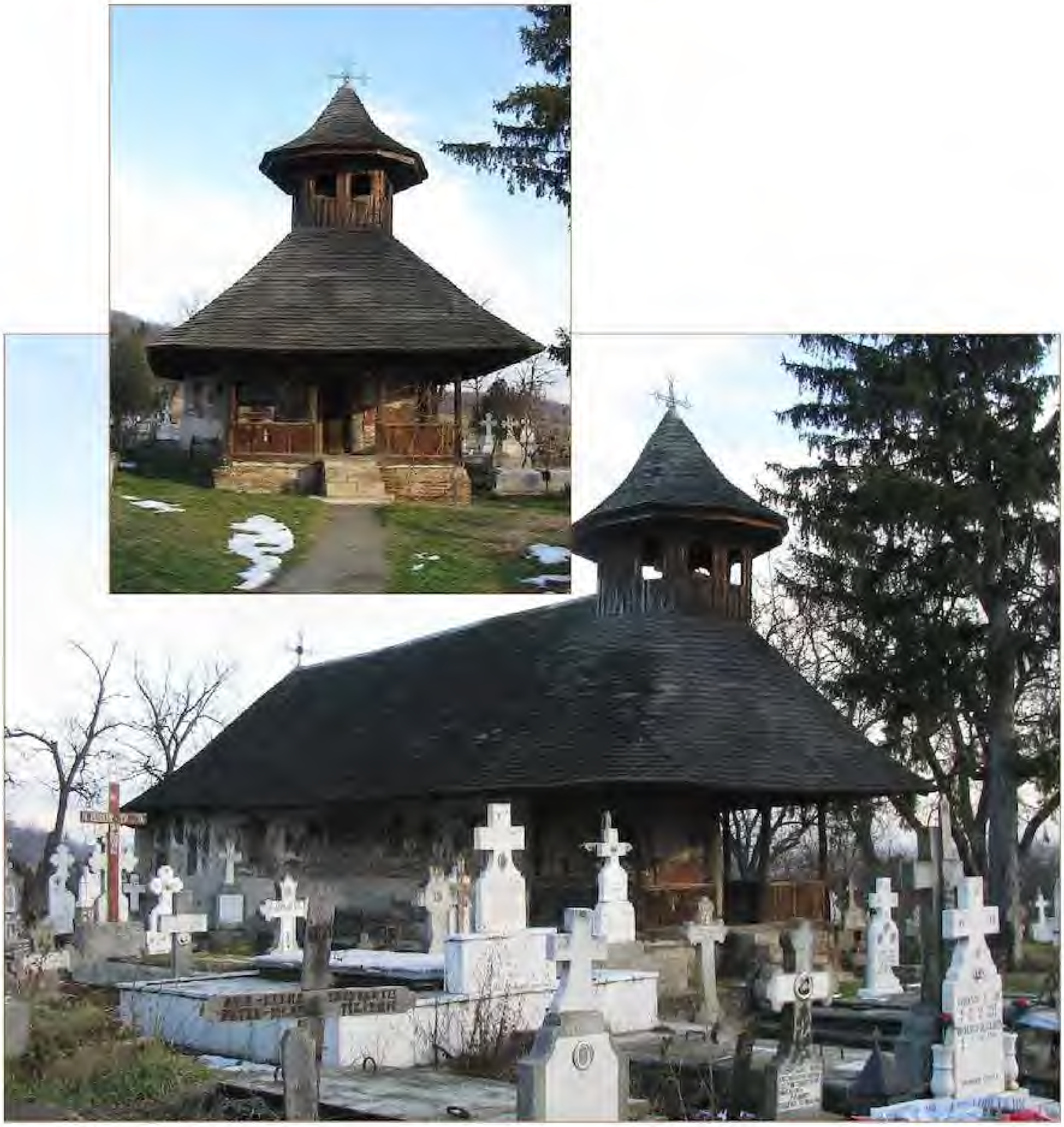

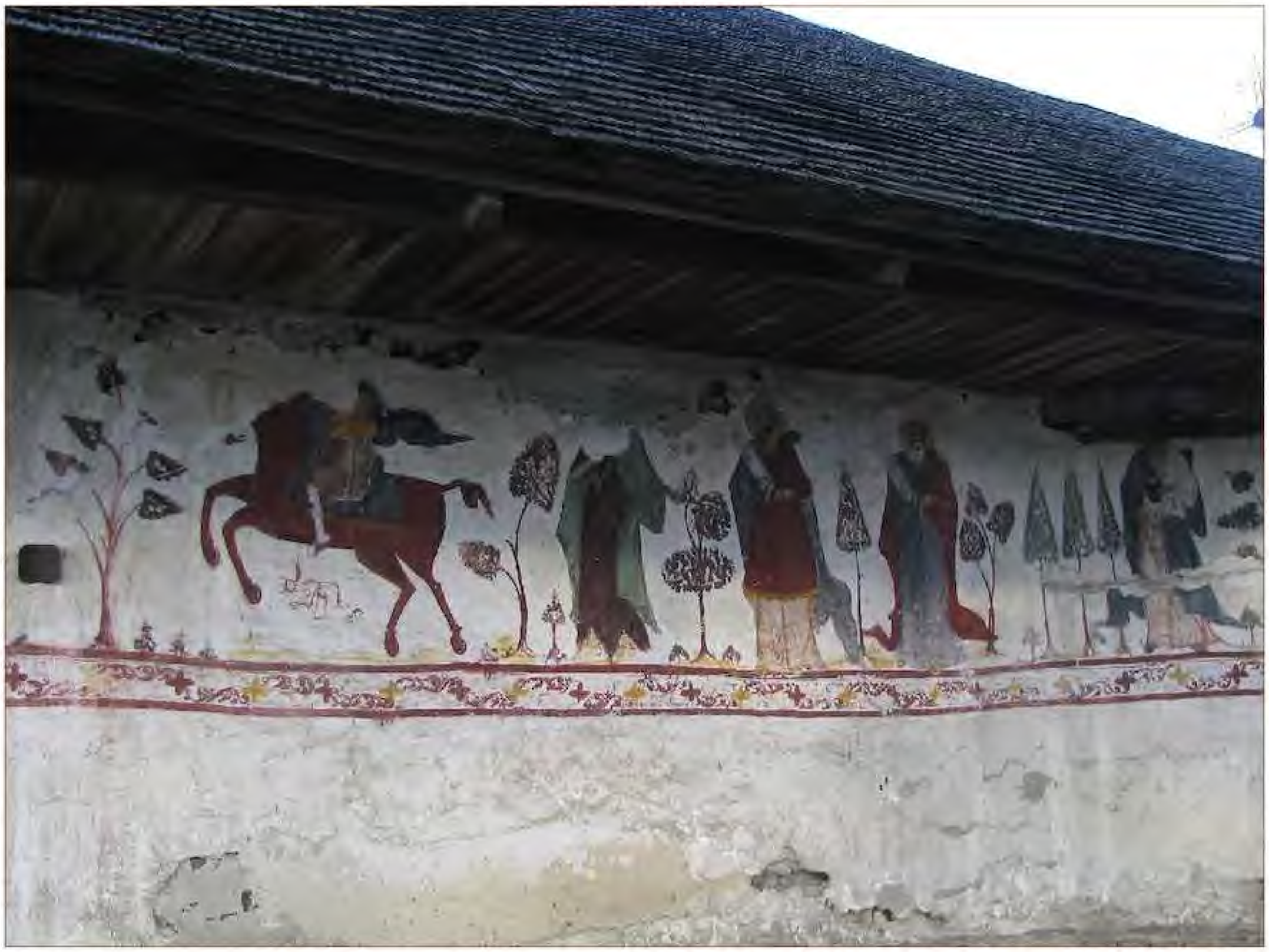

BISERICA DE LEMN CĂLUGĂRIŢA- PICTURA MURALĂ.

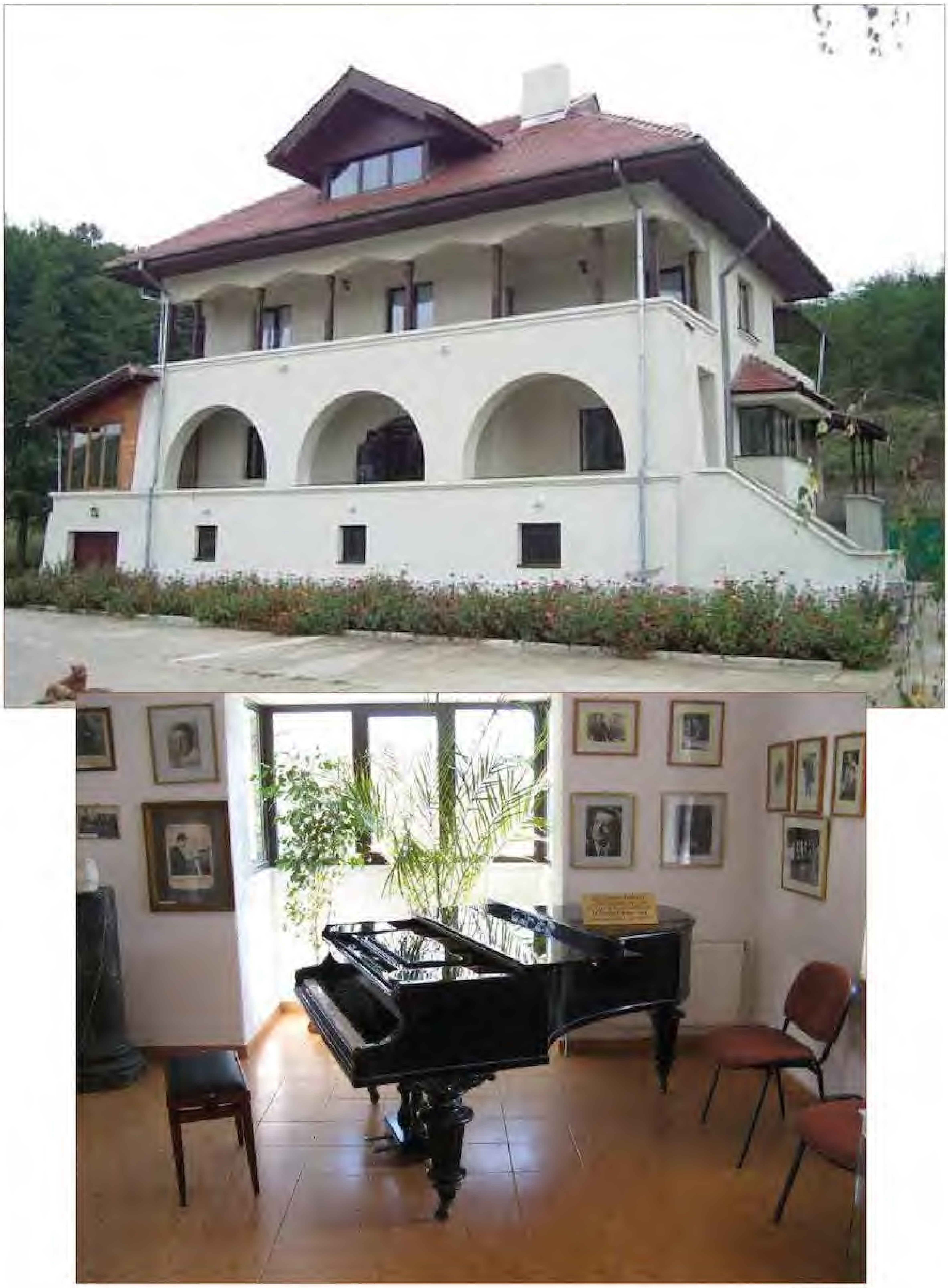

CASA MEMORIALĂ DINU LIPATTI.

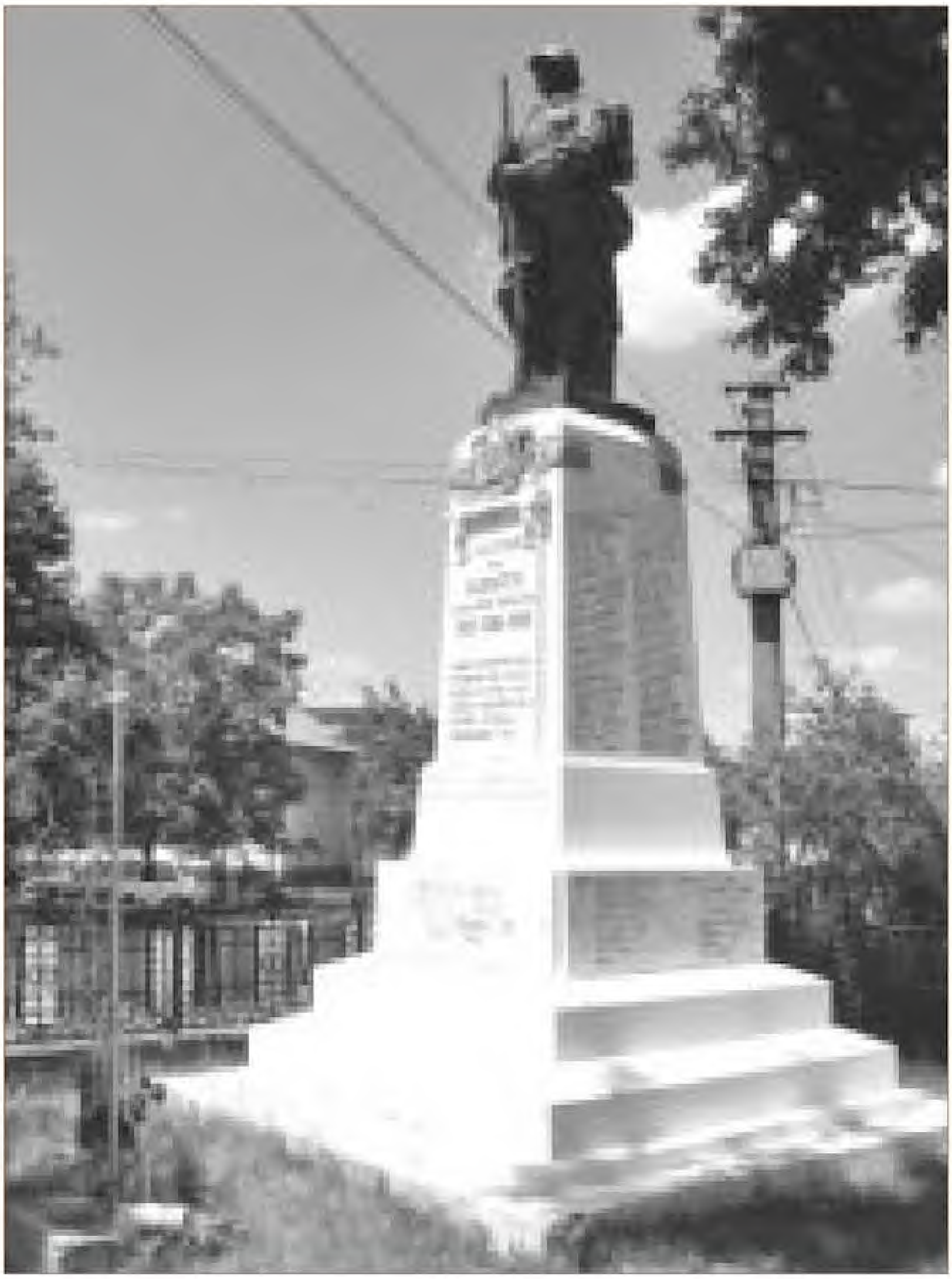

MONUMENTUL EROILOR.

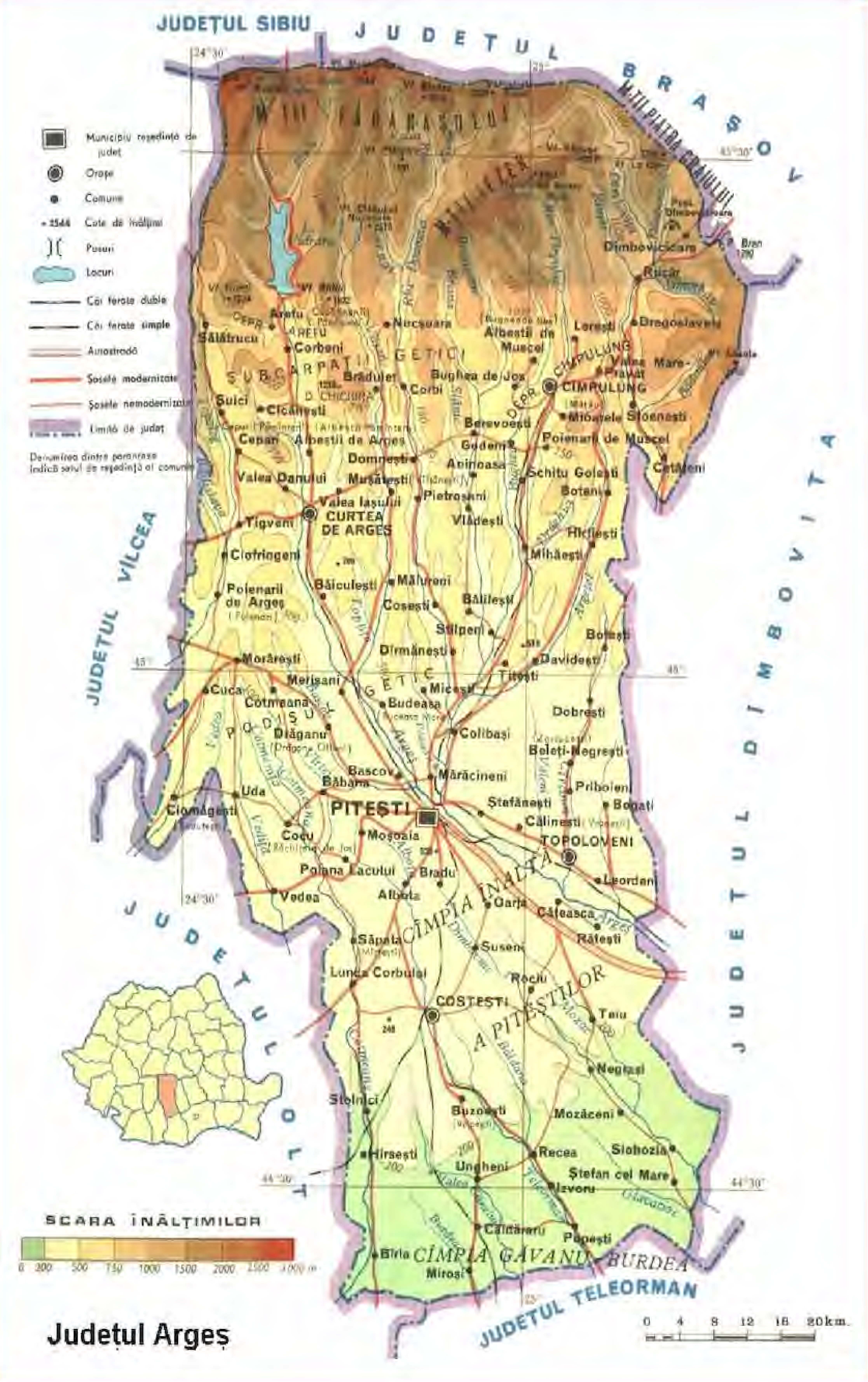
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Tițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Teleorman
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

LEREŞTI

CONSILIUL JUDEŢEAN ARGEŞ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

LEREŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Lereşti**; Pojorâta; Voineşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 60 km.
SUPRAFAŢĂ: 142,2 km^2.
POPULAŢIE: 4.632 locuitori [2.235 M + 2.397 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Voineşti – 1582 [7090] august 27 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. V, doc. 77)● **Lereşti** – 1605 [7113] ianuarie 26 (DIR, XVII, B, ŢR, doc. 154).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Voinești.

Satul Lereşti este atestat documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Şerban la 26 ianuarie 1605, prin care se confirmă „jupaniţei Maria din Lereşti şi fiului său" proprietatea asupra unor ocine din Stâlpeni.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin **CASTRUL ROMAN VOINEŞTI** –[▲]– care evocă arheologic aspecte ale civilizaţiei romane. Situat în zona Malul lui Cocoş-Măilătoaia, castrul datează din prima jumătate a secolului II p. H., fiind inclus în reţeaua defensivă organizată de către împăratul Traian în aria subcarpatică a Munteniei. Cercetările efectuate etapizat [1972, 1976, 1979-1981] s-au soldat cu descoperirea, de către prof. arhl. Marin Bădescu, a ruinelor termelor în punctul Măilătoaia, a zidurilor unei construcţii, a două fragmente de cărămizi cu ştampilele Legiunii a XI-a Claudia şi Cohors II Flavia Commagenorum, precum şi a unui denar roman emis în perioada împăratului Vespasian.

●**RUINELE BISERICII LEREŞTII DE SUS** –[▲]–. Cercetările efectuate de către arheologii Flaminiu Mârţu şi Th. Nagler, în 1964-1966, în punctul „Podurile zidului", au relevat „urmele unei biserici de zid, care, după elementele de datare (monede, podoabe, ceramică) recoltate din necropola din jur, cu 161 morminte identificate, inclusiv două cavouri, ar fi databilă în a doua jumătate a sec. XV. La începutul sec. XVI, i s-a adăugat un amvon cu două intrări." Biserica a fost, probabil, distrusă de un incendiu, întrucât au fost depistate urme de cenuşă, cărbuni şi cuie – pe lângă ziduri.

TOPONIMIE:

- Lerești – toponim format pe baza eponimului *Ler* atestat în tradiția orală locală, cu afereză din Velerim şi Veler + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Pojorâta – toponim topografic evocând aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea; format pe baza sârb. *pozar* ≈ „arderea pădurii prin voia oamenilor sau prin accident" – modalitate de amenajare a terenului în genul „curăturilor".
- Voinești – toponim format pe baza eponimului *Voinea* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Localitatea se integrează circuitului turistic naţional, prin conservarea în formă originară a unor construcţii tipice zonei Muscel, prin menţinerea organizării tradiţionale a interioarelor locuinţelor, prin conservarea nealterată a portului popular. Declararea localităţii Lereşti ca „sat turistic" a impus amenajarea pentru cazarea turiştilor a circa 200 de interioare ţărăneşti care păstrează specificul tradiţional. Peisajul arhitectural al satelor componente este format din construcţii vechi, etajate, cu parter structurat în gârlici şi pivniţă, iar etajul cu o tindă centrală şi două camere laterale. Sala cu parapet zidit, construit în continuarea soclului este susţinută pe stâlpi din lemn de secţiune pătrată racordaţi la „război", prin console în arcade. „Războiul", element de structură, preluat ca model de la construcţiile de locuit din mediul urban, permite circulaţia în podurile luminate, până la nivelul streaşinei. Casele oferă o decoraţie variată în tencuială (uneori, colorată) în zona „războiului", la limitele pereţilor, ca ancadramente de ferestre şi uşi. Meşteri renumiţi în edificarea locuinţelor ţărăneşti concepute în spiritul arhitecturii tradiţionale sunt: Nicolae Pană, Dumitru Duţă, Nicolae Brătulescu, Năică Secătureanu, Avram Oancea.

Portul popular lereştean înregistra, prin numărul apreciabil al ţesătoarelor renumitei „fote de Muscel" (circa 800 în anul 1976) evidente recorduri în realizarea acestei piese vestimentare, a cărei arie de desfacere include chiar şi zone din Moldova. Ţesătoarele din satul Voineşti sunt specializate în realizarea splendidelor marame care conferă un aer maiestuos costumului popular femeiesc din Muscel.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare: Maria Brezeanu, Nicoleta Coman, Maria Necula; confecţionarea ţesăturilor de interior: Maria Istrate, Elena Polexe.

În domeniul folclorului literar, printre cele mai reprezentative creaţii locale se înscriu doinele: Fă-mă, Doamne, dragoste; Mândruţa; Nu ţi-a fost, puică, păcat.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alunelul, Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 6-a, Sârba lui 22, Ungurica.

Ansamblul folcloric «Alunelul-Amplast» al Căminului cultural Lereşti, sub coordonarea artistică a instructorului Neluş Horobeanu, includea, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Brâul bătrân, Brâul drept, Fedeleşul, Floricica, Hora, Marioara, Mândruliţa, Mânioasa, Romanul, Sârba, Sârba a 8-a, Spoitoreasa, Ungurica.

Originar din Lereşti, pictorul naiv Negru Gheorghe s-a remarcat prin realizarea picturii murale la biserici şi troiţe din zona Muscelului.

Târguri tradiţionale organizate săptămânal, joia şi vinerea – în satul Voineşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica «Înălţarea Domnului» Lereştii de Jos** –[▲]– construită în 1927-1939, cu osârdia preotului Ion Polexe şi a enoriaşilor, după proiectul arh. D. Ionescu-Berechet, antreprenori fiind fraţii De Nicollo. Fondurile necesare au fost colectate de la: Cooperativa forestieră „Râul Târgului", Banca populară „Sf. Voievozi", Primăria comunei Lereşti, Prefectura judeţului Muscel ş. a. Biserica a fost reparată în 1968. Plan în formă de cruce (31 m lungime), cu altar semicircular în interior şi hexagonal la exterior; absidele naosului sunt semicirculare în interior, dar pentagonale la exterior; pridvor adăugat; turle hexagonale pe tambur pătrat deasupra pronaosului (două) şi naosului (una). Turlele pronaosului, afectate de cutremur, au fost refăcute post 1940, iar o parte dintre ferestre, înzidite. Iconostasul sculptat în lemn de tei a fost executat de meşterul Ion Luţea din Rucăr. Ferestrele au chenare în relief. Pictura murală în ulei a fost realizată de Ion Dogărescu, în 1939; restaurată de Vasile Blendea [1969]; în exterior, pictură murală în ocniţe circulare. „În patrimoniul bisericii, au existat 30 de cărţi din secolul al XIX-lea (1854-1892).".

✚**Biserica «Sf. Îngeri» Lereştii de Sus** –[▲]– edificată pe fundaţiile unei biserici de zid din sec. XV, distruse de un incendiu, peste care fusese înălţată, în 1762, o biserică de lemn; devenind neîncăpătoare, în 1860-1861, a fost construită actuala biserică, prin strădania preoţilor Gheorghe Scheaucu şi Ion duhovnic, cu ajutorul sătenilor. Biserica are plan dreptunghiular, cu absida altarului semicirculară; pridvor adăugat în 1908, când „s-a tăiat amvonul vechi şi s-a mărit biserica şi s-au făcut amvonul nou, cafasul şi pardoseli din mozaic.". Biserica a fost bombardată de armata germană în octombrie 1916, fiind afectată absida altarului, care va fi reparată în anul următor. Pictura murală din interior a fost executată de Gheorghe Popescu, în 1908, iar pictura din pridvor de către Pantelimon Fleşaru, în 1990. „În patrimoniul bisericii, se află o icoană de la 1830, două de la 1831 şi 12 de la 1860-1861. De asemenea, biserica avea 11 cărţi din secolul al XVIII (începând cu

1743) şi 19 din secolul al XIX-lea.". În tezaurul de valori moştenite, se află: uşile împărăteşti [1861], sfeşnicele sculptate în lemn [1861], icoanele semnate de pictorul câmpulungean Bălăceanu [1831] ş. a.

✚Biserica «Sf. Treime» Răceni (Voineşti) [1800-1802]~ctitorită de popa Ion Puicuş cu obştea satului, în locul unei biserici incendiate de turci în 1793 •intervenţii: refacerea turlelor [1874-1878]; extinderea pronaosului [1927]; adăugarea pridvorului [1927]; renovare [1960] •pictură murală: Gheorghe Popescu [1898]; Traian Bilţiu-Dâncuş [1967]; „spălată" de Lidia Irimescu.

✚Biserica «Naşterea Maicii Domnului» Valea Foii (Voineşti) [1781]~ctitorită de Stan şi Maria Vişoiu, Radu şi Cărstina Bucur, pe terenul donat de Matei Dumitru •intervenţii: „meremetisită" [1845]; adăugarea pridvorului [1902] •pictură murală: Gheorghe Popescu [1902]; „spălată" de Ion Dogărescu [1927]; restaurată de Aneta Cantaragiu [1966]. Muzeu parohial.

✝Monumente eroi: **Lereşti** [1916-1918]; autor: Gheorghe Popescu (1920) – lângă Primăria Lereşti. „Pe un postament de beton, în mai multe trepte, se înalţă o coloană din piatră, care are în terminaţie un vultur cu aripile întinse. La partea superioară a monumentului, pe toate laturile sale, sânt fixate elemente decorative, care reprezintă simboluri ale vitejiei ostăşeşti: o cască ostăşească, două săbii încrucişate, ţeava unui tun ş. a. Pe monument, sunt înscrise numele a peste 60 de militari din localitate căzuţi eroic la datorie în luptele din Primul război mondial şi următoarele inscripţii: „Pravăţ / Mărăşti / Mărăşeşti / Oituz" // În amintirea eroilor morţi în războiul 1916-1918, pentru reîntregirea neamului." ■~ **Lereşti** – Ansamblu memorial constând din redispunerea sub un arc de cerc cu deschidere de circa 3 m și 3 m înălțime a monumentului menționat, a „unui altar comemorativ și un mic obelisc din marmură neagră, cu efigia în bronz a generalului Vasile Milea, erou al evenimentelor din decembrie 1989, fiu al satului Lerești; inscripția pe o placă din bronz : „Generalul de armată erou Vasile Milea, 1 ianuarie 1927 – 22 decembrie 1989. Jertfă supremă pentru Patrie și onoare militară." – lângă Biserica Lereşti ■~ **Lereşti** – Crucea monument dedicată locotenentului Dumitru Lazea, comandant al unei subunități de grăniceri la granița de nord-vest a României, ucis de către ocupanții hortyști. Crucea de circa 3 m înălțime a fost construită în 1940, din ciment mozaicat, cu postament masiv în două trepte, pe care sunt redate două săbii – simbol al vitejiei ostășești; autor: Jean Mezzaroba din Câmpulung-Muscel; comanditari: părinții eroului; inscripții: „Aici se odihnește corpul neînsuflețit al tânărului Lazea Dumitru, de 35 de ani, ce de toți a fost iubit, ucis mișelește la 4 septembrie 1940, pe când își făcea datoria pe pământul scump și sfânt, unde a început din nou robia, și numele lui va fi în veci pomenit, căci el a fost primul ofițer ucis pentru Ardealul robit, iar când Patria ciuntită se va întregi, din nou vom ridica o sfântă cruce unde a căzut acest erou." – în cimitirul din nordul comunei Lereşti ■~ **Voineşti** [1877; 1913; 1916-1918]; (1920); inscripții: „Mărăști, Mărășești, Oituz" – lângă Ateneul Voineşti ■~ **Valea Foii** [1916-1918]; autor: Nicolae Bărbulescu (1920) – centrul satului.

CIMITIRUL EROILOR DIN 1916 –[▲]–. Ansamblu memorial consacrat eroilor, realizat, în perioada anilor 1918-1920, în punctul Ţarina, de către autorităţile locale cu sprijinul efectiv al veteranilor de război din zonă prin amenajarea a trei gropi comune în care au fost înhumaţi circa 110 eroi români necunoscuţi. Ampla reorganizare efectuată de către Societatea naţională «Cultul eroilor» în cursul anilor 1922-1929 a implicat extinderea suprafeţei la peste 4.000 mp, plantarea brazilor, reînhumarea osemintelor celor circa 700 de eroi români, germani (bavarezi) şi austrieci în 543 morminte individuale, înhumaţi anterior în cimitirele improvizate de armata invadatoare pe: Muntele Strâmtu, Dealul Ferigi şi Valea Ursului. Dintre aceştia, au fost identificaţi: 20 de români, 65 alpini austrieci şi 10 bavarezi. Troiţa edificată în centrul cimitirului este prevăzută cu plăci inscripţionate textual: „În amintirea eroilor căzuţi / pentru / întregirea neamului / şi sfânta jertfă / o cinstim şi o mărim", „Aici odihnesc ostaşii căzuţi pe aceste locuri în Războiul 1916–1919. Reconstruit de Soc. Cultul Eroilor. Comitetul Central. 1929". Starea de conservare a ansamblului comemorativ considerat „un loc sacru de veşnică odihnă" este actualmente deplorabilă.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 252 locuitori ai comunei Lerești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [5], Primul război mondial [212], Al doilea război mondial [35].

❖ MEMENTO:

CAMINUL CULTURAL LERESTI –[▲]–. În cămin, a fost organizat un interesant punct muzeistic format din colecții de piese reprezentative de istorie și etnografie locală și mineralogie, prin contribuţia prof. Marin Bădescu, P. Ionaşcu şi D. Bizog.

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluţiei din 1989 – **MILEA VASILE** [1927-1989]; general colonel, şef al Marelui Stat Major, ministrul Apărării Naţionale, asasinat, în 25 decembrie, pentru că a refuzat să dea ordin armatei ca să tragă în manifestanţi, replicându-i dictatorului comunist Nicolae Ceauşescu: „Am căutat, în noaptea trecută, în toate regulamentele militare şi nu am găsit nici un paragraf în care să se spună că armata trebuie să tragă în popor.". Avansat post-mortem la gradul de general de brigadă.

✪ **BACIU DIMITRIE** [1883-1956] – profesor de limba latină şi franceză; director la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel; publicist. Colaborator la publicaţiile: „Muguri", „Muscelul nostru", „Prietenul nostru", „Universul". Opera: «Şcoala noastră secundară», «Răspuns unor întrebări» ş. a.

✪ **JEAN DE LERESTY** [1858-1961] – pseudonimul literar al poetului Ion Popescu, actorului de ocazie angajat al Teatrului Naţional din Bucureşti, pictor mediocru, a cărui creaţie lirică apreciată ca fiind „minoră" de către contemporani, este redusă la «Cântecul gloriei» [Bucureşti, 1921], „poemul în versuri închinat memoriei bravilor eroi care şi-au dat viaţa pentru ţară" scris „în Carpaţi, în 1918" şi volumul de versuri conceput „sub imperiul pesimismului", «Adâncul mă cheamă» [Bucureşti, 1923]. Poreclit de lereşteni „poetul Ciuşcă" pentru comportamentul său extravagant: schimba des nevestele, potrivit „principiului: vara şi nevasta", se scălda iarna în râul îngheţat, îşi găurea pălăria ca „să aibă aer"...

✪ **POLEXE ION** [1912-1986] – preot paroh în Bucureşti, ulterior, la Câmpulung şi Boteni; renunţă la preoţie, în condiţiile suprimării unor libertăţi religioase de către regimul comunist; dedicându-se coregrafiei, coordonează, cu pasiune şi competenţă, în calitate de metodist la Casa regională a creaţiei populare Argeş [1957-1968], cursurile pentru formarea instructorilor coregrafi în cadrul Şcolii populare de artă din Piteşti.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 264.

Rodica Oană, Ion Oană– *Istorie şi cultură în Lereşti-Muscel*, s. l., 2004, 232 p.; Rodica Oană, Ion Oană– *Spaţiul geografic şi istoric al localităţii Lereşti-Muscel*, Internet, 2009; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

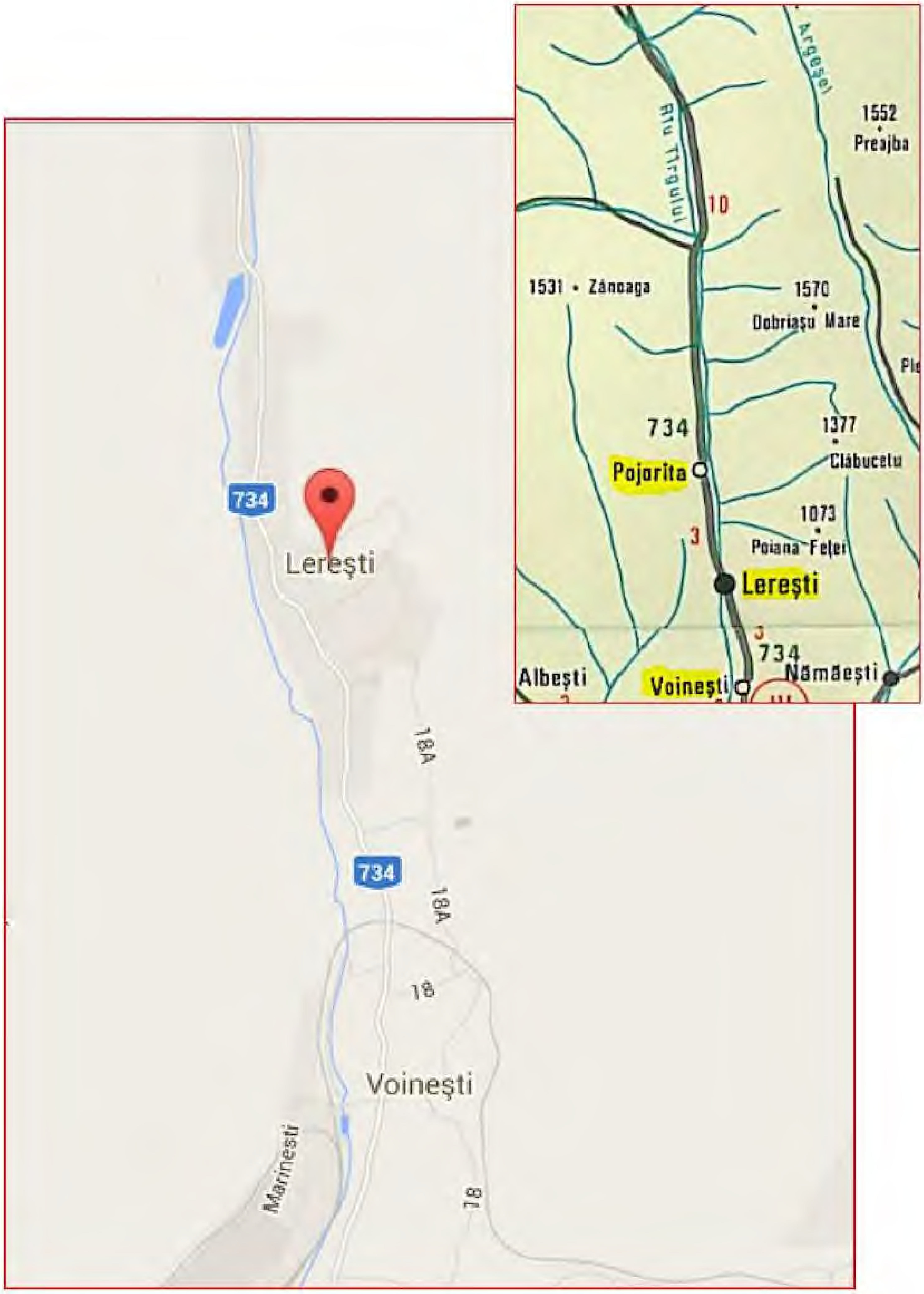
Argeşel
Rîu Tîrgului
10
1552
Preajba
1531 • Zănoaga
1570
Dobriaşu Mare
Ple
734
1377
Clăbucetu
Pojorîta
1073
Poiana Feţei
3
Lereşti
3
734
Albeşti
Voineşti
Nămăeşti
734
Lereşti
18A
734
18A
18
Voineşti
Marinesti
18

PRIMĂRIA COMUNEI LEREŞTI.

BARAJUL DIN LEREŞTI.

BISERICA LEREŞTII DE JOS.

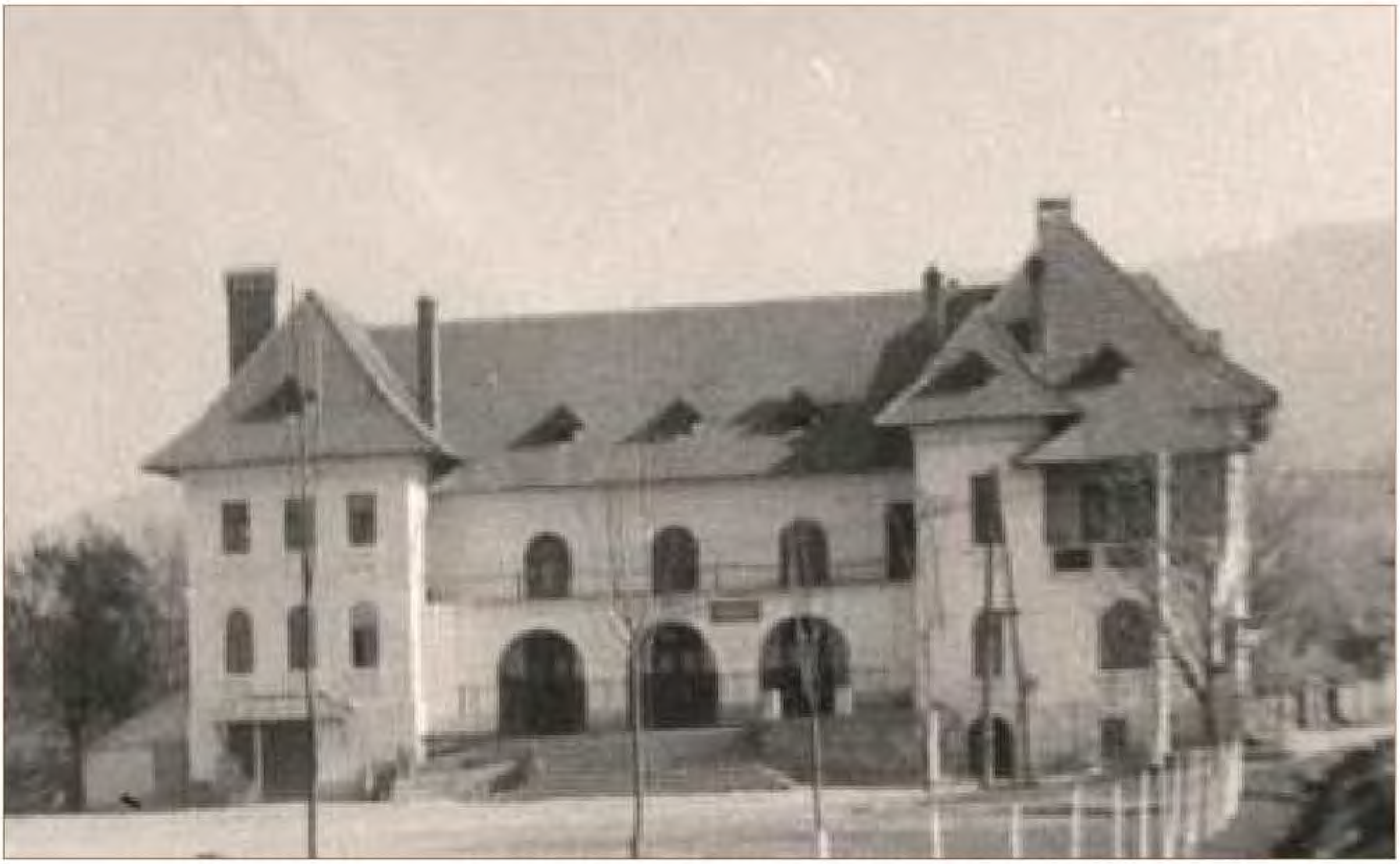

ATENEUL POPULAR LEREŞTI.

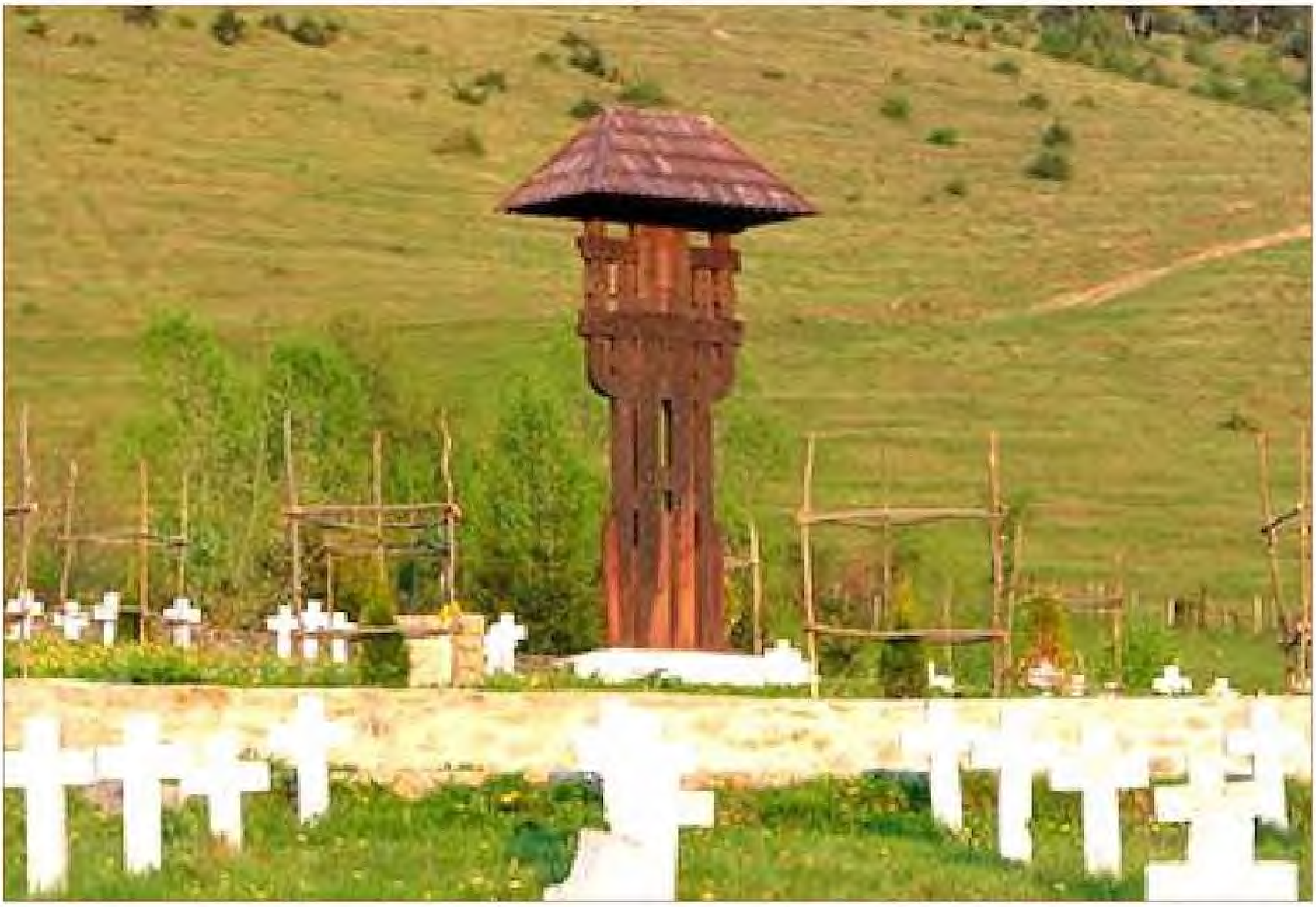

CIMITIRUL EROILOR LEREŞTI.

MUZEUL SATULUI

MUZEUL SATULUI.

PRIMĂRIA LEREŞTI [1948].

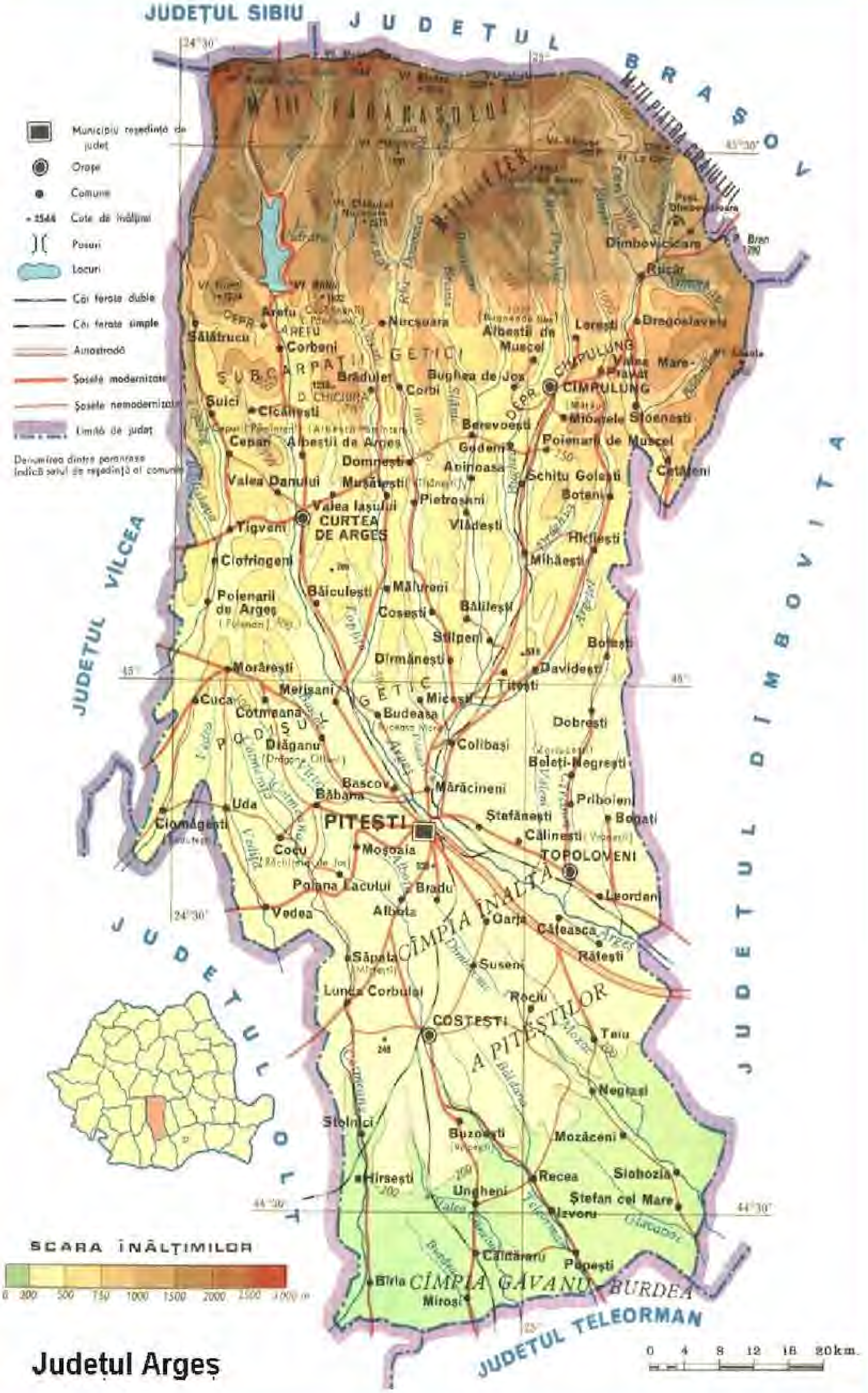
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Pietroșani
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Doamnei
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Neajlov
Dîmbovnic
Găvanu
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

LUNCA CORBULUI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMANIA

PITEŞTI MMXV

LUNCA CORBULUI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 9 sate: **Lunca Corbului**; Bumbueni; Catane; Cieşti; Lăngeşti; Mârghia de Jos; Mârghia de Sus; Pădureţi; Silişteni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 25 km.
SUPRAFAŢĂ: 103,6 km^2.
POPULAŢIE: 2.954 locuitori [1.382 M + 1.572 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Cerzeto [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cieştii de Codmeana (Cieşti) – 1451 [6959] august 5 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 105)• *__Bămboieşti__ – 1519 [7027] <ianuarie-august> (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 175)• **Lănjeşti** (Lăngeşti) – 1437 [6945] august 13 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 86).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară 13 august 1437 se consemnează în cazul satului Lăngești.

Satul Cieşti este atestat documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 5 august 1451, prin care se confirmă deţinerea unor proprietăţii în aria localităţii.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin tezaurul monetar format din monede geto-dacice tip Filip al II-lea, descoperit fortuit.

TOPONIMIE:

Bumbuieni – toponim asociativ, compus pe baza apelativului *bumb* ≈ „plantă cu flori mici, albe, cu fructul în formă de teacă" frecventă în locul pe care s-a constituit aşezarea. Tradiţia orală asociază numele aşezării cu eponimul *Bumboiu* – care confecţiona şi vindea *bumbi* ≈ „nasturi", în timpul lui Mihai Viteazul în zonă <sic !>.

Catane – toponim social; la origine, apelativul *catană* ≈ „soldat, ostaș în Austro-Ungaria; (reg.) soldat, ostaș – din magh. *katona*".

Ciești – toponim topografic format pe baza apelativului regional *cieş* ≈ „câmpie nelucrată situată în apropierea unei ape", apelativ provenit din turc. *caryios* ≈ „câmpie" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Lăngești – toponim format pe baza eponimului *Langa*, atestat prin tradiţia orală locală. Iniţial, poreclă explicată prin germ. *Lang* ≈ „lung". O altă ipoteză asociază toponimul cu regionalul *langeo* (*lăncier* ≈ „cavalerist înarmat cu lance") + sufixul colectiv *–ești*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Lunca Corbului – toponim topografic compus din apelativul *luncă* <slav *lanka* ≈ „zăvoi" + determinativul *Corbului*, indicând, printr-un eponim-poreclă, pe deţinătorul iniţial al terenului pe care s-a constituit aşezarea.

Mârghia – toponim topografic de origine incertă, provenind, posibil, din magh. *mogyorós* = aluniş.

Pădureţi – toponim topografic format pe baza apelativului *pădure*, semnificând, într-un context geografic local, „oamenii de la pădure".

Silişteni – toponim social, derivat local din apelativul *săliște*, la origine, etimonul bulgar *selişte* ≈ „ruinele unui fost sat".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară specifică zonei sudice a judeţului Argeş. Într-un studiu monografic consacrat, în anul 1930, comunei Silişteni, învăţătorul Badea Stănescu consemna, referindu-se la componenţa gospodăriilor locale: „Gospodăriile sânt alcătuite din: locuinţă, pătulul pentru porumb, magazioara (cu hambar pentru mălai, garniţa pentru untură, butoiaş cu ţuică) şi coşar pentru vite. Locuinţele sânt făcute din bârne de lemn, lipite cu pământ sau tencuială de var. Sânt aşezate cu faţa la miazăzi şi n-au mai mult de două camere şi antreu. Obişnuiesc ca o cameră să fie împodobită cu velinţe şi chilimuri". În studiul referitor la «Biserica Pădureţi», pr. Ion Burcea menţiona că „Pe teritoriul satului Pădureţi, existau, la sfârşitul secolului al XIX-lea, bordeie de locuit construite din nuiele, lipite cu pământ şi acoperite cu paie sau coceni.".

Construcţii de locuit tipice arhitecturii populare locale de la sfârşitul sec. XIX sunt: casa Tudor Călin –[▲]– din Lunca Corbului şi casa Cicu Ion –[▲]– din Pădureţi.

Portul popular local, integrat ariei sudice a zonei Teleorman, înregistra ca piese distincte: nădragi de dimie, cojoc, ilic, vestă, opinci, cortelul (haină lungă de dimie albă), zăvelca cu vâlnicul.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Aurica Corbu din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: Ciobanul, Ciocârlia, Doina Oltului, Fă-mă lumină, Sabaru.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Amploiatul (Amploieţul), Arnăuţeanca, Bătrâneasca, Bâzdâcul, Brâul căluşăresc (Brâul din căluş), Brâul de la Pădureţi, Buceagul, Burdelul, Cârligul, Cochineasca, Dansul pe picior la Lunca Corbului, De unul singur, Drumul dracului (Drumul naibii), Floricica din căluş, Gheorghiţa din căluş, Hora Badiului (Hora Badii), Hora căluşărească, Hora la Mârghia, Hora la patru, Hora-n bătaie (Hora-n ciocane), Hora Nuţii la Mârghia, Joiana, Lozeasca, Miţuica la Silişteni, Mureşanca, Niţuica, Purdelul (fete şi băieţi), Sârba căluşărească (Sârba din căluş), Sârba-n tarapanale, Ţigăneasca la Pădureţi.

Culme incontestabilă a dansului popular, străvechiul căluş a fost încununat, prin echipa de căluşari din Pădureţi, încă din perioada interbelică, cu laurii unor importante concursuri internaţionale. Căluşarii din Pădureţi – supranumiţi «Tigrii Carpaţilor», sau «Diavolii dansului popular românesc» – au susţinut, pe scena Royal Albert Hall din Londra, la 23 iulie 1935, un program electrizant pentru publicul spectator, obţinând Marele premiu, la prestigiosul Festival Internaţional de Folclor din Anglia, la care au participat echipe de dansatori din 42 de ţări din diverse continente ale lumii: Africa, America, Asia, Australia şi Europa. Căluşarii din satele: Pădureţi, Mârghia şi Lunca Corbului au obţinut, post 1950, importante premii la festivalurile de dans iniţiate pe plan zonal şi naţional.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) – în satul Lunca Corbului.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✦Biserica de lemn «Adormirea Maicii Domnului» Catane –[▲]– ctitorită, din bârne, de obştea satului, se integrează perioadei de început a secolului al XIX-lea, supoziţie motivată prin congruenţele planimetrice şi constructive cu biserica din Cotmeana-Stolnici, de care se diferenţiază, totuşi, prin existenţa unor contraforturi pe laturile de nord şi de sud şi prin căptuşirea pereţilor de lemn cu un strat gros de tencuială. Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor de zid deschis, construit ulterior. Turlă de lemn octogonală înălţată deasupra pronaosului.

În programul iconografic al picturii murale în frescă, conservat fragmentar, apar imagini realiste (ctitori în haine ţărăneşti şi de târgoveţi); o scenă plină de pitoresc o constituie reprezentarea, pe peretele nordic al pronaosului, a celebrului patruped cu corn în frunte, Ducipal, confirmându-se, astfel, asimilarea romanului fabulos «Alexandria» de către iconografia religioasă, dar şi semnificaţia simbolică apotropaică a acestui animal în codul artei populare româneşti.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Catavasier [1846], Anastasimatar [1847], Triodion [1847], Octoih, Apostol, Evanghelie, Penticostar şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Cieşti** [1875]~ctitorită de pitarul Pandele Popescu, Dincă şi Mihail Popescu •intervenţii: reparaţii [1956-1958] •pictură murală: anonim [1875].

✚Biserica «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Pădureţi** –[▲]– ctitorită în anul 1851, de către paharnicul Mihail Berindei şi soţia sa, Mariţa, născută Baroţ, „cu a noastră cheltuială şi pă a noastră proprietate, din temelii". Reparată în anul 1905, bolţile originare din zid fiind înlocuite cu altele de lemn; consolidată, după cutremurul din 1940, printr-o centură exterioară din ciment şi contraforturi la absidele laterale. Biserică de tip treflat, cu abside poligonale; pridvor cu arcadă în acoladă, central, şi arcade trilobate, lateral, sprijinite pe coloane şi masive de zidărie. Décor exterior format dintr-un tor şi panouri dreptunghiulare, în registrul superior. Pictura murală executată de Anton Vladec [1851]; în pronaos, pictură în ulei realizată în manieră realistă de M. Nedelescu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1841], Octoih [1852], Mineie [1852], precum şi tabloul pictat în ulei pe pânză reprezentând familia paharnicului Mihail Berindei, indicându-se anii naşterii acestora: Mihail-1811; Mariţa, soţia sa-1817 şi copiii: Alexandrina-1843, Maria-1846, Ecaterina-1850, Elena-1851.

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» **Lăngeşti** (Boiereşti) [1836]~ctitorită de obştea satului Boiereşti •intervenţii: reparaţii curente [1880, 1926, 1941] •pictură murală: anonim [1836].

✚Biserica «Sf. Nicolae»+«Naşterea Maicii Domnului» **Lunca Corbului** [1862]~ctitorită de obştea satului Lunca Corbului •intervenţii: reparaţii generale [1906] •pictură murală: anonim [1862].

✚Biserica «Sf. Ilie» **Mârghia** [1883-1885]~ctitorită: de preot Cristache Cristescu, preot Costache Venescu, Ion Mirea, Stan Ion, Dumitru Cristea •intervenţii: consolidări [1921, 1946, 1971] •pictură murală: Mihail Pătroiu [1885].

✚Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Nicolae» **Mârghia** [1848-1849]~ctitorită de Şovar Dumitru, Tănase sin Ion Şovar şi alţi „îmbisericiţi" din sat •intervenţii: consolidare [1936, 1956], refacerea soclului [1970] •pictură murală: anonim [1849]; N. I. Tomescu [1904].

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» + «Cuvioasa Paraschiva» **Siliştea** [1878-1888]~ctitorită de obştea satului Siliştea •intervenţii: consolidare [1921-1922] •pictură murală: anonim [1888].

✝Cruce de piatră: **Pădureţi**: 1866 –[▲]– la ramificaţia şoselei Piteşti – Bârla, spre Stolnici.

✝Monumente eroi: **Pădureţi** [1916-1918]; autor: Kaghiorghis N. (1939) – lângă Grădiniţa de copii ▪~ **Placa comemorativă „1907"** în memoria ţăranilor nominalizaţi din zonă, ucişi în cursul reprimării sângeroase a răscoalei – amplasată lângă Grădiniţa de copii Pădureţi.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 211 locuitori ai comunei Lunca Corbului, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [172], Al doilea război mondial [35].

❧ IN MEMORIAM ☙

✪ **CRISTESCU CONSTANTIN** [Pădureţi,1866-1923] – general de corp de armată, şef al Statului Major al Armatei; comandantul Armatei I în campania de la Mărăşeşti. Profesor de tactică generală la Şcoala superioară de război. Colaborator la „Revista Armatei". Iniţiator al acţiunii de reorganizare a armatei României Mari [1920] şi al Legii armatei [1923].

✪ **DRAGOMIRESCU GHEORGHE** [1907-1997] – profesor de limba şi literatura română la: Oradea, Braşov şi Bucureşti; decan la Institutul pedagogic Piteşti; lingvist, eseist, critic literar. Autor al volumelor: «Sintaxa şi stilistica propoziţiunilor independente» [1939], premiată de Academia Română [1940], «Essai d'une classification stylistique des phrases adversatives roumaines» [1940], «Erotica eminesciană» [1944], «Mica enciclopedie a figurilor de stil» [1975], «Dicţionarul figurilor de stil. Terminologia fundamentală a analizei textului poetic» [1995].

✪ **IONESCU ILIE** [1934-1995] – profesor de matematică şi fizică la diverse licee din Piteşti, lector la catedra de matematică a Universităţii Piteşti; secretar ştiinţific al Filialei judeţene a „Societăţii de matematică"; autor al unor importante studii de specialitate.

✪ **MIHAI RADU** [1840-1894] – general de brigadă; ministru de Interne [1887-1888] în guvernul României condus de I. C. Brătianu; prefect al Poliţiei Capitalei [1877-1885].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 268; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Badea Stănescu– *Monografia comunei Silişteni (fostă Bumbuieni) din judeţul Argeş*, Rm. Vîlcea, 1930, 23 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

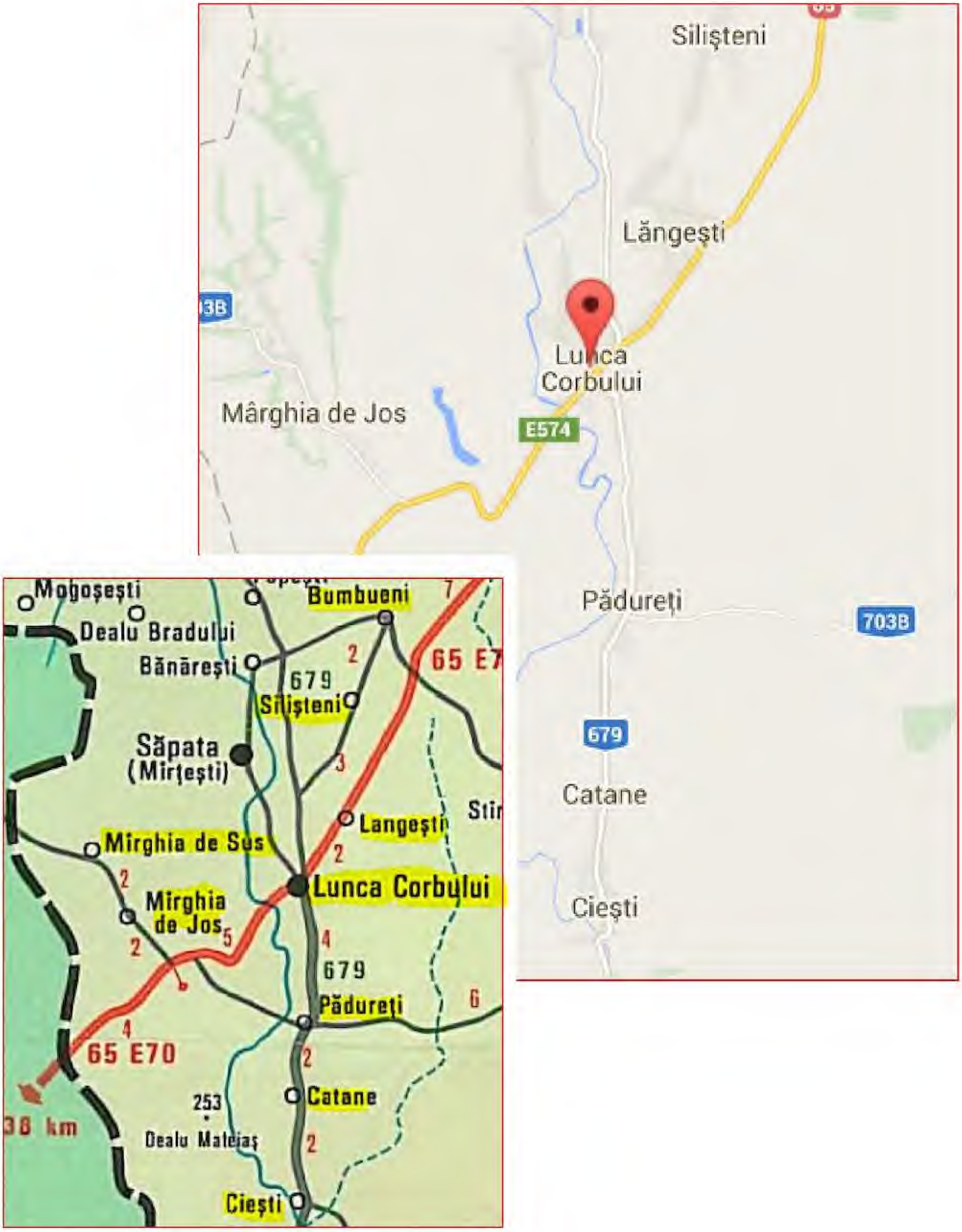
Silişteni
Lăngeşti
Lunca Corbului
Mârghia de Jos
E574
Pădureţi
703B
679
Catane
Cieşti
Mogoşeşti
Bumbueni
Dealu Bradului
Bănăreşti
679
Silişteni
65 E7
Săpata
(Mirţeşti)
Langeşti
Mirghia de Sus
Lunca Corbului
Mirghia de Jos
679
Pădureţi
65 E70
Catane
253
Dealu Mateiaş
Cieşti

PRIMĂRIA COMUNEI LUNCA CORBULUI.

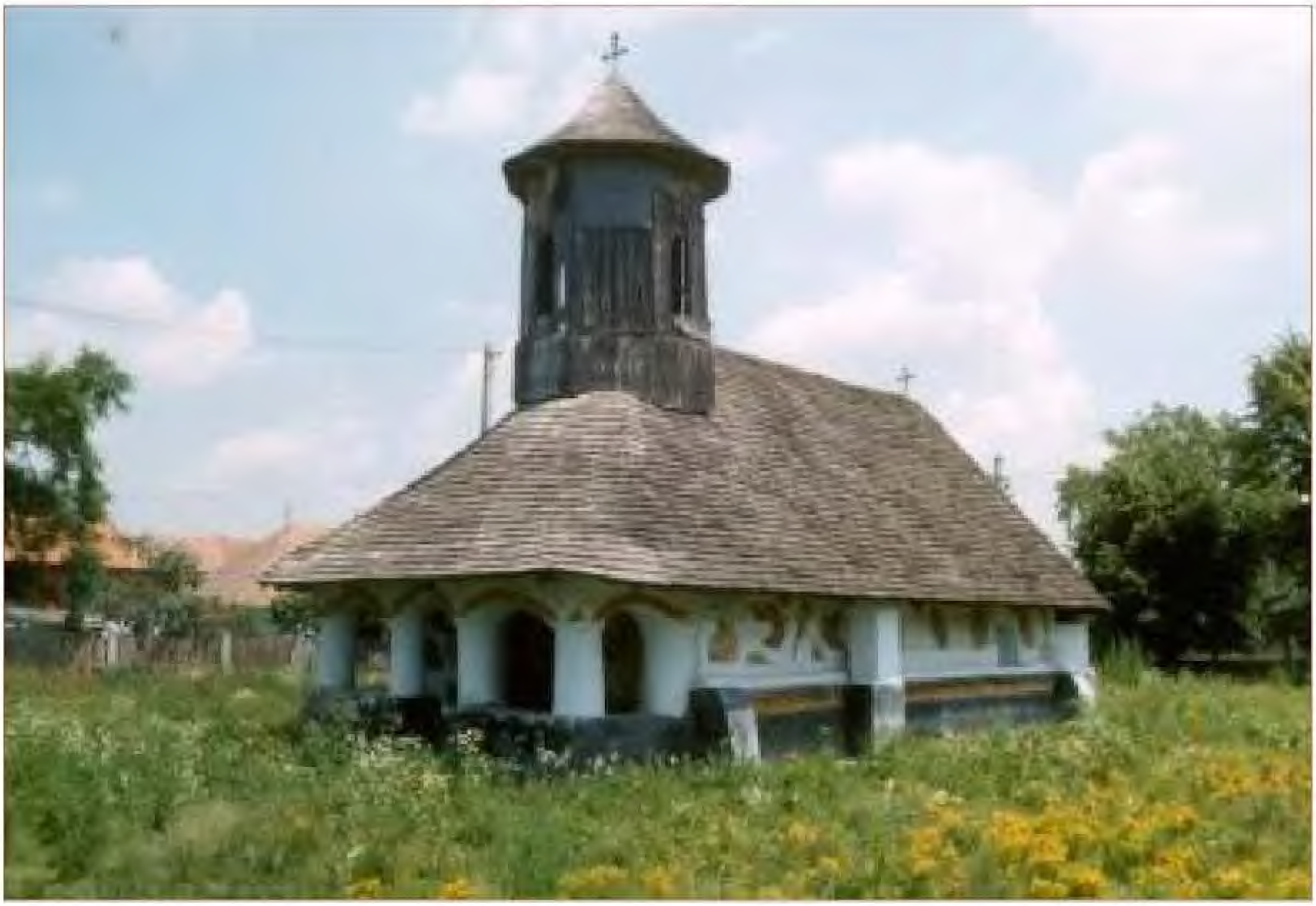

BISERICA DE LEMN CATANE.

CĂLUŞARI LA MONUMENTUL EROILOR.

FOLCLORUL – SURSĂ DE INSPIRAŢIE.

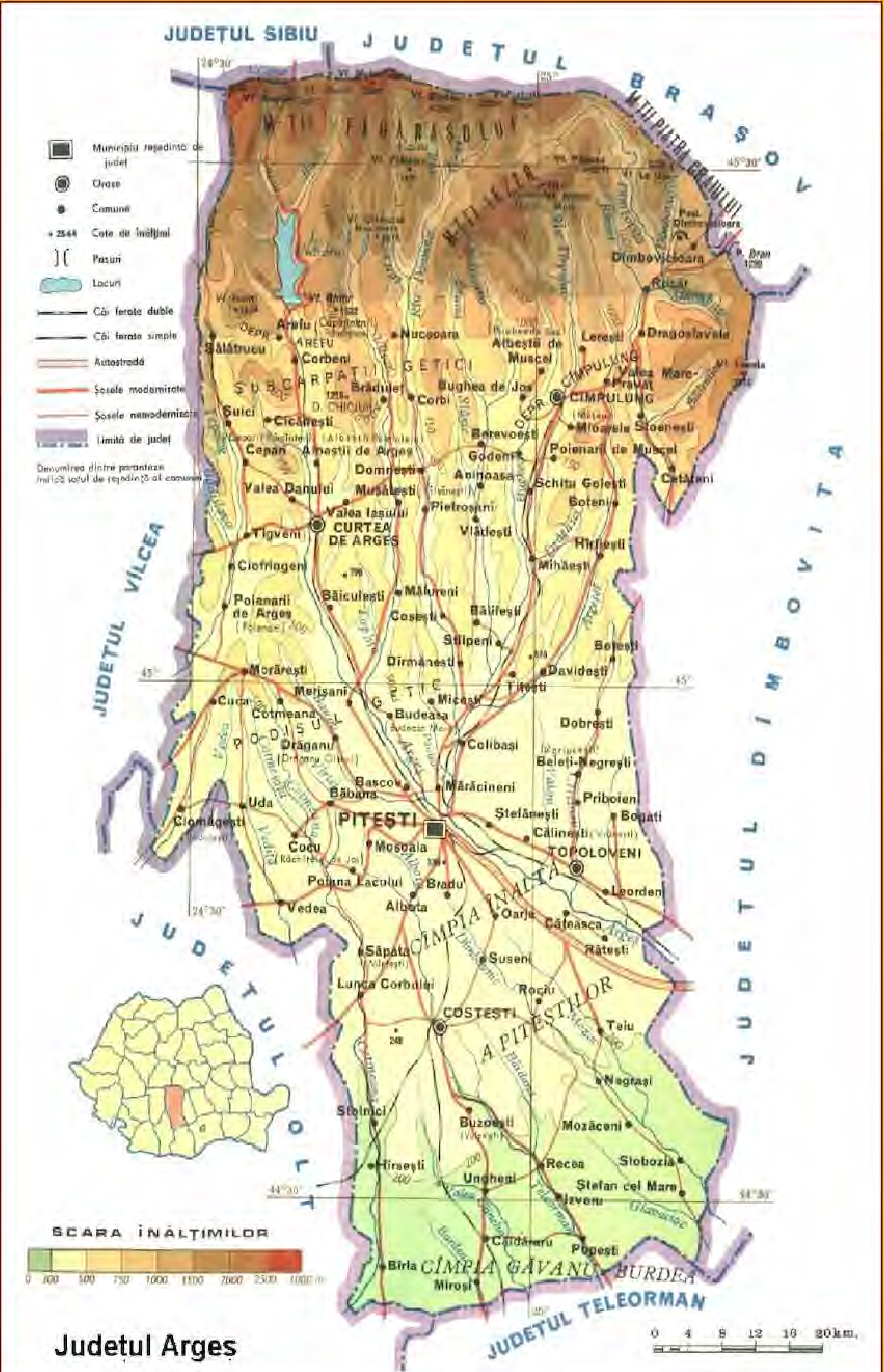
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
+ 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Valea Mare-Pravăț
Rucăr
Dîmbovicioara
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Musătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bolești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Țițești
Curtea
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Cocu
Mosoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Tîrgului
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
Dîmbovnic

Judetul Arges

Grigore Constantinescu

Comuna

MĂLURENI

PITEŞTI MMXV

MĂLURENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Mălureni**; Buneşti; Păuleasca; Toplița; Zărneşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 30 km.
SUPRAFAȚĂ: 107 km^2.
POPULAȚIE: 4.825 locuitori [2.387 M + 2.438 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bădiceni – <1525 după aprilie 19–august> (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 232)• ***Bobeni** <Zărneşti> – 1515 [7023] mai 23 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 137)• **Buneşti** – 1520 [7029] noiembrie 26 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 203)• ***Mălureni** – 1456 [6964] aprilie 15 (DIR, XIII-XV, B, ȚR, doc. 119)• **Toplița** – 1577 [7086] septembrie 11 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. IV, doc. 294)• **Zărneşti** – 1515 [7023] mai 23 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 137)• ***Valea lui Țețiu** (lângă Toplița) – 1577 [7086] septembrie 11 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. IV, doc. 295).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Mălureni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 15 aprilie 1456, confirmându-se jupanului Mogoș proprietatea asupra unor sate, printre care și „Mălureni".

Sit arheologic: Existența anterioară a unei comunități umane pe teritoriul actual al localității Zărneşti este atestată prin cele două topoare de piatră datând din epoca bronzului descoperite în punctul Valea Adâncă din fostul sat Cacaleți, înglobat în satul Zărneşti.

TOPONIMIE:

Buneşti – toponim format pe baza antroponimicului *Bunea* (atestat, prin tradiția orală locală, drept armaş al lui Mihai Viteazul) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Mălureni – toponim topografic, derivat „local" din apelativul *mal* ≈ „ridicătură de pământ", deşi nu este exclus nici apelativul *mălură* ≈ „boală a grâului şi a altor păioase, cauzată de o ciupercă" + sufixul *–eni*, care indică apartenența la un spațiu geografic aparte al locuitorilor. Tradiția orală locală explică originea denumirii aşezării prin existența, în aceste locuri, a unor codri seculari, în proprietatea unei preafrumoase domnițe – Marula – strănepoata lui Sas Vodă; mălurenii considerându-se urmaşi ai acesteia.

Păuleasca – toponim social format pe baza antroponimicului *Paul*, având, în acest caz, o semnificație precisă: „moşia lui Paul".

Toplița – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, toponim format pe baza slav. *toplă* ≈ „cald".

Zărneşti – toponim format pe baza eponimului *Zărnea* (atestat în documentele medievale referitoare la aşezare) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiția orală locală atestă proveniența din *Zărneşti*, localitate din Țara Bârsei, a „mocanilor" întemeietori ai aşezării: Ion, Duță şi Lixandru. Numele anterior al localității a fost **Cacaleți**.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Sub raport arhitectural, se atestă existența, în secolul al XIX-lea, a bordeielor de pământ de tip simplu, cu plan cvasipătrat şi cu două furci pe axul longitudinal acoperit cu pământ. Toponimia locală relevă, prin numele topic „Bordeiul lui Ciolan", această realitate social-istorică. Băjenari din Vlaşca, refugiați în zonă din cauza incursiunilor repetate de jaf întreprinse de turcii din raialele sud-dunărene, se stabiliseră pe dealul Găujani, construindu-şi bordeie. Patronimicele Băjenaru şi Pribeagu constituie, de altfel, o dovadă incontestabilă, sub aspect onomastic, a procesului istoric semnalat. Vechile case prezintă o diversitate de forme: construcţii înalte cu tindă şi două încăperi la etaj, iar, la parter, pivniţă construită din piatră aparentă şi prispă susţinută pe stâlpi de lemn, care corespunde, ca dimensiuni, sălii etajului prevăzute cu pălimar; unele case sunt construite din cărămidă având, la faţada principală, sală pe coloane de zidărie cu capitel ce susţin un „război" de dimensiuni reduse sub streaşină.

Dintre ocupaţiile tradiţionale, rotăria înregistra o producţie apreciabilă, întrucât aria de desfacere a roţilor includea localităţile: Piteşti, Drăgăneşti-Olt, Roşiori, Turnu Măgurele.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor (traistă din păr de capră) şi împletituri din răchită: Constantin Nicolae, Nicolae Tache.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu doinele: Munte, munte; Măi, Ioane, pui băiat.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Baraboiul, Brâul pe 6, Breaza, Ciuleandra, Hora mare, Marşul, Romanul, Sârba, Sârba lui 22, Ungurica.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie) – în satul Zărneşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» **Bădiceni**–[▲]– ctitorită, în 1800, de Pavel postelnicul, ginerele arhimandritului Partenie al Argeşului, împreună cu Iosif episcop, Ioan ereu, Isaia monah, Petru ereu, Dorotei eromonah ş. a. menţionaţi în pomelnicul din proscomidiar. Iniţial, a fost schit de maici, metoh al Episcopiei Argeşului, urmele chiliilor fiind evidente. În anul 1903, s-a adăugat pridvorul, iar, în 1944, a fost refăcut soclul bisericii. Plan trilobat, cu abside poligonale, pronaos lărgit, pridvor închis ulterior. Turlă octogonală deasupra naosului, sprijinită în interior pe picioare proeminente; clopotniţă octogonală deasupra pronaosului. Naosul este separat de pronaos prin trei arcade egale susţinute pe două coloane.

Pictura murală, executată de Belizarie Paraschivescu, datând din 1903, a fost retuşată în 1932. Testamentul ctitorului – prin care înzestra biserica cu „un mitof de zid, o moară, o cârciumă pentru vin, şi o faşă de pământ printre Buneşti" – inscripţionat pe piciorul Sf. Mese din altar, „a fost distrus parţial, prin dăltuire, de către boierii lacomi, care au vândut pământul megieşilor bisericii". În patrimoniul bisericii, se află cărţi rituale: Penticostar [1767], Apostol [1794], Penticostar [1800], Catavasier [1803], Mineie [1804-1805], Octoih [1811] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, clopotul „prefăcut cu cheltuiala dumnealui postelnicul Pavel, 1811" ş. a.

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Bohari** –[▲]– ctitorită, în 1641, de „marele şiufar Mitrea, dempreună cu jupâneasa lui, Sora, şi cu fiiu său, Ion spatar". În 1895, a fost adăugat pridvorul cu turlă-clopotniţă. Reparaţii capitale efectuate în 1930. Biserica este de plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă uşor decroşată, poligonală în exterior şi semicirculară în interior; pridvor construit de „meşteri locali". Decoraţie arhitecturală formată dintr-un brâu lat compus dintr-un tor şi două rânduri de zimţi; tocurile de piatră ale ferestrelor sunt sculptate; uşa pronaosului cu arc în acoladă.

Pictura mai veche în frescă se conservă parţial, în interior; frescă de sec. XIX, pe faţada vestică a pridvorului, „icoana de hram" fiind zugrăvită cu cheltuiala diaconului Marin ş. a.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi rituale: Tipic [1851], Ceaslov [1854], Catavasier [1872], Mineie [1891-1894], Evanghelie [1895], Cazanie [1898] şi icoane pictate pe lemn: „SAM" [1749], „SN" [1749]; icoane pictate pe lemn în sec. XIX, un clopot „făcut de Iacov, la biserica de la Bohari, hramu Ovedenia, 1786" ş. a.

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Gheorghe» **Buneşti** [1880-1881]~ctitorită de obştea satului Buneşti •intervenţii: reparaţii generale [1941] •pictură murală: Gh. Stoenescu-Piteşti [1881]; renovată de Gheorghe Belizarie [1921] şi Constantin Niţulescu.

Biserica «Sf. Nicolae» Cacaleţi (Zărneşti) –[▲]– a fost construită, în 1912, pe terenul donat de monahia Zenovia, „cu cheltuiala preotului Gheorghe Diaconescu, primarului Marin Nicolescu, proprietarului de moşii Cristea Săndulescu" ş. a., sub coordonarea proiectantului şi constructorului Ion Erfulescu. Edificată în stil bizantin, în formă de cruce, biserica este surmontată de trei turle octogonale pe tambur pătrat perfect proporţionate.

Pictura murală a fost realizată de pictorul Gheorghe Belizarie, în anul 1912, fiind considerată, de către specialişti, „cea mai valoroasă pictură religioasă din întreaga sa creaţie".

Afectată puternic de seismele din 10 noiembrie 1940 şi 4 aprilie 1977, biserica a fost consolidată condiţionat: „păstrarea integrală a picturii existente, deoarece este singura biserică ce conservă în totalitate şi fără intervenţii pictura renumitului Gheorghe Belizarie".

Pictura a fost restaurată în 1986, operaţie efectuată de Ion Badea din Topoloveni. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Liturghier [1833], Psaltire [1852], Mineie [1852], Ceaslov [1854], Penticostar [1856], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, obiecte vechi de cult ş. a.

Capela cimitirului Cacaleţi a fost construită în perioada anilor 1897-1899 şi pictată de Gheorghe Belizarie.

Biserica «Sf. Nicolae» + «Duminica Tuturor Sfinţilor» Mălureni [1839]~ctitorită de obştea satului Mălureni •intervenţii: refăcută după incendiul devastator din 1916, odată cu adăugarea pridvorului [1918-1921] •pictură murală: Gheorghe Belizarie [1921].

Biserica «Sf. Treime» Topliţa [1/4 XIX]~ctitorită, din blojdini de lemn, de obştea satului Topliţa •intervenţii: reparaţii generale [1868] •pictură murală: anonim [1868].

Biserica «Sf. Teodor Tiron» Topliţa [1926-1950]~ctitorită, „după mult timp şi trudă", de „credincioşii satului Topliţa" •pictură murală: fraţii Emil şi Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş [1950].

Biserica «Sf. Nicolae»+«Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Ioan» Zărneşti [1896-1900]~ctitorită de: preot Gheorghe Diaconescu, Ion Hristescu, Ioan Dimitrescu, Ion Stroescu, Nicolae Duţescu ş. a., pe terenul donat de Tiţa Arsenescu, în locul unei biserici de lemn demolate [1900] •intervenţii: consolidare [1927, 1952, 1958] •pictura murală realizată în stil bizantin de Gheorghe Belizarie [1900].

Cruci de piatră: **Mălureni**: 1788-1789 [7297] –[▲]– în curtea bisericii; **Zărneşti**: 1718-1719 [7227] –[▲]– în pridvorul bisericii; 1718-1719 [7227] –[▲]– la troiţa Victor Diaconescu.

Monumente eroi: **Buneşti** [1877-1878; 1916-1919]; autor: I. Kaghiorghis (1921) – lângă Şcoala generală Buneşti ▪~ **Mălureni** [1916-1918; 1941-1945]; autor: N. Kaghiorghis (1923) – lângă magazin ▪~ **Zărneşti** [1877-1878; 1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1933) – lângă Şcoala generală Zărneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 331 locuitori ai comunei Mălureni, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [22], Primul război mondial [245], Al doilea război mondial [64].

IN MEMORIAM

✪ **ENESCU FOTIN** [1878-1918] – magistrat, director al Băncilor Populare, ministrul al Domeniilor şi Finanţelor, imortalizat în bustul de bronz amplasat în centrul comunei.

✪ **ERFULESCU ION** [?-1916] – arhitect şi constructor; proiectează şi construieşte Biserica Cacaleţi [1912], casa Anton Diaconescu din Zărneşti şi Biserica din Domneşti-Muscel. Moare eroic în luptele din Carpaţi.

✪ **DINU DIMITRIE** [1895-1930] – preot paroh al bisericilor din Mălureni şi Bădiceni; sprijină cu burse, prin Partidul Ţărănesc Argeş, pe elevii merituoşi pentru a urma Şcoala normală din Câmpulung; preşedinte al comitetului şcolar din Mălureni, preocupat de construirea şcolilor din: Topliţa, Valea Butei, Bohari şi Mălureni; autor al Planului edilitar-gospodăresc al comunei Mălureni 1928-1936, în care prevedea edificarea: pieţei comunale, stadionului, abatorului. Implicat în aplicarea corectă a reformei agrare după Primul Război Mondial.

✪ **IANCU NICOLAE** [1900-1970] – preot la Parohia Buneşti [1923-1970], publicist. Colaborator la revistele: „Buletinul eparhial", „Lumină pentru toţi", „Păstorul ortodox", cu articole, schiţe, povestiri, poezii. Opera: «Monografia comunei Buneşti, judeţul Argeş» [1934]; diverse broşuri cu conţinut moralizator-religios.

✪ **MARINESCU-VÂLSAN ION** [1865-1936] – învăţător, pictor, absolvent al Şcolii naţionale de arte frumoase din Bucureşti; stagii de specializare în: Munchen, Paris, Veneţia; fondatorul unei Academii de pictură la Florenţa. Învăţător „ambulant" la şcolile din Mălureni; realizează un atelier de ceramică pentru practicarea olăriei de către elevi [1902]. Expune peisaje şi portrete în rotonda Ateneului Român din Bucureşti [1901]. Opera sa plastică cuprinde circa 45 de tablouri: «La casa pădurarului», «Căsuţele de pe deal», «Mălureni», «În Poiana Doamnei», «Pe gânduri», «Singurică» ş. a.

✪ **MÂNDIŢĂ NICOLAE NICODIM** [Zărneşti, 1889-1975] – ofiţer de artilerie; intrat în cinul monahal; preot ortodox la: Schitul Măgura, Mănăstirea Agapia şi Mănăstirea Văratic. Autor al unor broşuri cu conţinut moral-religios, printre care «Învăţături despre rugăciune» [1998]. Deţinut politic, arestat [1964], sub acuzaţia că „scrierile lui mistico-religioase sunt ostile regimului democrat-popular".

✪ **RĂDULESCU NICOLAE** [1878,Buneşti-?] – preot, institutor, profesor de religie şi morală, publicist; absolvent al Facultăţii de telogie din Bucureşti [1905]; semnează, sub pseudonimul Nicolae I. Rădulescu – Dichiu, volumele: «Iisus Christos - Mântuitorul lumii» [1905], «Rostul casei» [1924] ş. a.

✪ **TUDOSE PETRE** [1933-2007] – profesor emerit de limba română la Bădiceni şi Şcoala „N. Simonide" din Piteşti; inspector şcolar, publicist. Autor al volumelor: «Mult e dulce şi frumoasă...» [2006], «Medici români în cel de-Al Doilea Război Balcanic şi Războiul de Reîntregire» [2007], al unor studii şi articole de specialitate vizând predarea limbii şi literaturii române; opera sa fundamentală, «Monografia comunei Mălureni, judeţul Argeş», Piteşti, 2005, a fost elaborată cu o remarcabilă minuţiozitate ştiinţifică.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 273.

Nic(olae) Iancu– *Monografia comunei Buneşti din judeţul Argeş*, Piteşti, 1934, 99 p.; Petre Tudose– *Monografia comunei Mălureni, judeţul Argeş*, Piteşti, 2005, 553 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

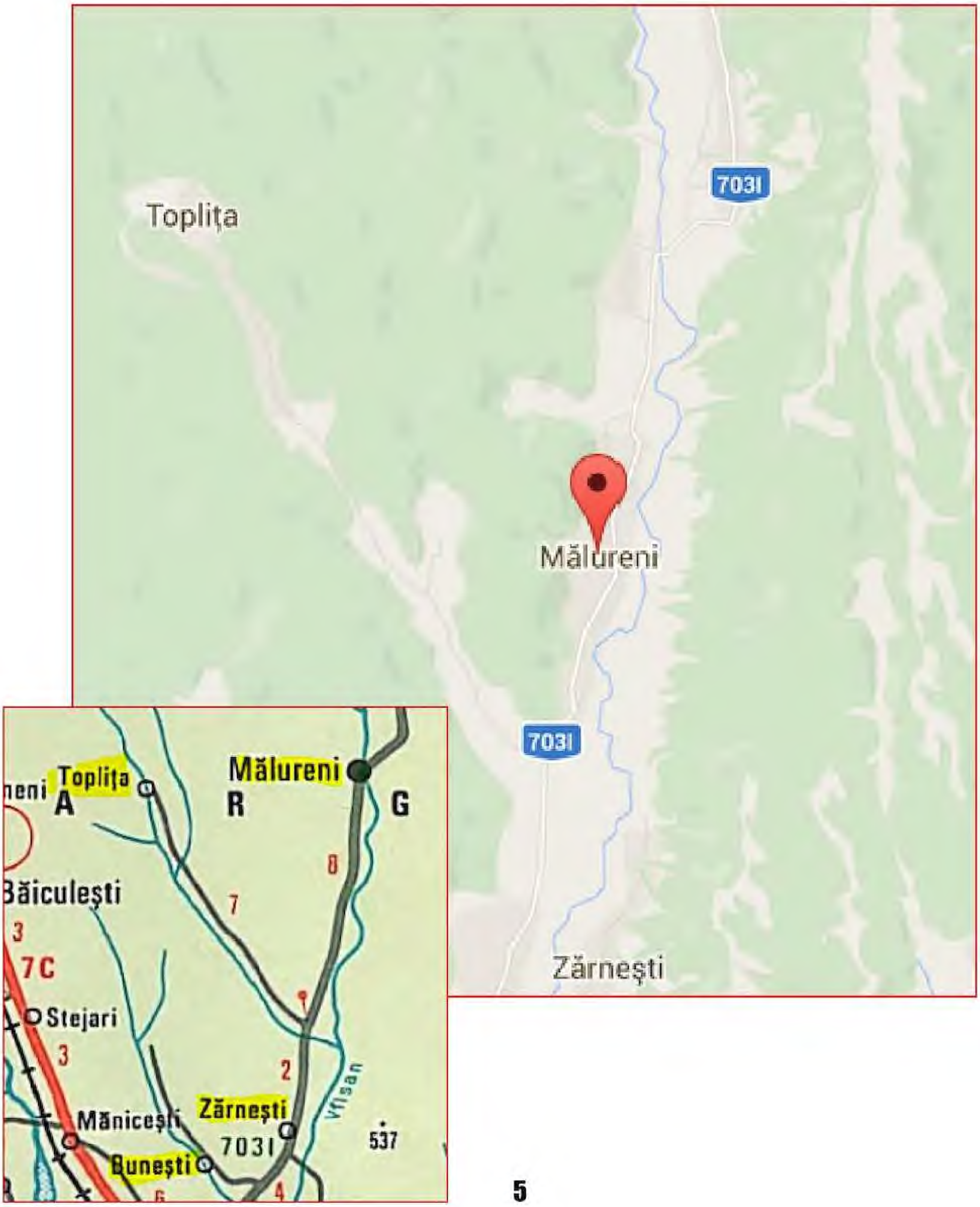
Toplița
703I
Mălureni
703I
Zărnești
Toplița
Mălureni
neni
A
R
G
Băiculești
8
7
3
7C
Stejari
3
2
Vîlsan
Mănicești
Zărnești
703I
537
Bunești
6
4

5

PRIMĂRIA COMUNEI MĂLURENI.

MĂLURENI.

BISERICA BOHARI.

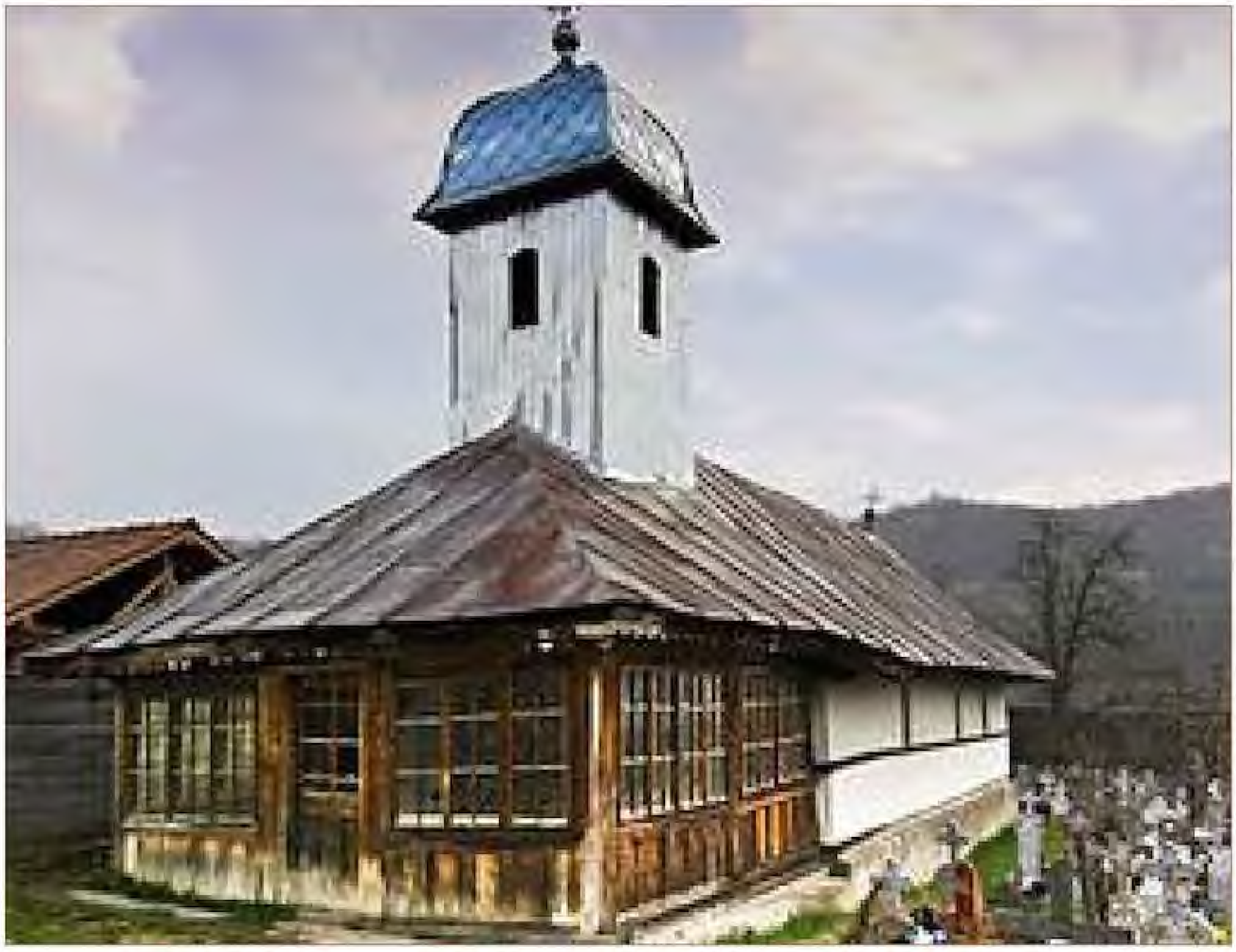

BISERICA DE LEMN TOPLIŢA.

PETRE TUDOSE

monografia
COMUNEI MĂLURENI
județul Argeș

Editura Tiparg

MONUMENTUL EROILOR.

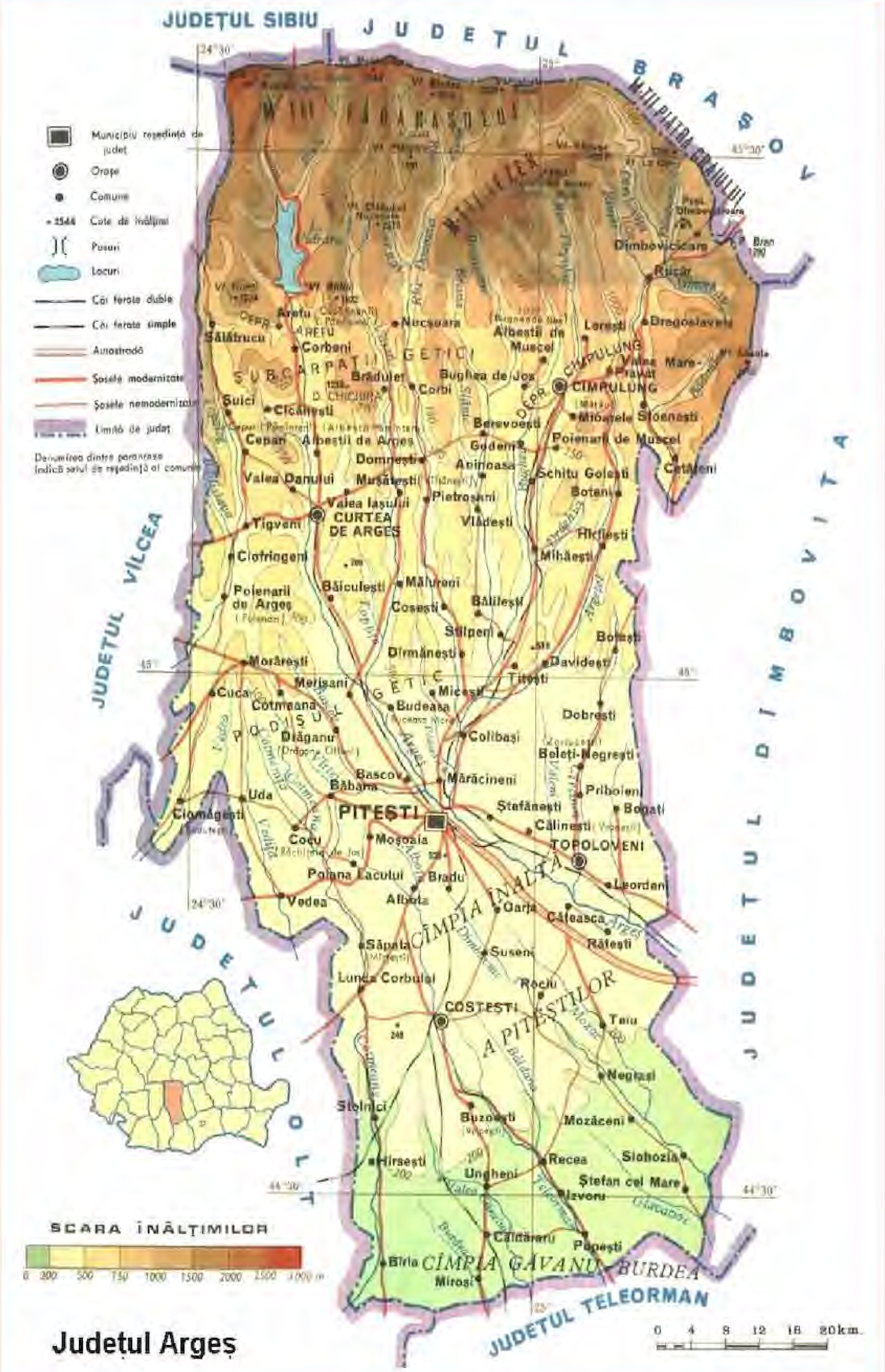
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
MUNȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Cuca
Micești
Țițești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Bogați
Cocu
Mozoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Teleorman
Dîmbovița
Cotmeana
Bran
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

MĂRĂCINENI

PITEŞTI MMXV

MĂRĂCINENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din două sate: **Mărăcineni**; Argeşelu.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 3 km.
SUPRAFAȚĂ: 21,6 km^2.
POPULAȚIE: 5.193 locuitori [2.550 M + 2.643 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Ciumeşti [Argeşelu] – <1532-1533> august 10 (DRH, B, ȚR, vol. III, doc. 131) ■ 1567 [7075] aprilie 22 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. III, doc. 274)• **Mărăcineani** (Mărăcineni) – 1525 [7033] iulie 24 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 240).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Mărăcineni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu de la Afumați la 24 iulie 1525, prin care se confirmă jupaniței Maria și fiului ei, Ivașco, proprietatea „Mărăcinenilor toți și cu morile".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin unelte de piatră din perioada paleoliticului inferior aparţinând culturii de prund, descoperite în aria satului Mărăcineni.

TOPONIMIE:

Argeşelu – toponim topografic diminutival, format din numele topic *Argeş*. La origine, *Argeş* este menţionat ca hidronim, de către Herodot, sub forma *Ordessos*, pe care istoricul Vasile Pârvan o considera o alterare a lui *Ardessos*. Toponimul are, în componenţa sa fonetică, rădăcina indoeuropeană *arg* cu sens de „strălucitor, alb". Numele actual al satului de reşedinţă reprezintă denumirea unui cătun constituent al aşezării. Numele anterior al comunei, **Ciumeşti**, „provine de la «ciumă» şi se crede că i s-a dat acest nume, pentru că aici se îngropau ciumaţii din Piteşti; chiar uneia dintre gârlele sale i s-a dat numirea de «Boala», iar dealul la vest de aşezare se numeşte «Dealul Bolii».". [DGJM, p. 96].

Mărăcineni – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea; toponim format pe baza apelativului *mărăcine* <lat. marrucina> ≈ „nume generic dat la diverse plante a căror tulpină este acoperită cu spini". Nicolae Dumitrache și Marin Pufu, autorii recentului eseu monografic «Din istoria comunei Mărăcineni, județul Argeș. Satele Ciumești (Argeșelul) și Mărăcineni. Începuturi, evoluție, evenimente, instituții, oameni», vol I, Pitești, 2009, consideră falsă ipoteza lui C. Alessandrescu, întrucât, după părerea lor, „Satele Ciumești și Mărăcineni își trag numele, de la numele fondatorului satului, de la un «moș» reprezentant al unui grup de oameni, a cărui poreclă s-a impus, descendenții și comunitatea, precum și teritoriul respectiv primind numele acestuia, iar un cătun al unuia dintre aceste două sate și-a luat numele, pe care și astăzi îl poartă, după al unui negustor care făcea negoț cu sare.". (cf. M. Manolache).

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională integrată zonei Muscel. Construcţiile edificate în perioada de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX prezintă două niveluri: parter amenajat ca loc de depozitare, dar şi ca spaţiu de locuit; etajul fiind destinat în exclusivitate locuinţei, al cărei plan era format din tindă centrală şi camere laterale. Accesul la etaj se asigură pe o scară interioară apărată de un parapet. Casele datând din perioada interbelică sunt supraînălţate pe un soclu continuat cu parapetul sălii prevăzute cu stâlpi din cărămidă de secţiune patrată sau cu coloane cilindrice terminate în capitel, sub cornişa profilată. Unele case mai joase prezintă un foişor de scară cu acoperiş în două ape.

Portul popular tradiţional se circumscrie ariei de influenţă a portului popular muscelean, iar folclorul literar local relevă ecouri ale creaţiei de acest gen din mediul urban.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Baraboiul, Brâul pe 6, Breaza, Ciuleandra, Hora mare, Marşul, Romanul, Sârba, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Ciumeşti (Argeşelu) –[▲]– ctitorită de paharnicul Nicolae Ciumescu, pitarul Radu Mircea cu soţia sa, Ecaterina, în 1687-1689, potrivit unei inscripţii de pe zidul despărţitor dintre pronaos şi naos. „Reclădită" în 1785, cu cheltuiala familiei Gheorghe şi Elisabeta Răducanu, odată cu adăugarea pridvorului şi a turlei-clopotniţă; reparaţii curente [1921, 1936]; consolidare cu centuri metalice [1971]. Plan trilobat, cu abside semicirculare în interior şi poligonale în exterior; pridvor cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane şi stâlpi de colţ. Turlă-clopotniţă octogonală deasupra pronaosului, cu acces asigurat pe o scară exterioară. Decoraţie arhitecturală formată dintr-un tor simplu şi cornişă zimţată (cu excepţia pridvorului). Pictură murală datând din: sec. XVII, 1872 şi cea din 1936 – executată de pictorul Iordache, sub supravegherea Comisiei Monumentelor Istorice; restaurată în 1970. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1844], Mineie [1852], Apostol [1857], Cazanie [1898], Tipic [1898] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, obiecte de cult (disc, potir), sfeşnice împărăteşti strunjite în lemn dăruite de Mihalache Micescu şi odăjdii donate de Istrate Micescu, în 1937.

Biserica «Sf. Nicolae» Mărăcineni –[▲]– construită, în perioada anilor 1856-1859, cu osârdia unui „comitet de iniţiativă" format din: preot Dimitrie Georgescu şi Ilinca-Elena preoteasa, Dimitrie Ciolan, Constantin Dumitrache, Anghel Androne, Filip Constantin şi Andrei Marin – potrivit sinodicului bisericii – „aceştia cei mai dintâi, iar alţii, numai Dumnezeu le poate da numele lor". Biserica a fost consolidată cu tiranţi metalici [1911], s-a „preînnoit" prin construirea cafasului pentru cor [1936], cu stăruinţa preotului Nicolae Constantinescu, a fost reconsolidată şi s-a refăcut şarpanta acoperişului [1960-1964], prin strădania preotului Petre Buduruş. Plan dreptunghiular, cu altar semicircular; pronaos compartimentat prin coloane prevăzute cu capiteluri ornamentate; pridvor închis, decroşat, subdimensionat. Turlă de secţiune pătrată deasupra pronaosului. Pictura murală realizată de Gheorghe Belizarie [1936]; restaurată de Theodor Petrescu-Tutana [1965] şi Marian Stama-Topoloveni [1989]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1766], Molitvelnic [1794], Penticostarion [1800], Octoih [1846], Evhologhion [1847], Tipic [1851] şi icoane pictate pe lemn de: Stan Hermeneanu, Theodor Petrescu, Gheorghe Belizarie, Dumitru Belizarie şi pictate pe pânză de Stan Hermeneanu-Govora.

Monument eroi: **Mărăcineni** [1916-1918]; (1921) – lângă Biserica Mărăcineni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 121 locuitori ai comunei Mărăcineni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [54], Al doilea război mondial [66].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea a devenit „câmp de luptă", prin instalarea în zonă a „cartierului Diviziei 14 Infanterie" la 14 noiembrie 1916, apoi, a „trenului de luptă" al acestei mari unități militare. Structurile ostășești menționate au fost dislocate în zona Topoloveni, după numai 48 de ore, din cauza „evoluției nefavorabile a acțiunilor militare".

UZINA DE APĂ A PITEŞTIULUI –[▲]– a fost edificată conform proiectului inginerului constructor piteştean Dimitrie Dima. În baza contractului dintre Primăria Piteşti şi firma ing. W. H. Lindley pentru alimentarea cu apă a oraşului [1905], se propunea utilizarea surselor subterane de apă de la Gropeni, expropriindu-se, în acest scop, 10 ha teren şi săpându-se, de către firma Vintertur, 25 de puţuri pentru captarea apei. Uzina de apă a fost edificată sub coordonarea constructorului Ion Rădulescu, lucrările fiind constant controlate de primarul Piteştiului, Nicolae Dumitrescu, care nu acceptase varianta aducerii apei, prin conducte, din zona Curtea de Argeş.

Institutul naţional de cercetare pentru pomicultură [1967] cu terenuri experimentale cultivate cu diverse soiuri de pomi fructiferi şi arbuşti.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 276.

Nicolae Dumitrache, Marin Pufu– *Din istoria comunei Mărăcineni, județul Argeș. Satele Ciumești (Argeșelul) și Mărăcineni. Începuturi, evoluție, evenimente, instituții, oameni*, vol I, Pitești, 2009, 472 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

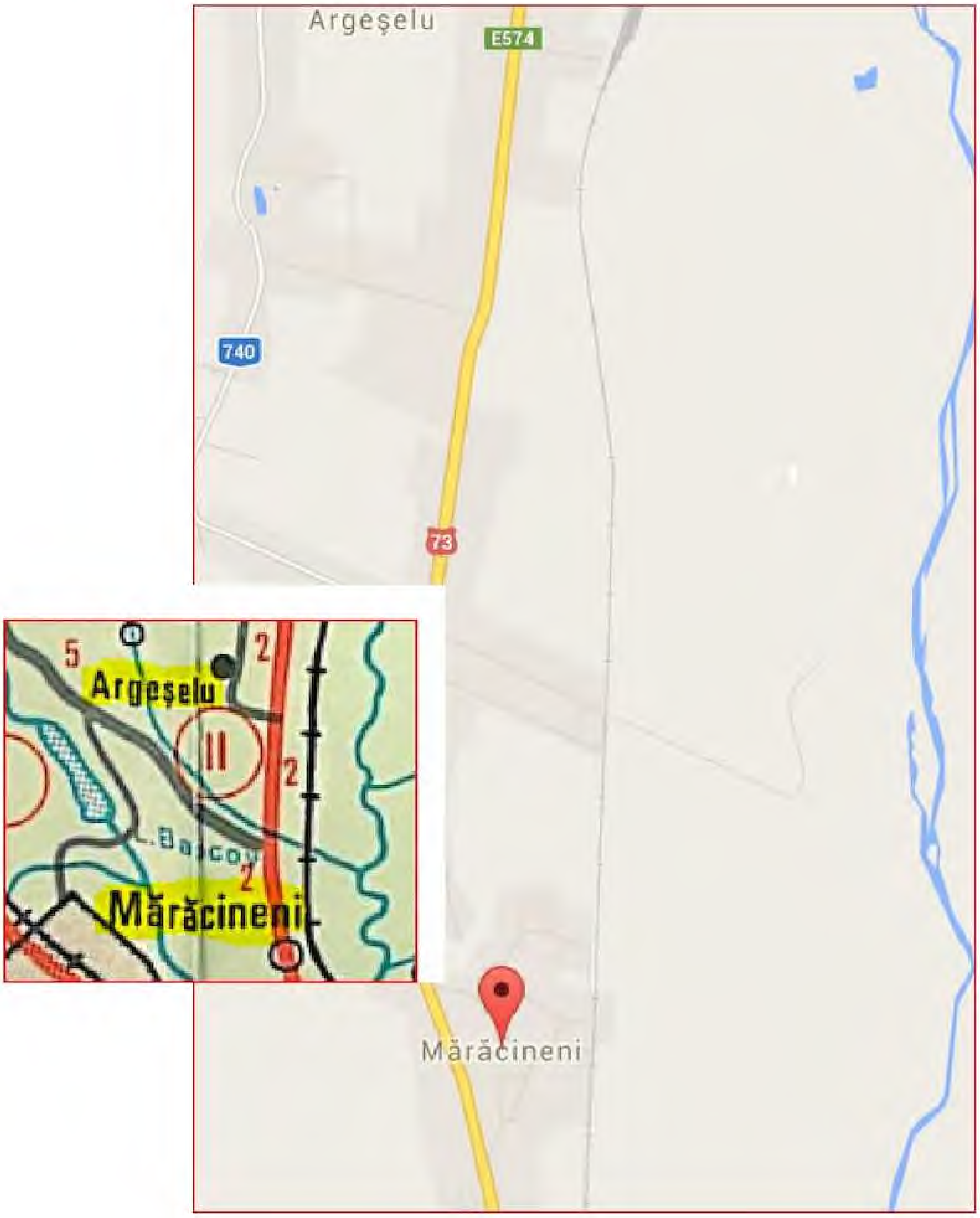
Argeşelu
E574
740
73
Mărăcineni
5
2
Argeşelu
11
2
L. Bascov
2
Mărăcineni

PRIMĂRIA COMUNEI MĂRĂCINENI.

INSTITUTUL DE CERCETARE DEZVOLTARE PENTRU POMICULTURA PITESTI

INSTITUTUL NAŢIONAL DE CERCETARE
PENTRU POMICULTURĂ.

MONUMENTUL EROILOR.

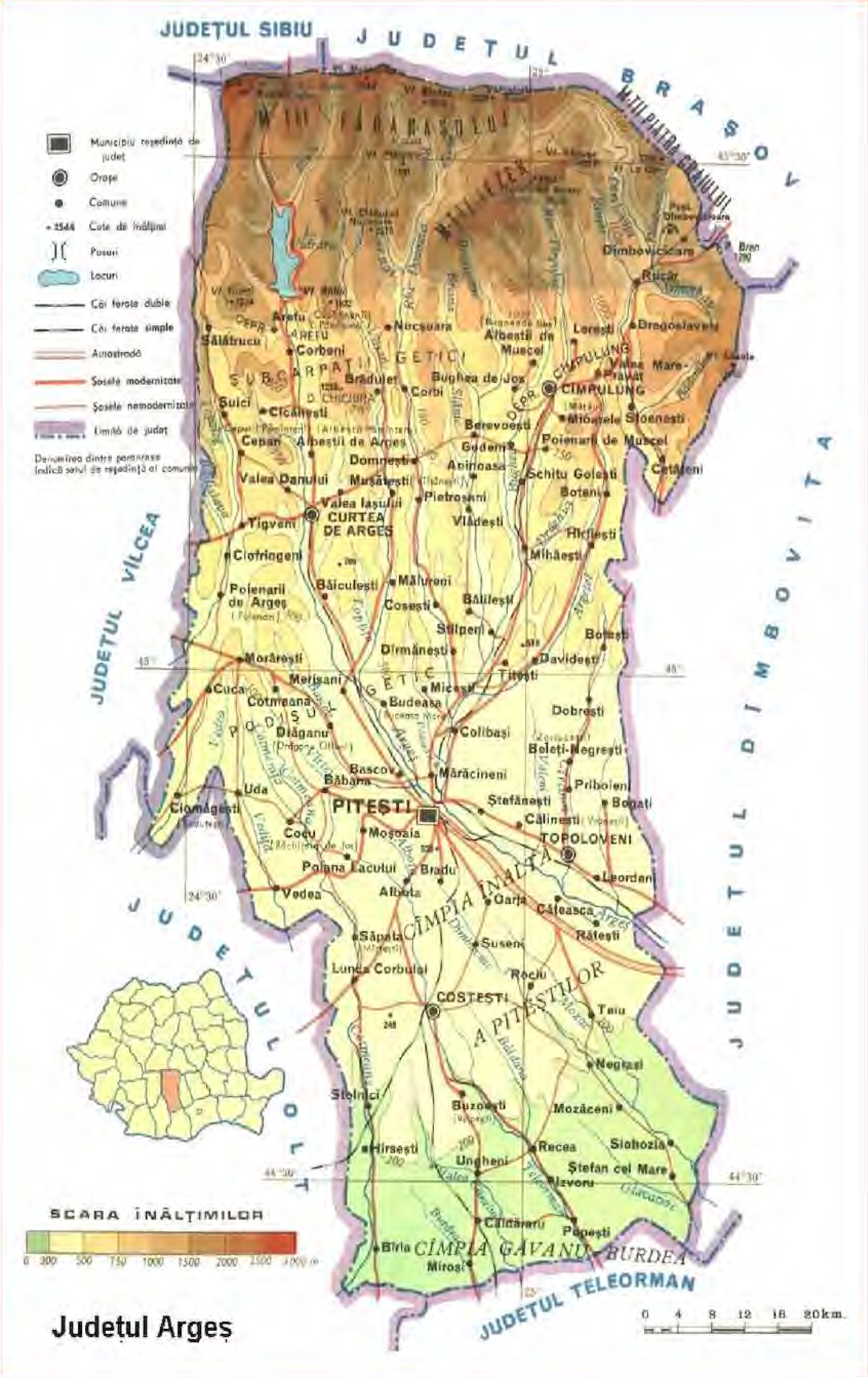
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boteni
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Beleți-Negrești
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

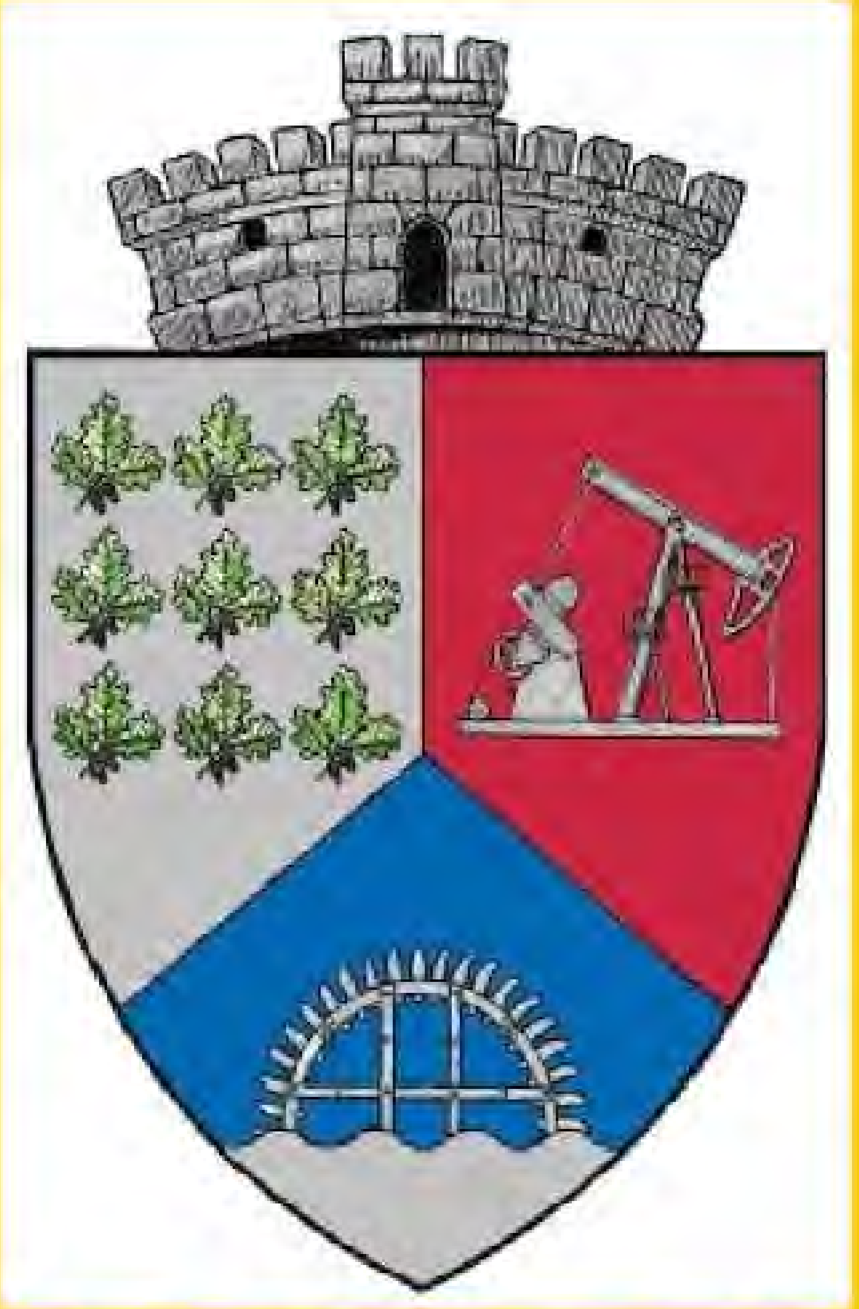

MERIŞANI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

MERIŞANI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 9 sate: **Merişani**; Borleşti; Brăteasca; Capu Piscului; Crâmpotani; Dobrogostea; Malu Vânăt; Vărzaru; Vâlcelele.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 15 km.
SUPRAFAȚĂ: 63,7 km^2.
POPULAȚIE: 4.569 locuitori [2.253 M + 2.316 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Borleşti – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 179)● **Dobrogosti** <Dobrogostea> – 1515 <7023] mai 23 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 137)● **Groşi** (în hotar cu Păişeşti) – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 179)● **Merişani** – 1428 iunie-august (DIR, XIII-XV, B, ȚR, doc. 73)● **Vâlcele** –1569 septembrie 1–1570 august 31 [7078] (DIR, XVI, B, ȚR, vol. III, doc. 377)● **Vezurari** (Vărzaru) – <1428> (DRH, B, ȚR, vol. I, doc. 58)● **Zărneşti** – 1515 [7023] mai 23 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 109).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satelor Merișani și Vărzaru, care este menționat sub forma Vezurari.

Așezările sunt atestate documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Dan al II-lea în 1428, prin care se confirmă lui Dragomir și fratelui său, Albu, „ocina numită Merișani și partea lui Bara de la Vezurari".

⬟ Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin unelte de piatră specifice culturii de prund din perioada paleoliticului inferior, descoperite în aria satului Merişani, prin **Necropola tumulară** din epoca bronzului – de la Merişani, la ramificaţia şoselei Piteşti-Curtea de Argeş spre Brădet şi **Necropola tumulară** geto-dacică [sec. VI-IV a. H.] – din Capu Piscului.

TOPONIMIE:

○ Borleşti – toponim derivat din eponimul *Borilă*, sub formă sincopată + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

○ Brăteasca - toponim asociativ format pe baza eponimului *Bratu*, la origine, apelativul slav *brat* ≈ „frate" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

○ Capu Piscului – toponim topografic relevând poziţia aşezării în raport cu o formă de teren dominantă în zonă.

○ Crâmpotani – toponim topografic format pe baza termenului *crâmpot* ≈ „scurtătură", indicând constituirea aşezării într-o pădure defrişată + sufixul *–eni*, marcă a locului de origine a populaţiei aşezării. Patronimicul *Crâmpotan* este atestat documentar în anul 1813.

○ Dobrogostea – toponim compus prin contopire din apelativul slav *gosti* ≈ „oaspete" + determinativul de origine slavă *dobre* ≈ „bun", relevând relaţiile stabilite de migratori cu populaţia băştinaşă în aria localităţii deja constituite.

○ Malu Vânăt – toponim topografic compus, evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea; format pe baza apelativului *mal* + determinativul *vânăt*.

○ Merişani – toponim derivat, cu semnificaţie locală, format pe baza substantivului colectiv *meriş* ≈ „plantaţie cu meri", relevând o ocupaţie specifică localnicilor + sufixul *–ani*, care indică locul de provenienţă.

○ Vărzaru – toponim social; iniţial, nume de agent, de la *varză*, cu sens de „cultivator de varză".

○ Vâlcelele – toponim topografic evocând forma terenului în care s-a constituit aşezarea, format pe baza apelativului *vâlcea* ≈ „vale îngustă şi puţin adâncă, cu versanţii ei în pantă uşoară".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională locală caracterizată prin generalizarea tipului de case construite din grădele de nuiele lipite cu pământ. Planul locuinţelor era, în general, bicameral, fiind format din vatră şi odaie. Casele aveau, la faţadă, o prispă „pomostită" cu pământ. Apărute ulterior, construcţiile de locuit cu foişor şi două niveluri, prezentau, la parter, sub foişorul amplasat, de regulă, lateral, un gârlici cu uşă grilată şi pivniţă, sub nivelul superior amenajat pentru locuit. Etajul era compartimentat în: tindă şi odaie bună. Scara în consolă construită la faţada principală, în continuarea foişorului, era susţinută pe stâlpi de lemn. Din categoria atât de diferenţiată stilistic a caselor înalte, se semnalează tipul de casă cu parter destinat, parţial, locuinţei, etajul fiind afectat exclusiv spaţiilor de locuit (tindă încadrată de două camere). Un spaţiu suplimentar utilizat ca depozit se asigură prin construirea unei „plecători" pe latura posterioară a casei.

Portul popular femeiesc avea, în componenţa sa, în afara iei cu „trup" înflorat, fotă cu zăvelci – reflex al includerii, sub acest aspect, în aria de interferenţă dintre zonele Argeş şi Vâlcea.

Folclorul muzical zonal a reprezentat principala sursă repertorială a remarcabilului interpret de muzică populară **Constantin-Tică Sorescu**, originar din satul Dobrogostea, precum şi a vestitului lăutar **Ion Matache** din cătunul Mielceşti al satului Vâlcelele, al cărui repertoriu includea folclor tradiţional, dar şi creaţii de gen personale: Ce-am auzit eu aseară?; Hora de la Merişani; Hora de la Vâlcele; Hora lui Matache; Prin poiana bradului; Stând pe malul Jiului; Ungurica de pe Argeş ş. a.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, dansurile: Băltăruşca, Brâul de la Borleşti, Bugeacul, Ciocărlanul, Hora ca la Vărzaru, Logojana, Lozasca, Ogănăul, Orgencuţa, Piteşteanca, Resteul de la Vâlcele, Rindeaua, Sârba, Sârba ca la Vâlcele, Sârba de la Merişani, Ţigăneasca, Ungurica prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae» **Borleşti** –[▲]– ctitorită, în anul 1753, de „dumnealui biv vel şatrar Toma Rătescu sin jupan Ianache". Biserica a fost restaurată în anii: 1889 (înălţarea zidăriei cu un metru, consolidarea fundaţiei şi a pereţilor, rezugrăvire – cu cheltuiala lui Stoian Hagianoff din Bucureşti); 1916 (consolidarea fundaţiei); 1962 (repararea acoperişului). Construcţia prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; fără pridvor. O clopotniţă de secţiune octogonală pe tambur pătrat surmontează pronaosul, accesul fiind practicat în zidul nordic. Decoraţie exterioară constând din: ancadramente sculptate în piatră, la ferestre şi la portal. Pictura murală originară în frescă [1753] se păstrează pe peretele vestic al pronaosului (tabloul votiv) şi pe peretele estic, deasupra arcadelor; în tabloul votiv, sunt înfăţişaţi: „jupaniţa Safta, jupan Toma, jupan Costandin, jupan Gheorghe, jupaniţa ego, Balaşa, cocoana Maria, cocoana Catrina, cocoana Joiţa". Pictură ulterioară executată în ulei [1889]. Biserica a fost profanată de armatele de ocupaţie germane, în 1916, şi „deposedată de mai toate obiectele". În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice din sec. XIX: Octoih, Psaltire, Molitvelnic, Didahii [1897], Triod [1897] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, sfeşnice împărăteşti sculptate în lemn, uşi împărăteşti, clopot din 1760 ş. a.

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul»+«Cuvioasa Paraschiva» **Crâmpotani** [1870-1871]~ctitorită de: Tudor Bădescu, Ioana Ciubuc, M. Bădescu, Despa Diţă, Stana Ionescu ş. a. •intervenţii: 1943, 1949, 1965, 1967 •pictură murală: anonim [1871]; Niculae Ioana, fiu al satului [1949].

Biserica «Sf. Vasile» **Dobrogostea** –[▲]– ctitorită, în anii 1809-1810, de jupan Mihalache Uescu, soţia sa, Eufrosina, şi fiul acestora, Alexandru. Slujitorii iniţiali au fost călugări de la Mănăstirea Bascovele. Biserica a fost consolidată în anii: 1855, 1885 (când s-a adăugat un pridvor deschis), 1924 (închiderea pridvorului cu zid de cărămidă şi ferestre), 1958, 1971, 1998. Biserica are un plan trilobat cu abside poligonale şi pridvor închis. Turle de secţiune octogonală se înalţă deasupra pronaosului şi naosului. Decoraţia exterioară este formată din panouri dreptunghiulare separate prin pilaştri. Pictura executată în anul 1885 a fost restaurată de pictorul Vasile Ivănescu [1958]; repictată [1973]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1821], Mineie [1852], Apostol [1852], Mineie [1891-1894], Cazanie [1898], uşile împărăteşti sculptate şi pictate; cruce de lemn [1810], clopot [1834] ş. a.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Merişani –[▲]– edificată, pe locul unei biserici de lemn, în perioada 1800-1808, cu sprijinul financiar al ctitorilor: Constantin Viişoreanu, boiernaş local, Bucşenescu, Rătescu ş. a. Construcţia a fost restaurată în anii: 1892– după un incendiu devastator, cu cheltuiala familiei Petre Grădişteanu; 1919, 1933-1934, 1943. Biserica are un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor închis. Turlă cilindrică peste naos. Pridvorul este surmontat de o turlă-clopotniţă de formă octogonală. Decoraţie exterioară compusă din brâul supramedian format dintr-un tor încadrat de zimţi, care separă faţadele într-o succesiune de firide şi pilaştri terminaţi în arc de cerc. Pictura murală în ulei a fost executată în anul 1919, „în stil modernist”, de către pictorul Ion Belizarie, originar din Piteşti. În patrimoniul bisericii, se află mineie şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva» Vărzaru –[▲]– anterioară anului 1654, în care ctitorul, biv vel armaşul Radu Vărzaru, a fost ucis în cursul răscoalei seimenilor şi dorobanţilor nemulţumiţi de hotărârea autorităţilor şi a marilor boieri – printre care se afla Radu Vărzaru – de a-i asimila cu ţăranii dependenţi. Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă semicirculară decroşată; fără pridvor. O clopotniţă octogonală de lemn edificată post 1802, după ce turla de zid s-a prăbuşit în timpul puternicului seism din acel an, se înalţă deasupra pronaosului. În exterior, biserica fascinează prin ampla decoraţie murală formată din trei registre de firide separate prin toruri. În 1873, biserica a fost renovată: „s-au făcut meremet bisericii, au făcut înveliş clopotniţei”. Pictura murală în frescă a fost executată în anul 1809, cu cheltuiala lui Gheorghe clucer, Iancu, Radu, Joiţa. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1816], Evanghelie [1864], Apostol [1899] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, uşi împărăteşti, un epitaf.

Biserica «Sf. Nicolae» Vâlcelele –[▲]– ctitorită, în 1868, de: Nicolae Boşneag, Miu Giurcă, Ion Mielescu, Grigore Diaconescu şi alţi enoriaşi. Biserică de plan dreptunghiular; turlă de secţiune pătrată deasupra pridvorului. Intervenţii radicale asupra construcţiei constând din: consolidarea cu centură metalică, închiderea pridvorului, refacerea integrală a altarului „desprins din corpul bisericii” au fost efectuate, în 1928-1929, de către meşterii Dumitru şi Grigore Neamţu. Pictură murală executată, în 1930, în frescă, de Bunescu şi, în ulei, de C. Niţulescu din Bucureşti. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Molitvelnic [1740], Penticostar [1800], Triod [1810], Octoih [1811], Psaltire [1843], Mineie [1852], icoane pictate pe lemn în sec. XIX şi un clopot [1810].

Cruce de piatră: **Borleşti**: 1659-1660 [7168] –[▲]– trans-formată în Monument al eroilor din 1916-1918, prin inscripţionarea numelor acestora, pe latura posterioară; lângă şcoala generală.

Monumente eroi: **Borleşti** [1916-1918]; (1937) – lângă Biserica Borleşti ▪~ **Dobrogostea** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Biserica Dobrogostea.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 260 locuitori ai comunei Merişani, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [5], Primul război mondial [191], Al doilea război mondial [64].

◆ MEMENTO:

CASA STĂTESCU din Borleşti–[▲]–, casă boierească edificată în secolul al XVI-lea; de plan dreptunghiular, cu două niveluri: parter amenajat ca beci, prezentând un tavan susţinut pe grinzi masive din stejar şi etaj cu o sală mediană încadrată de câte două camere. Casa are, la faţada principală, un foişor cu arce trilobate sprijinite pe coloane de zid, pe partea estică, şi un ieşind, pe latura sudică. Decoraţia exterioară este formată din pilaştri, dispuşi între brâu şi cornişă, realizaţi din stucatură. O particularitate o prezintă existenţa unei picturi murale (scena biblică imaginând pe «Maica Domnului cu Pruncul» zugrăvită deasupra accesului la etaj) cu rol de proteguire a construcţiei împotriva spiritelor malefice.

CONACUL MERIŞANI –[▲]– amplasat într-un parc natural de circa 6 ha, cu alei străjuite de brazi, stejari, tei, frasini. Clădirile componente ale conacului [post 1870] prezintă interes pentru evoluţia arhitecturii zonale.

GARA MERIŞANI –[▲]– este proiectată de inginerul Elie Radu [1853-1931], considerat „părintele arhitecturii feroviare naţionale", construirea acesteia fiind definitivată în 1899, deşi linia ferată Piteşti-Curtea de Argeş fusese inaugurată la 27 noiembrie 1898.

IN MEMORIAM

✪ **CARP-FLUERECI ION** [1947-1998] – artist plastic, profesor, membru UAP [1973], director la Liceul de artă Suceava. Autor de grafică, ilustraţii de carte, picturi; expoziţii în ţară şi străinătate (Bulgaria, Franţa, Israel, Italia, Ungaria, URSS).

✪ **CRISTESCU ALEXANDRU** [1909-1995] – profesor de ştiinţele naturii la Piteşti şi Câmpulung-Muscel; lector universitar la Institutul pedagogic Piteşti [1972-1976]. Opera: «Curs de zoologia nevertebratelor», «Curs de zoologia vertebratelor», «Plante caracteristice din Delta Dunării».

✪ **DIACONESCU MARIUS (MARIN)** [1930-1998] – publicist, redactor al publicaţiilor: „Oltul", „Secera şi ciocanul". Opera: «File din Cartea Oltului» [1969], «Stoicăneşti. Anul 20. Schiţă monografică» [1969] – în colaborare.

✪ **DUŢESCU NICOLAE** [1903-1984] – medic stomatolog, specializat în chirurgie maxilo-facială; profesor universitar la Facultatea de stomatologie din Iaşi [1946-1961] şi Timişoara [1962-1971] înfiinţate sub coordonarea sa. Opera: «Manual de stomatologie generală», «Manual de chirurgie maxilo-facială» ş. a. Distins cu „Ordinul muncii" cl. I.

✪ **DUŢESCU TEODOR-DUŢU** [1870-1949] – publicist, traducător, inspector al cercurilor culturale de la sate. Opera: «Crâng şi luncă» [1896], «Freamăt» [1898], «Avem cu ce să ne mândrim» [1903], «Două drame ţărăneşti» [1903], «Consideraţiuni critice asupra poeziei noastre poporane» [1903], «Carol Vodă Făt-Frumos» [1907], «O părere în chestia ţărănească» [1907], «Din vatra unui sătean cuminte» [1911], «Contra amintiri» [1915]; piese scrise în colaborare cu actorul Vasile Leonescu: «Jianu» [1900], «Peneş Curcanul» [1901], «Zavistie» [1902], «Oricum» [1912] preluate de Teatrul Naţional din Bucureşti.

✪ **MATACHE ION** [1905-1957] – instrumentist la vioară, ţambal, pian; solist vocal de muzică populară; culegător de folclor. Şef de tarafuri lăutăreşti la: Stâlpeni, Piteşti, Bucureşti; dirijor la Orchestra de muzică populară radio Bucureşti [1949]. Discografie: «Brâuleţul ca-n Muscel», «Bugheanul», «Hora lui Matache», Jiana din Argeş», «Sârba de la Merişani» ş. a.

✪ **MONCEA JEAN** [1925-2002] – profesor universitar de geometrie descriptivă şi desen la Institutul politehnic Bucureşti, prorector [1973-1981]; ambasador al României în Spania [1988-1990]. Opera: «Manual de desen industrial pentru studenţii din domeniul construcţiilor de maşini şi utilaje» [1964], «Desen industrial» [1965], «Geometrie descriptivă şi desen tehnic industrial» [1970] ş. a.

✪ **OPREA DUMITRU** [1924-1979] – inginer horticol, profesor universitar la Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti [1953-1979]. Opera: «Folosirea raţională a polarităţii în cultura viţei de vie» [1956], «Tăierea şi conducerea viţei de vie» [1967], «Viticultura. Memorator pentru producţia vegetală» [1974], «Viticultura cu baze de anatomie şi fiziologie» [1974], Viticultura practică [1975].

✪ **SORESCU CONSTANTIN-TICA** [1930-2008] – renumit interpret de muzică populară, memorialist. Opera memorialistică: «Cânt de dragul ţării mele» [1971], «Cântecele mele, salbă de mărgele» [2002], «Romanţa amintirilor» [2005].

✪ **VASILIU GEORGE** [1908-1989] – profesor universitar, ihtiolog. Opera: «Vertebrata Romaniae» [1939], «Salmonicultura (Creşterea păstrăvilor)» [1943], «Peştii apelor noastre» [1959], «Animalele de apă dulce şi răspândirea lor» [1960], «Systema avium Romaniae» [1968], «Fauna vertebratica Romaniae» [1968], «Zoologia vertebratelor» [1974], «Istoria ihtiologiei româneşti» [1987], «Biologi din România» [2001]– apărut postum.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 282.

*** *Monografia parohiei Borleşti din comuna Borleşti, judeţul Argeş,* Piteşti, 1936; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

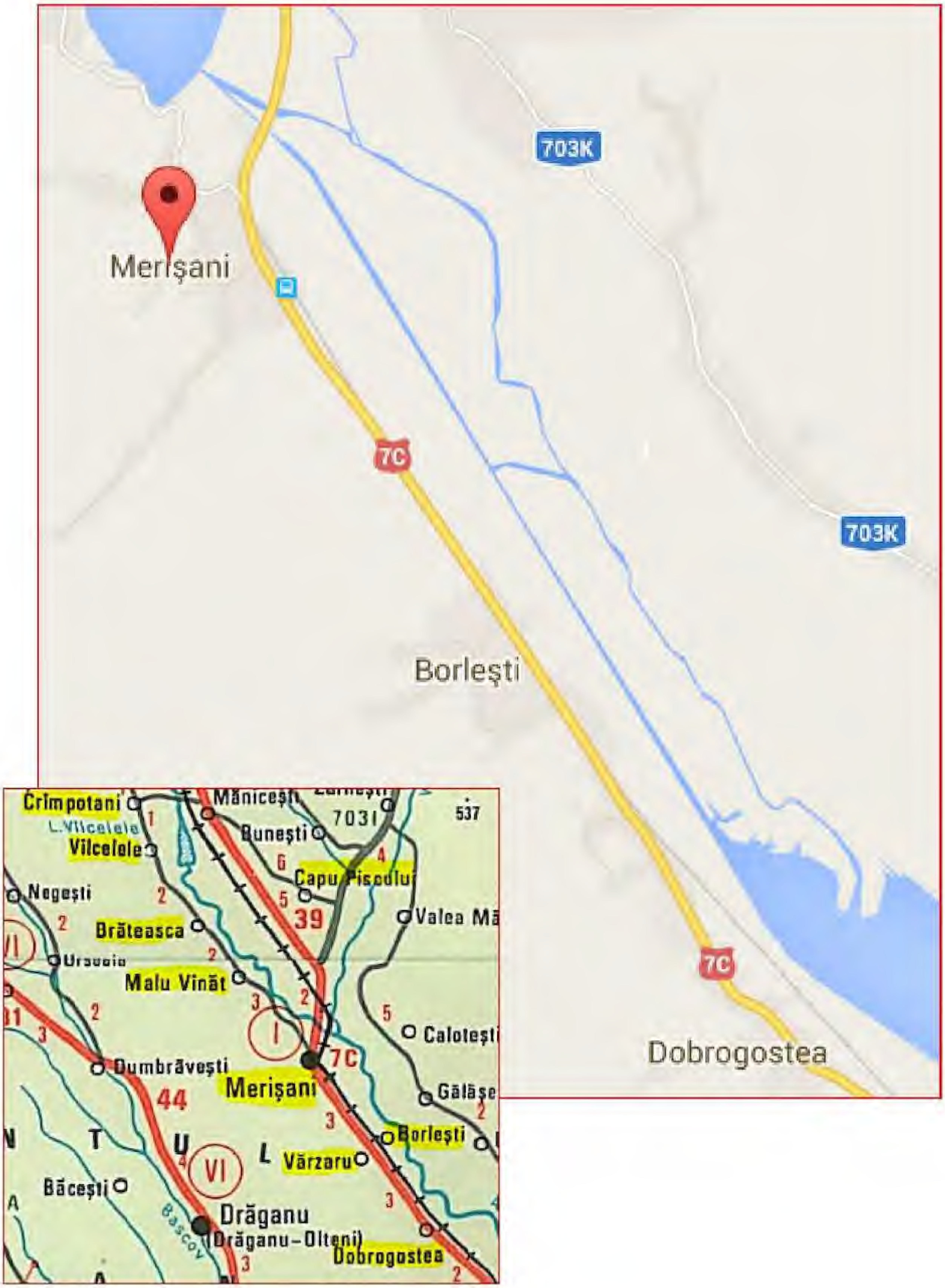
703K
Merişani
7C
703K
Borleşti
7C
Dobrogostea
Crîmpotani
Mănicești
7031
537
L.Vîlcelele
Vîlcelele
Bunești
Capu Piscului
Negești
Brăteasca
Valea Mă
Malu Vînăt
Caloteşti
Dumbrăvești
Merişani
7C
39
44
Gălășe
Borlești
Vărzaru
Băcești
Bascov
Drăganu
(Drăganu-Olteni)
Dobrogostea

PRIMĂRIA COMUNEI MERIŞANI.

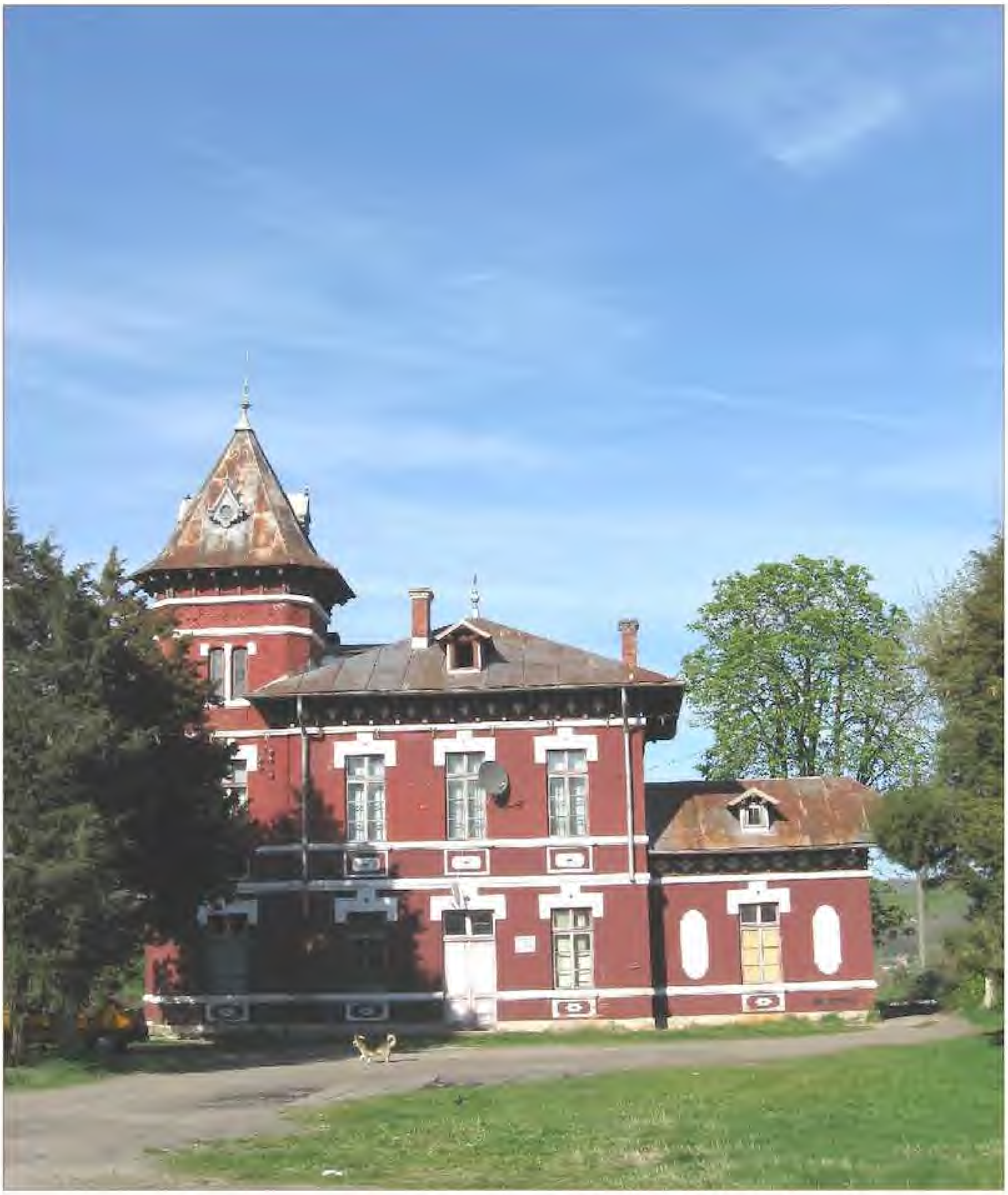

GARA MERIŞANI.

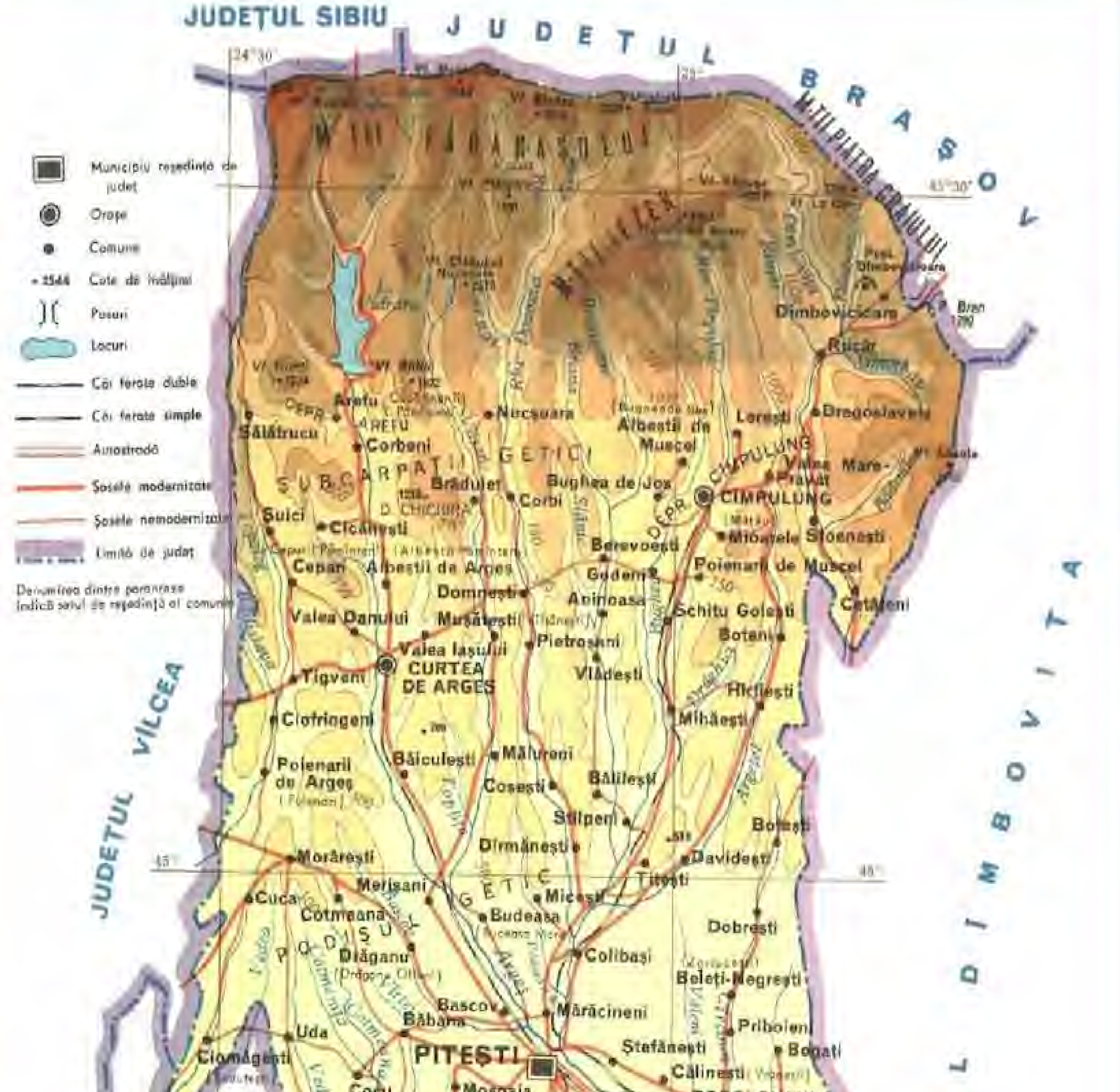
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Vlădești
Tigveni
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Teleorman
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Dîmbovnic
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

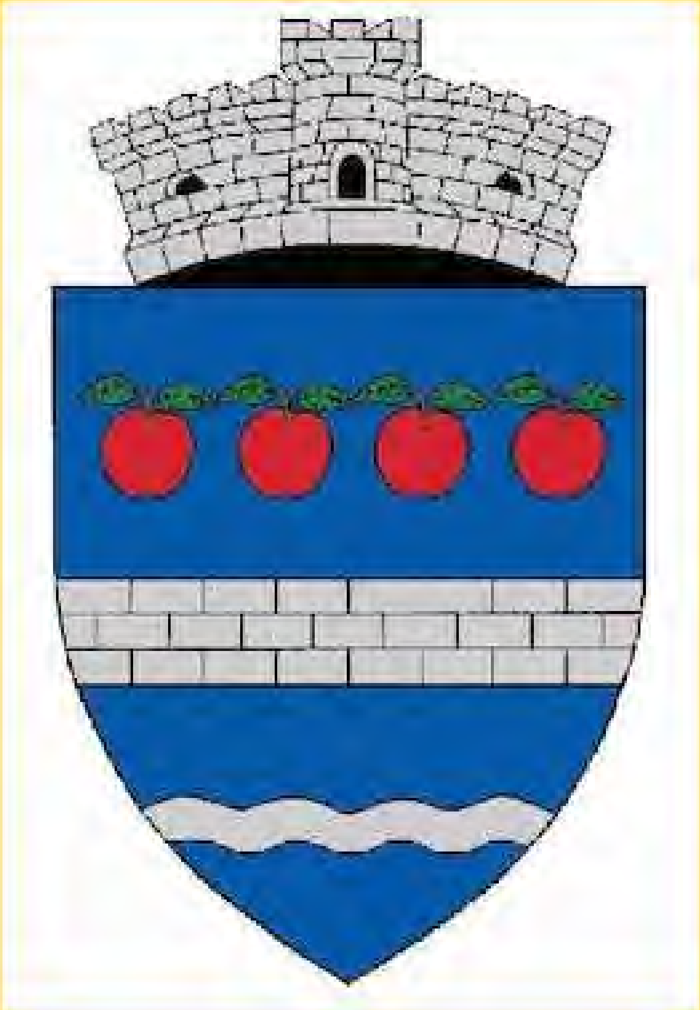

MICEŞTI

PITEŞTI MMXV

MICEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Miceşti**; Brânzari; Păuleasca; Purcăreni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 12 km.
SUPRAFAŢĂ: 43,2 km^2.
POPULAŢIE: 4.388 locuitori [2.187 M + 2.201 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea San't Agata di Esaro [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Berceni, lângă Purcăreni – 1568 [7077] septembrie 22 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 110)• ***Caracal**, sat Păuleasca – <înainte de 1526 iulie 6> (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 22)• **Groşeţ** (lângă Miceşti) – 1568 [7076] <iunie> 21 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 78)• **Miceşti** – 1456 [6964] aprilie 15 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 113)• **Purcăriani** (Purcăreni) – <1487 după noiembrie 21–1494> (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 208)• ***Târseni**, sat Purcăreni – 1497 [7005] aprilie 1 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 274).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Micești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 15 aprilie 1456, confirmându-se jupanului Mogoș proprietatea asupra unor ocine, printre care și „ocina de la Micești și cu vaduri de moară, pentru că sunt vechi și drepte ocine, dedine ale lui Mogoș".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin **CASTRUL ROMAN PURCĂRENI** –[▲]– amplasat pe malul drept al Râului Doamnei, la ramificația spre Purcăreni a șoselei Pitești-Câmpulung. Castrul a fost afectat considerabil de inundaţii, conservându-se parţial, pe laturile de sud şi de nord şi, integral, pe latura vestică, în lungime de 160 m; protejat de un val înalt de 1 m şi lat de 33 m. Semnalat de Grigore Tocilescu şi Pamfil Polonic, castrul de pământ a constituit ultima fortificaţie nordică până la care fusese săpat valul Limesului transalutan. Relevând importanţa sa în contextul sistemului defensiv conceput de romani, P. Polonic îl considera „cheia de boltă a strategiei romane la confluenţa văilor Râului Doamnei, Râului Târgului şi Argeşelului". Castrul Purcăreni „a fost, la sfârşitul sec. al XIX-lea, distrus în cea mai mare parte de apele Râului Doamnei şi de podul construit peste acest râu, pe şoseaua ce leagă Piteştii de Câmpulung".

TOPONIMIE:

Brânzari – toponim social relevând ocupaţia unei colectivităţi umane, reflex al obligaţiei de a lucra pentru un patron (domn sau mănăstire), *brânzari* fiind „persoanele care prepară sau vând brânză".

Miceşti – toponim format pe baza eponimului *Mica* (atestat în tradiţia orală) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Numele localităţii se asociază cu cel al renumitei familii boiereşti a Miceştilor.

Păuleasca – toponim social format pe baza unui antroponimic *Paul* – variantă occidentală a lui Pavel – având semnificaţia de „soţia sau moşia lui Paul".

Purcăreni – toponim social relevând ocupaţia locuitorilor iniţiali, *porcari* ≈ „crescători sau păzitori de porci", format prin derivare cu ajutorul sufixului *–eni*, care indică apartenenţa locală.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei Muscel. În categoria construcţiilor de locuit etajate edificate în primul sfert al secolului XX, se înscriu casele cu parterul destinat depozitării produselor şi cu etajul amenajat pentru locuit. Se constată diferenţieri sub aspect constructiv: pălimar de lemn sau parapet de zid construit în continuarea soclului parterului, şi sub aspect planimetric: acces din sală în tindă şi, din aceasta, în camerele laterale; plan bicameral cu intrări separate din sală. Casele edificate în perioada interbelică prezintă aceleaşi diferenţieri de plan, dar utilizarea cu precădere a cărămizilor, ca material de construcţie, a determinat modificarea aspectului faţadelor, prin frecvenţa sălilor cu 5 sau 7 goluri în arcadă pe coloane cu capiteluri dezvoltate, arcada din axul faţadei fiind, de regulă, supradimensionată.

Portul popular tradiţional se integrează, prin specificul său, ariei portului popular muscelean.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: Cântec haiducesc; De le fac, de nu le fac; Mai vin, Gheorghe, serile şi balada Milea.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Brâul bătrânesc, Chindia, Doiul, Floricica, Hora Mare, Sârba, Sârba a 6-a, Şuiul, Ungureasca, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Miceşti „După ce a ars biserica veche ctitorită de boierul Alecu Rătescu şi familia sa [1835-1837], a fost rectitorită prin osteneala preotului Barbu Bârzotescu şi a enoriaşilor săi, în perioada anilor 1844-1848", potrivit istoricului bisericii. Reparată în: 1879, 1909 (când s-a adăugat turla), 1928, 1976. Plan în formă de cruce, cu absida altarului semicirculară, ca şi absidele naosului, pronaos pătrat şi pridvor cu coloane trilobate susţinute pe coloane şi stâlpi de colţ; turle octogonale peste naos şi pronaos. Naosul este separat de pronaos, printr-o arcadă sprijinită pe stâlpi laterali, iar, de altar, prin tâmplă de zid. Pictura murală originară a fost restaurată de Andrei Vlăduţ din Bucureşti [1957] şi Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş [1986]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Cazanie [1821], Liturghier [1827], Mineie [1832], Evangheliar [1834], Cazanie [1850] şi un clopot din 1844.

Biserica «Sf. Gheorghe» + «Sf. Nicolae» Purcăreni –[▲]– ctitorită de „boierul Şerban Urianu, proprietarul moşiei Adunaţi-Purcăreni, Joiţa, soţia sa, Radu, Maria, Ştefan, jupan Duminică, boierul Radu" ş. a., în anii 1779-1800; reparaţii efectuate în: 1898 (concomitent cu adăugarea pridvorului) şi 1972 (reparaţii acoperiş). Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; pridvor deschis, adăugat. Clopotniţă octogonală pe bază pătrată de zid, deasupra pronaosului. Décor arhitectural compus din brâu şi cornişă zimţată. Pictura murală originară, în frescă, parţial conservată la icoana hramului încadrată de portrete de apostoli pictate în firide. Pietre funerare: Mihail Râmniceanu [+1858], Marghioala Râmniceanu [+1861] şi Ion Urianu [+1863]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1804-1805], Cazanie [1814], Triod [1833], Tipic [1851], Octoih [1854], Apostol [1856], Liturghier [1858] şi icoane pictate în sec. XIX.

Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» Purcăreni – ctitorită, în 1835-1837, de pitarul Alecu Rătescu şi soţia sa, Maria pităreasa; reparată în anii: 1939, 1986. Plan în formă de cruce, cu absidele altarului şi naosului semicirculare; pronaos cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane şi stâlpi de colţ. Pictura murală iniţială realizată de Gheorghe zugravul a fost restaurată de Traian Horia Petrescu [1977]. În tabloul votiv, sunt înfăţişaţi ctitorii: Alecu şi Maria Rătescu împreună cu copiii lor. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1805], Liturghier [1827], Evanghelie [1834], Ceaslov [1835], Octoih [1836], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de George zugrav.

Cruce de piatră. **Miceşti**: 1719-1720 [7228] –[▲]– în curtea bisericii.

✝Monumente eroi: **Miceşti** [1916-1918; 1941-1945]; autori: I. Florea şi A. Bizon (1945) – lângă Şcoala generală Miceşti ▪~ **Purcăreni** [1916-1918]; autor: T. Neagu (1939) – lângă Biserica Purcăreni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 105 locuitori ai comunei Micești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [68], Al doilea război mondial [36].

⚔Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, pe aliniamentul Micești-Purcăreni-Dealul Chicera, trupe din Divizia 14 Infanterie au ocupat poziții de luptă în ziua de 14 noiembrie 1916. Din considerente tactic-operative, pozițiile menționate au fost abandonate în ziua următoare.

❖ MEMENTO:

VILA MICESCU –[▲]– a fost reședința de la țară a celebrului jurist român, Istrate Micescu. Poarta de acces construită din zidărie deschide perspectiva vizuală a unui conac boieresc de țară adăpostit între arbori seculari, aleea din piatră cubică și asfalt, mărginită uneori de statui, conducând spre capela familiei Micescu, o construcție edificată în anii 1939-1943, pentru ca, apoi, trecând pe lângă o cabană simplă și urcând pe trepte din piatră, să apară, în toată splendoarea sa, monumentala vilă a conacului de la Micești. Impresionanta clădire, cu 22 de camere, proiectată în stil clasic neoromânesc, cu turn de colț, de către arh. Edmond van Saanen Algi si ing. Corani, a fost terminată în anul 1928, având patru niveluri: demisol, parter, etaj și mansardă, spre deosebire de turn conceput pe cinci niveluri. Elementele de compoziție arhitecturală care conferă vilei un aer de maiestuozitate evidentă sunt: colonada portalului, coloanele de calcar amplu decorate inspirate din arhitectura conacelor boierești, dar și din arhitectura populară tradițională din Muntenia. Foișorul și loggia creează spații relaționale ideale cu peisajul ambiental atât de pitoresc. Materialele de construcție utilizate sunt: piatra de râu, la soclu; cărămida, la corpul propriu-zis al clădirii și betonul la planșeele principale. Șarpanta acoperișului a fost concepută, în jocuri volumetrice, de meșterul Gheorghe Ungureanu. Interiorul, în special, biblioteca și salonul turcesc, se remarcă prin șemineele realizate de artistul Ruffer – cel din holul principal fiind construit din ceramică venețiană, dar și prin elementele de décor care poartă amprenta personalității sculptorului Jurca. Spațiul de reflecție, dar și de relaxare, pentru juristul colecționar de artă modernă, era marcat prin tablouri semnate de mari pictori români: Eustațiu Stoenescu, Nicolae Grigorescu și Nicolae Dărăscu. Două excelente statui ale zeiței greceşti Maia – cea mai frumoasă dintre cele șapte pleiade, sedusă de Zeus, mama zeului Hermes, – aduc, în atmosfera pitorească a conacului, ecouri ale mitologiei Greciei antice.

CASTELUL DE VÂNĂTOARE –[▲]– supranumit, de Istrate Micescu, „Casa Muzelor" – edificat post 1875, restaurat în 1935 – a fost locul în care ilustrul jurist român a elaborat Constituția României din 1938, unde își pregătea pledoariile sale în procese devenite celebre, sau își primea oaspeți de seamă: Liviu Rebreanu, Ion Minulescu, Lucian Blaga, Octavian Goga, Eustațiu Stoenescu, Dinu Brătianu, Ion Periețeanu, Pamfil Șeicaru, Mihai Moșandrei și alții, pasionați de vânătorile pe care le organiza în pădurile din Trivale, Budeasa, ori Purcăreni. Sub raport arhitectural, clădirea cu parter, etaj și mansardă, având terase, la parter și la etaj, prezintă similitudini constructive cu cabanele de vânătoare din spațiul muscelean, precum cea regală din Bahna Rusului, fiind lipsită, în exterior, de elemente ornamentale stridente; în interior, se conservă un șemineu din ceramică albastră realizat de Ruffer și mobilierul de lemn masiv din bibliotecă.

După naționalizare, conacul Micești a devenit „bun al întregului popor", inițial, a fost destinat funcționării unei școli pentru perfecționarea șefilor ocoalelor silvice din țară; ulterior, utilizat ca „vilă de protocol" pentru nomenclatura din vârful regimului comunist, a avut ca oaspeți pe Nicolae și Elena Ceaușescu, dar și șefi de stat care participau la partidele de vânătoare din rezervaţia de mufloni şi porci mistreţi de la Miceşti; o amenajare a parcului impusă de noua destinație a constat din construirea unei terase acoperite cu pânză albă, a unei piscine, teren de tenis și dependințe; în istoria vilei de protocol, un episod memorabil pentru administratorii conacului l-a constituit vizita generalului Charles de Gaulle, pentru care, fiind prea înalt, au fost nevoiți să lungească un pat cu aproape o jumătate de metru. [N. Carandino– *Conacul de la Micești, un adevărat refugiu*].

IN MEMORIAM

✪ **MICESCU ISTRATE** [1881-1951] – celebru jurist român; doctor în drept la Paris; ministru de externe în 1937-1938; profesor de Drept civil la Universitatea Bucureşti; remarcabil stil oratoric; redactorul Constituţiei României din anul 1938. Volume remarcabile în domeniu: «Etude de technique juridique» [1907], «Lupta dreptului împotriva legilor nedrepte» [1942], «Memoriul avocaţilor pentru ieşirea României din război» [1944]. Pasionat de cărți (avea o bibliotecă cu 33.000 de volume), de vânătoare și de idile amoroase (fusese căsătorit de patru ori). După instaurarea comunismului în România, înfiinţează organizaţia subversivă anticomunistă „Salvarea neamului"; acuzat ca fiind unul din „principalii inițiatori ai reacțiunii rasiste șovine, antisemite, fasciste și antisovietice din România", este „radiat", în 1945, din Baroul avocaţilor de Ilfov, arestat în 1947 și condamnat la 20 de ani muncă silnică; moare în închisoarea de la Aiud, la 29 mai 1951.

✪ **MICESCU NICOLAE** [1845-1925] – profesor de ştiinţe naturale şi sociale la gimnazii din Ploieşti şi Piteşti. Autorul volumelor: «Elemente de mineralogie» [1888], «Istoricul inventării telegrafului electric».

✪ **MICESCU NICOLAE** [1880-1953] – inginer specializat în domeniul construcţii civile, la Institutul politehnic din Berlin; elaborează proiectul pentru introducerea metroului metropolitan, ca angajat al primăriei berlineze; autor al studiului «Canalizarea şi metroul Berlinului».

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 286-287; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

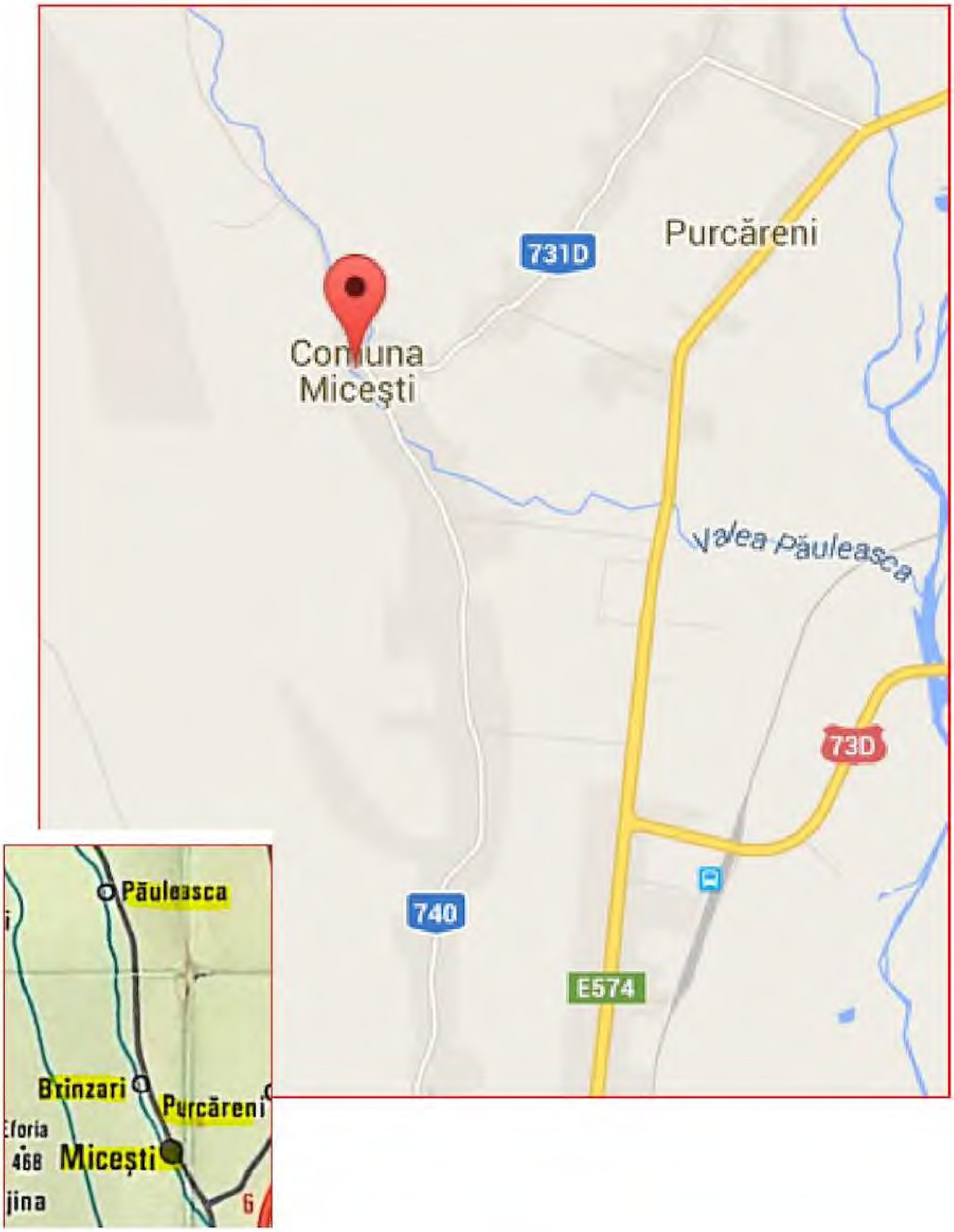
Purcăreni
731D
Comuna Micești
Valea Păuleasca
73D
740
E574
Păuleasca
Brînzari
Purcăreni
Eforia
468
Micești
jina
6

PRIMĂRIA COMUNEI MICEŞTI.

VILA ISTRATE MICESCU.

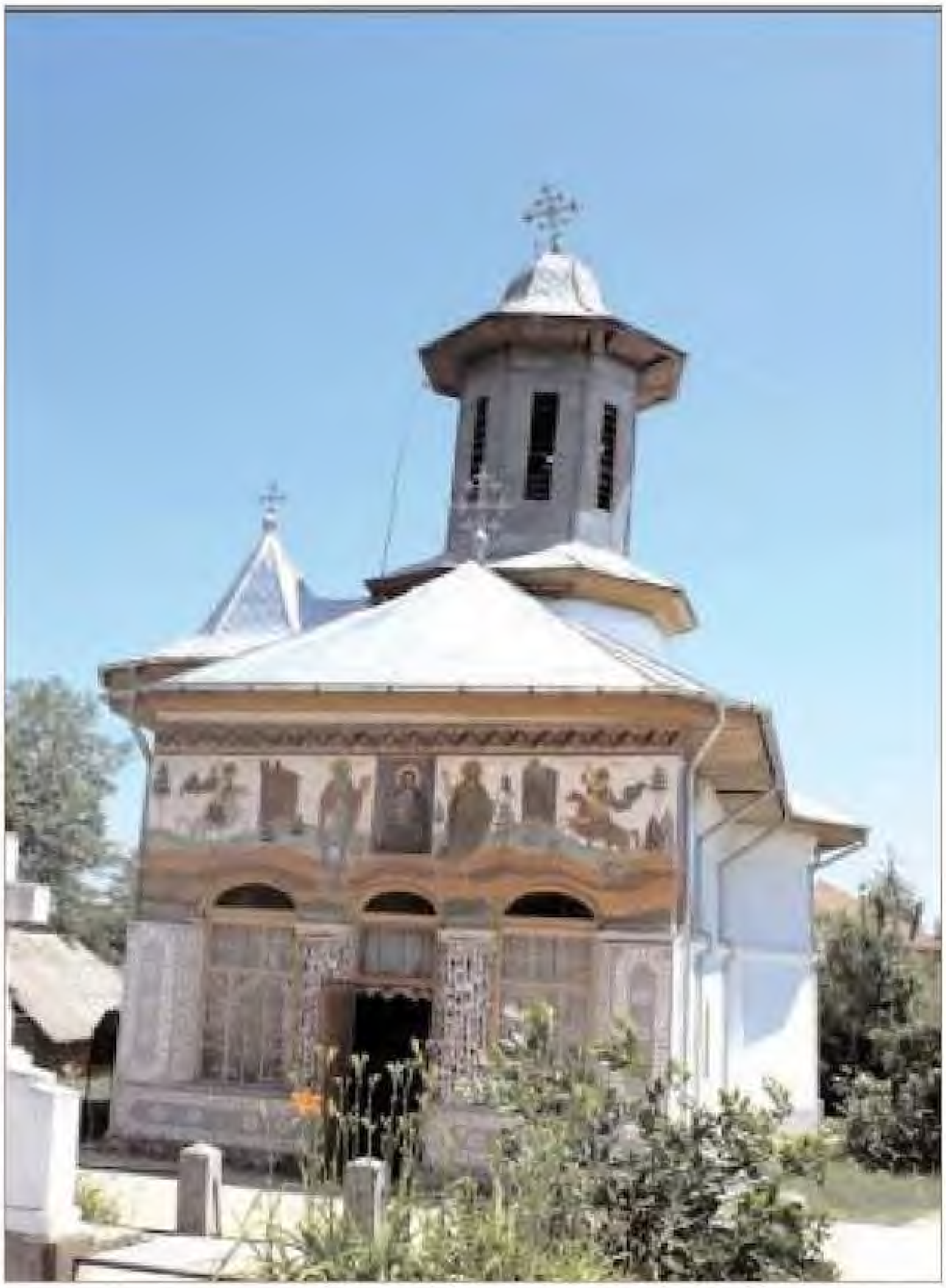

BISERICA CIUMESTI.

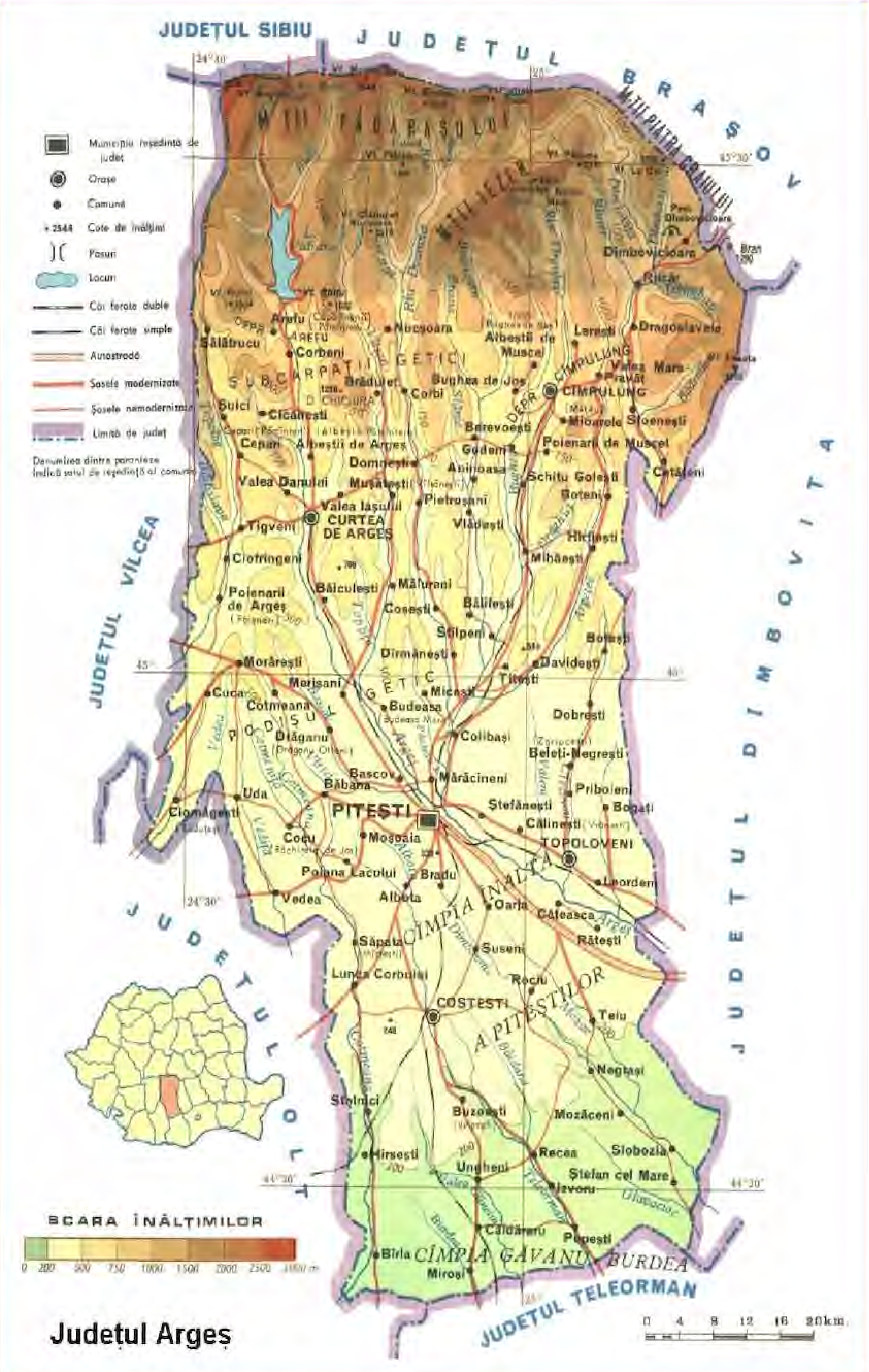
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Dîmbovicioara
Rucăr
Valea Mare-Pravăț
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Poienarii de Argeș
Băiculești
Mălureni
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozăceni
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

MIHĂEŞTI

PITEŞTI MMXV

MIHĂEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Mihăeşti**; Drăghici; Furnicoşi; Rudeni; Valea Bradului; Valea Popii; Văcarea.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 32 km.
SUPRAFAŢĂ: 64,3 km^2.
POPULAŢIE: 5.909 locuitori [2.903 M + 3.006 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Cerenzia [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bârcii (lângă Furnicoşi) – 1572 [7081] septembrie 25 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 120)● **Drăghiciu** – <1512-1513> iulie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 105)● **Furnicoşi** – 1572 [7081] septembrie 25 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 93)● **Lăngeşti** (lângă Furnicoşi) – 1532 [7040] septembrie 1 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 134)● **Mihăeşti** – <1512-1513> iulie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 105)● **Văcarea** – 1576 [7084] mai 10 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 228)● **Vlădeni** (azi, Furnicoşi) – 1571 [7079] mai 2 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 17).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satelor Mihăești și Drăghici.

Așezările sunt atestate documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 23 iulie 1512/1513, prin care se confirmă Mănăstirii Cutlumuz de la Athos proprietatea asupra mai multor sate, printre care Hărtieștii, „în hotar cu Mihăești și Drăghici", printre martori aflându-se „Sandra din Drăghici".

TOPONIMIE:

Drăghici – toponim format pe baza eponimului *Drăghici*, atestat în documente medievale.

Furnicoşi – toponim format pe baza sensului figurat al apelativului *furnică*, relevând o caracteristică comportamentală a primilor locuitori – „oameni foarte harnici".

Mihăeşti – toponim format pe baza apelativului *Mihai* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. În «Dicţionarul geografic al judeţului Muscel», se consemna: „Numele său vine, după cum spun bătrânii, de la un om mare şi vestit, numit Mihai Şoimul, care a locuit întâi aici.".

Rudeni – toponim topografic format din apelativul *rudă*, cu sens multiplu: „neam; oişte; proţap; drug", accepţia primă implică o asociere confirmată şi prin sufixul *–eni*, care indică apartenenţa locală.

Valea Bradului – toponim topografic compus din apelativul *vale* ≈ „teren în pantă coborâtoare, pârâu" şi determinativul *Bradului*, indicând un reper în aria de constituire a localităţii.

Valea Popii – toponim topografic format din apelativul *vale* şi determinativul *Popii*, precizând pe deţinătorul iniţial al terenului pe care s-a constituit aşezarea.

Văcarea – toponim social format pe baza apelativului *văcar* ≈ „îngrijitor, păzitor de vaci". Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», p. 35, satul Văcarea era „destinat, la 1715, pentru vacile călugărilor de la Mănăstirea Valea".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Se atestă documentar existenţa anterioară a bordeielor de pământ (11) la începutul secolului XX, a caselor de lemn cu plan rectangular, având talpă masivă de stejar fixată pe un soclu de piatră regularizat cu cărămidă. Pereţii alcătuiţi din bârne rotunde încheiate la capete erau netencuiţi, în general, la exteriorul construcţiei. Ulterior, casele au fost construite din bârne cioplite în patru muchii, mai ales, în situaţia clădirilor de locuit etajate. Construcţiile cu două niveluri aveau parterul edificat din piatră şi cărămidă (uneori, în tehnica „lăcriţelor") şi amenajat aproape în exclusivitate cu pivniţă pentru depozitarea produselor pomicole. Acoperişul construit din căpriori şi laţi din lemn de esenţă moale fixaţi pe cunună în cuie de lemn avea o învelitoare din şiţă de brad. Forma acoperişului în patru ape este tipic românească: două ape mari situate pe latura frontală şi posterioară a casei şi două ape mici dispuse lateral. În special, în perioada interbelică, şiţa a fost înlocuită cu ţigla sau cu tabla, chiar şi în cazul construcţiilor mai vechi. **Casa Iorgulescu**-Drăghici –[▲]– edificată ante 1925, reprezintă un splendid model local al arhitecturii de forme naţionale, având ample decoruri exterioare la faţada principală.

Portul popular tradiţional se integrează ariei portului popular muscelean.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul pe 6, Chindia, Hora în opt, Hora mare, Mânioasa, Sârba, Sârba lui 22, Ungurica.

Corul Căminului cultural Mihăeşti, care şi-a început activitatea încă din anul 1921, a preluat, în programul său concertistic, sub conducerea distinsului preot Constantin Vlădescu, piese muzicale inspirate din folclorul zonal.

Grupul folcloric bărbătesc «Doruri muscelene» al Căminului cultural Văcarea înfiinţat în anul 2002 – sub coordonarea artistică a instructorului Liviu Iana – include, în repertoriul său, cântece tradiţionale bătrâneşti din zona etnofolclorică Argeş-Muscel. Grupul este laureat al C.J.C.P.C.T. Argeş, pentru acurateţea interpretării cântecelor populare de acest gen.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚ Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Duminica Tuturor Sfinţilor» Drăghici [1854]–ctitorită de Bucur Chirvasiu şi soţia sa, Bălaşa, Dumitrache Iorgulescu şi soţia, Ilinca, Nae Iorgulescu şi soţia, Ana, Bogdan şi soţia, Ilina, pe locul unei biserici de lemn înălţate de egumenul Vasile Geabelea, în 1726 •intervenţii: 1913, 1926, 1980, 1982 •pictură murală: anonim [1854]; restaurată [1982].

✚ Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» Furnicoşi –[▲]– construită, în anul 1810, de către medelnicerul Ioan Socolescu, în incinta curţii sale (actualmente, complet ruinată), domină terasa superioară pe care este amplasată aşezarea. În contextul arhitectural ecleziastic muscelean, monumentul se individualizează prin dimensiunile impunătoare ale turlei şi prin pisania (concepută în versuri), care conţine o invocare a divinităţii pentru protejarea bisericii şi a şcolii durate de ctitor: „Văzând că bun lucru iaste / a şti cineva în ce chip să creşte / adecă de preaputernicul Dumnezeu / că acesta iaste ziditorul său / şi spre buna descoperire / de mic a cunoaşte pre Dumnezeire / cu a cărţii învăţătură, / fiindcă este o faptă bună / şcoală de învăţătură au făcut / şi de pomană cu a mea cheltuială am hărăzit / ca, din prea bogata milă cerească / pre cei ce vor învăţa să procopsească / doi preoţi şi un dascăl de clacă să scutească / ce fără încetare ctitorii să pomenească / iar cine aceasta va strica / acela blestemul va câştiga." (pe latura nordică). „Marele ziditor, Dumnezeu cel unic / din nimic au făcut Cel Preaputernic / Acelaşi pre mine din starea cea mai de jos / m-au ridicat şi la arătare m-au scos / şi cu a sa milostivire m-am învrednicit / câteva acareturi şi ziduri am isprăvit" (pe latura sudică).

Biserica are plan dreptunghiular absidat; turlă-clopotniţă de secţiune octogonală pe bază pătrată, în care se află clopotul inscripţionat: „Ctitorul bisericii Ioan Socolescu medelniceru, 7318" [1810]. Pictura murală originară limitată la intrare: doi sfinţi încadraţi de pisanii. Icoane de sec. XVIII, în stil atonit. Uşi împărăteşti decorate vegetal. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1782], Triod [1798], Penticostar [1801], Mineie [1804-1805], Octoih [1811], Psaltire [1841] şi icoane pictate pe lemn în sec. XVIII-XIX ş. a.

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Mihăeşti** [1906-1912]~ctitorită de Ion Iorgulescu, Pană Trandafiroiu, preot Iacob Constantinescu şi „alţi pioşi creştini din cătunele: Vlădeni şi Bârcii, în locul vechii biserici de lemn" •intervenţii: refacerea completă a acoperişului [1932]; reparaţii generale [1997] •pictură murală: anonim [1912]; C. Vasilescu-Bucureşti [1937].

Biserica «Sf. Nicolae» **Valea Bradului** –[▲]– ctitorită, în anul 1767, de Crasan şi obştea satului; „reclădită" de preot Ioan Izbăşoiu, protoiereu de Muscel, în 1868, odată cu adăugarea unui pridvor de lemn original ca structură arhitecturală, la vest de biserică; reparată în: 1877, 1939. De plan dreptunghiular, cu absida altarului decroşată semicircular, este decorată în exterior, printr-un brâu format din trei muluri paralele şi cornişă în „dinţi de fierăstrău", sub streaşină. Pictura murală originară este opera unui zugrav anonim; tabloul votiv din pronaos reprezintă pe preotul Ioan. „Locaşul păstrează opt icoane de la 1767 şi patru de la 1832, două din ele pictate pe pânză şi ataşate pe lemn, iar o icoană rotundă (cu Sfânta Treime) este cusută artistic cu fir.". [MBM].

Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» **Valea Popii** [1863-1872]~ctitorită de Şt. Vasilescu, Bucur Gheorghescu, Gh. Joiţa ş. a., pe locul unei biserici din lemn înălţate în 1784-1786, de primii locuitori refugiaţi din Moeciu-Braşov şi Ucea-Făgăraş, din cauza persecuţiilor religioase •intervenţii: consolidare [1914] •pictură murală: Gheorghe Joiţa. Muzeu religios organizat în casa parohială.

Biserica «Sf. Ştefan» + «Cuvioasa Paraschiva» **Văcarea** [1875-1878]~ctitorită de preot Ştefan Pârvulescu din Drăghici şi enoriaşii săi, pe locul unei biserici de lemn „construite, pe la 1850, de un rucărean" •intervenţii: consolidare periodică [1898; 1906; 1926; 1950]; adăugarea pridvorului [1980] •pictură murală: anonim [1878]; Ion Fleşaru şi Vasile Blendea [1952]; renovată de Mihai Buruga [1980].

Cruci de piatră: **Mihăeşti**: 1546 [7055] noiembrie 20 –[▲]– [cea mai veche cruce de piatră descoperită în actualul judeţ Argeş] – în pridvorul bisericii; XVII-XVIII –[▲]– pe şoseaua naţională, la ramificaţia spre Valea Rudii; 1714/1715 –[▲]– lângă casa Mitrea I. din Rudeni; 1849 iulie 31 –[▲]– pe locul fostei biserici din Dealul Vacii.

Monumente eroi: **Drăghici** [1877; 1916-1918; 1944]; autor: I. Kaghiorghis (1929) – în centrul satului ▪~ **Mihăeşti** [1916-1918; 1944]; autori: J. Mezzaroba, R. Parsic (1926) – lângă Magazinul universal Mihăeşti ▪~ **Valea Popii** [1877-1878; 1916-1918; 1941-1945] –[▲]–; autor: D. Măţăuanu (1927) – lângă Grădiniţa de copii ▪~ **Văcarea** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Bărbulescu (1925) – lângă Magazinul universal.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 341 locuitori ai comunei Mihăești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [7], Primul război mondial [226], Al doilea război mondial [108].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , în faza incipientă a ostilităților, într-o clădire din centrul localității, a funcționat un spital de campanie.

MEMENTO:

ŞCOALA MIHĂEŞTI –[▲]– construcţie edificată, la începutul secolului XX, pe baza proiectelor tip iniţiate de ministrul Instrucţiei publice şi cultelor, Spiru Haret. Sub impulsul ideilor haretiste, dar şi ale marelui pedagog din Valea Popii, Ion Petrescu, vizând modalităţile eficiente de culturalizare a sătenilor, în şcoală, s-au organizat conferinţe pe teme agricole şi de sănătate publică, s-au iniţiat formaţii de coruri şi de teatru şcolar, s-au prezentat spectacole cu un repertoriu compus din piese al căror conţinut era preponderent moral-religios.

-REZERVAŢII NATURALE

PARCUL DENDROLOGIC MIHĂEŞTI – primul parc de acest gen din România – o amenajare peisagistică excepțională, proiectată de inginerul silvic Iuliu Moldovan [1866-1935], fost șef de ocol la Mihăești, în perioada anilor 1892-1906. Parcul dendrologic, în suprafață de 57,5 ha, a fost creat în anii 1895-1901, plantându-se specii autohtone și exotice de arbori, arboret și plante ierboase obținute pe baza unui schimb efectuat cu circa 120 de parcuri și grădini botanice din lume. Dintre speciile de arbori proveniți din America de Nord, America de Sud, China, Japonia, Europa, se remarcă: salcâmul japonez, duglasul verde (Pseudotsuga douglasi), tisa (Taxus baccata), zâmbru (Pinus cembra), stejarul roșu (Quercus borealis) ș. a. Sub raport peisagistic, parcul Mihăești a fost reamenajat de arhitectul Rech Brun, în 1935. Considerat, de către localnici, „o legendă încă vie", ing. Iuliu Moldovan – creatorul acestui „miniparadis terestru" – este permanent prezent, prin bustul său amplasat în zona centrală a acestei splendide rezervații naturale.

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ Erou martir al Revoluţiei anticomuniste din 1989 – **CONSTANTINESCU CORNEL** [Valea Popii, 1967-Braşov, 23. XII] – student la Facultatea de tehnologia şi industrializarea lemnului Braşov, împuşcat pe stradă în timpul manifestaţiei anticomuniste; înhumat la Flămânda, Câmpulung-Muscel. O cruce de stejar cu basorelieful eroului înălţată la Biserica «SÎCE» din Valea Popii.

✪ **MARINESCU ION** [1879, Drăghici-1954] – profesor de ştiinţele naturii; primar al oraşului Câmpulung [1942-1943]; monografist. Opera: «Manual de biologie pentru clasa a V-a a şcolilor normale», «Muzeul şcolar pentru învăţători» [1930], «Muzeul şcolar pentru elevi», «Ştiinţa în observaţii şi experienţe», «Şcoala normală „Carol I" din Câmpulung-Muscel. Trei pătrimi de veac de activitate» [1943]. Traduce din: Van Biervliet -«Pedagogia experimentală», Adolphe Ferriere - «Şcoala activă» [1925], Jules Payot - «Călăuza învăţătorului» [1923], I.W.L. Gunning - «Un învăţător. Jan Ligthart» [1928].

✪ **NICOLAESCU NICOLAE** [1916-1992] – profesor, autor al volumului «Monografia Liceului Pedagogic Câmpulung-Muscel. 1867-1967» [1974] şi «Câmpulung-Muscel ieri şi azi. Istoria oraşului» [1974]– ambele în colaborare.

✪ **NICOLAESCU-MĂŢĂU IOAN** [1885, Valea Popii–1973, Măţău] – învăţător, inspector şcolar, preşedintele Asociaţiei învăţătorilor din Muscel, fondator al publicaţiei „Muscelul nostru" din Măţău [1929-1942]. Autor al volumului «Biografiile învăţătorilor din Muscel morţi în războiul pentru întregirea neamului» [1929], «La moartea lui C. Rădulescu-Codin» [1926].

✪ **NICOLESCU OTILIA** [1932,Drăghici–1993,Piteşti]; farmacistă; poetă, membră a Uniunii scriitorilor din România; autoarea volumelor de versuri: «Ceruri de foc» [1969], «Lunecând în alb» [1970], «Lumea care nu moare» [1970], «Sfere muzicale» [1973], «Ora clopot» [1974], «Colinele somnului» [1976], «Cămăşile vieţi» [1980], «Spectacol imaginar» [1985], «Poeme» [1987].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 291-292.

Ion Stroe– *Văcarea–Muscel–România. Monografie istorică*, Piteşti, 2012; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

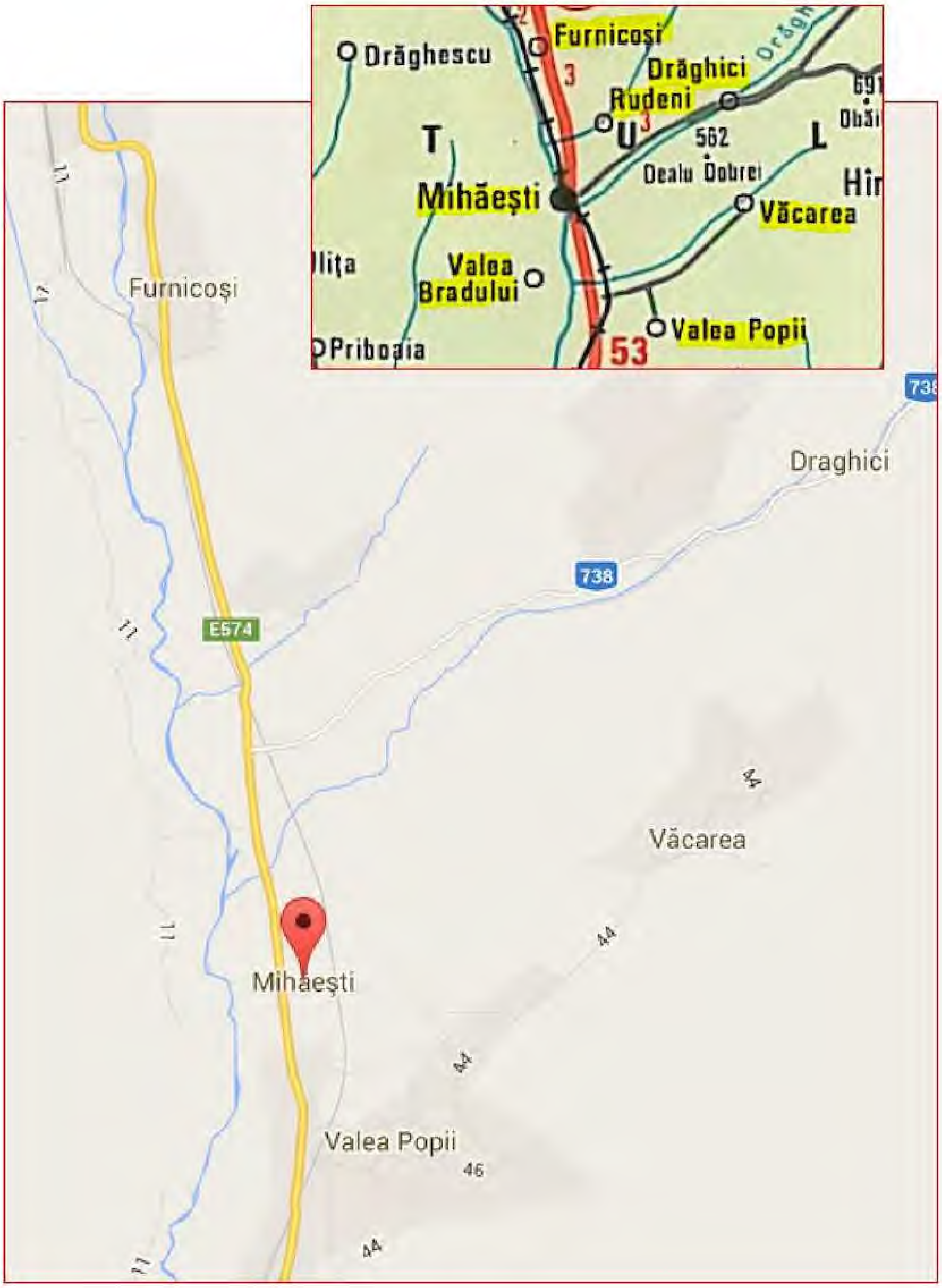
Drăghescu
Furnicoşi
Drăghici
Rudeni
T
U
L
562
Dealu Dobrei
691
Obăi
Hîr
Mihăeşti
Văcarea
Iliţa
Valea Bradului
Valea Popii
Priboaia
3
53
Furnicoşi
E574
738
Draghici
Văcarea
Mihăeşti
Valea Popii
44
46
11

PRIMĂRIA COMUNEI MIHĂEŞTI.

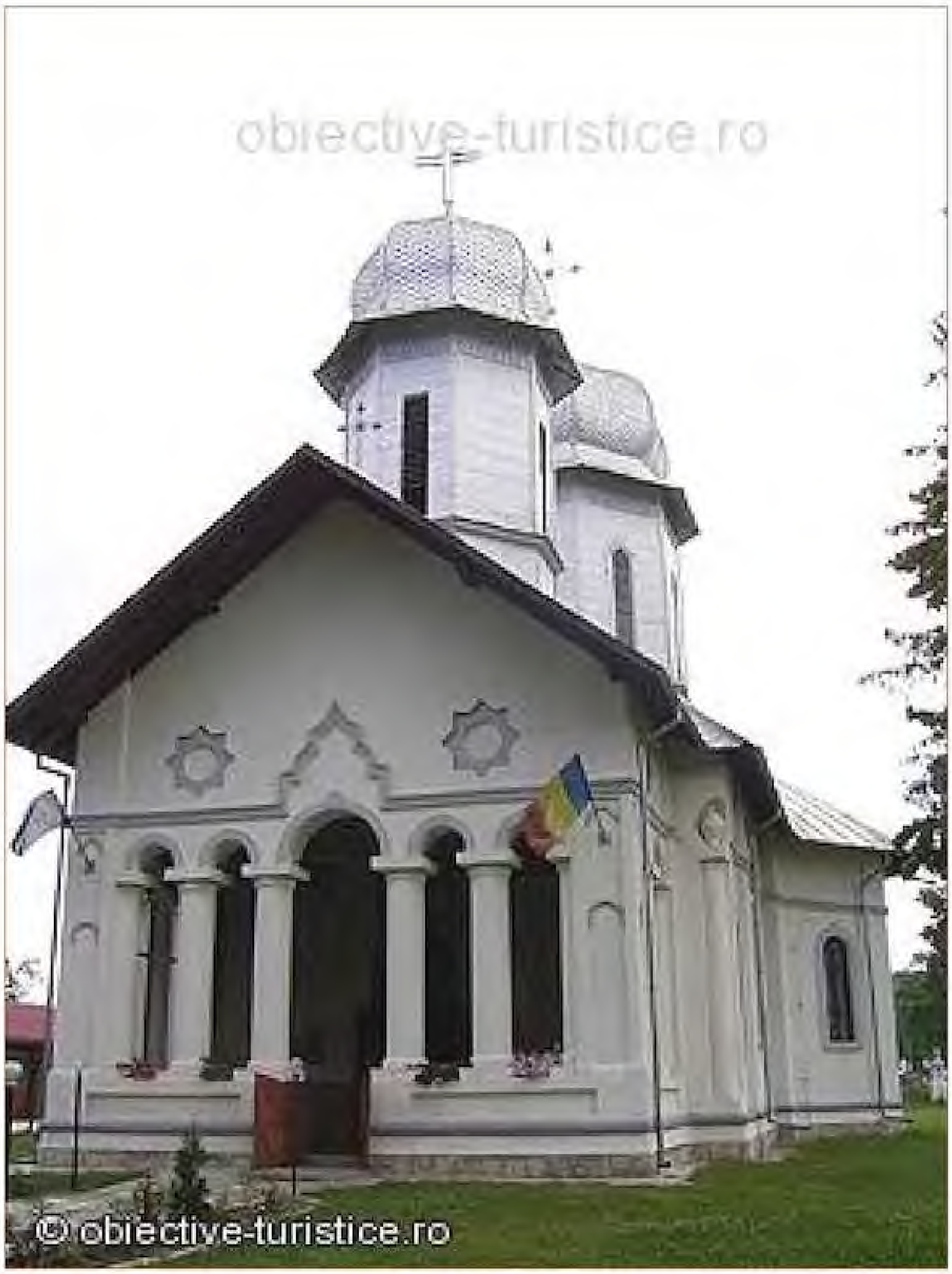
obiective-turistice.ro
© obiective-turistice.ro

BISERICA MIHĂEŞTI.

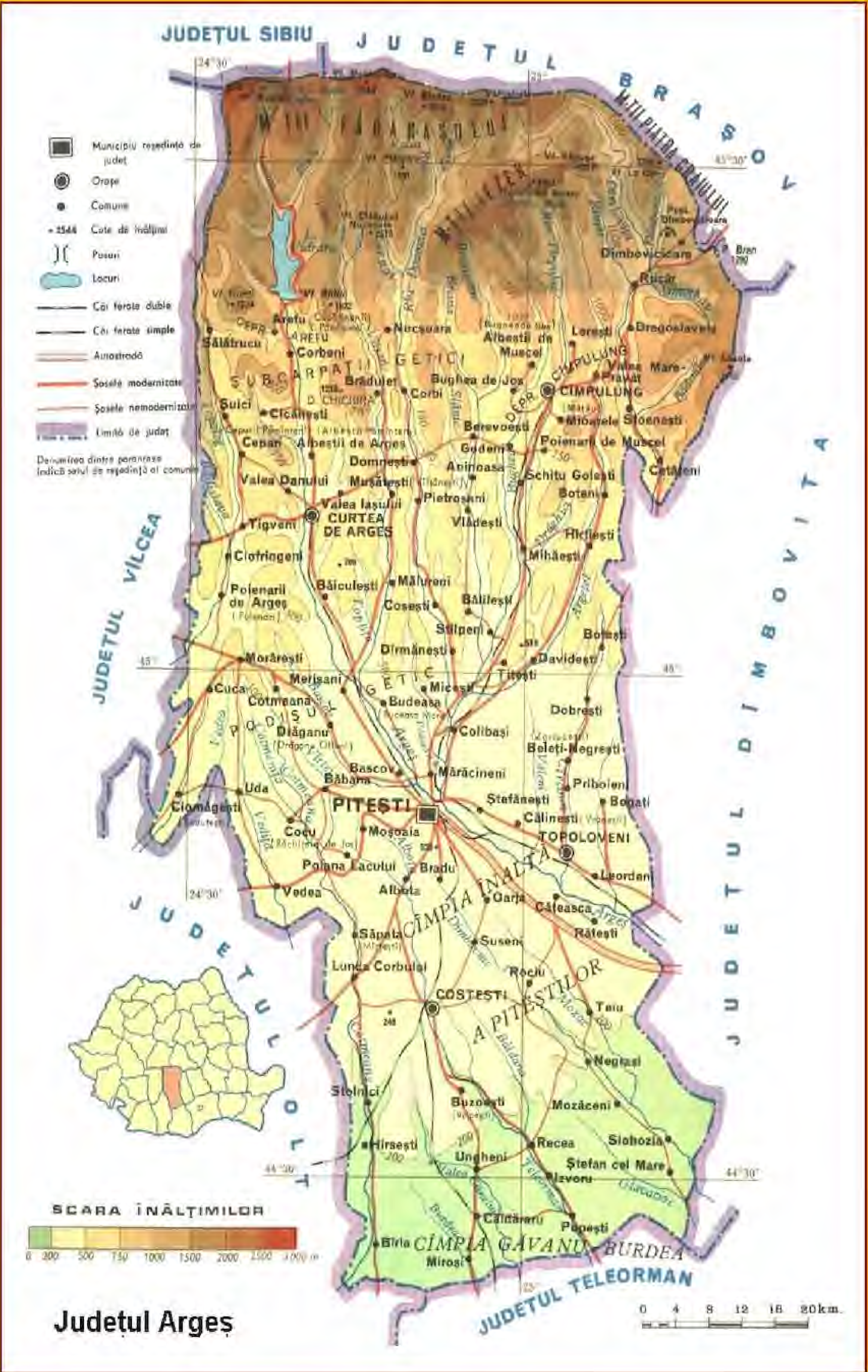
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reşedinţă de judeţ
Oraşe
Comune
• 2544 Cote de înălţimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Şosele modernizate
Şosele nemodernizate
Limită de judeţ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reşedinţă al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

MIOARELE

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

MIOARELE

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Mățău**; Aluniş; Chilii; Coceneşti; Suslăneşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 63 km.
SUPRAFAȚĂ: 33,1 km^2.
POPULAȚIE: 1.624 locuitori [784 M + 840 F] (2011).
Comună înfrățită cu localitatea San Mango d'Aquino [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Suslăneşti – 1573 [7081] mai 29 (DRH, B, ȚR, vol. VII, doc. 140).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Mățău.

Așezarea este atestată documentar inițial în scrisoarea emisă de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 14 noiembrie 1558/1559, adresată judelui Brașovului, Hans Bekner, și celor 12 pârgari ai orașului de peste munți, intervenindu-se pentru „Dumitru din Mățău", care slujise la Brașov în timpul domniei lui Radu de la Afumați [1522-1529], unde strânsese 400 de oi pe care a vrut să le aducă în Țara Românescă, dar judele Brașovului i le-a luat și l-a băgat la închisoare, obligându-l să plătească și 44 de florini.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al comunei este atestată prin monede geto-dacice de tip Filip al II-lea descoperite fortuit pe raza satului Suslăneşti. Aşezarea geto-dacică de la Suslăneşti constituia un important depozit de mărfuri care „servea la schimburi de comerţ între localnici şi coloniile greceşti de pe ţărmul pontic"; au fost depistate amfore pentru vin şi untdelemn din sec. III a. H. importate din Arhipelagul grecesc.

Ruinele ansamblului curții boierești cu incinta și ruinele bisericii Hobaia din Suslănești [sec. XV-XVI] –[▲]– amplasate în vatra satului Mesteacăn, care a dispărut în cursul luptelor antiotomane conduse de Mihai Viteazul, la sfârşitul secolului al XVI-lea, locuitorii părăsindu-şi in corpore aşezarea distrusă de turci. Din ruinele bisericii Hobaia, se păstrează numai fundaţia.

TOPONIMIE:

Aluniş – toponim topografic, evocând natura terenului pe care a fost constituită aşezarea, format pe baza apelativului cu sens colectiv *aluniş* ≈ „pădure de aluni".

Chilii – toponim social format din pluralul substantivului *chilie* cu sens de „locuinţă a unui călugăr".

Coceneşti – toponim derivat de la un eponim-poreclă, la origine, apelativul *cocean* ≈ „tulpină de porumb sau ştiulete de porumb" (aluzie la ocupaţia locală) + sufixul colectiv –*eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Mățău – toponim, la origine, antroponimic, atestat în documente medievale; explicat prin bulgarul *Mato* <hipocoristic din *Matei*>. Sextil Puşcariu consideră mult mai motivat că toponimul *Mățău* derivă din arom. *Metova*, cu sens de „satul ursului".

Mioarele – toponim „confecţionat" în „laboratoarele" lingvistice ale nomenclaturiştilor comunişti implicaţi în reorganizarea administrativă a teritoriului, cu sens aluziv la o ocupaţie tradiţională – creşterea oilor –, format pe baza subst. *mioară* = „oaie tânără (de un an) care încă nu a fătat" – lat. *agnelliola*.

Suslănești – toponim topografic desemnând amplasamentul așezării în raport cu localitățile limitrofe; la origine, adverbul *sus* – toponimul având semnificația de „oamenii din locul de sus".

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradițională specifică zonei etnografice Muscel. Autorii «Monografiei comunei Mioarele» menționează că „în anul 1972, în comună, existau 588 de case din bârne, 171 de case din cărămidă, 677 de pivnițe, 583 de șatre (adăposturi pentru protecția pereților de vânt și ploaie), 312 grajduri de lemn, 15 grajduri de cărămidă, 14 odăi (căsuțe) de zid în curte și 107 de bârne, precum și 109 grajduri de lemn cu câte una sau două camere amenajate pentru locuit ori pentru bucătării, o singură povarnă". Este edificatoare, pentru relevarea evoluției pe plan arhitectural a comunei Mioarele, consemnarea numerică a caselor: 304 – în 1890, 400 – în 1893, 759 – în 1972. Referindu-se la tipul construcțiilor de locuit specifice localității, autorii consemnau: „În majoritate, vechile case de lemn sânt compuse din două încăperi locuibile: „casa mică" de locuit și de gătit și „casa mare", mai încăpătoare, în care se păstrează lucrurile de valoare. Între aceste camere este tinda, în care se intră din afară, de pe sală și din care se pătrunde în cele două camere. Pereții de deasupra pivniței sânt făcuți din bârne de lemn fixate între stâlpii de susținere ai podului.". Se atestă și existența unor locuințe monocelulare. Locuințele actuale prezintă un plan dezvoltat și foișoare cu arcade și colonete variat decorate. În ornamentarea caselor noi, este evidentă arta pietrarilor din Albești, prin realizarea ancadramentelor ușilor și ferestrelor, a stâlpilor și a arcadelor. Casa Coambeș –[▲]– și casa N. Ștefănescu –[▲]– din Mățău reprezintă modele de arhitectură tradițională caracteristice începutului secolului XX, prezentând un amplu décor în exterior.

Portul popular tradițional este caracteristic zonei Muscel. „Din timpurile cele mai vechi – precum se consemnează în monografia menționată – îmbrăcămintea mățăoanilor au constituit-o, la bărbați, cioarecii de dimie albă și cămașa cu mâneci largi de bumbac înălbit sau din in, ori din cânepă prelucrată în casă. Cămașa era strânsă la mijloc cu un chimir de piele cu diverse motive colorate sau imprimate, iar, pentru femei, ia și fota, lucrate în casă. Ca încălțăminte, atât bărbații cât și femeile au purtat opinci de piele."

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naționale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obținut premii ori mențiuni pentru confecționarea costumelor populare: Maria Matei, Mioara Toma, Maria Vișan; confecționarea țesăturilor de interior: Elena Mușatescu, Elisabeta Vlăjoagă, Florica Voiculescu.

Meștere renumite în arta țesutului și a cusutului: Zamfira Butculescu (n. 1918), Elisabeta Cocean (n. 1932), Maria Popescu (n. 1932), Oprica Tică (n. 1919) se specializaseră în confecționarea: iilor, cămășilor bărbătești, fotelor, prosoapelor, șervetelor, fețelor de masă, mileurilor pe care le vindeau în târgurile din zonă, iar Elisabeta Toma (n. 1904) în urzeala pentru țesături, cu ajutorul urzoiului de lemn.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul de la Mățău, Chindia, Ciocârlanul, Floricica de la Muscel.

Ansamblul de obiceiuri populare «Colinda», înființat în satul Mățău, a susținut, sub coordonarea distinsului prof. Cezar Neacșu, spectacole remarcabile în țară și peste hotare.

Târg tradițional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Schimbarea la Față a Mântuitorului (6 august).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Apostoli Petru și Pavel» **Mățăul de Jos** –[▲]– edificată pe locul unei biserici de lemn, în perioada anilor 1881-1883, prin strădania preoților: Ion Mușatescu, Gheorghe Mușatescu, Gheorghe Gh. Mușatescu și a sătenilor: jupan Ion Mățăoanu, Dumitru Vișoiu, Dumitru Ștefănescu, Niță Durdun ș. a.; reparată în: 1925, 1929; s-a construit un cafas pentru cor, în 1932. Plan în formă de cruce, cu altar semicircular, pridvor dreptunghiular; turlă de secțiune hexagonală pe bază pătrată, deasupra pronaosului. Iconostas de lemn sculptat în motive florale. Pictura murală originară de stil bizantin, în tempera este opera lui Petre Cazan; repictată de Alexandru Băbuș din Chilii [1936] și restaurată de Pantelimon Fleşaru din Suslăneşti [1972]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1837], Tipic [1851], Mineie [1852]; un epitaf [1890] ş. a.

Biserica «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Gheorghe»+«Sf. Dumitru»+«Sf. Vasile» Mățăul de Sus [1872] ~ ctitorită de Gheorghe şi Safta Vişoiu, preot Ion Muşatescu ş. a. ●pictură murală: Petre Cazan [1872]; restaurată de Alexandru Băbuş [1937].

Biserica «Sf. Nicolae» Suslăneşti [1848]~ctitorită de postelnicul Ion Simion Jumărăscu, soţia sa, Anca, şi sora lui, Ileana ●intervenţii: reconstruită cu adăugarea pridvorului, cafasului, tâmplei, prin osârdia preotului Iosif Muşatescu, cu contribuţia generalului Theodor Nicolau [1943-1944] ●pictură murală: Pantelimon Fleşaru din localitate [1955].

Cruci de piatră: **Chilii**: 1727-1728 [7236] –[▲]– la circa 1 km sud-vest de biserică ■~ **Coceneşti**: 1721 [7229] august 15 –[▲]– în apropierea şcolii; Crucea lui Burtie pârcălab aminteşte de epidemia de ciumă din epocă; 1850 –[▲]– la ramificaţia drumului Măţău–Jugur, spre Boteni ■~**Măţău**: 1688/1714 –[▲]– la ramificaţia spre Suslăneşti; 1751-1752 [7260] –[▲]– în Gura Peşterii; 1774-1775 [7283] –[▲]– în curtea bisericii; 1802-1803 [7311] –[▲]– în Cojeni; 1835 –[▲]– la ramificaţia drumului spre Chilii; 1837 mai 15 –[▲]– în punctul Malu; 1846 –[▲]– lângă casa Matei Gh. ■~ **Suslăneşti**: 1831 aprilie 20 –[▲]– în centrul satului.

Monumente eroi: **Măţău** [1916-1918]; autor: D. Măţăuanu, Burnescu (1921); monument eroi [1941-1945] – lângă Primăria comunei Mioarele.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 153 locuitori ai comunei Mioarele, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [73], Al doilea război mondial [76].

MEMENTO:

●„Şoseaua din Măţău a fost făcută în anul 1877 de armata română retrasă în munţi, înainte de a intra în lupte".

●„Artistul muzicant Flechtenmacher a avut locuinţă aici", conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», p. 25.

-REZERVAȚII NATURALE

PUNCTUL FOSILIFER SUSLĂNEȘTI [3,50 ha]. La est de sat, în Dealul Marlauz (680 m altitudine), pe versantul stâng al râului Argeșel, se observă la suprafață „depozite oligocene alcătuite din șisturi bituminoase brune cu eflorescențe de sulfați (disodile) și depozite silicoase brune (menilite)", în care s-au depistat 29 specii de pești fosili – faună dezvoltată în ape de litoral neritic, sub influența unui climat subtropical temperat. Impresiunile de pești aparțin neamului sardelelor: Clupea longimana, Caraux macoveii, Rhombus stamatini (cu ambii ochi pe partea stângă a capului), Scorpaenoides popovicii ș. a., iar, dintre speciile de plante, s-au descoperit: Myrica longifolia, Fagus feroniae, Cinnamomum lanceolatum (strămoș al arborelui de scorțișoară), Laurus phoeboides (strămoș al dafinului). Rezervația fosiliferă a fost creată din inițiativa prof. Alexandru Bera de la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel.

IN MEMORIAM

✪ **COMAN PETRE** [1905-?] – profesor de limba şi literatura română. Opera: «Toponomastica şi antroponomastica comunei Măţău», «Itinerarul unui sat: Măţău» [1932], «Cele mai vechi cruci ale Măţăului (Muscel)» [1932], «Documente vechi aflate în satul Chilii pendinte de Măţău» [1939]. Colaborator la publicaţiile: „Muscelul nostru", „Facla", „Turda nouă".

✪ **FLECHTENMACHER ADOLF ALEXANDRU** [1823-1898] – compozitor, violonist, dirijor şi pedagog român. Autor al primei operete româneşti, «Baba Hârca», pe text de Matei

Millo; al compoziţiilor muzicale: «Doi ţărani şi cinci cârlani», «Barbu Lăutarul», «Scara mâţei», «Chiriţa în provincie», «Răzvan şi Vidra» ş. a. A locuit temporar în satul Măţău.

✪ **MARINESCU IOSIF** [1896-1958] – funcţionar la Primăria Măţău; militant politic, membru activ al Grupării de rezistenţă armată anticomunistă „Haiducii Muscelului", colaborator al colonelului Gheorghe Arsenescu; mort la Canalul Dunăre-Marea Neagră.

✪ **MATEI GHEORGHE** – medic; donează dispensarului din Măţău instrumentarul complet pentru dotarea unui cabinet medical. Opera: «Arachnoiditele spinale adezive» [1936] ş. a.

✪ **MUŞATESCU ALEXANDRU** [1869-1946] – profesor de limbile latină şi greacă, director al Gimnaziului din Câmpulung; avocat, decan al Baroului de Muscel; primar al oraşului Câmpulung-Muscel. Preocupat de viaţa culturală a satului natal, Măţău. Opera fundamentală: «Despre vânzare în dreptul roman şi dreptul românesc».

✪ **SIMONESCU DAN** [Suslăneşti, 1902-Bucureşti, 1993]– important istoric al culturii, biblioteconomist. Contribuţii la «Bibliografia românească veche» vol. III-IV, în colaborare cu Ion Bianu şi N. Cartojan, «Încercări istorico-literare. Carte veche românească şi tipărituri în centre româneşti medievale» [1926], «Din istoria presei româneşti» [1931], «Istoria literară în recenzii» [1936], «Literatura românească de ceremonial» [1939], «Vieaţa literară şi culturală a Mănăstirii Câmpulung (Muscel) în trecut» [1926], «Romanul popular în literatura română medievală» [1965], «Cronici şi povestiri româneşti versificate (sec. XVII-XVIII)» [1967], «Codex aureus» [1972], Codex burgundus» [1975], «Cronica anonimă a Moldovei» [1975], «Pagini din istoria cărţii româneşti» [1981], «Contribuţii (literatură română medievală)» [1984], «Scurtă istorie a cărţii româneşti» [1984] ş. a. Membru de onoare al Academiei Române [1992].

✪ **SPIRESCU BUCUR** [1856-?] – profesor; autor de manuale didactice de matematică şi geometrie; inspector şcolar secundar în Oltenia.

✪ **SPIRESCU GHEORGHE** [1862-1933]– general, comandant de divizie, în luptele din: Carpaţi, Dobrogea şi Moldova din Primul Război Mondial.

✪ **SPIRESCU ION** [1846-?] – magistrat, doctor în drept la Paris. Opera fundamentală: «Istoria dreptului românesc».

✪ **ŞUCU ION** [1902-1988] – specialist paleograf; monografist; coautor al monografiilor Liceului „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel şi comunei natale; colaborator la elaborarea volumelor de documente: «Indice cronologic nr. 9... M-rile: Câmpulung, Căscioarele, Cernica, Cetăţuia, Cheia, Ciocanul, Ciolanul, Ciorogârla, Clocociov» [1949], Indice cronologic nr. 2, 4, 12, 23, în care sunt referiri documentare la: Episcopia Argeş, Mănăstirea Valea, Vieroş, Glavacioc şi altele.

✪ **VIŞOIANU ION** [1876-1916] – colonel; moare eroic la datorie, încercând să localizeze incendiul din 27 iulie 1916 de la Pulberăria Dudeşti din Bucureşti, aruncată în aer de o mână criminală.

✪ **VIŞOIANU PETRE** – primul medic român specializat în străinătate în hidroterapie şi electroterapie; fondează Societatea balneară Câmpulung-Muscel. Opera: «Valoarea serului artificial (soluţii saline) în infecţiuni şi toxemii (lavagiul sângelui)» ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 296.

Constantin Dinu– *Din istoricul unui vechi sat de moşneni – Suslăneşti*, SCMJA, 1972; Ion Şucu, Ion Popescu, Petre Tomescu– *Monografia comunei Mioarele*, Bucureşti, 1976, 324 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

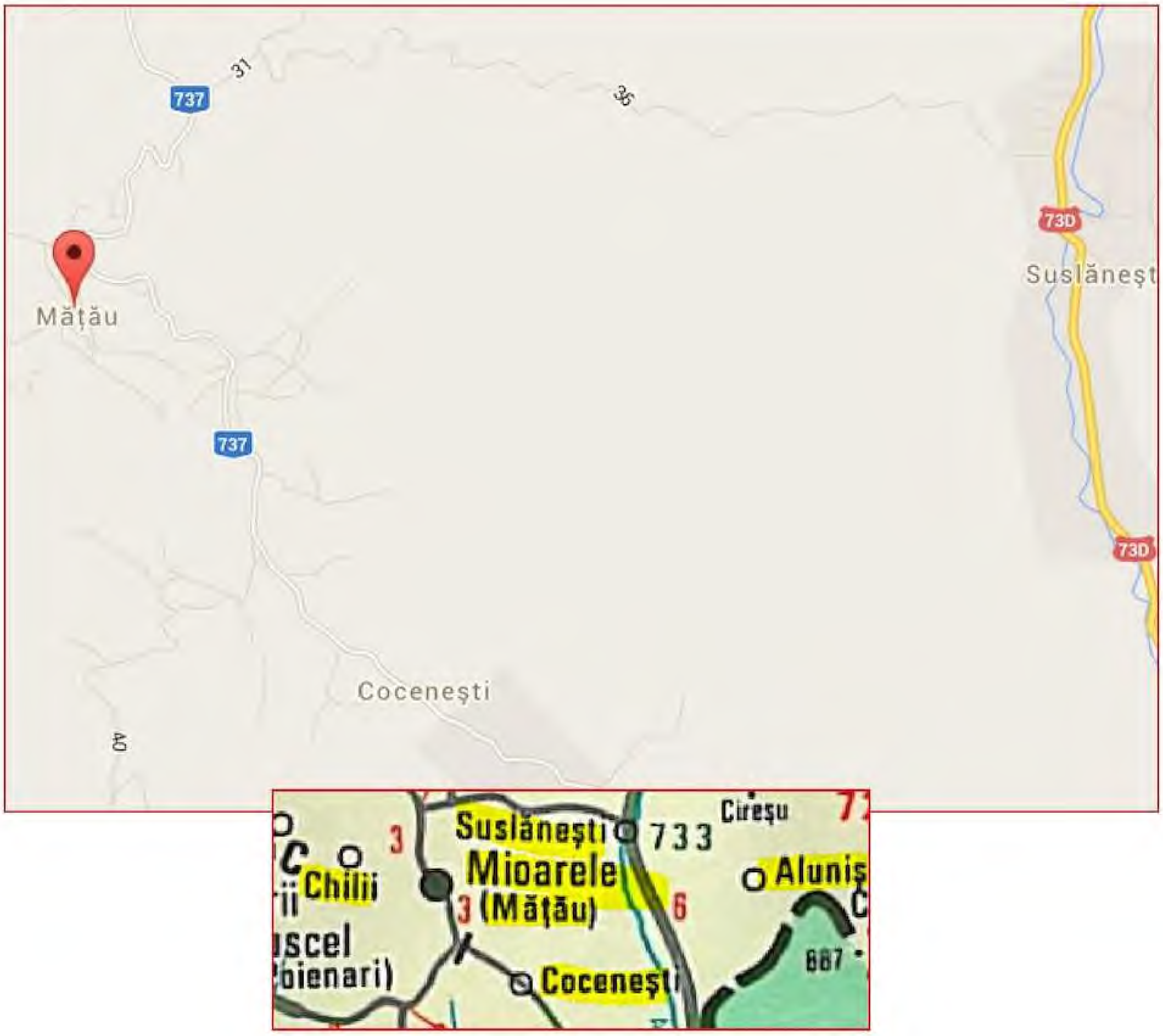
31
737
35
73D
Măţău
Suslăneşt
737
73D
Coceneşti
40
Suslăneşti
733
Cireşu
Chilii
Mioarele
(Măţău)
Alunis
uscel
bienari)
Coceneşti
887
3
3
6

PRIMĂRIA MIOARELE
CONSILIUL LOCAL MIOARELE
Județul Argeș

PRIMĂRIA COMUNEI MIOARELE.

MONUMENTUL EROILOR.

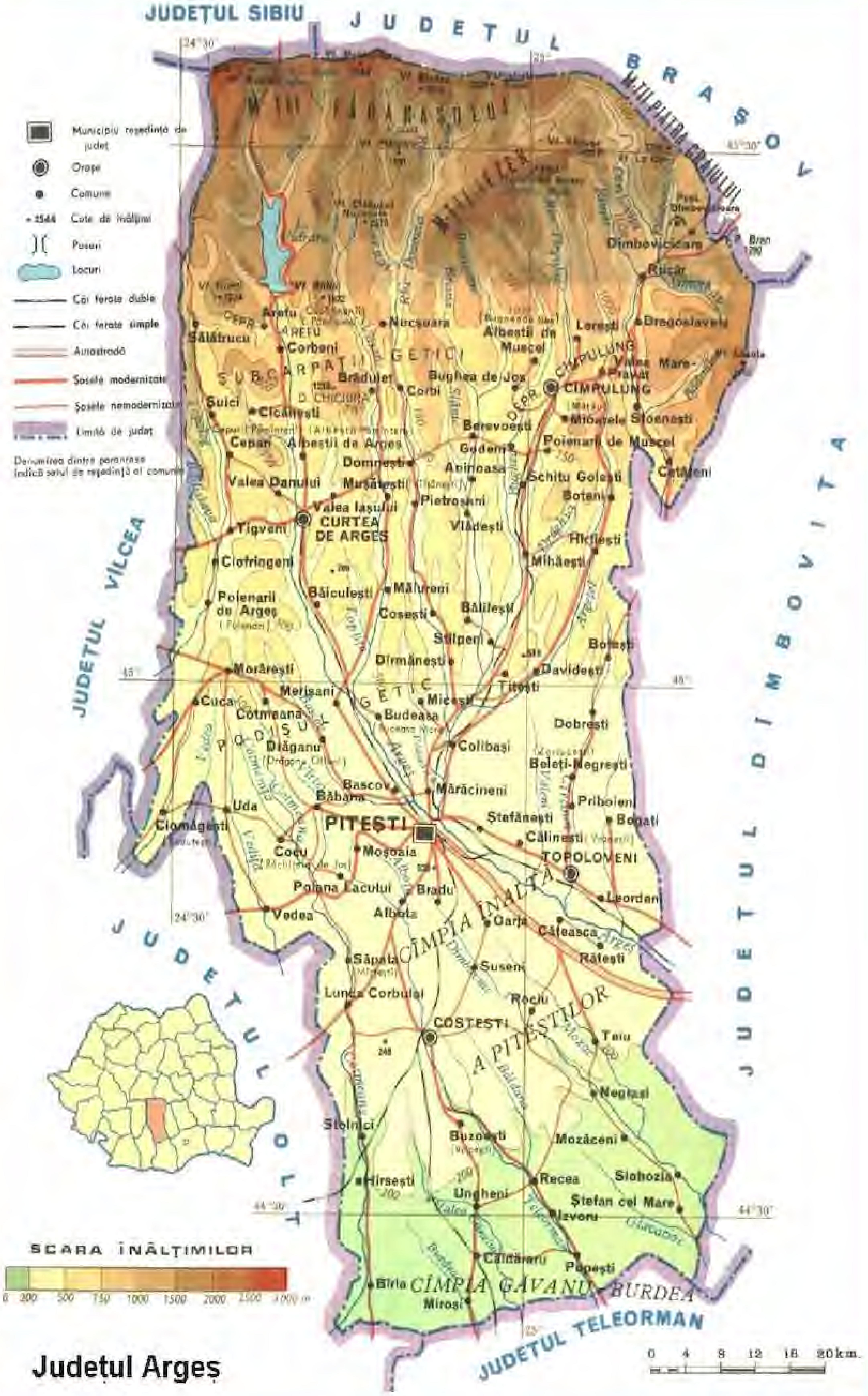
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Dîmbovicioara
Rucăr
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Rîuești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Tuiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Vedea
Argeș
Dîmbovița
Teleorman
Vîlsan
Topolog
Cotmeana
Neajlov
Glavacioc
Bran
Argeș
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Oraşul

MIOVENI

PITEŞTI MMXV

MIOVENI

COMPONENŢĂ: Oraşul este format din 5 cartiere/sate: **Mioveni**; Clucereasa; Colibaşi; Făgetu; Racoviţa. Oraşul, în aceeaşi componenţă, se numea, până la 20 mai 1996, Colibaşi.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 20 km.
SUPRAFAŢĂ: 51 km^2.
POPULAŢIE: 31.998 locuitori [16.313 M + 15.685 F] (2011).
Oraş înfrăţit cu localităţile: Landerneau [Franţa], Grand-Saconnex [Elveţia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

*__Mălureani__ <Colibaşi> – 1456 [6964] aprilie 15 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 113)• **Mihoveni** – <1485> septembrie 7 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 195)• **Racoviţa** – 1532 [7041] decembrie 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 141)• **Tocsăbeşti** (**Toxobeşti**) <lângă Colibaşi> – 1512 [7020] iulie 30 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 107)• **Vieroş** – 1525 [7033] iulie 24 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 240).

TOPONIMIE

Clucereasa – toponim social format pe baza formei feminine a apelativului *clucer* ≈ „boier care avea atribuţia de a se ocupa cu aprovizionarea curţii domneşti", indicând pe proprietara iniţială a moşiei pe care s-a dezvoltat aşezarea.

Colibaşi – toponim psihologic, la origine, constituind o poreclă dată locuitorilor pe criterii economice: *colibaşi* ≈ „cei ce trăiesc în colibe". În «Dicţionarul geografic al judeţului Muscel», se consemnează: „Numele-i vine de la mai multe colibi ce au fost răspândite pe acest loc înainte de formarea satului."

Mioveni – toponim familial format pe baza patronimicului *Mihu* + sufixul *–eni*, care indică asocierea locuitorilor în jurul celui menţionat, sau descendenţa din acesta. Atestat în secolul al XV-lea, sub forma *Mihoveni* (consoana *h* dispărând din pronunţie).

Racoviţa – toponim provenit din etimonul slav *rakov* ≈ „rac", semnificând existenţa, în teritoriul aşezării, a unei ape bogate în raci.

Vieroş – toponim social indicând ocupaţia, format pe baza apelativului *vier* ≈ cu accepţia de „podgorean, îngrijitor de vie", dar şi de „porc necastrat, lăsat de prăsilă; porc mistreţ mascul". Numele actual al satului Vieroş este **Făget** – explicat prin existenţa unor păduri de *fag* <fagetum> în aria localităţii.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Analizând „locuinţele" din Colibaşi în monografia consacrată aşezării, Gh. C. Săvulescu consemna, în anul 1972: „Casele vechi erau joase, cu temelie de piatră de râu, grinzile de stejar, pereţii de vârghii, pardoseala de pământ şi acoperişul în patru plase de şiţă sau şindrilă. Intrarea în camere era direct de afară, dintr-un gârlici cu pălimar de zid sau din scândurele traforate aşezate în picioare. Pe la începutul secolului nostru, se construiau şi case de acelaşi tip, dar cu etaj. Interiorul caselor era simplu şi curat. Nu lipsea din nici o casă „masa dacilor – o masă joasă, rotundă, în jurul căreia se aşezau oamenii pe nişte scăunele mici, simple.". Actualmente, localitatea cunoaşte o vertiginoasă dezvoltare, înscriindu-se, sub raport arhitectural, pe coordonatele urbanizării. Miovenii reprezintă un model de preluare şi prelucrare a elementelor arhitecturii tradiţionale în edificarea unor cartiere rezidenţiale, deşi, nu în toate cazurile, arhitecţii au reuşit să realizeze ceea ce intenţionau – o trecere ingenios concepută, deloc agresivă, de la tradiţie la modernitate.

Portul popular tradiţional este specific zonei Muscel.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Baraboiul, Brâul pe 6, Chindia, Floricica, Hora mare, Racoviţa, Sârba sibiană, Ungurica.

Ansamblul folcloric «Plai de dor» al Casei de cultură din oraşul Mioveni include, în repertoriul său, dansuri populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul (20 iulie), dar şi târguri săptămânale: vinerea, sâmbăta şi duminica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Sf. Apostoli Petru şi Pavel» + «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Colibaşi** –[▲]– „s-a început din temelie de toţi fraţii din comuna Colibaşi la leatu 1850 şi au isprăvit la leatu 1860, cu toate, după cum se vede, cu toată cheltuiala fraţilor, principalul osârduitor fiind preotul Nicolae". În 1967-1972, a fost „preînnoită cu tencuieli în alese motive decorative, mobilier, tâmplă, pictură nouă" din iniţiativa remarcabilului preot Constantin Lupaşcu, care a construit o 🏛 cancelarie-muzeu, pentru păstrarea patrimoniului artistic şi documentar al bisericilor din Colibaşi. Biserica este de plan dreptunghiular cu altar semicircular; pridvor închis. Iconostas sculptat în lemn de meşterul Donescu din Muşăteşti. Pictura murală actuală a fost realizată de Vasile Blendea. Décor exterior extrem de variat format din „ciubuce", inspirat din diverse stiluri arhitecturale. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Vieţile sfinţilor [1836], Biblia [1851], Tipic [1851], Mineie [1852] şi icoane pe lemn pictate de Nedelcu [1902], D. Sereda [1939], cruce, sfeşnice cu caneluri în torsadă, dveră pictată de Gheorghe Tomescu-Piteşti, epitafuri de Gheorghe Tomescu şi Vasile Blendea ş. a.

✚**Biserica** «Sf. Treime» **Colibaşi** [1954-1963]~ctitorită de preotul Constantin Lupaşcu şi Maria Rusu, pe locul fostei biserici •pictură murală: [1963]. Capelă de cimitir.

✚**Biserica** «Sf. Gheorghe»+«Adormirea Maicii Domnului» **Mioveni** –[▲]– ctitorită, în 1840-1843, de Robea Focănescu şi Safta, soţia sa, pe locul unei biserici datând din 1753; ctitorii sunt înmormântaţi în pridvor. În 1880, a fost „reclădită" de ginerele lor, Toma Bocşan, împreună cu Anastasia, soţia acestuia, născută Focănescu. Biserica a fost reparată în: 1935, 1957-1961. Biserica are un plan dreptunghiular, cu altar semicircular şi două turle: o turlă de secţiune pătrată, peste pronaos şi o turlă octogonală deasupra naosului, terminate în bulb de ceapă. Pictura murală originară realizată, în frescă, de zugravul Ilie Petrescu din Piteşti; peste fresca acestuia, s-a aplicat un suport de tencuială, biserica fiind repictată, în 1961, de către Ion şi Pantelimon Fleşaru împreună cu Vasile Blendea. Tablourile votive de pe peretele vestic al pronaosului înfăţişează pe: boierul Robea Focănescu, Safta, soţia sa, şi fiul lor, Constantin; pe Toma Bucşan, Anastasia, soţia sa, şi fiica lor, Alexandra, în costume de epocă. Iconostasul a fost sculptat artistic în lemn de stejar. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Vieţile sfinţilor [1835], Mineie [1845], Penticostar [1856] şi icoane pictate pe lemn de Nicolae zugravul [1865], Ilie Petrescu şi Petre Cazan [1895].

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Apostoli Petru şi Pavel» **Racoviţa** –[▲]– ctitorită, în 1786, de către arhimandritul Daniil, egumenul Mănăstirii Râncăciov, şi de jupan Dumitraşco Brătianu, cu Maria, soţia sa. Biserica a fost reparată în: 1877, 1910 („înzidirea" pridvorului), 1935, 1993. Biserica are un plan în formă de cruce cu absidele semicirculare în interior şi poligonale în exterior; pridvor construit ulterior; turlă de secţiune octogonală. Pictura murală realizată, în frescă, de ierodiaconul Şerban, originar din Câmpulung, şi fiii săi: Radu diaconu şi Ion, terminată la 6 iulie 1791, se conservă fragmentar; refăcută în ulei, în anul 1877, de pictorul Gheorghe Stoenescu, cu cheltuiala lui Grigore Racoviceanu, proprietarul moşiei Racoviţa, pictura a fost renovată de Nicolae Rădulescu, comanditar fiind I. R. Dobrovitz, iar, în 1935, de Nicolae Pătraşcu, cu contribuţia financiară a obştii.

Tablourile votive din pronaos reprezintă pe: arhimandritul Daniil, jupan Dumitraşcu Brătianu, jupaniţa sa, Maria, copiii lor: Zamfira, Dumitrache, Costache şi Gheorghe; Bogoslova monahia, sora ctitorului, jupan Andrei postelnicul – ginerele lui Dumitraşcu, Smaranda, soţia lui Andrei, fiica Brătianului; jupan Gheorghe, jupan Nicolae, jupan Ianache, fiul lui Dumitraşcu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostarion [1786], Mineie [1904-1905], Vieţile sfinţilor [1835-1836], Penticostar [1841], Evanghelie [1844], icoane pictate pe lemn în sec. XIX de Gheorghe Stoenescu, uşile împărăteşti [1786], uşa pronaosului [1786], cădelniţă [1849]. „Două icoane din secolul al XVIII-lea, care au aparţinut bisericii, au fost preluate de Comisia Monumentelor Istorice.”. Pe uşa de intrare din pridvor, „se văd urmele loviturilor de topor din noaptea de Înviere a anului 1821, când zavergiii lui Alexandru Ipsilanti au încercat să intre peste credincioşii aflaţi în biserică”.

✚ **Mănăstirea Vieroş** –[▲]– ctitorită de marele vornic Ivaşcu Golescu şi vel clucerul Albu Golescu, în anii 1571-1573; refăcută de marele vistier Stroe Leurdeanu şi Vişa, soţia acestuia [1645]. Boierul muscelean Mareş Băjescu construieşte, pe cheltuiala sa, în perimetrul mănăstirii, o pivniţă de piatră cu trapeză deasupra şi o chilie egumenească, în perioada domniei lui Radu Leon [1664-1669]. Afectată puternic de cutremurul din 1802, „biserica a fost dărâmată până la pământ” de egumenul Partenie Nica Buligeanu, care a început reconstrucţia ei, iar, după moartea acestuia [1827], arhimandritul Samuil Sinadon Tărtăşescul a continuat lucrările, care au fost definitivate în 1835. Seismul din 1838 a avariat biserica „reînnoită”, care va fi refăcută, lucrările definitivându-se în 13 septembrie 1854.

Afectată, în 1862, de un incendiu, mănăstirea oferea, în 1885, următoarea imagine în relatarea istoricului Grigore Tocilescu: „Afară de biserică, care se află în bună stare, casele din prejur sunt într-o desăvârşită ruină...”, iar cărturarul Nicolae Iorga constata, la începutul secolului XX, că „Monumentul se află într-un hal jalnic.”. Biserica a fost restaurată, sub coordonarea Comisiei Monumentelor Istorice în perioada anilor: 1924-1927 şi 1955-1957. Grav afectată de seismul din 4 martie 1977, biserica va fi consolidată „prin osârdia preotului de vrednică pomenire Constantin Lupaşcu”, însă refacerea integrală a ansamblului monahal implică: refacerea chiliilor, a clădirilor anexe, a zidurilor de incintă, precum şi reconstruirea monumentalei fântâni cu aspect de „edicul prismatic decorat cu reliefuri plate în motive de inspiraţie orientală”.

Biserica are un plan în formă de cruce, cu absidele semicirculare în interior şi poligonale în exterior; pridvor deschis subdimensionat, sprijinit pe stâlpi de secţiune pătrată. În biserică, se păstrează, printre altele, piatra de mormânt a lui Albu Golescu [1574] decorată cu reprezentarea ecvestră în relief plat a acestuia; piatra tombală a soţiei sale, Ilina, [1577] care marchează „trecerea de la ornamentica geometrică la cea predominant florală în decorarea lespezilor funerare din Ţara Românească”.

✚ **Capela** «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– construită prin osârdia egumenului Samuil Tărtăşescul, în anul 1834, a fost reparată radical [1937]. Biserica din cimitir are un plan dreptunghiular, cu absida altarului decroşată, semicirculară în interior şi poligonală în exterior, pridvor subdimensionat susţinut de splendide coloane din piatră cu socluri şi capiteluri. Biserica prezintă o originală separare a naosului de pronaos, prin intermediul a două coloane cilindrice din piatră provenite de la biserica Goleştilor din incinta mănăstirii. Décorul exterior este concentrat la ancadramentele din piatră de Albeşti ale ferestrelor.

Ansamblul mănăstiresc a fost împrejmuit cu zid înalt de circa 10 m, care delimita o incintă patrulateră, accesul de pe latura sudică, sub forma unui gang surmontat de o clopotniţă, degradându-se considerabil. Vestigiile fostelor chilii, precum şi ale unor pivniţe mari –[▲]– relevă dimensiunile apreciabile ale ansamblului arhitectural monahal.

Fântâna Mănăstirii Vieroş – edificată din piatră de Albeşti, era admirabil proporţionată şi prezenta o decoraţie „cu o horbotă de inspiraţie orientală, potrivit modei ce se insinua în ornamentica arhitectonică a secolului al XVIII-lea”. Ca modalitate constructivă, fântâna constituia, în esenţă, „o mică visterie de apă prevăzută cu două ţurţuroaie”.

Preocupată evident de a i se conferi viaţă acestui istoric aşezământ religios, Episcopia Argeşului şi Muscelului a reînfiinţat, în 1998, Mănăstirea de călugări «AMD» Vieroş din Făget, oraşul Mioveni.

✝ **Cruci de piatră**: **Colibaşi**: 1647-1648 [7156] –[▲]– în cimitirul satului; 1676 [7184] iunie 30 –[▲]– lângă biserică ■~**Făget** (Vieroş): 1836 –[▲]– la intrare în curtea bisericii ■~**Mioveni**: 1730/1763 –[▲]– în curtea bisericii ■~**Racoviţa**: ½ XIX –[▲]– lângă biserică.

Monumente eroi: **Colibaşi** [1877-1878; 1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis – lângă Biserica Colibaşi ■~ **Mioveni** [1916-1918; 1941-1945]; autor: J. Mezzaroba (1929) – Şcoala generală Mioveni ■~ **Racoviţa** [1916-1918; 1941-1945]; autor: Zaniel (1920) – lângă Spitalul Racoviţa.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 287 locuitori ai actualului oraș Mioveni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [199], Al doilea război mondial [84].

Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial, în zona localității, începând cu 14 noiembrie 1916, au acționat „Detașamentul Racovița" și „Grupul locotenent-colonel Cornescu" formate din subunități ale Regimentului 85, Regimentului 86 Infanterie și dintr-o baterie de artilerie, cu misiunea de a se organiza pentru apărare pe un aliniament prestabilit. Atacurile succesive din zilele de 16 și 17 noiembrie 1916 ale forțelor inamice superioare prin efective și tehnică militară s-au soldat cu replierea trupelor române, care suferiseră pierderi majore în oameni și materiale, pe aliniamentul de apărare Priboeni - Râncăciov.

MEMENTO:

CULA RACOVIŢA–[▲]– construită de jupanul Dumitraşco Brătianu [1797], a fost definitivată [1806] de ginerele său, polcovnicul Nicolae Racoviceanu. Cula prezintă o formă paralelipipedică, de plan pătrat, cu latura de 8,50 m; dimensiunile impresionante (peste 20 m înălţime şi circa un metru grosimea zidurilor) îi conferă un aer de maiestuozitate, iar, prin străpungerile înguste, evazate spre interior şi prin uşa masivă de fier, este puternic reliefat caracterul fortificat al construcţiei. Compartimentat în două camere egale ca suprafaţă, cu legătură directă între ele, parterul are acces din exterior asigurat printr-o deschidere practicată în peretele vestic, iar, spre etaj, pe o scară interioară amplasată în camera de nord-est. O soluţie arhitecturală adoptată de comanditar în amenajarea parterului o constituie prezenţa beciului, pardosit cu piatră de râu şi prevăzut cu intrare separată pe latura nordică. Cula a fost restaurată în anul 1975, de către Direcţia patrimoniului cultural naţional, pe baza proiectului arh. Ioana Barteş.

În culă, a fost amenajată, de către specialiştii Muzeului Goleşti, o interesantă expoziţie a ceramicii populare din Argeş, desfiinţată din raţiuni nu suficient de convingătoare. În culă, distinsul prof. Constantin Năstase a organizat, în 1970, **Muzeul istorico-etnografic** cu un patrimoniu etnocultural considerabil, însumând peste 800 exponate, care ilustrează evoluţia istorică a aşezării, splendoarea portului popular românesc şi diversitatea uneltelor tradiţionale specifice ocupaţiilor principale ale locuitorilor satului Racoviţa.

SPITALUL RACOVIŢA –[▲]– Edificat între anii 1892-1894, de către antreprenorul italian Giovani Rossi, constructorul Spitalului judeţean Muscel din Câmpulung (1890), spitalul a fost inaugurat, în prezenţa autorităţilor de stat, la 17 noiembrie 1894. Amplasarea spitalului la Racoviţa a fost determinată de decizia proprietarului local I. A. Dobrovitz de a oferi gratuit două hectare – terenul necesar realizării acestuia, întrucât prefectul judeţului, Costache Crasan, prevăzuse ca locaţii posibile, în afară de Racoviţa, satele Piscani şi Valea Stânii.

Pentru organizarea sa, erau afectate pavilioane corespunzătoare funcţionării secţiilor de: boli interne, chirurgie, boli contagioase, consultaţii, farmacie şi administraţie, iar, pentru locuinţa medicului, fusese construit un pavilion special. Spitalul Racoviţa, prevăzut iniţial cu 30 de paturi, a fost dotat cu mobilier specific, instrumentar medical şi farmaceutic de ultimă generaţie în epocă. Personalul medical era format din: un medic, un intendent, un subchirurg, un preot confesor, trei infirmiere, un bucătar, o spălătoreasă şi alte patru ajutoare „necalificate" ale acestora. În perioada anilor 1949-1968, spitalul a fost coordonat de medicul bucureştean Iosif Dumitrescu-Niculescu [1914-?], supranumit „Sfântul" pentru preocuparea sa constantă faţă de bolnavi şi invocarea divinităţii în ajutorul medicinii spre vindecarea acestora; în plină epocă ateistă, el a dispus să se pună, în saloanele bolnavilor, icoane, pentru ca ei să se roage lui Dumnezeu, pentru sănătatea lor.

☙ IN MEMORIAM ❧

✪ **CONŢESCU TOMA** [Racoviţa, 1813-?] – proprietar funciar, ofiţer de carieră, militant politic. Locotenent în Miliţia pământeană [1831-1848], participant la evenimentele de la 1848 în plasa Argeşel şi Piteşti; arestat, judecat, degradat, întemniţat la Mănăstirea Văcăreşti [1 octombrie 1848-4 iulie 1849]. Adept al Unirii Principatelor Române şi al aplicării reformelor iniţiate de domnitorul Alexandru Ioan Cuza [1859-1866].

✪ **GLINIASTEI ION HOREA** [1934, Davideşti-2005, Mioveni] – învăţător; scriitor; fondator al periodicelor: «Dreptatea socială», «Info-Autoturism», «Miovenii», «Ecoul munţilor». Volum: «Cavalcada copilăriei».

✪ **IOANA NICOLAE** [1939-2000] – originar din Racoviţa; poet, publicist, redactor la: „Agerpres", Editura Albatros, Editura Eminescu, Editura Sport-Turism, Editura Tineretului. Colaborator la revistele: „Contemporanul", „Luceafărul", „Viaţa Românească". Opera: «Templu sub apă», versuri [1967], «Moartea lui Socrate» [1969], «Mongolul alb» [1972], «Cartea de nisip» [1973], «Viaţă după o zi» [1976], «Amiaza melcilor» [1977], «Forma focului» [1977], «Faţa zilei» [1979], «Tabloul singuraticului» [1979], «Pavilionul» [1981], «Studiul de noapte» [1982], «Pasagerul» [1985], «Strada Occidentului» [1986], «Coridorul» [1989], «Vizită la domiciliu» [1989], «O zi liberă» [1996], «Goană după vânt» [1999], «Nordul» [2002]. Traduceri, în colaborare: «Din lirica turcă contemporană» [1974], antologie.

✪ **SĂVULESCU GHEORGHE** [1914-2001] – profesor şi ofiţer farmacist; autor al documentatei monografii «Comuna Colibaşi, judeţul Argeş, cu satele: Racoviţa, Mioveni, Colibaşi, Clucereasa, Făgetul (Vieroş). Pagini de istorie» [1973] şi al unor studii referitoare la «Cula din Racoviţa-Muscel» [1975] şi «Anul 1848 în Argeş şi Muscel. Răscoala clăcaşilor din Racoviţa sub conducerea lui Toma Conţescu» [1975].

✪ **ZAMFIRESCU IULIA** [1907-1987] – institutoare; absolventă a Şcolii normale din Piteşti; constatând insuficienţa spaţiului de învăţământ în Şcoala Grigorescu, construieşte o sală de clasă în propria gospodărie, pentru a-şi desfăşura eficient, cu elevii săi, activitatea instructiv-educativă; oferă mâncare gratuită copiilor ostaşilor plecaţi pe front. În 1949, i se confiscă întreaga avere, fiind nevoită să se mute la o soră, în Câmpulung-Muscel. În semn de gratitudine, Liceul Mioveni îi poartă numele.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Piteşti, 2011, p. [543-546] – 302-303; Idem– *Cula Racoviţa*, www.google.ro, calameo.1227548

Gheorghe Săvulescu – *Comuna Colibaşi, judeţul Argeş, cu satele Racoviţa, Mioveni, Colibaşi, Clucereasa, Făgetul (Vieroş). Pagini de istorie*, Piteşti, 1973, 244 p.; Mihail Robea – *Aspecte istorice şi etnografice din Mioveni-Argeş, jud. Argeş*, în SCMCM, Câmpulung, 1987; Adrian Sămărăscu, Grigore Constantinescu, Mihai Robea, I. Corcodel, Sorin Mazilescu, P. Livezeanu, R. Şerban– *Mioveni, paşi în timp*, Piteşti, 2006; Mihail Robea – *Mioveni-Argeş Corpusul de documente şi inscripţii ale oraşului*, Bucureşti, 2009, 328 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

PRIMĂRIA ORAŞULUI MIOVENI.

CASA DE
CULTURĂ
MIOVENI.

MĂNĂSTIREA VIEROŞ.

BISERICA RACOVIŢA.

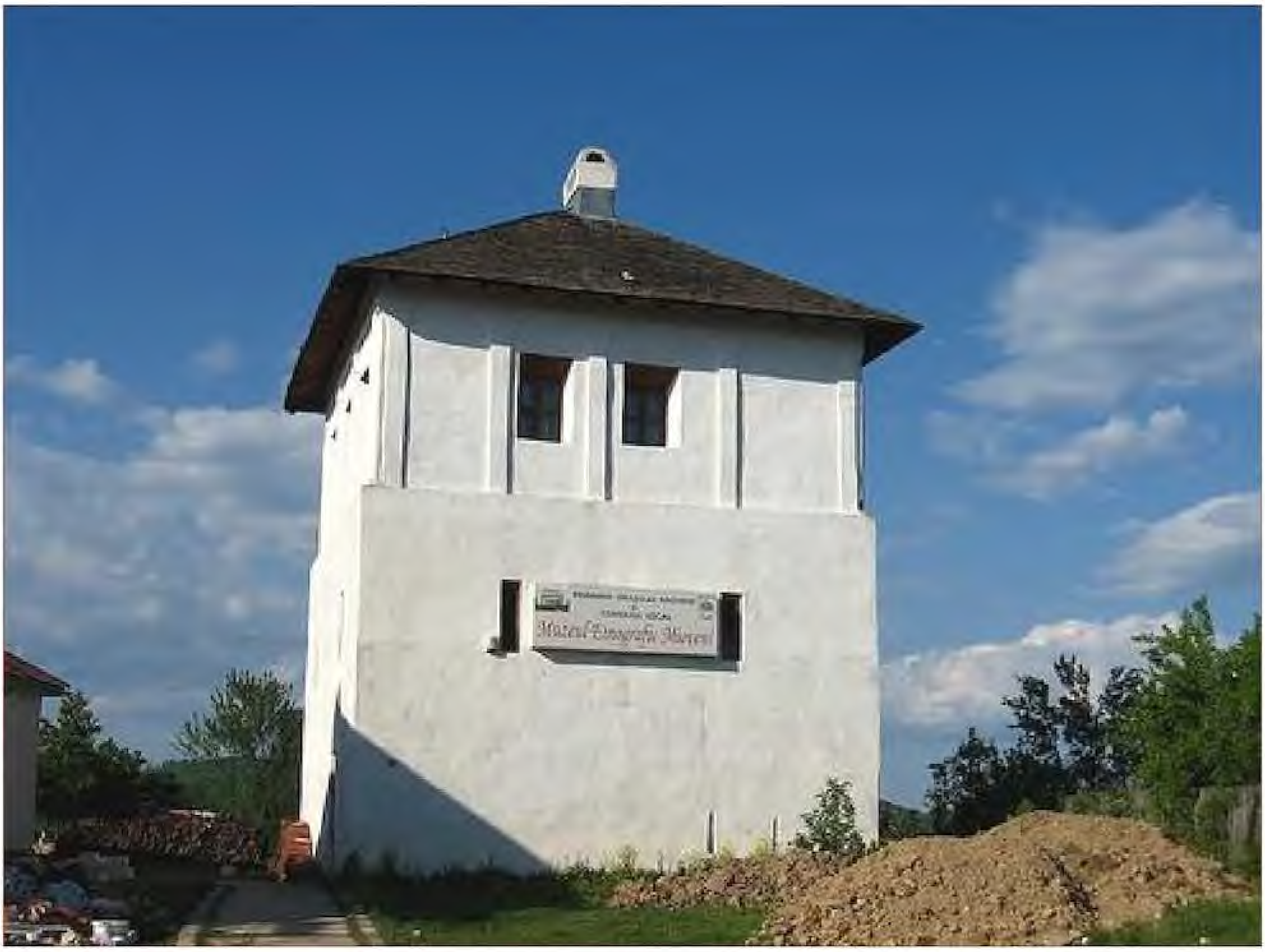

CULA RACOVIŢA.

MONUMENTUL EROILOR..

DACIA
GROUPE RENAULT

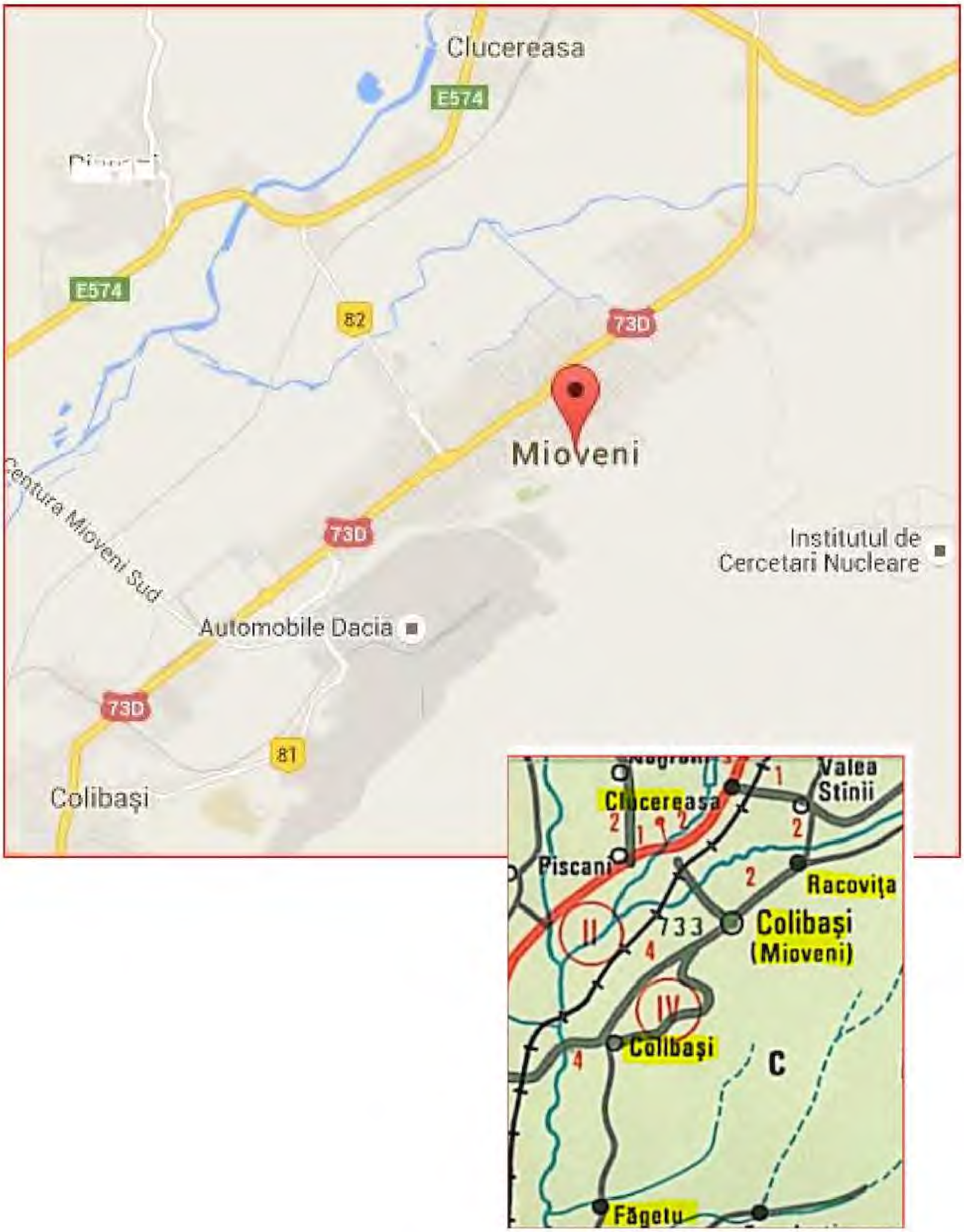
Clucereasa
E574
E574
82
73D
Mioveni
Centura Mioveni Sud
73D
Institutul de Cercetari Nucleare
Automobile Dacia
73D
81
Colibaşi
Valea Stinii
Clucereasa
Piscani
Racoviţa
733
II
IV
Colibaşi (Mioveni)
Colibaşi
C
Făgetu

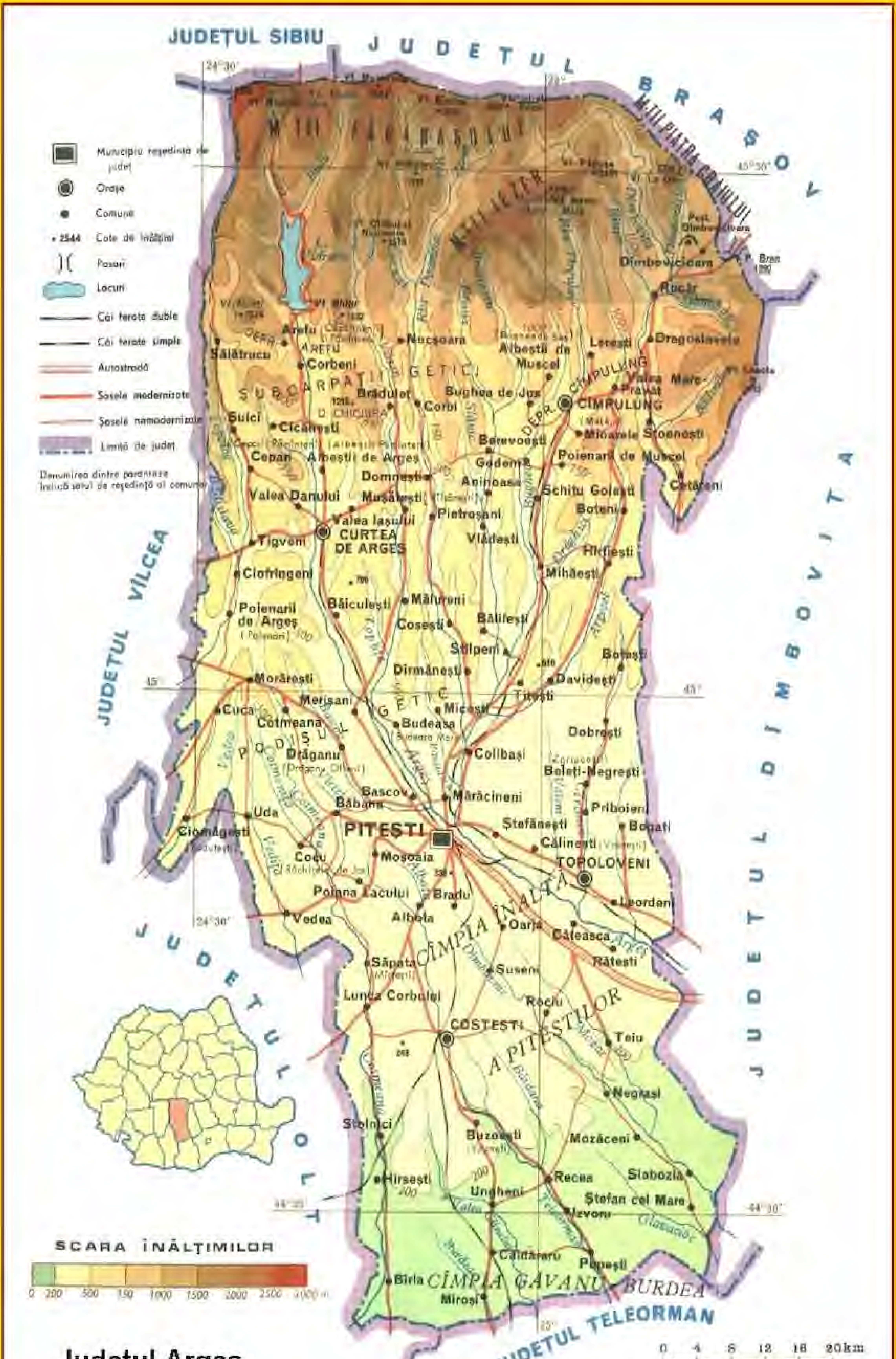
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședința de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
D. CHICIURA
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Sălătrucu
Arefu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Bughea de Jos
Brăduleț
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Berevoești
Godeni
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Mărăcineni
Priboieni
Băbana
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Argeș
Vedea
Cotmeana
Dîmbovița
Teleorman
Neajlov
Glavacioc
Tîrgului
Vîlsan
Doamnei
Rîul Tîrgului
Bratia
P. Bran
Vf. Moldoveanu
Vf. Negoiu
Vf. Ghițu
Vf. Păpușa
Vf. La Om
Vf. Ciobanul Nucșoarei
Pasul Giuvala
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
4000 m
0
4
8
12
16
20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

MIROŞI

PITEŞTI MMXV

MIROŞI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Miroşi**; Surduleşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 54 km.
SUPRAFAŢĂ: 48,1 km^2.
POPULAŢIE: 2.544 locuitori [1.270 M + 1.274 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Miroşi – 1551 [7059] iunie 19 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 9).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Miroşi.

Aşezarea este atestată documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 19 iunie 1551, scris de un „Mircea ot Miroşi".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin aşezarea de tip Gumelniţa situată pe malul drept al râului Burdea, în punctul Movila de la eleşteu, unde s-au descoperit două locuinţe distruse de incendiu, din care au fost recuperate fragmente ceramice, figurine antropomorfe şi zoomorfe. Pe teritoriul satului Surduleşti, au fost depistate monede republicane romane. În Aşezarea medievală –[▲]– din Valea Bălăcelului, la circa 6 km sud-vest de centrul satului Surduleşti, a fost descoperită o aşezare umană, din care au fost recoltate piese arheologice datând din sec. X-XI. O contribuţie determinantă în cercetarea competentă a vestigiilor istorice din zonă a avut preotul cărturar Ion Spiru, un pasionat şi avizat arheolog.

TOPONIMIE

Miroşi – toponim topografic explicat de Iorgu Iordan printr-o rădăcină magh. *nyres* ≈ „mestecăniş". Nicolae Iorga consideră că numele localităţii provine din apelativul cu sens colectiv *meriş*. Tradiţia orală locală asociază numele aşezării cu existenţa, pe teritoriul său, a unor plante de câmp cu miros extrem de plăcut.

Surduleşti – toponim psihologic format pe baza unui eponim *Surdu* (la origine, porecla *surd*) + sufixul colectiv *-eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. În tradiţia orală, se consemnează existenţa unui eponim: „Ion Ianache *Surdu*, cioban, care s-a aşezat cu oile sale primul pe aceste locuri.".

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei de sud a judeţului Argeş. Casele vechi sunt construite din ostreaţă, peste care s-a aplicat un strat de tencuială de var amestecat cu nisip. Acoperişul în patru ape cu învelitoare din şiţă sau din tablă are, pe apa frontală, una sau două „cuci", pentru evacuarea fumului provenit de la sobe. Soclul de piatră şi cărămidă pe care se fixează talpa casei este înalt de circa un metru. În unele cazuri, talpa sălii este sprijinită pe piloni de lemn îngropaţi în sol. În perioada interbelică, s-au generalizat construcţiile de locuit din paiantă; în perioada postbelică, materialul utilizat preponderent în construcţii a fost cărămida.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae» + «Sf. Petru» + «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Miroşi –[▲]– construită, în 1906-1908, pe temelie din blocuri masive de piatră, cu pereţi din cărămidă refractară, pardoseală din mozaic, conform planului arh. Toma Kantzler, cu cheltuiala proprietarei moşiei din localitate, Elena Macca, soţia colonelului Petrache Macca, fiică a Marghioalei Bălăceanu.

Plan în formă de cruce; pridvor deschis cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane; biserica este surmontată de o turlă octogonală mare peste naos şi două turle mai mici, simetric concepute, peste pronaos. Afectată de cutremur, în 10 noiembrie 1940, a fost consolidată prin osârdia preotului Ilie Mihăilescu, în 1941. Pictura murală realizată în ulei de celebrul artist plastic originar din Piteşti, Costin Petrescu, în 1908. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: 12 Mineie [1891], Apostol [1892], icoane pictate pe lemn, precum şi obiecte de cult donate de Elena Macca: chivot, candele, potir, linguriţă, cruce mică ş. a.

✦ **Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Surduleşti** [1842-1852]~ctitorită de Ivan sin popa Ivan, „sufletul lucrărilor”, şi moşnenii din sat •intervenţii: consolidare [1886]; „o renovare totală”, constând din: înălţarea interiorului, demolarea zidului dintre naos şi pronaos, construirea unui cafas [1942-1946] •pictură murală: anonim [1852]; Vasile Blendea [1951].

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 81 locuitori ai comunei Miroși, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [48], Al doilea război mondial [31].

MEMENTO:

Muzeul şcolar – organizat, în anul 1970, de prof. Tudor Popescu, tezaurizează, în inventarul său, piese unice de arheologie, istorie contemporană şi etnografie locală.

IN MEMORIAM

✪ **MACCA ELENA** [?-1916] – mare proprietară funciară, rămasă văduvă [1905], devine o filantroapă de excepţie: a construit, pe cheltuiala sa, la începutul secolului XX, centrul civic al comunei Miroşi, format din: biserica-monument, şcoala primară, şcoala de meserii, căminul pentru profesori; a înzestrat mulţi tineri căsătoriţi săraci din localitate; şi-a donat moşia Casei Şcolilor, în 1914.

✪ **VASILESCU ANGHEL** [1893-?] – artist plastic remarcat, în 1908, de Costin Petrescu, devenit mentorul său; studii de specialitate, după absolvirea Şcolii de Belle-Arte din Bucureşti, la Roma, Paris şi Stokholm. Sublocotenent pe front, în 1916, face excelente crochiuri ale unor scene de luptă, impresionându-l pe sculptorul Oscar Han: „Pentru scenele de război cu sutele de personaje pictate într-o viteză uluitoare, era considerat un geniu.”.

✪ **VASILESCU CONSTANTIN (DIN)** [1889-1983], fratele mai mare al lui Anghel Vasilescu. Renumit sculptor naiv şi pictor; autor al unor inspirate sculpturi în lemn: «Adam şi Eva», «Beţivul», «Cobzarul», «Ţărancă torcând», «Botezul unui copil», «Şatră ţigănească», «Păcală şi Tândală», «Călugărul şi diavolul» ş. a.; picturi pe pânză reprezentative: «Car cu boi», «La strânsul fânului», «La treierat», «Casă de ţăran». O colecţie amplă de sculpturi şi tablouri personale se află în patrimoniul Galeriei de artă naivă din Piteşti, precum şi în expoziţia organizată în satul natal.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 305.

Ion Spiru– *Din trecutul satului Miroşi*, MO, 1958, nr. 7-8; Radu M. Tetici, Ionel Tudor– *Miroşi, judeţul Argeş, pagini de monografie*, Piteşti, 2000; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

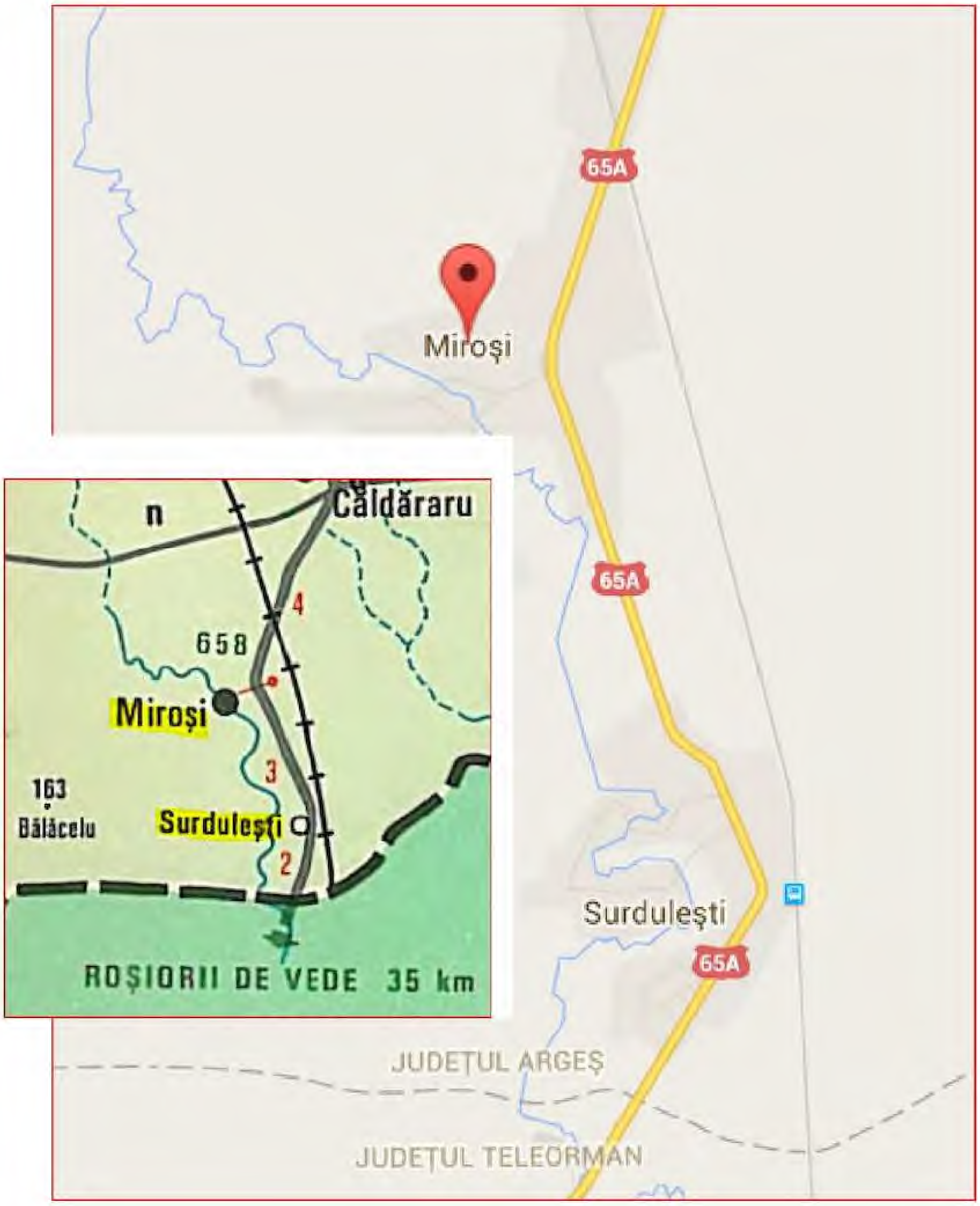
65A
Miroși
65A
Surdulești
65A
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL TELEORMAN
n
Căldăraru
4
658
Miroși
3
163
Bălăcelu
Surdulești
2
ROȘIORII DE VEDE 35 km

PRIMĂRIA COMUNEI MIROŞI.

BISERICA MIROŞI.

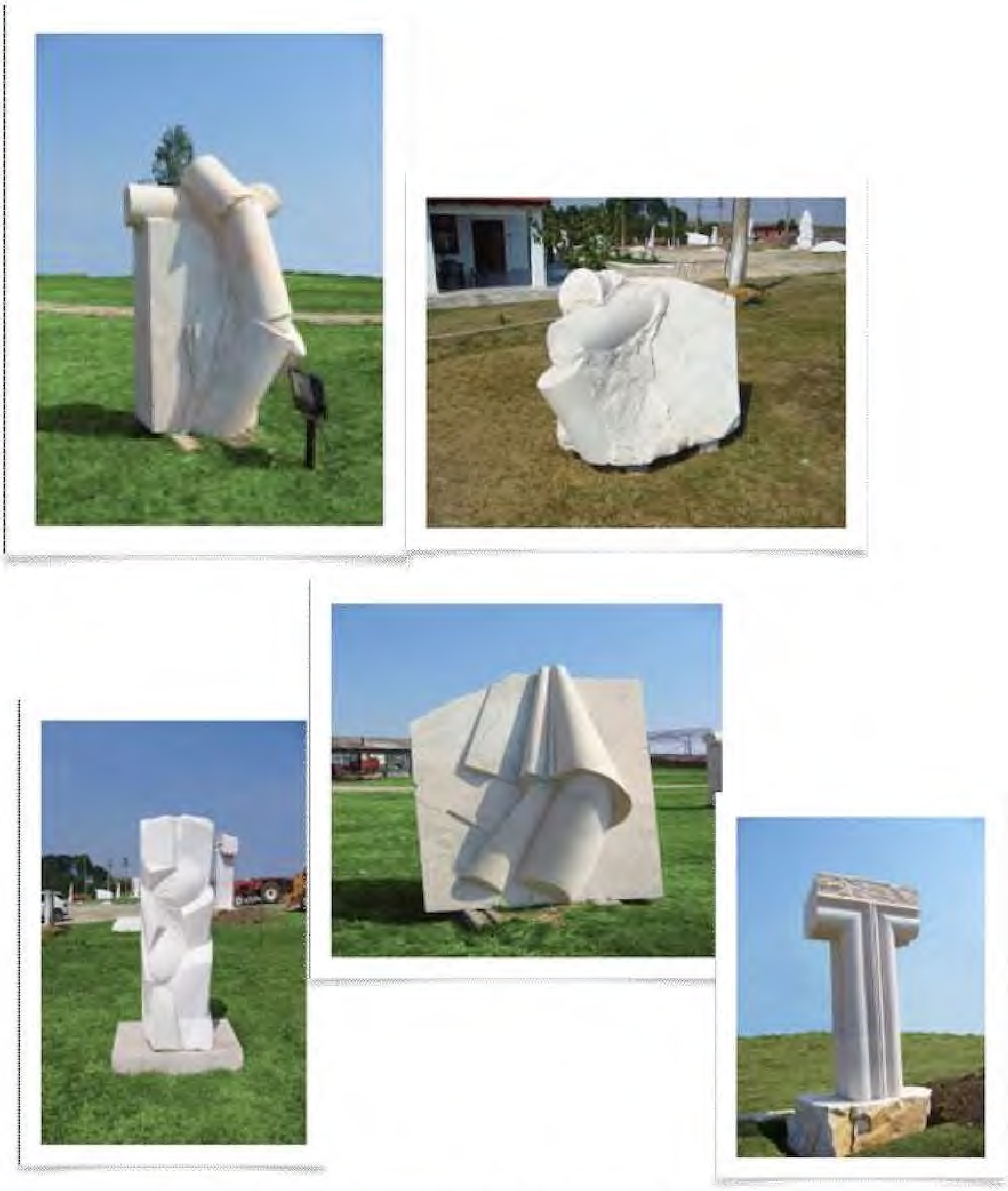

EXPOZIŢIA DE SCULPTURĂ MIROŞI.

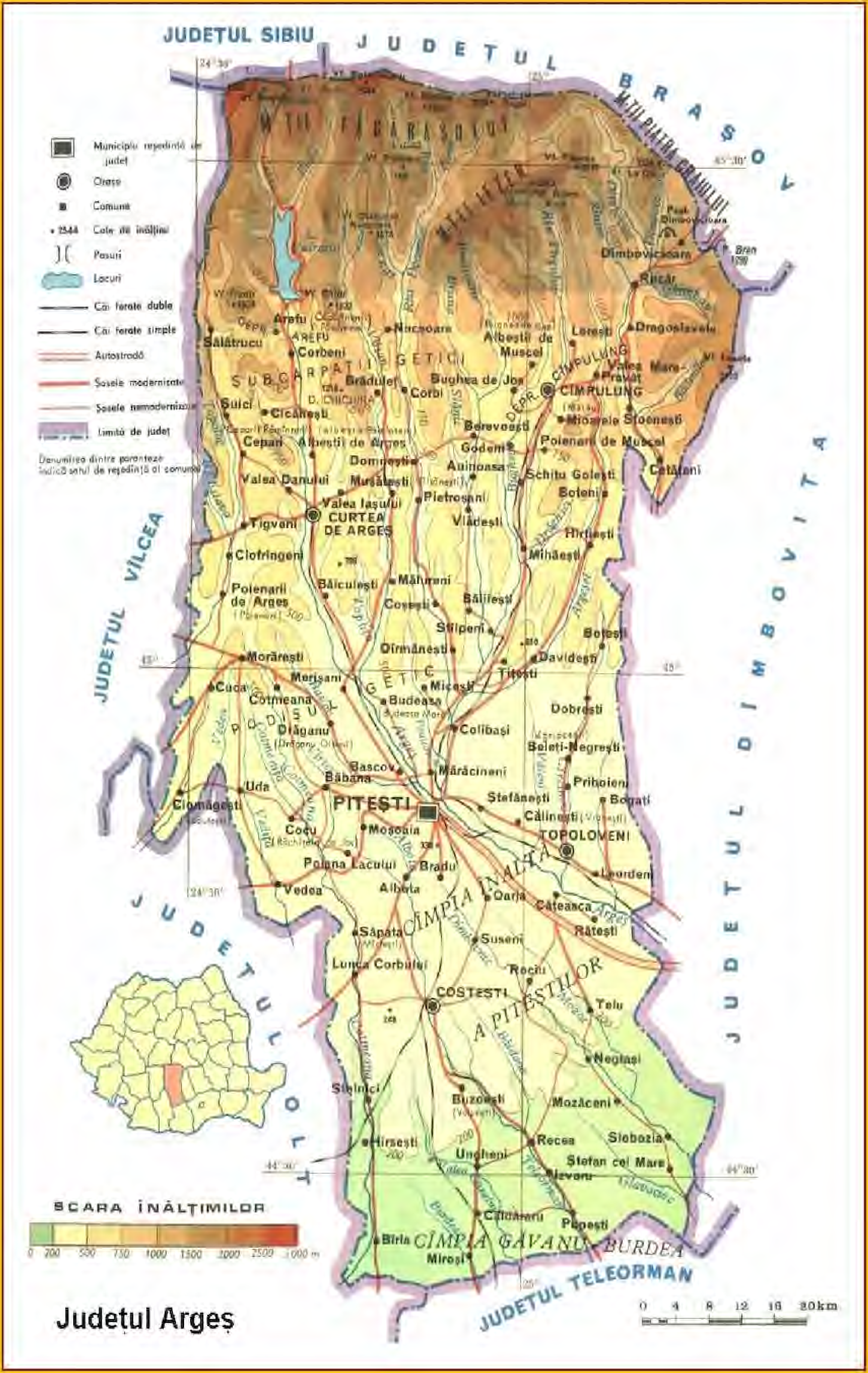
JUDEȚUL SIBIU
JUDETUL BRAȘOV
JUDETUL DÎMBOVIȚA
JUDETUL VÎLCEA
JUDETUL OLT
JUDETUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
M-ȚII IEZER
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Sălătrucu
Arefu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Cîmpulung
Mioarele
Stoenești
Bughea de Jos
Brăduleț
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Polenari de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
CURTEA DE ARGEȘ
Vlădești
Hîrtiești
Ciofringeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Coșești
Bălilești
Poienarii de Argeș
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Davidești
Mărăcești
Titești
Cuca
Merișani
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Ciomăgești
PITEȘTI
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Țeiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Uncheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Neajlov
Teleorman
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

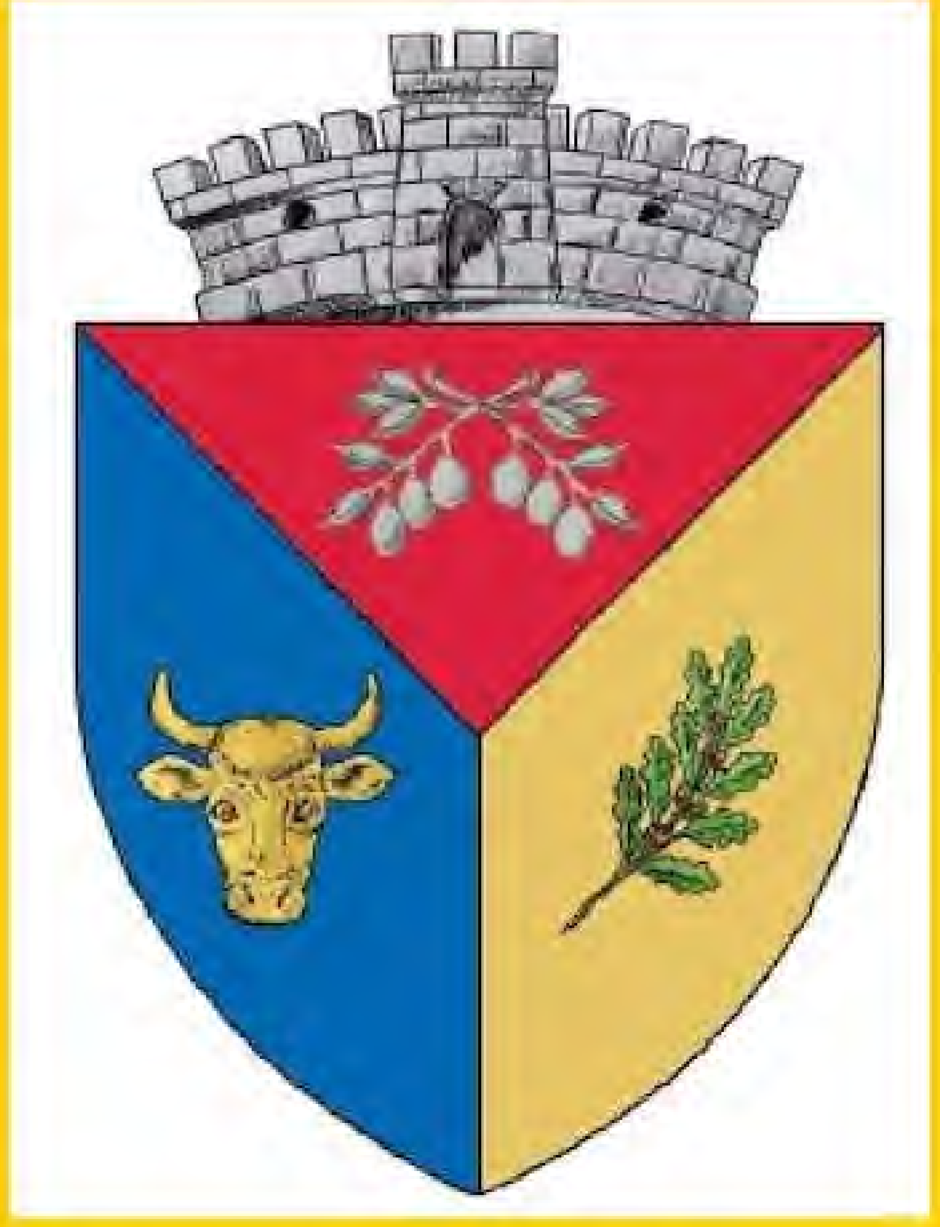

MORĂREŞTI

PITEŞTI MMXV

MORĂREŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Morăreşti**; Deduleşti; Dealul Obejdeanului; Luminile; Măncioiu; Săpunari.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 38 km.
SUPRAFAŢĂ: 48 km^2.
POPULAŢIE: 2.105 locuitori [999 M + 1106 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

- **Săpunari** – 1793 aprilie 1 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Săpunari.

Așezarea este atestată documentar inițial în zapisul din 1 aprilie 1793, prin care se confirmă desfacerea căsătoriei dintre Maria din satul Ciotești și Vlad de la Săpunari.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin unelte ale culturii de prund datând din perioada paleoliticului inferior, descoperite în aria satelor: Luminile, Măncioiu, Morăreşti, Săpunari.

TOPONIMIE:

- Deduleşti – toponim format dintr-un antroponimic *Dediul* (la origine, slav. *dedia* ≈ „bunic") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Dealul Obejdeanului – toponim topografic compus, indicând aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea, iar determinativul *Obejdeanului* – pe deţinătorul iniţial al acestuia.
- Luminile – toponim topografic, evocând natura terenului în care s-a constituit aşezarea; format pe baza apelativului *luminiş* ≈ „suprafaţă fără arbori în interiorul unei păduri; poiană".
- Măncioiu – toponim, la origine, antroponimic, atestat prin tradiţia orală; provenit din *Man* + sufixul *–cioiu*.
- Morăreşti – toponim social derivat dintr-un eponim *Moraru* (la origine, apelativ cu sens de „proprietar al unei mori sau muncitor într-o moară" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

La originea denumirii comunei, s-ar afla morile existente pe moşia boierului Morărescu, el însuşi morar. De altfel, întrucât frecvenţa morilor era considerabilă, o moară din satul Săpunari a fost transformată în sediu al căminului cultural local.

- Săpunari – toponim social indicând o specializare locală, format pe baza apelativului *săpunari* ≈ „persoane care se ocupă cu fabricarea casnică a săpunului".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

O caracteristică a aşezărilor componente ale comunei o reprezintă amplasarea acestora într-o zonă dominată de păduri seculare, element determinant pentru configuraţia arhitecturii locale, majoritatea construcţiilor fiind edificate din lemn. Pereţii caselor sunt realizaţi din cununi de bârne suprapuse, cu o talpă masivă fixată pe un soclu din piatră alternând cu cărămidă. Soclul este, în general, supraînălţat, deşi se semnalează existenţa unor construcţii cu temeiele aşezate, la extremităţi, doar pe lespezi groase de piatră. Prezenţa foişoarelor dispuse pe axul faţadei integrează, sub acest aspect, localităţile din aria comunei în zona arhitecturii cu foişor de tip argeşean. Influenţa acestui element constructiv este evidentă în structura planimetrică a importantului monument de arhitectură ecleziastică de la Piscul Calului.

Portul popular local relevă caracteristici specifice ariei de interferenţă dintre portul popular tradiţional argeşean şi cel vâlcean.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Brâul bătrânesc, Mânioasa, Romanul, Sârba, Ungureasca, Ungurica.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Împăraţi Constantin şi Elena (21 mai).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Treime» **Deduleşti** [1883-1887]~ctitorită de Radu Mihai, Gheorghe Bădiţă, Constantin Băditặ ş. a., pe locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: consolidarea soclului [1943]; renovare [1958] •pictură murală: Ilie zugrav ot Piteşti [1887]; restaurare [1958].

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» **Luminile** –[▲]– construită cu cheltuiala ctitorului principal, Nicolae Turcu, „care a contribuit cu 200 poli aur", şi a unor enoriaşi din sat, în anii 1870-1873, meşterii fiind „de origine sârbă". De plan în formă de cruce, cu pridvor în arcade susţinute pe stâlpi, biserica este surmontată de două turle octogonale din lemn. Reparaţii efectuate în anii: 1904 (consolidare), 1914, 1938 (subzidire), 1956.

Pictura murală originară în stil neobizantin, realizată de celebrul zugrav Ilie Petrescu din Piteşti şi restaurată de zugravul Dimitrie din Schei, posibil, un ucenic al lui Ilie zugravul. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1776], Mineie [1804-1805], Cazanie [1814], 12 Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» **Morăreşti** [1885-1889]~ctitorită de preotul Gheorghe Dobrinescu şi enoriaşii din sat •intervenţii: consolidare [1910, 1934]; reparaţii [1960, 1972] •pictură murală: zugravul Popovici din Cepari [1889]; refăcută de Gheorghe Zamfirescu-Costeşti şi Lucreţiu Cosmescu-Cotmeana [1935].

Biserica de lemn «Sf. Treime» **Piscul Calului** –[▲]– a fost ctitorită de Constantin Drăguţ ot Cotmeana, la începutul secolului al XIX-lea, anul „1834" inscripţionat în pridvor reprezintă, probabil, consemnarea temporală a unei restaurări. O altă intervenţie asupra construcţiei este menţionată în anul 1879, când biserica a fost supraînălţată pe un soclu de piatră şi au fost lărgite ferestrele; în 1948-1950, temelia de bolovani a fost înlocuită cu soclu de beton.

Pridvorul deschis susţinut pe patru stâlpi (stâlpii centrali au fusul spiralat) se continuă, la vest, printr-un cerdăcel prevăzut cu doi stâlpi cioplіţi, modalitate constructivă care asigură protejarea de intemperii a scării de acces. Torsada, urmărind, în zona mediană, planul construcţiei, consolele naosului sub formă de capete de cai, cosoroabele profilate, precum şi pictura originară a iconostasului executată de „Pantelimon zograf şi Constantin" sunt elemente care conferă monumentului atribute estetice. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1804-1805], precum şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» + «Sf. Nicolae» **Săpunari** [1880-1882]~ctitorită de Ion Niţu Marinescu şi de „enoriaşii din Săpunari şi Popistăneşti, păstoriţi de pr. Ilie Marinescu" •intervenţii: [1911, 1943] •pictură murală: anonim [1882].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Vărzaru** [1861]~ctitorită de marele proprietar Ion Vărzaru, „de la care şi-a luat numele satul" •intervenţii: 1905, 1937, 1969 •pictură murală: Gheorghe Corbu-Bucureşti [1905]; Ion Anghel-Curtea de Argeş [1969].

Monument eroi: **Morăreşti** [1916-1919]; autor: Kaghiorghis N. – lângă Biserica Morăreşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 158 locuitori ai comunei Morărești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [99], Al doilea război mondial [57].

❖ MEMENTO:

Şcoala Deduleşti [1897] –[▲]– şi **Primăria Deduleşti** [1898] –[▲]– păstrează, în context local, prin arhitectura specifică, atmosfera autentică a unei reşedinţe de comună rurală de la sfârşitul secolului al XIX-lea.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 308-309; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

……

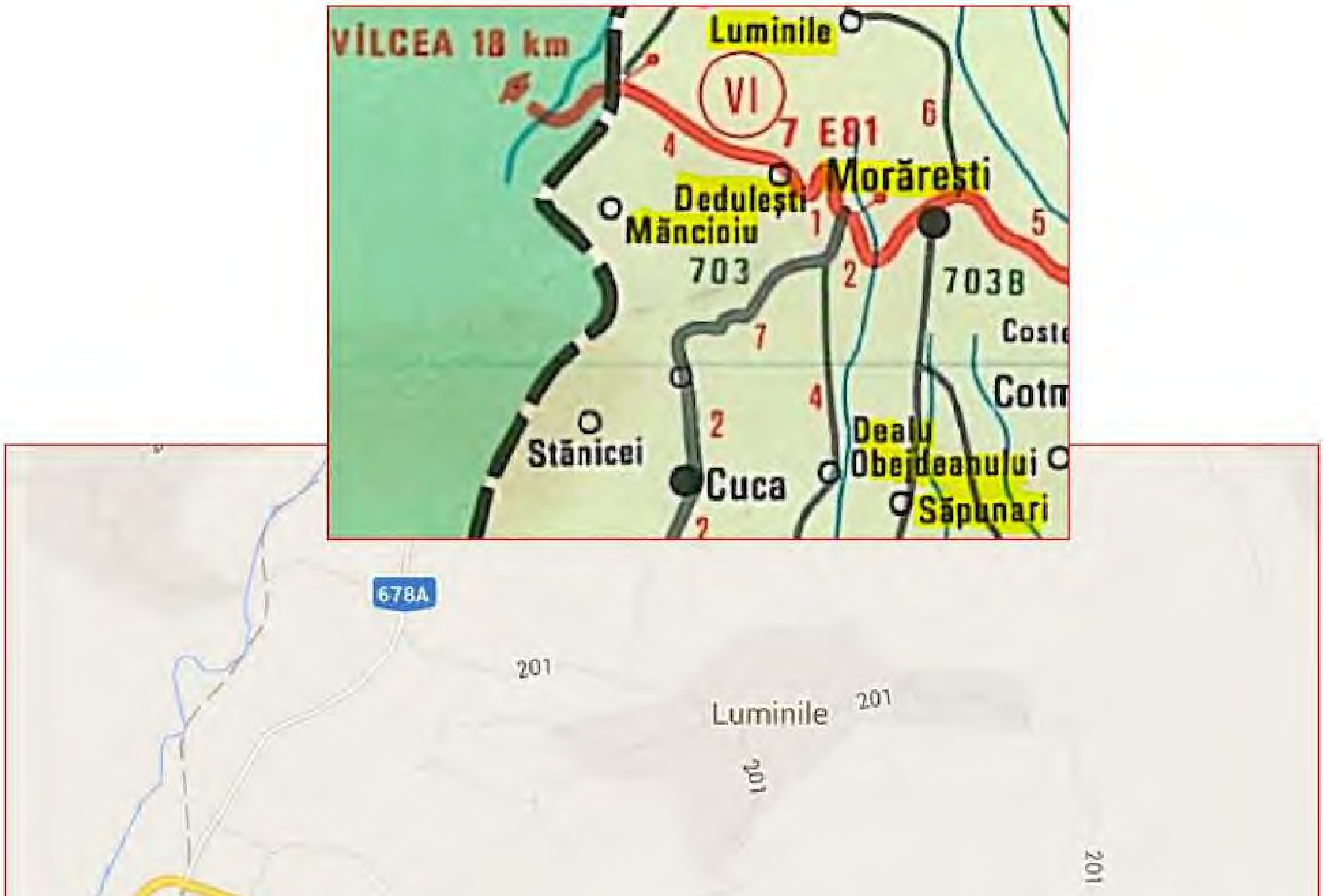
VÎLCEA 18 km
Luminile
VI
7 E81
6
4
Dedulești
Morărești
1
5
Măncioiu
703
2
703B
Coste
7
Cotm
4
2
Stănicei
Cuca
Dealu
Obejdeanului
Săpunari
2
678A
201
Luminile
201
201
201
7
TUL VÂLCEA
195
JUDEȚUL ARGEȘ
Dedulești
Morărești
E81
703
190

PRIMĂRIA COMUNEI MORĂREŞTI.

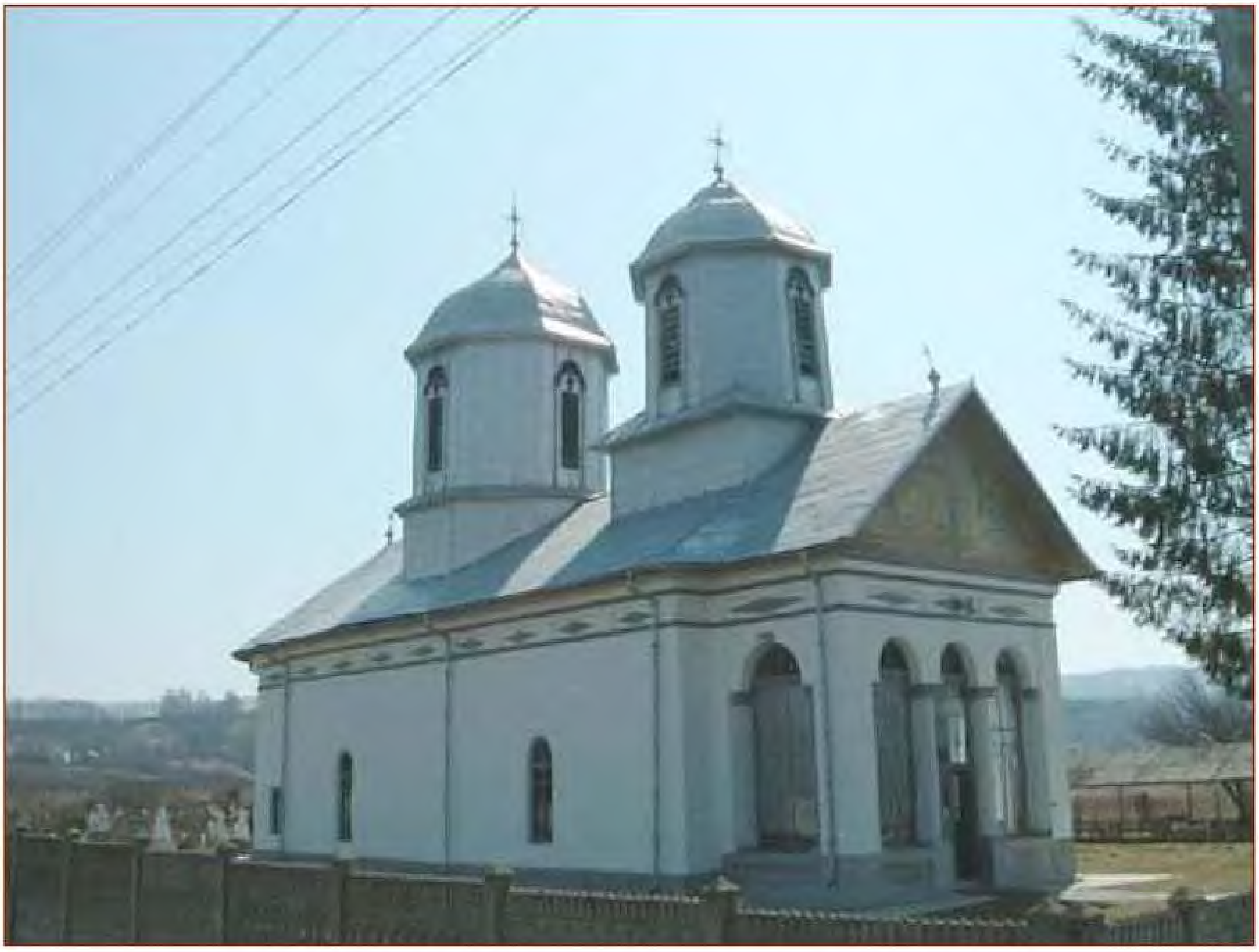

BISERICA VĂRZARU.

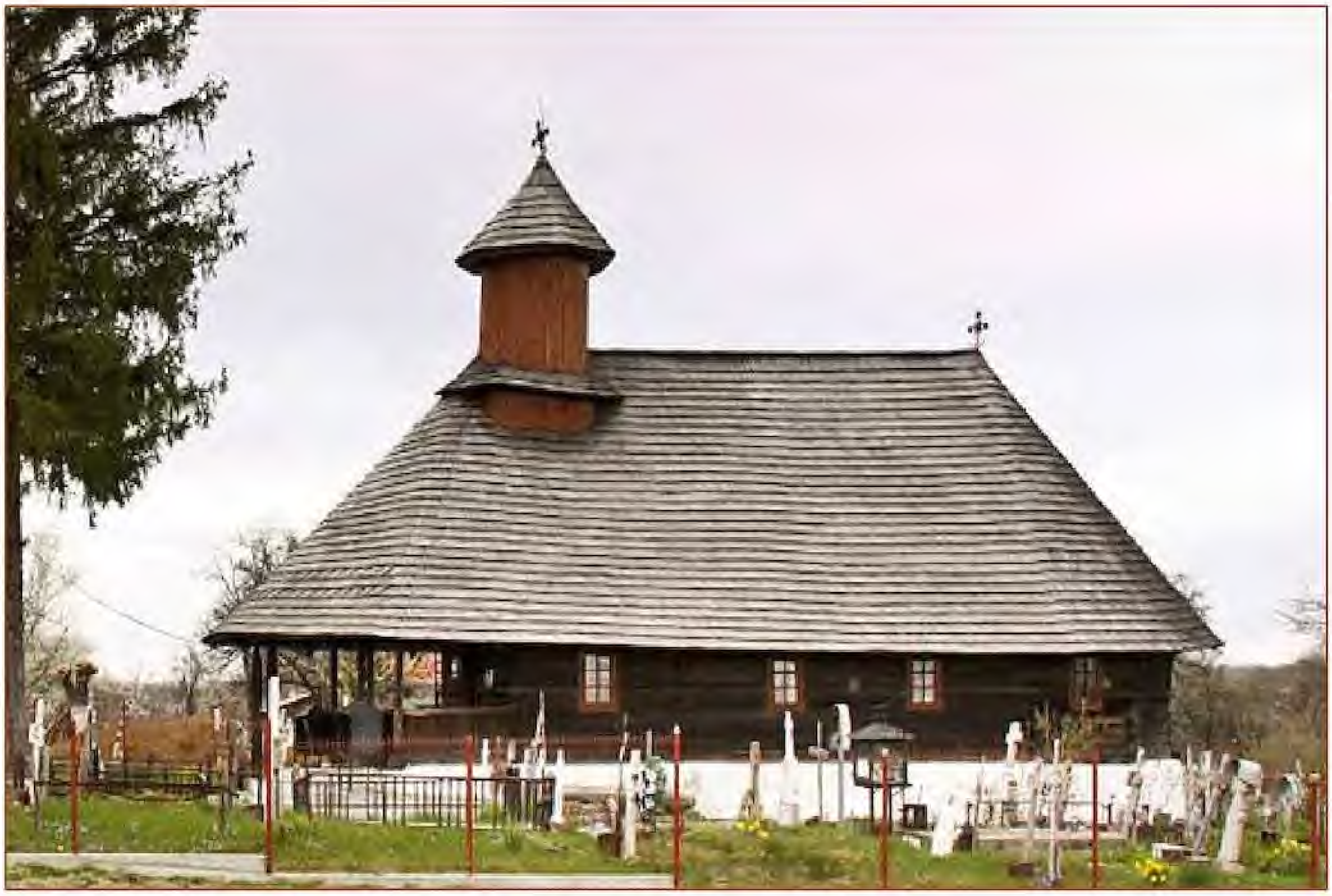

BISERICA DE LEMN PISCUL CALULUI.

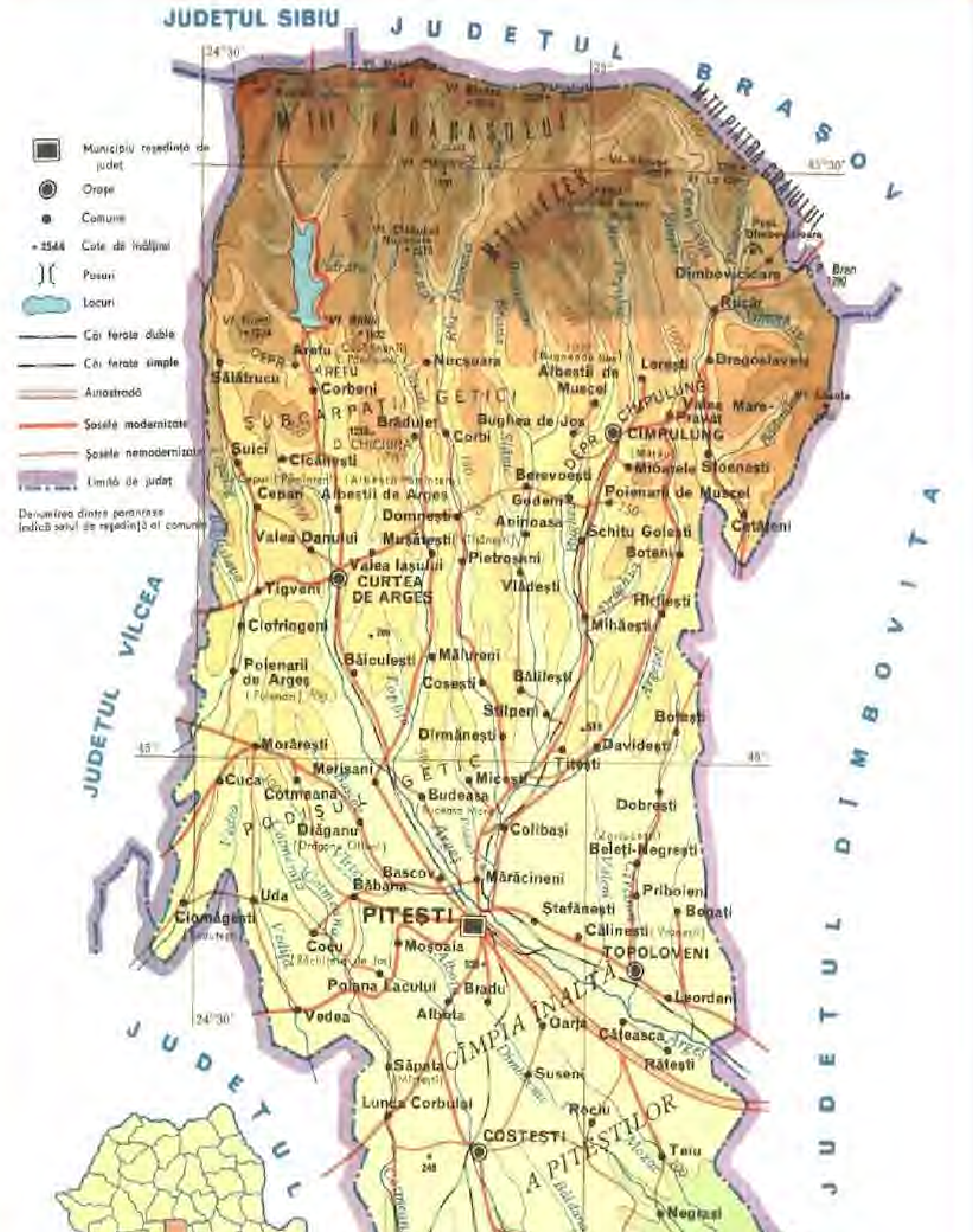
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
Bran
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
CÎMPULUNG
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
CURTEA DE ARGEȘ
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Țițești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
PITEȘTI
Ștefănești
Bogați
Cocu
Moșoaia
Călinești
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Leordeni
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Rîul Tîrgului
Bratia
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Neajlov
Dîmbovnic
Glavacioc
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

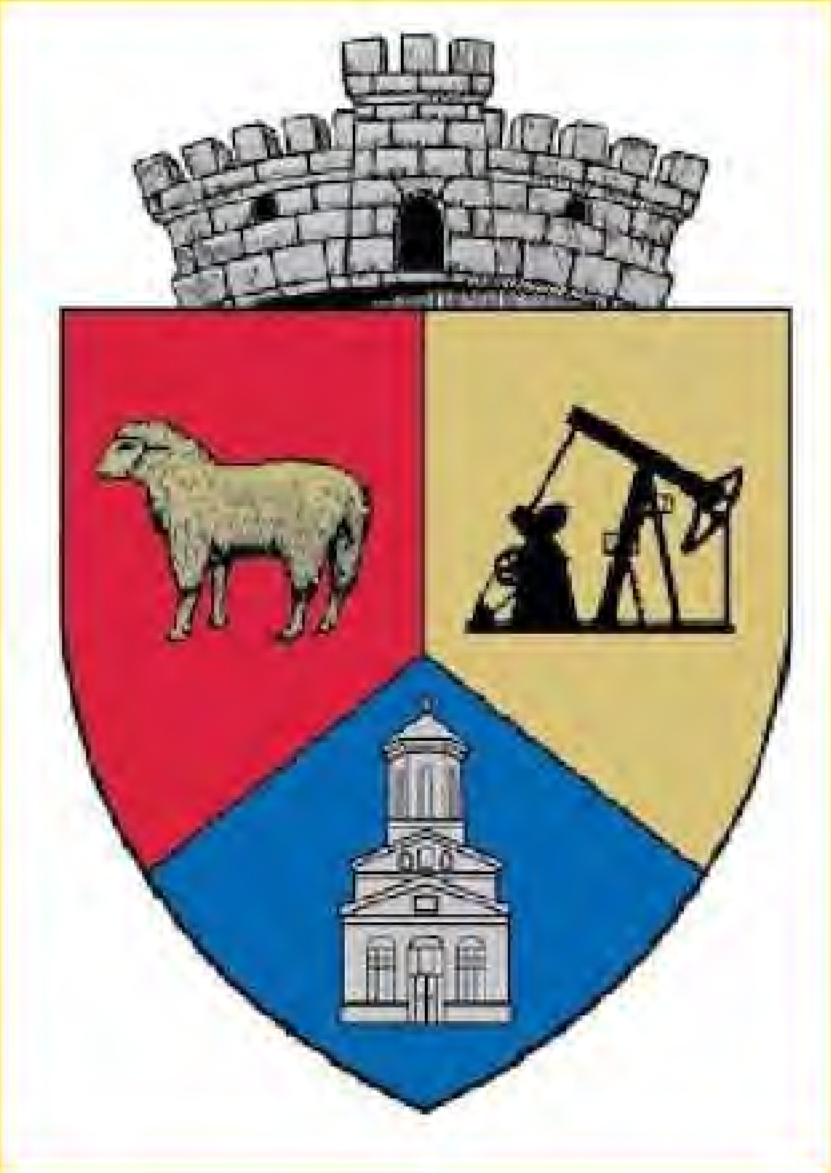

MOŞOAIA

PITEŞTI MMXV

MOŞOAIA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Moşoaia**; Bătrâni; Ciocănăi; Dealul Viilor; Hinţeşti; Lăzăreşti; Smeura.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 16 km.
SUPRAFAŢĂ: 44,3 km^2.
POPULAŢIE: 5.693 locuitori [2.833 M + 2.860 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Hinţeşti – 1495 [7004] septembrie 4 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 243).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Hințești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Călugărul la 4 septembrie 1495, prin care se dăruia Mănăstirii Glavacioc o braniște la Slatina, domnitorul poruncind, printre altele, slujbașului său: „Și tu, Tatule de la Hințești, iată te-am pus domnia mea vătaf ca să-mi păzești acea braniște !".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii de reşedinţă este atestată prin tezaurul monetar geto-dacic format din monede imitaţii de tip Filip al II-lea, descoperit în cursul unor lucrări agricole curente.

TOPONIMIE:

- Bătrâni – toponim format pe baza apelativului cu sens de „moşi-strămoşi" – atestând vechimea aşezării în raport cu localităţile învecinate.
- Ciocănăi – toponim-poreclă evocând una dintre ocupaţiile localnicilor; format pe baza apelativului regional *ciocănău* ≈ „ştiulete de porumb".
- Dealul Viilor – toponim topografic compus, format din substantivul *Dealul*, care relevă o caracteristică a reliefului pe care s-a constituit aşezarea + determinativul *Viilor*, confirmând prezenţa viţei de vie în zonă şi, implicit, o ocupaţie de bază a locuitorilor.
- Hinţeşti – toponim de provenienţă incertă; un apelativ posibil: *hintă* ≈ „leagăn", ar putea evoca forma terenului în care s-a constituit aşezarea + sufixul colectiv *–eşti*, indicând organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Lăzăreşti – toponim topografic interpretat ca derivând din apelativul *laz* ≈ „teren defrişat, curătură; loc îngrădit, colină; pădure tăiată", sau format din eponimul *Lazăr* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Moşoaia – toponim derivat din apelativul *moş* + sufixul augmentativ *–oaia* (cu sens de „soţia moşului"), indicând pe deţinătoarea terenului pe care s-a constituit aşezarea.

Toponimiştii universitari: G. Giuglea, M. Mocanu, O. Proca şi G. Ţepelea menţionează textual, în studiul «Argeşul în lumina toponimiei»: „Numele *Moşoaia* ar proveni de la întemeietorii satului, un moş şi o moaşă (soţia moşului). Stingându-se din viaţă moşul, a rămas stăpână a averii soţia sa, moaşa, care având o oaie, a fost numită de ceilalţi «moaşa cu oaia», de unde numele actual al comunei Moşoaia.". <sic !>

- Smeura – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea; toponim format pe baza apelativului *zmeură* (Rubus idaens).

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică aşezărilor situate în Câmpia înaltă a Piteştilor. Casele foarte vechi se construiau din cununi de bârne de secţiune rectangulară îmbinate în „cheie", la extremităţile pereţilor. Temeiele de stejar erau aşezate pe lespezi de piatră, plasate la limitele unghiulare ale construcţiei. În majoritatea cazurilor, casele prezintă un plan bicameral (tindă + odaie de locuit). Un foişor dispus asimetric, pe axul de intrare, creează un spaţiu suplimentar, asigurând legătura dintre interior şi exterior.

Foişorul prevăzut cu un acoperiş în trei ape, subdimensionat, racordat la apa frontală a acoperişului casei este susţinut pe stâlpi ciopliţi fixaţi în cosoroabe amplu decorate. Foişorul este închis pe două laturi cu un pălimar înalt de circa un metru, placat cu scândurele dispuse vertical. O frecvenţă considerabilă înregistrau, în comună, povernele (construcţii special amenajate, cu acoperişul în patru ape surmontat de un alt acoperiş în două ape, fixat deasupra coamei, care proteja orificiul de evacuare a fumului.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru împletituri din papură: Elisabeta Dumitru, Gheorghe Necula şi Dumitra Popa. Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Ileana Bulacu (n. 1930), Dumitra Haţescu (n. 1910), Ioana Lupu (n. 1893), Eugenia Mincu (n. 1941), Dumitra Ristea (n. 1942) erau specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă, mileurilor pe care le vindeau în târgurile din zonă.

Marin Alexandru Manea, născut în anul 1931, actualmente, domiciliat în Târgovişte, „meşter lemnar şi sculptor", a participat la târgurile meşterilor populari organizate la Muzeul Ţăranului Român sau la Muzeul Satului din Bucureşti şi la expoziţii de gen din: Bucureşti, Buzău, Craiova, Piteşti, Paris [1987]. A realizat macheta pentru monumentul eroilor din Moşoaia.

Absolvent al Şcolii populare de artă din Piteşti, pictorul Nicolae Măidan (n. 1952) este renumit prin portretele şi compoziţiile sale în ulei.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Basarabeasca, Brâuleţul de la Smeura, Căluşul, Căzăceasca, Minţita, Mândruliţa, Moldoveneasca, Unghineasca, Ursăria.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✦**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» **Băsăngeşti** [1883-1887]~ctitorită de Constantin Matei, conform planului arh. Gheorghe Nicolae •intervenţii: consolidare [1963-1964] •pictură murală: Nicolae Ionescu [1887]; Ion Diaconu-Rm. Vâlcea [1965].

✦**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» **Ciocănăi** –[▲]– ctitorită, în anul 1840, cu cheltuiala „diaconului Ioan Nedelea, Mariia diaconiţa, preotului Mihai, Dumitra prioteasa, Florea diacon, Floaria diaconiţa, Stan ot Vaţa" – menţionaţi în pisania bisericii şi în pomelnicul din proscomidiar, diaconul Nedelea donând „18 prăjini în Gura Porţişoarii"; biserica a fost construită în locul unei biserici „pe altarul căreia, a crescut un arţar îngrijit cu sfinţenie".

Biserica, de plan dreptunghiular, absidat poligonal la altar, are o turlă deasupra pronaosului.

Pictura murală originară a fost realizată de „smeriţii zugravi Stan postelnic ot Vaţa şi Constantin zugrav"; portretele ctitorilor realizate în pronaos înfăţişează pe: „Mariia diaconeasa, Dumitra prioteasa, Nedelea Ion diacon, Florea diacon, popa Radu Bercior, Dumitra prioteasa, Floria diaconeasa, Neacşu, Despa, Ioan Postelnicel, Mariia postelniceasa". Scena pictată în exterior imaginând moartea conferă monumentului religios un interes iconografic special. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Cazanie [1834], 12 Mineie [1852], Triod [1856], Evanghelie [1891], o icoană pictată pe lemn de Stan zugrav [1840] ş. a.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Hințești [1876-1879]~ctitorită de Stan Șerban, Ion Ungureanu, Marin Tudorache •intervenții: adăugarea pridvorului [1916]; reparații curente [1945]; repararea acoperișului [1962] •pictură murală: Gheorghe Stoenescu [1879]; restaurată de Ion Dogariu din Potcoava-Olt.

Biserica «Sf. Dumitru» Lăzărești [1886]~ctitorită de către Ioan Rădulescu și soția sa •intervenții: consolidare [1910]; reparații curente [1969] •pictură murală: anonim [1886]; repictare de Nicu Ioana-Vâlcele [1969].

Biserica «Sf. Treime»+«Cuvioasa Paraschiva» Piscul Moșului –[▲]– ctitorită de „George Dolofan, principalul osârduitor, și cei ce au binevoit a ajuta: Paraschiv Stoica, Florea Dican ș. a.", în anul 1896, pe structura unei biserici din anul 1406 (!), distruse de turci. Reparații: 1916 (adăugare pridvor), 1946, 1969-1970 (refacerea turlei). Plan dreptunghiular cu absidă poligonală decroșată și pridvor închis; turlă octogonală pe bază pătrată deasupra pronaosului. Decorație exterioară formată din: cornișă zimțată, arcade în mâner de coș sprijinite pe coloane – la pridvor.

Pictură murală în ulei, realizată de zugravii Nicolae Ionescu și Simeon, în 1896; restaurată în 1970. În pridvorul bisericii, a fost transferată, de pe câmp, pentru a nu fi distrusă de către cei direct interesați, întrucât era semn de hotar, o importantă **cruce de piatră** [7249] –[▲]– cuprinzând actul de slobozenie dat locuitorilor satului de marele proprietar Ion Bălăceanu. În patrimoniul bisericii, se află cărți ritualice: Mineie [1891], Tipic [1893], Apostol [1894] și icoane pictate pe lemn de Nicolae Ionescu, în sec. XIX: „IH", „MDP", „SIB", „SAMG", „CP" ș. a.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» +«Sf. Filofteia» Smeura [1883-1885]~ctitorită de Marin Burnei, soția sa, Tudora, preotul Stan duhovnicul, soția sa, Ștefana, Ion Glonț, Dumitru Grigorescu ș. a. •intervenții: reparații [1956, 1972, 1996] •pictură murală: Ilie zugravul [1885]; Iancu Constantinescu-Craiova [1957].

Cruce de piatră: **Moșoaia**: 1741 [7249] iunie 25 –[▲]– în pridvorul Bisericii Piscul Moșului.

Monument eroi: **Moșoaia** [1916-1918]; (1922) – lângă Căminul cultural Moșoaia.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 145 locuitori ai comunei Moșoaia, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [121], Al doilea război mondial [24].

IN MEMORIAM

✪ **BERECHET ȘTEFAN** [1885-1946] – profesor universitar, specialist în istoria dreptului vechi românesc, traducător. Opera: «Două documente moderne bulgare» [1918], «Documente slave de prin arhivele ruse» [1920], «Schiță de istorie a legilor vechi românești. 1632-1806» [1928], «Legătura dintre dreptul bizantin și românesc. Izvoadele» [1937], «Dreptul vechilor noștri ierarhi în judecata mirenilor» [1938]. Traduceri din limbi slave. Colecționar de documente istorice.

✪ **GĂISEANU MARIN** [Ciocănăi, 1912-2002] – profesor, critic și istoric literar, traducător. Opera: «Personalitatea estetică a lui Eminescu», «Estetica lui Schiller», «Strat, substrat și adstrat în limba română»; traduce, din Paul Verlaine, «Poeme saturniene» [2001]; «Album zoologic» [2001].

✪ **POPESCU DUMITRU** [1874-1949] – preot, profesor doctrine teologice; publicist. Activitate ecleziastică și didactică: Seminarul teologic „Nifon" din București, Biserica ortodoxă română din Paris, Facultatea de teologie din Chișinău. Autorul volumelor semnate Dumitru Popescu-Moșoaia: «Studiu istoric exegetic asupra Epistolei către Coloseni» [1901], «Șase cuvântări despre război» [1916], «Crăciunul bucuriei» [1925].

✪ **POSTELNICESCU ION** [1884-1959] – preot, profesor de religie; licențiat în teologie și drept; preot la Biserica „Sf. Vineri" din Pitești; protoiereu al circumscripției Argeșul de Jos [1932-1934;1935-1940]; fondator al Societății culturale „Argeșul"; deținut politic anticomunist

[1952-1954; 1959 – mort în Închisoarea Sighetu Marmaţiei. Cruce comemorativă la Biserica „Sf. Vineri” din Piteşti.

✪ **POSTELNICESCU M. ION** [1922-1985] – profesor de geografie; inspector şcolar, publicist; colaborator la elaborarea unor monografii, printre care «Contribuţii la istoria forajului sondelor de petrol şi gaze în judeţul Argeş» [1971]. Membru al Societăţii de ştiinţe geografice din România.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 312-313.

D. Dumitrescu– *Moşoaia*, 1946, 6 p.; Radu Creţeanu, Marin Branişte– *Biserica Cuvioasa Paraschiva din Moşoaia (Judeţul Argeş) şi crucea de interes istoric din pridvorul ei*, BOR, 1968, nr. 11-12; Viorel Drugău, Tiuţa Drugău, Liviu Mari, Constantin Vărăşcanu– *Monografia comunei Moşoaia,* Piteşti, 2009, 230 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

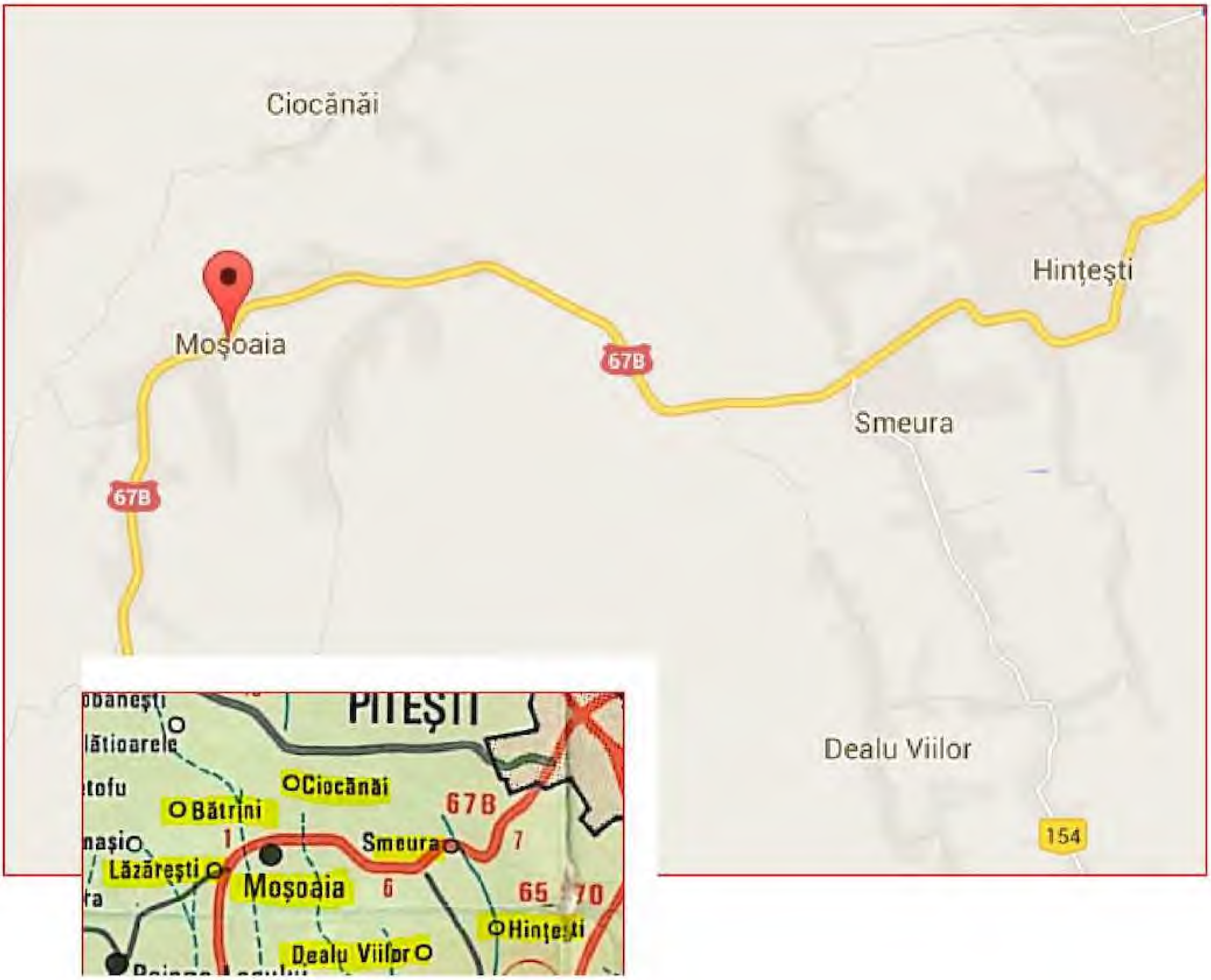
Ciocănăi
Moșoaia
67B
67B
Hințești
Smeura
Dealu Viilor
154
PITEȘTI
obanești
lătioarele
tofu
Ciocănăi
Bătrîni
67B
nași
1
Smeura
7
Lăzărești
Moșoaia
6
65
70
Hințești
Dealu Viilor

20/11/2006 16:36:00

PRIMĂRIA COMUNEI MOŞOAIA.

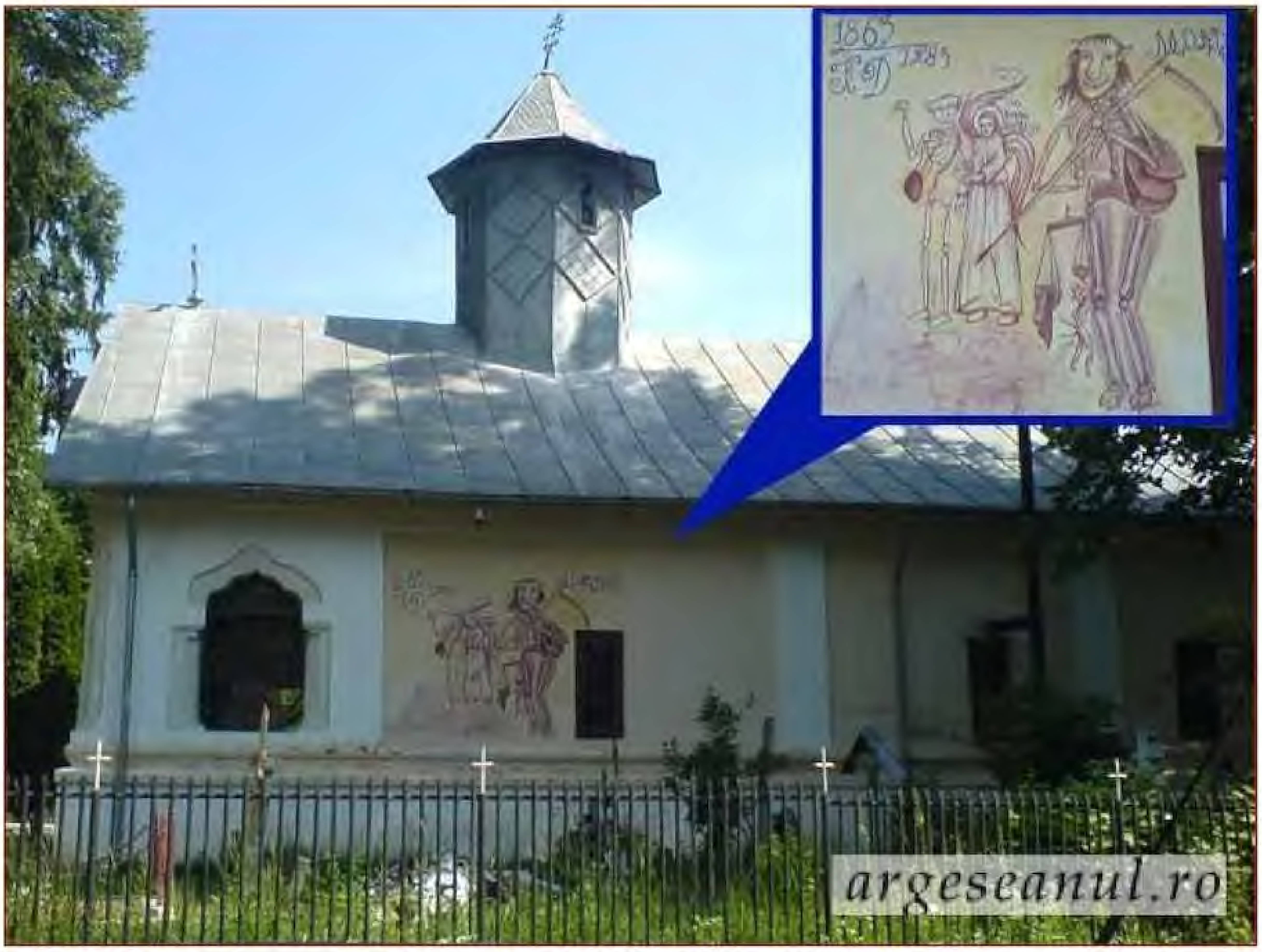
argeseanul.ro

BISERICA CIOCĂNĂI.

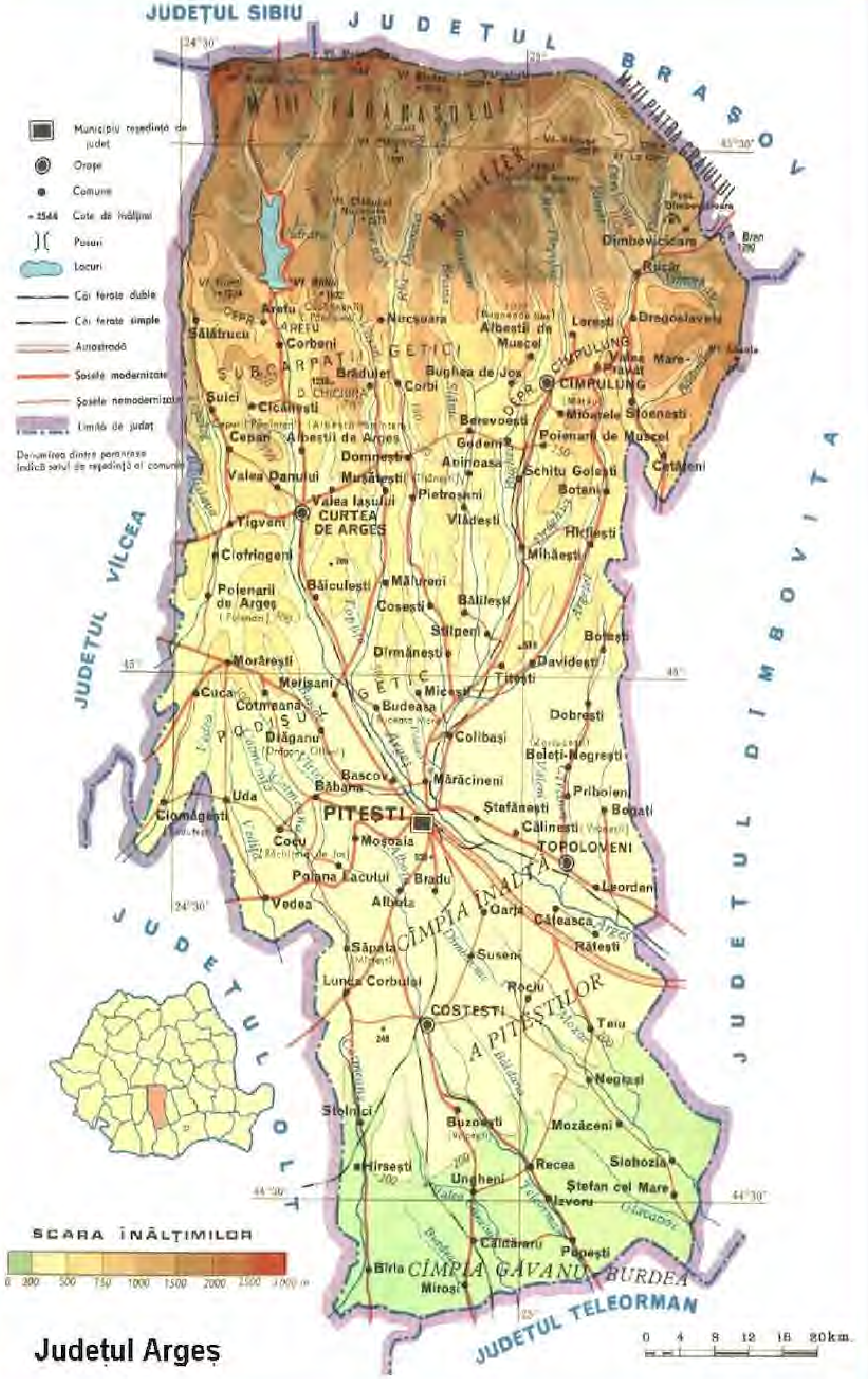
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bolești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

MOZĂCENI

PITEŞTI MMXV

MOZĂCENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Mozăceni**; Babaroaga; Zidurile.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 70,5 km^2.
POPULAŢIE: 2.242 locuitori [1.064 M + 1.178 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Mozăceni – 1620 [7128] iunie 9 (DIR, XVII, B, ŢR, vol. III, doc. 500).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Mozăceni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Gavriil Movilă la 9 iunie 1620, prin care se confirmă eliberarea din rumânie a satului Mozăceni.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin Aşezarea eneolitică [mileniul IV a. H.] de la Măgura –[▲]–, la circa 500 m nord de satul Zidurile; cercetată arheologic, în 2001, de dr. arhl. Dragoş Măndescu. Ruinele bisericii de la Ziduri [sec. XVI] –[▲]– la nord de sat.

«SVI MI PIE» ■ O SUPOZIŢIE FANTASTICĂ !!!...

Arheologul Ion Nania, în monografia sa, «Mozăceni, o veche aşezare din fosta ţară Vlaşca» [2005], menţionează că descoperirea, pe Valea Mozacului, a unui „toporaş cu gaură pentru introducerea cozii, lucrat din gresie dură", pe care sunt săpate trei cuvinte latine: «SVI MI PIE», (în traducere: „Pentru mine, cu evlavie") este un „document mai valoros decât Columna lui Traian" <sic !>, argumentând că „acest obiect este unicat pentru întreaga arheologie, întrucât arată clar că literele alfabetului getic timpuriu sunt mai „evoluate" decât cele etrusce şi latine, iar citirea se face de la stânga la dreapta, ca şi azi, ceea ce s-a impus la toate popoarele care foloseau alfabetul zis latin, de fapt, alfabetul getic.". „Cele trei cuvinte latine ale rugăciunii meşterului get din cultura Tei-Verbicioara dezleagă multe enigme şi pun capăt multor discuţii" <sau, din contră, le amplifică !>... După aprecierea autorului, toporaşul este „certificatul de naştere al romanităţii: geţii timpurii constituiau parte din această romanitate.". <sic !>. „Această descoperire – consideră prof. Ion Nania – spulberă aberaţia care susţine dispariţia limbii geto-dacilor, adică dispariţia celui mai numeros grup european al antichităţii, la numai 165 de ani de la stăpânirea romană.". <sic! >. Quod erat demonstrandum !...

TOPONIMIE:

Babaroaga – toponim de provenienţă incertă format, probabil, pe baza unei porecle, cu referire directă la prima deţinătoare a proprietăţii, care, potrivit tradiţiei orale locale, avea preocupări, prin excelenţă, religioase.

Mozăceni – toponim format pe baza apelativului regional *mozac* ≈ „om închis, tăcut; zdravăn, rezistent" – devenit antroponimic + sufixul *-eni*, relevând apartenenţa familială şi, implicit, a proprietăţii iniţiale în localitate. Cuvântul „*mozac*" are, local, şi semnificaţia de „pădure bătrână, foarte deasă, întunecată".

Zidurile – toponim topografic format pe baza apelativului *ziduri*, evocând existenţa unor construcţii anterioare în aria de constituire a localităţii. Cercetările arheologice efectuate în aşezare au relevat ruinele unei biserici databile la sfârşitul secolului al XVI-lea – începutul secolului al XVII-lea, situate la circa 500 m nord de vatra actuală a satului.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei de şes a judeţului Argeş. După o perioadă considerabilă de evidentă dominare a arhitecturii lemnului, când procesul de defrişare a pădurilor în vederea extinderii suprafeţelor destinate agriculturii era în plină desfăşurare, iar, în structura locuinţelor, se utiliza cu precădere materialul lemnos, s-a trecut la edificarea unor construcţii din grădele de nuiele, pentru ca, ulterior, să predomine tehnica de construcţie în paiantă. Adoptarea acestui sistem a fost determinată de lipsa acută a lemnului pădurilor compensată parţial prin includerea lutului special pregătit în structura pereţilor.

În perioada interbelică, s-a intensificat procesul de utilizare a cărămizilor ca material de construcţie. Planul caselor era simplu: tinda cu „vatra de foc" şi odaia de locuit. În cazul caselor noi din cărămidă, planul a fost extins, înregistrându-se construcţii cu trei sau patru camere.

Portul popular tradiţional local relevă influenţe ale portului teleormănean.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Maria Gheorghe din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

În domeniul folclorului literar local, baladele: „Soarele şi luna" şi „Balada meşterului Manole" se înscriu printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul căluşăresc, Cositul, Fişcălia, Martalogii, Murguleţul cârjelit, Murguleţul de la Mozăceni, Murguleţul împletit, Murguleţul în bătaie, Ogănăul, Ţigăneasca, Ţigăneasca la patru, Ţigăneasca Mariei, Ţâpla.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Sf. Nicolae» Mozăcenii de Jos (Dumbrăveni) [1907] ~ctitorită de preotul Ioan Musicescu, Ştefan Stănculescu şi soţia sa, Ioana, reprezentaţi în tabloul votiv din pronaos •intervenţii: consolidare [1938, 1942, 1966] •pictură murală: anonim [1907], restaurare de V. Hudici [1945]; refacere pictură de Adrian Köber [1964].

✚Biserica «Sf. Gheorghe» Mozăcenii de Sus [1922-1926]~ctitorită de preot Ion Popescu, preot Gheorghe Necşulescu – veteran al Războiului pentru Independenţă •intervenţii: consolidare [1941] •pictură murală: Dumitru Belizarie [1926]; restaurată de Theodor Petrescu-Tutana [1965].

✚Monument eroi: **Mozăceni** [1916-1918]; (1931) – lângă Primăria comunei Mozăceni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 231 locuitori ai comunei Mozăceni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [5], Primul război mondial [157], Al doilea război mondial [69].

IN MEMORIAM

•**CRUCEANĂ ION** [1911-1999] – economist, folclorist, istoric al culturii; membru fondator al cenaclului literar „Liviu Rebreanu". Opera: «Momente şi figuri argeşene» [1980], «Pe Argeş în jos, pe un mal frumos» [1981], «Pe Argeş în jos. Locuri şi legende» [1990], «Hanuri piteştene», SCMJA, VII, 1995, «Drumul oii şi alte drumuri moarte pe meleagurile argeşene. Istoric şi toponimie», SCMJA, VIII, 1999 ş. a.; autor al unor interesante articole referitoare la scriitori din Argeş: Liviu Rebreanu, Mihai Tican-Rumano, Urmuz, Tudor Muşatescu, George Topîrceanu, Ion Marin Iovescu ş. a. Colecţionar de artă plastică.

✪ **MUSICESCU ION** – preot cărturar; autor al volumului «Monografia comunei Mozăceni, plasa Mozăceni, judeţul Argeş», Muşăteşti, 1905.

✪ **RADU ION** [1915-1964] – ofiţer de carieră la Regimentul 7 Vânători de Munte din Câmpulung-Muscel, militant anticomunist. Arestat [1950], deoarece sprijinise cu armament pe partizanii din zonă; condamnat la 25 ani muncă silnică pentru „crimă de uneltire împotriva ordinii sociale".

✪ **RĂDULESCU STELIAN** [1888-1974] – profesor şi avocat; a format generaţii succesive de elevi la Liceul „I. C. Brătianu” din Piteşti, dovedind un remarcabil tact pedagogic. A intrat în anecdotica liceală prin reproşul cu vădită tentă folclorică adresat elevilor leneşi: „Geaba vii, geaba te duci, geaba rupi nişte papuci !”…

📖 BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 315.

Ion Musicescu– *Monografia comunei Mozăceni, plasa Mozăceni, jud. Argeş*, Muşăteşti, 1905, 27 p.; Ion Nania– *Mozăceni, o veche aşezare din fosta ţară Vlaşca*, Piteşti, 2005, 790 p.; Ştefan Negrea– *O monografie model: «Mozăceni, o veche aşezare din fosta ţară Vlaşca»*, Argeş, an IV (2005), nr. 4 (274); Ion Cruceană– *Mozăceni, leagănul copilăriei mele. Micromonografie sentimentală*, Piteşti, 2009, 160 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

◆

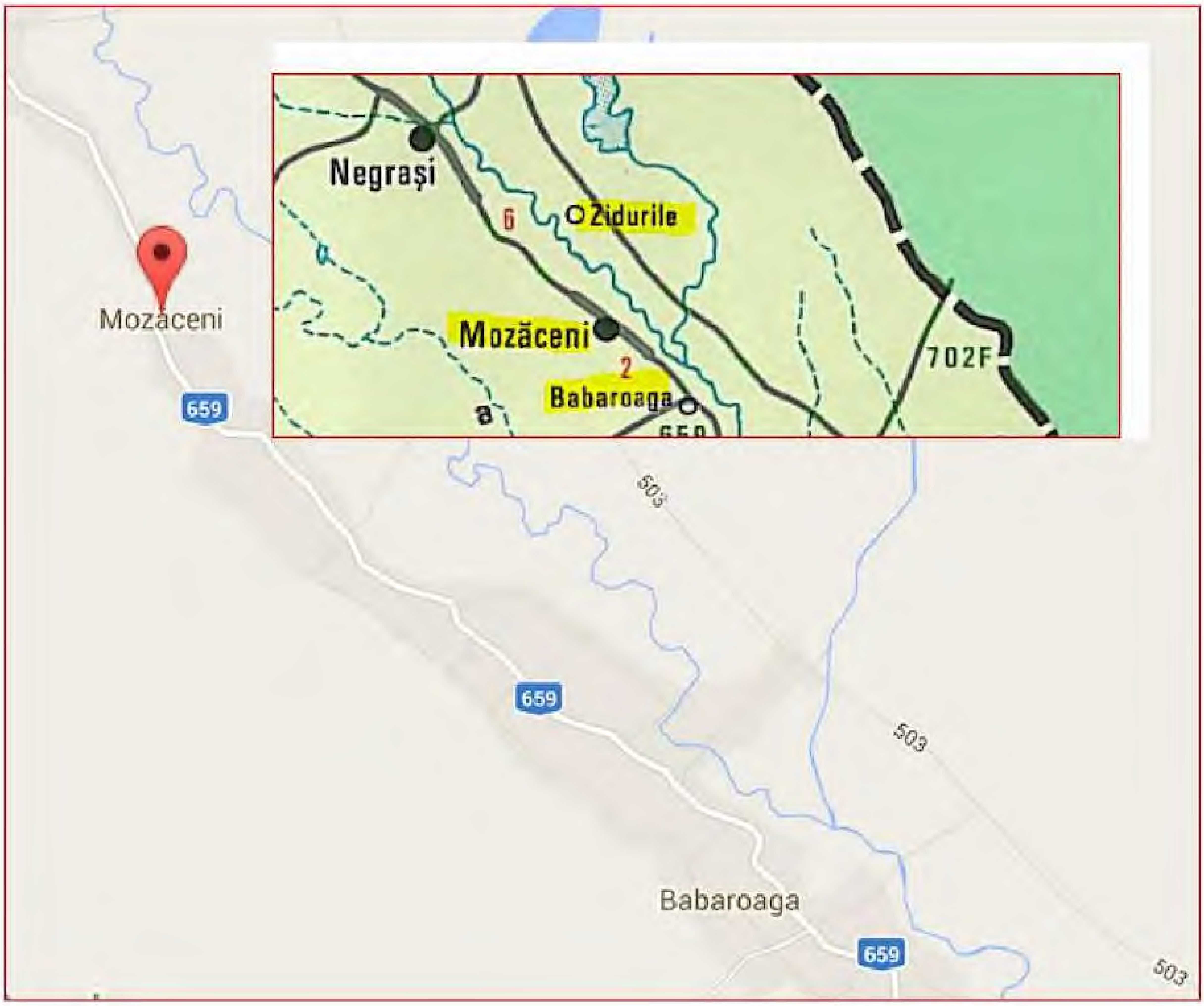

Mozăceni
659
659
503
503
Babaroaga
659
503
Negrași
6
Zidurile
Mozăceni
2
Babaroaga
a
702F

PRIMĂRIA COMUNEI MOZĂCENI.

MONUMENTUL EROILOR.

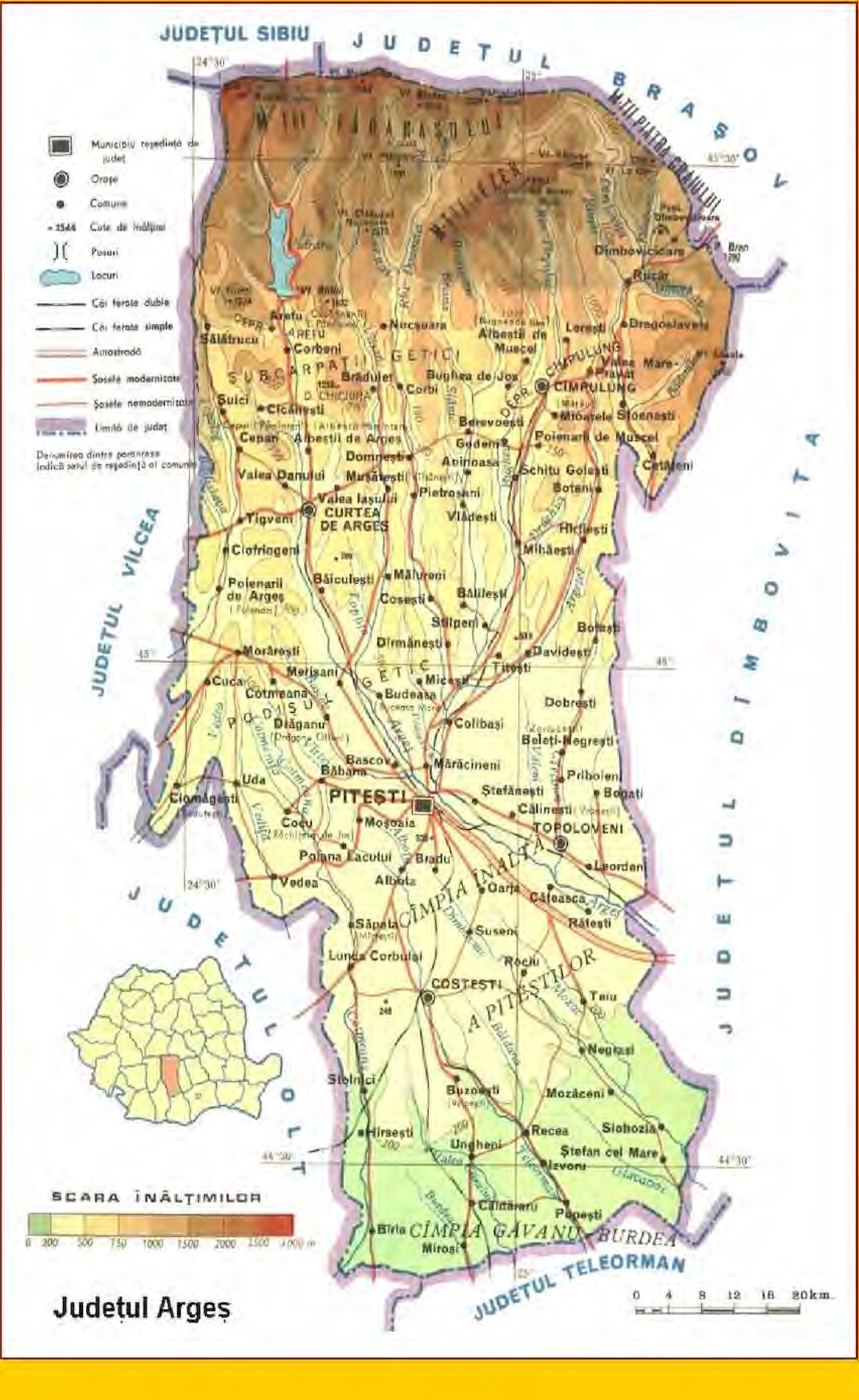
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poenarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Țițești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Rîul Doamnei
Rîul Tîrgului
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
Glavaciog
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantantinescu

Comuna

MUŞĂTEŞTI

PITEŞTI MMXV

MUŞĂTEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 10 sate: **Vâlsăneşti**; Bolovăneşti, Costeşti-Vâlsan; Muşăteşti; Prosia; Robaia; Stroeşti; Valea Faurului; Valea lui Maş; Valea Muscelului.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 40 km.
SUPRAFAŢĂ: 98,9 km^2.
POPULAŢIE: 3.870 locuitori [1.846 M + 2.024 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Buneşti de la Muscel – lângă Muşăteşti – 1510 [7018] august 2 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. I, doc. 58)● **Costeşti-Vâlsan**– 1526 [7034] august 21 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 25)● **Muşăteşti** – 1475 [6983] iunie 1 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 148)● **Robaia** – 1593 [7101] februarie 4 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. VI, doc. 75)● **Stroeşti** – <1523-1525> (DIR, XVI, B, ŢR, vol. I, doc. 177)● **Vâlsăneşti** – 1533 [7041] februarie 2 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 146).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Mușătești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Basarab cel Bătrân (Laiotă) la 1 iunie 1475, prin care se confirmă unor boieri proprietatea asupra unor ocine din aria localităţii.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin topoarele de piatră datând din epoca bronzului, precum şi prin denarul imperial roman emis de Severus descoperite în aria satului Stroeşti.

TOPONIMIE:

- **Bolovăneşti** – toponim format pe baza patronimicului *Bolovan*; la origine, apelativul *bolovan* ≈ „pietroi".
- **Costeşti–Vâlsan** – toponim topografic compus pe baza eponimului *Costea* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Al doilea termen precizează amplasamentul (în apropierea râului *Vâlsan*), spre a se deosebi de localitatea omonimă, oraşul Costeşti din sudul judeţului Argeş.
- **Muşăteşti** – toponim derivat din antroponimicul *Muşat* (la origine, arom. *muşat* ≈ „frumos") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. *Muşat* era, potrivit tradiţiei orale locale, comandant în oastea lui Basarab I Întemeietorul.
- **Prosia** – toponim topografic evocând aspectul terenului pe care s-a constituit aşezarea, format pe baza apelativului slav *prosie* ≈ „tăierea arborilor", deşi este adus în discuţie un alt apelativ slav *prosi* ≈ „cultură de mei", atestând existenţa unei astfel de culturi în aria de formare a localităţii. O versiune fantezistă, care vizează „demonstrarea" latinităţii termenului, constă în disocierea acestuia în: *pro* ≈ „pentru" şi *Sia* – semnificând, în opinia autorului monografiei locale, N. Teodorescu, „cedarea terenului de către un comandant roman, iubitei sale, Sia. <sic !>.
- **Robaia** – toponim indicând poziţia socială a oamenilor din localitate, prin evocarea instituţiei robiei; format pe baza apelativului *roabă*.
- **Stroeşti** – toponim format pe baza eponimului *Stroe* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiţia orală locală atribuie întemeierea satului lui *Stroe*, presupus fiu al voievodului Seneslau de la Argeş.

- **Valea Faurului** – toponim topografic compus din apelativul *vale* ≈ „pârâu, apă curgătoare” + determinativul *Faurului* (la origine, apelativul *faur* ≈ „fierar”). Tradiţia orală locală confirmă existenţa unui *Faur*, slujitor domnesc al lui Basarab I, care supraveghea zona de pe un platou, semnalând prezenţa oştilor duşmane.
- **Valea lui Maş** – toponim topografic compus din apelativul *vale* + determinativul *Maş*, deţinătorul iniţial al terenului pe care s-a constituit aşezarea.
- **Valea Muscelului** – toponim topografic compus din apelativul *vale* + determinativul *muscel* ≈ „culme deluroasă, prelungă, puţin înaltă şi cu povârnişuri domoale”.
- **Vâlsăneşti** – toponim topografic format pe baza patronimicului *Vâlsan* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Cercetători locali pledează pentru „originea latină a hidronimului Vâlsan, care ar proveni de la *valles* = valea adâncă şi *sanus* = sănătos”.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Bordeiele de pământ, frecvent atestate ca locuinţe în secolul al XIX-lea, se folosesc, actualmente, ca adăposturi pentru vite sau ca depozit de produse agricole. În aceeaşi perioadă, se edificau unele construcţii de locuit din cununi de bârne încheiate „stâneşte”, sau din grădele de nuiele tencuite, fixate în temeie masive de stejar, prezentând un soclu supraînălţat din bolovani de râu. Planul casei includea: tinda, celarul şi odaia de locuit. Un tip de locuinţă care se generaliza în primele decenii ale secolului XX îl constituia casa cu plan redus (tindă şi odaie) pe soclu supraînălţat, cu foişor îngust pe trei stâlpi plasat în dreapta şi sală cu pălimar de lemn sau zidit. Un model de construcţie veche cu două niveluri îl constituie casa lui Nicolae Diaconescu din Vâlsăneşti, care avea foişor îngust şi sală cu stâlpi cioplìţi, faţada laterală şi foişorul prezentând registre despărţite printr-un profil, iar scara alipită faţadei, fiind acoperită cu polată. Ornamentele realizate prin crestături sunt concentrate la stâlpi, fruntarul foişorului şi la ţepuşele coamei acoperişului. Se înregistra o frecvenţă considerabilă a caselor cu soclu înalt, cu gârlici la pivniţă şi cu uşă de intrare spre scara de acces a sălii superioare. Sălile pe patru sau şase goluri aveau stâlpii racordaţi direct la cosoroaba cununii acoperişului sau, prin intermediul „capitelelor” de paiantă, la cosoroaba tencuită. În Stroeşti, se consemnează şi tipul de casă joasă cu două încăperi şi sala cu parapet zidit în continuarea soclului. Un foişor de scară cu fronton susţinut pe doi stâlpi frontali este construit în axul faţadei. Arhitectura tradiţională locală conservă, în satul Vâlsăneşti, case reprezentative, printre care: Casa Ban [1820] –[▲]– şi Casa Oniţoiu [1920] –[▲]–. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă meşterii Petre Donescu şi Nicolae Onea, „autorii” unor porţi de lemn monumentale.

Exceptând ocupaţiile de bază, mulţi locuitori ai comunei se îndeletniceau cu culesul rinsei de arin, pe care o transportau la Bucureşti, substanţa fiind utilizată în operaţiunea de tăbăcire a pieilor de animale.

Cărăuşia cu fructe, şiţă, ulucă sau oale înregistra diverse itinerarii într-o arie geografică extinsă până la Dunăre.

O ocupaţie tradiţională în Stroeşti o reprezintă olăritul. Vasele specifice acestui renumit centru ceramic (boalca, oala îmbăierată, oala de moşi, fiertura, străchinile, borcanele de untură, urcioarele) erau înflorate cu pieptănul sau pensula pe un fond de culoare verde. Arta modelării lutului este practicată de către olarii: Gheorghe N. Ban (n. 1929), Constantin Olărescu, Nicolae Pătraşcu (n. 1925), Traian Toteanu.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii care au obţinut premii ori menţiuni pentru arta modelării lutului: Gheorghe N. Ban (Vâlsăneşti), Ilie Dragu (Vâlsăneşti); confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Maria Căvescu, Filofteia Rotaru; sculptura în lemn: Gheorghe Pandelică.

În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Petre Donescu şi Nicolae Onea. Pictura pe lemn, precum şi pictura pe sticlă constituie o pasiune evidentă pentru preotul Ion Virgil Pătruleasa, artist popular.

Portul popular tradiţional se integrează, prin specificul său, în aria costumului popular argeşean.

În domeniul folclorului local literar, printre cele mai reprezentative creaţii, se înscriu doinele: De s-ar face dealul luncă; Dorul de la mândra mea; Eu aici, mândra-n alt sat; Floare verde, flori domneşti; Lasă, lasă, măi bădiţă; Rostul dragostei să-l ştiu; Sub un brad de rozmalin; Sus e luna, jos e noru; Tu, badeo, ai văzut bine, precum şi baladele: Doarme Nae afar' pe sală; Şi-am zis verde de trei flori ş. a.

O interpretă de excepţie a cântecului popular este solista vocală Elisabeta Ticuţă, în repertoriul căreia, sunt incluse cântecele: A trecut dorul odată; Argeşule, apa ta; Care floare-i mai frumoasă ?; Între Argeş şi Muscel; Puiule, când oi pleca; Sunt fată de la Muscel ş. a.

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Basarabeanca, Bătuta, Brâul de la Valea Faurului, Căluşelul, Floricica, Lăuzeasca, Românul, Simianca, Ungurica, Vâlsăneasca prezintă elemente locale de individualizare.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Izvorul Tămăduirii – la Mânăstirea Robaia; Sf. Împăraţi Constantin şi Elena (21 mai), Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul (20 iulie), Sf. Ierarh Nicolae (6 decembrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica «Sf. Nicolae» Costeşti-Vâlsan** –[▲]– ctitorită în 1804, de către: ieromonahul Partenie, egumenul schitului Brădet, episcopul Iosif Argeşiu care „a dăruit 50 de zloţi", credincioşi din: Bădeşti, Costeşti, Domneşti, Mălureni şi Retevoeşti, biserica fiind „făcută din piatră, în locul bisericii de lemn ce au ars". Iniţial, în anii 1804-1812, a fost schit de maici, metoc al Schitului Brădet. În 1812, maicile au fost mutate la Mănăstirea Văleni. În 1890, a fost reparată odată cu adăugarea pridvorului şi a unui „sân" din bolovani de râu, pe latura nordică. Biserica are plan trilobat, cu abside poligonale, pridvor închis şi turlă octogonală deasupra pronaosului. Altarul se separă de naos prin tâmplă de zid, iar naosul de pronaos, prin două coloane şi două semicoloane angajate. Pictura murală a fost realizată, în 1890, de zugravii: George A. Petrescu şi Niţă T. Poşoiu din Piteşti. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1754], Penticostarion [1778], Liturghier [1780], Apostol [1794], Mineie [1804-1805], Psaltire [1807], Vieţile Sfinţilor [1812], Acatistier [1825] şi icoane pictate pe lemn de Gheorghe Petrescu în sec. XIX.

✚**Biserica «Sf. Gheorghe» + «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Muşăteşti** [1855-1857]~ctitorită de preotul Constantin Popescu (popa Dincă), Elena, soţia sa, şi fiii lor, „lucrată zidirea de părintele Drăgoi din Vâlsăneşti, cheltuiala de bani şi lucru cu mâinile şi transportul cu boi la tot materialul s-a făcut din dragostea tuturor enoriaşilor din acest sat" •intervenţii: 1894, 1900, 1935, 1944, 1971 •pictură murală: Belizarie Paraschivescu [1857]; repictarea tâmplei [1894].

✚**Mănăstirea Robaia** –[▲]– dăinuieşte, ca aşezământ monahal, din perioada anterioară constituirii statului feudal independent Ţara Românească şi a întemeierii primei mitropolii a ţării, în mai 1359, la Curtea de Argeş. Biserica «SG» a mănăstirii a fost ctitorită, în anii 1644-1648, de Sava din Furduleşti, soţia sa, Livera, împreună cu tatăl lor, Muşat, originar din Muşăteşti, pe locul unei biserici de lemn înălţate de banul Armega în sec. XVI. Incendiul din 1704 a distrus vechile chilii, aşezământul fiind refăcut cu cheltuiala lui Udrea Custereanul, descendent al Liverei. Ample lucrări de extindere sunt efectuate, în 1843-1868, de către stareţul Visarion Teodosie şi Naum monahul, prin adăugarea pridvorului bisericii, construirea turlei-clopotniţă şi a unei clădiri pentru chilii. În 1935, episcopul Nichita Duma construieşte clădirea stăreţiei cu două niveluri, parterul fiind afectat trapezei, iar etajul unor ateliere şi chilii. O restaurare radicală a aşezământului monahal, constând din: refacerea integrală a bisericii, consolidarea turlei-clopotniţe, edificarea stăreţiei, a clădirii pentru chilii, a agheasmatarului a fost efectuată relativ recent, prin osârdia preasfinţitului episcop Calinic Argeşeanul, a neobositei stareţe dr. Petronia Dobrescu, precum şi a obştii de maici. Pictura murală executată de un anonim [1848] a fost restaurată de Theodor Petrescu-Tutana [1951]. Pictura murală actuală a bisericii a fost realizată de către Ion Savu din Săpata-Argeş (altar, naos şi pronaos) şi George Sorin Nicolae (pridvor), iar cea a agheasmatarului, de pictorii Ion Popa şi Bârdici-Găleşanu.

La Mănăstirea Robaia, a fost stareţ, în perioada anilor 1764-1766, Sofronie de la Cioara, figură proeminentă a mişcării de eliberare socială şi religioasă a românilor din Transilvania. Renumitul zugrav câmpulungean Pârvu Mutu, care a înnobilat, prin inegalabil veşmânt pictural, numeroase altare ale credinţei strămoşeşti, trecut la viaţa monahală sub numele de Pafnutie, şi-a trăit ultimii ani de viaţă în acest aşezământ monahal.

Mânăstirea Robaia a constituit un important centru cultural medieval, prin activitatea copiştilor de texte religioase: Parthenie ieromonah [«Mântuirea păcătoşilor»,1764] şi Dorothei schimonah [«Scara sf. Ioan Scărarul», 1787; «Miscelaneu teologic», 1795]. Scriitorul Ion Slavici consemna că „Aici, s-a aflat una din cele mai bogate colecţii de cărţi vechi şi manuscrise româneşti; unele au fost ridicate de Alexandru Odobescu şi Grigore Tocilescu.". În acest context cultural, organizarea expoziţiei «Mănăstirea Robaia – străveche vatră de credinţă strămoşească şi de spiritualitate românească» reprezintă un demers motivat şi obligatoriu. În patrimoniul mănăstirii, se află numeroase cărţi ritualice: Evanghelie [1693], Minei [1698], Evanghelie [1742], Triod [1781], Evanghelie [1794], Penticostarion [1800], Cazanie [1801], Mineie [1804-1805], Vieţile sfinţilor [1811-1815], Noul Testament [1818], Pateric [1828]; icoane pictate pe lemn de Constantin zugrav, un potir metalic [1812] ş. a.

Biserica de lemn «Sf. Nicolae» **Robaia** –[▲]– situată în centrul satului, îşi înscrie, în pisanie, ca principal comanditar pe ieromonahul Doroftei, care, împreună cu obştea aşezării, a construit-o, în anul 1808, cu materialul rezultat din demontarea vechilor biserici de lemn Poiana Siliştei şi Prosia.

Planul iniţial era format din naos şi altar, adăugarea pronaosului şi pridvorului deschis efectuându-se în anul 1890. Exceptând icoanele împărăteşti originare, semnate de „Nae zograf" – piese de evidentă valoare artistică, pictura murală executată de Niţă Poşoiu este, sub aspect calitativ, inferioară. În patrimoniul bisericii, se află un spălător din piatră, inscripţionat: „Doroteu ereu monah, 1809" ş. a.

Biserica «Sf. Gheorghe» + «Sf. Nicolae» **Robaia** [1955-1962]~ctitorită de obştea satului, pe o fundaţie turnată în 1936 •pictură murală: Emil Ivănescu-Millan – interior şi Theodor Petrescu-Tutana – exterior [1962].

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Duminica Tuturor Sfinţilor» **Stroeşti** [1881-1888]~ctitorită de ieromonah Nifon Adamescu, de la Schitul Ciocanu – Bughea de Jos, socrul parohului local Constantin Tudorescu; construită conform planului pictorului Belizarie Paraschivescu •intervenţii: 1896, 1913, 1938, 1963, 1989 •pictură murală: Belizarie Paraschivescu din Domneşti-Muscel [1888].

Biserica de lemn «Sf. Vasile» **Valea Faurului** –[▲]– ctitorită în anul 1727, de către Petre şi Pârvu Muşătescu. De plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată şi pronaos poligonal, peste care se înalţă turla-clopotniţă cu şarpantă extrem de accentuată realizată în maniera turlelor bisericilor de lemn din Ardeal, bisericii i-a fost adăugat, pe latura vestică, un pridvoraş deschis. Construcţia a fost tencuită în exterior, în anul 1935; consolidată în 1998. Pictura murală originară din anul 1908, fără interes artistic, aparţinea zugravului Niţă Poşoiu din Piteşti. Din fresca originară, se conservă icoana de hram «SV» amplasată deasupra accesului în pronaos. Icoanele praznicare executate de către zugravii: Ghermanos, Ştefan şi Anghel, în anii 1838-1840, se particularizează stilistic prin „conjugarea filierei bizantine tradiţionale caracteristice perioadei de început a secolului al XIX-lea cu elemente derivate din specificul popular autohton.".

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triodion [1699], Mineie [1774-1780], Molitvelnic [1782], Penticostarion [1783], Evanghelie [1865] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de Petre zugravul, un proschinitar, potir, linguriţă ş. a.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» **Vâlsăneşti** –[▲]– ctitorită, în 1838-1840, potrivit tradiţiei locale, şi „decorată" de popa Drăgoi, care şi-a încrustat numele, în 1855, pe uşa sculptată de el a bisericii. Pisania modernă completează „pomelnicul ctitorilor" cu: jupan Petre Nan, postelnicul Stoica, logofătul Daniil Cantarolu „cu îndemnul şi stăruinţa tuturor locuitorilor din sat". Biserica a fost înălţată pe locul unei biserici de lemn datând din 1554 (!). Reparaţii generale au fost efectuate în 1938; cutremurul din 1940 a afectat-o considerabil, impunându-se consolidarea construcţiei în 1941-1946.

Biserica este de plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor deschis decroşat; turlă-clopotniţă octogonală deasupra pronaosului.

Fresca originară, restaurată în 1938, se conservă fragmentar sub actuala pictură murală. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1743], Molitvelnic [1832], Apostol [1835], Octoih [1845], Mineie [1852], Triodion [1862] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Cruci de piatră: **Costeşti-Vâlsan**: 1781-1782 [7290] –[▲]– la nord-vest de biserică ■~**Muşăteşti**: 1714 [7222] mai 1 –[▲]– în centrul satului; distrusă de inundaţii în 1975 ■~**Prosia**: 1750-1751 [7259] –[▲]– lângă troiţa Radului ■~**Stroeşti**: 1755-1756 [7264] –[▲]– în curtea bisericii ■~**Vâlsăneşti**: 1820 –[▲]– lângă biserică.

Monumente eroi: **Costeşti-Vâlsan** [1916-1919]; autor: St. Arganini (1924) – lângă Biserica Costeşti-Vâlsan ■~ **Muşăteşti** [1916-1919]; (1936) – în centrul satului ■~ **Stroeşti** [1916-1919]; autor: St. Arganini (1920) – lângă Biserica Stroeşti ■~ **Vâlsăneşti** [1877; 1916-1919; 1941-1945]; (1972) – lângă Căminul cultural Vâlsăneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 341 locuitori ai comunei Muşăteşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [2], Primul război mondial [246], Al doilea război mondial [93].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , în localitate, a fost instalat, la 8 noiembrie 1916, un „detaşament de avangardă" format din escadroane ale Regimentului 2 Călăraşi şi un pluton de infanterie, întărit, la 12 noiembrie, cu două companii de infanterie şi o baterie de artilerie, care au respins un atac în forţă al invadatorilor; în condiţiile grupării masive a trupelor inamice, s-a decis replierea trupelor române pe un alt aliniament.

MEMENTO:

ATENEUL CENTRAL RURAL MUŞĂTEŞTI, înfiinţat de Constantin Dobrescu-Argeş, în 1879, a contribuit esenţial la formarea spirituală a locuitorilor din Muşăteşti şi din localităţile limitrofe, constituind un remarcabil centru de iradiere culturală, prin desfăşurarea unei susţinute activităţi teatrale, crearea unei biblioteci publice destinate sătenilor, iniţierea apariţiei periodicelor: „Ţăranul", „Gazeta poporului" şi „Gazeta ţăranilor" (tiraj: 9000 exemplare !), a revistelor: „Şcoala poporului", „Hazul satelor", „Prietenul colibei", „Viitorul satelor", precum şi prin înfiinţarea unei tipografii locale.

MUZEUL SATULUI MUŞĂTEŞTI – organizat, în Căminul cultural Muşăteşti, de către învăţătorul emerit Nicolae Teodorescu, evocă, prin exponate şi documente inedite, momente importante din viaţa aşezării şi din activitatea tribunului ţăranilor, Constantin Dobrescu-Argeş. Colecţia de etnografie extrem de bogată reprezintă o mărturie elocventă a creaţiei populare şi a ocupaţiilor tradiţionale din localitate.

MUZEUL SATULUI STROEŞTI – cu secţiile: etnografie, istorie locală, istoricul Societăţii culturale „Stroeşti-Argeş", a fost organizat de către distinsul prof. univ. dr. ing. Nicolae Leonăchescu, împreună cu prof. univ. Emilian Baciu, muzeul fiind inaugurat la 29 iulie 2000.

■ **C. DOBRESCU-ARGEŞ** – opera sculptorului Friedrich Storck, amplasat în curtea Căminului cultural Muşăteşti; bust de bronz fixat pe un soclu prismatic din calcar; text incizat: „Fr. Storck; 1933; Turnătoria V.V. Răşcanu-Bucureşti.".

IN MEMORIAM

✪ **BELDIE CONSTANTIN** [1887-1954] – profesor de limba română; memorialist; colaborator la revistele: „Ideea europeană", „Noua revistă română" ş. a.; autor al volumelor: «Glossa spiritului cărturăresc. Încercare antiintelectualistă» [1918], «Ce vrem ? Catehis pentru sufletele nehotărâte» [1918], «Memorii» [2000], «Oameni văzuţi de aproape» [2006].

✪ **CRISTESCU-MUŞĂTEŞTI IONEL** [1943-2009]– inginer, scriitor. Autor al plachetelor de versuri: «Gânduri fără de păcat» [2001], «Izvorul înţelepciunii» [2004], «Rostiri» [2006], «Psalmodiind cu pietate» [2007], «Flori din grădina sufletului» [2008]; coautor al volumelor memorialistice: «Memorii» – despre C. Dobrescu-Argeş, «Oameni care au fost. Apostolii satului Muşăteşti», «Răscolind cenuşa din vatra strămoşească» ş. a.

✪ **DEACONU GHEORGHE** [1929-1985] – profesor de istorie la: Muşăteşti, Piteşti, Valea Ursului; muzeograf la Muzeul judeţean Argeş [1971-1985], cercetător ştiinţific la Institutul de istorie al C.C. al P.C.R.; autor al volumelor: «Comuna Bascov la 550 de ani de existenţă» [1971], «Momente din istoria luptei revoluţionare a maselor populare pe teritoriul judeţului Argeş» [1973], «Monografia judeţului Argeş [1980]– în colaborare.

✪ **DOBRESCU-ARGEŞ CONSTANTIN** [1856-1903] – doctor în drept la Bruxelles; ilustru învăţător şi om politic; înfiinţează, în 1875, în Muşăteşti şi Poenărei-Muscel, biblioteci publice (printre primele din ţară în mediul rural), Ateneul central rural din Muşăteşti [1879] cu secţiile: teatru ţărănesc, cor şi joc popular, bibliotecă publică, muzeu etnografic şi pedagogic, staţie agronomică, arenă de gimnastică, cercuri culturale, bancă populară şi revistă de popularizare; editează gazeta „Ţăranul" [1881-1884] cu un supliment „Hazul satelor"; înfiinţează Societatea pentru cultura ţăranilor [1892], dotată cu o tipografie, unde s-a tipărit revista „Gazeta ţăranilor". Scrie piese de teatru: «Steaua independenţei naţionale» în 3 acte, «În sat şi la oraş», «Învinşii şi convinşii», «Şezătoarea», «Ţară nouă» ş. a.

✪ **GHEORGHE MIHAI** [1901, Vâlsăneşti-1946] – jurist, membru P.N.Ţ., negociator al armistiţiului cu aliaţii în Spania şi Norvegia [1943-1944] din partea lui Iuliu Maniu; candidat la alegerile din 19 noiembrie 1946, împuşcat mortal de un comando comunist târgoviştean la întrunirea electorală din sala Cinematografului „Aquila" Piteşti din 9 august 1946.

✪ **MICUŢ ION** [1912-1999] – medic veterinar, scriitor; absolvent al Facultăţii de medicină veterinară Bucureşti [1937]. Opera: «Acţiunea curarei în tetanosul experimental la câine şi iepure» [1937], «Lângă apa Lotriţei» [1983], «Medicina cu plante» [1990], «Versuri şi epigrame» [1992], «Demiurg» [1998].

✪ **MOISESCU ALEXANDRU DUMINICA** [1922-1984] – medic, director medical al Spitalului clinic de boli infecţioase Colentina-Bucureşti [1970-1984]; cercetător în domeniile medicinii experimentale şi bolilor infecţioase; autorul unor manuale şi studii: «Manual de farmacologie» [1960], «Farmacologie clinică pentru studii medii» [1974], «Modul de administrare a medicamentelor» [1979], «Medicamentele româneşti în tratamentul bolilor infecţioase» [1981], «Uzul şi abuzul de medicamente» [1982], (în colab.).

✪ **NICULESCU IOAN** [ ], născut în Vâlsăneşti. Fotograf oficial al Poliţiei Capitalei. Autorul excelentelor albume fotografice: «Monumente istorice ale României. Tipuri din judeţele Argeş şi Muşcel» [1893] şi «Modele de cusături pentru costume naţionale române culese din judeţul Muşcel. Tipuri din judeţele Argeş şi Muşcel» [1893].

✪ **ONEA GHEORGHE** [1913,Muşăteşti–2007,Bucureşti] – jurist militar, scriitor. Autor al volumelor de versuri, proză, teatru: «Cheile uriaşilor» [1984], «Întoarcere în timp» [1990], «Poveste de iarnă» [1995], «Confruntarea zeilor» [1999], «Icoana vie» [2003].

✪ **PÂRVU MUTU** [Câmpulung-Muscel, 1657 – Robaia, 1735]; pictor bisericesc remarcabil; dascăl de zugrăvie; „pictor de curte" al boierilor Cantacuzini. Opera sa artistică, vădind un pronunţat caracter laic, reprezintă un moment important în evoluţia picturii religioase vechi din Ţara Românească (portretele votive de la biserica din Filipeştii de Pădure, picturile murale ale bisericilor din: Aninoasa-Muscel, Bordeşti-Vrancea, Călineşti-Prahova, Colţea-Bucureşti, Cotroceni-Bucureşti, Filipeştii de Pădure-Prahova, Filipeştii de Târg-Prahova, Fundenii Doamnei-Bucureşti, Lespezi-Prahova, Mamu-Vâlcea, Măgureni-Prahova, Mărgineni-Prahova, Negru Vodă-Câmpulung, Poiana-Prahova, Râmnicu Sărat-Buzău, Sinaia-Prahova ş. a.). Intrat în cinul călugăresc sub numele de Pafnutie, s-a stins din viaţă la Mănăstirea Robaia. Un excelent «Autoportret» pe frescă descoperit de pictorul Dumitru Norocea se păstrează la Biserica Bordeşti. Impresionat profund de splendoarea icoanei pictate de Pârvu Mutu – «Sfânta Troiţă» [1694], „cea mai frumoasă icoană românească", istoricul cărturar Nicolae Iorga considera că „bine reprodusă, icoana ar trebui să se găsească în toate casele românilor".

✪ **POPA DINCĂ** [1818-1863] supranumit „luminătorul Văii Argeşului»; deschide, în casa sa din Valea Podului, „şcoală de învăţătură pentru copiii sătenilor" [1836]; ctitor al unui local de şcoală şi al Bisericii «SG» din localitate [1855-1857]. Participant la Revoluţia de la 1848, în Piteşti; după reprimarea acesteia, se refugiază în Ardeal; revine, după trei ani în Muşăteşti, fiind închis un an şi afurisit de episcopul Scriban al Argeşului.

✪ **RĂDULESCU PETRE** [1867-1917] – institutor, iniţiator al mişcării cooperatiste; înfiinţează cooperativele „Masa de Piatră" şi „Stejarul", după studierea, din iniţiativa ministrului Învăţământului, Spiru Haret, a „cooperativismului" în Danemarca şi în Franţa. Opera: «Raport asupra stării economice a Danemarcei» [1905], «Mântuirea lunii prin unire» [1911], «Părinţii cooperaţiunei».

✪ **STROIAN GHEORGHE** [1884-1963] – preot, activist cultural, om de litere. Profesor de matematică la Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel; preot-căpitan în Primul Război Mondial; protopop al judeţului Muscel [1933]; construieşte sediul protopopiatului. Activitate publicistică la revistele: „Buna-Vestire" [1922-1923] şi „Prietenul Poporului" [1928].

✪ **STROIAN NICOLAE** [1888-1969] – medic colonel; cercetător la Institutul Pasteur din Paris; şef al Spitalului „Regina Maria" din Braşov, şef al spitalelor militare din: Tiraspol, Vatra Dornei, Călimăneşti. Colaborator la revistele: „Spitalul", „Revista sanitară militară". Opera: «Tuberculoza la recruţi şi metodele de diagnosticare la încorporare» [1932], «Exantem urticarian în paludism» [1934] ş. a. Persecutat politic după 1947.

✪ **TEODORESCU GHEORGHE** [1888-1942] – învăţător; înfiinţează Căminul cultural „C. Dobrescu-Argeş" [1927]; elaborează o amplă «Monografie a satului Muşăteşti», în manuscris.

✪ **TEODORESCU MARIUS** [1896-1980] – medic chirurg la Spitalul Brâncovenesc din Bucureşti; a introdus „inovaţii" în operaţiile efectuate: înlocuirea, cu lemn de salcie, a oaselor fracturate irecuperabile; tratarea cancerului pulmonar cu extract de nămol. Opera: «Contribuţii la studierea spasmelor mediogastrice» [1923], «Chirurgie semiotică, clinică şi terapeutică» [1943], «Anticorpii şi limfocitele în apărarea organismului» [1975] ş. a.

✪ **TEODORESCU NICOLAE** [1905-1991] – învăţător emerit la şcolile din Muşăteşti şi Oeşti; folclorist şi monografist; remarcabil activist cultural; autor al volumelor: «Muşăteşti – altar de lumină» [1947], premiat de Academia Română, «Muşăteşti. File de cronică» [1969], «Folclor din Oeşti» [1983], «Pe Argeş în sus. Oeşti. Din hronicul satului» [1988] ş. a.

✪ **TEODORESCU-NEKERA NICOLAE** [1871-1926] – eminent dascăl, publicist, scriitor, animator cultural, coordonator al Societăţii culturale corale „Murmurul Vâlsanului", autor al unor piese de teatru: «Maramă ori foc», «Rege, bate ceasul», «Muieruşca naibii», «Ţiganii» ş. a.

✪ **VALESCU ALEXANDRU** [1861-1944] – învăţător, colaboratorul cel mai apropiat al lui Constantin Dobrescu-Argeş la revista „Gazeta ţăranilor"; editor al publicaţiilor: „Şcoala poporului", „Hazul satelor", „Prietenul Colibei". Autor al articolelor publicate sub titlul «Însemnări şi amintiri».

✪ **VASILESCU PETRE** [1867-1948] – general; şef de Stat Major, comandant al Artileriei Române.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 323-324; Idem– *Mănăstirea Robaia*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Ioana Băciolu– *Stroeşti*, 1946, 25 p.; Nicolae Teodorescu– *Muşăteşti: altar de lumină, Predoslovie. Oameni aleşi. Ctitorii. Chipuri şi icoane*, Piteşti, 1947, 47 p.; Nicolae Teodorescu– *Muşăteşti – file de cronică*, Bucureşti, 1970, 196 p., N. Leonăchescu-Nândraşu– *Stroeşti-Argeş. Documente şi mărturii*, Bucureşti, 2000, 808 p.; Petronia

Dobrescu– *Mânăstirea Robaia*, Bucureşti, 2004, 99 p.; Ionel Cristescu, Ion-Dan Cristescu, Nelu Cristescu, Georgiana-Corina Crinu, Ioana-Raluca Dobrescu– *Apostolii satului Muşăteşti*, Piteşti, 2006; Maria Crăciun– *Pagini de monografie a satului Costeşti-Vâlsan*, Piteşti, 2012; Vasile P. Moise – *Vâlsăneşti – un sat pe valea Vâlsanului*, Piteşti, 2012, 375 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

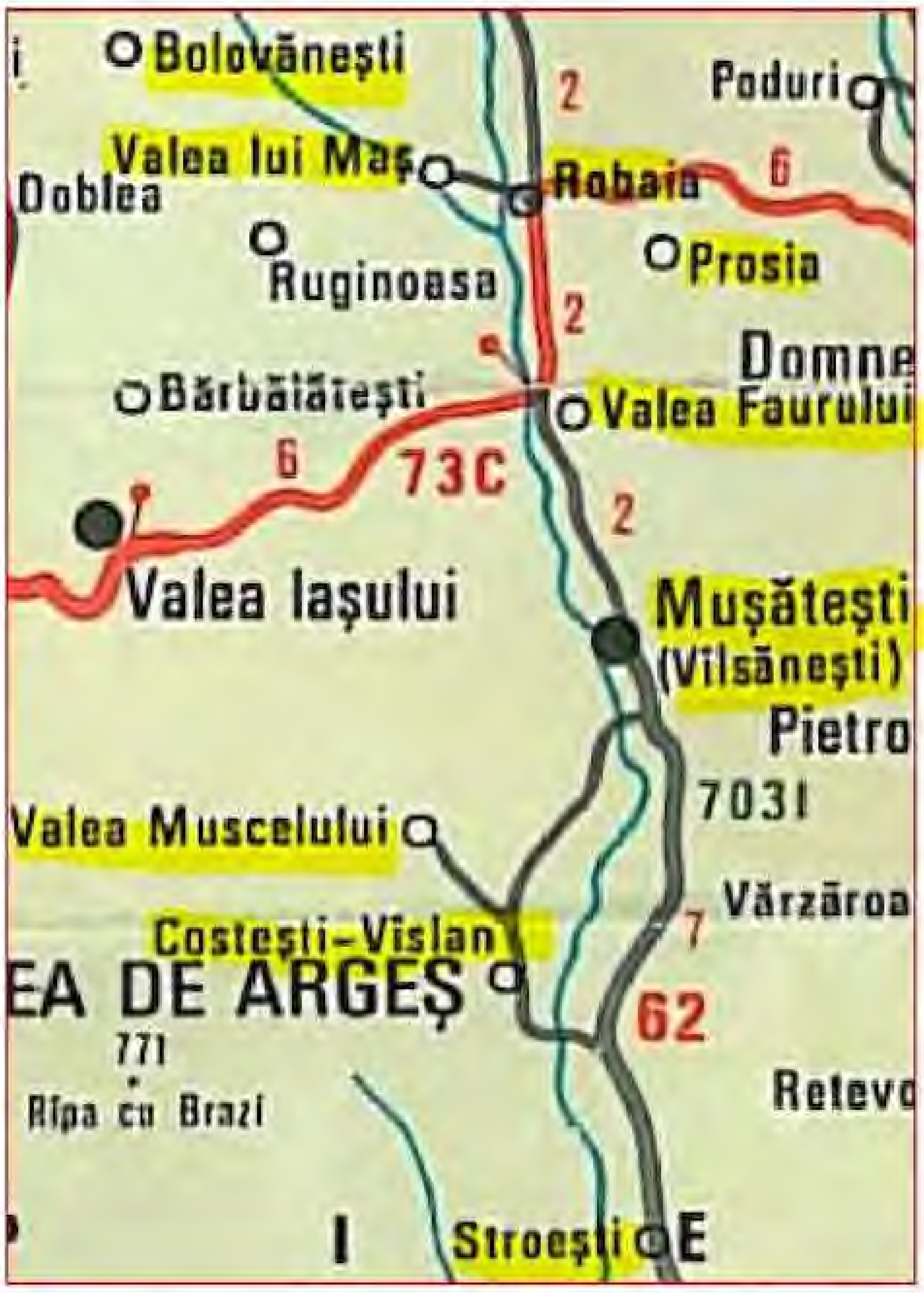
Bolovăneşti
Poduri
2
Valea lui Maş
Doblea
Robaia
6
Ruginoasa
Prosia
2
Domne
Bărbălăteşti
Valea Faurului
6
73C
2
Valea Iaşului
Muşăteşti
(Vîlsăneşti)
Pietro
7031
Valea Muscelului
Vărzăroa
Costeşti-Vîslan
7
EA DE ARGEŞ
62
771
Rîpa cu Brazi
Retev
I
Stroeşti
E

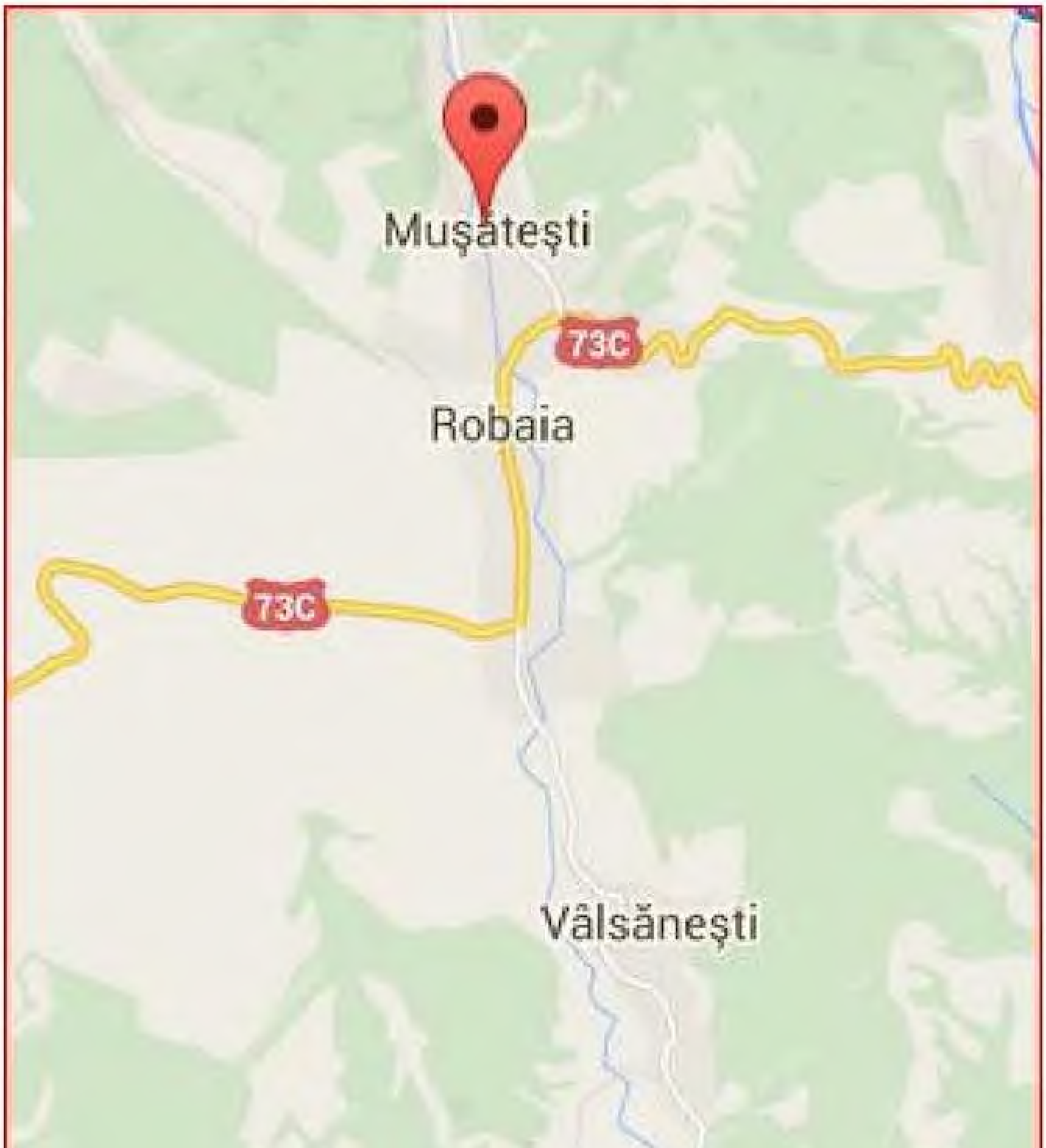
Muşăteşti
73C
Robaia
73C
Vâlsăneşti
Costeşti-Vâlsan
Stroeşti

PRIMĂRIA COMUNEI MUŞĂTEŞTI.

PRIMARIA COMUNEI MUSATESTI

CĂMINUL CULTURAL MUŞĂTEŞTI.

MUZEUL SATULUI.

GAZETA ȚARANILOR

CONSTANTIN DOBRESCU-ARGEŞ ŞI REVISTA SA.

MĂNĂSTIREA ROBAIA.

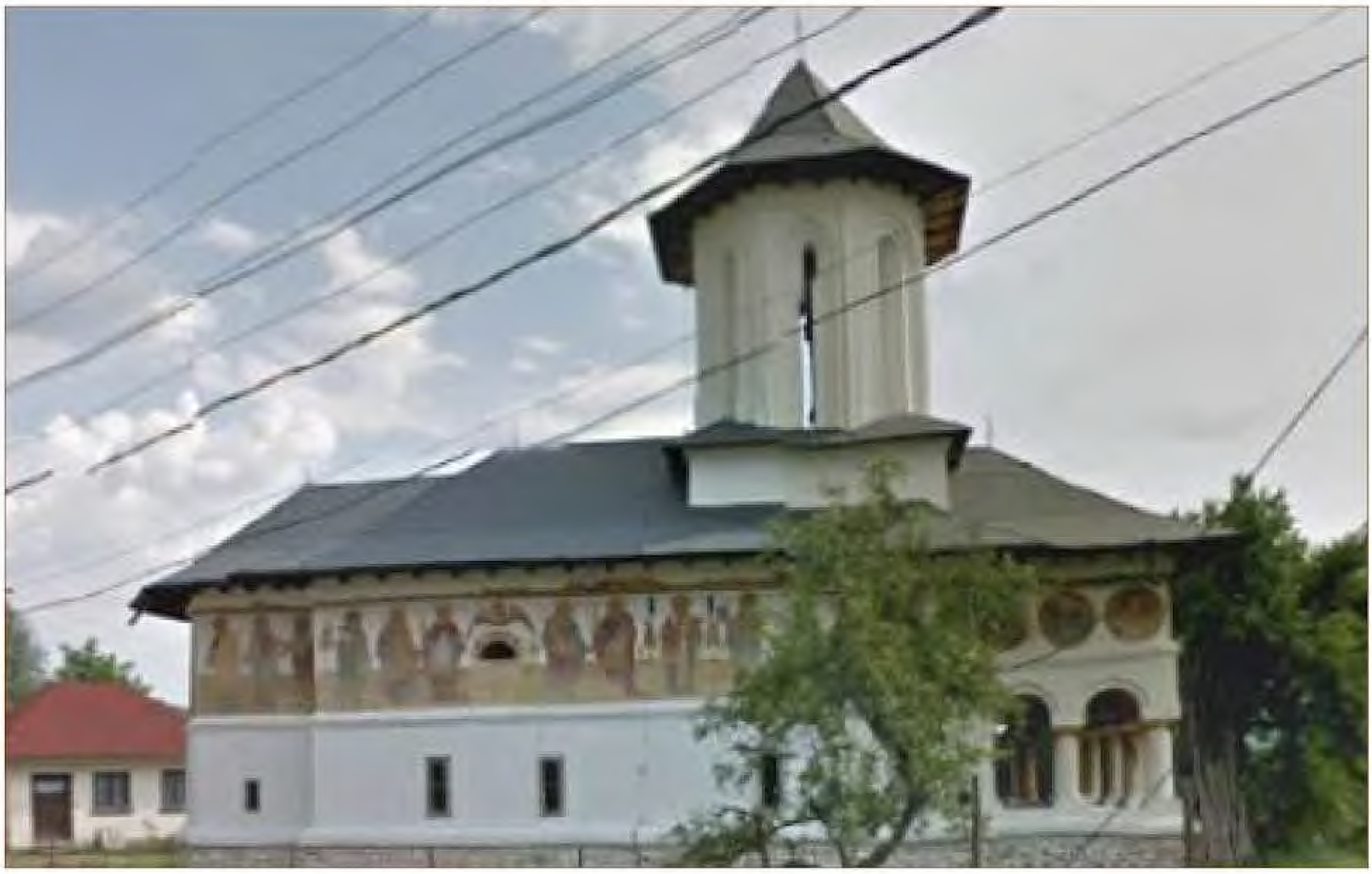

BISERICA COSTEŞTI VÂLSAN..

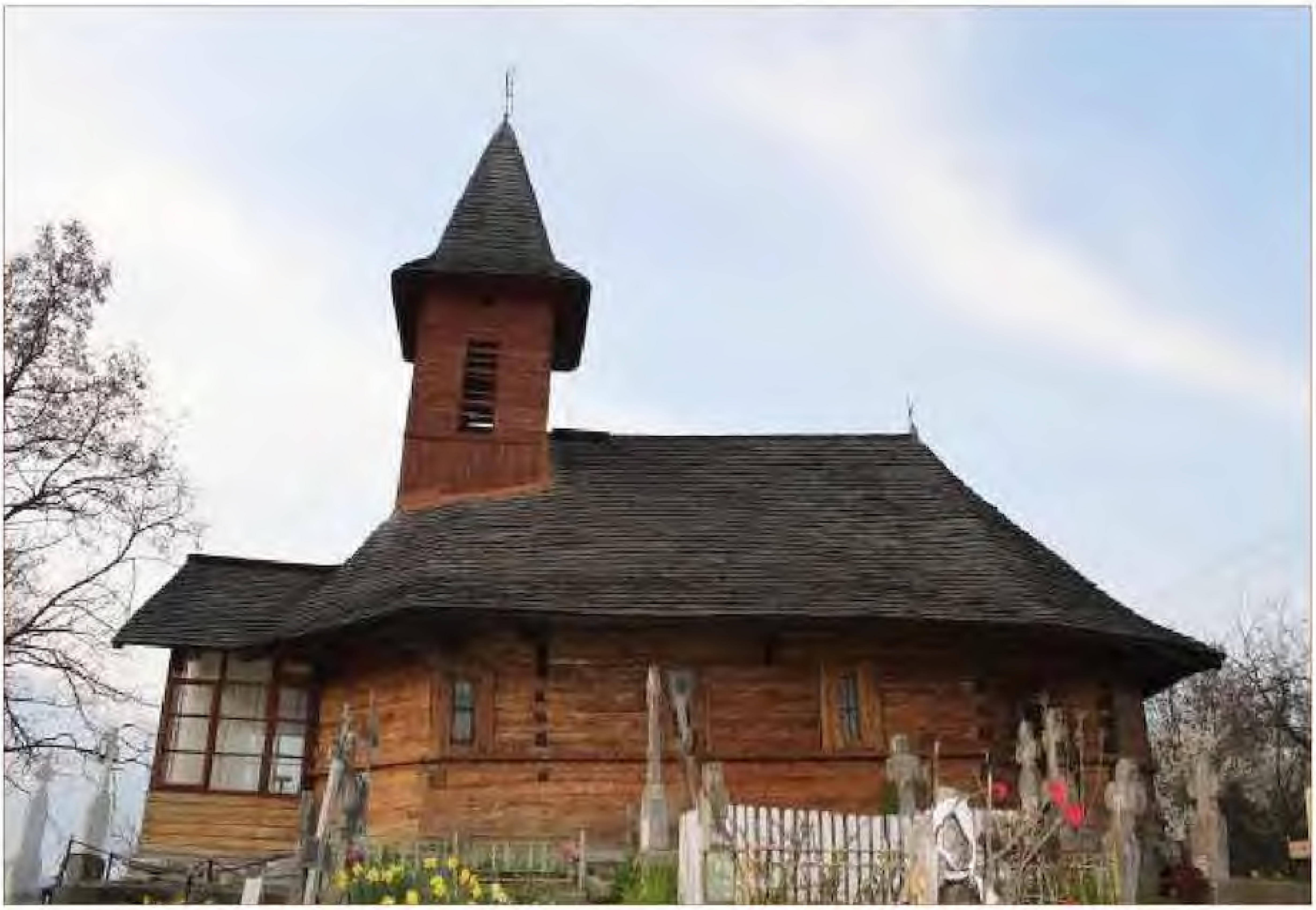

BISERICA DE LEMN VALEA FAURULUI.

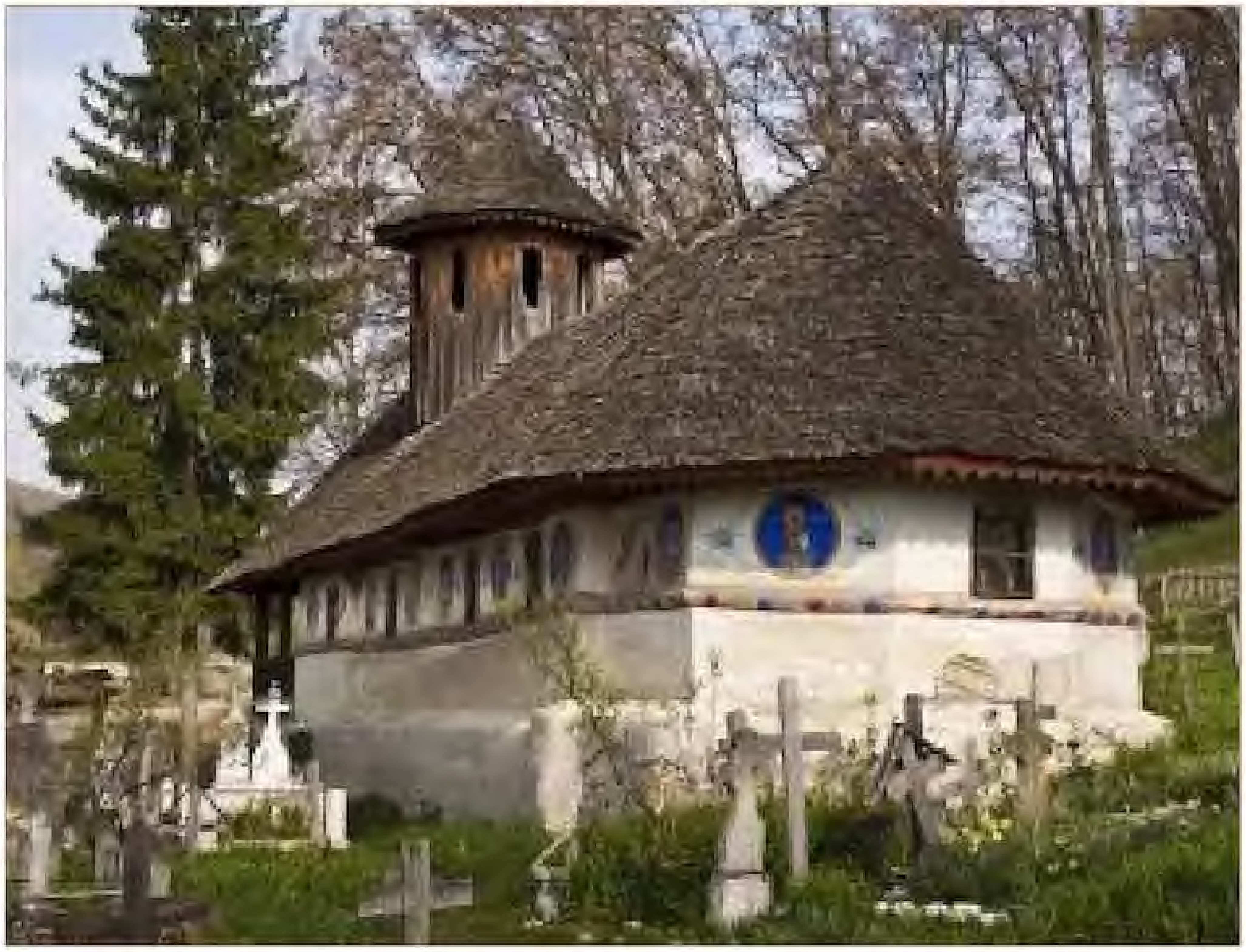

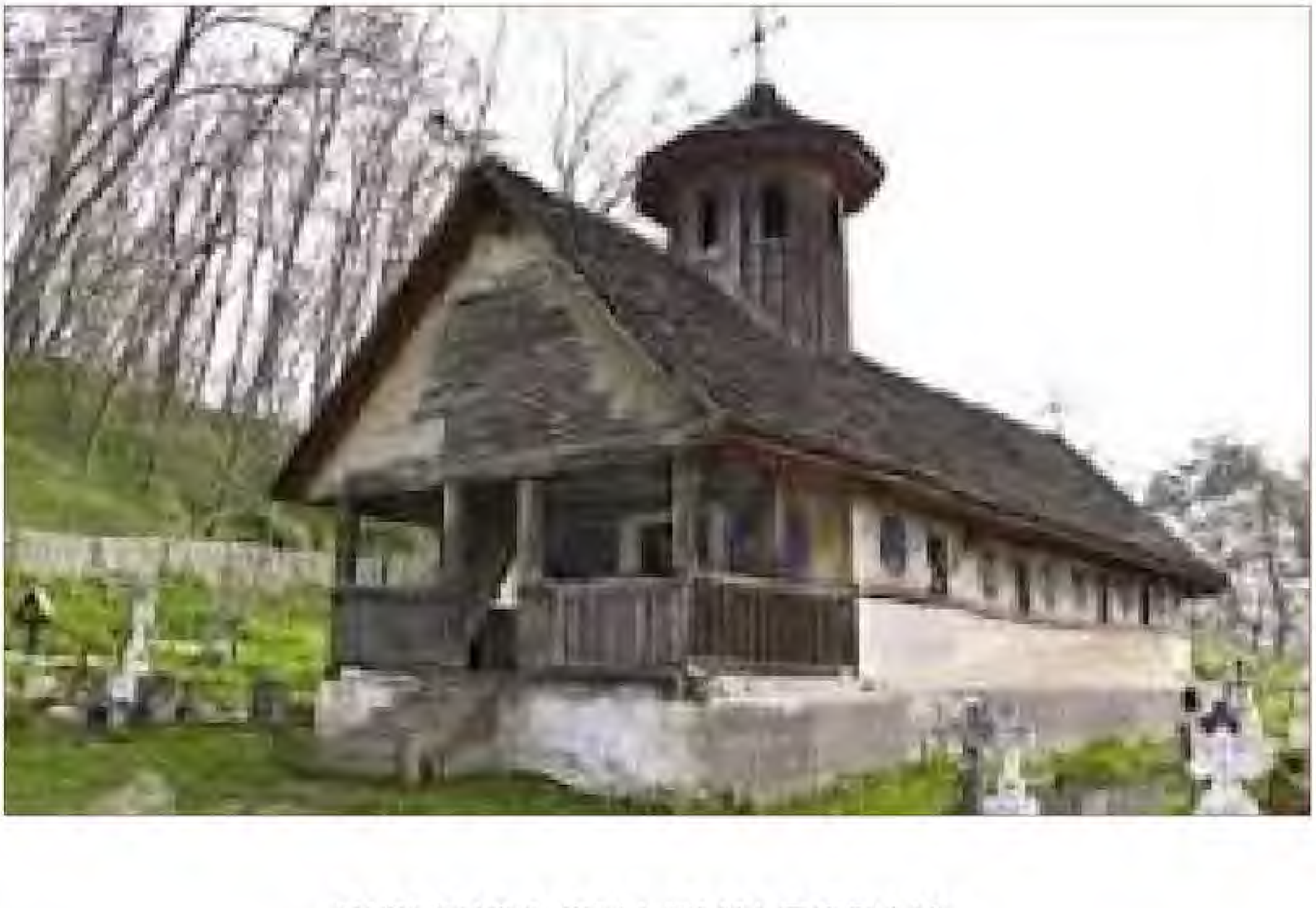

BISERICA DE LEMN ROBAIA

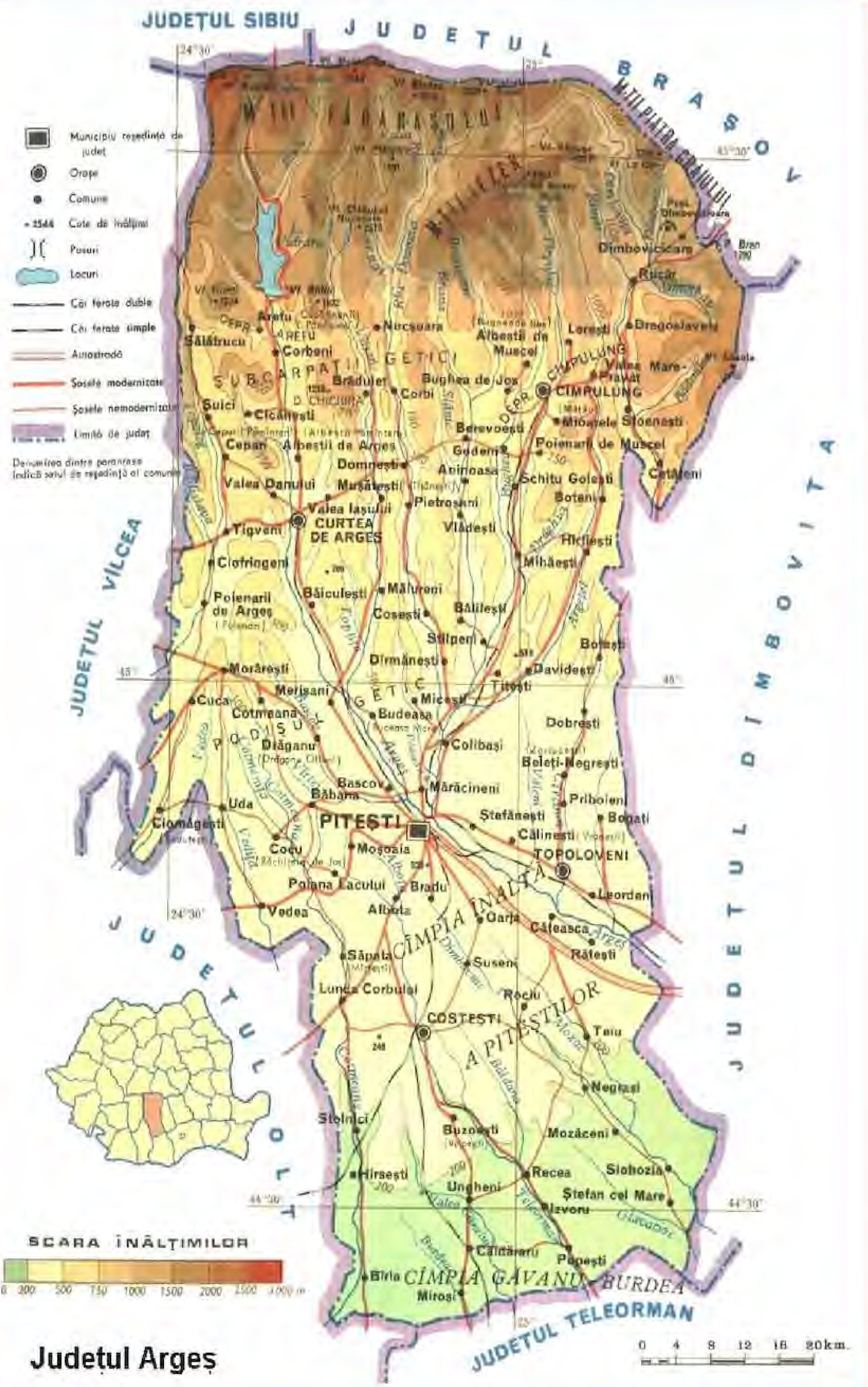

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Bălilești
Poienarii de Argeș
Cosești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Țițești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Bogați
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

NEGRAŞI

PITEŞTI MMXV

NEGRAŞI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Negraşi**; Bârlogu; Buta; Mozacu.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 45 km.
SUPRAFAŢĂ: 75,2 km^2.
POPULAŢIE: 2.387 locuitori [1.123 M + 1.264 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bodineşti – 1535 [7043] iulie 30 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 182)• ***Borobeică** – 1535 [7043] iulie 30 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 182)• **Negraşi** – 1535 [7043] iulie 30 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 182).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Negrași.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Paisie la 30 iulie 1535, prin care se confirmă lui Șerb și altora „ocine în mai multe sate, printre care Negrașii de Sus și Negrașii de Jos".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin Aşezarea dacică de la Negraşi, populată de daci liberi în epoca romană [sec. III p. H.]; în cursul investigaţiilor, arhl. Dragoș Măndescu a descoperit, în anul 2001, printre altele, un „război de ţesut".

În Aşezarea de pe vâlceaua Berivoia datând din secolele IX-X p. H., locuitorii acesteia se ocupau cu creşterea animalelor, cultivarea pământului şi meşteşugurile – element relevat prin depozitul de unelte descoperit, compus din: brăzdar şi cuţit de plug, seceră, lingură pentru scobit butucul roţii de car, scoabă, daltă, baros.

TOPONIMIE

Bârlogu – toponim topografic format pe baza apelativului *bârlog* ≈ „vizuina unor animale sălbatice", dar şi cu sens peiorativ de „locuinţă" (în acest caz, referirea la aspectul aşezării este depreciativă).

Buta – toponim social format pe baza apelativului *bute* cu sens multiplu: „butoi, dar şi butuc de roată", relevând, evident, ocupaţii locale.

Mozacu – toponim; la origine, antroponimicul *Mozacu* format pe baza unui apelativ, *mozac* ≈ „om închis, tăcut; zdravăn, rezistent".

Negrași – toponim topografic format pe baza eponimului *Negrea* – atestat în tradiţia orală locală, şi din sufixul *–aşi*, care indică provenienţa locuitorilor.

O variantă a determinării originii toponimului Negraşi asociază geneza acestuia cu un apelativ-poreclă *negraşi* ≈ „oameni cu o culoare mai închisă a pielii".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectura populară locală prezintă caracteristici ale arhitecturii zonei de câmpie a judeţului Argeş. Sub raport constructiv, casele vechi erau realizate din lemn şi prezentau un plan bicameral (tindă şi odaie). În prima jumătate a secolului XX, se adoptă tehnica de edificare a pereţilor pe baza unei structuri din grădele de nuiele fixate, prin montanţi verticali, în „talpa" construcţiei şi, respectiv, în cosoroabele care formează cununa acoperişului.

Ulterior, se extinde tipul de casă în paiantă, al cărei element de susţinere îl constituie un schelet de furci din lemn fixate în „talpă" şi în „cununa" acoperişului, pe care se bat

„paiantele” din lemn de salcâm sau din alte esenţe tari. În spaţiul dintre paiante, se introduce lut preparat special. Pereţii sunt tencuiţi cu un amestec din pământ şi paie tocate. Pentru a se preveni incendiile, peretele din dreptul vetrei se construieşte din cărămidă arsă sau din „chirpic”.

Casele prezintă prispe parţiale sau totale prevăzute cu stâlpi de lemn la extremităţi, sau, în cazul caselor dezvoltate longitudinal, cu stâlpi dispuşi la distanţe relativ egale pe toată lungimea acestora.

Portul popular tradiţional local relevă evidente influenţe ale zonei Teleorman.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul căluşăresc, Buceagul, Sălcioara, Ţânţăraşul.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Bârlogu –[▲]– ctitorită, în anii 1812-1815, de preoţii Gheorghe şi Stoica, împreună cu obştea satului, având ajutorul financiar al boierilor de origine greacă, Costea şi Ilie; reparată în: 1879, 1935, 1944-1945. Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată şi pridvor închis; turlă octogonală deasupra pronaosului. Decoraţia exterioară este redusă la un brâu din tencuială în formă de torsadă cu împletitură triplă. A fost construită o clopotniţă [1992-1997]. Întrucât pictura murală iniţială se degradase substanţial, a fost restaurată în 1879, portretele ctitorilor conservându-se în pronaos; repictată în tempera, de Nicolae Nicolescu [1945], restaurată, de Jean T. Popa [1984-1985].

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Tipic [XIX], Mineie [1852], Ceaslov [1854] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, un epitaf [1935], clopot [1815].

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» Leşile-Mozacu [1926-1928]~ctitorită de colonel D. Nicolescu din Bucureşti şi Ion Ivan; meşter zidar a fost Zamfir Bănică, „un constructor analfabet genial” •pictură murală: anonim [1928].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Negraşi [1875]~ctitorită de obştea satului Negraşi, pe locul unei biserici de lemn datând din 1750, acoperite cu stuf, „după obiceiul vremii” •intervenţii: consolidare [1899] •pictură murală: anonim [1875]; repictată de Nicolae Nicolaescu [1946].

Cruce de piatră: **Bârlogu**: 1642 [7150] februarie 20 –[▲]– în curtea bisericii.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 139 locuitori ai comunei Negrași, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [57], Al doilea război mondial [79].

-REZERVAŢII NATURALE

POIANA NARCISELOR, în suprafață de 4,1 ha, situată în lunca râului Dâmbovnic, este o rezervație naturală, protejată prin lege, pentru valoarea științifică a speciei florale și cadrul peisagistic al covorului de narcise, dominat de siluetele unor arbori.

Condițiile climaterice existente au favorizat, în acest areal depresionar umed, apariția unei specii de narcise (Narcissus stellaris), care înfloresc, primăvara, în perioada de la sfârșitul lunii aprilie până la începutul lunii iunie.

Narcisa de la Negrași – numită, local, *coprină* – este o plantă erbacee, cu tulpină subțire de culoare verde, frunze înguste, ușor îndoite pe nervura principală, cu flori albe, solitare, a căror coronulă este marcată prin margini roșii, iar petalele sunt de culoare alb-gălbui deschis, fin parfumate.

Anual, se organizează, la Negrași, în perioada de maximă înflorire a narciselor, o sărbătoare populară devenită tradiţională. Numele literar al plantei provine din mitologie, Narcis fiind un tânăr frumos, îndrăgostit de propriul său chip, metamorfozat, după moarte, în această splendidă floare.

IN MEMORIAM

✪ **BĂRBULESCU SIMION** [Bârlogu,1925-2008] – critic literar, eseist; licenţiat în litere şi filozofie al Universităţii Bucureşti [1948]; profesor la Buşteni-Prahova. Opera: «Comentarii critice» [1969], «Viaţa ca un roman trăit. Eseu despre poezia lui Demostene Botez» [1983], «Profiluri lirice contemporane» [1987], «Printre scriitori şi artişti» [1988], «Marea iubire», memorii [1997], «De la Eminescu la Cioran», eseuri [1995], «Vladimir Streinu», «Simion Stolnicu» ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 327.

Iordache-Argeşeanu, Elena Marinescu– *Istoricul comunei Negraşi-Argeş*, Bucureşti, 1941, 40 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

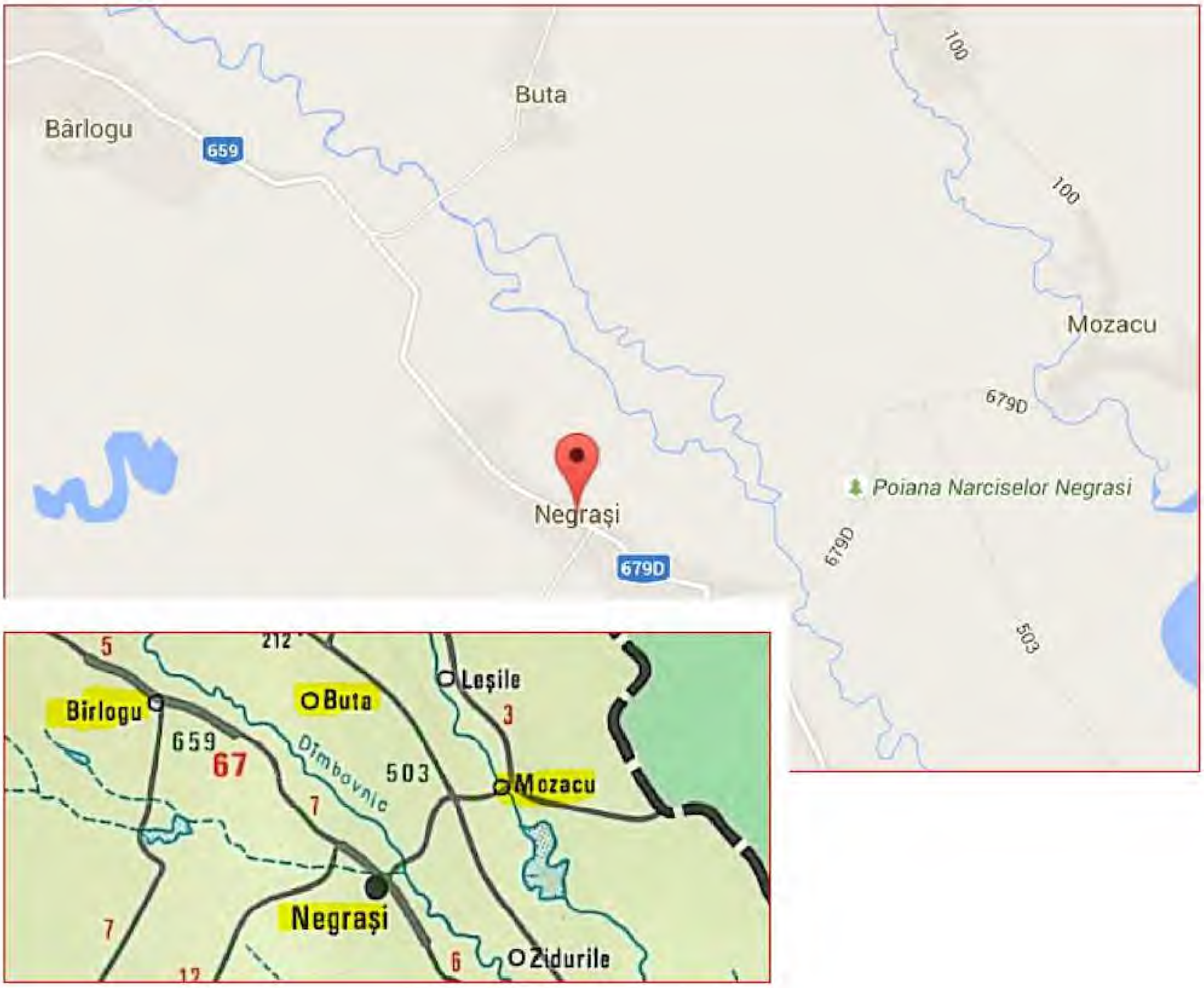
Bârlogu
659
Buta
100
100
Mozacu
679D
Poiana Narciselor Negrasi
Negrași
679D
679D
503
5
212
Leșile
Birlogu
Buta
3
659
67
Dîmbovnic
503
Mozacu
7
Negrași
7
6
Zidurile
12

PRIMĂRIA COMUNEI NEGRAŞI.

POIANA CU NARCISE.

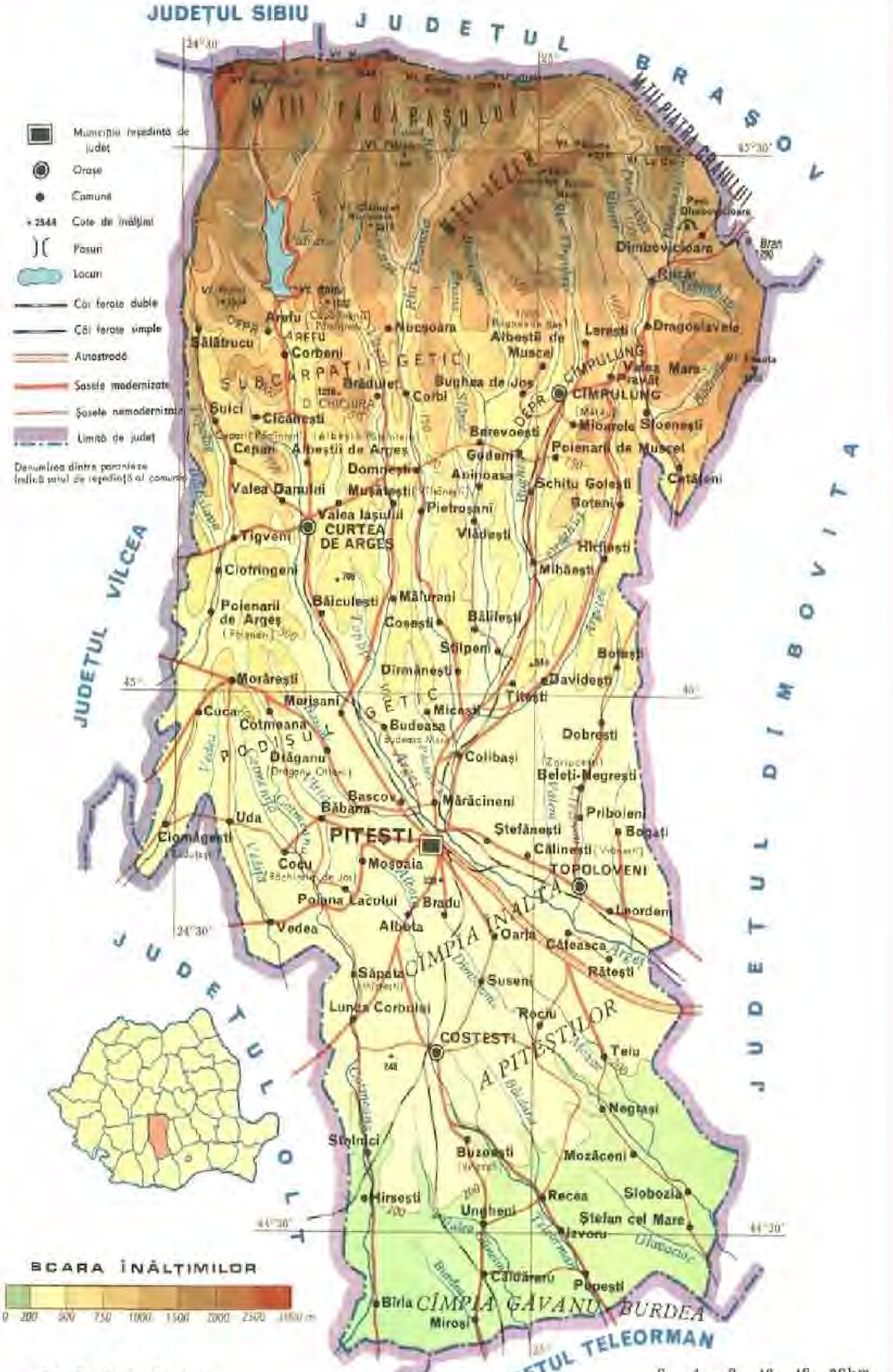
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
M-ȚII IEZER
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comună
+2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
DEPR. AREFU
Dîmbovicioara
Bran
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
CÎMPULUNG
Valea Mare-Pravăț
Mioarele
Stoenești
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Godeni
Poienarii de Muscel
Berevoești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Valea Iașului
Boteni
CURTEA DE ARGEȘ
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Titești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
PITEȘTI
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Recea
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Tîrgului
Bratia
Cotmeana
Vedea
Neajlov
Dîmbovnic
Teleorman
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

NUCŞOARA

PITEŞTI MMXV

NUCŞOARA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: Nucşoara; Gruiu; Sboghiţeşti; Slatina.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 70 km.
SUPRAFAŢĂ: 437,1 km^2.
POPULAŢIE: 1.442 locuitori [718 M + 724 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Diamante [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Nucşoara – 1532 [7040] mai 28 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 126)• **Slatuni** (Slatina) – 1526 [7034] iulie 6 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 18)• **Secături** – 1595 iunie 16 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Slatina.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin prezenţa, în aria comunei, pe Dealul Gruiul Negru din Slatina, a unor amenajări subterane – bordeie – destinate adăpostirii temporare a produselor agricole şi a unor bunuri materiale deţinute de comunitatea sătescă. Apariţia bordeielor este asociată temporal cu perioada migraţiei popoarelor, zona Nucşoarei constituind un loc de refugiu preferat de către oamenii din câmpie, în cursul atacurilor popoarelor migratoare sau incursiunilor de pradă otomane.

TOPONIMIE:

Gruiu – toponim topografic indicând „un bot sau o coadă de deal". Numele anterior, **Secături**, îşi avea originea în aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea, terenul fiind complet defrişat.

Nucşoara – toponim diminutival sincopat, format pe baza apelativului *nucă* [Ruticilla phoenickorus]. În «Dicţionarul geografic al judeţului Muscel», se consemnează următoarele: „Numele comunei vine de la diminutivul *nucuşor*, fiindcă tradiţia spune că primul om care s-a aşezat aici s-a stabilit lângă un nuc mic, de unde comuna ce s-a format a primit numele de Nucuşoara, care apoi s-a schimbat în Nucşoara.". Paul de Alep, secretarul patriarhului Macarie al Antiohiei, menţiona, în anul 1658, referindu-se la denumirea localităţii vizitate: „Nucşoara, adică Satul Nucilor, acolo, fiind foarte mulţi nuci.".

Sboghiţeşti – toponim asociativ format pe baza apelativului regional „sbughit", cu sens de „om fugit de undeva", atribuit de „pământeni" unui cioban refugiat din Transilvania din cauza persecuţiilor religioase determinate de Unirea cu Roma şi stabilit în aria actuală a aşezării situate între Corbi şi Nucşoara.

Slatina – toponim topografic format pe baza apelativului de origine slavă *slatină* ≈ „sărătură umedă cu smârcuri de apă", indicând existenţa unor „sărături" în aria satului. Monografiști locali, afișând un fals spirit „enciclopedist", explică etimologic, cu extremă dificultate, proveniența toponimului din „sald" (auriu), argumentând prin existența unor zăcăminte aurifere, întrucât „țiganii căutau aur în nisipurile Cernatului", deși recoltarea prețiosului metal din nisipul apelor râurilor montane include o arie geografică extinsă între Olt și Dâmbovița. [v. Bezviconi – *Călători ruși în Moldova și Muntenia*,1947]. Mult mai verosimilă este semnificația toponimică de „sărătură" < sal [I. I. Russu], deoarece, din vârful Șețu, izvorăsc ape cu o concentrație accentuată în sare, orientate spre Slănic, un alt toponim generat de existența unor sărături în arealul de constituire a așezării. Nu este exclus ca acest loc mocirlos să fi fost denumit, de către primii locuitori, „Slatina", prin antonimie cu „Secături" – „loc pietros, relativ uscat, rezultat prin defrișarea pădurilor" din teritoriul său.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională integrată coordonatelor caracteristice zonei montane din judeţul istoric Muscel. Vechile case erau construite din lemn de brad sau de stejar, iar acoperişul în patru ape avea o învelitoare de şindrilă din acelaşi material lemnos. În situaţia construcţiilor de locuit dispuse pe două niveluri, camerele erau separate printr-o tindă centrală şi prezentau, pe latura frontală, o prispă deschisă, sau închisă cu pălimar de lemn.

Existenţa unor legături tradiţionale cu românii din Transilvania este invederată de schimbul de mărfuri efectuat cu ocazia târgului anual organizat în poiana Sânt Ilie.

Nucşoara reprezintă unul dintre renumitele centre de creaţie specializat în confecţionarea mobilierului ţărănesc, a portului popular şi a textilelor de interior, în încondeierea ouălor.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Laurenţia Burlănescu, Filofteia Cujbescu, Verona Cujbescu, Elena Lemnaru. În arta crestăturilor în lemn, se remarcă, în special, în lucrările ample cu tematică religioasă, precum «Troiţa Liliana Nanu» din Poenărei, vestitul sculptor Ion Rodoş.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Maria Burlănescu (n. 1889) şi Elena Mălureanu (n. 1924) erau specializate în confecţionarea iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă; Filofteia Cujbescu (n. 1902) era neîntrecută în încondeierea ouălor, iar Ion Buiculescu (n. 1904) şi Aurel Oproiu (n. 1906) realizau furci de tors bogat ornamentate din lemn de sânger. Victor Holandra (n. 1914) confecţiona etajere din gips şi praf de marmură. În fascinanta artă a încondeierii ouălor, este meşteră renumită Silvia Belu. Prelucrarea artistică a cerii reprezintă o meserie artistică pentru Gina Borovină. Confecţionarea obiectelor prin împletirea unor materiale vegetale constituie o meserie, dar şi o pasiune pentru Maria Florea şi Dorina Ursu.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii se înscriu baladele: Cântecul ciobanului care şi-a pierdut oile; Cântecul lui Milea; Fata şi cucul; Uncheşii, precum şi doinele: Foaie verde siminoc şi Ioana din Valea Mare.

Un excepţional talent interpretativ dovedea cântăreaţa amatoare de muzică populară **Maria Cârstoiu** (Piţuleasa), de la care celebrul folclorist român Constantin Brăiloiu culegea, în anul 1935, nestemate al creaţiei lirice locale, şi căreia nepotul său, distinsul folclorist şi remarcabilul publicist argeşean Constantin Cârstoiu, i-a evocat viaţa dăruită cântecului popular în emoţionanta carte: «Drumul Piţulesei. Maria Cârstoiu – valoros rapsod al plaiurilor muscelene», apărută sub egida Centrului judeţean Argeş al creaţiei populare. Harul fascinant al Piţulesei a fost moştenit, în familia sa, de către solistele de muzică populară: Ecaterina Regep şi Viorica Tefeleu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul ca la Nucşoara, Brâul de la Sboghiţeşti, Căţeaua, Ciobănaşul, Mariţica, Ungurica, Vulpea.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Izvorul Tămăduirii – în satul Sboghiţeşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» Nucşoara** –[▲]– ctitorită, în 1889-1890, de „obştea satului, în frunte cu preotul Petre Arnăuţoiu, Din Milea, Onea Cujbescu ş. a.", pe locul unei biserici de lemn „ruinate". Biserica a fost reparată radical în: 1913, 1950, 1967. Plan „în formă de corabie", cu altar semicircular în interior şi poligonal în exterior; naos extins cu abside laterale; pronaos cu cafas lucrat artistic din lemn; pridvor închis, cu trei arcade semicirculare sprijinite pe coloane, frontal, şi coloane angajate, lateral. Turla cilindrică de deasupra naosului şi turla octogonală, pe bază pătrată, peste pronaos conturează imaginea bisericii construite în apropierea lacului „Învârtita". Clopotniţa de plan pătrat, amplasată la vest de biserică, este prevăzută cu un portal larg de acces.

Pictura în frescă realizată de Emil Ivănescu-Millan din Curtea de Argeş [1970]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1742], Molitvelnic [1811], 12 Mineie [1852], Evanghelie [1865] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Cruci de piatră cu caracter votiv: **Grui** (Secături): XVIII –[▲]– în livada lui Luca Tefeleu; ¾ XVIII –[▲]– la nord-vest de sat ■~**Nucşoara**: 1729-1730 [7328] –[▲]– în centru, în grădina Mariei Banu; 1759-1760 [7268] –[▲]– vizavi de dispensar.

Monument eroi: **Nucşoara** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Pavoni – lângă Biserica Nucşoara.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 102 locuitori ai comunei Nucșoara, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [61], Al doilea război mondial [40].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea a fost „câmp de luptă", prin instalarea, la 25 septembrie 1916, a unui „post de patrulare și supraveghere" a Văii Râului Doamnei, întărit, la 11 octombrie 1916, cu un escadron dintr-un regiment de călărași și, în noaptea de 30 spre 31 octombrie, cu Brigada a 2-a Cavalerie, care au respins, la 31 octombrie, un puternic atac inamic. Retragerea brigăzii de cavalerie, dislocată în zona Aninoasa, a facilitat ocuparea comunei Nucșoara de către forțele dușmane la 9 noiembrie 1916.

MEMENTO:

CASA MEMORIALĂ Elisabeta şi Gheorghe Rizea – evocatoare a Rezistenţei armate anticomuniste de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş, al cărei nucleu principal s-a constituit în Nucşoara; în casă, în prezenţa colonelului Gheorghe Arsenescu, iniţiatorul şi coordonatorul Grupării «Haiducii Muscelului», partizanii au depus jurământul solemn, ţinând o cruce, în mâna stângă, şi o armă, în mâna dreaptă, angajându-se să lupte pentru „salvarea şi eliberarea patriei din ghearele fiarelor comunisto-bolşevice şi de sub jugul greu al ruşilor". •**Placă comemorativă** – fixată pe frontispiciul clopotniţei bisericii din Nucşoara; text incizat: „Veşnică recunoştinţă eroilor Rezistenţei anticomuniste din organizaţia «Haiducii Muscelului» /.../ 27 iulie 1997.". •**Monumentele funerare** din cimitirul Nucşoara ale familiilor: Arnăuţoiu, Drăgoi, Rizea etc., participante la Rezistenţa armată anticomunistă din Munţii Făgăraș.

– REZERVAȚII NATURALE

REZERVAȚIA NATURALĂ IEZER, cu o suprafață de 300 ha, situată în masivul Iezer-Păpușa, în SE Munților Făgăraș, între Dâmbovița (la E) și Râul Doamnei (la V), masiv format din șisturi cristaline, prezentând o culme înaltă, cu direcție NE-SV, dominată de mai multe vârfuri (Păpușa – 2391 m, Bătrâna – 2341 m). Din flora ocrotită a rezervației Iezer, fac parte: argințica, bujorul de munte sau smirdarul, cimbrișorul de munte, garofița alpină, piciorul cocoșului, zâmbrul. Rezervația include și lacul glaciar Iezer, cu o suprafață de 0,60 ha. Pădurea Iedu-Cernat, pădure seculară de conifere, este rezervație forestieră.

LACUL „ÎNVÂRTITA" – „lac carstic, cantonat în formaţiuni din gips (singurul din ţară), la 780 m altitudine; situat, în zona centrală a satului Nucşoara, pe o poliţă structurală a interfluviului dintre râul Vâlsan şi Râul Doamnei; are o suprafaţă de 2,2 ha şi o adâncime maximă de 5 metri". O **placă memorială** consacrată eroilor din Nucşoara ai Rezistenţei armate anticomuniste din Munții Făgăraș este amplasată pe latura sudică a lacului, lângă şosea.

IN MEMORIAM

Martiri ai luptei pentru libertate participanţi la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş [1948-1958]: **ARNĂUŢOIU I. PETRE** [1926-1959], agricultor; **ARNĂUŢOIU I. TOMA** [1921-1959], ofiţer; **DRĂGOI N. ION** [1900-1959], preot; **JUBLEANU TITU** [1902-1959], muncitor forestier; **MILEA BENONE** [1927-1959], muncitor forestier; **MOLDOVEANU ALEXANDRU** [1904-1959], învăţător; **SÂNDOIU ION** [1910-1959], muncitor forestier – executaţi la Închisoarea Jilava în noaptea de 18/19 iulie 1959 şi **ARNĂUŢOIU IOAN-IANCU** [1887-1962], învăţător; soţia sa, **ARNĂUŢOIU LAURENŢIA** [1894-1962], casnică; **PLOP MARIA** [1927-1962], casnică – morţi în detenţie; **MARINESCU ION** [1927-1952] – student la Facultatea de medicină din Cluj, ucis în munţi; **JUBLEANU MARIA** [+1950 august 9] împuşcată în munţi, de Securitate, şi fiul ei, **JUBLEANU CONSTANTIN/TICĂ** [1931-1958 mai 20], care s-a sinucis, cu ultimul cartuş, în bordeiul din Poenărei, pentru a nu se preda viu, după ce deschisese foc de armă împotriva securiştilor care asaltau adăpostul de la Râpile cu Brazi.

✪ **TRĂGAISTĂ-NUCŞOREANU PETRE** – autodidact, redactor al revistei cvasiumoristice «Biciul cultural», cu o periodicitate incertă, având evidente accente de critică socială, concepute la Nucşoara în perioada interbelică şi dactilografiate la Bucureşti, revistă cu un subtitlu semnificativ: „Abonament cât vrei să dai, apare când poate !"…

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 331; Idem– *Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş*, www.google.ro, calameo.1227548;

Alexandru Marinescu– *Cronica Rezistenţei eroice anticomuniste a grupului de partizani din Munţii Făgăraş*, www.google.ro, calameo.1227548; Ion Oprescu, Lică Retevoi– *Monografia comunei Nucşoara, judeţul Argeş*, Piteşti, 2005, 96 p.; Ion Oprescu, Valentin Retevoi, Lică Retevoi, Ioan-Nelu Oprescu– *Monografia comunei Nucşoara, judeţul Argeş*, Piteşti, 2007, 160 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

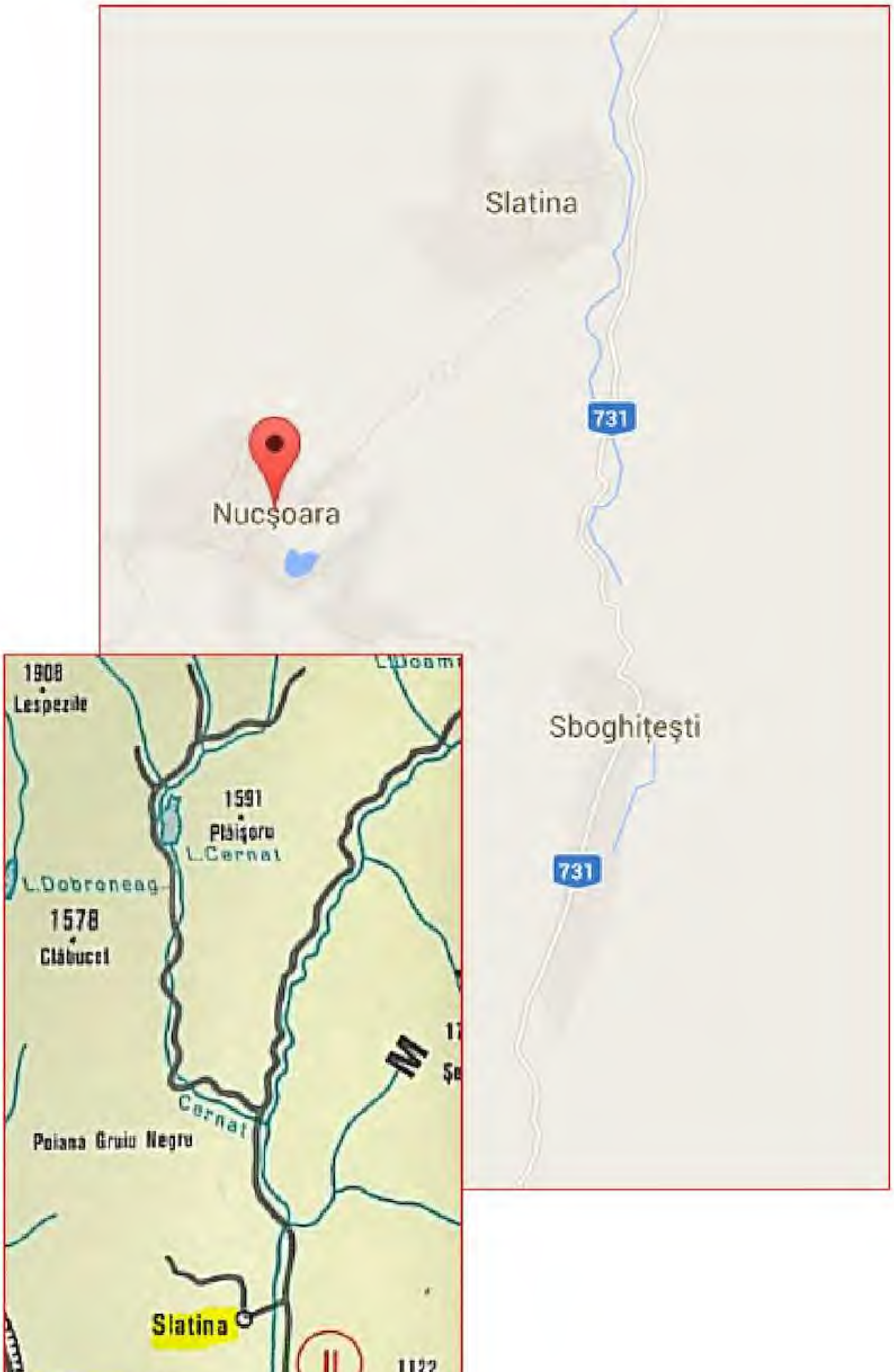
Slatina
731
Nucşoara
Sboghiţeşti
731
1908
Lespezile
1591
Plăişoru
L.Cernat
L.Dobroneag
1578
Clăbucel
M
Cernat
Poiana Gruiu Negru
Slatina
II
1122
Bahna
Nucşoara
5
4
Sboghiţeşti
Gruiu

5

PRIMĂRIA COMUNEI NUCŞOARA.

mercador.ro

LACUL NUCŞOARA.

BISERICA
NUCŞOARA.

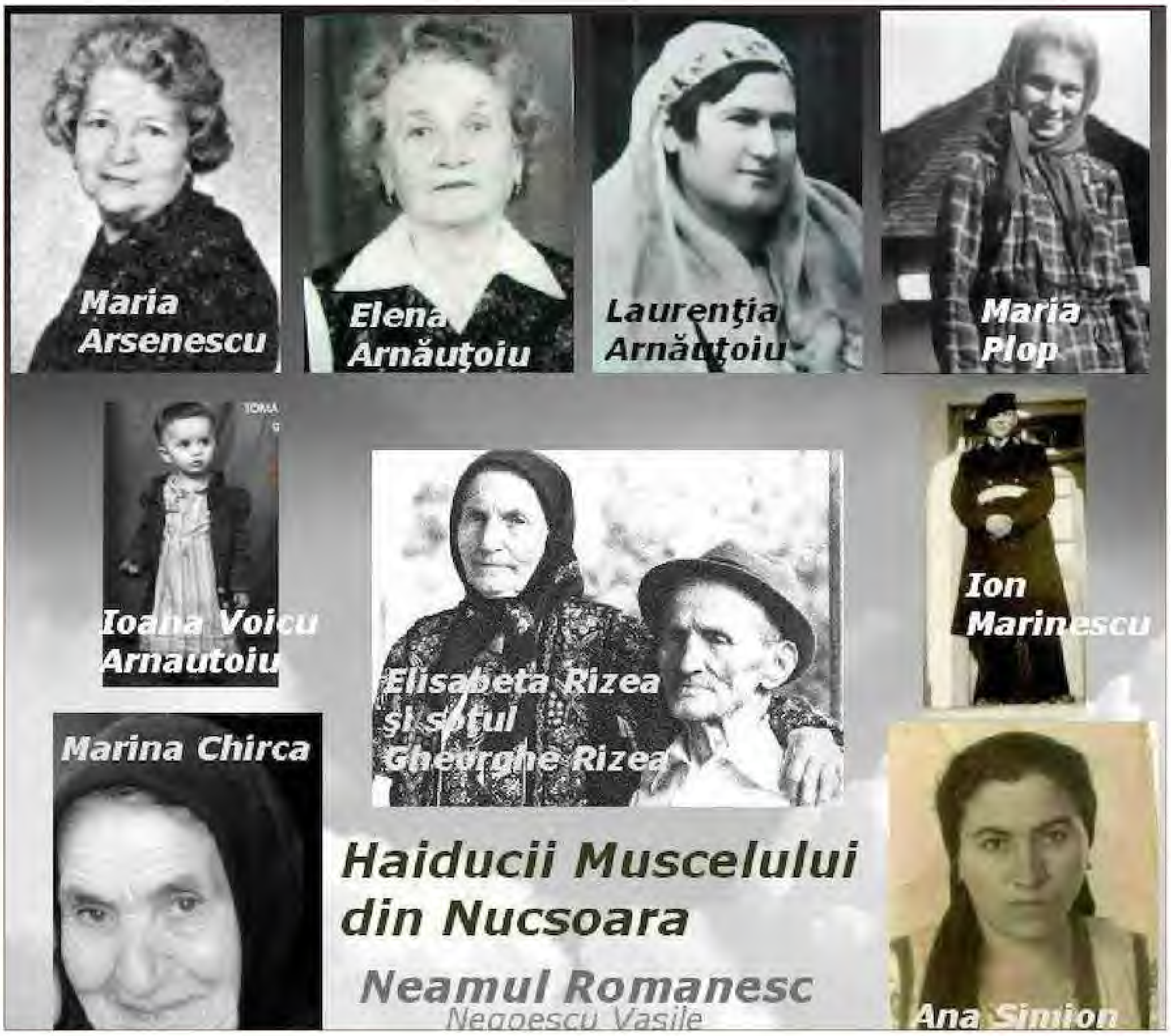
Maria Arsenescu
Elena Arnăuţoiu
Laurenţia Arnăuţoiu
Maria Plop
Ioana Voicu Arnautoiu
Elisabeta Rizea şi soţul Gheorghe Rizea
Ion Marinescu
Marina Chirca
Haiducii Muscelului din Nucsoara
Neamul Romanesc
Negoescu Vasile
Ana Simion

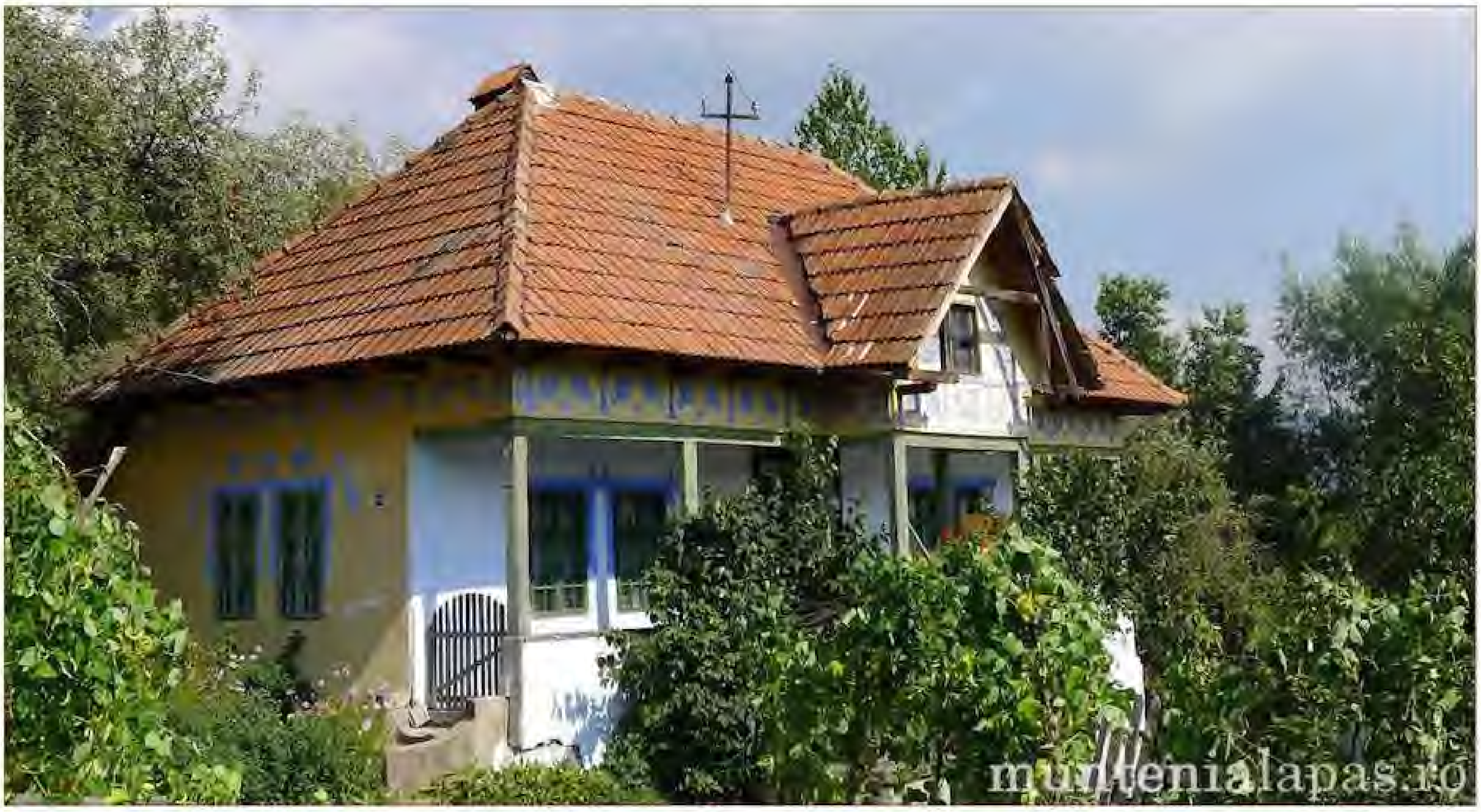
muntenialapas.ro

CASA ELISABETA ŞI GHEORGHE RIZEA.

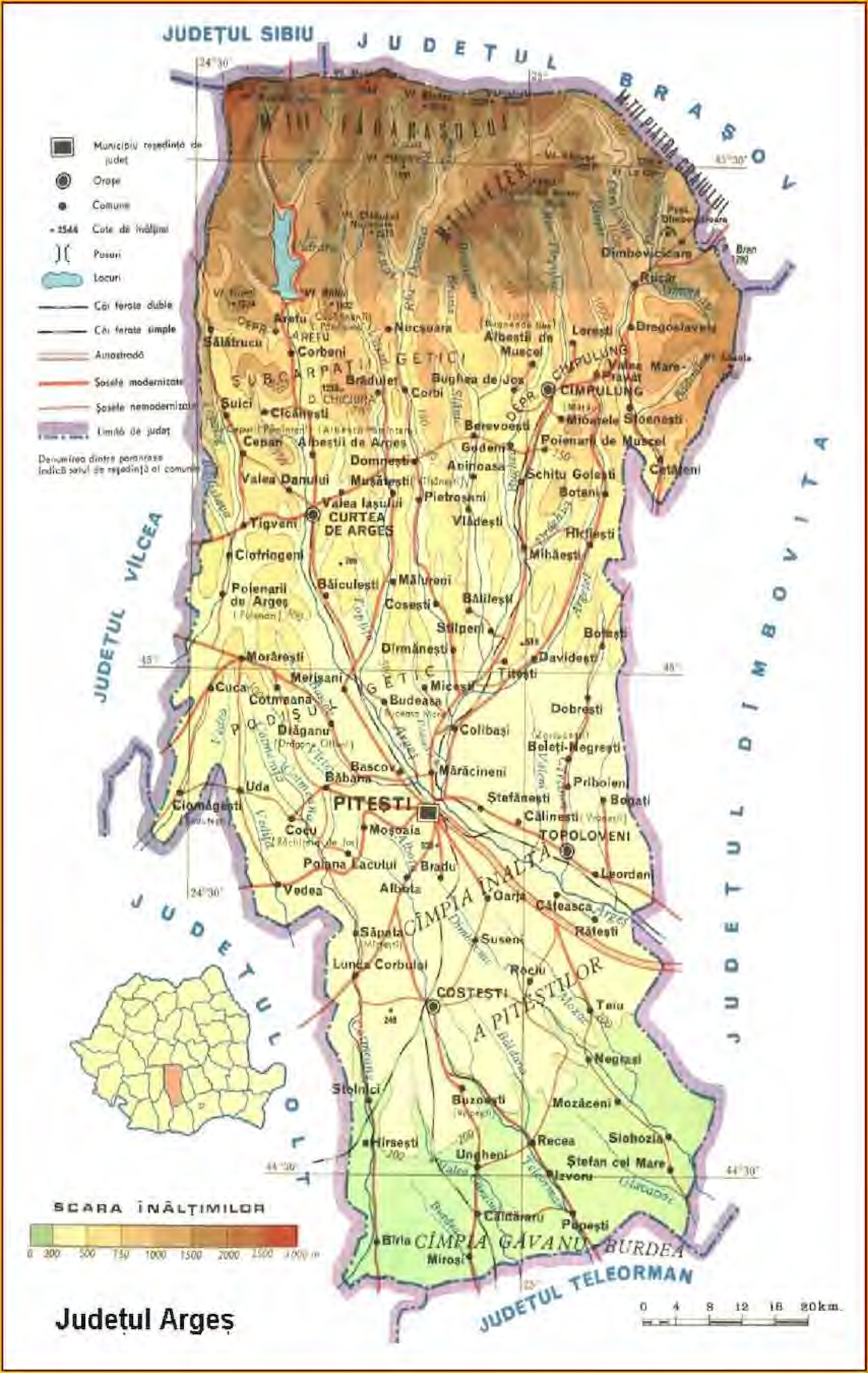
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
D. CHICIORA
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Nucșoara
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Gedeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Botenii
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Rîul Doamnei
Dîmbovița
Neajlov
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Dîmbovnic
Găvanu
Burdea
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

OARJA

PITEŞTI MMXV

OARJA

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din două sate: **Oarja**; Ceauşeşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 15 km.
SUPRAFAȚĂ: 38,6 km^2.
POPULAȚIE: 2.948 locuitori [1.480 M + 1.468 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea San Donato di Ninea [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

●**Stănislăveşti** – 1692 aprilie 18 (JA). Satul Stănislăveşti, în aria căruia se consemna, prin document, prezenţa unui schit construit, la o dată neprecizată, de ieromonahul Daniil.

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului desființat, încorporat în Oarja, Stănislăvești, pe teritoriul căruia a existat schitul omonim, menționat la 18 aprilie 1692 și ctitorit de „Daniil ieromonah și de părinții lui popa Dobrotă".

⬟Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată printr-un topor de piatră descoperit întâmplător pe raza satului Oarja.

TOPONIMIE:

○ Ceauşeşti – toponim social format pe baza eponimului *Ceauşu*, la origine, apelativul *ceauş* cu sens multiplu: „curier, emisar oficial la turci; mai marele surugiilor de poştă; om de serviciu la cancelaria unei închisori" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiţia orală atribuie întemeierea localităţii unui „ceauş" stabilit pe vatra satului actual, după retragerea unui grup de turci care au prădat şi incendiat casele din Dealul Siliştei.

○ Oarja – toponim topografic format pe baza apelativului regional *oarjărie* ≈ „câmp semănat cu orz" [Hordeum]. Conform unei legende locale, numele satului provine din patronimicul *Oarje* – viteaz din oastea lui Mircea cel Bătrân, pe care voievodul l-a răsplătit cu o moşie în acest loc, pentru curajul său în timpul bătăliei de la Rovine.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică aşezărilor din Câmpia înaltă a Piteştilor. Existenţa caselor vechi pe soclu plin, cu pivniţe şi gârlici este atestată documentar alături de casele înalte pe pivniţă, cu uşă de intrare la gârlici şi barbacane (deschizături înalte şi înguste pentru aerisire şi lumină) practicate în soclul masiv. Aceste tipuri de case erau dezvoltate în lung, cu patru sau şase goluri la faţada principală şi cu sală, uneori, pe trei laturi susţinută pe stâlpi din lemn, accesul spre etaj fiind dispus lateral; sala construită în consolă se închidea, în partea inferioară, printr-un pălimar de lemn. Planul etajului destinat locuirii era format din tindă şi camere laterale. Tipurile de case construite în perioada interbelică sunt joase, cu prispa în consolă şi cu foişor de scară plasat pe axul faţadei. Amplul decor traforat distribuit la faţada principală (pălimar, frontonul foişorului, consolele stâlpilor dezvoltate în arcade ajurate) constituie o modalitate de particularizare a construcţiilor.

Portul popular se înscrie, prin caracteristicile sale, în aria de interferenţă dintre portul popular argeşean şi cel teleormănean.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Ioana Stan din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: De-ar fi trandafiru-n floare; Frunzuliţă, fir rozet; Munte, munte; Marine, dragă Marine.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Cazacul, Căluşul, Floricica, Hora mare, Orgencuţa (Orjanca, Orjăncuţa); Sârba, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✝Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» Ceauşeşti [1880-1881]~ctitorită de obştea satului; construită pe locul unei bisericuţe de lemn „ruinate"•intervenţii: 1925; 1942; 1957; 1964; 1972 •pictură murală: anonim [1881].

✝Biserica «Sf. Vasile»+«Cuvioasa Paraschiva» Ceauşeşti [1873]~ctitorită de preot Dobre, preoteasa Anca şi „toţi fraţii care au ajutat"; construită din „bârne de lemn aduse din pădurea boierului Ion Cuţitaru •intervenţii: consolidarea soclului [1947] •pictură murală: Petre Apostol [1873]; restaurată.

✝Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» Oarja [1875]~ctitorită de obştea satului, pe locul bisericii de lemn de la care s-au păstrat pisania şi uşile împărăteşti •intervenţii: consolidarea fundaţiei [1924] •pictură murală: Ilie zugrav [1875]; repictată de Stănică Georgescu [1934].

✝Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» Stănislăveşti [1886]~ctitorită de preot Neacşu Ilie, Rada, Dumitru Dumitraşcu, Marin Bulcan ş. a. •intervenţii: consolidare cu centuri metalice [1941] •pictură murală: Ilie Petrescu, George Petrescu, Nae Popovici [1886]; restaurată de studenţi ai Institutului de Belle Arte-Bucureşti, sub conducerea lui Costin Petrescu [1930].

✝Biserica «Naşterea Maicii Domnului» Stănislăveşti [1922-1923]~ctitorită de Badea Cârstea şi fiii săi; pereţii sunt construiţi din bârne de lemn •pictură murală: Grigore Pelinescu-Piteşti [1923]; familia ctitorului în tabloul votiv.

✝Cruci de piatră: **Ceauşeşti**: 1791-1792 [7300] –[▲]– în curtea bisericii ■~**Oarja**: 1814 septembrie 17 –[▲]– lângă fântâna Cârstoiu.

✝Monumente eroi: **Oarja** [1916-1918]; [1919] – la ramificaţia spre Rociu ■~**Oarja** [1916-1918; 1941-1945]; [1939] – lângă Biserica Oarja.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 229 locuitori ai comunei Oarja, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [3], Primul război mondial [169], Al doilea război mondial [57].

IN MEMORIAM

✪ **ALBU RADU** [1927-2008] – publicist, referent literar, editor, membru al U.Z.R.; redactor al revistelor: „Tribuna şcolii argeşene" [1970-1971], „Glasul dreptăţii" [1990], „Silva argeşeană" [1991-1992]; colaborator la publicaţiile: „Argeş", „Curierul zilei", „Oltul", „Opinia", „Orizont", „Societatea argeşeană". Opera principală: «Odiseea trăirilor în şcoala şi presa argeşeană» [2008].

✪ **DUMITRESCU NICOLAE** [1912-1939] – inginer chimist, ofiţer de carieră, remarcabil inventator în domeniile explozivilor şi armelor antitanc; deţinut politic pentru convingeri de extrema dreaptă, asasinat.

✪ **IONESCU ZICU (GHEORGHE)** [1926-2008] – medic şi publicist cu preocupări susţinute în evocarea Rezistenţei anticomuniste din România; istoric al unor monumente religioase demolate de regimul comunist. „Ca medic, a vindecat o mare de oameni; ca jurnalist şi istoric, nu s-a oprit din cercetarea istoriei Argeşului contemporan nevindecat de comunism.". Opera sa fundamentală este «Martiri argeşeni şi musceleni, 1939-1984», Piteşti, 2006 (în colaborare cu muzeograful Remus Petre Cîrstea).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 333-334.

Dumitru Zamfir– *Monografia comunei Oarja,* Piteşti, 2009; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

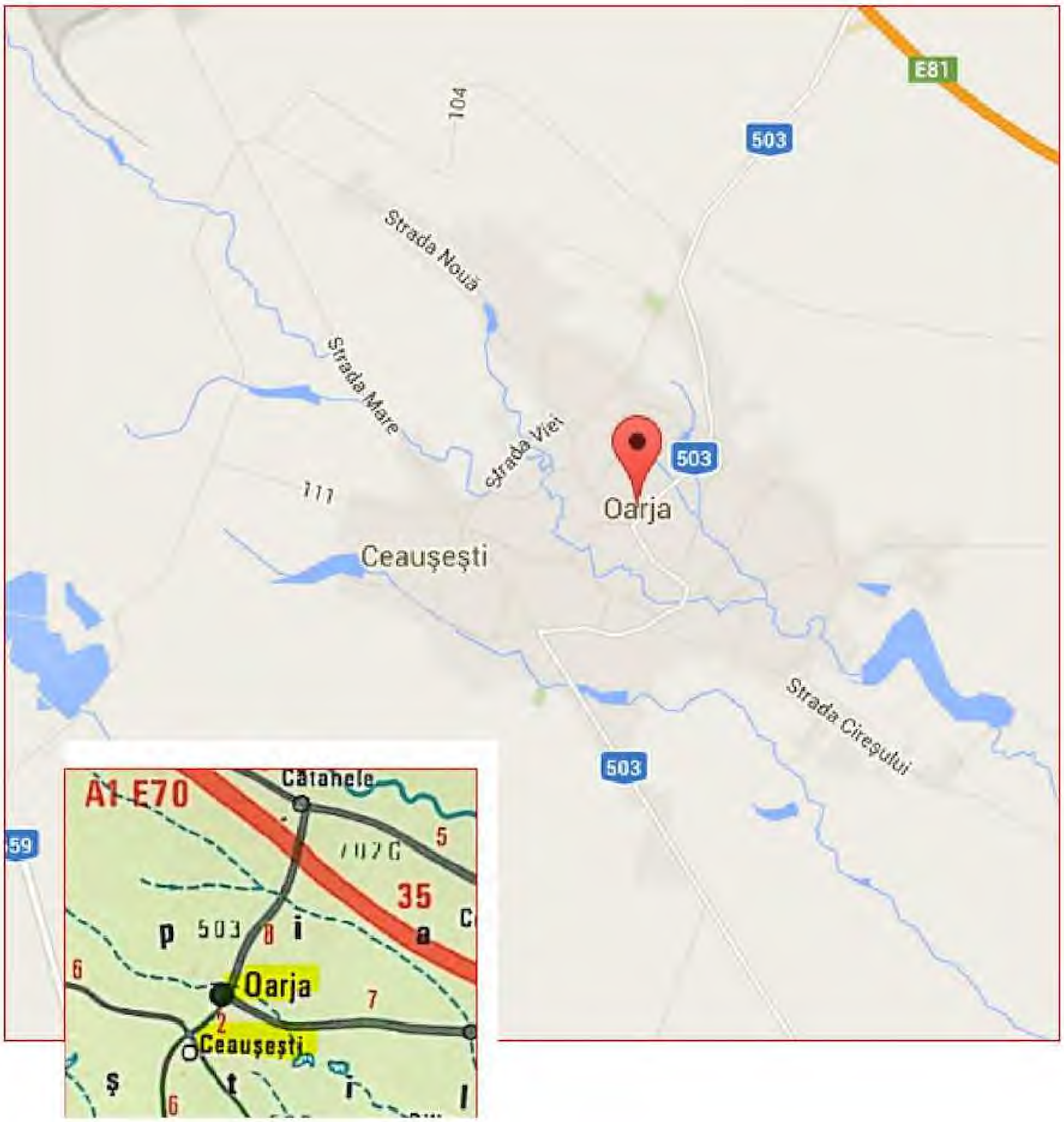
E81
503
104
Strada Nouă
Strada Mare
Strada Viei
111
Oarja
Ceaușești
Strada Cireșului
559
A1 E70
Cătanele
5
35
503
8
6
Oarja
7
2
Ceaușești
6

PRIMĂRIA COMUNEI OARJA.

BISERICA CEAUŞEŞTI.

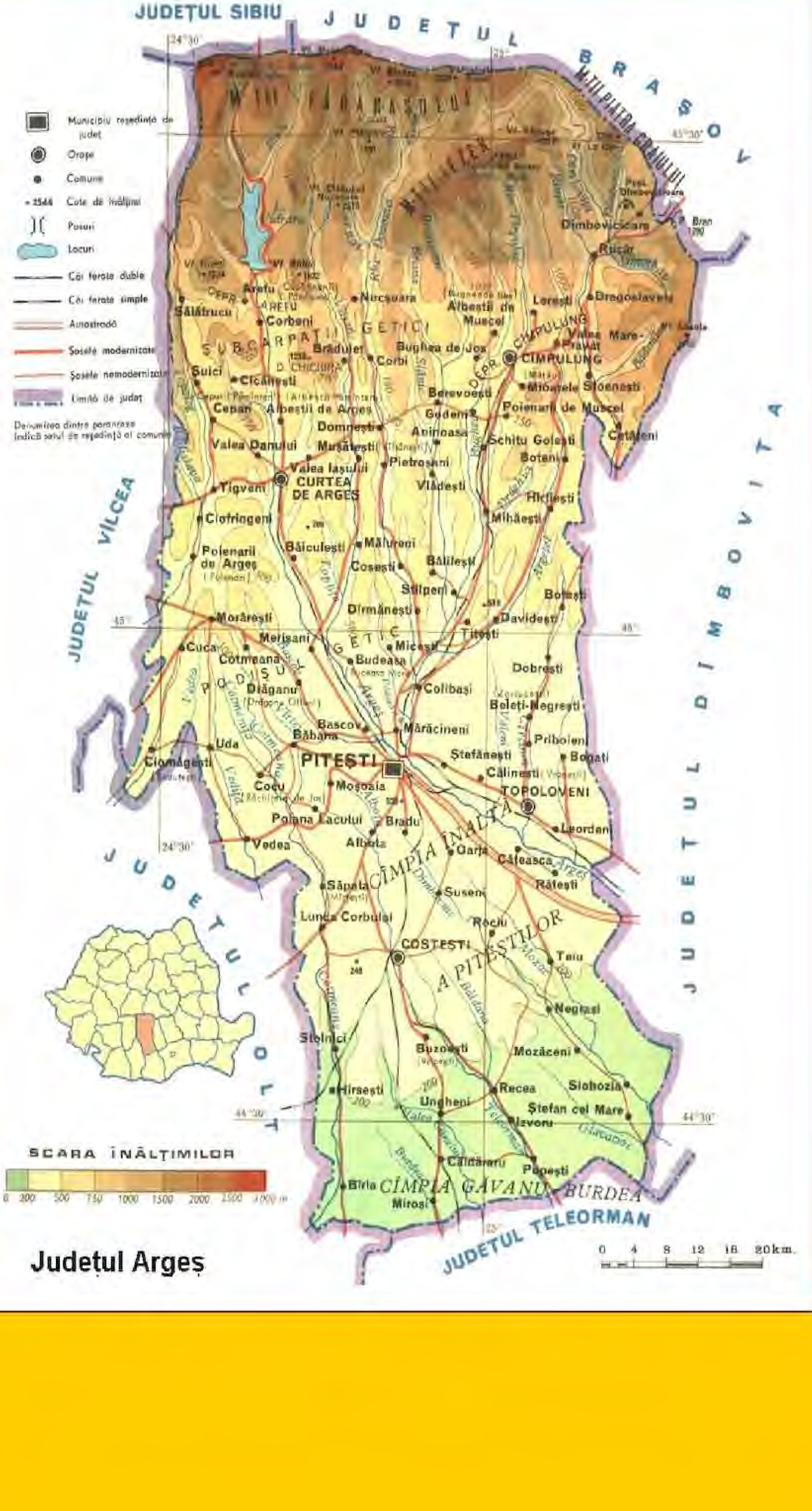
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
COSTEȘTI
TOPOLOVENI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Ciofrîngeni
Mihăești
Poienarii de Argeș
Băiculești
Mălureni
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Teleorman
Cotmeana
Vedea
Neajlov
Mozacu
Dîmbovnic
Vîlcea
Glavacioc
Bratia
Topolog
Doamnei
Bîlsa
Tîrgului
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

PIETROŞANI

PITEŞTI MMXV

PIETROŞANI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Pietroşani**; Bădeşti; Găneşti; Retevoeşti; Vărzăroaia.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 45 km.
SUPRAFAŢĂ: 49,9 km^2.
POPULAŢIE: 5.702 locuitori [2.825 M + 2.877 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bădeşti – <1351 septembrie 1 - 1352 august 31> [6860] (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 8)● **Găneşti** – 1567 [7075] aprilie 23 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 23)● **Pietroşani** – 1568 [7076] august 2 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 91)● **Rătivoeştii Vechi** <Retevoeşti> – ante 1526 iulie 6 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 22).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Bădeşti.

Aşezarea este atestată documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Nicolae Alexandru Basarab la 1 septembrie 1351-30 august 1352, prin care Bădeştii sunt dăruiţi de domnie Bisericii Mănăstirii «Negru Vodă» din Câmpulung.

● Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al satului Pietroşani este atestată prin fragmentele de silex datând din perioada paleolitică descoperite în aria localităţii, prin obiectele din epoca bronzului depistate în cursul cercetărilor arheologice efectuate în satul Retevoeşti, prin Aşezarea neolitică, cultura Sălcuţa, epoca bronzului şi cultura Tei – situată la est de satul Retevoeşti, pe terasa Văii Diaconului şi Văii Crucii.

●Ansamblul medieval al curţilor boiereşti cu incinta şi ruinele bisericii din Retevoeşti [sec. XV-XVI], situat la circa 1 km nord de sat, în punctul Silişte. Din mormintele ctitorilor, s-a recoltat un bogat inventar constând din cercei şi inele, dintre care, unul de aur.

TOPONIMIE:

○ Bădeşti – toponim format pe baza eponimului *Badea* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Un Badea Baloşin este atestat frecvent în documentele medievale.

○ Găneşti – toponim format pe baza patronimicului *Ganea* (atestat prin tradiţia orală locală) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

○ Pietroşani – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea (la origine, apelativul *pietros*) + sufixul *–ani*, care indică apartenenţa locală.

○ Retevoeşti – toponim provenit din eponimul *Retevoi* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. În tradiţia orală locală, este menţionat un *Retevoi*, care, în perioada migraţiei tătarilor, ar fi fost ucis în luptă, fiind îngropat pe dealul Retevoiul. În aceeaşi sursă, este evocat apelativul *retevei* – utilizat de către autohtoni, ca mijloc lexical de identificare în cazul luptelor desfăşurate noaptea, cu tătarii.

○ Vărzăroaia – toponim social reprezentând un nume de agent derivat din *varză*, cu sens de „cultivatoare de varză".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

La începutul secolului al XIX-lea, se consemna existenţa, pe teritoriul actual al comunei, a patru bordeie de locuit, dintre care trei erau amplasate în aria localităţii Bădeşti şi unul, pe teritoriul satului Retevoeşti. Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei etnografice a Muscelului. Construite, în marea lor majoritate din lemne de fag sau de arin, pe temeie masive din stejar, casele aveau acoperişurile în patru ape prevăzute cu streşini largi, prelungite, pentru a permite scurgerea apelor pluviale. La faţadă, casele prezentau o prispă scundă lipită cu lut. Sub raport planimetric, se înregistrează locuinţe cu plan bicameral (tindă şi odaie de locuit), dar şi construcţii cu tindă centrală şi camere laterale. Dintre ocupaţiile tradiţionale ce implicau o anume specializare, confecţionarea şiţei antrena locuitori din satele comunei, care desfăceau, într-o arie geografică extinsă, produsele lucrate din bile de brad aduse de la munte, pe apa Râului Doamnei, de către „ţapinari". **Primăria comunei Pietroşani** [1920] –[▲]– şi **Şcoala veche** [1909] –[▲]– reprezintă construcţii de interes public, specifice începutului de secol XX, conturând, prin prezenţa lor, imaginea unui centru civic rural din perioada istorică menţionată.

Industria casnică textilă a cunoscut o considerabilă dezvoltare, femeile preocupându-se de cultivarea plantelor textile şi de confecţionarea pânzei pentru realizarea pieselor de port popular, a textilelor destinate împodobirii interiorului locuinţelor.

Portul popular relevă influenţe ale portului „ungurenesc" şi prezintă ca element specific o piesă de port utilizată iarna atât de bărbaţi, cât şi de femei: „zeghea" lungă, încheiată la gât cu băieri. Femeile purtau, iarna, în picioare, tureci ≈ „călţuni din dimie albă", peste care încălţau opinci.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior: Maria Mica, Filofteia Mihuţ (Retevoeşti), Ioana Safta, Maria Safta.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Elena Bucur (n. 1946) şi Maria Tiţa erau specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă.

Un talentat pictor amator, Ion Păuna (n. 1933), din Retevoeşti realizează, în ulei pe carton, portrete, compoziţii, peisaje din viaţa satului.

În domeniul folclorului literar local, doina Foaie verde foi de nuc se înscrie printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen. „Muzicanţi din tată-n fiu", Nicu şi Lenuţa Oprea din Retevoieşti au acompaniat, la vioară şi acordeon, Ansamblul «Doruleţul» al Căminului cultural Retevoieşti (instructori: Eugenia Racoviţă şi Petre Negru).

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Basarabeanca, Brâul de la Pietroşani, Brâul de trei, Căţeaua, Drumu' dragului, Mânioasa, Sârba dreaptă, Sârba în trei ciocane, Ungureanu', Ungurica prezintă elemente locale de individualizare.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Sf. Împăraţi Constantin şi Elena (21 mai), Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie), Sf. Cuvioasă Paraschiva (14 octombrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Filofteia»+«Cuvioasa Paraschiva» **Bădeşti** –[▲]– construită pe locul „unei biserici de lemn înălţate în 1816, prin osârdia smeritului ereu Vasile sin popa David.". Biserica actuală a fost ctitorită de către preotul Ion Serafimescu, soţia sa, Elena, şi fiii lor, împreună cu Gheorghe Anastase şi soţia sa, Ana, din Rucăr, în perioada anilor 1896-1902, meşteri zidari fiind Lambru Arsene cu fiii săi din Câmpulung-Muscel, iar lemnari: Pandelică Găbrian şi Ion Stănescu din Aninoasa, Toader Lemnaru şi Ion Alboiu din Bădeşti. Reparaţiile locaşului de cult au fost efectuate în anii: 1930, 1938 (consolidarea fundaţiei; centură de beton). Plan în formă de cruce, cu altar semicircular, în interior şi poligonal, în exterior; pridvor înalt, cu arcade semicirculare şi scară de acces la turla-clopotniţă. Pictura murală în ulei este opera artistului plastic polonez W. Blendowschi [1902], restaurată de prof. Ligia Irimescu [1996]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice:

Penticostarion [1783], 12 Mineie [1805], Octoih [1811], Evanghelie [1812], Triodion [1813], Cazanie [1814] şi clopote din 1902 şi 1920.

Biserica «Naşterea Maicii Domnului» **Găneşti** –[▲]– „întemeiată", în anul 1834, „cu toată cheltuiala Ecaterinei Gr. Drugănescu, proprietara moşiei Găneşti, soţia căminarului Grigore Drugănescu, ctitorul culei din Retevoeşti", precum se menţionează în pisanie. În perioada anilor 1877-1879, biserica de lemn „s-a cercuit, tencuit şi zugrăvit", iar, în anul 1930, „s-a prelungit cu amvon", retras din plan, subdimensionat în elevaţie şi executat din scânduri de brad dispuse vertical. Un brâu în torsadă, mascat de stratul din tencuială, înconjoară partea originară a construcţiei. Pictura murală din interior „se diferenţiază stilistic, dar şi tehnic": tempera (în altar şi naos) – opera pictorului Gheorghe Belizarie din anul 1879 – şi ulei (în pronaos şi tindă) din 1930 – aparţinând lui Gheorghe Zafiescu, pictor originar din Curtea de Argeş. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: 12 Mineie [1832], Triod [1833], Evanghelie [1834], Penticostar [1834], Cazanie [1834], Tipic [1851] ş. a.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» **Pietroşani** [1876-1879]~ctitorită de: Gheorghe Baldovin, Mihail Rucăreanu, pr. Petre Popescu, Nică Nicula ş. a., în locul unei biserici mici de lemn dăruite satului Sfinţeşti-Teleorman •intervenţii: consolidare [1907]; construirea cafasului [1929] •pictură murală: Belizarie Paraschivescu [1879]; restaurată de Ion Fleşaru [1936]; repictată de Ilie Căpuşe din Verneşti-Valea Danului [1993].

Biserica «Sf. Treime» **Retevoeşti** –[▲]– construită, în 1795, cu cheltuiala marelui stolnic Scarlat Drugănescu, proprietarul moşiei Retevoeşti, şi a soţiei sale, Sultana, întrucât biserica anterioară, ctitorită, în 1516, de marele logofăt Vlaicu, fusese părăsită din cauza unei epidemii de ciumă, vatra satului mutându-se cu circa 500 m spre sud. Conform tradiţiei locale, meşterii zidari ai bisericii actuale, specializaţi în edificarea construcţiilor ecleziastice, erau originari din Vâlsăneşti. Planul bisericii este absolut originar: un plan trilobat dublu, cu abside semicirculare, la naos şi pronaos; pridvor închis. Biserica are elemente de fortificaţie: metereze. Două turle de formă hexagonală, construite din cărămidă, se înalţă deasupra naosului şi pronaosului, iar o alta, de secţiune pătrată, cu acoperiş piramidal evazat, peste tindă. Decoraţia exterioară este formată dintr-un brâu alcătuit din: trei toruri paralele, cornişă zimţată, firide în arc de cerc, ciubuce. Pictura murală originară, în frescă, efectuată, în 1852, cu cheltuiala Zoiţei Grecov, născută Drugănescu, se conservă fragmentar; în tabloul votiv, macheta bisericii este redată cu maximă exactitate; pe peretele sudic al pronaosului, este zugrăvită Zoia (Zinca) Grecov, iar pe peretele vestic al pronaosului, sunt pictaţi: Scarlat Drugănescu cu feciorii săi şi soţia sa, Sultana, cu fiicele. Biserica a fost parţial repictată (tâmpla) în 1915. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1742], Liturghier [1815], Mineie [1831], Liturghier [1831] şi icoane pictate pe lemn de Răducanu din Câmpulung în sec. XVIII şi icoane din sec. XIX.

Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» + «Sf. Dumitru» **Vărzăroaia** [1891-1894]~ctitorită de Nifon ieromonahul, stareţ al Schitului Ciocanu, preot Ion Serafimescu, A. Căvescu, Al. Popescu, preot I. Petrescu ş. a., construită din bârne de lemn preluate din structura vechii biserici a satului Costeşti-Vâlsan •intervenţii: reparaţii capitale [1928]; reparaţii curente [1950, 1986] •pictura murală actuală executată de Gheorghe Negru [1989].

Cruci de piatră: **Bădeşti**: ¼ XIX –[▲]– în centrul satului, la ramificaţia spre Sâlişte ▪~**Retevoeşti**: XVII –[▲]– Cula Drugănescu; 1729-1730 [7238] –[▲]– în Valea Diaconului; 1740-1741 [7249] –[▲]– în cătunul Căzăneşti; 1795-1796 [7304] –[▲]– lângă troiţa lui Cârstoiu.

Monumente eroi: **Bădeşti** [1916-1918]; autor: J. Mezzaroba [1937] – lângă biserică ▪~ **Pietroşani** [1916-1918; 1941-1945]; autor: J. Mezzaroba [1936] – lângă şcoala generală ▪~ **Placa comemorativă a eroilor din Pietroşani** [1916-1919]; (1939) – la şcoala generală ▪~ **Retevoeşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: E. Mezzaroba – lângă Cula Drugănescu ▪~ **Vărzăroaia** [1916-1918; 1941-1945], autor: E. Mezzaroba (1947) – lângă Căminul cultural.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 257 locuitori ai comunei Pietroşani, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [139], Al doilea război mondial [115].

❖ MEMENTO:

CULA DRUGĂNESCU –[▲]– a fost construită în anul 1822, de către căminarul Gheorghe Drugănescu, ispravnic al judeţului Muscel [1822]; singura culă din ţară la care se păstrează pisania originară. Cula prezintă un plan pătrat, cu trei niveluri: parter şi beci; etaj I – hol despărţit de o arcadă şi două camere dispuse pe latura vest; etaj II – un palier şi două camere.

Pictură exterioară conservată parţial constând din motive decorative (în zona superioară, sub cornişă); o scenă de vânătoare în relief, pictată: un vânător ţinteşte o căprioară. Cula a fost restaurată prin preocuparea Comitetului judeţean Argeş pentru cultură şi educaţie socialistă în anii 1965-1966. În culă, a fost organizat Muzeul sătesc de istorie şi etnografie Retevoeşti, în anul 1970, de către învăţătorul Vasile Popescu. Afectată de seismele din 1977 şi 1986, cula s-a degradat considerabil, impunându-se efectuarea unor operaţiuni urgente de consolidare şi restaurare pentru a putea fi salvată şi reintrodusă în circuitul turistic naţional.

IN MEMORIAM

✪ Martir al luptei pentru libertate participant la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş [1948-1958]: **NIŢU NICOLAE** [1900-1959], învăţător – executat la Închisoarea Jilava, în noaptea de 18/19 iulie 1959.

✪ **BĂRBULESCU EUGEN** [Retevoeşti, 1888-1984] – preot, profesor, folclorist, publicist. Preot la: Mănăstirea Pasărea [1917-1940], Biserica „Sf. Silvestru", Bucureşti; profesor la: Seminarul Nifon din Bucureşti [1917-1924], Colegiul Sfântul Sava din Bucureşti [1929-1940]. Opera: «Creştinism şi naţionalism. Creştinism şi democraţie» [1923]; «Colinde populare» [1935, 1938]; «Prohodul Domnului» [1938]; «Zece cântece religioase» [1938]. Colaborator la publicaţiile: „Realitatea" - fondator, „Duminica poporului" şi „Apostolul". Editor al unor culegeri de creaţie populară din zona etnoculturală Argeş-Muscel [1932/1940].

✪ **BRATU GELU** [1935-1997] – jurist, jurnalist; absolvent al Facultăţii de ştiinţe juridice Bucureşti; redactor la: „Forestierul", „Făclia Hidrocentralei", „Secera şi ciocanul", „Argeşul liber", în care a publicat interesante articole de analiză economică.

✪ **BUNGESCU IOAN** [1898-1948] – general; absolvent al Şcolii superioare de război [1931] şi al Şcolii de război Saint-Cyr din Paris [1933]. Comandant al unor instituţii de învăţământ militar şi mari unităţi operative. Inventatorul „Aparatului central de trageri antiaeriene", premiat de Academia Română [1935].

✪ **DOBRESCU PETRE** [1934-2009] – profesor de limba şi litaralura română la Şcoala Apa Sărată [1958-1962], publicist. Redactor al publicaţiei „Făclia Hidrocentralei"-Corbeni [1963-1965], colaborator la cotidianul „Orizont" din Râmnicu Vâlcea [1980-1994].

✪ **DRĂGUŞANU EUGENIU** [1928-2005] – inginer silvic, profesor, monografist. Colaborator la organizarea Muzeului satului Bădeşti. Opera: «Monografia satului Bădeşti» [2002], «Oameni de seamă din Bădeşti» [2004] ş. a.

✪ **IONESCU NICOLAE** [1912-?] – medic chirurg; poet şi memorialist, autor al poeziilor: „Odă de ziua femeii", „Aşa-i viaţa", „Omul şi anotimpurile", „Ce este satul", „Mama" ş. a.

✪ **LEMNARU ION** [1895-1961] – profesor de matematică şi poet; primul preşedinte al Asociaţiei culturale „Bădeşti 1352". Autor al poeziilor: „Taina Învierii", „Dor de sat", „Visul unei mame" ş. a.

✪ **POPESCU VASILE** [1904-1980] – învăţător emerit cu preocupări culturale remarcabile: organizatorul Muzeului istorico-etnografic Retevoeşti în Cula Drugănescu [1970], colaborator al Institutului de arheologie al Academiei Române. Autorul volumelor cu caracter monografic menţionate la «Bibliografie selectivă».

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 338-339; Idem– *Cula Retevoeşti*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Petre P. Stănescu– *Pietroşani-Argeş (Pietroşani, Bădeşti, Retevoieşti, Vărzăroaia, Găneşti), monografie, 1352-1964, 622 de ani de vechime documentară. Studii, documente, mărturii, obiceiuri, legende, tradiţii, grai specific,* Bucureşti, 1974, 416 p.; Eugeniu Drăguşanu– *Monografia satului Bădeşti, comuna Pietroşani*, Baia Mare, 2002, 254 p.; Vasile Popescu– *Satul Retevoeşti-Argeş. Toponimie, antroponimie şi obiceiuri,* Bucureşti, 2002, 112 p.; Vasile Popescu– *Biserica din Retevoeşti, monografie,* Bucureşti, 2003, 111 p.; Vasile Popescu– *Şcoala. Cula Drugănescu. Întâmplări cu haz printre săteni* [2004]; Vasile Popescu– *Retevoeşti-Argeş. Pagini de istorie,* Bucureşti, 2005, 286 pag.; Ion Ştefan– *Istoria bisericilor din Bădeşti, comuna Pietroşani, judeţul Argeş,* Piteşti, 2004, 74 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

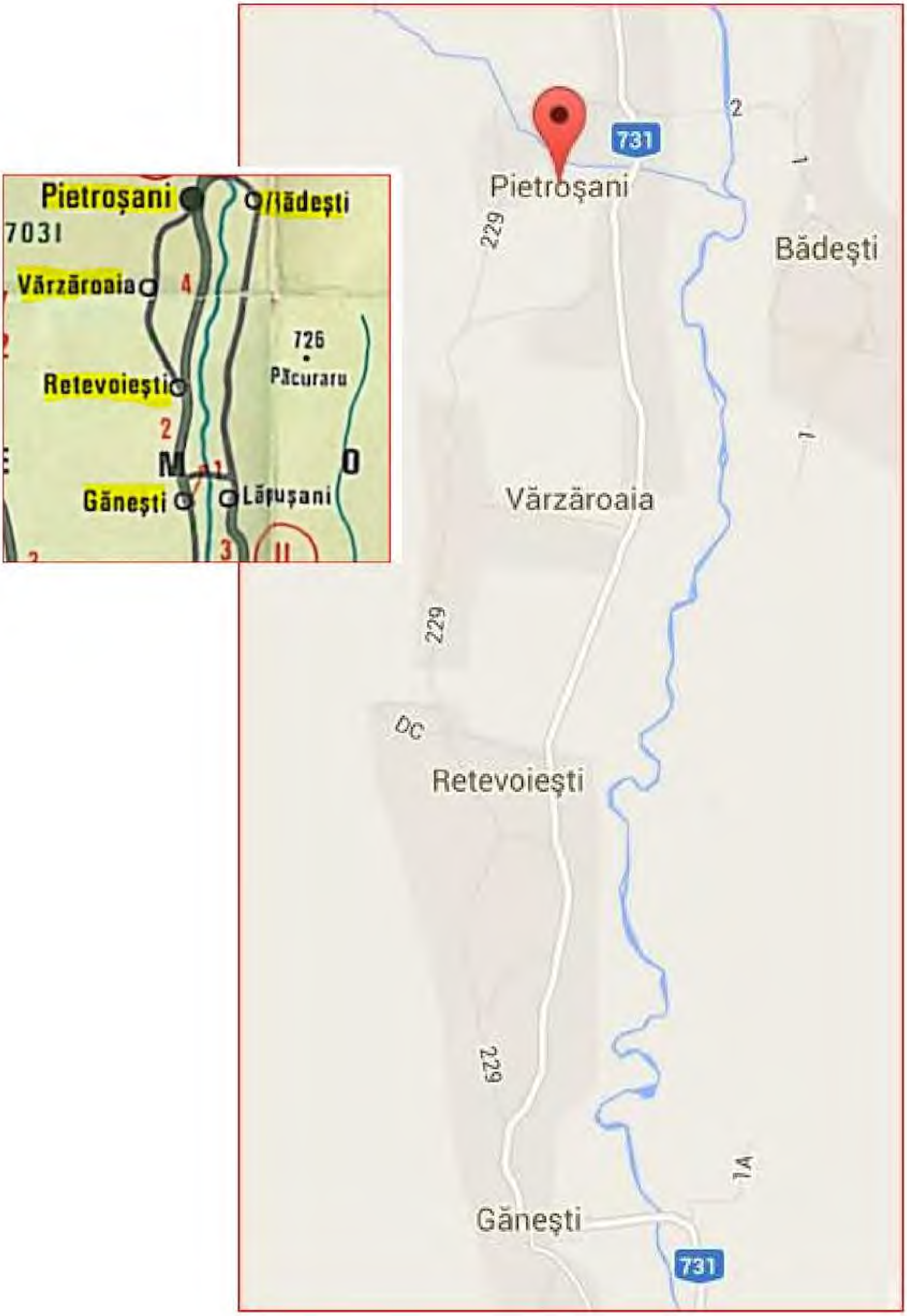
Pietroșani
Bădești
7031
Vărzăroaia
4
726
Păcuraru
Retevoiești
2
M
O
1
Găneşti
Lăpușani
3
U
731
2
Pietroșani
229
Bădești
1
1
Vărzăroaia
229
DC
Retevoiești
229
1A
Găneşti
731

PRIMĂRIA
PIETROŞANI

PRIMĂRIA COMUNEI PIETROŞANI.

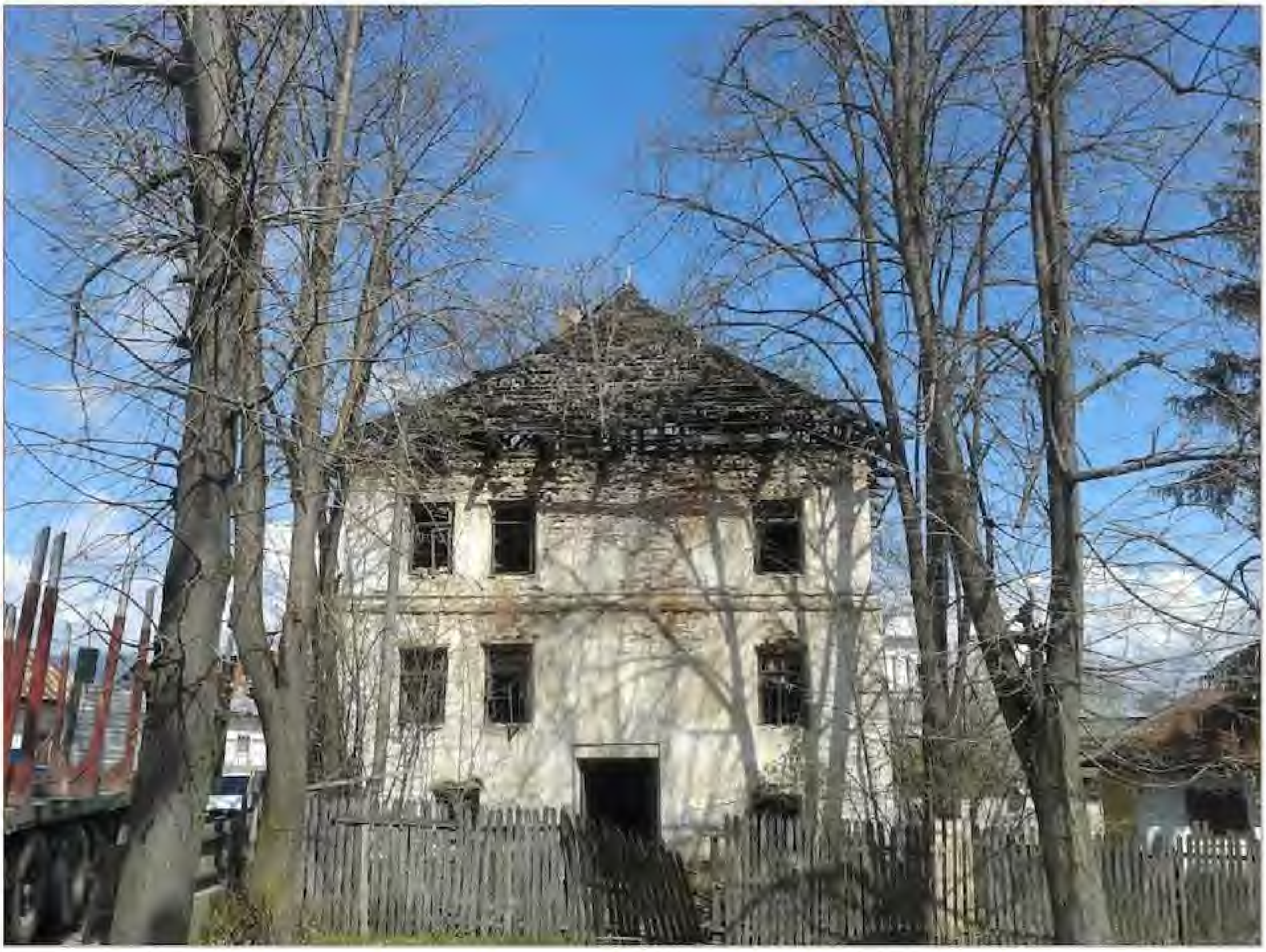

CULA RETEVOEŞTI.

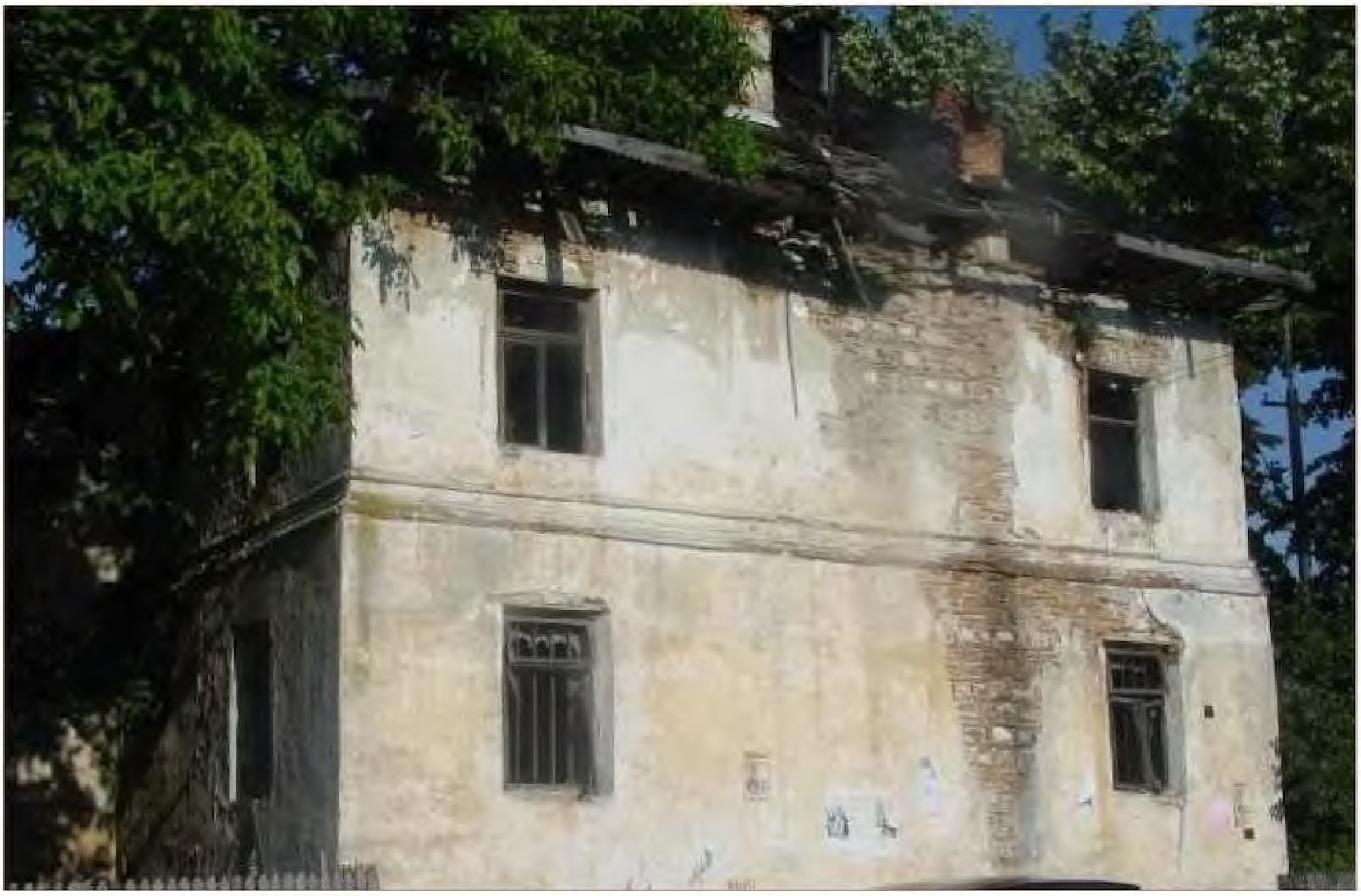

CULA RETEVOEŞTI.

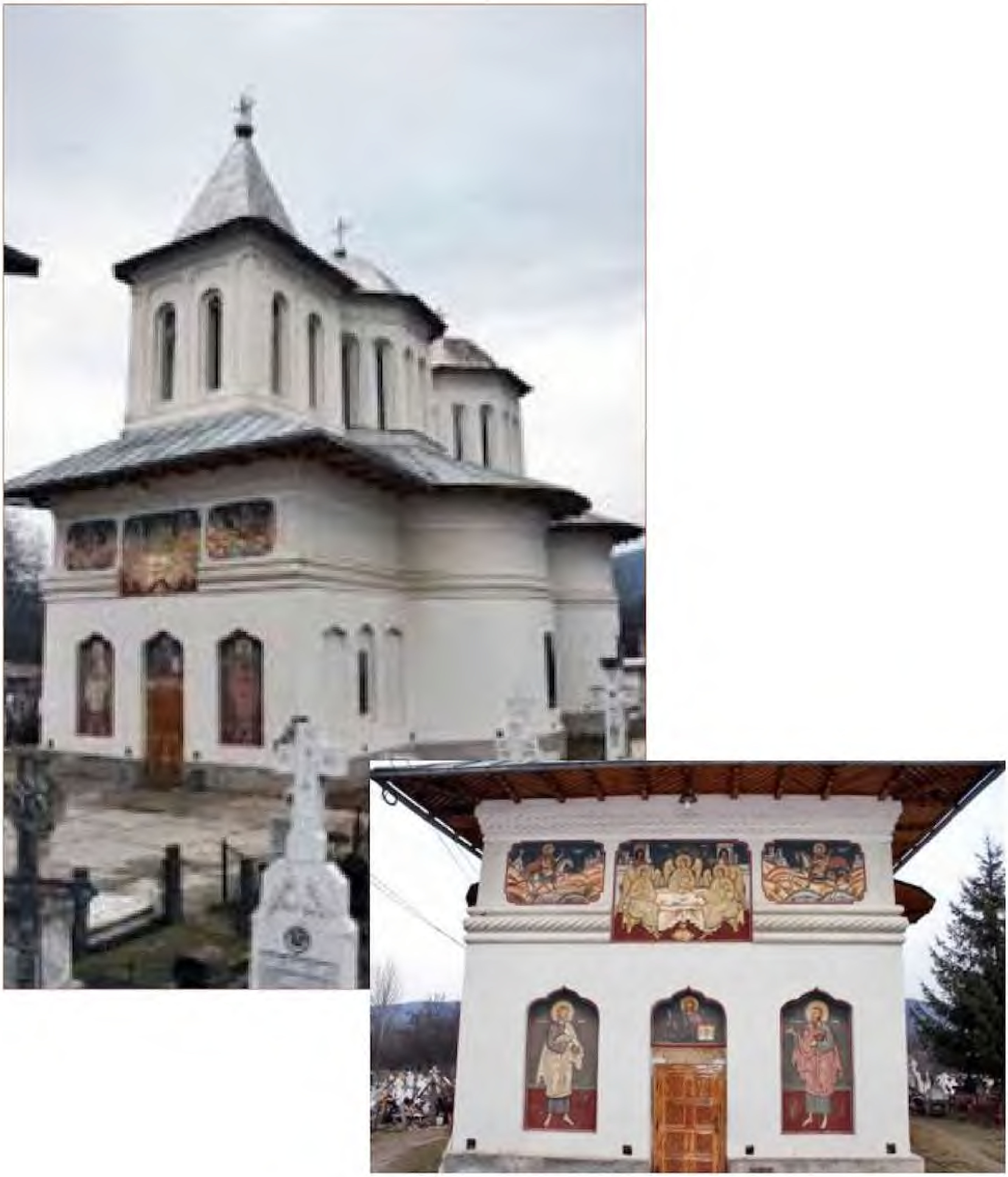

BISERICA RETEVOEŞTI.

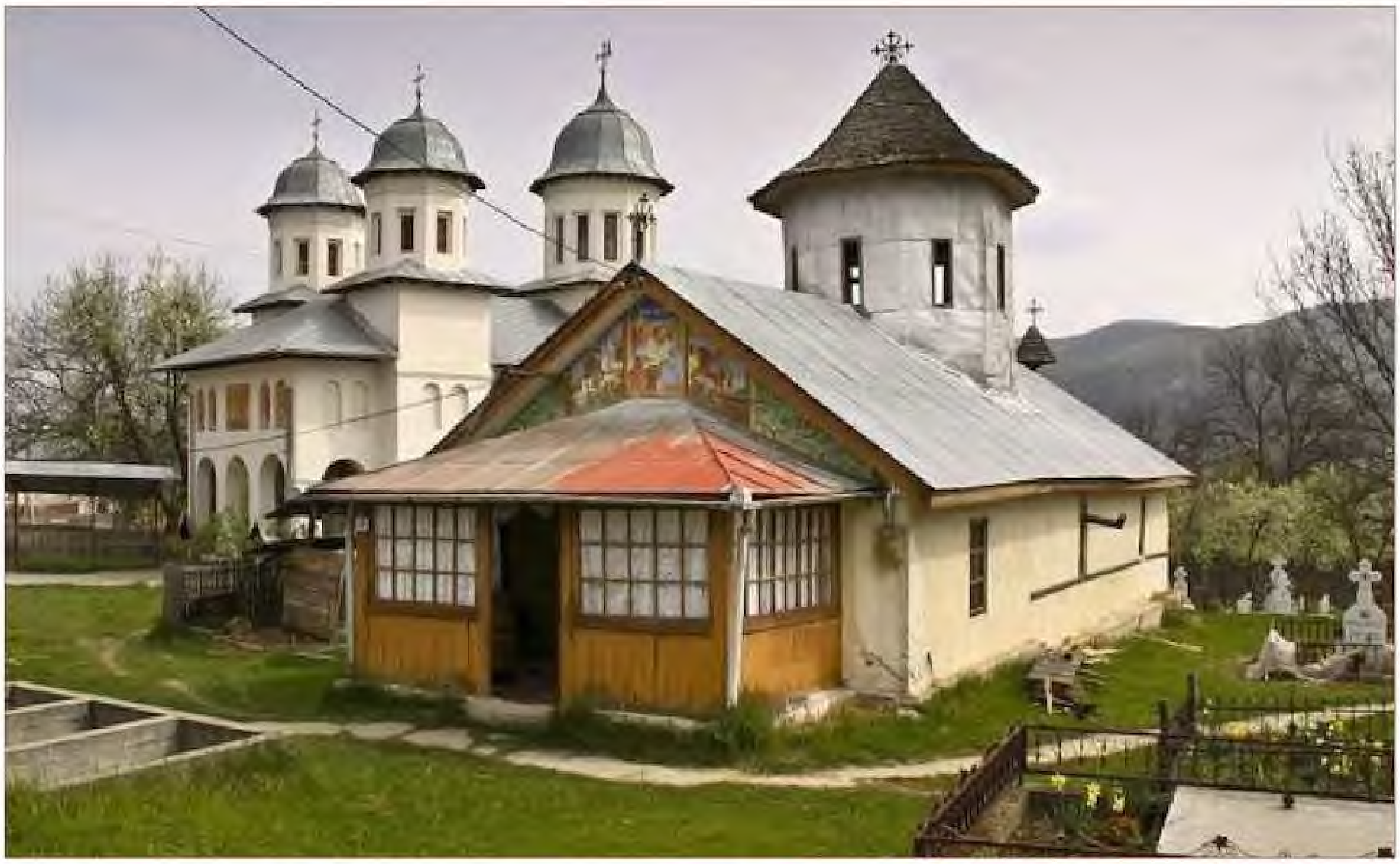

BISERICILE DIN GĂNEŞTI.

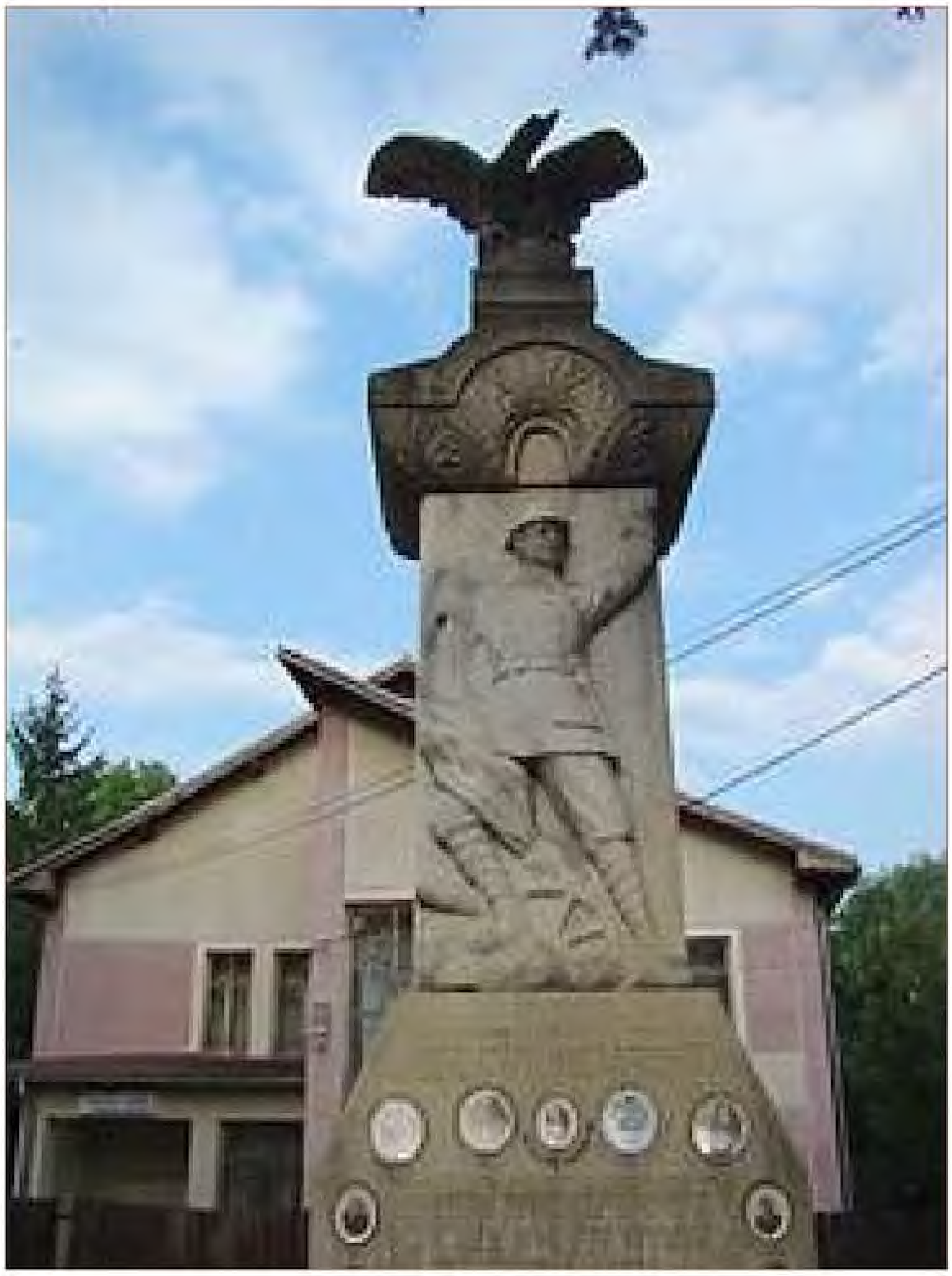

MONUMENTUL EROILOR.

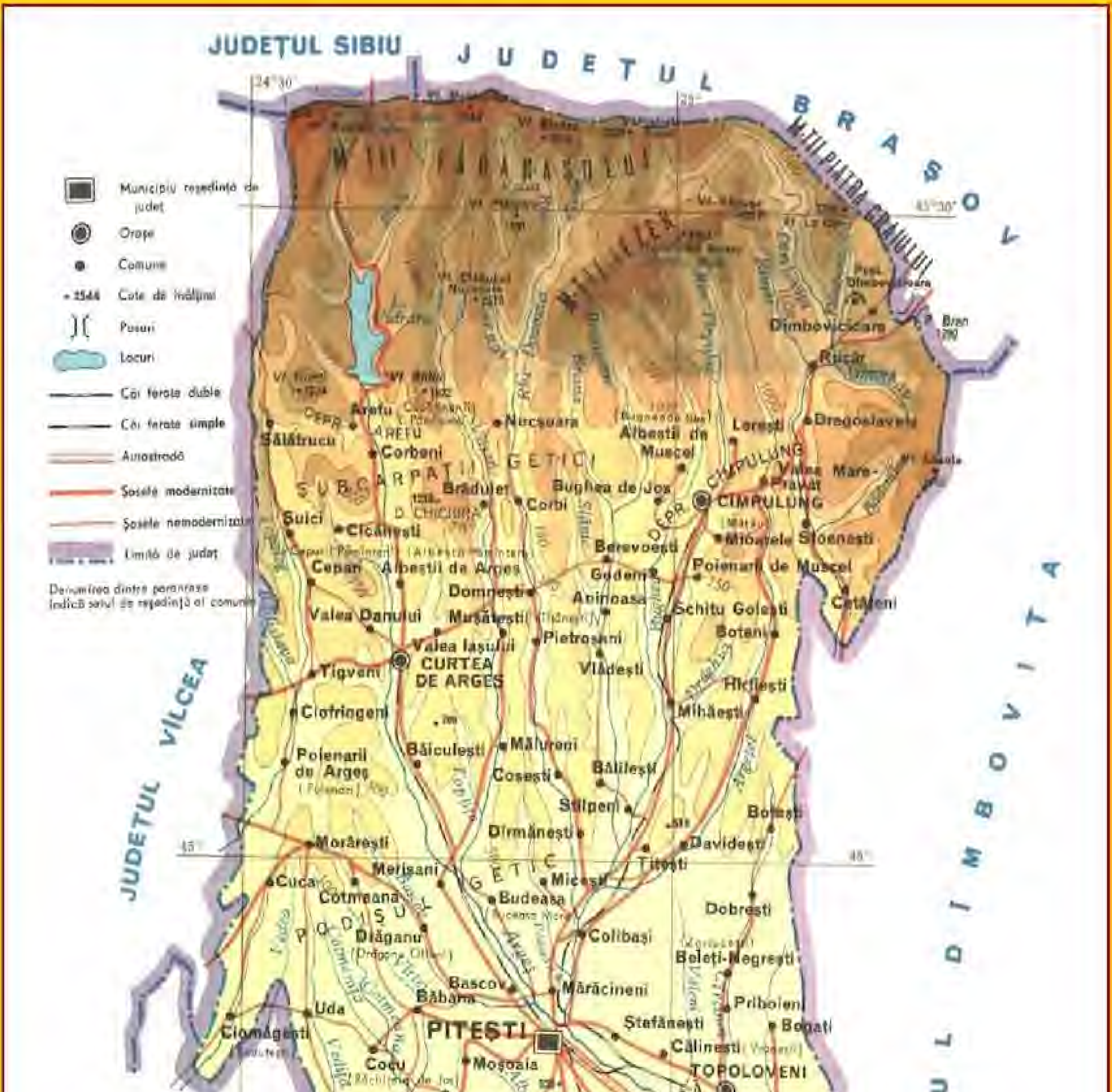

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Dragoslavele
Lerești
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Albeștii de Muscel
Bughea de Jos
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Domnești
Mușătești
Valea Danului
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bughești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Cocu
Călinești
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

MUNICIPIUL

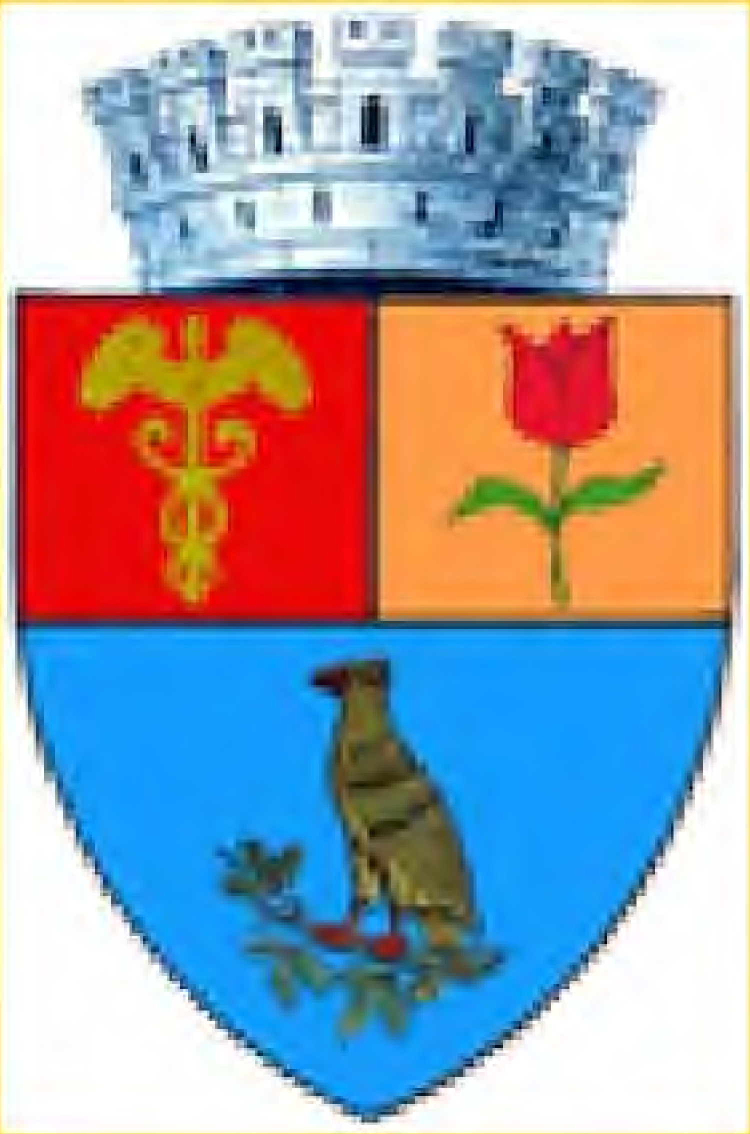

PITEŞTI

PITEŞTI MMXV

PITEŞTI

REŞEDINŢA JUDEŢULUI ARGEŞ.
SUPRAFAŢĂ: 40,7 km^2.
POPULAŢIE: 155.383 locuitori [73.727 M + 81.656 F] (2011).
Municipiu înfrăţit cu localităţile: Paralia [Grecia], Caserta [Italia], Palermo [Italia], Tynaarlo [Olanda], Kragujevac [Serbia], Borlange [Suedia], Springfield-Ohio [S.U.A.].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

- **Piteşti** – 1388 [6896] mai 20 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 9).

Atestarea existenţei unei comunităţi umane, în acest spaţiu încărcat de istorie, este confirmată încă din paleolitic, prin mărturii arheologice sau documentare revelatorii. Evoluţia aşezării a continuat într-un ritm considerabil, Piteştiul fiind reşedinţă domnească temporară, datorită amplasării sale la întretăierea unor importante drumuri comerciale spre: Braşov, Bucureşti, Craiova şi Sibiu, a intensei dezvoltări economice, precum şi a unor condiţii climaterice favorabile.

Repere certe ale existenţei localităţii de pe râul Argeş, documente medievale atestă aşezarea, iniţial, în hrisovul emis, la 20 mai 1388, Mănăstirii Cozia, de către cancelaria domnească a lui Mircea cel Bătrân [1386-1418], specificându-se, printre daniile voievodului: „o moară în hotarul Piteştilor". Documente ulterioare confirmă evoluţia localităţii, în care domnitorii: Neagoe Basarab [1512-1521], Matei Basarab [1632-1654], Constantin Şerban [1654-1658] sau Constantin Brâncoveanu [1688-1714] au construit şi consolidat curţi domneşti, au înălţat ctitorii laice şi religioase.

Găureani – 1437 [6945] august 13 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 86). **Stănceşti** – <1424 [6933] decembrie 12 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 56).

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al municipiului este atestată prin **CASTRUL ROMAN DE PĂMÂNT** construit – potrivit prof. arhl. Paul Dicu – pe o platformă-promontoriu situată la circa 250 m nord de actualul pod rutier de pe râul Argeş. Castrul a avut o formă dreptunghiulară, cu orientare nord-vest spre sud-est, partea de nord şi nord-est fiind consolidată cu bolovani mari din piatră de râu şi cu bolovani aduşi din carierele situate în nordul judeţului – element relevat de existenţa unor orificii prin care se introduseseră drugi de fier pentru dislocare. Laturile de est şi de nord erau consolidate cu pari mari de lemn ascuţiţi la capete. În zona estică a castrului, s-au depistat urme ale şanţului de apărare (fossa), porţiuni din terasă şi din val (vallum-agger), construit cu pământul scos din şanţul de apărare. Drumul strategic de piatră (via militaris) trecea la 100-150 m spre est de castru. Castrul roman a fost distrus integral prin escavările impuse de efectuarea unor lucrări hidrotehnice de regularizare a cursului Argeşului în 1976-1984. [Paul Dicu – *Aşezarea geto-dacică fortificată şi vestigiile romane*, Argessis, IX].

TOPONIMIE:

Piteşti – Originea numelui topic este interpretată divers de către cercetători ai fenomenelor lingvistice de acest gen. Se argumentează, prin poziţia sa geografică, o derivare din apelativul *„pitit"*, cu sens de „loc ascuns", întrucât amplasamentul său pe terasele din versantul estic al Platformei Cotmeana, într-o perdea cvasicontinuă de păduri seculare constituia o veritabilă „mască de protecţie" pentru aşezare. Explicaţia aceasta asociată formei de relief reprezintă o falsă motivaţie, întrucât, aşa cum observa slavistul Ion Moise, „pseudoargumentul nu este valabil: Piteştiul nu este „mai pitit" decât Câmpulungul sau Curtea de Argeş".

O origine antroponimică a toponimului este susţinută, printre alţii, de istoricii Nicolae Iorga şi Constantin C. Giurescu, care, pornind de la un eponim (un strămoş care ar fi ctitorit aşezarea) *Pitul* sau *Pitea*, explică numele topic *Piteşti* prin derivare, cu ajutorul sufixului –*eşti*, a cărui valoare semantică precizează existenţa unei comunităţi umane în aria de constituire a localităţii. Supoziţia istoricilor menţionaţi are un suport folcloric, întrucât o legendă locală evocă pe un strămoş – *Pitea* – drept întemeietorul satului Piteşti. Prin tradiţia orală, se fixează temporal constituirea aşezării în perioada „descălecatului" lui Negru Vodă, Pitea fiind unul dintre căpitanii legendarului voievod întemeietor al Ţării Româneşti. Consemnate în cronici, legendele care atribuie lui Negru Vodă formarea aşezării medievale Piteşti se circumscriu marii legende a întemeierii Ţării Româneşti.

În «Istoria Ţării Româneşti», cronicarul Mihail Cantacuzino, inspirându-se din tradiţia orală, consemnează: „Iar către începutul secolului al doisprezecelea, rădicându-se o puternică colonie de Vlachi, sub comanda lui Negru Vodă din Burcia, şi trecând munţii Transilvaniei despre miazăzi, s-a aşezat în Valachia de astăzi şi au fundat oraşele: Târgoviştea, Bucureştii, Câmpulung, PITEŞTII şi Sân Giorgiu şi şi-au ales domn, pre care l-au numit voievod.". Preluând „informaţia" din sursa citată, Mihail Kogălniceanu, în «Histoire de la Valachie, de la Moldavie...» [Berlin 1837], afirma că „Radu le Noir a batir les villes de PITESTI, d'Argeş, de Târgovişte", iar istoricul C. D. Aricescu specifica în «Istoria Câmpulungului» [1855] că „Negru Vodă puse parul Piteştilor."

Acordând sau nu credit legendelor întemeierii Piteştiului, se constată că, în documentele medievale interne, numele localităţii apare în variantele: Piteşti, Pitişti, Piteşci – ultimele fiind considerate forme alterate sub raport fonetic şi grafic. Este semnificativă, în acest context, remarca reputatului istoric Aurelian Sacerdoţeanu cu privire la unicitatea numelui topic Piteşti în actuala nomenclatură a localităţilor din România – element ce constituie, după părerea sa, „o dovadă concludentă că localitatea Piteşti nu provine prin fenomenul de roire a satelor.".

Sub raport etimologic, numele personale **Pita**, **Pitea** sau **Pitu** provin, la origine, din substantivul comun *pită* = „pâine". În «Dicţionarul onomastic românesc», N. A. Constantinescu menţionează, că numele enunţate ar fi porecle care definesc comportamental un „om bun ca pâinea"; evident, o pâine caldă !... Întrucât substantivul comun *pită* este un regionalism atestat frecvent în graiul ardelenesc, etimologii convinşi de veridicitatea „descălecatului" lui Negru Vodă din Transilvania consideră că eponimul poate argumenta un asemenea proces istoric, incluzând şi Piteştiul în vasta arie a localităţilor ctitorite de cei din anturajul legendarului personaj, Pită fiind, aşa cum menţionam, un căpitan al acestuia.

În concluzie, se precizează că oiconimul **Piteşti** este format din eponimul **Pita** (Pitea, Pitu) cu ajutorul sufixului –*eşti*, care indică organizarea pe bază de obşte a aşezării de pe râul Argeş.

SPECIFIC ETNOCULTURAL

În domeniul artei tradiţionale, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii populari din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare: Livia Berechet, Stela Bivol, Maria Brigărea, Petruţa Damian, Ana Neamţu, Ecaterina Nicolau, Victoria Surugiu; confecţionarea ţesăturilor de interior: Maria Alexandru, Gherghina Badea, Filofteia Boaţă, Maria Calotescu, Viorica Chioveanu, Rodica Covatin, Alexandrina Dăscălete, Victoria Filip, Eugenia Gheorghe, Georgeta Gherghina, Claudia Mihalcea, Ecaterina Nicolau, Elena Niţulescu, Elena Oncioiu, Virginia Sandu, Maria Savu, Sevastiţa Stancu, Ana Stoineanu, Marta Stoinescu; cusături: Constantina Badea, Cecilia Dinu, Maria Petre, Maria Popescu, Mariana Ştefan, Tudora Ştefan, Maria Voicu Creţu; lucrări în lemn: Vasile Lascu, Mihai Nicolau.

Confecţionarea instrumentelor muzicale (nai, ocarină etc) reprezintă un domeniu abordat cu remarcabil talent de prof. Traian Ciuculescu, un interpret de excepţie, la nai, al melodiilor populare din zonă.

Orchestra de muzică populară «Doina Argeşului» – creată de peste o jumătate de secol – a contribuit esenţial la promovarea muzicii de acest gen din arealul etnocultural argeşean. Printre coordonatorii acestui ansamblu, s-au remarcat: Busuioc Alexandru – un excepţional viorist şi dirijor. Manea Dorel – virtuoz al naiului, dirijor polivalent, care a înfiinţat şi grupurile folclorice instrumentale «Dorul» şi «Fluieraşul». Actualmente, Orchestra «Doina Argeşului» – recunoscută, pentru valoarea sa, în ţară şi peste hotare – este dirijată de violonistul Marin Mihalcea.

Ansamblul folcloric «Dorul» al Centrului judeţean pentru conservarea şi promovarea culturii tradiţionale Argeş – a fost înfiinţat în 1957; format iniţial din 50 de membri (dansatori, instrumentişti, solişti vocali). Actualmente, sub coordonarea artistică a maeştrilor coregrafi Dorin şi Cătălin Oancea, include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Amploieţul, Băltăreasca, Băluţa, Brâul bătrân, Brâul pe 3 ca la Bârla, Brâul pe 3 ca la Tufeni, Brâul pe 6 ca la Boteni, Brâul pe 8, Buceagul, Căluşul, Hora ca la Stolnici, Iuhul, Joiana, Purdelul, Salta, Sârba-n bătaie căluşărească, Slănicul, Spoitoreasa, Tărăşelul, Treiul, Ţigăneasca, Ungurica.

Ansamblul folcloric «Plaiuri argeşene» al Casei de cultură a Sindicatelor din Piteşti – sub coordonarea artistică a maestrului coregraf Dorin Oancea – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Anciul, Băluţa, Boiereasca, Brâul pe bătăi, Cazacul, Căluşul, Cârciumăreasa, Chilabaua, Ciuleandra, De doi, Dogăreanca, Fedeleşul, Floricica, Hora, Hora Dumitrii, Mândruliţa, Minţita, Ogânăul, Sârba dogarilor, Sârba dreaptă de la Stăneşti, Ţiitura.

Ansamblul folcloric «Chindia» al S. C. Arpechim S. A. – sub coordonarea artistică a maestrului coregraf Marian Stănoiu – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Băltăreasa, Băltăria, Bărboasa, Bătuta de la Hârseşti, Brâul pe 6, Brâul pe 8, Breaza, Castraveţii, Căluşul, Hora, Hora Badii, Hora în bătaie, Măruntica, Minţita, Niţuica, Ogânăul, Sârba, Sârba în bătaie, Ţigăneasca, Ursăria.

Ansamblul folcloric «Trivale» al Palatului copiilor şi elevilor din Piteşti – sub coordonarea artistică a coregrafului Marian Stănoiu – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Băltăria, Bărboasa, Bătuta, Hora, Măruntica, Ogânăul, Sârba.

Activitatea corală înregistrează, în oraş, o vechime considerabilă, întrucât, la 13 februarie 1866, se înfiinţa cea dintâi formaţie de acest gen, pentru ca, odată cu organizarea Coralei Palatului culturii din Piteşti, coordonate de talentatul dirijor Emanoil Popescu, aceasta să obţină succese remarcabile pe plan naţional şi internaţional.

Profesorul de muzică la Liceul „I. C. Brătianu», Sâmbotin Tache (1907-1997) a organizat şi dirijat Corul Sfatului popular Piteşti şi corul corpului didactic.

Corul «Ars Nova» înfiinţat în anul 1970; format din: cadre didactice, medici, preoţi, ingineri, economişti etc.; fondator şi dirijor: prof. Gheorghe Gomoiu de la C.J.C.P.C.T. Argeş, un excelent compozitor de romanţe.

Festivalul internaţional de muzică corală «D. G. Kiriac» – organizat anual, sub egida C.J.C.P.C.T. Argeş – reuneşte, în cadrul unor spectacole excepţionale, formaţiuni corale prestigioase din ţară şi din străinătate.

Folclorul muzical zonal a reprezentat principala sursă inspiratoare în definirea repertoriilor unor interpreţi vocali de muzică populară.

Theodor Zavaidoc [1896-1945], originar din Piteşti, pe numele său adevărat, Marin Teodorescu, „botezat", de către generalul Traian Moţoianu, Zavaidoc (Năbădăiosul), a inclus, în repertoriul său, cântecele: Cocoşul cu două creste, Pe deal, pe la Cornăţel, Suflecată până' la brâu, Dragostea e ca râia, Foaie verde spic de grâu, Ce frumoasă este viaţa, Cine mă puse pe mine ?, De când m-a aflat mulţimea, Soldăţelu' lu' tăticu, Lasă-mă să pătimesc ! ş. a. Zavaidoc a concertat cu George Enescu şi Elena Zamora.

Primăria municipiului Piteşti a organizat, în perioada 17-19 noiembrie 2006, prima ediţie a Festivalului naţional de muzică lăutărească veche «Zavaidoc».

Un virtuoz al viorii, **Valeriu Cintilică**, supranumit „cel mai mare urmaş al lui Matache", avea, în repertoriul său, sârbe din zona Lereştilor, de la Breaza, de la Merişani, Sârba pe burdui, Sârba lui Matache, precum şi melodiile preferate: Măi Fănică dintre văi, La luncă, neică, la luncă.

Nicolae Martin, membru al Ansamblului «Doina Argeşului», stabilit în oraşul Piteşti, în anul 1971, s-a remarcat prin repertoriul său divers format din: doine, cântece de ascultare, hore, breze (ungurici): Dine, Dine, Costandine; Pe drumul de la Cepari; Din Piteşti, la Câmpulung; Argeşule, plai de dor; Din Piteşti până-n Moşoaia; Ioana neichii din Vâlcele ş. a.

Cenaclul de artă plastică «Ion Andreescu» format din 15 membri; îndrumător: prof. Gheorghe Pantelie.

Dintre artiştii prezenţi cu lucrări pe simezele expoziţiilor de artă naivă, s-au evidenţiat piteştenii: Debreczeni Ştefan, Burcă Nicolae ş. a.

Târguri devenite tradiţionale organizate de către Complexul muzeal naţional Goleşti: «Târgul olarilor», cu ocazia sărbătorii religioase Înălţarea Domnului şi «Târgul meşterilor populari» organizat în ziua Tăierii capului Sf. Ioan Botezătorul (29 august).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Ample realizări pe tărâm arhitectural se înregistrează încă din epoca medievală. Monumentele ecleziastice existente, cu evidente transformări care le-au afectat considerabil aspectul originar, reflectă şi stadiul dezvoltării oraşului în secolele XVI-XVIII.

Biserica «Sf. Garabet <Ioan Botezătorul>» Armenească –[▲]– amplasată pe str. Egalităţii, nr. 3, a fost edificată în anul 1852, într-o perioadă în care comunitatea de armeni din Piteşti înregistra, în istoria oraşului, o prezenţă apreciabilă. Principalii donatori au fost, conform textului inscripţionat pe o placă de marmură fixată la intrarea în biserică: P. Chihaia, Garabet Aslan, Iordache Chihaia, Gheorghe Garabet, Ovanez Dânda, restul armenilor din oraş asigurând, în mod gratuit, „mâna de lucru" necesară realizării locaşului de cult.

Se consemnează, prin tradiţia orală, că domnitorul Ţării Româneşti, Barbu Ştirbei [1849-1853], ar fi solicitat edilului Piteştiului „să aşeze, în numele său, prima piatră de fundament". În cursul secolelor, biserica a fost consolidată şi restaurată, în repetate rânduri, ultima operaţiune de acest gen fiind începută în 2006, prin executarea unor lucrări de consolidare şi de reacoperire cu tablă a edificiului religios, restaurarea interiorului tergiversându-se din cauze financiare, întrucât comunitatea armenească din Piteşti se reduce numeric la circa 40 de membri, potrivit preşedintelui acesteia, Teosian Harutiun.

Dintre valorile existente în patrimoniul bisericii, icoana Capului Sf. Ioan Botezătorul, datând din anul 1836, constituie „o adevărată comoară de artă". Sub raport arhitectural, biserica se înscrie în coordonate specifice arhitecturii armeneşti. Faţada principală este concepută simetric în raport cu axul construcţiei pe care se înscrie deschiderea de acces cu arcadă în formă ogivală, delimitată de doi pilaştri care susţin o nişă cvasisemicirculară, încadrată, în partea superioară, de două deschideri ogivale pentru iluminarea interiorului; deasupra acestora, se află o nişă destinată icoanei de hram.

Monumentalitatea construcţiei este subliniată prin masivele coloane laterale care delimitează peretele frontal, prin sveltețea siluetei, dar şi prin turlele înalte, acoperite cu tablă solzită. Biserica este de plan triconc, cu abside semicirculare, supraînălţate în raport cu construcţia; turlă mare de secţiune hexagonală; turle mici, hexagonale deasupra absidelor laterale. Pictură murală în ulei executată de un anonim [1852].

Biserica «Sfânta Treime» Beştelei –[▲]– ctitorită de vistierul Ianache şi patriciatul urban, în perioada domniei lui Matei Basarab [1632-1654]; edificată, probabil, de către meşterul pietrar moldovean Stoica, constructorul conacului şi bisericii Goleştilor. Continuarea lucrărilor, între 1679-1684, se confirmă documentar, întrucât se utilizau, materiale de construcţie destinate iniţial bisericii Schitului Trivale de către mitropolitul Varlaam. Biserica, puternic afectată de seismul din 1838, a fost consolidată în 1838-1839; renovată şi extinsă planimetric ulterior, în 1862-1864, 1957, 1965, prin: adăugarea amvonului, construirea unui antepridvor, refacerea, din lemn, a turlei clopotniţă. În cursul amplei restaurări efectuate, din iniţiativa remarcabilă a pr. Ion Teodorescu, în perioada anilor 1974-1980, pe baza planului arh. Maria şi Alexandru Mulţescu, s-au refăcut turla şi ferestrele în forma originară, a fost coborâtă cornişa zimţată la nivelul iniţial, s-a reconstruit pridvorul deschis cu arcade inspirate din arhitectura bolniţei de la Mănăstirea Negru Vodă din Câmpulung-Muscel, s-au înlocuit ancadramentele sculptate în piatră ale uşii şi ferestrelor.

Pentru a se sugera aspectul relativ fortificat al unui aşezământ ecleziastic medieval, a fost reconstruit, în cursul anilor 1982-1985, zidul incintei din cărămidă în alternanţă cu piatră de râu, prevăzut cu firide, învelit cu ţiglă glazurată şi olane, accesul asigurându-se pe o poartă masivă, sculptată artistic în lemn.

Biserica prezintă un plan treflat, cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată; pronaos uşor extins; pridvor închis cu termopan, afectându-se, astfel, imaginea de ansamblu a unui monument ecleziastic medieval; turlă-clopotniţă masivă pe tambur pătrat, supraînălţată peste pronaos. Decoraţie exterioară simplă formată, în registrul inferior, din firide dreptunghiulare şi, în registrul superior, din firide arcuite marcate prin muluri. Pictura murală originară executată de C. Radu [XVII], „spălată” [1838], conservată fragmentar în absidele laterale, a fost restaurată de pictorul profesor Nicolae Sava, în 1987, iar cea realizată în ulei, în 1862, de Dimitrie Ion din Bucureşti, a fost „spălată şi lustruită” în 1898.

Existenţa unui monument se asociază cu vrerea şi puterea ctitoricească a unor oameni pasionaţi, cu forţă materială, dar, mai ales, morală, hotărâţi să învingă dificultăţile inerente demersului conştient pentru dăinuirea unor creaţii care fac parte integrantă din fiinţa spirituală a neamului. Un asemenea osârduitor s-a dovedit a fi preotul Ion Teodorescu, care, într-un moment de cumpănă, a continuat, cu eforturi financiare inimaginabile, lucrările de restaurare sistate, în 1975, nu din vina lor, de către specialiştii D.P.C.N., salvând, astfel, pentru viitorime, o bijuterie arhitecturală religioasă a patrimoniului cultural medieval din Piteşti.

✚**Biserica** «Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel» + «Sf. Anton» **Catolică** –[▲]– edificată în anii 1895-1897, prin efortul preotului diecezan Augustin Kuczka, care a antrenat comunitatea piteşteană de religie catolică formată din: germani, italieni, unguri, austrieci şi cehi stabiliţi în oraş. Capela anterioară, edificată pe terenul achiziţionat de la Maria Berindei în 1864, de către Ignaţiu Incze, devenise neîncăpătoare pentru oficierea slujbelor religioase destinate comunităţii catolice în continuă creştere. Proiectul construcţiei ecleziastice a fost conceput de arh. Lapierre, dimensiunile acesteia fiind de: 15 m lungime, 7 m lăţime, 7 m înălţime, iar turnul de 20 m.

Pictura murală a bisericii a fost realizată de Materna; concomitent, se confecţionează: altarul, amvonul şi statuile din interior, de către firma Stiflesser din Tirol. Biserica a fost sfinţită, cu mare fast, la 1 iunie 1897. Pe uşa bisericii, este încrustat numele meşterului Heinrich Sattler [1860-1935], un generos iniţiator al întreţinerii locaşului de cult. Grav afectată de cutremurul din 1940, construcţia a fost consolidată în 1941-1942, prin preocuparea preotului Roman Karapczynski, modificându-se structural: presbiteriul, mica absidă din spatele altarului, precum şi absidele laterale.

Seismul din 1977 deteriorează construcţia, care va fi reparată de meşteri specilizaţi în efectuarea operaţiunilor de restaurare şi repictată integral de pictorul Dan Broscăuţeanu, prin grija pr. Iosif Gonciu; iar după cutremurul din 1986, va fi refăcut integral plafonul deteriorat, precum şi pictura murală, reparându-se şi vitraliile deteriorate, cu osârdia pr. Iosif Cobzaru. În anul 1996, se efectuează, pe baza proiectului arh. Alexandru Mulţescu, lucrările de „lărgire” a bisericii. Construirea casei parohiale din incintă s-a realizat, în cursul anilor 1990-1994, conform planului arh. Pompiliu Soare de la Institutul de proiectări Argeş.

✚**Biserica** «Sf. Gheorghe» **Domnească** –[▲]– important monument de arhitectură ecleziastică, durat într-un spaţiu sacralizat prin existenţa unui locaş de cult anterior dăinuind de secole în inima străvechiului oraş de pe Argeş. Biserica Domnească a fost ctitorită de către voievodul Constantin Şerban [1654-1658] şi de soţia acestuia, Doamna Bălaşa, în anul 1656, pe locul unei biserici datând, probabil, din perioada domniei lui Basarab cel Tânăr-Ţepeluş [1477-1481], ca biserică a curţii domneşti atestate documentar iniţial în anul 1481.

Sub raport arhitectural, biserica prezintă „o compoziţie utilizată pentru prima oară în Ţara Românească: pridvorul supraînălţat de un foişor pe coloane, constituind clopotniţa”. De plan trilobal, cu abside poligonale în exterior şi semicirculare în interior, absida altarului fiind decroşată, Biserica Domnească a înregistrat, de-a lungul vremii, modificări constructive substanţiale, ca urmare a restaurărilor succesive, operaţiunile întreprinse, în perioada anilor

1964-1969, de către Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, pe baza proiectului arh. Ştefan Balş, redându-i aspectul originar.

Paramentul este realizat din cărămidă aparentă, decoraţia exterioară fiind accentuată de firide şi de o profilatură echilibrată, specifică construcţiilor ecleziastice din secolul al XVII-lea. Iconostasul de lemn amplu decorat, prevăzut cu un imens baldachin dăltuit în lemn de tei, este opera, din 1876, a sculptorului Petre Babic din Bucureşti. Pictura murală din pronaos şi naos realizată, în 1889, de artistul plastic Gheorghe Stoenescu, elev al lui Gheorghe Tattarescu, a fost restaurată succesiv de pictorii Gheorghe Belizarie şi Gheorghe Teodorescu [1925], Emil Ivănescu-Millan [1955], Petre Achiţenie şi Melania Popescu. Pronaosul a fost pictat de Gheorghe Popescu şi Niculina Dona, în anii 1971-1974.

Pe lângă biserică, a funcţionat Şcoala domnească din Piteşti atestată documentar în 1753, dar şi prin manualele expuse în interior, ori cărţile cu importante însemnări referitoare la istoria oraşului: Penticostarion [1743], Mineiul lunii ianuarie [1779], Mineiul lunii august [1780], Liturghier [1833], Molitvelnic bogat [1835], Chiriacodromion [1839].

În tezaurul de valori al bisericii, se află un amplu inventar cultic: 24 antimise datând din secolele XVII-XX, bederniţă, prapure, potire de argint [1795], cădelniţă, disc, potir [1840], un fond iconografic remarcabil, două lespezi funerare [1661; 1853], precum şi crucea de piatră dedicată memoriei medicului militar piteştean Ioniţă Lăzărescu [1855-1878], mort în timpul Războiului pentru Independenţă.

Strălucit altar al credinţei strămoşeşti, Biserica Domnească, slujită cu devoţiune de preoţi cu aleasă trăire duhovnicească şi culturală, reprezintă un reper semnificativ de spiritualitate în istoria urbei de pe Argeş.

✚**Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» + «Sf. Nicolae» Găvana I** [1817-1820] –[▲]– ctitorită de: „Radu dascălu ot Meculeşti, Gheorghe şi Constantin Tabacu, pe moşia postelnicului Gheorghe Budişteanu" •intervenţii: extinderea planului, cu cheltuiala pr. Gheorghe Dobrescu, Ilie Hristea, Mihai Gaglu, Gheorghe Dobrescu ş. a. [1892]; consolidări, prin „osârdia" pr. Constantin Dejan [1942] •pictura murală: Niţă zugravu ot Piteşti [1892]; repictată de Vasile Blendea [1957-1959]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi de ritual: Mineiul pe luna octombrie [1776], Octoih [1818], Cazanie [1834], Apostol [1843]; icoane pictate pe lemn în anul 1896.

✚**Biserica «Buna Vestire» Greci** –[▲]– edificată, în 1564, cu cheltuiala logofătului Ioan/Ivan Norocea, implicat în importante activităţi diplomatice şi militare medievale, şi a unui grup masiv de greci stabiliţi în Piteşti în secolul al XVI-lea, numele bisericii fiind asociat, în conştiinţa urbei, cu originea etnică dominantă a ctitorilor săi. Ulterior, cu ocazia unor refaceri, bisericii i se vor adăuga hramurile: «SÎCE» şi «Sf. Mina».

Aspectul exterior iniţial al bisericii construite din cărămidă şi piatră era conferit de alternanţa dintre cărămida aparentă şi asizele de mortar care imitau dalele din piatră. Edificiul religios prezintă un plan triconc, cu abside poligonale, pridvorul deschis de pe latura vestică este surmontat de două turle, turla octogonală a Pantocratorului sprijinindu-se pe patru arcade.

Biserica are o simetrie originală, întrucât latura nordică nu corespunde dimensiunilor laturii sudice. De-a lungul secolelor, construcţia a fost supusă unor ample operaţiuni de restaurare şi consolidare. În anul 1712, pronaosul a fost prelungit, deasupra sa, ridicându-se o turlă, cu cheltuiala lui Sandu Bucşenescu, a logofătului Rizea şi a soţiei acestuia, Ilinca. În perioada anilor 1868-1870, meşterul Duchalter a reparat zidăria exterioară, a demolat tâmpla originară din cărămidă, înlocuind-o cu un iconostas de lemn, opera artistului Ioniţă Bunulescu, care a dăltuit strănile şi jeţul arhieresc din stejar, a refăcut uşile şi ferestrele.

În 1869, pictorul Iosif Materna din Piteşti a repictat locaşul de cult, care, la 18 octombrie 1870, a fost resfinţit. Biserica va fi „renovată", în anii 1910-1914 (adăugarea pridvorului, refacerea integrală a iconostasului, stranelor, uşilor împărăteşti, precum şi a uşii de intrare) de către meşterul Ion Achim din Domneşti; 1949-1950 (înlocuirea ferestrelor); 1958 (reînvelirea bisericii cu tablă galvanizată, introducerea încălzirii cu gaze); 1983 (refacerea stranelor) de meşterul Petre Donescu din Muşăteşti. Afectată de cutremurul din

1977, biserica a fost consolidată, inclusiv turla Pantocratorului, cu centură de beton armat şi tiranţi metalici în anul 1980.

Pictura murală, parţial inspirată din decorurile Bisericii mănăstirii Curtea de Argeş, a fost realizată în stil bizantin, în ulei pe tencuială nouă, de Gheorghe Belizarie [1913-1914], fiind restaurată de pictorul Vasile Ivănescu în 1956 şi „completată" de acelaşi artist, în 1983.

În altar, pe peretele sudic al diaconiconului, se conservă, fragmentar, remarcabile scene din pictura murală originară [1564].

În patrimoniul bisericii, se înscriu cărţi ritualice: Mineiul pe luna decembrie [1779], Mineiul pe luna ianuarie [1779], Liturghier [1787], Psaltire [1810], Vieţile Sfinţilor [1811], dar şi icoane pictate pe lemn de Ghermano [1815], Ilie zugravul [1875], obiecte de cult din argint: discos, potir, steluţă, cruce, cădelniţă ş. a.

✚ **Biserica** «Intrarea Maicii Domnului în Biserică» **Maica Precista** –[▲]– ctitorită, conform tradiţiei orale, în 1540, ca biserică a unui schit de maici, de către monahiile Magdalena şi Doroteea, cu contribuţia în bani a marii proprietare piteştence Păuna Uescu.

Descoperirea, de către pr. Ioan Petculescu, a unei lespezi inscripţionate „leat 1540", la temelia bisericii, în cursul lucrărilor de reparaţii efectuate în 1886-1887, a constituit elementul determinant al datării monumentului ecleziastic. Biserica originară a fost refăcută integral din lemn, în 1754; reconstruită din cărămidă, după incendiul devastator din 1794; reparată în 1859-1864 şi 1886-1887. O modificare structurală a construcţiei – realizată pe baza proiectului arh. Lucian din Iaşi – va fi întreprinsă „cu osârdia" pr. Gheorghe Popescu-Broşteni, în perioada anilor 1930-1933, implicând, printre altele, refacerea faţadelor şi adăugarea unui pridvor dublu: un pridvor închis, cu acces la clopotniţă, cafas şi cancelarie şi un pridvor deschis, de plan pătrat, cu arcadă; pridvorul deschis este surmontat de două turle gemene, iar naosul, de turla Pantocratorului. Turlele gemene – fisurate în cursul seismelor din 1977 şi 1986 – au fost consolidate în 1987. Biserica prezintă o arhitectură neoromânească de influenţă bizantină, un amplu décor arhitectural constituit din profile şi muluri la parament. Vitraliile ferestrelor au fost executate la Viena. Pictura murală actuală realizată în stil neobizantin de Gheorghe Belizarie va fi „spălată" în 1969, de Theodor Petrescu şi restaurată, în anii 1987-1988, de Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi de ritual: Mineie [1804-1805], Ceaslov [1806], Slujba pomenirii Sf. Nifon [1806], Octoih [1811], Utrenier [1827], Evanghelie [1837], Evanghelie [1865], precum şi icoane pictate pe lemn de Ilie zugravul [1870], un potir [1805], un clopoţel, fragmente dintr-un vechi iconostas ş. a.

✚ **Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Spiridon» + «Sf. Haralambie» **Mavrodolu** –[▲]–construită, iniţial, din lemn de Ene Cupeţul, în secolul al XVII-lea; reconstruită din zidărie, cu cheltuiala căminarului Ion Mavrodolu, în 1818.

Distrusă parţial de incendiul din 1848, care a afectat zona centrală a Piteştiului, a fost refăcută în 1849, adăugându-se, în 1867-1868, pridvorul.

Restaurarea de amploare efectuată, pe baza planului arh. Nicolae Ernst, prin osârdia preotului Gheorghe Calapod, în cursul anilor 1985-1989, a implicat: înlocuirea turlelor de lemn cu turle de zidărie, placarea soclului cu lespezi de Albeşti şi refacerea ancadramentelor din piatră ale ferestrelor.

Biserica prezintă un plan trilobat, cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată; pridvorul închis este decroşat. Turle de secţiune octogonală, deasupra naosului şi pronaosului. Pictura în frescă realizată, în 1957, în stil neobizantin, de remarcabilul artist Emil Ivănescu-Millan, depreciată, din cauza unui puternic incendiu, a fost restaurată de pictorul Ilie Căpuşe din Verneşti, în 1998.

Ansamblul religios Mavrodolu a fost completat cu premiere ecleziastice pe plan naţional: Biserica surdo-muţilor «Sf. Grigorie Palama» [2008], de tip navă, cu solee înaltă; catapeteasmă redusă dimensional, fixată în partea superioară, pentru vizibilitatea credincioşilor; dveră egală cu lungimea altarului; clopotul şi toaca, inclusiv clopoţelul, fiind înlocuite cu semnale luminoase; pictura murală executată de Florian Neacşa din Slatina-Olt; Biserica pentru copii «Sf. Stelian», un lumânărar şi un portal edificate prin remarcabila contribuţie ctitoricească a pr. dr. Constantin Onu, actualul paroh al bisericii, expert apreciat în mimica gestuală.

✚**Biserica «Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil» Meculeşti** –[▲]– ctitorie a boierilor Lereşti, Pârvu Lerescu şi Şerban Meculescu, datând din 1752, a fost reparată în 1854 şi 1947; restaurată, în 1969-1972, de către DPCN.

Aparţinând tipologic bisericilor „ctitorii de sat" din secolul al XVIII-lea cu plan triconc, biserica are o compartimentare formată dintr-un altar de plan semicilindric cu proscomidiar şi diaconicon, naos prevăzut cu abside laterale, pronaos de formă pătrată şi pridvor adăugat. Paramentul prezintă un décor format dintr-un tor median care separă registrul superior compus din arcaturi semicirculare de cel inferior, cu arcaturi nişă în acolade. Portalul cu ancadrament din piatră ornamentat în frânghie şi „dinţi de lup" relevă influenţe decorative al arhitecturii populare.

Pictura murală în frescă din 1845 – executată cu cheltuiala slugeresei Elenca şi a Mariei Pleşoianu – este remarcabilă prin reprezentarea realistă a tabloului votiv. Personajele sunt zugrăvite într-o manieră realistă, costumaţia de epocă indicând apartenenţa lor la categoria negustorilor şi boiernaşilor de la începutul veacului al XIX-lea. Ctitorii dintâi sunt costumaţi în „haine lungi, bordate cu blană şi cu gulere îmblănite, iar femeile cu coafe albe, rotunde şi cu rochii simple, colorate uniform sau înflorate mărunt, cu paftale la brâu şi copci încheiat până la gât".

Sub raportul tehnicii de execuţie a picturii murale, este relevantă influenţa frescelor medievale româneşti de sorginte brâncovenească, pictura murală de la Meculeşti reprezentând „un exemplu al ultimelor rezonanţe de vitalitate ale artei postbrâncoveneşti". Pomelnicul pictat în proscomidiar menţionează pe: „Radu erei, Stanca eriţa, Voicu, Petre, Mariia, Sanfira" constituind un argument pentru atribuirea picturii murale renumitului zugrav Voicu din Piteşti, inclus în pomelnic alături de preotul bisericii. În pronaos, mormintele ctitorilor din secolul al XVIII-lea sunt acoperite cu lespezi de piatră a căror friză decorativă, formată din vrejuri sau frunze de acant, încadrează inscripţia funerară.

✚**Biserica «Sf. Spiridon» Prundu** –[▲]– ctitorită, în 1876-1878, pe terenul donat de familia Andrei Ştefănescu, soţia sa, Anica, şi fiii lor: Dumitrache, Cleopatra, Paraschiva, Lorica, înfăţişaţi în tablouri votive.

Anterior, a existat o biserică de lemn ridicată, probabil, de hagiul Mateiu Ţăcălie, care a ars „cu desăvârşire" în incendiul devastator din 1874.

Biserica a fost renovată de meşterul Teofan din Stolnici, în anul 1932, prin osârdia pr. Petre Ionescu, cheltuielile fiind suportate de către enoriaşi în bani, dar şi în natură (porumb şi grâu).

Construcţia actuală edificată din cărămidă, pe fundaţie de beton, prezintă un plan dreptunghiular, cu pridvor subdimensional, retras din plan, susţinut pe coloane racordate prin arcade semicirculare, pronaos surmontat de o turlă-clopotniţă octogonală; renovată recent: tencuită în tehnica terrasit, în exterior; închiderea ferestrelor cu termopan, inclusiv la pridvor; asigurarea încălzirii cu aer condiţionat [2003-2004].

Pictura murală originară [1878] restaurată empiric, fiind „spălată cu apă caldă şi săpun", de pictorul I. Păunescu din Piteşti [1949]; degradată din această cauză, dar şi afectată de un incendiu, a fost refăcută, prin strădania preotului Traian Buican [1993].

Întregul fond de carte religioasă aparţinând bisericii reprezintă apariţii editoriale post 1911, iar unele icoane pictate pe lemn şi obiecte de cult mai vechi sunt databile la cumpăna secolelor XIX-XX. Capela, construită, în 1987, cu cheltuiala comanditarului Iulian Dumitru, a fost pictată de Ion Popescu-Piteşti, pictura fiind „recondiţionată" în 2004.

✚**Biserica «Sf. Gheorghe» cimitir** (Capela oraşului) a fost construită, în cursul anilor 1904-1906, de Salvator Rozatza, cu cheltuiala farmacistului Ștefan Babic și a soției sale, Maria – pictați în interior, conform clauzei menţionate în actul de donaţie de către ctitoră, care propunea şi hramurile: „Sf. Maria" şi „Sf. Dumitru". Amplasamentul cimitirului a fost fixat inițial în spațiul unde s-a construit Școala normală de băieți „Alexandru Odobescu"; însă, la intervenția preoților institutori: Gheorghe Popescu, Nae Boerescu și Ion Petculescu, s-a aprobat amplasamentul actual de către Nae Vicșoreanu, primarul orașului •intervenţii:

consolidare [1972]; reparaţii acoperiş [1957]; restaurare [2008] •pictura murală executată de Gheorghe Popescu din Piteşti [1906].

✚**Biserica** «Sf. Ilie» + «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Pantelimon»–[▲]– ctitorită, în anii 1826-1828, de către starostele breslei cojocarilor din Piteşti, Pandele Petre, şi soţia sa, Păuna, cu ajutorul lui Tudorache Cojocaru şi al breaslei menţionate, pe locul unei construcţii ecleziastice din sec. XVII. Intervenţii asupra edificiului religios au fost efectuate în: 1856 (consolidarea construcţiei şi restaurarea picturii murale de către N. Stoenescu), 1890-1896 („biserica, fiind ruinată cu desăvârşire", a fost restaurată cu cheltuiala familiei Nicolae şi Eliza Constantinescu, adăugându-se pridvorul); 1926-1934 (subzidiri, refacerea acoperişului, repictarea în ulei de către Gheorghe Belizarie); 1945-1958 (refacerea integrală a altarului şi naosului distruse de bombardamentul aviaţiei americane din 6 mai 1944, repictarea în frescă de către Emil Ivănescu-Millan), 1969-1970 (montarea iconostasului de lemn realizat de Dumitru Ionescu-Călineşti); 1991 (restaurarea picturii murale de către Ion Diaconu din Rm Vâlcea).

Sub raport arhitectural, biserica prezintă un plan triconc, cu abside poligonale, în exterior şi semicirculare, în interior; pridvor construit ulterior; turlă octogonală deasupra naosului; o turlă mare, de secţiune octogonală, încadrată de turle de dimensiuni reduse, surmontează pronaosul. Decoraţia exterioară constă dintr-un brâu median format din toruri paralele care separă paramentul în două registre compuse din panouri dreptunghiulare şi firide arcuite. În nişele de pe frontispiciul bisericii, sunt pictaţi patronii spirituali ai locaşului de cult: Sf. Ilie, Sf. Pantelimon şi Cuvioasa Paraschiva. Hramul iniţial – Sf. Ilie – era sărbătorit potrivit unui ritual specific, devenit tradiţional: „Se pregătea o colivă foarte mare, având, în mijloc, portretul proorocului cu un cojoc în braţe, pictat de cel mai mare zugrav al oraşului, colivă care era aşezată pe o schelă în biserică, construită special pentru acest eveniment anual. Ilie Petrescu era pictorul cel mai vestit din urbe, iar, după moartea acestuia, a fost chemat, de la Bucureşti, fiul său, celebrul Costin Petrescu.". Acest original ritual menţinea vie în conştiinţa urbei ideea apartenenţei bisericii la vestita breaslă a cojocarilor. O tempora !...

✚**Biserica** Sf. Ioan –[▲]– Amplasată „în mijlocul unui adevărat templu al naturii, în locuri prielnice meditaţie şi reculegere" – precum menţiona vrednicul de amintire preot Ştefan Udrescu, Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» fusese edificată anterior anului 1698, când „rămăsese de multă vreme pustie, fiind ameninţată cu dărâmarea", iar Marin Ungurelu – considerat unul dintre ctitori – a închinat-o Mănăstirii Trivale.

Biserica a fost demolată post 1698, înălţându-se un locaş de cult pe „colina pompierilor", întrucât vechea vatră a bisericii era afectată periodic de pârâul Trivale. Astfel, potrivit pisaniei, „La anul 1728, aprilie 10, s-a clădit biserica de lemn cu numele «Sf. Ioan Botezătorul», unde se găseşte foişorul de foc.". Degradându-se continuu, va fi refăcută din temelie, în anul 1806, cu „osârdia lui Hagi Matei Ţăcălie", pe amplasamentul iniţial, amenajat prin drenarea terenului.

Biserica de dimensiuni reduse nu avea, însă, capacitatea necesară pentru o comunitate parohială în accentuată creştere demografică şi, în consecinţă, în 1881, se încep, din iniţiativa episcopului Ghenadie al Argeşului, lucrările pentru un locaş „încăpător" (276 mp), utilizându-se, în acest scop, şi materialele de construcţie rezultate din demolarea bisericii anterioare. Biserica va fi definitivată peste şapte ani, fiind sfinţită la 18 decembrie 1888. Atmosfera de elevată religiozitate va fi accentuată prin pictura murală în ulei, realizată în stil realist, în 1888, de către pictorul Costin Petrescu, scenele biblice impresionând prin armonia cromatică şi prin siguranţa desenului.

Efectuarea unor intervenţii succesive, cu preocuparea constantă de a nu se afecta aspectul iniţial al construcţiei se înregistrează în: 1914 (reînvelirea cu tablă plumbuită, montarea vitraliilor, realizarea împrejmuirii din fier forjat); 1930 (consolidare prin subzidiri); 1934 (pardoseli în altar); 1940-1941 (consolidare prin tiranţi metalici, în urma seismului din 10 noiembrie 1940, precum şi restaurarea picturii); 1947 (refacerea integrală a celor 34 de strane şi a tronului arhieresc din stejar sculptat); 1958 (introducerea gazelor pentru încălzire); 1966-1969 (reparaţii capitale implicând: consolidarea şarpantei acoperişului, repararea învelitorii de tablă şi a sistemului de colectare a apelor pluviale, montarea unui paratrăznet, vopsirea tâmplăriei şi înlocuirea geamurilor turlelor, refacerea instalaţiei electrice, repictarea plafonului pridvorului, dar şi „spălarea" cu apă şi săpun a picturii murale de către enoriaşi – operaţiune efectuată empiric, cu consecinţe nefaste pentru conservarea scenelor biblice ale picturii).

Biserica tezaurizează un patrimoniu de o certă valoare cultural-artistică: discos de argint [1807], linguriţă de argint [1814], rizaua Evangheliei [1914]; antimis [1855], cruce de lemn pictată de Nicolae Ioan [1879], cruce de lemn îmbrăcată în metal filigranat [1858]; icoane împărăteşti din 1888 cu îmbrăcăminte din argint [1915], icoane pictate pe lemn în 1851 şi 1888, semnate de Ilie Petrescu, de Nicolae zugravul sau de Costin Petrescu; patrimoniul bibliofil cuprinde tipărituri în limba greacă, dar şi în limba română: Triodion [1768], Mineie [1776-1780], Apostol [1784], Pravilniceasca condică a Domnului Alexandru Ioan Ipsilant [1841], Învăţăturile bunului şi credinciosului Domn al Ţării Româneşti Neagoe Basarab vvd către fiul său Teodosie vvd [1843] ş. a.

✚**Biserica «Sf. Vineri»**(Cuvioasa Paraschiva) + «Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul» –[▲]– Potrivit pisaniei de piatră încastrate în peretele vestic al pronaosului, atestând comanditarii edificiului religios iniţial: „S-au ridicat această sfântă biserică din temelie, de dumnealui biv vel sluger, Ion Ungurelu, i de jupan Hagi Ţenea, începându-să din leat 1817, în care an s-a lucrat dă roşu, în tovărăşie, până la al doilea an; 1818 martie 18, s-au pristăvit răposatu slugeri. Iar dă atunci, din pricina înpotriviri(i) vremilor, au rămas până în următoru an, când s-au să(vâ)rşit, după cum să vede, cu toată cheltuiala numai a dumn(ealui) Alecsandru Ungurelu, fiul răposatului slugeri Ungu(relu). /…/ 1827".

Intrată în conştiinţa urbei sub numele generic de „Sfânta Vineri", biserica, având şi hramurile „Sfânta Treime şi Tăierea capului sf. Ioan Botezătorul", va fi demolată după 19 octombrie 1908, data definitivării actualei construcţii, căreia i se pusese piatra fundamentală la 20 iulie 1904.

Iniţiativa edificării acestui impunător locaş religios a aparţinut preotului Ioan Becescu, ajutat de epitropii: Gheorghe Rădulescu, Tudorache Cristea, Gheorghe Şerbănescu, care au participat efectiv la acţiunea de colectare a fondurilor necesare.

Planul construcţiei a fost conceput de către arhitectul bucureştean Ion N. Socolescu, iar execuţia lucrărilor – coordonată de reputatul inginer constructor piteştean Dimitrie Dima. Tendinţa de a conferi creaţiilor sale arhitecturale caracteristicile stilului neoromânesc este evidentă şi în modul cum a conceput proiectul Bisericii «Sf. Vineri», în decorarea căreia a preluat motive ornamentale din amplul program al Bisericii Mănăstirii Curtea de Argeş.

Retrospectând contribuţia decisivă a înaintaşilor în realizarea catedralei piteştene, preotul cărturar Constantin Dejan considera că „Providenţialei întâlniri dintre un preot identificat cu chemarea sa – Ioan Becescu – având pasiunea creaţiei şi a lucrului desăvârşit, solid şi frumos, cu un arhitect de înaltă concepţie – Ion N. Socolescu – şi cu un inginer de o competenţă inegalabilă – Dimitrie Dima, colaborării desăvârşite dintre aceşti trei factori hotărâtori, îi datorăm excepţionala realizare a Bisericii «Sf. Vineri» din Piteşti.". Acestui autentic triumvirat de oameni entuziaşti şi competenţi, se cuvine a li se alătura pictorul D. Marinescu – autorul picturii murale, fost rector al Academiei de Belle Arte din Bucureşti. Pictura murală datând din anul 1908 prezintă stilistic influenţe apusene evidente. Suportul picturii este realizat din praf de cretă, ulei durizat cu aderenţe la stratul de tencuială nivelator al zidăriei. Aspectul somptuos al construcţiei a fost accentuat prin ampla decoraţie exterioară, prin vitrourile ferestrelor şi prin mobilierul de un remarcabil rafinament artistic.

Sub raport arhitectural, biserica prezintă o compartimentare specifică edificiilor de rit bizantin: altar, naos şi pronaos, planul fiind extins pe latura vestică, printr-un pridvor a cărui boltă semicilindrică este susţinută pe şase coloane masive şi pe două arce descărcate pe coloanele centrale. Intervenţii care vizau asigurarea unei conservări optime a locaşului de cult se consemnează periodic. Astfel, în 1957, se efectuează lucrări de refacere a acoperişului de tablă; în anul 1971, se introduce instalaţia de încălzire cu gaze; în anul următor, se restaurează pictura murală de către Theodor Petrescu-Tutana, lucrarea fiind continuată, după decesul acestuia, de către pictorul D. Bănică împreună cu colaboratorii săi: Maria Popa şi I. Drejoiu; în anul 1972, se va proceda la refacerea decoraţiei exterioare din ipsos, pentru ca monumentul să-şi păstreze măreţia sa divină. Recenta restaurare a picturii murale a fost efectuată de către pictorul Ilie Căpuşe cu preocuparea de a nu se afecta, prin intervenţii brutale, particularităţile stilistice şi paleta cromatică a picturii originare.

Biserica tezaurizează un patrimoniu bibliofil format din cărţi ritualice: Cazanie [1768], Molitfenic [1794], Octoih [1811], Apostol [1820], Evanghelie [1821], Ceaslov [1825] ş. a.; piese ritualice: candele, cădelniţe, chivot, cruci cu suport, cununii de argint, potir de argint [1829], îmbrăcămintea de argint a unor icoane de la începutul secolului XX sau a unor cărţi de cult: Evanghelie [1817], Evanghelie [1909]; icoane pictate pe lemn de Voicu zugrav [1832], Gheorghe Stoenescu [1893], Gheorghe Belizarie ş. a.

Sinagoga –[▲]– aparţinând cultului mozaic a fost construită de către comunitatea evreilor din Piteşti, în perioada anilor 1919-1925, în stil arhitectonic cu influenţe maure, construcţia fiind „de tip mare", dimensiunea pe verticală accentuându-se prin supraînălţarea boltită a navei centrale.

Intrarea în edificiu este asigurată printr-un portal precedat în exterior de o platformă susţinută pe patru coloane, deasupra căreia este realizată o terasă simplă cu acces delimitat de coloane cu arcade semicirculare, care conferă exteriorului clădirii elemente decorative preluate şi în ordonarea estetică a pereţilor laterali. În esenţă, decoraţia exterioară prezintă influenţe arhitecturale locale evidente. O sinagogă anterioară, frecventată de evrei practicanţi ai cultului mozaic, este atestată documentar în 1859. Şcoala ebraică, amplasată la vest de sinagogă, a fost edificată în anii 1926-1927.

✚**Biserica «Sf. Treime» a Schitului Trivale** –[▲]– În peisajul mirific al Parcului Trivale, străjuind monticolul pe care s-a constituit din vechime o puternică aşezare monahală, schitul conferă pitorescului locurilor aura unui lăcaş de aleasă spiritualitate religioasă, izvorâtor de statornică speranţă într-o lume dominată de obsedanta povară a neîmplinirilor vieţii...

Aşezământul monahal, atestat şi sub denumirea de „Mănăstirea Stănceştilor", a fost locul „adăpostirii capului lui Mihai Viteazul, pentru câtăva vreme, în trecere spre Târgovişte". Biserica schitului a fost construită, în două etape: 1672-1674 şi 1678-1698, pe locul unei biserici de lemn din sec. XV, prin osârdia mitropolitului Varlaam, originar din Moşoaia.

Grav avariată de cutremurul din 14 octombrie 1802, este refăcută, în 1803, odată cu casele egumeneşti de către Partenie, arhimandritul Schitului Buliga din Piteşti. Şubrezită de seismele din 1929 şi 1838, a fost rezidită de stareţul Ierotei Niculescu în anii 1854-1856, după proiectul arh. Schaltter, adept al demolării edificiilor de restaurat, distrugându-se din construcţia ctitorită de mitropolitul Varlaam, orice element semnificativ, cu excepţia pisaniei din 1699. În anul 1904, egumenul Iustin Moisescu repară locaşul de cult, restaurează pictura murală şi edifică actuala clopotniţă. Afectată de cutremurul din 1940, biserica a fost consolidată în anii 1940-1942, concomitent cu rezidirea chiliilor.

Biserica actuală a fost reconstruită din temelie, în cursul anilor 1994-1998, prin strădania monahilor: Calist, Natanael şi Ciprian Otoroschi, după proiectul conceput de cond. arh. Lucian Gheorghiu şi ing. T. Barbu, sub îndrumarea arh. Ştefan Balş. Biserica are un plan trilobat cu abside semicirculare; turlă octogonală peste naos; tâmplă de zid, decoraţie exterioară formată din panouri dreptunghiulare de factură neoclasică. Pictura murală actuală este opera talentatului zugrav Ion Savu, originar din Săpata-Argeş. Schitul Trivale se înscrie, în istoria culturii medievale bisericeşti, prin opera copiştilor monahi Ghermano şi Ioan, ultimul copiind, în 1682, «Viaţa patriarhului Nifon», scrisă de Gavriil Protul – document important privind istoria Ţării Româneşti.

✚**Capela de lemn a Universităţii** – hramuri: «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Filoteea» –[▲]– Biserica a fost construită, potrivit tradiţiei orale, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea; inscripţia din exterior, de pe latura sudică a naosului: „leat 7317 [1809] în zilele lui Alexandru Pavlovici" consemna, probabil, anul extinderii construcţiei, prin adăugarea unui pridvor de zid, susţinut pe coloane de cărămidă. Pictura murală – datată 1869 – opera unui talentat zugrav, Petre, se detaşa de tiparele comune, prin ritmarea scenelor figurate, conferind gesticii valenţe individualizatoare. Spaţiul dintre personajele biblice era completat cu o vegetaţie exotică, sub forma unor copaci cu coroane suprapuse – ecou evident al artei bizantine. Sub raportul plasticii ornamentale, elementele decorative erau concentrate, în special, la portal, compoziţia ornamentală presupunând asocierea unor motive utilizate frecvent în construcţiile ecleziastice din judeţul Argeş: rozete, torsade, dinţi de fierăstrău. Biserica de lemn Cotmeana (Căcărăzeni) – readusă la forma originară – a fost strămutată, în 1996, pe amplasamentul actual, în incinta Universităţii din Piteşti, devenind paraclisul Facultăţii de Teologie şi adăugându-i-se hramul acesteia: «Sfânta Filoteea".

✚**Biserica de lemn** «Sf. Dumitru» + «Sf. Nicolae» **Valea Rea**~ctitorită, potrivit tradiţiei orale locale, în anul 1402, de către domnul Ţării Româneşti, Mircea cel Bătrân <!?!>; reconstruită din materialul lemnos rezultat prin demolarea bisericii anterioare, cu cheltuiala negustorului Martin Buliga, post 1750; rectitorită, cu extinderea planului, „prin osârdia preotului Florea Balotescu şi a enoriaşilor parohiei", în 1890. Pictura murală executată de: M. Păunescu [1945] •intervenţii: refacerea acoperişului [1945]; tencuieli şi restaurare pictură murală [1969].

✚**Cruci de piatră**: XVII –[▲]–, 1714-1715 [7223] –[▲]–, 1722 [7230] martie 20 –[▲]–, 1780 –[▲]– în Lapidariumul Muzeului judeţean Argeş; XVIII –[▲]– în curtea Spitalului „Nicolae Bălcescu"; 1813-1814 [7322] –[▲]– în curtea Bisericii «ST» Beştelei; 1832 iulie 19 –[▲]– în curtea Bisericii Mavrodolu.

✚OPERE COMEMORATIVE DE RĂZBOI:

MONUMENTUL INDEPENDENŢEI [1877-1878] amplasat lângă fântâna din str. Crinului; iniţial, a fost fixat la intersecţia bulevardului cu str. Craiovei. Realizat, din iniţiativa Societăţii veteranilor „Coroana de oţel", de către arh. Ion Troianescu şi sculptor D. Dima-Pavelescu [1907].

Un soclu paralelipipedic, amplasat pe o platformă în trepte, este surmontat de o coloană prismatică de 6.50 m înălţime, în vârful căreia, pe o sferă de piatră, este montat un vultur cu aripile larg deschise. Inscripţie pe o placă de marmură albă fixată pe faţada principală a coloanei: „Glorie eroilor din Regimentul 4 Dorobanţi-Argeş căzuţi în războiul pentru independenţa României [1877-1878]", nominalizându-se 43 de eroi din Regimentul 4 Dorobanţi căzuţi la Rahova.

POARTA EROILOR –[▲]– Monument original, consacrat eroilor din 1877-1878, 1916-1918; amplasat în str. Trivale, la ramificaţia spre Arhivele militare naţionale; edificat din zidărie, pe fundaţii şi stâlpi de piatră, sub forma unei porţi tradiţionale româneşti. Construită din iniţiativa colonelului Barbu Pârâianu, comandantul Regimentului 4 Dorobanţi-Argeş, a fost sfinţită la 28 septembrie 1826, de către episcopul Argeşului, care, evocând eroismul ostaşilor români, afirma: „Ei n-au murit, trăiesc în noi, că sunt eroi." Poarta se constituie într-un inedit Arc de triumf la intrarea spre Regimentul 4 Dorobanţi-Argeş. Pe plăci de marmură, sunt inscripţionate, sub genericele: «1916 – Poarta eroilor – 1918» «Regimentul Argeş no. 4», şi «Pentru ţară, pentru glorie şi drapel", numele celor peste 1100 de eroi din Argeş căzuţi în luptele de la: Bran, Homorod, Mărăşti şi Mohu. De asemenea, sunt nominalizaţi «Eroii din Războiul pentru Independenţă», precum şi «Comandanţii Regimentului 4 Argeş». Monumentul de for public a fost restaurat, de către Primăria municipiului Piteşti, la 10 noiembrie 2008.

MONUMENTUL EROILOR PRUNDU –[▲]– amplasat, în 1929, în faţa Bisericii «SSp» din cartierul Prundu, a fost transferat, în 1981, pe o poziţie dominantă în scuarul amenajat în cartier, construindu-se o scară de acces din beton. Monumentul realizat din calcar de Albeşti, cu înălţimea de circa 4 m, opera sculptorului N. Kaghiorghis, prezintă, în medalion, un soldat român în poziţie de tragere, iar, pe vârful obeliscului, un vultur cu aripile larg deschise. Pe plăci de marmură albă, sunt inscripţionate textele: „În amintirea eroilor căzuţi pentru patrie", „Comuna Prundu recunoscătoare fiilor săi jertfiţi pentru patrie în războiul 1916-1918". Restaurat [1981], conform proiectului arhitectului şef al municipiului Piteşti, Nicolae Ernst, monumentului adăugându-i-se o placă de marmură inscripţionată cu dedicaţia închinată, de prof. Grigore Constantinescu, coordonator al OJPCN Argeş, eroilor neamului românesc: „Jertfindu-vă, sub steagul sfânt / al Patriei, prin timp, durate, / aţi semănat acest pământ / cu dor nestins de libertate.".

MONUMENTUL EROILOR GAVANA –[▲]– amplasat în scuarul „Lumina" din cartierul Găvana; ridicat prin subscripţie publică, în anul 1920, monumentul realizat din piatră de Albeşti, de sculptorii: I. Kaghiorghis şi Th. Lamneditis, prezintă în basoreliefuri: un soldat cu un steag în mână, o cască, o sabie încrucişată cu o teacă. Inscripţia incizată: „Războiul 1916-1918. În amintirea eroilor din comuna Găvana, morţi pe câmpul de onoare.". Monumentul a fost restaurat și reamplasat pe poziția actuală, în 1983, sub coordonarea arh. Nicolae Ernst.

CIMITIRUL EROILOR ROMÂNI – str. Stadionului. Este amenajat pe terasa superioară a orașului, în formă rectangulară, fiind prevăzut cu o alee centrală și două alei perpendiculare pe aceasta şi separat, printr-un gard de piatră, de Cimitirul «SG» și de Cimitirul veteranilor de război.

Amenajat la solicitarea prefectului de Argeș adresată, în 24 aprilie 1918, populației de a contribui financiar pentru transformarea în cimitir de onoare a spațiului în care erau înhumați eroii căzuți în război. Inaugurat în anul 1920, reamenajat în 1939 și 1972, cimitirul este consacrat „Eroilor neamului morți pentru patrie în 1916-1919 și îngropați aici. Amintire eternă și veșnică recunoștință"- potrivit inscripției de pe o placă fixată pe soclul masiv al monumentului de la intrare, înalt de circa 5 m, comandat de „Societatea Mărăști a demobilizaților din Pitești, 1930" și executat de către sculptorul bucureștean Ion Sulga. Reamenajarea efectuată în anul 1938 este consemnată pe o placă de marmură inscripționată, fixată pe zidul împrejmuitor de la intrare: „Reconstruit de Societatea «Cultul eroilor», Comitetul Central București, cu sprijinul autorităților militare și civile locale, 1938.". Pe o altă placă de marmură, este inscripționat textul: „Societatea «Munții Coți» a demobilizaților grade inferioare Pitești în memoria eroilor morți în războiul pentru întregirea neamului 1916-1918. 2 iunie 1927".

Aleea principală conduce spre o impresionantă operă comemorativă, cu soclu masiv de circa 2,50 m înălțime, pe care este fixată o cruce monumentală edificată din blocuri de calcar de Albești, înaltă de 4,50 m; crucea de formă latină, în altorelief, cu medalion central circular inscripționat cu inițialele: I(isus) N(azarineanul) R(egele) I(udeilor) este încadrată de o sculptură compusă dintr-o jerbă redată prin reluarea unei panglici care susține frunze de laur. Pe o placă de marmură albă fixată, la baza crucii, pe soclul masiv de calcar, este incizat textul: „Glorie eroilor români / căzuți la datorie / pentru independența patriei.". Sub placă, incizat într-o nișă, pe calcar, textul: „Închinare / ostașilor țării / căzuți pentru / întregirea / neamului." Un obelisc consacrat căpitanului Emil Cornescu, comandant al Regimentului 6 Artilerie Pitești, mort la Zlin-Cehoslovacia, în 4 mai 1945, domină spațiul afectat cimitirului eroilor români. De remarcat că, în cimitir, sunt înhumați și soldați din armata invadatoare germană, unii dintre aceștia fiind de origine sârbă sau croată.

CIMITIRUL EROILOR GERMANI ŞI AUSTRIECI – str. Stadionului. Amenajat, în anul 1923, de către Societatea «Mărăşeşti» pe o suprafaţă de 690 mp delimitată cu un gard din beton; morminte individuale prevăzute cu cruci de piatră ale celor 122 militari germani şi austrieci înhumaţi. Cimitirul include şi două monumente comemorative.

CIMITIRUL OSTAȘILOR SOVIETICI – str. Stadionului. Amenajat, în 1945, în incinta Cimitirului orașului, de care este separat printr-un zid de beton, prezintă central un obelisc placat cu marmură albă, supraînălțat de o prismă cu o stea în cinci colțuri; obeliscul este înalt de 6 m, fiind fixat pe o platformă cu trei trepte în suprafață de 25 mp. Pe două plăci de marmură, este inscripționat textul în limbile rusă și, respectiv, română: „Glorie eternă ostașilor sovietici căzuți în lupta pentru eliberarea și independența Uniunii Sovietice. Slavă eroicei armate care a eliberat România de sub jugul cotropitorilor fasciști.". Obeliscul este încadrat de cele opt stele funerare ale mormintelor comune ale celor 264 ostași sovietici.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 251 locuitori ai orașului Pitești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Campania din 1913 [10], Primul război mondial [159], Al doilea război mondial [81].

În cursul Primului război mondial, localitatea a constituit un important nod de comunicații operativ și strategic, întrucât, încă de la începutul lunii octombrie 1916, se dirijau, prin Pitești, grupări de trupe române care aveau misiuni pe fronturile de pe Jiu și Olt, de pe Valea Argeșului, ori de pe linia Dunării. În cea de-a doua etapă, între 10 și 13 noiembrie 1916, cartierul general al Armatei 1 Române condus de generalul Alexandru Prezan, viitor mareșal al României, coordona din orașul de pe Argeș acțiunile trupelor române pe fronturile de luptă existente. Prin pătrunderea armatelor inamice în zonă, Piteștiul a devenit „câmp de luptă" propriu-zis începând cu 13 noiembrie 1916. În zilele de 14, 15 și 16 noiembrie 1916, trupe române din componența Diviziei 8 și Diviziei 13 Infanterie au respins cu eroism, pe aliniamentele de apărare situate la nord de oraș, atacurile succesive ale inamicului. Superioritatea numerică evidentă a forțelor invadatoare asociată cu o apreciabilă tehnică militară va determina, din rațiuni de prevenire a distrugerii orașului prin bombardamente, replierea trupelor române pe aliniamente de apărare amplasate în zona Ștefănești-Golești-Călinești-Topoloveni, inamicul intrând în seara zilei de 16 noiembrie 1916, în Pitești, fără a i se opune rezistență armată. Perioada de ocupație străină a reprezentat, pentru populația locală, o perioadă de privațiuni materiale greu suportabilă, de limitare semnificativă a libertăților democratice.

CIMITIRUL EROILOR ROMÂNI – str. Stadionului. Este amenajat pe terasa superioară a orașului, în formă rectangulară, fiind prevăzut cu o alee centrală și două alei perpendiculare pe aceasta şi separat, printr-un gard de piatră, de Cimitirul «SG» și de Cimitirul veteranilor de război.

Amenajat la solicitarea prefectului de Argeș adresată, în 24 aprilie 1918, populației de a contribui financiar pentru transformarea în cimitir de onoare a spațiului în care erau înhumați eroii căzuți în război. Inaugurat în anul 1920, reamenajat în 1939 și 1972, cimitirul este consacrat „Eroilor neamului morți pentru patrie în 1916-1919 și îngropați aici. Amintire eternă și veșnică recunoștință"– potrivit inscripției de pe o placă fixată pe soclul masiv al monumentului de la intrare, înalt de circa 5 m, comandat de „Societatea Mărăști a demobilizaților din Pitești; 1930" și executat de către sculptorul bucureștean Ion Sulga. Reamenajarea efectuată în anul 1938 este consemnată pe o placă de marmură inscripționată, fixată pe zidul împrejmuitor de la intrare: „Reconstruit de Societatea «Cultul eroilor», Comitetul Central București, cu sprijinul autorităților militare și civile locale, 1938.". Pe o altă placă de marmură, este inscripționat textul: „Societatea «Munții Coți» a demobilizaților grade inferioare Pitești în memoria eroilor morți în războiul pentru întregirea neamului 1916-1918. 2 iunie 1927".

Aleea principală conduce spre o impresionantă operă comemorativă, cu soclu masiv de circa 2,50 m înălțime, pe care este fixată o cruce monumentală edificată din blocuri de calcar de Albești, înaltă de 4,50 m; crucea de formă latină, în altorelief, cu medalion central circular inscripționat cu inițialele: **I**(isus) **N**(azarineanul) **R**(egele) **I**(udeilor) este încadrată de o sculptură compusă dintr-o jerbă redată prin reluarea unei panglici care susține frunze de laur. Pe o placă de marmură albă fixată, la baza crucii, pe soclul masiv de calcar, este incizat textul: „Glorie eroilor români / căzuți la datorie / pentru independența patriei.". Sub placă, incizat într-o nișă, pe calcar, textul: „Închinare / ostașilor țării / căzuți pentru / întregirea / neamului.". Un obelisc consacrat căpitanului Emil Cornescu, comandant al Regimentului 6 Artilerie Pitești, mort la Zlin-Cehoslovacia, în 4 mai 1945, domină spațiul afectat cimitirului eroilor români. De remarcat că, în cimitir, sunt înhumați și soldați din armata invadatoare germană, unii dintre aceștia fiind de origine sârbă sau croată.

CIMITIRUL OSTAȘILOR SOVIETICI – str. Stadionului. Amenajat, în 1945, în incinta Cimitirului orașului, de care este separat printr-un zid, prezintă central un obelisc placat cu marmură albă, supraînălțat de o prismă cu o stea în cinci colțuri; obeliscul este înalt de 6 m, fiind fixat pe o platformă cu trei trepte în suprafață de 25 m^2. Pe două plăci de marmură, este inscripționat textul în limbile rusă și, respectiv, română: „Glorie eternă ostașilor sovietici căzuți în lupta pentru eliberarea și independența Uniunii Sovietice. Slavă eroicei armate care a eliberat România de sub jugul cotropitorilor fasciști.". Obeliscul este încadrat de cele opt stele funerare ale mormintelor comune cu ostași sovietici nominalizați.

❖ MEMENTO:

•**TROIȚA BISERICII MAVRODOLU**. Simbol al recunoștinței față de ascendenții comanditarului și proiectantului, arh. Pompiliu Soare, troița sculptată în calcar de Albești de către meșterul Constantin Șerban conferă spațiului de religiozitate din incinta Bisericii Mavrodolu elemente de artă autentică. Concepută sub forma unei cruci latine cu capitel detașabil, pe care este reprezentat în basorelief Sf. Duh în chip de porumbel, iar, în zona de intersectare a brațelor, în altorelief, capul lui Iisus Hristos răstignit, troița prezintă un ancadrament format dintr-un panou din calcar de secțiune rectangulară cu arcadă semicirculară. La baza panoului, sunt figurați, într-o stilizare convențională, doi lei afrontați. Pe postamentul prismatic al crucii, sub genericul: „Nădejdea – credință – dragostea", este excizată pisania: „Cu ajutorul lui Dumnezeu a / fost ridicată această troiță / de noi Mihaela Andrei și / Pompiliu Soare, arhitect. / Anul mîntuirii 1997.". Pe partea posterioară, sub siglele în medalioane circulare cu bordură torsadată: IS, HS, NI, KA, un text excizat: „Eu sunt calea / adevărul și / viața. Ioan 14.6".

•**TROIȚA JAPONEZILOR**. Amplasată la bifurcația străzilor: Frații Golești și Republicii, din Bulevardul Petrochimiștilor, «Troița japonezilor» este realizată din calcar sub forma unei cruci latine dispuse central, încadrate, sub brațele transversale, de două cruci similare, subdimensionate, fixate într-un postament prismatic din beton mozaicat. Pe bordura crucii centrale, este sculptată o torsadă, iar spațiul frontal al crucilor este decorat în motive florale stilizate, cu excepția unui medalion circular neornamentat, în zona de intersectare a brațelor. Pe postamentul crucilor, este excizat textul: „Cu binecuvântarea prea / sfințitului Calinic episcop de / Argeș și Mușcel s-a donat / această sfântă cruce de / creștinii ortodocși japonezi / Konstantinos, Hermina, Simeon.".

Monumente de arhitectură laică:

Peisajul arhitectural în continuă evoluție al Piteștiului modern a înregistrat, către sfârșitul secolului al XIX-lea și în prima jumătate a secolului XX, edificarea unor construcții monumentale, de referință sub raport stilistic: Restaurantul „Argeș" [1870], Gara CFR [1872], Hanul Gabroveni [1877], Primăria veche [1886], actualmente, Galeria de artă; Foișorul de foc [1887], Liceul „I. C. Brătianu" [1897-1899], Prefectura județului Argeș [1898-1899], în prezent, Muzeul județean Argeș; Cinematograful „Modern" [1910], Tribunalul județului Argeș [1912-1914], Teatrul „Alexandru Davila" [1914], Liceul „Zinca Golescu" [1925-1942], Primăria municipiului Pitești [1934-1936], Casa Armatei [1939] și altele. Monumente arhitecturale reprezentative, casele memoriale: Alexandru Kirițescu, Tudor Teodorescu-Braniște, Ion Trivale, precum și casele particulare: Fostiropol [1900], Anton Balotă [1900], Aron Baiulescu [1900], Dimitrie Dima [1901], Ion Baiulescu [1910], Grigore Coandă [1914], Nicolae și Tatiana Bobancu [1915], Nae Dumitrescu [1927] și multe altele au completat zestrea edilitară a orașului de pe Argeș.

O racordare urbanistică a Piteștiului la contemporaneitate a implicat, ulterior, construirea unor moderne ansambluri de locuit și a unor edificii de larg interes public: Casa de cultură a sindicatelor [1968], Magazinul universal „Trivale" [1968], Palatul administrativ („Casa Albă")- arh. Cezar Lăzărescu și Mircea Ochinciuc [1969-1970]; Spitalul județean Argeș- arh. Aurel Mureșan și Mihaela Hurduc [1972], Hotelul Muntenia [1973, cu turnul proiectat de arh. Nicolae Ernst, 1976], Tribunalul județean [1976], Institutul de proiectare Argeș [1977], Sala de sport- arh. Ion Mircea Enescu și Ileana Oprișescu ș.a., iar, în perioada postrevoluționară, s-au construit numeroase hoteluri, bănci, supermagazine, somptuoase vile de locuit.

MUZEUL JUDEȚEAN ARGEȘ –[▲]– str. Armand Călinescu, 44 Monumentala clădire din centrul orașului, construită în stil eclectic de factură neoclasică, în anii 1898-1899, ca sediu al Prefecturii județului Argeș, pe locul fostului schit Buliga [1745] demolat în 1897, reprezintă, în context local, o semnificativă emblemă arhitecturală a municipiului Pitești. Proiectul a fost realizat de celebrul arh. Dimitrie Maimarolu [1859-1926], autor al unor construcții reprezentative din arhitectura Bucureștilor: Palatul Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, Palatul Cercului Militar Național ș. a.

După edificarea Sediului politico-administrativ al județului Argeș, Palatul Prefecturii județului Argeș rezervat unor instituții administrative comuniste a fost afectat, în 1970, reamenajării Muzeului județean Argeș. Construcția, de plan simetric în formă de „U", cu două niveluri peste demisol, are, deasupra accesului principal, un balcon prevăzut cu coloane corintice și fronton basoreliefat și acrotere. Holul de onoare al parterului prezintă, central, o scară din trepte de marmură delimitate de o balustradă cu colonete din tencuială de stuc imitând marmura; plafonul casei scării a fost decorat, în 1899, de pictorul piteștean Iosif Materna. Sala consiliului și camerele laterale conservă ampla decorație inițială.

Instituţie semicentenară, Muzeul judeţean Argeş reflectă în **expoziţia de istorie**, prin piese muzeistice de excepţie, locul şi rolul zonei Argeş în contextul istoriei naţionale (inclusiv activitatea unor personalităţi ale vieţii culturale româneşti care s-au născut sau au creat în Argeş), iar, prin **expoziţia de ştiinţele naturii** (unică în România şi în Europa, ca modalitate de prezentare tematică): relaţia om – natură, precum şi protecţia mediului ambiental.

Inaugurată oficial la 10 august 1977, Expoziţia de ecologie şi protecţia mediului din România a fost amenajată pe baza proiectului «Protecţia mediului înconjurător pe baze ecologice» [1976], elaborat de specialiştii în biologie: Radu Stancu, Radu Gava, Petruţa Pestroiu, Nicolae Fusea, Mircea Mătieş, Teodora Mavrodin.

În modernul corp cvasicorelat stilului arhitectural al vechiului palat, corp edificat, în cursul anilor 1998-2002, după proiectul arh. Maria și Alexandru Mulțescu, s-au organizat: **Galeria naţională de artă naivă** – primul muzeu de acest gen din țară [1971], care cuprinde un impresionant patrimoniu artistic realizat de artişti naivi de pe întreg cuprinsul României, **Muzeul sportului argeșean** și **Observatorul astronomic** cu planetarium.

GALERIA DE ARTĂ –[▲]– Bd. Republicii, 13. Clădire edificată, în 1886, în stil eclectic de factură clasicizantă, pe baza proiectului arh. Ion Socolescu, cu destinația inițială de sediu al Primăriei comunei urbane Pitești.

Construcția s-a realizat la sugestia și cu contribuția substanțială a ministrului Mihail Kogălniceanu, în urma vizitei sale efectuate la Pitești, și „în conformitate cu prevederile Legii administrative promulgate, în anul 1864, de domnitorul Alexandru Ioan Cuza".

Prefectura Argeş solicită, printr-un memoriu, la 5 iulie 1885, Ministerului de Interne, „acordarea împrumutului necesar pentru ridicarea localului propriu şi deplin cuprinzător al primăriei. Lucrările au demarat imediat ce au fost primiţi banii, antreprenorul s-a dovedit activ şi serios, astfel încât, în ziua de 30 octombrie 1886, la ora 12, are loc inaugurarea noului Palat Comunal.".

În clădire, „primarii şi consilierii comunali şi-au putut desfăşura, din 1886 până în 1968, activitatea în condiţii optime, spaţiul acesteia concentrând toate instituţiile de stat aflate în subordinea Primăriei". Din 1968, clădirea devine sediul Galeriei de artă din Pitești, numită, ulterior, «Rudolf Schweitzer-Cumpăna», galerie care tezaurizează şi valorifică expoziţional opere reprezentative ale picturii româneşti clasice şi contemporane semnate de mari artiști ai penelului: Nicolae Grigorescu, Theodor Pallady, Nicolae Tonitza, Camil Ressu, Dimitrie Ghiaţă, Ion Ţuculescu, Gheorghe Petraşcu, Ştefan Luchian, Nicolae Dărăscu, George D. Mirea, Rudolf Schweitzer-Cumpăna ş. a., sculpturi semnate de: Gheorghe Iliescu-Călineşti, Ovidiu Maitec, Radu Aftenie, Ion Iancuţ, Grigore Patrichi, Adrian Popovici ş. a.

Clădirea are două niveluri: parter și etaj, accesul la parter fiind asigurat pe o scară realizată din piatră de Albești, surmontată de o terasă deschisă, cu acces din interior, susținută pe coloane de calcar cu capiteluri corintice. La parterul supraînălțat, se află un hol mare, din care se accede în camerele laterale concepute relativ simetric și la etaj, pe o scară monumentală de marmură. Sala de consiliu de la etaj prezintă un plafon amplu decorat de pictorul Iosif Materna.

TEATRUL „ALEXANDRU DAVILA" –[▲]– str. Victoriei, 9. Construit la începutul secolului XX, Teatrul comunal Pitești a fost inaugurat în 1914, cu piesa «O noapte furtunoasă» de Ion Luca Caragiale, în interpretarea actorilor Teatrului Național din București; exceptând spectacolele susținute de artiștii angajați ai instituției, în sala teatrului, a concertat

George Enescu și s-au prezentat varietăţi ale Teatrului de revistă bucureștean condus de Constantin Tănase.

În 1957, i se atribuie numele marelui dramaturg român Alexandru Davila, născut la Golești; evenimentul a fost marcat prin prezentarea dramei sale în versuri „Vlaicu Vodă", rolul principal fiind interpretat de celebrul actor George Vraca.

În 1974, a fost deschisă sala „Studio 25", realizată conform proiectului regizorului arhitect Liviu Ciulei. La etaj, pictorii: Sorin Ilfoveanu, Dan Broscățeanu și Ștefan Câlția au conceput impresionante fresce și vitralii. Clădirea a fost refăcută în 1948 și renovată integral, conferindu-i-se un aspect modern, în urma amplelor operaţiuni de „restilizare arhitecturală" efectuate după proiectul arh. Nicolae Ernst, în cursul anilor 1977-1979.

LICEUL „I. C. BRĂTIANU" –[▲]– str. Armand Călinescu, 14.

Clădirea monumentală a liceului a fost edificată, în stil arhitectural neoromânesc, cu fațada construită din cărămidă aparentă și portic clasicizant, conform planului arh. Alexandru Băicoianu, în anii 1897-1899. Construcția, înălțată pe două niveluri, este formată dintr-un corp central și două aripi laterale. Elementele de decor se concentrează la accesul principal prevăzut cu scară și coloane din calcar de Albești cu capiteluri amplu ornamentate care susțin un fronton neoclasic realizat din același material constructiv; pe timpanul frizei, este reprezentată stema istorică a județului Argeș, subliniindu-se, în acest mod, importanța zonală a instituției piteștene de învățământ. Decorul este extins pe fațada principală prin mozaicuri compuse din ramuri stilizate de stejar și laur distribuite uniform între arcadele ferestrelor centrale și friza ornamentală.

Spațiul afectat procesului instructiv-educativ este compus din 12 săli de clasă, un amfiteatru, o sală mare pentru biblioteca liceului, o sală de consiliu, cancelariile directorilor și profesorilor ș. a. Concomitent cu clădirea centrală, s-au construit: sala de gimnastică și locuința directorului, în care s-a amenajat, ulterior, muzeul liceului. Internatul – edificat, în 1935, pe terenul din spatele liceului – a fost bombardat de aviația americană în 1944 și reconstruit în anul 1948, devenind, după construirea căminului pentru elevii interni, în 1975, un spațiu destinat procesului de învățământ, prin organizarea unor săli de clasă. O modernă bază sportivă a fost amenajată, în 1965-1966, pe platoul din spatele clădirii.

Această prestigioasă instituție școlară a fost slujită, cu competență și devotament, de profesori remarcabili, precum: Constantin Albu, Gheorghe Aman, N. I. Apostolescu, Nicolae Bănescu, Constantin Drăgulescu, I. C. Dumitriu-Bârlad, Vasile Haneș, Nicolae Iordache, Emil Ludwig, Remus Macarie, Constantin Marinescu, Nicolae I. Micescu, Mihail Mihăileanu, Emil Morțun, Dimitrie Al. Nanu, Constantin Rebega, Ion Steriopol, Emil Teohari, Ion Tutuc ș. a. Dintre elevii săi, s-au remarcat în viața politică și culturală a țării: Ion N. Angelescu, Dan Barbilian, Alexandru Bădăuță, Nicolae Brânzeu, Armand Călinescu, Constantin Cristescu, Mihail Ghelmegeanu, Gheorghe Marinescu-Dinizvor, Istrate Micescu, Ion Minulescu, Costin Petrescu, Rudolf Schweitzer-Cumpăna, Dan Simonescu, Virgil Tempeanu, Tudor Teodorescu-Braniște, George Ulieru, George Vâlsan și alții.

LICEUL „ZINCA GOLESCU" –[▲]– str. Egalității, 35 – importantă instituție a învățământului mediu piteștean, liceul a funcționat, începând cu anul 1924, în clădirea actuală, construită conform planului arh. I. Fakler. Proiectată cu 20 de clase și internat, clădirea s-a definitivat în decursul a trei etape: inițial [1925-1926], s-au construit șase săli de clasă și sala de gimnastică prin contribuția financiară exclusivă a familiei Sevastița și Mihail Vasilescu, care a donat terenul unde s-a amplasat edificiul, casele deținute în proprietate și suma de 1.800.000 lei; etapa următoare [1939-1942] a constat din extinderea spațiului de învățământ cu încă patru săli mari de clasă, lucrările fiind executate de Agenco, o firmă bucureșteană de construcții, sub coordonarea arhitectului piteștean Eugen Ivanov; etapa finală [1960-1965] coincide cu efectuarea unor operațiuni de definitivare a liceului, cheltuielile fiind suportate din bugetul statului. Denumirea actuală „Zinca Golescu" a fostului Liceu de fete piteștean, a fost conferită prin Decretul nr. 25/1971.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI PITEŞTI –[▲]– str. Victoriei, 24.

Construcţia a fost edificată ca sediu al Administraţiei financiare Pitești, în anii 1934-1936, conform proiectului arh. State Ciortan [1876-1940], director general al Serviciului arhitectural din Ministerul de Finanţe, prin particularizarea unui proiect tip destinat sediilor

Administraţiei financiare din România. Adept al stilului arhitectural neoromânesc, State Ciortan a conferit atribute constructive remarcabile clădirii de plan dreptunghiular cu trei niveluri, mai ales, prin imensul hol central – conceput ca o „curte interioară" – cu două rânduri de coloane suprapuse dominând atât parterul, cât și etajul, precum și prin luminatorul practicat în acoperiș. Fațada dinspre stradă este prevăzută, central, cu acces marcat de o arcadă semicirculară în retragere, o ușă masivă și un balconaș la etaj.

Construcția a fost extinsă, în anul 1960, prin adăugarea corpului de pe latura estică, având, la parter, o sală de festivităţi cu 250 de locuri, iar, la etaj, birouri. Inițial, sediu al Administrației financiare Pitești, clădirea va deveni, din dispoziția autorităților comuniste, sediu al Comitetului regional Argeș al PCR [1950-1968], al Consiliului municipal PCR Pitești și al Consiliului popular municipal Pitești [1970-1989].

CASA ARMATEI –[▲]– Piața Muntenia, 2. Edificiu de plan dreptunghiular, cu trei niveluri: demisol, parter și etaj, a cărui piatră fundamentală a fost pusă la 7 iulie 1939, în prezența piteșteanului Armand Călinescu, președintele Consiliului de Miniștri. Construcția s-a realizat conform planului renumitului arh. Octav Doicescu, individualizându-se, în peisajul arhitectural al centrului orașului, prin scara monumentală și ampla feronerie a ușilor de acces în interior, prin terasa de pe latura posterioară.

În sala de festivități, se află o interesantă friză formată din medalioane circulare de bronz, cu busturile unor personalități ale istoriei naționale: Burebista, Decebal, Traian, Basarab I, Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Ioan Vodă cel Cumplit, Mihai Viteazul, Matei Basarab.

CINEMATOGRAFUL „MODERN" –[▲]– str. Victoriei, 20. Construit, în 1912, conform planului arh. Eracle Lăzărescu [1868-1937], ca sediu al Băncii Populare Pitești, instituție fondată în 1898, imobilul relevă particularități ale stilului arhitectural eclectic de influență franceză. Clădirea era, în perioada premergătoare Primului Război Mondial, una dintre cele mai impunătoare construcții din oraș. Ulterior, în anul 1931, parterul a fost reamenajat pentru a deveni cinematograful: „Aquila" [1931-1947], „Muncitoresc" [1947-1959], „Modern" [1959-]. La parter, clădirea este prevăzută cu o sală de spectacol de 286 de locuri. Etajul a fost destinat, în 1971, desfășurării unor activităţi culturale multiple sub egida Tehnic-clubului; ulterior, s-a organizat o sală de Internet «I Q Net Club» dotată cu 70 de calculatoare, 4 mese de biliard, 3 mese pentru tenis de masă.

CURTEA DE APEL PITEŞTI –[▲]– str. Victoriei, 22 – construcție realizată, în anii 1912-1914, în stil neoclasic, conform planului arh. Eracle Lăzărescu, profesor de urbanism la Academia de arhitectură București, în colaborare cu arh. Arghir Culina, proiectantul Hotelului „Ambasador" din Capitală. Sub raport arhitectural, clădirea prezintă, la fațada principală, o monumentală scară de marmură, cu șase coloane, dintre care patru sunt geminate, susținând un fronton neoclasic. Restul fațadelor sunt concepute în manieră eclectică de influență franceză.

Parterul prezintă un hol central cu o curte interioară și luminator, încadrată de săli destinate ședințelor cu public. Funcționând inițial, între anii 1914-1955, ca Palat de Justiţie, este, post 1955, Palat al Culturii – principalul sediu al Bibliotecii județene Argeș și al altor instituții culturale: Casa municipală de cultură Pitești, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Argeș.

După 2003, palatul a fost retrocedat Ministerului Justiției, devenind Curtea de Apel Pitești.

Inscripţie incizată pe o placă de marmură: „Aici au fost / asasinaţi mişeleşte / de către bandele comuniste / la 9 august 1946 / av. Gheorghe Mihai / de 28 ani şi / înv. Tică Popescu de 51 ani / membrii PNŢ.".

CASA A. BAIULESCU –[▲]– str. Târgu din Vale, 20 – Deși a fost concepută de un meșter local fără studii de specialitate, Dumitru, casa reprezintă un model de construcție urbană de la cumpăna secolelor XIX-XX, relevând gustul estetic al comanditarului, negustorul piteștean Aron Baiulescu. Prezentând detalii arhitecturale de factură eclectică, elemente clasicizante și „Seccesion", casa Aron Baiulescu se particularizează prin scara monumentală de acces construită din calcar de Albești și ușa de proporții considerabile amplu decorată; pe latura nordică, o loggie delimitată prin coloane cu capitel corintic și pilaștri laterali care susțin un antablament ornamentat ce conferă construcției evidente elemente estetice.

CASA I. BAIULESCU –[▲]– Bd. Republicii, 123. Construită în manieră eclectică la începutul secolului XX, cu cheltuiala lui Ion Baiulescu, profesor de filozofie la Liceul „I. C. Brătianu" din Pitești; casa prezintă o amplă ornamentație barocă, având un balcon cu feronerie decorativă, iar, spre stradă, o loggie. Interiorul se particularizează prin sobele înalte de teracotă amplu ornamentată și prin decorul mural realizat de celebrul pictor local Iosif Materna.

CASA BALOTĂ –[▲]– str. Mihail Kogălniceanu, 16. Casa se înscrie, prin structura și compoziția sa, în arhitectura românească medievală a începutului secolului XIX, cu pivnițe înalte precedate de un gârlici și bolți masive de zidărie, dar oferă, prin ornamentica fațadelor refăcute la începutul secolului XX, elemente de arhitectură eclectică, cu elemente predominat renascentiste, ornamentica fiind amplificată prin balconul și baldachinul realizate din feronerie artistică.

CASA BOBANCU –[▲]– Bd. I. C. Brătianu, 51. A fost construită conform planurilor arh. Ion Simionescu-Pitești, în anii 1914-1915, la solicitarea comanditarilor Nicolae Bobancu, farmacist, și Tatiana Bobancu, institutoare – familie racordată consistent la mișcarea de regenerare culturală a Piteștiului în perioada interbelică.

Sub raport arhitectural, casa prezintă două niveluri: parter și etaj, o șarpantă cu pante accentuate, elemente constructive de influență populară: cerdace cu arcade susținute pe stâlpi realizați din lemn de stejar sau din zidărie. Interiorul se particularizează prin decorul realizat în tempera de către Rudolf I. Materna, în 1915.

Casa Bobancu a fost asociată intim cu nume celebre ale spiritualității românești: cărturarul istoric Nicolae Iorga, istoricul literar Gheorghe Bogdan-Duică, președintele Academiei Române Ion Simionescu, geograful Simion Mehedinți și alții, precum și cu participanți de marcă la războiul antihitlerist, generalii-maior: Ion Boițeanu, Marin Ionescu și Nicolae Chercea, ultimul intrând în istoria luptelor de pe Tisa, prin celebrul său pod de plute lung de 200 m, realizat la 25 octombrie 1944, în 19 ore.

CASA COANDĂ –[▲]– Bd. I. C. Brătianu, 39 construită în primul sfert al veacului al XIX-lea, după proiectul arh. Eracle Lăzărescu, de către comanditarul Grigore T. Coandă, director al Băncii Populare din Pitești, bunicul lui Henry Coandă, imobilul cu influențe vădite de arhitectură neoromânească, are trei niveluri: demisol, parter și etaj, fiind particularizat constructiv prin foișoare prevăzute cu coloane din calcar de Albești sau de lemn masiv sculptat, la parter și etaj; coșurile sobelor depășesc considerabil cotele șarpantei acoperișului. După anul 1930, casa a fost cumpărată de Camera de comerț și industrie a județului Argeș. Actualmente, restaurant de lux cu saloane amplu decorate: Salonul reginelor, Salonul oglinzilor şi Salonul rouje.

CASA DIMA –[▲]– str. Sf. Vineri, 49 a fost edificată, în 1901, conform planului său, de Dimitrie Dima, inginer constructor piteștean, autorul proiectelor unor importante construcții laice ale orașului: Uzina electrică, Țesătoria Română, Uzina de apă Mărăcineni, podurile de peste Râul Doamnei și râul Argeș, dar și al monumentalei construcții ecleziastice – Biserica „Sf. Vineri".

Concepută în stil arhitectural eclectic, casa prezintă o amplă decorație în registrul superior al pereților, în zona consolelor șarpantei acoperișului. Baldachinul de deasupra accesului principal prezintă, prin feroneria de sorginte barocă, reale calități artistice. Imobilul a fost sediul Societății române „Beton și fier" înființate de Dimitrie Dima împreună cu Gogu Constantinescu și Tiberiu Eremie.

CASA A. DUMITRESCU –[▲]– Bd. Republicii, 58

Edificată ante 1925, după planul arh. Dimitrie Ionescu-Berechet, în maniera arhitecturii tradiționale naționale. Clădirea, de plan pătrat, prezintă trei niveluri: demisol, parter și etaj. Accesul în parterul clădirii, ale cărei camere încadrează simetric un coridor central, se asigură pe o scară monumentală de piatră, iar accesul la etaj, pe o scară masivă din lemn de stejar. Interioarele sunt dotate cu sobe monumentale din teracotă variat colorată. Casa a fost proprietatea primarului Piteştiului, Alexandru Dumitrescu, de profesie avocat, inițiatorul proiectării Halei de carne și pește. Actualmente, este sediul filialei Argeș a Partidului Democrat-Liberal.

CASA NAE DUMITRESCU –[▲]– Bd. Republicii, 52. Construită în anul 1927, după planurile arhitectului câmpulungean Dimitrie Ionescu-Berechet, inspirat modelator de volume arhitecturale, construcţiile realizate, pe baza proiectelor sale, conferind localităţilor pecetea unui stil neoromânesc extras din filonul tradiţional al arhitecturii populare. Casa realizată din pereţi de cărămidă, şarpantă de lemn și învelitoare de ţiglă relevă valenţe estetice deosebite; pe latura estică, este încorporat un cerdăcel cu stâlpi și pălimar din lemn de stejar amplu ornamentați. Interiorul se particularizează prin utilizarea ingenioasă a spațiului, datorită existenței unor uși glisante de lemn, dar și prin sobele de teracotă de proveniență germană, în compoziția unei sobe regăsindu-se imaginea compozitorului Richard Wagner.

CASA FOSTIROPOL –[▲]– Bd. Republicii, 66. Clădire de plan dreptunghiular edificată, la începutul secolului XX, pe două niveluri: demisol și parter, după proiectul aceluiași renumit meșter local Dumitru, comanditar fiind un activ edil al orașului, care a avut, în 1914, inițiativa edificării Halei centrale definitivate în 1922, dar demolate în 1967, pentru a se amplasa actualul sediu al Prefecturii județului Argeș.

Casa Fostiropol prezintă caracteristici ale stilului arhitectural neoclasic, dar și eclectic de școală franceză, cu loggie, spre bulevard, având o friză amplu decorată cu stucatură, susținută, central, pe două coloane și, lateral, pe doi pilaștri ale căror capiteluri sunt bogat ornamentate; pereții și plafonul logiei conservă pictura decorativă a lui Iosif Materna. Accesul în clădire se asigură, din curte, pe o ușă masivă fixată pe o scară de piatră, care se continuă în interior. Naționalizată de către autoritățile comuniste, clădirea a fost afectată amenajării Muzeului de istorie și științele naturii Pitești [1957-1970] și organizării Școlii populare de artă [1970-2010].

FOIȘORUL DE FOC –[▲]– str. Smeurei, 21. Amplasat pe o terasă superioară, era, în anul edificării sale, 1897, construcția cea mai înaltă din Pitești, concepută astfel, din rațiunea asigurării unei observații continue a fondului de clădiri existent, pentru a se semnaliza în timp util eventualele incendii și a se limita gravele consecințe provocate de calamități de proporții, precum „focul din 1848", care a afectat o mare parte a zonei centrale a orașului. Construcția edificată pe trei niveluri, cu turlă octogonală încadrată, la ultimul etaj, de un balcon de observație, impresiona prin sobrietatea arhitecturii clasicizante a fațadelor. Foișorul de foc a devenit, ulterior, sediul principalei unități de pompieri a județului Argeș. O amplă restaurare a monumentului a fost întreprinsă în anul 1983.

HANUL GABROVENI –[▲]– str. Sf. Vineri, 23. Supranumit și „Hanul Cuțitaru" – nume marcat pe fațada vestică – a fost construit în 1877, cu cheltuiala negustorului Hagi Cristea Vasiliu, originar din Gabrovo-Bulgaria. Clădirea, cu fațadă clasicizantă, are un plan în formă de „U" și trei niveluri: o imensă pivniță boltită, parter și etaj. La etaj, hanul prezintă, pe laturile dinspre curtea interioară, o amplă feronerie, geamlâc și galerii lungi, sprijinite pe console, din care se accede în camere cu intrare unică din coridor. În zona posterioară, cu acces printr-un imens gang boltit, se aflau: adăposturi pentru trăsuri și căruţe, grajduri, fânar, șopron și magazie pentru cereale.

Hanul Gabroveni se conservă în forma originară; aici, au poposit personalități ale vieții culturale naționale, printre care: Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale, Nicolae Iorga ș. a. În anul 1877, regele României, Carol I, a trecut în revistă, din balconul hanului, defilarea trupelor române participante la Războiul pentru Independență.

RESTAURANTUL ARGEȘ –[▲]– str. Victoriei,16. Clădirea a fost construită în deceniul al optulea al secolului XIX, după planul meșterului local Dumitru, „celebru arhitect fără studii", evident influențat de arhitectura la modă a eclectismului de școală franceză. O restaurare și extindere a construcției vor fi efectuate în anii 1953-1955, prin adăugarea corpului din latura posterioară și amenajarea unui spațiu amplu destinat grădinii de vară a restaurantului. Edificiul a intrat în istoria social-culturală a orașului, prin funcționalitățile conferite de către autorități: sală de teatru, la parter [1912-1913]; cinematograful „Oituz" [1916-1920]; Direcțiunea regiunii a II-a sanitară Argeș-Muscel-Olt-Teleorman [1922-1938]; Atheneul popular „G. Ionescu-Gion" cu muzeu și bibliotecă publică [1944-1948]; Căminul cultural județean „Nicolae Bălcescu" [1948-1950]; Societatea pentru răspândirea științei și culturii filiala Argeș, Cenaclul literar „Liviu Rebreanu" [post 1950].

Din fondul arhitectural existent care conferă municipiului Pitești particularități evidente, relevând influențe accentuate ale arhitecturii tradiționale zonale, ale arhitecturii neoromânești de forme naționale, dar și influențe stilistice la modă în perioada edificării lor, se remarcă, prin: unicitate, reprezentativitate și ilustrativitate edilitară, următoarele construcții incluse pe Lista monumentelor istorice și de artă din România:

Strada [■~] **Crinului**, nr [●] 6–Casa Filipescu [1/4 XX]~stil eclectic; decorație de influență „art nouveau" ●13–Casa scriitorului Ion Trivale [1/4 XX]~decorație clasicizantă ●15–Casa scriitorului Tudor Teodorescu-Braniște [4/4 XIX]~decorație clasicizantă ●21–Casa Teodorescu [1/4 XX]~decorație clasicizantă ●59–Casa Panaitescu [4/4 XIX]~decorație clasicizantă (un mic fronton accentuează intrarea în curte); arcade în acoladă. [■~] **Egalității** ●11–Casa Mărculescu [1/4 XX]~arhitectură cu influențe Seccesion ●21–Casa Nicolescu [4/4 XIX]~arhitectură de tradiție populară; foișor închis cu geamlâc; acoperiș înalt; modificări ale fațadei principale. [■~] **Armand Călinescu** ●11–Casa Vasiliu [1/4 XIX] ~plan format din „casa mare" și o aripă incluzând anexele construite pe pivniță; arhitectural, prezintă amprente neogotice (modenatura fațadelor, feroneria baldachinului) ●28–Pivnițele casei Poenăreanu [1/4 XX]~incluse într-o clădire refăcută integral în 1955, pivnițele prezintă boltiri în leagăn pe dublouri, cu aerisiri de tipul meterezelor ●44–Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară [1/4 XX]~arhitectură de forme naționale; foișor cu arcade sprijinite pe coloane (la etaj) ●44–Întreprinderea de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor [ante 1925]~arhitectură de forme naționale. [■~] **Rahovei** ●18–Casa Triandafil [1/4 XX]~arhitectură de forme naționale. **Bd. Republicii** ●84–Casa dr. Florescu [ante 1925]~arhitectură eclectică ●94–Casa Marin Drujan [4/4 XX]~arhitectură eclectică cu forme clasicizante ●104–Casa Mamulea [4/4 XX]~arhitectură de influență Seccesion [■~] **C. A. Rosetti** ●1–Casa Ghimpa [4/4 XX]~arhitectură eclectică de școală franceză [■~] **Teilor** ●9–Casa Ovidiu Constantinescu [ante 1925]~arhitectură de forme naționale. [■~] **Teiuleanu** ●13-15–Casa Marinescu [1/4 XX]. [■~] **Târgu din Vale** ●2–Casa Popescu [4/4 XX]~arhitectură clasicizantă ●6–Casa Zeiler [3/4 XIX]~casă tipică de târgoveț; arhitectură exterioară clasicizantă; elemente de arhitectură tradițională (cerdac tipic muscelean) la fațada spre curte ●19–Casa veche Aron Baiulescu [4/4 XX]~ arhitectură clasicizantă. [■~] **19 Noiembrie** ●3–Grădiniţa de copii [1/4 XX]~arhitectură de influenţă „Modern Styl". [■~] **Aurora** ●1–Casa Constantinescu [4/4 XIX]~fațadă clasicizantă (la est), pridvor închis cu geamlâc (la nord) ●33–Casa Zoe Tărtăşescu [1/4 XX]~arhitectură clasicizantă. [■~] **Victoriei** ●36–Casa Băltescu [2/2 XIX]; arhitectură de influenţă populară; pridvor închis spre curte; panta acoperişului foarte accentuată ●38–Casa Tămpeanu [4/4 XIX]~arhitectură populară; pridvor deschis, de lemn, la etaj ●39–Casa Alexandru Nanu [4/4 XIX]~două niveluri; faţada cu decoraţie clasicizantă ●52–Casa [4/4 XX; refăcută 1920]; arhitectură de influenţa „Modern Styl" ●56–Casa căpitanului Iov [4/4 XIX; modernizări 1925]~arhitectură de tradiţie populară [■~] **1 Mai** ●27–Casa dr. Victor Mărtoiu [1/4 XX]~arhitectură de influenţă romantică ●29–Casa Panţurescu [4/4 XIX]; arhitectură de forme naţionale; arcade trilobate pe coloane ●51–Casa Bobancu [1/4 XIX]~arh. I. Simionescu; arhitectură de forme naţionale; foişor cu arcade pe coloane. [■~] **Sf. Vineri** ●18–Casa Agate Raicu Vasiliu [4/4 XIX]~arhitectură de nuanţă clasicizantă ●22–Casa Dogaru [4/4 XIX]; arhitectură eclectică de forme naţionale ●25–Casa Antonescu [1/4 XX]; faţadă clasicizantă; curte interioară cu geamlâc ●27–Casă de tăbăcar [1/4 XX]~arhitectură eclectică ●28–Casa Vulcan [1/4 XX]~faţadă în stil eclectic ●43–Casa Arizan [4/4 XIX]~stil eclectic de nuanţă clasicizantă.

ARTA PEISAGISTICA

«ROTONDA PERSONALITATILOR ARGESENE» reprezintă o modalitate de omagiere plastică a unor figuri proeminente asociate afectiv şi efectiv zonei: «Armand Călinescu», de Ilie Bostan-Iaşi; «Alexandru Davila», de Dan Covătaru-Iaşi; «Ion Pillat», de Adrian Radu-Câmpulung Muscel; «G. Ionescu-Gion», de Valentin Vârtosu-Chişinău; «Nicolae Dobrin», de Cristian Pantelescu-Bucureşti şi «Zavaidoc», de Eugen Petri-Ploieşti.

●«NICOLAE BĂLCESCU» –[▲]– Monument de for public amplasat în Parcul Primăriei, în anul 1969; operă a renumitului sculptor câmpulungean Constantin Baraschi

[1902-1967]; statuia istoricului şi revoluţionarului paşoptist executată din bronz are dimensiuni impresionante: 4,40 m înălţime, fiind fixată pe un soclu de granit roșu, cu platformă de 4,50 m înălţime. Inscripţie, pe soclu: „Nicolae Bălcescu, 1819-1852".

•«MIRCEA CEL BĂTRÂN» –[▲]– statuie monumentală de bronz, opera sculptorilor Minea Grigore şi Bolea Aurelian, amplasată, la 20 mai 1998, în scuarul Teatrului „Alexandru Davila". Monumentul este asociat, în memoria colectivă a comunităţii urbane, cu Mircea cel Bătrân, domnitorul Ţării Româneşti [1386-1418], cel care a emis, la 20 mai 1388, hrisovul atestării iniţiale a Piteştilor.

•«I. C. BRĂTIANU» („Vizirul de la Florica") –[▲]– statuie înaltă de circa patru metri, cântărind aproximativ cinci tone, opera sculptorului Lucian Irimescu din Craiova; turnată în bronz în atelierul specializat din Arad; amplasată, la 25 mai 2007, în Grădina publică din centrul oraşului, pe soclul statuii «1907» de Veturia Ilica, transferată în zona Havuzul de apă.

Statuia lui I.C. Brătianu a fost comandată de un grup de iniţiativă, coordonat de primarul piteştean Tudor Pendiuc. Autorul operei consideră că „prin percepţia perspectivală, unele proporţii pot să apară groteşti, întrucât statuia a fost gândită cu un soclu supradimensionat pe verticală şi suplu pe orizontală", element de compoziţie pe care suportul actual, destinat statuii supradimensionate a unui ţăran răsculat nu-l poate asigura monumentului său.

•«**1907**» –[▲]– Sculptură masivă în piatră, fixată pe un soclu înalt de circa 3 m, reprezentând un ţăran desculţ, cu un topor în mâna dreaptă, care, prin proporțiile sale „monumentale": 300/100/70 cm, sugerează forța unei clase sociale exploatate de „regimul burghezo-moșieresc" – lucrarea fiind executată, de către artista Veturia Ilica, în anul 1957, la solicitarea „organelor de partid și de stat, pentru manifestările prilejuite de semicentenarul sângeroasei răscoale din anul 1907". Pe soclu, inscripția: „1907. În memoria țăranilor răsculați în 1907 împotriva regimului burghezo-moșieresc, pentru pământ și libertate", dar și sculpturi în relief plat imaginând scene din răscoală. Amplasată iniţial în Grădina publică din faţa Muzeului judeţean Argeş, reamplasată la Havuzul de apă, în anul 2007, pentru a fi înlocuită cu statuia de bronz a lui I. C. Brătianu, fixată pe soclul monumentului anterior.

•«GH. IONESCU-GION» –[▲]– în curtea Colegiului „I. C. Brătianu". Operă a sculptorului Frederick Storck, bustul de bronz realizat, în anul 1907, din inițiativa unor intelectuali piteșteni, a fost amplasat iniţial, în 1911, în Grădina publică a orașului, fiind transferat în curtea colegiului, în 1966.

•«TUDOR VLADIMIRESCU» –[▲]– str. Trivale. În forma originară, cu soclu înalt de circa 3 m, deasupra căruia era fixat un vultur, a fost dăltuit în calcar de Albești de către sculptorul piteștean Luigi Arganini, după schițele inginerului Dimitrie Dima, monumentul fiind realizat în memoria eroilor Regimentului 6 Artilerie Argeș. Distrus în bombardamentul din 1944, a fost refăcut, în anul 1960, vulturul fiind, însă, înlocuit cu bustul lui Tudor Vladimirescu sculptat în piatră de artistul Vasile Năstăsescu. Inscripţii pe plăci de marmură albă: „Tudor Vladimirescu, erou al poporului român pentru libertate" (faţadă); „Tudor Vladimirescu, conducătorul revoluţiei din Ţara Românească Muntenia" (latura dreaptă); „Patria se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor" (latura posterioară); „Glorie eternă eroilor poporului român" (latura stângă).

•«MATACHE DAMIAN» –[▲]– în Cimitirul „SG". Conceput în manieră gotică, de artistul plastic Carol Storck [1854-1926], monumentul funerar înalt, cu baldachin și ample sculpturi sub forma unor jerbe de flori care încadrează simetric o nișă, unde este inscripționat, prin incizie, textul: „Te stinseși din astă lume / soțul meu mult regretat / însă al tĕŭ scumpŭ nume / în veci nu va fi uitat. Matache Damian / 1902.".

•«ION ȘT. THEODORU» –[▲]– în Cimitirul „SG". Operă a sculptorului Frederic Storck [1872-1942], monumentul funerar reprezentând bustul, din marmură albă, al unui tânăr, fixat pe un soclu paralelipipedic, între patru colonete ionice pe care se sprijină o cupolă marcată, în partea superioară de o cruce în formă latină; extradosul cupolei, constituind soclul crucii, este amplu decorat în ornamente florale stilizate; monumentul funerar, care se remarcă prin armonia execuției sale, are circa 2,5 m înălțime. Sub bust, pe soclu, inscripție incizată: „Ioan St. Theodoru / 1870-1909". Deasupra nișei, incizat: „Colonel N. St. Theodoru".

•«TEIULEANU» –[▲]– în Cimitirul „SG". Monument funerar dedicat familiei Teiuleanu, care a marcat, prin generoase donații, viața culturală a orașului, a fost executat, din marmură albă, de către sculptorul originar din Galați, Vasile Scutari; sub raport compozițional, prezintă similitudini evidente cu monumentul anterior, cu deosebirea că, sub cupolă, se află trei busturi, bustul Mariei Teiuleanu – „Donatoarea școalei profesionale de fete și a azilului de bătrâne din Pitești", prezentând, şi din această cauză, un legitim interes.

•«NICOLAE BĂLCESCU», bust, de C. Foamete [1958] cu dimensiunile: 115/56/57– expus la Colegiul Naţional „I. C. Brătianu".

•«DINICU GOLESCU», bust de Vasile Rizeanu, amplasat în faţa Bibliotecii judeţene Argeş.

•«MIHAI EMINESCU», bust de Vasile Rizeanu, amplasat în faţa Şcolii nr. 11 „Mihai Eminescu".

•«NICOLAE APOSTOLESCU», bust, de sculptorul Nicolae Georgescu, amplasat la Colegiul Naţional „I. C. Brătianu".

•«OŢELAR» [1967], bust, de Constantin Lucaci, cu dimensiunile: 200/75/60 cm, amplasat în faţa Şcolii generale nr. 8.

•«HORA» [1966], compoziţie, de Gheorghe Iliescu-Călineşti, cu dimensiunile: 80/44/29 cm, amplasată în scuarul de lângă Teatrul „Alexandru Davila".

•«NODUL GENERATIILOR» [2001], compoziţie, de Gheorghe Iliescu-Călineşti, amplasată în scuarul dintre Galeria de Artă şi Liceul „I. C. Brătianu".

•«ODIHNA» [1971], compoziţie, de Gheorghe Iliescu-Călineşti, cu dimensiunile: 96/174/21 cm, amplasată în scuarul de lângă Teatrul „Alexandru Davila".

•«PĂMÂNTEANCA» [1967], compoziţie, de Gheorghe Iliescu-Călineşti, cu dimensiunile: 131/46/76 cm, amplasată în scuarul de lângă Teatrul „Alexandru Davila".

•«MAMA SI COPILUL» [1967], compoziţie, de Mihai Onofrei, cu dimensiunile: 89/60/63, amplasată în Expo-parc.

•«NOAPTEA» [1967], compoziţie, de Mihai Onofrei, cu dimensiunile: 63/30/50 amplasată în Expo-parc.

•«MAMA CU COPIII / Copiii noştri sânt pacea» [1967], compoziţie, de Lelia Zuaf, amplasată în faţa Casei căsătoriilor.

•«GINGASIE» [1967], compoziţie, de Gavril Covalschi, cu dimensiunile: 153/125/42 cm, amplasată pe Calea Bucureşti.

•«COMPOZITIE» [1966], de D. Passima, cu dimensiunile: 139/144/75 cm, amplasată în str. Nicolae Grigorescu.

•«COPIL CU MINGEA» [1966], compoziţie, de Martin Leizer, cu dimensiunile: 150/36/45 cm, amplasată în faţa Casei copiilor din Trivale.

•«FETITA» [1966], compoziţie, de Marghit Micloş, cu dimensiunile: 150/43/33 cm, amplasată în faţa Casei copiilor din Trivale.

•«FEMEIE SEZAND» [1966], compoziţie, de Peter Iacob, cu dimensiunile: 100/40/46 cm, amplasată în Parcul Ştrand.

•«ÎNGEMANARE» [1966], compoziţie, de Gheorghe Iliescu-Călineşti, cu dimensiunile: 165/75/ 24 cm, amplasată în Parcul Ştrand.

•«TERRA» [1966], compoziţie, de Corina Ioniţă, cu dimensiunile: 100/52/86 cm, amplasată în Parcul Ştrand.

•«FEMEIA SI PASAREA» [1971], compoziţie, de Gheorghe Iliescu-Călineşti, cu dimensiunile: 85/123/40 cm, amplasată în Parcul Ştrand.

•«MESTERUL MANOLE» [1967], compoziţie, de Ovidiu Maitec, cu dimensiunile: 500/75/90 cm, amplasată în Parcul Trivale.

•«ODIHNA» [1966], compoziţie, de Florica Ioan, cu dimensiunile: 147/234/50 cm, amplasată în Parcul Trivale.

– REZERVAŢII NATURALE

PARCUL TRIVALE este considerat, de localnici, „plămânul natural" inegalabil al municipiului Pitești. Amenajarea parcului de circa 45 ha, în cadrul unei păduri seculare din zona vestică a orașului, care ocupă, o suprafață considerabilă (2008 ha), a constituit o preocupare constantă a autorităților locale începând din anul 1900. Pădurea Trivale este dominată de arbori specifici zonei colinare: stejar, gorun, gârniță și fag; dar și de unica specie din România a stejarului hibrid (Quercus pseudodalechampii).

Flora existentă în arealul său a fost studiată de către specialistul în științe botanice D. I. Grecescu, fiind analizată in extenso în opera «Conspectul florei României» [1898]. «Memoriul justificativ privind întocmirea planului de sistematizare a orașului Pitești» conceput de ing. H. W. Schmidt, în 10 decembrie 1910, subliniază interesul manifestat față de amenajarea „Parcului Trivalea": „El constituie cel mai important loc de agrement al orășenilor, având pentru oraș o deosebită însemnătate". De aceea, se preconiza crearea unui bazin cu apă care „ar înlesni dezvoltarea vegetațiilor artificiale și ar răcori aerul", mărindu-se, astfel, „importanța Piteștiului ca stațiune climaterică".

Amenajarea efectivă a parcului a fost încredințată arh. Pinard din București, în 13 mai 1913, specialistul în „opere de artă peisagistice" angajându-se să „înfrumusețeze parcul Trivalea și să facă un eleșteu". Peisajul parcului este particularizat și prin podul de beton al cărui parapet imită vizibil împletitura rădăcinilor și crengilor copacilor.

În timpul Primului Război Mondial, începând cu data de 16 noiembrie 1916, trupele de ocupație germane, „au devastat Parcul Trivalea, aducând stricăciuni pavilionului-bufet și au distrus o parte din pădurea care îl înconjoară". Existența Schitului Trivale – important așezământ monahal medieval – conferă parcului o motivație turistică specială, împreună cu bufetul „La grotă", ori campingul și restaurantul „Cornul vânătorului".

În parcul pădurii Trivale, a fost amenajată o rezervație zoologică de animale indigene și exotice. Exceptat de la procesul retrocedării, conform art. 24 din Legea 1/2000, Parcul Trivale – inclus pe Lista rezervaţiilor, pădurilor monumente ale naturii şi altor arii strict protejate, prin ordinul nr 547/3.08.2004 al Ministerului Agriculturii şi Pădurilor, n-a fost scutit de „ingineriile mafiote" ale unor profitori postdecembriști care – sub pretextul unor schimburi de fond forestier, deși pădurea a fost deținută exclusiv de stat – au solicitat și obținut terenuri în care și-au construit vile, afectând considerabil acest spațiu de utilitate publică, respectat ca atare chiar și în perioada regimului totalitar.

℘ IN MEMORIAM ℘

✪ **ADRIAN GEORGE** [1919-?] – poet, publicist, fondatorul revistei „Trivalea" [1935], redactor la: „Adevărul", „Gazeta". Opera: «Versuri» [1935].

✪ **ALBU CONSTANTIN** [1881-1970] – profesor, muzician. Preşedinte fondator şi dirijor al societăţilor corale: „Armonia", „Freamătul Argeşului" [1923], „Cântarea Argeşului" [1946]. Membru fondator al Ateneului popular „G. Ionescu-Gion" [1928].

✪ **ALECU CORNELIA** [1946-1997] – profesor, critic teatral; secretar literar al Teatrului „Alexandru Davila" Piteşti [1977-1983], redactor al publicaţiilor: „Argeş" [1983-1990], „Mondorama" [1990-1991], consilier Ministerul Culturii [1991-1994], director artistic Teatrul „Lucia Sturza Bulandra" Bucureşti [1994-1997]. Inspirate cronici teatrale.

✪ **ALEXIU GRIGORE** [1870-1950] – dirijor orchestră, solist de operă. Studii: Conservatorul Bucureşti, clasa George Ştefănescu [1885]; bas Opera Română [1896-1921]; dirijor orchestra Teatrului Naţional Bucureşti [1930-1950].

✪ **ANCEANU ROLAND** [1929-1995] – medic primar pediatru, publicist, colecţionar şi critic de artă. Medic la: Spitalul Brezoi [1955-1957], Spitalul de copii Piteşti [1957], Spitalul Ştefăneşti [1957-1993]. Colaborator al revistelor: „Sănătatea" şi „Argeş". Promovează dezvoltarea artei naive în România, contribuind decisiv la fondarea Galeriei de artă naivă din Piteşti, căreia s-ar impune să i se atribuie numele său. Colecţionar de desene ale copiilor, donate Spitalului de pediatrie din Piteşti.

✪ **ANTONESCU EFTIMIE** [1876-1957] – jurist, diplomat, prof. univ.; reprezentant guvernamental la Conferinţa de pace de la Paris [1919-1920] şi la Liga Naţiunilor [1930-1931]. Opera: «Drept internaţional», «Sacrificiile româneşti» [1919], «Codul comercial» [1925], «Rolul, rostul şi menirea Academiei Comerciale» [1944].

✪ **ANTONESCU EMANUEL** [1870-1949] – jurist, dramaturg, prof. univ. la Iaşi [1901-1904] şi Bucureşti [1904-1948]. Opera: «Filozofia dreptului şi ştiinţele juridice» [1902], «Teoria generală a obligaţiilor în dreptul civil românesc» [1908], «Meşterul

Manole/Mănăstirea Argeşului» [1923/1933], «În preajma Tronului» [1894], piesă de teatru în versuri, «Dochia» [1927].

✪ **ANTONESCU ION** [1882-1946] – preşedinte al Consiliului de Miniştri [1939-1940]; conducător al Statului Român [1940-1944], mareşal al României; militar excepţional, cu o carieră remarcabilă în cele două războaie mondiale, având excelente studii de specialitate în străinătate. Arestat, la 23 august 1944, sub acuzaţia de a fi fost „criminal de război", deţinut la Moscova, judecat de „Tribunalul Poporului", condamnat la moarte şi executat de către puterea comunistă la 1 iunie 1946. Ctitor incontestabil al satului Antoneşti-Corbeni. Opera: «Românii – originea, trecutul, sacrificiile şi drepturile lor» [1919], «Către români. Chemări. Cuvântări. Documente» [1941], «Trei ani de guvernare, 6 septembrie 1940 – 6 septembrie 1943» [1943], «Istoria mă va judeca. Scrieri inedite» [1993], «Epistolarul infernului. Corespondenţă cu Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Dinu şi Gheorghe Brătianu» [1993] ş. a.

✪ **ANTONESCU PETRE** [1891-1957] – general, şef de Stat Major de Armată, participant la cele două războaie mondiale.

✪ **APOSTOLESCU NICOLAE** [1876-1918] – profesor, istoric literar comparatist; doctorat la Sorbona, cu teza «L'influence des romantiques français sur la poésie roumaine» [1909] şi «L'ancienne versification roumaine» [1909]. Profesor de limba română şi franceză la Liceul „I. C. Brătianu" Piteşti [1899-1918]. Colaborator la revistele: „Convorbiri literare", „Gazeta Transilvaniei", „Literatură şi artă română", „Revue de Roumanie", „Românul literar". Redactor la „Revista pentru istorie, arheologie şi filologie" [1909-1918]. Opera: «Despre cuvânt» [1900], «Studii. Literatură, estetică, filologie» [1901], «Studii şi portrete literare» [1903], «Schitul Trivalea [1902], «Cetăţuile lui Negru Vodă şi a lui Vlad Ţepeş. Valurile romane, brasde şi troiane. Sisteme de apărare în trecut» [1910], «Istoria literaturii române moderne» [1913-1916], «Lenea» [1914], «Descoperiri istorice româneşti» [1915], «Poezia munţilor» [1916] ş. a. Traduceri: Emile Gebhart - «După ce Ulyse văzu Itaca» [1912], Jean Richepin - «Desfrânata» [1914].

✪ **ARGANINI LUIGI** [1852-1920] – artist; sculptor renumit în piatră şi marmură; autor a numeroase monumente consacrate eroilor din Argeş şi Muscel, printre care şi cel dedicat eroilor Regimentului 6 Artilerie din Trivale distrus în timpul bombardamentului aerian anglo-american din 1944; amenajări specifice în Cimitirul „Sf. Gheorghe" din Piteşti [1880].

✪ **ARGANINI SEBASTIAN** [1852-1920] – artist plastic, profesor de desen şi caligrafie în Piteşti [1925-1938]; operator şi desenator, şef al Serviciului tehnic Piteşti: «Planul oraşului Piteşti» [1910], «Planul localităţilor balneare Govora şi Călimăneşti» [1913].

✪ **ARGANINI ŞTEFAN** [1891-1950] – sculptor în piatră; autor al monumentelor eroilor din: Brăduleţ [1932], Căteasca [1926], Ciomăgeşti, Costeşti-Vâlsan [1924], Galeşu [1938], Gliganu de Sus [1930], Poiana Lacului, Recea [1925], Stroeşti [1920], Şerboieni [1940], Uda [1920]; monumentul funerar pentru generalul doctor Condemin Nicolae [1920].

✪ **BAJUREANU STELIAN** [1934-2009] – inginer cibernetecian consonantist, pictor, eseist, membru al Ligii Scriitorilor din România. Opera: «Elemente şi sisteme automate pneumatice» [1967], în colab., «Contribuţii la studiul sistemelor electronice de măsurare și reglare automată» [2001], «Dicţionar enciclopedic de consonantică și cibernetică consonantistă» [2006]; picturi în colecţii din: Belgia, Germania, Italia, Olanda, România, Spania, U.S.A.

✪ **BALOTĂ ANTON** [1901-1971] – filolog, folclorist, slavist; profesor secundar; membru al Asociației slaviștilor din România. Autor al volumelor: «Noi contribuții la studiul nazalizării și rotacismului» [1928], «Eposul popular jugoslav» [1935], «Albanica» [1936], «Marginalii la „Istoria Românilor" de C. C. Giurescu» [1936], «Satul, izvor de viață românească» [1938], «La litterature slavo-roumaine à l'epoque d'Etienne le Grand» [1958]; «Autenticitatea învățăturilor lui Neagoe Basarab» [1964]; «Bogomilismul și cultura maselor populare din Bulgaria și Țările Române» [1964]; «Radu – voievode dans l'epoque sud-slave» [1967]; «Vitejii lui Ștefan cel Mare» [1967].

✪ **BALTAG NICOLAE** [1940-1975] – critic literar, autorul volumului «Polemos» [1978].

✪ **BĂJENARU DAN** [1900-1988] – artist plastic. Picturi şi grafică expuse la: Paris [1926], Bucureşti [1929/1975], Los Angeles, New-York, Berlin [1929], Budapesta, Sofia [1942], Moscova [1949], Beirut [1968], Mexic [1974]. Autor al portretului în ulei «Alexandru Davila» [1,20x1,00 m] de la Teatrul „Alexandru Davila" din Piteşti. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din România.

✪ **BECESCU FLORIAN** [1878-1914] – scriitor memorialist; autorul volumelor: «Vise şi lacrimi» [1901], «Spre ziuă» [1906], «Domnişoara Secession» [1908], «Poveste grozavă» [1909], «În valuri» [1911], «Prin Europa», «Poveştile telegrafistului X.Y.», «Vorbe... vorbe». Colaborator la publicaţiile: „Adevărul ilustrat", „Convorbiri literare", „Epoca", „Revista idealistă", „Românul literar".

✪ **BELIZARIE IOAN** [1918-1944]. Artist plastic, profesor; absolvent al Academiei de Arte Frumoase din Bucureşti [1940]. Profesor la Liceul Comercial Piteşti [1940-1944]. Specializat în restaurarea picturilor murale, reface pictura bisericii Schitului Trivale din Piteşti.

✪ **BIOLAN TOMA** [1941-2004] – poet, prozator, secretar literar, metodist. Opera – versuri: «Templul grec» [1970], «Ţara ca un vis de dragoste» [1975] colab., «Micul dorobanţ» [1977], «Pasărea paradisului» [1979], «Arţagul» [1983], «Nuferi în somn» [1983], «Test de fidelitate» [1986], «Cartea care zâmbeşte» [1987], «Cu şoimul pe umăr» [1989], «Şi păsările învaţă să cânte» [1991], «Reţetă pentru greţuri» [1992], «Una pe faţă, una pe dos. Tricotaje în doi peri» [1998], «Te iubesc, (dar nu) pe gratis !» [2000], «Izvoare-n cer şi pe pământ» [2001], «Seducător, Tănase» [2002], «Potcoava de argint, povestiri pentru copii şi bunici» [2004], «Idei căzute pe gânduri» [2004]; schiţe satirice: «Test de fidelitate» [1986], «Cu zâmbetul pe buze» [1989].

✪ **BOBANCU TATIANA** [1874-1948] – institutoare, publicistă, autoare de manuale şcolare; coiniţiatoare şi preşedinta Ateneului Popular „G. Ionescu-Gion" [1928] cu: bibliotecă şi muzeu; autoarea volumelor: «Căminul familiar şi căminul neamului românesc. Carte dedicată fiicelor României Mari» [1926], «Album religios. Bisericile din oraşul Piteşti cu un mic istoric» [1933], «Monografia satului şi staţiunii balneo-climatice Brădet-Argeş» [1934].

✪ **BOGDAN-PITEŞTI ALEXANDRU** [1870-1922] – publicist, poet, critic şi colecţionar de artă. Colaborator la publicaţiile: „Ileana"- director [1900], „Seara" [1913-1914], „Facla", „Liga literară", „Viaţa nouă", „Revista modernă". Iniţiatorul primei expoziţii internaţionale de artă din România. Colecţionar de: pictură, sculptură, grafică, etnografie, bibliofilie; deşi un soi de Mecena pentru artiştii plastici, era supranumit Bogdan-Ciupeşti. Colecţia sa de artă cuprindea 1260 de tablouri, desene şi sculpturi; 97 obiecte de artă feudală autohtonă şi 62 piese de artă populară. Opera: «Sensations intimes», volum de versuri.

✪ **BOIU ALEXANDRU** [1941-Piteşti, 1990] – profesor, publicist. A predat fizica la: Liceul „Bogdan Petriceicu-Haşdeu" [1965-1971], Liceul „Alexandru Odobescu" Piteşti [1971-1974], Liceul Industrial nr. 5 Piteşti [1974-1990]. Opera: «Paradoxuri celebre, enigme şi curiozităţi ale naturii şi ştiinţei» [1981], «Celebrităţi ale ştiinţei. Premiul Nobel şi laureaţii săi» [1982], «Chei pentru univers» [1984], «Natura gândită» [1987], «Proiecte planetare» [1988, în colaborare].

✪ **BRÂNZEU NICOLAE N.** [1907, Piteşti-1983, Arad] – dirijor de cor, compozitor, profesor, jurist. Dirijor al Operei din Bucureşti [1946-1947], Sibiu [1948], Filarmonica Arad [1948-1972]. Profesor la Conservatorul din Bucureşti [1940-1941], Şcoala populară de artă Arad [1947-1966]. Autor al unor creaţii vocal-simfonice, muzică de cameră, partituri scenice.

✪ **CALOTĂ AUREL** [1923-2006] – profesor de artă plastică; pictor; inegalabil organizator de cenacluri, expoziţii de artă populară şi artă plastică. Portretist: «Mihai Viteazul» expus în Galeria Domnitorior, la Muzeul judeţean Argeş. Cofondator al Galeriei de artă naivă din Piteşti [1971]. Autor al volumelor: «Ornamente în arta populară a judeţului Argeş» şi «Album de artă naivă» [1974], «Album omagial muzical» [1976], în colaborare.

✪ **CĂLINESCU ARMAND** [1893-1939] – jurist, economist; om politic român. Studii: Facultatea de Filosofie şi Drept din Bucureşti [1915]; doctor în ştiinţe juridice, politice şi economice [1919-1921]. Prefect al judeţului Argeş [1928-1929]. Unul dintre liderii Partidului Naţional Ţărănesc [1923-1937]; fondatorul Frontului Renaşterii Naţionale [1938]; prim-ministru al României, în perioada 7 martie – 21 septembrie 1939, în timpul dictaturii regale.

Promotor al politicii tradiţionale a unei părţi a burgheziei române de menţinere şi dezvoltare a legăturilor cu Anglia şi Franţa; adversar consecvent al Germaniei hitleriste şi al Gărzii de Fier – agentura ei în România, împotriva căreia a adoptat măsuri represive. A fost asasinat de un comando format din legionari ai Gărzii de Fier la 21 septembrie 1939, în Bucureşti. Înmormântat în cimitirul oraşului Curtea de Argeş. Opera: «Noul regim. Cuvântări. 1938-1939» [1939], «Însemnări politice. 1916-1939» [1939], «Discursuri parlamentare. 1926-1937» [1993].

✪ **CĂPITANU DUMITRU I.** [1921-1991] – teatrolog, monografist; autor al studiilor: «Teatrul „Al. Davila", 20 de ani de activitate» [1969], «Două monumente religioase din protopopiatul Topoloveni» [1995], «Schituri şi mănăstiri, Brădet» [1998] ş. a.

✪ **CHICOŞ ŞTEFAN** [1881-1963] – economist, istoric al vieţii economice; autor al volumelor: «Monografia stărei meseriilor în Piteşti» [1909], «Bogăţiile miniere ale României» [1925], «Politica exportului şi producţiunea naţională» [1925] ş. a.

✪ **CONSTANTINESCU GHEORGHE** [1894-1998] – general participant la luptele pentru eliberarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord; luat prizonier de Armata Roşie în 1944, eliberat în 1948; distins cu medalii: „Coroana României" în grad de cavaler şi „Steaua României. Deblocat din armată, de regimul comunist, devine inginer topometrist.

✪ **CONSTANTINESCU ROMULUS** [1935-2007] – artist plastic, publicist. Grafică ilustrativă pentru: „Secera şi ciocanul" [1965-1974]; revista „Argeş" [1966-2007], albumul «Piteşti. Cifre, imagini» [1970], «Argeş. Cartea eroilor» [1984], stemele judeţului Argeş şi municipiului Piteşti. Eseuri literare, memorialistică, versuri.

✪ **CORDUN MIRON** (pseudonimul literar al lui George Cristea-Nicolescu) [1935-1996] – poet şi redactor la revistele: „Argeş", „Calende"; bibliotecar. Opera: «Edict» [1970], «Curtea Veche» [1974], «Serbări» [1975], «Duminica pe drumuri» [1978], «Bacovii. Antologie postumă» [1982], «Cartea de dragoste» [1985], «Urmările» [1987], «Cronică de memorii», antologie postumă [1997] ş. a.

✪ **CRUCEANĂ PAUL IOAN** [1942-2013], om de cultură, publicist; autor de eseuri literare consacrate unor personalităţi argeşene, reunite în opera sa principală «Stavile în calea uitării», două volume [2011].

✪ **DIMA DIMITRIE** [1877-1923] – inginer constructor, diplomat al Universităţii tehnice ducale Darmstadt-Germania. Coordonează construirea Bisericii „Sf. Vineri" din Piteşti [1908-1912]; a Uzinei de alimentare cu apă de la Mărăcineni; a podurilor de la: Piteşti / Râul Doamnei şi r. Argeş [1912-1915], Tupilaţi / r. Moldova, Rogoza / r. Siret, Răcăciuni şi Adjudul Vechi / r. Siret ş. a. Prefect al judeţului Argeş [1920-1921]; proprietar al Tipografiei „Liga poporului" Piteşti [1919-1923].

✪ **DICU PAUL** [1926-2008] – arheolog, numismat. Opera: «Piteşti – pagini de istorie» [1986], «Istoria municipiului Piteşti» [1988], «Contribuţii la monografia Şcolii nr. 3 din Piteşti» [1998] (în colaborare); «Nomenclatorul reţelei stradale din municipiul Piteşti» [2000]; articole referitoare la: personalităţi locale şi naţionale; momente fundamentale din istoria României; descoperiri arheologice şi numismatice.

✪ **DINU M. ION** [1920-2009]; profesor, istoric literar. Opera: «Monografia Şcolii normale şi a liceului „Alexandru Odobescu" Piteşti» [1970], «Nicolae I. Apostolescu – omul şi opera» [1983], «Nicolae I. Apostolescu – studii şi portrete literare» [1983], «Figuri de dascăli argeşeni», două volume [1991; 2001], «Romulus Dianu – monografie şi jurnal din timpul detenţiei comuniste» [1999], «Oameni de seamă ai Argeşului de ieri şi de azi» [2004], «Paşi prin memorie», roman autobiografic [2005] ş. a.

✪ **DOBRIN NICOLAE/GICU** [1947-2007] – fotbalist celebru, antrenor de fotbal; considerat „cel mai mare fotbalist român din toate timpurile"; extrem de apreciat „în meciurile de fotbal, pentru spiritul său de fair play şi pentru driblingurile sale năucitoare"; supranumit „Prinţul din Trivale"; cetăţean de onoare al municipiului Piteşti.

✪ **DOBRIN VALERIU** [1935-2007] – om de cultură, realizator media, publicist; director al Palatului culturii din Piteşti şi al Centrului cultural Piteşti [1968-2000]. Iniţiator al Trupei de teatru «Breve» [1970], al Festivalului de muzică cultă şi dans clasic «Darclée» din Piteşti [1972]; şef al Galeriei de artă Piteşti [1980-1990].

✪ **DOBRINESCU VALERIU FLORIN** [1943-2003] – istoric important al epocii contemporane, profesor universitar la Craiova şi Piteşti. Opera: «România şi organizarea postbelică a lumii. 1945-1947» [1988], «România şi S.U.A. 1918-1947» [1989], «Diplomaţia României. Nicolae Titulescu şi Anglia» [1991], «Plata şi răsplata istoriei...» [1995], «Şefii Statului Major General Român. 1859-2000» [2001] ş. a. Volume şi articole remarcabile vizând relaţiile externe cu marile puteri ale lumii contemporane (U.S.A., Anglia, Franţa, Rusia) în contextul unor evenimente fundamentale din istoria mondială.

✪ **DUMITRESCU CONSTANTIN** [1936-1980] – istoric, muzeograf, conferenţiar universitar, doctor în istorie [1974], publicist. Studii: Şcoala Pedagogică Rm. Vâlcea [1954]; Universitatea Bucureşti [1959]. Profesor de istorie: Vaideeni-Vâlcea, Bodeşti-Vâlcea; muzeograf la Muzeul Goleşti [1961-1963]; conferenţiar universitar la Institutul Pedagogic Piteşti [1963-1980]. Opera: «Învăţământul sătesc în judeţul Argeş (1838-1848)», «Învăţământul sătesc în jud. Argeş (1848-1864)», «Din istoricul învăţământului în oraşul Piteşti», «Dezvoltarea învăţământului în judeţul Argeş. 1864-1918» [1974]. Redactor al revistelor: „Lucrări ştiinţifice" [1969], „Studii şi comunicări" [1972], „Buletin ştiinţific" [1979].

✪ **DUMITRESCU NICOLAE** [1857, Voineşti-1948] – studii la Sorbona-Franţa; profesor de geografie la Liceul „I. C. Brătianu", timp de 45 de ani; director al liceului menţionat [1897-1900 – perioadă în care se construieşte noul local; 1901-1905; 1907]; primar al oraşului Piteşti [1907, 1911, 1918], preocupat de construirea Teatrului şi a Băii populare şi de redactarea Planului de sistematizare a oraşului, în colaborare cu ing. H. W. Schmidt; contribuie substanţial la modernizarea oraşului (asfaltare străzi, canalizare pe bulevardul central, trotuare). Implicat în viaţa politică, a fost senator, prezident al Băncii româneşti din Piteşti şi al Societăţii „Electrica-Piteşti"; membru fondator al Ateneului Popular „G. Ionescu-Gion".

✪ **DUMITRIU ION CRISTIAN** [1954-2008] – inginer agronom, profesor la Universitatea Piteşti. Autor al unor volume de specialitate, în colaborare: «Lucrări practice de pedologie» [2000], «Cultura plantelor de câmp, a pomilor şi a viţei de vie» [2001], «Cultura viţei de vie. Recomandări pentru micii producători» [2001], «Agrotehnică şi biotehnologii agricole» [2002], «Viticultură practică cu elemente de viticultură ecologică» [2007].

✪ **DUMITRIU ION** [1921-1996] – ofiţer de rezervă, memorialist. Autorul volumului publicat postum «Tancuri în flăcări» [1999].

✪ **DUMITRIU OCTAVIAN** [1941-2008] – inginer mecanic, profesor universitar la Universitatea Piteşti [1976-2008]. Volume importante: «Mecanică tehnică» [1981], în colaborare, «Mecanică» [1994], «Elemente de inginerie mecanică» [1994], «Utilizarea energiei electrice. Îndrumar de Proiectare» [2002].

✪ **DUNKA TITUS** [1845-1903] – scriitor; absolvent al Academiei Militare din Iaşi; spirit aventurier, admirator al lui Giusepe Garibaldi, participă la eliberarea Poloniei, la Războiul pentru independenţa României. Colaborator la publicaţiile epocii, editează ziarul „Înainte". Opera: «Învingător şi învins (Traian şi Decebal)» [1898], «Legenda Cubei palmierului ?» [1898], «Balconul lui Victor Hugo» [1902], «La sfârşitul meu» [1902].

✪ **ENE RADU MARIN** [1933-2012] – actor al secţiei de estradă al Teatrului „Al. Davila" şi autor de piese de teatru pentru copii şi tineret; învăţător. Opera: «Unde-i melodia iepuraşului ?» [1973], «Uite-l este... uite-l nu e !» [1967], «Cămaşa bunicului» [1983], «Pintenul de aur» [1985], «Melodia şi cele şapte zâne» [1985], «În fiecare zi o faptă bună» [1988], «Soarele din casă» [1991], «Pufuleţ şi omul de zăpadă» [1995], «Povestind anecdote» [1995], «Băiatul şi vântul» [1996], «Dorul» [1996].

✪ **ENE VIRGILIU** [1929-1997] – folclorist, scriitor; licenţiat al Universităţii Bucureşti [1953]; editor în Capitală [1953-1997]. Opera: «N. D. Cocea» [1966], «Anton Bacalbaşa» [1975], «Folclorişti români» [1977], «Romantici de odinioară» [1985], «Un băiat vesel» [1989] ş. a.

✪ **FOCŞA ION** [1921-2012] – actor, regizor, scriitor. A debutat pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti, în piesa «Asta-i ciudat» de M. R. Paraschivescu, regizată de Tudor Muşatescu. A jucat circa 210 roluri pe scenele teatrelor bucureştene: „Mic" [1946], „Muncă şi

Voie Bună" [1944-1945], „Comedia" [1946-1947], „Naţional" [1947], „Nottara" [1951], „Tineretului" [1954], Teatrul din Galaţi [1955-1958], Teatrul „Alexandru Davila" din Piteşti [1958-2010]. Autorul trilogiei memorialistice «Ghinionul a fost norocul meu» [I-2004/II-2007/III-2010], în care evocă personalităţi ale vieţii culturale şi artistice din România.

✪ **FULGEANU CONSTANTIN ION** [1933-2005] – istoric al culturii, eminent profesor de limba română; coordonator al Muzeului Liceului „I. C. Brătianu" din Piteşti; fondatorul Cabinetului „Ion Minulescu"; secretar general al Societăţii culturale „Junimea"; redactor-şef al revistelor: „Mlădiţe" şi „Junimea" editate de liceul piteştean; colaborator la elaborarea «Monografiei Liceului „Nicolae Bălcescu" din Piteşti. 1866-1966» [1991], autor al studiului «Oameni de seamă ai Argeşului. Nicolae Leonăchescu» [1992] ş. a.

✪ **FUNDESCU IOAN** [1836-1904] – poet, folclorist, jurnalist; inspector al Comitetului teatrelor din România. A cules folclor pe care l-a publicat sub titlurile: «Basme, oraţii, păcălituri şi ghicitori» [1875], «Anecdote, păcălituri, basme, creaţii şi ghicitori», «Basme»; autor al volumelor de versuri: «Vocea Argeşului» [1859]; «Flori de câmp» [1864], «Poesii nuoi» [1865]; al scrierilor în proză: «Un bal la Călăraşi», «Memoriile unui tartan», «Negolţă», «Hitrowo şi Kotzebue» şi al romanului «Scarlat» [1875].

✪ **FUSEA NICOLAE** [1934-2011] – profesor de geografie şi ştiinţele biologice la Liceul de cultură generală din Grădiştea-Vâlcea; muzeograf restaurator specialist în taxidermie la Muzeul judeţean Argeş. A coordonat amenajarea peşterii artificiale din expoziţia permanentă. Studii, în colaborare: «Protecţia mediului înconjurător pe baze ecologice» [1976], «Secţia Ocrotirea naturii pe baze ecologice a Muzeului judeţean Argeş» [1978], «Studiul biocenozei râului Dâmbovnic de la ieşirea din Combinatul Petrochimic Piteşti până la confluenţa cu râul Neajlov» [1985] ş. a.

✪ **GABREA IOSIF** [1893-1967] – profesor universitar, cercetător ştiinţific, publicist, traducător, editor. Opera: «Şcoala creatoare. Individualitate - Personalitate» [1927], «Naţionalism creator» [1928], «Năzuinţa spre mai bine pentru generaţiile noi. În legătură educaţia morală în liceu» [1928], «Probleme de educaţie şi cultură» [1928], «Individualitatea învăţământului» [1929], «Şcoala românească. Structura şi politica ei» [1933], «Pedagogia ca ştiinţă şi obiect de învăţământ» [1939], «Mişcarea pedagogică în România», «Texte pedagogice (antologie postumă)» [1980]. Traducător: «Prelegeri pedagogice», de I. Fr. Herbart [1925], în colaborare cu I. C. Petrescu, «Sistemul esteticii», de E. Meumann [1927], «Texte pedagogice», de Fr. A. Diesterweg [1963].

✪ **GEORGESCU HARALAMB** [1908, Piteşti – 1977, Los Angeles] – arhitect, autorul unor proiecte remarcabile: hotelurile „Aro" şi „Aro Sport" din Braşov, restaurantul „Pescăruş" din Bucureşti, Catedrala „Sf. Maria" din Cleveland, Catedrala „Sf. Gheorghe" din Detroit, imobile particulare în S.U.A. şi Australia.

✪ **GEORGESCU MARIAN** [1911-1944] – poet; profesor de limba şi literatura română [1937-1968] în Prahova, Teleorman şi Piteşti; combatant pe front [1943-1944], autorul volumului «Poezii» [1944].

✪ **GHEORGHE ION** [1893-1985] – memorialist; general cu studii militare superioare în Germania şi Franţa; ataşat militar la Ankara şi Berlin; preşedinte al Asociaţiei românilor liberi din Germania occidentală; condamnat la moarte în contumacie în ţară. Opera: «Rumaniens Weg zum Sattellitenstaat» [1952], «Un dictator nefericit: Mareşalul Ion Antonescu» [1996], «Les Petits Files de l´Oncle Sam» [1954].

✪ **GHERGHEL ALEXANDRU** [1879-1951] – poet, publicist; avocat. Opera: «Cântece de amurg» [1906], «Insula uitării» [1924], «Raze şi umbre» [1933], «Solitare» [1935], «Sonete» [1935], «Dobrogea în viaţa românească» [1935], «Cristale» [1936], «Pe ţărmul mării» [1941].

✪ **GHICA ION** [1873-1922] – jurist, publicist. Coordonator al Ligii Culturale Române din Paris. Opera: «Ion C. Brătianu (1821-1891). Studiu biografic» [1892], «Autour du milenaire hongrois» [1896], «Monografiile comunelor rurale din judeţul Vlaşca» [1904], «Studii de Drept internaţional» [1904], «La propriété litteraire et artistique en Roumanie» [1906], «Date statistice asupra locuitorilor care nu au pământ, proprietarilor mici şi mari, izlazurilor, populaţiunei, numărul vitelor din judeţul Vlaşca» [1908], «Politica» [1915]. Traduce, din Franz von Couring, drama «Disciplina» [1913].

✪ **GHIMPA DUMITRU** [1865-1942] – profesor de fizică şi chimie, publicist. Opera: «Din istoria diamantului», «Viaţa şi opera profesorului Constantin I. Istrati», «Curs complet de fizică şi chimie».

✪ **GHIŢESCU LUDMILA** [Volintiru-Basarabia,1918, decembrie 1-Piteşti, 1991, ianuarie 2] – profesoară de limba rusă, scriitoare; stabilită în Piteşti [1944]. Membră a Uniunii Scriitorilor din România. Opera: «Cuget clar» [1938], «A căzut o stea» [1941], «Aşteptare» [1945], «Fântâni» [1969], «Stampe fragile» [1970], «Câmpii interioare» [1975], «Miez de anotimp» [1977], «Vifor albastru» [1979], «Între două dimineţi» [1981], «Arşiţa stelelor» [1983], «Enigma unui ametist», roman [1984], «Soare în muguri» [1985], «Ram de lumină» [1990].

✪ **GIRARDI NICOLAE** [1931-2000] – operator de imagine cinema-tografică, autor al peliculelor: «Post restant» [1961], «Cerul începe la etajul III» [1967], «Şeful sectorului suflete» [1967], «Dragostea începe vineri» [1972], «Drum în penumbră» [1972], «Cantemir» [1973], «Pentru patrie» [1977], «Nea Mărin miliardar» [1979], «Ultima noapte de dragoste» [1979], «Fram» [1983], «Trenul de aur» [1987], «Mircea» [1989].

✪ **GIUREA EMILIAN DAN** [1948-1999] – publicist, redactor, poet. Opera postumă: «Călător printre literele tipărite» [2001].

✪ **GRIGORESCU CONSTANTIN TEODOR** [Piteşti, 1824 – Ploieşti, 1903]. Descendent dintr-o familie de proprietari argeşeni, moştenind zeci de hectare din pădurea Trivale. Revoluţionar paşoptist, prieten al lui C. A. Rosetti. Stabilit la Ploieşti, în 1848, ca grefier la tribunal şi, ulterior, avocat. Deputat în Divanul Ad-hoc şi în Adunarea electivă, susţine alegerea lui Alexandru Ioan Cuza. Consilier comunal [1866-1869] şi primar [1877-1883] al oraşului Ploieşti. Iniţiative: edificarea Statuii Libertăţii, demararea lucrărilor la Bulevardul Gară-Centru; fondarea ziarului «Democratul» [1873]. „Om modest, simpatizat de cetăţeni; moare sărac la 13 ianuarie 1903, înmormântat pe cheltuiala Primăriei în cimitirul Viişoara; pe lespedea funerară: „Lui C. T. Grigorescu, cel mai cinstit primar al oraşului Ploieşti !". (cf. A. Stan).

✪ **IACOBESCU ALEXANDRU** [1874-1945] – poet, prozator, dramaturg. Redactor al publicaţiilor: „Viaţa literară", „Curentul", „Drum drept"; colaborator la revistele: „Ramuri", „Adevărul literar şi artistic', „Gândirea", „Universul literar" ş. a. Opera: «Sub zidurile Troiei» [1910], «Balade» [1919], «Umbre peste ape» [1923], «Icoane şi privelişti» [1923], «Cosânzeana» [1924], «Icoane din Bosfor» [1925], «Lauri şi purpură» [1927], «Elegii şi poeme» [1928, «Chipuri de bronz» [1930], «Pulberi înstelate» [1935], «Poeme» [1938], «Cuibul de furnică» [1939], «Trei poeţi» [1939], «Sborul înălţimilor» [1939], «Iarba fiarelor» [1939], «Vraja » [1939], «Maiestăţii Sale Regelui» [1940], «Comoara de sub stâncă» [1942], «Moartea zimbrului», roman [1944].

✪ **ILOVICI MIHAIL** [1910-1983] – profesor, critic literar, membru al Uniunii scriitorilor din România. Colaborator la publicaţiile: „Cruciada românismului", „Cuvântul liber", „Îndrumătorul cultural", „Păreri studenţeşti", „Revista Fundaţiilor Regale", Sfarămă-Piatră", Opera: «Manifestul tinerei generaţii» [1933], «Negativismul tinerei generaţii» [1934], «Consideraţiuni asupra actului de cultură românesc» [1936], «Cot la cot», (colaborare) [1936], «Noua spiritualitate românească (Constructivismul)» [1942], «Tinereţea lui Camil Petrescu» [1971]; «Camil Petrescu pe drumul mare al luminii» şi «Bucuriile întrerupte de ceasul inimii», ultimele două, în manuscris.

✪ **IOANID MILTIADE** [1897-?] – poet, prozator; profesor la Craiova. Licenţiat în litere şi filosofie la Universitatea Bucureşti [1923]. Colaborator la: „Cuvântul liber", „Rampa", „Ramuri", „Viaţa românească". Opera: «Poteci înlăuntrul meu», plachetă [1932], «Dezmeticire», nuvele [1935].

✪ **IONESCU-GION GEORGE** [1857-1904] – publicist, memorialist şi istoric. Opera: «Istoria Bucurescilor» [1899], 818 p. („capodopera sa"), «Manual de poetică română» [1888], «Geografia în cronicarii români» [1889], «Istoria naţională în istoria universală» [1889], «Elementul pitoresc în cronicile române» [1885], «Cum vorbim» [1891], «Din istoria fanarioţilor» [1891], «Ludovic XIV şi Constantin Brâncoveanu» [1894], «Portrete istorice» [1894], «Istorice» [1894], «Din istoria Basarabilor» [1903] ş. a. Membru corespondent al Academiei Române [1889].

✪ **KAGHEORGHIS IANI** [2/2XIX-1/2XX] – artist plastic, sculptor. Autorul unor monumente ale eroilor din Primul Război Mondial, realizate în deceniul 3 al sec. XX: Buneşti, Buzoeşti, Cerşani, Corbeni, Dobreşti, Drăghici, Găvana, Hârseşti, Mozăceni-Vale, Şerbăneşti, Ţigăneşti, Ţuţuleşti.

✪ **KAGHEORGHIS NICOLA** [1881-1944] – artist plastic, sculptor. Autorul unor monumente ale eroilor din Primul Război Mondial, realizate în perioada 1921-1942: Albeşti-Pământeni, Boţeşti, Bradu de Jos, Bradu de Sus, Cocu, Colibaşi, Corbi, Dealu Bradului, Dobreşti, Drăganu, Fureşti, Găinuşa, Humele, Mălureni, Morăreşti, Pădureţi, Păduroiu, Prundu, Răchiţele de Jos, Râjleţu-Govora, Săliştea, Ungheni, Viticheşti, Zărneşti.

✪ **KIRIŢESCU ALEXANDRU** [1888-1961] – dramaturg şi publicist. Opera dramatică: „Trilogia burgheză" («Marcel & Marcel-Rochii şi mantouri sau Anişoara şi ispita» [1923], «Florentina» [1923], «Gaiţele sau Cuibul de viespi» [1930]) şi „Trilogia Renaşterii" («Borgia» [1937], «Nunta din Perugia» [1947], «Michelangelo» [1948]) remarcabile prin „ascuţimea conflictului, varietatea tipologică, valoarea observaţiei sociale şi psihologice"; «Învinşii» [1904], «Lăcustele» [1934], «Intermezzo» [1943], «Dictatorul» [1945], «Cântecul de nuntă» [1946], «Tarsiţa şi Roşiorul» [1949], «Darul frăţiei» [1953], «Dulapul cu oglindă» [1953], «Negustorie cinstită» [1953], «Cu viaţa mergem înainte» [1953], «Ruxanda şi Timotei» [1957], «Moş Teacă» [1960]. Traduceri, în colaborare, din: Ferencz Laszlo, D. Furmanov, N. Gogol, L. Leonov, A. V. Suhovo-Kobilin, N. Tolstoi, Molière ş. a.

✪ **LERESCU EMIL** [1921-2006] – muzicolog, compozitor, pedagog; autor al muzicii de teatru: «Scufiţa Roşie» [1948], «Ecaterina Teodoroiu» [1967], «D-ale carnavalului», «Peneş Curcanul» [1977], «Steaua fără nume» [1981], «Patima» [1994]; muzică vocal-simfonică: «Solii patriei» [1957], «Cantată camerală» [1979], «Oraşul meu – Piteşti» [1986], «Întoarcere la marele fluviu al luminii» [1992]; muzică simfonică: «Pe culmi însorite» [1954], «Rapsodie oltenească» [1990]; muzică de cameră: «Caleidoscop» [1969], «Plumb» [1980], «Polifonii» [1987], «Diptic pentru pian» [2000]; muzică corală: «Fata de tătar» [1956] ş. a.

✪ **LERESCU IOAN** [c.1830-1895] – avocat, profesor; istoric, prozator şi dramaturg; redactor la „Farul român" [1866-1867], „Strechea" [1867-1869], „Vespea" [1868]. Opera: «Manualŭ de istoria comerciului, a industriilor şi economiei politice», «Scene trase din istoria României: Columba» [1861], «Actuala organisatiune communale din Romania» [1867], «Bucovina» [1870], «Din origine până la finele Cruciadelor» [1871], «Pierea satelor», proză [1884], «Historia Casei Austriei» [1875], «Câteva istorioare morale», proză [1886], «Propunere pentru crearea de biblioteci în tóte comunele României» [1868], «De la Cruciade până la Revoluţiunea Francesă» [1877], «Compendiu de istoria universală. Istoria antică» [1877], «Rusia leită, poleită, aşa cum este» [1878]; comediile: «Fantasma/Greşit, dar bine nemerit» [1851], «După ploaie şi căciulă de oaie» [1862], vodevilul «Cum era acum 20 de ani sau Furii prinşi» [1855]; traduce, din Ronsard, comedia «Onoarea şi aurul».

✪ **LIMBEREA PAUL** [1924-1951] – student la Academia Comercială Bucureşti anul IV, militant politic anticomunist; arestat [1948], condamnat la şase ani închisoare; detenţie la Jilava şi Piteşti – unde a fost supus criminalei experienţe a „reeducării prin tortură", din cauza căreia a decedat la vârsta de numai 27 de ani.

✪ **LUPESCU VIRGIL** [1870-1948] – profesor, autor de manuale şcolare de istorie. Opera: «Viaţa publică la romani» [1910], «Antichităţi publice romane» [1915], «Istoria patriei» [1919] (ultimul volum a fost revizuit şi reeditat în 1922, 1925, 1928) ş. a.

✪ **MACARIE REMUS** [1878-1925] – profesor de ştiinţele naturale; constructor de viori specializat în Italia şi Germania [1908]; realizează 76 viori, 4 viole şi 4 violoncele; instrumentist. În 1913, a înfiinţat un cvartet de coarde, prima formaţie instrumentală de muzică cultă din Piteşti. Unele piese instrumentale construite de Remus Macarie sunt expuse în Muzeul Colegiului „I.C. Brătianu" din Piteşti.

✪ **MADAN GHEORGHE VASILE** [1872-1944] – prozator, folclorist, actor, publicist român basarabean; consilier comunal al Chişinăului [1938]. Opera: culegerea de poezii populare «Suspine» prefaţată de George Coşbuc; proză memorialistică: «Răsunete din Basarabia» [1935], «De la noi, din Basarabia» [1938]; considerat „Creangă al Basarabiei".

✪ **MAHU HORAŢIU** [1916-1999] – economist, ziarist, grafician; redactor şef: „Secera şi ciocanul" [1954-1961], „Minerul muscelean" [1962-1966]; colaborator la publicaţiile: „România liberă", „Munca", „Apărarea patriei", „Comerţul socialist".

✪ **MANOLESCU NICOLAE** [1899-?] – profesor, publicist; fondator al ziarelor: „Buzduganul" Buzău, „Ideea Naţională"; colaborator la: „Revista noastră", „Propăşirea", „Ţara de Jos", „Carnet literar". Opera: «Imn soarelui» [1926], «Spre un nou ideal» [1935].

✪ **MARCU LOTREANU CORNELIU** [1938-1990] – dramaturg, jurist, redactor; absolvent al Facultăţii de ştiinţe juridice din Iaşi; redactor la revista „Argeş". Opera dramatică: «Noapt ea şoferilor» [1969], «Măseaua de minte» [1978], «Bărbaţi pe extreme» [1979], «Stăpânul Carpaţilor / Românii şi ambasadorii» [1980].

✪ **MARINESCU GHEORGHE** [1919-1987] – matematician, specialist în domeniul analizei funcţionale („spaţiile pseudotopologice sau spaţiile Marinescu"); profesor universitar la Facultatea de matematică şi mecanică a Universităţii Bucureşti. Membru titular al Academiei Române [1974]. Opera: «Spaţii vectoriale normate» [1956], «Spaţii vectoriale topologice şi pseudotopologice» [1963], «Tratat de analiză funcţională» [1970], «Analiză matematică» [1983], «Metode de aproximare numerică» [1986] ş. a.

✪ **MARINESCU VASILICA** [1927-2007] – artist plastic; absolventă a Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti, secţia Sculptură [1952]. Expoziţii personale sau de grup: Praga [1957], Bucureşti [1964]. Sculpturi importante la Teatrul de vară din Parcul „23 August" Bucureşti [1967]; «Maternitate» din Parcul Herăstrău - Bucureşti, «Avânt şi tinereţe» în Suceava.

✪ **MARINESCU-NOUR ANTONIAN** [1894-1973] – profesor de istorie şi geografie; doctor în litere şi drept; scriitor. Deţinut politic [1941-1942, 1945, 1952-1953]. Editor al publicaţiilor: „Datina" şi „Satirul". Opera: «Monografia comunei Balaci» [1912], «Muguri», versuri [1915], «Epidermice», epigrame [1924], «Credinţe, cultul lui Zamolxis» [1941], «Descântece şi vrăji din popor» [1922] ş. a.

✪ **MATACHE IORDACHE** [1858, Galaţi-1934, Piteşti] – ofiţer, dirijor, compozitor; absolvent al Conservatorului din Iaşi [1886]. Dirijor al Orchestrei de muzică militară a Regimentului 4 Dorobanţi Argeş [1886-1918] şi al Corului „Liedertafel Lyra" din Piteşti. Compoziţii proprii: «Floarea primăverii», «Visurile mele», «Aurora», marşuri, valsuri, prelucrări folclorice româneşti.

✪ **MATERNA RUDOLF** [1869-1932] – artist plastic specializat la Stuttgart; realizatorul unor decoraţiuni murale la biserici, edificii administrative, Şcoala profesională Teiuleanu din Piteşti, case particulare din oraş: Purcăreanu, Materna [1910], Zamfirescu, Baiulescu, Bobancu [1915].

✪ **MAZILU DAN HORIA** [1943-2008] – istoric literar, slavist, etnolog, editor; director al Bibliotecii Academiei Române; profesor universitar. Membru corespondent al Academiei Române [2001]. Opera: «Cronicari munteni» [1978], «Literatura română în epoca Renaşterii» [1984], «Proza oratorică în literatura română veche» [1986], «Vocaţia europeană a literaturii române» [1991], «Recitind literatura română veche», trei volume [1991/1998/2001], «Cronicari moldoveni» [1997], «Voievodul dincolo de sala tronului» [2003], «Barocul în literatura română».

✪ **MIU-LERCA CONSTANTIN** [1908-1985] – profesor de matematică şi fizică, poet, redactor al publicaţiilor timişorene: „Vestul" şi „Dacia"; colaborator al revistelor: „Albina", „Azi", „Braşovul literar", „Familia", „Floarea de foc", „Fruncea", „Gând românesc", „Gândirea", „Generaţii", „Luceafărul", „Orizont", „Prepoem", „Revista Institutului Social Banat-Crişana", „Scrisul bănăţean", „Societatea de mâine", „Universul literar", „Viaţa literară", „Vremea". Opera: «Biblice», versuri [1932], «Consideraţii asupra artei ţărăneşti din Banat» [1936], «Colinde» [1940], «Sus stele, jos stele», poeme [1971], «Unde concentrice» [1975], «Pajura cu două capete» [1978], «Efemerele anotimpuri» [1983].

✪ **MUŞATESCU VLAD** [1922-1999] – prozator, publicist, traducător, umorist. Opera: «Bobby Felix Făt-Frumos» [1943], «Magdalena şi Ţârloi» [1943], «Pogonici Ariciul» [1943], «La sud de lacul Nairobi» [1945], «Apa vie», «Conan Doi – Penke – tanti Raliţa [1973], «De-a v-aţi ascunselea» [1974], «De-a puia gaia» [1975], «De-a baba oarba» [1976], «De-a băza» [1977], «Unchiul Andi detectivul şi nepoţii săi» [1982], «Aventuri aproximative» [1984], «Cei trei năpârstoci» [1985]; traduceri din: Kipling, Jack London, Cronin, Caldwel; colaborator constant la reviste umoristice.

✪ **NANU DIMITRIE** (1906-1988] – profesor de limba și literatura franceză; culegător de folclor, critic literar, poet; autor al volumelor: «Eminescou et la poésie lyrique française» [Paris, 1930], «Le pacifisme dans les Caracteres de la Bruyere» [1972], «Poezia milităriei şi a Crăciunului de pe Valea Argeşului» [1933], «Din literatura populară argeşeană» [1973], «Pe şoseaua Mălurenilor» [1937], «Plecarea recruţilor», scenetă [1934].

✪ **NEGULESCU NICOLAE** [1875-?] – profesor de fizică şi chimie în Ploieşti, Alexandria, Constanţa; publicist. Opera: «Prin noi şi pentru noi» [1913], «Începutul cercetăşiei la Constanţa» [1934], «Personalitatea lui Ion Gh. Duca» [1934].

✪ **NIŢU GEORGE** (1931-2003] – profesor, editor, critic literar; editează revista „Juventus" [1969]. Opera: «Pamfletul în literatura română», «Elemente mitologice în creaţia populară românească», «Tradiţie şi inovaţie în estetică», «Simbolistica urâtului», «Estetica urâtului» ş. a.

✪ **PAPASTATE CONSTANTIN** [1907,Piteşti-1992,Craiova] – poet şi istoric literar; profesor liceal şi universitar la Craiova. Colaborator la publicaţiile: „Ateneu", „Familia", „Foaia tinerimii", „Ramuri", „Universul literar". Opera: «Trepte» [1944], «Anotimpuri» [1946], «Natura în literatura romantică franceză» [1947], «Critica socială în literatura franceză» [1947], «Pe urmele lui Rebreanu la Craiova» [1963], «Alecsandri inedit» [1966], «Vasile Alecsandri şi Elena Negri» [1947], «Traian Demetrescu» [1967], «Elena Farago» [1972]

✪ **PARNIA PARVAN** [1932-2007] – inginer horticol; cercetător ştiinţific şi director la Institutul de cercetare pentru pomicultură de la Mărăcineni [1969-2007]. Opera: «Portaltoii principalelor specii pomicole» [1974], «Tehnologii moderne de producere a materialului săditor pomicol» [1978], «Cultura nucului» [1983], «Pepiniera pomicolă» [1984], «Producerea, pastrarea şi valorificarea materialului săditor pomicol şi dendrologic» [1992], unele volume în colaborare.

✪ **PÂRVULESCU OCTAVIAN** [1931-1989] – poet, redactor la ziarul „Oltul" din Slatina. Opera: «Oameni pentru toate anotimpurile» [1979], «Rugă târzie» [1990] ş. a. Colaborator la revista „Argeş" şi cotidianul „Secera şi ciocanul".

✪ **PENESCU NICOLAE** [1897-1981] – avocat; ministru de Interne în guvernul Sănătescu [1944]. Arestat de comunişti, deţinut politic [1947-1964], emigrează, organizând, la Paris, Consiliul Naţional Român [1978]. Opera: «Testamentul lui Iuliu Maniu» [1978], «La Roumanie. De la démocratie au totalitarisme. 1938-1948» [1981] ş. a.

✪ **PETCULESCU NICOLAE** [1879-1948] – inginer, profesor universitar, specialist în construcţia de căi ferate, contribuind la realizarea tronsoanelor: Bucureşti-Olteniţa, Medgidia-Babadag, Târgu Jiu-Bumbeşti, Piatra Neamţ-Bicaz. Opera: «Căi de comunicaţie şi transpoarte, pe uscat, pe apă şi prin aer», «Căile ferate române. Istorie, evoluţie, organizare».

✪ **PETRESCU COSTIN** [1872-1954] – pictor remarcabil; profesor universitar la Şcoala de arte frumoase din Bucureşti şi Lyon. Excelente picturi murale: Catedrala Încoronării de la Alba Iulia [1922], Palatul patriarhal din Bucureşti, Biserica episcopală din Constanţa, Catedrala din Galaţi, Casa universitarilor din Cluj, Palatul Cantacuzino / Muzeul George Enescu din Bucureşti, biserici din Capitală (Cuţitul de Argint, Mihai Vodă, Plevnei, Sf. Dumitru, Sf. Silvestru), din Argeş (Miroşi, Stănislăveşti, Tutana), din diverse judeţe ale ţării; portrete: «Gheorghe Lazăr», «Demetru Dobrescu», «Eroul sergent instructor Tilică Alexandru din Regimentul 4 Argeş», peisaje: «La grădină», «Misitul» ş. a., compoziţii cu subiecte istorice: «Marea frescă a neamului» [1933-1937], capodopera sa din Ateneul Român - Bucureşti.

✪ **PETRESCU GHEORGHE** [1935-1997] – profesor liceal şi universitar de matematică în Piteşti. Autor al volumelor: «Mecanică teoretică» [1970], «Astronomie» [1976], «Algebră liniară, geometrie analitică şi geometrie diferenţială», I-II [1979//1981], «Matematici superioare» [1979], în colaborare, «Algebră liniară şi geometrie» [1993].

✪ **PETRESCU ILIE** [1836-1889] – artist plastic, specializat la Viena; staroste al zugravilor din Piteşti [1864]; conduce o şcoală de pictură în oraş. Realizează fresce la bisericile ortodoxe din: Turculeşti [1872], Sf. Ioan-Piteşti [1888], Văleni [1888]; icoane pictate pe lemn aflate în patrimoniul parohiilor: Maica Precista, Sf. Gheorghe, Sf. Ilie din Piteşti; compoziţia istorică: «Mihai Viteazul după lupta de la Călugăreni» [1867].

✪ **PINTILIE GICĂ** [1928-2012] – general brigadă (r); născut în comuna Erbiceni, Iaşi. Studii: Liceul „Gheorghe Lazăr" Iaşi [1947], Şcoala Militară Sibiu [1951]. Comandant al Arhivelor Militare Piteşti [1973-1987]; comandant al Centrului Militar [1969-1988]; coordonator al Asociaţiei Naţionale „Cultul eroilor" filiala Argeş [1991]; preşedinte al Societăţii naţionale a veteranilor de război, filiala Argeş; membru fondator şi prim-preşedinte al Asociaţiei cadrelor militare în rezervă şi în retragere din judeţul Argeş „Basarab I". Decorat cu Medalia „Virtutea Militară" clasa a III-a ş. a. Colaborare substanţială la elaborarea volumelor: «Documente privind istoria militară a poporului român» [1980-1985], «Urmaşii arcaşilor de la Rovine» [2005].

✪ **POLEACU VIRGIL** [1939-2005] – grafician, critic de artă, muzeograf. Originar din Rădăuţi, judeţul Suceava, unde a absolvit studiile primare şi liceale; licenţiat al Facultăţii de arte plastice a Universităţii Timişoara [1965]. Încadrat la Combinatul petrochimic Piteşti, ca grafician, fiind autorul siglei industriale şi comerciale a întreprinderii; ulterior, muzeograf la Muzeul judeţean Argeş [1969-1979], contribuind efectiv la organizarea Galeriei de artă „Rudolf Schweitzer-Cumpăna" şi a Galeriei naţionale de artă naivă din Piteşti. Colaborator al Galeriei particulare de artă „Farmazon". Autor al unor remarcabile cronici de artă plastică.

✪ **POPESCU DIMITRIE** [1863-1925] – medic chirurg; publicist. Activitate în domeniul medical la: Bacău, Dolj, Mehedinţi, Olt, Teleorman, Vâlcea şi Bucureşti [1887-1925]. Autor al volumelor: «Geografia sanitară a oraşului Calafat din judeţul Dolj» [1906]; «Echivalenţa socială a profesiunii medicale» [1910].

✪ **POŢINCU GHEORGHE** [1933, Moeciu-2002,Piteşti] – inginer mecanic, profesor universitar; coautor al volumelor: «Automobile» [1980], «Dinamica autovehiculelor pe roţi» [1981], «Calculul şi construcţia autovehiculelor» [1982], «Dinamica autovehiculelor» [1998].

✪ **PROTOPOPESCU VICTOR** [1869-?] – profesor, autor de manuale şcolare pentru învăţământul primar (citire şi geografie) – în colaborare.

✪ **RAICOVICEANU ECATERINA** [1881-?] – scriitoare, ziaristă, traducătoare; absolventă a Facultăţii de litere şi filosofie din Bucureşti. Autoarea volumelor în proză: «Scrisori către femei» [1907], «În treacăt» [1909], «Suprema mângâiere» [1916], «Jurnalul unei surori de caritate» [1920], «În Germania de azi».

✪ **RĂDULESCU ALEXANDRU RADU** [1911-?] – jurist, publicist; absolvent al Facultăţii de Drept din Paris [1932]. Colaborator la revistele: „Bulletin juridique", „Excelsior"; autorul volumului «La contrôle de la constitutionalité de loi en Roumanie [1935].

✪ **RĂDULESCU IONEL** [1891-1959] – profesor şi avocat, primar al oraşului Piteşti [1932]. Opera: «Mărăşti» [1919], «Comerţul şi industria în trecutul oraşului Piteşti» [1938], «Un monument istoric: Biserica „Sf. Gheorghe" din Piteşti» [1939], «Schitul Trivalea» [1940].

✪ **RĂDULESCU MARTA** [1912-1959] – scriitoare; licenţiată în litere şi filozofie. Colaborează la revistele: „Gândirea", „Ideea literară", „Realitatea ilustrată", „Societatea de mâine", „Viaţa literară". Opera: «Vorbind cu lumea», versuri, «Dimineaţa copiilor» [1929], «Clasa VII A», schiţe [1931], «Sunt studentă !», roman [1933], «Să ne logodim», roman [1934], «Străina», roman [1940], «Mărgele de măceş» [1931], «Cartea celor 7 basme» [1934].

✪ **RIZESCU NICOLAE** [1933-1996] – bibliograf. Opera: «600 cărţi argeşene» [1980], «Argeş XV. 1966-1981. Indice bibliografic» [1982] ş. a.

✪ **SCHOBEL LEOPOLD** [1918-2003] – memorialist, publicist; preşedintele Comunităţii evreieşti din Argeş [1993-2002]. Opera: «Am fost la Auschwitz prizonier cu numărul A-13221», în care evocă perioada detenţiei în lagărele naziste din Germania şi Austria [1944-1945].

✪ **SCHWEITZER-CUMPĂNA RUDOLF** [1886-1975] – important pictor român contemporan; profesor la Institutul de arte plastice Bucureşti; autor al unor remarcabile tablouri inspirate din zonă: «Ţăran din Piteşti», «Baci din Muscel», «Cap de ţăran din Argeş», «Ţărăncuţă din Piteşti», «Potcovar din Piteşti», «La moară în Argeş», «Măgar cu samarul», «Moară la Găvana», «Târg din Piteşti» ş. a.

✪ **SION ALECU IOAN** [1890-1942] – general; comandant de regiment şi divizie. Participă la cele două războaie mondiale; moare pe Frontul de Est; decorat post-mortem cu ordinul „Mihai Viteazul" cl. III-a [1943].

✪ **SPINEI NICOLAE** [1921-2003] – remarcabil profesor de limba şi literatura română la Piteşti; domenii de cercetare preferate: universul ţăranului român, folclorul, operele clasicilor literaturii naţionale: Mihai Eminescu, Ion Creangă, Liviu Rebreanu ş. a., raportate la literatura universală: «Hamlet şi Eminescu», «Creangă şi antichitatea», «Simetria în romanul Ion de Liviu Rebreanu», «Gândirea creştină a lui Eminescu», «Lumea cea gândită a lui Eminescu» [1995].

✪ **STĂNESCU GHEORGHE-DELAR** [1879-1917] – institutor, autor de manuale şcolare de geografie; dramaturg. Editor al revistei «Şcolarul». Opera: «Naşterea Domnului» [1905], piesă de teatru, episod religios în 5 tablouri; scrisă în colaborare cu Anghel Ivanovici.

✪ **STERIADE FLORICA** [1913-1978] – pictoriţă, profesoară de desen; participări la expoziţii de pictură în ţară şi în străinătate. Opera (tablouri): «Autoportret», «Coasta Atlanticului», «Colţ din Trivale», «Feerie piteşteană», «Măriuca de pe Argeş», «Orfanul», «Portretul tatălui», «Primăvara în oraşul nostru», «Teiul lui Eminescu», «Toamnă în Trivale», «Transfăgărăşanul» ş. a.

✪ **STERIOPOL ION** [1899-1983] – profesor, poet, traducător. Director al Liceului „I. C. Brătianu"; primar al oraşului Piteşti [1944]. Opera: «Parter japonez», versuri [1927], «Credinţe ucise», versuri [1940] ş. a.; traduce din Paul Verlaine.

✪ **STOICA MARIAN** / Mărăşescu Marian [1937-2012] – poet, prozator, publicist, profesor de literatură. Colaborator la publicaţiile: „Albina", „Argeş", „Argeşul", „Argeşul ortodox", „Catedra", „Cronica", „Curierul de Argeş", „Îndrumătorul cultural", „Luceafărul", „România literară", „Satul natal", „Teleormanul" ş.a. Opera: «Sud» [1977], «Visul unui vis» [1988], «Dincolo de continentele serii» [1994], «Iubirea florii de mai» [1995], «Izvorul Pripăşitului» [2000], «Limba şi literatura română» [1998], «Dicţionar biobibliografic. Scriitori, publicişti şi folclorişti ai Argeşului» [2010].

✪ **TEMPEANU VIRGIL** [1888-1975] – profesor, germanist. Colaborator al publicaţiilor: „Calendarul învăţătorilor", „Convorbiri literare", „Drum drept", „Făt-Frumos", „Junimea", „Înmuguriri", „Neamul românesc literar", „Propilee literare", „Ramuri", „Răvaşul nostru", „Revista germaniştilor români", „Revista limbii şi culturii germane". Autor al scrierilor: «Poeziile de cruciadă ale lui Walter von der Vogelweide în comparaţie cu acelea ale literaturilor romantice medievale», «Natura în poezia lui Eminescu», «Povestitorul Ion Dragoslav», «Pesimismul şi cauzele lui», «Cultura populară în Germania», «Nietzsche poetul»; studii despre poezia populară; traduceri din: Goethe, Heine, Novalis ş. a.; traduce în limba germană «Alexandru Lăpuşneanul» de C. Negruzzi.

✪ **TEODORESCU MARIN [ZAVAIDOC]** [1896-1945] – excepţional lăutar; interpret celebru al melodiilor: «De când m-a aflat mulţimea», «Dragostea e ca o râie», «Cocoşel cu două creste», «Mărie şi Marioară», «Suflecată pân' la brâu», «Pe deal, pe la Cornăţel», «M-am născut într-un bordei» ş. a.

✪ **TEODORESCU-BRANIŞTE TUDOR** [1899-1969] – publicist şi scriitor; redactor la „Adevărul", „Dimineaţa", „Facla"; director la „Cuvântul liber". Opera – nuvele: «Suflet de femeie» [1920], «Şovăiri» [1921], «Ochiul de nichel» [1927]; romane cu tematică socială: «Domnul Negoiţă» [1932], «Fundătura cimitirului nr. 13» [1932], «Băiatul popei» [1933], «Prinţul» [1944], «Scandal» [1945], «Primăvara, apele vin mari» [1960]; eseuri biografice: «Gambetta, viaţa şi opera lui» [1926], «Clémenceau, viaţa şi opera lui» [1931]; culegeri de articole: «Oameni şi cărţi» [1923], «Oameni şi paiaţe» [1967]; traduce din: André Maurois, Benjamin Constant, L. Stern.

✪ **TRIVALE ION**, pseudonimul literar al lui Iosif Netzler [1889-1916] – important critic şi istoric literar; discipol al lui Mihail Dragomirescu; debutează în revista „Convorbiri critice"; analize de pe poziţii clasicizante în opera sa fundamentală «Cronici literare» [1914]. Remarcabil în analiza pieselor de teatru: „Apus de soare" de Barbu Delavrancea, „Letopiseţi" de Mihail Sorbul şi „Cocoşul negru" de Victor Eftimiu. Critic raţionalist extrem de personal în aprecierea viabilităţii unor opere literare, sedus de creaţia poetică a lui Grigore Alexandrescu, Panait Cerna, Şt. O. Iosif. Traduce, din Mark Twain, «Schiţe umoristice»

[1916]. Scrie «Vina războiului de azi. Dialog între Teutofilus şi Gallomanus» [1915]. Moare tânăr, pe front, la Zimnicea, în 11 noiembrie 1916, când „sublocotenentul piteştean Netzler apăra cu mitraliera, ca un erou, liniştea creaţiei unor literaţi mai puţin dotaţi.".

✪ **URIŢESCU GRIGORIE** [1888-1978] – preot cărturar; vicar al Eparhiei Argeşului; egumen al Schitului Trivale [1945-1978]. Opera: «Mănăstirea Stănişoara» [1943], «Schitul Trivalea din Piteşti» [1965], «Mânăstirea Turnu» [1967], «Mînăstirea Văleni-Argeş» [1969], «Schitul Robaia-Argeş» [1974] ş. a.

✪ **VALENTINEANU IOAN** [1834-1898] – istoric şi traducător; fondatorul ziarului „Reforma" [1856-1888]. Opera: «Biografiea oamenilor mari scrisă de un omŭ micŭ» [1859], «Din memoriile mele» [1896] ş. a.; traduce «Misterele Londrei» de Paul Féval.

✪ **VÂLSAN GEORGE**, pseudonimul lui Marinescu [1885-1935] – geograf, scriitor; profesor la Universitatea Iaşi. Opera: «Câmpia Română – contribuţiuni de geografie fizică» [1915], «Povestea unei tinereţi» [1924], «Grădina părăsită» [1925], «Sur l'evolution de la plaine roumaine entre les rivières Olt et Argeş»; poezii: «Din înălţimi», «Murmurul pădurii», «În umbra pădurii», «Scrisoarea munţilor», «Ţara mea», «Colinda» ş. a.

✪ **VESELOVSKI VASILE** [1925-1992] – compozitor; autor al unor melodii nemuritoare: «O chitară cânta» [1959], «Câmpia sub lună» [1962], «Dacă nu eşti lângă mine» [1964], «Tu» [1964], «Luna la Mamaia» [1965], «De ce nu eşti ca-n prima zi» [1965], «Cânta un matelot» [1966] ş. a.

✪ **VIŞESCU TATIANA** [1955-2007] – profesoară, doctor în filologie. Opera: «Nicolae Labiș. Eseu liric» [1995], «Experiența dramaturgică interbelică» [1999], «Paralele dramaturgice» [2001], «Portret imperfect» [2001].

✪ **VRÂNEANŢU GHEORGHE** [1939-2006] – artist al penelului; profesor de pictură; expoziţii în: Austria, Belgia, Franţa, Italia, Japonia, R.F.G., Rusia, U.S.A. Opera sa relevă ecouri ale picturii lui Pieter Bruegel cel Tânăr, dar şi ale vechii picturi româneşti de icoane; remarcabil stil narativ.

✪ **ZAVULOVICI SORIN** [1947-1997] – actor al Teatrului „Al. Davila" [1971-1997]; director al teatrului piteștean [1988-1997]. A interpretat peste 70 de roluri, în piese clasice și contemporane din dramaturgia națională și universală.

✪ **ZĂRNESCU CONSTANTIN** [1931-2003] – actor, regizor, scenarist. Actor la Teatrul Național București [1950-1954], Teatrul „Al. Davila" Pitești [1954-2003]; director al teatrului piteștean [1976-1988]. Remarcabil regizor al creației dramatice a lui Tudor Mușatescu; colaborator, cu „scenarii savuroase, pline de fantezie", la postul național de radio.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 381-382; Idem– *Experimentul / Fenomenul Piteşti*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Rezistenţa anticomunistă română*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Ion Focşa*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Alexandru Kiriţescu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *M. Mucenic Dumitru*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Gheorghe Pantelie*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Virgil Poleacu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Tudor Teodorescu-Branişte*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Monumentele eroilor Argeş-Muscel*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Tatiana Bobancu– *Album religios. Bisericile din oraşul Piteşti, cu un scurt istoric*, Piteşti, 1933; Eugenia Greceanu– *Ansamblul urban medieval Piteşti*, Bucureşti, 1982; Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu– *Piteşti, pagini de istorie*, Piteşti, 1986; Petre Popa, Paul Dicu, Silvestru Voinescu– *Istoria municipiului Piteşti*, Bucureşti, 1988, 360 p.; Teodor Mavrodin– *Istoria primăriei Piteşti*, Piteşti, 1966, 261 p.; Teodor Mavrodin– *Piteşti. Mărturii documentare*, Bucureşti, 1998, vol. I, 448 p.; Petre Popa– *Piteşti 620. Memento. Istorie, Economie, Cultură, Urbanism*, Piteşti, 2008, 456 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

– IMAGINI –

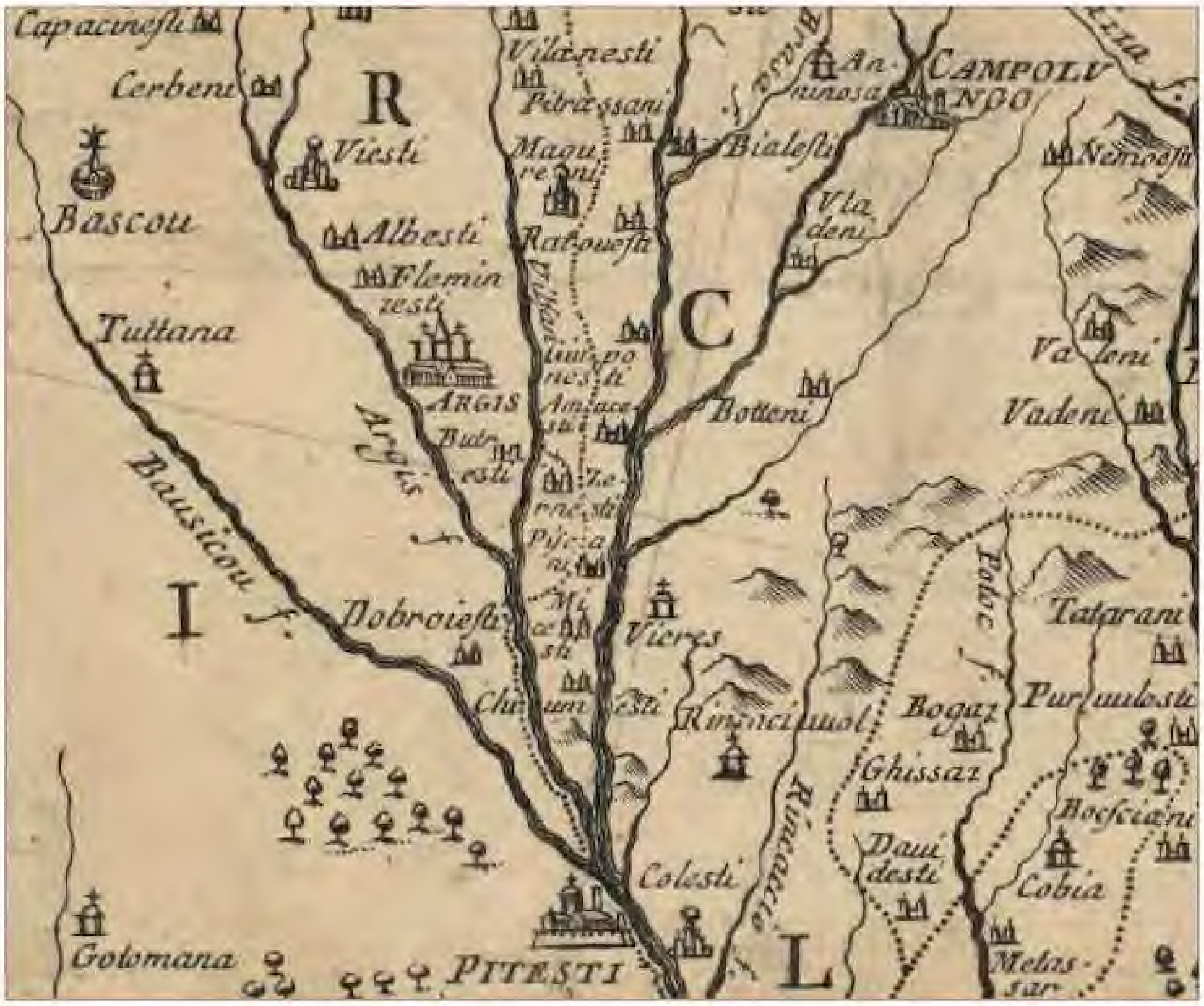
Capacinesti
Cerbeni
R
Viesti
Bascou
Albesti
Flemin zesti
Tuttana
ARGIS
Argis
Bausicou f.
I
Dobroiesti
Vilanesti
Pitrassani
Magureni
Ratouesti
C
Botteni
Vla deni
Bialesti
An ninosa
CAMPOLUNGO
Va leni
Vadeni
Tatarani
Vieres
Bogaz
Ghissar
Cobia
Colesti
PITESTI
L
Golomana
Melas sar

Harta stolnicului Constantin Cantacuzino.

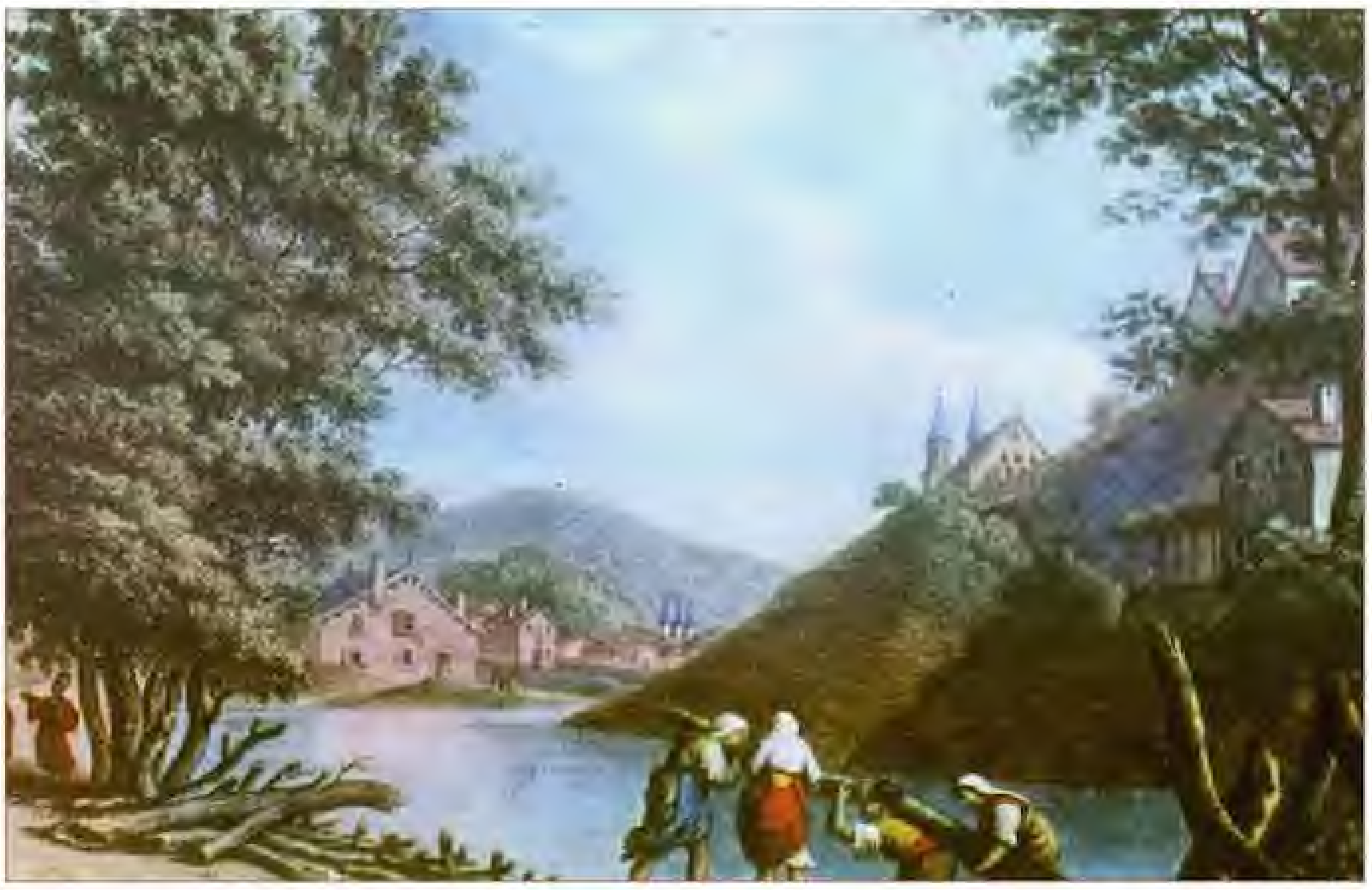

Luigi Mayer - Piteşti în 1793.

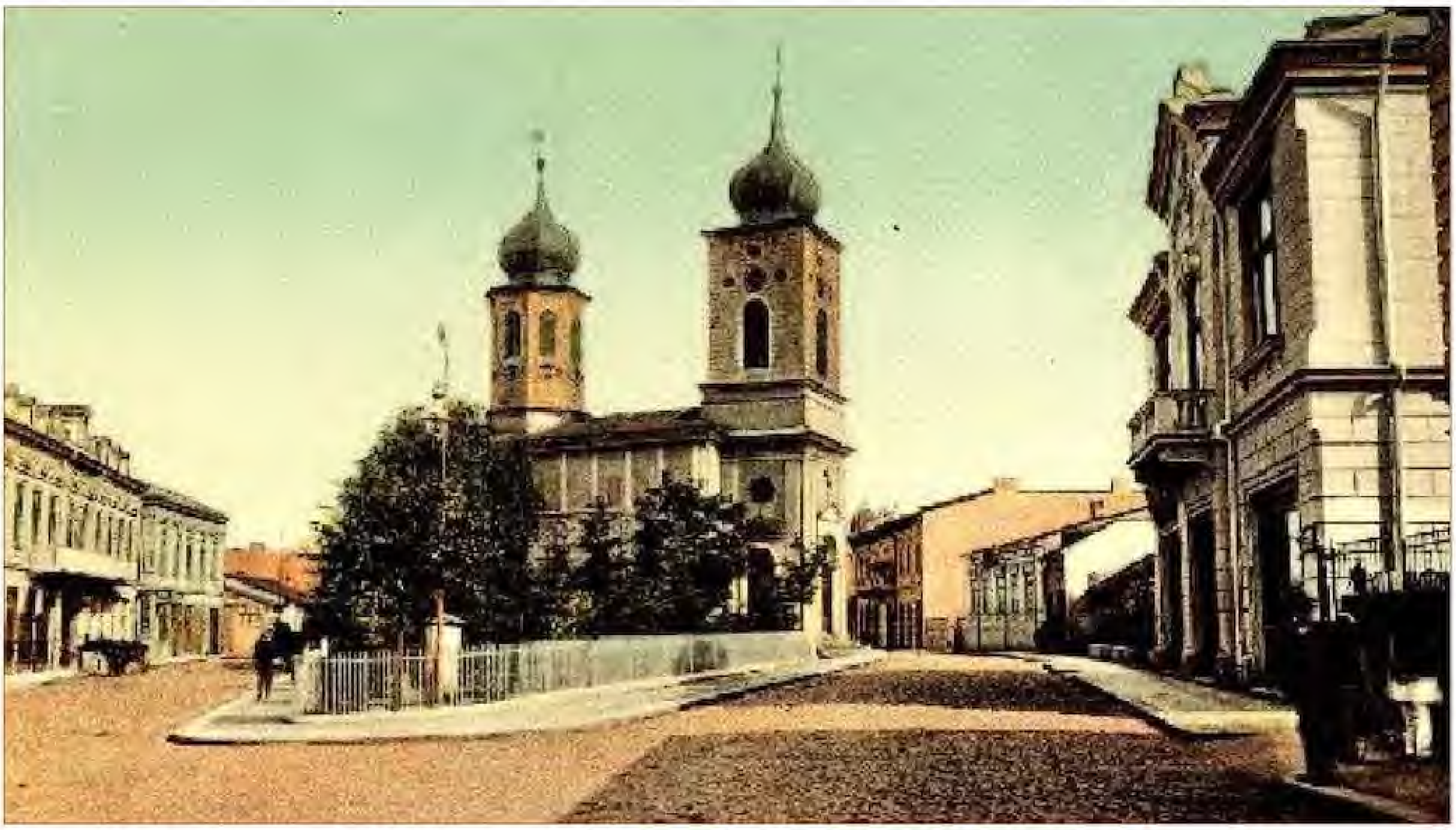

Biserica «Sf. Nicolae» demolată în 1963.

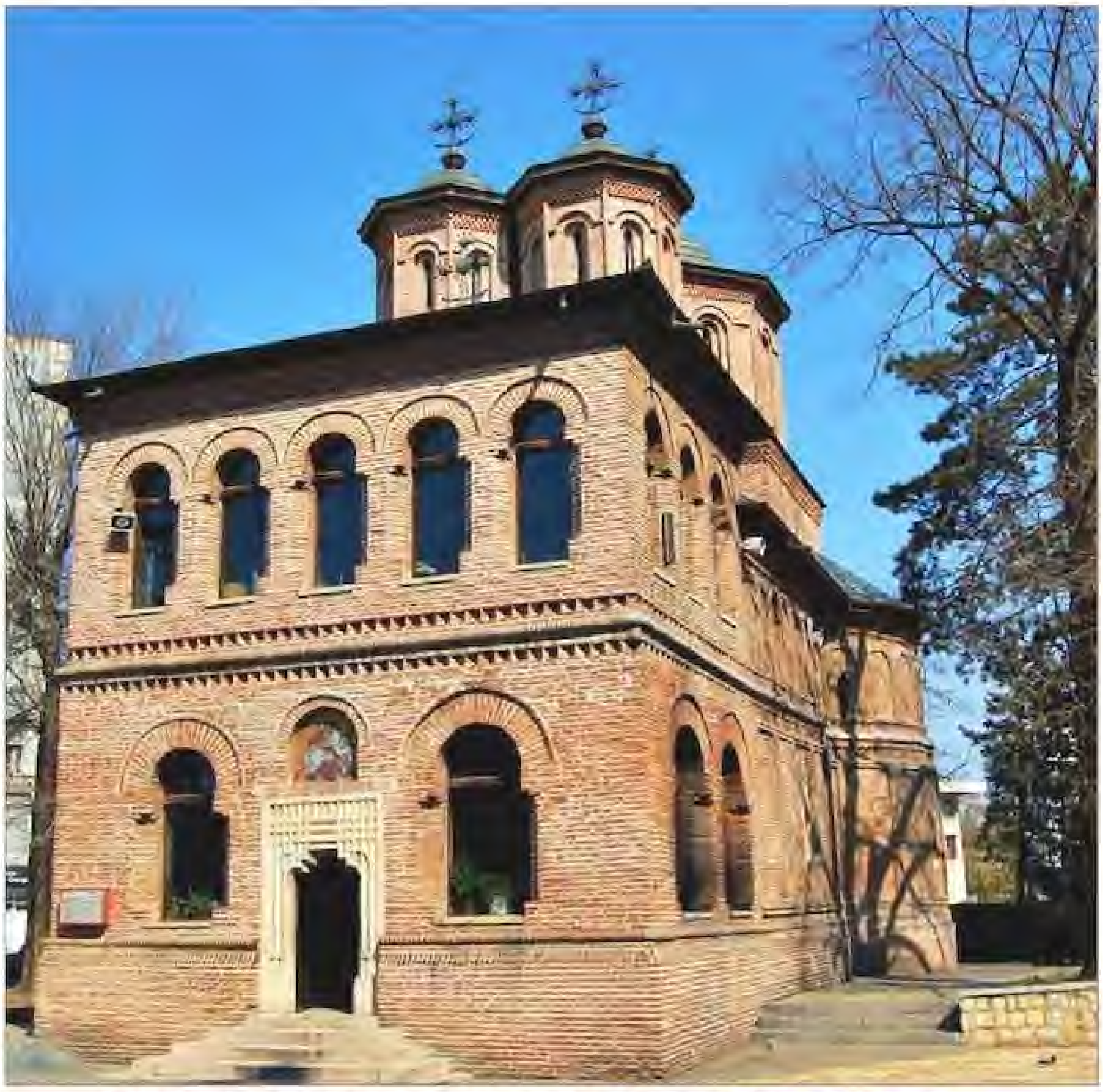

Biserica domnească «Sf. Gheorghe».

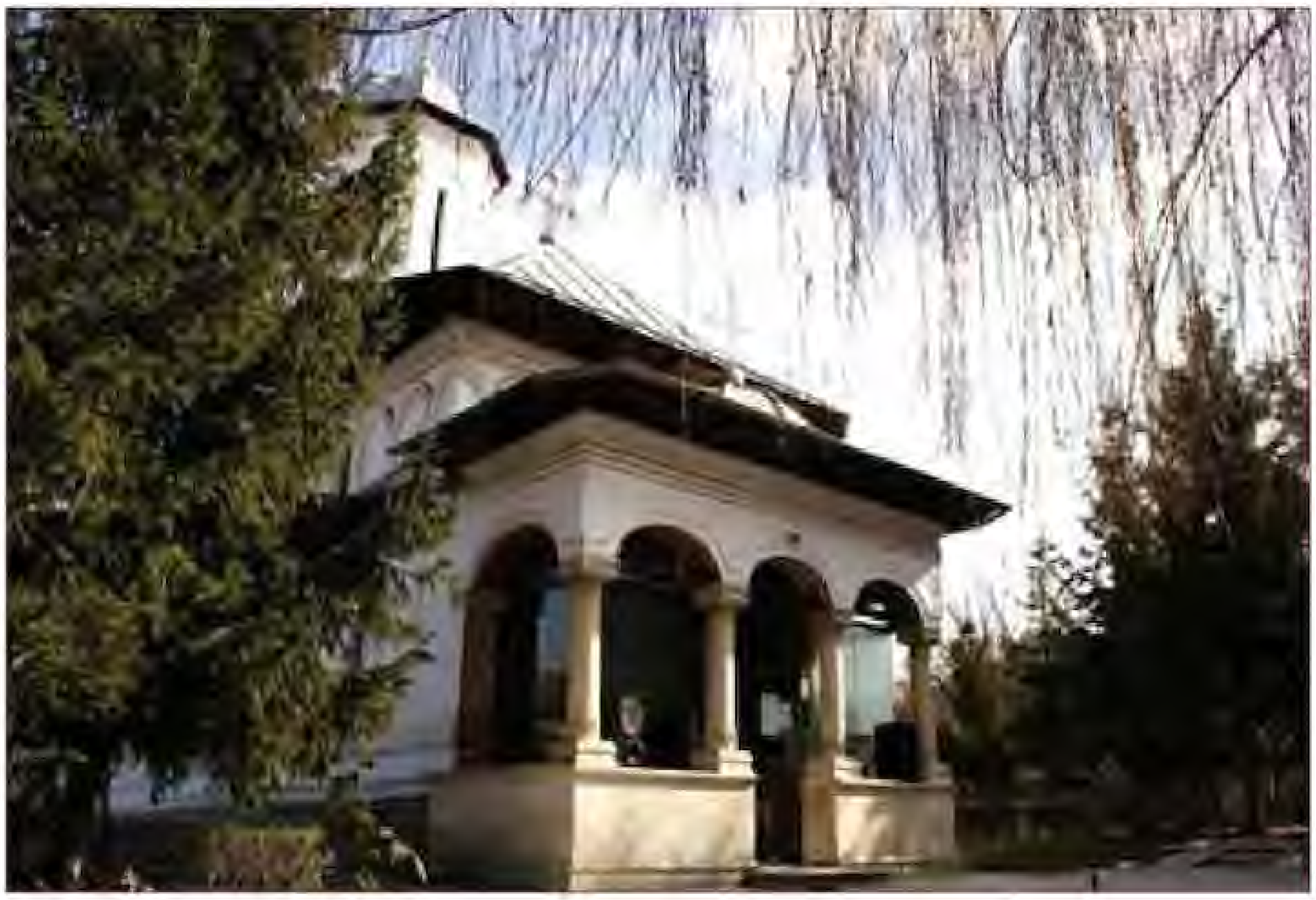

Biserica «Sf. Treime» - Beştelei.

Biserica «Sf. Mina» - Greci.

Biserica «Sf. Ilie» a cojocarilor.

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul».

Biserica Mavrodolu.

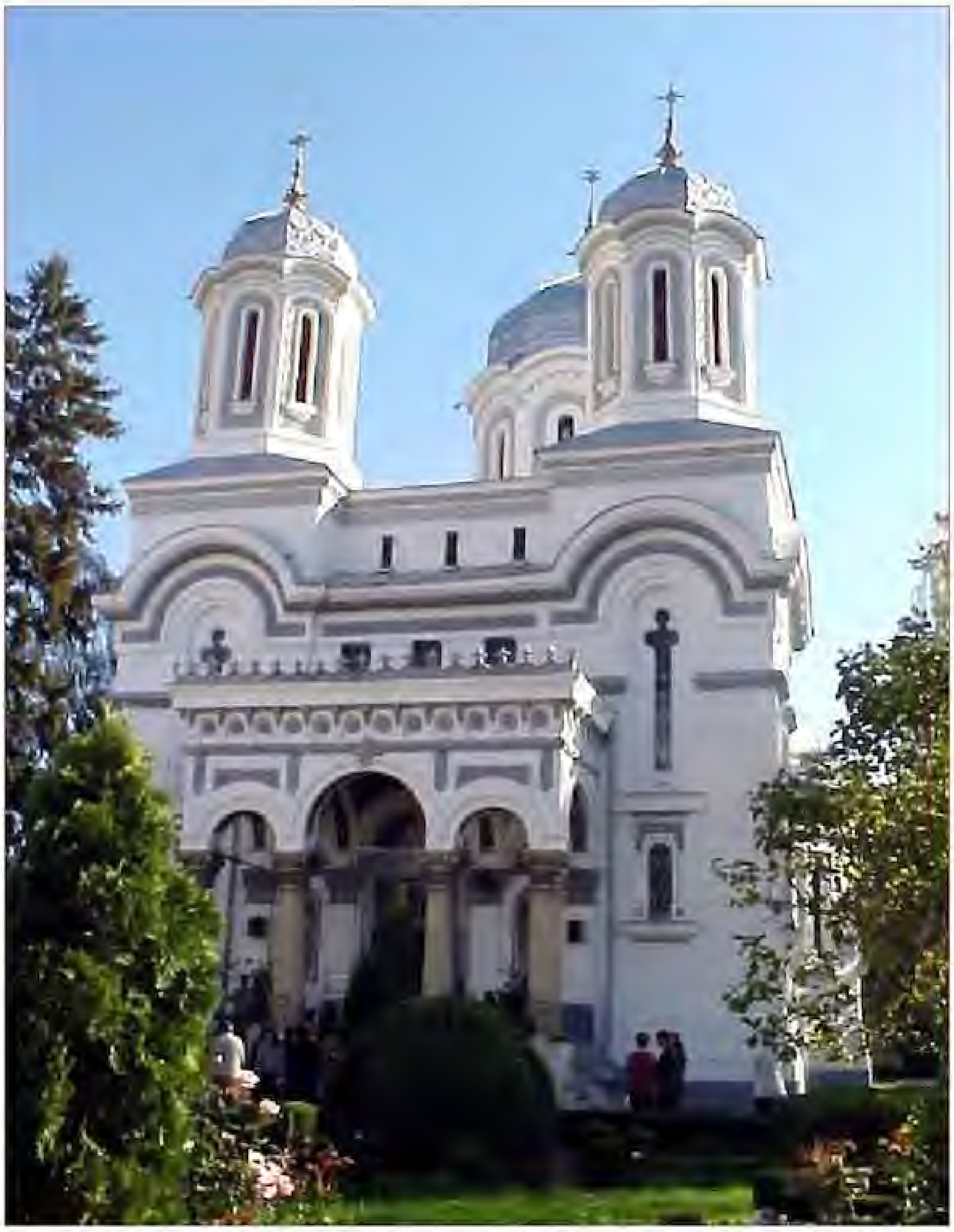

Biserica «Sf. Vineri».

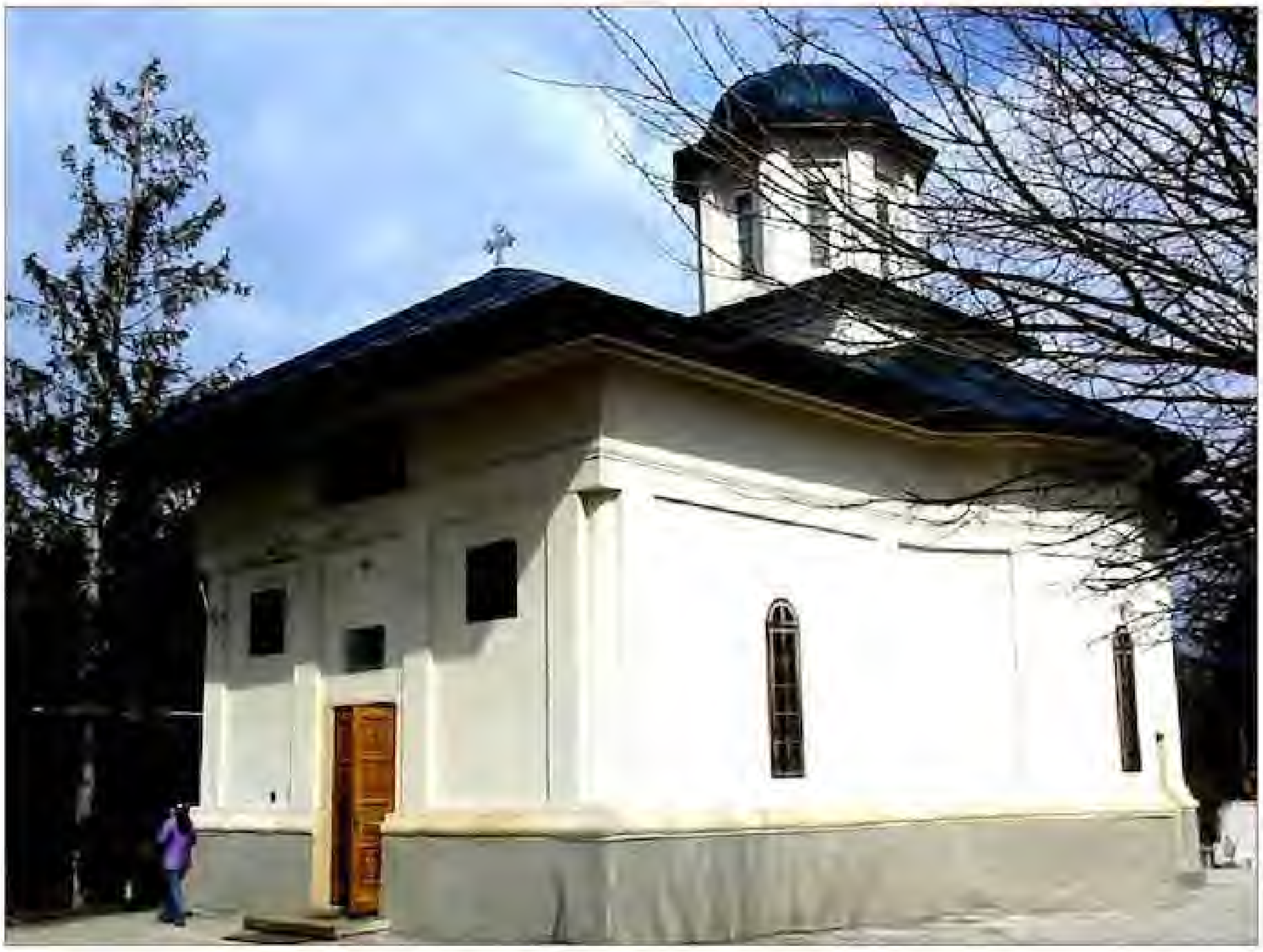

Biserica Schitului Trivale.

Biserica romano-catolică.

Sinagoga.

Biserica armenească.

http://pitesti.wordpress.com
ANUL
1886
PRIMARIA

Primăria comunei urbane Piteşti.

Camera
de comerţ.

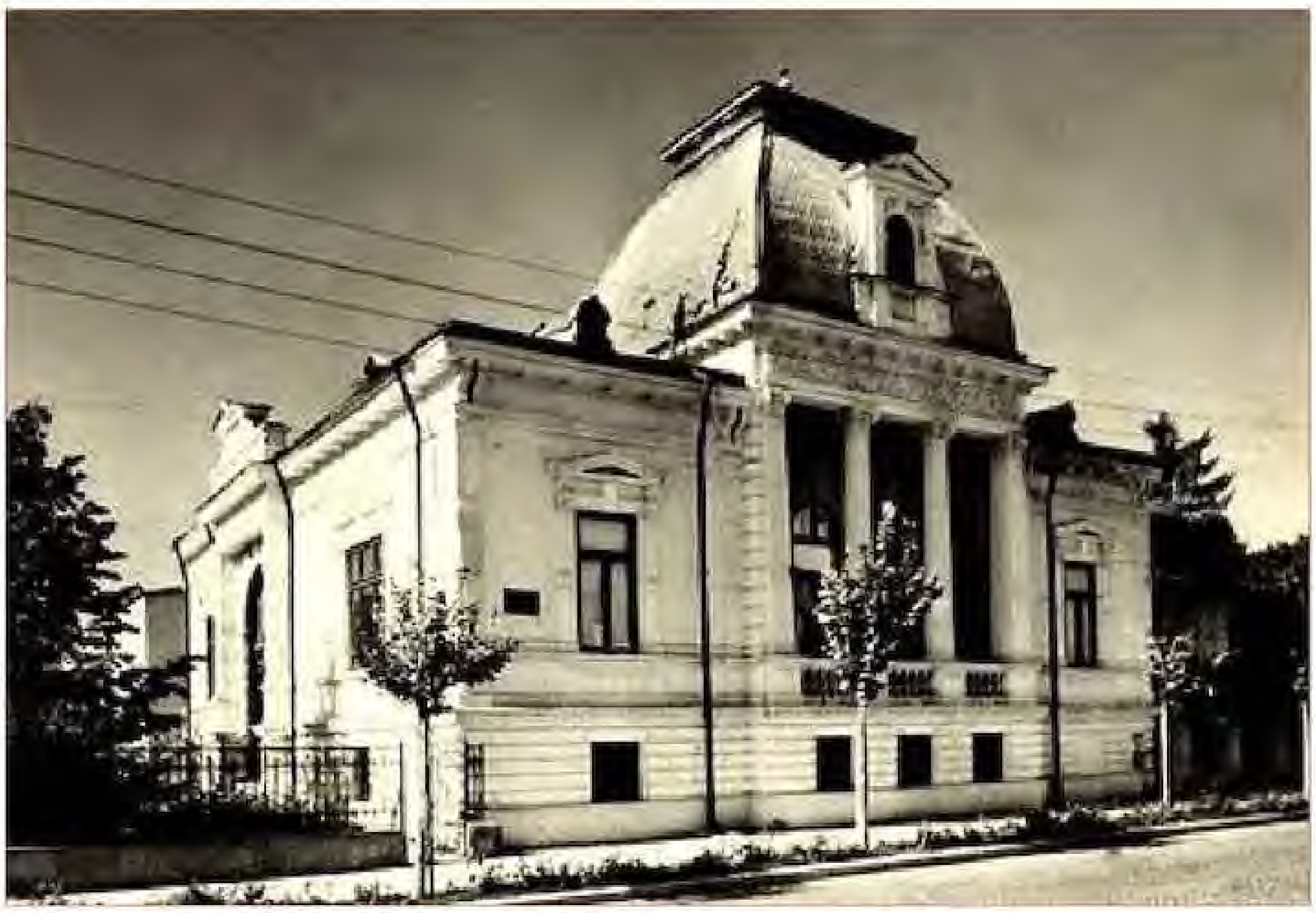

Casa Fostiropol.

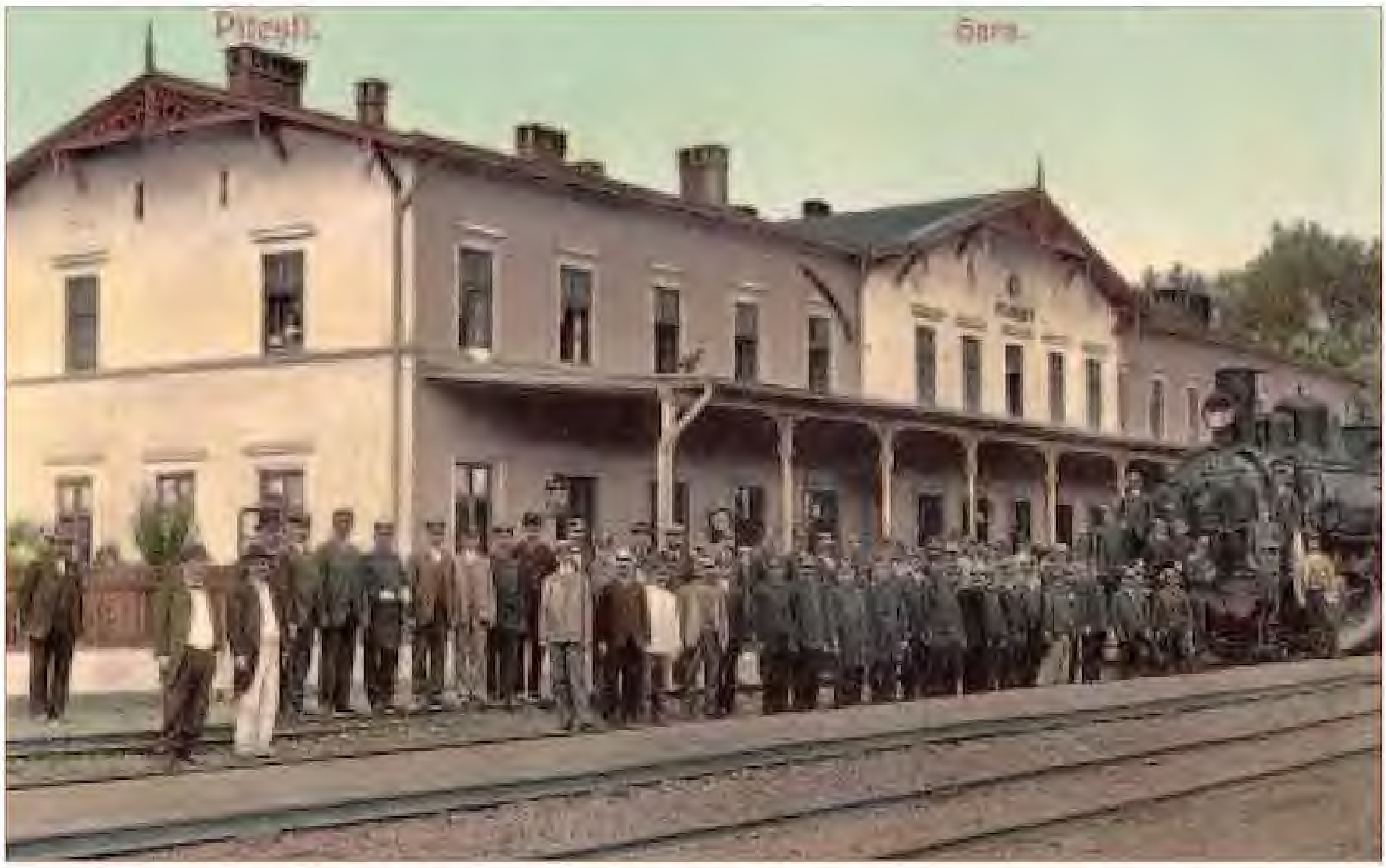
Piteşti.
Gara.

Gara CFR Piteşti.

Administraţia financiară şi Tribunalul.

Liceul «I. C. Brătianu».

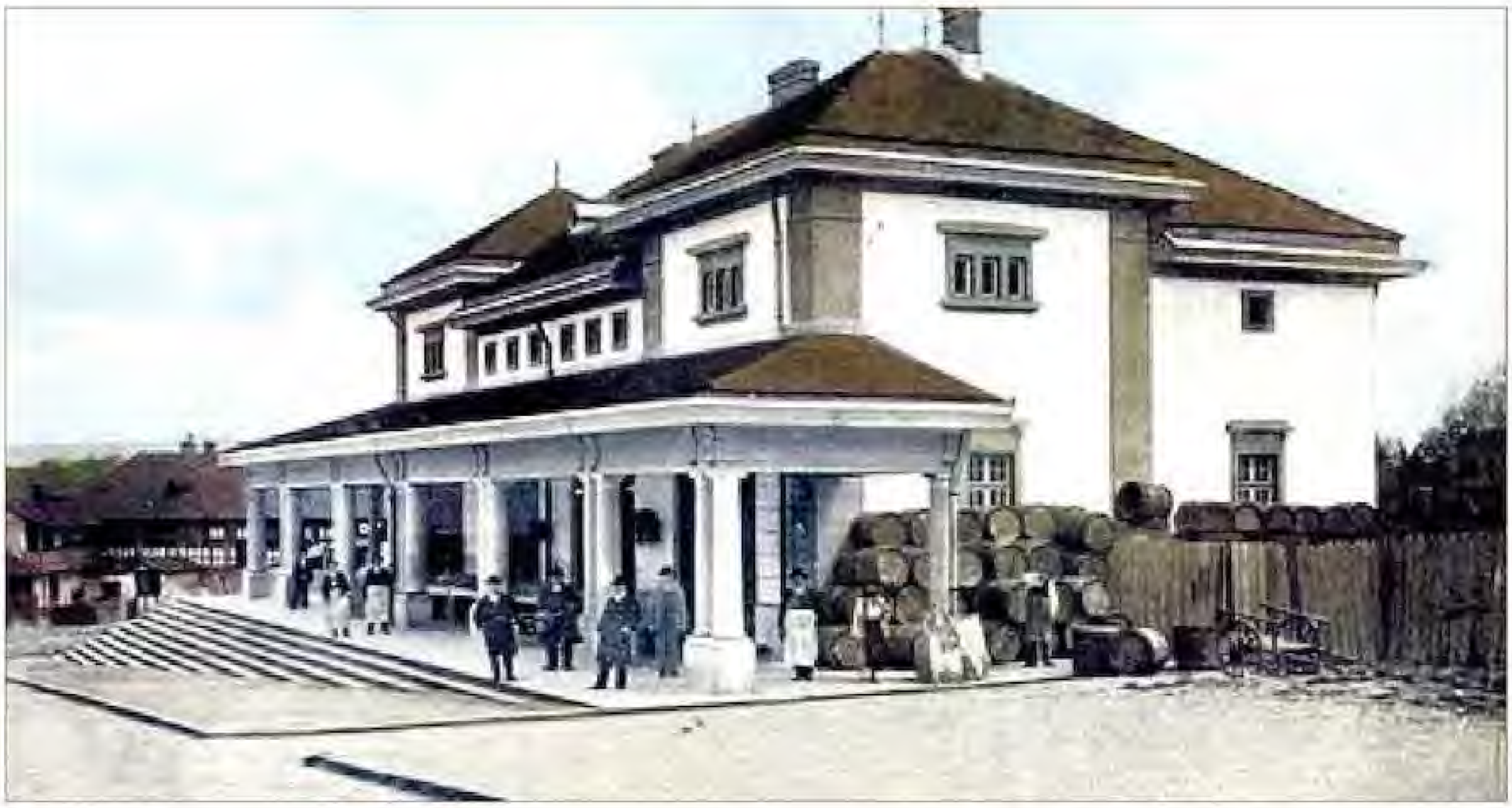

Hala de peşte din Piteşti.

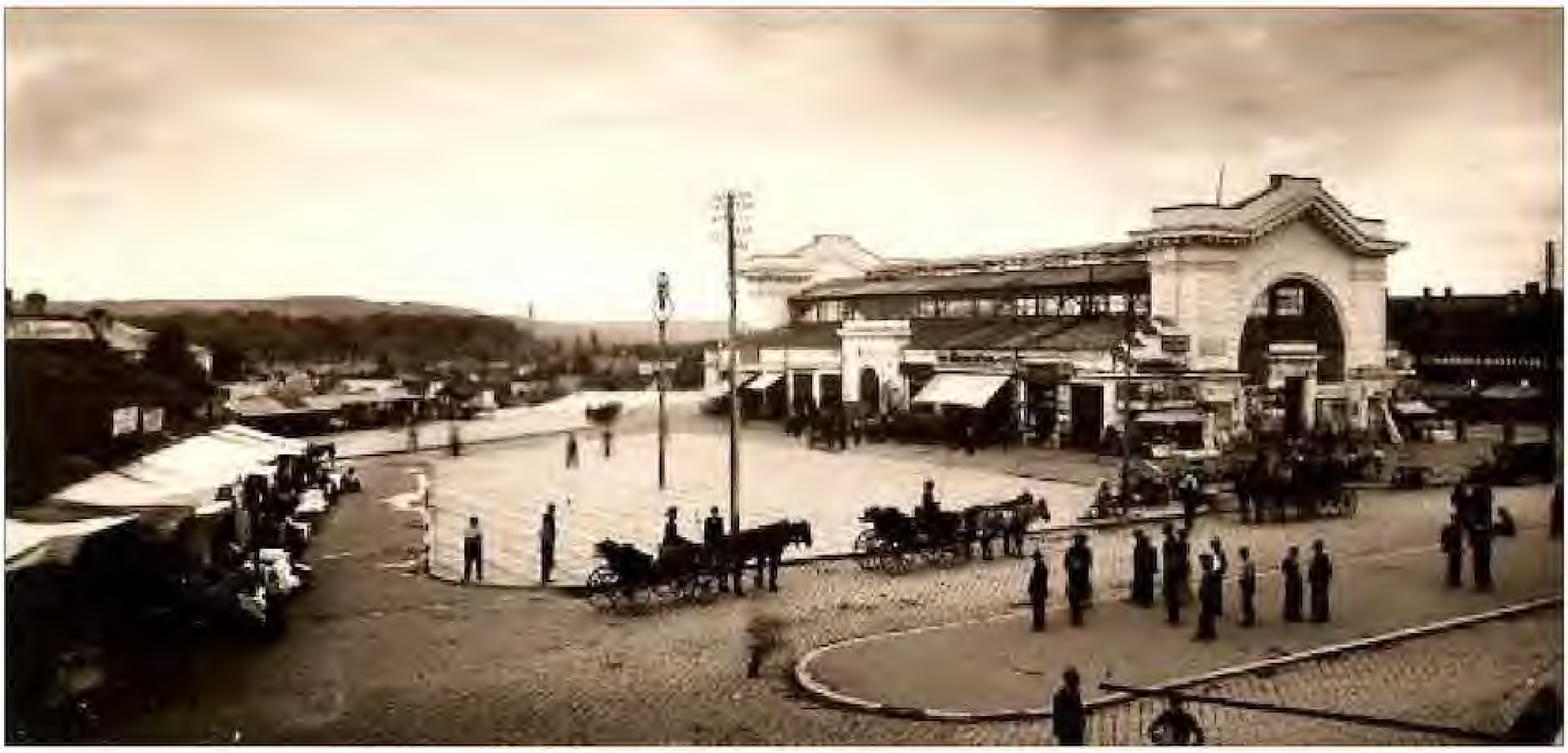

Hala de carne şi de peşte.

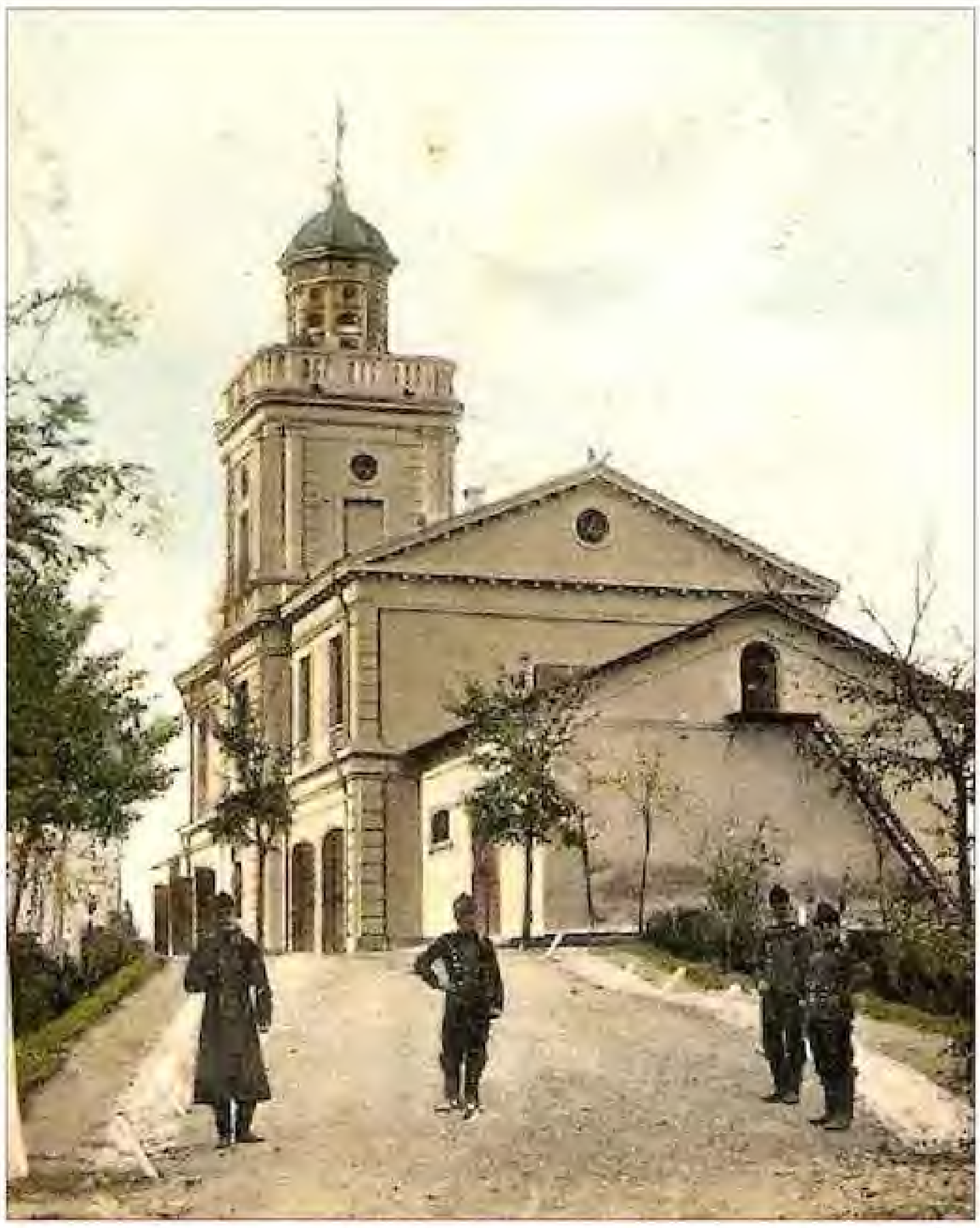

Foişorul de foc.

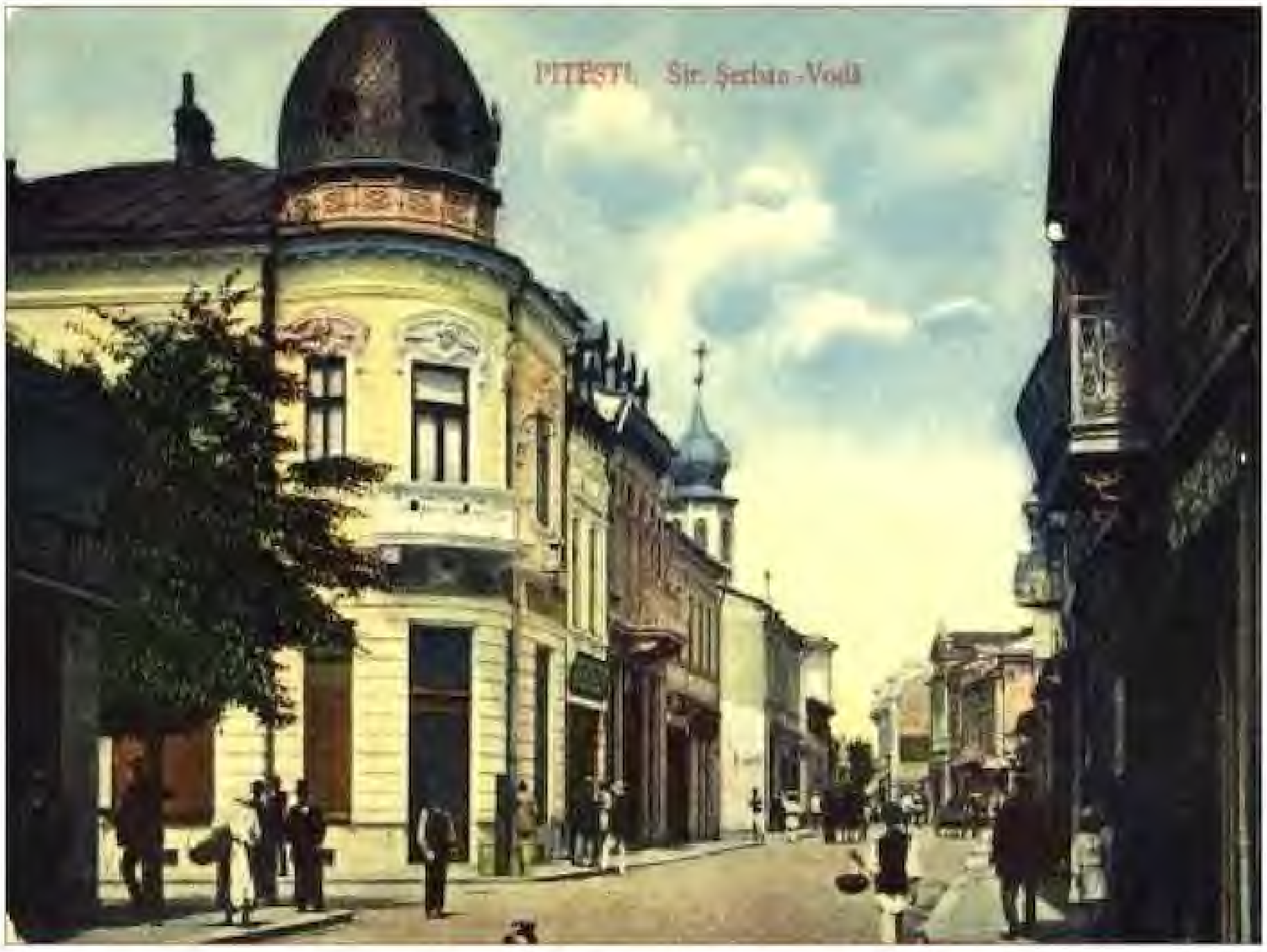
PITEŞTI. Str. Şerban-Vodă

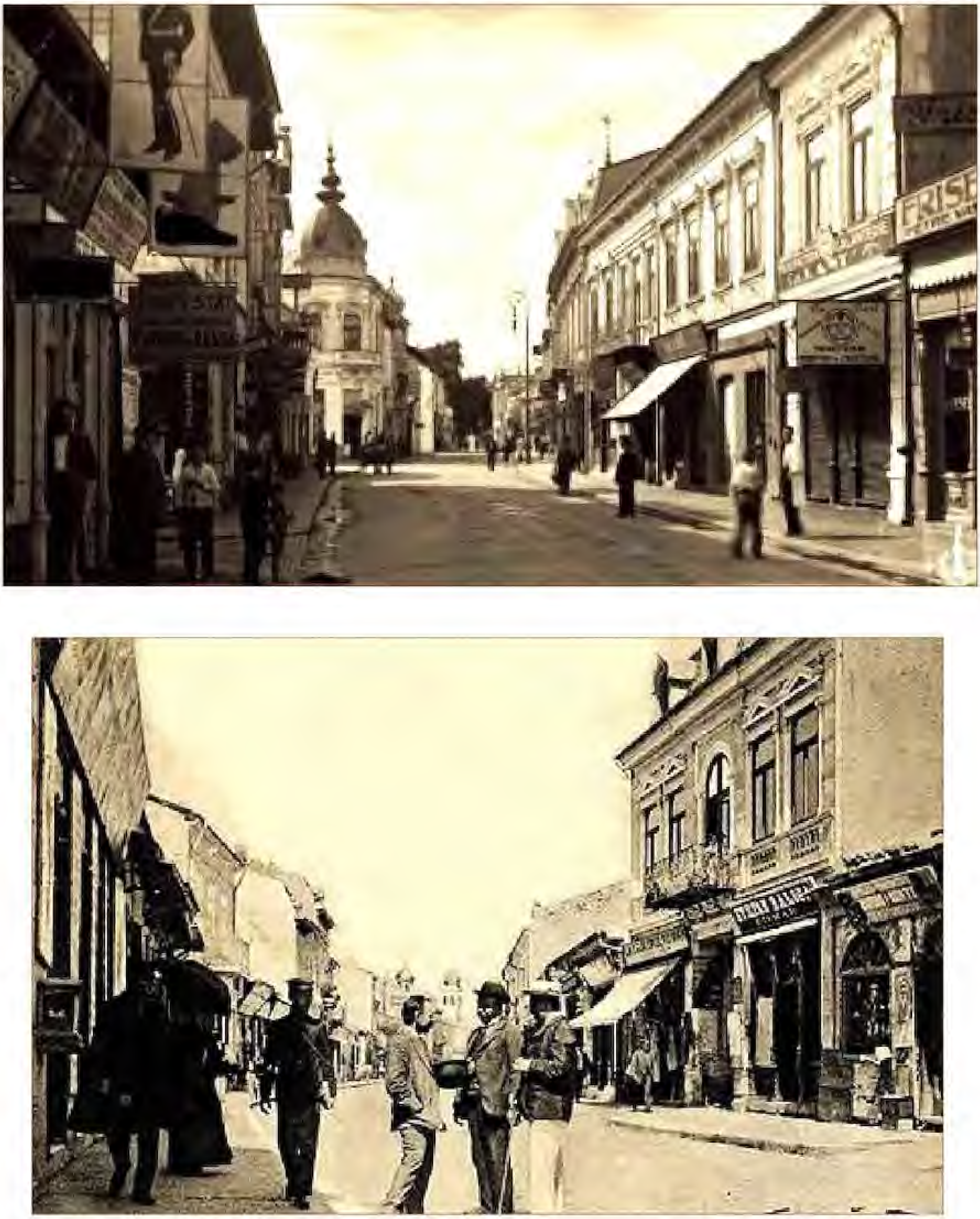

Din arhitectura modernă piteşteană.

Grota din Parcul Trivale.

Vedere din Parcul Trivale.

Muzeul judeţean Argeş.

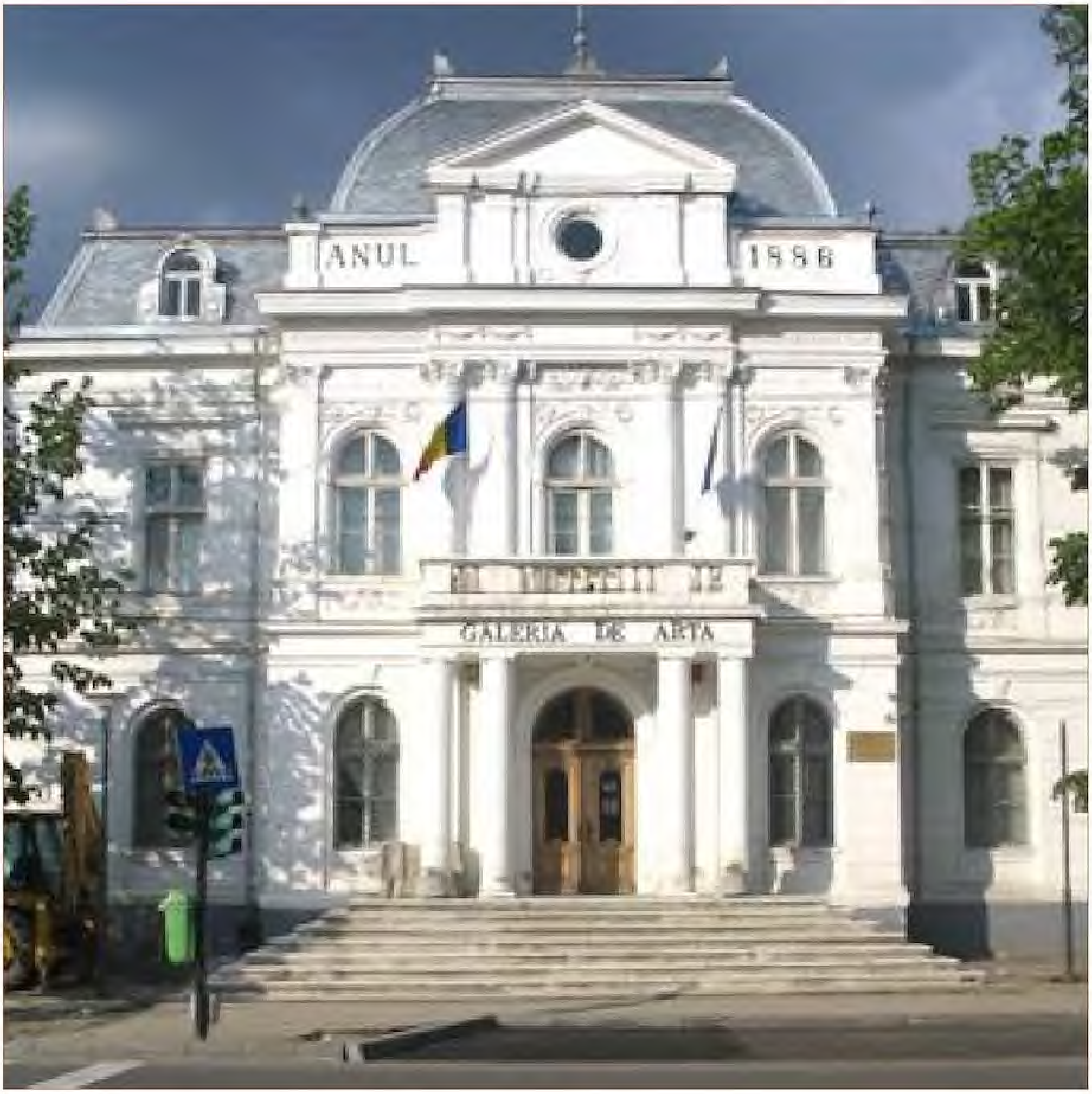
ANUL
1886
GALERIA DE ARTA

Galeria de artă «Rudolf Schweitzer-Cumpăna.

TEATRUL A.I. DAVILA

Teatrul «Alexandru Davila».

Biblioteca judeţeană «Dinicu Golescu».

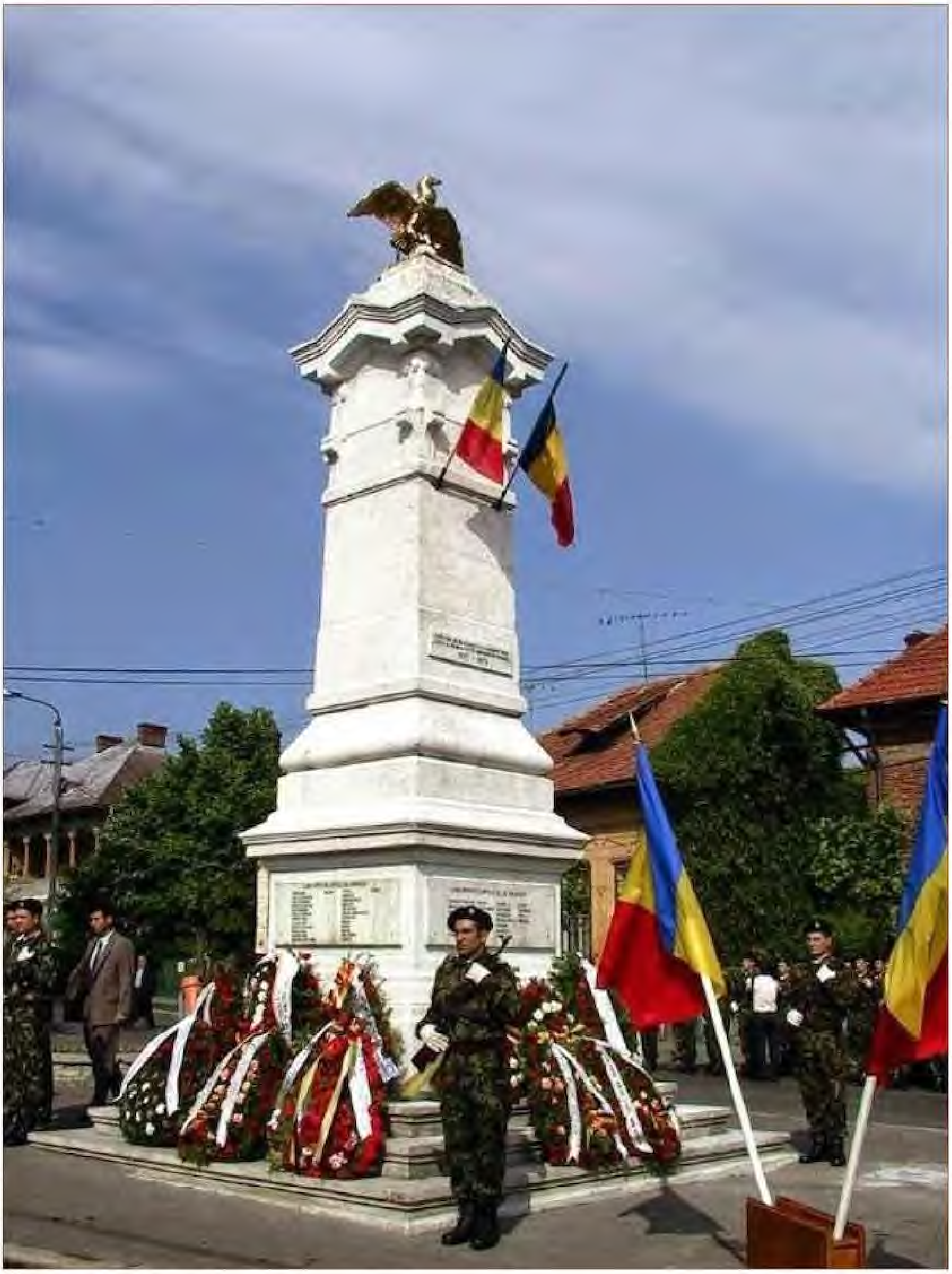

Monumentul Independenţei.

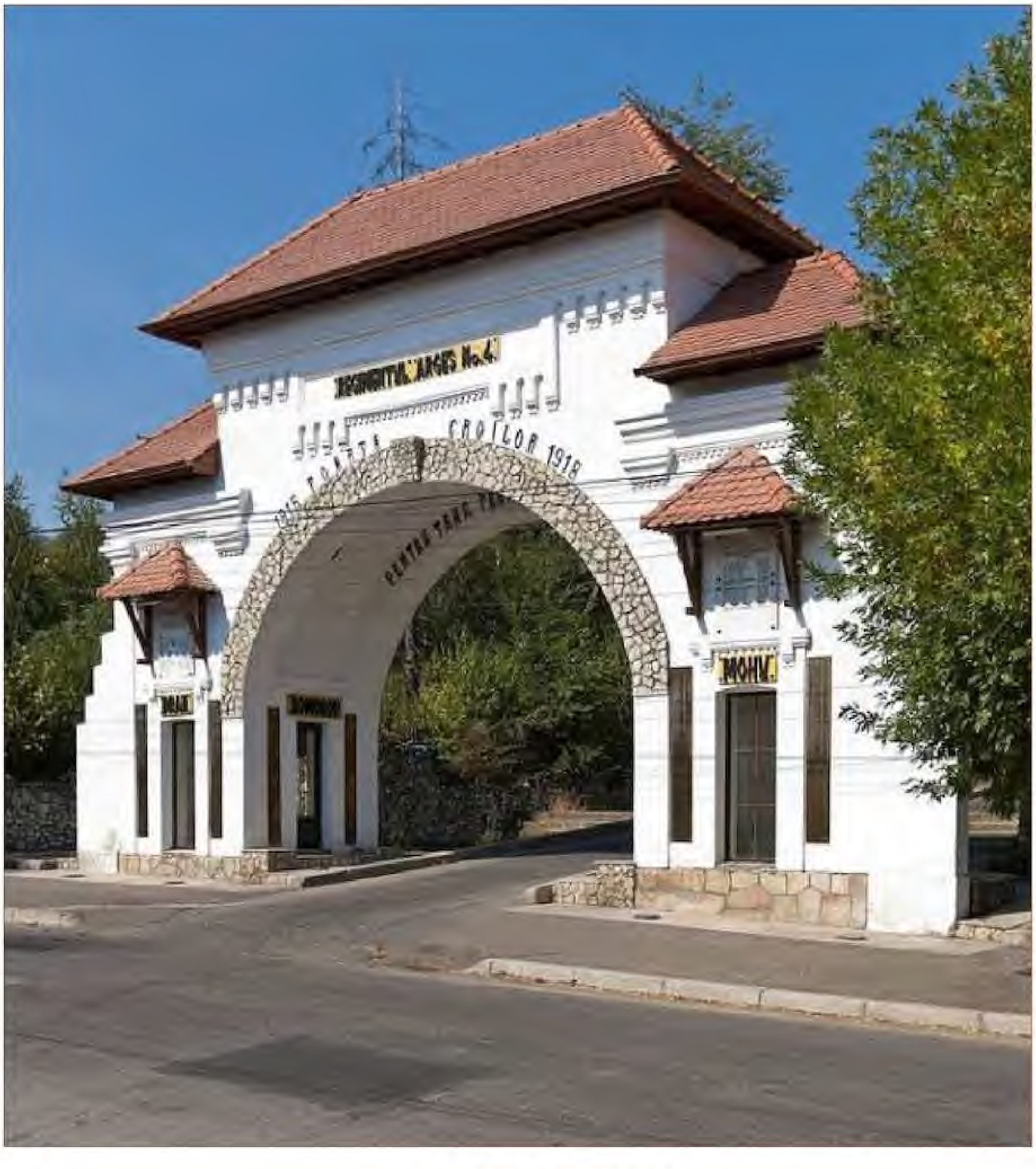
REGIMENTUL ARGES No.4
POARTA EROILOR 1918
PENTRU TARA

. Poarta Eroilor

Statuia lui Nicolae Bălcescu.

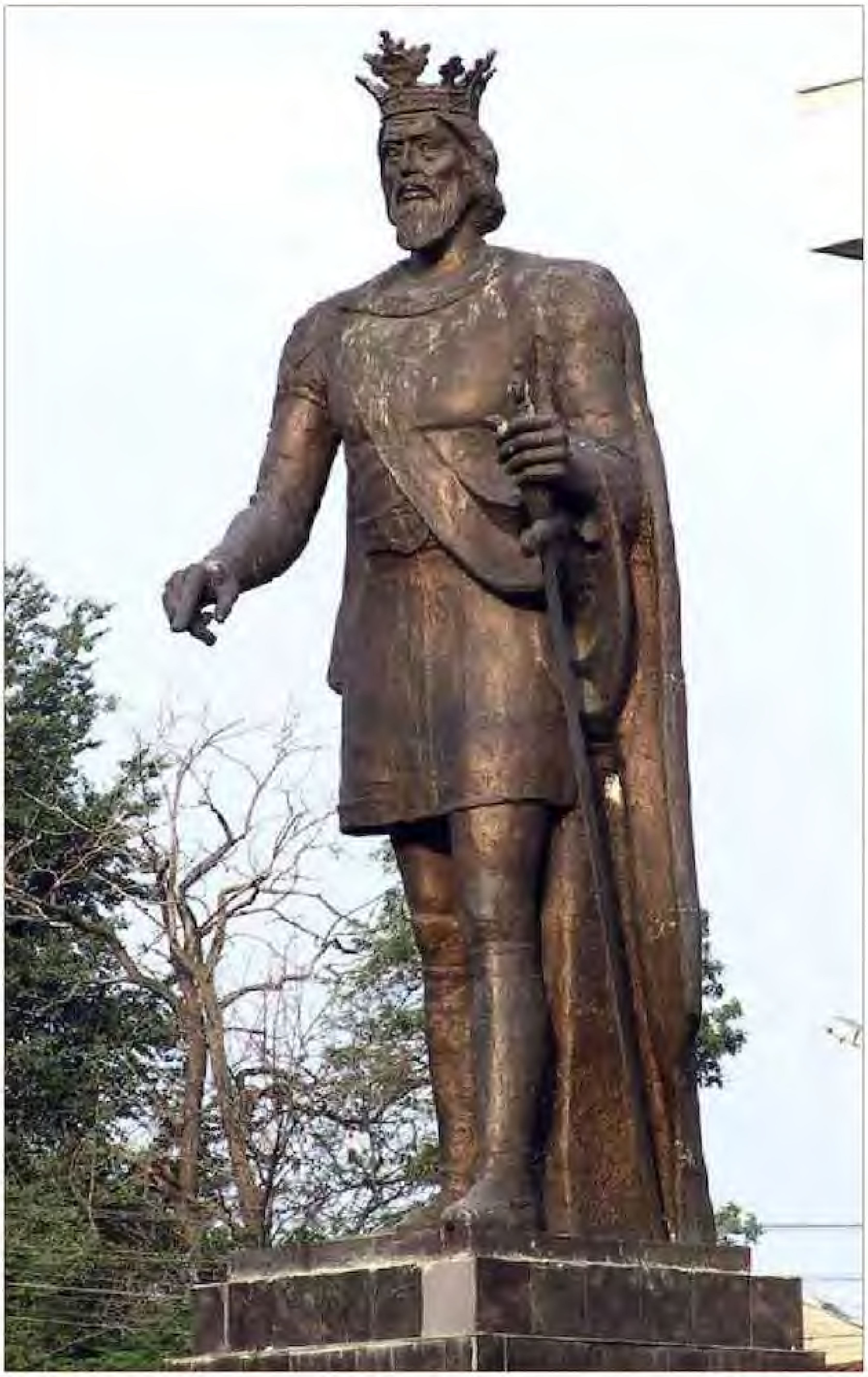

Statuia lui Mircea cel Bătrân.

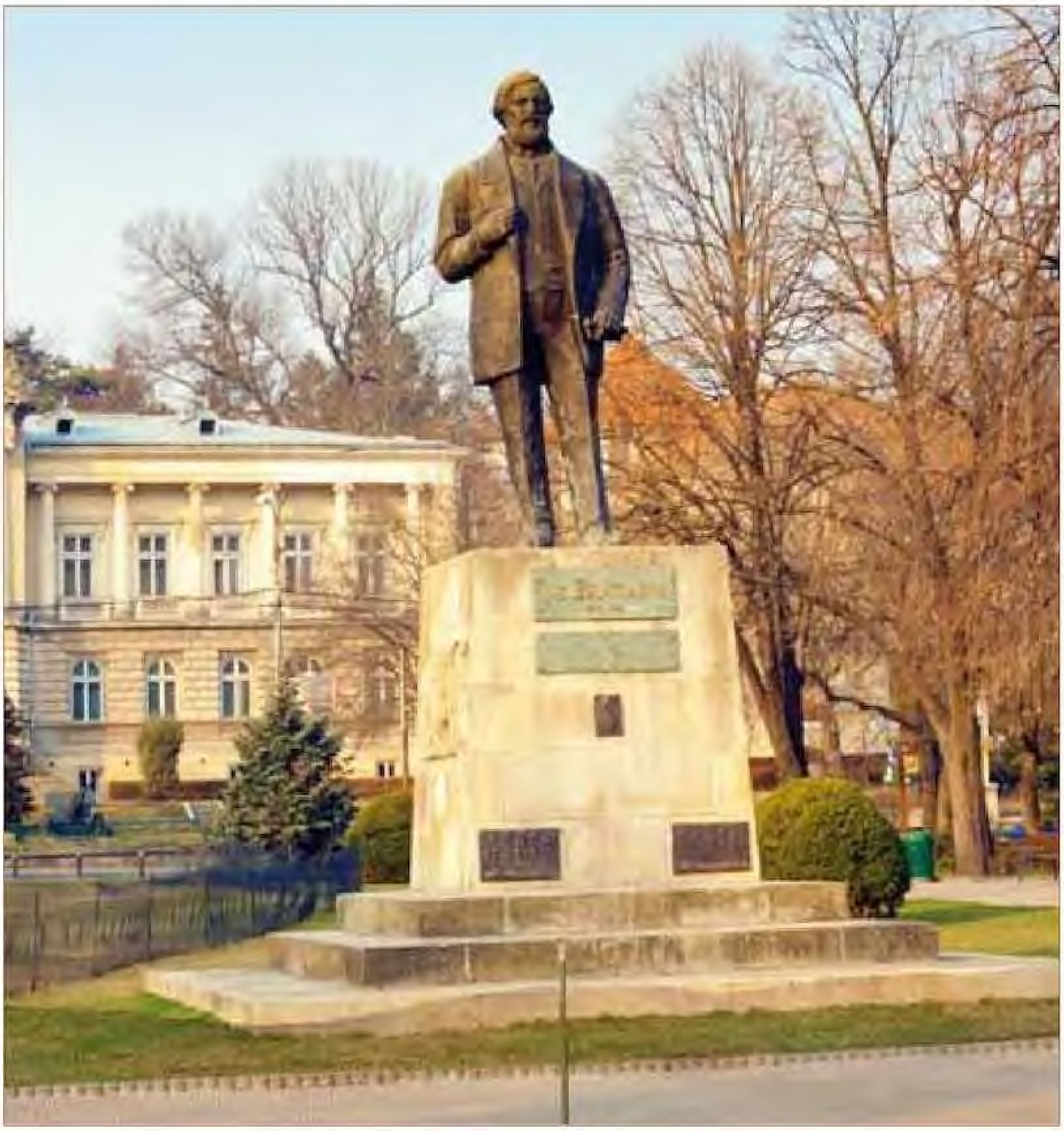

Statuia lui I. C. Brătianu.

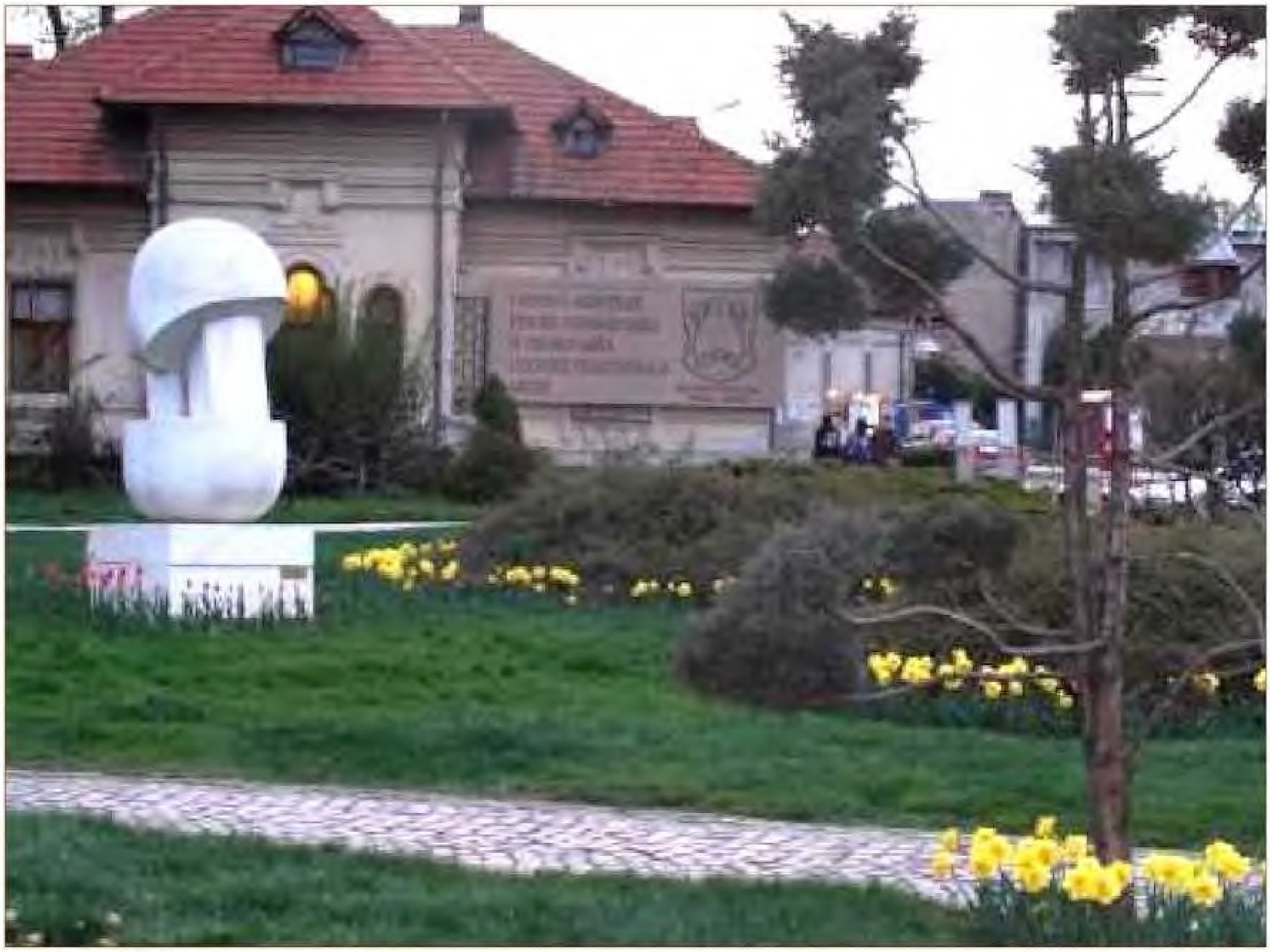

Nodul generaţiilor.

Casa Coandă.

Hotel «Muntenia».

KENVELO
Coca-Cola

Amenajare peisagistică.

Lalele...

Palatul administrativ judeţean / Casa albă.

Primăria municipiului Piteşti.

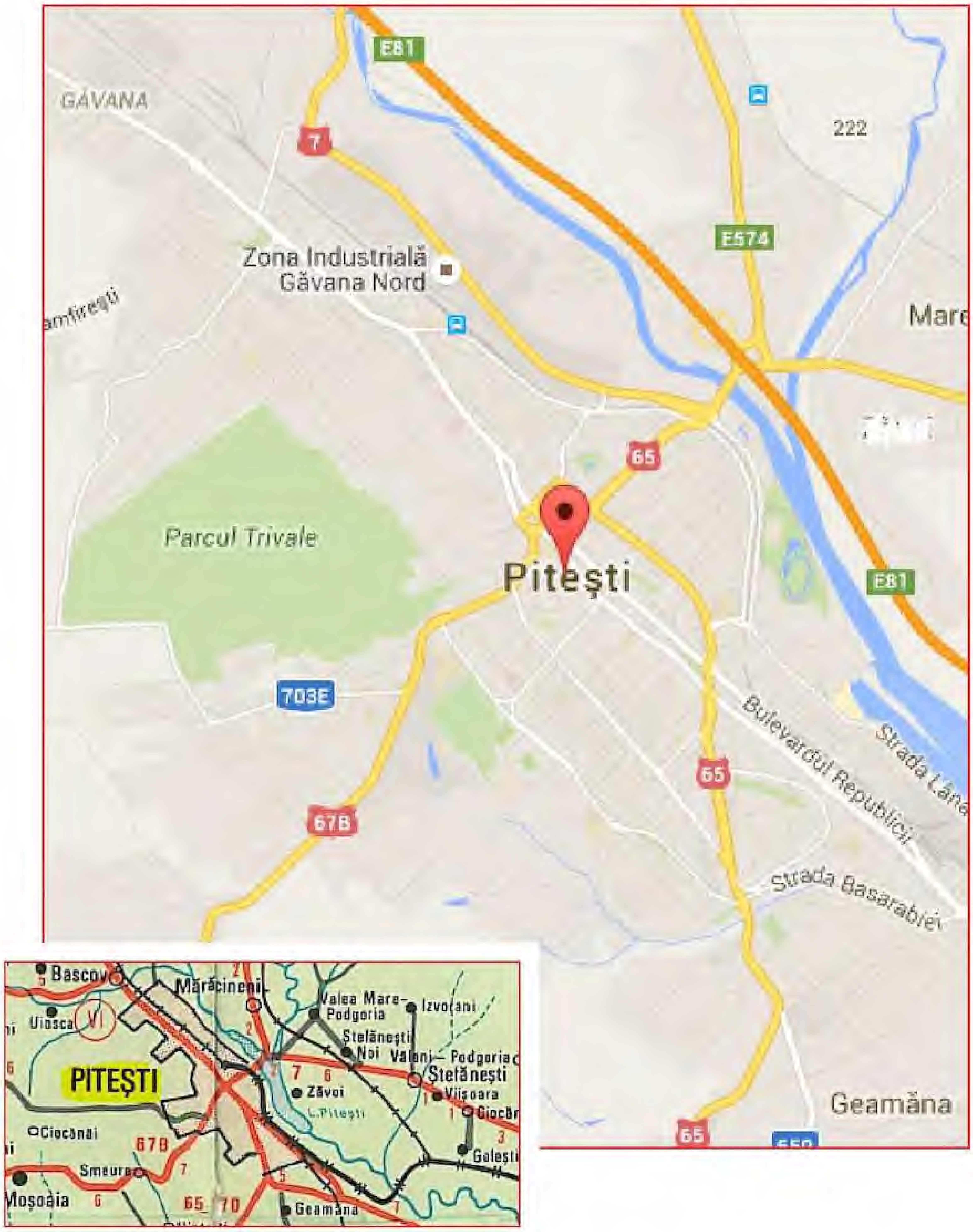
E81
GĂVANA
7
222
E574
Zona Industrială
Găvana Nord
Mare
65
Parcul Trivale
Pitești
E81
703E
Bulevardul Republicii
Strada Lâna
65
67B
Strada Basarabiei
Geamăna
65
Bascov
Mărăcineni
Valea Mare-
Podgoria
Izvorani
Uiasca
VI
Ștefănești
Noi
Văleni - Podgoria
PITEȘTI
Ștefănești
Zăvoi
L.Pitești
Viișoara
Ciocănai
67B
Ciocăr
Smeura
Golești
Moșoaia
65
70
Geamăna

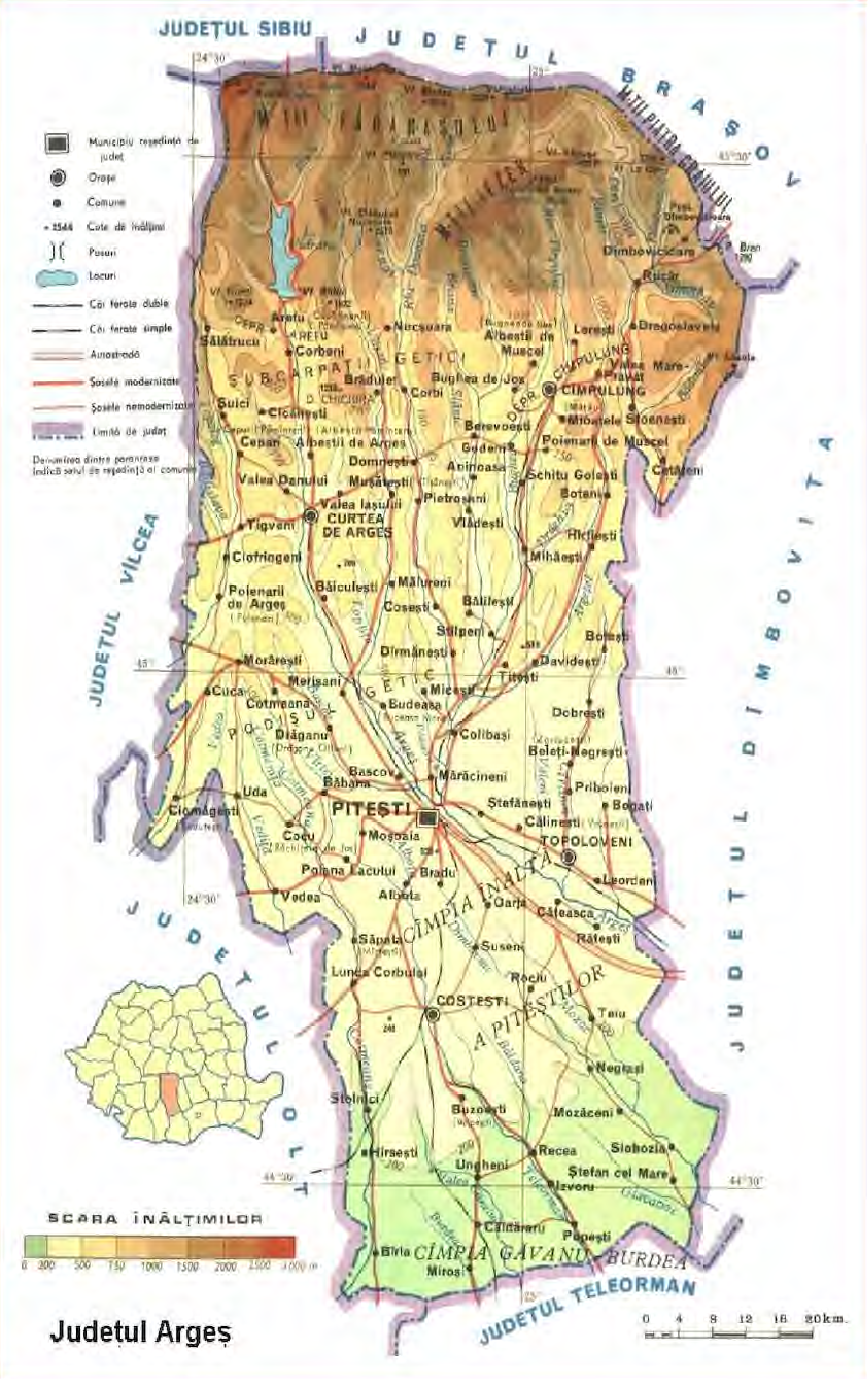
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Mioarele
Stoenești
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Godeni
Poienarii de Muscel
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Rîuflești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Cuca
Merișani
Micești
Titești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Colibași
Drăganu
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Cocu
Mozoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

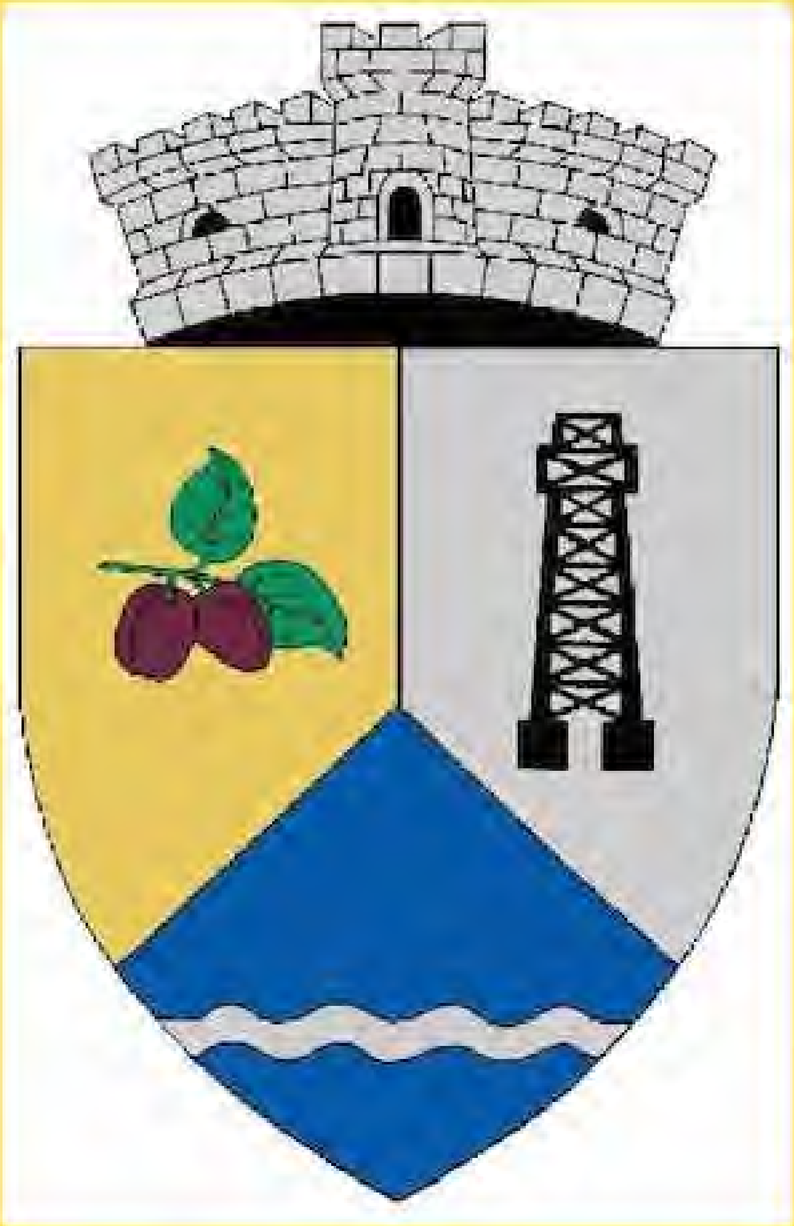

POIANA LACULUI

PITEŞTI MMXV

POIANA LACULUI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 13 sate: **Poiana Lacului**; Cătunaşi; Cepari; Dealu Oraşului; Dealu Viilor; Dinculeşti; Găleţeanu; Gărdineşti; Gâlceşti; Metofu; Păduroiu din Deal; Păduroiu din Vale; Sămara.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 16 km.
SUPRAFAȚĂ: 58,5 km^2.
POPULAȚIE: 6.642 locuitori [3.276 M + 3.366 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Sămara – 1621 [7129] martie 9 (DIR, XVII, B, ȚR, vol. IV, doc. 17).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Sămara.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Mihnea la 9 martie 1621, prin care se confirmă lui Ioan din Pitești proprietatea asupra unei jumătăți de funie din moșia Darcoteasa cumpărată de la Oprea Mircea din Sămara.

TOPONIMIE:

- Cătunaşi – toponim diminutival indicând o aşezare grupată, constituită dintr-un număr redus de gospodării în raport cu aşezările limitrofe.
- Cepari – toponim social relevând ocupaţia, format pe baza apelativului *cepari* ≈ „vânzători sau cultivatori de ceapă".
- Dealu Oraşului – toponim topografic compus dintr-un termen care indică o formă de relief dominantă şi un determinant relevând existenţa unor locuinţe „orăşeneşti", sau o cale directă spre Piteşti.
- Dealu Viilor – toponim topografic compus din substantivul *Dealul*, care indică forma de relief pe care s-a constituit aşezarea + determinantul *Viilor*, relevând prezenţa viţei de vie şi, implicit, o ocupaţie tradiţională a locuitorilor.
- Dinculeşti – toponim format pe baza eponimului arhaic *Dincul* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Găleţeanu – toponim indicând originea locală a întemeietorului aşezării.
- Gărdineşti – toponim format pe baza apelativului *gardină* cu sens de „porţiune de doagă dintre capătul de sus şi şănţuleţul în care se fixează fundul unui vas".
- Gâlceşti – toponim format pe baza patronimicului *Gâlcă* (atestat în tradiţia orală locală) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Metofu – toponim format pe baza apelativului *metof* ≈ „mănăstire mică, subordonată administrativ unei mănăstiri mari", în jurul căreia s-a constituit aşezarea.
- Păduroiu – toponim topografic format pe baza apelativului *pădure* + sufixul augmentativ *–oiu*, evocând natura terenului pe care s-a format aşezarea.
- Poiana Lacului – toponim topografic format pe baza apelativului *poiană* + determinativul *lacului*, indicând existenţa unei „ape stătătoare închisă între maluri" într-un „loc dintr-o pădure lipsit de copaci".
- Sămara – toponim format pe baza apelativului *samar* <bg. *samar*> cu sens multiplu: „şa mare de povară; laţ de sprijin pe care se aşază căpriorii acoperişului unei case", evocând, posibil, forma terenului „în şa".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Analizând, sub raport arhitectural, evoluţia localităţii, monografistul local, prof. dr. Sevastian Tudor, consemna existenţa, în satele componente ale comunei, a tipurilor de „case vechi, joase, fără prispe, din bârne rotunde, precum şi a caselor cu prispă". Tipul tradiţional de casă era cea „aşezată pe tălpi de stejar cioplite cu barda sau cu securea. Ele formau un fel de ramă pe care se aşeza casa. La capete, aceste tălpi se puneau direct pe pământ; urma scheletul, tot din lemn umplut cu pământ sau lemne îmbinate în crestături la capete şi la stâlp. Încheietura se făcea în scoabă. Acoperişul în patru ape era din şiţă, pe laţi aşezaţi pe căpriori. Casele aveau o prispă pe una sau două din laturile casei aşezată pe stâlpi de lemn bătuţi în pământ, care, în sus, ajungeau până la scafa casei (ei erau cioplіţi şi, uneori, ornamentaţi). Casele aveau o încăpere şi o intrare cu două încăperi şi o tindă.". Sub raportul organizării interioarelor caselor, monografistul preciza că „Paturile erau acoperite cu pături din lână alese în vărgi, perne lucrate în războiul de ţesut, umplute cu fulgi sau cu paie. Pe pereţi, erau macaturi ţesute.". Exemplare reprezentative pentru arhitectura populară tradiţională locală sunt, pe lângă multe altele, casele: Minel Cristescu [2/2 XIX] –[▲]– din satul Dinculeşti şi Neacşu [4/4 XIX] –[▲]– din satul Sămara.

Referitor la portul popular tradiţional, autorul monografiei consemna că „femeile purtau cămaşă cu guler (ie) aleasă cu speteaza, având flori roşii, alese şi, în colţ, flori negre, iar, la capătul mânecilor, volan în colţ, poale, catrinţă (zăvelci) dreptunghiulare, ornamentate cu alesături din lânică multicoloră, cu motive florale stilizate dispuse în şiruri longitudinale pe fond negru. Bărbaţii purtau cămaşă dreaptă, izmene din pânză de vară, cioareci din dimie albă pentru iarnă, brâu roşu sau negru în patru iţe".

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarea Ioana Cârstea din localitate care a obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior.

În domeniul folclorului literar local, doinele: Am auzit că nu-i bine; Bine e omul frumos; Câte zile-n săptămână; Luna albă şi c-o stea; Leliţă cu păr buclat; Leliţă Radă; Maică, nu mă da departe; Turtureaua şi altele se înscriu printre cele mai reprezentative creaţii ale genului.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Mocăniţa, Murguleţul, Olteneasca, Sămăreanca, Sepeţeanca.

Ansamblul folcloric «Poiana» a obţinut, în deceniile al optulea şi al nouălea ale secolului XX, importante succese pe scene din ţară şi de peste hotare.

Târguri tradiţionale organizate duminica, dar şi în prima şi a doua zi de Sfintele Paşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Treime» **Cepari** –[▲]– construită, în 1789, pe Valea Zlapiei, „prin osârdia diaconului Nicolae, a popii Ion, a enoriaşilor şi a căpitanului de haiduci Radu, care a dăruit 100 de galbeni"; reparată în 1889, când a fost refăcută clopotniţa şi s-au lărgit ferestrele; restaurată în 1968.

Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane. Turlă octogonală de lemn peste pronaos. Decoraţia exterioară este formată dintr-un tor încadrat de două rânduri de zimţi şi din firide cu arce în acoladă similare arcadelor pridvorului. Pictură murală exterioară în frescă [1856] şi pictură interioară în tempera [1889], executată de zugravii: Apostol Voiculescu, Niţă Poşoiu şi Petre Vladimir.

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul»+«Duminica Tuturor Sfinţilor»+«Cuvioasa Paraschiva» **Dinculeşti** [1861]~ctitorită de Stan Matei, Guţă Zamfir, Ivan Purdan, Marin Predescu •intervenţii: 1918; 1944 (refacerea turlei); 1964 •pictură murală originară în frescă, distrusă prin retencuirea bisericii; repictată de Mihai Pătroiu şi Laurenţiu Cosmescu-Cotmeana [1947].

Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Arhangheli Mihai şi Gavriil» **Păduroiu din Deal** –[▲]– construită, în 1737, „cu osârdia şi cheltuiala" diaconului Andrei şi a preotului Nicolae; refăcută integral (adăugarea pridvorului, refacerea bolţilor), în 1816; renovată în anii: 1892 şi 1968.

Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; fronton triunghiular, pe latura vestică; pridvor deschis, construit ulterior; turlă peste naos, turlă-clopotniţă deasupra pronaosului. Decoraţia arhitecturală exterioară constă din: firide cu arc în acoladă, brâu în formă de tor, cornişă zimţată. Pictura murală în tempera din 1892, executată de Apostol Voiculescu, a fost retuşată de Mihail Pătroi, în 1955.

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Poiana Lacului [1885-1892]~ctitorită de locuitorii cătunelor: Linia Mare, Gâlceşti, Negoeşti, Negrea, Teiuş; construită în locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: 1902; 1944; 1969; 1972 •pictură murală: Mihail Pătroiu şi Laurenţiu Cosmescu [1949].

Biserica «Buna Vestire»+«Cuvioasa Paraschiva» Sămara [1888-1898]~ctitorită de obştea satelor Popeşti şi Metofu, deoarece biserica anterioară era „neîncăpătoare pentru credincioşii satului" •intervenţii: 1966-1971 •pictură murală: Nicolae Ionescu, Apostol Voiculescu, Petre Tomescu, Costică Penescu [1898].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Valea Satului [1888]~ctitorită de obştea cătunelor: Dealul Oraşului, Dealul Rogozii, Piscul Popii, Dealul Bării, Lunca •intervenţii: consolidări: 1908; 1947, 1971 •pictură murală: Serafim [1888]; refăcută de Mihail Pătroiu şi Laurenţiu Cosmescu [1948].

Monumente eroi: **Dealul Viilor** [1916-1918] – lângă biserică ▪~ **Păduroiu** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1936) – lângă Şcoala generală Păduroiu ▪~ **Poiana Lacului** [1916-1918]; autor: St. Arganini – în cătunul Sămara Vale ▪~ **Sămara** [1916-1918]; (1941) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 411 locuitori ai comunei Poiana Lacului, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [3], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [214], Al doilea război mondial [193].

IN MEMORIAM

✪ **FLOREA CONSTANTIN** [1926-1978] – istoric, arhivist; autor al unor volume redactate în colaborare: «Localităţile judeţului Argeş» [1971], «Jupâneşti – un vechi sat argeşean» [1976], «Argeşenii şi muscelenii participanţi la războiul pentru independenţa României. 1877-1878» [1980].

✪ **GEORGESCU FLORIAN** [1924-1997] – muzeograf, istoriograf al municipiului Bucureşti, director al Muzeului naţional de istorie a României [1971-1984]; dirijor; autor al volumelor: «Pagini din trecutul Bucureştilor» [1959], «Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti» [1960], «Monumente din Bucureşti» [1966], «Documente privind istoria oraşului Bucureşti» [1960], «Locuri şi case din Bucureşti legate de lupta Partidului Comunist Român» [1960,1961], «Istoria României. Crestomaţia, I, II [1982], «Făuritori ai unităţii şi independenţei naţionale» [1983], în colaborare.

✪ **RĂDULESCU NICOLAE** [1904-1954] – preot ortodox martir; deţinut politic anticomunist. Acuzat de „manifestări ostile regimului democrat-popular"; exterminat într-un lagăr de muncă forţată [1951-1954].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 385-386.

Sevastian Tudor– *Monografia comunei Poiana Lacului (judeţul Argeş)*, Piteşti, 1995, 100 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

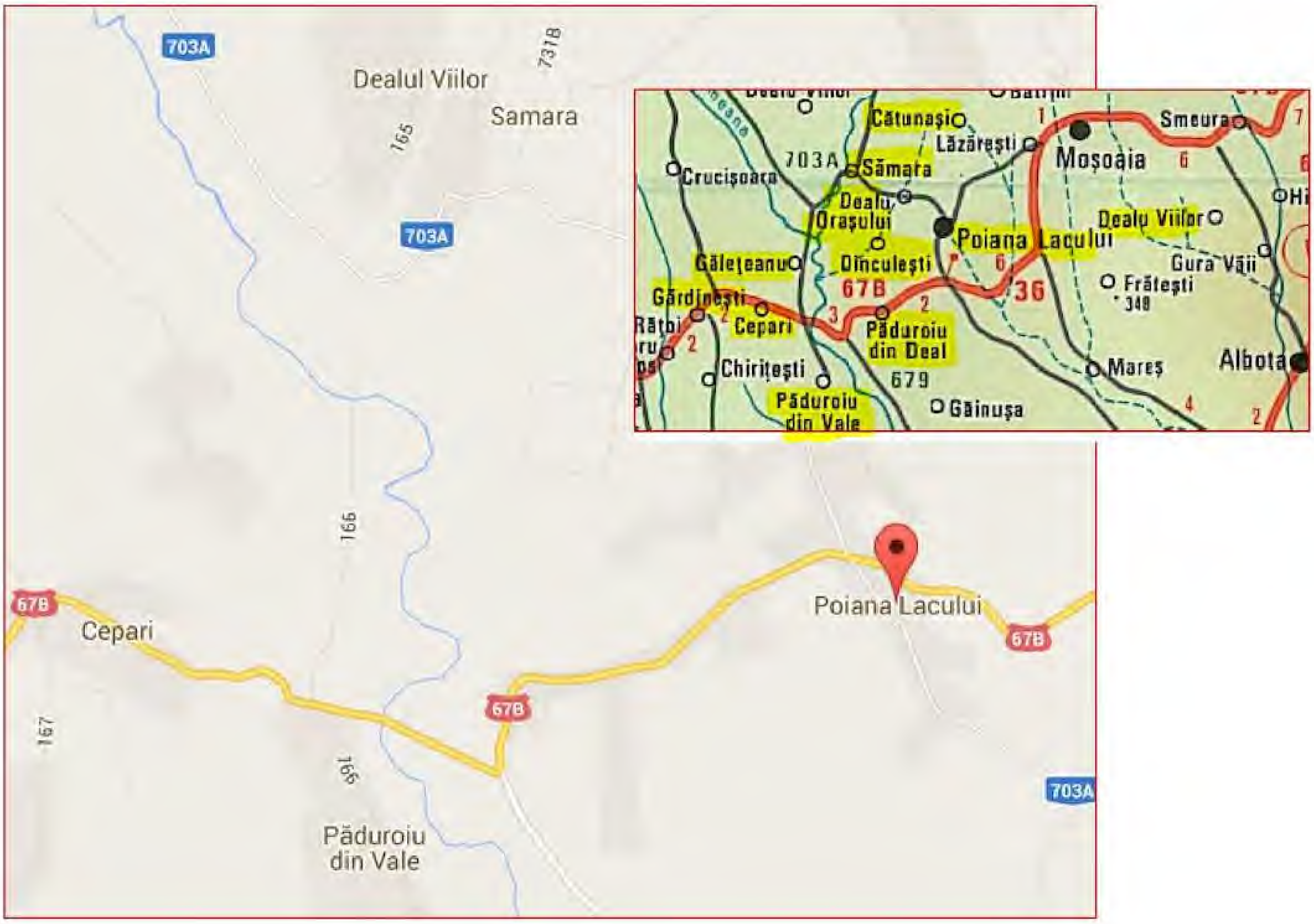
703A
Dealul Viilor
731B
Samara
165
703A
166
67B
Cepari
167
67B
169
Păduroiu
din Vale
Poiana Lacului
67B
703A
Cătunași
Lăzărești
Moșoaia
Smeura
703A
Sămara
Crucișoara
Dealu
Orașului
Poiana Lacului
Dealu Viilor
Găleteanu
Dînculești
Gura Văii
Frătești
348
67B
36
Gărdinești
Cepari
Păduroiu
din Deal
Rătbi
Chiritești
679
Mareș
Albota
Păduroiu
din Vale
Găinușa

PRIMĂRIA COMUNEI POIANA LACULUI.

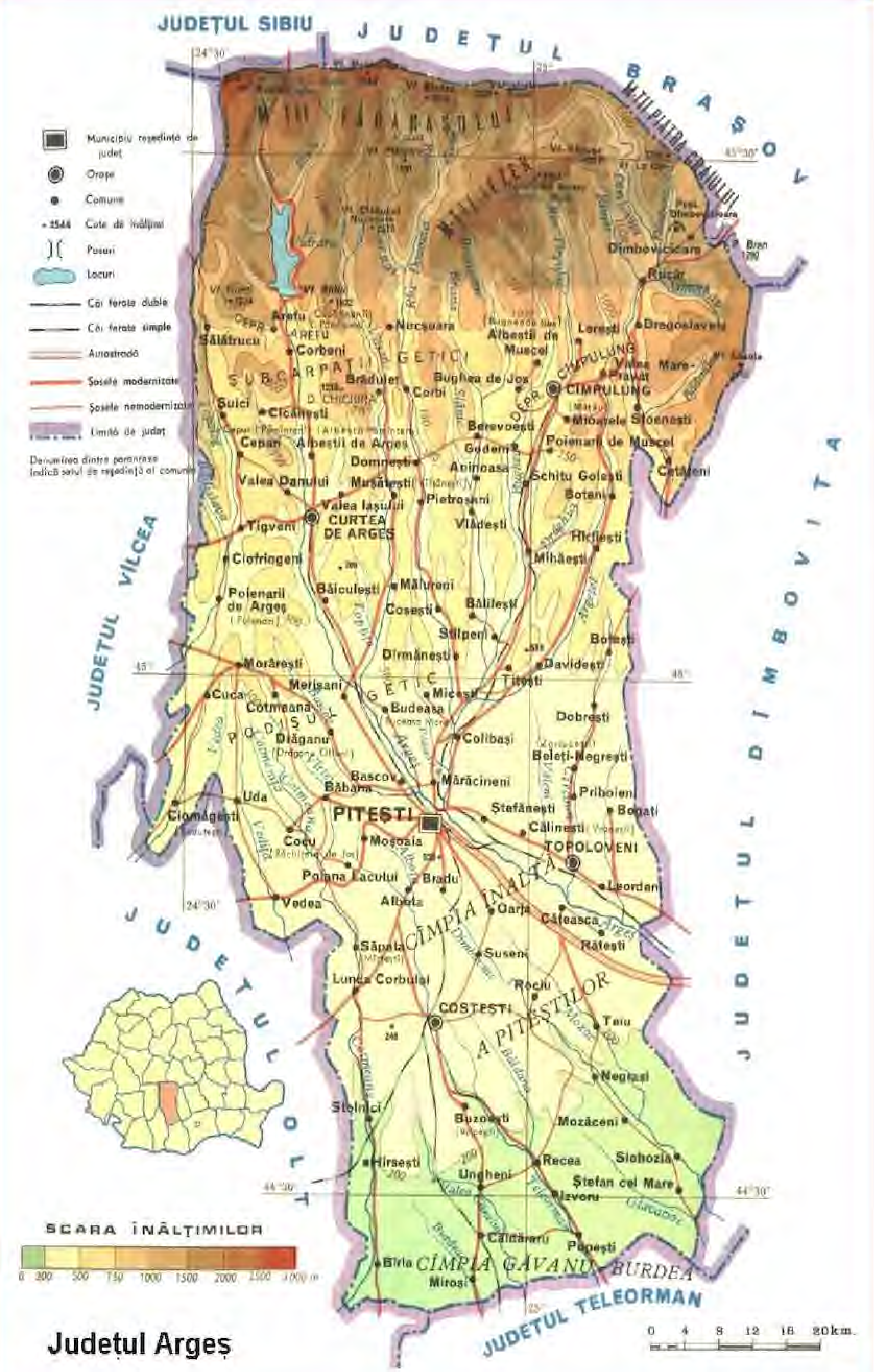
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Argeș
Vîlsan
Rîul Doamnei
Tîrgului
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
Dîmbovicioara
Rucăr
Bran
Arefu
Corbeni
Sălătrucu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Botești
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Răteasca
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
45°
45°30'
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

POIENARII DE ARGEȘ

PITEŞTI MMXV

POIENARII DE ARGEŞ

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Poienari**; Ceaureşti; Ioaniceşti; Tomuleşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 45 km.
SUPRAFAŢĂ: 21,3 km^2.
POPULAŢIE: 1.117 locuitori [531 M + 586 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Mindileşti** – 1575 [7083] ianuarie 17 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 163)• **Poenari** – 1542-1543 octombrie 23 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 299).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Poienari.

Aşezarea este atestată documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Paisie la 23 octombrie 1542/1543.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin unelte ale culturii de prund din perioada paleoliticului inferior depistate în prundişul Topologului.

În aria satului Ioaniceşti, în punctul Horholu, s-a descoperit o aşezare din epoca bronzului, iar, pe teritoriul satului Ceaureşti, a fost recuperat un topor de piatră din aceeaşi epocă istorică.

TOPONIMIE:

Ceaureşti – toponim format pe baza apelativului *Ceauru*, iniţial, porecla-apelativ *ceaur* ≈ „saşiu" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Ioaniceşti – toponim format pe baza antroponimicului *Ioanică* – utilizat regional + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Poienari – toponim topografic evocând originea locală a membrilor comunităţii, format pe baza apelativului *poiană* ≈ „podiş înalt; loc lipsit de vegetaţie lemnoasă în interiorul pădurii".

Originea transilvăneană a locuitorilor proveniţi din Poiana Sibiului este atestată documentar.

Tomuleşti – toponim format pe baza eponimului *Toma* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracterizată prin existenţa unor case mai scunde, parapetul masiv de zid al sălii, atât de frecvent în nordul judeţului, fiind înlocuit cu un parapet din lemn, amplu decorat prin traforuri. Casa Nicolae Mateescu din Poienari –[▲]– construită pe două niveluri, cu sală şi foişor pe axul faţadei principale, reproduce tipul construcţiilor de locuit generalizate în perioada interbelică; imobilul are pivniţă cu gârlici dispus sub foişorul supraînălţat pe doi stâlpi simpli placaţi cu scânduri şi prezintă remarcabile ornamente florale la pălimar şi la capitelul stâlpilor de lemn. Documentar, se atestă tipul vechi de casă cu temeie groase de stejar şi pereţi din bârne „îmbucate", petrecute în afara limitelor pereţilor, la „chiotorile" casei, a cărei şarpantă este acoperită cu şiţă de brad. Acest tip de casă joasă, fără pivniţe, cu prispă la faţadă, avea un plan bicameral cu acces, din exterior, prin tindă.

Portul popular local se circumscrie, prin caracteristicile sale, ariei de interferenţă dintre portul popular vâlcean şi cel argeşean.

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Brâul pe 6, Copeica, Dânga, Hora în trei, Hora lui Nicu, Pelinița, Ungurica prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului»+«Cuvioasa Paraschiva» **Boncești** [1868]~ctitorită de: Ioan Florescu, Ștefan Boncea, Constantin Sandu, Ion Ciocan, George Iana ș. a. •pictură murală: anonim [1868].

✚**Biserica** «Sf. Dumitru» **Ceaurești** [1856]~ctitorită de obștea satului; pictură murală [1874] executată de Constantin Petrescu din Pitești.

✚**Biserica** «Sf. Dumitru» **Ceaurești** –[▲]– construită de obștea satului, fiind „săvârșită", potrivit unei inscripții pe nișa diaconiconului, la „1801, iulie 13". Biserica a fost reparată în 1856, odată cu refacerea turlei de pe naos și a fațadelor, precum și în 1956. Plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă semicirculară decroșată, pridvor deschis cu trei arcade pe semicoloane angajate și două intrări, pe latura vestică și sudică; turle de secțiune octogonală deasupra naosului și pronaosului. Decorație exterioară formată dintr-un tor.

Pictura murală originară în frescă, datând din 1801, a fost refăcută de pictorul Costin Petrescu din Pitești, în 1874. În patrimoniul bisericii, se află cărți ritualice: Triod [XIX], Apostol [XIX] și icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚ **Biserica de lemn** «Sf. Voievozi» **Găbrieni** –[▲]– strămutată, pe actualul amplasament, probabil, în anul 1849, întrucât marcarea elementelor de structură ale construcției de lemn indică existența sa anterioară pe o altă vatră. Inscripțiile de pe proschinitar: „7288" [1779-1780]. Ene Grămăticu" reprezintă o posibilă datare a bisericii, precum și o atestare a numelui unui comanditar. Biserica a fost restaurată de Direcția Monumentelor Istorice în 1968. Pereții sunt construiți din bârne de stejar de 10 cm grosime, încheiate în coadă de rândunică. Plan dreptunghiular cu absidă poligonală decroșată, pridvor deschis sprijinit pe patru stâlpi cioplți. Clopotniță hexagonală deasupra pronaosului. Decorul este distribuit la iconostasul de lemn cu stâlpi profilați și colonete aplicate, care separă un registru iconografic cu ecouri stilistice transilvănene și la ancadramentul ușii de intrare format din torsade paralele terminate în arc prevăzut cu o cruce în timpan.

Pictura iconostasului, de influență populară, semnată de zugravul Ghiță relevă particularități în conceperea medalioanelor și a benzilor decorative; valoroase icoane împărătești pictate de „Ghiță zograf" în anul 1849. Mănăstirea de maici a fost înființată în anul 1998.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Înălțarea Domnului» **Ioanicești** –[▲]– construită, în 1810, „cu osârdia și toată cheltuiala ctitorilor: Pătru Boeru, Ion Stângă, Andrei Ghiță, Stancu ereu, Ion ereu"; reparată în 1874 (odată cu adăugarea celui de-al doilea pridvor), 1938, 1941, 1968. Plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroșată; pridvorul originar inclus, ulterior, în pronaos; pridvorul decroșat, adăugat. Decorație exterioară formată din brâu în formă de tor. Pictură murală în tempera datând din 1874, executată peste fresca originară din 1810, care se conservă fragmentar pe fațada vestică. În patrimoniul bisericii, se află cărți ritualice: Ceaslov [1854], Cazanie [1882], Evanghelie [XIX], Penticostar [XIX] și icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil» **Poienari** [1830]~ctitorită de obștea satului •intervenții: consolidare [1917]; reparată [1847, 1890] •pictură murală: anonim [1830]; Antonie Grigoriu zugrav [1890].

✚**Monumente eroi**: **Poienari** [1916-1918; 1941-1945]; (1943) – lângă Școala generală Poienari.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 114 locuitori ai comunei Poienarii de Argeș, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [56], Al doilea război mondial [56].

IN MEMORIAM

✪ **CIUCĂ VASILE** [1953-1996] – medic specializat în chirurgie cardiovasculară în S.U.A.; publicist. Autor al volumelor: «Microbiologie și visurologie» [1980], «Dietoterapia» [1980], «Tehnici chirurgicale în bolile cardiovasculare» [1988] - în colaborare.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 388; Idem– *Bisericile de lemn din județul Argeș – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeșel – *Județul Argeș*.

–[▲]– Monument istoric și de artă

* * *

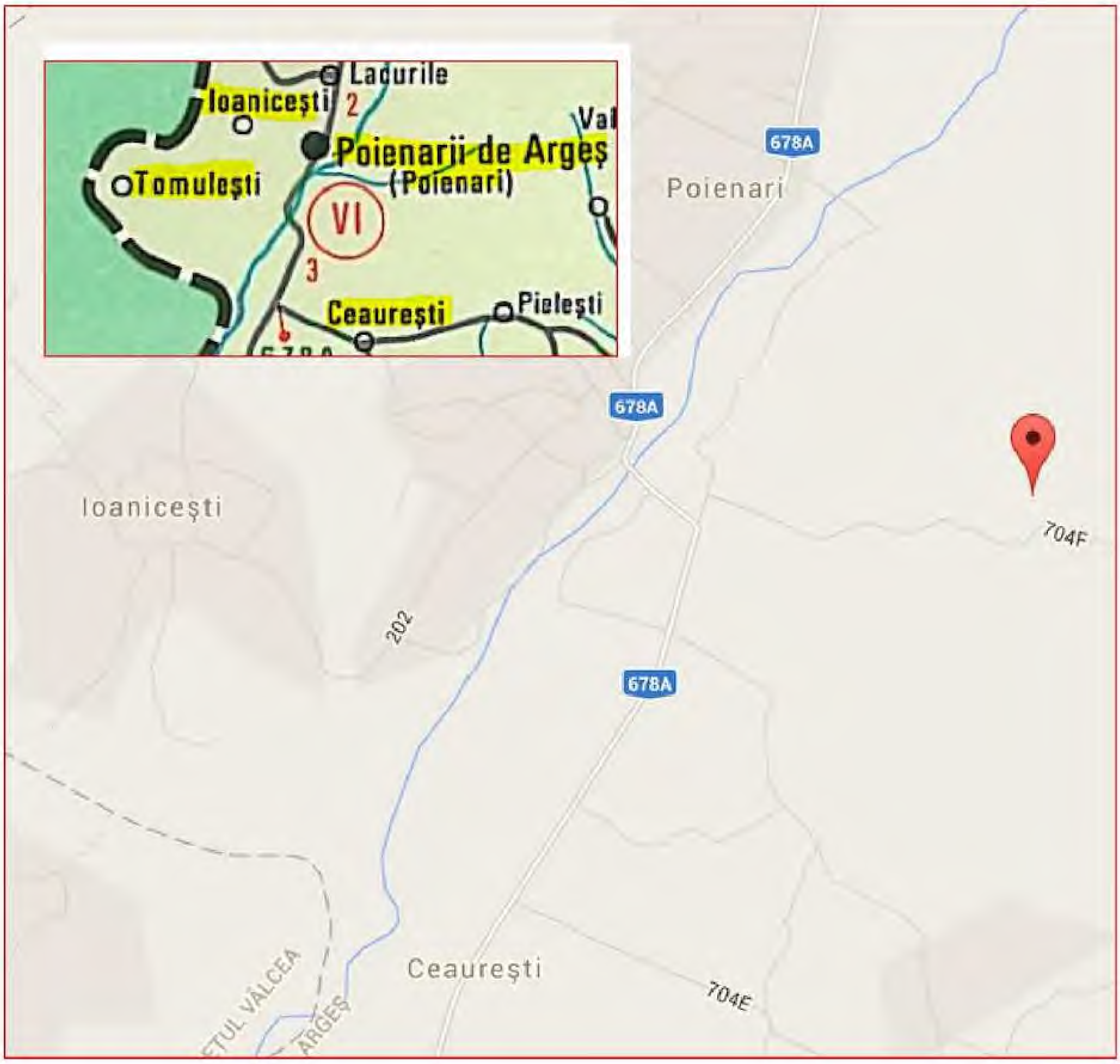
Ladurile
Ioanicești
2
Val
Poienarii de Argeș
(Poienari)
Tomulești
VI
3
Ceaurești
Pielești
678A
Poienari
678A
Ioanicești
704F
202
678A
Ceaurești
704E
JUDEȚUL VÂLCEA
ARGEȘ

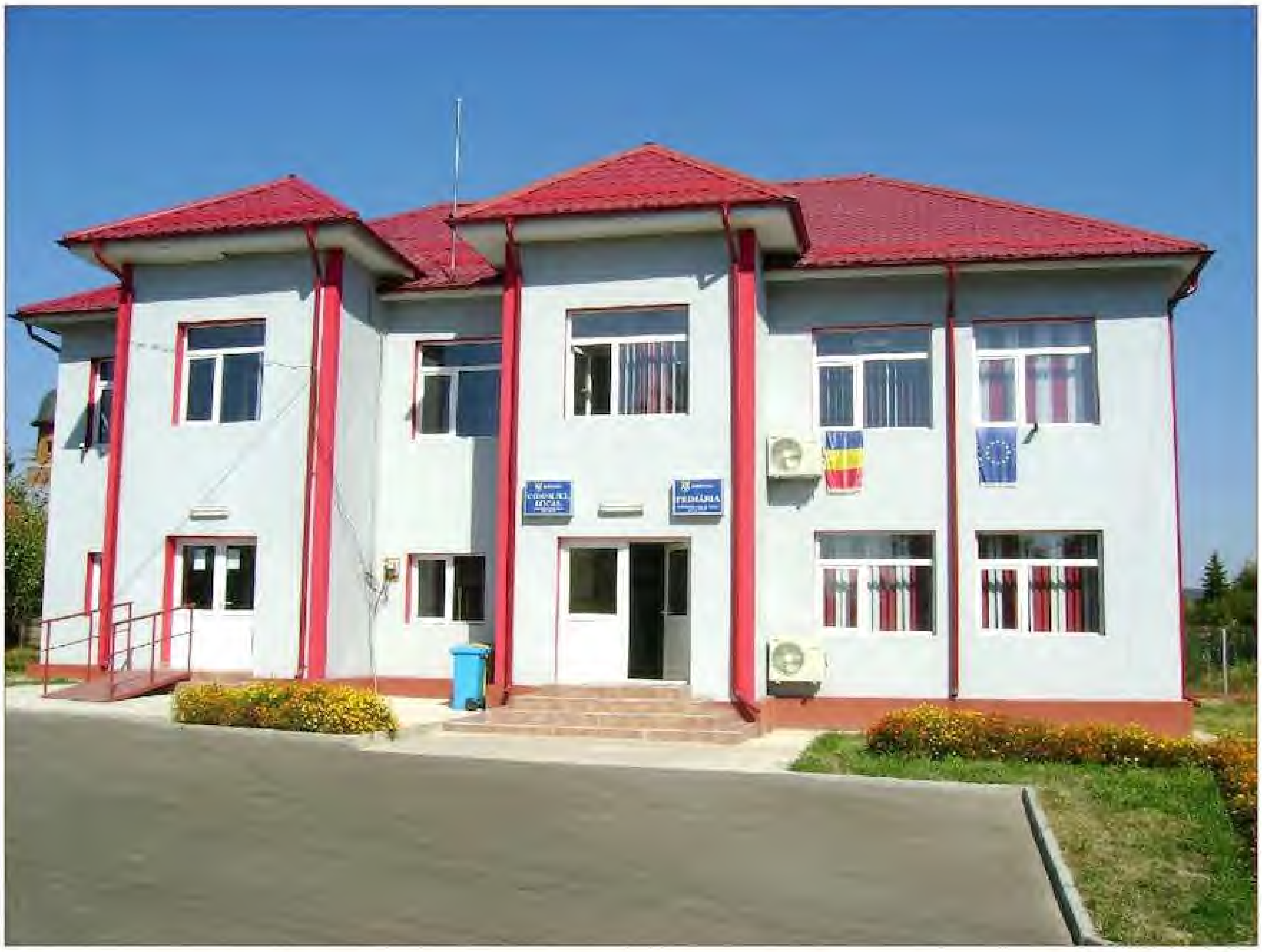

PRIMĂRIA COMUNEI POIENARII DE ARGEŞ.

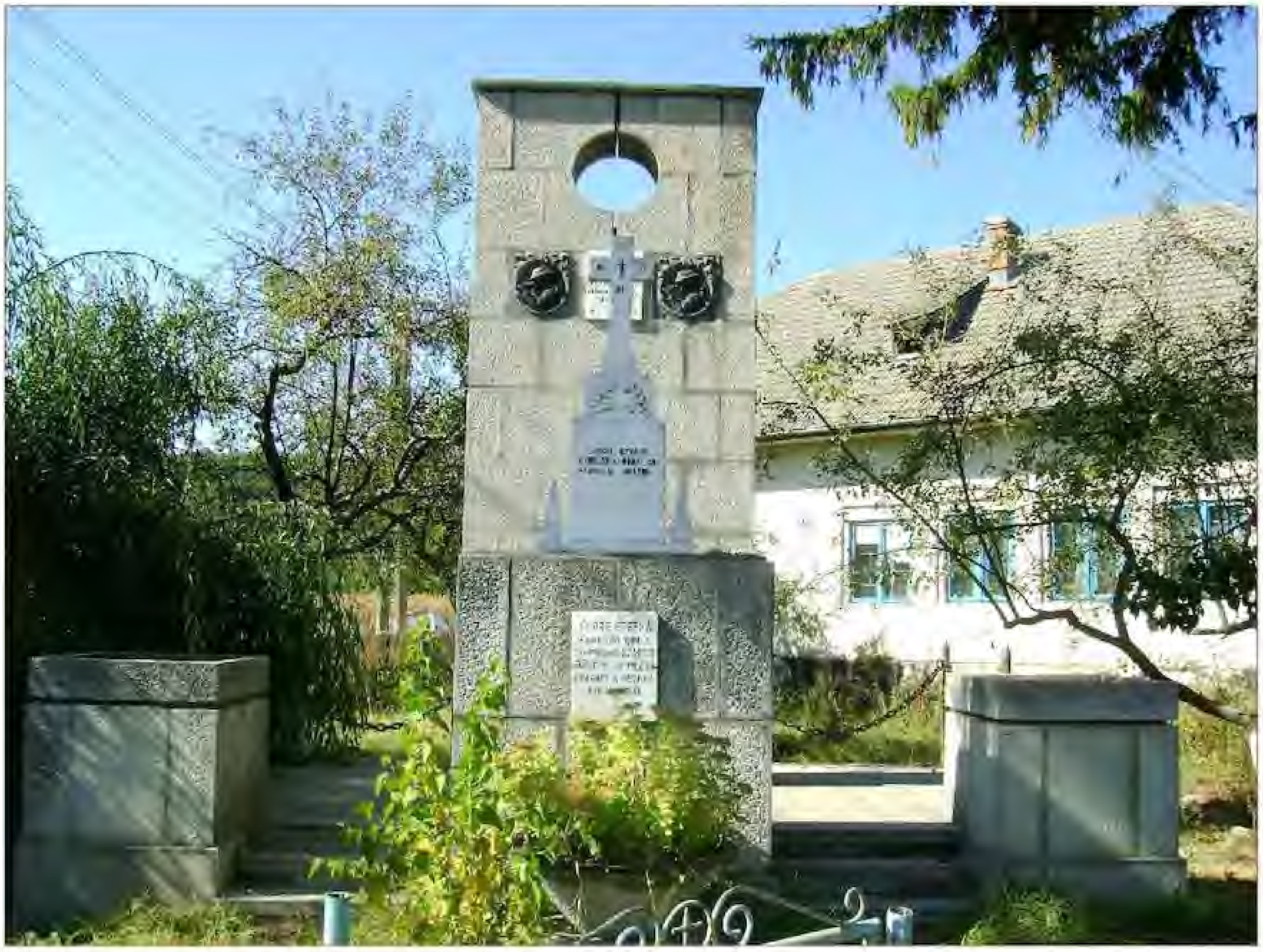

MONUMENTUL EROILOR.

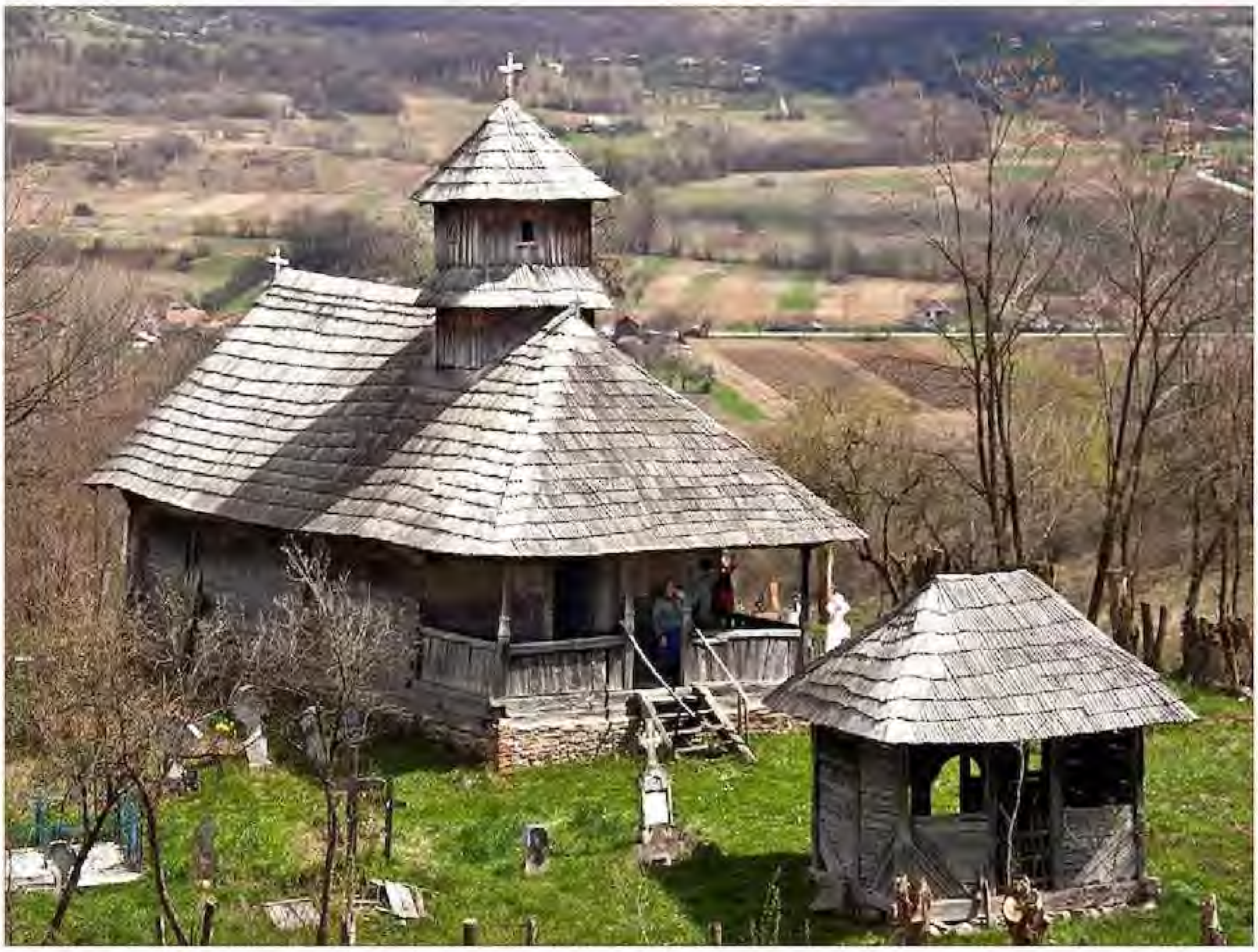

BISERICA DE LEMN GABRIENI.

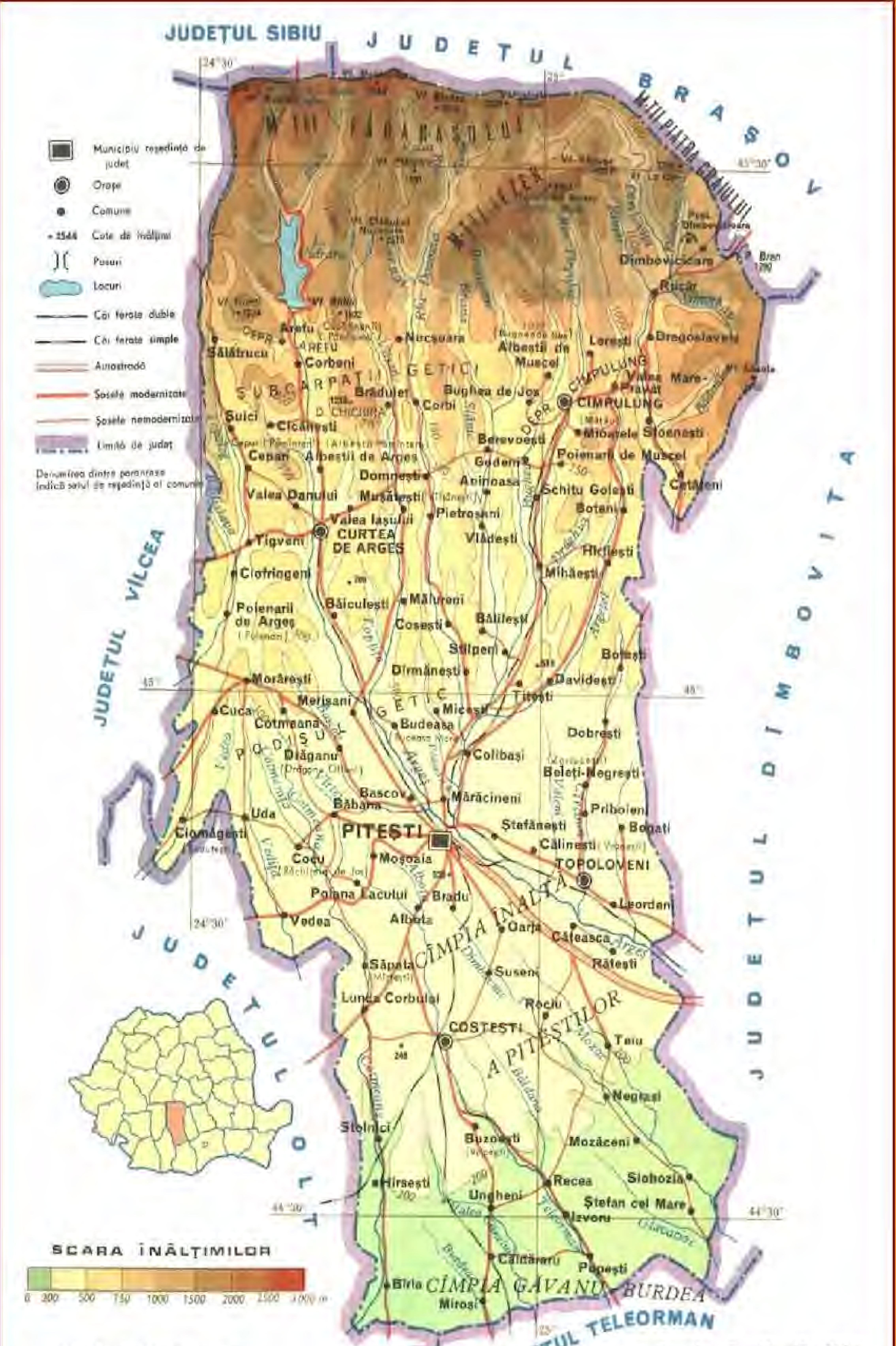

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Bogați
Ștefănești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țaiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Călinești
Popești
Bîrla
Mioroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovnic
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Dîmbovița
Tîrgului
Bratia
Bîlsa
Neajlov
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

POIENARII DE MUSCEL

PITEŞTI MMXV

POIENARII DE MUSCEL

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Poienari**; Groşani; Jugur; Şerbăneşti; Valea Îndărăt.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 38,6 km^2.
POPULAŢIE: 3.299 locuitori [1.635 M + 1.664 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localităţile: Livberze [Letonia] şi San Martino [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Jugourul (Jugur) – 1452 [6960] august 5 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 108)• **Poinari** – 1573 [7081] mai 29 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 140).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Jugur.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 5 august 1452, prin care se confirmă boierilor Badea, Vlaicu și Radu proprietatea a mai multor sate, printre care „jumătate din Jugurul, partea lui Boc".

TOPONIMIE:

Groşani – toponim format pe baza eponimului *Grosu* (atestat în tradiţia orală locală); la origine, poreclă + sufixul *–ani*, relevând apartenenţa familială şi, implicit, a proprietăţii.

Jugur – toponim topografic format pe baza apelativului *jugor* – variantă lexicală zonală a cuvântului *jugorit* ≈ „loc la ieşirea din pădure unde se plătea taxa pentru un car cu lemne scoase din codru". De menţionat că toponimul este atestat sub forma *Jugour*, într-un document din anul 1452.

Poienari – toponim topografic evocând originea locală a membrilor comunităţii, format pe baza apelativului *poiană*, deşi tradiţia orală consemnează ca „întemeietori" pe „poienarii" sosiţi din zona Sibiului.

Şerbăneşti – toponim format din eponimul *Şerban* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Valea Îndărăt – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, toponim format pe baza apelativului *vale* ≈ „pârâu; teren în pantă coborâtoare" + determinativul *„îndărăt"*, relevând o sinuozitate a traseului pârâului care curge, în aria localităţii, de la sud la nord.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Vechile case cu două niveluri au, la parter, beciuri construite prin înălţarea soclului de piatră sau de piatră şi cărămidă în tehnica „lăcriţelor" ≈ fiecare piatră este „îmbrăcată" cu cărămizi. Beciul se dezvoltă sub întreaga suprafaţă locuibilă a etajului, iar legătura este asigurată, prin interior, direct din „odaia bună", pe o scară de lemn, deschiderea fiind mascată printr-un „oblon", sau, din exterior, printr-o uşă prevăzută cu gratii, dublată de altă uşă din scânduri alăturate dispuse vertical pentru a se menţine o temperatură relativ constantă, propice conservării fructelor păstrate pe paturi de lemn, în timpul iernii.

Una dintre construcţiile monumentale de acest tip din satul Jugur a fost transferată în sectorul în aer liber al Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România, în curs de organizare la Goleşti.

Casa din Jugur –[▲]– este o construcţie cu două niveluri, pivniţa din lespezi de piatră fiind dezvoltată sub spaţiul de locuit al etajului edificat din bârne de lemn încheiate

„stânește”; fațada principală prezintă o sală în console, cu stâlpi de lemn și pălimar, scara de lemn prin care se asigură accesul la etaj fiind amplasată pe latura vestică.

Exceptând tipul de case menționat, se atestă existența unor construcții de locuit vechi, care au un singur nivel, supraînălțate pe un soclu de piatră, cu sală dispusă pe întreaga fațadă principală și prezentând un plan bicameral cu o singură intrare din exterior sau cu intrări separate. Unele case vechi au prispe închise cu pălimar de lemn pe fațada principală și pe fațada dinspre șosea, prispa fiind susținută de stâlpi din stejar cu capiteluri decorate, fixați în fruntariile decupate în partea inferioară, în motive florale stilizate.

Casele –[▲]– aparținând locuitorilor: Iepure [1890] și Chițu N. Ion [1925] constituie modele reprezentative de arhitectură populară locală tradițională din perioada istorică menționată.

Portul popular tradițional se integrează ariei portului popular muscelean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naționale organizate în perioada anilor 1956–2006: creatorii din localitate care au obținut premii ori mențiuni pentru confecționarea costumelor populare: Aurelia Anghel, Elisabeta Cojocaru, Elisabeta Cristudor; confecționarea țesăturilor de interior: Elena Arsene (desagi); crestături în lemn: Ion Scarlat; confecționarea instrumentelor muzicale: Ion Arsene din Jugur.

Arta tradițională a țesutului și cusutului a fost continuată de creatoare de prestigiu din localitate: Marcela Boartă, Elena Manole, Filofteia Motrun, Maria Sîrneanu. În arta crestăturii și sculpturii în lemn, se remarcă: Victor Păceșică. Lucrătura în piele constituie o îndeletnicire artistică pentru meșterii: Dumitru Anghel, Gheorghe Anghel și Petre Anghel. Confecționarea instrumentelor muzicale reprezintă un domeniu în care excelează Ion Arsene, vestit creator de fluiere și rapsod popular, împreună cu membrii familiei: soția sa, Evdochia, moștenitorii direcți: Domnica și Ileana, fiice, ginerele său, Constantin Mihaiu, din Câmpulung-Muscel.

Meșteră renumită în arta cusăturii cu mărgele, Maria Leca (n. 1923) confecționa: veste, cordoane și legători de cap foarte căutate în zona Muscelului, pe care le vindea în târgurile din Câmpulung și Târgoviște.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creații de acest gen se înscriu doinele: Cucule, puiule; Dă-mă, maică, cui i-s drag; Foaie verde salbă moale; Mă uitai spre răsărit; Și-a naibilor mândra mea; Verde, verde, trei urzici.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Chindia cu blestem de la Jugur – un joc mixt bătrânesc; Hora cu blestem de la Jugur, Mânioasa ca la Muscel – horă cu strigături –, Ungurica.

Târguri tradiționale organizate vinerea și cu ocazia unei sărbători religioase: Nașterea Maicii Domnului (8 septembrie) – în satul Groșani.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Groșani** [1857-1860]–ctitorită de preot Niță Groșanu, arhimandrit Ioanichie Evantios, egumenul Mânăstirii „Negru Vodă” din Câmpulung-Muscel, Duță Groșanu și Stanciu Ghiță •intervenții: închiderea amvonului [1931]; consolidări: 1934, 1968 •pictură murală: Alexandru Băbuș din Chilii [1925]; restaurată de Aurelian Morărescu din București [1969].

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Ioan»+«Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil» **Jugur** –[▲]– ctitorită, în 1854, de Ion și Nicolae Ștefănoiu, pe terenul donat de Nicolae Ștefan Isbășoiu.

O biserică anterioară fusese construită, în 1774, de logofătul Apostol din Câmpulung, care „văzând într-acest loc sfințitor, biserică prea veche și stricată, o au făcut din temelie de piatră”, bisericuța de lemn „ruinată” datând din secolul al XVI-lea.

Biserica este de plan dreptunghiular, cu absida altarului semicirculară și pridvor adăugat, retras din plan; naosul este separat de altar prin tâmplă de zid, iar de pronaos, prin zid prevăzut cu o deschidere de acces. Turlă octogonală pe bază pătrată deasupra pronaosului. Afectată de cutremurul din 1977, a fost reparată în 1980-1982.

Pictura murală originară, în frescă, a fost acoperită de o pictură în stil bizantin realizată de pictorul câmpulungean Petre Cazan [1898]; restaurată de Ilie Arjoca în 1966.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1811], Triod [1891], Mineie [1892-1894], Apostol [1894], Penticostar [1895] şi icoane pictate pe lemn de Petre Cazan, în sec. XIX.

Biserica «Sf. Treime»+«Buna Vestire»+«Cuvioasa Paraschiva» **Poienari** [1885-1890]~ctitorită de preotul Bucur, preotul Gheorghe, Gheorghe Mărgescu ş. a. ▪intervenţii: refacerea turlelor din lemn [1908]; închiderea pridvorului [1938]; consolidare [1945, 1955, 1961, 1975-1976] •pictură murală: executată iniţial de Petre Cazan, restaurată de: Alexandru Băbuş [1955]; Oscar Ionescu şi Pantelimon Fleşaru [1976].

Cruci de piatră: **Jugur**: 1724-1725 [7233] –[▲]– pe Dealul Staicului; ¼ XIX –[▲]– la ramificaţia drumului spre Măţău ▪~**Poienari**: 1818 –[▲]–, ¼ XIX –[▲]–, ¼ XIX –[▲]–, ¼ XIX –[▲]– în centrul satului, lângă şcoala generală.

Monumente eroi: **Groşani** [1916-1918]; (1928) – lângă Şcoala generală Groşani ▪~ **Jugur** – consacrat eroilor din Primul Război Mondial a fost realizat, în 1923, de marele sculptor român **Ion Jalea** [1887-1983], membru al Academiei Române; monumentul este remarcabil prin echilibrul de esenţă clasică al compoziţiei, prin expresivitatea şi plasticitatea formelor. Impunătoarea statuie, sculptată în calcar, a unui ostaş în echipament specific de campanie, cu arma „la picior" susţinută cu mâna stângă, este fixată pe un piedestal prismatic construit din piatră de Albeşti. Pe monument, au fost inscripţionate, ulterior, numele eroilor din Jugur căzuţi în Al Doilea Război Mondial [1941-1945]. ▪~ **Poienari** [1916-1918] – lângă Căminul cultural Poienari ▪~ **Poienari** [1941-1945] – lângă Căminul cultural Poienari.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 172 locuitori ai comunei Poienarii de Muscel, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [111], Al doilea război mondial [60].

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ **NICOLAESCU ION** [1867-1958] – profesor de geografie şi istorie la Tulcea şi Câmpulung-Muscel; publicist. Colaborator, sub semnătura Ion Nicolaescu-Bugheanu, la revistele: „Liberalul", „Muscelul nostru", „Prietenul nostru"; studii de specialitate în „Buletinul societăţii regale române de geografie", Bucureşti [1910].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 391-392; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

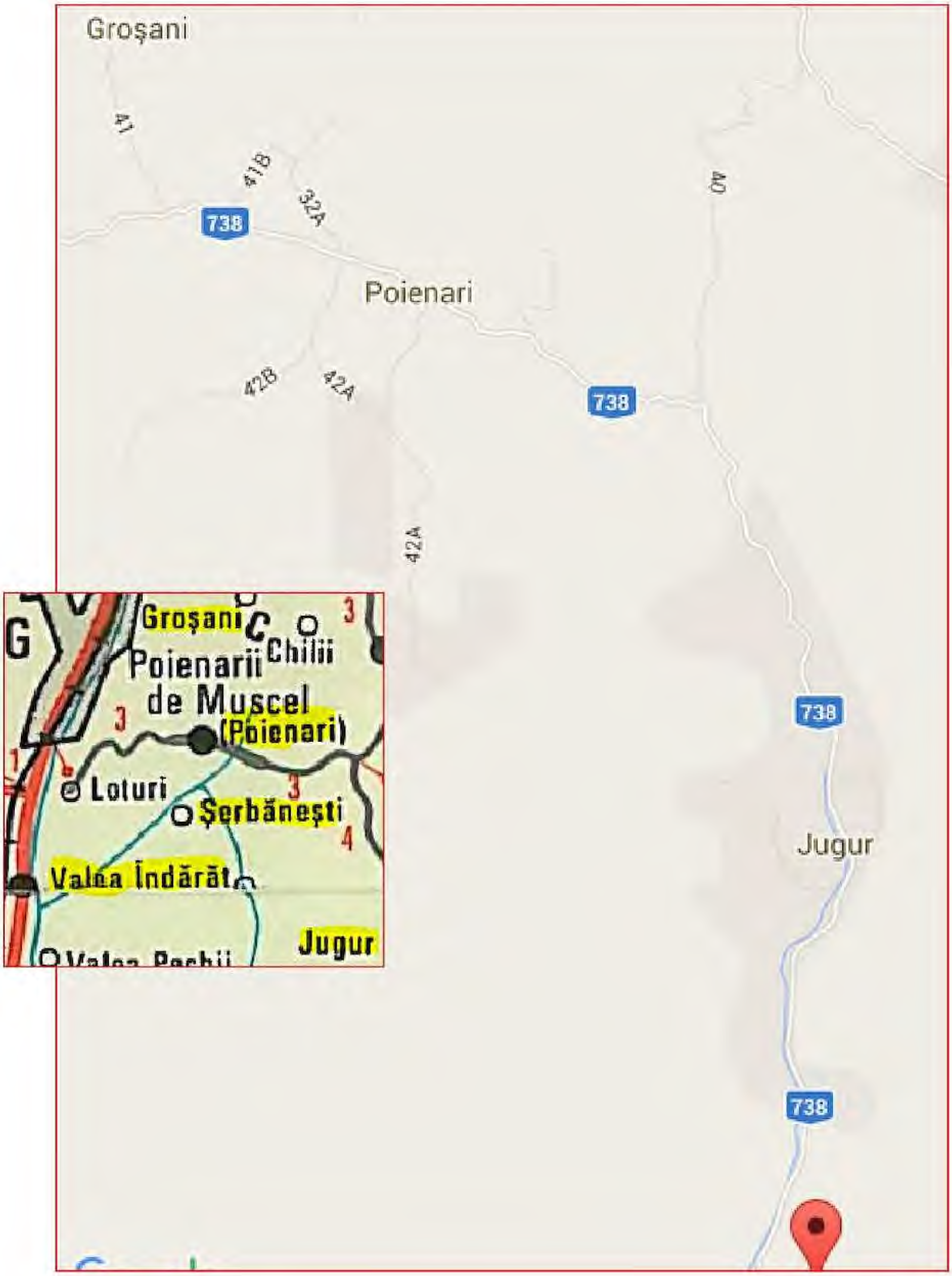
Groșani
41
41B
32A
738
Poienari
42B
42A
738
40
42A
738
Jugur
738
G
Groșani
C
Chilii
3
Poienarii
de Muscel
(Poienari)
3
1
Loturi
Șerbănești
3
4
Valea Îndărăt
Jugur

PRIMĂRIA COMUNEI POIENARII DE MUSCEL.

POIENARII DE MUSCEL.

ŞCOALA POIENARII DE MUSCEL.

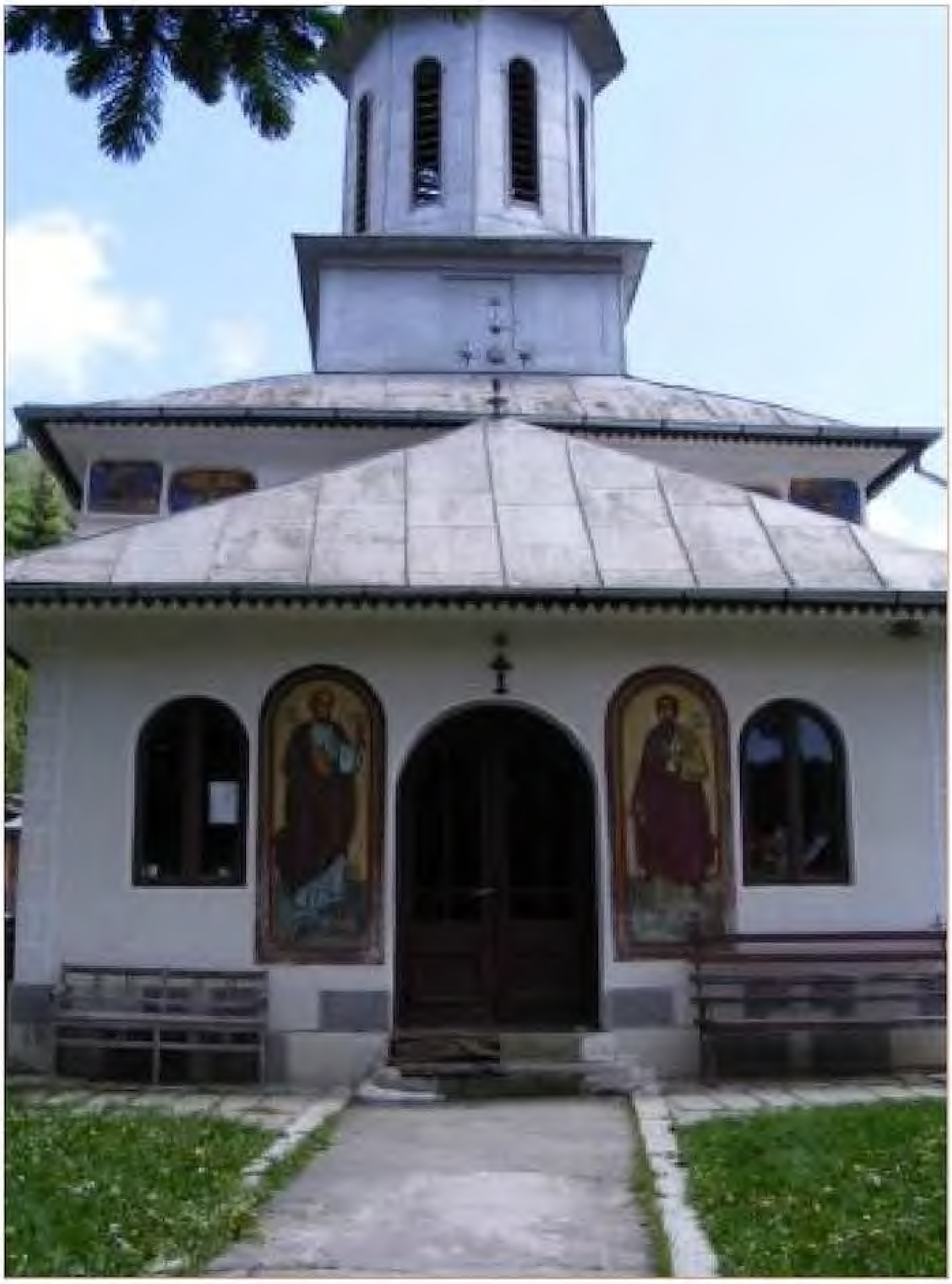

BISERICA GROŞANI.

MONUMENTUL EROILOR.

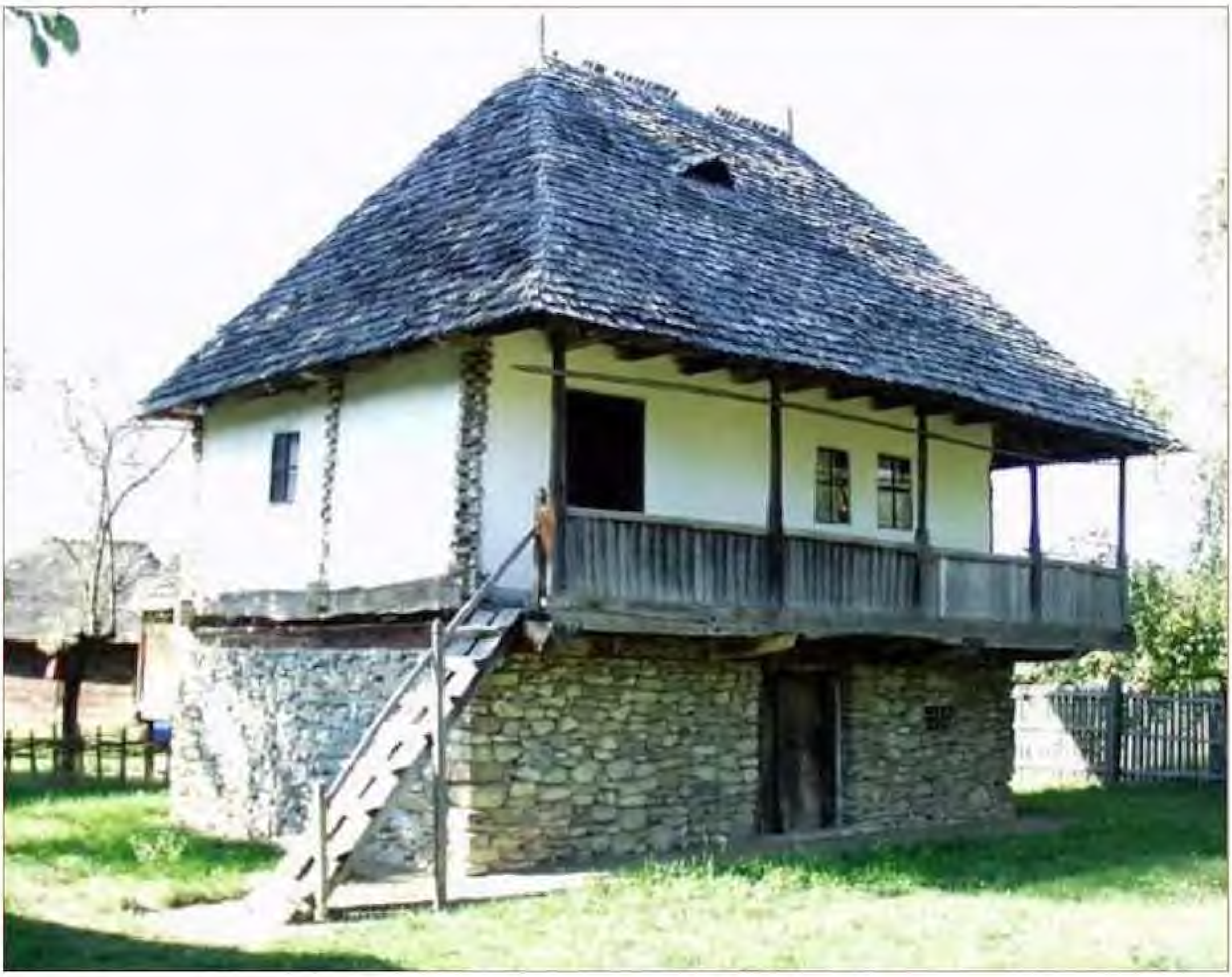

CASA DIN JUGUR
AMPLASATĂ PE TERENUL
MUZEUL POMICULTURII ŞI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

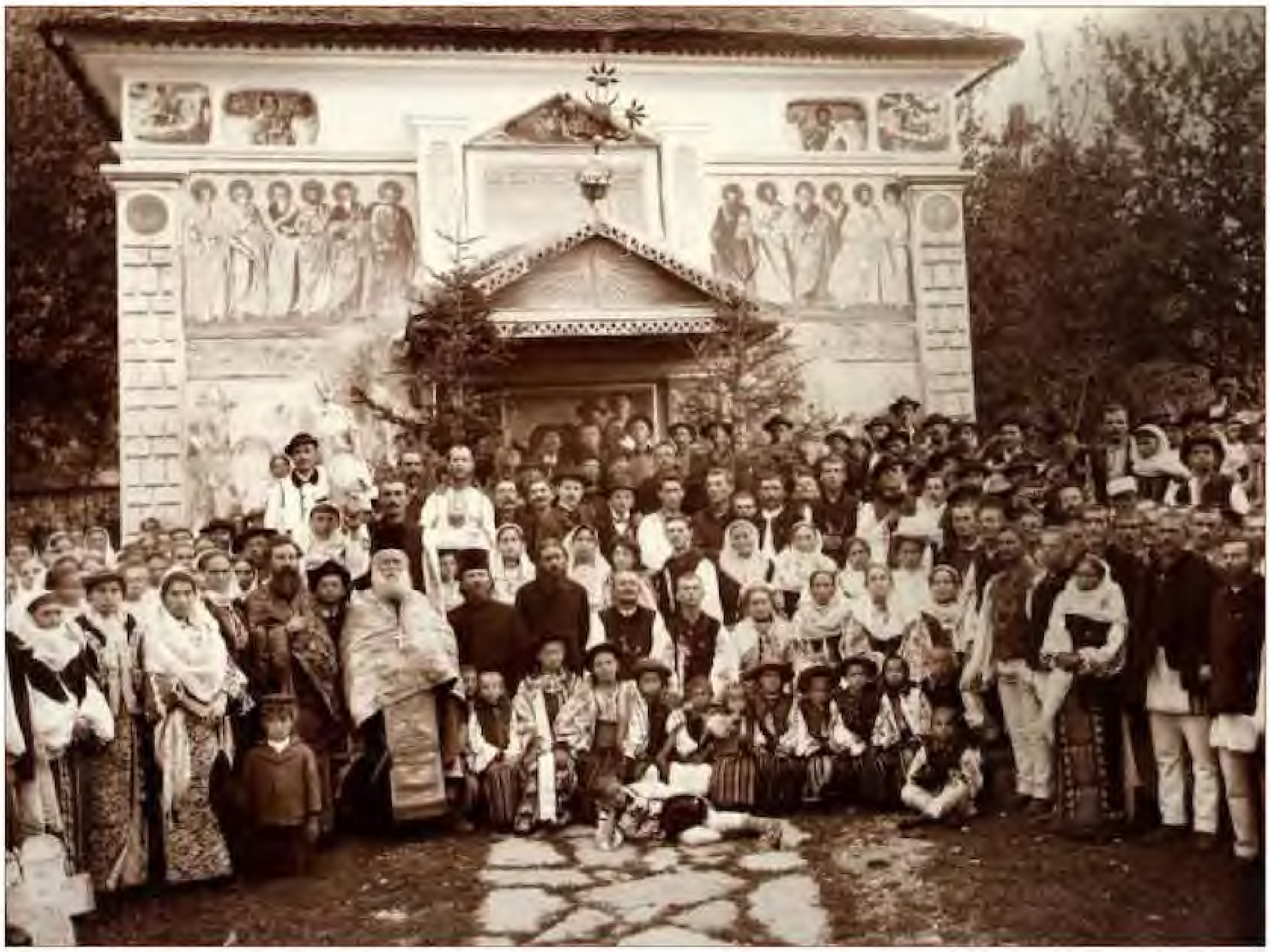

NUNTĂ LA JUGUR [1900].

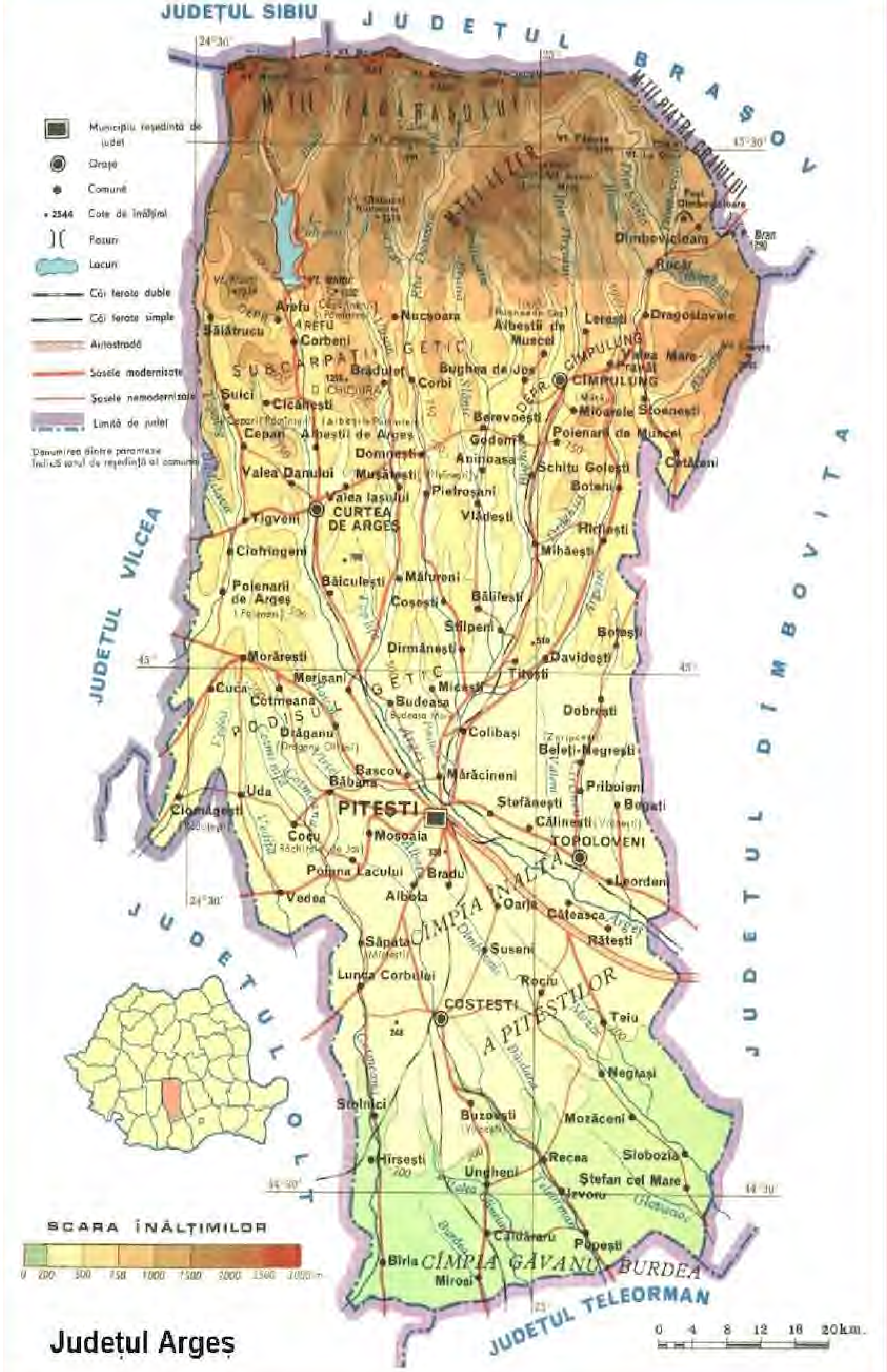
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Godeni
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Tițești
Cuca
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Beleți-Negrești
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mioveni
Leordeni
Mozăceni
Albota
Bradu
Oarja
Căteasca
Vedea
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Tîrgului
Dîmbovița
Neajlov
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Dîmbovnic
Burdea
Glavacioc
Vf. Moldoveanu 2544
Vf. Negoiu
Vf. Păpușa
Vf. La Om
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 300 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

POPEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

POPEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din satele: **Popeşti**, Palanga, Purcăreni şi Slobozia.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 57 km.
SUPRAFAŢĂ: 51,7 km^2.
POPULAŢIE: 2.191 locuitori [1.057 M + 1.134 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Popeşti – 1532 [7040] mai 2 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 124).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Popești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Înecatul la 2 mai 1532, prin care se confirmă lui Mihăilă proprietatea asupra unor ocine din Popești.

⬟ **Sit arheologic**: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin Așezarea neolitică situată pe Vârful Măgura, cota 130, la circa 800 m de albia râului Teleorman și 400 m vest de DJ 504 – km 113. Din această aşezare cercetată arheologic de specialişti de la Muzeul judeţean Argeş, în anul 1986, au fost recuperate unelte din silex, os şi corn de cerb, precum şi ceramică, figurine antropomorfe şi zoomorfe realizate din lut sau os.

TOPONIMIE:

○ **Palanga** – toponim topografic format pe baza apelativului *palancă* (regional, *palangă*) cu sens de „loc ce a fost altădată întărit cu îngrădire de pari sau de blăni", presupunând existenţa unei foste fortificaţii. O explicaţie toponimică locală asociază denumirea aşezării cu vb *a pălăngi*, semnificând „culcarea copacilor la pământ", prin „tăierea la ras" a pădurii pe care s-a format aşezarea.

○ **Popeşti** – toponim social format pe baza eponimului *Popa* (la origine, apelativul *popă*) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

○ **Purcăreni** – toponim social relevând ocupaţia locuitorilor care au constituit aşezarea: *porcari* – format din apelativul menţionat + sufixul *–eni* care indică apartenenţa locală.

○ **Slobozia** – toponim social format pe baza apelativului *slobozie*, indicând un sat nou „alcătuit din familii ieşite din alt sat aşezat pe aceeaşi moşie" sau din „liuzi" ≈ „străini" şi „lăturalnici" (locuitori vremelnici).

Locuitorii unei *slobozii* erau scutiţi de orice obligaţii către stat privind plata impozitelor şi judecarea delictelor săvârşite.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei de şes a judeţului Argeş. La începutul secolului al XX-lea, se înregistrează o frecvenţă considerabilă a caselor de lemn cu plan bicameral şi acces în tindă de pe o prispă joasă, susţinută pe stâlpi de lemn. Unele construcţii de locuit erau prevăzute, în partea posterioară, cu un „şopru" care avea rol de depozit al instrumentarului agricol din gospodărie. În perioada interbelică, construcţiile realizate din paiantă se generalizează; planul este format din tindă centrală şi camere laterale. Se manifestă tendinţa supraînălţării soclului de cărămidă.

Decorul caselor este amplificat prin traforarea, în ornamente geometrice sau florale, a pălimarelor şi a benzilor decorative care se racordează, în partea superioară, la stâlpii faţadei. Pereţii caselor sunt decoraţi prin ornamente în stucatură (cercuri concentrice, glastre, flori stilizate etc.). Actualmente, în edificarea caselor, se utilizează preponderent, cărămida, iar stâlpii (de secţiune circulară sau pătrată) sunt racordaţi la arcade în plin cintru sau trilobate.

Portul popular se integrează zonei sudice a Argeşului, cu evidente influenţe teleormănene.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: De-aş trăi ca bradu-n munte ; Doamne, la inima mea.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul de la Popeşti, Hora de la Râca, Hora din horă, Murguleţul de la Popeşti, Popeşteanca, Receana, Steaua de la Bucov, Şchiopu, Ţigăneasca, Zăvrăgeasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae» Palanga –[▲]– ctitorită, potrivit pisaniei, de jupan Nicolae, clucerul Gheorghe Enescu şi soţia sa, Maria, „întâia oară în 1836, preînnoită în 1866", pe locul bisericuţei de lemn „ruinate", care fusese înălţată la 1600, de trei călugări. Noua biserică a fost reparată în: 1936 (consolidare cu contraforturi) şi în 1941, după avariile produse de seismul din 1940; refăcută în 1987-1988.

Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis cu arcade în plin cintru sprijinite pe două coloane şi pe masive de zidărie cu semicoloane angajate în zidul pronaosului; turlă octogonală falsă de lemn placată cu tablă solzită, peste pronaos. Naosul şi pronaosul sunt despărţite printr-un zid străpuns de o deschidere centrală şi de ferestre laterale arcuite. Tâmplă de zid între naos şi altar.

Pictură murală originară în frescă executată de zugravii Ioan şi Constantin, conservată fragmentar; în tabloul votiv din pronaos, ctitorii sunt înfăţişaţi în costumaţie de modă occidentală (jachetă şi frac), iar ctitorul de pe peretele nordic – în costum boieresc de epocă. În patrimoniul bisericii, se află icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Popeşti [1860-1875]~ctitorită de „clăcaşii care s-au împrumutat de bani de la administratorul moşiei". •intervenţii: 1883, 1923, 1939, 1960 •pictură murală: Anton Serafim [1883]; retuşată de Constantin Zaharescu [1939].

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Purcăreni [1750]~ctitorită de „un anume Purcaru" din „bârne şi laţ umplute cu pământ"; „arsă de turci" •intervenţii: renovare [1882], „deoarece îi căzuse tencuiala" •pictură murală: Iordache Popescu [1882]; repictată: Ilie Căpuşe-Valea Danului [1980].

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» Slobozia-Trăznitu [1860-1863]~ ctitorită de „cei din neamul lui Ilie, Radu, Constantin şi Dumitru Pârcălăbescu ş. a.". •intervenţii: 1887 (consolidare cu şine metalice), 1926 (refacere integrală), 1966 •pictură murală: Gheorghe Albani din Roşiorii de Vede [1926].

Cruce de piatră: **Popeşti**: 1821-1822 [7330] –[▲]– în curtea bisericii.

Monument eroi: **Slobozia** [1916-1918; 1941-1945]; (1952) – lângă Biserica Slobozia.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 137 locuitori ai comunei Popeşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [113], Al doilea război mondial [24].

MEMENTO:

CONACUL BELU – Popeşti –[▲]– ansamblu arhitectural format din două clădiri edificate în jurul anului 1900, reprezentativ pentru construcţiile în care influenţa arhitecturii populare zonale se relevă prin prezenţa prispei extinse susţinute pe coloane ornamentate.

În clădirea centrală, era amenajat un original paraclis „de familie" pentru rugăciuni. Exploatarea iraţională a construcţiilor, prin utilizarea lor ca depozite de cereale în perioada comunistă, a determinat degradarea accentuată a pereţilor paraclisului din interior, a pardoselilor, a şarpantei acoperişului; în final, la dispariţia completă a clădirii principale a ansamblului.

✪ **DUMITRESCU VALERIU** [1924-2007] – profesor de limba şi literatura română; poet; traducător. Colaborator la publicaţiile: „Arcade", „Argeşul"- „Săgetătorul", „Aripi". Opera: «Poezii» [2004], «Taina gândurilor» [2004], «Poezii şi ghicitori» [2007]; traduceri din: Horaţiu, Edmond de Ronsard.

✪ **PECIE ION** [1951-2011] – profesor la Liceul „Tudor Vladimirescu" din Târgu-Jiu, critic literar, eseist, publicist; colaborator la revistele literare: „Echinox", „Literatorul", „Observatorul cultural", „Ramuri", „România literară", „Steaua", „Tribuna"; autor al volumelor: «Romancierul în faţa oglinzii» [1989], «Meşterul Manole. Mari prozatori ai lumii: Creangă, Sadoveanu, Rebreanu» [2001], «Phallusiada sau epopeea iconoclastă a lui Ion Creangă» [2010].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 394; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

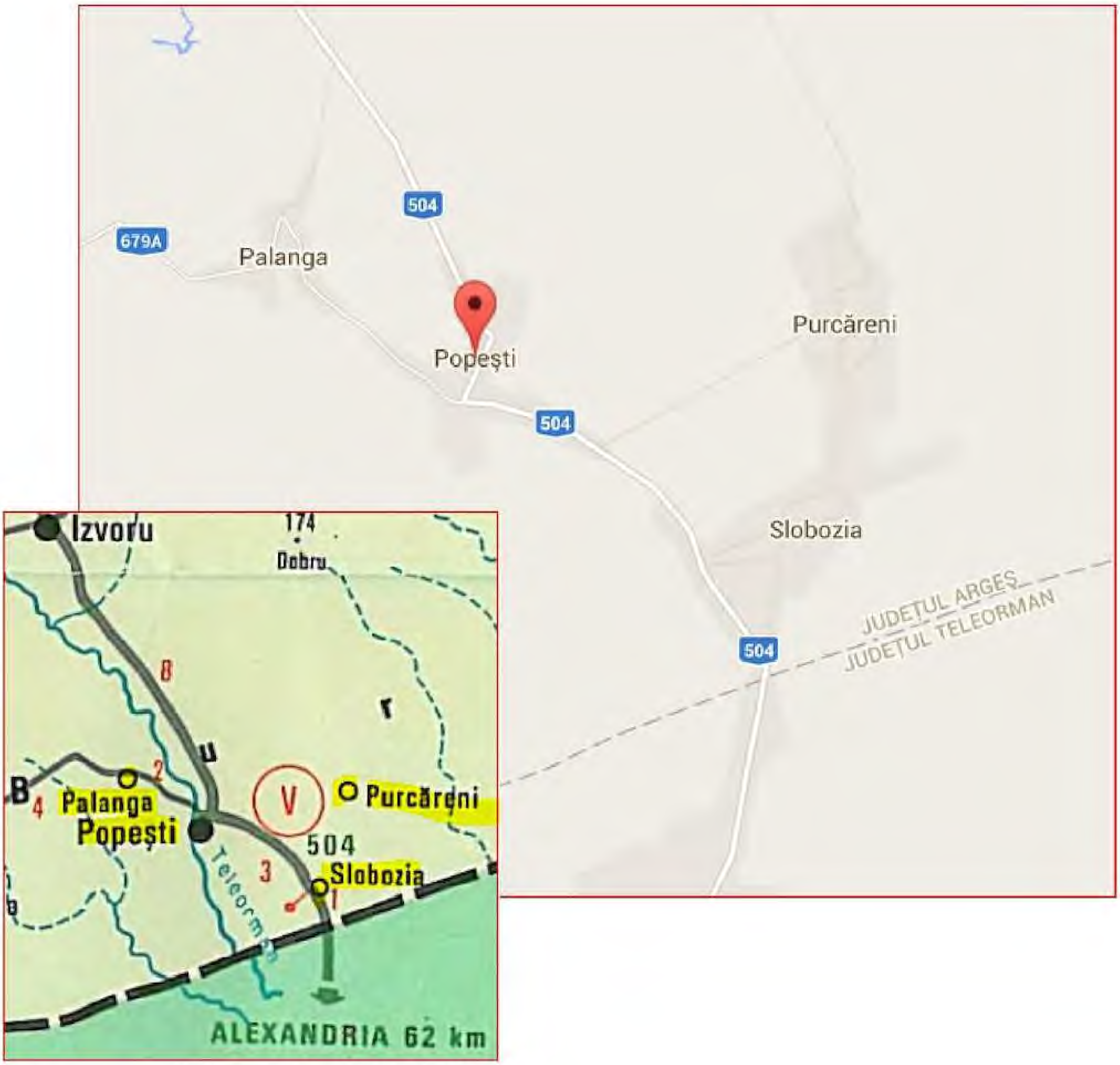
504
679A
Palanga
Popești
Purcăreni
504
Slobozia
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL TELEORMAN
504
Izvoru
174
Dobru
8
u
r
B
4
Palanga
2
Popești
V
Purcăreni
504
3
Slobozia
1
Teleorman
ALEXANDRIA 62 km

ROMÂNIA
PRIMĂRIA POPEŞTI
CONSILIUL LOCAL POPEŞTI

PRIMĂRIA COMUNEI POPEŞTI.

FIGURINĂ NEOLITICĂ.

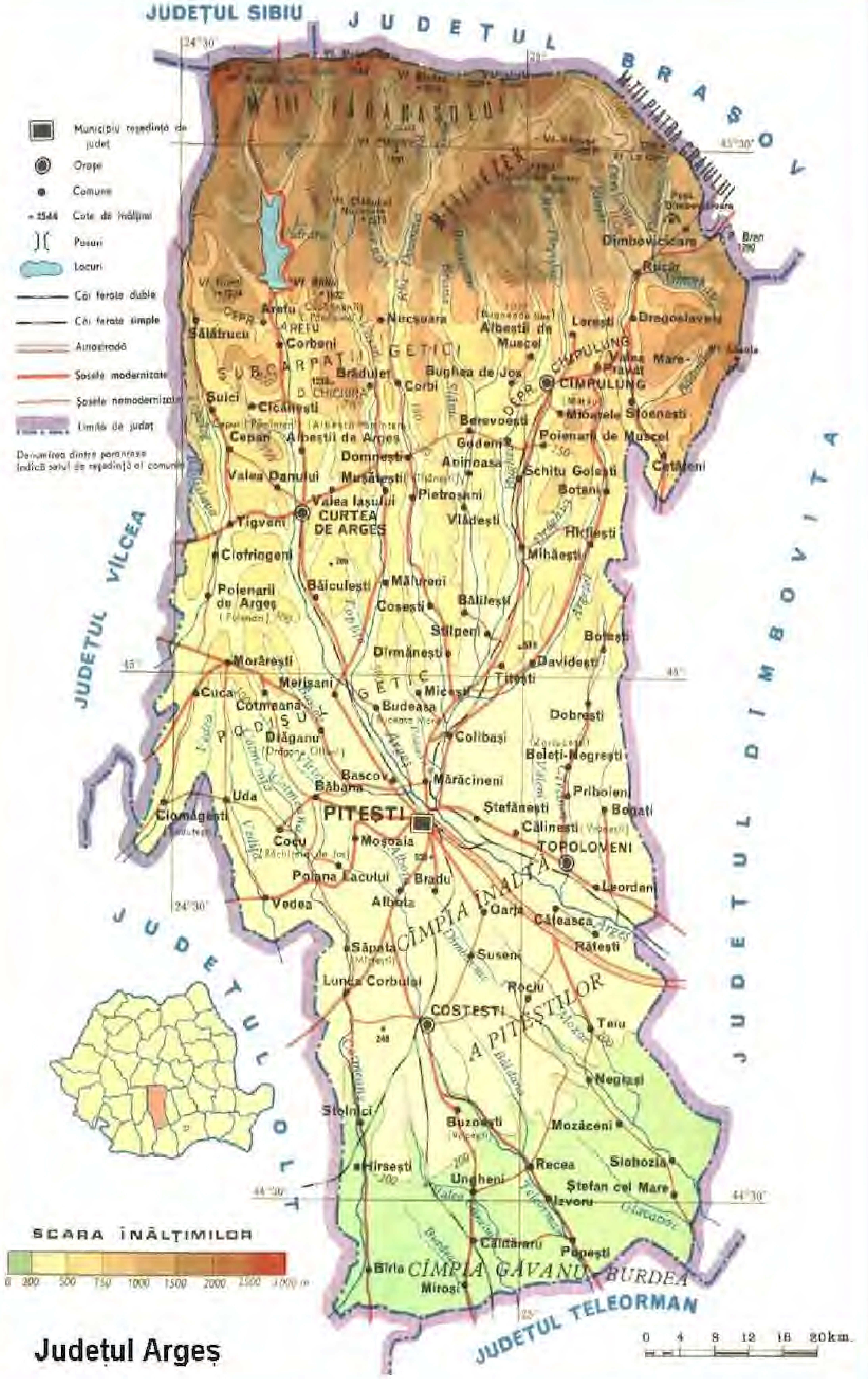
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Corbi
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Beleți-Negrești
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Răteasca
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Doamnei
Bratia
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Găvanu
Burdea
Neajlov
Bran
Vf. Moldoveanu
Vf. Negoiu
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

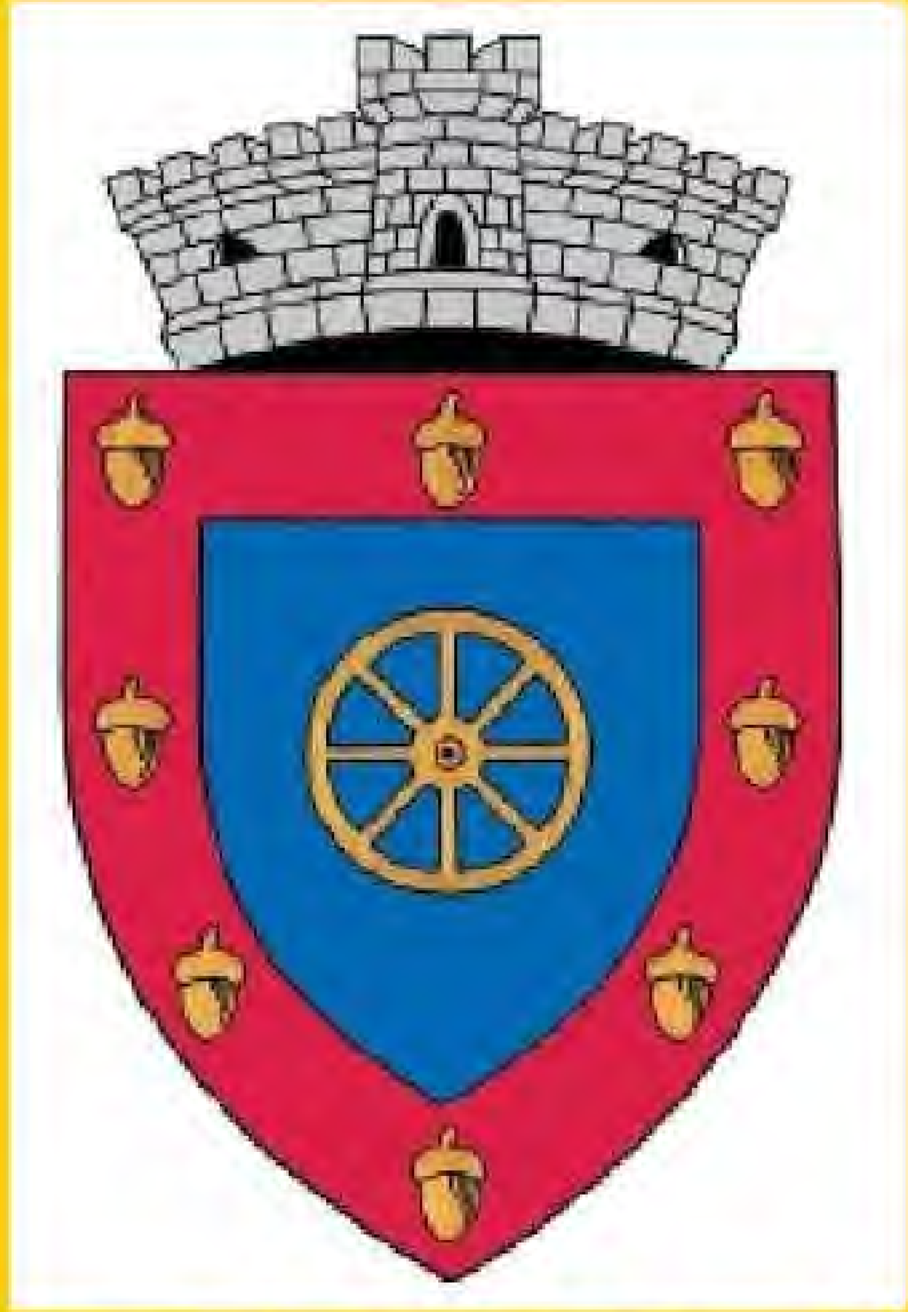

PRIBOIENI

PITEŞTI MMXV

PRIBOIENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Priboieni**; Albotele; Paraschiveni; Pitoi; Sămăila; Valea Mare; Valea Nenii; Valea Popii.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 35 km.
SUPRAFAŢĂ: 23 km^2.
POPULAŢIE: 3.549 locuitori [1.752 M + 1.797 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Priboeni – 1515 [7023] mai 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 137).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Priboieni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 23 mai 1515, în care se menționează, printre altele, că „s-a ridicat Cernica de a așezat pe fiica sa, Boba, în Priboieni, peste toată partea lui".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Priboieni în perioada dacică şi romană este atestată prin monede geto-dacice tip Filip al II-lea, precum şi printr-o monedă romană emisă de împăratul Gordian al III-lea.

TOPONIMIE:

- Albotele – toponim social cu sens plural, semnificând existenţa anterioară a două aşezări (de Sus şi de Jos), contopite ulterior.
- Paraschiveni – toponim format pe baza eponimului *Paraschiv* + sufixul colectiv *–eni*, care indică apartenenţa locală.
- Pitoi – toponim topografic evocând forma terenului pe care s-a constituit aşezarea; la origine, apelativul *pită* ≈ „pâine" + sufixul *–oi*, deşi nu este exclus un eponim-poreclă *Pitoiu*.
- Priboieni – toponim format pe baza unui eponim *Priboi* (la origine, poreclă din apelativul *priboi* ≈ „unealtă cu care se găuresc curelele etc.") + sufixul *–eni*, care indică apartenenţa locală. Denumirea localităţii este asociată, în tradiţia orală, cu numele unui oştean credincios al domnitorului Neagoe Basarab, *Priboi*, care s-a stabilit aici, căsătorindu-se cu o localnică. Generos, voievodul i-a dat, ca dar de nuntă, o moşie pe care mirele a înconjurat-o din zorii zilei până în amurg, mergând călare, la pas. Astfel, a fost delimitată moşia iniţială a satului Priboieni.
- Sămăila – toponim format pe baza antroponimicului *Sămăilă*, (derivat din *Samuil*), atestat sub această formă în legendele locale.
- Valea Mare – toponim topografic compus pe baza apelativului *vale* + determinativul *Mare*. „Vălimărenii sunt băjenari veniţi din Văcarea-Muscel, numiţi «funieri», întrucât lucrau funii de tei.".
- Valea Nenii – toponim topografic format pe baza apelativului *vale* + determinativul *Nenii* (la origine, substantivul *nenea* ≈ „bărbat în vârstă sau mai mare"), indicând pe deţinătorul iniţial al terenului pe care s-a constituit aşezarea.
- Valea Popii – toponim topografic format pe baza apelativului *vale* + determinativul *Popii*. „Locuitorii au venit din Cândeşti-Deal şi Măneşti, judeţul Dâmboviţa.".

Referindu-se, în «Monografia comunei Priboieni», la originea aşezării, Constantin Rădulescu-Codin consemna, pe baza aceleiaşi tradiţii orale, că „satul Priboieni e de pe timpul lui Negru Vodă care a avut între oştenii cu care a gonit pe tătari şi un flăcău de fel din

Priboieni-Dâmboviţa. Drept răsplată, a dat fiecărui oştean atâta pământ cât îşi va putea alerga calul într-o zi. Şi a pornit acel oştean din Sămăila, a dat târcoale satului de azi şi a luat bucăţica de moşie, stabilindu-se în partea Priboienilor numită Paraschiveşti, după un copil al său.".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Tipul dominant de case îl reprezintă construcţiile cu două niveluri, parterul fiind organizat, de regulă, ca depozit, dar şi ca spaţiu de locuit, iar etajul utilizat, în exclusivitate, ca locuinţă.

Se consemnează frecvenţa unor case cu sala în consolă sau pe soclu, sala fiind prevăzută cu patru sau şase goluri, respectiv, cu cinci sau şapte stâlpi din lemn, simpli, de secţiune pătrată racordaţi, prin console din paiantă, la cosoroaba cununii acoperişului. În cazul caselor cu soclu plin, pivniţa este precedată de gârlici, coincizând, ca limite, cu dimensiunile sălii etajului, iar pivniţa propriu-zisă acoperă o suprafaţă echivalentă cu cea a camerelor de locuit de la nivelul superior. Casele vechi prezintă o amplă decoraţie în tencuială distribuită pe parapetul zidit al sălii, pe consolele dintre stâlpi sau pe ancadramentele ferestrelor.

Meşterul Ion Pralã, originar din Priboieni, a devenit promotorul adoptării specificului arhitectural popular tradiţional, preluând creator elemente de compoziţie moştenite în edificarea construcţiilor de interes public pe care le-a conceput, ca un veritabil arhitect, în zona Muscelului: Liceul din Topoloveni, şcolile din Suseni şi Greci, căminele culturale din: Budişteni, Glâmbocata, Glâmbocel, Priboieni ş. a.

Portul popular local se circumscrie ariei portului popular muscelean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele populare din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Floarea Catană, Ioana Predoi, Florica Stancu. Remarcabila artă tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost preluată de creatoare de prestigiu din localitate, care sunt angajate la S.C. Tonexim SRL.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii, se înscriu doinele: Fir-ar ceasu'; La fântâna din Făget; Lie ciocârlie; Pe şoseaua de la vale; Plânge frumos; Verde sălcioară.

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Bumbacul, Căzăceasca, Cârjalia, Drumu' dracului, Hoina, Jianul, Sârba oltenească, Şelăreasca, Ţarina prezintă elemente locale de individualizare.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Naşterea Maicii Domnului» Priboienii de Jos [1922-1936]~ctitorită de preoţii M. Roşescu, Gh. Roşescu şi enoriaşii din parohia lor, pe locul bisericii „dărăpănate", construite în 1845 •intervenţii: consolidare [1941] •pictură murală: Paul Molda [1936]. Iconostas sculptat în lemn de Dumitru Iliescu, tatăl cunoscutului sculptor Gheorghe Iliescu-Călineşti.

✚Biserica «Sf. Dumitru» Priboienii de Sus [1942-1943]~ctitorită de preotul Ilie Cercel şi Ion Gorgoi; proiectată de arh. M. Popovici şi ing. I. Stătescu; construită de echipa meşterului Ion Pralã •intervenţii: reparaţii generale [1960] •pictură murală: Ion Dogărescu [1943].

✚Monument eroi: **Priboieni** [1877-1878; 1913]; autor: N. Simion – lângă Magazinul Priboieni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 220 locuitori ai comunei Priboieni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Campania din 1913 [4], Primul război mondial [162], Al doilea război mondial [53].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, localitatea a devenit un „câmp de luptă", trupe din Divizia 14 Infanterie ocupând poziții de apărare la 16 noiembrie 1916; acestora li s-au adăugat: „Grupul colonel Liscu", „Detașamentul Racoviță și Detașamentul maior Băculescu" care au rezistat eroic atacurilor succesive ale inamicului, acționând pe linia de front de la Priboieni. La 18 noiembrie, din cauza superiorității numerice a dușmanilor care dispuneau de o tehnică militară apreciabilă, trupele române decimate în luptă s-au repliat, la ordin, pe aliniamentul pârâului Cârcinov - Țigănești.

❖ MEMENTO:

MUZEUL SATULUI PRIBOIENI relevă ocupaţiile tradiţionale din Priboieni, precum şi personalitatea ilustrului cercetător al istoriei judeţului istoric Muscel, Constantin Rădulescu-Codin. Interesantul muzeu istorico-etnografic a fost organizat din iniţiativa învăţătorului emerit Ion Mihăilă şi prof. Radu Oprea. Bustul lui C. Rădulescu-Codin a fost realizat din bronz [1929].

IN MEMORIAM

✪ **GOGONCEA ION NESTOR** [1904-1983] – învăţător format la şcoala renumitului folclorist Constantin Rădulescu-Codin. Interesat de legendele locale din Ţara Haţegului, unde profesează ca învăţător la Lingiria, publică studiile: «Lingiria şi lingirienii», «Marghita», «Poveşti din Ţara Haţegului». Colaborează la revistele: „Prietenul nostru"–Câmpulung-Muscel, „Solidaritatea"–Curtea de Argeş, „Satul"–Bucureşti, „Argeşul"–Piteşti. Autorul volumelor: «Gânduri pentru tine» [1929], «Modeste gânduri pentru toţi» [1994], «Gânduri înăbuşite» [2008], «Comuna Teiu – legendă şi adevăr» [2009]. Deţinut politic la Canalul Dunăre-Marea Neagră; poezii din detenţie: „Mortul din lagăr", „Targagiii" ş. a.

✪ **NAE ELEONORA** [1902-2000]. Deşi născută în Priboieni, a devenit, prin activitatea sa remarcabilă în domeniul învăţământului şi culturii, o personalitate a comunei Călineşti. „Ca învăţătoare, şi-a făcut un ideal din catedră". Animatoare excepţională a vieţii culturale, „dedicată trup şi suflet ridicării spirituale a satului".

✪ **PÂRCĂLABU CONSTANTIN** – poet ţăran, autor al culegerii de versuri «Mi-aud inima cum cântă».

✪ **RĂDULESCU-CODIN CONSTANTIN** [1875-1926] – mort în Priboieni. (vezi Beleţi-Negreşti).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 397-398.

Constantin Rădulescu-Codin– *Monografia comunei Priboieni-Muscel, după programul Ministerului de Interne*, Cîmpulung, 1904, 44 p.; Maria-Liana Popescu– *Monografia comunei Priboieni*, Piteşti, 2004; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

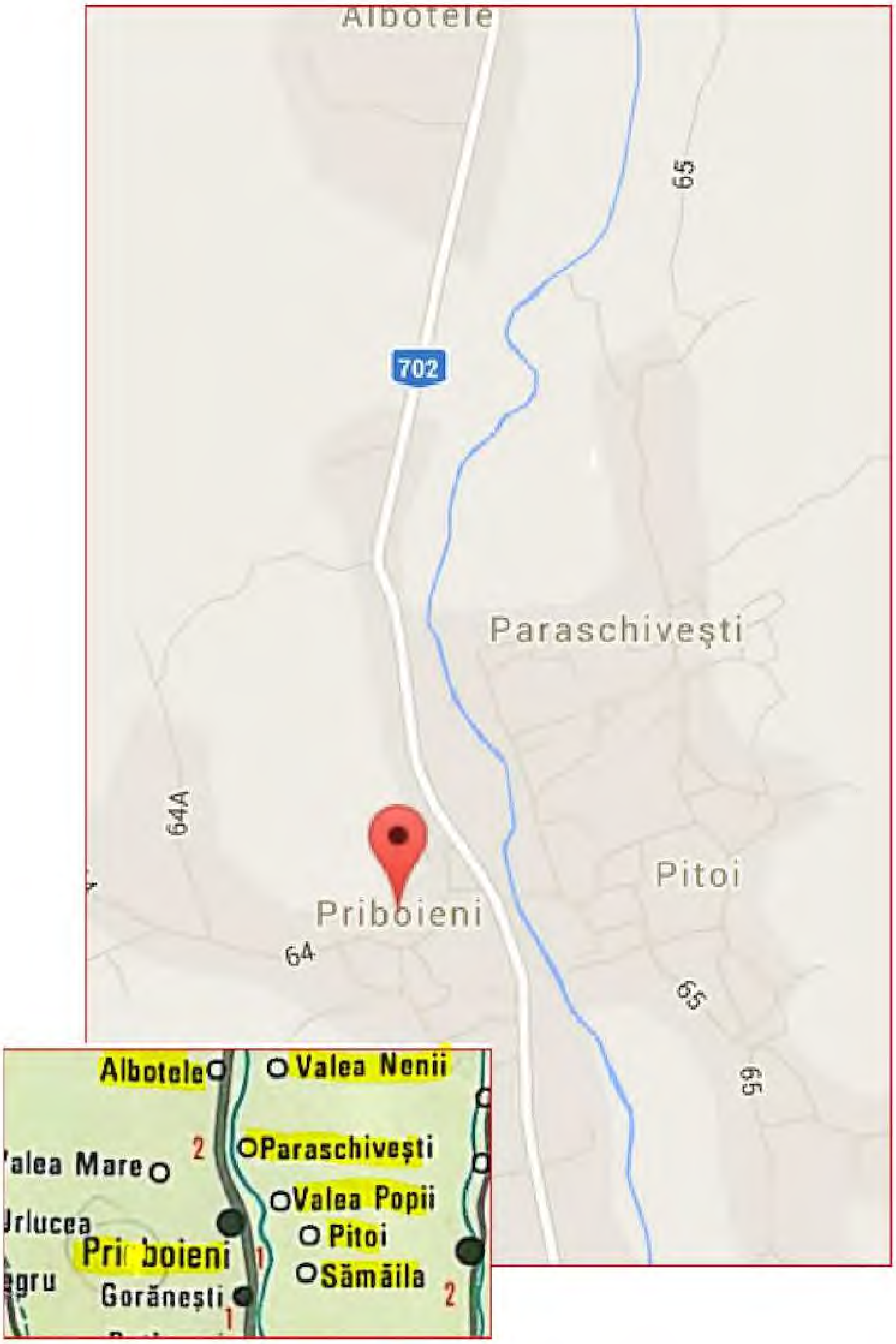
Albotele
65
702
Paraschivești
64A
Pitoi
Priboieni
64
65
65
Albotele
Valea Nenii
Valea Mare
2
Paraschivești
Valea Popii
Urlucea
Pitoi
Priboieni
1
Sămăila
Gorănești
1
2

PRIMĂRIA COMUNEI PRIBOIENI.

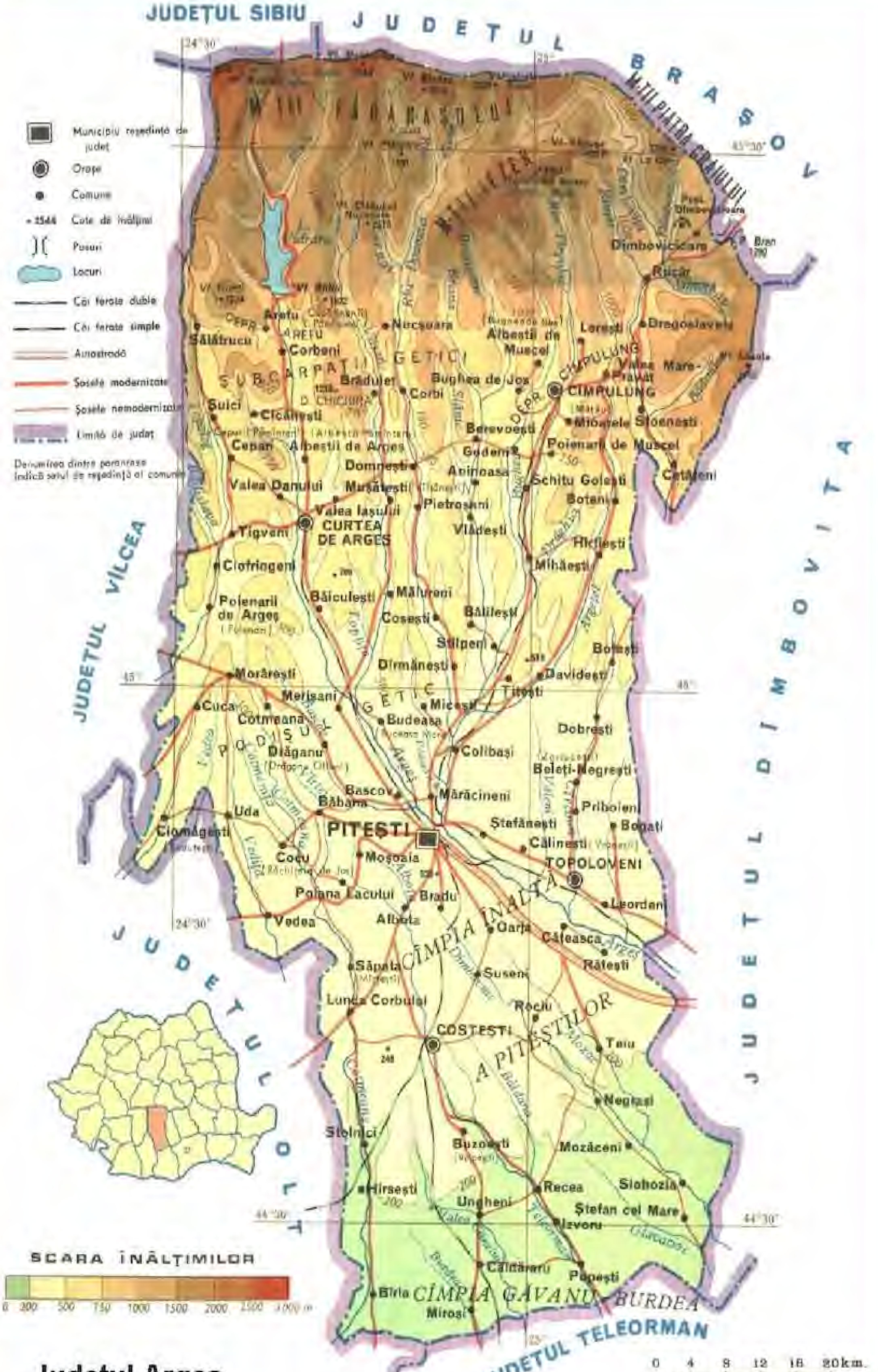
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Corbi
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

RÂCA

PITEŞTI MMXV

RÂCA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Râca**, Adunaţi şi Bucov. Comuna a fost reînfiinţată, în componenţa menţionată, prin „Legea nr. 185 /2003 privind reînfiinţarea comunei Râca, judeţul Argeş, prin reorganizarea administrativ-teritorială a comunei Popeşti". Populaţia comunei înregistra 1.586 locuitori, potrivit comunicării transmise de către domnul primar Ioan Teodorescu, la 16 iunie 2006. Astfel, satul de reşedinţă Râca are 891 locuitori, din care 408 bărbaţi şi 483 femei; satul Bucov: 427 locuitori, din care 152 bărbaţi şi 275 femei, iar satul Adunaţi: 268 locuitori, din care 105 bărbaţi şi 163 femei. Ocupaţiile tradiţionale ale locuitorilor comunei Râca sunt: creşterea animalelor şi cultivarea plantelor (cultura mare)."

DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 65 km.

SUPRAFAŢĂ: 42,6 km^2.

POPULAŢIE: 1.271 locuitori [603 M + 668 F] (2011).

TOPONIMIE:

Adunaţi – toponim indicând fie „un sat îngrădit, cu casele dese, apropiate una de alta", fie un sat format prin „adunarea unor oameni din diverse localităţi", fenomen determinat de împroprietărirea cu pământ a ţăranilor.

Bucov – toponim topografic format pe baza apelativului de origine slavă *buk* ≈ „făget", evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea.

Râca – toponim topografic desemnând aspectul terenului în care s-a format aşezarea; toponimul are, la origine, vechiul slav *reka* ≈ „apă curgătoare", motivat, întrucât, pe teritoriul localităţii, curge pârâul Bucov.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectura locală tradiţională prezintă particularităţi caracteristice zonei de câmpie a Teleormanului. Locuinţele vechi aveau un soclu supraînălţat construit din cărămidă, suprapus de „talpa" casei, cioplită în „muchii" din lemne masive de stejar, peste care se înălţau pereţii edificaţi între stâlpi de lemn racordaţi vertical la talpa şi cununa casei. Aceştia sunt uniţi, pe plan orizontal, prin „lăturoaie", cioplite, mai ales, din lemn de salcâm, atât spre exterior, cât şi spre interior, creându-se, astfel, un spaţiu între „montanţii" verticali, spaţiu care este umplut cu un amestec de pământ şi pleavă. Majoritatea caselor aveau prispă şi un plan interior bicameral: „odaia curată" şi „tinda cu vatră". Arhitectura actuală prezintă o amplificare a planului interior al locuinţelor, cu preocuparea evidentă pentru confort sporit şi decoraţie exterioară.

Portul popular local tradiţional relevă influenţe ale portului popular teleormănean.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Hora căluşărească, Hora de la Râca, Hora din horă, Murguleţul de la Popeşti, Murguleţul de la Râca, Popeşteanca, Receana, Sârba căluşărească, Steaua de la Bucov, Şchiopu, Ţigăneasca, Zăvrăgeasca.

Activitatea culturală şi artistică este „modestă", potrivit unui informator avizat, motivându-se această situaţie prin faptul că „Râca este o comună nou înfiinţată, iar căminul cultural este în construcţie".

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin Cetatea getică de la Râca [sec. IV-III a. H.], cercetată arheologic, în anul 2006, de arhl. Dragoş Măndescu.

Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Bucov [1911-1920]~ctitorită de preot Gheorghe M. Popescu şi enoriaşii din parohie •intervenţii: reînvelirea bisericii [1997-1999] •pictură murală: anonim [1923]; restaurată [1997].

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Nicolae»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Râca** [1853-1868]~ctitorită de Ion Voicu, Dobre Gaciu, logofăt Marin Constantin, popa Stoica, popa Tănase, „cu ajutorul tuturor locuitorilor satului, lângă biserica veche din nuiele împletite" •intervenţii: refacerea acoperişului [1935] •pictură murală: anonim [1868]; P. Rădulescu [1935]]; restaurată [1995].

✝**Cruce de piatră**: **Bucov**: 1863 –[▲]– în curtea bisericii.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 73 locuitori ai comunei Râca, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [57], Al doilea război mondial [16].

☙ IN MEMORIAM ❧

✪ **STĂNCULESCU ILIE** [1906-1977] – institutor remarcabil al învăţământului primar; profesor de pedagogie; director la Şcoala normală din Câmpulung-Muscel. Colaborator la redactarea monografiilor: «Liceul pedagogic din Câmpulung», «Câmpulung-Muscel, ieri şi azi».

📖 BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 403.

Ion Ionescu– *O localitate din Câmpia Găvanu-Burdea: Râca, studiu monografic, istorico-socio-lingvistic*, Râca, 2003; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

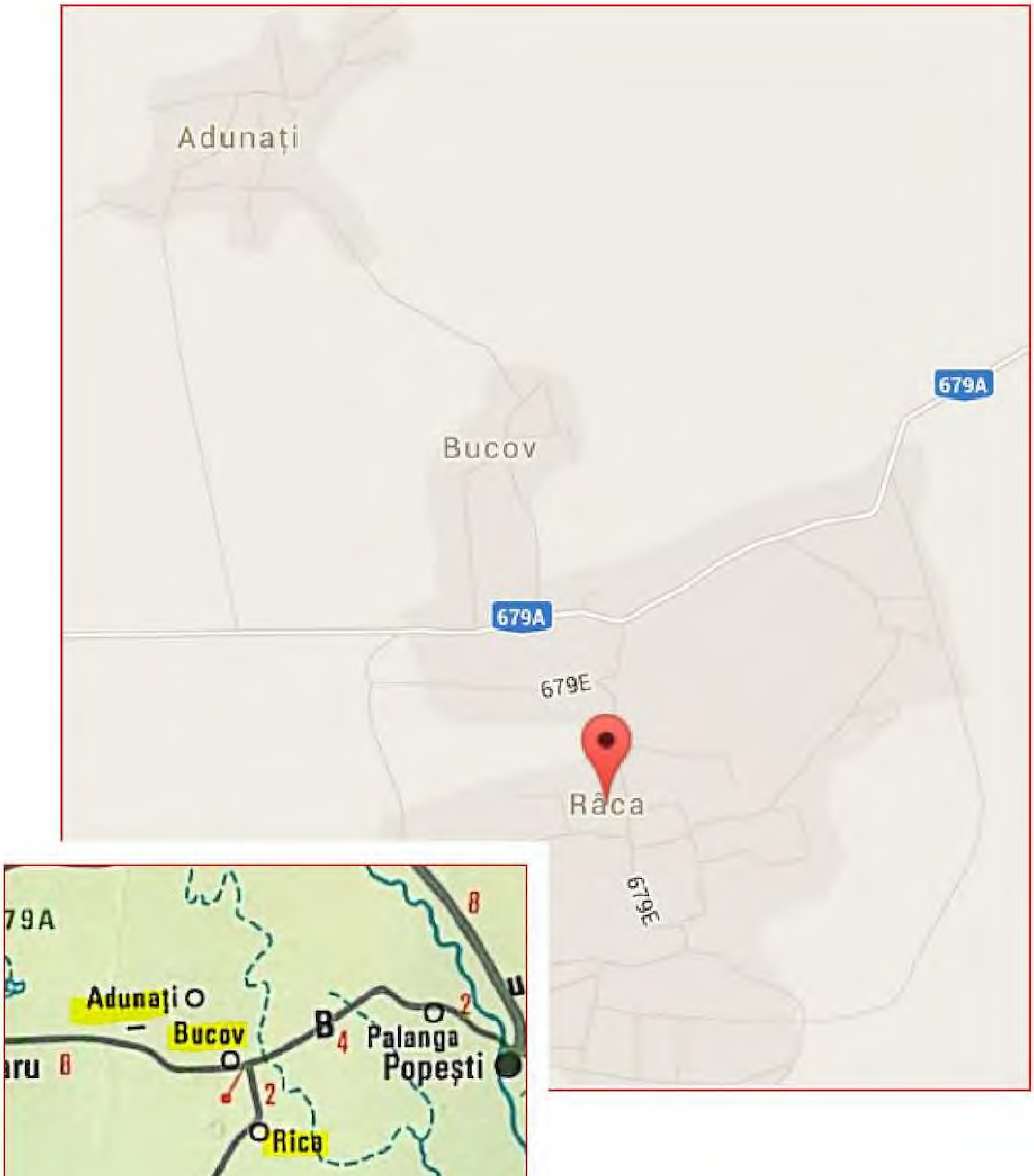
Adunați
Bucov
679A
679A
679E
Râca
679E
79A
8
Adunați
Bucov
B
4
Palanga
2
aru
8
Popești
2
Rica

PRIMĂRIA COMUNEI RÂCA.

BISERICA RÂCA.

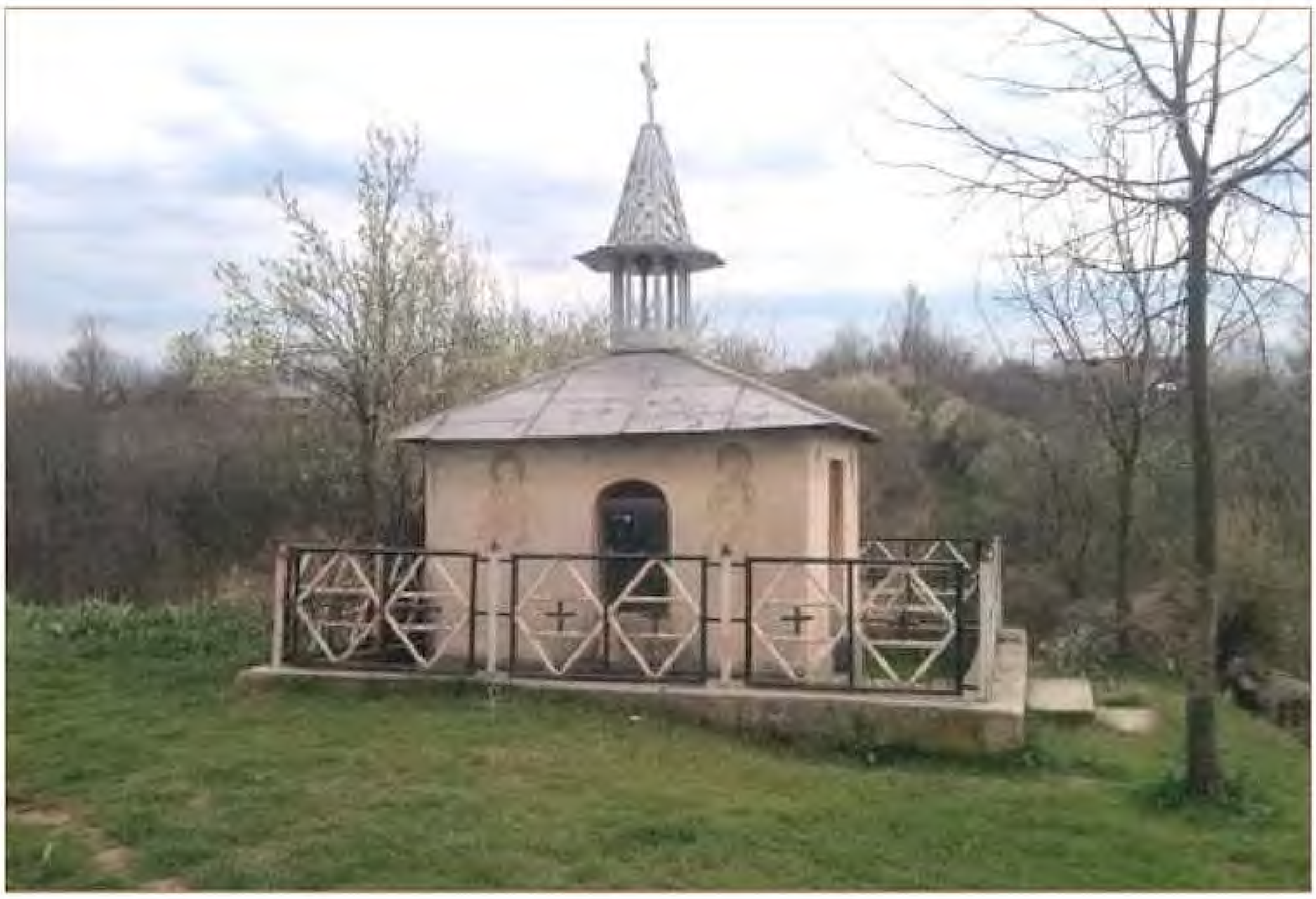

BISERICA BUCOV .

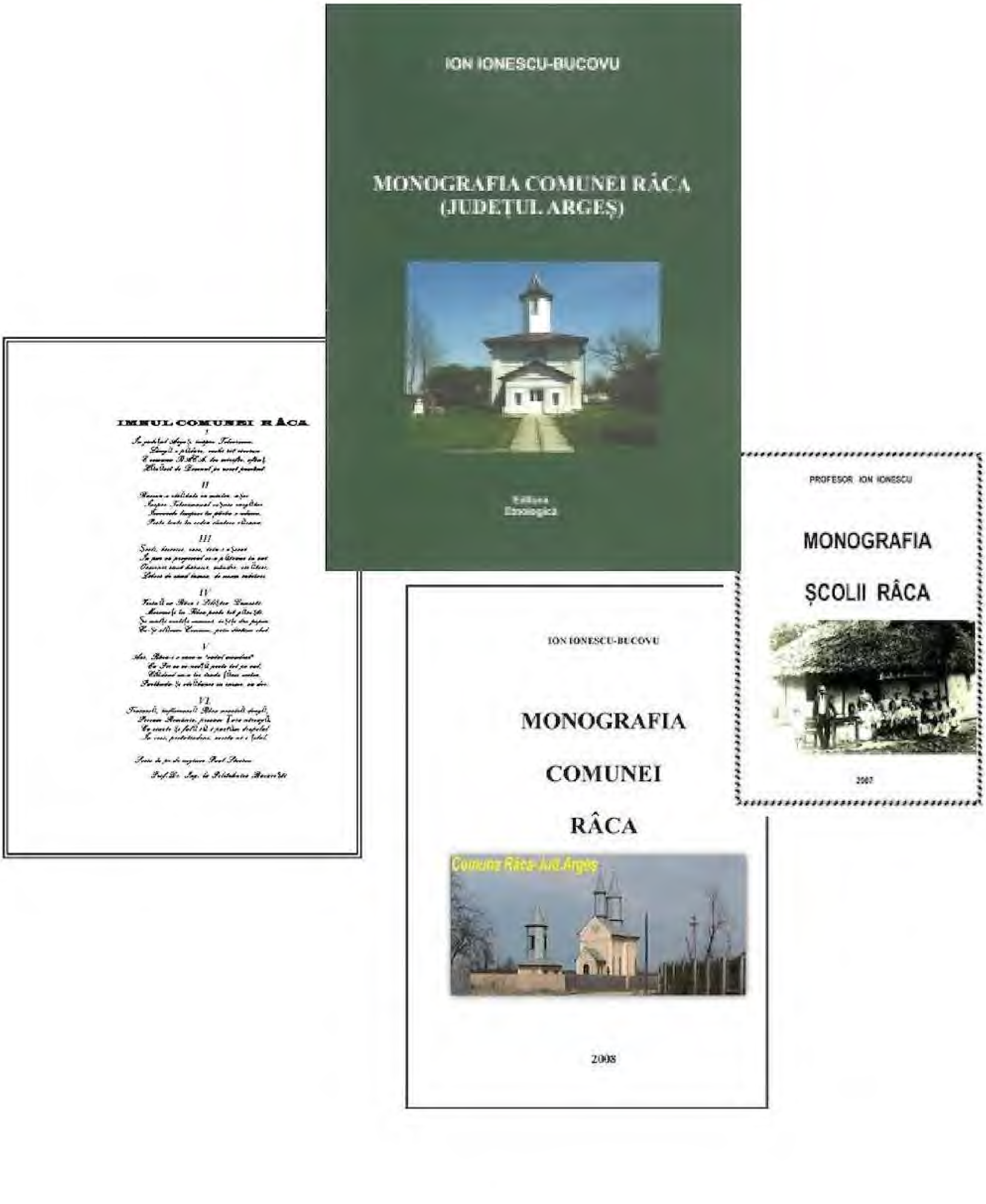

IMNUL COMUNEI RÂCA

ION IONESCU-BUCOVU

MONOGRAFIA COMUNEI RÂCA
(JUDEȚUL ARGEȘ)

Editura
Etnologică

PROFESOR ION IONESCU

MONOGRAFIA
ȘCOLII RÂCA

2007

ION IONESCU-BUCOVU

MONOGRAFIA
COMUNEI
RÂCA

Comuna Râca-Jud.Argeș

2008

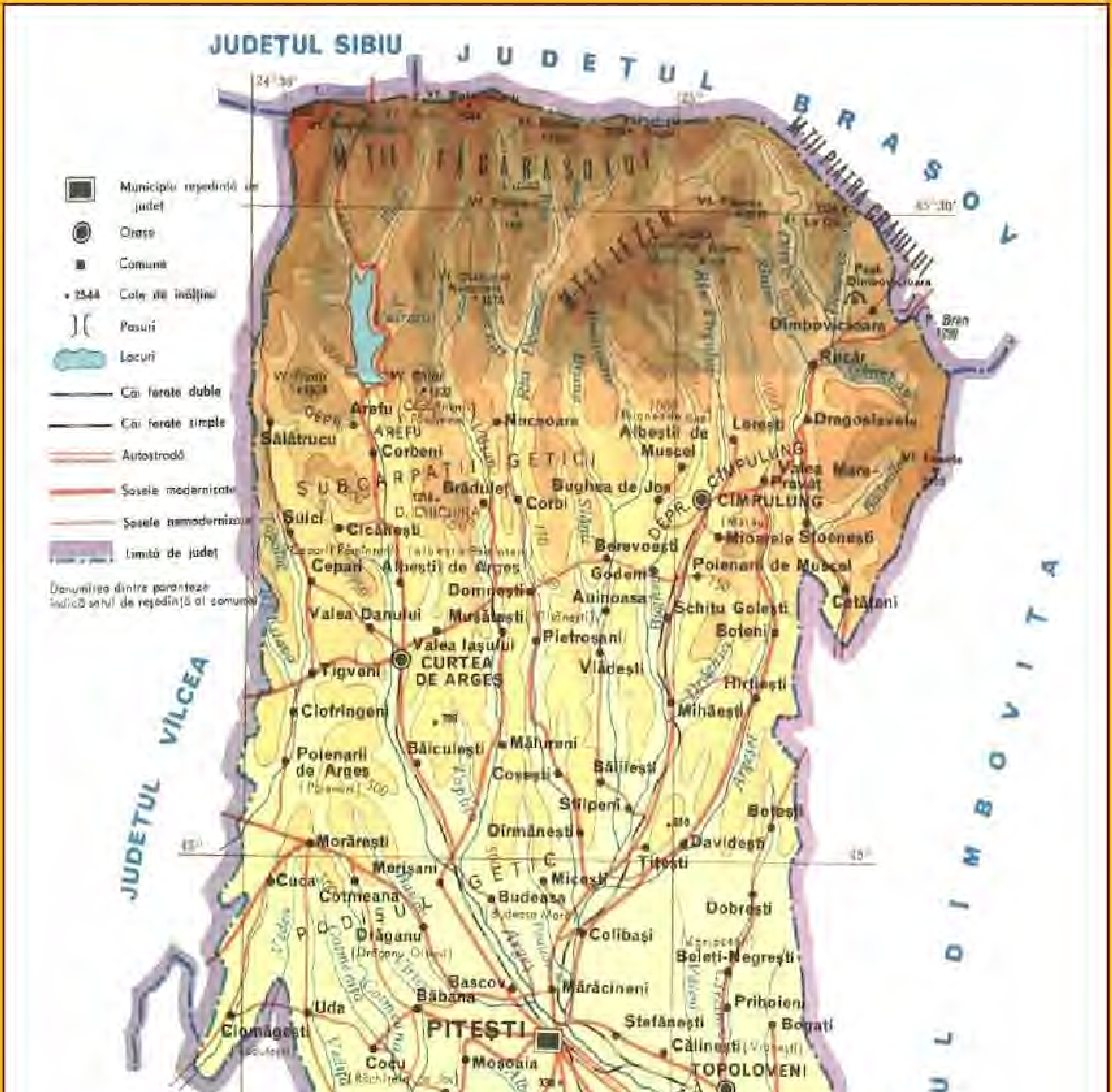
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțime
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Sălătrucu
Arefu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Poienarii de Argeș
Băiculești
Mălureni
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Râtești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țeițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
P. Bran
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Teleorman

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

RĂTEŞTI

PITEŞTI MMXV

RĂTEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Răteşti**; Ciupa-Mănciulescu; Furdueşti; Mavrodolu; Neajlovelu; Pătuleni; Tigveni.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 35 km.
SUPRAFAŢĂ: 79 km^2.
POPULAŢIE: 3.166 locuitori [1.522 M + 1.644 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

•**Ciupa** – 1579 iunie 20. În «Itinerarul de la Bruges [1380-1390], localitatea este atestată toponimic sub forma Suppa •**Cacaleţi** – <1511 [7019] iulie 1> (DIR, XVI, B, ŢR, vol. I, doc. 71).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Ciupa.

Așezarea este atestată documentar inițial în «Itinerarul din Bruges» [circa 1380-1390], unde se menționează o localitate pe valea Neajlovului, „Suppa", iar, în documentele interne ale Țării Românești, în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mihnea Turcitul, prin care se confirmă postenicului Stoica proprietatea asupra mai multor sate, incluzând „Ciupa Mare toată".

TOPONIMIE:

- **Ciupa Mănciulescu** – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea; toponim format din apelativul regional *ciupa* ≈ „albie" + patronimicul *Mănciulescu*, indicând pe deţinătorul iniţial al proprietăţii. Cercetători locali invocă un apelativ *ciupă* („dispozitiv din arsenalul vânătoresc de prins păsări"). Tradiţia orală asociază toponimul cu o particularitate fizică a deţinătoarei proprietăţii care era ciupită de vărsat: femeie ciupită sau *ciupă*.
- **Furdueşti** – toponim format pe baza apelativului *Furdui* atestat în documente medievale locale, iniţial poreclă, din *furda* < bulg. *furda* ≈ „rămăşiţe de calitate inferioară rezultate din prelucrarea lânii sau a tutunului".
- **Mavrodolu** – toponim de provenienţă incertă, relevând natura terenului, a cărui posibilă origine au constituit-o apelativele: *mavronegru* + *dolie* (regional) ≈ „loc în care un râu curge încet, lin" < alb. *dole*>. Tradiţia orală locală asociază numele satului cu cel al proprietarului iniţial, marele boier Mavrodolu.
- **Neajlovelu** – toponim topografic diminutival indicând situarea aşezării pe un afluent al râului Neajlov. Anterior, satul s-a numit Ciupa Lagăr, întrucât, în aria sa de constituire, pe drumul spre Morteni, a existat un lagăr de deţinuţi.
- **Pătuleni** – toponim topografic format pe baza apelativului *pătul* ≈ „construcţie destinată păstrării cerealelor"; toponimul evocă ocupaţia locuitorilor care au format aşezarea + sufixul *–eni*, care indică apartenenţa locală. În Catagrafia din 1838, localitatea apare sub forma *Pătului Şindrilit*.
- **Răteşti** – toponim format din patronimicul *Ratea*, atestat în documente locale + sufixul colectiv *–ești*, care indică organizarea socială pe bază de obște a așezării.
- **Tigveni** – toponim format pe baza apelativului *tigvă*, cu sens de „craniu, ţeastă, dar şi tigvă (planta – Lagenaria vulgaris – al cărei fruct seamănă cu o ţeastă)", toponim-poreclă aluziv, relevând apartenenţa locuitorilor satului la un grup familial.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei sudice a judeţului Argeş. Construcţiile vechi de locuit erau, în general, joase (unele cu tălpile aşezate direct, la extremităţi, pe lespezi de piatră). Pereţii din ostreaţă se regularizau prin cercuială cu şipci din lemn de esenţă moale. Tavanele se făceau din grădele de nuiele, iar pardoseala din pământ pomostit. Şarpanta acoperişului avea elementele constitutive (căpriori, laţi) fixate în cuie de lemn. Planul locuinţei era, în general, bicameral (tindă + odaie de locuit). Tipul dominant de case din perioada interbelică prezintă un soclu plin, peste care se înalţă pereţii tencuiţi din ostreaţă. Planul este format din tindă centrală şi două camere laterale. O sală cu pălimar de lemn şi foişor dispus pe axul faţadei principale asigură trecerea spre interior. Foişorul de plan pătrat este susţinut de doi stâlpi centrali, acoperişul în trei ape al foişorului fiind construit mult sub nivelul coamei casei. Se constată existenţa unor săli cu parapetul plin, realizat în continuarea soclului, dar şi a sălilor fără pălimar.

Portul popular se circumscrie ariei de interferenţă a portului popular din Muscel şi Dâmboviţa. Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Cazacul, Căluşul, Ciuleandra, Hora bradului, Hora mare, Sârba, Teleormăneasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Dumitru» Ciupa [1967-1970]~ctitorită de dr. Zaharescu, pe proprietatea sa, cu contribuţia enoriaşilor din Neajlovelu •pictură murală: Onofrei Vlăduţ din Bucureşti [1971].

Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» Ciupa II [1938-1943]~ctitorită de prof. dr. Nicolae Zaharescu-Caraman, mare moşier; proiectată de arh. Ion Popescu din Bucureşti, alternându-se ingenios, în asize, calcarul de Albeşti cu cărămida •pictură murală: I. Ochenar din Târgu-Jiu [1942-1943].

Biserica «Sf. Dumitru» Ciupa Mavrodolu [1927-1928]~ ctitorită de enoriaşii parohiei Mavrodolu •pictură murală: anonim [1928] •Capelă de cimitir.

Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Ciupa Mănciulescu [1843]~ctitorită de pitarul Costache Mănciulescu •intervenţii: 1886, 1932, 1971 •pictură murală originară, restaurată cu inscripţionări chirilice eronate, de Vlăduţ Andrei din Bucureşti [1967].

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Furduieşti [1911-1914]~ctitorită de Grigore Popescu şi soţia sa, Joiţa, pe terenul donat de comanditari •pictură murală: anonim [1914]; renovare pictură [1972].

Biserica «Sf. Nicolae» Răteşti [1839]~ctitorită de boierul Grigore Rătescu şi soţia sa, Zinca •intervenţii: refăcută integral, „dărâmată până la nivelul ferestrelor şi înălţată cu circa 2 m [1907]; consolidată [1967]. •pictura murală executată de Tudor zugrav [1858]; refăcută de Nicu Stănculescu şi Pavel Ionescu-Lucieni [1909]; restaurată de B. Iorgulescu şi Aurelia Avramescu [1963].

Biserica «Sf. Nicolae»+«Adormirea Maicii Domnului» Tigveni-Vale –[▲]– ctitorită de către proprietarul local Nicolăiţă Alecsescu, „sfânta biserică fiind începută în lucru în 1863 şi târnosită în 1865", potrivit însemnării de pe Mineiul lunii februarie, 1862. Biserica a fost „renovată" în 1910 şi consolidată în 1938. Plan dreptunghiular absidat; pridvor închis subdimensionat, retras din planul pronaosului; turlă octogonală pe bază pătrată deasupra pronaosului. Pictura murală originară restaurată în 1910; biserica este repictată în frescă de Aurelian şi Dragoş Morărescu, în 1965-1966. În patrimoniul bisericii, se află 12 Mineie tipărite în 1862, având consemnarea: „Toate mineiele au fost donate de ctitorul Nicolăiţă Alecsescu, în anul 1864."

Cruce de piatră: **Ciupa Mavrodolu**: 1632/1654 –[▲]– la răscrucea drumurilor spre Morteni şi Neajlovel.

Pietre funerare: sluger Barbu Rătescu [7240]; Grigore Rătescu [1840] ctitor al bisericii Răteşti.

Monumente eroi: **Ciupa Mănciulescu** [1916-1918]; autor: Kaghiorghis (1926) – lângă Şcoala generală Ciupa Mănciulescu ■~ **Furduieşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: F. Georgescu (1929) – lângă Şcoala generală Furduieşti ■~ **Neajlovelu** [1941-1945]; autor: Gh. Gheorghe (1945) – lângă Şcoala generală Nejlovelu ■~ **Tigveni** [1916-1918; 1941-1945]; (1932) – lângă Primăria comunei Răteşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 299 locuitori ai comunei Rătești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [193], Al doilea război mondial [103].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea Rătești a devenit, începând cu 17 noiembrie 1916, „cartierul" Diviziei 8 Infanterie, asigurându-se coordonarea acțiunilor acestei mari unități care acționa în zonă; pe 18 noiembrie, „cartierul" va fi mutat pe o altă linie „fierbinte" a frontului.

❖ MEMENTO:

CONACUL ARMAND CĂLINESCU [1926] –[▲]– din satul Ciupa Mănciulescu, edificat de către ilustrul politician român, prim-ministru în perioada interbelică; arhitectură de inspiraţie neoromânească.

CONACUL GHEORGHE BRĂTIANU [1/4 XX] –[▲]– din satul Răteşti − arhitectură de forme naţionale; construcţie reprezentativă pentru conacele boiereşti din zona de şes a Argeşului.

IN MEMORIAM

✪ **BRĂTIANU GHEORGHE** – vezi Ştefăneşti !

✪ **DRĂGHICI LAZĂR** [1912-2007] – inginer agronom; director la diverse staţiuni experimentale agricole din ţară [1942-1958], cercetător ştiinţific la Institutul de cercetări pentru cereale şi plante tehnice din Fundulea [1958-1981]. Opera: «Monografia orzului» [1964].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 401.

Radu Iacob, Marius Motreanu, Bogdan Pănescu, Manuela Pănescu– *Furdueşti de Argeş. Pagini de monografie*, Piteşti, 2009, 216 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

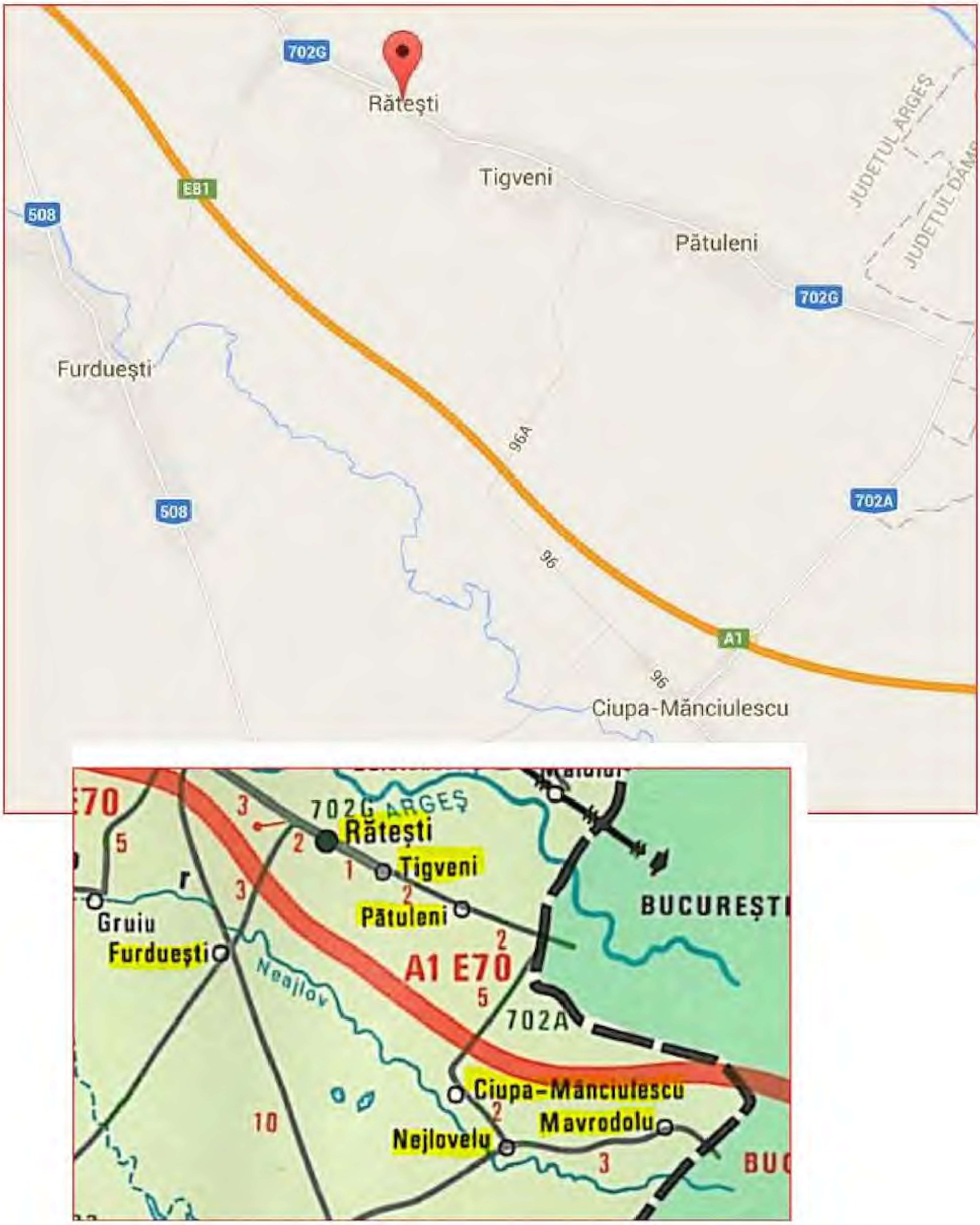
702G
Rătești
Tigveni
Pătuleni
702G
E81
508
Furdueşti
96A
508
96
702A
A1
96
Ciupa-Mănciulescu
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL DÂMB
E70
702G ARGEȘ
Rătești
Tigveni
Pătuleni
Gruiu
Furdueşti
Neajlov
A1 E70
702A
BUCUREȘTI
Ciupa-Mănciulescu
Mavrodolu
Nejlovelu
10
BU

PRIMĂRIA
comunei Rătești
CONSILIUL LOCAL
comuna Rătești

PRIMĂRIA COMUNEI RĂTEŞTI.

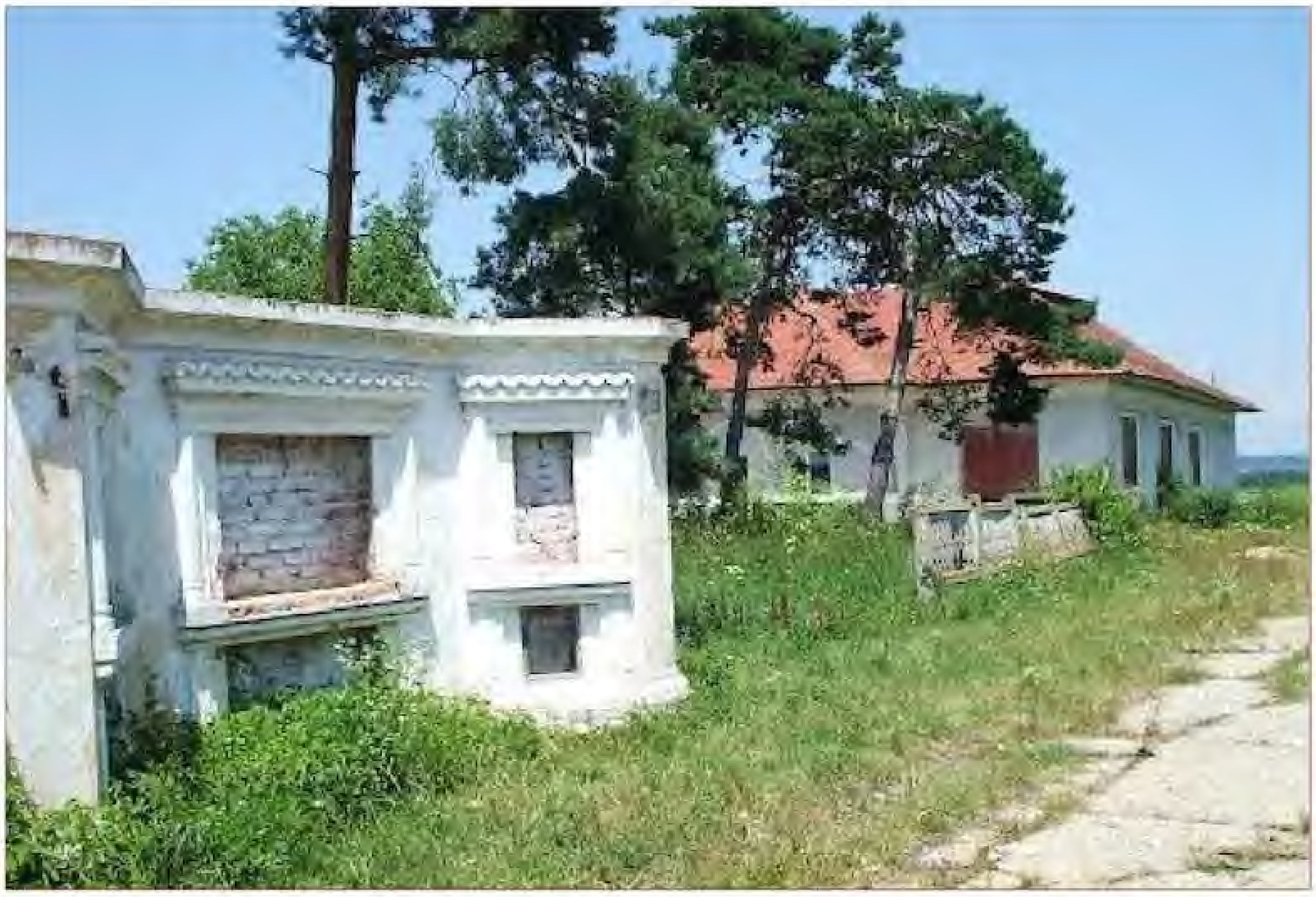

CONACUL GHEORGHE BRĂTIANU.

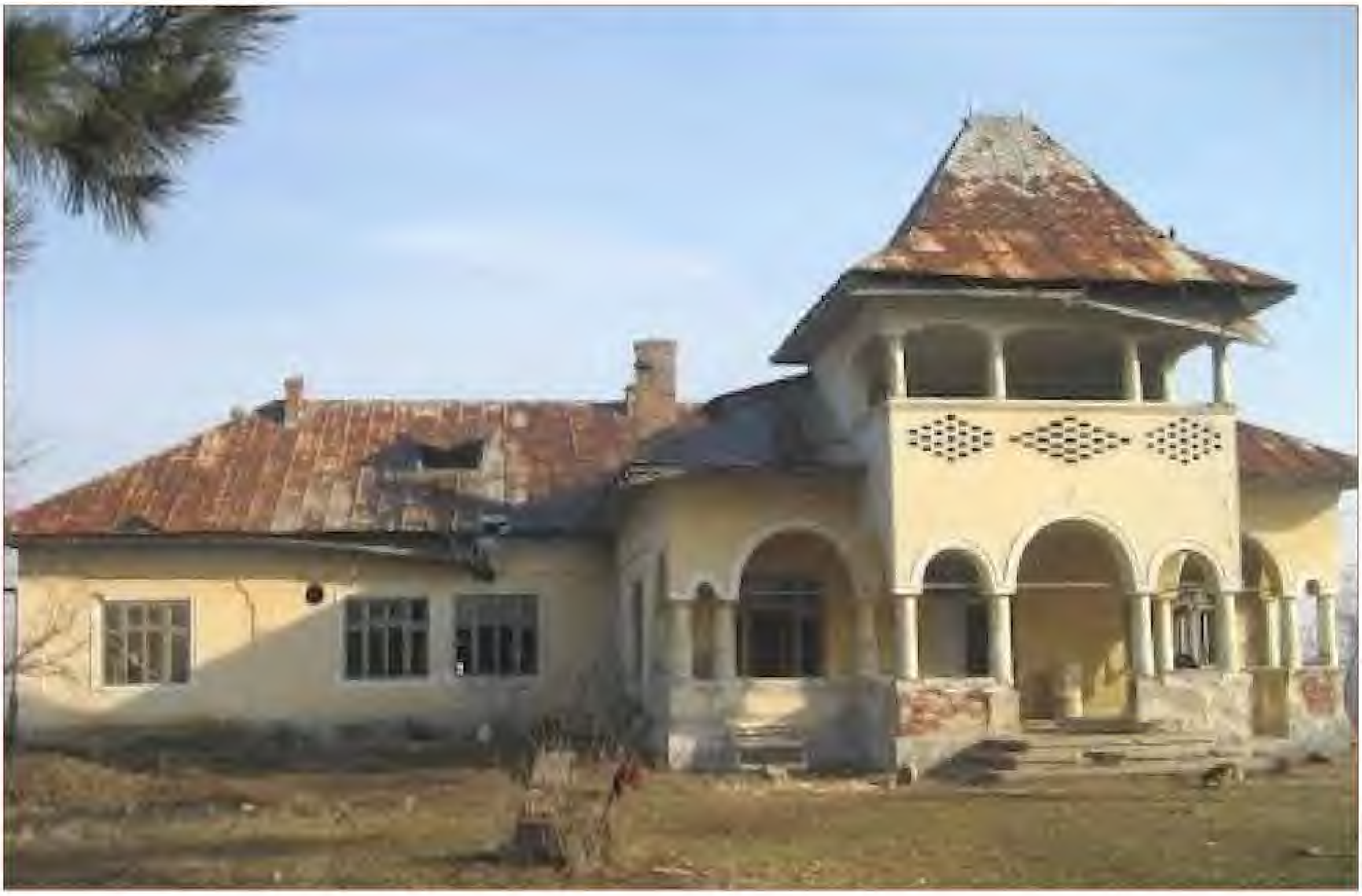

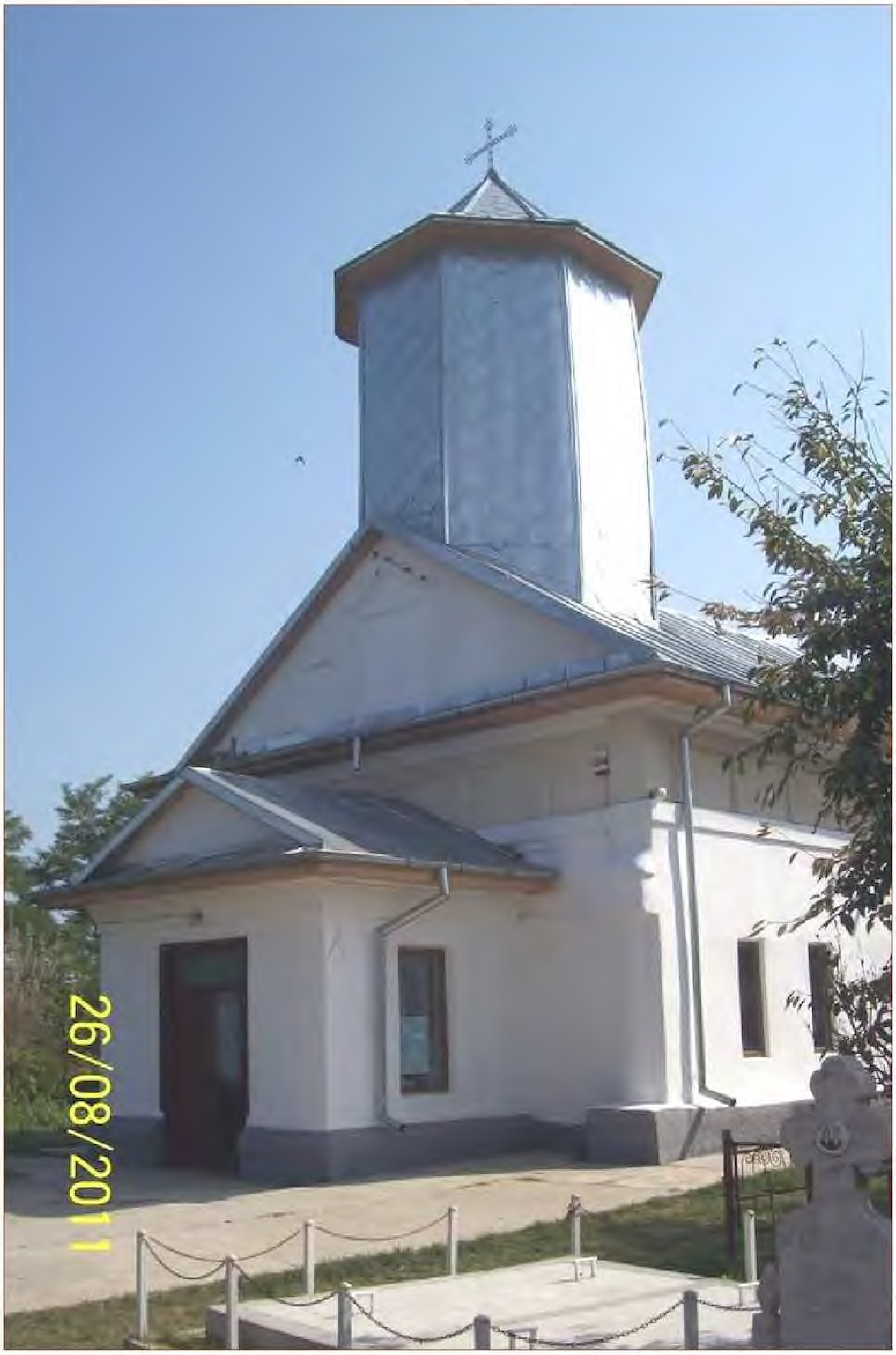

BISERICA RATEŞTI.

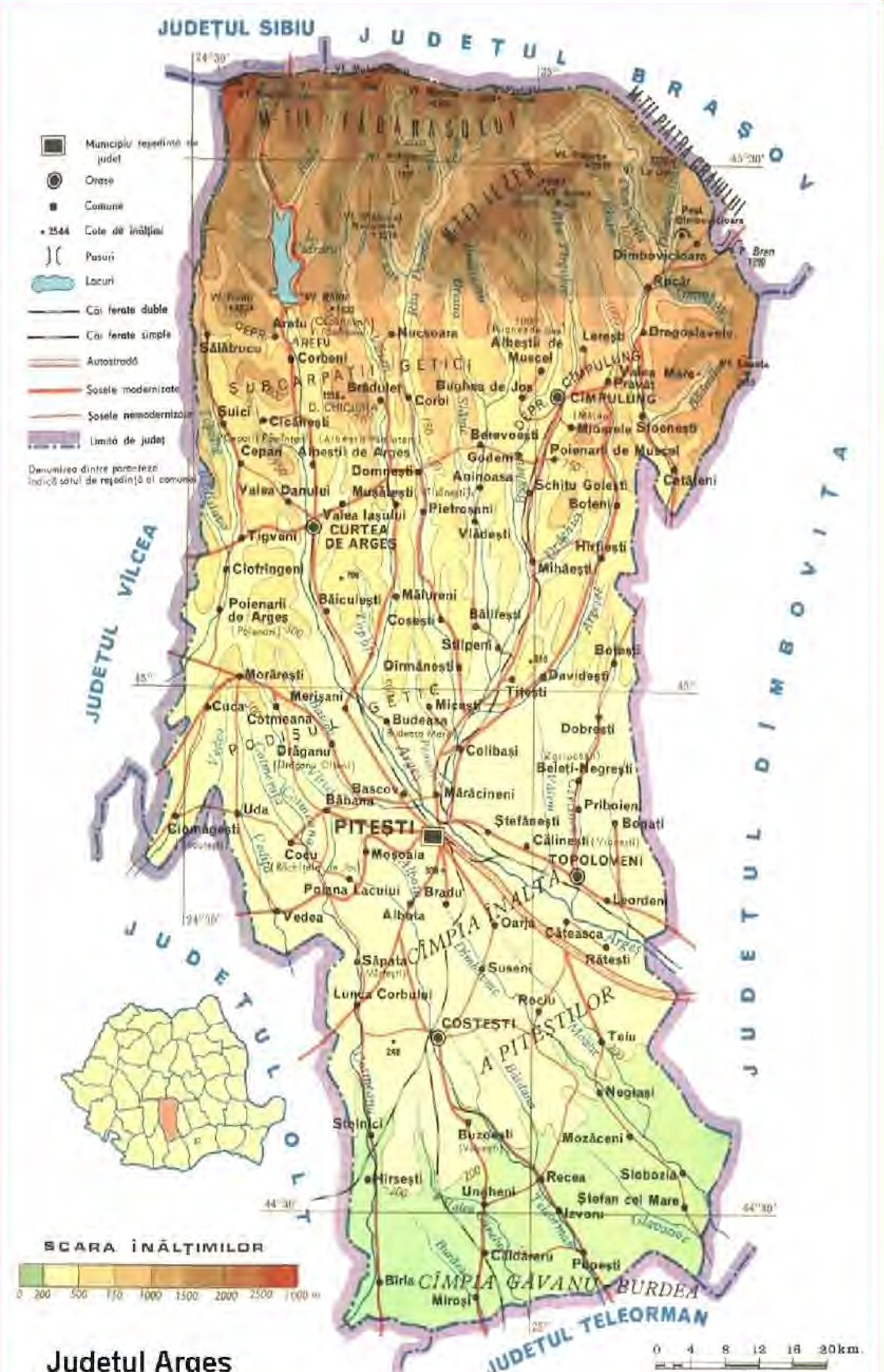
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții PIATRA CRAIULUI
M-ții IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Vidraru
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Rîul Doamnei
Tîrgului
Bratia
Topolog
Neajlov
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Arefu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
CÎMPULUNG
Suici
Cicănești
Corbi
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
CURTEA DE ARGEȘ
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Mica
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
PITEȘTI
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Sapata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

RECEA

PITEŞTI MMXV

RECEA

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Recea**; Deagu de Jos; Deagu de Sus; Goleasca; Orodel.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 42 km.
SUPRAFAȚĂ: 63,4 km^2.
POPULAȚIE: 2.992 locuitori [1.464 M + 1.528 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Deag <Diacii> – 1520 [7029] noiembrie 26 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 165)• (**Deagu**) – 1526 [7034] august 29 (DRH, B. ȚR. vol. III, doc. 32)• ***Stejarul** (lângă Recea) – 1538 [7046] mai 5 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. II, doc. 241).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Deagu.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Neagoe Basarab la 26 noiembrie 1520, prin care se confirmă pârcălabului Baldovin proprietatea asupra unei ocine „la Diagu, de la Stupin, însă de la Sărac până la Mămăliga, pentru că a cumpărat-o de la jupanița Neagoslava, pentru 700 aspri".

Sit arheologic: Existența anterioară a unei comunități umane pe teritoriul actual este atestată prin depozitul de unelte datând din epoca neolitică format din 25 de piese (lame de silex, lame de cuțit, răzuitoare, toporașe, dălțițe) descoperit în punctul Piscul Mămăligii din aria satului Deagu de Jos.

Pe raza aceluiași sat, a fost depistat un tezaur compus din 290 de monede de argint turcești datând din sec. XVIII, iar, la Recea, un tezaur monetar, din care au fost recuperate 85 de monede: două emise în Imperiul Romano-german (sec. XVII), 10 – în Olanda (sec. XVI-XVII), 73 otomane (sec. XVIII).

TOPONIMIE:

Deagu – toponim de proveniență incertă, explicat prin alb. *deag* ≈ „ramură". Un patronimic Deagu este atestat în tradiția orală locală.

Goleasca – toponim asociat cu numele familiei boierilor Golești din satul Golești, județul Muscel, indicând moșia acestora pe care s-a constituit așezarea.

Orodel – toponim de proveniență incertă, explicat, local, prin fuziunea cuvintelor „horă-n deal" (cu aspirarea lui *h* inițial), motivată prin organizarea, în locul în care s-a constituit așezarea, a horelor duminicale. O supoziție determinată de existența urmelor unei așezări întărite în localitate explică toponimul printr-un diminutival al rus. *gorod*, cu sens de „așezare umană de proporții reduse".

Recea – toponim topografic evocând o particularitate a terenului în care s-a format așezarea, toponimul fiind, la origine, un apelativ slav *reka* ≈ „râu, pârâu", supoziție confirmată prin existența, în aria localității, a numeroase izvoare, denumite, local, „barâci" – întâlnite, mai ales, prin pădurile seculare.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Conform tradiției orale locale, vetrele inițiale ale așezărilor au fost situate pe dealurile „Coasta Înaltă" și „Puțul Poieniței" care erau brăzdate de văile afluenților Teleormanului: Negrași și Valea Săracului. Arhitectura tradițională locală este specifică zonei de câmpie a Teleormanului.

Casele vechi prezentau un soclu supraînălțat, construit din zid de cărămidă, peste care se așeza „talpa" casei – un lemn masiv de stejar cioplit în „muchii". Pereții casei erau realizați din stâlpi de lemn fixați în „talpă" și în „cununa" casei, uniți prin lați din lemn de salcâm sau de ulm, spațiile dintre pereții dubli, astfel creați, fiind umplute cu un amestec de pământ şi pleavă. Casele erau prevăzute cu prispă (uneori, deschisă) şi aveau un plan format din „odaia curată" şi „în casă" (tinda cu vatră).

Casele aparţinând locuitorilor: Marin Corbescu [1930] –[▲]– şi Tănăsescu [1920] –[▲]– din Recea de Sus constituie modele reprezentative de arhitectură tradiţională locală.

Portul popular local relevă influenţe ale portului popular teleormănean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru împletituri din răchită: Ion Bercu, Doina Manolache, Dumitru Radu.

În domeniul folclorului literar, balada familială „Foaie verde, foi de mure" se înscrie printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Basarabeanca, Băltăreasca, Brâuleţul de la Popeşti, Bugheanul, Cârjeleanca, Dura, Lozasca, Martalogii, Murguleţu de la Deaguri, Receanca.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Sf. Pantelimon (27 iulie), Sf. Dimitrie (26 octombrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✝Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Deagu de Jos [1854]~ctitorită de enoriaşii din parohie, „pe locul unei biserici de lemn care a ars din temelie, fiind trăznită" •intervenţii: închiderea pridvorului; consolidare [1941] •pictură murală: anonim [1878]; anonim [1947].

✝Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Deagu de Sus –[▲]– construită în 1765, „cu cheltuiala moşnenilor satului: Ion erodiacon, Maria eriţa, Ion erodiacon, Dumitrana eriţa, Şerban, Neacşa, Neagoe, Rada, Dumitrana şi alţii"; în pisania picturii, sunt menţionaţi şi „Marin logofătul cu Safta logofeteasa". Avariată de seismul din 1838, a fost reparată imediat, concomitent cu adăugarea unui pridvor deschis; reparaţii ulterioare: 1860, 1895 (adăugarea turlei Pantocratorului), 1928, 1936, 1942, 1965. Biserica are plan trilobat cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată; pronaos supralărgit, pridvor înzidit, turlă octogonală peste naos, susţinută în interior pe picioare de zidărie. Decoraţie exterioară formată din firide dreptunghiulare (registrul inferior) şi firide arcuite (registrul superior), despărţite prin brâu simplu în formă de tor.

Pictura în frescă din 1781 – opera zugravilor: Iordache, Manole erodiacon şi Oprea a fost refăcută de Anghel zugrav [1806] şi, ulterior, de artistul plastic Emil Ivănescu-Millan din Curtea de Argeş [1946], cu unele completări ale programului iconografic; au fost repictate, în frescă, turla Pantocratorului, zidul despărţitor dintre naos şi pronaos, icoana de hram. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1765], Apostol [1774], Triod [1777], Evanghelie [1782], Penticostar [1783], Antologhion [1786], Evanghelie [1837], Tipic [1851], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de: Radu zugravu [1845], Grigore zugravu [1847] ş. a.

✝Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Goleasca [1957-1971]~ctitorită de „credincioşii din sat"; construită din paiantă şi chirpici •pictură murală: anonim [1971]• Capelă de cimitir.

✝Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Gheorghe» Recea de Jos [1875]~ctitorită de: preot Mihai Ghinescu, Gheorghe Tănase, Pavel Iliescu, S. Corbescu ş. a. •intervenţii: consolidarea fundaţiei; înlocuirea tâmplei de zid cu iconostas de lemn lucrat de Dumitru Iliescu-Călineşti [1948], reparaţii [2002] •pictură murală: Nicolae Ion-Mioveni [1876]; Emil Ivănescu-Millan [1947]; repictare în ulei [1983].

✝Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Recea de Sus –[▲]– ctitorită în 1805, „pe moşie megieşească, ostenitori şi la toate împlinitori fiind: popa Gheorghe, Maria preoteasa, Marin, Muşat, Şerban, Safta, Maria ş. a.; construită de către meşterii: Ion şi Marica, vătafi ai zidarilor, şi Ilie, lemnar; reparată în: 1880 (refacerea acoperişului); 1927 (repararea soclului); 1985 (construirea clopotniţei); 1994 (refacerea pardoselii).

Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe două coloane şi semicoloane angajate în masive de zidărie, la colţuri; turlă clopotniţă de lemn pe tambur de cărămidă deasupra pronaosului, cu scară de acces practicată în grosimea zidului nordic. Naosul este acoperit cu o cupolă sprijinită pe arce şi console, fiind despărţit de pronaos, printr-un zid străpuns de trei deschideri cu arc în acoladă; tâmplă de zid, care nu ajunge până la boltă. Decoraţia exterioară formată dintr-un tor încadrat de rânduri de zimţi şi panouri dreptunghiulare inegale.

Pictura murală originară, în interior şi exterior, este opera zugravului Anghel Stoianovici [1806], autor al unor icoane pictate pe lemn, precum şi a ucenicilor săi, Ion şi Stoian; pictura murală a fost refăcută în 2001. Necropolă a ctitorului principal, popa Gheorghe. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1835], Mineie [1852], Evanghelie [1856].

Cruci de piatră: **Deagu de Sus**: 1714 [7222] iulie 8 –[▲]– în curtea bisericii; ■~**Recea**: 1828 iunie 1 –[▲]– la ramificaţia spre Negraşi; 1829 –[▲]–, 1844 februarie 28 –[▲]– în curtea Bisericii Recea de Sus.

Monumente eroi: **Deagu de Jos** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: Fl. Rizescu (1940) – lângă Şcoala generală Deagu ■~ **Recea** [1916-1918]; autor: St. Arganini (1925) – lângă Primăria comunei Recea.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 252 locuitori ai comunei Recea, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [166], Al doilea război mondial [83].

☙ IN MEMORIAM ❧

✪ **IONESCU MARIN** [1891-1965], preot Bucureşti, profesor, publicist. Deţinut politic anticomunist. Opera: «Îndrumări privitoare la învăţământul religios în şcolile secundare [1922], «Preotul şi armonizarea claselor sociale» [1925], «Chemări de departe. Predici la radio» [1929], «Fenomenul creştin şi undele lui sociale» [1940].

✪ **PANDELE RADU ANTON** [1939,Recea-1989] – gestionar în piaţa bucureşteană Fortuna; împuşcat în abdomen la TVR, în 24 decembrie; decedat în sala de reanimare a Spitalului Floreasca.

✪ **PANDELEA BĂDIŢĂ** [1927-1885], născut la Recea – scriitor şi artist plastic amator. Opera: «Cucuta» [1979], «Tăcerea pământului» [1982], «Primăvara tuturor» [1985] – trilogie cu caracter cvasimonografic, în care evocă viaţa satului din sudul Argeşului, sub influența „Moromeților" lui Marin Preda. Organizează interesante expoziţii personale de pictură în saloane bucureştene.

✪ **VLAICU MARIN** [1940-2006] – profesor de limba română şi franceză; inspector şcolar; remarcabilă activitate culturală. Opera: «Predarea operei lui Creangă în învăţământul gimnazial» [1993], «Limba română – îndreptar de rostire şi descriere» [2000], «Mic dicţionar ortografic, ortoepic şi morfologic» [2003], «Dicţionar de termeni literari» [2004].

✪ **VOICU TEODOR** [1934-2000] – profesor de biologie-geografie la: Mareş, Mărăcineni; muzeograf principal la Muzeul judeţean Argeş, secţia de ecologie şi protecţia mediului ambiental; autor al unor interesante studii referitoare la lepidopterele din zona Munţilor Făgăraş.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 406-407

Ion Ustruc Cârstea– *Monografia comunei Recea-Argeş*, Bucureşti, 2006; Ion Cârstea, Ioana Olaru, Marin Olaru– *Făuritorii destinelor. 450 de ani de atestare documentară a comunei Recea, Argeş*, Piteşti, 2009, 408 p. + 3 planşe ilustraţii ; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

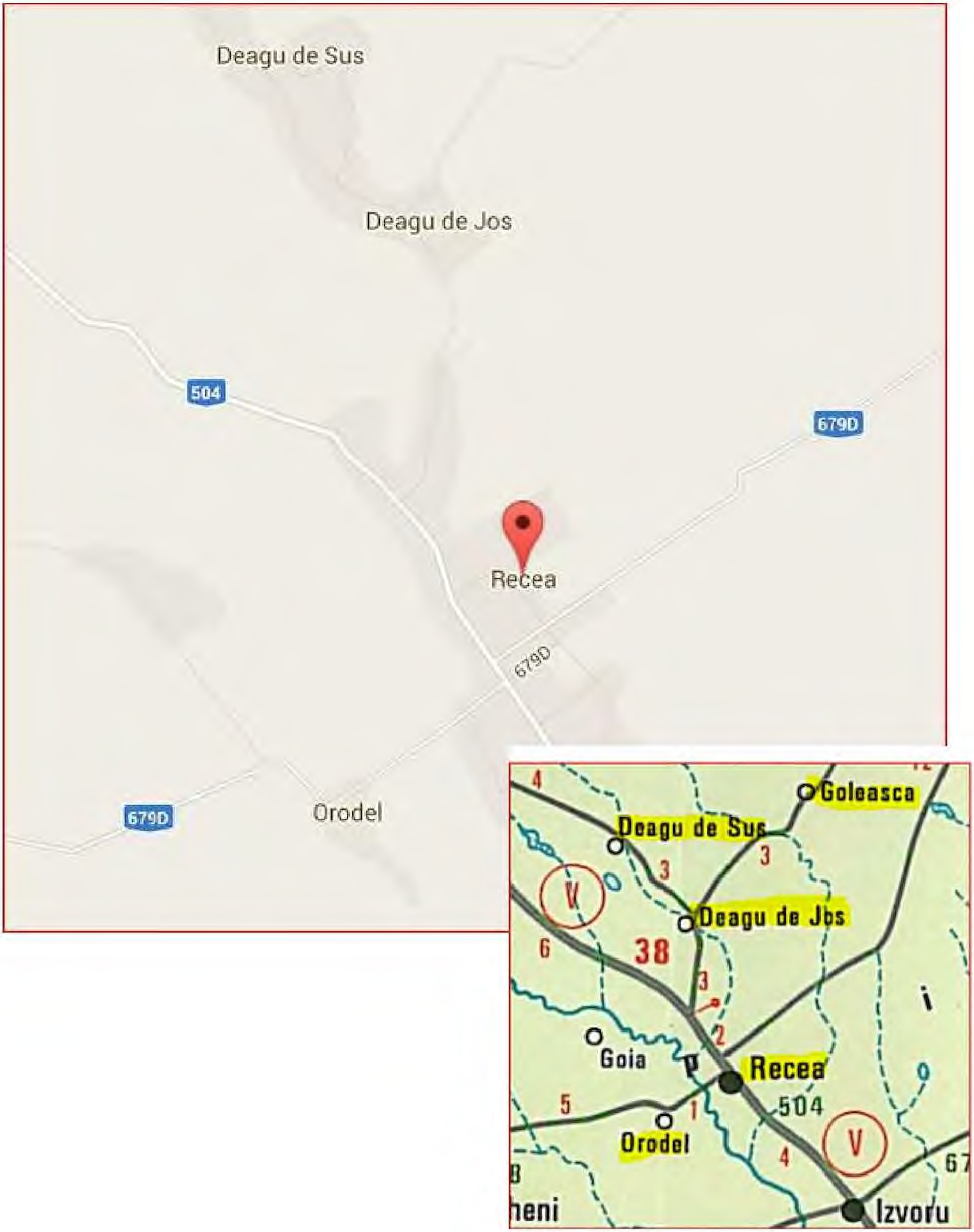
Deagu de Sus
Deagu de Jos
504
679D
Recea
679D
679D
Orodel
4
Goleasca
Deagu de Sus
3
3
V
Deagu de Jos
6
38
3
2
Goia
Recea
5
1
504
Orodel
4
V
heni
Izvoru

ROMÂNIA
PRIMĂRIA
RECEA

PRIMĂRIA COMUNEI RECEA.

ŞCOALA GENERALĂ RECEA.

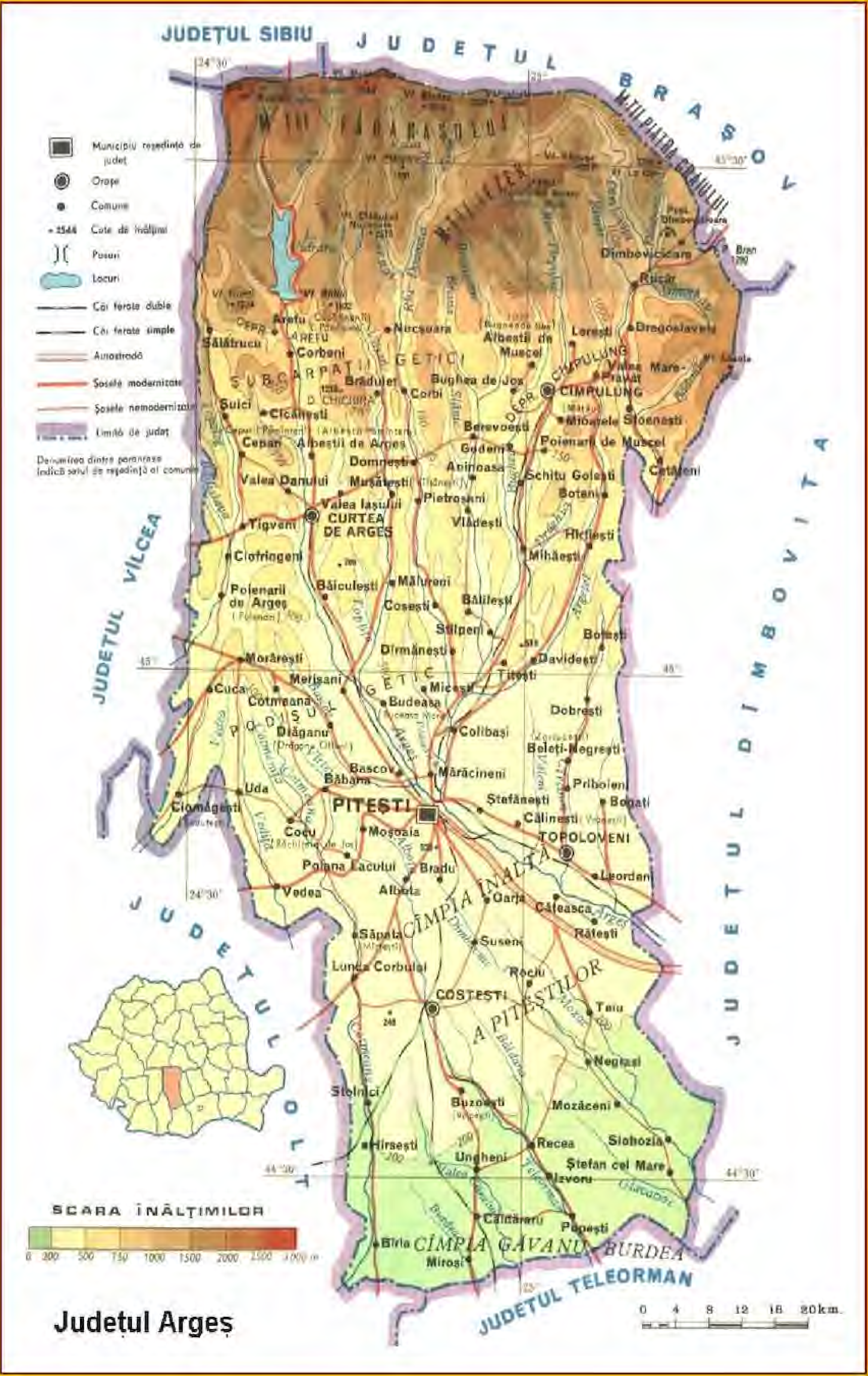

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
D. CHICIURA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Botești
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Beleți-Negrești
Băbana
Mărăcineni
Uda
Priboieni
Ștefănești
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Argeș
Vedea
Dîmbovița
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

ROCIU

PITEŞTI MMXV

ROCIU

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Rociu**; Gliganu de Jos; Gliganu de Sus; Şerbăneşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 24 km.
SUPRAFAȚĂ: 78,5 km^2.
POPULAȚIE: 2.673 locuitori [1.232 M + 1.441 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

- **Gliganu** – 1564 iunie 12 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Gliganu.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Petru cel Tânăr la 12 iunie 1564, prin care se confirmă Stancăi, jupanița vornicului Văsea, proprietatea asupra satului Gliganul.

⬟ Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin obiecte datând din epoca bronzului descoperite pe raza satului Şerbăneşti, prin spada databilă la cumpăna secolelor XIV-XV, depistată în punctul Măgura lui Blegu, iar, în aria satului Rociu, prin tezaurul de podoabe dacice din argint (brăţări, cercei, fibulă) şi 11 monede republicane romane.

TOPONIMIE:

○ Gliganu – toponim având la origine apelativul regional *gligan*, cu sens de „porc mistreţ", deşi sensul figurat „găligan" <bg. *gligan*> nu poate fi exclus.

○ Rociu – toponim, la origine, apelativul *rociu* ≈ „plasă de peşte", aşezarea fiind situată pe râul Dâmbovnic – element notabil pentru motivarea apelativului ca sens. Potrivit unei supoziţii neargumentate, Rociu provine din apelativul *rocă*. Satul a fost centrul administrativ al zapciilor.

○ Şerbăneşti – toponim format pe baza eponimului *Şerban* (atestat în folclorul local) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Antroponimicul Şerban provine din apelativul *şerb* ≈ „rob, ţăran aservit".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară locală caracteristică zonei de câmpie a judeţului Argeş. Planul bicameral şi repartiţia funcţională a acestuia (tindă şi odaie de locuit) reprezintă o caracteristică a caselor vechi de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX. Intrarea în casă se efectua direct prin curte sau de pe o prispă deschisă plasată pe întreaga faţadă principală. Materialul utilizat cu precădere în edificarea construcţiilor de locuit a fost lemnul.

Ulterior, în perioada interbelică, casele din paiantă au devenit preponderente. Utilizarea cărămizii în construcţii a determinat extinderea planului şi modificarea aspectului exterior, sala fiind marcată de arcade semicirculare, în acoladă sau trilobate susţinute pe stâlpi de secţiune circulară sau pătrată.

Portul popular local prezintă influenţe caracteristice ale costumului popular teleormănean.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul căluşăresc, Buceagul, Drumul dracului (Drumul naibii), Floricica din căluş, Gheorghiţa din căluş, Hora căluşărească, Lozeasca, Sârba căluşărească.

În repertoriul concertistic al corului Căminului cultural Gliganu de Sus – creat încă din anul 1922 – au fost incluse piese inspirate din folclorul muzical zonal, care au fost interpretate sub bagheta dirijorilor: preot Constantin Grigorescu, prof. Ion Şt. Bălteanu şi înv. Ilie Predescu.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia zilelor de 4 mai şi 15 iunie.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Gliganu de Jos [1934-1936]~ctitorită, din iniţiativa studentului Dumitru Angelescu, de preot D. Angelescu, învăţător T. Anghel, primar C. Cârstea şi 190 de familii din sat; construită de meşterul Zanfir Bănică din Jugureni-Dâmboviţa •intervenţii: adăugarea pridvorului [1939]; reconstruirea clopotniţei [1990]; construirea iconostasului din lemn de tei [2000]; electrificare [2004] •pictură murală: Nicolae Nicolescu-Bucureşti [1939]; retuşată [1972].

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Gliganu de Sus [1826-1846]~ctitorită de pitarul Drăghici Budişteanu şi soţia sa, Aristia •intervenţii: consolidarea bisericii de arh. Molner din Ciocеşti şi meşterul Carol [1898]; închiderea pridvorului, construirea cafasului [1935]; electrificare [1973]; subzidirea bisericii [1990] •pictură murală: zugravul Ilie Petrescu-Piteşti [1846]; Romeo Vasilescu-Piteşti [1910]; Nicolae Nicolescu-Bucureşti [1943]; repictare în ulei: Ion Popescu-Piteşti [1994].

✚Biserica «Înălţarea Domnului»+«Sf. Nicolae» Rociu [1901-1905]~ctitorită de Florian Bunescu, preot Ioan Georgescu, Vasile Popescu, Badea Necşulescu, Ioan Dumitru ş. a., pe locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: refacerea tâmplei; construirea cafasului, consolidare [1943]; refacerea acoperişului [1962] •pictură murală: H. Nedelescu [1905], repictarea tâmplei [1948].

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae» Şerbăneştii de Jos –[▲]– construită în 1795, de către „enoriaşi din sat şi credincioşi din satele vecine", pe locul unei biserici de lemn „ruinate". „Reconstrucţia radicală", efectuată de N. Teohărescu, în anii 1891-1910, a constat din: extinderea altarului, includerea vechiului pridvor în pronaos şi construirea unui pridvor închis, biserica modificându-şi structural aspectul iniţial. Plan dreptunghiular; două turle octogonale peste naos şi pridvor.

Pictura murală realizată de N. Tomescu şi H. Nedelescu [1910]; repictată în frescă de Jean-Tudor Popa [1982]. Se atestă existenţa unor straturi de pictură murală datând din 1847 şi 1910, sub pictura actuală, care se particularizează prin prospeţimea culorilor pastelate folosite în conceperea programului iconografic.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [sec. XVIII], Antologhion [sec. XVIIII], 12 Mineie [1852], precum şi: epitaf [1895], chivot, cruce de lemn sculptată, clopot [1856].

✚Biserica «Înălţarea Domnului»+«Cuvioasa Paraschiva» Şerbăneştii de Sus (Ciuciţi) [1852]~ ctitorită de preoţii: Pavel, Badea şi Marin A. Radu, pe locul unei bisericuţe de lemn •intervenţii: integrarea pridvorului în pronaos; adăugarea unui pridvor deschis [1947]; consolidare [1961]; acoperită [1965] •pictură murală: Alexe zugravul din Câmpulung [1852]; repictată în frescă de Olimpia Rusu-Bucureşti [1965-1966]. În 1997, s-a început construirea unei biserici, la sud de cea actuală, din iniţiativa preotului Vasile Sorin Constantinescu şi a epitropului Aurel Bălăşoiu.

✚Monumente eroi: **Gliganu de Sus** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: St. Arganini (1930) – lângă Căminul cultural ▪~**Rociu** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Sulcă – lângă Primăria comunei Rociu ▪~**Şerbăneşti** [1916-1918]; autor: I. Kaghiorghis (1925) – lângă Şcoala generală Şerbăneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 178 locuitori ai comunei Rociu, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [2], Primul război mondial [108], Al doilea război mondial [66].

IN MEMORIAM

✪ **ANGHEL DUMITRU** [1935, Gliganu de Jos- ?, Piteşti] – remarcabil profesor de Limba şi literatura română la şcoli generale sau licee din: Bârlogu [1959-1961], Babaroaga [1961-1963], Mozăceni [1963-1968], Costeşti [1968-1990], Piteşti; publicist, poet. Colaborator la publicaţiile: „Albina", „Argeş", „Curierul de Argeş", „România liberă", „Secera şi ciocanul" ş. a., cu inspirate articole consacrate unor personalităţi ale vieţii literare care au trăit sau au creat în judeţul Argeş; membru fondator al Asociaţiei folcloriştilor din Argeş şi al Cenaclului literar „Liviu Rebreanu". Studii istorico-literare extinse despre: Vladimir Streinu, Bădiţă Pandelea, Folclorul literar argeşean ş. a.

✪ **ANGHELESCU MARIN** [1905-1998] – învăţător şi director de şcoală primară; desfăşoară o activitate gospodărească remarcabilă, contribuind la edificarea unor localuri de şcoală în zona de sud a Argeşului; ca director al Căminului cultural local, organizează o bibliotecă pentru săteni cu circa 1000 de volume, o echipă de teatru, un taraf, cor şi echipă de dansuri populare.

✪ **GRIGORESCU CONSTANTIN** [1918-19] – preot la Biserica „Sf. Gheorghe" Piteşti; dirijor cor, bas-bariton. Autorul unor prelucrări folclorice: „Mândra mea, sprâncene multe", „Hei, lună !", „Radu lui Anghel din Greci", „Copil printre străini", „Mă dusei să trec la Olt" şi al compoziţiei proprii «În sat la noi».

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 409-410; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

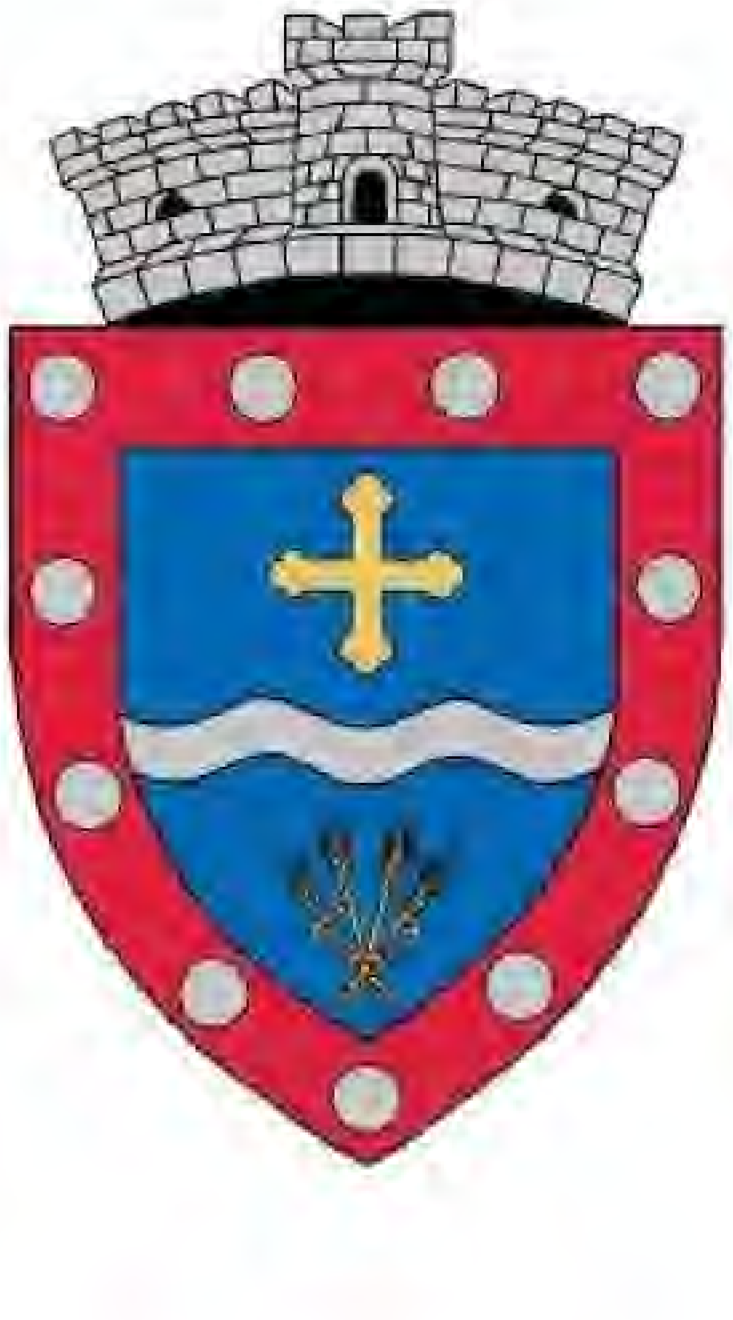

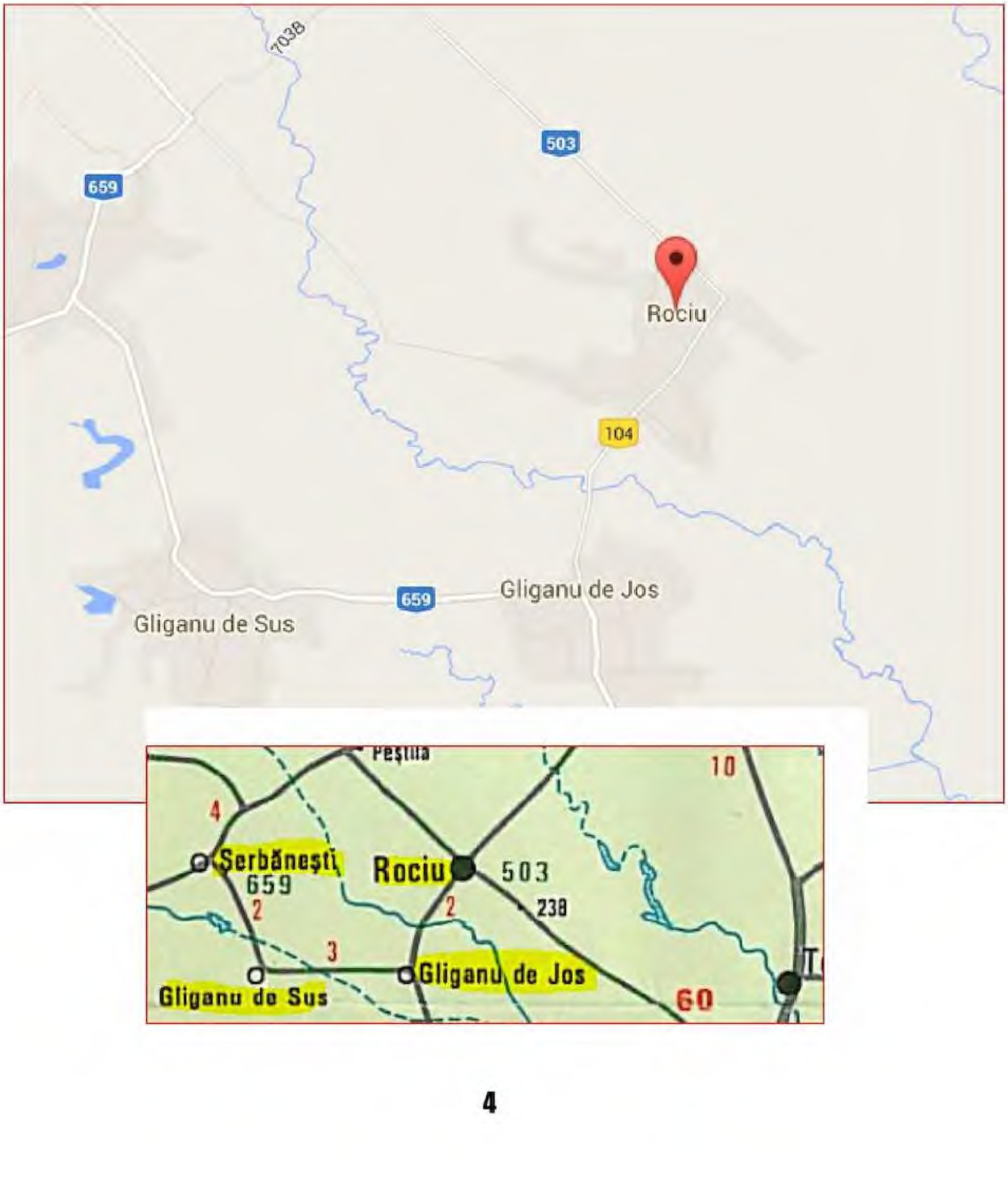
7038
503
659
Rociu
104
Gliganu de Jos
659
Gliganu de Sus
Peştila
10
4
Şerbăneşti
659
Rociu
503
2
2
238
3
Gliganu de Jos
Gliganu de Sus
60

PRIMĂRIA COMUNEI ROCIU.

CĂMINUL CULTURAL ROCIU.

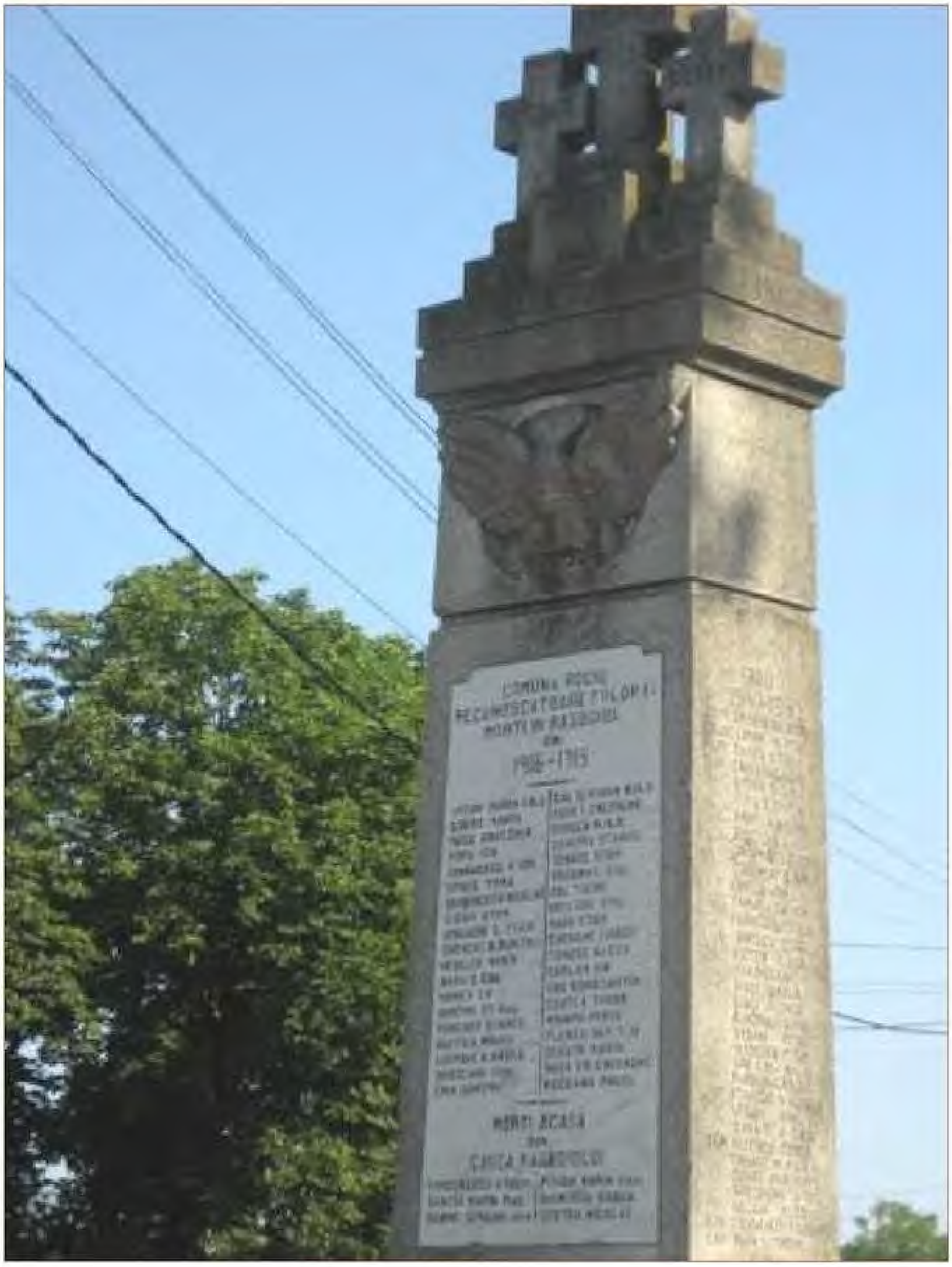

MONUMENTUL EROILOR.

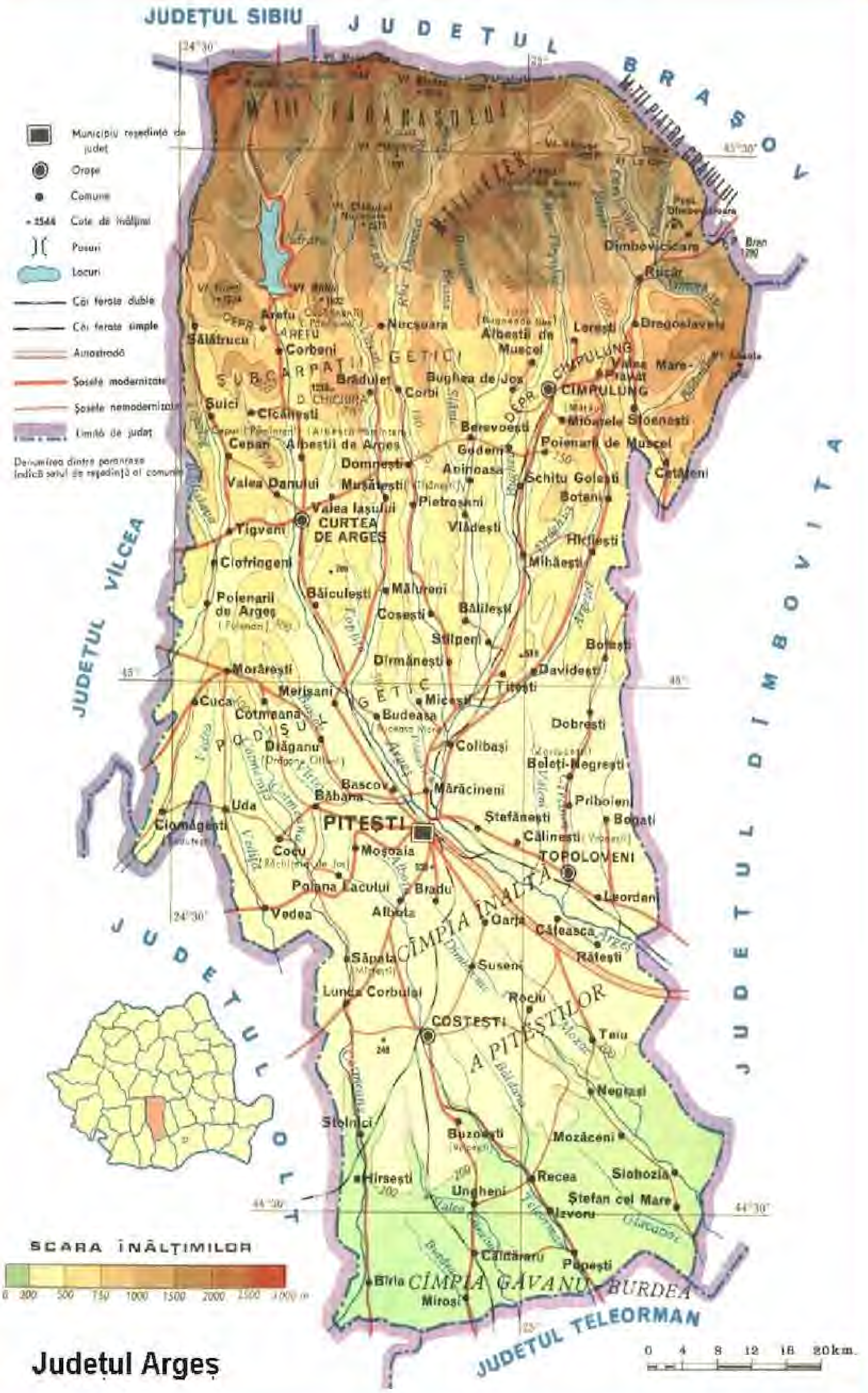
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
Glavacioc
Bran
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

RUCĂR

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

RUCĂR

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Rucăr**, Sătic.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 80 km.
SUPRAFAŢĂ: 283,6 km^2.
POPULAŢIE: 5.752 locuitori [2.963 M + 2.789 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Casavatore [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Rucăr – 1377 iunie 7 – Regele Ludovic I al Ungariei promite saşilor din Braşov, în cursul bătăliei decisive cu oastea munteană condusă de domnitorul Radu I, că, în situaţia în care Ţara Românească va ajunge sub stăpânirea sa, vama de la Rucăr va fi mutată la Bran. O atestare ulterioară: 1418-1420 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 40). Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», „Satul Rucăr, în 1429, se întindea până la Bran.". Rucărul este un spaţiu geografic încărcat de istorie: sediu al unei vexilaţii romane; punct vamal medieval; loc de refugiu temporar pentru Guvernul provizoriu în anul 1848; teatru al unor operaţiuni militare în timpul Primului Război Mondial.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin **CASTELLUMUL MILITAR** [sec. II p. H.] –[▲]–, situat în nord-estul aşezării, în punctul Scărişoara, într-o zonă mlăştinoasă; castellumul – apărat de un val de pământ lat la bază de 5/10 m şi înconjurat pe laturi de două şanţuri – aparţinea sistemului defensiv iniţiat de împăratul Traian în zona subcarpatică a Munteniei şi Olteniei, constituind ultimul bastion pe traseul spre Cumidava, prin pasul Bran. Săpăturile arheologice întreprinse, în anul 1904, de Dumitru I. Băjan, s-au soldat, printre altele, cu depistarea ruinelor unui burgus, din perimetrul acestuia, recoltându-se: cărămizi, olane, ţigle, diverse obiecte metalice şi monede, precum şi un fragment de cărămidă ştampilată Coh(ors) II F(lavia) B(essorum) – element probatoriu în atribuirea edificării acestui castel de supraveghere unui detaşament al unităţii menţionate care, după anexarea Daciei, staţiona la Cincşor, în Făgăraş. Castellumul a fost incendiat în cursul evenimentelor din anii 117-118, determinate de atacurile sarmaţilor iazigi şi roxolani corelate cu frământările dacilor supuşi. Arhl. dr. Ioana Bogdan-Cătăniciu de la Institutul de arheologie din Cluj-Napoca a efectuat, în castellum, cercetări soldate cu rezultate semnificative, propunând un proiect ştiinţific de reconstituire a acestuia. În spaţiul limitrof, a fost descoperit un tezaur monetar compus din monede emise în sec. XVI, în Prusia şi Polonia. Reconstituirea castellumului ar reprezenta o modalitate excelentă de intensificare a turismului cu caracter istoric în zonă.

TOPONIMIE:

Rucăr – toponim de provenienţă incertă; cercetători locali consideră că toponimul (atestat, în documente germane, sub formele: Ruker, Rukal, Rukendorf) ar proveni din germ. *Rücken* ≈ „dos, spinare" cu sens toponimic de „satul din spatele munţilor". Supoziţia este motivată prin întemeierea cetăţii Rucăr de către cavalerii teutoni în perioada anilor 1211-1225. Conform consemnării lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», denumirea anterioară a satului „a fost Ruffa Arbor". Fără a constitui un suport lexical pentru motivaţia toponimului, legenda comunei Rucăr atribuie întemeierea aşezării unui căpitan al lui Negru Vodă, Berchea, care s-a distins în luptele cu tătarii.

Sătic – toponim topografic relevând dimensiunile reduse ale unei aşezări rurale; substantiv diminutival din *sat* + sufixul *–ic*.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară locală caracteristică zonei Muscel. Consemnarea diplomatului englez Edmund Chishull din anul 1702 este relevantă pentru particularizarea arhitecturii satului Rucăr la începutul secolului al XVIII-lea: „Acest sat este mare, alcătuit din case făcute după felul românesc, adică din trunchiuri de copaci aşezaţi unii peste alţii şi cu un coperiş înalt şi povârnit din şindrilă şi fără coşuri sau burlane pe dinăuntru pentru a scoate fumul, ci deschise doar în mai multe locuri ale coperişului pentru a înlocui această lipsă". „Trunchiurile de copaci" erau „îmbucate" la capete şi prinse între ele prin cuie de lemn de cătină. Şarpanta era formată din căpriori şi laţi, peste care se bătea şindrila „în scoc". La faţada principală, casele erau prevăzute cu o sală mărginită de pălimar. Acoperişul în patru „feţe" era ţuguiat ≈ ascuţit sau lăptoşat ≈ turtit. Casele se tencuiau cu lut alb. Planul generalizat al locuinţelor cuprindea: tinda (la mijloc), celarul, odaia de locuit care servea şi de bucătărie, „odaia curată". La sfârşitul secolului al XIX-lea, se generalizează tipul de casă cu două niveluri: pivniţă (la parter) şi camerele de locuit (la etaj). Instalaţii tehnice populare funcţionau în perioada interbelică pe râul Dâmboviţa, la Valea Cheii şi pe Râuşor (două pive, un darac, cinci mori de apă). La sfârşitul secolului al XIX-lea, se confecţionau, în şcoala de meserii, „lăzi de zestre care concurau cu cele din Braşov".

Rucărul conservă arhitectura tradiţională specifică zonei montane a Muscelului, constituind un renumit centru al artei populare româneşti specializat, mai ales, în confecţionarea ţesăturilor de interior şi a somptuoaselor costume naţionale, pe care marele cărturar Nicolae Iorga le considera drept „cele mai frumoase din cât ţinut locuieşte românimea.".

Organizarea interioarelor relevă existenţa unei industrii casnice textile în care erau antrenate multe dintre femeile din Rucăr.

În târgul săptămânal duminical, se desfac produse ale industriei casnice textile: costume populare, plocade, sarici etc.

Portul popular din Rucăr a impresionat, prin autenticitatea şi frumuseţea sa inegalabilă, pe mari artişti ai penelului (printre care şi pe Nicolae Grigorescu, în tablourile sale: «Ţărancă de la Rucăr», «Portret de femeie»), precum şi pe cărturarul Nicolae Iorga care, în «Privelişti din ţară», reda o imagine caracteristică Rucărului de la începutul secolului XX: „ţărani cu sumane negre şi cojocele cusute, ţărance a căror bogăţie de fluturi şi podoabe e acoperită în parte de mantăli cafenii; unele dintre dânsele poartă ştrengăreşte pe albul fin al vălului ce li înfăşură faţa oacheşă o pălăriuţă bărbătească". Alexandru Vlahuţă releva, de asemenea, în «România pitorească», „portul rucărencelor adevărat românesc, ţesut, lucrat şi înflorit de mâna lor c-o măiestrie pe care nu ştiu singure de unde au învăţat-o".

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii populari din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea şi prelucrarea ţesăturilor de interior: Maria Băncilă, Constantin Moraru, Iosif Nistorică, Maria Olteanu, Nica Steluţa Popa (perdele de lână). Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului este continuată de creatoare de prestigiu din localitate: Elena Bordea, Lucia Chiţu, Maria Ciopleiaşi, Severina Grapă, Paraschiva Rădescu, Vergina Rădulescu, Viorica Zichil. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Danil Avram, Ion Avram, Gheorghe Bunea, Ion Pantea. Pictura pe lemn, precum şi pictura pe sticlă constituie o pasiune evidentă pentru artistul amator Stelian Corâiu. Lucrătura în piele reprezintă o îndeletnicire artistică pentru meşterii: Cornel Bălan, Aron Pantelimon şi Ion Păscă.

Dintre meşterii renumiţi ai Rucărului, menţinăm pe: Stelian Corâiu (n. 1915) – pictor amator format la „şcoala" zugravului de biserici Ion Dogărescu. Ion Ţintea (n. 1909) – specializat în confecţionarea cojoacelor, pieptarelor şi căciulilor mocăneşti, meşterele renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Elena Olteanu (n. 1903) şi Veruţa Popescu (n. 1900) neîntrecute în confecţionarea iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă, dar şi a maramelor din borangic, ori a legăturilor de cap, pe care le vindeau în târgurile din zonă.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscriu doinele: Foaie verde bob năut, Foaie verde viorea, Hoţul de cai.

Folclorul muzical zonal a oferit piese de o reală virtuozitate programului concertistic al corului Căminului cultural Rucăr – înfiinţat în anul 1876 – şi dirijat, printre alţii, de: pr. Spiridon Niţescu, dr. Constantin Roman, Călin Cotolan, prof. Gheorghe Gomoiu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Alarma, Brâul pă bătăi, Brâul pă cârlige, Brâul rupt, Ciobănaşul, Focşeneanca, Foişoreanca, Ungurica.

Târguri tradiţionale organizate duminical şi un târg special – în luna septembrie («Expopastoralis»).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Rucărul de Jos** –[▲]– a fost construită, în perioada anilor 1890-1894, pe locul unei biserici datând din 1749, ctitorită de vameşii: Drăghici, Hristea şi Sterie, care a fost demolată în 1890. „Epitropi de zidire" ai bisericii noi au fost preoţii Ion Lungeanu şi Tache Anastasescu împreună cu Iosif Bunescu şi Toma Ştefănescu. De plan dreptunghiular, cu altar semicircular şi pridvor dreptunghiular prevăzut cu cafas, biserica are turle de lemn de secţiune octogonală, peste naos şi pătrată, peste pronaos. În 1916, în timpul ocupaţiei germane, locaşul de cult a fost transformat în lagăr de prizonieri. Pictura murală originară în frescă a fost realizată de pictorii Nicolae Vermont – „artist plastic remarcabil prin arta portretistică şi prin viziunea sa realistă", şi W. Blendowski [1894]. Iconostasul de lemn „a fost sculptat artistic" de Petru Ducanu [1892]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1743], Penticostarion [1743], Triodion [1746], Mineie [1804-1805], icoane pictate pe lemn, în sec. XIX, precum şi icoane pictate de W. Blendowski, în 1892. În curtea bisericii, sunt amplasate busturile de bronz reprezentând pe: „Iosef Bunescu", de D. P. (Dimitrie Paciurea), datat 1906, şi „Moise Bunescu" [1926]. Poarta de intrare în curtea bisericii este construită în spiritul arhitecturii populare locale tradiţionale.

✚**Biserica «Sf. Gheorghe»+«Sf. Dumitru» Rucărul de Mijloc** –[▲]– a fost construită, în perioada anilor 1895-1902, pe terenul donat de Jinga Baştea, cu cheltuiala boierului Lupoianu, vameşul schelei Dragoslavele, a preoţilor: Ion Ochi, Bran Baştea şi Stoica Vlădoiu, precum şi a obştii satului Rucăr, în locul fostei construcţii ruinate datând din 1744. Biserica are un plan în formă de cruce, cu absida altarului semicirculară, naos extins prin abside laterale poligonale în exterior şi semicirculare în interior; pronaos dreptunghiular; pridvor închis cu geamlâc. Iconostasul de lemn, „giuvaer de negrăit preţ", sculptat în stil baroc, care separă altarul de naos, provine de la Biserica Sărindar din Bucureşti, adus „prin mijlocirea" lui Dincă Schileru. Pictura murală originară realizată de artistul polonez W. Blendowski, ajutat de pictorii: Ion Dogărescu şi Gheorghe Hermeneanu, originari din Rucăr, a fost restaurată de Ilie Căpuşe din Valea Danului, în 1991, prin osârdia preotului paroh Ion Libianu. În patrimoniul bisericii, se află: Mineie [1845-1847], antimis [1875], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, jilţ domnesc, iconostas mic, masă de pomeni ş. a.

✚**Biserica «Sf. Gheorghe»+Sf. Dumitru» Rucărul de Sus** –[▲]– ctitorită, în anii 1780-1782, de Gheorghe Nicola Smerna Linototipis, negustor grec angajat în aprovizionarea armatei otomane cu: vite, brânzeturi şi unt (care şi-a luat, ulterior, numele de Rucăreanu, ginerele clucerului Apostol din Câmpulung), şi soţia sa, Stanca; construită cu ajutorul meşterilor „Constandin şi Ion zidari ot Câmpulung, mesiţa avgust 1782" – potrivit inscripţiei zugrăvite, în exterior, pe peretele sudic al pronaosului.

Biserica – de plan trilobat cu abside poligonale, pronaos supralărgit şi pridvor deschis cu arcade în plin cintru – este surmontată de două turle hexagonale din cărămidă în zona pronaosului şi naosului. Se remarcă ampla decoraţie arhitecturală constând din trei toruri paralele, cornişă zimţată la turlă, arcade denticulare la ferestre. Pictura murală originară în frescă, excepţională prin „surprinzătoarea prospeţime cromatică, prin coloritul viu, grafismul accentuat şi calităţile portretistice ale zugravilor", se conservă parţial, fiind retuşată în pronaos; pictura a fost afectată considerabil din cauza crăpăturilor şi decapărilor de tencuială cauzate, în special, de seismele secolului XX. Tabloul votiv înfăţişează pe Gheorghe Smerna cu macheta bisericii şi pe cei trei fii ai săi, pe soţia sa, Stănica, cu fiicele, în costumaţie de epocă redată detaliat. Impresionat profund de pictura murală a bisericii, istoricul Nicolae Iorga consemna următoarele: „Zugravi cu imaginaţie au înfăţişat, în pridvor, Judecata cea de pe urmă cu mulţi draci negri ca ţiganii şi cornoraţi ca boii, care au nume pline de înţeles: Zorilă, Negrilă, Trăgilă, Cocoşilă şi Zghidarcea.". În timpul Primului Război Mondial, biserica a fost transformată de ocupanţii germani în depozit de muniţii. Restaurată de Comisia Monumentelor Istorice, în 1925-1927, biserica a fost puternic afectată de seismele din 1977 şi 1986.

Salvarea acestui inestimabil monument care se afla într-o stare deplorabilă de conservare a constituit, în contextul politic existent, una dintre preocupările presante ale Oficiului judeţean Argeş pentru patrimoniul cultural naţional, întrucât se solicitase oficial demolarea sa. Menţinerea şi restaurarea bisericii reprezintă corolarul intervenţiilor personale decisive, în calitate de coordonator al oficiului, dar, mai ales, de consilier eparhial; biserica a fost consolidată prin contribuţia financiară exclusivă a Episcopiei Râmnicului şi Argeşului, de către o echipă de meşteri din Bolintin-Ilfov, specializată în restaurarea monumentelor de arhitectură. Pe lângă biserică, a funcţionat un centru de copişti: Teofil Holteiul, nepotul popii Stanciul, copia un «Paramier» [1700] şi un «Miscelaneu teologic» [1702]. În interior, se păstrează o cristelniţă de piatră, cu inscripţie chirilică. În curtea bisericii, este amplasat bustul lui „Anastase Ghica", reprezentând pe comanditarul care, în 1935, a donat un clopot bisericii din cimitir.

Cruci de piatră: **Rucăr**: XVII – Roghină; 1613-1614 [7122] –[▲]– Valea Poienii; 1632-1633 [7141] –[▲]– curtea Bisericii Rucărul de Sus; 1669/1672 –[▲]– Lunca Rucărului; 1670-1671 [7179] –[▲]– lângă Râuşor; 1673-1674 [7182] –[▲]– Valea Ivancii; ¾ XVII –[▲]– Râuşor; 1678/1688; 1709-1710 [7218] –[▲]– lângă Ocolul silvic; 1722-1723 [7231] –[▲]– Gura Cheii; 1735 [7243] iunie 24 –[▲]– str. Păpuşa; 1828 –[▲]– vizavi de Liceul industrial; ¼ XIX – Dealul Mare.

Monumentele epigrafice menţionate reprezintă autentice hrisoave în piatră care delimitau proprietăţi sau străjuiau vechile drumuri. Conştient de importanţa acestora pentru istoria locală, primarul Gheorghe Miloş le-a restaurat, la solicitarea OJPCN Argeş, prin contribuţia financiară a primăriei, deşi autorităţile comuniste locale se opuseseră acestei acţiuni.

Monumente eroi: **Rucăr** [1877-1878]; (1922) – în parcul comunal ■~ **Rucăr** [1916-1918; 1941-1945]; autori: D. Măţăuanu, Popescu (1926) – în centrul satului ■~ **Rucăr** [1941-1945]; autor: Gh. Bizon (1957) –lângă Primăria comunei Rucăr.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 296 locuitori ai comunei Rucăr, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [8], Primul război mondial [177], Al doilea război mondial [111].

Momente de istorie locală

Rucărul a fost în perioada domniei lui Vlad Țepeș, mai precis în anii 1459 și 1460, potrivit supoziției unor istorici, reședință domnească temporară, determinată de frecvența drumurilor efectuate de voievod în Transilvania, localitatea constituind un loc sigur de apărare în caz de primejdie și de asigurare a alimentelor pentru mica oaste care îl însoțea, precum și a furajelor pentru cai.

În zona localității, s-a desfășurat, spre sfârșitul lunii mai 1522, o bătălie între oștirea Țării Românești a voievodului Radu de la Afumați [1522-1529, cu întreruperi] și forțele invadatoare turcești conduse de Mehmed-beg, român turcit, pretendent la tronul Țării Românești, confruntarea armată terminându-se prin victoria românilor. Lupta de la Rucăr – a 19-a în succesiunea lor – este inscripționată pe piatra de mormânt a voievodului Radu de la Afumați din incinta Bisericii necropole a Mănăstirii Curtea de Argeș ctitorite de către voievodul cărturar Neagoe Basarab între anii 1517-1521.

La 17 mai 1653, avea loc, pe teritoriul Rucărului, confruntarea dintre oştile lui Matei Basarab, domnul Ţării Româneşti [1632-1654] şi Vasile Lupu, domnul Moldovei [1634-1653] – „o luptă de orgolii", despre care Doamna Elena, soţia lui Matei Basarab îi informa în scris pe sibieni: „Ieri, marţi, 17 mai 1653, Măria sa, prealuminatul domnul meu, a avut război foarte greu cu pizmaşul nostru, Vasile vodă.".

În timpul revoluţiei burghezo-democrate de la 1848 din Ţara Românească, Guvernul provizoriu, din care făcea parte şi Nicolae Bălcescu, se refugiază temporar la Rucăr – moment istoric evocat de Camil Petrescu în romanul său «Un om între oameni», întrucât, preciza autorul, „în toate privinţele, Rucărul se vede o aşezare potrivită pentru un guvern care vrea să rămână liber şi să cheme poporul la luptă", Nicolae Bălcescu intenţionând chiar să facă, din localitatea musceleană, „un fel de reşedinţă a Ţării". Decizia Guvernului provizoriu din noaptea de 28/29 iunie (10/11 iulie) de a se refugia de la Bucureşti la Rucăr, fusese determinată de ştirea iminentei intervenţii armate ţariste şi otomane pentru „restabilirea ordinii legale" şi „protejarea vechilor drepturi şi instituţiuni ale ţării", corelată cu intenţia acestuia de a organiza, în zona montană limitrofă Ardealului, rezistenţa armată împotriva oştilor invadatoare, în speranţa unui sprijin militar de dincolo de Carpaţi, pentru salvarea revoluţiei din Ţara Românească.

În cursul Primului război mondial , localitatea a fost cucerită prin luptă, la 15 octombrie 1916, de către trupele germane superioare sub raport numeric şi al tehnicii de luptă. Rucărul a fost distrus parţial, circa 150 de case ale localnicilor „fiind făcute una cu pământul" de obuzele tunurilor inamice, ocupaţia străină constituind un adevărat calvar pentru populaţie.

Trupele „alpine" germane au pătruns, în primele zile ale lunii octombrie 1916, pe poteci şi drumuri de munte, înspre Sătic, spre a cădea în spatele trupelor române organizate pentru apărare. Aceste trasee „de vânătoare" fuseseră semnalate comandamentului inamic de către spionii germani care, sub masca unor „vânători" profesionişti, le parcurseseră ghidaţi de localnici în perioada de pace anterioară declanşării ostilităţilor din Primul război mondial .

Monumente de artă plastică: «Anastase Ghica», autor – Constantin Baraschi; bust de bronz fixat pe soclu de marmură neagră, în cimitirul Bisericii Rucărul de Sus •«Bunescu Iosef» [1843-1903], autor – D(imitrie) P(aciurea) [1906]; bust de bronz fixat pe soclu de marmură albă, şi •«Bunescu Moise» [1843-1903], fără autor; bust de bronz fixat pe soclu de marmură, la sud de Biserica Rucărul de Jos.

❖ MEMENTO:

CASA NĂSTASE ŢULUCA [ante 1855] –[▲]– a fost construită din bile de brad încheiate, la colţuri, „stâneşte"; prezintă un plan dreptunghiular, cu tindă centrală şi camere laterale: odaie (dreapta) şi cămară (stânga). Pe latura frontală, are un „tăpşan"; acoperişul casei a fost reparat în 1855, potrivit unei inscripţii de pe o scândură a tavanului. Construcţie tipică pentru vechile case ţărăneşti de lemn din zona montană a Muscelului.

DÂRSTA NISTORICĂ [2/2 XIX] –[▲]– construcţie complexă, specializată în prelucrarea ţesăturilor de lână formată din: dârstă, pivă şi vâltoare; acţionată de forţa motrice a râului Dâmboviţa, apa fiind dirijată spre roţile hidraulice pe scocuri prevăzute cu stăvilare. Întrucât Rucărul prezintă un deosebit interes etnografic şi turistic, se preconizează organizarea, în dârstă, a unei expoziţii permanente consacrate industriei ţărăneşti muscelene a prelucrării ţesăturilor de lână.

❧ IN MEMORIAM ☙

✪ **ANASTASESCU DIMITRIE** [1877-1960] – inginer silvic. Şcoala superioară Des Eaux et Forets, Nancy, Franţa [1903]. Inginer şef [1904-1919] la ocoalele silvice: Mihăeşti, Horezu [Vâlcea], Nucet [Dâmboviţa], Babadag [Tulcea]; inspector general al Consiliului silvic Bucureşti [1919-1924]; consilier administrator la Casa pădurilor din România [1924-1934]; preşedinte al Obştii moşnenilor rucăreni [1934-1948].

✪ **BĂJAN DIMITRIE** [1871-1950] – paleograf, istoric al Muscelului, publicist; autor al volumelor: «Vechile aşezăminte ale Câmpulungului»; «Documente de la Archivele Statului» [1928], «Crucea jurământului» [1929]. Colaborator la publicaţiile: „Piatra Craiului" şi

„Muscelul nostru". Organizează un muzeu istoric, în casa sa din Rucăr, cu documente şi obiecte inedite descoperite în situri arheologice de la: Cetăţeni, Stoeneşti, Rucăr, Dâmbovicioara.

✪ **DOBRIN ION** [1911-?] – magistrat, veteran de război; distins cu decoraţii militare: „Coroana României" şi „Steaua României".

✪ **LUNGIANU MIHAIL** [1876-1966] – prozator; considerat „scriitor autentic al ţărănimii", traducător; colaborator la publicaţiile: „Albina", „Avântul", „Convorbiri literare", „Evenimentul literar", „Floare albastră", „Revista şcolarilor", „România ilustrată", „Satul", „Sămănătorul", „Sburătorul", „Viaţa literară". Opera: «În sărbători» [1910], «Icoane din popor» [1911], «La cruci» [1911], «Din umbra satelor, povestiri şi icoane» [1913], «Zile senine, icoane de la ţară» [1914], «Înşăilări» [1914], «Postelnicul Cumpănă» [1914], «Gura iadului» [1915], «Războiul cel mare» [1915], «Clacă şi robot» [1916], «Înşăilări. Însemnări şi povestiri. Sfârşituri» [1922], «Mucenicii neamului» [1922], «Poveşti» [1923], «Săracu' Gealapu» [1928], «Alte poveşti» [1929], «Poveşti pentru tineri şi bătrâni» [1934], «Comoara lui Prâslea» [1936], «Din ţara lui Alb Împărat. Basme pentru toate vârstele» [1936], «Zmei şi zâne» [1937], «Atotputernicul pe lume» [1938], «Bucoavne şi izvoade» [1939], «Răncurele» [1939], «Licăriri în beznă» [1940], «Pădurarul Stoichiţă» [1957], «Basme» [1961], «Vremuri apuse» [1962], «Legende şi basme» [1965], «Basme noi» [1967]. Traduce din H. Bordeaux - «Teama de viaţă».

✪ **MEZZAROBA VICTOR** [1908-1971], autor al unor remarcabile monumente ale eroilor; decoratorul împrejmuirii de piatră a Grădinii publice „Merçi" din Câmpulung-Muscel.

✪ **MUŞATESCU TUDOR** [1903-1970] – dramaturg realist-critic și publicist, considerat cel mai mare discipol al lui I. L. Caragiale în dramaturgia naţională. Versuri elegiace și decorative: «Vitrinele toamnei» [1926]; un „roman de satiră a moravurilor sentimentale burgheze": «Mica publicitate» [1935]; schițe umoristice inspirate din realități cotidiene: «Nudul lui Gogu» [1928], «Ale vieții valuri» [1932], «Doresc ca micile mele rândulețe» [1945], «Fiecare cu părerea lui»; comediile: «Titanic-vals» [1932], «...Escu» [1933], «Panţarola», «Sosesc deseară», «Visul unei nopţi de iarnă», «Profesorul de franceză», «Geamandura» ş. a., în care „ridiculizează parvenitismul mic-burghez și politicianismul de pe pozițiile omului simplu, cinstit și modest, opere bine construite sub raportul compoziției, spumoase prin verva scânteietoare a replicilor, antrenante prin intriga și varietatea tipologică.". (DER, III, 457).

✪ **PÂRNUŢĂ GHEORGHE** [1915-2009], istoric; profesor universitar, bibliotecar, aviator. Vastă operă publicistică, mai ales, în colaborare: «Din istoria pedagogiei românești» [1966], «Monografia Liceului Pedagogic Câmpulung-Muscel» [1967], «Învățământul în Muscel în sec XVI-XIX» [1968], «Gândirea pedagogică a generaţiei de la 1848» [1968], «Contribuții la istoria învățământului» [1970], «Istoria pedagogiei în România» [1971], «Rucăr. Monografie sociologică» [1972], «Câmpulung-Muscel, străveche vatră de cultură a Țării Românești» [1974], «Rucăr-Muscel. Monografie sociologică. Istoric, case memoriale, amintiri» [1996], «Liceul „Dinicu Golescu" din Câmpulung-Muscel la 80 de ani de activitate (1894-1974)» [1974], «Câmpulung-Muscel, ieri și azi. Istoria orașului» [1974], «Oameni din Cetatea de scaun. Personalităţi şi figuri muscelene» [1995], «Învățământul și cultura în județele istorice Argeș și Muscel (sec. XIII-1864)» [1996], «Documente și inscripții privind istoria orașului Câmpulung-Muscel», 3 vol. [1999-2000], «Județul Muscel. Monografie istorică și socială» [2001] ş. a.

✪ **RĂUŢĂ CORNELIU** [1928-1998] – om de ştiinţă, specializat, la Moscova, în pedologie şi agrochimie. Opera: «Resursele de sol şi caracteristica lor energetică» [1970], «Controlul evoluţiei solurilor din sistemele îmbunătăţite funciar» [1981], «Prevenirea şi combaterea poluării solurilor din România» [1985], «Situaţia agrochimică a solurilor din România» [1987], «De la conceptul global al dezvoltării durabile la conceptul de agricultură durabilă în România» [1995] ş. a.

✪ **SLĂVESCU VICTOR** [1891-1977] – economist, specialist în domeniul creditului bancar, monedei şi tehnicii bancare. Membru al Academiei Române, cu discursul de recepţie «Viaţa şi opera lui Dionisie Pop Marţian» [1939]. Studii privind istoria băncilor din România, dar şi despre oameni de seamă ai neamului românesc (Alexandru Ioan Cuza, Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad, A. D. Xenopol ş. a.).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 416; Idem– *Tudor Muşatescu*, www.google.ro, calameo.1227548

Gheorghe Pârnuţă– *Rucăr, monografie sociologică*, Bucureşti, 1972, 363 p.; Gheorghe Pârnuţă–*Rucăr-Muscel – istoric. Case memoriale. Amintiri*, Bucureşti,1996, 322 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

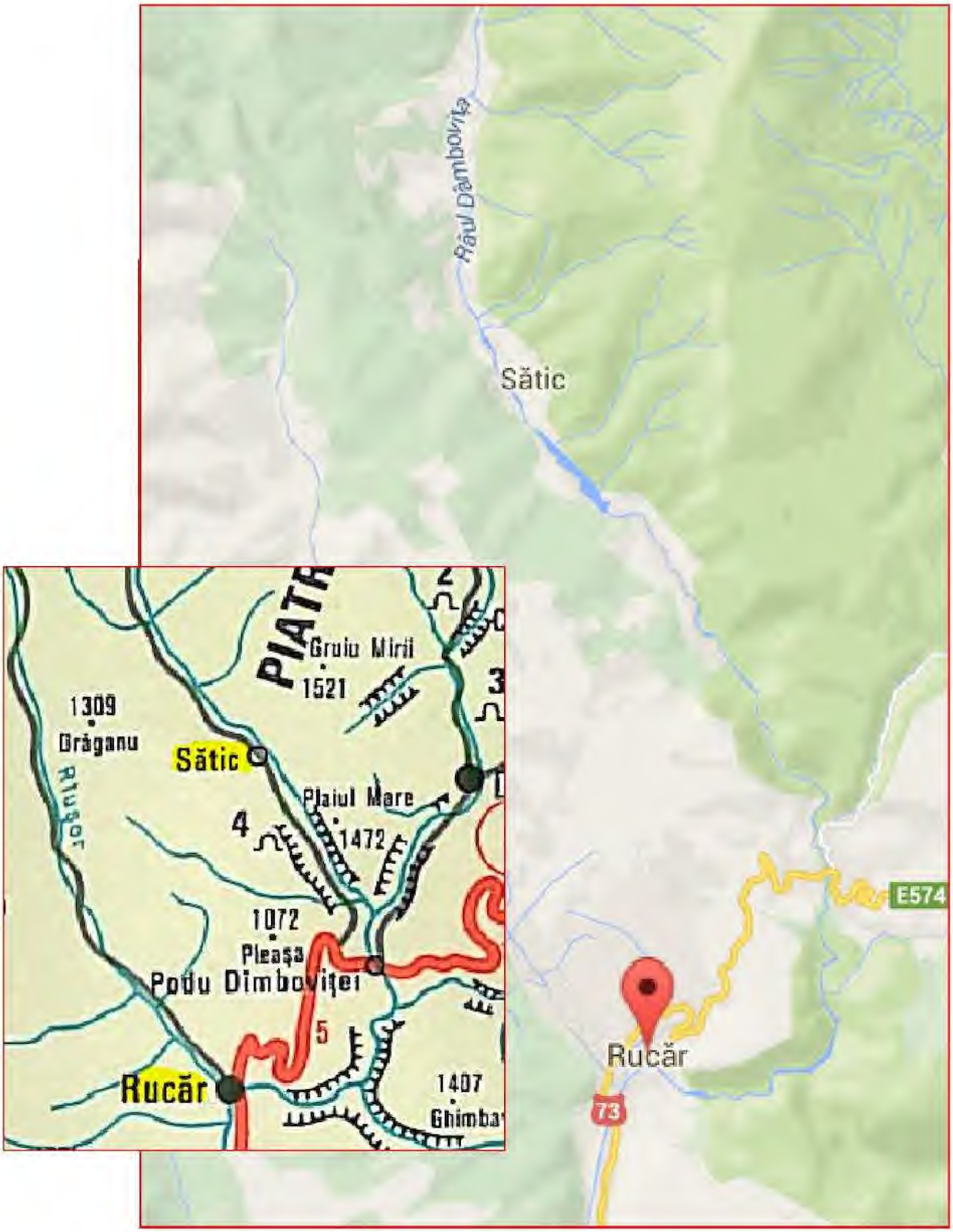
Râul Dâmbovița
Sătic
E574
Rucăr
73
PIATR
2
Gruiu Mirii
1521
3
1309
Drăganu
Sătic
Rîușor
Plaiul Mare
4
1472
1072
Pleașa
Podu Dîmboviței
5
Rucăr
1407
Ghimba

PRIMĂRIA COMUNEI RUCĂR.

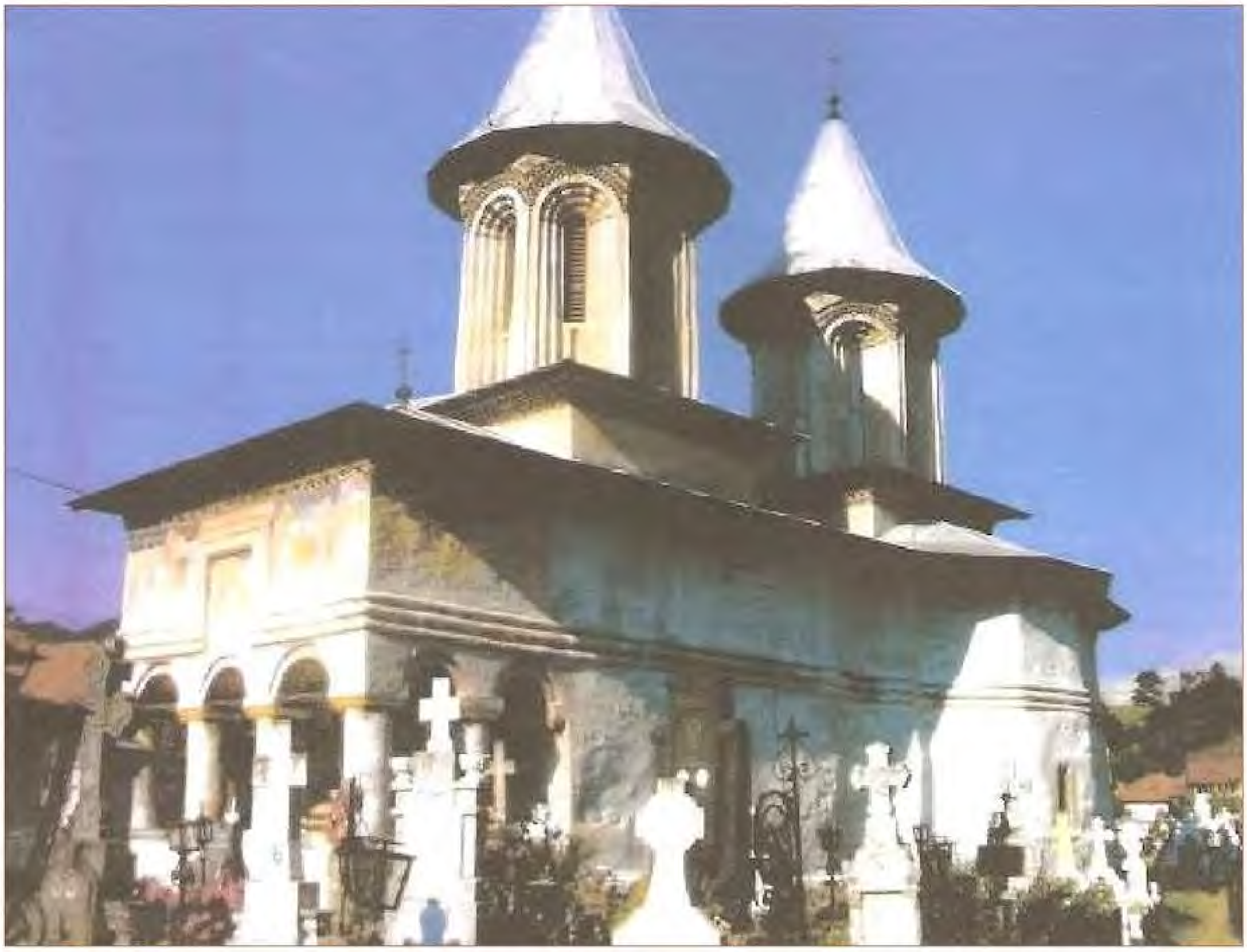

BISERICA RUCĂRUL DE SUS.

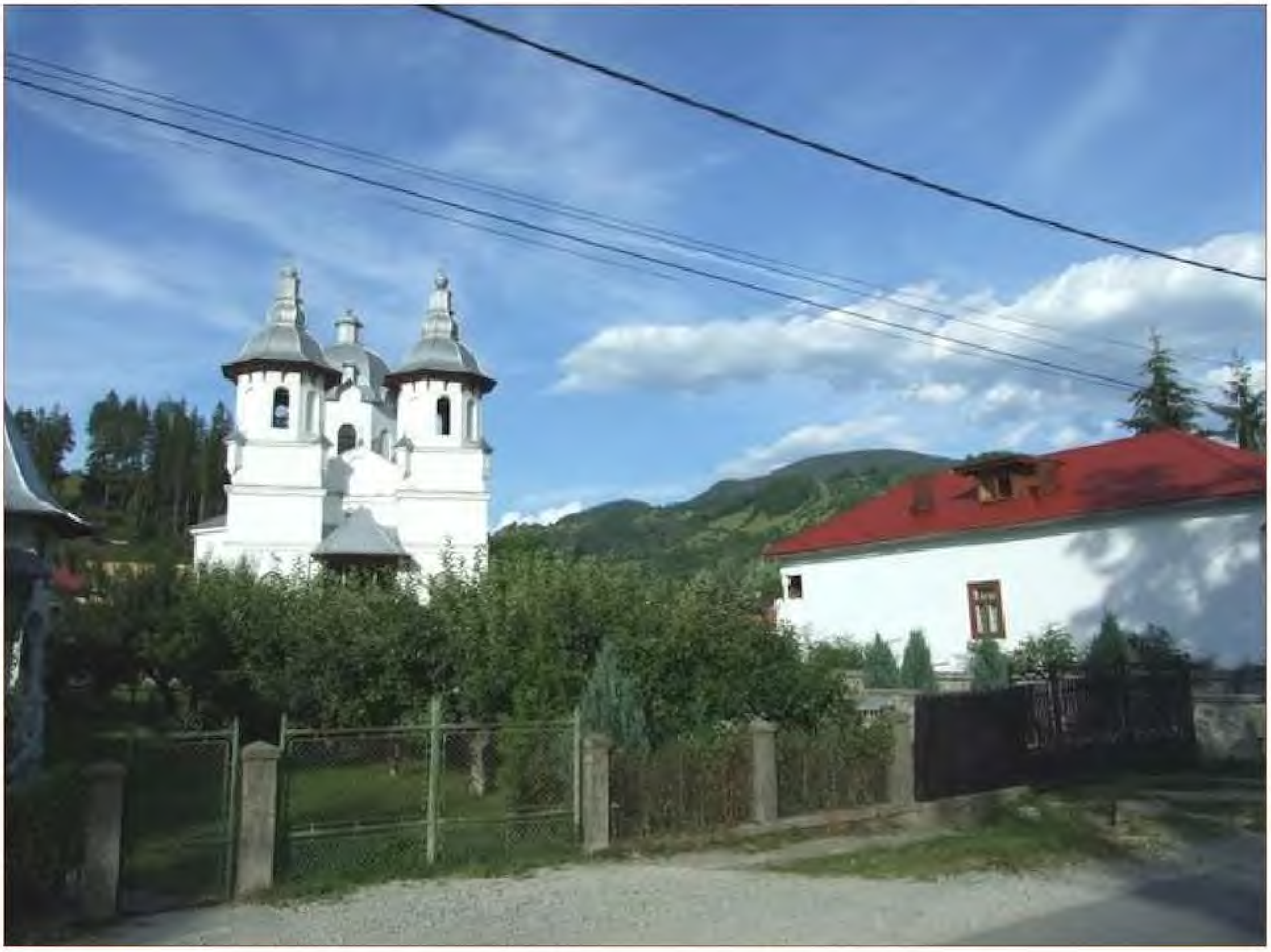

BISERICA RUCĂRUL DE MIJLOC.

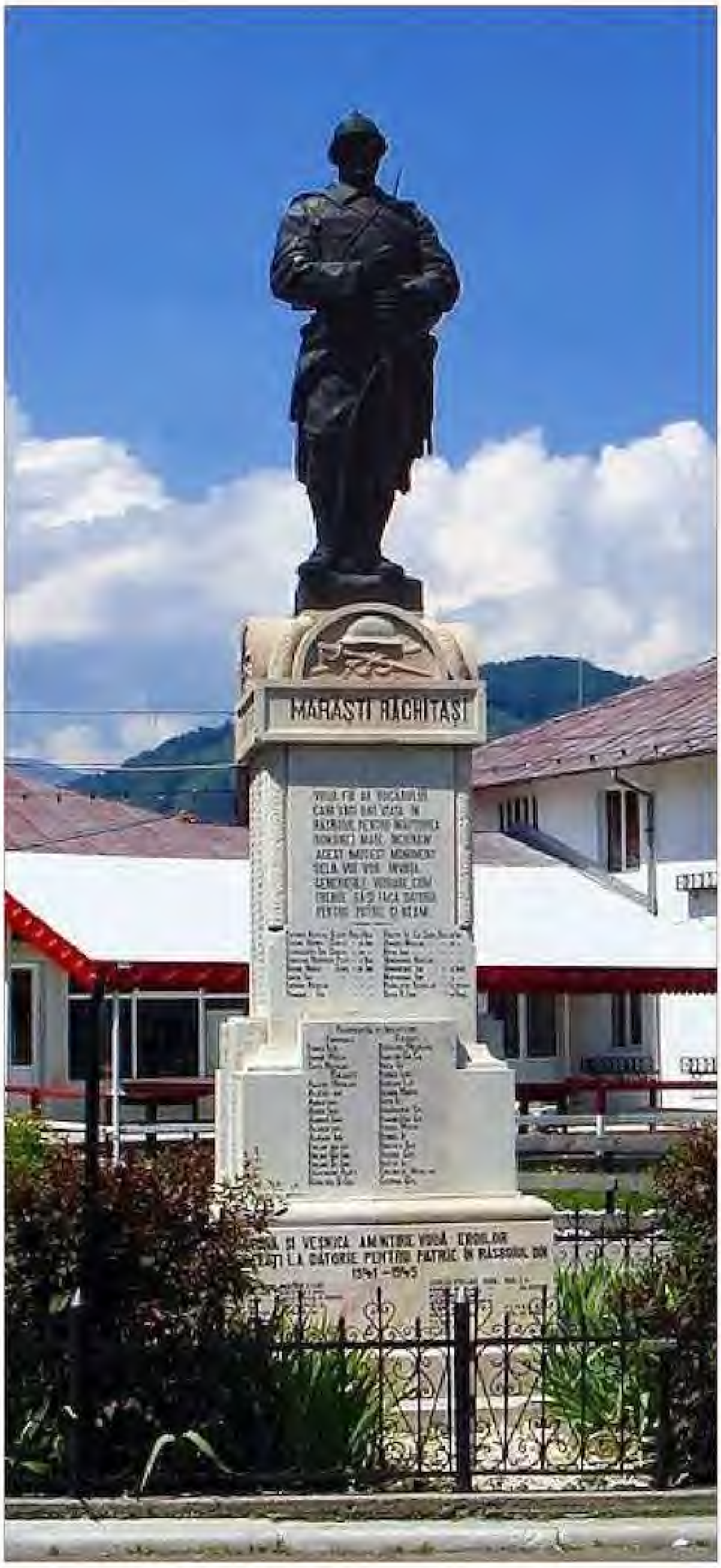
MĂRĂȘTI RĂCHITAȘI

MONUMENTUL EROILOR.

GOSPODĂRIE DIN RUCĂR.

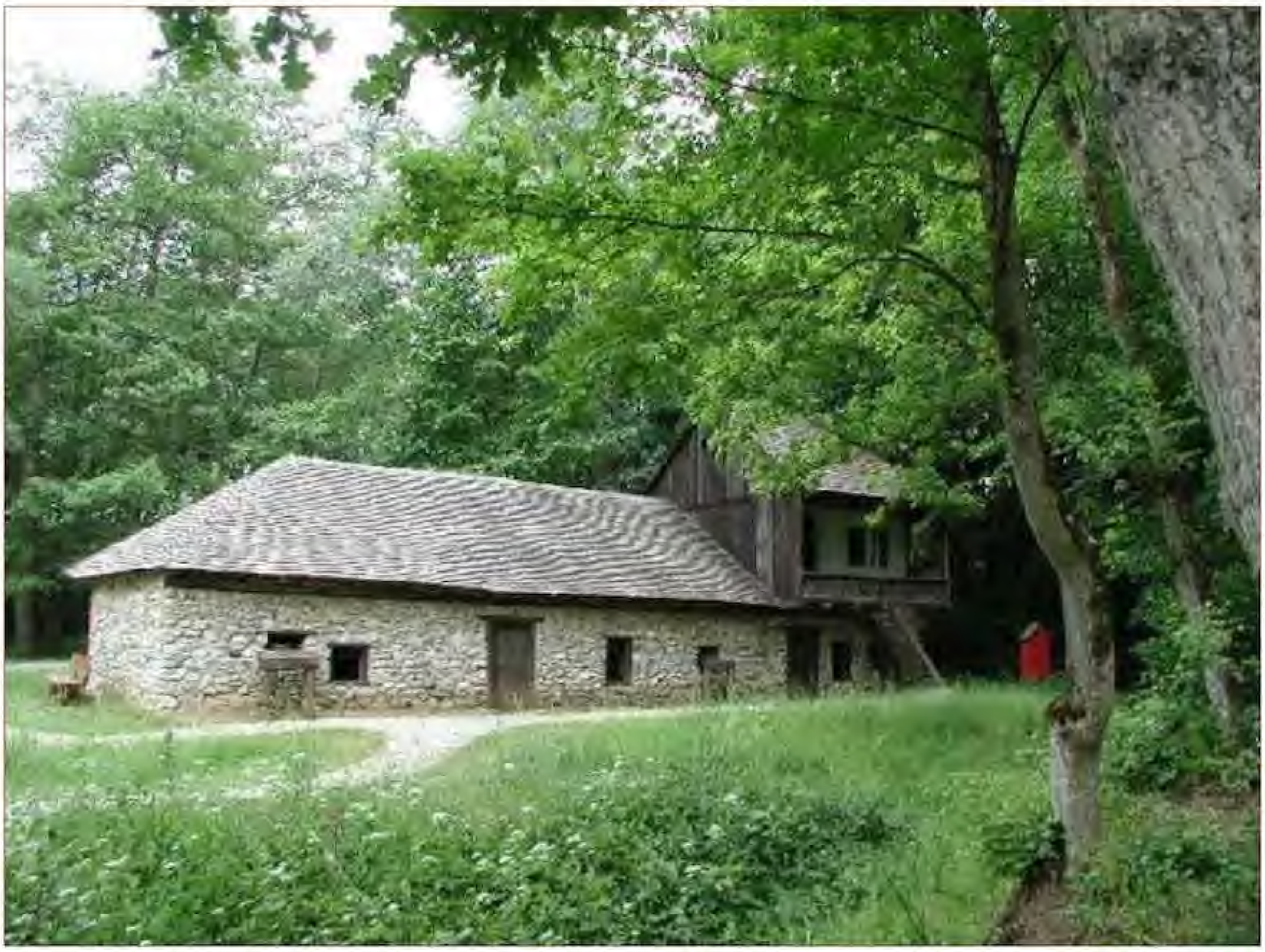

DÂRSTA DIN RUCĂR
AMPLASATA IN
MUZEUL TEHNICII POPULARE DIN DUMBRAVA SIBIULUI.

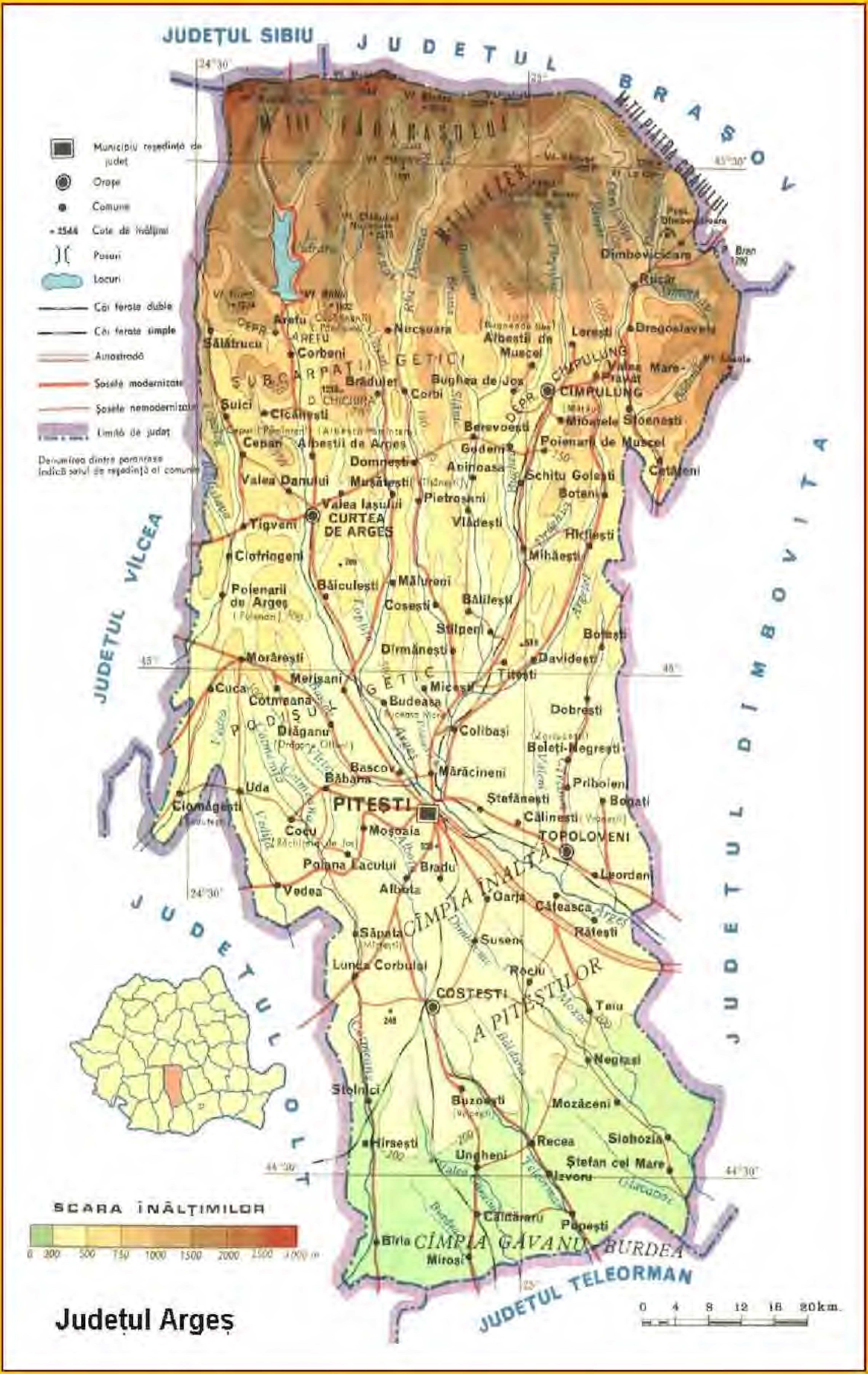
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
M-ȚII IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Bran
Argeș
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

SĂLĂTRUCU

PITEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

MMXV

SĂLĂTRUCU

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din două sate: **Sălătrucu** şi Văleni.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 67 km.
SUPRAFAȚĂ: 137,9 km^2.
POPULAȚIE: 2.220 locuitori [1.119 M + 1.101 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Boţeşti** (lângă Văleni) – 1567 [7075] mai 17 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 28)• ***Brusturoasa** (lângă Sălătruc) – 1571 [7079] ianuarie 5 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. IV, doc. 1)• ***Cârstieneşti** (lângă Văleni) – 1561 [7070] noiembrie 2 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. II, doc. 54)• ***Pereni** – 1533 [7042] octombrie 13 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. II, doc. 148)• ***Pleşeşti** – 1505 [7014] decembrie 10 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 29)• **Sălătrucu pe Coisca** – 1488 [6996] aprilie 17 (DRH, B, ȚR, vol. I, doc. 212)• **Sălătruc** – 1519 [7027] <ianuarie-august 10> (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 139)• **Văleni** – 1561 [7070] noiembrie 2 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. III, doc. 190)• ***Voiceşti** (lângă Văleni) – 1505 [7014] decembrie 10 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. I, doc. 29).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Sălătrucu.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Călugărul la 17 aprilie 1488, prin care se confirmă proprietatea asupra unor ocine din Sălătrucu de pe Coisca.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin vestigiile arheologice datând din perioada Evului Mediu (urme de locuinţe) depistate pe valea Topologului, la confluenţa cu pârâul Tisa, aparţinând satului dispărut Cârstieneşti. În punctul Bocăniţa, sunt urme atribuite unei construcţii eclezistice atestate documentar.

TOPONIMIE:

Sălătrucu – toponim de provenienţă incertă. Originea denumirii aşezării este explicată prin poziţia sa geografică, întrucât este amplasată pe artera de legătură cu Ţara Loviştei, lângă pasul Clocotici, Sălătrucu s-a numit iniţial *„Satul de la Trecătoare"*. Forma actuală, *Sălătrucu* este rezultatul lexical al contragerii formulei perifrastice menţionate. O ipoteză mai puţin plauzibilă şi, evident, tendenţioasă, deşi se motivează prin suportul tradiţiei orale, explică toponimul ca rezultând din contopirea cuvintelor: *sălişte* ≈ „locul pe care a fost un sat" + *lotru* ≈ „hoţ de codru", Sălătrucu având semnificaţia de „satul hoţilor", semnificaţie raportată la fenomenul „haiduciei".

Văleni – toponim indicând originea locală a oamenilor, cu raportare la natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, format pe baza apelativului *vale* ≈ „pârâu" + sufixul *–eni*, care atestă apartenenţa locală. Satul este situat în aria de confluenţă a pâraielor: Valea Mlăcilor şi Valea Stânii.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Tipul predominant de arhitectură populară tradiţională era reprezentat prin casa construită din lemn pe temelie de bolovani, cu tindă centrală şi două odăi laterale, având, pe latura frontală, sală închisă cu pălimar de lemn. În incinta Mănăstirii Văleni, se păstrează construcţii de locuit tipice zonei Topologului. O ocupaţie practicată în Văleni – vărăritul – implica arderea pietrei de var în varniţă, precum şi cărăuşia cu var şi, implicit, vânzarea acestuia în aşezările din judeţele Argeş şi Vâlcea. Centru de prelucrare artistică a lemnului, Sălătrucu excelează în domeniul confecţionării lăzilor de zestre şi mobilierului ţărănesc amplu ornamentat prin tehnica încrustării sau crestării, motivul predominant fiind rozeta.

Portul ţărănesc tradiţional se compune din: cioareci, brâu de lână, peste care se încinge un chimir din piele; pe cap, se poartă pălăriuţă ciobănească de Sibiu sau căciulă; în picioare, obiele din dimie şi opinci din piele de porc. Influenţa portului „ungurenesc" este evidentă, în special, în structura costumului femeiesc (şorţuri negre de postav), deşi fota tipică de Argeş se semnalează , de asemenea, în portul local.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru încrustări în lemn, linguri, lăzi de zestre: Gheorghe Rebeca; împletituri din răchită: Maria Rebeca.

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Costoreanca, Floricica de la munte, Florica din căluş, Hora de trei, Hora lui 22, Lozeasca, Minciuna, Negustoraşul, Pingeaua, Salta, Sălătruceanca, Zoralia prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Ioan Botezătorul» **Sălătrucu de Jos** –[▲]– ctitorită, potrivit tradiţiei locale, în sec. XVI, iar, documentar, în 1747, a fost rezidită de obştea satului în frunte cu jupan Ion Popovici, căpitan de poştă la Sălătruc, şi soţia sa, Ioana, în 1809-1811. Reparaţii generale s-au întreprins în anii: 1851, 1921 şi 1952. Biserica are plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis; turlă-clopotniţă de lemn peste pridvor, cu acces pe o scară exterioară. Decoraţia exterioară este formată dintr-un tor încadrat de două rânduri de cărămizi zimţate şi din panouri dreptunghiulare cu cercuri neregulate dispuse în registrul superior. Pictura murală originară, în frescă, a fost realizată în 1811, potrivit inscripţiei de pe o filacteră din pridvor. Ctitorii principali sunt zugrăviţi, pe peretele vestic al pronaosului, în costumaţie de boiernaşi, iar părinţii lor, Petre şi Ancuţa, în haine ţărăneşti de dimie. Biserica a fost profanată de ocupanţii germani, în 1916, fiind transformată în grajd de cai, iar inventarul cultic a fost distrus. După plecarea nemţilor, parohiile limitrofe au înzestrat-o cu icoane şi cărţi bisericeşti. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1789], Molitvelnic [1793], Triod [1798], Apostol [1802], Mineie [1804-1805], Penticostar [1808], icoane pictate pe lemn în sec. XIX, clopot [1921].

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Sălătrucu de Jos** [1974-1977] construcţie monumentală realizată sub coordonarea tehnică a ing. Nicolae Budan, cu cheltuiala enoriaşilor parohiei, „un aport însemnat revenind preoţilor Constantin Hodoroagă şi Teodor Petrescu, precum şi inginerului Constantin Bădescu". Plan „în cruce" cu abside poligonale; trei turle – cea mare surmontând naosul, iar celelalte, pronaosul. Decoraţie exterioară constând dintr-un chenar de inspiraţie populară realizat din ceramică, în zona supramediană a paramentului.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Sf. Gheorghe» **Sălătrucu de Sus** –[▲]– s-a construit, în anii 1886-1892, „prin osârdia preotului Ion Vălescu, cu cheltuiala obştii cătunului", pe locul unei biserici de lemn care data din 1812. Biserica a fost bombardată în 1916, de armata germană, distrugându-se acoperişul şi, parţial, pereţii; refăcută, în 1918, de meşterul Nicolae Popa; reparaţii curente au fost efectuate în 1932 şi 1957; în 1971, s-a înlocuit iconostasul de tei cu iconostasul din lemn de stejar sculptat de Dumitru Iliescu-Călineşti. Biserica are plan treflat, cu abside semicirculare la naos şi altar; pridvor cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane; turle octogonale peste naos şi pronaos. Pictura murală originară a fost realizată în stil bizantin de Belizarie Paraschivescu din Domneşti-Muscel [1892]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1722], Evanghelie [1806], Mineie [1852], un clopot datat 1867, făcut de „George Groef, clopotar din Sibiu".

✚**Mănăstirea Văleni** – important ansamblu monahal format din: biserica veche, biserica nouă, clopotniţa, stăreţia, atelierul de ţesătorie, casele monahale; fost metoh al Episcopiei Argeşului. **Biserica** «Învierea lui Lazăr» –[▲]– edificată [1884-1888], conform planului arh. Niţă Popescu, cu contribuţia lui Dimitrie şi Ion Brătianu, a arhimandritului Silvestru, protosinghelului Iosif, schimonahiei Fevronia. Pictura murală originară realizată de zugravul Ilie Petrescu, Costin Petrescu (fiul său) şi Niţă Poşoiu din Piteşti. Prin preocuparea episcopului Ghenadie II al Argeşului, s-au edificat, în aceeaşi perioadă: clopotniţa, fântâna, chiliile şi un atelier de ţesătorie. **Biserica** «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Treime» – construită iniţial din lemn de stejar [ante 1665], de Zaharia Grădişteanu, călugărit sub numele de Zosim; extinsă de Dorotei, arhimandritul Mânăstirii Argeşului, prin adăugarea unei tinde [1810]; refăcută [1826], prin osârdia monahiei Platonida; repictată de Ștefan zugrav [1829]; reconstruită din temelie [1883-1885], din iniţiativa episcopului Ghenadie al II-lea; afectată de seismul din 1940, turla prăbuşindu-se peste pereţii naosului şi altarului; refăcută integral [1941-1945], prin „osteneala" stareţei Anatolia Manu, preotului Vasile Chiţu, duhovnicului Ioachim şi a obştii monahale; pictată de Andrei Răileanu şi Emil Ivănescu-Millan [1955]. Biserica are plan trilobat, cu abside poligonale decroşate şi pridvor deschis susţinut pe coloane. Mobilierul cultic a fost executat relativ recent de monahii Antonie Ciobanu şi Varlaam Surugiu. Casa stareţiei [1662] –[▲]– clădire monumentală cu două niveluri; pereţii exteriori din piatră şi cărămidă, iar pereţii interiori din grădele de nuiele între stâlpi masivi de lemn, la colţuri; tavane consolidate cu bârne din stejar. Atelierul actual de ţesătorie [1934-1940], construit prin stăruinţa episcopilor Argeşului, Nichita Duma şi Grigorie Leu, a reprezentat, în zonă, o autentică şcoală de industrie casnică în arta ţesutului splendidelor covoare naţionale. Clopotniţa edificată recent, conform proiectului arh. Nicolae Ernst, prezintă trei niveluri şi un foişor, accesul în incinta mănăstirii asigurându-se printr-un gang boltit. Casele monahale –[▲]– sunt construite în stil tradiţional popular zonal, fiind prevăzute, în majoritatea cazurilor, cu prispe la faţada principală; ansamblul lor conturează imaginea autentică a unui sătuc montan argeşean datând de la cumpăna secolelor XIX-XX.

Aşezământ monahal medieval cu preocupări culturale, Mănăstirea Văleni a fost sediul unei şcoli de grămătici cu durata de 4 ani [1665], învăţământul fiind complet gratuit; preotul cărturar Gheorghe a scris, la Văleni, o interesantă «Adunare de câteva istorii în stihuri».

Cruce de piatră: **Sălătrucu**: XVIII –[▲]– în curtea Bisericii Sălătrucu de Sus.

Monument eroi: **Sălătrucu** [1916-1918]; (1935) – lângă Biserica Sălătrucu de Sus.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii și independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 74 locuitori ai comunei Sălătrucu, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [3], Primul război mondial [48], Al doilea război mondial [23].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, localitatea situată pe vechiul drum spre Transilvania impunea măsuri speciale de organizare a apărării armate împotriva iminentei pătrunderi a inamicului la sud de Carpaţi. La 2 octombrie 1916, sunt trimise în zonă două companii de pionieri pentru executarea unui sistem de apărare, companii întărite cu trupe din batalioanele de miliţii „Dolj" și „Radu Negru". Înaintarea unei puternice coloane austro-ungare în direcţia Sălătrucu la 6 octombrie a impus comandamentului Corpului 1 Armată să constituie „Detașamentul Sălătrucu" din trupe de infanterie, artilerie și miliţii pentru a contracara atacul inamic; deși ostașii români au rezistat eroic, comuna Sălătrucu de Sus a fost cucerită de inamicul superior numericește și prin dotarea cu tehnică militară de luptă. Pentru consolidarea noului aliniament de apărare, s-a constituit „Detașamentul Cihoski" format din batalioane de infanterie și baterii de artilerie, care, în urma unui atac fulgerător, a eliberat localitatea de sub ocupaţia inamică. Intuind importanţa strategică a zonei, pentru a se consolida sistemul de apărare a Văii Topologului și a se preveni înaintarea inamicului spre Curtea de Argeș, au fost aduse din spatele frontului, la 25 octombrie, batalioane din Regimentul 67 și Regimentul 86 Infanterie, un divizion de obuziere și o baterie de artilerie. Ofensiva inamică extrem de puternică din 1 noiembrie 1916 s-a soldat, în urma conflictului armat, cu sute de morţi și răniţi de ambele tabere, spargerea dispozitivului de apărare al armatei române, abandonarea localității în seara zilei de 2 noiembrie și retragerea în debandadă a trupelor noastre pe dealurile din Oești și împrejurimi.

❖ MEMENTO:

•La circa 5 km amonte de Mănăstirea Văleni, în punctul Vadu Frumos, sunt izvoare de ape sulfuroase nevalorificate, cu efecte curative similare celor de la Brădet.

IN MEMORIAM

✪ **HOCIOTĂ DORIN** [1925-1990] – medic primar specializat în otorinolaringologie; profesor la Facultatea de medicină din Bucureşti. Opera: «Cum tratăm afecţiunile curente în otorinolaringologie» [1968], «Reconstituirea transmisiei osiculare în chirurgia surdităţii» [1970], «Chirurgia surdităţii» [1974], «Diagnosticul precoce al bolilor de graniţă ORL. Neurochirurgie» [1990], «Îndreptar de rinoplastie» [1990].

✪ **HODOROAGĂ CONSTANTIN** [1919-?] – preot, militant anticomunist. Absolvent al Facultăţii de Teologie din Bucureşti [1942]; preot ortodox la Parohia Sălătrucu [1946-1991, cu întreruperi]; condamnat la 6 ani de închisoare pentru „uneltire împotriva ordinii sociale", ca participant activ la Gruparea de rezistenţă anticomunistă de pe Valea Topologului, coordonată de prof. Dumitru Apostol; deţinut politic la: Piteşti, Craiova, Aiud, mina de plumb Valea Nistrului [1949-1954]; îmbolnăvindu-se grav de plămâni, este eliberat. Contribuie substanţial la edificarea Bisericii Sălătrucu de Jos [1977].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 420-421; Idem– *Mănăstirea Văleni*, www.google.ro, calameo.1227548

Ion Oproiu– *Sălătrucu, vatră de istorie, cultură şi civilizaţie*, Piteşti, 2006; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

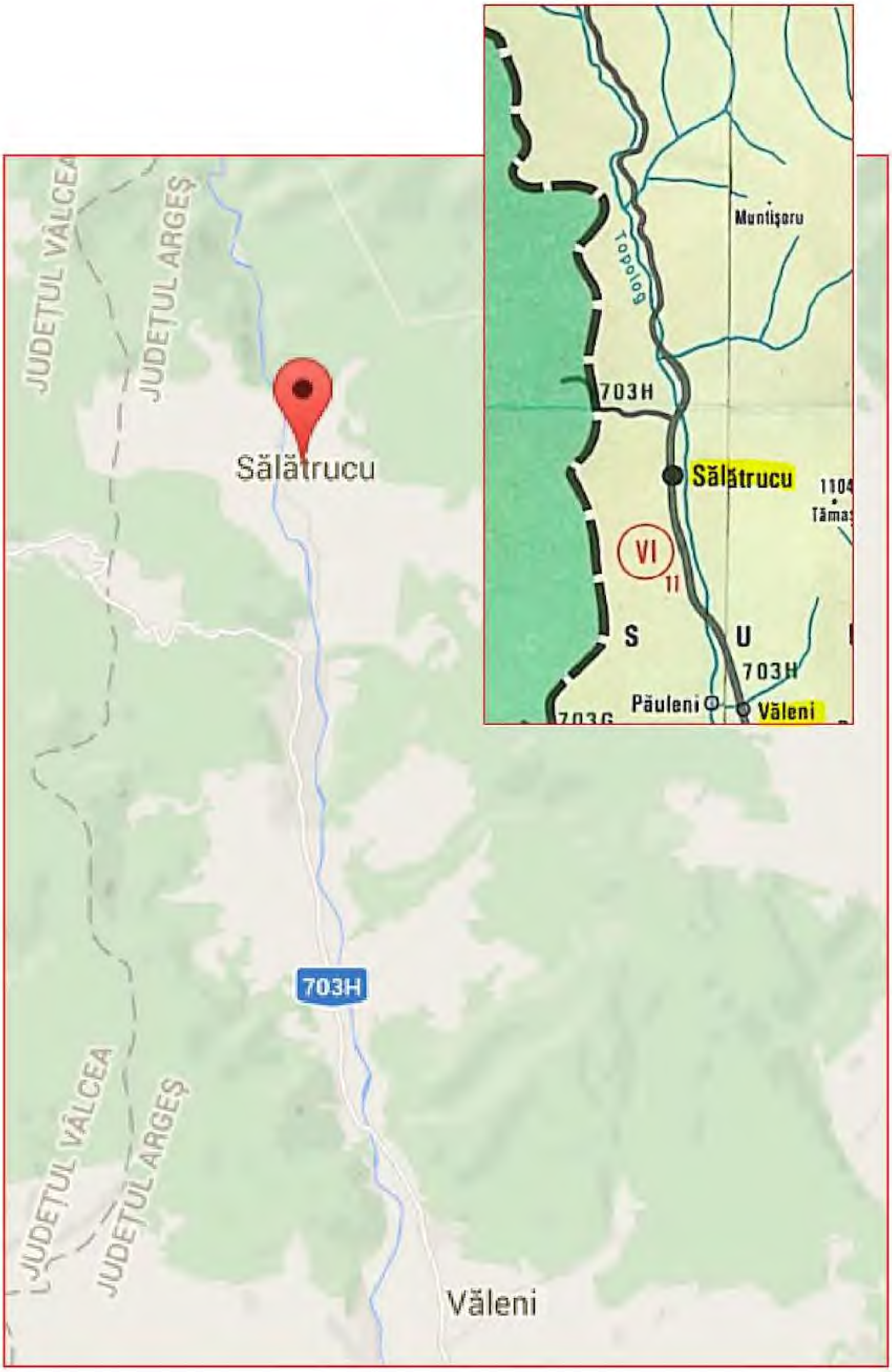
JUDEȚUL VÂLCEA
JUDEȚUL ARGEȘ
Sălătrucu
703H
JUDEȚUL VÂLCEA
JUDEȚUL ARGEȘ
Văleni
Muntișoru
Topolog
703H
Sălătrucu
1104
Tămaș
VI
11
S
U
703H
Păuleni
Văleni
703G

PRIMĂRIA COMUNEI SĂLĂTRUCU.

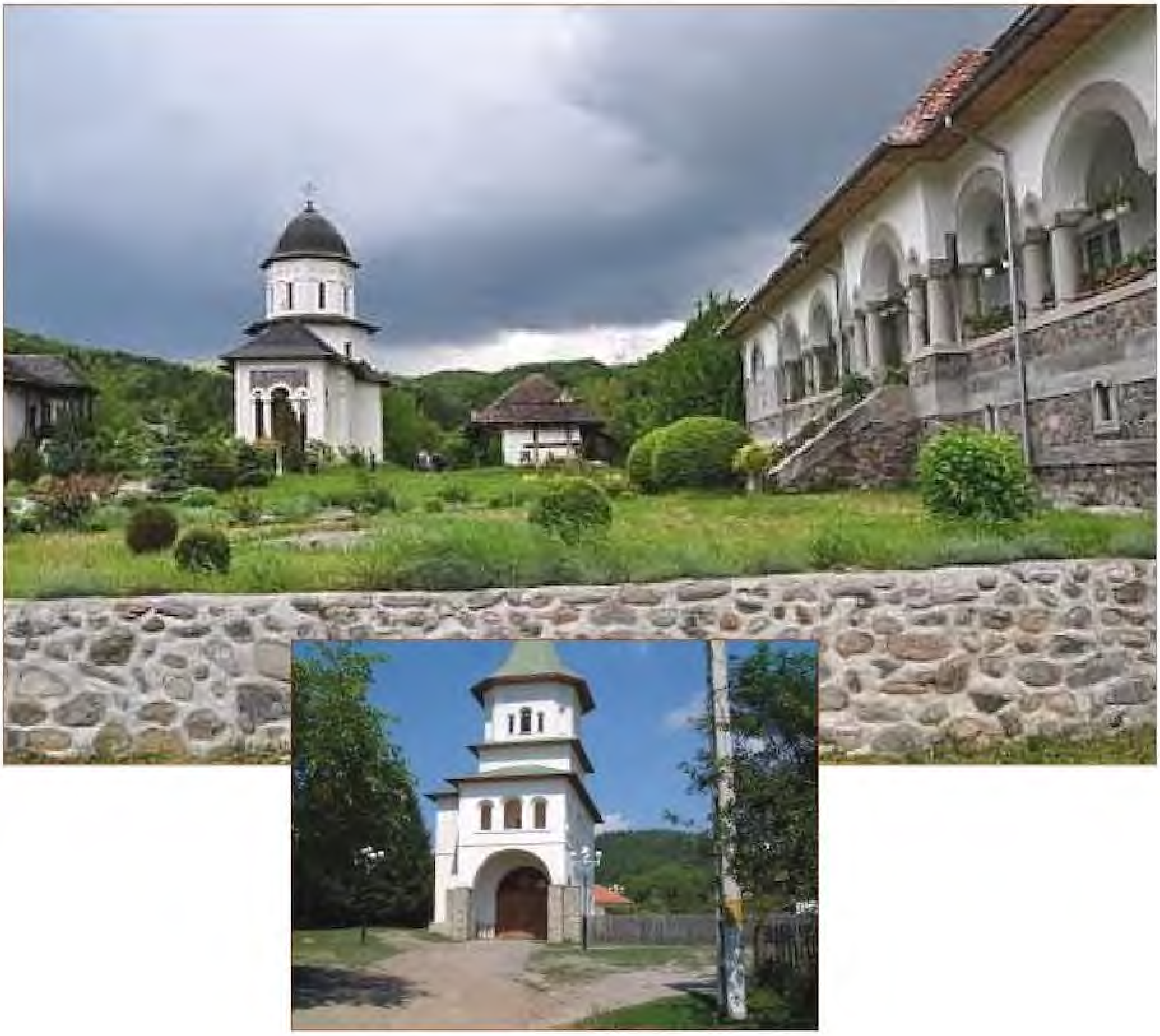

MĂNĂSTIREA VĂLENI.

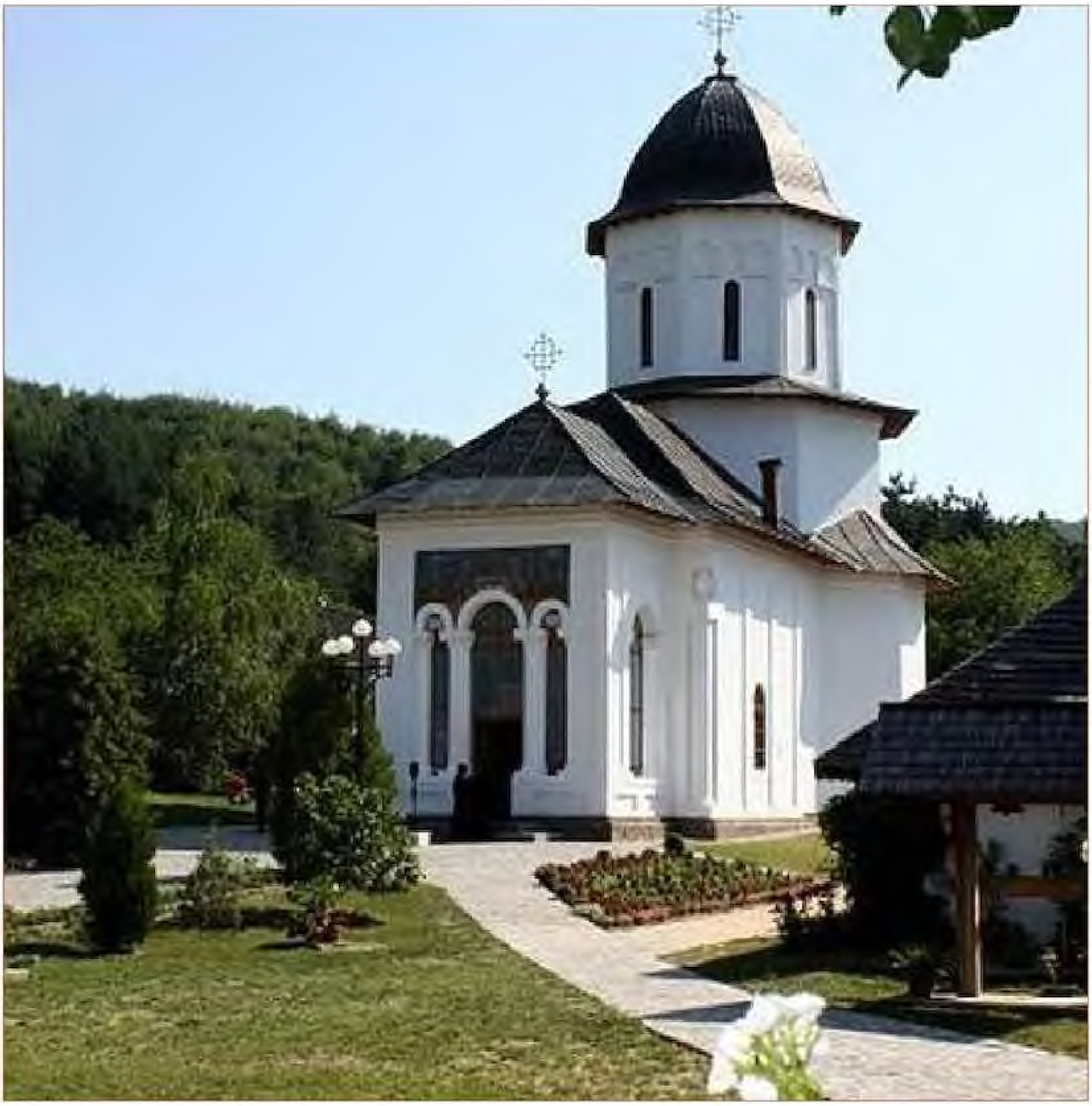

BISERICA MĂNĂSTIRII VĂLENI.

CASE DIN INCINTA MĂNĂSTIRII.

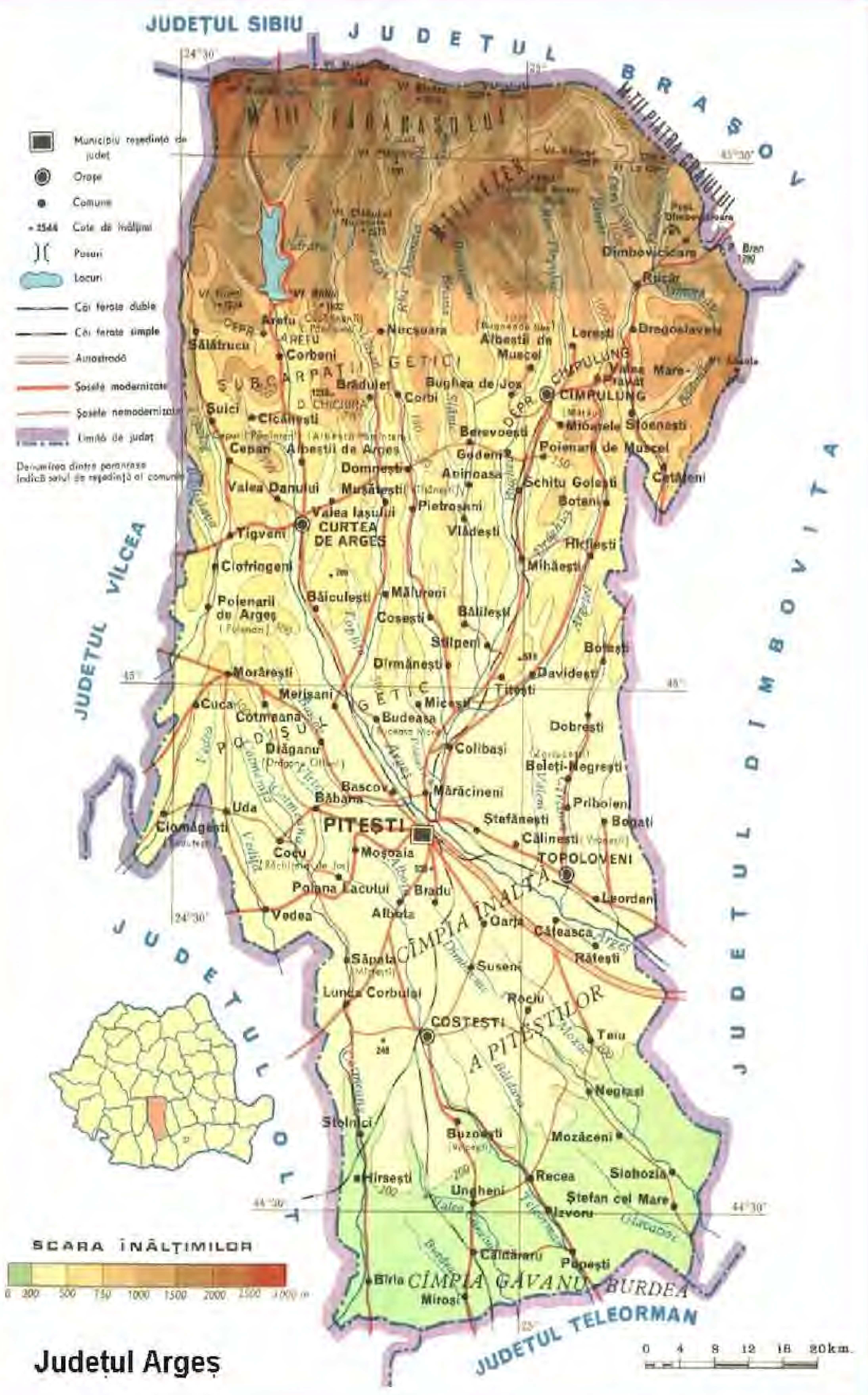
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
COSTEȘTI
TOPOLOVENI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Cuca
Mioveni
Cotmeana
Budeasa
Țițești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țeiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Rîul Doamnei
Neajlov
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Dîmbovnic
Mozacu
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

SĂPATA

PITEŞTI MMXV

SĂPATA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Mârţeşti**; Bănăreşti; Dealu Bradului; Drăghiceşti; Găinuşa; Lipia; Popeşti; Turceşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 27 km.
SUPRAFAŢĂ: 47,3 km^2.
POPULAŢIE: 1.782 locuitori [871 M + 911 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Săpata – 1550 [7058] aprilie 9 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 422)• **Lipia** – 1629 aprilie 22 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Săpata.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 9 aprilie 1550, prin care se confirmă Mănăstirii Govora proprietatea asupra unei ocine la Nămăești, în urma unei judecăți dintre egumenul mănăstirii cu Stan, fiul lui Bilea din Săpata.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin **CASTRELE ROMANE SĂPATA** [sec. II-III p. H.] –[▲]– amplasate pe un deal mărginit de apele Cotmenei şi ale Cetăţuii, identificate de către Grigore Tocilescu şi P. Polonic: un castru (35 x 45 m) cu thermae, închis cu val de pământ bătut şi alt castru (125 x 90 m) de cărămidă prinsă cu mortar din argilă, var şi nisip, prevăzut, la colţurile rotunjite, cu turnuri pătrate şi suprastructură din bârne de stejar. În incinta acestora şi în aşezarea civilă din apropiere, au fost descoperite: un relief fragmentar al cavalerului trac, un tezaur monetar emis în perioada lui Septimiu Sever, monede de argint imperiale de la Traian la Valentinian.

TOPONIMIE:

Bănăreşti – toponim asociativ, format pe baza antroponimicului *Banu* (la origine, apelativul *ban* ≈ „mare dregător în Ţara Românească după secolul al XV-lea") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Dealu Bradului – toponim topografic compus din substantivul *Dealu*, care relevă forma de relief pe care s-a constituit aşezarea + determinativul *Bradului* (un arbore izolat, reprezentând un reper sigur în aria localităţii).

Drăghiceşti – toponim format pe baza eponimului *Drăghici* (atestat în documente medievale locale) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Găinuşa – toponim reflectând o particularitate a terenului pe care s-a constituit aşezarea: prezenţa masivă a unor plante cu acest nume [Isopyrum thalictrides], deşi, în creaţia folclorică locală, toponimul este asociat cu o pasăre de pădure – *Găinuşa*.

Lipia – toponim topografic format pe baza apelativului alb. *lipa* ≈ „tei", indicând un reper cert în aria de constituire a localităţii.

Mârţeşti – toponim format pe baza eponimului *Mârtea*, atestat în tradiţia orală locală + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Popeşti – toponim social format pe baza eponimului *Popa* (la origine, apelativul *popă*) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Turceşti – toponim istoric, format pe baza antroponimicului *Turcu* (la origine, apelativul *turc*) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Săpata – toponim topografic evocând natura terenului pe care a fost constituită aşezarea, prin precizarea că este „un loc săpat, mâncat de ape <lat. sappare>".

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei de câmpie a Argeşului. Tipul vechi dominant de locuinţă îl reprezenta casa joasă cu prispă. Casele erau construite din bârne de stejar încheiate „stăneşte", la colţurile clădirii, şi „în stâlp", pe lungimea acesteia. Pereţii realizaţi din cununi de lemn suprapuse înălţate pe temeie masive din stejar fixate pe lespezi de piatră erau tencuiţi în interior şi, în unele cazuri, şi în exterior. Un foişor dispus asimetric faţă de axul casei conferea construcţiilor de locuit evidente particularităţi arhitecturale.

Portul popular local relevă influenţe ale costumului tradiţional din zona etnografică a Oltului.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu doinele: Ciufa; Mi-a prins dorul rădăcină; Pe dealul cu rozmarin; Tu, mânie, eu, mânie; Vino, bade Oltule; Zăluda.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul pe 6, Brâuleţul de la Săpata, Bulgăreasca, Danţul pe picior, Hangul, Murguleţul de la Săpata, Sepeţeanca.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători: „Moşii de Vară" şi Adormirea Maicii Domnului (15 august).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Nicolae» **Bănăreşti** [1889]~ctitorită de Ghiţă Voiculescu şi soţia sa, pe terenul donat de comanditari •intervenţii: consolidări [1912; 1943-1944] •pictură murală: anonim [1889]; în tabloul votiv, ctitorii şi copilul lor; restaurată de Andrei Vlăduţ din Bucureşti [1963].

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» **Dealul Bradului** [1895]~ctitorită de preot Dumitru Diaconescu şi 70 de familii din sat •intervenţii: consolidare cu centuri metalice [1924]; subzidire [1937, 1957] •pictură murală: Apostol zugrav [1895]; refăcută de I. Pătroiu [1941]; restaurată de Andrei Vlăduţ [1969].

Biserica «Sf. Nicolae»+«Sf. Dumitru»+«Sf. Teodor Tiron» **Găinuşa** –[▲]– ctitorită de: jupan Tudorache Enciulescu, soţia sa, Ecaterina, şi Dumitrana Bumbuiasca, soţia jupanului Simion Cocoşoiu din Piteşti, în anul 1801. Intervenţiile efectuate pentru conservarea bisericii au constat din: înlocuirea turlei [1860]; refacerea acoperişului [1897].

Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă la altar şi pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane şi stâlpi de colţ; turlă octogonală de lemn, peste naos. Decorul exterior constă dintr-un brâu supramedian, format din tor încadrat de rânduri de cărămizi zimţate care separă paramentul în panouri cu pilaştri şi arcade în acoladă.

Pictura murală executată de către Anghel zugrav, în 1802, se conservă, fragmentar, pe tâmplă şi în tablourile votive pictate pe peretele vestic al pronaosului. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evhologhion [1811], Liturghier [1840], Cazanie [1840], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de Anghel zugrav şi Pătru zugrav din Curtea de Argeş.

Biserica de lemn «Sf. Dumitru»+«Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Nicolae» **Lipia** –[▲]– „făcută de săteni, pe moşia Alecului Ungurelu", confirmă, prin structura planimetrică, constând din „nedecroşarea absidei şi lipsa pridvorului" corelată cu elementele epigrafice existente: o lespede funerară a jupâniţei Neacşa [1632] şi o cruce de piatră [1648], ipoteza seductivă a edificării monumentului în secolul al XVII-lea. Incontestabil, biserica este, însă, anterioară anului 1786 imprimat pe antimisul fixat pe blatul masiv al prestolului făcut dintr-un trunchi de stejar fasonat poligonal, pe care este fixată o lespede de lemn.

Restaurarea efectuată, în 1923, de către urmaşul boierilor Budişteni, colonelul Traian Pascal, a implicat amenajarea unei cripte familiale sub pronaos, concomitent cu supraînălţarea soclului construcţiei. Patrimoniul bisericii cuprinde icoane detaşabile, dispuse, pe iconostasul de lemn, în două registre, dintre acestea remarcându-se, prin acurateţea tratării scenelor biblice, cele semnate de pictorul Mazilescu, originar din Săpata, precum şi mobilierul bisericesc: strane de lemn cu spătarul decupat în arcade semicirculare, sfeşnicile strunjite şi pictate cu ornamente florale stilizate. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1810], Minei [1852], Evanghelie [1888], Molitvelnic [1888], Penticostar [1895]; icoane „cu două feţe", pictate pe lemn în sec. XIX, icoane de pe iconostas pictate în 1927, semnate de pictorul Mazilescu ş. a.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Mârţeşti [1883-1884]~ctitorită de obştea satului, pe locul bisericii „ruinate", datând din 1814 •intervenţii: consolidare [1937]; reparaţii generale [1944] •pictură murală: anonim [1884]; restaurată de Andrei Vlăduţ [1969].

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil»+«Cuvioasa Paraschiva» Popeşti-Turceşti [1927]~ctitorită de preot C. Ticu, N. Stoicescu, N. Turcu, N. Bădescu, pe locul bisericii „părăginite" construite în 1874 •intervenţii: refacerea acoperişului [1959] •pictură murală: Alexandru Mazilescu [1927]; restaurarea picturii [1963].

Cruci de piatră: **Lipia**: 1646-1647 [7155] –[▲]– în pronaosul bisericii de lemn; ■~**Mârţeşti**: 1848 octombrie 9 –[▲]– la nord de biserică.

Monumente eroi: **Bănăreşti** [1916-1918]; (1935) – lângă Şcoala Bănăreşti ■~ **Dealul Bradului** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1933) – lângă Şcoala generală Dealul Bradului ■~ **Găinuşa** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1932) – lângă Şcoala generală Găinuşa.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 231 locuitori ai comunei Săpata, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [173], Al doilea război mondial [58].

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ **ALEXANDRU DUMITRU** [1924-1969] – preot ortodox; profesor de Limba şi literatura română la şcolile: Milcoiu [1949-1951], Govora Băi [1951-1952], Păuşeşti-Măglaşi [1952-1953], Săpata de Jos [1957]. Director al Casei de Cultură Costeşti [1954-1957]. Preot paroh la Biserica Săpata de Jos [1957-1967]. Scrieri religioase: «Importanţa canoanelor Sinodului al XII-lea ecumenic pentru organizarea şi disciplina bisericii» [1949].

✪ **DINU MARIN** [1934-2004] – inginer, conferenţiar universitar. Autor a „trei manuale universitare, opt brevete de invenţie, 30 de inovaţii în domeniul chimiei".

✪ **UDRESCU DUMITRU** [1892-1981] – învăţător; folclorist, istoric. Autor al unor culegeri folclorice, scrieri istorice şi lingvistice: «Contribuţiuni la istoricul şcoalelor din Curtea de Argeş» [1938], «Balade eroice» [1965], «Glosar regional Argeş» [1967], «De pe Argeş. Cântece şi strigături din regiunea Argeş» [1967], «De pe plaiuri argeşene» [1974] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 424; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

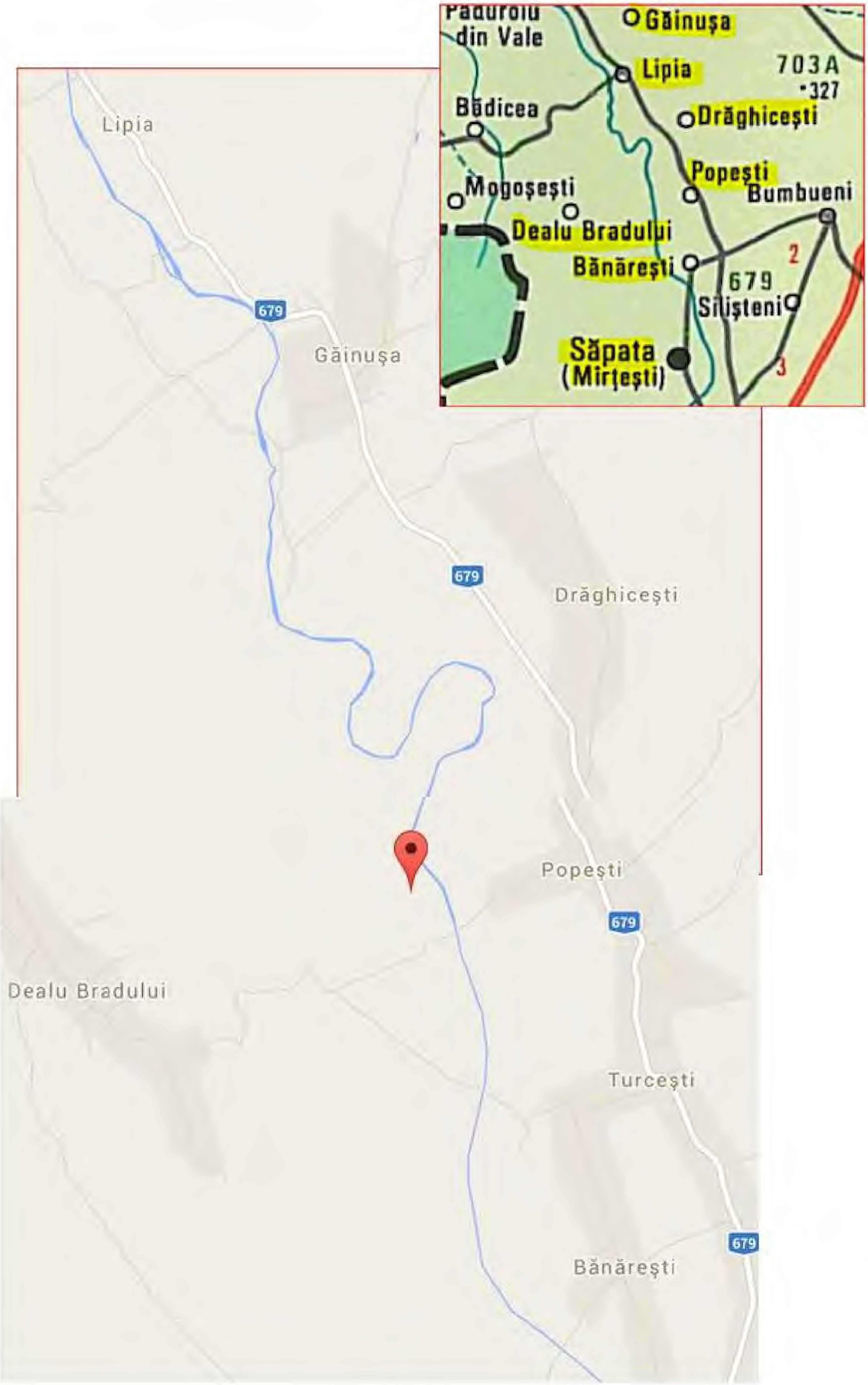
Păduroiu din Vale
Găinuşa
Lipia
703A
•327
Bădicea
Drăghiceşti
Popeşti
Mogoşeşti
Bumbueni
Dealu Bradului
Bănăreşti
2
679
Siliştteni
Săpata
(Mirţeşti)
3
Lipia
679
Găinuşa
679
Drăghiceşti
Popeşti
679
Dealu Bradului
Turceşti
679
Bănăreşti

PRIMĂRIA COMUNEI SĂPATA.

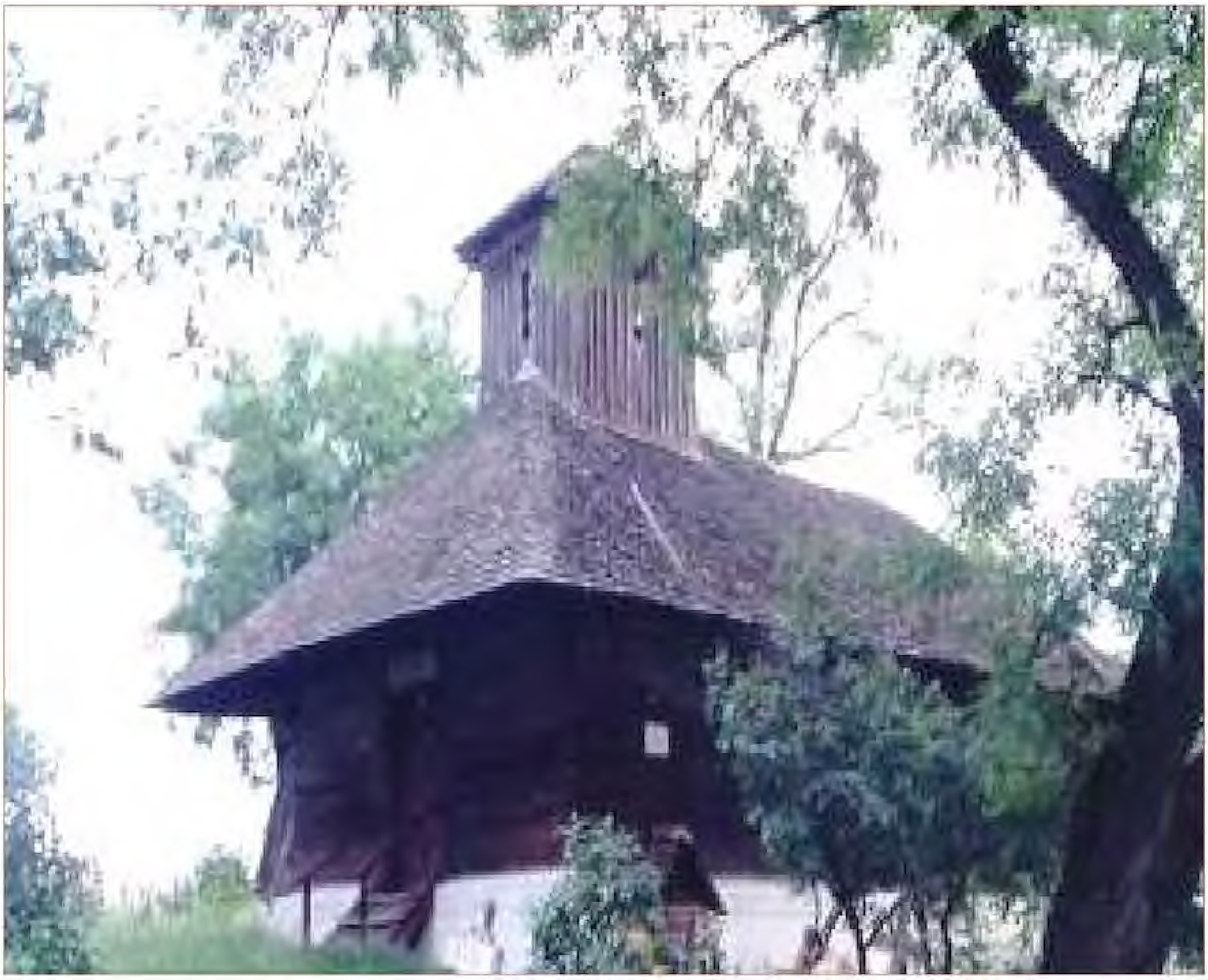

BISERICA DE LEMN LIPIA.

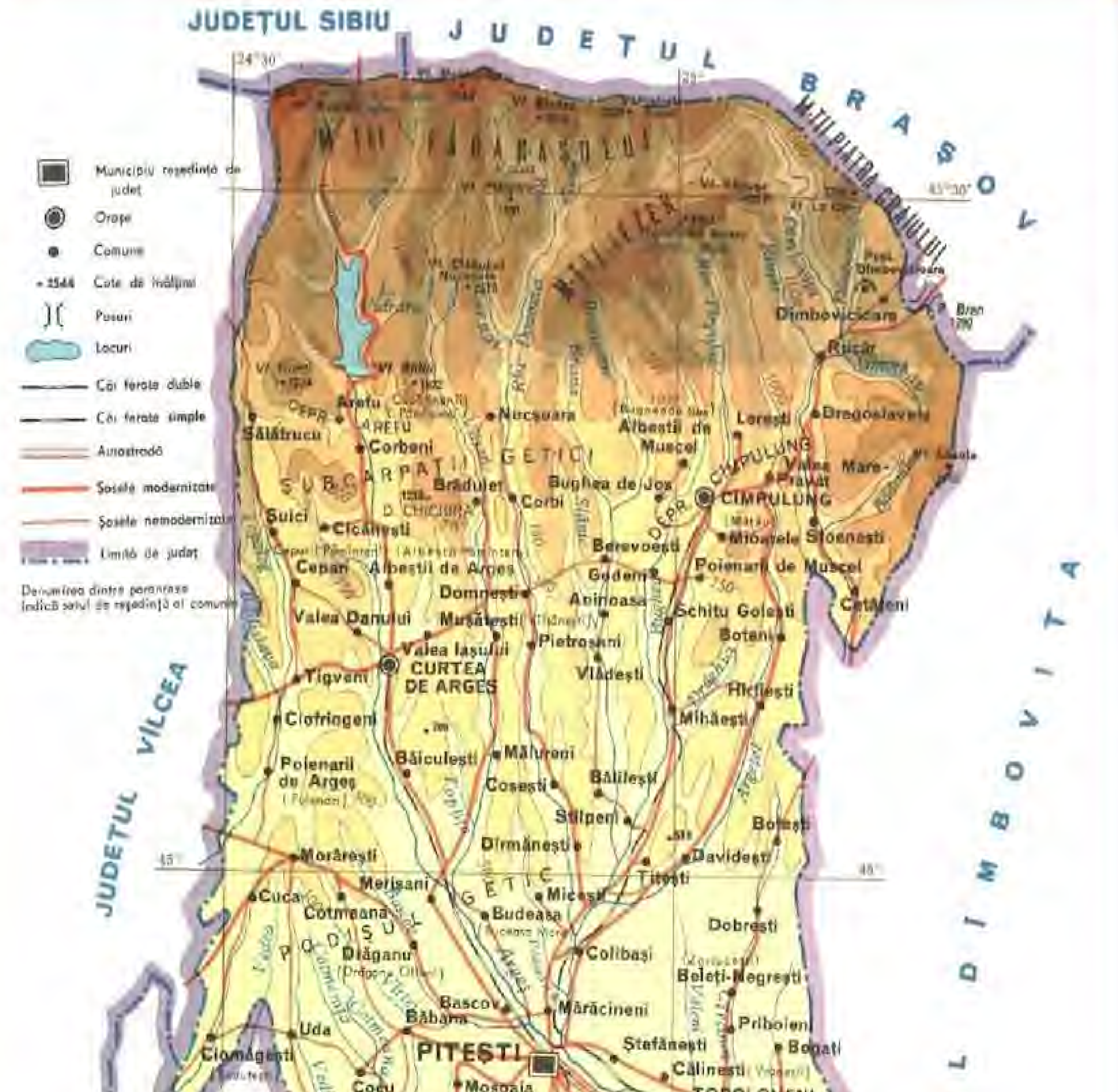
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Dîmbovicioara
Bran
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
CÎMPULUNG
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Botești
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Valea Iașului
CURTEA DE ARGEȘ
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Bascov
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Titești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
PITEȘTI
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Teleorman
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

SCHITU GOLEŞTI

CONSILIUL JUDEŢEAN ARGEŞ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

SCHITU GOLEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Schitu Goleşti**; Burneşti; Costiţă; Lăzăreşti; Loturi; Valea Pechii.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 48 km.
SUPRAFAŢĂ: 25,8 km^2.
POPULAŢIE: 4.679 locuitori [2.303 M + 2.376 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Rose [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Goleşti – 1537 [7045] iunie 9 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 220).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Golești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Paisie la 9 iunie 1537, prin care se confirmă paharnicului Lăudat și altora proprietatea asupra satelor Grădiștea de la Câmpulung și Golești.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin monede geto-dacice descoperite în perimetrul satului Schitu Goleşti. Anterior anului 1968, Castrul roman Jidava se afla în componenţa comunei Schitu Goleşti.

TOPONIMIE:

- Burneşti – toponim format pe baza eponimului *Burnea* (la origine, apelativul *burnă* ≈ „burniţă" sau apelativul de origine turcă *burnì* ≈ „năsos") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Costiţă – toponim topografic relevând o formă dominantă a reliefului din zona în care s-a constituit aşezarea.
- Lăzăreşti – toponim topografic interpretat ca derivând din apelativul *laz* ≈ „teren defrişat; loc îngrădit; colină; pădure tăiată", dar, potrivit unei ipoteze confirmate istoric, este format pe baza eponimului *Lazăr* (atestat în tradiţia orală locală: Lazăr din Rucăr, un tâmplar care ar fi întemeiat aşezarea) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Loturi – toponim relevând constituirea aşezării pe un teren parcelat în *loturi* destinate împroprietăririi. Localnicii au fost împroprietăriţi cu loturi de pământ (10-20 de prăjini) în perioada anilor 1891-1895, pe moşia boierului Mihai Căcălău.
- Schitu Goleşti – toponim topografic confirmând constituirea aşezării pe moşia Grădiştea, în vecinătatea unei construcţii ecleziastice. Potrivit «Dicţionarului geografic al judeţului Muscel», localitatea „îşi trage numele de la fostul *schit* de călugări ctitorit de familia *Golescu*" – satul fiind format concomitent cu construirea schitului Goleştilor.
- Valea Pechii – toponim topografic compus din apelativul *vale* ≈ „apă curgătoare" + determinativul *Pechii* – antroponimic atestat în documente medievale locale, indicând pe deţinătorul iniţial al terenului pe care s-a constituit aşezarea.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Tipul de construcţii generalizat în aria comunei îl reprezintă casa cu două niveluri, parterul fiind utilizat ca depozit de produse agricole, iar etajul amenajat ca locuinţă. În edificarea caselor, se foloseau materiale de construcţie locale, piatra de râu (în unele cazuri, „îmbrăcată" într-o „cămaşă" de cărămizi, adoptându-se tehnica „în lăcriţe") la parter, iar, la etaj, lemnul şi, ulterior, cărămida.

Planul parterului era format dintr-o pivniță amplasată sub „odaia bună" și un gârlici situat sub sala etajului, căruia i se adăuga, la unul dintre capete, „casa scării" mascată de parapetul de zid al acesteia. Șarpanta acoperișului în patru ape era învelită cu șiță de brad.

Decorul în stucatură geometric, în general, era distribuit la fațada dinspre stradă (în special, chenare la ferestre), iar motivul glastrei cu flori stilizate releva tendința încadrării construcției, prin ornamentica murală, în natura ambientală.

În acest context arhitectural, un exemplar de excepție îl reprezintă casa Virgiliu Grigore Andreescu –[▲]– construită în anul 1900 și modificată în 1936, prin adăugarea verandei prevăzute cu foișor și scară masivă din calcar de Albești, sculptată în ajururi.

Portul popular tradițional se integrează ariei extinse a costumului popular muscelean. Arta tradițională a țesutului și cusutului este continuată de creatoare de prestigiu din localitate: Filofteia Niță, Natalia Oceanu.

Arta modelării lutului este practicată, actualmente, de către olarul Ion Oprescu. În arta crestăturii și sculpturii în lemn, se remarcă: Mihai Butoi, Gheorghe Onică și Gheorghe Stancu. În meșteșugul prelucrării metalelor, se evidențiază: Viorel Oprea. Confecționarea obiectelor prin împletirea unor materiale vegetale constituie o meserie, dar și o pasiune pentru Ion Coșcodaru și Constantin Onică.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creații de acest gen se înscrie balada „Uncheșii".

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bordeiașul, Brâul pe 6, Floricica, Hora mare, Sârba, Ungurica.

Târguri tradiționale organizate săptămânal: sâmbăta.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Dumitru» **Lăzărești** [1889-1892]~ctitorită de preot Nicolae Dragomirescu, Ion Prislopeanu, preot Ion Andreescu ş. a.; renovată prin osârdia preotului Cornel Popescu [1975-1980] •pictură murală: Petre și Ioan Cazan din Câmpulung-Muscel [1892].

Ansamblul bisericesc Valea Pechii format din: biserică, clopotniță, chilii și zid de incintă a fost construit, în perioada anilor 1669-1676, de episcopul Grigorie al Buzăului, pe moșia boierilor Golești, închinată Mănăstirii „Negru Vodă" din Câmpulung-Muscel, unde ctitorul fusese monah.

✚**Biserica** «Sf. Trei Ierarhi» –[▲]– prezintă un plan trilobat, cu abside poligonale, absida altarului fiind pentagonală în exterior și semicirculară în interior; absidele laterale au trei laturi; pronaos originar supralărgit; pridvor cu arcade construit ulterior. Turlă octogonală deasupra naosului. Altarul este separat de naos, prin iconostas de lemn sculptat.

Decorația exterioară este formată dintr-un tor, un rând de cărămizi zimțate la cornișă și panouri dreptunghiulare (în registrul inferior); turla este ornamentată, în partea superioară, cu butoni din ceramică divers colorată; ancadramentele înguste de piatră ale ferestrelor sunt profilate. Biserica a fost reparată în: 1877, 1889 (extinderea planului cu un nou pronaos), 1895, 1934-1936 (adăugarea pridvorului), 1961 (construirea cafasului).

Pictura murală originară, în frescă [1676], aparținând unor renumiți artiști din școala câmpulungeană de zugrăvie, printre care un Ion zugrav, se conservă fragmentar la abside; sfinții au aureole în relief; pictura a fost restaurată cu extremă competență de către pictorul Dumitru Păltineanu-Tecuci, în 1986, „prin preocuparea vrednicului preot Constantin Olteanu, parohul bisericii". O refacere a picturii originare fusese întreprinsă empiric de Constantin zugravul, în 1809-1810. În pronaos, pictura murală, datând din 1936, este semnată de Gheorghe Manu.

Clopotnița –[▲]– „construcție originală și pitorească", de plan dreptunghiular, cu trei niveluri, ultimul fiind „camera clopotelor cu foișor deschis", a fost construită în perioada anilor 1670-1676, concomitent cu chiliile de pe laturile de nord și de sud și cu zidul de incintă, relevându-se, astfel, importanța în epocă a acestei ctitorii arhierești.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1852], 12 Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în secolul al XVII-lea, uşi împărăteşti sculptate în lemn de tei, candele, chivot, sfeşnice ş. a.

Cruci de piatră: **Lăzăreşti**: 1632/1654 –[▲]– la sud de biserică, în grădina Ion Boghez ▪~**Schitu Goleşti**: XVII-XVIII –[▲]– la nord de şcoală.

Monumente eroi: **Lăzăreşti** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Biserica Lăzăreşti ▪~ **Schitu Goleşti** [1916-1918; 1945]; (1932) – lângă Şcoala generală Schitu Goleşti ▪~ Placa comemorativă a eroilor din **Schitu Goleşti** (1916-1918) – la Primăria comunei Schitu Goleşti ▪~ **Valea Pechii** [1916-1918; 1941-1944]; autor: Mezzaroba (1943) – lângă Biserica schitului Valea Pechii.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 88 locuitori ai comunei Schitu Golești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [63], Al doilea război mondial [22].

❖ MEMENTO:

Punct muzeistic istorico-etnografic, organizat, în anul 1971, de către prof. Ion Oproiu, în localul Şcolii generale Schitu-Goleşti.

●Important centru de exploatare a cărbunilor de pământ; primele exploatări în punctul Cotul [1891].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 427-428.

Felicia Donia Poştoacă– *475 de ani de la prima atestare documentară a comunei Schitu Goleşti*, Piteşti, 2001, 95 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

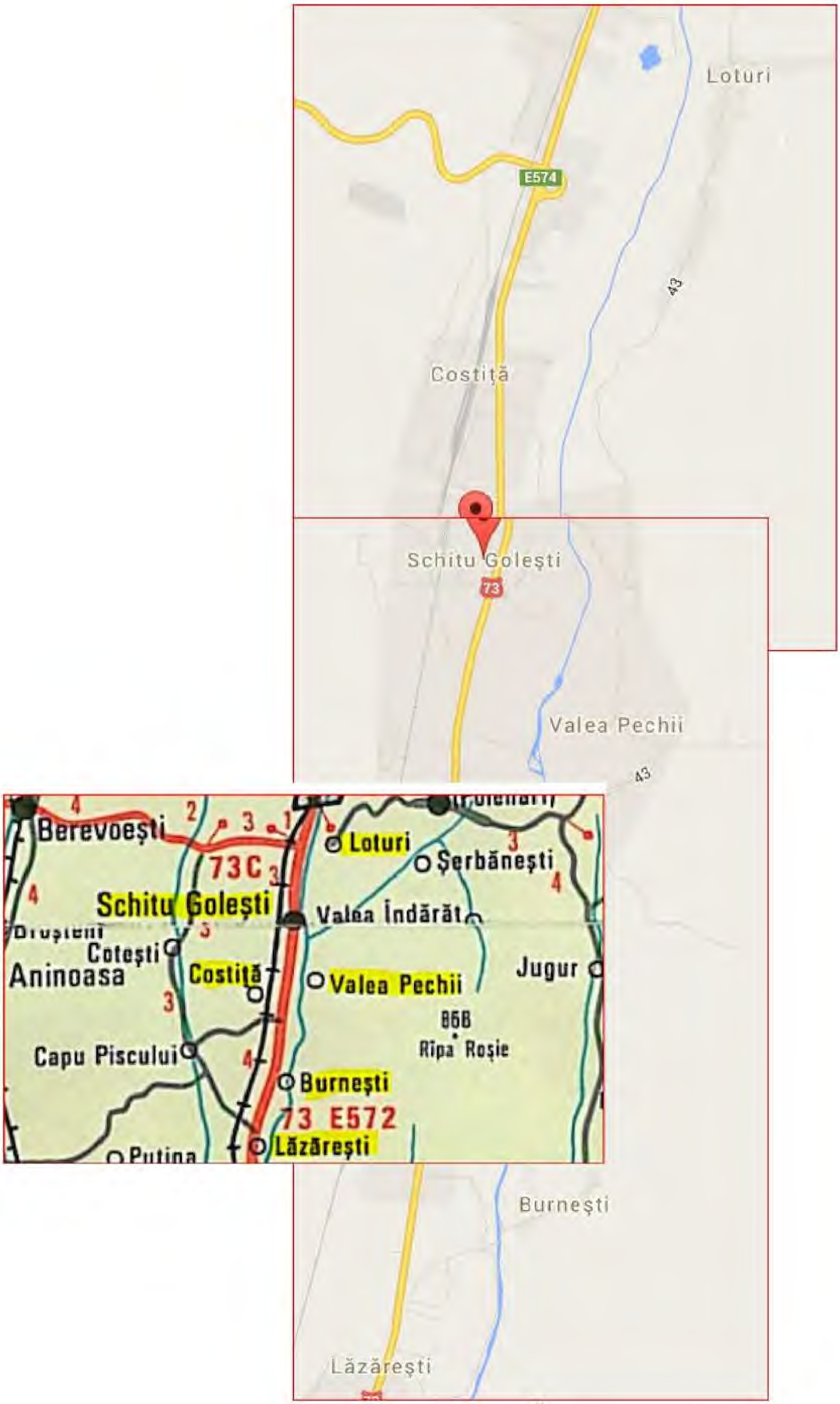
Loturi
E574
43
Costiță
Schitu Golești
73
Valea Pechii
43
Burnești
Lăzărești
Berevoești
73C
Loturi
Șerbănești
Schitu Golești
Valea Îndărăt
Cotești
Aninoasa
Costiță
Valea Pechii
Jugur
868
Rîpa Roșie
Capu Piscului
Burnești
73 E572
Lăzărești
Putina

PRIMĂRIA COMUNEI SCHITU GOLEŞTI.

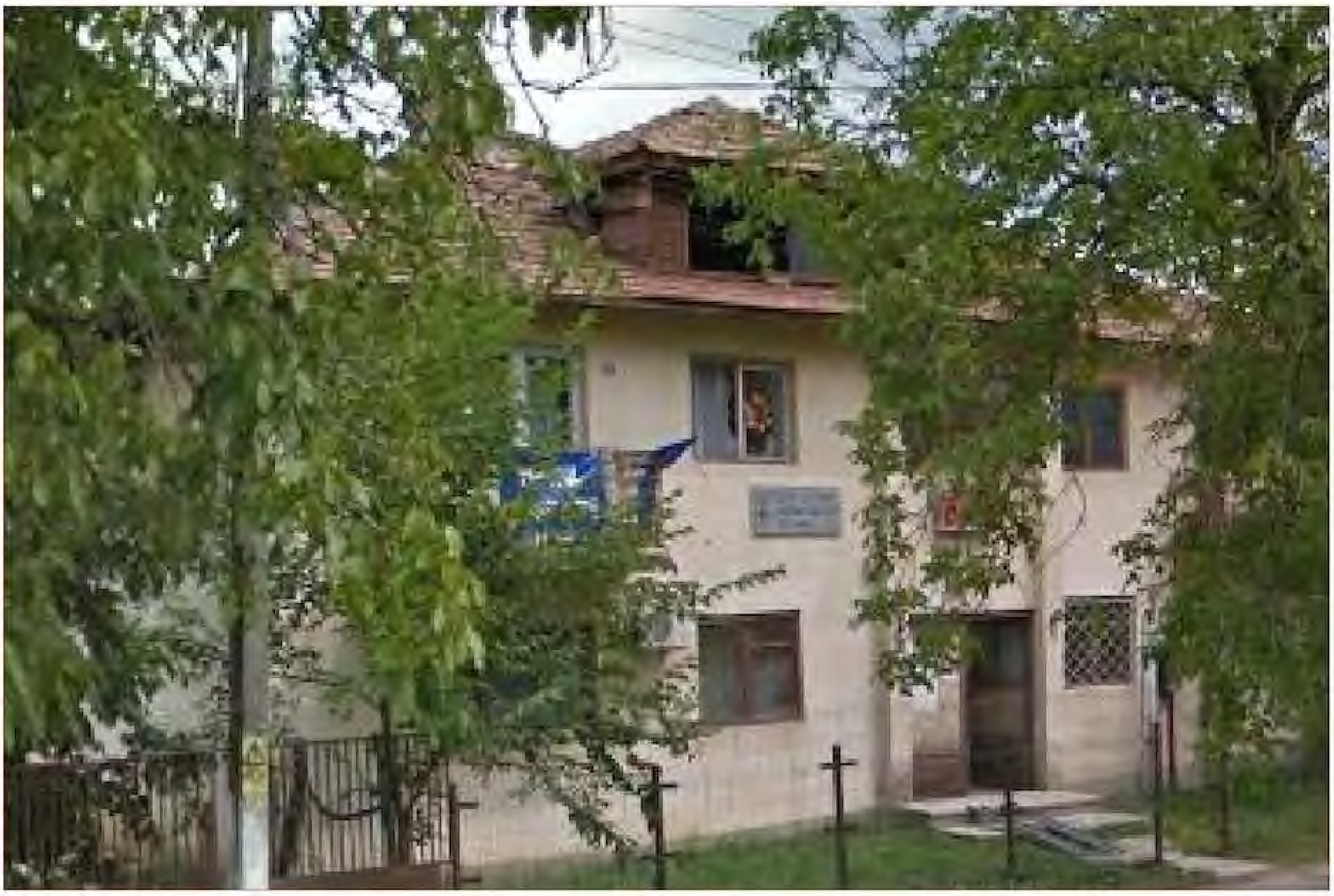

BIERICA LĂZĂREŞTI.

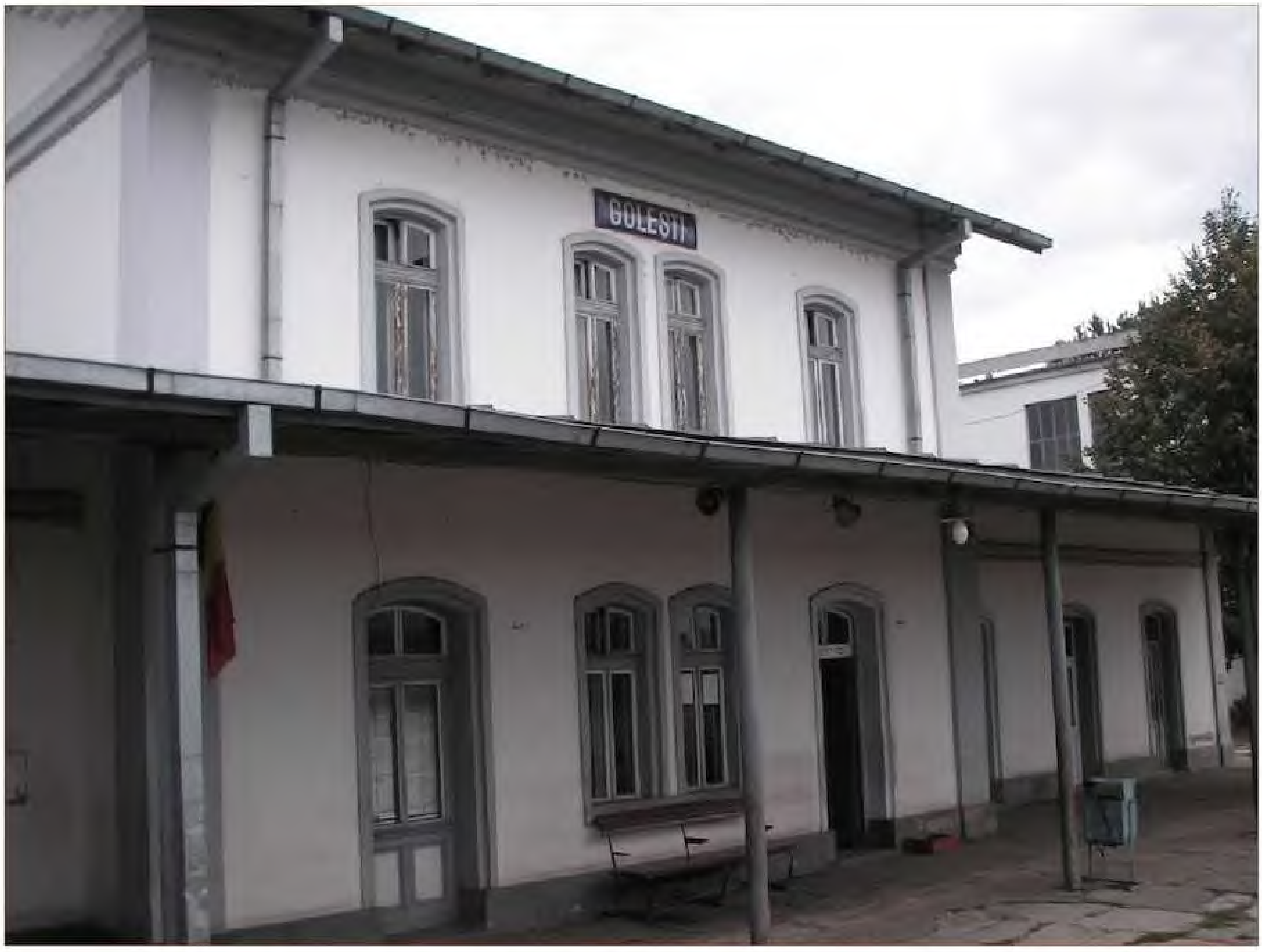

GARA SCHITU GOLEŞTI.

CUIB DE BERZE FĂRĂ PAŞAPORT U.E.

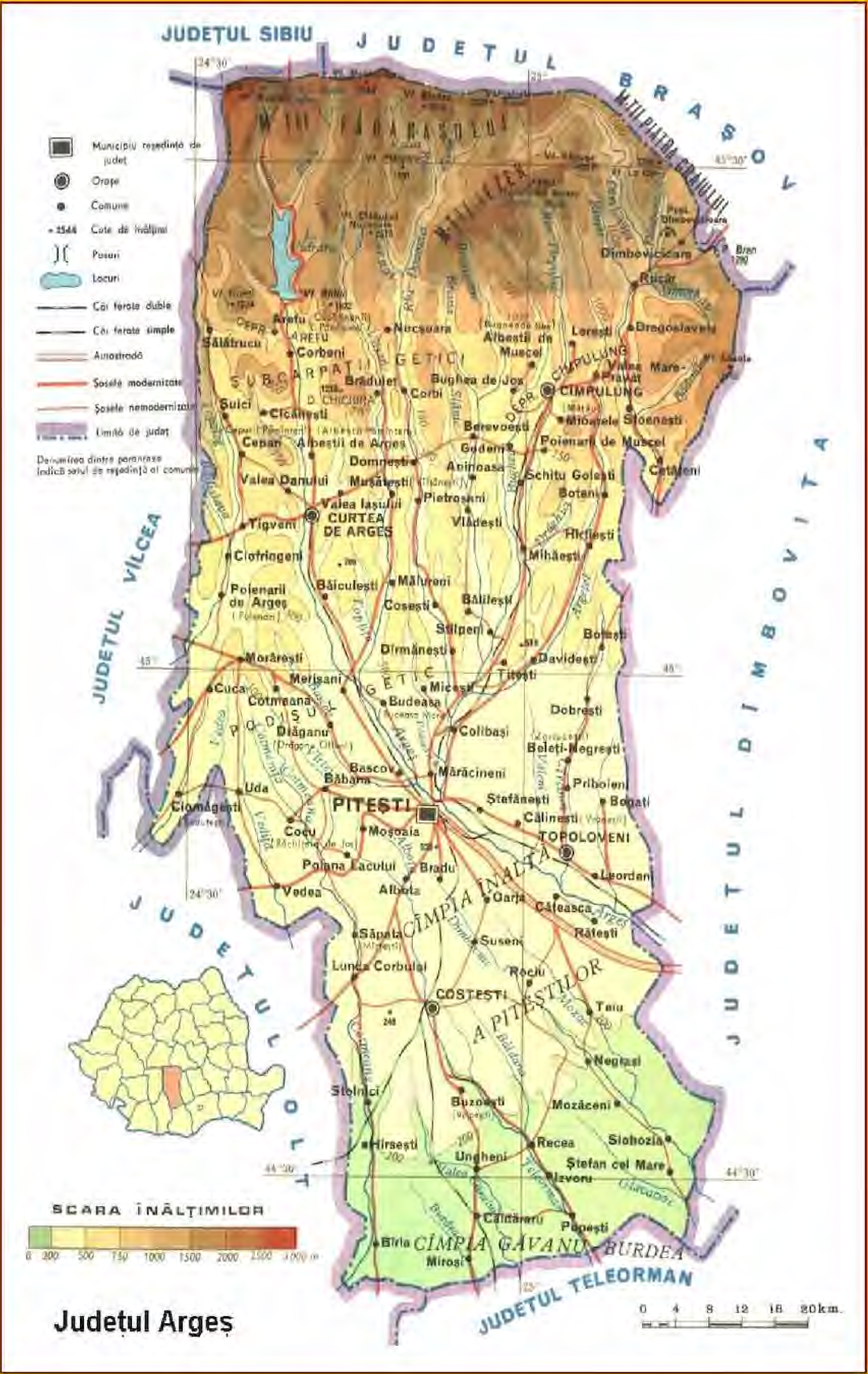

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Râtești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
45°
44°30'
24°30'
25°
45°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

SLOBOZIA

PITEŞTI MMXV

SLOBOZIA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Slobozia**; Nigrişoara.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 47 km.
SUPRAFAŢĂ: 62 km^2.
POPULAŢIE: 4.619 locuitori [2.349 M + 2.270 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Conform supoziţiei unor cercetători locali, aşezarea s-ar fi constituit în perioada domniei lui Constantin Brâncoveanu [1688-1714], argumentându-se prin existenţa ulterioară a două localităţi relativ apropiate: aceasta, denumită anterior Slobozia Brâncoveanu, şi cealaltă, Slobozia Trăznitu, situată la circa 15 km sud-vest. Se presupune că, iniţial, aşezarea ar fi avut rolul de „cadalâk" al satului originar, Neagra, întrucât prin vânzarea unor părţi din sat domnitorului, Constantin Brâncoveanu ar fi dispus „slobozirea" locuitorilor de plata unor biruri reduse, precum: birul în miere, ceară şi fân.

Legendele locale atribuie, însă, „întemeierea" localităţii domnitorului Mihai Viteazul [1593-1601], care, după celebra bătălie de la Călugăreni [1595], ar fi dat „slobod" oştirii sale pentru refacere, pe aceste locuri, în cursul retragerii spre Stoeneşti.

O extindere a localităţii se va înregistra, în special, în perioada domniei lui Barbu Ştirbei [1849-1856], prin aportul masiv de păstori din Butoieşti-Mehedinţi, din localităţi gorjeneşti situate pe cursul superior al Jiului („jieni") şi din zona Sibiului („ungureni"), care găsiseră condiţii excelente pentru creşterea turmelor de oi, în perioada păstoritului transhumant.

⬟ Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin piese de ceramică aparţinând culturilor Gumelniţa şi Glina din perioada neoliticului şi bronzului, precum şi printr-un denar imperial roman emis de Hadrian, în sec. II p. H.

TOPONIMIE:

- Nigrişoara – toponim topografic relevând culoarea apei lacului din aria geografică în care s-a constituit aşezarea. Tradiţia orală locală atribuie „întemeierea" aşezării unei crâşmăriţe, *Neagra* – apelativ aluziv, referitor la „culoarea pielii" acesteia.
- Slobozia – toponim social format pe baza apelativului *slobozie* ≈ „sat de colonişti (băştinaşi sau străini) care aveau pe o perioadă oarecare de timp scutire de bir sau de prestaţii"; format din *slobod* + sufixul *–ie*. Este posibil, totuşi, ca aşezarea să fi fost constituită de către Mănăstirea Glavacioc, care se bucura de acest privilegiu.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei de şes a judeţului Argeş. Tipul vechi de case joase construite din lemn, care se încadrau planimetric într-o structură bicamerală formată din: tindă şi odaia curată este pe cale de dispariţie. Construcţiile de locuit edificate în perioada interbelică au fost realizate, în general, din paiantă, şi prezintă, la faţada principală, prispă deschisă sau sală bordată de un pălimar brodat din lemn. Casele construite în ultimele decenii se caracterizează prin amplificarea planului şi prin utilizarea ca materiale de construcţie a cărămizii şi a pietrei, iar, pentru învelit, a ţiglelor sau a tablei galvanizate.

Portul popular tradiţional local relevă influenţe ale portului din zonele etnografice limitrofe.

Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului este continuată de creatoare renumită în localitate: Gherghina Ţugui (n. 1950).

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Dura; Hora din casă; Jurca; Nu vrea nevasta; Receana.

Corul Căminului cultural Slobozia – dirijat de prof. Constantin Petrescu – s-a remarcat, în perioada anilor 1970-1985, ca o formaţie reprezentativă a zonei sudice a Argeşului în concursurile de gen, iar Grupul satiric al Căminului cultural – condus iniţial de instructorii Dumitru Stanciu şi Ion Coca; ulterior, de prof. Ştefan Dorobanţu – a obţinut premiul I la concursuri naţionale.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Duminica Floriilor.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae» Slobozia de Jos [1845]~ctitorită de preot Ion Dumitraşcu, Stoica Dumitraşcu, Gh. Funie şi „alţi pioşi creştini" •intervenţii: refacerea turlei arse [1895]; consolidare [1941]; electrificare [1972] •pictură murală: Petre Cazan şi fiul [1895].

Biserica «Sf. Dumitru» Slobozia de Sus (Olteni) [1936-1943] ~ctitorită de Stan Tănăsoiu, preot Stelian Rădulescu din Piteşti şi obştea satului, pe locul unei biserici de lemn care a ars; construită cu materiale donate de Fabrica de ciment Reşiţa şi alte fabrici similare •intervenţii: învelită cu tablă galvanizată [1982] •pictură murală: Nicolae Coloniţiu [1943]; repictată în tempera de Gavril Mocenco-Constanţa [1985].

Monument eroi: **Slobozia** [1916-1918]; autor: Kaghiorghis N. (1925) – lângă Biserica Slobozia.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 201 locuitori ai comunei Slobozia, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [160], Al doilea război mondial [40].

CONACUL STURDZA [2/2 XIX] –[▲]– Clădirea conacului a fost, potrivit tradiţiei locale, refăcută de către domnitorul Barbu Ştirbei [1849-1856], pe ruinele vechiului conac brâncovenesc, construit de Constantin Brâncoveanu, ca loc de popas domnesc. Ulterior, devine proprietate a Irinei Câmpineanu care s-a căsătorit cu boierul moldovean Costache Sturza, descendenţii acestora moştenindu-l până la actul abuziv din 1949, când a trecut în proprietatea statului totalitar comunist. Parţial distrus în cursul răscoalei clăcaşilor din martie 1888, de pe moşiile din câmpia Găvanu-Burdea, conacul Sturza a fost imediat restaurat de către proprietari.

IN MEMORIAM

✪ **MARINESCU CONSTANTIN** [1940-2003] – pictor, absolvent al Facultăţii de arte plastice din Universitatea Timişoara; profesor de desen în Piteşti [1963-2003]; membru fondator al filialei din Piteşti a Uniunii artiştilor plastici din România [1976]. Expoziţii personale şi de grup în: Franţa, Germania, Polonia şi România (Bucureşti, Cluj-Napoca, Piteşti).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 430.

Alexandru Nițu– *Monografia geografică a satului Slobozia*, 1977; Viorel-Liviu Zărnoianu– *Studiul geografic al comunei Slobozia, judeţul Argeş*, 2004; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

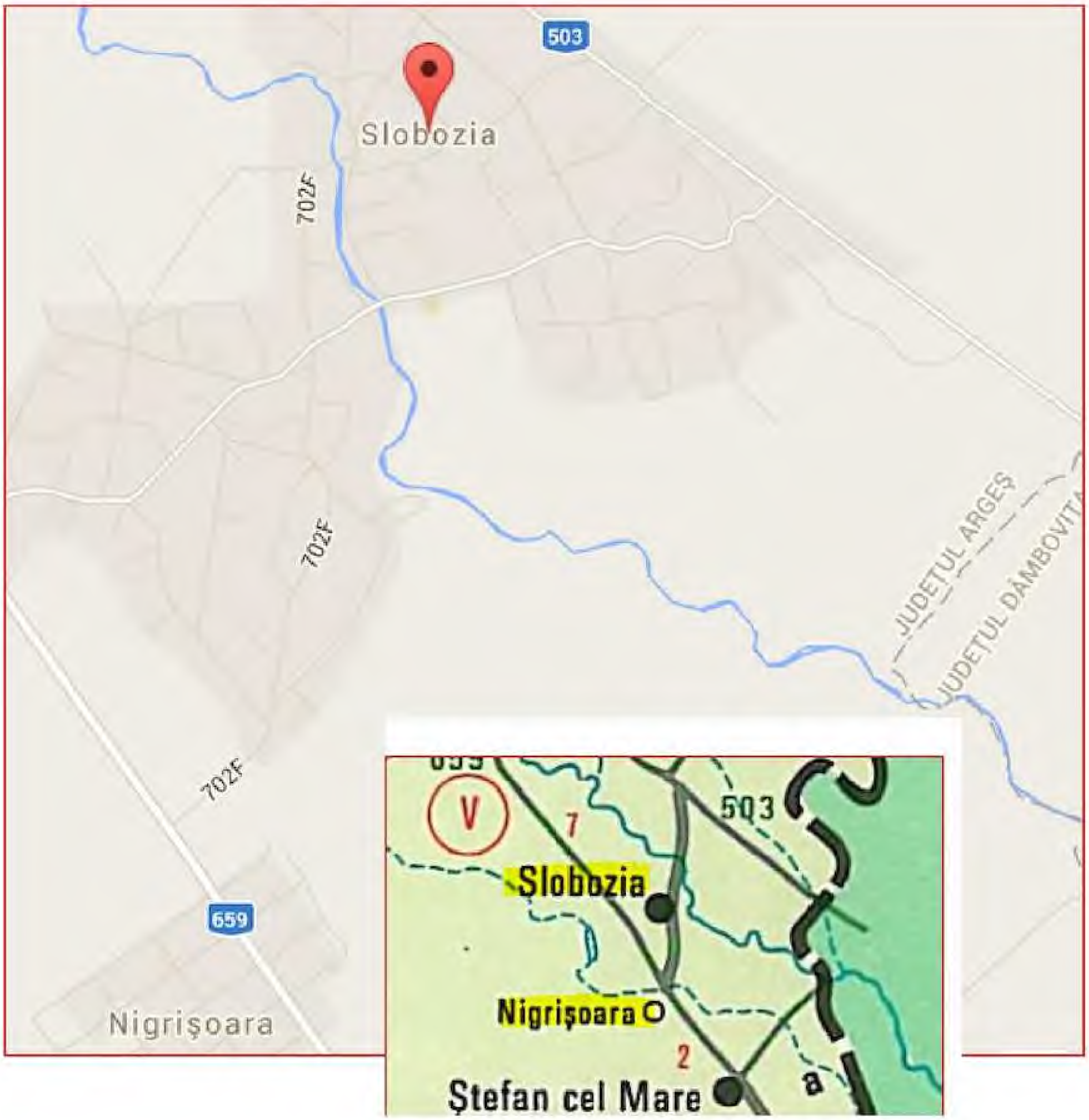
503
Slobozia
702F
702F
702F
659
Nigrişoara
JUDEŢUL ARGEŞ
JUDEŢUL DÂMBOVIŢA
V
7
503
Slobozia
Nigrişoara
2
Ştefan cel Mare
a

PRIMĂRIA COMUNEI SLOBOZIA.

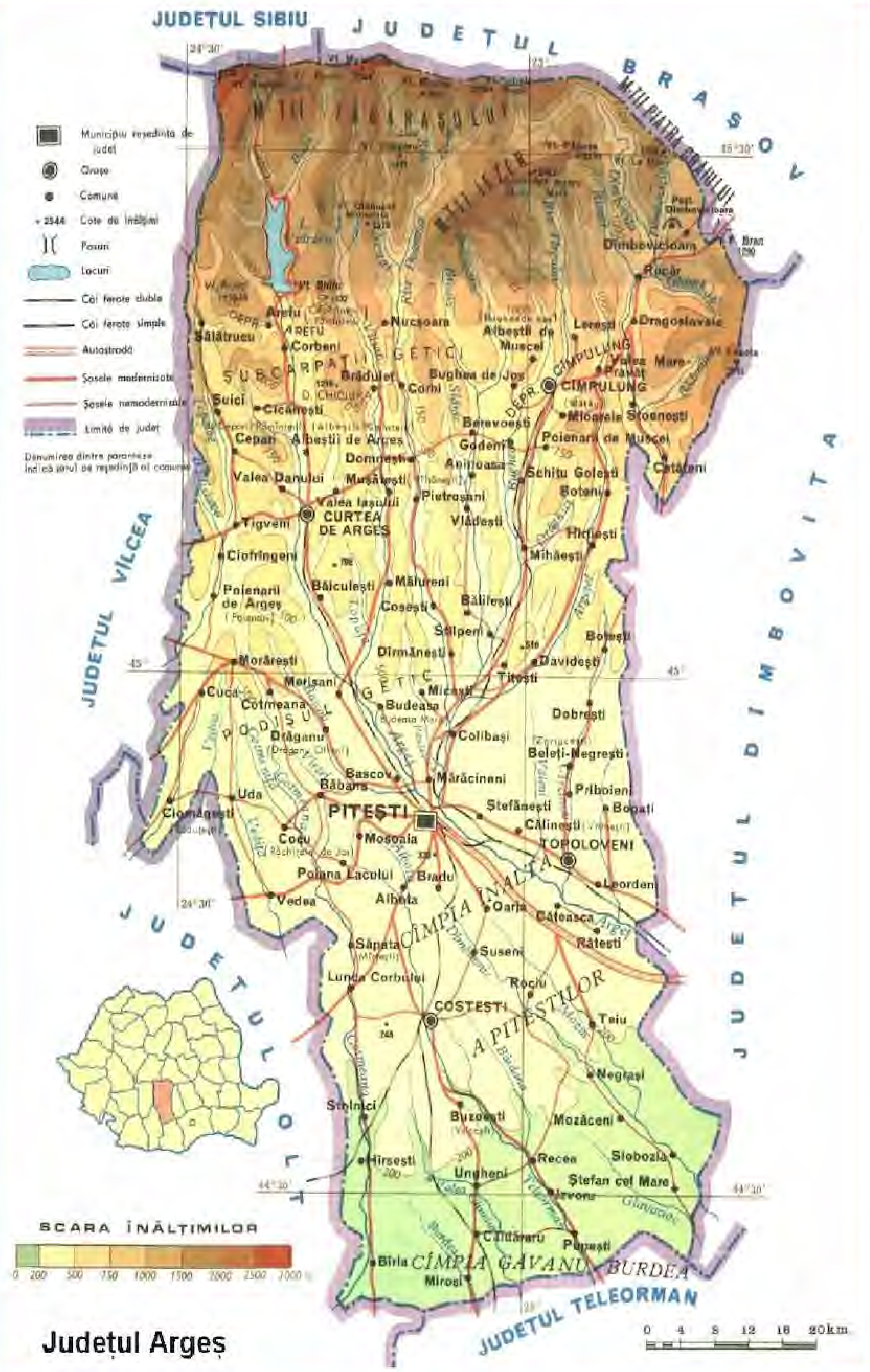
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
+2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
CÎMPULUNG
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
CURTEA DE ARGEȘ
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Tițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
PITEȘTI
Ștefănești
Bogați
Călinești
TOPOLOVENI
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Răteşti
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Rîul Doamnei
Dîmbovița
Teleorman
Cotmeana
Neajlov
Glavacioc
24°30'
25°
25°30'
45°30'
45°
44°30'
26°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

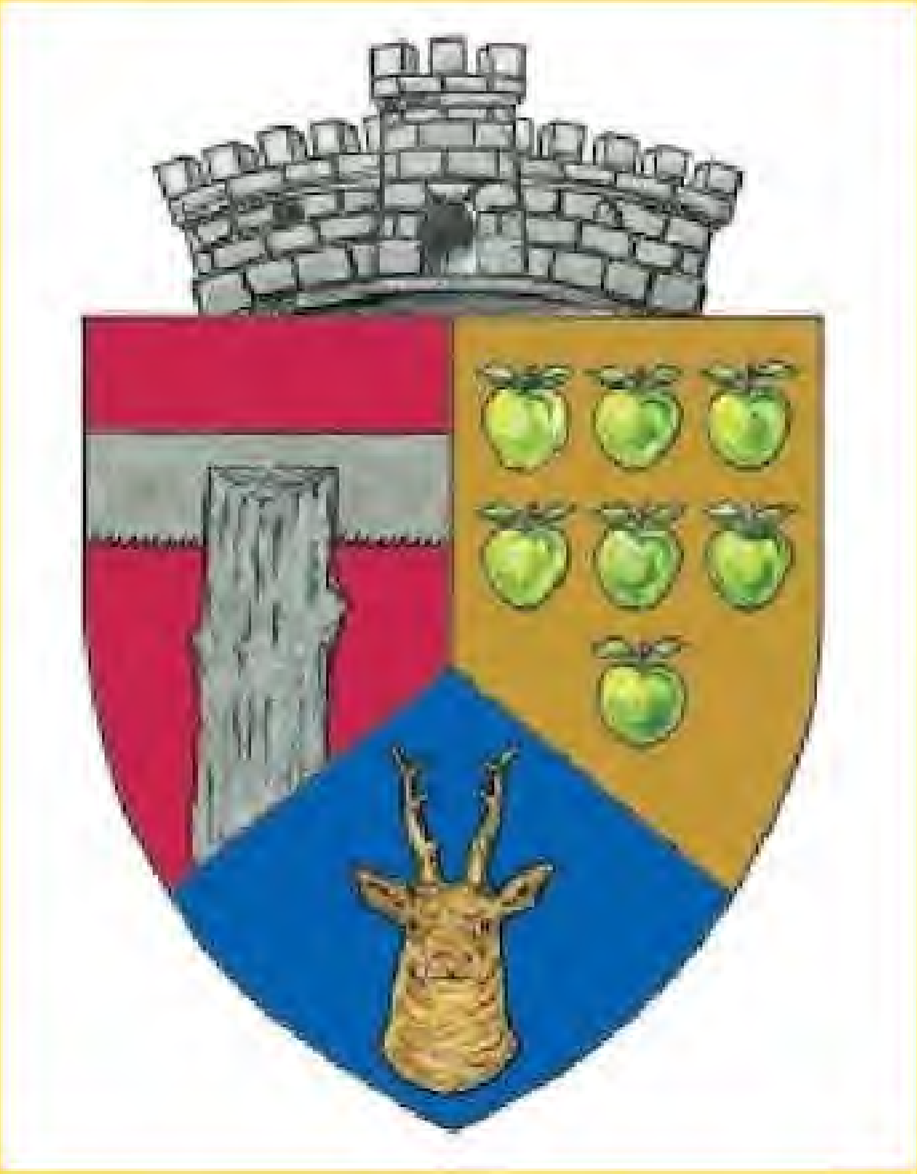

STÂLPENI

PITEŞTI MMXV

STÂLPENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Stâlpeni**; Dealu Frumos; Livezeni; Ogrezea; Opreşti; Piţigaia; Rădeşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 18 km.
SUPRAFAȚĂ: 36,3 km^2.
POPULAȚIE: 4.868 locuitori [2.385 M + 2.483 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Mongrassano [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Rădeşti – 1421 iunie 19 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 63)● ***Stăpâni**, sat, probabil Stâlpeni – 1575 [7083] iunie 15 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 231).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Rădești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu al II-lea Prasnaglava, la 19 iunie 1421, prin care se confirmă mânăstirilor Cozia şi Cotmeana proprietăţi în zonă.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al satului Livezeni este atestată printr-o monedă descoperită întâmplător datând din perioada geto-dacică.

TOPONIMIE:

Dealu Frumos – toponim topografic compus din substantivul *Dealu* indicând aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea + determinativul adjectival cu accepţia cunoscută.

Livezeni – toponim a cărui provenienţă se explică prin *„a livezi"* („a face curătură") + sufixul *–eni*, care indică apartenenţa locală.

Ogrezea – toponim format pe baza apelativului *ogradă* ≈ „curte, bătătură, livadă", ultima accepţie constituind suportul semantic al denumirii aşezării.

Opreşti – toponim format pe baza eponimului *Oprea* (la origine, antroponimic cu sens de „ultimul copil dorit") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Piţigaia – toponim format pe baza unui patronimic-poreclă *Piţigoi* (la origine, apelativul *piţigoi* [Parus major] cu sens figurat de „slab, plăpând, firav".

Rădeşti – toponim format pe baza eponimului *Radu* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Stâlpeni – toponim topografic format pe baza apelativului *stâlp* ≈ „ţăruş fixat în teren, pentru marcare", toponim evocând perioada delimitării proprietăţii agricole comune sau perioada în care „se hotăra, se măsura şi *stâlpea* ocina". În «Dicţionarul geografic al judeţului Muscel», se menţionează că satul „îşi trage numele de la primul proprietar, Dinu *Stâlpeanu*, care a cumpărat proprietatea de la stat.".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Sub raport arhitectural, se consemna, la începutul secolului XX, pe teritoriul localităţii, existenţa unui singur bordei de locuit, ceea ce presupune frecvenţa acestora în secolele anterioare. Arhitectura tradiţională locală se integrează, prin caracteristicile sale, zonei Muscel. Locuinţele ţărăneşti cu parter şi etaj – construite la începutul secolului XX – au parterul amenajat ca pivniţă, precedată de un gârlici. Etajul este destinat locuinţei propriu-zise formate dintr-o tindă centrală, încadrată de camere de locuit. Un tip de construcţii apărut ulterior prezintă soclu de zid supraînălţat, pereţi de lemn sau de cărămidă, acoperiş în patru ape, cu învelitoare din ţiglă sau tablă. Construită integral pe faţada principală, sala este prevăzută cu pălimar de lemn ajurat şi stâlpi simpli, de secţiune pătrată. Decorul din stucatură amplifică registrul ornamental al caselor. Casa Antonoaia din Rădeşti, unde trăgea haiducul Radu lu' Anghel, „avea arhitectură tipic ţărănească, cu prispă, din bârne bătute în cuie de lemn"; scriitorul Baruţu Arghezi propunea amenajarea, în casă, a unui Muzeu al haiducilor din Muscel. Din patrimoniul arhitectural tradiţional, un deosebit interes prezintă casele: Niculescu Vasile [1920] –[▲]– şi Diaconescu Marin [1890] –[▲]–.

Portul popular se integrează, prin caracteristicile sale, în aria portului popular muscelean.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscrie balada „Scorpia".

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Baraboiul, Brâul bătrânesc, Chindia, Hora Miresii, Perinița, Sârba.
Formaţia corală a Căminului cultural Stâlpeni, preluând, în programul concertistic, piese muzicale din folclorul muzical tradiţional, a obţinut trofeul Festivalului coral «D. G. Kiriac», sub bagheta prof. Elena Stăncescu – „o remarcabilă solistă de muzică populară a Muscelului", în viziunea prof. Costin Alexandrescu, director al CJCPCT Argeş.

Târguri tradiţionale organizate săptămânal (duminica), dar şi cu ocazia unor sărbători religioase: Adormirea Maicii Domnului (15 august), Naşterea Maicii Domnului (8 septembrie), Sf. Cuvioasă Paraschiva (14 octombrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Naşterea Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae» **Livezeni** –[▲]– a fost ctitorită de Oprea Mateescu şi soţia sa, Anastasia, în perioada 6 iunie 1894-30 iunie 1896; construită din „cărămidă, pe temelie din piatră de Albeşti şi învelită cu aramă". Reparaţii efectuate în: 1929, 1937, 1996.

Plan în formă de cruce, cu absida altarului semicirculară şi naos extins lateral prin abside mari semicirculare; pronaosul, prevăzut cu cafas, este divizat printr-o arcadă susţinută pe stâlpi laterali; pridvor închis, retras din plan şi subdimensionat în elevaţie. Turlă deschisă de secţiune octogonală, la naos, şi închisă, de secţiune pătrată, peste pronaos; turlişoare la extremitatea vestică a acoperişului pronaosului.

În 1916, ocupanţii germani au luat „ca pradă de război, arama de pe acoperiş şi clopotele". Pictura murală originară a fost „spălată" de un zugrav anonim din Vultureşti, în 1930; pictura actuală este realizată de Nicolae Samoilă din Bucureşti [1974-1975].

În patrimoniul bisericii, se află cărţi rituale: Penticostarion [1805], Tipic [1893], Penticostar [1889], Mineie [1891-1894], Analog [1896] şi un epitaf [1896]. Biserică-necropolă, ctitorii fiind îngropaţi în pronaos.

✚**Biserica** «Sf. Gheorghe» **Rădeşti** –[▲]– a fost edificată, cu cheltuiala „năstavnicului Sfintei Mănăstiri Valea ot Ţiţeşti", într-o perioadă extrem de scurtă: între 17 iulie şi 14 septembrie 1774, şi „preînnoită, atât zidirea cât şi zugrăvitul" de Nicolae Mărcuşanu şi soţia sa, Safta, în 1867.

Biserica este de plan dreptunghiular, cu absida altarului decroşată, semicirculară în interior şi poligonală în exterior, naos alungit, pronaos de formă cvasipătrată, pridvor adăugat în 1892; turlă-clopotniţă de secţiune octogonală peste pronaos. Reparaţii efectuate în: 1933, 1951, 1963, 1969.

Pictura murală în frescă din 1867 prezintă, în pridvor, scene biblice de muncă adaptate specificului local. Tablourile votive din pronaos înfăţişează pe Nicolae şi Safta Mărcuşanu.

În patrimoniul bisericii, se află un clopot cu inscripţii în limba latină, datat 1596, icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚**Biserica** «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» **Rădeşti** [1939-1949]~ctitorită de profesorul universitar Ion C. Petrescu, preotul Ion Mateescu şi enoriaşii parohiei, conform proiectului arh. Dimitrie Ionescu-Berechet, antreprenor fiind Titta De Nicollo •intervenţii: repararea şarpantei acoperişului [1962] •pictură murală: Ion şi Pantelimon Fleşaru, Vasile Blendea [1949]; Gheorghe Vânătoru şi Iosif Keber [1969].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil»+«Sf. Ioan Botezătorul» Stâlpeni [1835-1836] ~ ctitorită de jupan Ioniţă Stâlpeanu şi soţia sa, jupâneasa Maria •intervenţii: construirea cafasului [1901]; consolidare [1932] •pictură murală: Vasile Olteanu [1970].

Cruci de piatră: **Rădeşti**: 1593/1601 –[▲]–, 1848 –[▲]– în curtea bisericii vechi ■~**Stâlpeni**: 1761 [7269] iunie –[▲]– la ramificaţia drumului Opreştilor spre biserică.

Monumente eroi: **Livezeni** [1877-1878; 1916-1919]; autori: V. Mezzaroba, J. Mezzaroba (1922) – în centrul satului ■~**Rădeşti** [1877-1878; 1916-1919; 1941-1945]; autori: R. Parsic, G. Mezzaroba (1928) –lângă Magazinul universal Rădeşti ■~**Stâlpeni** [1877-1878;1916-1919; 1941-1945]; autor: G. Mezzaroba (1923) – lângă Şcoala generală Stâlpeni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 255 locuitori ai comunei Stâlpeni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [170], Al doilea război mondial [81].

MEMENTO:

CASA PETRESCU din Rădeşti – construcţie edificată în primul sfert al secolului XX; fost sediu al primăriei locale; expoziţie permanentă cu profil pedagogic, organizată pe baza colecţiei donate de prof. univ. Victoria Petrescu.

IN MEMORIAM

✪ **BOUREANU RADU** [1906-1997] – poet, actor, muzician şi pictor stabilit la Stâlpeni [1960]. Opera literară: «Zbor alb» [1932], «Fata din umbră» [1936], «Golful sângelui» [1936], «Viaţa spătarului Milescu» [1936], «Enigmaticul Baikal» [1938], «Caii de Apocalips» [1939], «Sângele popoarelor» [1948], «Lupii» [1952], «Fata de pe Mureş» [1955], «Satul fără dragoste» [1955], «Versuri alese» [1955], «Ceaşca» [1956], «Umbra satelor» [1957], «Cântare cetăţii lui Bucur» [1959], «Moartea morilor de vânt» [1961], «Versuri» [1961], ş. a. – vezi monografia «Stâlpeni...», p. 203-204.

✪ **ENESCU-STÂLPENI DEM** [1884-1927] – poet, cadru didactic, autor de manuale şcolare. Opera: «Dezertorii» [1916], «Judecarea generalului Averescu» [1920]; «Comori indiene» [1925], proverbe versificate, traducere din sanscrită ş. a.

✪ **ENESCU-STÂLPENI ELIZA** [1888-?] – poetă, traducătoare, învăţătoare. Opera: «Cântări», versuri [1903], «Educatoarele din România», note critice [1908] ş. a.; traduce «Proverbe şi maxime indiene» [1910].

✪ **GEORGESCU VIRGIL/GILĂ** [1921-1988], născut în Rădeşti – primul pilot şef al companiei Tarom; comandantul navelor prezidenţiale ale lui Gheorghiu-Dej şi Nicolae Ceauşescu; specializat în IL 18, pe care l-a pilotat în dublă comandă şi cu cosmonautul Iuri Gagarin.

✪ **IONESCU BUCUR** [1943-2002] – matematician; conferenţiar universitar doctor la Facultatea de matematică a Universităţii Bucureşti. Colaborator activ la „Gazeta matematică"; director general în Ministerul Educaţiei.

✪ **MARINESCU MOISE** [Drăghici,1890-1977] – învăţător, inspector şcolar general, autor de manuale şcolare; învăţător la Stâlpeni [1913-1938], unde înfiinţează Societatea corală „Cântecul românesc", un interesant muzeu şcolar şi Biblioteca şcolară pentru săteni; preşedinte al Asociaţiei generale a învăţătorilor din Muscel [1930-1945], preşedinte al Asociaţiei învăţătorilor din România [1943-1945], director al revistei „Şcoala şi viaţa".

✪ **MÂNTESCU FLORIN** [1926,Rădeşti-1991,Piteşti] – profesor de pedagogie-psihologie la Blaj, Braşov, Piteşti; directorul Liceului „Zinca Golescu" şi al Centrului logopedic Piteşti. Opera: «Abecedarul pentru şcolile ajutătoare» [1959], «Anatomia, fiziologia şi igiena omului» [1968].

✪ **NIŢESCU ION** [Piţigaia,1914-?] – profesor de Limba şi literatura română la Şcoala normală din Câmpulung-Muscel; coordonatorul edificării a trei localuri de şcoală; distins cu „Răsplata muncii" clasa I. Opera, în manuscris: «Toponimia şi onomastica satului Dragoslavele» [1961], «Monografia Liceului nr. 2 Câmpulung» [1972], «Nume de locuri din Muscel», «Un muzeu mai puţin cunoscut în Rucăr», «Spre asfinţit».

✪ **PETRESCU ION** [1892, Valea Popii – 1967, Bucureşti] – ilustru pedagog român, profesor la: Mihăeşti [1912-1916], Rădeşti [1918-1919], Universitatea din Bucureşti [1924-1947], teoretician şi promotor al şcolii active. Opera: «Şcoala activă» [1926], «Activismul şi noile reforme şcolare» [1928], «Problemele selecţiei şi şcoala democraţiei» [1928], «Principiile de bază ale pedagogiei lui Pestalozzi» [1929], «Curs de psihologie pedagogică» [1929-1930], «Şcoala şi viaţa» [1930], «Metode pentru studiul individualităţii» [1931], «Regionalismul educativ; Curs de pedagogie socială» [1935], «Şcolile experimentale» [1935], «Realităţi, perspective în domeniul şcolii primare» [1939], «Muzeul şcolii şi al satului» [1936], «Contribuţii la o pedagogie românească» [1938], «Herbard în pedagogia românească» [1941] ş. a. Traduce, din Pestalozzi, «Cum îşi învaţă Gertruda copiii» [1929].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 434.

Adrian Sămărescu (coordonator), Dumitru Bardac, Grigore Constantinescu, Sorin Mazilescu, Ioana Olteanu, Ion Olteanu– *Stâlpeni-Argeş-România: carte de identitate europeană*, Piteşti, 2008, 272 p. + ilustraţii; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

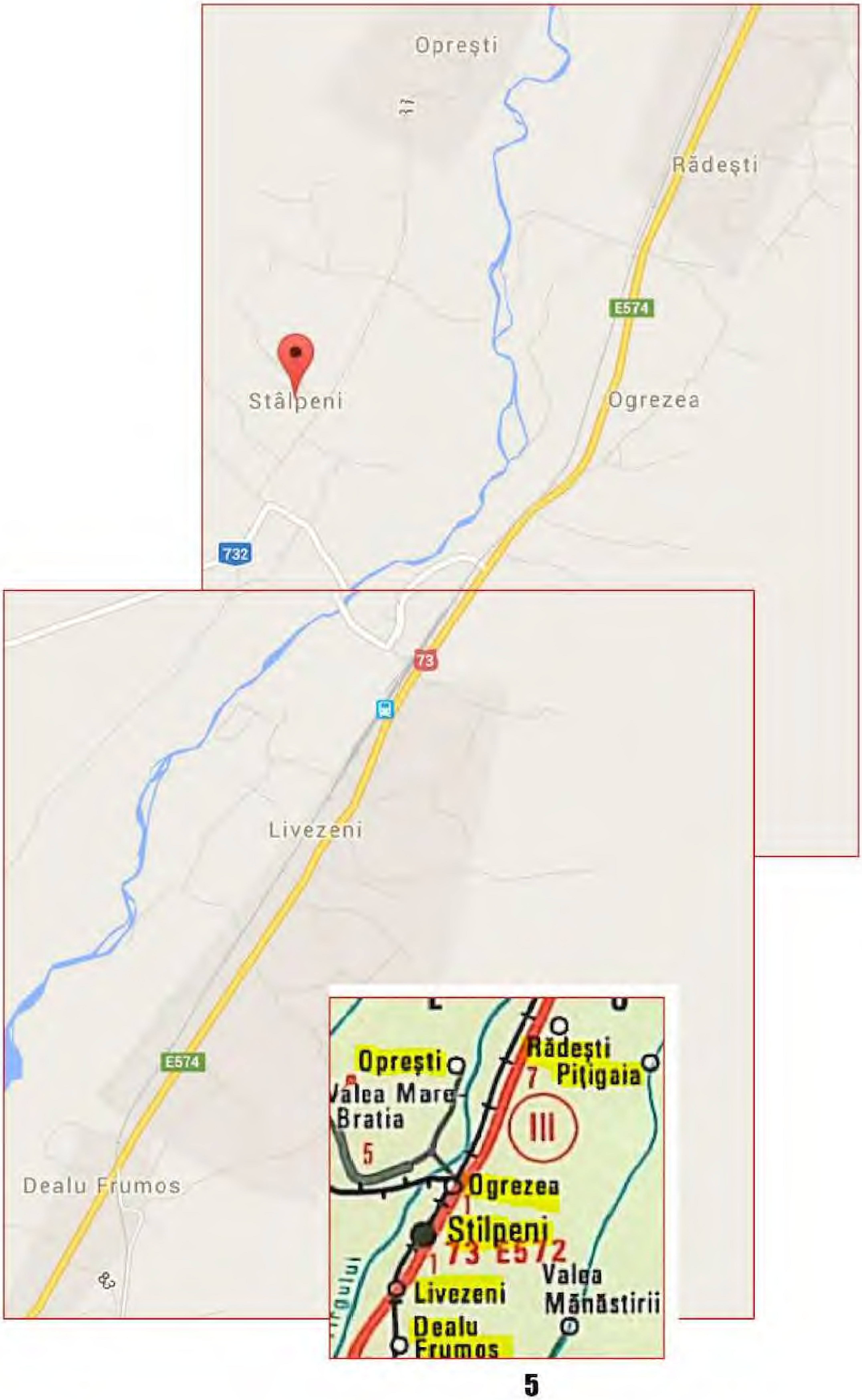
Oprești
Rădești
E574
Stâlpeni
Ogrezea
732
73
Livezeni
E574
Dealu Frumos
Oprești
Valea Mare-Bratia
5
Rădești
Pițigaia
7
III
Ogrezea
1
Stîlpeni
73 E572
1
Livezeni
Dealu Frumos
Valea Mănăstirii

PRIMĂRIA COMUNEI STÂLPENI.

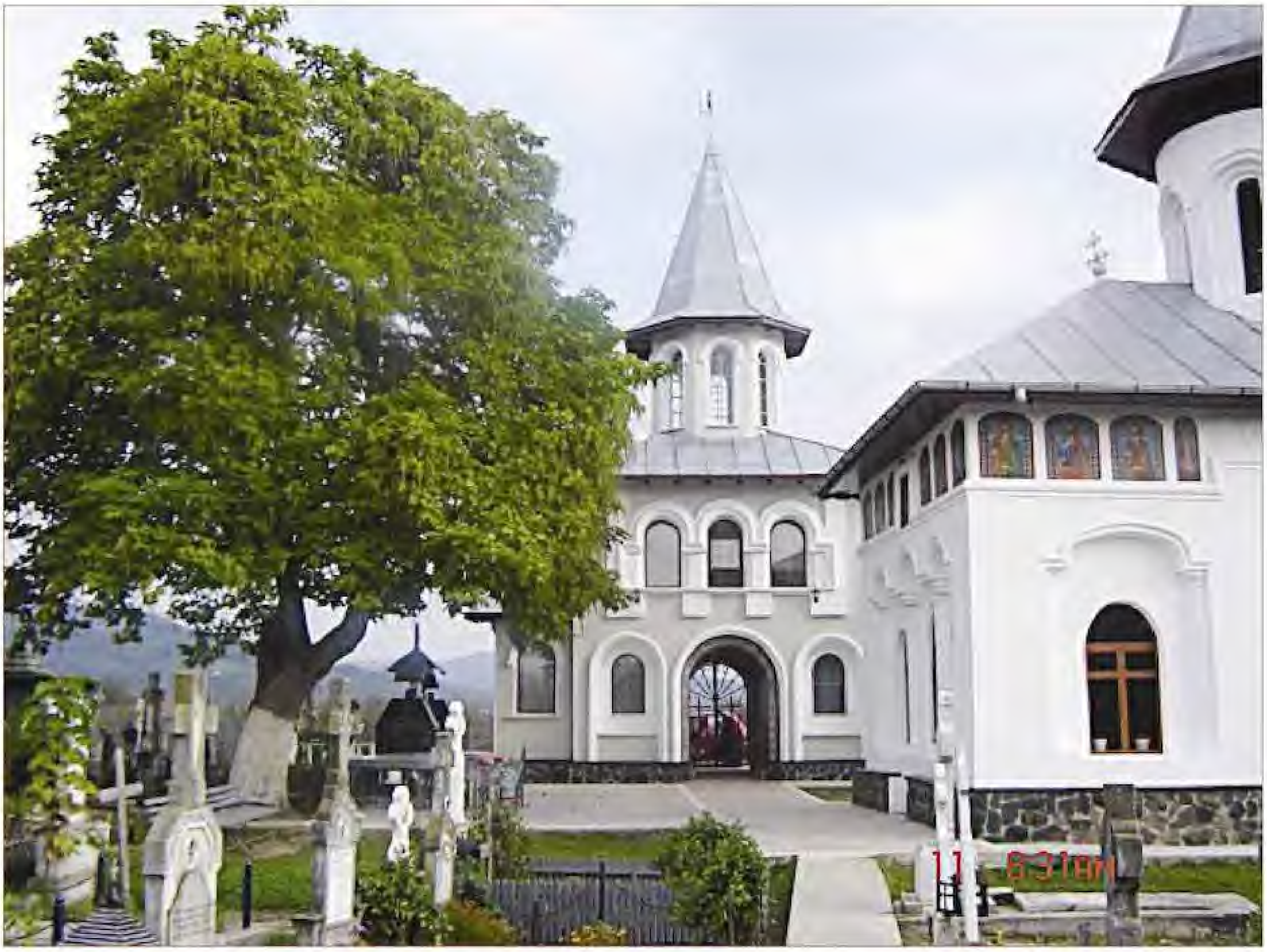

BISERICA STÂLPENI.

LICEUL TEHNOLOGIC STÂLPENI.

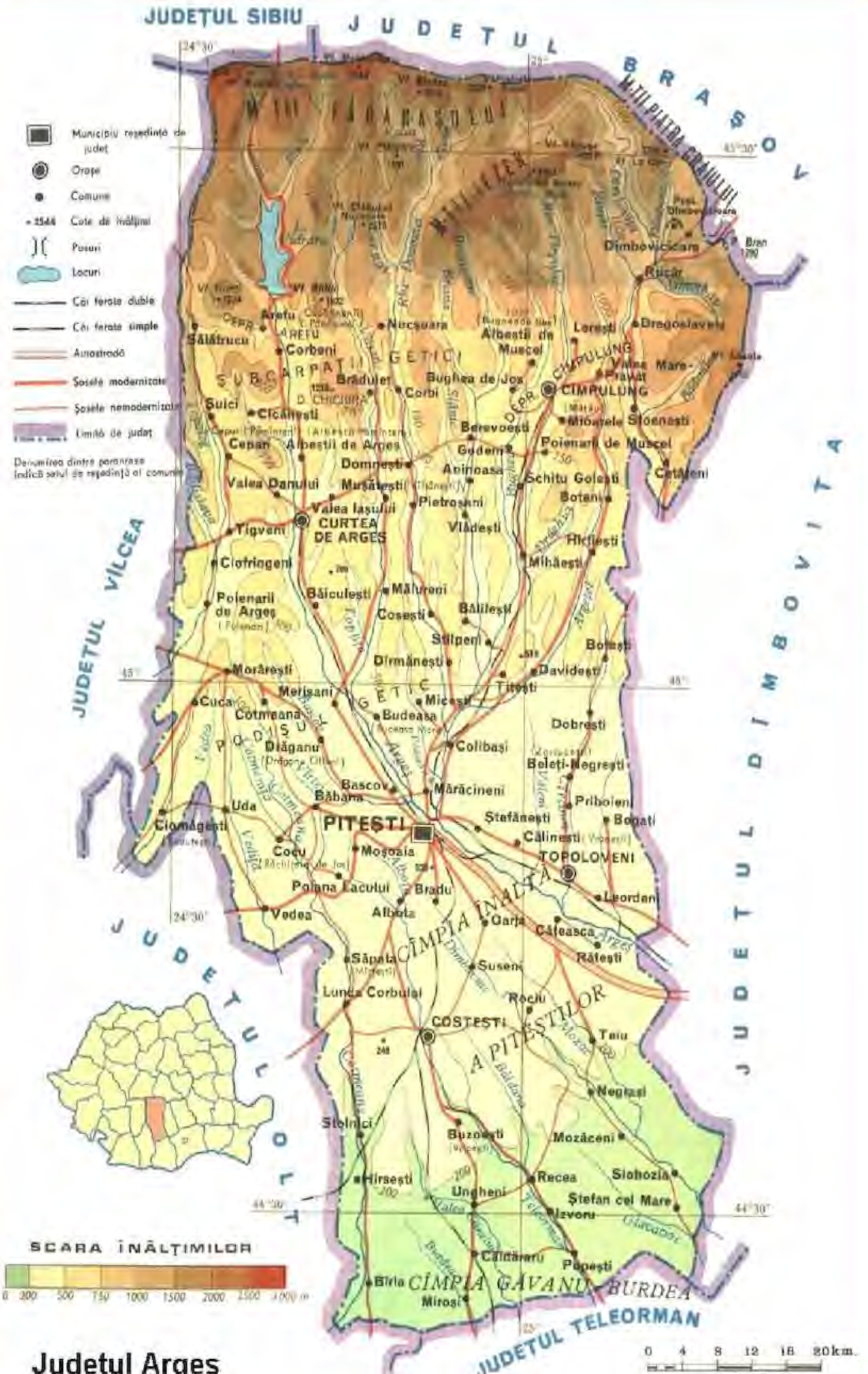

JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Cetățeni
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Bughea de Jos
Berevoești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Botești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Micești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Cocu
Mozoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Răteasca
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Izvoru
Ștefan cel Mare
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Dîmbovnic
Teleorman
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

ŞTEFAN CEL MARE

PITEŞTI MMXV

ŞTEFAN CEL MARE

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din două sate: **Ştefan cel Mare**; Glavacioc.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 34,3 km^2.
POPULAŢIE: 2.443 locuitori [1.202 M + 1.241 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Crângari** (lângă Glavacioc) – 1568 [7077] octombrie 28 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 120)• ***Hamu** (lângă Glavacioc – 1571 [7079] ianuarie 5 (DRH, B, ŢR, vol. VII, doc. 1)• **Glavacioc** – 1441 [6949] mai 14 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 94)• ***Neagra** – 1488 [6996] aprilie 10 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 197).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Glavacioc.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Dracul la 14 mai 1441, prin care se confirmă Mănăstirii Glavacioc proprietatea asupra mai multor ocine.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual încă din perioada neoliticului şi a bronzului este atestată prin fragmente ceramice, figurine, topoare de piatră descoperite cu ocazia săpăturilor efectuate la Mănăstirea Glavacioc. În acelaşi spaţiu, s-a recuperat, dintr-un mormânt, un tezaur din sec. XIV-XV format din 80 de ducaţi emişi de Mircea cel Bătrân şi 11 monede bizantine.

TOPONIMIE:

Glavacioc – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, termenul provenind din sârb. *oglavak* < vechiul slav. *glavă*> cu sens de „colină, coastă". Tradiţia orală asociază numele aşezării cu un aspect local al luptei de clasă: tăierea şi expunerea, într-un par, a capului unui ciocoi hapsân de către răsculaţi.

Ştefan cel Mare – toponim relativ recent, evocând o excepţională personalitate a istoriei naţionale. Anterior, aşezarea purta denumirea de *Satul Nou* – marcă toponimistică a constituirii ulterioare a aşezării în raport cu localitatea învecinată, Glavacioc. Satul a fost înfiinţat după împroprietărirea din anul 1880, planul viitoarei aşezări fiind elaborat de inginerul Florescu, moldovean de origine, care, dintr-un excesiv „patriotism zonal", a solicitat ferm beneficiarilor proiectului său ca noua aşezare să poarte numele celebrului voievod moldovean Ştefan cel Mare. Noii împroprietăriţi s-au stabilit în localitate în anul 1889, când fuseseră deja edificate circa 100 de case.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei sudice a judeţului Argeş. Vechile construcţii de locuit aveau plan bicameral cu un singur acces din exterior şi cu comunicaţie între cele două încăperi. Majoritatea caselor prezentau, pe latura frontală, o prispă joasă, deschisă. O fază ulterioară în evoluţia arhitecturii locale o constituie casele cu plan format din tindă centrală şi camere laterale. Construcţiile relativ recente au plan dezvoltat şi prezintă, la faţada principală, o sală pe coloane de secţiune circulară sau pătrată cu parapet de zid. Decoraţiile în stucatură din exterior sunt distribuite în zona ferestrelor şi sub cornişă, registrul ornamental fiind, în general, geometric.

Portul popular relevă influenţe ale costumului popular din zonele etnografice limitrofe. În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorul Năstase Ciuliu din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru feronerie.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu baladele: Corbea; Miu'; Radu lu' Anghel. Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Hora Nuţii, Murguleţu, Romanul, Ţigăneşti.

Târg tradiţional organizat săptămânal (joia), dar şi cu ocazia unei sărbători religioase: Buna-Vestire (25 martie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Mănăstirea Glavacioc –[▲]– Ansamblul feudal Glavacioc este format din: Biserica «Buna Vestire», casa domnească, chiliile hemiciclului, turnul de intrare, casele de pe laturile nord şi sud, zidul de incintă. Atestată documentar în perioada domniei lui Mircea cel Bătrân [1386-1418], care a dăruit mănăstirii satul Călugăreni, a fost extinsă, reparată şi înzestrată cu moşii şi odoare bisericeşti de către voievozii Ţării Româneşti: Vlad Călugărul [1481; 1482-1495] (din această perioadă, datează hemiciclul chiliilor de pe latura estică şi casa domnească), Radu cel Mare [1495-1508], Neagoe Basarab [1512-1521], Radu Paisie [1535-1545]; în timpul lui Mihnea Turcitul [1577-1583; 1585-1591] şi Petru Cercel [1583-1585], au fost construite alte chilii şi clopotniţa.

Vizitând Glavaciocul, Paul din Alep, secretarul patriarhului Macarie al Antiohiei, consemna, în 1657, următoarele: „Mănăstirea e ctitorie a unuia din vechii domni, Neagoe Basarab împreună cu Petru voevod. Biserica este mare şi cu o arhitectură frumoasă, având două turle: una deasupra navei, cealaltă, deasupra corului. Pe cele patru coloane, sunt arcuri pe care e rezemată turla; seamănă cu Mănăstirea Adda din ţinutul Tripoli; chiliile mănăstirii sunt toate de piatră.". În cursul domniei lui Constantin Brâncoveanu [1688-1714], egumenul Ştefan „a construit, pe cheltuiala sa şi a mănăstirii, case boltite la clopotniţă şi a înfrumuseţat biserica în interior, în 1704".

Afectat puternic de distrugătoarele seisme din secolul al XIX-lea, turnul a fost reconstruit, pe amplasamentul actual, în 1829, iar complexul arhitectural monahal a fost restaurat, prin grija Eforiei şcoalelor naţionale, după planul arh. francez Xavier de Villacrosse, marele clucer Costache Faca, ruda domnitorului Alexandru Ghica, coordonând lucrările efectuate în cursul anilor 1840-1844, care au implicat refacerea chiliilor hemiciclului şi construirea caselor cu arcaturi de pe laturile de nord şi de sud.

Biserica «Buna Vestire» prezintă un plan trilobat, cu turle deasupra naosului şi pronaosului. Decoraţia exterioară este formată dintr-o cornişă zimţată, ancadramente, basoreliefuri specifice epocii brâncoveneşti. Tâmplă din piatră sculptată [1843].

Pictura murală din 1843 este opera zugravilor: Vasile, Costea şi Gheorghe. În perioada anilor 1944-1970, au fost întreprinse, prin osârdia preotului Ilie Diaconescu, lucrări de consolidare a clădirilor componente ale ansamblului, cu sprijinul financiar al Direcţiei Monumentelor Istorice.

Recenta restaurare de amploare a Ansamblului feudal Glavacioc, coordonată de Episcopia Argeşului, oferă posibilităţi reale de valorificare cultural-istorică, prin reamenajarea expoziţiei muzeale organizate de către preotul cărturar Ilie Diaconescu, în Casa domnească, cuprinzând, printre altele, „icoane de factură slavă şi română, pisaniile brâncoveneşti, fragmente de lespezi tombale, argintăria şi bronzăria veche, mobilierul de gorun, tipăriturile slave, chirilo-române şi eline, pomelnicul ctitoricesc din 1855, exponate arheologice databile [200.000 – sec. 3 a. H.] descoperite în cursul investigaţiilor arheologice efectuate în perimetrul Mănăstirii Glavacioc, care amintesc trecutul puţin cercetat al străvechii ctitorii domneşti.". Prin diversitatea pieselor mari de piatră din interiorul bisericii, monumentul ecleziastic constituie un autentic lapidarium.

Biserica «Sf. Ilie» Ştefan cel Mare [1934-1937]–ctitorită de preot Ioan Trifu, Ion Mateescu, Gheorghe Moroşanu, R. Puică ş. a.; arhitect: Grigore Nicolau;

antreprenor: Teodorescu •pictură murală: Nicolae Colomiţiu [1937]. Iconostas sculptat în lemn de Dumitru Iliescu-Călineşti.

Biserica «Sf. Gheorghe»+«Sf. Ioan Botezătorul» Ștefan cel Mare [1925]~ctitorită de Ion Roşu, Haralambie Coteli ş. a. •intervenţii: restaurare [1971] •pictură murală: anonim [1925] •Capelă de cimitir.

Cruci de piatră: **Glavacioc**: 1834 decembrie 27 –[▲]–; 1847 noiembrie 24 –[▲]– în curtea mănăstirii.

Monument eroi: **Ştefan** cel **Mare** [1916-1918]; autor: Kaghiorghis (1929) – lângă Şcoala generală Ştefan cel Mare.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 131 locuitori ai comunei Ștefan cel Mare, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [105], Al doilea război mondial [26].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 452; Idem– *Mănăstirea Glavacioc*, www.google.ro, calameo.1227548

Ion Muşeţeanu– *Mânăstirea Glavacioc. Monografie istorică,* Bucureşti, 1933, 172 p.; Viorel-Liviu Zărnoianu– *Monografia geografică a comunei Ştefan cel Mare, judeţul Argeş,* 1999; Spiridon Cristocea, Dragoş Măndescu, Ionel Dobre– *Comuna Ştefan cel Mare, judeţul Argeş. File de istorie,* Piteşti, 2012, 480 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

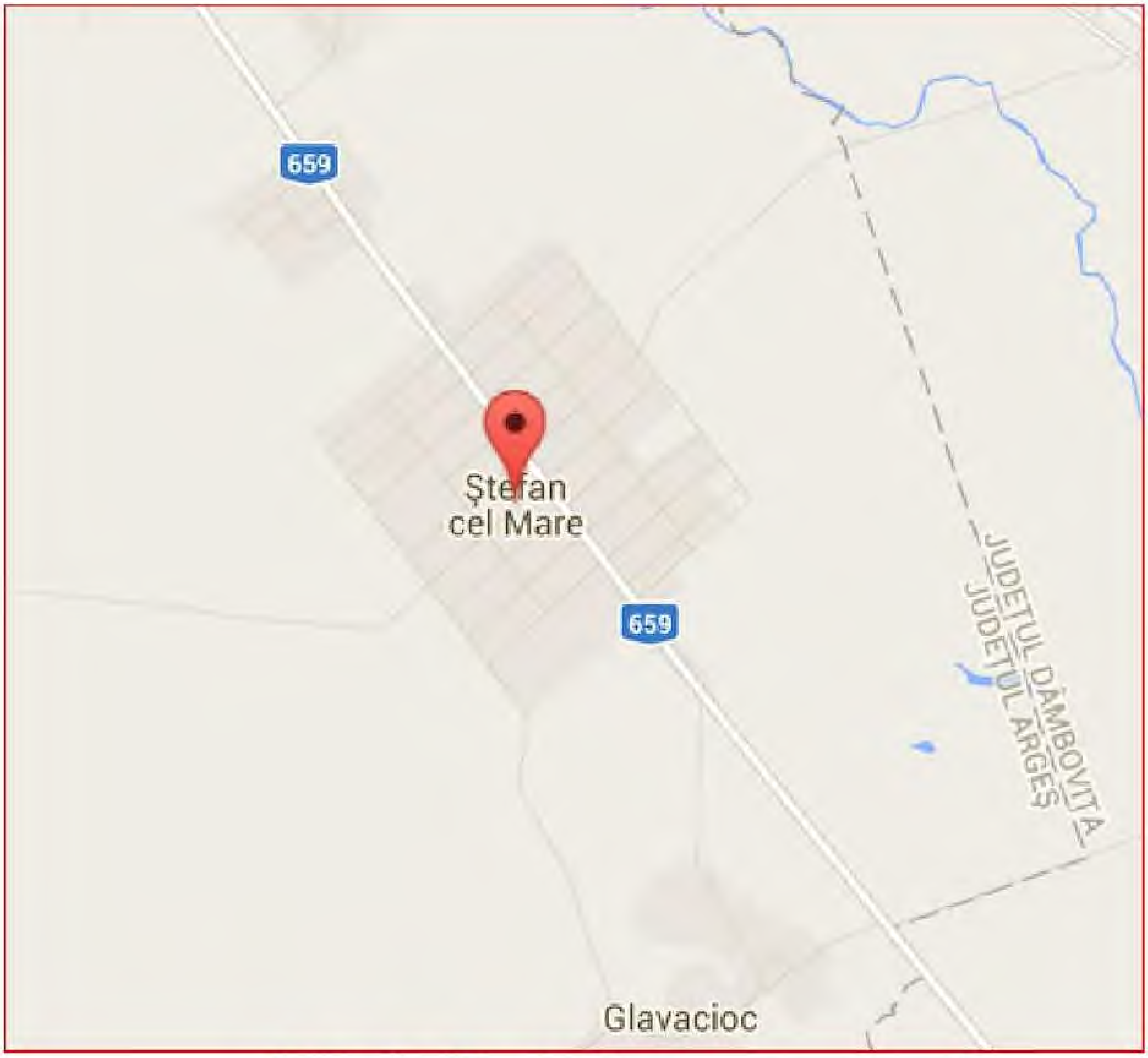
659
Ștefan
cel Mare
659
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
JUDEȚUL ARGEȘ
Glavacioc

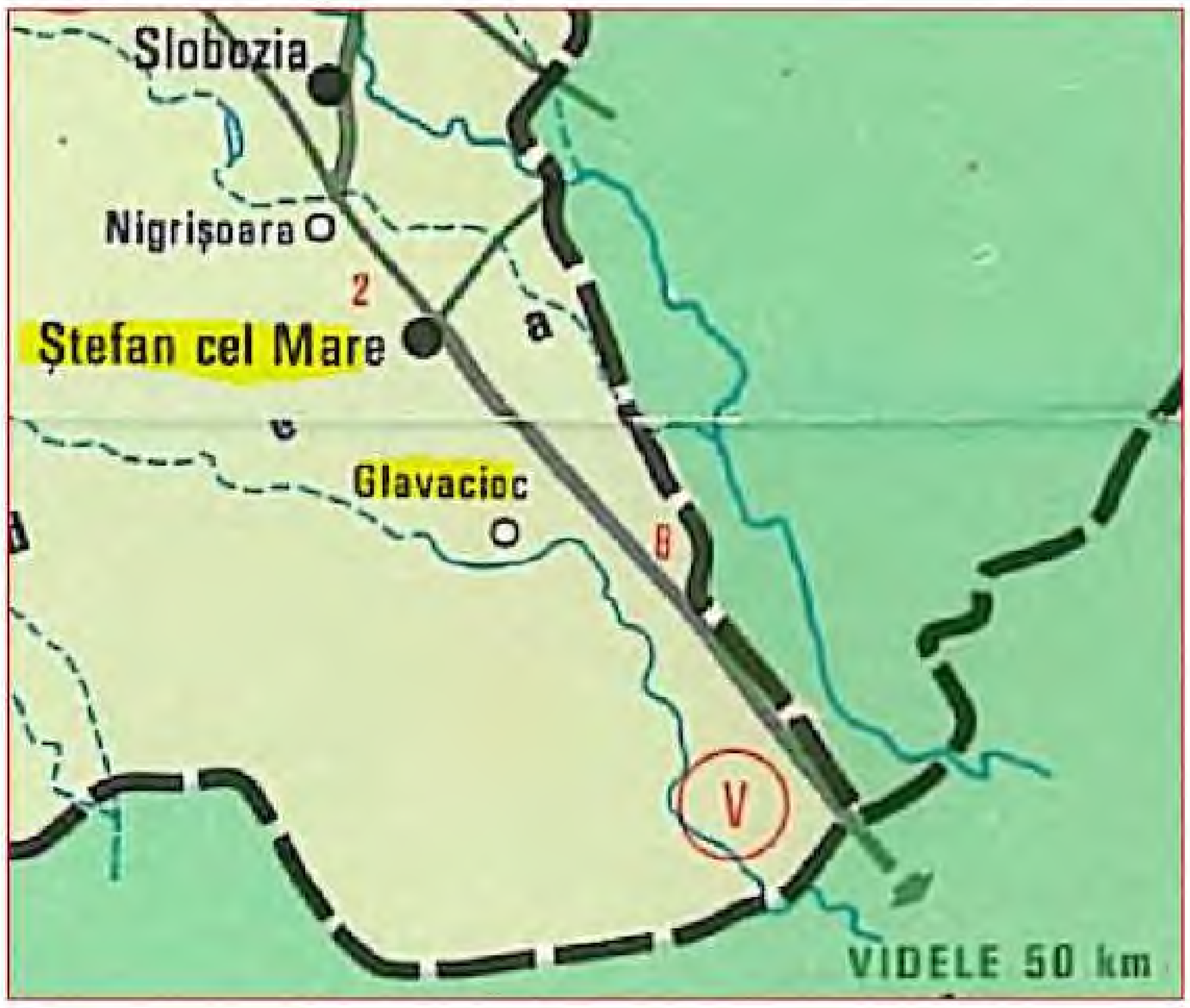
Slobozia
Nigrișoara
2
Ștefan cel Mare
a
e
Glavacioc
6
V
VIDELE 50 km

PRIMĂRIA
CONSILIUL LOCAL

PRIMĂRIA COMUNEI ŞTEFAN CEL MARE.

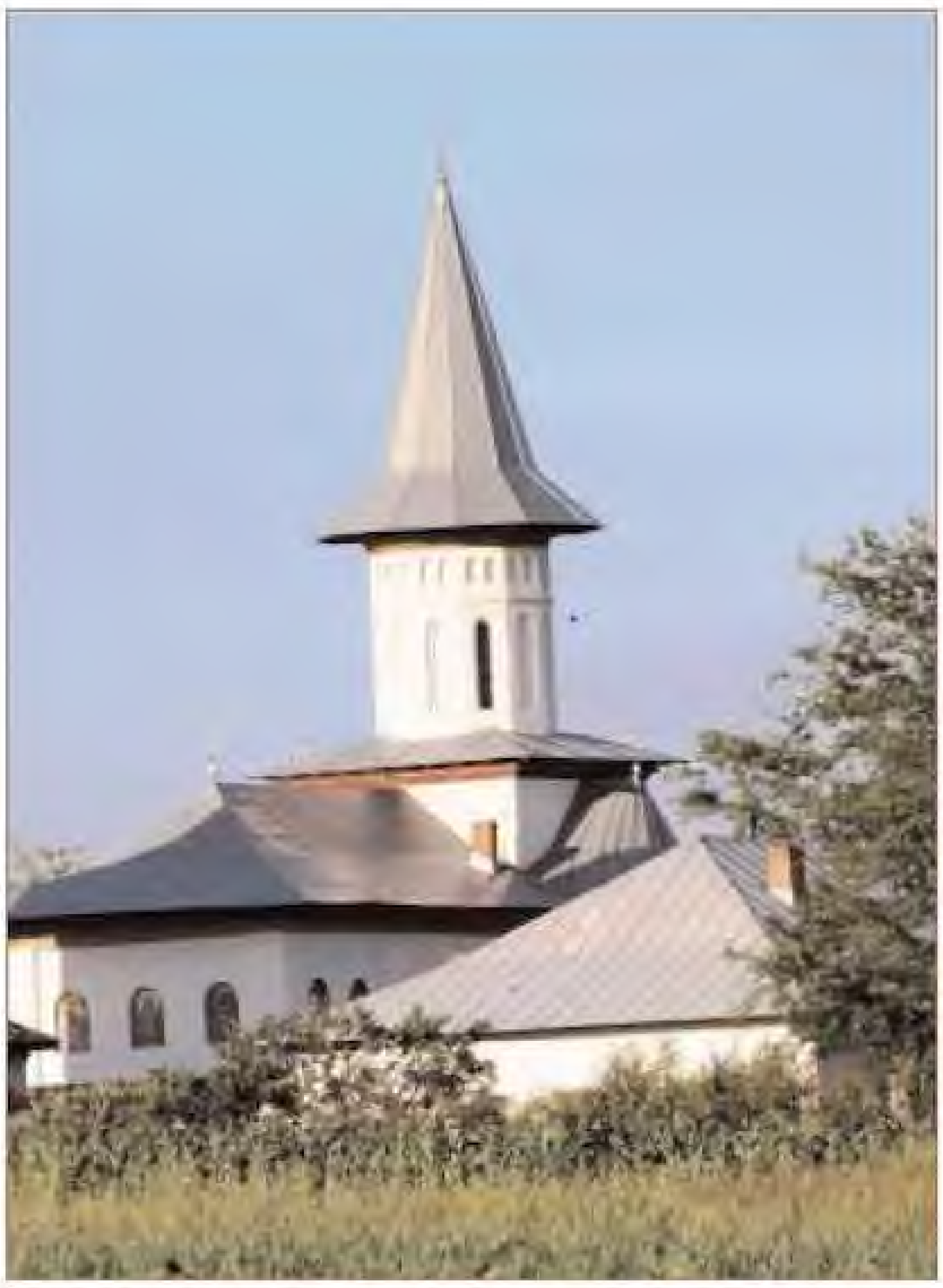

MĂNASTIREA GLAVACIOC.

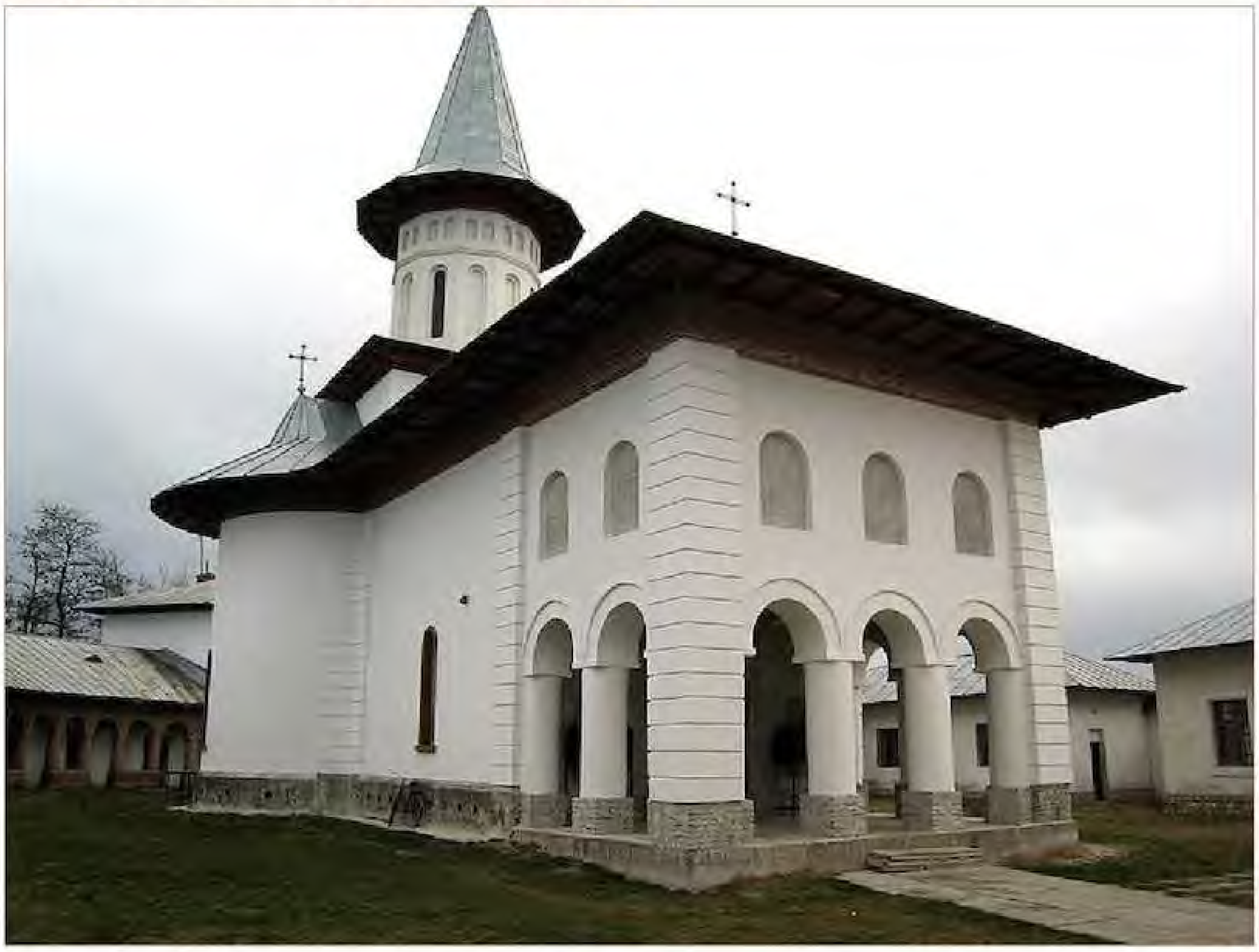

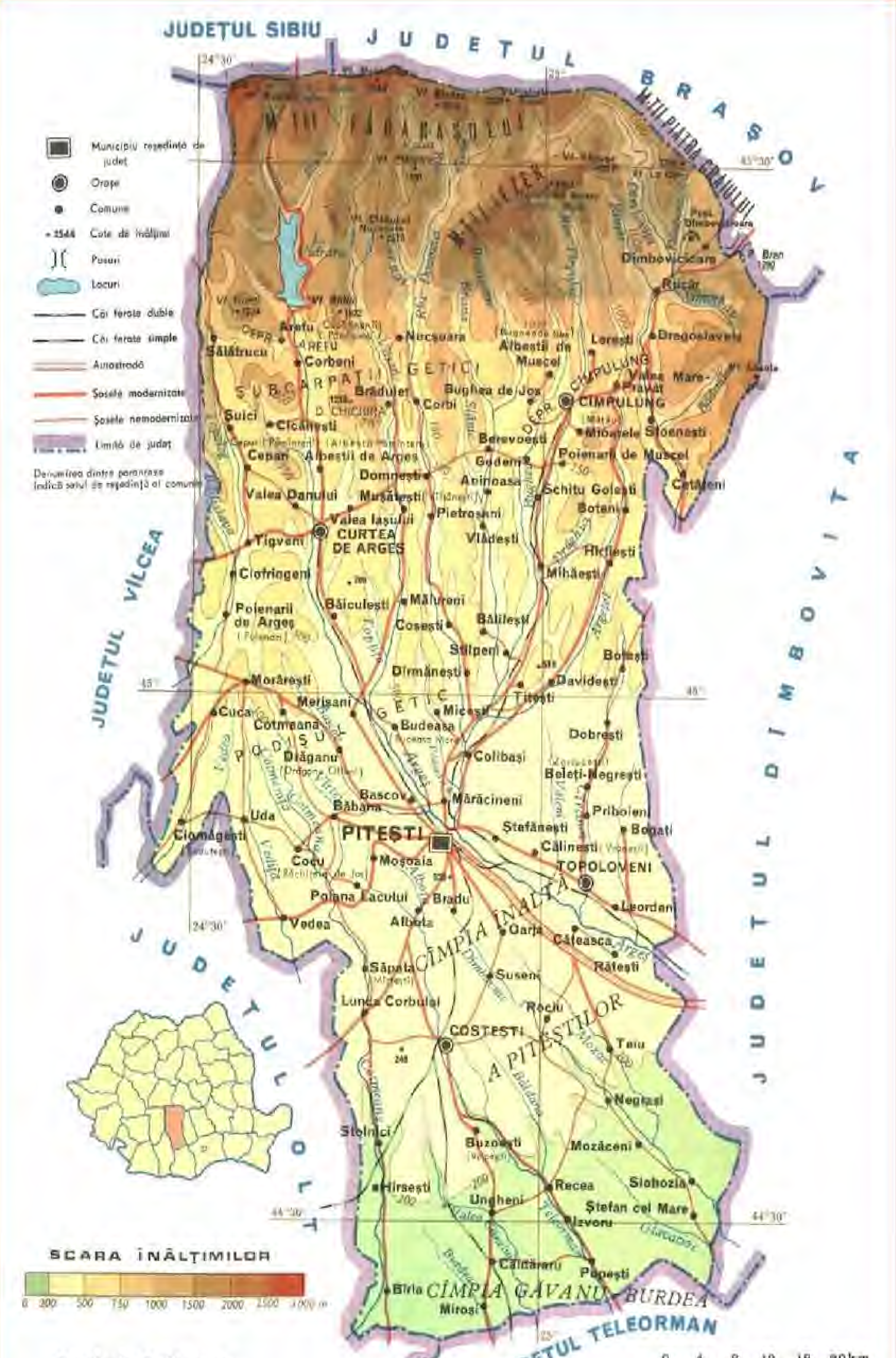
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
D. CHICIURA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Dîmbovicioara
Bran
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
CÎMPULUNG
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
CURTEA DE ARGEȘ
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Titești
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
PITEȘTI
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Dîmbovnic
Neajlov
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Oraşul

ŞTEFĂNEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

ŞTEFĂNEŞTI

COMPONENŢĂ: Oraşul este format din 8 cartiere/sate: **Ştefăneşti**; Enculeşti; Goleşti; Izvorani; Ştefăneştii Noi; Valea Mare-Podgoria; Viişoara; Zăvoi.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 6 km.
SUPRAFAŢĂ: 56,7 km^2.
POPULAŢIE: 14.541 locuitori [7.069 M + 7.472 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Goleşti – 1452 [6960] august 5 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 108)• **Izvorani** – 1493 [7001] iunie 16 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 241)• **Ştefăneşti** – 1452 [6960] august 5 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 108)• **Ştefăneşti în Podgorie** – 1508 [7017] noiembrie 1 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 60)• **Valea Mare-Podgoria** –1597 septembrie 1 - 1598 august 31 [7106] (DIR, XVI, B, ŢR, vol. VI, doc. 306).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satelor Golești și Ștefănești.

Așezările sunt atestate documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 5 august 1452, prin care se confirmă boierilor săi: Badea, Vlaicu și Radu proprietatea a „jumătate din Golești și Ștefănești.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin monede geto-dacice din sec. I a. H. descoperite dispersat în aria satului Valea Mare, iar, la Ştefăneşti, printr-un topor de piatră databil în aceeaşi perioadă. Un depozit medieval din secolul XVII, compus din 27 de tipsii şi un capac de cazan aparţinând marelui vistier Stroe Leurdeanul şi marelui armaş Dragomir din Plăviceni a fost descoperit, în 1965, la Ştefăneşti.

TOPONIMIE:

- Enculeşti – toponim format pe baza eponimului *Iancu*, denumind pe descendenţii acestuia: *Ienculeşti* (iniţiala elidându-se) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Goleşti – toponim format pe baza eponimului *Golea* (derivat prin afereză din *Grigore*) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiţia orală locală explică toponimul prin apelativul *gol*.
- Izvorani – toponim topografic format pe baza apelativului *izvor* + sufixul *–ani*, care indică apartenenţa locală.
- Ştefăneşti – toponim format pe baza eponimului *Ştefan* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Ştefăneştii Noi – toponim reflectând, prin determinativul *Noi*, constituirea ulterioară a unei aşezări în apropierea localităţii existente, Ştefăneşti. Denumirea cartierului anterioară anului 1968 – Florica – provenea de la numele fiicei lui I. C. Brătianu, moartă în fragedă copilărie.
- Valea Mare-Podgoria – toponim topografic compus din apelativul *vale* ≈ „loc larg între două dealuri; apă curgătoare"; determinativul *Podgorie* are semnificaţia de „zonă cultivată cu viţă de vie".
- Viişoara – toponim evocând natura terenului pe care a fost constituită aşezarea; diminutival din substantivul *vie*.
- Zăvoi – toponim topografic cu sens de „pădurice pe malul unei ape; luncă"; la origine, slav. *zăvoj*.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Prin structura lor, casele reflectă ponderea unor ocupaţii tradiţionale în economia gospodăriilor din localitate. Necesităţi de ordin economic au impus construirea, sub camerele de locuit, a pivniţei utilizate ca depozit pentru produsele pomicole sau viticole. În situaţia locuinţelor ridicate pe un soclu înalt de piatră, pivniţa avea dimensiuni ce corespundeau spaţiului camerei sub care era plasată, sau spaţiului destinat integral locuinţei. La Casa Chiliment – construcţie reprezentativă pentru arhitectura locală, transferată în secţia în aer liber a Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România organizat la Goleşti, parterul este construit din piatră, tehnica „lăcriţelor" fiind parţial utilizată. Gârliciul, amplasat sub sală, precede pivniţa dispusă sub spaţiul destinat camerelor de locuit, prevăzută cu uşi masive din lemn, demontabile, pentru a asigura depozitarea butoaielor cu vin. Nivelul superior construit din cărămidă are sală cu parapet. Accesul este asigurat pe o scară mascată de parapet, cu deschiderea pentru uşă practicată în peretele frontal al soclului, ca, de altfel şi deschiderea pentru intrare în gârlici blocată de o uşă dublă, grilată, confecţionată din lemn de stejar.

Portul popular tradiţional se circumscrie, prin caracteristicile sale, portului popular muscelean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea portului popular şi a ţesăturilor de interior: Maria Băjenaru, Lucia Bucşan, Gheorghiţa Manole, Ioana Radu; maşină de tors borangic: Ion Bocioroagă.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Boereasca, Chindia, Ciuleandra.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica de lemn «Sf. Nicolae» **Enculeşti** –[▲]– construită în cătunul Ploscaru, punctul Gurgui sau Vărgălău, de jupan Nica şi sora sa, monahia Marta, în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu [1688-1714], a fost strămutată şi „preînnoită" de obştea satului, în 1786. O reparaţie radicală s-a întreprins în cursul anilor 1968-1970; ultima restaurare de amploare fiind efectuată prin strădania preotului Ioan Relu Zinculescu, în 1995.

Biserica de lemn se particularizează prin supradimensionarea laterală a naosului în raport cu pronaosul şi prin proscomidiarul extins din decroşul absidei. Sistemul de îmbinare a bârnelor în „coadă de rândunică" conferă soliditate structurii absidei, iar aderarea suportului de pictură s-a asigurat prin aşchierea suprafeţei bârnelor constituente ale pereţilor.

Pridvorul deschis, cu acoperiş în două ape şi fronton triunghiular, amplifică maiestuozitatea monumentului, iar decorul ancadramentului accesului în naos reflectă preocupări de ordin estetic ale meşterilor cruceri. Pictura murală a fost refăcută în altar [1970].

Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva» **Enculeşti** [1934-1961]~ctitorită, cu eforturi considerabile, de către enoriaşi, cu osârdia preoţilor din sat şi a episcopului Iosif Gafton al Râmnicului şi Argeşului •intervenţii: refacerea acoperişului [1969]; subzidire [1994] •pictură murală: Stan Hermeneanu, Dumitru Oneaţă [1962].

Biserica «Naşterea Sf. Ioan Botezătorul» **Florica** –[▲]– amplasată în parcul de la Florica, la 296 m altitudine, a fost ctitorită în cursul anilor 1909-1912, conform planului arh. Lecomte du Noüy, cu cheltuiala renumitei familii boiereşti a Brătienilor.

Monumentala biserică este construită din piatră de Albeşti, pe un plan în formă de cruce, cu abside semicirculare, în interior şi poligonale, la exterior; pridvor deschis cu arcade trilobate susţinute pe coloane cu capitel ornamentat şi stâlpi de colţ; turlă hexagonală pe bază pătrată deasupra naosului. Acoperită iniţial cu tablă groasă de alamă (luată, ca pradă de război, de forţele germane de ocupaţie, în 1916), ulterior, cu olane de ceramică [1921]. Biserica fiind amplasată în declivitatea terenului, accesul în pridvor se face pe o scară din piatră de Albeşti delimitată de balustrade ajurate „într-o dantelărie de modele", sprijinite pe colonete. Decorul exterior este format din brâu supramedian în torsadă care împarte paramentul în ocniţe şi panouri încadrate de pilaştri. Biserica n-a fost pictată în interior, deoarece pereţii sunt construiţi din piatră. Pictura murală din exterior este executată în registrul ocniţelor dispuse între brâu şi streaşină, fiind înfăţişaţi profeţii Vechiului Testament şi filozofi, iar, pe latura vestică, patronul spiritual al bisericii: „SIB" încadrat de „SAPP". Sfinţirea bisericii a fost oficiată la 19 mai 1921. În subsolul bisericii-necropolă, devenit memorial al familiei Brătienilor, „veşniceşte amintirea" marilor oameni politici ai României moderne: Dumitru C. Brătianu [1817-1892], Ion C. Brătianu [1821-1891], Ion I. C. Brătianu [1864-1927], Vintilă I. C. Brătianu [1867-1930], Constantin/Dinu I. C. Brătianu [1866-1951], Gheorghe I. Brătianu [1898-1953] – ultimii doi murind „neclintiţi în credinţa lor", în închisoarea comunistă de la Sighetul Marmaţiei.

✚**Biserica «Sf. Treime» Goleşti** –[▲]– remarcabil monument de arhitectură medievală, înălţat, potrivit pisaniei, „cu toată cheltuiala marelui vistier Stroe Leurdeanu şi a jupânesei lui, Vişa, în zilele lui Matei Basarab, în anul 1646"; biserica a fost edificată de echipa meşterului pietrar moldovean Stoica, numele său fiind inscripţionat pe contrafortul din colţul nord-vestic al construcţiei. În timpul devastatorului cutremur din 16 octombrie 1802, turlele bisericii de deasupra pronaosului şi naosului s-au dărâmat. Un puternic incendiu a afectat considerabil, în 1821, tâmpla şi pictura murală originară. Biserica a fost reparată în: 1821, 1946, 1956-1958.

Biserica are plan dreptunghiular cu altar semicircular în interior şi poligonal în exterior; contraforturile exterioare (două la faţada vestică şi două dispuse lateral), precum şi lipsa turlelor conferă particularităţi arhitecturale evidente edificiului ecleziastic. Interiorul bisericii este compartimentat în: pronaos, naos şi altar, naosul fiind separat de pronaos prin zid plin, străpuns de o deschidere – element specific arhitecturii secolelor anterioare, întrucât, în celelalte biserici din epocă, se generalizase sistemul arcadelor sprijinite pe stâlpi.

Iconostasul din lemn de tisă sculptat şi policromat, care separă altarul de naos, prezintă un amplu registru decorativ format din motive ornamentale predominant vegetale, remarcându-se şi prin icoanele împărăteşti [sec. XVII], autentice capodopere ale artei iconografice. Decoraţia sculptată la ancadramentele uşilor şi ferestrelor este opera meşterului Stoica. Pictura murală originară, afectată de incendiul din 1821, se conservă fragmentar la proscomidiar.

Biserica este necropola familiei boierilor Goleşti, în pronaos, fiind îngropaţi marii cărturari Iordache şi Dinicu Golescu, Zinca Golescu, Ştefan, Radu şi Nicolae – trei dintre „fraţii Goleşti" ş. a.

În patrimoniul bisericii, se află icoane pictate pe lemn în secolele XVII-XVIII – unele picturi fiind depreciate printr-o „recondiţionare" empirică, uşi împărăteşti, jilţ arhieresc sculptate artistic în lemn, în manieră brâncovenească. În altarul bisericii, fondatorii Societăţii literare: „Dinicu Golescu, Ion Heliade Rădulescu şi Stanciu Căpăţâneanul au jurat ca nicio picătură de sânge să nu întineze ducerea la îndeplinire a obiectivelor patriotice: înfiinţarea de şcoli în limba română, tipărirea de cărţi şi deschiderea unui teatru naţional românesc.".

✚**Biserica de lemn «Sf. Nicolae» Drăguteşti** –[▲]– datată 1814 (prin incizie, pe peretele exterior al pronaosului), a fost construită în satul Drăguţeşti, comuna Cotmeana, cu „osârdia" ctitorilor: Drăguţ, Constantin, Drăguşin, Badea, Nicolae, Pătru ereu şi Stoica diacon, fiind strămutată, în anul 1968, pe terenul Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România. Biserica se înscrie, ca plan, într-un patrulater alungit cu absida altarului poligonală, decroşată, având un pridvor deschis caracteristic arhitecturii populare zonale, pridvor ai cărui stâlpi şi fruntarii poartă pecetea dragostei de frumos a crucerilor: Marin, Mihai, Tănase, Dumitru, Barbu, Şerban, Constantin, Stanciu şi Enache, ale căror nume sunt dăltuite în pridvor. Decoraţia exterioară este formată dintr-un brâu median în formă de torsadă; fruntar decupat în motive florale. Monumentul sporeşte tezaurul de frumuseţe al Muzeului în aer liber – aşezământul de cultură de la Goleşti, izvorât din conştiinţa perenităţii poporului nostru.

✚**Biserica «Sf. Nicolae» Izvorani** –[▲]– a fost ctitorită de familiile Pătruţeşti şi Gamiloiu din Ştefăneşti, în 1836-1838. Biserica a fost „refăcută", în 1910-1911, de meşterul Mihai Molnar din Cioceşti-Bârla; fiind supraînălţată cu un metru, reparată în anii: 1943, 1970, 1995. De plan dreptunghiular, cu absida altarului semicirculară, pridvor subdimensionat, retras din planul pronaosului, biserica are o turlă-clopotniţă octogonală, deasupra pronaosului şi o turlă octogonală, peste naos. Pictura murală în ulei, realizată de Gheorghe Belizarie şi St. Hermeneanu-Govora, în 1919, a fost „recondiţionată" [1943], „spălată" [1975], restaurată [1995]. Pe peretele vestic al pronaosului, se află portretul regelui Ferdinand I şi al reginei Maria.

Biserica «Naşterea Sf. Ioan Botezătorul»+«Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul» **Ştefăneşti-Vale** –[▲]– a fost ctitorită, în anul 1627, de slugerul Muşat şi soţia sa, Despina. Biserica a fost „renovată etapizat": înlocuirea clopotniţei de zid cu una de lemn [1877]; adăugarea pridvorului [1925]; reparaţii la şarpanta acoperişului, streaşina mărindu-se cu circa un metru, prin osârdia preotului Gheorghe Gârbea [1998]. Biserica are un plan dreptunghiular, cu absida altarului poligonală la exterior şi semicirculară în interior; pridvor închis, subdimensionat; turlă deasupra naosului şi clopotniţă peste pronaos. Decoraţia exterioară este formată din panouri dreptunghiulare, în registrul inferior.

Pictura murală în ulei executată, în 1910, de Nicolae Tomescu şi Haralambie Nedelescu, a fost restaurată de Nicolae Stoica şi G. Albani [1971-1972]. În patrimoniul bisericii, se păstrează icoanele împărăteşti pictate de Voicu, zugrav din Piteşti. Pe peretele vestic al pronaosului, sunt pictate portretele regelui Carol I şi mitropolitului Atanasie Mironescu.

Biserica «Sf. Dumitru» **Târgu-Dealului** –[▲]– amplasată în centrul civic al localităţii, a fost ctitorită de către egumenul Mănăstirii Argeşului, Partenie, în anul 1784, ca metoc al catedralei de la Curtea de Argeş. Slujitor fiind episcopul Ilarion al Argeşului, „sfetnic de taină" al lui Tudor Vladimirescu, eteriştii „pun tunul pe biserică, pricinuindu-i pagube"; părăginită [1821-1829], refăcută; avariată de cutremurul din 1888 şi de bombardamentele germane din toamna 1916, a fost renovată de Ionel Brătianu şi de enoriaşi [1922-1925]; avariată de cutremurul din 1977, consolidată [1977-1979]; afectată de cutremurul din 1986; ultimele reparatii au fost efectuate prin osârdia preotului paroh Dumitru Nistor.

Biserică de plan dreptunghiular şi altar semicircular; pridvor închis cu arcade semicirculare sprijinite pe stâlpi; turlă octogonală pe bază pătrată deasupra pronaosului. Între altar şi naos, tâmplă de zid cu două registre de icoane, uşi împărăteşti şi diaconeşti decorate cu ornamente viticole şi cu profil trilobat, în partea superioară; naosul este separat de pronaos printr-o arcadă susţinută pe stâlpi laterali. Decor exterior format dintr-un tor flancat de cărămizi dispuse în „dinţi de fierăstrău". Clopotniţă de plan pătrat, cu portal în arcade. Pictura murală executată de un anonim [1784]; restaurată de D. G. Ştefănescu [1925-1927]; repictată de Ioan Diaconu şi Florian Cazangiu [1980-1982].

Biserica «Sf. Ioan Bogoslov» **Valea Mare-Podgoria** –[▲]– construită în anul 1763; ctitorită de obştea monahală a Mănăstirii Vieroş, în frunte cu egumenul Nichifor. Arsă de turci, în timpul războiului ruso-turc [1769-1774], a fost reparată şi extinsă, cu cheltuiala popii Matei şi a mahalagiilor din Piteşti, în 1781, adăugându-i-se pridvorul; reparaţii ulterioare: 1924 (refacerea acoperişului), 1964 (consolidarea construcţiei prin subzidire).

De plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis cu arcade în plin cintru sprijinite pe coloane şi coloane angajate în masive de zidărie, biserica nu are turlă. Decoraţia arhitecturală formată din: toruri paralele, cornişă zimţată; ancadrament de piatră al accesului în pronaos. Din pictura în frescă executată, în 1781, de un anonim, se conservă portretul voievodului Ţării Româneşti, Alexandru Ipsilanti.

Biserica «Naşterea Maicii Domnului» **Valea Mare-Podgoria** –[▲]– construită, în 1685, cu cheltuiala jupanului Necula şi a jupaniţei Ancuţa Ghimpenescu din Piteşti. Iniţial, a fost schitul „Gura Văii Mari", metoc al Mănăstirii Vieroş. Biserica a fost renovată în 1854, planul fiind extins, în 1904, prin adăugarea pridvorului, reparată în: 1931, 1945 (includerea vechiului pronaos în naos), 1967, 1977. Biserica are un plan dreptunghiular, cu absidă decroşată, semicirculară în interior şi poligonală în exterior, pridvor închis; turlă-clopotniţă octogonală de lemn. Tâmplă de zid de factură barocă, în formă triunghiulară, ondulată. Decoraţia exterioară compusă dintr-o cornişă zimţată. Pictura în tempera în stil neobizantin [1904], restaurată: 1931, 1945, 1967, 1980. Actuala pictură murală a fost realizată de Ion Savu, originar din Săpata [1991]. În tabloul votiv, sunt înfăţişaţi: jupan Nicula, jupaniţa Ancuţa Ghimpeţeanu; episcopul Argeşului, Calinic. La nord de biserică, se află Crucea de mormânt a romancierului Liviu Rebreanu, înhumat aici, între 1 septembrie – 15 noiembrie 1944.

Cruci de piatră: **Enculeşti**: 1740-1741 [7249] –[▲]– în curtea bisericii de lemn ■~**Goleşti**: 1597 [7105] iunie 12 –[▲]–; 1722 [7230] martie 6– [▲]–; 1757-1758 [7266] –[▲]–; 1758-1758 [7267] –[▲]– în sectorul în aer liber al Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România; 1665 [7173] iunie 20 –[▲]– în parcul conacului Goleştilor ■~**Ştefăneşti**: 1628-1629 [7137] –[▲]–; 1730 [7239] ianuarie 1-septembrie 3 –[▲]–; 1848 –[▲]– în curtea Bisericii Ștefănești Vale; 1632/1654 –[▲]– în faţa căminului cultural; XVII –[▲]– lângă şoseaua Bucureşti-Piteşti, la ramificaţia spre Goleşti; 1716-1717 [7225] –[▲]– lângă Stadionul „Dacia"; XVIII –[▲]– în livada Fermei pomiviticole Valea Mare.

Monumente eroi: **Enculeşti** [1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Georgescu (1972) – lângă Biserica Enculeşti ■~ **Ştefăneşti** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Biserica Ştefăneşti ■~ **Ştefăneşti** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1923) – lângă Primăria oraşului Ştefăneşti ■~ **Valea Mare-Podgoria** [1916-1918] – lângă Biserica Valea Mare-Podgoria.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 322 locuitori ai comunei Ștefănești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [4], Primul război mondial [217], Al doilea război mondial [101].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , la 13 noiembrie 1916, în conacul boierilor Golești din Golești, a fost instalat „cartierul general" al Corpului 1 Armată, care, însă, după numai 48 de ore, va fi transferat, din ordin operativ, la Găiești, în spatele frontului, amenajându-se, în zonă, o linie de apărare de către trupele Diviziei 14 Infanterie. În 17 noiembrie 1916, două brigăzi inamice de infanterie atacă pozițiile de apărare penetrându-le, cu toată opoziția eroică a batalioanelor de sub comanda maiorilor Ionescu și Popescu, trupele române fiind silite să se replieze pe un nou aliniament de apărare.

MEMENTO:

CONACUL GOLEŞTILOR –[▲]– Ctitorie a marelui vistier Stroe Leurdeanu şi a soţiei sale, Vişa, clădirea conacului a fost construită în anul 1640, de echipa meşterului Stoica, al cărui nume este inscripţionat pe ancadramentul ferestrei vestice a demisolului. La cumpăna secolelor al XVIII-lea şi al XIX-lea, planul a fost extins cu o verandă, trei camere în partea posterioară şi o sală la etaj. În 1942-1943 şi 1958, s-au efectuat ample lucrări de restaurare a ansamblului medieval.

Iniţial, clădirea conacului prezenta un plan dreptunghiular şi două niveluri: beci boltit sprijinit pe arce dublouri cu pilaştri de zidărie şi parter cu sală centrală încadrată de camere. Cerdac deschis pe două laturi în colţul de nord-est cu arcade în plin cintru susţinute pe coloane. Planul actual cuprinde, în plus, trei camere în partea posterioară (cu pivniţe) şi verandă. Accesul la sala de la etaj se face pe o scară în spirală.

Ansamblul fortificat de la Goleşti este format, în afara clădirii centrale, din: bolniță, clădirea Școlii slobode obşteşti, foişorul de deasupra porţii de intrare – situate pe latura sudică; baia turcească, anexe – pe laturile de nord şi vest; zidul de incintă prevăzut, la colţuri, cu turnuri circulare de apărare, acoperite cu cupole.

Devenit muzeu, Conacul Goleştilor evocă, prin exponate unice, importanţa boierilor Goleşti în istoria neamului românesc. În clădirea principală şi în atenansele de pe latura vestică, s-a organizat o secţie memorial-istorică relevând „Rolul şi locul Goleştilor în lupta pentru unitate şi independenţă naţională, pentru propăşire culturală şi socială a poporului român". În fosta clădire a Școlii slobode obşteşti, înfiinţate, la 1 mai 1826, de către cărturarul luminist Dinicu Golescu, s-a amenajat o expoziţie consacrată contribuţiei Goleştilor la dezvoltarea învăţământului românesc.

Foişorul de la intrare evocă prezenţa în conac a „Domnului poporului" Tudor Vladimirescu, care a trăit, în 18-21 mai 1821, la Goleşti, ultimele sale zile de libertate. În clădirea de pe latura nordică, s-a organizat o expoziţie de artă populară, valorificându-se tezaurul etnografic zonal.

În faţa conacului, este amplasat bustul din calcar „Dinicu Golescu", opera sculptorului Ion Dămăceanu [1966], iar, în parc, „Catrina" – sculptură de Constantin Popovici [1966]. În incintă, sunt expuse, într-o rotondă, busturile revoluţionarilor paşoptişti: Al. G. Golescu, Al. C. Golescu, Radu C. Golescu, Nicolae C. Golescu, Ştefan C. Golescu, Nicolae Bălcescu.

Ansamblul feudal fortificat de la Goleşti a fost leagănul unor patrioţi înflăcăraţi care „şi-au înscris numele cu ascuţişul sabiei şi al minţii" în istoria pământului românesc.

MUZEUL POMICULTURII ŞI VITICULTURII DIN ROMÂNIA -[▲]- Amenajat, începând cu anul 1966, la nord de Conacul Goleştilor, muzeul prezintă sintetic, prin gospodării reprezentative şi construcţii specializate, caracteristicile principalelor zone pomicole şi viticole ale ţării, constituind nu numai un original obiectiv turistic, ci şi un autentic centru de documentare care vizează aceste ocupaţii tradiţionale ale poporului implicând stabilitate şi continuitate de locuire în spaţiul de existenţă multimilenară al neamului românesc. Muzeul în aer liber ilustrează, prin monumente de arhitectură, instalaţii specializate şi obiecte autentice de inventar pomicol şi viticol, diversitatea lor zonală determinată de factori social-istorici.

Au fost reprezentate, prin gospodării complexe, principalele zone pomicole şi viticole din perimetrele judeţelor istorice: Alba, Arad, Argeş, Bacău, Banat, Bistriţa-Năsăud, Braşov, Buzău, Constanţa, Dâmboviţa, Dobrogea, Dolj, Gorj, Hunedoara, Maramureş, Mehedinţi, Muscel, Olt, Prahova, Teleorman, Timiş, Vaslui, Vâlcea, Vrancea, Suceava.

Muzeul în aer liber consacrat pomiculturii şi viticulturii din România cuprinde unităţi gospodăreşti tipice zonelor menţionate, precum şi sectorul construcţiilor specializate, în componenţa acestora, fiind amplasate: 33 de case de locuit, 24 pivniţe şi crame, 10 poverne, 3 cuptoare de prune, teascuri, magazii, hambare, cămări, jimniţe şi alte anexe gospodăreşti (grajduri, pătule, şuri, şopruri, coteţe, cocine), imaginea unui sat tradiţional românesc fiind accentuată de: Biserica de lemn din Drăguţeşti-Argeş, Şcoala primară din Comăneşti-Bacău, Hanul de răscruce din Poseşti-Prahova, Moara de apă din Musteşti-Arad, atelierele de dogar, olar şi fierar, porţile monumentale ale unor gospodării, troiţele de lemn, fântânile cu cumpănă sau cu colac, împrejmuirile specifice zonelor originare ale gospodăriilor.

„Piatra de temelie" a sectorului în aer liber a fost pusă în anul 1966, iar deschiderea oficială a Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România a debutat prin sesiunea ştiinţifică inaugurală din zilele de 3-4 iulie 1971, imaginea satului ctitorit în jurul bisericii de lemn conturându-se deja, prin cele 47 de obiective amplasate în gospodăriile de: Argeş, Buzău, Dâmboviţa, Drăgăşani, Gorj, Muscel şi în sectorul construcţiilor specializate.

Planul Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România a fost conceput de dr. arh. Paul Niedermaier de la Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului, pe baza unui studiu tematic realizat prin consultarea unor remarcabili specialişti din domeniul etnologiei naţionale: Tancred Bănăţeanu, Corneliu Bucur, Ion Chelcea, Vasile Drăguţ, Gheorghe Focşa, Cornel Irimie, Nicolae Mironescu, Andrei Pănoiu, Paul Petrescu, Paul Stahl, Georgeta Stoica, Boris Zderciuc şi alţii, antrenaţi în această generoasă operă de proiectare a sectorului în aer liber de către inspectorul general din Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, Nicolae Ungureanu, care au recomandat unele obiective monumentale din zonele pomicole şi viticole ale ţării spre analiză şi, eventual, achiziţionare.

Schiţele de demontare-remontare pentru principalele obiective transferate în muzeu au fost realizate iniţial de prof. Grigore Constantinescu (Casa Glodeni-Gorj, Casa Băleşti-Gorj, Casa Tatucilor din Mehedinţi, Casa Ştefăneşti-Muscel, Casa Valea Lungă Gorgota-Dâmboviţa, Hanul Poseşti-Prahova, Crama Dobriţa, Pimniţa Bălăneşti, Pimniţa Drăgoieni, Povarna Voineşti, Pimniţa Cândeşti, Grajd Tătărani ş. a.) şi prof. Iulian Rizea (Biserica Drăguţeşti-Cotmeana, Casa Schitu-Argeş).

În faza incipientă, depistarea construcţiilor reprezentative din zonele pomicole şi viticole ale României a constituit principala preocupare a unui colectiv de specialişti etnologi format din: Constantin Iliescu, Radu Stancu, Iulian Rizea, Vasile Novac, Aurelian

Motomancea, Filofteiu Vochin, Grigore Constantinescu; de amenajarea specifică a interioarelor caselor transferate ante „inaugurare", preocupându-se colectivul muzeografic format din: Eugenia Constantinescu, Valentina Popa, Gheorghiţa Lăzărescu, Melania Cioflan, Felicia Diaconu.

În istoria Muzeului pomiculturii şi viticulturii din România, perioada 1966-1971 a constituit etapa cea mai fecundă, prin amplasarea, în numai 5 ani, a circa jumătate dintre construcţiile existente, ritmul diminuându-se considerabil din cauza reducerii agresive a fondurilor afectate, astfel că, în următoarele patru decenii, s-a amplasat, în medie, un obiectiv pe an.

Importanţa excepţională a Muzeului în aer liber de la Goleşti impune cu acuitate elaborarea unui istoric documentat al organizării „acestui nestemat al arhitecturii naţionale", pentru a se releva – sine ira et studio – contribuţia tuturor specialiştilor şi colaboratorilor din varii domenii de activitate la definitivarea unui „aşezământ ingenios conceput, prin care muzeistica universală a câştigat o unitate de mare şi preţios conţinut în colaborarea dintre om şi natură folosită cu inteligente resurse.".

CONACUL FLORICA –[▲]– Monument reprezentativ de arhitectură în stil neoromânesc, edificat în prima jumătate a sec. XX, în maniera vechilor ansambluri mănăstireşti, cu curte interioară, pe un nucleu de construcţie datând din sec. XVIII. Ansamblul arhitectural este format din: vila Florica, vechea casă a Brătienilor, biserica-necropolă şi crama.

Vila Florica a fost realizată conform proiectului arh. Petre Antonescu, în anii 1912-1915, în paramentul faţadei, fiind încastrate o columnă adusă de la Histria şi un basorelief reprezentând un cavaler trac. În interior, se află un vast salon de primire, numeroase camere, precum şi „biblioteca suspendată", pe care C. Argetoianu o considera „cea mai însemnată bibliotecă particulară din România". Considerat „Mecca liberalilor născuţi, iar nu făcuţi", conacul de la Florica a constituit spaţiul de meditaţie şi de decizii politice importante ale „dinastiei Brătienilor" pentru destinul neamului românesc. Vila de la Florica a fost „casa copilăriei" poetului Ion Pillat, descendent pe linie maternă din această familie de boieri patrioţi.

CASA MEMORIALĂ «LIVIU REBREANU» din Valea Mare-Podgoria –[▲]– a fost edificată în stil arhitectural tradiţional muscelean, la începutul secolului XX, cu două niveluri, având o sală cu foişor dispus central – „biroul de lucru, din exterior" al marelui romancier român. În această casă, Liviu Rebreanu a scris, parţial, romanul «Răscoala», inspirându-se din realitatea satelor argeşene, romanul «Amândoi» şi fragmente din romanele «Jar» şi «Gorila». Casa memorială a fost inaugurată în 1969, ca secţie a Muzeului judeţean Argeş, pe baza unui proiect expoziţional elaborat de muzeografa Angela Popovici, fiind reamenajată, în anul 1981, la solicitarea avizată a Tamarei Dobrin, reprezentanta Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste, prin restructurarea tematicii expoziţionale, de către muzeografii Elena Rotaru şi Grigore Constantinescu. Deşi a fost retrocedată actualului proprietar, în anul 2009, casa din Valea Mare-Podgoria va fi asociată permanent, în conştiinţa neamului românesc, cu viaţa şi opera marelui romancier.

Prin modalitatea sa specifică de organizare, Casa memorială «Liviu Rebreanu» a reflectat, timp de patru decenii, imaginea veridică a unui autentic laborator al creaţiei acestui titan al literaturii române, a unui loc de fecundă intimitate, unde un OM a creat o lume, proiectându-se el însuşi, de pe culmile literaturii naţionale, în universalitate.

CASA ION PILLAT din Izvorani –[▲]– construită, la începutul secolului XX, modificată prin restaurare, prezintă elemente specifice arhitecturii populare muscelene, cu sala dispusă pe faţada principală, soclu de zid şi acces lateral la pivniţă.

PIVNIŢELE BRÂNCOVENEŞTI –[▲]– din Valea Mare-Podgoria au fost atribuite, prin tradiţie, domnitorului Constantin Brâncoveanu [1688-1714], care, în perioada culesului viilor, venea împreună cu suita sa, în podgorie; ulterior, au intrat în posesia unei mănăstiri, întrucât, la 1900, era administrată de călugări. Stare de conservare deplorabilă.

STAŢIUNEA DE CERCETĂRI VITICOLE –[▲]– construită ante 1925; model de arhitectură de forme naţionale.

Oraşul Ştefăneşti conservă monumente de arhitectură remarcabile, care au aparţinut unor personalităţi prestigioase ale vieţii politice şi culturale naţionale, amplasate în cartierele: Izvorani– •Crama Golescu [1850] •Vila Donescu [1915/1996]; Ștefănești– •Casa Lolică Antonescu [1/4 XX]; Valea_Mare-Podgoria– •Casa Ghelmegeanu [1/4 XX] •Casa Madgearu [1/4 XX] •Vila Bulandra [1/4 XX] •Vila Turturica [1930], construcţii ce reprezintă importante modele locale ale unei arhitecturi specifice, de forme naţionale.

❧ IN MEMORIAM ☙

✪ **ALIMĂNIŞTEANU PIA** [1872-1962] – prozatoare, memorialistă, fiica lui I. C. Brătianu; absolventă a Colegiului „Sfântul Sava". Opera: «Însemnări din timpul ocupaţiei germane (1916-1918)» [1929], «Dobrogea – file trăite» [1936],«Plaiuri olteneşti» [1938], «Prin cetatea lui Bucur» [1940], «Trecutul viu» [1940].

✪ **ARGEŞEANU CONSTANTIN** [1892-1964] – general de aviaţie, scriitor, traducător. Colaborator la: „Universul literar", „Adevărul literar şi artistic". Membru al Societăţii scriitorilor români. Ofiţer de geniu în Primul Război Mondial [1916-1918]. Opera: «Cântecele tavernei», versuri [1922], «Ferdinand Catolicul», dramă în versuri [1929] «Drumuri albastre. Însemnările unui pilot» [1934], «Ţambalul lui Chiron» [1949], «Pilot fără noroc» [1958], «Povestiri» [1961], «Blestemul cailor» [2003]. Traduceri din: Al. P. Puşchin - «Nuvele» şi Al. Iaşin - «Aliona şi Famena».

✪ **BRĂTIANU I. GHEORGHE** [1898-1953] – remarcabil istoriograf şi om politic român; profesor universitar la Iaşi şi Bucureşti. Opera: «Une enigme et un miracle historique: Le peuple roumain / O enigmă şi un miracol istoric: poporul român» [1937/1940], «Acţiunea politică şi militară a României în 1919 în lumina corespondenţei diplomatice a lui Ion I. C. Brătianu» [1940], « Origines et formation de l'unité roumaine / Originile şi formarea unităţii româneşti» [1943], «Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti» [1945], «La Mer Noire. Des origines à la conquête ottomane» [1969], «Sfatul Domnesc şi Adunarea Stărilor în Principatele Române» [1977], «File rupte din cartea războiului» ş. a. Arestat de către regimul comunist şi deţinut la Sighetul Marmaţiei [1948], unde moare. Academician. Posesor al unui conac şi al unei moşii la Răteşti.

✪ **BRĂTIANU ION C.** [1821-1891] – important om politic român, preocupat de studierea istoriei naţionale. Ministru şi preşedinte al Consiliului de Miniştri. Fondează Partidul Liberal [1875]. Membru de onoare al Academiei Române [1885]. Autor al volumelor: «Mémoire sur l'Empire d'Autriche dans la Question d'Orient / Memoriu privind Imperiul Habsburgic în problema Orientului» [1855], «Mémoire sur la situation de la Moldo-Valachie depuis le Traité de Paris / Memoriu asupra situaţiei Moldo-Valahiei după Tratatul de la Paris» [1857], «La question religieuse en Roumanie» [1866], «Discursuri» [1912].

✪ **BRĂTIANU ION/IONEL I. C.** [1864-1927] – mare om politic român; ministru şi preşedinte al Consiliului de Miniştri; conducătorul Partidului Naţional Liberal [1909-1927]; colaborator apropiat al regilor României, Carol I şi Ferdinand. Membru de onoare al Academiei Române [1927]. Autor al volumelor: «Notre commerce de cereales» [1899], «Manifestul-Program al Partidului Naţional Liberal» [1911] ş. a.

✪ **BRĂTIANU I. C. VINTILĂ** [1867-1930] – economist şi om politic. Participă, împreună cu Anghel Saligny, la construirea podului de la Cernavodă. Preşedinte PNL [1927-1930]. Adept, ca ministru de finanţe, al doctrinei liberale: „Prin noi înşine !". Opera: «Bugetul» [1913], «Politica financiară a statului» [1916], «Politica de stat în industria petrolului» [1911], «Interesele României în actualul război» [1914], «Pentru conştiinţa naţională» [1915], «Asupra stabilizării monedei româneşti [1928] ş. a. Membru de onoare al Academiei Române [1929].

✪ **DAVILA ALEXANDRU** [1862-1929] – dramaturg şi om de teatru, fiul celebrului dr. Carol Davila [1832-1884] şi al Anicăi Racoviţă, nepoata lui Dinicu Golescu; născut în Conacul Goleştilor. Director al Teatrului Naţional din Bucureşti [1905-1908/1912-1914], imprimând o viziune modernă asupra spectacolului teatral; regizor al Companiei de teatru Davila [1909], prima companie particulară de teatru din România. Opera: «Cotillon» [1900], «Basmul cu domniţa din vis», pantomimă-balet [1904], «Sutaşul Troian» [1904], «Povestea neamului de la Traian la Carol I» [1906], «Duda şi Mura» [1917], «Din torsul zilelor», două volume [1928]. Capodopera sa, drama istorică în versuri ample de factură romantică, «Vlaicu-Vodă» [1902], piesă constituentă a proiectatei trilogii «Mirciada», scrisă, parţial, la Izvoru de Sus şi Goleşti, reprezintă una dintre capodoperele dramaturgiei naţionale. În dramă, se evocă un moment definitoriu din lupta pentru consolidarea independenţei Ţării Româneşti. Premiul naţional pentru poezie [1929].

✪ **GHEORGHIU DIMITRIE** [1899, Goleşti-1949, Aiud] – economist, director al Creditului Minier [1940-1948]; militant anticomunist, arestat [1948], condamnat la 20 ani muncă silnică pentru legături cu diaspora; decedat în Penitenciarul Aiud.

✪ **GOLESCU ALEXANDRU/ALBU** [1815-1873], inginer; descoperă efectele curative ale apelor de la Căciulata; ca dendrolog, amenajează Parcul Florica; participant la revoluţia de la 1848 din Bucureşti, „din dorinţa de a arăta lumii că există vitalitate în poporul român". Emigrant patru ani în Imperiul Otoman; „învins de dorul ţării", solicită domnitorului Barbu Ştirbei „să se lase liberă înturnarea la vatra părintească". Înmormântat în Parcul Goleştilor.

✪ **GOLESCU ALEXANDRU G./ARĂPILĂ** [1819-1881] – om politic cu preocupări vizând istoria naţională, participant la revoluţia din 1848 şi la Unirea Principatelor; ministru şi prim-ministru al României. Opera: «De l'abolition du servage dans les Principautés Dannubiennes» [1856], «Journal d'Alexandre Georges Golesco» [1896] ş. a.

✪ **GOLESCU CONSTANTIN/DINICU** [1777-1830] – cărturar iluminist, memorialist, traducător. Fondator al Societăţii culturale [1822]; întemeietorul Şcolii slobode obşteşti de la Goleşti [1826]. Opera sa principală «Însemnare a călătoriei mele Constandin Radovici din Goleşti făcută în anul 1824, 1825, 1826» – primul jurnal de călătorie tipărit în limba română – conţine impresii dintr-un voiaj european, cu referiri critice la situaţia social-economică a Ţării Româneşti; scrie «Adunare de tratacturile ce s-au urmat între preaputernica împărăţie a Rusiii şi Nalta poartă» [1826]; traduce «Adunare de pilde bisericeşti şi filosofeşti» [1826] şi «Elementuri de filosofie morală» [1827].

✪ **GOLESCU GHEORGHE/IORDACHE** [c.1776-1848]– cărturar iluminist, frate cu Dinicu Golescu. În calitate de efor al şcolilor [1818], sprijină dezvoltarea învăţământului în limba română. Autor al unei gramatici româneşti («Băgări de seamă asupra canoanelor grămăticeşti» [1840], al dicţionarului («Condica limbii române»); dramaturg («Comedia ce se numeşte Barbu Văcărescu, vânzătorul ţării» ş. a.); traduce cântul I din «Iliada», de Homer.

✪ **GOLESCU ZINCA/ZOE** [1792-1879]; soţia cărturarului iluminist Dinicu Golescu; mama „fraţilor Goleşti": Ştefan, Nicolae, Radu şi Alexandru, precum şi a Anei – căsătorită Racoviţă. Participantă activă la revoluţia din 1848 de la Bucureşti; autoexilată la Sibiu şi în Imperiul Otoman [1849]; revenind în ţară, este obligată, de consulul rus, să se stabilească la Goleşti, unde redeschide Şcoala slobodă obştească.

✪ **PILLAT ION** [1891-1945] – poet remarcabil. Versuri de factură parnasiană şi simbolistă («Visări păgâne» [1912], «Eternităţi de-o clipă» [1914], «Amăgiri» [1916], «Grădina între ziduri» [1919]); poezie tradiţionalistă («Pe Argeş în sus» [1923] – („Capodopera lui Ion Pillat este «Aici sosi pe vremuri»", apreciază George Călinescu); «Satul meu» [1929]); de viziune neoclasică («Scutul Minervei», «Ţărm pierdut», «Poeme într-un vers» [1936], «Caietul verde»); eseuri («Tradiţii şi literatură» [1943], «Portrete lirice» [1936]), «Poezia toamnei» [1921] – antologie; «Antologia poeţilor de azi», în colaborare cu Perpessicius; dramaturgie: «Dinu Păturică», prelucrare după romanul «Ciocoii vechi şi noi» de Nicolae Filimon [1925], basmul «Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte» inspirat de Petre Ispirescu [1926]; traduceri din: Baudelaire, Valéry, Goethe, Eliot. Membru corespondent al Academiei Române [1936].

✪ **RACOVIŢĂ CONSTANTIN** [1830-1891] – ofiţer, tribun în oştirea lui Avram Iancu; paşoptist; participă în tabăra de la Râureni condusă de general Gheorghe Magheru şi la tratativele cu revoluţionarii maghiari purtate de Nicolae Bălcescu, transcriind «Pactul de pacificare».

✪ **REBREANU LIVIU** [1885, Târlişua-1944, Valea Mare-Podgoria] – personalitate proeminentă a culturii naţionale, ctitor al romanului românesc modern, care se integrează, prin monumentala sa operă literară – frescă inimitabilă a realităţilor sociale din România primei jumătăţi a secolului XX – în galeria creatorilor de seamă din literatura universală. Romane celebre («Ion», «Răscoala», «Pădurea spânzuraţilor»); romane: poliţist («Amândoi»), politic («Gorila»), teozofic («Adam şi Eva»), de inspiraţie psiho-patologică

(«Ciuleandra»), istoric («Crăişorul Horia»); dramaturg (comedii de moravuri: «Plicul», «Apostolii»); nuvele («Proştii», «Răfuiala», «Golanii», «Iţic Ştrul dezertor»); memorialistică («Jurnalul de la vie»). La Valea Mare-Podgoria, a scris, parţial, romanele: «Răscoala», «Gorila», «Jar» şi «Amândoi».

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 464-465; Idem– *Alexandru Davila*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Dinicu Golescu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Iordache Golescu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Ion Pillat*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Liviu Rebreanu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Mănăstirea Vieroş*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Muzeul pomiculturii şi viticulturii din România*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

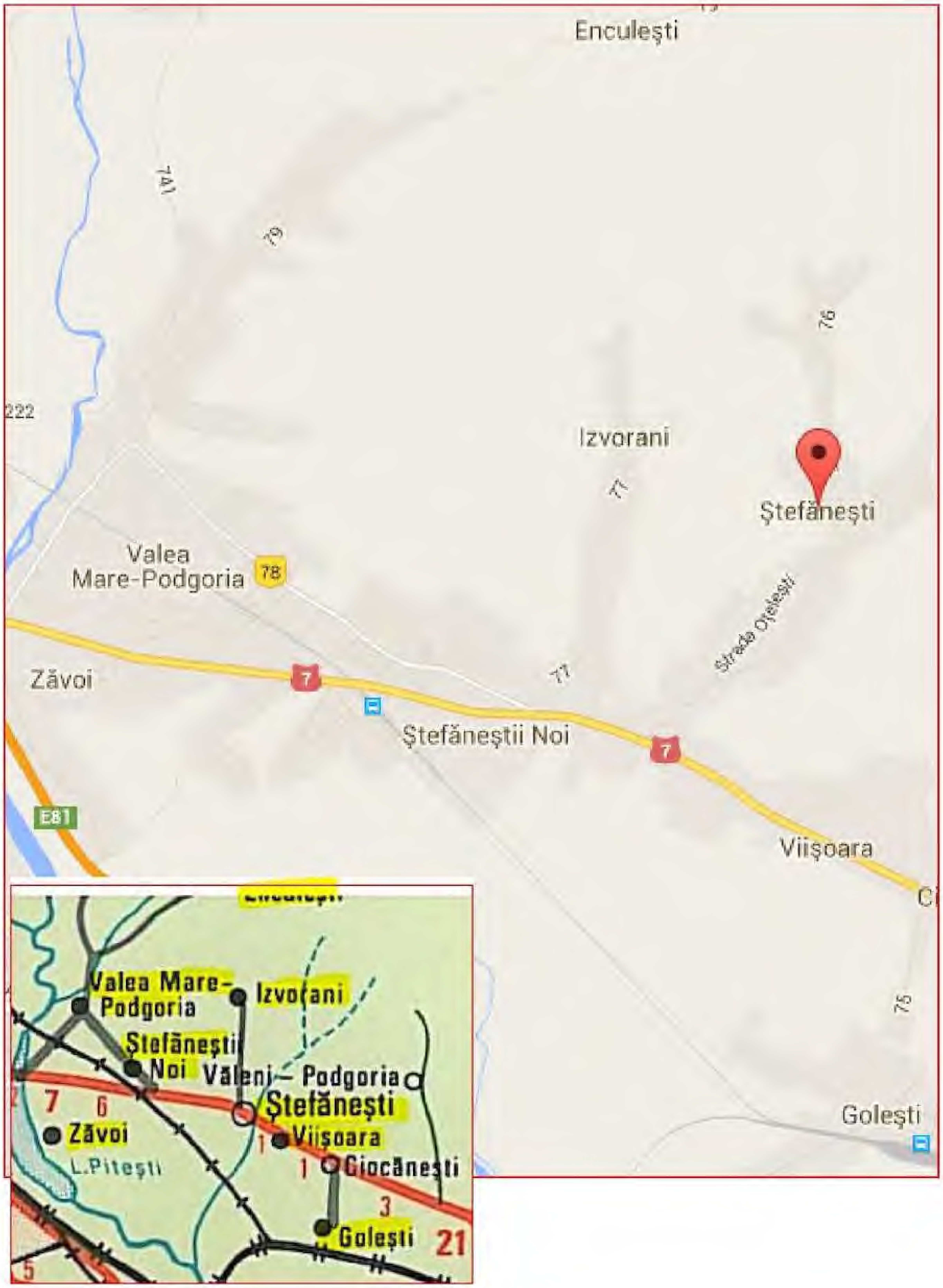
Enculești
741
79
76
222
Izvorani
77
Ștefănești
Valea
Mare-Podgoria
78
Strada Oțelești
Zăvoi
7
77
Ștefăneștii Noi
7
E81
Viișoara
75
Golești
Valea Mare-
Podgoria
Izvorani
Ștefănești
Noi
Văleni - Podgoria
7
6
Ștefănești
Zăvoi
1
Viișoara
L.Pitești
1
Ciocănești
3
Golești
21
5

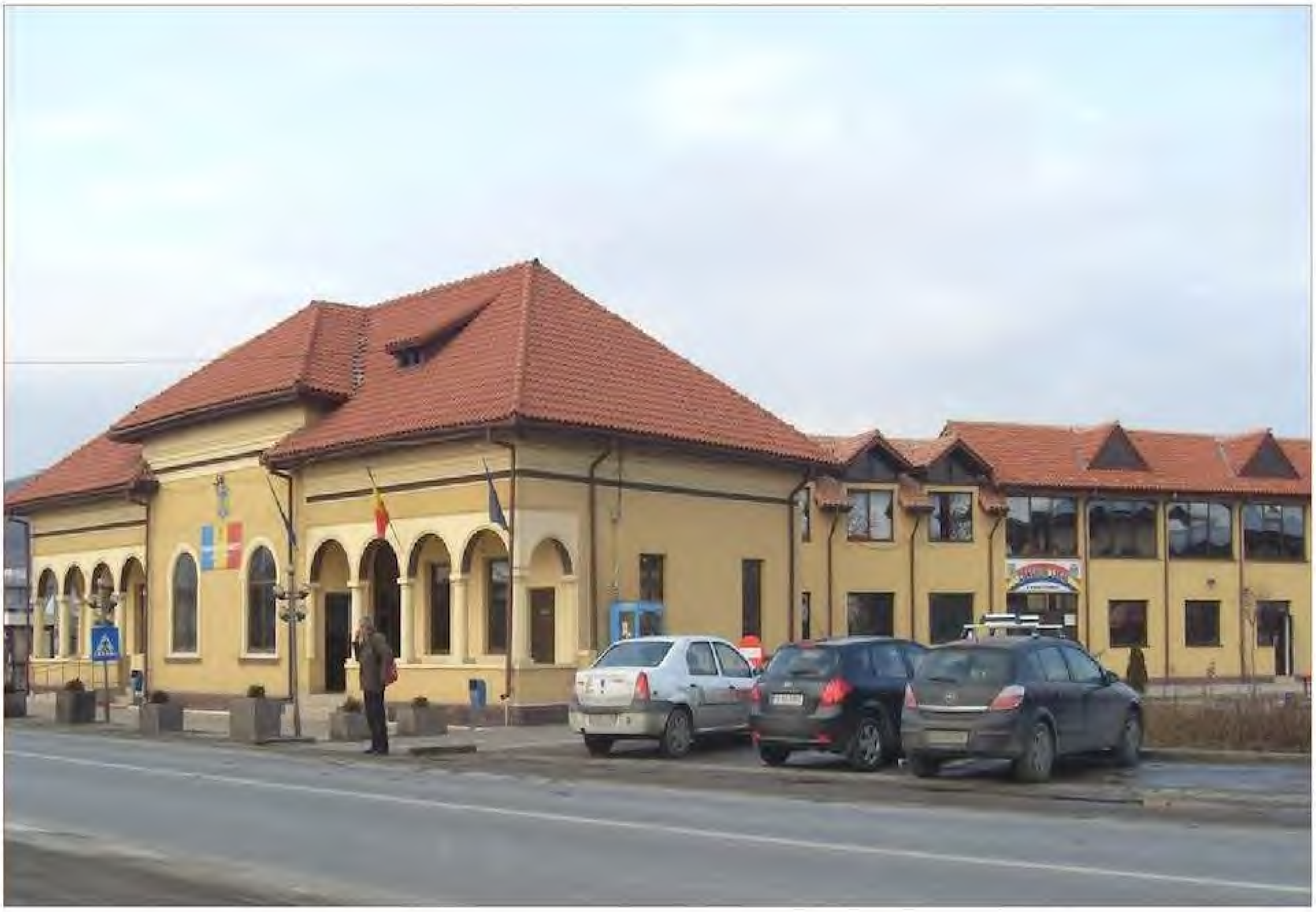

PRIMĂRIA ORAŞULUI ŞTEFĂNEŞTI.

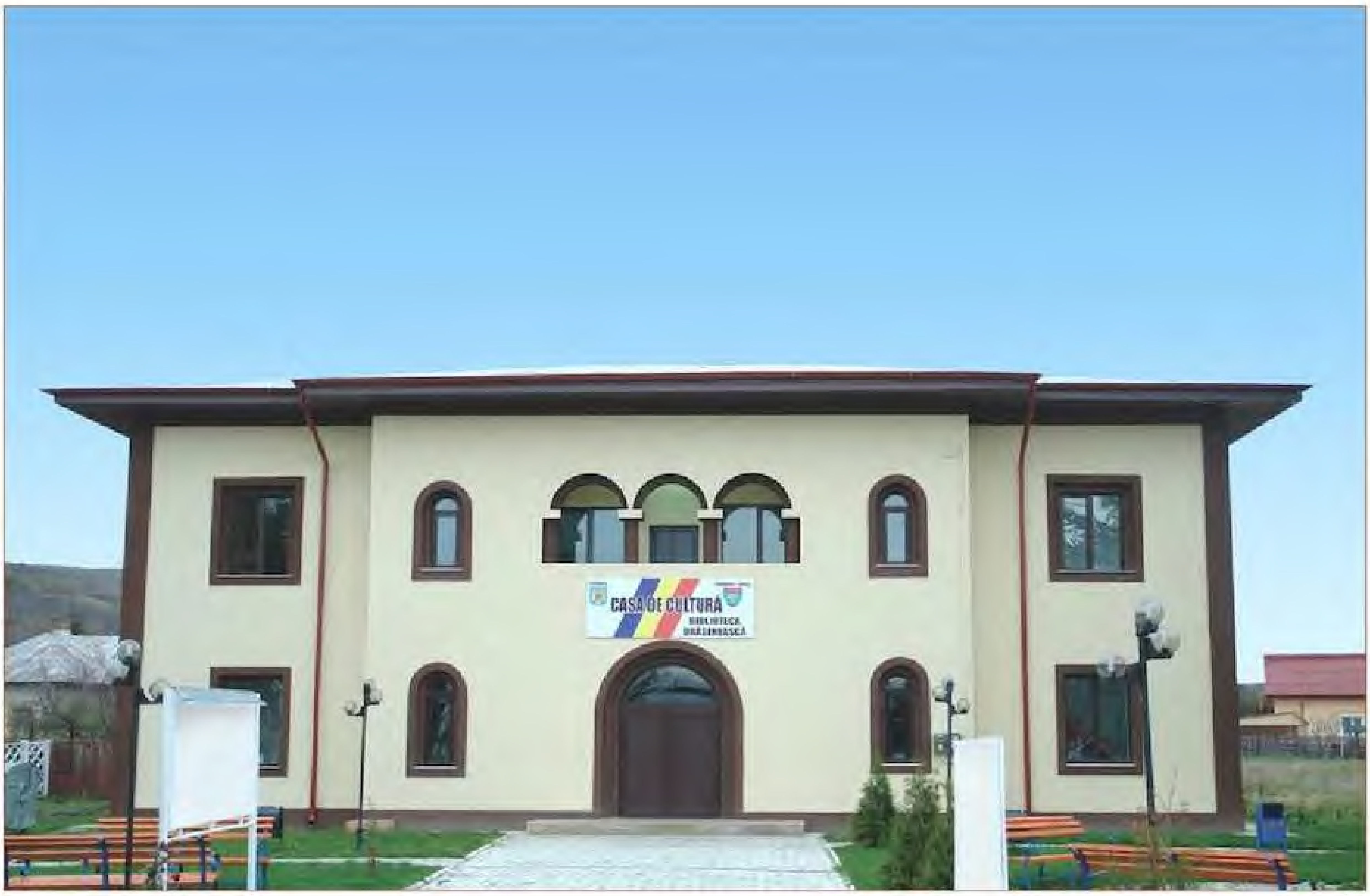
CASA DE CULTURĂ
BIBLIOTECA ORĂŞENEASCĂ

CASA DE CULTURĂ ŞTEFĂNEŞTI.

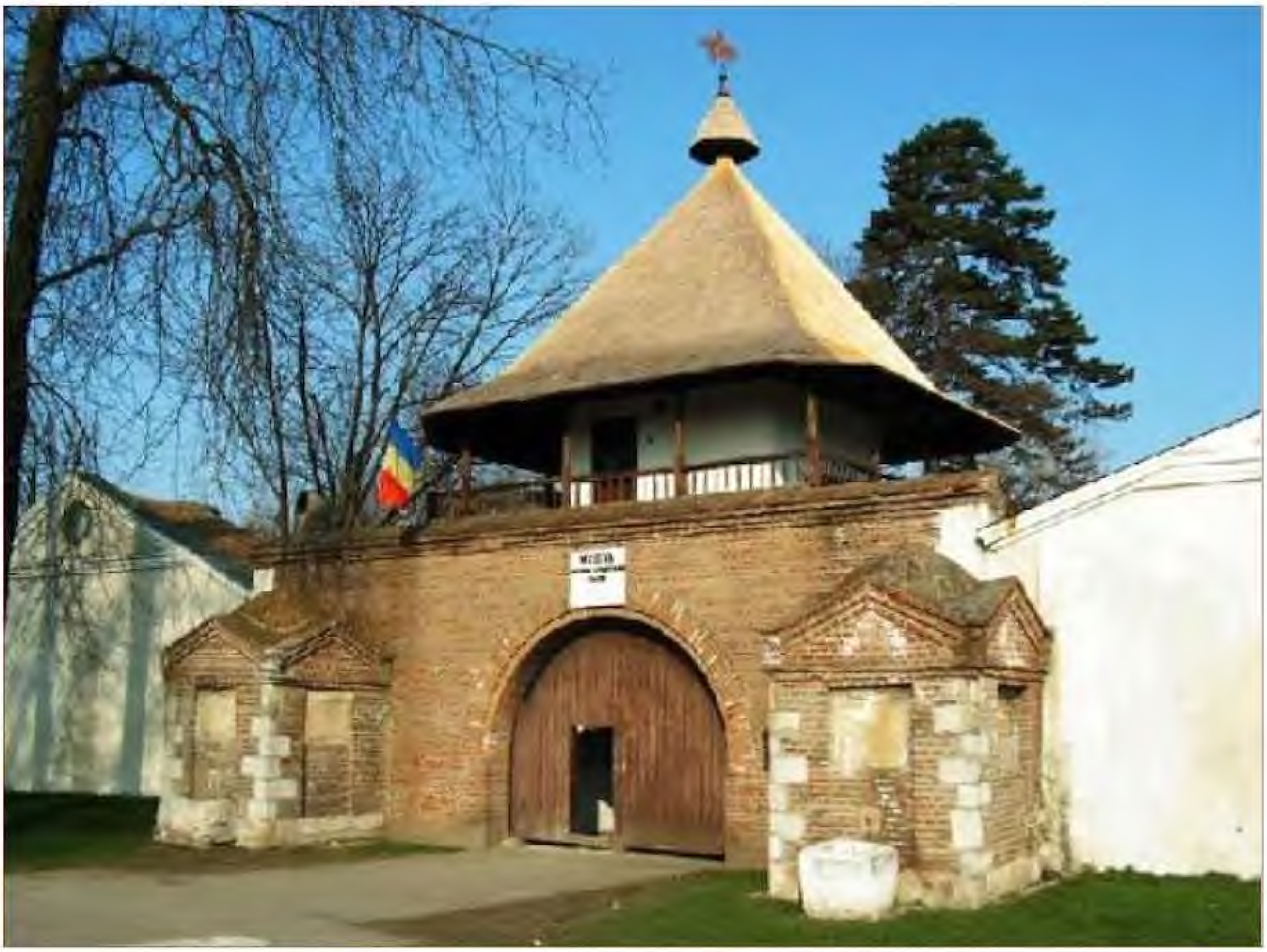

FOIŞORUL CONACULUI GOLEŞTILOR.

CONACUL GOLEŞTILOR.

MUZEUL POMICULTURII ŞI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

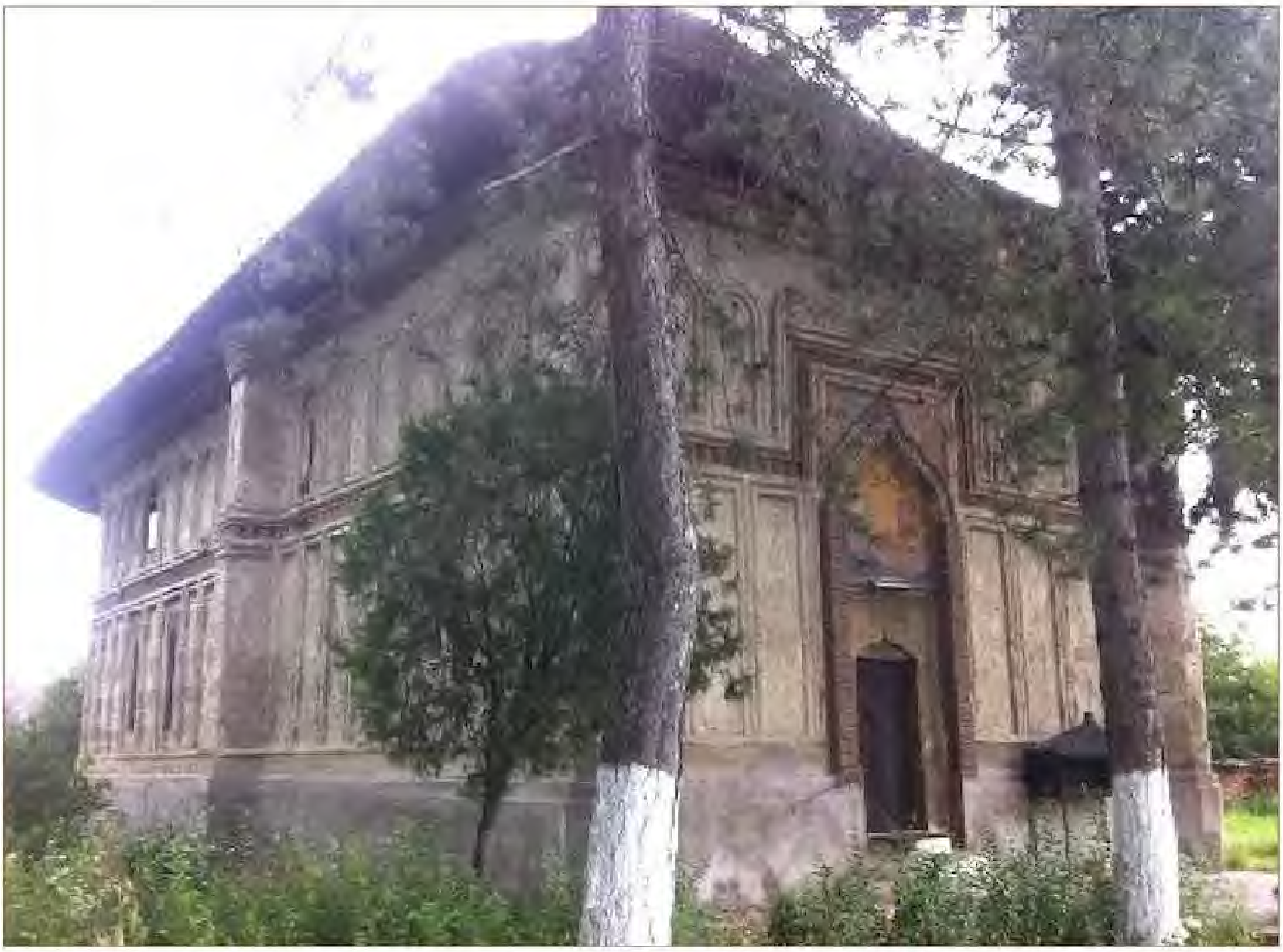

BISERICA GOLEŞTI.

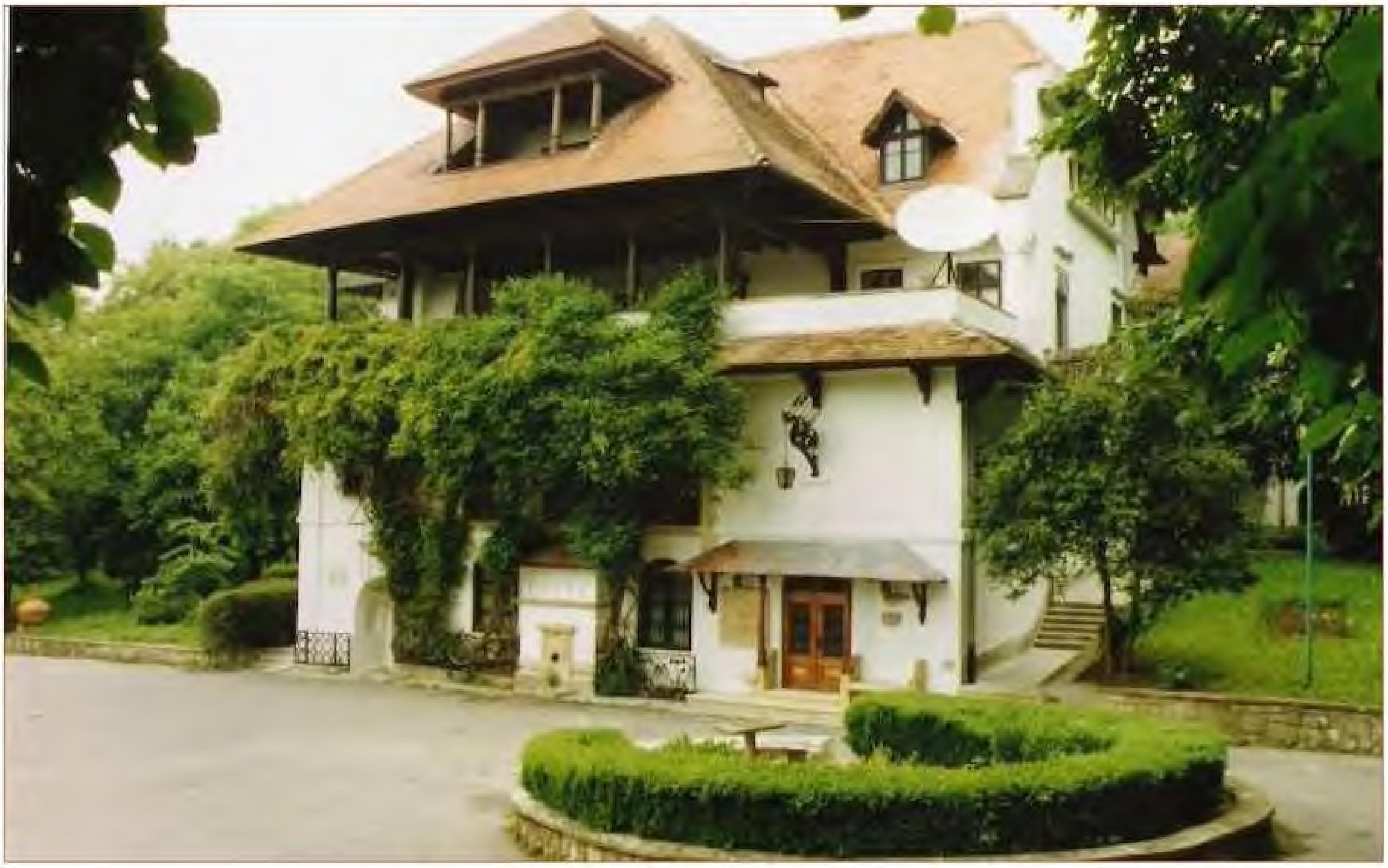

VILA FLORICA DIN CONACUL BRĂTIENILOR.

BISERICA BRĂTIENILOR

CONACUL BRĂTIENILOR.

CASA MEMORIALĂ «LIVIU REBREANU».

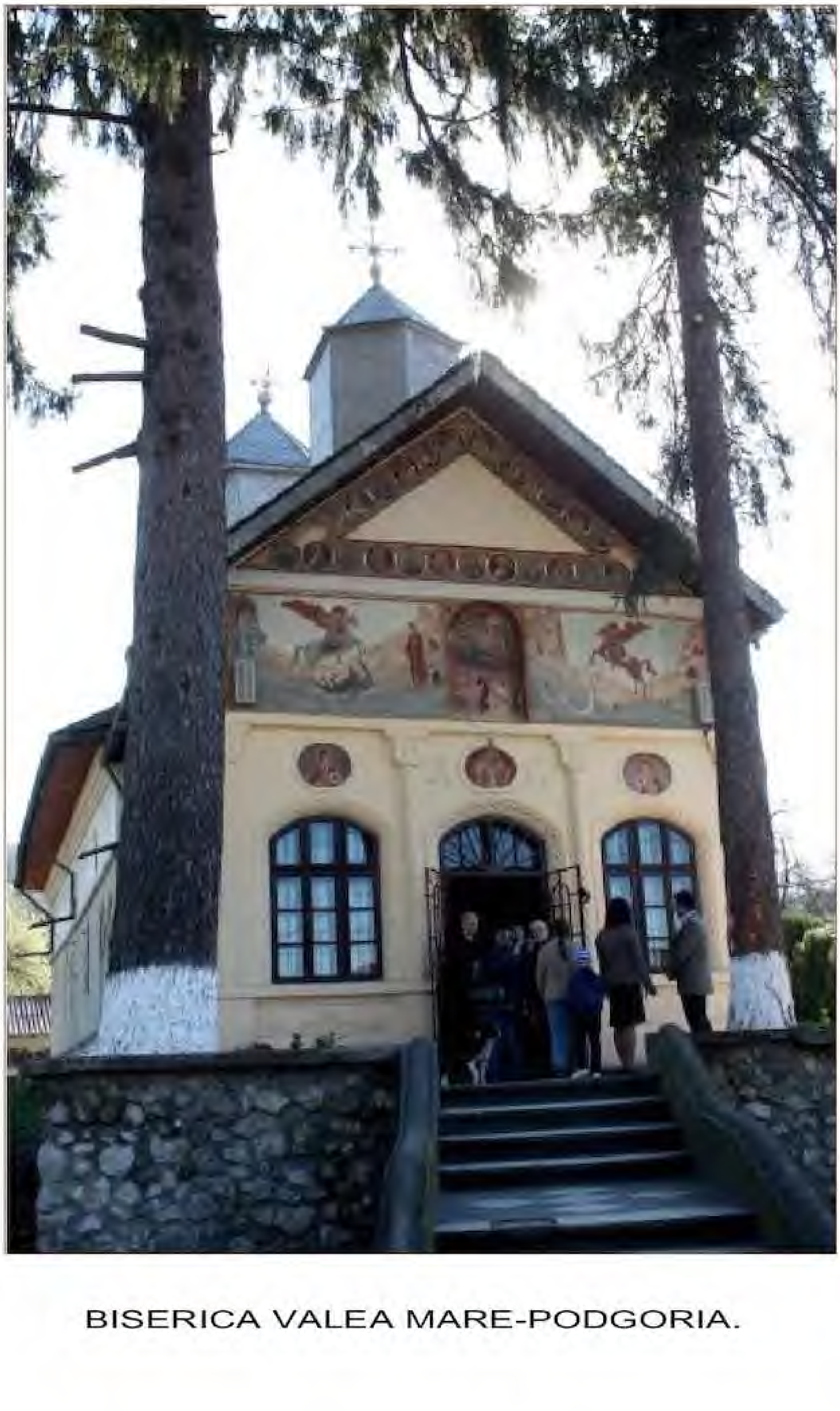

BISERICA VALEA MARE-PODGORIA.

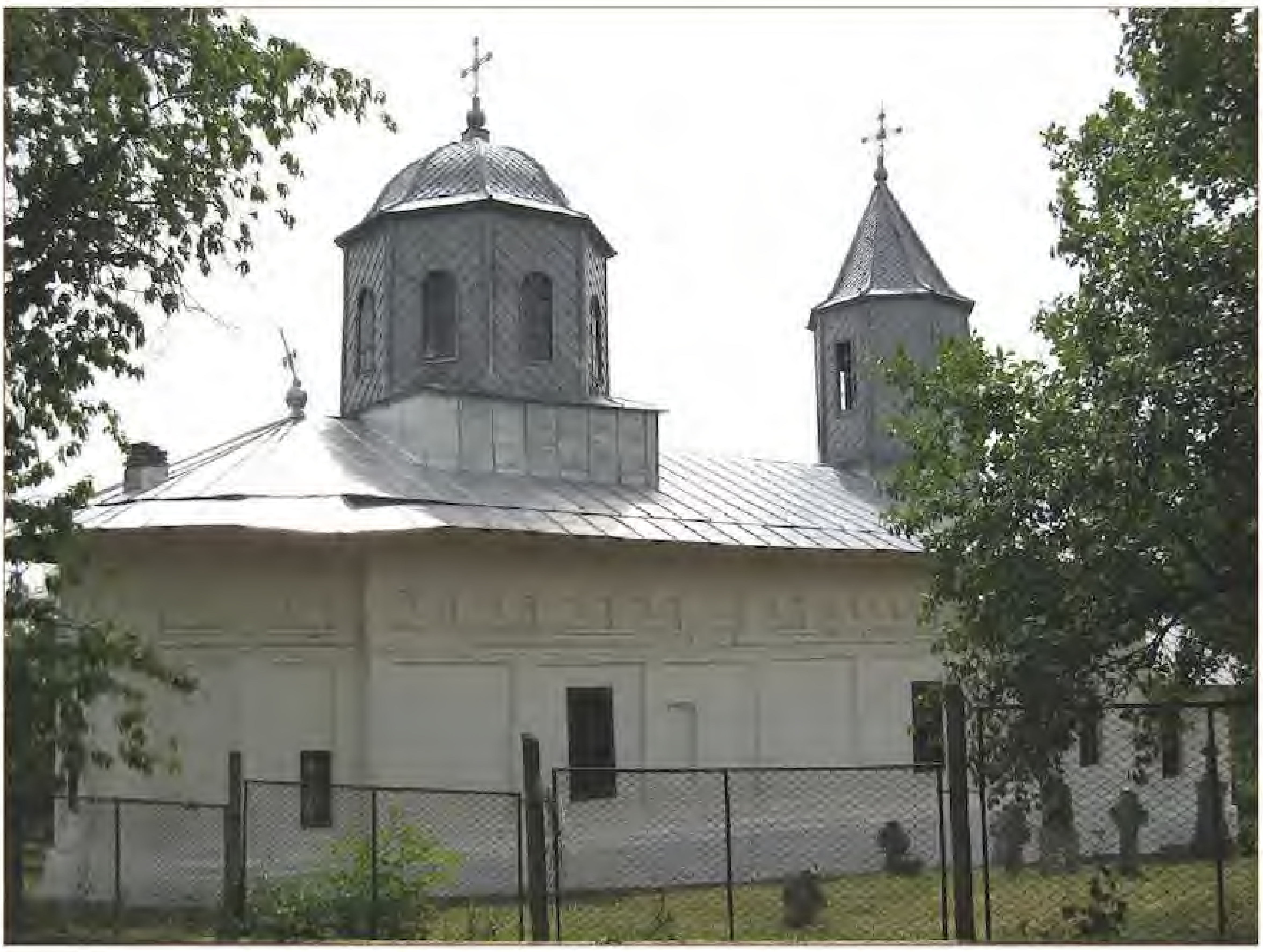

BISERICA ŞTEFĂNEŞTI VALE.

LICEUL ŞTEFĂNEŞTI.

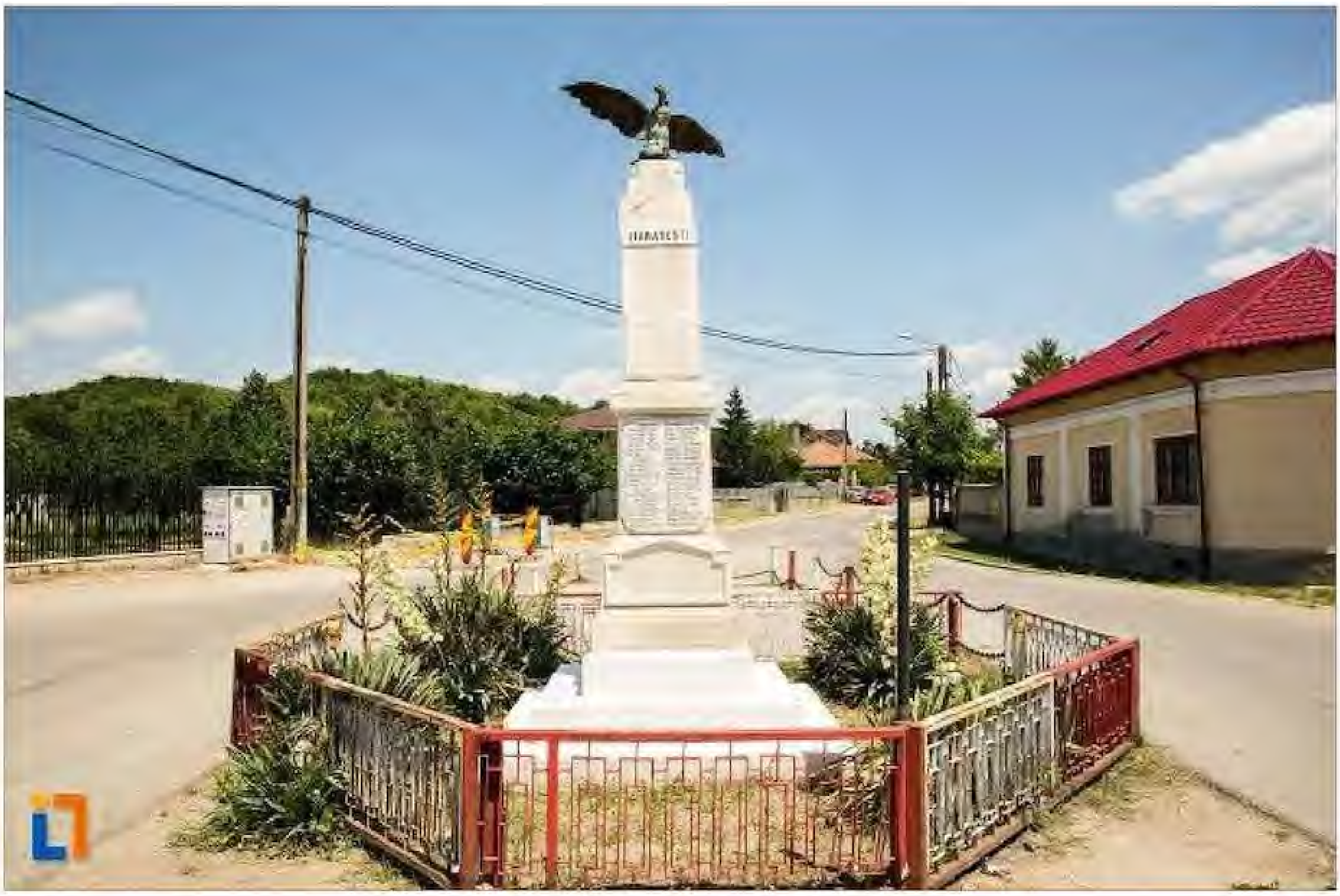

MONUMENTUL EROILOR ŞTEFĂNEŞTI.

CASA DE CULTURĂ ŞTEFĂNEŞTI.

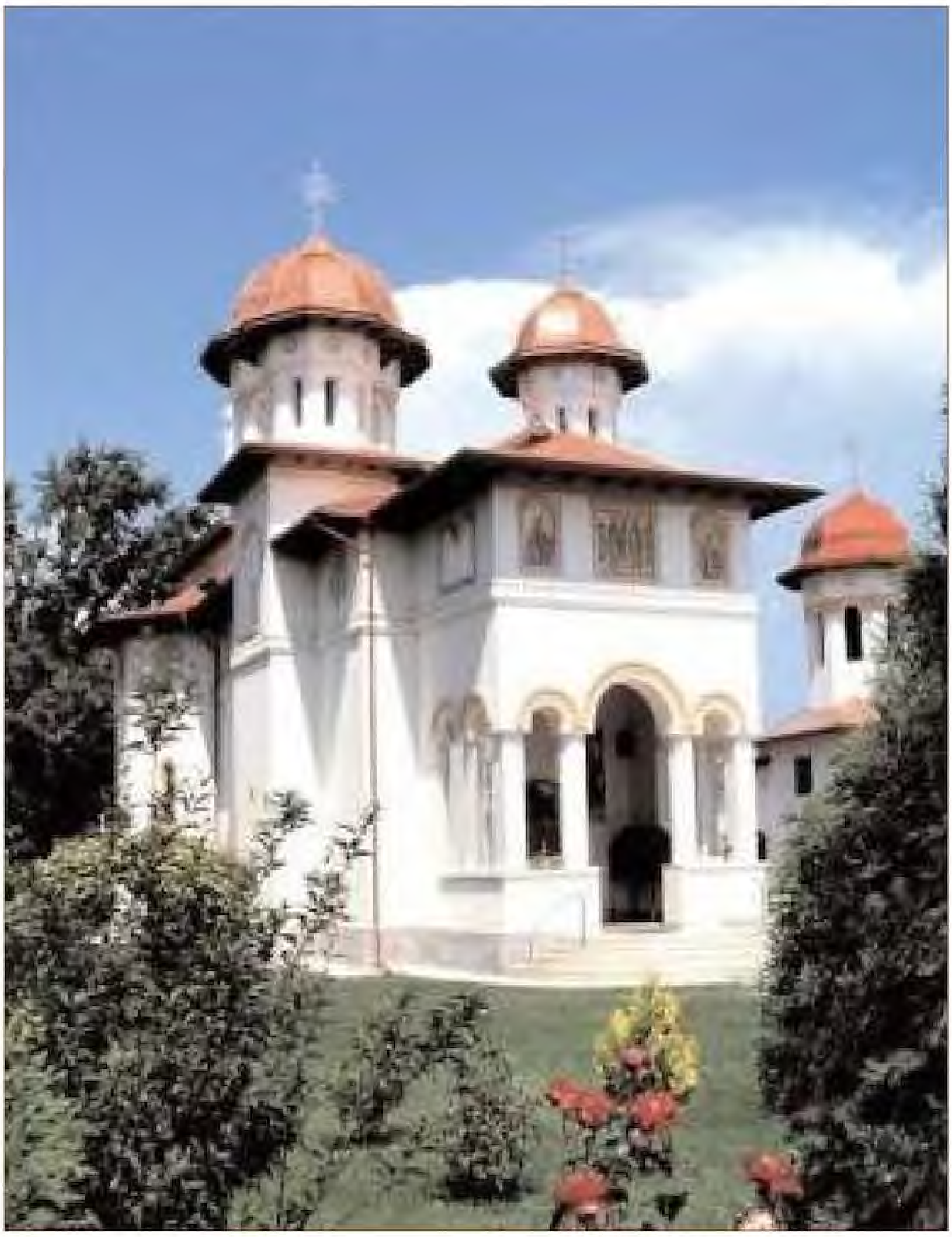

BISERICA NOUA DIN ŞTEFĂNEŞTI.

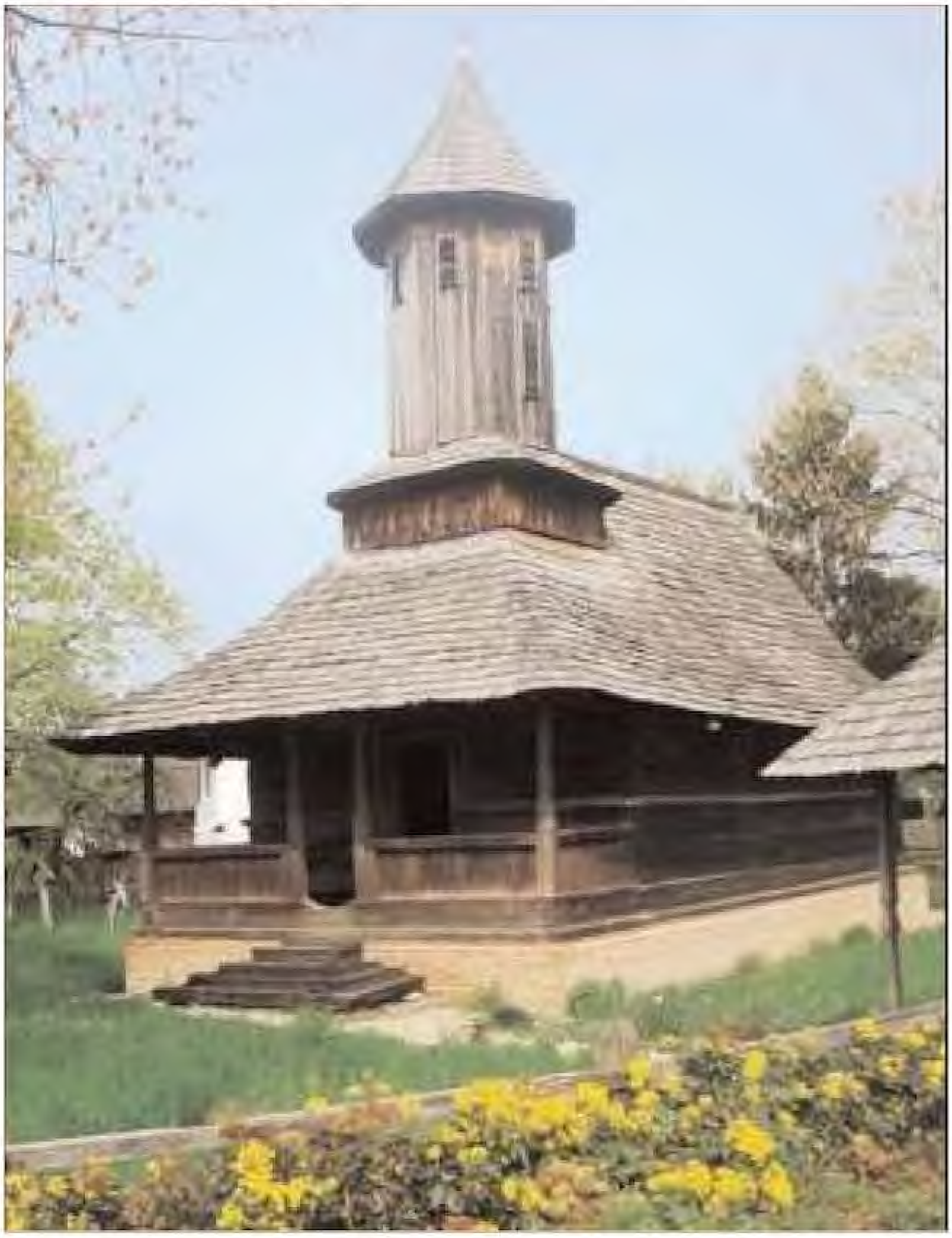

BISERICA DE LEMN DRĂGUŢEŞTI
AMPLASATĂ PE TERENUL
MUZEULUI POMICULTURII ŞI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

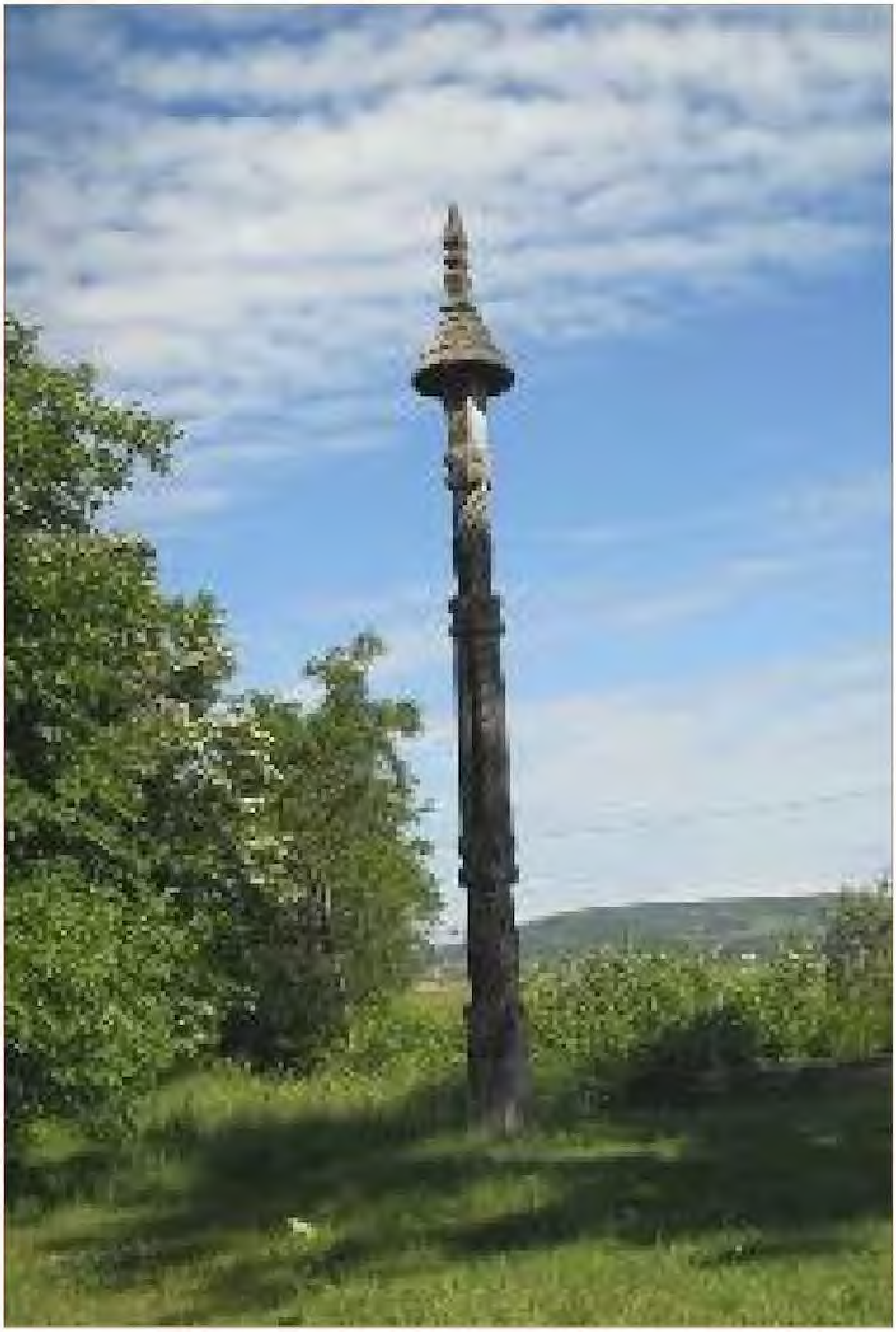

LEGĂMÂNTUL GOLEŞTILOR –
SCULPTURĂ DE NICOLAE NICA.

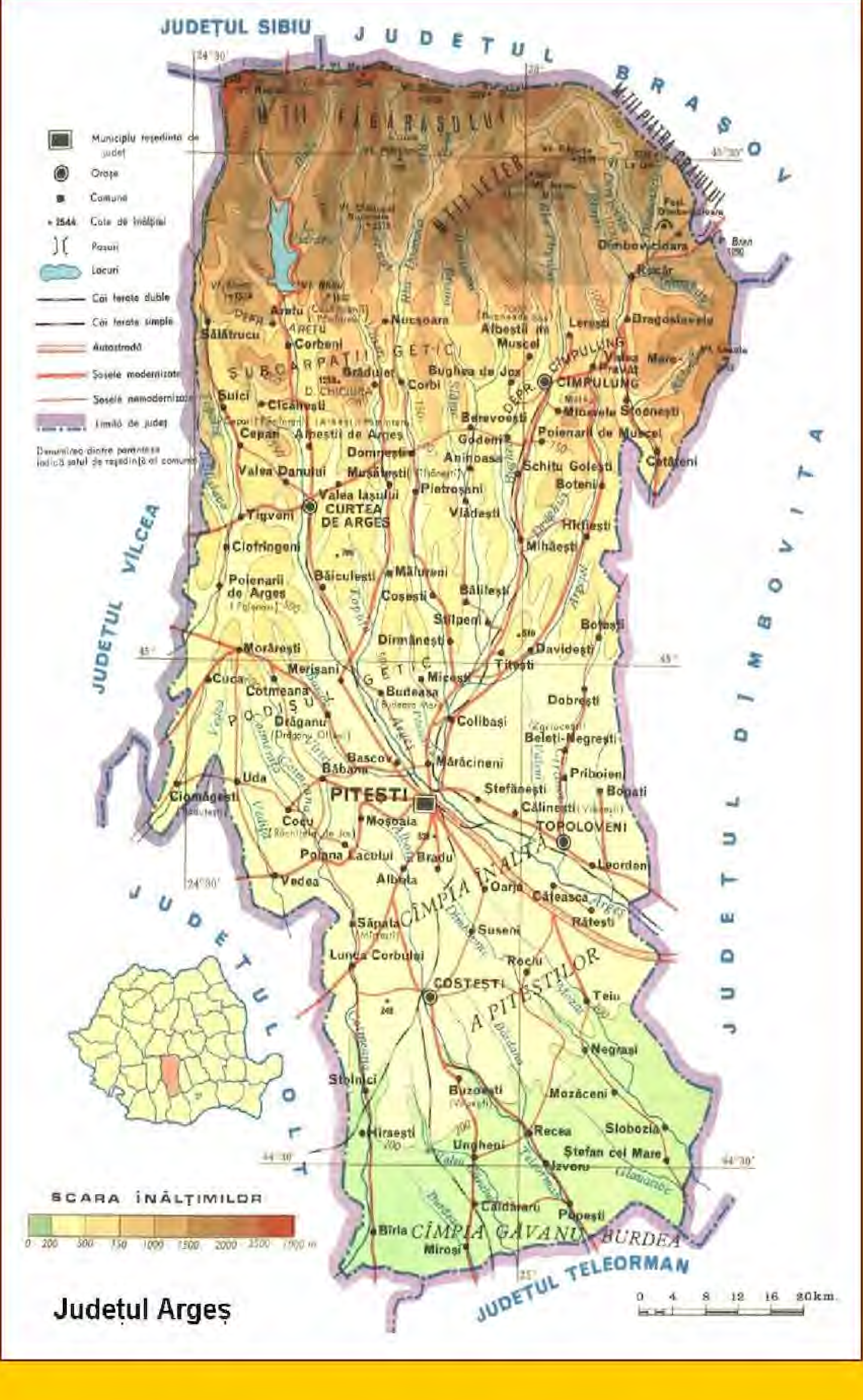
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
DEPR. AREFU
D. CHICIURA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Cetățeni
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Botenii
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofringeni
Poienarii de Argeș
Băiculești
Mălureni
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Țițești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrseşti
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Topolog
Doamnei
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Glavaciocul
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

STOENEŞTI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

STOENEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 7 sate: **Stoeneşti**; Bădeni; Coteneşti; Lunca Gârtii; Piatra; Slobozia; Valea Bădenilor.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 85 km.
SUPRAFAŢĂ: 109,2 km^2.
POPULAŢIE: 4.379 locuitori [2.171 M + 2.208 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Tarsia [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bădeni – 1560 [7068] iunie 16 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III , doc. 150)• **Coteneşti** – 1578 [7086] februarie 6 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 312)• ***Jupâneni** – 1571 [7080] octombrie 11 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 52)• ***Lucăceşti** – 1578 [7086] februarie 6 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 312)• **Stoeneşti** – 1568 [7076] august 23 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 97).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Bădeni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Petru cel Tânăr la 16 iunie 1560, prin care se confirmă lui Vitan și Neagoe proprietatea asupra unei „ocine în Bădeni, locul de la stână în Valea Lăstunilor și arătura de două zile de la Glod”.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin Așezarea și necropola Hallstatt, cultura Ferigile-Bârsești – situată la intrarea în satul Stoenești, în Valea Miriuței, la circa 700 m de șoseaua Câmpulung-Târgoviște.

TOPONIMIE:

Bădeni – toponim asociativ format pe baza eponimului *Badea* + sufixul *–eni*, indicând apartenenţa familială a locuitorilor care au întemeiat aşezarea. În componenţa satului actual, a fost înglobat satul Bădeni-Pământeni.

Coteneşti – toponim format pe baza eponimului *Cotea* (atestat în tradiţia orală locală) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Lunca Gârtii – toponim topografic format pe baza apelativului *luncă* + determinativul *Gârtea*, indicând pe deţinătorul iniţial al terenului pe care s-a constituit aşezarea.

Piatra – toponim topografic evocând natura terenului *pietros* pe care s-a constituit aşezarea.

Slobozia – toponim social format pe baza apelativului *slobozie* ≈ „sat de colonişti (băştinaşi sau străini) care aveau pe o perioadă oarecare de timp scutire de bir sau de prestaţii”; format din *slobod* + sufixul *–ie*. Documentele medievale atestă o masivă imigrare a unor transilvăneni în actuala arie a localităţii, devenită „loc de refugiu, dar şi de slobozie”.

Stoeneşti – toponim format pe baza apelativului *Stoian* – atestat frecvent ca antroponimic în zonă + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Valea Bădenilor – toponim topografic compus din apelativul *vale* ≈ „teren în pantă coborâtoare” + determinativul *Bădeni* – locuitori din aşezarea învecinată, deţinători ai loturilor de pământ în aria geografică a satului. Tradiţia orală asociază denumirea localităţilor: *Bădeni*, *Coteneşti* şi *Stoeneşti* cu numele unor căpitani ai legendarului Negru Vodă: *Badea*, *Cotea* şi *Stoia* <sic !>.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Construcţiile de locuit edificate în secolul al XIX-lea se caracterizează prin existenţa unui plan format din: tindă, celar, odaia de locuit şi odaia bună sau curată. Materialele utilizate în edificarea locuinţelor erau: lemnul, cărămida şi piatra de râu. Casele vechi înălţate pe temelie de piatră aveau pereţii construiţi din bârne de stejar sau de brad dispuse în cununi orizontale suprapuse, încheiate, la capete, „stâneşte" şi fixate, pe lungimea acestora, în cuie de lemn. Peste bârne, se aplica, în interior, uneori, şi în exterior, un strat de lut alb. Şarpanta formată din căpriori şi laţi fixaţi în cuie de lemn era acoperită cu şindrilă de brad. Organizarea interioarelor tradiţionale presupunea amenajarea vetrei focului şi a cuptorului construit din cărămidă. În odaie, erau montate: culmea (o prăjină lungă fixată în pereţi, pe care se păstrau textilele de casă) şi policioara (o scândură de lemn) unde se puneau obiecte mici. Din mobilierul tradiţional, în afara paturilor şi a meselor joase şi rotunde, se aflau: tronul pentru mălai, colţarul pentru blidele de lemn. Pe pereţi, se etalau părietare sau zăvestre şi, deasupra lor, ştergare şi străchini de lut. Pe o talpă lată din lemn de brad, care înlocuia scaunele, se aşterneau ţoale.

Organizarea interioarelor tradiţionale presupunea amenajarea vetrei focului şi a cuptorului construit din cărămidă. În odaie, erau montate: culmea (o prăjină lungă montată în pereţi, pe care se păstrau textilele de casă) şi policioara (o scândură de lemn pe care se puneau obiecte mici. Din mobilierul tradiţional, în afara paturilor şi a meselor joase şi rotunde, se aflau: tronul pentru mălai, colţarul pentru blidele de lemn. Pe pereţi, se etalau părietare sau zăvestre şi, deasupra lor, ştergare şi străchini de lut. Pe o talpă lată din lemn de brad, care înlocuia scaunele, se aşterneau ţoale.

Industria casnică textilă (tors, ţesut în război: procoviţe, scoarţe, plocade, fote, bete) antrena majoritatea ţărăncilor, produsele fiind desfăcute în târgurile din Muscel şi Dâmboviţa.

Portul popular tradiţional se integrează ariei portului popular muscelean din zona montană.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele: Sofia Anculescu, Ana Ghinete, Sofia Ghinete din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior.

Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de creatoare de prestigiu din localitate: Sofia Anculescu, Maria Chingaru, Viorica Enaru, Steliana Gagea, Adriana Lăzăroiu, Georgeta Lăzăroiu, Elena Muscalu, Petruţa Pantilie, Georgeta Panţuroiu, Iuliana Toboşaru. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Cătălin-Ionuţ Andreiu, Ion Andreiu şi Zizica Mihai. Lucrătura în piele constituie o îndeletnicire artistică pentru meşterii: Romu Guiman, Pavel Lăzăroiu, Nicolae Solomon şi Gheorghe Stoicuţ.

Inspirându-se din folclorul literar muscelean, cunoscutul poet popular Dumitru Enescu, originar din Coteneşti, a publicat, sub egida Centrului creaţiei populare Argeş, interesantele plachete de versuri: «Doruri spuse pe hârtie» şi «Primăvara mea cu dor».

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Ciobănaşul, Mânioasa, Ungureasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

TABĂRA LUI MIHAI VITEAZUL –[▲]– [1595] situată în punctul „Mălăiște", un platou la circa 1 km est de satul Bădeni.

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Bădeni Pământeni –[▲]– [1837-1841]~ctitorită de preot Dimitrie Stoiculescu, Stanciu Băcioiu şi enoriaşi •intervenţii: consolidare [1874-1876]; refacerea acoperişului [1937] •pictură murală: Gh. Arsulescu [1885]; refăcută integral de Ion Fleşaru [1931], restaurată [1957].

✚Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Coteneşti –[▲]– construită, în anul 1781, cu cheltuiala jupanului Ion Cotenescu, vătăful Plaiului Dâmboviţa, împreună cu fiii săi, Nicolae şi Gheorghe. În 1920, a fost adăugat pridvorul. Biserica are plan trilobat, cu abside poligonale în exterior şi semicirculare în interior; pridvor închis. Turlă octogonală „răsucită" deasupra naosului; turlă-clopotniţă peste pronaos. Decoraţia exterioară formată dintr-un brâu alcătuit din trei toruri paralele; cornişă şi arcade zimţate la turlă. Pictura murală originară acoperită, în 1883, de o pictură în stil neobizantin realizată de Petre Cazan; restaurată în 1955. În tabloul votiv, reprezentare realistă a familiei comanditarilor şi a bisericii.

Morminte ale ctitorilor, în pronaos. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1682], Apostol [1683], Mărgăritarul lui Zlataust [1738], Penticostarion [1743], Octoih [1766], Triod [1798] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX de zugravul Gheorghe Arsulescu; clopotul bisericii, datat 1781, este inscripţionat cu numele donatorilor: Ion vătaf şi fiii săi, Nicolae şi Gheorghe.

✝**Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Nicolae» Slobozia** (Bădeni-Ungureni) –[▲]–ctitorită, în 1831, „cu osârdia şi cheltuiala" bivel treti logofătului Nicolae Ştefănescu, devenit administrator al moşiei deţinute, în localitate, de Mănăstirea „Negru Vodă" din Câmpulung-Muscel, al cărei stareţ era Filaret Beldiman, moldovean de origine. Restaurată în 1872, concomitent cu adăugarea pridvorului, supraînălţarea pereţilor şi refacerea picturii murale. Deteriorată în urma exploziei unui obuz, în octombrie 1916; profanată de armata germană de ocupaţie „care a introdus cai înlăuntru, arzând întreg mobilierul cum şi crucile de lemn de la mormintele aflate în cimitir". Biserica a fost reparată în 1917 şi consolidată în perioada anilor 1935-1938.

Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată în exterior şi semicirculară în interior; pridvor închis cu arcade trilobate sprijinite pe coloane monolit amplu ornamentate la capitel şi soclu.

Pictura în interior şi, parţial, în exterior executată în tempera în 1938; fragmente din fresca originară se conservă în altar. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1714], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✝**Biserica «Sf. Nicolae» Piatra Stoeneşti** [1907-1916]~ctitorită de enoriaşi ai parohiei •intervenţii: adăugarea pridvorului [1938] •pictură murală: Ion Dogărescu [1918]; retuşată.

✝**Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Înălţarea Domnului» + Duminica Tuturor Sfinţilor» + «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» + «Sf. Ioan Botezătorul» Stoeneşti** construită, de obştea satului, în anul 1893; rectitorită [1929-1939] de preot Gheorghe Cotenescu, Ion Răuţoiu ş. a., conform planului arh. Dimitrie Ionescu-Berechet; antreprenor: fraţii De Nicollo •intervenţii: consolidare [1969] •pictură murală: Octav Angheluţă, Ion Fleşaru, Gheorghe Vânătoru, Vasile Blendea [1940].

✝**Biserica veche Stoeneşti** –[▲]– ctitorită, în perioada anilor 1809-1819, de căpitanul Ioniţă Ghimiloiu, administrator al moşiei deţinute, în localitate, de Mănăstirea „Negru Vodă" din Câmpulung-Muscel; călugărit sub numele de Ioanichie, dăruieşte moşia Stoeneşti Mănăstirii Argeşului. De plan dreptunghiular, biserica are un pridvor adăugat în 1895, peste care se înalţă clopotniţa de lemn. Din pictura murală originară, se conservă deasupra accesului în biserică, chipul Arhanghelului Mihail. Starea de conservare a construcţiei este deplorabilă; de aceea, se impun măsuri imediate pentru salvarea acestui important monument religios.

✝**Cruci de piatră**: **Bădeni**: 1726-1727 [7235] –[▲]–, 1791 –[▲]–, 1844 septembrie –[▲]– lângă Biserica Bădeni-Pământeni; ■~**Stoeneşti**: 1593-1601 –[▲]– vizavi de primărie; 1621-1622 [7130] –[▲]– la troiţa Pietrăreanu; ¼ XIX –[▲]– lângă podul Bădenilor.

✝**Monumente eroi**: **Stoeneşti** [1877, 1916]; (1935) – lângă Primăria comunei Stoeneşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 282 locuitori ai comunei Stoeneşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [164], Al doilea război mondial [115].

Momente de istorie locală

În aria localității, Mihai Viteazul, domnul Țării Românești [1593-1601] a organizat o tabără militară pentru refacerea oastei sale, în urma bătăliei victorioase din 13 august 1595, de la Călugăreni pe râul Neajlov obținute împotriva oștirii otomane conduse de Sinan-pașa.

CRUCEA LUI MIHAI VITEAZUL ■ După strălucita victorie obţinută de Mihai Viteazul în bătălia de la Călugăreni, din 13/23 august 1595, asupra oştirii otomane conduse de marele vizir Sinan-paşa, în cursul căreia au fost ucişi paşii: Hasan de Timişoara, Khidr şi Mustafa de Bosnia şi a fost capturat marele steag verde al otomanilor, Mihai Viteazul, determinat de superioritatea numerică a duşmanilor, a fost silit să se retragă la Stoeneşti, în aşteptarea unui ajutor militar extern. In amintirea acestui eveniment, s-a înălţat, în perioada interbelică, o **cruce de lemn** pe o stâncă din Colţul Albinei la o altitudine de 1125 m, în apropierea taberei unde a poposit oastea voievodului român; întrucât crucea s-a deteriorat, primarul comunei Stoeneşti, Ion Marin, împreună cu Fundaţia „Sf. apostol Andrei", s-a preocupat de edificarea unei imense cruci metalice, înaltă de aproximativ 15 m şi având o greutate de circa 2 tone. Montarea impresionantului monument a fost efectuată la 11 mai 2010, de către salvamontişti de la Inspectoratul pentru situaţii de urgenţă, în colaborare cu Unitatea specială de aviaţie Bucureşti, care a asigurat un elicopter pentru transportarea şi asamblarea structurii metalice a crucii.

IN MEMORIAM

✪ **COTENESCU GHEORGHE** [1886-1965] – preot, profesor, compozitor. Profesor de muzică la seminariile teologice: Câmpulung-Muscel, Curtea de Argeş [1912-1940], Cernica [1940]. Secretar de redacţie al revistei „Cultura"; membru al Societăţii cântăreţilor bisericeşti din România [1911]. Preot şi ctitor al Bisericii Stoeneşti. Amplă activitate culturală; recitaluri la Ateneul Român din Bucureşti şi în alte localităţi din ţară [1916-1918]. Conferenţiar la Universitatea populară „Nicolae Iorga" din Vălenii de Munte [1931-1943]. Participant la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş; deţinut politic [1949-1950]

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 438-439.

Viorel Petre Ghinete– *Monografia comunei Stoeneşti*, 2007, 306 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

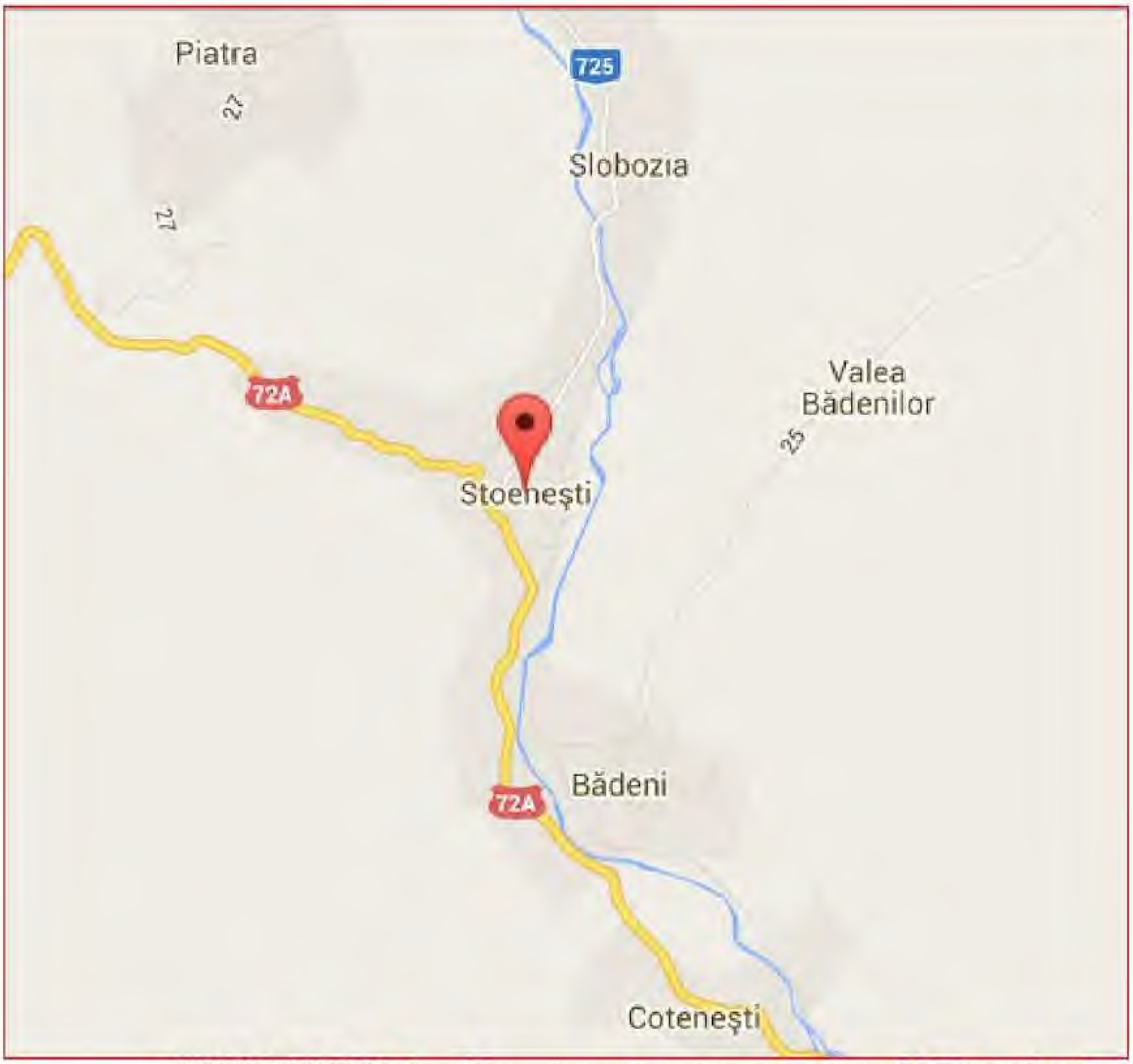
Piatra
27
725
Slobozia
27
Valea Bădenilor
72A
25
Stoenești
Bădeni
72A
Cotenești

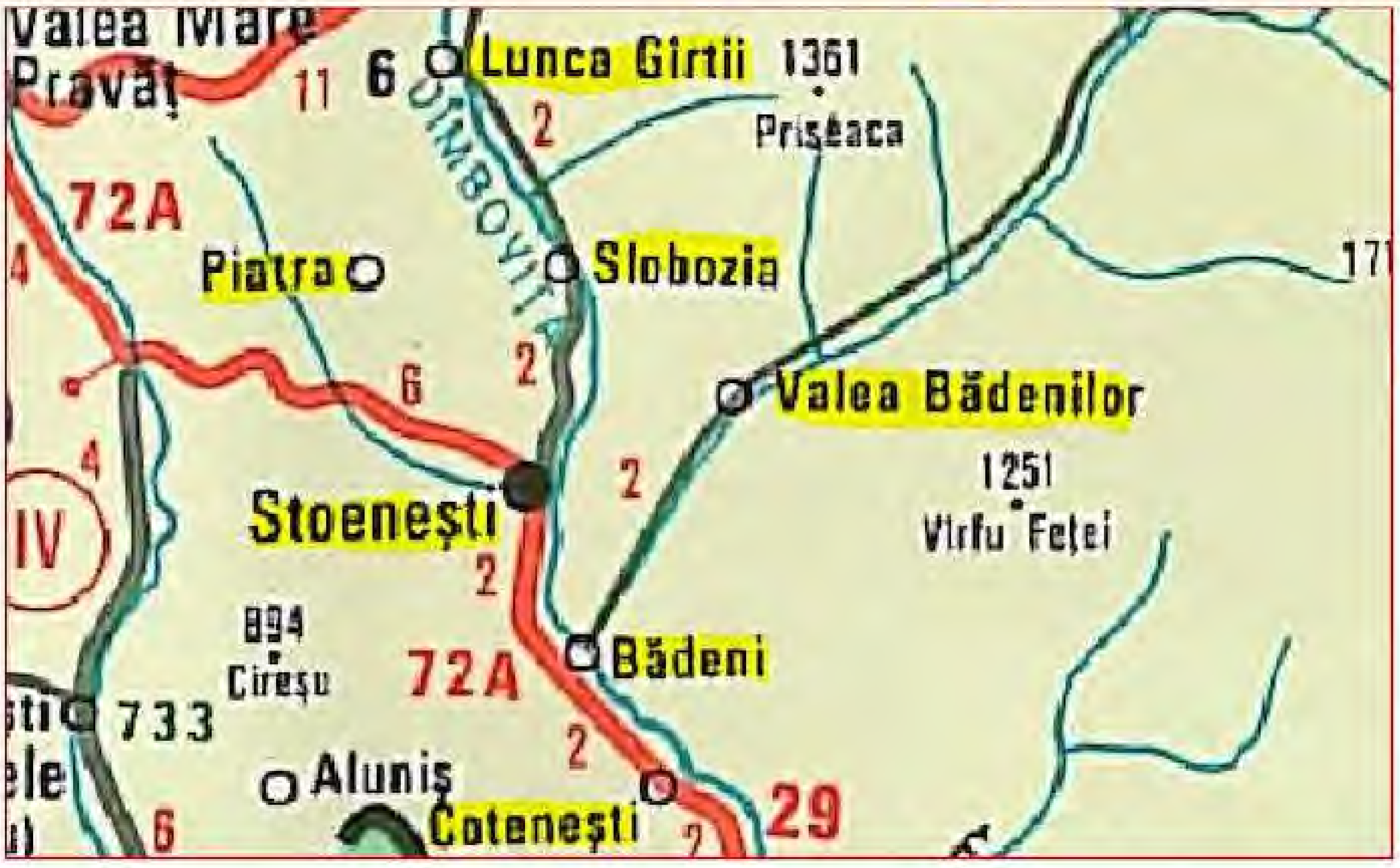
Valea Mare
Pravăț
11
6
Lunca Gîrtii
1361
Prişeaca
2
72A
4
DÎMBOVIȚA
Piatra
Slobozia
17
6
2
Valea Bădenilor
4
2
Stoenești
1251
Vîrfu Fetei
IV
2
894
Cireșu
72A
Bădeni
733
2
Aluniș
Cotenești
29
6
2

PRIMĂRIA COMUNEI STOENEŞTI.

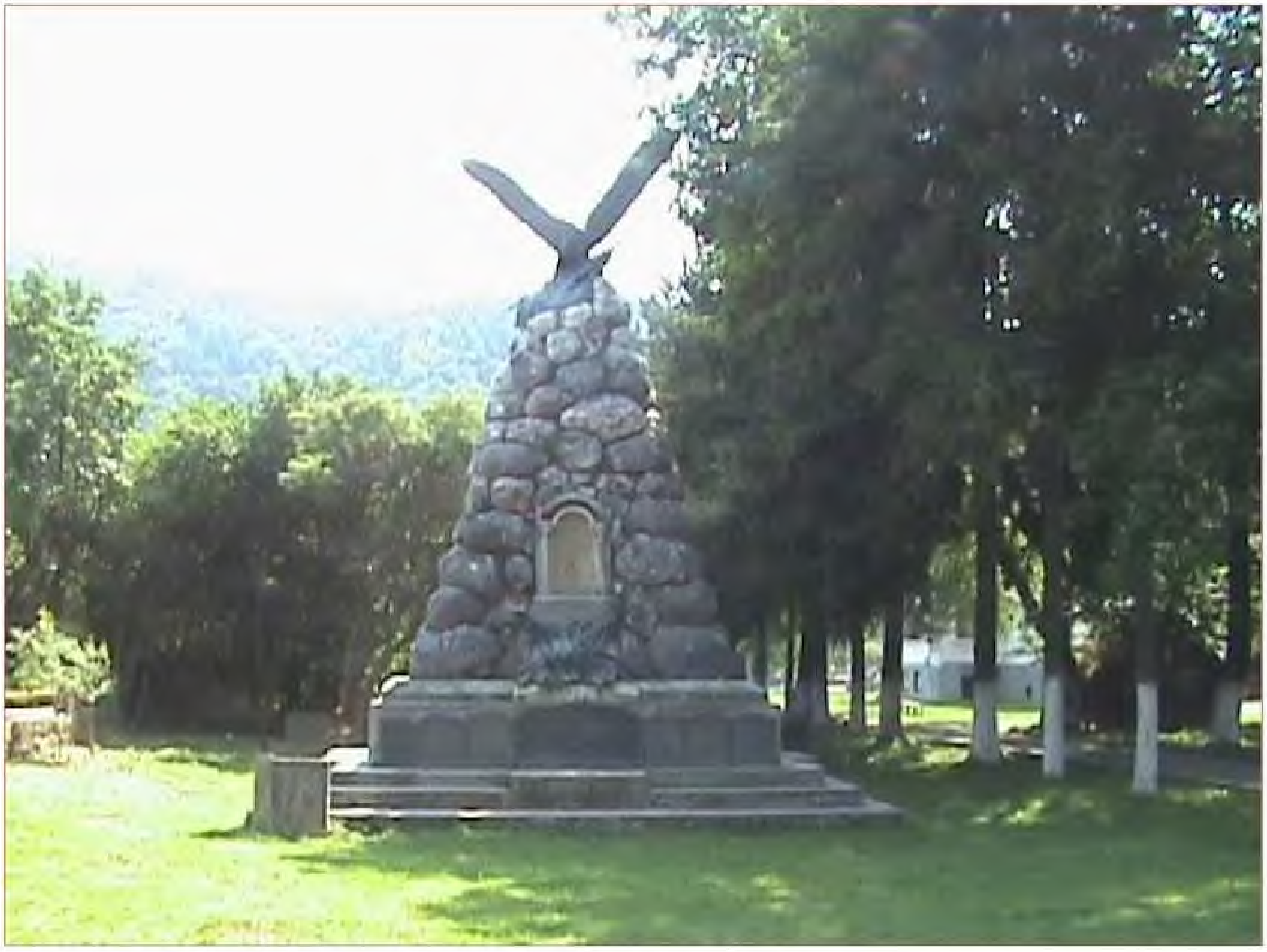

MONUMENTUL EROILOR.

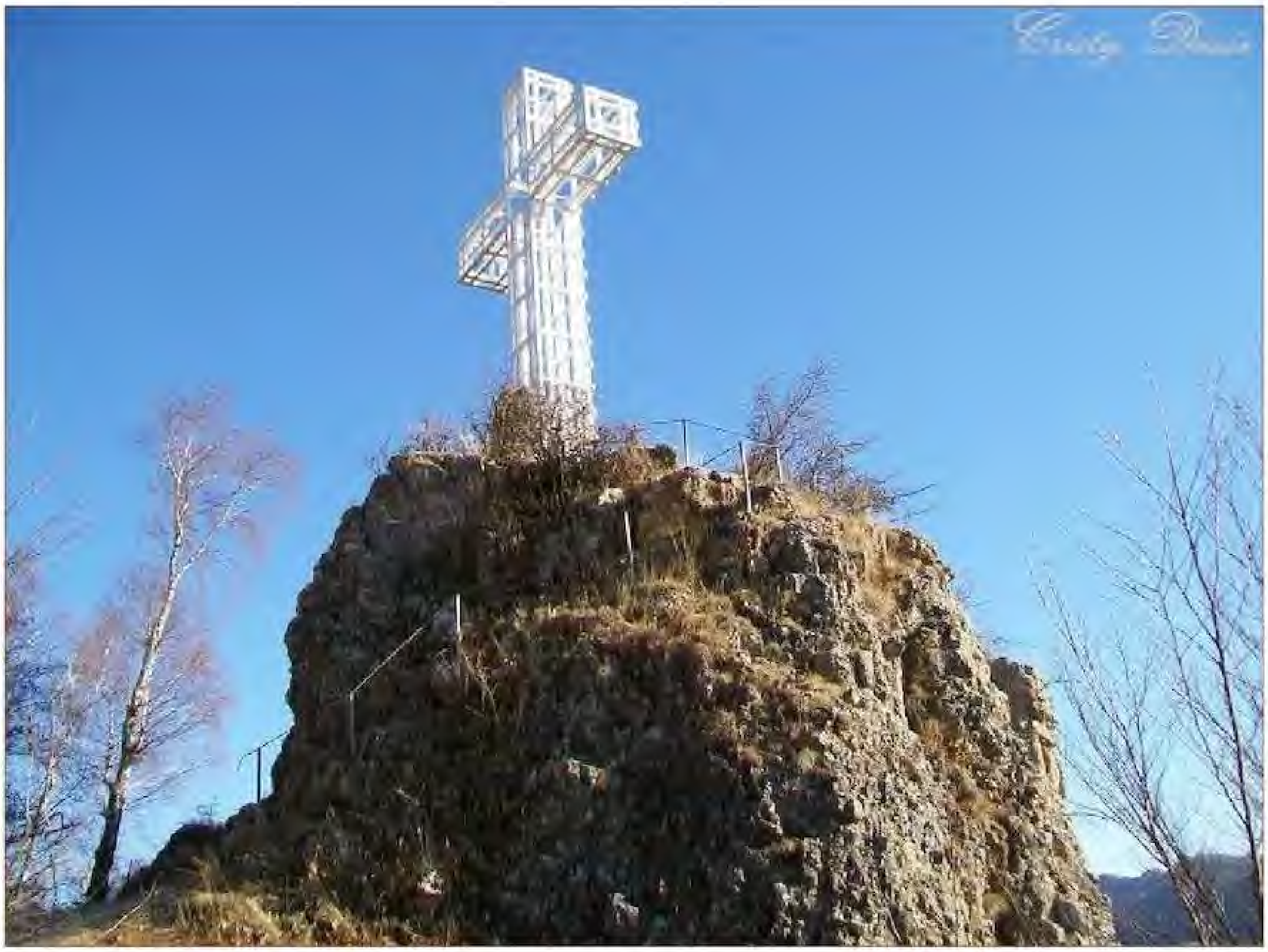

CRUCEA LUI MIHAI VITEAZUL.

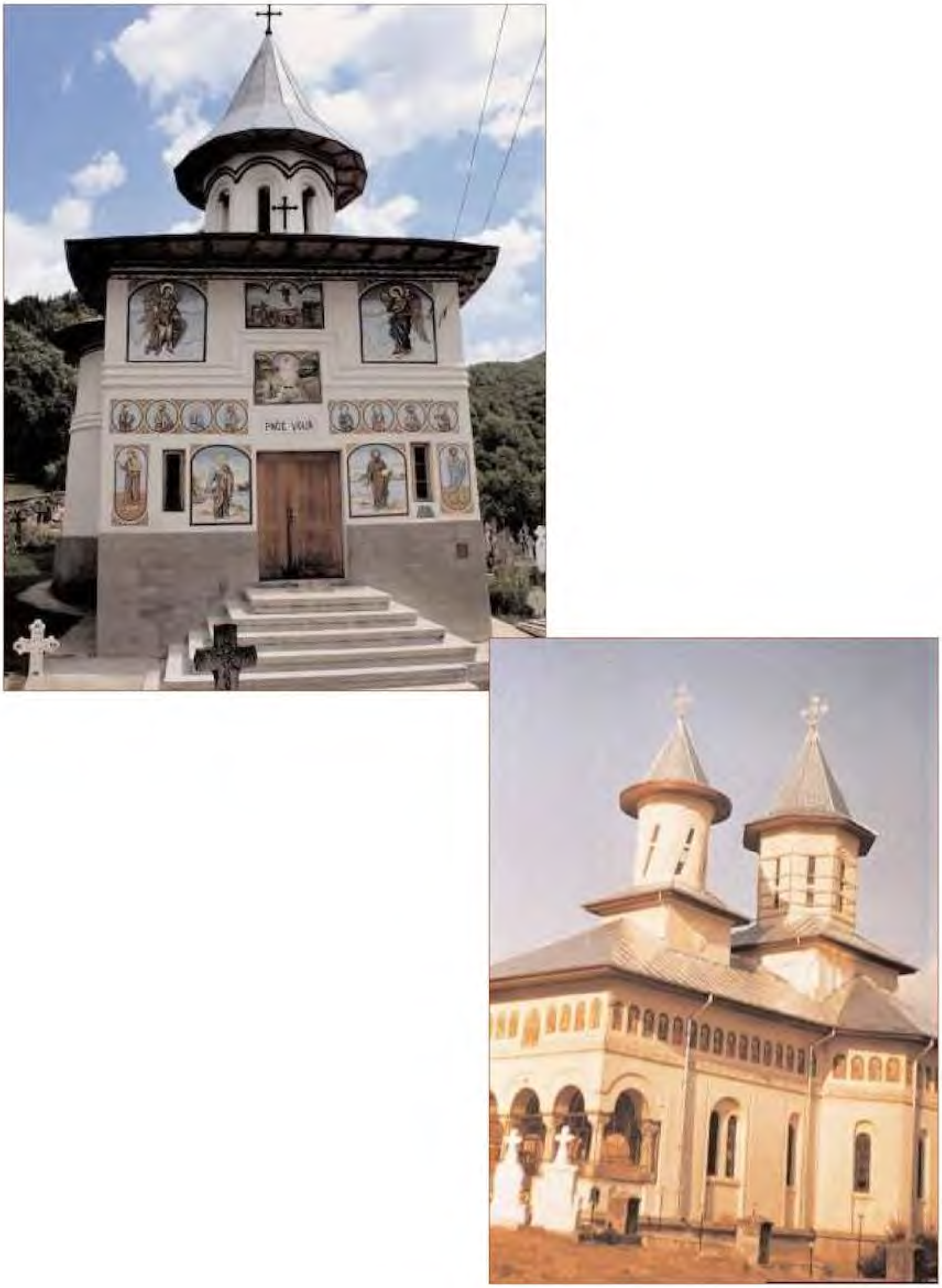

BISERICILE DIN COTENEŞTI.

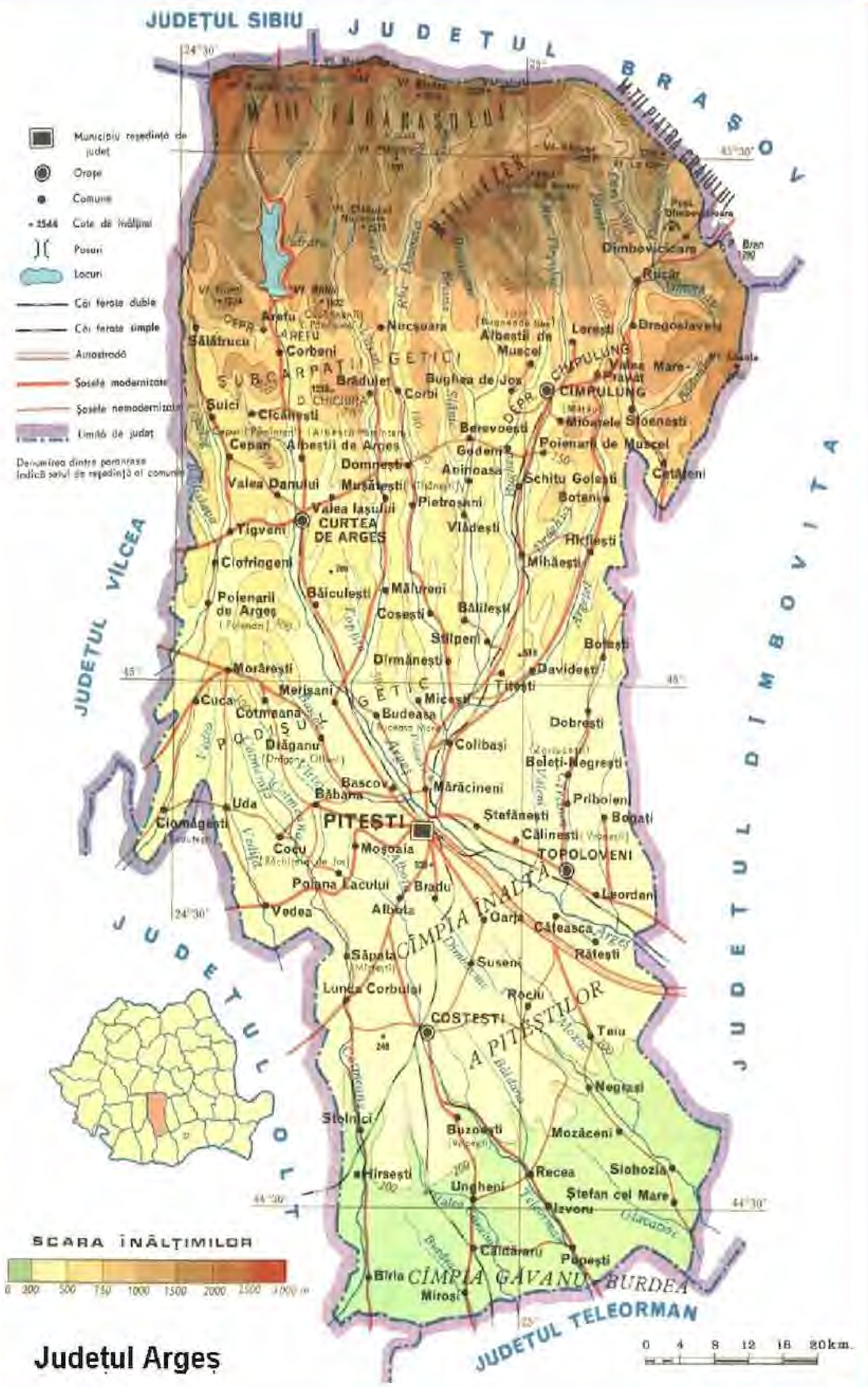
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțime
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Botenі
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Bran
44°30'
45°
45°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

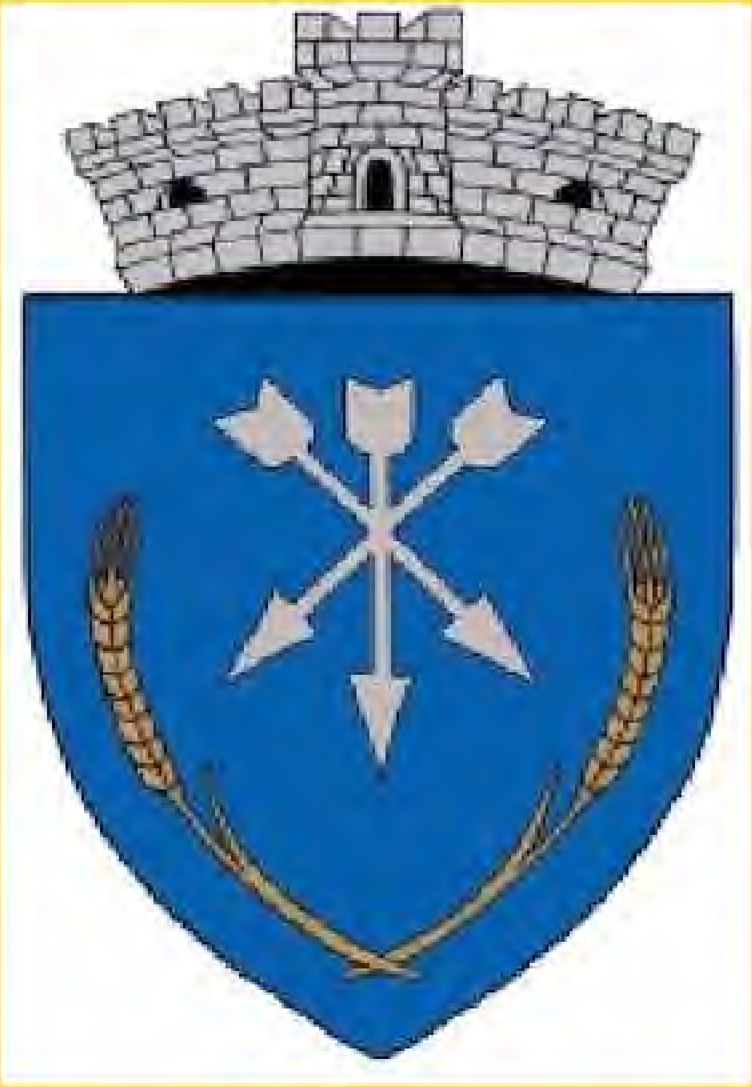

STOLNICI

PITEŞTI MMXV

STOLNICI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Stolnici**; Cochinești; Cotmeana; Fâlfani; Izbășești; Vlășcuța.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 38 km.
SUPRAFAȚĂ: 73,6 km^2.
POPULAȚIE: 3.382 locuitori [1.630 M + 1.752 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cochinești – 1563 [7071] aprilie 2 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. III, doc. 210)● ***Pojorâte** (lângă Cochinești) – 1569 [7078] decembrie 13 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 173)● **Stolnici** – 1557 [7066] noiembrie 22 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. III, doc. 88).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Stolnici.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Pătrașcu cel Bun la 22 noiembrie 1557, prin care se confirmă marelui clucer Radu și jupaniței sale, Caplea, „satele hotărnicite de Ion clucerul din Stolnici".

Sit arheologic: Existența anterioară a unor comunități umane pe teritoriul actual este atestată prin două castre romane:

CASTRUL ROMAN FÂLFANI –[▲]– care ocupa o poziție strategică favorizantă, fiind situat la limita unui deal și era înconjurat, pe trei laturi, de văi adânci. Lagărul (cu dimensiunile de 84 x 120 pași) era delimitat de un val cu lățimea de 15 m, la bază și înălțimea de circa 2 m, prevăzut cu un șanț lat de 18 m și adânc de 1,50 m.

CASTRUL ROMAN IZBĂȘEȘTI –[▲]– component al sistemului de apărare roman „Limes transalutanus", amplasat strategic, pe un deal înconjurat, pe trei laturi, de o vale adâncă (Valea Albă); poarta edificată pe singura latură accesibilă; suprafața de 84x120 pași era fortificată cu val înalt de circa 2 m, lat jos de 15 m și cu șanț adânc de 1,50 m și lat de 18 m. La Fâlfani, a fost descoperit un tezaur de 56 monede din argint turcești datând din secolul al XVI-lea.

TOPONIMIE:

Cochinești – toponim incert, provenit dintr-un posibil eponim *Cochină* (la origine, apelativul *cochint* – „poreclă dată grecilor veniți în perioada fanariotă") + sufixul colectiv *–ești*, care indică organizarea socială pe bază de obște a așezării.

Cotmeana <vezi comuna Cotmeana>. Numele anterior, *Căcărăzeni* este format pe baza eponimului-poreclă *Căcărează*, un cioban care, potrivit tradiției orale locale, s-a stabilit cu familia și turma sa de oi în aria localității. Numele actual provine din denumirea apei care străbate localitatea.

Fâlfani – toponim format, probabil, pe baza patronimicului *Fâlfoi* (poreclă având la origine verbul *a fâlfâi*) + sufixul *–ani* care relevă apartenența locală.

Izbășești – toponim cu caracter social derivat din apelativul *izbașă* ≈ „secretar al marelui divan însărcinat cu grija corespondenței" + sufixul colectiv *–ești*, care indică organizarea socială pe bază de obște a așezării.

Stolnici – toponim social format pe baza apelativului *stolnic* (înv.) „dregător care purta grija mesei domnești, fiind șeful bucătarilor, al pescarilor și al grădinarilor". Denumirea localității este asociată cu numele demnității feudale a stolnicului Bălăceanu care s-a stabilit pe moșia sa de aici, mutându-se de pe moșia Balaci din județul Teleorman.

Vlășcuța – toponim topografic diminutival derivat din apelativul bulgar al numelui etnic *vlaski* ≈ „românesc".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei de sud a judeţului Argeş. Vechile construcţii de locuit edificate din ostreaţă, tencuite cu lut, cu tălpi masive din lemn de stejar supraînălţate pe temelii din cărămidă au, la faţada principală, sală cu parmalâc din scânduri dispuse vertical. Stâlpii sălii, precum şi fruntarul prezintă decoraţii realizate în tehnica atât de ingenioasă a crestării, iar traforarea parmalâcului conferă spaţiului frontal construit atribute estetice. Un exemplar tipic, prin excelenţă, pentru vechea arhitectură locală, casa lui Radu Ioniţă, datată 1890, prezintă în plus capetele grinzilor realizate în motivul „cap de cal", iar şarpanta este fixată pe cununa acoperişului în cuie de lemn. Unele case vechi din Vlăşcuţa sunt construite din ostreaţă – bârnele de lemn fiind încheiate la „chert" ≈ „scob", în stâlpi; pereţii sunt cercuiţi cu spărturi din scânduri şi tencuiţi cu pământ şi nisip. Şarpanta în patru ape se prelungeşte în spatele casei, pentru a proteja „aplecătoarea" din paiantă. Construcţii de locuit specifice arhitecturii populare tradiţionale: Casa Ioniţă Maria [4/4 XIX] –[▲]–, Casa Nistoroaia Stela [1933] –[▲]– „clădită" de meşterul Ion Vasile.

Portul popular local, folclorul literar şi coregrafic înregistrează valori estetice inegalabile prin particularităţile evidente ale costumului, cântecului şi dansului căluşăresc.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Maria Badea (n. 1949) şi Ioana Miucheanu (n. 1928) din satul Fâlfani, precum şi Floarea Grosu (n. 1938) şi Lucica Pietriş (n. 1950) se specializaseră în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă.

Echipa de căluşari din Stolnici constituie una dintre formaţiile etalon ale dansului căluşăresc din judeţul Argeş; sub coordonarea vătafului Petre Măsală, căluşarii din localitate au obţinut numeroase premii la festivalurile şi concursurile de gen din ţară.

La Stolnici, se organizează anual, de ziua Înălţării Domnului, încă din anul 2000, o interesantă întrecere a căluşarilor din judeţul Argeş.

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Arnăuţeasca, Băltăreasca, Băluţa, Brâul căluşăresc, Brâul de la Fâlfani, Brâul de la Urluieni, Bumbacul, Burdelul, Castraveţii, Cochineasa (Cochineasca), De unu singur, Foişoreanca, Gheorghiţa din căluş, Hora Badiului (Hora Badii), Hora din căluş, Hora în două, Hora în patru, Hora Nuţii, Joiana, Lozasca, Mureşanca, Murguleţul de la Urluieni, Rustemul, Sârba căluşărească, Sârba-n tarapanale prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Nicolae» **Cochineştii de Jos** –[▲]– a fost construită, în 1793, cu cheltuiala ctitorilor: popa Manea, preoteasa Ilinca, moş Vasile, jupan Anton postelnic, Voica postelniceasa, protopop Badea, popa Nica, prezbitera Ilinca, Ioan Celmare – tatăl popii Nica, Gheorghe Hagiu şi moștenii satului, datarea este corelată cu anul menționat pe unele icoane împărătești. De plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroșată; pridvor deschis cu arcade în plin cintru, susținute pe coloane și semicoloane angajate; turlă falsă de lemn, întrucât turla inițială din cărămidă a fost distrusă de cutremur. Decorație arhitecturală exterioară compusă dintr-un brâu în formă de tor încadrat de zimți și cornișă zimțată.

Biserica a fost afectată de seisme, fiind consolidată în anii 1885-1886, la bolțile interioare și în pridvor; pereții au fost consolidați cu trei centuri metalice, racordate transversal prin vergele metalice, în 1979.

Pictura murală originară în frescă, realizată, în 1793, de Anghel zugrav prezintă scene biblice ample; în tabloul votiv, reprezentare realistă a bisericii (cu turlă de zid deasupra pronaosului, pridvor cu arcadă laterală); tablourile ctitorilor realizate după modele. Scena „Femeia sulemenită amenințată de moarte", pictată la intrarea scării clopotniței, prezintă un evident interes; pictură în tempera în exterior; repictată în anii 2000-2004.

În patrimoniul bisericii, se află volume ritualice: Penticostar [1889], Mineie [1891-1894]; icoane pictate pe lemn în 1793 și în 1802, de Anghel zugrav.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» **Cochineştii de Sus** – Uruci –[▲]– a fost construită din cărămidă în anul 1787, cu contribuția ctitorilor: protopop Badea, protopop Vasile, popa Radu, popa Manea, popa Neacșu, Hagi Gheorghe, Necula şi obştea satului. Biserica, reparată în 1921, avariată de cutremurul din 1940, a fost consolidată cu centură de beton în 1943, odată cu refacerea pridvorului. Biserica este de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroșată, pridvor deschis cu arcade în plin cintru susținute pe coloane și masive de zidărie. Turlă octogonală de lemn, pe tambur pătrat din cărămidă mascat de acoperișul bisericii, deasupra pronaosului.

Pictura murală originară aparţine zugravilor: Anghel, Oprea, Fotache [1794]; restaurarea picturii efectuate de Ana Maria Baciu (pronaos); Ion Chiriac (naos, altar), cu cheltuiala familiei Dumitru Ştefan, a preotului Ion Ionescu şi a enoriaşilor. În patrimoniul bisericii, se află volumele ritualice: Penticostar [1889], Triod [1891], Mineie [1891-1894]; icoane pictate pe lemn.

✚**Biserica de lemn** «Cuvioasa Paraschiva» **Corbeşti** –[▲]– Conform tradiţiei orale locale, a fost construită din bârne de lemn, în timpul domniei lui Mihai Viteazul [1593-1601], de către un cioban bogat din sat, Popârţă, ajutat de hatmanul Corbu, căpitan al voievodului muntean, din care ar descinde locuitorii aşezării Corbeşti. Numele anterior al aşezării a fost Popârţeşti-Corbeşti.

Biserica datează, probabil, de la începutul secolului al XIX-lea, întrucât icoanele împărăteşti originare sunt realizate în această perioadă. În anul 1874, a fost consolidată, pridvorul de lemn fiind înlocuit cu un pridvor de zid. Biserica are plan dreptunghiular, cu absidă la altar; pridvor deschis, sprijinit pe coloane de cărămidă. Fără turlă. Iconostas de lemn între altarul acoperit cu o boltă cilindrică şi naosul prevăzut, de asemenea, cu o boltă cilindrică independentă de cea a pronaosului. O particularitate de plan a monumentului o constituie supradimensionarea laterală a pronaosului în raport cu naosul. Intervenţii: „reînnoită" [1803]; consolidată [1874]; reparaţii [1941], clopotniţă [1998].

Pictura originară a fost realizată de Anghel zugrav şi popa Mihai, în 1803. Pictura exterioară executată în anul 1874 include, în registrul său, reprezentări de apostoli şi prooroci, spaţiile intermediare fiind completate printr-un décor vegetal format din stilizări florale în relief, iar, sub cruce, sunt fixate aplice cu grifoni afrontaţi sculptaţi în lemn.

În patrimoniul bisericii, se află icoanele pictate pe lemn, în anul 1803, de Anghel zugrav şi, în anul 1874, de un anonim, „Patimile Mântuitorului"– o icoană prăznicară cu 12 scene biblice. Clopotul bisericii datează din 1874.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva» **Fâlfani I** (Căcărăzeni) [1895-1897] ~ctitorită de preot Duminică, Ion Boerescu, Marin Minulescu, Păun Păunescu, Ion Popescu, Enache Stoleru, Ion Dumitrescu, Gheorghe Dumitru, Gheorghe Florea şi Mihai Badea; construită conform proiectului arh. Costea Matei •intervenţii: renovare [1939]; consolidare [1997]; construirea unei clopotniţe [2001-2003] •pictură murală: Jeni Nicola şi Simon Nicola [1897]; restaurare pictură: Atanasie Budeanu din Bucureşti.

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Fâlfani II** [1858]~ctitorită de Iorga, Stana, Radu Tudor, Marin, Dragomir, Enache ş. a. •intervenţii: consolidare cu bare metalice [1972] •pictura murală „renovată" [1972].

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Izbăşeşti** –[▲]– construită în 1780, „cu osteneala diaconului Coman, a soţiei sale, Bălaşa, şi a credincioşilor". Modificări structurale au fost efectuate, în cursul anilor 1884-1885, „cu cheltuiala şi stăruinţa domnilor: Iorgu Teodorescu, Şerban Ivan, Stan Popescu, Ioniță Popescu şi preot Ion Creangă", „fiind renovată radical, lungindu-se în faţă cu trei stânjeni, făcându-se bolţi deasupra pronaosului şi refăcându-se tencuielile exterioare". În 1958, a fost închis pridvorul.

De plan dreptunghiular, cu absidă la altar; pridvor închis cu geamlâc, biserica are o turlă octogonală pe bază pătrată, cu şarpanta în „bulb de ceapă". Pictura murală originară executată de Gheorghe Stoenescu [1885]; renovată de pictorul Aurel Scărlătescu [1951-1952], „cu stăruinţa preotului Alexandru Ionescu şi a enoriaşilor". În patrimoniul bisericii, se află volumele ritualice: Apostol [1822], Octoih [1859], Cazanie [1873], Triod [1897], Minei septembrie [1897], Minei august [1898]; un clopot din 1895.

✚**Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» + «Sf. Nicolae» **Stolnici** [1780]~ctitorită de familia vel stolnicului Constantin Bălăceanu împreună cu fiul său, Constantin •intervenţii: reparaţii generale, adăugarea pridvorului, cu cheltuiala lui Constantin C. Bălăceanu [1892]; consolidare, reparaţii acoperiş [1998] •pictura murală: Gheorghe Stoenescu-Piteşti şi Constantin Petrescu-Craiova [1892]; Vasile Ivănescu-Curtea de Argeş [1958]; refăcută în tempera de Florin Paraschivescu-Piteşti [1999].

Biserica «Sf. Nicolae»+«Cuvioasa Paraschiva» Vlăşcuţa –[▲]– construită în 1821, de boierii Greceanu, pe Valea Cotmenei, în mijlocul fostei moşii a acestora; consolidată cu centuri metalice, în 1912, de către meşterul Molnar din Cioceşti, biserica a fost „refăcută din temelie", după planul arhitectului Teofan Stionescu, prin stăruinţa preotului Vasile Ponovescu, în 1925-1926.

De plan dreptunghiular, cu pridvor închis subdimensionat, biserica are trei turle: două, peste pronaos şi una, deasupra naosului. Pictura murală în frescă a fost realizată în stil realist de către renumitul pictor bisericesc Gheorghe Belizarie, în 1926. În patrimoniul bisericii, se află două clopote: unul, din 1918 şi celălalt, din 1941.

Monument eroi: **Stolnici** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1931) – lângă Şcoala generală Stolnici.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 130 locuitori ai comunei Stolnici, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Primul război mondial [77], Al doilea război mondial [50].

❖ MEMENTO:

CONACUL BĂLĂCEANU –[▲]– construit la sfârşitul secolului al XIX-lea, conacul a fost modificat radical în 1938, printr-o extindere modernă, pe laturile de sud şi de vest. O casă anterioară aparţinând boierilor Bălăceni este consemnată documentar în 1747. În structura conacului, nucleul vechi de la parter este format din camere cu acces direct din sală; aripa nouă este compusă din camere dispuse pe două niveluri; balcon deschis; casa conacului nu are subsol. După exproprierea impusă de regimul comunist, în 1949, s-a intervenit în organizarea spaţiilor interioare, amenajate ca birouri, conacul devenind sediul IAS Stolnici. Modificările efectuate au constat din: scurtarea holului mare cu o cameră de 5 m lungime, crearea unor goluri între camere, înlocuirea parchetului cu scânduri de brad ş. a.

IN MEMORIAM

✪ **GRIGORE ALEXANDRU** [1940–1981] – poet născut în Fâlfani. Licenţiat al Facultăţii de filologie a Universităţii Bucureşti. Debut liric în revista „Luceafărul" [1968]. Opera: «Tăgade» [1970], «Ceremoniile» [1978], «La marginea împărăţiei» [1983].

✪ **ILEANA NICOLAE** [1927, Fâlfani - 1980] – inginer, profesor universitar la Institutul de arhitectură Bucureşti [1958-1966]. Opera: «Tehnologia lucrărilor de construcţii» «1959], «Organizarea şi planificarea lucrărilor de construcţii» [1963], «Principii de organizare şi conducere în construcţii» [1976] – în colaborare.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 427-428; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548

Valentin Motreanu, Constantin Bălăceanu-Stolnici, Marius Motreanu– *Comuna Stolnici, judeţul Argeş. Tradiţie, istorie, contemporaneitate*, Piteşti, 2012, 455 p. + 27 file anexe nenumerotate+ 11 file foto nenumerotate; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

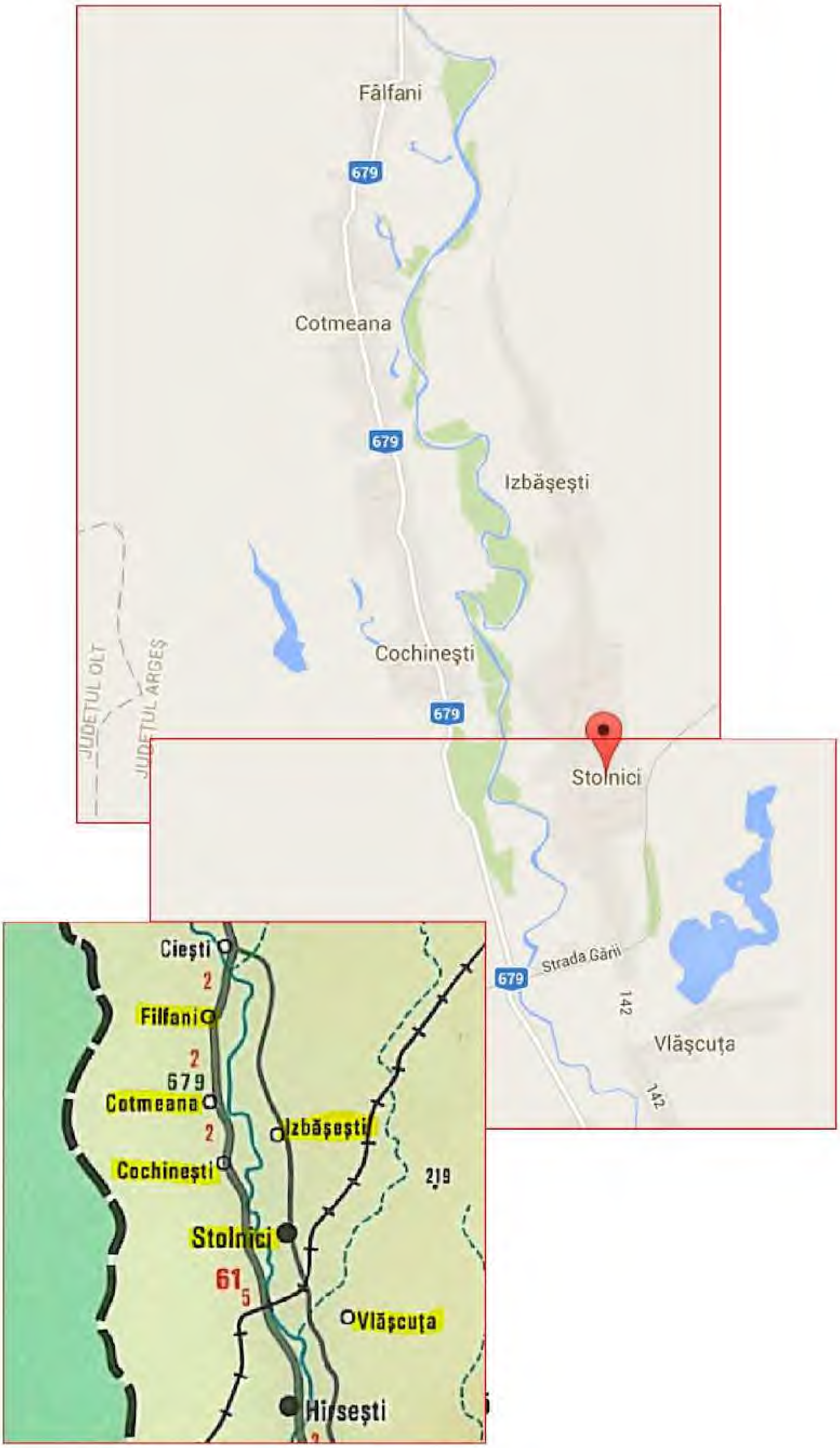
Fâlfani
679
Cotmeana
679
Izbășești
Cochinești
679
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL ARGEȘ
Stolnici
Strada Gării
679
142
Vlășcuța
142
Ciești
2
Filfani
2
679
Cotmeana
2
Izbășești
Cochinești
219
Stolnici
61
5
Vlășcuța
Hîrsești
2

PRIMĂRIA COMUNEI STOLNICI.

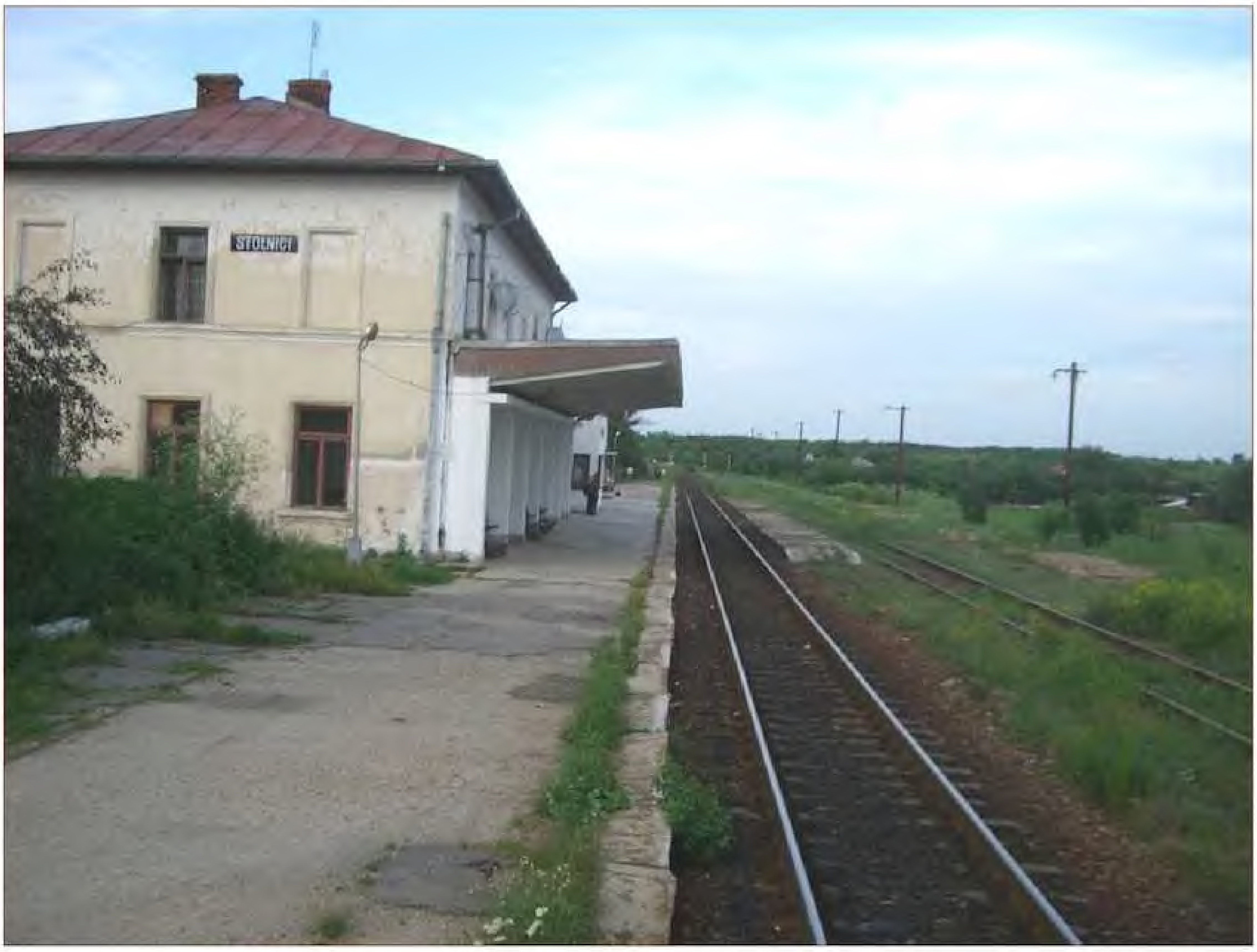

GARA STOLNICI.

BISERICA DE LEMN CORBEŞTI.

MOARA BĂLĂCENILOR.

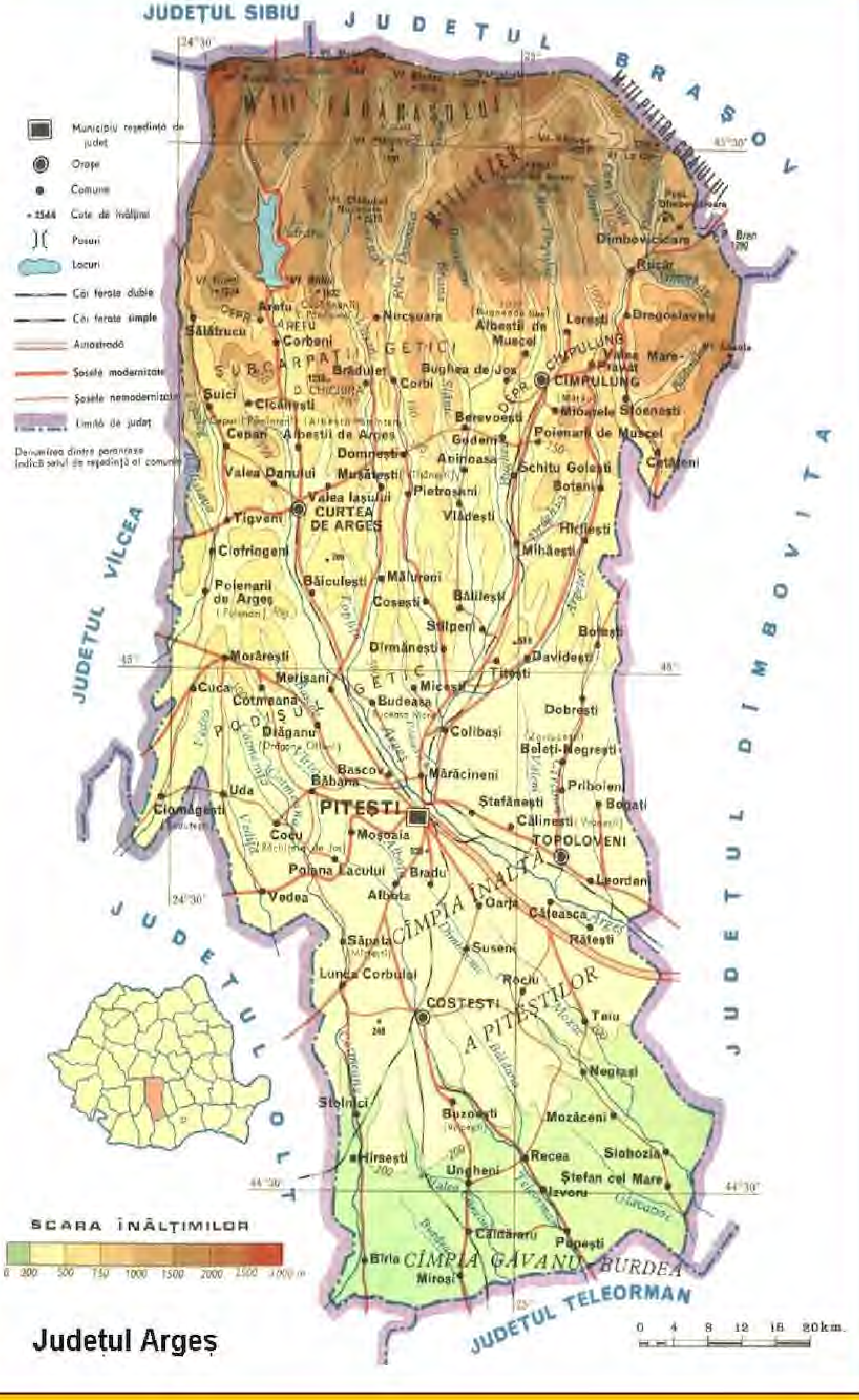
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Bran
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Pietroșani
Valea Iașului
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vedea
Dîmbovița
Teleorman
Cotmeana
Neajlov
Dîmbovnic
Bîrla
Găvanu
Burdea
Vîlsan
Rîul Doamnei
Tîrgului
Topolog
Argeșel
Bratia
Vl. Negoiu
Vl. Moldoveanu
Vl. Ciobanului
Vl. Roșu
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

ŞUICI

PITEŞTI MMXV

ŞUICI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Şuici**; Ianculeşti; Paltenu; Păuleni; Rudeni; Valea Calului.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 55 km.
SUPRAFAŢĂ: 34,3 km^2.
POPULAŢIE: 2.561 locuitori [1.285 M + 1.276 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Rudeni – 1526 [7034] august 29 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 27)• **Şuici** – 1501 [7010] septembrie 1 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 10).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Șuici.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 1 septembrie 1501, prin care se confirmă jupanului Badea din Șuici proprietatea asupra munților: Comarnicul, Pleșești, Cioarecul și Voicești.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin Așezarea din epoca bronzului timpuriu – situată pe Dealul Iordanului, unde s-au degajat parţial resturile a trei locuinţe aparţinând culturii Glina. La Şuici, s-au efectuat cercetări arheologice într-o necropolă tumulară geto-dacică.

TOPONIMIE:

- **Ianculeşti** – toponim format pe baza eponimului *Iancu*, denumind pe descendenţii acestuia, cu rol determinant în structura locală. Forme anterioare ale toponimului: Inculeşti şi Enculeşti. Toponimul este compus din *Iancu* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Paltenu** – toponim topografic format pe baza apelativului *paltin* [Acer pseudoplatanus], arbore reprezentând un reper sigur în aria de constituire a localităţii.
- **Păuleni** – toponim social format pe baza antroponimicului *Paul* + sufixul colectiv *–eni*, care indică apartenenţa locală a oamenilor din aşezare. Un toponim local „Din Paule" este atestat în anul 1838.
- **Rudeni** – toponim topografic format din apelativul *rudă* cu sens de „neam", dar şi „metal, minereu", deşi prima accepţie relevă o asociere, idee confirmată prin sufixul *–eni*. O motivaţie a toponimului în accepţia ultimă o constituie atestarea documentară a exercitării de către rudari a operaţiei de depistare, prin cernere, a aurului din nisipul râului Topolog.
- **Şuici** – toponim format pe baza eponimului *Şuică*, atestat în documente medievale. Antroponimicul-poreclă provine din apelativul *şui* ≈ „strâmb", dar şi „subţire, mlădios". În tradiţia orală, Şuica ar fi fost o ciobăniţă din Ardeal care s-a stabilit cu oile în zonă.
- **Valea Calului** – toponim topografic format pe baza apelativului *vale* ≈ „loc larg între două dealuri" + determinativul *Calului*.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

O particularitate a arhitecturii tradiţionale locale o constituie existenţa caselor cu „legătură" în unghi drept, corpul principal (casa de locuit) şi cel secundar (bucătăria) fiind unite printr-o sală înaltă cu pălimar din scânduri traforate sau în „ocniţe". Dintre cele mai reprezentative construcţii de acest tip, casa lui Gheorghe Bânga din Şuici a constituit modelul pe baza căruia s-a realizat, la scara 1/1, o construcţie identică, în anul 1936, pe terenul afectat arhitecturii argeşene în Muzeul Satului din Bucureşti. Casa Boicescu din Rudeni a fost construită la sfârşitul secolului al XIX-lea din paiantă şi lemn, cu învelitoare de şindrilă. Casa are plan dreptunghiular cu două niveluri (parter şi etaj), patru turnulețe în colțuri și o galerie de lemn de jur-împrejurul etajului. Casa popii Florea din Rudeni este construcție tipică sfârșitului sec. XIX, aparținând unui ilustru personaj imortalizat de poetul George Topîrceanu în «Balada popii din Rudeni».

Portul popular tradițional relevă o puternică influență a portului „ungurenesc", în special, la costumul femeiesc. La sfârșitul secolului al XIX-lea, se consemna frecvența iilor ungurenești cu șorțuri negre de postav.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naționale organizate în perioada anilor 1956–2006, meșterul Ion Bârzoi care a obținut premii ori mențiuni pentru sculptură în lemn.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creații de acest gen se înscrie doina „Foaie verde, viorea".

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Brâul ca la Șuici; Brâul de opt; Pingica; Piteșteanca; Salta prezintă elemente locale de individualizare.

Târg tradițional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon (27 iulie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil» **Enculești** [1943-1946]~ctitorită de preotul cărturar Dumitru Georgescu, C. Vasilescu, Gh. Ghinescu •pictură murală: Miu Pătroi [1945].

Biserica «Sf. Gheorghe» **Rudeni** –[▲]– ctitorită prin osârdia preotului Nicolae Rudeanu și a socrului său, Ion Nicula, în cursul anilor 1869-1872; pe locul unei biserici anterioare, datând din 1800, zidită cu cheltuiala lui Răducanu Balosache Balotă. Reparații efectuate în: 1896 (refacerea șarpantei), 1927 (refacerea bolților), 1937, 1957, 1966. De plan dreptunghiular, biserica prezintă două turle de formă octogonală pe tambur pătrat, deasupra naosului și pronaosului.

Pictura murală inițială a fost realizată de Belizarie Paraschivescu din Domnești; repictată în ulei, în 1927, cu excepția tâmplei, de pictorii: Gheorghe Popescu, Alexandru Mazilescu și Dem. Demetrescu. În patrimoniul bisericii, se află cărți ritualice: Triod [1804], Octoih [1811], Irmologhion [1823], Mineie [1852] și icoane pictate pe lemn în sec. XIX: „IH", „MD", „SG", de Zaharia Constantinescu, icoane pictate de Belizarie Paraschivescu, precum și un tablou în ulei pe pânză înfățișând pe preotul Nicolae Rudeanu [1871].

Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» + «Sf. Ioan Botezătorul» **Șuici** [1864]~ctitorită de Ioniță și Victoria Brătianu •pictură murală: Miu Pătroi [1943]; refăcută [1981].

Biserica «Sf. Nicolae» **Șuici peste Râu** –[▲]– construită, cu cheltuiala portarului Drăghici, pe moșia sa, ante 1542; refăcută de șetrarul Iane Brătianu, la cumpăna secolelor XVIII-XIX, ca paraclis al curții boierești; reparată în 1864, de Sultana Tigveanca; reparații „curente" în 1925 și 1956.

Biserica are plan dreptunghiular compartimentat, cu absida altarului poligonală decroșată, pridvor deschis ale cărui arcade în acoladă sunt sprijinite pe coloane monolit de secțiune octogonală. Absida altarului este consolidată cu contraforturi. Clopotniță de secțiune pătrată deasupra pridvorului, cu scară de acces inclusă în grosimea zidului pronaosului și pridvorului. Decorația exterioară formată dintr-un brâu în formă de tor dublat de rânduri de cărămizi zimțate; cornișă zimțată.

Pictura murală în frescă datând din 1864, făcută cu cheltuiala Sultanei Tigveanu, se conservă fragmentar pe stâlpii dintre naos și pronaos și pe tâmpla de zid, restaurată în 1925, de profesor Th. Pupezescu din București. Pietre funerare: jupan Drăghici [+1542] și Ion Brătianu [+1848].

În patrimoniul bisericii, se află cărți ritualice: Evanghelie [1742], Molitvelnic [1768], Apostol [1784], Psaltire [1784], Octoih [1792], Orologhion [1826], Mineie [1830-1831] și icoane pictate pe lemn în sec. XIX, un pomelnic [sec. XIX] ș. a.

Cruci de piatră: **Șuici**: 1736 [7245] octombrie 8 –[▲]–; 1782 –[▲]– în cimitirul satului; 1844 ianuarie 23 –[▲]– în apropierea Bisericii Șuici peste Râu.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 60 locuitori ai comunei Șuici, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [33], Al doilea război mondial [26].

⚔Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea a devenit „câmp de luptă" la începutul lunii octombrie 1916, prin dislocarea în zonă a două batalioane din componența Regimentului 42 și Regimentului 72 Infanterie care s-au constituit, împreună cu o baterie de artilerie, în gruparea armată „colonel Constantinescu", în noaptea de 6/7 octombrie. Temporar, după 25 octombrie, localitatea a constituit o puternică garnizoană militară, prin staționarea trenurilor regimentare ale unei divizii de infanterie și un divizion de artilerie, dar, mai ales, prin instalarea cartierului general al Corpului 1 Armată.

Percepându-se importanța strategică a zonei, pentru a se consolida sistemul de apărare a Văii Topologului și a se preveni înaintarea inamicului spre Curtea de Argeș, au fost aduse din spatele frontului subunități ale Regimentului 47 și Regimentului 67 Infanterie, precum și grupul „locotent-colonel Gherescu". În prima decadă a lunii noiembrie, inamicul va ataca pozițiile trupelor române, care vor fi nevoite să se replieze pe un amplasament sudic. În satul Valea Calului, trupele constituite din subunități ale Regimentului 67 și Regimentului 85 Infanterie în grupul „locotenent-colonel Gherescu" au rezistat, în zilele de 13 și 14 noiembrie, cu enorme sacrificii atacurilor succesive ale forțelor inamice, dar, în seara zilei de 14 noiembrie, au fost silite să se retragă pe o nouă poziție de apărare.

❖ MEMENTO:

CULA SULTĂNICA –[▲]– Ctitorie a renumitei familii Brătianu, construită în perioade succesive: partea originară, cu ziduri groase şi bolţi cilindrice, datează din sec. XVIII. Cula prezintă două niveluri: parter şi etaj, având un plan în formă de cruce compusă, în zona centrală, din partea originară şi două ieşinduri pe laturile de nord-est şi sud-est; latura de sud-vest a fost construită ulterior. Decoraţia exterioară este formată dintr-un brâu în formă de tor. Meterezele existente conferă culei aspectul de construcţie fortificată. În cursul călătoriei sale din 1746, la Şuici, mitropolitul Neofit menţiona: „Am trecut râul spre apus şi am mers la casele lui Ştefan căpitan Balotă; are case mari de piatră şi culă de zid pentru hoţi.".

În culă, a fost organizat, între 1971-1980, de către dr. Eftimie, un colecţionar avizat, pasionat de istorie locală, „Muzeul etnografic al Văii Topologului" cu un patrimoniu complex, format din piese de port popular zonal, unelte specifice unor ocupaţii tradiţionale, documente istorice, obiecte cu caracter memorial evocând pe fizicianul Constantin Miculescu.

Cula a fost afectată considerabil de seismele din. 1940, 1977, 1986, fiind într-o stare accentuată de degradare: structura de rezistenţă este compromisă, acoperişul din şindrilă de stejar distrus parţial, tâmplăria dispărută; se impun măsuri urgente de consolidare şi restaurare a monumentului, pentru a fi salvat de la o distrugere iminentă.

Exceptând cula Sultănica, ante 1913, se semnala, existenţa unei construcţii fortificate, aparţinând lui Ioniţă Brătianu; construită [¼ XIX] din piatră şi cărămidă, pe un teren denivelat, cula era dezvoltată în unghi, aripa îngustă, cu trei niveluri fiind consolidată prin contraforturi.

✝**CIMITIRUL EROILOR ȘUICI** –[▲]– amenajat la extremitatea nordică a satului, în perioada anilor 1916-1919. Potrivit avizatului istoric George Georgescu-Șuici, în cursul luptelor de pe Valea Topologului, din perioada 4 octombrie – 5 noiembrie 1916, frontul de pe aliniamentul Frunţi – Sălătruc – Măgura – Enculeşti a fost rupt. Ostaşii morţi au fost adunaţi de armata germană, cu sprijinul populaţiei locale şi înhumaţi în Șuici, pe terenul donat în acest scop de Constantin Miculescu; ulterior, în 1918, au fost reînhumaţi şi cei îngropaţi direct pe câmpul de luptă. Concomitent, călugărul Ion Băscoveanu din Tigveni iniţiază o campanie de aducere la Șuici a osemintelor eroilor din cimitirele săteşti învecinate.

Inaugurarea cimitirului a fost efectuată în 1919, sub patronajul Societăţii «Cultul eroilor căzuţi în război». În 17 mai 1923, cu ocazia fixării Zilei eroilor de sărbătoarea Înălţării Domnului, cimitirul din Şuici a devenit Cimitir de onoare. Cimitirul eroilor de la Şuici, de plan rectangular [67x 27 m], include o suprafaţă de 1.659 mp, delimitată de un zid din piatră şi cărămidă; cuprinde morminte individuale şi comune pentru 722 eroi (492 români şi 230 germani) prevăzute cu pietre tombale de 40x50 cm. O alee centrală marcată printr-un şir de brazi, încadrată de 361 plăci comemorative pătrate din piatră dedicate eroilor căzuţi pe câmpul de luptă, are ca punct terminus, la vest, o „capelă" formată dintr-o absidă cu decroş şi firide aparente. O cruce mare din lemn de stejar datată 1919, amplasată central, încadrată de două pietre comemorative marcând gropile comune cu osemintele ostaşilor români şi ale celor germani, poartă inscripţia: „Eroilor noştri". Zidul de incintă a fost realizat din îndemnul ministrului de război, generalul C. Iancovescu. Cimitirul a fost restaurat în anul 1983.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 60 locuitori ai comunei Şuici, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [1], Primul război mondial [33], Al doilea război mondial [26].

CAVOUL fizicianului Constantin Miculescu –[▲]– lângă Biserica Şuici peste Râu.

❦ IN MEMORIAM ❦

✪ **APOSTOL DUMITRU** [1905-1949] – jurist, profesor, militant politic. Profesor de limba română şi latină la Seminarul „Neagoe Basarab" Curtea de Argeş, Liceul „I. C. Brătianu" Piteşti. Participant la mişcarea legionară din România [1938-1940]. Coordonatorul Grupului de rezistenţă armată anticomunistă de pe Valea Topologului, arestat, condamnat la 25 ani muncă silnică [1949]. Executat de Securitatea comunistă în cursul unei „reconstituiri", în Şuici.

✪ **DONESCU DUMITRU** [1938-2003] – profesor de limba şi literatura română la Liceul „Cuza Vodă" din Iaşi, inspector şcolar al judeţului Iaşi; poet şi publicist. Colaborări la revistele: „Argeş", „Convorbiri literare", „Familia", „Neamul românesc", „Ramuri", „Şcoala bârlădeană" ş. a. Opera: «Umbra dulce a lucrurilor» [1990], «Vulnerabila amiază» [1994], «Respiraţia cuvintelor» [2002], «Avataruri nu departe de Styk» [2002] ş. a.

✪ **GEORGESCU DUMITRU** (1911-2001) – preot cărturar; autor al unor importante studii cu caracter monografic: «Cartea despre Şuici» [1997], în colaborare cu fiul său, teologul şi istoricul George Georgescu-Şuici; «Biserica din Cepari», «Schitul Văleni – aşezământ de cultură», «Din Catagrafia eparhiei Argeş la 1845. Plaiul Loviştei şi Plasa Topologului» ş. a.

✪ **MICULESCU CONSTANTIN** [1863-1937], fizician; profesor la Universitatea Bucureşti; cercetări de referinţă în domeniul opticii şi acusticii. Opera: «Mesure de l'équivalent mécanique de la chaleur» [1891] – teză de doctorat, în care „autorul determină precis echivalentul mecanic al caloriei, prin metoda circulaţiei apei în calorimetru.".

✪ **RUDEANU GHEORGHE** [1882-1910] – fiul preotului Florea imortalizat de George Topîrceanu în „Balada popii din Rudeni". Preot la Jiblea, culegător de folclor local, pe care l-a publicat în revista „Şezătoarea" coordonată de Arthur Gorovei [1902-1904].

✪ **SOARE ALEXANDRU** [1897-1938] – poet şi prozator – publică sub pseudonimele Sorin de la Şuici şi Soare Sorescu. Colaborator la revistele: „Albina", „Convorbiri literare", „Cele trei Crişuri". Opera: «Îngerul căzut» , «Căutătorul de comori».

✪ **SOARE CONSTANTIN DINU** [1903-?] – prozator şi dramaturg, publică sub pseudonimul ▪▪▪▪, Opera: «Tristeţe», «Ce-ai făcut cu inima mea, doctor Crisp» - scenariu de film.

✪ **ZAMORA STELIAN** [1947-1998] – profesor de geografie-geologie, prozator. Opera: «Visul călătorului» [1979], «Marele învins» [1983], «Lângă foşnetul mării» [1989].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 469; Idem– *Culele de pe Topolog*, www.google.ro, calameo.1227548

Gheorghe Frujină– *Monografia comunei Şuici*, s. l., 1984; Gheorghe Georgescu, Dumitru Georgescu– *Carte despre Şuici*, 1997, 172 p.; Chiţu Vasile – *Însemnări despre bisericile Şuici I şi Enculeşti. Neamul Rudenilor şi Tudose Rudeanul*, 2007; Ion Olărescu – *Comuna Şuici de-a lungul vremii (1501-2010)*, Piteşti, 2010; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

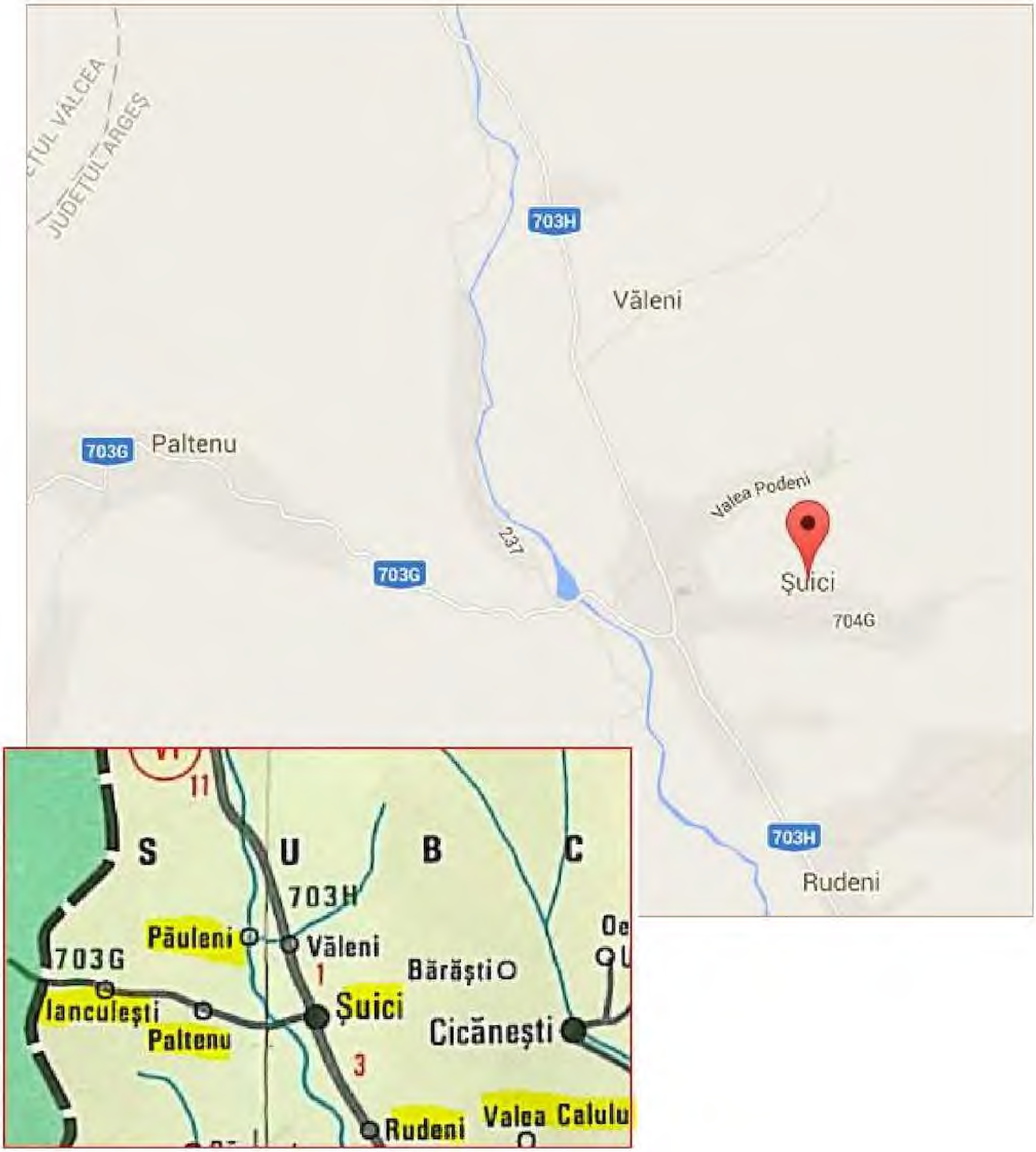
ȚUL VÂLCEA
JUDEȚUL ARGEȘ
703H
Văleni
703G
Paltenu
Valea Podeni
237
703G
Șuici
704G
703H
Rudeni
11
S
U
B
C
703H
Păuleni
Văleni
Oe
703G
Bărăști
1
Ianculești
Șuici
Paltenu
Cicănești
3
Rudeni
Valea Calulu

PRIMĂRIA COMUNEI ŞUICI.

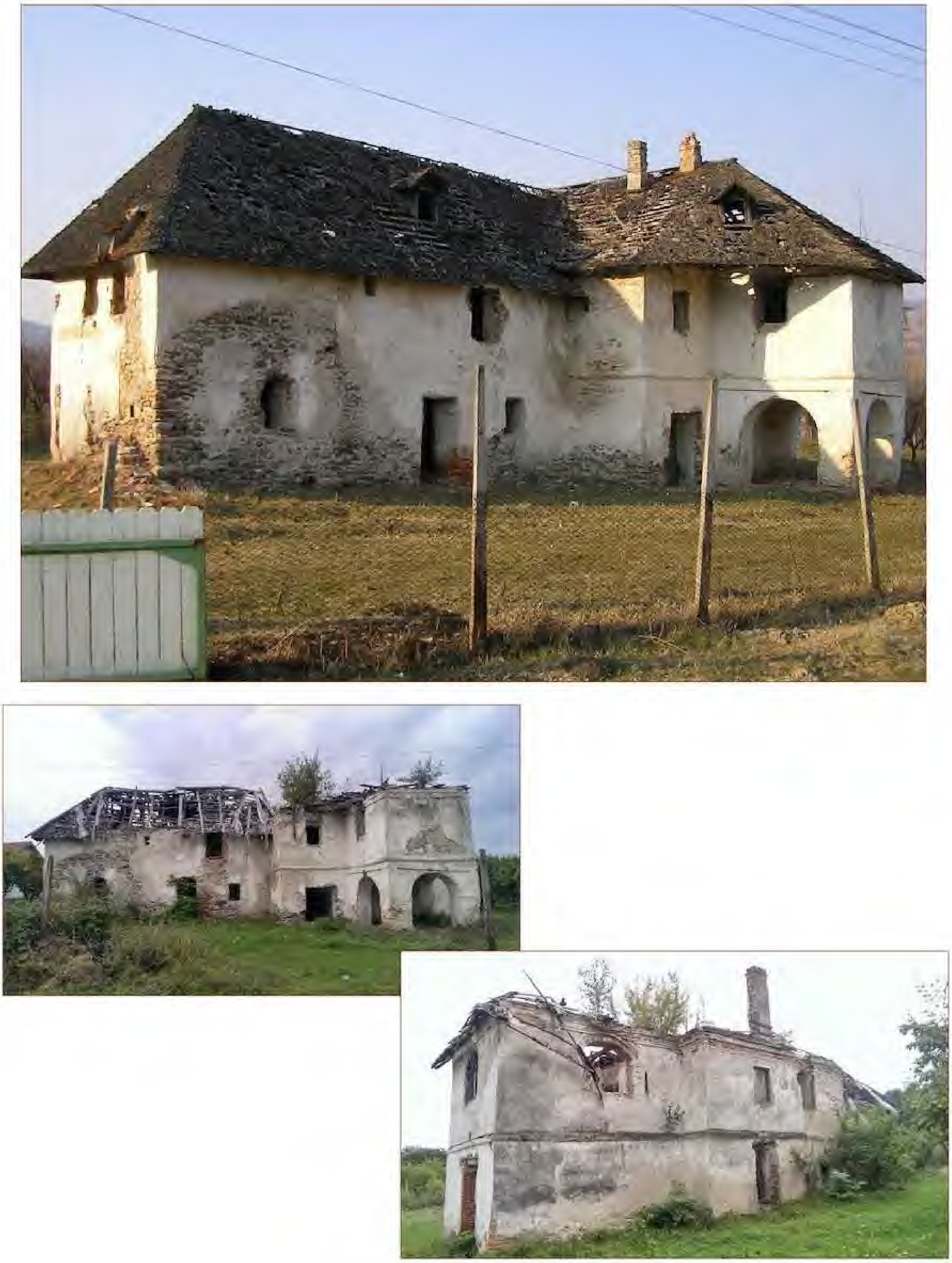

CULA SULTĂNICA.

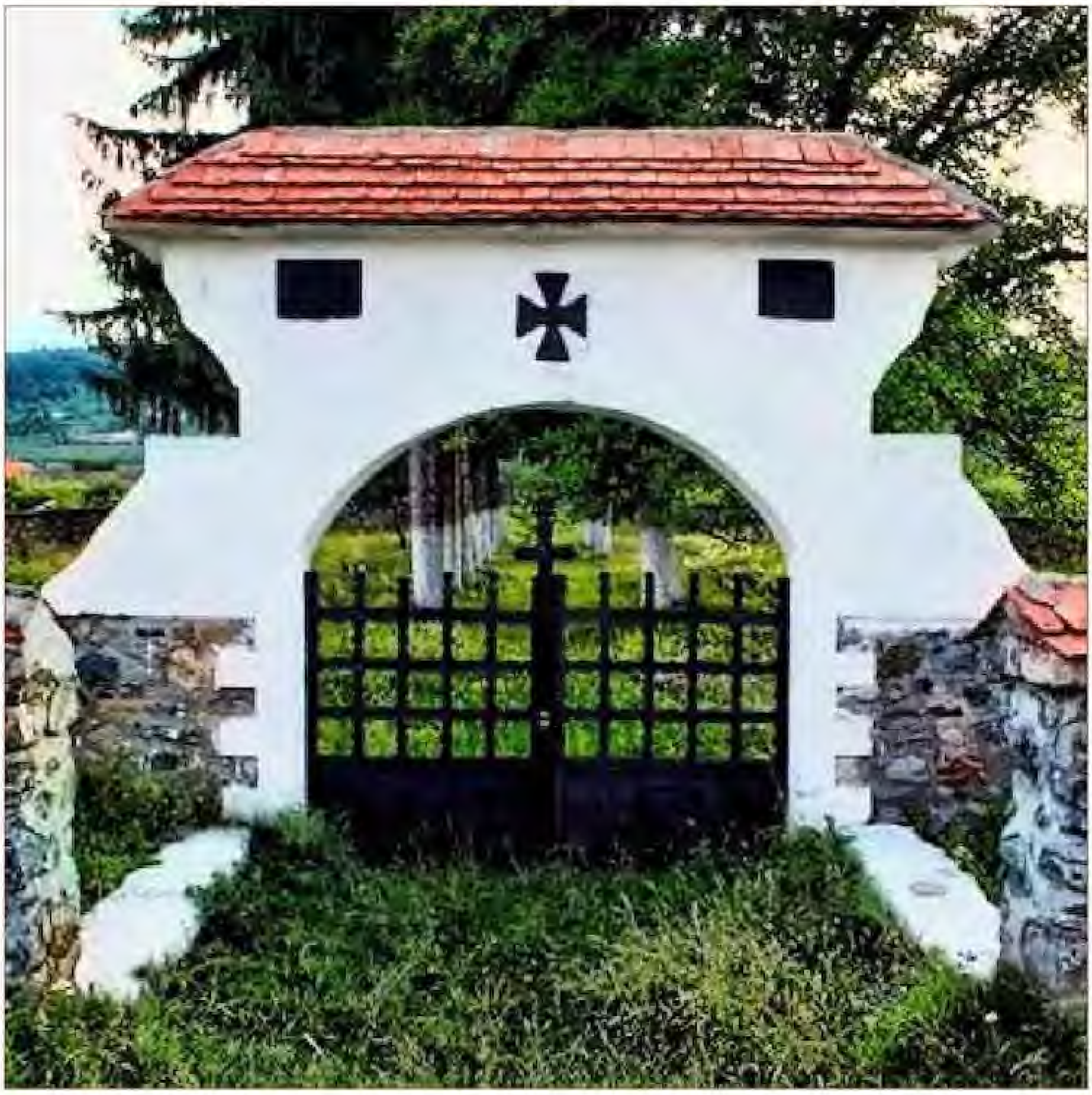

CIMITIRUL EROILOR DE LA ŞUICI.

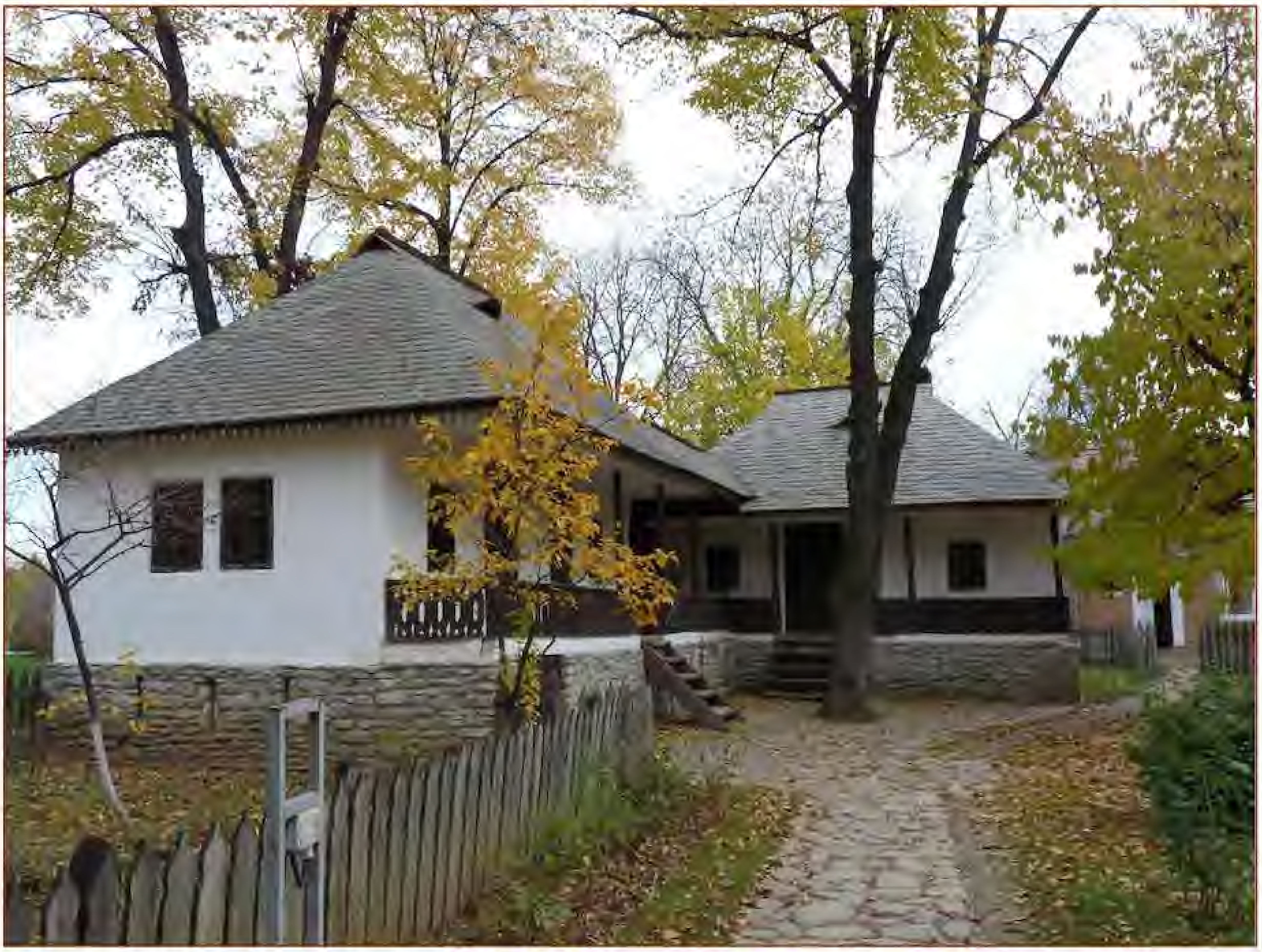

CASA DIN ŞUICI
TRANSFERATĂ PE TERENUL
MUZEULUI SATULUI DIN BUCUREŞTI.

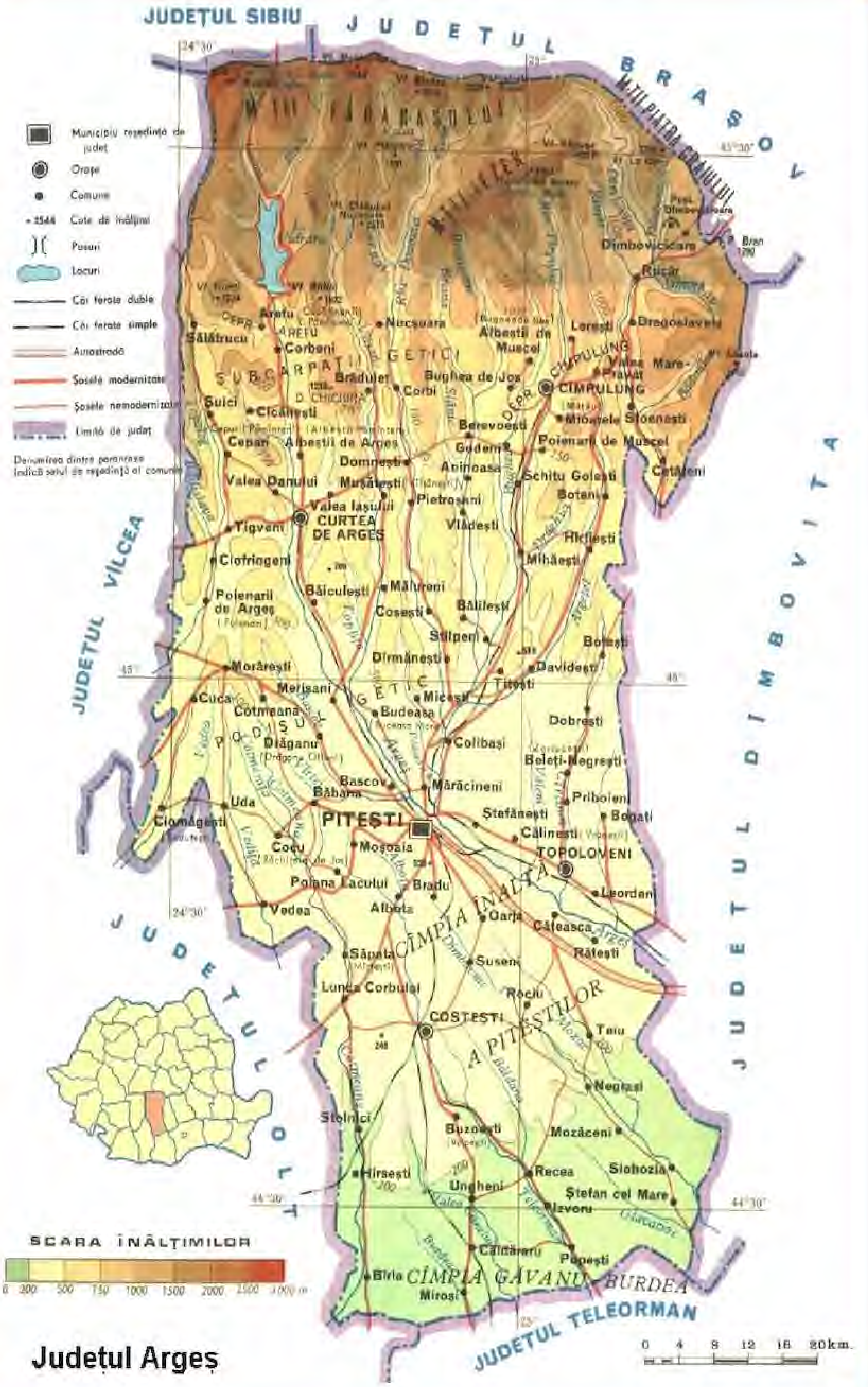
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Beleți-Negrești
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Recea
Slobozia
Hîrsești
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

SUSENI

PITEŞTI MMXV

SUSENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 10 sate: **Suseni**; Burdeşti; Cerşani; Chiriţeşti; Găleşeşti; Odăeni; Pădureni; Strâmbeni; Ştefăneşti; Ţuţuleşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 17 km.
SUPRAFAȚĂ: 51,1 km^2.
POPULAȚIE: 3.467 locuitori [1.675 M + 1.792 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Ceraşeni (Cerşani) – 1475 [6983] iunie (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 148)• **Gălăşeşti** – 1525 [7034] octombrie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 246)• **Suseni** – 1505 iunie 15 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cerșani - iunie 1475.

Satul Suseni este atestat documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 15 iunie 1505, prin care se confirmă „lui popa Frâncu" proprietatea asupra unor ocine în aşezare.

Sit arheologic: Existenţa unei comunităţi umane pe teritoriul actual al satului Ţuţuleşti este atestată şi prin tezaurul monetar datând din secolul al XVIII-lea, format din monede de argint turceşti, austriece şi raguzane.

TOPONIMIE:

Burdeşti – toponim format pe baza eponimului *Burdea* – la origine, apelativul *burduhan* ≈ „burtă" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Cerşani – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea, format pe baza apelativului regional *ceres* <cerasus> + sufixul *–ani*, care relevă originea locală a sătenilor.

Chiriţeşti – toponim format din eponimul *Chiriţă* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Găleşeşti – toponim format pe baza apelativului *galeş* (cu referire la oameni: „drăgăstos") devenit, ca poreclă, antroponimic. Potrivit tradiţiei orale, dar şi unor documente medievale, locuitorii provin din satul transilvănean *Galeş*.

Odăeni – toponim social evocând existenţa unei aşezări umane anterioare, format pe baza apelativului *odaie*, cu semnificaţie istorică, întrucât, pe teritoriul Principatelor, se constituiau, în anumite zone, *odăi* („locuinţe pentru găzduirea reprezentanţilor Porţii Otomane care veneau în interes de serviciu"), deşi, în acest caz, accepţia de „construcţie izolată" nu poate fi exclusă.

Pădureni – toponim topografic format pe baza apelativului *pădure* + sufixul *–eni*, care indică provenienţa locală: „oamenii de lângă pădure".

Strâmbeni – toponim topografic evocând aspectul locului pe care s-a constituit aşezarea, cursul pârăului fiind, în zona satului, sinuos.

Suseni – toponim topografic format pe baza adv. *sus*, cu semnificaţia de „oameni stabiliţi în partea de sus", în aria geografică locală.

Ştefăneşti – toponim format pe baza eponimului *Ştefan* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Ţuţuleşti – toponim istoric format pe baza eponimului *Ţuţulea* – atestat prin tradiţia orală; la origine, apelativul *ţuţui* ≈ „vârf, moţ", deşi apelativul *ţuţuian* ≈ „cioban din Ardeal" este, de asemenea, posibil + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei subcolinare a judeţului Argeş. Majoritatea construcţiilor vechi de locuit prezintă un plan compus din: tindă (cu vatră şi horn) şi odaie. Faţada principală este prevăzută cu prispă pe stâlpi de lemn ornamentaţi prin cioplire. Acoperişul în patru ape este învelit cu şindrilă confecţionată din lemn de brad. Locuinţele din perioada interbelică sunt construite din ostreaţă, fiind tencuite cu pământ amestecat cu var. Peste temelia realizată din lemn masiv de stejar (cununa de pe sol denumită, local, „aşternut") se fixează, în edificarea pereţilor, cununi suprapuse, din acelaşi material. Se consemnează, în cazuri izolate, existenţa unui plan format din tindă centrală şi camere laterale, prispa fiind precedată, în zona tindei, de un mic foişor de scară, cu acoperiş în două ape, susţinut pe doi stâlpi frontali.

Portul popular se diferenţiază prin coexistenţa fotelor de Muscel şi a şorţurilor cu fond negru, vârgi şi cusături sau alesături în culorile: roşu, galben şi verde deschis, marcă a originii ardeleneşti a unora dintre locuitorii aşezării.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Ariciul, Brâuleţul de la Suseni, Cârjalia, Dumitrica, Jianul, Orjăncuţa, Steaua.

La Suseni, s-a desfăşurat o intensă activitate artistică. Grupul satiric feminin a obţinut numeroase premii şi distincţii în concursurile de gen iniţiate pe plan judeţean şi naţional.

Târg tradiţional organizat a doua duminică după Sfintele Paşti, în satul Găleşeşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica de lemn «Înălţarea Domnului + «Sf. Dumitru» + «Sf. Nicolae» +Cuvioasa Paraschiva» **Boereşti** [1865]~ctitorită de obştea satului, pe locul unei bisericuţe de lemn; construită din „bârne cu plasuri îngrădite în interior şi exterior" •intervenţii: reparaţii curente: 1944, 1965, 1972 •pictură murală: Zamfir zugrav [1865]; restaurată de Niţă Marin [1972].

Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» **Burdeşti** [1932-1937]~ctitorită de: preot Florea Rădoi, preot Toma Manea, Dumitrache Badea, Andrei Dumitrache, Ion Voicu, Ion Marin şi „credincioşii satului Burdeşti", pe locul unei biserici de lemn cumpărate din satul Gruiu, care se „ruinase" în 1932 •intervenţii: reparată [1964]; consolidată [1999-2002] •pictură murală: Theodor Petrescu-Tutana [1937]; restaurată de Nicu Ioana.

Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» **Cerşani** [1883]~ctitorită de Vişan Diaconu, Gheorghe Rizescu, M. Marinescu ş. a., pe locul unei biserici de lemn „năruite" •intervenţii: 1900, 1907, 1941, 1947, 1967 •pictură murală: anonim [1883], restaurată de Andrei Köber.

Biserica «Duminica Tuturor Sfinţilor» **Cerşani** [1862-1867]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: consolidări [1943, 1948, 1965] •pictură murală refăcută de Tudor Nicolae din judeţul Teleorman [1965].

Biserica «Înălţarea Domnului» **Gălăşeşti** –[▲]– construită, în anul 1753, de către slugerul Gheorghe Rătescu; a fost consolidată de protopopul Stroe, în 1771; restaurări de amploare: 1902, 1928, 1933 (consolidare cu centuri metalice). Biserica are plan dreptunghiular, cu absida poligonală a altarului decroşată; pridvor deschis cu arcade în plin cintru, susţinute pe două coloane libere, în zona centrală, şi semicoloane angajate, lateral, în masive de zidărie. Turlă-clopotniţă heptagonală – numărul impar de laturi, uşor tronconice constituind un caz rarisim – pe tambur pătrat, deasupra pronaosului, cu scară de acces practicată în grosimea zidului nordic. Naosul se separă de pronaos prin trei arcade, iar, de altar, prin tâmplă masivă de zidărie.

Decor exterior format din brâu în formă de tor; firide arcuite, la nivelul superior; cornişe zimţate la baza turlei şi pe turlă; ancadramentul de lemn al uşii, cu arc trilobat. Pictură murală originară în frescă realizată în anul 1753; portretele votive ale „ctitorilor de refacere" din pronaos: „erei Stroe, cu fiii: Costandin, Toma; ereiţa Stanca, cu fiicele: Stana, Ioana, Anca" păstrate fragmentar. În exterior, în firidele registrului superior, sunt conservate parţial portrete de sfinţi. Pictura murală a fost „spălată cu apă şi săpun" < !> de pictorul

Nicolescu din Piteşti [1943]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evangheliar [1696], Triod [1768], Apostol [1774], Penticostarion [1782], Antologhion [1786], Octoih [1786], Evanghelie [1812], icoane pictate pe lemn în sec. XVIII: „IH" şi „MD" (3), două clopote din sec. XVIII şi 1811.

Biserica «Înălţarea Domnului» Odăeni [1860]~ctitorită de obştea satului; construită din ostreaţă, pe temelie de cărămidă •intervenţii: reparaţii [1946]; închiderea pridvorului [1966] •pictură murală originară, în stil bizantin, „armonioasă prin densitatea scenelor şi coloritul viu"

Biserica «Cuvioasa Paraschiva»+«Adormirea Maicii Domnului»+ «Înălţarea Domnului» +«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Strâmbeni –[▲]– edificată în 1881-1883, pe locul unei biserici de lemn „ruinate"; ctitorită de către „protopărintele de credinţă" Enache Radan, soţia sa, Ioana, şi enoriaşi din Ţuţuleştii Vechi şi Pădureni. A fost consolidată cu centuri metalice, după 1918; restaurată în 1943-1944; reparată [2003]. Pictura murală originară a fost restaurată în 1944, turla Pantocratorului fiind repictată de Nicolae Stoica şi Emil Ivănescu-Millan [1945-1946]; restaurată de Mihai Mociulschi [1983]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Apostol [1774], Evanghelie [1775], Ceaslov [1854], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX: „IH", „MD", „MDP", „SAMG", „AMD", „ÎD", „CP", „SN" ş. a.

Biserica «Înălţarea Domnului» + «Sf. Nicolae» Ţuţuleştii Vechi [1897]~ctitorită de enoriaşii din Ţuţuleştii Vechi şi Pădureni, pe locul unei biserici de lemn „neîncăpătoare" •intervenţii: reînvelire [1943]; electrificare [1974] •pictură murală: anonim [1897]; restaurată.

Monumente eroi: **Cerşani** [1916-1918]; autor: Kaghiorghis I. (1926) – lângă Şcoala generală Cerşani ▪~ **Suseni** [1877; 1913; 1916-1918]; autor: N. Filip (1972) – lângă Şcoala generală Suseni ▪~**Ţuţuleşti** [1916-1918]; autor: I. Kaghiorghis (1925) – în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 337 locuitori ai comunei Suseni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [5], Primul război mondial [243], Al doilea război mondial [86].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, localitatea a fost organizată pentru apărare, subunități ale Diviziei 17 Infanterie ocupând poziții pe un aliniament din zonă la 15 noiembrie 1916. La 18 noiembrie, ostașii români s-au repliat din ordin, fără să se confrunte militar cu inamicul.

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ **AMZĂR DIMITRIE CRISTIAN** [1906–Sigmaringen,1999] – filozof, filolog, sociolog, publicist. Doctor în filozofie la Berlin. Remarcabile investigaţii sociologice la: Drăguş [1929], Runcu [1930], Cornova [1931]. Colaborator al publicaţiilor: „Arhiva pentru Ştiinţa şi Reforma Socială", „Aurora", „Convorbiri literare",„Credinţa", „Cuvântul", „Datina artistică, literară, socială", „Dreapta", „Fapta românească", „Fiinţa românească", „Însemnări sociologice", „Mişcarea", „Patria", „Ţara Bârsei", „Viaţa literară". Secretar de presă al Legaţiei României la Berlin [1940]; lector de limba română, Universitatea din München; fondator al publicaţiilor: „Rezistenţa. Buletinul Organizaţiei de Rezistenţă Naţională a Românilor din Germania", „Patria – Foaie românească independentă". Opera: «Rânduiala. Perspective româneşti», «Sensul pacifismului contemporan» [1930], «Sociologia şezătorii» [1930–1931], «Naţionalismul partidelor» [1937]; „Rânduiala. Perspective româneşti" (volum colectiv) [1972]; «Gând, cuvânt şi faptă românească» [2001], «Jurnal berlinez» [2005], «Rânduiala, legea lăsată lumii de Dumnezeu» [2006] ş.a. Traduce, din limba germană, «Critica raţiunii practice» [1934], de Immanuel Kant.

✪ **AMZĂR GHEORGHE** [1938-1991] – inginer horticol, doctor în ştiinţe agricole [1981]; perfecţionare în SUA. Cercetător la Institutul pentru pomicultură Piteşti [1968-1978/1982-1991]; director al Staţiunii de cercetare pomicolă Mărăcineni [1978-1982]. Opera: «Relaţii plantă-sol în pomicultură prin folosirea indicatorilor biometrici de relaţie cu condiţiile edafice» [1974]; «Corelaţii între principalii factori climatici şi cultura soiurilor de măr şi prun» [1977]; «Cultura cireşului şi vişinului în România» [1988], în colaborare.

✪ **BRANIŞTE EMANOIL** [1919-2002] – preot, profesor la Piteşti [1949-1999]. Publică inspirate articole pe teme religioase în periodicele: „Lumină pentru toţi", „Păstorul Ortodox", „Îndrumătorul pastoral-misionar". Opera: «Ut omnes anum sint / Ca toţi să fim una», teza de licenţă [1943].

✪ **BRANIŞTE ENE** [1913-1984] – preot; profesor universitar la Institutul Teologic Bucureşti. Opera: «Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila» (teza de doctorat) [1943], «Tipic bisericesc» [1976], Liturgică teoretică [1978], «Liturgica specială» [1980], «Liturgica generală cu noţiuni de artă bisericească» [1985]. Autor al unor studii, recenzii şi predici apărute în publicaţii religioase.

✪ **BRANIŞTE MARIN** [1915-1996] – preot ortodox la Piteşti şi Viena. Opera: «Însemnările de călătorie ale peregrinei Egeria din sec. IV» [1982], «Patriarhi de Constantinopol prin Ţările Româneşti, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea», «Câteva ştiri despre şcolile din oraşul Piteşti înfiinţate pe lângă biserici înainte de Regulamentul Organic», «Vechile cruci de piatră din cuprinsul şi vecinătatea oraşului Piteşti», «Însemnări de pe vechile cărţi de slujbă de la bisericile din Piteşti» ş. a.

✪ **DUMITRANA FLOREA** [1937-2003] – talentat pictor amator (remarcabile peisaje inspirate din natura satului natal; portrete realiste ale unor localnici şi ale unor personalităţi culturale din Argeş); amplă activitate expoziţională.

✪ **TOMA GHEORGHE** [1909-1979], născut în Țuțulești – profesor de geografie, președintele filialei Pitești a Societății de științe geografice din România; bibliotecar, publicist. Autor al «Monografiei comunei Țuțulești-Argeș» [1963]; autor, în colaborare cu Constantin Arsene și Anton Petrescu, al «Manualului de geografie a regiunii Argeș» [1965].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 448-449.

Gheorghe Toma– *Monografia comunei Țuțulești-Argeș* [1963]; Marius Păduraru, Gheorghe Ungureanu, Dragoş Chistol– *Comuna Suseni, judeţul Argeş. Pagini de monografie,* Piteşti, 2013, 504 p. + ilustraţii; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş.*

–[▲]– Monument istoric şi de artă

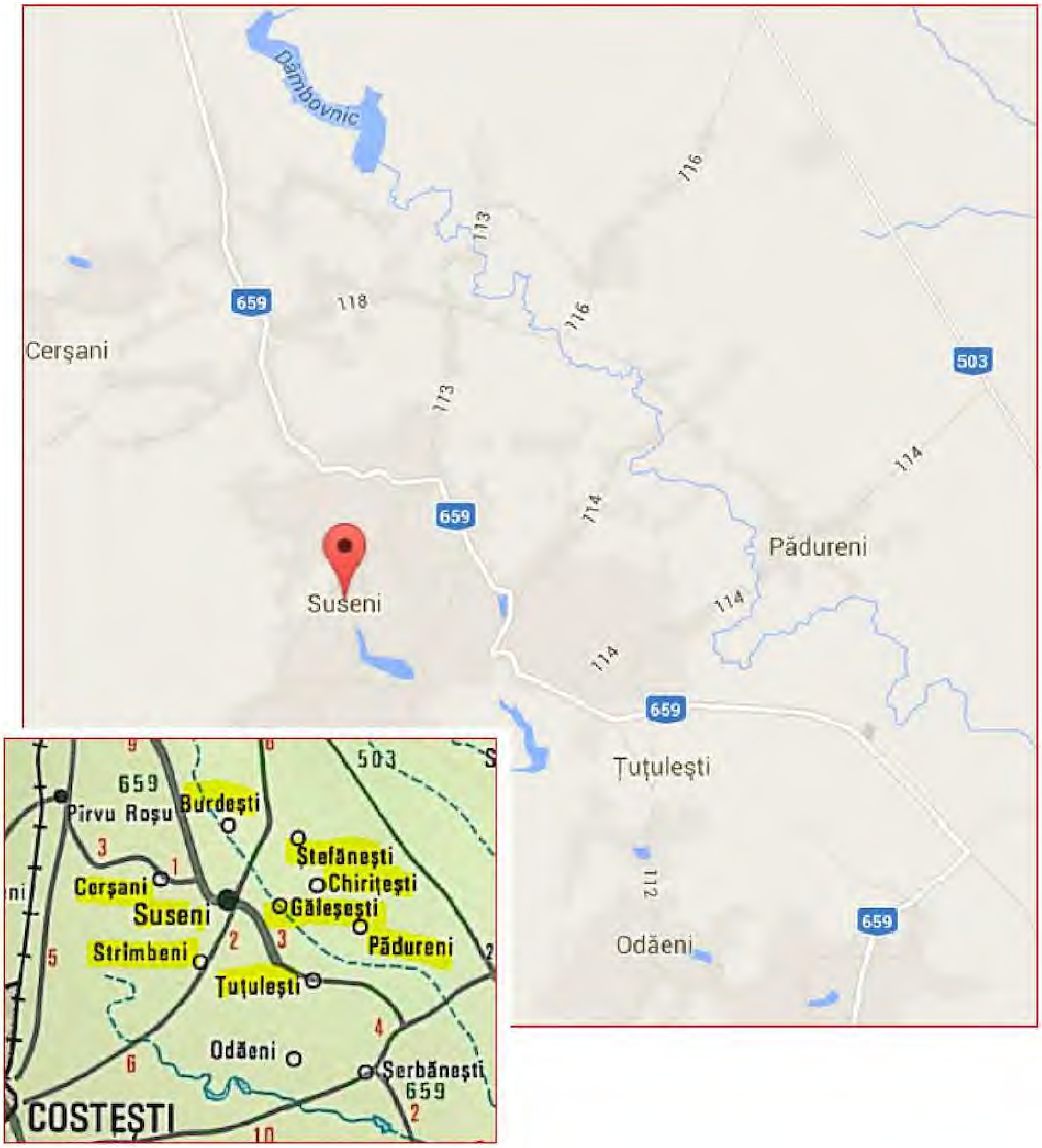
Dâmbovnic
116
113
659
118
Cerşani
116
503
113
114
659
Pădureni
Suseni
114
114
659
Ţuţuleşti
112
659
Odăeni
9
8
503
659
Pirvu Roşu
Burdeşti
3
1
Ştefăneşti
Chiriţeşti
Cerşani
Suseni
Găleşeşti
Strimbeni
2
3
Pădureni
5
Ţuţuleşti
4
Odăeni
6
Şerbăneşti
659
COSTEŞTI
10
2

PRIMĂRIA COMUNEI SUSENI.

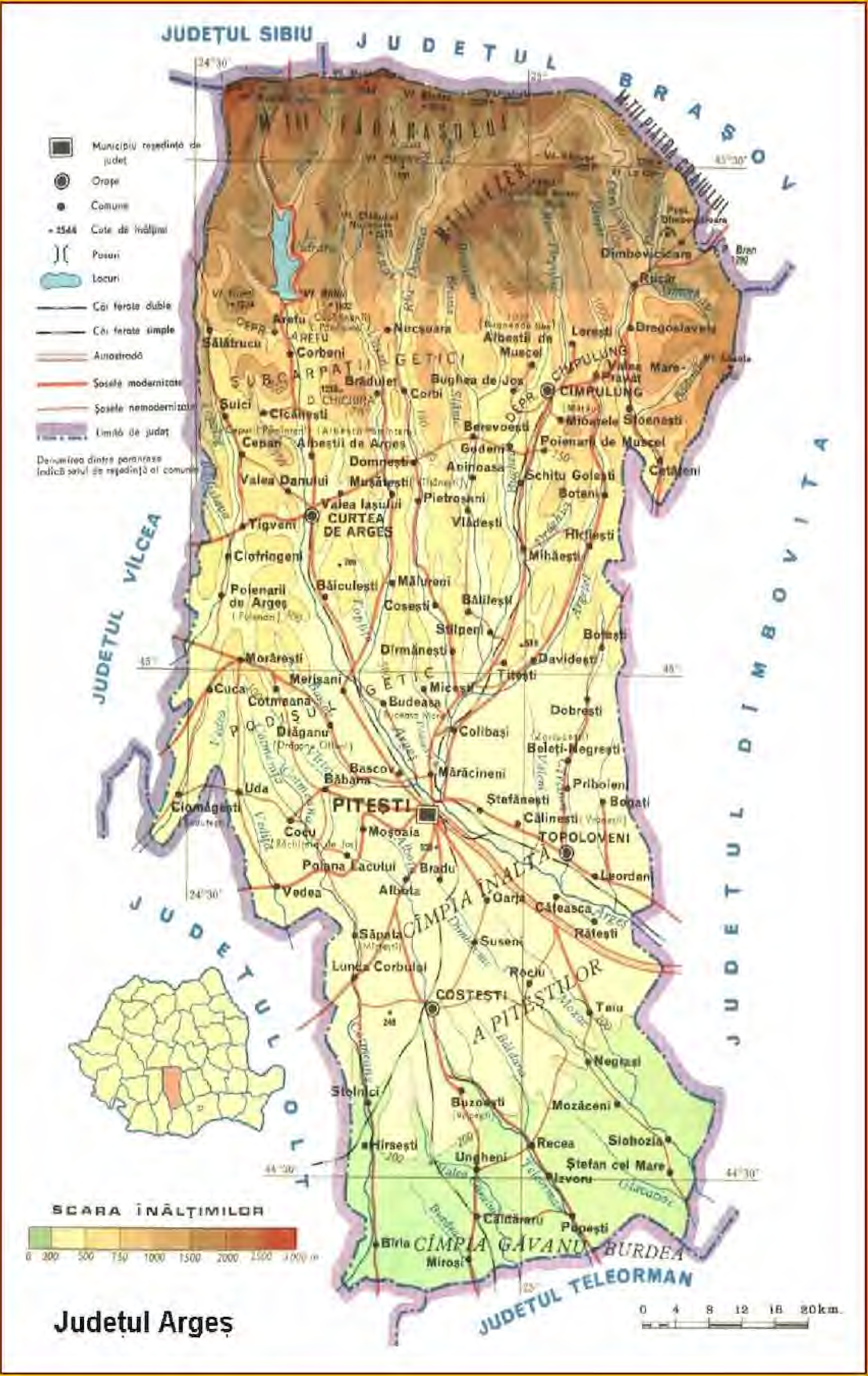
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
D. CHICIURA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Bughea de Jos
Berevoești
Godeni
Aninoasa
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Mușătești
Valea Danului
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Cosești
Bălilești
Poienarii de Argeș
Stîlpeni
Botești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Titești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Mosoaia
Leordeni
Poiana Lacului
Bradu
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Dîmbovița
Vîlsan
Doamnei
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Neajlov
Dîmbovnic
Bratia
Tîrgului
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20 km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

TEIU

PITEŞTI MMXV

TEIU

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din două sate: **Teiu**; Leșile.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 37 km.
SUPRAFAȚĂ: 44,7 km^2.
POPULAȚIE: 1.594 locuitori [745 M + 849 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Balomireşti**, lângă Teiu – 1567 [7075] iunie 4 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 31); **Teiu** – 1544 mai – lupta de la Fântâna Ţiganului.

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Teiu.

Așezarea este atestată documentar inițial în mai 1544, prin toponimul local Fântâna Ţiganului, unde s-a desfășurat lupta dintre domnul Țării Românești, Radu Paisie, și pretendentul la domnie, Laiotă Basarab, care va fi înfrânt și ucis, vistieria domnească fiind salvată în timpul confruntării de Radu Furcovici din Golești, care va răsplătit prin dăruirea de către domn a mai multor sate.

⬟ Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin **AŞEZAREA NEOLITICĂ FORTIFICATĂ** –[▲]– descoperită în cursul investigaţiilor arheologice efectuate de către specialişti ai Muzeului judeţean Argeş, în anul 1959. În aşezarea aparţinând culturii Gumelniţa, s-au depistat piese ceramice decorate şi de plastică feminină, expuse în secţia de istorie a muzeului.

Tellul de la Teiu este format din „două măguri constituite din vestigiile câte unei aşezări neolitice fortificate, cu circumvalaţie şi palisadă. În una dintre aşezări, ordonanţă de locuinţe de suprafaţă cu platforme de lut, grupate în jurul unui spaţiu relativ central. În axul acestuia, era situată o locuinţă de dimensiuni deosebit de mari, iar, în faţa ei, o platformă (?) de cult uriaşă din lut ars cu decupaje semicirculare pe laturi, interpretată şi ca o reprezentare plastică de cult. Ceramică de tip Gumelniţa, cu décor plastic; bogată plastică feminină, nedecorată, între care se deosebeşte o figurină cu indicaţia clară a mâinilor aduse sub sâni.”. Obiectele descoperite de arhl. S. Morintz şi Ion Nania demonstrează că, în neolitic, locuitorii aşezării se ocupau cu: agricultura, creşterea vitelor, vânătoarea, olăritul, torsul, ţesutul.

Un depozit neolitic compus din: lame de silex, topoare de piatră, figurină antropomorfă aparţinând culturii Gumelniţa a fost descoperit la Leşile, în punctul Dealul Popii. În acelaşi sat, s-a depistat o monedă romană republicană, iar, la Teiu din Deal, mai multe monede romane republicane, argumentându-se astfel o locuire mult anterioară a teritoriului actualei comune.

TOPONIMIE:

● Leşile – toponim topografic format pe baza apelativului slav *lésă* ≈ „pădure” atestând, în acest caz, existenţa unor păduri în aria de constituire a localităţii, fie pe baza apelativului *leasă* ≈ „împletitură din nuiele, cu diferite utilizări, inclusiv, pentru păstrarea ştiuleţilor de porumb”. Denumirea anterioară *Aleşii de Tei* indică, de fapt, separarea unor locuitori din Teiu, de vatra lor originară şi stabilirea în actuala arie a aşezării Leşile, element confirmat prin structura toponimului.

● Teiu – toponim topografic, la origine, apelativul *tei* [Tilia tomentosa], indicând un reper cert în aria de constituire a localităţii.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei de şes a judeţului Argeş. Construcţiile vechi de locuit relevau preponderenţa folosirii lemnului ca material de edificare a acestora. Se înregistrau, passim, construcţii de lemn monocelulare, deşi planul cvasigeneralizat îl reprezenta cel bicameral, cu un singur acces din exterior şi cu legătură directă între cele două încăperi: tindă şi odaie curată. În perioada interbelică, s-a extins tehnica de realizare a construcţiilor de locuit din paiantă, iar planul s-a amplificat prin încadrarea tindei cu camere şi prin dispunerea, pe latura frontală, a sălii. Sala susţinută pe stâlpi simpli este bordată de un pălimar amplu decorat prin ajurarea scândurilor dispuse vertical. Un foişor cu acoperiş în două ape plasat pe axul faţadei prezintă, la fronton, decoraţii în lemn. Izolat, se constată existenţa unor decoruri murale realizate din stucatură, predominând motivul glastrelor cu flori.

Portul popular tradiţional local – caracteristic ariei sudice a judeţului Argeş – vădeşte influenţe ale zonelor etnografice limitrofe.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bălăreasca, Băluţa, Brâuleţul de la Teiu, Hora bradului, Hora mare ca la Teiu.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Cuvioasa Paraschiva» **Teiu Deal** [1850-1859]~ctitorită de Marin Diaconescu, preot Radu, Ilie Diaconu, pe locul unei bisericuţe de lemn •intervenţii: reparaţii generale efectuate cu sprijinul financiar al lui Armand Călinescu, mareşalului Ion Antonescu şi al lui Mihai Antonescu [1938-1942] •pictură murală: anonim [1859]; Nicolescu, D. Sereda [1943].

Biserica «Schimbarea la Faţă» **Teiu Vale** [1925-1928]~ctitorită de părinţii lui Vladimir Streinu: Şerban Iordache şi Elena, soţia sa, general N. Constantinescu şi Maria, soţia sa •pictură murală: Gheorghe Belizarie şi N. Nicolescu [1928].

Monument eroi: **Teiu** [1877; 1916-1918]; autor: Kaghiorghis N. (1922) – lângă Primăria comunei Teiu.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 229 locuitori ai comunei Teiu, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [1], Campania din 1913 [3], Primul război mondial [141], Al doilea război mondial [84].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea a devenit „câmp de luptă”, prin staţionarea, la 19 noiembrie 1916, a cartierului Diviziei 8 şi a unor subunităţi din Divizia 1/17 Infanterie şi Divizia 8 Infanterie. Surprinse de un puternic atac inamic de artilerie şi infanterie, trupele române vor fi nevoite să se retragă pe un nou amplasament în noaptea de 19 spre 20 noiembrie 1916.

MEMENTO:

CASA MEMORIALĂ «VLADIMIR STREINU» –[▲]– construcţie tipică zonei de şes, cu un singur nivel şi acces, printr-o tindă, în „camera de primire” şi, din aceasta, în „odaia de dormit”. Casa a fost organizată expoziţional, prin efortul susţinut şi competent al unor pasionaţi specialişti de la Muzeul Goleşti şi Muzeul judeţean Argeş, pe baza unei tematici ample, redactate de prof. Grigore Constantinescu, apreciată elogios de soţia scriitorului, Elena Streinu, autoarea romanului «Păuna şi copiii ei». La inaugurarea casei memoriale [28 mai 1972], au participat: acad. Şerban Cioculescu, profesorii universitari: Paul Cornea, Ovid Crohmălniceanu, Vasile Netea, Mihail Novicov, Edgar Papu, Dimitrie Păcurariu; criticii: Ion Biberi, Barbu Cioculescu şi George Muntean; soţia scriitorului, fiica sa – actriţa Ileana Streinu, sora sa – poeta Maria Iordache, oameni de cultură, numeroşi consăteni ai scriitorului. În spaţiul afectat, este prezentată expoziţional viaţa şi activitatea literară a poetului, criticului şi istoricului literar Vladimir Streinu, originar din Teiu. Biroul şi camera de „odihnă" redau atmosfera intimă a vieţii „poetului-prinţ" de la Teiu. Biblioteca include volumele sale de poezie, critică şi istorie literară, precum şi cărţi cu autograf dăruite Teianului de către scriitori români celebri.

IN MEMORIAM

✪ **DIACONESCU ILIE** [1913-1959] – medic în Teiu [1937-1941; 1944-1959], absolvent al Facultăţii de medicină Bucureşti [1937]; militant politic; arestat [1946, 1948], urmărit continuu de Securitatea comunistă. Fondator al Dispensarului Teiu; conferinţe cu caracter medical.

✪ **DIACONESCU MARIN** [1899-1995], născut în Teiu; preot cărturar; paroh la Biserica Domnească din Pitești [1931-1962]; profesor de religie, istorie și limba română; director al Căminului județean Argeș [1942-1945]; coordonator al revistei lunare „Păstorul ortodox" [1931-1948]. Operă amplă: „douăzeci de volume de amintiri, șapte volume de predici însumând peste 7000 de pagini dactilografiate", printre care consemnările cu caracter memorialistic, referitoare la viața și activitatea marelui arhiereu Evghenie Humulescu-Piteșteanul.

✪ **FALCESCU VASILE** [1932-2012] – profesor de limba şi literatura română la Şcoala generală Teiu. Autor al volumelor: «Teiu, cuibul părăsit al lui Vladimir Streinu» [1998], «Viaţa lui Vladimir Streinu» [2005], «Vladimir Streinu şi himera poeziei» [2008], «Vladimir Streinu evocat de contemporani» [2008]; «Folclor literar din Teiu-Argeş» [2011] şi «Teiule cu frunza lată» [2012] – culegeri de folclor literar, realizate în colaborare cu Marilena Lică Maşala.

✪ **IONESCU MARIN / MARINACHE** [1909-1992] – bizantinolog, psalt, teolog. Şcoala muzicalăde la Putna. Opera: «Manuscrisul nr. 56544576 de la Mânăstirea Putna: Antologhion» [1980] ş. a.

✪ **MAŞALA VLADIMIR CONSTANTIN** [1925,Teiu-1999] – muzicolog, compozitor, publicist; absolvent al Conservatorului de muzică din Bucureşti, clasa Dimitrie Cuclin [1950]. Activităţi specifice la Societatea română de radio; Casa centrală a creaţiei populare Bucureşti şi Casa de cultură „Nicolae Bălcescu" din Capitală. Compoziţii proprii: concerte instrumentale, cvartete de coarde, piese corale, simfonii. Colaborator la revistele: „Contemporanul", „Muzica", „România literară".

✪ **NANIA ION** [1934-2009], născut în Leșile; profesor de istorie, arheolog, muzeograf, etnolog. Opera: «Istoria vânătorii în România (Din cele mai vechi timpuri până la instituirea legii de vânătoare, 1891» [1977], «Mozăceni, o așezare din fosta țară Vlașca» [2004], «Legende și tradiții» [2007]; importante articole și studii de specialitate în domeniul arheologiei, istoriei vânătorii, folclorului – abordând prioritar obiceiurile tradiționale și folclorul Rezistenței anticomuniste.

✪ **PETRE GHEORGHE** [1911-1995] – învăţător în Turcuşui (Bulgaria), Chiosca (Dobrogea), Mircea Vodă (Durostor), Teiu. Animator al activităţii culturale; dirijor al unor coruri şcolare şi comunale, precum Corul mixt ţărănesc din comuna Gliganu.

✪ **POPA LIVIA** [1936-2001], personalitate a învăţământului argeşean; profesoară de Limba şi literatura română la licee din Topoloveni şi Piteşti; inspector şcolar de specialitate; excelentă animatoare a vieţii culturale în cadrul Cenaclului literar „Nicolae Labiş" de la Liceul „Zinca Golescu"-Piteşti; autoarea operei postume «Aduceri aminte» (două volume), precum şi a unor importante eseuri referitoare la scriitori români clasici şi contemporani.

✪ **STREINU VLADIMIR** [pseudonimul literar al lui Nicolae Iordache], [1902-1971], critic şi istoric literar, poet, profesor universitar, publicist, director al Editurii „Univers". Strălucită personalitate a culturii naţionale, care a întruchipat, prin viaţa şi activitatea sa, nobilele idealuri ale patriotismului şi umanismului universal, Nicolae Iordache s-a născut la 23 mai 1902, în familia lui Şerban şi Elena-Neacşa Iordache din Teiu. Opera: studii de critică şi istorie literară naţională («Pagini de critică literară. Marginalia. Eseuri» [1938]); studii referenţiale de teorie prozodică («Versificaţia modernă» [1966]); analist al unor opere ale literaturii străine («Studii de literatură universală» [1973]); coautor al «Istoriei literaturii române moderne» [1944], cu Şerban Cioculescu şi Tudor Vianu; monografist («Calistrat Hogaş» [1968], «Ion Creangă» [1970]); remarcabil poet («Vers imanent» [1971]). Traduceri din: Corneille – «Horaţiu» [1943]; M. Proust – «În căutarea timpului pierdut» [1968]; W. Shakespeare – «Tragedia lui Hamlet, prinţ de Danemarca» [1970].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 473; Idem– *Vladimir Streinu,* www.google.ro, calameo.1227548

Vasile Fălcescu– *Teiu, cuibul părăsit al lui Vladimir Streinu*, Piteşti, 1998, 248 p.; Nicolae Eremia – *Teiu din Valea Mozacului. Monografia comunei Teiu*, Piteşti, 2015; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

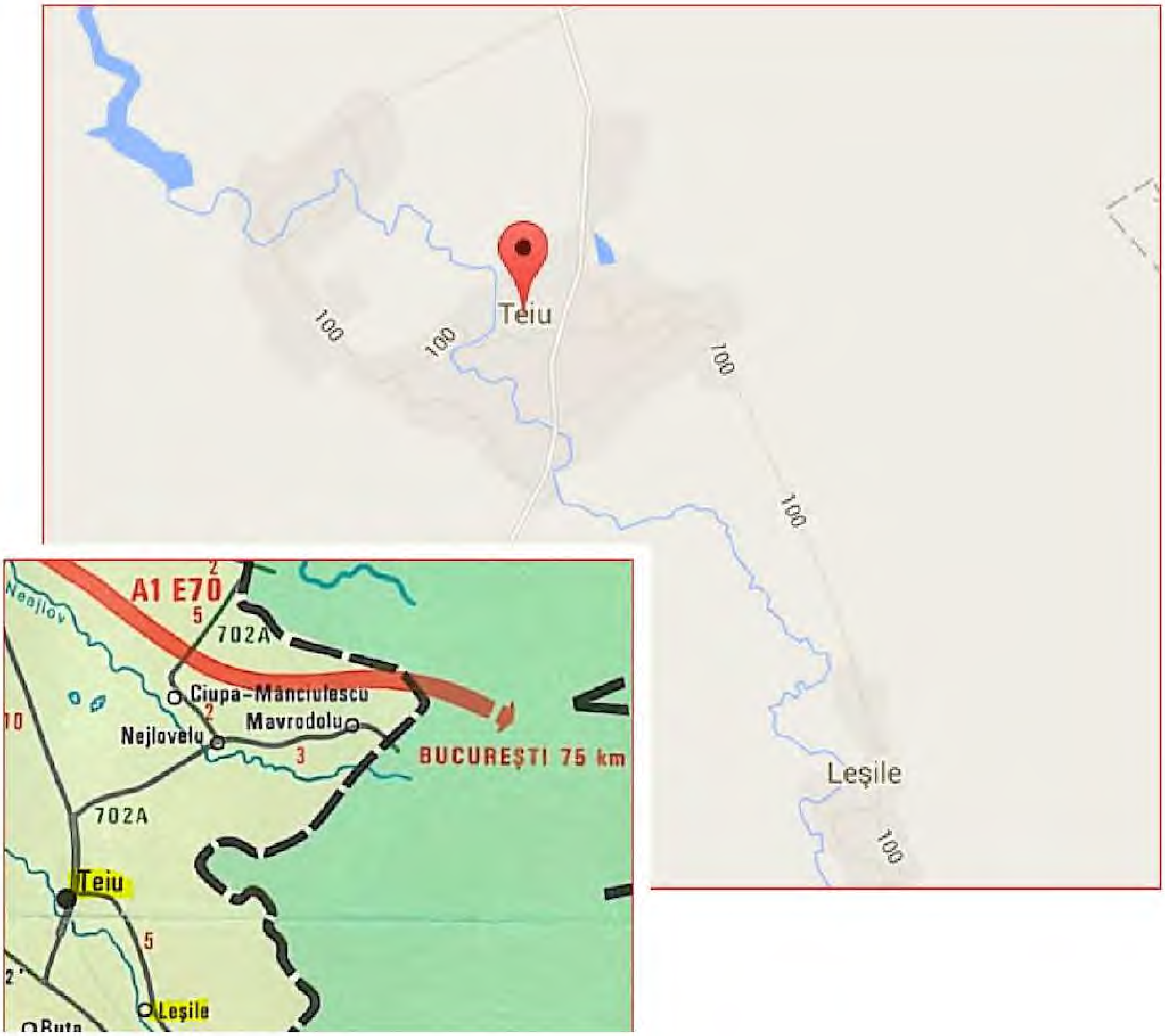
Teiu
100
100
100
100
Leşile
100
A1 E70
Neajlov
2
5
702A
Ciupa-Mânciulescu
2
10
Mavrodolu
Nejlovelu
3
BUCUREŞTI 75 km
702A
Teiu
5
2'
Leşile
Buta

PRIMĂRIA COMUNEI TEIU.

LACUL TEIU.

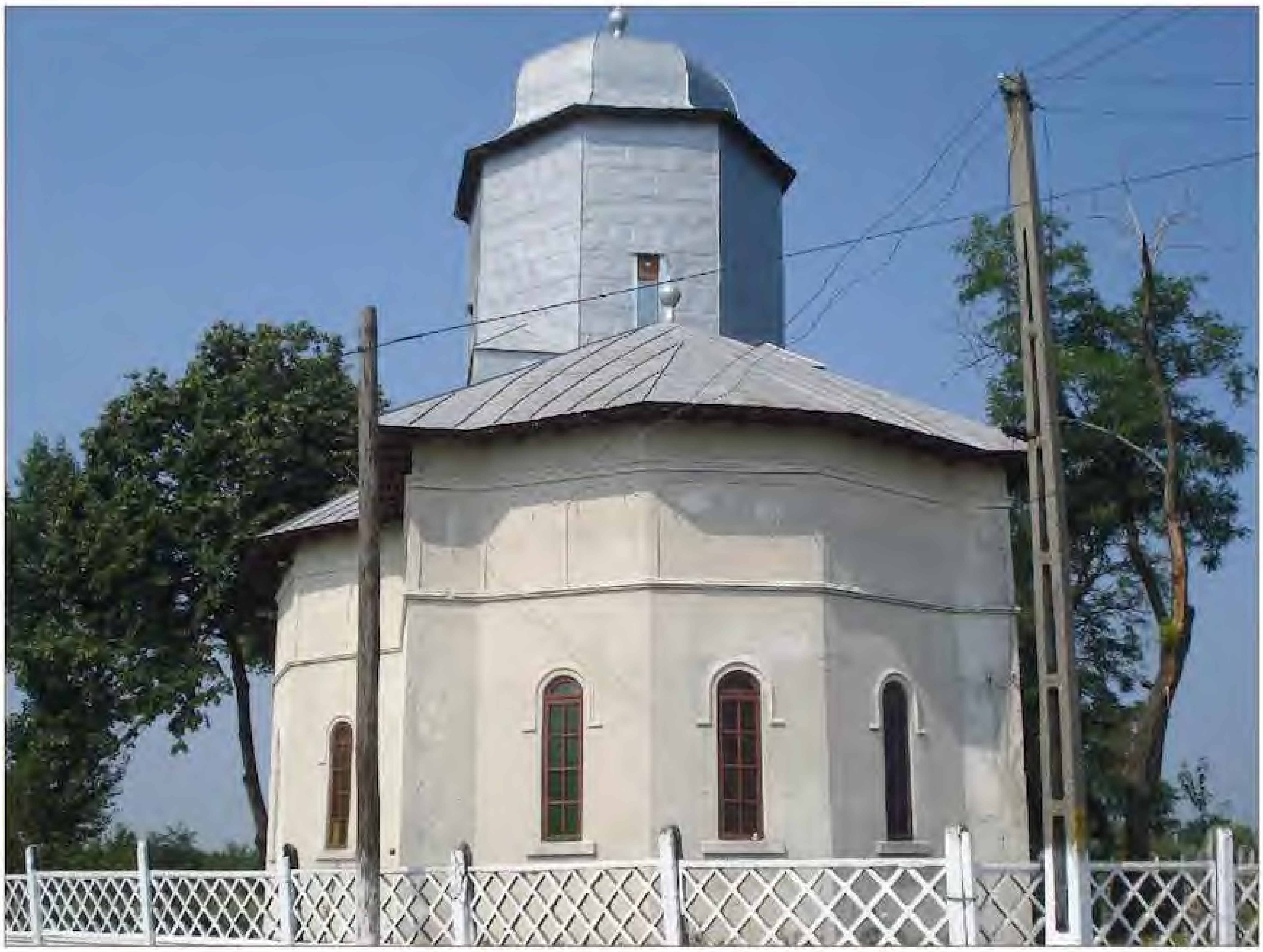

BISERICA TEIU.

MONUMENTUL EROILOR.

CASA MEMORIALĂ «VLADIMIR STREINU».

VLADIMIR STREINU –
POETUL PRINŢ DE LA TEIU.

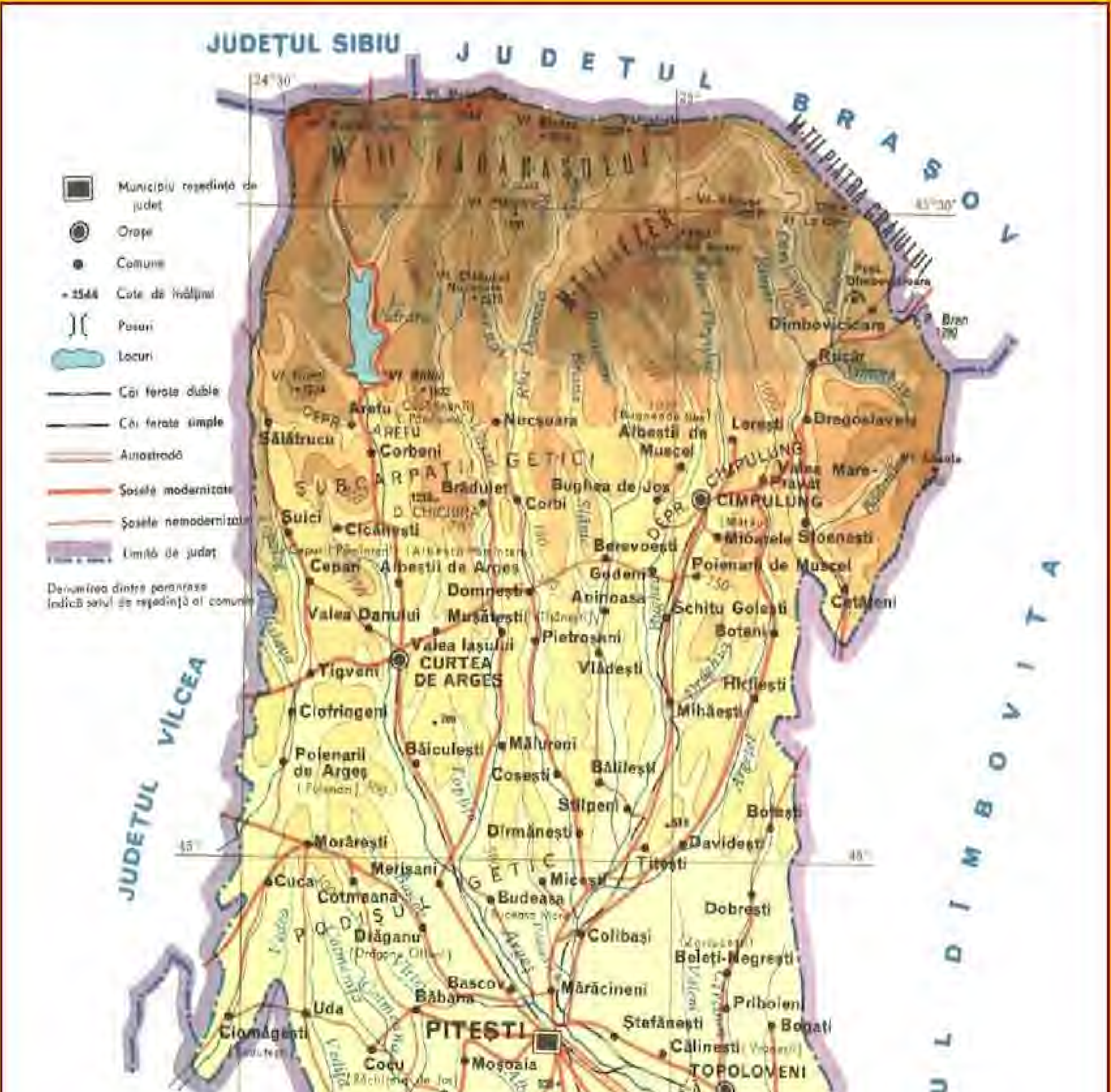
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Albeștii de Muscel
Bughea de Jos
Berevoești
Godeni
Aninoasa
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Davidești
Dîrmănești
Titești
Morărești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Bran
Argeș
Vedea
Dîmbovița

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

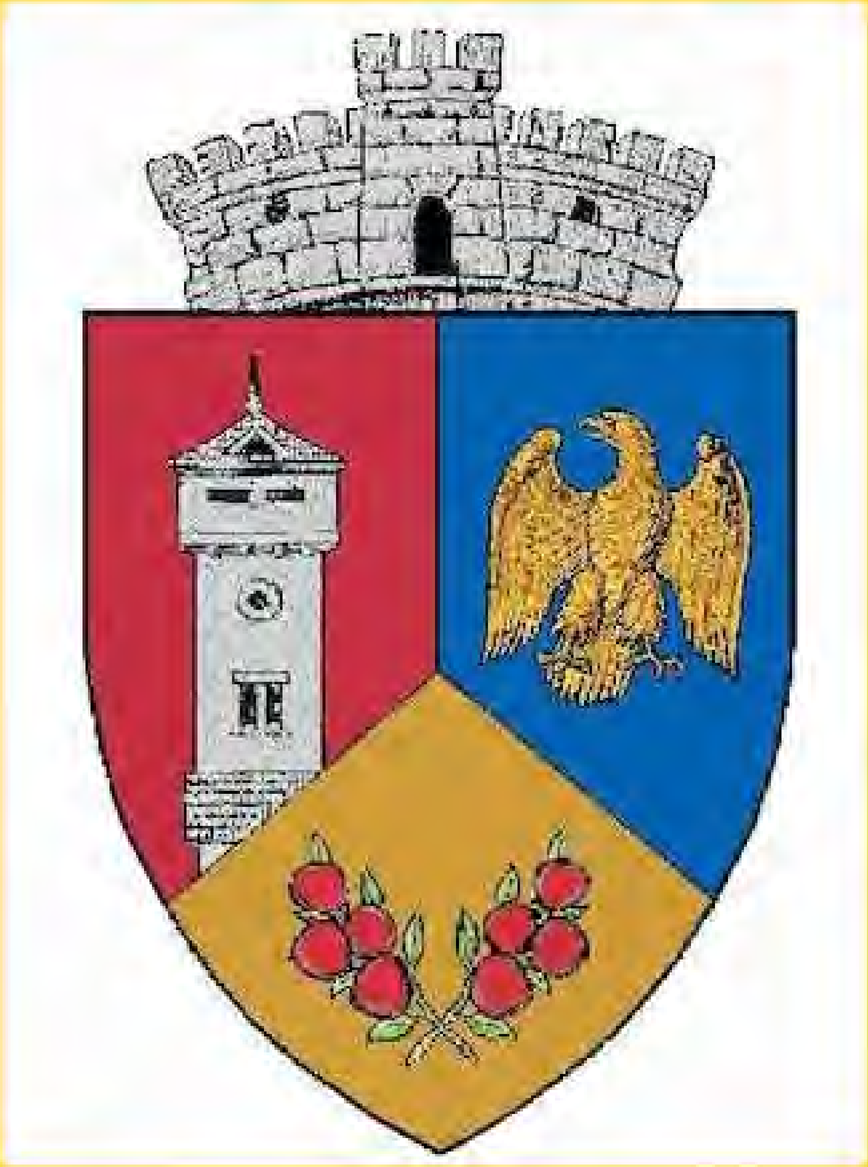

TIGVENI

PITEŞTI MMXV

TIGVENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Tigveni**; Bădislava; Băileşti; Bălteni; Bârseştii de Jos; Bârseştii de Sus; Blaju; Vlădeşti.
DISTANȚA FAȚĂ DE REŞEDINȚA JUDEȚULUI: 45 km.
SUPRAFAȚĂ: 49,3 km^2.
POPULAȚIE: 3.444 locuitori [1.617 M + 1.827 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bârseşti – 1569 [7077] august 17 (DRH, B, ȚR, vol. VI, doc. 160)● ***Brătuleşti** – 1575 [7083] iulie 10 (DIR, XVI, B, ȚR, vol. IV, doc. 192)● **Tigveni** – 1528 [7037] octombrie 28 (DRH, B, ȚR, vol. III, doc. 64).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Tigveni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu de la Afumați la 28 octombrie 1528, prin care se confirmă Mănăstirii Curtea de Argeș proprietatea asupra unei ocine în Tigveni.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin Necropola tumulară Tigveni –[▲]–, necropolă de incineraţie geto-dacică datând din a II-a epocă a fierului (secolele VII-IV a. H.) descoperită, în cursul unor sondaje arheologice, în punctul „Babele". Valea Topologului reprezintă, sub raport arheologic, o zonă în care „numeroase grupuri de tumuli se succed, la o distanţă de 2-3 km unul de altul, între localităţile: Tigveni, Cepari, Şuici, pe mai mulţi kilometri lungime."

TOPONIMIE:

Bădislava – toponim de provenienţă incertă; o asociere a termenilor *bade* („termen vechi românesc de respect amical faţă de o persoană în etate") şi *slav* <etnic> reprezintă o simplă supoziţie.

Bălileşti – toponim format pe baza eponimului *Bălilă* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Bălteni – toponim topografic evocând, pe baza apelativului *baltă*, natura terenului pe care s-a constituit aşezarea + sufixul *–eni*, care indică spaţiul de origine.

Bârseşti – toponim istoric, indicând originea transilvăneană a primilor locuitori, proveniţi din Ţara Bârsei. Termenul derivă de la o temă enigmatică, *bârs*, pe baza căreia s-a format *bârsană*, cuvânt frecvent utilizat în limbajul oierilor.

Blaju – toponim istoric, relevând provenienţa transilvăneană a fondatorilor aşezării, originari din *Blaj*. Conform tradiţiei orale, pe culmea dealului care domină satul, era traseul „Drumului Oii" , iar păstorii stabiliţi în zonă erau originari din Ardeal.

Tigveni – toponim format pe baza antroponimului-poreclă *Tigvă* (la origine, apelativ cu sens de „ţeastă, dar şi tigvă".

Vlădeşti – toponim format pe baza eponimului *Vlad* + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectura populară tradiţională este caracteristică zonei Topolog. O particularitate a arhitecturii locale o reprezintă frecvenţa caselor joase, subdimensionate în comparaţie cu cele din zona Argeşului. Izolat, se consemna prezenţa caselor „cu legătură", element arhitectural specific zonei, asigurându-se, în acest mod, circulaţia între „casa mare" şi „casa mică" (cu rol funcţional de bucătărie). Vechile construcţii edificate din piatră şi lemn prezentau un plan bicameral format din tindă şi odaie cu prispă deschisă pe latura frontală. O etapă ulterioară în evoluţia arhitecturii locale a constituit-o edificarea construcţiilor din cărămidă şi extinderea considerabilă a planului. Casele: Marinescu Gabriel [1939] –[▲]– şi Elisabeta Stanciu [1938] –[▲]– constituie modele de arhitectură rurală influenţată de arhitectura urbană din perioada interbelică.

Portul popular tradiţional relevă influenţe ale costumului popular vâlcean, dar şi ale portului „ungurenesc".

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Baraboiul, Brâul pe 6, Hora de doi, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» **Bălileşti-Tigveni** [1840]~ctitorită de: Antonie Bălilea, preot Ion Paraschiva, preot Ion Bălilea, Stan Frujină, Radu Drăgan ş. a. cu materialul donat de Liuţa Furduiescu •intervenţii: „s-a înălţat cu un stânjen" [1852], consolidări [1915]; centură de beton perimetrală [2001]; înlocuirea iconostasului de lemn [2004] •pictură murală: anonim [1852], refacere [2003-2004].

✚**Capela** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Bălteni** –[▲]– sau Biserica Băltenilor a fost construită în anul 1816, de către proprietarii locali: pitarul Constantin Tigveanu şi soţia sa, Safta, polcovnicul Ioan Băltescu şi soţia acestuia, Zoiţa, logofătul Pascalie şi Ecaterina Tigveanca, pentru a deveni biserica satului, în locul bisericii construite, în 1785, lângă casa Brătienilor, ca paraclis al curţii boiereşti. A fost dezafectată cultului în 1911, odată cu construirea „bisericii mari" din satul Tigveni.

Biserică de plan trilobat, cu abside poligonale, pridvor cu arcade în plin cintru. Turlă-clopotniţă cilindrică de lemn deasupra pronaosului; clopotul, datat 1755, a fost dăruit de comisul Ioniţă Tigveanul. Decoraţia exterioară constă din brâu simplu, în formă de tor; firidă dreptunghiulară pentru icoana hramului. Din fresca originară, se conservă tabloul Iadului din pridvor; printre „protagonişti": „Fermecătoarea care ia laptele vitelor şi dă pagubă vecinilor şi ia sporul lucrului şi puterea voinicului". În patrimoniul bisericii, se află un clopot dăruit, în 1755, de comisul Ioniţă Tigveanu, „la biserica dumnealui" ş. a.

✚**Biserica** «Înălţarea Domnului» **Bârseştii de Jos** [1894]~ctitorită de Petre Slăvescu, I. Băltescu, Marin Paraschiv ş. a.; construită pe locul bisericii edificate, în 1808, de Toma Furduiescu şi soţia sa, Safta •pictură murală: Anton Grigorovici Lapinschi [1894].

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Bârseştii de Sus** –[▲]– O biserică anterioară, ctitorită, în 1804, de familia Băltenilor, descendenţi din neamul Tigvenilor, a fost strămutată circa 250 m, în 1888, pentru a fi în apropierea curţii boiereşti a familiei Văleanu, descendentă a boierilor Tigveni; restaurată de meşterul Ion Ioniţă. Pictura murală originară în ulei este opera zugravului Belizarie Paraschivescu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1813], Psaltire [1817], Octoih [1825], Liturghier [1833], Cazanie [1834], icoane pe lemn pictate de Constandin zugrav [1845] şi Iancu zugrav, în 1874.

✚**Biserica** «Sf. Nicolae» **Blaju** [1898]~ctitorită de Gh. Ionescu, Tudor Ionescu, I. Donescu, Gh. Nicolae, Ion Zăhiloiu, pe terenul donat de Sandu Donescu •pictură murală: Gheorghe Ionescu-Iaşi [1898].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Tigveni** [1906-1911]~ctitorită de Theodor Brătianu şi soţia sa, Maria •intervenţii: consolidare [1939] •pictură murală: Gheorghe Belizarie [1925]; restaurată de Mihai Pătroi [1939].

Monumente eroi: **Bârseşti** [1916-1919] – lângă Biserica Bârseşti ■~**Tigveni** [1877; 1916-1918; 1941-1945] – lângă Biserica Tigveni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 202 locuitori ai comunei Tigveni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [7], Primul război mondial [123], Al doilea război mondial [72].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, localitatea Bârseștii de Jos a devenit „câmp de luptă", începând cu noaptea de 7 spre 8 noiembrie 1916, fiind „punct de legătură" între Divizia 8 și Divizia 14 Infanterie; au fost respinse puternicele atacuri inamice din 8 și 9 noiembrie, trupele române fiind întărite cu grupul de luptă „locotenent-colonel Gherescu"; din cauza superiorității în oameni și tehnică de luptă a inamicului, pe 12 noiembrie, localitatea va fi abandonată, trupele repliindu-se pe un nou aliniament de apărare. Grupul „locotenent-colonel Gherescu" format din subunități ale regimentelor 47, 49, 67, 81, 85, 86 Infanterie respinge atacurile inamice în aria satului Blaj în zilele de 9 și 10 noiembrie, însă, în 12 noiembrie, se retrage spre Valea Calului și Valea Iașului. În zona satului Tigveni, trupe din Brigada 1 Cetate a Diviziei 8 Infanterie și ale Diviziei 14 Infanterie resping atacurile inamice din 13 și 14 noiembrie, fiind nevoite, însă, să se retragă pe noi poziții de apărare.

❖ MEMENTO:

CONACUL TEODOR BRĂTIANU –[▲]– construcţie fortificată de tip culă, edificată cu cheltuiala boiernaşului local Dincă Brătianu, în sec. XVIII. Planul format dintr-o porţiune centrală cvasipătrată cu două ieşinduri decroşate (pe latura de sud-est şi pe latura de nord-vest).

În elevaţie, prezintă două niveluri: beci boltit şi parter înălţat format din foişor deschis cu arcade şi scară de acces interioară şi o sală încadrată de camere de locuit. Sistemul de boltire în lunete conferă monumentului particularităţi arhitecturale. Planul a fost extins, în perioada 1860-1880, de maiorul Teodor Brătianu.

IN MEMORIAM

✪ **APOSTOL CONSTANTIN** [1930-1977] – publicist, cronicar de teatru, film, arte plastice; redactor la cotidienele: „Secera şi ciocanul", „Orizont"; importante eseuri consacrate vieţii şi operei lui George Topîrceanu.

✪ **DOBRESCU RIZEA HRISTEA** [1846-1927] – muzician, preot la Biserica „Sf. Ilie" din Piteşti; copist. A caligrafiat manuscrisele psaltice: «Antologhion», «Doxatar», «Gramatica muzicii psaltice», din patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare Iaşi.

✪ **ENESCU NICOLAE** [1886-1923] – învăţător, publicist; parlamentar. Absolvent al Şcolii normale „Carol I" din Câmpulung [1904]; învăţător la Şcoala Tigveni [1904-1923]; deputat de Argeş al Partidului Ţărănesc [1919-1922]. Opera: «Sub steagul nostru şi Carol I».

✪ **MARINESCU GABRIEL** [1886-1940] – ministru de Interne [1939]; prefect al Poliţiei Capitalei [1930-1939]; om de încredere al regelui Carol II; asasinat de legionari la Jilava. Opera: «Carol al II-lea, Regele românilor. Cinci ani de Domnie» [1935].

✪ **MARINESCU NICOLAE** [1884-1963] – general, medic; absolvent al Institutului sanitar militar [1907]; ministru secretar de stat la Departamentul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirii Sociale [1939]; şef al Serviciului Sanitar al Armatei [1945]; arestat [1946], deţinut politic anticomunist [1950-1955].

✪ **VELEA NICOLAE** [1936-1987] – fiu de învățători din Tigveni; prozator; autor al unor povestiri şi nuvele analitice, cu accente acut ironice: «Poarta» [1960], «Opt povestiri» [1964], «Paznic la armonii» [1965], «Zbor jos» [1968], «Cutia cu greieri» [1970], «În război un pogon cu flori» [1972], «Vorbă-n colţuri şi rotundă» [1973], «Dumitraş şi cele două zile» [1974], «Călător printre înţelepciuni» [1975], «Întâlnire târzie» [1981], «Glina», roman.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 476-477; Idem– *Culele de pe Topolog*, www.google.ro, calameo.1227548 ; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

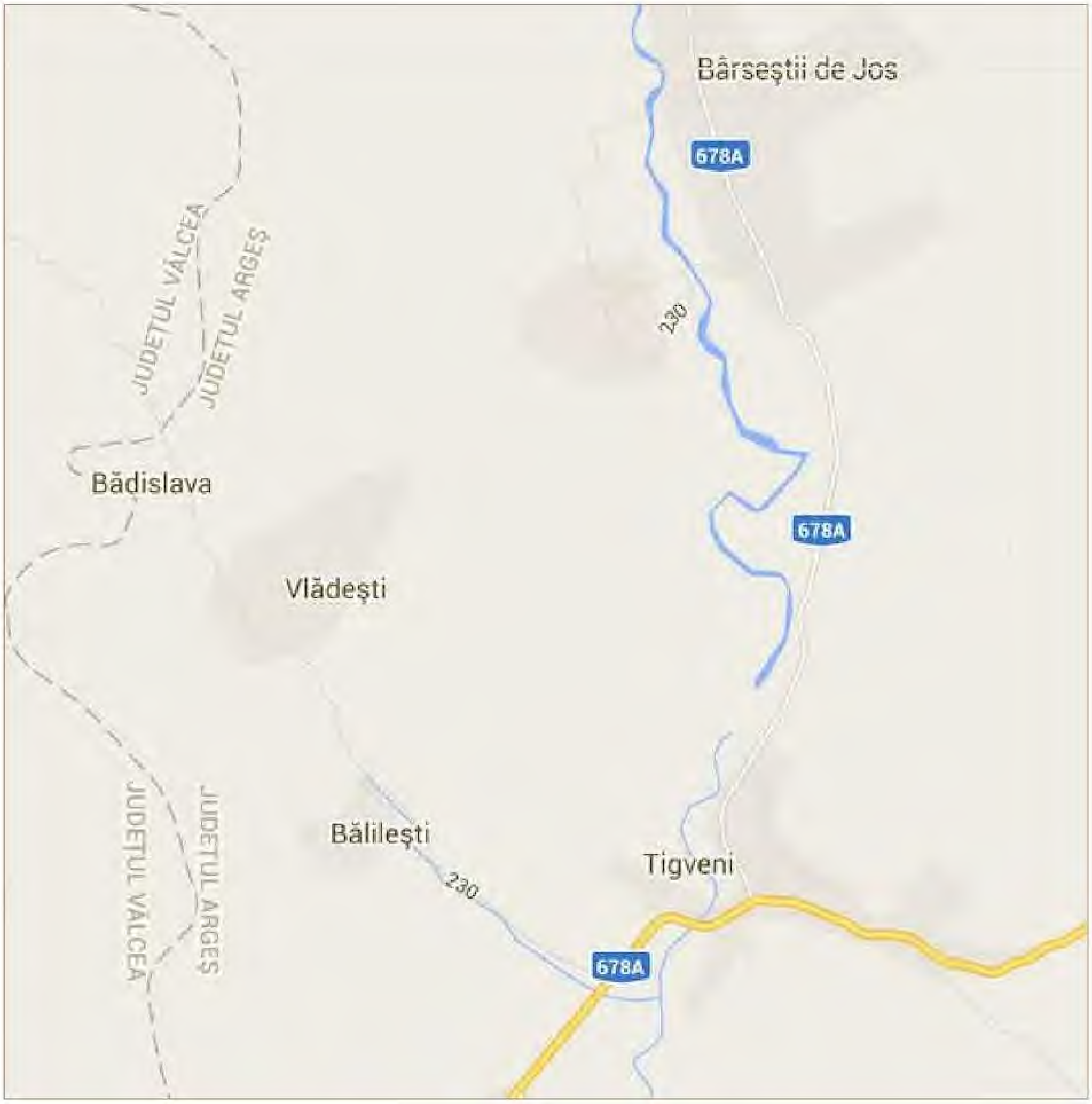
Bârseştii de Jos
678A
JUDEȚUL VÂLCEA
JUDEȚUL ARGEȘ
230
Bădislava
678A
Vlădești
Bălilești
230
Tigveni
678A
JUDEȚUL VÂLCEA
JUDEȚUL ARGEȘ

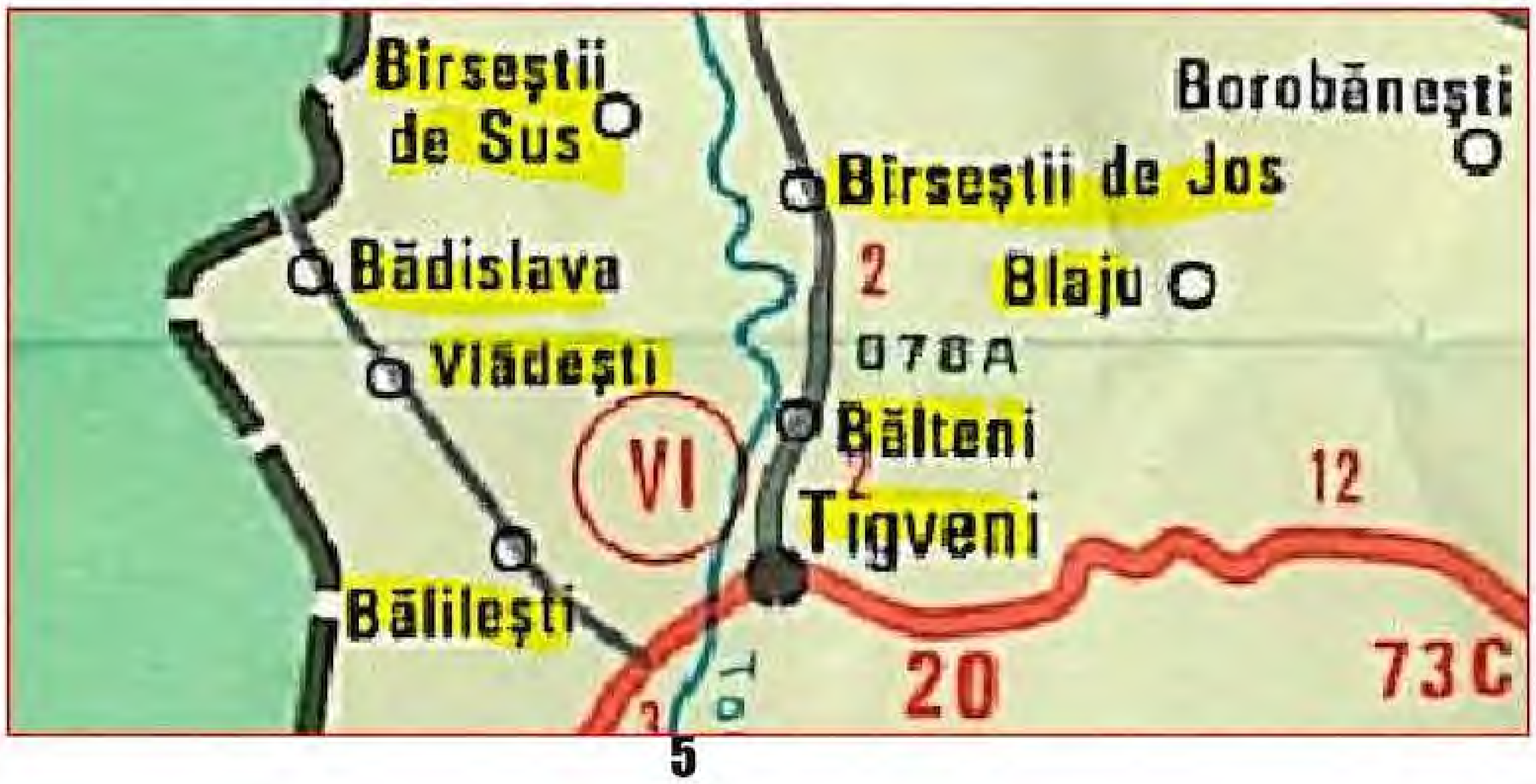
Birseştii de Sus
Boroběneşti
Birseştii de Jos
Bădislava
2
Blaju
Vlădeşti
078A
Bălteni
VI
2
12
Ţigveni
Bălileşti
To
3
20
73C

PRIMĂRIA COMUNEI TIGVENI.

TIGVENI.

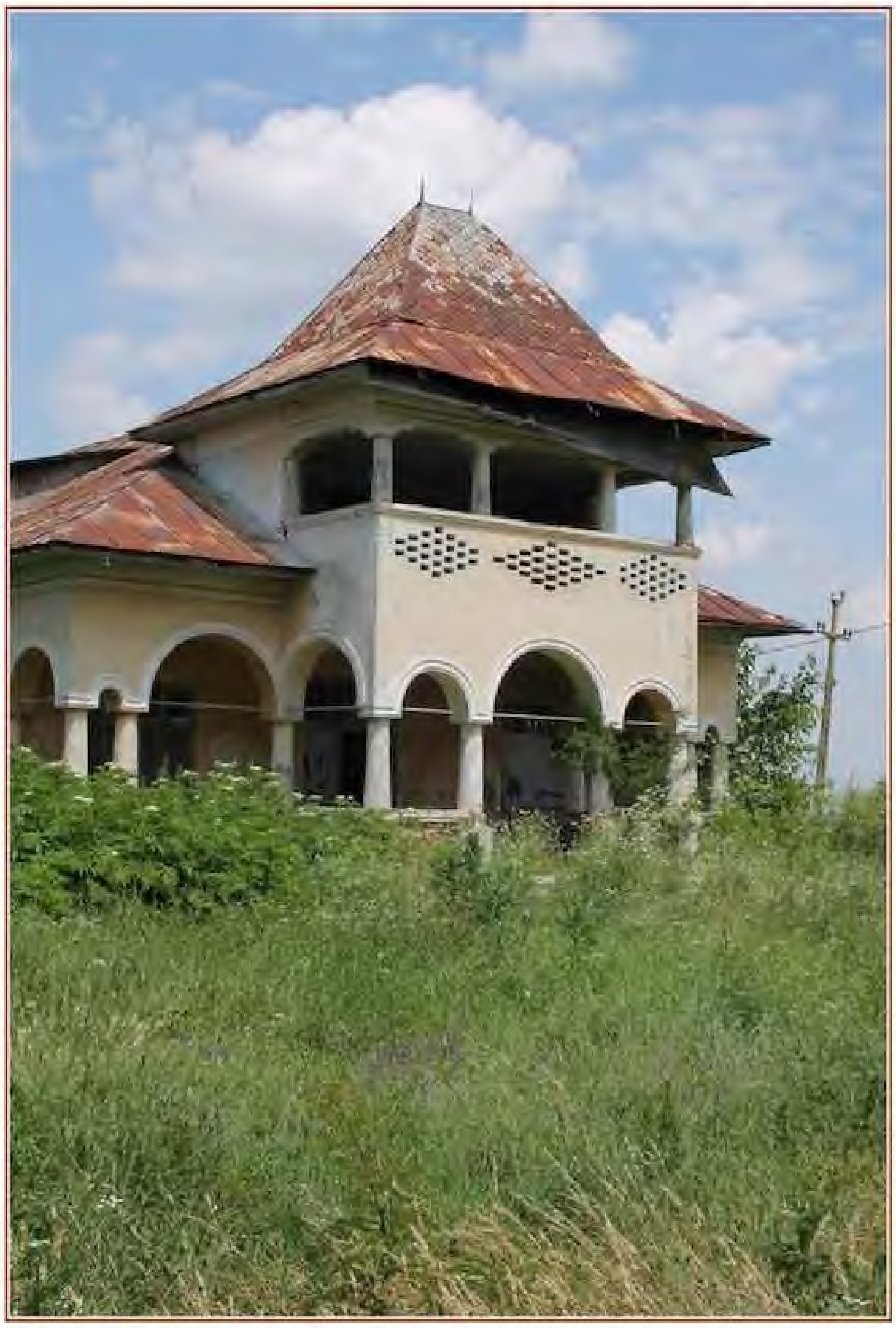

CONACUL BRĂTIANU.

Casa dela Tigveni

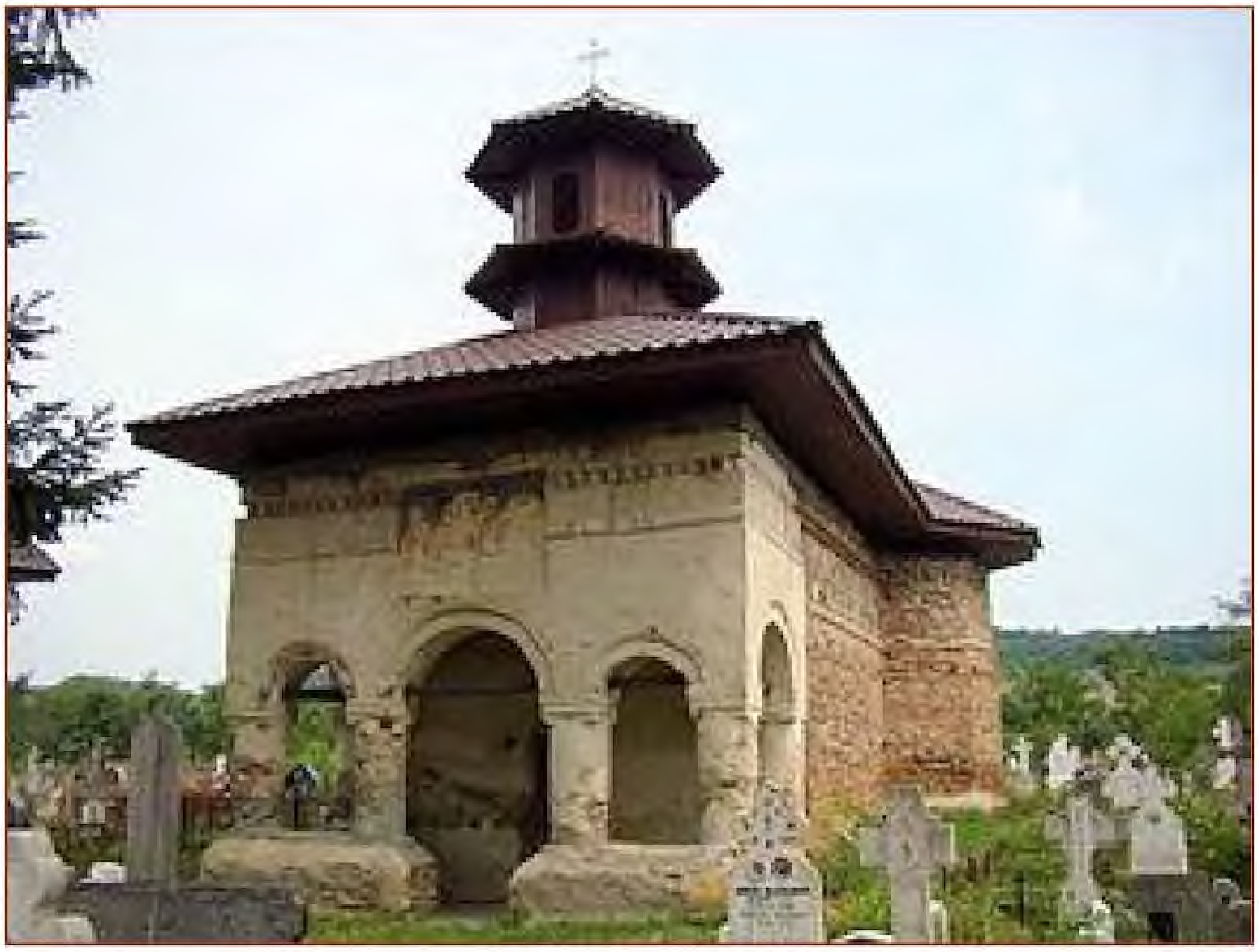

CAPELA BĂLTENILOR

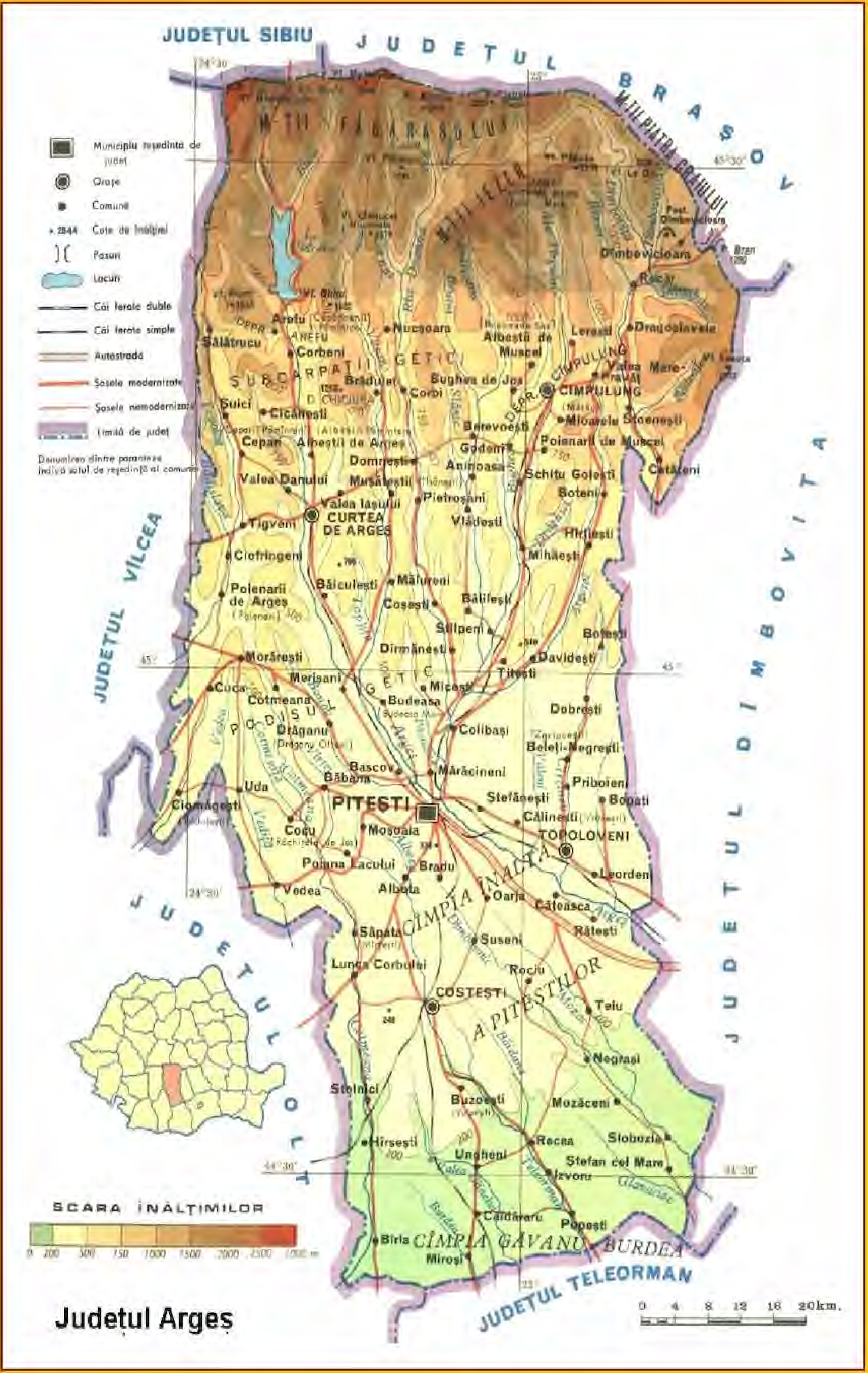
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bughești
Dîrmănești
Davidești
Mărășești
Merișani
Mioveni
Țițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Cocu
Mozăceni
Călinești
Mosoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Răteasca
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Bratia
Tîrgului
Rîul Tîrgului
Dîmbovița
Neajlov
Cotmeana
Vedea
Cîrcinov
Teleorman
Dîmbovnic
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 300 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

ŢIŢEŞTI

PITEŞTI MMXV

ŢIŢEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Ţiţeşti**; Bucşeneşti-Lotaşi; Cişmea; Valea Mănăstirii; Valea Stânii.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 20 km.
SUPRAFAŢĂ: 23,5 km^2.
POPULAŢIE: 4.937 locuitori [2.437 M + 2.500 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Valea <Mănăstire> – 1506 [7015] septembrie 1 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 49).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Valea Mănăstirii.

Aşezarea este atestată documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 1 septembrie 1506, prin care se confirmă Mănăstirii Valea, ctitorită de monahia Magdalina, „găleţile domneşti din satele Corbii de Piatră şi Măluren".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin Aşezarea din epoca bronzului; urme arheologice ale culturii Tei – pe Dealul Şolovanului, în vatra satului Bucşeneşti-Lotaşi, pe terasa mijlocie a Râului Târgului; Necropola tumulară Hallstatt, cultura Ferigile-Bârseşti situată în vatra satului, în apropierea şcolii din Ţiţeşti.

TOPONIMIE:

- **Bucşeneşti-Lotaşi** – toponim compus pe baza apelativelor: *bucşe* ≈ „bucea" + determinativul *Lotaşi* – echivalent semantic al substantivului *clăcaşi*, având sens de „ţărani care au căpătat loturi de pământ, fiind împroprietăriţi de stat". Satul Bucşeneşti-Lotaşi s-a format pe vatra vechiului sat Hărteşti, care a aparţinut Mănăstirii Valea, metoh al Mănăstirii Pogoniani din Rumelia. O parte din satul anterior a fost alipit la satul Livezeni (Stâlpeni).
- **Cişmea** – toponim topografic format pe baza apelativului *cişmea* <turc. ceşme> ≈ „izvor", indicând un reper orientativ în aria de constituire a aşezării.
- **Ţiţeşti** – toponim format pe baza eponimului *Ţiţă* – atestat în tradiţia orală locală + sufixul colectiv *-eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Valea Mănăstirii** – toponim format pe baza apelativului *vale* ≈ „loc larg între două dealuri" + determinativul *Mănăstirii*, relevând constituirea aşezării în apropierea construcţiei ecleziastice. Potrivit autorilor volumului «Marele Dicţionar Geografic al României», „Valea Mănăstirii sau *Dezrobiţi* poartă numele de la ţiganii care au fost robi ai Mănăstirii Valea."
- **Valea Stânii** – toponim topografic compus pe baza apelativelor: *vale* şi *stână* ≈ „aşezare păstorească situată în afara unei aşezări, unde se adăpostesc oile şi ciobanii şi unde se prepară produsele din laptele oilor", relevând constituirea localităţii în apropierea unei stâne.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei etnoculturale Muscel. Se consemnează o diversitate tipologică a construcţiilor de locuit. Tipul vechi de case construite din bârne de stejar încheiate, fixate pe temelie din piatră de râu prezenta, în general, un plan format din tindă şi odaie de locuit. Ulterior, spre sfârşitul secolului al XIX-lea şi în primele decenii ale secolului XX, s-a generalizat tipul de construcţii cu două niveluri, ocupaţiile tradiţionale determinând rolul funcţional de depozit al parterului, etajul fiind rezervat în exclusivitate locuinţei propriu-zise. Planul bicameral al etajului prezenta un singur acces de pe sala bordată de un pălimar de lemn sau de un parapet de zid, dar existau, în cazuri izolate, şi construcţii cu accese separate. Construcţiile din perioada interbelică sunt, în majoritatea situaţiilor, edificate din cărămidă şi sunt prevăzute cu sală largă, susţinută pe stâlpi de secţiune circulară sau pătrată. Planul este considerabil extins, iar elementele decorative sunt reduse comparativ cu casele etajate din perioada anterioară.

Portul popular, folclorul liric şi cel coregrafic se circumscriu, prin structură şi, respectiv, repertoriu, ariei creaţiei populare din zona etnografică Muscel.

În domeniul artei populare, s-a remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterul din localitate Ilie Mărunţelu care a obţinut premii ori menţiuni pentru împletituri din nuiele.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Baraboiul, Bordeiaşul, Brâul bătrânesc, Chindia, Hora Mare, Sârba, Ungurica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae» **Hârteşti** –[▲]– din satul Bucşeneşti-Lotaşi, important monument religios de arhitectură medievală, suscită, sub raportul datării, controverse. Deşi pisania existentă, săpată în piatră, menţionează că biserica datează din anii 1531-1532, atribuind ctitorirea ei fiilor monahiei Salomia: Badea Cotescu şi Lăudat cu soţia acestuia, Voica, se consideră, de către specialiştii care invocă arhaismul formelor arhitectonice, că ar fi fost construită în secolul al XIV-lea. Edificiul religios, după cum observa ilustrul arhitect Grigore Ionescu în studiul «Biserica din Hârteşti-Muscel», „interpretează în mic formele structurale caracteristice tipului în cruce greacă înscrisă al Bisericii Domneşti din Curtea de Argeş, cu deosebirea că absida altarului – unică la Hârteşti – este alipită direct de semicilindrul braţului dinspre răsărit al navei. Lipsită de pronaos, micuţă, dar monumentală ca aspect, cu naos uşor dreptunghiular (6,15 x 7,50 m), mai prezintă particularitatea de a avea spaţiile dintre braţele crucii inegale, cele dinspre apus fiind mai mari.”.

Biserica constituie, prin structura sa planimetrică, de cruce greacă înscrisă, „prototipul arhitecturii româneşti, în care se combină caracteristici constantinopolitane şi sârbeşti”, fiind databilă, conform supoziţiei istoricului de artă Virgil Vătăşianu, în 1360-1361, perioada indicată prin pisanie [1531-1532] coincizând, probabil, cu o restaurare de amploare. Planul a fost extins, în secolul XVIII, prin adăugarea unui pridvor deschis. Au fost efectuate reparaţii la: paviment [1900] şi acoperiş [1920].

Pictura murală este realizată, potrivit pisaniei din interior, de către zugravii Gheorghe Pop şi Alexei, în 1837. Se confirmă existenţa a trei straturi de pictură murală anterioară. În exterior, pe peretele nordic, se conservă scene grafitate imaginând ostaşi în costume medievale surprinşi în cursul luptei şi, probabil, o scenă de înmormântare.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1788], Psaltire [1811], Apostol [1835], Triod [1835] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX ş. a. Lângă biserică, în cimitir, este Ansamblul medieval al curților boierului Iane Vistierul –[▲]–, datând din epoca medievală [sec. XVII], format din ruinele casei boierești și din incinta monticolului cimitirului.

Biserica «Naşterea Maicii Domnului» **Ţiţeşti** [1892-1894]~ctitorită de preot N. Negreanu, preot I. Marinescu, Nicolae Rădulescu, Petrică Potcoavă, Ion Postelnicu, N. Dumitrescu ş. a. •intervenţii: consolidare [1912]; repararea acoperişului [1937]; reparaţii curente [1967-1968] •pictură murală: Gheorghe zugravul [1894]; refăcută de Elena Vasilescu din Bucureşti [1988].

Mănăstirea «Sf. Treime» **Valea** –[▲]– amplasată la circa 4 km est de centrul comunei Ţiţeşti, a fost edificată anterior domniei lui Radu Paisie [1535-1545], deşi ctitorirea ei se asociază constant cu numele voievodului menţionat, fost stareţ al Mănăstirii Curtea de Argeş, care o consolidează, ispravnic de lucrări fiind vel logofătul Vlaicu Piscan şi fraţii acestuia, Mihai şi Badea.

În anul 1797, ieromonahul Partenie repară biserica, planul fiind extins, prin adăugarea unui pridvor deschis susţinut pe coloane, „construit în scop didactic, ca şcoală pentru învăţătura copiilor", iar, în 1846, concomitent cu restaurarea bisericii, egumenul Ioanichie Polidor construieşte turla-clopotniţă şi zidul de incintă al ansamblului monahal. Lucrări ample de consolidare a bisericii au fost efectuate în 1966-1968.

Biserica interpretează planul trilobat, cristalizat în biserica Mănăstirii Cozia, pronaosul fiind acoperit cu o boltă semicilindrică, iar naosul supraînălţat cu o turlă din cărămidă. De un efect decorativ evident, paramentul este realizat prin alternanţa de şiruri de cărămidă aparentă şi panouri de tencuială.

În interior, se remarcă iconostasul de lemn cu uşile împărăteşti sculptate şi aurite, realizat în stil brâncovenesc, care conferă interiorului bisericii atribute artistice de excepţie, alături de sfeşnicele mari de lemn ornamentate.

Pictura murală originară, al cărei comanditar a fost domnitorul Mircea Ciobanul, excelent executată în 1548, se conservă fragmentar; pictura a fost refăcută, în 1797, de Radu şi Constantin, fiind restaurată, în 1846, de Voicu zugrav. În biserică, sunt pietrele funerare ale logofetesei Neaga [+1492] şi jupânesei Vişa [+1525]. În perioada medievală, în chiliile mănăstirii, a funcţionat o şcoală în limba slavonă.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1737], Mineie [1778-1780], Evanghelie [1794], Mineie [1804-1805] şi icoane pictate pe lemn în 1846 de zugravul Petre Voicu ş. a. Mănăstirea a constituit un important centru medieval de copişti, prin Pană grămăticul, care transcrie un «Ceaslov» [1691] şi Gheorghe dascălul, copistul volumelor: «Slujba de obşte» [1783] şi «Acatistier» [1797].

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Valea Stânii [1871]~ctitorită de Gheorghe Teşu, C. Plăiaşu, Sanfir Niţă, Barbu Lazăr ş. a. •intervenţii: consolidare [1941] •pictură murală: Nicolae zugravul [1871]; repictare [1913]; restaurare pictură [1995].

Cruci de piatră: **Bucşeneşti-Lotaşi**: 1721 [7229] iunie 27 –[▲]– în apropierea bisericii, la o fântână ■~**Valea Mănăstirii**: 1850 noiembrie 18 –[▲]– în fostul cimitir de lângă mănăstire.

Monumente eroi: **Bucşeneşti** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; (1972) – lângă Biserica Bucşeneşti-Lotaşi ■~ **Valea Mănăstirii** [1916-1918]; autori: R. Parsic, J. Mezzaroba (1933) – lângă Căminul cultural Ţiţeşti ■~ **Valea Stânii** [1916-1919]; autor: J. Mezzaroba (1937) –lângă Biserica Valea Stânii.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 205 locuitori ai comunei Ţiţeşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [5], Primul război mondial [147], Al doilea război mondial [53].

MEMENTO:

MUZEUL SĂTESC ŢIŢEŞTI – organizat, în Căminul cultural, de către remarcabilul institutor Ion Duţulescu, cercetător avizat al trecutului localităţii, constituia un autentic „documentar" al apariţiei şi evoluţiei acestei aşezări, printre piesele expuse fiind: ciocane de piatră, fusaiole, o râşniţă celtică, documente medievale şi moderne importante, precum şi interesante piese de etnografie şi artă populară locală.

IN MEMORIAM

✪ **LAZĂRESCU ION** [1921-1999] – institutor, memorialist; prizonier în Uniunea Sovietică [1944-1950], deţinut politic anticomunist închis la Penitenciarul Văcăreşti, după eliberarea din lagărul sovietic [1950-1951]. Autorul volumului postum «Comuna Ţiţeşti. Însemnări monografice» [2007].

✪ **POPESCU DUMITRU** [1867-1905,Viena] – fiu de preot, născut în Ţiţeşti; absolvent al Liceului „I.C. Brătianu" din Piteşti [1881]; pionier în tehnica aeronauticii mondiale, inventatorul unui „lacăt cu cifre" şi a „cârmei de balon", invenţie „însuşită" de contele Ferdinand Zeppelin; realizator al machetei unui aparat de zbor cu înălţare cvasiverticală, prefigurând elicopterul.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 485; Idem– *Mănăstirea Valea*, www.google.ro, calameo.1227548

Vicentiu Daniel Pascu, Gabriela Bianca Pascu, Floriana Olteanu– *Comuna Ţiteşti, istorie şi amintiri*, Piteşti, 2007, 235 p. + 6 f. ilustraţii; Lucian Irinel Ilinca, Iulia Anca Ilinca– *Comuna Ţiţeşti. Trecut, prezent şi viitor,* Câmpulung Muscel, 2007, 109 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

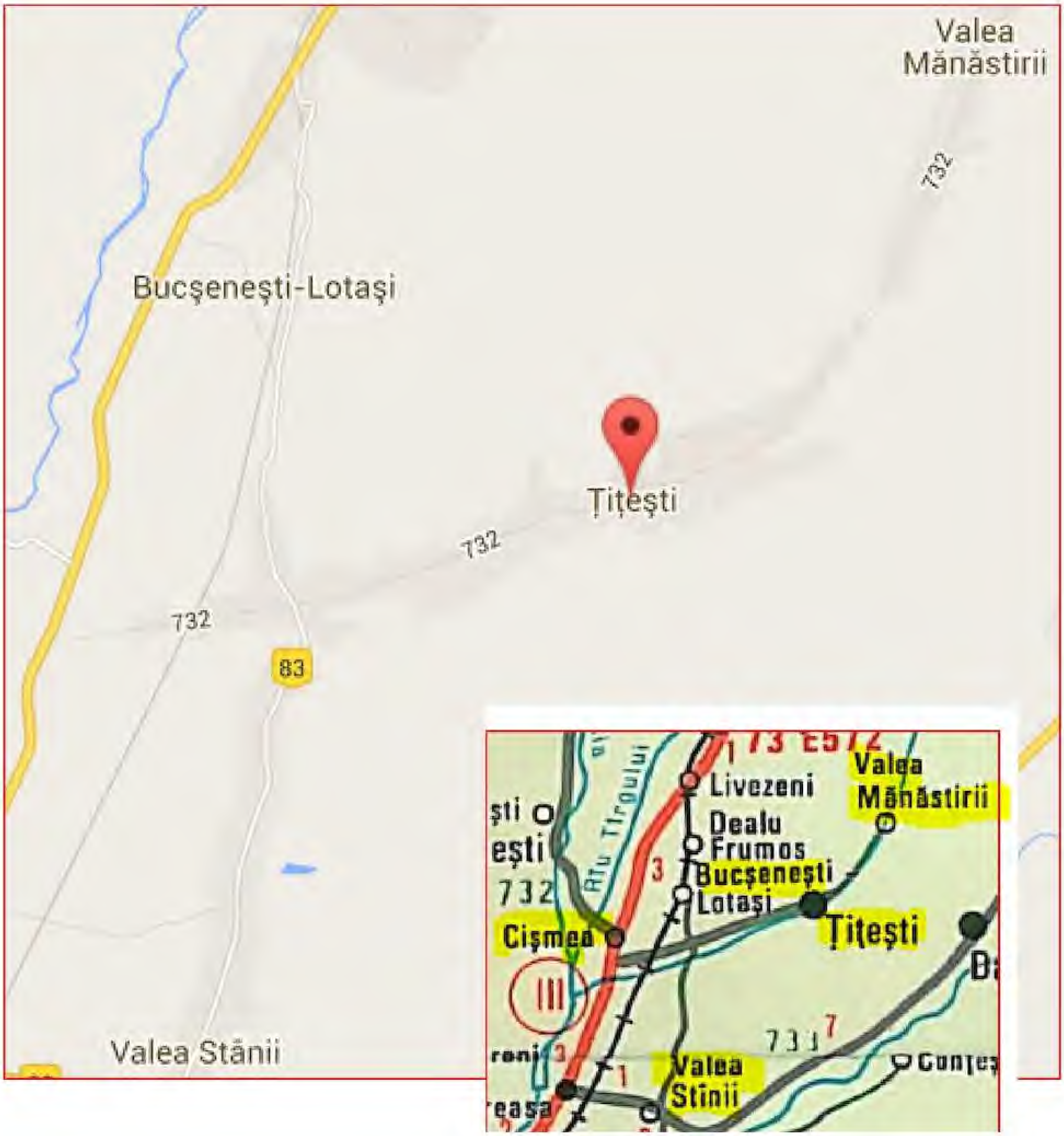
Valea Mănăstirii
732
Bucșenești-Lotași
Țițești
732
732
83
Valea Stânii
Rîu Tîrgului
Livezeni
Valea Mănăstirii
Dealu Frumos
Bucșenești Lotași
Țițești
Cișmea
III
732
731
Valea Stînii

PRIMĂRIA COMUNEI TIŢEŞTI.

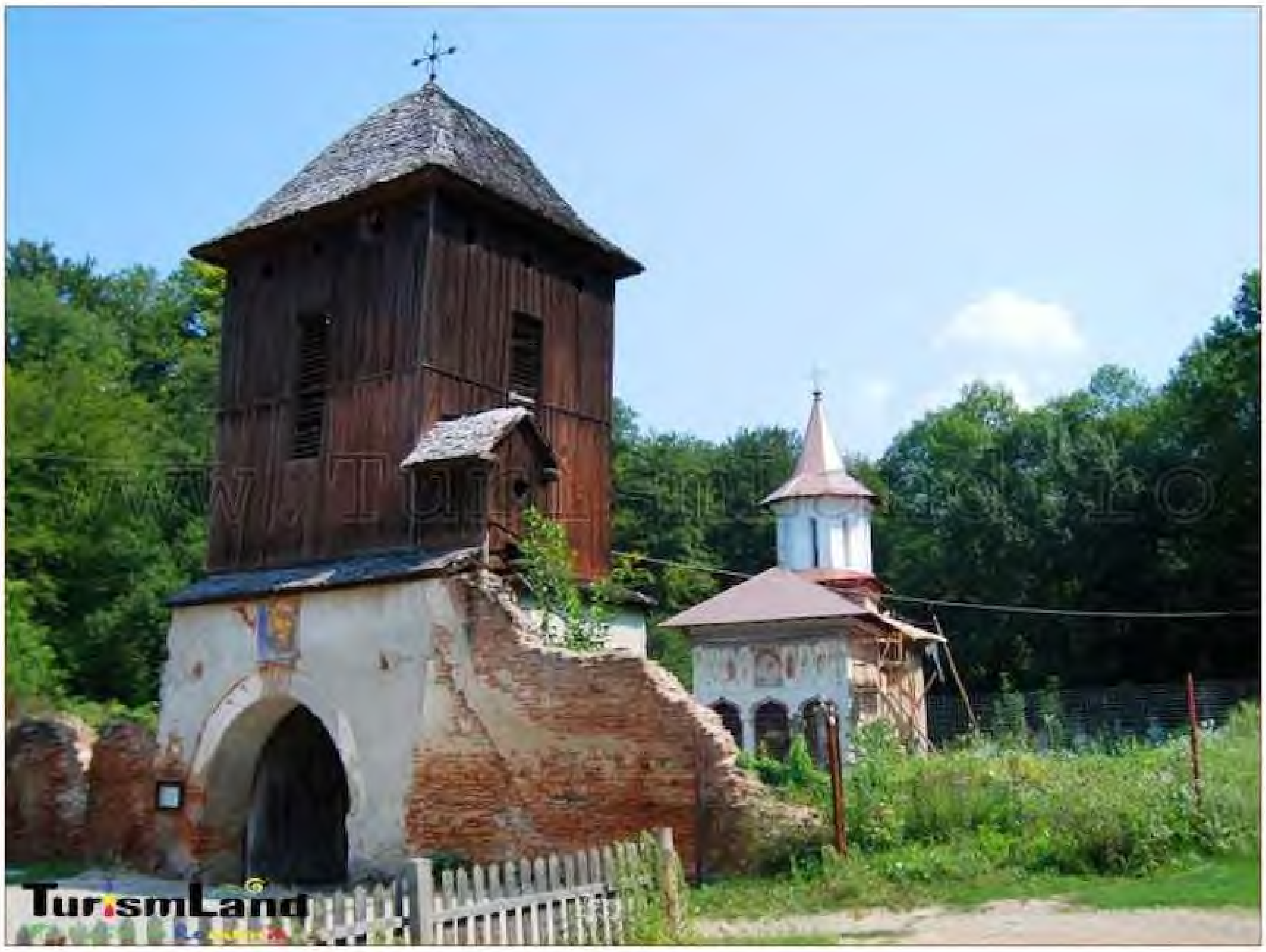
TurismLand
www.TurismLand.ro

MĂNĂSTIREA VALEA.

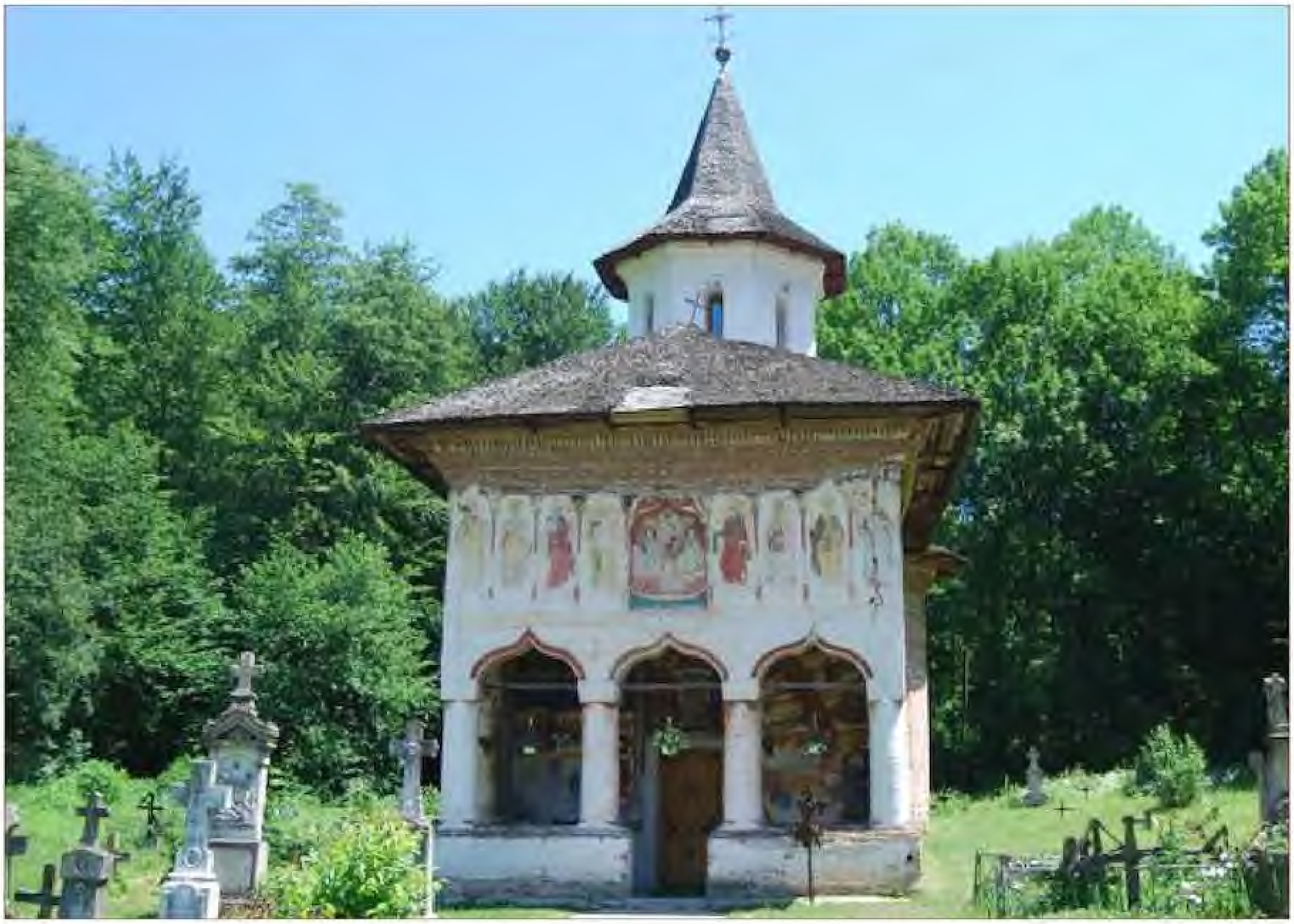

BISERICA MĂNĂSTIRII VALEA.

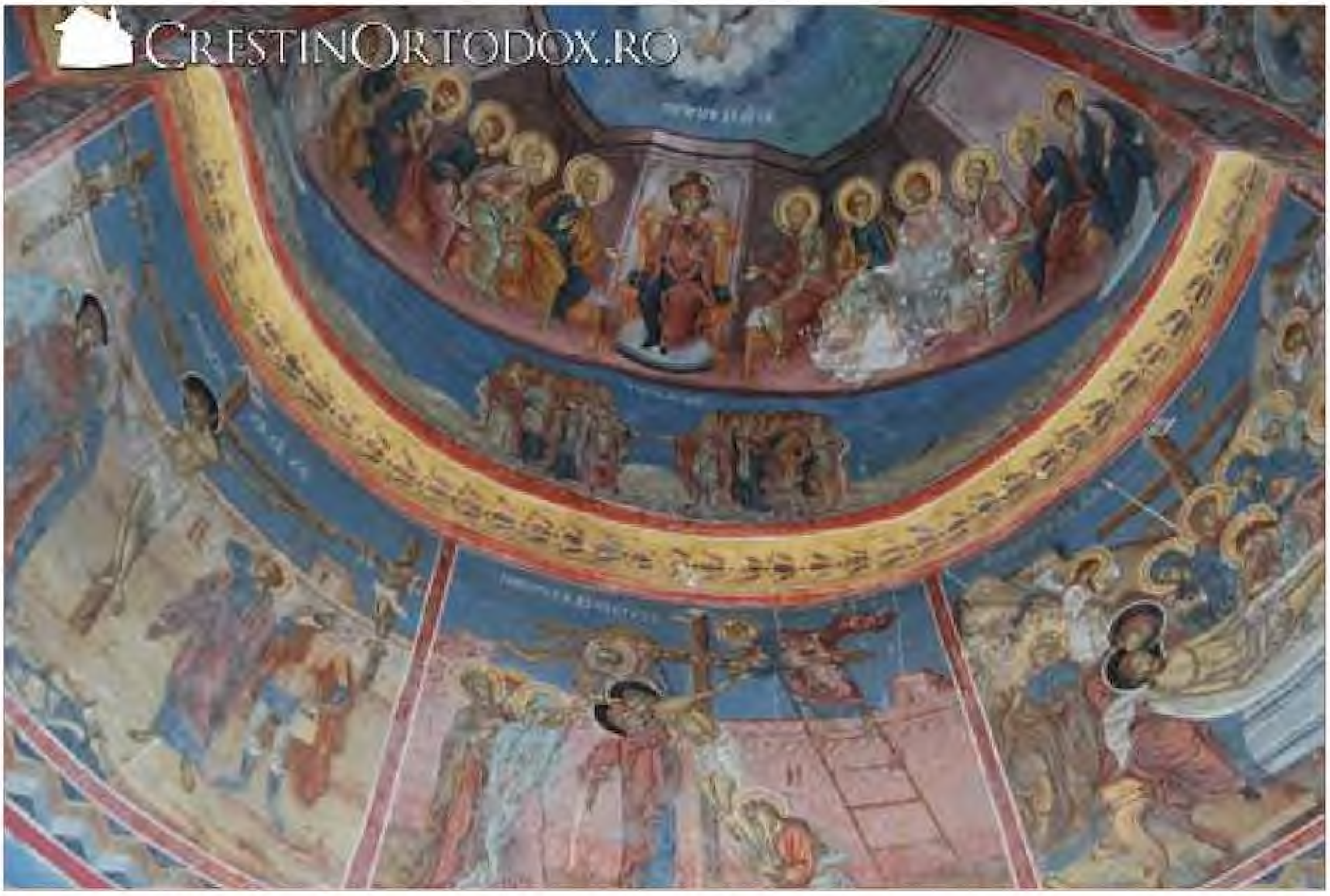
CRESTINORTODOX.RO

BISERICA MĂNĂSTIRII VALEA. FRESCĂ.

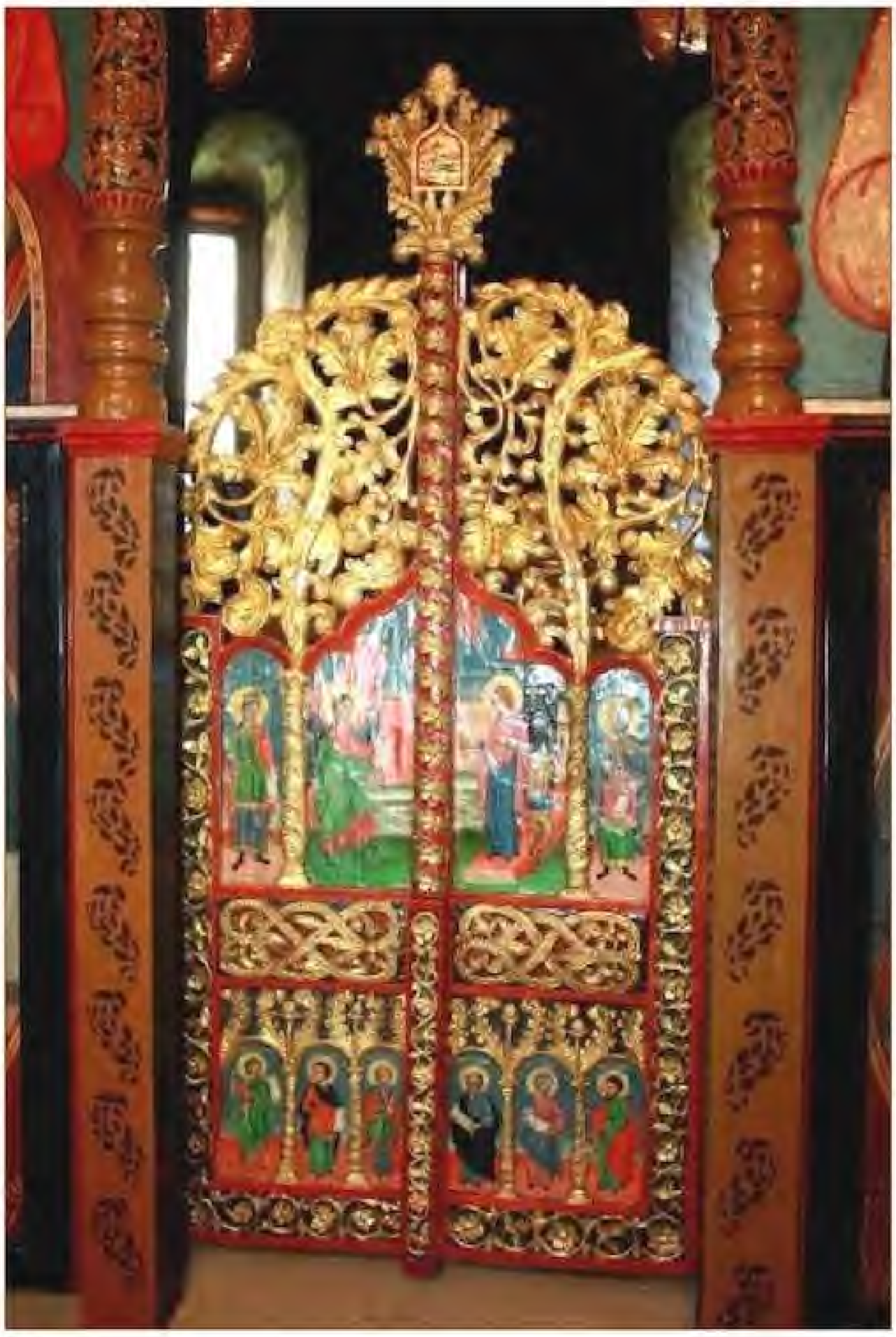

BISERICA MĂNĂSTIRII VALEA.
UŞILE ÎMPĂRĂTEŞTI.

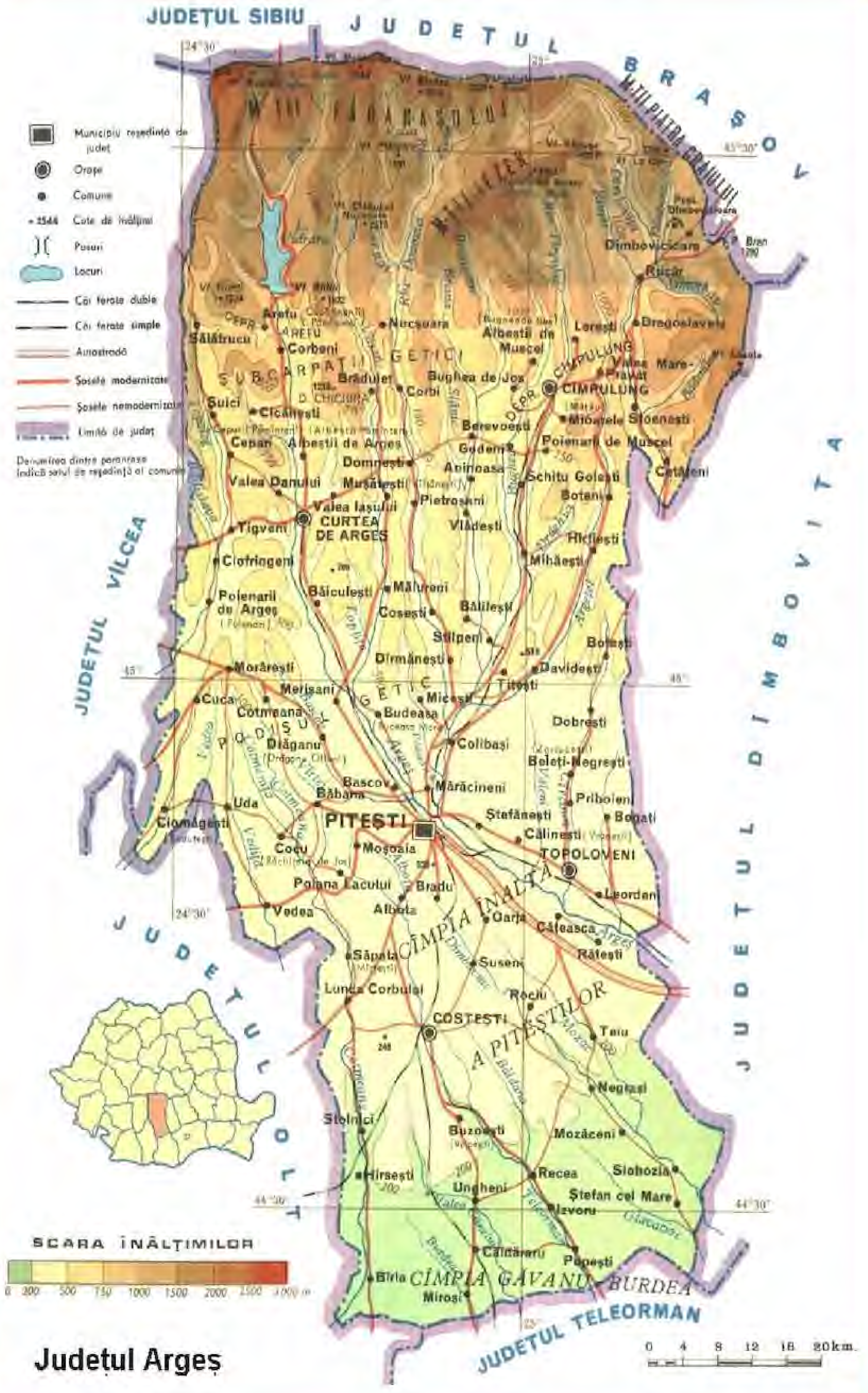
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Arefu
Sălătrucu
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Bran
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
CÎMPULUNG
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
CURTEA DE ARGEȘ
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
PITEȘTI
Călinești
Cocu
Moșoaia
TOPOLOVENI
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
COSTEȘTI
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Neajlov
Teleorman
Dîmbovnic
Mozacu
Bîrlui
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Oraşul

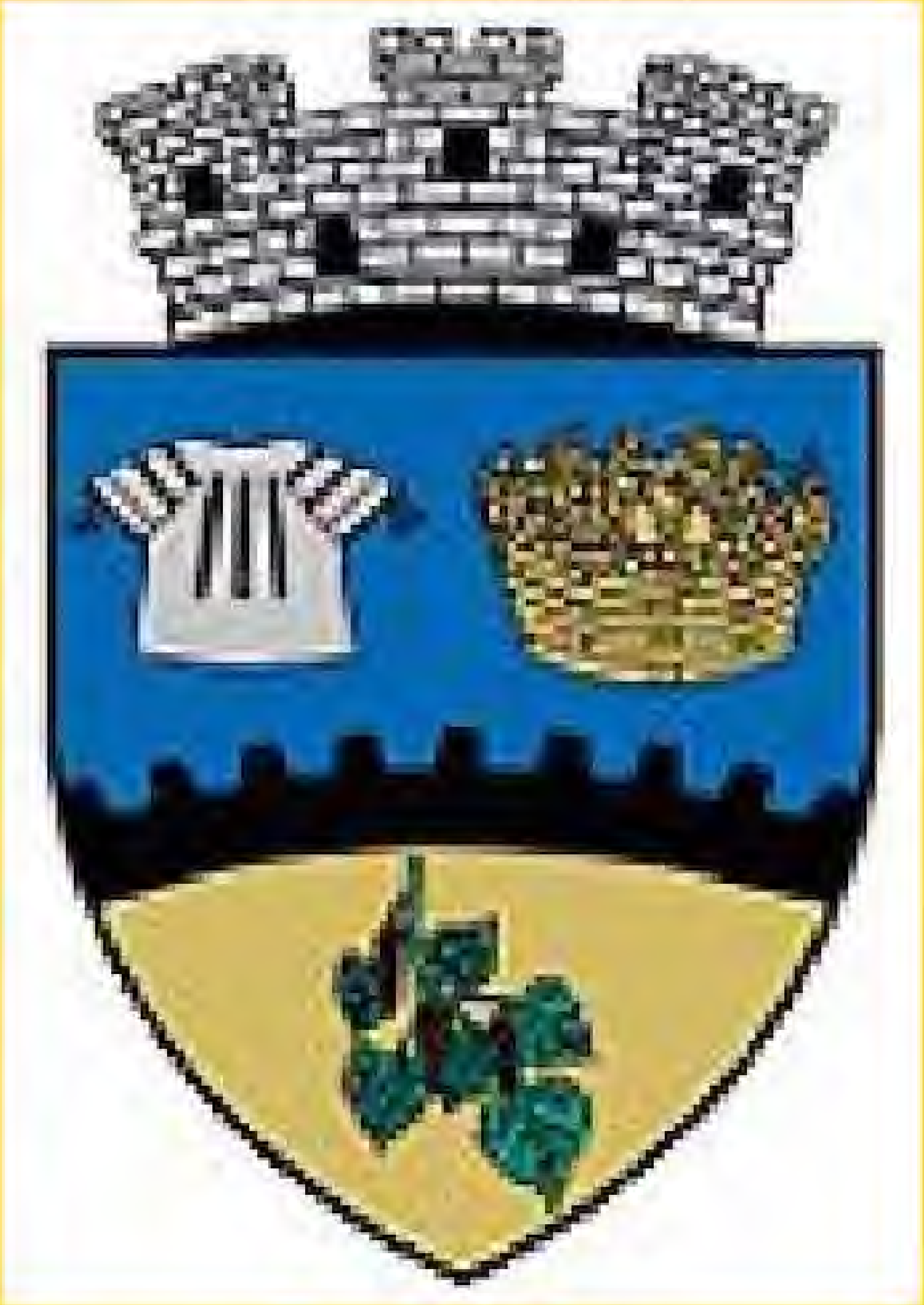

TOPOLOVENI

PITEŞTI MMXV

TOPOLOVENI

COMPONENȚĂ: Oraşul este format din cartierele/satele: Boţârcani; Crinteşti; Gorăneşti; Topoloveni; Ţigăneşti. „Minicartier/cătun” al orașului este Vițichești.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 20 km.
SUPRAFAȚĂ: 33 km^2.
POPULAȚIE: 10.219 locuitori [4.812 M + 5.407 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Topoloveni – <1421> iunie 19 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 49)• **Ţigăneşti** – 1579 [7087] iunie 9 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. IV, doc. 394)• **Viţicheşti** – <1421> iunie 19 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 49).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Topoloveni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Praznaglava la 19 iunie 1421, prin care se confirmă mănăstirilor Cozia și Cotmeana proprietatea asupra „daniilor făcute de tatăl meu, Mircea, printre care Vițichești, mai sus de Topoloveni”.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al orașului este atestată prin monede de tip Vârteju datând din perioada geto-dacică, descoperite în aria geografică a Topolovenilor şi Ţigăneştilor.

TOPONIMIE:

Boţârcani – toponim social format pe baza patronimului-poreclă *Boţârcă* (la origine, apelativ cu sens de „om care face farse”) + sufixul *–ani*, relevând apartenenţa la un grup.

Crinteşti – toponim reflectând ocupaţia, format pe baza apelativului *crintă* ≈ „vas de lemn în formă de albie de care se servesc ciobanii când storc zerul din caş” + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Gorăneşti – toponim topografic provenit din forma sincopată a apelativului *gorgan* ≈ „movilă; dar şi vale strâmtă şi cărnită” + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Topoloveni – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea: „loc cu plopi”; toponim format pe baza apelativului slav *topola* – o specie de plop [Populus alba] + sufixul *–eni*, relevând apartenenţa locală.

Ţigăneşti – toponim etnic preluat, ca nume, dar şi ca poreclă dată de români + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei etnografice Muscel. Casele vechi cu prispă deschisă şi stâlpi la extremităţi aveau, pe axul faţadei, un foişor în două ape susţinut de doi stâlpi frontali. Vechea arhitectură a caselor cu două niveluri, în care etajul este destinat locuinţei, iar parterul amenajat ca pivniţă se conservă ici-colo. În perioada interbelică, frecvenţa caselor cu tindă centrală şi camere laterale s-a accentuat, iar elementele de décor la faţada principală s-au amplificat, prin registrul pălimarului de lemn ajurat al sălii. Casa Pavel Gheorghiu, un tip vechi de construcţie de locuit atestată documentar, prezenta un plan bicameral şi sală la faţada principală, cu foişor acoperit în două ape, plasat asimetric. În perioada interbelică, în localitatea de reşedinţă, a fost creat, din iniţiativa remarcabilului conducător al Partidului Naţional Ţărănesc, Ion Mihalache, originar din satul Goleştii Badii, un original ansamblu arhitectural –[▲]– conceput de către arh. Dimitrie Popovici. Acest nucleu arhitectural modern al Topolovenilor este format din edificii reprezentative, conferind localităţii atribute de urbanism: Şcoala de menaj (actualmente, Liceul teoretic) [1936], Internatul liceului [1940-1946], Căminul cultural [1936], Cinematograful [1936], Biblioteca-muzeu [1935], Hala de carne şi peşte [1935], Hotelul-restaurant [1936], Casa dr. Ivănescu – în edificarea cărora au fost preluate elemente specifice ale arhitecturii tradiţionale muscelene.

Portul popular local se circumscrie ariei costumului muscelean, prin structură, ornamentică şi cromatică.

Confecţionarea pieselor de port popular s-a permanentizat prin antrenarea celor mai talentate cusătoare în atelierele cooperativei de profil din Topoloveni. Industria casnică textilă înregistra o susţinută activitate, majoritatea locuitoarelor specializându-se în „cusutul iilor de Muscel acoperite în întregime cu ornamente geometrice realizate pe punct gros”.

Cooperativa «Muncitoarea» din oraş a obţinut succese remarcabile, prin angajatele sale, în confecţionarea costumelor populare: Elena Calangiu, Constantina Dumitraşcu, Gherghina Dumitraşcu, Victoria Ivaşcu, Elena Marinescu, Florica Mărăşoiu, Floarea Mincă, Florica Păun, Elena Păunescu, Florica Pârvulescu, Florica Petrică, Maria Radu, Ioana Rădulescu, Marilena Stan, Florica Tudor, Sabina Uşurelu, ori în confecţionarea ţesăturilor de interior: Floarea Facere, Constanţa Mărăşoiu, Ana Toma, Aurelia Turturoiu, Elena Uţă.

În luna mai, Târgul Ispasului reprezintă o manifestare cultural-artistică de excepţie, un prilej de etalare şi desfacere a unei game largi de produse artizanale (cusături, ţesături, obiecte de lemn, ceramică etc.).

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu doinele: Bate-mi-se şi Arde-te-ar focu' făgui.

Învăţătorul folclorist Dumitru Mihalache a înfiinţat, în anul 1902, un cor şcolar, iar, în anul 1907, un cor bisericesc.

Ulterior, în perioada anilor '70-'90 ai secolului XX, datorită prodigioasei activităţi a preotului Ion Ionescu, corul din Topoloveni s-a remarcat în ţară şi peste hotare. În semn de preţuire a muncii sale pe tărâm concertistic, corul poartă numele distinsului său dirijor. Corul «preot Ion Ionescu» din Topoloveni este dirijat de pr. Ion Isăroiu.

Folclorul muzical zonal a reprezentat principala sursă inspiratoare în definirea repertoriului interpretei de muzică populară Tita Bărbulescu, originară din Topoloveni.

Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Drumu' dracului, Hora la patru, Jianul, Şelăreasca prezintă elemente locale de individualizare.

Ansamblul folcloric «Ciuleandra» al Casei de Cultură Topoloveni – sub coordonarea artistică a distinsului coregraf Emil Antohi – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Amploieţii, Băluţa, Boiereasca, Brâul, Breaza, Căluşul, Ciuleandra, Floricica, Hora-n bătaie, Hora Nuţii, Iuhul, Minţita, Murguleţul, Sârba dogarilor, Sârba lui 22, Ţigăneasca, Ungurica.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Dimitrie (26 octombrie), dar şi săptămânal: duminica.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului»+«Cuvioasa Paraschiva» **Goleştii Badii** –[▲]– ctitorită, în 1745, prin strădania ieromonahului Dionisie, egumenul Mănăstirii Nucet, pe locul schitului metoh al acesteia atestat în 1736; numele lui Dragomir, unul dintre meşterii lemnari, este incizat pe ancadramentul uşii de intrare. Biserica a fost „renovată” în 1902; afectată puternic de cutremurul din 1977, biserica a fost consolidată, prin efortul comunităţii locale, în 1998. De plan dreptunghiular, cu absidă decroşată, poligonală, în exterior şi semicirculară, în interior, biserica are pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe patru coloane frontale. Decoraţia exterioară este formată din brâu median cu toruri paralele.

Pictura originară în frescă din 1745 se conservă fragmentar; tabloul votiv prezintă pe egumenul Dionisie şi pe voievodul Constantin Mavrocordat; scena Iadului este de un

„pitoresc" evident. Pe lângă biserică, a funcţionat, din iniţiativa egumenului ctitor, în secolul XVIII, o şcoală publică în limbile română şi greacă, cu larg ecou în zonă. Actualmente, capelă de cimitir. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1889], Octoih [1890], Mineie [1893] şi icoane pictate pe lemn provenite de la Biserica Amzei din Bucureşti, semnate de Gheorghe Popescu.

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Inuri –[▲]– Potrivit pisaniei de piatră a bisericii, „iaste zidită din temelie de jupanul Gheorghe de la Ianina şi jupâneasa dumnealui, Marica, şi coconii dumnealor, Istrate şi Maria şi Radu, în zilele luminatului Domn Io Constantin Basarab Voievod Brâncoveanul, mesiţa iunie 24, leat 7214" [1706]. Ctitorul principal, Gheorghe din Ianina, va deveni, în 1767, Gheorghe Topoloveanu, adoptând numele satului muscelean. O restaurare de amploare a fost efectuată de către Direcţia Monumentelor Istorice, implicând, printre altele, refacerea şarpantei acoperişului [1995]. Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală, în exterior şi semicirculară, în interior, pridvor deschis decroşat, cu arcade în plin cintru sprijinite pe coloane; fără turlă. Decoraţia exterioară se rezumă la un tor din pridvor. Iconostas vechi de lemn sculptat.

Pictura murală originară în frescă a fost realizată de zugravii Mihai, Iordache şi Sava; actualmente, este depreciată; în pridvor, tablourile votive înfăţişează familiile lui Gheorghe din Ianina şi Şerban Topoloveanu. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1798], Octoih [1800], Octoih Mare [1836], Evanghelie [1847], Mineie [1846], Apostol [1851] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX, precum şi un antimis [XVIII].

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» Topoloveni [1914-1922]~ctitorită de Ion Socec, arendaşul moşiei Topoloveni, preot Mircea Popescu, institutor Ion Mihalache şi enoriaşii din parohie •intervenţii: consolidări [1941-1944], proiect arh. Mircea Popovici; restaurată 1984-1985, prin grija preotului Valentin Lupu Tomescu •pictură murală: Dumitru Belizarie [1922]; restaurată de Constantin Niţulescu [1943].

Biserica «Sf. Nicolae» Ţigăneşti [1910-1920]~ctitorită de preot Gh. Dumitrescu şi „locuitorii satului şi alţi creştini evlavioşi", preşedinte de onoare al comitetului de iniţiativă fiind prinţul C. D. Souţo •intervenţii: reparaţii generale [1958-1966] •pictură murală: Gh. Popescu-Piteşti [1920]; restaurată de Emil Ivănescu-Millan [1966].

Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» Viţicheşti [1863-1866]~ctitorită de logofăt Udrea Gheorghiu, Joiţa Gheorghiu, Luca Constantin, Gh. Costopu ş. a., în locul unei biserici de lemn •intervenţii: consolidări [1941; 1945]; construirea cafasului [1945]; restaurare [1971] •pictură murală: zugrav Niţă Ionescu [1865]; repictată de Constantin Niţulescu [1945]; restaurată de Vasile Niţulescu [1971].

Cruci de piatră: **Topoloveni**: 1661 august 13 –[▲]–; 1662 [7170] august 15 –[▲]–; 1712 –[▲]– în curtea bisericii noi; 1661-1662 [7170] –[▲]–; 1756 [7265] septembrie 25 –[▲]– la fostul sediu al IAS Goleştii Badii; 1714-1715 [7223] –[▲]– lângă şoseaua spre Piteşti, la limita localităţii; **2/2** XVIII –[▲]– lângă drumul spre Dobreşti ▪~**Ţigăneşti**: 1643 [7155] iulie 27 –[▲]– la intersecţia drumurilor spre Priboieni cu Măciucari-Ciocârlani.

Monumente eroi: **Inuri** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: Al. Ivaşcu (1951) – lângă Şcoala generală Inuri ▪~ **Ţigăneşti** [1916-1918]; autor: I. Kaghiorghis (1921) – lângă Şcoala generală Ţigăneşti ▪~ **Viţicheşti** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1924) – în centrul cătunului. **Placa comemorativă a eroilor Goleştii Badii** [1916-1918].

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 258 locuitori ai actualului oraș Topoloveni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [152], Al doilea război mondial [104].

Momente de istorie locală

În cursul desfășurării operațiunilor militare din Primul război mondial, localitatea a devenit „câmp de luptă" începând cu ziua de 14 noiembrie 1916, prin staționarea trenurilor regimentare ale Diviziei 14 Infanterie, concomitent cu instalarea cartierului general al marii unități militare la Topoloveni. Iminenta pătrundere a forțelor inamice în zonă a determinat retragerea cartierului general spre Găești, precum și consolidarea pozițiilor de apărare prin subunități din regimente componente ale Diviziilor 13 și 14 Infanterie. La 18 noiembrie, trupele germane superioare în efective și tehnică militară pătrund, prin luptă, în localitate, determinând trupele române să se replieze pe un aliniament de apărare în zona Găești.

❖ MEMENTO:

«**ION MIHALACHE**» – statuie de bronz amplasată în fața liceului; realizată, în anul 2000, în memoria marelui politician român, de către sculptorul vasluian Mircea Spătaru, profesor universitar, autor al monumentelor lui „Iuliu Maniu” și „Charles de Gaulles” din Capitală.

IN MEMORIAM

✪ Erou martir al Revoluției anticomuniste din 1989 – **MIHAI MIHAIL** [1967-1989]; militar, ucis în evenimentele din 23 decembrie, la București; înmormântat la Topoloveni.

✪ **IRIMINOIU GHEORGHE** [1893-1954] – medic, publicist, militant anticomunist; arestat [1950] întemnițat la penitenciarele: Jilava și Aiud, unde a decedat din cauza torturilor.

✪ **MIHALACHE DUMITRU** [1885-1916] – învățător la Priboieni și Goleștii Badii; folclorist și etnograf; autor al volumelor: «Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele. Culegere din părțile Muscelului» [1909], «Basme românești. Povești» [1928]; «Sărbătorile păgânești», (în colaborare cu C. Rădulescu-Codin), «Manual de sericicultură» (colab.), «Ciobanul și fata de împărat» [1909], «D-ale noastre», «Baba Marga», «Zamfira», «Feciorul lui Ciubuc». Erou al Primului Război Mondial, moare pe front, la Bălării-Vlașca.

✪ **MIHALACHE ION** [1882-1963] – institutor; remarcabil om politic român („nume simbol al lumii politice țărănești din România”). Lider al Partidului Țărănesc [1918-1925]; președinte al Partidului Țărănesc [1933-1937]; ministru de Interne [1930-1931; 1932-1933]; președinte al Partidului Național Țărănesc [1933-1937]. Opozant al Dictatului de la Viena [1940]. Arestat [1947], acuzat de puterea comunistă că se opune „procesului de democratizare a țării”, moare în Penitenciarul Râmnicu Sărat. Opera: «Îmbunătățirea soartei materiale a învățătorilor» [1911], «Ce politică să facem» [1914], «Noul regim agrar» [1925], «Scrisori către plugari» [1930], «Adâncind brazda !» [1933], «Tineretul român și naționalismul constructiv» [1937], «Statul țărănesc» [1944] ș. a.

✪ **PĂUNESCU CONSTANTIN** [1925-1999] – psiholog, publicist, cadru didactic universitar, poet; colaborări la publicațiile literare: „Argeș”, „Ateneul”, „Contemporanul”, „Familia”, „Iașul literar”, „Luceafărul”, „România literară”; autorul volumelor de versuri: «Euphorion» [1969], «Magnificat» [1983], «Jocul întru ființă» [1984], «Cariatidele iubirii» [1985], «Labirintele crinului» [1988], «Asceza voluptății» [1996]. Volume de specialitate: «Tulburări de vorbire la copil» [1965], «Limbaj și intelect» [1975], «Introducere în psihologia handicapaților» [1982], «Agresiunea și conduita umană» [1995], «Psihopedagogia specială integrată» [1998].

✪ **SACHELARIE CORNELIU** [1895-1949] – învățător, publicist, monografist; colaborator al revistelor „Muscelul nostru”, „Vremea nouă”; autor al volumului «Monografia comunei Târgu Cârcinov» [1931]. Decorat cu „Ordinul Coroana României” [1942] acordat de Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor.

✪ **TOMESCU GHEORGHE** [1888-1961] – preot ortodox din Țigănești; confesor la Regimentul de artilerie Vaslui [1916-1920]. Deținut politic; acuzat că a ascuns mărturii ale masacrării elitei poloneze la Katyn de către KGB, în 1941; acuzat, de asemenea, pentru ajutorul material dat soției lui Ion Mihalache, Niculina, el fiind cumnatul marelui politician român. Arestat [1949], pentru „uneltire contra ordinii sociale”, închis în lagărul de muncă forțată Peninsula de la Canalul Dunăre-Marea Neagră; exterminat în Închisoarea Botoșani.

✪ **TOPOLOVEANU DANIIL al II-lea** [1652-1732] – egumen al Mânăstirii Aninoasa; episcop de Buzău; mitropolit al Țării Românești [1719-1732]; cărturar, având contribuții esențiale la apariția unor cărți ritualice „pre limba românească”.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 481.

Ioan Răuţescu– *Topoloveni. Monografie istorică*, Bucureşti, 1939, 239 p.; Ion Boalcă– *File din istoria oraşului Topoloveni-Argeş. 575 de ani de la prima atestare documentară. Monografie jubiliară*, Piteşti, 1996, 96 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

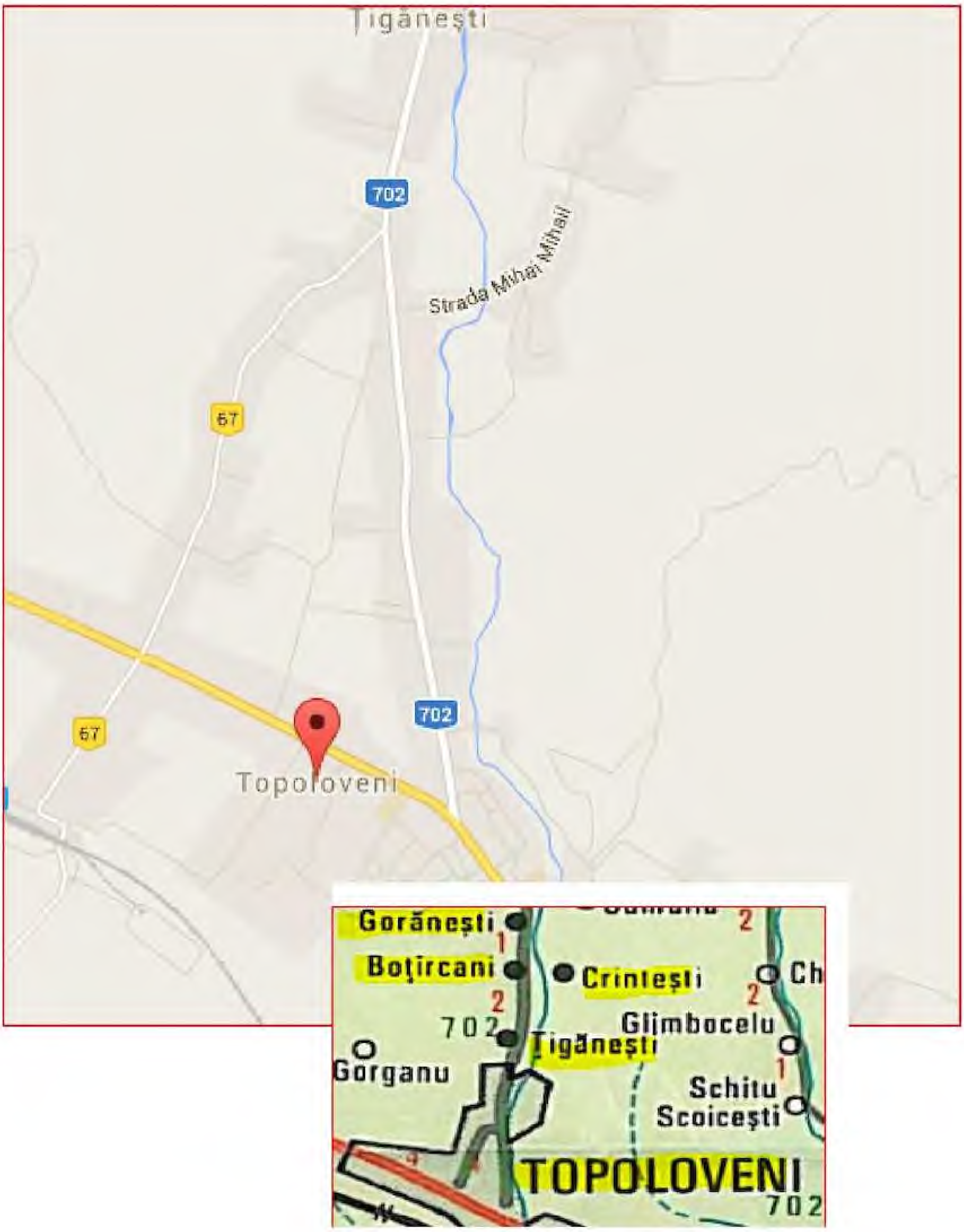
Ţigăneşti
702
Strada Mihai Mihail
67
67
702
Topoloveni
Gorăneşti
Boţircani
Crinteşti
Ch
Glîmbocelu
702
Ţigăneşti
Gorganu
Schitu
Scoiceşti
TOPOLOVENI
702

PRIMĂRIA ORAŞULUI TOPOLOVENI.

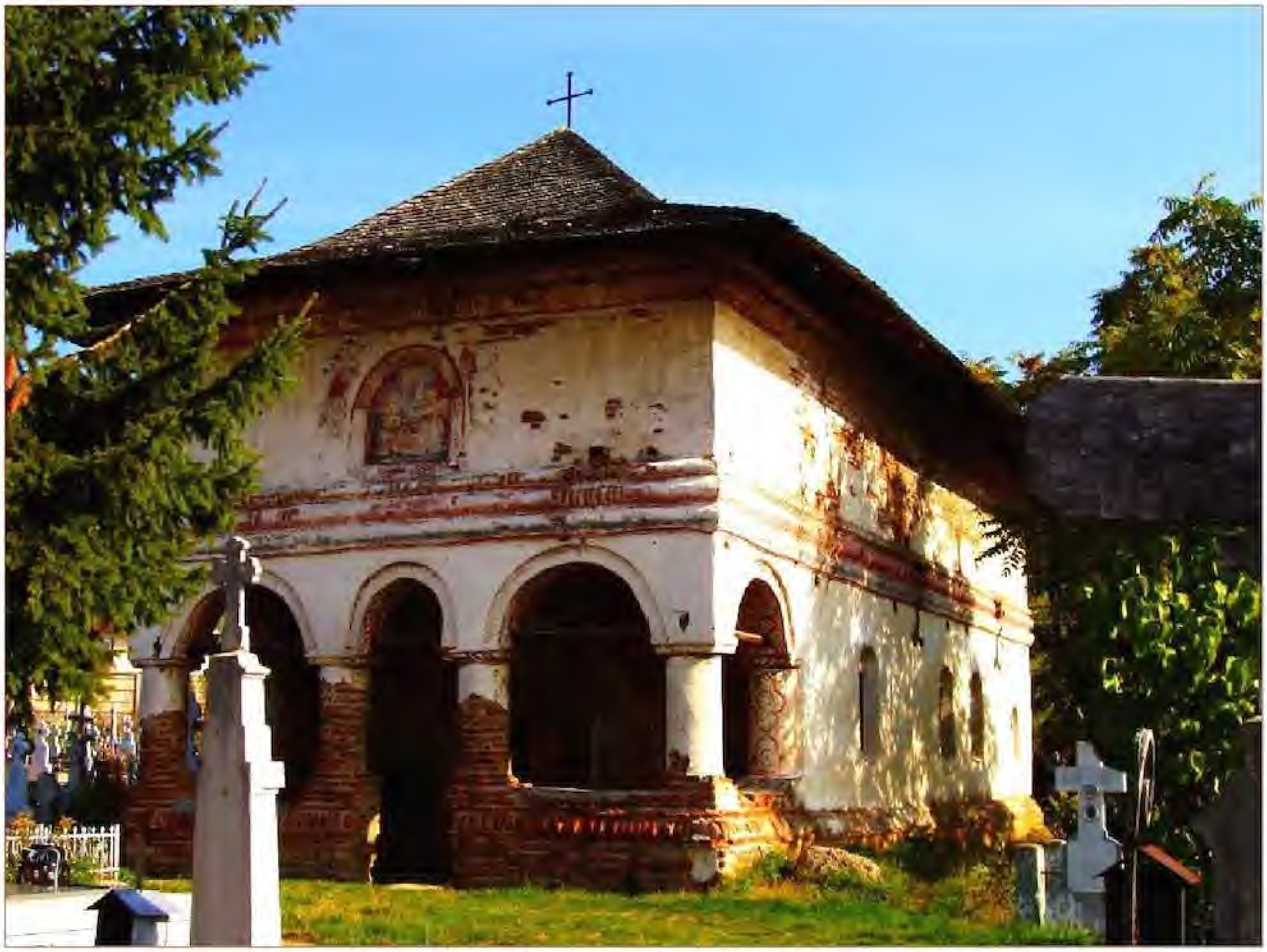

BISERICA GOLEŞTII BADII.

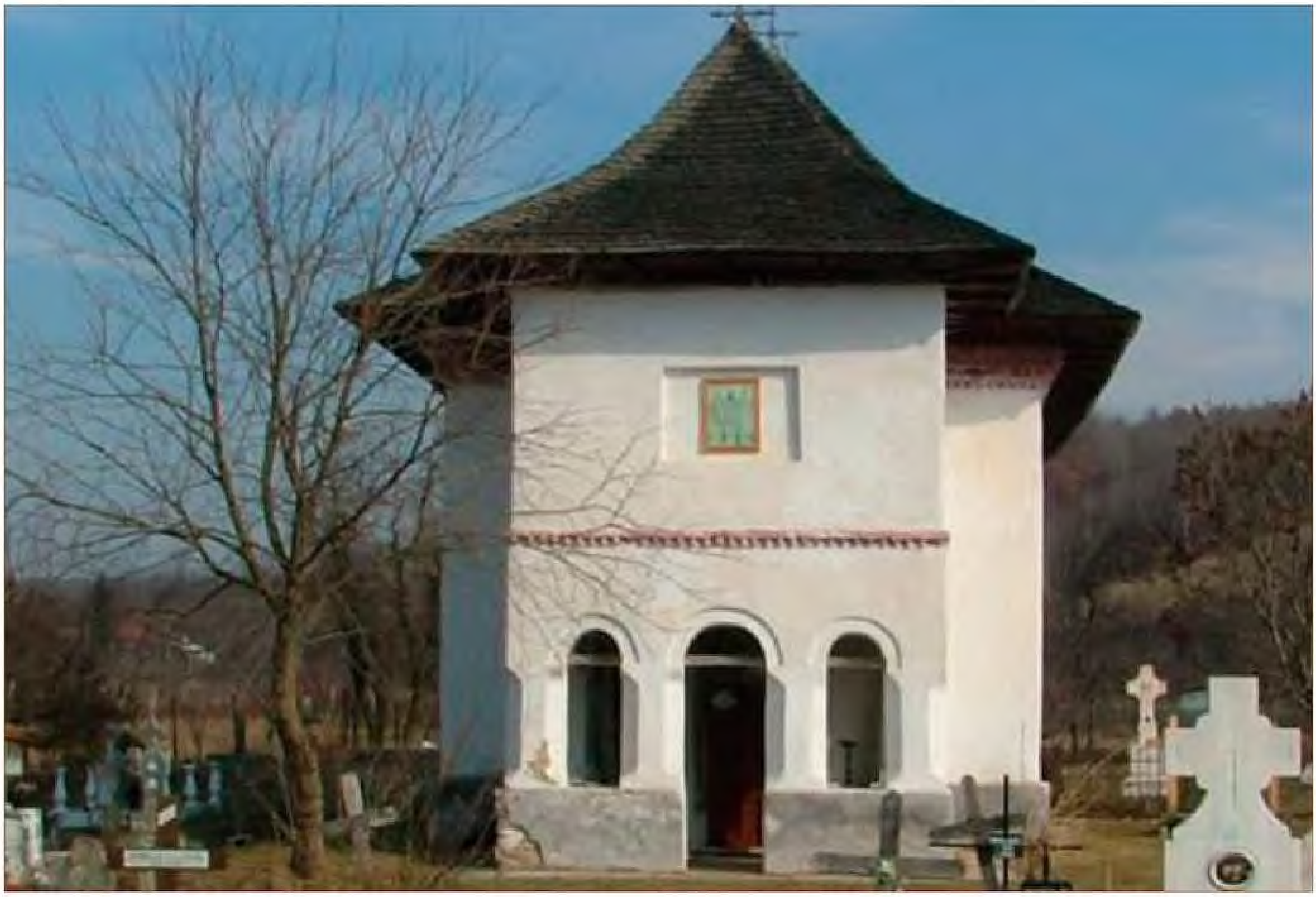

BISERICA INURI

BISERICA TOPOLOVENI.

BISERICA NOUĂ TOPOLOVENI.

LICEUL TEORETIC TOPOLOVENI.

TARGUL CARCINOV

ANSAMBLUL ARHITECTURAL INTERBELIC

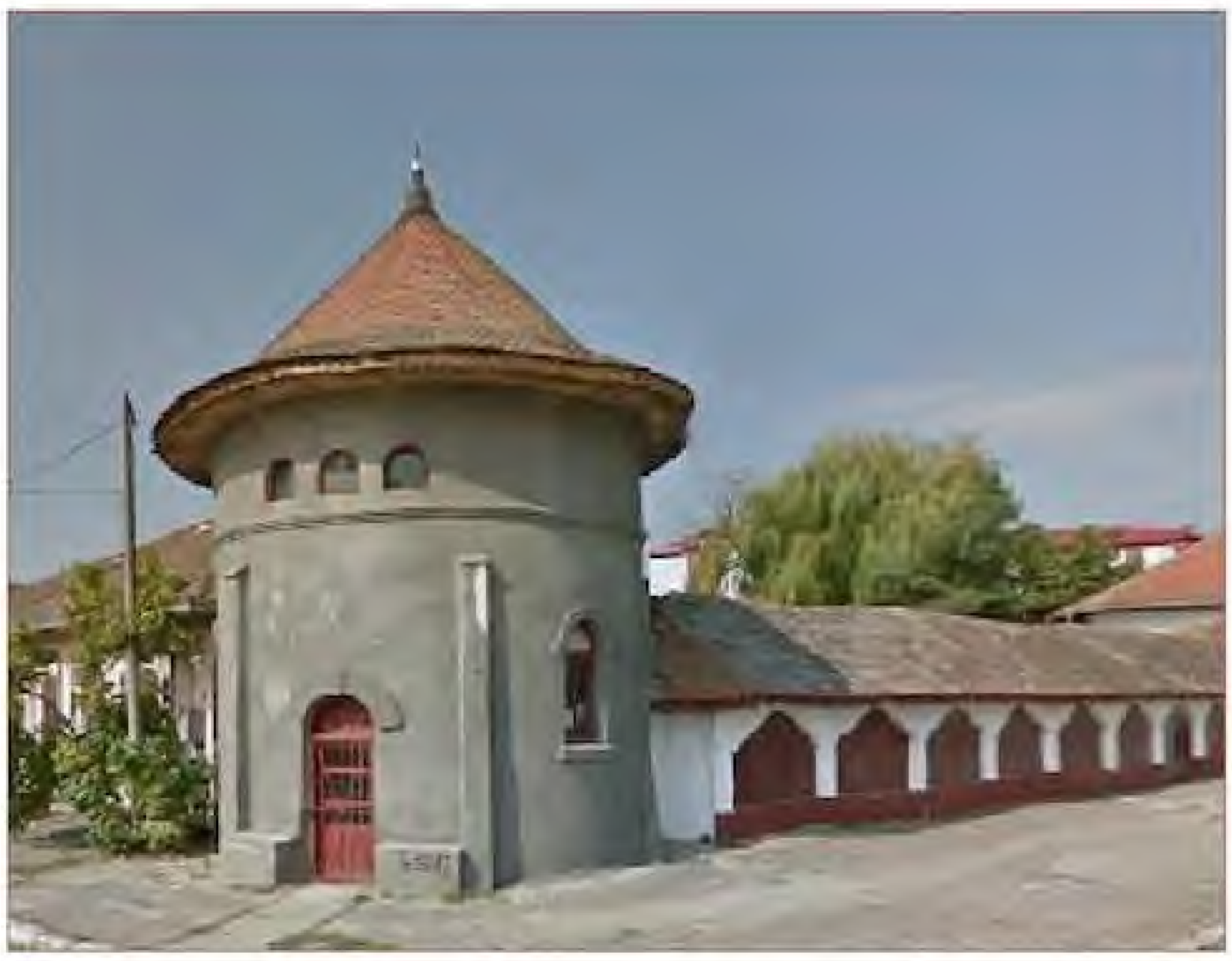

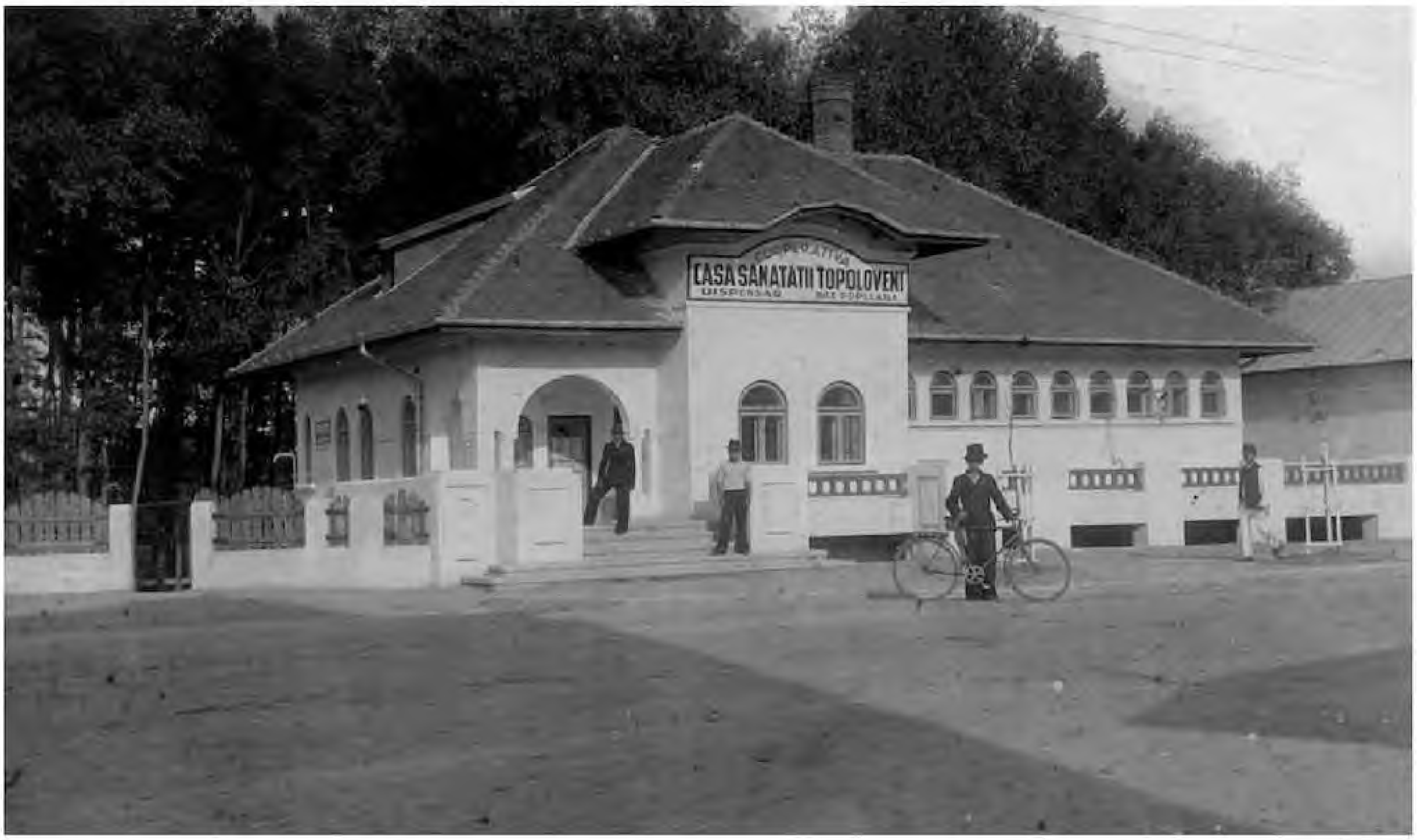
COOPERATIVA
CASA SANATATII TOPOLOVENI
DISPENSAR

PRIMĂRIA

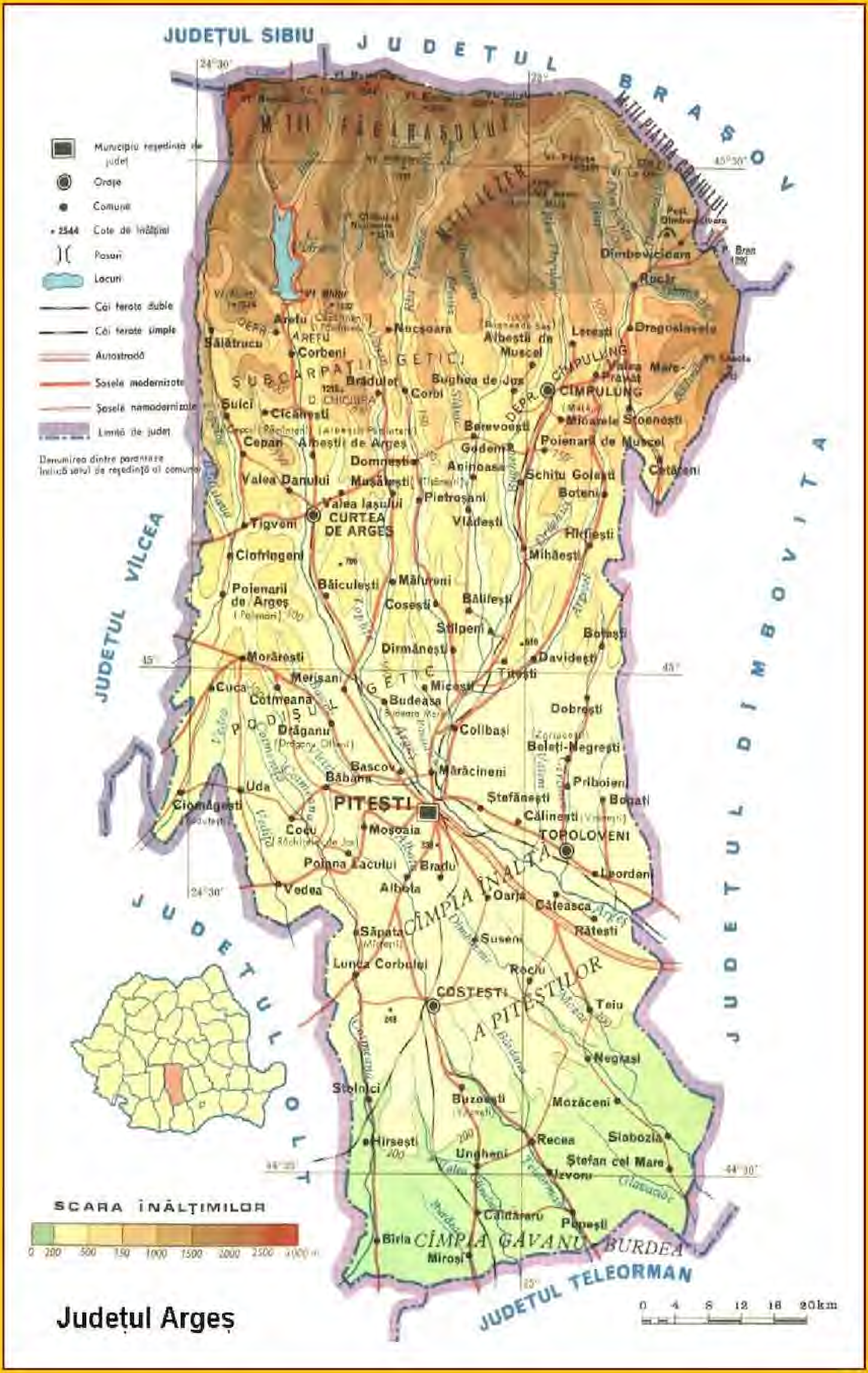
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședința de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
D. CHICIORA
DEPR. CÎMPULUNG
DEPR. AREFU
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brădulet
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Vlădești
Tigveni
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Bratia
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Neajlov
Dîmbovnic
Glavacioc
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
4000 m
0
4
8
12
16
20km

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

UDA

PITEŞTI MMXV

U D A

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 16 sate: **Uda**; Bădulești; Bărănești; Braniștea; Chiriţești; Cotu; Dealu Bisericii; Dealu Tolcesii; Diconești; Gorani; Greabăn; Lungulești; Miercani; Râjleţu-Govora; Romana; Săliștea.
DISTANŢA FAŢĂ DE REȘEDINŢA JUDEŢULUI: 50 km.
SUPRAFAŢĂ: 79,4 km^2.
POPULAŢIE: 2.174 locuitori [1.057 M + 1.117 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Râjleţi (Râjleţu Govora) – 1563 [7072] octombrie 22 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 220).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Râjlețu-Govora.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Petru cel Tânăr la 22 octombrie 1563, prin care se confirmă Mănăstirii Govora proprietatea asupra satului Plopul, după ce domnitorul a văzut și „cartea lui Neagoe Basarab" [1512-1521], în urma unei judecăți „cu Stanciul și cu Sârbul și cu toți râjleții /.../ și așa părau râjleții că au și ei ocină cumpărată pe ocina sfintei mănăstiri de la Govora".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin uneltele de piatră datând din epoca bronzului, descoperite în aria satului Săliștea.

TOPONIMIE:

- **Bădulești** – toponim format pe baza eponimului *Bădulea* (atestat documentar) + sufixul colectiv *–ești*, care indică organizarea socială pe bază de obște a așezării.
- **Bărănești** – toponim format pe baza unui antroponim-poreclă *Boran* (la origine, apelativul rus *baran* ≈ „berbec" + sufixul colectiv *–ești*, care reflectă organizarea socială pe bază de obște a așezării.
- **Braniștea** – toponim topografic reproducând apelativul *braniște* ≈ „pădure din care este oprit a se tăia lemne".
- **Chiriţești** – toponim format pe baza eponimului *Chiriţă* + sufixul colectiv *–ești*, care relevă organizarea socială pe bază de obște a așezării.
- **Cotu** – toponim topografic indicând modalitatea de dispunere a așezării, în raport cu terenul afectat amplasării gospodăriilor.
- **Dealu Bisericii** – toponim topografic compus dintr-un substantiv relevând forma de relief și un determinant atestând existenţa unei construcţii ecleziastice în jurul căreia s-a constituit așezarea.
- **Dealu Tolcesii** – toponim topografic compus dintr-un substantiv *dealul* (cu accepţia cunoscută) și un determinant indicând pe deţinătorii iniţiali ai proprietăţii.
- **Diconești** – toponim social provenit din forma sincopată a apelativului *diacon* + sufixul colectiv *–ești*, care indică organizarea socială pe bază de obște a așezării.
- **Gorani** – toponim topografic evocând forma de teren pe care a fost constituită așezarea (la origine, apelativul slav *gora* ≈ „muscel" + sufixul *–ani* care relevă apartenenţa locală.
- **Greabăn** – toponim topografic evocând forma terenului pe care s-a constituit așezarea, toponim care are, la origine, substantivul *greabăn* ≈ „coamă de deal".
- **Lungulești** – toponim topografic relevând, pe baza apelativului *lung*, o caracteristică a așezării. Tradiţia orală locală atribuie întemeierea localităţii unui moș eponim,

Lungan. Toponimul format din *Lungan* + sufixul colectiv *–eşti* indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

- **Miercani** – toponim format pe baza unui antroponimic *Miercan*, provenit din *miercuri*, nume dat unuia născut în ziua menţionată.
- **Râjleţu-Govora** – toponim topografic format pe baza apelativului adjectival *răzleţit*, cu semnificaţia (despre fiinţe) „care s-au desprins dintr-o colectivitate, care s-au depărtat de ceilalţi" – fenomen social circumscris „roirii" din obştea iniţială; determinantul *Govora* precizând apartenenţa moşiei la mănăstirea vâlceană.
- **Romana** – toponim istoric; iniţial, nume de persoană.
- **Sălişte**a – toponim topografic, la origine, apelativul *silişte* ≈ „loc necultivat; loc de casă" – denumire dată, în Evul Mediu, locului pe care fusese sau pe care era aşezat un sat; vatra satului.
- **Uda** – toponim topografic; la origine, termenul entropic *ud*, relevând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică aşezărilor din Platforma Cotmeana. Sub aspect arhitectural local, este edificatoare coexistenţa caselor vechi joase, cu foişor de tip vâlcean şi a construcţiilor de locuit cu foişor de tip argeşean, ultimele înregistrând o frecvenţă considerabilă. Casele vechi pe soclu plin au, la nivelul inferior, sub foişor, gârlici, iar, sub odaia de locuit, pivniţă. În perioada interbelică, majoritatea construcţiilor de locuit prezentau un plan format din tindă centrală şi camere laterale. Casele erau supraînălţate pe soclu şi aveau, la faţada principală, sală pe stâlpi din lemn de stejar cu secţiune pătrată şi pălimar de lemn amplu traforat. Decorul realizat în aceeaşi tehnică apare şi la frontoanele foişoarelor, precum şi ca friză decorativă între stâlpi, sub nivelul fruntarului pe care îl susţin.

Portul popular tradiţional relevă, în structura costumului femeiesc, influenţe ale portului popular vâlcean.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Arnăuţeasca, Cârligul, Şapte paşi.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Adormirea Maicii Domnului (15 august), în satul Uda de Sus.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» **Braniştea-Ciorâca** construită în anii 1830-1831; ctitorită de protopopul Dragu, sin popa Duminecă, „şi cu ajutorul altor fraţi care au binevoit a ajuta, care cu mult, care cu puţin". •intervenţii: înlocuirea turlei [1938]; adăugarea pridvorului [1954]; reparaţii curente [1970] •pictura murală executată de Ioan Ivanovici [1831].

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Ciorâca** –[▲]– a fost construită în anul 1830, cu contribuţia materială a ctitorilor: popa Nicolae Gănescu duhovnicul, popa Preda, popa Matei, ceauşul Nicolae – tatăl logofătului Anghel Ceauşescu, împreună cu obştea satului; biserica a fost reparată în anii 1918 şi 1936. Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală, pridvor deschis cu arcade turtite sprijinite pe coloane şi masive de zidărie. Turlă clopotniţă octogonală pe tambur pătrat deasupra pronaosului. Decoraţie exterioară formată din tor încadrat de rânduri de zimţi, cornişă şi arcade zimţate.

Pictura murală originară în frescă, executată de un anonim, în 1830, s-a conservat exclusiv în pridvor. Biserica a fost repictată în anii 1936-1937. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [sec.XIX], Octoih [1831] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚**Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» **Cotu** –[▲]– ctitorită, în perioada anilor 1810-1820, de popa Duminică Mărăscu, Ilinca eriţa, Ion ereu, Rada eriţa, postelnicul Anton – ascendent genealogic al prim-ministrului Mihai/Ică Antonescu – şi obştea satului. Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis cu arcade în plin cintru. Clopotniţă de secţiune cilindrică, pe tambur pătrat amplasată deasupra pronaosului, cu scară de acces practicată în zidul nordic. Decoraţia exterioară compusă dintr-un tor încadrat de zimţi din cărămidă, care separă firide dreptunghiulare.

Pictura murală originară în frescă, din 1826, conservată în exterior, este opera zugravilor Nicolae şi Dumitru din Uda de Sus, relevând calităţi portretistice remarcabile. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evhologhion [1731], Triodion [1773], Ceaslov [1782], Penticostar [1782], Cazanie [1784], şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Cuvioasa Paraschiva» **Dealu Bisericii** –[▲]–ctitorită, în anii 1832-1836, de „boierul de rang întâi" Anghel Ceauşescu, grec de origine, mare proprietar din Uda, şi soţia sa, Dumitra; construită pe locul unei bisericuţe de lemn „ruinate". Biserica a fost reparată în anii: 1852 (adăugarea pridvorului), 1882-1897, 1926, 1966.

Pictura murală iniţială a fost executată de pictorii din familia Ţurlan; exigent, Anghel Ceauşescu, observând că „zugravii fac lucru de mântuială, vrând să termine cât mai repede lucrarea, pentru a putea pleca la o altă biserică, pe care se angajaseră s-o zugrăvească, rade cu o sapă tot ce pictaseră ei până atunci, îi leagă de schelă, ca să nu fugă, şi-i obligă să refacă pictura murală de la biserica sa". În 1966, biserica este repictată în frescă, în naos şi altar, de Ion Piţurcă din Orodel-Olt. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1785], Evanghelie [1812], Cazanie [1848], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil»+«Buna Vestire» **Gorani** –[▲]– construită, în 1841, cu cheltuiala lui Florea Ivănescu, a soţiei sale, Stana, a diaconului Ion şi a altor moşneni din sat, pe locul unei biserici de lemn ctitorite de Mihai Turcea şi moşul Stănciulea, în 1715. Pentru „întreţinerea în bună stare a bisericii", enoriaşii au efectuat reparaţii la acoperiş, în 1933; lucrări de consolidare şi tencuieli exterioare în 1941 şi 1945. Biserică de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, fără pridvor. O turlă mică de lemn peste pronaos. Tâmplă de zid. Decoraţie exterioară formată din tor.

Pictura murală în frescă, mult posterioară anului construcţiei, a fost refăcută de un anonim, în 1945. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în 1841.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» **Miercani** –[▲]– „înălţată prin osteneala preotului Gheorghe Iancu, popii Nicolae, popii Gheorghe, popii Dumitru şi lui Matei Drăguleanul, cu ajutorul altor fraţi", în anii 1840-1841. O reparaţie generală s-a efectuat în 1930-1935, odată cu desfiinţarea pridvorului, spaţiul acestuia fiind inclus în pronaos. Biserica, de plan dreptunghiular, are o fundaţie de cărămidă fixată pe piloni din material lemnos.

Pictura murală a fost executată, în anul 1848, de către o echipă de zugravi formată din: popa Nicolae, popa Dumitru, popa Gheorghe şi Dumitru ucenicul. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1776], Evanghelie [1794], Octoih [1811], Prohod [1835] şi icoane pictate pe lemn în 1845.

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Ioan» + «Sf. Nicolae» **Râjleţu Govora** –[▲]– ctitorită, în 1824, de diaconul Ion Cioràceanul, Nedelea diaconeasa, Voicu ereu, Gherghina. Ulterior, s-a adăugat construcţiei ecleziastice un pridvor. Plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane şi masive de zidărie cu semicoloane angajate în colţuri; fără turlă. Amplă decoraţie arhitecturală în exterior: tor încadrat de rânduri de zimţi; firide cu arc în acoladă, în registrul inferior.

Pictura murală în frescă, originară, cu ample motive decorative în exterior [1828]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Penticostar [1782], Triod [1786], Cazanie [1792], Octoih [1814], Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Dumitru» **Râjleţu-Vieroş** [1792]~ctitorită de stareţul şi monahii de la Mănăstirea Vieroş, împreună cu obştea satului, în valea Vediţa, satul Bătrâneşti. Metoh al Mănăstirii Vieroş până în 1864 •pictură murală: anonim [1792]; repictată [1968].

Biserica «Sf. Dumitru» Râjleţu-Vieroş [1970-1974]~ctitorită „prin contribuţia credincioşilor şi cu ajutorul personal al presfinţitului episcop Iosif, din iniţiativa preotului iconom stavrofor Dumitru Dumitrescu", parohul bisericii. Construcţie monumentală, de plan trilobat, cu abside poligonale în exterior şi semicirculare în interior; pridvor deschis subdimensionat prevăzut, frontal, cu trei arcade semicirculare, şi, lateral, două arcade semicirculare, sprijinite pe coloane; scară de acces în retragere spre pridvor; biserica este surmontată de trei turle de zid: două deasupra pronaosului şi una, masivă peste naos; fronton semicircular conceput cu nişă pentru icoana de hram. Pictură murală „in fresco".

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Şetrari-Ciorâca [1806-1808]~ctitorită de preot Ion proistosul şi enoriaşii din sat •intervenţii: reparaţie „fundamentală", prin strădania preotului D. Ghiţescu [1912] •pictură murală: Anghel zugrav şi ucenicii: Ion, Stoian [1808].

Monumente eroi: **Râjleţu-Govora** [1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1934) – lângă Şcoala generală Râjleţu-Govora ■~ **Săliştea** [1877; 1916-1919]; autor: N. Kaghiorghis (1931) – lângă Şcoala generală Săliştea ■~ **Uda** [1913; 1916-1919]; autor: St. Arganini (1920) – lângă Şcoala Uda de Jos ■~ **Uda** [1916-1919]; autor: N. Kaghiorghis (1930) – lângă Şcoala Uda de Sus.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 330 locuitori ai comunei Uda, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [5], Primul război mondial [267], Al doilea război mondial [58].

IN MEMORIAM

✪ **ŞENDRULESCU ION** [1923-1991] – profesor universitar de istorie; cercetător remarcabil al perioadei moderne a istoriei României; autor al volumului «Istoria Universităţii Bucureşti» [1977] (în colaborare) şi al unor importante studii referitoare la evenimente fundamentale din istoria modernă și contemporană a României, publicate în reviste de specialitate, inclusiv din Argeş.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 490-491.

Dumitru I. Ionescu– *Satul meu*, s.l., 1998; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

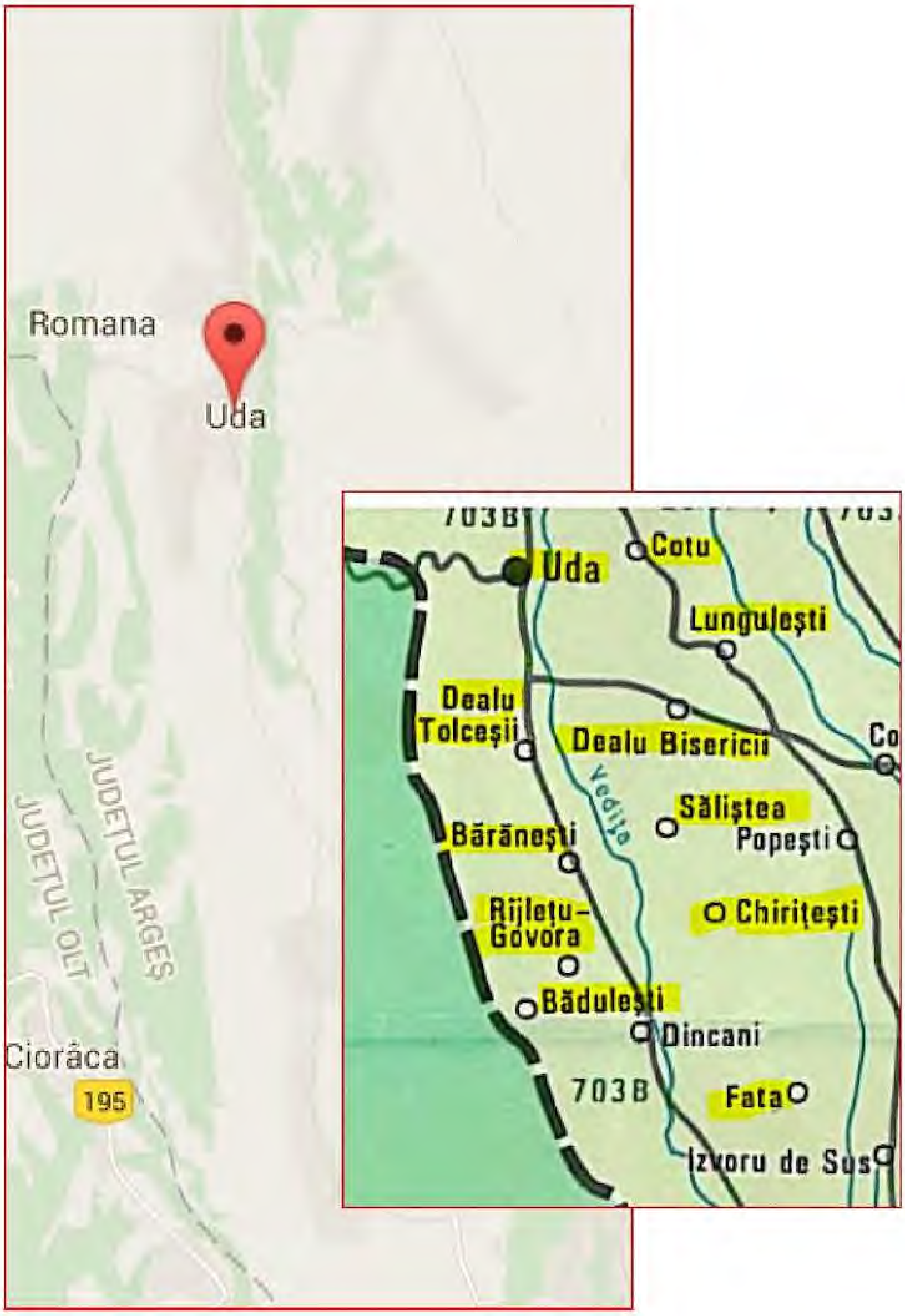
Romana
Uda
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL OLT
Ciorâca
195
703B
703
Uda
Cotu
Lungulești
Dealu Tolceșii
Dealu Bisericii
Co
Vedița
Săliștea
Popești
Bărănești
Rîjlețu-Govora
Chirițești
Bădulești
Dincani
703B
Fata
Izvoru de Sus

PRIMĂRIA COMUNEI UDA.

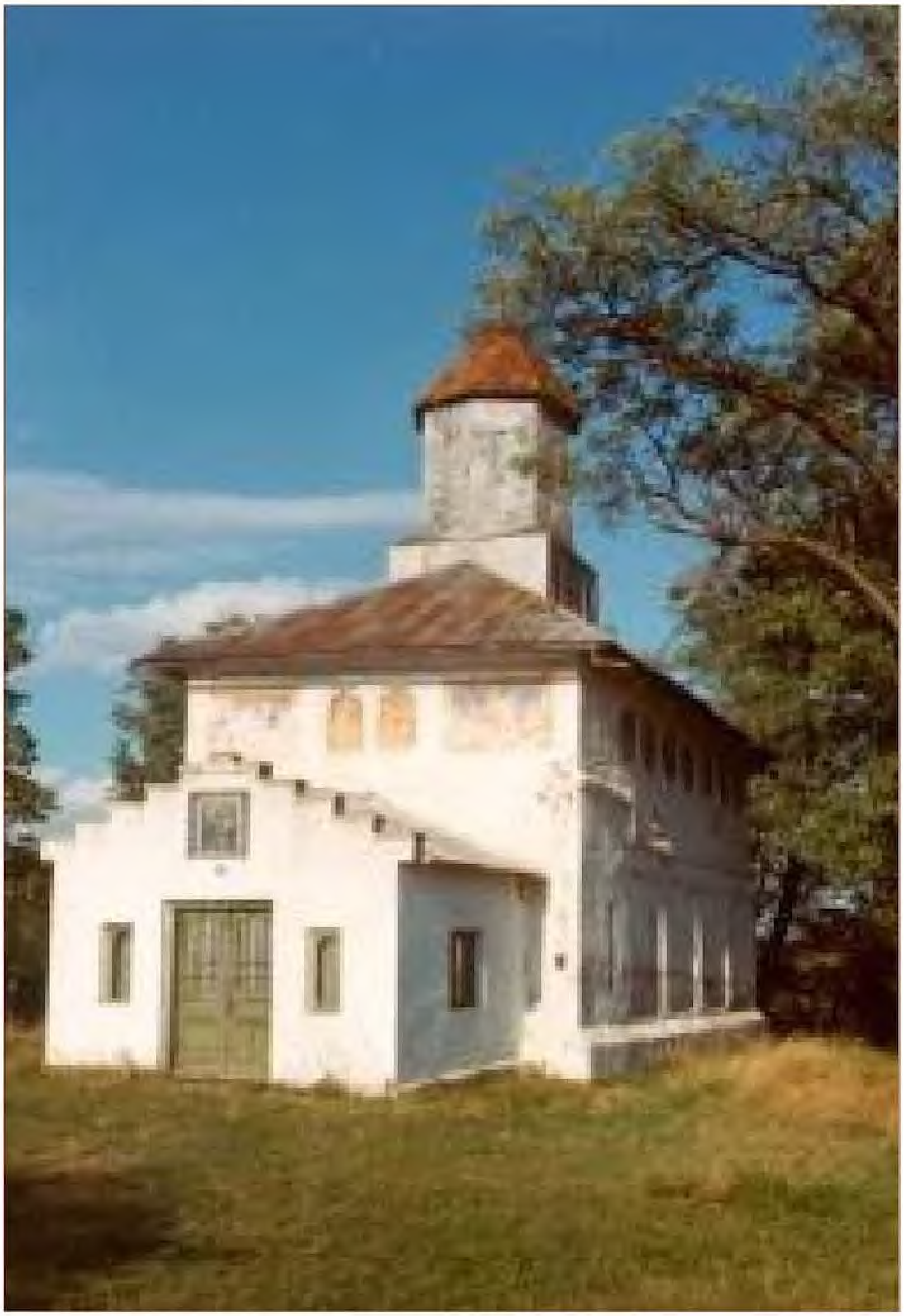

BISERICA GORANI.

BISERICA DIN COTU.

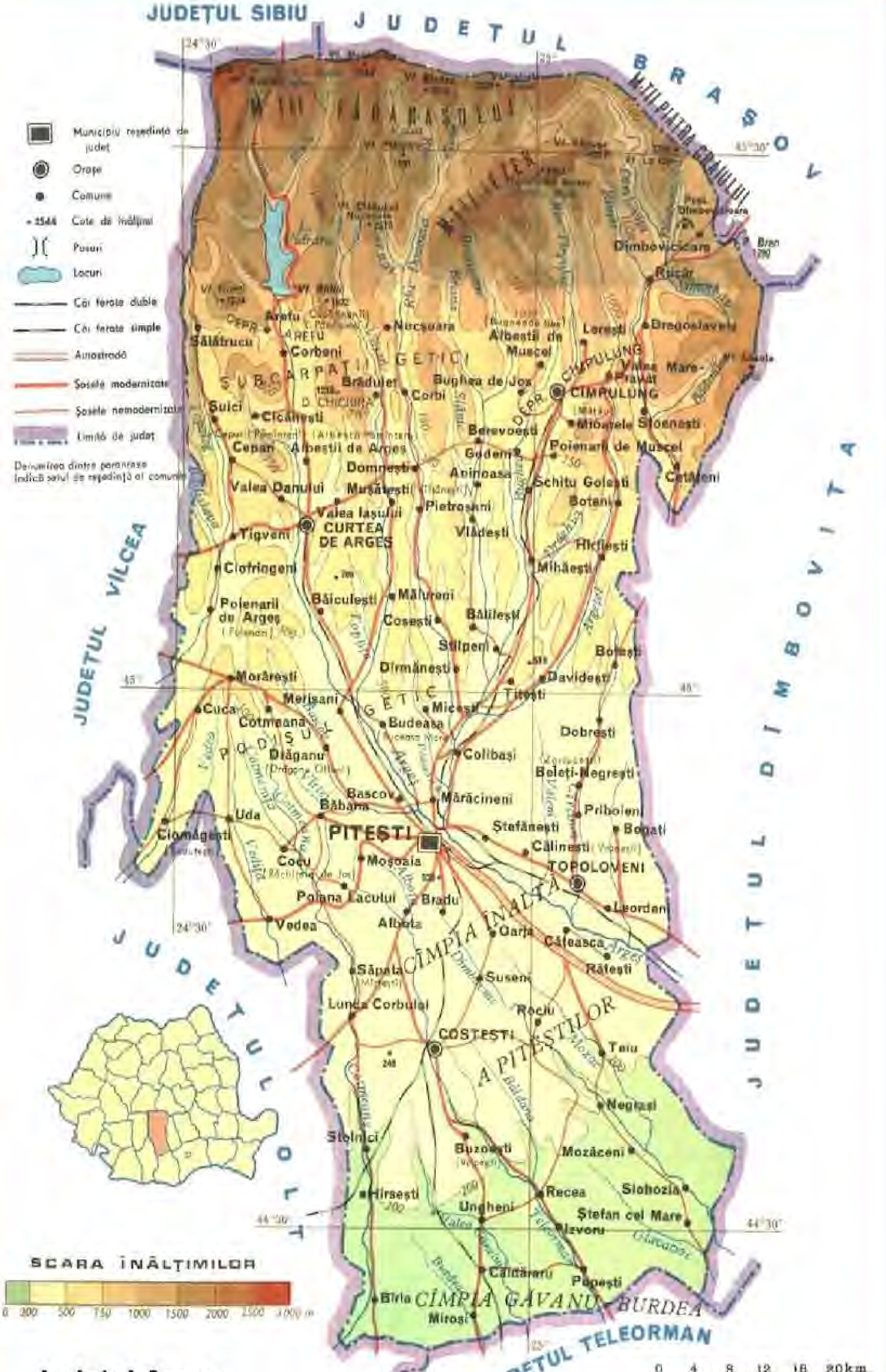
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Domnești
Godeni
Poienarii de Muscel
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Beleți-Negrești
Priboieni
Uda
Ștefănești
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Rătești
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

UNGHENI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

UNGHENI

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Ungheni**; Colțu; Găujani; Goia; Humele; Satu Nou.
DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 45 km.
SUPRAFAȚĂ: 74,8 km^2.
POPULAȚIE: 3.187 locuitori [1.518 M + 1.669 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Batiu** < Colțu> – 1518 [7026] august 16 (DRH, B, ȚR, vol. II, doc. 174)• **Ungheni** – 1538 mai 5 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Ungheni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Frumos la 25 ianuarie 1471, prin care se confirmă lui One proprietatea asupra unor ocine „în Ungheni, partea lui Stan și partea lui Maxim, pentru că le-au cumpărat de la Lepădat pentru 1.000 aspri".

Sit arheologic: Existența anterioară a unei comunități umane pe teritoriul actual al localității este atestată prin toporul de piatră datând din epoca bronzului descoperit în aria satului Ungheni.

TOPONIMIE:

Colțu – toponim topografic format pe baza apelativului *colț*. Tradiția orală locală atribuie întemeierea satului surorii boierului Chiru, căruia turcii i-au tăiat capul la „colțu" pădurii din apropiere. În jurul bisericii de lemn înălțate pe locul crimei, s-ar fi constituit așezarea.

Găujani – toponim reproducând numele satului de origine al primilor locuitori veniți din județul Ilfov.

Goia – toponim format pe baza eponimului *Goie* – atestat, în tradiția orală, ca demnitar domnesc; toponimul este format prin afereză din Neagoe. Un toponim local suport este Poiana lui Goie. Vechimea satului se raportează la vechimea schitului din lunca Teleormanului. Lângă biserica schitului de călugări greci din Goia, cu hramul „Sfântul Nicolae", s-a întâmplat o dramă. „Haiducii lui Ene Mișu au omorât pe cârciumarul de la crâșma din luncă. Urmăriți de poteră, haiducii îi ucid pe călugării greci, îi îngroapă în nisipul din luncă, se îmbracă în rasele lor, iar când potera nevinovați din umeri, neștiind să spună unde au fugit… haiducii. După trecerea poterii, când lucrurile s-au mai liniștit, au plecat în grabă, pentru a se ascunde în pădurile dinspre munte. Goia, cârciumăresa văduvă, fiind frumoasă foc, i-a căzut la inimă lui Ban, un boier din zonă, care, din dragoste pentru ea, s-a milostivit să facă biserica de astăzi a satului."

Humele – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit așezarea; toponimul este format pe baza apelativului *humă* ≈ „pământ argilos".

Satu Nou – toponim topografic relevând constituirea ulterioară a așezării în raport cu localitățile învecinate. Conform documentelor existente, Satu Nou s-a format în urma împroprietăririi, în anul 1892, pe valea râului Burdea, a unor țărani din satele: Hârsești, Malu, Martalogi, Săpata, Ungheni și Urluieni.

Ungheni – toponim topografic determinat de poziția geografică a localității situate în unghiul sud-vestic al districtului Argeș, conform sistemului de organizare teritorialadministrativă a Munteniei. Legenda întemeierii aşezării atribuie actul constituirii satului unui căpitan al lui Mihai Viteazul, Ungheanu, care s-ar fi „împământenit", cu familia sa, în aria actuală a localităţii, după asasinarea voievodului.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei de şes a judeţului Argeş. Vechea arhitectură a lemnului condiţionată de existenţa pădurilor seculare din zonă a cedat în favoarea construcţiilor din paiantă în condiţiile epuizării resurselor silvice locale. Construcţiile de locuit prezentau un plan bicameral format din tindă şi odaie, cu acces de pe o prispă deschisă. Unele case aveau, pe latura posterioară, o polată destinată depozitării inventarului agricol al gospodăriei. Casele relativ recente sunt edificate din cărămidă şi au un plan extins.

Portul popular relevă influenţe ale portului popular din Teleorman.

În domeniul artei populare locale, se consemna existenţa unor meşteri specializaţi în confecţionarea cojoacelor cu şireturi şi flori cusute cu lâniţă, a ghebelor, dulămilor, a nădragilor cu găitane.

S-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare: Rada Alexandru, Domniţa Predovici; confecţionarea ţesăturilor de interior: Fiţa Ustuc.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen se înscriu doinele: Foaie verde şi-o cicoare, Foaie verde murele, Bogatul şi săracul, Foicică salbă moale, precum şi baladele: Ghiţă Cătănuţă şi Ştefăniţă Vodă.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Băluţa, Costeasca, Hâţuica, Iutili, Lozeasca, Moaca, Murguleţu de la Humele, Murguleţu de la Ungheni, Niţuica, Sucita de la Goia, Turceasca, Unghineasca.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚ **Biserica** «Sf. Nicolae» **Colţu** [1894-1900]~ctitorită de obştea satului •intervenţii: consolidare [1937], reparaţii generale [1942-1944], electrificare [1975]; instalaţii încălzire [2003] •pictură murală: P. Rădulescu [1944].

✚ **Biserica** «Înălţarea Domnului» **Humele** [1897-1902]~ctitorită de preot Voicu Dumitrescu, preot Petre Nănescu, Ion Stăncescu, Moise Brânaru ş. a., pe locul unei biserici „ruinate", construite în 1830 •pictură murală iniţială, de Iosif Materna; restaurată de Gh. Albani din Roşiori [1927]; repictată de Emil Ivănescu-Millan din Curtea de Argeş [1947].

✚ **Biserica** «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Găujani** –[▲]– ctitorită, în anii 1792-1794, de către polcovnicul Hagi Niţă, postelnicul Nicolae, Zamfira monahia, Platonida monahia, popa Cârstea, popa Marin duhovnicul, Anton Constantin, Hristea Gheorghe, Tudor Damaschin şi obştea satului Găujani; construcţia a fost reparată în: 1896-1897 (când „a fost înzidit pridvorul şi biserica s-a legat cu fier"), 1908-1909, 1932, 1941-1942, 1965-1967.

Biserica are plan trilobat, cu abside poligonale, absida altarului fiind decroşată; pronaos supralărgit; pridvor înzidit, iniţial, deschis; turlă-clopotniţă de lemn pe tambur de zid, amplasată deasupra pronaosului. Naosul este despărţit de pronaos prin zid străpuns de deschideri arcuite, iar, de altar, prin tâmplă zidită. Decorul arhitectural este format dintr-un brâu în formă de tor cuprins între două rânduri de cărămizi zimţate, din panouri dreptunghiulare în registrul inferior şi cornişă zimţată.

Pictura murală originară realizată în 1794 a fost restaurată în 1886, programul iconografic fiind rezugrăvit în ulei în 1930. Portrete votive pe peretele vestic al pronaosului: Cârstea ereu şi Platonida monahia susţin macheta bisericii care avea două turle octogonale; restaurarea picturii efectuată de Gheorghe Zidaru, superficială, întrucât nominalizarea scenelor biblice a fost, passim, parţial acoperită. „Pictura Bisericii Găujani se înscrie în tema esteticii urâtului din pictura veche bizantină.".

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Evanghelie [1814], Molitvelnic [1817], Apostol [1835], Tipic [1851], Mineie [1852], precum şi obiecte de cult cu valoare artistică.

Biserica «Sf. Nicolae» **a schitului Goia** –[▲]– a fost, iniţial, conform tradiţiei orale, biserica unui schit de călugări atestat documentar în 1538, situat în „Poiana lui Goie", unde s-a constituit, ulterior, aşezarea; casele fiind, însă, frecvent inundate de râul Teleorman, au fost strămutate pe deal. Construită în anul 1770, de către moşnenii satului, actuala biserică a fost reparată în: 1879, 1895, 1932, 1952. Pereţii bisericii au fost consolidaţi cu contraforturi.

Biserica este de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis, subdimensionat, cu arcade în plin cintru sprijinite pe două coloane, frontal, şi pe semicoloane angajate în masive de zidărie, lateral. Naosul este despărţit de pronaos prin zid străpuns de trei deschideri în arc, iar, de altar, prin iconostas de lemn cu arcuri trilobate la accese. Decoraţia exterioară este formată dintr-un tor dublat de rânduri de zimţi care separă registrul superior al firidelor arcuite, de cel inferior al firidelor dreptunghiulare.

Pictura murală în frescă, datând din prima jumătate a secolului al XIX-lea, în care macheta bisericii cu pridvor deschis şi turlă peste pronaos este susţinută de doi îngeri, a fost restaurată cu contribuţia financiară a Comitetului judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă, în anul 1952.

În patrimoniul bisericii, se află icoane pictate pe lemn în sec. XVIII, o cruce de lemn din 1782 ş. a.

Biserica «Cuvioasa Paraschiva»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Satu Nou** [1941]~ctitorită de preot Ion Stănescu şi enoriaşii parohiei •intervenţii: consolidarea construcţiei [1955], reparaţii curente [1968] •pictură murală: Gh. Albani şi St. Stănescu [1941].

Biserica «Înălţarea Domnului» + «Cuvioasa Paraschiva» **Ungheni** [1816]~ctitorită de jupan Fratea Molescu şi soţia sa, Stana •intervenţii: „restauraţiune radicală", prin osârdia preotului D. Ghinescu [1891-1893]; adăugarea pridvorului [1913]; consolidare [1943], subzidiri [1998-2000] •pictură murală: anonim [1816]; renovare [1927]; refacere pictură de Pompiliu Stănescu [1946].

Cruci de piatră: **Humele**: 1814 –[▲]–; 1848 –[▲]– în curtea bisericii.

Monumente eroi: **Găujani** [1877-1878; 1916-1919; 1941-1945]; autor: I. Sulcă (1947) – lângă moară ■~ **Humele** [1877-1878; 1913; 1916-1918]; autor: N. Kaghiorghis (1921) – lângă Şcoala generală Humele ■~ **Ungheni** [1916-1919; 1941-1945]; autor: N. Kaghiorghis (1937) – lângă Şcoala generală Ungheni.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 274 locuitori ai comunei Ungheni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [11], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [174], Al doilea război mondial [88].

❧ IN MEMORIAM ☙

✪ **ANGHEL FLORIN** [1917-1986] – profesor de Limba română şi franceză la licee din Câmpulung-Muscel şi Piteşti; publicist, redactor la Agerpres şi Radio Bucureşti. Autorul volumelor: «Municipiul Piteşti pe noi coordonate»-colab. [1969], «Doi băieţi caută un cântec» [1979], «Dulcea povară a anilor tineri» [1981] şi «Adolescenţa e ca zorile» [1984]. Editează revista „Mlădiţe" a Liceului „Nicolae Bălcescu" din Piteşti.

✪ **MĂRGINEANU DRĂGHICI** [1908-1992] – profesor de Limba şi literatura română la Piteşti. A condus cenaclul literar „Orizonturi noi", care se va numi ulterior „Liviu Rebreanu"; publică articole de istorie literară: «Aurora Română – prima revistă beletristică a românilor din Imperiul Habsburgic», studiu despre romanul «Răscoala» de Liviu Rebreanu; colaborează la «Anuarul Liceului „Alexandru Odobescu" din Piteşti».

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 494-495; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

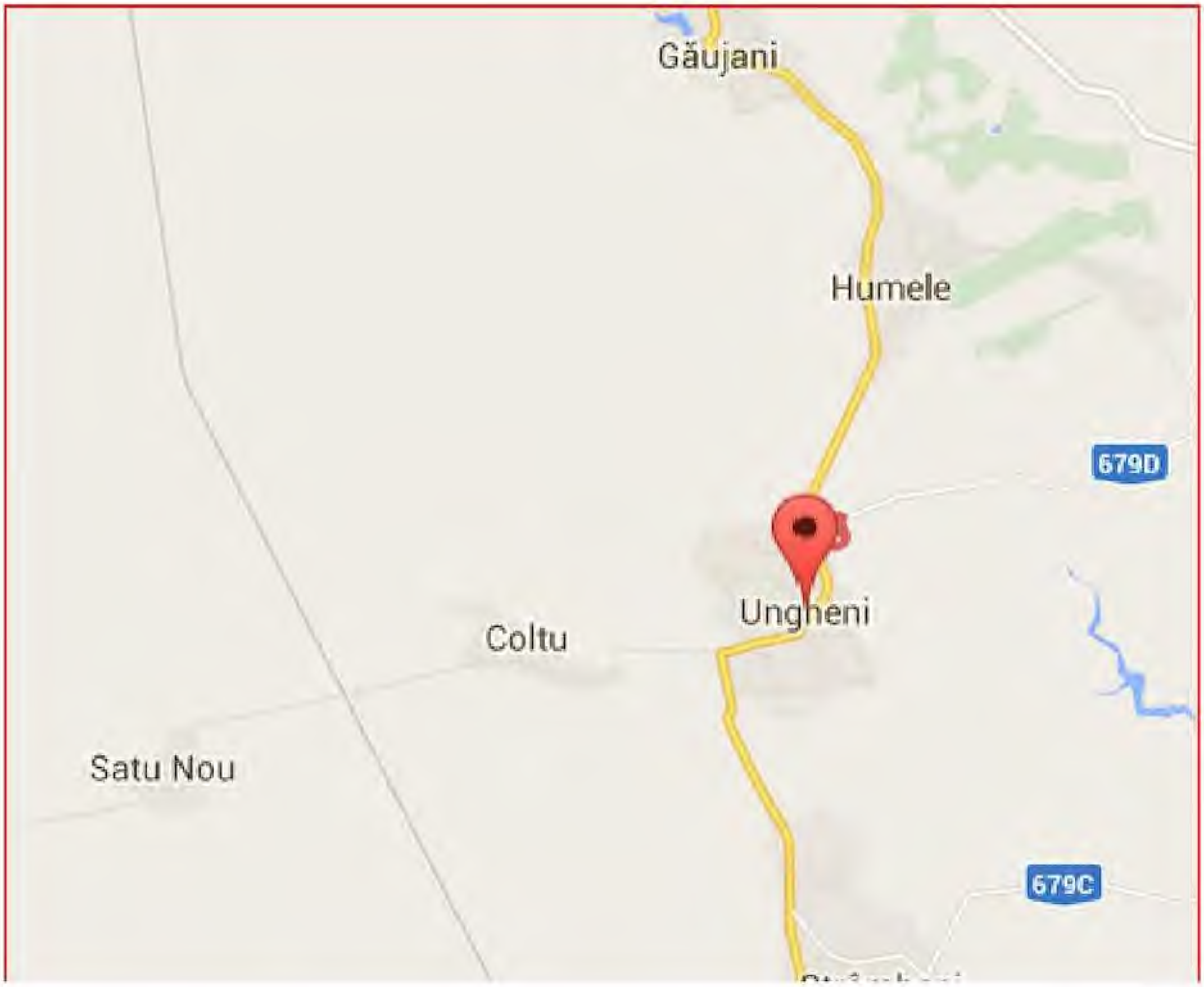
Găujani
Humele
679D
Ungheni
Coltu
Satu Nou
679C

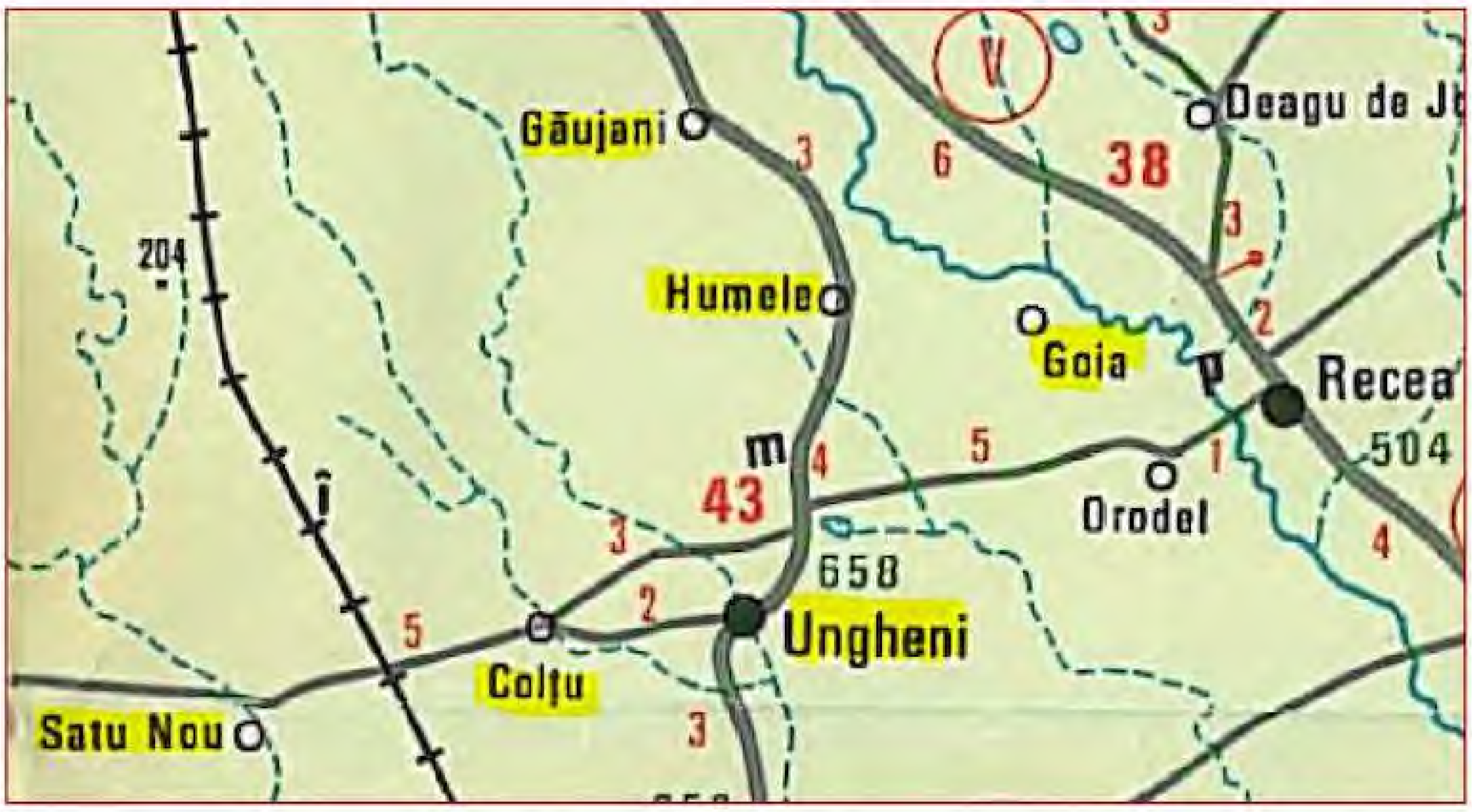
Găujani
Humele
Goia
Deagu de J
Recea
504
38
43
658
Ungheni
Orodel
Colțu
Satu Nou
204
V

PRIMĂRIA COMUNEI UNGHENI.

UNGHENI.

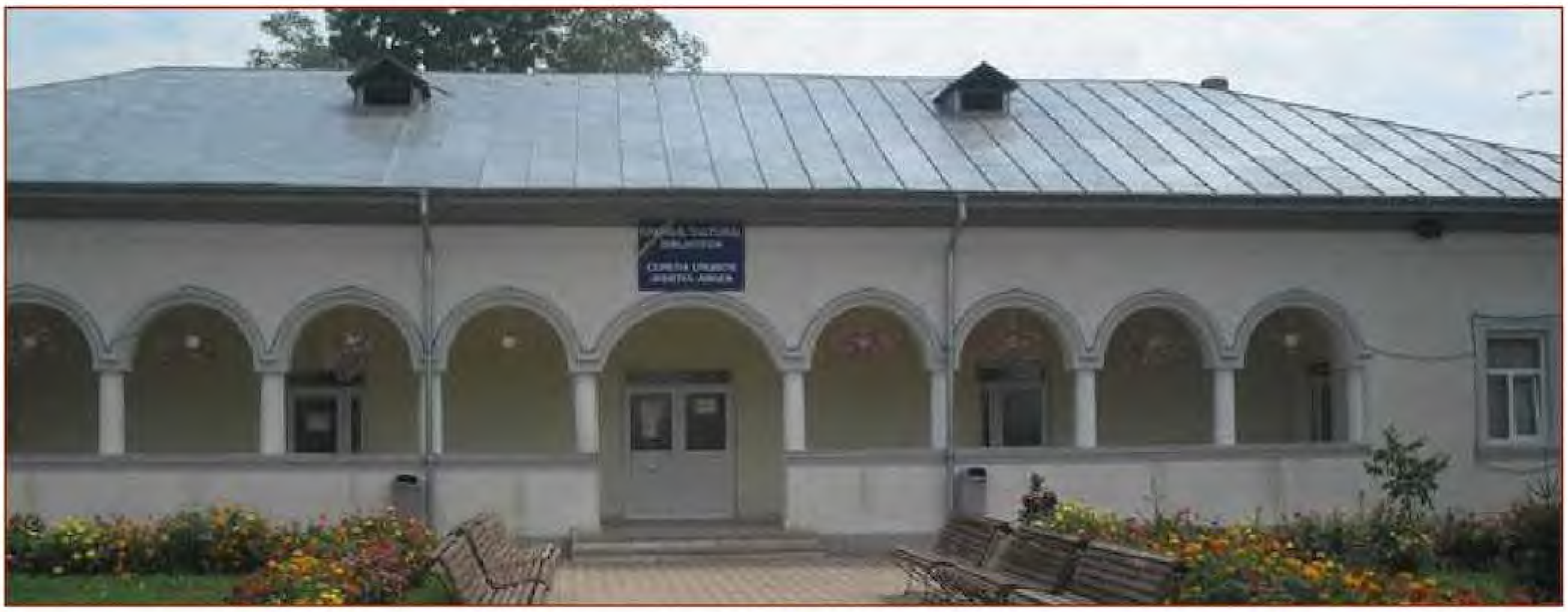

CĂMINUL CULTURAL UNGHENI.

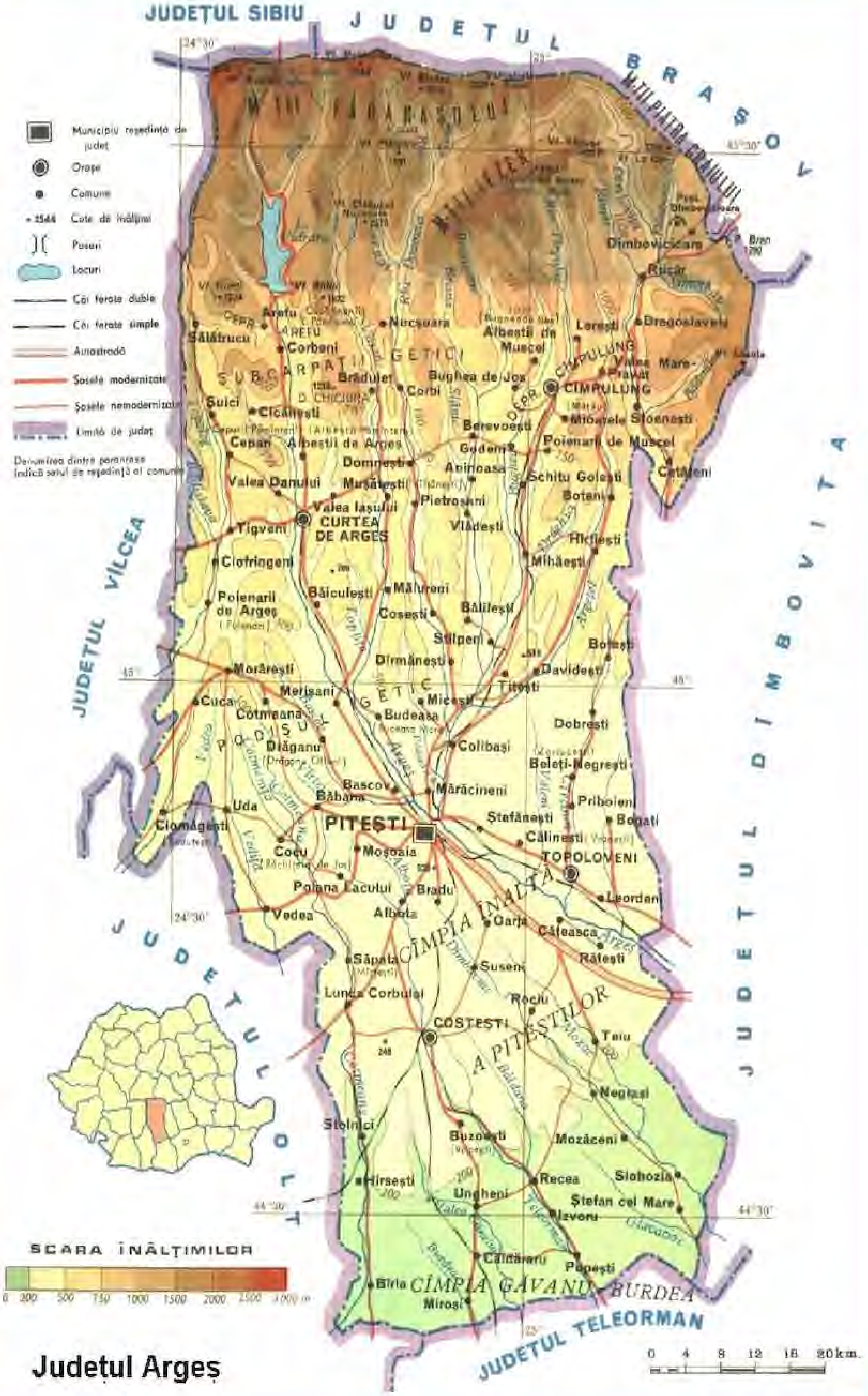
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
D. CHICIURA
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Mioarele
Stoenești
Berevoești
Poienarii de Muscel
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Botești
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Țițești
Cuca
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Tîrgului
Rîul
Topolog
Dîmbovița
Cotmeana
Vedea
Teleorman
Neajlov
Dîmbovnic
Mozacu
Glavacioc
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0
4
8
12
16
20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

VALEA DANULUI

CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ
ROMÂNIA

PITEŞTI MMXV

VALEA DANULUI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Valea Danului**; Băniceşti; Bolculeşti; Borobăneşti; Verneşti.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 41 km.
SUPRAFAŢĂ: 31,4 km^2.
POPULAŢIE: 2.802 locuitori [1.387 M + 1.415 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

***Prăvăleani** (lângă Valea Danului) – 1523 [7031] aprilie 4 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 215)● **Dăneşti** (Valea Danului) – 1618 [7126] ianuarie 11 (DIR, XVII, B, ŢR, vol. III, doc. 154). Tradiţia orală locală asociază originea aşezării cu începutul organizării statului feudal Ţara Românească.

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Prăvăleani: 4 aprilie 1523.

Satul Valea Danului este atestat documentar iniţial sub numele „Dăneşti" în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Alexandru Iliaş la 11 ianuarie 1618, prin care se hotărăşte ca „doi rumâni din Prăvileni, fiii unuia care fugise din sat, la Dăneşti" să se întoarcă pe moşia Mănăstirii Argeşului.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este confirmată prin uneltele de piatră (topoare, ciocane perforate) datând din epoca neolitică, prin tezaurul monetar format din tetradrahme (monede de argint) descoperit întâmplător în 1931, prin monede geto-dacice emise în sec. II-I p. H, recuperate „cu ocazia unor lucrări agricole" în anul 1961, putându-se demonstra, astfel, continuitatea de viaţă în acest spaţiu, anterior atestării iniţiale documentare a aşezării.

TOPONIMIE:

○ Bănicești – toponim social indicând ocupaţia dominantă a primilor locuitori: *băniceri* ≈ „meşteri care făceau baniţe din tei" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

○ Bolculești – toponim topografic format pe baza apelativului regional *boalcă* ≈ „apă stătută", evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Exigenţi cercetători locali contestă această „idee avansată" de Grigore Constantinescu în «Argeş – Dicţionar etnocultural» [2006]: „Cunoscând bine topografia locului, satul este amplasat pe un versant unde nu prea stă apa; aici sunt puţine lacuri.". <sic !> Deci, sunt !... Mai „verosimilă" îi se pare propria ipoteză: „Numele satului provine de la un întemeietor care s-a numit Bolcu.".

○ Borobănești – toponim format pe baza unui apelativ-poreclă, din rus. *borobei* ≈ „vrabie" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

○ Valea Danului – toponim topografic format pe baza apelativului *vale* ≈ „loc larg între două înălţimi; apă curgătoare" + determinativul *Danului* – antroponimic cu articolul postpus, indicând pe deţinătorul iniţial al aşezării. Referindu-se la toponim, istoricul Nicolae Iorga consemna: „Satul însuşi aminteşte, fără îndoială, nu de un Dan oarecare, ci, în atât de vechea formă a genitivului cu articolul postpus al personajului eponim, pe unul dintre cei doi voievozi care, în veacul al XIV-lea şi începutul veacului al XV-lea, au purtat numele de Dan", respectiv, Dan I [circa 1383-1386] şi Dan al II-lea [1420-1424;1426-1431- cu întreruperi].

Valea Danului cuprinde cătunele: Ciureşti, Rădeşti, Herişani. Locuitorii din Ciureşti se ocupau cu cernutul nisipului în ciur, pe care îl transportau apoi în oraşul Curtea de Argeş, unde era folosit în construcţii.

Verneşti – toponim format pe baza eponimului *Vernea* (atestat în documente medievale locale) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Argeş. Din fondul arhitectural vechi, se menţin construcţii de locuit care prezintă următoarele caracteristici: plan bicameral, prispă pe două laturi, foişor dispus asimetric. Casele sunt înălţate pe beci construit din bolovani de râu. Beciul este dezvoltat sub foişor şi în continuare sub prispă, până la limita peretelui faţadei. Unele construcţii au beciul extins sub „odaia curată". Pereţii sunt realizaţi din bârne de stejar, peste care s-a aplicat un strat de tencuială. Şarpanta acoperişului este fixată în cuie de lemn, iar învelitoarea este confecţionată din şiţă de brad. Tavanele sunt din podină de blană cercuită, dată cu „tenci" ≈ var amestecat cu nisip. Casele au două camere: „hodaia de locuit" şi „hodaia curată". Prispa în consolă este podită cu scânduri masive din stejar.

Portul popular se circumscrie ariei costumului popular tradiţional argeşean.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru crestături în lemn inspirate din obiceiuri tradiţionale: Dan Gherasimescu; confecţionarea ţesăturilor de interior: Filofteia Dulică, Iuliana Iancu, Maria Păuna. Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de creatoare vestite din localitate: Filofteia Gherasimescu (n. 1922), Sanda Gherasimescu (n. 1975), Steluţa Gherasimescu (n. 1949).

În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Dan Gherasimescu, preşedinte al Asociaţiei creatorilor populari din România, membru al Academiei artelor tradiţionale din România (Sibiu), participant la numeroase expoziţii în ţară şi în străinătate, precum şi Luca Gherasimescu, care realizează obiecte sculptate în lemn: linguri, troiţe, pristolnice – piese decorate în motive populare: şarpele, coarnele de berbec, astrale, pomul vieţii.

În domeniul folclorului literar local, cea mai reprezentativă creaţie este Balada ciobanului care şi-a pierdut oile, cu numeroase versiuni locale. Din repertoriul folclorului coregrafic zonal, dansurile: Alunelul de doi, Brâul lui 22, Brâuleţul de la Valea Danului, Brâuleţul de la Verneşti, Trandafirul, Ţiitura de la Verneşti, Vulpea de la Albeşti prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Nicolae»+«Sf. Filofteia» **Valea Danului**-[▲]- Ansamblul bisericesc format din: biserică, turn clopotniţă şi zid de incintă a fost construit în perioada anilor 1811-1814, cu cheltuiala primului episcop al Argeşului, Iosif I, şi a iconomului episcopiei, Meletie, pe locul unei biserici de lemn. Inscripţia incizată pe o cărămidă de la fereastra altarului, în exterior, menţionează meşterii: „zidari: / Dragomir, / Stancu, / Mateiu, / Radu, / Mihai.". Pe o altă cărămidă din colecţia de arheologie a Muzeului judeţean Argeş, o inscripţie: „Radu meşteru, Stoian meşteru. 1809" este interpretată ca indicând anul începerii construirii ansamblului monumental de la Valea Danului. Pisania excizată în piatră fixată deasupra uşii de intrare în biserică relevă contribuţia ctitorilor bisericii arhiereşti de la Valea Danului: „† Întru slava a sf(i)ntei ceii de o fiinţă, de viiaţă făcătoarei şi nedespărţitei / Troiţe şi întru cinstea şi lauda acelui întru sf(i)nţi părintelui nostru Nicolae Mira L(i)ch(ii)s(chi). S-au / zidit această sf(î)ntă beserică din temelie pentru dragostea şi datoriia către / sf(î)ntul acesta ierarh, al smeritului 1<-ul> episcop al Argeşului, Iosif, avînd părtaş / la cheltuială pre cuviosul Meletie, iconomul aceşti(i) sfi(n)te episcopii, / la toate cîte pînă acum s-au lucrat şi s-au făcut, carele şi ostenitoriu au fost din început pînă s-au săvîrşit. Şi pentru cinstea către sf(i)nţii dup(ă) carii îşi au numirile s-au adaos / la icoanele cele mari şi chipurile al sf(î)ntului şi dreptului Iosif logodnicul şi al sf(î)n/tului Meletie patriiarh Anteohiei. Şi pentru că mai (n)ainte au fost altă beserică prea / mică şi de lemnu unde locul n-au lăsat a să face aceasta de zid, deci săvîrşindu/-să cu toate cîte au trebuit s-au şi tîrnosit acum de însuşi preaosf(i)nţiia sa, fi(i)/nd anul de la zidirea lumii 7319, iară de la H(risto)s 1811, în lun(a) lui oct(omvrie) 1.".

Biserica a fost reparată în anii: 1922, 1942 şi 1969-1971.

Edificată din cărămidă şi piatră, biserica are plan trilobat, cu abside poligonale, pronaos extins lateral, pridvor deschis cu arcade în acoladă sprijinite pe coloane de zidărie cu caneluri în torsadă şi semicoloane angajate dispuse lateral. Sistemul de acoperire interioară constă, în pronaos, dintr-o calotă cu picioare, la est, şi console, la vest, în pridvor, din calote susținute pe un arc median. Turla de secțiune octogonală cu cornişă zimţată este situată deasupra naosului.

Decoraţia exterioară este formată dintr-un brâu în formă de tor care împarte paramentul în două registre: inferior – compus din panouri dreptunghiulare de factură neoclasică separate de pilaştri şi superior – alcătuit din panouri pătrate terminate cu trei arce.

Pictura murală originară s-a degradat, conservându-se exclusiv portretele ctitorilor, în pronaos; pictura murală a fost refăcută de Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş [1974-1975]

Clopotniţa – construită în anii 1811-1814 este o clădire masivă de plan dreptunghiular cu trei niveluri: parter cu gang boltit cilindric, etaj intermediar şi camera clopotelor, cu acces pe o scară elicoidală, situată în zona de nord-est. Clopotniţa este legată de zidul incintei, prin două contraforturi. În turnul-clopotniţă, a funcţionat, în perioada medievală, o „şcoală de învăţăcei"

În patrimoniul bisericii, se află un fond apreciabil de carte ritualică veche: Triodion [1761], Mineie tipărite la Buda [1804-1805], Panihidă [1809], Vieţile sfinţilor [1811], Evanghelie [1812], Dogme [1816], Penticostarion [1820], un chivot de argint dăruit de „Meletie ier(o)diia(con), iconom S(fintei) episcop(ii) Argeşi", precum şi icoane pictate pe lemn de Matei zugrav, Ghermano ieromonah zograf în 1863, un steag bisericesc pictat pe pânză ce poartă inscripţia: „S-au făcut cu cheltuiala sfinţi(e)i sale părintelui / arhidiiacon chir Silvestru şi l-au / dăruit la sf(î)nta biserică Valea / Danului. Și s-au zugrăvit de Mincul, ucenicul dascălului Ioan; 1797". Icoanele zugravului Mincu se disting printr-un fond albastru deschis. Clopotul existent cândva la biserică era inscripţionat: „Acest clopot s-au făcut cu cheltuiala ctitorilor acestei sfinte bisearici de la Valea Danului, chyr Iosif episcop Argeşului, de Meletie iconom smeritul; 1814. Gheorghie.".

În studiul său «Curtea de Argeş. Istoria oraşului prin monumentele sale» [1940], arh. Grigore Ionescu, părintele istoriei arhitecturii naţionale, descria, astfel, biserica din Valea Danului: „Croită în chip de mănăstire, ctitoria acestor doi evlavioşi călugări este aşezată în mijlocul unei curţi mari, înconjurată cu ziduri de piatră, şi având la intrare un puternic turn-clopotniţă. Golul intrării în curte este subliniat de o arcadă în plin cintru, în mijlocul căreia se deschide poarta. Două aripi triunghiulare de zid, ca doi contraforţi, acoperite, ca şi clopotniţa, cu şindrilă, proptesc fără nevoie, de o parte şi de alta, zidul din faţa turnului. Deasupra gangului boltit al intrării se găseşte clopotniţa propriu-zisă la care se ajunge printr-o scară închisă într-un turnuleţ special, alipit pe faţa dinspre miazănoapte a turnului mare. Cu toată masivitatea ei, clopotniţa nu-i lipsită de eleganţă şi originalitate. Biserica e de plan trilobat, cu turlă pe naos şi pridvor, sprijinit pe patru stâlpi de cărămidă în faţa pronaosului. Brâul tradiţional care încinge clădirea pe la mijloc nu lipseşte; împins mai către streaşină, el subliniază planul de naştere a bolţilor, separând în acelaşi timp faţadele în două registre: unul înalt, în partea de jos, altul sub streaşină, împărţit în panouri dreptunghiulare decorate cu picturi ale căror culori vii se detaşează strident pe fondul alb al zidurilor.".

Biserica din Valea Danului prezintă un interes aparte prin conservarea unor inscripţii excizate pe o piatră de 110/110 cm, fixată pe peretele estic al pridvorului: „porunci arhiereşti" cu caracter etico-religios dar şi civic.

În studiul său despre «Biserica Valea Danului», marele cărturar Nicolae Iorga menţiona că este „un interesant monument al vechii noastre arte purtând inscripţia interesantă în ceea ce priveşte stilul şi normele de purtare ale enoriaşilor faţă de dânsa, interzicând îngroparea în tindă, în pridvor, în faţa şi în jurul bisericii, „jocurile" în curte, „mâncările", „băuturile", precum şi „înjurăturile" şi „bătăile", cu prilejul judecăţilor relative la holde şi fâneţe."

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Verneşti** [1877-1880]~ctitorită „cu osârdia şi osteneala preotului Stancu şi Alexandru Bunescu şi „prin contribuţia financiară şi în muncă a enoriaşilor din satele: Verneşti, Băniceşti şi Bolculeşti, după proiectul arh. S. Paraschivescu", în locul unei biserici de lemn făcute de popa Hrizea, pe moşia lui Mihalache sin Gheorghe vel căpitan •intervenţii: reparaţii generale [1908]; „refacere radicală", după incendiul distrugător din 1962 •pictură murală de Belizarie Paraschivescu [1880]; pictura recentă de Vasile Ivănescu din Curtea de Argeş.

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, satul Bănicești a devenit „câmp de luptă" începând cu data de 6 noiembrie 1916, trupele grupului „colonel Gorunescu" din componența Diviziei 14 Infanterie respingând violentele atacuri ale inamicului din 7 noiembrie, pentru ca, apoi, să se replieze spre Curtea de Argeș. Grupul „colonel Lișcu" a rezistat eroic atacurilor inamice din noaptea de 7 spre 8 noiembrie, din aria satului Valea Danului, în dispozitivul de luptă intrând pe 12 noiembrie și grupul „locotenent-colonel Gherescu", însă regruparea forțelor inamice a determinat abandonarea câmpului de luptă pentru ca trupele române să se poată organiza pe noi linii de apărare.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 108 locuitori ai comunei Valea Danului, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [87], Al doilea război mondial [21].

IN MEMORIAM

✪ **AMAN GEORGE** [1908-2002] – profesor; doctor în pedagogie; profesor de Limba română la Liceul „I. C. Brătianu"-Piteşti [1938-1965] şi Institutul Pedagogic Piteşti [1965-1973]. Autor al volumelor: «Evoluţia sistemelor şcolare» [1935], «Monografia ca modalitate de studiu şi prezentare integrală şi ştiinţifică a individualităţii elevilor» [1935], «Tehnica ştiinţifică a învăţământului secundar educativ» [1938], «Rolul educatorului în societatea contemporană», «Metodica predării limbii şi literaturii române în şcoala generală» ş. a.

✪ **POPA-ARGEŞANU ION** [1941,Verneşti-2001,Piteşti] – profesor de limba română, absolvent al Institutului pedagogic din Piteşti [1972]; poet, membru al Uniunii scriitorilor din România; colaborator permanent al periodicelor: „Secera şi ciocanul", „Argeş", autorul volumelor de versuri: «Subţire trecere» [1977], «Zăpada umbrelor» [1979], «Mirabile ninsori» [1985], «Una sută de poeme de dragoste» [1993], «Apocalipsa iubirii» [1994], «Tranziţie romantică» [1998], «Citire de psalm» [2000], «Sub roţile Ursei» [2001].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 499.

Mihai Golescu, Mariana Golescu– *Comuna Valea Danului, judeţul Argeş, file de cronică*, Piteşti, 2007,187 p.; http://judete.biz/localitati-arges/, Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

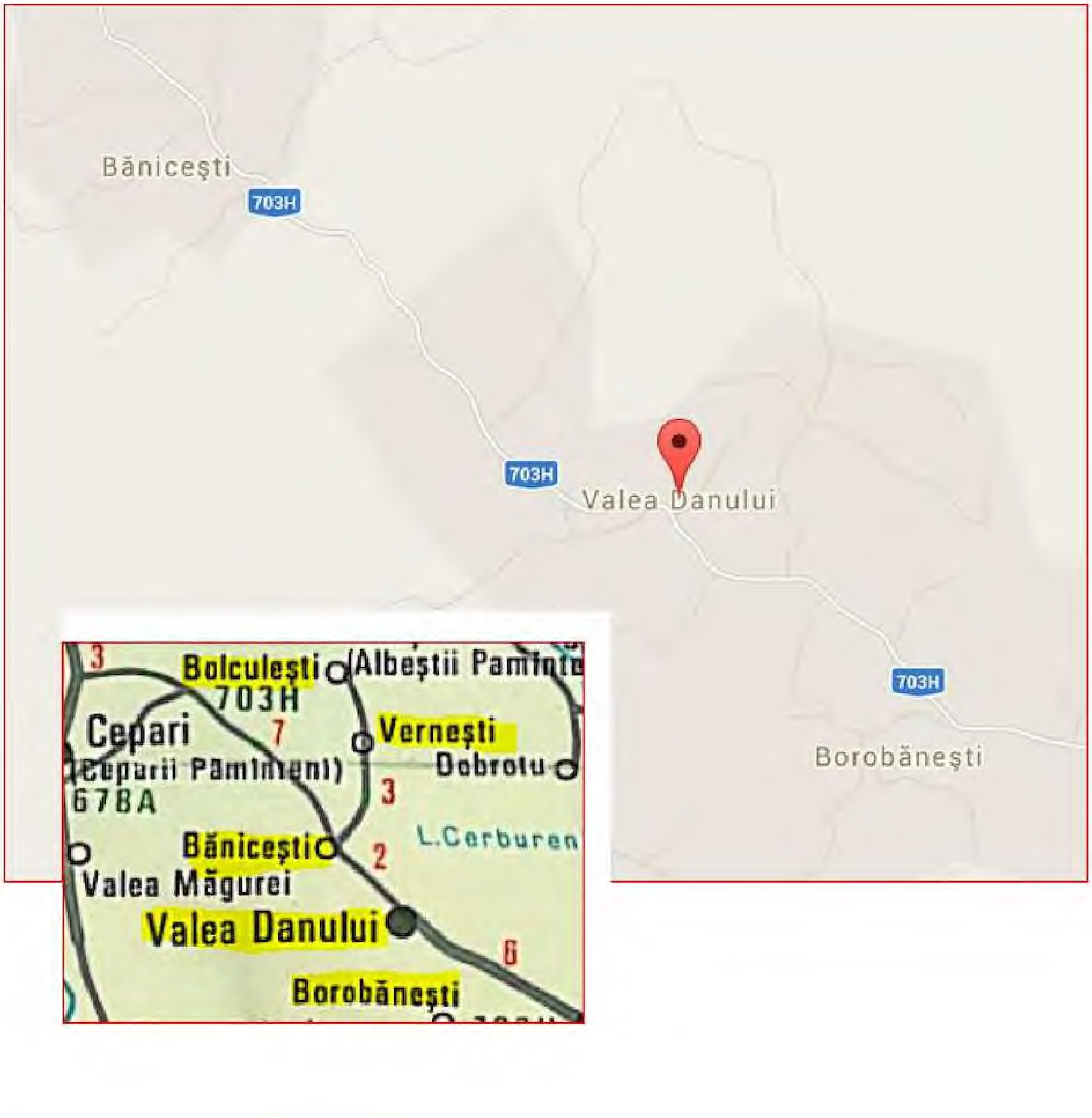
Bănicești
703H
703H
Valea Danului
703H
Borobănești
3
Bolculești
(Albeștii Pamînte
703H
Cepari
7
Vernești
(Ceparii Pămînteni)
Dobrotu
678A
3
Bănicești
2
L.Cerburen
Valea Măgurei
Valea Danului
6
Borobănești

VALEA DANULUI
PRIMĂRIA VĂ UREAZĂ
BUN VENIT

PRIMĂRIA COMUNEI VALEA DANULUI.

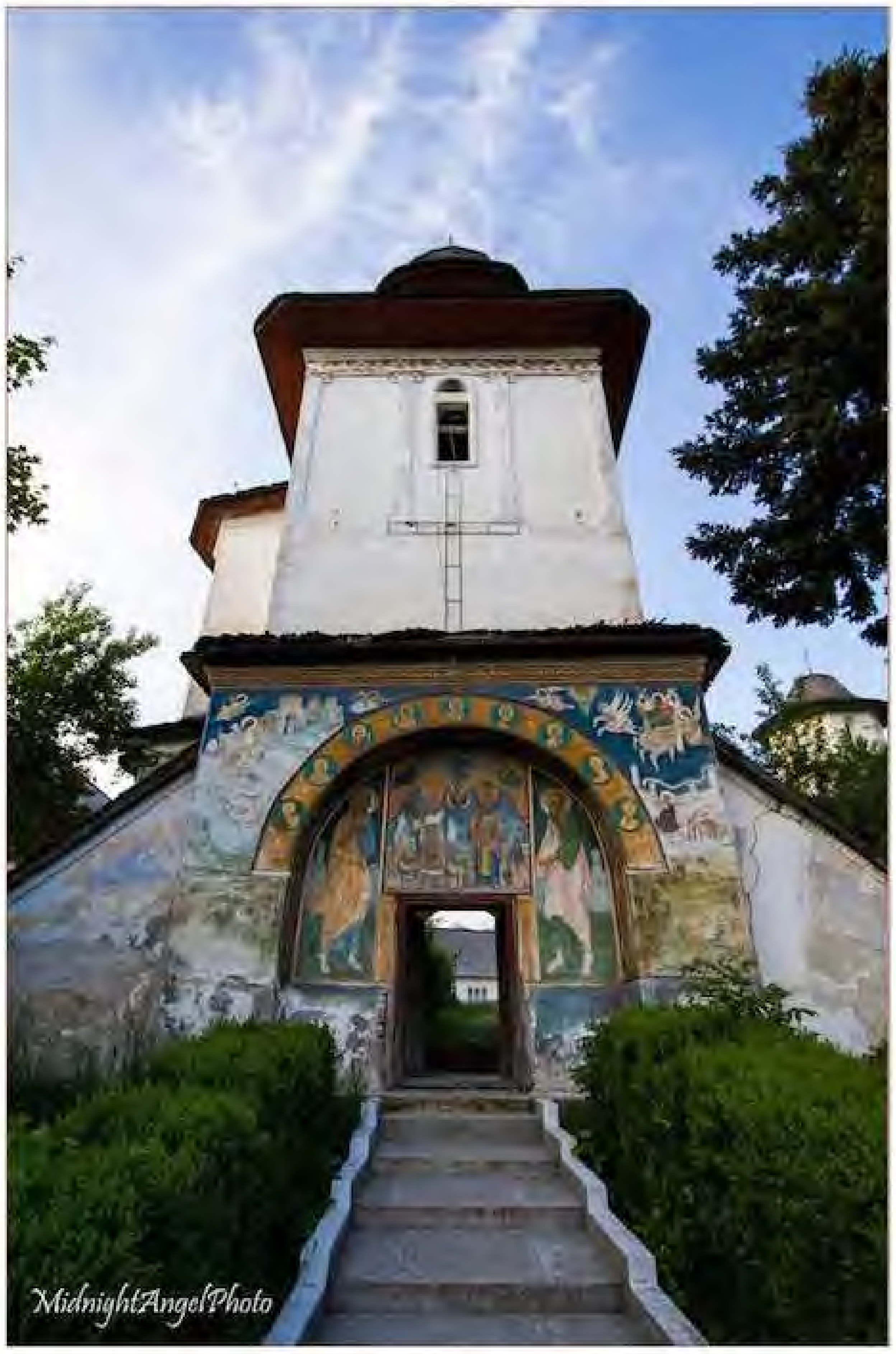

MidnightAngelPhoto

CLOPOTNIŢA BISERICII VALEA DANULUI.

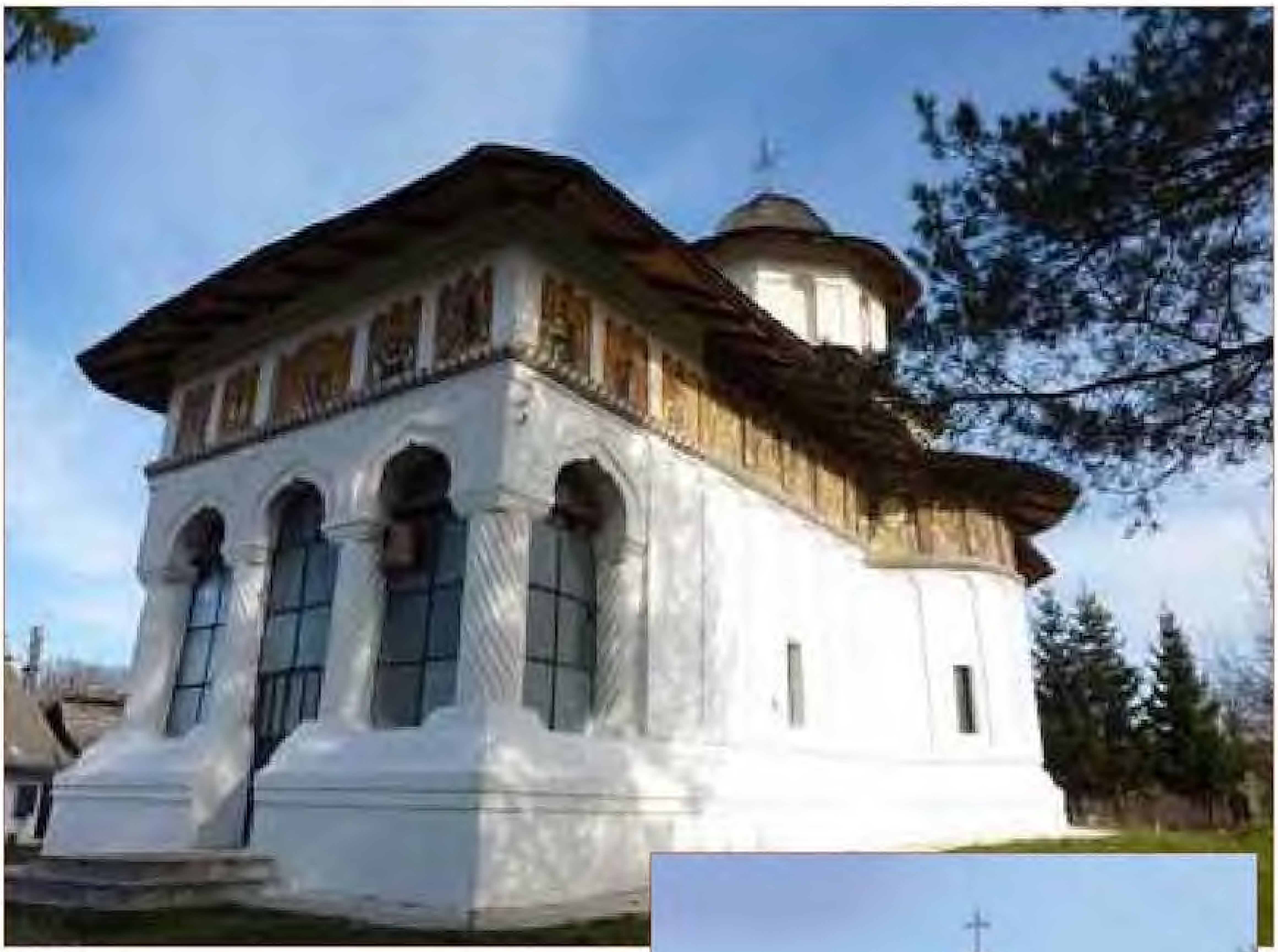

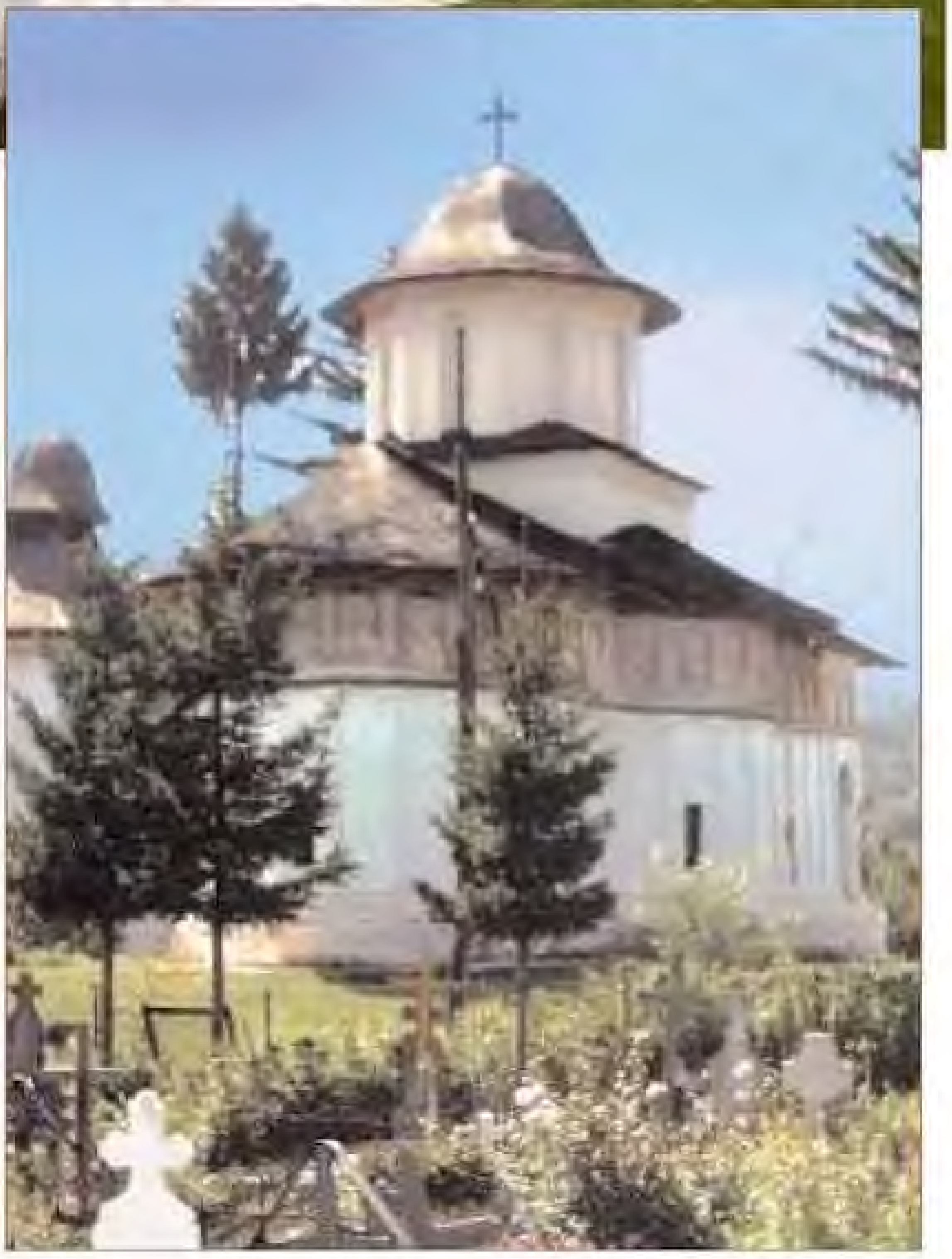

BISERICA
VALEA DANULUI.

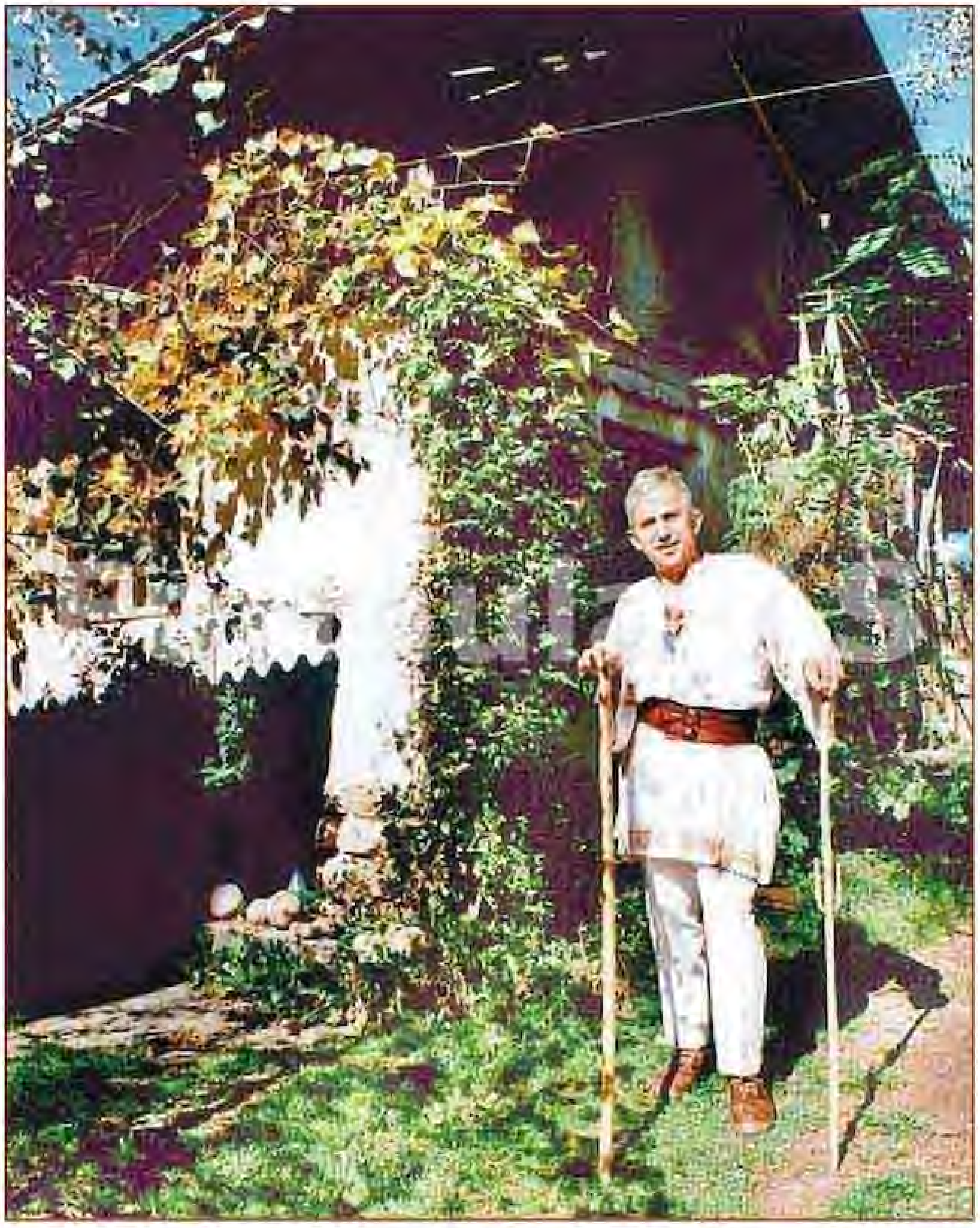

UN CELEBRU MEŞTER POPULAR,
DAN GHERASIMESCU.

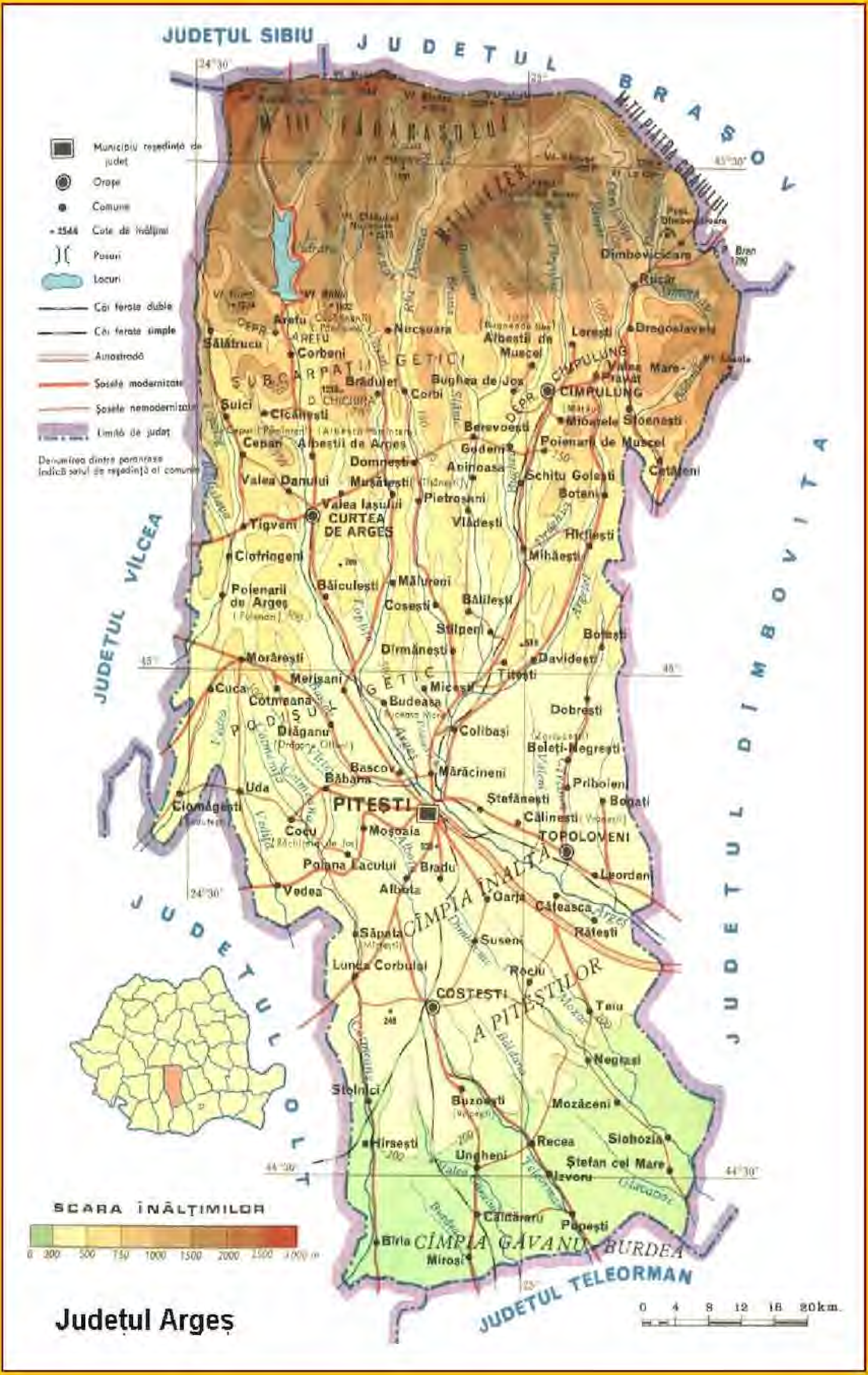
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
COSTEȘTI
TOPOLOVENI
Dîmbovicioara
Rucăr
Lerești
Dragoslavele
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Vlădești
Hîrtiești
Tigveni
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Titești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Micești
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Bogați
Călinești
Cocu
Moșoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Călinești
Popești
Bîrla
Mirosi
Argeș
Vîlsan
Topolog
Dîmbovița
Bran
Arges
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

VALEA IAŞULUI

PITEŞTI MMXV

VALEA IAŞULUI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 9 sate: **Valea Iaşului**; Bădila; Bărbălăteşti; Borovineşti; Cerbureni; Mustăţeşti; Ruginoasa; Ungureni; Valea Uleiului.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 40 km.
SUPRAFAŢĂ: 20,3 km^2.
POPULAŢIE: 2.533 locuitori [1.267 M + 1.266 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Longobucco [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Cerbăreni (Cerbureni) – 1475 [6983] iunie 1 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 148)● **Iaşi** <Valea Iaşului> – 1523 [7031] aprilie 4 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 215). „Cea mai veche atestare documentară este consemnată în cazul a două sate, satul Cerbureni, în hrisovul din 1 iunie 1475, prin care Basarab cel Bătrân întăreşte jupânului Stance şi fratelui său, Badea, trei sate întregi şi jumătate din satele Cerbureni şi Valea Iaşului în hrisovul domnesc din 4 aprilie 1523, dat la Târgovişte de voievodul Radu de la Afumaţi, prin care întăreşte Mănăstirii Argeş mai multe sate, printre care şi Iaşii."

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cerbureni.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Basarab cel Bătrân, fiul lui Dan marele voievod, la 1 iunie 1475, confirmându-se jupanului Stance cu copiii săi și fratelui lui, Badea, cu copiii săi proprietatea asupra mai multor sate, printre care și „Cerbăreanii jumătate".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată printr-un topor de piatră datând din perioada bronzului, descoperit în aria satului Valea Iaşului.

TOPONIMIE:

Bădila – toponim topografic reproducând eponimul *Bădilă* – atestat în documentele medievale; format pe baza apelativului *bade* ≈ „termen de respect faţă de cei mai în etate".

Bărbălăteşti – toponim format pe baza patronimicului *Barbălată* (la origine, substantivul *barbă* + adjectivul *lată*, evident, o poreclă) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. O legendă locală confirmă existența unui sălaș al bătrânului Barbă Lată pe teritoriul actualei așezări.

Borovineşti – toponim format baza apelativului *borovină* ≈ „borhot", (evocând o ocupaţie tradiţională a locuitorilor: pomicultura) + sufixul colectiv *–eşti*, care relevă organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Cerbureni – toponim evocând un aspect local: prezenţa anterioară a *cerbilor* în aria de constituire a aşezării. Numele unui cătun apropiat – *Cerbşori* – reprezintă, în acest sens, un argument incontestabil.

Mustăţeşti – toponim format pe baza eponimului-poreclă *Mustaţă* (la origine, apelativul *mustaţă*) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Un patronimic Mustaţă este consemnat în documente medievale locale.

Ruginoasa – toponim topografic relevând o particularitate a locului pe care s-a constituit aşezarea; format pe baza apelativului *rugină* ≈ „pipirig" [Juncus effusus], dominant în vegetaţie.

Ungureni – toponim istoric, precizând originea ardelenească a locuitorilor care au constituit aşezarea, „ungurenii" fiind români din Transilvania stabiliţi în aria localităţii.

Valea Iaşului – toponim social compus din apelativul *vale* + determinativul *Iaşului* (la origine, antroponimic, *Iaş* <provenit din rus. *Iasi* ≈ „alani", atestând prezenţa

acestora în zonă, probabil, încă din secolul al XIV-lea, perioadă în care erau mercenari în solda regilor sârbi.

Valea Uleiului – toponim compus din apelativul *vale* ≈ „loc larg între două înălţimi; apă curgătoare” + determinativul *Uleia* (la origine, *ulei*) – patronimic frecvent în zonă.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei etnografice Argeş. Casele vechi cu plan bicameral şi prispă deschisă pe latura frontală erau construite din bârne de stejar încheiate, la capete, „stâneşte”, iar, în zona centrală a pereţilor, „în stâlp”. Şarpanta acoperişului în patru ape, învelită cu şindrilă de stejar, avea elementele constitutive (căpriori, laţi) fixate în cuie de lemn. Ulterior, la sfârşitul secolului al XIX-lea şi la începutul secolului XX, au fost edificate construcţii de locuit supraînălţate pe soclu de piatră, prevăzute cu sală mărginită de un pălimar din lemn ajurat şi cu foişor plasat, în general, asimetric faţă de axul clădirii. În partea posterioară, se construia o polată pentru depozitarea inventarului gospodăresc. Prezentând o pantă accentuată, acoperişul era învelit cu şiţă de brad. În construirea locuinţelor din perioada interbelică, au fost folosite cărămizi – material care a determinat modificarea aspectului faţadei, întrucât locul stâlpilor de lemn a fost preluat de stâlpii din cărămidă de secţiune pătrată sau circulară şi apariţia arcadelor profilate, stâlpii fiind fixaţi pe parapetul de zid al sălii.

Portul popular local se integrează ariei portului popular din zona Argeş, marcat, în structura costumului popular femeiesc, de influenţe ale portului „ungurenesc”.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatoarele populare din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare: Ghizela Dorobanţu, Elena Dumitraşcu, Ecaterina Pandelică, Maria Popa, Eugenia Vasile. Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului este continuată cu succes de creatoare vestite din localitate: Maria Nicuţ, Nazaria Pop. În arta crestăturii şi sculpturii în lemn, se remarcă: Dumitru Halîţă şi Nicolae Mariniţă.

Folclorul liric şi cel coregrafic se circumscriu, prin repertoriul lor, ariei creaţiei populare argeşene.

Din repertoriul folcloric coregrafic zonal, dansurile: Brâul pe 6, Hora mare, Sârba, Ungurica prezintă elemente locale de individualizare.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica de lemn «Înălţarea Domnului» + «Sf. Ioan Botezătorul» **Bărbălăteşti** –[▲]– se înalţă maiestu-oasă pe panta vestică a dealului pe care s-a întemeiat aşezarea. Construită din bârne de lemn, în 1800-1801, de către obştea satului în frunte cu jupanul Stanciu Eşanu, potrivit pisaniei excizate în piatră, din proscomidiar, biserica a fost restaurată de către Direcţia Monumentelor Istorice, în 1971-1972, odată cu refacerea integrală a temeliei din piatră, înlocuirea tălpilor masive din stejar şi a învelitorii din şiţă. Biserica, de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pridvor deschis, turlă-clopotniţă octogonală deasupra pridvorului, prezintă o decoraţie arhitecturală amplă formată din brâu în torsadă, extremităţi ale grinzilor terminate în cap de cal, arcadă în acoladă la accesul în naos. Pictura originară [1801] de pe iconostasul de lemn relevă apartenenţa zugravului la o şcoală iconografică din Transilvania. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triodion [1728], Apostol [1802], Penticostar [1805], Liturghier [1827], Mineie [1852], icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica «Sf. Gheorghe» **Borovineşti** [1942-1964]~ctitorită din iniţiativa învăţătorului Iacob Georgescu şi a preotului C. Anastasescu, cu ajutorul obştii satului, pe terenul donat de Niţă Badea •pictură murală: Vasile Blendea din Văleni-Dâmboviţa [1964].

Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» + «Cuvioasa Paraschiva» **Cerbureni** [1858-1863]~ ctitorită de: Din Ciolac, Ion Bălăşoiu, preot Drăgoi, cu soţiile lor ş. a. •intervenţii: consolidare [1996] •pictură murală: Vasile Blendea [1965].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» **Valea Iaşului** [1855]~ctitorită de: Anghel Burdescu, Nicolae Vâlcu, preot Drăgoi din Vălsăneşti •intervenţii:

reparații [1914] •pictura murală: Niță Poșoiu [1914]; restaurată de Ion Dejoi din Potcoava [1967]; C. Ciubuc [1990].

Cruce de piatră: **Cerbureni**: 1729-1730 [7238] –[▲]–, în apropierea șoselei Albești – Curtea de Argeș, la ramificația drumului spre biserică.

Monument eroi: **Valea Iașului** [1877-1878, 1916-1918, 1941-1945], lângă Primărie; autor/inițiator: Nicolae Nițoiu „cu sprijinul Asociației veteranilor de război, al Consiliului local Valea Iașului – primar Valeriu Iacobescu [1994]". (cf. ing. Sorin Calea).

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 50 locuitori ai comunei Valea Iașului, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș, Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [5], Primul război mondial [20], Al doilea război mondial [25].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea Valea Iașului a devenit „câmp de luptă" începând cu 25 octombrie 1916, prin instalarea unui „post de observare", cu misiunea de a determina zonele de concentrare ale inamicului, direcțiile posibile de atac, estimarea cât mai exactă a forțelor în oameni și tehnică de luptă ale invadatorilor. Întrucât s-a observat, pe 6 noiembrie, o concentare masivă a forțelor germane în zona satului Cerbureni, a fost organizată o linie de rezistență formată din trupe aparținând Regimentului 19 Infanterie, Regimentului 5 Artilerie și Regimentului 86 Infanterie care au respins atacurile în forță ale inamicului în perioada 8-11 noiembrie, pentru ca, prin ordin operativ, „să rupă frontul" de la Valea Iașului, repliindu-se pe noi poziții de apărare.

MEMENTO:

SANATORIUL TBC construit, în 1940, „pe culmea dealului din satul Ungureni, în mijlocul pădurii de brazi, pini și stejari", conform proiectului renumitului arh. Petre Antonescu [1873-1965], membru al Academiei Române. Actualmente, Spitalul de pneumoftiziologie «Sf. Andrei», prin „poziția sa privilegiată s-a transformat într-o comunitate specifică ce-i asigură pacientului o deplină securitate și confortul fizic și psihic necesar integrării rapide într-un nou mod de viață, fiind tratate cu profesionalism diverse afecțiuni ale plămânilor.".

IN MEMORIAM

✪ **CONSTANTINESCU IOAN** [1906, Cerbureni-1959, Jilava] – preot < vezi Poenărei-Corbi !

✪ **PENCIU GORUNESCU GHEORGHE** [1926, Cerbureni-2011, București] – proiectant complexe agricole, militant politic anticomunist, literat, publicist. Arestat [1948], condamnat opt ani temniță grea, deținut la penitenciarele: Târgșor, Jilava, Peninsula, Târgu Ocna, Aiud. Colaborator la revistele: „Albina", „Contemporanul", „Luceafărul", „Meridiane", „Urzica"; autor al volumelor: «Popasuri umoristice», «Medici în recluziune», «Candidați pentru Eternitate».

✪ **POPESCU CHIRIL** [1897-1992] – născut în Cerbureni; renumit profesor de psaltichie la Seminarul teologic „Neagoe Vodă" Curtea de Argeș [1955-1956], Institutul teologic București [1956-1960; 1971-1976]. Autor al cântărilor de muzică bisericească: «Prohodul Domnului» [1936], «Cântări din slujba Utreniei» [1966] ș. a.; «Doxologie» [1986].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 503; Idem– *Bisericile de lemn din județul Argeș – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeșel – *Județul Argeș*.

–[▲]– Monument istoric și de artă

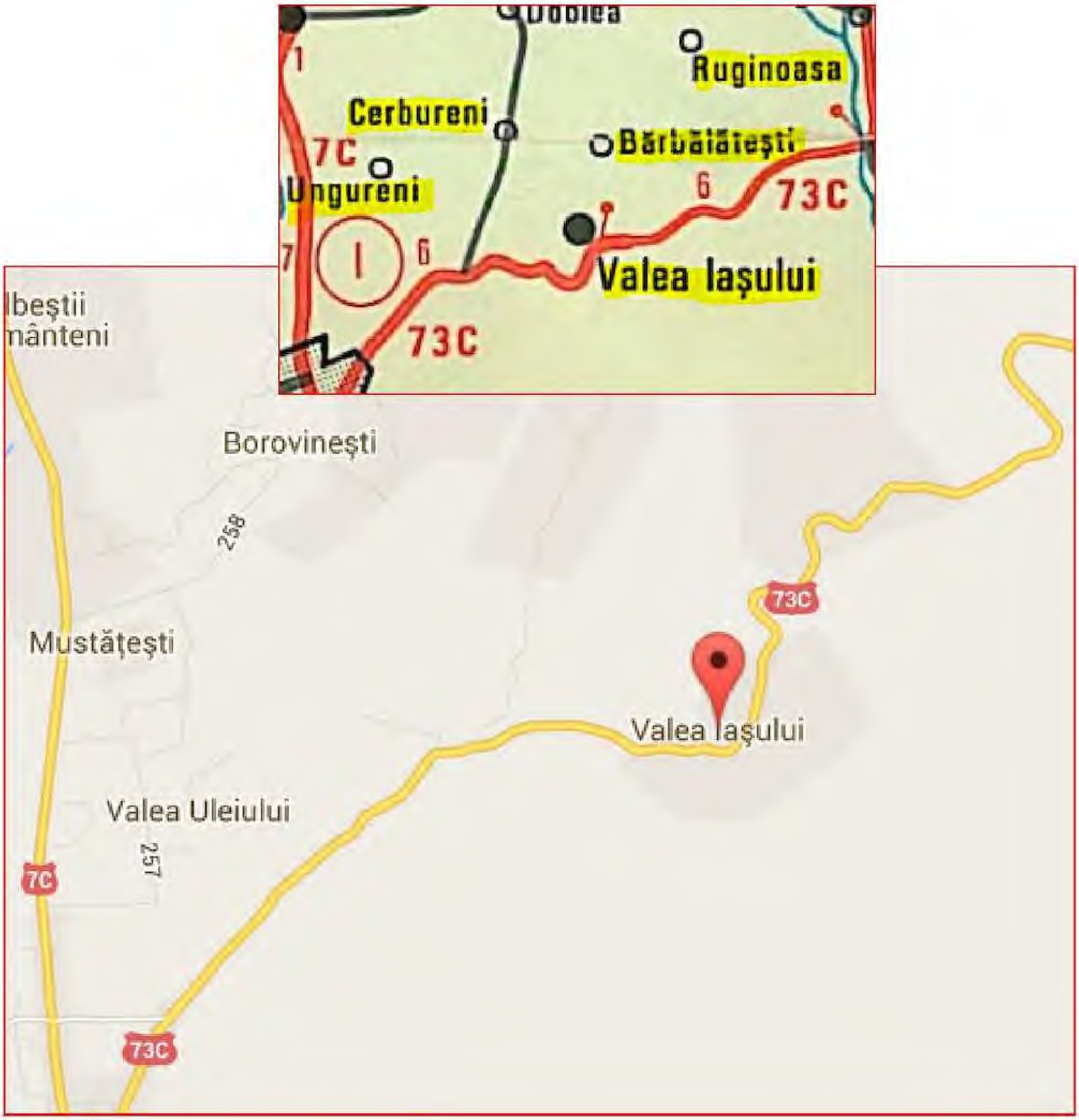
Ruginoasa
Cerbureni
Bărbălătești
7C
Ungureni
6
73C
Valea Iașului
73C
lbeștii
mânteni
Borovinești
258
73C
Mustățești
Valea Iașului
Valea Uleiului
257
7C
73C

Comuna Valea Iaşului

Judeţul Argeş

PRIMĂRIA COMUNEI VALEA IAŞULUI.

SANATORIUL TBC VALEA IAŞULUI.

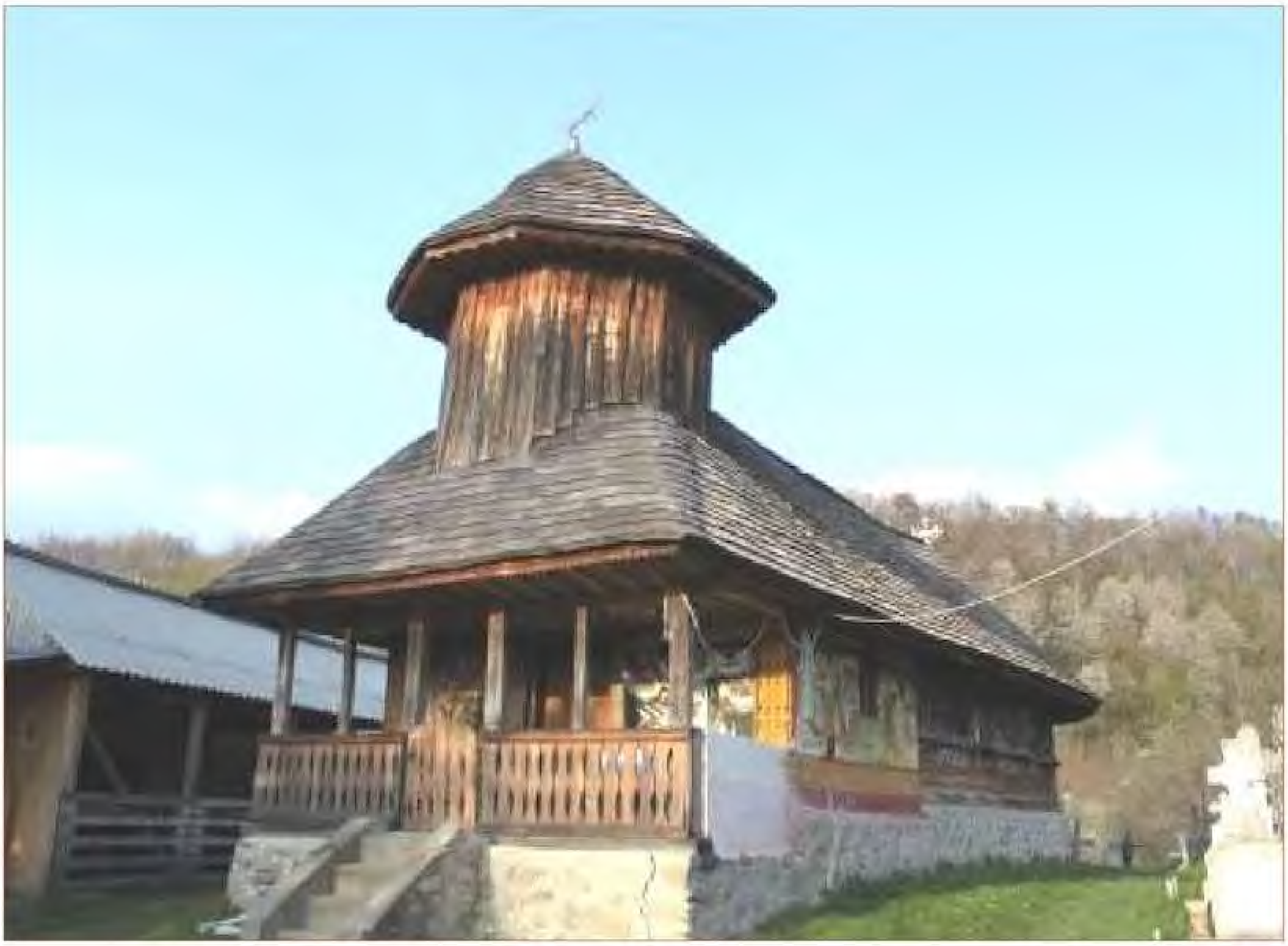

BISERICA DE LEMN BĂRBĂLĂTEŞTI.

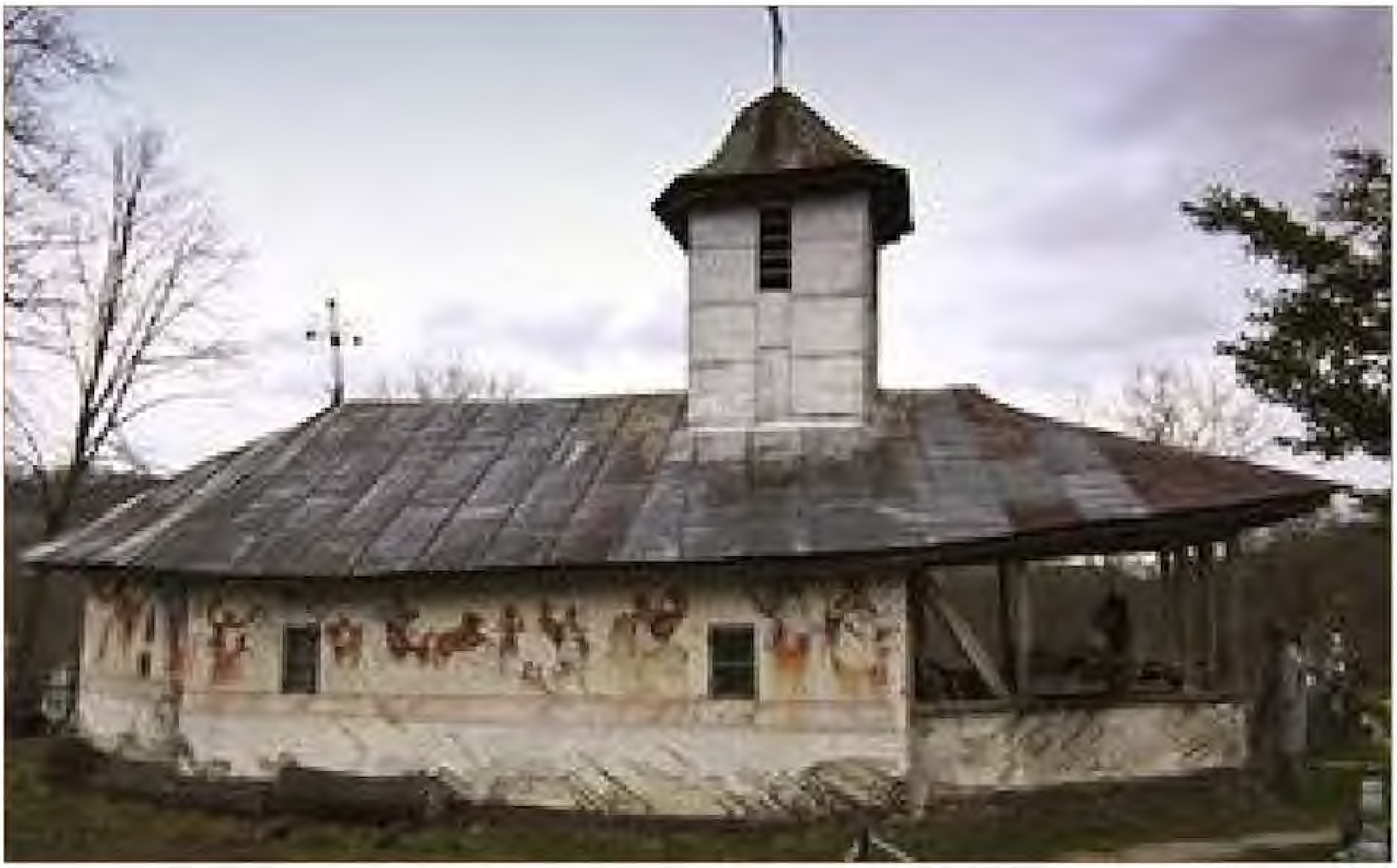

BISERICI DIN BOROVINEŞTI

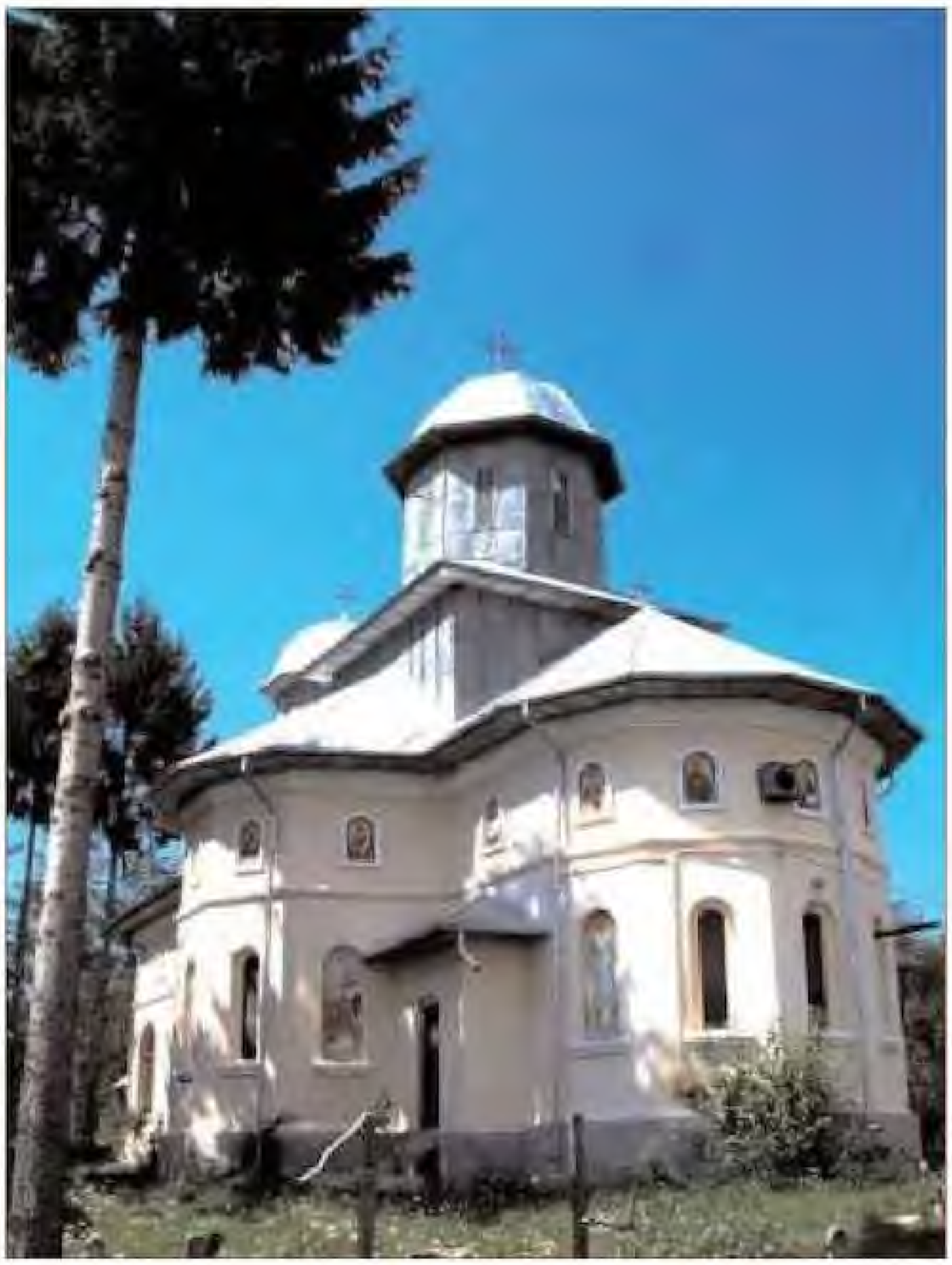

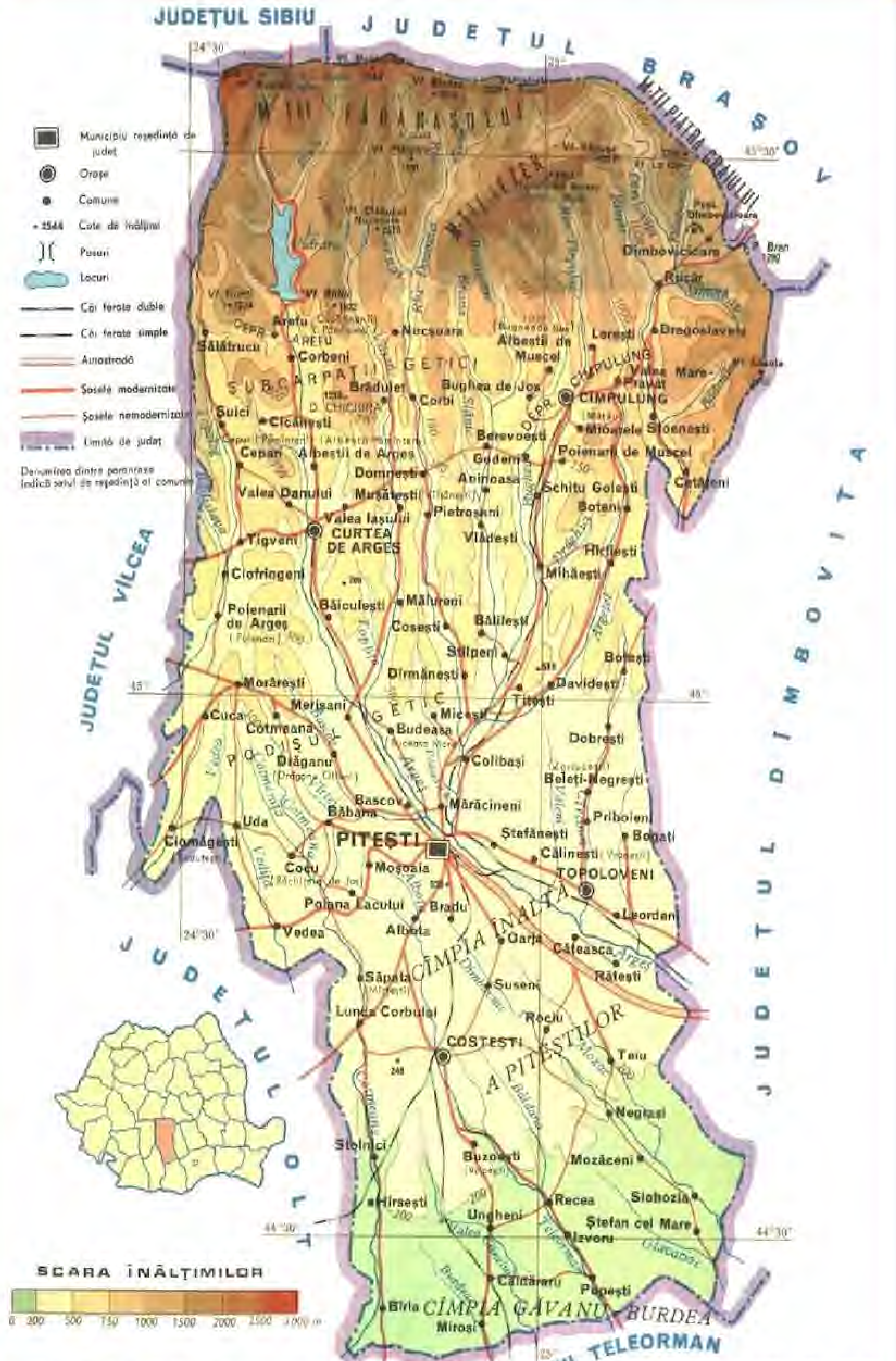
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Domnești
Godeni
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bughești
Dîrmănești
Morărești
Davidești
Merișani
Cuca
Cotmeana
Titești
Micești
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ciomăgești
Ștefănești
Bogați
Cocu
Mozoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Argeș
Vîlsan
Dîmbovița
Vedea
Cotmeana
Teleorman
Dîmbovnic
Bran
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

VALEA MARE-PRAVĂŢ

PITEŞTI MMXV

VALEA MARE-PRAVĂŢ

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Valea Mare-Pravăţ**; Bilceşti; Colnic; Fântânea, Gura Pravăţ; Nămăeşti; Pietroasa; Şelari.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 62 km.
SUPRAFAŢĂ: 60,4 km^2.
POPULAŢIE: 4.066 locuitori [2.017 M + 2.049 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Terranova da Sibari [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Bogăţeşti <Fântânea> – 1568 [7076] august 23 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 97)● **Nămăeşti** – 1506 [7014] iulie 1 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 46).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Nămăeşti.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu cel Mare la 1 iulie 1506, prin care se confirmă spătarului Lucaci, lui Iacov și altora „să le fie moșie la Nămăești, dooă părți, pentru că iaste a lor bătrână moșie și dreaptă de moștenire".

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin aşezarea aparţinând culturii Tei din epoca bronzului, descoperită în aria satului Bilceşti. În anul 1906, a fost depistat, pe Muntele Mateiaş, un „sarcofag" de piatră, în care se afla un tezaur monetar compus din monede de argint macedonene de tip Filip al II-lea.

TOPONIMIE:

Bilceşti – toponim format pe baza patronimicului *Bilcea* < derivat din apelativul ucr. *bil* ≈ „alb" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

Colnic – toponim format pe baza apelativului cu sens de *colină* ≈ „loc mic în pădure, lipsit de arbori, luminiş", evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea.

Fântânea – toponim diminutival, format pe baza apelativului *fântână* ≈ „izvor", indicând locul în jurul căruia s-a constituit aşezarea.

Gura Pravăţ – toponim topografic compus, indicând, pe baza apelativului *gură* (cu sens de „sfârşitul văii") + determinativul *Pravăţ* ≈ „drept", un teren larg pe cursul unei ape.

Nămăeşti – toponim evocând ocupaţia, format pe baza apelativului *nămae* ≈ „oaie", devenit antroponim-poreclă + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Un Nemoiu este semnalat de Nicolae Iorga, care afirmă că „Nămăeşti vine de la Nemoiu".

Pietroasa – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea; format pe baza apelativului *pietros*.

Şelari – toponim social format pe baza patronimicului *Şelaru*, la origine, apelativul *şelar* ≈ „persoană care confecţionează şi vinde şei sau alte obiecte de harnaşament".

Valea Mare–Pravăţ – toponim topografic compus pe baza apelativului *vale* cu determinativele: *mare* şi *pravăţ* ≈ „drept", relevând aspectul terenului pe care s-a constituit aşezarea. Sociologul H. H. Stahl considera că „numirile de «pravăţ» date unor anume locuri arată existenţa unor vechi drumuri, de-a lungul cărora, în special, cele pastorale, spre a le marca, se înşirau cruci de piatră, a căror «pravăţ» (adică faţă) indica direcţia în care urma să coboare cioporul de oi, peste islazuri, evitând satele şi locurile arate.". [H. H. Stahl– *Teoria şi practica investigaţiilor sociale*, II, Bucureşti, 1975].

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei etnografice a Muscelului. În aria centrală a satului de reşedinţă, se conservă remarcabile exemplare de construcţii de locuit din perioada de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX, cu două niveluri: parter amenajat ca pivniţă şi etaj destinat, în exclusivitate, locuinţei. Sub raport constructiv, majoritatea caselor prezintă un element de arhitectură orăşenească – „războiul" – care implică înălţarea podului prin zid scund de cărămidă construit peste grinzile ce susţin tavanul. Pe „război", se fixează consolele căpriorilor. Exceptând extinderea suprafeţei de depozitare a podului, „războiul" facilitează dezvoltarea registrului ornamental prin stucatură colorată sau zugrăveală, ceea ce conferă un aspect policrom construcţiilor. Planul locuinţelor variază: bicameral – format din tindă şi odaie de dormit, sau multicameral – compus din tindă centrală şi camere laterale. Etajul prezintă, pe latura frontală, o sală susţinută pe stâlpi din lemn de secţiune pătrată, racordaţi în „coltuc" la „război" şi fixaţi, în partea inferioară, pe balustrada parapetului de zid care maschează scara de acces la etaj. Acoperişul în patru ape, învelit cu şiţă de brad, este prevăzut, pe partea frontală, cu „cucă", pentru evacuarea fumului.

În satul Nămăeşti, grupul de case amplasate în declivitatea terenului, lângă biserica rupestră, relevă varietatea arhitecturii locale, unele construcţii prezentând săli închise cu geamlâc şi parapet zidit pe un soclu masiv, foarte înalt, străpuns de intrări frontale sau laterale.

Portul popular se integrează, prin structura sa, zonei etnografice Muscel. Nămăeştii constituie unul dintre centrele tradiţionale de artă populară specializate în confecţionarea maramelor.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii populari din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare: Elisabeta Fianu, Maria Fulga, Filofteia Solomon; confecţionarea ţesăturilor de interior: Aurelia Gavrilescu, Ioana Gugiu, Olimpia Nicolescu; confecţionare cuţitoaie: Iosif Roaită. Arta tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de creatoare vestite din localitate: Didina Moiceanu (n. 1944) şi maica Leonida Dumitraşcu (n. 1925).

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen, se înscrie doina „Păsărică, păsărea".

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bordeiaşul, Chindia, Hora mare, Hora miresii, Sârba.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Izvorul Tămăduirii (prima vineri după Sfintele Paşti).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Sf. Dumitru» Bilceşti [1942-1944] ~ctitorită de Dimitrie Alimănişteanu, în memoria bunicului său, Dumitru Bucescu •pictură murală: arh. Brătescu-Voineşti •biserică necropolă: mormântul Sarmizei Bilcescu-Alimănişteanu, prima română doctor în drept la Paris.

Biserica «Sf. Nicolae» Nămăeşti –[▲]– ctitorită de către clucerul Gheorghe Rucăreanu şi fiul său, Nicolae Rucăreanu, împreună cu soţiile lor, în anii 1788-1789. Biserica a fost reparată în 1848, odată cu adăugarea turlei de peste naos şi desfiinţarea peretelui despărţitor dintre pronaos şi naos; afectată de focul artileriei germane în octombrie 1916, a fost consolidată, de către Comisia Monumentelor Istorice, în 1923-1925; între anii 1978-1983, a fost restaurată prin strădania preotului Ion Libianu.

Biserica are plan dreptunghiular compartimentat, cu absidă poligonală decroşată, fără pridvor; acces în biserică pe latura sudică a pronaosului; turla clopotniţă cu şapte laturi este amplasată deasupra pronaosului. Decoraţia arhitecturală exterioară constă dintr-un brâu format din trei toruri paralele, cornişă zimţată, arcade zimţate la ferestrele turlei. Pictura murală în ulei, opera pictorului Ion Cazan, datând din 1900-1901, a fost restaurată în anul 1983, de pictorii Zoe şi Victor Negoi din Bucureşti. Din pictura originară, se conservă parţial portretele ctitorilor. În peretele exterior sudic al bisericii, este încastrată o cruce de piatră amplu decorată datând din anul 1659. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1782], Antologhion [1795], Penticostar [1800], Molitvelnic [1832], Octoih [1854], Penticostar [1854] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Biserica rupestră a Mănăstirii Nămăeşti–[▲]–

Ansamblul arhitectural monahal, situat în apropierea vechiului drum medieval spre Dragoslavele, este format din: biserica rupestră, stăreţia veche, stăreţia nouă, clopotniţă şi chilii. Biserica rupestră, amenajată într-o peşteră menţionată iniţial în anul 1547, datează, probabil, din secolul al XIV-lea, din perioada de constituire a statului feudal Ţara Românească, deşi, conform unei supoziţii, locaşul ar fi fost, la origine, o catacombă creştină. Un suport istoric al prezumţiei s-ar afla în prezenţa în zonă a unor detaşamente romane care asigurau paza importantei artere de legătură, prin pasul Bran, cu Dacia Superioară. Situată la circa 9 km nord de Castrul roman Jidava, această peşteră naturală ar fi constituit, în condiţiile interzicerii practicării religiei creştine, un loc propice improvizării unui locaş de cult destinat adepţilor creştinismului recrutaţi din rândul romanilor şi al autohtonilor. Ipoteza este seductivă şi, argumentativ, susţinută prin existenţa limesului în zonă.

Biserica rupestră, al cărui spaţiu fusese extins prin adăugarea unui pridvor în anul 1843, a fost grav avariată, în octombrie 1916, în urma bombardamentului artileriei germane, turla fiind distrusă, ca, de altfel, stăreţia şi chiliile schitului. În perioada anilor 1917-1921, ansamblul monahal a fost refăcut integral. Recent, a fost restaurată vechea stăreţie. Biserica rupestră are un plan dreptunghiular îngustat spre altar. Partea superioară a interiorului peşterii are formă de tavan drept, rotunjit la joncţiunea cu pereţii, cu bolţire în zona altarului. Deasupra naosului, a fost practicat un orificiu prelungit în exterior printr-o turlă de zid de secţiune circulară. Naosul este separat de pridvorul închis printr-un perete de zid, iar de altar, prin iconostas de lemn conceput în stil neogotic.

În stăreţia veche, funcţiona, la sfârşitul secolului al XVIII-lea, o şcoală publică cu predare gratuită în limba română, accesibilă copiilor din sat şi din localităţile învecinate.

În anul 1979, Oficiul judeţean Argeş pentru patrimoniul cultural naţional a organizat, în clădirea vechii stăreţii, o expoziţie permanentă de artă feudală, carte veche românească şi de artă populară musceleană cu piese din patrimoniul Mănăstirii Nămăeşti.

În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Pravila [1640], Minei [1768], Catavasier [1823], Antologhion [1827], Evhologhion [1832], Molitvelnic [1835], Ceaslov [1838], Orologiu mic [1839], Psaltire [1841], Evanghelii cu coperte de argint şi icoane pictate pe lemn de: Ghermano ieromonah [1840], I. Costandinescu, Mişu Popp, Gheorghe Burnescu, Ion Dogărescu [1904], potire [1857, 1891] ş. a.

Biserica «Sf. Dumitru» Valea Mare-Pravăţ [1833]~ctitorită de Nicolae Rucăreanu, popa Moise şi locuitorii satului •intervenţii: adăugarea pridvorului [1893] •pictură murală: anonim [1833]; Belizarie Paraschivescu [1894]; Pantelimon Fleşaru [1969].

Cruci de piatră: **Nămăeşti**: 1659 [7167] mai 5 –[▲]– încastrată în peretele sudic al bisericii satului; 1702-1703 [7211] –[▲]–; 1791-1792 [7300] –[▲]–; XVIII –[▲]–; ¼ XIX –[▲]–; 1812–[▲]–; 1816-1817 [7325] –[▲]–, în curtea bisericii satului; 1724-1725 [7233] –[▲]– aproape de ramificaţia spre Nămăeşti a şoselei Câmpulung-Braşov ■~Valea Mare-Pravăţ: 1663-1664 [7172] –[▲]– lângă Mausoleul Mateiaş; 1740-1741 [7249] –[▲]–; 1835 noiembrie 8 –[▲]– lângă Biserica Valea Mare-Pravăţ; 1755-1756 [7264] –[▲]– în grădina lui Răuţ.

Monument eroi: **Valea Mare-Pravăţ** [1916-1919] – lângă Primăria comunei Valea Mare-Pravăţ.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 133 locuitori ai comunei Valea Mare-Pravăţ, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independenţă [7], Primul război mondial [115], Al doilea război mondial [11].

În cursul Primului război mondial, localitatea a devenit un intens „câmp de luptă", în zonă acționând unități militare din componența Diviziei 12 și Diviziei 22 Infanterie, în cadrul cărora fuseseră încorporați localnici din Regimentul 30 Muscel, care, timp de 40 de zile și 40 de nopți, în lunile octombrie și noiembrie 1916, au luptat cu un eroism fără seamăn pe înălțimile Pravățului, Mateiașului și Nămăeștilor, „bătându-se cu dușmanul cu o vitejie legendară cu gândul la Țară, la Tricolor, la plaiurile natale, făcând zid de netrecut în calea trupelor invadatoare".

Ecoul încleștărilor pe viață și pe moarte dintre trupele române și trupele inamice este încă viu, după un secol de la desfășurarea ostilităților, prin inspiratele versuri din «Doina munţilor», un imn de recunoştinţă închinat eroilor care au căzut în luptele pentru apărarea pământului strămoşesc, de către profesorul Liceului «Dinicu Golescu» din Câmpulung-Muscel, poetul Ion Ursu Soricu: „Nu ştiu, Doamne, ce să fie / sus, la munte-i vijelie; / geme codrul de furtună, / peste culmi, norii s-adună, / da' nu-s nori pribegi din zări, / ci-s duşmani din patru ţări. // De pe Pravăţ, din Posade, / vestejită frunză cade, / nu de ploi şi vânturi grele, / ci de vuiet de ghiulele, / căci, cu furia pierzării, / bat duşmanii-n poarta ţării. // Sai, Grecescule-ntr-armat / şi-i întreabă de ce bat; / de-or vrea rodul din Muscele, / dă-le plumburi şi oţele; / dac'or vrea pământ şi apă, / să le dai din fund de groapă !".

MAUSOLEUL EROILOR MATEIAŞ –[▲]– Cea mai importantă operă comemorativă de război din actualul judeţ Argeş, consacrată eroilor căzuţi în luptele din zona Bran-Rucăr-Câmpulung, în toamna anului 1916. Mausoleul a fost construit în cursul anilor 1927-1935, din calcar numulitic de Albeşti, conform proiectului arh. Dimitrie Ionescu-Berechet şi State Baloşin, antreprenori fiind fraţii De Nicolo şi Jean Mezzaroba. Mausoleul are două niveluri: la parter, o sală acoperită cu o calotă sferică, extinsă spre nord printr-o absidă semicirculară, iar, la subsol, o încăpere cu cripte și osuar. Accesul la foişorul înălţat deasupra parterului se asigură pe o scară îngustă în spirală.

Picturile murale interioare au fost realizate de Olga Greceanu – o excelentă pictoriţă decoratoare, originară din Nămăeşti.

Restaurarea şi extinderea complexului memorial efectuate, în perioada anilor 1979-1984, au constat din amenajarea unui spaţiu expoziţional cu caracter istorico-militar, pe baza unor documente de arhivă și fotografii originale, un real interes suscitând, însă, diorama care redă o scenă de luptă din zona Muntelui Mateiaş, în cursul toamnei anului 1916, dar și expoziția «Arta plastică și literatura eroică a românilor».

O piesă de excepţie din patrimoniul expus este monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» – „un mausoleu zidit în slove de aur întru slava eroilor neamului" – elaborat, sub coordonarea prof. dr. Petre Popa, preşedintele Comitetului judeţean Argeş pentru cultură şi educaţie socialistă, în redactarea prof. Grigore Constantinescu.

O platformă de onoare este decorată cu o amplă scenă în basorelief (lungime – 16 m, înălțime – 3,5 m) executată de sculptorul câmpulungean Adrian Radu, care, prin cele 18 personaje surprinse în trei momente decisive de luptă, relevă eroismul ostaşilor români jertfiți în luptele pentru apărarea culoarului Rucăr-Bran.

❖ MEMENTO:

CASA MEMORIALĂ «GEORGE TOPÎRCEANU» –[▲]– Casă cu două niveluri specifică arhitecturii tradiţionale muscelene de la sfârşitul secolului al XIX-lea. Planul etajului, care se suprapune pe cel al parterului, este format dintr-o tindă centrală încadrată de camere. Accesul la etaj se efectuează pe o scară de lemn mascată de parapetul sălii.

În casă, s-a organizat o expoziţie permanentă consacrată poetului George Topîrceanu, cuprinzând obiecte personale: geamantanul de voiaj, pălăria şi bastonul, arme de vânătoare, piese de mobilier, dar şi documente ilustrative referitoare la viaţa şi activitatea literară a marelui poet: manuscrise, numeroase ediţii ale operei sale, fotografii, corespondenţă etc.

În incintă, se află bustul poetului realizat din calcar de către sculptorul Marius Butunoiu în anul 1973, pe soclul căruia, sunt inscripţionate versurile: „Iar când norii-nvăluiesc / alba nopţii Doamnă, / peste groapa lui pornesc / vînturi lungi de toamnă.”.

■ **CONACUL ALIMĂNIŞTEANU** edificat după proiectul arh. Octav Doicescu, în anul 1938, a devenit, după naţionalizare, sediul Staţiunii de cercetări pomicole din Bilceşti.

IN MEMORIAM

✪ **ALIMĂNEŞTEANU CONSTANTIN**. Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», „Învăţatul Constantin Alimăneşteanu, ginerele lui Dumitru Bilcescu, este cel în casa căruia, opt ani înainte de 1848, au stat ascunse teascurile tipografiei în care s-au tipărit cele dintâi strigăte de redeşteptare.”.

✪ **ALIMĂNEŞTEANU DUMITRU** [1896-1973] – inginer minier, demnitar, politician. Membru în Partidul Naţional Liberal [1919-1943], aderent la gruparea Gheorghe Tătărăscu [1943-1947]. Ministru de Finanţe [1933], secretar de stat la Departamentul Finanţelor [6 martie 1945 – 29 noiembrie 1946]. Iniţiator al pomiculturii moderne intensive naţionale, prin ferma specializată în culturi de meri şi peri de la Bilceşti [1930-1945]. Generos ctitor de şcoli şi biserici în Muscel; acordă burse pentru studenţii merituoşi. Deţinut politic [1950-1955/1959-1964], cu domiciliu obligatoriu în Bărăgan [1955-1959], averea fiindu-i confiscată integral de către regimul comunist totalitar.

✪ **ALIMĂNEŞTEANU/BILCESCU SARMIZA** [1867-1935] – jurist; doctor în ştiinţe juridice– prima femeie din lume care şi-a susţinut doctoratul în drept la Universitatea Sorbona din Paris [1890]. Opera: «Despre condiţia legală a mamei în dreptul român şi în dreptul francez». Membră fondatoare a Societăţii domnişoarelor române [1894]. Căsătorită cu Constantin Alimăneşteanu [1897]; înmormântată în Biserica Bilceşti.

✪ **BĂDESCU GHEORGHE** [Bilceşti,1926-2002] – inginer agronom, profesor. Director al Institutului pentru pomicultură din Piteşti. Opera: «Fructele şi sănătatea» [1984]; «Cultura afinului şi trandafirului de dulceaţă» [1980]; «Cultura arbuştilor fructiferi» [1984]; «Pomicultura zonelor înalte» [1985]; «Ctitori, creatori şi continuatori ai pomiculturii contemporane româneşti» [1998], în colaborare.

✪ **GRECEANU OLGA** [Nămăeşti, 1890-1978] – artist plastic; autoarea frescelor din: Mausoleul Mateiaş, Academia de studii social-economice Bucureşti, Institutul de istorie „Nicolae Iorga”, Patriarhia BOR; expoziţii internaţionale de pictură la: Barcelona, New York, Paris. Singura femeie din România cu drept de a predica din amvonul bisericilor ortodoxe; singura femeie acceptată ca membră în gruparea „Rugul aprins”. Opera: «Specificul naţional în artă» [1925], «Compoziţia murală, legile şi tehnica ei» [1935], «Cula de la Măldăreşti» [1937], «Specificul naţional în pictură» [1939], «Dicţionar biblic ortodox», în manuscris [1968]. Maxima sa: „Ca să fii cu adevărat nefericit, trebuie să-ţi dai singur consimţământul.”.

✪ **ŞTEFĂNESCU NICOLAE** [1867-?] – profesor, publicist. Opera: «Geografia judeţului Teleorman» [1897], în colaborare.

✪ **TOPÎRCEANU GEORGE** [1886-1937] – poet, prozator, publicist şi memorialist. Copilăria şi adolescenţa petrecute, împreună cu familia, la Şuici şi Nămăeşti. În poeziile sale, evocă universul minuscul, îmbinând umorul cu sentimentalitatea. Opera: «Balade vesele şi triste» [1916], «Parodii originale» [1916], «Amintiri din luptele de la Turtucaia» [1918], «În ghiara lor... Amintiri din Bulgaria şi schiţe uşoare» [1920], «Migdale amare» [1928], «Scrisori fără adresă, proză umoristică şi pesimistă» [1930], «Pirin-Planina, epizoduri tragice şi comice din captivitate» [1936], «Minunile Sfîntului Sisoe, roman satiric» apărut postum [1938]. Redactor şi colaborator la revistele: „Însemnări literare”, „Viaţa românească”, „Însemnări ieşene”. Premiul naţional de poezie [1926]. Membru corespondent al Academiei Române [1936].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Piteşti, 2011, p. [543-546] – 509-510; Idem– *Biserica rupestră Nămăeşti*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *George Topîrceanu*, www.google.ro, calameo.1227548; Idem– *Monumentele eroilor Argeş-Muscel*, www.google.ro, calameo.1227548.

Sevastian Cornăţeanu– *Monografia Valea Mare-Pravăţ*, Piteşti, 1996; Ion Cornăţeanu Sevastian – *Comuna Valea Mare-Pravăţ (judeţul Argeş). Monografie*, Piteşti. http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

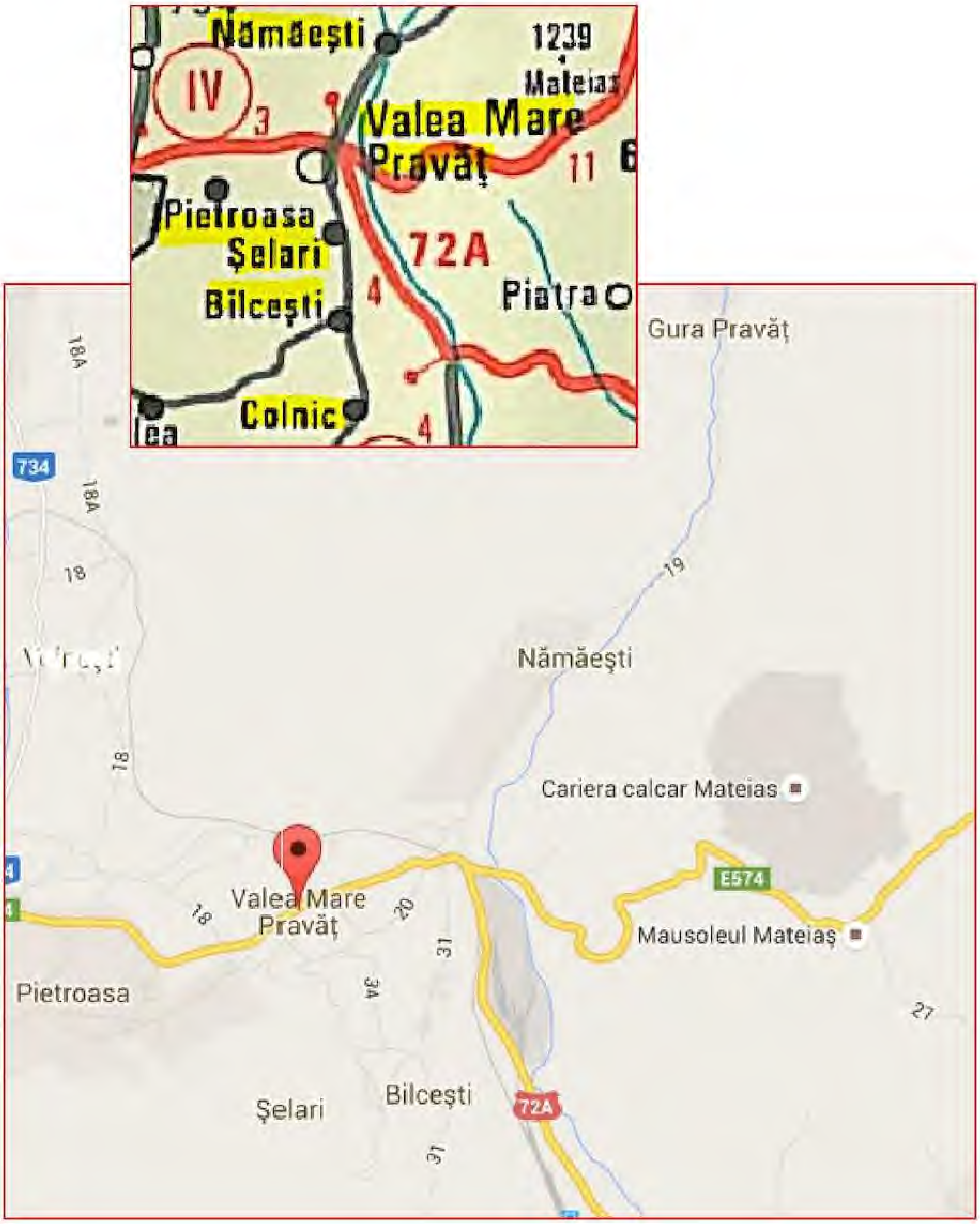
Nămăeşti
1239
Mateiaş
IV
3
1
Valea Mare
Pravăţ
11
6
Pietroasa
Şelari
72A
4
Piatra
Bilceşti
Colnic
lea
4
Gura Pravăţ
18A
734
18A
18
19
Nămăeşti
18
Cariera calcar Mateias
E574
Valea Mare
Pravăţ
18
20
31
Mausoleul Mateiaş
Pietroasa
34
27
Şelari
Bilceşti
72A
31

PRIMĂRIA COMUNEI VALEA MARE-PRAVĂŢ,

MĂNĂSTIREA NĂMĂEŞTI.

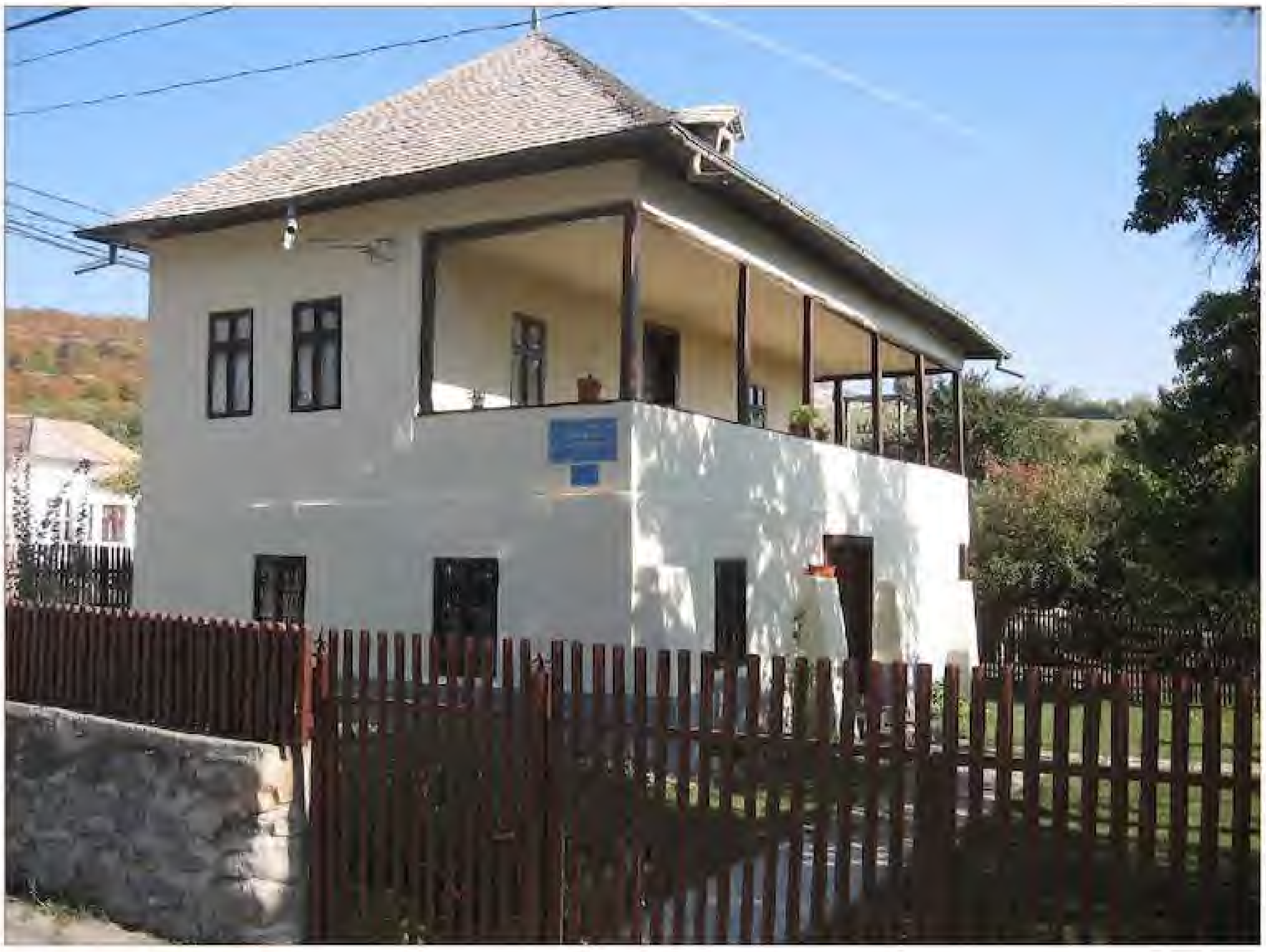

CASA MEMORIALĂ GEORGE TOPÎRCEANU

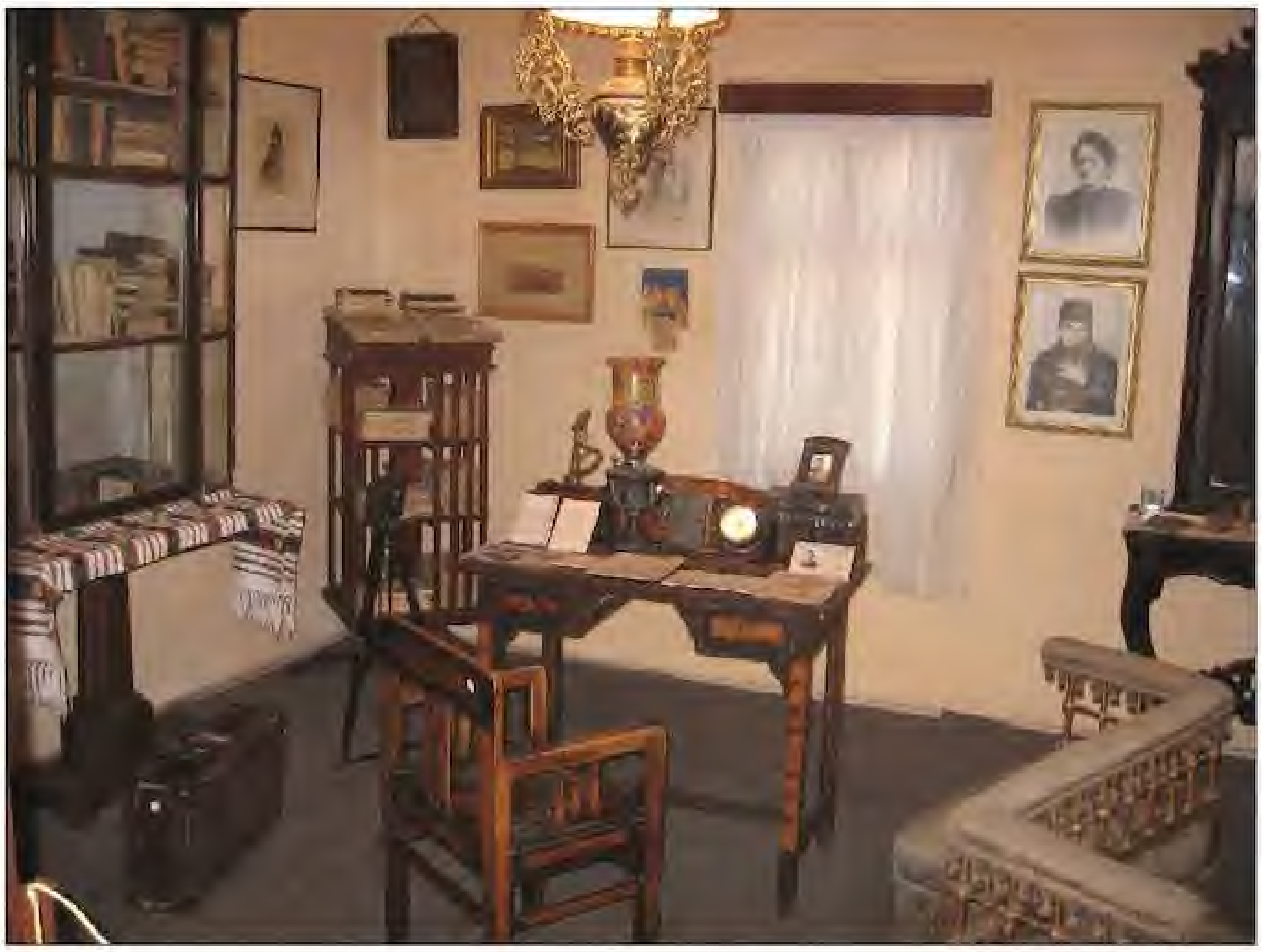

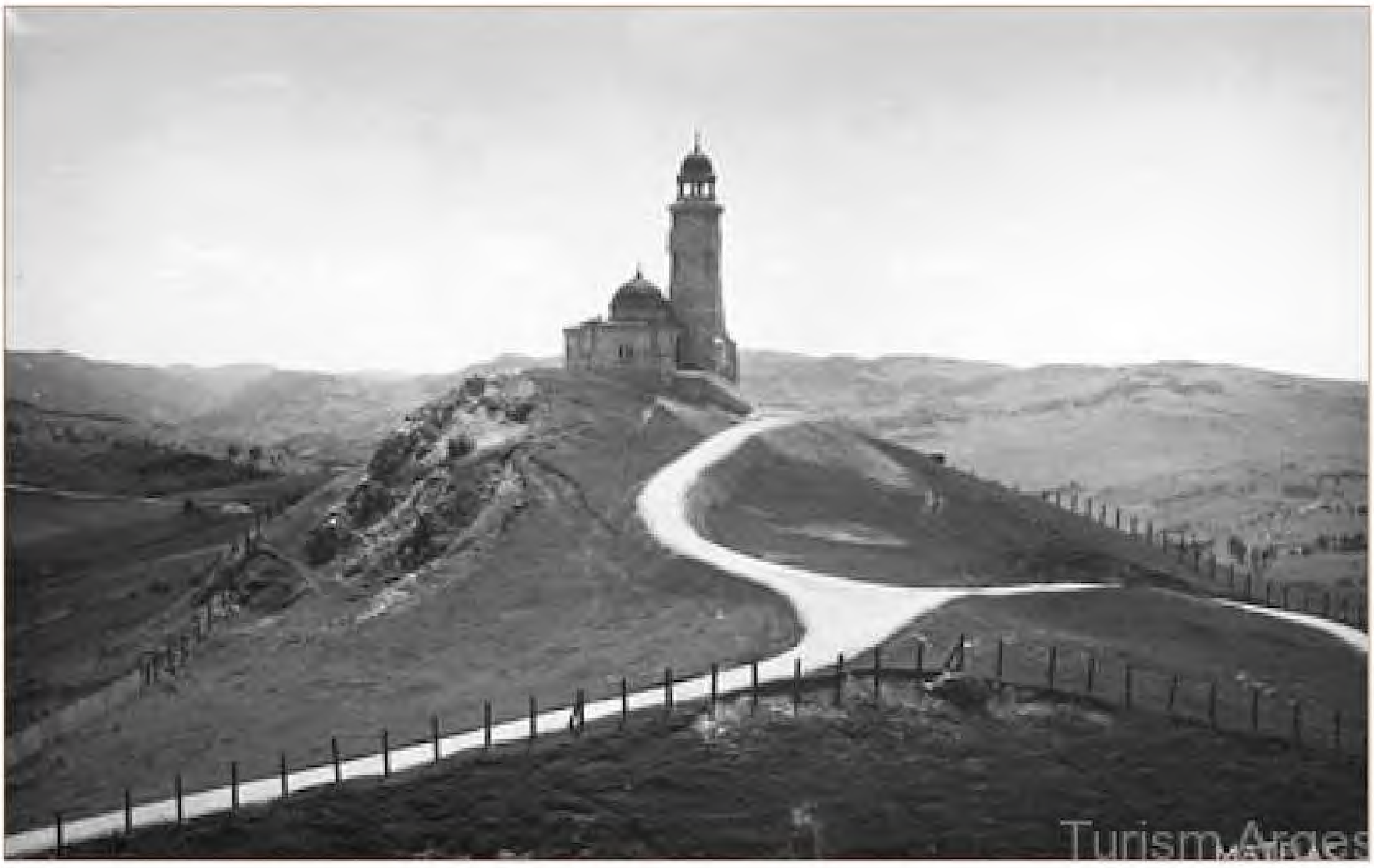

Turism Arges

MAUSOLEUL EROILOR MATEIAŞ.

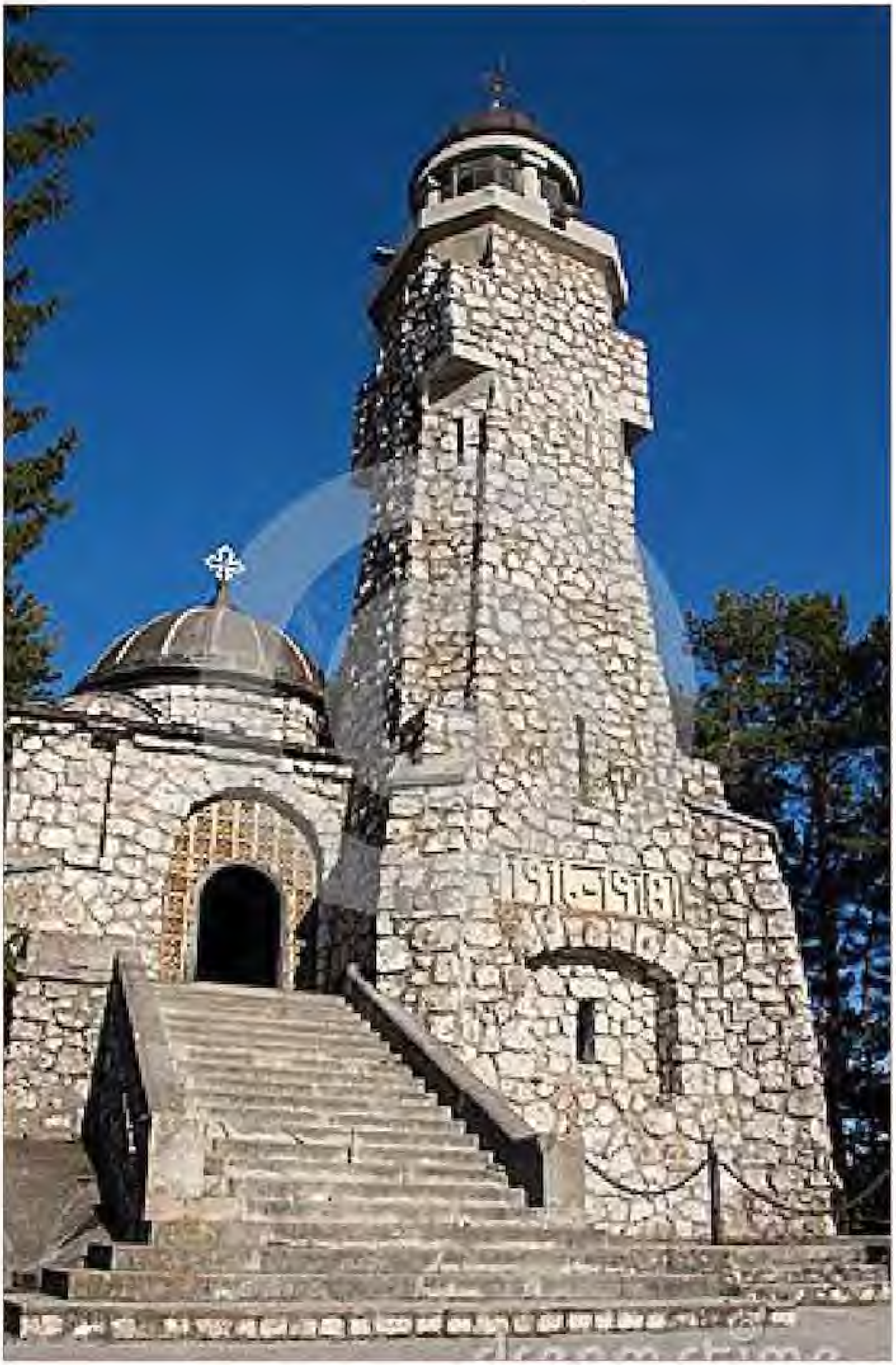
1916-1918

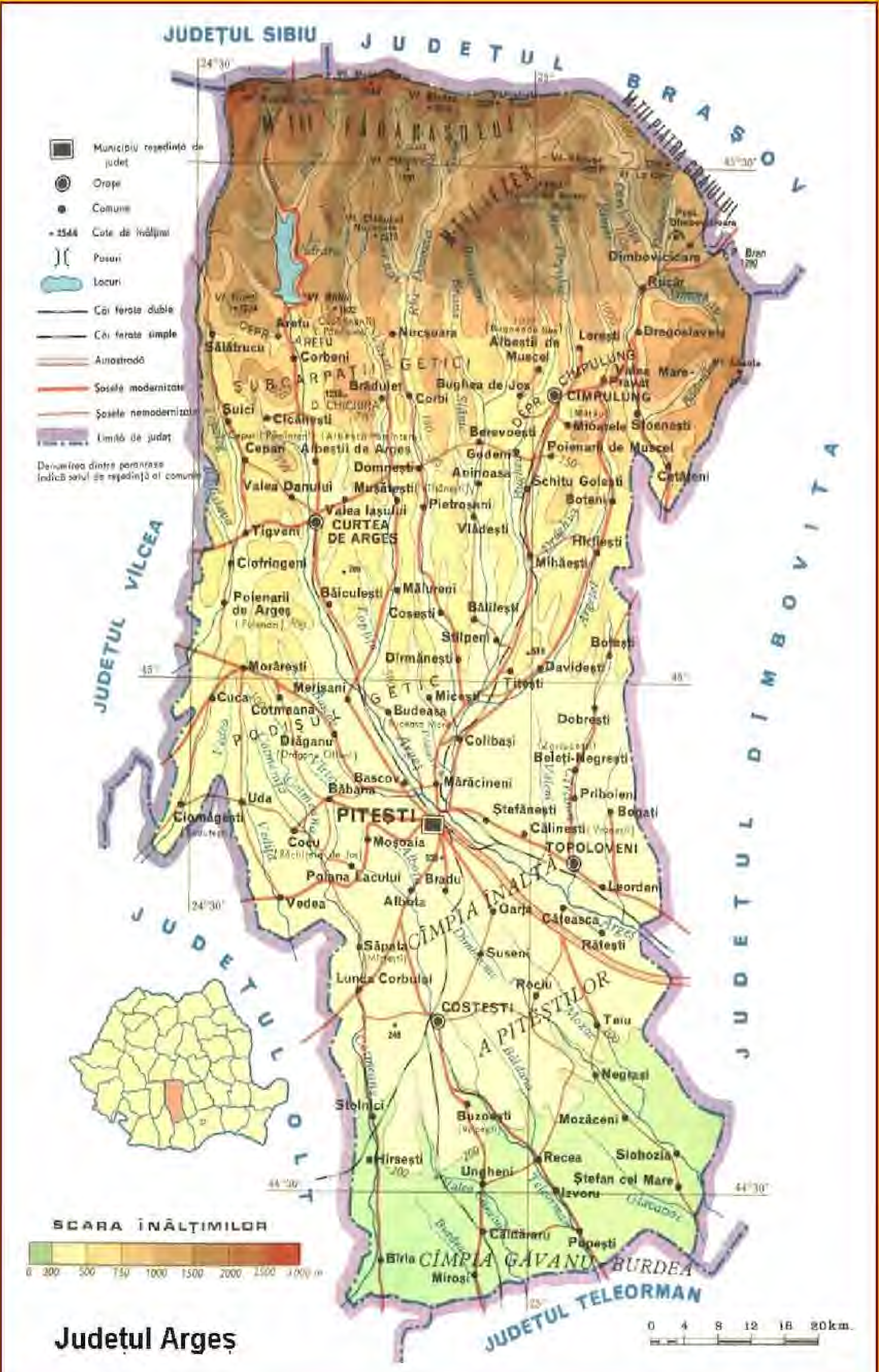
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL TELEORMAN
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL VÎLCEA
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Albeștii de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Rucăr
Dîmbovicioara
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Schitu Golești
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Pietroșani
Boteni
Valea Iașului
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Titești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Bogați
Cocu
Moșoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
 Țițu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
45°30'
45°
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

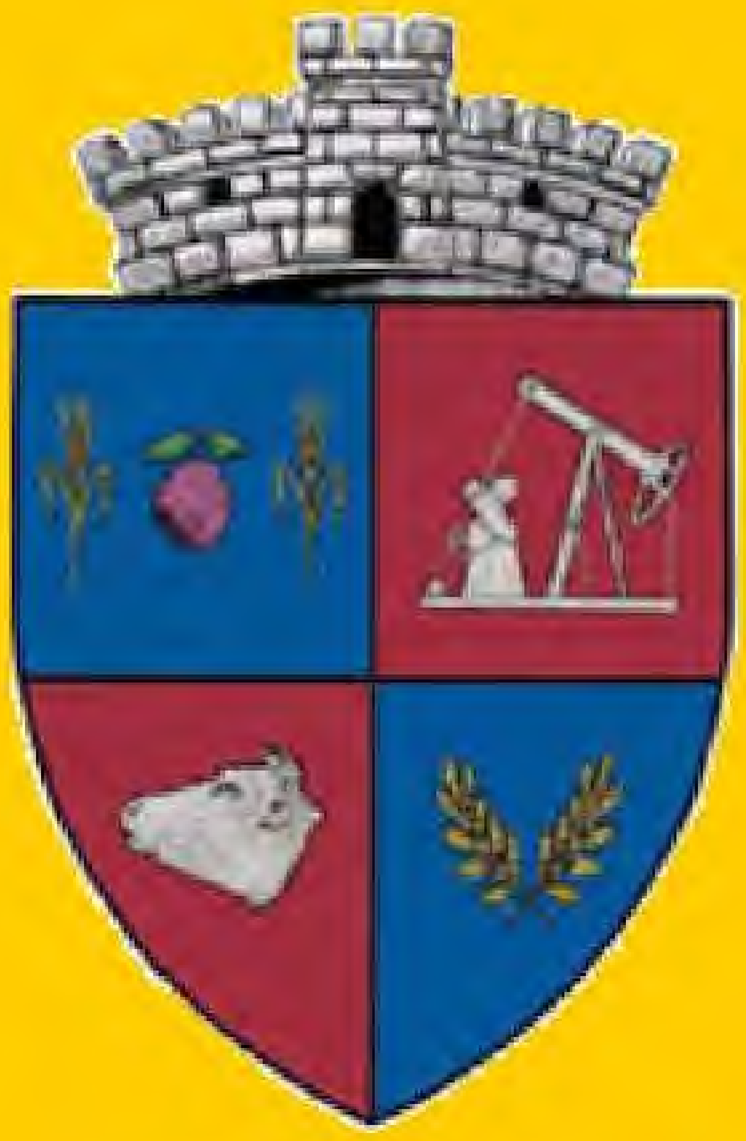

VEDEA

PITEŞTI MMXV

V E D E A

COMPONENȚĂ: Comuna este formată din 19 sate. **Vedea**; Bădicea; Blejani; Bureţeşti; Chiriţeşti; Chiţani; Ciureşti; Dincani; Fata; Frătici; Izvoru de Jos; Izvoru de Sus; Lungani; Mogoşeşti; Prodani; Răţoi; Vaţa, Veţişoara; Vârşeşti. Cătunele: Gura Boului, Bondoci, Jugănari, Floreşti, Vârşeşti, Dealu Mare, Foteşti au fost înglobate ulterior în satele menţionate.

DISTANȚA FAȚĂ DE REȘEDINȚA JUDEȚULUI: 33 km.

SUPRAFAȚĂ: 68,4 km^2.

POPULAȚIE: 4.041 locuitori [1.952 M + 2.089 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

*__Plopul__, sat – 1528 [7037] octombrie 29 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 65)● **Fata** – 1548 [7056] iulie 2● **Vaţa** – 1571 [7079] mai 22 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 28).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Fata.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 2 iulie 1548, prin care se confirmă pisețului Mihăilă și fiilor săi proprietatea asupra unei ocine, „pentru că e bătrână și dreaptă ocină, dedină, cumpărată de la răposatul Băsărab voievod" (Neagoe Basarab [1512-1521]).

TOPONIMIE:

- Bădicea – toponim; la origine, eponimul *Bădicea* provenit din apelativul *bade* („termen vechi românesc de respect faţă de cel mai în etate").
- Blejani – toponim format pe baza eponimului *Bleja* – atestat în documente medievale locale + sufixul *–ani*, relevând apartenenţa locală.
- Bureţeşti – toponim topografic evocând natura terenului pe care s-a constituit aşezarea (la bază, apelativul *bureţi*) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Chiriţeşti – toponim format pe baza eponimului *Chiriţă* – atestat în tradiţia locală + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Chiţani – toponim format pe baza apelativului regional *chiţă* ≈ „grămadă", relevând caracterul compact iniţial al aşezării.
- Ciureşti – toponim social format pe baza unui eponim (la origine, apelativul *ciurar* ≈ „cel care face sau vinde ciururi") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Dincani – toponim format pe baza eponimului *Dincă*, atestat prin tradiţia orală locală + sufixul *–ani*, care relevă apartenenţa familială a membrilor comunităţii săteşti.
- Fata – toponim topografic evocând aspectul terenului pe care s-a format aşezarea: un loc deschis, propice amplasării locuinţelor.
- Frătici – toponim social format pe baza apelativului *frate* ≈ „călugăr tânăr la începutul vieţii monahale", calitate pe care a avut-o, probabil, întemeietorul aşezării.
- Izvoru – toponim topografic; la origine, apelativul *izvor* ≈ „apă subterană care iese sau ţâşneşte la suprafaţa pământului".
- Lungani – toponim topografic, derivat „personal", pe baza apelativului *lung* + sufixul *–ani*, cu referire la caracteristica fizică dominantă a oamenilor care au constituit aşezarea.
- Mogoşeşti – toponim format pe baza eponimului *Mogoş*, atestat prin tradiţia orală + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- Prodani – toponim derivat „personal" din eponimul *Prodan* (la origine, bulg. *prodan* ≈ „vândut").

- **Răţoi** – toponim format pe baza antroponimului-poreclă *Răţoi*, la origine, apelativul *răţoi*.
- **Vaţa** – toponim relevând originea ardelenească a primilor locuitori stabiliţi în aria actuală a aşezării, proveniţi din satul transilvănean *Vaţa*.
- **Vedea** – toponim topografic reproducând hidronimul similar. Numele anterior al aşezării: Gura Boului.
- **Veţişoara** – toponim diminutival format din numele localităţii *Vaţa*, relevând dimensiunile aşezării în raport cu localitatea menţionată.
- **Vârşeşti** – toponim format pe baza apelativului *vârşă* ≈ „unealtă de prins peşte" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică Platformei Cotmeana. Dominanţa anterioară a pădurilor, existenţa unor sate de vale, mici şi dese, cu culturi pomicole şi rare ogoare particularizează aria geografică în care s-a constituit comuna Vedea. Arhitectura locală a fost influenţată de prezenţa pădurilor seculare.

Casele foarte vechi, joase, construite din cununi de bârne de stejar îmbinate „stâneşte" erau aşezate pe lespezi de piatră. Se consemna prezenţa unor foişoare în trei ape dispuse asimetric faţă de axul faţadei. Planul bicameral format din tindă şi odaie era cvasigeneralizat.

Un décor amplu (stâlpi crestaţi şi fruntarii cu decupeuri florale stilizate) relevau pronunţatul simţ artistic al meşterilor constructori locali. Ulterior, casele şi-au extins planul (tindă centrală şi camere laterale), cu acces direct de pe sala susţinută pe colonete de lemn, cu pălimare simple, neornamentate. Construcţiile de dată recentă sunt realizate, în marea lor majoritate, din cărămidă. Aspectul faţadelor s-a modificat, sălile fiind susţinute pe stâlpi de secţiune pătrată sau circulară, uniţi prin arcade divers profilate. Casa Porojan Ioana [1850] – [▲]– din satul Fata reprezintă un model de arhitectură populară generalizată în localitate în perioada istorică menţionată.

Portul popular local se integrează portului popular argeşean relevând, însă, influenţe „ungureneşti".

Remarcabila artă tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată de o creatoare renumită din localitate: Maria Săvulescu.

Pictura pe lemn, precum şi pictura pe sticlă constituie o pasiune evidentă pentru artiştii amatori: Gheorghe Bondoc şi Răzvan Demetriade.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, meşterii Gheorghe Palangă, Florea Zaharia din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru împletituri din răchită.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Boiereasca, Brâul de la Izvoru, Ca pe baltă, Murguleţul de trei, Pelişorul, Resteul de la Vâlcele, Rustemul drept, Sămăreasca, Spoitoreasa, Şuiul, Ţipeteanca.

Târguri tradiţionale organizate săptămânal (duminica), dar şi cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Mare Mucenic Pantelimon (27 iulie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚ **Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Nicolae» + «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Bondoci** [1891-1892]~ctitorită de Tudor Săvulescu şi enoriaşii din sat, după proiectul arh. Filip Stani •pictură murală: Gheorghe Stoenescu [1892].

✚ **Biserica** «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Apostoli Petru şi Pavel» **Fata** [1841]~ctitorită de jupan Paraschiv Petcu şi soţia sa, Ioana, împreună cu obştea satului •intervenţii: consolidare [1912], reparaţii [1958] •pictură murală: anonim [1841]; refăcută [1958]; în tabloul votiv, Paraschiv cu Ioana şi fiul lor, Dumitrache.

✚ **Biserica** «Cuvioasa Paraschiva» **Frătici** [1933-1934]~ctitorită de preot Gh. Comănescu şi enoriaşii săi, conform proiectului arh. N. Bacria-Tutănescu, pe locul unei biserici datând din 1896 •pictură murală: Fl. Udrişte din Slatina [1934].

Biserica «Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil» **Gura Boului** [1888-1891]~ctitorită de preot Ion Mateescu, St. Bouleanu, D. Enaru, Gh. Mătuşa, Voicu Tache, Marin Predan şi 110 enoriaşi •intervenţii: 1933, 1935, 1941 •pictură murală: Apostol Voiculescu, Petre Tomescu, Gheorghe Minculescu [1891]; repictată de Gh. Zafiescu şi S. Zafiu [1936]; restaurată de Ion Fleşaru, Gheorghe Manu şi Gheorghe Negrescu [1946].

Biserica «Sf. Teodor Tiron» + «Schimbarea la Față» **Izvoru** [1878]~ctitorită de: Ion Pârşoagă, Nicolae Pârşoagă, Constantin Pârşoagă cu soţiile •pictură murală: Ilie Nicolau [1878]; restaurată de Gheorghe Manu din Câmpulung-Muscel [1961].

Biserica «Sf. Nicolae» + «Sf. Apostoli Petru și Pavel» **Izvoru** [1848]~ctitorită de diaconul Radu Berechet şi fiul său, Gheorghe •intervenţii: reparaţii şarpantă [1921]; consolidare [1960] •pictură murală: Constantin Bunescu [1921]; renovată de Vasile Dumitrescu din Strejeşti [1963].

Biserica «Naşterea Maicii Domnului» **Prodani-Bondoci** [1883-1885]~ctitorită de 86 moşneni din: Bondoci, Gărdineşti, Răţoi •pictură murală: Gheorghe Stoenescu [1885].

Biserica «Sf. Teodor Tiron» + «Naşterea Maicii Domnului» **Şoldeni** [1881]~ctitorită de Constantin Pârşoagă cu soţia sa, Anastasia, care au contribuit cu jumătate din suma necesară edificării locaşului de cult, celalaltă jumătate fiind asigurată de către enoriaşi •pictură murală: zugravul Apostol Voiculescu [1881]; „renovată" de George M. Vişoescu-Piteşti [1912].

Biserica «Sf. Nicolae» + «Cuvioasa Paraschiva» **Vaţa** [1833]~ctitorită de „popa Gh. Chiriţescu, Ion brat ego, popa Constantin ot Poiana Lacului, diaconul Pătru" ş. a. •intervenţii: repararea soclului [1922]; tencuieli exterioare [1938] •pictură murală: zugravul Petre Ionescu [1865]; „spălată" de Constantin Bunescu [1922].

Biserica «Sf. Apostoli Petru și Pavel» + «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Nicolae» **Vetişoara** [1900-1908]~ctitorită de preot Dumitru Săvulescu, Marin Oprescu, Stan Ciurescu •intervenţii: consolidare [1945], reparaţii „generale" [1967] •pictură murală: Ioan Botorescu [1908].

Monument eroi: **Vaţa** [1916-1918] – lângă Şcoala generală Vaţa

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 279 locuitori ai comunei Vedea, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [249], Al doilea război mondial [30].

ꕤ IN MEMORIAM ꕤ

✪ **MILITARU VIRGIL** [1955-2010] – Artist plastic, absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din Bucureşti [1978]; profesor de desen la diverse şcoli din Piteşti [1978-2010]; excelent caricaturist, obţine importante premii la expoziţii internaţionale specifice organizate în: Columbia, Italia, Japonia, Turcia; publicist, redactor-şef fondator al revistei „Beţe-n roate" [Piteşti, 1990], colaborator la publicaţii de profil din: Belgia, Canada, Franţa, Germania, Japonia şi România.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 513; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

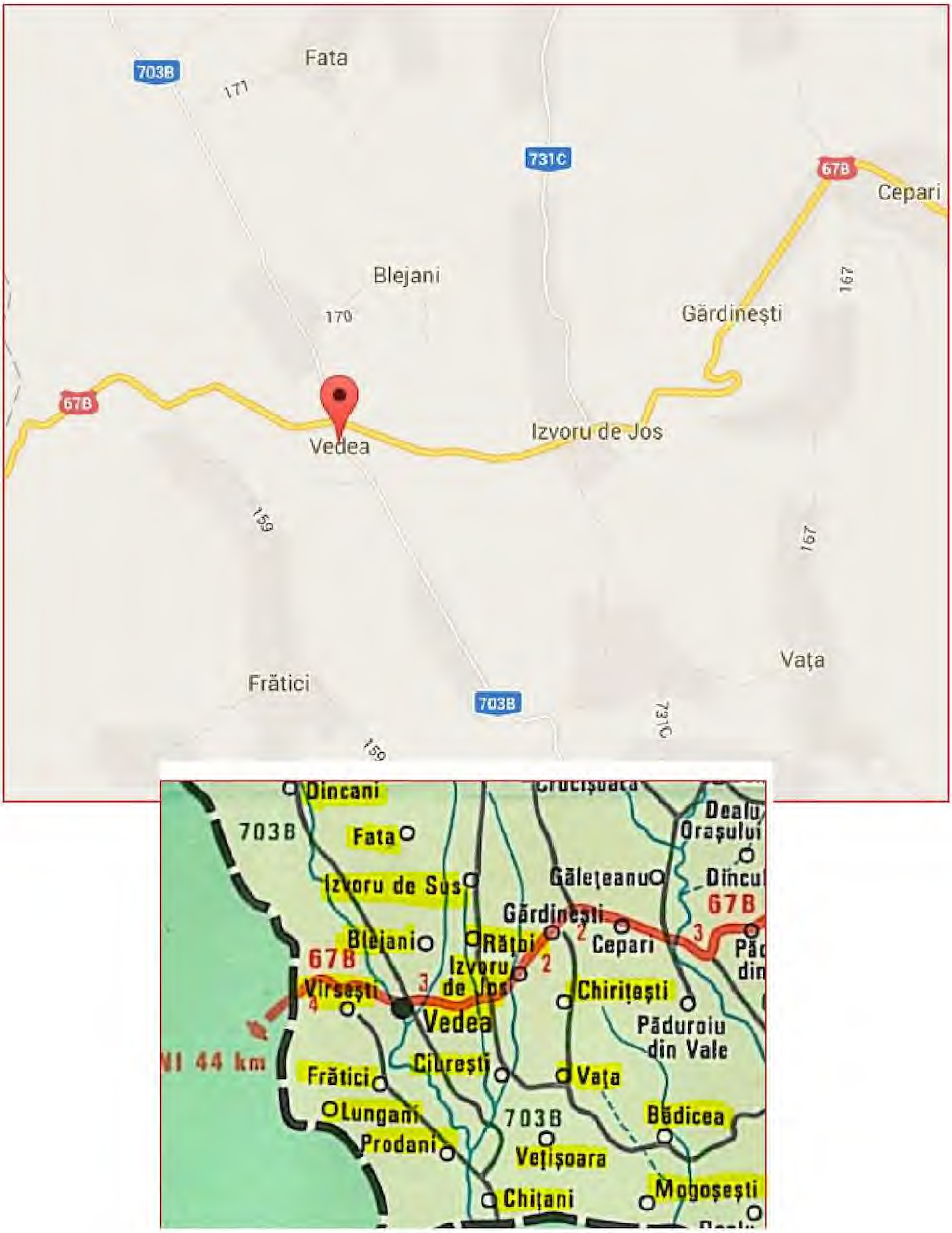
Fata
703B
171
731C
67B
Cepari
Blejani
170
Gărdinești
167
67B
Vedea
Izvoru de Jos
159
167
Vața
Frătici
703B
731C
159
Dincani
Crucișoara
Dealu Orașului
703B
Fata
Izvoru de Sus
Gălețeanu
Dîncul
67B
Gărdinești
Blejani
Rățbi
Cepari
67B
Izvoru de Jos
Chirițești
Vîrsești
Vedea
Păduroiu din Vale
NI 44 km
Frătici
Ciurești
Vața
Lungani
703B
Bădicea
Prodani
Vețișoara
Chițani
Mogoșești

20 11 2006 16 07 59

PRIMĂRIA COMUNEI VEDEA.

SPITALUL DE
PSIHIATRIE
SF. MARIA
PAVILIONUL I

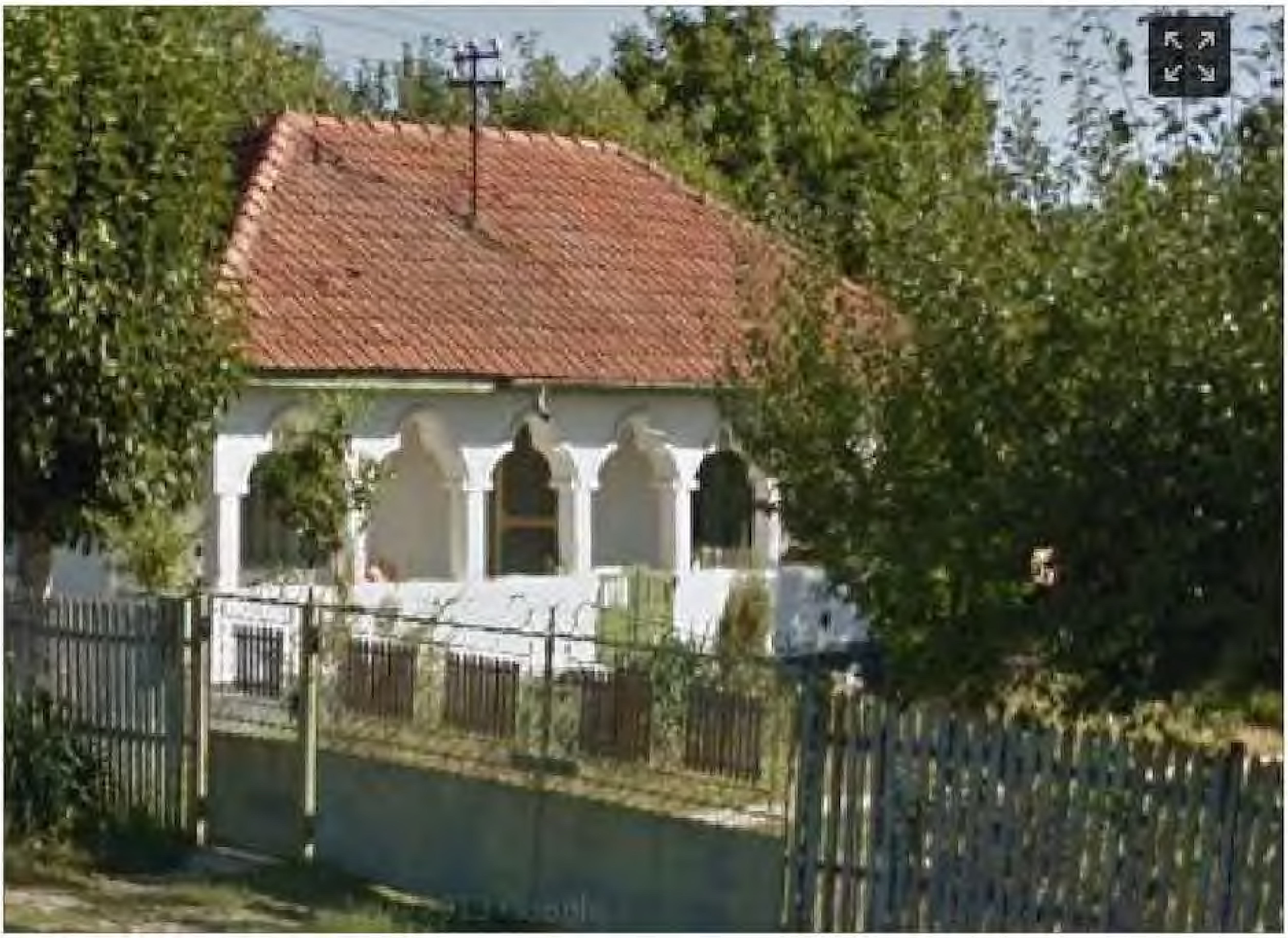

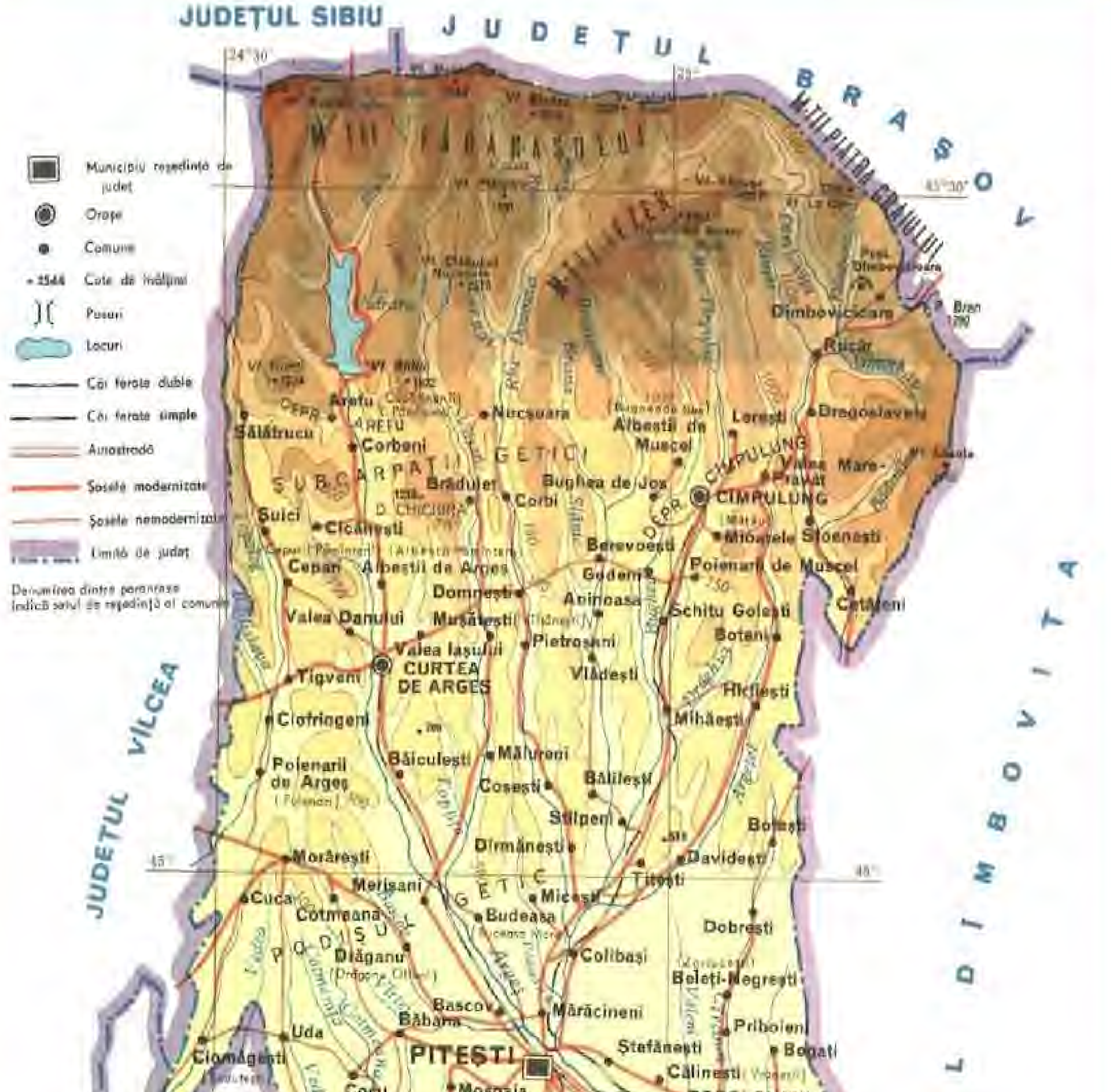
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
• 2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
DEPR. AREFU
DEPR. CÎMPULUNG
D. CHICIURA
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Nucșoara
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Bughea de Jos
Valea Mare-Pravăț
Corbi
Suici
Cicănești
Berevoești
Mioarele
Stoenești
Cepari
Albeștii de Argeș
Godeni
Poienarii de Muscel
Domnești
Aninoasa
Cetățeni
Valea Danului
Mușătești
Schitu Golești
Valea Iașului
Pietroșani
Boteni
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Ciofrîngeni
Mihăești
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Dîrmănești
Davidești
Morărești
Merișani
Micești
Tițești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mozoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Săpata
Suseni
Rătești
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
Argeș
Vîlsan
Doamnei
Tîrgului
Dîmbovița
Neajlov
Teleorman
Vedea
Cotmeana
45°
45°30'
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0
200
500
750
1000
1500
2000
2500
3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

VLĂDEŞTI

PITEŞTI MMXV

VLĂDEŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: **Vlădeşti**; Coteasca; Drăghescu; Putina.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 45 km.
SUPRAFAŢĂ: 38,9 km^2.
POPULAŢIE: 3.092 locuitori [1.570 M + 1.522 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Cerenzia [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Vlădeşti – 1437 [6945] august 23 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 87)▪ ***Găgueşti** – 1599 [7107] aprilie 21 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. VI, doc. 359)▪ **Negeşti** – 1533 [7041] aprilie 26 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 157).

În contextul localităţilor componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Vlădești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vlad Dracul la 23 august 1437, prin care se confirmă jupanului Bădin și fiilor săi „să-i fie Vlădeștii de ocină și de ohabă, cât va trăi domnia mea și cât vor trăi fiii domniei mele, Mircea și Vlad, și cât vor trăi ei”.

Sit arheologic: Existenţa unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Vlădeşti este atestată prin obiectele de silex descoperite.

TOPONIMIE:

Coteasca – toponim atestând originea locală *„din Coteşti”* a deţinătoarei proprietăţii pe care s-a constituit aşezarea; element confirmat prin tradiţia orală locală.

Drăghescu – toponim format pe baza eponimului atestat în documentele medievale, sub forma arhaică *Drăghescul*, relevând originea locală – din *Drăghici*.

Putina – toponim explicat prin prisma unor ocupaţii tradiţionale; apelativul *putina* având sens de „vas de lemn pentru păstrat brânzeturi, murături etc.”. Iniţial, poreclă, ironizând dimensiunile fizice anormale ale unui individ, a devenit, ulterior, antroponim.

Vlădeşti – toponim format pe baza eponimului *Vlad* – menţionat în documentele medievale + sufixul colectiv *-eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară caracteristică zonei etnografice Muscel. La începutul secolului XX, se consemna existenţa, pe teritoriul localităţii, a cinci bordeie de locuit, reminiscenţe ale unui tip de construcţii de locuit frecvente în secolele anterioare. Exceptând casa joasă, construită din cununi suprapuse, formate din bârne încheiate „stâneşte”, cu plan mono sau bicameral, construcţiile destinate locuinţei generalizate la începutul secolului XX prezintă două niveluri: la parter – pivniţă şi la etaj – locuinţă. Unele case au pivniţa semiîngropată în sol, ceea ce implica o dimensionare pe verticală a soclului redusă la înălţimea accesului în gârlici, sub parapetul sălii; în acest caz, accesul în locuinţa propriu-zisă se efectua pe o scară de piatră dispusă pe axul faţadei. Nivelul de locuit era format din tinda centrală şi camere laterale, iar, în situaţia unor case mult dezvoltate la faţadă, un spaţiu suplimentar cu acces separat de pe sală. Casele cu 6 – 8 goluri la faţada principală, între stâlpii de lemn racordaţi la „război”, prin arcade profilate, se particularizează printr-o amplă ornamentaţie în tencuială. Decoraţia în relief plat se profilează, uneori, pe un fond colorat, în frize dispuse între profilele din stucatură sau ca ancadramente de fereastră.

Portul popular, folclorul liric şi cel coregrafic se integrează ariei creaţiei populare tradiţionale specifice zonei etnoculturale a Muscelului.

Remarcabila artă tradiţională a ţesutului şi cusutului a fost continuată cu succes de o creatoare vestită din localitate: Maria Cenuşaru.

Arta modelării lutului este practicată actualmente de către olarii: Gheorghe Căciulă, Ion Diţă, Ion Dragomir, Petre Dragomir, Vasile Mateescu, Năstase Ungureanu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul pe 6, Chindia, Hora mare, Hora miresii.

Ansamblul folcloric «Bratia» al Căminului cultural Vlădeşti – sub coordonarea artistică a prof. Ion şi Steluţa Stroe – include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Alunelul, Brâul, Hora, Hora Marioarei, Hora Nuţii, Sârba, Sârba lui 22, Ungureasca. Ansamblul s-a remarcat, în special, prin prezentarea veridică a obiceiurilor tradiţionale de iarnă.

Ansamblul folcloric «Brătioara» al Şcolii generale Vlădeşti, sub coordonarea artistică a instructorului Sorin Stroe, include, în repertoriul său, dansurile populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel: Hora mare, Hora Nuţii, Mânioasa, Sârba de la Aninoasa, Sârba lui 22.

Târguri tradiţionale organizate cu ocazia unor sărbători religioase: Sf. Mare Mucenic Gheorghe (23 aprilie), Sf. Împăraţi Constantin şi Elena (21 mai), Sf. Dimitrie (26 octombrie).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Sf. Treime» Prislop [1870-1882]~ctitorită de familia Ion Prislopeanu •intervenţii: consolidarea pereţilor [1941] •pictură murală: N. Ionescu, C. Neculescu [1876].

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» Vlădeştii de Jos [1893-1896]~ctitorită de preot Gh. Georgian, C. Mateescu, preot C. Pârvulescu, C. Popescu, I. Pătraşcu •intervenţii: consolidarea pronaosului [1967] •pictură murală: Belizarie Paraschivescu [1896].

✚Biserica «Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul» Vlădeştii de Sus –[▲]– Monument reprezentativ pentru arhitectura românească a secolului al XVII-lea, aparţinând stilului epocii lui Matei Basarab, biserica a fost ctitorită de către marele vistier Pârvu Vlădescul, de soţia acestuia, Anca, şi de coconii lor: Bălaşa, Constantin şi Şerban, în anul 1656.

Ctitorul locaşului de cult, Pârvu Vlădescu, implicat direct în conflictul armat dintre Mihnea al III-lea, domnul Ţării Româneşti [1658-1659] şi fostul domn, Constantin Şerban [1654-1658], pe care îl susţinea, este ucis în tabăra de la Gura Telejenului [1658], tăindu-i-se capul. Nu întâmplător, hramul bisericii va fi asociat cu uciderea astfel a marelui vistier din Vlădeşti.

Construcţia a fost restaurată în anul 1808, prin adăugarea tamburului clopotniţei, şi, în 1851, odată cu adăugarea, pe latura vestică, a unui pridvor deschis, cu cheltuiala logofătului Nicolae Arsenescu şi a soţiei sale, Safta. Afectată de un incendiu în 1936, a fost restaurată, în anul următor, de către Comisia Monumentelor Istorice. Ample lucrări de consolidare a monumentului s-au efectuat, între 1970-1976, de către Direcţia Patrimoniului Cultural Naţional. Biserică de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată; clopotniţă de secţiune octogonală deasupra pronaosului. Decoraţie exterioară formată dintr-un brâu median care separă registrul inferior compus din panouri dreptunghiulare de registrul superior decorat cu arcaturi din ciubuce şi bumbi de ceramică smălţuită. Pictura originară [1656] nu se conservă, biserica fiind repictată în 1808, 1851 şi 1937.

Biserică-necropolă, ctitorul principal, Pârvu Vlădescu, „tăiat" de Mihnea al III-lea, „pentru necredinţă faţă de domnie", fiind înmormântat în locaşul de cult.

✝Cruci de piatră: **Vlădeşti**: 1600 [7109] octombrie 10 –[▲]– în apropierea sediului primăriei; 1844 –[▲]– în curtea Bisericii Vlădeştii de Sus.

✝Monument eroi: **Vlădeşti** [1916-1918; 1941-1945] – lângă Primăria comunei Vlădeşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 191 locuitori ai comunei Vlădești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [120], Al doilea război mondial [69].

IN MEMORIAM

✪ **BULACU ION** [1924-2002] – profesor de geografie la: Vlădeşti, Broşteni-Aninoasa, Câmpulung-Muscel (Liceul „Dinicu Golescu"). Publică articolele: «Consideraţii fizico-geografice asupra judeţului Muscel», «Consideraţii privind dezvoltarea economică şi culturală a raionului Muscel», «Câmpulungul în economia judeţului Argeş», «Posibilităţi de valorificare a resurselor naturale ale zonei Muscel», «Rolul orizontului local în însuşirea noţiunilor geografice la elevi» ş. a.

✪ **CORBULEANU MIHAI** [1894-1973] – general de divizie; profesor la Şcoala superioară de război. Şef de stat major al Diviziei 4 Infanterie [1937-1938] şi Corpului 10 Armată [1939-1940]. Comandantul Diviziei 18 Infanterie pe Frontul de Est. Ataşat al României la Roma [1940-1944]. Opera: «Curs de istorie militară» [1936], «De pe Mureş pe Morava», volum memorialistic [1970].

✪ **PĂTRAŞCU EUGENIU** [1899-1988] – inginer silvic în: Babadag, Domneşti şi Piteşti; colecţionar de monede, bancnote, cărţi şi reviste vechi; autor al unor scrieri în manuscris referitoare la monumente, locuri istorice, personalităţi culturale.

✪ **POPESCU CONSTANTIN** [1908-1996] – inginer agronom, cercetător ştiinţific, cu specializări în Germania şi Franţa [1946-1947]; activitate în domeniu la: Istriţa, Bucureşti, Strehaia, Staţiunea pomicolă Bilceşti. Coautor al volumelor: «Pomologia României», I-III [1963-1966], «Recoltarea raţională a fructelor» [1965], «Producţii mari de mere pe solurile brune şi brune podzolite» [1966], «Lucrările de îngrijire în livezile de pomi» [1969], «Recoltarea, transportul şi păstrarea fructelor în condiţiile judeţului Argeş» [1970].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 516; Idem– *Biserica Vlădeştii de Sus*, www.google.ro, calameo.1227548

Ion Stroe– *Monografia comunei Vlădeşti*, Piteşti, 2007, 360 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

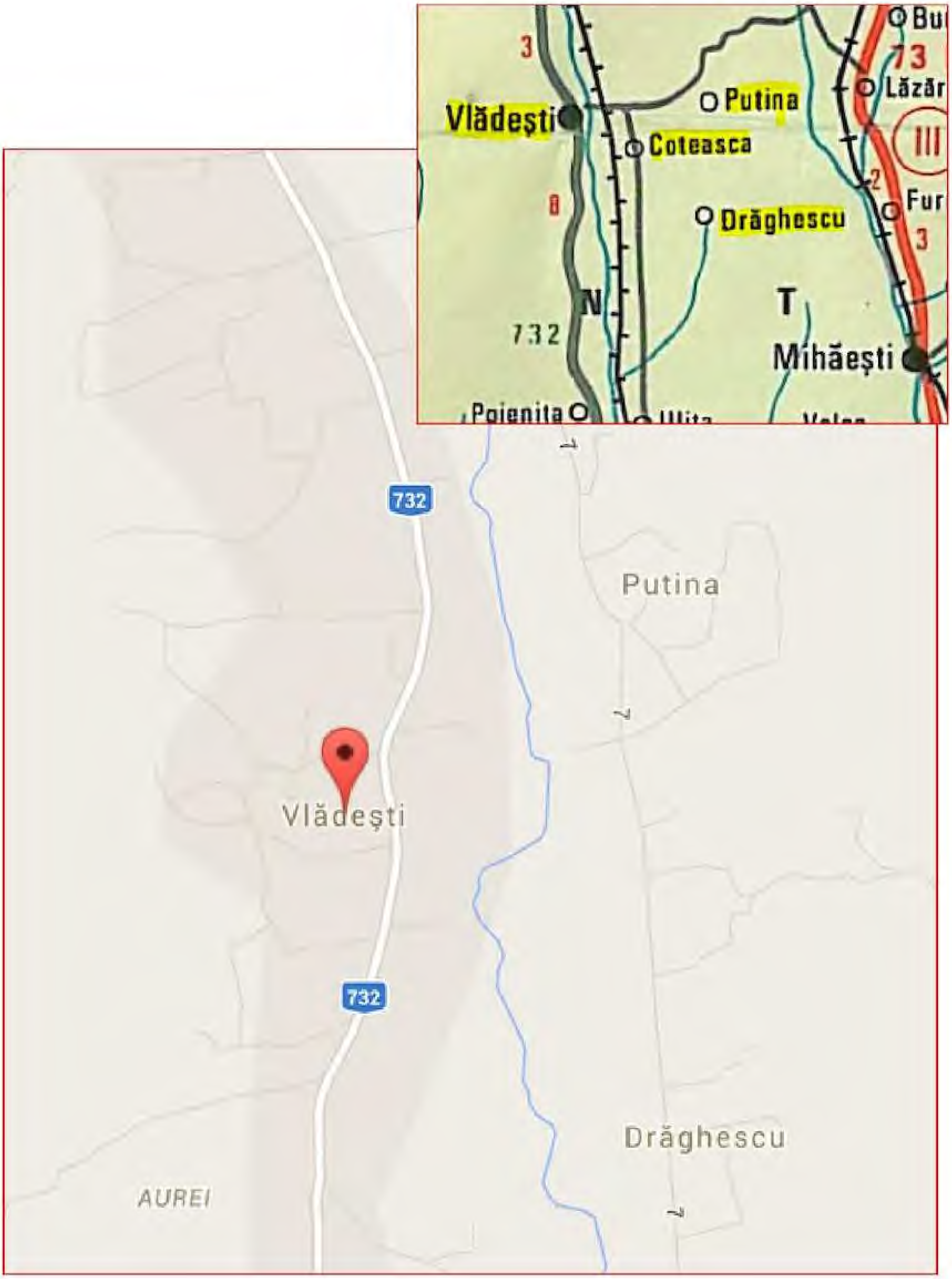
Vlădeşti
Putina
Coteasca
Drăghescu
Mihăeşti
Poienita
N
T
732
Putina
732
Vlădeşti
732
Drăghescu
AUREI

PRIMĂRIA COMUNEI VLĂDEŞTI.

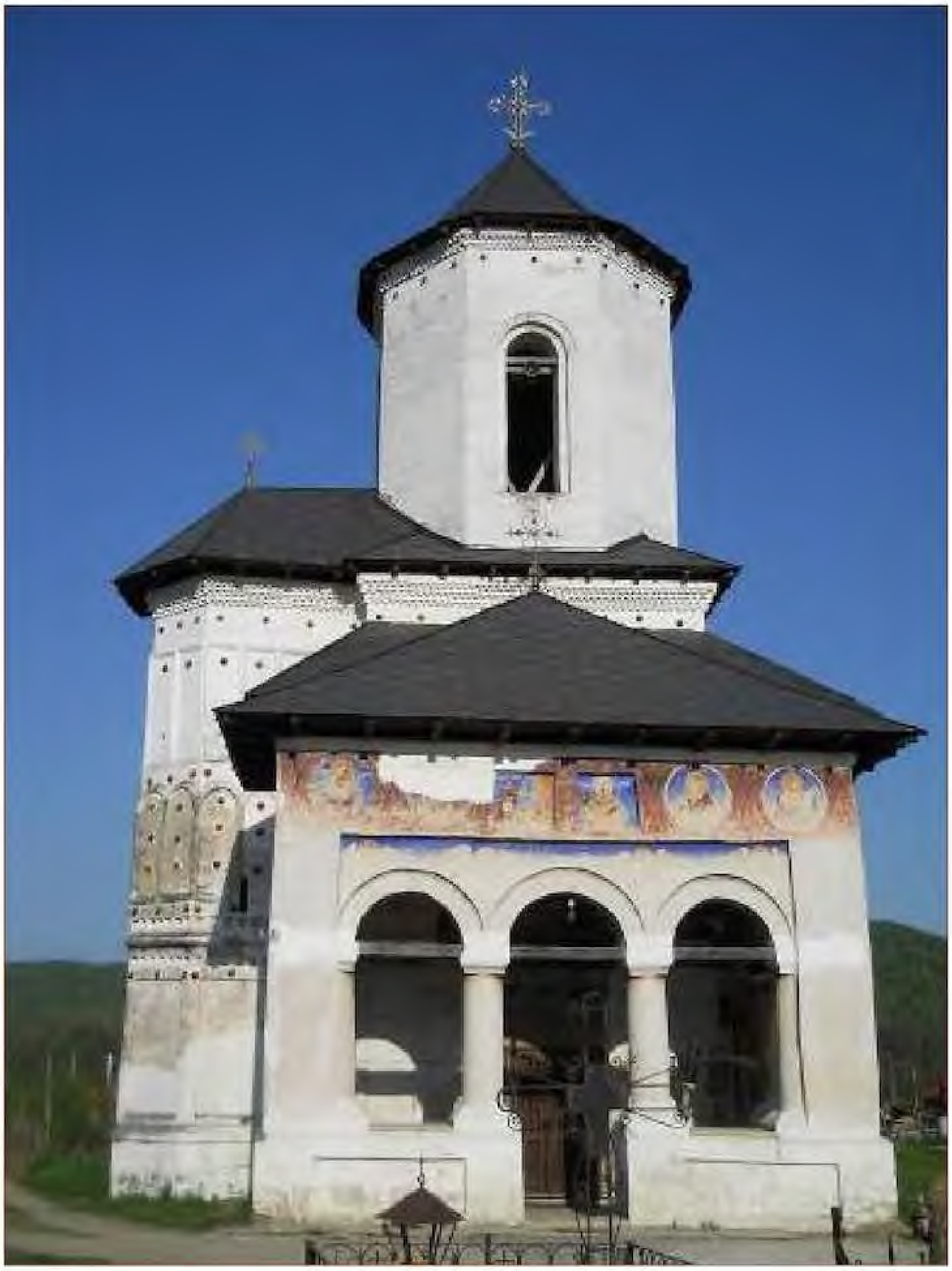

BISERICA
VLĂDEŞTII DE SUS.

ȘCOALA

1916
1919

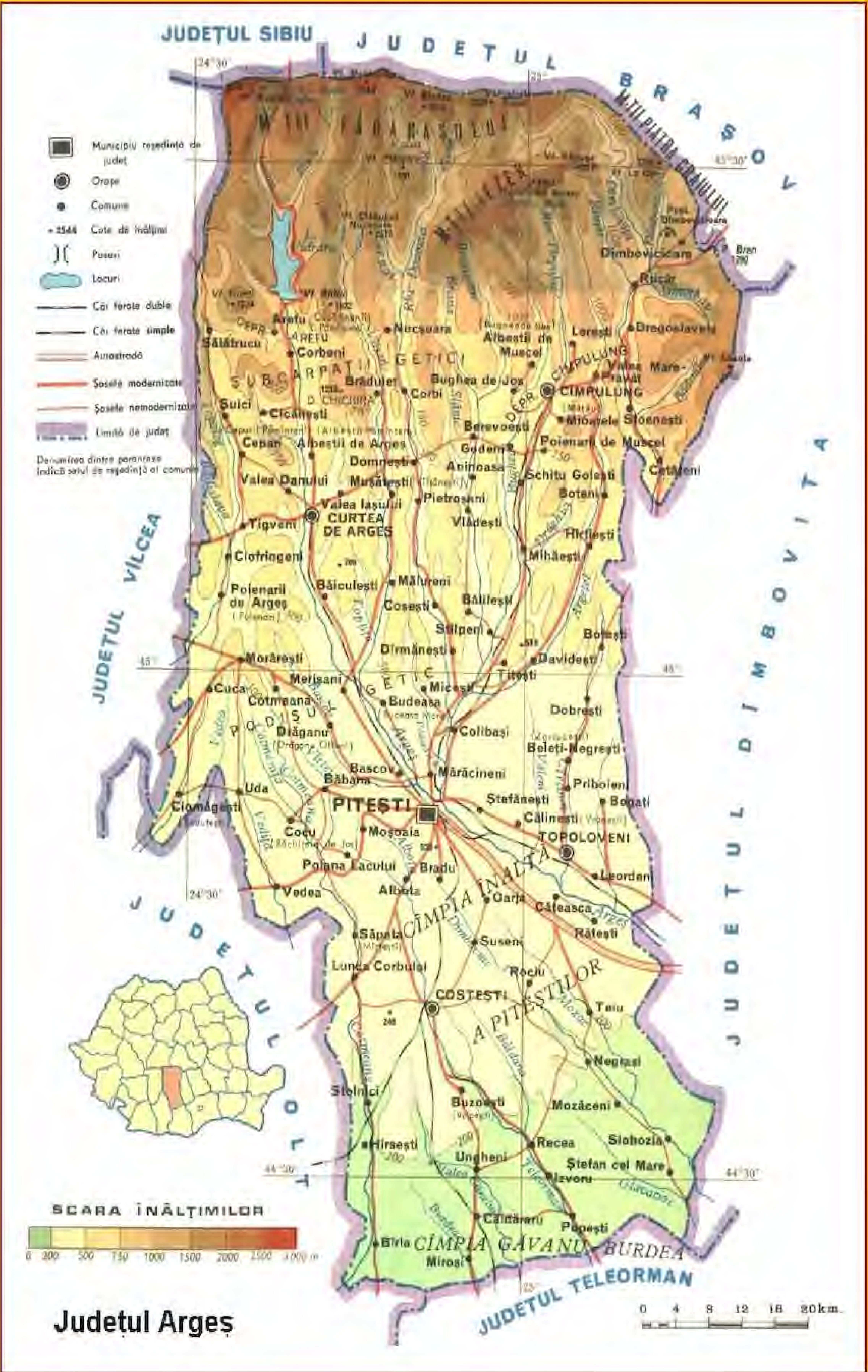
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
M-ȚII FĂGĂRAȘULUI
M-ȚII IEZER
M-ȚII PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU-BURDEA
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Dîmbovicioara
Rucăr
Dragoslavele
Lerești
Albeștii de Muscel
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Mioarele
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Schitu Golești
Boteni
Hîrtiești
Mihăești
Arefu
Nucșoara
Sălătrucu
Corbeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Berevoești
Godeni
Domnești
Aninoasa
Valea Danului
Mușătești
Valea Iașului
Pietroșani
Vlădești
Tigveni
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Coșești
Bălilești
Stîlpeni
Bogați
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Titești
Merișani
Micești
Cuca
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Ciomăgești
Uda
Ștefănești
Bogați
Cocu
Mozoaia
Călinești
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Rătești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Ungheni
Recea
Slobozia
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Miroși
Bran
45°
45°30'
44°30'
24°30'
25°
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș

Grigore Constantinescu

Comuna

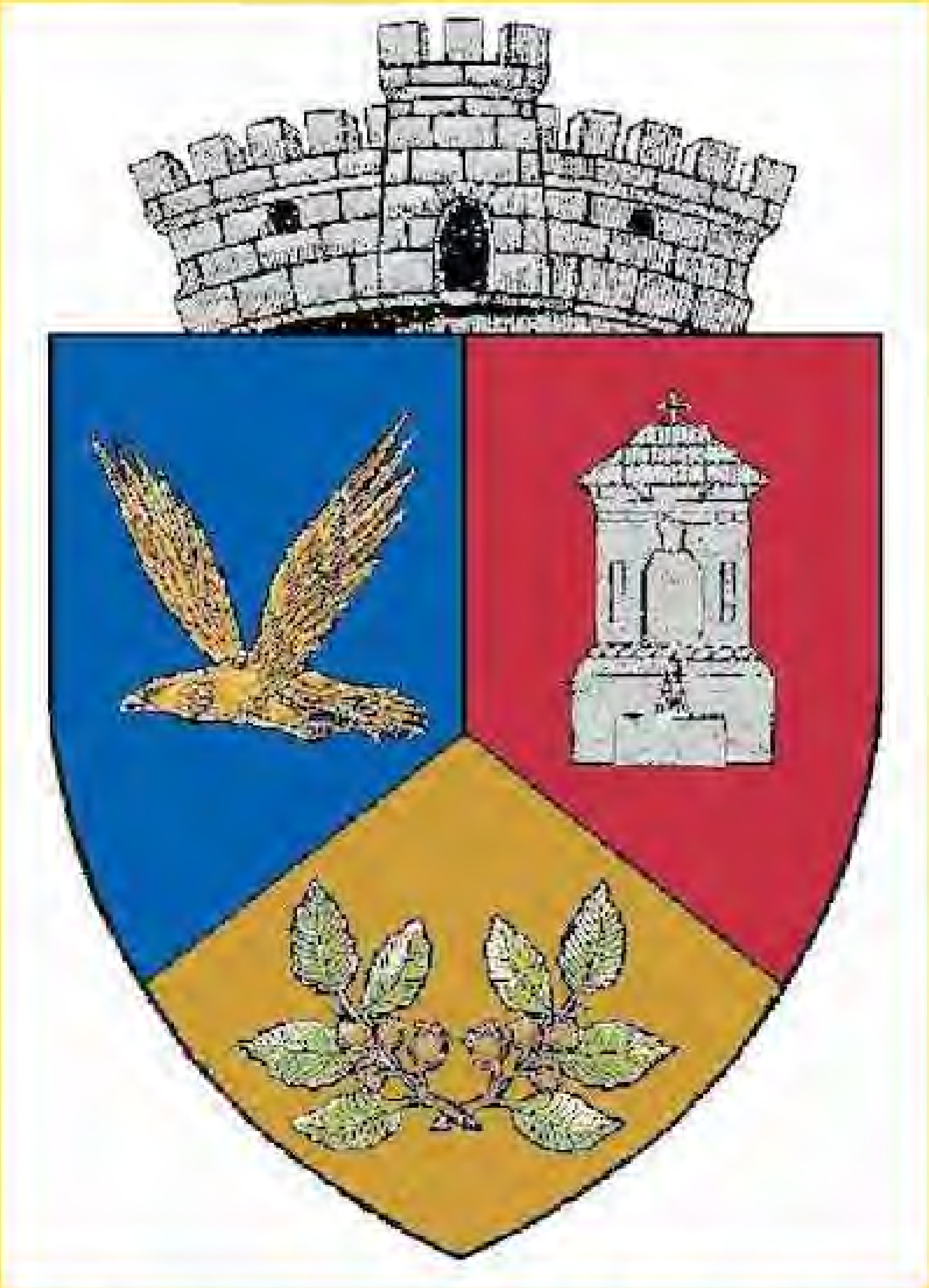

VULTUREŞTI

PITEŞTI MMXV

VULTUREŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 3 sate: **Vultureşti**; Bârzeşti; Huluba.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 36 km.
SUPRAFAŢĂ: 48,1 km^2.
POPULAŢIE: 2.887 locuitori [1.488 M + 1.399 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Vâltureşti (Vultureşti) – <1512-1513> iulie 23 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 105)● **Bârzeşti** – 1557 [7065] mai 22 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. III, doc. 69).

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Vultureşti este atestată prin trei roţi de car din ceramică datând din epoca bronzului şi tezaurul compus din 31 monede de argint emise de regi ai Ungariei şi Poloniei, în perioada 1526-1597, descoperite în aria satului.

TOPONIMIE:

Bârzeşti – toponim topografic format pe baza eponimului-poreclă *Bârzu* (la origine, slav. *bârzu* ≈ „iute") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. În structura denumirii, originea transilvăneană a unora dintre locuitori este atestată prin tradiţia orală. Conform menţiunii lui Constantin Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», „îşi trage numele de la nişte ciobani din Ţara Bârsei cari s-a stabilit aci, mai întâi cu oile.".

Huluba – toponim, la origine, apelativul *hulubă* ≈ „una dintre cele două rude de la căruţă, între care se înhamă calul".

Vultureşti – toponim format pe baza eponimului *Vultur* (la origine, apelativ) + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării. Tradiţia orală, prin care se acreditează, ca întemeietor al aşezării, un căpitan al lui Mihai Viteazul, Vultur, comandantul ariergărzii oştirii retrase la Stoeneşti, după bătălia de la Călugăreni [13/23 august 1595], este infirmată prin atestarea anterioară a satului: 1512-1513.

Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», „se culegea aur din nisipul râurilor, în cătunele: Bătieşti, Bârdigani, Toboşari (Vultureştii de Sus), unde se află vreo 300 de movile de pământ (ştolmii) rămase din timpurile vechi, când rudarii căutau aur şi cu un şanţ lung pe 15.000 m, pe care se aducea apă din Mâzgana pentru alegerea aurului.". În satul actual, a fost înglobat satul Bătieşti [1950].

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Construcţiile de locuit foarte vechi prezentau tindă pe lăţime şi erau construite din bârne tencuite, înălţate pe un soclu de piatră. Prispa în consolă (uneori, parţială) avea spaţiul de sub ea închis în continuarea pălimarului de lemn. Casele edificate la cumpăna secolelor XIX – XX dispun de o sală înaltă cu 4 sau 6 goluri, cu parapet zidit, separat, de soclu, printr-o profilatură de antablament. În soclul plin al parterului, sunt practicate deschideri pentru uşa de acces la etaj (pe o scară mascată de soclu) şi intrarea la gârliciul pivniţei. Parterul era amenajat ca loc de depozitare a produselor pomicole, iar etajul era destinat locuinţei formate dintr-o tindă centrală şi două camere laterale. Ornamentele în stucatură conferă majorităţii construcţiilor note certe de individualizare. Pe paramentul unor case, sunt monogramate în cartuş iniţialele proprietarilor şi anul definitivării construcţiilor.

Monumente de arhitectură populară tradiţională –[▲]– din localitate, casele: Ştefan Bunescu [4/4 XIX], Maziloiu [1880] şi Moise Popescu [1/4 XX] relevă, prin: plan, amenajarea interioarelor şi decoraţia arhitecturală exterioară, similitudini cu construcţiile de locuit dispărute, edificate în perioada de început a sec. XX.

Exceptând ocupaţiile de bază, printre care se menţionează: creşterea animalelor, pomicultura, zidăria, dulgheria, tâmplăria, specializarea unor locuitori în rotărie înregistra o amploare considerabilă, întrucât produsele se desfăceau în târgurile din judeţele: Argeş, Romanaţi, Olt, Vlaşca şi Teleorman. O îndeletnicire străveche: căutarea aurului în nisipul apelor curgătoare este pe cale de dispariţie.

Portul popular tradiţional, folclorul literar şi cel coregrafic se circumscriu, prin caracteristicile lor generale, ariei creaţiei populare din zona colinară a Muscelului.

„Locuitorii din Vultureşti purtau, potrivit observaţiei distinsului etnolog Ion Chelcea, iţari largi din lână merinos, din cânepă şi cu barda la spate: aceştia erau cioplitori în lemn, dogari etc. Cămaşa se strângea la mijloc cu bete sau brâu".

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Elena Costea (n. 1935), Sabina Iacob (n. 1928) şi Elena Opricescu (n. 1937) specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, batistelor de nuntă, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă. Elena Costea lucra, de asemenea, splendide covoare persane.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Basarabeasca, Boereasca, Bordeiaşul, Brâul de la Davideşti, Brâul de la Vultureşti, Căzăceasca, Ceardaşul, Costoreanca, Dânga şi Focşeneanca.

Ansamblul vocal folcloric «Tinere talente» al Şcolii Vultureşti – sub coordonarea artistică a instructorului institutor Ion Mateescu include, în repertoriul său, cântece şi dansuri populare din zona etnofolclorică Argeş-Muscel. Corul de voci egale al Şcolii Vultureşti dirijat de institutorul Ion Mateescu este renumit prin concertele sale. Dintre rapsozi populari locali, s-au remarcat: Elena Niţulescu, Nicolae Nica şi Maria Ilinescu, care au preluat, în repertoriul lor, cântece populare tradiţionale.

La Vultureşti, a fost organizat, de către înv. Ion Mărgescu, celebrul **Cerc de pictură naivă pentru elevi**, printre membrii săi, numărându-se: Dumitru Arsenescu, Ion Arsenescu, Mihai Băcescu, Mirela Bejdedeanu, Vasilica Bologa, Ion Ciobănea, Maria Costel, Doina Floarea, Gheorghe Floarea, Ana Maria, Gabriela Mărgescu, Mioara Moraru, Ana Puiuţ şi alţii. Lucrările tinerelor talente (desene şi picturi, guaşă sau carioca, icoane pe sticlă) executate într-o manieră originală sunt inspirate din evenimente cruciale ale istoriei neamului românesc, din viaţa satului natal, ori din scene biblice. Lucrările au fost expuse în mari centre urbane din ţară, dar şi din străinătate, la: New-York [1971], Saphoro [1972], Novi-Sad [1973], Bonn [1974] etc., fiind distinse cu importante premii.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

Biserica «Schimbarea la Faţă» **Bătieşti** [1881]~ctitorită de preot Petre Bătiescu şi enoriaşii satelor: Bătieşti, Măzgana, Huluba, împroprietăriţi prin reforma agrară din 1864, de Alexandru Ioan Cuza, în semn de recunoştinţă, pentru că „Dumnezeu i-a dăruit cu pământ" •intervenţii: adăugarea pridvorului [1939]; construirea cafasului •pictură murală: anonim [1881]; „refăcută" de Vasile Ionescu-Boţeşti [1943].

Biserica «Sf. Nicolae» **Bărzeşti** [1875-1878]~ctitorită de Costache Crasan, preot I. Mărgescu, învăţător I. Busuiocescu ş. a., pe locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: consolidarea soclului [1937]; refacerea pridvorului [1964] •pictură murală: Ion Nicolae-Piteşti [1878] • În centrul naosului, este fixată, în ciment, crucea preotului paroh Nicolae, mort în anul 1881.

Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Nicolae» **Vultureştii de Jos** [1865]~ctitorită de Niţă Popescu, Ion Constantinescu ş. a., în locul unei biserici de lemn construite în 1808, care fusese vândută credincioşilor satului Călugăriţa (Jarcaleţi), actualmente, Merişani, din judeţul Teleorman •intervenţii: reparaţii generale [1955-1957] •pictură murală: Iancu Bălăceanu din Câmpulung-Muscel [1866]; „refăcută" de Vasile Blendea [1957].

Biserica «Adormirea Maicii Domnului» + «Sf. Nicolae» **Vultureştii de Sus** [1870]~ ctitorită de preot Nicolae Băcescu şi soţia sa, Păuna, Ion Constantinescu, Moise Popescu, Maria Mărgescu, Andrei Dumitrache ş. a. •intervenţii: refacerea acoperişului [1927], refacerea ferestrelor [1937], refacerea tencuielilor exterioare şi interioare [1943] •pictură murală: Voicu zugrav-Piteşti, Vasile Alexiu-Piteşti şi Nicolae Apostol-Mioveni [1870]; refăcută de Vasile Ionescu-Boţeşti [1943].

‡Monumente eroi: **Bârzeşti** [1916-1918]; autor: Jean Mezzaroba (1936) – lângă Şcoala generală Bârzeşti ■~ **Vultureşti** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autori: J. Mezzaroba, C. Parsic (1923) – lângă Biserica Vultureşti. **Placa comemorativă a eroilor** – la Şcoala Vultureşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unităţii şi independenţei naţionale a României, au căzut eroic la datorie 145 locuitori ai comunei Vultureşti, numărul eroilor menţionaţi nominal în monumentalul volum «Argeş. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanţă fundamentală în istoria neamului românesc: Primul război mondial [87], Al doilea război mondial [58].

IN MEMORIAM

✪ **BUNESCU ALEXANDRU** [1909-1999] – profesor de pedagogie la Şcoala normală din Piteşti [1928], Universitatea Bucureşti [1933], Şcoala normală Câmpulung [1950-1967], Institutul central pentru pregătirea personalului didactic Bucureşti [1967-1971]. Opera: «Invitaţie la autoeducaţie», «Şcoala şi familia», «Cultivarea aptitudinilor», «Cunoaşte-te pe tine însuţi». «Monografia Şcolii normale Câmpulung [1967], în colaborare.

✪ **BICHI CONSTANTIN** [1928-2000] – profesor, economist, publicist. Doctor în ştiinţe economice la Moscova [1959]. Inspector în Ministerul Învăţământului [1959-1962]; profesor universitar la ASE Bucureşti [1962-1994]. Opera: «Dicţionar de economie politică», în colaborare.

✪ **MĂRGESCU GH. ION** [1880-1948] – medic, militant politic; primar al Capitalei. Iniţiator al edificării Spitalului rural Vultureşti. Autorul volumului «Tratamentul fracturilor claviculei» [1908].

✪ **MĂRGESCU ION** [1932-2005] – remarcabil învăţător; iniţiator şi coordonator al celebrului „Cerc de pictură naivă al copiilor din Vultureşti", desenele elevilor fiind apreciate elogios la expoziţii prestigioase din: Paris, Tokyo, Varşovia, USA. Opera: «Culorile Vultureştiului (album de artă naivă al copiilor din Vultureşti-Argeş)», 1974, 32 p.

✪ **POPESCU-ARGEŞEL ION** [1935-2004] – geograf; memorialist; profesor universitar [1991-2005] la Bucureşti şi Sibiu. Opera: «Mănăstirile şi bisericile din Muscel la cumpăna dintre milenii» [MBM] [2000], 266 p.; «Şcoala Normală „Carol I" 1867-1992» [1992]; «Rădăuţi» [1978]; autor al unor importante studii şi articole pe teme de: istorie, toponimie, geografia aşezărilor, etnografie zonală.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeşul monumental – enciclopedie patrimonială*, Piteşti, 2011, p. [543-546] – 519.

Vasile Mihai– *File din istoria satelor Vultureşti, Bîrzeşti şi Huluba, jud. Argeş (1975-1982)*, Piteşti, s. a., 215 p.; Ion Popescu-Argeşel, Anca Popescu-Argeşel, Radu Popescu-Argeşel, Ileana Popescu-Argeşel– *Vultureşti Muscel 1512-2005*, Sibiu, f. an., 245 p. + 7 file foto.; www.comunavulturesti.ro/vulturesti_istoricul-localitatii-; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

* * *

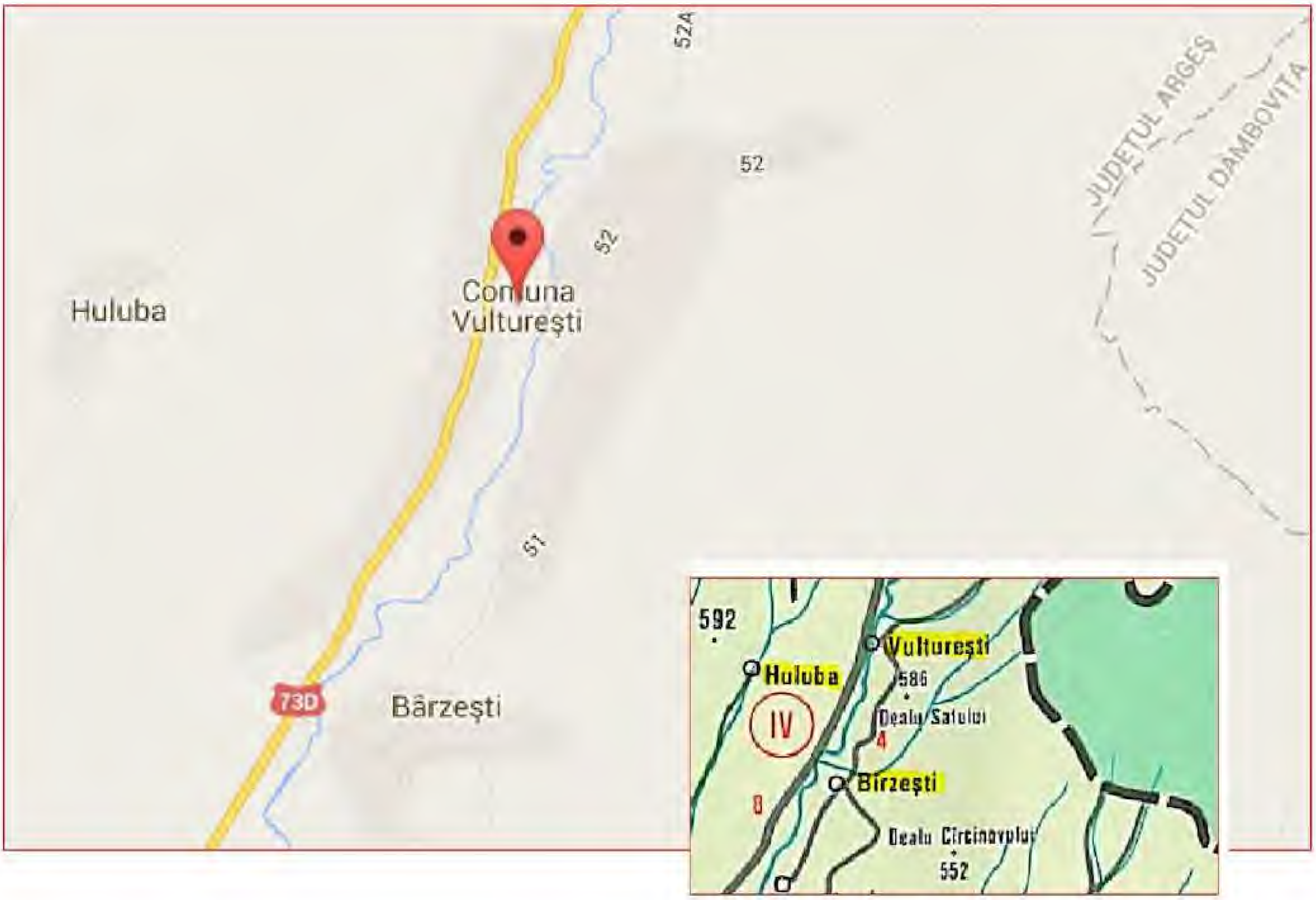
52A
JUDEȚUL ARGEȘ
JUDEȚUL DÂMBOVIȚA
52
52
Huluba
Comuna Vulturești
51
73D
Bârzești
592
Vulturești
Huluba
586
IV
Dealu Satului
4
Bîrzești
8
Dealu Cîrcinovului
552

PRIMĂRIA COMUNEI VULTUREŞTI.

BISERICA VULTUREŞTI.

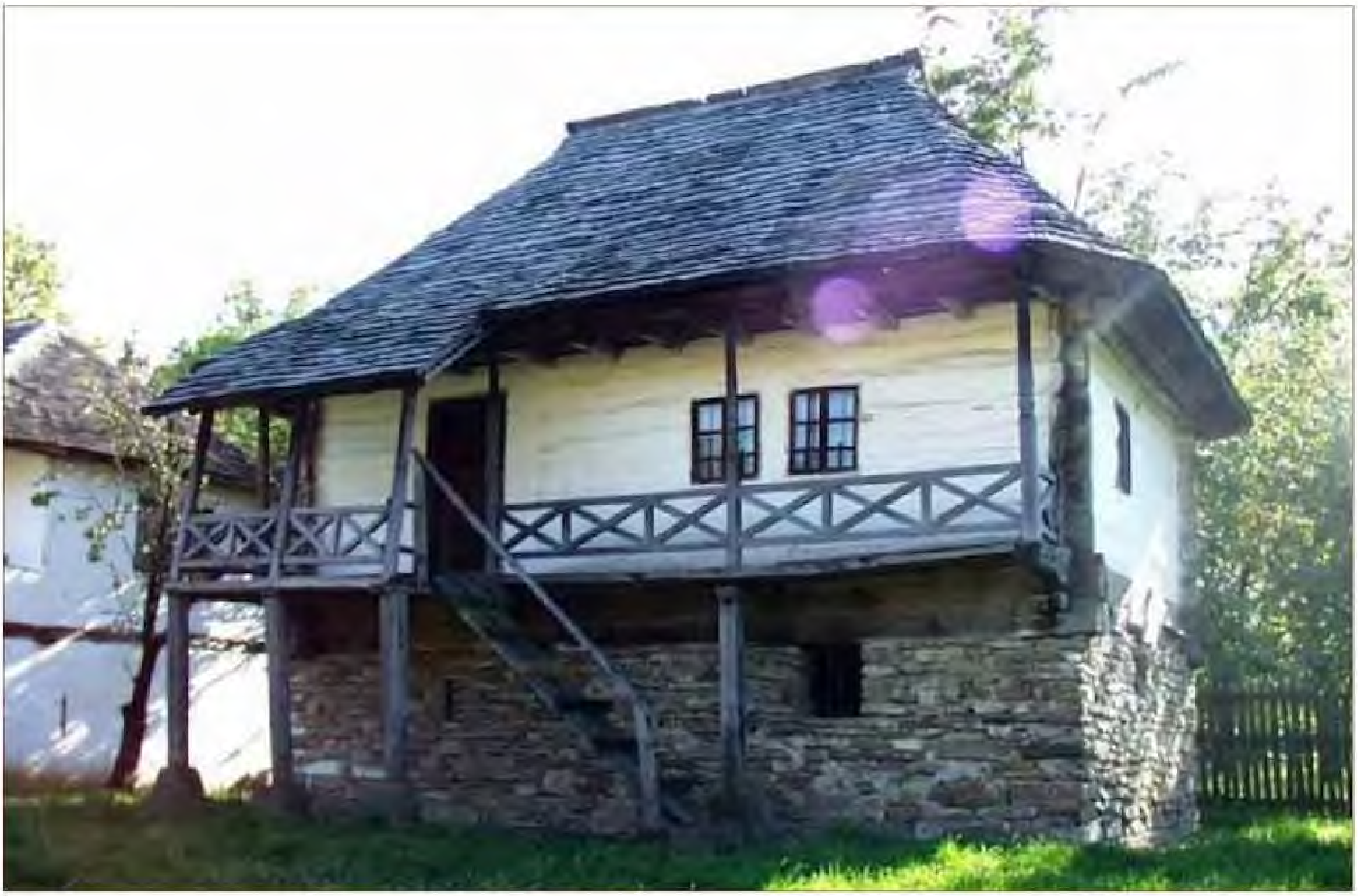

CASA DIN VULTUREŞTI
AMPLASATĂ IN
MUZEUL POMICULTURII ŞI VITICULTURII DIN ROMÂNIA.

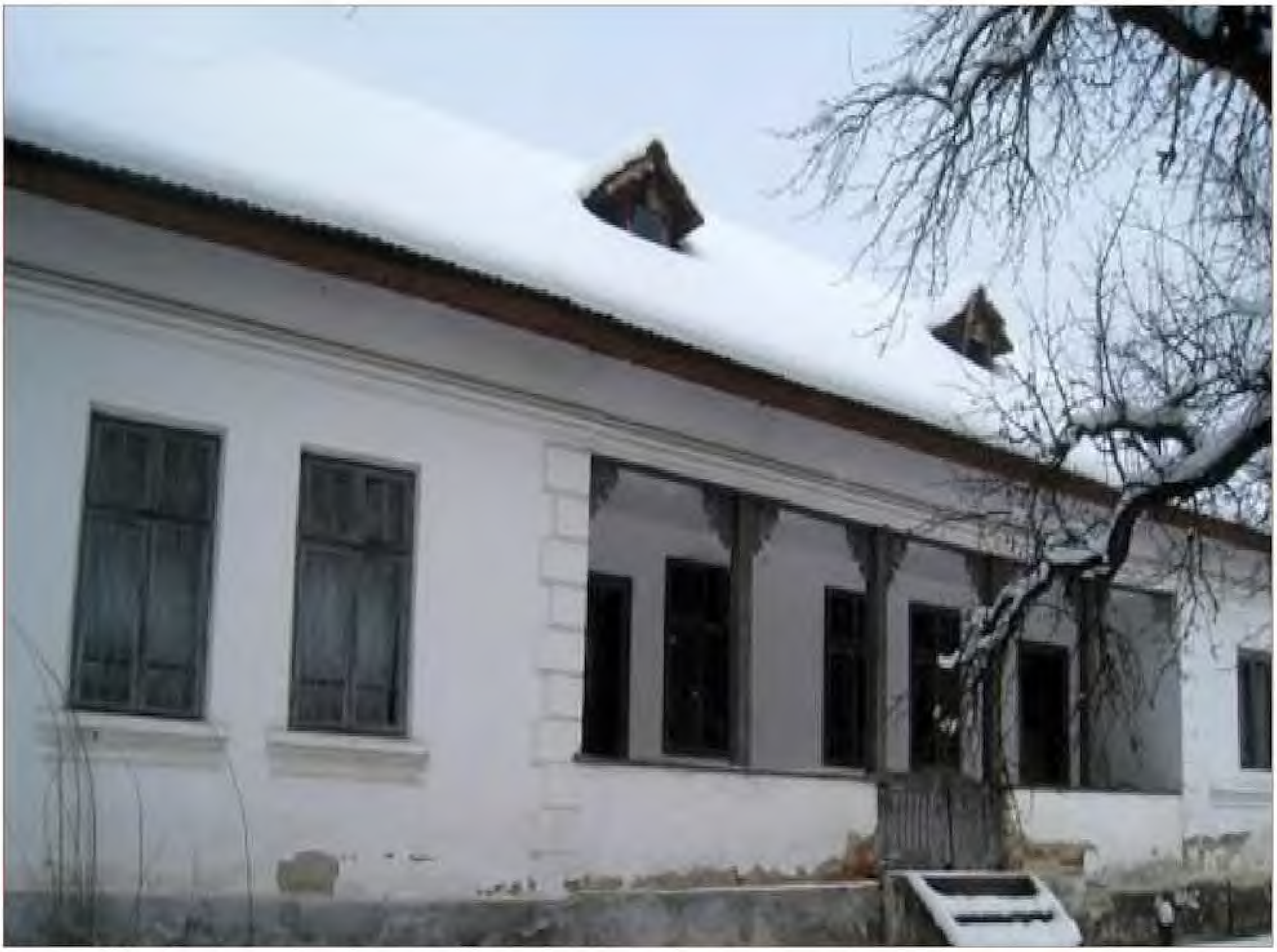

CASA ION POPESCU-ARGESEL

CASA AURELIAN DIACONESCU

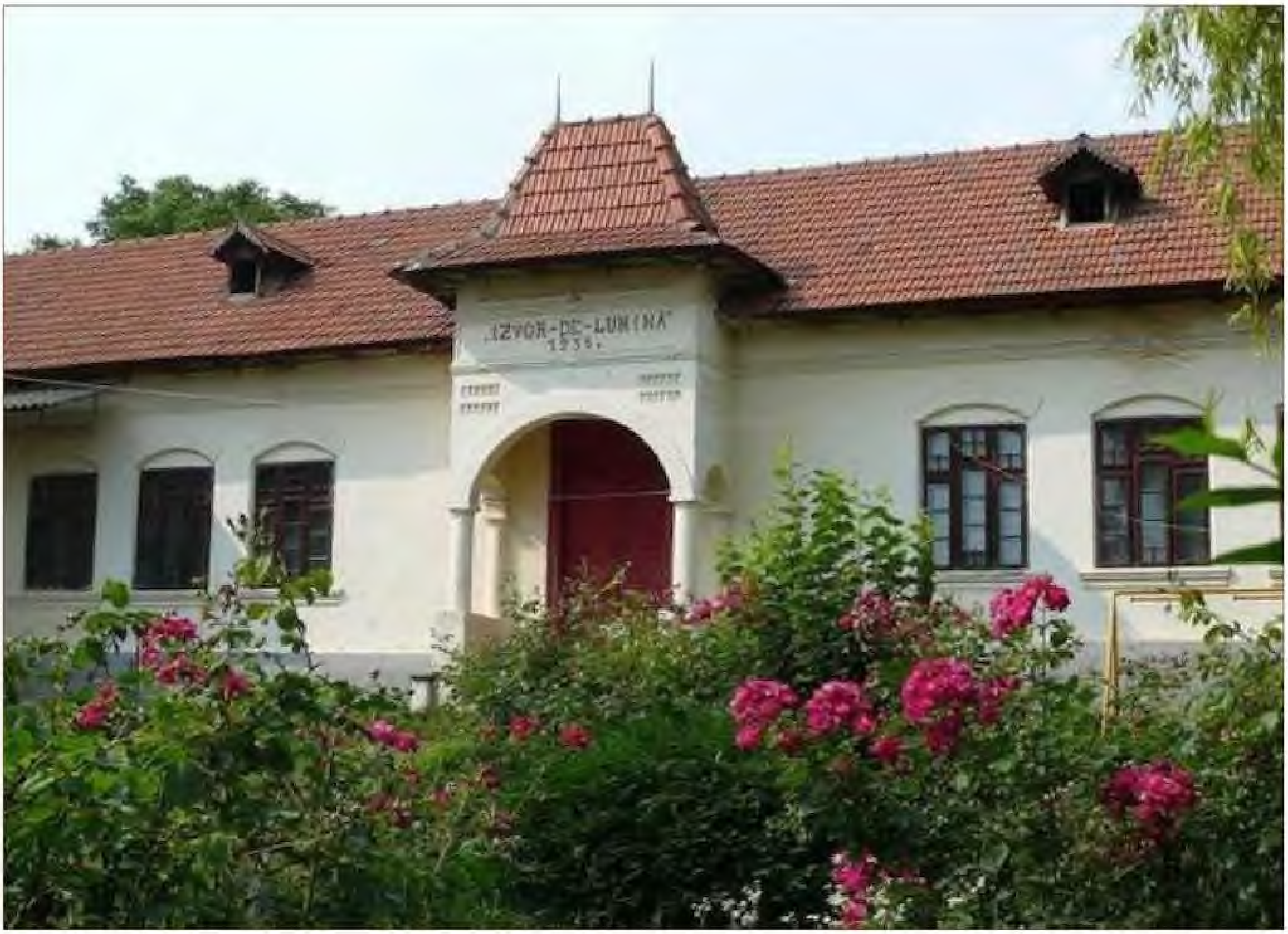
„IZVOR-DE-LUMINĂ"
1938.

SCOALA VECHE VULTURESTI

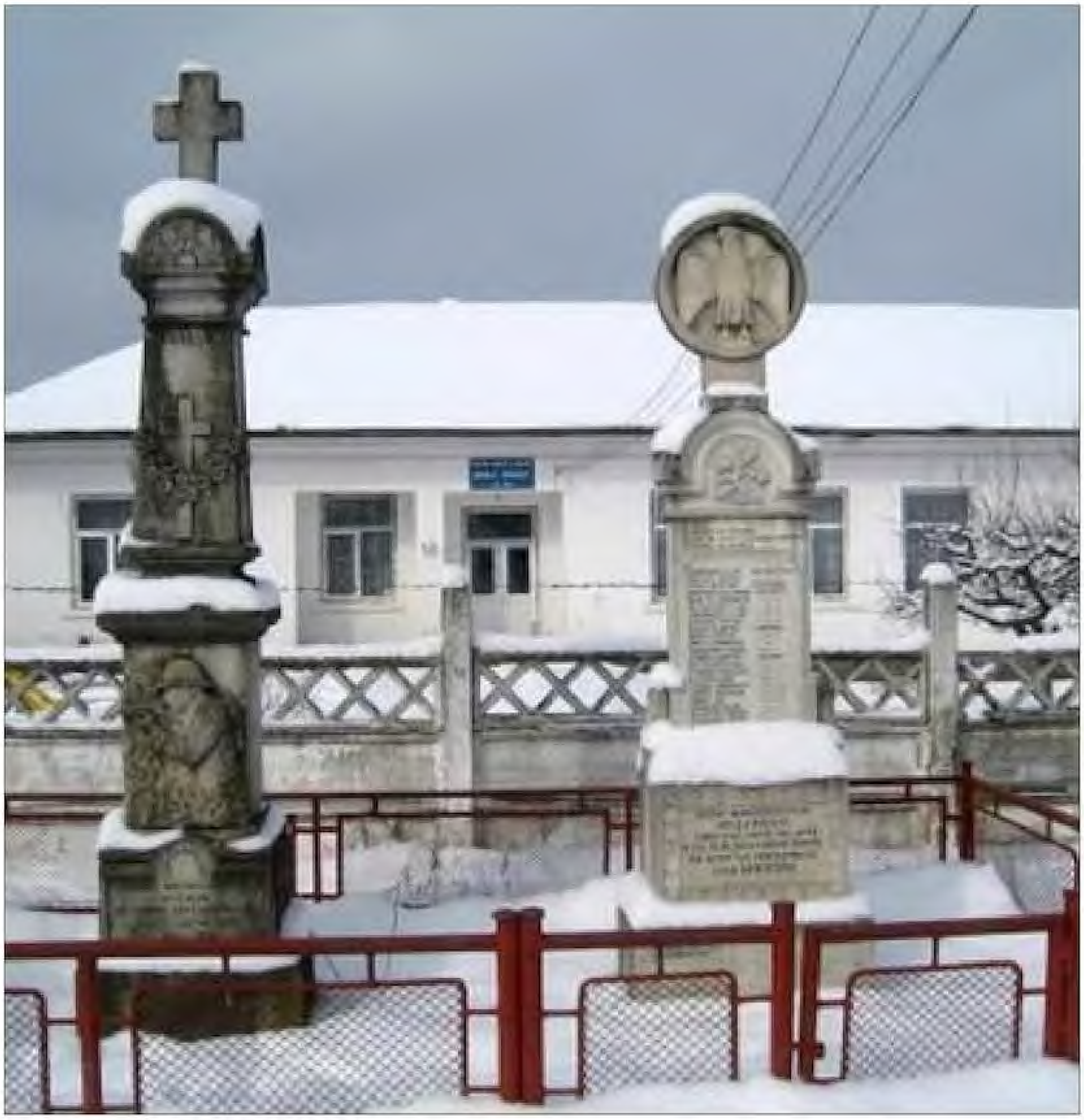

SCOALA BARZESTI

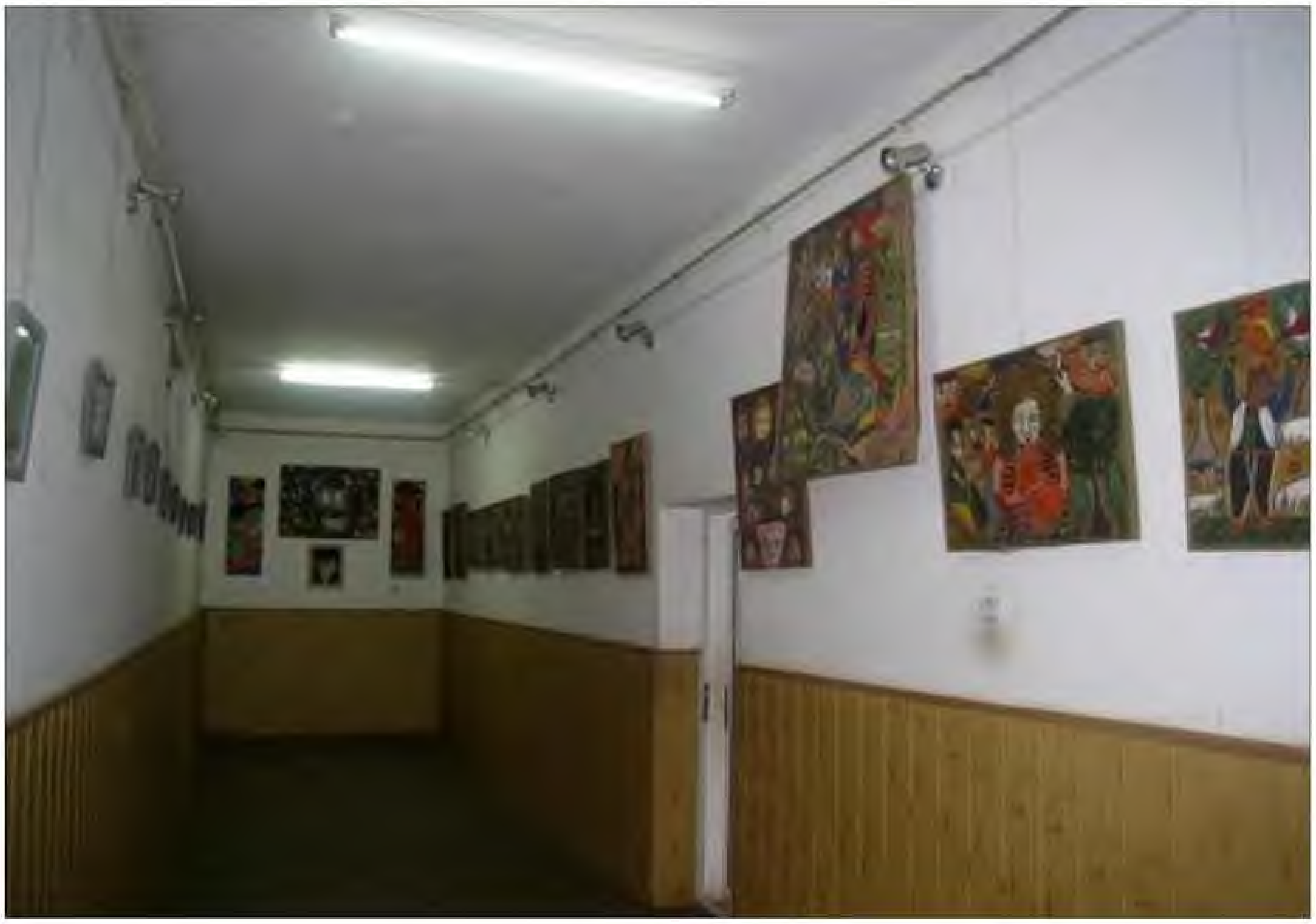

GALERIA DE ARTA ION MARGESCU

CULORILE VULTUREȘTIULUI
COLORS OF VULTUREȘTI

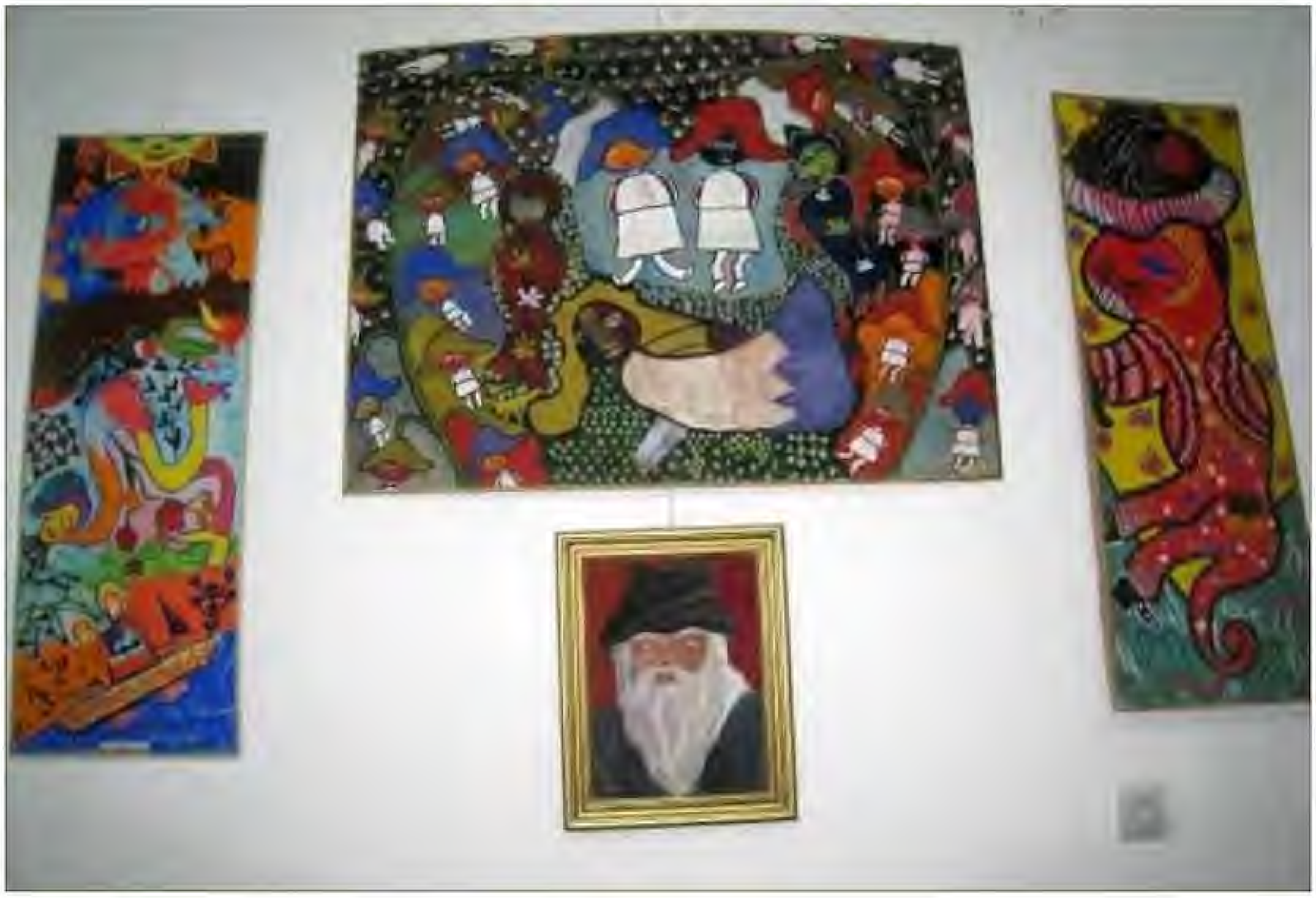

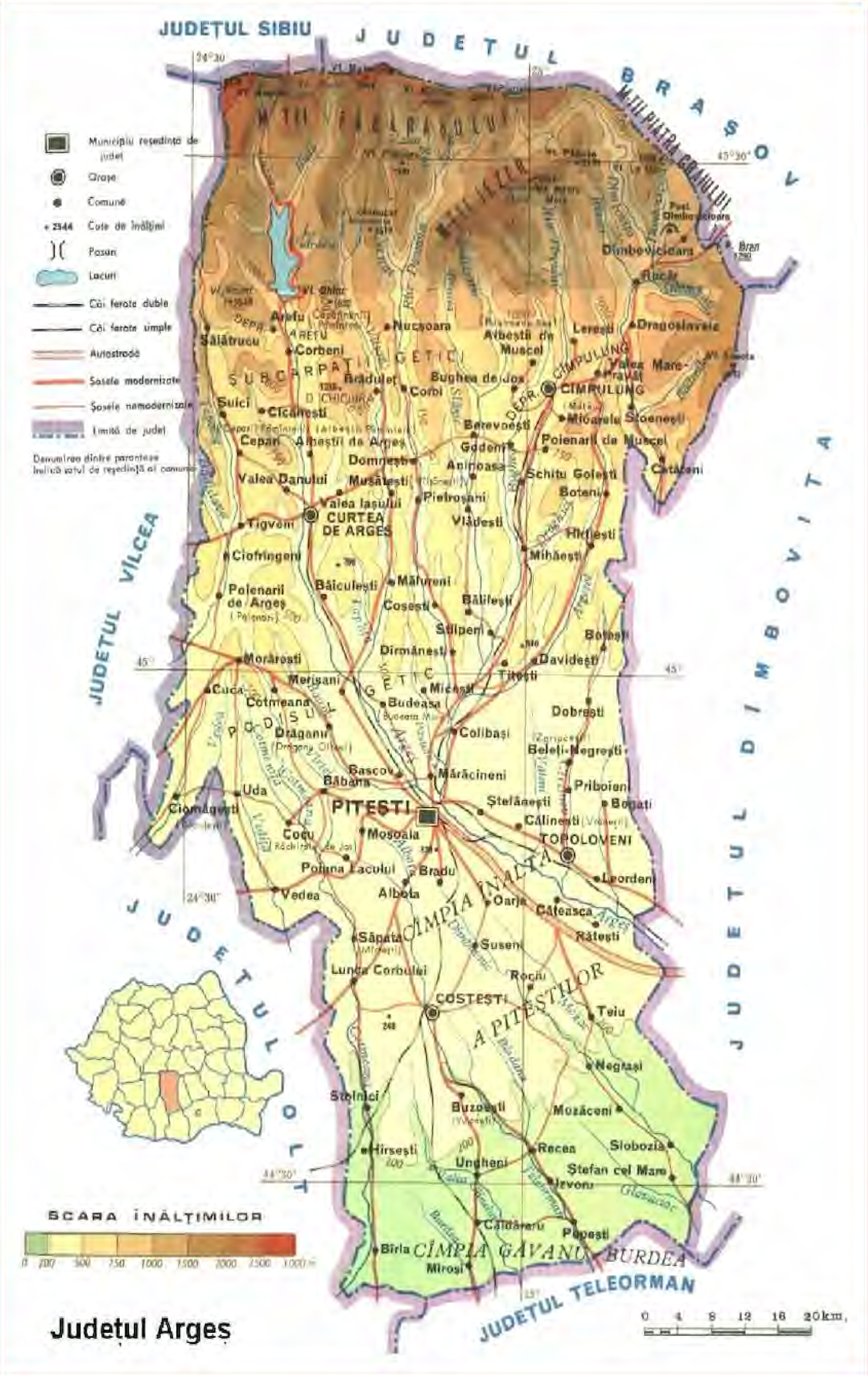
JUDEȚUL SIBIU
JUDEȚUL BRAȘOV
JUDEȚUL VÎLCEA
JUDEȚUL DÎMBOVIȚA
JUDEȚUL OLT
JUDEȚUL TELEORMAN
Municipiu reședință de județ
Orașe
Comune
2544 Cote de înălțimi
Pasuri
Lacuri
Căi ferate duble
Căi ferate simple
Autostradă
Șosele modernizate
Șosele nemodernizate
Limită de județ
Denumirea dintre paranteze indică satul de reședință al comunei
M-ții FĂGĂRAȘULUI
M-ții IEZER
M-ții PIATRA CRAIULUI
SUBCARPAȚII GETICI
PODIȘUL GETIC
CÎMPIA ÎNALTĂ A PITEȘTILOR
CÎMPIA GĂVANU BURDEA
DEPR. CÎMPULUNG
PITEȘTI
CURTEA DE ARGEȘ
CÎMPULUNG
TOPOLOVENI
COSTEȘTI
Arefu
Sălătrucu
Corbeni
Nucșoara
Arbești de Muscel
Lerești
Dragoslavele
Dîmbovicioara
Rucăr
Valea Mare-Pravăț
Stoenești
Poienarii de Muscel
Cetățeni
Brăduleț
Corbi
Bughea de Jos
Suici
Cicănești
Cepari
Albeștii de Argeș
Domnești
Berevoești
Godeni
Mioarele
Valea Danului
Mușătești
Aninoasa
Schitu Golești
Boteni
Valea Iașului
Pietroșani
Tigveni
Vlădești
Hîrtiești
Mihăești
Ciofrîngeni
Băiculești
Mălureni
Poienarii de Argeș
Cosești
Bălilești
Stîlpeni
Boțești
Morărești
Dîrmănești
Davidești
Titești
Cuca
Merișani
Micești
Cotmeana
Budeasa
Dobrești
Drăganu
Colibași
Beleți-Negrești
Bascov
Băbana
Mărăcineni
Priboieni
Uda
Ștefănești
Bogați
Ciomăgești
Călinești
Cocu
Mosoaia
Poiana Lacului
Bradu
Leordeni
Vedea
Albota
Oarja
Căteasca
Râtești
Săpata
Suseni
Lunca Corbului
Rociu
Teiu
Negrași
Stolnici
Buzoești
Mozăceni
Hîrsești
Recea
Slobozia
Ungheni
Ștefan cel Mare
Izvoru
Căldăraru
Popești
Bîrla
Mirosi
Arges
24°30'
25°
45°30'
45°
44°30'
SCARA ÎNĂLȚIMILOR
0 200 500 750 1000 1500 2000 2500 3000 m
0 4 8 12 16 20km.

Județul Argeș